8.51.4.7

8 Cap. III a

Possedute varie edizioni anteriori

1634 Colli

1633-37

1634-62

1637

1646

1653-51

1654

1655

1656

R·P·M· JOAN· BAPTISTÆ
DE LEZANA,
OPERA REGULARIA
ET MORALIA,

Quatuor Tomis diſtributa:

Quorum { I. & II. Summam Quæſtionum Regularium, III. Mare Magnum Religionum omnium, IV. & vltimus, Conſulta Varia Moralia & Regul. } *continent.*

R. P. M. JOAN. BAPTISTÆ
DE LEZANA,
HISP. MATRITENSIS,
SOCII GENERALIS CARMELITARUM,
S. Congreg. Indicis Consultoris, ac in Sapientia Romana Publici Lectoris;

SUMMA QUÆSTIONUM
Regularium, quatuor Partibus distincta,

IN QUA AGITUR DE CASIBUS CONSCIENTIÆ ad personas Religiosas utriusque sexus valde spectantibus, iuxta nova Decreta, Constitutiones & Declarationes Sum. Pontificum & Sacr. Congregat. ipsorumque Regularium Privilegia.

Opus Prælatis Regularibus, illorumque subditis, necnon & omnibus Theologiæ Moralis Professoribus apprimè utile, ac necessarium.

VOLUMEN PRIMUM CONTINENS I. & II. PARTEM.

Editio novissima ingenti Rerum valde notabilium augmento ab ipsomet Authore locupletata; In qua etiam Tractatus DE REGULARIUM REFORMATIONE ad calcem primæ Partis adjectus est.



LUGDUNI,
Sumptibus LAURENTII ARNAUD, PETRI BORDE, IOANNIS, & PETRI ARNAUD.

M. DC. LXXVIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

DEIPARÆ VIRGINI MARIÆ,

DE MONTE CARMELO NVNCVPATÆ,
SEMPER IMMACVLATÆ, SEMPER ILLIBATÆ,
AB IPSO PRIMO CONCEPTIONIS MOMENTO
COELESTIBVS DONIS,
VIRTVTIBVS CVNCTIS DIVINITVS
DECORATÆ:
SANCTITATIS EXEMPLO,
MIRACVLORVM MIRACVLO,
IMMO MIRACVLORVM OFFICINÆ:
SINGVLARI DEI SIMVLACHRO,
A NEMINE SATIS, A SOLO DEO DIGNE LAVDANDÆ:
OMNIVM PIISSIMÆ MATRI,
OMNIVM AD OMNIA PARATISSIMO
PROFVGIO;
OPTIMÆ VIVENTIVM PARENTI,
MAXIMÆ TOTIVS ORBIS DOMINÆ;
REGINÆ
SEMPER AVGVSTISSIMÆ,
THESAVRIS SAPIENTIÆ, ET SCIENTIÆ DEI
DITISSIMÆ;
VIRGINEO CANDORE,
VIRTVTVM OMNIVM DECORE,
DONIS EXIMIIS,
PRÆROGATIVIS SINGVLARIBVS,
SEMPER MAGIS ADMIRANDÆ,
PLVRIMVM ADAMANDÆ:
INCLYTÆ
OMNIPOTENTIS DEI MATRI,
SPONSÆ, FILIÆ GRATISSIMÆ;
ANTE PARTVM, IN PARTV,
POST PARTVM PVRISSIMÆ,

DEIPARÆ VIRGINI MARIÆ,

DE MONTE CARMELO NVNCVPATÆ,
SEMPER IMMACVLATÆ, SEMPER ILLIBATÆ,
AB IPSO PRIMO CONCEPTIONIS MOMENTO
COELESTIBVS DONIS,
VIRTVTIBVS CVNCTIS DIVINITVS
DECORATÆ:
SANCTITATIS EXEMPLO,
MIRACVLORVM MIRACVLO,
IMMO MIRACVLORVM OFFICINÆ:
SINGVLARI DEI SIMVLACHRO,
A NEMINE SATIS, A SOLO DEO DIGNE LAVDANDÆ:
OMNIVM PIISSIMÆ MATRI,
OMNIVM AD OMNIA PARATISSIMO
PROFVGIO;
OPTIMÆ VIVENTIVM PARENTI,
MAXIMÆ TOTIVS ORBIS DOMINÆ:
REGINÆ
SEMPER AVGVSTISSIMÆ,
THESAVRIS SAPIENTIÆ, ET SCIENTIÆ DEI
DITISSIMÆ;
VIRGINEO CANDORE,
VIRTVTVM OMNIVM DECORE,
DONIS EXIMIIS,
PRÆROGATIVIS SINGVLARIBVS,
SEMPER MAGIS ADMIRANDÆ,
PLVRIMVM ADAMANDÆ:
INCLYTÆ
OMNIPOTENTIS DEI MATRI,
SPONSÆ, FILIÆ GRATISSIMÆ;
ANTE PARTVM, IN PARTV,
POST PARTVM PVRISSIMÆ,

DE MORTE TRIVMPHATRICI
REDIVIVÆ,
GLORIOSIS AVREOLIS
REDIMITÆ,
BEATITATE OMNIBVS SANCTIS
MAJORI,
SOLO, QVEM PEPERIT, DEO
MINORI,
CVIVS IN EMPYREO POTENS IMPERIVM
AGNOSCVNT COELITES,
BENEFICIVM EXPERIVNTVR HOMINES,
TERRIFICVM SENTIVNT DÆMONES.
OB
INNVMERA SIBI COLLATA BENEFICIA,
PLVRA, QVÆ EXPECTAT
IN VITA, ET MORTE,
FILII TITVLVM, QVEM INDIGNE PRÆFERT
IN PVERITIA, IVVENTVTE, ET SENECTA,
SVMMAM HANC
QUÆSTIONUM REGULARIUM,
QVANTA POTEST ANIMI DEMISSIONE
DICAT, OFFERT, CONSECRAT,
RATVS
TALI PRÆSIDIO
HOC QVALECVNQVE MVNVSCVLVM
DEO GRATIVS,
HOMINIBVS VTILIVS,
IPSI IVCVNDIVS
FVTVRVM.
FR. IOANNES BAPTISTA DE LEZANA
CARMELITA.

EMINEN

EMINENTISS. PRINCIPI, ET REVERENDISS. DOM. D. CAROLO MEDICES S. R. E. CARDINALI

Ampliſſimo, Sacri Senatus Decano, & Hiſpaniarum Protectori.

TE *Vnum, potius unicum* (Princeps Eminentiſſime) *optimum veluti ſuæ felicitatis auſpicium, hoc mearum lucubrationum monumentum, Patronum ambiens, ad tuos ſacros pedes procumbens accedit, non paruum ſibi gloriæ exitum promittens, dum ſub tanti Heroïs umbra venire permittitur. Lucem dicerem, qui ſolis, ac ſyderum inſtar, adhuc in terris verſeris: ſic ſplendoribus virtutum micas, vt ſit vix vllus, cui tuo candidiſſimo fulgore non oriaris. Pietatis maximè, & beneficentiæ radiis, quibus indigis aſſiſtens, pauperum, & egenorum pater communis, vt Sol alter, iure cognominari poſſis; quin & in tua florentiſſima Patria, re ipſa oculis perſpecta, qualiter Eccleſiarum erector, Virginum cuſtos, & egeſtatis tempore cunctorum adiutor ſis, vt audio, cognomineris. Et quid in te Soli contulerim, cum è Medicea Gente, cuius prolixas ſtemmatum ſeries oſtentant atria; cuius longo ſanguine Etruria ſuperbit; res præclarè geſtæ implent Hiſtoricorum volumina; cuius Heroës vix numerus æquat, ſplendidiſſimus prodeas, dignitatum luce circumfuſus? Hæ Te tunc primò tenere potuerunt, quando Paulo V. Summo Pontifice afflante, in Purpuratorum Patrum faſtigium euehi meruiſti. Quo in munere quæ geſſeris, qualem Te habueris, nullus enarret, quia auaræ laudis non indiges, vt cumulatius deprædiceris; ſine æmulo namque, & ſine exemplo tecum ipſe certas, tecum ipſe contendis. Loquantur tamen Sacri Senatus, & Eminentiſſimorum Quiritum Cœtus, quibus Decanus meritiſſimus aſtans, principes tui animi dotes, ſapientiam, prudentiam,*

&

& in Ecclesiæ negotiis pertractandis præstantissimam dexteritatem quotidie pandis. Loquar & ego, qui etsi pusillus, tuæ placidissimæ frontis, & eximiæ comitatis, & benignitatis non semel testimonia experiri potui: hæc enim tuæ magnanimitatis tessera est, vt nullus à tuo conspectu vacuus, aut solatio destitutus abscedat. Annecterem hîc reliquum regiumque virtutum tuarum apparatum, ni crederem tanti Principis modestiæ iniuriam irrogare: & quod, vt Philo dixit, vera bona ex se ipsis vocem mittunt. *Sed non silebo tuam celsissimam Mediceam Domum, pro medendis veluti Orbis morbis, vt à nomine omen capiam, amplissimè propagatam, totiusque Christianæ nobilitatis emporium effectam; pulcherrimum veluti florem, suavissimos efflasse odores, nunc Leones, nunc Clementes germinando: nec his contentam, alios alio pro tempore, Ecclesiæ aurigas præsagire, suis illis, quos pro stemmatibus* Orbes *habet, sextuplicis Dominij indices: vel quia illi forsan, vt olim Alexandro,* vnus non sufficit Orbis. *Meritò proinde duorum Monarcha Catholicus Philippus, tuæ soli fidei ipsorum moderationem commisit, vt tua protectione, Hercules alter, seu Briareus Iovi, solidiùs firmares, firmiùs stabilires. Tu igitur, qui tantus es, tantillum hoc Opus ne respuas; affectum potius quàm effectum suscipiens, non despiciens; dum tibi spiritualium donorum (quod maximè cupis) & perennis felicitatis incrementum, profusis ad Deum votis adprecor, & munusculum dedico, ac consecro. Vale multos per annos.*

Cliens humillimus,

Fr. Ioannes-Baptista de Lezana
Carmelita.

APPROBATIO

APPROBATIO.

QVAMVIS R. Adm. P.N.M. IOANNIS-BAPTISTÆ DE LEZANA opera omnia, hæc præsertim moralia Quæstionum Regularium, solidissimæ doctrinæ, luculenter non minùs quàm breuiter digestæ, & explanatæ promptuaria ita sint plena, vt ex iis quæ continent in aliorum Authorum volumina plura sint eructantia; quia nihilominus *Dies diei eructat verbum*, & quotidie noua emanant à Sacris Congregationibus, & à Sancta Sede Decreta & Constitutiones, quibus eius potissimùm innititur doctrina, ab ipso quoque requisito multa in dies prodeunt responsa Moralia: hinc est, vt cum iam *Tertiò* prælo danda sint ipsa Opera, nonnulla iis adiicienda esse censuerit: quæ additamenta Ego infrà scriptus de mandato R^mi P. N. Generalis accuratè peruolvi & recognoui; quæque cum nedum Christianis moribus, ac Fidei regulæ consona, verùm etiam Dei Ecclesiæ, Regularibus præcipuè apprimè vtilia (ne dicam necessaria) repererim, digna quæ typis dentur vnà cum iisdem Operibus Quæstionum Regularium, suis locis inserenda, censeo: Romæ in Conventu nostro S. M. Transpontinæ, hac die 5. Decemb. 1653.

Fr. VINCENTIVS IVSTVS S. T. Mag.

Facultas R. P. M. Generalis.

NOs Fr. IOAN. ANT. PHILIPPVS, Magister Generalis Ordinis Carmelitarum Antiquæ Obseruantiæ Regularis:

Authoritate nostra tenore præsentium, Tibi dilecto Nobis in Christo Reu. Adm. P.M. IOAN. BAPTISTÆ DE LEZANA, nostræ Prouinciæ Castellæ Sacerdoti Professo licentiam impartimur, quantum ad Nos spectat, typis mandandi Primum, & Secundum Tomum Summæ Quæstionum Regular. cum nouis additionibus à te elaboratis, & à Magistris Theologis nostri Ord. quibus id commisimus, perlectis, & approbatis. Horum fide, &c. Dat. Romæ die 5. Decembr. 1653.

Fr. IOAN. ANTONIVS PHILIPPVS, Magister Generalis Carmelitarum.

Fr. GAVINVS CATTAYNA, Prior Transp. & Secretarius.

Imprimatur, si videbitur Reuerendissimo P. Mag. Sac. Pal. Apost.

ASCONIVS RIVALDVS Vicesg.

Imprimatur.

Fr. VINCENTIVS CANDIDVS Sacri Pal. Apost. Mag. Ord. Præd.

APPROBA

APPROBATIONES.

REVERENDI admodum Patris Magiſtri IOAN. BAPT. DE LEZANA, Carmelitarum ſplendoris, Quæſtionum Regularium Summa ita Regulis Sacrorum Canonum conformis eſt, profunda diſcuſſu, vtilis & neceſſaria publico, vt in omnes Chriſtianas Regiones debeat vulgari. Quare quæ in aliis nationibus pluries iam fuit excuſa, denuò excudendam apud Noſtrates iudicamus, vt tanti Viri Doctrina & Pietas ab omnibus videatur, qui pro ſua ſumma humilitate, in ſui Ordinis Generalatu, imò & in ſibi oblatis ditioribus Hiſpaniæ Archiepiſcopatibus videri recuſavit. Ita teſtamur nos infraſcripti Sacr. Facult. Pariſienſis Doctores Theologi, Lugduni ſexto idus Oct. 1655.

F. PAVLVS LOMBARD, Provincialis Carmelitarum Provinciæ Narbonæ.

F. CYRILLVS MOREL, eiuſdem Ordinis Prior Lugduni.

LICENTIA ORDINARII.

VIſa Doctorum Religioſorum Approbatione, Summæ Quæſtionum Regularium à Reuerendo Patre Magiſtro IOAN. BAPT. DE LEZANA conſcriptæ editioni lubenter annuimus. Datum Lugduni die 18. Octobris 1655.

DE NEVFVILLE Abbas Sancti Iuſti, Vic. Generalis.

Summa Priuilegij Regis Chriſtianiſſimi.

LVDOVICVS XIV. Dei gratiâ Galliarum, & Navarræ Rex Chriſtianiſſimus, ſingulari Privilegio ſanxit, ne quis per vniverſos Regnorum ſuorum fines, intra decem annos à die finitæ impreſſionis computandos imprimat, ſeu typis excudendos curet, & venales habeat libros, tam editos, quàm edendos, *R. P. IOAN. BAPT. DE LEZANA Socij Reuerendiſſimi P. Generalis Carmelitarum*, præter PHILIPPVM BORDE Bibliopolam Lugdunenſem, aut illos quibus ipſemet conceſſerit: Prohibuit inſuper eadem authoritate Regia omnibus ſuis ſubditis eoſdem libros extra Regni ſui limites imprimendos curare, vel quempiam vbicunque fuerit, ad id agendum impellere ac inſtigare, ſine conſenſu dicti PHILIPPI BORDE. Idque omne ſub confiſcatione librorum, aliiſque pœnis contra delinquentes expreſſis, vti latiùs patet in litteris datis Pariſiis, die 6. Februarij 1668.

Ex mandato Regis Signatum DENIS.

Hæc vltima editio deſiit excudi die 30. Septembris 1677.

INDEX

INDEX CAPITUM,

Quæ in priori Parte primi Voluminis hujus Summæ continentur.

INDEX CAPITUM LIBRI de Reformatione Regularium.

XI. Litte

INDEX CAPITVM,

Quæ in posteriori Parte primi Voluminis huius Summæ continentur.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ ad personas Religiosas vtriusque sexus valde spectantibus.

TOMVS PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

De obligationibus Regularium ratione status perfectionis, quem profitentur.

SVMMARIVM.

1 *Triplex in Ecclesia status.*
Religiosi sunt in secundo statu, tendentium scilicet ad perfectionem, ibid.
2 *Status religiosus adumbratus in lege Moysis, & naturæ, perfectus tempore Christi, & amplexatus ab Elia, & Eliseo, filiisque Prophetarum.*
3 *Quæcunque persona religiosa tenetur tendere ad perfectionem.*
4 *Non tenetur esse perfecta in facto esse.*
5 *Nec tenetur tendere ad perfectionem, nisi per ea opera quæ sunt secundum Regulam, & obseruantias sui Ordinis.*
6 *Nec tenetur sibi persuadere, se facere profectum.*
7 *Perfectio Christiana in quibus consistat.*
Finis religiosi status quis sit. ibid.
8 *Obligatio procurandi perfectionem Religiosis est sub mortali peccato.*
9 *An sit distincta ab obligatione seruandi vota, & obseruantias regulares.*
10 *Quando peccet contra præceptum procurandi perfectionem, & n.11.*
12 *Quando censeatur contemnere perfectionem sui status.*
13 *An transgredi regulam, & ordinationes Ordinis ex prauo vsu aut consuetudine in rebus parua materia, sit mortale.*
14 *An teneatur ex vi huius præcepti habere domitas, seu superatas omnes suas passiones.*
15 *An peccata Religiosi grauiora sint peccatis secularium.*
16 *An teneantur ex iustitia erga religionem efficere actus ad quos destinantur.*
17 *Mendicantes præsertim tenentur ex præcepto charitatis saluti proximorum subuenire.*
18 *Dionysij Richelij doctrina.*
19 *Monachi quinque definitiones à Ioanne Climacho traditæ.*
20 *Prima definitio.*
21 *Vnio cum Deo quomodo homini possibilis.*
22 *Monachi exercitia.*
23 *Secunda descriptio Monachi.*
24 *Monachus quid importet.*
25 *Tertia descriptio Monachi.*
26 *Quarta descriptio.*
27 *Verissimè Monachus quis.*
28 *Quinta descriptio Monachi.*
29 *Monachus est ordo & consistentia.*
30 *Corollarium ex dictis.*
31 *Scopus huius Operis.*

EX triplici statu in Ecclesia reperto, quorum primus est coniugatorum, qui vitam communem, & adimpletionem solùm præceptorum communium exigit; & secundus Religiosorum, qui ad perfectionem tendere, consiliaque Euangelica sectari profitentur; & tertius Episcoporum, seu Prælatorum, qui perfectionem consummatam, & in facto esse debent habere, certum est omnes personas Regulares cuiuscumque sexus sint, in secundo statu esse, sub eoque militare. S. Thom. 2.2. *quæst.* 183. *&* 186. Gregor. de Valentia *tom.* 3. *disp.* 10. *quæst.* 1. *punct.* 3. Hic autem status benè sic definitur; *Status hominum ad perfectionem Christianam per paupertatis, castitatis, & obedientiæ vota tendentium.* Bellarm. *tom.* 2. *lib.* 2. *de Monach. c.* 2. 1

Adumbratus est in lege Moysi, & in lege naturæ. 2
Plat. *de bono stat. Relig. lib.* 2. *cap.* 19. Perfectus, & consummatus à tempore Christi, & Apostolorum, qui fuerunt veri & perfecti Religiosi. Vasquez 1.2. *disp.* 165. *cap.* 5. Et amplexatus à Sanctissimis nostris Patribus Elia, & Eliseo, filiisque Prophetarum successoribus eorum. D. Hieron *in epist. ad Paul.* D. Isid. *lib.* 2. *de offic. cap.* 16. Sixt. IV. Gregor. XIII. & alij Pontifices.

Hinc omnis persona Religiosa, quæcunque illa sit, tenetur ex vi suæ professionis tendere, progredi, & niti ad perfectionem. Ratio est, quia hæc est obli-

gatiò sui status, & in quo differt à laicis: vnde statui laicorum solùm dicitur à Christo, *Serua mandata*; statui verò Religiosorum, qui insinuatur in illis verbis, *Si vis perfectus esse*, vlterius dicitur, *Vade, & vende omnia, &c. & sequere me*; per quod denotantur consilia, ac per consequens perfectionis sequela. Suarez *lib.* 1. *de oblig. Relig. c* 4. Et nouissimè Ioannes Euseb. *in doctrina Ascetica*, *lib.* 1. *doctr.*4. *c.*25. specialiter *c.*27. vbi religiosos non tendentes ad perfectionem vocat simulatores, mendaces, & hypocritas, iuxta doctrinam S.Thom. 2.2. *q.*184. *art* 4. *ad* 2. & Tab. *in sum. verb. Relig.* Tenentur etiam Religiosi tendere ad perfectionem propter periculum labendi in peccatum graue, in quod regulariter cadunt Religiosi perfectionem non procurantes. Euseb. *suprà*, *c.* 30. ex Azorio, & aliis. Item secundùm aliquos, ne obfirment animum contra Spiritus sancti inspirationes. Idem Auctor ex Caiet. Azorio, & Valent.

4 Non tamen tenetur Religiosus ex vi suæ professionis esse perfectus in facto esse. Ratio est, quia status Religionis non est status perfectionis iam acquisitæ, qualis est status Episcoporum; sed est status perfectionis acquirendæ. Ideò enim vocatur Religio schola perfectionis. Quemadmodum ergo studentes in schola non tenentur esse docti, & sapientes, sed tendere,& conari ad doctrinam,& sapientiam acquirendam; ita etiam Religiosus non tenetur esse perfectus, sed tendere ad perfectionem, S. Thom. 2. 2. *quæst.* 184. *artic.* 5. *&* 186. *art.* 2. Abul. *in cap.* 19. *Matth.*

5 Nec etiam tenetur Religiosus niti, aut tendere ad perfectionem per omnia opera consiliorum, aut supererogationis, sed per illa tantùm, quæ sunt secundùm Regulam, & obseruantias sui Ordinis. Ratio est, quia non se obligauit ad aliam perfectionem, nisi eam, quæ mediis institutis suæ Religionis comparari potest: neque Ecclesia obligat illum ad aliam. Solùm ergo obligatur ad eam perfectionem, quæ mediâ obseruantiâ suæ Regulæ, & Constitutionum acquiri potest. S. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 2. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*5. *n.*2.

6 Nec prætetea tenetur Religiosus sibi persuadere se facere profectum quotidie in perfectione, quia hoc pugnat cum humilitatis exercitio, per quod iudicare debet oppositum. Hieron. Gratian. *de discipl. Regul. c.*9. §. 1.

7 Perfectio Christiana, quam profitentur Religiosi, & ad quam procurandam tenentur, consistit principaliter in actibus charitatis erga Deum, & proximos; minùs principaliter in actibus aliarum virtutum. Ratio est, quia perfectio hominis in hac vita est illud bonum, quod est ipsi optimum; exercitium autem charitatis principaliter, & exercitium aliarum virtutum minùs principaliter est optimum homini, cùm nihil illi melius. S.Thom. 2.2.*q.*184.*art.*1. Suarez *tom.*3. *de Relig. lib.*1. *c.*3. Hinc finis Religiosi status est vnio per charitatem cum Deo, & proximis. Indicatur hoc *Act.*5. vbi de Apostolis, qui erant veri Religiosi, & eorum discipulis dicitur: *Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.* S.Th. 2.2.*q.*186. *art.*1. Suar. *tom.*3. *de Relig. lib.*1.*c.*1. Hieron. Gratian. *in discipl. Reg. c.*4.

8 Hæc obligatio procurandi perfectionem, seu tendendi ad illam, in Religiosis est sub mortali peccato. Ratio est, quia est de re grauissima, quam vouerunt, & in qua consistit substantia status Religiosi. Cordub. *in Reg. D.Francisc. c.*1. Rodrig. 3. *tom. qq. Regul. q.*48 *art.*1. Ista veritas (secundùm Nau. *in c. quia portio*, 12. *q.*1. *n.*10.) est terribilis multis Religiosis, qui neque actu, seu actualiter, nec virtute, seu virtualiter habent animum se indies magis perficiendi in charitate, neque curant plusquam boni clerici sæculares, vel laici ad eam tendere. Sanchez *lib.* 6. *de Decalog. c.*5. *n.*10.

Num verò huiusmodi obligatio tendendi ad perfectionem in Religiosis sit distincta ab obligatione seruandi vota, & obseruantias Regulares, vel sit eadem cum illa? Probabilius est esse eandem, & imbibitam in illa: sicut obligatio obediendi Deo, placendi Deo, & constituendi in ipso nostrum vltimum finem, non est obligatio distincta ab obligatione seruandi mandata Dei, sed in illa includitur. Ratio est, tum quia vt diximus *n.*5. non tenetur Religiosus ad aliam perfectionem comparandam, nisi ad eam, quæ mediis institutis suæ Religionis haberi potest. Tum etiam, quia aliàs quoties Religiosus transgrederetur votum aliquod, peccaret duplici peccato, altero contra votum, altero contra perfectionem, quam tenetur procurare. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*5 *n.*5. 9

Peccat tamen Religiosus mortaliter contra hoc præceptum procurandi perfectionem. Primò, quando contemnit ea, quibus venitur ad perfectionem; quia hoc est contra votum professionis, quo Religiosus promisit vitam Regularem. S. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 2. *&* 9. Caietan. *ibid.* Secundò, quando transgreditur Regulam (etiamsi ad venialem solam, vel ad nullam culpam obligaret) eo fine, vt impediat perfectionem; quia hoc etiam est directè contra id, quod promisit. Valentia 1. 2. *disp.*7. *p.*5. *punct.* 6. *vers. primus casus est.* Vasq. 1. 2. *disp.*158. *c.*6. *n.*57. Tertiò, quando firmiter statuit apud se nullo modo curare de perfectione sui status, propter eandem rationem. Quartò ad idem, quando in animum inducit non progredi ad vitæ perfectionem, ita vt apud se statuat, & dicat: Nolo ad perfectionem tendere. Quia in hoc deficit à fine suæ professionis. Bartholomæus à S. Fausto *de Vit. propr. c.* 1. *n.* 10. Tandem quintò, quando eius prauo exemplo alios induceret ad deprauatam vitam, vel relaxationem Regulæ; quia tunc graue nocumentum Religioni, quam professus est, inferret. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*4. *n.*18. 10

Addunt etiam alij peccare Religiosos, si intendant nunquam proficere in perfectione, seu non facere alia bona, neque alio modo meliora, quàm Regula, vel Constitutiones præcipiunt; quia hoc est ponere obicem gratiæ Spiritus sancti. Cordub. *in Regul. B.Franc. c.*1. *q.*3. Thom. de Iesu *in epilog. Regul. Carmelit.* §. *Ex his ergo.* Ad minus tamen Religiosus, qui habet propositum operandi contra omnia statuta suæ Religionis, vel præcipua, vt sunt orationis, silentij, ieiunij, &c. quamuis non obligent ad mortale, peccat mortaliter. Quia est perniciosus Religioni suo prauo exemplo, & quantùm est ex parte sua, veluti procurat destructionem ipsius. Tambur. *de Iure Abbat. tom.*3. *disp.*3. *q.*6. *n.*7. idem dicit *n.*12. conformiter ad doctrinam Caietani, Valentiæ, & Vasquez de Religioso transgrediente statuta suæ Religionis ad solam pœnam obligantia, eo animo vt impediat finem ipsorum. 11

Tunc censebitur Religiosus contemnere perfectionem sui status, ac per consequens peccare mortaliter contra hoc præceptum, quando transgreditur leges suæ Religionis ex animo, aut voluntate non se subiiciendi illis, aut Superioribus præcipientibus. Ratio est, quia contemptus est actus formalis obedientiæ, includens duo, scilicet transgressionem præcepti, & intentionem nolendi se subiicere præcepto, aut præcipienti, Lessius *de iust. & iur. c.*41. *dub* 9. *num.*76 Vasquez 1. 2. *disp.* 158. *cap.*4. Vide dicenda *cap.*8. *num.*17. 12

Transgredi verò Regulam, & Ordinationes Religionis ex prauo vsu aut consuetudine in rebus paruæ, aut leuis materiæ, non est peccatum mortale contra hoc præceptum. Ratio est, quia actus isti, quamtumuis 13

tumvis replicari ob paruitatem materiæ, solum possunt esse peccata venialia. Azor. *lib.* 4. *Instit. moral. cap.* 9. *quæst.* 11. Quando autem per accidens possit hæc consuetudo esse peccatum mortale, dicimus *cap* 8. *num.* 18.

14 Non tenetur Religiosus ex vi huius obligationis, seu præcepti, domitas, seu superatas habere omnes suas inordinatas passiones; sed sufficit, vt ad eas vincendas, quantùm potuerit, conetur. Hoc declaratur exemplo à S. Thoma adducto de duobus militibus, quibus Dux præcipit, vt fortiter pugnent, ac dimicent; quorum vnus ita hoc adimplet, vt inimicum vincat, & occidat; alter verò, etsi fortiter dimicet, & pugnet, inimicum tamen non occidit, aut vincit. Vterque enim suæ obligationi satisfacit. Sic ergo in nostro proposito Ludouic. Mirand. *in Manual. Prælator. tom.* 1. *q.* 5. *art.* 5.

15 Peccata Religiosi absolutè loquendo debent censeri grauiora, cæteris paribus, peccatis sæcularium. Primò, quia Religiosus cùm sit specialiter dicatus Deo, tenetur habere maiorem aduertentiam ad non peccandum, & placendum Deo. Secundò ratione alicualis ingratitudinis ob maiora beneficia recepta. Caiet. 2. 2. *q.* 187. *art.* 4. Suarez 4. *tom. de Relig. c.* 11. Per accidens tamen erunt aliquando leuiora, quia si talia peccata sunt venialia, multitudine bonorum operum, in quibus Religiosus versatur, veluti obruuntur. Si verò fuerint mortalia, faciliùs ob pristinam consuetudinem bonorum operum, & bonum exemplum aliorum retractari solent. S. Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 10. Valentia 2. 2. *disp.* 10. *q.* 4. *punct.* 6.

16 Aliqui dicunt, eo ipso quod Religiosi ex vi sui status, & professionis deputantur ad aliquos actus, v. g. chorum, vel spiritualia ministeria, vel opera corporalia, si sint conuersi, teneri ex iustitia illa non omittere, ita vt si omittant, peccent mortaliter, eo quòd inter Religionem, & Religiosum interuenit pactum quoddam, vt scilicet Religio ministret omnia ad vitam necessaria, Religiosus verò munus suum exerceat. Quemadmodum ergo Prælatus, si non tribuat vitæ necessaria Religioso, peccabit contra iustitiam, sic & Religiosus si non efficiat ea, quæ sui muneris sunt. Hoc verò ad minus erit verum, quando Prælatus præcipiat Religioso aliquid rigorosè, & exigendo ius suum. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap. vlt. num. vlt.*

17 Præter obligationem communem omnium Religiosorum tendendi ad perfectionem, Mendicantes specialiter tenentur ex præcepto charitatis saluti proximorum subuenire, scilicet confessionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. Ratio est, tum quia finis prædictorum est salus animarum. Tum quia sunt coadiutores Episcoporum, quorum proprium est hoc munus, vt habetur in Concilio Meld. *c.* 3. Rotomag. *apud Burchard. lib.* 1. *c.* 88. & in Clement. *Dudum, §. cæterùm, de sepulturis*: & in Extrauag. *Super Cathedram, §. fin. eod. tit. iuncto cap. Inter cætera, de off. ordin.* Bañez 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. Thomas de Iesu *sup. cap. non dicatis, p.* 5. *c.* 1. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 9. 10. & 11.

18 De specialibus autem obligationibus Religiosorum ad perfectionem quærendam in specialibus materiis, seu mediis ad illam acquirendam, agimus sigillatim in sequentibus capitibus.

19 Pro huius tamen capitis coronide, & quia ea consonant cum dictis, & pro instructione Regularium, quam præcipuè in hoc opere intendimus, valdè conducunt, afferre libet quæ piissimus Auctor Dionysius Richel. *in lib. de Reform. Claustral. art.* 3. scripsit: *Ioannes Climachus Abbas Montis Sinai, cui alius Abbas scripsit: Supermirabili æquali Angelo, Patri Patrum, & Doctori superexcellenti; hic, in*quam, *Climachus in libro suo quinque diffinitiones, seu potius notificationes Monachi ponit, quarum prima est hæc: Monachus est qui solùm quæ Dei sunt agit, cogitat, loquitur, Christo vnitus omni tempore, loco & negotio. Hæc descriptio datur de Monacho secundùm* 20 *completam monasticæ vitæ perfectionem, quia ad hoc ordinatur, & tendit institutio regularis, atque professio Monachalis, vt Monachus quantùm possibile est in hac vita, transcendat & deserat vniuersa carnalia, transitoria & mundana, omnes suas actiones, cogitationes, affectiones & loqutiones secundùm legem diuinam, & regulæ suæ aut statutorum tenorem dirigens & disponens, sicque solùm quæ Dei sunt, id est quæ Deo sunt placita ac diuina agit, cogitat, loquitur, Christo vnitus actualiter, aut saltem habitualiter in omni loco, tempore atque negotio; quoniam taliter se habendo non peccat: & quamvis venialia, non tamen mortalia conuersationi suæ misceantur. Denique quamvis non sit* 21 *possibile fragilitati humanæ in vita præsenti actualiter Deo vniri in omni loco, tempore & negotio, propter instabilitatem cordis humani, ad hoc tamen quotidie conari & tendere debet Monachus, vt auxiliante gratia Dei in omni loco, tempore & negotio actualiter intentus & vnitus sit Deo, quantùm possibile est per meditationem, contemplationem, & dilectionem Dei, & rerum diuinarum, spiritualium atque cœlestium, distractionibus, & euagationibus suæ mentis viriliter ac solicitè resistendo, præsertim tempore orationis ac diuini Officij. Mentem quoque suam vbique & in omni actu* 22 *frequenter ad Deum leuando per meditationem, aspirationem, compunctionem, & orationem internam, tam in mensa, quàm in via ac lecto & labore, studio atque colloquio: & ad hoc debet sibi consuetudinem optimam facere, quâ adeptâ erit sibi hoc ipsum valdè facile & iucundum, imò dulcissimum: hoc quippe agendo sentiet sæpè intrinsecus suauissimam consolationem à Deo, saluberrimamque compunctionem, & feruidam inflammationem in eo. Vt autem ad hanc consuetudinem sanctam perueniat, pro continuo adiutorio gratiæ Dei Creatorem suum instanter exoret. Præterea secun-* 23 *da descriptio Monachi à Climacho posita, hæc est: Monachus est violentia naturæ indesinens, & custodia sensuum indeficiens. In qua descriptione abstractum ponitur pro concreto, vt sit sensus: Monachus est violentator indesinens sui ipsius. Cùm enim dicat Saluator: Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud, id est, qui sibi ipsis salubrem violentiam inferunt, superando inordinatos affectus, & vincendo seipsos, regnum cœleste merentur: arcta namque est via, angustaque porta, quæ ducit ad vitam beatam. Hinc constat, quod quantò Monachus præ cæteris magis abnegauit seipsum, ac propriæ voluntati renuntiauit, tantò plus tenetur superare naturam suam in omnibus, proprias libertates, & concupiscentias abiiciendo, omnemque iram, impatientiam, pigritiam, vanam lætitiam, animositatem, & carnalitatem penitus euellendo, quod est in principio non parum difficile, sed tempore procedente, & auxiliante Deo fit facile. Insuper dicitur Mo-* 24 *nachus custodia sensuum indeficiens, id est indeficiens custos sensuum suorum interiorum & exteriorum, oculos, aures, gustum, tactum, olfactum iugiter refrenando & gubernando, ne per eos hauriat anima mortem, inutiles quoque imaginationes ac phantasticas apprehensiones & occupationes vitando. Amplius tertia de-* 25 *scriptio est: Monachus est sanctificatum corpus, expurgatum os, & illuminata mens: in qua descriptione ponitur pars pro toto, vt sit sensus: Monachus est homo habens corpus diuino cultui consecratum, & à carnalibus inquinamentis mundatum, habens etiam os à verbis illicitis purum, ac sancto silentio decoratum, mentem quoque illuminatam à Deo ad contemplandum cœlestia & æterna. Quarta descriptio est: Monachus* 26

est mœrens & dolens anima indesinenti mortis memoria; in qua rursus descriptione ponitur principalis pars hominis pro homine ipso. Ad Monachum equidem pertinet esse in quotidiano mœrore & dolore. Primò, propter sui ipsius & aliorum peccata, vt non solùm sua, sed totius mundi mala deplangat, & pro omnium saluatione sæpissimè ac fidelissimè deprecetur. Secundò, præ desiderio regni cœlestis, & cùm Psalmista decantet: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Itemque: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est; atque cum Paulo Apostolo: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Tertiò, ex compassione Christi, omnia quæ Christus pro nostra salute fecit & pertulit, cordialiter reuol-
27 *uendo. Interdum verò qui verissimè Monachus est, lacrymatur ex abundantia spiritalis lætitiæ, & ex incomparabili atque dulcissima complacentia Dei, quia supergratissimus, & superamœnissimus Deus complacet sibi in contemplatione theorica, quâ rapitur ad superna. Debet autem Monachus vitæ huius breuitatem & mortem incessabiliter propinquantem indesinenter per-*
28 *pendere. Postremò quinta descriptio est: Monachus est ordo & consistentia incorporalium in corpore materiali & sordido consummatus, vbi rursus abstractum vt substantiuum concretiuè & adiectiuè sumendum est, vtputà ordo pro ordinatus, vel ordinato, vel ordinatè;*
29 *& consistentia pro consistens; vt sit sensus: Monachus est ordo & consistentia incorporalium, id est, homo ordinatus & consistens instar Angelorum in corpore materiali, ac sordido: quia in carne non carnaliter, sed spiritualiter viuere debet, atque Angelicam ducere vitam in terris, laudibus, orationibus, & contemplationibus Dei iugiter insistendo, vt illud Apostoli dicere queat: Nostra conuersatio in cœlis est. Hæc de præinductis descriptionibus Monachi tetigi non secundùm scholasticam subtilitatem, sed secundùm monasticam simplicitatem, vt ad præmemoratas Monachalis vitæ perfectiones quilibet Monachus fideliter properet. Qui autem de his descriptionibus scholasticè vellet inquirere, haberet in eis aliqua supplendo adiicere, & quomodo multiplex sit descriptio, de-*
30 *clarare; quod non est speculationis præsentis.* Ex dictis porrò corollariè elicitur, ad quantam animi perfectionem Monachus teneatur attendere, si verus Monachus esse desiderat, & quod Monachi descriptiones ipsi accommodari possint, ac perinde quomodo mores ipsius omninò adamussim ad legem Dei, præceptaque Ecclesiæ & superiorum aptari debeant. Qui scopus est totius huius nostræ Summæ, ad Dei conditoris maiorem gloriam.

CAPVT II.

De obligationibus Regularium, ratione professionis trium votorum Religionis in communi.

SVMMARIVM.

1 *Ad substantiam, & essentiam veri religiosi status quatuor conditiones requiruntur.*
Religiosus ex vi votorum non tam suus, quàm Religionis est. ibid.
2 *Etiam vota Militarium Ordinum Religiosum statum constituunt.*
3 *Item vota simplicia Iesuitarum post biennium.*
4 *Quid de Conuersis, oblatis, seu donatis.*
5 *An professio tacita Religiosum constituat.*
6 *An Pontifex dispenset in votis solemnibus.*
7 *Quinquennij tempus determinatum Religiosis ad reclamandum, quomodo intelligendum.*
Quid teneatur facere inualidè professus, transacto quinquennio, ibid.
8 *Quid requiratur vt reclamatio Professi audiatur.*
9 *An requiratur reiteratio nouitiatus, cùm aliquis fecit professionem inualidam.*
Requiritur ratificatio professionis inualidæ. ibid.
10 *De tempore professionis.*
Quomodo intelligenda. ibid.
11 *Nouitiatus non continuatus num sufficiens sit ad professionem.*
12 *Professus incapax est ad contrahendum matrimonium.*
13 *Peccat qui facit professionem parentibus in necessitate graui constitutis, & quomodo id accipiendum.*
14 *Num possint reclamare professi, eo quòd habuerint parentes aut filios in necessitate constitutos.*
15 *An professio ob malum finem facta valida sit.*
An facta ab excommunicato, vel per simoniam. ibid.
16 *Quomodo professus dicatur mortuus seculo.*
17 *Quid de beneficiis Professorum.*
18 *Quid de debitis contractis à Professis.*
19 *Quid de bonis Religiosi, qui propter fraudem, dolum aut cupiditatem Prælati emisit professionem.*
20 *Quid de Professione illius, qui sexum mentitur.*
Quid de hermafroditi professione. ibid.
21 *De professione serui sine licentia sui Domini.*
22 *De professione illius qui impotens est ad seruanda Regulæ præcepta.*
23 *Occultatio defectus, seu morbi, an irritet professionem.*
24 *An dementia perpetua.*
25 *Professio fieri debet in manu Prælati, vel alterius habentis potestatem.*
An professio facta in manu Episcopi, simplicis Religiosi, vel laici valida sit.
26 *An professio sub conditione valida sit.*
27 *An professio ficta.*
28 *Quomodo obliget professio inualida.*
29 *An professio per procuratorem, sine facta ab absente, aut nutibus, valida sit.*
30 *An illius qui fecit votum ingrediendi religionem strictiorem, & ingressus est laxiorem.*
31 *De professione coniugatorum.*
32 *De Religiosis factis Cardinalibus, Episcopis, aut Abbatibus, eiectis vel expulsis.*
33 *Dubia varia circa professionem Regularium.*
34 *Primum dubium.*
35 *Resolutio.*
36 *Illegitimus quomodo eiiciendus à Religione.*
37 *Doctorum sententia.*
38 *Prima ratio resolutionis dubij.*
39 *Secunda ratio.*
40 *Consensus Religionis est de substantia in professione Religiosi.*
41 *Professio quid sit.*
42 *An requiratur consensus pariter profitentis aquè ac Religionis.*
43 *Potest religio illegitimum expellere, nullâ discussione præmissa.*
44 *Vis Constitutionum approbatarum à Sede Apostolica.*
45 *Religio quando obligata remanet profitenti.*
46 *Nulliter professus eiici potest à Prælato, saltem occultè, etiam post quinquennium.*
47 *An possit eiici publicè.*
48 *Inualidè professus potest exire à Religione propriâ auctoritate.*
49 *An obstet decretum Concilij Tridentini.*

50 *In*

50 *In quibus casibus procedat dictum Concilium.*
51 *An loquatur de professis inhabilibus ad profitendum propter impedimentum perpetuum.*
52 *Absurda ex contraria sententia.*
53 *Non obstat clausula dicti Concilij.*
Limitanda tamen hæc omnia ad decreta S. Congreg. de nouo visa.
54 *Secundum dubium.*
55 *Resolutio.*
56 *Quomodo se habeant Nouitiatus & Professio.*
57 *Correlatiuorum regula.*
58 *Professio quando censenda more Clericorum, vel Conuersorum emissa,* & num. 71.
59 *Actus quomodo accipiant declarationem.*
60 *Variatio in nouitiatu mala.*
61 *An requiratur vt ad professionem admitti possit Nouitius, Capituli consensus.*
62 *Professio sine consensu maioris partis Conuentus est nulla.*
63 *An solùm requiratur consilium.*
64 *Consilium Collegæ in officio petendum & sequendũ.*
65 *Actus omnis quomodo iustificetur.*
67 *Tonsura Clericalis quid importet in Religionibus.*
68 *An obstet in casu authoritas Superioris.*
69 *Præsumptio exclusiua delicti semper accipienda.*
70 *Præsumptiones iuris qualem probationem inducant.*
72 *Consensus Conuentus in professione est inchoatio acceptationis.*
73 *Procurator excedens mandatum, an obliget dominũ.*
74 *Professio tacita an inducatur per delationem habitus per annum integrum.*
75 *Obiectio.*
76 *Casus sæpius contingens.*
77 *Tertium dubium.*
78 *Responsio ex quorundam sententia.*
79 *Verior assertio.*
80 *Fundamentum primum.*
81 *Secundum.*
82 *Tertium.*
83 *Præcluditur euasio.*
84 *De Prælato posterioris Conuentus.*
85 *Notatio quædam.*
86 *Alia notanda.*
87 *Spatium trium mensium an sufficeret.*
88 *Alia ad intentum.*
89 *Dubium quartum.*
90 *Responsio prima.*
91 *Responsio secunda.*
92 *Tertia.*
93 *Non obstantia prima.*
94 *Secunda.*
95 *Solutio ipsius.*
96 *Dubium quintum.*
97 *Solutio primi.*
98 *Responsio ad secundum.*
99 *Responsio ad tertium.*
100 *Responsio ad quartum.*
101 *Responsio ad quintum.*
102 *Quid facere teneatur iste, de quo in casu.*
103 *A quo absoluendus vel dispensandus.*

1 AD substantiam, & essentiam veri, & proprij Religiosi, quatuor conditiones requiruntur. Prima est profiteri obedientiam, paupertatem, & castitatem. Innoc. III. *in cap. cùm ad Monast.* Secunda, vt hæc tria voto aliquo firmentur. S.Thom. 2. 2. *quæst. vlt.* Tertia, vt tale votum emittatur in Religione aliqua per Sedem Apostolicam (saltem his temporibus) approbata. Nauarrus *comm.* 1. *de Regularibus*, *num.* 18. Vnde Professio facta in Religione reprobata solùm habebit vim voti simplicis, quia ad hoc solum potest obligare. Sanchez *lib.* 5. *in Decal. c.* 4. *n.* 86. Vide dicenda *infrà num.* 28. Quarta, vt promittens hæc vota constituatur sub iurisdictione, & potestate alterius. Vasquez 1. 2. *disp.* 165. *c.* 4. Non tamen videtur necessarium hoc loquendo de vera, & propria iurisdictione, quæ est potestas spiritualis pertinens ad claues Ecclesiæ; cùm constet Moniales sub Abbatissis viuentes Religiosam vitam gerere, cùm tamen Abbatissæ capaces non sint iurisdictionis Ecclesiasticæ. Idemque argumentum sumi potest ex antiquis Monachorum Monasteriis. Sufficit ergo constitui sub potestate dominatiua, vel domestica alterius. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 2. *c. vlt.* Vnde Religiosus ex vi trium votorum, quæ in professione emittit, non est tam suus, & sui iuris, quàm Religionis, sub cuius potestate, & iurisdictione se constituit. Rursus, nuntium prorsus sæculo remittit, ei moritur, & ad vitam spiritualem se omninò transferens, Dei obsequio se mancipiat. Sanchez *lib.* 5. *de precept. Decal. cap.* 1. *n.* 16. 2

Etiam vota, quæ emittunt Milites S. Iacobi, & S. Ioannis, &c. constituunt illos veros Religiosos. Ratio est, quia promittunt obedientiam, & paupertatem, accommodata instituto ipsorum; & castitatem, vel simpliciter, vt Milites S. Ioannis, vel secundum quid, scilicet coniugalem, vt Milites S. Iacobi, &c. Sunt ergo veri Religiosi, siquidem profitentur statum non vitæ ordinariæ, & communis, sed altioris. Nau. *consil.* 11. *de Regul.* Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 4. Dicuntur tamen habere, saltem aliqui illorum, priuilegium Pontificium, vt non comprehendantur sub iure aliquo Religiosorum, quantum ad odia, & rigores. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monachus.* Vide dicenda de illis *tom.* 2. *c.* 5.

Non solùm vota solemnia, qualia fiunt in omnibus Religionibus, transacto anno nouitiatus; sed etiam vota simplicia, quæ emittunt Patres Societatis Iesu post biennium approbationis, constituunt verè Religiosum vouentem. Ita definitum est à Gregor. XIII. Extrauaganti *Ascendente Domino*; vnde de hoc non licet dubitare. Ratio etiam est, nam illis conueniunt quatuor conditiones assignatæ suprà *n.* 1. Neque obstat, quod talia vota non sint perpetua ex parte acceptantis, cùm sic vouentes à societate expelli possint; sufficit enim quod ex parte vouentium sint perpetua. Vasquez 1. 2. *disp.* 165 *n.* 19. & alibi Sanchez *de precept. Decal. lib.* 5. *c.* 1. *n.* 6. *& seq.* 3

Etiam conuersi, oblati, seu donati Religionum, qui veram professionem trium votorum sub Regula approbata emittunt, sunt verè Religiosi; quia id sufficit ad statum Religiosum. Graffis 1. *p. decis. lib.* 3. *c.* 5. *à n.* 85. Hinc tales sunt etiam personæ Ecclesiasticæ, & gaudent priuilegio canonis, & fori. Syluest. *verb. Ecclesia* 1. *quæst.* 5. Miranda *in man. tom.* 1. *q.* 29. *art.* 3. Vide dicenda *cap.* 3. *n.* 18. 4

Non solùm professio expressa (illa scilicet, quæ fit verbo, vel scripto vouentis tria vota, sed etiam tacita (illa scilicet, quæ fit portando habitum proprium, vel exercendo propria professorum) constituit verum Religiosum, seruatis conditionibus à Concil. Trid. *sess.* 25. *cap.* 5. designatis. Ratio est, quia antiquitus vtraque erat valida, & per Concilium non est sublata professio tacita. Nauarr. *com.* 4. *de Regul.* Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 12. 5

Quamvis obligatio orta ex votis solemnibus emissis in professione Religiosorum sit perpetua, potest nihilominus Summus Pont. ex suprema potestate, quam habet, in illis dispensare. Tum quia id sæpius fecisse testantur historiæ; tum à simili de matrimonio rato, in quo etiam potest idem Pontifex dispensare: tum etiam, quia in tali dispensatione nihil fieret contra ius naturale, aut diuinum. Caiet. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *in quodl.* Michaël Med. *de Sacror. Hom. contin. lib.* 4. 6

lib.4. contr.7. c.9. Vt hoc licitè fiat, desideratur publicæ vtilitatis causa, & vrgentissima. Sanch.*lib.5.de praecept. Decalog. cap. 2. num.5.* Vbi etiam in sequentibus, an sit integrum Pontifici dispensare cum Professo, vt matrimonium inear ad tempus, ad habendam prolem.

7 Post Concilium Trident. quinquennij tempus determinatum est Religiosis ad reclamandum, seu allegandum non esse professos: quo tempore elapso, nullatenus id possunt facere. Concil.Trident. *sess.25. c.19.* Bonacina *in tract.de clausf.quæst.2. p.10.* præsertim *diffic. 4.* Hoc tamen intellige, nisi allegauerint legitimas causas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare. Quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Ita probabiliter Nau. *comm.4. de Reg. à num.71.* Intelligitur etiam quoad forum exterius: nam quoad interius forum, si professio fuit nulla propter metum, vel consensum coactum, nulla erit per se obligatio, cùm nec Summus Pontifex possit efficere, vt consensus coactus, durante coactione sit liber, & spontaneus, qualis requiritur ad professionem. Nauarrus *vt sup.n.71. & 72.* Miranda *in Man. tom.1. quæst.30. art.1.* Hoc tamen decreto non obstante, potuerunt Prælati Religionum, etiam transacto quinquennio ejicere Religiosum, quem nouerint habuisse in professione defectum alicuius conditionis irritantis illam. Quia Concilium solùm videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione Professorum, Laur.de Peyrinis *tom.1.de subdito, q.1. de obed. c.25.* § 4. Ipse autem Religiosus inualidè professus, dum ei tempus non vacat ad reclamandum, quia est transactum quinquennium, tenetur ad ratificandum professionem, saltem quando sua culpa inualidè professus est. Ratio est, quia cum à Religione habeatur vt professus verus, ipse vt talis se gerere debet erga ipsam, ne illam decipiat. Rodriguez *2. p. summ.cap.92.num.5.* Bonacina *vt sup. diff.1. à n.2.* Ad quam ratificationem licèt requiratur nouus consensus ex parte professi, cum prior fuerit inualidus, probabile tamen est, non requiri nouum consensum Religionis, cum iam illa ex parte sua verum consensum præstiterit. Sanch. *lib.7.de matrim.disp.37.num.6.* Bonacina *vt suprà, à n.3.*

8 Vt reclamatio professi audiatur, oportet, quod fiat cum habitu. Ita statuit Conc. Trid. *sess.25 c 19.* Hoc tamen intellige in foro exteriori, non interiori, si causa subsit aliter faciendi, quia ita piè interpretanda est mens Concilij. Nauar. *in cap. statuimus, com.4. de Reg. n.77.* Bonac.*de clausf. q 2.p.10. diff.3.* Vnde si quis temerè habitum dimittit, & postea reassumit, audiendus est. Portellus *in dubiis Reg.verb. Professionis nullitas, n.45.* Diana *tract. 2. de dub. Regul.resol.53.*

9 Cùm aliquis fecit professionem inualidam ob defectum ætatis, anni approbationis, vel aliam causam similem, vtputà propter defectum consensus, &c. postea adimpleta ætate, seu anno approbationis, vel suppletis iis quæ primò defecerunt, non requiritur reiteratio nouitiatus, quia per eum qui habitus est, sufficienter satisfactum est menti Ecclesiæ. Sanchez *lib.7.de matrim.disp.37. n.45.* Requiritur tamen ratificatio illius professionis inualidæ, saltem internè facta. Quia cùm prior professio inualida fuerit, & nulla, non reuiuiscet, nisi reiteretur. Religiosus autem sic inualidè professionem emittens, non censetur ratificare illam, etiamsi portet habitum proprium professorum, aut faciat actus solùm ad professos pertinentes, nisi hoc faciat sciens, volens, & prudens, & cum animo ratificandi dictam professionem. Ratio est, quia ista omnia non inducunt professionem etiam tacitam, nisi fiant isto modo. Nauar. *in c.statuimus, n.71. & lib.1. consil.de his quæ vi, consf.6.* Mir. *in Manuali, tom.1. q.30. art.3.*

In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, professio non fiat ante decimumsextum annum expletum: nec qui minori tempore, quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, ad professionem admittatur. Professio autem antea facta sit nulla, nullamque induеat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, vel alios quoscunque effectus. Ita Concil.Trident. *sess.25.c.15.* Hoc decretum non comprehendit Ordines Militares, quia ita dicitur declarasse Sacram Congregationem Cardinalium. Azor. *lib.13. Instit. mor. cap.4. quæst.2.* Vide dicenda *tom.2. cap.5.n.17.* Tantùm ergo comprehendit alios Religiosos, etiam illos, qui in Societate Iesu post biennium profitentur. Sanchez *lib. 5. de praecept. Decalog. cap.4. num.7.* Ætas pro nouitiatu requisita etiam includit diem illum superadditum in anno bissextili. Quia anni computandi sunt secundùm ritum Ecclesiæ. Bonacina *de clausura quæst.2. punct.10. difficultat.2.§.3.* Computanda etiam est ætas professionis à die natiuitatis extra vterum, quia communis vsus ita habet. Sanchez *lib.4.in Decalog. cap.3. n.14.* Bonacina *vt supr.* Annus Nouitiatus sumendus est à momento in momentum, quod est dicere, si quis suscepit habitum die prima Ianuarij post meridiem, non potest anno sequenti facere professionem eadem die prima Ianuarij ante meridiem. Quia ille reuera non stetit in nouitiatu per annum, prout requiritur à Concilio. Portellus *in dub. Reg. verb. nouitij, à n.48.* non tamen requiritur annus, & dies ad nouitiatum, vt quidam vulgariter dicunt, quia Concilium solum petit vnum integrum annum. Diana *tr.2. de dubiis Regul.resolut.57.* Professio facta ante legitimam ætatem, vel non completo nouitiatu, neque per modum voti simplicis, valet, vt colligitur ex verbis Tridentini adductis, & constabit ex dicendis *num.8.* 10

Nouitiatus non continuatus per annum integrum non est sufficiens ad professionem, si sit interpolatus per notabile tempus, propter doctrinam Concilij. Grassis *Decis.p.1. lib.3.c.5. n.14.* Quidam tamen dicunt propter priuilegium Iulij II. Minoribus concessum sufficere annum interpolatum: quod non audeo affirmare. Rodriguez *tom.3.quæst.15. art.8.* Miranda *tom.1.quæst.22. art.4.* In casu tamen, quo Nouitius cum licentia Prælati, & cum habitu, aliqua de causa rationabili extra Monasterium per aliquod tempus commoretur, non propter hoc discontinuabitur annus probationis. Ratio est, quia eo ipso, quod manet cum licentia, & habitu Religionis, est sub obedientia illius, ac per consequens tale tempus reputatur pro Nouitiatu. Nauarr. *lib.3. consil.de Regular. consil. 42.* dicens Congregationem Cardinalium idem censuisse. Vide dicenda *cap.24. num. 22.* Semper tamen requiritur, quod Nouitius portet habitum Religionis, tum propter authoritatem Concilij adductam, tum quia aliàs non rectè experiretur austeritatem Monachalem, quæ præcipuè consistit in habitu Religioso. Sylnest. *verb. Relig.5. quæst.quinta,* Suarez *tom.3.de relig.lib.5.cap.13.num.3.* Bonacina *de clausf. quæst. 2. punct. 10. difficult.2. §.2.* Non sic de habitu proprio Nouitiorum. Suarez *ibid. cap.14.à num.10.* 11

Professio facta in Religione reddit omnino incapacem Religiosum ad contrahendum postea matrimonium. Ita habetur in Concil.Trident. *sess.24.can.9.* & aliis Conciliis, Sanchez *lib.7.de Matrim. disp.26. num. 1.* Idem dicendum est de professione, quam emittunt Patres Societatis peracto biennio; quia ita habetur in proprio motu Gregor. XIII. qui incipit, 12

Ascendente

Ascendente Domino. Valentia *tom.*4. *disp.* 10. *quæst.*5. *puncto* 3. Quin etiam professus, qui contrahit Matrimonium, excommunicatur, 17. *quæst.*1. specialiter *cap. impudicas, cap si quis sacrum, cap. monacho.* Et punitur à Sacræ Inquisitionis Tribunali. Simanc. *de Catholic. inst. tit.*40. *de matrim.* Toletus *in sum. lib.*7. *c.*4. Et est irregularis, iuxta dicenda infrà *c.*5. *n.*2.

13 Qui facit professionem in aliqua Religione, parentibus in extrema necessitate constitutis, eiusque auxilio, & ope indigentibus, peccat mortaliter: imò etiamsi necessitas non extrema, sed tantùm grauis sit, dummodo possit filius illis subuenire in seculo, nec sit alius qui hoc faciat. Ratio est, quia præcepta præponi debent consiliis; subuenire autem parentibus in prædictis casibus est præceptum naturale: esse verò Religiosum solùm est consilium. Graffis *p.*1. *decis. lib.*3. *cap.* 5. *num.* 37. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *c.* 5. Si verò ex huiusmodi seruitio, & obsequio parentibus exhibendo sequatur filio notabile dispendium salutis spiritualis, potest prouidendo animæ suæ intrare Religionem, & in ipsa profiteri: quia bonum spirituale filij debet præferri bono corporali, aut temporali parentum. S. Thomas 2.2. *quæst.*101. *art.*4. Caietan. *ibid.* Idem dicendum est de Patre habente filios in necessitate constitutos, propter eandem, imò maiorem rationem. S. Thomas 2.2. *quæst.*189. *art.*6. In casibus autem, in quibus pater, aut filius non possunt intrare Religionem, aut profiteri in illa, sed peccant ita facientes, possunt ad minus, facta professione, egredi è Religione (seruatis tamen seruandis, vt succurrant prædictis necessitatibus: imò forsan tenentur. Hoc enim petit ius naturæ, & vinculum obligationis, quod est inter Patrem, & filios. Toletus *in Summa*, *libro* 5. *cap.*1. *n.* 6. Vide dicenda *cap.*24. *de Nouitiis*, *num.* 40.

14 Non tamen possunt reclamare professi, eo quòd habeant, vel etiam habuerint tempore professionis parentes, aut filios in extrema necessitate constitutos. Ratio est, quia licèt talis professio fuerit illicita, vt vidimus suprà *num.*13. tamen fuit valida. Nauarr. *lib.*3. *consil. de Reg. consil.*3. Tenentur tamen illis succurrere modo congruo, & non contrario suæ Regulæ; quia hoc est præceptum naturale. Cordub. *sup. cap.*2. *Regulæ D. Francisci, quæst.*6. *artic.*2. Vide dicta *sup. num.*13.

15 Professio facta ob malum finem, qui non sit contra substantiam Religionis, valida est. Ratio est, quia nullus malus finis, qui non sit contrarius substantiæ Religionis, potest illi derogare. Syluester *verbo Religio* 3. *quæst.* 6. Professio etiam facta ab excommunicato valida est. Ratio est, quia per excommunicationem non tollitur facultas faciendi contractus cum Deo, qualis est professio. Vincent. Filliucius *part.*3. *tract.*12. *cap.*8. Professio etiam Religionis per simoniam facta est valida. Ratio est, quia licèt potuerit ab Ecclesia irritari, non tamen irritata est. Suarez 1. *tom. de Relig. lib. de Simon. cap.*57. Professionem tamen emittens simoniacè, expellendus est ab eo Conuentu, in quo illam emisit. Suarez vt suprà. Vide dicenda *cap.*24. *num.*29. 30. & 31.

16 Religiosus professus, licèt quoad possessionem propriæ voluntatis, & bonorum temporalium dicatur mortuus seculo, vt diximus *num.*1. non tamen quoad nobilitatem. Ratio est, quia cùm nobilitas sit quoddam ius sanguinis, & sequatur naturam, non potest deperdi per professionem. Guilelm. Bened. *cap Raynutius.* Rebuf. *de Nominationibus, q.*12. *n.*31.

17 Per professionem in Religione approbata vacant quæcumque beneficia antè habita, *ex cap. Beneficium, de Regularibus in* 6. Sanchez *lib.* 7. *in Decalogum, cap.*29. *num.*2. Non tamen redduntur Religiosi incapaces ad obtinenda beneficia secularia, etiam curata ex vi professionis. Cùm ex natura rei non sint incompossibilia obligatio votorum, & obtentio beneficiorum. Lessius. *lib.*2. *de iustit. cap.*41. *dub.*12. De facto tamen nullus Regularis potest suscipere beneficium curatum sine licentia Papæ Tum quia ita consuetudine obtentum est, tum quia ita videtur declarasse Sacram Congregationem Cardinalium, Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*71. Idem etiam dico de beneficiis simplicibus. Graffis 2. *part. decis. lib.* 3. *c.*20. *n.*12. Idem quoque dico de pensionibus; istæ enim solùm à Papa conceduntur. Sot. *lib.*9. *de iust. & Iure, quæst.*7. *art.*2. Casu etiam dato, quod Regularis præsentatus esset Episcopo ad Ecclesiam aliquam parochialem à suo Superiori, posset ab eodem, etiam sine consensu Episcopi remoueri. Quia etiam sic præsentatus non liberatur à iugo obedientiæ. Nauar. *comment.*2. *de Regul. n.*95. Vide dicenda *c.*24. *n.*37. & *tom.*2. *c.*2. *à n.*21. & *c.*18. *per totum.*

Debita contracta à professo ex licentia superiorum debent solui à Monasterio. Illa enim sunt quasi debita ipsius Monasterij. Idem dico si talia debita sunt, vel fuerunt vtilia Monasterio, saltem quoad illam partem, propter eandem rationem. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*31. *num* 9. Debita verò orta ex delicto Religiosi professi, etiamsi Prælatus sit, non debent solui à Monasterio, nisi quatenus ex illo delicto aliquid vtilitatis ipsi obuenerit, vel in illud consenserit. Quia aliàs nullo pacto spectat illud delictum, aut damnum ex illo sequutum ad Monasterium. Nauarr. *comment.*62. *de Regul.* Molin. *tom.* 1. *de iust. disput.*140. Hinc tenetur Monasterium soluere expensas necessarias factas à Monacho Professo, qui de licentia Superiorum est extra Monasterium in aliquo negotio, vel itinere, verbi gratiâ medicinas, quas expendit pro infirmitate, &c. Ratio est, quia eo ipso, quod Religio dat illi Monacho existentiam existendi extra Monasterium, videtur ea omnia concedere, sine quibus viuere non potest. Nauarr. *com.*2. *num.*65. Molin. vt suprà. Pro debitis contractis à Religiosis apostatis, seu fugitiuis, vide *cap.*16. *num.*19. Ex dictis autem collige, obligari Monasterium ad debita Prælati, seu Procuratoris, quæ contraxerunt contractibus consentaneis suæ administrationi; quia illa etiam sunt quasi debita Monasterij. Cardin. Lug. *de iust. & iur. tom.*7. *disp.* 3. *sect.* 10. *num.*218. Secus autem si illi excedant limites suæ administrationis, aut si contractus tales fuerint ad vsus turpes aut vanos, propter oppositam rationem. Lugo *ibid.* Idem dico cum eodem Authore de deposito secularis, quod erat apud aliquem Religiosum, consentiente Monasterio, & tale depositum perditum est, vel à furibus sublatum; tunc enim tenetur Monasterium damnum illud resarcire, non autem si illud depositum esset in manu alicuius Religiosi, non consentiente Monasterio, propter rationem adductam. Idem dicendum si talis Religiosus esset Prælatus, quia Monasterium non obligatur ex delicto Prælati, in quod non consensit Monasterium. 18

Bona Religiosi, qui propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati Religionis ad ipsa inhiantis emisit professionem, non pertinent ad Religionem, sed ad hæredes. Ratio est, quia ita deciditur *in c. fin.* 20. *q.*3. qui textus est vniuersaliter ab Ecclesia admissus, vt constat ex communi sententia Doctorum illum explicantium. Nauar. *comment.*2. *num.*31. *de Regular.* Azor. *tom.*1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap. vigesimo.* Imò nulla exigitur iudicis sententia, ne Monasterium succedat in talia bona. Couarr. 4. *decret.* 2. *part. c.*28. §. *primo, num.*9. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. capite trigesimoquarto, n. vlt.* Desideratur tamen ad hoc, quod decisio prædicti textus locum habeat, primò vt dolus, seu fraus sit causa professionis, ita vt ea non esset, 19

fraude, & dolo cessante: secundò vt decipiens ductus fuerit cupiditate obtinendi bona professi, Sanch. *vt suprà*, *num*. 3. *&* 4.

20 Professio illius, qui ementito sexu in aliquo Monasterio profitetur, vt si vir in Monasterio Monialium, aut fœmina in Monasterio virorum profiterentur, est omninò inualida. Ratio est, quia ad valorem professionis requiritur non solùm consensus profitentis, sed etiam admittentis professionem: at verò in hoc casu, etiamsi detur fuisse consensum profitentis (cùm tamen semper fictum illum habuisse credendum sit) ad minus tamen deficit consensus ex parte admittentis, cùm nullus Prælatus talem professionem admittere possit, nec Ecclesia ad id concedat authoritatem. Nauar. *lib*. 1. *consil. in* 1. *editione*, *tit. de ætat. & qualit. consil*. 8. *num*. 1. *&* 2. *lib*. 3. *de Regul. consil*. 47. *num*. 1. Henriq. *lib*. 14. *de Regul. cap*. 8. *n*. 6. Hermaphroditi autem professio, si in eo præualeat sexus virilis, valida erit in Monasterio virorum; si præualeat sexus fœmineus, in Monasterio Monialium. Ratio est, quia hic iudicatur vir, aut fœmina, iuxta sexum prædominantem. Si verò vterque sexus sit æqualis, & aptus ad coïtum, in neutro Monasterio potest etiam validè profiteri; quia tunc respectu fœminarum erit vir, & respectu virorum fœmina. Henriquez vt suprà, Sanch. *lib*. 5. *de præcept. Decalog. cap*. 4. *num*. 41. Qui benè animaduertit, etiam in casu quo hermaphroditus haberet sexum præualentem, v. g. viri, non esse admittendum inter illos, quia afferret maximum periculum incontinentiæ Religiosis, sed expellendum esse. Rodrig. 2. *tom. Sum. c*. 6.

21 Professio serui sine licentia Domini sui est inualida, quia non est sui iuris. Cum ea tamen valida est, quia nullo iure interdicitur, imò id supponitur *cap. si quis incognitus*, 17. *quæst*. 2. Sanchez *lib*. 5. *in Decalog. cap*. 4. *num*. 42. Si seruus ingrediatur Religionem, & à Domino id sciente intra triennium non repetatur, non potest transacto triennio ab ipso repeti, *dict. cap. si quis incognitus*. Et ratio legis est, quia censetur Dominus tacitè consensisse. D. Antonin. 3. *p. tit*. 16. *cap*. 3. §. 4. Vnde professio ipsius valida erit, transacto illo triennio, licèt non antea; eo quod transacto triennio, & non antea, cessauit ius, quod habebat Dominus ad reclamandum, & repetendum seruum. Sanchez *vt supr. n*. 44. *&* 49. Vide dicenda *cap*. 24. *num*. 10.

22 Professio illius, qui præ morbo, aut senectute impotens est ad seruanda Regulæ præcepta, valida est. Tum quia potest seruare tria vota, quæ sunt essentialia Religioni; tum quia erunt multa in Regula, quæ ab isto absque dubio seruari poterunt. Rodrig. 2. *tom. Summ. c*. 6. *n*. 13.

23 Defectus, seu morbus corporalis non repugnans substantiæ Religionis, vt si quis lepram, vel aliam infirmitatem, etiam interrogatus, occultaret, non facit professionem irritam. Ratio est, quia talis defectus, & occultatio illius non tollunt aliquid de essentialibus Religionis. Nauar. *lib*. 3. *consil. tit. de Regul. consil*. 25. *vel* 48. Nec ob id delictum potest expelli. Cùm enim expulsio sit res grauissima, maiorem exigit causam. Rodrig. 3. *tom. qq. regul. q*. 17. *art*. 9. Secus verò quando illi protestatum fuit tempore professionis, quod si talem defectum haberet, professio nulla esset. Quia tunc deficit consensus Religionis ad professionem requisitus, ac per consequens illa est nulla, iuxta dicenda *c*. 24. *n*. 26.

24 Dementia perpetua, quæ non in vna, vel altera materia, sed omninò mente priuat, professionem, & nouitiatum irrita reddit, quia impedit liberam voluntatem ad illa necessariam. Syluest. *verb. Religio* 5. *quæst*. 2. Bonacina *in tract. de clauf. quæst*. 2. *punct*. 10. *diff*. 2. §. 1. Si autem post factam professionem, per naturam, artem, aut miraculum ad sanam mentem redeat, consciusque professionis à se emissæ non contradicat, non statim reuiuiscit eius professio, sed tenebitur portare habitum, & perficere nouitiatum, & postea profiteri. Quia cùm talis professio, & nouitiatus fuerint irrita, necessarium erit facere de nouo ea, quæ ad ipsorum valorem sunt requisita. Azor. *lib*. 12. *Instit. mor. cap*. 2. *quæst*. 5. Vide dicenda *cap*. 24. *num*. 18. Nota etiam, quod prædictis non obstantibus, Nouitius qui toto tempore Nouitiatus infirmus fuit, potest ad professionem recipi; quia quantum ex se erat, annum probationis legitimè expleuit, maximè cùm non teneatur Nouitius experiri austeritates omnes Religionis, sed satis est si probet in genere, per annum sub obedientia perseuerando. Ita tenent satis probabiliter Rodrig. *tom*. 3. *qq. Regul. q*. 15. *art*. 10. Bartholomæus à S. Fausto *lib*. 5. *Thes. relig. q*. 249. & Tambur. *tom*. 3. *de iure Abb. disput*. 6. *q*. 3. *n*. 25. post Nau. & Sanch.

Redditur professio nulla, si non sit facta in manus 25 Prælati, vel alterius habentis potestatem admittendi Religiosos ad Ordinem. Sicut enim professio includit traditionem potentis se tradere Religioni, ita etiam debet esse aliquis, qui habeat potestatem acceptandi. Sanchez *lib*. 1. *de præcept. Decalog cap*. 4. *num*. 62. Quamuis autem, quoad illos, ad quos spectat hæc authoritas, attendendum sit ad iura propria Religionis (idem *n*. 64.) de iure tamen communi non sufficit cōsensus Prælati, sed requiritur maioris partis Conuentus. Tum quia sic habet consuetudo plurium Religionum; tum quia res est ex grauioribus Monasterij, & ita ad totum illud spectare videtur. Sà *in Summ. verb. Religio*, *num* 65. Rodriguez *tom*. 3. *q*. 17. *art*. 7. Vide dicenda *cap*. 18. *num*. 66. & Portellum *in responsion. moral. tom*. 2. *casu* 94. vbi agit de iis qui possunt ferre suffragia in tali electione, & maximè Tambur. *tom*. 3. *de Iure Abbatum*, *disp*. 6. *quæst* 1. vbi latè de hoc puncto, & resoluit quod etiamsi militantes sub Regula S. Benedicti non possint aliter recipere Nouitios, nisi accedente consilio Monachorum, & quod in vnaquaque Religione tenenda sit consuetudo, nihilominus quod ex vi Constitutionum Sixti V. & Clementis VIII. (addo etiam, & Gregorij XIV.) quas refero infrà *cap*. 24. *n*. 12. 13. *&* 14. requiratur consensus Monasterij. Non tamen requiritur consensus Monachorum de Iure communi, sed sufficit, vt dixi, maioris partis. Peyrinis *tom*. 2. *de Prælato*, *q*. 3. *cap*. 1. *num*. 19. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. disp*. 7. *dub*. 2. *num*. 9. Tambur. *suprà*, *n*. 10. Professio etiam facta in manus Episcopi inualida est, cùm ille non sit Prælatus Regularium exemptorum. Rosella *verb. Nouitius*, *num*. 21. Azor. *lib*. 12. *Instit. mor. cap*. 5. *quæst*. 4. Professio verò acceptata à Laico habente commissionem à legitimo Prælato, valida erit: sicut potest beneficium nomine alieno acceptare, & esse procurator in causa spirituali. Rodriguez *tom*. 3. *art*. 17. *num*. 12. Vnde multò magis valida erit professio acceptata à simplici Religioso de licentia sui Superioris, propter eandem, & maiorem rationem. Diana *tract*. 2. *de dubiis Regular. resol*. 70. Quando professio est inualida solùm ex defectu potestatis in admittente, satis est, vt habens talem potestatem eam ratam habeat, non mutata Professi voluntate. Ratio est, quia ratihabitio retrotrahitur, & comparatur mandato, *Regul. ratihabit. de regul. iur. in* 6. Nauar. *lib*. 3. *consil. de Regul. consil*. 6. *vel* 40. Azor. *lib*. 12. *Institut. mor. cap*. 5 *quæst*. 7. Incipiet autem valere illa professio à die ratihabitionis, quia sine illa non erat valida. Sanchez *lib* 5. *in Decal. c*. 4. *n*. 80. Quoad antiquitatem porrò, & alia iura Religionis, computanda credo à die professionis emissæ, si illa bonâ fide fuit facta, vt colligitur ex

Nauarro

Nauarro *libro* 3. *consil. de Regul. consil.* 46. *in* 1. *editione*.

26 Professio facta sub conditione de futuro (quæ validè apponitur) licèt obligationem suspendat; tamen adueniente conditione statim absque nouo alio consensu est valida. Ratio est, quia iam ille consensus conditionatus transit in absolutum: ergo dummodo non sit retractus, sufficiet ad professionem. Sanch. *lib.* 5. *in Decal. c.* 4. *n.* 88. Professio autem facta sub conditione contraria eius substantiæ, vt si quis profiteatur sub conditione habendi proprium, vel non seruandi castitatem, sine dubio est irrita. Ratio est à simili de matrimonio, & voto simplici, si fiant cum conditione contraria substantiæ illorum. Azor. *lib* 12. *Instit. moral. cap.* 5. *q.* 2. *& lib.* 11. *cap.* 15. *q* 9. Rodriguez 3. *tom. quæst.* 17. *art.* 6. Vnde si quis dum emittit professionem intendat sibi retinere dominium alicuius rei, ita vt non sit paratus reddere illam, quando Superior voluerit, inualidè profitetur; quia de ratione professionis est abdicatio dominij, aut vsus independentis à Superiore. Lessius 2. *de Iust. cap.* 41. *dub.* 8. Si profiteretur quis sub hac conditione reseruandi sibi aliqua quoad vsum, & dependenter à voluntate Superioris, valeret talis professio, saltem quantum est ex natura professionis; cùm illa conditio non deroget eius substantiæ. Ita tenent iidem Authores, & Nauar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 16. Idem dico de eo, qui profiteretur sub conditione manendi in propria domo, propter eandem rationem. Nauar. *vt sup.* Sà *in Sum. verb. Religio*, *n.* 6. Vide dicenda *c* 6. *n.* 29.

27 Professio facta fictè, id est, sine intentione profitendi, quoad Deum non est valida, quia non est vera, sed ficta promissio, sicut homo pictus non est verus homo. Quoad Ecclesiam verò, & forum exterius valida est, quia Ecclesia non iudicat nisi de externis: signa autem externa huius professionis, vt supponimus, eam esse veram indicabunt. Professio autem facta animo promittendi, sed non se obligandi, quoad Deum, & homines valida est; quia ex natura promissionis sequitur naturaliter obligatio, sicut illuminatio ex Sole. Secus verò, si talis professio non fuit cum animo promittendi, quia eo ipso destruxit seipsam; cùm enim de ratione essentiali professionis sit promissio; si promissio non est, nec professio erit, ac per consequens valida non erit, saltem quoad Deum. Professio verò facta animo non adimplendi, quoad vtrumque forum obligat. Ratio est, quia cùm professio sit essentialiter promissio, quæ intrinsecè includit rationem obligationis, non potest impediri per extrinsecam voluntatem non adimplendi promissum. Azor. *tom.* 1. *Institut. moral. lib.* 12. *c.* 5. *dub.* 7. & in simili de contractu sponsalitio, Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 6. *de Matrimon. disp.* 2. *dub.* 5.

28 Quando professio est inualida ob defectum ætatis legitimæ, aut anni nouitiatus nondum expleti, non obligat, neque vt votum simplex ad vota promissa. Ratio est, quia Concil. Trid. loquens de illa *sess.* 25. *cap.* 15. inquit, *nullam indicat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, vel alios quoscunque effectus*. Caietan. 2. 2. *q.* 88. *art.* 9. Sotus 7. *de iust. quæst.* 3. *art.* 2. Idem dico de eo, qui sic profitens inualidè, expressè voluerit solùm obligari ad illa vota in Religione; quia eo ipso declarauit se nolle obligari ad illa vt vota simplicia. Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. c.* 4. *n.* 105. In casibus autem, quibus professio sit nulla ex defectu acceptantis illam, propter seruitutem eius, qui profitetur, propter sexum ementitum, vel similes causas; talis professio habet vim voti simplicis, & vt talis obligat. Ratio sumitur ex regula tradita *cap. vnico de despons. impuber. in* 6. nempe, quando actus non valet eo modo, quo fit, valet eo modo, quo valere potest: ac proinde cùm talis professio non valeat vt professio, ad minus tamen valebit, vt simplex promissio, & votum. Nauar. *lib.* 3. *consil. tit. de Regular. consil.* 18. *vel* 19. Azor. *lib.* 12. *institutionum moralium, quæst.* 3.

Professio facta per procuratorem valida est; nullibi enim excipitur ex his actibus, qui per procuratorem fieri possunt. Idem dico de professione facta ab absente, propter eandem rationem. Syluest. *verb. Relig.* 3. *quæst.* 15. Miranda *tom.* 1. *Man. Prælat. q.* 24. *art.* 1. Idem etiam dico de professione facta nutibus, aut scripto, sine verbis, propter similem rationem. Vnde infertur mutum posse validè profiteri. Sanch. *lib.* 5. *in Decal. c.* 3. *n.* 2. 29

Professio etiam illius, qui fecit votum ingrediendi Religionem strictiorem, & ingressus in laxiorem professus est in illa, valida est. Ratio est, quia votum illud simplex Religionis strictioris commutatum fuit per solemnem professionem, iuxta dicenda *c.* 2. *n.* 7. Graffis 1. *part. decis. lib.* 3. *cap* 5. *n.* 31. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.* 4. *de Voto*, *cap.* 16. An verò etiam ante professionem factam possint aliqui Prælati Regulares dispensare cum eo qui fecit votum strictioris Religionis, vt admittatur in laxiori, tractat idem Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 4. *c.* 8. *n.* 9. 30

Professio etiam facta à coniugatis etiam post consummatum matrimonium, si fiat cum consensu vtriusque coniugis, valida est, *ex cap. qui vxorem* 33 *q.* 5. Et ratio est, quia cùm vterque possit cedere iuri suo, si cedat vnus, alter manet liber, Henriq. *lib.* 11. *c.* 8. Bonacina *quæst.* 3. *de matrim. punct.* 4. *propos.* 3. Imò quando vnus coniux potest facere perpetuum diuortium propriâ authoritate, potest etiam ingredi Religionem, & validè profiteri, inuito altero coniuge. Quia sicut in tali casu potest perpetuò abstinere à consortio illius, ita liber manet ad dicandum se Deo per professionem. Rebell. *lib.* 3. *q.* 4. Bonacin. *vt sup. n.* 10. Altero autem coniuge nesciente, vel consentiente per dolum, aut per metum, non potest alter profiteri validè. Deficit enim in his casibus consensus necessarius alterius compartis. Bonacin. *vt sup. num.* 9. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 6. *de matrim. disp.* 6. *dub.* 2. Imò etiam postquam alter coniux dedit facultatem ingrediendi religionem, potest illam reuocare ante professionem, sicut & qui ingressus est Religionem potest etiam ante professionem redire ad matrimonium. Quia annus probationis deseruit vtrique vt videat an sibi expediat illa separatio. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *c.* 4. *à n.* 6. Vide dicenda *cap.* 3. *num.* 3. 31

Religiosi facti Cardinales, Episcopi, aut Abbates, manent etiam post assumptionem cum eadem obligatione trium votorum professionis, iuxta dicenda *c.* 17. *n.* 2. Eiecti etiam, & expulsi à Religionibus manent etiam cum eadem obligatione votorum Religionis, sicut antea, iuxta dicenda *c.* 23. *n.* 11. Qualiter ad eadem vota obligentur, vel non Nouitij, dicetur *c.* 24. Qualiter etiam Moniales *c.* 25. *n.* 1. *& seqq.* 32

Quia sæpius soleo interrogari circa varia dubia spectantia ad professiones Regularium, ideo operæpretium duxi aliquas resolutiones quorumdam ipsorum huic capiti adiungere, quæ vtiles erunt pro intelligentia eorum quæ dicta sunt, & quæ dicentur in seq. 33

PRIMVM

Primvm Dvbivm.

34 *In casu: contingentia cuiusdam Conuersi Congregationis nostrorum Patrum Discalceatorum Italiæ; cùm videlicet contigisset quod esset illegitimus, & iuxta statuta eius Congregationis non posset admitti ad Religionem, ac illi fuisset protestatum ab initio, quod si pateretur talem, vel alios similes defectus, illumque, vel illos celauerit, statim expellendum fore à Religione, etiamsi professionem emisisset; cùm Religio illum expellere vellet, & aliqui dubitarent, an licitè fieri posset: ego de hoc casu interrogatus tale consultum dedi.*

Resolvtio.

35 Censeo fratrem Conuersum Congregationis PP.
nostrorum Carmelitarum Discalceatorum, qui
est illegitimus, & ante professionem illi protestatum
est, quod si istum, vel alium similem, vel similes de-
fectus pateretur, statim ejiciendum esse, etiamsi pro-
36 fessionem emisisset, posse ejici à Religione. Ita enim
habet Sanch. *lib. 7. de matrim. disp. 37. n. 32.* Zacharias Giraldus *in cons. pro hac re, apud Peyrinum tom. 1. de subd. q. 1. cap. 25. §. 4. per tot.* ipse Peyrinis *ibid.* Nauar. *lib. 3. cons. tit. de Regul. in 1. edit. cons. 5. n. 12. & cons. 25. n. 2. & vlt. in 2. cons. 26. n. 12. & cons. 48.*
37 *num. 2. & fin.* quem Sanchez & Peyrinis ad hunc
finem referunt, Rodrig. *tom. 3. qq. regul. q. 11. art. 2.* Miranda *tom. 1. Man. quæst. 52. art. 2. conclus. 5.* quos sequor *suprà, num. 23. & cap. 24. num. 26.* ac colligi potest ex his quæ dico *tom. 4. verb. Professio regularis, num. 23.* Refert etiam hanc sententiam, nec illam reiicit Barbosa *in collect. Doct. in Concil. Tridentinum, sess. 25. de Regular. num. 6. §. Vtrum autem*, eamque sequitur Pellizarius *in Manual. Regular. tract. 2. cap. 3. quæst. 15. §. 28. & 29.* Colligitur primò ex clarissimis verbis statutorum huius Congregationis, quæ approbata sunt ab Vrbano VIII. die 22. Martij, anno 1631. & quæ ipse Pontifex præcipit inuiolabiliter obseruari, *non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, cæteris-*
38 *que contrariis quibuscumque.* Etenim *p. 2. horum sta-*
tut. cap. 5. §. 2. sic in eis habetur: *Prohibemus insuper habitu nostro indui, vel profiteri in nostra Congregatione quemcumque, qui aliquando hæreticus, schismaticus, Iudæus, seu infidelis fuerit, & ab illis vsque ad tertium gradum inclusiuè descendentem, hæresis, schismatis, aut cuiusuis infidelitatis suspicione laborantem, illegitimum, irregularitate, in qua difficile dispensatur irretitum, alterius Religionis professum, coniugatum, aliqua infirmitate incurabili, & habituali laborantem, criminosum, vel de aliquo delicto inquisitum, seu suspectum, rationibus reddendis obnoxium, ære que alieno, cui soluendo non sit, grauatum.* Additur autem, §. seq. *Sed si quis aliquem defectum ex proximè enumeratis in §. 2. celauerit, statim ac scietur, expellatur, etiamsi professionem emiserit: Congregationis quippe animus est eos qui prædictos defectus patiuntur & celant, ad professionem non recipere.*

39 Colligitur secundò ex ratione assignata in ipso
statuto illis verbis: *Congregationis quippe animus est eos qui prædictos defectus patiuntur, & celant, ad*
40 *professionem non recipere.* Cùm ergo de facto reper-
tus fuerit talem defectum habuisse, corruit omninò consensus Religionis, qui est de ipsius substantia, *l. in omnibus, ff. de act. & oblig. l. sicut, C. eod.* & etiam quia solùm fuit conditionatus, scilicet supposito quod non haberet talem defectum, *cap. Pro te, de rescript. in 6. cap. Præterea, il 2. de appell. l. Iubemus*, & ibi Doctores, *C. ad Velleian.* Paris. *consil. 19. num. 49 lib. 3.* Bernald. *decis. 215. num. 5. p. 1.*
& Roia *decis. 603. num 5. p. 1. recent.* Professio igitur 41
nulla fuit & irrita. Quod etiam roboratur ex eo, quod professio est quidam contractus onerosus vltro citroque obligatorius, ac proinde requirit vtriusque partis consensum, iuxta legem *in omnibus*, relatam: deficiente ergo consensu Religionis ad professionem, professio nullo modo subsistit, sicut nec subsisteret, si defuisset consensus ex parte profitentis. Vechius *in praxi Nouit. disputat. 13. dubio 15. num. 4. & seq.* post Geronem, Cord- 42
bam, Lessium, Politium, Suarez, & alios ex iam relatis.

Censeo secundò, Religionem, quando illi certò 43
constitit de defectu natalium talis Conuersi, eum expellere potuisse, nullâ aliâ discussione præmissa. Ita colligitur ex Nauarro, Rodriguez, Miranda, Giraldo, Peyrinis, & Pellizario relatis, non recusante Barbosa etiam relato. Fundamentum sumitur ex illis verbis Constitutionum, *statim ac scietur, expellatur.*
Cùm enim loquantur cum ipsa Religione, & sint 44
approbatæ à Sede Apostolica, ex vi huius authoritatis & approbationis sine vllo alio requisito poterit Religio illum expellere. Fauet secundò priuilegium Leonis X quod præfati Authores referunt, per quod conceditur Regularibus facultas ejiciendi similes fraudulentos, & dolosos receptos ad Religionem. Fauent tertiò generalia iura; quale est illud, quod actus à principio nullus nullum producit effectum, *l. 4. §. Condemnatum, ff. de re ind. cap præsentiam, de appell.* & communis Doctorum doctrina. Cùm 45
enim istius professio omninò nulla fuerit, non potest ex ipsa oriri obligatio illum retinendi in Religione, præsertim cùm nullum esse, & esse sine effectu, paria sint. Surdus *decis. 51. num. 21. & 22. & cons. 3. à num. 8. & consil. 157. à num. 13. & consil. 179. à n. 49.*
& cons. 381. à num. 13. Quartò, quia istum nulliter 46
professum posse ejici à Prælato saltem occultè, etiam post quinquennium transactum, tenet Sanctarel. *in resol. var. quæst. 48. num. 21.* quem refert, & non rejicit Barbosa *loco relato ex Collect. in Concil. num. 15.* eo quòd cùm illi constet Religionem non habere ius in
illum, nullam ipsi facit iniuriam. Quæ ratio etiam 47
videtur procedere in expulsione publica, saltem ces-
sante scandalo. Quintò, quia receptissima senten- 48
tia est, istum inualidè professum potuisse exire à Religione propriâ authoritate, prout tenet Emanuel Sà *in Summa, verbo Religio, num. 71.* cùm ait: *Apostata non est à Religione, qui meritò credens se non esse professum, exit à Religione; hic enim potest etiam dimisso habitu fugere, neque huic obstat Concilium Tridentinum.* Sanchez *d. disput. 37. num. 9. & 11.* referens etiam Nauarrum, & Enriquez, Sanctarellus *suprà, num. 18.* Illuminatus Moron. *respons. 82. num. 116.* Multò ergo magis Religio poterit illum expellere authoritate sibi concessa in Constitutionibus à Sede Apostolica approbatis.
Sextò præsertim, ex quo omninò cessat dubium, 49
quod in hac parte esse poterat: nam si oppositum dici deberet, maximè propter decretum Concilij Tridentini *sess 25. de Regular. cap. 19.* vbi dicitur: *Quicumque Regularis prætendat se per vim & metum ingressum esse Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam professum fuisse, aut quid simile, velitque habitum dimittere quacunque de causa, aut etiam cum habitu discedere sine licentia Superiorum, non audiatur, nisi intra quinquennium tantum à die professionis;*

&

& tunc non aliter, nisi causas quas pratenderit, de-
duxerit coram Superiore suo & Ordinario. Atqui hoc
decretum non procedere in hoc casu, manifestum
50 est. Primò quia solùm loquitur, vt ex verbis relatis
patet, quando ipsi professi reclamant contra suam
professionem. Quartum ergo extendi debet ad casum
in quo non est talis reclamatio, sed Religio comperta
certè nullitate eius professionis, ipsum vult dimitte-
re? Secundò, quia verissima sententia est, Conci-
lium non loqui de professis inhabilibus ad profiten-
51 dum, propter impedimentum perpetuum, provt ex-
pressè Sanchez suprà *num.* 32. Peyrinis *loco relato,*
Bonacina *de clausur.quæst.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 4. Moro-
nus suprà *num.* 115. Hoc autem impedimentum ille-
gitimitatis est perpetuum. Non loqui autem Conci-
lium de habentibus impedimenta perpetua, rectè
probant relati Authores post Sanch. quia euidens
52 absurdum sequeretur ex opposito, nimirum mulie-
rem in virorum Monasterio professam, sexu mentito,
non posse post quinquennium ejici: & quia opposi-
tum cederet in graue Religionis detrimentum; co-
geretur enim eff ctos inhabiles per sua statuta à Pon-
tifice confirmata retinere, eo quòd quinquennium
transactum sit à professione irrita, doloque facta:
atque ita decretum fauore Religionis editum in
ipsius detrimentum redundaret, contra legem *Quod*
fauore 6. *C.de legib.* & regulam *Quod in gratiam, de*
reg.iur. in 6 Et inhabilis ille ex suo delicto commo-
dum reportaret, contra cap. *Sua, de Cler.non resid.*
cum multis similibus, quæ affert Tiraquellus *de re-*
tract.lignag. §. 1. *gloss.* 9. *num.* 68. Addit tertiò Pelli-
zarius in Superioribus relatus, referens Nauarrum,
Rodriguez, Mirandam, Sanchez, & Giraldum, de-
cretum Concilij solùm esse pro casu in quo profes-
sio sit irrita, non quidem ex statutis Religionis à
Papa confirmatis (vt in præsenti accidit) sed ex cau-
sis irritantibus professionem de iure (intellige com-
muni) sicut colligitur ex exemplis, quæ ibi afferun-
tur, vt quod professio fiat ante debitam ætatem, vel
metu graui, aut dolo.
53 Nec obstat clausula illa, *Ex quacunque causa,*
quam ponit Concilium. Ea enim restringenda est ad
personas habiles, *l. vt gradatim* 11. *vers. Etsi, ff. de*
muner. & honor. Ad quod comprobandum multa
congerit Iason *l.* 2. §. *Prator, num.* 3. *ff. qui satisdare:*
& num. 4. reddit rationem, ne iuris correctio indu-
catur, vel absonus intellectus. Sic fermè Sanchez,
Bonacina, & alij.

Nota tamen, mi Lector, quod quamvis hæc scri-
pserim in terminis opinionis valdè probabilis, quam
Authores superiùs relati verbis conceptis tradiderunt,
nihilominus post ea scripta accepi ab Illustrissimo,
& Reuerendissimo D. Francisco Pauluccio S. Con-
gregationis Concilij dignissimo Secretario, eandem
S.Congregationem iam olim oppositum declarasse;
quinimò in causa, & casu præsenti idem decidisse:
idcirco colla submittenda, & obediendum Sacro
Senatui Purpuratorum Patrum, ac dicendum eam
sententiam à prædictis Authoribus, & à me propu-
gnatam, in praxi non esse sequendam, sed iux-
ta mentem Congregationis censendum & scri-
bendum.

Decreta portò eiusdem S.Congregationis per eun-
dem Illustrissimum D. ad me transmissa sunt sequen-
tia: *In Neapolitana, die 16 Decembris* 1617. *Emi-*
nentissimi Patres S.Concilij Tridentini Interpres ex
communi omnium sententia censuerunt, decretum eius-
dem S.Concilij cap.19. sess.25. de Regularibus, vindica-
re sibi locum non modo cùm professus nullitatem sua
professionis allegat, causasque deducit; verùm etiam
cùm Superiores ipsi ex se illum eiecere tanquam inua-
lidè professum. Referendum tamen S.D.N. qui die 28.
eiusdem in Consistorio approbauit sententiam S. Con-
gregationis.

Petrvs Aloysivs Carafa Cardinalis Præ-
fectus.

Franciscvs Pavlvcivs S.C.C.Secretarius.

Die 15. *Nouembris* 1653. *S.Congregatio Eminen-*
tissimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpre-
tum, audito Procuratore Religionis Carmelitarum
Discalceatorum S.Theresia, ore, & scriptis, necnon
Constitutionibus dicta Religionis, ac alsis deductis
maturè perpensis, censuit dimissiones, & eiectiones
professorum à Religione, qua ab eadem Religione fiunt
ex capite illegitimitatis, vel ex alio defectu, fieri debe-
re coniunctim coram Ordinario, & Superiore regulari
loci, ad prascriptum S. Concilij cap. 19. *sess.* 25. *de*
Regularib. ideoque sententiam cum processu super di-
missione, & eiectione fratris Caroli Maria à Iesu ab
ipsis Regularibus latam minimè sustineri.

Secvndvm Dvbivm.

An is cui post expletum Nouitiatum modo Cho-
ristarum in habitu & tonsura Clericali,
qua. etiam gestabat in ipsomet actu quo
professionem emisit, Pralatus post emissam
professionem dixit, admissum fuisse non vt
Clericum, sed vt Laicum, censeri debeat
inter Clericos, an verò inter conuersos.

Resolvtio.

Dicendum videtur sic professum numerari debe- 55
re inter Clericos, non inter Conuersos. Ratio
est primò, quia nouitiatus & professio se habent
correlatiuè, itavt nouitiatus sit propter professionem
emittendam, & professio sit propter Nouitiatum.
Qualis ergo fuit nouitiatus, talis censenda professio. 56
Regula enim correlatiuorum est regula partium,
l.lege Iulia, §. si procurator, ff. de actionibus empti,
Bertazolus *in repet. leg. si quis maior, num.* 801. 57
Et à correlatiuis validum est argumentum, *l.* 1. *Cod.ne*
liceat potent.l.fin.Cod.de indicta viduit. tollend. Baldus
consil. 14 *num.* 2. *lib.* 4. Euerardus *in Topic.legal.loc.* 76.
Cum ergo Nouitiatus istius fuerit more Clericorum,
ita etiam de professione censendum.

Secundò, quia iste acceptus est ad Religionem 58
pro Clerico, & talis fuit ipsius vocatio. Talis ergo
censenda professio. Actus enim præsumitur factus in
executionem præcedentis tractatus, *leg.* 3. *§ verùm,*
ff.de manumiss.leg. qui in aliena, §. si is qui prastabat,
ff.de acquirend.hared.leg. pignori, §. fin. ff. de vsucap.
Alciatus *de prasumpt. reg.* 2. *prasumpt.* 24. Alexand.
consil. 25. *num.* 9. *lib.* 2. Et actus secundus recipit de- 59
clarationem à primo. Stephanus Gratianus *discept.*
forens. cap. 58. *num.* 25. Barbosa *axiom.* 12. *num.* 3. Eo 60
etiam quod variatio in Nouitiatu est odiosa, ac per
consequens non præsumitur, iuxta generalem Re-
gulam *Odia sunt restringenda, de Regul. iur. in 6. &*
l.Cùm quidam, ff.de liber. & posthum. Vnde in decre-
tis Clementis VIII. pro reformatione Regularium
sic habetur: *Qui ad Conuersorum habitum recepti*
fuerint, ad Clericorum statum transire etiam durante
tempore probationis non possint.

Tertiò, quia etiam sine dubio iste admissus est ad 61
professionem cum consensu Capituli Conuentus.
Quicquid enim sit, an talis consensus de iure com-
muni requiratur, certum est in Religione Minorum
de Obseruantia, de qua est casus, id obseruari, vt
habet nouissimè post alios Sanctorus de Melfi *in*
Comment. moral. in statut. & Constit. Minor. cap. 2.
statut. 18. §. *Sed quicquid*, vbi inquit: *Statutum enim*
totam

totam receptionem ad professionem remittit scrutinio secreto, & votis Capituli Conuentualis, cuius maiori, vel minori suffragio Nouitiorum professio vel electio committitur. Cùm ergo Conuentus semper istum habuerit pro nouitio Clerico, in Choro, Refectorio, & aliis actibus communitatis, vtique consensu in professionem ipsius Clericorum more, & talis censenda ipsius professio.

61 Ex quo quartò firmatur intentum contra Guardianum. Si enim ipse fatetur se admisisse hunc fratrem ad professionem, necessariò dicere debet ad professionem Clerici illum admisisse. Etenim ad professionem laici nullatenus illum admittere poterat. Eo quod consensus Conuentus non erat pro professione laicali, sed pro Clericali. Professio autem sine con-
63 sensu maioris partis Conuentus est nulla, *cap. cùm consuetudinis, de consuet. cap. 1. cap. Cùm nos, cap. Nouit, de his quæ fiunt à Prælat.* Imò licèt solùm requireretur consilium, adhuc irrita esset, vt colligitur ex iuribus citatis, vbi gesta sine requisito con-
64 silio nunciantur irrita. Cuius ratio est, quia Conuentus vel Capitulum, cuius consilium est requirendum, dicitur potius collega in officio, quam merus subditus, seu priuatus consiliarius, consilium autem Collegæ non solum petendum est, sed etiam sequendum docent Bartolus *in leg. 1. §. si plures, ff. de exerc. act. num. 7.* Innoc. *in cap. Venerabili, de offic. deleg.* Franch. *in cap. vnic. §. vbi verò ne Sede vac. num. 5.* Bordonus *resol. 57. num. 17.* post illos, & plures alios dicentes id requisitum esse ex iure communi; sed saltem ex iure particulari huius Religionis id requiri, iam dixi.

65 Et sane quintò, cùm actus omnis iustificetur propter scientiam & patientiam Superiorum, *l. quis sit fugitiuus. §. Ego puto, l. Quod si nolit 31. §. Qui assiduè, ff. de ædil. edict. cap. Nisi essent, de præbend.* Gonzal. *ad*
66 *reg. 8. Cancel. gloss. 9. § 2. num. 88.* Cum iste religiosus professionem emiserit cum tonsura Clericali, quæ est veluti tessera & signum manifestum Clericatus in Religionibus, idque permiserit Guardianus professionem admittens, proculdubio censeri debet illum velle admittere ad professionem Clerici: nam actum frustratorium nemo præsumitur facere, *l. 1. in fin. ff. ad municip. l. vnic. C de thesaur. lib. 10.* Surd. *cons. 307.*
67 Quoniam actus frustratorios lex abhorret: *l. hac stipulatio, ff. vt legator. seu fideicom. nom. cau.* Surd. *decis. 160. num. 5. cum seqq. & cons. 345 n. 18.* Et actum celebrare, & ei consentire paria sunt, *l. vtrum, & l. seq. ff. ad leg. Pomp. de Parricid.* Tiraquell *de retract. lignag. §. 1 gloss. 9. vers. præterea, & de iure primog. q. 26. vers. Tertiò limita,* Card. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 2. à n. 12.*

68 Ex quibus omnibus corruit authoritas Guardiani dicentis se non admisisse dictum Religiosum ad professionem Clericalem, sed solum laicalem, præsumitur enim ex dictis contrarium, & euincitur ipsi non esse credendum. Ad quod accedit primò, quia præsumitur quis illud facere quod consuetum est fieri, Bald. *in rubr. C. de fideic. instrum.* & alij apud Mascard. *de probat. concl. 732. n. 5.* consuetum autem est fieri, vt qui nouitiatum pro Clericis egerunt, & tonsuram Clericalem gestarunt, pro Clericis admittan-
69 tur ad professionem. Secundò quia præsumptio illa capienda est quæ sit exclusiua delicti, vt inquiunt Iuristæ. Delictum autem commisisset Guardianus, si nouitium qui per totum annum nouitiatum gessit vt Clericus, & vt talis voluit profiteri, ipsum solum vt laicum ad professionem admitteret.

70 Cum autem præsumptiones istæ Iuris præsumptiones videantur, erunt liquidissima probatio, & aperta veritas, *l. licet Imper.* & ibi Alex. & Ias. *ff. de legib.* & plures apud Mascard. *de probat. vol. 3. concl. 1221. n. 11.* & facient plenam & indubitatam probationem, *l. antiq. C. ad Vellei. & l. à D. Pio, § si pignora, ff. de re iudic.* & ibi DD. Et onus probandi transferent in aduersarium, vt respondit Dec. *cons. 32. col. penult. in fin.* Ruin. *cons. 45. col. vlt.* Paris. *cons. 20. in princ.* & innumeri alij.

Casu autem quo nimis liberaliter, & spontaneè 71
credatur Guardiano dicenti se solum admisisse illum ad professionem laici, adhuc sustineri debere professio ipsius, vt Clerici. Cum Religio cuius vices gerit ille qui professionem admittit, censeatur consentire in professionem ipsius vt Clerici, prout probant 72
adducta, ac maximè consensus Conuentus, qui vt Pasqual. *in decis. moral. decis. 416. n. 4.* dixit, *est quædam inchoatio acceptationis*: ac etiam quod procurator excedens mandatum non obligat dominum. Mascard. *sup. vol. 3. concl. 1160. n. 14.* ex aliis. 73

Omitto plura quæ dici possent de professione tacita propter delationem habitus per annum integrum, iuxta Clem. *Eos, de regul.* Præsertim cum professio tacita his temporibus sublata non sit, sed potiùs modificata, aut limitata ad illas conditiones; scilicet quod fiat post vnum annum probationis, & post decimum sextum annum ætatis. Hæc, inquam, omitto, quia etiam pro professione expressa censeri potest ista professio, cum fuerit verbis, vel scripto facta in manu Prælati. 74

Addendum tamen non suffragari posse prædicto 75
Guardiano; si dicat eum non habuisse intentionem admittendi sic professum vt Clericum, sed solùm vt laicum, eo quod tempore Nouitiatus non fuerit exercitatus in operibus Clericalibus, sed laicalibus. 76
Contra hæc enim obstant quæ dicam *tom. 4. verb. Profess. Regul. n. 10.* in impressione Veneta anni 1646. videlicet: Pro casu tamen qui sæpius inter Regulares contingere solet, scilicet quod cum aliquis Nouitius nouitiatum in totum vel in partem iuxta morem Conuersorum peregerit, postea verò in professione ad Clericatum admittatur, vel aliquando etiam è contra, notandum est valdè probabile esse, talem professionem esse validam, & illum nouitiatum sufficientem fuisse pro tali professione facienda. Quia ad probationis annum legitimè implendum satis est quod Nouitius vno integro anno sub obedientia Prælati existat. Ita Tumburin. *de Iur. Abbat. tom. 3. disp. 6. q. 17. num. 8.* Cui fauent plures Authores asserentes non teneri nouitium omnes asperitates Regulæ experiri in specie, sed satis est si probet in genere, perseuerando sub dicta obedientia Prælati per annum. Ita Suar. *tom. 3. de relig. lib. 5. c. 14. n. 15.* Rodr. 77
tom. 2. qq. regul. q. 5. art. 10. Sanch. *in præcept. Decal. c. 4. lib. 51. n. 52.* & Barthol. à S. Faust. *in Thesaur. Relig. lib. 5. quæst. 249. n. 3.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. num. 66.*

TERTIVM DVBIVM.

An qui habuit Nouitiatum in diuersis Conuentibus, per nouem menses in vno, & per tres in alio, necesse sit ad validitatem ipsius professionis, vt acceptetur ab vtroque Conuentu, vel sufficiat acceptari ab illo posteriori, in quo per tres menses stetit, & vbi suum Nouitiatum perfecit, & professionem emisit.

RESPONSIO.

Respondeo quod P. Franciscus Bordon. *in tract. de Profess. regul. c. 3. q. 55.* quærens: *An Nouitius qui ex legitima causa diuisit de consensu superiorum locum Nouitiatus, egeat ad profitendum vtriusque loci* 78
Patrum

Patrum consensu, an sufficiat assensus posterioris? Respondet: *Puto consensum à secundo tantum Conuentu præstitum sufficere ad validè profitendum, quia is sufficienter expertus est mores Nouitij.* Addit tamen: *Intellige prædicta si saltem æqualiter diuisit; nam si in posteriori mansit solum per tres aut quatuor menses, meo indicio exigitur prioris Conuentus assensus, cum in secundo non videatur sufficienter probatus.* Idem sequitur *resol.* 54.*n.*8. & *n.*236. Cui adhæret Pelizarius *in Man. Regul.tom.*1.*tract.*3.*c.*3.*n.*22. Cæterùm Pasqualigus *in moral. decis.* 416. quærens: *A quonam Capitulo, seu Prælato debeat Nouitius admitti quando mittitur de vno in alium Conuentum propè finem anni probationis?* respondet: *Id pertinere ad Capitulum, seu Prælatum domus, in qua de præsenti degit.* Refert pro hac sententia
79 Rodriguez & Bejam, in quibus nihil de hoc reperio. Addit tamen requiri ante professionem informationem Prælati, aut Capituli prioris Nouitiatus, & hanc informationem debere sequi Prælatum, & vocales posterioris Conuentus, nisi obstet aliqua grauis causa, ac irritam futuram talem professionem, nisi talis informatio præcedat.

Ego tamen existimo, professionem de qua in præsenti casu, validam fuisse in Iuris communis terminis stando, nisi statuta huius Religionis oppositum præ-
80 cipiant pro forma professionis emittendæ. Ad id moueor primò ex eo, quod professio est veluti quoddam matrimonium spirituale de sua natura indissolubile, sicut & carnale, ita vt semper pro eius valore iudicandum sit, nisi expresè irritetur in iure Canonico, vel in Constitutionibus Religionis à Sede Apostolica approbatis. Glossa *in cap. sicut tenor, verb extra mortem, de Regul. & in cap. sicut nobis*, ibi Butrius & Abbas *eod. tit.* Abbas *in cap. ex transmissa, n.*1. Card. *ibi*, & Imola *n.* 3. *de renunc.* & communem testatur Rota *decis.* 346.*n.*2.*in collect. Farin.contract. & crimin.* The-
81 saurus *in praxi, p.*2. *verb. Professio, c.*3.*n.*1. *in fin.* Secundò quia propter firmitatem professionis defendendam vera sententia Doctorum est, quod quamvis Religionis Regula certam profitendi formam præscribat, nihilominùs professio valida erit quibuscunque aliis verbis facta, nisi casus esset, quod Regula expressè declararet professionem aliter factam irritam, aut inualidam esse. Glossa *cap. porrectum, verb. Professio, de Regul.* & ibi Abbas *n.*13. Syluest. *verb. Relig.* 3. *q.*1. & 18. *in fin.* Rosella *verb. Nouitius, n.*21. & ibi Armilla *n.*14. Tabiena *q.*11. *n.* 12. Angelus *verb. Professio, n.*1. Azor. *lib.*12. *Instit. moral.cap.*5.*q.*7. *in fin.* Sanch. *lib.*5. *in Decalog. cap.*3.*num.*4. Cum ergo, vt suppono, Regula huius Religionis non statuat pro forma necessaria professionis, quod habeatur consensus omnium Conuentuum, in quibus Nouitiatus fuit habitus, sufficiet consensus illius in quo professio est emissa.

82 Tertiò specialiter hoc esse dicendum, probatur ratione quam affert Pasqualigus, videlicet, quod cum iste Nouitius solum acceptatus fuerit ad professionem à Conuentu illo posteriori, in quo suum nouitiatum perfecit, vtique videtur dicendum solum ab ipso debuisse habere consensum acceptationis. Iste namque consensus est quædam inchoatio acceptationis, ac perinde solum ab illo dandus, qui acceptat. Roboratur, quia in professione interuenit quidam contractus, in quo profitens se tradit Religioni, & Religio illum acceptat. Contractus enim non est aliud, nisi mutua obligatio, *l. Labeo, ff. de verb. signif. & l. sicut, C. de act. & oblig. & l. In omnibus, ff. de act. & oblig.* vt docent Gloss. *in cap. Porrectum, verb. non faciat, de Regul.* vbi etiam Abbas *n.*10. Nauar. *consf.*16.*de regul.n.*1. Rodrig. *tom.*3.*qq. regul.q.*15.*art.*12. Talis ergo debet esse acceptatio, qualis fuerit traditio: atqui iste solum se tradidit immediatè, & proximè illi monasterio, in quo professionem emisit, ab illo ergo solùm debebat acceptari.

Nec ista eneruantur ex eo quod vt dicitur, Præla- 83
tus Monasterij in quo iste professionem emisit, petiuit consilium ab alio Monasterio, in quo priorem partem Nouitiatus peregerat pro illo admittendo ad professionem; quem tamen consensum non præbuit, sed dissensum potius. Quod enim consilium petierit, prudenter gessit, quia illud est perfectum & integrum iudicium quod plurium sententiis confirmatur, *cap. extra, dist.* 64. *Clem.* 1. *de sent. excom.* §. *Quod etiam.* Et quia per plures homines perfecta veritas reuelatur, *l. fin. C. de fideic.* ac maximè quia consilia multorum sunt tutiora, *cap. Prudentiam, de offic. deleg.* Auch *consf.*157. *n.*3. Tusch. *pract. concl. tom.*2.*lit.C.concl.*764. Sed non propterea tenebatur consilium sequi. Consilij enim natura hæc est, vt quamvis excitet ad deliberandum, non tamen obligat ad sequendum, *l. cùm pater* 77. §. *Mando*, & ibi Bart. *ff. de leg.*2. *l.*1. §. *Idem Pomponius*, vbi Gloss. *verb. quia rem, ff. depositi, l.*1. §. *si verò suaseris, ff. de pœnis, l. si ei, ff. mandati, cap. Cum olim, de arbitr.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloss.* 46. *n.*36. *cum seq.* Sanch. *de matrim. lib.*1. *disp.* 34. *n.*14. & *lib.*5. *in Decal.c.*4.*n.*64. ex multis aliis.

Quod autem Prælatus posterioris Conuentus, qui 84
Nouitium hunc ad professionem admisit, non esset obligatus petere consensum alterius Monasterij ad dandum ipsi professionem, conuincitur, primò quia communis Doctorum sententia supponit ad acceptandum aliquem ad professionem solum requiri consensum Capituli, vbi Nouitius nouitiatum perficit, & professionem est emissurus, prout specialiter Rodrig. *tom.*3.*q.*17. *art.*7. & Miranda *in Man. p.*1.*q.*15.*art.*2. afferens rationem assignatam de mutua obligatione inter Nouitium profitentem, & Conuentum ipsum admittentem. Quia tamen dici potest, hos & alios Doctores loqui extra casum nostrum, quando scilicet Nouitius in vno solo Monasterio educatur, ideò striċtius probatur non fuisse requisitum consensum prioris monasterij, ac perinde quod non obstante eius dissensu ritè, & legitimè potuerit ad professionem admitti. Ex eo inquam, quod acceptare, seu admittere ad professionem est actus iurisdictionis acceptantis respectu acceptati: sed prior ille Conuentus, in quo Nouitius iste partem Nouitiatus peregit post translationem ab ipso ad alium nullam habebat iurisdictionem in ipsum, nec ipse subditus illi erat: non ergo requirebatur illius consensus, vt ad professionem admitteretur, & è contra, cum solum sub iurisdictione istius posterioris Conuentus esset, solum ab isto acceptari postulabat. Notet au- 85
tem lector, quod huic vnicæ rationi subnixus P. Bordonus à me consultus respondit, non obstantibus iis, quæ vt suprà retuli, dixerat: *Consensus prioris Conuentus non est necessarius ad validè profitendum, sed tantum posterioris: neque enim prior Conuentus habet amplius ius super nouitium à se licentiatum, cum sit modo sub disciplina secundi Conuentus, ad quem spectat iudicium de idoneitate, & consensum præstare.* Ita ille. Quæ etiam roborantur, quia quemadmodum per translationem alicuius religiosi ex vna Religione ad aliam deperditur omne ius quod prior Religio in ipsum habebat, & est omninò subditus effectus respectu posterioris; ita etiam per translationem ex vno Nouitiatu ad alium deperditur omne ius, omnisque potestas in personam Nouitij translati. Ad quid ergo necessarius erat consensus prioris Conuentus pro nouitio admittendo ad professionem?

Accedit etiam, quod cum per experientiam trium 86
mensium Prælato posterioris Monasterij & Capitulo eiusdem constiterit de idoneitate Nouitij ad professionem admittendi, proculdubio necessariù non fuit requirere cōsensū alterius Monasterij. Ex regula enim illa iuris quæ inter illas est 31. habetur eum qui certus est,

certiorari vlterius non oportet, quæ etiam desumitur ex *l.1 ff.de act.empt.* & tradunt Gloss.*verb.cognouerunt in princ. in cap. Cum inter* 18. *de elect.* Tiraquellus *de retract.lign.gl.2.§.36.n.24.*Geminian. *cons.33.n.5.* Præsertim quoque, quia vt notat Bordonus relatus, & ex ipso Pelizarius, eo ipso quod ille Prior Conuentus non expulit nouitium istum à Religione per nouem menses, quibus eius mores expertus est, præsumitur illum iudicasse pro idoneo ad profitendum, ac proinde etsi ad melius esse posterior Conuentus de nouo ipsius consensum requisiuerit, non tamen de necessitate.

87 Porrò sufficiens fuisse spatium trium mensium ad experiendum mores nouitij in posteriori Conuentu, suadetur exemplo quod affert Bordonus *relatus resol.* 57.*n.*17. Dicit enim, quod si Nouitius aliquis reiectus fuisset ab aliquo Nouitiatu, potest in aliquo recipi ad Religionem, si per spatium duorum aut trium mensium eius mores experiantur: *Hoc enim temporis spatio* (inquit) *sufficienter cognosci possunt vita & mores Nouitij, an sit effectus melior.* Quæ doctrina aptissimè congruit casui nostro. Si enim duorum aut trium mensium spatium sufficiens est ad cognoscendum mores Nouitij, si melior est effectus: ergo casu dato quod Nouitius deinde in præsenti tempore quo fuit in priori nouitiatu male se gesserit, si tamen per tres istos posteriores menses bonos mores, & indolem demonstrauit, potuerunt Patres ex ista notitia ad professio-

88 nem admittere. Eo etiam quod intermissione temporis diuersificantur mores & opera hominum, *l. si non sortem, § libertus, ff.de cond. indeb.* propter mobilitatem ingenij humani, *l.si hominem, ff.mandat.* Et aliquando etiam in paruo tempore magna fieri potest rerum mutatio, vt in simili casu de anno probationis ait Bartholomæus de Vecchis *in Prax.nouit.disp.11.dub.3.n.4.* Ad quod veluti pro coronide accedit testimonium illud Christi ore prolatum, prout ex traditione habetur: *Talem te indico, qualem te inuenio.*

DVBIVM QVARTVM.

89 *N. Sumpsit habitum & fecit professionem in quodam Conuentu Insulæ, & Regni Sardiniæ Ordinis Sanctissimæ Trinitatis de anno* 1631. *Cùm autem cognouisset postea Clementem VIII. irritasse professiones factas à Religiosis in Italia & Insulis adiacentibus, nisi factæ fuissent in Conuentibus à Sede Apostolica pro Nouitiatu habendo designatis, ipsique constaret prædictum Conuentum pro Nouitiatu designatum non fuisse, idcirco de anno* 1634. *postulauit ab Illustrissimo D. Archiepiscopo Turritano, in cuius diœcesibus erat talis Conuentus, & à Prælato ipsius, vt eum emitterent, & ad sæculum redire permitterent. Quia ergo Prælatus illius Conuentus ipsius petitioni consensit, & prædictus Illustrissimus ipsi respondit se super hoc negotio consultasse Sedem Apostolicam, ac propterea illum moneret, vt paulisper expectaret, subiungens nihilominus quod faceret, quod ipsi placuisset, ipse idcirco habitum dimisit, & ad seculum rediit. Quæritur ergo an tuta conscientia in seculo habitu exspoliatus viuat, & an possit cogi à prædicto Illustrissimo vt ad Religionem & habitum redeat.*

90 AD quod dicendum primo, quod si vera est sententia quorundam asserentium per Insulas Italiæ adiacentes non intelligi Siciliam, neque Sardiniam, vt habet Horatius Gambarupta *de casu reser.cap.3. num.*8. & fauet Diana *p.2. tract.17. resol.30.* cum decretum illud Clementis VIII. solùm sit pro Italia & Insulis adiacentibus, vt patet ex verbis ipsius, quæ refero *infrà cap.24. num.23.* proculdubio non potuit prædictus N. habitum dimittere, aut ad seculum redire ob defectum nouitiatus habiti in Conuentu per Sedem Apostolicam non designato; stando tamen in opposita sententia quam tenet Megala *in 1.part.lib.1. cap. 13. numer.* 20. & colligitur ex aliis Authoribus, quos refert Diana ibidem, quæ etiam vt credo apud plures practicatur in Sardinia.

Dicendum secundò, talem N. in foro conscientiæ 91 non obligari ad manendum in Religione, sed posse cessante scandalo in seculo manere. Ratio est, quia quoties professio inualida est, licet sic professo in foro conscientiæ, & scandalo cessante fugam arripere, & in seculo manere; cum nullo vinculo astrictus sit Religioni (Nauarrus *Comment.4.de Regul.num. penult.& lib.3. cons.tit.de Regul.in 2. edit. cons.89.n.6. & 7.* Sà *in Summ.verb.Religio, num.71.* Sanchez *lib.2. de matr. disp.39.n.11.& lib.4.disp.15.n.5.& lib.7.disp.37. n.11.*) Sed Summus Pontifex Clemens VIII. decreto edito anno 1599. quæ retuli dicto loco, declarat receptiones & professiones facta in Conuentibus à Sede Apostolica non designatis, irritas & nullas esse, quod etiam supponit Vrbanus VIII. litteris in forma Breuis datis anno 1631. quæ habentur in append.Bullar. *n.5.* vbi in procem. professionem in Conuentibus non approbatis factam inualidam vocat, & propterea professionem denuò facere illis, qui eam emiserunt, concedit: Ergo talis N. licitè potest in foro conscientiæ extra Religionem manere. Confirmatur, quia ad hoc vt professio alicuius sit valida, requiritur quod sit approbata ab Ecclesia: ipsa enim est quæ recipit & approbat professionem voti solemnis, vt docent communiter Doctores: Sed professio talis N. non fuit approbata ab Ecclesia, sed potius reprobata, & pro nulla declarata, vt constat ex Clemente & Vrbano adductis. Ergo nullo modo fuit valida, ac per consequens nec obligationem in foro conscientiæ inducens. Ita in terminis huius casus habet Remig. Scroff. *in solut.q.moral. quæst.8.* Dicendum etiam tertiò, non debere neque in rigore posse prædictum Illustrissimum cogere talem N. ad resumendum habitum Religionis. Ratio est, quia vt dixi, ipsius professio fuit nulla, nullamque induxit obligationem in foro conscientiæ, & talis N. habitum dimisit cum beneplacito non solum Religionis, sed etiam ipsius Illustrissimi: non ergo iterum potest cogi inuitus ad Religionem.

Nec obstant litteræ à S. Congregatione missæ ad 92 eundem Illustrissimum, quas refero *dict.cap.24.num.24.* in quibus illi scribitur, quod eos quibus licentiam concessisset exeundi à Religione, ad eam reuocare quamprimùm curaret. Hoc enim videtur intelligendum de illis qui contra dispositionem Sacrorum Canonum, Concilij Tridentini, & aliorum decretorum Sedis Apostolicæ habitum dimiserunt: prædictus autem N. non dimisit habitum, nisi iuxta dispositionem Concil.Trid. siquidem eius reclamatio facta est intra quinquennium, non dimisso habitu, & coram Superiore suo & Ordinario, iuxta normam eiusdem Concilij *sess.25.de Regularibus, cap.19.*

Nec etiam obstat decretum illud S.Congregationis 93 Concilij approbatum ab Vrbano VIII. quod refero *tom.2.c.8. n.25.* vbi statuitur eos, qui infra quinquennium à Religione exire voluerint propter defectum nouitiatus habiti in Conuentibus à Sede Apostolica designatis, solùm audiri posse coram eadem S.Congregatione, & non coram aliis Prælatis, sub variis pœnis

rum

tam ipsis, quam Prælatis assensum præbentibus infli-
95 gendis. Hoc enim decretum quod de anno 1636. die 5. Ianuarij editum fuit, non potest derogare dimissioni habitus legitimè factæ à præfato N. de anno 1634. non solùm quia lex vniuersaliter loquendo solum respicit futura, non præterita, iuxta *l. leges & Constit. C. de legibus*, Suarez *de legibus c.4. n.13.* Sed etiam quia in ipsomet decreto expressè denotatur sermonem esse de futuro, illis verbis: *Quod si aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti & professi è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint*, &c. Et infrà: *Si verò iidem vt supra recepti & professi iuribus suis minimè deductis coram S. Congregatione Concilij & sine illius expressa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere ausi fuerint*, &c. verba enim illa *eiicere voluerint*, & *eiicere ausi fuerint*, solum sunt temporis futuri, non præteriti.

Qvintvm Dvbivm.

96 ***De quodam Religioso nostri Ordinis professo in Conuentu non approbato à Sede Apostolica in Sicilia, qui tamen Sacros Ordines in Religione suscepit, de quo quæritur primò, an talis professio fuerit valida. Secundò an saltem propter Sacros Ordines susceptos, & exercitium actuum qui proprij sunt professorum, sit censendus tacitè professus. Tertiò an talium Ordinum receptio fuerit legitima. Quartò, esto legitima non fuerit, quas pœnas incurrerit, & quis possit cum illo dispensare. Tandem quintò, quomodo consulendum sit conscientiæ talis Religiosi.***

97 AD primum dico, certum esse talem professionem factam in Conuentu non designato à Sede Apostolica omninò inualidam esse. Ratio sumitur ex decreto Clementis VIII. dato Romæ die 12. Martij 1596. quod postea etiam confirmauit S. Congregatio Concilij in decreto de Regular. apostatis & eiectis, iussu Vrbani VIII. quod habetur 4. *tom. Bull.* inter Constit. Vrbani *n.26.* quod referam *infrà*, *c.24. n.23.* vbi de receptionibus & professionibus in Conuentibus prædictis non designatis à Sede Apostolica dicitur: *Receptiones verò & professiones quaslibet eorum qui contra huiusmodi decretum nostrum admissi fuerint, nullas & irritas esse ex nunc decernimus & declaramus, priuilegiis, statutis, & consuetudinibus quibuscumque in contrarium minimè obstantibus:* idque supponitur in aliis decretis eiusdem Vrbani VIII. & S. Congregationis, quæ refero eo loco, *& num.24.* & etiam *tom.2. c.8. n.25.* ac *tom.4. verb. Nouitij & Nouitia Religionum, n..*

98 Ad secundum dico, talem Religiosum nullatenus censendum esse tacitè professum, aut fecisse professionem tacitam. Ratio sumitur non solum ex verbis illis, *Professiones quaslibet*, &c. *nullas & irritas*, &c. quæ cum sint vniuersalia, comprehendunt etiam tam expressas quam tacitas professiones, sed etiam quia eadem & par ratio est taciti & expressi, nec tacitum plus operari potest quàm expressum, vt tradunt omnes scribentes, *l. cum quid, ff. si cert. pet.* Præsertim quia cum professio tacita eatenus vim habeat, quatenus inde vera professio præsumitur, quoties ex aliquo defectu professio expressa quæ vera est, nequit valere, à fortiori nec tacita, quæ est præsumpta, valere poterit. Sanch. *lib. 5. in Decal. c. 3. n.14.* ex Nauarro, quos sequor *eod. 4. tom. verbo Professio Regularis, n.7.* Ex quo fundamento colligitur, quod iuxta dicenda eo loco, neque per receptionem Ordinum, nec per quemcumque actum proprium professorum potest dici tacitè professus.

99 Ad tertium dico, quod etsi talis nulliter professus validè Ordines susceperit, quia validitas Ordinationis solum pendet à validitate materiæ & formæ, ac intentione ministri, illegitimè tamen eos suscepit. Tum quia ordinatus est ad titulum paupertatis professæ, quā tamen nunquam professus est. Tum quia ordinatus per dimissorias à Superiore qui illas concedere non potuit. Nam Prælatus regularis non potest illas concedere nisi verè professis. Esto autem illas concedere possit Nouitiis, ille tamen non est Nouitius, cum talis non habeatur à Religione, nec verè professus, vt supponitur, sed tantummodo falsus, intrusus, & suppositititius professus. Bordonus *resol.8. n.32.*

100 Ad quartum dico, propter susceptionem dictam illegitimam Sacrorum Ordinū incurrisse ex Cōstitutione Pij II. suspensionem ab exequutione illorum, & celebrando cum dicta suspēsione incurrisse irregularitatem, iuxta dicenda *c. 14.* Incurrit etiam suspensionem, & si celebrat cum ipsa, irregularitatē solum à Papa dispensabilem, quam statuit Pius V. in Bulla *Romanus Pontifex*, quæ habetur *in 2. tom.* Bullarij, inter Constit. ipsius *n. 75.* quam etiam refero *eo c. 14. n.20.* Ratio est, quia hæc Constitutio Pij V. non solū procedit contra illos qui nullo modo professionem emiserint, sed & contra illos etiam qui irritam, aut inualidam. Ita enim habetur non solum ex declaratione S. Cōgregationis, quam refert Garzia *de benef. p.2. c.5. n.11.* Sed etiam, & maximè ex Rota in vna Vrgellensi Canonicatus, 3. Martij 1595. coram Blanchetto, quam refert idem Garz. *ibid.* Et post ipsum Sanctarel. *var. resol. q.49. n.10.* Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.19. n.5.* & Thesaur. *in praxi, p.2. verb. Ordo, c.11.* de quo dico *tom.4. verbo Ordines Sacri*, vbi etiam cum Nauar. Sanch. & aliis dico istam Constitutionem non procedere contra eum qui putabat bona fide suam professionem validam esse, aut sciens nullam esse propter istam causam, Superioribus volentibus eum promoueri non est ausus detegere nullitatem ratione scandali, aut damni grauis imminentis, quod non poterat effugere sine scandalo.

101 Ad quintum dico, talem Religiosum nulliter professum, si non ratificet suam professionem esse in peccato mortali, & maximo detrimento suæ cōscientiæ, fruendo, seu vsurpando bona Religionis, quæ sunt propria professorum, qualia sunt primò ali bonis, redditibus, seu eleemosynis Religionis. Secundò habere locum, & præcedentiam inter professos. Tertiò posse confiteri sua peccata Sacerdoti approbato solum à Superiore Regulari, & non ab Episcopo, seu Ordinario. Quartò frui priuilegiis Religionis, quæ solùm veris professis concessa sunt. Quintò habere vocem actiuam, seu passiuam in electionibus. Sextò admitti ad gradus, honores, officia, & dignitates Religionis, de quibus latè dicam *tom. 4. verb. Professio regularis, n. 25.*

102 Solum ergo illi restat vnum de duobus, vel reclamare ad S. Congregationem pro nullitate suæ professionis, quod erit valdè difficile, cùm iam sit transactum quinquennium, & solum audiri possit per viam restitutionis in integrum, quæ difficile ei concedetur; vel ratificare professionem ex vi Breuis Summi Pontificis, quod *dict. cap.24. num. 24.* refero, de quo etiam & simili Rodriguez *tom. 2. cap. 92. consil. 5.* Quia tamen ea, vt dicitur in prædicto Breui, emitti debet seruatis aliàs seruandis, ideò videtur requiri ad illam acceptatio Monasterij, & fieri debet publicè, saltem coram aliquibus testibus, iuxta modum præscriptum in nostris Constitutionibus. Bordonus *suprà, num. 29.* Credo tamen posse Reuerendissimum Vicarium Generalem concedere alicui Religioso facultatem excipiendi talem professionem,

seruatis, vt dixi, seruandis. Quia etsi in dicto Breui Sanctissimi id solum committatur Generalibus, nihilominus ipsi hanc facultatem aliis committere possunt, quia delegatus Principis subdelegare potest, *cap.fin.de offic.delegat. cap.Cum causa 62. prope fin. de appel.* Bordonus suprà *num.* 29. Cohærent dicenda *cap.* 18. *num.*4.

103 Absoluunt autem ab huiusmodi suspensionibus, & dispensant in istis irregularitatibus cum isto Religioso, posteaquam professionem emiserit, Prælati nostræ Religionis, propter priuilegia adducenda *c.*12.*à n.*36. præsertim si casus sit occultus & in foro conscientiæ, propter priuilegium Pij V. quod refero eo loco *n.*31. & habetur in Bulla ipsius in Bullario *in* 2.*tom. in eod.* Pio V. *num.* 132. & apud Peyrinum *in* 2. *tom. priuil. Minim.in Constit.*10. *Pij V.*

CAPVT III.

De Regularium immunitatibus, & priuilegiis in communi.

SVMMARIVM.

1 *Per professionem religiosam consequitur Professus condonationem totius pœnæ temporalis pro suis peccatis debitæ.*

2 *Tollitur etiam irregularitas ex defectu natalium ad ordines suscipiendos.*

3 *Dissoluuntur per eam non solum sponsalia de futuro, sed etiam Matrimonium ratum præcedens.*

4 *Item expiatur macula quoad actus temporales.*

5 *Tollitur etiam crimen ingratitudinis erga patrem.*

6 *Liberatur filiusfamilias à patria potestate.*

7 *Omnia vota in sæculo facta commutantur in professionem.*

8 *Gaudent Religiosi priuilegio fori.*
Coram quo debeant conueniri. ibid.

9 *Accusari non possunt Religiosi à laicis, nisi in aliquibus casibus.*

10 *Qui inferunt iniuriam ordinibus mendicantibus in aliquibus casibus sunt excommunicati.*

11 *Habent facultatem plures Religiosi eligendi sibi iudices conseruatores.*
Quomodo illi eligendi. ibid.

12 *Canonica portio parochialis an debeat solui à Regularibus.*

13 *An quarta funeralis.*

14 *An à solutione gabellarum, & contributionum sint exempti.*

15 *An à solutione decimarum.*

16 *Percutiens quemcumque Religiosum est excommunicatus excommunicatione Papæ reseruata.*

17 *Gaudent plures religiones priuilegio communicationis priuilegiorum aliarum.*

18 *De Conuersis, & Donatis Religionum.*

19 *De indulgentiis Regularium.*
Quæ censeantur, vel non reuocatæ, ibid.

20 *Oleum pro ministranda extrema vnctione Carmelitis ministratur.*

21 *Priuilegia per viuæ vocis oracula quomodo reuocata.*

22 *De Tertiariis Regularium.*

1 INTER multas Religiosæ professionis prærogatiuas illa videtur primum locum tenere, quod per illam professus omnium peccatorum suorum antea commissorum condonationem, quoad omnem pœnam temporalem pro illis in Purgatorio debitam obtineat. Ita enim habet fere communis Sanctorum Patrum, antiquorum Monachorum, & Scholasticorum, quasi per traditionem, consensus. S.Thom.2.2 *q vlt.art.*3.Thom-Vvald. *de Sacr. tit.*9.*cap.*80.*n.*8.*&* 9. Non tamen per eam remittuntur peccata quoad culpam. Cum nec sit Sacramentum, nec actus contritionis, aut charitatis. Sanchez *lib.*5.*in Decalog.cap.*5.*n.*3. Nec reuiuiscit, si fuit facta in mortali peccato, per subsequentem iustificationem. Quia hoc solùm competit Sacramentis. Caiet. 2.2.*q.vlt.art.*3. Huiusmodi autem condonatio non est per modum indulgentiæ plenariæ. Quia etsi in effectu illi assimiletur, non est ex applicatione meritorum Christi ab eius dispensatore Summo Pontifice facta, sed ex vi, & merito ipsius professionis, eo quòd per illam profitens renunciet mundo, & se cum suis omnibus perpetuò dedicet Deo. Nauarr. *de Indulgent. notab.*20.*n.*17.Platus *de bono stat. Relig.lib.*1.*c.*13. Similiter hæc condonatio, non quoties professio renouatur, sed sola prima vice obtinetur. Tabien.*verb.Nouitiatus, in fine,* Sanchez vt suprà *n.*5. Addens *n.*7. hanc prærogatiuam etiam competere professioni factæ in Societate Iesu, biennio Nouitiatus transacto.

Deinde per professionem in Religione approbata tollitur irregularitas, quæ est ex defectu natalium; itavt, qui in sæculo erat irregularis, quia illegitimus, factus professus habilis sit ad Ordines suscipiendos. Suarez 5.*tom.in* 3 *p decis.*41. *sect.*1. Nauar.*Comment.*2. *de Regul.n.*60.Cornejo *tom.*2.*in* 3.*part. disp.*15. *de Irregul.dub.*2. Extendit hoc in ordine ad vsum Ordinum susceptorum ante professionem. Sanchez *lib.* 5. *de præcept. Decal.cap.*5.*num.*10. Non tamen hæc irregularitas tollitur quantum ad dignitates Ecclesiasticas & Præfecturas, seu Prælatias. Ita habetur *in cap.*1. *de Fil.Presb* Sot *in* 4.*dist.*25 *quæst.*1.*art.*3. Nauar. *in cap. Non dicatis,n.*60.Quicquid immeritò dicat Rodriguez *tom.*1.*q Regul.q.*13.*art.*5.Nec etiam competit hoc priuilegium ingressui Religionis per Nouitiatum. Quia textus *c.*1. *de Fil. Presb.* petit ad hoc illegitimos fieri Monachos, per ingressum autem in Religionem, qui est per Nouitiatum, non fit homo verus Monachus, aut Religiosus, *cap.Religio,§.quamuis, de sent.excom. in* 6. Suarez *tom.*5.*in* 3. *part.disp.*50. *sect.*5. *à num.*12. Graffis 1. *part. decis. lib.*4. *cap.*27. *num.*54. Extenditur tamen hoc priuilegium etiam ad professionem quæ fit in Societate IESV per Vota simplicia.Quia per illa profitens fit verus Religiosus. Sanchez *lib.*5.*in Decal. cap.*5. *num.*13. 2

Similiter per professionem Votorum solemnium non solùm dissoluuntur Sponsalia de futuro, eo quod fortius vinculum sit professio quàm contractus Sponsalitius. Sot.7. *de Iust. & iur. quæst.*5. *art.*3. Sed etiam dissoluitur Matrimonium ratum præcedens. Syluest. *Verb.Religio* 2 *quæst.*9.*& verb. Matrimonium* 8. *q.*12. Per professionem autem Votorum simplicium Societatis non dissoluitur. Vasquez 1. 2. *disp.* 165. *cap.* 10. Nec etiam dissoluitur Matrimonium quomodocumque consummatum per quamcunque professionem. Quia nullo iure hoc constat, imò oppositum habetur 27.*quæst.*2.*cap.si quis coniugatus.* Rebellus *lib.*1.*sect.*2. *num.* 17. Reginaldus *lib.* 31. *num.* 39. Probabiliter tamen quidam putant, quod sponsa cognita per vim, aut metum intra bimestre possit ingredi Religionem, & validè profiteri. Par enim est, vt non patiatur damnum ob alterius culpam, & iniuriam sibi illatam. Reginald. *lib.* 31. *num.* 39. Bonacin *de Matrimonio quæst.* 3. *punct.*4. *propos.*3. Vir tamen per vim cognoscens vxorem non potest, illa renitente, Religionem ingredi Quia per voluntariam consummationem Matrimonij amisit ius ingrediendi Religionem. Cornejo 2.*tom.in* 3.*p.tract.de Matrimon. disp.*6 *dub.*2. Probabile etiam est Matrimonium, quantumuis consummatum infidelium dissolui per votum solemne Religionis. 3

Cum

Cum strictius vinculum sit Matrimonium ratum fidelium, quam consummatum infidelium: si ergo illud dissoluitur per Vota solemnia, etiam istud dissoluetur. Sotus *in 4. dist. 39. quaest. vnica, art. 4.* Cornejo *vt supr. dub. 3.* Vide dicta *cap. 2. n. 31.*

4 . Praeterea per professionem in Religione approbata expiatur macula quoad actus temporales, ita vt ineptus ad testificandum ob periurium, vel furtum commissum, fiat per professionem aptus ad testimonium ferendum. Quia ita intelligi potest *auth. de Monach. in princ.* Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. n. 27.* Hoc etiam extendens ad simplicia Vota in Societate Iesu, post biennium Nouitiatus.

5 · Tollitur etiam per professionem crimen ingratitudinis Filij profitentis erga Patrem, ob quam exhaeredari poterat, quare ob illam exhaeredari nequibit, etsi in testamento Patris ante professionem facto exhaeredatus sit. Quia ita deciditur *in cap. fin. 19. q. 3.* Molin. *tom. 1. de Iust. disp. 176. dub. vlt.* Rodriguez *tom. 1. q. 13. art. 3.* Idemque probabiliter tribuit Votis simplicibus Societatis post biennium Sanchez *lib. 5. in Decalog. c. 5. num. 34.*

6 Per professionem etiam Filiusfamilias à Patria potestate liberatur. Eo quod omnino transit in Abbatis potestatem, ac proinde Patria potestas in ipsum cessat, Syluest. *verbo Patria potestas, num. 1.* Nau. *Comm. 3. de Regul. num. 41.* Hoc etiam priuilegium extendit ad professos Societatis post biennium Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. num. 31.*

7 · Per professionem etiam Votorum Religionis omnia Vota in seculo facta commutantur in illam. Ita habetur *c. Script. de Voto*, D. Thom. *2. 2. quaest. 88. art. 12. ad primum.* Ad hoc autem non requiritur aliqua intentio in profitente commutandi talia Vota. Eo quod ex natura professionis id oriatur: quia est mors vitae praeteritae. Caietan. & Aragon. *2. 2. quaest. 88. art. 12.* Similiter extinguuntur tam vota realia, quam personalia. Propter eandem rationem. Petrus de Ledesma *2. tom. tract. 10. cap. vlt.* Extinguuntur etiam Iuramenta de rebus piis ad Deum solum facta. Quia haec se habent quasi Vota quaedam. Suar. *2. tom. de Relig. lib. 6. de Voto, cap. 14. num. 12.* Si autem iuramentum esset homini praestitum, & ab eo acceptatum, non posset in Religionis professionem commutari. Quia est ius adquisitum tertio. Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. num. 45.* vbi multa de hoc priuilegio. Vide dicta supra *c. praeced. n. 30.*

8 Gaudent etiam Religiosi, praesertim professi, priuilegio fori, ita vt etiam in debitis ciuilibus conueniri nequeant coram iudice saeculari, sed coram suo Praelato. Quia ipse solus est verus ipsorum iudex. Nauarr. *comment. 2. de Regul. super cap. non dicatis.* Rodriguez *tom. 1. quaest. 65. articul. 13.* Coram Iudicibus Conseruatoribus bene possunt conueniri. Ita colligitur ex Bulla Gregor. XV. adducenda infrà *num. 11.* vbi ait: *Coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personae suprascriptae conueniri quidem, aut trahi debent.* Imò & Religiosi extra Monasterium degentes possunt conueniri in causis ciuilibus mercedum, & miserabilium personarum coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab ipsa Sede Apostolica delegatis. Concil. Tridentin. *sess. 7. cap. 14.* Nauar. *comment. 2. de Regul. num. 63.* At verò Religiosi intra claustra degentes nullatenus possunt, aut debent conueniri coram Ordinariis, etiam in causis ciuilibus, aut in prima instantia, aut propter *cap. Volentes, de priuileg. in 6.* aut etiam propter Concil. Tridentin. *sess. 24. cap. 20.* Ita declarauit S. Congregatio Cardinalium interpretum Concilij, & Paulus V. in Bulla *Religiosorum*, ann. 1607. edita ad instantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum *3. tom.* Bullarij, inter Bullas Pauli V. *num. 34. & aliàs 23.* In illa autem praecipitur Ordinariis in virtute S. Obedientiae, ne Fratres nostros contra praedictam declarationem perturbare, vel inquietare audeant. Vnde à S. Congregatione Anno 1586. sic declaratur: *Ordinarij in cognitionibus causarum Fratrum Mendicantium, tam ciuilium, quàm criminalium minimè sese ingerant, pariter nec in visitatione eorundem Fratrum, vel Ecclesiarum suarum, nisi quatenus eis per Concilium Tridentinum contra decreta conceditur.* Vide Dianam *tract. de Immunitat. Ecclesiast. resolut. 129.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. confessor.* Vide dicenda *cap. 11. à num. 2.* & pro Nouitiis *cap. 24.*

In fauorem etiam status Religiosi, seu Clericalis habetur in Iure, quòd Laici Clericum (etiam intellige Religiosum) accusare non possunt, nisi suam suorumve iniuriam prosequantur, *cap. 2. & 3. cap. Laicus 2. quaest. 7.* Secus in criminibus publicis laesae maiestatis diuinae, vel humanae, in Simonia, in Sacrilegio, in dilapidatione bonorum Ecclesiasticorum. Aldrete *lib. 1. de Relig. discipl. cap. 4. à num. 7.* Nec Laicus aduersus Religiosum testis idoneus est in criminalibus, licet non omnino rejiciendus, maximè in ciuilibus, *cap. veniens, cap. de caetero, de testibus, cap. Laicos 2. quaest. 7.* Rodriguez *tom. 2. quaest. 10. art. 5.* Aldrete *lib. 2. de Relig. discip. c. 3. num. 14.* 9

Qui inferunt iniuriam Ordinibus Praedicatorum, & Minorum (idem dicito de aliis Ordinibus propter communicationem priuilegiorum) in quinque casibus assignandis, sunt excommunicati. Primus, libellos famosos, cantilenas, vel rithmos edendo, vel retinendo, vel publicando in infamiam Ordinis. Secundus, dicendo, & defendendo, quòd Ordo illorum non sit in statu perfectionis, & quod non liceat eis de eleemosynis viuere, praedicare, confessiones audire de licentia Papae, aliorum Ordinum consensu minimè requisito (id tamen non excludit approbationem à Concil. Tridenr. requisitam.) Tertius, exercendo violentiam in locis illorum, impediendo ne possint in suis Ecclesiis celebrare, recipere eleemosynas, vel praedicare. Quartus est, eos ejiciendo ab Vniuersitate Parisiensi. Quintus, retinendo apostatas Ordinis Praedicatorum. D. Anton. *3. part. tit. 24. cap. 70.* Vincentius Fillucius *tom. 1. tract. 15. cap. 5.* 10

Habent facultatem Religiosi, praesertim Mendicantes eligendi sibi Iudices Conseruatores pro suis causis. Quod constat ex multis priuilegiis, de quibus Casarubius *verb. Conseruat. Ordin.* Sed illa sunt his temporibus valde restricta, & limitata. Primò enim S. Congregatio Concilij iussu Gregorij XIII. declarauit, quòd *Regulares omnes in ciuitatibus Italiae existentes sibi Conseruatores eligerent, coram quibus conuenirentur, ac semel electos, non nisi in capitulis Prouincialibus mutarent. Eorumque nomina intra mensem à die electionis Episcopis Locorum Ordinariis indicarent. Alioquin coram ipsis Ordinariis conueniri possent.* Quaranta *in Summa Bullarij, verbo priuilegium Regularium.* Postea Clemens VIII. in Bulla edita Anno 1592. (habetur *3. tomo* Bullarij Laërtij *fol. 3.*) reuocauit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum deputationes, quae non habuerint qualitates requisitas à Bonifac. VIII. in Const. quae incipit: *Statutum*, & qui non fuissent electi in Conciliis Prouincialibus, aut Dioecesanis. Maximè tamen modò seruanda est Gregorij XV. Constitutio de Conseruatoribus edita Anno 1621. quae incipit: *Sanctissimus in Christo Pater, 3. tom.* Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num. 9.* In ea verò in primis reuocauit, ac nullas & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones quomodocumque hactenus factas. Deinde statuit, & decreuit vt 11

vt in posterum *Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solùm habeant qualitates requisitas, & descriptas in Constitutione similis recordationis Bonifacij Papæ Octaui, etiam Prædecessoris sui, quæ incipit:* Statutum, *ita vt vel Dignitate Ecclesiastica præditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant, sed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis iuxta decretum Concilij, prædicti Iudices electi, seu designati sint. Quodque deinceps litteræ Conseruatoriæ per Sedem Apostolicam concedendæ, suprascriptis tantum dirigantur, & si quæ litteræ aliter expediantur, illæ ac deputationes huiusmodi; omniaque exinde sequenda nullius sint roboris, vel momenti.* Deinde, designatis pœnis pro illis, qui contra præscriptam formam Conseruatores elegerint, aut illis vti ausi fuerint, præcipit, *Vt Regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infrà duos, extra Italiam verò infra sex menses à die publicationis in Vrbe præsentis constitutionis inchoandos, debeant sibi eligere, seu assumere Conseruatores iuxta formam superius propositam, eiusque electionis, seu assumptionis documentum infrà tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores secundum formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conueniantur, quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbanda durante quinquennio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant.* Præterea sic statuit Sanctitas sua, *vt coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint: ita vt memorati Conseruatores in causis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorsus Iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus Rei extiterint, neque extra Ciuitates, seu Diœceses, in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumant. Si quæ verò inter Iudices Conseruatores huiusmodi, & locorum Ordinarios controuersia super competentia Iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per Arbitrios in forma Iuris electos super Iurisdictionis competentia fuerit iudicatum. Quod si qui Conseruatores siue in hac parte, siue alias quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio Conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars quæ hoc fieri procurauerit, sententiam excommunicationis incurrat, iuxta formam alterius Constitutionis eiusdem Bonifacij Prædecessoris, quæ incipit,* Hac constitutione, *quam Sanctitas sua in his omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere, quominus Regulares, & alij supradicti in casibus à Iure permissis petant Iudicem non suspectum à Principibus, seu Magistratibus Secularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti sint Actores, non autem Rei, vtque agant contra Laicum, non autem contra Ecclesiasticum, vel alias à Iurisdictione Sæculari exemptum, atque vt causa, in qua Iudex deputatur, fuerit prophana, non autem Ecclesiastica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum dispositionem Laicus, vt præfertur eligendus, Iudex competens existat.* Vide Bullam cum multis ipsam concernentibus apud Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Const. 5. Greg. XV.* & dicenda à nobis *tom. 2. cap. 10. per totum*, aduertendo vlteriùs à Sanctiss. D.N. Vrbano VIII. vt patet ex Bulla inter Constitutiones ipsius 4. *tom. Bull. num. 78.* declaratum fuisse, hanc Gregorij Constitutionem non afficere Religionem Hierosolymitanam, nisi quoad Iudices Conseruatores. Pro Iudicibus etiam Conseruatoribus vide Erasmum Chokier in speciali tractatu de hac re. Quia verò in prædicta Constitutione statuitur, *Vt coram Conseruatoribus Regulares conueniri quidem, & trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, itaut memorati Conseruatores in causis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorsus Iurisdictionem habeant, sed in iis tantum, in quibus Rei extiterint.* Ideo dubitatum fuit, an per hæc verba sublata sit facultas, quam habent Conseruatores defendendi Regulares, & alios à manifestis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus dejiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediuntur; *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum censuit, eiusmodi verbis minimè sublatam fuisse facultatem, quam habent Conseruatores defendendi Regulares à manifestis iniuriis, ac violentiis, dummodo obseruent formam præscriptam Constitutionibus & Innocentij IV. Bonifacij VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.*

Canonica portio Parochialis (quæ debetur de omnibus, quæ obueniunt ratione funeris, seu in die funeris, & de omnibus legatis factis Ecclesiæ, ad quam quis eligit sepulturam (Syluest. *verb. Can. Port. n. 7. q. 9.*) non debet solui à Regularibus propter multa priuilegia de quibus Casar. *in Comp. v. Can. Portio.* Maximè ex priuilegio Nicolai V. & Sixti IV. Carmelitanis concesso. Casarub. vt suprà, Miranda *in Man. 2. tom. quæst. 48. art. 6.* Referens etiam decisionem Rotæ circa hanc causam. Nec huiusmodi priuilegia abrogata sunt per Concil. Trident. nisi solum quoad ea Monasteria, quæ ante annos quadraginta portionem Canonicam solita erant persoluere. Concil. Trident. *sess. 25. cap. 13.* Miranda vt sup. *art. 7.* Imo Conuentus, qui tenentur soluere Canonicam portionem, solùm debent illam soluere de illis, quæ allata sunt cum corpore Defuncti. Ita habetur expressè in motu proprio Pij Quinti anno 1567. edito, qui incipit, *Etsi Mendicantium.* Qui non est reuocatus per Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit, *In tanta negotiorum mole.* Quamvis enim in ea reuocauerit Pontifex iste, & ad terminos Iuris communis reduxerit omnia quæcunque concesserat suus prædecessor prædictus Pius Quintus contra formam Concil. Trid. non tamen reuocauit explicationes, & declarationes ab eodem factas circa dictum Concil. qualis est ista. Miranda *vt suprà, art. 8.* Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Const. 7. Pij V. num. 3.* Addunt alij prædictam Constitutionem Gregorij XIII. non fuisse sufficienter promulgatam, nec in praxi receptam. Henriquez *lib. 7. de Indulg. cap. 24. num. 8.* cui fauet Thomas à Iesu *de procur. omnium gent. salute, lib. 12. cap. 8.* Sed vide dicenda *tom. 2. cap. 1. num. 16.* 12

Specialiter à solutione quartæ funeralium excepit Carmelitarum Conuentus à quadraginta annis ædificatos Paulus Quintus in Bulla quæ incipit, *Decet Romanum*, Anno 1605. edita, per hæc verba. *Volumus, mandamus, decernimus, & declaramus, omnia, & singula huius Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Monasteria, seu Domos in quibuscumque Mundi partibus à quadraginta Annis ædificata, illorumque Conuentus, & Fratres, nullo modo, nullave ratione teneri ad solutionem dictæ Quartæ Funeralium, & ob non solutionem huiusmodi aliquas sententias, Censuras, & pœnas incurrere posse.* Extat etiam alia declaratio S. Congregationis Concilij Tridentini, videlicet *Congregatio Concilij censuit non comprehendi Monasteria ædificata à quadraginta Annis citra, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præsupposito quod huiusmodi Monasteria sint eius Religionis, cui à Sede Apostolica indultum sit, vt Quartam Funeralem* 13

non

non debeant soluere Episcopo. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 39. *art.* 2. Aliam etiam declarationem Sacræ Congregationis ad instantiam, & fauorem Conuentus Sancti Ludouici de Neapoli Ordinis Minimorum refert Quaranta *in Summ. Bull. verb. Priuilegia Regularium.* Vide Augustinum Barbosam de Officio Parochi, *c.* 25. *à num.* 4. Et dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 29. *&* 30.

14 A solutione etiam gabellarum, & quarumcumque contributionum, onereque hospitandi milites, exempti sunt ordines Mendicantium à Pio V. *in Bulla anno* 1566. edita, quæ incipit, *Dum ad vberes.* Nec hoc priuilegium derogatum est à Greg. XIII. in Bulla edita anno 1573. de qua *suprà*, *n.* 12. Vbi derogat priuilegia à Pio V. Regularibus concessa; quia non numeratur istud, sicut nec ista Bulla. Quaranta *in Summ. Bull. verb. priuil. Regul.* Flau. Cherub. *in* 2. *tom. Comp. Bull. sup. prædict. Bull. Pij V.* Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 32.

15 A solutione quoque Decimarum sunt exempti Religiosi. Tum ex iure communi *in cap. P Q. & in cap. decimas* 16. *q.* 1. Tum ex multis priuilegiis, de quibus Casarubius *in compend. verb. decima*, & Miranda *in Manual.* 2. *tom. quæst.* 49. *artic.* 12. *&* 13. Quoad hoc tamen attendenda est consuetudo patriæ, & Religionum. Vide Bullam Sixti IV. *Dum attenta,* pro Carmelit. Specul. Ordin. fol. 83. & dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 32.

16 Percutiens quemcumque Religiosum est excommunicatus excommunicatione Papæ reseruata, *cap. si quis* 27. *quæst.* 4. Per Religiosum autem, seu Monachum intelligitur quicumque Regularis, etiam conuersus, *cap. non dub. de sentent. excommunic.* Imò Nouitius, quia in fauorabilibus Monachus reputatur, Tolet. *in Sum. lib.* 1. *cap.* 32. extenditurque hoc priuilegium secundùm aliquos ad illos, qui ante legitimam ætatem recipiuntur ad educationem sub habitu Religioso. Angelus *verb. Nouitius*, *num.* 21. & Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 12. Nec solum injicientes manus in Religiosos sunt excommunicati, sed etiam mandantes, ratificantes, consentientes, & potentes obuiare. Tolet. *vt sup.* Bonac. *de censur. disp.* 2. *q.* 4.

17 Gaudent Religiones priuilegio communicationis, quo communicant, & participant aliarum Religionum priuilegia, ac si illis fuissent concessa, vt videre licet in particularibus ipsarum Religionum compendiis. Miranda *in Man.* 2. *tom. quæst.* 46. Nos specialiter Carmelitæ habemus priuilegium hoc communicationis à Leone X. in Bulla, quæ incipit *Dudum per nos*, vbi omnia priuilegia concessa, & concedenda Mendicantibus nobis concedit. Laërt. Cherub. *in Bullar. tom.* 1. *fol.* 524. Deinde ex Clement. VII. in Bulla, quæ incipit: *Ex Clementi*, anno 1530. Vbi etiam omnia priuilegia concessa & concedenda quibuscumque Ordinibus, concedit Carmelitis, & inter ea maximum illud, quod scilicet: *Gloriosissima Dei Genitrix, semperque Virgo Maria, Confratrum, seu Religiosorum, ac Sororum animas post earum transitum suis intercessionibus continuis, piis suffragiis, & speciali protectione adiuuabit.* Laërtius Cherub. *tom.* 1. *Bull. fol.* 599. De aliis autem Religionibus Mendicantibus hoc ipsum probat Miranda *in Man. tom.* 2. *quæst.* 46. *art.* 5. affirmans idem etiam intelligi debere de priuilegiis concedendis aliis Religionibus pro tempore futuris. Ita quod ex vi priuilegij communicationis, quod habemus ex Clemente VIII. possimus etiam vti priuilegiis concessis Societati Iesu, & Clericis ministrantibus infirmis, etiam si illæ Religiones aliquo tempore post istum Pontificem fuerint institutæ. In communicatione rursum priuilegiorum, non tam vsus, quàm ius vtendi debet attendi; ita vt Religiones habentes priuilegium communicationis possint vti priuilegio concesso alteri Religioni, quo ipsa, propter aliquam causam non vtitur. Syluester *verb. priuilegium, quæst.* 21. Deinde priuilegia Religionum non tolluntur per non vsum, aut per vsum contrarium, nisi per spatium quadraginta annorum, vt patet ex Innocent. III. *in cap. accedentibus, de priuilegiis*, vel per sexaginta, ex priuilegio Eug. IV. concesso Monachis Benedictinis Vallisoleti, (si illud non fuit viuæ vocis oraculum, aliàs nihil valebit, iuxta dicenda *num.* 21.) vbi habetur quòd *Contraria priuilegia dictæ Congregationis non inuerrat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum.* Miranda *in Man.* 2. *tom. quæst.* 42. *art.* 4. qui etiam ibidem *q.* 46. *art.* 8. adiungit, neque etiam in prædicto tempore amitti, si non casus euenerit vtendi huiusmodi priuilegio: neque quando quispiam ex aliquo legitimo impedimento, sua culpa non causato, eodem vti non potuit, aut interuenit ignorantia eiusdem. Laurentius Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Const.* 15. *Iulij II. n.* 1. Amitti autem prædicta priuilegia, saltem in foro conscientiæ, ex eo quòd Religiosi non viuant regulariter, aliqui volunt. Miranda 2. *tom. q.* 43. *art.* 3. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 52. *& seq.*

Conuersi etiam, Donati, seu Oblati Religionum, 18
qui veram professionem trium votorum emittunt, gaudent omnibus priuilegiis aliorum Regularium respectiuè. Ratio est, tum quia sunt verè Religiosi, tum ex concessione Sixti IV. Carmelitis facta, vt habetur *in compend. priuileg. verb. Oblati fratrum.* Quod idem concessit idem Sixt. IV. Augustinianis. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 29. *art.* 6. Vide dicenda *tom.* 2. *cap* 8.

Quamvis multæ, variæque Indulgentiæ concessæ 19
sint à Summis Pontificibus vtriusque Regularibus, eas tamen reuocauit, & cassauit Paul. V. in Bulla edita anno 1606. quæ incipit: *Romanus Pontifex*, & est 3. *tom. Bullar.* 21. inter Bullas huius Pontificis, aliàs 16. vbi tantum quasdam ibi scriptas ipsis concedit. Addit insuper idem Pontifex: *Volumus autem, vt omnes supradictæ Indulgentiæ, & gratiæ Religiosis Regularibus cuiusvis Ordinis, tam Monastici, quàm Mendicantis dumtaxat, vt præfertur concessæ, etiam omnibus Monialibus cuiusvis Regulæ approbatæ, & intra claustra cum tribus votis solemnibus viuentibus, & perpetuam clausuram seruantibus, tam Ordinariis locorum, quàm etiam Regularibus cuiuscumque Ordinis, Regulæ, & Instituti, subiectis suffragentur.* Est verò aduertendum, quòd quamvis per hanc constitutionem reuocentur omnes aliæ Indulgentiæ Regularibus concessæ præter assignatas, non tamen reuocantur Indulgentiæ concessæ Ecclesiis Regularium pro Sæcularibus. Ita enim declaratum fuit à S. Congreg. vt refert Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de subdito, quæst.* 4. *§. vlt.* Pium etiam, & probabile est, nec esse reuocatas Indulgentias concessas Regularibus defunctis, aut etiam in articulo mortis constitutis. Nam ea, quæ speciali digna sunt nota, non censentur esse sublata, nisi expressè nominentur, vt colligitur ex *l. item apud Labeon. §. ait Prætor, ff. de iniur.* In hac verò Constitutione non fit mentio harum Indulgentiarum. Sicque decet credere de Summorum Pontificum pietate, Peyrinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Const.* 8. *Paul. V. num.* 10. Nec etiam videntur derogatæ Indulgentiæ concessæ Regularibus ipsis pro defunctis. Propter eandem rationem, & quia sic dicitur declarasse eundem Paulum V. Peregrinus 1. *part. sui Compend. verb. Indulgentia, n.* 9. Peyrinis *vt sup. n.* 5. *& in Constit.* 4. *Clement. VIII. n.* 2. Lege ipsum Peyrinis *super prædictam Const.* 8. *Paul. V. à n.* 1.

In fauorem etiam Religiosorum Carmelitarum 20
Clem. VIII. in Bulla edita anno 1599. quæ incipit,

Exponi nobis, præcepit Dominis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, vt prædictis fratribus oleum pro miniſtranda extrema vnctione petentibus, promptè ac liberaliter exhiberi faciant, ac quoſcumque ſuffraganeos, vt id faciant, moneant, 3. *tom. Bullar.* 57. *Clement. VIII.*

21 Quamvis multa, variaque priuilegia Regularibus concesſa ſint per viuæ vocis Oracula, illaque eandem vim habeant, ac aliæ Conſtitutiones Papales (Laurentius Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſt.* 17. *Iul. II.* §. 1.) imò reuocatis aliis priuilegiis non reuocentur hæc viuæ vocis Oracula, niſi aliud expreſsè ſpecificetur (Henriq. *lib. 7. de Indulg. c. 24. num.* 8.) nihilominus Greg. XV. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit *Romanus Pontifex*, *tom. 4. Bullarij*, *inter Bullas huius Pontificis, num.* 27. reuocauit omnia, exceptis illis, quæ propria manu S. R. E. Cardinalium firmata eſſent, *& de quibus iidem*, S. R. E. *Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt*. Poſtea verò SS. D. N. Vrban. motu proprio anno 1631. die 20. Decemb. edito, omnia prædicta viuæ vocis Oracula per ipſum, aut alios Summos Pontifices data, etiamſi à Cardinalibus firmata ſint, quibuſcumque Religioſis tam in particulari, quàm in vniuerſali caſſauit, abrogauit, & annullauit, præcipiens ſub excommunicatione, & aliis pœnis ipſo facto incurrendis, Superioribus Generalibus, vt infra tres menſes omnes, & ſingulos Prouinciales de prædicto motu proprio certiores facerent, & ipſis Prouincialibus, vt illum in Conuentibus ſuarum Prouinciarum publicare facerent ſub eiſdem pœnis. Circa quam SS. D. N. Conſtitutionem animaduertendum eſt, per illam non videri caſſari, & aboleri viuæ vocis Oracula, quibus Sanctitas ſua, aut alij Summi Pontifices, priuilegia Religionibus conceſſa, aut decreta Summorum Pontificum, aut etiam Sacrorum Canonum, & Conc. Trid. aut aliorum Conciliorum explicant, aut declarant in concernentibus ad Religioſos ipſos, dummodo prædicta viuæ vocis Oracula non contineant aliquam gratiam, priuilegium, aut indultum. Solùm reuocantur, & caſſantur, *Omnia, & ſingula priuilegia, facultates, licentiæ, & gratiæ quocumque viua vocis Oraculo conceſſa*, vt in eiſdem litteris habetur. Alia ergo viuæ vocis Oracula, quæ priuilegia, facultates, licentiæ, & gratiæ non ſunt, ſed meræ declarationes, aut explicationes, non ſunt abrogata à Sanctiſſimo. (Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſt.* 8. *Paul. V. n.* 1.) Deinde aduertendum, quod quamvis per Conſtitutionem Greg. XV. adductam non reuocentur conceſſiones factæ per viuæ vocis Oracula, quæ ſunt ſortita ſuum effectum ante prædictam Conſtitutionem, vt in illa habetur, & declarauit S. Congregatio Regularium die 2. Aprilis 1625. (Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in conſt.* 3. *Greg. XV.*) per Conſtitutionem tamen SS. D. N. Vrbani, cum nihil tale dicatur, videntur reuocari, ſaltem quatenus reſpiciunt effectum pro futuro tempore. Vnde ſi aliquis Religioſus habuit gratiam, v. g. à Pontifice, ſolo viuæ vocis Oraculo, quod eſſet Magiſter, Præſentatus, aut quid ſimile, à tempore huius conſtitutionis SS. D. N. neutiquam poteſt vti tali conceſſione. Licèt contrarium etiam probabiliter dici poſſit, cum id non exprimatur in conſtitutione SS. D. N. Vrbani; ſi enim Sanctitas ſua vellet in hoc coarctare conſtitutionem Gregorij, debebat illud declarare. Sicque video aliquos ſentire. Nota etiam per hanc Bullam SS. D. N. Vrbani reuocari quoque Confirmationem priuilegiorum viuæ vocis Oraculo conceſſorum, quam pro Societate Ieſu dediſſe dicitur idem Vrbanus, vt refert Portellus *in dub. Regul. p.* 3. *caſu* 52. Quia hæc poſterior reuocatio anno 1631. fuit facta, illa autem confirmatio anno 1624. Nota demum, quod quamvis ipſe Portellus *in reſponſionibus moralibus*, *tom.* 1. caſu vltimo dixerit priuilegia viuæ vocis oraculo ab Vrbano VIII. reuocata iterum ab eodem reualidata fuiſſe, meritò tamen id poſtea retractauit *in 2. tom. Reſp. mor. caſu vlt.* Non enim extat talis reualidatio, ſaltem generalis & communis.

Poſſunt Religioſi, Mendicantes præſertim, dare habitum ſuæ Religionis perſonis Sæcularibus vtriuſque ſexus, vocatis Tertiariis, ſeu Tertij Ordinis. Primò enim quoad fratres Minores id conſtat ex pluribus priuilegiis relatis à Caſarubio *in compend. priuil. Mendic. verb. Tertiarij*. Et quoad fratres S. Dominici id conſtat ex priuilegio Sixti Quarti inferiùs adducendo pro fratribus Carmelitanis. Imò referente S. Anton. 3. *part. Hiſtor. tit.* 23. *c.* 14. §. 2. B. Dominicus etiam inſtituit tertium Ordinem, ſeu Tertiarios fratres, ſeu Sorores de pœnitentia. Lege Baptiſtam Confettium *in collect. lit. apoſt. & Relig. mendic. n.* 8. *in Sixto IV.* De Auguſtinianis etiam id quoque patet ex priuilegio Pauli II. relato ab eodem Baptiſta Confettio *in prædicto Paulo II. n.* 1. *& Sixto IV n.* 2. Quoad Carmelitas autem conſtat primò ex Nicolao V. in Bulla relata ab eodem Baptiſta Confettio, *n.* 1. Secundò, & maximè ex Sixto Quarto in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Religionis, Romæ apud Sanctum Petrum anno 1576. 4. Cal. Decemb. per hæc verba: [Statuentes præterea Apoſtolica auctoritate, & præſentium tenore concedentes volumus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, tam Magiſtro Generali, quàm cuilibet dicti ordinis Officiali, ac Prioribus dicti Ordinis ſecundum morem, & inſtituta eiuſdem Ordinis, in quibuſcumque Prouinciis conſtitutis tam præſentibus, quàm futuris ſit licitum, ac permiſſum quaſcumque mulieres, & vtriuſque ſexus perſonas, ſi alias ſint idoneæ, & aliud Canonicum, non obſiſtat, quæ habitum regularem prædicti Ordinis ad inſtar mantellatarum, ſeu Pinzocheratum, aut fratrum de pœnitentia tertij Ordinis aut, Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon Heremitarum S. Auguſtini habere voluerint, & geſtare, tam Virgines, ac matronas, quàm viduas, ac mantellatas, ſeu Pinzocheras, & vtriuſque ſexus perſonas dicti Ordinis Carmelitarum recipere, & admittere; ac earum ſingulis habitum regularem, ac regulam eiuſdem Ordinis Carmelitarum ad inſtar huiuſmodi mantellatarum, ſeu Pinzocherarum vtriuſque ſexus Ordinum, & vtriuſque ſexus perſonarum Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, neenon Heremitarum S. Auguſt. præfatarum, prout ſecundum Deum ſaluti animarum earundem perſonarum ſalubrius viſum fuerit expedire, etiam exhibere, quæ ſic receptæ, & impoſterum recipiendæ auctoritate præfata gaudeant, & gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegiis, quàm omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuſcumque præfato Ordini Beatæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiuſque fratribus, ac perſonis per Sedem Apoſtolicam iam conceſſis, & quæ impoſterum concedentur, quatenus huiuſmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, indulgentiæ, ac quæcumque alia priuilegia ipſis Prioribus, & fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere poſſunt, ſeu poterunt, & Priores & Fratres, ac loca ipſa eſſe capacia eorundem, Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus, tam veſtri, quàm aliorum ordinum quorumcumque, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque.] Vide Bullam in ſpeculo Ordinis, fol. 88. Religioſi quoque Minimi S. Franciſci de Paula habent etiam ſuos tertiarios ex multis priuilegiis Summorum Pontificum, quæ refert Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim.* Huiuſmodi autem Tertiarios Religionum, quantumvis priuilegia Religionum illis conceſſa ſint, vt patet ex authoribus relatis, obſeruentque regulam 22

regulam sui ordinis iuxta eorum statum, nihilominus regulariter personas Religiosas non esse dicendos, constat ex eo, quia regulariter non promittunt tria vota essentialia Religionis, neque solemnia, neque simplicia, sed duo tantum, scilicet Castitatis, & Obedientiæ. Rodrig 3. *tom. quæst. regul. quæst.* 72. *art.* 3. Licet illi, qui prædicta tria vota sub regimine Prælatorum promiserint, veri Religiosi appellari possint. Rodrig. *ibid. artic.* 1. & 2. Casat. *in compend. verb. Tertiarij fratres, num.* 7. & 24. Possunt tamen huiusmodi Tertiarij Religionum Fratres aut Sorores tertij ordinis nuncupari. Primò quia sic vocantur aliqui ipsorum à Summis Pontificibus in priuilegiis relatis. Secundò specialiter de Carmelitis ex priuilegio Sixti IV. adducto, vbi dicitur posse Prælatos Carmelitarum concedere habitum, & Regulam sui Ordinis *ad instar Mantellatarum, seu Pinzocherarum, aut Fratrum de Pœnitentia tertij Ordinis Fratrum Minorum, & Prædicatorum, &c.* Cum ergo prædictarum Religionum Tertiarij, Fratres, & Sorores tertij Ordinis nuncupentur, idem dici debet de Tertiariis Carmelitarum, Heremitarum S. August. & Minimorum, particula enim illa, *ad instar*, habet hanc vim, vt constat ex Suarez *lib.* 8. *de legibus, cap.* 15. *num.* 2. Vbi inquit, quod priuilegium ad instar significat propriam, & adæquatam similitudinem, vt mensura ad mensuratum, & concedit omnem fauorem, & gratiam formaliter contentam in suo exemplari, & in eodem sensu, in quo in suo exemplari continetur, & cum eadem extensione. Tertiò etiam id apparet ex etymologia nominis, tales enim personæ ideo Tertiariæ, vel Tertiarij dicuntur, quia est triplex genus personarum, quæ regulam illius Religionis profitentur, scilicet Fratrum Religiosorum, Sororum Monialium, & Laicorum Sæcularium, vt inquit gloss. *in Clem.* 3. *de sentent. excommun.* Vel quia Tertiarij isti sunt quasi quoddam tertium genus hominum, quasi tertium, & medium inter Religiosos, & Laicos Sæculares; quia etsi simpliciter sæculares sint, nihilominus aliqua, quæ pertinent ad Religiosos, obseruant, videlicet Regulam cum obseruantia aliquorum votorum. Et sanè cum omnes prædicti Tertiarij ab omnibus nuncupentur, & sint Tertiarij Ordinis, non est cur illis negetur posse vocari tertij Ordinis; hæc enim correlatiua videntur. Vide decretum S. Congregationis super huiusmodi Tertiariis anno 1616. editum apud Erasm. à Chokier. *de iurisd. ordin. in exempt. part.* 1. *q.* 17. Dianam *tract. de immun. Eccles. resol.* 89. & dicenda *tom.* 2. *c.* 14.

De priuilegiis specialibus Regularium, quoad Officium diuinum persoluendum agimus *c.* 12. *de priuil.* etiam Prælatorum Regularium, *c.* 18. Confessariorum, *cap.* 19. Concionatorum, *cap.* 20. Sacerdotum, *c.* 21. Nouitiorum, *cap.* 24. & Monialium, *cap.* 25. Si autem quæras quas causas, quæve motiua habuit Ecclesia, aut Sedes Apostol. vt tot tantaque priuilegia Regularibus concesserit. Respondeo ad id motam fuisse tum ex magnis meritis Regularium personarum, tum etiam ex multis variisque grauaminibus, quibus ab Ordinariis vexabantur, quorum plura refert Pius V. in Bulla *Etsi Mendicantium, in* 2. *tom. Bull. n.* 41. quam refero *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 12. vbi viginti sex ex prædictis grauaminibus refert hic Pontifex. Alia habentur *in cap. Nimis praua, de excessibus Prælatorum, & in cap. Nimis iniqua, eod. tit. & in Clem. Frequens, eod. tit.* quæ in vnum collegit Laurent. de Franchis *in suis controuersiis, pag.* 304. *q.* 4. & ex ipso Tambur. de Iure Abbatum *tom.* 3. *disp* 5. *q.* 11. *num.* 110. quæ hic recensere mihi visum est. [Plerique tam Ecclesiarum Prælati, quam alij, viros Religiosos ad Synodos suas accedere, ac suis constitutionibus subiacere compellebant, Capitula & scrutinia in locis Fratrum pro his corrigendis facturos se comminantes, fidelitatem iuramento firmatam ab eorum Ministris & custodibus exigebant. Ipsis vt tam extra ciuitates, quam intra, cum eis processionaliter venirent, ex leui causa mandabant. Excommunicationis sententiam pronuntiabant in ipsorum benefactores, id ipsum Fratribus comminantes. Ne Fratres ad honorabiliores ciuitates, & villas, vbi religiosè ac honestè possent commorari, à populis deuotè vocati accederent, inhibentes; tam in accedentes Fratres, quam in receptatores ipsorum excommunicationis sententiam fulminabant. Ab ipsis de hortorum fructibus decimas, necnon de habitaculis Fratrum, sicut de Iudæorum domibus extorquebant. Eos de locis, in quibus Deo seruiebant, amouere conabantur. Nonnulli statuta faciebant, per quæ derogabant priuilegiis exemptorum, vt ipsos suæ subderent totaliter ditioni; eisdem Ministros, & Custodes volebant præficere pro suæ arbitrio voluntatis. Et generaliter quamplures Prælati, Religiosis præsertim exemptis, & priuilegiatis in rebus & personis suis, ac iuribus spiritualibus, & temporalibus, contra iustitiam & eorum priuilegia graues inferebant iniurias, & iacturas. Volebant contra ipsorum Regulam à Sede Apostolica probatam, & Ordinis Instituta, ipsorum Confessiones audire, ac eis iniungere pœnitentias, & Eucharistiam exhibere. Nolebant, vt Corpus Christi in eorum Oratoriis reseruaretur, Fratres ipsorum defunctos apud Ecclesias suas sepeliri; & eorum exequias celebrari compellebant. Si quis decedentium Fratrum alibi, quam in suis Ecclesiis elegisset sepulturam, funus prius ad Ecclesias suas deferri cogebant, vt oblatio suis vsibus cederet. Nec sustinentes eos habere campanam, & cœmeterium benedictum, certis horarum temporibus permittebant ipsos celebrare diuina. Volebant in eorum domibus certum numerum Fratrum Sacerdotum, Clericorum, & Laicorum, necnon cereorum, lampadarum, ornamentorum pro sua voluntate taxare; residuum cereorum quando nouiter apponebatur ab ipsis exigentes. Nec permittebant, quod noui Sacerdotes eorum alibi, quam in suis Ecclesiis primas Missas celebrarent; eos nihilominus cogentes, vt in quotidianis Missis, quas in suis locis, & Altaribus celebrabant, oblationes ad opus eorum reciperent & reseruarent. Quidquid eis inter Missarum solemnia intra domorum suarum ambitum pia fidelium deuotione donabatur, ab ipsis extorquere oblationis nomine contendebant. Viros Religiosos, etiam exemptos, capiebant, & carcerabant, etiam in casibus non concessis à iure. Per grauium interminationem pœnarum impediebant, ne debentes exemptis decimas, seu redditus, illos soluerent eisdem, neve aliqui Missas eorum audirent. Contrà molentes in molendinis Monachorum, & coquentes in furnis eorum, seruientes quoque & vassallos, & domesticos eorumdem, vel alios qualitercumque contrahentes & participantes cum ipsis suspendebant, interdicebant, & excommunicabant absque causa rationabili pro libito voluntatis. Appellationibus, quas prædicti exempti ob præfata vel alia grauamina rationabiliter interponebant, quandoque minimè deferentes: appellantes occasione appellationum huiusmodi, interdum capi, & carceri mancipari præcipiebant. Capellanos in Ecclesiis pleno iure spectantibus ad eosdem (licet nulla causa subesset legitima) celebrare non sinebant, nec ministrare Parochianis Ecclesiastica Sacramenta. Contra Abbates, & Monachos, & conuersos exemptos, necnon & Clericos ipsis pleno iure subiectos, eis non parentes, in quibus non tenebantur, inconsulta facilitate in carceribus detentos, suspensionis, & excommunicationis sententiam proferebant, loca & Ecclesias ipsorum interdicentes. In exigendo ab ipsis exemptis, eorumque subditis

subditis subsidia charitatis, nimium contra eos excedebant, insolitas, ac indebitas ipsis contra iura exactiones imponentes. Ecclesiis vacantibus, in quibus Monasteria Iuspatronatus obtinebant (repulsis personis idoneis ad eas præsentatis) personas inhabiles instituebant, & indignos. Processus iustè factos, seu sententias iustè latas à delegatis à Sedis Apostolicæ, vel à Conseruatoribus, pro exemptis publicari, seu exequutioni demandari à suis subditis non permittebant. Tabellionibus publicis, ne instrumenta conficerent, inhibebant; & Iudicibus, ne iustitiam redderent; & Iurisperitis, ne consilium, vel auxilium præberent in causis, seu negotiis ipsorum. Nouos census & indebita onera Parochialibus imponebant Ecclesiis, in quibus exempti Ius obtinebant patronatus. Ecclesias curam animarum habentes ad mensam Abbatum spectantes, quarum fructus Clericis sæcularibus quandoque ad firmam concedebant, ipsis decedentibus, suis Clericis conferebant; quamvis Ecclesiæ in rei veritate non vacarent. In Ecclesiis Monachorum iura ipsorum sibi iniustè appropriantes, equos, boues, thesaurum, & alia bona Monasteriorum mobilia & immobilia illicitè occupantes, de ipsorum redditibus pro libito voluntatis ordinabant, ita vt Rectoribus ipsarum non remaneret vnde possent sustentari. Quandoque cum armis, & vexillo erecto molendina, & alia exemptorum bona contra iustitiam destruebant, quæ etiam tanto tempore possederant, quod de contrario memoria non existeret. Frequenter mittebant ad Monasteria suarum ciuitatum, & diœcesum suos consanguineos, nepotes, & interdum animalia sua custodibus, vt eis de bonis Monasteriorum prouideretur. Abbates & Priores Monasteriorum sæpissimè compellebant vt suis consanguineis & nepotibus Monasteriorum suorum & Prioratuum possessiones concederent in perpetuum, vel ad tempus. Permittebant etiam, & tacitè consentiebant, quod in suo dominio temporali per milites, vassallos, & ipsorum temporales Officiales Monasteriorum bona mobilia & immobilia per violentiam occuparentur, in casibus non permissis à Iure varias iniurias personis Ecclesiasticis inferentes. Interdum Abbates, Priores & alios beneficiatos suis beneficiis iniustè priuabant, vt sic fructus beneficiorum vacantium primi anni possent percipere. Cogebant sæuissimè Abbates, & Priores Monasteriorum ad sibi præsentandum suos familiares consanguineos, vel nepotes ad Ecclesias vacantes, in quibus Ius obtinebant patronatus. Sine iusta causa impediebant ne exempti loca sua possent reparare.] Hæc habent Franchus, & Tamburinus relati, & ex illis facilè dignoscitur quàm rationabiliter ad impedienda talia grauamina Sedes Apostolica veluti pia Religiosorum mater plura priuilegia, quæ in tota hac Summa Quæstionum Regularium passim referimus, eisdem concesserit.

Capvt IV.

De obligationibus Religiosorum ratione voti Obedientiæ emissi in professione.

SVMMARIVM.

1 *Obedientia votum essentiale est, & præcipuum in Religione.*

2 *Eius obligatio solùm extenditur ad licita & honesta.*

3 *Quid si Prælatus præcipiat res solùm concernentes vtilitatem temporalem.*

4 *Non tenetur Religiosus obedire Prælato præcipienti vana, & impertinentia, vel quæ non pertinent ad Regulam.*

5 *Nec præcipienti actus merè internos per se sumptos.*

6 *Non obligatur Religiosus ex voto obedientiæ ad obedientiam formalem.*

7 *Nec ad id quod scit suum superiorem velle, si non manifestatur.*

8 *Nec ad ea quæ Prælatus proponit solũ sub consilio.*

9 *Bene tamen præceptis quomodocumque intimatis.*

10 *De iis quæ aliquo modo continentur in Regula.*

11 *Quid si Prælatus præcipiat ieiunium quod non est in regula.*

12 *Tenetur obedire Prælato præcipienti præcepta communia.*

13 *An teneatur ad austeritates quæ omnino sunt supra Regulam.*

14 *An ad pœnam sibi impositam.*

15 *An ire ad partes remotissimas.*

16 *An ire ad commorandum in aliquo loco aëris intemperie laboranti.*

17 *Tenetur obedire Prælato præcipienti, vt accipiat aliquod officium intra Religionem.*

18 *Quid de Officio extra ordinem.*

19 *Quid de ministrando infirmis tempore pestis.*

20 *Quid de assistentia in aliquo loco tempore hæresis.*

21 *Quid quando duo Prælati contraria præcipiunt.*

22 *Religiosi hospites, seu Peregrini num obligentur præceptis Prouinciæ vel Conuentus.*

23 *Quando Religiosi interrogati de delicto, se prodere debeant.*

24 *In dubiis tenetur Religiosus obedire*, & n.25.

26 *Item quando iudicat probabiliter solùm, vt malum id quod superior præcipit.*

27 *Item quando Prælatus præcipit rem illam in qua poterit dispensare*, & n.28.

29 *Concessio Leonis Decimi pro dubiis, & scrupulis Religiosorum.*

30 *Quid quando est dubium circa factum in irregularitate.*

31 *Ex vi voti obedientiæ tenentur obedire Religiosi Summo Pontifici.*

32 *Si Pontifex, & Prælati contraria præcepere, Pontifici obediendum est.*

33 *Quando Religiosus fit Generalis Ordinis, manet votum obedientiæ quoad Papam.*

34 *Religiosus grauatus à Prælato recurrere potest ad superiorem.*

35 *Si Prælatus præcipit Religioso vt celebret pro Petro, & ipse celebret pro Francisco, etsi peccet, missa tamen prodest Francisco.*

36 *Corrigunt aliquando subditi suos Prælatos.*

37 *Præcepta superiorum obligant inferiores etiam absentes.*

38 *An teneatur subditus obedire suo superiori excommunicato.*

OBEDIENTIÆ votum non solùm est essentiale Religioni, iuxta dicta *c.* 2. *n.* 1. sed est præcipuum inter tria substantialia vota Religionis. Eo quod per illud offertur Deo propria voluntas, quæ potior est, quàm corpus, quod offertur per castitatem; & exteriora bona, quæ per votum paupertatis Deo offeruntur. Præsertim, quia votum obedientiæ continet sub se vota Castitatis, & paupertatis. D. Thom. 2.2. *q.* 186. *art.* 8. & *q.* 104. *art.* 3. 1

Obligatio voti obedientiæ solùm extenditur ad res licitas & honestas; ita vt cum certò constat, rem quæ præcipitur, esse illicitam, & malam, aut contra Regulam, aut præceptum Superioris altioris, nullo 2

pacto

pacto teneatur Religiosus obedire, quantumvis ad obediendum astringatur pœnis, & censuris. Ratio est, non solum quia nulla lex humana obligare potest ad peccatum: sed etiam quia Religiosus solum tenetur obedire in his, quæ sunt materia voti: materia autem voti non est, nec potest esse res illicita, & inhonesta. D. Thom. *quodlib.* 10. *artic.* 10. & 2. 2. *quæst.* 104. *artic.* 5. Lessius 2. *de iust. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 76.

3 Hinc si Prælatus præcipiat res solum concernentes vtilitatem temporalẽ sui, aut suorum, & non vtilitati spiritualem, vt si præciperet subdito, vt ageret aliqua negotia alicuius sui consanguinei, amici, non tenetur subditus obedire, cum hæc non sint secundum Regulam. Hieronym. Grat. *in discipl. Regul. p.* 2. *cap.* 1. §. 4.

4 Nec etiam tenetur Religiosus obedire Prælato præcipienti vana, impertinentia, vel quæ explicitè, siue implicitè non pertinent ad Regulam. Ratio est, quia obligatio obedientiæ in Religiosis solùm consurgit ex voto obedientiæ, quod emiserunt, hoc autem votum solùm est secundum Regulam illius Ordinis; & ita quicquid est vanum, & impertinens, nulloque pacto ad regulam spectans, non cadit sub obligatione. D. Thom. *quodlib.* 10. *art.* 10. Sanch. *lib.* 6. *in Decal c.* 2. *n.* 15.

5 Nec etiam est obligatus Religiosus obedire Superiori præcipienti actus merè internos, verbi gratia Fidei, Spei, Charitatis, &c. Ratio est, quia non potest Superior creatus, aut potestas humana præcipere, aut prohibere actus merè internos, cum Ecclesia non iudicet de illis, aut cogat ad illos. Quando tamen actus internus est modus necessarius externi, qui præcipitur, tunc actus internus cadit sub eodem præcepto, quo externus, & obligatur Religiosus ad illum. Vt si Superior præcipiat Religioso, quod recitet Officium Diuinum, aut dicat Missam pro aliquo; tunc enim tenetur habere actus interiores attentionis, & intentionis, quia sunt modi necessarij actuum externorum, qui præcipiuntur. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 104. *articul.* 5. Angelus *in Summa, verbo obedientia, num.* 1.

6 Nec obligatur Religiosus ex voto obedientiæ ad obedientiam formalem, illam scilicet, per quam subditus exequitur præcepta Superiorum, quatenus præcepta sunt. Ratio est, quia non vouit Religiosus obedientiam sub motiuo obedientiæ, sed solùm obedientiam materialem, id est executionem rei, quæ præcipitur. Ergo per illam sufficienter satisfacit suo voto, sicut generaliter fideles hoc etiam modo satisfaciunt aliis præceptis humanis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 4. *c.* 14. Lessius *de Iustit. & iur. lib.* 2. *c* 46. *dub.* 6. *num.* 12.

7 Nec tenetur ex vi voti obedientiæ Religiosus exequi id, quod scit suum Superiorem velle, vt faciat, nisi hæc voluntas aliquo præcepto manifestetur. Ratio est, quia non obligatur, nisi ad obediendum præceptis sui Superioris; voluntas autem Superioris, nisi sit intimata, non habet rationem præcepti. Vasquez 1. 2. *disp.* 155. *in fin.* Tolet. *in Summ. tract. de sept. pec. mort. c.* 15. *num.* 10. Obedire autem voluntati Superiorum, etiam non intimatæ, est perfectissima obedientia. Eo quòd sic faciens, non solùm facit id, ad quod tenetur, sed & id, ad quod non tenetur, & quod tantum cadit sub consilio. D. Greg. *lib.* 35. *mor. c.* 13. D. Thom. *in* 2. *dist.* 44. *q.* 2. *art.* 3.

8 Hinc etiam non tenetur Religiosus ad ea, quæ Prælatus proponit solùm sub consilio. Ratio est, quia ea quæ sunt sub consilio, vt ex ipso nomine patet, ad nihil obligant; sicut vota obedientiæ, paupertatis, & castitatis: quæ Sæcularibus sunt solùm proposita vt consilia, & ad nihil obligant illos. Valen. 2. 2. *disp.* 7. *q.* 2. *punct.*.... Less. *de iustit. lib.* 2. *c.* 46. *dub.* 4. *n.* 23. Obseruare tamen ea, quæ sub consilio solùm à Prælatis proponuntur, erit magna perfectio obedientiæ, quam aliqui superobedientiam appellant. Sanch. *lib.* 6. *in Decal. c.* 1. *n.* 2.

Obligatur ergo solùm Religiosus ex vi voti obedientiæ, ad obediendum præceptis suorum Superiorum, quomodocumque intimatis, siue ore tenus, siue scripto, siue alio modo. Ratio est, quia obiectum obedientiæ solùm est præceptum superioris. D. Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 9. Azor. *tom.* 1. *Institut. moral. lib.* 12. *c.* 13. *q.* 1. Non tamen tenetur Religiosus ad obediendum superiori, nisi in iis, quæ concernunt Regulam Religionis. Ratio est, quia votum obedientiæ Religiosorum solùm est secundum regulam Ordinis. Syluest. *verb. Relig.* 6. *num.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 15. 9

Non tamen tenetur solùm Religiosus obedire Prælato in illis, quæ expressè continentur in regula, sed in illis etiam quæ continentur implicitè, qualia sunt illa, quæ necessaria sunt ad regulæ obseruantiam. Ratio est, quia ad hæc omnia se obligauit Religiosus eo ipso, quo fecit professionem secundùm regulam. Vasquez 1. 2. *disp.* 154. *cap.* 4. Less. *lib.* 2. *de Iust. & Iur. cap.* 41. *dub.* 9. 10

Hinc si Prælatus præcipiat subdito ieiunare aliqua die, qua non tenetur ex Regula, vel aliam corporis afflictionem subire, vel in pœnam delicti commissi, vel in cautelam, ne in aliud incidat, tunc tenetur Religiosus obedire. Ratio est, quia hoc totum pertinet, & est necessarium ad Regulæ obseruantiam. Vasquez 1. 2. *disp.* 154. *cap.* 4. Angl. *in Flor.* 2. *p. q.* 1. *de voto, art.* 2. 11

Tenetur etiam subditus obedire Prælato præcipienti præcepta communia omnibus Christianis, vel etiam omnibus Ecclesiasticis, aut Religiosis, vt audire Sacrum diebus Festis, dicere Officium diuinum, &c. Ratio est, quia quamvis ista non contineantur in Regula, sunt tamen quasi præambula quædam ad illam necessaria. Caiet. 2. 2. *q.* 186. *art.* 5. id colligens ex D. Thom. *ibid.* 12

Ea, quæ sunt omninò suprà Regulam, vt sunt verbi gratia, nimis macerare Corpus, magnæ austeritates, subire martyrium, imò & facere mortificationes aliquas extraordinarias, vel solùm pro libito Superiorum, non possunt præcipi à Prælato Regularium, nec ad ea tenetur Religiosus. Ratio est, quia vt dixi, votum obedientiæ solùm obligat ad ea, quæ Regulam concernunt, siue explicitè, siue implicitè. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 104. *art.* 5. *ad* 3. Gers. *lect.* 4. *de vit. spir. alph.* 62. *lit. R.* Imò nec Generales cum toto Capitulo Generali possunt noua aliqua statuta Regulam non concernentia præcipere. Vasquez 1. 2. *disput.* 154. *cap.* 4. *num.* 25. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 26. *artic.* 10. Si tamen in Regula dicatur obediendum esse Superioribus, etiamsi supra Regulam aliquid præcipiant (prout in Regula Minorum, *cap.* 10. & in Constit. Societ. Iesu *part.* 3. *cap.* 1. §. 23. & *part.* 6. *c.* 1. §. 1. videtur haberi) tunc subditus tenetur obedire. Eo quòd in tali casu id, quod præcipitur, est conforme Regulæ. Less. 2. *de Iust. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 77. 13

Si Prælatus imponat aliquam pœnitentiam subdito propter suspicionem delicti, quod reuera non commisit, non tenetur subire talem pœnam. Eo quod innocens non debet puniri. In publico autem ratione scandali aliorum tenetur obedire. Nauar. *in Sum. c.* 23. Vasq. 1. 2. *disp.* 174. *cap. vltim.* 14

Similiter quando Regula non præcipit obedire Superioribus, etiam supra ipsam, Religiosi illam profitentes non tenentur ex vi voti obedientiæ obedire Superioribus præcipientibus ire ad remotissimas partes, 15

tes, videlicet Indiarum, ad conuertendos infideles ad fidem. Non solùm quia id est expositum multis periculis corporis, & animæ, sed etiam, quia hoc nullo modo concernit Regulam, quam sunt professi. Ludouic. Lopez 1. *par. Instruct. c. 56. colum.* 1. Rodriguez 2. *tom. Summ. cap.* 9 *num.* 5. *& tom* 3. *quæst. Regul. quæst.* 19. *art.* 7. Excipiuntur ab hoc Religiosi Societatis, quia speciali voto ad hoc se alligant. Iidem Auctores.

16 Tenetur Religiosus obedire Prælato iubenti, vt eat ad commorandum in aliquo loco aëris intemperie laboranti. Quia hoc est conforme Regulæ, & necessarium pro conseruatione locorum Regularium. Excipe casum, quando subditus certò sciret Prælatum hoc illi præcipere solùm ex odio, & mala voluntate erga ipsum. Quia tunc Prælatus abutitur sua potestate. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *quæst.* 1. *de obedientia, cap.* 11.

17 Tenetur etiam Religiosus obedire Prælato præcipienti, vt accipiat munus Prælati, seu aliquod officium intra Religionem. Ratio est, quia hoc est conforme Regulæ, & potest esse conueniens Religioni. Imò etiamsi dubitet de sua sufficientia. D. Anton. 3. *p. tit.* 16. *cap.* 1. §. 7. *cap.* 16. Paludan. *in* 4. *distinct.* 19. *q.* 2. *artic.* 1. Si verò Religiosus habeat impedimentum aliquod, quod nec ipse, nec Prælatus præcipiens accipere officium, possit amouere, vt si habeat aliquam incapacitatem, vel irregularitatem soli Papæ reseruatam, non tenetur obedire. Eo quòd nemo obligari potest ad illicitum. S. Thom 2. 2. *q.* 185. *art.* 2. *ad* 2. Sot. *de iustit. quæst.* 2. *art.* 2. Secus est quando dubitat an sit dignus. Quia in dubiis obediendum est. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 3. *num.* 11.

18 Non tamen potest Prælatus Religionis Papâ inferior præcipere suo Subdito, vt accipiat Episcopatum, (idem dico de quocumque alio officio extra Ordinem) neque iste tenetur obedire, licet laudabiliter satis Sancti aliqui viri suis Superioribus in hoc etiam obedientes fuerint, prout de B. Thoma de Villanoua, & Illustriss. Bartholomæo de Martyribus, vtroque ex grauissima Augustiniana familia, dicitur: ille etenim Archiepiscopatum Valentinum, & iste Bracharensem, iubentibus Superioribus, acceperunt. Ratio est, quia fieri Episcopum non pertinet directè, aut indirectè ad obseruantiam Regulæ, quam professus est Religiosus, cum potius eximat ab illa; neque ordinatur per se ad bonum Religionis, sed tantùm ad bonum Ecclesiæ. Solùm ergo à Papa, ad quem pertinet cura Ecclesiæ, potest cogi Religiosus ad hoc munus subeundum. Valentia 2. 2. *disp.* 10. *q.* 3 *punct.* 3. Sanch. *lib.* 6. *in Decal. cap.* 2. *num.* 49.

19 Tempore pestis, vel alterius mali contagiosi, ex quo imminet periculum mortis, tenetur Religiosus obedire Prælato suo præcipienti, vt ministret infirmis Religiosis illius Religionis. Non tamen tenetur obedire illi, si præcipiat ministrare extraneis, nisi in casu, quo deessent Parochi, qui illis ministrarent Sacramenta, vel Parochi, qui essent, non sufficerent ad id præstandum. Ratio primæ partis est, quia præstare Religiosos sibi inuicem mutua hæc ministeria ad conseruationem Religionis spectantia, concernit Regulam quam professi sunt, & ita tenentur ad eam, etiam cum periculo vitæ, sicut tenentur milites præliari, vel esse in tali loco, cum eodem periculo. Ratio secundæ partis est, quia Religiosum seruire extraneis peste infectis, cum periculo vitæ, non est secundum Regulam, sed supra illam. Ratio etiam tertiæ partis est, quia Religiosi, præsertim Mendicantes, & alij, quorum institutum est saluti proximorum incumbere, sunt coadiutores Episcoporum, & Parochorum in salute proximorum procuranda, & ob id Fidelium Eleemosynis sustentantur. Rodrig. 3. *tom. quæst.* 31. *art.* 3. *&* 4. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 2. *ad n.* 54. Vide dicta *cap.* 1. *num.* 17.

20 Idem dico de tempore hæresis, scilicet posse Prælatum præcipere Religiosis, vt assistant alicui loco ad prædicandum, disputandum, & defendendum Ecclesiam contra Hæreticos, etiam cum periculo vitæ. Ratio est eadem, quia hoc non excedit Regulam, quam professi sunt, sed potius concernit illam, cum ex illa sint coadiutores Episcoporum, & Parochorum. S. Thom. *opusc.* 18. *cap.* 14. Rodrig *vt supra.*

21 Duobus Prælatis contraria præcipientibus non licet obedire minori, neglecto maiori. Quia potestas minoris subordinata est maiori, & ita illi subiecta, & minus obligans. Lancel. *in Gnome Vit. Relig. lib.* 1. *sect.* 1. *art.* 3. *resol.* 6. Si tamen contingeret (quod rarò eueniet) quòd duo Prælati æqualis omninò auctoritatis aliquid Religioso præciperent, tunc parendum vel ei, qui præcipit in ordine ad nobiliorem finem, vel ei qui primò præcepit, vel si cætera sint paria, cui magis placuerit. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *quæstione* 1. *de obedientia, cap.* 7.

22 Religiosi hospites, seu peregrini in aliqua Prouincia, vel Conuentu non obligantur specialibus præceptis eius prouinciæ, vel Conuentus. Ratio est, quia illa præcepta tantùm sunt posita pro subditis. Attendendum tamen est in hoc, tum ad Constitutiones Religionis; tum ad consuetudinem, & ne inde oriatur scandalum. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8 *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 21. oppositum affirmans de legibus: ita vt ad illas etiam obligentur Religiosi Hospites, & Peregrini. Idem *num.* 23. Hoc tamen præcipuè intelligo in foro exteriori. Eo quòd si hospites, & forenses non se conformant habitatoribus, oritur turbatio, & scandalum. Rodrig *tom.* 1. *quæst.* 68. *art.* 4. Miranda 2. *tom. Manual. q.* 29. *art.* 6. Qui etiam benè adducit, etiam in foro interiori obligari, quando est scandalum, & non subest rationabilis causa illos excusandi.

23 Non tenentur Religiosi interrogati, etiam sub iuramento ad manifestandum eum, quem deliquisse norunt, neque ipsi delinquentes tenentur se prodere, etiam ad quodcumque præceptum suorum, quando adeò est occulta persona, vt nulla infamia laboret, iuxta dicenda *cap.* 27. *num.* 11. *&* 12. Ratio est, quia iudex, seu Prælatus non potest de tali persona delinquente, quando est occulta, iuridicè interrogare. Ergo neque subditi manifestare. Caietan. 2. 2. *quæst.* 33. *art.* 7. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *cap.* 11. *numero* 7. *& cap.* 12. *à num.* 1. Secus verò quando præcedit aliqua infamia. Quia tunc iuridicè interrogantur, Sotus 5. *de iustit. quæst.* 6. *artic.* 1. *conclus.*... Azor. *tom.* 3. *lib.* 13. *cap.* 25. *dub.* 3. Vide dicenda *cap.* 27. *num. vt supra.*

24 Non solùm tenetur Religiosus Prælato suo obedire in rebus, quas certò cognoscit esse licitas, & honestas, sed etiam quando dubitat, an res, quæ illi præcipitur, sit licita, necne; dummodò non sciat euidenter esse malam, & illicitam. Ratio sumitur ex doctrina D. Augustini *lib.* 22. *contra Faustum, cap.* 74. *&* 75. scilicet, quod etiam Regi iniquo indicenti bellum obediendum est à subditis, dum non constat bellum esse iniustum, ex quo sequitur, idem dicendum esse de obedientia Religiosi erga suum Prælatum. Tum etiam, quia quoties Subditus potest habere iudicium prudentiale, quod res, quæ illi præcipitur, sit licita, & honesta, tenetur obedire: in casu autem præsenti potest habere hoc iudicium, etiamsi habeat dubium speculatiuum, an res, quæ illi præcipitur, sit licita, vel non; eò quòd; cum Prælatus habeat possessionem suæ iurisdictionis, & in dubiis melior sit conditio possidentis, poterit iudicare Subditus Prælatum licitè præcipere; ac per consequens ipsi teneri obedire. Nauarr. *cap. si quis autem, num.* 114. *de Pœnit. distinct.* 7. *& in Summ. cap.* 23. Bañez 2. 2. *quæst.* 40. *artic.* 1. *dub.* 6.

Malè

Malè ergo scioli quidam Religiosi, qui vix Theologia, vel casibus conscientiæ à limine salutatis, arundine mathematica quid Superiores iis, vel illis præscribendis auctoritatis habeant, cum scandalo pusillorum factiosè metiuntur. Cum, teste D. Greg. *in 1. Reg. lib. 2. c. 4. Vera obedientia, nec Præpositorum intentionem discutit, nec præcepta discernit, quia omne vitæ suæ iudicium maiori subdidit. Nescit enim iudicare quisquis perfectè didicerit obedire.*

25 Idem dico in casu, quo subditus dubitat rem præceptam excedere Regulam, & limites potestatis Superioris, aut Prælatum non esse legitimè electum, aut confirmatum, esto sit in pacifica possessione. Propter eandem rationem. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 3. num. 4. 29. & 30.*

26 Item quando Religiosus iudicat probabiliter, vt malum id, quod Superior præcipit, dum enim hoc non constet ei euidenter, tenetur obedire. Tum propter eandem rationem. Tum quia esset confusio, & destructio communitatis, si prætextu opinionis probabilis nollet quis Superiori obedire. Tum etiam, quia aliàs cogendi essent Superiores ad non præcipiendum, nisi ex certa, & euidenti notitia honestatis rei, quæ præcipitur, quod est supra humanam facultatem. Corduba *lib. 5. qq. q. 9.* Valentia 2. 2. *disput. 7. quæst. 5. punct. 2.*

27 Similiter quando Prælatus præcipit aliquid contra, aut supra Regulam, si tamen constet euidenter, aut etiam probabiliter, imò etiam si res sit speculatiuè dubia, quòd possit in illo dispensare, tenetur Religiosus obedire. Ratio est, quia in his casibus tenetur credere, quod præcipiendo illam rem, dispensat in Regula, ac per consequens, quòd potest dispensare, quod debeat ipsi se conformare. Angel. *verb. Relig. num. 29.* Syluest. *verb. Relig. 6. quæst. 6.* Idem dicendum est quando dubitat Religiosus, an Prælatus ex iusta causa dispenset. Propter eandem rationem. Nauar. *in Summa, disput. cap. 23.* Lessius 2. *de iustit. cap. 41. disput. 9. num. 76.* Quando autem Prælatus præcipit contra Regulam, in qua non potest dispensare, nullo modo tenetur subditus illi obedire. Quia Prælatus nullatenus habet dominium supra Regulam, & subditus non promisit ipsi obedire, nisi secundum ipsam. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. disput. 4. q. 3. n. 10.* Idem dico si Prælatus præcipiat aliquid infra Regulam, casu quo non possit in illa dispensare, aut non sit causa sufficiens ad dispensandum, vt si Regula iuberet quod habeatur vna hora orationis mentalis, & Prælatus præciperet vt solùm esset pro media hora. Peyrinis *tom. 1. de subdito, quæst. 1. ante 1. conclus.* Tamburinus *suprà, num. 12.* Possunt autem Prælati compellere suos subditos ad recipiendum dispensationem ab ipsis factam in Regula, Constitutionibus, &c. casu quo in illis possint dispensare, & subsit causa ad id faciendum; tunc enim dispensatio est iusta, & res dispensata licita, & honesta, ac per consequens materia obedientiæ. Angelus *in Summa, verbo Religiosus, num. 29.* Syluest. *verbo Religio 6. quæst. 6.* Sanchez 6. *in Decalogum, cap. 3. num. 8.* Tamburinus *supra, quæsito 13.*

28 Etiam cùm Religiosus valetudine, aut aliquo impedimento probabili dubius est, an teneatur, verbi gratia ieiunare, abstinere à carnibus, dicere Officium Diuinum, &c. tenetur obedire Prælato præcipienti ne ieiunet, aut quòd carnibus vescatur, aut quod officium non persoluat. Propter eandem rationem. Sotus *de Sacram. membr. 3. q. 2. concl. 1.* Salas 1. 2. *q. 21. tract. 8. disp. vnica, sect. 17. n 155.*

Imò generaliter loquendo, quod subditi debeant, & possint stare determinationibus suorum Superiorum in dubiis, & scrupulis ipsorum subditorum conscientiam tangentibus, cum consilio aliquorum Patrum, si res magni ponderis fuerit, concessit Leo X. Franciscanis, & per consequens omnibus aliis, qui per communicationem ipsorum priuilegiis vtuntur. Corduba *in Regula D. Franc. cap. 10. q. 2. punct. 3.* Miranda *in Manual. tom. 1. q. 26. art. 5.* Quæ concessio, licet quia viuæ vocis Oraculo facta fuit, his temporibus nihil valeat, quatenus nouam gratiam concedit; quatenus tamen explicatiua est iuris, quod habent Prælati supra subditos, vt veri ipsorum Pastores, & Doctores, deseruit ad intentum. Vide dicenda *cap. 18. num. 56.*

30 Cum verò est dubium Religiosi circa factum in irregularitate, vt si dubitet an commiserit homicidium, tunc iussus à Superiore non potente in illa irregularitate dispensare, vt celebret, non tenetur obedire. Quia dubius de homicidio iudicandus est irregularis, *ex cap. significasti, & ex cap. ad audientiam, de homicid.* Vasquez 1. 2. *disp. 66. cap. vltim. n. 50.* Sayrus *in claui Regia, lib. 1. c. 13. n. 38.* Cum verò dubium non est multùm vrgens, si communicato cum prudenti Superiore, dixerit, illud non esse sufficiens fundamentum ad dubitandum, deponendum est, & standum iudicio Superioris. Vasquez *vt suprà,* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 3. num. 22.*

31 Ex vi voti obedientiæ, quod Religiosi emittunt, tenentur obedire in his, quæ concernunt Regulam, non solùm Prælatis Religionis, sed etiam specialiter Summo Pontifici, non solùm quatenus est caput Ecclesiæ, quo titulo omnes etiam sæculares illi obedire debent, sed specialiter etiam ratione voti obedientiæ emissi in professione. Ratio est, quia Summus Pontifex est supremus omnium Religionum Generalis, cùm omnis potestas iurisdictionis Generalis, & aliorum Prælatorum Religionis ab illo deriuetur; atque ita per obedientiæ votum illi subduntur Religiosi, & tenentur obedire. S.Thom. 2. 2. *q. 186. art. 5. ad* 3. Bannez 2. 2. *q. 11. art. 10. dub. 6. ad finem.* Idem dico de S. Congreg. Cardinalium super Regulares, quia illa specialiter instituta fuit à Sixto V. & aliis Pontificibus pro regimine Regularium. Thom. de Iesu *tract. 3. de visit. Reg. c. 17. n. 7.*

32 Hinc si Pontifex, & Prælati Religionum contraria præciperent, obediendum est, etiam ex vi voti obedientiæ, Pontifici. Cùm omnis iurisdictio Prælatorum Religionis sit in illo principaliùs, & ab illo deriuetur. S.Thom. *in 2. distinct. 44. in expos. lit.* Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 1. n. 10.*

33 Hinc etiam quando Religiosus fit Generalis suæ Religionis, quamvis eximatur ab obedientia inferiorum Prælatorum, manet votum obedientiæ illius quoad Papam. Cùm non eximatur ab ipsius obedientia, nec dispensetur cum illo in voto emisso. Aragon. 2. 2. *quæst. 88. art. 11.* Valentia 2. 2. *disput. 10. quæst. 3. punct. 8.* Hinc quoque si Pontifex præcipiat aliquid, quod sit simpliciter supra Regulam, ita vt illam nullo modo concernat, non tenetur Religiosus obedire ex vi voti obedientiæ. Quia debitum speciale quod habent Religiosi obediendi Pontifici vltra alios Christianos, est solùm ratione voti Regulæ, quod emiserunt, ac proinde non potuerunt obligari supra illam. Lessius 2. *de iustit. c. 41. dub. 9. n. 77.* Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 2. n. 22.* Hinc præterea potest Pontifex eximere quemcumque Religiosum ab obedientia inferiorum Prælatorum, & sibi reseruare. Quia hoc est vti iure supremi Prælati Religionum quod habet. Quamvis non possit licitè hoc facere sine causa. Quia hoc esset potius in destructionem, quam in ædificationem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 11. num. 7. & 8.*

34 Non est contra votum obedientiæ, quod Religiosus grauatus à Prælato, causa querelæ recurrat ad Superiorem Prælatum, vt si est grauatus à Priore, quod

recurrat ad Prouincialem, & à Prouinciali ad Generalem. Ratio est, quia potestas minoris Prælati est subordinata maiori, & illi subiecta, ac per consequens ab illo discutienda. Nauarrus *lib.2. consil. in 1. edit. tit. de sent. & re iudicat. cons.2. num.* 8. *in 2. tit. de appel. cons.5. n.* 8. Sayrus *lib.12. clau. reg. c.17. n.38.* An autem liceat appellatio à Iudice Regulari, vel ipsum recusare, dicimus *cap.9. à num.4.*

35 Si Prælatus præcipiat Religioso, vt celebret Missam pro Petro, verbi gratia, & ipse celebret pro Francisco, licet sine dubio peccet sic faciendo, cùm in re licita, & honesta, & conformi Regulæ transgrediatur præceptum Superioris, nihilominus Missa illa proderit Francisco, non Petro. Ratio est, quia Sacerdos in administratione Sacramentorum, & applicatione sacrificiorum operatur vt minister Christi, & vt habens solùm ab ipso potestatem: ergo solùm illi subijcitur, non alij Superiori, quoad has actiones. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 79. *sect.* 9. Ledesma 1. *part. Summ. de Euchar. cap.*18. *conclus.*18.

36 Non est contra votum Obedientiæ, quod aliquando subditi suos Prælatos corrigant, possunt enim id, & quandoque debent facere. Nam illud Matth. 18. & Lucæ 17. *Si peccauerit in te frater tuus, corripe illum*, omnes comprehendit, tam subitos quàm Prælatos. Valentia *tom.3. disput.3. quæst.* 10. *punct.*4. Rodriguez *tom.2. quæst. Regul. quæst.*8. *art.*2. Quando tamen Prælatus est corrigendus propter aliquos defectus, corrigi debet à personis grauibus, & auctoritatis, & leniter, humiliter, & reuerenter. Probat id D.Thom. 2.2. *q.*33 *art.*4. ex illo Pauli 1. ad Timoth.5. *Seniorem ne increpaueris, sed obsecra vt patrem.* Valentia, & Rodrig. citati.

37 Præcepta Superiorum Regularium, etiamsi adiunctas habeant censuras, ligant inferiores, quamvis existant extra eorum Monasteria, & Prouincias. Ratio est, quia Prælati Religiosorum non habent territoria diuisa, sicut Episcopi, sed eorum iurisdictio est in ordine ad personas subditas secundum se, & vbicunque sint, cùm ratione voti Obedientiæ se illis absolutè subiecerint, ergo vbicunque fuerint, possunt illis præcepta imponere. Sylu. *verb. excommunicatio* 2. *num.* 15. vbi refert quosdam dicentes, totum mundum esse territorium Prælatorum Regularium. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part.* S.Thom. *tract.*5. *de censur. disp.*6. *dub.*2.

38 Non tenetur subditus obedire suo Superiori excommunicato publico, seu non tolerato, quia tunc caret iurisdictione circa subditos. Imò neque potest licitè Superiori sic excommunicato obedire, quia hoc esset recognoscere in illo potestatem iurisdictionis, quam non habet, & communicare cum illo, quod non licet. Cornejo 2. *tom. in* 3. *part. disput.*10. *de excommunicat.* §.5. *dub.*1. Vide Suarez *tom.* 5. *de cens. disp.*15. *sect.*7.

39 De Obedientia debita à Religiosis Regulæ suorum Ordinum, dicimus *cap.*7. & de obedientia ad Constitutiones, seu Statuta *cap.*8. & de obedientia ad decreta Conciliorum, Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum *cap.*9. & 10. Insuper, in quibus teneantur obedire Dominis Episcopis, & Prælatis Ecclesiarum, aut etiam principibus secularibus, *cap.*32. Deinde de Obedientia Regularium ad Episcopatum, vel alias dignitates assumptorum, *cap.*17. Et de obedientia, quam Religiosi eiecti à suis Ordinibus obseruare debent, *cap.* 23. de Nouitiis *cap.*24. Et de Monialibus *cap.*25.

CAPVT V.

De obligationibus Religiosorum propter votum Castitatis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium Religiosorum illicitum est, & inualidum.*
2 *Siue virginem, siue viduam in matrimonium ducant, sunt irregulares bigami.*
3 *Tenentur ex voto abstinere ab omni actu venereo, siue interno, siue externo.*
4 *Omnis talis actus est sacrilegium.*
5 *Quam grauitatem habeat.*
6 *Per castitatem Religiosam quid prohibeatur.*
7 *Quid dicendum de castitate Religiosi militaris.*
8 *Quomodo confitenda sint circumstantiæ voti castitatis Religiosi, & annexæ Ordini sacro.*
9 *Et illius qui vltra votum solemne emisit etiam simplex.*
10 *Peccatum Religiosi contra castitatem quod reseruari possit.*
11 *Peccati Sodomiæ malitia, & pœna.*
21 *Quando incurratur.*
13 *An per solam attentationem talis sceleris.*
14 *Non possunt Religiosi admittere intra sua Monasteria fœminas, nec Religiosæ viros.*
15 *Quid pro honestate, & Religioso decore conseruandis decreuerint Summi Pontifices.*
16 *Religiosi in peccatum carnis lapsi quas pœnas incurrant.*

QVI Castitatem in Religionibus voueruerunt, non solùm peccant contrahendo Matrimonium, sed & Matrimonium ipsum est irritum, & inualidum, etiamsi consummatum sit. Ita habetur in Concil. Viennens. *Clem. vnica, de Consang.* Trident. *sess.*24. *Canon.*9. & aliis Conciliis. Sanchez *lib.* 7. *de Matrimon. disput.* 26. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. disp.*7. *de Matrimon. dub.*9. Num autem Matrimonium celebratum post professionem sit irritum iure naturali, an solùm iure Ecclesiastico, aliis relinquimus. Less. *de iust. & iur. lib.*4. *cap.*41. *num.*68. Vide dicta suprà *cap.*2. *num.*12. & Cornejo, vt suprà, vbi etiam de excommunicatione ipso facto, quam incurrunt Religiosi, si scienter contrahant matrimonium, *ex Clem. vnica, de Consang. & affinit.* 1

Religiosi professi aliquam, siue Virginem, siue Viduam in Matrimonium ducentes, sunt irregulares irregularitate bigamiæ similitudinariæ, *ex cap. Monacho* 27. *quæst.*1. Ius enim interpretatur istos contraxisse duo Matrimonia, alterum spirituale cum Christo, & alterum carnale, licet inualidum cum fœmina. Sanchez *lib.*7. *de Matrim. disp.*85. *num.*5. & 6. Cornejo *tom.*2. *in* 3. *part. disp.*10. *de irregularitate, dub.*2. adde: Imò Religiosi qui post votum Religionis contraherent cum vidua, aut duo matrimonia, essent irregulares irregularitate bigamiæ interpretatiuæ, iuxta ea, quæ dico *tom.*2. *verbo Bigamus & Bigamia, n.*6. vbi etiam est *n.* 5. an Prælati Regulares possint in hac irregularitate dispensare, asto quod possint id facere in irregularitate orta ex bigamia purè similitudinaria, de qua eo loco dico. 2

Per castitatem promissam tenetur Religiosus abstinere ab omni actu venereo, siue interno, siue externo, qualiscunque ille sit, vt à turpibus cogitationibus, delectationibus morosis, consensu, actibus externis, 3

extremis, &c. Ratio est, quia Votum Castitatis est noua obligatio, quam sibi Religiosus imponit supra obligationem Iuris naturalis, & diuini. Ius autem naturale, & diuinum prohibet hæc omnia extra coniugium. Suarez *tom.1. de Relig.lib.3.cap.3.*

4 Hinc fit, quod omnis actus venereus, qui in sæcularibus extra coniugium est peccatum contra Castitatem, sit in Religioso sacrilegium. Eo quòd ratione voti emissi talis actus opponitur virtuti Religioni. Lessius 2. *de iustit. capite 41. dubit. 9. num. 78.* Hæc autem malitia sacrilegij est mortalis in illis actibus, in quibus malitia libidinis est in sæcularibus mortalis; venialis verò, in quibus illa est venialis. Ratio est, quia circumstantia voti Castitatis non immutat obligationem iuris naturalis, sed solùm addit circumstantiam sacrilegij, quæ circumstantia sequitur naturam actus, cui adiungitur. Lessius *vt supr.* Sanchez *lib.5. in Decalog.c.6.n.9.*

5 Contingere tamen poterit, quòd actus venereus, qui in sæcularibus solùm est venialis, verbi gratia, verbum inhonestum, gestus impudicus, vsus vestis lascivæ, &c. sit mortalis in Religioso ratione scandali. Ratio est, quia cùm talia vident in Religioso sæculares, graue scandalum concipiunt. Eo præsertim, quòd Religiosus debet esse, & apparere omnimodè ab huiusmodi alienus. Imò credo tale peccatum mortale scandali esse contra votum Castitatis promissæ à Religioso (cum peccatum scandali reducatur ad eandem speciem, ad quam pertinet peccatum illud ad quod inducit) ac proinde in casu, quo violatio Castitatis sit casus reseruatus Religioso, maneat quoque reseruata hæc culpa. Quidquid dicat Sanchez *lib.5.in Decalog.cap.6 num.11.*

6 Castitas Religiosa non solùm excludit commixtionem veneream, aut aliam actionem exterius consummatam; sed etiam aspectum, locutionem, tactus, litterarum, vel munusculorum missionem, frequentem accessum, aut locutionem cum fœminis, &c. Ratio est, quia sicut ista in sæcularibus sunt contra Castitatem, vel continentiam, ita in Religiosis sunt contra votum. Lancellotus *in gnom.vltim. Relig.lib.2. sect.2.artic.1.resolut.2.*

7 Probabile est Religiosum militarem, verbi gratia, sancti Iacobi, &c. peccare contra Castitatem quando debitam militiam omittit ex affectu ad rem vxoriam. Ratio est, quia licet Votum Castitatis istorum militum non obliget illos, nisi ad Castitatem coniugalem, ac per consequens possint habere vxores; obligat tamen illos etiam ad dimittendam vxorem, quando id necessarium est, vt bello intersint; si ergo id non faciunt, peccant contra votum Castitatis promissum. Suarez 4. *tom.de Relig. tract.9. lib. 1. c.4. num.19.* Vide dicenda *tom.2.cap.5.num.10.*

8 Religiosus Sacerdos, seu in sacris constitutus peccans contra Castitatem tenetur secundum aliquos manifestare in confessione circumstantiam voti Castitatis Religiosæ, & voti Castitatis annexi Sacerdotio, aut Ordini sacro. Videntur enim ibi esse duæ malitiæ specie diuersæ, altera contra Castitatem Religiosam, & altera contra Castitatem debitam Sacerdotio, aut Ordini Sacro. Petrus de Ledesma *cap.19. de pœnitent.* Alij verò probabilissimè docent oppositum, & dicunt sufficere, quòd dicat, se contra Castitatis votum deliquisse. Eo quòd duplex illa malitia non est specie diuersa, sed contra eandem virtutem; nec diuersitas præceptorum facit malitias diuersæ speciei. Sanchez *lib.7. de Matrimonio, disput. 27. à num.22.* Bonacina *quæst.4. de Matrimon.punct.vltim. num. 28.* In casu autem, quod Confessarius cognoscat pœnitentem esse Religiosum, Sacerdotem, aut Diaconum, nec tenetur dicere circumstantiam aliquam voti Religiosi, aut Ordinis sacri. Eo quòd Confessarius sciens pœnitentem esse Religiosum, Sacerdotem, vel Diaconum, &c. sufficienter etiam scit peccata ipsius carnalia habere oppositionem cum Voto solemni Castitatis, & esse sacrilegia. Bonacina *vt supr. num.31.*

Religiosus, qui vltra votum solemne Castitatis, fecit etiam votum simplex Castitatis, & peccat contra illam, licet secundùm aliquos teneatur confiteri vtramque circumstantiam, eo quod obligatio seruandi Castitatem ex Voto solemni sit maior, & diuersa, quàm illa, quæ nascitur ex Voto simplici (Aragon.2.2. *quæst.88. artic. 7.*) Alij tamen docent oppositum, eo quòd vtrumque Votum est ejusdem speciei, solùm accidentaliter diuersum, ac per consequens in tali peccato solùm est vana malitia sacrilegij, quæ sufficienter explicatur, dicendo se violasse votum Castitatis. Sanchez *lib.7.de Matrim.disp.27.* 9

Peccatum Religiosi contra Castitatem, seu *lapsus carnis voluntarius opere consummatus*, reseruari potest à Superioribus Regularium. Ita Clem. VIII. Anno 1593. in decreto de reseruatione casuum, vbi inter eos, quos permittit posse reseruari, ponitur iste nono loco. Quarant. *in Summ. Bullar. verb. casus reseruat.* Per lapsum autem carnis voluntarium opere consummatum, intelligitur non solùm fornicatio, adulterium, incestus, &c. sed etiam quæcumque voluntaria pollutio, aut mollities. Eo quòd etiam est lapsus carnis in sua specie opere consummatus, licet alias in ordine ad alium actum, videlicet copulam, consummatus non sit. Suarez 4. *tomo de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 18. num. 12.* An autem comprehendantur etiam tactus impudici, oscula, litterulæ, munuscula? Credo quod non, quia ista etiamsi sint contra Castitatem, non tamen sunt *lapsus carnis opere consummati*, quia hoc denotat actus consummatus in sua specie. Diana *tract. 2. de dubiis Regul. Resolut.118.* 10

Religiosus (quod absit) peccatum Sodomiæ committens, non solùm peccat contra Castitatem, vt constat; sed etiam vltra pœnas dispositas in Conc. Lateran. sub Alexand. III. relato *in cap. Clerici, de excess. prælat.* incurrit in pœnas taxatas a Pio V. in Constitutione, quæ incipit, *Horrendum illud*, Ann. 1568. edita *in 2. tom. Bullar. num. 72.* vbi hæc habentur. *Omnes, & quoscumque Presbyteros, & alios Clericos Seculares, & Regularus, cuiuscumque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico præsentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per iudicem Ecclesiasticum degradati, potestati statim seculari tradantur, qui de eis illud idem capiat supplicium, quod in laicos hoc in exitium deuolutos, legitimis reperitur sanctionibus constitutum.* Extenditur præsentis Constitutionis dispositio ad eum, qui fœminam præpostera libidine cognouerit. Quia hic etiam est verè Sodomita. Prosp. Aug. *in addit. ad* Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Sodomia.* Et ad illum, qui crimen bestialitatis perpetrauerit. Propterea quòd videtur esse eadem ratio. Rodrig. *in Summ, part. 1. cap. 209.* Limitatur tamen ab aliquibus vt procedat huius Constitutionis dispositio in eo qui copulam Sodomiticam non consummauit intra vas contra naturam semen effundendo. Quia per hoc solum consummatur actus Sodomiticus. Nauarr. *in Manual. cap.27.num.250.* Prosper. Aug *in addit. ad* Quarant *vbi supra.* In odium tamen tanti criminis existimo sufficere copulam, seu coniunctionem contra naturam cum alio habere, etiam sine effusione seminis. Quia tunc sufficientissimè intelligitur consummatus actus iste abominabilis. Rodrig. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 30. artic. 19.* Consentio tamen prædictis auctoribus, quatenus dicunt non sufficere ad incurrendas, pœnas 11

pœnas prædictæ Constitutionis habere cum alio pollutionem. Vide dicenda c. 10. n. 8.

12 Difficilius est decidere, an ad incurrendas illas sufficiat, quod quis, vel per vnam vicem tantum hoc crimen perpetrauerit. Multi, & probabiliter, dicunt, quod non. Eo quòd non sine causa Pontifex posuit illam particulam, *exercentes*, quæ denotat actum per aliquas vices continuatum. Nauarrus vt suprà, Prosp. Aug. *etiam vt suprà*. Quamvis autem per vnam vicem solùm non incurrantur pœnæ huius Constitutionis, incurruntur tamen aliæ taxatæ ab eodem Pontifice in alia Constitutione Anno 1566. edita, quæ incipit, *Cum primum*, vbi dicit: *Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei in filios diffidentiæ venit, perpetrauerit, curiæ seculari puniendus tradatur, & si clericus fuerit, omnibus Ordinibus degradatus simili pœnæ subjiciatur.* Rodriguez *tom. 1. quæst. 30. artic. 19.*

13 De Religioso autem solùm attentante hoc scelus perpetrare, & de facto non perpetrante ob resistentiam, vel impedimentum, quidam volunt incurrere pœnas supradictas; alij verò negant. Ego verò existimo, quoad forum conscientiæ non incurrere illas, quia leges pœnales, maximè cum graues pœnas infligunt, non debent ampliari vltra id quod sonant; in his autem legibus solùm est sermo de iis, qui actum Sodomiticum committunt, non de iis, qui solùm committere attentant. Quoad forum verò exterius secus dicendum videtur, maximè si vsus patriæ ita ferat. Quia in delictis atrocissimis punitur affectus, & conatus, etiamsi effectus non sequatur. Rodriguez, & Prosp. Aug. *vt sup. citati.* Et fauet maximè *l. si quis non dicam, C. de Episc. & Cler.*

14 Propter Castitatem à Religiosis viris conseruandam, prohibitum est illis ab Ecclesia, præsertim Pio V. & Gregorio XIII. admittere intra sua Monasteria fœminas cuiuscunque qualitatis, & conditionis sint. De quo latè *cap. 10. à n. 9.* Similiter propter eandem Castitatem à Religiosis fœminis, seu Monialibus obseruandam præcipitur etiam illis non admittere intra sua Monasteria quascunque personas, siue viros, siue fœminas, aut egredi è suis Monasteriis, paucissimis casibus exceptis. De quo *cap. 25. à num. 19.*

15 Ob maiorem etiam honestatem, & Religiosum decorem conseruandum à viris Religiosis præcipiuntur hæc illis à Clem. VIII. *in decret. pro reformat. Regular.* innouato à S. Congregatione iussu SS. D. N. Vrbani VIII. *Habeat Superior Clauem ita fabrefactam, vt cum sibi videbitur, cellas omnes reserare possit, & propterea nullus cellam, etiam noctu ita claudat, quin semper à Superiore aperiri possit.* Item, *In medio dormitorij totam noctem lampas colluceat.* Itemque *Sigillatim suo quisque lecto cubet, neque vllibi duo eodem lecto dormire possint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt.* Quæ quidem decreta, vtpote concernentia Regulam, & votum Castitatis Religiosorum, absque dubio obligant illos ad mortale, vel veniale iuxta materiæ grauitatem, & alias circunstantias temporis, loci, &c.

16 Religiosi, qui in peccatum carnis lapsi sunt, varias pœnas incurrunt, iuxta diuersa statuta Religionum, & pro nostra vide 3. *part. Constit. cap. 7.* De iure autem communi loquendo Religiosi fornicarij pœnam quidam volunt esse depositionem, quod multò magis est verum si fornicatio fuit sacrilega, quæ vocatur adulterium spirituale, scilicet cum Moniali, Nauarrus *de pœnit. distinct. 5. num. 121.* Aldrete *lib. 2. de Religios. disciplin. cap. 15. §. 1.* Imò qui Virginem Deo sacram cognouit, iure ciuili vltimo supplicio traditur, iure autem Pontificio deponitur, atque incarceratur. Aldrete, *vt suprà, §. 4.* Similiter, qui stuprum commiserunt, iure ciuili capite plectuntur, si per vim stuprarunt: iure autem Canonico perpetuò deponuntur. Aldrete *vt suprà, §. 2.* Adulteri etiam perpetuò sunt deponendi, & in Monasterium detrudendi. Rodriguez *tom. 2. quæst. 28. art. 3.* Incestuosi etiam iure ciuili vltimo supplicio puniebantur olim, hodie verò variè puniuntur, sed iure Canonico perpetuò deponuntur. Rodriguez *tom. 1. quæst. 26. art. 1.* Aldrete *vt suprà, §. 4.* illi verò, qui Sacramento pœnitentiæ abutentes aliqua in confessione, vel circa illam, aut in loco ad confessiones deputato contra castitatem perpetrare audent, à S. Inquisitione puniuntur, iuxta dicenda, *c. 19. n. 35.*

CAPVT VI.

De obligationibus Religiosorum ratione voti Paupertatis.

SVMMARIVM.

1 *Sancta & Religiosa paupertatis excellentia.*
2 *Quomodo definienda, & qui effectus illius.*
3 *Religiosus nullius rei temporalis habet dominium, nec etiam fructum, vsum, possessionem, aut administrationem, prout quid iuris important.*
Solum habent vsum facti. ibid.
4 *Bonorum etiam spiritualium seu internorum animæ habere possunt dominium.*
5 *Habere etiam possunt in communi bonorum temporalium dominium, exceptis Minoribus de obseruantia & Capucinis.*
6 *Tenentur Religiosi non habere proprium ex vi quoque præcepti Ecclesiastici.*
7 *Viuere debent vita communi*, & n. 8. & 9.
10 *Quis numerus Religiosorum in Conuentibus constituendus.*
11 *Quomodo peccet Religiosus dicens aliquid esse suum.*
12 *Peccat peccato proprietatis retinens, aut possidens quamcunque rem sine licentia sui Superioris.*
13 *Superfluum autem tenere, nec de licentia sui Superioris potest.*
14 *Quid declaratum circa hoc à S. Congregatione Cardinalium.*
15 *Nec potest etiam Prælato permittente res pretiosas habere.*
16 *In taxatione rerum necessariarum quæ attendenda sint.*
17 *Religiosus occultans aliquid Prælato, vel non manifestans, proprietarius est.*
18 *Habere peculium siue redditus annuos quomodo prohibitum sit Religiosis*, & n. 19. & 20.
21 *Quid de Conuentibus in quibus vita communis obseruari nequit.*
22 *Quid de illis in quibus non prouidetur de necessariis simpliciter.*
23 *Quid de depositis pecuniarum.*
24 *Quomodo possint Religiosis ad vsus necessarios & honestos quæ acquisierunt concedi.*
25 *Quomodo ea à publicis officialibus monasterij possideri, colligi, & expendi debeant.*
26 *Non potest concedi Monacho aliqua res ad vsum irreuocabilem.*
27 *Peccat Religiosus contra paupertatem, si superiori volenti auferre quæ concesserat, resistat.*
28 *Vel quæ ipse alio modo acquisiuit.*

An

29 *An possit fieri professio sub conditione habendi aliquod peculium.*
30 *Ex vi voti paupertatis obligantur Religiosi ad non recipiendum aliquid sine licentia Superiorum.*
31 *Quid quando Monasteria non dant illis necessaria simpliciter.*
32 *Quid si sæculari volenti dare pecunias dicat Religiosus quod eas ponet in depositum apud alium.*
33 *Quid si Religiosus furetur aliquid & tradat Monasterio.*
34 *De legatis relictis Monacho ea conditione, vt ad ipsum, & non ad Conuentum spectent.*
35 *Religiosus accipiens aliquid clanculum ab aliquo, cui applicatum est, est proprietarius.*
36 *Item recipiens aliquid contra voluntatem superioris.*
37 *Acceptans donationem aut legatum absque licentia superioris peccat.*
38 *Recipiens aliquid ob inhonestum finem, peccat contra castitatem & paupertatem.*
39 *An accipiens aliquid à sæculari, vt det pauperi peccet.*
40 *Quicquid Monachus acquirit, Monasterio acquirit.*
Quid de fratribus minoribus. ibid.
Quid de iniustè acquisitis. ibid.
41 *Etiam quando Religiosus viuit extra Monasterium acquirit ipsi.*
42 *Etiam habens pensionem Ecclesiasticam.*
43 *Licitum est Religiosis mendicare.*
44 *Quid declaratum à Sacra Congregatione.*
45 *Qui Religiosi possint succedere, vt hæredes.*
46 *Expendere non possunt aliquid sine licentia superiorum.*
47 *Quid si Religiosus sæculari volenti sibi dare aliquid dicat, vt det consanguineo.*
48 *Vel si petat ab amico, vt ponat in depositum apud aliquem aliquas pecunias, vt ex illis subuenire possit suis necessitatibus.*
49 *An dantes, vel recipientes litteras sine licentia peccent contra paupertatem.*
50 *Ludentes pro pecunia, vel re pretio æstimabili, peccant contra paupertatem.*
Quid quando ludus est honestæ recreationis gratia. ibid.
51 *An ludentes cum Religiosis, vel ipsi Religiosi cum sæcularibus teneantur ad restitutionem.*
52 *Non possunt Religiosi donare aliquid sine licentia.*
An per modum eleemosynæ. ibid.
53 *Recipientes à Religioso aliquid quod donare non poterat, tenentur ad restitutionem.*
54 *Inter ipsos quoque Religiosos donationes sunt illicitæ.*
55 *Quæ licentia superioris requiratur, vt Religiosus possit tenere, accipere, dare vel expendere aliquid.*
56 *An consuetudo aliquid retinendi, accipiendi, dandi, vel expendendi sine licentia, excuset Religiosum.*
Licentia ista debet esse voluntaria, & non coacta. ibid.
57 *In materia proprietatis dari potest materia leuis.*
58 *An Religiosi successiuè minima retinentes, accipientes, seu expendentes peccent mortaliter.*
59 *Pœnæ proprietariorum quales sint.*
60 *An non obseruantes vitam communem sint proprietarij, & pœnas proprietariorum incurrant.*
Quantum obliget vita communis Religiosos. ibid.
61 *Primum dubium.*
62 *Responsio.*
63 *An possit concedi Religioso à superioribus Religionis facultas testandi.*
64 *Solus Papa potest talem facultatem concedere.*
65 *Quid solùm Religioso permittatur.*
66 *Testamenti definitio.*
67 *Facultas disponendi de rebus quas Religiosus habet ad vsum etiam post mortem, an sit contraria dispositioni Concilij Tridentini.*
68 *Decretum factum contra ius acquisitum tertio, an valeat.*
69 *Gratia, siue priuilegium contra ius commune, vel ius tertij quomodo interpretandum,* & n.78.
70 *Secundum dubium.*
71 *Responsio.*
72 *Priuilegij definitio.*
73 *Priuilegij intelligentia à quo sumenda.*
74 *Dictio* Dummodo, *quid importet.*
75 *Intentio Capituli generalis concedentis facultatem, de qua in casu, declaratur.*
76 *Princeps quando præsumatur tollere ius tertij, vel illi damnum inferre.*
77 *Clausula*, Salua iustitia, *intelligitur in quocunque priuilegio.*
79 *Tertium dubium.*
80 *Responsio.*
81 *Pœna in Religiosum proprietarium.*
82 *An sit illi imposita de iure communi excommunicatio.*
83 *An eiectio à Monasterio.*
84 *Decretum S. Congregationis Concilij de apostatis & eiectis.*
85 *Pœna vera Religioso proprietario imposita.*
86 *Qui proprietarij dicantur.*
87 *Ad incurrendam talem pœnam quale peculium requiratur.*
88 *An incurratur pœna ante sententiam Iudicis.*
89 *Cuius Iudicis sit facere sententiam declaratoriam proprietatis Religiosæ*, & n.90. & 96.
91 *Episcopi authoritas in sua diœcesi,* & n.92.
93 *Praxis Prælatorum in puniendis subditis.*
94 *Decretum Concilij Tridentini committens obseruantiam eorum quæ ipsum decreuit, superioribus Regularium, & aliorum.*
95 *Item Bulla Pij IV.*
97 *Auctores sententiæ adducti.*
98 *Interpretatio Concilij Tridentini ad quem pertineat.*
99 *Declaratio doctrinalis Pontificis quando requiratur pro suis aut Conciliorum decretis.*

SANCTÆ & Religiosæ paupertatis excellentia ex eo conspicitur, quòd eam Saluator noster inter Beatitudines potiùs, quàm inter virtutes numerauerit, Matthæi 5. dicens, *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cœlorum.* Quasi ostendere volens, per ipsam quendam felicitatis gradum homines in hac vita consequi posse. Et Matth. 19. ostendere volens adolescenti viam perfectionis, dixit: *Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia quæ habes, &c.* Sanè ostendens primum perfectionis Religiosæ fundamentum paupertatem esse. Cuius exacta cognitio maximè necessaria est Religiosorum conscientiis, aliis laxius, aliis strictius de ipsa sentientibus, ex quo non mediocres scrupuli oriri solent, multaque peccata. Ideò ergo in hoc puncto accuratiùs plura nobis dicenda erunt. 1

Paupertas Religiosa est vltronea, & voluntaria rerum temporalium abdicatio, per quam Religiosus ipsorum proprietate priuatur. Ratio est, quia opponitur proprietati, quæ est facultas possidendi, & vtendi aliqua re ad libitum. Sanctus Thom. 2.2. *quæst.* 186. *art.* 3. Azor. *tom.* 1. *Instit. mor. lib.* 12. Vnde Paupertas 2

Religiosa priuat primò dominio cuiuscumque rei temporalis. Est enim dominium ius perfectè disponendi de re corporali; per paupertatem autem tollitur hoc ius perfectè disponendi. Priuat secundò vsufructu, quod est ius vtendi, & fruendi aliena re, salua illius substantia. Nam per paupertatem etiam priuatur Religiosus hoc iure, nisi dependenter à voluntate Superioris. Priuat tertiò vsu iuris, qui est ius vtendi aliena re. Propter eandem rationem. Non tamen priuat vsu facti. Quia iste non opponitur paupertati, cum constet etiam seruos, qui nihil omninò habent proprij, habere hunc vsum respectu, verbi gratia, vestium, & ciborum, quæ illis à Dominis suis conceduntur. Azor. *vt supr.* Lessius 2. *de iust. & iure, cap.* 4. *&* 41.

3 Ex quo infertur Religiosum non solum non posse habere dominium, vsumfructum, aut vsum alicuius rei, provt important quid iuris, sed etiam neque possessionem, administrationem, aut peculium, provt etiam quid iuris important. Ratio est, quia ista omnia hoc modo sumpta denotant facultatem vtendi aliqua re ex propria voluntate, & independenter à voluntate alterius. Quod repugnat Voto Paupertatis. Quemadmodum enim per Votum Obedientiæ Religiosus omnes suas actiones voluntati superioris subiecit, ita per Votum paupertatis omnem temporalium vsum voluntati superioris submisit. Nauarr. *com.* 2. *de Regular.* Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 18. *num.* 25. Solùm possunt dici Religiosi habere vsum facti, id est, vsum rerum necessariarum dependenter à voluntate superiorum. Quia hic vsus non pugnat cum paupertate. Nauarr. *vt supr.* Rodriquez *tom.* 3. *quæst. Regul. q.* 29. *art.* 4.

4 Possunt tamen Religiosi dici habere dominium, seu proprietatem iurium, aut bonorum spiritualium, seu internorum animi. Eo quòd per Votum Paupertatis non renunciant prædictis bonis, aut iuribus spiritualibus, sed solùm bonis temporalibus. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 186. *art.* 7. *ad* 4. Lessius *de Iustit. lib.* 2 *cap.* 4. Imò etiam quarumdam rerum, quæ non sunt pretio æstimabiles, verbi gratia paucarum reliquiarum, Agnus Dei, &c. Quia per Votum paupertatis solùm abdicarunt à se dominium rerum pecunia, aut pretio æstimabilium. Ita colligo ex S. Thom. *vt supr.* Hinc si habeant, vel accipiant iura aliqua Ecclesiastica, verbi gratia facultatem excommunicandi, absoluendi, dispensandi, &c. sine licentia non erunt proprietarij, propter eandem rationem. Nauarr. *comm.* 2. *num.* 2. *de Regul.* Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 19. *num.* 58. Secus dico de iure moderandi, cathedras vniuersitatibus. Quia hoc est pecunia æstimabile, & habet annexam pecuniam. Sanchez *ibid.* Qui hoc etiam extendit ad gradus Doctoratus, & Magisterij.

5 Possunt etiam dici Religiosi habere dominium bonorum temporalium in communi. Ratio est, quia hoc non repugnat Voto Paupertatis, quod solùm dicit abdicationem dominij priuati bonorum temporalium. Et ita Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regularib. cap.* 3. sic habet: *Concedit S. Synodus omnibus Monasteriis, & Domibus, tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium, exceptis Domibus Fratrum S. Francisci Capucinorum, & eorum, qui Minorum de Obseruantia vocantur, etiam quibus, aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum aut ex priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat, &c.* Prædicti autem Minores de Obseruantia, nec in particulari, nec in communi dici possunt habere dominium bonorum, quæ possident. Quia ita determinarunt Nicolaus III. *cap. exiit, de verb. signific. in* 6. Clem. V. *clem.* 1. *§. proinde cùm vir Sanctus.* Quare dominium earum rerum, quas isti Patres possident, pertinet ad Summum Pontificem, vel Sedem Apostolicam, maximè post Bullam quandam Martini V. & Pauli III. Rodriguez 2. *tom. quæst. Regul. quæst.* 125. *art.* 6. Vel saltem dominium pecuniarum, quæ illis dantur, pertinet ad dantem illas, dominium verò aliarum rerum, quas possident, ad Summum Pontificem. Quia hoc videtur determinatum à Pontifice prædicto, *cap. exiit, §. cæterum, cum in eandem.* Sotus 4. *de Iustit. quæst.* 1. *art.* 1. Rebellus *de Iust. part.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 7. *sect.* 4. Domus etiam professæ Societatis Iesu nequeunt habere, nec in particulari, nec in communi redditus aliquos, aut bona stabilia, vel possessionem, præter eam, quæ illis ad habitationem, vel vsum fuerit necessaria. Ita habetur in Bulla Iulij III. *& in Constitut. Societ. part.* 6 *cap.* 2. *§.* 5. Non obstante etiam, quòd Religiosi Mendicantes in communi bona quamuis immobilia, possident, possunt tamen dici Mendicantes. Ita declarauit Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex*, Anno 1567. edita, & est in secundo tomo Bullarij Laërtij *num.* 44. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 1 *n.* 2.

Non solùm tenentur Religiosi ad non habendum proprium ex vi Voti paupertatis, quod emiserunt; sed etiam ex vi præcepti Ecclesiastici, illis hoc prohibentis. Patet hoc *ex cap. Non dicatis,* 12. *quæst.* 1. *& ex cap. Cum ad Monasterium, de statu Monach.* vbi sic habetur. *Prohibemus in virtute Sanctæ Obedientiæ, ne quis Regularis proprium aliquo modo possideat, sed si quis aliquid habeat proprij, totum in continenti resignet.* Idem habetur *in cap. Monach. de statu Monach. & in cap. Super quodam.* Insuper in Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 2. sic habetur. *Nemini Regularium, tam Virorum, quàm Mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis aquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Sunt etiam alia Decreta Pontificum circa hoc, de quibus infrà. 6

Nec solùm tenentur Religiosi quomodolibet non habere proprium, aut seruare paupertatem, sed etiam specialiter viuendo vita communi in victu, vestitu, lectisterniis, & aliis dispensatis, & distributis à Superiore, inspectis ætatibus, & necessitatibus singulorum. Ratio est, quia licet sine tali vita communi possit obseruari simpliciter Votum paupertatis, cum substantialiter in eo consistat, vt non habeatur dominium alicuius rei temporalis, aut vsus ipsius sine licentia Superioris. Nauarrus *comment.* 3. *de Regularibus, num.* 25. Thomas de Iesu *per cap. Non dicatis,* 4. *part. cap.* 3. nihilominus tamen Ecclesia à Spiritu sancto edocta videns, quòd sine prædicta vita communi difficilè obseruari possit Paupertas religiosa, ideo omnibus Religiosis istum specialem modum paupertatis, qui in vita communi consistit: obseruandum præscripsit. Primò in Concil. Trident. in loco supra adducto, vbi postquam dixit. [Nemini Regularium, tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere; sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur: Subiungit immediatè. Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regularium concedere, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, vel commendam. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conuentuum, ad solos officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium verò vsum ita Superiores permittant, vt eorum suppellex statui Paupertatis, quam professi sunt, conueniat. Nihilque superflui in ea sit: nihil etiam, quod sit necessarium, eis denegetur.] *Quod decretum iuxta hoc intentum intellexit Concil. Mediol. parte* 3. *tom. de Comm. Vit. sub.* Loquens de Monialibus, sic inquiens. In omnibus Monasteriis, quoad cibum, potum, somnum, vestitum, cæterasque res attinet, 7

net, omnes communiter viuant, vt à Sancto Conc. Trident. decretum est. Et Concil. Camerac. *tom. de Monach. cap.* 9 *&* 10. dicens: *Cum Sacrosancta Synodus Tridentina praeceperit ea, quæ ad communem vitam, victum, & vestitum pertinent, fideliter obseruari: mandat hæc Synodus omnibus Religiosis, vt diligentissimè Paupertatis Votum, tanquam ineffabilis cuiusdam, & dulcissimæ quietis causam custodiant; neque proprietatis vitio violent. Caueant igitur ne quid sibi ita retineant, vel retinere desiderent, vt communitati nolint esse commune, neve ad peculiares vsus eo vtantur sine Superioris consensu.* Thom. de Iesu vt suprà *cap.* 2.

8 Secundò ex Clem. VIII. in decretis pro Reformat. Regul. quæ habentur inter Bullas huius Pontificis *in* 3. *tom. Bullar. num.* 60. & nuper approbata, & innouata sunt à Sacra Congregatione Concil. auctoritate S.D.N. Papæ Vrbani VIII. *in Decret. de Apostat. & Eiectis*, per hæc verba [Quò Trident. Concil. Decreta de Paupertatis Voto custodiendo fideliùs obseruentur, præcipitur, vt nullus ex Fratribus, etiamsi Superior sit, bona immobilia, vel mobilia, aut pecuniam, prouentus, census, eleemosynas, siue ex concionibus, siue ex lectionibus, aut pro Missis, tam in propria Ecclesia, quàm vbicumque celebrandis, aliove ipsorum iusto labore, & causa, & quocumque nomine acquisita, etiamsi subsidia consanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere possit, sed ea omnia statim Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur, atque cum cæteris illius bonis, redditibus, pecuniis ac prouentibus confundantur, quò communis inde victus, & vestitus omnibus suppeditari possit. Neque Superioribus, quicumque illi sint, vllo pacto liceat, eisdem Fratribus, aut eorum alicui bona stabilia, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut commendam, etiam depositi, aut custodiæ nomine concedere. Eorum verò quæ ad necessitatem concessa erunt, nullus quicquam possideat vt proprium, neque vt proprio vtatur. Qui in præmissorum aliquo deliquerit, pœnas nedum à Concilio Tridentino præscriptas, sed alias quoque multò grauiores, Superiorum arbitrio imponendas incurrat. Nulla quæcumque Superiorum dispensatio, nulla licentia, quantum ad bona immobilia vel mobilia, Fratres excusare possit, quominus culpæ, & pœnæ ab eiusdem Concilij Decretis impositæ, & ipso facto incurrendæ, obnoxij sint, etiamsi Superiores asseuerent huiusmodi dispensationes, aut licentias concedere posse, quibus in ea re fidem minimè adhiberi volumus. Fratrum vestitus, & suppellex cellarum, ex communi pecunia comparetur, & omninò vniformis sit Fratrum, & quorumcunque Superiorum, statuique Paupertatis, quam professi sunt, conueniat: ita vt nihil superflui admittatur, nihil etiam, quod sit necessarium, alicui denegetur. Quæcunque Fratrum vestes, siue laneæ, siue lineæ, omnisque alia suppellex in aliquem commodum Conuentus locum deferantur, ibique ab vno, vel duobus Fratribus huic muneri deputatis diligenter custodiantur, vt inde Superioris arbitrio, prout vnicuique opus fuerit, subministrari opportunè possint.]

9 Neque audiendi sunt aliqui dicentes mentem Concilij, Summorum Pontificum, & SS. Congregationum, eam solummodò esse, quòd Religiosi nihil habeant inamouibile, & independens à voluntate Superiorum, non verò quod non possint habere quæcumque bona, siue mobilia, siue immobilia, amouibiliter tamen, & dependenter à voluntate Superiorum. Hæc enim doctrina non solùm est contra praxim Monasteriorum, & Regularium reformatè viuentium; sed nec stat vllo modo cum verbis Concilij, Pontificum, & SS. Congregationum, quin potiùs inuenta videtur ad illudendum ipsa, & illaqueandas animas Regularium. Intentum enim Ecclesiæ, nisi cæci esse velimus, in his, & aliis testimoniis, non solùm est quod Religiosi nihil habeant independenter à voluntate Prælatorum (hoc enim intrinsecum est, & essentiale naturæ Voti paupertatis, neque erat necessarium illud præcipere,) sed vt dicitur in prædictis decretis, quod omnia quæ Religiosi quomodocunque acquisierint, *statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur*, ac cum aliis ipsius bonis *confundantur*, ita vt administratio illorum, tam in recipiendo, quam in retinendo, seu expendendo *ad solos Officiales* Monasteriorum, non ad ipsos Religiosos priuatim pertineat, vt inde *communis victus, & vestitus omnibus suppeditari possit*, non obstante quacunque licentia, seu dispensatione Superiorum. Vide dicenda inferius *à num.* 21. Vbi etiam dicetur, an in aliquo casu, quando scilicet Monasteria de necessariis non prouident Religiosis, liceat oppositum, non obstantibus Decretis adductis.

Vt verò vita hæc communis exactius obseruetur, *in Monasteriis, & Domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia possidentibus, vel non possidentibus, is tantum numerus constituatur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus propriis Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis commodè possit sustentari.* Ita ad verbum in Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 3. Quòd idem de Monialibus statutum fuerat *in cap. vnico*, §. *sanè, de statu Regul. in* 6. Et in Constitutione Pij V. Anno 1566. quæ incipit: *Circa pastoralis Officij*. Idem quoque tam de Monasteriis virorum, quàm mulierum determinatum fuit in Conc. Arelatensi 4. *cap.* 8. & in Mogunt. *cap.* 19. & à Clem. VIII. in decretis adductis suprà numero præcedenti, approbatis, & innouatis à S. Congreg. Concilij iussu SS. D.N. Vrbani VIII. per hæc verba: *In vnoquoque Conuentu Fratrum, is tantum deinceps constituatur, & in posterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus consuetis, vel etiam singulorum eleemosynis, aliisve quibuscumque obuentionibus, in commune, vt præfertur, conferendis, commodè possit sustentari.* Idem etiam præcipitur à Paul. V. in Bulla *Sanctissimus in Christo*, Anno 1605. Vbi etiam præcipit Superioribus Religionum sub pœnis grauissimis, vt habita ratione introituum, & expensarum per decem Annos cuiuscunque Conuentui, prædictus certus numerus Fratrum, qui commodè possit sustentari tantummodo præfigatur; & infra Annum omnia hæc in authenticam formam redacta ad Sacr. Congregationem Reformationis mitterent. Tandem Sacra Congreg. *in decretis de celebrat. Missarum, num.* 7. idem præcipit obseruandum auctoritate SS. D. N. Papæ Vrbani VIII. Ratio verò huius tam Sanctæ legis ea est, ne ob multitudinem Religiosorum, qui commodè in vno Monasterio sustentari non possint, cogantur vel vitam communem relinquere, vel à Monasteriis abesse, vel plura stipendia Missarum, quàm illa, quibus satisfacere possunt, recipere, vel tandem cum sæcularibus implicari, nimium rebus temporalibus acquirendis addicti. Vnde hoc præceptum sine dubio obligat ad mortale, vtpote de re grauissima, valdeque necessaria statui Religioso. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 23. *per totum*, Thom. de Iesu *in cap. Non dicatis, part.* 4. *c.* 6. Addit verò Sanchez *num.* 6. posse excusari Prælatos plures admittentes, si iusta causa subsit. Quod non concederem, nisi valde rationabilis talis causa esset. 10

Religiosus dicens aliquid esse suum, verbi gratia, mea vestis, meus liber, secundum aliquos peccat mortaliter, secundùm alios non. Veritas est, quod 11

si id dicat intendens se habere dominium illius rei, vel vsum independenter à Superiore: & mentitur, quia dicit falsum, & peccat peccato proprietatis, quod opponitur Paupertati. Graffis 2. *part. decis. l. 3. cap. 19. n. 8.* Si autem solùm velit dicere illam rem esse suam quoad vsum dependentem à voluntate Prælati, nullo modo peccat, neque contra veritatem, neque contra paupertatem. Nauarr. *comm. 2. num. 1. de Regul.*

12 Peccat etiam Religiosus peccato proprietatis, tenens, retinens, aut possidens quamcunque rem sine licentia sui Superioris, etiamsi talis res sit ex illis, quæ vsu consumuntur. Ratio est, quia per Votum paupertatis astringitur ad non exercendum actum aliquem proprietatis. Est autem præcipuus actus proprietatis tenere, possidere, aut retinere aliquid sine licentia Superioris. Maior. *in 4. distinct. 38. quæst. 9.* Azor. *tom. 1. Institut. lib. 12. c. 12.*

13 Similiter nec possunt habere, etiam de licentia suorum Superiorum Religiosi aliquid superfluum, aut non necessarium naturæ, aut personæ, aut statui. Ratio est, tum quia secundùm tutiorem sententiam Theologorum, non possunt sæculares habere superflua, quanto minus Religiosi paupertatem professi. Tum etiam, quia Votum Paupertatis solùm permittit ea, sine quibus vita transigi non potest. Syluest. *verb. Religio 6. quæst. 7.* Valentia *tom. 3. disp. 10. quæst. 4.* Tum præcipuè, quia Prælati non possunt talem licentiam concedere, & lethaliter peccant concedendo. Cum enim non sint Domini, sed dispensatores, debent prudenter suam potestatem exercere. Vsus autem superfluus non potest esse secundum prudentiam. Nauarr. *comment. 2. de Regul. num. 21.* Thomas de Iesu *super cap. Non dicatis, part. 4. cap. 7.* Imò credo peccare peccato proprietatis, tam Religiosos habentes superflua, etiam cum licentia Superiorum, quàm Superiores talem licentiam concedentes. Quia ex vi Voti paupertatis sicut astringuntur Religiosi ad non habendum nisi necessaria secundùm decentiam status, sic etiam Prælati ad non dispensandum nisi eodem modo. Nauarr. & Thomas de Iesu *vt sup.* Bartholomæus à S. Fausto *in opusc. de vitio proprietat.* Prælato autem dicenti se posse concedere licentiam Religioso ad habendum superflua, non est credendum. Ita declarauit Sacra Congregatio Eminentiss. Cardin. Quarranta *in Summ. Bullar. verb. cas. reseruat. fol. 157.* Bartholomæus à S. Fausto, vt supra. Si autem non constat de excessu, & superfluitate, standum est iudicio Prælatorum. Quia in hiis stare debent subditi sententiæ suorum Prælatorum. Iidem Auctores *vt supra.* Habere tamen Religiosum picturas sumptuosas, tapetes mundanos, specula inaurata, raritates Indicas, horologia, statuas, & alia mobilia huiusmodi, sine dubio est graue peccatum. Cum moraliter loquendo non possint non esse superflua ista. Lancellotus *in gnom. Vita Relig. lib. 2. sect. 3. art. 5.* Idem dici debet si Religiosus haberet res non conuenientes statui Religioso, vt puta arma, vestes pretiosas, aut curiosas, & alia huiusmodi. Propter similem rationem. Hieronymus Gratianus *Disciplin. Regularium part. 2. cap. 8. §. 3.*

14 Vt verò hæc, & alia inferiùs dicenda magis elucescant, placuit declarationes Eminentiss. Cardinalium Sacr. Congreg. afferre, quæ sunt sequentes. *Quæritur primò, An ex dispensatione inferiorum à Summo Pontifice liceat Regularibus possidere, vel tenere agros, annuos redditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia superflua, non obstante decreto Concilij sess. 25. de Regular. cap. 2. Secundò, An propter talem dispensationem, seu scientiam Superiorum, possidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia superflua, à culpa, vel à pœna excusentur? Tertiò, An Superioribus asseuerantibus huiusmodi licentias posse concedere, fides adhibenda sit. Quartò, An Superiorum arbitrio, & præfinitioni stare debeant Regulares quoad mobilium superfluitatem, & conuenientiam? Quintò, An Superiore quantumuis requisito, necessaria suis Regularibus negante, vel subtrahente, liceat ipsis clam, vel inuito eo, illa sibi comparare, seu retinere? Sextò, & quatenus liceat, an idem liceat, cum necessaria ideò negantur, vel subtrahuntur, quia Monasterij facultates non suppetunt? Septimò, An dicti Superiores regulares dictum cap. 2. declarare, & interpretari possint. Ad primum* Congregatio Concilij respondit, *non licere. Ad secundum non excusari, neque à culpa, neque à pœna ipso facto incurrenda. Ad tertium minimè adhibendam. Ad quartum, nisi de excessu arbitrij constiterit, vtique stare debere, habita videlicet ratione Personæ, officij, regulæ, statusque paupertatis, quam professi sunt, &c. qualitatum. Ad quintum, non licere.* Hoc verò solùm intelligo de rebus non simpliciter necessariis, pro quibus vide dicenda *num. 31. Ad sextum, licere si præcisa necessitas sit ad indiuidui sustentationem, cæterum communem penuriam ab omnibus percipiendam, vsque adeò, vt si quid priuatim alicui delatum, vel ab ipso partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primùm succurrat eius necessitati, cuius intuitu illud obuenerit, si peculiari aliqua necessitate vltra communem prematur, reliquum Conuentui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad septimum, non posse.* Vide Quarantam *verb. Casus reseruati, pagina 156.* & Bartholomæum à S. Fausto *de Voto Paupert. quæst. 198.*

Nec potest Religiosus habere, aut Prælatus ipsi 15 permittere res pretiosas, verbi gratia vasa aurea, aut argentea, gemmas, annulos, vestes sericas, pretiosas picturas, scriptoriola curiosa, & alia huiusmodi. Primò *ex Clement. 5. de statu Monachor.* vbi illis interdicitur omnis cultus, & ornatus pretiosus. Secundò ex Concilio Trident. *sess. 25. cap. 2.* illis verbis: *Mobilium verò vsus ita Superiores permittant, vt eorum suppellex statui Paupertatis, quam professi sunt, conueniat.* Tertiò ex decretis Clem. VIII. & Sanctissimi Domini nostri Vrbani Octaui, adductis illis verbis: Fratrum vestitus, & suppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, & omnino vniformis sit Fratrum, & quorumcunque Superiorum, statuique Paupertatis, quam professi sunt conueniat, ita vt nihil superflui admittatur, nihil etiam quod sit necessarium alicui denegetur. Quartò ratione ex Voto Paupertatis petita, cum illud solùm petat necessaria secundum naturam, personam, & decentiam status, ac perinde excludat omnia ista pretiosa omnino superflua. Nauarrus *Commentar. 4. de Regular. num. 27.* Rodriquez *tom. 3. quæst. 29. artic. 11.* Nec audiri possunt qui dicunt se illa possidere cum licentia Prælatorum. Cum enim hoc non solùm sit prohibitum iure positiuo, vt constat, sed etiam iure naturali, scilicet natura Voti Paupertatis, nullus Prælatus potest concedere talem licentiam, nec talis concessio esset dispensatio, sed dissipatio. Turrecrem. *cap. Non dicatis, num. 4.* Aluarus Pelagius *lib. 2. de planct. Eccles. cap. 64.*

In taxatione autem, seu dispensatione rerum neces- 16 sariarum Religiosis attendenda est in primis necessitas naturæ, quæ est communis omnibus; deinde necessitas personæ, quæ est particularis in singulis, vt si est senex, vel iuuenis, sanus, vel infirmus, delicatæ, vel debilis complexionis, &c. Similiter vsus approbatus inter prudentes, & timoratos Religiosos: ac tandem omnes circumstantiæ temporis, loci, officij, &c. Ratio est, quia si ad hæc omnia non attendatur, non potest esse prudens dispensatio. Corduba *in Regulam B. Francisci, cap. 6. quæstione 1.* Thom. de Iesu *in cap. Non dicatis, p. 4. cap. 7.*

Religiosus etiam habens de licentia Superioris, qui 17 fuit sui Conuentus, aliquid, & illud celans, & occultans præsenti Prælato, ne videat, & auferat illud, est

proprietarius

proprietarius. Ratio est, quia retinet aliquid contra voluntatem Superioris præsentis sui Monasterij, qui hic, & nunc est Superior verus ipsius. D. Antoninus 3. *part. tit.* 16. *c.* 11. Graffis *p.* 1. *decis. lib.* 3. *c.* 5. *num.* 48. Imò generaliter loquendo Religiosus occultans à suo Superiori aliquid, quod possidet, vel non manifestans, quando Prælatus id interrogat, vel visitat cameram, vel præcipit vt fiat innentarium rerum, quas possidet, peccat peccato proprietatis contra paupertatem. Ratio est, quia sic faciens vult retinere aliquid contra voluntatem sui Superioris, quod est esse proprietarium. Corduba *in Regulam B. Francisci cap.* 7. *quæst.* 4. Mendoza *in quodlib. quæst.* 8. *consil.* 4. Imò etiam propter eandem rationem, tenetur esse paratus ad dimittendum quidquid possidet, si id Superior præcipiat. Lessius 2. *de iustit. cap.* 4. *dub.* 5. *num.* 25. & *cap.* 41. *dub.* 9. Nauar. 3. *de restit. cap.* 1. *punct.* 3. *dub.* 1.

18 Habere peculium, siue redditus aliquos annuos, seu rem aliquam immobilem, dummodo hæc sint amouibilia, & à voluntate Superioris dependentia, non est prohibitum Religiosis, neque ex natura voti paupertatis, nec ex vi iuris communis. Ratio primæ partis est, quia votum paupertatis solùm excludit possidere, aut vti aliqua re independenter à voluntate Superioris. Ratio secundæ est, quia licet *cap. Ioannes, de Regular.* & *cap. Monachi, de statu Monachor. cap. cùm ad Monaster.* prohibeatur Religiosis habere aliquod peculium, hoc tamen intelligitur, tum de peculio concesso sine rationabili causa, tum de peculio irreuocabili, independenti à voluntate Superioris. Cuius signum est, quod dicto *cap. Monach.* permittitur Monachis peculium habere pro administratione iniuncta: & *cap. fin. Qui Clerici, vel vouentes*, approbatur professio Religiosi sub conditione permanendi in propria domo cum omni sua substantia quoad vsum illius. Nauar. *comment.* 2. *num.* 14. & *comment.* 3. *num.* 27. *de Regul.* Azor. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 9. *quæst.* 2. Corduba *in Summ. q.* 54. *opuscul.* 2.

19 Nihilominus attento nouo Iure Concil. Trident. & Summorum Pontificum, non licet Religiosis habere annuos redditus, peculium, seu aliquam rem immobilem, etiam à voluntate Superioris dependentem, aut reuocabilem. Ratio est primò, quia sine dubio hæc fuit mens Concil. Tridenr. *sessione* 25. *c.* 2. illis verbis: *Nemini Regularium liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuscumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo acquisita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere, sed statim ea Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur.* Vbi pondero primò illud, *etiam nomine Conuentus*, quo denotatur, nec Conuentum ipsum, aut Superiorem posse talem licentiam concedere. Secundò illud, *statim ea Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur.* Quid enim est incorporari, nisi confundi, aut misceri cum aliis bonis communitatis Conuentus, sine vllo discrimine peculij? Tertiò, quia intentum Concilij sine dubio fuit extirpare abusus, qui erant in aliquibus Religiosis ante ipsum Concilium, sed hic abusus non tantum consistebat, in hoc quòd Religiosi haberent peculium, aut annuos redditus independenter à voluntate Prælati (quia hoc semper est; & fuit euidenter peccatum proprietatis) ergo præcipuè in hoc, quod haberent peculium, vel annuos redditus, etiam dependenter à voluntate Prælati. Vnde quartò id colligitur ex his, quæ subdit Concilium: *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vsumfructum, vsum, administrationem, vel commendam.* Quasi diceret, si ante Concilium hoc licebat, modò non liceat. Ac tandem quintò ita intelligunt Concilium, & obseruari ab omnibus Regularibus præcipiunt Summi Pontifices Clem. VIII. & Sanctissimus D. N. Vrbanus VIII. in decretis adductis *suprà*, *n.* 8. Vnde clarè constat mentem Ecclesiæ esse tollere à Religiosis omne peculium, annuos redditus, & omnia bona immobilia. Molina 2. *tom. de iustit disp.* 276. Less. 2. *de Iustit. c.* 4. *dub* 5.

Hanc verò esse mentem Concilij Tridentini constat clarè ex declarationibus Sacræ Congregationis *suprà num.* 14. adductis. Quibus adiungo alias ad idem intentum. Primò enim, cum Domina Aldonza de Toledo, viro mortuo, facta fuisset Monialis, sibique reseruasset ducentos aureos annuos, interrogata à Sacra Congregatione Cardinalium, an securè id posset facere? Respondit, esse contra Concilium illam Dominam annuos redditus apud se retinere, sed potius dandos esse Abbatissæ, quæ illius necessitatibus prouideret. Thom. de Iesu *in cap. Non dicatis, part.* 4. *cap.* 5. Deinde adiungo alias ex Quaranta *in Summ. Bullar. verb. casus reseruat. pag.* 157. per hæc verba. In aliquibus Monasteriis Monialium reperiuntur nonnullæ Moniales, quæ census, & annuos quosdam redditus, & prouentus, seu fructus percipiunt, sub diuersis contractuum speciebus. Nam aliquæ in ipsarum persona emerunt certos redditus a personis laicis. Aliquæ ab aliis Monialibus. Aliquæ ab ipsis Monasteriis. Aliæ verò dederunt pecuniam Monasterio, vt ex earum pecuniis fieret emptio nomine Monasterij ad rationem septem, vel octo pro centenario, & Abbatissæ dabant dictis Monialibus illos redditus, quos ex dictis emptionibus exigebant singulis annis. Aliquæ Monasteriis, seu eorum superioribus certas pecuniarum summas manualiter pro Monasterij indigentiis dederunt, pacto adiecto, vel etiam tacita conuentione adhibita, vt Monasterium, seu Abbatissa certos redditus ad rationem tot pro centenario, eorum vita durante, concedat. Quæritur, an in huiusmodi casibus liceat Monialibus dictos redditus, fructus, & prouentus percipere absque incursu proprietatis, vel potius tanquam proprietariæ incurrant in pœnas per Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 2. de Regularibus in proprietarios inflictas, etiamsi de licentia Abbatissæ, & Abbatissæ nutu, vel Conuentus, seu Monasterij nomine percipiant. [*Congregatio Concilij censuit:* In nullo supradictorum casuum licere Monialibus dictos fructus, seu redditus percipere; & si perceperint, incidere in pœnas propositas decreto, *dict. cap.* 2. *sess.* 25. *de Regular.* neque ab huiusmodi pœnis excusari ob licentiam Abbatissæ, quæ eam dicti Concilij decreto, in supradictis casibus concedere quidem prohibetur, sed debet pro suo munere ex Monasterij redditibus, vel eleemosynis, Monialium necessitatibus in dies subuenire.] Quaranta *vt suprà.* 20

His tamen non obstantibus, in illis Monasteriis, in quibus, vel ob nimiam paupertatem, qua premuntur; vel ob malitiam, incuriam, aut negligentiam Superiorum; non potest obseruari vita communis, dantur singulis, & omnibus Religiosis ea, quæ sunt simpliciter ipsis necessaria secundum decentiam status; vel de facto non dantur, potest permitti Religiosis aliquod peculium, etiam rei stabilis, annuus redditus, vel census; &c. in ordine tantùm ad vsus simpliciter necessarios, & amouibiliter à voluntate Superiorum, si aliter commodè viuere non possint. Ducor ad id primò, quia cum habere ista modo prædicto non sit contra naturam voti paupertatis, aut iuris communis, vt vidimus *num.* 18, sed solùm contra præcepta Ecclesiastica Concilij Tridentini & Summorum Pontificum, vt vidimus *n.* 19. præcepta autem Ecclesiastica non obligent cum morali impossibilitate, qualis censetur esse in casibus propositis, videntur tunc non obligare prædicta præcepta Ducor secundò, 21

Se

& est confirmatio præcedentis. Nam eatenus Concilium Tridentinum, & Summi Pontifices post ipsum prohibuere Religiosis prædicta omnia, quatenus vel supponebant Monasteria, vel Superiores ipsorum, concedere singulis Religiosis omnia necessaria, vel præcipiebant illis vt ita facerent, vt constat ex mente, & verbis ipsorum decretorum. Ergo in casibus à nobis propositis, in quibus, vel Monasteria non possunt ita de necessariis prouidere, vel de facto non prouident, cessat hæc lex Ecclesiastica. Ducor etiam ad id tertiò, quod etiam declarantur præcedentia. Nam in prædictis Monasteriis, tam ipsa, quàm eorum Superiores, tenentur concedere Religiosis ea, quæ necessaria sunt ad vitam, & decentiam status. Pono ergo aliquem Religiosum ad hoc indigere viginti scutis. Tenetur ergo Monasterium, aut Superior ipsius totidem illi concedere. Si ergo hoc vel ob Paupertatem Monasterij fieri non potest, vel ob malitiam, aut negligentiam Superiorum de facto non fit, si alias Religiosus non possit alio modo prædictæ suæ necessitati succurrere, nisi medianrè aliquo peculio, aut re stabili, censu scilicet, aut annuo reditu, &c. poterit illi permitti peculium, aut res stabilis prædictorum viginti scutorum. Cum non sit quid maius hoc peculium viginti scutorum, quam ipsa viginti scuta, & totum hoc pendeat à voluntate Superioris, & propter subleuandam necessitatem Religiosi, cui alio modo subueniri non potest in prædictis Monasteriis, vt suppono. Hæc verò dixerim, vt non abusibus ansam præbeam, sed vt timoratis conscientiis Religiosorum, qui in prædictis Monasteriis aliter viuere non possunt, satisfaciam. Valentia 2. 2. *disput.1. quæst.4. puncto 3.* Vega *2.tom. Summ.cap.32. cas.19.* Rodriguez *1. tom. Summ. in 2. edit. cap.90. num.9.concl.4.*

22 Similiter in prædictis Conuentibus, in quibus non prouidetur Religiosis de necessariis simpliciter ad vitam, & decentiam status, licita est aliquarum Religionum consuetudo, in quibus de bonis Monasteriorum certi annui redditus, aut certa portio pecuniarum taxantur Religiosis, dummodo aliter sustentari non possint, & hoc fit ad vsus solùm necessarios, & dependenter à voluntate Superiorum. Propter rationes adductas suprà *num. 21.* Præsertim quia hoc non est aliud, quam superiorem applicare de bonis Monasterij necessaria Religiosis, quod sine dubio est licitum. Nauarr.*Com.3. num.26.& 27. & 32. de Regular.* Sanchez *lib.7. in Decalog.cap.22.num.14.* Idem dico de administratione alicuius boni stabilis, vel possessionis Monasterij, in prædictis casibus, & cum prædictis conditionibus. Propter easdem rationes. Graffis *1.part. decis.lib.3.c.5.à n 53.*

23 Idem etiam dico loquendo de prædictis Conuentibus, & casibus, & cum eisdem conditionibus, de depositis pecuniarum, quæ solent esse in aliquibus Monasteriis, ex his quæ Religiosi adquirunt, aut Monasteria ipsis concedunt, ex quibus extrahuntur expendenda pro singulorum necessitatibus. Propter similem rationem. Ita respondit Azor. à quadam Religione de hoc interrogatus *anno 1593. die 10. Maij.* In talibus autem Monasteriis, vbi à Superioribus assignantur depositarij, ad hoc quod apud illos reponant Religiosi suas pecunias, si id non faciant, sed apud se retineant, peccant peccato proprietatis. Quia possident illas contra voluntatem sui Superioris, & contra decreta Summorum Pontificum afferenda infrà *num.25.* Quæ omnia constant ex decreto Sacræ Congregationis Apostolicæ visitationis iussu Sanctissimi Domini nostri Vrbani VIII. *die 23. Iulij anno 1627.* pro Franciscanis Conuentualibus Monasterij SS. Apostolorum Romæ per hæc verba: *Pecunia verò, aliæque res quæcumque Fratrum intra viginti quatuor horas tradantur Superiori in commune Conuentus Ærarium reponendæ, triplicique claue custodiendæ, quarum vna penes Guardianum pro tempore existentem, duæ verò aliæ penes duos alios Fratres singulo quoque anno per Conuentum eligendos conseruentur, ex quibus subministrato exhibitori, quantum Religiosæ eius necessitates (status, valetudinis, laborumque ratione habita) expostulare videbuntur: reliquum penes Ærarium remaneat, & arbitrio duarum ex tribus partibus Capituli, seu Congregationis Prouincialis singulis annis faciendæ erogetur.* Quo decreto videntur approbari prædicta deposita, positis tamen conditionibus à nobis adductis.

Similiter dico loquendo de prædictis Conuentibus, & casibus, & cum eisdem conditionibus assignatis, non esse contra paupertatem, sed licitum, quod ea, quæ Religiosi proprio labore, industria, aut donatione adquirunt, concedantur ipsis ad vsus necessarios, & honestos. Propter easdem rationes assignatas. Valentia *tom.3. disp.10. q.4. punct.3.* Graffis *parte 1. lib.3.cap.5.num.55.* 24

Semper tamen, etiam in prædictis Monasteriis, & casibus assignatis, seruari debet, quoad fieri possit, quod pecuniæ ex prædicto peculio, bono stabili vel censu prouenientes, quas vel Monasterium ipsis Religiosis concessit, vel quas ipsi suo labore, aut industria adquisiuerunt, vel ab aliis acceperunt, non possideantur, colligantur, aut expendantur ab ipsis Religiosis, sed à publicis Officialibus Monasterij ab ipso ad id munus designatis. Primò, quia id maximè videtur intendere Concil. Trident. *sess. 25. cap. 2.* dicens: *Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conuentuum ad solos Officiales eorundem ad nutum Superiorum amouibiles pertineat.* Secundò, quia id expressè prohibent Clement. VIII. & Sanctissimi Domini Nostri Vrbani VIII. decreta suprà *n.8.* illis verbis. [Nullus ex Superioribus locorum, administrationem bonorum, aut aliarum rerum, dispensationemque pecuniarum, & redditüum sui Conuentus, etiam nomine Conuentus per seipsum habere, siue exercere possit; sed vniuersum id onus tribus Fratribus eiusdem Conuentus à generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat: alter tanquam depositarius, pecunias ac cætera ab illo collecta & exacta fideliter asseruet, alius de pecuniis, & rebus à Depositario acceptis Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerso de necessariis, mandante tamen ipso Priore, non secundum proprium affectum, sed iuxta charitatis regulam, veluti bonus dispensator prouideat, officiorum huiusmodi confusione penitus interdicta. Cæterùm hi tres tam impensi, quàm accepti singulis mensibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiusdem Conuentus probatioribus, rerumque vsu peritis, rationem reddant. Deinde ipsimet rursus præsentibus Priore, & peritis prædictis, Generali cum aduenerit, denique ipse Generalis, in quolibet proximo Capitulo Generali, saltem coram tribus Iudicibus, ab ipso Capitulo ad hoc constitutis, illorum omnium, vniuersamque suæ administrationis tam publicæ, quam priuatæ rationem reddere teneatur, cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli describatur, ad hoc vt ad omne mandatum nostrum, vel Sedis Apost. Romam transmitti possit.] Quod etiam antea ordinatum fuerat à Pio V. in motu proprio *Ad extirpandos,* Anno.1568. edito pro Minoribus Conuentualibus S. Francisci. Tertio, quia aliàs non seruatetur illa confusio, & incorporatio bonorum Religiosorum cum bonis Monasteriorum, quam Concilium, & prædicti Summi Pontifices intendunt. Præsertim, quia si huiusmodi bona pendeant hoc modo quoad 25

administra

administrationem solùm ab Officialibus Monasterij, non solùm tollitur occasio proprietatis Religiosis; sed etiam censentur esse in potestate Superioris, & ex eius voluntate administrare, quod maximè etiam Concilium, & Pontifices intendunt, Sorbus *in compend. priuil. mendic. verb. paupertas, ad finem.* Nauar. *lib. 3. de restit. c. 1. p. 1. in noua edit. dub. 1. num.* 161. Less. 2. *de iustit. c. 4. dub. 5. n.* 31.

26 Nunquam tamen potest Superior concedere Monacho aliquam rem, quæcumque illa sit, ad vsum irreuocabilem. Ratio est, quia hoc est esse directè proprietarium, cum de essentia paupertatis sit nihil habere, nisi dependenter à voluntate Superioris. Ludouicus Lopez *prima parte instruct. cap.* 154. Corduba *in Summ. quæst.* 54. *notab.* 2. Qui etiam bene addunt nec Summum Pontificem posse hanc licentiam Religioso concedere, nisi cum ipso dispenset in voto paupertatis propter eandem rationem. Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap.* 17. *num.* 29. Vel etiam nisi fortè Pontifex auferat Superioritatem omnium aliorum Prælatorum Religionis, & velit peculium illud Religioso concessum solum esse reuocabile ab ipso. Corduba *in Summ. qq. q.* 54. Nauar. *cons.* 47. *de Regul. num.* 1. & 3. Vnde Religiosus, qui accepit aliqua à Pontifice, tenetur manifestare suo Superiori. Quia semper est credendum Pontificem velle seruari iura Ordinis. Nisi constet ipsum concedere illa solum dependenter à se, tanquam à Superiore Religionis; quia tunc non potest dici Religiosum possidere aliquid contra voluntatem sui Superioris, cùm illud possideat voluntate Papæ, qui est supremus Superior Religionum. Vide dicenda *num.* 41. & 42. August. Barbos. *de Canonic. & dignit. c. 1. num.* 24. Si autem superior concessit aliquid Religioso, promittens se non reuocaturum, si reuocat, tenet reuocatio, eo quod vtitur iure suo, peccabit tamen contra promissionem, quia non stat promissis. Syluest. *verb. Abbas, quæst. 4. n.* 7. Nauar. *lib* 3. *consil. in 1. edit. tit. de Regul. cons.* 20. *& in 2. tit. de statu Monach. cons.* 14.

27 Peccat etiam semper Religiosus contra votum paupertatis, si Superiori volenti ea quæ illi concessa sunt, auferre, resistat, aut si non sit paratus ad eius nutum se illis abdicare. Ratio est, quia tunc est manifesta proprietas, cum velit aliquid tenere, aut possidere contra voluntatem sui Superioris. Nauar. *lib. 3. de restit. c. 1. p. 3. in noua edit. dub. 1. n.* 160. & 161. Less. 2. *de iustit. c. 4. dub. 5. n.* 31. & 32.

28 Similiter est proprietarius ille Religiosus, qui cellam quam propriis expensis, vel parentum, aut consanguineorum construxit, non vult dare alij, cui illam concedit Superior, vel non est paratus illam relinquere ad nutum Superioris, propter eandem rationem. Giaffis *lib. 2. decis. lib. 3. cap.* 19. *num.* 27.

29 Potest Religiosus, saltem ex licentia Pontificis, facere professionem sub hac conditione, quod possit habere aliquod peculium solùm quoad vsum facti. Ratio est, quia hoc non repugnat essentiæ paupertatis, vt vidimus *suprà, num.* 18. cuius signum est, quòd *in cap. fin. qui Clerici, vel vouentes*, approbatur similis professio. Sanch. *lib. 7. in Decalog. c. 22. n.* 24. Nauar. *comm. 2. num.* 16. *de Regularibus*, referens se ita consuluisse, & permisisse Pium V. cuidam nobili fœminæ. Similiter Nouitius professionem facturus, qui erat vsufructuatius per vitam aliquorum redditum, vel multa bona reliquit Monasterio, potest illud obligare, vt sibi soluat quotannis aliquam pecuniam, vel illum vsumfructum pro suis necessitatibus, cum conditionibus tamen assignatis *supra à num.* 21. & pro Conuentibus, de quibus ibidem loquimur. Propter eandem rationem, Laurentius de Peyrinis *tom. 1. de subdito, quæst. 2. de paupertate, cap. 2. §. 1.* Vide dicta *cap. 2. num.* 26. Et nota Sacram Congregationem declarasse valere professionem illius, qui sibi reseruauit facultatem testandi de suo patrimonio. Ita referunt Barbosa *de Iure Ecclesiastico lib. 1. cap. 42. num.* 153. & Tamburinus *de Iure Abbatum, tom. 3. disput. 6. quæst. 16. num.* 15.

30 Ex vi voti paupertatis obligantur Religiosi ad non recipiendum aliquid à quocumque sine licentia Superiorum, itavt sine tali licentia aliquid accipientes peccent peccato proprietatis. Ratio est, quia accipere aliquid independenter à voluntate Superioris est actus proprietatis. Vnde ita est illis prohibitum ab Ecclesia *in cap. Cùm ad Monasterium, de statu Monach.* Illis verbis, *Si cuiquam aliquid fuerit specialiter designatum, non præsumat illud accipere, sed Abbati, vel Priori assignetur.* Mendoza *in quodlibet, quæst* 8. *concl.* 5. Rodriguez *tom. 3. quæst. 29. art.* 10. Extendi ut hoc etiam respectu domesticorum, aut aliorum Religiosorum eiusdem Ordinis. Propter eandem rationem. Lessius 2. *de iustit. & iur. cap. 41. dub. 9. num.* 79. Azor. *tom. 1. Instit. moral. lib. 12. cap. 12. quæst.* 7. Extenditur etiam ad Religiosum recipientem aliquid ab aliquo, quod apud se non retinet, sed deponit apud alium, & vtitur eo ad suum libitum. Quia totum hoc est actus proprietatis, si non fiat de licentia Superioris. Sanchez *lib. 7. in Decalogum, cap.* 19. *num.* 48. Extenditur ad res quoque comestibiles. Quia cum illæ sint quoque pretio æstimabiles, accipere illas, sicut & retinere, sine licentia Superiorum, est actus proprietatis. Idem Sanchez *vt suprà, num.* 53.

31 Quando tamen Superiores, vel Monasteria non dant Religiosis ea, quæ sunt necessaria simpliciter ad vitam, quia vel non possunt, vel nolunt; possunt ipsi Religiosi accipere taliter sibi necessaria, si sibi concedantur, tam ab aliis Religiosis sui Ordinis, quàm etiam ab extraneis, etiam sine licentia suorum Superiorum, & ipsis inuitis. Ratio est, quia in tali casu Superiores iniustè negarent talem facultatem, cùm non possint cogere subditos, vt careant necessariis simpliciter ad vitam, nec ipsi ad hoc se obligauerint per professionem. Possunt ergo vti iure suo, sibi taliter concessa accipiendo, imò & postulando. Rodrig. 2. *tom. Summæ, cap.* 311. *num.* 6. Valentia 2. 2. *disput.* 10. *quæst.* 4. Imò etiam quando Conuentus commodè prouidere potest de simpliciter necessariis; & Prælati maliriosè noluerit ea concedere, non solum peccant grauiter tales Prælati, quia præbent causam peculiis (Syluest. *verb. Religio* 6. *q.* 7.) sed etiam tunc licitum est Religiosis vsurpare sibi simpliciter necessaria ad vitam, etiam inuitis Superioribus. Propter eandem rationem, de qua supra. Nauarra *lib. 3. de restitut. cap. 1. part. 3. dub.* 3. Sayrus *in claui Regia, lib. 9. cap.* 16. Animaduertant tamen Religiosi, ne sub prætextu necessariorum simpliciter ad vitam, minùs necessaria etiam exquirant; ex voto enim paupertatis carere debent rebus aliquo modo necessariis. Vnde vsurpans sibi à Monasterio res non simpliciter necessarias, peccat contra paupertatem, quia vtitur re sine vlla licentia, etiam præsumpta, sui Superioris, & etiam peccato furti, quia vsurpat vsum rei rationabiliter inuito vero domino ipsius. Petrus Nauarra *lib. 3. de restitutione, cap. 1. num.* 197. Molina *disputat.* 176. & 140. Vide dicta de declaratione Sacræ Congregationis circa hoc *suprà, num.* 14. *ad quintam dubitationem.*

32 Si Religiosus sæculari volenti illi dare aliquas pecunias dicat, quod eas ponat in depositum apud alium, vt illis vtatur de licentia sui Superioris, & dominium

nium illatum maneat apud sæcularem, non erit proprietarius. Ratio est, quia in tali casu non acquirit dominium, aut proprietatem talium pecuniarum, nec etiam vsum Iuris, sed solum vsum facti ex licentia Superioris, quod non repugnat voto paupertatis. D. Bonauent. *in exposit. Regul. Minim. c.* 4. *& in quæstionibus, quæst.* 16. Sanchez *in Decalog. cap.* 19. *num.* 50. Vide infrà *num.* 48.

33 Similiter Religiosus, qui furatur aliquid, & illud tradit Monasterio, vt vtatur illo cum licentia Superioris, licèt committat peccatum furti, sed non proprietatis. Cum talis rei non acquirat sibi dominium aut vsum sine licentia Prælati. Nauar. *lib.* 3. *consil. in prima edit. tit. de Regul. cons.* 75. *n.* 40. *& in* 2. *tit. de statu Monach. cons.* 3. *num.* 40. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 19. *num.* 55.

34 Si Religioso relinquatur aliquod legatum ea conditione, vt ad ipsum tantum, non autem ad Conuentum pertineat, credendum est testatorem solum velle vsum illius rei pertinere solum ad Religiosum, & non ad Monasterium. Ratio est, quia voluntas testatoris semper est seruanda omni meliori modo, quo fieri possit, cum autem voluntas relinquentis hoc legatum non possit seruari quantum ad hoc, quod Monachus acquirat dominium, aut proprietatem illius, quia hoc est contra votum paupertatis, solùm erit seruanda modo dicto. Molina *tom.* 1. *de Iustit. disp.* 140. *col.* 9. Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *c.* 10. *q.* 3. Si autem testator expresè ponat hanc conditionem, vt scilicet dominium, & proprietas talis legati solùm pertineat ad Monachum, valebit legatum, & talis conditio habetur pro non adiecta. Ratio est, quia conditiones turpes adiectæ legatis non vitiant, sed vitiantur, ac proinde habentur pro non adiectis, hæc autem conditio est turpis, & sacrilega, vtpote contra votum paupertatis. Sanch. *lib.* 7. *in Decal. c.* 17. *num.* 12. *cum aliis.* Si verò testator vltrà procedat, & dicat se velle, quod illud legatum pertineat solum, & quoad dominium, & proprietatem ad Monachum, & non ad Monasterium, & quòd si secus fiat, pertineat ad alium extraneum, tunc tale legatum est validum pro Conuentu, & illa conditio habetur pro non adiecta. Ratio est, quia adiectio pœnæ actui interdicto est ipso iure nulla, *leg. vnica, in fin. C. de his quæ pœnæ nomine relinquuntur*; hic autem apponitur pœna actui malo, & per consequens interdicto, quale est quod Religiosus habeat proprium. Ergo est nulla talis adiectio pœnæ, & habenda pro non adiecta. Syluest. *verb. Relig.* 6. *quæst.* 7. *dic.* 3. Corduba *in Summ. quæst.* 154. Sanchez *vt suprà*, *num.* 17. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 19. *à num.* 45.

35 Religiosus, qui ex eo quod alteri ad vsum concessum est, clam sibi aliquid assumit, v g librum, vestem, imaginem, &c. peccat peccato proprietatis. Ratio est, quia sine consensu Superioris assumit sibi aliquid alteri destinatum. Azor. *tom.* 2. *Instit. lib.* 12. *c.* 12. Llamas 3. *part. Summ. cap.* 9. Si tamen constaret aliquem Religiosum habere aliquid superfluum, & contra voluntatem sui Superioris, & alius indigeret tali re, nec aliter subuenire posset suæ necessitati, si illam ab illo acciperet, non peccaret contra paupertatem. Ratio est, quia in tali casu debet præsumi voluntas Superioris, quod talis res superflua vni, applicetur alteri indigenti. Attendendum tamen est, ne inde sequantur scandala, notæ, suspiciones, querelæ, & alia huiusmodi, quæ euenire solent.

36 Similiter Religiosus recipiens aliquid, quod Superior præcepit, aut non vult recipi, nisi ab alio Religioso, vt qui recipit Missarum stipendia, quæ Prælatus non vult recipi nisi à Sacrista, vel Procuratore, peccat peccato proprietatis, etiamsi dicat tales Missas. Eo quod recipit aliquid contra sui Superioris beneplacitum. Hieron. Gratian. *in discipl. Regul.* 2. *p. c.* 8. §. 3. Vide dicenda *c.* 21. *n.* 4.

37 Religiosus acceptans donationem, aut legatum absque licentia sui Superioris, peccat. Ratio est, quia vel acceptat sibi, vel Monasterio; si sibi, est proprietarius; si Monasterio, si ad hoc non habet consensum saltem implicitum, vsurpat authoritatem illius. Sanchez *lib.* 7. *in Decal. c.* 31. *num.* 34. Talis tamen acceptatio, si est in fauorem Monasterij, tenet, quia semper præsumitur voluntas Monasterij, & Ecclesiæ, in illis, quæ cedunt in ipsius vtilitatem. Nauar. *com.* 2. *num.* 32. *de Regular.* Azor. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 12. *quæst.* 2.

38 Religiosa recipiens aliquid ab aliquo ob inhonestum finem, (& idem dico de Religioso aliquid eodem modo à fœmina recipiente) non solùm peccat contra castitatem ob periculum transgrediendi hoc votum, sed etiam contra paupertatem. Eo quod recipit aliquid contra voluntatem, & licentiam legitimam sui Superioris, quæ non potest esse in prædicto casu. Hieronym. Gratian. *de discipl. Regul.* 2. *p. cap.* 8. §. 3.

39 Religiosus accipiens sine licentia sui Superioris aliquid à sæculari, vt illud det pauperi alicui à sæculari determinato, illique dans, non peccat contra paupertatem. Ratio est, quia in hoc casu se habet instar ministri, seu famuli non habentis dominium, aut administrationem, aut vsum iuris talis rei. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 30. *num.* 2. Addit ipse *à num.* 3. nec etiam peccare contra paupertatem, quando sæcularis dans talem eleemosynam non designat pauperem, cui dari debet, sed hoc remittit arbitrio Religiosi. Sed probabilius est, hoc casu peccare Religiosum contra paupertatem. Quia in eo habet se sicut administrator talis eleemosynæ, siquidem potest illam dare cui voluerit, quando, & quantum voluerit; quod est habere administrationem talis rei. Hoc autem est prohibitum Religiosis ex vi voti paupertatis, maximè sine licentia Superioris. Lessius 2. *de Iustit. cap.* 41. *dub.* 9. *n.* 78. Si autem in hoc casu eleemosynam, quam accepit applicandam pauperibus, sibi, aut suo Monasterio verè indigentibus applicaret, non peccaret sic faciendo. Cum intentio dantis eleemosynam solum fuerit, vt supponimus, vt veris pauperibus applicaretur. Nauar. *lib.* 3. *consil. titulo de mend. vnico*, Rodrig. *tom.* 1. *Summ. c.* 20. *in* 2. *edit.*

40 Regula generalis est, quod *Quidquid Monachus adquirit, Monasterio adquirit*, vt habetur argumento *l. placet, de adquir. hæred. & cap. in præsentia, de probat.* Cum enim non sit capax dominij, nec etiam vsus, nisi dependenter à Monasterij voluntate, illi adquirit totum. Nauar. *com.* 1. *de Regul. num.* 23. Si verò Monasterium non est capax dominij, vt si est Minorum de obseruantia, tunc dominium adquirit Papæ; detentio verò, & vsus facti ad Monasterium. Thom. de Iesu *suprà*, *cap. non dicatis, part.* 2. *cap.* 5. Extenditur ad ea quæ Religiosus proprio labore, & industriâ adquirit. Propter eandem rationem. Nauar. *cap. non dicatis, num.* 40. De iniustè verò adquisitis distinguendum est, aut enim iniustè aliqua adquisiuit, quæ non solum adquirere non potuit, sed nec possidere, vt si per furtum, aut vsuram aliquid comparauit, & hæc nec sibi, nec Conuentui adquirit. Eo quod illa tenetur restituere veris dominis. Aut verò iniustè adquisiuit aliqua, quæ iustè retinere posset, vt si (quod absit) Religiosa per fornicationem aliquid comparauerit, & hæc adquirit Monasterio. Eo quod quamvis iniustè comparata, non tamen tenetur ad restitutionem. Sotus 4. *de iustit. quæst.* 7. *art.* 1. Thomas de Iesu *vt suprà*, §. *mihi verò.* Nomine autem Monasterij cui Religiosus adquirit, intelligitur in Religiosis Mendicantibus, seu aliis qui non habent perpetuam filiationem in vno Conuentu,

Conuentu, sed superioris nutu ex vno in alium transferuntur, totus Ordo, vel Prouincia, in quibus Religiosus professionem emisit. Quia cum totus Ordo, seu Prouincia sentiant onus alendi & sustentandi tales Religiosos, etiam debent sentire commodum, iuxta Regulam Iuris in 6. *Qui sentit*, &c. Azor. *tom.* 1. *instit.moral.lib.* 12. *c.* 10. *q.* 4. Sanchez *lib.* 7. *in Decal. c.* 32. *num.* 53. post alios. In Religiosis autem aliis habentibus perpetuam filiationem in vno Monasterio vbi professi sunt, acquirit tali Conuentui, propter eandem rationem. Sanchez *suprà, num.* 55. Obseruandæ etiam sunt circa hoc Constitutiones, & statuta Religionum. Lugo *de Iustit. & iur. tom.* 1. *disput.* 3. *sect.* 11. *num.* 226. Tambur. *de Iure Abbatum*, *tom.* 3. *disp.* 11. *q.* 4. *num.* 6.

41 Etiam quando Religiosus ex legitima sui Superioris, aut etiam Papæ, licentia viuit extra Monasterium, adquirit ipsi, & Religioni, cùm adhuc maneat verus Religiosus, & per consequens sit eadem ratio de illo, ac de aliis, Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 32. *num.* 60. Qui etiam bene addunt bona talis Religiosi è vita decedentis pertinere etiam ad Religionem. Propter eandem rationem. Hodie tamen, si talis Religiosus extra Monasterium decedat, bona illius post mortem pertinent ad Cameram Apostolicam, nisi habuerit facultatem testandi, & testatus fuerit. Propter motum proprium Gregor. XIII. *Officij nostri*, Azor. *tom.* 2. *Institut. moral.lib.* 8. *cap.* 3. *quæst.* 15. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 32. *num.* 61. Vide *disp. num.* 26. & dicenda *cap.* 16. *num.* 20. 21. 22. & 33.

42 Similiter Religiosus habens pensionem non Ecclesiasticam ex Pontificis indulto adquirit Monasterio, cum per talem pensionem non extrahatur à iurisdictione Religionis. Eman. Sà *in Summ. verb Religio, n.* 27. Cui autem adquirant Religiosi facti Episcopi, Cardinales, Abbates, vel Prælati aliarum Religionum, dicimus *c.* 17. *n.* 12. Cui etiam adquirant apostatæ, & fugitiui, dicimus *c.* 16. *n.* 20. Cui vero electi, dicimus *cap.* 23. *num.* 13.

43 Licitum est Religiosis sine præiudicio voti paupertatis mendicare, seu eleemosynis mendicatis viuere: Ita definitur in Conc. Constant. *sess.* 8. & in Bulla Mart. V. & Leonis X. contra errores Lutheri, & ratio est, tum exemplo Apostolorum, tum quia ipsa mendicatio est actus humilitatis, & paupertatis Religiosæ conformis. Thom. Vuald. *lib.* 4. *doctr. fidei, c.* 3. & 4. Castro *contra hæres.verb.mendicitas.* Vnde Innoc. IV. dantibus eleemosynas Carmelitis decem dies Indulgentiæ concessit, alij etiam Pontifices similia fecerunt. *Speculum Ord. Carm. fol.* 64. Vide etiam magnum priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis, de quo Rodrig. *tom.* 2. *quæst. Regul. quæst.* 57. *art.* 7. Per accidens tamen potest esse malum, & prohibitum Religiosis mendicare. Primò si id faciant, vt otiosam & inutilem transigant vitam, actibus Religiosis non insistendo. Eo enim fine dantur eleemosynæ Religiosis à sæcularibus, vt Religiosam vitam gerant, & bonorum operum ipsorum participes fiant. Quo fine defraudantur, si prædicto modo viuant. D. Thom. 2. 2. *q.* 187. *art.* 4. Caiet. *ibid.* Ledesma 2. *part.* 4. *q.* 15. *art.* 8. Vnde in tali casu peccant Religiosi eleemosynas accipiendo. Quia debent illas accipere animo gratificandi per sua bona opera, quod non faciunt. Valent. 2. 2. *disp.* 10. *q.* 5. *punct.* 3. Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 24. *n.* 8. Non tamen tenentur ad restitutionem. Eo quod non peccant contra iustitiam, cum nullum pactum ineant cum dantibus illas eleemosynas. Valent. *vt supra*, Angles *in floribus* 1. *part. tract. de eleemosyn. q.* 9. *de mendicit. diff.* 5. Secundò etiam peccabunt per accidens Religiosi viuendo ex mendicitate, si id faciant animo aggregandi opes, vel vt lautè viuant, vel talibus eleemosynis non indigeant. Pro quo vide dicta à nobis *in lib. reform. Reg. cap* 16. & 17. & dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *à n.* 3.

Pro hac etiam doctrina extat declaratio S. Congregat. Concilij, qua decernitur, *Fratres Ord. Mendicantium nequaquam posse ab Episcopis prohibere, quo minus per seipsos in Diœcesibus vbi habent Conuentus, eleemosynas quærant, sed tantum si extra loca, vbi Monasteria existant, quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.* Vide Laurentium de Peyrinis *tom.* 1. *de priuil. Minim. in constit.* 4. *Sixti IV.* §. 8. *n.* 40. 44

Possunt Religiosi succedere vt hæredes in bonis temporalibus, quæ ad illos iure spectant, vel ipsis legantur. Tum quia hoc non repugnat voto paupertatis, cum non sibi, sed Monasterio adquirant; tum quia ita concessit Prædicatoribus, & Minoribus Clemens IV. in Bulla quæ incipit *Obtentu diuini numinis.* Tum quia ita colligitur ex *leg. fin.* §. *hoc etiam*, *C. de Episc. & Cleric. & ex l. Regia* 2. *tit.* 3. *p.* 6. Molina *tom.* 1. *de iustit. disp.* 140. Sanch. *lib.* 7. *in Dec. c.* 26. Excipiuntur tamen ab hac regula fratres Minores de Obseruantia, & Capuccini. Quia nulla ratione sunt capaces successionis hæreditariæ, sicut neque in particulari, neque in communi possunt habere aliquod dominium, vt habetur *in Clem. exiui*, §. *cum enim, de verb. signif.* Corduba *in Reg. D. Francisci, c.* 6. *q.* 11. *punct.* 1. Rodrig. *tom.* 2. *c.* 78. *art.* 2. Nec possunt capere hæreditatem, vt eam vendant. Quia in dicta Clem. *Exiui*, dicitur nullatenus esse capaces hæreditatis. Rodrig. *vt suprà.* Potest tamen ipsis aliquid legari. Quia hoc expressè definitum est *in l. exiit*, §. *ad hæc quia fratribus*, *de verb. signif. in* 6. Rodrig. *tom.* 2. *q.* 125. *art.* 6. Sanch. *lib.* 7. *in Decal. c.* 26. *à n.* 9. vbi multa in sequentibus. Aliæ quoque Religiones habent peculiaria iura circa hæreditates, de quibus Thom. de Iesu *suprà, cap. non dicatis, part...à c.* 2. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 19. *à n.* 44. 46. Peccant Religiosi contra paupertatem peccato proprietatis expendentes aliquid etiam ex his quæ habent ad vsum, sine licentia suorum Superiorum. Hoc enim modo disponere de rebus temporalibus est actus proprietatis. Valent. 2. 2. *disp.* 10. *q* 4. *punct.* 3. Mendoza *quodlib.* 8. *conf.* 3. Idem dico si permutent, mutuent, aut accommodent, aut alio modo contrahant de illis sine prædicta licentia. Propter eandem rationem. Less. 2. *de Iust. c.* 41. *dub* 9. *n.* 79. Sanch. *lib.* 7. *in Decal. c.* 19. *n.* 65. Idem etiam dico, si bona sibi à Superiore deputata ad certos vsus, in alios expendant sine prædicta licentia. Propter eandem etiam rationem. Nauar. *lib.* 3. *de restit. c.* 1. *n.* 183. Rodrig. 3. *tom q.* 29. *art.* 6. Peccant similiter contra paupertatem non adhibentes diligentiam, quam homines solent communiter adhibere in conseruandis rebus sibi ad vsum permissis. Quia non conseruare illa modo dicto, est quasi expendere, & consumere contra voluntatem sui Superioris. Less. 2. *de iust. c.* 41. *dub.* 9. *n.* 79. Sanch. *lib.* 7. *Decal. c.* 19. *n.* 115. 45

Si tamen Religiosus alicui sæculari volenti sibi dare aliquam rem, v.g. pecuniam, dicat, Obsecro vt des tali consanguineo meo, etiamsi id faciat sine licentia Prælati, non peccat contra paupertatem. Ratio est, quia in isto casu nihil donat, aut expendit, sed solùm rogat sæcularem, vt donet id quod sibi dare volebat. Sanch *lib.* 6. *de Matrim. disp.* 4. *n.* 7. & *lib.* 7. *in Decal. c.* 19. *num.* 74. & 75. Qui bene etiam addit, posse tunc peccare contra charitatem illum Religiosum, si absque iusta causa non acceptauit, quod sibi dabat sæcularis, siquidem priuauit Monasterium illa re aut pecunia, quæ ad ipsum pertinebat, si acceptasset. 46

Similiter si Religiosus petat ab amico, vt ponat in deposito apud aliquem aliquas pecunias, vt ex illis subuenire possit suis necessitatibus, si id intendat facere 47

de licentia sui Prælati non est proprietarius. Cùm non adquirat dominium, aut vsum talium pecuniarum sine licentia Superiorum. D.Bonauent. *in Regul. cap.4. propè finem.*Corduba *in Reg. D.Franc q.8. & 9.* Addit etiam idem D.Bonauent. id verum esse, etiamsi ille, qui pecuniam deponit, intendat se statim priuare dominio illius, & transferre in Religiosum. Quia quandiu ille non acceptat dominium, manet semper penes dantem pecuniam. Thom. de Iesu *supra, cap. non dicatis, p.3.c.5.* Vide dicta *n.32.*

49 Solet tamen S. Congregatio Episcoporum & Regularium concedere Religiosis aliquibus facultatem disponendi de iis quæ habent ad vsum, ad causas videlicet pias; prout fecit de anno 1631. die 17. Ianuarij, cum quodam Monacho causa subueniendi parentibus ipsius egenis. Et 27. Augusti de anno 1627. causa subueniendi sororibus. Et 27. Septembris 1647. pro succurrendo parentibus infirmis & egenis.

50 Multi volunt Religiosos dantes, aut recipientes litteras sine licentia Superiorum peccare contra paupertatem. Hoc verò intelligo, quando litteræ, quæ dantur, vel accipiuntur, sunt pretio æstimabiles, vt si essent auratæ, vel miniatæ, &c. vel quando sunt contra vtilitatem Monasterij, vel alicuius Religiosi, aut expenditur aliquid in illis dandis, vel recipiendis: tunc enim sunt materia proprietatis. In aliis verò casibus solum erit peccatum contra obedientiam, si id fiat contra præceptum Superiorum. Nauar. *lib.3. consil. de statu Monach. consil.3. & comm.2. de Regul.* Peyrinis *tom. 1. de subdito, quæst. 2. de paupertate, cap.2. §. 10.*

51 Religiosi etiam ludentes pro pecunia, vel re pretio æstimabili, peccant contra votum paupertatis. Quia expendunt res, quas habent ad vsum, & exponunt iacturæ illicitæ, quod est actus proprietatis. Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.19. num.76.* Ludentes autem gratia honestæ recreationis moderatam aliquam quantitatem de licentia sui Prælati, non peccant contra paupertatem. Quia tunc ludus est actus honestus, & ille vsus pecuniæ licitus, Maior *in 4. disput.18. quæst.13. in sol. ad 2.* Ledesma *2. part. 4. quæst.15. artic. 5.* Secus esset si talis ludus esset prohibitus, vel à iure, vel à Regula, Constitutionibus, aut Superioribus Religionum, aut esset scandalosus, &c. Quia tunc nec paruam, nec magnam quantitatem liceret ludere, etiam de licentia Prælati. Cum non posset illam concedere. Salon. *2. 2. tractat. de Dom.q.5. art.6. dub. penult.* Molina *tom.2. de iustit. disput. 520.*

52 Hinc ludens cum Religioso, & lucrans vltra eam quantitatem, quam Religiosus potuit ludere, & Prælatus concedere licentiam, tenetur ad restitutionem illius excessus. Ratio est, quia cùm Religiosus non possit perdere illam quantitatem, nec etiam ludens cotam illo poterit illam lucrari; ac perinde si accipiat, tenebitur ad restitutionem, Pet.Ledesm. *2. part. Summ.tract.31. cap. 1. post 10. conclus.* Alcozer *lib. de ludo, cap.39.* Similiter è contra, si Religiosus ludens vltra eam quantitatem, quam potest ludere, & perdere ex licentia sui Prælati, vel quia non habet talem licentiam, vel quia ludus est illi prohibitus, & contingat tunc lucrari, non potest id accipere, & si accipit, tenetur ad restitutionem. Ratio est (quidquid alij dicant) quia ludus est quidam quasi contractus conditionalis, in quo vnusquisque exponit suam pecuniam periculo perdendi, & lucrandi. Qui ergo non potest perdere, non potest lucrari, sicut qui non potest lucrari, non potest perdere. Ac per consequens cum Religiosus non possit vltra illam quantitatem perdere, nec poterit vltra illam lucrari. Salon. *2. 2. post quæst.61. quæst.5. de dominio, artic.6. dub. penult.* Valent. *2.2. disput.5. punct.5.* Limitatur tamen probabiliter hæc sententia, quod in casu, quo Religiosus ludit cum illo, qui scit eum non posse ludere, aut non posse perdere vltra illam quantitatem, si iste perdat vltra illam, posse Religiosum lucrari illam, nec teneri ad restitutionem. Nam eo ipso, quod habens talem scientiam ludit cum Religioso, censetur cedere iuri suo, itavt possit perdere, & non lucrari, cum scienti, & volenti nulla fiat iniuria, Angles *in flor. 2. part. de ludi restit. art. vnic. dub.1.* Sayrus *in claui Regia; lib.11. cap.13. num.9.*

Nec etiam possunt Religiosi aliquid dare, seu donare alicui, siue de bonis Monasterij, siue de his, quæ habent ad vsum, aut quomodolibet adquisierunt sine licentia Superioris. Quia dare aliquid hoc modo est actus proprietatis, & dominij. Corduba *in Regul. D. Franc.c.6.*Mend. *in quodlib.quæst.8.concl.3.* Pro quo etiam extat Const. Clem.VIII. anno 1594. edita, in qua sub grauissimis pœnis huiusmodi largitionem, seu missionem munerum Religiosis interdicit (*in 3. tom. Bull. Laertij, inter Constit. Clem. VIII. n. 28.*) Bonacin. *de larg. mun. disp.3.* Diana *tract.6. de paup. Religiosa super hanc Bullam.* Neque etiam per modum eleemosynæ possunt aliquid dare sine prædicta licentia. Propter eandem rationem. S.Thom.*2.2. quæst.32. art.8.* D. Anton. *3. p. tit.16. c.1. §.11. not.4.* Quando tamen pauper est in extrema necessitate, potest Religiosus, etiam sine licentia Superioris illi subuenire; quia in tali necessitate omnia sunt communia. Angles *in flor. 1. p. tract. de eleemosyn. quæst.4.*Rodrig.*tom.2. quæst.57. art. 2.* Similiter quando Religiosus est cum licentia sui Superioris absens à Monasterio, potest ex his, quæ sibi sunt donata, facere aliquas moderatas eleemosynas. Quia ad hoc præsumitur licentia tacita sui Superioris, Med. *C. de Pœnit. tract. de eleemosyn. quæst. de quibus bonis fit eleemosyn.*Ledesm.*2.tom. sum. tract. 5. cap.3. concl.31.* Idem etiam dico probabiliter quando Religiosus etiam in Monasterio existens aliquid sibi subtrahit de his, quæ sibi à Monasterio ad sustentationem tribuuntur, posse scilicet de illis eleemosynam facere. Propter eandem rationem. Valentia *2. 2. disput. 10. quæst.4. punct.3.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap.19. num. 100. & 101.* Monasteria autem, & Superiores nomine ipsorum possunt, & tenentur facere eleemosynas de superfluis. Ratio est, quia obligantur præcepto communi dandi eleemosynam, sicut alij, Molin.*tom.2. de iustit. disp.276.* Res autem magni momenti, aut pretij nequeunt donare Religiosi, aut Monasteria, *nisi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè discussa, vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu approbata fuerit.* Ita enim habetur in dicta Constitutione Clementis VIII. & quamvis nouissimè sub Vrbano VIII. anno 1640. moderata sit talis Constitutio, itavt Religiosi possint aliquid dare, quibusdam conditionibus seruatis sine tali consensu Capituli Generalis, &c. de sola superiorum licentia: id tamen intelligitur de rebus minoris momenti, & pretij, vt patet ex verbis dictæ moderationis, scilicet, *modestè tamen ac discretè.* Consule quæ dico *tom. 3. verbo Dare, seu donare quoad Regulares*, præsertim *à num. 10.* vbi de conditionibus requisitis pro talibus donationibus. Et Portellum *in responsionibus moral. tom.2. casu 67.* vbi propterea reprobat donationem factam à quodam Religioso pro maritanda nepte. 53

Hinc fit, quod recipientes à Religioso aliquid, ad quod non habebat facultatem, tenentur ad restitutionem. Eo quod accipiunt aliquid ab eo, qui donare non potest. Nauar. *lib. 3. cons. in 1. edit. tom. de Regul. cons.75. num 33.* Less. *2. de iustit. cap. 41. n.73. dub.8.* Vnde in prædicta Constit. Clem VIII. contra recipientes aliquid à Religiosis dicitur: *Ipso facto absque aliqua monitione, Iudicis decreto, sententia, aut* 54

declara

declaratione ad illius restitutionem omnino in vtroque foro teneantur, adeo vt restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientiæ absolui possint. Bonacina *de largit. muner. disp.*3. *punct.* 4. Si tamen daretur casus, quo Religiosus expenderet aliqua, quæ nullo modo pertinerent ad Monasterium, vt si de licentia Papæ haberet administrationem aliquorum bonorum independenter ab alio; tunc accipiens non teneretur ad restitutionem rei acceptæ faciendam Monasterio: quia res illa non pertinebat ad Monasterium. Molina *tom.*2. *de Iustit. disput.* 520. Similiter si aliquis sæcularis Religioso alicui daret aliquam pecuniam solum sub conditione, vt ex illa luderet, aut fornicaretur, accipiens nulli tenetur restituere. Cum illa pecunia solum pertineat ad sæcularem, & ille illam concesserit voluntariè. Abul. *in cap.* 6. *Matth. q.* 27. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog.* 19. *num.* 35. Quando autem aliquis Religiosus daret aliquid propter vsum vanum aut superfluum, verbi gratia, si daret aliquid meretrici, vel parasito, aut mimo ob vanam delectationem; cum ad tales donationes non possit habere licentiam à prælato, qui solum illam dare possunt pro rebus licitis aut honestis, accipientes ab illo ea dona, tenentur ad restitutionem, vtpotè accepta à non potente transferre dominium eorum ob defectum licentiæ. Ratio est, quia ita habetur in Constitutione relata Clementis VIII. nouissimè confirmata quoad hoc sub Vrbano VIII. Lugo *de Iustit. & Iur. tom.* 1. *disput.* 3. *sect.* 7. *num.* 141. Ex Sanchez, & aliis.

54 *Inter ipsos quoque Religiosos, ne praua ambitione impulsi, pro consequendis in sua Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam aut beneuolentiam aucupetur, quæcumque largitio, aut donatio muneram, nisi rerum minimarum de licentia expressa, & in scriptis Superiorum, est penitus interdicta.* Ita Clemens VIII. in Constitutione *Religiosæ Congregationes*, anno 1594. edita, de qua *suprà, num* 52. D. Bonauent. *in speculo discipl. tom* 2. *cap.*4. Imò hæc largitio munerum inter ipsos Religiosos est peccatum proprietatis, si fiat sine licentia Superiorum. Quia sine illa est vsus rei temporalis contra voluntatem Superiorum, Papæ præsertim, qui est supremus Prælatus Religionum. Hieronym. Gratian. *de discipl. Regul.* 2. *part. cap.*8. §.3.

55 Licentia autem Superioris, quæ requiritur, & regulariter sufficit ad hoc, quod Religiosus possit tenere, vel possidere, accipere, date, vel expendere, sufficit, quod sit tacita, vel prudenter præsumpta, quando scilicet prudenter creditur Superiorem ita velle. Ratio est, tum quia taciti, & expressi eadem est virtus, *leg. cùm quid, ff. de rebus cred. & cap.* 2. *de rescriptis.* Tum quia id, quod fit cum licentia implicita, & prudenter præsumpta Superioris, dicitur fieri cum eius consensu. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 32. *art.* 8. *ad primum.* Corduba *in Summ. quæst.* 109. Quando tamen fuerit præceptum Superioris de non accipiendo, retinendo, vel dando sine licentia expressa, tunc non sufficit implicita, aut præsumpta. Quia Superior declarauit, non aliter consentire. Ludouic. Lopez 1. *part. Instruct. conf. versa penult. c.*156. Rodrig. *in Summ.* 2. *tom. cap.* 31. *num.* 7. Vnde quia prædicta constitutione Clem. VIII. prohibetur largitio munerum, aut quæcumque donatio Religiosis, ex quocumque prætextu, aut causa, *nisi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè discussa, vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu causa approbata fuerit*, ita obseruari debet, quoad fieri possit. Præsertim cùm prædicta Constitutio Clement. VIII. videatur innouata à S. Congregatione Concilij, quæ in decretis *de Apostatis, & eiectis*, iussu SS. D. N. Vrbani VIII. editis sic habet: *Curent Superiores, vt Constitutio interdicens largitiones munerum, & præscribens hospitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obseruetur.* Et ita nihil videtur obstare, quod illa Constitutio in partibus Hispaniarum recepta non sit, vt testatur Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*19. *num.*42. 100. & 105. Et in Italia abierit in desuetudinem, vt testatur etiam Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de subdito, quæst.* 2. *de paupertat. cap.* 2. §.6.

Consuetudo etiam aliquid retinendi, accipiendi, dandi, vel expendendi sine licentia Superiorum, quando est recepta, & viget consentientibus ipsis, excusat Religiosum, saltem regulariter. Quia talis consuetudo habet vim licentiæ, Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. c.*19. *num.*7. Secus si talis consuetudo introducta est, aut viget, contra voluntatem Superiorum. Propter oppositam rationem. Graffis 2. *part. decis. lib.* 3. *cap.* 9. *à num.*4. Dixi etiam, saltem regulariter, quia quoad largitiones munerum, seu donationes attendenda est Constitutio Clem. VIII. adducta. Taciturnitas verò Superioris videntis Religiosum aliquid possidere, accipere, expendere, &c. sine licentia, & non contradicentis non excusat Religiosum, nisi quando ex aliis signis constat illam esse virtualem approbationem. Ratio est, quia huiusmodi taciturnitas sæpè nascitur ex pusillanimitate Superioris, vel ex proteruia subditi: ergó non semper arguit licentiam implicitam, nisi quando ex aliis signis id constat. Graffis vt *suprà, cap* 19. *num.*31. Sanchez *num.*12. Similiter non excusat Religiosum credere quod Prælatus concedet licentiam, si ab ipso petatur, quando scit ipsum velle vt petatur. Quia tunc non censetur habere licentiam, aut consensum Prælati. Nauar. *comm.* 2. *de Regul. n.*20. Mendoza *quæst.* 8. *post septimam conclus.* Quando tamen Religiosus procedit sub spe ratihabitionis, seu approbationis à Prælato, excusatur. Quia tunc operatur ex licentia saltem virtuali. S. Thom. *in* 4. *dist.*15. *quæst.*2. *artic.* 5. *quæst.* 4. Toletus *in Summ. de peccato mortali, cap.*28. 56

57 Licentia ista requisita ad hoc, quod Religiosus possideat, accipiat, det, aut expendat, &c. aliquid, debet esse voluntaria, & non coacta, vel precibus importunis, vel fauoribus, metu, aut dolo obtenta. Ratio est, quia aliàs talis licentia potius esset violentia, nec Religiosus per eam operaretur secundum voluntatem sui Superioris, sed suam. Nau. *com.*2. *n.*21. *corol.*7. Sanchez *lib.*7. *in Decal. c.*19. *à n.*16. Idem dico, quando Prælatus dat istam licentiam subdito, eo quòd timeat ipsum, quia est susurro, rixosus, contentiosus, & excitabit rumores in Conuentu, si non illi conceditur, Propter eandem rationem. Corduba *in Summ. q.*54. Lessius 2. *de iustit. c.*4 *dub.*5. Similiter debet esse legitima ista licentia, vnde si sit ad prauos, inhonestos, aut inutiles vsus, non est valida. Cum Superior nequeat illam concedere. Nau. *lib.*3. *conf. in* 1. *edit. tit. de Regul. conf.*73 *n.*33. Molin. *tom.*2. *de Iust. disp.*76. Vnde neque etiam Monasterium potest concedere talem licentiam ad prædictos prauos vsus. Eo quod quamvis Monasterium sit dominus suorum bonorum, hoc tamen est in ordine ad bonum status Religiosi. Mendoz. *quodlib.*8 *art.*6. Less. 2. *de iustit. c.*18. *dub.*11.

58 Quamvis aliqui putent in materia proprietatis non posse dari materiam leuem, propter quam solum peccetur venialiter (Vitald. *in candelab. sacram.* 3. *part. cap.*14. *num.*68. Passarel. *super priuileg. Minim. tit. de propriet. abdic.*) tamen probabilissima sententia est, posse crimen proprietatis, quantumvis ex suo genere mortale, reddi veniale ex materiæ paruitate, itavt si Religiosus aliquid leue possideat, accipiat, expendat, &c. sine licentia sui Superioris, solùm venialiter peccet. Ratio est, quia peccatum proprietatis solùm habet malitiam quasi furti contra iustitiam, quatenus importat vsum

vsum rei alienæ inuito domino, & malitiam sacrilegij, seu contra Religionem, quatenus est contra votum. Vtroque autem modo est capax materiæ leuis, vt patet in furto vnius quatrini, & in transgressione voti dicendi semel, *Aue Maria*. Ergo etiam in peccato proprietatis potest esse materia leuis, ratione cuius solùm sit peccatum veniale. Corduba *in Sum. q.*109. Mendoza *quodlib.* 8. *conclus. vltim.* Vnde illa materia, quæ in furto est leuis, etiam in peccato proprietatis erit leuis. Propter similem rationem, Corduba vt suprà, Rebellus *tract. de iustit. part.*1. *lib.*3. *quæst.*15. *sect.*3. *num.*22. In furto autem communiter, & regulariter loquendo, & seclusis circumstantiis personarum, temporis, loci, &c. duo Iulij, aut Reales Hispani putantur grauis materia, & minùs prædictis duobus Iuliis, seu Realibus, materia leuis. Mendoza, & Rebellus *suprà citati.* Addunt aliqui, eam materiam, quæ in furto est dubium, an sit materia sufficiens ad peccatum mortale, esse sufficientem ad peccatum mortale proprietatis. Thom. de Iesu *super cap. non dicatis*, *part.*3. *cap.*6.

58 Hinc Religiosi successiuè minima retinentes, accipientes, seu expendentes, &c. sine licentia Superiorum, peccant mortaliter contra votum paupertatis, quando peruenitur ad grauem, seu notabilem quantitatem. Ratio est ex similitudine furti. Sanch. *lib.*7. *in Decalog. cap.*21. *num.*30. Limitatur hoc, vt non intelligatur de rebus minimis comestibilibus aut potabilibus. Quia in his non est credendum Prælatos prudentes fore inuitos. Rebell. *de iustit. part.*1. *lib.*1. *quæst.*15. *sect.*3. *num.*22. Graffis 1. *part. decis. lib.*3. *cap.*5. *num.*51. Limitatur etiam, vt hoc solum sit verum, quando isti actus expendendi, retinendi, &c. sunt aliquo modo vniti, vel ratione temporis, vel loci: si enim sunt omninò disparati, credo non committi peccatum mortale, etiam quando peruenitur ad magnam, seu grauem quantitatem, ad modum, quo multi Theologi loquuntur de furtis paruis. Nauarr. *in Summa, cap.*17. *num.*139. *vel* 140. *& lib.*3. *consil. in* 1. *edit. tit. de Regular. consil.* 75. *num.* 27. *in* 2. *titul. de statu Monachor. consil.* 3. *num.* 27. Lessius 2. *de iustit. capite* 2. *dub.* 8.

59 Pœnæ communes proprietariorum, vltra illas, quæ habentur in propria Regula, aut Constitutionibus, sunt. Prima quod Religiosus tempore mortis habens proprium non potest sepeliri in loco Sacro, *cap. Monachi, de statu Monachor.* sed debet in sterquilinio sepeliri cum pecunia (saltem parte ipsius) per eum possessa, *cap. cum ad Monasterium, eodem titulo.* Insuper, si in loco sacro sepultus est, est extrahendus, si sine magno scandalo fieri possit, *cap. super quodam, eodem titulo.* In his tamen aduerti debet, quod debet esse certitudo, & non solùm dubium, quod Religiosus mortuus sit proprietarius, certitudo inquam moralis, quæ ex eius acta vita desumi potest. Laurentius de Peyrinis *tom.*1. *de subdito*, *quæst.* 2. *de paupertate*, *cap.*2. §.9. Barbosa *de offic. Parochi*, *cap.*26. *num.*47. Secunda est ex Concil. Trident. *sess* 25. *cap.*2. quod si quis deprehensus, vel conuictus fuerit de hoc peccato, *is biennio actiua*, *& passiua voce priuatus sit.* Aliqui tertiò dicunt, Religiosum proprietarium esse ipso facto à iure excommunicatum. Sed talis excommunicatio non reperitur expressa, nisi solùm in quibusdam Conciliis Prouincialibus Coloniensibus. Thomas de Iesu *suprà, cap. non dicatis*, *part.*2. *cap.*2. Ex *cap.* etiam *Monachi*, *de statu Monachor.* Monachus habens peculium à communione altaris iubetur remoueri. Bartholomæus à Sancto Fausto *de voto paupert. quæst.* 198. Ac tandem *ex capite cum ad Monasterium.* de Monasterio est expellendus, licet *cap. fin. de Regular.* talis expulsio correcta sit, & iubeatur talem Monachum deputandum Monasterij ergastulo, vbi pœnitentiam agat. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.*20. *num.*12. Sed notandum huiusmodi assignatas pœnas non incurri nisi solùm ab illis, qui retinent, vel possident aliqua contra voluntatem Superiorum. Etsi enim etiam dantes aliquid sine licentia peccent contra paupertatem, imò incurrant pœnas Constitutionis Clementis VIII. adductæ *suprà*, *num.* 52. *&* 55. pœnæ autem modò assignatæ præcipuè sunt impositæ pro prædictis retinentibus, Sanchez 7. *in Decalog. cap.*20. *num.* 11. *&* 13. Peytinis *tom.* 1. *de subdito*, *quæst.* 2. *de paupert. cap.* 2. §.9. Potest præterea peccatum proprietatis, si sit mortale, reseruari à Superioribus. Ex decreto Clement. VIII. *de reseruat. casuum.* Graffius 2. *part. decis. lib.*3. *cap.*19. *num.*5. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*20. *à num.* 11. Pro quo etiam vide Quarantam *in Summa, verbo casus reseruati*, Coriolanum *de casibus reseruatis* 2. *parte.*

Si quæras tandem an Religiosi non obseruantes 60 vitam communem, de qua egimus *à num.*7. sint proprietarij, & incurrant prædictas pœnas? Dico primò: In illis Conuentibus, in quibus talis Vitæ communis obseruantia viget, si aliqui Religiosi eam non obseruent, sunt proprietarij, & proprietariorum pœnis plectendi. Ratio est, tum ex dictis in Superioribus ex Decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum: tum quia, cum prædicti Religiosi teneant & possideant aliqua peculia, seu portiones, singularitatemque sequantur contra intentionem Regulæ, quam professi sunt, & voluntatem suorum Superiorum, præsertim Summorum Pontificum, qui supremi Superiores Religionum sunt, absque dubio erunt proprietarij, & talium pœnis plectendi. Quod confirmatur ex Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regular. cap.*1. vbi præcipit omnibus Regularibus, tam viris, quàm mulieribus, vt *Communem vitam*, *victum & vestitum fideliter obseruent.* Qui ergo hæc non obseruant, contra voluntatem Ecclesiæ, & Superiorum agunt, & si aliqua possident, vel retinent, contra Superiorum voluntatem id faciunt, ac perinde proprietarij, & proprietariorum pœnis puniendi sunt. Bartholomæus à S. Fausto *de voto paupertat. quæst.* 195. Dico tamen secundo: In aliis Conuentibus, in quibus prædicta communis vita non viget, vel propter impotentiam, aut nequitiam Superiorum, qui nequeunt, aut nolunt dare singulis Religiosis necessaria ad vitam, licet prædicti vitam communem non obseruantes in periculo magno suæ salutis, & transgressionis ferè quotidianæ voti paupertatis versentur: excusari tamen possunt à peccato proprietatis, si alio modo commodè viuere non possint, positis tamen conditionibus, & propter rationes assignatas *suprà à num.* 21. *& seqq.* Vide Bartholomæum à S. Fausto *de voto paupert. quæst.*196. *&* 197. Addendum tamen est, & valdè notandum, religiosos sic viuentes, quia commodè aliter viuere non possunt, aut vitam communem obseruare in prædictis Conuentibus, paratos esse debere ad recipiendam reformationem, & introductionem vitæ communis, si à Prælatis de nouo instituatur, seu restauretur, nec posse vllo modo tali reformationi, & institutioni vitæ communis resistere sub grauissimo peccato mortali. Ratio est, quia cum prædicta vita communis obliget omnes Religiosos sub peccato mortali, nec ab illius obseruantia excusari possint, nisi quia Prælati Monasteriorum non prouident illis de necessariis ad vitam, absque dubio cum constaret prædictis necessitatibus sufficienter prouidendum fore, nulla supererit ratio excusationis. Et hæc est communis sententia Theologorum, specialiter Syluest. *verbo Religio 6. quæst.*7. Valentiæ 2. 2. *disput.* 10. *quæst.*4. *part.* 2. Lessij *lib.*2. *cap.*4. *dub.* 5. Nauarri *comment.* 3. *de Regularibus*, *num.*36.

num. 36. Rodriguez 2. *part. Summ. cap.* 31. Bartholomæi à S. Fausto *de voto Paupert. quæst.* 195. *&* 196. Quorum plures præsertim loquuntur de obligatione Prælatorum ad prædictam Vitam communem in omnibus Conuentibus introducendam, prout & nos diximus *c.* 18. *n.* 14. Vide etiam dicenda *c.* 7. *n.* 19. Placuit tamen pro complemento huius materiæ adiungere hoc loco resolutiones aliquorum dubiorum quæ mihi à diuersis proposita sunt.

PRIMVM DVBIVM.

61 *De quodam decreto cuiusdam diffinitorij generalis cuiusdam Congregationis vnius Ordinis Mendicantium, quo tradebatur facultas cuidam Religioso disponendi & applicandi tempore suæ mortis Conuentibus suæ diœcesis res omnes sibi ad vsum concessas contra Constitutiones generales eiusdem Congregationis per quas talis applicatio bonorum defunctorum spectat ad Vicarium generalem illius.*

RESOLVTIO.

62 VIdetur tale decretum inualidum esse, nec posse subsistere. Primò quia est contra ius commune prohibens Religiosis professis testamentum condere, seu testari *ex auth. Ingressi, C. de Sacrosf. Eccles. & cap. Quia ingredientib.* 19. *quæst.* 3. *& cap.* 2. *de testam.* & communem sententiam Doctorum, specialiter Bartol. *lib.* 1. *quæst.* 3. *Cod. de Sacrosf. Eccles.* & ibi Bald. *num.* 15. Abbas *rubr. de testam. fin.* Franch. *ead. rubr. in* 6. *n.* 74. Rossell. *verb. testamentum* 1, *num.* 5. Syluest. *verb. testamentum* 1. *quæst.* 4. *ad fin.* Armill. *verb. testamentum, num.* 2. *fin.* & ibi Tabien. *quæst.* 2. *num.* 3. Nauarr.
63 *comment.* 2. *de Regular. num.* 22. *corol.* 10. Quod adeo verum est, vt nullus Prælatus, nec etiam Capitulum generale possit concedere Religioso facultatem testandi. Quia cum hæc prohibitio sit ex iure Canonico, quod est superius quibuscumque Prælatis, aut etiam Capitulis generalibus, non possunt contra illam ire. Fuluius Pacianus *cons.* 36. *num.* 103. Sanchez
64 *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 5. Vt perinde solùm ad
65 Papam spectet concedere talem indulgentiam Religioso, cum solus ille sit supra ius Canonicum, solumque permittatur Religioso facere aliquam schedulam qua roget Prælatum, vt det alicui ea quæ habet, ad vsum, iuxta ea quæ dicam inferius *cap.* 9. *num.* 19. cum hoc non sit facere testamentum aut codicillum, nec sit alicubi prohibitum, aut deroget voto paupertatis. Nauarrus *in Summ. cap.* 27. *& comment.* 2. *de Regularib. num.* 22. Graffius *part.* 1. *decis.*
66 *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 58. Talem autem dispositionem seu applicationem in re ipsa esse testamentum colligi potest ex definitione testamenti, quam affert Vlpian. *in leg.* 1. *ff. de testament.* quæ talis est: *Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri velit.* Quæ omnia conueniunt prædictæ dispositioni bonorum factæ à dicto Religioso: secus esset si non data esset illi facultas disponendi seu applicandi illa, sed tantum designandi personas, vel monasteria, quibus à Superioribus applicari deberent. Fuluius Pacian. suprà *num.* 103. *vsque ad* 108. Sanchez suprà *num.* 8.

67 Secundò, quia talis facultas disponendi de rebus quas Religiosus habet ad vsum etiam post mortem videtur contraria Concilio Tridentino *sess.* 25. *cap.* 2. *de Regular.* vbi inquit: *Administratio autem bonorum Monasteriorum seu Conuentuum ad solos officiales eorundem ad nutum Superiorum amouibiles pertineat.* Hæc enim dispositio genus quoddam administrationis est, cum sit gubernatio & distributio talium rerum iuxta conditiones certas & limitatas. Ludouicus Lopez 2. *p. Instruct. cap.* 4. *in princ.* Peytin. *tom.* 1. *de subd. q.* 2. *c.* 2. §. *Noto secundò.*

Tertiò, dato quod tale decretum validum esset & 68
subsistere posset, quia tamen fuit contra ius acquisitum, quod habet P. Vicarius generalis illius Congregationis ad disponendum de bonis fratrum defunctorum, similiter quia est contra constitutiones generales illius Congregationis, & decretum Cardinalis Pinelli eiusdem Congregationis Viceprotectoris, ideò strictè explicanda erat gratia per illud dicto Religioso concessa; ita scilicet vt posset disponere de prædictis bonis, quæ tempore mortis habebat, consulto tamen saltem quoad exequutionem illius gratiæ P. Vicario generali moderno, & tempore mortis illius Religiosi existenti, & non aliter: Gratia enim seu priuilegium contra ius commune vel ius tertiæ personæ acquisitum, strictè interpretari debet, prout colligitur ex *cap. sanè, c. Porrò, cap. in his, de priuil. & cap.* 1. *de rescript. cap. licet, de offic. Ordin. cap. suarum, de auth.* 69
& vsu Pal. Panormitanus *in cap. Certificari, de sepult. num.* 9. Syluest. *in Summ. verb. Priuileg. quæst.* 3. Nauarrus *in Manual. cap.* 12. *num.* 79. *vers. Illud autem,* Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 27. Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. disput.* 1. Bonacina *de legib. disp.* 1. *quæst.* 3. *punct.* 7. §. 1. *num.* 5. *&* 13. Et ratio vlterius esse potest, quia PP. definitores condentes tale decretum in fauorem dicti Religiosi, non debent præsumi alio modo illud condidisse, nec voluisse præiudicium afferre Vicario generali moderno, seu existenti tempore mortis dicti Religiosi, *l. nec auus, Cod. de mancip. liber.*

SECVNDVM DVBIVM.

De quodam Religioso, cui à Capitulo generali suæ 70
Congregationis concessa est facultas disponendi de bonis quæ habebat cum hac conditione: Dummodo tamen à Superioribus pro tempore requisitus rationem reddere paratus sis, eorùmque voluntati & dispositioni penitus subiaceas. *De quo quæritur, an dispositio talium bonorum facta inscio & penitus nesciente Vicario Generali eiusdem Congregationis, valida & licita fuerit.*

RESPONSIO.

HAc in re prætermisso an talis facultas concedi 71
potuit tali Religioso, de quo suprà dixi, & supposito quod potuisset concedi, credo nihilominus talem dispositionem bonorum factam nesciente Reuerendiss. Vicario generali eiusdem Congregationis irritam, inualidam, & illicitam fuisse.

Pro quo suppono primò, huiusmodi facultatem 72
tali Religioso concessam fuisse veluti quoddam priuilegium: nam fuit prima lex aliquid speciale concedens, quæ est definitio priuilegij sumpta ex Doctoribus *in rubr de priuil.* & Summistis *verb. Priuileg* ac D. Anton. 1. *part tit.* 29. *cap.* 1. Suppono secundò, intelligentiam huius priuilegij desumendam esse ex propria significatione verborum, quæ relata sunt, quia intelligentia priuilegij ex tenore verborum eius maximè pendet, ideò maximè spectandus est, iuxta *cap. Porrò, cap. Recipimus*, cum similibus *de priuil.* Suppono tertiò, tale priuilegium non absolutum, sed conditionatum vel quasi conditionatum esse, vt patet ex illa dictione *Dummodo*, quæ conditionem vel quasi

conditionem includit. Ex hoc autem sequitur, illud non operari suum effectum, nisi posita illa conditione. Tum quia conditio videtur importare formam substantialem, sine forma autem substantiali res esse non potest, *l. qui hæredem, §. vlt. de condit. & demonst.* Tum quia priuilegium non operatur vltra intentionem concedentis; priuilegium autem datum sub conditione indicat voluntatem concedentis esse conditionalem, ipsumque nolle priuilegium concedere, non adimpleta conditione.

75 Hoc supposito probatur resolutio primò, quia intentum Capituli generalis concedentis hanc facultatem prædicto Religioso, proculdubio fuit, vt ipsa vteretur sciente & approbante Vicario generali pro tempore existenti eiusdem Congregationis, vt patet ex illis verbis, *A Superioribus pro tempore requisitus rationem reddere paratus sis, eorumque voluntati & dispositioni penitus subiaceas.* Hæc enim necessariò supponunt scientiam Superiorum; non enim potuit prædictus Religiosus à præfatis Superioribus requiri, nec eorum voluntati aut dispositioni subiacere, si ignorarent talem facultatem ipsi concessam fuisse: necesse ergo est dicere intentionem concedentis talem facultatem fuisse vt vsus ipsius innotesceret Superioribus Congregationis, & cum inter illos supremus Superior sit dictus Vicarius generalis, proculdubio eius scientia & notitia desiderabatur. Quod etiam roboratur secundò, quia cum prædictus Reuerendiss. Vicarius generalis sit in possessione disponendi de bonis iure acquisito ex vi sui officij, non est credendum Capitulum illud generale concedens talem facultatem dicto Religioso, illam concessisse independenter à scientia & assensu Vicarij generalis pro tempore existentis, quia nunquam Princeps præsumitur velle alteri tollere ius quæsitum, aut inferre damnum

76 tertio in iure iam quæsito, nisi illud exprimat, *l. 2. §. si quis à Principe, ff. ne quid in loco pub.* Bartol. *in leg. Impuberi, ff. de admin. tut. num. 2. & in leg. Gallus, § & quid si tantum, ff. de lib. & posthum. in fin.* Panormitan. *in cap. 1. de Iudic.* Ioan. Andreas *in cap. si motu proprio, de prabend. in 6.* Syluest. *verb. Priuilegium, quæst. 3. & quæst. 9. in fin.* Rodriguez *tom. 1. quæst. 11. art 9.* Sanchez *lib. 8. de matrimon. disput. 7. num. 6. in fin.* Suarez *lib. 8. de legib. cap. 28. num. 10.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. disput. 16. quæst. 5. num. 5.* Tertiò quia in quocumque priuilegio semper subin-

77 telligitur clausula, *Salua iustitia*, vt docent Ioan. Andreas, quem citat Panormitan. *in cap. Certificari, num. 9. de sepult.* Salas *de legib. disput. 17. sect. 8. num. 47.* Tamburinus suprà *num. 6.* Cum autem sit contra iustitiam Vicarij generalis pro tempore existentis, quod aliquis Religiosus prædictæ Congregationis disponere possit de bonis, quæ habet ad vsum independenter à scientia & assensu ipsius, proculdubio credendum est facultatem concessam dicto Religioso includere hanc conditionem scientiæ & as-

78 sensus ipsius. Quartò, quia priuilegium contra ius commune, statutum, seu consuetudinem strictè explicandum est, ita vt minus quàm fieri possit contrarietur eidem iuri communi, statuto seu consuetudini, vt colligitur non solum ex eo quod tale priuilegium est odiosum, ac per consequens restringendum iuxta Regulam iuris *Odia restringi, fauores conuenit ampliari, & cap. sanè, de priuileg.* Sed etiam ex Sanchez suprà *disput. 1. num. 3.* Bonacina etiam suprà *disput. 1. quæst. 3. punct. 7. §. 1. num. 8.* Cum autem sit contra ius commune, statutum & consuetudinem dictæ Congregationis talis dispensatio bonorum Religiosi facta sine scientia & assensu Superioris Prælati illius, non est censendum concessam fuisse facultatem hoc modo, sed dependenter ab illa. Ex quo sequitur, dictam distributionem bonorum factam sine scientia, & assensu dicti Reuerendissimi Vicarij generalis fuisse, vt dixi, irritam, inualidam, & illicitam.

TERTIVM DVBIVM.

Contigit in quadam Religione grauissima, quod quidam Religiosus inuentus sit proprietarius, & cum proprius Prælatus eum punire vellet seu declarare incursum in pœnam designatam à Concilio Tridentino sess. 25. cap. 2. ab aliquibus dubitatum fuit, an id facere posset. Idcirco de ea re consultus sic sentio, præmittendo primo Religiosi proprietarij pœnas. 79

RESPONSIO.

INter Religiosi proprietarij pœnas Spinus *in spec. testament. gloss. 12. num. 15.* & Turrecremat. *cap. Non dicatis, art. 3. num. 6. vers. 12. quæst. 1.* tenent numerari debere de iure communi excommunicationem; pro qua sententia refert Spinus Felynum & Ludouicum Gomez. Verumtamen nec isti Authores id tenent, vt notat Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 20. num. 14.* neque est verum talem excommunicationem iure communi proprietariis impositam esse, cum nullus textus pro ea afferatur. Sanchez suprà, Fagundez *de præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 5. num. 13.* Tamburinus *de Iure Abbatiss. disput. 8. quæst. 12. n. 7.* Occasionem tamen habuerunt id dicendi, quia in aliquibus Conciliis hæc pœna statuta inueniatur, vt patet ex Concilio Coloniensi sub Conrado Archiepiscopo anno 1260. celebrato, vbi *tit. de Monachis & eorum conuersatione & vita, cap. 11.* statuitur, quod Abbates excommunicationis sententiam semel in anno scilicet Sabbato proximo ante Dominicam *Lætare* contra proprietarios solenniter in Capitulo publicent. Idem præcipitur in Concilio Coloniensi sub Henrico Archiepiscopo, anno 1310. celebrato *cap. 28. tit. de Monachis & Monialibus*, & Syphridus Archiepiscopus Coloniensis in quibusdam statutis postea authoritate Apostolica confirmatis à Nicolao Cussano Cardinali in Concilio Prouinciali Coloniensi celebrato anno 1452. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ præcepit, vt Monachi proprium non habeant. Horum Concilij decretorum meminit Trullus *lib. 1. de Ordin. Canon. regul. cap. 23.* quem refert & sequitur noster Thomas de Iesu *in tractat. de proprietate, part. 2. cap. 2.* ac Tamburinus suprà. Si objiciantur verba illa *cap Monachi, de stat. Monach.* videlicet: *Qui verò peculium habuerit, à communione remoueatur altaris.* Respondeo vel illa non intelligenda de excommunicatione, sed de interdicto, aut alia pœna spirituali, vel si intelligantur de excommunicatione, non sonant excommunicationem latæ sententiæ, sed ad summum *ferenda*.

80 81 82

83 Creditur etiam inter pœnas proprietariorum censeri debere eiectionem à Monasterio. Eo quod Innocent. III. *in cap. Cum ad Monasterium, de stat. Monach.* dicat: *Si verò post hoc proprietatem aliquam fuerit deprehensus habere* (intellige Monachus) *regulari monitione præmissa de Monasterio expellatur.* Sed neque istam pœnam subsistere notant Abbas *ibid. num. 13.* Sanchez suprà *num. 12.* Tamburinus suprà *num. 5. & 6.* Eo quòd à Greg. IX. *in cap. vltimo de regular.* correcta videatur, quatenus ibi statuitur, vt Religiosi fugitiui & eiecti de Monasterio *annuatim* requirantur, & ad Monasterium reuerti cogantur, quod vix stare potest cum expulsione ab Innoc. III. statuta.

statuta. En verba illius Capitis: *Ne Religiosi vagandi occasionem habentes salutis propriæ detrimentum incurrant, & sanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur: statuimus vt Præsidentes Capitulis celebrandis secundum statutum Concilij generalis, seu Patres, Abbates, seu Priores, fugitiuos suos & eiectos de Ordine suo requirant solicitè annuatim. Qui si in Monasteriis suis recipi possunt secundum ordinem regularem, Abbates seu Priores eorum monitione praeuia per censuram Ecclesiasticam compellantur ad receptionem ipsorum, salua Ordinis disciplina. Quod si hoc regu-*

84 *laris Ordo non patitur, authoritate nostra prouideant vt apud eadem Monasteria in locis competentibus, si absque graui scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religiosis domibus eiusdem Ordinis ad agendam ibi pœnitentiam talibus vitæ necessaria ministrentur. Si vero huiusmodi fugitiuos vel eiectos inobedientes inueniunt, eos excommunicent, & tandiu faciant ab Ecclesiarum Prælatis excommunicatos publicè nunciari, donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur.* Dicere etiam possumus dispositionem illam *cap. Cùm ad Monasterium*, correctam, imò sublatam fuisse per decretum de apostatis & eiectis S. Congregationis Concilij sub Vrbano VIII. & eius facultate editum anno 1624 vbi sic ad intentum: *Ad hæc vt in posterum è Religionibus nullus legitimè professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis, verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte statutis & constitutionibus cuiusque Religionis & Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni spatio in ieiunio & pœnitentia probetur in carceribus, proinde vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia; elapso autem anno, si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua pertinacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre ejici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonnisi instructo secundum eorum stylum & constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen vsque ad primum generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex iustis & necessariis causis expellere oportebit, eiectio fieri possit à Generali cum consilio & assensu sex Patrum, vt supra, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione; seruata tamen in reliquis forma superius præscripta.* Talis ergo pœna expulsionis à Monasterio propter proprietatem Religiosi, saltem hoc tempore, nullo modo subsistit, quo iuxta hoc decretum nullus eiici potest, nisi sit verè incorrigibilis, & cum conditionibus assignatis.

85 Pœna autem quæ in omnium sententia his temporibus extat, quæ cum sit à Concilio Tridentino imposita, iuris communis appellari debet, est quam idem Concilium *sess. 25. de Regular. cap. 2. in fin.* iis verbis contra proprietarios imposuit: *Si quis* (scilicet Regularis) *aliter quicquam tenere deprehensus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua & passiua voce priuatus sit, atque etiam iuxta suæ Regulæ & Ordinis Constitutiones puniatur.* Pro quo videndi Nauarrus *in cap. Non dicatis, 12. quæst. 2. not. 1. num. 33. & seqq.* Ludouicus Beja *respons. cas. consc. part. 3. cas. 36 & p. 4. cas. 17. & cas. 32.* Bartholomæus à S. Fausto *in Thesaur. Relig. lib. 8. quæst. 198.* Sanchez, Fagundez,

86 Thomas de Iesu & Tamburinus relati, ac Barbosa *in Collect. Doctor.* ad hunc locum Concilij, *num. 31. & 32.* Notandum autem hanc pœnam non incurri ab iis qui proprietarij fuerint, proptereà quod dederint vel receperint aliquid contra voluntatem Superiorum, sed tantùm quia tenuerint, aut possederint: dicitur enim in textu, *tenere deprehensus*. Palacios *in 4. dist. 38. disp. 1. ad fin.* Sanch. suprà *num. 13.* Fagund. suprà *num. 14.* & Barbosa suprà. Notare etiam videtur Fagundez *num. 15.* ad incurrendam hanc pœnam non sufficere qualecunque peculium proprium; aut proprietatem, sed requiri *magnum peculium*. Veruntamen 87 sine fundamento sufficienti hoc dicitur, cum Concilium nihil tale dicat, sed generaliter loquatur in eo capite, vel de eo qui habuerit *bona immobilia, vel mobilia cuiuscunque qualitatis fuerint, tanquam propria*, vt in prioribus verbis eiusdem capitis exprimitur: vel de eo qui habuerit bona stabilia, *etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut com-* 88 *mendam*, vt in sequentibus; vel mobilia, aut supellectilem superfluam, aut non conuenientem *statui paupertatis*, vt in posterioribus. Rectiùs tamen dicitur cum Sanchez, Bartholomæo à S. Fausto & Barbosa, hanc pœnam non incurri ante sententiam Iudicis: Attento quod ad incurrendas pœnas, etiam ipso iure incursas (maximè si in ipsis non ponitur clausula, *absque vlla declaratione*, vel similis) requiritur legitima declaratio, iuxta Glossam singul. & recept. *Clem. 1. de censib.* Felynum *in cap. Rodulphus, num. 14. de rescript.* Nauarr. *lib. 5. cons. de sent. excomm. cons. 23. num. 2.* in impressione Romana 1590. & plures alios infra referendos. Idcirco huius Consulti dubitationi locus datur, quis scilicet sit Iudex ille ad quem spectat declarare Religiosum incurrisse pœnam istam priuationis ad biennium vocis actiuæ & passiuæ, & quomodo id facere debeat.

Et quoad primum Franciscus Pelizar. *in man. Regul. tom. 2. tract. 7. c. 6. sect. 1. num. 11.* dum quæsiuisset cuius Iudicis sit facere sententiam declaratoriam criminis, in casu quo Regulares commiserint delictum sub pœnis priuationis, &c. prohibitum, respondet: *Id spectare ad illum ipsum qui tulit pœnam, adeoque si ea lata est in aliqua Constitutione Pontificia, spectare ad Papam; si in aliquo decreto S. Congregationis, ad ipsam S. Congregationem; si in Constitutionibus Ordinis, ad Prælatos Regulares, & quidem etiam locales, saltem de iure communi. Ratio responsionis est, quod illius est declarasse pœnam fuisse incursam, cuius est eam imponere; alioquin facultas imponendi pœnam esset frustratoria, ac inutilis.* Fauet ipsi, quod cuius est legem condere, eiusdem est eandem interpretari, vt habetur *in cap. Inter alia, de sent. excom. & in cap. sicut, §. Ex his 11. quæst. 1. & in l. vlt. C. de legibus, & in l. in prætoris, ff. prætor. stipul.* Syluest. *verb. casus, quæst. 1. casu 7.* vbi dicit secundum Hostiensem idem esse dicendum si dubitetur de Apostolico rescripto, ita quod ab alio per viam determinationis solui non potest quàm à Summo Pontifice, ad quod allegat *c. 2. de offic. deleg.* Idem etiam dicit esse intelligendum secundùm eundem de interpretatione statuti facti per legatum, cuius iurisdictio finita est, nec alius ei successit. Idem & de dispensatione in casibus quæ per eadem statuta Papæ reseruantur. De quo etiam Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 7. art. 8. concl. 1.* Fauet etiam illi Rodrig. *tom. 1. qq. regul. q. 11. art. 1.* dum ex aliis affert, quod in casibus dubiis ad Principem est recurrendum, si eius præsentia de facili haberi potest, sin autem iudicandum esse per rationem naturalem & verisimilem. 89

Teneo tamen Iudicem ad quem spectat declarare 90 Religiosum incurrisse in dictam priuationem, esse suum Prælatum, siue Superiorem regularem. Quod ex duplici capite præsertim ostendendum. Primum est, quia pro comperto omnibus est, Regularium Superiores habere in ipsos iurisdictionem quasi Episcopalem, vt docent Nauarr. *lib. 1. cons. de tempor. ordin. cons. 56.*

conf.36.num.vnic. & in summ. cap.12. num.75. Sanch. *lib.8. de matrim. disp. 3. num. 9.* Gloss. *in Clem. 1. de rebus Eccles. non alien. verb. proprij*, & habetur expressè *in cap. Abbates, de priuil. in 6.* Illud *quasi Episcopalem*, excludit tantummodo ea quæ Ordinis sunt Episcopalis, vt conficere chrisma, conferre Ordines, &c. Gloss. *in dict. cap. Abbates, verb. quasi Episcopalem,* Peyrin. *tom.1. priuil. minim. in Constit vnic. Pirri, §.8. num.46.* Marc. Vidal. *in Arca vitali de casibus reseru. Inquis.1. num.87.* & alij quamplures. Secundum est quod Episcopi iure ordinario sunt Iudices in omnibus causis ad forum Ecclesiasticum spectantibus. Concilium Tridentinum *sess. 2. de reform. cap.10.* Marc. Anton. *var.lib.1.resol.15. num.3.* Franc. Leo *in Thes. For. Eccles. part.1.cap.1. num.70.* Praxis noua Episcop. *part.2. cap.4. num.3.* Viuian. *in praxi Jurisp. p 2.lib.7.cap.3. num.5.* Zerol. *in praxi Episcop. part.1. verb. Instantia, §4.* Tusch. *de visit. lib.1.c.33. post num.3.* Monald. *conf.decis.94.* Aloys. Ricc. *in col-*
91 *lect. decis. part.4. collect. 1353. in fin.* Eo præsertim quod iuxta vulgare axioma Theologorum Episcopi in suis diœcesibus omnia possunt quæ Summus Pontifex in vniuerso Orbe, exceptis specialiter reseruatis, *argum. text. in cap. ad honorem de author. & vsu pal. in cap. Nouit, ad fin. de Iudic.* & post Sot. *de Iustit. lib.10.quæst.1.art.3. concl.1.* & aliis locis quæ commemorat Henriq. *in summ. lib.10. cap.35. §.2. in comm. lit. D.* Gom. *in repet. cap.1. num.33. de constit. lib.6.* Stephan. de Gaëta *in repet. cap. Ad limina 30. quæst. 1. in princ. num.6.* Ex quibus tale argumentum formatur. Episcopi possunt declarare incursum in hanc & alias pœnas Canonicas quemcumque sibi subditum transgressorem quarumcumque sanctionum Apostolicarum: sed Prælati Regulares habent in suos subditos æquam cum Episcopis authoritatem: possunt ergo ipsi similem declarationem facere cum contigerit Regulares sibi subiectos similium Apostolicarum sanctionum transgressores extitisse, ac perinde poterunt quoque proprietarium Religiosum qui dictam Conciliarem & Apostolicam determinationem transgressus fuerit, in pœnam ibi positam incurrisse declarare.

92 Accedit quod ad Episcopum pertinet Sacrorum Canonum transgressorem per debita remedia cohibere, Franc. Cesped. *in tract. de exempt. Regul c.16.dub.247. n.1.* ex Cartario & Marc. Anton. Genuens. Maximè circa obseruantiam Concil. Trid. vt ex dicendis constabit. Quo ergo iure hæc authoritas Regulari Prælato respectu sui subditi denegari potest, cum vt præmissum est, habeat super illum & alios sibi subiectos eandem quam Episcopus iurisdictionem?

93 Idem fulcitur intentum ex communi praxi & stylo Episcoporum, aliorum Prælatorum & Superiorum Regularium, quo semper, & ex vi sui muneris & officij puniunt & puniri adnituntur suos subditos transgressores decretorum ipsius Concilij Tridentini, Bullarum Summorum Pontificum & Sacrorum Canonum, eos declarando incurrisse in pœnas illorum, & eas ipsis infligendo: videlicet quia bona Ecclesiastica in casibus non permissis alienarunt, clausuram non obseruarunt, in diuersi sexus Monasteria intrarunt, abortum procurarunt, bannitos receperunt, in excommunicationem, censuramve aliquam aut irregularitatem inciderunt; periuri, Clericorum percussores, simoniaci, fures, homicidæve fuerunt, aut similia crimina perpetrarunt. Imò generaliter loquendo de omnibus delictis suorum inferiorum, exceptis maximè quoad Regulares iis quæ ad S. Officium spectant, cognoscendo. Nec vnquam pro illis inquirendis, declarandis, aut puniendis ad Sedem Apostolicam recursum habent: quin potiùs solent ad eandem Sedem referri, si negligentes in huiusmodi causis gerendis fuerint reperti.

Quorsum ergo in vna & singularissima causa, quæ propriissima Religiosorum est, transgressione videlicet voti paupertatis non poterunt ea omnia facere, quæ ipsi & alij Iudices in similibus agere possunt, & solent? Ecce autem hoc praxi etiam S. Congregationis patet ex eo quod ab ipsa sæpissimè delicta Regularium remittuntur punienda ab ipsorum Prælatis, vt speciatim video fecisse S. Congregationem Regularium die 24. Ianuar. 1631.

Maximè etiam corroboratur intentum Concil. Trident. Postquam enim *cap.2.* prædictum decretum statuit, posteà in eadem *sess.25 de Regul.cap.22.* hæc decernit de illo & aliis decretis in ea sessione positis. 94
Hæc omnia & singula in Superioribus decretis contenta, obseruari S. Synodus præcipit in omnibus cœnobiis, ac Monasteriis, Collegiis, ac domibus quorumcumque Monachorum ac Regularium, necnon quarumcumque Sanctimonialium, Virginum, ac viduarum, etiamsi illæ sub gubernio Militiarum, etiam Hierosolymitanæ viuant, & quocumque nomine appellentur sub quacumque Regula, vel Constitutionibus, & sub custodia, vel gubernatione, vel quavis subiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuscumque Ordinis Mendicantium, vel non mendicantium, vel aliorum Regularium Monachorum, aut Canonicorum quorumcumque, non obstantibus eorum omnium & singulorum priuilegiis sub quibuscumque formulis verborum conceptis, ac mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon Constitutionibus & Regulis etiam iuratis, atque etiam consuetudinibus, vel præscriptionibus etiam immemorabilibus. Si qui verò Regulares, tam viri, quàm mulieres sunt qui sub arctiori Regula, vel statutis viuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum Instituto, & obseruantia Synodus amouere non intendit. Et quia S. Synodus desiderat vt omnia & singula supradicta quamprimum exequutioni demandentur, præcipit omnibus Episcopis in Monasteriis sibi subiectis, & omnibus aliis ipsis in Superioribus decretis specialiter commissis, atque omnibus Abbatibus & Generalibus & aliis superioribus Ordinum supradictorum, vt statim prædicta exequantur. Et si quid exequutioni mandatum non sit, Episcoporum negligentiam Concilia Prouincialia suppleant & coerceant, Regularium verò Capitula Prouincialia & Generalia, & in defectum Capitulorum Generalium Concilia Prouincialia per deputationem aliquorum eiusdem Ordinis prouideant. In quibus Concilij verbis si expendantur illa, *obseruari S. Synodus præcipit in omnibus Cœnobiis, ac Monasteriis,* &c. ac illa, *Abbatibus & Generalibus & aliis Superioribus Ordinum supradictorum, vt statim prædicta exequantur,* manifestè elicitur mentem Concilij esse quod priuatio illa vocis actiuæ, & passiuæ ad biennium imposita, *c.2. eiusd. sess.* contra Monachos proprietarios exequutioni mandetur à dictis Superioribus, ac per consequens quod possint & debeant declarare subditos suos proprietarios repertos incidisse in dictam pœnam: siquidem nullo alio modo possunt illam exequutioni demandare nisi isto. Vnde pro exequutione huius & aliorum decretorum Concilij subiicitur eo cap. 22. *Hortatur etiam S. Synodus omnes Reges, Principes, Respublicas & Magistratus, & in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipit vt velint prædictis Episcopis, Abbatibus, ac Generalibus, & cæteris Præfectis in superius contenta reformationis, exequutione suum auxilium, & authoritatem interponere, quoties fuerint requisiti, vt sine vllo impedimento præmissa rectè exequantur ad laudem Dei omnipotentis.*

Nec incongruè etiam afferri potest pro asserti maiori robore id quod Pius IV. in Bulla *Benedictus Deus,* de anno Incarnationis Dominicæ 1563. & quæ est confirmatoria Concilij, sic dixit: *Mandamus autem in virtute Sanctæ Obedientiæ, & sub pœnis à Sacris Canonibus constitutis, aliisque grauioribus, etiam priuatio-*

nis

nis arbitrio nostro infligendis, vniuersis & singulis venerabilibus fratribus nostris Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis quibusuis Ecclesiarum Prælatis cuiuscunque status, gradus, ordinis & dignitatis sint, etiamsi Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta & statuta in Ecclesiis suis, Ciuitatibus & diœcesibus, & in iudicio & extra iudicium diligenter obseruent, & a subditis quisque suis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obseruari; contrafactores quoslibet & contumaces per sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, etiam in ipsis decretis contentas, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam si opus fuerit brachij sæcularis auxilio. Etenim illud *quibusuis Ecclesiarum Prælatis*, cum ad Regularium Superiores extendatur, indigitat vtique ad illos etiam suo modo pertinere Concilij exequutionem, & punitionem suorum subditorum, si contra ipsum transgressores inueniantur.

96 Vrgeri etiam, & aptè confirmari potest thema propositum, quia cum sæpius inter Regulares (proh dolor) contingat quod aliqui reperiantur proprietarij, & decreti Concilij transgressores, nunquam tamen lectum, visum vel auditum est, quod pro ipsorum punitione, seu declaratione quod incurrerint dictam pœnam, ad Papam, S. Congregationem, aut aliud Tribunal extra Ordinem recurrerint Superiores, sed ipsi authoritate Ordinaria, qua fulgent id exequuntur. Quod signum eiusdem est, eam potestatem apud ipsorum Regularium Superiores residere. Ad quod faciunt per similitudinem Baldus *in cap. Nihil, sub num.* 15. *vers. Item quod lege, de elect.* Gomez *in regul. de Annal. quæst.* 2. *num.* 2. *vers. Nam vt inquit Baldus*, Gonzales *super regul.* 8. *Cancellar. gloss.* 56. *n.* 120. Et quod molestissimum esset ad Papam, vel S. Congregationem recurrere pro tali declaratione; aut ipsi Papæ, aut S. Congregationi imponere onus id declarandi. Gonzalez suprà *num.* 121. Præsertim quia cum habeamus eiusdem Concilij declarationem *in d. c.* 22. *sess.* 25. & in Bulla Pij IV. relatis, frustra est ab illis alia declaratio expectanda.

97 Huius porro asserti Authores etsi non in terminis terminantibus, quia forsan nullus de hoc casu dubitauit, in similibus tamen & æquipollentibus sunt Lessius, Sanchez, Molina, Suarez & Azor, quos refert & sequitur Thesaur. *in praxi, part.* 1. *cap.* 5. §. *Amplia secundò*, quatenus dicunt quod pœna priuans re aliqua non obligat nisi post sententiam declaratoriam factam à *Iudice*. Quis enim est iste Iudex respectu Regularium, nisi ipsorum Prælatus, vel Superior? Ad illum ergo spectabit declarare suum subditum incidisse in talem priuationem. Et magis in terminis de pœnis puræ priuationis, qualis est ista à Concilio designata, quod etiam requirant talem declarationem, tenent Nauarrus, Molina, Sanchez, Filliuccius, Tannerus, Barbosa, Castellinus, Granadus, Diana, & Malderus, quos refert idem Thesaurus suprà, §. *limita* 1. & *c.* 29. §. *Alij tamen.*

98 Quæ autem ex Pelizario contra doctrinam traditam obiecimus, nihil ipsi obsunt: solùm enim euincunt iudicialem definitionem, seu interpretationem prædicti Canonis Concilij, aliarumve Constitutionum Pontificiarum solùm ad Summum Pontificem pertinere, propter iura & auctores superius relatos: non verò quod doctrinalis interpretatio seu declaratio illis adhiberi non possit ab alio qui inferior Papa sit. Communis namque Doctorum sententia oppositum tenet, pro quo Glossa *in cap. Cùm venissent, de Iud.* & Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 11. *artic.* 5. vbi sic: *Respondeo dicendo, quod iudicialis definitio, seu interpretatio priuilegiorum Sedis Apostolicæ reseruatur Summo Pontifici, vt iura decernunt, non tamen prohibetur doctrinalis, seu Magistralis declaratio, quam non solùm Prælati Religionum, sed etiam quicunque literati secundum naturalem rationem & iuris fundamenta præstare possunt priuilegiis & legibus quibuscunque, non solum respondendo particularibus quæsitis, sed etiam publica commentaria edendo.* Eadem fermè Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælat. quæst.* 7. *art.* 8. Casu etiam quod Summi Pontificis declaratio etiam doctrinalis requisita esset pro suis aut Conciliorum decretis, siue Constitutionibus, id solum esset verum in ambiguis, obscuris & incertis, non verò in claris & manifestis, provt in præsenti casu contingit. Azor. *Instit. moral. tom.* 1. *lib* 5. *cap.* 16. *quæst.* 16.

CAPVT VII.

De obligationibus Religiosorum ratione Regulæ sui Ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Regula Religionum quid sit.*
2 *Quicunque Religiosus astrictus est ad Regulam obseruandam.*
3 *Quot sint regulæ in Ecclesia approbatæ.*
4 *Tenentur Religiosi ad Regulam non solùm ratione professionis, sed etiam præcepti Pontificij.*
5 *Qualiter teneantur Carmelitæ obseruantes ad regulam Alberti.*
6 *Aliqua quæ continentur in Regula obligant ad mortale, alia ad veniale, alia ad neutrum.*
7 *Quæ spectant ad obseruantiam votorum obligant ad mortale.*
8 *Quæ ponuntur vt opera superogationis, & de consilio, ad nullam culpam.*
9 *Quid quando Regula præscribit aliqua, quæ aliàs erant ex præcepto.*
10 *Si Regulæ institutor explicuerit, quod nolit Religiosos obligare ad culpam, non obligat ad illam quoad obseruantiam Regulares.*
11 *Quando tamen non explicuit suam mentem, acceptio, & existimatio Religionis attendi debet.*
12 *Quid quando nec de hoc constat.*
Attendendum est ad grauitatem vel leuitatem materiæ. ibid.
13 *Item ad verba quibus Regulæ institutor vtitur.*
14 *Quanta sit obligatio regulæ Carmelitarum.*
15 *Transgressio præceptorum Regulæ quamvis ad lethale crimen non pertingat, inter limites tamen venialis offensa graue peccatum est.*
16 *Quando Regula Religionis alicuius fuerit relaxata, quomodo ad illam teneantur Religiosi*, & numero 17. & 18.
19 *Si tamen Summus Pontifex, vel alij Superiores Regulam sic relaxatam reformare vellent, tenentur Religiosi non resistere.*
20 *Quid in casu talis reformationis dicendum de Religiosis, qui sunt delicati viribus.*
21 *An possint Religiosi ex vi Regulæ obligari ad confessionem venialium.*
22 *Quid sentiendum de operibus supererogationis, quæ sunt suprà Regulam.*
23 *Quid de præcepto Regulæ ad laborandum.*
24 *Quid de oratione mentali.*
25 *Silentium regulare quomodo obliget.*
26 *Ieiunia Regulæ quomodo obligent iuuenes.*
27 *Quid in casu quo Natiuitas Domini inciderit in Feria sexta, vel Sabbatum.*
28 *Quid præcipiatur circa obseruationem Regulæ à Concilio Trident.*

An

1 REGVLA Religionum est quasi exemplar, & mensura eorum, quæ ex vi votorum tenentur exequi Religiosi, ita vt sicut non tenentur obedire nisi in his, quæ aliquo modo Regulam professam concernunt, vt diximus *c.4.n.9.* sic è contra omnia, quæ ex vi votorum facere tenentur, debent esse in Regula contenta. Dicitur enim regula, vt inquit Isidorus 6. *Etymol.c.16.* eo quòd ducit, nec aliquando aliorsum trahit, vel quòd regat, vel quòd normam rectè viuendi præbeat, vel quòd distortum, prauumque corrigat. Suarez 4.*tom.de Relig. lib.1.c.1.§.1.*

2 Quicunque Religiosus astrictus est suam regulam obseruare. Eo quòd omnes profitentur Regulam, & promittunt obedientiam secundùm regulam: quemadmodum Carmelitæ, qui expressè dicunt in professione sua, promittere *Obedientiam, & Castitatem, & Paupertatem secundùm Regulam prædicti Ordinis.* Vnde regula imponit aliquam necessitatem operandi, siue ad culpam, siue ad pœnam, quia hoc est de ratione legis, & per quod differt à consilio. Suarez 4.*tom. de Relig. lib.1.c.2.n.1.*

3 Præter quatuór in Ecclesia approbatas regulas, scilicet Sanctorum Basilij, Augustini, Benedicti, & Francisci, est etiam quinta alia Regula à Diuo Alberto Ierosolymitano Patriarcha Carmelitis tradita, approbataque, & confirmata ab Honorio III. Gregor. IX. Innoc IV. Alex. IV. Vrban. IV. Nicolao IV. & Bonifac. VIII. Correcta, & mitigata ab Eugen. IV. Insuper ante illos approbata etiam, & confirmata ab Innoc. III. & implicitè à Concilio Lateranensi *c.13.* & Lugdunensi, vt refertur *in cap.vnico, de Religiosis domibus in 6.* Thom. de Iesu *in exposit. sup. Regul. part.2. dub.3.* Ioannes Pintus de Victoria *in Hierar. Carmelit. tract.2.c.13.* Eius autem scopus est, tum vita contemplatiua, tum actiua, quæ ad proximorum salutem, & ipsorum conuersionem attendit. Thom. Vvaldens. *de Sacrament.tit.9. cap.74. n.7.* Thom. de Iesu vt suprà, *à dub.4.*

4 Tenentur etiam Religiosi ad obseruantiam Regulæ, non solùm quia professi sunt secundùm ipsam viuere; sed etiam, quia Pontifices approbantes illam, præcipiunt etiam, vel explicitè, vel saltem implicitè illius obseruantiam. Hoc patet in Regula Carmelitarum ab Alberto tradita, quam declarantes, & mitigantes nomine Innocentij IV. Hugo Cardinalis S. Sabinæ, & Guilliel. Anteradensis Episcopus, sic dicunt: *Qua fungimur, auctoritate mandamus, quatenus Regulam à vobis correctam. declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, deuotè recipientes, eam firmiter obseruetis.*

5 Non verò tenentur Carmelitæ ad obseruantiam Regulæ Alberti, prout ab ipso tradita est, sed prout mitigata fuit ab Eug. IV. & suprà *n.3.* visum est. Ratio est, quia ipse Eugenius hoc exposuit, dicens: *Decernentes eos, & eorum singulos circa præmissa ad arctiorem obseruantiam, quæ suprà præmittitur, occasione professionis in dicto Ordine emissæ, vel in posterum emittenda, minimè teneantur.* Conditiones autem illæ à Pontifice assignatæ (scilicet quod concessio non valeat iis, qui ex confidentia ipsius illicita perpetrauerint, & quod teneantur Religiosi per vnum annum vna die septimanæ cuiuslibet ieiunare, vel simile pium opus efficere) non sunt propositæ pro gratia mitigationis Regulæ potienda, sed pro obtinenda Indulgentia Plenaria remissionis in articulo mortis, quam iisdem Religiosis ibidem concessit. Ita enim infertur ex contextu Bullæ, & ex alia simili ab eodem Pontifice Fratribus Benedictinis Vallisoletani Monasterij concessa. Ioannes Pintus de Victoria *in Hierarch. Carmelit. tract.2.c.16.*

Non tenentur Religiosi obseruare omnia, quæ continentur in Regula sub culpa mortali, sed aliqua sub mortali, alia sub veniali, alia etiam neque sub veniali. Ratio est, quia eo modo obligantur Religiosi obseruare ea, quæ continentur in Regula, secundùm quod ipsa Regula præscribit: Regula autem quædam præscribit vt obligatoria ad mortale, alia solùm ad veniale, alia ad nullam culpam. D.Thom. 2.2. *q.186. art.9.* Vasquez 1.2.*disp.161.cap.4.num.16.* De iis autem modò dicemus. 6

Et, in primis, ea quæ sunt in Regula, & spectant ad obseruantiam votorum essentialium Religionis, videlicet castè, & sine proprio viuere, &c. sine dubio obligant ad mortale, quantum est ex genere suo, nisi fortè ratione paruitatis materiæ solùm obligent ad veniale. Ratio est, quia hoc modo obligant ipsa vota. S.Thom.& Caiet.2.2.*q.186.art.9.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.9. num.8.* 7

Ea autem, quæ sunt in regula, & solùm ab illa præscribuntur, vt opera supererogationis, & de consilio, qualia sunt abnegare se in omnibus, habere Deum præsentem, exercitia humilitatis, mortificationis, &c. non obligant ad culpam, neque mortalem, neque venialem. Ratio est, quia ista opera non proponuntur vt præcepta, sed solùm pertinent ad maiorem charitatem Religiosorum exercendam: non ergo obligant ad culpam, cùm illa tantùm sit in transgressionibus præceptorum. S.Thom.& Caiet. vt suprà, Sanchez vt suprà *num.10.* 8

Quando regula præscribit aliqua, quæ aliàs sunt sub præcepto, v.g. diligere Deum, aut proximum, dicere horas Canonicas, &c. illa obligant ad mortale, vel veniale, secundùm quod aliàs obligarent. Ratio est, quia regulariter loquendo non proponuntur hæc in regula tanquam noua præcepta, sed solùm cum intentione reducendi in memoriam ea, quæ aliàs præcepta sunt à Deo, vel Ecclesia, & illa commendandi. Caiet. *vt supr.* Valentia 2.2.*disp.10.q.4.punct.5.* Dato autem, quòd in Regula ponerentur cum intentione inducendi nouam obligationem seu præceptum (quod ex circumstantiis attendendum est) transgressio talium includit duas malitias, alteram ex proprio obiecto, alteram ex circunstantia Voti, quod frangitur transgrediendo Regulam ex Voto promissam. Ratio est, quia licet diuersitas præceptorum non faciat diuersitatem specificam in peccatis (cum constet non committere duplex peccatum eum, qui frangit ieiunium die, quo est duplex præceptum ieiunandi, alterum ratione Quadragesimæ, alterum ratione temporum, vel Vigiliæ) tamen quando peccatum habet oppositionem ad diuersas virtutes est in illo duplex malitia. In proposito autem transgressio Regulæ habet oppositionem ad virtutem Religionis vltra eam, quam habet ad illam, cui opponitur obiectum talis peccati. Valentia 2.2. *disp.10. q.4. punct.5.* Sanchez *lib.6. in Decalog.c.4.n.6.* Hæc autem malitia ex circunstantia contra Religionem sequitur naturam malitiæ ex obiecto, ita vt sit mortalis, vel venialis, sicut illa fuerit. Authores *vt suprà.* 9

Loquendo de obseruantiis Religionis à Regula præscriptis 10

præſcriptis, quæ non proponuntur vt meta conſilia, neque ſunt directè de votis promiſſis, aut de rebus aliàs præceptis, ſed ſunt obſeruantiæ quædam externæ ordinatæ ad obſeruantiam Votorum eſſentialium, v.g. ieiunia, ſilentia, abſtinentia à carnibus, vti talibus veſtibus, ſequela chori, & alia huiuſmodi; ſi Regulæ Inſtitutor mentem ſuam explicuerit, quòd noluerit quoad illa Religioſos ad culpam obligare (prout dicitur in Regula Patrum Prædicatorum, *Nolumus obligare ad culpam*, & in Regula Minimorum, vt refert Paſſatellus *in priuileg. Minim. cap. 25.* & in Regula Patrum Societatis Ieſu, *vt habetur 6. part. Conſtitut. cap. 25.*) tunc talis Regula non obligat ad culpam quoad iſta. Quia cum in poteſtate inſtituentis Regulam fuerit obligare, vel non obligare ad culpam, ſi ipſe declarauit non habuiſſe intentionem obligandi, abſque dubio non obligabit. Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 4 n. 11. & ſequentibus.*

11 Quando tamen Inſtitutor Regulæ non explicuit ſuam mentem circa obligationem, vel non obligationem ad culpam, attendenda eſt communis acceptio, exiſtimatio, & ſenſus Religionis, cui Regula fuit tradita. Si enim communis ſenſus, & exiſtimatio Religioſorum fuit illam Regulam obligare ad mortale, ad mortale obligabit, & ſi ad veniale, ad veniale; & ſi ad ſolam pœnam, & non ad culpam, ad nullam culpam obligabit. Eo quòd communis acceptatio, & conſuetudo eſt optima legum interpres, vt habetur *cap. cum dilectus, de conſuet. l. ſi de interpretat. ff. de legibus.* Nec lex aliter obliget, quam prout communiter ab omnibus accipitur. Nauarr. *in Sum. cap. 23.* Valentia 2.2. *diſp.* 10. *q.* 4. *punct.* 5. Addens vix poſſe tradi aliam vniuerſalem regulam quoad hoc, niſi iſtam.

12 Si autem nec Regulæ Inſtitutor, nec communis conſenſus, acceptatio, ſeu conſuetudo Religionis declarauit modum obligationis regulæ, prout contingere poterit in nouis Religionibus inſtitutis, aut inſtituendis, tunc ſi materia, aut res quæ præcipitur, vel prohibetur, non eſt grauis, ſed exigua, aut leuis, non poterit obligare ad culpam mortalem. Cum enim peccatum mortale ſit grauis offenſa Dei, cadere non poteſt, niſi ſupra materiam grauem, & ſola illa eſt capax talis malitiæ, etiamſi legiſlator intenderet oppoſitum, Caſtro *lib. 1. de lege pœnal. cap. 5. docum. 2.* Medina 1.2. *quæſt. 96. art. 4. in prima regula.* Quæ verò materia ſit grauis, licet difficilè aſſignetur, & prudentis arbitrio ſæpius relinquatur, dicendum eſt illam eſſe grauem, quæ vel ratione ſui, vel ratione circumſtantiarum boni communis multùm conducit ad finem à legiſlatore intentum: è contra verò eam eſſe leuem, quæ nec ratione ſui, nec ratione talium circumſtantiarum ad prædictum finem multùm conducit. Suarez 5. *tom. in 3. part. diſp. 4. ſect. 6. num. 11. & 12. & diſp 18. ſect. 3. à num. 16.* Vaſquez 1.2. *diſp.* 158. *cap. 6. num. 59.* Addendum verò eſt, quod etiam dato, quòd res quæ præcipitur ſit materia grauis, & capax peccati mortalis, ſi tamen legiſlator declaret ſolùm velle obligare ad veniale, tunc tranſgreſſio ſolùm venialis erit. Ratio eſt, quia probabiliſſimum eſt, etiam poſita grauitate materiæ, poſſe in lege poſitiua eſſe tantùm tranſgreſſionem venialem, eo quòd tota obligatio legis poſitiuæ pendet ex voluntate legiſlatoris; ſi ergo de illa conſtet, tranſgreſſio talis legis ſolùm erit venialis. Suarez *de legibus lib. 3. c. 27. & 4. tom. de Religion. lib. 1. cap. 2.* Sanchez *lib. 1. de Matrim. diſp. 9. num. 6.*

13 Similiter in eiſdem caſibus, quando nec regula ipſa, nec conſuetudo aut conſenſus Religionis declarauit modum obligationis ipſius regulæ, ſi res quæ in illa continentur, non exprimuntur per verba præcepti, vt ſunt, *mandamus, præcipimus, prohibemus, inhibemus*, nec præcepto æquipollentia, vt ſunt *ſtatuimus, ordinamus, decernimus*; ſed per alia communia, v.g. *volumus, monemus, hortamur*, tunc eſt probabiliſſimum ad nullam culpam obligare. Ratio eſt, quia cùm illa verba communia ſint præceptis, & conſiliis, dubia ſunt, & obſcura, an ſcilicet obligent, vel non, ad culpam: in obſcuris autem, & dubiis amplectendum eſt id, quod eſt minimum, vt habetur *regul. in obſcuris, de reg. iuris in 6.* quod maximè debet procedere in Inſtitutionibus regularum, quia cum ſummoperè curent vtilitati ſpirituali religioſorum proſpicere, illis autem ſæpius ſit nociua multiplicatio præceptorum ad culpam obligantium, credendum eſt, ſimilibus verbis nolle obligare ad culpam. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 158. *c.* 3. Sanchez *lib. 6. in Decal. c. 4. n. 42.*

Ex his autem patet, quanta ſit obligatio ſpecialiter regulæ Carmelitarum, quoad illas obſeruantias, quæ conducunt ad ſeruanda Vota Religionis: dicendum enim eſt, quod quamvis ſecundum ſe obligare videretur ad peccatum mortale, eo quòd ſæpius vtitur verbis imperatiui modi, qualia ſunt illa in confirmatione Innoc. IV. *Qua fungimur auctoritate mandamus; quatenus Regulam à nobis correctam, declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, deuotè recipientes, eam firmiter obſeruetis*, & in fine regulæ: *Hæc breuiter ſcripſimus vobis Religionis veſtra formulam ſtatuentes, ſecundum quam in poſterùm viuere debeatis.* Verba autem imperatiui, ſuppoſita grauitate materiæ arguant obligationem ſub mortali, iuxta dicta ſuprà *num.* 13. Nihilominus quia in Religione noſtra nunquam fuit regula cum tanta obligatione recepta, aut acceptata, vt inter pios, & doctos communiter circumfertur, dicendum eſt non obligare ad culpam mortalem, etiam quoad iſtas obſeruantias, quæ deſeruiunt ad vota eſſentialia commodiùs ſeruanda, ieiunia videlicet, abſtinentiam à carnibus, ſilentia, &c. obligare tamen ad minus ad culpam venialem. Tum propter dicta, tum quia eſt conforme doctrinæ S.Thom. 2. 2. *quæſt.* 186. *art.* 9. *& quodlib.* 1. *art.* 20. Tum etiam, quia iſte videtur eſſe communis conſenſus Religionis. Thom. de Ieſu *ſup. Reg. p. 2. tit. de obligat. noſtra Regula*, Ioannes Pintus de Victoria *de Hierarch. Carmelit. tract. 2. cap. 23.* Vnde bene Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 3. *num* 8. de regula Carmelitarum loquens, dicit: *Conſilia, & exhortationes per ſe nullam aliam obligationem inducunt, præter eam, quam ex natura rei, vel ex Euangelio habent res, de quibus ſunt. Statuta verò videntur inducere obligationem ſaltem ſub veniali culpa, vbi aliud non explicatur. Quamvis multùm in hoc valeat conſuetudo, & communis ſenſus Religionis.* Cui doctrinæ congruit ea, quam adduximus ſup. *n.* 11. & in præſenti. 14

Tranſgreſſio verò præceptorum regulæ, quamvis ad lethale crimen non pertingat, intra limites tamen venialis offenſæ graue peccatum eſt. Ratio eſt, quia talis offenſa eſt circa illa, quæ maximè pertinent ad Religioſum, & quæ illi ſunt maximè propria. Thomas de Ieſu, & Ioan. Pintus de Vict. *vt ſupra.* 15

Quando regula religionis alicuius fuerit deformata, ſeu relaxata quoad ſubſtantialia Religionis, ſcilicet tria Vota Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis, tenentur Religioſi profeſſores ipſius illam ſeruare non ſic relaxatam, aut deformatam, ſed in ſuo priſtino rigore quoad obſeruantiam dictorum votorum. Ratio eſt, quia quamvis Religioſi illam regulam profitentes non habuerint intentionem expreſſam ſe obligandi, niſi ad illam prout ſic relaxatam, & deformatam, quia tamen habuerunt intentionem expreſſam profitendi ſtatum religioſum, & ſtatus Religioſus eſſentialiter includat obſeruantiam trium votorum, ideò virtualiter, & implicitè habuerunt intentionem ſe obligandi ad illam regulam integram, & perfectam quoad tria vota, ſicut ſuſcipiens Ordinem Sacrum 16

quantum

quantumvis non intendat ad castitatem se obligare; manet tamen ad illam obligatus ex vi talis status, eo quòd illis est votum castitatis annexum. Maior *in* 4. *dist.*38.*q.*20.Nauar.*in Sum.c.*12.*n.*50.qui benè propterea addit peccare eum, qui filios, vel filias offert Monasteriis vbi nimia cum libertate, aut licentia viuitur, & promissa secundùm regulam non obseruantur, intellige quoad substantialia votorum. Nauar. *vt supr. num.*51.

17 Quando verò regula Religionis est deformata, seu relaxata, non quoad Vota substantialia Religioni, sed quoad alias obseruantias regulares, præsertim si talis relaxatio legitima consuetudine introducta sit, Religiosi, qui illam sunt professi, non peccant obseruando illam sic relaxatam. Ratio est, quia nullo modo se obligarunt ex vi professionis, nisi ad regulam, prout erat in vsu, & prout de facto obseruabatur, neque ex vi status Religiosi, quem sunt professi, aliud exigitur, cum solùm obseruantia trium Votorum ad illud sufficiat. Cordub.*in Reg. D. Franc. cap.*2.*q.*16.*p.*3. Azor.*lib.* 13. *Inst.c.*11.*q.*16.

18 Similiter, qui professi sunt in Religione cuius regula relaxata est (saltem per legitimam consuetudinem) quoad modos, vel circunstantias trium votorum essentialium, non tenentur ad illam obseruandam in primo sui rigore, sed sufficit, si illam sic relaxatam obseruent, propter rationem adductam, Præsertim, quia voti obligatio non excedit vouentis intentionem. Religiosi autem isti, vt supponitur, non habuerunt intentionem vouendi, nisi regulam, prout communiter in illa Religione obseruabatur. Sanchez *lib. 6. in Decal. c.*2.*n.*26. *in fine.*

19 Si tamen Summus Pontifex, vel alij Superiores Religionum regulam sic collapsam, & relaxatam reformare vellent, & ad suum pristinum rigorem reducere, Religiosi illam professi tenentur non resistere tali reformationi. Quia eo ipso quod sunt membra illius Religionis, & professi sunt illam regulam, tenentur etiam cum proprio dispendio bonum, & conseruationem ipsius procurare. Euidens autem est, bonum & conseruationem regulæ, & Religionis ex reformatione pendere, cum propter relaxationem quotidie Religiones extinguantur. Præsertim secundò, quia qui vouit regulam, vouit etiam consequenter, & implicitè ea, quæ concernunt regulam, reformatio autem regulæ maximè illam concernit, cùm experientiâ compertum sit, quod regula, & religio quæ non reformatur, quotidie ad ruinam, & maiorem relaxationem tendat. Vnde meritò Summi Pontifices conseruationi Religionum attendentes, eas sæpissimè ad pristinum decorem decretis Pontificiis, & præceptis reducere conantur, quod non facerent, si Religiosi prædictæ reformationi resistere possent. Imò secundùm aliquos ob prædictum finem possunt obligare Religiosos ad profitendum, & obseruandum clausuram, sicut Bonifacius VIII. Fœminas Religiosas ad illam obligauit. Hinc etiam Pius V. Anno 1567. Fratres Minores Conuentuales in Hispania commorantes, vt transirent ad aliquem Ordin. Mendicantium coëgit. Multò ergo magis poterunt Religiosi ad recipiendam reformationem propriæ Regulæ & Religionis obligari. Vasquez 1. 2. *disp.*154.*cap.*4. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.*2. *n.*35. Vide dicta *cap.6.num.*60.

20 In tali tamen casu Religiosi, qui ita sunt delicati viribus, vt non possint regulam reformatam, & restitutam sustinere, non tenentur obseruare reformationem Regulæ. Ratio est, quia censendi non sunt se obligasse explicitè, aut implicitè ad regulam reformatam, propter impotentiam. Nauarr. *lib.*3.*consil.tit. de Regular.in* 1.*edit. consil.*9.*in* 2.43. & Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 38. & 39. Pro quo notandum quod cum Regula vel Religio est deformata, Generales cum Capitulo Generali possunt, & debent eam ad statum prioris obseruantiæ reducere, adeo vt Religiosi iam professi ad ipsius obseruantiam teneantur, propter rationes adductas; & eam præsertim, quia subiiciens se in ordine ad aliquem finem, consequenter etiam subiicitur in ordine ad medium, quod est necessarium ad conseruationem talis finis: Reformatio autem Regulæ, & Religionis necessaria est ad conseruationem illarum. Pro quo non solùm Vasquez, & Sanchez relati, sed etiam Syluester, Tabiena, Azor. Reginaldus, & alij afferri possunt, quos citat Tamburinus *de Iure Abbatum*, *tom.*3. *disput.*4. *q.*6. *num.*3. Adhibet tamen tres limitationes. Primam, quam nos adduximus ex Nauarro, & Sanchez, vt scilicet non teneantur ad talem nouam Reformationem Religiosi delicati viribus, qui eam sustinere non possunt, vel saltem hæc est iusta causa vt cum præfatis Religiosis dispensari possit, vt ait Nauarrus relatus. Secundum ex eodem Nauarro, Tabiena, & Sanchez, quod talis mutatio Regulæ, vel Religionis non obliget illos qui tempore professionis solùm nouerunt Regulam, prout tunc obseruabatur, aut non habuerunt animum adstringendi se nisi ad illam pro eo modo quo obseruabatur: quia votum non obligat vltra intentionem vouentis. Tertiam, quando regula illa auctoritate Summi Pontificis, vel consuetudine legitimè præscripta abrogata erat tempore quo Religiosi professionem emiserunt. Ex Nauarro, Sanchez, Salas, & Bañez. Specialiter id tenet Bonacina *de legibus disp.*1. *quæst.*1. *punct.*3. *n.*18. Secus autem dicendum, quando regula, aliquorum culpa, non auctoritate Pontificis, aut consuetudine legitima abrogata erat. Bonacina suprà, Tamburinus suprà *num.* 6. Nota autem, quod licet ad inducendam strictiorem vitam in Religionibus requiratur consensus singulorum in Capitulo, ad reducendam tamen ad pristinum statum sufficit consensus maioris partis. Innocentius *in cap. Super eo*, *de Regular.* Panormit. *ibid. num.*6. Felynus *in cap. Cum omnes*, *vers. Pro qua fallentia*, & alij cum Tamburino suprà *num.*3. Qui etiam addit *num.*7. & 8. ex Panormitano, Sanchez, & Peyrinis, posse Prælatos etiam sine Capitulis facere quod cum illis quantum ad reformationem Regulæ, & Religionis.

21 Possunt Religiosi ex vi regulæ suæ Religionis obligari ad Confessionem venialium. Ratio est, quia sæculares possunt hoc vouere, & alias potest hoc concernere regulam. Emanuel Sà *in Summ. verb. Confessio*, *num.*12. Nulla tamen regula est ad id obligans, saltem quoad omnia venialia. Viualdus *de Confess. num.*51.

22 Religiosum facere aliqua opera supererogationis supra Regulam sui Ordinis, non est contra ipsam regulam, nec peccatum, etiamsi fiat sine licentia Prælati. Ratio est, quia eo ipso, quod regula, aut Prælatus non prohibent talia opera, cum aliàs sint bona, censeri debent conformia statui Religioso. Maximè quando regula consulit fieri talia opera, aut ea permittit; sicut in regula Carmelitarum, in cuius Epilogo sic dicitur: *Si quis autem supererogauerit, ipse Dominus cum redierit reddet ei.* Thom. de Iesu *sup. Regul. in Epilog. dub* 2. Addens bene, consultius, & magis meritorium esse facere hæc opera de consensu Prælati. D.Bened.*in sua Regul.c.*49. D.Basil. *Serm.*5.*exercit.*

23 Regula præcipiens Religiosis laborare, qualis est regula Alberti Carmelitanis tradita, quæ *cap.* 15. sic habet: *Faciendum est vobis aliquid operis, vt semper vos Diabolus occupatos inueniat, ne ex otiositate vestra aliquem intrandi aditum ad animas vestras valeat inuenire*, sufficienter impletur laboribus, & exercitiis spiritualibus, vt sunt audire Confessiones, Prædicare, Legere, Scribere, Docere, &c. Ratio est, tum quia hæc agere est verè laborare, tum quia vt docet S.Aug. sup.

sup. Psalm. 118. *Non est otiosus, qui verbo Dei studet, nec pluris est æstimandus, qui extra operatur, quàm qui in studio cognoscendæ veritatis exercetur.* Thomas Vualdensis *lib.* 4. *Doctrin. Fidei, cap.* 22. Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *quæstione* 11. *art.* 5. Laborare autem manibus non est vllo modo iure communi, aut etiam naturali, & diuino præceptum Religiosis, cum nullus textus, nullaque ratio id conuincat. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 187. *art.* 3. & 4. Laborare autem aliquo genere exercitij, siue spiritualis, siue corporalis, ita vt choro designati Spiritualibus exercitiis incumbant, Laici verò, & Conuersi Corporalibus, adeò est necessarium religiosis, vt aliqui putent peccare mortaliter Religiosos id omittentes. Quod ad minus est verissimum respectu illius Religiosi, qui nullo exercitio occupari vellet, sed vitam otiosam duceret, Nam iste peccaret primò contra iustitiam religionis, per professionem enim fecit quasi quendam contractum cum Religione, vt ipsa eius necessitatibus succurreret, ipse verò in aliquo exercitio illi deseruiret, Secundò contra gratitudinem, cùm regulariter Religiosi viuant ex eleemosynis secularium, quæ eo fine illi conceduntur, vt bonis operibus vacantes, ipsos illorum participes efficiant, quo fine defraudantur, si viuant otiosè. Vide dicta suprà *c.* 1. *n.* 16. & *cap.* 6. *num.* 43. S. Thom. 2. 2. *q.* 187. *art.* 4. Thom. de Iesu *sup. Regul. Carmel. p.* 4. *de labor. manuum, dub.* 5. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 9.

24 Quamuis de Oratione mentali habenda à Religiosis, iuxta præscriptum suæ regulæ, & Constitutionum, non sit aliquando diuinum præceptum illos obligans, cum nullibi reperiatur expressum. Nauarrus *in Enchirid. c.* 20. *n.* 67. Est tamen hoc exercitium Orationis mentalis moraliter loquendo, simpliciter necessarium Religiosis, ad consequendum finem intentum per Religiosum statum. Hoc latè probauimus in nostro libro *de reform. Regularium, cap.* 3. & 4. Vnde Caietan. 2. 2. *q.* 82. *art.* 3 dixit: *Non posse vocari Religiosum; qui saltem semel in die ad huiusmodi exercitium se non transfert.*

25 Silentium regulare, quod per regulas Religiosorum obseruari præcipitur, vltra obligationem regulæ, videtur etiam maiorem aliam inducere. Eo quòd *in c. cum ad Monaster. de Stat. Monach.* videatur præcipi Religiosis illis verbis: *In Orato io, Refectorio, & Dormitorio continuum semper silentium obseruetur.* Hieronym. Gratian. 3. *p. disciplin. Regul. cap.* 10. §. 3.

26 Quamuis præceptum Ecclesiasticum ieiunij non obliget ante vigesimum primum annum, secundùm communem sententiam, quia vsque ad illud tempus indigent adolescentes cibo ad nutritionem & augmentum (Toletus *in Summ. lib.* 6. *cap.* 4.) Ieiunia tamen regulæ, & Constitutionum obligant professos iuuenes, etiam ante illam ætatem. Ratio est, quia ipsi se ad hoc voluntariè obligarunt per professionem Voti Obedientiæ, & regulæ. Azor. *lib.* 7. *Instit. Mor. c.* 27. *q.* 3. Sanchez *lib.* 4. *de precept. Decal. c.* 11. *n.* 56. Vnde meritò reprehenditur Medina *lib.* 1. *Summ. cap.* 14. oppositum affirmans. Vide Perrum de Ledesma 2. *tom. Summ. tract.* 27. *c.* 2. *post* 5. *conc. dub.* 2. Vnde ieiunare diebus præceptis ab Ecclesia tenebantur prædicti professi, non ratione Ecclesiastici præcepti, sed ratione regulæ, vel Constitutionis, & iuxta modum obligationis, quem regula, & Constitutiones præscribunt.

27 Similiter quamuis iure communi in casu, quo Natiuitas Domini inciderit in feriam sextam (& idem est, si inciderit in Sabbatum, propter consuetudinem Ecclesiæ) licitum sit comedere carnes: qui tamen ex regula, vel Constitutionibus sunt adstricti, quales sunt Religiosi, non possunt in prædicta feria 6. ut etiam Sabbatho carnes comedere. Ratio est, quia in *c. fin. de obseru. ieiun.* dicitur: *Quòd illi, qui nec Voto, nec Regulari obseruantia sunt astricti, in sexta feria, si festum Natiuitatis Dominicæ die ipso venire contigerit, carnibus, propter festi excellentiam vesci possunt.* Vbi in communi præcepto non comedendi carnes feria sexta dispensantur omnes pro illa die, exceptis illis, qui Voto, vel Regulari obseruantia sunt adstricti. Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 11. *num.* 59. An autem Religiosi prædictis diebus carnes comedentes peccent contra ius commune; an verò solùm contra regulam, aut Constitutiones? Aliqui tenent priorem partem (Medina *lib.* 1. *Summ. c.* 14. §. 10.) Eo quod intentum Ecclesiæ videatur esse dispensare in præcepto communi de non edendis carnibus feria sexta, pro die in quam inciderit Natale Domini, solùm cum illis, qui non sunt obligati ex Voto, aut regulari obseruantia, ac proinde istos ex vi iuris communi teneri ad non comedendum carnes, etiam illa die. Alij verò tenent posteriorem partem, dicentes cum omnibus fidelibus, etiam Voto, & Regulari obseruantia astrictis dispensari in illo capite, relicta solùm pro istis Voti, vel obseruantiæ Regularis obligatione. Quia id videtur indicare verbum illud, *propter Festi excellentiam.* Sanchez *vt suprà, n.* 64. sequens alios. Prior sententia conformior videtur textui, posterior verò intentioni Pontificis, & vtraque probabilis. Quod diximus de feris 6. & Sabbatho, dic suo modo de feria 4. pro Carmelitis. Pro quibus aduertendum, quod quamuis qui prædictis diebus carnes comederint, regulam, & Constitutiones nostras transgrediantur, non ex eo tamen perdent priuilegium Bullæ vulgò Sabbatinæ, vt enim patet ex Bullis Summorum Pontificum, & decreto S. Congregationis Inquisitionis, ad liberandum prædictum priuilegium non est necessariũ à carnibus abstinere feria quarta, & Sabbatho, in quibus festum Natalis Domini occurrerit.

Circa obseruationem regulæ, aliorumque Votorum Religionis hæc præcipit S. Conc. Trid. *sess.* 25. *de reform. c.* 1. *Vt omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres ad Regulæ, quam professi sunt præscriptum vitam instituant, & componant, atque in primis, quæ ad suæ professionis perfectionem, vt Obedientiæ, Paupertatis, Castitatis, ac si quæ alia sunt alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria Vota, & præcepta, ad eorum respectiuè essentiam, necnon ad Communem Vitam, Victum, & Vestitum obseruanda pertinentia, fideliter obseruent. Omnisque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis Generalibus, & Prouincialibus, quàm in eorum visitationibus, quæ suis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur, cum compertum sit ab eis non posse ea, quæ ad substantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ bases sunt, & fundamenta totius Regularis disciplinæ, exactè non fuerint conseruata, totum corruat ædificium necesse est.* 28
Ex quibus primò habetur obligari Religiosos ad obseruantiam suæ Regulæ, etiam ex vi præcepti huius. Non credo tamen propter illud intendisse Concilium dare maiorem vim obligandi regulæ, quàm ipsa habet, ita vt si illa non obligabat nisi ad pœnam, obliget ad culpam ratione huius præcepti, aut si obligabat ad veniale, obliget ad mortale. Habetur secundò Vitam Communem Religiosorum in victu, vestitu, &c. maximè esse intentam à Concilio iuxta dicta *supra capite præcedenti, num.* 60. Qualiter autem, & quomodo Regularis obseruantia a Patribus commendetur, habetur ex nostro opere de reformatione Regularium, *cap* 5. & 6.

Dispensare possunt in regulæ obseruantiis Prælati Religionum, iuxta dicenda *cap.* 18. *num.* 54. Ad hoc tamen requiritur iusta causa. Cum potestas Prælatorum sit illis data *in ædificationem, non in destructionem* 2. *Corinth.* 10.

2. *Corinth.* 10. D. Thomas 2. 2. *q.* 88. *artic.* 12. *ad* 2. Causæ autem istæ, licèt variè assignentur, communiùs tamen occurrere solent. Prima ex parte temporis, quando nimirum propter tempus videtur conueniens regulæ rigorem mitigare. Hac etiam ratione in ieiunio feriæ quintæ post Pascha dispensatur in nostris Constitutionibus *p.* 1. *cap.* 4. §. 1. Secunda ex parte personæ, vt si Religiosus sit infirmus, debilis, senex, &c. Tertia ad euitandum scandalum, murmurationem, vel iram grauis personæ, vt si Princeps, vel Prælatus inuitarint ad prandium Religiosum aliquem, & ipsi solùm apponerent carnes die, quo secundum regulam non potest illas comedere. De his tamen, & aliis, Syluest. *verb. dispensatio, q.* 1. *num.* 3. Angelus *num.* 2. Imò quando adest causa rationabilis dispensandi, tenetur Prælatus dispensare, maximè si Religiosus petat. Quia potestas Prælatorum præcipuè attendere debet ad bonum subditorum, & finem charitatis. Sà *verb. dispensatio* 2. Miranda *tom.* 2. *Manual. quæst.* 30. *art.* 6. Si autem Religiosus habet sufficientem, & certam causam, vt dispensetur, & non adest Prælatus, qui id faciat, multi dicunt posse tunc secum per epicheiam dispensare. Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 26. *art.* 5. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *quæst.* 1. *de Obedient. cap.* 8. Addens, si manifesta necessitas, vel vtilitas adsit, & Prælatus ex odio, aut malitia nolit dispensare, ipso iure dispensatum esse. Henriquez *lib.* 6. *de Pœnit. cap.* 13. *num.* 4.

30 Quando Prælatus præcipit aliquid contra regulam, seu contra aliquod statutum Religionis, causa rationabili subsistente, censetur dispensare in regula, si potest, & subditus tenetur obedire. Ratio est, quia præcepta Superiorum obligant in quantum possunt: cum autem Prælatus non possit præcipere quidquam contra Regulam, nisi in ea dispensando ex causa rationabili, ideo credendus est sic facere, & obediendum à subdito. Caietan. 2. 2. *q.* 104. *art.* 5. *ad* 3. Prælatum autem posse in obseruantiis regulæ dispensare, dicimus *cap. & num. relatis.*

31 De obligatione ad Regulam, quam habent Religiosi ad Episcopatum, Cardinalatum, vel Abbatiam aliquam extra Ordinem assumpti, dicimus *cap.* 17. *num.* 8. De eiectis dicimus *cap.* 23. *num.* 17. De Nouitiis *cap.* 14. *num.* 2. De Monialibus autem *cap.* 25. *num.* 1.

Dvbivm.

32 Circa illa verba Regulæ sororum S. Ordinis Prædicatorum: *Debetis obedire Priorissæ sicut matri, & multò magis Patri Confessario, qui diligentem curam habet de vobis* Et infrà: *Vbi videbit ipsa non posse remedium adhibere, quia excedit vires suas, debet id referre Confessario aut alij.* An scilicet dictæ sorores teneantur magis obedire Confessario, quàm Priorissæ, an è contra.

Resolvtio.

33 Qvia, vt audio, inter Confessarios prædictarum sororum alij sunt veri Prælati ipsarum, Vicarij videlicet Prouincialis vel Generalis cum vera iurisdictione spirituali super illas, alij verò non nisi meri Confessarij ipsarum, vt etiam notauit Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæst.* 21. *art.* 2. loquens de Confessariis Ordinis Minorum, ideo sub distinctione respondendum est. Vel enim tales Confessarij sunt prioris generis, vel solùm posterioris. Si prioris, proculdubio illis magis obediendum est quàm Priorissis. Tales enim Confessarij sunt veri Prælati ipsarum, habentes super illas iurisdictionem spiritualem; Priorissæ autem non sunt propriè Prælatæ, sed impropriè solùm, ob defectum iurisdictionis spiritualis, cuius fœminæ non sunt capaces. S. Th. *in* 4. *distinct.* 25. *quæst.* 2. *art.* 2. *quæst.* 1. *ad* 2. Syluester *in Summ. verb. Abbatissa*, Sotus *in* 4. *distinct.* 20. *quæst.* 1. *art.* 4. *colum.* 7. §. *Hinc fit, quod Abbatissa.* Et communiter Doctores. De talibus ergo Confessariis rectè intelliguntur verba adducta ex Regula, quod scilicet sorore teneantur illi magis obedire quàm Priorissis, & quod illis referenda sint ea ad quæ Priorissæ auctoritatem non habent.

Loquendo autem de Confessariis posterioris generis, licet quoad ea quæ spectant ad forum conscientiæ, bonum spirituale, & internum animæ, magis obediendum ipsis sit, quàm Priorissis, eo quod Confessarij vt tales de iure communi habent istam auctoritatem, non autem Priorissæ; nihilominus quoad ea quæ spectant ad potestatem domesticam, œconomicam, & quasi ciuilem pro gubernatione Monasterij, custodia domus, pace communi, & bono exemplo (qualem habent matresfamilias in filios & filias, & Magistratus in Ciues) magis tenentur sorores obedire Priorissis, quàm Confessariis, quia talis potestas non competit Confessariis, sed Priorissis, maximè ratione obedientiæ, quam eidem præstant. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 1. præsertim *à num.* 21. Tamburinus *de iure Abbatiss. disput.* 12. *q.* 5. & alij communiter. Priora ergo verba Regulæ intelliguntur solùm pro foro interno conscientiæ, non quoad gubernationem externam. 34

Quia tamen prædicti Confessarij, etiamsi meri Confessarij sint, solent habere quandam superintendentiam supra regimen etiam externum Monasterij, vt dicam *cap.* 25. *num.* 2. & me relato tenet Tamburinus *supr. quæst.* 2. *num.* 4. ideo apposita sunt in prædicta Regula posteriora illa verba de recursu ad Confessarios in iis ad quæ auctoritas Priorissarum non se extendit. Præsertim quia cùm tales doctrina & prudentia fulgeant, adiuuare possunt Priorissas suo consilio, & exhortatione etiam quoad regimen & gubernium externum Monasterij. 35

Capvt VIII.

De obligationibus Religiosorum ratione Constitutionum, seu statutorum Religionis.

Svmmarivm.

1 *Quid importent Constitutiones, seu ordinationes in Religione.*
2 *Quomodo differant à Regula.*
3 *A quibus possint condi, seu institui.*
Obligare possunt in conscientia. ibid.
4 *Debent esse de rebus concernentibus explicitè, vel implicitè Regulam.*
5 *An per illas possint imponi peculiares asperitates, magnæ corporis afflictiones, &c.*
6 *Quid possit Summus Pontifex circa hoc.*
Quid Capitula Religionum. ibid.
7 *Ob publicam necessitatem obligari possunt Religiosi ad peculiaria opera mortificationis.*
8 *Obligatio obseruandi Constitutiones aliquando sub mortali, aliquando sub veniali, aliquando sub mera pœna.*
Quando id contingat. ibid. & n. 9.
10 *Etiam quando obligant ad pœnam, possunt dici obligare indirectè ad culpam.*
11 *Quotiescunque aliquid præcipiunt in virtute sanctæ obedientiæ, sub interminatione gehennæ, sub pœna maledictionis*

maledictionis æternæ, vel simili alio modo, obligant ad mortale.

12 *Si tamen materia sit grauis, nec solum leuis.*

13 *Similiter quoties præcipitur aliquid sub pœna excommunicationis maioris.*

14 *Secus de excommunicatione minori.*

15 *Item quoties ponitur sub pœna suspensionis, interdicti, vel irregularitatis, regulariter transgressio est mortalis.*

16 *Item quoties pro aliqua culpa ponitur pœna mortis, mutilationis alicuius membri, carceris perpetui, vel grauis infamia.*

17 *Similiter est peccatum mortale transgredi constitutionem aliquam ex contemptu.*

18 *Quid de praua consuetudine, seu vsu non seruandi constitutiones.*

19 *Non obligant quando sunt impeditiuæ charitatis. Nec cum metu, aut probabili vitæ periculo.* ibid.

20 *Neque quando deficiunt à ratione, ita vt repugnent bono communi.*

21 *Omnes etiam superiores tenentur legibus, & constitutionibus suorum ordinum.*

22 *Confirmatæ auctoritate Papæ an possint mutari à Religionibus.*

23 *Qui dispensare possint in illis.*

24 *An abrogentur consuetudine.*

25 *Quid de Constitutionibus permittentibus in Religionibus Magistros seu Doctores.*

26 *Decreta Pontificia inseri debent inter constitutiones.*

27 *Vt obligent requiritur promulgatio ipsarum.*

28 *Immunitates, seu libertates in ipsis concessæ an coarctari possint à Prælatis.*

29 *Constitutio præcipiens studia litterarum licita est, & obligatoria.*

30 *Quid de constitutione prohibente missionem, apertionem, vel detentionem litterarum.*

31 *An licitum sit scribere litteras ad Prælatum sine nomine.*

32 *De obligatione obseruandi ceremonialia, vel ordinaria religionum.*

33 *Pœna priuationis, inhabilitatis, & cætera quæ apponi solent in Constitutionibus, quomodo intelligendæ.*

1 CONSTITVTIONES, seu Ordinationes in Religione comparantur cum regula, sicut in naturalibus perfectiones, seu formæ accidentales, cum forma substantiali, seu anima, quæ est perfectio substantialis compositi. Vnde licèt non possit dari vera Religio sine regula, quia est quasi anima Religionis, & ab ipsa Religiosi Regulares dicuntur, sicut Canonici à Canone, vt constat *ex Rubric. de Regularib.* tamen potest dari vera religio sine Constitutionibus, aut ordinationibus à regula distinctis, qualis est religio Carthusiensium, & Minimorum, & Societatis Iesu. Suarez 4. *tom de Relig. lib. 1. cap. 1. num. 6.*

2 Differunt præcipuè Constitutiones, & regula, quia regula, vt in plurimum est ab aliquo antiquo Patriarcha constituta, à Summis Pontificibus approbata, & in Religione perpetua. Constitutiones verò non ita, sed à Prælatis, aut Capitulis Religionum ordinatæ sunt, & multæ sine Pontificia auctoritate, aut approbatione, & pro temporum varietate mutari possunt, & de facto sæpiùs mutantur, Suarez *vbi supr. num. 5.*

3 Possunt in Religionibus condi, seu institui Leges, aut Constitutiones obligantes Religiosos in conscientia ad earum obseruantiam. Sumitur hæc veritas ex illo ad Rom. 13. *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Ad Hebr. 13. *Obedite præpositis vestris, & subiacete illis.* Et ratio est, quia in religionibus est potestas regendi, & gubernandi Religiosos, ad illam verò spectat facultas hæc condendi Leges, seu Constitutiones. Vasquez 1. 2. *disp. 153. cap. 2.* Hæc verò potestas condendi Leges, aut Constitutiones regulariter solùm spectat ad Generalem cum Capitulo Generali pro tota Religione, vel ad Prouincialem cum Capitulo Prouinciali pro tota Prouincia. Ratio est, quia licet quilibet Superior, siue Generalis, siue Prouincialis, siue etiam localis possit imponere præcepta, aut mandata, quæ solùm pro tempore determinato sui Officij durent (nisi aliud in specialibus Ordinationibus Religionum habeatur,) Statuta tamen, seu Constitutiones non possunt edi in Religionibus nisi ab eo, quod repræsentat totam communitatem, qualis est Generalis cum Capitulo Generali, vel Prouincialis cum Capitulo Prouinciali, tum quia condere Leges spectat ad Communitatem, vt docet S. Thom. 1. 2 *q. 90. artic.* 1. tum quia ita regulariter est illis concessum à Summis Pontificibus, & in praxi apud ipsas Religiones versatur. Vasquez 1. 2. *disp.* 153. *cap.* 1. Sanchez. *lib. 6. in Decalog. cap. 2. num.* 17. Dixi autem *regulariter*, quia existente consuetudine, vel praxi Religionis, vel aliquo priuilegio, tunc poterit Generalis, aut alius Superior condere aliquas Leges, vel Statuta; præsertim cum habeant auctoritatem quasi Episcopalem. Et in hoc sensu intelligendi sunt aliqui auctores, qui hoc videntur concedere. Suarez *lib. 4. de legibus, cap. 5.* Bonacina *tract. de legibus, disp. 1. quæst. 1. punct. 3.* Similiter quantum est ex natura rei, & iure communi, possunt Leges pro tota Religione condere Diffinitores in Capitulo Generali, etiam ante electionem Generalis. Tum quia Religionem totam repræsentant, tum quia semper est cum illis aliquis, siue præses, siue Vicarius Generalis, qui simul cum Diffinitoribus repræsentent etiam totam Religionem. Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 9.* Vide dicenda *cap. 18. num. 90. & tom. 2. c. 12. n. 6.*

Huiusmodi autem Constitutiones, seu statuta Religionum, ad hoc quod obligent in conscientia, debent esse de rebus concernentibus explicitè, vel implicitè regulam; explicitè quidem, si illa etiam habeantur in regula, implicitè verò, si sint necessaria ad regulam obseruandam. Ratio est, quia vt diximus *cap. 4. num. 9.* Religiosi non tenentur ex vi Voti Obedientiæ, nisi ad ea, quæ aliquo modo ex prædictis concernunt regulam, sub qua viuere professi sunt. D. Thom. *quodlib. 10. art. 10.* Cordub. *in exposit. Regul. D. Francisc. c. 10. quæst. 2.* 4

Hinc etiam ad hoc quòd obligent in conscientia Leges, aut Constitutiones Religiosæ, non debent continere peculiares asperitates, magnas corporis afflictiones, vigilias, aut diuturnas orationes, quæ non concernunt regulam explicitè, aut implicitè, sed omninò sunt supra illam, iuxta dicta *cap. 4. num. 13.* Propter eandem rationem, scilicet, quia cum Religiosi solùm vouerint obedientiam secundùm Regulam, non possunt ad maiora obligari, etiam à Capitulo Generali Ordinis. Vasq. 1. 2. *disp. 154. c. 4. n. 25.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 2. n. 18.* Nec etiam Summum Pontificem ex vi Voti Obedientiæ, quod ipsi Regulares emittunt, posse tales Leges condere tradunt Cordub. *in exposit. Regulæ D. Francisc. cap. 15. quæst. 2. dub. 6.* Lessius *lib. 2. de Iust. c. 41. dub. 9. n. 77.* 5

Poterunt tamen non solùm Summus Pontifex, sed etiam Prælati Religionum cum Capitulis condere Leges continentes austeriorem vitam omninò supra Regulam, obligantes in posterum professuros. Cum enim isti nondum emiserint professionem, non possunt conqueri, quod obligentur ad ea, quæ non promiserunt, sicut conqueri possent ante istas nouas Leges professi. Sanch. *vt suprà, n. 20. & 23.* Non tamen possunt præcipere, aut ordinare aliquid contra Ius commune, quia Ius est à Papa cui subduntur Prælati, & Capitula Religiosorum. Peyrin. *tom. 1. Priuileg.* 6

Minim. in constitut. Pyrrhi. §.4. Portellus *in Dubiis Regularib. verb. statutum num.* 9. Possunt tamen constitutiones iuris communis declarare, innouare, & vbi pœna deficit apponere, vel augere. Quia hoc non est ius commune subuertere, sed adiuuare, quod licitum esse dicitur in *cap.* 1. *de non. oper. nunciat.* Peirinis *vt suprà.*

7 Similiter possunt fieri Leges, aut Constitutiones obligantes Religiosos ad opera mortificationis, seu austeritates ob publicam necessitatem, v. g. bellum, pestem, famem, hæresim, &c. Ratio est, quia hæc non sunt censenda omninò supra Regulam, sed aliquo modo concernentia ipsam, vtpotè conducentia ad vtilitatem publicam. Cordub. *in Regul. D. Francisc. cap.* 10. *quæst.* 2. Lessius 2. *de Iustit. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 77.

8 Obligatio obseruandi Constitutiones Religionum, aliquando est ad mortalem culpam, aliquando ad venialem, aliquando ad nullum peccatum, sed ad meram pœnam ab ipsius Constitutionibus taxatam, iuxta dicta *cap. præcedenti, à num.* 6. Quando enim Auctor Constitutionum declarauit se nolle ad culpam obligare, sed ad pœnas, qualiter in Constitutionibus Carmelitarum exprimitur 5. *part. cap.* 1. dum dicitur: *Constitutiones nostri Ordinis neminem ex se intendunt obligare ad culpam, sed ad pœnas,* tunc certum est solùm ad pœnas obligare. Quando verò nihil tale declaratum est, attendi debet ad communem sensum, & acceptationem Religionis; ex hoc enim capite præsertim desumitur quantitas obligationis Si verò de hoc non constat, si materia, quæ præcipitur non est grauis, sed leuis, certum est obligationem non posse esse sub mortali, culpa enim mortalis necessariò petit grauem materiam. Similiter si verba, quibus ponitur lex non sint præceptiua, qualia sunt *Præcipimus, mandamus, statuimus, &c.* Sed alia communia præceptis, & consiliis, vt *Volumus, Monemus, &c.* tunc est probabilissimum non obligare ad culpam, præsertim mortalem. Solùm ergo possunt esse obligatoria ad culpam mortalem ea quæ per verba præceptiua statuuntur, & circa grauem materiam. Leuis enim materia solùm poterit inducere leuem culpam, videlicet venialem. Vide dicta *cap. præcedenti, à num.* 6. Thomas de Iesu *de Regul. Carmelit. p.* 2. *dub.* 8. *part.* 1.

9 Quando ea quæ habentur in Constitutionibus, vel Statutis Religionum, sunt de rebus aliàs præceptis iure naturali, diuino, aut positiuo, transgressio illorum est qualis fuerit transgressio talium præceptorum. Similiter quando fuerint res directè spectantes ad tria Vota, transgressio illarum est mortalis, nisi per accidens ratione paruitatis materiæ, vel inaduertentiæ, solùm sit venialis. Quando fuerint res, quæ solum sub consilio proponuntur, ad nullam culpam obligabunt. Quorum ratio sumitur ex dictis *cap. præcedenti, à num.* 7.

10 Etiam quando Constitutiones Religionum obligant solùm ad pœnam, possunt dici obligare saltem indirectè ad aliquam culpam. Ratio est, quia adhuc tales Constitutiones obligant in conscientia ad patiendum pœnam impositam, & dant ius Superiori ad puniendum transgressionem illarum tali pœna, ergo si Religiosus resistat passionis talis pœnæ, peccabit iuxta grauitatem materiæ, & circunstantiarum, ac per consequens tales Constitutiones ad aliquam culpam obligant, saltem indirectè. Confirmatur, quia aliàs prædictæ Constitutiones non differrent à mero Concilio, nec essent vera præcepta. Suarez 4. *tom. de Relig tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 6.

11 Quotiescunque tamen, siue in Regula, siue in Constitutionibus, siue in aliis Ordinationibus, aut præceptis Superiorum præcipitur, aut prohibetur aliquid *in virtute S. Obedientiæ*, vel *in virtute Spiritus sancti*, vel *in virtute Voti*, aut *iuramenti facti*, transgressio erit peccatum mortale. Vsus enim obtinuit, vt talia, vel similia verba obligationem sub mortali indicent. Azor. *tom.* 1. *Instit. mor. lib.* 5. *c.* 6. *quæst.* 5. Aragon. 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 3. Idem dico, si dicatur sub interminatione gehennæ. Quia ea comminatio solùm debet correspondere culpæ mortali. Castro *lib.* 1. *de lege pœnal. cap* 5. *docum.* 4. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 43. Idem, si dicatur sub pœna maledictionis æternæ, aut indignationis Dei. Propter eandem rationem Vasquez 1. 2. *disp.* 158. *cap.* 5. & Sanchez *vt suprà.* Idem, ob eandem rationem, si dicatur sub pœna maledictionis Dei. Tolet. *in fin. Summ. cap.* 19. *num.* 6. Idem sub obtestatione diuini Iudicij. Propter similem rationem. Nauarr. *in Summ. cap.* 23. *num.* 51. *vel* 53. Valentia 1. 2. *disp.* 7. *quæst.* 5. *punct.* 6. & 2. 2. *disp.* 10. q 4. *punct.* 5. Non sit credo de verbo *strictè, aut arctè mandamus*, neque de verbo sub præcepto. Quia hæc omnia indifferentia sunt ad peccatum mortale, vel veniale. Est autem prudenter sanè inter Patres Discalceatos nostri Ordinis statutum, Constitutiones, ac Superiorum præcepta, & mandata ad peccatum mortale non obligare, nisi per contemptum, aut nisi per Prælatum quidpiam præcipiatur in scriptis, in virtute Spiritus sancti, & S. Obedientiæ.

Si tamen Prælatus, vel aliqua Constitutio, seu Statutum Religionis præciperet rem parui momenti, & circa materiam leuem, seu exiguam, prædictis modis, scilicet *in virtute S. Obedientiæ, in virtute Spiritus sancti*, transgressio non erit mortalis, sed tantùm venialis. Ratio est, quia materia leuis, seu exigua inobedientiæ, aut transgressionis Voti, non est capax obligationis sub mortali, etiamsi Prælatus hoc intenderet. Castro *lib.* 1. *de leg. pœn. cap.* 5. *docum.* 2. Sanchez *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 4. debet tamen certò, & indubitanter constare esse leuem materiam eam, quæ hoc modo præcipitur, vel prohibetur, vt iudicemus Constitutionem, vel præceptum; quod aliàs ex tenore verborum ad mortale obligabat, solùm obligare ad veniale. Ratio est, quia in dubio semper est credendum Superiorem, aut Legislatorem rectè, & ordinariè præcipere. Suar. 5. *tom. in* 3. *part. disp.* 4 *sect* 6. *n.* 11. Aragon. 2. 2. *quæst.* 62. *art.* 3. 12

Similiter quoties in Constitutionibus, aut Statutis Religionum (idem dico de quocumque alio mandato) præcipitur aliquid sub pœna excommunicationis maioris latæ sententiæ, transgressio illius est mortalis. Ratio est, quia tam grauis pœna solùm imponi potest pro culpa mortali. Vnde hoc etiam extenditur, si id quod præcipitur, aut prohibetur, sit sub pœna excommunicationis ferendæ. Propter eandem rationem. Salon. 2. 2. *quæstione* 77. *art.* 1. Henriquez *lib.* 13. *de Excommunicat. cap.* 17. *num.* 2. Quod intellige, nisi euidenter constet esse leuem materiam eam, quæ præcipitur, aut prohibetur, propter quam præsumatur talem excommunicationem ferendam exigere admonitionem. Henriquez *vt suprà*, Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. c.* 4. *n.* 52. Casu autem dato, quòd pro re leui imponeretur maior excommunicatio, illa esset non solùm iniusta, sed etiam inualida. Quia non solùm esset contra Sacros Canones, sed & supra potestatem Prælati, ita vt dici posset continere errorem intolerabilem. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 5. *de Excommunicat. disp.* 3. *dub.* 3. 13

Si tamen poneretur (quòd non est admirandum) Constitutio, seu Præceptum sub pœna excommunicationis minoris, non inde inferretur transgressionem illius esse mortalem, sed posse esse venialem. Quia hæc leuis pœna potest sub peccato veniali incurri, vnde quod transgressio illius, sit mortalis, vel venialis aliunde pensandum est, videlicet ex parte materiæ. Vasquez 1. 2. *disputat.* 158. *num.* 40. 14

Item quoties in Constitutionibus, vel Statutis Religionum 15

ligionum præcipitur, aut Ordinatur aliquid sub pœna Suspensionis, Interdicti, vel Irregularitatis, transgressio illius est mortalis. Ratio est, quia istæ pœnæ sunt grauissimæ, atque ita nequeunt imponi nisi propter culpam mortalem. Suarez *tom.5. in 3.p. disp.4. sectione 4. num. 7.* Vasquez 1. 2. *disp.158. cap. 5.* Excipe quando Suspensio, vel Interdictum essent alicuius actus particularis, & ad breue tempus. Quia tunc non arguerent transgressionem mortalem. Suarez *vt suprà.* Pœnæ autem degradationis, priuationis Ecclesiasticæ Sepulturæ, & similes, sine dubio arguunt transgressionem mortalem. Quia etiam sunt grauissimæ pœnæ. Castro *de leg. pœn. cap.5. docum.4.* Medina *C.de Ieiun. quæst. de necess.seru. ieiun.*

16 Similiter si in aliqua Constitutione, vel Statuto Religioso statueretur pro aliqua culpa pœna mortis, mutilationis alicuius membri, carceris perpetui, triremium, & grauis infamiæ, credendum est transgressionem illius culpæ esse mortalem. Eo quòd pœnæ tam atroces non possint imponi nisi propter culpam mortalem. De pœna mortis, & mutilationis membri, Syluester *verb. præceptum, quæst. 3. in fine.* Sotus *1. de Iust. & Iure, q.6. art.5.* De pœna perpetui carceris, Corduba *in Regul. D. Francisc. cap.10. q.3. punct.1.* Azor. *tom.1. Instit. moral. tr.5. c.6. q.5.* De pœna triremium, Salon. 2. 2. *q.77. art. 1. controu. 7.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 4. n.64.* De pœna grauis infamiæ, Castro *lib. 1. de lege pœnali, cap.5. docum.4.* & Azor. *loc. cit.*

17 Similiter quoties Religiosus transgreditur aliquam Constitutionem seu Statutum suæ Religionis, etiam aliàs non obligantia ad culpam, ex contemptu, peccat mortaliter. Ratio est, quia contemptus est actus formalis inobedientiæ directè oppositus Voto Obedientiæ, quo in professione se astrinxit subiiciendo se voluntati Superiorum. S. Th. 2. 2. *quæst. 186. art. 9.* Caiet. *ibid.* Consistit autem huiusmodi contemptus, non in eo, quòd quis ex malitia, praua consuetudine, indignatione, aut alia causa transgrediatur præcepta aut legem, sed in hoc, quod quis violet legem, aut præceptum; quia non vult subiici ipsi, aut Superiori præcipienti, ita vt habeat duos actus, alterum quo vult non subiici legi, aut Superiori: alterum, qui ex illo oritur, scilicet transgredi tale præceptum, vel legem. S. Thom. *vt suprà, ad 3.* Caiet. *ibi, & in Summ. v. contemptus.* Imò ad hoc quòd contemptus sit peccatum mortale, non sufficit quòd sit contemptus secundum quid, id est, quod Religiosus nolit subiici Superiori, aut præcepto hic, & nunc, sed requiritur quòd sit contemptus simpliciter, id est, quod nolit subiici præcepto, aut Superiori. Caiet. *vt supr. vers. aduerte hic,* Valentia *vt infrà.* Si quis tamen transgrederetur Constitutionem, aut Legem Religionis, non ex contemptu talis legis, aut Constitutionis, sed ex contemptu executionis illius, quia scilicet reputat illam rem parui momenti, non semper peccaret mortaliter. Quia hoc non est velle non subiici legi Superioris, sed æstimare illam minus, quàm decet, Valentia 2.2. *disputatione 10. quæst.4. punct.5.* Sanchez *lib.1. in Decalog. cap.15. num.10.* Vide *cap.1. num.12.*

18 Praua autem consuetudo, seu vsus non seruandi Constitutiones, aut Statuta Religionis, quæ non obligant ad culpam, vel solùm ad venialem, non facit ex se, quòd transgressio illorum sit peccatum mortale. Ratio est, quia actus replicati sunt eiusdem speciei, & proinde eiusdem malitiæ: si ergo prima transgressio Constitutionis Religiosæ fuit tantum peccatum veniale, etiamsi millies replicetur, non fiet mortalis. S. Thomas 2. 2. *quæstione 186. artic.9.* Caietanus *ibidem.* Potest tamen huiusmodi praua consuetudo, seu vsus transgrediendi Constitutiones fieri mortalis, primò ratione periculi, cui se exponit sic transgrediens, contemnendi illas. Azor. *lib.4. Instit. moral.* *cap.9. q.11.* Secundò, quia sic operans est valdè perniciosus Religioni, suo prauo exemplo alios ad relaxationem inducens. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.4. n.18.* Vide *cap.1. num. 13.*

Constitutiones, & Statuta Religionum non obligant quando sunt impeditiua operum Charitatis: vt si sit Statutum in aliqua Religione de non intrando in cellam alterius Religiosi, & contingat aliquem infirmari, potest Religiosus in illam intrare. Ratio est, quia non aliæ Leges Ecclesiasticæ obligant in istis casibus. Rodriguez *tom.1. qq. quæst.77. art.3.* Nec etiam obligant cum metu, aut probabili periculo vitæ. Quia nulla lex humana hoc pacto obligare potest. Vnde licet Carthusiani satis laudabiliter à carnibus abstineant, etiam cum periculo vitæ, postponentes bonum particulare vitæ bono communi Religionis in perpetua abstinentia à carnibus consistente (Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.39.*) quod intelligo in casu quo est alius cibus, quo vti possint, nam si non est alius cibus, inhumanum est, & contra ius naturale ita facere, Suarez *4. tom. de Relig. tract.9. lib.2. cap.4.* In nullo tamen casu tenentur à carnibus abstinere cum periculo vitæ. Quia nulla lex, aut etiam votum Religionis potest obligare contra præceptum naturale conseruandi vitam, cuius homo non est dominus, sed solus Deus. Victoria *in Relect. de temperantia, à n.8.* Secus dicerem si esset scandalum, quia tunc lege naturali, & diuina tenerentur illud vitare. Bonacina *de leg. disp.2. q.8. punct.2. n.16.* 19

20 In casibus, in quibus obseruantia Constitutionis, seu Statuti Religionis ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi dispositio ipsius, non obligat. Ratio est, quia tunc concurrunt duo contraria, scilicet lex naturalis, & lex positiua, ac per consequens standum est legi naturali, quæ est strictior. Caiet. 2. 2. *q.12. artic.1.* Rodriguez *tom.1 qq. Regul. quæst.67. art.4.* Non verò deficit Lex, aut Constitutio, quando ratio ipsius in particulari casu, & persona deficit. Eo quòd Lex, seu Constitutio respicit bonum commune. Rodriguez *vbi supra,* referens Sotum. Ex quo colligo etiam teneri Prælatos superiores quoad eandem vim directiuam ad obseruantiam legum particularium aliquarum Prouinciarum, vel Conuentuum, in quibus manent, tum propter bonum exemplum subditorum; tum quia eo ipso quod subditi viderent Superiores eas non obseruare, saltem pro multis occasitionibus, crederent ab eis abrogari. Suarez *3. de legibus, cap.35. n.74.* Salas *de legibus disp.14. sect. 2. n.23.* & ex ipsis Tamburinus *de Iure Abbatum tom.3. disp.3. quæsit.4.*

21 Omnes Superiores Religionum, etiam ipse Generalis, tenentur Legibus, & Constitutionibus suorum Ordinum, quoad vim directiuam. Eo quòd sint membra Religionis, præsertim cum Lex, siue Constitutio, non ab ipsis solùm, sed à Capitulis habuerit suam vim. D.Thom. 1.2. *quæst.96. art.5.* Sotus *lib.1. de Iustit. quæst.6. art.7.* Imò aliquo modo dici possunt obligari ad illas, etiam quoad vim coactiuam, quatenus finito officio suo, vel tempore Capitulorum possunt ob earum transgressionem puniri. Rodriquez *1. tom. q.68. art.3.* Miranda *in Man. Prælat. q.29. art.4.*

22 Constitutiones, seu Statuta Religionum confirmata auctoritate Papæ non possunt mutari ab ipsis Religionibus, seu Capitulis ipsarum. Eo quòd inferior non potest tollere facta à Superiore. Nauarrus *lib.1. Consil. tit. de const. cons.8.* Hoc tamen intellige, quando prædicta confirmatio Papalis fuit facta in bonum Religionis, seu per modum decreti, mandati, aut ordinationis: quando enim facta fuit in fauorem statuentium tales leges; tunc confirmatio Papæ habet vim cuiusdam priuilegij, & ita liberè ab illo possunt recedere priuilegiati. Ita probabiliter Rodriguez *1. tom. quæst.10. articulo 4.* Miranda *2. tom. Manual. quæst. 29. art.8.*

artic.8. Clariùs dici potest quòd quando confirmatio Summi Pontificis fuit substantialis, & essentialis, hoc est quando Summus Pontifex confirmando dicta statuta dat ipsis nouum robur, ea propria faciens, aut volens quod ea nomine suo subsistant, proculdubio tunc non possunt mutari, aut alterari à Capitulis, aut Religionibus: quia tunc censentur veluti ab ipso Papa lata, ac per consequens ab inferioribus inuariabilia. Si tamen talis confirmatio solum fuit accidentalis, vt si ea Pontifex solum laudauerit, & approbauerit vt legitimè facta à Religionibus vel Capitulis, non faciendo ea veluti propria ipsius, aut eis nouum robur tribuendo, tunc possunt à Religionibus, vel Capitulis immutari. Ita Bonac. *de legib. disp.* 1. *q.* 1. *p.* 1. *num.* 16. Tambur. *de Iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 3. *q.* 7. *num.* 6. *& seq.* post Salas, Rodrig. & Mirandam. Adde Portellum *in dub. Regul. verb. Statutum, num.* 11. Qui tamen oppositum dicit, si Papa praeciperet alicui Capitulo, vt nomine ipsius Papae conderet tale, vel tale statutum, quia tunc esset veluti essentialiter Papale. Tamburinus *supr. num.* 9. Vbi etiam in sequentibus de interpretatione, seu declaratione talium statutorum. Pro quo vide quae dico *tom.* 1. *c.* 18. *n.* 76.

23 Quamuis de iure communi non possint Superiores Religionum dispensare vniuersaliter in Legibus, constitutionibus, aut Statutis ipsarum, nisi quando illis talis facultas conceditur expresè, vel interpretatiuè, eo quòd inferiores non possunt in Legibus latis à suis Superioribus dispensare, Constitutiones autem Religionum factae sint à tota Religione, vel Prouincia, quae sunt Superiores Generali, & Prouinciali, Nauar. (Syluester *verb. dispensatio, q.* 4. *&* 9. *cum seqq. in Man. praelud.* 9. *n.* 15.) In aliquibus casibus, tamen id possunt, scilicet in casibus leuibus, in quibus recurrere ad Superiores, vel Capitulum esset intolerabile, & in casibus, qui frequenter accidunt, in quibus etiam durum, & asperum videtur tantùm tempus expectare. Ratio huius est, quia in his casibus praesumitur licentia interpretatiua concedi à iure, & maioribus Superioribus, idque consuetudine, quae est optima Legum interpres, obseruatur. Medina 1. 2. *quaest.* 97. *art.* 4. *concl.* 3. Miranda *in* 2. *tom. Manual. quaest.* 30. *artic.* 11. Vide *cap.* 18. *num.* 54.

24 Consuetudo legitimè praescripta, & debitis circunstantiis vestita, verbi gratia, quod sit rationabilis, vniuersalis, & cum notitia Superioris, habet vim legis, seu Constitutionis, & potest tollere legem contrariam, aut Constitutionem, seu Statutum, quod erat prius in Religione. Ratio est, quia consuetudo hoc modo censetur quasi quaedam Lex, aut Constitutio Religionis. Rodrig. 1. *tom. quaest. Reg. quaest.* 69. *art.* 1. Miranda 2. *tom. Man. quaest.* 28. *per totam.* Praescribit autem huiusmodi consuetudo, si est contra legem, quadraginta annis. Nauarr. *in Man. c.* 21. *num.* 13. Si autem est praeter legem, decem annis. Rodrig. *tom.* 1. *q.* 68. *artic.* 1. Sà *in Summ. verb. consuet. num.* 3.

25 Constitutio, seu Ordinatio Religionis permittens in ea Magistros, aut Doctores, tolerari potest, dummodo qui accipit tales gradus, sit idoneus, aliàs qui scit non esse idoneum, & petit illos, peccat mortaliter, sicut qui scienter admittit. Syluester *verb. Doctor, quaest.* 4. Sà *in Summ. verb. docere, num.* 2. Aduertendum etiam est Decretum Clem. VIII. & SS. Domini nostri Vrbani circa huiusmodi graduatos, videlicet: *Nullus nisi actu legat vel praedicet, aut aliquo sui gradus priuilegio gaudeat.* Vide alia circa illos *cap.* 10. *num.* 20. *&* 24. Animaduerti tamen debet *actu legere*, dici etiam Lectores, quando tempore vacationum student vt legant. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Const.* 2. *Iulij II.* §. 5 *num.* 21.

26 De mandato Clem. VIII. *in decretis pro reformatione Regularium* innouatis à S. Congregat. iussu SS. Domini nostri Vrbani praecipitur *Generalibus, ac omnibus aliis quibuscumque Superioribus, ad quos hoc spectat, vt curent, ac efficiant, praedicta omnia decreta inter alias eorumdem Ordinum Constitutiones perpetuò valituras redigi.* An autem inde inferatur haec Decreta non inducere aliam obligationem ad sui obseruantiam, quàm Constitutiones Religionum? Mihi videtur verior pars negatiua. Ac proinde quòd de obligatione horum Decretorum loquendum sit iuxta generales regulas, quae de iure communi sunt ad cognoscendam obligationem aliarum Legum Pontificalium, de quibus nos egimus supra, & *cap.* 7. *à num.* 7.

Ad hoc quod Leges, seu Constitutiones Religionum obligent subditos, requiritur aliqualis promulgatio ipsarum. Hoc enim necessariò requiritur pro cuiuscumque Legis obligatione. Licet autem promulgatio in singulis Monasteriis, seu Domibus Religionis optima sit, non videtur tamen necessaria, sed sufficier quod in Capitulo Generali, vel Prouinciali respectiuè fiat. Sicut generaliter Lex Pontificia sufficienter promulgatur Romae, Episcopalis in Cathedrali Ecclesia, Regia in Curia Regis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *capite* 8. *num.* 15. *&* 16. 27

Immunitates, & libertates concessae Regiosis in Constitutionibus (imò & Regula) Ordinum, possunt à Praelatis ipsorum aliquibus coarctari ex iusta causa, nisi talis coarctatio sit expresè prohibita praedictis Superioribus. Ratio est, quia eo ipso quod non est illis prohibita, censetur concessa; eò praesertim, quia ad bonum regimen Religionis spectat ita facere, saltem in aliquibus casibus. Corduba *in Regul. D. Franc. cap.* 10. *quaest.* 2. *punct.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 3. *n.* 9. Idem etiam dicendum est de Praelato inferiori respectu licentiae, & immunitati Religiosis à Superioribus Praelatis concessarum. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *quaest.* 1. *de obed. c.* 8. *in fine.* 28

Licita est, & honesta Constitutio praecipiens Religiosis studia litterarum. Vt latè probauimus *in tract. de Reformat Regul. cap.* 11. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Subdito, quaest.* 1. *de Obedient. c.* 30. Religiosi etiam ad studia deputati notabiliter negligentes in studendo, saepè peccant mortaliter. Tum quia occupant aliorum locum. Tum quia abutuntur commoditate illis ad studendum à Religione concessa, videnturque scientias contemnere. Nauarr. *in Sum. c.* 25. *n.* 59. Peirinis *vt supr.* 29

Licita quoque est Constitutio prohibens ne litterae missae ad Superiores aperiantur, vel detineantur à subditis. Vnde inter casus reseruabiles à Superioribus designauit Clemens VIII. *malitiosum impedimentum, aut retardationem, aut aperitionem litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores missarum.* Ratio est, quia per hoc impeditur maximè bonum regimen Religionis, & fraterna charitas inter Religiosos. Pro explicatione autem huius casus reseruabilis, quando scilicet in eo quis peccet, consule Quatantam *in Compend. Bullar. verb. casus reseruati, num.* 12. & Coriolanum *in tract. de cas. reseru. part.* 2. *casu* 11. Deinde qui aperit litteras obseratas, vel alienas scripturas animo nocendi, vel cum graui detrimento aliorum, peccat mortaliter. Quia in re graui offendit proximum. Rodriguez *tom.* 2. *quaest. Regular. quaestione* 36. *artic.* 2. Non tamen peccat mortaliter qui aperit litteras, ex quibus sibi vel alteri timet periculum alicuius damni notabilis iniustè inferendi. Quia in tali casu praeceptum naturale de euitando damno iniustè inferendo, praeponitur praecepto de obseruando secreto. Nauarrus *in Summ. cap.* 18. *num.* 53. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. quaest.* 2. *de paupert. cap.* 2. §. 13. 30

Scribere litteras ad Praelatum sine nomine, continentes delicta occulta contra aliquem, est ex suo genere mortale peccatum, Quia est reuelare crimen occultum 31

cultum fratris, quod mortale est. Nisi forsan hoc fieret ex charitate, non ex odio, aut maleuolentia, vltionem, & punitionem non quærente, sed solùm correctionem, & emendationem: & celatur nomen scribentis, quia si fortè perueniat ad notitiam illius contra quem scribitur, redderetur illi inimicus. Laurent. de Peirinis *tom.1. de Subdito, quæst.2. de paupert. cap.2. §.12.* Non possunt tamen Prælati ex huiusmodi litteris ad inquisitionem procedere delictorum, quæ continent. Rodriguez *tom.2. quæst. Regul. art.10.* Vide dicenda *cap.27. n.4.*

32 De obligatione obseruandi Ceremonialia, seu Ordinalia Religionum philosophandum est eodem modo, ac de aliis Legibus, Statutis, ac Constitutionibus Ordinum. Ac proinde dicendum, transgressionem eorum, quæ in illis præcipiuntur, esse peccatum mortale, vel veniale, iuxta quantitatem materiæ, & alias circunstantias, iuxta dicta in hoc capite, & præcedenti. Ex parte tamen materiæ, scilicet eorum, quæ in illis præcipiuntur, est sine dubio maior obligatio ea obseruandi, quàm alia, quæ per alias Constitutiones ordinantur, ac per consequens transgressio magis peccaminosa; nam quæ in prædictis Ceremonialibus præcipiuntur, immediatiùs, & proximiùs concernunt cultum Dei, in quo vix potest aliquid minimum reperiri. Specialiter verò de ceremoniali Carmelitarum illud occurrit monendum, quod quamuis in illo dicatur, *Sub obedientiæ præcepto vobis omnibus, & singulis, præsertim verò Superioribus, ad quos ista spectant, iniungimus, vt quibuslibet aliis modis Ceremoniarum, & Rituum obseruationibus relictis, in omnibus, quoad fieri poterit, huic nostro Ordinario, & Ceremoniali conformemini, illudque ad vnguem sequamini:* nihilominus, non obstante huiusmodi præcepto Obedientiæ, non erit peccatum mortale vnam, aut aliam, aut etiam aliquas, saltem paucas, Ceremonias non obseruare, si non sit contemptus, aut voluntas non se conformandi prædicto Ceremoniali, aut notabilis, & magna negligentia in nunquam studendo, addiscendo, aut legendo illud. Sic enim interpretatur hoc præceptum communis vsus Religionis, & Reuerendissimi Generales Ordinis à me super hoc interrogati ita respoderunt. Semper tamen erit veniale peccatum, nisi adsit negligentia, obliuio, aut ignorantia inculpabilis.

33 Pœnæ priuationis officiorum, dignitatum, graduum, & administrationum, &c. seu inhabilitatis ad illa: seu aliæ, quæ apponi solent in Constitutionibus, & Statutis Religionum, etiamsi ponantur sub verbis, *ipso facto, ipso iure, eo ipso,* aut similibus, non incurruntur in foro interiori conscientiæ, nisi præmissa declaratione Superioris, qua ad minus constet Religiosum perpetrasse illud crimen, propter quod imponuntur tales pœnæ, iuxta dicenda *cap.10. num.30.* Eo quòd ita videtur esse praxis Ecclesiæ, saltem quoad plures doctos, & timoratos. Quando autem adduntur vlterius illæ particulæ *absque vlla declaratione, absque vlla sententia, ante declarationem, sententiam, &c.* aut similia, tunc obligat reus ad tales pœnas etiam in foro interiori, & conscientiæ soluendas, iuxta dicenda etiam eodem *cap.10. n.31.* Licèt aliqui non improbabiliter dicant contrarium, vt ibidem notabimus. Consuetudo tamen, & vsus, seu acceptio Religionum maximè attendenda est, seu declaratio illius, qui Constitutiones, seu Statuta fecit. In nostris autem Constitutionibus *p.5. c.1.* sic dicitur: *Item cum in Constitutionibus Nostris frequenter ponatur pœna depositionis ab officio Prælatorum, & aliorum Officialium ipso facto, propter multa pericula, quæ possent inde contingere, declaramus, quòd intelligitur ipso facto, postquàm in Capitulo, vel Visitatione fuerint conuicti, & confessi coram Superiore.* Idem habetur *c.9. & 10.*

34 De obligatione, quam habent Religiosi assumpti ex Ordinibus ad Dignitates, ad obseruandum Constitutiones, & Statuta Religionum, dicimus *cap.17. n.8.* De Prælatis etiam Generalibus *c.18. num.11.* De electis *c.23. num.17.* De Nouitiis *c.24. num.2.* De Monialibus *c.25. num.1.*

CAPVT IX.

De obligationibus Religiosorum, quæ habentur in Iure, vel Conciliis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicantur Religiosi habitum suæ Religionis temerè dimittentes.*
2 *Item accedentes ad studia, nisi à suo Prælato, & Conuentu licentiam habuerint.*
Quomodo excommunicatio intelligenda. ibid.
3 *Item Religiosi de Claustris exeuntes ad audiendum medicinam, vel leges.*
Ad quos extendatur hac excommunicatio. ibid.
4 *Interdicta est Religiosis appellatio à correctione suorum superiorum.* & n.5. & 6.
Ad quæ tribunalia id intelligatur. ibid.
7 *An in casu graui, & raro licita sit appellatio.*
Quibus conditionibus. ibid.
8 *Quid de facultate recusandi Prælatos.*
9 *An Religiosus possit esse executor testamenti.*
Qua licentia. ibid.
10 *Nequeunt sibi eligere sepulturas.*
11 *Non possunt comparere in iudicio, siue vt rei, siue vt actores, sine licentia superiorum.*
12 *Nec possunt munus Aduocati, vel Procuratoris exercere.*
13 *Nec munus Tabellionis.*
14 *Nec esse Iudices, etiam arbitri, nisi, &c.*
Possunt tamen esse Assessores, & Vicarij Episcoporum aliqui illorum, & cum quibusdam conditionibus. ibid.
15 *Non possunt exercere artem Chirurgiæ cum incisione, vel adustione.*
16 *An possint esse testes.*
17 *Interdicitur Religiosis suscipere tutelam alicuius personæ.*
De qua tutela id intelligendum. ibid.
18 *Nec possunt esse fideiussores.*
19 *Nec possunt testari, nisi de licentia.*
20 *An possint venari, seu assistere venationibus.*
21 *Lineis vti prohibitum est Religiosis.*
22 *An teneantur semel in mense peccata confiteri.*
23 *Circa decimas Ecclesiæ quid prohibitum Religiosis sub excommunicatione,* & n.26.
24 *Balnea ingredi quomodo illis prohibitum.*
25 *Qui inducunt aliquos ad hoc vt sepulturas eligant, excommunicationem incurrunt.*
27 *Intra septa monasterij arma tenentes, quas pœnas incurrant.*
28 *Benedicere mensam an sit illis præceptum.*
29 *Tempore interdicti quid illis prohibitum, vel præceptum.*
30 *Beguinas fouentes sunt excommunicati.*
31 *An liceat illis baptizare, esse Patrini, aut ministrare aliqua Sacramenta.*
32 *Transferentes se ad partes transmarinas, quando incurrant excommunicationem.*
33 *Qui prohibeantur ad curias Principum accedere.*
34 *Prohibitum est Religiosis noua loca adire, vel antiqua mutare.*
35 *Quæ obseruanda in erigendis, siue construendis monasteriis.*

1 IN primis *c.2. ne Clerici, vel Monachi, in 6.* excommunicantur Religiosi professi habitum suæ Religionis in Scholis, vel alibi temerè dimittentes. De quo latius agimus *c.13. à n.2.* Solùm est aduertendum huiusmodi excommunicationem nulli esse reseruatam.

2 Secundò excommunicantur eodem genere excommunicationis nulli reseruatæ, professi accedentes ad quæuis studia, nisi à suo Prælato cum consilio Conuentus, vel maioris partis illius, licentia primitus obtenta. Ita habetur dicto *cap. secundo, ne Clerici.* Vnde ad hanc excommunicationem incurrendam non requiritur, quod Religiosus habitum deponat, sed etiam si cum habitu vadat, illam incurrit. Eo quòd textus non petit hanc conditionem dimissionis habitus. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.8. num.72.* Nec requiritur, quod studia sint aliàs prohibita, sed etiam si sint permissa, adhuc incurretur talis excommunicatio. Quia textus expresse dicit, ad quæuis Studia, Syluester *verb. Excommunic.9.* Non incurritur tamen hæc excommunicatio, si Religiosus vadat etiam sine licentia ad alium Conuentum propter Studia, quæ sunt intra suæ Religionis Claustrum. Quia intentum huius Legis solùm videtur fuisse prohibere Studia extra Claustra Religionis. Caietan. *in Summ. verb. Excommunic. cap.61.* Bonacina *in tract. de Clausura, quæst.2. punct.6. §.5.* Nec etiam incurritur si vadat ad Studia extra Claustra Religionis, mansurus tamen in Conuentu illius Ciuitatis, vel Oppidi, vbi sunt talia Studia. Eo quòd textus solùm videatur prohibere, ne Religiosus studeat manens extra Claustra sui Monasterij. Suarez *5. tom. in 3. part. disput.23. sect.4.* Bonacina *vt suprà, §.5.* Licentia autem, quæ ex hoc Capite requiritur, pensanda est secundùm consuetudinem Religionum. Si enim fuerit talis consuetudo, quod solùm concedatur à Generali, vel Prouinciali, non sufficiet licentia immediati Prælati. Suarez *vt suprà, num.37.* In quo casu non videtur necessarius consensus Monasterij, quia textus solùm videtur loqui, quando licentia conceditur à Prælato immediato, non autem quando à Generali, vel Prouinciali conceditur. Syluester *verb. Excommunic.9. casu 25. num.55. quæst.2.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.8. num.87.*

3 Deinde Religiosi de Claustris exeuntes ad audiendam medicinam, vel Leges, nisi intra duorum mensium spatium redierint, sunt excommunicati, & reuersi ad Conuentum, in Choro, Mensa, Capitulo, &c. debent esse vltimi. Ita habetur *in cap. fin. ne Clerici, vel Monach.* Bonacina *in tract. de Clausura, quæst.2. punct.7.* Nulli verò est reseruata hæc excommunicatio. Nec comprehendit Religiosos intra Claustra audientes istas scientias, vel foris, manentes tamen intra Claustra. Nec comprehendit docentes illas, nec habentes priuatis in Cellis Lectores Legum, nec eos, qui student Legibus, in quantum conducunt ad intelligentiam Canonum. Toletus *in Summ. lib.1. cap.37.* Diana *tract. de dubiis Regul. Resolut.79.* Extenditur hæc excommunicatio ad Doctores, siue Magistros, qui Religiosos, habitu suo dimisso, Leges, vel Physicam audientes, scienter docere, aut in Scholis suis præsumpserint retinere, *cap.2. ne Clerici, vel Monachi in 6.* Caietan. *in Summ. verb. excommunic. n.61.* Sanch. *lib.6. in Decalog. cap.8. num.89.* Bonacin. *punct.8.*

Præterea, Religiosis omnibus maximè interdictum 4
est à correctione suorum Superiorum appellare ad Iudices extraneos. Primò quidem Iure Communi, *cap. ad nostram; de appellationibus, & c. reprehensibilis, eodem tit. in fine ibi: Ne Religiosi cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati sui, & Capituli disciplinam, appellare præsumant.* Secundò propter multa priuilegia Religionibus concessa, specialiter Bonifac. VIII. pro Franciscanis, Sixti IV. pro Carmelitis, & Augustinianis, & Iulij II. pro Fratribus, & Sororibus Ordinis Prædicatorum, vt refert Casarubius *in Compend. Priuil. Mendic. v. appellare.* Vbi etiam habetur Gregor. XIII. in quodam motu proprio Anno 1575. interdixisse Franciscanis de Obseruantia, sub pœna excommunicationis Summo Pontifici reseruata, & aliis pœnis appellationem ad Tribunalia Sæcularia; concessisse tamen eis appellationem ad Generalem, vel Protectorem, vel Pontificem. Sacr. quoque Congregationem Cardinalium edidisse decretum Ann. 1587. vt appellatio hoc ordine interponatur; à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, & ab hoc ad Cardinalium Congregationem, refertur que hanc appellationem esse permissam à Sixto V. Extat etiam Bulla Clem. VIII. quæ est 110. *in 3. tom. Bullarii*, edita *Anno 1604.* Vbi appellatio prohibetur Carmelitis *sub excommunicationis latæ Sententiæ pœna, à qua, non nisi à nobis, seu Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo absolui possint, nec non priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcunque dicti Ordinis Officia exercenda, ac vocis, tam actiuæ, quam passiuæ, eo ipso absque alia declaratione incurrendis pœnis.* Subiungit etiam Pontifex: *Districtius inhibemus, ne ad ipsa Tribunalia Sæcularia, quouis prætextu, aut quæsito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præsumant. Sed si se à Prælatis grauari prætendant, ad Priorem Generalem ipsius Ordinis, seu illius Protectorem, aut Viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, siue Romanum Pontificem pro tempore existentem, Supremum in Ecclesia Dei Iudicem; sicut antiquitus semper facere consueuerunt, recursum habeant, vnde illis breui manu iustitia ministrabitur. Volentes, & ita declarantes, quod nedum dicti Ordinis Regulares personæ contra facientes, verum etiam eorum quomodolibet directè, vel indirectè fautores, & consultores, easdem pœnas eo ipso omninò incurrant. Decernentes irritum, & inane quidquid secus super his à quoquam, quauis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari.* Vide Bullam *tertio tom. Bullarij, pag.459.* Similem prohibitionem habent Augustiniani ab eodem Clem. VIII. in Bulla *Quoniam nostr.* Anno 1604. edita, & Seruitæ in alia Bulla eiusdem tituli, Anno 1593.

Circa quæ alia animaduertenda sunt. Primum est, 5
hæc Iura, & Decreta Pontificum congruentissima ratione pro Religiosis edita fuisse, vt ab eis abominabilis iste appellandi à suis Prælatis vsus omninò exularet. Est enim appellatio à correctione Regulari, seu sententia Superiorum ad tribunalia sæcularia, inuentum Diabolicum, honorem Religionis inhonestans, & pacem, & tranquillitatem Religiosorum perturbans, signumque maximæ relaxationis, cùm regulariter loquendo,

quendo, solùm apud aliquos ambitiosos, & superbos, & deformatos locum habeat. Stotus *de Iustit. & Iure lib.5. quæst.6. articul.3.* Aragon.2.2. *quæst.69.*
6 *articul.3.*

Secundum est, Religiosis non solùm esse prohibitam appellationem ad Iudices non competentes, vt ad Laicos, aut Sæculares Magistratus, vel Iudices; hoc enim de se patet iniquissimum esse, & omni pœna, & supplicio dignum, sed etiam aliquando ad Iudicem competentem, scilicet Sedem Apostolicam, Dominos Nuncios, Legatos, &c. Ratio est, quia licet Sedes Apostolica, aut Apostolica Tribunalia sint Supremi Iudices Ecclesiæ, tamen ipsi Summi Pontifices Ecclesiæ capita, attendentes maximum detrimentum Religiosæ disciplinæ ex prædicta appellatione oriri, Iuri suo cedentes, prohibent Religiosis prædictam appellationem, propter bonum Religionum. Cuius signum est, quod Cistercienſibus interdicta est appellatio, etiam ad Sedem Apostolicam sub pœna excommunicationis. Idemque priuilegium dicitur concessum Canonicis Regularibus, & Minoribus à Iulio Secundo. Suarez 4 *tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.11. n.2.13. & 16.* Sanch. *lib.6. in Decal c.8. n.108. & 109.* Nota autem quod Sac. Congregatio Regularium Iure computari debet inter Tribunalia Religionis. Thomas de Iesu *de*
7 *visit Regul. tract.3. c.17. num.7.*

Tertium est, quod in raro, & graui casu, in quo euidenter constaret Religioso fieri notabilem iniuriam, in fama, honore, & reputatione à suis Superioribus, licita illi esset appellatio ad Summum Pontificem, vel Sacr. Congregationem. Ratio est, quia hoc videtur permissum à Summis Pontificibus, vt conforme Iuri Naturali, non solùm in aliquibus Decretis ex adductis, sed à Iure *in cap. de Priore, de appellation. cap. licet, de Offic. Ordinar. & cap. sup. quæst. versic. nos autem, de Officio Legat.* Nauarrus *Comment. 3. de Regul. num. 51. & lib. 2. Consil. in 1. edit. tit. de Sentent. & re Iudicata, consil. vnico, num. 6. & tit. de appellat. consil.4. num.1.* Azor. *lib.12. Instit. Mor. c.11. quæst.8.* In tali autem casu appellatio executionem sententiæ regulariter suspendit, vt colligitur ex *cap. venientes de Iureiurand. & cap. Pastoralis, § præterea, de Offic. Iudic. deleg.* Nauarrus *lib.2. Consil. de appellat. consf.6. num. 1* Necesse est etiam in appellatione causam grauaminis exprimere. Quia solummodò admittitur appellatio cum modus exceditur. Sanchez *tom.2. de præcept. Decalog. lib 6. cap.8. num.105.* Thomas de Iesu *de Visit. Regul. tract.3. c.17. n 18.* Vnde si talis causa non assignatur, vel causa assignata friuola, vel iniusta visa fuerit ipsi Iudici, & aliis ad hoc consiliariis adhibendis, nihil de illa curare debet Iudex, quia talis appellatio non suspendit executionem sententiæ. Aldrete *lib.2. de discipl. Relig. c.28. n.28.* In aliis autem casibus non est toleranda appellatio Religiosorum, etiam si illis aliqua iniuria fiat; cum recta, & bona æstimatio Religionis anteponi debeat, etiam secundùm Ius naturale, bono priuato alicuius, sicut eodem Iure Naturali dictante, manus recipit ictum, aut vulnus, ad seruandam incolumitatem corporis, vel capitis. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.29. art.3.* Laurentius Peyrinis *tomo 1. quæst.1. de Obed. c.20.* Cùm verò appellatio ad Sedem Apostolicam conceditur, licèt regulariter loquendo fieri debeat modo dicto *num. 4.* scilicet à Priore, vel Guardiano ad Prouincialem, & ab hoc ad Generalem, casu tamen dato, quod à prædictis non speretur remedium contra iniuriam illatam appellanti, vel similibus casibus, licitè fieri poterit appellatio immediatè ad Apostolicam Sedem. Portell. *in Dubiis regular. verb. appellare, num.3.*

8 Item etiam suo modo dicendum est, & propter eandem rationem, de facultate recusandi Prælatos Regulares, illam scilicet esse omninò illicitam, & abominabilem Religiosis, nisi in casu rarissimo, quo licita esset appellatio, videlicet quando euidenter constaret, Prælatum Regularem omninò iniquè se gerere contra bonam famam, & opinionem alicuius Religiosi in materia graui. Sanch. *lib.6. in Decal. c.8 num. vlt.* Qualiter autem se gerere debeant tam recusans, quàm recusatus. Vide Laurentium de Peyrinis *tom. 1. quæst.1. de Obedient. c.19. §.1.*

Nullus etiam Religiosus potest esse executor testa- 9
menti, seu testamentarius siue ad causas prophanas, siuè ad pias, absque obtenta sui Superioris licentia. Quia ita habetur *in cap. 2. de testamentis in 6. illis verbis: Religiosus executor ab aliquo in sua vltima voluntate deputatus, non potest; cum velle, vel nolle non habeat, huiusmodi officium suscipere, vel exequi, nisi à Superiore suo petita super hoc licentia, & obtenta.* Sufficit autem tacita licentia, cum textus non dicat expressam esse necessariam. Syluester *verb. testament. quæstione secunda, distinct. tertia*, Sanchez *libro sexto, in Decalog. cap.11. num.11.* Eamque potest quilibet Superior, etiam immediatus, concedere. Cùm circa hoc nihil dicatur in prædicto capite: Molina *tomo 1. de Iustit. disputat.247.* Nisi fortè in Religionibus hoc esset determinatum, vt solùm id ad Prælatos Superiores spectaret. Sanchez *lib.6 in Decalog. cap.11. num. 16.* Fratres autem Minores de Obseruantia nequeunt esse executores testamentorum, adhuc obtenta suorum Superiorum licentia. Quia ita habetur *in Clement. exiuit, § proinde cum vir Sanctus, versic. verum etiam, de verbor significat.* Rodriguez 3. *tom. quæst. Regular. quæst. 70. articulo 2.* Religiosi verò executores testamentorum tenentur reddere rationem Episcopo, Ex Concil. Tridentin. *sessione 22. cap. 8.* Alphonsus Villagut *in Spec. Visitator. fol.32. n.9.*

Religiosi nequeunt sibi eligere sepulturas, nisi à 10
propriis Monasteriis adeò forsitan sint remoti, quod ad ea, cum moriuntur, non possint commodè portari. Ratio est, quia ita deciditur *in cap. fin. de Sepultur. in 6.* Syluester *verb. Sepultur. quæst.6.* Nauarrus *Comment.2. num.43. de Regular.* Augustinus Barbosa *de officio, & potest. Parochi capite 26. num.30.* vbi etiam alia ad intentum. Prælatis autem conceduntur id posse facere, forsan quia in suis Monasteriis habent authoritatem, Tabiena *verb. Sepultura, quæstione 4. n.5.* Rodriguez *tomo tertio, quæst. Regul q.60. articul.1.*

Religiosi etiam non possunt comparere in iudicio, 11
siue tanquam Actores ad agendum, siue tanquam Rei ad se defendendum sine licentia sui Superioris. Ratio est, quia in hoc æquantur in Iure Religiosi cum seruis, aut filiis familias, & quasi pro mortuis habentur, vt tradunt Doctores communiter *cap. cum dilect. de rescript. & authentica causa, quæ fit cum Monacho Codice de Episcopis, & Cleric.* Nauarr. *Comment.2. de Regular. num.64.* & Sanchez *lib 6. in Decalog. cap.12.* Vnde neque pro iniuria sibi illata, siue in persona, honore, aut bonis possunt in iudicio comparere, sed hoc competit Prælato. Syluest. *verb. Relig 8. q.4.* Nauarr. *Comm.2. de Regul. num.29. & 64.* Quando tamen Monachus est extra Monasterium, videlicet in Studio, aut alibi cum licentia sui Superioris, aut quando is Superior est ita absens, vt commodè absque periculo in mora non possit habere eius responsum, tunc agere potest in Iudicio, ratione licentiæ præsumptæ in istis casibus. Nauarr. *Comment.2. de Regular. num.65.* Azorius *lib.12. Institut. moral. capite 11. quæst.9.* Similiter si agere velit contra Prælatos, vt in Religione teneatur, vel vt ab ea repulsus admittatur, vel ne ei, quæ de Iure Ordinis debentur, denegentur, tunc poterit sine licentia ipsius litem agere, seruatis tamen aliis seruandis. Quia in hoc casu ipsa Religio, vel ius naturale dat talem licentiam. Sanchez *lib. sexto in Decalog. cap.12. num.16.*

Nec

12 Nec potest Religiosus munus Aduocati, vel Procuratoris in causa aliqua tenere, nisi propter vtilitatem Monasterij, & iubente Prælato. Quia ita habetur *in capite Monachi, el 2. 16. quæst.1. illis verbis: Nullus Monachorum forensis negotij susceptor, vel executor existat, nisi quod Monasterij poscit vtilitas, Abbate sibi nihilominus imperante.* Syluester *verb. Aduocat. quæst.6.* Sayrus *Clauis Regia libro duodecimo, cap. vigesimosecundo, num.3.* Nota autem hanc prohibitionem exercendi munus aduocati, non solum ad Monachos, sed ad quoscumque veros Religiosos extendi, siue Monachi sint, siue Canonici Regulares, Mendicantes, &c. *cap. 2. de postuland. & Clem. Religiosus.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.13. num.1.* Lugo 2. *tom. de Iustit. & Iure, disputat.41. sect.1. num.3.* Non autem comprehenduntur Nouitij: quia nomine Religiosi non veniunt in odiosis Nouitij. Sanch. *n.2.* Lugo *sup.* De licentia autem ista, & vtilitate Monasterij qualis debeat esse, vt Religiosus exercere possit munus aduacati, latè Sanch. *dicto c.13.* Tambur. *de Iure Abbatum tom.3. disput.3.q.6.num.27.*

13 Nec etiam potest exercere munus Tabellionis. Ratio est, quia ita habetur *in cap. sicut, ne Clerici vel Monachi, & ex cap. vt inquisitionis §., verum quia, versicul. ad conscribendas, de hæretic. in 6.* Vbi tanquam quid speciale conceditur fauore Fidei, vt Monachus, qui in sæculo erat Tabellio, possit etiam in Religione id munus exercere. Potest tamen Monachus, qui in sæculo erat Tabellio complere, etiam post professionem, & signare instrumenta, quæ in sæculo solum fecerat. Quia hoc non est tam exercere de nouo Officium Tabellionis, quàm supplere defectus factos in alio tempore. Nauarr. *Comment. de Regular. num.42.* Rodriguez *tom.3. quæst. Regular. quæst.8. art. vlt.* Possunt etiam Religiosi exercere munus Notariorum in quibuscunque causis Sanctæ Fidei, & Inquisitionis. Ita decreuit Prius IV. in Bulla, quæ incipit *Pastoralis Officij*, anni 1561. Affertur etiam alia Iul. III. similia concedentis Generali Ordinis Prædicatorum. Flau. Cherub. *in Compend. huius Bullæ.* Vide dicenda *c.18.n.95.*

14 Nec etiam potest Religiosus esse Iudex, etiam Arbiter, in aliqua causa, nisi concurrente duplici conditione, scilicet licentia Superioris, & vtilitate Monasterij. Ratio est, quia ita dicitur *in cap. Monachi, el.2.16. quæst.1.& cap. de præsentium, 16. quæst.1. & c.2. de postuland.* Ita communiter Summistæ *verb. arbiter*, & Sanchez *lib.6. in Decalog. capite 13. à num.55.* vbi multa de hoc. Possent tamen Prælati Religionum eligi in Iudices Conseruatores aliarum Religionum. Propter priuilegia illis concessa, de quibus Rodrig. *tom.1. qq Reg. q 65. art.3.* An autem modo post decreta Summorum Pontificum, præsertim Gregorij XV. hoc ita sit tenendum, constat ex dictis *c.3. n.11.* & dicendis *tom.2. cap. 10.* Possunt similiter Religiosi esse Assessores. Eo quod Assessor non est Iudex, sed Consultor, aut Instructor Iudicis, quod nullibi est illis prohibitum Sanchez *lib 6. in Decalog. c.13. num.85.* Possunt etiam Religiosi, saltem ex vi Iuris Communis, esse Vicatij Episcoporum, duabus illis conditionibus subsistentibus, scilicet licentia Superioris, & vtilitate Conuentus. Cum enim munus Vicariatus sit Officium pertinens ad Iudicia, erit prohibitum Religiosis, nisi subsint illæ duæ conditiones. Azor. *tom.2. Instit. Moral. lib.3. c.43. q. 10.* Rodriguez *tom.3. qq. Regul. q.76. art. vlt.* Contrarium verò tenet Peirinis *tom. Priuileg. Minimor. in 4. Const. Sixti IV. §.10. num.48.* Ab iis tamen muneribus Arbitri, Assessoris, & Vicarij Episcoporum arcent multi Franciscanos propter Clementinam *Exiui.* Arcentur etiam illi, quibus proter speciales Constitutiones sui Ordinis est hoc prohibitum Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.14. à num.66.*

Religiosi non possunt vllo modo exercere artem 15
Chirurgiæ cum incisione, vel adustione. Ratio est, quia ita habetur *ex cap. Tua nos, de homicidio, & c. sententia sanguinis, ne Clerici vel Monachi.* Ita Summistæ *verb. Medicus*, vel *Medicina.* Extenditur, vt neque causa pietatis id liceat. Propter eandem rationem. Armilla *in Summ. verb Irregularitas, num.47.* Nauarr. *in Summ. cap.25. num.110.* Vnde oppositum facientes sunt Irregulares, si inde sequatur mors, quantumcunque diligentiam adhibeant, ne sequatur. Quia dant operam rei sibi prohibitæ ratione periculi homicidij, Cornejo. *tom.2. in 3. part. tract.5. de Irregul. disput.3. dub.8.* An autem possint Religiosi artem istam absque vella incisione, & adustione exercere, res est dubia. Sed probabilius est, non posse. Eo quod quamuis nullus textus expressè id prohibeat, tamen implicitè prohibetur in toto titulo, *Ne Clerici vel Monachi*, vbi sæpius habetur, Religiosos non posse exercere negotia Sæcularia, & eorum statum dedecentia, munus autem Chirurgiæ indecens pro illis videtur. Nauarr. *in Sum. c.25. num.110.* Sanchez *lib.6. in Decalog. c.14. n.18.* Qui addit, in Societate Iesu esse priuilegium à Gregorio XIII concessum, vt Religiosi Medicinæ periti, possint mederi quibuscumque infirmis, quando Medici Seculares commodè haberi non possunt, dummodo id fiat ex Superioris licentia, & citra adustionem, & incisionem per ipsos faciendam. Addit etiam Cornejo *vt suprà*, quod si Clericus (idem est de Religioso) curet citra incisionem, vel adustionem, & omni diligentia adhibita infirmus moriatur, non erit irregularis, quia etsi curare hoc modo sit prohibitum, non tamen est prohibitum, ratione periculi homicidij, sed ratione indecentiæ.

Non est in Iure prohibitum Religiosis esse testes, 17
cùm nullus textus id prohibeat, potius esse illis permissum colligitur ex *capite Nuper, de testibus, & authent. de Monach. §. cogitandum collat.* Et ita videtur dicendum posse esse testes, tam iudiciales, quàm cuiuscumque insttumenti. Syluester *verb. testamentum 1. quæst.5. dict.1.* Molina *tomo 1. de Iustit. disputatione 127. §. verum autem.* Quod etiam extenditur ad testamentum, in quo aliquid relinquitur Monasterio Religiosi, qui est testis: quando enim aliquid non est speciale, singulorum commodum, sed Vniuersitatis, vel Collegij, potest quilibet ex illa Vniuersitate vel Collegio testificari. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.13. n.102.* Ad hoc tamen, vt Religiosus sit testis alicuius causæ Iudicialis, requiritur licentia Superioris. Quia cum Iudex sæcularis non sit Superior Religiosi testificantis, non potest ab illo exigere testimonium, nisi Religiosus se illi subiiciat, ad quod est necessaria licentia proprij Prælati, Angelus *verb. testis, num.3.* Sanchez *num.103.* Si tamen testificentur sine tali licentia, testimonium valebit. Cum nullibi sit irritatum, & potius interpretanda sit res vt valeat, quàm vt pereat. Syluester *verb. testis, quæst. 1. dict.1.* Molina *tom.1. de Iustit. disputat.127.*

Interdicitur etiam Religiosis suscipere tutelam ali- 17
cuius personæ. Ratio est, quia ita habetur *cap. fin. quæst.86. & auth. de Sanctissimis Episcop. §. Deo autem amabilis, collat.9. & leg. Regia 14. titul.16. part.6.* Ita tradunt Angelus, Syluester, & Tabiena *in Summa, verb. tutela.* Addentes, etiam ex licentia suorum Superiorum non posse hoc munus exercere. Eo quòd illi in prohibitione Iuris nequeunt dispensare. Hoc tamen intellige de tutela testamentaria, id est, data in testamento, & de tutela datiua, quæ scilicet solet designari à Iudice. De tutela namque legitima, illa scilicet, quæ Lege defertur consanguineis successuris ab intestato, posse suscipi à Religiosis de licentia Prælatorum, videtur haberi *in prædicto cap. fin. dist.86.* Azorius *tom.1. Institut. Moral. lib.12. cap. 11.* Tutelas quoquem miserabilium

ſerabilium perſonarum poſſe admitti à Religioſis, concedit Graffis 1.*p.deciſ.lib.*3.*cap.*5. *num.*112.

17 Solet tamen S. Congregatio facultatem ad id concedere ſub quibuſdam conditionibus, prout patet ex S. Congregatione Epiſcoporum & Regularium de anno 1631. die 17. Ianuarij, vbi hæc facultas conceditur cuidam Conuerſo. Et de anno 1640. die 32. Auguſti, vbi etiam conceſſum eſt cuidam Religioſo, *audito prius, & conſentiente Procuratore Generali Ordinis, vt ſuorum nepotum tutelam, & curam liberè, & licitè ſuſcipere, & gerere, atque omnia, & ſingula quæ ad Tutores & Curatores de iure, vſu vel conſuetudine pertinent, facere & exercere poſſet, ad triennium dumtaxat, dummodo tamen occaſione præmiſſorum in mercatura & aliis negotiis Regularibus interdictis nullatenus ſe immiſceret, nec extra clauſtra vllo modo degeret, aut quidquid aliud à ſua profeſſione alienum perageret.* Prorogata etiam eſt huiuſmodi facultas ad alium annum ſub 16. Nouembris 1646. *Dummodo tamen negotiationibus perſonis Eccleſiaſticis & omnibus Regularibus interdictis nullatenus ſe immiſceret, nec extra clauſtra vllo modo pernoctaret, aut quidquid aliud à ſua profeſſione alienum ipſi permittatur.*

18 Nec poſſunt Religioſi eſſe Fideiuſſores, niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli. Ratio eſt, quia ita habetur expreſsè *cap. penult. de fideiuſſor. & leg. Regia* 2. *tit. Moral. lib.* 12.*p.* 5. Exigitur quoque vtilitas Monaſterij *cap.*2.*de poſtulat.* Syluester, Angelus, & Tabiena *in Summ. verb. fideiuſſor.* Leſſius 2.*de Iuſtit. cap.*28. *dub.*2. *num.*20. Vnde ſi Religioſus fideiubeat, non ſolum peccat, ſed fideiuſſio eſt irrita, & nulla. Cum non habeat aliquid proprium, quod alteri poſſit obligare, quod eſt neceſſarium ad fideiuſſionem. Molin.2.*tom.de Iuſtit.diſputat.*540. Azor.*tom.*1. *Inſtit. Mor. lib.* 12.*cap.*11.*quæſt.*2.

19 Nec etiam poſſunt Religioſi Profeſſi teſtari, & teſtamentum ab ipſis factum eſt omninò irritum, & nullum, *ex authent. ingreſſi, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & cap. quia ingredientib.* 19. *quæſt.* 3. *cap.*2. *de teſtament.* Et ratio eſt, quia teſtari ſupponit habere proprium, aut dominium, quod repugnat Religioſo Profeſſo. Nauarrus *Comm.de Regul. n.*22. Sanchez *lib.*7.*in Decalog. cap.*8. *à num.* 1. Poſſunt tamen facere aliquam ſchedulam, qua rogent Prælatum, vt det alicui ea, quæ ipſi habent ad vſum, cum hoc non ſit facere teſtamentum, aut codicillum, nec ſit alicubi prohibitum, aut deroget Voto Paupertatis. Nauarrus *in Summ.Lat.cap.*27.*& Comment.*2. *de Regular. num.*22. Graffis 1.*par.Deciſ.lib.*3.*cap.*5. *num.*58. Poſſunt etiam teſtari ex licentia Pontificis. Quia cùm ſit Summus Prælatus Religionum, poteſt Religioſis concedere facultatem diſponendi de quibuſlibet bonis, & poteſt etiam diſpenſare in Lege poſitiua prohibente ne Religioſi teſtentur. Graffis 1.*par. Deciſ.lib.*3.*c.*5.*num.*57. *&* 59. Leſſius 2. *de Iuſtit. cap.*41. *dub.*8.*num.*73. Poſſunt præterea teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem interpretari, & declarare, ſi declaratione, aut interpretatione egeat. Quia hoc non eſt diſponere de aliquibus bonis, ſed declarare diſpoſitionem à ſe factam, quando poterant illam facere. Diana *tractat.* 2. *de Dub.Regular.Reſolut.*75. An verò poſſint illud reuocare, vide Barboſam *in Collectaneis Concil. ſeſſione* 25.*cap.*16.*num.*22.

20 Prohibitum eſt etiam Religioſis, ſicut & Clericis, venari, aut intereſſe venationibus. Credo autem hanc prohibitionem venandi non eſſe ſub mortali, ceſſante ſcandalo, & aliis prauis circunſtantiis extrinſecis, quando ſolùm ſit venatio honeſtæ recreationis gratia. Nauarr. *Comm.*4. *de Regul. n.*26. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8.*lib.*1.*c.*11.*n.*2. Rebellus *lib.*1.*q.*14.*n.*10.

21 Lineis vti eſt etiam prohibitum Religioſis *in c. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor.* Proprius enim Religioſorum habitus, etiam internus; laneus eſſe debet. Sed hoc tantum eſt veniale regulariter loquendo, imò nullum peccatum, ſi communis vſus Religionis oppoſitum habeat, multò magis, ſi eſt aliqua infirmitas corporalis. Syluester *verb. Relig.* 7. Graffis 1.*p. Deciſ. lib.* 3 *cap.* 5. *num.*69. *&* 70. Fratres autem Minores lineis camiſeis vtentes, peccare mortaliter, tenet Petrus Marchant. *in expoſition. Regul.D. Franciſc.c.*2. *quæſt.*5. eo quòd in prædicta Regula hoc illis prohibeatur.

Licèt aliqui teneant Religioſos præſertim Benedictinos, teneri ſemel in menſe ſua peccata confiteri, propter *Clement. ne in agro* (Caietan. *tom.*1. *Opuſcul. tractat.*5. *quæſt.*1.) Nihilominus probabilius eſt, vel non eſſe talem obligationem ad culpam, vel ſolùm eſſe venialem. Quia Clementina illa nihil aliud poſtulare videtur. Henriq. *lib.* 1. *de Sacram. Pœnit. cap.* 4. *num.*10. Sotus *in* 4.*diſt.*18.*q.*1.*art.*3. 22

Religioſi non habentes aliquam adminiſtrationem, vel beneficium, qui Decimas Eccleſiæ debitas vſurpare præſumunt, niſi poſt requiſitionem deſiſtant à præmiſſis infra menſem, & damnificatis Eccleſiis emendam infra duos menſes faciant, ſunt excommunicati. *Clement. Relig.de Decimis, & Primit.* Tolet.*in Summ.lib.*1. *cap.*40 *à num.*5. Mirand. *in Manuali Prælat.tom.*2. *quæſt.*35. *artic.*18. 23

Balnea ingredi prohibitum eſt etiam Religioſis, *cap. Omnis qui* 24. *q.* 1. Ex neceſſitate tamen id licet. Graffis 1.*par.Deciſ.lib.*3.*c.*5.*n.*115. 24

Religioſi, qui aliquos ad vouendum, ſeu alias promittendum inducunt, vt ſepulturas apud eorum Eccleſias eligant, vel iam electas non mutent, incurrunt ſententiam excommunicationis ipſo facto Sedi Apoſtolicæ reſeruatam *Clement. cupientes, de pœnis.* Mirand.2. *tom. quæſtione trigeſima quinta, articulo decimo octauo.* Simpliciter tamen inducentes ad hoc, non comprehenduntur, nec etiam, qui prædicto modo inducunt alios ad ſepulturam in alia Eccleſia. Tolet. *in Summ.lib.*1.*c.*37. 25

Religioſi, qui aliqua in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumunt, vt audientes à Decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, incidunt in Excommunicationem ipſo facto. Si verò ſcienter poſtpoſuerint confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis Decimis Eccleſiis debitis, ab officio prædicationis tandiù manent ipſo facto ſuſpenſi, donec confitentibus ipſis conſcientiam fecerint. Et ſi prædicta diligentia non facta, prædicare præſumpſerint, incidunt in excommunicationem ipſo facto, *Clement. cupientes, de pœnit.* Nauarr.*in Man.cap.*27.*num.*145.*&* 146. Mirand. *in Man.tom.*2.*q.*35.*articul.*18. 26

Monachi intra Septa Monaſterij ſine licentia Abbatum ſuorum arma tenentes excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt. *Clement. ne in agro, de ſtat. Monach.* Mirand. *in Man. tom.* 2. *q.* 35. *art.* 18. Vnde iſta excommunicatione non afficiuntur habentes arma extra ſeptum Monaſterij, nec Monachi venientes ad Monaſterium cum armis, non animo ea tenendi. Tolet.*in ſumm.in lib.*1.*c.*36. *à n.*6. Contra Regulares etiam tenentes arma prohibita in ſtatu Mediolanenſi, extat decretum S. Congregat. Regul. quod id illis prohibetur ſub pœna excommunicationis, & aliis ipſo facto incurrendis. Naldus *in Summ.verb.Religioſus, num.*50. Peyrinis *tom.*2. *Priu. Minim. in Conſtit.*4.*Clem.*8.*num.*9. Vide Auguſt. Barboſ. *de Offic. Parochi cap.*6.*à num.*31. 27

Non eſt de Iure communi aliqua obligatio impoſita Religioſis benedicendi menſam ante, vel poſt prandium, aut cœnam. Ratio eſt, quia *in capite Non liceat, diſt.*44. quod adduci ſolet, non eſt aliquod verbum includens præceptum. Suar.3. *tom.de Relig.lib.*3. 28

de

de Orat.voc.c.6.n.16. Peccare tamen saltem venialiter, qui hoc non faciunt, tenet Nauarr. *in Man. cap. 25. num.*110.

29 Sunt excommunicati à iure, excommunicatione tamen non reseruata, Religiosi, qui Interdicti tempore in Cæmeterio sepeliunt cadauera defunctorum extra casus à iure concessos, aut publicos excommunicatos, aut nominatim interdictos, aut manifestos vsurarios. *Clem. 1. de Sepultur.* Toletus *in Summ. lib. 1. cap.*40. Tenentur etiam Religiosi quæcunque Interdicta generalia, tam authoritate Sedis Apostolicæ, quam Ordinariorum posita obseruare, sub pœna excommunicationis. *Clem. 1. de sentent. excomm.* Tolet. *in Summ. lib. 1. cap.* 40. Imò etiam in Concil. Trident. *sess.25.cap.12.* sic habetur: *Censuræ, & Inderdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesiis publicentur, atque seruentur.* Propter quod decretum dicunt aliqui derogata esse omnia priuilegia, quæ antiquitus Religiosi habebant circa suspensionem interdictorum. Nauarrus *in man. cap. 27. num.*189. Alij verò volunt, tantùm ea priuilegia reuocari à Concilio, quibus omninò liberantur Religiosi ab obseruantia Interdictorum, non autem quibus in Festis Sanctorum Religionis concedebatur suspensio à prædictis Interdictis. Rodriguez *2. tom. qq. Regul. quæst. 112. artic.* 1. Mirand. *in Man. tom.2. quæst. 37. artic.* 12. Quæ autem sunt huiusmodi priuilegia, vide in Casarubio *in compend, priuileg. Mendic. verb. Interdictum.* Tenentur autem Regulares obseruare dicta Interdicta, siue valeant, siue non, quando ea obseruat Cathedralis, Matrix, aut Parochialis Ecclesia. Ex Nauarro *in cap.contingat,* & Rodriguez *tom.2. quæst.108.art.*4. Vide dicenda *cap.21.num.19.& tom.2. cap.1. num.21. cap.14. num.36.cap.15. num.36. cap.16. num.12.23.& 27.& cap.17.num.6.*

30 Sunt etiam excommunicati Religiosi, qui Beguinas fouent in earum statu, seu vt assumant earum habitum, dant consilium, auxilium, fauorem, directè, vel indirectè. *De Relig. Domib.* Tolet. *in summ. lib.1. cap.*40.

31 Non licet Religiosis baptizare, nisi in casu necessitatis, & de licentia Parochi, *cap.placuit,el 2.6.quæst.1.* Hoc enim est proprium officij Ordinarij. Nec etiam possunt esse Patrini, aut leuare aliquem de fonte, *cap. non liceat, de consecrat. distinct.* 4. Nauarrus *de stat. Monach. lib. 3. consil.* 5. Graffis 1. *par. decis. lib. 3. cap. 5. num.* 136. Præterea Religiosi, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Extremæ Vnctionis vel Eucharistiæ ministrant, vel Matrimonia solemnizant, non habita prius Parochialis Presbyteri licentia speciali, contrahunt excommunicationem Papalem. *Clem. Relig.in principio, de priu.* Syuest.*verb.excommunicatio.* Toletus *in summ. lib. 1. cap.* 37. Specialiter etiam ex Concil. Trident.*sess.24.de Matrimon. cap.*1. Parochus etiam Regularis, qui alterius Parochiæ sponsos, *sine illorum Parochi licentia Matrimonio coniungere, aut benedicere ausus fuerit, ipso iure tandiù suspensus maneat, quandiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio interesse debebat, seu à quo benedictio suscipienda erat, absoluatur.* Rodriguez *2.tom. quæst.62.articul.11.* Barbosa *de offic.Parochi cap.22.à num.*3. Aliqui tamen Religiosi in Indiarum partibus existentes, possunt exercere officium Parochi, Matrimonia celebrando, & Sacramenta Ecclesiastica ministrando. Ex Pio V. in Bulla edita anno 1567.quæ incipit *Exponi nobis nuper,2.tom. Bullar.n.34.* Vide dicenda *c.21.n.8.9.& 10.*

32 Religiosi euntes vltra mare sine licentia Superiorum sunt excommunicati excommunicatione Papæ reseruata *Extrauag. ad nostrum, de Regul* Vincentius Filliucius *quæst. Moral. tractat. 15. cap.* 8. Est autem ibi sermo de Religiosis transferentibus se ad partes transmarinas, in quibus pauci fideles reperiuntur, vnde non comprehendit hæc excommunicatio transferentes se ad partes transmarinas, in quibus multitudo fidelium existit. Bonacin. *de Clausura quæst.2.punct.4. §.4.* Vide dicenda *c.18.num* 99.

Monachi etiam, aut Canonici Regulares, administrationem aliquam non habentes, non possunt ad Curias Principum accedere absque speciali Prælatorum suorum licentia. Imò, si vt damnum aliquod Prælatis suæ Religionis, aut Monasterio inferant, se conferunt, excommunicationis sententiam ipso facto incurrunt. *Clement. ne in agro, de stat. Monach.* Toletus *in summ. lib.1 c.40.à n.17.* Miranda *2.tom.quæst.35.art.18.* Qui autem accedunt ad prædictas Curias bono animo, & ibi existentes malum concipiunt nocendi suis Prælatis, secundùm aliquos incurrunt prædictam excommunicationem. Suarez *de Censuris disputatione vigesima secunda, sectione quinta, num.6.* Probabile etiam est contrarium. Bonacina *in tract. de Clausura, quæst. 2. punct. 5. §. 4.* Qui benè etiam hanc excommunicationem non incurri, si Religiosus accedat animo nocendi priuato Religioso, aut etiam Religioso alterius Ordinis, quantumuis Prælato, nec etiam incurri nisi solùm à Monachis, & Canonicis Regularibus, non verò à cæteris Religiosis, cum textus solùm de illis, non de istis loquatur. 33

Prohibitum est Religiosis Mendicantibus sub pœna excommunicationis adquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, seu mutare, absque speciali Summi Pontificis licentia, à Bonifac. VIII. *in cap. cum ex eo, de excessib. prælat. & Clem. 5. in c. cupientes, de pænis.* Propter priuilegium tamen Iulij II. concessum Fratribus Minoribus, & Minimis, licitum erat ædificare Monasteria sine Summi Pontificis licentia, Miranda *in Man. tom. 1. quæst. 33. artic.* 1. Extant quoque varia priuilegia circa hoc, de quibus Miranda *tom. 1. Man. quæst. 33. artic. 2. & 4.* Paulus etiam V. in Bulla *Ad Ecclesiæ Militantis*, anno 1605 edita concessit nostris Patribus Carmelitanis Discalceatis, vt possent vbique de sola Ordidarij licentia construere Monasteria, & Patribus Capuccinis in Bulla, *Ad vberes*, anno 1606. edita, concessit, vt in Regnis Hispaniarum possent recipere noua Monasteria seruata forma Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini. Insuper in alia Bulla anno 1608. edita, quæ incipit *Ministerio*, concessit Monachis B. Mariæ Fuliensis Ordinis Cisterciensis, vt possent vbique de sola Ordinariorum licentia noua Monasteria construere. Hæc tamen omnia, & alia Priuilegia reuocata sunt à SS. D. N. Vrbano VIII. in litteris in forma Breuis, Anni 1624 *tom.4.Bull inter Constit.huius Pont. num 25.* Vbi omnes licentiæ, & facultates concessæ Regularibus erigendi Monasteria, & loca regularia abrogantur, & annullantur, simulque præcipitur, in huiusmodi locis Regularibus erigendis seruari debere Decreta SS. Canonum, & Concil. Trident.& Constitutionis Clem. VIII. eiusdemque Clem. VIII. & Gregorij XV. Decreta, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipso facto incurrendis pœnis. Demum in decretis de celebratione Missarum à Sacra Congregatione Concilij iussu eiusdem Sanctissimi Domini Vrbani anno 1625. editis præcipitur obseruantia prædicti Decreti Gregorij XV. de quo postea, præsertim quoad numerum 12.fratrum, ita quod nullum Monasterium recipi possit in posterum nisi in ipso duodecim fratres degere, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant, *Alioquin talia Monasterla Ordinarij loci visitationi, correctioni, atque omnimodæ iurisdictioni subiecta esse intelligantur* 34

intelligatur, vide Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *de Priuileg. Minim. in Constitut. Pirrhi*, §. 9. *& tomo secundo in Constitutione 6. Gregorij XV.*

35 Quare in erigendis, seu constituendis Monasteriis, aut locis Regularibus in posterum seruandum in primis est Decretum Concil. Trid. *sess.* 25. *de Regular. cap.* 3. scilicet quod noua loca non recipiantur *sine Episcopi, in cuius Diœcesi erigenda sunt, licentia prius obtenta*. Deinde, id quod præcipit Clem. VIII. in Constitutione, quæ incipit: *Quoniam ad institutam*, anno 1603. 3. *tom. Bullarij, inter Bullas Pontificis n.* 99. videlicet: *Locorum Ordinarios non posse licentiam ad nouos Conuentus cuiusque Mendicantium Ordinis in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ Iurisdictioni subiectis erigendum impertiri, nisi vocatis, & auditis aliorum in eisdem Ciuitatibus, & locis existentium Conuentuum Prioribus, seu Procuratoribus, & aliis interesse habentibus, & causa, seruatis seruandis cognita constiterit, in eisdem Ciuitatibus, & locis nouos huiusmodi erigendos Conuentus sine aliorum detrimento commodè sustentari posse.* Similiter debet obseruari Decretum S. Congregationis sub Gregorio XV. quo cauetur, ne aliqua Monasteria de nouo erigantur, nisi in eis *saltem duodecim Fratres, aut Monachi, seu Religiosi inhabitare, ac ex redditibus, & consuetis eleemosynis sustentari valeant, ac Priores, seu Procuratores aliorum Monasteriorum, Conuentuum, seu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, seu institutorum huiusmodi non solùm in prædictis, sed etiam in aliis per quatuor millia passuum circumuicinis locis, ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni consenserint, vel alias Ordinariis locorum constiterit Religiosos Monasterij, Conuentus, seu Domus Regularis sic erigendi seu erigendæ absque detrimento Religiosorum in Monasteriis, seu domibus antea in Ciuitatibus, seu locis huiusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali posse. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel societas huiusmodi instituenda erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur, Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, an locorum incolæ, & habitatores, quorum & consensum requirant, ac adhibeant, huiusmodi duodecim Religiosos in Conuentibus, vt præmittitur instituendis, commodè alere, & manutenere valeant.* Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de priuileg. Minim. circa Constitut.* 6. *Gregor. XV.* Addens ex Rodrig. *tom.* 2. *quæst.* 49. *art.* 9. quod non dicitur acquiri nouus Conuentus, quando fit mutatio in eadem Ciuitate, vel oppido de vno ad alium locum. Quia tunc nullum præiudicium fit aliis Religiosis (nisi fortè per accidens ratione maioris propinquitatis ad illorum Monasteria.) Vide Dianam *tract.* 2. *de Dubiis Regul. Resolut.* 136. Et nota appellationem à decretis Ordinarij, si fieri contingat in hac materia, debere esse ad Sacram Congregationem Episcoporum, & Regularium, prout habetur in relato decreto sub Gregor. XV. etiam priuatiuè ad quoscumque alios, prout etiam declarauit eadem Sacr. Congregat. 12. Iun. 1643.

Ex decreto etiam S. Congregationis Episcop. & Regular. de anno 1645. die 11. Aprilis, habetur erectionem noui Conuentus non posse fieri per Regulares nisi concurrentibus requisitis iuxta Constitutionem Clementis Octaui, & in particulari quod sit distantia quatuor milliarum, quæ debent mensurari sit per terram, & non per aërem, & quod milliare mille passuum, & quilibet passus quinque pedum Romanorum, conformiter ad mensuram lapidis existentis in Capitolio. Ita quod duo periti, vnus ex qualibet parte debeant mensurare hanc distantiam.

Item pro 17. Ianuarij 1631. admisit eadem S. Congregatio nouum Conuentum sine consensu aliarum Religionum, sed fundatum & dotatum propriis expensis cuiusdam fœminæ, & concessit quod per tres annos, vsquedum fabrica finita esset, possent ibi esse sex dumtaxat Religiosi. Sed his annis finitis, vel ibi collocare duodecim, vel subditos manere Ordinario.

Ac pro 9. Septembr. 1675. concessum est nouum Monasterium Minoribus Conuentualibus in Posnania, *dummodo non quæstent in illa Ciuitate.* Pro cuius decreti obseruantia vidi litteras eiusdem S. Congregationis de anno 1646. pro 5. Octobris ad Illustrissimum Nuntium Poloniæ, transmissas.

Deserere etiam Monasteria semel accepta, sine licentia Summi Pontificis fieri non potest, *ex cap. vnico, de Religiosis domibus, & in cap. cum ex eo, de excessi!us Prælat. lib.* 6. & est lata excommunicatio contra oppositum facientes. Syluest. *verb. Casus, quæst.* 1. *cas.* 8. Ecclesia etiam, siue Monasterium semel Deo dicatum, non potest fieri habitaculum sæculare, seu conuerti in vsus prophanos, nisi forsan in casu alicuius magnæ necessitatis, & de consensu Episcopi Diœcesani. Ita ferè *in cap. quæ semel* 19. *quæst.* 3. & est regula Iuris *cap. quod semel dicatum, de regulis Iuris lib.* 6. Mirand. *in Man. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 1. vbi etiam aliqua pro hoc puncto refert priuilegia. Quæ autem bona Monasterij, quod deseritur, & qualiter transferri possint ad aliud Monasterium, tractant Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 49. *ab art.* 4. Laurent. de Peyrin. *tom. priuil. Minim. in Constit.* 2. *Iul. II.* §. 27. *à num.* 77. vbi etiam varia Religionum priuilegia afferuntur. 36

Ad hoc intentum deseruit quod S. Congregatio Episcoporum & Regularium de anno 1638. pro 11. Septembris determinauit circa desertionem cuiusdam Monasterij: petentibus enim Patribus Seruitis Ciuitatis Cornetanæ licentiam derelinquendi eorum Ecclesiam & Conuentum existentem extra mœnia dictæ Ciuitatis, vbi ob aëris grauitatem, cælique intemperiem æstiuo potissimum tempore sine vitæ discrimine non valent commorari, seseque ideò ad hospitium, quod intus eandem Ciuitatem tenent recipiendi, *hoc tamen seruato, vt prædictam Ecclesiam, & Conuentum tueantur, ad custodiamque retineant ibi Fratrem oblatum, seu Conuersum, qui Ecclesiæ fores quotidie aperiat manè, operiatque serò, ibique onera ex vltimis voluntatibus, vel alia pia dispositione iniuncta, & ad quæ dicti Fratres quomodolibet tenentur, expleant, solitumque Ecclesiæ solemnem diem, aliasque statas ferias debitis diuinis officiis colant, & quousque Oratorium penes dictum hospitium ædificauerint, in Ecclesia Confratrum S. Iosephi horas Canonicas persoluant.* Cum autem posteà de anno 1639. pro 9. Septembris reclamarent Minores obseruantes contra prædictum decretum, eadem S. Congregatio per epistolam Ordinario directam præcepit omnimodam obseruantiam ipsius, & quod fabrica dicti Oratorij esset intra terminos Oratorij, & non Ecclesiæ, & cum prohibitione quod ibi non possent recitare diuina officia, nec celebrare Missas nisi solùm priuatim; nihilominus quod Missæ Conuentuales & diuina officia publicè deberent celebrari in alia eorum Ecclesia dicta de Valuerde. Demum de anno 1646. pro 16. Nouembris, & 1. Februarij 1647. reclamantibus dictis Patribus, & vniuersitate contra dictos Patres Seruitas, quod solùm haberent licentiam à S. Congregatione commorandi in illo hospitio tempore æstatis, & illi etiam manerent tempore hyemis, & quod Oratorium illud priuatum in publicam Ecclesiam, & hospitium in Conuentum reduxissent, omninò derelicta Ecclesia de Valuerde, ac in Oratorio Missam cantasse, audito pro informatione Episcopo eiusdem Ciuitatis, idem Episcopus pro ipsorum fauore ad S. Congregationem rescripsit. 37

37 Similiter tam dantes, quàm accipientes ex pacto pecunias, iocalia, epulas, &c. pro ingressu Monasterij, nisi id spontè detur, sunt excommunicati *in extrauag. Sanè, de Simonia.* Tolerus *in Summa lib.* 1. *cap.*37. Qualiter etiam non possit aliquid accipi à parentibus, propinquis, vel Curatoribus Nouitiorum tempore Nouitiatus, praecipit Concil. Trident. *sess.*25. *c.*16. Vide dicenda *c.*24. *à n.*32.

38 Debent Religiosi vinum cum aqua temperatum bibere, ita vt si vinum purum bibant (intellige cum periculo ebrietatis) peccent mortaliter *ex Concil. Generali Lateranensi sub Innoc. VIII. & cap. à crapula, de vit. & honest. Cleric.* Vbi etiam prohibentur Religiosi in conuiuiis alios ad bibendum incitare. Armilla *verb. Ebrietas, num.*7. Laurentius Peyrinis *tom.*2. *priuileg. Minim. in Constit.* 6. *Paul. V. num.* 5. Pluries etiam, quam ter bibere prohibentur, *cap. quando.* Nauarr. *in Man. cap.* 25. *num.* 110. Licèt dicat hoc non esse peccatum mortale. Imò nec erit veniale, si vera necessitas oppositum petat. Prohibentur etiam ingredi tabernam, *cap. nullus*; & conuiuari, nisi certis sub conditionibus, *cap. conuiuia.* Vnde horum transgressio erit ad minus veniale peccatum. Nauarr. *vt suprà.* Ebriosi autem puniuntur subtractione à communione per triginta dierum spatium, vel supplicio corporali, *ex cap. fin. distinct.* 35. *& ex cap. à crapula, vt sup.* aut pœna suspensionis ab officio, & beneficio, si à superiori commoniti non abstinuerint. Aldrete *lib.*2. *de Relig. discipl. cap.*15. *à num.*36. Vide Augustinum Barbosa *de offic. & potestat. Parochi, cap.*6. *à num.* 11.

39 Religiosis, sicut & Clericis, prohibita est mercatura, seu negotiatio merè lucratiua, videlicet, quâ aliquid emitur, vt immutatum cariùs vendatur, sub pœna excommunicationis, suspensionis, ac depositionis, *ex cap.*1. *extra ne Cler. vel Monach. & cap. consequens* 88. *dist. cap. penult.* 91. *dist. & cap. sed nec, extra ne Cler. vel Monach.* Ioan. de Medina *de restit. quaest.* 30. Molina *de contract. tract.*2. *disp.*342. Addens, huiusmodi pœnas non esse latae sententiae, sed ferendae; Monasteriis autem Regularium licitum erit aliquam apothecam habere pro vtilitate ipsorum, in qua per saeculares vendantur, & emantur aliqua, quae ipsis necessaria sunt, vt si Monasteria habeant aliquod pharmacopolium in quo medicamenta pro ipsis necessaria reseruantur, & ne corrumpantur venduntur, & emuntur per aliquem saecularem ibi assistentem. Ratio est, quia finis, propter quem prohibita est lucratiua negotiatio Clericis, seu Religiosis, est ne retrahantur à rebus spiritualibus, aut ne implicentur peccatis negotiantium, aut ne attendant ad lucrum temporale. Haec verò omnia cessant in praesenti, cum talis emptio, & venditio non fiat per ipsos, sed per saeculares, nec attendatur ad temporale lucrum, sed solùm ad hoc, quod res sibi necessariae tempore infirmitatis meliùs conseruentur. Ioannes de Medina *vt suprà*, nec dissentit Molina *etiam vt suprà, num.* 10. & Nauarrus *in Man. cap.*25. *n.*110. *§. Clericus verò.* Priuatis autem Religiosis nullo modo licet, nec per alios, huiusmodi negotiationem, aut mercaturam exercere. Tum quia in praedictis capitibus est hoc illis prohibitum. Tum propter magnam indecentiam, & pericula peccandi, praesertim contra Paupertatem Religiosam, quae in hoc reperiuntur. Vnde sic facientes etiam peccant contra Paupertatem, & sunt proprietarij, quia vtuntur pecuniis modo sibi prohibito, & sine licentia suorum Superiorum, cum non possint illam ad hoc concedere. Vnde esto quod stando in vi prohibitionis Ecclesiasticae posset Religiosus per alios negotiari, prout volunt aliqui quos sequitur Diana *tract.* 8. *de contractibus, & cambiis, resolut.*72. Stando tamen in iure naturali status Religiosi, qui petit non implicari negotiis saecularibus, vacare Deo, fugere pericula contra paupertatem Religiosam, non video quomodo non sit indignum, indecens, & indecorum Religioso negotiari etiam per alios. Fas tamen etiam est Religiosis emere necessaria ad proprium, suorumque vsum, quod solet appellari negotiatio œconomica. Cùm hoc nullo iure sit prohibitum, imo Iure naturali concessum pro conseruatione. Secus verò dicendum de negotiatione politica, qua emuntur necessaria exercitui, ciuitati, &c. haec enim Religiosis est prohibita, *cap. Episcopus* 88. *dist. cap.*1. *& sequent.* 21. *q.*3. & colligitur ex illo Paul. 2. ad Timoth. 2. *Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus*, Medina & Molina *vt suprà.* Vide August. Barb. *de officio Parochi cap.*6. *num.*37.

Quamvis ludus honestus recreandi animi gratia non sit Religiosis prohibitus, cum relaxare animos & dare se festiuae iucunditati moderatè, vt non semper intendatur Regularis disciplina, sed aliquando remittatur, ad virtutem pertineat, quam eutrapeliam Sanctus Thomas vocat 2. 2. *quaest.* 16. *art.* 2. Sotus *lib.*4. *de Iust. quaest.*5. *art.*1. Tamen alearum, seu taxillorum ludus prohibitus est Religiosis in Concil. Illiberitano *cap.*19. Constantinopolit. 6. *cap.* 50. *& cap. clerici* 15. *de vit. & honest. Cleric.* Vbi etiam prohibentur huiusmodi ludis interesse: & Concilio Tridentino *sess.*22. *de reformat. cap.*1. Nauarrus *in Man. cap.* 19. *vel* 20. Graffis 2. *parte*, *libro* 3. *cap.* 8. Quod maximè procedit de ludo charitatum. Nauarrus *vt suprà*, Aldrete *de disciplin. Relig. lib.*2. *cap.*16. *num.*21. Quod etiam extende ad ludi spectatores. Rodriguez 2. *tom. quaest.* 37. *art.* 7. Vide dicta *capite* 6. *num.*50. *&* 51. 40

Debent Monasteria Regularium habere carcerem, tum ad eorum custodiam, ne ex Religione fugiant, tum in pœnam delictorum, siue ad tempus, siue etiam perpetuò, iuxta ipsorum qualitatem. Ita habetur ex Iuris dispositione *cap. Abbates* 18. *quaest.* 2. *gloss. & DD. in cap. si clericos, de sent. excomm. lib.*6. Aldrete *lib.*1. *de Relig. discipl. cap.*10. *num.*1. *&* 2. Vide etiam dicenda *cap.*24. *num.*3. 41

Clericus, seu Religiosus falsus testis perpetuò deponitur, & in arctum Monasterium recluditur, *cap. si Episcopus* 50. *dist.* Rodrig. *tom.* 2. *quaest.* 31. *art.*1. Periurium etiam est crimen depositione dignum, *cap. Presbyter*, 81. *dist. cap. cum non ab homine, de iudic.* Aldrete *lib.*2. *de Relig. discipl. c.*24 *n.*3. 42

Clericus fur (idem dico de Religioso fure) perpetuò deponitur, *cap. cum non ab homine, de iudic. cap. Presbyter*, 81. *dist.* & postquam fuerit depositus, in arctum Monasterium erit detrudendus, attenta tamen quantitate, & qualitate furti. Aldrete *libro* 2. *de Relig. discipl. cap.*16. *num.*8. *&* 9. Volunt aliqui furem à Religione exterminandum, & eiiciendum, quod durum videtur aliquibus. Rodriguez *tom.*2. *quaest.*38. *art.* 1, Sed quidquid sit de Iure antiquo, iure tamen nouo Sacrae Congreg. sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano, nullus ejicitur, nisi propter incorrigibilitatem. De quo *in cap.*23. *num.* 3. 43

Similiter homicida perpetuâ depositione punitur, & in Monasterium detrusione, *c. miror* 50. *cap. Presbyter* 81. *cap. cum non ab homine, de Iudic. cap. sicut dignum* 1. *§. clericos, de homicidio.* Similiter qui venenum propinant, etsi homicidium sequutum non fuerit, nihilominus non minori pœna quam homicidae sunt puniendi. Vide Aldrete *lib.* 2. *de Relig. discipl. c.* 25. *per totum.* 44

Ex Concilio Lateranensi, & Leone X. prohibitum est Religiosis die Sabbathi maioris hebdomadae pulsare in suis Ecclesiis campanas, antequam campana Cathedralis, vel Matricis Ecclesiae pulsauerit. Vide Bullam *in tom.*1. *Bullar.* Laërtij Cherub. *tom.*1. *pag.* 510. 45

Idem

Idem etiam probat Gauantus *in Comm. in Rub. Missal. part.4. tit.10.* in aliis autem diebus non possunt Ordinarij impedire Fratres pulsare campanas ad Matutinum, horas, & Missam, antequam pulsetur campana maioris Ecclesiæ, ex decreto Sacræ Congreg. apud Quarantam *in Summ. Bull. verb. Confess. pag.235.* Aug. Barbos. *de offic. Parochi cap. 11. num.21.* Vide dicenda *tom.2. cap.1. n.43. & 44.*

46 Deinde ex Concilio Tridentino *sess. 25. cap. 12. Dies etiam festi, quos in Diœcesi sua seruando Episcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus obseruentur.* Quod qualiter sit intelligendum declarauit S. Congregatio Concilij, dicens: Hoc Decretum ita esse intelligendum, vt Regularium ritus illis diebus festis semper permaneat, quoad Missas celebrandas, & cætera diuina Officia tam publicè, quam priuatè ab ipsis Regularibus in eorum Ecclesiis persoluenda. Nec circa hoc ab Episcopis quoquo modo quidquam in contrarium eisdem Regularibus præcipi posse. Quod si de facto præceperint, Regulares neutiquam ipsis Episcopis obedire teneri. Verum, quoad Conciones, & Lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debere se conformare Euangeliis, & Epistolis, quibus Clerus secularis vtitur illis diebus festis. Quaranta *in Summ. Bull. verb. priuileg. Regul.* Flau. Cherub. *in Compend. Bull. 2. tom. in Bulla 41. Pij V.* Vide dicenda *tom. 2. cap.1. num.26. & 43.*

47 Item ex eodem Concilio Tridentino *sess.25. cap.13. Exempti autem omnes, tam clerici seculares, quàm Regulares quicumque, etiam Monachi, ad publicas processiones vocati accedere compellantur, iis tantùm exceptis, qui in strictiori clausura perpetuò viuunt.* An autem possint cogi ab Episcopis per censuras, dicemus *capite vndecimo num. 14.* Vide etiam Dianam *Tract.2. de Dubiis Regular. resol.76.* Sacra etiam Congregat. Concil. declarauit, *Regulares Monasterij vltra medium milliare à ciuitate distantes non posse ab Episcopo compelli accedere ad processiones.* Flauius Cherubinus *in compend. Bull. 2. tom. in Bulla 41. Pij V.* Vocari autem debent non per edictum publicum, sed personaliter per Clericos. Peyrinis *tomo primo priuileg. Minim. in Constitut. 2. Sixti IV. §.11. num. 57.* Declarauit autem S. Congregatio Concilij processiones publicas, ad quas compelli possunt ab Ordinario Regulares, esse: *Viputa in festo Corporis Christi, Litaniis, & Iubilæis publicis faciendis in plebibus, in quibus ipsi habent Monasteria, dummodo processiones sint eius generis, quod in Bulla Sanctissimi Domini Nostri Pij V. Mendicantibus concessa, quæ incipit: Etsi Mendicantium, publicata 17. Kal. Iun. anni 1567. comprehendantur: & dummodo Regulares non sint ex illis Conuentibus, Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur*, Peyrinis *tom.2. Priuil. Minim. in Const.7. Pij V. §. 29.* Nota tamen nostros Patres Discalceatos non esse compellendos, vt ad publicas processiones accedant. Ex Clem. VIII. in Bulla *Religiosorum*, anno 1596. & in Bulla *Romanum Pontificem*, anno 1603. & ex Paul.5. in Bulla *Decet Romanum*, anno 1610. Regulares etiam, qui ex priuilegio eis concesso possunt non ire ad processiones prædictas, non possunt ad id cogi, etiamsi sæpius gratis accessissent: cum ex hoc nullum ius adquiratur contra illos, Quaranta *in Summa Bull. verb. præcedentia.* Vide dicenda *tom.2. cap.1. num.50.*

48 Item ex eodem Concil. Trident. *sess.5. cap. 1. In Monasteriis quoque Monachorum vbi commodè fieri queat, lectio Sacræ Scripturæ similiter habeatur; quæ in re si Abbates negligentes fuerint, Episcopi locorum in hoc vt Sedis Apostolicæ Delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. In Conuentibus verò aliorum Regularium, in quibus studia commodè vigere possunt, Sacra Scriptura Lectio similiter habeatur; quæ lectio à Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus assignetur dignioribus.* Dicunt autem satisfieri huic Decreto, si habeatur Lectio Theologiæ Scholasticæ, vel Moralis. Rodriguez *tom.2. q.130. art.2.* Peyrinis *tom.1. priu. Minim. in const. 2. Iulij. II. §.5. num.16.*

Vide dicenda infrà *cap.11. à num. 7.* circa ea, in quibus ex decretis Conciliorum subiecti sunt Regulares Dominis Episcopis. Item circa pœnas, quæ transgressoribus horum Decretorum imponuntur, vide dicenda *cap. sequenti, à num. 29.* Et generaliter loquendo nota, quod quæ in Sacris Canonibus Clericis interdicuntur, nisi ex materia, & circunstantiis aliud colligatur, intelligenda etiam sunt de Regularibus, qui nomine Clericorum in iis veniunt, *cap. Deus qui, cap. pen. & cap. fin. de vita, & honest. Cler. Clem. Ne in agro, §.1. de stat. Monach. & Clem. exiit, de verb. signific.* Tambur. *de Iure Abb. tom.3. disp. 3. quæst. 10. num. 21.* Apud quem etiam *num.51.* de aliquibus quæ secundum antiquos canones Monachis prohibentur, quæ tamen, vel quia non sunt in vsu, vel quia circa illa habent Religiosi priuilegia Summorum Pontificum, vel quia in Pontificiis Constitutionibus postea moderata sunt, non obligant illos. 49

CAPVT X.

De obligationibus Regularium ad Constitutiones, & Decreta Summorum Pontificum, & S. Congregationum.

SVMMARIVM.

1 *Alienare bona Regularibus prohibitum.*
Sub quibus pœnis & censuris. ibid.
2 *Quid Sacra Congregatio Concilij circa hoc ordinauerit.*
3 *Quid vlterius à Sacra Congregatione declaratum.*
4 *Per bona mobilia pretiosa, quæ intelligantur.*
Quæ bona prohibita sint, vel permissa alienari. ibid.
5 *Bona adquisita à Religiosis ex illicita negotiatione, vel aliàs, quæ pertinent ad Cameram Apostolicam.*
6 *Quid præcipiat Pius Quintus pro Ecclesiis Regularium.*
7 *Assistere agitationibus taurorum, vel similibus spectaculis, quomodo prohibitum Religiosis.*
An assistere comœdiis sit illis illicitum. ibid.
8 *Nefandum crimen committentes quibus pœnis subiaceant.*
9 *Admittere non possunt Religiosi fœminas in illorum Monasteriis sub magnis pœnis.*
10 *Num puellæ paruulæ admitti possint.*
Num Imperatrices, Reginæ, aut Principissæ. ibid.
Num fundatrices Monasteriorum. ibid.
11 *Nomine Monasterij in quod fœminis ingressus interdicitur, quid intelligatur.*
12 *In quibus casibus licitus sit talis ingressus.*
13 *Pœnæ quas incurrunt Religiosi illas admittentes.*
14 *Circa Regulares ex vno loco ad alium properantes quid statutum à Sixto V.*
15 *Quid de Religiosis Romam venientibus sine licentia*; & n.16.
17 *Recurrentes ad personas extraneas pro consequendis dignitatibus, vel officiis, magnis pœnis puniuntur à Summis Pont.*
18 *Parochiam an possint ingredi Regulares cum Cruce pro funeribus Defunctorum.*

19 *De Sanctissimo Sacramento Eucharistiæ & Cruce, quomodo tenenda in processionibus.*
20 *Qui decreta statuerunt Summi Pontifices pro reformatione Regularium.*
21 *Banniti, decoctores, seu falliti non retinendi à Regularibus.*
22 *Missas celebrantes, aut Confessiones audientes fingendo se Sacerdotes degradantur, & Curiæ sæculari traduntur.*
23 *Tondentes monetas vltimi supplicij pœna puniuntur.*
24 *Scribere in materia de auxiliis qualiter prohibitum.*
25 *Decreta de celebratione Missarum de apostatis, & eiectis, & S. Inquisitionis, quando legenda à Regularibus.*
26 *Exemptiones Regularium in Hispaniarum regnis quæ cassatæ, & reuocatæ sint.*
27 *Astrologorum iudiciariorum pœnæ.*
28 *De aliis decretis pro Regularibus.*
29 *Censuræ positæ in huiusmodi decretis quomodo intelligenda.*
30 *Pœnæ priuationis, & inhabilitatis quomodo debent intelligi.*
31 *Quid quando ponuntur absque vlla declaratione, &c.*
32 *Nomine officiorum, graduum, & dignitatum quid intelligatur.*
34 *Quomodo intelligenda sint verba illa præsumunt, præsumpserit, & à censuris quis absoluat.*
35 *In pœnis priuationum, & inhabilitatum quis dispenset.*
36 *An etiam in foro externo.*

1 IN primis alienare bona Monasteriorum, seu circa hoc pacta facere, interdictum est Regularibus à Paulo II. in Extrauag. *Ambitiosæ*, sub pœna excommunicationis per hæc verba. *Omnium rerum, & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum per quod ipsorum Dominium transfertur, concessionem, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præter quam in casibus iure permissis, ac de rebus, & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis & tunc cum Ecclesiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ seruando seruari non possunt pro instanti temporis exigentia, hac perpetuo valitura Constitutione fieri prohibemus. Prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quæ tenore præsentium innouamus, in suo nihilominus robore permansuris.* Postea verò excommunicationis sententiam contra eum qui alienat, & qui alienatas res receperit, fulminat. Prælatum verò alienantem, si Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate ab ingressu Ecclesiæ interdicit; alios verò Prælatos inferiores suis officiis, & dignitatibus ipso facto, absque vlla declaratione, priuatos esse denunciat. Contractusque huiusmodi, quod nullius valoris sint, declarat. Vide Bullam *tom.*1. *Bullar.* Laërtij Cherubini, *pag* 329. Miranda *in Man. Prælat. tom.*2. *quæst.* 35. *art.*18. Postea verò Paul. IV. in Bulla quæ incipit: *Iniunctum nobis*, alienationem, & locationem quorumcunque bonorum Ecclesiasticorum in damnum Ecclesiacum, vel non seruatis iuris solemnitatibus, aut alias nulliter factas, rescindit, & annullat. Vide Bullam *tom.*1. *Bull.* Laërtij *pag.*719.

2 Quia tamen post hæc sunt varia priuilegia Religionibus concessa, de quibus Rodriguez *tom.*1.*qq. Regul. quæst.* 27. quale est illud Gregor. XIII. Fratribus, & Monialibus Carmelitarum concessum anno 1576. in Bulla, quæ incipit: *Ex incumbenti*, quod scilicet possent vendere, & alienare quæcumque bona, etiam stabilia, dummodo hoc sit in commodum, & vtilitatem ipsorum Monasteriorum, & ex consensu duarum ex tribus partibus Fratrum, vel Monialium Monasterij, accedente etiam consensu, ratihabitione, Generalis, &c. (vide Bullam, *in* 2.*tom. Bullarij* Laertij, *pag.*401.) ideo S. Congreg. Concilij in decreto iussu Sanctissimi Domini Nostri Papæ Vrbani edito anno 1624. die 7. Septembr. abrogatis omnibus indultis & priuilegiis quomodolibet Religionibus concessis, omnibus Superioribus Regularium, *Omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretiosorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur census perpetuos, seu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, concessionem in feudum, vel emphytheusim, præterquam in casibus à iure permissis, fieri perpetuo prohibet, atque interdicit, absque ipsius Congregationis Concilij expressa licentia in scriptis concedenda sub pœna priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebunt, vocisque actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, quam ipso facto absque alia declaratione incurrant; sublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi; aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apostolicarum Constit. & præsertim fel. rec. Pauli II.* quæ incipit: *Ambitiosæ, in suo robore permansuris. Alienationes verò, & pacta, census, hypothecas, locationes, conductiones, & concessiones quascumque, contra huiusmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis suæ authoritate, ipso iure nullas, atque irritas decernit.* Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiast. disput.* 2. *quæst. vnica, punct.*1. Ex quibus vltimis verbis habetur, contractus alienationis sine prædictis conditionibus, & solemnitatibus, esse irritos absque vlla sententia, & declaratione, cùm irritatio non sit pœna, sed natura ipsorum, posita lege. Vnde, qui hoc modo accepit bona alienata à Monasterio, non potest illa in conscientia retinere, nec etiam fructus illorum, sed si sit in mora restituendi, teneri ad damna Monasterij. Molina *tom.*2. *de Iust. & Iur. disput.* 466. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*2. *cap.* 27. *num.*20. & 21. Addens, neque Monasterium posse cedere iuri suo, & bene, vt credo, quia hoc est intentum Ecclesiæ propter indemnitatem bonorum Ecclesiasticorum.

3 Post quæ, cum compertum esset Regulares, qui eo decreto prohibebantur census imponere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum huiusmodi, pecunias, cambium, vel mutuo accipere cum solutione lucri cessantis, & damni emergentis. Sancto Domino Nostro approbante decreuit, ac declarauit S. Congregatio, *Huiusmodi contractum esse contra mentem Decreti, vt suprà editi, ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac si acceperint, in ipsius Decreti pœnas ipso facto incidere.* Laurentius de Peyrinis *tom.*2. *priuileg. Minim. in Constit.* 8. *Vrbani VIII.* Quia verò hoc decretum non integre refertur ab hoc Authore, & illud est innouatum nouissimè sub anno 1643. die 21. Martij, ideo placuit illud hic apponere, prout extat typis mandatum Romæ, & à D. Paulutio S. Congregationis Secretario subscriptum. *Cum post editum decretum de rebus Regul. non alienan. compertum sit Regulares qui eodem decreto prohibentur census imponere & alias contractus facere super bonis ad eorum Monasteria pertinentibus, loco censuum & contractuum huiusmodi, pecunias accipere mutuo, etiam sine alicuius lucri solutione, vel ad cambium cum solutione lucri etiam cessantis, vel damni emergentis, cum obligatione seu hypotheca bonorum, aut dato pignore. Cumque ex huiusmodi contractibus eludatur mens S. Congreg. cui in primis in votis fuerit consule Religionum indemnitati*

nitati, quæ ex dictis contractibus plurimum læduntur, Sanctissimo Domino nostro approbante decreuit, & declarauit, non licere Regularibus, vt supra proponitur accipere, & si acceperint in ipsius Decreti pœnas ipso facto incidere. Datum Romæ 21. Mart. 1626. quod innouatur hac die 19. Septemb. 1643. Ioannes Baptista Cardinalis Pamphilius. Franciscus Paulutius S. Congregationis Concilij Secretarius. Idem etiam Sanctissimus Dominus Noster Vrbanus in Constit. *Humanæ salutis*, anno 1625. prohibet bona Iurisdictionalia in feudum, vel emphyteusim concedere, aut vltra triennium locare. Vide 4. *tom. Bullar. inter Bullas Vrbani, num.* 51.

4 Circa quæ aliqua animaduertenda sunt. Primò per bona pretiosa mobilia hîc prohibita alienari, intelligi vasa aurea, argentea, vestes pretiosas, gemmas, &c. Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Alienatio.* Idem censeo de copiosa bibliotheca librorum, grege ouium, vel caprarum, multitudine arborum ferentium, vel non ferentium fructum. Quia hæc omnia quoad æstimationem, comparantur immobilibus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 18. Secundò, quod venditio, seu alienatio arborum cæsarum ex aliquo prædio, eò quod essent inutiles, aut nociuæ, non comprehenduntur sub isto Decreto. Cum arbores cæsæ sint bona mobilia, & non pretiosa. Nauar. *lib.* 3. *Consil. de reb. Eccles. non alien. cons.* 6. & 7. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 27. *art.* 4. Tertio huiusmodi Decretum Sacræ Congregationis obligare, etiamsi alienatio bonorum Monasterij sit aliquando vtilis. Cum enim per illud abrogentur omnia priuilegia concessa Religionibus, inter quæ hoc vnum erat, quod in casu vtilitatis Monasterij, possent ipsius bona alienari, vt patet ex priuilegio Gregorij XIII. Carmelitis concesso, vt diximus *num.* 2. (vide alia priuilegia quoad hoc concessa Patribus nostris Discalceatis à Paulo V.) censendum est, mentem Sacræ Congregationis esse, sine ipsius licentia non posse fieri alienationes adhuc in hoc casu, sed ad illam pertinere iudicare de tali vtilitate. Vnde alienationem esse necessariam, vel vtilem Ecclesiæ, aut Monasterio, solum est causa iusta ad impetrandam licentiam à Sede Apostolica, vel Sacra Congregatione. Quartò sub bonis immobilibus comprehendi tam res corporeas fixas, & stabiles, quam actiones, & iura, vel redditus longi temporis, seu ius diuturnum ad illa, puta decem annorum. Item iura seu debita rerum immobilium, iam adquisita Monasterio, & ab illo accepta. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 16. & 17. Quintò, quod casus iure permissi, in quibus licita est alienatio sine vlla Sedis Apostolicæ licentia, posita tamen necessitate, vel euidenti vtilitate Ecclesiæ, sunt. Primus, quando res alienanda est modici valoris, iuxta *cap. terrulas*, 12. q. 2. Bonac. *tract. de restitut. disp.* 3. *quæst.* 8. *punct.* 4. *num.* 7. Vide & Gauant. *in Man. Episcop. verb. alienatio.* Secundus est consuetudo legitimè præscripta contra Extrauag. *Ambitiosæ*, & idem dico de Decreto Sacræ Congreg. Azor. *lib.* 2. *cap.* 9. *quæst.* 1. Tertius est, necessitas tam vrgens, vt non possit expectari licentia Papæ, vt si essent citò redimendi captiui à piratis detenti, aut pauperes in grani, & repentina necessitate pascendi. Molina *disput.* 468. Quartus, quando bona sunt relicta Religioni incapaci bonorum in communi. Sanchez *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 27. *num.* 17. Quintus, quando sunt relicta cum tali onere, vt alienari debeant certo tempore, aut casu, aut restitui ex obligatione iustitiæ. Sextus, si bona solita sunt infeudari, aut in Emphyteusim concedi. Rodrig. *tom.* 1. *quæst.* 27. *art.* 13. Molina *disp.* 468. Septimò idem videtur dicendum in casu vnionis Ecclesiæ loco Regulari. Ex *Clement. si vna, de reb. Eccles. non alien.* Sextò nota, quod ea, quæ alienari non possunt, neque etiam possunt pignorari, propter eandem rationem. Molina *tom.* 2. *de contract. disput.* 466. *num.* 1. Septimò, quoad locationem, quod quando prædia alternis tantum annis fructum ferunt, possunt locari in sexennium, & sic respectiuè: nam annus in locatione non taxatur ex simplici decursu temporis, sed ex fructu. Nauar. *tom.* 2. *Comm. de alienat. num.* 21. & 22. Azor. *part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 2. *quæst.* 2. Non possunt autem fieri locationes ad sex, vel nouem annos, cum conditione, vt tot sint locationes, quot triennia. Quia hoc est in fraudem legis. Filliucius *tract.* 44. *c.* 3. *num.* 9. Pro aliis autem dubiis circa hoc punctum lege Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 27. & Quarantam *in Summ. Bullar. verb. alienatio* (animaduertendo tamen hos Authores non vidisse Decretum Sacræ Congregationis adductum) Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit.* 9. *Iulij II.* §. 1. Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiast. disp.* 2. *quæst. vnic. punct.* 2. Gauantum *vt sup.* Vide dicenda à nobis *tom.* 2. *cap.* 19. *à num.* 54.

Bona adquisita à Religiosis ex illicita negotiatione, aut aliàs contra Sacros Canones post mortem illorum, aut quibus illos, etiam eis viuentibus priuari, aut destitui contigerit, spectant tanquam spolia ad Cameram Apostolicam, ita decernit Pius IV. in Bulla quæ incipit, *Decens esse*, 2. *tom. Bullar. pag.* 29. ab hac tamen regula excepit idem Pontifex Fratres Milites Hospitalis Sancti Ioannis in Bulla, quæ incipit: *Romani interest, ibid. pag.* 42. Quæ autem dicantur bona ex illicita negotiatione, aut contra Sacros Canones adquisita, tractat Nauarrus *in Comment. de spoliis*, & Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 22. vbi hæc recenset: *Omnis mercatura, negotiatio, militare, exercere officium forense*, & similia. Vnde bona adquisita à Religioso contra suam Regulam, vel Constitutiones, non pertinent ad Cameram, cum non comprehendantur in prædicta Bulla. Suarez vt suprà *num.* 25. Nec etiam, quæ adquisiuit Frater Laicus, vel Conuersus, quia Pontifex solum loquitur de Clericis. Idem *num.* 24. Intelligiturque Bulla de iis etiam bonis, quæ ex illicita negotiatione, & contra Sacros Canones adquiruntur à Religiosis etiam non apostatis, sed viuentibus in Monasteriis, aut sub obedientia suorum Prælatorum, cùm Pontifex indistinctè loquatur. Idem *num.* 30. Vbi etiam videtur dicere requiri ad huiusmodi restitutionem faciendam Cameræ, quod ipsa petat. In hoc tamen attendenda est consuetudo. Cui autem cedant bona acquisita ab apostatis, dicetur infrà *cap.* 16. *num.* 21. 5

6 Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Cum primum*, anno 1566. edita 2. *tom. Bull. inter Bullas huius Pontificis, n.* 5. præcipit in virtute sanctæ obedientiæ Religiosis, siue Claustralibus, siue Regularibus, vt in Ecclesiis suis deputent aliquem, qui pauperes mendicantes, seu eleemosynas petentes per Ecclesias tempore Missarum, Prædicationum, aliorumque diuinorum Officiorum, foras ejiciant. Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constit.* 4. *Iulij II.* §. 1. Barbosa *de Offic. Parochi cap.* 13. *num.* 37.

7 Idem Pius V. in Bulla, quæ incipit: *De salute gregis*, ann. 1567. edita, & habetur 2. *tom. Bull.* Laërt. Cherubini, *Bulla* 48. præcipit omnibus Clericis, tam Regularibus, quam sæcularibus beneficia Ecclesiastica obtinentibus, vel in Sacris Ordinibus constitutis, sub excommunicationis pœna, ne agitationibus taurorum, aliarumque ferarum bestiarum intersint. Licet autem huius Constitutionis pœnæ, & censuræ in Regnis Hispaniarum, quoad laïcos, & Fratres Milites quarumcunque Militiarum reuocatæ sint à Greg. XIII. quoad Religiosos tamen in suo vigore permanent. Eo vel maximè, quod Clem. VIII. anno

anno 1596. id expressè declarauit, tollendo, & remouendo illas, quoad omnes in illa expressos (*Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæterisque cuiuscumque Ordinis, & instituti Regularibus exceptis*) Rodriguez 3. *tom. qq. Regul. quæst.* 68. *art.* 2. Prosper de August. *in additionibus ad Quarantam in Summ. Bull. vers. torneamenta.* Obligat autem hæc Constitutio, etiam in casu quo Religiosus posset interesse simili spectaculo sine aliquo scandalo, aut nota. Quando enim lex est de se iusta, & honesta, etiam secluso scandalo, obligat ad sui adimpletionem. Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regul. quæst.* 68. *art.* 2. Flau. Cherub. *in comp. Bullarum, tom.* 2. Comprehendit etiam hæc Constitutio Religiosos in sacris Ordinibus non existentes. Ratio est, quia licet à Pio V. sint exclusi, tamen à Clement. VIII. (vt patet ex verbis adductis) videntur comprehendi. Rodriquez *quæst.* 68. *articulo* 2. Cùm autem huiusmodi excommunicatio non sit ipso facto incurrenda, sed comminatoria, non incurritur ipso facto à Religiosis huiusmodi agitationibus assistentibus, peccant tamen mortaliter, cum excommunicatio maior etiam ferenda, necessariò illud supponat. Eò præsertim, quod non solum sæculares scandalum ex eo capiant, sed & ipsa taurorum agitatio pluribus videatur barbara, & gentilis consuetudo, iure optimo à pia, & Catholica Hispania releganda, quæ felicius, & fructuosius milliaria hominum, & equorum, qui in istis congressibus occiduntur, in Fidei dilatationem contra infideles exponeret.

7 Hinc collige solutionem dubij, an assistere Comœdiis (idem dico de aliis Spectaculis Scenicis, Ludicris, & Histrionicis) Religiosos, sit peccatum mortale? Sub distinctione enim loquendum est. Nam vel talia spectacula res lasciuas, turpes, aut impudicas continent, aut non. Si primum, vix excusari possunt à mortali Religiosi similibus spectaculis assistentes. Tum ratione scandalis, quod sæpius interuenit; tum ratione periculi lapsus, quod sæpius etiam continget; tum, quia etiam iis cessantibus ratione voti Castitatis tenentur huiusmodi obscœna fugere, & detestari. Vnde Ecclesiasticis prohibitum est similibus nugis interesse, *de Consecrat. dist.* 5. *capite non oportet* 2. & *capite Clerici* 2. *de vit. & honest. Clericor.* Optimè etiam in Constitutionibus Religiosorum id etiam est vetitum, vt in nostris *part.* 3. *cap.* 6. *num.* 8. Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 68. *art.* 6. Casu tamen quo cessaret scandalum, nec esset periculum lapsus, nec prohibitio specialis Religionis ad mortale obligans, si Religiosus prædictis assisteret, non ex affectu, aut delectatione ad res lasciuas, & venereas, quæ ibi aguntur, sed ob solam vanam curiositatem, excusaretur à peccato mortali. Sanchez *lib.* 9. *de Matr. disp.* 46. *num.* 41. Bonac. *de Matrim. quæst.* 4. *punct.* 9. *num.* 21. & 22. Quando verò talia spectacula non sunt de rebus turpibus, aut inhonestis, sed continent Historias diuinas, aut humanas, aut etiam fabulas, & figmenta Poëtarum, tunc est indifferens ex natura sua illis assistere, atque adeo sine peccato possunt illis Religiosi interesse, seclusis circumstantiis scandali, periculi lapsus, prohibitionis, &c. S. Thomas 2. 2. *q.* 168. *art.* 3. *ad* 3. Vide à nobis dicta *de reform. Regul. c.* 9. *n.* 12.

8 Regulares, qui (quod absit) nefandum crimen exercent, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Ecclesiastico priuantur, & per Iudicem Ecclesiasticum degradati potestati seculari traduntur. Ita Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Horrendum illud*, anno 1568. edita, *in* 2. *tom. Bullar. num.* 72. Num autem qui vna, vel altera vice in hoc peccatum incidit, his pœnis subiaceat? Quidam aiunt, quidam negant. Vtrumque probabile. Et pars negatiua satis probatur ex illo verbo *exercentes*, quod Pontifex ponit in Bulla, importat enim multiplicationem actuum. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num* 249. Licet alij dicant oppositum, & hoc declarasse ipsummet Pium V. Flauius Cherubinus *in* 2. *tom. Bull. sup. istam Bullam.* Prædictæ etiam Constitutionis dispositio extenditur ad eum qui fœminam præpostera venere cognouerit, vel bestialitatis peccatum commiserit. Prosper de Augustino *in addit. ad Quarant. in Summ. Bull. verb. Sodomia.* Vide alia à nobis dicta suprà *cap.* 5. *n.* 11. 12. & 13.

Prohibitum est viris Religiosis admittere intra eorum clausuram, seu permittere in eorum Monasteria fœminas, cuiuscumque status, & conditionis existant. 9
Primò ex Motu proprio Pij Quinti edito anno 1570. qui incipit, *Regularium personarum.* Secundò ex alia Constitutione Greg. XIII. quæ incipit, *Vbi gratia.* Quamuis enim in illis solum videatur prohibitum ingredi fœminas Monasteria virorum, aut Religiosos illas admittere virtute, & prætextu aliquorum indultorum, seu facultatum, tamen etiam extenditur ad eos, qui permittunt illas quomodolibet intrare, etiam sine prætextu, aut virtute alicuius facultatis, seu indulti. Tum quia Pius Quintus hanc esse suam mentem declarauit in alia Constitutione, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem*, anno 1570. quam refert Confettius *in priuilegiis Ordinum Mend. fol. mihi* 147. vbi explicans suum priorem Motum proprium declarat, mentem suam, & intentionem esse & fuisse, *quod dictæ litteræ non solùm comprehenderent mulieres habentes, & pretendentes facultatem, & indulta ingrediendi Monasteria, seu etiam omnes, & quascumque Mulieres alias, tam in genere, quàm in specie.* Tum quia ipse Gregorius Decimus tertius explicuit isto modo suam mentem, vt refert Villagute *tractatu de Vsuris, quæst.* 35. *num. vlt.* Tum etiam, quia ita praxi receptum est in Pœnitentiaria Rom. (quod pro lege haberi debet, maximè cum agatur de interpretatione Sanctionis Apostolicæ) Nauarrus *in Sum. Lat. c.* 27. *n.* 105. *excomm.* 61. Azor. *tom.* 1. *Instit. mor. lib.* 13. *cap.* 8. Vnde Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.* 7. *n.* 9. propter hanc Constitutionem Pij Quinti retractat, quod alibi dixerat, scilicet in priori Constitutione eiusdem Pij V. solùm prohiberi ingressum fœminarum in Monasteria virorum prætextu facultatum obtentarum.

Possunt tamen permitti intrare in Monasteria Religiosorum puellæ paruulæ, non obstante prædicta prohibitione Pontificum. 10
Eo quòd finis illorum est, ne detur Religiosis occasio impudicitiæ, quod cessat in paruulis puellis. Rodriguez *in excomm posit. Mot. propr. Pij V. num.* 12. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 17. *num.* 4. Idem dico de Imperatricibus, aut Reginis, saltem quando intrant Monasteria non occultè, sed magno comitatu, & ex bono fine. Cum enim Pontifices non fecerint in prædictis Bullis mentionem de illis, credendum est noluisse ipsas comprehendere. Rodrig *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 48. *art.* 1. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 17. *num.* 5. Qui etiam extendit hoc ad filias Imperatricum, & Reginarum. Quia nomine Reginarum censet comprehendo. Fundatrices autem Monasteriorum, quantumvis nobiles sint, & excellentes, comprehenduntur sub ista prohibitione. Quia hoc creditur fuisse intentum Pij V. in suo Motu proprio. Ideo enim in eo expressit Ducissas, & similes, quia hæ solent esse fundatrices. Rodriguez *in exposit. huius Mot. propr. n.* 3. Similiter causa medendi Monacho graui morbo laboranti, intrare potest fœmina in Monasterium, si infirmitas solum per ipsam curari possit, nec Religiosus possit extrahi foras. Quia lex humana non est accipienda in tam graui necessitate. Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 46. *art.* 7. Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. c.* 7. *n.* 30.

Nomine

11 Nomine Monafterij, in quod fœminis ingreffus interdicitur, folum intelliguntur ea, quæ funt intra fepta Monafterij. Quia ea propriè funt Monafterium, vel partes illius. Nauarrus *lib* 1.*conf.* in 1. *edit. tit. de Regular.conf.*16. *in* 2. *lib*.5.*tit. de verb. fignific. conf*.5. Hinc prædia, domus, horti, feu vineæ Religioforum ab illorum Monafteriis feparata non comprehenduntur prædicta prohibitione. Rodriguez *in expof. huius motus proprij*, *num*.1. Secus verò horti, vel viridaria, quæ in ipfis Monafteriis effe folent, etiamfi habeant ianuam, per quam abfque clauftrorum ingreffu in illa intrari poffit. Quia ifta reuera funt partes Monafterij, & communiter fic habetur in praxi. Sanchez *lib*.6. *in Decalog.cap*.17.*num*.15. Idem dico de Sacriftiis Ecclefiæ immediatè contiguis. Propter eandem rationem. Licet in hoc, fi fcandalum, & perturbatio Religioforum abfit, fitque contrarium vfu receptum propter audiendas confeffiones, poffit tolerari. Rodriguez *in expofit. prædicti motus propry*, *n*.14. Sanch. *lib*.6. *in Decalog. cap*.17. *num*.17. Addunt alij, quod Sacriftiæ, ad quas non eft aditus per clauftra Monafterij, fed per Ecclefiam non fint fubiectæ claufuræ. Bonacina *de claufur. quæft*.5. *punct*.1. Monafteria vero nondum fabricata, fed fabricari incepta, vbi non eft communitas Religioforum, fed tantum aliquis, vel aliqui pro fabrica, non comprehenduntur fub prædicta prohibitione. Quia illa verè non funt Monafteria. Sorbus *in priuileg. mendic. verbo ingreff. Monial. num*.11. Pro quo extat declaratio Cardin. quam refert Quaranta *in Summ. Bullar.* [*verb. Monaft.* affirmans, idem dici debere de domibus, feu infirmariis in ciuitate pofitis, cùm nec Ecclefiam, nec Conuentum habeant. Secus de Prioratibus, quos habent aliquæ Religiones Monachales, quia funt Monafteria, & habent claufuram. Sanchez *lib*.6. *in præcepta Decal. lib*.17. *num*.21.

12 Præterea licitus eft ingreffus fœminarum in clauftra Religioforum (illorum fcilicet, qui habent communicationem generalem priuilegiorum aliarum Religionum quarumcumque) quando in eis Miffæ, & alia Diuina Officia celebrantur, ac cum proceffiones fiunt, & quando Chrifti fidelium cadauera ibi fepeliuntur, ac etiam pro eis fuffragia fiunt. Similiter quando diuinum verbum in clauftris Monafteriorum, & Regularium locorum huiufmodi proponitur, vel per aliam quamcumque caufam tantus concurfus populi fuerit, quod commodè ingredi non poffint, & egredi per portam Ecclefiæ, perpetuò concedimus, vt dictæ mulieres vna cum aliis fæcularibus perfonis poffint ingredi, & egredi per portam clauftri Monafteriorum, & locorum Regularium huiufmodi, dummodo recto tramite accedant ad portam, quâ exitur è Monafterio, ficque volumus pariter, & indulgemus. Ita ad verbum Pius V. in dicta Conftitutione *Decet Romanum Pontificem*. Quæ licet fuerit data intuitu, & fauore Congreg. Montis Virginis, poftea ab aliis Religionibus acceptata eft, ob communicationem priuilegiorum, vt credo. Rodriguez etiam infra citandus refert fimilia declaraffe Pium V. viuæ vocis oraculo. Sed quia, vt diximus *cap*.3.*num*.11. Viuæ vocis oracula omnia his temporibus abrogata funt; faltem quatenus continent nouam conceffionem, ideò folùm videtur ob communicationem priuilegiorum cum dicta Congregatione Montis Virginis, prædicta ab aliis Religionibus acceptata effe. Nifi dicamus cum Portello *in refponfionibus moral. cafu*.13. *n*.13. hoc viuæ vocis oraculum effe meram declarationem, ac per confequens non effe reuocatum à Greg. X V. & Vrbano VIII. quia ipfi folùm reuocarunt ea viuæ vocis Oracula, quæ continent nouam gratiam, aut priuilegium, non quæ continent declarationes, iuxta dicta *fuprà*, *cap*.3. *num*.11. Circa quæ animaduertendum eft primò, non poffe Prælatos prædictarum Religionum inftituere Proceffiones, vel officia Diuina extraordinaria ad eum finem, vt mulieres ingrediantur eorum clauftra, quia hoc eft contra intentum Pontificum. Secundò non poffe ingredi prædictas mulieres, quando funt celebrata iam, aut poftea celebranda prædicta Officia, nifi in hoc fit parua mora temporis. Quia ifta conceffio folùm procedit de tempore, quo celebrantur. Tertiò, quod etiam poffunt ingredi prædictæ fœminæ, quando intra aliquod Sacellum illius clauftri ob alicuius potentis deuotionem celebratur Miffa, quia tunc celebratur diuinum Officium. In his tamen laudabilis vfus retinendus erit, & abufus vitandus. Rodriguez *tom*.1. *quæft*.48. *art*.3. & *in expof. mot. propr. Pij V.* Sanchez *lib*.6.*in Decal. cap*.17. *num*.22. Quartò adiungunt aliqui licere hunc ingreffum, quando in clauftro datur habitus alicui Nouitio; fed non credo hoc licere, cum non comprehendatur hic cafus in affignatis à Pio V. Laurent. de Peyrinis *tom*. 1. *priuileg. Minim in Conftit*. 6. *Iulij II. num*.14. Nec dare habitum Nouitio fit diuinum Officium. Bonacina *de claufur. quæft*.5. *punct*.4. *n*.10. Qui aliter docet dum datur profeffio.

Pœnæ autem, quas incurrunt Religiofi admittentes fœminas in fua Monafteria, funt *priuationis Officiorum, quæ in præfenti obtinent, & inhabilitatis in pofterum ad illa, & alia omnia, & fufpenfionis à diuinis ipfo facto, fine alia declaratione incurrendis pœnis.* Ita Pius V. in fuo motu proprio. Præterea Greg. XIII. addit priuationem dignitatum, & beneficiorum, & inhabilitatis ad illa, & excommunicationem Pontifici referuatam. Rodriguez *tom*. 1. *qq. Regul. q*. 48. *art*.1. Sanchez *lib*.6. *in Decalog. c*.17. *à n*.53. Quomodo autem iftæ pœnæ, & aliæ fimiles intelligi debeant, & quis poffit in illis difpenfare, dicemus in hoc *cap. à num*.29. 13

Sixtus V. in Bulla, *Cum de omnibus*, anno 1587. edita prohibet, *ne quis Regularis ex vna Prouincia ad aliam Prouinciam fui Ordinis tranfeundò etiam in itinere intra aliquod Monafterium, domum, vel locum alterius Prouinciæ ad habitandum, vel tanquam hofpes recipi, aut ad modicum tempus diuertere poffit, nifi à Superiore eius loci, vbi refidet, expreffam licentiam difcedendi in fcriptis obtentam, feu litteras obedientiæ, vel commendatitias, fecum deferat, atque exhibeat, vel nifi ita cognitus fit iis, ad quos diuerterit, vt de eius perfona nullus omninò dubitationi, aut fufpicioni locus relinquatur.* Præcipit etiam ne recipiantur tales fratres fub grauiffimis pœnis ibi affignatis. Poftea verò in alia Bulla eiufdem Pontificis anno 1588. edita, quæ incipit, *Ad Romanum Pontificem*, fic prædicta declarat: *Dum interdicimus, ne quis Regularis alterius Prouinciæ intra aliquod Monafterium, Domum, vel locum alienæ Prouinciæ, etiam tanquam hofpes, & ad modicum tempus recipi poffit, nifi à Superiore loci, vbi refidebat, & à quo difceffit, licentiam expreffam in fcriptis exhibuerit, vel nifi fatis cognitus fit, id obferuari volumus non folùm in Religiofis itinerantibus de vna in aliam Prouinciam, fed in iis quoque, qui proficifcuntur de vno in aliud eiufdem Prouinciæ Monafterium, tam fui, quàm alterius Ordinis. Quòd fi dicerent fe ad Apoftolicam Sedem confugere ob grauamina à fuis Superioribus fibi illata, & ideò ab ipfis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuiffe, non propterea vllo modo recipi valeant, nifi fide dignorum teftimonio de petita ab eis licentia, & per fuos fuperiores denegata conftiterit.* Laurent. de Peyrinis *tom*.1. *priuil. Minim. in Conftit*.13. *Leon.X*. §.1. Quaranta *in Sum. Bullary*, *verb. Monafteria.* 14

Deinde Religiofi Romam venientes fine licentia legitima, aut fine litteris fuorum Superiorum, ex Sixto V. in Bulla citata, *Ad Romanum Pontificem*; 15

non sunt recipiendi, sed remittendi ad Congregationem Eminentiss. Cardin. vel Dominos Protectores, vt ipsis auditis, quid agendum sit, statuatur. Ex decreto autem S. Congreg. anno 1587. debent remitti ad suos Superiores seueriori pœnâ plectendi. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monasteria.*

16 Circa illos autem hæc præcipit Clem. VIII. in Decretis pro reformatione Regularium approbatis à S. Congregatione SS. D. N. Vrbani VIII. iussu: *Nullos Fratres Romam venire Superiores permittant, nisi prius à Generali, vel Protectore dumtaxat licentiam in scriptis impetrauerint. Si quis autem sine huiusmodi facultate Romam venire præsumpserit, voce actiua, & passiua biennio priuatus existat, subiturus etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas. Quæ item omnia aduersus eos, qui supradictos admiserint, & receperint, sine vlla exceptione locum habeant.* Postea extenditur facultas concedendi hanc licentiam, etiam Prouinciali, *ex causa communi totius Prouinciæ dumtaxat*, & declaratur prædictam pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ *Sanctitati suæ reseruatam esse.*

17 Prohibitum etiam est Religiosis recurrere ad personas extra suam Religionem, pro consequendis honoribus, dignitatibus, aut gratiis in ipsa. Primò enim id prohibuit Fratribus Prædicatoribus S. Dominici sub pœna inhabilitatis ad illa, & similia, vel maiora consequenda. Gregor. XIII. in Bulla, *Cum nihil magis*, & habetur 2. *tom. Bullar. num.* 62. Ampliauit hoc Clemens VIII. in alia Bulla *Relig. viros*, anno 1592. edita, confirmando Decretum Capituli Generalis eiusdem Ordinis, & hoc ipsum præcipiendo in virtute sanctæ obedientiæ. Deinde idem Clem. VIII. in alia Bulla *Quoniam nemo*, 1593. idem prohibet Carmelitis per hæc verba: *Omnes, & singulos Fratres dicti Ordinis, cuiuscumque status, gradus, conditionis, & præminentiæ, qualitatis, & dignitatis existentes, qui de cætero ad Prælaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones, & alia officia dicti Ordinis assequenda intenti, ad Principum, & Prælatorum, atque aliarum quarumcumque personarum, tam sæcularium, quam Ecclesiasticarum de gremio dicti Ordinis non existentium, etiam Cardinalatus honore, & quacumque sæculari dignitate, & excellentia, etiam Imperiali, Regali, & Ducali fulgentium fauores recurrerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliisque viis, directè, vel indirectè, palam vel occultè ad Prælaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, functiones, & alia officia prædicta obtinenda aspirauerint, vel aliis minimè legitimis, & honestis rationibus ea obtinere quæsiuerint, aut etiam spontè oblatis, & minimè conquisitis vsi fuerint, illorumque complices, & fautores ad quascumque Prælaturas, dignitates, & officia, gradusque, honores, administrationes, & munera in ipso ordine obtinenda perpetuò inhabiles declaramus, ac obtentis per eos Prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, administrationibus, functionibus, & officiis huiusmodi eo ipso priuamus, ac priuatos voce tam actiua, quàm passiua carere decernimus, & declaramus.* Iure autem optimo huiusmodi intercessiones prohibitæ sunt Religiosis, quia per illas maximum damnum Obseruantiæ Religiosæ accidit sæpiùs. Vnde illas quoque prohibet idem Clemens VIII. Camaldulensibus in alia Bulla anno 1596. edita, quæ incipit, *Ambitiosam*, & Hieronymianis in alia, quæ etiam incipit, *Ambitiosam*, anno 1600. edita, & Cruciferis in alia, quæ incipit, *Quoniam nemo*, anni 1604. & Augustinianis in Bulla eodem titulo, & anno edita. Et Paulus Quintus Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris in Bulla edita anno 1607. *Quoniam nemo*, & Augustinianis in Bulla *Admonemur*, anni 1608. & Cœlestinis in Bulla *Quoniam nemo*, anni 1616. Et Fratribus Minoribus de Obseruantia anno 1619. in Bulla *Admonemur*, 4. *tomo Bullar.* inter Bullas Pauli Quinti, *n.* 16. & Minoribus Conuentualibus simili modo, *num.* 18. Specialiter etiam idem Paulus Quintus in Bulla *Admonemur*, anno 1608. edita, præcipit Fratribus Ordinis Prædicatorum in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicatione latæ sententiæ Papæ reseruatæ, ne ad fauores extra Religionem recurrant pro se, vel aliis ad effectum consequendi officium Generalis, vel aliis minùs legitimis viis, & modis illud obtinere quærant. Insuper idem Paulus Quintus in Bulla *Admonemur*, prohibet idem Minimis Sancti Francisci de Paula, 4. *tomo Bullar.* inter Bullas Pauli Quinti, *num.* 15. Tandem idem Paulus Quintus in Bulla anno 1613. edita, quæ incipit, *Aliàs per nos*, prohibet recursum ad fauores extra Religionem Monachis Cisterciensibus Congregationis Italiæ in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna. Vide dicenda *cap.* 15. *numer.* 27. & *cap.* 18. *num.* 82.

Sacra Congregatio Romæ 12. Ianuarij 1604. statuit, & declarauit, quibusuis Regularibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, nullo modo licere, etiam specialis alicuius consuetudinis prætextu, Parochiam cum Cruce processionaliter, aut aliàs ad efferenda, & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, nisi vocato, & expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præsente, si tamen ipse aliter fieri non consentiat, & permittat, vel nisi requisitus venire expressè omnino recuset. Quaranta *in Summa Bullary, verbo priuil. Regul.* Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 31. 18

Regulares debent Crucem ferre in Processionibus cum velo, seu panno. Deferri debet tabernaculum SS. Eucharistiæ non Sacerdotum humeris, sed manibus tantum celebrantis. Quod probat Gauantus *in comm. in rubr. Missal. tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 10. & 12. 19

Præterea Clem. VIII. in Decretis pro reformatione Regularium, quæ habentur inter Bullas huius Pontifici 33. *tom. Bullar. num.* 60. & postea confirmata sunt à S. Congregatione Concilij, iussu SS. D. N. Vrbani in Decreto de Regularibus Apostatis, & eiectis anno 1624. sic habet, inter alia Decreta, quæ nos sparsim suo loco in hoc opere collocamus. *Nullus omnino prætextu cuiuscumque priuilegij, vel superioritatis, etiam Generalatus, à seruitio Chori censeatur immunis, nisi pro tempore, quo quis in proprij Officij munere actu fuerit occupatus. Cum Lectoribus autem, & Prædicatoribus, Superiores iis tantum diebus quibus eos legere, aut prædicare contigerit, dispensare possint. Idem quoque præstare valeant cum ægrotis, & studiorum causa legitimè impeditis. In eos verò, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, salutari pœnitentia Superiores animaduertant ad præscriptum Regulæ, & Constitutionum, alimenti etiam, si opus fuerit, subtractione.* Ægroti in hoc Decreto intelliguntur, tam temporanei, quàm perpetui, & Religiosi valde senes, *l. Prætor, ff. de vac. & excusat. mun.* & *ex l. semper, ff. de iure immun.* Similiter per eos, qui *studiorum causa* sunt impediti, intelligi debent, qui imprimendis libris pro bono Ecclesiæ, vel Religionis occupantur. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. Constitut.* 10. *Vrbani VIII. num.* 3. & 4. Item lectio sacræ Scripturæ, vel casuum conscientiæ, bis in hebdomada, præscriptis diebus, in singulis Monasteriis, & Conuentibus habeatur, ad quam Fratres omnes conueniant, eaque absoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam sese vtiliter exerceant. Vide dicta *cap. præcedenti, num.* 48. Item cellæ, seu ædiculæ, quæ extra dormitorium separatim sunt, ad officinas, aut aliàs ad communem vsum, 20

vſum, & commoditatem Conuentus redigantur. Item, ſigillatim ſuo quiſque lecto cubet, neque vllibi duo eodem lecto dormire poſſint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt. Vide dicta *cap. 5. num. 15.* Item, in priuatis cellis nulli camini permittantur; ſed omnes obſtruantur ſtatim, cardinibus etiam è parietibus conuulſis, vt res illa non ad tempus facta, ſed perpetuo duratura videatur; cellis tamen Generalis, aut alterius Superioris, ac Prædicatorum exceptis. Item Conuentus feneſtræ omnes, quæ in vias publicas, aut in vicinas laicorum ædes proſpiciunt, muro ita obſtruantur, vt omnino iis proſpectus impediatur. Item valetudinarium in ſingulis Conuentibus certo, ac ſalubriori loco conſtituatur, quod pro loci ſitu, ac Fratrum numero, quoad fieri poterit, commodiſſimum eſſe poſſit, in quo fratres omnes, cum ægrotabunt, curentur, nec inde, niſi recuperata ſanitate, abire permittantur. Qui verò infirmorum curæ præpoſiti ſunt, omni ſedulitate, ac charitate operam ſuam præſtabunt, ac curabunt, ne quid ægrotis omninò deſit, quod ad ſanitatem recuperandam pertineat. Item, curent Superiores, vt Conſtitutio interdicens largitiones munerum, & præſcribens hoſpitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obſeruetur. Circa hanc Conſtitutionem vide dicta *cap. 6. num. 52. 53. 54. & 55.* Item, eligantur in Capitulo Generali, ac Prouinciali aliquot graues, & periti ex fratribus cuiuſlibet Prouinciæ, ſaltem tres, qui admittendos ad prædicationem Verbi Dei, vel ad audiendas confeſſiones, etiam ipſorum fratrum, ac Lectores publicos diligenter ſimul examinent, priuſquam probentur, & ad huiuſmodi miniſteria admittantur. Horum etiam curæ ſit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promouendos ad quoſcumque Ordines, in quo ſeruetur Decretum Congregationis Interpretum ſacri Concilij Tridentini, hac de cauſa nuper editum, & promulgatum. Hoc Decretum puto eſſe illud, quod nos afferimus, *cap. 14. à num. 12.* Item, illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, vt memores ſint rationis, quam in nouiſſimo die reddituri ſunt, pro grege ſibi commiſſo, ac propterea omni ſtudio inuigilent, vt quæ in eorumdem Ordinum Regulis, & Conſtitutionibus, de Oratione mentali, ſilentio, ieiuniis, Capitulo culparum, aliiſque ſpiritualibus exercitiis, prudenter, ac piè ſancita ſunt, ea omnia, & ſingula ad vnguem obſeruentur, intelligantque ſuper his; veluti fundamentis, omnium Religionum ædificia conſtruenda & amplianda eſſe, quæ vt faciliorem exitum ſortiantur, & fructus vberiores in animis fratrum producant, valdè opportunum erit, ſi in quolibet Conuentu, ſingulis hebdomadis habeatur Sermo de Religioſa diſciplina, Regularique obſeruantia. Conſonant ea, quæ adduximus ex Concilio Trident. *ſuprà, cap. 7. num. 28.* Item, quo verò omnia ordinatè peragantur, appendatur tabella in loco conſpicuo vniuſcuiuſque Conuentus, in qua diſtinctè adnotetur, quid ſingulis horis cuiuſque diei quilibet frater præſtare debeat, vt certo quoque ſigno præmonitus, maiore animi præparatione ſuo muneri ſatisfacere poſſit. Quæ Ordinis Conſtitutiones ſi his decretis non aduerſantur, inuiolatè cuſtodiendæ erunt.

21 De mandato etiam eiuſdem Clem. VIII. anno 1601. die 16. Aprilis factum fuit edictum à Congregat. Regularium, quo præcipiebatur regularibus ſub pœna priuationis officiorum, ne retinerent bannitos, & decoctores, ſeu fallitos. Pro quo etiam extant quædam litteræ Cardinalis de Florentia ad Vicarium Archiepiſcopatus Genuenſis, & ad Nuncium Neapolitanum. Scortia *in Select. Bull. theorem 357.* Laurent. de Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſt. 4. Clem. VIII. à n. 5.* Addens quod ſi quis regularis reciperet, aut retineret in ſuo Conuentu bannitum aliquem propter homicidium ſine dolo commiſſum, ſeu non facinoroſum, non incurreret prædictas pœnas; quæ ſolùm contra receptatores facinororoſum impoſitæ ſunt. Cautè tamen in hoc procedendum.

Qui Miſſas celebrant in gradu Sacerdotij nón conſtituti, aut Confeſſiones audiunt fingendo ſe Sacerdotes, non ſolùm ſunt irregulares, ex *cap. 1. & 2. de Clerico inordinato miniſtrante*, Cornejo *2. tom. in 3. p. de irregular. diſp. 7. dub. 1.*) ſed etiam ex Clem. VIII. in Bulla, *Etſi aliàs* anno 1601. edita, & inter Bullas huius Pontificis *num. 81. à Iudicibus S. Inquiſitionis, vel locorum Ordinariis à foro Eccleſiaſtico abiiciuntur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerint, ritè degradati, Curiæ ſæculari traduntur, per Iudices ſæculares debitis pœnis plectendi.* Poſt quæ SS. D. N. Vrbanus in Bulla *Apoſtolatus officium*, anno 1627. edita, & habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas ipſius *num. 79.* ſtatuit, & decreuit, *Vt qui in poſterum ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotus, Miſſam celebrare, aut Sacramentalem Confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minori annis viginti quinque, non excuſetur, quominus eidem Clementis Conſtitutioni ſubiiciatur, dummodò vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit.* 22

Pius V. in Bulla, *Cum nil magis*, anno 1570. edita, & eſt inter Bullas huius Pontificis *num. 111.* voluit tondentes monetas, ſiue aureas, ſiue argenteas, vltimi ſupplicij pœna puniendos eſſe, tam in Vrbe, quàm in toto ſtatu Eccleſiaſtico. Poſteà verò SS. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla *In ſuprema* anno 1627. edita, inter Conſtitutiones ipſius 4. *tom. Bullar. num. 75.* extendit hoc ad quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas, etiam regulares, in tota Italia exiſtentes, *quæ aureas, vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel aliàs adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint.* Volens, vt culpabiles in præmiſſis reperti, præuia degradatione, Curiæ ſæculari puniendi tradantur. Pecunias verò adulteratas ſcienter detinentibus, ſeu de loco ad locum transferentibus, aut materiam, inſtrumenta, ſiue opem ad præmiſſa præſtantibus, pœnam triremium per decennium impoſuit. Et cognitionem cauſarum huiuſmodi in Prouinciis Sedi Apoſtolicæ ſubiectis ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ibidem Legatos, in aliis verò Prouinciis Italiæ ad Ordinarios locorum ſpectare voluit. Grau. *in Manual. Epiſcop. verb. Monetarij.* 23

Deinde, pro Doctoribus, ſeu Scriptoribus, extat Decretum Pauli V. in generali Congregat. S. Inquiſitionis, quo præcipiebatur Nuntiis Apoſtolicis, vt notificarent Superioribus Religionum, & Ordinariis locorum, ne ſinerent imprimi *in materia de auxiliis etiam ſub prætextu commentandi S. Thomam, aut alio modo*; niſi conſulta prius Inquiſitione Romana. Quod Decretum Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus confirmauit anno 1625. præcipiens omnibus, *vt in poſterum non audeant imprimere, vel quoquo modo in lucem edere libros, tractatus vel compoſitiones ex profeſſo, vel incidenter, aut prætextu commentandi D. Thomam, vel quemlibet alium Doctorem, aut alia quauis occaſione, prætextu, vel modo de materia auxiliorum diuinorum tractantes, ſine expreſſa, & ſpeciali licentia à ſanctitate ſua in Congregatione S. Officij obtinenda, donec aliud in hac materia à dicta ſancta Sede Apoſtolica fuerit ordinatum.* Vt autem huiuſmodi Decretum inuiolabiliter obſeruetur, eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit, *contrauenientes pœnas priuationis dignitatum, & officiorum ſuorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi, & interpretandi ipſo facto, abſque alia declaratione incurrere,* 24

rere, & nihilominus aliis etiam pœnis Sanctitatis suæ, & successorum suorum Romanorum Pontificum arbitrio infligendis subiacere. Libros porrò, quos in futurum contra præsentis Decreti tenorem edi contigerit, absque alia declaratione tanquam expressè prohibitos haberi voluit, & Impressores, præter amissionem librorum, pecuniariis, aliisque corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem, teneri mandauit, contrariis quibuscumque non obstantibus. Laurent. de Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit. 2. Iulij II. §.5. num. 20.* Circa quod Decretum illud animaduertendum occurrit, quod quamvis per ipsum prohibeatur imprimi libros tractantes, siue ex professo, siue incidenter *de materia auxiliorum diuinorum*; non tamen videtur prohiberi libros tractantes de aliquo puncto, difficultate, seu quæstione de auxiliis; aliud enim est materia de auxiliis, aliud verò punctus aliquis, seu difficultas prædictæ materiæ. Quod rationi, & intentioni Summi Pontificis congruere videtur, aliàs necesse esset, materias alias Theologicas, quæ cum materia de auxiliis connexionem habent, non nisi imperfectè, truncatè, & defectuosè imprimi. Maximéque hoc verum erit, si prædictus punctus modestè, sinceriter, & sine æmulatione aliqua, vt decet tractetur.

25 Decreta S. Congregationis Concilij *de celebratione Missarum*, iussu SS.D.N. Vrbani VIII. edita, quæ afferimus *cap. 21. num. 5.* debent legi sexto quoque mense, id est, feria secunda post primam Dominicam Aduent. & feria sexta post Octauam Corporis Christi, in publica mensa, in omnibus Monasteriis, Conuentibus, aut Domibus Regularibus, sub pœna priuationis officij, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda à Superioribus localibus in hoc negligentibus. Ita enim præcipitur in eisdem Decretis. Similiter Decreta S. Congregationis eiusdem SS. iussu edita *de Apostatis, & eiectis*, quæ nos afferimus *c.16.num.16. & c.23.num.3.* debent etiam legi in prædictis Monasteriis, saltem bis in anno, cum Decretis Clem. VIII. *pro reformatione Regularium*, quæ nos sparsim in hoc opere inserimus. Sic enim præcipitur in eisdem Decretis sub pœna priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in posterum obtinenda, transgressoribus infligenda. Vide etiam obligationem quoad aliud Decretum S. Inquisitionis singulis annis promulgandum, *c.18. n.100.*

26 Item SS. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla edita anno 1626. ad instantiam Philippi IV. Hispaniarum Catholici Monarchæ, & habetur 4. *tom. Buliar.* inter Constitutiones Vrbani *num. 57.* cassauit, reuocauit, & abrogauit omnia, & quæcumque priuilegia, siue exemptiones, non solùm à Superioribus, sed etiam à Sede Apostolica concessa quibuscumque Religiosis in Regnis Hispaniarum commorantibus, per quæ *ab eorum Prælatorum obedientia eximuntur qui ex Monasteriis, & Regularibus domibus ad eorum libitum, & cum sociis sibi bene visis, & iam destinatis, etiam Superiorum suorum non petita licentia, egrediuntur, absque eo quod iidem Superiores tam huiusmodi egressum, quàm sæcularium personarum quibusvis horis ad illorum Cellas accessum, atque ingressum impedire possint. Præterea de vno ad aliud Monasterium, seu Regularem domum, etiam ipsis Superioribus inuitis, transeunt, nec Choro, & aliis spiritualibus exercitiis, minusque refectorio cum aliis intersunt.* Hæc autem Bulla intimata est à sua Catholica Maiestate Prouincialibus Religionum per litteras ad illos missas, quarum copiam apud me habeo.

27 Idem præterea Sanctiss. D. N. Vrbanus in Bulla *Inscrutabilis*, anno 1631. 4. *tom. Bullar. num.113.* confirmans, & innouans Constitutionem Sixti V. contra Astrologos Iudiciarios, decernit, quascumque personas, etiam Regulares, quæ de statu Reipublicæ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, siue de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore existentis, eiusque vsque ad tertium gradum inclusiuè consanguineorum Mathematicos, Ariolos, Aruspices, Vaticinatoresve nuncupatos, vel alios Astrologiam Iudiciariam exercentes, seu aliàs quomodolibet profitentes, de cætero consuluerint, siue desuper eorum iudicia prognostica, prædictiones, seu præcognitiones, etiam sibi oblatas receperint, illisve quomodolibet vsi fuerint, vel illas penes se scienter retinuerint, aut alicui ostenderint, necnon iisdem Mathematicis, Ariolis, &c. incurrere excommunicationem latæ sententiæ, & pœnas læsæ Maiestatis, & vltimi supplicij, ac priuationis beneficiorum, dignitatum ac officiorum, ac inhabilitatis perpetuæ ad illa, & quod præuia degradatione Curiæ sæculari tradantur puniendæ, cognitionemque causarum huiusmodi in Vrbe, & illius districtu ad Vicarium Generalem, & Vrbis Gubernatorem, & Auditorem Generalem Cameræ, extra Vrbem verò ad Cardinales, Legatos, & Prolegatos; in aliis verò partibus (Superioribus Religiosorum penitus exclusis) ad Ordinarios locorum, vbilibet verò locorum etiam ad hæreticæ prauitatis Inquisitores spectare voluit: Vide Gauantum *in Manual. Episcop. verb. Astrologia.* Vnde transgressores huiusmodi Constitutionis denunciari debent Iudicibus in ea designatis, etiamsi vnus tantum id sciat, si tales sint pertinaces (Toletus *in Summ. lib.4. cap. 5.*) alioquin, si spes emendæ credatur, priùs erunt fraterna correctione admonendi. Cum enim præceptum correctionis fraternæ, quando adest spes probabilis lucrandi fratrem, sit Iuris diuini, non est cur non obliget in hoc casu, cum etiam in casu hæresis à multis dicatur obligare, non obstantibus Edictis Inquisitorum, quibus præcipitur denuntiatio, statim quod habetur notitia delicti. Bañez 2.2. *quæst.33. art. 8. dub.8. ad 7.* Peyrinis *tom. priuil. Minim. in Const.4. Greg. XV. à n.26.*

Pro Decreto S. Inquisitionis contra Regulares ab eadem condemnatos, vide *c.15. num.39.* Pro Decreto etiam S.Congreg. circa ea, quæ regulares possunt facere in suis Ecclesiis, *c.12. n.41.* & alia dicenda in eodem *cap. à n.33. vsque ad finem Capitis.* 28

Circa pœnas autem, quæ in huiusmodi Decretis, Bullis, seu Constitutionibus Summorum Pontificum, aut S.Congregat. apponi solent contra transgressores, dicendum est primò: Pœnæ excommunicationis, suspensionis, interdicti, & irregularitatis impositæ ipso facto, vt si dicantur *ipso facto, ipso iure*, aut *eo ipso* incurrendæ, non solùm obligant in foro exteriori, sed in interiori conscientiæ, itavt ante omnem Iudicis sententiam teneatur transgressor Legum ad illas obligantium illas subire. Ratio est, tum quia hæc est communis praxis totius Ecclesiæ, tum quia ita videtur supponi à Concilio Tridentino *sess.24. cap.6.* dum in eo concedit facultatem absoluendi ab istis, quando sunt occulta, absque dubio supponens, incurrit etiamsi non sint deducta ad forum exterius. Sotus 1. *de instit. quæst 3. art.6.* Quando autem huiusmodi pœnæ non ponuntur infligendæ ipso facto, vt si lege dicatur solum, *sub pœna excommunicationis, sub pœna suspensionis, interdicti*, &c. vel dicatur *excommunicabitur, suspendetur, excommunicetur, suspendatur, &c.* non incurruntur donec per Iudicem sit lata talis sententia, vel declaratio, quia ita etiam communis praxis fert. Alfonsus à Castro *lib. 2. de lege pœnali, c.1.* 29

Pœnæ etiam illæ, quæ in huiusmodi Decretis, Bullis, aut Constitutionibus Summorum Pontificum, aut S.Congregationis adiungi solent pro transgressoribus, videlicet *Priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, priuationis officiorum, dignitatum, administrationum, bonorum, &c.* insuper, *inhabilitatis ad prædicta, vel* 30

alia

alia quavis obtinenda, ipſo facto, vel ipſo iure, &c. infligendæ, non obligant in conſcientia ante ſententiam Iudicis, ad minus declaratoriam tranſgreſſionis talis Legis. Ratio eſt, tum quia ita in praxi recipitur apud viros doctos, & timoratos, vt non ſe credant obligatos eſſe ad tales pœnas ſubeundas, niſi præmiſſa ſupradicta Iudicis ſententia. Tum quia hoc eſt conforme naturæ Legis humanæ, quæ debet eſſe facilis, & accommodata fragilitati humanæ: videtur autem nimis rigidum, & durum, quòd huiuſmodi pœnæ incurrantur ante Iudicis declarationem. Sotus 1. *de Iuſtit. quæſt.6. artic.6. ad 4.* Molina *tom.* 1. *de Iuſtit. diſput.69.*

Quando tamen non ſolùm ponuntur iſtæ pœnæ ſub illis terminis, *ipſo facto, ipſo iure, aut eo ipſo, &c.* incurrendæ, ſed adduntur vlterius iſtæ dictiones, ſeu verba, *abſque vlla declaratione, ante omnem declarationem, abſque vllo Superioris Decreto, aut miniſterio, aut ſententia, &c.* vel ſimilia, incurruntur tales pœnæ, & obligant etiam in conſcientia, & foro interiori ante quamcumque declarationem. Ratio eſt, quia nihil aliud videntur intendere Pontifices, & Latores harum Legum, dum his terminis vtuntur, niſi quòd nulla expectetur ſententia ad hoc, quod illæ pœnæ incurrantur in vtroque foro, ſed in hoc ſint ſimiles cenſuris, & irregularitatibus, aliàs ſuperfluè adderent illas particulas, *abſque vlla declaratione, abſque vlla ſententia, ante vllam ſententiam, &c.* Suarez *lib.5. de Leg. cap.*8 Vaſquez 1.2. *diſput.*.. Quia tamen aliqui Theologi oppoſitum ſentiunt, dicentes, per illas particulas, *abſque declaratione, abſque ſententia, vel ante declarationem, aut ſententiam, &c.* ſolùm denotari, non requiri ad hoc quod tales pœnæ incurrantur etiam in conſcientia, ſententiam, aut declarationem talis pœnæ, ſed ante illam incurri, non verò denotari non requiri ſententiam, aut declarationem delicti, aut criminis commiſſi, quia hanc dicunt ſemper eſſe neceſſariam; ideo hoc non videtur improbabile, tum quia hoc modo temperatur rigor iſtarum Legum, ſcilicet, quòd reus non teneatur exequi in ſe pœnam ſui delicti, tum quia ita conſuli vidi etiam à Pœnitentiariis Eccleſiæ Sancti Petri, quos circa hoc conſului. Sanchez *lib.6. in Decal. cap.* 15. *n.65.* Soſſa *in expoſit. Motus proprij Clementis Octaui de largit. mun. num.*102. Peyrinis *tom.*1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 6. *Iulij Secundi, num.*19. Addiderim tamen maximè hoc eſſe verum loquendo de pœnis, non quidem purè priuatiuis, in quibus exequendis non exigitur aliqua actio hominis, vt ſunt inhabilitas, &c. ſed de aliis, in quibus talis actio non exigitur. Bonac. *de legibus diſp.*1. *q.*1. *punct.*7. §.2. *num.*9. *& de contract. diſp.*3. *q* 8. *punct vlt.*

2 Quamuis multi credant nomine officiorum, graduum, dignitatum, & adminiſtrationum, de quibus ſtatuuntur priuationes, vel ad quæ inhabilitantur tranſgreſſores horum Decretorum, ſeu Conſtitutionum, ſolùm intelligi dignitates, officia, & adminiſtrationes, habentia coniunctam Superioritatem, vt eſſe Generalem, Prouincialem, aut Priorem, non verò alia non habentia talem Superioritatem, vt eſſe Concionatorem, Confeſſorem, Lectorem, &c. Eo quod cùm Sixtus V. in quadam Conſtitutione contra Regulares illegitimè natos, eos dignitatibus, gradibus, & officiis priuauerit, poſteà in alia, priorem explicans, per illa ſolùm intellexerit, & intelligi declarauerit ea munera, quæ habent coniunctam prædictam Superioritatem, non verò alia, quæ illam non habent. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.*15. *num.66.* Rodriguez *in expoſit. Motus proprij Pij Quinti circa ingreſſum fæminarum in Monaſteria virorum, num.*21. Mihi tamen non placet hæc ſententia, eo quod ſine fundamento ſufficienti reſtringit ampliſſima verba. Nam quod dicitur de Sixto V. manifeſtè ipſe declarat ſe ſolùm loqui quantum ad Conſtitutionem illam à ſe editam, non quoad alias à ſe, vel ab aliis editas, vel edendas. Sic enim dicit, *Declaramus hac in re, de qua nunc agitur, appellatione dignitatum, bonorum, &c.* expendo enim particulam illam, *hac in re, de qua nunc agitur*; quâ denotat, ſe non loqui in aliis caſibus aliarum Conſtitutionum, ſeu Bullarum Pontificalium. Immeritò ergo propter fundamentum adductum prædictam opinionem ſuſtinent Auctores adducti. Quare dicendum eſt, per officia, dignitates, gradus, honores, adminiſtrationes, &c. de quibus in Bullis, & Decretis Pontificum, & S. Congregationis fit ſermo, intelligi debere ea omnia, quibus propriè, & ſecundùm communem vſum, & æſtimationem, talia vocabula accommodantur. Verba enim Legis ſecundùm communem vſum, & ſignificationem vſurpari debent. Vide dicenda *tom.*2. *c.*13.

Quando in huiuſmodi Bullis, & Decretis, aut aliis litteris Apoſtolicis, in quibus aliquid prohibetur, vel præcipitur, apponitur verbum præſumptionis, vt ſi dicatur de tranſgreſſoribus, *ſi præſumpſerint, præſumant, præſument, &c.* vel ſimilia, non comprehenduntur talibus legibus, aut cenſuris, vel pœnis per illas impoſitis, niſi illi, qui ipſas tranſgrediuntur ex dolo, malitia, vel præſumptione, non verò illi, qui etiam ex ignorantia culpabili illas tranſgrediuntur. Ratio eſt, quia verbum *præſumptionis*, ſignificat temeritatem, vel malitiam excludentem omnem ignorantiam. Caiet. *in Summ. verb. Excommun. cap.* 81. Nauar. *in Man. c.*27. *num.* 24. *& in cap. Statuimus, num.*62. Quando tamen non apponuntur talia verba, ſed ſolùm communia, videlicet fecerint, perpetrauerint, non obedierint, &c. vel ſimilia, comprehenduntur etiam ignorantes ignorantia affectata, craſſa, vel ſupina, non tamen illi, qui ſolum habent ignorantiam probabilem, vel inuincibilem. Ratio primæ partis eſt, quia ignorantia affectata, craſſa, vel ſupina æquiualet malitiæ, & dolo, vnde non poterit excuſare, neque à Cenſuris, neque à pœnis per legem impoſitis. Ratio verò ſecundæ partis eſt, quia talis ignorantia facit actum inuoluntarium, ac per conſequens excuſat tranſgreſſorem. Syluester *verb. Excommun.*7. *num.*87. Miranda *in tract. de Sacr. quæſt.*2. *art.* 12. Cornejo 2. *tom. in* 3. *p. tract.*5. *de cenſ. diſp. vlt. dub. vlt.* 33

A cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, quæ in huiuſmodi litteris Pontificiis ponuntur, ſi non ſint Papæ reſeruatæ, poſſunt abſoluere iure communi Prælati Religionum. Quia eo ipſo quod huiuſmodi cenſuræ nulli reſeruantur, conceditur proprio Ordinario abſolutio illarum. Suar. *tom.*4. *de relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*20. Imò etiamſi tales cenſuræ ſint Papæ reſeruatæ, poſſunt aliqui Prælati Religionum ab illis abſoluere ſuos ſubditos propter priuilegia adducenda *cap.* 18. *num.* 36. cum conditionibus tamen ibidem aſſignandis. Inter quas illa præcipua eſt, quòd in prædictis litteris Apoſtolicis non fiat talis reſeruatio Papæ cum abrogatione priuilegiorum Religionum; tunc enim inutilia erunt talia priuilegia ad talem effectum. 34

In pœnis etiam priuationum, & inhabilitatum, quæ in prædictis litteris Apoſtolicis apponi ſolent, ſimiliter ſi non ſint reſeruatæ Summo Pontifici, poſſunt diſpenſare Prælati Religionum cum ſuis ſubditis, ſi delicta non ſint maiora adulterio, & peracta pœnitentia. Propter rationem adductam, ſcilicet quod eo ipſo, quod tales pœnæ non ſunt Papæ reſeruatæ, cenſentur concedi Ordinario, ſeu Epiſcopo, cui iure communi competit diſpenſare in pœnis latis ob adulterium, & alia crimina minùs grauia, dum non expreſsè reſeruantur, peracta tamen pœnitentia, vt declarauit. Alexand. III. *in cap. At ſi Clerici, §. de Iudiciis.* Vnde 35

videtur

videtur posse Prælatos religionum in huiusmodi pœnis non reseruatis dispensare cum suis subditis, dummodò delicta non sint maiora adulterio, & peracta pœnitentia. Henriquez *lib.*14. *de irregularit. cap.*19. *num.*2. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæst.* 9. *artic.*3. *quæst.*31. *artic.* 11. Sigismundus de Bononia *de elect. dub.*98. Si autem tales pœnæ sint Papæ reseruatæ, licèt in illis non possint Prælati Religionum iure communi dispensare cum suis subditis, nec etiam ex vi præcisè Decreti Concilij Tridentini *sess.* 24. *de reform.cap.6.* vbi dicitur, *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, &c. dispensare*, eo quòd prædictum Decretum solùm intelligitur de Episcopis, quia sic declaratum est à S. Congregat. Cardinalium dicente: In hoc Decreto non comprehenduntur inferiores habentes iurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem, sed tantùm Episcopi privatiuè quoad omnes alios. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*12. *num.*8. Nihilominus possunt aliqui Prælati Religionum cum suis subditis in prædictis pœnis dispensare, propter priuilegia adducenda *cap.* 18. *num.* 46. eum conditionibus ibidem assignandis. Maximè id videtur fieri posse ex priuilegio Gregor. XIV. concesso Clericis ministrantibus infirmis, quod adducimus in eodem *cap.*18. *num.*35. dum dicitur: *Necnon cum eis, si opus fuerit, etiam cum ratihabitione, & abstersione inhabilitatis, & infamiæ maculæ dispensare.* Quod etiam fertur concessisse Pium V. Abbatibus, & Prælatis Cassinensibus. Laurentius Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Constit. 6. Iulij I I. num.*24. Vide dicenda *cap.*18. *vt suprà.*

36 An verò etiam in foro externo possint Prælati regulares cum suis subditis in istis pœnis dispensare? Quidam affirmant cum Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 24. *artic.* 17. Cruz *lib.* 1. *de statu Relig. cap.6. dub.*15. *consil.* 6. Alij verò (quod tutius est) negant. Cùm nullum pro hac parte solidum fundamentum, aut priuilegium afferatur. Peyrinis *vt suprà*, post alios *num.* 25.

CAPVT XI.

De his, in quibus tenentur obedire Religiosi Dominis Episcopis, & Principibus sæcularibus.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi non exempti DD. Episcopis obediunt.*
2 *Religiosi exempti non tenentur ex vi voti illis obedire.*
3 *Tenentur tamen illos revereri, & honorare.*
4 *Quoad obseruantias Regulares solùm suis Prælatis obediunt.*
5 *Priuilegio exemptionis an possint renunciare.*
6 *An possint absolui, & dispensari ab Episcopis.*
7 *Possunt Episcopi Parochiales Ecclesias visitare quoad ea, &c.*
8 *An regularis extra Monasterium degens, si delinquat, ab Ordinario puniatur.*
9 *Cui subsint qui in Monasteriis curam animarum obtinent.*
10 *Quid de causis ciuilibus, & miserabilium personarum quoad Regulares extra Monasterium degentes.*
Qui dicantur tales. ibid.
11 *Quid si Abbates negligentes fuerint in habendo lectionem S. Scripturæ.*
Quid de Regularibus extra Monasterium sine mandato suorum superiorum. ibid.
Quid de illis qui ad vniuersitates mittuntur, & in Conuentibus non habitant. ibid.
12 *Contra Regulares dantes, vel accipientes aliquid pro ingressu nouitiorum, an procedant Episcopi.*
13 *An teneantur Religiosi obedire Constitutionibus Synodalibus.*
14 *An possint Episcopi procedere contra Regulares per censuras.*
15 *An possint illos declarare excommunicatos.*
16 *Immunes & exempti sunt Regulares à sæcularium Iudicum iurisdictione.*
An etiam à legibus ciuilibus. ibid
17 *An à pœnis ipsarum.*
An à legibus irritantibus contractus, aut taxantibus pretia rerum. ibid.
18 *Nomine Ordinariorum qui intelligantur.*
19 *An Clerici non exempti delinquentes in Monasteriis subiiciantur pœnis ab Episcopo impositis.*
20 *Qui regulares cogi possunt ab Episcopis ad assistendum Synodis.*
21 *An suspensio generaliter lata in Clericos, Regulares comprehendat.*
22 *Potest Episcopus coniugem inualidè professum è Monasterio extrahere.*
23 *Prosunt Religiosis Indulgentiæ, quas Episcopi concedunt.*
24 *An possint compelli Regulares ad testimonium ferendum in causis, &c.*
25 *An emptores gabellarum possint à Regularibus iuramentum exigere.*
26 *An teneantur soluere donatiuum Principibus.*

RELIGIOSI non exempti, quales sunt aliquæ Moniales Episcopis subiectæ; tenentur ipsi obedire ex voto obedientiæ. Ratio est, quia Episcopi sunt verè Prælati ipsarum, illisque emittunt votum obedientiæ. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 11. Imò prædictæ Moniales Episcopis subiectæ, tenentur potiùs ipsis, quàm suis Abbatissis, aut Priorissis obedire. Eo quòd duobus Prælatis contraria præcipientibus standum est Superiori, seu maiori Prælato. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.*1. *num.* 11. 1

Religiosi autem exempti (quales communiter sunt ferè omnes Religiosi propter multa Pontificum priuilegia, vt constat *ex cap. quam sit necessarium* 18. *quæst.*2. de quo Nauarrus *in cap. Non dicatis, num.*63. *& in cap. nulla* 18. *quæst.* 2. *num.*40.) non tenentur ex vi voti obedientiæ obedire Episcopis, aut eorum Vicariis. Ratio est, quia solùm promittunt obedientiam Prælatis Regularibus. D. Thom. 2. *distinct.* 44. *in fine, in exposit. litera ad* 3. Syluest. *verb. Obedientia, quæst.*8. *&* 10. *dict.*2. Vnde si Episcopi velint aliquo modo, vel de facto tentent procedere in iudicio, vel extra contra regulares, aut contra res Monasterij in quavis causa ciuili, vel spirituali (præter inferiùs assignandas) processus, sententiæ, & inde sequuta sunt nulla & irrita. Cùm enim non sint Prælati Regularium exemptorum, nullam habent iurisdictionem supra illos. Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. quæst.*63. *art.*6. 2

Non obstante tamen priuilegio exemptionis, tenentur Regulares revereri, & honorare DD. Episcopos. Quia exemptus à iurisdictione non est exemptus à iure reuerentiali, vt docet Roman. *singul.* 486. Vnde cùm venerint ad eorum Ecclesias ad celebrandum, reuerenter recipiendi sunt, possuntque in Regularium Ecclesiis vti baldachino, & contradicentes censuris, & pœnis cogere. Ex Decr. S. Congregat. apud Quarantam *in Summ.Bullar.verb. priuileg.Regul.* 3

&

& Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit.26. Leonis X. num.45.* Exercere etiam possunt Pontificalia in locis exemptis. Erasmus Chokier *in tract. de Iurisdict. Ordin. in exempt. p.5. q.21.* Sed vide Peyrinis *vt suprà.* Vide etiam Bartholomæum Gavantum *tom.1. Thesaur. S. Rit. p.2. tit.3. §. in eorum residentiis.*

4 Secluso etiam priuilegio exemptionis, & stando in iure diuino, & ex vi voti Obedientiæ, quod Religiosi emittunt, non tenentur obedire Episcopis, sed suis Prælatis, quoad obseruantias regulares, bene tamen quoad disciplinam Ecclesiasticam. Ratio est, quia etiam seclusio tali priuilegio exemptionis, cùm votum Religiosorum non sit de obediendo Episcopis, sed propriis Prælatis, solum poterunt illis esse subiecti, sicut alij Clerici seculares, ac per consequens, non quoad obseruantias regulares, sed solum quoad disciplinam Ecclesiasticam, sicut prædicti Clerici. Sanchez *lib.6. in Decal. cap.1. num.12.* contra Petrum Ledesma *2. tom. Summ. tract. 10. cap.7. not.2.*

5 Huic Priuilegio Exemptionis non possunt renunciare Religiosi saltem particulares. Eo quòd illud datum est in honorem status religiosi, & consequenter noceret iuri Religionis, qui illud renunciare tentaret. Præsertim cum Papa in Bullis exemptionum regularium non solùm dicat suscipere eos sub eius, & Sedis Apostolicæ protectione, sed dicat, *immediatè nobis subjicimus,* quo denotatur, Pontificem se constituere immediatum Superiorem, Iudicem Ordinarium, & quasi Episcopum Regularium. Rodriguez *tom.2. q.63. art.10.* Laurentius Peirinis *tom.1. de priuileg. Minim. in Constitut. Sixti V. §.7.*

6 Nihilominus Religiosi, etiam exempti, & non subditi Episcopis, possunt ab illis dispensari in irregularitatibus, & absolui à Censuris Episcopis specialiter, & priuatiuè reseruatis. Vnde possunt ab illis absolui, & dispensari in irregularitatibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, iuxta Decretum Concilij Trident. *sess.24. cap.6.* quod solis Episcopis competere diximus *cap præced. n.35.* Ratio est, quia licet Religiosi sint exempti ab Episcopis quoad Iurisdictionem ordinariam; quoad actus tamen proprios Episcoporum, & in quibus non subduntur Iurisdictioni suorum Prælatorum, quales sunt huiusmodi absolutiones, & dispensationes, possunt esse in illis subiecti. Suar. *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. n.12.* Sanch. *lib.4. in Decalog. cap.39. num.32.* Cornejo *tom.2. in 3. part. de irregularit. disp.3. dub.5.* Imò ad hunc effectum non requiritur licentia, vel voluntas Prælati, tum quia Religiosus vtitur iure suo, & in re conducente ad salutem animæ suæ. Licet quando huiusmodi dispensationes, vel absolutiones possunt obtineri à proprio Prælato ratione alicuius priuilegij, vel aliunde, non debent, & forsan non possunt, peti ab Episcopis. Quia hoc videtur cedere aliquo modo in dedecus Religionis. Præsertim, quia est probabile, quòd eo ipso quod Prælatus exemptus habet potestatem dispensandi, habet etiam Ius, vt nullus se intromittat circa suum subditum. Suar. *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.12. n.13. & 15. & cap.13. n.3. & 4.* Vbi etiam extendit hoc ad casum necessitatis, in quo religiosus non potest adire Prælatum suum.

7 Non obstante etiam priuilegio exemptionis regularium ab Episcopis, possunt ipsi Episcopi Parochiales Ecclesias ad eosdem Fratres ratione locorum suorum legitimè spectantes, quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conseruationem, administrationemque pertinent (sine tamen visitatorum insolito grauamine vel impensa) visitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, si religiosi fuerint, iuxta ipsius Ordinis regularia instituta, intra septa regularis loci punire. Ita in Concil. Lateranensi in Bulla Leon. X. quæ habetur *in Bullar. tom.1. fol.509.* Qualiter autem hoc sit faciendum, explicat Concilium Trid. *sess.7. de reformat. cap.7.* dicens, *Beneficia Ecclesiastica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur.* Ne autem in hoc sit aliquis excessus, extat declaratio S. Congregationis Concilij anno 1602. edita, vbi dicitur 1 Episcopos, aut alios locorum ordinarios vigore cuiusvis Decreti eiusdem Concilij nullam habere facultatem quouis tempore in Monasteriis, Domibus, & Ecclesiis regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum personarum secularium, visitandi Sacristiam, paramenta, vasa sacra, altaria, & cætera huiusmodi: aut etiam tabernaculum, seu pyxidem, in qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum asseruatur. Flauius Cherub. *in Compend. Bullar. circa Bullam 41. Pij V.* Laurentius Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. circa Constitut. Sixti IV. §. 10.* referens etiam declarationem Cardinalium ad Archiepiscopum Genuensem. Prætera, cum propter Constitutionem Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis, &c.* dubitatum fuerit, an liceat Episcopis visitare altaria regularium Ecclesiarum, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, aut loca, vbi in eisdem Ecclesiis asseruatur SS. Eucharistiæ Sacramentum, vel vbi audiuntur confessiones personarum sæcularium, S. Congregatio respondit: *Episcopis non licere in vim eiusdem Constitutionis.* Vide *4. tom. Bullar. post Constitut. 18. Gregor. XV.* & Gauantum *in Man. Episcop. verb. regularium Iura sub Episcop. num.54* Nota insuper S. Congregat. Episcoporum & Regularium declarasse 11. Ianuar. 1641. Episcopum non posse visitare Capellas, aut Altaria posita in Ecclesiis Regularium, etiamsi à secularibus fabricata sint.

Ex eodem Concilio Tridentino *sess.6. de reformatione, cap.3.* sic habetur: *Nemo Regularis extra Monasterium degens, etiam sui ordinis priuilegij prætextu, tutus censeatur, quo minus si deliquerit, ab Ordinario loci tanquam super hoc à Sede Apostolica delegato secundum Canonicas sanctiones visitari, puniri, & corrigi valeat.* Rodriguez *2. tom. qq. Regul. quæst.63. artic.11.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. exemptio.* Inferunt aliqui hoc Decretum intelligi solùm de regularibus degentibus extra Monasterium, absque licentia Prælati: nam qui extra Monasterium degit cum licentia sui Prælati, dicitur esse in Monasterio. Laurentius de Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constitut.2. Sixti V. §.11. num.22.* Quid verò dicendum sit de religioso intra Claustra Monasterij degente, sed extra illa notoriè delinquente, ex eodem Concilio Trident. & Clem. VIII. agemus *infrà cap.16. num.26. & 27.* Vide *infrà num.10.* 8

Idem etiam Concilium *sess. 25. cap.11.* præcipit, 9 quod in Monasteriis, seu Domibus virorum, seu mulierum, quibus imminet animarum cura personarum sæcularium, præter eas, quæ sunt de illorum Monasteriorum, seu locorum familia, personæ tam Regulares, quàm sæculares huiusmodi curam exercentes, subsint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum administrationem pertinent, Iurisdictioni, Visitationi, & Correctioni Episcopi, in cuius Diœcesi sunt sita. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles deputentur, nisi de eiusdem consensu, ac præuio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto Monasterio Cluniacensi cum suis limitibus, & exceptis etiam iis Monasteriis, seu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinum sedem ordinariam principalem habent, atque aliis Monasteriis, seu Domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iurisdictionem Episcopalem, &

& temporalem in parochos, & Parochianos exercent, saluo tamen eorum Episcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, vel personas iurisdictionem exercent. Augustinus Barbosa *de offic. Parochi c.3. n.152.* Vide etiam Hentiq. *lib.7. de indulgent. cap.25. n.11.* Circa quod Decretum Concilij S. Congregatio declarauit, quòd *in Monasterio, in quo Generalis aliquis Regularium sedem ordinariam principalem habeat, licet persona seculares sint in eodem Monasterio curam animarum exercentes, quantùm ad ipsam curam, & Sacramentorum administrationem spectat, nulli visitationi, seu iurisdictioni Episcopi Ordinarij Diœcesis, in qua ipsum Monasterium suum est, subiecta sint.* Laurent. de Peirinis *vt supr. num.30.*

10 Præterea ex eodem Concilio Tridentino *sess.7. cap.14.* sic habetur: *In exemptorum causis Constitutio Innocentij IV. quæ incipit, Volentes, in generali Concilio Lugdunensi edita, seruetur, quam eadem Sacrosancta Synodus innouandam censuit, & innouat. Addendo insuper, quòd in Ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum, Clerici seculares, aut Regulares extra Monasterium degentes quomodolibet exempti, etiamsi certum Iudicem à Sede Apostolica delegatum in partibus habeant; in aliis verò, si ipsum Iudicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam ad hoc ab ipsa Sede Apostolica delegatis conueniri, & iure medio ad soluendum debitum cogi, & compelli possint, priuilegiis, exemptionibus, Conseruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduersus præmissa nequaquam valituris.* Pro quo aduertendum est primò, non dici extra Monasterium degere Religiosum, qui causa Prædicationis, vel Confessionis, vel Eleemosynæ, vel alicuius rei, ad tempus, & non permanenter, extra Monasterium moratur. Laurent. de Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit.2. Sixti IV. §.11. num.29.* Similiter miserabiles personæ, de quibus in hoc capite Concilium loquitur, sunt Viduæ, Pupilli, Orphani, Senes, Decrepiti, diuturno morbo fatigati, Puellæ pauperes nobiles, Peregrini, Aduenæ, Cæci, Mutilati membris, atque similes. Rodriguez *tom.1. quæst. Regul. quæst.65. art.3.* Regulares autem intra Claustra degentes per hoc Decretum Concilij in nullo casu possunt conueniri coram Ordinariis. Ratio est, nam licet caput *volentes* (in quo statuitur quod Ordinarius loci possit procedere contra exemptos ratione delicti, vel contractus extra loca exempta factorum, vel rei sitæ extra illa) innouatum sit in hoc Decreto; tamen Paulus V. in Bulla, quæ habetur *tom.3. Bullar. num.34.* inter Bullas huius Pontificis, approbat Decretum Sacr. Congregationis, in quo ad instantiam Procuratoris Generalis nostri Ordinis ab eadem Sac. Congregatione declaratur, *Neque Constitutione in generali Concilio edita, quæ incipit* Volentes, *neque Decreto Concilij Tridentini sess.14. cap.7. comprehendi Regulares; ideoque eos, iuxta eorum priuilegia coram suis Superioribus, vel Conseruatoribus esse conueniendos.* Gauantus *in Manual. Episcopor. verb. Iura Regular. sub Episcop. n.55.* Cui etiam consonat declaratio alia Sac. Congregat. anno 1573. in hæc verba: *Dubitatum fuit, an Regulares possint ciuiliter coram Episcopo à creditoribus suis conueniri. Et fuit responsum, quòd possint conueniri, si non sint sub Regulari obseruantia; at si sint sub Regulari obseruantia, non possunt conueniri coram Episcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum eis commune Episcopi, propter exemptionem.* Nauarrus *comm.2. de Regular. n.63.* Rodrig. *tom.2. quæst. Regul. q.2. artic.8.* Peirinis *tom.1. priuil. Minim. Const. 2. Sixti IV. §.11. num.30.*

11 Item iuxta dicta *cap.9. num.48.* ex eodem etiam Concilio *sess.5. cap.1.* *Si Abbates negligentes fuerint* (scilicet in habendo lectionem S. Scripturæ in Monasteriis, vbi commodè fieri queat) *Episcopi locorum, in hoc, vt Sedis Apostolicæ delegati eos ad id opportunis remediis compellant.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. exemptio.* Sunt autem ista remedia opportuna, Excommunicatio, vt habet Rodriguez *tom.2. q.130. art.2.* Vide *suprà c.9. num.48.*

Insuper ex eodem Tridentino *sess.25. c.4. Regulares, qui sine mandato in scriptis suorum Superiorum extra suos Conuentus reperti fuerint, tanquam desertores sui instituti ab Ordinariis locorum puniantur.* Conformiter ad hoc decretum video S. Congreg. Episcoporum & Regularium declarasse 14. Febr. 1642. Regulares Leopolis, qui in itinere sunt, non teneri præsentare Vicariis foraneis, aut Decanis licentias suorum Superiorum. Si tamen sine tali licentia reperti fuerint, posse incarcerari, & puniri ab Ordinario. Quæ tamen non videntur intelligenda de adeunte Superiorem etiam sine licentia, eo quod à Prælato iniustè grauaretur, iuxta dicenda *c.16. num.9.* Diana *tract.8. de Dub. Regularium, resol.56.*

Similiter ex eodem Concilio ibidem Regulares, *qui studiorum causa ad vniuersitates mittuntur, in Conuentibus tantùm habitent, alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.*

Præterea ex eodem Concil. *sess.25. de reformat. cap.18.* conceditur Episcopis, vt per Censuras possint procedere contra regulares dantes, vel accipientes pro ingressu Nouitij aliquid, per hæc verba. *Quin potius præcipit S. Synodus sub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur quæ sua erant, quod vt rectè fiat, Episcopus etiam per Censuras Ecclesiasticas, si opus fuerit, compellat.* Rodriguez *tom.2. quæst. Regul. quæst.63. art.12.* De subiectione Regularium ad Ordinarios, quando sunt extra Claustra Monasteriorum, dicemus *cap.16.* præsertim *n.17. & 26.* De subiectione Confessorum, & Concionatorum ad Episcopos dicemus *cap.19. & 20.* Insuper de subiectione Monialium dicemus *cap.25.* De subiectione quoque Religiosorum ad Episcopos, quoad dies festos celebrandos, & ad publicas processiones accedendum diximus *suprà cap.9. n.46. & 47.* Vbi etiam *n.29.* de obligatione publicandi, & seruandi Censuras positas ab Episcopis. 12

Tenentur præterea Religiosi obedire Constitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obseruantiæ Regulari non derogantibus, vt de ieiuniis seruandis, celebrandis aliquibus festis, & aliis huiusmodi; non quidem debito obedientiæ, cum Religiosi (loquor de exemptis) subditi non sint Episcopis, sed debito, & iure naturali, quo sicut partes, & membra illius populi, tenentur se toti corpori conformare. Vasquez *1.2. disp.167. num.33.* Sanchez *lib.4. in Decalog. cap.15. num.21.* Qui benè, & propter eandem rationem, dicit teneri regulares obseruare vota, & promissiones factas à populis, vel ciuitatibus, in quibus morantur. Constitutionibus autem Synodalibus, seu Episcopalibus, solum concernentibus reformationem Clericorum, non tenentur regulares, cum nulla ratione illos comprehendant. Laurentius de Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Constit.2. Iulij II. num.67.* Diana *tract.10. de legib. resol.11.* 13

In prædictis autem casibus, in quibus Religiosi etiam exempti subduntur Episcopis à Concil. Trident. probabile est non posse compelli ad obediendum illis per Censuras Excommunicationis, Suspensionis, &c. nisi fortè hoc illis concedatur ab ipso Concilio. Ratio est primò, quia quoties Concilium voluit dare hanc auctoritatem Episcopis procedendi per Censuras contra religiosos exemptos, id explicuit, vt in *sess.25. cap.16.* contra dantes, aut recipientes aliquid 14

pro

pro ingreſſu Nouitiorum, & *cap. 5. eiuſdem ſeſſionis* pro reſtituenda, & conſeruanda clauſura Sanctimonialium, *& ſeſſ. 22. in Decr. de obſeruandis, & vitandis in celebratione Miſſæ.* Ergo ſignum eſt in aliis locis, & caſibus, in quibus non explicuit talem auctoritatem concedi Epiſcopis ſupra religioſos exemptos, noluiſſe illam habere. Sanchez *lib. 7. de Matrim. diſp. 33. n. 22. & lib. 6. in Decal. c. 1. n. 14.* Secundò propter multa priuilegia, quæ ad id habent Mendicantes, præſertim Carmelitæ, vt infrà dicetur, à Sixto IV. & Societas Ieſu à Paul. III. anno 1549. vt videre eſt in Comp. priuil. *num. 23. & 24.* Specialiter locorum Ordinarios, ſeu Prælatos non poſſe ſententias excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti in Religioſos promulgare, conceſſit Martin. V. Fratribus Minoribus: quod idem habetur ſub nomine Eugenij IV. Refertur etiam de hoc indultum Sixti IV. eiſdem Fratribus Minoribus conceſſum. Eiuſdem tamen Sixti IV. extat copioſiſſima Conceſſio Fratribus Carmelitanis, quod nullus Ordinarius, ſeu Legatus, quamcumque Superioritatem ſuper prædictos Fratres ſibi vendicare præſumat. Neque aliquis abſque ſpeciali commiſſione Sedis Apoſtolicæ faciente mentionem de verbo ad verbum de huiuſmodi Indulto, valeat pronunciare, ſiue promulgare aliquas ſententias Excommunicationis, ſeu alias Cenſuras ſuper eoſdem. Corduba *lib. 3. quæſtionum, q. 43.* Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 59. art. 5.* Vide Bullam in Specul. Ordinis, fol. 87.

15 Vnde non poteſt Epiſcopus declarare excommunicatum regularem tranſgreſſorem alicuius legis, propter quam impoſita eſt excommunicatio, ſiue à iure, ſiue ab homine, niſi hoc ſit illi ſpecialiter conceſſum. Ratio ſumitur ex exemptione regularium, & priuilegiis adductis. Quod etiam extenditur ad caſum, in quo Regularis publicè perpetraſſet crimen, propter quod impoſita eſſet talis excommunicatio. Nauarrus *lib. 5. conſil. de ſent. excomm. conſil. 2. n. 2.* Citatio etiam facta Regulari ab Epiſcopo, vt compareat, quando id non eſt illi conceſſum, eſt ipſo iure nulla, cum ſit à Iudice non competente: comparere tamen decet, & allegare priuilegium exemptionis, & ſic declinare. Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25.* Peitinis *tom. 1. de priuil. Minim. in Conſtit. 2. Sixti IV. §. 10.*

16 Quamuis etiam Religioſi immunes, & exempti ſint à ſecularium Iudicum iuriſdictione, ita vt de ipſis, aut eorum bonis, aut rebus non liceat Iudicibus ſecularibus iudicare, *cap. diligenter, de foro compet. cap. etſi Clerici, de Iudiciis, & cap. 1. cum ſeqq. 15. quæſt. 1. & in Authent. ſtatuimus, de Epiſcop. & Cleric.* Nihilominus non ſunt exempti à legibus ciuilibus, quæ non ſunt contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed ad bonam Reipublicæ adminiſtrationem ſunt inſtitutæ. Ratio eſt, quia Religioſi, ſicut etiam aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ, ſunt ciues, & membra Reipublicæ ſecularis, & ſubiacent capiti, ſcilicet Magiſtratui, vel Principi ſeculari, ergo tenentur legibus illius. Victoria *de poteſt. Eccleſiaſt. quæſt. 2. tit. vtrum Eccleſ. ſint exempt. propoſ. 4.* Molina *tom. 1. de Iuſt. diſput. 31. concl. 6.* Illæ autem Leges Ciuiles dicuntur Eccleſiaſticæ libertati contrariæ, quæ Eccleſiaſticis tollunt ea, quæ Iure diuino, Canonico, aut Imperiali maiori illis ſunt conceſſa, vt ſi trahantur ad ſecularem Iudicem, vel ſi Leges illæ tantum pro religioſis eſſent latæ, vt ſi feratur lex ne Monialis, aut Religioſus ſuccedat in hæreditatem iure ſibi debitam, &c. Sotus *1. de iuſt. quæſt. 6. art. 7.* Subduntur autem religioſi Legibus Ciuilibus ſolùm quoad vim directiuam. Cùm non poſſint cogi à ſeculari Iudice, ſicut nec trahi ad ipſum. Rodriguez *1. tom. quæſt. Regul. q. 66. art. 2. concluſ. vltim.* Vnde magis hæc obligatio videtur oriri ex iure Naturali, quàm ex poſitiuo. Vide dicenda *num. ſeq.*

17 Similiter, licèt Religioſi non ſubdantur pœnis taxatis per Leges Ciuiles, eo quòd, ſi tales pœnæ ſunt latæ ſententiæ, non poſſunt ligare illos, cùm latæ non ſint à Iudice competenti, ſed à Iudice ſeculari; ſi verò ſint ferendæ, non ab ipſo Iudice ſeculari, ſed à Regulari imponendæ ſunt. Vaſquez *1. 2. quæſt. 96. art. 1. diſput. 167. fin.* Rodriguez *1. tom. quæſt. Regul. q. 66. art. 2. §. 8. regul.* ſubduntur tamen Legibus Ciuilibus irritantibus contractus, & teſtamenta, niſi tali ſolemnitate, & modo fiant. Eo quòd hæ irritationes non ſunt pœnæ, ſed diſpoſitiones Legum ad conſulendum communi bono Reipublicæ. Vaſquez *1. 2. quæſt. 96. art. 1. diſp. 167. fin.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 3. num. 20.* Deinde ſtare debent Religioſi Legibus taxantibus pretia rerum. Cum enim ſint membra Reipublicæ, ſicut alij ciues, parère debent eiſdem communibus Legibus non contrariis perfectionis ſtatui. Ac proinde ſubiacent Legi Ciuili prohibenti venationem certo tempore, aut extrahere triticum, vel granum extra Regnum, vel Prouinciam tempore penuriæ: legique præcipienti occiſionem locuſtarum, & aliorum animalium, quæ demoliuntur meſſes & vineas, & aliis ſimilibus. Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 6. artic. 14. & quæſt. 66. articulo 2.* Nunquam tamen Religioſi tranſgreſſores Legum, ſeu Conſtitutionum Ciuilium deferendi ſunt ad Iudices ſeculares, ſed ad ſuos Prælatos, qui pro grauitate tranſgreſſionis, & ſcandali inde ſequuti, illos punire debent. Aliter enim procedendo, contra Decreta in Bulla Cœnæ Domini fieret. Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 66. artic. 2. §. Nona regula.*

Quamuis aliqui putent nomine ordinariorum, à 18 quorum Iuriſdictione exempti ſunt Religioſi, intelligi etiam Legatos de Latere (Henriquez *lib. 9. cap. 25. num. 5.*) verius tamen eſt, Regulares non eſſe exemptos à Iuriſdictione Legati à Latere; nam eſto, quòd aliqua priuilegia Religionum Legatos etiam de Latere comprehendant, per litteras tamen Legationis, vt credo, derogantur. Harum litterarum tenori attendendum eſt. Laurentius de Peitinis *tom. 1. priuil. Minim. circa Conſtitut. 2. Sixti IV. §. 7.*

Clerici non exempti delinquentes in Monaſterio 19 Regularium, ſecundùm aliquos non ſubjiciuntur pœnis ab Epiſcopo impoſitis. Nam per exemptionem loci Monaſteria Regularium ſunt quaſi extra Diœceſim exiſtentia. Azor. *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 5. cap. 25. quæſt. 4.* Laurentius de Peitinis *vt ſuprà.* Sed tu vide Eraſmum Chokier *in tract. de Iuriſdict. Ordin. in exempt q. 109. & 110.*

Non poſſunt cogi religioſi ab Epiſcopis ad aſſi- 20 ſtendum Synodis Diœceſanis, exceptis Regularibus, qui curam animarum in Eccleſiis tenent. Ratio primæ partis eſt, quia Concilium Trident. *ſeſſ. 24 cap. 2.* expreſsè excipit eos ab hoc onere, qui *Capitulis Generalibus ſubduntur.* Ratio ſecundæ eſt, quia prædicti ſubſunt correctioni, & viſitationi Epiſcopi, vt conſtat ex eodem Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 11.* ergo debent etiam cum illo aſſiſtere Synodis, vt informent, & informentur de neceſſariis circa regimen animarum. Azor. *tom. 2. Inſtit. Moral. lib. 3. cap. 47. quæſt. 3.* Peitinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitutionem ſecundam Iulij II. §. 25. num. 64.*

Suſpenſio generaliter lata in Clericos, niſi ex ver- 21 bis, aut aliis circunſtantiis ad ſæculares tantùm limitetur, comprehendit etiam Regulares, ſi lata ſit ab habente poteſtatem ſuper illos. Ratio eſt, quia etiam Regulares ſunt verè Clerici, & Eccleſiaſtici. Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 28. ſect. 2. num. 8. & 9.* Conſejo *tom. 2. in 3. part. tract. 5. de ſuſpenſ. diſp. 3. dub. 1.* Inſuper communitas Religioſorum, vt talis, benè poteſt ſuſpendi, non autem excommunicari. Ratio eſt, quia excommunicatio eſt cenſura perſonalis, cùm afficiat animam, priuando illam interioribus bonis: ſuſpenſio

suspensio verò non est talis, cùm solùm priuet ministeriis per se pertinentibus ad bonum commune. Suarez *vt suprà, sect.3. num.1.* Cornejo *etiam vt suprà.* Vide dicta *num.14. & 15.* & dicenda *in sequenti numero.* In prohibitione autem generali, quâ Episcopus præcipit ne aliquis exorcizet sine illius licentia, non includuntur Regulares. Cùm non sint subditi Episcopi, & aliàs ratione Ecclesiastici Ordinis, quem habent, sit eis permissum. Portell. *in Additionib. ad dubia Regular. verb. Exorcismus.* Diana *tract.2. de dub. Regul. resol.36.*

22 Potest Episcopus coniugem inualidè professum, putà si sine consensu alterius coniugis professionem emisit, è Monasterio extrahere, & cogere ne detineatur. Ratio est, quia hoc non tam est agere contra priuilegiatos, quàm exercere propriùm munus, quod est Matrimonij iura obseruari facere. Si tamen Religiosi illius Monasterij habeant privilegium, quod non possint ab Ordinariis excommunicari, suspendi, &c. iuxta dicta *suprà num.14. & 15.* non potest Episcopus contra illos per Censuras procedere. Sanchez *lib.7. de Matrimon. disput.33. num.21. & 23.* Erasmus Chokier *in tract. de Iurisdict. Ordin. in exempt. part.2. quæst.45. num.122.* Potest tamen contra illos aliis pœnis Canonicis agere, vtputa depositione, collocatione in arctius Monasterium, quod idem dicendum censeo de aliis casibus, in quibus Episcopus procedit contra Regulares, & non per Censuras, de quibus in hoc *cap.* Sanchez *vt suprà.* Henriq. *de Indulgent. lib.7. cap.25. num.7.*

23 Indulgentiæ, quas Episcopi concedunt, prosunt Religiosis exemptis. Quia cùm exemptio sit inducta in fauorem religiosorum, non debet illis aliquod incommodum, aut læsionem afferre, quod secus esset, si Indulgentias Episcopales lucrari non possent. Nauarr. *tract. de Indulgent. notab.31. n.12. versic. addo 7.* Bellarm. *tract. de Indulgent. lib.1. c.11. q.3. vers. quare cum.*

24 Regulares non possunt compelli ad testimonium ferendum in causis Ciuilibus, nisi quando veritas aliter haberi non potest. Ita enim habetur *in cap. cum super, & cap. dilectorum, de test. cog.* Quo etiam casu possunt compelli à suis Superioribus Regularibus ad testificandum coram Iudice Laico, vel Ecclesiastico; interest enim multùm Reipublicæ, vt veritas patefiat. Rodriquez *tom.2. quæst.10. art.2.* Laurentius de Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. in Constitutionem secundam Iulij II. n.147.* Qui benè habent, quod in causa sanguinis non possunt Regulares compelli ad testimonium ferendum, etiam quando veritas aliter haberi non potest, quod intellige in causa sanguinis ad condemnandum, non pro liberatione. Regulares autem esse idoneos testes, tam in causis Ciuilibus, quàm Criminalibus sui Monasterij, probat Rodriguez *tom.2. quæst.11. art.1.* Peregrin. *prima parte Compend. priuileg. sui Ordinis, titulo Testimonium.*

25 Possint emptores gabellarum exigere à Regularibus Iuramentum, quod res, v.g. triticum, vinum, &c. quæ per Doanam transeunt nomine dictorum Regularium, sint ipsorum, & ad ipsorum vsus deputatæ; & tenentur dicti Regulares ad mentem dictorum exigentium Iuramentum iurare, non vtendo aliqua æquiuocatione. Ratio est, quia licet absolutè non possint Iudices, maximè seculares, compellere ad Iurandum Regulares, supposito tamen quod velint isti res illas, quas dicunt esse ad vsum proprium, sine solutione gabellæ relaxari, æquitas Iustitiæ postulat, vt possint ad iurandum compelli. Syluest. *verb. Iuramentum 3. quæst.2. & verb. Mendacium, quæst.6.* Sanchez *lib.3. in Decalog. cap.6. num.35.* Pro hoc autem puncto, & præcedenti, vide Bonacinam *de præceptis Decalogi disp.4. q.1. punct.10. n.1. c.14. §.12.* vbi tractat, qualiter interdicatur Sacerdotibus, & Prælatis iurare in Iudicio, & in quibus casibus. Pro dictis etiam in toto hoc capite vide Gauantum *in Manuali Episcop. verb. Regularium iura sub Episcopis, per totum.*

Quando in Parlamentis præbetur aliquod donatinum Principibus sæcularibus pro custodia Regni, reparatione pontium, turrium, &c. non tenentur ad illud soluendum Regulares, aut alij Ecclesiastici. Tum propter Ecclesiasticorum immunitatem à similibus impositionibus, tum quia bona ipsorum sunt ab eiusmodi gabellis exempta, & Deo consecrata. Suarez *contra Regem Angliæ lib.4. c.24. & 26.* & alij quos sequitur Diana *tract. de Parlamento, resol.22.* 26

Capvt XII.

De Religiosis quoad obligationem recitandi Diuinum Officium.

SVMMARIVM.

1 *Officium diuinum quid sit.*
2 *Ad illud tenentur religiosi in sacris constituti.*
3 *Quid de Professis non constitutis in sacris.*
4 *Quid de conuersis.*
5 *Quid de nouitiis.*
6 *Ligati aliqua censura an teneantur ad officium. Excommunicati recitantes non possunt dicere Dominus vobiscum.* ibid.
7 *Quid de Regularibus expulsis, aut damnatis ad triremes.*
8 *Quid de Monialibus.*
9 *Omnes Ecclesiæ Regulares tenentur quotidie psallere in choro.*
10 *Quando omittens aliquid officij diuini peccet mortaliter.*
11 *Quæ attentio, seu deuotio sit necessaria ad officium diuinum.*
12 *Dicere horas Canonicas deglutiendo, aut syncopando verba, peccaminosum.*
13 *Concessio Leonis decimi pro scrupulosis an valeat hoc tempore.*
14 *Recitans officium exercendo aliam actionem impedituam attentionis, an & quale sit peccatum.*
15 *Horæ Canonicæ statutis temporibus debent dici.*
16 *An possint separatim dici matutinum & laudes. An possint interrumpi horæ canonicæ.* ibid.
17 *An inuertere ordinem dicendarum horarum licitum sit.*
18 *Quilibet tenetur dicere horas iuxta Breuiarium sibi approbatum.*
19 *Religiosi assumpti ad dignitates, ad quod Breuiarium teneantur.*
20 *Mutare qualitatem officij quale sit peccatum.*
21 *Ad officium paruum Beatæ Virginis qui teneantur.*
22 *Ad Psalmos Pœnitentiales, & graduales, seu officia defunctorum qui teneantur.*
23 *Ad anniuersarium Defunctorum die secunda Nouembris, & Litanias in diebus Litaniarum omnes tenentur.*
24 *Ad ternaria Defunctorum qualiter obligentur Religiosi.*
25 *Qui excusentur à diuino officio persoluendo.*
26 *An qui excusantur ab officio recitando, excusentur ab illo audiendo.*
27 *Qui excusantur à dicendo officio, non excusantur à dicendis illis horis, quas possunt.*
28 *Quæ priuilegia sint circa dispensationem Regularium in officio diuino. Quid de infirmis, quos notabiliter offedit recitatio.* ibid.

Quando

29 *Quando res est dubia, quid faciendum.*
30 *Pro occupatis & impeditis quæ priuilegia sint.* & num. 31. & 32.
33 *Decreta S. Congregationis Rituum.*
34 *De Sanctis celebrandis in Hispania,* & n. 35.
36 *An clerici sæculares, & regulares teneantur recitare officia Sanctorum Diœcesis.*
37 *De quibus Sanctis fieri potest officium.*
38 *Defunctorum officium quando cadauera deferuntur ad Ecclesias, à quibus dicendum.*
39 *Cultus Sanctorum quibus concedendus, vel negandus ex Sacra Congregatione Inquisitionis.*
40 *An non Canonizati, nec Beatificati aliquo modo coli possint.*
41 *De iis quæ Regularibus permissa, vel interdicta sint facere in suis Ecclesiis à Sacra Congregatione.*

1 OFFICIVM Diuinum dicitur series horarum Canonicarum ab Ecclesiasticis ex præscripto Ecclesiæ certis temporibus recitandum, ex antiquissima Apostolorum, & Patrum traditione, ipsiusque Ecclesiæ sanctæ institutione. Thomas Vualdensis *de Sacramental lib. tom. 3. tit. de horis canon. à c. 20.*

2 Ad illud soluendum tenentur omnes Religiosi in Sacris Ordinibus constituti, *ex cap. presbyt. de celebr. Miss. & ex cap. dolentes; etiam de celebrat. Miss.* Et ex antiquissima consuetudine: D. Thomas *quodlib. 6. art. 8.* Sotus *lib. 10. de Iust. q. 5. art. 3.*

3 Tenentur etiam ad Officium Diuinum Religiosi professi Choro destinati, etiamsi in sacris Ordinibus constituti non sint. Ratio est, quia licet ad id non obligentur ratione professionis, cùm tantùm Vota Religionis fuerint professi, non autem recitare officium diuinum, neque etiam ex præcepto aliquo Ecclesiæ, cum non extet textus de tali præcepto; nihilominus antiqua, & laudabilis Religionum consuetudo ad id illos obligauit. Ioann. Medina *Cod. de orat. quæst. 7.* Caietan. *in Summ. verb. hora*, §. 1. Vnde si in aliqua Religione talis consuetudo non sit, qualis dicitur esse in Societate Iesu, non erit talis obligatio, Graffis *1. part. decision. lib. 3. cap. 5. n. 89.* Prædicti verò Choro destinati, si ad Conuersos fuerint deiecti, non amplius tenebuntur ad diuinum officium. Quia cessat fundamentum talis obligationis. Laurentius de Peirinis *tom. 1. de Subdito, quæst. 1. de obedient. cap. 24. §. 3.*

4 Professi autem, qui non sunt choro destinati, verbi gratia Laici, seu Conuersi Religionum, non tenentur ad officium diuinum. Cum nec ex vi professionis religiosæ, nec ex præcepto aliquo Ecclesiastico, aut consuetudine ad id obligentur. Rodriguez *in Summ. cap. 138.* Addens quod etiamsi casu dato, aliquis ex istis Ordinem sacrum sine licentia sui Superioris susciperet, non teneretur dicere Officium diuinum, sed laborare tantum domesticis operibus Religionis. Tenentur tamen Conuersi, seu Laici Religionum ad dicendas certas orationes, *Pater noster*, & *Aue Maria*, iuxta Institutum regulæ, vel Constitutionum, licèt hæc obligatio *Regulariter* saltem non sit sub mortali. Sotus 10. *de iustit. quæst. 5. artic. 3.* Dixi *Regulariter*, quia Conuersi Ordinis Minorum tenentur sub mortali ad prædicta, ratione suæ Regulæ. Petrus Marchant. *in exposit. Regul. S. Francisc. cap. 3. text. 2. tit. 2. q. 1.*

5 Nouitij autem Religionum (Intellige nisi aliàs sint in Sacris constituti) non tenentur ad officium Diuinum, seu horas Canonicas. Ratio est, tum quia reuera non sunt religiosi, nec in onerosis sub hac voce comprehenduntur: tum quia nulla est lex, vel consuetudo ad id illos obligans. Suar. *2. tom. de Relig. lib. 4. de horis, cap. 17.*

6 Religiosi verò, qui ad Officium Diuinum tenentur, etiamsi sint excommunicati, Suspensi, Interdicti, Depositi, aut Degradati, ad idem officium manent obligati. Ratio est, quia tales priuantur honoribus, non oneribus, recitatio verò officij onus est, non honor. Nauarr. *in Summ. c. 7. n. 17.* Cornejo *2. tom. in 3. p. tract. 5. de Excomm. disp. 10. dub. 1.* Addens eum aliis, excommunicatum recitantem officium non posse dicere *Dominus vobiscum*, quia hoc verbum denotat ipsum dicere officium, non vt priuatam personam. Vnde nec cum socio potest dicere officium, quia hoc est cum alio in diuinis communicare, quod est prohibitum illi. Cornejo *vt suprà*, post alios.

Religiosi expulsi, si sint in Sacris constituti, tenentur ad officium recitandum ratione Ordinis Sacri; & præcepti Ecclesiastici adducti *suprà n. 2.* Si verò non sint in Sacris constituti, etiamsi aliàs essent Choro destinati, non tenentur ad illud. Ratio est, quia quod professi nō Ordinati teneantur ad Diuinum Officium, solùm est ex consuetudine, non est tamen talis consuetudo circa eiectos, præsertim cum iam non sint amplius astricti Choro, aut Religioni. Sot. *7. de Iustit. q. 2. art. 1.* Suar. *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 6. n. 12.* Idem dico de religiosis ad triremes damnatis (licèt Doctores aliqui omnino illos excusent ab onere dicendi horas Canonicas); illi enim si in Sacris sunt constituti, ad Officium tenentur, si illud commodè dicere possunt: sin verò non sint in Sacris, non tenentur. Propter rationem traditam à Bonacina *de horis Canonicis disput. 1. quæst. 2. punct. 2. n. 3.* De transeuntibus ad aliam Religionem, vide dicenda *c. 22. n. 19.* Monachus etiam habens facultatem viuendi perpetuò extra Monasterium, vel vxorem ducendi, si in Sacris Ordinibus constitutus non sit, immunis est ab onere dicendi Diuinum officium. Quia etsi talis verè religiosus sit, Regularis tamen non est, vnde non obligatur consuetudine Religionis. Sanchez *de Matrim. lib. 8. disp. 8, num. 11.* Bonacina *vt suprà, num. 4.* Qui benè secus dicit dicendum, cùm religiosus viuit extra Conuentum solùm per aliquod tempus. 7

Tenentur etiam ad officium Moniales, non quidem ex aliquo præcepto Ecclesiastico, cùm tale non extet, sed ex consuetudine, vt docet communis sententia. Nauarrus *de orat. cap. 7. n. 2. & 5. argum. c. 1. de celebr. Miss. & cap. final. 29.* Azor. *1. part. 1. lib. 10. c. 6. quæsit. 1.* Intellige etiam extra chorum, Hieron. Rodrig. *in Compend. quæst. Regul. resolut 98. n. 5.* 8

Tenentur præterea omnes Ecclesiæ regulares psallere quotidie in Choro horas canonicas. Ita habetur *Clem. 1. de Regular.* Licet autem hoc præceptum obliget vnamquamque Religionem magis, vel minùs, iuxta modum sui instituti; probabilissimum tamen est obligationem hanc esse sub mortali. Quia ita est communiter receptum. Suarez *2. tom. de Relig. lib. 4. de horis canon. cap. 10.* Cadit autem hæc obligatio præsertim in Prælatos Conuentuum, Monasteriorum, seu Ecclesiarum regularium, vt curent, quod eius subditi satisfaciant huic muneri. Quia quoties obligatio aliqua cadit in corpus aliquod mysticum, talis corporis capiti, seu Prælato incumbit curare, vt adimpleatur. Suarez *2. tom. de Relig. lib. 4. de hor. Canon. cap 10. & 4. tom. tract. 8. lib. 1. cap. 11. n. 3.* Idem dico, de Missa cantanda in Ecclesiis Regularium diebus saltem festiuis; regulariter enim illam omittere sine graui causa, graue peccatum est, non solùm ratione scandali sæcularium, sed etiam ratione consuetudinis Ecclesiæ vniuersalis, & Religionum. Peregrin. *in Comment. ad constitutiones sui ord. part. 1. cap. 1. litt. E.* 9

Quamuis omittentes aliquam ex Horis Canonicis, aut partem notabilem officij Diuini peccēt mortaliter, vt tradunt communiter Doctores, eo quod transgrediatur præceptum in re graui; omittens tamen vno die septem horas Canonicas, aut sex, non peccat totidem peccata mortalia, sed vnum tantum. Eo quòd tantum 10

tantùm transgrediatur vnum præceptum, seu vnam obligationem, scilicet integrè dicendi Officium Diuinum. Nauarrus *de Orat. cap. 7. num. 6.* Qui autem Officium, vel partem notabilem Officij vnius diei non recitauit, non tenetur illud altera die recitare. Quia Officium est onus diei, & ita transit cum die, sicut ieiunium, &c. Syluester *verb. Hora, §. 17.* Nota tamen obiter, omninò falsam & reiiciendam esse sententiam Filiberti Marchini *in tract. de Sacram. Ord. tract. 2. p. 6. diffic. 3. n. 4.* asserentis, omissionem vnius integræ Horæ Canonicæ non esse peccatum mortale: *Quia* (inquit) *singulis diebus vnicum tantummodo vrget præceptum, sed omissio vnius Horæ est parua materia comparata ad integrum Officium diuinum, ergo.* Hæc enim sententia communiter rejicitur à Theologis; omissio enim cuiuscumque Horæ, vt dixi, est notabilis deformitas & mutilatio Officij diuini, ac per consequens non est parua materia, sicut nec talis esset, si per se sola præciperetur. Alioquin eadem ratione dici posset violationem ieiunij in vna die Quadragesimæ non esse peccatum mortale, eo quòd comparatiuè ad totam Quadragesimam videatur parua materia. Diana *part. 6. tract. 6. resol. 6.* post Castrum Palaum, Ledesmam, Reginaldum, Molphesium, & alios. Ac Petrus Annell. *in tract. de Hor. Canon. cap. 8. dub. 2. num. 5.* post Sotum, Nauar. Azorium, Lessium, Sanchez, & alios. Apud quem etiam *num. 6.* quæ censenda sit pars notabilis vnius Horæ Canonicæ.

11 Attentio, seu deuotio est necessaria recitantibus Horas Canonicas, seu Officium Diuinum. Ex Innoc. III. *in cap. Dolentes, de celebrat. Miss.* per hæc verba: *Districtè præcipimus in virtute Sanctæ Obedientiæ, vt Diuinum Officium, nocturnum pariter, ac diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent, pariter, & deuotè.* Sotus *10. de iustit. q. 5. art. 5. concl. 5.* Imò hoc præceptum attentionis, seu deuotionis est obligans sub peccato mortali, nisi ex leuitate materiæ, quando scilicet est defectus attentionis ad pauca verba, vel paucos versus, solùm sit veniale. Suar. *tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. cap. 26.* Sufficienter autem adimpletur hoc præceptum attentionis ad Officium Diuinum ab eo, qui initio Horæ Canonicæ proponit, & desiderat ad illam attendere, talemque voluntatem, & intentionem in progressu Orationis ex proposito, & consultò non interrumpit. Quia ita interpretauit hoc præceptum maior pars virorum timoratæ conscientiæ. S. Thom. *2. 2. quæst. 33. art. 13.* Sotus *de Iustit. q. 5. art. 5.* Tunc censebitur quis retractare hanc voluntatem, quando advertens se non attendere ad Orationem, sed ad alia, non curat de hoc. Id enim est implicitè retractare voluntatem, quam primò habuit. Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis, cap. 26.* Addens benè ex Caietan. *in Summa*, oportere, quòd aduertat se divetti ab Oratione. Quod est præ oculis habendum scrupulosis.

12 Dicere Horas Canonicas cum aliqua mutatione, aut corruptione, vel deglutiendo, aut sincopando verba, syllabas, aut versus, non solùm est peccaminosum contra *cap. Dolentes, de celebrat. Miss.* sed etiam erit peccatum mortale, quando ex tali modo dicendi Officium sequitur non dici integrè quoad partem notabilem. Quia hoc est idem, ac omittere partem notabilem officij, quod est peccatum mortale, Nauarrus *cap. 10. de orat. num. 9.* Suarez *tomo 2. de Relig. lib. 4. de hor. canon. cap. 13.*

13 Pro scrupulosis verò, qui non ex malitia, sed ob aliam causam committunt aliquos defectus in pronunciando, seu proferendo Officium Diuinum, refertur Concessio Leonis X. Fratribus Minoribus, quod scilicet dicendo horas Canonicas, & alia Officia diuina in Choro, vel extra, satisfaciant præcepto capitis *Dolentes, de celebrat. Miss.* de dicendo studiosè pariter, & deuotè, ac etiam regulæ suæ, etiamsi propter aliquam fatigationem, vel aliam causam dicant sedendo, aut deambulando, vel non integrè verba proferendo, provt scripta sunt, propter negligentiam, aut imperitiam, aut malam pronunciationem naturalem, propter defectum linguæ, seu aliàs qualitercumque imperfectè dicant, aut cum animi distractione aut sensuum euagatione, dum tamen non ex malitia hæc faciant. Et similiter concessit, quod qui cum talibus malè pronunciantibus, vel alios supradictos defectus facientibus, dicunt Officium Diuinum, non teneantur reiterare ab aliis imperfectè dicta, aut ab eis non integrè audita, propter distantiam localem, vel strepitum, vel aliam causam, sed satisfaciant præcepto Ecclesiæ, aut Regulæ suæ, qualitercumque audiendo, quæ alij debent dicere, præsertim in Choro. Compend. priuileg. Mendic. *verb Offic. Diuin. n. 8.* Rodriguez *tom. 1. quæstionum Regul. quæst. 42. art. 2.* Hæc verò concessio (præterquam, vt dixi, solùm pro scrupulosis, & timoratis intelligitur, non pro illis, qui ex malitia, id est voluntariè, malè, & indeuotè recitant, ipsos enim non iuuat, vt ex intento, & verbis ipsius colligitur, Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. quæst. 37. art. 12.*) vlterius his temporibus nullius momenti est, quia videtur esse viuæ vocis oraculum, vt colligitur ex prædicto Compend. vbi annotatur o paruo, quod est signum oraculi viuæ vocis. Omnia etenim viuæ vocis oracula, vt diximus supra *cap. 3. num. 21.* sunt iam reuocata. Vnde quatenus concedit aliquid supra ius commune, nihil valet. Quid verò secundum ius commune sentiendum sit, ex dictis, & dicendis constabit.

Recitare Officium Diuinum, vel partem eius notabilem, exercendo aliquam actionem impeditiuam attentionis debitæ, est peccatum mortale, vt si quis dum recitat, studeat, pingat, scribat, &c. Ratio est, quia hoc est idem, ac voluntariè non habere debitam attentionem. Si autem talis actio non impediat simpliciter attentionem debitam, vt est vestiri, deambulare, &c. tunc solùm erit peccatum veniale. Quia est aliqua irreuerentia ita loqui cum Deo, & quia impeditur perfecta attentio. Suarez *2. tom. de Relig. lib. 4. de Hor. Canon. cap. 26. num. 21.* Aliquando autem nec erit hoc peccatum veniale, quando scilicet est necessitas ita faciendi, & fiunt prædictæ actiones cum magna attentione ad Officium Diuinum. Rodriguez *tom. 1. quæstionum Regularium, quæst. 42. art. 2.* Hinc recitans Officium Diuinum potest simul satisfacere præcepto audiendi Missam, saltem secundùm aliquos. Eo quòd ista duo ordinantur ad eundem finem, scilicet ad vacandum Deo. Tolet. *lib. 2. Summæ, cap. 13.* Similiter qui peragit ea, quæ conducunt ad celebrationem Officij, vt sunt pulsare organa, thurificare altare, ponere, aut tollere libros pro cantu, &c. Propter eandem rationem. Rodriguez *in Summa cap. 142. num. 2.* Intellige tamen, dummodo hæc facientes etiam recitent Officium quàm attentè potuerint. 14

Omnes Horæ Canonicæ, siue quæ publicè, siuè quæ priuatè recitantur, dici debent debitis, & statutis temporibus, scilicet à solis occasu vsque ad ortum Matutinum: Prima post ortum solis: Tertia, Sexta, & Nona ante prandium, seu Meridiem: Vesperæ post Meridiem (seclusa Quadragesima, in qua ante prandium dici debent) & Completorium prope noctem. Ita Colligitur *ex Clem. 1. de celebrat. Miss. & ex cap. 1. decretal. eodem tit.* adiuncta consuetudine Ecclesiæ. Sotus *lib. 10. de Iustit. & iure quæst. 5. artic. 3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap. 3. n. 45.* Vnde Horas publicas, quæ in Choro dicuntur, sine magna causa non dicere temporibus statutis, credo esse graue peccatum, propter Ecclesiæ consuetudinem. Secus quando priuatim dicuntur; si enim nulla causa 15

subest,

subest, erit tantùm veniale, causa tamen aliqua subsistente nullum peccatum. Quia ita etiam consuetudine apud timoratos habetur. Sotus 10. *de Iustit. quæst.5. art.3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap.3. n.73.* Potest etiam dici Matutinum sequentis diei non solum post occasum Solis, sed etiam ante illum, dictis Vesperis, & Completorio, quinque horis post meridiem, siue in hyeme, siue in æstate. Quia ita etiam consuetudine receptum est apud multos, etiam Romæ, Suarez 2.*tom. de Relig. lib.4. c.27.* Pro quo etiam referuntur aliquæ concessiones factæ Regularibus, quibus si certæ sint, & non sint viuæ vocis oracula, quæ iam sunt annullata, vt dixi *n.13.* tollitur omnis scrupulus. Rodriguez *tom.1. quæst. Regul. quæst.42 art.18.*

16 Possunt extra Chorum separatim dici Matutinum, & Laudes. Cùm de hoc nulla sit prohibitio Iure communi, Nauarrus *c.3. n.64.* Quando autem separantur, dicenda est Oratio Festi, Pater noster, & Aue Maria, in fine Matutini secundum Breuiarium Carmelitanum, sed secundum Romanum solum *Pater noster.* Eo quod tunc fit Matutinum diuersa Hora à Laudibus, & ita debet finiri sicut aliæ Horæ Canonicæ. Nauarrus, & alij. Causa etiam rationabili subsistente possunt per aliquod tempus separari Nocturni Matutinales. Propterea quod antiquitus ita fiebat, & de hoc nulla est prohibitio. Suarez 2.*tom. de Relig. lib 4. de Hor. Canon. c.6. num.* 10. Alias autem Horas Canonicas interrumpere notabiliter, sine rationabili causa non licet. Eo quòd vnitas vniuscuiusque Horæ Canonicæ spectat ad ritum recitandi illam, ab Ecclesia præscriptum. Hæc verò culpa quandoque erit venialis, quandoque mortalis, quod petendum est, tum ex temporis interruptione, tum ex causa, & fine illius. Suarez 2.*tom. de Relig. lib.4. de Hor. Canon. c.24. n.9.* Qui autem interrupit Officium, causa aliqua rationabili subsistente, non est necesse repetat recitata, aut quod incipiat à principio Horæ Canonicæ. Aragon. 2.2. *q.83. art.12.* Rodrig. *in Summ. c.141. num.2.*

17 Inuertere ordinem dicendarum Horarum, vt si dicatur Prima ante Matutinum, vel Vesperæ ante Nonam, quando fit propter rationabilem causam, nullum est peccatum: sine illa tamen, vel propter incuriam aut negligentiam, solum erit veniale. Quia ita ferè communiter interpretatur hoc præceptum Ecclesia. Sotus 10. *de Iustit. & Iure quæst.5. art.3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap.3. num.65.* Grauius autem peccatum, etsi veniale, videtur, dicere Matutinum sequentis diei ante persolutum officium diei præsentis, iusta aliqua causa non interueniente. Suarez 2.*tom. de Relig. lib.4. cap.24. num.3.*

18 Quilibet Religiosus tenetur dicere horas Canonicas iuxta Breuiarium pro suo Ordine approbatum. Ita sumitur *ex c. de iis, & c. placuit, dist.12.* Caietan. *verb. Hora, §.2.* Hæc obligatio est sub mortali. Propter pœnas graues, quæ in dictis Iuribus ponuntur. Sotus 10. *de iustit. & iure, q.5. art.4.* Vnde Religiosus Carmelita, aut alius proprium Breuiarium habens, non potest vti Breuiario Romano. Ratio sumitur ex Pio V. qui in Bulla quadam *Quod à nobis*, Anno 1568. edita, præcipiens ab omnibus recitandum esse Officium Diuinum per Breuiarium Romanum ab ipso approbatum, & correctum, eximit ab hac obligatione eos, qui vel ex institutione, vel ex consuetudine excedente ducentos annos aliis Breuiariis vsi fuerint. Suarez 2.*tom. de Relig. lib.4. de hor. canon. cap.13. n.9.* Neque obstat quod ibidem Pontifex dicat, *Eisdem, si fortè hoc nostrum* (intellige Breuiarium) *quod modò promulgatum est, magis placet, dummodo Episcopus, & vniuersum Capitulum in eo consentiant, vt id in Choro dicere, & psallere possint permittimus.* Ex quo inferunt aliqui authores posse religiosum, qui non tenetur vti Breuiario Romano, vti illo extra Chorum, etiam sine consensu superioris, & Capituli, propter istam concessionem Pij Quinti. Nauarrus *lib.3. consil. tit. de celebrat. Missar. consil.15.* Rodrig. *tom.1. quæstionum Regularium, quæst.42. art.13.* In hoc tamen attendenda sunt consuetudo, & particularia iura Religionum speciali Breuiario vtentium. Lege pro Carmelitis Bullam Gregor. XIII. in principio Breuiarij ipsorum positam. Dicitur esse quoad hoc priuilegium quoddam Innocentij IV. nescio tamen an sit, vel non viuæ vocis oraculum, quia si tale fuerit, nihil valebit hoc tempore.

De Religiosis autem assumptis ad dignitates extra Ordinem, puta Cardinalatum, Episcopatum, Abbatiam, Parochiam, &c. an teneantur dicere Officium diuinum iuxta ritum suæ Religionis, an verò Ecclesiarum, quibus præficiuntur, dicimus *cap. 17. num.11.* 19

Mutare qualitatem Officij, vel Ordinem Breuiarij, recitando scilicet de Sancto eo die, quo debet celebrari de feria, aliqui volunt non esse peccatum mortale, saltem si per duas, aut tres vices hoc fiat. Rodriguez *tom.1. quæst.42. art.8.* Miranda *tom.1. quæst.37. artic. 13.* Verius tamen est talem immutationem facere esse peccatum mortale in suo genere, nisi magna aliqua necessitas vrgeat id faciendi, quia sic faciens contrariatur intentioni Ecclesiæ, quæ non vult aliter recitari officium diuinum, nisi iuxta Ordinem in Breuiariis approbatis dispositum. Suarez *tom.2. de Relig. lib.4. de hor. canon. cap.23. à num.31.* Toletus *in Summa, lib.2. c.13.* Idem dico de mutatione ritus in officio dicendo, vt si celebretur duplici ritu Festum, quod non est nisi semiduplex, aut simplex. Pontifices enim, qui præcipiunt vti aliquo Breuiario non solum præcipiunt substantiam Festorum, sed etiam modum, & formam, quibus celebranda sunt. Gauantus *in comm. in rubric. Missalis.* Augustin. Barbosa *de offic. & potestat. Parochi, capite 10. num.31.* 20

Religiosi vtentes Breuiario Romano non tenentur dicere extra Chorum Officium paruum B. Virginis, bene tamen in Choro in illis Ecclesiis, in quibus erat consuetudo illud dicendi. Ita Pius V. in Bulla adducta supra *num.18.* vbi etiam illud recitantibus Indulgentias concedit, Rodrig. 1. *tom. quæst. Regul. quæst.42. art.14.* ostendit hoc de obligatione recitandi prædictum Officium ad Dominicas, & Festa semiduplicia, si adsit talis consuetudo, Gauantus *in Commentar. in rubr. Breu. tr. 2. sect.9. capite 1.* Vbi & alia ad hoc. Religiosi autem non vtentes Breuiario Romano (quales sunt nostri Carmelitæ, tenentur ad id Officium Beatæ Virginis, tam in Choro, quàm extra, si in eorum Religionibus sit præceptum, aut consuetudo illud dicendi, Suarez 2.*tom. de Relig. lib.4. de Hor. canon. capite 13. & 25.* Thomas de Iesu *in Expos. Regul. Carm. 3. part. cap. 9. dub.4. §.1.* 21

Ad Psalmos etiam Pœnitentiales, Graduales, & Officium defunctorum, quæ dicuntur aliquot diebus Aduentus, & Quadragesimæ, non tenentur Religiosi vtentes Breuiario Romano. Quia ab hac obligatione illos exemit Pius V. in Bulla suprà adducta, tam in Choro, quàm extra, Indulgentias nihilominus recitantibus illa concedens. Aragon *num.2. quæst.13. art.12. pag. 856.* Rodriguez 1. *tom. quæstionum Regularium, quæst.42. art.14.* Religiosi autem non vtentes Breuiario Romano, sed alio particulari, prout sunt Carmelitæ, tenentur ad supradicta recitanda, si adsit præceptum, vel consuetudo in religionibus ipsorum illa dicendi. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. de Hor. Canon. cap.13. & 25.* 22

Tenentur etiam Religiosi, tam vtentes, quàm non vtentes Breuiario Romano ad dicendum Anniuersarium Defunctorum die 2. Nouembris, scilicet Vesperas 23

cum Matutinis, & Laudibus. Quia hoc Anniuersarium est pars Officij eo die præscripti, ita vt beneficiatus, qui illud non recitaret, teneretur ad restitutionem fructus ad ratam. Suarez *de Hor. Canonic. lib.* 4. *cap.*25. *num.*8. & 9. Gauantus *in Comment. in rubric. Breuiarij*, *sect.*7. *cap.* 13. Vbi etiam Matutinum Defunctorum in prædicto die recitandum esse manè, & non pridie, Barbosa *de Offic. Parochi cap.* 10. *num.*29. Tenentur etiam ad Litanias cum precibus in die S. Marci, & tribus diebus ante Ascensionem Domini, si non assistant processionibus. Ratio est, quia ita præcipitur generaliter in Breuiariis, & iste est vsus Ecclesiæ. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.* 4. *de Hor. Canon. cap.*25. Bonacina *de Horis canon. disp.*1. *quæst.*3. *punct.*1. *num.*13.

24 Ad dicendum Ternaria Defunctorum, quæ ter in anno in Religionibus dici solent, videtur solum obligari Religiosos ex Ceremoniali, Constitutionibus, aut Consuetudine, & ita ex illis pensanda erit quanta sit hæc obligatio.

25 Excusantur à Diuino Officio persoluendo, primò infirmi, quos notabiliter offendit, vel aggrauat recitatio. Palud. *in* 4. *dist.*15. *art.*2. Nauarrus *cap.*25 *n.* 110. Deinde vrgenter occupati circa negotium publicum, quod notabiliter impediretur Officij recitatione, ita vt non posset fieri conuenienter, si diceretur Officium Diuinum, v. g. Prædicatio, &c. Syluester *verb. Hora*, §. 18. Et idem dico de vrgenter occupatis circa negotium, etiam priuatum, magni ponderis, vel etiam multum occupatis circa curam infirmorum. Quia in his omnibus casibus, vel similibus non est credendum obligare Ecclesiam ad Officium diuinum cum tanto dispendio boni communis, vel particularis, proprij, vel alieni, si vtrique obligationi satisfieri non potest. Toletus *lib.*2. *Summa*, *c.*14. Carentia autem Breuiarij excusat Religiosum ab officio diuino, quando sine sui culpa fuit illi perditum, vel ablatum, v.g. in itinere, mari, &c. Quia tunc moraliter est illi impossibile recitare. Quando autem voluntariè, vel per negligentiam culpabilem amisit Breuiarium, non excusatur. Quia tunc non recitatio erit illi voluntaria in sua causa. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.* 4. *de hor. canonic. c.*27.

26 Quotiescumque autem Religiosus excusatur ab officio diuino recitando, excusatur etiam ab audiendo illud ab alio, qui illud recitet. Ratio est, quia præceptum impositum Ecclesiasticis non est de audiendo, sed de recitando Officio vocaliter, seu de illo pronuntiando. Paludan. *in* 4. *dist.*15. *q.*5. *art.*5. Rodriguez *tom.*1. *quæst. Regul. q.*42. *art.*10. Possunt tamen Religiosi etiam excusati à recitando officio obligari ad illud audiendum, vt præcipitur in Constitutionibus Carmelit. *part.*1. *c.* 20. §. 1. Hæc tamen obligatio solùm erit quanta fuerit Constitutionum Religionis.

27 Qui propter aliquam causam, infirmitatem scilicet, magnam occupationem, &c. excusantur à dicendo toto officio diuino, non tamen excusantur à dicendis illa, vel illis Horis Canonicis, quas commodè dicere possunt. Sicut qui debet centum, & non potest soluere nisi decem, tenetur decem soluere: & sicut qui non potest ieiunare tota Quadragesima, tenetur ieiunare illis diebus, quibus potest: Suarez 2. *tom. de Relig. lib.*4. *de Hor. Canon. cap.*27. Qui tamen ab officio Diuino sunt excusati, nullo iure tenentur ad dicendum aliquas orationes, aut faciendum aliquod pium opus loco illius.

28 Cum Religiosis infirmis poterant quidam Prælati Regulares in recitando officio diuino dispensare. Primò ex priuilegio concesso à Leone X. scilicet, *quod siue propter febrem, aut dolorem intensum, vel aliam infirmitatem Fratres fuerint grauati, satisfaciant dicendo pro horis Canonicis preces, hymnos, Pater noster, Aue Maria, vel alia iudicio Prælati, seu Præsidentis loci, aut Conuentus assignanda, & hoc quando Medicus corporalis (si commodè haberi potest) dixerit infirmo esse sua saluti nociuum recitare.* Sed quia hæc concessio fuit facta viuæ vocis oraculo, vt refert Compend. priuil. Medicant. *verb. Offic. Diuin.* 1. *n.*10. ideo his temporibus vacat. Poterant etiam secundò id facere ex ampliori priuilegio Eugenij IV. Monachi Benedictini Hispaniarum, vt scilicet quilibet pro tempore Abbas, prior, siue Prælatus quorumlibet Monasteriorum præfatorum, liberè possint dispensare cum omnibus, & singulis præsentibus, & futuris Monachis quorumcunque Monasteriorum huiusmodi, qui sine tædio non possunt dicere Horas Canonicas, quod tempore infirmitatis, vel postquam conualuerint, loco horarum, ac Officiorum, ad quæ aliàs tenebantur, dicant aliquid certum ad arbitrium ipsorum Superiorum, & non teneantur ad illud Officium Canonicum. Ac cum Prælatis ipsis simili modo quilibet Presbyter Monachus per quemuis eorum eligendus, etiam dispensare possit. Sed etiam hæc Concessio fuit viuæ vocis oraculum, vt refertur in ipso Compend. priuileg. Mendicant. *verb. infirmi Fratres, num.* 8. & sic nihil valet. Idem dico de alia concessione Martini V. facta Hieronymianis, propter eandem rationem. Nihilominus quartò pro infirmis, vel circa infirmorum curationem occupatis, ita vt non supersit eis congruum tempus ad diuini officij recitationem, concessit Paul. III. Congregationi Clericorum Regularium S. Pauli Decollati, *Vt infirmitate, aut circa infirmos occupatione huiusmodi durante, certum Psalmorum per ipsum Superiorem eis assignandorum numerum, non minus septem, aut sex cum diuisione, & orationem Dominicam septies; ac symbolum Apostolorum bis; grauiter autem ægrotantibus, Orationem Dominicam semel, salutationem Angelicam septies in die recitando, septem Horis Canonicis, & toti Diuino officio satisfecisse. Tom.*1. *Bullarij, pag.* 618. Quo priuilegio vti possunt regulares, qui habuerint communicationem priuilegiorum cum prædictis Patribus. Sine hoc tamen, aut aliis priuilegiis, infirmi, quos notabiliter offendit, vel aggrauat recitatio, excusantur ab illa, vt diximus supra *n.* 25. Illi autem, quos non ita notabiliter offendit, & aggrauat, si rationabilis causa dispensandi subsit, possunt, stando in iure communi, & secluso priuilegio, dispensari à suis Prælatis, sicut & Clerici possunt dispensari ab Episcopis, cum Prælati Regulares habeant authoritatem quasi Episcopalem: Episcopi autem dispensant cum suis subditis in præceptis Ecclesiasticis, nisi quando specialiter ex lege, vel consuetudine talis dispensatio reseruatur Papæ. Vide dicenda *c.*18. *n.*55. Rodriguez *tomo* 1. *q.*42. *art.*5. Sorbus *in addit. ad Compend. priuil. Mendic. verb. Offic. Diuin.* 3. Quod maximè est verum loquendo de professis non constitutis in Sacris ordinibus; ij enim cum solùm ratione consuetudinis ad officium obligentur, faciliùs, & ob minorem causam in eo soluendo dispensari possunt à suis Prælatis. Less. *lib.*2. *c.*37. *dub.*9. *n.*51. Diana *tract.*12. *de horis canonic. resol.*19.

Video etiam S. Congregationem Episcop. & Regular. de anno 1649. pro 27. Maij permisisse, vt quidam religiosus Chorista admitteretur ad professionem, etiamsi, quia balbus erat, non posset rectè officium diuinum recitare, dummodo choro assisteret, & officium diceret cum interpolatione. Et primo Februarij 1647. permisit etiam vt quædam Monialis nouitia admitti posset ad professionem, etiamsi rectè legere non nouerit, dummodo ab Ordinario assignarentur ipsi aliæ orationes vocales recitandæ, & quod semper Choro assisteret, & maneret priuata voce, ac solueret dotem duplicatam. Consule etiam aliam declarationem eiusdem S. Congregationis de eodem anno, die 15. Nouembris.

Quando

29 Quando verò res est dubia, an ægritudo Monachi excuset illum ab Officio recitando, consulendus est Medicus, & illius iudicio standum. Nauarr. *in Man. cap.25. n.100. & de orat. c.12. num.3.* Si verò Medicus manet dubius, tunc requiritur, & sufficit iudicium Prælati. Azor. *lib.10. cap.13.* Graffis *lib.2. cap.53.n.2.* Fugiendi tamen sunt Medici parum timorati, & qui magna facilitate huiusmodi dispensationes solent concedere. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. quæst. 42. artic.7.* Miranda *tom.1.quæst.37.art.16.*

30 Pro occupatis autem extat primò priuilegium Leonis Decimi concessum Fratribus Minoribus, & per consequens gaudentibus ipsorum priuilegiis, vt scilicet possint Officia Feriarum, quæ sunt prolixiora, anticipare, diebus quibus quibus sunt otiosi, & Officia Festiua, quæ sunt breuiora, reseruare in illos dies, quibus credunt se fore occupatos Concionibus, & Confessionibus; modò id non faciant in fraudem, sed ad melius studendum, prædicandum, & Confessiones audiendum. Nauarr. *de Orat. cap. 19. num.* 88. Rodriguez *tom. 1. quæst. 42. articulo 5.* Nullus tamen eorum dicit, an hoc priuilegium sit viuæ vocis oraculum, an non: si autem tale fuerit, nihil valet iam, propter sæpius dicta de reuocatione istorum oraculorum à Sanctiss. Domino Nostro Vrbano. Secundò extat hoc priuilegium Iulij II. Canonicis Regularibus sancti Saluatoris: Volumus, quod qui ex præfatis Canonicis, adeo Monasteriorum suorum Officiis occupati, vt in Choro interesse, & Officium Diuinum vix sine labore, & tædio dicere, ac ipsa eis ratione officiorum huiusmodi incumbentia charitatis opera implere nequeant,& qui ad Diuinum Officium huiusmodi dicendum, adeo vel non docti, vel minus experti pro tempore existunt, dummodo in Sacris non sint Ordinibus constituti, licet professionem emiserint, tamen ad persoluendum totum Diuinum Officium integrum minimè teneantur, sed eorum Prælati habita suorum suppositorum consideratione, vltra Officium B.Mariæ Virginis,ad quod obligati remaneant, iuxta dispensationem eis creditam, si eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum iniungant, quod cum animi alacritate valeant adimplere. Vide Bullam *tom.1. Bull.* Laërtij Cherub.*fol.*452. vbi etiam *fol.*464. affertur simile priuilegium Leonis X. pro Camaldulensibus.

31 Extat etiam priuilegium eiusdem Leon. X. concessum Fratribus Minoribus, quod scilicet, *ne mutuò se impediant in officio Diuino, aut aliis sint fastidiosi,quod illa, quæ in Ordinario iubentur dici secretè sub silentio, non teneantur proferre vocaliter, sed satisfaciant dicendo mentaliter, aut legendo inter se librum* Nauarr. *de Orat.cap.19.num.*88.Rodriguez *tom.1.qq.Regul.quæst.42.artic.*4.Quia tamen hoc priuilegium fuit viuæ vocis oraculum, omniaque talia oracula reuocata sunt à SS. D. N. Vrbano, vt diximus *cap. 3. num. 21.* ideo non possunt Religiosi vti tali priuilegio. Iure autem communi sufficit dicere Officium diuinum secretò, dummodo formentur verba intra labia, & dentes,ibique distinctè proferantur, etiamsi non audiantur. Peyrinis *tom.1.priu.Minim. in Constit.28.Leon. X.n.*4. Quod saltem est verum, quando officium priuatè dicitur. Addunt quidam, etiamsi recitans non audiat seipsum, quod est probabile, dummodo, vt dixi, formentur verba intra labia, & dentes, ibique distinctè proferantur. Azor. *part.1. lib.10.c.11.q.*4. Diana *tract. 12.de Horis Canonicis,Resol.*11.

32 Pro Religiosis etiam occupatis in Prædicationibus, aut operibus pietatis, vtputa Confessionibus audiendis, aut S. Theologiæ, ac Canonum studiis, aut infirmis, vel infirmis seruientibus, extat priuilegium Clement. VII. concessum Clericis Regularibus Theatinis, quod scilicet Superiores illorum possint dispensare *Super recitatione Diuinorum Officiorum, ad hoc quod ipsi occupati, vel impediti, certum Psalmorum per ipsos Superiores eis assignandorum numerum, non minus septem, aut sex, cum diuisione, ac Orationem Dominicam septies, symbolum Apostolorum bis; grauiter autem ægrotantes Orationem Dominicam semel, & salutationem Angelicam septies in die recitando, septem horis Canonicis, & toti Diuino Officio satisfecisse censerentur.* Vide Bullam *tom. 1. Bull. pag. 606.* Vide etiam Laurentium Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Const.28.Leon.X.n.9.*

Ad tollendos abusus in Officio Diuino recitando 33
introductos Sacr. Congregatio Rituum hæc decreuit die 8. Aprilis 1628. ex mandato SS. D. N. Vrbani. Primò, *Non potuisse, nec posse locorum Ordinarios, tam Seculares, quam Regulares, addere Calendariis etiam propriis, Sanctorum Officia, nisi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seu Sedis Apostolicæ licentia conceduntur.* Lege Gauantum *Comment. in Rubric. Breuiarij, tom.2.sect.1. cap.5.tit.2.n.9.&* 10. Barbosam *de Offic.& Potest. Parochi cap.10.n.13.* Insuper vetuit,& prohibuit *celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim, etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate, Missam, vel festum cum Officio de Sancto, eo quòd in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis; aut aliqua Reliquia, sed tantum in ipsius Sancti Ecclesia Titulari, seu vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi. Insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modò sit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinario approbata.* Consonat huic declarationi Ceremoniale Ordinis nostri *lib.2.Rubric.57.num.5.* Lege Gauantum *vt suprà, sect.3.cap.3.num.5.* Item reiecit,damnauit, & reprobauit eadem Sacra Congregatio *Missas, quæ circumferuntur à Sacra Congregatione nõ approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis,& Defunctis, XV. Auxiliatorũ,& de Patre æterno, & quascumque alias, exceptis iis quæ sunt permissæ Regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias, sicut etiam Officia ab eadem non approbata.* Quæ omnia decreuit, & obseruari mandauit sub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Missalis positis, quod scilicet non satisfaciant muneri recitandi Diuini officij. Quo verò ad vtentes supradictis Missis, sub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex Decreto Sacri Concilij Tridentini edito. Et ne præmissorum ignorantia vllo vnquam tempore possit ab aliquo prætendi,neque obliuio possit irrepere,eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit, prout de facto video in Ecclesiis Vrbis obseruari, Decreta huiusmodi affigi in Sacristiis omnium Ecclesiarum, tam Regularium, quàm Secularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum quarumcumque, in eisque perpetuò affixa asseruari. Vide dicenda *cap.21. num.21. & 22.* & Augustinum Barbosam *de Offic.& Potestat.Parochi cap.10.num...*

Item Gregorius XIII. in quodam Breui, quod in- 34
cipit, *Pastoralis Officij*, anno 1575. edito, aduertens, quod in Ecclesiis Hispaniæ concessum erat, vt possent celebrare Officia propria Sanctorum illius Prouinciæ, illique sint plures numero, ideo declarauit, vnamquamque Hispaniæ Ecclesiam, eorum tantùm Sanctorum,qui in Breuiario non sunt descripti,Officia propria celebrare posse, qui vel illius Diœcesis sunt naturales, vel eius Ecclesiæ, seu Diœcesis sunt Patroni,vel eorum Corpora, seu notabiles reliquiæ in ea Ecclesia, seu Diœcesi requiescunt. De aliis verò Sanctis, etiamsi sint naturales, vel Patroni alterius Diœcesis, etiamsi illorum corpora, vel notabiles reliquiæ in aliqua Ecclesia alterius Diœcesis requiescant, non celebretur Officium proprium, sed seruetur ordo Breuiarij Romani. Et quo die celebrabitur Festiuitas Patroni

troni vnius Diœcesis, Religiones omnes teneantur eodem die in suis Ecclesiis intra limites illius Diœcesis existentibus eandem Festiuitatem celebrare, & in hoc cum Ecclesia Matrice se conforment. Quaranta *verb. Diuin. Officium.*

35 Item concessit, quod quælibet Ecclesia, & Monasterium Hispaniæ habens reliquias insignes, putà caput, brachium, vel crus alicuius Sancti, etiam alienigenæ, non existentis in Breuiario, vel de quo in dicto Breuiario fit tantùm commemoratio, possit illius Festiuitatem celebrare, & Officium duplex facere; & de alio Sancto eodem die occurrenti, si fuerit simplex, fiat commemoratio: si verò fuerit duplex, vel semiduplex, transferantur in primam diem simili festo non impeditam. Quarant. *in Sum. Bull. vt sup.* Vide ibid.

36 Aduerte etiam, quod Clerici Seculares, Regularesve in Ciuitate, vel Diœcesi commorantes, non tenentur recitare Officia propria Sanctorum illius Diœcesis, vel quæ de consuetudine in eadem Ecclesia recitantur in choro. Gauantus *in Comment. in Rubric. tom. 2. sect. 1. c. 5. tit. 2.* Nec obstat Greg. XIII. *n.* 34. relatus, quia ibi loquitur de Patrono, & pro Ecclesiis Hispaniarum.

37 De Sancto cuius reliquia insignis habetur, & approbata, fieri potest officium duplex. Iuxta dicta *sup. n.* 35. Gauantus *in Thesauro 2. tomo, part.* 1. *tit.* 11. De sancto verò, cuius reliquia non insignis habetur, si concedatur officium, debet esse semiduplex, ad differentiam insignis reliquiæ. Barbosa *de offic. Parochi cap.* 10. *num.* 20. Item de Sancto Canonizato non potest fieri officium extra propriam Ecclesiam sine nouo decreto. Gauantus *in Thesaur. tom.* 2. *sess.* 2. *cap.* 2. *num.* 30. Barbosa *vt suprà, num.* 21. Præterea de Sancto Beatificato nec ab aliis personis, nec alio die, aut loco quàm designantur in Bulla Beatificationis, potest dici Officium aut Missa. Quia cultus Sancti Beatificati omnibus est prohibitus, nisi iis quibus expressè concessus, & eo modo quo concessus. Diana *tract.* 15. *Miscellanea Resol.* 55. *& in Additionib. resol.* 2. Festum Patroni loci celebrari potest (imo & debet) sed sine octaua, à Regularibus. Idem Gauantus 2. *tom. Thesaur. sect.* 1. *cap.* 5. *tit.* 1. *& in Manual. Episcop. verb. Regular. iura sub Episcopis, num.* 28. Titulus altaris, seu Capellæ celebrandus est sub ritu in Calendario descripto, si autem ibi non nominaretur, ad illud altare celebrari poterunt Missæ festiuæ cum *Gloria in excelsis*: sed officium nullatenus fiat sine licentia Maiorum. Gauantus *ibid. sect.* 3. *cap.* 12. *num.* 15. August. Barbosa *de offic. & potest. Parochi cap.* 10. *à num.* 17.

38 Quoties cadauera ad Ecclesias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, ac reliqua munera, quæ in huiusmodi Monasteriis fieri solent, non à Canonicis, neque Clero, sed ab eisdem fratribus obiri, ac peragi debent. Ita declarauit S. Congregat. vt refert Peregr. 2. *p. sui Compend. tit. sepultura, in scholio,* §. 3. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Const.* 1. *Iulij II.* §. 21. *n.* 57. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 1. *n.* 47.

39 Circa cultum Sanctorum, qui ab Ecclesia Canonizati, aut beatificati non sunt, animaduersione dignum est, Sanctissimum Dominum Nostrum Vrbanum decreuisse in generali Congregat. Sanctæ, & vniuersalis Inquisitionis die 2. Octobris anno 1625. vt habetur 4. *tom. Bullar. inter Constitutiones Vrbani, num.* 37. *Ne quorumuis hominum cum Sanctitatis, seu martyrij fama, quantacumque illa sit, defunctorum Imagines cum laureolis, radiis aut splendoribus facta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præseferens, & indicans in Oratoriis, aut locis publicis, seu priuatis, vel Ecclesiis, tam Secularibus, quàm Regularibus cuiuscumque Religionis, Ordinis, Instituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apostolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur; & si quæ apposita sunt, amoueantur, prout eas statim amoueri mandauit.* Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorumdem hominum, qui Sanctitatis, siue martyrij fama, vel opinione, vt præfertur, celebres è vita migrauerint, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quæcumque beneficia, tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoscendis Theologos, aliosque pios, ac doctos viros in consilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium instructum ad Sedem Apostolicam transmittat, eiusque responsum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia supradicta, quæ in libris horum hominum vitam & gesta continentibus, hactenus sine recognitione, atque approbatione huiusmodi impressa sunt, nullo modo approbata censeri vult, mandatque sua Sanctitas. Ad horum hominum sepulchra vetuit etiam, ac inhibuit tabellas, atque Imagines ex cera, argento, seu ex alia quacumque materia, tam pictas, quam fictas atque exsculptas appendi, seu affigi, & lampades, siue alia quæcumque lumina accendi, sine recognitione ab Ordinario, omnino prout supra facienda, Sedique Apostolicæ referenda, ac approbanda. Declarans, quod per suprascripta præiudicari in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Ecclesiæ consensum, vel immemorabilem temporis cursum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apostolicæ, vel Ordinarij coluntur. Postea vero præcipiens Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquisitoribus, vt vigilent ne aliqua contra prædicta fiant, his pœnis afficit delinquentes. *Transgressores verò, si regulares fuerint, priuationis suorum officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ, necnon & Suspensionis à diuinis, si vero Clerici sæculares, priuationis pariter suorum officiorum, Suspensionis à diuinis, & ab administratione Sacramentorum, executioneque suorum Ordinum respectiuè, aliisque arbitrio prædictorum Ordinariorum, seu Inquisitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impresserint, aut Imagines pinxerint, sculpserint, seu quoquo modo affixerint, vel formauerint, ceterique artifices circa præmissa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & insuper pecuniariis, aliisque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem eorumdem Ordinariorum seu Inquisitorum arbitrio afficiantur.* Postmodum verò idem S. D. N. à quibusdam reuocari in dubium accepit, an tabellas, & imagines, quas in posterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conseruare liceret? Pro quo Sanctitas sua declarauit, quod sicut nunquam prohibuit, nec suæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque tabellarum, & imaginum huiusmodi, ita vt nulli deinceps hæsitationi locus relinquatur, statuit in præsentiarum, & decreuit, vt quoties ad aliquam Ecclesiam, aut Oratorium, locumve alium publicum Secularem, seu Regularem, tabellas, & Imagines, aliudve simile quispiam detulerit, ac intercessione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adscriptorum, quamuis cum martyrij, vel sanctitatis fama demortuorum, optata se impetrauisse dixerit, liceat Ecclesiasticis personis Ecclesiarum, locorumve prædictorum curæ præpositis, tabellas, & Imagines, siue pictas, siue ex quauis materia fictas, atque alia quæcumque collatæ gratiæ fidem facientia, simul cum deferentis, aliorumque qui conscij fuerint attestationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre statim omnia teneantur, in

secreto

secreto aliquo seorsum ab Ecclesia loco custodire, ibidemque iam amota collocare, & asseruare, vt si quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, seu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiusmodi Sanctitatis qualescumque probationes Apost. Sedis iudicio tunc examinandæ. Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Const.3.Leonis X.*

40 Circa quæ primò aduertendum est, licere Sanctos non Canonizatos, neque Beatificatos, qui scilicet cum opinione sanctitatis è viuis decesserunt, priuatim colere, dummodo id non fiat aliquo modo ex prohibitis in hoc decreto. Cùm hoc nullo iure sit interdictum, quin à contrario videatur colligi ex *c.1. de Reliq. & Vener. Sanct.* quatenus ibi prohibetur publicus cultus, Bellarm. *tom. 2. controu. 4. lib.1. cap.*10. Sanchez *lib. 2. in Decal. c 43.n. 3.* Secundò licere eos priuatim inuocare, propter eandem rationem. Azor. *p.1. lib.5. c.6. q.*8. Tertiò non licere eis solemnes, aut publicas preces offerre, & multo minus templa, & altaria erigere, aut Sacra in eorum honorem dicere, ex dicto *c.1.de Reliq.& Venerat. Sanctor.* Laurentius de Peirinis *tom.1.priuileg. Minim. in Const.3.Leonis X. vt sup.*

41 Pro iis autem, quæ regulares possunt facere in suis Ecclesiis, extant sequentes declarationes S. Congreg. Cardinalium Concilij, missæ ad Eminentiss. Cardinalem Ludouisium Archiepiscopum Bononiensem, & Principem, 2. Iulij anno 1620. Cum enim à S. Congregatione quæsitum fuisset per Curatos illius Ciuitatis. Primò, an regulares possent annunciare dies festos, & ieiunia in suis Ecclesiis ad altare in celebratione Missæ? Secundò an possent recipere ea, quæ offeruntur, & dare pacem populo ad Missam? Tertiò, an possent portare pluuiale, aut stolam, per Parochiam extra Ecclesiam, aut Claustrum? Quartò, an quando vocantur ad sepulturam mortuorum, debeant accedere ad domum vbi est corpus defuncti, an vero ad Ecclesiam Parochialem, vbi Clerus congregari consueuit, aut expectare in via. Quintò, an possent celebrare primam Missam in eorum Ecclesiis ante Missam Curati? Sextò, an possent infra Missam publicare ordinationes D. Cardinis. Archiepiscopi, Matrimonia, & alia quæ occurrent? Septimò, an possent prædicare in eorum Ecclesiis tempore Aduentus, Quadragesimæ, & infra annum, quando prædicatur in Ecclesia parochiali? Octauò, an possent extra eorum Ecclesias, aut Claustra, portare pluuiale, aut stolam, quando faciunt processiones sui ordinis? Nonò, an possent in eorum Ecclesiis recipere mulieres ad purificationem post partum? Decimò, an cum fratres aliqui extra Monasterium moriuntur, & à Curatis Sacramenta receperunt, possent ab eorum Superioribus ad suas Ecclesias deferri, Parochis inconsultis? Vndecimò, an quando moritur aliquis Superior religiosorum, vel Magister aut Cathedraticus, possent corpus illius portare per Ciuitatem, per plateas, & alias Parochias cum musica, & ritibus extraordinariis, aut illi imponere pluuiale, sine interuentu Parochi? Duodecimò, an Religiosi possint admittere ad celebrandum in suis Ecclesiis presbyteros extraneos non habentes licentiam à sua Illustriss. Dominat. vel eius Vicario, si hoc prohibitum sit ab eodem Illustrissimo. Tertiodecimò, an possent recipere triticum, vuas, ligna, & similia, antequam Parochus receperit suas primitias? Quartodecimò, an possent in Hebdomada sancta benedicere domos in Diœcesi existentes, cum hoc sit munus Parochi, vt habetur in nouo rituali Romano? S. Congregatio Cardinalium Concilij Interpretum ad singula capita proposita in hunc modum respondit. Ad primum, *Regulares non prohiberi dies festos, & ieiunia in suis Ecclesiis annunciare.* An verò ad id faciendum cogi possint ab Episcopo, tractat Barbosa *de offic.Parochi cap.16. numero 26.* Nota tamen singularem declarationem S. Congreg. Episcoporum, & Regularium, 9. Maij 1642. qua declarauit Priorem cuiusdam Conuentus siti in quadam Terra, in qua non erat nisi vna Ecclesia Parochialis, qui volebat celebrare, vel celebrari facere in sua Ecclesia antequam Parochus, cogendum ad denunciandum inter Missarum solemnia dies festos, vigilias, excommunicatos, Matrimonia, &c. & alia quæ illi Parochus intimaret, alioquin quod differret celebrare post Parochum. Ad secundum *Respondit posse, dummodo à perambulationibus per Ecclesiam, ac similibus eleemosynarum extorsionibus abstineant.* Ad tertium, *Non posse.* Ad quartum, *Debere ad parochialem Ecclesiam accedere, vbi Clerus congregari consueuit*: Pro quo vide Barbosam ibid. *cap.26. num. 63. & seqq.* Ad quintum, *Prohiberi non posse, quominus Missa in Ecclesiis Regularium celebretur ante Missam parochialis Ecclesiæ.* Vide dicenda *cap.21.num.17.* Ad sextum, *Non posse publicare Matrimonia.* Ad septimum, *Posse, petita tamen benedictione ab Illustrissimo Archiepiscopo.* Ad Octauum, *Non licere Regularibus huiusmodi processiones facere extra Ecclesias, & ambitum illarum.* Pro quo etiam vide alia apud eundem Barbosam *de offic. & potest. Parochi. cap.12. à num.13.* & Dianam *tract. 3. de Dubiis Regular. resol.* 87. Ad nonum, *Regulares non prohiberi in eorum Ecclesiis mulieres post partum ad purificationem admittere.* Ad decimum, *Regulares extra claustra decedentes posse ad eorum Ecclesias deferri, etiam Parochis inconsultis.* Barbosa *vt sup. num. 68. cap.26.* Ad vndecimum, *Non posse.* Ad duodecimum, *Non licere Regularibus in suis Ecclesiis ad celebrandum admittere Presbyteros sæculares contra prohibitionem Illustrissimi Archiepiscopi.* Ad tertium decimum, *Non esse id prohibitum Regularibus.* Ad quartumdecimum, *Non posse.* Vide circa hoc eundem Augustinum Barbosam *vt sup. n. 12.* Vide etiam Laurentium de Peirinis *tomo 2. priuil. Minim. in Const.7.Pij V.*

Nota etiam, quod cum à S. Congregatione Rituum postulasset Generalis Carmelitarum declarari an Religiosi dicti Ordinis qui vtuntur proprio Breuiario, deberent recitare Sanctorum Casimiri & Hiacynthi confessorum, Gregorij Thaumaturgi Episcopi & confessoris, ac dedicationis Basilicæ Apostolorum Petri & Pauli, iam inserta Breuiario Romano, eadem S.Congregatio respondit, *eos ad dicta officia teneri.* Similiter cum ex parte Ecclesiæ Maioricensis postulatum esset ab eadem S. Congregatione, an Regulares tenerentur ad recitandum officium dedicationis Ecclesiæ Cathedralis, etiamsi festum Dedicationis non sit de præcepto? eadem respondit 13. Martij 1649 *Teneri.* 42

Notandum maximè quod cùm de anno 1651. die 19. Augusti ad S. Congregationem hæc dubia proposita essent pro declaratione. Primum, *an stante decreto quod in diebus quibus, prohibetur fieri de festo duplici, non possint dici Missæ votiuæ, neque de Requiem, in vigilia Pentecostes, omissa solemni Missa de eadem, à qua dictum festum incipit, possit cantari Missa de B Virgine.* Secundùm, *an Regulares qui vtuntur Missali Romano in celebratione Missarum, tam priuatarum, quam solemnium ritus in Missali præscriptos immutare possint, addendo vel minuendo aliqua, seu ritus alios subrogando, in choro, aut in altari sub alicuius antiquæ consuetudinis prætextu, an potius omnia in eodem Missali & Cæremoniali præcepta ad vnguem sine vlla additione, diminutione, vel immutatione seruare debeant.* Tertium, *an quando Missa canitur sine ministris, purificari possit tam altare quam chorus, vt alias fit quando ministri adsunt.* Quartum, *an sub illis verbis, quibus Summi Pontifices* 43

Clemens

Clemens VIII. & Sanctissimus Dominus Noster Innocentius X. in suis constitutionibus vtuntur Caremoniali Episcoporum, approbantes, & obseruari mandantes ab omnibus & singulis personis ad quas spectat & in futurum spectabit, Regulares qui ritum Romanum in officio diuino & Missa sequuntur, comprehendantur, adeo vt etiam ipsi ad præscriptum eiusdem Caremonialis omnia peragere, & præstare debeant. Quintum, *an Regularium Caremonialia, quæ prædicto Episcoporum Caremoniali in aliquibus conformia non sunt, prohibeantur.* Sextum, *an quando sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum publicè discoopertum exponitur, omnes ante illud transeuntes, cuiusvis conditionis & ordinis sint, seu ad illud accedentes, & ab eodem recedentes semper vtrumque genu flectere debeant*, super quibus sic responsum est: Ad primum, *negatiuè, iuxta rubricas.* Ad secundum, *nihil addi, minui vel immutari posse, sed omnia in eodem Missali & Caremoniali præscripta ad vnguem seruanda esse.* Ad tertium, *negatiuè.* Ad quartum, *affirmatiuè, nisi aliter fuerit à* Sede Apostolica *specialiter indultum.* Ad quintum, *vt ad proximum.* Ad sextum *affirmatiuè.*

44 Extat etiam decretum S. Congregationis Rituum Romæ in Typographia Reu. Cameræ Apostolicæ impressum, & ab Illustrissimo & Reuerendissimo D. Roccio Secretario eiusdem S. Congregationis pro sua erga me benignitate mihi traditum, quo nouissimè explicatur id quod *sup. n.* 37. dictum est circa cultum Sanctorum Beatificatorum, quod est tenoris sequentis.

Decretum S. Rituum Congregationis.

Sacrorum Rituum Congregatio die 5. Octobr. 1652. censuit & declarauit, si Sanctissimo Domino nostro placuerit, non potuisse, nec posse, tam seculares, quàm Regulares cuiuscunque Ordinis & Instituti, etiam Societatis Iesu, excedere limites verbales Indultorum Sedis Apostolicæ super Beatificationibus, præsertim in celebratione Missarum, & officij, cum Octauis, nisi hoc expressè Sedes Apostolica eis indulserit. Et facta relatione per me Cardinalem Cornelium Episcopum Albanensem die 16. Decembris, Sanctitas sua approbauit, & sicut præmittitur seruari mandauit.

F. Episcopus Albanensis Cardinalis Cornelius. Loco † sigilli. Bernardinus Roccius S. Rituum Congr. Secretarius.

Capvt XIII.

De obligationibus Regularium, quoad habitum Religiosum portandum.

SVMMARIVM.

1 *Regulares semper debent portare habitum sui ordinis.*
2 *Sub pœna excommunicationis maioris.* *Quando incurritur.* ibid.
3 *Incurritur etiamsi hoc fiat animo non apostatandi.*
4 *An si fiat modico tempore.*
5 *An intra Monasterium.*
6 *An si fiat assumendo habitum alterius Religionis.*
7 *An tempore somni, & in lecto.*
8 *An occultando proprium habitum.*
9 *Potest à Papa Religiosus in hoc dispensari.*
10 *Quæ mutatio habitus Regularis in secularem sufficiat ad hanc excommunicationem.*
11 *Quid de mutatione, aut occultatione tantùm partis habitus.*
12 *Portantes habitum aliarum Religionum à quibus puniendi, ex priuilegiis.*
13 *De Protonotario dimittente habitum Regularem, & quid de eo senserit S. Congregatio.*
14 *Responsio ad vulgare dubium.*
15 *S. Congregationis declaratio.*
16 *Item alia declaratio eiusdem S. Congregationis.*
17 *Necessitas existendi extra claustra sine habitu regulari, qualis esse possit, & debeat.*
18 *Roboratur sententia & resolutio dubij.*

Qvamvis iuxta commune dictum, quod etiam approbat Concilium Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 6. habitus non faciat Monachum; nihilominus, quia est signum Religionis, quam religiosi profitentur, ideo adstricti sunt singuli ad portandum habitum Religiosum semper, & in omni occasione; ita vt contrarium facientes peccent quandoque mortaliter, quandoque venialiter, nisi in casibus inferiùs assignandis. *Cap.* 2. *ne Clerici, vel Monachi in* 6. *cap. Vidua* 20. *quæst.* 1. & *cap. Sanctimonialis, dicto* 23. 1

Hinc Religiosi omnes temerè habitum suæ Religionis dimittentes sunt excommunicati excommunicatione maiori nulli reseruata *in cap.* 2. *ne Cleric. vel Monach. in* 6. Comprehenditque hæc excommunicatio non solùm Religiosos illarum Religionum, quæ tempore huius legis erant, sed etiam quoscumque alios futuros. Lex enim generalis, & perpetua afficit non solùm natos, sed & in posterum nascituros. Bonacina *de Clausura quæst.* 2. *punct.* 2. §. 23. Dicuntur autem temerè habitum dimittere, qui sine iusta, aut honesta causa illum dimittunt. Vnde si quis Religiosus transiturus per loca Hæreticorum, aut Turcarum, aut aliorum hostium Religiosi habitus, habitum dimitteret, non incurreret hanc excommunicationem. Eo quòd tunc esset iusta causa illum dimittendi. Suarez 5. *tom. in* 3. *par. disput.* 23. *sect.* 4. Nec etiam illam incurreret, qui ex ignorantia huius canonis habitum dimitteret: Quia dictio illa *temerè*, idem significat, quod scienter, iuxta dicta *cap.* 10. *n.* 33. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. disput.* 4. *sect.* 10. *num.* 3. Sanchez *lib.* 9. *de Matr. disput.* 32. *num.* 38. Nec etiam incurret illam, qui est captiuus inter Turcas, si Turcæ non permittant portare habitum. Quia tunc est causa rationabilis dimittendi illum. Hieron. Gratian. *in discip. Regul. c.* 3. §. 1. 2

Incurritur tamen hæc excommunicatio, etiamsi is, qui dimittit habitum, non hoc faciat animo apostatandi. Eo quòd talis conditio non assignatur *in dicto c.* 2. *ne Clerici*, nec includatur in dimissione habitus, cum possit esse aliquis apostata cum habitu, si recedat à religione animo deserendi illam in perpetuum, & non apostata dimittendo illum, si relinquat illum non animo dicto. Palud. *in* 4. *dist.* 18. *q.* 3. *art.* 3. *n.* 41. Nauar. *lib.* 5. *conf. tit. de apostat. cons. vnic.* 3

Incurritur etiam hæc excommunicatio, etiamsi hæc habitus dimissio solùm fit per aliquod tempus. Eo quòd decisio text. *in dicto cap.* 2. *ne Clerici*, loquitur absolutè. Caietan. *in Summa, verb. Excommunicat. cap.* 61. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *n.* 48. Si autem per tam breue tempus, vt moraliter loquendo, secundùm prudentium æstimationem potiùs spoliatio, quàm dimissio habitus dicatur, non incurritur. Cum textus solùm loquatur de dimissione habitus, & cum sit lex pœnalis, non est extendenda vltra verborum proprietatem. Bannez 2. 2. *quæst.* 12. *articulo* 1. *dub.* 2. Azorius *libr.* 12. *Institut. Moralium, cap.* 13. *quæst.* 5. *cas.* 16. Quod intellige, etiamsi fiat animo faciendi paruo illo tempore aliquam rem minùs licitam, aut etiam illicitam, seu turpem. Propter eandem rationem. Nauarrus *in Summa, cap.* 26. *num.* 131. Azor. *tom.* 1. *Instit. Moral. lib.* 12. *cap.* 13. *quæst.* 5. *casu* 16. Extenditur etiam ad illum, qui breui illo tempore dimitteret habitum 4

causa

causa diuagandi, aut eundi ad quemcumque locum. Sanchez *lib.6. in Decalog. c.8. n.56.*

5 Incurritur etiam hæc excommunicatio; etiamsi habitus dimissio fiat intra Monasterium. Quia textus dicti *capitis* 2. non petit Monachi euagationem extra Cœnobium, sed solam habitus dimissionem, maximè præbentem occasionem ad vagandum, qualis est ista. Syluester *verb. excommunicat. 9. c. 25. num. 55.* Sayr. *de censuris lib.3. cap.33. num.19.* Hinc dimittere Religiosum suum habitum, etiam in Monasterio, & indui veste fœminea propter ludum laruarum, vel aliquam comœdiam faciendam, quidam dicunt esse peccatum mortale. Si tamen fiat ob honestam recreationem, eutrapeliam, vel alium honestum finem, debitisque pensatis circunstantiis, quantum est ex se, & sua natura non erit peccatum, saltem mortale, licet semper sit periculosum, propter infirmitatem, & corruptionem naturæ. Graff. 1. *part. decis. lib.3. cap.5. num.77.*

6 Incurret etiam hanc excommunicationem Religiosus, qui habitum suæ religionis dimittit, & alterius Religionis induit. Ratio est, quia iste talis verè comprehenditur in illo canone, *cap.2. ne Clerici*, cùm verè habitum suæ Religionis dimittat, Bannez 2.2. *disp.1. quæst.12. art.1.* Sayr. *de censur. lib.1. cap.38.* Quando tamen dimissio proprij habitus, & assumptio habitus alterius religionis fit propter rationabilem causam, vt scilicet quia debet esse in illa religione talis Religiosus per aliquod tempus, vel in ea prædicare, docere, vel ob aliam iustam, & honestam causam, credo quod tunc non incurret hanc excommunicationem. Eo quòd in prædictis casibus non est temeraria, sed rationabilis, & honesta talis dimissio habitus, textus autem loquitur de temeraria dimissione, Bannez 2.2. *disp.1. quæst.12. art.1. dub.2.* & ex parte Azor. *tom.1. lib.12. Institut. Moral. c.17. quæst.14.* Si verò assumptio habitus alterius religionis fit transeundo ad illam illicitè, & contra iura, quamuis multi probabiliter dicant incurri tunc hanc excommunicationem, vt Nauarrus *in Summa cap.27.* & Suarez 5. *tom. in 3. p. disput.13. sect.4.* Probabilius tamen est contrarium. Eo quò textus *in illo cap.2. ne Clerici*, eam habitus dimissionem excommunicationi subiicit, quæ attentis circunstantiis est periculosa ad vagandum, & vt credo ad mala perpetrandum; hæc autem non est ita. Aragon. 2.2. *quæst.12. art.1.* Lessius 2. *de iust. & iure, cap.41. dub.13.*

7 Etiam in lecto, aut dormiens, tenetur Religiosus habitum suæ religionis portare, & peccat illum dimittendo. Quia videtur præcipi ab Ecclesia *in cap. vidua 20. quæst.1.* vbi dicitur, *seu in lectulo quiescens, siue in quocumque loco consistens constanter vtatur apta Religionis professioni veste.* Ferè idem habetur *cap. Sanctimonialis, dist.23.* Quantum autem sit hoc peccatum? Quidam dicunt esse mortale. Graffis *lib.3. decis. c.5. num.75.* Quod admirari posset respectu illorum, qui omninò nudi, etiam sine camisia, causa aliqua non vrgenti, in lecto dormirent. Alios autem, qui aliqua decente veste, aut tunica induti dormiunt sine habitu suæ Religionis, solùm credo peccare venialiter. Quia decreta adducta non amplius perunt. Imò etiam à veniali peccato excusarem illos, qui ob rationabilem causam solum paruo habitu suæ Religionis cum tunica interiori induti dormiunt. Quia ita videtur consuetudine introductum etiam inter magis timoratos. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.1. cap.5. num.18.* Consulendæ in hoc sunt leges, & consuetudines particularium Religionum.

8 Illum, qui etsi non dimittat habitum suæ Religionis, illum tamen omninò occultat, ita vt nullo modo appareat, absque rationabili causa, probabilius est incurrere prædictam excommunicationem, *cap.1. ne Clerici.* Ratio est, quia moraliter loquendo, & in ordine ad notitiam aspicientium idem est omnino occultare habitum, ac illum dimittere, sicut idem erit Iudæum inter Christianos commorantem occultare illud signum, quod portat, ac illud dimittere, atque ita eadem pœna punietur. Pariter ergo in præsenti, & quoad intentum huius legis idem erit omninò occultare habitum, ac illum relinquere. Atque ita vtroque modo incurretur hæc excommunicatio. Nauarrus *in Sum. cap.27.* Bannez 2.2. *disp.1. q.12. punct.1.* Sicut autem relinquere habitum propter grauem necessitatem, v.g. tuendi vitam, vel vitandi graue aliquod damnum, vel scandalum, excusat ab hac excommunicatione, iuxta dicta *suprà num.2.* sic etiam omnino illum occultare excusabit ab illa prædictis, aut similibus casibus. Ratio est eadem, quia leges humanæ non censentur obligare cum tanto dispendio, præsertim quia occultare habitum in casibus assignatis, non est temeraria occultatio; aut dimissio, sed prudens, & rationabilis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.5. num.13.*

Potest dispensari cum Religioso, quòd omninò non 9
habeat habitum, vel saltem quod illum deferat occultum: cum hæc obseruantia non sit de essentia status Religiosi. In hoc tamen solus Pontifex dispensare potest, quia ad illum spectat in iure communi dispensare. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.5. n.15. & 16.* Vnde in Concil. Trident. *sess.25. cap.19.* præcipitur, *ne detur licentia cuicumque Regulari occultè ferendi habitum suæ Religionis.*

Qui habitum Regularem mutat in habitum sæcu- 10
larem, si seriò id faciat, & vt pro illo tempore sæcularis appareat, etiamsi tempus breue sit, probabile est peccare mortaliter, & incurrere excommunicationem adductam. Ratio est, quia talis mutatio, quantumuis pro breui illo tempore facta, videtur materia grauis, & habere notabilem deformitatem repugnantem statui Religioso. Nauarrus *Const. de apostas. n.6.* Rosella *verb. excommunicat.* Si verò talis mutatio habitus fiat non seriò, sed ludi causa ad repræsentandum, vel quid simile, non erit peccatum, præsertim mortale, neque propterea incurret sic faciens excommunicationem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.5. num.9.* Vide *suprà num.5.*

Loquendo autem de eo, qui mutat, aut occultat 11
non totum habitum, sed partem illius, dicendum est, quod si sit talis mutatio, aut occultatio partis, quod ex reliquo cognosci non possit, an talis persona Religiosa sit, necne, committitur peccatum mortale sufficiens ad excommunicationem, quia est grauis transgressio legis, & quoad materiam, & quoad finem ipsius, qui est, quod persona Religiosa cognoscatur, & habeatur vt talis. Si verò pars habitus, quæ remanet immutata, & apparens, sit talis, quæ sufficienter manifestet personam illam esse Religiosam, non peccabit saltem mortaliter, nec incurret censuram. Quia reuerà non dimittit, neque occultat proprium statum. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.1. cap.5. num.11.* Bonacin. *de clausur. q.2. punct.2. §.8.*

Contra illos, qui habitum Carmelitarum deferre 12
audent, vel ita consimilem, vt propter eum Carmelitæ credi possint, absque Sedis Apostolicæ mandato speciali, possunt procedere Diœcesani per censuram Ecclesiasticam. Ita concessit Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta, in specul. Ordin. fol.89. & 90.* Eadem prohibitio, quòd nullus possit habitum consimilem habitui Minimorum portare, facta est à Leone X. Laurent. de Peyr. *tom.1. priuil. Minim. in Const.2. Iul. II. §.18. n.53.* Consulenda etiam sunt priuilegia aliarum Religionum.

Facit etiam ad intentum huius capitis, quod cùm 13
quidam Protonotarius Apostolicus regularis depo- fuisset

fuisset habitum suæ Religionis, coactus est à S. Congregatione Regularium de anno 1649. pro 27. Martij illum reassumere, & comminatum est illi, puniendum, si in similem errorem caderet, & super hoc scriptum ad Illustriss. Nuntium Poloniæ. Nota etiam obiter ex declaratione etiam alia eiusdem S. Congregationis pro 21. Sept. 1646. colligi, hoc officium Protonotariatus Apost. non posse exerceri à Regularibus sine Sedis Apostolicæ authoritate, sicque rescriptum ad Illustriss. Hispaniarum Nuntium.

14 Ad vulgare autem dubium, quo inquiri solet, an rationabili causa subsistente possit à S. Congregatione concedi facultas alicui Religioso existendi extra claustra, deposito habitu regulari, & mutato in habitum Clericalem, videtur absolutè respondendum affirmatiuè, supposita tamen prudentissima circumspectione, qua in similibus causis solet eadem S. Congregatio procedere circa qualitatem, & conditionem Religiosi, qui habitum deponit Religionis, cuius est talis habitus, & causæ seu motiui, propter quod id

15 postulatur. Primò quidem ex praxi eiusdem S. Congregationis. Etenim vt vidi die 2. Maij 1615. in litteris scriptis ad Illustriss. Nuntium Galliarum, id concessit cuidam Religioso Capuccino, donec à Religione non vocaretur, & dummodo semper maneret inhabilis ad beneficia secularia obtinenda. Et 28. Ianuarij 1606. duobus Eremitis Ordinis S. Pauli cum certis etiam conditionibus. Et 8. Maij eiusdem anni alteri Religioso Capuccino, donec videlicet à Reli-

16 gione vocaretur. Secundò quia præceptum deferendi habitum est humanum, *cap. vt periculosa, ne Clerici vel Monachi in 6.* Sanchez *in precept. Decalog. lib. 6. cap. 6. num. 22.* & alij communiter. Præcepta autem humana dispensabilia sunt, ac multò magis commutabilia, prout contingeret quando habitus regu-

17 laris mutaretur in Clericalem. Tertiò quia talis necessitas occurrere poterit Religioso existendi extra claustra sine habitu regulari, vt non solùm id possit, sed etiam teneatur facere, prout de extrema necessitate parentum fatentur Cordub. *in Summa, quæst. 141. art. 2. op. 4. punct. 2. vers. y no es el mismo,* Sanchez *su-*

18 *prà lib. 4. cap. 20. num. 14.* Quamuis prudenter animaduertant, ne Religiosus decipiatur, credens esse necessitatem, extremam quæ non est talis: de quo etiam Nauarrus *lib. 1. cons. tit. de Regul. in 1. edit. consil. 26.*

19 *num. vn. in 2. cons. 3. num. vnic.* Conradus *in respons. tom. 1. quæst. 61.* Ex quo roborantur dicta. Si enim in casu extremæ necessitatis parentum id fieri debet, multo magis permitti à S. Congregatione. An verò etiam in casu grauis necessitatis id procedat, dissentiunt Doctores, de quo Sanch. *ibid. num. 15. & seqq.* ad minus tamen hæc opinionum varietas suadet Sanctam Congregationem re maturissimè, vt solet, perpensa, id posse permittere.

CAPVT XIV.

De Obligationibus Regularium quoad Sacros Ordines suscipiendos.

SVMMARIVM.

1 *Ætas Regularium ordinandorum.*
2 *Pœna contrarium facientibus imposita.*
3 *A quibus incurratur suspensio.*
4 *Quando incurratur.*
5 *Quas pœnas incurrant.*
6 *Priuari possunt beneficiis.*
7 *Quando fiunt irregulares.*
8 *An quando prædicti ordinantur illegitimè in Presbyteros, suspensionem, & irregularitatem incurrant.*
9 *Qui puniantur à tribunali sanctæ Inquisitionis.*
10 *Regulares ordinantur sine titulo beneficij aut patrimonij.*
11 *An possint in suis domibus ordinari.*
12 *A quo Episcopo, & qualibus dimissoriis.*
13 *Quid de Abbatibus dicendum.*
14 *Duo Sacri ordines vna die non conferuntur.*
15 *In interstitiis quis dispenset.*
16 *Propter quam causam.*
17 *Annus interponendus, an Ecclesiasticus, vel Solaris.*
18 *Litteræ dimissoriæ à Superioribus concedendæ.*
19 *Non possunt extra tempora ordinari.*
Quid ex priuilegiis. ibid.
20 *Nouitij qualiter, & quomodo ordinandi.*
21 *A suspensione vel irregularitate contractis ab illegitimè ordinatis qui absoluant, vel dispensent.*
22 *Excommunicationes positæ ab Episcopis ordinem suscipientibus illegitimè eos comprehendunt.*
Absolutiones eorum etiam iuuant. ibid.
23 *Simoniacè ordinati quas pœnas incurrant.*
24 *Ordinandi an linguam Latinam callere debeant.*
25 *Dubium de suscipiente Ordines non suscepta prima tonsura.*
26 *Prima tonsura quid sit.*
27 *An sit ordo, & an imprimat characterem.*
28 *Non obstat cap.* Cum contingat, de ætat. & qualit.
29 *Resolutio prima.*
30 *Secunda.*
31 *Tertia.*
32 *Quid interim agendum.*

Modo post concilium Tridentinum nullo modo possunt Religiosi ante ætatem ab ipso præscriptam, nempe *ad Subdiaconatus Ordinem ante vigesimumsecundum, ad Diaconatus ante vigesimumtertium, ad Presbyteratus ante vigesimumquintum ætatis annum,* promoueri, *priuilegiis in quibuscumque quoad hoc penitus exclusis.* Concil. Trident. *sess. 23. c. 12.* Nec ad hoc iuuat priuilegium quoddam, quo Pius V. viuæ vocis oraculo dicitur concessisse Regularibus, posse vti in foro Conscientiæ omnibus suis priuilegiis etiam derogatis à Concil. Trid. Tum quia hoc est valdè incertum. Tum quia etiamsi esset certum, est reuocatum à Sixto V. in Constit. *Sanctum, & Salutare,* contra malè promotos edita, quia strictè præcipit obseruari Concilium Tridentinum, contrariis quibuscumque non obstantibus. Quæ Constitutio Sixti V. non est à Clemente VIII. quoad hoc moderata in Bulla quæ incipit *Romanum Pontificem,* ann. 1595. edita, & habetur 3. *tom. Bullar. n. 40.* Quia in ea solùm fuit moderata prædicta Constitutio Sixti V. quoad pœnas, & censuras in ea contentas *contra quoscumque, præterquam contra Simoniacè ordinantes, & ordinatos.* Quoad reliqua verò reducta est ad terminos Sacrorum Canonum Constitut. Pij II. & decretorum Concilij Tridentini. Cùm ergo à Concilio Tridentino præscripta sit ætas ordinandorum, exclusis quibuscumque priuilegiis, nullo pacto ante illam possunt Religiosi Ordinari. Mirand. *in Man. tom. 1. q. 39. art. 1.* Omitto, id quod sæpius dixi, videlicet omnia huiusmodi viuæ vocis oracula annullata fuisse à Sanctiss. D. N. Vrb. VIII. ac per consequens huiusmodi viuæ vocis oraculum Pij V. esto quod fuisset verum, iam nullius est momenti. Vide dicta *c. 3. n. 21.* 1

Vnde Religiosi suscipientes Ordines ante legitimam ætatem remanent suspensi: & *si huiusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrunt.* Ita statuit Pius II. in Bulla, *Cum ex Sacrorum,* ann. 1461. edita, in 2

*tom.*1. *Bullarij*, inter Bullas huius Pontificis *num.*7. An verò huiusmodi suspensio incurratur, si per aliquas horas ante ætatem requisitam aliquis suscipiat Ordines Sacros, Diana *tract.*16. *Miscel. Resol.*29. Huiusmodi autem suspensio solùm est ab executione illius Ordinis ante legitimam ætatem suscepti, vt patet in illis verbis, *in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint.* Vnde non impedit vsum aliorum Ordinum legitimè susceptorum. Suarez *de Censuris disp.*31. *sect.*1. Quaranta *in Summ. Bull. v. Ordo.* Permanet autem hæc suspensio non solùm vsque ad legitimam ætatem superuenientem, sed ea etiam superueniente, vsque ad dispensationem, seu absolutionem. Tolet. *in Summa lib.*1. *cap.*61. Cornejo *tom.*2. *in* 3. *part. disput.*4. *de Suspensione, dub.* 1.

3 Eandem suspensionem incurrunt, *qui absque dispensatione Canonica, aut legitima licentia, siue extra tempora iure statuta, vel absque dimissoriis litteris ad aliquem ex Sacris Ordinibus se fecerint promoueri.* Ita statuit Pius II. in Bulla adducta, & Sixtus V. etiam in Bulla illa *Sanctum*, *& Salutare*, quæ est 91. inter Bullas huius Pontificis. Mirand. *in Man. tom.*1. *disp.*39. *art.*6. Cornejo *vt supra.* Vide dicenda *n.*18. *&* 19.

4 Hanc autem suspensionem non incurrere illos, qui non ex dolo, aut malitia, sed bona fide, aut ignorantia crederent posse suscipere Ordines ante legitimam ætatem extra tempora, vel sine litteris dimissoriis, docent aliqui. Eò quòd (inquiunt) Pius II. solùm apposuit illam contra præsumentes, & vt constat ex dictis suprà *cap.*10. *n.*33. cum tale verbum in Constitutionibus Pontificiis ponitur, solùm comprehendit eos, qui ex dolo, & malitia illas transgrediuntur, Toletus 1. *cap.*55. post Nauarrum, & alios. Miror tamen viros doctos ita dixisse, cùm (vt constat ex verbis Pontificis in prædicta Bulla) non vtatur verbo *præsumere* quoad incurrendam suspensionem, quia ad hoc solùm dicit, *ad aliquem ex Sacris Ordinibus se fecerint promoueri*; sed quoad incurrendam irregularitatem, si sic suspensi in Ordinibus ministrauerint: sic enim dicit, *& si huiusmodi suspensione durante in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint, eo ipso irregularitatem incurrant.* Quare dicendum videtur ad incurrendum dictam suspensionem non requiri dolum, aut malitiam, sed sufficere ex ignorantia culpabili suscepisse Ordines sine prædictis conditionibus, iuxta dicta supr. *c.*10. *n.*33. *cit.*

5 Quamuis contra prædictos suscipientes Ordines sine legitima ætate, aut sine aliis conditionibus assignatis, Sixtus V. in Bulla Sanctum, & salutare, ann. 598. edita *in* 2. *tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis n.*91. grauissimas pœnas statuerit, eorumque absolutiones, & dispensationes soli Summo Pontifici reseruauerit, adeò vt neque per Iubilæa, Cruciatam, aut alia priuilegia, etiam à Maiori Pœnitentiario absolui, aut dispensari possent, tamen Clem. VIII. in constitutione adducta supra, *num.*1. moderauit, & reduxit dictas pœnas, earumque absolutionem, & dispensationem (*præterquam contra simoniacè ordinantes, & ordinatos*) ad terminos Sacrorum Canonum, Constitutionis Pij II. & decretorum S. Concilij Trident. iuxta dicta *sup. num.*1.

6 Prædicti quoque ordinati sine prædictis conditionibus, aut aliqua earum, possunt beneficiis Ecclesiasticis iure priuari. Ita statuit Pius II. in prædicta Bulla per hæc verba, *Præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficiis Ecclesiasticis possint iure priuari.*

7 Prædicti suspensi ob receptionem ordinum sine legitima ætate, aut conditionibus assignatis fiunt irregulares, si *in eisdem Ordinibus ministrare præsumpserint.* Ita idem Pius II. in prædicta Bulla. Tunc autem dicentur ministrare in eisdem Ordinibus, quando actus proprios, ad quos tales ordines deputati sunt, exercuerint. Vt si Missam dicant; Euangelium cantent, aut Epistolam cum apparatu solenni. Nauarr. *in Man. cap.*27. *n.*244. Non autem erunt irregulares sedendo cum Sacerdotibus, assistendo electionibus, & aliis actibus, qui solum conueniunt Sacris insignitis, aut Sacerdotibus secundùm iura Religionis. Quia tales actus non sunt ex natura sua officia diuina, aut proprij Ordinis. Miranda *in Manual. tom.*1. *quæst.*39. *art.*9. Semper tamen erit peccatum iuxta grauitatem materiæ prædictis actibus se ingerere. Quia sunt actus prohibiti. Mirand. *in Manual. tom.*1. *quæst.*39. *art.*9. Rodriguez 3. *tom. quæst.*22. *art.*12. Facere autem officium Hebdomadarij in Choro, seu dicere Collectam aut Capitulum in Choro, & similia, cùm sint actus proprij Ordinis Sacerdotalis inferent irregularitatem in eo, qui Sacerdotium sine legitima ætate, aut aliqua ex conditionibus assignatis suscepit. Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*244. Peyr. *tom.*1. *priu. Min. in Const.*1. *Iul. II. n.*25.

Suscipientem Presbyteratum sine legitimâ ætate, aut sine aliqua ex conditionibus assignatis, putant aliqui eodem actu incurrere suspensionem & irregularitatem, quando ordinatur: Suspensionem quidem, propter dicta. Irregularitatem verò, quia cùm ordinatur, celebrat cum Episcopo, ac per consequens exercet actum Ordinis cum suspensione. Nauarrus *in conf.*4. *de cleric. excomm. minist.* Verumtamen opposita sententia, scilicet non incurrere tunc irregularitatem, probabilior, & benignior est. Eo quòd praxis Cancellariæ illum non reputat irregularem. Suarez *de censur. disp.*31. *sect.*1. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Ordo.* Cornejo *disp.*4. *de suspensione, dub.*2. 8

Contra illos, qui ad Ordinem Presbyteratus non sunt promoti, & Missas celebrant, ac confessiones audiunt, procedit Tribunal S. Inquisitionis, ex Gregor. XIII. in Bulla *Officij nostri*, anni 1574. & est in 2. *tom. Bull.* Laërtij *num.*21. Et ex Clem. VIII. in Bulla *Etsi alias*, ann. 1601. habetur tales nefarios præuia degradatione curiæ sæculari tradendos esse 3. *tom. Bull. inter Bull. huius Pontific. Bull.*81. Quarata *in Summa Bullar. verb. Ordo.* Vide etiam dicta *c.*10. *num.*12. 9

Religiosi debent ordinari sine titulo Beneficij, aut Patrimonij. Ratio est, quia licet Concil. Trid. generaliter id pro omnibus præcipiat *sess.* 21. *cap.* 2. huiusmodi tamen decretum non extenditur ad Regulares, quia illis, vt inquit Antoninus 3. *part. tit.* 14. pro titulo deseruit sporta. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 258. Hoc etiam dicitur de scolaribus Societatis Iesu, qui tria simplicia vota fecerunt. Tum quia sunt verè Religiosi, tum quia ita declarauit Greg. XIII. vt refertur in compendio eiusdem Societatis, *verb. Ordo.* Regularis porrò qui scit suam professionem irritam esse, si ordinatur, peccat mortaliter, & incurrit pœnas, quas sæculares Clerici incurrunt, si ordinantur sine beneficio aut patrimonio. Quia re vera talis Regularis Secularis est. Portellus *in Dub. Regular. verb. Ordines Sacri, num.*8. Dian. *tract.*2. *de Dub. Regular. Resol.*113. 10

Regulares hodie post Concil. Trident. non possunt ab Episcopis ordinari, etiam in suis domibus, sine licentia Diœcesanorum, in quorum districtu eorum Monasteria sunt sita. Ratio est, quia licèt circa hoc habuerint antiquitus priuilegia, modò tamen sunt abrogata à Concil. Trident. *sess.*6. *cap.*5. per hæc verba: *Nulli Episcopo liceat cuiusvis priuilegij prætextu Pontific. in alterius Diœcesi exercere, nisi de Ordinarij loci expressa licentia, & in personas eidem Ordinario subiectas tantum: si secus factum fuerit, Episcopus ab exercitio Pontificalium, & sic ordinati ab executione Ordinum sint eo ipso suspensi.* Miranda *in Manual. tom.*1. *quæst.*38. *art.*3. 11

12 Quamuis antiquitus possent Regulares ordinari à quocumque Catholico Episcopo, propter priuilegium Clementis Quarti concessum Minoribus, & per consequens omnibus, qui eorum priuilegia participant, modò tamen seruari debent, quæ Sacra Congregat. ex mandato Clement. Octaui præcepit omnibus Superioribus Regularium, videlicet posse suis subditis Regularibus, qui prædit qualitatibus requisitis Ordines suscipere voluerint, litteras dimissorias concedere, *ad Episcopum tamen Diœcesanum, nempe illius Monasterij, in cuius familia ab his ad quos pertinet, is Regularis positus fuerit. Et si Diœcesanus absuerit, vel non esset habiturus ordinationes, vel sedes Episcopalis vacauerit* (vt quidam adjungunt, Peyrinis *tom.*1. *de priuil. Minim. circa Constit.*2. *Sixti IV.* §. 11. *n.*33.) *ad quemcumque alium Episcopum, dum tamen ab eo Episcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipsi Regulares non distulerint de industria concessionem dimissoriarum in id tempus, quo Episcopus Diœcesanus vel absuturus, vel nullas habiturus esset Ordinationes.* Additur prætereà, quod cum à Superioribus conceduntur prædictæ litteræ dimissoriæ suis subditis Regularibus, Episcopo Diœcesano absente, vel Ordinationes non habente, tunc in prædictis litteris debeant exprimere *huiusmodi causam absentiæ Diœcesani Episcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, sub pœnis* officij, & dignitatis, seu administrationis, ac vocis actiuæ, & passiuæ priuationis, & aliis arbitrio Sanctissimi reseruatis. Quaranta *in Summ. Bullarij, verb. Ordo.* Mirand. *in Man. tom.*1. *quæst.*38. *art.*2. Si autem Regulares degant in Monasteriis sitis in locis nullius Diœcesis, debent ordinari ab Episcopo viciniori, & obseruare omnia, quæ dicta sunt in prædicta declaratione Sac. Congregat. ann. 1619. Peyrinis *vt suprà, num.*36. *apud ipsum.* Naldus *in Summa, verb. Ordo, num.*26.

13 Ad idem etiam extat decretum Concil. Trident. *sess.*23. *cap.*10. quod scilicet Abbatibus, & aliis quibuscumque quantumvis exemptis non liceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiamsi nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis sibi subditus non sit, tonsuram, vel minores Ordines conferre, nec litteras dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant. Circa quæ Sacra Congregatio Cardinalium dixit: *Possunt ipsi Abbates eosdem Ordines conferre aliis Regularibus, qui dimissorias speciales suorum Superiorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerunt.* Quaranta *in Sum. Bull. verb. Ordo.* Vide dicenda *c.*18. *n.*64. *&* 65. maximè circa qualitates pro istis Abbatibus requisitas.

Maximè notandum hoc loco id quod etiam notaui in meis Consultis, *consulto* 22. *num.*26. quod non obstantibus prædictis, & eis quæ dixi 4. *tom. verb. Ordines Sacri, n.*6. nihilominus his temporibus standum est moderniori decreto S. Congregationis Concilij, quod de mandato Illustriss. & Reuerendiss. Domini mei D. Francisci Paulutij eiusdem S. Congregationis Secretarij, debet publicari; quod tale est. *In vna Catanien. die* 23. *Nouembris* 1641. *S. Congregatio Eminentiss. Cardinal. Concilij Tridentini Interpretum, vtraque parte informante, ore & scriptis ac rationibus hinc inde deductis maturè perpensis, inhærendo decisioni Rotæ Romanæ sub die* 27. *Aprilis* 1592. *coram b. m. Cardinal. Seraphino, necnon declarationibus ipsius S. Congregationis dictæ decisioni conformibus subsequutis, censuit, improbata opinione contraria, Abbates Regulares etiam Benedictinos Congregationis Cassinensis, seu alterius Congregationis vel Ordinis aut Instituti, habentes etiam iura Episcopalia, seu quasi Episcopalia, vsumque mitræ & baculi, ac facultatem primam tonsuram, minoresque Ordines conferendi, non posse dictam primam tonsuram, nec alios minores Ordines, nisi suis subditis regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis vel instituti, etiamsi habeant litteras dimissorias suorum Superiorum Regularium, & consensum Ordinariorum, intra quorum Diœcesum fines ipsi Regulares ordinandi existunt, & multò minùs personis secularibus etiam habentibus litteras dimissorias à suis Ordinariis: ac propterea inhibuit Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælatis inferioribus, tam secularibus quàm Regularibus, vt in futurum concedere non audeant supradictas litteras dimissorias huiusmodi Abbatibus directas, nec ab istis recipi, quod si secus fiat, tam concedentes, quàm ordinantes à collatione Ordinum suspensi ipso iure remaneant, præter alias pœnas arbitrio eiusdem S. Congregationis reseruatas. Quam declarationem Sanctiss. D. noster die* 17. *Ianuarij* 1642. *ad se cum rationibus relatam approbauit, & inuiolabiliter obseruari iussit.*

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.

Francisc. Paulutius S. C. C. Secret.

Duo Sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur, priuilegiis, ac indultis quibusvis concessis non obstantibus quibuscumque. Ita statuitur in Concil. Trident. *sess.*23. *cap.*13. Vnde nullo modo licet contrarium, etiam rationabili causa subsistente, sine dispensatione Papæ, aut alterius eius authoritatem habentis. Mirand. *in Man. tom.* 1. *quæst.*38. *art.*5. Quoad minores Ordines sic statuit idem Concilium *sess.*23. *cap.*11. *Minores Ordines iis, qui saltem Latinam linguam intelligant, per temporum interstitia, nisi aliud Episcopo expedire magis videretur, conferantur.* Vnde ad arbitrium Episcopi est illos vna die conferre, vel non. Miranda *in Man. tom.*1. *q.*38. *art.*5. 14

Ordines maiores non possunt conferri etiam Religiosis, non seruatis interstitiis, ita scilicet vt Subdiaconatus non conferatur, nisi seruato interstitio vnius anni ad minus à susceptione postremi gradus Ordinum Minorum; nec Diaconatus, nisi post vnum annum à Subdiaconatu; nec Presbyteratus, nisi post vnum etiam annum à Diaconatu. Ita statuitur in Concil. Tridentin. *sess.*23. *cap.*11. 13. *&* 14. Quamvis autem aliqui putent vt probabile, Prælatos Religionum posse cum suis subditis dispensare in interstitiis supradictis, eò quod licet prædicta facultas concedatur à Concilio Episcopis; nomine tamen Episcoporum intelligi possunt Prælati habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Prælati Religionum, eò præsertim, quia ipsi possunt meliùs iudicare de necessitate dispensationis. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*12. *à n.*21. Vide Dianam *tract.*2. *de dubiis Regular. resol.*32. *&* 112. Certum tamen credo, non posse id facere, propter declarationem Sacr. Congregationis, quæ declarauit, quod Prælati Regulares non possunt dispensare in interstitiis, in litteris dimissoriis, quibus mittunt suos subditos ad suscipiendos Ordines. *Sed dicti Prælati cum mittunt suos subditos ad Ordines suscipiendos, & expedire iudicauerint, ac necesse habuerint, vt cum eisdem in interstitiis dispensetur, in prædictis litteris dimissoriis humiliter debent exorare Episcopos, vt id faciant.* Passarellus *in suo compend. priuileg. fol.*223. Miranda *in Man. tom.*1. *quæst.*38. *art.*7. Quando autem Abbates regulares ordinant suos subditos in Minoribus, ad illos spectat dispensare in interstitiis. Eò quod accessorium sequitur naturam principalis. Mirand. *in Man. tom.*1. *q.*38. *art.*7. Sorbus *verb. Ordines Sacri,* §. *quando verò.* 15

Causa quare potest dari huiusmodi dispensatio in interstitiis non est eadem in omnibus Ordinibus, nam ad minores Ordines sufficit, quod Episcopo videatur magis expediens, vt habetur *sess.*23. *cap.*11. & diximus 16

mus suprà *num.* 14. Ad Subdiaconatum requiritur *necessitas, aut Ecclesiæ vtilitas iudicio Episcopi. Ex eadem sessione cap.* 11. Ad Diaconatum non exigitur tanta necessitas, cùm Concilium nihil de hoc dicat, sed solùm voluntati rationabili Episcopi id relinquat, dictâ *sess.* 23. *c.* 13. Ad Presbyteratum verò maior causa requiritur, scilicet Ecclesiæ vtilitas, ac necessitas iudicio Episcopi, vt constat ex eodem Concilio dicta *sess. c.* 14. Mirand. *in Man. q.* 38. *art.* 8.

17 Annus interponendus ab vno ad alterum Ordinem Sacrum est Ecclesiasticus, non solaris. Hinc Sacr. Congregatio declarauit eos, qui ad Subdiaconatus Ordinem quatuor temporibus Quadragesimæ promoti fuerint, posse anno sequenti eisdem quatuor temporibus Quadragesimæ ad Diaconatum promoueri, licèt annus naturalis integer tunc lapsus non fuerit; cum futuro anno Paschæ Festum celeriùs, quam præterito celebretur. Prosper August. *addit. ad Quarant. in Summ. Bullar. verbo Ordo.*

18 Litteræ dimissoriæ pro Religiosis ordinandis debent esse suorum Superiorum Regularium. Ratio est, quia quamuis Concilium Trident. *sessione* 23. *cap.* 8. hoc tribuat Ordinario, nomine tamen Ordinarij in præsenti, quod attinet ad regulares, intelligi eorum Prælatos, constat tum ex praxi Ecclesiæ, tum ex ratione, quia cùm illi soli habeant notitiam de moribus, & sufficientia ordinandorum Regularium; ad eos videtur necessariò id spectare. Eo præsertim, quia ita dicitur declaratum esse à Sacr. Congregatione, Nauarrus *lib.* 2. *cons.* 22. & 23. Henriq. *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 26. Vide Dianam *Tract.* 16. *Miscellaneo, Resolut.* 25. Qualiter etiam, & à quibus debeant examinari, & approbari promouendi ad Sacros Ordines iuxta decreta Clement. VIII. & Sacr. Congregat. sub S.D.N. Vrbano, vide *cap.* 18. *num.* 79.

19 Regulares non possunt modò post Conc. Tridentinum extra tempora ordinari. Ratio est, quia licèt de hoc fuerint varia priuilegia Religionibus concessa, vt patet ex Compend. priuileg. *verb. Ordines Sacri:* Concilium tamen Trident. *sess.* 23. *c.* 8. id prohibet fieri, & consonant Constitutiones Pij II. & Sixti V. & Praxis Ecclesiæ; maximè quia ipsum Concilium *sessione* 25. *cap.* 22. præcipit omnia, & singula in suis Decretis contenta obseruari à Regularibus, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, &c. Miranda *in Manual. tom.* 1. *q.* 38. *articulo* 4. Concessio autem quædam Gregor. XIII. facta Religiosis Societatis, vt possint ordinari extra tempora, non videtur communicari aliis Religiosis, quia Pontifex id expressè declarauit. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit.* 2. *Sixti IV. num.* 38. Vbi etiam tractat, an per posteriores concessiones factas Religiosis vt possint gaudere priuilegiis Societatis, possint vti hoc priuilegio. Video tamen aliquos authores asserere probabile esse Regulares ordinari posse extra tempora à iure statuta, quos sequitur Dian. 2. *de dub. Regul. resol.* 31. iis tamen non est credendum, nisi ostenderint priuilegium post Conc. Trid. concessum, & quod non sit viuæ vocis oraculum.

20 Si Nouitij Religionum ordinari volunt (quod fieri posse saltem iure communi dicemus infrà *cap.* 24. *num.* 26.) obseruare debent Decretum Concilij Tridentini *sessione* 21. *cap.* 2. vbi præcipitur, *ne quis deinceps Clericus sæcularis, quamuis alias sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad Sacros Ordines promoueatur, nisi priùs legitimè constet, eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere.* Ratio est, quia ita determinauit Pius V. in Bulla, quæ incipit *Romanus Pontifex, tom.* 2. *Bullarij, inter Bullas huius Pontificis num.* 75. vbi grauissimis pœnis prohibet religiosos, siue seculares more Religiosorum viuentes in communi, non professos, ordinari posse, non seruata forma prædicti Decreti Concilij Trid. Laur. de Peyr. *tom.* 1. *priuil. Minim. in Const.* 2. *Sixt. IV.* §. 11. *n.* 37. Gauantus *in Man. Episc. verb. Ordo in genere, n.* 29.

A suspensione, quam incurrunt Regulares suscipiendo Ordines illegitimè, & absque ætate requisita, possunt aliqui absolui in foro conscientiæ à suis Prælatis, Generalibus scilicet, vel Prouincialibus respectiuè, propter dicenda *in c.* 18. *de Prælatis, à num.* 36. Peyr. *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit.* 1. *Iulij II.* §. 16. *à num.* 31. Diana *Tractat.* 2. *resol.* 85. Quod idem dico de irregularitate ab istis commissa celebrando cum prædicta suspensione, propter eadem fundamenta. Peyr. *vt suprà, num.* 34. Si autem prædicta suspensio (& idem dico de Irregularitate) sit deducta ad forum exterius; si attendamus ad aliqua priuilegia ex relatis, cum indistinctè loquantur, & fauores sint ampliandi, vt sæpiùs diximus, verè dicendum esset, posse ab illa absoluere Prælatos Regulares suos subditos. Quia tamen stylus Curiæ dicitur esse in contrarium, quod scilicet semper petatur dispensatio à Papa, vel per Datarium, vel Summum Pœnitentiarium, stylô autem Curiæ standum sit, cum faciat ius, & præualeat consuetudini, cùm tamen de illo constat; ideò aliorum iudicio hoc remitto. Peyr. *vt suprà, n.* 36. qui tamen *n.* 35. aliquos authores pro contraria parte refert non fideliter. 21

Excommunicatio, quam solet ponere Episcopus ante Ordinationem contra eos qui ordinanrur habentes aliquod impedimentum occultum, afficit omnes etiam Regulares. Quia in illo actu subduntur Episcopo. Nauarrus *cap.* 25. *num.* 72. Peyrin. *tom.* 1. *Priuileg. Minimor. in Constitut.* 1. *Iulij II.* §. 16. *num.* 39. Addens, ab illa, & irregularitate, quæ incurritur suscipiendo Ordines cum prædicta excommunicatione, absoluere posse Prælatos Religionum. Absolutiones etiam, & dispensationes, quas solent dare Episcopi ordinantes ordinatis ad cautelam, prosunt etiam Regularibus exemptis. Quia Prælati Regularium concedentes illis licentiam suscipiendi Ordines, consequenter concedunt ea sine quibus Ordines non possunt recipi rectè, ac per consequens etiam facultatem vt ab Episcopis Ordinantibus absoluantur, & dispensentur in Censuris, & Irregularitatibus, saltem dubiis, & occultis. Henriq. *lib.* 10. *de Sacram. Ordin. c.* 20. *n.* 2. Syluester *verb. Irregular. q.* 9. *num.* 11. 22

Simoniam in Ordinis susceptione committens, ab Ordinis executione suspenditur, *cap. Inquisitionis, de accusat. cap. qui studet* 1. *quæst.* 1. Et perpetuò deponitur ab Officio, *cap. cum super, de confessis, cap. de hoc, de Simonia.* Est etiam ipso iure suspensus. *Extrauag.* 2. *de Simonia, cap. tanta, de Simonia.* Syluester *verb. suspensio, num.* 7. Nauarrus *in Manual cap.* 23. *num.* 111. Item est ipso iure excommunicatus, *Extrauag.* 2. *de Simonia.* Nauarr. *vt suprà.* Suarez 5. *tom. in* 3. *part. disp.* 22. *sect.* 5. *n.* 22. Incurrit etiam pœnas statutas à Pio V. *in Const. cum primum*, & à Sixto V. in Bulla *Sanctum, & Salutare*, quam retulimus suprà *n.* 5. Quam quoad hoc punctum de Simoniacè Ordinatis, & Ordinantibus non reduxit ad terminos Iuris communis Clem. VIII. vt ibidem diximus. Aldrete *lib.* 2. *de Relig. discipl. cap.* 16. *n.* 44. & 45. 23

Ordinari posse Regulares ab Episcopis, etiamsi linguam Latinam non calleant, aliqui videntur existimare. Peyr. *tom.* 1. *priuil. Minim. in Const.* 26. *Leon. X. num.* 25. quia tamen Concil. *sess.* 23. *cap.* 11. vult Ordinandos etiam in minoribus ordinibus linguæ Latinę intelligentiam habere, & hoc sit conforme iuri naturali, vt ministri Ecclesiæ intelligant quæ faciunt, ideo sine aliqua saltem intelligentia Latinitatis, & spe maioris, credo non esse licitum aliquem ordinari. 24

25 Congruè aptatur huic Capiti resolutio cuiusdam dubij mihi propositi de quodam Religioso, qui suscepit Ordines minores, & maiores non suscepta prima Tonsura, sed fingente ipsam suscepisse. De quo quærebatur an validè susceperit dictos Ordines. Ad quod sic respondi.

26 Suppono consequenter ad dicenda *tom.3. verb. Irregularitas,n.5.& tom.4. verb.Ordines Sacri,num.2.* prima Tonsuram non esse Ordinem propriè, sed dispositionem ad Ordines. Est enim professio quædam vitæ spiritualis,per quam homo numeratur in Clerum & fit capax beneficij Ecclesiastici, aliorumque priuilegiorum, iuxta communem opinionem Doctorum *in 4. dist.* 24. de quo Bonac. *de Sacr. dub.3. q. vnic.*
27 *punct.1.n.6.* & Laym. *lib.5. tract.9.cap.3.n.3.* ex aliis: vnde illa non imprimit characterem, vt habent Syluester *in Summ. verb. Ordo 2.q.4. §.4.* Henriq. *lib.10. cap.9. in fin.* Martinus Fornarius *de Sacram. Ord. c.7.*
28 *n.1.* & alij communiter. Nec obstat quod *cap. Cum contingat,de stat.& qualitat.* oppositum dicat,ibi enim nomen Ordinis sumitur pro gradu in Ecclesia,absque vlla tamen potestate spirituali ad aliquid faciendum, cuius signum est, quod etiam in iure Canonico neque inter minores, nec maiores Ordines recensetur, *cap. Seriatim, dist.32.& cap. A Subdiacono, distinct.93.* quod etiam colligi potest ex Concilio Tridentino *sessione 23. sæpius*, de quo Diana *p.6. tract.8. resol.29.* ex aliis.

29 Hoc posito dico primo, talis religiosus suscipiens Ordines non suscepta prima Tonsura, validè illos suscipit. Ratio est, quia vt dixi, prima Tonsura non est propriè Sacramentum Ordinis, ac per consequens non est necessaria necessitate Sacramenti, sed solùm præcepti illam ante omnes Ordines suscipere. Henricus *in cap. 2. de Cleric. per salt. promot. num.8.* Toletus *in Summ. lib.1. cap.71. num.8.* Marchinus *de Sacrament. Ordin. tract.2. p.1. cap.13.* Bonacina *supr. punct. 5. num. 11.* Thesaurus *in prax. part. 2. verbo Ordo, cap. 13. §. Limita quod recipiens*, & alij plures.

Dico secundò; nihilominus recipiens postea Ordines,siue minores, siue maiores, grauiter peccauit, nisi forsan ignorantia (quæ vix admitti potest) excusatus fuerit. Ratio est, quia sic faciens contra praxim, præceptum, consuetudinem & intentionem Ecclesiæ fecit, quæ valdè abhorret hunc saltum. Imo etiam secundum Fornarium *suprà cap. 8. num.7.* conformiter ad declarationem S. Congregationis *super cap.14. sessione 23.* Concilij Tridentini,vbi id supponitur, contraxit irregularitatem,vel saltem suspensionem, vt ex stylo Curiæ habet Thesaurus *super cap.13. §. recipiens Ordines, & seqq.* Ab huiusmodi tamen irregularitate vel suspensione dispensari, & absolui poterit talis Religiosus propter priuilegia Religionum, quæ referam *cap. 19. num. 31. & seqq.*

30 Dico tertio, licet probabiliter credam talem Ordinatum non suscepta prima Tonsura non teneri vlterius ad illam suscipiendam, prout tenet Ioannes Baptista de Fabris *in Manual. Ordin. de Sacrament. Ordin. cap. 4. quæst.13.* quem refert, nec impugnat Diana *d. resol.29.* eo quod vt dixi, prima Tonsura non est Ordo, sed inchoatio aut dispositio ad Ordines: ex hoc enim videtur sequi non esse tam necessariam subordinationem inter ipsam & Ordines, sicut est inter ipsos Ordines, ac proinde casu quo omissa fuerit,non debere reiterari,præsertim cum nullus textus id suadeat; nihilominus quia vt credo,stylus Curiæ est in contrarium, securius est ad S. Pœnitentiariam recurrere, quæ solet litteras concedere ad effectum supplendi primam Tonsuram vel Ordinem omissum, etiam extra tempora, & à quocumque Catholico Antistite; interim tamen consulendus est abstinere ab exercitio cuiusque Ordinis.

CAPVT XV.

De obligationibus Religiosorum in electionibus faciendis.

SVMMARIVM.

1 *Electiones Prælatorum Regularium ad Regulares ipsorum spectant.*
2 *Eligentes debent esse professi.*
3 *Non conuersi,aut laici.*
4 *Clerici, & in sacris constituti.*
5 *Liberi à censura, & impedimento canonico.*
6 *Quid si omnes electores, vno excepto, essent inhabiles, vel vnus solus esset inhabilis.*
Quid si plures inhabiles admitterentur. ibid.
7 *In dubio de inhabilitate quid faciendum.*
8 *Ad electiones qui necessariò vocandi.*
An infirmi, vel absentes. ibid.
9 *Iure communi Procuratores substitui possunt.*
10 *Quæ pars capituli sufficiat ad electionem.*
11 *Electiones per modum scrutinij, compromissi, & inspirationis,an valida.*
Quæ conditiones in illis seruandæ. ibid.
12 *Electores tenentur eligere digniores.*
13 *Quid seruandum ex decretis Summorum Pontificum.* ibid.
14 *Eligentes indignum cuius pœna, & culpa sint participes.*
15 *Quid de electione peccatoris dicendum.*
An defectus eligendorum debeant propalari. ibid.
16 *Vota in electionibus debent esse absoluta, & certa.*
17 *Item secreta.*
18 *Quid quando aliquis ex electoribus mittit in vrnam schedulam albam.*
19 *De loco & tempore electionis canonicæ.*
20 *An extraneus admitti possit in capitulo.*
21 *Electiones debent esse omninò liberæ.*
An possint coarctari ad aliquas personas. ibid.
22 *An suffragium semel datum possit reuocari.*
23 *Electus an debeat acceptare electionem.*
24 *An liceat procurare vota.*
25 *Qui possint eligi in Prælatos.*
26 *An impediat electionem quod aliqui dies deficiant de interstitiis.*
27 *Procurantium officia per fauores pœnæ.*
28 *Quando committatur Simonia in electionibus Regularium.*
29 *An committatur propter pacta & conuentiones.*
30 *An si detur aliquid ne aliquis accusetur.*
31 *Quando licitum erit conferre pecuniam.*
32 *Quid de permutationibus aut commutationibus officiorum ordinis.*
33 *De pœnis Simoniacorum.*
34 *Præsidentium electionibus munus.*
Quæ possint,vel non facere. ibid.
35 *In quacumque electione necessaria est confirmatio.*
36 *Quis debeat confirmare electionem.*
Electio indigni non confirmanda. ibid.
37 *Eligentes quando se possunt opponere electioni.*
38 *Quid si illegitimus occultus eligatur in Prælatum.*
39 *Pœnitentiarij S. Officij inhabiles sunt ad officia ordinis.*
40 *Decreta S. Congregationis circa electiones.*
41 *Proponuntur diuersa dubia.*

42 *Dubium*

42 *Dubium primum.*
43 *Responsio.*
44 *Forma electionis.*
45 *In quibus Prelatis seruanda.*
46 *Obseruari debet in electione Pralatorum etiam Mendicantium.*
47 *Electionum modi & vsus.*
48 *Electio per compromissum quid sit.*
49 *Compromissi motus quotuplex.*
50 *Decretum Concilij Tridentini super electionibus Superiorum.*
51 *An per hoc decretum reuocata sit Decretalis cap. Quia propter.*
52 *Adducitur in hoc declaratio S.Congregationis.*
53 *An obstet Bulla Clementis VIII.*
54 *Electio per modum compromissi quo iure est valida.*
55 *In electione per compromissum an obseruari possit Secretum à Concil. Trid. requisitum.*
56 *Animaduersiones circa formam electionis per compromissum.*
57 *Compromissum factum ab vno ex Capitularibus tantum, aliis tacentibus non valet.*
58 *Super compromisso faciendo requiritur interuallum aliquod ad deliberandum.*
59 *In electione per compromissum, siue absolutum, siue limitatum, quid obseruandum.*
60 *Forma talis electionis.*
61 *Compromissarij quot esse possunt.*
62 *Compromissum quando practicandum.*
63 *Quid dicendum de Religionibus illis, in quibus electio per compromissum ex earum Constitutionibus non habetur.*
64 *Modus qui in Constitutionibus pro electione pracipitur, ille solus est validus.*
65 *Quid si statuta non habeant clausulam irritantem.*
66 *S.Congregationis resolutio.*
67 *Decreta Clementis VIII.*
68 *Consuetudo Religionum in electione constans & perpetua.*
69 *Non est arbitrarium Pralatis Religionum recedere à modo electionis illis prascripto in suis statutis.*
70 *Decisio alicuius dubij circa electionem per compromissum.*
71 *Probatur inualiditas talis electionis.*
72 *Compromissum mixtum cum scrutinio an sit validum.*
73 *Electiones bona fide & propter aliquam necessitatem per compromissum celebrata an sint valida.*
74 *Alia circumstantia qua reddere possunt validas tales electiones.*
75 *Libellus supplex pro S. Congregatione. Sustinenda electiones in eo proposita.* ibid.
76 *Facta per vota secreta.*
77 *Prima oppositio.*
78 *Secunda oppositio.*
79 *Tertia oppositio.*
80 *Quarta oppositio.*
81 *Quinta oppositio.*
82 *Sexta & difficilior.*
83 *Soluitur.*
84 *Prima solutio.*
85 *Secunda solutio.*
86 *Tertia solutio.*
87 *Quarta solutio.*
88 *Declaratio S.Congregationis super electione Pralatorum.*
89 *Electiones esse validas, & tenere in foro conscientia, licet omissa sint solemnitates iure humano introducta, demonstratur.*
90 *Oppositores quando audiri non debent.*
91 *Mutare consilium in alterius detrimentum nemo potest.*
92 *Venire contra factum suum nullus potest.*
93 *Declaratio S.Congregationis super obiectionibus electionis.*
94 *Finis libelli supplicis.*
95 *Dubium secundum.*
96 *Casus.*
97 *Responsio.*
98 *Decretum Concilij Tridentini pro electione Abbatissarum.*
99 *Modus nominationis pro electionibus faciendis, quomodo probetur in casu.*
100 *Electiones Monialium in Abbatissas fieri debent iuxta Constitutiones Religionum.*
101 *Electio Pralatorum ad quos pertineat, secundum ius commune.*
102 *Ad quos pertineat secundum Constitutiones Religionum.*
103 *Approbatio Constitutionum à Pontifice facta electiones confirmat.*
104 *Littera ex certa scientia Principis expedita quid operentur.*
105 *Concessio ex Motu proprio facta est fauorabilis.*
106 *Littera Vrbani VIII. in fauorem electionis de qua agitur.*
107 *Consuetudo immemorabilis praualet in electionibus.*
108 *Item acceptatio continua.*
109 *Approbans semel electionem, an postea contradicere possit.*
110 *Qui non reclamat contra id quod fit, censetur approbare.*
111 *Consensus ex temporis antiquitate quando interuenire prasumatur.*
112 *Electio mixta ex scrutinio & compromissio an dari possit.*
113 *Vis Constitutionis rationabilis. Vbi examinantur aliqua statuta Religionum.*
114 *Coarctare electionem quando sit contra illius libertatem.*
115 *Authores in contrarium adducti quomodo sint intelligendi.*
116 *Superior quando electionem restringere possit.*
117 *Respondetur declarationi S.Congregationis.*
118 *Dubium tertium.*
119 *Resolutio.*
120 *Verbum* Prouidebit, *quid importet. Vbi fusè.*
121 *Interpretatio eiusdem verbi* Prouidebit, *ex Baldo & Iuribus.*
122 *Facultas Auditoribus Rota Romana concessa.*
123 *An eadem significatio verbi* Prouidebit, *sit de mente Constitutionis, de qua in casu.*
124 *Modus prouidendi de officiis & dignitatibus.*
125 *Praxis declarat leges.*
126 *Respondetur obiectioni de coarctione electionis.*

ELECTIONES Prælatorum Regularium ad Regulares ipsos spectant, sicut generaliter cuiusvis Congregationis Prælatum instituere ad ipsam Congregationem, *c.* 1. *de election.* & *c.* 2. 3. 4. & *seq.* 18. *q.* 2. Syluest. *verb. electio* 1. *q.* 1. Addens, quòd etiamsi in aliquo Collegio non sint nisi duo, aut tres, electio pertinet ad eosdem. Nauarrus *lib.* 1. *consil. de Election. consf.* 6. Vniuscuiusque autem Prælati electio ad Congregationem proportionatam pertinet: ita vt Conuentualis Prælati ad Conuentum, Prouincialis ad prouinciam, & Generalis ad totum Ordinem, vt colligitur *ex cap.* 1. *de Election.* & *ex cap. cùm dilectus, de Consuetud.* & 18. *quaest.* 2. *per multa capita*, & ferè ex natura rei id sequitur, supposito prudenti, & suaui 1

regimine Religionis. Vnde ita obseruari debet, nisi iure aliquo positiuo, aut consuetudine præscripta oppositum constet. Suarez 4. *tom. de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 17.

2 Eligentes Prælatum, vel Superiorem Religionis debent esse in illa professi. Ita habetur 18. *quæst.* 2. *& cap. ex eo*, §. *in Ecclesiis, de elect. in* 6. *& in cap. indemnitatibus*. Et ratio esse potest, quia Nouitius non est actu pars, aut membrum Religionis, non ergo debet eligere caput. Sufficit tamen ad hoc professio tacita. Tum quia ita determinasse videtur Bonifac. VIII. *in prædicto cap. ex eo*. Tum quia professio tacita est vera professio, nec quoad hoc excluditur à iure Suarez 4 *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 4. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæst.* 23. *articulo* 5.

3 Conuersi, siue Laici non habent Vocem, & Votum in electionibus Canonicis Prælatorum, *ex cap. ex eo, de Election. lib.* 6. §. *in Eccles.* Syluester *verb. Electio* 1. *quæst.* 2. *dict.* 2. Miranda *in Manual. tomo* 2. *quæst.* 23. *articulo* 5. Addens hoc esse de iure communi, secus autem esse posse de consuetudine antiqua Religionis. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 8. *n.* 19.

4 Hinc eligentes debent esse Clerici, & in Sacris constituti. Prima pars constat ex *dicto cap. ex eo*, §. *in Eccles.* Secunda verò, sicut & prima patet ex *Clem. vt ij qui, de ætat. & qualitat.* Vbi præcipitur, quod nullus in Ecclesiis etiam Regularibus vocem habeat in Capitulo, etiamsi hæc sibi ab aliis concedatur, nisi saltem in Subdiaconatus Ordine sit constitutus. Quod est etiam confirmatum à Concil. Trid. *sess.* 22. *capite quarto*, dum dicitur: *Quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, Seculari, vel Regulari Ecclesia Diuinis mancipatus Officiis, & Subdiaconatus Ordine saltem constitutus non sit, vocem in huiusmodi Ecclesiis in Capitulo non habeat, etiamsi hoc sibi ab aliis liberè fuerit concessum.* Miranda *in Manuali tomo* 2. *quæst.* 23. *art.* 5. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 4. Vnde, quamuis etiam aliquarum Religionum vsus sit, quod solùm seniores, aut ætate prouectiores habeant Votum in electione Prælatorum, congruentius tamen est, vt omnes in Sacris constituti legitimum impedimentum non habentes, dent suffragia, vt colligitur ex iuribus adductis *cap. ex eo, & Clement. vt ij.* Nauarrus *lib.* 1. *consil. de consuet. cons.* 2. Votum autem, seu suffragium, datum ab eo, qui non est in Sacris constitutus, non solum illicitum, sed inualidum est; hoc enim videtur inferri ex verbis Conc. Trid adductis à Suarez *vt sup. num.* 8.

5 Debent præterea electores liberi esse à censura, impedimento Canonico, priuatione vocis, aut inhabilitate ad munus eligendi. Aliàs peccabunt grauiter, etiamsi talis inhabilitas sit occulta. Suarez 4. *tom. de Relig. tractat.* 9. *lib.* 2. *cap.* 4. Hinc excommunicati excommunicatione maiori non possunt eligere, *cap. cùm inter, in fine de elect. cap. cum dilectus, de consuet.* Vnde electio ab illis facta irrita est, & nulla. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *p. tract.* 5. *de excommunicat. disput.* 10. §. 5. *dub.* 1. Vbi multa ad intentum. De quo *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 29. & 30. Excommunicati autem excommunicatione minori benè possunt eligere, *cap. vlt. de cleric. excommunicat. minist.* Deinde suspensi ab officio non possunt esse electores, aut eligere, *cap. cùm dilectus, de consuet.* Tertiò interdicti per *cap. cum inter, de elect.* Quartò quibus interdictum est eligere sine licentia Superioris, per *cap. fin. de elect.* Quintò qui scienter celebrauerunt in loco interdicto, nisi super hoc sint priuilegiati, *cap. is qui, de sentent. excomm. lib.* 6. Sextò secundum aliquos, sunt omnes irregulares *cap. is, qui de sentent. excommunic. in* 6. De quibus, & aliis vide Syluestrum *verb. elect.* 1. *q.* 4. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 8. & Barbosa *de Canon. & Dignit. cap.* 41. *ferè per totum.*

Si casus esset, quòd omnes electores essent inhabiles, electio deuoluitur ad superiorem immediatum, *cap. Ne pro defectu, de elect. c. licet, & c. fin. de supplend. negligent. Prælat.* & aliis iuribus. Syluester *sup. q.* 12. Sigismundus de Bononia *de elect. dub.* 13. *num.* 2. Si verò omnes electores essent inhabiles, vno excepto, ad illum solum ius electionis deuoluitur, cùm in tali casu repræsentet totum capitulum. Non tamen posset seipsum eligere, quia id esset signum euidens ambitionis. Rodriguez 1. *tom. quæst.* 53. *art.* 11. E contra verò, si omnes electores, vno excepto, habiles essent, inhabilitas illius non reddet irritam electionem, iuxta regulam, *vtile per inutile non vitiatur*, nisi solum quando illum cognitum euidenter inhabilem ad eligendum, voluntariè admiserunt ad electionem, cum possent repellere. Quia tunc censentur consentire voluntariè in defectum electionis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 9. Idem dico si plures inhabiles admittantur; si enim admittantur ignoranter, valida est electio, si scienter, inualida, propter eandem rationem. In casu autem quo Capitulum haberet facultatem dispensandi super inhabilitate illa, etiamsi scienter admittantur inhabiles, valida est electio. Quia tunc censetur dispensare. Sunt etiam aliqui qui dicunt minimè vitiari electionem ob suffragia inhabilium etiam scienter admissorum, exceptis casibus à iure expressis, scilicet de excommunicato *cap. fin. de Procuratoribus*, & de laico *cap. Massana, de electionibus.* Quia inquiunt, quod suffragia habilium sunt separabilia ab inhabilibus, & vtile per inutile non vitiari, sed censeri eos omni meliori modo eligere voluisse. Ita videtur tenere Imola super Clement. de ætate & qualitate, referens Ioannem de Lignano & Paulum: alij etiam id sequuntur. Sed non admitto istam sententiam, & casu quo esset admittenda, supponi deberent in electione electores habiles sufficientes, ita vt illis solum numeratis sufficiant pro electione facta quod idem dico in casu quo inhabiles admitterentur ignoranter. Vide *tom.* 2. *c.* 12. *n.* 29. 6

Quando est dubium, quod aliqui ex electoribus sint excommunicati, suspensi, &c. non irritatur electio si admittantur ad illam ab aliis cum protestatione talis dubij. Nam in dubiis fauet possessio, Miranda *in Manual. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. q.* 1. *de Obedient. c.* 31. §. 6. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 12. *n.* 30. 7

Ad electiones vocandi sunt in primis omnes præsentes, ad quos de iure pertinet eligere. Deinde omnes absentes, qui commodè vocari possunt, ac tandem omnes, qui debent, & volunt, & possunt commodè, & legitimè interesse. Hoc colligitur ex *cap. quia propter, de election. & ex cap. coram*, Sylu. *verb. electio* 1. *quæst.* 5. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 6. Qui etiam bene addunt, quod si quis electorum fuerit contemptus, & ad electionem non vocatus, ad ipsius petitionem electio cassanda est, & cassari debet, nisi liberè consentiat, & velit eam ratam habere. Non est tamen contra ius commune quod aliqui, aut etiam multi ex illis, qui habent ius ad eligendum, non intersint electioni, quia *in cap. quia propter*, adducto expressè dicitur: *Præsentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse.* Non ergo coguntur omnes interesse. Suarez 4. *tomo de Religion. tractatu* 8. *libro* 2. *capite* 5. *num.* 2. Si tamen casus esset quod absentia Religiosi à capitulo causa esset, quod minus dignus, aut indignus eligeretur, aut aliquod inconueniens sequeretur, teneretur tunc sub graui peccato sæpius mortali interesse electioni. Quia tunc iure communi naturæ quod præscribit mala imminentia prohibere, & iure particulari Religionis, quæ ideo vocem tribuit in Capitulis Religiosis, vt bonum ipsius promoueant, obligatus est assistere capitulis. 8

In

In hoc sensu accipiendi sunt Diana *tract. 2. de Dubiis Regular. Resolut. 6.* & Peregrinus ab ipso relatus. Infirmorum vota accipi debent, si commodè id fieri potest, & ipsi voluerint. Quia etiam illi censentur præsentes, Azor. *tom. 2. libro 6. capite 14. quæst. 7.* Inhabiles tamen, eo quod habeant legitimum impedimentum, censuram videlicet, vel simile, quando id certò constat, ita vt nulla tergiuersatione celari possit, non sunt vocandi, nec si non vocentur, electio erit nulla. Quia electores debent esse habiles. Sigismundus *de electione dub. 11.* ex aliis. Assignato autem termino ad eligendum, v. gr. die Pentecostes, vel alio, si aliqui non compareant, possunt qui præsent essunt, ad electionem procedere. Quia non debent perdere suum ius propter aliorum absentiam. Miranda *tom. 2. in Manual. quæst. 23. art. 6.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de Subdito, quæst. 1. de Obedient. cap. 11. §. 6.* Addens hoc etiam esse verum, etsi vnus solus reperiatur in Capitulo. Hoc tamen displicet, quia vno solo præsente, nec est Capitulum, nec fit propriè electio, quæ fit ex pluribus. Spectanda ergo est decisio authoritatis Superioris, qui in tali casu quid faciendum sit decernat.

8 Non est contra ius commune quod Elector, si fuerit absens, & iusto impedimento detentus, eligere, & instituere possit aliquem procuratorem, qui habeat votum ipsius in electione facienda. Ratio est, quia ita habetur *in cap. quia propter*, quod ius non est derogatum à Concil. Trident. *sess. 25. capite 6.* dicente *Vt in posterum non liceat voces, & suffragia absentium supplere.* Quia mens Concilij solùm fuit tollere consuetudinem quorumdam Prælatorum, qui vt facerent electiones ad suum beneplacitum, vocem, & votum absentium dabant aliis; de quo extat declaratio Sacr. Congregationis Illustriss. DD. Cardinal. anni 1570. Passarellus *in compend. priu. Minim.* Rodrig. *to. 2. quæstionum Regul. quæst. 61. art. 6.* seruandæ tamen in hoc sunt consuetudines Religiosorum, & ipsarum Statuta. Syluester *verb. electio 1. quæst. 3.* Vide etiam Barbosam *de Canonicat. & Dignitatibus capite 39. à num. 14.*

9 Declaratio porro S. Congregationis, quam dixi extare pro hoc puncto, comprobatur ex testimonio authentico ab Eminentissimo & Reuerendissimo D. Cardinali Carafa, & Illustrissimo & Reuerendissimo D. Francisco Paulutio S. Congregationis Concilij Secretario subscripto, quod idem Illustrissimus pro singulari erga me benignitate mihi tradidit, quod est tenoris sequentis: *In libris S. Congregationis Concilij reperitur registratum vt sequitur. Die 21. Maij 1601. S. Congregatio Concilij censuit ex decreto cap. 6. sessione 25. de Regular. non esse prohibitum Superioribus Regularibus, vt aliquem Patrem sui loco delegent mediante mandato procur. generalis, vt suo nomine electionem faciat. Procuratores legitimè constituti cum generali mandato ad eligendum, ab iis qui impediti sunt, non excluduntur à S. Concilio, si sit generale, & non speciale de eligenda certa persona. Idem in vna Minimorum S. Francisci de Paula 13. Nouembris 1632. Idem in vna S. Pauli Primi Eremitæ 5. Aprilis 1631.*

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa.
Francisc. Paulutius S.C.C. Secret.

Quamuis iure antiquo requisitum fuerit ad electiones, vt maior, vel sanior pars conuenerit in aliquem eligendum, post Concilium Tridentinum tamen sufficit, quod maior pars concurrat, etiamsi non sit sanior. Ratio est, quia eo ipso quod Concilium præcipit *sess. 25. cap. 6. vt eligentium nomina nunquam publicentur*, prohibet disquisitionem, quæ antiquitus fiebat ad sciendum si sanior pars elegerit; non enim alio modo id sciri posset, nisi publicatis nominibus eligentium. Miranda *2. tom. in Man. quæst. 23. articul. 27.* Augustinus Barbosa *de Canon. & Dignitatib. cap. 38. num. 8.* Vbi etiam *num. 9.* quod hæc maior pars sumenda sit respectu totius, non respectu aliarum partium. Consonant etiam nostræ Constitutiones *par. 4. c. 6. n. 3. & c. 23. num. 2.*

Electiones factæ per modum scrutinij, quando 11 scilicet assumuntur tres de Collegio fide digni, qui secretè, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant; & per modum compromissi, quando scilicet committitur aliquibus viris idoneis facultas eligendi nomine omnium aliorum; & per modum inspirationis, quando scilicet omnes electores, Deo inspirante, in vnum eligendum conspirant absque vlla malitia, sunt iure communi licitæ, ex *cap. quia propter, de elect.* Quod non est derogatum à Concil. Trid. *sess. 25. cap. 6.* Etsi enim ibi præcipiatur, quòd in electionibus Superiorum & personarum Regularium seruetur secretum, ita vt singulorum eligentium *nomina nunquam publicentur*, tamen ibi solum loquitur Concilium de electionibus factis per modum scrutinij. Rodrig. *1. tom. Summ. c. 102. de elect. n. 2.* Miranda *2. tom. in Man. q. 23. art. 3.* In electionibus per scrutinium scrutatores debent esse ad minùs tres de Collegio, & fide digni, quia ita habetur *in dicto cap. quia propter*, Miranda *vt suprà, articul. 15.* Suarez *4. tomo de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 5.* Quamuis autem stando in rigore dicti capituli *Quia propter*, imò etiam *cap. sicut, de electione in 6.* post suffragia præstita electio debeat fieri ab vno omnium nomine, ita scilicet vt habens primam vocem, seu Præsidens dicat, *Ego nomine omnium eligentium eligo te N. &c.* Suarez *tom 4 de Relig. lib. 2. c. 5. num. 24.* imò hoc videatur esse de essentia, & substantia electionis. Suarez *ibid.* Vbi tamen consuetudine oppositum introductum fuerit, poterit id obseruari, cum sine tali nominatione ab vno nomine omnium facta saluetur quidquid ex natura rei requiritur ad electionem, scilicet consensus liber eligentium signis expressus. Nihilominus pro ordine nostro, obseruari debet modus præscriptus, quia ita præceptum est à Reuerendiss. Generali Theodoro Stratio. Vide Portellum *in Dubiis Reg. verb. Elect. num. 14.* & dicenda *tom. 2. cap. 12. num. 18.* Similiter in electionibus per compromissum obseruari debet, quod prædictum compromissum fiat ab omnibus habentibus vocem in Capitulo, nemine discrepante. Quia eo ipso, quòd est in potestate eligentium vno, vel alio modo electionum vti, nullus potest cogi ad specialem modum electionis, nisi id velit, ac proinde si electio fit per modum compromissi, si omnes non compromittant, non erit valida. Syluest. *verb. elect. 2. quæst. 11.* Miranda *vt suprà art. 34.* In casu autem quo omnes electores compromittant se in vno de Capitulo, valebit electio ab ipso facta, etiamsi seipsum elegerit, dummodo capax sit, nec exclusus ab Electoribus. Rodriguez *2. tomo, quæst. 53. 12.* Compromissio autem potest fieri etiam in eos qui non sunt de Collegio. Sic textus *dict. cap. Quia propter*, Gloss. *ibid.* Biaxius *in direct. elect. par. 3. c. 17.* Sigismund. *supra dub. 21.* ex Rotæ decisione & aliis. Apud quem alia circa hunc modum electionis quæ omittimus, quia parum est in vsu in Religionibus. In electionibus per modum communis inspirationis requiritur etiam, quod omnes simul congregati in istam vim eligendi vltro conueniant, & in vnam personam eligendam, absque aliquo vitio Simoniæ, vel contractus. Aliàs enim non credetur talis electio facta Deo inspirante, prout requiritur in prædicto cap. *quia propter*, Syluester *verb. elect. 3. n. 1.* Mirand. *vt sup. n. 42.* His verò non obstantibus, omnes Religiones obseruare debent modum electionis sibi per sua Statuta, vel laudabiles consuetudines præscriptum, qui regulariter est per scrutinium secretum.

Electores cuiuscumque electionis tenentur eligere 12 digniores

digniores sub statu peccati mortalis. Id enim exigit æquitas iustitiæ. S. Thomas 2.2.*quæst*.63. *artic*.2. Sotus 3. *de Iust.quæst*.6.*art*.2. *concl*.2. Imò id se facturos debent iurare, vt constabit ex Decretis Summorum Pontificum inferiùs adducendis. Ad hoc autem quod in foro exteriori censeatur valida electio, sufficit, vt eligatur dignus, aliàs omnes electiones calumniari possent. Syluester *verb. Electio* 1.*quæst*.16. Sotus 3. *de Iustit. & iur. quæst*.6. *art*.2. *concl*.8. Huiusmodi autem maior, vel minor dignitas in ordine ad electionem non solùm est attendenda secundùm bonitatem simpliciter personæ electæ, sed etiam secundùm alias circumstantias necessarias ad officium, ad quod eligitur. S. Antonin.3.*p*.Sotus 3.*de Iust. & Iure*,*q*.6. *articul*.2. & 4. Vnde infertur quod peccat minùs dignus, etiam mortaliter concurrendo cum manifestè digniori, etiam si id faciat non vt ei præponatur, sed vt ex concursu cum eo reportet aliquem honorem. Quia petit id quod alteri est debitum. Nauarr. *Miscell*.40. *de Orat à num. decimo*. Peyrin. *tom*.1. *de Subdito*,*quæst*.1. *de obedient*. *c*.31. §.4. Dignus tamen electus canonicè potest licitè acceptare officium ad quod eligitur, etiamsi credat alium esse digniorem. Ratio est, quia ipse non est iudex in illa causa, & debet credere electores rem benè pensasse. Sigismundus *suprà dub*.34. post plures alios.

13 Ex decreto Clementis VIII. approbato, & innouato à Sacra Congreg. Concilij iussu S. D. N. Vrbani VIII. in Decretis de apostatis, & eiectis, sic præcipitur omnibus cuiuscumque Ordin. Regularibus. *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus forma præscripta à Sacro Concilio Tridentino & Ordinis constitutionibus inuiolabiliter seruetur, iurentque Electores secundùm veritatem cuiusque conscientiæ probiores, ac magis idoneos se electuros, ac propterea priusquam ad electionem deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur Constitutiones de qualitate, & requisitis eligendorum. Ad officia gradus, & prælaturas illi præcipuè eligantur, qui possint, & consueuerint Regulas Ordinis, & Constitutiones obseruare, præsertim quæ pertinent ad seruitium Chori, ac vestitum, & victum communem.* Hæc præcipiunt Pontifices in gratiam, & intuitu vitæ communis, quam maximè commendatam esse volunt Regularibus. Vide pro ea *cap*.6.*num*.60.

14 Scienter eligentes indignum, non solùm peccant mortaliter, cùm in re graui peccent contra iustitiam ad minus distributiuam (Sotus *lib*. 3. *de iust. quæst*. 6. *num*.2. *conclus*.7.) sed & participes sunt omnium peccatorum commissorum à Prælato indigno electo. Rodriquez *tomo* 2.*qq. Regular. quæst*.52. *articulo* 5. Imò etiam incidunt in censuram suspensionis contrà illos latam in iure, *c. Cùm in cunctis*, §.*fin.de elect*. Nauarrus *in cap. Sacerdos, de Pœnitent.distinct*.6. & quamuis ipse dicat hanc censuram incurri etiam ab illis, qui eligunt eum quem sola confessione sacramentali nouerunt indignum, meritò tamen in hoc reprehenditur, quia sine dubio vti scientia Confessionis, etiam in secretis electionibus, est contra sigillum Sacramenti, & in maximum ipsius detrimentum. Cum propterea retraherentur aliqui Religiosi à confessione suorum delictorum. Quare dicendum est, solùm incurri hanc censuram ab illis, qui eligunt indignum, quem sciunt esse talem alia scientia, quàm quæ habetur per Confessionem Sacramentalem. Rodriguez *tom*.2.*qq. Regular.quæst*.53.*articulo* 4. In nullo quoque casu licet eligere indignum, etiam casu dato, quòd omnes qui sunt de corpore Capituli, & ex quibus fieri debet electio, sint indigni; tunc enim debet eligi vnus ex extraneis. Sotus *lib*.3. *de Iustit. q*.6. *artic*. 2. Rodriguez 2. *tom. quæst*. 51. *articulo* 11. Neque etiam in casu, quo omnes electores vellent eligere indignum, possum ego, qui inter illos sum, & certò scio me nihil profecturum per denegationem suffragij, aliis me conformare. Vasquez *opuscul. de benef. cap*. 2. §.3. *dub*. 3. Secus verò quando electores omnes vellent eligere minùs dignum relicto digniori, possum enim tunc pro bono pacis conseruando credere illum esse digniorem, & me illis conformare, Bannez 2. 2. *quæst*. 63. *artic*.2. *dub*. 3. *concl*. 3. Insuper qui eligit indignum, & inde aliquod malum subsequitur religioni, tenetur illud recompensare eo modo quo fieri possit. Hoc enim exigit æquitas iustititiæ, propter iniuriam illatam. Sotus 3. *de iustit. & iure q*. 6. *art*. 2. Nauarr. *in Man. cap*.17. *n*.72. & 73. & *lib*. 5. *consil.de Simonia*, *consil*.8. *n*.1. & 2. Vide etiam Dian. *tract*.5. *Miscellanea resolut*. 110. Vbi aliquos casus affert in quibus licere dicit eligere minus dignum, relicto digniori. Sed cautus procede, ne sis reus iuramenti de quo *supr. num*.13.

Qui eligit peccatorem publicum, & famosum peccat omninò mortaliter, iuxta illud Pauli ad Titum, *Oportet Episcopum sine crimine esse*: præsertim quià præbet aliis causam offensionis. Nauar. *Miscellanea* 34. *de orat. num*.4. Azor. *tom*. 2. *Instit. Moral. lib*. 6. *cap*.14. *quæst*.10. Eligens verò peccatorem occultum aliàs cæteris digniorem in Prælatum Religiosorum, non peccat mortaliter, nisi credat eum habere animum permanendi in peccato. Quia talis occultus peccator, secluso prædicto malo animo, non est in scandalum aliis, & potest illis esse vtilis. Bannez 2.2.*quæst*. 63. *art*.2.*dub*.1. In casu verò vbi agitur de aliquo eligendo in Prælatum, quem ego scio fore perniciosum Communitati, quia malæ vitæ & conscientiæ est, teneor eius delicta reuelare, etiamsi occulta sint. Nam bono Communitatis consulere strictiore iuri naturali astringor, quàm secretum seruare. Si verò non est futurus perniciosus Communitati, sed vni, vel aliquibus particularibus in rebus non magni momenti, tunc secretum seruare teneor, quia illius obseruatio est de iure naturali, quod propter bonum huiusmodi particulare aliorum non est omittendum. Rodriguez *tom*.2. *qq. Regul. q*.53. *artic*. 3. Laurentius de Peyrinis *tom*.1. *de Subdit. quæst*. 1. *de Obedient. cap*. 31. §. 3. *post* 3. *conclus*. 15

16 Vota, & suffragia in electionibus debent esse absoluta, non conditionata, ita vt si sub conditione dentur, nihil valeant, debeantque haberi pro non adiectis. Ratio est, quia aliàs redderetur electio incerta, & dubia. Syluest. *verb. electio* 2. *quæst*.3. Similiter debent esse certa, & determinata, non incerta, vt si aliquis diceret, Eligo illum, quem Petrus voluerit: nec indeterminata, vt si aliquis diceret, eligo Petrum, vel Ioannem, propter eandem rationem. S. Anton.3.*p*. *tit*.19. *cap*.2.§.3. Laur.de Peyr.*tom*.1.*de subdit*.*q*.1. *de obed. cap*. 31. §. 6. Vnde prædicta vota non debent computari inter alia, vt dicemus inferiùs de schedula alba, *num*. 18. Idem dicendum de votis inutilibus, vt si in electione Prioris v. g. aliquis diceret in sua schedula, ego eligo in Priorem Prætorem ciuitatis, Episcopum, &c. Sigismundus *de elect. dub*.29. vbi alia ad id intentum.

17 Debet etiam electio Canonica fieri *per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur*. Ita decernitur in Concil. Trid. *sess*. 25. *cap*. 6. Vnde ipsi etiam suffragatores astringuntur hoc præcepto nunquam publicandi sua vota, ita vt oppositum facientes peccent. Suarez *tom*.4.*de Relig. tract*.8.*lib*.2. *cap*.5.*num*.12. Si tamen aliquis in secreto suum votum alij detegeret, licèt peccaret contra præceptum à Concil. Trid. traditum, non tamen ideo redderetur nulla aut irrita electio. Eo quod defectus particularis vnius de Capitulo, non debet toti Capitulo nocere, & quia aliàs situm esset in potestate cuiuslibet electionem quantumuis legitimam vitiare. Nauarr. *lib*. 1. *consil. tit. de elect. consil*.9. Rodriguez 2. *tom. quæst*.51. *art*.9.

art.9. Si verò vel vnus electorum publicè manifestat suum votum, permittente Capitulo, electionem irritat. Quia iam talis electio est simpliciter publica. Rodrig. *in Sum.c.*102.*n.*4. Laur.de Peirin.vt sup.§.8.

18 Non irritatur electio aliqua, eo quòd aliquis ex electoribus miserit in vrnam schedulam albam, in qua nullus eligeretur. Ratio est, quia per illud factum solùm elicitur sic facientem renunciasse iuri suo, nec voluisse habere vocem actiuam in tali electione, quod non potest derogare electioni aliàs licitæ. Nauarr. *de elect.conf.*7.Rodriguez *tom.*2. *quæst.*51. *artic.*13. Vnde hoc fieri consulerem in casu, quo aliquis crederet electionem non fieri canonicè, aut omnes eligendos esse inhabiles. In tali autem casu tale votum computandum non est cum aliis.

19 Electio canonica facienda est in loco Sacro, nempè in Ecclesia, vel Capitulo, aut alio simili loco honesto, Syluest.*verb.elect.*1.*quæst.*8. Tenentur etiam Electores intra tres menses eligere, legitimo non obstante impedimento, alioquin deuoluitur electio ad Superiorem proximum. Ita habetur *in c.Ne pro defectu, de elect.* Syluest. *verb. elect.*1. *quæst.*6. Quamuis etiam ex rigore iuris electiones canonicæ non possint fieri de nocte, *ex cap.Quia propter, & ex cap.Si quis, dist.*79. Nauarr. 1.*consil.de elect.conf.*8.*num.*2. In casu tamen necessitatis, præsertim si consuetudine aliqua id obtentum sit, possunt de nocte fieri. Miranda *in Man.tom.*2. *quæst.*23.*art.*12.

20 Omnes vnanimiter de Capitulo, nemine discrepante possunt admittere extraneum ad eligendum vna cum eis, saltem in vi Iuris communis. Ratio est, quia sicut possunt totam potestatem eligendi in compromissarios transferre, iuxta dicta supra *num.*11. ita etiam poterunt communicare aliis, vt cum eis coeligant. Nauarr. *lib.*5. *consil. de simon. consil.* 9. vide tamen dicta supra *num.*4. ex decreto Concilij Trident. Ad minus tamen Notarius, Tabellio, seu Scriba, non est necesse de iure communi, quod sit de corpore Capituli, sed potest esse extraneus, & etiam laicus. Cum nullum ius de hoc extet, & solùm sit nudum ministerium. Laur.de Peitinis *tom.*1.*de subd.q.*1.*de obedient.c.*31.§.8.

21 Debent electiones esse omnino liberæ, ita vt aliter factæ sint ipso iure nullæ, *ex cap.vbi periculum*, §. *caterum*, *de elect. in* 6. Vnde omnis electio per metum, etiam reuerentialem, facit electionem saltem in foro conscientiæ irritam, Nauarr.*cap.*17.*num.*29.*& cap.*22. *num.*51. *& lib.*1. *consil. de elect. conf.*5. Non est tamen contra libertatem electionis, quod electores coarctentur ad eligendum aliquod genus personarum, v.g. Magistrorum, Diffinitorum, talis nationis, &c: Id enim habet communis consuetudo, & aliquando est necessarium. Nauarr. *lib.*1. *conf. tit. de constit. conf.*7. Quando verò coarctatio fit non ad certum genus personarum, sed ad certas aliquas, & determinatas personas, tres scilicet, vel quatuor, multi dicunt esse contra libertatem electionis, & illam irritare, *ex cap.cum terra.* Rodrig. 2.*tom.quæst.*51.*artic.*11. Miranda *in Man. tom.* 2. *quæst.* 23. *art.*22. Cum tamen videam apud aliquos hanc esse consuetudinem, illam reprobare non audeo, maximè si Superiores facientes talem coarctationem nominent, & designent per ipsam solùm digniores. Quia cum electio solum de illis fieri debeat secundùm ius, & rationem, si ipsi soli nominentur, aliis exclusis, nec istis fiet iniuria, nec electio debita libertate priuabitur. Aliorum tamen iudicio id relinquo. Solum dicam consuetudinem, quæ est in ordine nostro, scilicet quod Prouinciales non eligantur nisi ex propositis à Generali, nec Priores locales, nisi ex propositis à Prouinciali, fundari tum in decretis capitulorum Generalium, præsertim S.Martini de montibus, anno 1564. & S. Mariæ Transpontinæ, anno 1580. tum etiam in eo quod religio semper intendit vt probiores eligantur, ad quem finem consequendum prædicta coarctatio, scilicet ad prædictos probiores, & magis reformatos in ordine introduci cœpit. Quod animaduertendum duxi propter quosdam qui causam prædictæ coarctationis nescientes, eam improbare non dubitant. Est etiam de hac re pro Prouincialium electione manifestum decretum, id præcipiens in Capitulo Generali Paduano, anno 1532. quod etsi tantum dicatur duraturum vsque ad Capitulum Generale proximum futurum, in eo tamen ratificatur idem decretum etiam vsque ad aliud Capitulum proximè futurum; in quo (quod fuit Venetum anno 1548.) sine determinatione temporis admittitur hoc decretum cum aliis duorum præcedentium Capitulorum. Nec obstat declaratio quædam Sac. Congregationis, quæ communiter circumfertur, & quam refert Sigismundus *de elect. in addit. ad dub.*52. *n.*5. in qua cùm propositum esset dubium, *An stante libertate electionis, liceat Prælato Superiori proponere duos, vel tres, ex quibus necessariò vnus eligatur?* S.Congregatio respondit *Non licere.* Hæc inquam declaratio non obstat dictis. Tum quia non constat esse authenticam, aut subscriptam ab Eminentiss. Cardinali Præfecto, & Secretario Congregationis, quod est necessarium, vt similibus declarationibus fides adhibeatur, vt decreuit ipsa Sac.Congregatio in declaratione authentica 2. Augusti 1631. & Romæ impressa, quam refero 3. *tomo, verbo Sacra Congregatio, num.* 10. Tum etiam quia esto authentica sit, per ipsam non videtur reprobari dicta coarctatio, nisi quando fit ad libitum Prælati superioris, vt patet ex illo verbo *Prælato Superiori*, non quando fieret ex lege, vel Constitutione Religionis, in quam Religiosi consenserint, prout contingit in Ordine nostro, cum in dicta decreta Capitulorum Generalium non solum consenserint nostri Religiosi ratione consuetudinis, sed etiam quia edita sunt à Diffinitoribus Capitulorum Generalium, qui ab ipsis Religiosis proximè, vel remotè electi habent authoritatem faciendi quidquid ipsi facere possent. Vnde Sigismundus relatus hoc approbare videtur in simili casu. Vide ipsum eo *n.*5. & Sanchez *lib.* 4. *de matrim. disp.*12. *num.*10.

Suffragium semel datum potest reuocari, si non sit purificatum, aut cum aliis permixtum. Colligitur à contrario *ex cap.publicat.scrutin. de elect.* Miranda *in Man. tom.*2. *q.*23. *art.*24. Non est autem causa sufficiens huius mutationis, quod vnus electorum dicat, se de nouo sciuisse vitium, vel defectum personæ electæ, aliàs posset quilibet ex malitia electiones omnes inquietare, vel prolongare: Laur. de Peitinis *tom.*1.*de subdito*, *q.*1.*de obedient.c.*31.§.6. 22

Religiosus Canonicè electus ad aliquod officium multò melius facit assentiendo, quàm dissentiendo, regulariter loquendo. Quia eo ipso, quod est Canonicè electus, debet credere electionem esse iuxta voluntatem Dei. Si tamen indignum se, & insufficientem reputet, renunciare potest electioni, non tamen pertinaciter. Ita D.Thom. *Quodlib.*5.*art.*23. ex mente S. Gregorij Papæ *in Pastorali.* Si verò per obedientiam cogitur, aut secundum dictamen suæ conscientiæ credit quis quod si non acceptat electionem, dispendium aliquod Religioni, vel Conuentui immineat, tenetur acceptare. Rodr. *tom.*2.*q.*55.*art.*1. Etiamsi credat futurum, vt sæpius peccet, dummodo id non intendat, & procuret placere semper Deo. Valentia *tom.*3.*disp.*10. *q.*3.*punct.*3.*assert.*6. 23

Ex Clemente VIII. in Decretis pro reformatione Regularium approbatis à S. Congregatione iussu Sancti Domini Nostri Vrbani Octaui, sic habetur contra Religiosos ambitiosè pro se, vel pro aliis vota, vel suffragia procurantes. *Vt omnis officiorum ambitus* 24

occasio

occasio praecludatur, caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, seu suffragiorum procuratione, tam pro se ipsis, quam pro aliis, tum in capitulis locorum, tum in caeteris, praesertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, seu alibi. Quicumque secus fecerint, praeter alias poenas, & censuras hactenus contra huiusmodi ambientes inflictas, quas in suo robore permanere volumus, in poenam priuationis officiorum, quae obtinent, eo ipso incidant, & ad futura quaecumque pariter inhabiles habeantur, super quo cum eis dispensari à nemine possit, nisi à Nobis, vel successoribus nostris, & pro qualitate culparum grauius etiam plectantur. Porro supradictas omnes poenas ad complices, ac simpliciter scientes, & non reuelantes extendimus. Per haec tamen non tollitur quominus electores possint procurare, quod dignitates dentur dignis, & indigni excludantur. Quia Pontifex solum intendit prohibere *Officiorum ambitus*, vt patet in primis verbis huius Decreti. Nauarrus *lib. 5. Consil. de excommunic. consil. 20. num. 6.* Peirinis *tom. 1. de Subdito, quaest. 2. de paupert. cap. 2. §. 11.* Nec etiam tollitur per hoc Decretum, quod iidem electores possint secum de qualitatibus eligendorum tractare, etiam vitia manifestando, virtutesve ostendendo, seruata tamen iustitia, charitate, veritate, & cum recta intentione, scilicet, quod dignior caeteris praeferatur. Tum quia hoc est conforme iuri naturali, & vsui omnium etiam piorum, & necessarium, vt electores nouerint virtutes, & vitia eligendorum. Rodriguez *tom. 2. qq Regular. quaest. 56. artic. 1.* Neque hoc prohibent Summi Pontifices, & aliquarum Religionum Constitutiones poenas taxantes contra subornatores in electionibus: intelligi enim solum debent contra illos qui precibus, vel donis suadent aliis, vt dent vocem quibusdam ob finem prauum, vel iniustè, mentiendo vitia, vel virtutes eligendorum. Rodrig. *tom 2. quaest. 56. art. 1.*

25 Non possunt eligi in Praelatos Religionum nisi expressè in illa professi. Ita Sylu. *verb. Electio 1. quaest. 13.* Vide dicenda *cap. 18. num. 5.* Sunt etiam incapaces vt eligantur, primò infames, seu notoriè praui. Quia hoc est valde indecens, & repugnans tali muneri. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 3. num. 28.* Secundò excommunicati excommunicatione maiori. Excommunicati enim excommunicatione minori electio non est ipso facto nulla, sed potest annullari. Tertiò suspensi, vel interdicti, aut qui interdictum non seruauerunt. Quartò, qui non fuerint legitimè nati (iuxta dicenda *in hoc cap. num. 38. & cap. 18. num. 7.*) aut debitae aetatis, vel sufficientis litteraturae. Quintò irregulares; cùm enim irregularitas sit inhabilitas quaedam ad Ordines, & munus Praelati requirat ordines, ideo consequenter est impedimentum ad Ecclesiasticam praelationem. Suarez *vt suprà, num. 24.* Esse verò aliquem descendentem ex radice infecta macula Haeresis, Apostasiae, vel Iudaismi, aut alterius sectae damnatae, non est impedimentum, ex vi iuris communis, ad praelaturas. Suarez *vt supra num. 28.* Sextò qui semel propter vitium personae fuerunt reprobati, *cap. super eo, de elect.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de subdito, quaest. 1. de obedient. cap. 31.* Accusati verò de aliquo delicto, nec infamati, non sunt incapaces electionis. Alias esset in potestate vnius maleuoli meritissimos viros à dignitatibus excludere. Nauarrus *lib. 5. consil. de accusat. cons. 6.* Licet oppositum videatur haberi *ex cap. omnipotens Deus, extra de accusat.* Franciscus Aretin. *in practic. crim. cap. 2. de examin. Reor.* Pro his, & aliis Syuester *verb. Elect. 1. quaest. 14.* Miranda *in Manuali Praelat. quaest. 23. art. 11.*

26 Non obstantibus Constitutionibus aliquarum Religionum, quibus cauetur ne aliquis assumatur ad aliquod Officium, nisi post determinatum tempus, v. g. triennium, vel sexennium, si pauci dies defecerint, v. g. viginti, aut viginti quinque, poterit nihilominus eligi ad tale officium. Ratio est, quia paruum istud tempus pro nullo reputatur. Nauarr. *lib. 1. consil. de aetat. & qualit. cons. 7.* Rodrig *2. tom. qq Regul. q. 52. art. 12.*

Procurantes officia in Religionibus mediis fauoribus saecularium, aut aliorum extra Religionem, incidunt in censuras, & poenas assignatas a nobis suprà *cap. 10. num. 17.* Si verò contingeret, quod Religiosus impetrasset à saeculari aliquo, vel extraneo litteras fauorabiles pro consequendis Officiis, vel dignitatibus, &c. in Religione, postea verò poenitentia ductus, vel alio motiuo illas non dedisset, vel ipsae interceptae essent, ita vt ad manus Praelatorum non venissent, non incurreret praedictas poenas, aut censuras, cum tales litterae effectum suum sortitae non fuissent. Nauarr. *lib. 5. consil. de Sent. excommun. consil. 19. num. 2.* Peirinis *tom. 1. de subdito, quaest. 2. de paupertat. cap. 2. §. 10.* 27

Religiosi simoniam committunt in electionibus, si dant temporale aliquod munus, vel à manu, vel à lingua, vel ab obsequio pro consequendis dignitatibus Ecclesiasticis, v. g. Abbatia, Prioratu, Prouincialatu, Generalatu, Vicariatu, Diffinitoriatu, seu etiam licentia confessiones audiendi, praedicandi, Ordines recipiendi, seu à casibus reseruatis absoluendi, &c. Ratio est, tum *ex cap. non satis, & in cap. mandato, de simonia, & in c. 2. §. Prioratus, de Stat. Monachor. & ex cap. quàm pio 1. quaest. 2.* Tum etiam, quia semper dare aliquid temporale pro spirituali, simoniacum est. Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. cap. 54. num. 3.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de subdito, quaest. 1. de obed. cap. 31. §. 9.* Qui etiam extendunt hoc ad illos, qui dant aliquod ex praedictis muneribus pro consequendo officio Sacristae, vel Procuratoris ordinis. Habetur hoc expressè *in cap. Saluator 1. quaest. 3.* Bonacina *de Simonia quaest. 5. num. 7.* Similiter dans pecuniam, seu aliquid ex assignatis pro obtinenda voce, seu suffragio alterius in electionibus, committit Simoniam. Quia est datio rei temporalis pro spirituali. Peirinis vt sup. Similiter si pro suffragio ferendo beneficium aliquod, vel res spiritualis promittatur, electio secuta est Simoniaca, propter eandem rationem. Azor. *tom. 3. Instit. Moral. lib. 12. cap. 7. q. 1.* Praeterea si alius dedit pecuniam, sciente illo cui officium procurabatur, & non contradicente, electio est Simoniaca, propter eandem rationem, secus si contradixit, & repugnauit. Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4 cap. 57. à num. 28.* 28

Similiter committunt Simoniam Religiosi in electionibus, si conuentionem, vel pactum faciant, quod vnus suffragetur vni in vna electione, & alter suffragabitur in alia. Vt si dicant, si dederis mihi, vel aliis tuum votum, ego dabo tibi meum, vel amico tuo. Ratio est, quia huiusmodi pactiones in materia praelatiarum regularium semper continent labem simoniacam, cùm sit datio rei spiritualis pro alia re spirituali, vel onere ad illam, vt habetur *ex cap. Quàm pio 1. quaest. 2. & c. cum pridem, & cap. pacta, de pactis, & cap. praeterea 1. de transactionibus, & cap. tua nos, de Simonia, & cap. quaesitum, de rerum permutatione.* Nauarr. *in Summa c. 23. num. 100.* Reginald. *in Praxi lib. 23. n. 244.* Vnde in electionibus regularium maximè cauendum est religiosis, ne in simile barathrum perditionis, animas miserè illaqueando, cadere permittant. Vide Dianam *tractatu 2. de dubiis Regularium, resol. 125.* 29

Praeterea in electionibus Regularium Simonia committitur, si aliquis priuatus iure eligendi det aliquod munus alteri, ne accusetur. Quia simonia non solum committitur dando temporale pro spirituali, sed etiam pro omissione rei spiritualis. Graffis *1. part. decis. lib. 2. cap. 96. num. 52.* Laur. de Peirinis *tom. 1. de subdito,* 30

*subdito, quaest.*1. *de obed.cap.*31.§.9. Addens benè, & propter eandem rationem, etiam esse simoniacum qui dat pecuniam alteri, ne consentiat in aliqua electione, seu ne suffragetur alicui digno, aut ne repugnet iustè alicui electioni. Azor. *tom.*3. *Instit.moral.lib.*12.*cap.*7. *quaest.*1. Vnde si duo essent electi in aliquod officium, non posset eorum alter dare alij pecuniam, vel promittere, aut dare illi aliquod officium, vt desistat à lite, quam iustè prosequi poterat, absque labe simoniæ, propter eandem rationem. Laurent. de Peyrinis *vt suprà.*

31 Licitum tamen est, nec simoniacum offerre pecuniam, vel aliquod munus, non solùm vt non eligatur indignus, sed etiam vt eligatur dignus in communi, in casu quo electores essent determinati eligere indignum. August.Barbosa *de offic. Paroch. cap.*2.*n.*107. Ratio est, quia hoc non est dare pecuniam, vel munus temporale pro re spirituali, sed redimere vexationem, quæ fit Monasterio, vel Religioni, si illi præficiatur indignus. Sotus 9. *de Iustit. quaest.*6. *art.*1. *ad* 2. Valentia *tom.*3. *disput.*6.*quaest.*16. *punct.*3.*vers.*4. Nec etiam committitur simonia tradendo pecuniam subordinanti, qui pecunia, vel importunis precibus corrumpit electores, ne me eligant. Non enim datur pecunia, vt me eligant, sed ne mihi damnum inferatur, aut ne corrumpantur electores. Lessius *lib.*2. *cap.*35. *dub.*18. *num.*108. Bonacina *de simon. quaest.*6. *punct.*5.*num.*6. Idem dicitur, si aliqui electores iniustè electionem impedirent, ne fieret, posset enim illis pecunia offerri in redemptionem vexationis, quam patitur Ecclesia non habens pastorem. Suarez *tom.* 1. *de Relig.lib.*4.*cap.*50. Lessius 2. *de iustit.c.*35. *dub.*19. Similiter non est simonia dare pecuniam, vel aliquod munus, vt restituatur officium illi, qui iniustè fuit ipso priuatus, vel vt non infametur iniustè aliquis electorum, aut illi inferatur aliqua iniuria. Quia hoc solùm est redimere vexationem. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de subdito, q.*14. *de obed. c.*31.§.9. Addens hoc esse verum solùm quando cui datur pecunia, non habet votum in electione, quia si illud habet, iam pecunia consequenter daretur pro voto.

32 De permutationibus, aut commutationibus officiorum Ordinis, dicendum est sicut de permutationibus, aut commutationibus beneficiorum Ecclesiasticorum, quod scilicet tales permutationes non sunt simoniacæ stando in iure diuino, bene tamen iure Ecclesiastico, nisi fiant authoritate superioris. Ratio totius conclusionis est, quia quamvis huiusmodi officia non sint propriè beneficia Ecclesiastica, cum non habeant adiunctam vtilitatem redituum Ecclesiasticorum, sunt tamen quasi beneficia, & res spirituales, importantes scilicet spiritualem iurisdictionem in subditos; vnde eodem modo, ac de beneficiis, de illis philosophandum est. Ratio etiam primæ partis est, quia stando in solo iure diuino, simonia solùm committitur dando temporale pro spirituali, non verò commutando spirituale pro spirituali. S. Thom. *in c.*10. *Matt. & in* 4. *dist.*25. *q.*3.*art.*3. *ad* 8. Ratio secundæ sumitur ex *cap. quaesitum cum olim, de rer. permut.cap.Maioribus,de praeb.cap.vlt. de pact.* Vbi huiusmodi commutationes prohibentur. Ratio verò tertiæ partis est decisio, *cap. cum vniuersorum de rer. permut.* vbi authoritas Superioris ad huiusmodi commutationes exigitur. Pro his autem à simili de beneficiorum commutationibus, & aliis concernentibus. Vide Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.*4. *de simon, cap.*30.31. *&* 32.

33 Circa pœnas simoniacorum dicendum est, quod omnis electio, prouisio, nominatio, & confirmatio simoniacè facta, est ipso iure nulla ante omnem iudicis sententiam, etiam declaratoriam, nullumque ius, vel effectum confert; & qui sic electus est, tenetur in conscientia Prælaturam renunciare, nec ante renunciationem potest absolui. Ratio est, quia ita deciditur in Extrauag. *Cum detestabile, quae est* 2. *de simonia.* Suar.*tom.*1. *de Relig.lib.*4.*c.*57. Less.2. *de iustit.cap.*35. *dub.*15. Et hoc, etiamsi simonia sit occulta, vt habetur ex eadem Extrauag. *& ex cap. Matth. de simon.* Suar. *vt sup. n.*27. Hoc etiam, siue simonia sit commissa ab eodem, qui dignitatem obtinuit, siue ab aliis, ipso etiam nesciente, facta tamen in fauorem ipsius, vt habetur *in cap. nobis, & cap. sicut tuis, de simonia.* Suar. *vt sup. num.*35. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de subdito, q.*1. *de obed. c.*31. Secus verò dicendum est, si pecunia sit data ab inimico in odium eligendi. Iidem Authores. Deinde, qui recipit simoniacè Ecclesiasticam dignitatem, licet non sit priuatus ipso facto aliis dignitatibus ritè acquisitis, sed expectanda sit iudicis sententia condemnatoria, cum id nullo iure habeatur, est tamen inhabilis ipso iure ad eam, & quascumque alias dignitates obtinendas, propter Bullam Pij V. *Cum primum, tom.*2. *Bull.* Azor. *tom.*3. *instit. moral. lib.*12.*c.*21. Peyrin. *vt sup.* Præterea per simoniam incursam in officiis Religionum, quæ sunt officia Ecclesiastica, & quasi beneficia, vel illis similia, vt sunt Prioratus, Prouincialatus, Generalatus, &c. incurritur excommunicatio maiòr Papæ reseruata. Per Extrauag. Pauli II. confirmatam à Pio V. in Bulla adducta, Rodrig. *tom. qq. Regul.q.*10.*art.*13.Suar.*loc cit. c.*57.*n* 47. Aliqui tamen hoc negant, eo quod ista officia non veniunt nomine beneficij, propter dicta *n.*32.Nauar. *in Man.c.*23.*n.*111. Azor. *vt sup.* Vide tamen Dianam 4. *p. tract.*4. *resol.*156. & Ioannem Mariam Nouarium *in lucerna Regularium, verbo Generalis, & Generalatus, n.* 10. ac dicenda 4. *tom. verbo Simonia.* Est etiam contra obtinentes dignitates per simoniam in iure posita pœna infamiæ, ex *cap. sanè* 15. *q.*3. *& cap. si quis praebendas* 1. *q.*3. Azor. *tom.*3. *Instit.Moral.lib.*12. *cap.*21. *q.*7. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de subdito, quaest.*1. *de obed. c.*31.§.9. Aduertens hanc pœnam non incurri ipso facto, sed per solam iudicis condemnationem. An verò possint Prælati Regulares absoluere suos subditos à pœnis contractis ob simoniam, constabit ex dicendis *c.*18. *num.*39. Vide Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*20. *art.*13. Suar. *tom.*3. *de Relig.lib.*4.*cap.vlt. n.*4. Solùm est aduertendum, quod qui fictam, & deceptoriam simoniam committunt, (v. g. si quis promittat temporale pro spirituali sine animo adimplendi promissum) cum non sint verè simoniaci, non sunt dictis pœnis obnoxij. Sotus *lib.*9. *de iustit. & iur. q.*8. *art.*1. Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.*6. *dub.*1.*concl.*3. Pro pœnis autem, quas incurrunt mediatores simoniacæ electionis, vide Azor *tom.*3. *Instit. Moral. lib.* 12. *cap.*24. *quaest.*1. Nauar. *lib.*5. *consil. de Simon. consil.* 98.

Præsidentes electionibus Regularium debent iuxta Instituta suarum religionum procedere. Non possunt autem priuare Religiosos Capitulares voce actiua, vel passiua, sine eo, quod prius citentur, ipsisque detur copia eorum, quæ contra ipsos sunt fulminata, vt possint se defendere. Quia nemo potest condemnari inauditus, & defensiones sunt de iure naturali. Rodriguez *tom.*2. *q.*51. *art.*11. Miranda *tom.*2. *Manualis, quaest.*22. Quod adeò verum est, vt etiamsi dicatur in commissione Præsidentium, vt possint priuare Religiosos Capitulares voce actiua, vel passiua, non possint id facere, nisi modo dicto. Quia tales commissiones semper debent intelligi seruato iuris ordine. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de subdito, q.*1. *de obed. c.*31. §. 10. Vnde Patres Capitulares, Præsidentibus non procedentibus iuris ordine seruato, non tenentur obedire. Rodriguez, & Peyrinis citati. Qui etiam adiungunt, quod si maior pars Capituli nolit Præsidenti obedire propter eius iniustitiam in procedendo, potest 34

potest ad electionem procedere sine ipso. Vide dicenda *tom.2.c.12. à n.21.*

In quacumque electione necessaria est confirmatio Superioris, *ex cap. auaritia, de elect. lib.6.* Syluest.
35 *verb. Confirmatio.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8.lib.2. c.5.* Generales tamen plurium Religionum ex multis priuilegiis illis concessis, eo ipso, quod sunt electi, sunt à Sede Apostolica confirmati. Vide Sixtum IV. in Bulla, *Dum attenta*, quæ est in speculo Ordinis *fol.87.* Vnde in Constitutionibus Carmelitarum *p.2.c.1.* sic dicitur de Generali. *Cuius electio cum suo solo consensu est confirmatio eo facto, vt in priuilegio Summorum Pontificum expresse continetur.* Casarub. *in compend.verb.electio,§.3.* Si autem electio est legitima, non potest Superior non confirmare illam, imò peccabit grauiter aliter faciendo. Quia canonicè electus habet ius vt confirmetur.

36 Electio omnis confirmanda est à proximo Superiore. Quia ita habetur expresse *cap. nihil, §. cæterum, de elect.* D.Anton.*3.p.tit.19.c.4.* Ante confirmationem electionis per electionem solùm acquiritur ius ad prælatiam, non autem exercitium. Nauar. *comm.2. de Regul. n.63.* Ad confirmatorem pertinet examinare personas, tam eligentium, quàm electionis, etiamsi nihil electo obiiciatur. Nauar.*lib.1.cons.de elect.cons.2.n.1.* Non licet confirmatori confirmare electum indignum. Quia cùm non sit idoneus tali officio, confirmatio redundaret in graue damnum Ecclesiæ. Ledesm. *2.p.summ. tract.7.c.2.* Peyrinis *de subdit.q.1. de obed. c.3. §.11.* Licet autem illi confirmare dignum, quem electores elegerunt, relicto digniori. Tum quia eo ipso, quod est electus, est iudicandus dignior; tum quia confirmatio est actus exterior, ac proinde debet conformari electioni digni, quæ in foro exteriori valida est. Salon.*2.2. q.63.art.2.controu.3.* Bañez *dub.3. ad 7.* Electus ad aliquam dignitatem, si ante confirmationem administret, est ipso facto priuatus iure acquisito per electionem, vt habetur *in cap.auaritiæ, de elect. in 6. & cap. qualiter, eod. tit.* Graff.*tom.2.cons.lib.1.de elect. cons.2. n.3.* Si confirmatori proponantur duo, vel tres, tenetur digniorem confirmare, quia tunc electoris, & confirmatoris vicem gerit. Rodrig.*in sum.tom.1.c.106.* Salon.*2.2.q.63 art.2.controu.3.* Confirmatur, sciens per scientiam habitam in Confessione Sacramentali aliquem esse indignum, si nihil aliud obstet, debet illum confirmare. Quia cum confirmatio sit actus exterior, debet in eo procedere secundùm allegata, & probata. Laurent. de Peyrinis *tom.1.de subdit.q.1.de obed.c.31. §. 10.* Non potest electus confirmatorem iniustè confirmare renuentem pecunia emollire, quia talis confirmatio est quid spirituale. Azor.*tom.3.Inst.moral.lib.12. c.7.* Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.c.50. n.29.* Licet aliqui de hoc dubitare videantur. Maior *in 4. d.25.q.5. ad 2.* Vide *tom.1.c.12. à n.39.*

37 Eligentes aliquem ad aliquod officium, seu dignitatem vnanimi consensu, non possunt deinde se electioni opponere, nisi causis legitimis postea emergentibus. Habetur expresse *in cap.nulli, de election. in 6.* Opponentes autem, seu appellantes contra aliquem electum, vel eligendum, seu formam electionis, vel etiam contra electores, debent in litteris appellationem, seu oppositionem continentibus exprimere singula, quæ intendunt obiicere, sub iuramento. Ita habetur expresse *in cap. vt circa, de elect. in 6.* Laurentius de Peyrinis *tom.1. de subdito, quæst.1. de obedient. cap.31. §. vltim.*

38 Si contingat illegitimum, quantumvis occultum, eligi in Prælatum, nullo modo potest acceptare prælaturam, sed vel procurare dispensationem, vel declarare suum defectum, si sine præiudicio suæ, aut alterius famæ id facere potest. Talis enim electio in persona illius facta, est ipso iure nulla, *cap. Innotuit, de elect.* Sorb. *in compend. verb. dispensatio, vers. Ideo Iulius I.* Rodrig.*tom.1.q.13.art.5.* Si autem talis cogatur acceptare Prælationem, & ipse restiterit quantum potuerit, nec possit sine sua, aut suorum infamia dispensationem petere, poterit illam acceptare: nam ius conseruandi famam est naturale, quod iuri positiuo non habendi Prælatum illegitimum præponderare debet. Rodrig. *vt sup.* Laur.de Peyrinis *tom.1.priuil.Minim.const.1. Iulij II. §.29. n.100.*

Regulares pœnitentiati à sancto Officio Inquisitionis, *etiamsi pœnitentiæ tempus expleuerint, vel gratiam receperint, sunt inhabiles eo ipso ad omnes gradus, & officia suæ Religionis*, exceptis illis, quibus salutares pœnitentiæ impositæ fuerint, & illos promouentes incurrunt etiam *ipso facto in priuationem suorum officiorum, ac præterea vocis actiuæ, & passiuæ*, iuxta decretum SS.D.N. Vrbani VIII. anno 1626. vbi etiam adiungitur, *tam prædictos pœnitentiatos, quàm illos promouentes, non posse rehabilitari nisi ab eodem S. D. N. vel ab eadem Sacra Congregatione* (scilicet S. Inquisitionis) *coram Sanctitate sua habenda.* Laurent. de Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in constit. 9. Pauli V. n.29.* Pœnitentiæ salutares dicuntur illæ, quæ extraiudicialiter, & priuatim infliguntur, vt sunt ieiunia, disciplinæ, orationes, &c. Laurentius de Peyrinis *ibidem.* Idem credo de aliquibus reprehensionibus, admonitionibus, seu etiam correctionibus, quæ dari solent aliquibus in hoc S. Tribunali. Declaratum autem est sæpius vt audiui (imò vidi declarationem eiusdem S.Congregationis 22. Decembris 1632.) pœnas prædictas in hoc decreto non incurri ab iis Regularibus, qui ante illud pœnitentiati sunt à sancto Officio, sed ab iis qui postea. 39

Plura præterea in Sacris Congregationibus Eminentissimorum Patrum in dies statuuntur circa electiones Regularium ritè & legitimè celebrandas, quorum aliqua quæ videre potui, hic adiungam. Primo pro 17. Iulij de anno 1647. prouidit Sacra Congregatio Episcoporum & Regularium, vt quidam Religiosi qui vocales Capituli cuiusdam vi & violentia coegerant ad suffragandum pro aliquibus, & qui temerè ad electiones processerant, à censuris & pœnis incursis absoluerentur congrua pœnitentia illis imposita per Præsidem talis Capituli. Et de anno 1637. pro 25. Augusti quidam etiam Religiosi subornatores in quodam Capitulo ab illa obtinuerunt facultatem vt absoluerentur. Ac de anno 1648. pro 5. Martij habilitati sunt ad vocem passiuam quidam non habentes completè tempus professionis à Constitutionibus Ordinis requisitum. 40

Quia tamen materia huius Capitis difficilis valde in praxi est, & circa illam plures difficultates quotidie insurgunt, operæpretium duxi resolutiones casuum quorumdam de eadem materia hic adiungere, vel ad maius ipsius complementum. 41

DVBIVM PRIMVM.

An electiones per compromissum admitti possint inter Regulares.

RESPONSIO.

PRæmittendum, quod licet olim diuersi modi electionum haberentur, quos refert Gregor. Tolosan. *in tit. de elect. cap. 2. à num. 10.* nihilominus quia propter illos multa impedimenta & pericula oriebantur, idcirco generali Concilio Lateranensi *magno* vocato sub Innocentio tertio Pontifice maximo tres tantum modi electionis pro Ecclesiis viduatis prouidendis de Prælatis approbantur, aliis reiectis, vt patet *in cap. Quia propter, de elect.* vbi sic ad verbum: *Quia propter diuersas electionum formas quas quidam* 41

quidam inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent Ecclesiis viduatis, statuimus vt cum electio fuerit celebranda præsentibus omnibus qui debent & volunt & possunt commodè interesse, assumantur tres de collegio fide digni, qui secretè & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior & sanior pars Capituli consentit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesiæ viduatæ prouideant de pastore, aliter electio facta non valeat, nisi fortè communiter esset ab omnibus per inspirationem absque vitio celebrata. Qui verò contra præscriptas formas eligere attentarint, eligendi ea vice potestate priuentur.

45 Cùm autem Concilium in hoc Capite præscribat formam seruandam in electionibus Prælatorum pro prouisione Ecclesiarum viduatarum, ideo seruanda est non solùm in electionibus Episcoporum, de quibus expressè loquitur, sed etiam aliorum Prælatorum habentium iurisdictionem quasi Episcopalem, vt tenent ibi Doctores & S. Rota sæpius determinauit, præsertim *decis. 5. in princ. iuncto n. 2. de elect. in nou. & decis. 649. num. 4.* apud Seraphinum, & in causa *Metensi Monasterij* 1621. & in *Treuerensi Abbatiæ S. Maximini* 20. Nouembris 1624. & 24. Ianuarij 1625. coram Coccino, & aliis sæpiùs.

46 Quin etiam debet obseruari eadem forma in electione Prælatorum Regularium etiam Mendicantium. Quia etsi soli Episcopi sint sponsi Ecclesiarum, *cap. sicut 21. quæst. 2.* electiones tamen Prælatorum Regularium electionibus Episcoporum comparantur, *cap. Cupientes, eod. tit. lib 6.* Syluester *in sum. verb. electio 2. num. 2. vers. Præterea,* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 2. cap. 38. num. 84.* Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 1.* Lanorius *tit. 4. cap. 19. num. 5.* Barbosa *de iure Eccles. lib. 1. cap. 19. num. 150. & seqq.* Vnde in electionibus Prælatorum Regularium obseruari debere hanc formam resoluunt Glossa *in d. cap. Quia propter*, vbi Abbas *num. 7. & 8.* Rota *d. decis. 5. & in d. Metensi monasterij*, Tambur. *de Iure Abbat. tom. 1. disput. 5. quæst. 5. & communiter Doctores.*

47 Omissa ergo electione per inspirationem & per scrutinium, quia prior ferè non est in vsu, & de posteriori plura dico *tom. 3.* verbo electio quoad Regulares, & aliis locis ibi citatis, solùm de electione per Compromissum hîc agendum, quæ sic definiri potest:
48 *Est modus electionis, per quem Capitulum facultatem eligendi Prælatum aliis viris idoneis committit:* Ita enim colligitur ex verbis relatis *ex c. Quia propter*, & est consentaneum Iuri ciuili, *l. Item eorum, §. si deuotiones, ff. quod cuiusque Vniuersitatis*, vbi Iurisconsultus Paulus inquit, *Parui refert an ipse Ordo elegerit, an is cui Ordo negotium dedit.* Et hîc habet locum regula communiter tradita, *subrogatum imitatur naturam eius in cuius locum subrogatur.* Layman *in qq. Canon. de Prælat elect c 8. q. 83. & 85.*

49 Est autem duplex modus huiusmodi Compromissi. Primus est *absolutus*, secundus *limitatus*. Absolutus modus compromissi est, quando omnis eligendi potestas in Compromissarios transfertur, ita vt quemcumque idoneum, etiamsi de gremio Ecclesiæ non sit, eligere possint, dummodo Capax & idoneus sit. *Limitatus* est cùm compromissariis traditur facultas determinata, vt vnus solum ex Capitularibus eligatur, aut vt vnus eligatur qui non sit ex compromissariis, vel vt is eligatur in quem secretò exquisitis voluntatibus singulorum Capitularium maior & sanior eorum pars consenserit. Ita colligitur ex *cap. Cum in iure, & cap. Cum in veteri, cap. Causam quæ, cap. In causis, cap. Cum dilectus, de elect. cap. si cui, & cap. Cùm expediat, eod. tit. in 6.* Sigismundus *de Bononia de elect. Prælat. dub. 2. n. 8.* post plures alios, Layman *suprà, q. 85.* qui cæteris aliis enucleatiùs rem explicat.

Post hæc autem S. Conc. Trident. *sess. 25. cap 6. de Regular.* electiones ipsorum ita in posterum fieri decernit: *In electione superiorum quorumcumque Abbatum temporalium, & aliorum officialium ac Generalium, & Abbatissarum, atque aliarum Præpositarum, quo omnia rectè, & sine vlla fraude fiant, in primis S. Synodus præcipit omnes supradictas eligi debere per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina numquam publicentur. Nec in posterum liceat Abbates, Prouinciales, Priores, aut alios titulares quoscumque ad effectum electionis faciendæ constituere, aut voces & suffragia absentium supplere. Si verò contra huius decreti constitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita sit. Et is qui ad hunc effectum se in Prælatum creari permiserit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis existat, facultatesque super his concessæ eo ipso abrogatæ censeantur, & si in posterum aliæ concedantur, tanquam subreptitiæ habeantur.* 50

Ex hoc autem decreto Concilij non leuis insurgit difficultas, an videlicet per illud sit reuocata illa decretalis *cap. Quia propter*, itaut nullatenus liceat Regularibus vti alio modo electionis, nisi solùm per scrutinium, in quo solo seruari potest secretum à Concilio requisitum, non autem per modum compromissi, seu inspirationis, in quibus non potest seruari. Et quidem priorem partem tenere videntur Nicolaus Garzia *de benef. part. 5. cap. 4. n. 204.* Castellinus *de elect. cap. 7. n. 7.* & alij. Posteriorem autem partem tenent Rodrig. *in sum. p. 1. tit. de elect. c. 102. n. 2.* Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 23. art. 4.* in fine; quos sequor *sup. n. 11.* Adhærent etiam Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. disp. 5. q. 5. n. 9.* Moronus *in responsi 72. n. 8.* Sanctorus *super statut. Minor. c. 8 stat. 2.* Pellizarius *in Manual. Regul. tom. 2. tract. 9. c. 2. sect. 1. n. 4.* & Rota *in Metensi Monasterij*, 5. Iulij 1621. coram Coccino in fin. referens Rodrig. Zerolam & Azorium, ac supponitur in alia *Treuerensi Abbatiæ S. Maximini*, 24. Ianuarij 1625. coram eodem. 51

Nec pro priori sententia affirmante per Concilium Tridentinum reuocatam esse talem Decretalem, facit declaratio quædam S. Congregationis, quam referunt Garzia & alij Authores relati, & in qua cum quæsitum esset ab eadem S. Congregatione, si in electione Prælatorum Regularium procedi potest alia via quam per scrutinium, vtpote per viam compromissi, aut inspirationis, aut oportet procedere per viam scrutinij tantum, quo poterit satisfieri decreto Concilij, vt vota sint secreta: Congregatio censuit *electionem horum Prælatorum debere fieri tunc per vota secreta, vt se habent verba Concilij hoc capite.* Non solùm quia de hac declaratione non constat authenticè, sed etiam quia in ipsa nullatenus exprimitur quod sola electio per scrutinium sit valida inter Regulares, non autem per compromissum. Et maximè quia hæc declaratio solùm videtur esse pro Religionibus quæ secundum suas constitutiones obseruare debent formam per modum scrutinij, non autem de aliis id non habentibus, neque stando in iure communi canonico, iuxta dicenda inferiùs. 52

Minus obstat Bulla Clementis VIII. quæ incipit *Decet Romanum Pontificem*, in Bullario *n. 33. §. 5.* vbi forma per scrutinium in electionibus præscribitur Regularibus. Quia ibi solùm est sermo de Religione Tertij Ordinis S. Francisci, non verò de aliis, vnde sine claro fundamento ad alias extenditur. 53

His præiactis, primò dicendum, quod stando in iure communi Canonico, licita & valida est electio per modum compromissi, siue absoluti, siue limitati, iuxta dicta in superioribus. In hoc conueniunt Rotæ 54

 decisiones,

decisiones, & authores relati propter auctoritatem Concilij Lateranensis, ex quo desumpta est Decretalis illa *c. Quia propter.* Et quia in isto modo electionis saluatur libertas, seu consensus eligentium, quæ est de essentia electionis, & omnia alia quæ de iure naturali, aut diuino ad electionem sunt requisita.

55 Neque obstat si dicatur non posse in illa obseruari secretum à Conc. Trid. requisitum verbis superius relatis. Hoc enim non subsistit, quia potest obseruari à Compromissariis, ita scilicet vt eligentes iuxta commissionem sibi factam debeant procedere per vota secreta, itavt *nomina eligentium nunquam publicentur,* provt Concilium voluit. Sic fermè Sigismundus de Bononia *sup. dub.* 31. *num.* 14. hoc sensu explicans declarationem S. Congregationis superiùs relatam. Quamuis autem solùm ibi loquatur de compromisso absoluto, nihilominus *dub.* 2. *n.* 12. loquens de compromisso limitato, idem videtur sentire. Colligitur etiam ex *c. si cui, de elect. in* 6. & Rota *in d. Metensi,* §. *Et quamuis.*

56 Circa hanc autem formam eligendi per compromissum pro illis Religionibus, in quibus admittitur, vel admitti potest, aliqua animaduertenda. Primò non valere compromissum factum à Capitularibus, vno illorum dissentiente. Quia agitur de interesse singulorum, & in re communi potior est conditio prohibentis, *cap. in re*, iuncta Glossa *in fin. cas. de reg. Iur. in* 6. Panormitan. Butr. Biaxius, Felynus, Lamberrinus, & alij quos refert & sequitur Sigismundus *de elect. dub.* 21. *num.* 3. & Samuellius *de elect. tract.* 1. *disp.* 3. *controu.* 3. & 4. An verò etiam id procedat non solum in compromisso absoluto, sed in limitato, tra-

57 ctant iidem Sigismundus & Samuellius. Secundò nec valere compromissum factum ab vno ex Capitularibus tantùm, aliis tacentibus propter timorem, vel reuerentiam superiorum, quibus non audent resistere. Tunc enim designatio Compromissariorum esset in-

58 uoluntaria, & ex metu. Felinus *suprà*, Sigismundus *eo dub.* 23. *n.* 3. Samuellius *sup. controu.* 7. *conclus.* 1. & 3. Tertiò nec valere compromissum si electores interrogati ab aliquo, videlicet Superiore, an velint compromittere suum votum, & in quem volunt compromittere, non habeant aliquod interuallum ad deliberandum super eo. Ita etiam Felynus, Sigismundus *n.* 4. Samuellius *conclus.* 4. & innuit Calderinus *in cap. Cùm in iure, n.* 15. *de elect.* Et ratio generalis tam pro hoc, quàm pro aliis casibus est, quia taciturnitas post interrogationem, non præmisso interuallo ad deliberandum, non habetur pro responsione. Innocent. *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Bald. *in l.* 2. §. *quid si actor, C. de iur. calum. & in c. Cum in veteri, num.* 1. & 2. vbi quoque Innocent. *num.* 5. Hostiensis *n.* 5. Imola *n.* 5.

59 Butrius *n.* 7. 15. & 16. Panormitanus *n.* 7. *de elect.* Gonzales *super regul.* 8. *Cancel. glos.* 46. *n.* 40. & 45. Quartò generaliter loquendo in electione per compromissum, siue absolutum, siue limitatum, obseruanda est forma compromissi iuxta commissionem compromis-

60 sariis datam, *cap. Cum dilecta, de rescript. cap. Cum expediat, de elect. in* 6. & *l. diligenter, ff. mandat.* Sigismundus *suprà, dub.* 40. *n.* 5. vbi etiam quod ille compromissarius electionem pronunciabit qui à iure vel à consuetudine, vel ab aliis suis sociis compromissariis habuerit auctoritatem saltem tacitè ad id faciendum. Et ita dicere debet: *Ego N. compromissarius de consensu & voluntate compromissariorum meorum eligo, &c.* Miranda *tom.* 2. *Man. Prel. quæst.* 23. *art.. concl.* 2.

61 Rota in Treuerensi Abbatiæ relata *num.* 45. Quintò huiusmodi compromissarios posse esse vnum, duos, vel plures iuxta beneplacitum electorum, dummodo sint personæ idoneæ. Ratio, est quia *in d. cap. Quia propter*, solum dicitur quod *viris idoneis committatur* eligendi potestas, non determinando aliud. Panormitanus *cap. In causis, num.* 2. iuncto *cap. Cum in iure, & cap. Cum dilectus*, vbi Butrius *num.* 2. *de elect.* siue sint de collegio, siue non. Glossa *in d. cap. Quia propter, verb. iuris.* Panormitanus *in cap. Causam quæ*, vbi quoque Butrius *num.* 3. per illum textum, & per *cap. Cum inter, de election.* Biaxius *suprà, part.* 3. *cap.* 17. Sigismundus *sup. dub.* 21. Samuellius *disputat.* 3. *controuers.* 2. Nec est necesse quod sint de Collegio, sed possunt extra Collegium assumi, cum *in d. cap. Quia propter*, nihil de hoc dicatur, & extra Collegium poterunt esse viri idonei. Glossa *in d. cap. Quia propter, verb. viris.* Panormitanus, Butrius & alij, quos referunt & sequuntur Sigismundus & Samuellius *suprà.* Qui etiam addunt cum Panormitano *in cap. In causis, numero secundo*, posse Capitulum eligere compromissarios non solùm immediatè, sed etiam mediatè, id est non solùm posse Capitulum per se committere personis certis potestatem eligendi, sed etiam posse aliquos eligere per quos eligantur compromissarij, qui habeant potestatem eligendi vice Capituli.

Quomodo autem practicandum sit huiusmodi compromissum, sic habet Rota relata *in Treuerensi Abbatiæ* §. *Quantum attinet: Congregato Capitulo is qui habet in Capitulo primam vocem, vel alius de mandato Capituli, seu quiuis etiam sine mandato, Capitulo tamen non contradicente, requirit primò singulos sigillatim, an placeat procedere hac forma compromissi; & omnibus consentientibus, ita vt nullus omnino discrepet, debet requirere eos iterum, quibusnam personis, & per quem modum velint eis committere vices suas, & omnibus de personis concordantibus & de modo, tunc omnes simul, vel vnus nomine omnium in personas huiusmodi eligendas transferat potestatem. Si verò Capitulum nolit in compromissarios conuenire, possunt eo casu, vt citius ad concordiam deueniatur, vni vel pluribus, qui vice omnium eligant. compromissarios, committere vices suas. Ita Mandag. de election. part.* 1. *cap.* 39. *Compostel. in cap. Quia propter, num.* 26. *vers. Quæro modo, & ibi Bellamera in* §. *Vel saltem, num.* 7. *eod. tit. & de hoc debet confici publicum instrumentum. Specul. in tit. de election.* §. 2. *in princip. Bertach. de Episcop. part.* 1. *lib.* 3. *quæst.* 49. *num.* 93. *Idem Specul. in cap. de via Compromiss. num.* 4. *Et hoc casu quæstio est, vt per Bartolum in l. Institutio, num.* 3. *ff. de cond. inst. an duo sint conficienda Instrumenta, vt scilicet vnum contineat: Non eligimus quem tales compromissarij nominabunt; Eligimus illum quem tales compromissarij nominabunt. Tamen idem Bartolus concludit quòd licet de iure duo essent conficienda, de consuetudine contrarium seruatur.* Hæc Rota relata. 62

His tamen in suo robore permanentibus, nec vllo modo obstantibus, absolutè dicendum, quod quamuis illa in vim iuris communis loquendo de Religionibus illis, in quibus talis modus electionis per compromissum ex earum Constitutionibus non habetur, sed solùm per scrutinium, modus electionis Prælatorum solùm per scrutinium validus esse poterit, & nullatenus ille alius per compromissum. In hoc conueniunt communiter Doctores pro certo id supponentes, ita vt nullum viderim qui oppositum affirmare ausus fuerit. Expressè etiam id tenent Sigismundus *supr. dub.* 8. Samuellius *suprà disputat.* 1. *controuers.* 5. *conclus.* 2. his verbis: *Hodie electio Prælatorum Regularium per viam compromissi, & quasi inspirationis minimè celebrari potest, aliàs est nulla ipso facto.* Fauet Moronus *d. resp.* 72. ac Barbosa *in Collect. Doctor. in Concil. Trident. sessione* 25. *de Regul. cap.* 6 *num.* 15. 63

Fundamentalis ratio huius veritatis est, quia quoties in Constitutionibus Religionum præcipitur modus aliquis in electione seruandus, ille solus validus 64

validus & legitimus pro eâ Religione censetur. Quod non solùm est verum quando in illis apponitur clausula irritans, quia tunc magis attenditur forma legis quàm ratio legis, vt ait Baldus *in l.1.de lib.& posthum.* quem ibi omnes sequuntur, & præsertim Iason *num.1.* Alexander *in fin.num.3.de procur.* Rot. *decis.215.num.2. part.1. & decis.214. part.4. div.* Et fuit tentum in vna *Toletana professionis*, 27. Februarij 1595. sed etiamsi non adsit talis clausula irritans. Quia quando aliquid requiritur in ipso actu, tunc si illud non seruatur, actus est nullus ipso iure, etiam quod statutum vltra non procedat annullando. Bartolus *in leg. Vniuersa*, & ibi Iason, vbi de communi *num.8.* dicens in toto mundo hanc opinionem esse receptam, *Cod. de precib. Imper. offer.* Romanus *consil.203. num.2.* Panormitanus *in cap.2. num.5. vers. Scire enim debes*, & ibi Felinus *colum.2. vers.3. not. de testib.* Et ratio est, quia statuta habent perpetuam causam prohibitionis: sunt enim condita ad obuiandum falsitatibus & fraudibus, & vt erroris causa tollatur. Alexander *consil.141. num.10. lib.2.* Socinus *consil.2.*
65 *num.2. lib.3.* Ergo omissio solemnitatis reddit actum nullum ipso iure, etiamsi statuta non habeant clausulam annullatiuam. Glossa communiter approbata *in Clem.1. verb. Inhibentes, de Iurepatr.* vbi Doctores. Alexand. *in l.1. numer.8. de lib. & posthum.* Felinus post Panormitanum *in cap. ex parte, colum.5. num.6. vers. Quartus casus est, de Constit.* Puteus *decis.338. num.6. lib.1.* Sigismundus *d. dub.8. num.5.* Quinimò etiamsi Constitutiones non procederent per modum prohibitionis, sed solùm per verba imperatiua disponentia modum electionis, electio aliter facta censeri debet nulla, vt post Bartolum, Felinum & alios habent idem Sigismundus *num.7.* & Samuellius *d. disputat. 1. controu.14.*
66 vbi totam doctrinam traditam corroborat. Idque est verum iuxta praxim & stylum Sacr. Congregationis Episcoporum, & Regularium, in qua electiones Prælatorum factæ contra Ordinum Constitutiones, pro nullis habentur, vt patet in vna pro 6. Nouembris 1647. & 20. Nouembris eodem anno.

67 Quæ etiam roboratur ex Decretis Clementis VIII. pro reformatione Regularium, approbatis etiam sub Vrbano VIII. in quibus dicitur: *In superiorum & officialium omnium electionibus forma præscripta à S. Concilio Tridentino, & Ordinis Constitutionibus inuiolabiliter seruetur.* Verbum enim *inuiolabiliter* irritationem actus contrarij denotare videtur, adiunctis maximè verbis illis eiusdem decreti. *Ac propterea priusquam ad electionem deueniatur, in primis & ante omnia prælegantur Constitutiones de qualitate & requisitis eligendorum.* Et quid in fine ipsorum decretorum dicatur: *Vt autem hæc decreta (donec alia quæ pleniorem reformationem facient, edantur) ab omnibus obseruari possint, distinctè præcipimus Generalibus, ac omnibus aliis quibuscunque superioribus ad quos hoc spectat, vt curent ac efficiant ea omnia inter alias eorundem Ordinum Constitutiones perpetuò valituras redigi, interdicta omnino eorum singulis facultate illas declarandi, & aduersus eas vnquam dispensandi.*

68 Accedit etiam consuetudo constans & perpetua Religionum: quæ enim habent in suis statutis vel Constitutionibus modum aliquem præscriptum pro electionibus celebrandis, eum ad vnguem obseruare contendunt; & si quandoque ab eo declinant, & casus ad Sac. Congregationem Regularium vel S. Rotam defertur, tales electiones declarantur nullæ, & quandoque superiores illas permittentes debitis pœnis puniuntur.

69 Vnde nullo modo arbitrarium est Prælatis harum Religionum recedere à modo electionis illis præscripto in suis statutis. Quia vbi reperitur ius scriptum, aut consuetudine firmatum, arbitrarium non est ab eo recedere, sed potius necessarium non recedere. Bartol. *in l. ambitiosa, n.11. ff. de decr. ab ord. fac.* Bald. *in l. quicunque, colum.1. Cod. de seru. fug.* Fulgos. *in leg. Quid ergo pœna grauior, n.23. de iis qui not. infam. pœn.* Sigismundus *suprà dub.118. num.1. & 9.* Samuellius *tract.3. de elect. disp.4. controu.8.*

Ex dictis porrò elici potest decisio cuiusdam dubij mihi propositi circa electiones quasdam per compromissum celebratas in Prouincia Aquitaniæ Ordinis nostri de anno 1651. Cùm enim pro celebratione Capituli Prouincialis eius Prouinciæ Patrum Gremiales in Conuentu Lemouicensi conuenirent, & ad bonum pacis & quietis Prouinciæ attendentes credidissent sic expedire, noluerunt electiones iuxta modum præscriptum in Constitutionibus Ordinis, scilicet *per scrutinium* absolutum facere; sed compromittentes vota sua in octo ipsorum, illis omnimodam facultatem eas faciendi per vota secreta dederunt. Etenim etsi omninò dicendum esset iuxta probata in Superioribus, quod tales in vim iuris communis validæ & legitimæ essent, eo quod factæ fuerint per compromissum limitatum; qui electionis modus approbatus est ab Ecclesia & Concilio Lateranensi *in cap. Quia propter*, relato, nec reprobatus à Concilio Tridentino, cum solùm petat quod electiones fiant secretò, quod in hoc casu obseruatum est. Imò quia istæ electiones factæ sunt per compromissum mixtum, quod est etiam maximè pro legitimo modo electionis approbatum à Rota *in Metensi* relata *num.30. & seqq.* ex Henrico Canisio ab ea citato, & supponitur in alia Treuerensi Abbatiæ etiam relata, propterea de eius validitate in terminis iuris communis vix dubitari potest: eo etiam, quod iste modus eligendi per compromissum mixtum scrutinio dicatur melior *& expeditior forma*, cum non omnes rectè sciant formam scrutinij. Glossa *in cap. Cum expediat, in verb. Inquisitis, de election. in 6.* Mandag. *de elect. cap.41. litt. E.* Rota *in d. Treueren. num.46.* 70

Cæterum spectato iure Religionis, & quod in ipsa aut ipsius Constitutionibus nulla prorsus mentio vnquam fit de alio modo electionis, præterquam quod per scrutinium, vt patet tam ex Constitutionibus nouis, quam antiquis; & quia insolitus est, & inauditus omnino in Religione talis modus celebrandi electiones, *insolita autem malam fidem arguunt, suspicionemque inducunt, leg. si quis sub conditione*, & ibi Glossa & Bartolus, *ff. de condit. instit.* Baldus *consil.311. colum.2. vol.5.* & alij apud Bertachin. *in repert. verb. insolita*, idcirco talis electio in vim Constitutionum, seu statutorum Ordinis omnino irrita censeri debet. Eo quoque quod talis modus celebrandi electiones est forma illarum, prout colligitur *ex p.4. Const. cap.15. num.4. & cap.24. num.9.* vbi expressè dicitur: *Et sciendum est, quod in electionibus superiorum, & officialium omnium seruanda est forma præscripta à Concilio Tridentino, & ab istis Constitutionibus p.2. cap.10. num.9.* Et *forma legis omissa corruit actus, l. Cum hi, §. si Prætor, ff. de transact.* & pluribus aliis iuribus & DD. apud Barbosam *axiom.12. num.24. & axiom.100. num.17.* Vnde Reuerendissimus Theodorus Statius Ordinis Generalis modum celebrandi Capitula Prouincialia & electiones ipsius per modum legis pro tota Religione præscribens, non solum *formulam* eum appellat, sed etiam (quod est proximè ad intentum) in principio & præfatione ipsius declarat quod *omnes electiones in nostris Capitulis Prouincialibus iuxta nostrarum Constitutionum dispositionem facienda sunt per viam scrutinij.* 71

Adest etiam alia ratio, propter quam præfatæ ele- 72

ctiones irritæ censeri debent. Eo videlicet quod licet iuxta dicta, electiones factæ per compromissum mixtum cum scrutinio validæ sint in iure communi stando; hoc tamen fallit quando in eo scrutinio non sunt obseruata substantialia scrutinij, iuxta *cap. Quia propter.* Ita enim habet Rota *in Metensi*, relata §. *Et quamuis*, & Rota *in Treuerensi*, etiam relata §. *Dato tamen*, ex *cap. Si cui, de elect. in 6.* & aliis DD. quos sequuntur Sigismundus *suprà dub.2. num.12.* & Samuellius *suprà disput.1. controu.3. conclus.9.* In his porrò electionibus obseruata non sunt substantialia scrutinij, quia non sunt factæ, vt audio, à Religioso fide digno eius Prouinciæ per tres scrutatores à Capitulo designatos, prout præscribitur pro forma electionis per scrutinium eo *cap. Quia propter.*

73 Nihilominus tamen, quia præfatum Capitulum, & eius electiones bona fide, & propter aliquam necessitatem modo prædicto celebrata sunt, & propterea confirmata à Reuerendiss. Ordinis Generali; insuper quia in ipsis consenserunt Gremiales omnes Capituli, & per 18. circiter menses contra ea non reclamarunt, & ij qui post prædictum tempus reclamarunt, legitimi contradictores non erant, ac maximè quia cum in illis obseruatum fuerit id quod de iure naturali & diuino
74 ad valorem electionum requiritur, scilicet liber consensus eligentium, debent sustineri in foro conscientiæ, iuxta doctrinam communem, quam sequitur dicta Rota *in Treuerensi*, §. *neque facit*, & ex Doctoribus Innocentius, Baldus, Nauarrus, & alij, quos ex recentioribus sequuntur Sigismundus *dub.3. num.1.* Samuellius *suprà controu.6.* & Moronus *respons.72.n.49.* Ideo cum in S. Congregatione Episcoporum & Regularium de huius Capituli & electionum ipsius validitate ageretur, pro ipsius defensione libellum supplicem feci huius tenoris ad Eminentiss. & Reuerendiss. D. Cardinalem Carpineum huius causæ Ponentem, vt pro solita sibi pietate & benignitate ipsa approbaret vel sanaret.

Eminentissime & Reuerendissime Domine.

75 Sustinendæ videntur omnino electiones Prælatorum, & aliorum Officialium factæ pro Prouincia Aquitaniæ Ordinis Carmelitarum in Conuentu Lemouicensi 25. die mensis Septembris anni 1651. per octo compromissarios designatos à toto gremio Capituli, nullo reclamante, nec contradicente, sed potius approbante tale compromissum.

76 Factæ enim sunt præfatæ electiones, vt dicitur per vota secreta iuxta formam prærequisitam à Concilio Tridentino *sessione vigesimaquinta, de Regul. cap. 6.* Et in eas consenserunt omnes Gremiales dicti Capituli recognoscentes vt Prælatos, Superiores, & Officiales illos omnes qui fuerunt electi per has electiones. Vnde propterea P. Generalis litteris datis Rhedoni die 28. Nouembris præfati anni eas confirmauit, & quatenus opus esset, reualidauit, personas sic electas de nouo eligens, præcipiens omnibus suis inferioribus vt contra ipsas nullus reluctari præsumeret sub pœna rebellium.

77 Nec obstant oppositiones contra præfatum Capitulum & ipsius electiones à nonnullis propositæ. Prima enim, videlicet quod P. Ioachimus à Sancto Ioanne Prouincialis fuerit electus per acclamationem, omnino est à veritate aliena: non enim fuit electus per acclamationem, sed per electionem secretam, iuxta Concilium, vt dictum est, ex testimonio quorum-
78 dam Patrum illius Prouinciæ. Deinde secunda, videlicet quod vnus ex compromissariis non esset gremialis, seu de gremio Capituli, etiam à veritate est aliena. Erat enim Definitor in Capitulo præcedenti, & per consequens gremialis in isto: Dato etiam, & non concesso, quod vnus ille non fuisset de gremio Capituli, nihilominus adhuc poterat designari compromissarius, eo quod *in cap. Quia propter, de election.* vbi inter alias formas electionis approbatur ea quæ est per compromissum, nullatenus dicitur quod compromissarij debeant esse Capitulares: solum enim dicitur: *Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesiæ viduatæ prouideant de Pastore.* Et ita tenent Glossa *in d. cap. Quia propter*, verbo *Viri*, Glossa *in cap. Causam, de election.* verb. *Contulerint*, & Laymanus *in quæst. Canon. de election. Prælat. cap. 8. quæst.84.* Tertia quo- 79
que oppositio, nempe quod P. Generalis non potuerit accelerare dictum Capitulum, provt de facto fecit ad instantiam Prouincialis, qui tunc erat, & ob bonum Prouinciæ, omnino corruit ex Constitutionibus Ordinis *part.1. cap.1. num 7.* vbi dicitur: *Poterit etiam Capitulum generale, vel Prouinciale mutare, & terminum, causa rationabili, abbreuiare, vel elongare. Et hoc idem committere Prouincialibus, aut Vicariis, quando videbitur expedire.* Quarta similiter, 80
videlicet quod Prouincialis qui fuit electus, eligi non potuerit ad id munus, eo quod esset Lector publicus in Academia Cadurcensi, est omnino friuola: nam ciuitas illa Cadurcensis est in medio dictæ Prouinciæ Aquitaniæ, ex qua facilè potest toti Prouinciæ prouidere. Et talis Lector publicus non occupatur nisi per sex menses dicta lectione, & ita habet sex alios menses liberos, vt in illis possit visitare totam Prouinciam. Et casu quo tempore lectionis aliquis Conuentus visitari deberet, posset lectio intermitti ex licentia Rectoris talis Vniuersitatis, vel Prouincialis mittere visitatorem suo nomine. Hanc porro obiectionem friuolam esse ex eo etiam conuincitur, quod cum idem P. Ioachimus aliàs fuisset Prouincialis, & simul Lector publicus eiusdem Vniuersitatis, nunquam tamen illi est oppositum non posse exercere simul hæc duo munia. 81
Quinta pariter obiectio, videlicet quod Exprouincialis non finierit suum Prouincialatum, etiam est parui momenti, quia ipse renunciauit suo Prouincialatui, & accessit Parisios ad conueniendum P. Generalem, & postulandum accelerationem Capituli. Denique sexta etiam est inanis. Nullus enim Conuentus Prouinciæ petit cassationem compromissi aut electionum per ipsum celebratarum, sed solum celebrationem noui Capituli pro nouis electionibus faciendis. Difficilius obiicitur contra præfatum com- 82
promissum & electiones ipsius, quod in Constitutionibus Ordinis solùm assignetur pro forma electionis ea quam tradit Concilium loco relato, scilicet per vota secreta, ac proinde per modum scrutinij. 83
Veruntamen huiusmodi difficultas non tollit quominus à Sacra Congregatione approbari debeat præfatum compromissum, & electiones causa ipsius factæ. Primò quidem, quia compromissum & ele- 84
ctiones per ipsum celebratæ validæ sunt & legitimæ, in terminis iuris communis stando. Etenim *in d. cap. Quia propter*, quod est desumptum ex Innocentio III. & Concilio Lateranensi, omnino approbatur talis modus electionis. Et ita tradunt communiter Doctores & S. Rota *in Metensi Monasterij, 5. Iulij 1621. & in Treuerensi Abbatiæ sancti Maximini 20.* Nouembris 1624. & 24. Ianuarij 1625. quas refert Barbosa in præfatum *cap. Quia propter, num.2.* Cum ergo res de facili reuertatur ad suam primæuam naturam, *leg. filio quem pater, ff. de lib. & posth. cap. Ab exordio 35. distinct.* & faciliùs tollantur ea quæ iure speciali, quàm quæ iure communi valent, *leg. eius militis, §. Si militia, ff. de milit. testament.* videtur potuisse gremiales dicti Capituli vti præfato modo eligendi, præsertim cum ille non fuerit simpliciter

citer compromissum, sed mixtus ex compromisso & scrutinio.

85 Secundò, quia si rectè res inspiciatur, huiusmodi electiones nullatenus dici possunt factæ per compromissum: siquidem, vt dicitur, factæ fuerunt per vota secreta, & compromissum quod præcessit, solum fuit pro designandis electionibus, quod nullatenus est prohibitum in Ordinis Constitutionibus, ac proinde permissum censeri debet iuxta commune axioma, Permissa esse censentur omnia, quæ non sunt prohibita. Oldradus *consil.* 28. Ancharanus *consil.* 243. Barbosa *axiomat.* 178. *num.* 1.

86 Maximè tertiò, quia præfatum compromissum non fuit aliud, nisi quædam renunciatio vocis actiuæ, quam habebant gremiales ad electiones faciendas, ac proinde esto quod in vim compromissi non possent valere dictæ electiones, saltem in vim renunciationis propriæ vocis valere possunt; quia certa veritas est, quod actus qui non valet eo modo quo fit, valet eo modo quo valere potest, *cap. vnic. de despons. impub. in sexto.* Sanchez *libro quinto in Decalog. capite quarto, numero centesimoquarto.* Eo videlicet, quia actus quando ex duplici capite fieri potest, ex vtiliori & firmiori factus censetur *l.* 3. *de testament. mil. leg. Cum pater, ff. de iur. dot.* Reinos. *in obseruat. pract. obseru.* 8. *num.* 10. Et quia in dubio de validitate actus, pro ipsa iudicandum *leg. quoties, ff. de reb. dub. leg. Si quando, ff. de legat.* Rolandus à Valle *consil.* 61. *numero vigesimotertio, libro tertio.* Et quia omnis interpretatio admittitur ad sustinendum actum. Rota *decis.* 469. *numero tertio, parte secunda Rec.* Rolandus *suprà numero vigesimosexto.* Potuisse autem præfatos Gremiales renunciare vocem actiuam, pro comperto est, tum ex Constitutionibus Ordinis, tum ex communi illa regula, Iuri suo quilibet renunciare potest, *leg. Si quis in conscribendo, Cod. de Episcop. & Cler. l. penult. Cod. de pact. cap. tuis* 39. *vers. Nisi, de testib. cap. Ad Apostolicam, de Regular. cap. Si de tertia, de priuileg.* Tiraquellus *de iure primogen. quæst.* 24. *num.* 4. *cum seqq.*

87 Præsertim etiam quartò, quia Constitutiones Ordinum præscribentes modum electionis solum per scrutinium, cum sint correctoriæ iuris communis, eo quod ius commune permittit plures modos electionis; Constitutiones autem solum vnum vel alterum modum permittunt, ideo cum correctio in dubio sit vitanda, *l. si quando, Cod. de inof. testam. l.* 1. *Cod. de inof. dot.* Romanus *consil.* 40. *numero quinto, & consil.* 57. *numero secundo & tertio*, accipi debent vt minus corrigant quam fieri possit, itavt tantum corrigant quantum loquuntur, *l. si vero, §. de vir. ff. sol. matrimon.* Rota *decis.* 724. *numero decimosexto, parte prima diu.* Sigismundus de Bononia *de election. Prælat. dub.* 7. *n.* 1. *vers. Ex his & aliis:* ac proinde solùm intelligendæ, vt scilicet seruetur modus ille particularis electionis quando fieri potest, non verò quando res est valdè difficilis aut moraliter impossibilis, provt in præsenti casu contigit: siquidem Gremiales Capituli hunc modum electionis suscipere coacti sunt pro maiori quiete Prouinciæ, & quia P. Generalis propter bella inguentia in illis partibus nec poterat personaliter assistere, nec mittere Commissarium, qui ipsius personam gereret. Quia vt rectè Rolandus *cons.* 72. *num.* 34. quem sequitur Sigismundus *suprà num.* 5. conditores statutorum noluerunt in hoc casu disponere; & statuere contra ius commune, & adducit textum *l. quod vero contra, ff. de leg.* & communem Doctorum *in l. si constante, ff. solut. matrim.*

88 Id quoque elicitur ex declaratione Sacr. Congregationis, quam referunt Garzias *de benefic. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 204. Sigismundus *suprà dub.* 2. *num.* 7. Castellinus *de elect. cap.* 7. *num.* 7. & Barbosa *in collect. Apostol. decis. collect.* 277. Cum enim quæsitum ab ea fuisset, an in electione Prælatorum Regularium procedi posset alia via quam per scrutinium, vtpote per viam compromissi, aut quasi inspirationis, aut oporteret procedere per viam scrutinij tantum, vt possit satisfieri decreto Concilij iubentis vt vota sint secreta. Eadem Sacr. Congregatio respondit, *Electionem horum Prælatorum debere fieri tunc per vota secreta, vt se habent verba Concilij.* Vbi manifestum videtur Sacr. Congregationem solum velle quod electio fiat per vota secreta, non curando de alio modo electionis, dummodo in illo hoc secretum seruetur; quod quia in præsenti casu contigit, omnino videtur iudicandum pro valore harum electionum.

Maximè & principalius, quia communis & vera sententia Doctorum est, electiones esse validas & tenere in foro conscientiæ, licet omissæ sint solemnitates iure humano introductæ, quando in illis concurrunt quæ iure diuino & naturali sunt requisita. Innocent. *in cap. Cum in iure, & cap. Quod sicut, de election.* Baldus *in cap. Nihil est, num.* 9. *de election.* Nauarrus *lib.* 1. *consil.* 10. *num.* 2. *de election.* Rota *in d. Treuerensi Abbatia S. Maximini* 20. Nouembris 1624. coram Coccino, §. *Neque etiam obstat in fine*, Sà *in summ. verb. Electio, num.* 5. Ioannes Valerius *different.* 8. *num.* 1. Thesaurus *in Prax. part.* 2. *verb. Conclauis, §. Nota octauò.* Peirinis *tom.* 1. *de subd. quæstione* 1. *cap.* 34. §. 6. *in* 5. *conclus.* post Rosellam & alios. Id autem quod iure diuino & naturali requiritur ad electionem, præcipuè est consensus ipse eligentium, Innocentius vbi supra, & præsertim *in d. cap. Quod sicut, de election.* Panormitanus *in cap. Cum post, de elect. num. tertio.* Decius *in cap. Canon. de election. num. vigesimo de Constit.* March. *quæst.* 927. *num.* 3. *parte prima.* Sigismundus *sup. dub.* 3. *num.* 1. aptissimè ad intentum adiungens *num.* 2. hæc: *Si talis ergo qui contra formam Canonicam eligitur, confirmetur, est verus Prælatus, nec tenetur in foro conscientiæ resignare, quia habuit fundamentum naturale, Ius enim positiuum adinuenit solemnitates propter periculum animarum & deceptiones euitandas, quæ cum cessent in hoc casu, non est de illarum defectu curandum.* Innocentius *in cap. Quod sicut*, vbi quoque Bellamera *num.* 54. *vers. si verò electio.* Panormitanus *in cap. Quia plerique, num.* 31. *de Immun. Eccles.* Iason *in l. nemo potest, in* 2. *lect. col.* 15. *verb. Pro parte negatiua, ff. de leg.* 1. Felinus *in cap.* 1. *columna.* 11. *vers. fallit sextò, de Constitut.* Syluester *titul. Electio, quæst.* 10. Biax *in direct. election. part.* 3. *cap.* 20. *in fin.* Hæc Sigismundus. Ex quibus clarè elicitur sustinendas esse electiones, de quibus in præsenti; siquidem celebratæ sunt secretè & ex libero consensu Gremialium, & confirmatæ à Patre Generali. 89

Porrò non debere audiri Patres quosdam eius Prouinciæ, qui huiusmodi electionibus se opponunt, constat ex eo, quia illi consenserunt talibus electionibus & electis per ipsas. Ex hoc enim sequitur repelli debere ab oppositione seu impugnatione ipsarum, propter ea quæ dixi in meis Consultis *conclus.* 13. *num.* 7. videlicet, quia vt habetur ex Regulis iuris *in* 6. *num.* 21. & sumitur ex *l. sicut, Cod. de action. & obligat.* quod semel placuit, amplius displicere non potest; quod Glossa ibidem intelligit etiam in electo iuxta *Can. dilectissimi* 8. *quæst.* 2. Idemque confirmat Regula alia etiam iuris *in* 6. *num.* 33. quæ desumitur ex *leg. Nemo potest mutare ff. hoc titulo*, scilicet mutare consilium quis non potest 90

1 4 in

in alterius detrimentum. Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barbosa *ibidem*, ex iuribus & Doctoribus. Fauet etiam Regula illa generalis, scilicet nullus potest venire contra factum suum *arg. cap. diuersis fallaciis, de Cleric. coniug. & cap. Proposuit, de fil. presbyt.* Glossa *in d. reg. Quod semel.* Layman *in qq. Canon. de elect. quæst. 116. in margine.* Consonat etiam *cap. Concertationi, de appell. in 6.* vbi appellanti ab electione præscribitur spatium dierum decem, & iis transactis solum conceditur vti iuris remediis, si tamen electioni non consenserit. Ita colligunt ex textu Lapus, Abbas, Archidiaconus, & alij Doctores, quos ibi refert & sequitur Barbosa. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouissima S. Congregationis Episcoporum & Regularium die 2. Decembris 1643. vbi sic: *Proposita fuit causa Prouinciæ Apuliæ inter PP. electores eiusdem Prouinciæ, necnon P. Thomam à Grumo electum, & P. Magistrum Felicianum à Polignano eius procuratorem ex vna, & P. Magistrum Gregorium Capullum, &c. & Domini negotio maturè discusso fuerunt in voto institutionem P. Capulli non posse, nec debere ab eis impugnari, cum semel in eam consenserint, nec obstare Constitutiones.* Facit etiam, quod cum Eminentissimus D. Cardinalis Ginettus Ordinis nostri Protector sciuisset quendam Religiosum, qui ex vi Breuis Sanctis. Domini nostri Vrbani institutus fuerat Prouincialis cuiusdam Prouinciæ, consensisse in electionem alterius, hunc & non illum vt legitimum Prouincialem anno 1643. declarauit.

Idem expectatur de benignitete V. Em. quam Deus, &c.

Decretum S. Congregationis super præfata causa mihi authenticè datum.

94 *S. Congregatio S.R.E. Cardinalium, negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præposita, auditis partibus ac Eminentiss. de Carpinea referente, censuit, nullitates vt suprà allegatas contra Capitulum PP. Carmelitarum Prouinciæ Aquitaniæ non fuisse iustificatas, ac propterea Prouincialem electum in sui muneris possessione manutenendum esse, contrariis non obstantibus. Datum Romæ 12. Septemb. 1653. M. Card. Ginettus. H. Archiep. Patracen. Secret.*

DVBIVM SECVNDVM.

95 *De quadam electione restricta per Superiores ad determinatas personas.*

CASVS.

96 *In Religione illustrissima PP. Cisterciensium Congregationis Hispanicæ Diffinitorium, quod constat ex Generali, & sex Diffinitoribus ex antiquioribus & grauioribus Monachis secundùm vsum in Religione receptum proponendi seu nominandi duas vel tres personas Religiosas Monasteriis tam Monachorum, quàm Monialium sibi subiectis, vt ex illis eligant Monachi, & Moniales Abbates seu Abbatissas, proposuit & nominauit per electionem Abbatissæ Monasterij duas vel tres Moniales, vt ex illis vnam sibi in Abbatissam dicti Monasterij Moniales eligerent, quod renuerunt facere, prætendentes talem modum nominationis esse illegitimum, nec posse sustineri. Quæritur propterea an legitimus sit, vel non, & an licitè potuerint Moniales præfati Monasterij contradicere, & non venire ad electionem Abbatissæ modo sibi assignato.*

RESOLVTIO.

Respondeo prædictum modum nominationis seu propositionis determinatarum personarum religiosarum, vt ex illis Monasteria sibi eligant Abbates, seu Abbatissas, esse legitimum & validum, sustineri posse & debere, ac per consequens præfatas Moniales contradicere non potuisse iuxta illum ad electionem Abbatissæ deuenire. 97

Primò ex Concilio Trident. *sess. 25. de Regular. cap. 7.* vbi postquam assignauit aliquas conditiones pro electione Abbatissarum necessarias, concludit in fine: *In reliquis seruentur singulorum Ordinum vel Monasteriorum Constitutiones.* Prædictus autem modus nominationis pro electionibus faciendis obseruari debuit ex Constitutionibus eiusdem Congregationis approbatis à Sede Apostolica, scilicet per Cardinalem Poggium Iulij III. in Regnis Hispaniarum de latere Legatum, qui sub anno 1553. pridie Kal. Maij litteris datis Matriti, prout habetur inter priuilegia eiusdem Congregationis, approbauit & confirmauit sequentes Constitutiones. *Item quod dicti octo Diffinitores nominent pro quolibet Monasterio Congregationis duos Religiosos eiusdem, ex quibus sit obligatus quilibet ex Conuentibus dictorum Monasteriorum eligere vnum in Abbatem & Prælatum, & non aliquem alium.* Et inferiùs: *Item, quod si tempore intermedio dicti triennij contigerit aliquod, vel aliqua Monasteria dictæ Congregationis quacumque ratione, seu causa vacare, Conuentus talis vel talium Monasteriorum sic vacantium sit vel sint obligatus & obligati ad eligendum, & eligant in Abbatem vel Abbates talis vel talium Monasteriorum vnam duarum personarum in Capitulo Prouinciali proximè elapso nominatarum pro tali, seu talibus Monasteriis.* Ex quibus Constitutionibus, adiuncta etiam alia ex Capitulis generalibus anni 1608. & 1614. quæ habentur inter definitiones eiusdem Congregationis *cap. 45. num. 10.* vbi sic: *Las electiones de las otras Abadessas se hagan en la forma que se haçen las de los Abbades, que nuestro Padre General en los Monasterios de las Huelgas y Belen de Valladolid, y el Diffinitorio en los de Iesus de Salamanca, San Miguel, Auilés, y Ferreyra, nombren, y propongan dos otres Religiosas primera que dellas elijan Abadessa*; satis liquet præfatum modum nominationis eligendarum in Abbatissas legitimum esse, nec potuisse præfatas Moniales illi se opponere. Electiones porrò Monialium in Abbatissas fieri debere iuxta Constitutiones Religionum, supponunt communiter Auctores, specialiter Tamburinus *de iur. Abbatissar. disput. 28. p. 1. num. 3.* & quod statuta concedentia huiusmodi auctoritatem Superioribus, seruari debeant, ac valida sint, tradût in fortioribus terminis, scilicet potestatis absolutæ eligendi omnes Prælatos immediatos pro tota Religione, Nauarrus *de Regul. comm. 3. num. 3.* Antonius Perez super *Reg. D. Benedicti cap. 4.* optimè Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 7. num. 8. & lib. 10. cap. 3. per tot.* Sigismundus de Bononia *de elect. p. 3. dub. 110.* Lotterius *de re benef. lib. 2. quæst. 15. num. 30. & 32.* Ex quo ad intentum tale sumitur efficax argumentum, non obstante quod secundum ius commune electio Prælatorum pertineat ad Monasteria, seu Conuentus *1. Congreg. 15. quæst. vltim. cap. 1. de elect. cap. Indemnitatibus, de elect. in 6.* Nihilominus Cõstitutiones ferè omnium Religionum, quibus præscribitur quod Prælati immediati Monasteriorum fiant per nominationem factam à Generalibus vel Prælatis Superioribus, validæ sunt, & exequutioni demandandæ: multo ergo magis Constitutio ipsa quæ solum præscribit, quod Generalis & Diffinitores 98 99 100 101 102

Diffinitores nominent aliquas discriminatas personas, ex quibus vna eligatur, valida & obseruanda erit.

103 Secundò id constat ex approbatione prædictæ Constitutionis facta à Clemente VIII. 14. Decembris 1604. litteris datis per modum Breuis, quæ habentur inter priuilegia dictæ Congregationis *n*.37. Ibi enim Pontifex motu proprio, ex certa scientia & matura deliberatione loquendo de Abbatum seu Præsidentium electione hæc habet: *In eorum quoque electione formam secundum Constitutiones eiusdem Ordinis præscri-*
104 *ptam seruari decernimus.* Cum autem prædictæ litteræ non sint ad instantiam dictæ Congregationis, sed ex certa scientia Pontificis, datur intelligi ipsum habuisse notitiam Constitutionis eiusdem Congregationis, qua præcipitur dictus modus nominationis eligendorum seu eligendarum in Abbates vel Abbatissas Monasteriorum, eamque approbare voluisse. Etenim iuxta ea quæ dicenda sunt *tom.* 3. *verb. Clausula*, *num.* 29. ex Naldo, & Tamburin. per huiusmodi clausulam *Ex certa scientia*, actus nullus validus creditur, si Princeps de
105 nullitate verisimiliter habebat notitiam. Similiter cum dicta concessio sit ex motu proprio, est valdè fauorabilis, & per consequens est extendenda & amplianda. Gozadin. *cons.* 8. *num.* 20. Gratian. *cons.* 9. *num.* 178. *lib.* 1. Roman. *cons.* 66. & Marta *de Clausul. part.* 1. *clausul.* 73. & tollit omnes subreptiones, vt per Canonistas *in cap. si motu proprio de preben. lib.* 6. Baldus *in l. fin. Cod. de crimin. sac.* Iason *cons.* 184. Marta *suprà*, & Ego *suprà num.* 42. ex aliis. Habetur ergo pro comperto Constitutionem præfatam approbatam fuisse à Clemente VIII. in litteris relatis.

106 Tertiò, quia id videtur supponi à S. D. Vrbano VIII. qui in litteris datis Romæ 4. Aprilis 1628. in fauorem dictæ Congregationis præcipit quod octo Procuratores concurrerent ad Capitulum Generale dictæ Congregationis, non quidem electi more antiquo, sed qui essent octo antiquiores ex iis qui à Capitulo Generali fuerint Monasteriis præpositi & nominati, vt ex illis eligerent Abbates, & aliàs ab ipsis non fuerint electi; quo saltem implicitè & virtualiter approbare videtur Pontifex consuetudinem Capituli Generalis, seu Diffinitorij nominantis, seu proponentis aliquas determinatas personas, vt ex iis eligantur Abbates, cum aliàs non posset subsistere gratia concessa ab ipso.

107 Quartò ex consuetudine veluti immemorabili huius Congregationis faciendi electiones Abbatum & Abbatissarum in prædicta forma, scilicet cum nominatione aliquorum in particulari, ex quibus vnus vel vna eligi debeant. Cuius consuetudinis vetustas ad minus comprobatur per 90. fermè annos, à tempore videlicet Iulij III. & indulti de quo supra. Consuetudinem, autem vtpote quia habet vim legis, magnam quoque vim habere in omnibus rebus compertum est apud omnes. Maximè verò quod illam habeat in materia electionis constat ex Panormitano *cap. Cum inter, de elect.* Tamburino *de iure Abb. tom.* 1. *disp.* 5. *quæst.* 3. *num.* 17. Nec huiusmodi consuetudo exerceatur, quòd ea non subsistat cum scientia Papæ, oppositum enim probatur ex concessionibus Clementis, & Vrbani relatis.

108 Quintò ex acceptatione continua & inueterata prædicti modi electionis, præmissa videlicet nominatione aliquorum in particulari ab omnibus Monasteriis, tam Monachorum quàm Monialium dictæ Con-
109 gregationis. Consensum autem seu acceptationem maximam vim habere in materia electionis, ita vt qui semel aliquam electionem vel modum electionis approbauit, contradicere postea non possit, habetur ex *cap. Nulli licere, de electión. in* 6. *& cap. Concertationi, de appellat. in* 6. Vbi Doctores communiter, specialiter pro materia electionis, Lauorius *de election. titulo* 4. *cap.* 19. *num.* 115. Sigismundus *suprà dub.* 46. *num.* 6. Consonat etiam declaratio nouissima Sacr. Congregationis Episcoporum & Regularium 2. Decembris 1643. in casu cuiusdam electionis pro Ordine Prædicatorum, & alia Eminentissimi Cardinalis Ginetti eiusdem anni supeiiùs relata. Ex eis enim habetur non admitti posse reclamationem contra electionem aliquam, si ij qui reclamant antea in ipsam consenserunt. Colligitur etiam ex regula Iuris *in* 6. *num.* 21. quæ sumitur ex *l. sicut, Cod de act. & obligation.* quod semel placuit, amplius displicere non potest, quod Glossa ibidem intelligit etiam in electo iuxta *cap. dilectissimi* 8. *quæst.* 2. quod maiorem habet vim ex modo promulgandi leges in prædicta Religione seruato: nam in Capitulo Generali ab omnibus Patribus examinatur, disputatur, & vocatur definitio, postea omni Congregationi notificatur, & in sequenti capitulo, si iustum videtur, & nullus in termino trium annorum reclamauerit, confirmatur & stabilitur, & hucusque tunc vim legis talis definitio non habet. Cum ergo præfatum Monasterium Monialium, sicut nec alia eiusdem Congregationis nunquam reclamasse reperiantur contra præfatam Constitutionem, censeri debent illam ap- 110
probasse, & in ipsam consensisse, ac per consequens modo contradicere non poterunt, propter dicta. Ad quod etiam maximè accedit quod præfatus consensus habere videatur vim resignationis proprij iuris ad eligendum alio modo, prout facilè ex Rotæ decisionibus & Doctoribus confirmari posset. Imo & dictum 111
consensum de facto interuenisse ex dicta temporis antiquitate vnà cum longissima obseruantia præsumitur, vt firmat Rota in vna *Iurisdictionis* 4. Martij 1616. coram D. Martino Andrea *num.* 22. ex Alexandro, Decio, Rollando, Gozadino & aliis. Denique addendum ex tali consensu, acceptatione, & non reclamatione colligi posse electiones Abbatum & Abbatissarum in prædicta Congregatione heri aliquo modo ex compromisso facto à Monachis & Monialibus in Generalem & Definitores. Posse autem 112
dari electiones mixtas ex scrutinio & compromisso, sæpè inculcauimus, vt communiter receptum & firmatum à Rota *in Metensi Monasterij* 5. Iulij 1621. *num.* 30. ex Henrico Canisio *in comp. Decretal. tit. de elect.* §. *Ac in primis*.

Sextò, quia talis Constitutio rationabilis, licita 113
& honesta proculdubio est. Primò, quia facta à viris grauissimis, Generali nempe & Definitoribus in grauissima & illustrissima Congregatione: & pro Iudice seu Prælato semper iura præsumunt, *leg vir bonus, ff. Iudicatum*, *leg. final. Cod. ad leg. Iul. rep.* Secundò, quia finis illius, scilicet quod particulares Monachi, seu Moniales dirigantur in electionibus faciendis à supremo Capite Congregationis, & sex vel octo grauioribus & antiquioribus Patribus, vt vel sic probiores & digniores personas eligant in Abbates & Abbatissas, est pium, honestum, & valdè conueniens reformationi Religionum. Tertiò, quia similem consuetudinem, consentienre etam Sede Apostolica inter alios Ordines habent Augustiniani, inter quos Reuerendissimus Generalis in aliquibus Conuentibus, præsertim *generalibus* vocatis, proponit tres Religiosos dicti Ordinis, coarctata vocalibus electione ad vnum ex eis, quod semper absque vlla reclamatione seruatum fuisse dicitur. Item nostri Carmelitæ, inter quos iuxta dicta *numero vigesimoprimo*, ex Decreto plurium Capitulorum generalium, Generales habent auctoritatem nominandi Capitulis Prouincialibus aliquos determinatos, vt ex ipsis, & non aliis Prouinciales eligantur; Prouinciales etiam auctoritatem habent proponendi

aliquos

aliquos Conuentibus, vt ex illis vnum sibi in Priorem eligant.

114 Nec contra prædicta obstat inde coarctari electionem, quod est contra libertatem illius, & textum *in cap. Cum terra, de election. & capit. Vbi periculum, §. Cæterum, de election. in 6.* Nam his iuribus solùm prohibetur Prælatos seu Superiores Religionum potestate ordinaria, aut etiam consuetudine illegitimè introducta facere præfatam nominationem, coarctando electionem ad aliquas determinatas personas, non verò id prohiberi si fiat ex vi Constitutionis auctoritate Apostolica factæ, confirmatæ à Summis Pontificibus, & consuetudinis legitimè introductæ, in quam præsentes interesse habentes, scilicet Monachi & Moniales voluntariè consenserunt, potentes contra ipsam reclamare, prout contingit in præsenti,

115 iuxta dicta in Superioribus. Vnde Auctores qui hunc modum restrictionis reprobare videntur, expresè excludunt casum præsentem. Etenim Rodriquez *tomo secundo qq. reg. quæstione quinquagesimasecunda, articulo vndecimo in princip.* solùm loquitur pro casu in quo talis coarctatio fiat sine Sedis Apostolicæ aut delegati à latere licentia, sed solum ad libitum Prælati, vel Præsidentis. Idem tenet expresè Miranda *tomo secundo Manual. Prælat. quæstione vigesimatertia, articulo vigesimosecundo, conclusione prima.* Eodem etiam sensu intelligitur Sigismundus de Bononia *suprà dubio quinquagesimotertio, numero quarto & quinto.* Similiter Barbosa *de Iur. Eccles. libro primo, capite decimonono, num. 233.* expresè asserens talem coarctationem irritare electionem, si fiat sine vrgentissimâ causa & auctoritate Sedis Apostolicæ. Quod tamen non tenet in proposito, vt dictum est. Similiter Bordonus *resol. 26. num. 26.* etiamsi talem modum coarctationis reprobet, asserit tamen valere electionem quando electores contenti sunt illo numero coarctato, quod contingit in proposito propter acceptationem antiquissimam talis modi restrictionis, & non reclama-

116 tionem contra ipsum. Approbat etiam idem Bordonus ex Castellino *de electione capite tertio, numero septimo*, quod quando electores præstiterunt causam dictæ restrictionis, potest Superior id facere, quod forsan etiam contingit in præsenti, si forsan dicta Constitutio facta fuit ea occasione; quod aliquando viderint Prælati Congregationis quod Monasteria eligabant minus probas aut dignas personas.

117 Idem quod dixi ad ius commune, respondendum est ad declarationem Sacr. Congregationis, quam referunt Lauorius in suis *lucubrat. titulo quarto, capite secundo, numero decimosexto.* Sigismundus & Bordonus relati per hæc verba: *An stante libertate electionis liceat Prælato superiori proponere duos, vel tres ex quibus necessariò eligatur? Respondit non licere.* Vt enim constat ex illo verbo *Prælato*, manifestè loquitur S. Congregatio, quando talis coarctatio fit solum ad libitum Prælati, non autem quando fit ex Constitutione à Sede Apostolica approbata & confirmata, & ex consuetudine legitima, ac acceptatione, seu consensu electorum, prout contingit in præsenti, vt dictum est.

Dubium Tertium.

118 *Simile præcedenti, An Reuerendissimus Generalis Eremitarum Sancti Augustini possit in Conuentibus vocatis* Generalibus *suæ Religionis coarctare electiones Prælatorum ad determinatas personas, tres videlicet, vel quatuor.*

Responsio.

119 Existimo fieri posse id quod quæritur. Primò propter Constitutionem huius Religionis inter nuper impressas Romæ de anno 1649. *tertia parte, capite quarto, §. decimooctauo*, vbi dicitur: *Conuentibus generalibus prouidebit* (scilicet Generalis) *tam de capite, quàm de membris, tanquam iis qui sub eius immediata cura, regimine, ac protectione positi sunt, prout diffinitum fuit in Capitulo generali Neapoli celebrato.* Cùm enim vta- 120
tur verbo *Prouidebit*, quod est generalissimum & vniuersalissimum, comprehendens sub se omnes modos quibus priores institui possunt, vtique etiam comprehenditur iste, qui est per electionem faciendam de vno ex aliquibus ab eo ipso designatis. Vnde optimè ad intentum Gonzalez *super regul. 8. Cancell glossa. 17. num. primo*, circa verb. *Prouisionem*, sic habet: *Loquitur per hoc verbum* prouisionem, *quod est amplius & generalius ac latissimum, continens in se omnes modos per quos Ecclesia prouidetur, scilicet nominationem, postulationem, electionem, præsentationem, confirmationem, institutionem & collationem.* Glossa verb. *prouisioni, in Clem. fin. de election. cap. Vt circa, in princip.* & ibi Glossa verb. *electiones, de election. libro sexto.* Glossa verb. *prouisionem, per text. ibi in capite primo, & in cap. Quorundam, verb. Prouisionibus, eod. tit. de election. libro sexto.* Geminian. *consil. 15. num. tertio*, idem Gemin. Franchus & reliqui *in cap. Cum illis, §. 1. de præb. libro 6.* Lambertin. *de Iurepatr. libro secundo, parte prima, quæstione prima princ. articulo 12. num. 1. & 2.* Felin. *in cap. In nostra, corollar. 32. num. 28. de rescript.* Cardin. *in Clem. Causam quæ, de elect. quæstione 4.* Rebuffus *in concord. in rubr. de collat. §. Præfati ordinarij, gloss. verb. prouisionem, & in Prax. benef. tit. de forma Vicariatus, num. 6.* Mandosius *in reg. Cancell. 32. quæst. 4. num. 3.* Rota *decis. 791. num. 9. part. 1. diu.* Item Rota *decis. 638. num. 4.* apud Farin. *in 1. collat. nouiss. seu part. 4. diu.* Barbosa *in appellat. de Iurepat. appell. 218. num. 1.*

Hanc porrò esse genuinam interpretationem verbi 121
Prouidebit, constat ex Baldo *in cap. fin. num. 22. de præscript.* vbi dixit, quod verbum *prouidere*, signat prouidentiam, per *l. Thenpompus 14 ff. de dot. priuileg.* Quemadmodum ergo *prouidentia* latissimum & generalissimum est nomen comprehendens sub se omnes species prouidentiæ, vt Theologi astruunt, sic etiam verbum *prouidebit* significabit omnem modum prouidentiæ, qui circa institutionem Priorum dictorum Conuentuum haberi potest. Propter eandem enim 122
causam Rota *decis. 4. in fin. de Iurepatron. in non.* decreuit quod Clementina *Auditor, de rescript.* quæ dat facultatem Auditoribus Rotæ, vt in causis beneficialibus coram illis pendentibus possint absque alia noua commissione (vt euitetur circuitus) prouidere. Quod procedit etiam in Institutione & confirmatione, tradit etiam Bellamera *decis. 620. alias 621.* Milis *in reper. verbo Patronus si personam idoneam, in fin.* Caputaq. *dec. 61. parte prima.* Gonzalez *supr. num. 3.*

Hanc quoque amplissimam significationem verbi 123
prouidebit, esse de mente dictæ Cõstitutionis colligitur ex illis verbis eiusdem, *tanquam iis qui sub eius immediata cura, regimine, ac protectione positi sunt.* Illis enim denotatur prouisionem Priorum præfatorum Conuentuum relinqui omnimodæ dispositioni & absolutæ voluntati P. Generalis. Sicut cum dicitur aliquam Religionem esse sub immediata cura & protectione Sedis Apostolicæ, denotatur Sanctam Sedem posse circa illam prouidere modo sibi placito & conueniente rationi.

Ad quod accedit, quod etiam in Principibus secu- 124
laribus, & vniuersitatibus locorum, quibus ius competit prouidendi de Episcopatibus, Abbatiis & officiis secularibus, idem cernitur. Hi etenim nominant tres aut quatuor Papæ vel aliis ad quos spectat immediata prouisio, qui ex ipsis vnum eligunt, vt tradunt Rebuffus *de Reg. auth. ad Prælat. nomin. §. 5.* Petrus

Gregorius

Gregorius Tolos. *syntag. Iur. lib.* 17. *cap.*12. *num.* 24. *vers. sic hodie,& cap.*24. *num.*13. Couarru. *de sponsal. part.*2. §.10. *num.* 15. latè Barbosa *in cap. Cum terra* 14.*n.*8.*de elect.* Lotterius *de re benef. lib.*2.*quæst.*15. *n.*30.*&* 32. Fontanella *de pact.clauf.*4. *gloss.*10. *part.*1. *num.*41.*&* 54. *vers. Hac ferè omnia.* Quo ergo iure similis auctoritas negabitur P. Generali, qui est Princeps supremus Religionis, & cui per verba amplissima est concessa?

125 Maximè id conuincitur ex eo quod, vt audio, talis est praxis huius grauissimæ Religionis; per praxim etenim leges declarantur, *l. si de interpretatione ff. de legib. l. Item si alias, l. sed & Iulianus* 7. §. *Perinde ff. ad Macedonianum,* Baldus *in cap.*1.*in princ.num.*2. *de feud.* Aymon.*cons.*101.*num.*3. Gutierrez *cons.*2. *n.*10. & alij passim. Et si est praxis antiqua, vt supponitur, ab ea nullatenus recedendum, *l. Illud visitatissimum* 19. & Baldus *ibid. ff. de excus. tut.* Gonzalez *sup. reg.*8. *Cancel. gloss.*9.*num.*64.

126 Si dicatur huiusmodi coarctationem electionis ad tres vel quatuor personas contrariam esse libertati electionis, & declarationi S. Congregationis, quæ communiter circumfertur. Sufficienter ad hoc responsum est ex dictis *in hoc cap.*15.*num.*21. ac ex iis quæ ad similem obiectionem respondimus dubio præcedenti *num.*117.

CAPVT XVI.

De obligationibus Regularium ad manendum in Monasteriorum clausura.

SVMMARIVM.

1 *Omnes Religiosi ad aliquam clausuram obligantur.*
2 *Egredientes è Monasteriis sine licentia qualiter peccent.*
3 *Maximè noctu egredientes.*
4 *Quæ licentia requiratur.*
5 *Non sufficit licentia generalis.*
Quid tenendum secundum decreta Summorum Pontificum, ibid.
6 *Conuentus clausura qualiter custodienda.*
7 *Apostata, fugitiuus, vel vagus quis sit.*
8 *An iniustè grauatus possit licitè fugere è Monasterio,* & n.9.
10 *Quid de damnato ad perpetuum carcerem, vel ad triremes.*
11 *Quæ pœna sit recedentis à Conuentu sine licentia iure communi.*
12 *Veri apostatæ pœnæ quales,* & n.13.
14 *Cooperantes ad fugam, vel apostasiam Religiosi qualiter peccant.*
15 *Detinentes apostatas an sint excommunicati.*
16 *Apostatæ, & fugitiui quomodo à superioribus capiendi.*
17 *Incumbit superioribus cura colligendi illos.*
An etiam Ordinariis. ibid.
18 *Redeuntes ad ordinem quomodo recipiendi.*
19 *Debita ab illis contracta à quibus soluenda.*
20 *Cui acquirant apostatæ, & fugitiui.*
Quid si intuitu beneficij aliquid acquisierint. ibid.
21 *Bona illorum post mortem ad quem deueniant,* & n. 22.
22 *Bona acquisita per illicitam negotiationem ad quem spectent.*
23 *Potest Religiosus ex legitima facultate viuere extra ordinem, retento habitu.*
24 *Non tamen seruire beneficio, aut dignitati de sola licentia superioris.*
25 *An propter necessitatem parentum.*
26 *Qualiter Religiosus extra claustra delinquens puniendus sit.*
27 *Quid possint Ordinarij circa illum.* ibid.
28 *Accedere ad Iaponium quibus Religiosis permissum.*
29 *Ad Indias missis quid prohibitum.*
30 *Regulares extra claustra an permittendi prædicare.*
31 *Bona regularium extra claustra decedentium ad quem spectent.*
32 *De Regularibus ad triremes damnatis.*
33 *Non possunt Regulares se alicuius loci, vel personæ seruitio mancipare.*
Nisi cum licentia, &c. ibid.
34 *Tenentur etiam extra Monasteria degentes parere suis Superioribus.*

OMNES Religiosi, quicunque illi sint, obligantur ad habendum aliquod genus Clausuræ in Claustris, & Monasteriis suorum ordinum. Id constat tum ex omnium Religionum vsu, tum ex *cap. Placuit, il* 2. *cap. Iuxta, cap. Monachi, &c.* Huiusmodi autem Clausura in duobus præcisè consistit, scilicet in non egrediendo à Monasterio sine licentia suorum Superiorum, & in non apostatando, aut relinquendo Religionem, quam sunt professi, ideoque de singulis dicendum est. 1

Hinc primò, quicunque Religiosus ex suo Monasterio sine licentia Superioris egrediens grauiter peccat, & sæpiùs mortaliter, nisi paruitas materiæ egressus solùm inducat culpam venialem. Id constat primò ex consuetudine, & vsu omnium Religionum, quæ huiusmodi egressum furtiuum vt grauem culpam semper puniunt. Secundò ex Concil. Trident. *sess.*25.*cap.*4. vbi dicitur: *Non liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad suos Superiores accedendi, nisi ab eis missi, vel vocati fuerint.* Quæ doctrina conformis etiam est antiquioribus Conciliis, specialiter Chalcedonensi *cap.*4. & aliis apud Gratianum 16. *quæstione* 1. Tertiò ratione; nam cum Religiosi ex vi suæ professionis subditi esse debeant Superiori, ita vt ab illo possint gubernari, manifestum est grauiter obedientiam offendere, qui à Conuentu sine licentia Superiorum recedunt. Suarez 4. *tom. de Relig. tr.*8.*lib.*1.*c.*6. 2

Maximè hoc verum est loquendo de egressu nocturno à Monasterio sine licentia. Ratio est, tum quia Clemens VIII. in Decretis de reseruatione casuum, inter casus reseruabiles à Superiore constituitur istum de egressu nocturno Religiosi à Monasterio sine licentia: constat autem casum reseruabilem esse culpam mortalem. Tum etiam propter periculum infamiæ, scandali, detrimenti castitatis, quod ex tali egressione nocturna oriri potest. Suarez 4. *tom. de Relig. tractatu* 8. *lib.*1.*cap.*6.*num.*7. 3

Licentia autem hæc, quæ requiritur ad egrediendum è Monasterio, regulariter loquendo debet esse explicita, aliquando verò sufficit implicita, & interpretatiua. Prima pars constat ex vsu, vt credo, omnium Religionum. Secunda verò, quia possunt occurrere aliqui casus, in quibus sit Religiosus obligatus ex charitate exire è Monasterio, vt ad absoluendum aliquem moribundum, defendendum aliquem innocentem, succurrendum domui vicinæ, quæ comburitur, &c. In quibus tamen non semper commodè peti potest licentia à Superiore. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8.*lib.*1.*cap.*6.*num.*11. 4

Non possunt Religiosi exire à Monasteriis sine licentia speciali ex vi alicuius licentiæ generalis, aut sine causa approbata, aut licentia singulis vicibus impetrata, aut sine socio arbitrio superioris. Ita decreuit Clemens VIII. in Decretis pro reformatione omnium Regularium à Sacra Congregat. iussu SS. D.N. Vrbani Papæ 5

Papæ Octaui approbatis, & innouatis per hæc verba: *Nullus à Conuentu egredi audeat, nisi ex causa, & cum socio, licentiaque singulis vicibus impetrata, ac benedictione accepta à superiore, qui non aliter eam concedat, nisi causa probata, sociumque exituro adiungat, non petentis rogatu, sed arbitrio suo, neque eundem sæpius. Licentiæ verò generales exeundi, nulli omninò concedantur. Contrauenientes autem pœna graui etiam carceris ad Superioris arbitrium plectantur, eandem etiam Ianitor subeat, si sciens, exeundi facultatem fecerit.* Sanctissimus quoque Dominus noster Vrbanus VIII. ad instantiam Catholici Monarchæ Hispaniarum, in Bulla edita anno 1626. die 30. Iulij, reuocauit, cassauit, & annullauit omnia priuilegia, prærogatiuas, & exemptiones Religiosorum in Regnis Hispaniarum existentium, *per quæ iidem Religiosi ab eorum Prælatorum obedientia eximuntur, & ex eorum Monasteriis, & Regularibus domibus ad eorum libitum, & cum sociis sibi benè visis, & iam destinatis, etiam Superiorum suorum non petita licentia egrediuntur.* Vide *suprà cap. 10. num. 26.*

6 Ad huiusmodi etiam Clausuram in Monasteriis magis commendandam præcipiunt Clemens VIII. & SS. Dominus noster Vrbanus in Decretis adductis, quod, vt omnis scandalorum, & vagationis occasio tollatur, Conuentus clausura perpetuò, ac diligenter seruetur, ac propterea à Superiore Ianitor constituatur, qui diligentia, ac morum integritate maximè commendetur. De ipso quoque Ianitore, seu portæ communis Monasterij Custode iubent, Quod is ianuæ custodiendæ semper assistat, eamque nemini Fratrum aperiat, nisi socium, & exeundi licentiam obtinuerit. Circa redeuntes autem ad Monasteria hæc præcipiunt iidem Pontifices: *Cum autem quis in Conuentum reuertitur, Superiorem iterum adibit, benedictionem recepturus, qui à socio itineris rationem, & quid rei actum sit, diligenter perquirat.* Sunt etiam quoad hoc peculiaria Statuta Religionum. Vide à nobis dicta *in lib. de reformat. Regul. cap. 7. & 8.*

7 Qui egreditur à Monasterio sine licentia cum animo redeundi, non est propriè, & rigorosè apostata, sed fugitiuus, vel vagus. Ratio est, quia essentialis ratio apostasiæ consistit in hoc, quod quis recedat à Religione animo deserendi illam, vel nunquam ad illam reuertendi: vnde qui hunc animum non habuerit, non erit propriè apostata, sed fugitiuus, Aragon. 2. 2. *quæst. 12. art. 1.* Bannez *ibid.* Vnde etiamsi aliquis recedat à Conuentu sine habitu, dummodò non habeat talem intentionem non redeundi, aut deserendi religionem, non erit propriè apostata, sed fugitiuus. Valentia 2. 2. *disput. 1. quæst. 12. punct. 1.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 8. num. 5.* Nihilominus peccat grauiter mortaliter, tum propter dicta, tum ex natura status Religiosi, per quem tenetur subesse potestati, & imperio sui Superioris. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 1.* Pro quorum maiori luce nota primò, quod etiamsi recedens à Religione animo non reuertendi ad illam non relinquat habitum, nec etiam habeat animum illum relinquendi, adhuc erit verè apostata. Sicut enim habitus non facit Monachum, *cap. Porrectum est, cap. Ex parte, de Regularib.* ita è contra retentio habitus non tollet esse apostatam eum qui à Religione recedit dicto animo ad ipsam non redeundi. Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 17. q. 6.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap 8. num. 4.* post Angelum, Syluestrum, Caietanum, Rodriguez, & alios. Idem colligitur ex decretis Clement. VIII. *de casuum reseruat. pro Regularibus,* vbi inter casus à Regularibus reseruabiles ponit apostasiam à Religione siue habitu dimisso, siue retento; vbi manifestè supponitur posse esse apostasiam, etiam habitu retento. Tamburinus *de Iure Abbatum tom. 3. disp. 8. quæst. 1. num.* 12. Nota secundò quod quamuis communiter dicatur, vt nos etiam diximus, ad veram apostasiam requiri animum non reuertendi ad Religionem vnquam, nihilominus satis probabiliter id extendi etiam ad eum qui recedit à Religione animo non reuertendi ad illam nisi post longum tempus, v. g. trium, aut quatuor annorum, aut donec aliquod negotium longum finierit, aut ad arbitrium suum. Ita Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 22. & 23.* Saltem tamen in foro externo ita iudicandum, prout colligitur ex textu *in §. Pauonum, Instit. de rer. diuis. & l. 3. §. Emansor. & l. 4. §. edicta* Tamburinus *suprà n. 13.* ex aliis.

Poterit tamen Religiosus licitè fugere ex Conuentu, si certò, & euidenter constat illum nimium iniustè vexari à suo Superiore, & vellet ire ad Superiorem Prælatum. Ratio est, tum quia ius defensionis est naturale, tum quia in hoc casu præsumitur licentia Superioris Prælati, ad quem accedit. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 5. lib. 3. cap. 1. num. 6.* Quomodo autem hoc non opponatur doctrinæ Concilij Tridentini dicitur à nobis inferiùs *num. sequenti.* 8

Religiosus autem, qui in pœnam alicuius delicti à suo Superiore detinetur in carcere, non potest ex illo fugere, sed est fugitiuus sic faciendo. Ratio est, quia etsi sæcularibus id liceret (de quo aliàs) Religiosis non licet, tum quia tenentur obedire Prælatis, quoad pœnas iustè inflictas, tum quia non possunt se abstrahere à iugo, & obedientia suorum Superiorum. Ledesma 2. *tom. Summ. tit. 8. cap. 24.* Sayrus *in Claui Regia, lib. 12. cap. 18. num. 9.* Limita hoc primò, si certò constet pœnam illam carceris iniustè inflictam, aut si cibus, & necessaria ad vitam in carcere negarentur. Quia non tenetur in istis quisquam obedire Prælatis. Nauarrus *Commentar. 4. de Regular. num. 64.* Sayrus *in Claui Regia lib. 12. cap. 18. n. 10.* Nec discessus à Conuentu in tali casu est contra Decretum Concilij Tridentini adducti *sup. n. 2.* Eo quòd non est credendum Concilium loqui de Religiosis à suo Superiore iniquè, & contra ius grauatis. Nauarr. *Comment. 2. de Regul. num. 61. & comment. 3. num. 51.* Sayrus *in Claui Regia lib. 12. cap. 17 num. 40.* Limita secundò, si pœna capitis, aut abscissionis alicuius membri Religiosi illi in carcere incluso immineret. Quia tunc naturale ius conseruandi vitam, & membra sui corporis præponderare deberet iuri positiuo Religionis. Bannez 2. 2. *q. 69. art 4.* Solon. *ibid. controu. 2.* 9

De Religioso damnato ad carcerem perpetuum, aliqui volunt posse fugere. Bannez 2. 2. *quæst. 69. art. 4.* probabilius tamen est contrarium. Eo quòd pœna carceris, etiam perpetui, est conuenientissima statui Religioso, nec tam contraria iuri naturali, vt non possit censeri ad illam se obligasse Religiosum ex vi professionis, quando crimen proportionatum perpetrauerit. Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. q. 12. art. 6.* Num autem Religiosus damnatus ad triremes possit à carcere fugere, vt vadat ad Superiorem, vel Pontificem, veniam petiturus? Aliqui respondent affirmatiuè. Bannez 2. 2. *quæst. 69. art. 4.* Alij verò negatiuè. Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 8. num. 16.* Ego autem magis inclinor in sententiam Bannez, non solùm quia talis pœna est grauissima, & veluti quædam perpetua mors, sed quia illa punire Religiosum delinquentum esse videtur contra decorum, & honestatem Religionis. 10

Propter recessum Religiosi à suo Conuentu etiam sine causa, & occasione, non est aliqua censura, vel pœna lata iure communi. Ratio est, nam *cap. 2. ne Clerici vel Monach. in 6.* quod adducitur ab aliquibus, solùm loquitur de Religioso dimittente habitum, vel accedente ad studia sine licentia. Suarez 4. *tomo de Relig. tract 8. lib. 3. cap. 1. num. 9.* Nauarrus *Comment. 2. de Regul.* Quare circa talem censuram, vel pœnam consulendæ sunt Constitutiones Pontificum, & Religionum. 11

gionum. Cæsar. *in Comp. priuil. verb. Apostata ab ordine.* Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 51. *art.* 1. In nostra Carmelitana religione tales Religiosi discedentes à Conuentibus sine licentia, habentur vt excommunicati, & vt tales puniuntur, & absoluuntur secundùm consuetudinem Religionis, eo vt credo, quia *part.* 3. *const. cap.* 1. §. 1. 2. & 3. dicuntur Puniendi vt Apostatæ, & vt tales censendi. Apostatas autem à religione excommunicatos esse, dicetur *infrà num.* 30. Religiosos etiam accedentes sine licentia ad partes transmarinas, vbi pauci fideles reperiuntur, excommunicatos esse à iure excommunicatione Papæ reseruata, diximus *suprà cap.* 9. *num.* 32.

12 Religiosus verè, & propriè Apostata (ille scilicet, qui vt diximus *suprà num.* 7. discedit à Conuentu, vel religione animo deserendi illam, & nunquam reuertendi) præter alias pœnas à particularibus religionibus assignatas iure communi, si durante apostasia Ordinem sacrum recipiat, non potest in illo ministrare, sed manet suspensus donec à Papa dispensetur, etiamsi postea redeat ad religionem. Ita habetur *in c. fin. de Apostat.* Suarez 5. *tom in* 3. *part. disp.* 31. *sect.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 21. Addunt aliqui esse excommunicatum à Iure per *cap.* 2. *ne Cleric. vel Monach. in* 6. Sed ibi solùm est sermo de illo, qui habitum suæ professionis temerè relinquit, quod est valdè diuersum ab apostasia, cum vnum sine alio possit reperiri. Aragon. 2. 2. *quæst.* 12 *art.* 1. Suarez 5. *tom. in* 3. *p. disp.* 31. *sect.* 6. Addunt etiam alij hos Apostatas esse irregulares. Sed ex vi iuris communis hoc est falsum, cum de hoc nullus ostendatur textus. Regulariter tamen loquendo ita est, quia vt in plurimum exercent Ordines sacros cum aliqua censura. Hoc verò non est ex vi apostasiæ præcisè. Suarez 5. *tomo in* 3. *part. disp.* 31. *sect.* 6. *num.* 2. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 25. & 26. Dici tamen potest, Apostatas, dum perseuerant in Apostasia, esse irregulares, quia sunt ipso iure infames, & vt tales non admittuntur vt testes. Graffis *lib.* 5. *de casib. reseru. cap.* 2. *num.* 26. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. quæst.* 1. *de obed. cap.* 26. Præterea alij volunt hos Apostatas expositos esse pœnis taxatis à Paulo IV. in Bulla anno Domini 1568. edita, quæ incipit: *Postquam Diuina bonitas.* Sed hæc Bulla videtur moderata, & ad formam Iuris, & Sacrarum Constitutionum reducta per aliam Pij V. anno 1560. quæ incipit, *Sedis Apostolicæ.* Prosper August. *in addit.* ad Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Apostata.* Addunt vlterius alij istos Apostatas non gaudere priuilegiis Religionum, propter Decretum Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 19. Sed ibi non est sermo de quocumque Apostata, sed de illo, qui dimittit habitum suæ religionis, & prætendit se per vim, metum, aut ante legitimam ætatem fuisse professum, & de hoc dicitur, *Nullo priuilegio suæ Religionis iuuetur.* Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 8. *n.* 34. Alij etiam volunt Apostatas non gaudere priuilegio exemptionis, quo gaudent cæteri Religiosi. Erasm. Chokier *de Iurisdict. Ordinarij in exempt. p.* 1. *q.* 20.

13 Nihilominus prædicti Apostatæ Religionum incurrunt excommunicationem propter varia priuilegia Religionum, quibus Summi Pontifices prædictos Apostatas excommunicatione afficiunt, de quibus Cæsarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Apostata ab Ordine.* Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 20.

14 Cooperantes ad fugam, vel apostasiam Religiosorum non solùm peccant grauiter contra ius naturale, eo quod cooperantur ad rem intrinsecè malam, & sacrilegam, sed etiam tenentur restituere ea lucra temporalia, quæ Religio amisit propter fugam talis Religiosi, saltem quando id fecerunt vi, vel fraude. Ratio est, quia tunc fit graue nocumentum Religioni contra eius voluntatem, ergo peccatur contra iustitiam, ac per consequens est obligatio restituendi damnum. Caietan. *in Summ verb restit. c.* 7. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 8. Non tamen tenentur Religionem ingredi pro illis, quos apostatare faciunt, aut alios quærere, qui pro illis Religionem ingrediantur. Ingressus namque Religionis nimis voluntarius esse debet, & propter vitæ perfectionis finem. Sotus 4. *de iust. q.* 6. *art.* 3. Ledesma 2. *p.* 4. *q.* 18. *art.* 2. An autem iure Ecclesiastico sint excommunicati propter priuilegia Mendicantium isti cooperatores, vide Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 3. *num.* 16.

Specialiter tamen detinentes in suis domibus Fratres Apostatas occultantes, ipsisque fauorem impendentes, sunt ipso facto excommunicati. Propter multa priuilegia Religionibus concessa, de quibus Cæsarubius *in Compend. priuileg. verb. Apostata ad Ordine,* Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit.* 2. *Iulij II* §. 13. *n.* 47. Aduertens, quod Episcopi retinentes Apostatas non possunt à Prælatis ordinis excommunicari. Quia illi habent priuilegium iure communi, quod excommunicari non possunt, nisi expressa mentio de illis habeatur, *c. quia periculosum, de sent. excomm. in* 6. Sed quia in isto *cap.* non est sermo de excommunicatione, sed de suspensione, & interdicto; ideo melius probatur ex Concil. Trid. *sess.* 24. *cap.* 5. & *ex c. Sedes Apostolica, de rescript.* Pius quoque II. magnam prouisionem fecit contra omnes Principes, Duces, aliosque Magnates fauentes Apostatis, & fratribus inobedientibus Ord. Carm. quod scilicet possit contra illos procedi per censuras Ecclesiasticas, vsque ad inuocationem brachij sæcularis. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 51. *art.* 2. Detinentes etiam in suis Monasteriis Apostatas Ord. Prædicatorum sunt etiam à Papa excommunicati. D. Ant. 3. *p. tom.* 24. *c.* 7. Vinc. Filliuc. *tom.* 1. *q. mor. tract.* 15. *c.* 8. 15

Apostatæ, & fugitiui possunt vbique, etiam extra territorium, apprehendi à suo Superiore, incarcerari, & duci ad Monasterium, inuocato ad hoc, si oporteat, adiutorio brachij sæcularis. Tum ex vi Iuris communis, quod concedit hoc modo posse capi seruum fugientem vbicumque sit, *l. si quis,* §. *differenti. ff. de acq. possess.* & illum qui alteri est obligatus, *l.* 1. §. *per seruum, qui in fuga, ff. de acq. poss.* Tum etiam ex multis priuilegiis religionibus concessis, specialiter Carmelitis, vt habetur in nostro Mari magno, §. *Apostatas corrigi quoque Ordin.* Nauarrus *comment.* 3. *de Regul. num.* 50. Rodrig. *tom.* 1 *quæst. Regul. quæst.* 30. *art.* 6. Quod etiam est verum quando Fratres Apostatæ, & fugitiui detinerentur ab Episcopis, propter Constitutionem Pij V. quæ incipit, *Etsi Mendicantium.* Præsertim, quia qui debent aliis perpetuam obedientiam, possunt de manibus quorumcumque capi. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in constit.* 7. *Pij V. n.* 20. Addens hoc non solùm esse verum quando Religiosus fugit sine licentia, sed etiam quando iuit cum illa per certum terminum, & ille est transactus. Adde etiam, posse Prælatum Regularem auctoritate propria hoc facere, siue inuocatione brachij sæcularis, siue Episcopalis. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *p. tract.* 5. *de Excomm. disp.* 6. *dub.* 5. Imò etiam teneri Prælatos requirere Apostatas, & fugitiuos, constat ex *cap. fin de Regular.* vbi præcipitur, *vt præsidentes Capitulis celebrandis seu Patres, seu Abbates, fugitiuos ordine suo requirant sollicitè annuatim. Qui si in Monasteriis suis recipi possunt secundùm ordinem regularem, Abbates, seu Priores eorum, monitione præuia per censuram Ecclesiasticam compellantur ad receptionem eorum, salua Ordinis disciplina*: Id est, nisi fortè Monachus fugitiuus esset notabiliter scandalosus, & periculosus aliis fratribus, & aptè non posset capi, aut detineri. Syluest. *verb. Apostasia, num.* 10. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 20. *art.* 5. Statuitur præterea in dicto *cap. final. de Regular.* quod 16

quòd in prædicto casu, quo Monachus fugitiuus, aut Apostata, non posset in Monasterio detineri, *vt apud eadem Monasteria in locis competentibus, si absque graui scandalo fieri poterit, alioquin in aliis religiosis domibus eiusdem Ordinis, ad agendum ibi pœnitentiam talibus vitæ necessaria ministrentur. Si verò huiusmodi fugitiuos inobedientes inuenerint, eos excommunicent, & tamdiu faciant ab Ecclesiarum Prælatis excommunicatos publicè nunciari donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur.* Quæ omnia innouata sunt à Sacra Congregatione Concilij iussu Sanctiss. Domini nostri Vrbani edita anno 1624. Vnde licèt aliàs non essent in vsu, modò tamen non excusantur Prælati ab exequutione ipsorum. Bonacina *de clausura quæst.* 4. *puncto* 11. §. 2. Aliàs incurrent pœnas in eodem Decreto assignatas. Bonacina *ibid.*

17 Cura recolligendi Fratres apostatas, & fugitiuos incumbit Prælatis ipsorum. Propter multa priuilegia religionibus concessa. *Compend. priuilegior. verb. Apostata.* Nauarrus *comment.* 3. *de Reg. num.* 50. Vnde quando Concilium Trident. *sess.* 25 *cap.* 4. hoc munus videtur remittere Ordinariis, intelligitur in casu, quo prælati regulares pigri, & negligentes fuerint, aut forsan non fuerint in illis diœcesibus, vbi reperti sunt Apostatæ fugitiui. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæst.* 51. *art.* 3. Sacra tamen Congregatio Concilij iussu Sanctiss. D. N. Vrbani edita in Decreto de Apostatis, & Eiectis præcipit ad intentum, vt fugitiui, & Apostatæ, siue habitum regularem deferant, siue non, possint, ac debeant ab Episcopo loci, vbi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus regularibus consignari secundùm regularia instituta puniendi, vtque ipsi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, vt apprehendantur. Vide Decreta 4. *tomo Bull. inter constit. Vrbani num.* 26.

18 Apostatæ, & fugitiui ad Ordinem redeuntes, & humiliter precantes veniam, benignè sunt recipiendi. Id enim & ratio naturalis, & clementia Ecclesiæ, & Religionis expostulat. Nauarrus *lib.* 3. *consil de Regul consil.* 66. *num.* 1. An redeuntes postea ad Religionem admitti possint ad officia illius, attendendum est ad Constitutiones, & Statuta talis Religionis. Stando enim in iure communi non videtur hoc illis interdictum, posita emendatione suæ vitæ. Nam *c. Perp tuas, de voto*, quod adduci solet in contrarium, non probat intentum, quia solum videtur loqui in casu quo culpa perseueret, Azor. *lib* 12. *instit. moral. cap.* 17. *quæst. vltim.* Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *n* 32. post alios quos etiam sequitur Tamburinus *de iure Abbatum tom.* 3. *disp.* 8 *quæst.* 9. *num.* 4. In nostra autem Religione, prout habetur *in Constitutionibus parte tertia, cap.* 1. *num.* 9 qui ab Ordine apostatauit, non admittitur ad officium Prioris, vel Diffinitoris, nisi cum eo dispensetur per Generale Capitulum, vel per Priorem Generalem.

19 Monasterium non tenetur soluere debita contracta à religioso Apostata, vel fugitiuo, nisi in casu, quo rediens ad Religionem, secum adduxerit aliqua bona, ex quibus possent solui talia debita. Ratio vtriusque partis est, quia sicut ratio naturalis dictat, quòd qui sentit commodum, debeat etiam sentire onus, iuxta *regul. Iuris in* 6. sic etiam è contra, quod qui nullum commodum sentit, nec sentiat damnum. Nauarrus *lib.* 3. *consiliorum, consi.* 73 *num.* 3. Rodriquez *tom.* 1. *q. Regul. quæst.* 10. *art.* 11. Pro debitis contractis ab aliis Religiosis, vide *c.* 2. *num.* 18.

20 Ea, quæ acquirit Religiosus apostata, vel fugitiuus, pertinent ad suam Religionem. Tum quia ita definitur *in cap. Abbas* 18. *quæst.* 2. Tum quia isti sunt veri Religiosi, ac per consequens debent Monasterio acquirere. D. Antonin. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 5. Syluest. *verb. Apostat. quæst.* 9. *num.* 12. Quod intellige etiamsi sit in remotissimis Prouinciis, & apud Indos, imò etiamsi per longum tempus in possessione sit suæ fugæ, aut libertatis. Lugo *tom.* 3. *de Iust. & iure, disp.* 2. *sect.* 11. *num.* 135. Item etiamsi acquirat contra voluntatem Religionis, aut peccando aliquo genere peccati, præter peccatum contra iustitiam. Solum enim hoc peccatum potest priuare Monasterium suo iure. Rosella *in Summ. verb. Relig.* 1. *num.* 1. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 33. *num.* 6. Si autem moritur in apostasia, vel fuga, bona quæ illi supersunt, pertinent ad Cameram Apostolicam, propter Constitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, *Officij nostri.* Nauarr. *lib.* 3. *consil. in* 1. *edit. tit. de Regul. consil.* 80. *num vnico*, *in* 2. *verò tit. de stat. Monach. consi.* 17. Sanchez *lib.* 7. *in Decal. c.* 33. *num.* 9. Vide dicenda *num. sequenti.*

Si Religiosus apostata, vel fugitiuus in apostasia, vel fuga impetrauit beneficium alicuius Ecclesiæ, ea quæ acquirit intuitu talis Ecclesiæ, cedunt Ecclesiæ, quia illi acquirit, vt pars illius. Ea verò, quæ acquirit intuitu personæ, aut sua industria, acquirit Religioni, cum personâ illa, & sua industria, spectent ad Religionem. D. Anton. 3. *part. tit.* 16. *cap.* 5. §. 1. Azor. *tom.* 1. *Institut. Moral. lib.* 12. *cap.* 16. *quæst.* 8. Bona verò post mortem veniunt ad Cameram Apostolicam, iuxta dicta *suprà num. præced.* Si autem in vita illa dedit Religioni, videtur non teneri ad restituendum ipsa Cameræ, nisi Camera petat; quia nemo tenetur ad pœnam ante condemnationem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 17. Vide dicta *cap.* 10. *num.* 5. 21

Quæ verò prædicti Apostatæ, aut alij quicumque Regulares acquirunt per illicitam negotiationem, vel aliàs contra Sacros Canones, qualiter etiam pertineant ad Cameram Apostolicam, diximus *suprà capite decimo, numero quinto*, lege Nauarrum *in comm. de spoliis* §. 7. *à num.* 3. Suarez 4. *tom de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 2. *à numero vigesimotertio.* Qualiter etiam bona Regularium, etiam cum licentia, extra claustra degentium, pertineant ad eandem Cameram, post ipsorum mortem, dicemus inferiùs *num.* 31. 22

Potest Religiosus ex legitima facultate viuere extra Monasterium, retento habitu. Ratio est, quia nec hoc est intrinsecè malum, nec derogat votis professionis, cum etiam ibi possit obseruari Obedientia, Paupertas, & Castitas. Suarez 4. *tomo de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 7. Quamuis autem iure communi possent Prælati Religionum hanc licentiam concedere, quia hoc spectat ad iurisdictionem, quam habent supra subditos. Nauarrus *comm* 2. *de Regular. num.* 16. & 40. & *comm.* 4. *num.* 14. Tamen iure nouo Clement. VIII. in decretis pro reformatione Regularium approbatis, & innouatis à S. Congregatione, iussu SS D. N. Vrbani, sic habetur: *Ineatur ratio, qua sublatis licentiis, ac facultatibus hactenus quibuscumque concessis, degentes extra Conuentus claustra, ad ea quam primùm reuocentur, nec de cætero, nisi ex grauissima causa à Sede Apostolica probanda, huiusmodi facultates concedi possint.* Vide *num.* 25. 23

Hinc video S. Congregat. Regularium licentiam sæpius concedere ad id solitam, prudentissimè tamen & cautissimè, ac cum certis conditionibus, videlicet manendi apud aliquem Episcopum, vt illi inseruiat in negotiis & spiritualibus necessitatibus Episcopatus; ad subueniendum parentibus egenis & omni humano auxilio destitutis. Pro seruitio aliquarum Confraternitatum. Pro necessitate parentum senum, & similibus. Pro seruitio tamen Principum secularium Sac. Congregatio non vult hoc admittere: vnde de anno 1644 iussit Generali eiusdem Religionis vt existentes extra claustra hoc titulo ad ea reuocaret. 24

Non potest Religiosus sola licentia sui Superioris manere extra Monasterium ad inseruiendum alicui 25

Ecclesiæ

Ecclesiæ Parochiali, beneficio seculari, aut dignitati Ecclesiasticæ. Probatur tum ex Decreto Clementis VIII. & Vrbani VIII. adducto tum ex multis iuribus, & auctoritatibus apud Syluestrum *verb.Relig.7. quæst.3.* Casu autem, quo Religiosi nostri priuilegio Sedis Apostolicæ aliquod Beneficium simplex, vel curatum obtinuerint, etiamsi ea dimiserint, non possunt ampliùs in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, absque Generalis licentia admitti, aut sine ea aliquod officium in Religione habere, sub pœna excommunicationis ipso facto. Ita enim concessit Sixtus IV. Carmelitis. Vide Specul. Ordin. *fol.90.* Rodriguez *tom.2.quæst.64.art.3.* Dubito tamen an isto priuilegio vtantur aliæ Religiones.

25 Quamuis etiam ob necessitatem Parentum posset Religiosus habitu retento manere extra Monasterium ex vi iuris communis, D. Thom. 2.2. *quæst.*101. *art.*4. Nauarrus *lib.3. Consil. de Regul. consil.54.55. & alibi.* Tamen propter ius nouum adductum Clementis VIII. & Vrbani VIII. non potest hoc fieri, nisi de licentia Sedis Apostolicæ talem causam approbantis. Vide *num.*23. Sed ponamus Religiosum habere parentes in extrema necessitate constitutos, an exiens à Conuentu sine legitima licentia pro ipsorum sustentatione sit censendus apostata, vel fugitiuus. Respondeo quod si verè subsistit talis necessitas extrema, illa videlicet quæ sit talis vt sine exitu ipsius religiosi mox, aut breui tempore sequenda sit mors parentum, non solùm posse Religiosum exire ad subueniendum illis, etiam sine licentia quacumque, si illam obtinere non possit, sed etiam teneri ad id faciendum. Ratio est, quia casus extremæ necessitatis est tam vrgens, vt in ipso non solùm parentibus, sed etiam extraneis teneamur subuenire. Pro quo vide dicto *cap.*2. *num.*13. & maximè dicenda *cap.*24. *num.*40. vbi quid dicendum de casu grauis necessitatis parentum. De quo etiam Nauarrus *in Comment. de Regularibus, ad cap. Nullam* 18. *quæst.*2. *num.*48. Reginaldus *tom.*2. *lib.*20. *cap,*2. *de obligatione filiorum, num.*13. §.*Tertia conditio*, & nouissimè Portellus *in Responsionibus moral. tom.*2. *casu* 72. Vnde consequenter licèt Religiosus exiens à Conuentu sine legitima licentia ad subueniendum parentibus extremè indigentibus non sit censendus apostata, aut fugitiuus, benè tamen in casu necessitatis extra extremam. De casu autem grauissimæ necessitatis idem videtur dicendum, ac de graui, & ita eam cum graui confundunt Portellus relatus & alij. Vide Tamburin. *de iure Abbat. tom.*3. *disp.*8. *quæst.*6.

26 Religiosus extra Claustra delinquens, puniendus est iuxta modum præscriptum à Concil.Trid. *sess.*25. *cap.*14. scilicet; *Regularis non subditus Episcopo, qui intra Claustra Monasterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalo sit, Episcopo instante, à suo Superiore infrà tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniatur, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, sin minùs à suo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Episcopo puniri possit.* Vide Alder. *lib.*1. *de Relig. discipl. cap.*3. *à num.*35. Vbi etiam probat, non posse Ordinarium contra Religiosum componere processum, & si quos testes examinandos curauerit, vt de scandalo, & delicti notorietate constet, eorum depositionem tradendam esse Superiori, nec posse Religiosum ab Ordinario capi: quod si in ipso delicto fuerit comprehensus, ad ipsum Superiorem recta via deferendum. Vide dicenda *num.seq.* Quia tamen aliqui Superiores Religionum admoniti de delictis Religiosorum eos extra Episcoporum Diœcesim ex industria impunitos transmittebant, vel ipsi ad alias Prouincias se conferebant, & ita nec Religiosus delinquens ab Episcopo puniri poterat, nec Superior officio priuari, ideò Clemens Octauus in motu proprio anno 1596. edito, qui incipit, *Suscepti muneris*, & est inter Bullas huius Pontificis 39. præcipit Omnibus, & singulis cuiuscumque Ordinis Superioribus in virtute sanctæ obedientiæ, & indignationis Apostolicæ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, eo ipso incurrendis pœnis, vt iuxta prædictum Decretum quilibet ipsorum Regularem non subditum Episcopo intra Claustra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo scandalo sit, Episcopo instante intra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè puniat, ac de punitione Episcopum certiorem faciat, & alias Decretum ipsum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterùm si Superior in Regularem delinquentem non animaduertit, quinimmò si illum impunitum ad alia suorum Ordinum loca, extra Episcopi Diœcesim, vt præfertur, transmiserit, voluit, & simili motu, atque auctoritate decreuit, vt Superior, instante Episcopo, intra terminum ab Episcopo præfigendum, & sub eisdem indignationis, ac priuationis dignitatum, & officiorum, necnon & sub inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ac vlteriùs priuationis actiuæ, & passiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à Romano Pontifice pro tempore existente restitui possit, ipso facto similiter incurrendis pœnis, ipsum Regularem delinquentem à loco ad quem transmissus fuit, reuocare, & in quo deliqnit, constituere, seu sistere teneatur. Quod si hoc etiam facere prætermiserit, per præsentes similiter statuit, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens transmissus fuerit, super præmissis ab ipso Ordinario loci in quo deliquit similiter requisitus, vel aliàs de illius delicto informatus, vt præfertur, tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus prædictum Concilij Decretum omnino exequi, & in Regularem delinquentem seuerè animaduertere possit, & debeat. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Exemptio,* Vide dicta suprà *cap.*11. *num.*8.

Circa quæ aduerte primò, neque Decreto Concilij, neque Clementis, concedi Episcopo, quod possit per se, vel per alios ad capturam Religiosi etiam notoriè delinquentis procedere, sed solùm quod debeat instare Prælato pro punitione ipsius, Laurentius de Peyrinis *tom.*1. *Priuileg. Minim. in Constitut.*2. *Sixti IV.* §.11. *à num.*62. licèt oppositum satis probabiliter teneant Barbosa *de potestate Episcopi, part.*3. *allegat.*10. *n.*19. & Portellus *in Additionibus ad Dubia Regularium, verb. punitio Relig. extra Conuentum, n.*17. quod intelligo in casu quo Episcopus timeret fugam Religiosi. Secundò quod ad hoc quod Episcopus teneatur instare Prælato, vt puniat Religiosum, debet delictum eius esse notorium, & scandalosum populo, sic enim dicitur in Decreto Concilij, vnde non sufficit, quod tale delictum sit notum alicui, vel aliquibus paucis. Peirinis *num.*63. Aduerte tertiò Constitutionem prædictam Clem. VII. solùm procedere quando Superior Religiosi notoriè delinquentis transmittit illud in alium locum, eo fine, vt impunitus remaneat: secus quando remittit illum in pœnam delicti commissi, vel vt decentiùs puniatur. Rodriguez *tom.*2. *qq. Regul. q.*2. *art.*6. Peirinis *vt sup. n.*69. Quid verò dicendum sit in casu, quo Regularis exemptus percuteret clericum secularem extra claustra in Diœcesi Episcopi, an scilicet Episcopus posset illum denunciare excommunicatum, ex dictis suprà *n. praced. & cap.* 11. *præsertim num.*14. *&* 15. decidi potest. Lege Sorbum *in Compendio Priuilegiorum Mendicantium, verbo Exemptio.* 27

Accedere ad Iapponium, & Regiones propinquas prohibitum est omnibus Religiosis, præterquam Patribus Iesuitis à Gregorio XIII. anno 1585. Postea tamen Clemens VIII. in Bulla edita anno 1600. quæ incipit *Onerosa*, concedit facultatem omnibus, & singulis Mendicantium Ordinum Magistris, Ministris, 28

seu Prioribus generalibus pro tempore existentibus, *vt cùm necessitas postulauerit, quilibet Ordinis sui spectata vita, & eruditionis Religiosos, quos nimirum ad prædicta officia, & ministeria idoneos, & vtiles fore in Domino iudicauerint, per Lusitaniam dumtaxat, & suscepta inde nauigatione in Indias,& Ciuitatem Goam, atque ad Superiores Ordinum in illis partibus existentes transmittere, & tam ipsi sic transmittendi, quàm alij supradictorum Ordinum Religiosi in eisdem Indiarum partibus existentes, & ad hoc munus obeundem à suis Magistris, Ministris, vel Prioribus Generalibus, seu aliis Superioribus electi, & approbati, tam ad Iapponias prædictas, quàm alias proximas,& adiacentes, etiam China, & finitimorum, & terra firma India Orientalis Insulas, Regiones, & Prouincias accedere.* Deinde monet Superiores Religionum, vt curent prædictas missiones vtiles esse ad infidelium conuersionem, ipsosque Religiosos missos, qualiter sub obedientia suorum Superiorum, & Ordinariorum esse debeant. Ac tandem præcipit quibuscumque Religiosis sub excommunicationis sententia Papæ reseruata, & sub aliis pœnis, *Ne ex insulis Philippinis, siue ex qualibet alia Indiarum Occidentalium, vel qua pro partibus Indiarum Occidentalium parte tunc habetur, parte ad illas pertinente, in Iapponias, ac alias illi proximas, adiacentes, & finitimas Insulas, Prouincias, & Regiones prædictas transire audeant.* Et si qui aliter fecerint, redire teneantur sub eisdem pœnis: postea verò Paulus Quintus in Bulla, *Sedis Apost.* anno 1608. edita, quæ habetur *in Append ad 3.tom.Bullar.fol.*48. concessit omnibus Religiosis, etiam per aliam viam, quam per Lusitaniam, ad dictas Iapponicas, & alias Indiarum Orientalium Regiones accedere posse, seruata in reliquis dictarum litterarum Clementis VIII. forma.

29 Religiosi autem ad Indiarum partes ad Fidem Catholicam prædicandam, siue alia Ecclesiastica ministeria exercenda missi non possunt in itinere immorari, vel ad loca eis non destinata declinare, sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda. A Paul.V. in Bulla, *Accepimus*, anno 1609. quæ est inter Bullas huius Pontificis *num.56. in 3.tom.Bullar.*

30 Regulares extra Claustra, & obedientiam Religionum suarum viuentes, ab Episcopis non permittantur prædicare, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, donec ab ipsis Episcopis super ea re sancta Sedes Apostolica consulatur. Concil. Trident. *sess.5. cap.2.*

31 Bona Regularium extra Claustra suorum Regularium locorum, etiam de licentia suorum Superiorum degentium, ad Cameram Apostolicam, tanquam spolia ipsius post ipsorum mortem spectant. Quia ita declarauit Greg. XIII. in Bulla, *Officij nostri*, anno 1577. edita *in 2. tom.* Bullarij inter Bullas huius Pontificis *n.*43. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8.lib.3.cap.2.n.*30. Vide suprà *n.20.21.*& 22.

32 Licitè possunt Regulares mitti ad triremes propter grauia delicta commissa. Ratio est, quia licèt pœna hæc acerbissima sit, nihilominus consuetudine admittitur, & aliquo modo est necessaria, quando delicta aliter castigari non possunt. Laurent.de Peirinis *tom.1. de Subdit.q.1.de obedient. c.*27. Quidam volunt ad triremes damnatos esse priùs degradandos. Francisc. Peña *in 3. part. directorij Inquisitorum, comment.*46. Quicquid de hoc sit, Ministri triremium verberantes Religiosos ad eas damnatos, si modum non excedant, vel non verberent ex odio, & malignitate, aut tempus damnationis non sit completum, non incurrunt in excommunicationem Canonis. Sic enim consuetudine introductum videtur, præcipuè quia ideo traduntur à Religionibus, vt sic puniantur. Nauarr. *Comment.3. de regul. n.*52. Mirand. *tom.1. Manualis, q.*52. *art.*8. Non possunt à triremibus ad Religiones redeuntes iterum admitti ad Altare sine dispensatione. Quia sunt infames infamia Iuris, & per consequens irregulares. Rodrig. *tom.1. quæstionum Regularium, quæst.*24. *art.*6. Tolet. *in Summa lib.*1. *cap.*62. Probabile tamen mihi est Prælatos Regulares posse cum prædictis dispensare, cum iuxta dicenda *c.*18.*n.*40. possint dispensare in omni irregularitate, excepta bigamia, mutilatione membrorum, & homicidio. Laurentius de Peirinis *vt suprà*. Cautè tamen in hoc procedendum est, si fortè sit aliquid quod obstet in contrarium, quod nescio, maximè quoad forum exteriùs, aut vbi fuerit scandalum.

Nullus Regularis absque sui Superioris licentia potest se obsequio alicuius loci, vel personæ mancipare. Ita præcipitur in Conc. Trid. *sess.*25. *de Regul. c.*4. In hac tamen licentia concedenda cautissimè procedendum est, præsertim cum ex S.Congreg. Decreto adducto suprà *n.*23. concedere licentiam Religioso, vt maneat extra Conuentum, pertineat ad eandem S. Congregationem. Qualiter autem possint Prælati Religionum prædictos Fratres alicuius extra Religionem seruitiis deputatos corrigere, & ad Ordinem reuocare: qualiter etiam nullus possit illos in socios assumere sine licentia Prælatorum, præter multa, de quibus Rodrig. *tom.2. q.64. art.1.* & Peirinis *tom.1. Priuil. Minim. in Constit.2. Iulij II. §.11. n.*43. extat etiam magna concessio Sixti IV. pro Carmelitis in Bulla, *Dum attenta*, in Specul. Ord. *fol.*89. qua concedit, quod generalis Magister, vel Priores Prouinciales, ac ipsorum Vicarij, illos ex Fratribus, de quibus auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel Legatorum ipsius, Archiepiscopis, & Episcopis, ac aliis quibuscumque prouisum existit, vel in posterum contigerit prouideri, corrigere, ac etiam, non obstante contradictione aliqua possint ad suum Ordinem reuocare, nec per litteras eiusdem Sedis, seu Legatorum ipsius iam obtentas, vel de cætero obtinendas, aliquos de Fratribus ipsius Ordinis, præfatis Archiepiscopis, & Episcopis, aut aliis teneantur in socios deputare, nisi dictæ litteræ Apostolicæ obtinendæ de indulto huiusmodi, & ordine ipso expressam fecerint mentionem, & aliàs id honestati Ordinis, & illorum saluti viderint expedire. Addit insuper idem Pontifex ibidem: *Nullus autem Legatus etiam de latere nostro missus, auctoritate litterarum Sedis Apostolica specialem de hoc indulto, & ordine nostro non facientium mentionem, nullusque Prælatus, nec aliqua persona religiosa, vel secularis de Fratribus eiusdem Ordinis ad sua, seu Ecclesiæ negotia procuranda, vel secum manendum aliquos assumere valeat, nisi quos Generalis Magister in toto Ordine, & Priores Prouinciales in suis Prouinciis ipsorum, tanquam idoneos, & discretos sibi duxerint assignandos, quos etiam subiacere volumus Ordinis disciplina.* Ex quibus colligi potest decisio cuiusdam casus, quem tractat Portel. *in respons mor. tom.1. casu* 91. de quodam Religioso, quem Commissarius Bullæ Cruciatæ contra voluntatem sui Prælati applicauerat ad sui obsequium, mittendo illum ad quendam locum pro negotio quodam peragendo. Dicendum enim est, propter adducta ex Conc.Trid. & ex priuilegio Sixti V. relato, si talis Religio fruitur illo, id fieri non potuisse, nisi in casu quo Commissarius Cruciatæ haberet aliud priuilegium derogans Concilio, & præfato priuilegio Sixti IV. Portel. *sup.* Addens etiam in hoc non esse credendum dicto Commissario Cruciatæ, nisi ostendisset tale priuilegium.

Quod Religiosi etiam extra Monasteria existentes teneantur parere suorum Superiorum præceptis, eorumque censuris ligentur, diximus *c.4.n.*27. Pro illis, qui transeunt ex vna Religione ad aliam, animo non manendi in claustris; vide dicenda *c.22. n.*29.

CAPVT

Capvt XVII.

De obligationibus Regularium, si fiant Cardinales, Episcopi, Abbates, &c.

SVMMARIVM.

1 *Religiosi si ad Cardinalatum, Episcopatum, vel Abbatiam assumantur manent veri Religiosi.*
2 *Non absoluuntur à votis obedientiæ, paupertatis, & castitatis.*
3 *Manet in illis votum obedientiæ respectu Papæ.*
4 *Manet & votum castitatis magis roboratum.*
5 *Manet etiam votum paupertatis, & quomodo.*
6 *Quomodo possint disponere de iis quæ habent.*
7 *Non subiacent censuris & pœnis impositis in sua Religione.*
8 *Qualiter teneantur ad obseruantias suæ Religionis. An teneantur habere socium suæ Religionis.* ibid.
9 *Habitum sui ordinis gestare debent, & quomodo.*
10 *An teneantur ad alia vota Religionis præter tria.*
11 *Quod officium canonicum recitare debeant.*
12 *Bona ipsorum post mortem ad quem pertineant.*
13 *Quid de Episcopo Titulari.*
14 *Quid de bonis priùs adquisitis.*
15 *Quid dicendum de Religiosis ad prælaturas aliarum Religionum euectis.*
16 *De obligatione Regularium qui fiunt Parochi, vel beneficiati.*
17 *Quæ suppellex admittenda in præfatis assumptis.*
18 *Quibus gratiis, & priuilegiis Religionum potiantur.*
19 *An possint secum dispensare in obseruantiis Regularibus.*
20 *Religiosi Capellani Papæ vel Principum quibus subiiciantur.*
21 *Assumpti præfati ad ordines suos reuertentes inhabiles sunt ad officia.*
22 *An liceat Religioso desiderare, vel procurare Episcopatum.*

1 Religiosi ad Cardinalatum, Episcopatum, vel Abbatiam extra Ordinem assumpti, manent veri Religiosi. Sumitur ex Glossa *capite 3. 16. quæst. 1. in cap. vnico 18. quæst. 1.* & ratio est, quia dispositio ad aliquam perfectionem non tollitur ipsa adueniente, status autem Religiosus comparatur ad huiusmodi dignitates, sicut dispositio ad perfectionem. S. Thom. *2. 2. q. 185. art. 8.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 16.*

2 Hinc primò Religiosi ad tales Dignitates assumpti, non absoluuntur à votis Obedientiæ, Paupertatis, & Castitatis in professione emissis, tum quia vt diximus, manent verè Religiosi, sicut antea; hæc verò vota sunt de essentia status Religiosi, *cap. cum ad Monasterium, in fin. de stat. Monach.* Tum quia cum assumuntur, non dispensantur in prædictis votis. D. Thom. cum Expositoribus *2. 2. quæst. 88. art. 11. ad 4. & quæst. 185. art. 8.* Henriquez *lib. 10. de Sacram. Ord. cap. 32. num. 5.*

3 Votum autem obedientiæ, quod in prædictis manet, non est respectu Prælatorum ordinis, sed respectu Papæ, ita vt vltra generalem obedientiam debitam ab omnibus fidelibus Summo Pontifici, & vltra obligationem, quam alij Cardinales, Episcopi, & Abbates habent ad obediendum illi, teneantur ex vi voti obedientiæ in professione emissi illi specialiter obedire. Ratio est, quia vt vidimus *cap. 4. num. 31.* Votum, quod religiosus emittit in professione, emittitur Papæ, qui est supremus Generalissimus omnium Religionum, ac proinde cum à Papæ subiectione non liberentur assumpti à Religionibus, sed tantùm ab inferioribus Prælatis, manebit votum obedientiæ ipsorum respectu Papæ. Henriquez *lib. 10. de Sacram. ord. cap. 33.* Suarez *2. tom. de Relig. tract. de voto lib. 6. cap. 7. num. 10.*

Votum etiam castitatis manet in prædictis assumptis à Religione, imò magis roboratum in Episcopis, eo quod per Episcopalem consecrationem manet persona magis dedicata, & consecrata Deo, ita vt grauiùs peccet Episcopus violando castitatem. Suarez *4. tom de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 16.* 4

Quoad votum etiam paupertatis manent prædicti obligati sicut antea. Tum propter eandem rationem. Tum quia per supradictas dignitates non datur illis dominium bonorum Ecclesiasticorum, sed solùm administratio ex voluntate Papæ, quod non repugnat voto paupertatis. Lessius *2. de iust. capite quadragesimo, dub. 14.* & alij. Quamvis Sotus, Vasquez, Diana, & alij quos sequuntur Tamburinus *de iure Abb. tom. tertio, disputatione tertia, quæstione 9. num. 3.* & Zacharias Pasqualigus *decis. 267.* oppositum velint. Hinc ea quæ acquirit in Episcopatu religiosus factus Episcopus, Cardinalis, vel Abbas, non sibi, sed Ecclesiæ cui præficitur acquirit. Sanchez *libro sexto in Decalog. cap. 6. num. 8.* Quod etiam de acquisitis iure hæreditatis intelligitur. Suarez *quarto tom. de Relig. tractat. octauo, libro tertio, capite 16. num. 14.* Etiamsi fuerit religiosus Religionis non succedentis in hæreditatem, quia iam est capax succedendi ratione Ecclesiæ, quam possidet. Suarez *quarto tom. de Religion. tractat. octauo, libro tertio, capite 16. num. 15.* Incipit autem Religiosus acquirere suæ Ecclesiæ à tempore confirmationis factæ à Pontifice. Quia ex tunc est à iurisdictione religionis exemptus. Rodriguez *tomo secundo Summ. cap. 70. num. 6. & tom. tertio quæstionum Regularium, quæstione 69. articulo quarto*, Sanchez *libro septimo in Decalog. capite 23. num. 67.* Hinc etiam nascitur quòd non possit testari sine licentia Papæ. Eo quod quidquid acquirit in Episcopatu, acquirit suæ Ecclesiæ cum sola libera administratione, quæ finitur in morte. D. Thom. *2. 2. quæstione 185. articulo octauo*, Sanchez *libro sexto in Decalog. capite sexto, num. 10.* Hinc quoque probabilius est, quod ea, quæ Religiosus Episcopus prodigè, & superuacaneè consumit, teneatur ad restituendum, aut faciendum ea restitui eo modo, quo possit Ecclesiæ, cui erant acquisita. Eo quod administratio bonorum Episcopatus, quam habet, solum est ad bonos & honestos vsus. Valentia *2. 2. disp. 10. quæst. 4. punct. 8.* Sanchez *lib. 6. in Decal. c. 6. n. 13.* 5

Potest tamen religiosus factus Episcopus disponere inter viuos de sui Episcopatus redditibus, eodem modo, quo Episcopus secularis. Ratio est, quia quamvis religiosus Episcopus non habeat verum dominium illorum redditũum (quidquid sit, an etiam Episcopus sæcularis illud non habeat) habet tamen liberam administrationem illorum in honestos vsus. Vnde vterque potest de illis disponere ad moderatam sui, & familiæ sustentationem, secundum decentiam status, ad pia opera, eleemosynas, &c. Lessius *lib. 2. de Iust. cap. 4. dub. 5. num. 29.* Molina *tom. 1. de Iust. disputat. 276. vers. Religiosus in conuent.* Imò potest in quævis opera, & quomodo voluerit expendere id, quod minus sumpserit de redditibus Episcopatus, quàm in suam competentem sustentationem poterat licitè expendere. Ratio est, quia iustè præsumitur Ecclesiam illi concedere talem licentiam. Nauarr. *lib. de Redditibus Ecclesiast. q. 1.* Sanchez *lib. 6. in Decal. c. 6. num. 14.* 6

7 Quamuis prædicti assumpti ex Religionibus ad dignitates, Cardinalatus, Episcopatus, vel Abbatiæ, sint obligati ad obseruantiam trium votorum, vt dictum est *n.2.* non tamen subiacent censuris, aut pœnis impositis à religione contra transgressores. Eo quod non manent amplius sub iurisdictione religionis, aut Prælatorum ipsius. Sotus *vlt. de Iust. q. vlt. art. vlt.* Angles *in florib. 1. p. q. vnic. de vot. art. 25.*

8 Tenentur tamen prædicti assumpti ad eas obseruantias Regulares, siue regulæ, siue Constitutionum, quæ non impediunt munus, quod gerunt, quales sunt oratio, moderata abstinentia, ieiunia, &c. Ratio est, quia quemadmodum in naturalibus per aduentum formæ perfectioris non excluduntur dispositiones conseruantes formam imperfectiorem, nisi quatenus repugnant formæ perfectiori, ita etiam in moralibus, adueniente verbi gratia Episcopatu, qui est forma perfectior Monachismo, non destruuntur dispositiones conseruantes, scilicet obseruantiæ regulares, nisi quatenus repugnant illi. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 185. *artic.* 8. Syluester *verb. Religio 6. quæst.* 10. Huiusmodi autem obligatio, seu debitum solum est secundùm decentiam, & honestatem; non tamen legale, aut obligans ad culpam, vel pœnam. Ratio est, quia religiosus factus Cardinalis, Episcopus, vel Abbas extra Ordinem, eximitur, & liberatur à iugo religionis, *cap. vnico* 18. *quæst.* 1. Nauarrus *lib.* 3. *consil. in prima edit. titulo de Regular. consil.* 6. *num.* 11. *in* 2. *titulo de donat. consil.* 6. *num.* 11. Valentia 2. 2. *disp.* 10. *quæst.* 3. *part.* 8. De hoc etiam debito secundùm decentiam, & honestatem, intelligo quod aliqui Authores volunt, religiosum factum, verbi gratia Episcopum, teneri habere secum socium sui Ordinis. Propter eandem rationem. Sotus *vlt. de Iustit. & iure quæst. vltima, artic. vltim.* Valentia 2. 2. *disputat.* 10. *quæst.* 3. *punct.* 8. Hoc etiam de exemptione legali Episcopi ab obseruantiis regularibus, probabile est etiam extendi ab Episcopum titularem, & ad illum qui Episcopatum renunciauit. Ratio est, quia isti omnes legitimè dispensati sunt, & exempti ratione Dignitatis Episcopalis ab huiusmodi obseruantiis: dum ergo perseuerauerit ista dignitas, perseuerat dispensatio. Præsertim, quia Episcopi titulares creantur, vt adiuuent alios Episcopos oues habentes in Pontificalibus, ministrando Ordines, Confirmationem, &c. De prioribus Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 10. *quæst.* 7. De posterioribus Aragon. 2. 2. *quæst.* 88. *art.* 11. Et de vtrisque *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 6. *à num.* 26. Addens benè *num.* 30. quod si propria culpa degradarentur, cessaret dictum priuilegium Exemptionis.

9 Prædicti etiam assumpti tenentur habitum suæ religionis ex præcepto portare. Ratio est, quia obligatio portandi illum non est ex solo mandato Regulæ, aut Constitutionum, sed ex iure Canonico, vt constat *ex cap. penultim. finali de vita, & honest. Cleric.* & etiam ex consuetudine rationabili, eo quod habitus religiosus est signum obligationis ad vota Regularia. Sà *in Summ. v. Episcopus.* Henriquez *lib.* 10. *de Sacram. Ord. cap.* 23. *num.* 5. Concessum tamen est Episcopis regularibus à Clemente VIII. in Rituali Romano reformato, vt retento colore habitus suæ religionis, possint se conformare cum Episcopis sæcularibus in forma, seu figura illius. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 6. *num.* 22. Cardinales etiam ex Ordinibus regularibus assumpti possunt portare birretum rubrum, ex concessione Gregorij XIV. anno 1591. die 9. Iunij, Laertius *in* 2. *tom. Bullar. fol.* 696 Probabilius autem est prædictos assumptos, etiamsi habitum suæ Religionis dimiserint, non incidere in excommunicationem à iure latam contra religiosos habitum suæ professionis dimittentes, de qua nos suprà, *cap.* 13. Eo quod textus *in cap.* 2. *ne clerici vel monachi in* 6. vbi talis excommunicatio statuitur, solùm videtur loqui de religioso sub obedientia Superioris Regularis existente. Rodriguez *tom.* 1 *quæst.* 58. *art.* 5. Bonacina *de clausura quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 26. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. resol.* 50. Loquimur autem de religiosis assumptis ad Episcopatum, vel Cardinalatum, non de promotis ad Parochiale munus. Quia isti simpliciter sunt subiecti Religioni, & ita incident in prædictam excommunicationem. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. c.* 6. *n.* 36. Bonacina *vt suprà, num.* 25.

Vota alia solemnia, præter tria generalia, quæ solent in aliquibus Religionibus emitti, quale est Minimorum de vita quadragesimali, & Patrum Societatis de obediendo specialiter Summo Pontifici circa missiones, probabile est non obligare religiosos assumptos ad dignitates prædictas. Ratio est, quia illa 10
vota emittuntur vt annexa, & accessoria Regulæ, quam profitentur religiosi, & ad perfectionem illius. Cùm ergo tales assumpti maneant liberi ab obligatione regulæ (nisi solùm secundùm decentiam, vt dictum est) ideo etiam manebunt liberi ab huiusmodi Votis. Præsertim quia credendum est solum ea emisisse religiosum pro tempore, quo est sub iugo religionis. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap* 6. *num.* 15. Oppositum etiam est probabile, & infertur ex doctrina Soti *vlt. de iust. & iur. quæst. vlt. art. vlt.* Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 8.

Prædicti etiam assumpti ex Religionibus ad Episcopatus, vel Abbatiæ dignitates non tenentur soluere Officium Diuinum iuxta ritum suæ Religionis, sed suæ Ecclesiæ, cum constituantur capita illius. Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 6. *num.* 25. Azor. *lib.* 12. *Instit. moral. cap.* 7. *quæst.* 4. Diana *tract.* 2. *de Dubiis Regul. resol.* 50. Vnde occurrente festo Regulæ in festo Diœcesis, hoc debet præferri. Gauantus *in Comment. in Rubric. Breuiarij, tom.* 1. *sect.* 1. *cap.* 5. *titul.* 2. *num.* 2. Idem credo de assumptis ad Cardinalatum, quia sunt quasi Episcopi in Ecclesiis suorum titulorum, & præcipuè quia eximuntur ab obseruantiis religionis, nisi solùm secundùm decentiam, vt diximus suprà, *num.* 8. quarum vna est specialis modus recitandi Officium Diuinum. 11

Bona Religiosorum, qui ad prædictas dignitates Episcopatus, vel Abbatiæ sunt assumpti, pertinent iure communi post eorum mortem ad Ecclesias quibus præfecti erant. Tum quia ita dicitur *cap. vnico* 18. *quæst.* 1. Tum quia prædictis Ecclesiis, non sibi, aut Monasteriis adquirunt, iuxta dicta suprà *num.* 5. D. Thom. 2. 2. *quæst.* 188. *artic.* 8. Sotus 10. *de Iust. q. vlt. art. vlt, ad* 3. Quod etiam intelligitur de bonis, quæ iure hæreditario ad ipsos post assumptionem ad prædictas dignitates deuenerunt, & de adquisitis donatione, propria industria, aut labore, propter eadem fundamenta. Lessius 2. *de iust. cap.* 41. *dub.* 11. *n.* 92. Azor. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 10. *quæst.* 6. An verò hoc etiam sit verum supposita Constitutione Greg. XIII. circa spolia regularium extra claustra decedentium, de quo nos *c. præced. n.* 31. aliorum iudicio remitto. Vide Barbos. *de potest. Episcop. alleg.* 114. *num.* 28. 12

Episcopum autem titularem regularem, quidam dicunt adquirere Summo Pontifici, quia illi immediatè subest. Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 114. *n.* 31. Quidam adquirere Religioni, cum nullam sedem habeat cui possit adquirere. Sotus 10. *de iust. quæst. vlt. art. vlt.* Sà *in summa verb. Religio, num.* 52. Quidam verò dicunt per se, & ex vi iuris adquirere illi Ecclesiæ, cuius titulum habet: quia verò non possunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia dispensanda esse. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 17. *n.* 5. 13

Ea autem, quæ Religiosi ante assumptionem ad prædictas Dignitates Cardinalatus, Episcopatus, vel 14
Abbatiæ

Abbatiæ adquisierunt, ad Conuentum, vel Religionem spectant. Tum quia habetur *in capite Statutum:* tum quia cùm illa adquisierint quando erant membra Religionis, ipsi debebant adquirere, sicut alij religiosi. Quod etiam concessit Clemens IV. Ordini Prædicatorum, & Alexander IV. Minoribus D. Antonin. *in tract. de suspensione, cap.4. num.20.* Suarez 4.*tom. de Relig. tract.8. lib.3. c.16. num.22.* Cassarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Episcopus, num.2.* Vnde consequenter religiosus factus Episcopus hac lege ligatur, vt omnia quæ habet, debeat Monasterio consignare antequam ad eam dignitatem ascendat. Henriquez *de Sacram. Ord. cap.33. num.4.* Rodrig. *tom.3. quæst. regul. quæst.58. art.6.* Peyrinis *tom.1. de subdito, quæst.1. cap.10. §. vnic. concl.2.* Tambur. *de iure Abb. tom.3. disp.3. quæst.9. n.8.* Si verò talis Religiosus fuerit ex Ordine Prædicatorum, si priusquam consecretur non resignauerit Religioni libros, & alia quæ habet tempore suæ promotionis, non solùm peccat mortaliter, sed etiam eo ipso est suspensus ab executione Pontificalis ministerij, propter priuilegium relatum Clem. IV. & Alex. IV. Henriq. Peyr. & Tambur. relati. Gaudent autem hoc priuilegio Carmel. & alij qui habent communicationem priuilegiorum cum Dominicanis. Passar. *in Compend. priu. Minim. pag.55.* Peyrin. & Tambur. Addit Peyr. quod si in aliqua religione sit Statutum quod nullus audeat consentire electioni, vel prouisioni de se factæ, nisi priùs facta restitutione Ordini omnium quæ habet tempore quo consensit, si non præmissa tali restitutione consenserit, incidet in pœnas talis Statuti, etiamsi Papa illum in Consistorio Episcopum pronunciauerit.

15 Religiosi ad Prælaturas alterius Religionis euecti authoritate Pontificia, tenentur non solùm votis communibus Religiosorum, eo quòd maneant veri Religiosi, sed etiam specialibus suæ Religionis, quæ non contradicunt muneri, quod gerunt. Non enim est aliqua ratio cur credantur in eis dispensari à Pontifice, cum ad prædictas Prælaturas alterius religionis assumuntur. Regula, etiam, Obseruantiis, & Constitutionibus suæ religionis, quatenus non contradicunt muneri; quod gerunt, aut inter subditos Religiosos, quos regunt, si non generant notabilem singularitatem, eodem modo tenentur sicut antea, propter eandem rationem. Quoad habitum portandum, & socium suæ Religionis habendum, attendi debet ad vsum Religionis, ad cuius regimen assumuntur. Quoad Officij Diuini recitationem conformari debent Religiosis, cum quibus degunt. Quia & hoc æquitas rationis postulat, & ad bonum regimen illorum spectat. Hæc inferuntur ex dictis; authores enim parum confusè de huiusmodi Religiosis loquuntur. Ea autem, quæ prædicti adquirunt ratione Prælatiæ, quam gerunt, ac religionis, cuius Religiosos gubernant, pertinent ad prædictam Religionem: quæ verò simpliciter, vel alio titulo, aut respectu personæ vel religionis, ex qua sunt assumpti, acquirunt prædictæ Religioni vnde sunt assumpti, & pro illa acquisita censeri debent. Sanchez *lib.7. in Decal. c.32. num.vlt.*

16 Religiosi facti Parochi alicuius Ecclesiæ, vel ad alia beneficia inferiora prouecti extra Religionem, non solùm tenentur votis religionis generalibus, & præcepto portandi habitum, sicut diximus de Episcopis, Cardinalibus, & Abbatibus suprà *num.2. & 9.* sed etiam votis specialibus, Obseruantiis Regularibus, & constitutionibus suarum Religionum, quatenus non repugnant muneri, quod gerunt. Cùm nulla sit ratio, quare ab illis excusentur. Syluester *verb. Religio 7. quæst.11.* Azor. *lib.12. institut. moral. cap.19. quæst.15.* Non verò tenentur soluere Officium Diuinum iuxta Ritum suæ religionis, sed Ecclesiarum, quibus seruiunt. Quia hoc exigit æquitas, & munus pastoris, quod habent in illis. Rosella *verb. Monachi. num.5.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.6. num.38.* Videtur tamen necessarium ex præcepto Ecclesiæ *in cap.2. de stat. Monach. & cap. quod Dei timorem, eod. tit.* habere socium sui Ordinis. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.6. num. vltim.* Regulariter etiam ea quæ acquirunt, acquirunt Ecclesiæ cui seruiunt, non religioni. Tum à simili de Episcopo, tum quia cum iam sint capita, & pastores illarum Ecclesiarum, æquitas postulat, vt illis adquirant. Nauarrus *lib.3. consil. in 1. edit. tit. de regul. cons.70. num.6. in 2. tit. de stat. Monach. cons.13. num.6.* Rodriguez *tom.2. quæstionum Regularium, quæst.47. art.7.* Nisi placeat loqui cum eadem distinctione, qua locuti sumus de religiosis assumptis ad Prælaturas alterius Ordinis suprà *num. 15.* Vide Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.32. num.76.* Pro aliis etiam obligationibus Parochorum Regularium vide Ganantum *in Manual. Episcop. verb. Parochorum munera, præsertim à num.18.* & dicta à nobis *cap.11. num.7. & 9.* Vide dicenda *tom.2. cap.18.*

Prædicti assumpti ex Religionibus ad Cardinalatum, Episcopatum, Abbatiam, vel Parochiam, qui ditiorem supellectilem, & ampliorem familiam habent, quàm decet, peccant magis, quam alij Episcopi, Cardinales, Abbates, Parochi, &c. Ratio sumitur ex voto paupertatis, quod prædicti Religiosi in sua professione emiserunt, & à quo non sunt absoluti per assumptionem. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.16. num.30.* 17

Prædicti etiam assumpti gaudent gratiis, & priuilegiis suæ Religionis, quæ respiciunt commodum animæ, vel corporis ipsorum, non autem quæ redundant in damnum, aut incommodum religionis, aut Monasterij. Ratio primæ partis est, quia verè manent Religiosi, & fauores sunt ampliandi. Ratio verò secundæ, quia huiusmodi priuilegia, & gratiæ semper conceduntur in fauorem Religionis, non in damnum, aut onus. Pro quo extat declaratio Sixti IV. *in monumentis Minimorum concessis an.1365.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.3. cap.18.* 18

In casibus, in quibus Prælati Religionum possunt dispensare cum Monachis quoad obseruantias Regulares, potest Religiosus Episcopus (idem dico de Cardinalibus, & Abbatibus) secum dispensare. Quia hoc videtur rationi naturali congruum, ne teneatur adire Superiorem Religionis. Toletus *in summ. lib.4. cap.4.* 19

Religiosi cuiuscumque ordinis, etiam mendicantium, quamuis Sedis Apostolicæ sint Capellani, eorum superioribus subiecti manent, ac si prædictæ Sedis Apostolicæ non essent. Ita statuit Gregor. XI. anno 1373. in Bulla *Ad Romani Pontificis.* Hoc etiam intelligo de Capellanis Regum, aut Principum. Flauius Cherubin. *in Compend. Bull. tom.1.* 20

Archiepiscopi, & Episcopi cuiuscumque ordinis professores postquam munus consecrationis susceperint, etsi à vinculo Ecclesiæ, cui præfuerant, per Sedem Apostolicam fuerint absoluti, & facultatem reuertendi ad suam Religionem ab ipsa habuerint, ad dignitates, officia, seu Superioritates in illa obtinendas sunt inhabiles. Ita Paul. IV. in Bulla, quæ incipit *In Sacra,* anno 1559. habetur *tom.1. Bullar.* Laërtij Cherubin. *part. vltim.* Quaranta *in summ. Bullar. verb. electio.* Laurentius de Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in constit. 4. Sixti IV. §.10. num.44.* 21

Quamuis status Episcoporum perfectior sit statu quorumcunque Religiosorum, iuxta dicta *c.1. n.1.* de quo Suar. 3. *tom. de Religione, lib.1. cap.18.* Tum quia status Religiosus est perfectionis acquirendæ, status verò Episcopalis est perfectionis exercendæ. 22

Tum quia Episcopi ex vi sui status ad excellentissima opera exercenda ordinantur, nempe ad docendum, prædicandum, & illuminandum, ad quæ ex vi status non ordinantur Religiosi, nisi solum ministerialiter. Suarez vt supra. Nihilominus non propterea licitum est, Regulariter loquendo, appetere, & multò minus Procurare Religiosum Episcopalem dignitatem. Ratio est, tum propter magna pericula animæ, & etiam corporis, quæ regulariter loquendo, sæpissimè occurrunt in recta administratione ipsius: tum quia vix sine præsumptione, aut superbia tam altus gradus dignitatis appeti potest. S. Thomas 2.2.*q.*185.*art.*1. Sotus 10. *de iust. & iure q.*2.*art.*1. Dixi *regulariter loquendo*, quia in casu necessitatis Ecclesiæ, quando scilicet nullus esset, qui Episcopatum dignè administrare posset, aut vellet, propter pericula, tunc licitè posset Religiosus illum appetere. Quia bonum commune est priuato anteponendum, ac proinde priuatum periculum tunc negligendum, diuinæ gratiæ, & auxilio diuino innitendo. S. Thomas, & Sotus vt sup. Valentia 3.*tom. disp.*10.*q.* 3.*punct.*2.*concl.*3. Pro quorum maiori luce distinguendum est. Primò enim indignus Episcopatu, vel quia illiteratus, vel vitiosus est, Episcopatum desiderans grauissimè peccat mortaliter, quia appetit id, quod non potest sine peccato mortali administrare. Toletus *in summa lib* 5. *cap.* 3. §. *prima est.* Deinde etiam, qui dignus est, & appetit Episcopatum propter redditus temporales tanquam finem, etiam mortaliter peccat. Ratio est, non solum quia peruersè vult rem spiritualem, & superioris Ordinis, esse medium in ordine ad rem temporalem, & inferioris Ordinis, sed etiam quia sic faciens, & ex vi talis ordinationis paratus est, si necesse fuerit dignitatem Episcopalem negligere, si bona temporalia non obtinentur. Sotus vt sup. Sylu. *verbo Episcopatus*, §. 4. Tertiò, qui appeteret Episcopatum (quamvis dignus) propter redditus, aut commoda temporalia, non tanquam finem ipsius Episcopatus, sed tanquam finem ipsius appetitionis, saltem secundarium, etsi non peccaret mortaliter, cum non appeteret spiritualia propter temporalia, ad minus tamen peccaret venialiter, quia tale desiderium ambitionis, auaritiæ, vel præsumptionis esset. Valentia *vt sup.* §. *nihilominus.* Quartò, qui etsi dignus, efficaciter appeteret Episcopatum, non propter malum aliquem, aut inordinatum finem, sed propter salutem animarum procurandam, adhuc peccaret. Eo quod magno periculo salutis, quale in administratione Episcopatus occurrit, se objiceret præsumptuosum, & temerarium est. S. Thom. vt sup. Valentia *vt sup.* §. *nihilominus tres.* Neque obstat illud ad Timotheum 3. *qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.* Quia illud solùm est verum tempore necessitatis Ecclesiæ, quale erat quando S. Paulus id dixit. Præsertim quia Apostolus non dixit eum, *qui Episcopatum desiderat, bene desiderat, sed bonum opus desiderat.* Nam opus quod materialiter est bonum, si desideretur temerariè, præsumptuosè, & imprudenter, abs dubio illicitè, & peccaminosè desideraret. Valentia vt sup. §. *casus autem.* Toletus *vt sup. n.*4. An verò hoc sit peccatum mortale, aut solum veniale. Probabilius est sæpius esse peccatum mortale. Sylu. *verb. superbia, n.*7. Vnde Sotus *vt sup.* dicit esse perinde atque se in fluuium cum periculo, & sine necessitate conjicere. Valentia *vt sup.* §. 2. *concl.* Quod si dicas, Ego me credo sobrium, pudicum, &c. cum aliis conditionibus à S. Paul. 1. *ad Timoth.* 3. pro Episcopo requisitis, & Episcopatum pro salute animarum desidero, & spéro de Dei gratia mihi absuturum, quid ergo mihi deest cur illum concupiscere non possim? Dico, si circa hoc Dei reuelationem habueris, credam tibi si non habueris, non consentio. Credam potius te humilem non esse, qui talia de te cogitas nec Sanctum, cùm veri SS. Episcopatum laudabiliter fugerint. 23

Vide dicenda de Episcopis non admittendis ad Religionem *c.*24.*n.*11. & de illo, qui post votum religionis Episcopus electus est *eod. c.*24.*n.*27. Qualiter etiam nouitius potest eligi ad Episcopatum *ibid. n.*37.

CAPVT XVIII.

De obligationibus Prælatorum Regularium, & facultatibus, & Priuilegiis ipsorum.

SVMMARIVM.

1 *Prælati Regulares habent iurisdictionem ordinariam in subditos.*
2 *Iurisdictionem etiam quasi Episcopalem.*
3 *Nomine Prælatorum in priuilegiis qui intelligantur.*
4 *Facultates concessa Prælatis in priuilegiis an delegari possint.*
5 *Quæ conditiones requirantur ad Prælatos eligendos.*
6 *Debent esse litterati.*
7 *Illegitimi non possunt admitti.*
8 *Nec homicida.*
9 *Quæ antiquitas in ordine exigatur.*
10 *Quantum debeant durare in officiis.*
Conuenientius est quod supremi Prælati Religionum sint perpetui. ibid.
11 *Tenentur Prælati legibus, & obseruantiis religionum.*
12 *Ad residentiam etiam obligantur.*
13 *Habent potestatem administrandi bona Monasteriorum, & qualiter.*
14 *Tenentur procurare obseruantiam vitæ communis in subditis.*
15 *Qualiter teneantur ad correctionem subditorum.*
16 *Punire possunt illos, & quibus suppliciis.*
17 *Qualiter procedere debeant ad cognoscenda illorum crimina.*
18 *In causis tamen spectantibus ad tribunal S. Inquisitionis quid facere teneantur.*
19 *Possunt reseruare sibi aliquos casus.*
20 *Qui sint hi casus reseruabiles.*
21 *An possint alios reseruare.*
22 *Possunt imponere censuras, & qui.*
23 *Non possunt eximere Religiosum ab obedientia sui Prælati immediati.*
24 *Nec prouinciam fundare, aut diuidere.*
25 *Habent iurisdictionem ordinariam delegabilem ad absoluendum sibi subditos.*
26 *Illis solum, vel ab ipsis delegati possunt Religiosi confiteri.*
An etiam Pœnitentiariis Papæ. ibid.
27 *Quales debeant esse confessarij Religiosorum.*
28 *A quibus casibus absoluant Prælati suos subditos.*
29 *Cui teneantur Religiosi confiteri sua peccata.*
30 *An possint Prælati absoluere à censuris Papæ reseruatis.*
31 *An à casibus eidem reseruatis.*
An ex priuilegio Pij V. ibid.
32 *An ex priuilegio Eugenij IV.*
33 *Sixti IV. priuilegium pro Carmelitis.*
34 *Eiusdem Sixti IV. priuilegium pro Dominicanis.*
35 *Gregorij XIV. priuilegium pro clericis ministrantibus infirmis.*
36 *An à censuris Papæ reseruatis absoluant Prælati.*
37 *An à censuris ab homine latis.*
38 *Non à censuris, & casibus contentis in Bulla cœnæ.*
39 *An à censuris propter simoniam.*

40 *Quid*

PRO comperto est, Religiosorum familiis præfici debere Prælatos, & Superiores, qui ipsos spiritualiter, & temporaliter regant. Tum ex illo Prouerb. 11. *Vbi non est Gubernator, populus corruet.* Tum quia id exigit Obedientiæ votum, quod Regulares emittunt. Habent autem prædicti Prælati, & Superiores Religiosorum non solùm potestatem dominatiuam, qualem habent Patresfamilias in suos, sed etiam Spiritualem iurisdictionem; cum vtrumque sit necessarium ad rectam gubernationem, Oeconomiamque spiritualem, & temporalem Religiosorum. Hæc verò Spiritualis Iurisdictio, saltem de iure Ecclesiastico, & à Summis Pontificibus deriuata illis conuenit. Eo enim ipso quod Religiosos ab Episcoporum ordinaria Iurisdictione, exemerunt illam Prælatis ipsorum concessisse censentur. Suar. *tom.4. de relig. tract.8. lib.2. cap.1.* Imò hanc Iurisdictionem ordinariam esse, & non delegatam, eo quod competit ipsis virtute legis, vel consuetudinis, non autem ex commissione, saltem temporali, est communiter receptum. Nauarr. *comment. 2. de Regul. à num. 63. & comment. 3. à num. 40.* 1

Hinc huiusmodi Prælati, tam supremi, putà Generales, & Prouinciales, quàm infimi, videlicet Priores, Guardiani, Rectores, &c. habent in suos subditos Iurisdictionem quasi Episcopalem, vt tradunt communiter Authores in Clem. 1. *de reb. Eccles. non alien. verb. proprij*, & sumitur ex capite 2

Abbati

Abbatis de priuil. in 6. Et ratio est, quia cùm prædicti omnes non subdantur Episcopis, sed immediatè Papæ, loco ipsorum succedunt quoad regimen suorum subditorum, ac proinde habent quasi Episcopalem iurisdictionem, Suarez *tom.4.de Relig.tract.*8.*lib.*2.*c.*2. *&* 13.

3 Quando in priuilegiis Religiosorum conceditur aliqua facultas, seu potestas Prælatis, nisi aliud exprimatur, intelliguntur etiam Prælati Conuentuales, cùm ipsi sint veri Prælati, & indefinita æquiualeat vniuersali. Suarez 4. *tom. de Relig. tract*.8. *lib.*2, *cap.*22. Si priuilegium conceditur Prælato inferiori, censetur etiam concedi Superiori, quia recta ratio dictat ita esse intelligendam mentem Pontificis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2 *c.*22.*num.*2. Extenduntur etiam priuilegia ista ad Vicarios Conuentuum, illos scilicet, qui in Conuentibus ipsis non habent Superiorem. Quia isti etiam sunt veri Prælati. Rodrig.*tom.*1. *q.*20. *art.*2. *&* 3. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2.*c.*22. *n.*6. Secus dici debet de quibusdam Vicariis quarumdam Religionum, qui non sunt verè Prælati, sed instituti, vt adiuuent Prælatos, vt sunt Vicarij Chori, &c. Rodrig. *tom.*1. *q.*17.*art.*6.

4 Similiter facultates concessæ Prælatis Religiosorum in priuilegiis Pontificum, nisi oppositum declaretur, possunt ab ipsis aliis delegari. Tum propter aliqua priuilegia, quæ hoc concedunt. Tum quia Commissarius ex priuilegio perpetuo potest alteri suas vices committere. Cordub. *in sum. Hisp. q.*8. Suarez 4. *tom. de Relig. tract* 8. *lib.*2.*c.*22.*n.*8.

5 Vt aliquis eligatur in Prælatum alicuius Religionis, præter illas conditiones, quæ secundum iura particularium Religionum sunt necessariæ, & præter illas, quas adduximus *suprà c.*15. *num.*25. requiritur, quod habeat legitimam ætatem, quæ ad minus debet esse vigintiquinque annorum, iuxta *cap. cùm in cunct. de elect.* confirmatum à Concil. Trident. *sess.*24. *c.*12. *de reform.* Deinde debet esse Sacerdos, ex *c.*1. *de ætat. & qualit.* Quod intellige, vel quod sit Sacerdos quando eligitur, vel saltem postea fiat talis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*3. Probabile etiam est, loquendo de Generalibus, & Prouincialibus Religionum, requiri ad talia officia ætatem triginta annorum. Quia *in cap. cùm in cunctis, de elect.* & alibi requiritur ad Episcopatum illa ætas: ij verò Prælati præcipuè habent quasi Episcopalem Iurisdictionem. Miranda *in Man. tom.*2. *q.* 3. *art.*1. Cæterùm Sigismund. de Bononia *de elect. dub.*62. *n.* 1. dicit hoc solum esse de honestate, non de necessitate. Quod & sequitur Bord. *in resol.*21.*n.*23. ac Lauor. *in suis lucubr. tit.*4.*c.*16. *n.*6. & propterea etiam est probabile, non requiri pro prouincialatu maximè, dictam ætatem triginta annorum, sed minorem sufficere. In ætate autem à iure pro Prælatis requisita, nequeunt Superiores Religionum dispensare, propter *cap. cum in nobis olim, de elect. & cap. licet can. eod. tit. in* 6. Syluester *verb. casus, cap.*22. Deinde requiritur quod sit professus, quia ita habetur *in cap. cùm ad nostram, de elect. & cap. cum causa, & cap. cum in magistrum, eod. tit.* Imò videtur requiri esse professum professione expressa, non tacita. Quia ita videtur haberi *in cap. nullus, de elect. in* 6. Requiritur etiam vt sit professus in ipsa Religione, in qua eligitur. Quia ita statuitur *in Clem.*1. *de elect.* & in Trident. *sess.*14. *c.*10. *de reform. & sess.*25. *c.*21. *de Regul.*

Solet tamen S. Congregatio Episcoporum, & Regularium dispensare cum aliquibus Religiosis in conditionibus requisitis ad Prælaturas & officia Ordinis ex Constitutionibus, seu statutis; prout fecit de anno 1646. pro 18. Maij, maximè quoad relectiones immediatas, prout video fecisse cum Dominicanis Russiæ in casu quodam particulari de eodem anno 1646. pro die 23. Nouembris.

Peccant mortaliter Religiosi, qui eligi, ac præfici se sinunt ad Prælaturas, & officia animarum curam habentia sine sufficienti scientiæ, & litterarum peritia. Colligitur *ex cap. cùm in cunct. de elect.* & ex Concil. Trident. *sess.*22. *c.*2. S. Thomas 2.2. *quæst.*2. *art.*6. Nauar. *in Man. c.*25. *n.*12. Si tamen inter eligendos vnus sit litteratissimus, sed prauis moribus implicatus, alius verò mediocriter doctus, sed virtutibus præditus, aptior est iste reputandus, quàm ille. Sotus 3. *de iustit. & iur. q.*6. *art.*2. Pro gradu autem scientiæ quæ requiritur in Prælatis, & pro quibus Prælatis, consule Sigismund. *de elect. dub.*63. & dicenda 4. *tom. verb. Prælatus, n..*. 6

Illegitimi nequeunt esse Prælati in Religionibus, nisi ex Papæ dispensatione. Quia ita habetur *in c.*1. *de fil. Presbyt.* Nauar. *in cap. statutum*, *n.*60. Quod intellige etiamsi sint occultissimè illegitimi, Syluester *verb. irregul. q.*20. Corduba *lib.* 1. *Quæstionarij*, *q.*38. An autem ex priuilegio dispensare possint cum illis Religionum Prælati, dicetur *infra à num.* 60. Vide & dicenda *tom.*2. *cap.*12. *num.*21. *& cap.*13. *n.*50. *& cap.*18.*num.*34. 7

Non possunt eligi in Prælatos Religionum, qui homicidium aliquando perpetrarunt, iuxta Decretum Concil. Trident. *sess.*14. *cap.*7. in quo dicitur: *Cum etiam qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetrauerit, etiamsi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad Sacros Ordines promoueri possit, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiamsi curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat: si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, vt quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob causam etiam ad Sacrorum Ordinum & Altaris ministerium, & beneficia quæcumque, ac dignitates, iure quodammodo dispensatio debeatur, committatur loci Ordinario, aut ex causa Metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui nonnisi causa cognita, & probatis processibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit.* Possunt tamen illa officia, quæ actu habent quando committunt homicidium retinere, cum hoc non prohibeatur in dicto decreto Concilij. Nauar. *in Man. c.*27. *n.*249. Insuper quando tale homicidium, quantumvis voluntarium, fuerit omninò occultum, idest nec deductum ad forum contentiosum, aut vllo modo deducibile, probabile est apud quosdam, cum tali homicida posse dispensare Prælatos Religionum ad officia Ordinis. Propter dicenda inferiùs *num.*44. Laurent. de Peyrin. *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.*2. *Iul. I I. n.*102. 8

Non requiritur ex vi Iuris communis aliqua antiquitas in Ordine ad officia, & Prælaturas, sed statim post professionem factam redditur habilis ad illa. Ratio est, quia licet pro Abbatissis requirat Concil. Trid. *sess.*25. *c.*7. octo annos post professionem, pro Abbatibus autem, seu Prælatis Religionum, neque in ipso Concilio, neque in aliquo loco Iuris talis conditio petitur, fortassis quia sexus virilis fortior, & perfectior est. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.* 3. *num.*16. 9

Licet quoad durationem Prælatorum in suis officiis attendenda sint specialia iura, & consuetudines Religionum, & præcipuè Summorum Pontificum Ordinationes, conuenientissimum tamen multis piis, & prudentibus visum fuit, Prælatos Religionum, præsertim supremos, quales sunt Generales, debere esse perpetuos. Ratio est propter multa incommoda, quæ sequuntur ex limitato tempore officiorum, quinquennio scilicet, vel sexennio. Primum est, quia 11

tales

tales Prælati non poſſunt tam plenam, & abſolutam poteſtatem in ſuos ſubditos exercere, quàm ſi eſſent perpetui. Secundum eſt propter multas expenſas, quæ tempore Capitulorum, ſeu Congregationum à Religioſis fieri ſolent, multaſque ipſorum diuagationes itinerando. Tertium, propter euitandas multorum ambitiones, ſectas, rixas, odia, ſcandala, recurſus ad ſeculares, ſubordinationes, imò aliquando ſimonias, & illicitas conuentiones, quæ tempore Capitulorum fieri quandoque ſolent. Quartum, quia Prælati pro tempore limitato electi, ſi ſint ambitioſi, ſuam procurant reelectionem, ad quod oportet diſſimulare vitia vocem habentium in Capitulis, officia, & dignitates Ordinis indignis conferre, vt ſuffragia tempore electionis præſtent, ſubornanturque quandoque Principes, & Prælati extra Religionem xeniis, muneribus, & pecuniis Ordinum, vt adiutorium præbeant. Quintum, quia tempore limitato Generalatus, verbi gratia quinquennio, vel ſexennio, vix, aut nullo modo reformari poteſt Religio: cum ferè vnus annus expendatur in congregando Capitulo, alius in redeundo ab eodem, alius in præparandis neceſſariis pro tempore proximè futuri Capituli. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8 *lib.* 2. *cap.* 7. *& lib.* 10. *de regul. Societ. cap.* 2. Mirand. *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 5. *&* 6. Legatur ſpecialiter Nauarr. *comment.* 3. *de Regul. num.* 3. *lib.* 3. *conſil. de iur. patronat. conſil.* 4. vbi piiſſimus, & doctiſſimus Doctor hæc dixit: *Licet ambitio, & dulcedo ſenſualitatis ſuaſerint multis Regularibus melius eſſe regimen triennale inuentum à recentibus Regularibus, vt per frequentes mutationes ambitioſi, & auari aliquando fiant Prælati, vel Prælatæ, multò profectò coram Deo, & Sanctis eius melius, & ſincerius eſt regimen illud antiquum, quod antiqui iidem Sanctiſſimi Patres Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, Bernardus, & Eccleſia vniuerſa ſeruauit, quando longè Regulares erant meliores, quam nunc ſunt, &c.* Curent ergo Religiones, Apoſtolica Sede conſentiente, perpetuos ſibi Generales, ſicut antiquitus fieri ſolebat, habere.

11 Prælati Religionum, etiam Generales, tenentur obſeruare leges communes Religionis, & diſpoſitiones Capitulorum Generalium Cùm talia Capitula ſint ſupra ipſos. Imò hæc obligatio non ſolùm eſt quoad vim directiuam, ſed aliquo modo coactiuam, iuxta dicta ſuprà *c.* 8. *n.* 21. Tenentur etiam ad obſeruanda præcepta à ſe aliis impoſita. Tum ex communi principio, quòd Princeps tenetur obſeruare ſuas leges; tum quia lege naturæ obligantur ad bonum exemplum ſubditis præſtandum. Suarez *tom.* 4 *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap* 8. Vide dicenda infrà *n.* 54. *&* 86, 87.

12 Generaliter loquendo ea, quæ in Concil. Trid. *ſeſſ* 6. *cap.* 1. *&* 2. & aliis iuribus ſtatuuntur circa reſidentiam Prælatorum, intelligi debent ſuo modo de Prælatis Religionum, propter ſimilem rationem. Mirand. *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 5. Hinc Prælati Monaſteriorum tenentur aſſiſtere ſuis Monaſteriis tempore peſtis, vel hæreſis, etiam cum periculo mortis. Ratio eſt, quia ſunt quaſi Parochi illorum Monaſteriorum; Parochis autem non licet fugere in talibus euentibus. Sanch. *lib.* 6. *in Decal. c.* 2. *n.* 55.

13 Habent Prælati Religionum poteſtatem adminiſtrandi bona temporalia Monaſteriorum. Tum quia ita habetur in *cap. nullam* 19. *quæſt.* 2. Tum quia cum priuati Religioſi propter votum Paupertatis, quod habent, non poſſint tali facultate vti, nec tota communitas immediatè, vt de ſe patet, oportet quod hoc onus incumbat Prælato. Nauarr. *comment.* 3 *de Regular. num.* 5. *&* 6. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. Expendentes autem bona Monaſteriorum in vſus prauos, vanos, aut ſuperfluos, peccant contra votum Paupertatis, & ſunt proprietarij. Ratio eſt, quia non ſunt domini bonorum Monaſterij, ſed tantùm adminiſtratores in vtilitatem ipſius; atque ita ſolùm poſſunt expendere in ipſius vtilitatem, quia ad hoc ſolùm habent facultatem à Monaſterio, quod eſt dominus talium bonorum. Nauarrus *lib.* 3. *conſ. in prima edit. conſ.* 75. *num.* 2. *conſ.* 3. Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. Mor. lib.* 12. *cap.* 12. *quæſt.* 2. Qualiter autem alienare non poſſint bona Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, diximus ſuprà *cap.* 10. *à num.* 1. Suarez *tom.* 4. *de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. 27. *&* 28. Imò nec poſſe bona vnius Monaſterij (intelligo immobilia, & mobilia pretioſa) in aliud transferre, non obſtantibus aliquibus Priuilegiis Religionum, videtur inferre ex Decretis ibi adductis, eo quòd huiuſmodi tranſlationes bonorum ſunt quædam ſpecies alienationis. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 2. *Iulij II.* §. 26. *num.* 76. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 19.

Prælati, qui in quantum poſſunt, non curant ſuos ſubditos viuere vita communi abſque aliquo peculio, aut proprios, & ſuperfluos vſus vitare, non ſunt in bono ſtatu conſcientiæ. Ratio eſt, quia votum paupertatis id requirit, Summique Pontifices, & Concilia præcipiunt, iuxta dicta ſup. *cap.* 6. *num.* 60. Syluester *verb Relig.* 6. *q.* 7. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. c.* 19. *num.* 27. Vide Concil. Trid. *ſeſſ.* 25 *de Regular. c.* 1. 14

Poſſunt, & tenentur Prælati Regulares ſuos ſubditos corrigere, & punire; imò ſanguis eorum de manibus Prælatorum requiretur. Tum ex *cap. irrefragabili, de offic. ordin.* Tum ex eo quod ſint veri Paſtores, & Rectores Eccleſiarum. Graſſis 1. *part. Deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 133. Imò omittentes corrigere ſuos ſubditos ex negligentia, aut timore, facilè peccant mortaliter. Quia tenentur illos in via perfectionis inſtruere. Sà *in Summ. verb. Correptio, num.* 2. Addunt aliqui peccare etiam mortaliter Prælatos omittentes corrigere ſubditos in aliquibus peccatis venialibus, illis ſcilicet, quibus introducuntur conſuetudines contrariæ Religioni, quia hoc cedit in magnum detrimentum ipſius. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tractat.* 1. *cap.* 6. Diana *Tractat.* 2. *de dub. Regular. Reſolut.* 38. Nota etiam Prælatum non corrigentem ſuum ſubditum, peccare contra iuſtitiam, quia peccat contra obligationem ſui officij, quæ eſt ex iuſtitia. Vnde in Confeſſione non ſatis illis erit dicere ſe omiſiſſe correctionem proximi. Bañez 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. *dub.* 1. *concluſ. vltim.* Vide dicenda *cap.* 27. 15

Poſſunt etiam prælati Regulares punire ſuos ſubditos pœna corporali proportionata eorum delictis. Ratio ſumitur ex poteſtate non ſolùm dominatiua, ſed etiam iuriſdictionis, quam ſuper illos habent. Hinc poſſunt illos damnare ad triremes, caſu tamen raro, & ad ſatisfaciendum publico ſcandalo ex delicto enormi. Quia ita habet conſuetudo multorum prudentum. Vide dicta *c.* 16. *num.* 32. Poſſunt etiam pœna exilij damnare Religioſos, cum in illa nulla ſit indecentia. Licet hoc magis procedat in Religionibus Monachalibus, in quibus Monachi acquirunt domicilium in Conuentu, vbi profeſſi ſunt, non ſic in Mendicantibus. Aldrete *lib.* 2. *de Relig. diſcipl. cap.* 27. *num.* 18. Tradere tamen illos immediatè brachio ſeculari vltimo ſupplicio afficiendos, niſi hoc illis per aliquod priuilegium concedatur, non videtur permiſſum, Quia hoc vix poteſt excuſari ab irregularitate. Idem dico de mutilatione membrorum, propter eandem rationem. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 10. Vnde etiam multò minùs poſſunt punire ſuos ſubditos pœnâ mortis. Ea enim à nullo iudice Eccleſiaſtico imponi poteſt. *cap. cùm non ab homine, de iudiciis.* Suarez *vt ſupra.* Ex priuilegio etiam Bonifacij VIII. conceſſo Prælatis Dominicanorum, poſſunt contra ſuos ſubditos procedere, iuris apicibus poſtpoſitis. 16

Dicuntur

Dicuntur autem iuris apices actu illi, qui potiùs respiciunt subtilitatem, quàm facti veritatem, & merita causæ. Flauius Cherub. *in Compend. Bullarij tom.* 1. Vnde licet seruari debeat in huiusmodi iudiciis ea forma, quæ ex iure naturali, & gentium requiritur, procedi tamen potest, & debet sine strepitu, & figura iudicij secularis. Tum ex prædicto priuilegio. Tum ex congruentia, quia in Religionibus præcipuè attenditur sincera, & plana cognitio criminum, potiùs ad salutem animæ, quàm ad puniendum, vt in eis credibile sit Iudices procedere cum maiori charitate, & puriori intentione, & testes esse magis fide dignos. Caiet. 2.2.q.70.*art.*2. Sot. 5. *de iustit. quæst.* 7.*art.*2. Vide dicenda *cap.* 27.*n.*26. Et Portellum *in Respons. mor. tom.* 2. *casu* 28. & 29. vbi plura vtilia Prælatis Regularibus, vt se defendant contra Aduocatos, & Causidicos Prælatos eosdem impugnantes, eo quod in processibus ab ipsis factis non obseruent aliquos Iuris apices.

17 Possunt prætereà prælati Regulares ad cognoscenda vel punienda delicta subditorum procedere iuridicè per viam accusationis, iudicialis denunciationis, & inquisitionis. Ratio est, quia hoc pertinet ad potestatem iurisdictionis, quam habent, & est necessarium pro bono regimine Religionis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *de regim. Societ. cap.* 11. 12. & 13. Non tamen possunt interrogare de delicto alicuius in particulari, nisi de illo præcesserit aliqua infamatio. Aliàs fieret illi iniuria, nec Iudex procederet iuridicè. Nauarrus *cap. inter verba, corollar.* 47. *num.* 179. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *cap.* 11. Possunt tamen subditum non plenè conuictum, & negantem delictum, cogere etiam per torturam, vt fateatur illud. Cum hoc iure naturali sit licitum, & nullo iure prohibitum Religiosis. D. Anton. 3. *part. tom.* 9. *cap.* 7. §. 8. Syluester *verb. Inquisit.* 2. *dict.* 9. Addunt aliqui, Religiosos non debere torqueri per violentas actiones instar secularium, sed per strictiorem carcerem, humi cubationem, strictiora ieiunia, &c. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *de Regimine Societ. cap.* 12. Sed hoc intelligo regulariter; quando enim delictum fuerit enorme, & prædicta non sufficiant, non video quare non possit applicari maior tortura. Vide dicenda *c.* 27. *num.* 16.

18 Quamuis propter priuilegia Religionum, specialiter Clementis Septimi in bulla anni 1530. eximentis Fratres Carmelitanos ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, etiam in casu hæresis, illosque sub potestate Sedis Apostolicæ constituentis, possent antiquitus Prælati Religionum, etiam in casu hæresis, de suis subditis iudicare, quod limitauit Pius Quartus in alia Constitutione anno 1561. solùm ad casum, in quo Prælati Religionum in talium causarum cognitione Inquisitores præuenirent. His tamen temporibus nullo pacto licet hoc facere, propter Constitutionem Pauli Quinti anno 1606. editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum quoad hoc concessas, & similes causas ad Tribunal Sanctæ Inquisitionis solùm pertinere decernit. Præcipitque sub magnis pœnis, tam prælatis Religionum, quàm Religiosis subditis, quod Religiosos de hæresi suspectos denuntient Inquisitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus. Vide Bullam *tom.* 3. *Bull. inter Bullas Paul. V. n.* 26. Vincentius Filliucius *tom.* 1. *tract.* 15. *c.* 8. Omnes etiam, singuli, & quicumque Religiosi, aut regulares Hæretici, seu de hæresi quomodolibet suspecti debent Inquisitoribus denunciari sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, iuxta edictum S. Inquisitionis, quod refert Peytinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Constitut.* 9. *Paul. V. n.* 27. Vbi etiam *num.* 28. refert Decretum Pij V. anno 1567. prohibentis ne à suis superioribus possint per quinquennium à die recursus molestari, vel inquietari Religiosi, qui pro tempore ad Officium S. Inquisitionis recurrerint, vel in eo testimonium perhibuerint veritatis, inconsultis DD. Cardinalibus S. Inquisitionis. Qualiter etiam regulares pœnitentiati à S. Officio inhabiles sint ad Officia Religionum, constat ex Decreto S. Inquisitionis *c.* 15. *n.* 39. relato.

Possunt prælati Religionum reseruare sibi casus suorum subditorum, ita vt solùm ab ipsis absoluantur, cum veram habeant Iurisdictionem spiritualem supra illos. Ad hoc autem requiruntur duæ conditiones; prima est, quod tales casus sint peccata mortalia; secunda, quòd sint actus externi, cùm Ecclesia solùm huiusmodi casus reseruare sit solita, saltem de lege ordinaria. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 3. Num autem potestate absoluta possit aliter fieri, Sotus *in* 4. *distinct.* 18. *quæst.* 2. *art.* 5. Probabile etiam est hanc facultatem reseruandi casus extendi etiam ad Nouitios, quia verè sunt subiecti Religioni. Adducitur etiam ad hoc viuæ vocis oraculum Paul. V. licet iam his temporibus, vt sæpè dixi, nihil valeant viuæ vocis oracula, si aliquod priuilegium continent. Peytinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constit.* 10. *Vrban. VIII. num.* 9. Alij autem etiam satis probabiliter negant reseruationem casuum comprehendere nouitios. Quia ipsi non tenentur ad onera Religionis. Portell. *in dubiis Regular. verb. nouitij absolutio, n.* 36. 19

Insuper ex speciali Decreto Clem. VIII. anno 1593. decernitur, Vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, provt subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint. *Veneficia, Incantationes, Sortilegia, Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento, quando eò peruenerit, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio. Nocturna, ac furtiua è Monasterio, seu Conuentu egressio, etiam non animo apostatandi facta. Proprietas contra votum Paupertatis, quæ sit peccatum mortale. Iuramentum falsum in Iudicio Regulari, seu legitimo. Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum fœtum, etiam effectu non sequuto. Falsificatio manus, aut sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus. Furtum de rebus Monasterij, seu Conuentus in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale. Lapsus carnis voluntarius opere consummatus. Occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiuscumque personæ. Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.* Adiungit prætereà idem Pontifex ad maiorem cautelam, quòd si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientiæ puritate reseruandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Prouincialis in Prouincia matura discussione, & consensu: Prosper Augustin. *in addit. ad Quarant. in Summ. Bullar. verb. casus reseruat.* Suarez 4. *tom. in* 3. *part. disput.* 28. *sect.* 3. *n.* 13. & 14. & 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 18. Vide Decretum 4. *tom. Bullar.* in Constitut. Vrban. *num.* 26. 20

Vtrum autem, esto quod non possint prælati Regulares reseruare sibi alios casus, præter istos, possint tamen censuras aliorum casuum reseruare, vt si prælatus præcipiat sub pœna excommunicationis latæ sententiæ sibi reseruatæ, vt nemo, v. g. loquatur Monialibus: Suarez 4. *tom. in* 3. *part. disput.* 28. *sect.* 3. respondet affirmatiuè. Eo quod Pontifex solùm loquitur expressè de reseruatione peccatorum, vt patet illis verbis, *peccatorum absolutiones sibi reseruet.* Alij verò viri docti tenent contrariũ eo quod ex procemio, & ratione legis sumitur decisio ipsius: constat autem rationem huius legis in procemio ab ipso Pontifice assignatam esse, quia si prælati non vtantur prudenter facultate 21

facultate reſeruandi ſibi caſus, *nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant, adducere poſſet in æterna damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperationem.* Hæc verò ratio etiam procedit in reſeruatione cenſurarum, ac proinde videtur vtrumque prohiberi à Pontifice. Prima ſententia conformior eſt verbis Pontificis. Secunda vero intentioni, & ita, vt puto, probabilior. Sanchez *lib.6. in Decal. c.1. n.16.* Extat enim declaratio S. Congregationis Romæ 7. Iulij 1617. vbi expreſsè declaratur in prædicto decreto Clement. VIII. comprehendi etiam cenſuras. Vide Eraſm. Chokier *in tract. de Iuriſd. Ord. in exempt. p.4. quæſt.56.* Diana *tract.2. de dubiis Regul. reſol.49.* Vnde iam prior ſententia non poteſt in praxi teneri. Vide dicenda *cap. ſequenti, n.19. & infrà n.29.*

22 Poſſunt Prælati Religionum etiam locales, & Conuentuales excommunicare ſuos ſubditos. Quia omnes iſti habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt diximus *ſuprà n.2.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.9. n.6.* addens, etiam poſſe ſuſpendere. Quia qui poteſt in maius, poteſt in minus; maius autem eſt excommunicare, quàm ſuſpendere, idemque dicit de interdicto perſonali, licèt hoc non ſit in vſu. Irregularitatem vero non poſſunt imponere. Quia neque Epiſcopi illam imponunt, ſola enim Pontificis authoritate, & in caſibus à iure expreſſis incurritur, *cap. is qui, de ſent. excomm. in 6.* Suar. *tom.4. de Relig. tract. 8. lib.2. c.9. n.7.* Quamvis autem Prælatus peccet ponendo excommunicationem non ſeruata iuris forma, ſcilicet quod præcedat trina admonitio, quòd fiat in ſcriptis, & non diebus feriatis, quia ita habetur in iure per multa capita, excommunicatio tamen valida erit, dummodò præcedat aliqua monitio. Quia ita interpretatur conſuetudo legem canonicam. Sotus *in 4. diſt.22. q.1. art.5.* Suar. *5. tom. in 3. part. diſp.3. ſect.13. à n.1.* Prælati publicè excommunicati, vel ſuſpenſi non poſſunt ſuos ſubditos excommunicare, quia habent ligatam iuriſdictionem. Corn. *tom. 2. in 3. part. tract.5. diſp.2. dub.4.* Quando verò talis defectus eſt occultus, licet peccent ferendo cenſuras, validæ tamen ſunt. Quia Eccleſia non priuat illos tunc vſu iuriſdictionis propter euitanda maxima inconuenientia, quæ ex oppoſito ſequerentur. Idem Cornejo *vt ſuprà*, Bonac. *diſp.2. de cenſ. q.2. punct.5. à n.3.*

23 Non poſſunt Prælati Religionum, etiamſi ſint Generales, eximere aliquem Religioſum ab obedientia ſui Prælati immediati, putà Prouinciali, vel Priori, &c. Ratio eſt, quia hoc videtur à ſimili reſeruatum Sedi Apoſtolicæ *in cap. Frater noſter 16. q.1.* & vlterius eſt contra bonum regimen, & obſeruantiam Religionum. Syluester *verb. Caſus, q.1. caſ.5.* Miranda *in Man. tom.2. q.7. art.6.* Oppoſitum tamen videtur tenere Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.2. n.22.* Vide dicta *c.4. n.33.*

24 Nec poſſunt Prælati Regulares, etiam Generales, de nouo aliquam Prouinciam fundare, & erigere, ſeu iam erectam, atque fundatam diuidere ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Ita colligitur *ex cap. Felix 16. q.1. & cap. Præcipimus, ibid. & cap. de locorum, de conſecr. diſt.1.* Syluest. *verb. Caſus, q.1. caſ.8.9. & 10.* Miranda *tom.2. Man. q.7. art.11.*

25 Prælati Religioſi habent ordinariam iuriſdictionem ad abſoluendum ſibi ſubditos à peccatis, quia ſunt Paſtores Ordinarij illorum, & in eos tranſlata eſt cura, quam Epiſcopi, vel Parochi habent circa ſæculares. Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.15.* Poſſunt etiam hanc iuriſdictionem delegare. Quia quicumque habet poteſtatem Ordinariam, poteſt illam delegare. Suar. *vt ſuprà n.4.* Imò regulariter loquendo debent hanc authoritatem delegare, iuxta dicenda inferiùs ex decreto Clem. VIII. Suar. *vt ſup.*

Vnde non poſſunt Religioſi alteri confiteri, niſi ſuis Prælatis, aut deſignatis ab ipſis, propter rationem allatam. Suarez *tom.4. de Relig. tract. 8. lib.2. c.16. n.1.* Et quamvis non eſſet de iure communi, habent illud à Summo Pontifice, propter multa priuilegia. *Compend. priuileg. Mendic. verb. abſolutio Ord. quoad Frat. & verb. Confeſſores, & verb. Confeſſio.* Vnde etiamſi Religioſi ſint approbati ab Epiſcopis, non poſſunt audire confeſſiones Religioſorum, niſi à Prælatis ipſorum habuerint licentiam. Propter adductam rationem. Nauar. *in Man. c.4. n.1.* Extenditur etiam hoc ad habentes iuriſdictionem à Papa: Non enim credendum eſt Pontificem concedentem alicui facultatem quantumvis generalem audiendi omnium confeſſiones, velle quod audiat confeſſiones Religioſorum, inuitis eorum Superioribus; quia hoc eſſet in detrimentum diſciplinæ Regularis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.16. num. vltim.* Excipiunt tamen aliqui Pœnitentiarios Papæ, quia Papa, qui eſt ſupremus Prælatus Religionum, videtur banc facultatem conceſſiſſe ſuis Pœnitentiariis. Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Conſtit.2. Iulij II. n.62.* Et hoc videtur certum, cum prædicti pœnitentiarij ſint quaſi miniſtri, & Vicarij Papæ, repræſententque ipſum in foro pœnitentiali. 26

Ad audiendas tamen Religioſorum confeſſiones non requiritur approbatio Epiſcoporum, quia hoc erat de iure communi antiquo, & non eſt derogatum à Concil. Trident. *ſeſſ.23. c.15.* cùm ibi ſolùm ſit ſermo de confeſſoribus ſæcularium. Nauar. *in Man. c.4.* Hoc etiam extendunt aliqui ad Equites militares D. Ioannis, D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, &c. quia ſunt verè Religioſi, ac per conſequens non comprehendi videantur decreto Concil. Trident. Diana *tract.2. de dub. Regul. reſol.30.* Attendendum tamen eſt tum ad conſuetudinem, quæ vt ipſe Diana docet eſt in contrarium, tum ad vſum quem iſti Equites habeant quoad hoc ante Concilium Tridentinum. Religioſi quoque itinerantes poſſunt confiteri cuilibet Confeſſario, ſiue Regulari, ſiue ſæculari, quia per licentiam itinerandi conceditur illis implicitè talis facultas. Miranda *in Man. tom.2. q.33. art.6.* pro quo etiam videatur Caſſarub. *verb. abſol. Ord. quoad Frat.* §.23. & 35. referens aliqua priuilegia circa hoc. Licet priuilegium Leon. X. quod ibi refert *num.23.* nihil iam valeat, cum fuerit viuæ vocis oraculum. Quod etiam eſt verum, etſi Confeſſarius, qui eligitur, non ſit ab aliquo Ordinario approbatus, ſed ſimplex Sacerdos, quia vt diximus, Religioſi non ſunt aſtricti confiteri approbatis ab Epiſcopis, cum ante Concilium aſtricti non eſſent, & per Concilium nihil ſit immutatum. Cordub. *ſuper Reg. S. Franc. c.7. quæſt.3. punct.1.* Suarez *de pœnit. diſp.28. ſect.4.* Sà *in Summ. verb. Confeſſ. num.6.* Religioſi verò hoſpites in aliquo Conuentu ſui Ordinis, Prælato illius Conuentus, vel alteri, qui ab ipſo habeat licentiam debent confiteri, cùm ille Prælatus ſit veluti Ordinarius illius loci; Suar. *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.17. num.2. & 3.* Quod ſi Religioſus hoſpes habet facultatem à proprio Prælato confitendi cum voluerit, poterit id facere etiam in alieno Conuentu. Poſſunt præterea Prælati Regulares dare ſuis ſubditis licentiam confitendi extraneo Religioſo. Quia quicumque habet poteſtatem ordinariam, poteſt illam delegare alteri, intellige, ſi idoneus ſit. Diana *tom.3. tract. de dub. Regul. reſol.2.* 27

Poſſunt Prælati Religionum iure ordinario abſoluere ſuos ſubditos Sacramentaliter, non ſolùm à peccatis, & cenſuris non reſeruatis, ſed etiam à ſibi reſeruatis, vel per ſe ipſos, vel per alios, quos ipſi delegauerint. Ratio eſt, non ſolùm quia, vt dictum eſt, habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra ſuos 28

subditos, sed etiam quia hæc est vis reseruationis, vt qui reseruat casum, ab illo possit absoluere. Suarez *tom.*4 *de Relig. tract.*8.*lib.*2.*c.*19.

29 Non tamen propterea tenentur Religiosi confiteri sua peccata, etiam reseruata suis Prælatis. Ratio est, quia ipsi Prælati tenentur in singulis domibus deputare *duos, tres, aut plures Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit.* Ita Clemens Octauus *in decr. de cas. reseru.* Qui etiam adiungit, & declarat, vt si huiusmodi Regularium Confessariis casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, absoluere. Si verò contingat non vna vice, sed pluribus Religiosum cadere in casum reseruatum, & Confessario petenti facultatem absoluendi ab illo Superior neget, Religiosus autem cogatur celebrare, vel communicare, dicendum est, quòd si tunc solum timet Religiosus confiteri suum peccatum Prælato propter ruborem, verecundiam, vel aliquod incommodum simile, tunc tenetur ipsi confiteri antequam celebret, vel communicet. Quia huiusmodi difficultates non sunt sufficientes ad deobligandum Religiosum à præcepto diuino confessionis, cum sint parui momenti. Quando verò timet subditus Prælato suo confiteri, quia timet aliquod damnum multum graue, v. g. fractionem sigilli, infamiam apud alios, vel aliud huiusmodi, tunc potest habito actu contritionis communicare, vel celebrare, non confitendo tale peccatum suo Superiori. Quia grauia ista incommoda excusant illum ab obligatione confitendi. Si tamen habuerit alia peccata non reseruata, ea alteri Confessori idoneo tenetur confiteri, à quo absoluitur directè à peccatis non reseruatis, & indirectè ab eo, quod propter iustam causam non tenetur Superiori confiteri, quamuis illi sit reseruatum, cum onere tamen illud confitendi posteà cuicumque habuerit auctoritatem illud directè absoluendi. Quod etiam credo facere posse, etiamsi non habeat alia peccata non reseruata, nisi solùm alias confessa, ea scilicet de nouo confitendo. Tolet. *lib.*3. *Summ. c.*13.*n.*8. Suar. 4. *tom. de Relig.tract* 8. *lib.*2.*c.*13. Vide dicenda *cap. sequenti, n.*37.

30 Possunt etiam prædicti Prælati Regulares absoluere à censuris reseruatis Papæ, quæ in iure sunt commissæ Episcopis, qualis est absolutio ab excommunicatione Canonis, *Si quis suadente, &c.* Eo quod habeant iurisdictionem Episcopalem. A censuris autem, quæ Episcopis sunt commissæ ex speciali commissione, præsertim vt Legatis Summi Pontificis, qualis est illa, quæ habetur in Concil. Trident. *sess.*24. *c.*6. non possunt iure communi absoluere. Quia licet prædicti Prælati habeant Iurisdictionem Episcopalem, hæc tamen non committuntur Episcopis, vt talibus, sed vt Legatis Sedis Apostolicæ, vel ex speciali commissione. Suarez 4. *tom. de Relig tract.*8. *lib.*2. *c.*20. *n.*9. Similiter à censuris latis ab Episcopis (in casibus, in quibus eas in Religiosos exemptos ferre possunt, iuxta dicta *sup. c.*11. *num.*14.) non possunt absoluere Prælati Regulares iure communi suos subditos. Ratio est, quia in illis actibus sunt Episcopi Superiores Prælatis Religionum, quia vel pro illis sunt Sedis Apostolicæ delegati, vel saltem pro illis ablata est exemptio à Religiosis. Non ergo possunt ab illis censuris absoluere Prælati Religionum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract* 8. *lib.*2. *cap.*20. *num.*4. An autem ex priuilegio possint ab illis absoluere, lege Suarez *ibid. num.*5.

A casibus autem, peccatis, aut criminibus Summo Pontifici reseruatis, non possunt ex vi iuris communis absoluere suos subditos Prælati Regulares. 31
Cùm nullus inferior possit contra voluntatem Summi Pontificis suam iurisdictionem exercere. Id tamen facere possunt primò Prælati Ordinis Prædicatorum, & qui cum ipsis communicant in priuilegiis, ex priuilegio Pij V. eisdem concesso. Cum enim Trident. Concil. concesserit Episcopis, vt absoluere possint in foro animæ, seu conscientiæ ab omnibus peccatis, & casibus occultis, & dispensare in irregularitatibus, provt *sess.*24. *cap.*6. habetur, ne Prælati dict. Ordinis in hac parte deterioris conditionis, quàm Clerici, aut sæculares existant, ideo Pontifex iste concessit *Priori Conuentuali, & Superioribus Prælatis, vt ipsi per seipsos idem omninò possint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis sibi subditos, quod possunt Episcopi in Clericos, & laicos sibi subditos, tam quoad absoluendi & dispensandi huiusmodi, quàm alias quascumque facultates.* Passarellus *in lib. priuileg. fol.*127. Sorbus *in comp. fol.*45. Quare licet à prædictis casibus non possint Prælati suos subditos absoluere ex vi Decreti Concil. Trident. iuxta dicta *c.*10. *n.*35 ex vi tamen huius priuilegij, & cum conditione ibi assignata, scilicet, quod id faciant *ipsi per seipsos*, & in casibus occultis, id efficere possunt. Suar. 4. *tom. de Relig. tract* 8.*lib.*2.*c.*12. *n.*8. & 9.

Secundò id facere poterant olim ex priuilegio Eugenij IV. concesso Fratribus Minoribus de Obseruantia Castellæ (quod postea Pius Secundus extendit ad totam familiam) quod refert Cassarub. *in compend. priuil. Mendic. verb. Absolutio extraordinaria quoad Fratres, num.*3. Sed quia hæc concessio fuit viuæ vocis oraculum, vt patet ex eodem Casarubio *ibidem*, & extensio, quæ dicitur esse facta à Pio Secundo non constat, an fuerit per Bullam, aut viuæ vocis oraculum; ideo his temporibus, in quibus à SS. D. N. Vrbano omnia viuæ vocis oracula abrogata sunt, non licet vti tali concessione. Possunt tamen prædicti Prælati à prædictis casibus suos subditos absoluere, propter alias concessiones, quas modò afferimus. 32

Nempe pro Religione Carmelitarum ex priuilegio Sixti IV. in Bulla, quæ est mare magnum Religionis, & incipit, *Dum attenta*: vbi Pontifex refert priuilegium Eugenij Quarti, quo concessit Generali, vel ab eo deputatis, vt haberent circa omnes sui Ordinis Fratres in Confessionibus eorum audiendis, & pœnitentiis iniungendis, aliisque dumtaxat salutem animarum concernentibus exequendis eandem potestatem, & facultatem, qualem in præmissis Minores Pœnitentiarij Papæ in Romana Curia præsentes ex officio exercebant, & habebant. Et cùm in huiusmodi concessione eis ab eodem Eugenio concederetur, suos dicti Ordinis Fratres ab omnibus absoluere excessibus, censuris, & pœnis, nisi talia forent, propter quæ meritò essent ad Sedem Apostolicam destinandi, & propterea quæ sint illa, propter quæ Fratres ipsi essent ad Sedem Apostolicam destinandi, sæpè reuocaretur in dubium, vt absoluentium, & absoluendorum, dispensantium, & dispensandorum pro tempore puritati conscientiæ consuleret, declarauit prædictus Sixtus IV. *hæreticos relapsos, schismaticos, & qui litteras Apostolicas falsificassent, aut ad infideles prohibita detulissent, dumtaxat esse ad Sedem Apostolicam meritò æstimandos; reliquis verò omnibus, etiam simoniæ prauitate qualitercumque irretitis, posse per illos, quibus inibi conceditur, absolutionis beneficium, & dispensationis gratiam, iuxta casuum exigentiam impartiri.* Insuper, quod in prædicta Eugenij prædecessoris Constitutione de Fratribus fit mentio, ad omnes vtriusque sexus dicti Ordinis professores extendit. 33

tendit. Et præterea facultatem conceſſit Generali dicti Ordinis pro tempore exiſtenti, diſpenſandi cum dicti Ordinis profeſſoribus, defectum natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito coitu prouenientem patientibus, necnon cum his, qui ex quavis cauſa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, poſtquam Ordinem ipſum profeſſi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiuſmodi non obſtante, irregulares ipſi ad quoſcumque etiam ſacros Ordines promoueri, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, & quod tam ipſi irregulares, quàm defectum natalium patientes prædicti ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia dicti Ordinis eligi, recipi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant. Vide Bullam in libro, cui titulus eſt, ſpeculum Ordinis Carmelitarum, *fol.* 84. Et aduerte priuilegia hæc non concedi omnibus Superioribus Religionis, vt patet ex contextu, ſed tantùm ibi expreſſis.

34 Tertiò ex priuilegio eiuſdem Sixti IV. in Bulla, quæ eſt mare magnum Prædicatorum, vbi priuilegia Gregor. XI. confirmat, quibus idem Gregorius facultatem conceſſerat Magiſtro, Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, & eorum Vicariis abſoluendi Fratres eiuſdem Ordinis; necnon Fratribus dicti Ordinis, quos ipſi Magiſter, Priores Prouinciales, & Conuentuales habuerint pro tempore in Confeſſores, abſoluendi ipſos Magiſtrum, Priores Prouinciales, ac Conuentuales ab exceſſibus, & cenſuris, niſi talia forent, propter quæ eſſent ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandi, ac cum eis deſuper diſpenſandi. Et cum ſimiliter propterea qui eſſent deſtinandi, perſæpè reuocaretur in dubium, declarauit: *Hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem prædictam meritò deſtinandos. Reliquis verò omnibus, etiam ſimoniæ qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur, abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam, iuxta caſuum indulgentiam impartiri.* Præterea etiam facultatem conceſſit Magiſtro, & Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, ac eorum Vicariis defectum natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito coitu prouenientem patientibus, necnon cum his, qui ex quavis cauſa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, & diſpenſandi cum dicti Ordinis Prædicatorum profeſſoribus, poſtquam ipſum Ordinem profeſſi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiuſmodi non obſtantibus, irregulares ipſi ad quoſcumque etiam Sacros Ordines promoueri, & in illis, & in altaris miniſterio miniſtrare: & tam ipſi irregulares, quam defectum natalium patientes prædicti, ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia eligi, recipi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valerent. Ioan. Bapt. Confett. *in priuil. Mendic.* referens Bullam Sixti IV. *fol.* 41. *in impreſſ. Colon.*

35 Quartò ex priuilegio Gregorij XIV. conceſſo Religioni miniſtrantium infirmis, vbi inter alia concedit Generali pro tempore exiſtenti, vt per ſe, vel per alium, ſeu per alios ad id per eum pro tempore deputatum, ſeu deputatos, omnes, & ſingulos eiuſdem Congregationis Socios, & perſonas ſub eius obedientia, diſciplina, & correctione pro tempore degentes, *ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis ante, vel poſt ingreſſum in dictam Congregationem per eos commiſſis, necnon à quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis, & ſæcularibus ſententiis, cenſuris, & pœnis, à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis* in foro conſcientiæ abſoluere poſſit. Et præterea ipſi conceſſit, quatenus huiuſmodi ſententiis innodatos, aut in locis Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſitis diuina Officia celebrantes, & ſuſcipientes, & cenſuris huiuſmodi ſic ligatos, & propterea, aut aliàs ex quacumque crimine, vel cauſa (præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, aut membrorum mutilationis) irregularitatem incurrentes, in foro conſcientiæ tantùm abſoluere, necnon cum eis, ſi opus fuerit, etiam cum rehabilitatione, & abſterſione inhabilitatis, ac infamiæ macula diſpenſare poſſit. Vide Bullam *in 2. tom. Bullar. Laërtij Cherub. fol.* 706.

Poſſunt præterea plures Prælati Religionum abſoluere ſuos ſubditos ab excommunicationibus, & cenſuris Papæ reſeruatis. Primò enim id poſſunt facere Generalis, & ab ipſo deputati ex priuilegio Eugenij IV. & Sixti IV. Carmelitanis conceſſo, vt patet illis verbis *ſuprà num.* 33. adductis. Vt habeant circa omnes ſui Ordinis fratres in confeſſionibus eorum audiendis, & pœnitentiis iniungendis, aliiſque dumtaxat ſalutem animarum concernentibus, exequendis, eandem poteſtatem, & facultatem qualem in præmiſſis Minores Pœnitentiarij Papæ in Romana Curia præſentes exercebant, & habebant. In qua etiam conceſſione eis conceditur, ſuos dicti Ordinis Fratres ab omnibus abſoluere exceſſibus, cenſuris, & pœnis, niſi talia forent propter quæ meritò eſſent ad Sedem Apoſtolicam deſtinandi. Sub qua limitatione ſolùm vult Pontifex comprehendere hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui dictas litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent dumtaxat. Secundò ex priuilegio eiuſdem Sixti IV. adducto *ſuprà, num.* 34. Vbi concedit Prælatis Ordinis Prædicatorum facultatem abſoluendi *ab exceſſibus, & cenſuris, niſi talia forent, propter quæ eſſent ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandi.* Explicans verò caſus in quibus ſunt deſtinandi, dicit: *Declaramus, hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem prædictam meritò deſtinandos. Reliquis verò omnibus, etiam ſimoniæ qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur abſolutionis beneficium; &c.* Confettius *vt ſuprà, n.* 34. Tertiò id poſſunt facere ex Iulio II. qui idem quod Sixt. IV. conceſſit Prædicatoribus in Bulla *n.* 34. adducta, conceſſit ipſe, & iiſdem verbis Minimis S. Franciſci de Paula. Habetur Bulla *tom.* 1. *Bullarij Laërtij Cherub. pag.* 417. Excluſit autem conſpirationem in Romanum Pontificem. Laurent. Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. Tandem quartò, ex priuilegio Greg. XIV. conceſſo Religioni miniſtrantium infirmis, vt patet illis verbis *ſuprà, n.* 35. *Necnon à quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis.* Vide Bullam 2. *tom. Bullar. Cherub. fol.* 706. Et aduerte priuilegium hoc ſolùm concedi Generali, & ab ipſo deputatis, non verò aliis ſuperioribus. 36

Probabile etiam eſt poſſe aliquos Prælatos Religionum abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris, etiam ſpecialibus, & ab homine latis per ſententiam ſpecialem. Primò propter priuilegium illud Eug. IV. & Sixt. IV. Carmelitis conceſſum, de quo *n.* 33. diximus. Cùm enim ibi concedatur facultas Generali, vel ab ipſo deputatis abſoluendi ſubditos à quibuſcumque cenſuris, illis ſolùm exceptis caſibus, quæ ibi numerantur, cum exceptio regulæ firmet illam in contrarium, dici poſſe videtur, Prælatos poſſe ſuos ſubditos abſoluere, etiam à cenſuris ſpecialibus, & ab homine latis. Secundò idem colligitur ex illo ſimili priuilegio Sixti IV. pro Ordine prædicatorum, adducto *n.* 34. 37

propter eandem rationem. Tertiò ex illo Greg. XIV. pro ministrantibus infirmis concesso, ponderando illa verba *suprà, n.35.* allata, *censuris, & pœnis à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis.* Quartò ex indultis Pauli III. in Bulla *licet debitum*, inter Bullas huius Pontificis *n.*48. vbi concedit Generali Societatis Iesu, vt per se, vel alios ad id deputatos possit suos socios absoluere, *A quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis, & secularibus sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quomodolibet latis, & promulgatis.* Expendo enim illud *quomodolibet latis, & promulgatis.* Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul.q.*20.*art.*4. Suarez 4 *tom.de Relig.tract.*8.*lib.*1.*cap.*25. Qui addit hoc etiam intelligi debere quando aliquis religiosus nominatim denunciatus esset. Idem *ibid. n.*5.

38 A censuris verò, seu casibus contentis in Bulla Cœnæ Domini, non possunt Prælati regulares absoluere suos subditos, neque ex vi iuris communis, propter dicta *sup.n.*31. neque ex vi facultatis concessæ Episcopis à Concil.Trid. *sess.*24.*c.*6. extensæ postea à Pio V. ad Prælatos Ordinis Prædicatorum, iuxta dicta *suprà etiam, n.*31. Eo quòd talis facultas reuocatur omni anno per Bullam Cœnæ Domini. Sanchez *lib.* 2. *Decalog.c.*11 *n.*17. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*20.*n.*10. Neque etiam ex vi priuilegiorum Religionum, propter eandem rationem. Vnde quamvis aliqui teneant posse Prælatos religionum absoluere Religiosos ab excommunicatione incursa per peccatum hæresis, propter aliqua priuilegia Religionum, quæ id concedunt, & non censentur reuocata per Bullam Cœnæ Domini, eo quòd in clausula reuocatoria priuilegiorum dicitur: *Nisi in eis* (intellige priuilegiis) *etiam casus præsentibus litteris expressi comprehendantur,* provt adiungebatur in Bullis Cœnæ Sixti V. & Clem. VIII. (Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*21. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul.q.*20 *art.*9. *&* 10.) Tamen quia huiusmodi clausula non apponitur in Bulla Cœnæ SS. D. N. Vrbani, sed generaliter dicitur: *A prædictis sententiis nullus per alium quàm per Romanum Pontificem, nisi in mortis articulo constitutus, &c. absolui possit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuscumque Ecclesiasticis, secularibus, & quorumvis Ordinum etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, &c. in genere, & in specie concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.* Ideò nullo modo ab hoc, aut ab vllo casu in Bulla Cœnæ Domini contentis absolui possunt regulares à suis superioribus. Ioannes de la Cruce *de voto obedientiæ dub.*14. Nec placet, quòd aliqui volunt in contrarium. Peyrinis *tom.*1. *priuil.Minim. in Constit.*4. *Sixti IV.* §. 5. *à n.*10. & alij apud Dianam *tract. de absolut. ab hæresi, resol.*6. vbi post multa tandem concludit sententiam nostram esse sequendam propter declarationem Congregationis Cardin. 17. Nouembris anno 1618. Ex qua declaratione constat quid sentiendum sit de sententia Portelli *in respons. Moral. tom.*2. *casu* 41. *n.*4. asserentis posse Prælatos regulares (intellige habentes priuilegia) absoluere suos subditos à casibus Bullæ Cœnæ, hæresi excepta. Pro qua citat Suarez & vtrumque Rodrig. Cautiùs ergo loquitur Bordonus *in resolut. resol.* 3. *n.* 3. dicens me relato cum Sigismundo, Naldo, Vecchio, Cruce, Zorbo, Tambutino, Zanardo, & Diana, nullatenus posse Prælatos Regulares absoluere suos subditos à casibus Bullæ Cœnæ.

39 Comprehendi autem videntur sub prædictis priuilegiis, præsertim illis, quæ adduximus ex Sixto IV. *n.*33. *&* 34. & ex Iulio Secundo pro Minimis *n.*36. absolutiones à censuris incursis à Religiosis propter simoniam, quam committere possunt (quod absit) in officiis Religionis. Ratio est, quia prædicta priuilegia generalia sunt, & non excludunt istũ casum simoniæ, sed potiùs illum includunt. Rodrig. *tom.*1.*q.*20.*art.*1. An verò prædicta priuilegia (excepto illo Greg. XIV.) derogata sint à Pio V. in Bulla *Cum primùm*, relata à nobis, *c.*15. *n.*33. vbi hic Pontifex confirmat excommunicationẽ Papæ reseruatam à Paulo Secundo contra simoniacos in officiis Religionum, aliorum iudicio remitto. Vnde cautè nimis procedendũ est. Simoniacè autẽ ordinati non possunt absolui ex vi prædictorum priuilegiorum. Ratio est, nam Sixtus V. in Constitutione aduersus Clericos malè promotos reuocat omnia priuilegia Religionibus concessa quantùm ad absolutionem à censuris propter hanc causam incursis, quòd confirmauit quantùm ad simoniacè ordinantes, & ordinatos, Clemens VIII. vt diximus *cap.*14. *n.*5. Suar. 4. *tom. de Relig.lib.*2.*c.*21.*num.*9. Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Constit.* 2. *Iulij II.* §.19. *n.*88.

Quod attinet ad dispensationẽ in irregularitatibus possunt Prælati regularium cum sibi subditis dispensare, primò in omnibus illis, in quibus possunt Episcopi cum sibi subiectis: & hoc est iure communi, quia scilicet habent iurisdictionẽ quasi Episcopalem, iuxta dicta *sup.n.*2. Possunt etiam Prælati aliqui respectiuè dispensare in omnibus aliis irregularitatibus, etiam reseruatis Papæ, exceptis tribus, videlicet bigamia, homicidio voluntario, & mutilatione membrorũ. Primò ex priuilegio illo Eugenij IV. & Sixti IV. Carmelit. Generali concesso in illis verbis adductis *suprà, n.*33. *Necnon cum iis, qui ex quavis causa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum, irregulares forent, postquam Ordinem ipsum professi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiusmodi non obstante, irregulares ipsi ad quoscumque etiam sacros Ordines promoueri, & in illis etiam in altaris ministerio ministrare, & tam ipsi irregulares, quàm defectum natalium patientes prædicti, ad quascumque administrationes, & officia dicti Ordinis eligi, recipi, & assumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant, motu, scientia, & auctoritate prædictis concedimus per præsentes.* Secundò ex priuilegio Sixti IV. pro Ordine Prædicatorum, ab illis verbis: *Necnon cum his*, adductis *n.*34. Tertiò ex priuilegio Pij V. *sup.n.*31. relato, ibi enim datur facultas Superioribus Religionũ, vt per se ipsos possint facere cum sui Ordinis subditis, quod possunt Episcopi cum Clericis, & Laïcis, iuxta Conc. Trid. decretum. Cum ergo in dicto decreto sic habeatur *sess.*24.*c.*6. *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum, dispensare, & in quibuscumque casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reseruatis.* Idem ergo facere poterunt Prælati Religionum circa suos subditos. Extat etiam quartò alia concessio eiusdem Pij V. facta Clericis Regularibus Theatinis, quod scilicet possint absoluere venientes ad istam religionem à quacumque irregularitate. (Intellige seclusis illis tribus.) Habetur hæc Bulla 2. *tom.* Bullarij inter Bullas Pij V. *loco* 33. Idem etiam habetur ex priuilegio illo Greg. XIV. pro ministrantibus infirmis adducto *sup.n.*35. Vbi Generali pro tempore existenti concedit facultatem absoluendi in foro conscientiæ ab omni irregularitate, præterquam in tribus illis assignatis. Idem habetur ex priuilegio illo Iulij II. Minimis concesso, de quo *sup. n.*36. Id tandem habetur ex priuilegio Pij IV. concesso Generali, & aliis Abbatibus, & visitatoribus Congregationis Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti. Vide priuilegium satis amplum *in* 2. *tom. Bullarij Laërtij, pag.* 8. 40

Ne autem Prælati errent in absolutione à casibus, & censuris reseruatis, vel dispensatione in irregularitatibus, propter prædicta, aut similia priuilegia, Primò animaduertere debent ad formalia verba priuilegij, 41

legij, conceſſionis, vel indulti, quo vti volunt. Aliquando enim in illis certæ conditiones apponuntur, quibus non ſeruatis abſolutio, vel diſpenſatio nulla conſtat id ex illo Gregor. XIV. priuilegio, *n.* 35. adducto, vbi dicitur, *ita tamen, quòd ſic abſoluti, & diſpenſati pro tempore, ſi ex huiuſmodi Congregatione quandoque egrediantur, eo ipſo in priſtinas ſententias, & cenſuras relabantur, & reincidant.* Ecce conditionem pro validitate abſolutionis, & diſpenſationis, quæ etiam in aliis indultis apponi ſolet. Aliqua etiam ex prædictis priuilegiis reſtrictionem habent reſpectu Prælatorum, alia non, vt notauimus *n.* 33. *&* 37. Aliquando in illis conceditur abſolutio, vel diſpenſatio, niſi peccata fuerint commiſſa in contemptum clauium, vel cum fiducia talium priuilegiorum, aliquando verò non. Quando autem non exprimuntur, non debent intelligi incluſa. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. *à n.* 10. Quædam etiam priuilegia religionibus conceſſa expreſsè excludunt quod aliis communicentur, vt diximus *c.* 14. *n.* 19. Peirinis *tom.* 1. *in Conſtit. Pyrrhi, num.* 28. alia verò nihil de hoc. Præterea multa ex priuilegiis religionibus conceſſis per non vſum, ſeu per contrarium vſum, aut etiam per renunciationem omninò ſublata ſunt. Pro quo vide Bonacinam *in tract. de legibus, q.* 3. *punct.* 8. & dicenda *infrà, num.* 64. Secundò præcipuè animaduertere debent, an tale priuilegium, vel indultum aliquo modo vel ab ipſo Pontifice, qui illud conceſſit, vel à ſucceſſoribus reuocatum, vel moderatum ſit. Tunc verò tale cenſebitur quando prædictus Pontifex, vel eius ſucceſſores aliquem caſum, vel cenſuras ex prædictis ſibi reſeruauerint, apponendo clauſulam derogatoriam priuilegiorum, vt ſi dicant, *non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, &c.* Ratio eſt, quia per illam clauſulam annullatur priuilegium antiquum. Quando verò vel ipſe Pontifex, qui tale priuilegium conceſſit, aut eius ſucceſſores non apponunt in Bullis, vel decretis particulam illam derogatoriam priuilegiorum antiquorum, ſcilicet, *non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis,* ſed ſolùm præcipiunt, vel prohibent aliquid, ſibi abſolutionem reſeruantes, tunc antiqua priuilegia manent in ſua vi, & ratione illorum poſſunt abſolui tranſgreſſores. Ratio eſt, quia ſenſus illorum priuilegiorum non eſt, per ea dari facultatem ad abſoluendum ſolùm ab illis peccatis, quæ tunc reſeruata ſunt, quando priuilegium conceditur; ſed ab illis etiam, quæ reſeruata ſunt, vel fuerint quando fit confeſſio, & abſolutio præſtanda eſt: ergo licet reſeruatio ſit poſterior, nihil refert. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim, in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *n.* 24.

42 Circa diſpenſationem in irregularitatibus ſpecialiter animaduertendum eſt, illam ſine legitima cauſa concedi non poſſe, nec licitè, nec validè, etiamſi talis cauſa in indulto conceſſo non exprimatur vt neceſſaria ad diſpenſationem. Ratio ſumitur ex natura diſpenſationis, quæ ſine cauſa conceſſa irrita eſt, & inualida. Nauar. *in Man. c.* 35. *n.* 74. Syluest. *verb. diſpenſatio.* Vnde peccatum Prælati diſpenſantis ſine rationabili cauſa eſt abuſus propriæ poteſtatis ei datæ non ad deſtructionem, ſed ad ædificationem. Graſſis 2. *part. deciſ. lib.* 3. *cap.* 19. *num,* 30. Secundò animaduertendum, quod quamvis in aliquibus priuilegiis Religionum conceſſa videatur facultas diſpenſandi in omni irregularitate, ſemper tamen debent intelligi exceptæ illæ tres, bigamiæ, occiſionis voluntariæ, & abſciſſionis membrorum. Ratio eſt, quia caſus ſpeciales ſine ſpecifica expreſſione non reputantur conceſſi. Ita in ſimili Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. *n.* 2. Imò etiam ſemper debent intelligi excluſæ ab generali facultate diſpenſandi illæ irregularitates, quæ procedunt ex aliquo enormi corporis, vel etiam animæ vitio, quod poſſet ſcandalum generare fidelibus videntibus celebrare illud habentem, vt ſi aliquis ſit leprâ infectus, vel morbum caducum patiatur, aut ſit conuictus de peccato indicibili, &c. Ratio eſt iam adducta, quia cum caſus iſti ſint ſpecialiſſimi, non eſt exiſtimandum Pontifices voluiſſe illos includere in generalibus conceſſionibus. Miranda *tom.* 2. *Man. q.* 8. *art.* 5.

Nomine homicidij voluntarij, cuius diſpenſatio 43 in prædictis priuilegiis excipitur, probabile eſt ſolùm intelligi homicidium iniuſtum, & illicitum, non homicidium iuſtum, & licitum, quod inducit irregularitatem, quæ vocatur ex defectu lenitatis, quam ſcilicet incurrunt Iudices, & miniſtri iuſtitiæ, & milites in bello iuſto. Ratio eſt, quia iſti non appellantur propriè homicidæ, iuxta doctrinam S. Auguſtini *lib.* 1. *de lib. arb. c.* 4. *&* 5. relatam à S. Thom. 1. 2. *q* 88. *art.* 6. & ita hoc tenent Bañez 2. 2. *q.* 40. *art.* 2. *dub.* 4. Viuald. *in candelabr. aur.* 2. *part. tit. de irregul.* §. *de diſpenſ. quoad fratr.*

Loquendo verò de homicidio voluntario, etiam 44 iniuſto, & illicito, occulto tamen, aliqui dicunt poſſe Prælatos Regulares diſpenſare in irregularitate propter illud contracta. Primò ex priuilegio quodam Martini V. conceſſo Benedictinis Monaſterij Valliſoletani, quod refert Caſarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. diſpenſatio, num.* 24. Sed quia hoc fuit viuæ vocis oraculum, vt ipſe Caſarubius habet, notans hoc priuilegium littera O, ideo his temporibus nihil valet. Secundò ex ſimili priuilegio Iulij II. conceſſo prædicatoribus, vt refert Miranda 2. *tom. Man. q.* 8. *art.* 10. Neſcio tamen quantùm valeat hoc priuilegium, & an ſit ſolùm viuæ vocis oraculum. Idem dico de alio priuilegio Sixti IV. conceſſo Carthuſienſibus, vbi conceditur Generali, & quinquaginta Prælatis inferioribus ab ipſo deputandis facultas diſpenſandi cum ſuis ſubditis in omnibus caſibus Pontificalibus. Omitto etiam quod hæc conceſſio limitatur excludendo diſpenſationem in homicidio voluntario circa altaris miniſterium. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 9. Nihilominùs quando homicidium, etſi voluntarium, & illicitum, eſt ita occultum, vt nullo modo ſciri, aut probari poſſit, probabile eſt apud aliquos poſſe Prælatos Regulares irregularitate propter illud contracta diſpenſare. Ratio eſt, quia etiam eſt apud illos probabile, poſſe Epiſcopos in prædicto caſu diſpenſare, ac per conſequens etiam Prælatos Regulares, qui quaſi Epiſcopalem habent iuriſdictionem. Neque obſtat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *c.* 6. vbi diſpenſatio in homicidio voluntario, etiam occulto, negatur Epiſcopis; exponunt enim Concilium de homicidio voluntario occulto, quod aliquo modo probari poteſt, vel de illo, quod factum eſt per inſidias, aut proditoriè, iuxta *cap.* 7. *ſeſſ.* 14. eiuſdem Concilij. Auila *de cenſ. part.* 7. *dict.* 6. *ſect.* 5. *dub.* 5. Miranda *vt ſuprà.* Extat etiam priuilegium Pij V. conceſſum Congregationi Caſſinenſi, vt habetur *tom.* 2. Bullarij, inter Bullas Pij V. *num.* 129. vbi conceditur Prælatis iſtius Congregationis facultas diſpenſandi cum ſubditis in omnibus caſibus, & *ob quemvis exceſſum, & delictum publicum, vel occultum, caſu, ſeu data operâ, quomodolibet ab eis, & ſingulis, etiamſi homicidium voluntarium, ſeu membri mutilatio, &c.* intellige in foro conſcientiæ tantùm, & dummodò tale homicidium factum non fuerit poſt ingreſſum Religionis, & ſemper ſint in illa permanſuri, donec vixerint, vt in eadem Bulla expreſsè declaratur. Cautiſſimè ergo in hiſce caſibus procedendum eſt. Addiderim etiam pro maiori cautela, quòd ſi hæc, quæ dixi, probabilitatem habent, tantùm intelligenda ſunt de homicidio voluntario, quod non eſt per aſſaſſinium, aut prodi

proditoriè patratum; hoc enim genus homicidij adeò enorme, & malignum est, vt nunquam debeat credi eius dispensatio concessa in quibuscumque priuilegiis, nisi expressa mentio fiat de illo. Laurent. de Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit.2. Iulij I I. §.29. à n.103.* In casu etiam, quò fieri posset huiusmodi dispensatio, attendere oportet verba priuilegij, ne sit defectus in aliqua circumstantia pro illa necessaria, iuxta dicta *suprà, n.41.*

45 Est præterea aduertendum, quod cum his, & similibus priuilegiis, aut indultis, conceditur facultas absolutionis, vel dispensationis *in foro conscientiæ*, licet per particulam illam intelligant aliqui, necessarium esse, quòd talis absolutio, seu dispensatio detur in Sacramento pœnitentiæ. Nauar. *in Manual. cap. 26. num.31.* Suar. *5. tom. in 3. part. disput.7. sect.5. n.35.* Probabile tamen est per illud *in foro conscientiæ*, non denotari hoc, sed solùm, quòd talis absolutio, vel dispensatio non suffragetur recipienti in foro exteriori, sed solùm in foro interiori animæ. Henriq. *lib.3. de Indulgent.cap.3. litt.R.* Miranda *in Manual. 2.tom.2. quæst.35. art.2.* Secus diceremus quando in indultis, & priuilegiis apponuntur istæ particulæ, vel similes, *in foro pœnitentiali, auditis confessionibus, eorum peccatis, &c.* quia tunc clariùs denotatur talem absolutionem debere dari in Sacramento pœnitentiæ. Vide Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minimor. in Constit. Pyrrhi, num.43.*

46 Possunt etiam Prælati Religionum dispensare cum subditis in foro conscientiæ, in pœnis omnibus contractis ex quibuslibet delictis, quales sunt inhabilitationes ad Officia, Dignitates, &c. priuationes Officiorum, Dignitatum, vocis, loci, &c. Primò quidem si tales pœnæ non sint Papæ reseruatæ. Nam eo ipso possunt in illis Episcopi dispensare, ac per consequens Prælati Religionum, vtpotè habentes Iurisdictionem quasi Episcopalem. Casus autem, in quibus Episcopi iure communi dispensare possunt quoad pœnas, sunt *adulterium, & delicta minora adulterio, peracta tamen pœnitentia.* Ita declarauit Alexander Tertius *in cap. ac si Clerici, de iudiciis.* Miranda *in Manual. tom.2. q.9. art.3. & quæst.31. art. 11.* Deinde quando prædictæ pœnæ sunt Papæ reseruatæ, licet in illis dispensare non possint Prælati ex vi decreti Concil. Trident. *sess. 24. cap.6.* quo conceditur Episcopis facultas dispensandi in illis, eo quod vt diximus *c.10. num. 35.* illud decretum solùm extenditur ad veros Episcopos. Nihilominus possunt in illis in foro conscientiæ dispensare. Primò ex priuilegio Pij V. in hoc *cap. num.31. adducto.* Cùm ibi dicatur, *Prælatos Religionum posse per se ipsos facere idem in suos subditos quod Episcopi in suos.* Episcopi autem ex prædicto decreto Concilij possunt in huiusmodi pœnis quando occulta sunt delicta dispensare, eo quod illæ nomine suspensionum, vel irregularitatum comprehenduntur, vt notat Sorbus *in compend. verb. ingredi Monaster. Monial. in annotat. à §. dico 4.* Vide Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib.2. cap.12. num.9.* Rodrig. *tom.1. qq. Regul. quæst.61. art.9.* Aduertit tamen bene Sanchez cum aliis *lib. 6. in Decalogum, cap.15. num.78.* non posse Superiores Religionum hanc facultatem delegare. Eo quod Pius Quintus in hoc priuilegio solùm concedit Prælatis, vt per se ipsos id faciant. Deinde secundò, videtur aliquos Prælatos Religionum potiri hac facultate ex priuilegio Carthusiensibus concesso à Sixto Quarto anno 1481. scilicet, vt Generalis per se, vel per quinquaginta Prælatos inferiores ab ipso deputandos dispensare possit cum subditis in omnibus casibus Pontificalibus, nullo excepto, in foro conscientiæ tantùm, sola dispensatio in homicidio voluntario conceditur cum limitatione, scilicet, citra altaris ministerium. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib.2. c.11. n.9.* Aduerte tamen an hoc priuilegium sit viuæ vocis oraculum, quia si tale est, vt sæpè dixi, nihil iam valet. Tertiò id credo etiam posse facere Prælatos Religionum in eodem foro conscientiæ ex vi omnium priuilegiorum, quibus illis conceditur facultas dispensandi cum suis subditis in omnibus pœnis. Cùm enim huiusmodi priuationes, & inhabilitationes sint pœnæ quædam, vt docet Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num. 78.* sub generali nomine pœnarum comprehendentur. Horum autem priuilegiorum aliqua sunt adducta in hoc *cap. num.33. & 35.* Vide dicta *cap. 19. num. 35.* Vel si velis huiusmodi pœnas esse irregularitates, dici potest posse in illis dispensari per priuilegia concedentia facultatem in irregularitatibus dispensandi, quæ adduximus *suprà, n.40.*

47 Possunt etiam prædicti Superiores vota suorum subditorum irritare, non solùm indirectè, & ex parte materiæ, immutando illam, præcipiendo scilicet, vel prohibendo oppositum, sed etiam directè tollendo obligationem, etiam sine mutatione materiæ, & etiamsi votum sit de re, quæ nullum præiudicium inferat Religioni. Ratio est, quia volunias Religiosi subiecta est voluntati Superioris, & Religiosus est quasi seruus respectu sui Prælati. Ludou. Lop. *1. part. cap.48.* Suarez *2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap.7.* Extenditur hæc potestas ad illa vota, quæ sunt circa materiam præceptorum. Quia etiam quoad illud nouum grauamen, pendet voluntas Religiosi à suo Superiore. Suarez *vt sup. n.7.* Extenditur etiam ad illa vota, quæ facta sunt auctoritate Superiorum, vel ab ipsis confirmata Eo quod Prælatus dando talem licentiam, vel confirmando tale votum, non se priuat suo dominio, & potestate. Maior *in 4. distinct. 38. quæst.4.* Sylucster *verb. Votum quarto, quæst.2.* Votum tamen transeundi ad strictiorem Religionem non potest irritari à Superiore, quia quoad hoc votum non pendet inferior à Superiore. Nauar. *consl.4. aliàs 30. de vot.* Nouitiorum autem vota licet directè non possint irritari à Prælato, eo quòd in illis deficit subiectio ex voto obedientiæ, in quo fundatur hæc directa irritatio, indirectè tamen irritari posse illa vota, quæ gubernationi, & conuenienti Ordinis regimini obuiant, probabile est. Quia quoad hoc Prælatus habet iurisdictionem supra Nouitium. Suarez *vt suprà, num. 11. & 12.* Hinc sequitur non peccare Religiosum petentem à suo Prælato voti irritationem. Quia vtitur iure suo, Idem Suarez *vt suprà, num.16.* Nec Prælatum irritantem sine causa vota suorum inferiorum. Propter similem rationem. Caietan. *verb. Votum, cap. vlt.* Sotus *7. de instit. quæst.3. art.1.* Nec tenetur Prælatus, qui votum irritat illud in aliud commutare. Quia eo ipso quod irritatio voti, cadit sub ipsius potestate, non est cur ad aliud votum obliget subditum, nec est cur subditus accepter illud. Suarez *2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap.1.* Imò irritatio voti potest fieri inuito vouente. Propter auctoritatem dominatiuam, quam habet Prælatus. Idem Suarez *ibid.*

48 Possunt etiam Prælati Regulares commutare vota suorum subditorum. Ratio est, quia hoc spectat ad potestatem Iurisdictionis, quam habent. Palud. *in 4. distinct 38. quæst.4. art.3. conclus 5.* Aragon. *2.2. q.88. art.12. & quæst.89. art 9.* Ad commutationem voti in melius bonum, dummodò euidenter constet de excessu non requiritur auctoritas Superioris, sed ipsemet Religiosus potest id facere. Nam talis commutatio est consentanea fini voti, qui est promouere homines ad meliora bona. Caietan. *2. 2. quæst.88. art.12.* Cordub. *in summ. q. 149.* Ad commutationem autem voti in æquale requiritur auctoritas Prælati, & aliqualis causa. Quia promissio debet solui in propria specie quantum est ex vi fidelitatis. Nauar. *consl.18. de vot.*

Suarez

Suarez tom.2. de Relig. lib.6. de vot. cap.19. Ad commutationem verò in minus, & Prælati auctoritas, & multò maior causa requiritur. Propter eandem, & maiorem rationem. Quando autem commutatio voti facta est in melius non est in potestate vouentis ad prius votum iterum redire. Quia illa commutatio habet vim noui voti. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 6. de vot. cap.20. Quando vero facta est in minus est in potestate vouentis redire ad primum votum. Quia semper licet transire ad meliora. Idem Suarez vt supra. Si verò facta est in æquale, vtrumque est probabile. Idem Suarez vt suprà.

49 Possunt etiam prædicti Prælati dispensare cum sibi subditis in omnibus votis simplicibus ab ipsis factis, in quibus possunt dispensare Episcopi. Ratio est, quia habent Iurisdictionem quasi Episcopalem. Bonacina vt infrà num.29. In votis autem reseruatis Papæ, qualia sunt Religionis, Castitatis, & peregrinationis, non possunt dispensare. Quia nec in his possunt Episcopi. Bonacina quæst.2. de voto punct.7. §.4. num. 51. Tum quia impertinens, vel inutilis esset talis dispensatio respectu Religiosorum: inutilis quidem loquendo de voto Religionis, & castitatis, cum illa sint indispensabilia; impertinens verò respectu voti peregrinationis, cum istud votum non possit fieri à religiosis, nisi in ordine ad licentiam Prælati, & ita si ipse annuit, tenet votum, si non annuit, non tenet: impertinens ergo est dispensatio. Suarez 4 tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. num.10. In rigore tamen loquendo dicendum est, non posse Prælatos talia vota dispensare, cum nec iure communi, nec ex aliquo priuilegio id habeant. Miranda in Manual. tom.2. q.9. art.8.

50 In votis tamen transeundi ad arctiorem Religionem benè possunt Prælati Regulares dispensare. Ratio est, quia talia vota non sunt simpliciter vota religionis, sed arctioris religionis. Caiet. 2. 2. q.88. art.8. Diana tract.2. de dub. Regul. resolut.91. Semper tamen requiritur causa rationabilis ad talem dispensationem. Syluester verb. votum §.3. Rationabilis autem causa poterit esse, si quis verè, & prudenter existimet se meliùs posse seruire Deo in illa Religione, quàm in alia, quam vouerat. Sotus 7. de iustit. & iur. quæst.4. art.3.

51 Generaliter etiam loquendo ad hoc, quòd dispensatio voti facta à Superiore valida sit, requiritur primò, quòd non fiat inuito vouente. Quia in hoc differt dispensatio ab irritatione, præsertim, quia dispensatio est quoddam beneficium, quod non fit inuito, iuxta regulas Iuris 61. & 69. in 6. Suarez 2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap.1. Requiritur secundò, quòd non fiat sine causa legitima. Quia dispensare in votis, est aliquo modo dispensare in iure diuino, & naturali, in quo non licet sine causa, cum nullus inferior possit sine illa in lege sui Superioris dispensare. Sotus 1. de iust. q. vlt. art.2. Cum autem subest causa dispensandi, & oportet dispensari videtur peccare Prælatum, qui non dispensat. Ita Sà in Summ. verb. dispensatio n.2. Vide Bonac. de voto q.2. punct.7. §.4. num.33.

52 Vota Prælatorum dispensari possunt à Superioribus Prælatis, ita vt vota Prioris, vel Guardiani à Prouinciali; vota verò Prouincialis à Generali dispensari possint. Quia isti sunt veri ipsorum Superiores. Prælatus autem Superior Religionis, verbi gratia Generalis, cum in Religione non habeat aliquem superiorem, oportet, quòd à Papa dispensetur. Addunt aliqui posse dispensari à tota religione, quæ illi est superior. Suarez 2. tom. de relig. lib.6. de vot. cap.11. Probabiliter etiam aliqui asserunt supremum Prælatum Religionis, qui nulli in ipsa subiectus est, posse commissionem alicui Confessario dare, vt secum dispenset. Tum quia hoc est conforme intentioni Pontificum concedentium Religionibus priuilegia, & exemptiones; tum quia cum Prælatus Superior sit ex numero Religiosorum exemptorum debet comprehendi in illis, quæ iure communi aliis conceduntur, aliàs esset peioris conditionis cæteris. Suarez 4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.14.

53 Possunt etiam Prælati Regulares irritare, dispensare, & commutare iuramenta promissoria facta in honorem Dei à suis inferioribus. Quia illa sunt quasi quædam vota; vnde de illis iudicandum est sicut de votis quoad hoc, Sanchez lib. 3. in Decalog. cap.19. & 20. Bonacina disput.4. circ. 2. præcept. q.1. part.17. Idem dico de votis iuratis. Quia illa etiam moraliter reputantur pro votis. Suarez 2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap. 14. Loquendo etiam de iuramentis, seu etiam votis iuratis factis à Religiosis in vtilitatem tertij; in iis rebus in quibus Religiosi sunt subiecti Prælatis; credo etiam posse in illa cadere irritationem, dispensationem, & commutationem. Quia cum tales res fuerint sub dominio Prælatorum, non potuerunt illa promittere inferiores, ac perinde iuramenta illa promissoria poterunt tolli à Superioribus, Bonacina vt supra num. 4. Loquendo autem de illis iuramentis, aut votis iuratis factis à Religiosis de illis rebus, de quibus possunt disponere, aut sunt sui iuris, non cadit in illa irritatio, dispensatio, aut commutatio Superiorum si fuerint in commodum alicuius tertij, & ab illo acceptata. Ratio est, quia Superior non potest tollere ius alterius; ille autem in cuius fauorem factæ sunt hæ promissiones, acquisiuit ius per acceptationem, Suarez tom. 2. de Relig. lib.6. de vot. cap.15. Bonacina vt suprà num. 8. De votis autem, seu iuramentis factis Sanctis probabile est posse à Prælatis irritari, commutari, & dispensari. Tum quia talia vota indirectè sunt facta Deo. Tum quia cùm illa non sint pro humana vtilitate Sanctorum, sed potiùs ad Religiosorum cultum, videntur includi in aliis factis Deo. Idem Suarez vt suprà.

54 Licet non possint Prælati Religionum dispensare cum suis subditis in substantialibus votis status Religiosi, vt colligitur ex cap. Cùm ad Monasterium, de statu Monach. & ex Concil. Trident sess. 25. de Regular, cap.1. neque in aliquibus votis specialibus, quæ fiunt in quibusdam Religionibus, quale est votum Minimorum de non comedendis carnibus; quia etiam ista Vota sunt essentialia talibus Religionibus. Suarez 4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. à num.28. Tamen in obseruantiis aliis Religionum, siue sint ex Regula, siue ex Constitutionibus, siue obligent ad culpam, siue non; possunt dispensare cum suis subditis; iuxta dicta cap. 8. num. 23. & pro casibus ibi adductis, & cap.7. num.29. Tum quia hæc dispensatio frequenter est necessaria pro bono regimine Religionum; tum quia obseruantiæ istæ non sunt tam essentiales sicut Vota generalia, aut particularia Religionum. Rodriguez tom.1. qq. Regular. quæst.16. art.1. & Suarez tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. à num.25. & 41. Hæc potestas iure communi conuenit omnibus Prælatis, siue infimis, siue supremis; cum omnes illi habeant iurisdictionem quasi Episcopalem. Si verò sit reseruata Superiori Prælato, non poterit inferior illa vti, cum sit illi à Superiore ablata. Suarez 4 tom. de Relig tract.8. lib.2. cap.13. Probabile autem est Prælatum Superiorem, aut supremum in Religione posse alicui confessario dare facultatem, vt secum in prædictis dispenset; propter dicta suprà num. 52. Suarez vt suprà cap. 14. vel ipsum Prælatum supremum secum dispensare. Corduba in addit. ad Sorb. verb. Accedere ad Monasterium Monial. Pro ista autem facultate Prælatorum regularium ad

dispensandum secum in obseruantiis regulæ,& constitutionum, nota iure optimo concedi ipsis: tum quia id colligitur ex *c. fin. de pœnit. & remis.* tum ne sint peioris conditionis, quàm subditi. Miranda *in Manual. Prælat. tom.2. quæst.31.art.9.* Tamburin. *de iure Abb. tom.3.disp.4.quæst.12.* excipit tamen *ibi num.7.* eos Prælatos, quibus a Regula, vel Constitutionibus prohibitum est dispensare, nisi cum talibus personis, si ipsi non sint tales. Multò magis excipi debent illi Prælati qui ab eadem Regula, vel Constitutionibus priuati, sunt hac facultate, iuxta dicta *c.8.n.23.*

55 Circa dispensationem in præceptis Ecclesiasticis, stando in iure communi, & seclusо etiam omni priuilegio, possunt Prælati cum suis subditis ea omnia facere, quæ possunt Episcopi cum suis. Vnde quemadmodum Episcopi possunt cum sibi subditis dispensare in omnibus casibus sibi aliàs non prohibitis expresse, vel ex consuetudine, iuxta *Clem. ne Romani, de electione cum gloss. ibi, & c.vnico de ætate & qualit. præficiendorum in 6.* Ita etiam, rationabili causa subsistente, possunt facere idem Prælati Regulares cum sibi inferioribus. Propter rationem sæpiùs assignatam, quod habeant auctoritatem quasi Episcopalem. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib.2. cap.12. à num. 18.* Ioannes de Cruce *lib. 1. de voto Obedient. cap.6. dub.21.* Vnde priuilegia aliqua concedentia huiusmodi facultatem Prælatis regularibus tantùm valent ad maiorem declarationem, & securitatem, vel si aliquid de nouo concedunt, id est, vt faciliori modo detur dispensatio. Auctores citati. De priuilegiis autem istis vide Rodrig. *tom. 1. q.42. art.7.& quæst.21. art.10.* & ea, quæ diximus *cap.12. à num. 28.* Circa hæc verò priuilegia cauendum est, an sint reuocata, quia viuæ vocis oracula sint.

56 Possunt Prælati Regulares limitare, restringere, imò etiam tollere suis subditis vsum quorumcunque priuilegiorum, etiam à Sede Apostol. emanantium, ita vt nequeant talibus priuilegiis vti. Tum ex concessione Leonis X. facta Minoribus, & Augustinianis, & Clement. IV. Cisterciensibus, & Gregorij XIII. Societati Iesu. Tum etiam ex ratione, quia nullo modo credendum est velle Summos Pontifices Regularis Obseruantiæ maximoperè zelatores, vt Fratres priuilegiis eorundem Ordinibus concessis vti possint contra voluntatem suorum superiorum. Comp. priuileg. Mendicant. *verb. priuileg. Fratr. §.26.* Miranda *in Manual. tom. 2. quæst. 43. art.4.* Portellus *in dubiis Regul. verb. priuilegium,num.78.* Imò priuilegiorum interpretatio, & declaratio doctrinalis potest, & debet fieri à Prælatis Religionum, qua facta, eorum subditi tuta conscientia ipsorum sententiæ stare debent. Ratio est, quia hoc pertinet ad eorum officium, quod est esse pastores, & Doctores suorum inferiorum. Præsertim ad hoc deseruit concessio Leonis X. facta Minoribus, qua illis indulsit, quod in rebus dubiis, & scrupulosis conscientias Fratrum Minorum subditorum tangentibus, Generales, & Prouinciales, seu Custodes cum consilio aliquorum Patrum (si res magnæ importantiæ fuerint) possint auctoritate suæ Sanctitatis determinare in scrupulis, & rebus huiusmodi, atque eorum determinationi subdiri secura conscientia possint, & debeant stare. Similiter amplians prædictam Constitutionem indulsit, quod Fratres scrupulosi possint in omnibus dubiis suam conscientiam tangentibus secura conscientia stare determinationi sui Guardiani, vel cuiuscumque alterius Prælati. Casarubius *in Compend. priuileg. verb. Declaratio, §.4.& 5.* Miranda *in Manual. tom.2. quæst.44. art.1.* Quæ concessiones, quamvis viuæ vocis oracula sint, valent tamen, etsi non vt gratiam aliquam concernentes, vt explicatiuæ tamen iuris, quod habent Prælati, vt veri Pastores, & Doctores sunt suorum subditorum, iuxta dicta.

Prælati aliqui Regulares possunt benedicere omnia Ecclesiastica ornamenta, seu paramenta, in quibus Chrisma non interuenit pro suorum Fratrum vsu tantummodò. Ex priuilegio Leonis X. Casarubius *in Compend. verb. Benedicere Ecclesiastica, §.14.* Miranda *in Manual. tom.2 quæst.40. art.1.* Suarez *4.tom. de Relig. tract. 8. lib.2. cap. 30. præsertim à num.10.* Aliqui etiam extendunt hoc ad simplices Sacerdotes, propter priuilegium Sixti Quarti, quo concessit Fratribus Minoribus Sacerdotibus, vt possint benedicere paramenta Altaris, Missalia, ac indumenta, exceptis Corporalibus. Ildefonsus à vera Cruce *in Compend. priuileg.* Credo tamen, quod consuetudine sit receptum, quod solùm ad Prælatos hoc spectet. Miranda *vt suprà.* Præterquam quòd, cum prædicta concessio Sixti Quarti sit viuæ vocis oraculum, his temporibus nihil valet. Vide etiam Gauant. *in Thesaur. tom.1. part.4. tit.19. num.21.* Prælati autem, qui hoc possunt facere, non solùm sunt supremi, videlicet Generales, & Prouinciales: sed etiam sunt Priores, Guardiani, aliique Prælati locales, ex dicto priuilegio Leonis X. Rodriguez *1. tom. quæst.19. art.2.* Omitto etiam alia priuilegia, quæ vulgò afferuntur, quia eorum quædam sunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent, vt sæpiùs dixi. Alia verò non solùm concedunt Regularium Prælatis facultatem benedicendi paramenta Ecclesiastica pro suis Fratribus, sed etiam pro aliis. Quæ etiam nihil prosunt, non solùm propter eandem rationem, sed etiam quia consuetudine non sunt recepta. Miranda *in Manual.2.tom. quæst.40. art.3.* Præsertim quantum ad hoc de benedictione paramentorum pro extraneis, quòd nihil valeat, nec illam dare possint, etiam Abbates, omni consuetudine in contrarium abrogata, probat Gauantus *in Commentar. in Rubr. Missal. tom.1. part.4. tit.19. n.22. & in Manual. Episc. verb. Abbas, à n.29.* 57

Consecrare tamen Calices, Aras, aut patenas pro Missis celebrandis, nullatenus possunt Prælati Regulares. Ratio est, quia nec iure communi, nec speciali priuilegio id habent. Suarez *4. tom. de Relig. tract 8. lib.2. capite vltimo, à num.2.* Vnde priuilegium quoddam Innocentij Octaui, quod refertur concessum quibusdam Abbatibus Conuentualibus Cisterciensibus, quod scilicet possint benedicere Calices, seu Patenas pro Missis celebrandis (præterquam quod non mihi constat, an sit viuæ vocis oraculum, & per consequens annullatum) vel non est in vsu receptum, vel esto quòd apud Cistercienses sit in vsu, apud alias tamen Religiones non est receptum. Miranda *in Man. tom. 2. quæst. 40. art. 4.* Qui benè etiam *artic. 5. & 6.* tractat, qualiter Religiosi se gerere debeant cum Episcopis circa benedictionem istorum. 58

Circa benedictionem Ecclesiarum, & Oratoriorum, reconciliationemque ipsorum extant concessiones Iulij II. prò Minimis, & Leonis X. pro Minoribus, ex quibus constare poterit, ad quæ se extendat auctoritas Prælatorum Regularium quoad hæc. Lege Casarubium *in Compend. priuileg. Mend. verb. benedicere Ecclesiastica, num.12.13. & 14.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Constitut. 1. Iulij II. §.21 22.& in Constit. 18. Leonis X.* Circa consecrationem autem altarium, vel Ecclesiarum, Oleum Sanctum, & alia Episcopalia, vide priuilegium Sixti Quarti Carmelitis concessum. Casarubium *vt suprà num.5. & 6.* & Speculum Ordin. *in Bulla Sixti IV.* 59

Quamvis Prælati Religionum non possint dispensare cum illegitimis ad Officia, & prælatias Ordinis obtinen- 60

obtinenda, propter priuilegia conceſſa Religionibus ante Conſtitutiones Sixti Quinti, quarum prima incipit, *Cum de omnibus*, altera verò, *ad Romanum Pontificem.* Quia hæc omnia priuilegia ab ipſo Sixto V. in prædictis Conſtitutionibus abrogata fuerunt. Poſſunt tamen cum prædictis illegitimis ad prælatias obtinendas diſpenſare, primò ex prædictis priuilegiis (quorum aliqua referunt Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 13. *artic.* 6. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij I I.* §. 29. *num.* 93.) ſecundùm moderationem factam à Gregor. XIV. in alia Conſtitutione, quæ incipit, *Circumſpecta Romani Pontificis prouidentia*, vbi moderans prædictas Conſtitutiones Sixti V. ſtatuit, Licere Generali, aut Prouinciali ſingulorum Ordinum, ac Congregationum, aut Hoſpitalium, ad quos dicta diſpenſatio ſpectat, iuxta tenorem priuilegiorum, & indultorum Apoſtolicorum eis conceſſorum, quæ dummodò vſu recepta, nec aliàs ſub vllis reuocationibus comprehenſa ſint, vt præfertur, in hac parte reualidauit, cum illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Prouincialis cum Generali, Prouinciali, ſeu intermedio Capitulo, & non alias, ſuffragantibus meritis dignos iudicauerint, ad honores, gradus, & dignitates obtinendas diſpenſare, ac diſpenſationes huiuſmodi ita factas, & inde ſequuta quæcumque, vt antea valere, ac tenere perinde, ac ſi dictæ Conſtitutiones non emanaſſent. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 3. Secundò poſſunt diſpenſari prædicti illegitimi ad officia Ordinis obtinenda à ſuis Prælatis, propter priuilegium eiuſdem Gregorij XIV. conceſſum Congregationi Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis, quo vti poſſunt tam illi, quam qui habent priuilegiorum communicationem cum illis, ſeruatis etiam ſeruandis, iuxta dicta *ſuprà num.* 41. & 42. Aduertendo inſuper datum fuiſſe anno 1591. die 21. Septembris, ac perinde tempore poſteriùs fuiſſe ſupradicta Conſtitutione eiuſdem Gregorij, quæ eodem anno Idibus Martij edita fuit. Verba autem priuilegij habentur in Bulla ipſius Pontificis, *n.* 17. & *in* 2. *tom. Bullar.* Laërtij Cherub. *fol.* 706. Sunt autem ſequentia, Ac dicto præfecto Generali pro tempore exiſtenti, ſeu de illius licentia præfectis inferioribus aliorum locorum, ſeu Prouincialibus dictæ Congregationis pro tempore exiſtentibus, & illorum Vicariis, ac loca tenentibus, vt cum eiuſdem Congregationis perſonis defectum natalium etiam ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito, ac prohibito, & damnato coïtu prouenientem patientibus, poſtquam in dicta Congregatione vota emiſerint, vt defectu huiuſmodi non obſtante, ad quoſcumque ſacros, etiam presbyteratus Ordines promoueri, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, necnon ad quaſcumque adminiſtrationes, perſonatus, præeminentias, & Officia dictæ Congregationis eligi, admitti, & aſſumi, illaque gerere, & exercere. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij I I.* §. 29. *à n.* 95. Diana *tract.* 2. *de dubiis Regul. reſol.* 102. Limitant tamen aliqui traditam doctrinam, quod ſcilicet illegitimus Religioſus in ea religione, in qua ipſius pater eſſet, vel fuiſſet Prælatus, non poſſet admitti ad prædicta Officia ſine Papæ diſpenſatione. Tum à ſimili, vel maiori ratione ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 15. & prædicta Conſtitut. Greg. XIV. ſuperiùs adducta. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 1. *artic.* 10. Probabile tamen puto etiam eum tali Religioſo poſſe diſpenſari ad officia Ordinis. Tum ex verbis adductis Gregorij XIV. in priuilegio conceſſo Congregationi Clericorum Miniſtrantium infirmis, quæ eſt poſterior tempore, vt dixi, quàm illa alia, quæ adducitur in contrarium. Tum quia in Conſtitutione Gregorij, quæ adducitur, nullo pacto dicitur, quòd Religioſus illegitimus non poſſet admitti ad Prælatias in ea Religione, in qua pater eius eſt, vel fuit Prælatus, ſed ſolùm dicitur: *Dummodò tamen filius illegitimus, in Religione in qua pater, ſiue ante, ſiue poſt natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit, ipſo patre viuente non admittatur, quòd expreſsè prohibemus.* Decretum autem Concilij; vel ſolùm intelligitur de Clericis ſæcularibus, nam cum ſit pœnale non eſt cur extendatur etiam ad Regulares; vel eſto, quod ad regulares extendatur, ſolùm ex eo habebitur Religioſum illegitimum non poſſe eſſe Prælatum in eodem Monaſterio, in quo eius pater eſt, vel fuit Prælatus; non verò tolli quominus in eadem Prouincia, vel ſaltem Religione eligi poſſit. Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 13. *art.* 7. Aduerte etiam illegitimos, qui poſteà ſecuto Matrimonio legitimati ſunt, non comprehendi ſub priori Conſtitutione Sixti V. Quia ita declarauit ipſemet Pontifex in poſteriori alia, quæ incipit, *Ad Romanum Pontificem.*

Quando Religioſus illegitimus diſpenſatus fuit in ſæculo ad quæcumque beneficia, qualiacumque ſint, poſtea Religionem ingreſſus non eget noua diſpenſatione ad Prælaturas; illa enim diſpenſatio ſe extendebat ad iſta beneficia, & fuit quædam quaſi legitimatio. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 5. Si tamen ſolùm diſpenſatus fuit vt beneficium curatum obtineret, indiget poſteà ad officia Ordinis noua diſpenſatione, quia illa prima non ſe extendebat ad iſta, ſed tantùm ad beneficium ſæculare. Nauar. *lib.* 4. *conſil. tit. qui filij ſint legitimi, conſil.* 1. Similiter diſpenſatus in Religione propter priuilegia adducta ad Officia, & Dignitates, non poteſt extra Ordinem illa habere. Quia prædicta priuilegia ſolùm ſunt in fauorem Religionis. Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 13. *art.* 13. Sanch. *lib.* 5. *in Decalog. c.* 5. *n.* 16. Nec diſpenſatus ad dignitatem inferiorem poteſt cenſeri diſpenſatus ad ſuperiorem; quia permiſſio minoris non eſt permiſſio maioris. Secus videtur dicendum de diſpenſato ad maiorem dignitatem; talis enim eo ipſo cenſetur diſpenſatus ad minorem, quod ſolùm credo eſſe verum quando minor dignitas continetur ſub maiori, vt Prioratus ſub Prouincialatu, & Prouincialatus ſub Generalatu. Sorbus *in compend. priuil. Mendic. verb. Diſpenſ.* §. & *ideo Fratres.* Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij I I.* §. 29. *n.* 99. 61

Officia, ad quæ illegitimi iure communi non poſſunt promoueri ſine diſpenſatione, ſunt dignitates, & prælatiæ, & beneficia curam animarum habentia. Ita habetur *in cap. fin. de filiis Presbyt.* Vnde nec poſſunt eſſe Generales, nec Prouinciales, nec Priores, Guardiani, &c. Poſſunt tamen eodem iure communi eſſe Magiſtri nouitiorum, Confeſſores, &c. & habere alia officia manualia, præter dignitates, Prælatias, & quæ curam animarum important. Vnde ſimiliter poſſunt eſſe Sacriſtæ, Procuratores. Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 16. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij I I.* §. 29. *num.* 91. 62

Quando Prælatus habens poteſtatem diſpenſandi cum ſubdito Religioſo illegitimo, quem ſcit eſſe talem, confert illi aliquam prælatiam, vel Officium, cenſetur ſaltem in foro conſcientiæ cum illo diſpenſare, ſi ſeruentur aliæ conditiones, de quibus *ſuprà n.* 41. & 42. Talis enim officij, vel Prælatiæ collatio, eſt quædam virtualis diſpenſatio. Nauar. *in Manual. c.* 25. *n.* 74. Rodrig. *tom* 1. *qq. Regul. q.* 13. *art.* 16. Addunt alij etiam pro foro externo deſeruire talem diſpenſationem. Dum tamen pro eo foro probari poſſit adfuiſſe requiſita pro tali diſpenſatione. Quod facilè admitti poteſt. Sigiſm. de Bonon. *de elect. dub.* 81. poſt Mayolum, Suarez, Salas, & Sanchez. Semper tamen requiritur cauſa iuſta, & rationabilis. Quia hoc eſt commune omnibus diſpenſationibus. Nauar. *ibid.* 63

Syluester

Syluester *verb. Dispensatio*, vbi etiam agit de causis iustis talis dispensationis.

64 Aliqui Prælati Religionum, scilicet Abbates, solent primam Tonsuram, & minores ordines suis subditis conferre. Propter aliqua ipsorum priuilegia, de quibus agit Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.* 29. Hæc verò priuilegia neque per viam communicationis extenduntur ad illos Prælatos, quia nunquam fuerunt hoc modo intellecta. Suarez *vt supr. num.* 27. Num autem Abbates prædicti possint conferre dictos Ordines minores Nouitiis, dubium est apud multos. Vincent. Filliuc. *tom.*1. *tract.*9. *c.*5. affirmatiuam verò partem tenet Suarez 4.*tom. de Relig. vt suprà num.*12.

65 Abbates prædicti habentes facultatem dandi Ordines minores, aut primam Tonsuram, animaduertant, quod circa Decretum Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.*10. quo habetur: *Abbatibus, & aliis quibuscumque quantumvis exemptis non liceat in posterum intra fines alicuius Diœcesis consistentibus, etiamsi nullius Diœcesis, vel exempti esse dicantur, cuiquam, qui Regularis subditus sibi non sit, Tonsuram, vel minores Ordines conferre, nec litteras dimissorias Clericis sæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant.* Declararauit S.Gregor. quod Abbates Regulares habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, postquam Sacerdotalem Ordinem, & munus Benedictionis susceperint, possint Tonsuram, & Ordines Minores sæcularibus Episcopi iurisdictioni subditis conferre. Si modò ipsius Episcopi consensus accedat, & à dicto Episcopo quisque litteras dimissorias impetrauerit; ita vt satis non sit id generatim ab Episcopo concessum esse, sed hac concessione semper opus sit singulis, &c. Possunt etiam ipsi Abbates eosdem Ordines conferre aliis regularibus, qui dimissorias speciales Superiorum suorum, & specialem consensum Episcopi loci habuerint, ac prætereà aliis sæcularibus, qui aliorum Episcoporum iurisdictionis subiecti sint, dummodò Superiorum suorum dimissorias attulerint, ac specialem consensum Episcopi loci, in quo Ordines huiusmodi cupiunt suscipere. Quaranta *in Summa Bullarij, verb. Ordo,* Suarez *à num.*20. Vide etiam dicta *c.*14.*n.*13. & Gauantum *in Man. Episcop. verb. Abbas, à n.*34.

66 Pertinet etiam ad Prælatos Religionum recipere, & professare Nouitios; cùm hoc sit negotium magni ponderis in Religione. An verò possint se solis sine consensu Conuentuum Nouitios recipere, & professare, attendendum est ad consuetudines, & particulares leges Religionum. Eis verò non stantibus, probabilius est hoc munus pertinere ad Prælatum, & Conuentum simul, ita vt neuter sine alio id possit facere. Ratio est, quia in receptione, & professione Nouitiorum interuenit mutuus quidam contractus inter ipsos ex vna parte, Conuentum, & Prælatum ex alia; ita vt ipsi promittant obedientiam, & subiectionem Conuentui, & Prælato; & ipsi vicissim promittant solitam subuentionem illis præstare. Ac proinde consensus omnium videtur necessarius. Nauarrus *lib.*1. *de Constit. cons.*9. *& lib.*3. *de Regul. cons.* 36. *&* 62. Miranda *in Man. tom.*1. *quæst.*15. *art.*2. Vide dicta *cap.*2. *num.* 25. Tenentur tamen dicti Prælati obseruare in receptione, & professione Nouitiorum non solùm conditiones assignatas à Sixto V. & de quibus dicemus *cap.*24. sed etiam quæ Clemens VIII. & SS. D. N. Vrbanus in Decreto Sacr. Congregat. Concilij *de Regularibus apostatis, & eiectis* decreuerunt 4.*tom. Bullar. inter Const. Vrbani num.*26.

67 Possunt autem Religionum Prælati applicare aliis bona opera suorum subditorum, illisque tribuere litteras talis communicationis. Hoc constat non solùm ex priuilegiis Vrbani V. quæ refert Casarubius *in Compend. verb. Indulgent. exhibentibus, num.*6 sed etiam quia iure communi quilibet Prælatus cuiuscumque Congregationis potest id facere. S.Thom. *in* 4. *dist.* 20. *quæst.* 1. *art.* 1. *& in addit. ad* 3. *part. quæst.*26. *art.*1. Nauarrus *in tract. miscell. de psalt. ex Rosar. B. Virgin. num.*4. *& de Iubileo not.* 31. Immò secundùm multorum opinionem, saltem in aliquo casu possunt huiusmodi opera benefactoribus applicari à Prælatis, etiam renitentibus subditis. Sotus *in* 4. *dist.*21. *quæst.*1. *art.*4. Cordub. *in quæstionibus lib.*5. *de Indulg. quæst.* 42. *art.*5. apud quos plura de hoc. Vide etiam Sorbum *in addit. ad Compend. verb. Indulg. quoad sæcular.*4.

Tenentur Prælati Regulares, Generales scilicet, & Prouinciales visitare Monasteria sibi subiecta. Tum ex Concilio Trident. *sess.*25. *cap.*20. Tum quia aliàs non possunt eorum reformationi incumbere. Suarez 4. *de Relig. lib.* 10. *de regimin. Societ. cap.* 11. Hæc autem obligatio est de iure naturali, & diuino, iuxta illud Prouerb. 27. *Diligenter agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.* S.Thom. 2.2. *quæst.*83. *art.*2. Caiet. *ibid.* Monasteria autem visitantes ante oculos habeant id, quod Sacr. Concil. Trid. *sess.*13. *cap.*1. illis commendat his verbis: *Se Pastores, non percussores esse meminerint, atque ita præesse subditis oportere, vt non in eis dominentur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant; elaborentque vt ipsos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur. Quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, seruanda est ab eis illa Apostoli præceptio, vt illos arguant, obsecrent, increpent in omni bonitate, & patientia, cùm sæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quàm potestas; sin autem ob delicti grauitatem, quandoque virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est.* In visitationibus autem maximè cauere debent à munerum receptione, *ex cap. Romana, §. procurationes, de cens. in* 6. & ex Trid. *sess.* 24. *de reform. cap.* 3. Peirinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Const.* 14. *Leon. X. num.*7. Vide dicenda circa modum procedendi in visitationibus *c.*27. *à n.*2. 68

Tenentur etiam Prælati, & sub peccato mortali, facere vt officium Diuinum debitis horis, & statutis temporibus persoluatur in Conuentibus. *Clem.*1. *de celebr. Missar.* Caietan. *verb. hora,* §.4. Medina *c. de Orat. quæst. de hor. canon. dub.*2. Vide dicta *cap.*12. *num.* 9. 69

Inter ea quoque, quæ ex Decretis Clem. VIII. & Sanctiss. D. N. Vrbani sæpiùs adduximus, hæc Prælatis præcipiuntur, vt habetur etiam 4.*tom. Bull. inter Constitutiones SS.D.N. Vrbani num.*26. *Nullus omnino prætextu cuiuscumque priuilegij, vel Superioritatis, etiam Generalatus, à seruitio Chori censeatur immunis, nisi pro tempore, quo quis in proprij Officij munere actu fuerit occupatus.* Adiungitur tamen quod cùm Lectoribus, & Prædicatoribus Superiores iis tantum diebus, quibus eos legere, aut prædicare contigerit, dispensare possint. Et quòd idem quoque præstare valeant cum ægrotis, & studiorum causa legitimè impeditis. Præcipitur etiam quod in eos, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, salutari pœnitentia Superiores animaduertant ad præscriptum Regulæ, & Constitutionum, alimenti etiam, si opus fuerit subtractione. Nota tamen quod cùm occupatis etiam in operibus charitatis, siue corporalibus, vt cum infirmariis, siue spiritualibus, vt cum Confessariis, iure etiam dispensari poterit, quia ista opera præponuntur aliis quibuscumque 70

quibuscumque. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 1. cap. 8.*

71 Item pro obseruantia Concilij Tridentini circa paupertatem Religiosam, statuitur in eisdem Decretis, Neque Superioribus, quicumque illi sint, vllo pacto liceat, eisdem Fratribus, aut eorum alicui, bona stabilia, etiam ad vsumfructum, vel vsum, administrationem, aut commendam, etiam depositi, aut custodiæ nomine concedere. Vide dicta *cap. 6. à num. 19.*

72 Deinde pro communitate, seu vita communi seruanda, singularitateque in victu fugienda, sic ibidem decernitur: *Omnes etiam Superiores, quicumque illi sint, eodem pane, eodem vino, eodemque obsonio, siue eadem (vt aiunt) pitantia, in communi mensa, prima, vel secunda, nisi infirmitatis causa impediti fuerint, vescantur: neque singulare aliquid quo priuatim quisque in cibum vtatur, vllo modo afferri possit, si quis in ea re peccauerit, nihil ea die alimenti percipiat, nisi panem, & aquam.* Pro quo nota, casus necessitatis, puta infirmitatis, vel debilitatis, semper intelligi exceptos, nec comprehendi hoc Decreto. Quia ius naturæ hoc præscribit.

73 Prætereà circa redditus, aut præstationes, quas Generales aliqui, aut alij Superiores Religionum solent habere, præcipitur quòd *Superiores omnes etiam Generalis, qui redditus, aut præstationes peculiares ratione officiorum habent, eorum accepta, & expensa in libro distincto fideliter, & diligenter adnotari curent, neque in alios vsus, quàm ratione officij sui necessarios quicquam expendant. Cum verò contigerit ipsos in aliquo Conuentu commorari, eam pecuniæ quantitatem in commune conferant, ex qua sibi, & iis, qui secum erunt, victus ad præscriptum Regulæ, & Constitutionum suppeditetur.* Obligantur etenim, & præcipuè Vitæ Communis obseruantia Prælati, de qua *c. 6. num. 60. & à num. 7.*

74 Item, pro administratione bonorum Monasterij non habenda à Superioribus, sed ab aliis tribus, statuitur in eisdem decretis, quòd nullus ex Superioribus locorum administrationem bonorum, aut aliarum rerum, dispensationemque pecuniarum, & redditum sui Conuentus, etiam nomine Conuentus per seipsum habere, siue exercere possit, sed vniuersum id onus tribus fratribus eiusdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat, alter tanquam depositarius, pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter asseruet, alius de pecuniis, & rebus à Depositario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerso de necessariis, mandante tamen ipso Priore, non secundùm proprium affectum, sed iuxta charitatis regulam, veluti bonus dispensator prouideat, Officiorum huiusmodi confusione penitus interdicta. Vide dicta *eod. cap. 6. num. 7.*

75 Deinde pro prædictis tribus, prout suprà designatis, præcipitur, quod illi tres, tam impensi, quàm accepti, singulis mensibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiusdem Conuentus probatioribus, rerumque vsu peritis, rationem reddant. Deinde ipsimet rursus præsentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, cum aduenerit; denique ipse Generalis in quolibet proximo Capitulo Generali, saltem coram tribus Iudicibus ab ipso Capitulo ad hoc Constitutis, illorum omnium, vniuersamque suæ administrationis tam publicæ, quàm priuatæ, rationem reddere teneatur; cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli describatur, ad hoc, vt ad omne mandatum Sedis Apostolicæ Romam transmitti possit. Vt hoc decretum executioni mandetur in Conuentibus, qui non à Generali, sed à Prouincialibus visitantur, necesse est, vt quod in illa dicitur de Generali, intelligatur etiam respectiuè de Prouincialibus.

Prætereà pro non interpretandis Decretis Concil. Trident. & prædictis Clement. VIII. & Sanctiss. Domini Nostri Vrbani, sic illis præcipitur: *Superioribus autem, ne Concilij Tridentini, aut hæc nostra Decreta declarare, interpretari, aut relaxare vllo modo possint, omninò interdicimus, & prohibemus, decernentes irritam, &c. Si quis autem contrà præsumpserit attentare, is eo ipso omni gradu, Officioque priuatus, & ad ea perpetuò inhabilis existat.* Interpretatio, quæ hîc prohibetur, solùm est interpretatio iuridica, non doctrinalis. Laurentius de Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in Constit. 10. Vrbani VIII. num. 6.* 76

Item pro vita Communi sectanda, & superfluitate etiam à Superioribus vitanda, illis intimatur, quod nullus etiam Superior cellas siue in claustro, siue alibi separatas à communi dormitorio habeat, sed vnusquisque vnica cella, eadem cum cæteris aliorum Fratrum coniuncta, nudis omninò parietibus, ac lecto, & mensa humilibus, vniformique suppellectili, quemadmodum Religiosos decet, contentus sit. Possit tamen Generalis alicui ex Superioribus Conuentum, si eorum muneris, & officij necessitatem id exigere cognouerit, alteram etiam cellam concedere. De superflua autem suppellectili Regularibus fugienda, vide dicta *cap. 6. à num. 13.* 77

Pro donarionibus, seu munerum largitionibus non permittendis Regularibus à suis Prælatis, sic illis etiam præcipitur: *Curent Superiores, vt Constitutio, interdicens largitiones munerum, & præscribens hospitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obseruetur.* Constitutio de qua in præsenti, fuit Clementis VIII. & videtur innouata in hoc Decreto à Sanctiss. D. N. Vrbano, & Sacra Congregatione: vide quæ circa illam dicimus *cap. 6. à num. 52.* 78

Item pro Examinatoribus designandis in Religionibus, decernitur in prædictis Decretis, quatenus eligantur in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquot graues, & periti ex Fratribus cuilibet Prouinciæ, saltem tres, qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas Confessiones etiam ipsorum Fratrum, ac Lectores publicos diligenter simul examinent, priusquam probentur, & ad huiusmodi ministeria admittantur. Horum etiam curæ sit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promouendos ad quoscumque Ordines, in quo seruetur decretum Congregationis Interpretum Sacri Concilij Tridentini. Hoc Decretum puto esse illud de quo nos egimus *cap. 24. n. 12.* circa licentias concedendas Religiosis ad suscipiendos Ordines. 79

Demùm pro obseruantia Regulæ, & Constitutionum Regularium sic admonentur in prædictis Decretis Superiores: *Illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, vt memores sint rationis, quam in nouissimo die reddituri sunt pro grege sibi commisso, ac propterea omni studio inuigilent, vt quæ in eorumdem Ordinum Regulis, & Constitutionibus de oratione mentali, silentio, ieiuniis, Capitulo culparum, aliisque spiritualibus exercitiis prudenter, ac piè sancita sunt, ea omnia, & singula ad vnguem obseruentur, intelligantque super his veluti fundamentis omnium Religionum ædificia construenda, & amplianda esse, quæ vt faciliorem exitum sortiantur, & fructus vberiores in animis fratrum producant, valdè opportunum erit, si in quolibet Conuentu singulis hebdomadis habeatur sermo de Religiosa disciplina, Regularique obseruantia.* Vide dicta *cap. 7. & 8.* quæ in nostro 80

opere

opere de Reformatione Regularium, præsertim *cap. 5.6.& 7.* diximus.

81 Possunt Prælati Religionum exemptarum sibi Confessorem eligere, sicut Episcopi, & Cardinales, Sà *in Summ. verb. Confessor. n.* 1. Suarez 4. *tom. in 3. p. disp.* 27. *sect.* 2. *num.* 9. & colligitur *ex cap. vltim. de pœnit. & remis.* imò & possunt eligere Confessarium quemcumque Sacerdotem aliàs idoneum, siue Secularem, siue Regularem alterius Religionis. Pro quo vide Dianam *tom.* 3. *tract.* 2. *de Dub. Regul. Resol.* 1. & 3. Quod intellige,nisi per Constitutiones Ordinum aliud caueatur. Vide dicta *suprà num.* 27. Specialiter Prælati Carmelitæ, scilicet Generalis, & Prouincialis, & vices eorum gerentes, & qui eorum priuilegia participant,possunt à concessione Sixti IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum ipsorum, absolui à suis confessoribus *iuxta formam concessionis super absolutione, & dispensatione eiusdem Ordinis facta,* quam retuli *suprà in hoc cap. num.* 33. Generaliter etiam loquendo quoad vsum priuilegiorum concessorum Religionibus, quibus conceditur facultas, vt absoluantur Religiosi à suis Prælatis à casibus, vel censuris, aut dispensentur in pœnis, seu irregularitatibus contractis, quamuis Prælati infimi, v. g. locales absolui, & dispensari debeant à Prouincialibus, & isti à Generali, Generalis tamen, cum non habeat Superiorem in Ordine extra Capitulum, potest sibi eligere confessorem, cui committat talem facultatem. Non enim est alius modus, quo ipse Generalis possit passiuè vti huiusmodi priuilegiis, quibus priuari non debet, cum sit præcipuum membrum Religionis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 8. Vbi etiam hoc videtur extendere ad Prouinciales, & Prælatos locales. Quid verò faciendum sit in casu quo in aliquo Conuentu Religiosorum, tam Prælatus, quàm Sacerdotes subditi incurrerent in censuram reseruatam Pontifici, verbi gratia, si per mutuam rixam inciderent in censuram Canonis, *Si quis suadente*, tractat Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 20. *art.* 12. Suarez *vt suprà num.* 9. Quando verò Prælati eligunt aliquem in sui confessorem,non est necesse, quod talis sit aliàs approbatus; nam sic eligendo eum approbare videntur, saltem pro sua persona. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Const.* 4. *Sixti IV. num.* 28.

82 Non possunt Prælati Regularium ad instantiam, & requisitionem quarumcunque personarum extra suos Ordines existentium alicui Religioso suæ Religionis aliquod Officium, vel dignitatem concedere, aut pœnas remittere. Primò enim Carmelitarum Superioribus id prohibuit Clem. VIII. in Bulla *quoniam nemo*, ann. 1593. edita, per hæc verba, *Atque in virtute Sanctæ Obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna omnibus dicti Ordinis Fratribus, Superioribus, & Prælatis, quocumque titulo nuncupatis, etiam Generali, præsentibus, & futuris præcipimus, districtéque mandamus, ne quempiam vllo tempore, precibus, litteris, vel fauoribus adducti, vel aliàs ad instantiam, seu requisitionem, vel contemplationem Principum, vel Prælatorum, aut aliorum quorumcumque, tam secularium, quàm Ecclesiasticorum, extra dictum gremium existentium, etiam Cardinalium, Imperatoris, Regum, Ducum, ad cuiusuis generis Prælaturas, gradus, honores, dignitates, administrationes, Functiones,& Officia prædicti Ordinis promouere, vel pœnas aliquas remittere audeant, seu præsumant.* Secundò id prohibuit Gregorius XIII. Prælatis Ordinis Prædicatorum in virtute Sanctæ Obedientiæ in Bulla, *Cùm nihil*, quod etiam confirmauit Clemens VIII. in alia Bulla, quæ incipit *Religiosos viros*, anno 1592. edita. Idem quoque prohibuit idem Clemens Octauus Superioribus Camaldulensibus in Bulla, quæ incipit *Ambitiosam*, anni 1596. & Hieronymianis in alia etiam Bulla, quæ incipit etiam, *Ambitiosam*, an. 1600. & Cruciferorum Superioribus in alia Bulla an. 1604. edita, quæ incipit: *Quoniam nemo*, & etiam Augustinianorum Prælatis in alia Bulla eiusdem tituli, & anni. Paulus etiam Quintus idem prohibuit Superioribus Congregationis S. Saluatoris in alia Bulla eiusdem tituli anno 1607. & Augustinianis in Bulla *Admonemur*, anno 1608. & Prælatis Monachorum Cisterciensium Italiæ in Bulla, *Aliàs per nos*, an. 1613. & Cœlestinorum Superioribus in Bulla *Quoniam nemo*, anno 1616. edita, & Minimorum Præpositis anno 1619. in Bulla *Admonemur*, quam explicat Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de subdito, quæst.* 2. *de Paupertate, cap.* 2. §. 11. animaduertens non interdici Prælatis facere aliquam gratiam suis subditis ad instantiam extraneorum, sed solùm quoad gradus, honores, Dignitates, Officia, &c. seu pœnarum remissionem. Sed licèt hoc verum sit ex Bulla Clem. VIII. pro Carmelitis, & aliis, quibus eadem sit prohibitio, tamen cum Paul. V. in prædicta Bulla pro Minimis dicat, *vllam gratiam concedere*; & hoc condistinguat Pontifex à concessione Officiorum, Dignitatum, &c. non videtur secura prædicta interpretatio. Vide *c.* 10. *n.* 17. & *cap.* 15. *num.* 27.

Gregorius XIV. in Bulla *Cùm aliàs*, ann. 1591. edita, moderatus est priuilegia concessa à suis prædecessoribus, præsertim Sixto V. & Pio V. quibuscumque Principibus sæcularibus, eorumque Curiis, & Magistratibus extrahendi ex Ecclesiis criminosos, & delinquentes, præscribens hunc modum Prælatis Religionum, qualiter in prædictis casibus se gerere debeant: Vt Laicis ad Ecclesias, locaque Sacra, & Religiosa prædicta confugientibus, si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, earumve cœmeteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum suum occiderint, aut assassinij, vel hæresis, aut læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei, immunitas Ecclesiastica non suffragetur. Postea subiungit, *Sed vniuersis, & singulis Venerabilibus fratribus nostris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, cæterisque Ecclesiarum, & Monasteriorum Prælatis, tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis Regularibus, districtè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt Laicos in casibus prædictis delinquentes ad eorum Ecclesias, Monasteria, domos, & alia loca supradicta Sacra, seu Religiosa respectiuè confugientes, & in eis se recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod iudicio suo commisisse videbuntur, quando à Curia sæculari fuerint requisiti, & quilibet eorum fuerit requisitus, Ministris, & Officialibus Curiæ sæcularis, absque irregularitatis nota, aut alicuius censura Ecclesiastica incursu tradi, & consignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet & faciat.* Vide Bullam 2. *tom. Bullarij Laërtij fol.* 694. Circa immunitatem verò, quam habent malefactores in locis Sacris, vide Peirinis *tom.* 2. *priu. Minim. in Const.* 4. *Clem. VIII. à n.* 7. Erasmum Chokier *tract. de iurisd. Ord. in exempt. p.* 4. *q.* 65. & maximè Bonacinam *circa prim. præcept. Decal. q.* 7. *de immun. Eccl.* Dianam *tract. de immun. Eccl. super Bullam Greg. XIV.* Specialiter *resol.* 25. in qua quærit, an Religiosi gaudeant dicta immunitate, in quo mihi videtur dicendum, quod si delinquant extra loca Sacra, verè gaudent hoc priuilegio ad ea confugientes, quia non est aliqua ratio assignabilis cur in hoc sint peioris conditionis quàm laici, si tamen intra ipsa loca sacra deliquerint, quamvis in rigore iuris posset illis talis immunitas, sicut & laicis fauere, consuetudine tamen & consensu 83

ſenſu Summorum Pontificum eſt receptum contrariũ.

84 Tenentur Superiores Religionum Mendicantium procurare, vt ſui ſubditi reddantur idonei per ſtudia litterarum ad audiendas confeſſiones, & concionandum. Ratio eſt, quia ipſi Religioſi Mendicantes, cùm ſint coadiutores Epiſcoporum, iuxta dicta *cap.* 4. *num.* 19. tenentur ſaluti proximorum conſulere. Bañez 2.2. *quæſt.* 33. *art.* 3. *dub.* 3. dicens hanc obligationem eſſe ſub peccato mortali. Thom. de Ieſu *ſup. cap. Non dicatis, part.* 4 *c.* 1. Vide etiam *tract. noſtrum de reform. Regul. cap.* 11.

85 Tenentur etiam Superiores Religionum inſtituere ſtudia linguarum in ſtudiis ſuorum Monaſteriorum ex Decreto Paul. V. in Bulla *Apoſtolicæ ſeruitutis*, anno 1610. in qua ſtatuit, & determinat, vt in cuiuſcumque Ordinis, & inſtituti Regularium, iam Mendicantium, quàm non Mendicantium, etiam quomodolibet exemptorum, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiectorum, ſtudiis omnibus trium linguarum huiuſmodi, Hebraïcæ videlicet, Græcæ, & Latinæ, in maioribus verò, ac celebrioribus etiam Arabicæ, Doctores, Regulares quidem, & eiuſdem Ordinis, ſi in illo harum linguarum ſufficientem notitiam habentes ſint, ſin minus, ſeculares, aut alterius Ordinis Regulares, qui illas actu, & diligenter doceant, habeantur, ſi ſtudia in Vrbibus, & locis exiſtunt, vbi linguarum prædictarum peritos conducendi facultas eſt. Studiis verò locorum, vbi huiuſmodi Doctores deſunt, cum primùm in aliis ſtudiis, vbi linguæ huiuſmodi docebuntur, ſcholares tantùm profecerint, vt docendis aliis idonei ſint, de iiſdem ſcholaribus prouideatur. Vnde etiam omnibus, & ſingulis Regularium Superioribus ſub indignationis Apoſtolicæ pœna præcipit, & mandat, & ſi ipſi negligentes fuerint, eorumdem Ordinum Regularium apud Sedem Apoſtolicam Protectoribus iniungit, eorum conſcientias deſuper onerando: Vt omni cura, & ſolicitudine quantò citiùs prouideant, vt ſcholæ linguarum huiuſmodi quamprimùm inſtituantur, ac Doctores prædicti deputentur, earumdemque linguarum lectionibus ſcholares aſſignentur, qui illis ſedulam, & aſſiduam operam nauent. Vt verò ſcholares alacriùs huic ſtudio incumbant, voluit, & decreuit, *Vt in promotione ad Doctoratus gradus, & ad alios ſui Ordinis honores, illi cæteris paribus præferantur, qui in cognitione trium ſaltem linguarum prædictarum profecerunt, ita vt ad illas docendas apti ſint.* Extat etiam Decretum S. Congregat. de propaganda fide ſub dat. 11. April. 1625. in quo præcipitur Generalibus, & aliis Superioribus Regularium, *Vt omnibus modis velint ſtudia linguarum à S. Vienn. Concil. & à felic. record. Paul. V. Conſtitut. præſcripta, & aliarum etiam, quæ magis ex vſu eſſe videntur, vt Illirica, & Græca vulgaris, in iis Monaſteriis, & Conuentibus erigere; & inſtituere, & erecta, ac inſtituta conſeruare, in quibus Religioſi artibus, & Theologiæ operam nauant.* Vbi etiam præſcribitur modus, & forma id faciendi. Eodem etiam anno ſub 17. April. Conſtitutio Paulina, & Decreta S. Congregat. eadem S. Congregat. præcipiente intimata ſunt Generalibus, & Capitulis Generalibus, quæ tunc Romæ celebrabantur.

86 Prælati inferiores non poſſunt diſpenſare in legibus latis à ſuis Superioribus, niſi quando expreſsè, vel tacitè, aut interpretatiuè hoc illis conceditur. Ita habetur *in c. inferior, d.* 21. *c. ne Romani, de elect.* Nauarrus *in Man. prælud.* 9. *num.* 15. In pœnis tamen taxatis à Superioribus Prælatis, ſi eas non ſibi reſeruauerunt, poſſunt Prælati inferiores diſpenſare ex cauſa iuſta. Nam cùm ſint Ordinarij Religioſorum poſſunt circa illos facere omnia, in quibus non ſunt prohibiti. Medina 1. 2. *quæſt.* 97. *art.* 4. Sine vrgenti tamen, & rationabili cauſa id non poſſunt facere. Miranda *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 30. *art.* 11.

Prælati verò Superiores non ſolùm poſſunt facere circa leges, & pœnas latas, & impoſitas à Prælatis inferioribus quidquid facere poſſunt ipſi inferiores circa prædictas leges, & pœnas impoſitas à Prælatis Superioribus, vt per ſe patet; ſed etiam poſſunt prædicti Prælati Superiores reſtringere, & coarctare Iuriſdictionem inferiorum. Quia Prælati inferiores pendent in ſuo eſſe à Superioribus, & ſunt illorum ſubditi. Suarez 4. *tom. de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 22. Talis verò reſtrictio, vt licitè fiat, petit iuſtam cauſam. Cùm quilibet Prælatus habeat ius vtendi ſua Iuriſdictione, ac proinde ſi illa priuatur ſine cauſa aliqua, iniuria illi fit. Suarez *vt ſuprà num.* 23. Addens, etiam ſine cauſa poſſe fieri validè talem reſtrictionem non ſolùm in iis, quæ ex commiſſione, aut delegatione conueniunt Prælatis inferioribus, ſed etiam in iis, quæ de iure ordinario illis competunt. Quia Prælati ſuperiores hoc facientes habent maiorem, & potentiorem authoritatem. Immò dicit, propter eandem rationem, poſſe Prælatum ſuperiorem priuare ſuo Officio validè inferiorem, etiam nulla ſubſiſtente cauſa, licet peccet ita faciendo. Idem *ibid. num.* 26. Quæ quidem ſtando in iure communi probabilia ſunt, ſecundùm tamen peculiares leges, & conſuetudines Religionum, ad illas pertinet iudicare, quid fieri, vel non fieri in caſibus ſimilibus poſſit. 87

Prælati Regularium (qui iuxta ipſorum priuilegia) poſſunt inſtituere Confraternitates ſuorum Ordinum, eaſque aggregare in quibuſcumque Eccleſiis, ſiue propriis, ſiue extraneis, ſeruare debent conditiones aſſignatas à Clem. VIII. in Bulla, quæ incipit, *Quæcumque à Sede Apoſtolica*, ann. 1604. edita, quæ eſt 115. inter Bullas huius Pontificis *in* 3. *tom. Bullar.* & poſtea etiam confirmata fuit à Paulo V. in alia Bulla, *Quæ ſalubriter*, anno 1610. & eſt 68. inter Bullas huius Pontificis. Prima conditio eſt, vt in vno loco vnam tantùm confraternitatem, & Congregationem inſtituere poſſint. Secunda, vt id fiat de conſenſu Ordinarij loci, & cum litteris eius teſtimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ pietas, & Chriſtianæ charitatis Officia, quæ exercere cupit, apud eos commendentur. Tertia, vt huic Confraternitati, & Congregationi erigendæ, inſtituendæ, ſeu aggregandæ, ea tantùm priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta, quæ ipſi Ordini, & Religionis inſtituto erigenti, inſtituenti, ac communicanti, ſeu Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in ſpecie, non autem, quæ per extenſionem, ſeu communicationem ſibi quouis modo conceſſa ſint, & illa quidem non ſub generali forma verborum, vel ad inſtar, ſed expreſsè, & in ſpecie communicare valeant. Quarta eſt, quod ſtatuta harum Confraternitatum ſint priùs ab Epiſcopo Diœceſano examinata, & pro ratione loci approbata, & eiuſdem Epiſcopi Decretis, ac moderationi, & correctioni in omnibus ſemper ſubiecta remaneant. Quinta vt ſeruetur formula inſtituendi Confraternitates approbatas ab ipſo Pontifice. Sexta, vt Miniſtri, & Officiales dictarum Confraternitatum non vtantur priuilegiis, & facultatibus, niſi præuia recognitione Ordinarij, qui adhibitis duobus de eiuſdem Eccleſiæ Capitulo, illa iuxta Sacri Concilij Tridentini Decreta promulganda decernat. Septima, quod Miniſtri, & Officiales dictarum Confraternitatum poſſint excipere eleemoſynas iuxta modum, & formam per Ordinarium loci præſcribendam, remotis tamen 88

mensis, peluibus, & capsis, quæ in Ecclesiis, & Oratoriis dictarum Confraternitatum, & Congregationum publicè ad hoc exponi consueuerunt. Deinde qualiter dictæ eleemosynæ expendendæ sint, sic præscribit. Eleemosynas autem sic collectas in reparationem, & Ornatum Ecclesiarum, tam Ordinum, Religionum, Institutorum, instituentium, erigentium, & communicantium, ac Archiconfraternitatum, & Congregationum aggregantium, quàm Confraternitatum, & Congregationum erigendarum, instituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios earum pios vsus, arbitrio Vicarij in Vrbe, necnon Ordinariorum locorum respectiuè fideliter exponere, atque erogare procurent: vt omnes intelligant, cœlestes Ecclesiæ Thesauros, non quæstus, aut alicuius lucri gratia, sed pietatis, & charitatis excitandæ gratia, ex Apostolicæ Sedis benignitate Christi fidelibus aperiri. Præterea, assignatis casibus à quibus possint Confratres absolui à suis Confessoribus, & à quibus non, posteà omnes institutiones, & aggregationes Confraternitatum vbiuis locorum erectas, & institutas, præcipit renouandas, iuxta formam ab ipso præscriptam, aliàs vult illas esse nullius roboris, & momenti, reuocatas & annullatas. Ac tandem pœnas contrauenientibus sic apponit, *Quod si Ministri aliqui, Superiores, vel Officiales quocumque nomine nuncupati, Ordinum, Religionum, Institutorum, seu Archiconfraternitatum, Congregationum, & Confraternitatum huiusmodi quauis auctoritate, vel priuilegio, & Officio fungantur, & præfulgeant, contra præmissa in aliquo venire, vel facere præsumpserint, Erectiones, Institutiones, & Communicationes priuilegiorum, Indulgentiarum, facultatum spiritualiumque gratiarum, indultorum, & aliorum præmissorum concessiones, necnon aggregationes per ipsos facienda, seu renouanda nullius sint roboris, & momenti; & quilibet eorumdem Ministrorum, Superiorum, Officialium, & aliorum prædictorum priuationis Officiorum, quæ obtinet, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda pœnam, quæ ab alio, quàm à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore existente remitti non possit, incurrat eo ipso.* Ne autem sit error aliquis in Institutione Confraternitatum lege prædictam Constitutionem Clem. VIII. pro his, & aliis conditionibus ibi assignatis. Pro præcedentia verò Confraternitatum vide Quarantam *in Summa Bullar. verb. præcedentia.* Vbi etiam in quibus Episcopus, & in quibus Iudex laicus intromittere se possint circa has Confraternitates. Non posse autem compelli ab Episcopo, aut censuris astringi, vt accedant ad publicas processiones, declaratum est pluries à Sacr. Congregatione, apud eundem Quarantam vt suprà. Pro formula autem instituendi, seu aggregandi huiusmodi Confraternitates, quam Pontifex præcipit obseruari, vide Flauium Cherubinum *in Compend. Bullar. circa hanc Constitut.* 115. *Clem. VIII.* circa Confraternitates etiam B. Mariæ de Monte Carmelo, vide Constitutiones nostras, *part.* 4. *cap.* 28. & specialiter concordiam factam inter Carmelitas nostros obseruantes, & RR. Patres Discalceatos confirmatam à Paulo V. in Bulla *Ad ea*, anno 1617. edita, quæ habetur in lib. cui titulus est, *Priuilegia Fratrum Discalceatorum B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo.* Vide etiam pro Confraternitatibus multa apud Gauantum *in Manual. Episc. verb. Confraternitates.* Maximè vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 15.

89 Gratias autem, siue Indulgentias, quas Carmelitarum Generalis applicare potest Confratribus Confraternitatis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, habemus ex Paul. V. in Bulla *Cùm certas*, anni 1606. die 30. Octobris, vide Bullam in lib. cui titulus est, *Priuilegia Fratrum Discalceatorum*, num. præcedenti relato.

Quamuis Prælati Religionum possint se solis per 90 præcepta, aut decreta, quæ solùm durent tempore sui Officij obligare suos subditos etiam in conscientia, ratione voti Obedientiæ, quod subditi fecerunt, & ratione Iurisdictionis Ecclesiasticæ, quam ipsi Prælati habent. Non possunt tamen iure communi condere leges, aut statuta perpetua sine Capitulo proportionato, scilicet Generali, Prouinciali, aut locali, respectu totius Religionis, Prouinciæ, aut Conuentus. Ratio est, quia vt docet S.Thom 1.2.*quæst.* 90. *art.* 1. condere leges spectat ad Communitatem, nam cum legis impositio sit res grauissima, vtporè perpetuò durans, requirit Communitatis, cui imponitur, consensum, atque adeo sine ipso nihil fiet. Neque obstat, quòd Prælati habeant Iurisdictionem quasi Episcopalem, Episcopi autem soli, sine consensu Capituli, condere possint leges, quia non habent in omnibus parem, aut similem potestatem sicut Episcopi, cuius signum est, quòd Episcopi immediatè habent suam potestatem à Papa, Prælati autem Religionum ab ipsa religione respectiuè. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 4. 5. & 8. Dixi verò, iure communi non posse condere leges, aut perpetua statuta, quia saltem ex consuetudine, lege, vel priuilegio id possunt habere, iuxta dicta *cap.* 8. *num.* 3. Vnde consulenda sunt iura particularia Religionum. Cum autem in nostra Religione Carmelitarum *part.* 2. *Const. cap.* 1. *num.* 9. committatur priori Generali, quòd *possit omnia facere, quæ Diffinitores Generales facere possint absolutionibus Priorum Prouincialium liberè. sine culpa, & eorum institutionibus pro libito, vbi fieri potest electio, & apertione sigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis*; videtur posse Generalem Carmelitarum per se solùm condere leges, aut statuta perpetua, sicut & Capitulum Generale cum ipso id facere potest. Exprimi tamen semper debet se vti in hac parte Iurisdictione, & potestate extraordinaria illi in prædicto loco Constitutionum concessa, ne credatur solùm potestate ordinaria vsum fuisse. An verò Prælati possint huiusmodi leges, aut etiam præcepta imponere solo suo arbitrio, sine consilio eorum, qui iuxta Religionis morem illis assistunt, dicendum est, quod attinet ad leges, non posse ita facere; quia vt diximus, condere leges pertinet ad Communitatem. Loquendo verò de præceptis, attendenda sunt iura, & consuetudines particularium Religionum. Iure verò communi loquendo, in præceptis, quæ imponuntur particularia personis, nisi valdè grauia, onerosa, aut extraordinaria sint, sufficit sola authoritas, voluntas, & iudicium Prælati absque alia consultatione, quia esset valdè onerosum pro his consultationem cum aliis facere. Secus in grauioribus præceptis, quæ vel toti Cõmunitati, vel etiam priuato Religioso imponuntur. Quia lege naturali prudentia dictat, quòd res grauis non fiat sine maturo consilio. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 8. *n.* 6. Vbi etiam *n.* 7. quid dicendum, an quando consilium est necessarium, sit de substantia, & valore præcepti, ita vt sine ipso non teneat. Sed in hoc attendendum est ad particularia iura Religionum, sicut in alio dubio, quod *ibid. n.* 9. tractat, an Capitulum Generale Religionis, Sede vacante ante electionẽ Generalis possit condere leges, seu statuta perpetua. In Religione autem nostra certa videtur affirmatiua, cum tale Capitulum ante electionem etiam Generalis habeat semper aliquod caput; Vicarium scilicet, vel Præsidentem, ratione cuius totam Religionem repræsentet. Secus verò esset, si casu aliquo dato, non esset tale caput, tunc enim tale Capitulum acephalum esset, nec haberet potestatem prædictam. Audio etiam in grauissima Augustinianorum familia, præcepta

Superiorum

Superiorum durare etiam tranſacto tempore Officij, ſi à ſucceſſoribus non reuocentur, atque ita habere quaſi vim legis. Circa huiuſmodi autem præcepta lata à Superioribus nota, quod illis obligantur Superiores quoad vim directiuam, ita vt in conſcientia teneantur ad illa; tum quia caput debet conformari membris, tum quia aliter facientes reprehenduntur à Chriſto Matthæi 23. illis verbis: *Dicunt & non faciunt*, & à Paulo *ad Roman.* 2. illis: *Qui alium doces teipſum non doces, qui prædicas non furandum, furaris*; & infrà: *Propter quod inexcuſabilis es*, *&c.* S. Thom. *2.2. quæſt. 96. art. 5.* Couarr. *in cap. Alma mater, p. 1. §. 1. num.* 7. Tamburin. *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 3. quæſt.* 4. poſt alios. Caſu autem quo Superiores tranſgrediantur præcepta à ſe poſita pro aliquo caſu, non propterea cenſentur ipſis derogare, quia exiſtimandum eſt quod ſicut potuerunt pro illo caſu diſpenſare cum ſubditis in talibus præceptis, ſic etiam ſecum. Secus verò ſi perſeuerent in obſeruantia ſuorum præceptorum, quia tunc videntur illis derogare, maximè ſi non cenſeantur vtilia, *l. 1. ff. de conſt. Princ.* Guttier. *Canon. qq. lib. 1. cap. 8. num.* 3. Tambur. *ſupr.* Pœnis autem impoſitis per præcepta Superiorum, non tenentur ipſi Superiores, quia nullus Superior tenetur pœnis à ſe impoſitis, aliàs obligarentur etiam quoad vim coactiuam ſuis præceptis, Tamburinus *ſuprà*, ex Sairo, Leſſio, Suarez, & Salas.

91 Poſſunt prælati Religionum, videlicet Generales, & Prouinciales, transferre ſuos ſubditos de vno ad alium locum, videlicet Generales poſſunt mutare Religioſos de vna ad aliam Prouinciam, Prouinciales verò de vno ad alium Conuentum, ſicut Priores locales, ſeu Guardiani, aut alij prælati infimi ſuos ſubditos de vna ad aliam cameram. Ratio ſumitur, tum ex Iuriſdictione quaſi Epiſcopali, quam habent prædicti prælati in ſuos ſubditos, tum ex voto Obedientiæ, quod ipſi emiſerunt in ſua profeſſione. Nauarr. *comment. 4. de Regular. num. 22. & lib. 1. conſilior. conſil. 9. num.* 11. Id autem non debent facere ſine cauſa. Quia hoc videtur eſſe contra charitatem, & bonum regimen Religionis. Addunt aliqui, quod ſi Generalis abſque rationabili cauſa ſubditum transferat de ſua naturali prouincia in aliam, habeat iuſtam cauſam appellandi ad Sanctiſſimum vel protectorem. Nauarr. *lib. 2. Conſil. de appellat. conſil. 5. numer. 6. lib. 1. conſil. 9. num.* 11. Rodrig. *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 23. art.* 3. Diſplicet tamen quod quidam ſubiungunt, ſcilicet quod ſubditus non teneatur obedire Generali illum transferenti ex vna prouincia in aliam. Non ſolùm quia in dubiis potiùs fauendum eſt Prælatis, quàm ſubditis, ſed etiam, quia cum per profeſſionē Religioſus promiſerit obedientiam Generali, non pro vna, aut alia prouincia, ſed pro tota Religione, ad quam eius juriſdictio extenditur, credendum eſt ſtare debere voluntati ipſius illum ſic transferentis.

92 Poſſunt, & debent Prælati Superiores, videlicet Generales, & Prouinciales, per ſe, vel per alios viſitare ſuam Religionem, vel prouinciam. Probatur ex Concilio Trident. *ſeſſ. 25. cap.* 1. Vide dicenda *cap. 27. num. 1. 2. &* 3. Non tamen poſſunt mittere ad viſitandum Religioſum aliquem extraneum, vel Clericum ſecularem. Ratio eſt, quia oportet Viſitatorem inſtructum bene eſſe in regula, & Inſtitutis viſitandorum. Laur. de Peyr. *tom. 1. de ſubdito, quæſt. 1. de Obed. cap.* 18. Rodrig. *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 77. art. 9. & tom. 2. quæſt. 4. art. 2. & quæſt. 52. art.* 7. Id autem rectè poſſunt facere Summus Pontifex, & Legatus à latere. Propter ampliorem facultatem, quam ipſi habent. Rodriguez *tom. 2. quæſt. 52. articul. 7. & 9.* Peyrin. vt ſuprà.

93 Abſolutiones autem, & diſpenſationes à cenſuris, & irregularitatibus, quæ communiter ſolent dari à prælatis Regularium tam in prædictis viſitationibus, quàm in aliquibus feſtiuitatibus ſolemnioribus, proſunt Religioſis in foro interno animæ, ſaltem pro cenſuris, & irregularitatibus dubiis, & oblitis, ſeu ignoranter incurſis. Alias prorſus vanæ, & inutiles eſſent tales abſolutiones, & diſpenſationes. Ledeſma *de ſtatu Religioſor. in communi, cap.* 4. Laurent. de Peyrin. *tom. 1. priuileg. Minimor. in Conſtitut. 1. Iulij II. §. 16. num.* 42. An verò proſint etiam pro cenſuris, & irregularitatibus certis, & manifeſtis, occultis tamen, & in foro conſcientiæ? Non video aliquem de hoc puncto diſputantem; ſed ſub aliorum cenſura dicerem, valere quidem ad omnia, ad quæ ſe extendere poſſunt auctoritas ordinaria, & priuilegia prælatorum. Verba enim illa, quibus in ſimilibus caſibus vtuntur prælati, ſcilicet, *abſoluo vos*, vel *diſpenſo vobiſcum*, piè ſanè videntur fauorabiliter amplianda.

Poſſe etiam Prælatos Regulares commutare legata facta ad vnum vſum, in alium, tenent aliqui, propter priuilegia Minoribus conceſſa, Sixti IV. & Leonis X. Rodrig. *tom. 2. quæſt. Regular. q. 125. n.* 9. Henriq. *lib. 7. de Indulg. c.* 22. Sed præterquam quòd hæc priuilegia viuæ vocis oracula ſunt, ac per conſequens his temporibus nullius momenti, vlteriùs non fuerunt authentica, vt teſtatur Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. commutare, n. 1. &* 2. Caſu tamen quo circa hoc ſit aliquod priuilegium, quod non video, ad minus tamen legitima cauſa talis commutationis neceſſariò requiritur. Beia 4. *p. caſuum, caſ.* 22. Peyr. *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 2. Iulij II. §. 26. num. 74. &* 75. Vide *tom. 2. cap. 19. num.* 47. 93

Poſſunt aliqui Superiores Regulares in vnaquaque prouincia conſtituere vnum, vel plures Fratres ſui Ordinis, probatos tamen, ac fide, & doctrina idoneos, in Notarios publicos, pro intimandis mandatis, priuilegiis, conceſſionibus, & indultis Apoſtolicis Ordini conceſſis, quibuſcumque perſonis, ſiue Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus, etiam Regibus, Ducibus, &c. vbi, & quoties opus fuerit. Ita enim conceſſit Pius V. Dominicanis anno 1571. die 21. Martij, in Motu proprio, qui incipit *debitum Paſtoralis*, in 2. tom. Bullar. Laërt. Cherub. in Pio V. num. 124. Vbi etiam animaduertit ipſe Cherub. idem conceſſiſſe Iulium III. ann. 1554. Hoc autem priuilegio gaudent alij Mendicantes propter communicationem priuilegiorum, quam inter ſe habent. Rodrig. *tom. 3. qq. Regular. quæſt. 8. artic.* 1. Niſi fortè per non vſum legitimum hoc priuilegium perdiderint, iuxta dicta *cap. 3. num.* 17. Aduerti autem oportet priuilegio hoc non poſſe vti, niſi Monaſteria, *quæ de obſeruantia ſint tantùm*, & ab illis perſonis, *quæ ſunt obſeruantiæ tantùm*; ſic enim explicat ſuam mentem Pontifex in hac Bulla. Aduertunt autem alij (Peyr. *tom. 2. priuil. Minim. in Conſtitut. 9. Pij V.* quod iſti Notarij poſſunt creari non ſolùm à Generalibus, & Prouincialibus, ſed etiam à Superioribus localibus. Similiter, quòd informationes intrantium Religionem poſſunt fieri ab iſtis Notariis. Sed quoad primum, id eſt contra intentum Pontificis, ſolum enim concedit hanc facultatem *Magiſtro Generali*, *Vicariis*, *& Prouincialibus*, vt patet ex contextu Bullæ. Quoad ſecundum verò, licet ex priuilegio Clement. VIII. conceſſo patribus Dominicanis Conuentus S. Stephani Salmanticenſis, quod referimus *capite 24. numero* 14. poſſint fieri informationes admittendorum ad Ordinem *per aliquem eiuſdem Conuentus Religioſum ad hoc deputatum*, ex vi tamen huius priuilegij Pij V. non poteſt hoc fieri; quia, vt conſtat ex contextu Bullæ, ſolùm concedit hanc facultatem creandi Notarios ad notificandum, & intimandum priuilegia 94

priuilegia Religionis. De modo autem creandi huiusmodi Notarios, iuramento ab ipsis præstando, & forma litterarum. Vide Peyrin. *tom.2. priuil. Minim. in Constit.9. Sixt.V.n.9.*

Præter dicta autem & plura alia quæ dico *tom.4. verb. Notarius Regularis*, in hoc loco adiungendum notabile priuilegium Gregorij XV. confirmatum postea ab Vrbano VIII. pro Abbate & Monasterio Montis Cassini Ordinis S. Benedicti circa creationem Notarij & Archiuistæ cum ampla facultate, &c. quod est huius tenoris.

Vrbanus Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam. Piis Christi fidelium quorumlibet, præsertim verò sub suaui Religionis iugo Altissimo famulantium votis, per quæ eorum Monasteriorum ac rerum indemnitati & conseruationi opportunè consulitur, libenter annuimus, fauoribusque & gratiis prosequimur, prout conspicimus in Domino salubriter expedire. Alias siquidem à fel. record. Gregorio Papa XV. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis, videlicet: Gregorius Papa XV. ad futuram rei memoriam. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Abbas Monasterij Montis Cassini Ordinis S. Benedicti, quod sæpè pro conseruatione iurisdictionum dicti Monasterij scripturas authenticas ex Archiuio eiusdem Monasterij extrahere, illasque ad Vrbem & alia loca mittere oportet; cum autem sicut eadem expositio subiungebat pro præmissorum faciliori exequutione dictus Abbas sibi per nos vt infra indulgeri summoperè desideret. Nos dictum Abbatem specialibus fauoribus & gratiis prosequi volentes, à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à iure vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes & absolutum fore censentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati eidem Abbati, vt vnum ex dicti Monasterij Monachis approbatum ad id idoneum repertum qui scripturas prædictas recognoscere & authenticare possit, in Archiuij huiusmodi Archiuistam & Notarium Apostolicum facere & deputare; & casu quo talem Monachum è dicto Monasterio ad obediendum constitutionibus dicti Ordinis discedere contingat, idem Abbas alium Monachum similiter approbatum & idoneum repertum illius loco subrogare & deputare liberè & licitè valeat, Apostolica authoritate tenore præsentium facultatem tribuimus & impartimur, non obstantibus Constitutionibus & Ordinationibus Apostolicis, necnon quatenus opus sit, Monasterij & Ordinis prædictorum etiam iuramento, confirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem sub annulo Piscatoris die XVI. Septembris MDC. XXII. Pontificatus nostri anno secundo. Nunc autem nos celebri Monasterij huiusmodi, illiusque insignis Archiuij, ac rerum & iurium indemnitati & conseruationi quantum cum Domino possumus perampliùs consulere, & modernum illius Abbatem specialis gratiæ fauore prosequi volentes, à quibusuis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis à iure vel ab homine quauis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, eidem moderno & pro tempore existenti ipsius Monasterij Abbati, quod de cætero perpetuis futuris temporibus vnum dicti Monasterij Monachum, & in Sacris Ordinibus constitutum ab eodem Abbate idoneum repertum & approbatum in Archiuij huiusmodi Archiuistam & Notarium Apostolicum, qui tam Scripturas suprà expressas, quam alia quæcumque instrumenta, documenta, priuilegia, litteras Apostolicas, concessiones, confirmationes, donationes tam Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, quam aliorum quorumcumque Principum registra, collationes, prouisiones, visitationes, acta, processus tam causarum Ecclesiasticarum, quam prophanos, Ciuiles & mixtos, protocolla Notariorum, ac demum omnes & quascumque alias cuiusuis generis ac speciei, ac quocumque nomine munitas scripturas in dicto Archiuio nunc & pro tempore existentes toties quoties occasio tulerit, exceptis tamen materiis criminalibus, extrahat, exemplet, extendat, recognoscat, publicet, & transumptet, solitoque Monasterij & Archiuij prædictorum sigillo signet & muniat, creare, constituere, & deputare, illoque vita functo, seu forsan è dicto Monasterio ad obediendum constitutionibus dicti Ordinis discedente, alium similiter Monachum deputare liberè & licitè possit & valeat: ita quod instrumentis, documentis, & aliis superius expressis scripturis per eundem Monachum sicut præfertur deputandum è dicto Archiuio pro tempore extractis, exemplatis, extensis, recognitis, transumptis, publicatis, signatis, & authenticatis, eadem prorsus fides vbique tam in iudicio quàm extra in quocumque Tribunali Ecclesiastico & sæculari adhiberi in omnibus & per omnia debeatur, prout adhiberi volumus & mandamus, perinde ac si illa in forma probante per litteras Compulsoriales, seruatis de iure, stylo & consuetudine seruandis, legitimè extracta, ac aliàs cuiusuis Notarij publici Almæ Vrbis nostræ manu confecta, exemplata, & authenticata fuissent, Apostolica authoritate tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus & impartimur. Decernentes sic & non aliter in præmissis omnibus & singulis per quoscumque Iudices Ordinarios, & delegatos etiam causarum Palatij Apostolici Auditores & S. R. E. Cardinales etiam de latere legatos, Vicelegatos, Nuntios, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane si secus super his à quoquam, quauis authoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari: non obstantibus omnibus illis quæ in dictis litteris concessa sunt, voluimus non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 31. Martij 1626. Pontificatus nostri anno tertio. V. Theatinus.

Quamvis aliqui Prælati Religionum possent concedere licentiam Religiosis legendi libros prohibi- 96
tos, propter concessionem factam à Sixto IV. Ordini Prædicatorum, & Minorum, & Societati Iesu à Pio V. & Gregor. XIII. cum quibusdam conditionibus ibi assignatis (Rodriguez *tom.2. quæst.81. artic.3.* Peregrinis *in compend. tit. lib. prohibiti,*) tamen huiusmodi facultates, quatenus attinet ad hæreticorum libros *hæresim continentes, vel de Religione tractantes*, reuocantur per Bullam Cœnæ Domini, quæ singulis annis legi solet, siquidem in illa reuocantur omnia priuilegia etiam Mendicantibus quomodolibet concessa. Quatenus verò attinet ad alios libros prohibitos, vel suspensos, etiam videntur reuocatæ huiusmodi facultates, cùm Gregor. XV. in Bulla *Apostolatus*, anno 1623. edita, quæ habetur *in 4. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis num. 40.* reuocauerit omnes, & quascumque licentias legendi, & habendi libros prohibitos quomodolibet, quod etiam fecit Sanctiss. D. N. Vrbanus anno 1631. in Bulla etiam *Apostolatus, tom. 4. Bullar. in addit. num.114.* reuocans prædictas licentias concessas quibuscumque personis, tam sæcularibus, quàm Regularibus, *cuiuscumque gradus, status, conditionis, qualitatis, & præminentiæ, etiam speciali nota, & mentione dignis.*

dignis. Video apud aliquos Laurent. de Peirinis *tom.2. priuileg. Minimor. in Constitut.9. Pauli V. à num.9.* dicere prædicta Constitutione Gregorij (idem diceret de Constitut. Vrbani) solùm reuocari licentias particulares legendi huiusmodi libros, non verò priuilegia Regularibus concessa. Sed quia in prædictis Constitutionibus reuocantur facultates concessæ etiam *per litteras Apostolicas, & aliter quomodocumque*, quo videntur etiam priuilegia comprehendi; ideo securior est nostra sententia, & in praxi consulenda, licet opposita sit forsan speculatiuè etiam probabilior, dummodò constet prædictas concessiones non fuisse factas viuæ vocis oraculo, aliàs omninò inualidæ iam essent his temporibus, vt sæpiùs diximus, an verò talia fuerint, mihi notum non est.

97 Non potest vnus Religiosus habere duas Prælatias in Religione eadem, vel diuersis, sine authoritate Sedis Apostolicæ. Ratio est, quia ita habetur *in cap. multa, de prebend.* & in Concil. Trident. *sess.7. cap.2. & 4. & sess.24. cap.17.* Miranda *in Man. tom.2. quæst.3. art.3. & q.7. art.12.* Consuetudo autem aliquarum Religionum, in quibus Generalis, vel Prouincialis est, simul Superior immediatus alicuius Conuentus, tolerari potest, dummodo sit legitimè præscripta, vel à Sede Apostolica approbata.

98 Possunt Generales nostri Carmelitani Ordinis instituere Prouinciales Titulares Angliæ, Hiberniæ, Scotiæ, Datiæ, Saxoniæ, & aliarum Prouinciarum, quæ olim in Religione verum, & reale ius, Dominium, Iurisdictionemque habuere, vt constat ex Decreto Sacræ Congregationis Concilij an.1592. Vnde in Capitulo Generali Cremonæ celebrato 6. Iunij 1593. admissi sunt tales Prouinciales titulares sub his legibus, & conditionibus. Primò, Reuerendi Prouinciales Titulares instituantur in Capitulo Generali quotiescumque habentur Comitia; extra Comitia instituantur à Reuerendissimo Patre Ordinis. Secundò, Socios cum voce sibi asciscere non valeant pro quibuscumque Capitulis. Tertiò, de triennio in triennium mutentur, vel confirmentur à Reuerendissimo Patre Ordinis. Quartò, dum Reuerendissimus Pater fuerit assumptus, vel vita functus, Generalis Vicarius Apostolicus non possit eos arbitratu suo amouere, & alios instituere. Quintò, circa Prouincialem Terræ Sanctæ decreuerunt seruandam esse consuetudinem Religionis. Sextò habeant locum, & vocem immediatè post Priores Conuentus, in quo degunt. Septimò, in Capitulo Generali, & coram Reuerendissimo Patre teneant locum Prouinciæ, cuius titulum habent. Octauò, si contigerit plures simul commorari, post Priorem Conuentus inter se vnusquisque teneat locum suæ professionis, vel gradus. Nonò, subsint immediatè Reuerendiss. Patri Ordinis, ipsi, & eorum Socij. Video tamen hoc vltimum de Sociis ipsorum non esse in vsu. Decimò, in Capitulo Generali habeant vocem actiuam, & passiuam in omnibus in quibus cæteri Reuerendi Prouinciales de Iure, vel de consuetudine habent. Vndecimò possint habere munia, & Officia in Conuentu, & Prouincia, in quibus degunt, quæ alioquin habere possent. Duodecimò priuati non sint hoc titulo ob quodcumque Officium sibi iniunctum, nisi Prouincialatum alium obtinuerint. Decimotertiò intersint omnibus, quibus alij Patres primarij, & discreti interesse debent in his Conuentibus in quibus habitant. Decimoquartò, si assumantur ad Prioratum, licet non teneantur renunciare titulo, tenentur tamen subesse dispositioni, & obedientiæ Reuerendi Prouincialis Prouinciæ in qua Prioratum obtinent. Declarauit insuper eadem S. Congregatio, non prohiberi prædictos titulares ferre suffragia in electionibus Superiorum Decreto Concil. Trid. *sess.25. de Regularibus, cap.6.* vbi scilicet decernitur non licere, *Prouinciales, aut Abbates, Priores aut alios quoscumque Titulares, ad effectum electionis faciendæ constituere.* Quo dat intelligi mentem Concilij solum fuisse tollere prædictos Titulares, quando solùm pro tempore electionis faciendæ, & ad hunc effectum sunt electi, non verò titulares perpetuos, prout colligitur ex Epistola Secretarij eiusdem Congregationis ad Vicarium Generalem Ordinis, quæ habetur in prædicto Capitulo Cremonensi.

Superiores Religiosorum concedentes alicui sibi subdito licentiam adeundi ad partes transmarinas, in quibus pauci fideles reperiuntur, nisi talis subditus sit scientia, prudentia, & experientiæ vsu præditus, incidunt in excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam in Extrauaganti *Ad nostrum*, Bonacina *in tract. de clausura, quæst.2. punct.4.* Qui bene etiam addit hanc excommunicationem non incurri, si ipse Superior Ordinis, ille scilicet, qui in ipsa alium Superiorem non recognoscit, vt puta Generalis, ad prædictas partes vadat, cum textus solū loquatur de Religiosis subditis. Vide dicta *c.9. n.32.* 99

Ex nouissimo etiam Decreto Sanctiss. D. N. Vrbani VIII. in Generali Congregatione S.R. Inquisitionis habita 24. April. 1633. præcipitur omnibus Superioribus Religionum sub pœna priuationis Officij, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrenda, aliisque arbitrio Sanctitatis suæ infligendis, *vt in perpetuum semel saltem in anno, id est feria 6. post octauam Assumptionis Beatæ Mariæ Virginis in publica mensa, vel in Capitulo ad hoc specialiter conuocato, & insuper in quocumque Generali, ac Prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quovis nomine nuncupato Capitulari Congressu, suos subditos, ac Religiosos commoneant de iniuncta omnibus obseruantia, & executione* litterarum Apostolicarum, Constitutionum, & Decretorum ad Sanctum Officium Inquisitionis pertinentium, præsertim Constitut. Iulij III. quæ incipit *Licet à diuersis*, & habetur *tom.1. Bullar.* inter Constitutiones huius Pontificis *num.11.* & Constitut. Pij V. quæ incipit, *Si de protegendis*, & habetur *in 2. tom. Bullar.* inter Constitutiones huius Pontificis *num.82.* & Constitut. Pij IV. quæ incipit, *Cum sicut nuper, 2. tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *num. 31.* & Constitut. Gregor. XV. quæ incipit, *Vniuersi Dominici gregis*, & est *in 3. tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *n.34.* de qua, & nos *c. sequenti n.33.* & Constit. Greg. XIII. quæ incipit, *Officij nostri Partes*, inter Bullas huius Pontificis *tom.2. Bull. n.21.* simul cum Constitutione Clement. VIII. quæ incipit, *Etsi aliàs*, & est *in 3. tom. Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *num.81.* simul etiam cum Constitut. Sanctiss. D. N. Vrbani VIII. quæ incipit, *Apostolatus Officium*, inter Bullas ipsius *4. tom. Bullar. num. 79.* De quibus nos egimus *cap. 10. num. 22.* Deinde etiam Constitut. Sixti V. quæ incipit, *Cæli, & Terræ creator*, & est inter Constitutiones ipsius *num.17. in 2. tom. Bullar.* simul cum Constitutione Sanctiss. D.N. Vrbani, quæ incipit, *Inscrutabilia*, & est inter Constitutiones ipsius *4. tom. Bullar. num. 113.* de quibus nos egimus *cap. 10. num. 27.* Præterea Constitut. Clem. VIII. quæ incipit, *Cùm sicut, in 3. tom. Bullar. num.42.* & *Gregor. XV. Constitut.28.* quæ incipit, *Romani Pontificis, 4. tom. Bullar.* Item Pauli V. *Constitution.26.* quæ incipit, *Romanus Pontifex*, de qua nos *in hoc capite, n.88.* diximus, & eiusdem *Constitut. 97.* inter Bullas ipsius, quæ incipit, *Regis pacifici*, simul cum alia Greg. XV. quæ incipit, *Sanctissimus Dominus Noster auditis*, & est 29. inter Constitutiones ipsius, de quibus & nos *cap. 20. num. 12.* dicemus. Præterea Constitut. Gregor. V. quæ est 17. inter Constitu- 100

tiones ipsius, & incipit, *Romanus Pontifex in specula*, simul cum alia Sanctissimi D. N. Vrb. VIII. de eadem materia, quæ incipit, *Alias fel. record. Gregorius Papa XV.* sub datis Romæ 20. Decemb. 1631. de quibus nos *cap.3. num. 21.* Similiter eiusdem Gregor. Constit.40. quæ incipit eodem modo, & de quibus nos *cap. præsenti, num.96.* Insuper Sanctiss. D. N. Vrbani Constitut. 37. quæ incipit *Sanctissimus Dominus Noster sollicitè animaduertens*, de qua & nos *cap.12. num.39.& 40.* Item eiusdem Sanctiss. D. N. Vrbani Constitut.50. quæ incipit, *Sanctissimus Dominus Noster pro debito sui pastoralis officij.* Ac demùm eiusdem SS. D. N. Constitut. sub datis Romæ die 5. Nouembris 1631. quæ incipit, *Cum sicut accepimus.* Ad adimpletionem autem huius decreti (vt puto) necessarium non est prædictas Constitutiones integrè legi, sed solùm summatim quoad substantialia eis contenta. Præcipitur autem ab eodem SS. D. N. Vrbano eisdem superioribus, quatenus teneantur curare, & efficere, vt prædicti Decreti *exempla aliquo loco apud eos publicè affigantur, & affixa conseruentur, ita vt ab eisdem subditis Religiosis videri, ac legi commodè queant. Deque huiusmodi commonitione publico documento statim certiorem facere Congregationem S. Inquisitionis in Vrbe.*

101 Circa facultatem, quam habent Prælati Regulares, præsertim Ordinum Mendicantium, recipiendi Tertiarios, vide dicta *cap.3. num. 22.* Circa ea, quæ possunt præcipere suis subditis, vide *cap. 4. per totum.* Qualiter etiam Religiosi nihil possint habere, recipere, dare, &c. sine licentia suorum Superiorum *cap.6. ferè per totum.* Et qualiter ipsi Prælati non possint suis subditis aliquid superfluum, aut impertinens permittere, *ibidem à num.13.* De aliquibus obligationibus Prælatorum Regularium, quæ habentur in iure, & Conciliis *cap.9.* Specialiter *num.27. 32. & 34.* & de iis, quæ habentur ex Constitutionibus Summorum Pontificum, & Decretis Sacr. Congregat. *cap.10. num.1.2.16.20.21.* De obligatione Prælatorum ad faciendum recitari Officium Diuinum in suis Ecclesiis *cap. 12. num. 9.* Circa facultatem dispensandi in illo cum suis subditis. *ibid. à num.28.* Pro iis, quæ facere possunt, aut tenentur circa suos subditos volentes recipere Ordines, *cap.14.* Pro electionibus ipsorum, *cap.15.* Pro cura, quam habere debent circa apostatas, & fugitiuos *cap.16. à num.16.* Pro obligatione, quam habent examinandi Concionatores, nec permittendi prædicare Idiotas *cap.10. num.1.*

102 Quamvis ex vi euiusdam Constitutionis Pij IV. Regularium Prælati tenerentur emittere professionem fidei, quia tamen ferè in omnibus Religionibus vsus est in contrarium, in illis non est talis obligatio. Sorbus *in Annotat. ad compend. priu. tit. professio fidei.* Portellus *in Dub. Regular. verb. professio, num. 3.* Idem probabiliter dico de Lectoribus etiam Sacr. Theolog. in Religionibus in quibus non est in vsu talis Bulla. Diana *tract. de Dub. Regul. resol.78.*

CAPVT XIX.

De Confessoribus Regularibus, eorumque facultatibus, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Regulares munus confessariorum exercere possunt.*
2 *Præsentati tamen, & approbati ab Episcopis.*
3 *Quid si sine legitima causa licentiam concedere renuant.*
4 *Præsentatio in vno Episcopatu non sufficit pro aliis.*
5 *De priuilegiis quæ circa hoc dicuntur esse.*
6 *Quid de graduatis in Theologia, Lectoribus, Prælatis, &c.*
7 *Approbatio Confessariorum quomodo non perpetua.*
8 *An possit limitari ad tempus, locum, personas, &c.*
9 *Quomodo possint vel non suspendi ab Ordinariis.*
10 *Approbatio Confessariorum non expirat morte concedentis.*
11 *Aliqui ipsorum audire possunt confessiones omnium.*
12 *An requiratur voluntas suorum superiorum.*
13 *Quid de Confessariis excommunicatis, suspensis, &c.*
14 *A quibus casibus possint absoluere.*
An dispensare in irregularitatibus. ibid.
15 *An absoluere à casibus Papalibus.*
16 *Quomodo intelligenda decreta Sacr. Congregationis circa hoc.*
17 *Quid de casibus Episcopis reseruatis.*
18 *Quid de locis vbi publicatur Bulla Cruciata.*
19 *Nomen Ordinarij quomodo intelligendum in Iubilæis, & Bullis, præsertim Cruciata.*
An in illis censeatur concessa facultas dispensandi in irregularitatibus. ibid.
20 *Qualiter absoluere possint Confessarij confratres confraternitatum suorum Ordinum.*
21 *An teneantur absoluere à reseruatis quando possunt id facere.*
22 *An possint dispensare in votis.*
23 *An illa commutare.*
24 *Quid de votis Papæ reseruatis.*
25 *Quid de Coniugibus incestuosis.*
26 *Quid de illis qui voto facto castitatis contraxerunt.*
27 *An absoluere possint plenariè Religiosos sui ordinis.*
28 *Saltem in articulo mortis.*
29 *An Religiosi possint sibi confessarios eligere, præter assignatos à suis superioribus.*
30 *Qui credit se non esse idoneum ad confessiones audiendas, quid facere debeat.*
31 *Confessores qui in domibus laicorum confessiones audiunt, quid facere debeant.*
32 *Decretum Congregationis Sanctæ Apostolicæ visitationis.*
33 *Confessores sollicitantes ad illicita suos pœnitentes puniuntur à S.Officio.*
34 *Qui comprehendantur in constitutione Gregor. XV. contra istos solicitantes.*
35 *Quid statuerit Gregor. XV. circa administrantes sacramenta.*
36 *Quid Clemens Octauus circa confessarios Religiosorum.*

37 Quid

1 REGVLARES, seu Religiosos Sacerdotes de suorum Prælatorum licentia, sæcularium confessiones audire posse, dummodò ad id, siue ex priuilegio, siue aliter delegatam habuerint iurisdictionem, res est in confesso apud omnes antiquioribus, quibusdam paucis exceptis, qui rem hanc licentiosè nimis tractarunt.

Excipiuntur Patres Capuccini, quibus specialiter est prohibitum Confessariorum munus exercere. Quo tamen non obstante ex licentia vel dispensatione Sedis Apostolicæ id facere possunt. Pro quo vidi declarationes S. Congregationis Episcoporum & Regularium de anno 1646. pro 8. Iunij, & 21. Sept. ac de anno 1647. pro 31. Maij & alias similes.

2 Quamvis olim tempore Bonifacij VIII. in Extrauag. quæ incipit, *Super Cathedram*, dederit ipse facultatem regularibus, vt solummodo à suis Prælatis præsentati Episcopis sæcularium confessiones possent audire. Et tempore Benedicti XI. in alia sua Extrauag. quæ incipit, *Inter cunctas, de priuilegiis*, etiam sine præsentatione, aut licentia Episcoporum concesserit posse Regulares audire sæcularium Confessiones. Et tempore Clem. V. quæ incipit, *Dudum de sepult.* reuocatum fuerit decretum Benedicti, & renouatum illud aliud Bonifacij, iam tamen post tempora Concil. Trident. ad hoc quod Religiosi possint confessiones sæcularium audire, requiritur præsentatio, & approbatio Episcoporum per hæc verba *sess.* 23. *cap.* 15. Quamvis Presbyteri in sua ordinatione à peccatis absoluendi potestatem accipiant, decernit tamen Sancta Synodus nullum etiam Regularem posse confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, neque ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, priuilegiis, & consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus, &c. Nauar. *cap. placuit*, *num.* 52. Quia verò postea aliquibus Religiosis concessum est indultum audiendi Confessiones sæcularium absque præuio examine Ordinarij, SS. D. N. Vrbanus in Bulla edita anno 1629. quæ habetur *tom.* 4. Bullar. inter Constitutiones huius Pontificis *num.* 92. cassauit omnia, & singula priuilegia quibuscumque Religionibus, & Societatibus concessa. Vnde iam his temporibus nullum extat priuilegium aliquibus Religiosis concessum, quo possint sæcularium confessiones audire, non præmisso examine Ordinarij. Nec sufficit approbatio à Parocho, etiam pro subditis illius Parochiæ. Quia Concilium requirit approbationem Episcopi. Bonacina *de Sacrament. pœnit. disput.* 5. *quæst.* 7. *punct.* 4. §. 1. *num.* 12. Nec etiam requiritur consensus Parochi, in cuius Parochia Religiosus audire vult confessiones, si accepit facultatem audiendi confessiones independenter à Parochis. Bonacina *vt supra*, *n.* 17. Barbosa *de officio Parochi*, *c.* 19. *num.* 22. & 23.

Aliqui dicunt non obstante prædicto Concilij Tridentini decreto, quod si Episcopi, (quod absit) ex indeuotione, mala voluntate, odio, aut absque alia legitima, iusta, & rationabili causa regularibus præsentatis coram ipsis noluerint dare licentiam audiendi confessiones, posse nihilominus sæcularium confessiones audire. Tum quia quoad hoc non est reuocata per Concilium Clementina illa, *Dudum de Sepulturis*, quæ hoc statuit; tum quia non est credibile Concilij decretum procedere in hoc casu. Nauar. *in Man. c.* 27. *num.* 264. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 45. *art.* 6. 3

Præsentatio Confessariorum Regularium facta in vno Episcopatu non sufficit pro aliis Episcopatibus. Colligitur ex Concilio Tridentino illis verbis: *Nisi ab Episcopis approbationem obtineat*; verbum enim illud (*Episcopis*) in plurali positum, satis insinuat, quod non sufficit vnius, aut alterius Episcopi approbatio, sed eorum omnium, in quorum Diœcesibus Regulares audire volunt confessiones, *collect. priuil. Mendicantium in suo compendio, verbo absolutio quoad sæculares.* Suar. 4. *tom. ad tertiam partem*, *disput.* 28. *sectione* 7. 4

Affertur tamen priuilegium, quod Gregor. XIII. concessit Confessariis, & prædicatoribus Societatis Iesu in Bulla, *Ad perpetuam*, quod ab aliquo Ordinario semel approbati, & à suis Superioribus ad huiusmodi munera deputati, quandocumque suum, siue in mari, siue in terra, iter faciendo, possint, non repugnantibus tamen Curatis Parochialium Ecclesiarum, Verbum Dei prædicare, & quorumcumque Christi fidelium confessiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, & locis in quibus Ordinarij existunt sine eorum licentia desuper obtenta. Suarez *quarto tomo, in tertia parte, disput.* 28. *sect.* 7. Enriquez *libro tertio de Sacrament. Pœnit. cap.* 6. *n.* 7. Verumtamen hoc priuilegium non solum videtur derogatum à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano, propter dicta *suprà num.* 2. (licet aliqui id non admittant,) sed etiam, vt quidam volunt, reuocatum fuit iam pridem ante tempora Vrbani viuæ vocis oraculo, vnde cautè in hoc procedendum. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *de subdito*, *quæst.* 1. *de obedient. cap.* 21. §. 2. Ad minus tamen videtur posse prædictos Confessarios Regulares audire vbique terrarum Confessiones subditorum illius Diœcesis, vbi sunt approbati. Quia Curati possunt absoluere subditos vbicumque repertos, ac per consequens idem facere poterunt Religiosi approbati, qui sunt quasi Parochi, ex Clement. *Dudum, de sepultur.* Sotus *in* 4. *disput.* 18. *quæst.* 4. *artic.* 3. Ledesma *tom.* 1. *Summ. de pœnit. c.* 12. *dub. vlt.* Hoc verò intelligo, dummodo subditus extra territorium repertus non mutauerit domicillum. Peyrinis *vt suprà.* Affertur etiam ad præsens intentum priuilegium Sixti IV. concessum Minoribus, quod omitto, quia fuit viuæ vocis oraculum, quod his temporibus nihil valet, Casarubius *in compend. priuileg. verb. absolutio quoad sæcular.* 1. *n.* 11. Vbi illud inter viuæ vocis oracula non authentica, signata littera O, numerat. 5

Posse autem Confessarium Regularem approbatum in vna diœcesi, v. g. Toletana, audire confessiones subditorum ipsius diœcesis cum eos reperit Neapoli, v. g. aut Mediolani, si illi non mutarunt domiciliũ, præter relatos Authores tenent etiam Sanch. Suarez, Henriquez, Peirinis, Vega, Nuñus, Tamburinus, & alij quos refert & sequitur Diana 3. *p. tract. de dub. Reg.* & *tract.* 4. *de Sacram. resol.* 144. Et meritò

sanè, quia iste Confessarius habet iurisdictionem in personas pœnitentium, atque ita non debet attendi ad territorium seu præsentiam in illo, sed ad personam. Præsertim cum iurisdictio voluntaria, qualis est ista fori pœnitentialis, possit exerceri extra territorium, ex *l. 2. ff. de offic. procons.* Quomodo autem non obstent declarationes Sacræ Congregationis, & aliqui quos affert Garzias *de benef. p. 1. cap. 8. num.* 132. agit Diana *ea resol.* 144. referens Acostam, & Vgolinum.

6 Etiam Regulares graduati in S. Theologia, vel Lectores, &c. debent Episcopis præsentari, & ab ipsis examinari, & approbari vt possint munus Confessariorum exercere. Ratio est, quia quamuis oppositum videretur insinuari illis verbis Concilij, *Aut aliàs idoneus iudicetur*, tamen Pius V. in Bulla *Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. determinauit supradictum Decretum obseruari debere ab omnibus Regularibus, *etiamsi sint Doctores, aut in Theologia de Superiorum suorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus pro secularium confessionibus expositi.* Suarez *tom. 4. in 3. part. disput.* 28. *sect.* 4. Quod Decretum reuocatum non est aut reductum ad terminos Concilij Tridentini, vt testatur Sacra Congregatio Cardinalium, de qua Quaranta *in Summ. Bull. verb. Confessor.* Idem dico de Superioribus Regularium, quia non habent beneficium parochiale super seculares, prout requirit Concilium. Suarez *tom. 4. in 3. part. disp.* 28. *sect.* 4. *num.* 21. Vnde non sunt audiendi oppositum asserentes, videlicet aliqui apud Henriquez *de Indulgent. cap.* 22. & Ioannes Valerus *in differentiis vtriusque fori, verb. nullitas, diff.* 5. *num.* 3. praxis enim Ecclesiæ est in contrarium.

7 Approbatio hæc pro confessariis Regularibus requisita non est perpetua, sed semel approbati ab vno Episcopo, possunt à successore iterum examinari, & appobari, seu reprobari; non tamen ab eodem. Ita Pius V. in extrauag. *Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. iis verbis. Volumus tamen eos, qui semel ab Episcopo in Ciuitate, & Diœcesibus suis, præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari; à successore autem Episcopo pro maiori suæ conscientiæ quiete examinari de nouo poterunt. Idem etiam habet declaratio Congreg. Cardinalium per hæc verba. Congregatio Concilij censuit Regulares ad audiendum secularium confessiones in ciuitate, & Diœcesi ab Episcopo præuio examine approbatos iterum ab eodem examinandos non esse; cæterum posse iterum à successore examinari iuxta constit. S. mem. Pij V. dati Idibus Augusti Pont. sui anno 6. quæ à fel. rec. Greg. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum regularium ad terminos Conc. Trid. Viualdus *in Candel. aur.* 1. *part. tit. de Confess. n.* 28. Miranda *in Man. tom. 1. q.* 45. *art.* 7. Quando tamen Religiosus semel approbatus in vna Diœcesi ab illa recessit, si iterum reuertatur, non tenetur nouam quærere approbationem. Quia prima fuit, vt suppono, sine temporis limitatione. Secus verò quando est nouus Episcopus, & ille vult illum de nouo examinare. Propter dicta. Bonac. vt sup. *n.* 16.

8 Approbatio confessariorum regularium potest ab Ordinariis, iusta, & rationabili causa subsistente, restringi, & limitari ad certum tempus, locum, atque personas. Ratio est, quia ita determinatur in Clem. *Dudum, de sepulturis*, nec reuocatum fuit per Concil. Trident. Suarez *tom. 4. in 3. part. disp.* 28. *sect.* 7. *dub.* 6. Nauarrus *in Man. cap. 4. num.* 4. Si tamen id fiat sine iusta, & legitima causa, probabilissimum est talem restrictionem nihil valere. Henriquez *lib. 3. de Sacram. pœnit. cap. 6. n. 5. & 9.* Miranda *in Manual. tom. 1. quæst.* 45. *articulo* 10. referens hanc declarationem Cardinalium die 2. Iulij anno 1587. *Regulares, qui ad audiendas confessiones idonei generaliter ab Ordinariis, eorumque examinatoribus reperti, & approbati fuerint, generaliter quoque & indistinctè absque vlla limitatione temporis, certorumve locorum, aut generis personarum admittantur in propria Diœcesi. De cæteris verò, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierunt se admitti arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare & admittere.* [Video etiam similem declarationem Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium 1641. pro 13. Septembris. Eodem etiam die ad instantiam Procuratorum Generalium declarauit eadem Sacra Congregatio Regulares approbatos ab Ordinariis posse sine licentia Parochi audire confessiones infirmorum in eorum domibus, relinquendo tamen fidem pro Parocho, quod tales infirmi confessi fuerint; nec id prohiberi posse ab Ordinario. Vnde eadem Sacra Congregatio 7. Nouembris 1642. reuocari fecit quandam prohibitionem, quam quidam Archipresbyter fecerat, ne administraretur Eucharistia ægrotis, qui confessi fuerant nostris Carmelitis.] Vide Gauantum *in Man. Episc. verb. Confessarius, n.* 12. *& seq.*

Præterea Confessarij Regulares semel ab Ordinariis liberè approbati non possunt ab ipsis suspendi, ab audiendis confessionibus, *nisi ex noua causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum.* Similiter nec possunt simul omnes confessarij vnius Conuentus priuari ab Ordinariis facultate audiendi confessiones. Ita enim determinatum est à Sacra Congregat. 20. Nouembris 1615. cuius Decretum referunt Alphonsus Leo *in fin. 2. p. de Iubil. pag.* 114. Laurent. de Peirinis *tom. 1. de priuileg. Minim. in Constit. 2. Sixti IV. §. 11. num.* 45. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Confessar. num.* 23. *&* 24. Vnde si contra hoc Decretum Confessarij Regulares suspendantur ab audiendis confessionibus, puto, quod non tenentur obedire, cùm excedant in tali casu Ordinarij limites auctoritatis quam habent. Peirinis *vt sup.* Quod maximè est verum, si cum ipso, & aliis dicamus facultatem, quam habent confessarij Regulares ad Confessiones audiendas, dari illis immediatè à Papa, & quod Ordinarij solum dent approbationem personæ, declarando illam esse idoneam ad hoc ministerium. Rodrig. *tom. 1. q. 58. art. 1.* 9

Decretum autem illud, seu declaratio Sacræ Congregationis Episcoporum & Regularium pro 20. Nouembris 1615. huius est tenoris. *Cum Sacra Congregationi Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum innotuerit Confessarios Regulares grauiter conqueri, quòd ab Archiepiscopis, Episcopis & locorum ordinariis ab audiendis confessionibus quauis de causa indiscriminatim suspendantur, & propterea sæpe contingere vt ab eisdem Archiepiscopis, Episcopis & locorũ Ordinariis omnibus simul vnius Conuentus Confessariis confessiones audiendi facultas adimatur. Illustrissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres rati vix fieri posse vt hac sine scandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re maturè perpensa ad omnem scandali materiam submouendam, & quo magis spirituali piarum mentium consolationi consulatur, statuunt & decernunt Archiepiscopis, Episcopis aliisque locorum Ordinariis, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios Regulares, alias ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere posthac minimè licere, nisi ex noua causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum: statuerunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque Ordinarios Confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus Regularibus Confessariis eadem Sacra Congregatione inconsulta, nullo pacto adimere posse. Quod quidem decretum vt iidem Illustrissimi Patres opportu-* 10

num & necessarium duxerunt, ita inuiolabiliter iubent obseruari. Romæ 20. Nouembris 1615. Consonat aliud decretum eiusdem S. Congregationis de anno 1647. sub 14. Iunij.

10 Approbatio Confessariorum Regularium non expirat per mortem concedentis. Ratio est, tum quia ista approbatio conceditur nomine dignitatis, quæ nunquam perit: tum quia id videtur supponi à Sacra Congregatione in decreto adducto *suprà num.7.* dum dicitur *posse iterum à successore examinari*, non dicitur, *debere*. Vnde si successor non reuocat, semper durat approbatio. Nauar. *cap. placuit, de pœnit. dub. 6. num. 161.* Suar. *lib. de leg. cap.31. num.9. & tom.4. in 3. part. disput.26. sect.3. num.9.* Deinde approbatio hæc non requirit ad sui validitatem, quod detur in scriptis. Cùm Concilium non requirat hoc, nec sit necessarium ad rationem priuilegij, Bonacina *vt suprà num.32.*

11 Confessarij Regulares Minores de obseruantia, Carmelitæ, & qui cum ipsis communicant in priuilegiis existentes in Diœcesibus vbi sunt approbati, possunt omnium sæcularium quarumcunque Diœcesum Confessiones audire. Ita concessit Nicolaus V. Minoribus, & postea Sixtus IV. maximè Vrbanus IV. Carmelitis concessit, vt de licentia Prælatorum Ecclesiæ possint audire Confessiones omnium Christi fidelium causa deuotionis ad ipsos recurrentium, de licentia tamen Prælatorum ipsorum fidelium (vt constat ex Bulla in speculo Ordinis, *fol.69.*) & nisi talia commisissent, propter quæ esset Sedes Apostolica meritò consulenda. Cui concessioni *non reperitur similis in priuilegiis* Mendicantium, inquit Cassarub. *compend. priuileg. Mendicantium verbo absolutio quoad sæculares primo, num. 19.* Miranda *in Man. tom.1. quæst.45. art.14.* Vide etiam Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib.9. c.2. à num.8.* Audire tamen Confessiones aliorum Regularium, siue suæ, siue alienæ Religionis, non possunt ex vi prædictarum concessionum, nisi fortè ipsi religiosi, qui volunt audiri in Confessione licentiam habeant suorum Prælatorum. Ratio est, quia Confessores Religiosorum solum sunt vel Prælati ipsorum, vel ab ipsis delegati, vnde non intelliguntur comprehensi in illa generali concessione. Præsertim, quia non est credendum Pontifices concessisse hoc priuilegium vlli Religioni cum præiudicio Prælatorum alterius. Syluest. *verb. Confessor 2. num. 6.* Armilla *verb. Absolutio, num. 23.*

12 Regulares approbati ab Episcopis ad audiendas Confessiones sæcularium, si contra voluntatem suorum Superiorum audiant Confessiones, peccant; propter votum obedientiæ, quod sic faciendo, transgrediuntur. Nauar. *in cap. de Pœnit. disp.6. num.73.* Validè tamen absoluunt. Cum reuera habeant potestatem Ordinis, & Iurisdictionis, vt supponitur. Si verò in Religione sit receptum Breue Iulij III. concessum Generali Prædicatorum (quo vti possunt Religiones habentes communicationem priuilegiorum cum illis,) videtur nec validè absoluere. Eo quod in prædicto Breui Pontifex *reuocauit licentias, & immunitates concessas Religiosis eiusdem Ordinis, quas Magister ipse Ordinis reuocandas diiudicauerit, vndecumque emanatas.* Miranda *in Manual. tom. 1. quæst.45. artic.12.* Ad minus tamen prædicti regulares approbati ab Ordinariis ad audiendas Confessiones sæcularium, possunt, suis Superioribus rationabili de causa reprobari, suspendi, coarctari, &c. Nam quæcumque authoritas huiusmodi Confessariis regularibus concessa, semper intelligenda est quoad vsum, & exercitium pendere à voluntate Prælatorum, ratione voti obedientiæ. Sotus *in 4. dist.18. quæst.4. articulo tertio,* Graffiis *tomo primo, conclus. lib.5. de pœnitent. & remiss. consil.4. num.18.* Vide dicenda *infrà num.41.*

Similiter prædicti Confessarij, si excommunicati, 13
suspensi, &c. publici sint, per sententiam, (vel per notorietatem facti in casu publicæ percussionis Clerici) nec licitè, nec validè absoluunt, vt omnes admittunt, propter Extrauag. Martini V. *Ad euitanda.* Secus verò quando tales censuræ sunt occultæ; tunc enim licet peccent sic faciendo, cum per illas hoc prohibeatur, validè tamen absoluunt. Eo quod pia mater Ecclesia tunc tribuit iurisdictionem, supplendo defectum illius propter existimationem communem. Iuxta *l. Barbarius, ff. de officio Prætoris.* Nauarrus *in Man. cap.9. num.7.* Cornejo *2. tom. in 3. part. tract.5. de excomm. disputat.10. dub. vlt.*

Prædicti Confessarij in primis absoluere possunt ab 14
omnibus casibus, qui Summo Pontifici, Episcopis, aut aliis Superioribus reseruati non fuerint. Quia vt habetur ex Regula Iuris *in cap. nuper, de sentent. excommunic. & cap. etsi Clerici, de iudic.* quæ specialiter non reseruantur, iure concessa censentur. Miranda *in Manual. tom.1. quæst.46. artic.2.* Deinde etiam possunt absoluere ab omni excommunicatione minori. Cùm minus hoc sit, quàm absoluere à mortalibus, quod possunt facere. Nauarrus *in Manual. cap. 27. num.26.* Similiter absoluere possunt ab omni excommunicatione etiam maiori non reseruata. Quia eo ipso quod non reseruatur, videtur remitti iurisdictionem habentibus. Cornejo *2. tom. in 3. part. tract. 5. de excomm. disput.11. dub.1.* loquens de censura iuris nemini reseruata, *& dub. 3.* loquens etiam de censura hominis nulli reseruata. Vbi etiam refert aliquas exceptiones. Nunquam tamen possunt dispensare in irregularitate aliqua, secluso speciali priuilegio (quod non video alicui Religioni concessum respectu sæcularium.) Quia irregularitas omnis de iure communi solum tollitur Papæ dispensatione, exceptis illis, quæ Episcopis & Prælatis Regularium, quoad sibi subditos conceduntur. Syluester *verb. Dispensatio, quæst. 9. 10. & 11.* Suarez *5. tom. de censuris, disput.41. de irregul. sect.2.* Vnde nec possunt prædicti Confessarij dispensare in irregularitatibus propter priuilegium Pauli III. Societati Iesu commissum, vt scilicet possint absoluere *à pœnis Ecclesiasticis.* Licèt enim aliquæ irregularitates sint pœnæ Ecclesiasticæ, vt sunt illæ, quæ incurruntur celebrando cum censuris, tamen secundùm stylum Curiæ (qui facit legem) sub Generali clausula absoluendi à pœnis non venit irregularitas, sicut nec dispositio, aut degradatio. Suarez *quarto tomo de Relig. tract. 10. lib.9. cap.2. num.43.* An verò virtute Bullæ Cruciatæ in aliqua irregularitate dispensare possint Confessarij, dicendum infrà *n.18. & 19.*

A casibus etiam, seu censuris Papalibus, seu Papæ, 15
aut Sedi Apostolicæ reseruatis poterant olim absoluere aliqui confessarij regulares certis anni diebus, & solemnitatibus, propter priuilegia Leon. X. & Pauli III. concessa Minimis S. Francisci de Paula, quæ refert Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in constit. 8. Leon. X. & tom.2. in Constit. 2. Pauli III.* & Confettius *in Summ. priuil. Maris Magni, tit.17. c.6.* & præsertim (etiam quolibet anni tempore) ex priuilegio eiusdem Pauli III. Iesuitis concesso, quod refert Cassarubius *in fine, Compendij pag. mihi 545.* quo vti possent omnes, qui habent communicationem priuilegiorum cum illis. Modò tamen post tempora Clem. VIII. extat decretum S. Congregationis eiusdem Clement. mandato editum anno 1601. quo sub grauissimis pœnis prohibetur, omnibus Confessariis, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus, ne quis sub prætextu priuilegiorum, Indultorum aut facultatum, &c. possint absoluere

sanè,quia iste Confessarius habet iurisdictionem in personas pœnitentium, atque ita non debet attendi ad territorium seu præsentiam in illo, sed ad personam. Præsertim cum iurisdictio voluntaria,qualis est ista fori pœnitentialis, possit exerceri extra territorium, ex *l.2.ff. de offic. proconf.* Quomodo autem non obstent declarationes Sacræ Congregationis, & aliqui quos affert Garzias *de benef.p.1.cap.8.num.*132. agit Diana *ea resol.* 144.referens Acostam, & Vgolinum.

6 Etiam Regulares graduati in S. Theologia, vel Lectores, &c. debent Episcopis præsentari, & ab ipsis examinari, & approbari vt possint munus Confessariorum exercere. Ratio est, quia quamuis oppositum videretur insinuari illis verbis Concilij, *Aut aliàs idoneus iudicetur*, tamen Pius V.in Bulla *Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. determinauit supradictum Decretum obseruari debere ab omnibus Regularibus, *etiamsi sint Doctores, aut in Theologia de Superiorum suorum licentia graduati, vel promoti, vel à suis Magistris Generalibus, vel Prouincialibus pro secularium confessionibus expositi.* Suarez *tom.4.in 3.part. disput.* 28. *sect.*4. Quod Decretum reuocatum non est aut reductum ad terminos Concilij Tridentini, vt testatur Sacra Congregatio Cardinalium, de qua Quaranta *in Summ. Bull.verb.Confessor.* Idem dico de Superioribus Regularium, quia non habent beneficium parochiale super seculares, prout requirit Concilium. Suarez *tom.4.in 3. part. disp.*28. *sect.*4. *num.*21. Vnde non sunt audiendi oppositum asserentes, videlicet aliqui apud Henriquez *de Indulgent. cap.*22. & Ioannes Valerus *in differentiis vtriusque fori;verb.nullitas,diff.*5. *num.*3.praxis enim Ecclesiæ est in contrarium.

7 Approbatio hæc pro confessariis Regularibus requisita non est perpetua, sed semel approbati ab vno Episcopo, possunt à successore iterum examinari, & appobari, seu reprobari; non tamen ab eodem. Ita Pius V. in extrauag.*Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. iis verbis. Volumus tamen eos, qui semel ab Episcopo in Ciuitate, & Diœcesibus suis, præuio examine approbati fuerint, ab eodem Episcopo iterum non examinari; à successore autem Episcopo pro maiori suæ conscientiæ quiete examinari de nouo poterunt. Idem etiam habet declaratio Congreg. Cardinalium per hæc verba.Congregatio Concilij censuit Regulares ad audiendum secularium confessiones in ciuitate, & Diœcesi ab Episcopo præuio examine approbatos iterum ab eodem examinandos non esse; cæterum posse iterum à successore examinari iuxta constit. S. mem. Pij V. dati Idibus Augusti Pont. sui anno 6. quæ à fel. rec. Greg. XIII. non est reuocata per reductionem priuilegiorum regularium ad terminos Conc. Trid. Viualdus *in Candel. aur.* 1. *part. tit. de Confess.n.*28.Miranda *in Man.tom.*1.*q.*45.*art.*7.Quando tamen Religiosus semel approbatus in vna Diœcesi ab illa recessit, si iterum reuertatur, non tenetur nouam quærere approbationem. Quia prima fuit,vt suppono, sine temporis limitatione. Secus verò quando est nouus Episcopus, & ille vult illum de nouo examinare. Propter dicta. Bonac.vt sup.*n.*16.

8 Approbatio confessariorum regularium potest ab Ordinariis, iusta, & rationabili causa subsistente, restringi, & limitari ad certum tempus, locum, atque personas. Ratio est, quia ita determinatur in Clem. *Dudum,de sepulturis*, nec reuocatum fuit per Concil. Trident.Suarez *tom.4.in 3.part. disp.* 28. *sect.*7. *dub.*6. Nauarrus *in Man.cap.*4.*num.*4.Si tamen id fiat sine iusta, & legitima causa, probabilissimum est talem restrictionem nihil valere. Henriquez *lib.*3.*de Sacram.pœnit.cap.*6.*n.*5.*&* 9.Miranda *in Manual.tom.*1. *quæst.*45. *articulo* 10. referens hanc declarationem Cardinalium die 2. Iulij anno 1587. *Regulares, qui ad audiendas confessiones idonei generaliter ab Ordinariis, eorumque examinatoribus reperti, & approbati fuerint, generaliter quoque & indistinctè absque vlla limitatione temporis, certorumve locorum, aut generis personarum admittantur in propria Diœcesi. De cæteris verò, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierunt se admitti arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare & admittere.* [Video etiam similem declarationem Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium 1641. pro 13. Septembris. Eodem etiam die ad instantiam Procuratorum Generalium declarauit eadem Sacra Congregatio Regulares approbatos ab Ordinariis posse sine licentia Parochi audire confessiones infirmorum in eorum domibus, relinquendo tamen fidem pro Parocho,quod tales infirmi confessi fuerint; nec id prohiberi posse ab Ordinario. Vnde eadem Sacra Congregatio 7. Nouembris 1642. reuocari fecit quandam prohibitionem, quam quidam Archipresbyter fecerat, ne administraretur Eucharistia ægrotis, qui confessi fuerant nostris Carmelitis.] Vide Gauantum *in Man.Episc.verb.Confessarius,n.*12. *& seq.*

Præterea Confessarij Regulares semel ab Ordinariis liberè approbati non possunt ab ipsis suspendi ab audiendis confessionibus, *nisi ex noua causa, eaque ad* 9
Confessiones ipsas pertinente,aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum. Similiter nec possunt simul omnes confessarij vnius Conuentus priuari ab Ordinariis facultate audiendi confessiones. Ita enim determinatum est à Sacra Congregat. 20. Nouembris 1615. cuius Decretum referunt Alphonsus Leo *in fin.2.p. de Iubil. pag.*114.Laurent. de Peirinis *tom.*1. *de priuileg.Minim, in Constit.2.Sixti IV.*§.11. *num.*45. Gauantus *in Manual.Episcop.verb.Confessar. num.*23. *&* 24. Vnde si contra hoc Decretum Confessarij Regulares suspendantur ab audiendis confessionibus, puto, quod non tenentur obedire, cùm excedant in tali casu Ordinarij limites auctoritatis quam habent. Peirinis *vt sup.*Quod maximè est verum, si cum ipso, & aliis dicamus facultatem, quam habent confessarij Regulares ad Confessiones audiendas, dari illis immediatè à Papa,& quod Ordinarij solum dent approbationem personæ, declarando illam esse idoneam ad hoc ministerium. Rodrig. *tom.* 1.*q.*58.*art.*1.

Decretum autem illud, seu declaratio Sacræ Congregationis Episcoporum & Regularium pro 20.Nouembris 1615. huius est tenoris. *Cum Sacra Congregationi Cardinalium negotiis Episcoporum & Regularium præpositorum innotuerit Confessarios Regulares grauiter conqueri,quòd ab Archiepiscopis,Episcopis & locorum ordinariis ab audiendis confessionibus quauis de causa indiscriminatim suspendantur, & propterea sæpe contingere vt ab eisdem Archiepiscopis,Episcopis & locorũ Ordinariis omnibus simul vnius Conuentus Confessariis confessiones audiendi facultas adimatur. Illustrissimi eiusdem Sacræ Congregationis Patres rati vix fieri posse vt hac sine scandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re maturè perpensa ad omnem scandali materiam submouendam, & quo magis spirituali piarum mentium consolationi consulatur, statuunt & decernunt Archiepiscopis, Episcopis aliisque locorum Ordinariis, ad quos Confessarios approbandi ius spectat, Confessarios Regulares, alias ab ipsis liberè approbatos ab audiendis confessionibus suspendere posthac minimè licere, nisi ex noua causa, eaque ad Confessiones ipsas pertinente, aut ob non seruatum interdictum ab ipsis Ordinariis positum: statuerunt insuper eosdem Archiepiscopos, Episcopos, locorumque Ordinarios Confessiones audiendi facultatem omnibus simul vnius Conuentus Regularibus Confessariis eadem Sacra Congregatione inconsulta, nullo pacto adimere posse. Quod quidem decretum vt iidem Illustrissimi Patres opportu-*

num & necessarium duxerunt, *ita inuiolabiliter iubent obseruari. Romæ* 20. *Nouembris* 1615. Consonat aliud decretum eiusdem S. Congregationis de anno 1647. sub 14. Iunij.

10 Approbatio Confessariorum Regularium non expirat per mortem concedentis. Ratio est, tum quia ista approbatio conceditur nomine dignitatis, quæ nunquam perit: tum quia id videtur supponi à Sacra Congregatione in decreto adducto *suprà num*. 7. dum dicitur *posse iterum à successore examinari*, non dicitur, *debere*. Vnde si successor non reuocat, semper durat approbatio. Nauar. *cap. placuit*, *de pœnit. dub.* 6. *num.* 161. Suar. *lib. de leg. cap.* 32. *num.* 9. & *tom.* 4. *in* 3. *part. disput.* 26. *sect.* 3. *num.* 9. Deinde approbatio hæc non requirit ad sui validitatem, quod detur in scriptis. Cùm Concilium non requirat hoc, nec sit necessarium ad rationem priuilegij, Bonacina *vt suprà num.* 32.

11 Confessarij Regulares Minores de obseruantia, Carmelitæ, & qui cum ipsis communicant in priuilegiis existentes in Diœcesibus vbi sunt approbati, possunt omnium sæcularium quarumcunque Diœcesum Confessiones audire. Ita concessit Nicolaus V. Minoribus, & postea Sixtus IV. maximè Vrbanus IV. Carmelitis concessit, vt de licentia Prælatorum Ecclesiæ possint audire Confessiones omnium Christi fidelium causa deuotionis ad ipsos recurrentium, de licentia tamen Prælatorum ipsorum fidelium (vt constat ex Bulla in speculo Ordinis, *fol.* 69.) & nisi talia commisissent, propter quæ esset Sedes Apostolica meritò consulenda. Cui concessioni *non reperitur similis in priuilegiis* Mendicantium, inquit Cassarub. *compend. priuileg. Mendicantium verbo absolutio quoad sæculares primo*, *num.* 19. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæst.* 45. *art.* 14. Vide etiam Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 2. *à num.* 8. Audire tamen Confessiones aliorum Regularium, siue suæ, siue alienæ Religionis, non possunt ex vi prædictarum concessionum, nisi fortè ipsi religiosi, qui volunt audiri in Confessione licentiam habeant suorum Prælatorum. Ratio est, quia Confessores Religiosorum solum sunt vel Prælati ipsorum, vel ab ipsis delegati, vnde non intelliguntur comprehensi in illa generali concessione. Præsertim, quia non est credendum Pontifices concessisse hoc priuilegium vlli Religioni cum præiudicio Prælatorum alterius. Syluest. *verb. Confessor* 2. *num.* 6. Armilla *verb. Absolutio*, *num.* 23.

12 Regulares approbati ab Episcopis ad audiendas Confessiones sæcularium, si contra voluntatem suorum Superiorum audiant Confessiones, peccant; propter votum obedientiæ, quod sic faciendo, transgrediuntur. Nauar. *in cap. de Pœnit. disp.* 6. *num.* 73. Validè tamen absoluunt. Cum reuera habeant potestatem Ordinis, & Iurisdictionis, vt supponitur. Si verò in Religione sit receptum Breue Iulij III. concessum Generali Prædicatorum (quo vti possunt Religiones habentes communicationem priuilegiorum cum illis,) videtur nec validè absoluere. Eo quod in prædicto Breui Pontifex *reuocauit licentias, & immunitates concessas Religiosis eiusdem Ordinis, quas Magister ipse Ordinis reuocandas diiudicauerit, undecumque emanatas*. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 45. *artic.* 12. Ad minus tamen prædicti regulares approbati ab Ordinariis ad audiendas Confessiones sæcularium, possunt, suis Superioribus rationabili de causa reprobari, suspendi, coarctari, &c. Nam quæcumque authoritas huiusmodi Confessariis regularibus concessa, semper intelligenda est quoad vsum, & exercitium pendere à voluntate Prælatorum, ratione voti obedientiæ. Sotus *in* 4. *dist.* 18. *quæst.* 4. *articulo tertio*, Graffiis *tomo primo*, *conclus. lib.* 5. *de pœnitent.* & *remiss. consil.* 4. *num.* 18. Vide dicenda *infrà num.* 41.

Similiter prædicti Confessarij, si excommunicati, suspensi, &c. publici sint, per sententiam, (vel per notorietatem facti in casu publicæ percussionis Clerici) nec licitè, nec validè absoluunt, vt omnes admittunt, propter Extrauag. Martini V. *Ad euitanda*. Secus verò quando tales censuræ sunt occultæ; tunc enim licet peccent sic faciendo, eum per illas hoc prohibeatur, validè tamen absoluunt. Eo quod pia mater Ecclesia tunc tribuit iurisdictionem, supplendo defectum illius propter existimationem communem. Iuxta *l. Barbarius*, *ff. de officio Prætoris*. Nauarrus *in Man. cap.* 9. *num.* 7. Cornejo 2. *tom. in* 3. *part. tractat.* 5. *de excomm. disputat.* 10. *dub. vlt.* 13

Prædicti Confessarij in primis absoluere possunt ab omnibus casibus, qui Summo Pontifici, Episcopis, aut aliis Superioribus reseruati non fuerint. Quia vt habetur ex Regula Iuris *in cap. nuper*, *de sentent. excommunic.* & *cap. etsi Clerici*, *de iudic.* quæ specialiter non reseruantur, iure concessa censentur. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 46. *artic.* 2. Deinde etiam possunt absoluere ab omni excommunicatione minori. Cùm minus hoc sit, quàm absoluere à mortalibus, quod possunt facere. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 26. Similiter absoluere possunt ab omni excommunicatione etiam maiori non reseruata. Quia eo ipso quod non reseruatur, videtur remitti iurisdictionem habentibus. Cornejo 2. *tom. in* 3. *part. tract.* 5. *de excomm. disput.* 11. *dub.* 1. loquens de censura iuris nemini reseruata, & *dub.* 3. loquens etiam de censura hominis nulli reseruata. Vbi etiam refert aliquas exceptiones. Nunquam tamen possunt dispensare in irregularitate aliqua, secluso speciali priuilegio (quod non video alicui Religioni concessum respectu sæcularium.) Quia irregularitas omnis de iure communi solum tollitur Papæ dispensatione, exceptis illis, quæ Episcopis & Prælatis Regularium, quoad sibi subditos conceduntur. Syluester *verb. Dispensatio*, *quæst.* 9. 10. & 11. Suarez 5. *tom. de censuris*, *disput.* 41. *de irregul. sect.* 2. Vnde nec possunt prædicti Confessarij dispensare in irregularitatibus propter priuilegium Pauli III. Societati Iesu commissum, vt scilicet possint absoluere *à pœnis Ecclesiasticis*. Licèt enim aliquæ irregularitates sint pœnæ Ecclesiasticæ, vt sunt illæ, quæ incurruntur celebrando cum censuris, tamen secundùm stylum Curiæ (qui facit legem) sub Generali clausula absoluendi à pœnis non venit irregularitas, sicut nec dispositio, aut degradatio. Suarez *quarto tomo de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 43. An verò virtute Bullæ Cruciatæ in aliqua irregularitate dispensare possint Confessarij, dicendum infrà *n.* 18. & 19. 14

A casibus etiam, seu censuris Papalibus, seu Papæ, aut Sedi Apostolicæ reseruatis poterant olim absoluere aliqui confessarij regulares certis anni diebus, & solemnitatibus, propter priuilegia Leon. X. & Pauli III. concessa Minimis S. Francisci de Paula, quæ refert Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in constit.* 8. *Leon. X.* & *tom.* 2. *in Constit.* 2. *Pauli III.* & Confettius *in Summ. priuil. Maris Magni*, *tit.* 17. *c.* 6. & præsertim (etiam quolibet anni tempore) ex priuilegio eiusdem Pauli III. Iesuitis concesso, quod refert Cassarubius *in fine*, *Compendij pag. mihi* 545. quo vti possent omnes, qui habent communicationem priuilegiorum cum illis. Modò tamen post tempora Clem. VIII. extat decretum S. Congregationis eiusdem Clement. mandato editum anno 1601. quo sub grauissimis pœnis prohibetur, omnibus Confessariis, tam sæcularibus, quàm regularibus per vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus, ne quis sub prætextu priuilegiorum, Indultorum aut facultatum, &c. possint absoluere 15

soluere ab vllo ex casibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam, eiusque successores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos Ordinarij locorum hactenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, seu cum noua, vel speciali Sanctitatis suæ, aut suorum successorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos respectiuè, impetrata in scriptis licentia. Quod decretum postea moderatum fuit à Sacra Congregatione eiusdem Clementis Octaui speciali mandato anno 1602. *Videlicet sub eiusdem prohibitione illos tantum in posterum comprehendi casus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi consueta continentur. Præterea violationis immunitatis Ecclesiarum in terminis Constitutionis fel. record. Greg. XIV. quæ incipit, Cùm alias nonnullis. Violationis clausuræ Monialium ad malum finem, Prouocantium, & pugnantium in duello iuxta Decretum S. Concilij Tridentini, & Constitutionem fel. rec. Gregor. Papæ XIII. incipientem, Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in Clericos iuxta can. Si quis suadente 17. quæst. 4. ac Iuris dispositionem. Simoniæ realis scienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes casus, quos Ordinarij locorum sibi reseruarunt. In quibus omnibus iam enumeratis casibus dumtaxat, & sublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confessiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in sua firmitate, & pristino robore permanere.* Quaranta *in Bullar. verb. cas. reseruat.* Miranda *tom. primo. Manual. quæstione 46. articulo 4. & 5.* Quia verò tempore Paul. V. dubitatum fuit an per prædicta Decreta prohiberentur Regulares absoluere à censuris Sedi Apostolicæ, & Episcopis reseruatis, esto à casibus absoluere non possent: ideo Sacra Congreg. de mandato eiusdem Paul. V. declarauit anno 1617. die 7. Ianuarij, comprehendi etiam absolutiones à prædictis censuris. Laurent. de Peirinis *tomo 1. priuileg. Minim. in Constit. 1. Iulij II. §. 32. num 63.* Erasmus Chokier *in tractat de Iurisdict. Ord. in exempt. part. 4. quæstione 56.* Barbosa *de offic. Parochi cap. 19. num. vlt.* Nota etiam quod quamuis in hac declaratione S. Congregationis sub Paulo V. generaliter dicatur, non posse absoluere Confessarios à casibus Papæ reseruatis, intelligendum tamen id est iuxta subiectam materiam, id est à casibus illis Papæ reseruatis, de quibus est sermo in dictis Decretis Clementis VIII.

16 Ex quo infertur primò ab aliis casibus, seu censuris Papalibus, seu Sedi Apostolicæ reseruatis præter annumeratos in prædicta declaratione Sacræ Congregationis, posse Confessores omnes qui prædicto priuilegio Pauli III. vtuntur (vel aliis, si forsan habuerint,) absoluere suos pœnitentes, siue extra, siue intra Italiam, siue in Vrbe, siue extra Vrbem, cum Exceptio Regulæ firmet illam in contrarium. Sequitur secundò, extra Italiam in Hispania, Gallia vel Germania posse eosdem confessarios absoluere ab omnibus casibus Papalibus, à quibus alias absoluere poterant ante istud Decretum. Cum prohibitio Decreti prædicti solum se extendat *per vniuersam Italiam.* Quod etiam expressè habetur ex nouissima declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum, & regularium edita anno 1628. Nouembris die 17. & approbata à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano VIII. Ibi enim sic dicitur, *Ab aliis vero casibus* (scilicet præter casus Bullæ Cœnæ, & reseruatos Ordinariis) *& censuris Sedi Apostolicæ reseruatis, si quidem regulares habeant à Sede Apostolica absoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè sublatam fuisse, iisdem Sacræ Congregationis Decretis hac de re editis iussu San. memoriæ Clement. VIII.* An vero idem sit dicendum de Sicilia, Sardinia, & Corsica, quæ Insulæ videntur Italiæ, tractat Diana *tract. 16. Miscellaneo, resol. 30.* Sequitur tertiò, nec intra, nec extra Italiam posse Confessarios Regulares absoluere à casibus in Bulla die Cœnæ Domini legi solita contentis, virtute suorum priuilegiorum. Non solum propter annuam ipsius Bullæ publicationem, in qua reuocantur quæcumque priuilegia. Sed etiam quia ita expressè declaratum est à prædicta Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium verbis inferiùs adducendis. Sequitur quartò Confessarios regulares Romæ degentes non comprehendi Decretis adductis Sacræ Congregationis sub Clem. VIII. expressè enim ibi est sermo cum Confessariis regularibus per *Vniuersam Italiam extra Vrbem degentibus.* Naldus *in Sum. verb. Bulla Cœnæ, n. 62.* & Peirinis *tom. 1. priu. Minim. in Const. 1. Iulij II. §. 32. n. 62.* Comprehenduntur tamen in Decreto S. Congregation. sub S. D. N. Vrbano adducendo *n. seq.* tam Romæ, quàm vbilibet existentes quantum ad ea, quæ in prædicto Decreto continentur. Barb. *vt sup.*

Similiter licet à casibus Episcopalibus, seu Episcopis reseruatis, (de quibus Nauarrus *in Manual. capite 27. num. 272.*) possent olim aliqui Regulares Confessarij absoluere ex priuilegiis maximè Sixti IV. & Vrbani IV. pro Carmelitis; his tamen temporibus nullatenus ab illis absoluere possunt virtute suorum priuilegiorum. Primò propter responsionem Sacræ Congregationis Concilij Tridentini ad S. Cardinalem Boromæum anno 1577. Cum enim S. hic Cardinalis à Sacra Congregatione quæsiuisset, an Regulares ex priuilegio à Sede Apostolica impetrato, præsertim autem ex eo quod nominant Mare magnum, possint in casibus, quos sibi Episcopus reseruauerit, absoluere confitentes. Hac de re, vbi Congr. accuratè egisset, deinde ad SS. retulisset, Sanctitas sua etiam de sententia Congregationis censuit, ex *facultatibus per hoc Mare magnum, aliave priuilegia Regularibus concessa, factam eis non potestatem absoluendi à casibus sibi ab Episcopo reseruatis.* Confettius *in Summa mater. de priuileg. Mendicant.* Secundò ex Decreto Clem. VIII. & S. Congreg. adducto supra *num. 15.* Quarania *in Summa Bullar. verb. cas. reseru.* Miranda *tom. 1. Manual. q. 46. art. 2.* Tertiò & principaliter ex Declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano VIII. supra *num. præcedenti*, quæ declarauit ipsa Sacra Congregatio *per confirmationes priuilegiorum quas Regulares à Sede Apostolica post Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerint, nequaquam reuixisse priuilegia prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipsius Congregationis Decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absoluendi à casibus Ordinario loci reseruatis. Quemadmodum nec indulta absoluendi à casibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi consueuit, vtpote sublata per annuam ipsius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquisiuisse ex subsequentibus priuilegiorum confirmationibus. Ac proinde Regulares cuiusvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & instituti etiam necessariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam, in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiusmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, posse quemquam absoluere ab eisdem casibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reseruatis; ac si secus egerint, absolutiones nullas, atque irritas fuisse, ac fore.* Barbosa *de offic. Parochi cap 19 num. vlt. § illud Regularibus.* Post mortem tamen Episcopi, qui casus sibi reseruauit, potest quilibet confessarius absoluere. Quia tunc desinunt esse reseruati. Sà *in Summ. verb. absolutio, num. 20.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. confess. in addit, & verb. cas. reseru. in fine*, vbi hoc limitat solùm pro casibus,

bus, quos Epiſcopi ſibi reſeruarunt, non vero pro illis, qui de iure ſunt reſeruati prædictis Epiſcopis.

18 In locis autem vbi publicatur Bulla Cruciatæ poſſunt confeſſarij virtute ipſius abſoluere pœnitentes iuxta tenorem ipſius Bullæ ab omnibus caſibus, & cenſuris ibidem contentis. Cum priuilegium illud non ſit pro confeſſariis, ſed pro pœnitentibus, vt poſſint ſibi eligere Confeſſorem, qui illos à caſibus in prædicta Bulla numeratis abſoluant. Tenent aliqui etiam ab irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, verbi gratia illis, quæ incurruntur ob celebrationem vel ſuſceptionem Sacri Ordinis cum excommunicatione, poſſe abſolui pœnitentes virtute prædictæ Bullæ. Eo quod in ipſa detur facultas abſoluendi *à quibuſcumque pœnis, & cenſuris*; irregularitates autem prædictæ ſunt pœnæ. Sotus *in* 4. *diſt*.22. *q*.3. *art*.1. Medina *in Sum.* 1. *part. c*.11. §.9. Quia tamen in aliis Bullis eiuſdem Cruciatæ, qualis eſt illa anno 1628. à Paul. V. conceſſa, & à SS.D.N.Vrbano publicata, non eſt talis particula *à pœnis*, ideo nullatenus admitti poteſt ſententia relata. Licet videam viros doctos prædictam irregularitatem, quæ ſcilicet habet ſolum rationem pœnæ impoſitæ propter delictum numerare inter cenſuras. Cornejo *tract*.5. *de cenſuris, diſp*.1 *dub*.2. quod non approbo.

19 In Iubilæis, ſeu Bullis etiam Cruciatæ, nomine *Confeſſoris approbati ab Ordinario*, reſpectu ſæcularium intelligendus eſt ille, qui approbatus eſt ab Ordinario loci, ſeu Diœceſis, vbi audienda eſt confeſſio; ſic enim reſponſum eſt à S. Congregatione Archiepiſcopo Valentino; *Approbatum ab alio quam à Valentino Archiepiſcopo in Diœceſi Valentina, non cenſeri approbatum ab Ordinario.* Proſper Auguſt. *in addit. ad* Quarantam *in ſumm. Bullar. verb. Confeſſor.* Bonacin. *de Sacram. Pœnit. diſp*.5. *q*.7. *punct*.4. §.1. *num*.21. Quamvis multos referat pro contraria opinione, forſan quia non viderunt prædictam declarationem Sacræ Congregationis. Reſpectu vero regularium intelligi poteſt ille, qui eſt approbatus à ſuo Superiori regulari. Hoc fundatur in benigna interpretatione vocis *Ordinarius*. Vincent. Filliuccius *tom*.1. *tract*.8.*c*.10. Bene addens, quod ſi in prædictis Iubilæis addatur *Ordinario loci*, vel *locorum*, tunc non poſſit interpretari nomine Ordinarij Prælatus Regularis. Confeſſarium autem regularem approbatum ab Ordinario pro viris tantum, & non pro fœminis, poſſe eligi à fœmina illius Diœceſis, habente priuilegium virtute Iubilæi, vel Bullæ, ad eligendum Confeſſorem ab Ordinario approbatum, apud aliquos probabile eſt. Cum verè talis Confeſſarius ſit approbatus ab Ordinario, & fauores ſint ampliandi. Henriquez *lib.6. de Pœnit. c*.6. *n*.8. *& lib*.7. *c*.12. Bonacin. *vt ſupra num*.12. Vide Dianam *tract*.2. *de dub. Regul. reſol*. 93. *& tract. de Bulla Cruciatæ reſol*.9. in prædictis etiam Iubilæis, aut Bullis, nunquam venit conceſſa diſpenſatio in irregularitate, niſi exprimatur. Quia hic eſt ſtylus Curiæ, vt nunquam intelligatur conceſſa facultas diſpenſandi in irregularitate, niſi illius fiat expreſſa mentio. Vide dicta *ſupra num*.14. Nauar.*c*.27.*n*.250.Bonac. *de irreg.diſp*.7. *q* 2. *punct*.2. *num*.7. An autem quando in prædictis Iubilæis conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus Bullæ Cœnæ, conceſſa etiam intelligatur facultas abſoluendi ab hæreſi, etſi plures negent, probabilis tamen ſatis eſt ſententia affirmans, niſi quædam declaratio, quæ adduci ſolet ex Greg. XIII. pro negatiua parte authenticè conſtet. Diana *tract. de abſolutione ab hæreſi, reſol*.1.

20 Confeſſarij Regulares, qui virtute priuilegiorum volunt abſoluere Confratres Confraternitatum ſuorum Ordinum, debent eſſe approbati à ſuis Superioribus, & Ordinariis, nec poſſunt illos abſoluere à caſibus contentis in litteris, quæ die Cœnæ Domini legi conſueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticæ, & clauſuræ Monaſteriorum Monialium, ſi videlicet ſine neceſſaria, & vrgenti cauſa, ac ſine Superiorum licentia, vel etiamſi cauſa, & licentia conceſſa abutentes, prædicta Monaſteria ingreſſi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & ſingularis certaminis, ſeu duelli, ac ab aliis etiam caſibus, tam à nobis, quam à noſtro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinariis reſpectiuè reſeruatis, & pro tempore reſeruandis, & etiam à quavis excommunicatione ab homine lata abſoluere, nec ſuper irregularitatibus, tam ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occaſione delicti contractis, cum aliquo diſpenſare, prætextu dictorum priuilegiorum. Ita Clemens Octauus in Bulla, *Quæcumque à Sede*, anno 1604. edita, *in* 3. *Bulla, num*.115. Vnde priuilegium Clement. VII. Confratribus Carmelitarum conceſſum, quod habetur *tom*.1. *Bullar. inter Bullas huius Pontificis num*.31. magna ex parte reuocatum iam eſt à Clem. VIII. Vide dicenda *tom*.2. *cap*.15. *à num*.16.

Confeſſarij audientes ſæcularium confeſſiones tenentur illos abſoluere etiam à reſeruatis, ſi ad id habeant facultatem, niſi fortè propter iuſtam, aut legitimam cauſam eos ad ſuos Superiores remittere ſit conuenientius. Ratio eſt, quia licet vnuſquiſque poſſit renunciare proprio priuilegio, non tamen in caſu, quo id vergit in damnum, & præiudicium alterius, prout contingit in propoſito. Henriquez *lib*.7. *de Indulgent. cap*.28. *num*.2. Nauar. *in Man. pral.c*.9. *num*.12. 21

Aliqui tenent poſſe confeſſores regulares diſpenſare cum ſæcularibus ſibi confitentibus in votis reſeruatis Epiſcopis. Primò, ex priuilegio Eugen. IV. conceſſo Monachis S. Benedicti. Secundò, ex alio eiuſdem Eugen. IV. conceſſo Monachis S. Benedicti Valliſoletani. Tertiò, ex Innoc. VIII. in ſimili priuilegio Minoribus conceſſo (exceptis votis peregrinationis vltra duas dietas.) Ac tandem ex Martino V. Rodriguez *tom*.1.*q*.63. *art*.3. Miranda *in Man. tom*. 1. *q*.48. *art*.3. qui hoc limitat *art*.4. ad vota ſolum iure communi Epiſcopis reſeruata. Verumtamen non video ſolitum fundamentum in priuilegiis adductis ad hoc quod confeſſores regulares vtantur prædicta facultate diſpenſandi cum ſæcularibus in votis. In primis enim priuilegium illud Eugen. IV. conceſſum Benedictinis obſeruantiæ Italiæ obſcurè ſatis loquitur ad intentum, vt proinde Rodrig. *vt ſuprà* dicat nihil valere ad illud, licet oppoſitum teneat Miranda *etiam vt ſuprà*. Deinde priuilegium aliud eiuſdem Eug. IV. conceſſum Benedictinis Valliſoletanis prætetquam quod mihi non conſtat, an per Bullam, an vero viuæ vocis oraculo conceſſum ſit, habet quandam limitationem, ſcilicet quod confeſſarij poſſint vti prædicta conceſſione ſolum in ſuis Eccleſiis, & non alibi, vt aduerterunt Rodrig. *vt ſupra*, & Caſſarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. abſolutio quoad ſecular*. 2. *num*.16. Habet quoque aliam limitationem, ſcilicet pro tribus, aut quatuor confeſſariis ſolum, vt videre eſt in eodem Caſſarubio: Prætereà conceſſio illa Innoc. VIII. fuit viuæ vocis oraculum, & non authenticum, vt refert idem Caſſarubius *vt ſupra,n*.12. De priuilegio illo Martini V. non mihi conſtare potuit, an per Bullam, an verò viuæ vocis oraculo conceſſum ſit, & ita conſulerem ab hac facultate abſtinendum, prout in ſimili conſuluit circa aliam conceſſionem Corduba *in annot. ad compend. priuileg. Mendic. verb. diſpenſ*. §.17. 22

Poſſunt tamen confeſſores Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Ieſuitis, commutare prædicta vota, illa 23

ſcilicet,

scilicet, quæ propriè Episcopalia sunt, vt ait Laymanus *in Theolog. moral. libro 4. tractat. 4. cap. 8. num. 17.*

23 Primo, ex priuilegio illo Eugen. IV. concesso Benedictinis obseruantiæ Italiæ, quod refert idem Casarubius *vt suprà num. 19.* Secundò ex Paulo III. qui Patribus Iesuitis confessariis facultatem concessit commutandi vota venientium ad se in alia pietatis opera (*Vltramarinis, Visitationis liminum Apostolorum Petri, & Pauli de Vrbe, ac S. Iacobi in Compostella, necnon Religionis, & Castitatis votis dumtaxat exceptis.*) Extat hæc Bulla apud Casarubium *in Compend. priuil. Mendicant.* Gregor. XIII. extendit etiam hoc priuilegium ad vota iurata, dummodo commutatio in alterius præiudicium non fiat. Omitto ad hoc intentum priuilegia aliquot, quæ adduci solent, quia sunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent, propter sæpius dicta.

24 Vota tamen Papæ reseruata, qualia sunt regulariter votum Religionis Castitatis, Peregrinationis ad Romam, Hierosolymam, vel Compostellam, ex Extrauagant. *Etsi Dominici 2. de pœnitent. & remiss.* quando perfecta sunt, & absoluta, nec dispensari, nec commutari possunt à Confessariis. Cùm nullum circa hoc extet, quod sciuerim, priuilegium. Dixi quando perfecta sunt, quia quando deficiunt à perfectione voti, vel quia animus vouentis solùm fuit se obligare ad culpam venialem, aut solum ad pœnam, vel quia ex parte materiæ imperfecta sunt, vt si sit votum Religionis non approbatæ, vel partis voti Castitatis, scilicet Castitatis coniugalis, tunc etsi dispensari non possint à Regularibus, propter dicta *num. 22.* videtur tamen posse commutari ab Episcopis, ac per consequens à Confessariis Regularibus, qui habuerint communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Iesuitis, iuxta dicta etiam *n. 23.* Peirinis *tom. 1. de subdito, quæst. 1. de Obedient. c. 21. §. 1.* Dixi etiam, quando sunt absoluta, quia quando tantùm sunt conditionata, & pœnalia, possunt commutari, secundùm aliquos. Eo quod talia vota, cum non sint simpliciter voluntaria, quia non emissa ex deuotione, ad ipsa non præsumuntur reseruata à Pontificibus. Cordub. *in Summ. quæst. 52.* Aragon *2. 2. quæst. 88. artic. 12.*

25 Possunt (secundùm plures) Confessores aliqui Regulares cum coniugibus incestuosis post contractum Matrimonium ad petitionem debiti dispensare ex priuilegio Martini V. concesso Benedictinis, & confirmato à Iulio II. & ex viuæ vocis oraculo Pij V. qui Minoribus concessit, *quod fratres Confessarij, si sint viri docti, & iuxta formam Concilij Tridentini approbati, ex commissione Prouincialis dispensare possint in foro conscientiæ tantùm ad petendum debitum cum his qui consanguineum, vel consanguineam sui coniugis post Matrimonium carnaliter cognouerunt.* Rodriguez *tom. 1. quæstione 63. articulo 1.* Miranda *tom. primo, quæst. 47. articulo primo.* Est vero aduertendum, quod cum omnia viuæ vocis oracula abrogata sint hoc tempore à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano, vt diximus *capite tertio, num. 11.* nihil iam valet prædictum viuæ vocis oraculum Pij Quinti. Vnde ex vi illius non habent Confessores Regulares tale priuilegium dispensandi cum coniugatis incestuosis, habebunt tamen illud ex Martino V. & Iulio II. adductis Benedictini, & qui cum illis habent communicationem priuilegiorum, nisi forte tales concessiones sint etiam viuæ vocis oracula, quod mihi non constat. Securius tamen est huiusmodi concessionibus non vti, vt consuluit Corduba *in annotat. ad Collect. priuil. Mendic. circa quandam similem concessionem Innoc. VIII. verb. Dispensatio, §. 17.*

26 Similiter quamuis multi velint posse aliquos Confessores regulares dispensare cum illis, qui voto fact. de castitate contraxerunt, ad petitionem debiti propter viuæ vocis oraculum eiusdem Pij V. (Rodriguez *tom. 1. quæstione 63. artic. 2.* Miranda *in Manual. tom. 1. quæst. 47. art. 2.*) Quia tamen huiusmodi viuæ vocis oracula his temporibus abrogata sunt, non possunt Confessarij vti prædicta concessione.

Confessores Regulares Ordinis Prædicatorum, & Minorum, & qui cum ipsis communicant in priuilegiis, videtur posse semel in vita absoluere plenariè Religiosos sui Ordinis ex priuilegio Sixti IV. quod refert Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Absolutio extraordinaria quoad fratres, num. 6.* Sed adiunxit Pontifex hoc priuilegium esse intelligendum *in forma Confessionalis per ipsum edita*, quod Casarubius ibidem intelligit de confessionali ab ipso Pontifice facto in quadam Bulla, quæ incipit, *Etsi Dominici gregis*, quam etiam refert *in verb. Excommunicatio, §. alterum sciendum*, vbi excipiuntur plures casus à quibus vult Pontifex non posse absolui Religiosos. Deinde id possunt facere in certis anni festiuitatibus ex aliis concessionibus Leonis X. factis Monialibus Sanctæ Claræ. Lege eundem Casarubium *in Comp. v. Absolutio extraord. quoad fratr. §. 8. & 9.* Aduerte tamen vsum istorum priuilegiorum debere esse dependentem à voluntate Superiorum, & non aliàs, iuxta dicenda *infra num. 29.* ex Clem. VIII. Vrban. VIII. & aliis. Omitto alias concessiones Sixti IV. Eugenij IV. & Leonis, & quas refert idem auctor *ibidem §. 3. 5. & 7.* quia sunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent. Alia etiam priuilegia refert Miranda *in Man. tom. 2. quæst. 33. art. vlt.* quæ etiam non refero, quia mihi non constat an sint viuæ vocis oracula, aut quæ conditiones in illis adiungantur. Vide Compendium priuilegiorum Ordinis D. Hieronymi, & Societatis Iesu *tit. dispensatio.* 27

In articulo etiam mortis possunt prædicti Confessores Regulares plenariè absoluere Religiosos ex priuilegio Sixti IV. iam adducto, quod refert idem Casarubius *ibidem §. 6.* Affertur etiam priuilegium Benedicti XIII. concessum Benedictinis, sed illud omitto, quia fuit viuæ vocis oraculum (Casarubius, *vt supra §. 11.*) Alia etiam referuntur Innoc. VIII. & Nicolai V. Miranda *in Manual tom. 2. q. 33. art. 7.* Illa tamen Prætermitto, quia scire non potui an sint, vel non viuæ vocis oracula. Specialiter tamen pro Carmelitis extat concessio Eugenij IV. in Bulla *Romani Pontificis*, quæ habetur in fine Constitutionum, in qua singulis fratribus dicti Ordinis, qui Regulam Carmelitarum ab ipso moderatam obseruauerint, omnium peccatorum suorum plenam remissionem per Superiores religionis, vel alium quemcunque idoneum Sacerdotem Ordinis concedit, cum certis tamen conditionibus ibidem assignatis. Peccata autem virtute prædictorum priuilegiorum in mortis articulo semel confessa, & absoluta, etiamsi sint reseruata, non tenetur ea iterum infirmus confiteri, si non moriatur. In quo differt hic modus absolutionis in articulo mortis per ista priuilegia ab eo, qui fieret à quocumque Sacerdote, seu alio Confessore non habente illa. Sotus *in 4. dist. 18. q. 4. art. 4.* Suarez *4 tom. de Relig. tract. 8. lib. 2 c. 19. n. 15.* Circa modum, & formam prædictæ absolutionis præstandæ, vide Miranda *in Man. tom. 2. q. 33. art. 8.* Suar. *4. tom. de Relig. tr. 8. lib. 2 c. 19. n. 8.* An verò Indulgentia plenaria, quæ in articulo mortis per hanc formam absolutionis Religiosis concedi solet, reuocata sit à Paulo V. constat ex dictis *c. 3. n. 19.* Circa vsum etiam horum priuilegiorum, vide dicta *num. præcedenti.* 28

Non possunt Religiosi, cuiuscumque Ordinis sint, eligere sibi Confessorem aliquem præter illum, vel illos, qui à suis Prælatis eorum Confessionibus audiendis destinati sunt, aut absolui à casibus prædictis 29

Superioribus

Superioribus reseruatis virtute Bullæ Cruciatæ, aut quorumcumque aliorum indultorum, aut priuilegiorum Religionibus concessorum. Non solùm, quia nunquam Pontifices hæc priuilegia concedere credendum est, nisi dependenter à voluntate Superiorum, quoad illorum vsum, alias Regulari disciplinæ multùm inde derogaretur. Est enim Regula Iuris *in 6.c.2. de Pœnitent. & remiss.* sub clausula generali comprehendi particularia, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus. Sed etiam, quia id expresè declaratum est à Clement. VIII. in Bulla *Romani Pontificis*, anno 1599. ad instantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum edita, & habetur 3. *tomo Bullarij n.64.* vbi habetur, talem concessionem Sanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantùm ad prædictum articulum eligendi Confessorem, & absoluendi à casibus reseruatis, cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti, ac aliorum quorumcumque Ordinum, & Congregationis cuiusvis instituti Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hispaniæ, quam extra eam vbilibet locum minimè habere, neque censeri, sed suæ intentionis existere, quod iidem Fratres, & Moniales, quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ, seu Confessionis administrationem dispositioni suorum Prælatorum subiecti sint. Eisdem tamen Prælatis, vt in vsu huiusmodi potestatis se cum subditis benignos, & faciles exhibeant præcipit, & mandat. Quaranta *verb. Confessor.* Post quæ Sanctiss. D. N. Vrbanus Papa, anno 1630. die 19. Iunij, prædictam Constitutionem Clementis Octaui innouauit pro ordine Prædicatorum, ac aliis Religionibus (vt habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas Vrbani *num.* 105.) ac motu proprio ampliauit ferè per similia verba, scilicet prædictam Bullam Cruciatæ, & alia quæcumque indulta Religionibus concessa, *Quantum ad prædictum articulum eligendi Confessarium, & absoluendi à prædictis casibus reseruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatisque & Instituti prædictorum Mendicantium & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hispaniæ, quàm extra eam vbilibet constitutorum, locum minimè habuisse, neque habere, nec illis vllo modo suffragari potuisse, neque posse, sed nostræ intentionis fuisse, & esse, quod iidem Fratres, & Moniales, quantùm ad Sacramenti Pœnitentiæ, seu Confessionis administrationem ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedis Apostolicæ, quoad sibi reseruata, subiecti sint, earumdem tenore præsentium perpetuò declaramus.* Extant etiam pro hac parte Decreta Pij V. Gregor. XIII. & declaratio DD. Cardinalium facta ad instantiam Patriarchæ Valentini pro Monialibus Episcopo subiectis. Cordub. *in annotat. sup. Regul. S. Francisci c.7. quæst.8. punct.2.* Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. cap.16.* Miranda 2. *tom. Man. q.34. art. 15.* Vide Dian. *Tract.2. de dubiis Regul. Resol.94.* & nota quod licet hic Auctor *in Tract. de Bulla Cruciata resol.14.* aliqualiter inclinauerit in sententiam contrariam nostræ: Postea tamen visa Bulla Sanctiss. D. N. Vrban. nostram sententiam tuetur, & dicit contrariam non esse probabilem *in additionibus secund. Resol.9.*

30 Qui dubitat, an sit idoneus ad audiendas confessiones, à Superiorum præcepto excusatur; non autem si sciat certò se ad id munus esse ineptum. Quia in dubiis standum est iudicio Superiorum, non in euidenter malis. Eman. Sà *in Summ. verbo Confessor, num.10.*

31 *Confessores, qui in domibus Laicorum confessiones ex causa audierint, statim Parochum admonere teneantur & fidem auditæ confessionis pro medico adueniente relinquere.* Ex Sac. Cong die 2. Iulij 1587. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. priuil. Regul.* Vide *num. sequenti.*

Extat etiam Romæ Decretum Congregationis S. Apostolicæ Visitationis de mandato Sanctissimi Domini nostri Vrbani VIII. quo præcipitur omnibus, & singulis Confessariis, tam secularibus, quàm cuiusvis Ordinis, Congregationis, instituti, & Societatis, etiam de necessitate exprimendæ Regularibus, quocumque nomine nuncupatis, cuiusvis gradus, & dignitatis in suo Ordine, ne imposterum tam Virorum, quàm Mulierum cuiuslibet qualitatis, vel conditionis existant, præterquam si graui infirmitate detenti, vel detentæ sint, Sacramentales Confessiones in illorum, seu illarum, vel etiam alienis ædibus audiant, nisi de licentia Illustriss. Cardinalis Vrbis Vicarij, seu Reuerendissimi D. eius Vicesgerentis, in scriptis concedendæ, exceptis tam Illustrissimorum, & Reuerendissimorum DD. Cardinalium, & Principum virorum secularium, videlicet Oratorum, Regum, & magnorum Principum, necnon & Ducum, ac Roman. Pontif. qui fuerunt, vel pro tempore erunt Nepotibus, hoc etiam addito, vt iidem Confessarij in mulierum huiusmodi Sacramentalibus confessionibus audiendis, cubiculi ianuam apertam, ac velum leuatum semper habeant, itavt conspici, non autem audiri possint: Sacramentumque Confessionis huiusmodi Confessarij seculares cum superpelliceo, & stola, Regulares verò cum stola ministrent in Ecclesia, nisi ex rationabili causa audire aliquos in Sacrario, seu alio decente loco quandoque occurrat. Contrafacientes non solùm suspensionis à Confessionibus audiendis, verùm etiam alias pœnas arbitrio eiusdem S. Congregationis eo ipso incurrant. Insuper Confessariis huiusmodi sub eisdem pœnis iniungitur, vt si eos vigore facultatum eis concessarum, Confessiones infirmorum huiusmodi in priuatis domibus audire contigerit, Parochum dictorum infirmorum huiusmodi ante, vel saltem eadem die, qua Confessionem audierint, absolutionemque infirmis impartiti fuerint, certiorem reddere debeant. Vide Augustin. Barbosam *de Offic. & Potest. Parochi cap.19. num.23.* 32

Confessores, qui (quod absit) mulieres, dum eas in confessione audiunt, ad actus inhonestos pronocant, puniuntur à Tribunali S. Inquisitionis. Ex Bulla Pij IV. quæ incipit, *Cum sicut nuper.* Licèt enim ea tantùm sit pro Regnis Hispaniarum, tamen Gregor. XV. in Constit. quæ incipit, *Vniuersi Dominici*, ann. 1622. & habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *num.34.* illam extendit non solùm pro quibusvis Christiani orbis partibus, sed ad multa etiam alia vitia concernentia. Primò enim quoad personas vult prædicta Constitutione comprehendi omnes, & singulos Sacerdotes, tam seculares, quàm quorumuis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum Ordinum, Institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cuiuscumque Dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti existant. Deinde quoad delinquentes, voluit comprehendi supradictos, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, siue inter se, siue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis huiusmodi, etiam ipsa Confessione consequuta, siue extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque vbi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad Confessionem audiendam electo simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, siue tractatus habuerint. De quibus etiam delinquentibus loquens, vult quod *in officio Sanctæ Inquisitionis seuerissimè, vt infrà puniantur.* Postea verò grauissimis pœnis designatis, quibus tam enor- 33

me delictum puniri præcipit, probatum esse concedit, & declarat, testibus etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis. Subiungit tandem pro Confessariis, qui talia cognouerint: *Mandantes omnibus Confessariis, vt suos pœnitentes quos nouerint fuisse ab aliis, vt suprà sollicitatos moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu vt præfertur, tractantes, Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis prædictis. Quod si hoc officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes, seu tractantes vt suprà, iidem locorum Ordinarij, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant.*

34 In hac Constitutione non comprehenduntur mulieres sollicitantes Confessarium. Quia solum loquitur de Confessariis sollicitantibus. Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constit.* 4. *Greg XV. n.*8. Nec etiam comprehenduntur qui ministrantes Baptismum, Eucharistiam, vel Matrimonium fœminæ, ipsam sollicitarent. Quia Pontifex solùm loquitur de ministro Sacramenti pœnitentiæ. Sanctarellus *tract. de hæres. cap.*46. *num.*5. Bonac. *de onere denunc. disp.*6. *punct.*3. *num.*14. Verumtamen comprehenduntur non solùm confessores sollicitantes fœminas, sed etiam (quod absit) sollicitantes pueros ad aliquem actum inhonestum, quia id exprimitur illo verbo, *personas quacumque illæ sint.* Diana *tract. de denunciationibus, resol.*12. Et hoc *siue sint in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu confessionis, etiam ipsa Confessione non sequuta,* vt ibi dicitur. Vnde Confessor, qui audiens in Confessione fœminam esse leuem, ipsaque finita, lenonem mittit ad domum ipsius, vt eam sollicitet, comprehenditur hac Constitutione, cum hoc faciat occasione Confessionis. Grassis *tom.* 1. *conf. lib.*4. *de cognat. spirit. consl.*1. *à n.*37. *& de cas. res. lib.*2.*c.*12.*n.*30. Idem dico si Confessarius sollicitet fœminam, vt consentiat alteri, aut vt tradat ei, verbi gratia, suam filiam. Quia hoc exprimitur illis verbis Constitutionis, *siue inter se, siue cum aliis.* Grassis *vt suprà n.*41. *&* 42. Sanctar. *tract. de hæres. c.*44. *n.*19. Idem etiam dico si Confessarius non verbis expressis, sed solùm tacitis, & occultis alliciat pœnitentes. Quia etiam hoc est abuti Sacramento pœnitentiæ. Peyrinis *tom.*2. *priuil. Minim. in Const.* 4. *Greg. XV. n.*21. Barbosa *de Offic. Parochi, c.*19. *à n.*39. Et quod magis est, comprehenduntur etiam illi, qui *extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque vbi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessiones audiendas electo,* talia faciant. Quidquid malè dicat in contrarium Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verb. sollicit. fœminas, n.*12. Limitatur tamen hoc vltimum de Confessionario, aut loco in Confessionem electo, si hoc fiat simulando Confessionem. Quia dicitur *simulantes ibidem Confessiones audire.* Vnde videtur dicendum, quod si quis in prædicto loco similia perpetrauerit non simulando audire Confessiones, vt si per noctem, verbi gratia, in tali loco Confessarius faceret aliquid inhonestum cum aliquo suo pœnitente, non comprehenderetur ista Constitutione. Rodrig. *tom.*1.*q* 27. *art.*1. *&* 2. Quaranta *in sum. Bullar. verb. Confessor, circa explicationem Bullæ Pij IV. adductam.* Deinde non comprehenditur Confessor sollicitans ad alia peccata non carnalia, quia Constitutio solùm loquitur de sollicitante *ad inhonesta.* Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Constit.*4. *Gregor. XV. n.*7. Nec qui consentit mulieri sollicitanti, quia iste non est sollicitator. Peyrinis *n.*9. *&* 10. Insuper, vt ex prædicta Constitutione habetur, tenentur Confessarij monere pœnitentes, quos sciuerint ab aliis sollicitatos, vt denuncient S. Officio, & illos non absoluere si renuerint obedire. (Rodrig. *tom.*1.*q.*27. *art.*1. Sanctarel. *vt suprà c.*46.) Nisi fortè sollicitati credant, Confessorem sollicitantem esse fraternè corrigibilem, aut esse emendatum, aut confessum suum delictum coram Inquisitoribus, aut timeant ex denunciatione periculum mortis, vulneris, truncationis membri, infamiæ, vel amissionis honoris. In his enim casibus excusari poterunt pœnitentes à denunciatione. Cautissimè tamen procedere debent Confessarij circa pœnitentes ab aliis sollicitatos. Peyrinis *vt suprà à n.*29. *& seqq.* Vide Dianam *tract. de denunciationibus*, vbi de hac præsertim. Et nota, quod in praxi non debent sollicitati credere Confessarios sollicitantes esse fraternè corrigibiles, aut emendatos, cum sint de hæresi suspecti. Propterea tenentur illos ante quamcunque monitionem, seu correctionem S. Officio Inquisitionis denunciare. Non tamen tenentur isti sollicitati manifestare suum crimen, si fortè Confessario sollicitanti consenserunt, sed denunciare sollicitationem non detegendo suum defectum. Bonacina *vt suprà n.*10. [Nota etiam quod cum quidam Episcopus cogere vellet Regulares ad obseruandum id quod in dicta Constitutione Gregorij XV. §. *Mandantes*, continetur, sub iuramento prohibitus est id facere à S. Congregatione Episcoporum & Regularium 7. Nouembris 1642.]

Præterea Gregor. XV. in Constit. de exemptorum priuilegiis, anno 1621. edita (4. *tom. Bullar.* inter Bullas Gregorij XV. *n.*18.) statuit, & declarauit, Vt deinceps tam Regulares, quàm sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus Regularibus, aut quibusvis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue alias Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent prænia Episcopi licentia, & approbatione; siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant in his, quæ huiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati, plenè in omnibus subiiciantur. Quia tamen dura videbatur huiusmodi Constitutionis determinatio, ideò Sacra Congregatio Concilij censuit, *Constitutionem hanc nequaquam subiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum personarum sæcularium non incumbit, Episcoporum iurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquunt.* Similiter cùm dubitaretur, an Episcopi possint Regularibus præscribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum personarum Confessiones audiant, vel alias eorum priuilegia restringere, ac moderari in Sacramentis administrandis. Respondit eadem Sacra Congregatio, *Hac in parte Constitutionem nihil noui iuris induxisse, nec vllam nouam auctoritatem Episcopis attribuisse. Quod si aliunde Episcopis huiusmodi facultas competat, illam non fuisse ab eadem Constitutione sublatam.* Vide 4. *tom. Bullar.* post Constitutionem 18. Greg. XV. Nota etiam huiusmodi Constitutionem iussu SS. D. N. Vrbani, suspensam fuisse pro Regnis Hispaniarum, vt constat ex Breui Nuntij Apostolici tunc temporis existentis, nunc verò Eminent. Card. Saccheti, 21. April. anno 1625. 35

Ex decreto etiam Clem. VIII. super casuum reseruatione approbato, & innouato à S. Congregat. Concil. Sanctiss. D. Nostri Papæ Vrbani VIII. die vigesimaprima Septemb. 1624. statuitur pro Confessariis Religiosorum, quod non liceat Superioribus Regularium Confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod reseruatum admiserint, aut ipsimet subditi spontè, ac proprio motu id ab iis petierint. 36

Item quòd Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reseruatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi ipse in primis Confessarius iudicauerit. Præterea decernitur, quòd tam Superiores pro tempore existentes, quàm Confessarij, qui ad superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in Confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur. Subiungitur etiam: Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibusdam peccatis, etiam non reseruatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint. Atque ita per quoscumque Regularium Superiores, quicumque illi sint, obseruari mandauit. Non obstantibus, &c. Sanctitas sua deinceps declarauit, quòd si huiusmodi Regularium Confessariis casus alicuius reseruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, possint nihilominus Confessarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, absoluere. Vide dicta *c.*18.*n.*29.

37 Circa quæ primò animaduertendum est, quod si subditus habens casus reseruatos petat confiteri alteri, non teneri Superiorem concedere illi facultatem, vt possit confiteri cuicumque voluerit; sed posse designare aliquem, vel aliquos, cui, vel quibus solùm confiteatur. Ratio est, nam reseruatio casuum ad hoc fit, vt grauiora delicta grauiùs corripi, & meliùs emendari possint, ad quod requiritur, quòd Prælatus designet doctiores, & grauiores personas. Suarez *tom.*4. *in tertia parte*, *disput.*30. *sect.*4. Longus *de casib. reseruat. part.*1. *sect.*1. *articulo* 17. *num.* 10. Similiter quando Confessarius petit licentias absoluendi aliquem à casu reseruato, non tenetur Prælatus, etiam pro prima vice, talem facultatem concedere, nisi talis Confessarius putetur idoneus pro illo munere exequendo. Quia non est credibile Pontificem voluisse hanc facultatem concedi Confessario non idoneo pro absolutione talis casus. Suarez *tom.*4. *in tertia parte*, *disp.* 30. *sect.* 4. *num.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minimor. in Constitut.*2. *Iulij I I.* §. 24. *num.* 59. si verò pœnitens pro secunda, aut tertia vice inciderit in casum aliquem reseruatum, & Prælatus Confessario petenti facultatem ad illum absoluendum illam dare noluerit, si habeat necessitatem celebrandi, vel communicandi, quidam dicunt, habita contritione, vel probabili existimatione eius posse communicare, non præmissa confessione, tanquam is, qui non habet copiam confessoris. Hoc verò solùm est admittendum quando timet, quòd Prælatus abutetur scientia Confessionis, & inde timeat aliquod malum, vel fractionem sigilli, non tamen quando solùm ob ruborem, & verecundiam non vult confiteri Prælato. Quia in primo casu habet sufficientem excusationem, non in secundo. Imò etiam in tali prædicto casu potest, & vt credo, debet confiteri Confessario habenti facultatem absoluendi à non reseruatis, confitendo illi aliqua peccata non reseruata, saltem aliàs confessa, & sic celebrare, aut communicare. Quia tunc prædictus Confessarius absoluere illum poterit ab omnibus peccatis, à non reseruatis directè, à reseruatis verò indirectè. Vide Suar.4.*tom.de Relig.tr.*8.*lib.*2.*c.*19.*n.*22.*&* 23. Vide dicta *suprà cap.*18.circa facultatem, quam habent Prælati in casibus reseruandis *num.*29.

38 Possunt (secundùm plures) Confessarij Regulares, qui communicant in priuilegiis cum Iesuitis, approbati ab Ordinario legitimè ad Confessiones audiendas, etiam non graduati, litteras, seu breuia Sacræ Pœnitentiariæ, quæ Communiter Magistris Theologiæ, vel in Iure Canonico Doctoribus destinantur, auditis Confessionibus ad eos recurrentium, impositaque pœnitentia in litteris expressa, vel de iure imponenda, ac in foro conscientiæ, quascumque siue verbo, vel scripto missas absolutiones, dispensationes, & pœnitentiarum iniunctiones accipere, & exequi. Propter priuilegium Gregorij XIII. concessum Sacerdotibus Societatis Iesu. Sorbus *in Compend. verb. Confessores, in fin.* Sanchez *lib.*8. *de Matrimon. disputatione* 34. *num.* 11. Vide Bullam inter Constitutiones Gregor. XIII. *num.* 75. *in* 2. *tom. Bullar.* & aduerte non esse securum potiri hoc priuilegio, etiam per viam communicationis, illas Religiones, quorum Religiosi gradus Doctoratus admittunt, quia titulus ratione cuius hoc concessit Pontifex Patribus Societatis est, quia ipsi non solent ad tales gradus promoueri. Quæ ratio cessat in aliis Religionibus tales gradus admittentibus.

Licitum est Confessariis Regularibus eleemosynas à pœnitentibus datas recipere, non ratione Confessionis, nec absolutionis, sed per modum simplicis eleemosynæ. Cùm in hoc nulla deformitas reperiatur, quin potiùs rationi consentaneum sit, vt qui *in Sacrario operantur, quæ de Sacrario sunt edant*, vt inquit Apostolus primæ Corinth. 9. Laur. de Peir. *tom.* 1. *de subdit. quæst.* 1. *de Obed. cap.* 21. Iniungere autem Missas pro pœnitentia, licet res indifferens appareat, nihilominus non debet fieri à Confessariis, ne pœnitens suspicetur ex auaritia iniunctam sibi fuisse talem pœnitentiam, Contadus 2. *part. reponsf. q.* 358. Laurent. de Peirinis *vt supr.* Vide Bonac. *de Simon. q.*4. §.16.*n.*10. 39

Qui verò pro Sacramentorum administratione pretium aliquod recipiunt, Simoniaci sunt, *c. Cum in Ecclesia, c. Non satis, de Simonia.* Sanctus Thomas 2.2.*quæst.* 100.*art.*2. Syluester *verb. Simonia, n.*8. Et quamuis in Iure specialis pœna non sit illis designata, generales tamen Simoniacorum pœnas incurrunt, & ita deponuntur *cap. Sicut, de Simonia*, Aldrete *lib.*2. *de Relig. disciplin. cap.* 16. *num.*47. Simonia committitur dando, vel accipiendo pecuniam pro leui pœnitentia iniungenda in Sacramento Confessionis; nam impositio pœnitentiæ est actus Clauium. Bonacina *de Simonia quæst.*4.§.16.*num.*5. 40

Sacerdos Regularis sine Ordinarij facultate Confessiones audiens (præterquam quod confessio est nulla propter dicta *sup. num.* 2. ex Concilio Tridentino) committit crimen depositione dignum, *cap. Placuit, de pœn. dist.*6. Nauarr. *ibid.* Rodriguez *tom.*2. *quæst.*37. *art.*1. Regularis etiam Confessarius sine sui Superioris licentia Confessiones audiens, præter particulares pœnas in specialibus statutis Religionum designatas, grauissima pœna inobedientium plectendus est. Sotus *in* 4. *distinct.*18. *quæst.*4. *art.*3. Rodriguez *tom.*2. *quæst.* 37. *artic.* 1. Qui verò non Sacerdos Confessiones audierit, punitur à S. Inquisitione, iuxta dicta *cap.* 10. *num.*22. Vide etiam *supra num.*12. 41

Confessarij, qui (quod absit) Confessionis secretum detegunt, olim perpetuò depositi omnibus diebus vitę suæ ignominiosè peregrinare cogebantur, *cap. Sacerdos, de pænitent. distinct.*6. Hodie verò ex Concil. Generali sub Innocentio Tertio perpetuò deponendi sunt. Sed ne in Ordinis Sacerdotalis ignominiam peregrini vagarentur, in arctum Monasterium detrudi præcipiuntur, vt ibi pœnitentiam vsque ad mortem agant. Nauarrus *in d.c. Sacerdos, num. fin.* Aldrete *lib.* 2. *de Relig. disciplin. cap.* 19. *num.* 2. Barbosa *de Offic. Parochi cap.*19.*n.*55. Non tamen huiusmodi Sacerdotes sunt irregulares. Suarez 4. *tom. in* 3. *part. disp.*32. *sect.*8. Aldr. *vt suprà num.*3. 42

Confessarij absoluentes aliquem à casibus in Bulla 43

Cœnæ Domini contentis, excommunicationis sententia innodantur in prædicta Bulla, §.23. Deinde Religiosi præsumentes absoluere excommunicatos à Canone, nisi in casibus à iure expressis, aut gratia Sedis Apostolicæ concessis, vel excommunicatos à sententiis per statuta Prouincialia, vel synodalia, sunt ipso facto excommunicati, & absolutio reseruatur Papæ. Vt habetur in Clementina *de priuilegiis, cap. Religiosi.* D.Anton. 3.*p. tit.*24.*c.*54. Caiet. *in sum. tit. excomm. c.*64. Religiosi verò absoluentes ab excommunicatione lata ab homine, non incurrunt in excommunicationem (intellige nisi talis excommunicatio lata etiam sit contra absoluentes) peccant tamen mortaliter, & inualidè absoluunt. Sorbus *in addit. ad compend. priuileg. Mendic. verb. Confess. & Confess.* §.2. *notandum.*

44 Tenentur Confessarij omnes ad audiendas peccatorum Confessiones quavis auctoritate deputati, sicut & *Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, aliique locorum Ordinarij, & Ecclesiarum Prælati, necnon Rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri sæculares, & quorumvis Ordinum Regulares,* habere penes se transsumptum Bullæ, quæ vocatur de Cœna Domini, eamque diligenter legere, & studere. Ita enim præcipitur in eadem Bulla, vt patet in ea, quæ est SS.D.N. Vrban. VIII. & habetur inter Bullas ipsius 4. *tom. Bullar. n.*61. Quaranta *in summ. Bullar. verb. Excommunicatio in Bulla.* Barbosa *de Offic. Parochi c.*19. *n.*61. Tenentur etiam Curati Regulares interesse cum aliis Curatis Congregationi casuum conscientiæ. Ita enim determinatum est à Sacra Congregatione Episcop. Regul. 13. Octobris 1592. Et ita video Romæ obseruari. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Cleri Conuentus, n.*2. *& verb. Parochorum munera, à num.*27.

45 Qualiter, & à quibus examinandi, & approbandi sunt Regulares ad audiendas Confessiones nedum sæcularium, sed etiam Religiosorum eiusdem Ordinis, vide decretum Clem. VIII. & S. Congreg. sub SS.D.N. Vrbano, quod attulimus *c.*18.*n.*79. Pro pœnis etiam, quas incurrunt Religiosi Confessarij, qui suis pœnitentibus conscientiam non faciunt de soluendis decimis, vide *c.*9. *n.*26.

Capvt XX.

De Concionatoribus Regularibus, eorumque obligationibus.

Svmmarivm.

1 *Non possunt Regulares concionari sine examine.*
2 *Ad prædicandum in Ecclesiis suorum ordinum requiritur licentia Superiorum, & benedictio Episcoporum petita.*
Ad prædicandum verò in Ecclesiis quæ suorum Ordinum non sunt, requiritur vlterius Episcopi licentia, ibid.
3 *An prædicti puniri possint ab Episcopo.*
4 *An per aliquas vices possit sine tali licentia regularis doctus prædicare.*
5 *Licet Religiosis prædicare etiam in locis publicis.*
6 *An prædicante Episcopo Religiosi prædicare possint.*
7 *Concionatores semel præsentati, & approbati, an iterum præsentari, & approbari debeant.*
8 *Quæ priuilegia habeant circa officium diuinum, & ieiunia.*
9 *Religiosi prædicantes errores, quomodo puniendi.*
10 *Prohibentur prædicare aliquas indulgentias S.Mariæ de Populo, &c.*
Quid illis prohibeat Concilium Lateranense sub Leone X. ibid.
Sub quibus pœnis. ibid.
11 *Quid moneat Concil. Trid. sess.*5.
12 *Concionatoribus de Immaculata Virginis Conceptione quid præceptum sit à Summis Pontificibus.*
13 *Carmelitarum Concionatoribus qualiter liceat prædicare de speciali protectione B.Virginis erga sui Ordinis alumnos.*
14 *Non possunt admitti ad concionandum infames.*
15 *Concionatores in statu peccati mortalis an peccent concionando.*
16 *Qualiter peccent concionando fabulas, facetias, aut aliquid ridiculum.*
17 *Quæ illis præcipiantur vel prohibeantur à Sacris Conciliis, & à Sacris Congregationibus.*
18 *De aliis ad ipsos spectantibus.*
19 *Quis teneatur Concionatori solitam eleemosynam tribuere.*

Non possunt Regulares exercere munus Concionatorum, *nisi à Superioribus de vita, moribus, & scientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia.* Ita enim habetur in Concil. Trident. *sess.*5.*c.*4. Nauar. *in Man.c.*25.*n.*141. *&* 143. Vnde Regularis prædicans absque sui Superioris licentia peccat mortaliter. Nauar. *num.*141. Incurrere etiam excommunicationem Papalem ex Leone X. in Concilio Lateranensi, docent Zerola *in praxi, verb. Mendic. num.*2.*part.*1. Reginald. *lib.*18. *num.* 119. Priuantur etiam officio prædicandi ab eodem Leone X. vide Bullam *tom.* 1. *Bullar. inter Bullas Leonis, n.*21. Peccant etiam mortaliter Prælati, qui subditos non examinatos de vita, moribus, & scientia, aut non idoneos permittunt prædicare. Tum ex Concil. Trid. tum ex Leone X. tum ex scandalis, quæ inde solent euenire. Peyrin. *de subdito, q.*1. *de obed. c.*22. Vide circa hoc Decret. Clem. VIII. & Vrbani VIII. *c.*18. *n.*79. 1

Deinde quicumque Regulares ad prædicandum in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, *vltra licentiam suorum Superiorum, etiam Episcopi licentiam habere teneantur, sine qua in ipsis Ecclesiis non suorum Ordinum nullo modo prædicare possint.* Ita habetur etiam in eodem Concil. *loc. cit.* Ad prædicandum verò in Ecclesiis suorum Ordinum non requiritur licentia Episcopi, sed solùm suorum Superiorum licentia, & quod *cum ipsa personaliter se coram Episcopis præsentare, & ab eis benedictionem petere teneantur.* Concil. *ibid.* Ex quo habetur, vt prædicent regulares extra suas Ecclesias, requiri non solùm examen & approbationem Superiorum Religiosorum, de vita scilicet, moribus, & scientia, sed etiam licentiam ipsorum, & vlteriùs Episcopi quoque licentiam; ad prædicandum verò intra suas Ecclesias minus requiri, scilicet examen, approbationem, & licentiam suorum Superiorum, & præsentare se Episcopis, ab eisque benedictionem postulare. Hoc est, vt puto, quod Episcopus non contradicat, quod videtur exprimi à Concilio *sess.*24. *cap.*4. illis verbis: *Nullus autem sæcularis, siue Regularis, etiam in Ecclesiis suorum Ordinum, contradicente Episcopo, prædicare præsumat.* Miranda *in Manual. tom.*1. *q.*50.*art.*2. Peyrinis *tom.*1. *de subdit. q.*1. *de obed. c.*22. Vide circa hoc declarationes aliquot S. Congregat. 2

Episcop.

Episcop. apud Gauant. *in Man. Episcop. verb. Concio sacra, num.*16. 51. 52. 53. *&* 54. & dicenda *tom.*2. *cap.*1. *num.*17.

3 Nihilominus prædictos prædicatores Regulares, *qui absque licentia Episcopi prædicauerint, in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, tametsi Decreto Concilij contrafecerint, non posse tamen puniri ab Episcopo, sed tantùm à suis Superioribus Regularibus*, declarauit S. Congregatio anno 1602. per verba adducta. Flau. Cherub. *in comp. Bullar. tom.*2. *super Bull.*41. *Pij V.* Postea verò Gregorius XV. in Constit. *de exemptorum priuileg.* anno 1622. edita declarauit, quod Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus habeat auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoscumque exemptos, tam sæculares, quàm Regulares, qui in alienis Ecclesiis, aut quæ suorum Ordinum non sunt, absque Episcopi licentia, & in Ecclesiis suis, aut suorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumpserint. Pro huius tamen Constitutionis moderatione Religiones supplicauerunt, & pro Regnis Hispaniarum suspensa est, vt diximus *cap.*19. *num.*35. Addunt plures Episcopum non posse hanc benedictionem negare, & quod si neget, nihilominus posse Regulares in suis Ecclesiis prædicare. Eo quod Concilium solùm dicit, quod *teneantur petere benedictionem*, nec dicit, & illam obtinere. Præsertim, quia benedictio iure petita, si iniustè negetur, videtur iure concessa. Henriquez *lib.*6. *de Pœnit. c.*13. *n.*4. dicens, hoc censuisse S. Congregationem anno 1597. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de subdito, q.*1. *de obed. cap.*22. Vide Gauantum *in Man. Episcop. verb. Regul. iura sub Episcop. n.*35. *&* 36. referentem aliquas declarationes S. Congregationis Episcoporum, & Regularium circa hoc.

4 Non obstante etiam prædicta doctrina Concilij, putant aliqui posse Regularem doctum, & idoneum prædicare pro duabus, aut tribus vicibus solùm de licentia Parochi in sua Parochia. Henriquez *lib.*7. *de Indulgent. cap.*16. Hoc verò solùm admitterem, si pro tali persona, aut occasione præsumeretur licentia tacita, vel interpretatiua Episcopi, & esset in oppidis, vbi non sunt Episcopi, sed tantum Parochi; essetque hoc legitima consuetudine receptum, alias non. Cautè enim procedendum, maximè post Constitutionem Gregor. XV. *num. præcedenti* adductam, vbi viget. Sed vide Barbosam *de potestate Episcopi allegat.*76. *num.*25.

5 Licitum est, per se loquendo, Religiosos prædicare, etiam in locis publicis, viis, & plateis. Ratio est, tum ex exemplo plurium Sanctorum, videlicet Antonij Paduani, Vincentij Ferrerij, & Petri Martyris id sæpè facientium, vt ex historiis ipsorum constat: tum quia hoc, nec diuina, nec humana lege est prohibitum, aut intrinsecè malum. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*9. *cap.*1. *à n.*25. Vnde hoc possunt facere aliqui Religiosi, etiam sine licentia Episcoporum. Ratio est propter multa priuilegia Religionibus concessa, præsertim Sixti IV. Carmelitis, Bonifacij IX. Prædicatoribus, Pauli III. Iesuitis; & Clementis V. Prædicatoribus, & Minoribus, quibus etiam gaudent aliæ Religiones eum ipsis communicantes. Hæc autem priuilegia abrogata non sunt à Concil. Trident. aut Constitutione Gregor. XV. adducta, cum ex illis solum habeatur non posse sine licentia, aut benedictione Episcoporum prædicare Regulares in suis, aut alienis Ecclesiis. Compendium priuilegiorum Mendicandium *verb. Prædicatores.* Miranda *in Man. tom.*1. *q.*50. *art.*4. Nunquam tamen vti possunt hac facultate prædicandi alicubi contradicente Episcopo. Tum ex Concil. Trid. *sess.*24. *c.*4. id expresè prohibente, tum quia prædicare verbum Dei, est proprium munus Episcoporum, atque ita ad minus exigitur, ne contradicant. Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regular. quæst.*32. *art.*5.

Etiam prædicante Episcopo possunt Religiosi suo munere prædicandi vti. Ratio est, nam licet in Clement. *Dudum*, & in Extrauag. *Inter cunctas*, concedatur licentia Religiosis prædicandi, *hora illa dumtaxat excepta, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari.* Tamen cum in aliis priuilegiis Religionum, quale est illud Pauli III. pro Patribus Iesuitis adductum, quo etiam gaudent qui cum ipsis communicant in priuilegiis, non ponatur talis limitatio, & licentia Episcoporum ad prædicandum supponatur, nec contradicant illa hora prædicare, poterit id fieri, nisi consuetudine oppositum sit receptum, aut aliunde constet Episcopo displicere talem concionem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*9. *de societ. c.*1. *num.*30. Vide tamen circa hoc S. Congregat. Concilij sub Sanctiss. D.N. Vrbano præceptum apud Barbos. *de Offic. Paroch. cap.*14. *num.*2. & aliam declarationem eiusdem S. Congregat. apud Gauant. *in Manual. Episcop. verb. Concio sacra, num.*51. 6

Prædicatores semel præsentati, & approbati ab Episcopis non possunt ab eisdem iterum compelli, vt præsententur, bene tamen à successoribus, iuxta dicta de Confessoribus *cap. præced. num.*7. Propter similem rationem, Miranda *tom.*1. *Manual. quæst.*50. *artic.* 9. Sorbus *in annotat. ad compend. verb. Prædicatores.* 7

Habent aliqui Prædicarores Regulares, videlicet Theatini, & qui cum ipsis communicant in priuilegiis, priuilegium Clement. VII. circa Officium diuinum recitandum, de quo egimus *cap.*2. *num.*32. Habent etiam aliud Leonis X. priuilegium circa ieiunia, concessum Minoribus, & per consequens aliis Religionibus, quæ communicationem priuilegiorum habent cum illis: quod scilicet prædicatores *actu prædicantes possint sine scrupulo, seruato ieiunio, anticipare, & retardare horas comestionis, & serotinæ collationis, iuxta suam consolationem.* Nauarrus *in Manual. c.*21. *num.*16. *& cap.*25. *num.* 201. Miranda *in Man. tom.*1. *q.*50. *art.*11. *&* 12. Quia tamen priuilegium hoc fuit viuæ vocis oraculo concessum, vt habet Cassarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. Ieiunium, num.*5. ideò nihil valet. Iure tamen communi, & causa rationabili subsistente potest fieri id, quod isto priuilegio concessum erat. 8

Religiosi prædicantes errores, aut scandala disseminantes in populum, etiamsi in Monasterio sui, vel alterius Ordinis prædicent, ab Episcopis interdicuntur quoad officium prædicandi. Quod si hæreses prædicauerint, contra eos secundum iuris dispositionem, aut loci consuetudinem debent procedere. Concil. Trident. *sess.*25. *c.*2. Quaranta *in sum. Bull. verb. Exemptio.* Similiter Leo X. in Bulla *Dudum*, quæ habetur in appendice Bullar. *fol.*21. præcipit in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, omnibus Religiosis cuiuscumque Religionis, ne deinceps Indulgentias, & gratias S. Mariæ de Populo de Vrbe, ad sæculares extendi prædicent, aut publicè, vel priuatè nuncient, nisi solùm ad Fratres, Moniales, Tertiarios, & familiares. Laërt. *in append. Bull. vt sup.* 9

Item Concilium Lateranense sub Leone X. *sess.*11. prohibet Prædicatoribus, ne de cætero in sermonibus suis publicis, alia quæque futura ex litteris Sacris constanter prædicent, nec illa à Spiritu sancto, vel diuina reuelatione se habuisse affirmare, & alienas inanes diuinationes asseuerando, aut aliquo modo quæcumque tractanda assumant; sed ex diuinæ vocis præcepto Euangelium omni creaturæ, cum 10

vitiorum detestatione, & virtutum commendatione, enucleent, atque declarent. Rursusque idem Concilium: Euangelicam veritatem,& Sacram Scripturam, iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Ecclesia, vel diuturnus vsus approbauit, legendosque hactenus recepit, aut in posterum recipiet, prædicent, & explanent. Neque quicquam eius proprio sensui contrarium, aut dissonum adiiciant, sed illis semper insistant, quæ ab ipsius S.Scripturæ verbis, & præfatorum DD. interpretationibus ritè, & sanè intellectis non discordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichristi aduentum, aut certum diem Iudicij prædicare, vel asserere nequaquam præsumant, cùm veritas dicat non esse nostrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. Item ex eodem Concilio. Si quibusdam eorum Dominus futura quædam in Dei Ecclesia, inspiratione quapiam reuelauerit, &c. quoniam res magni momenti est, eo quod non de facili credendum sit omni spiritui, sed teste Apostolo probandi sunt spiritus, an ex Deo prouenient, volumus, vt lege ordinaria tales assertæ inspirationes, antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apostolicæ Sedis examini reseruatæ intelligantur. Quod si sine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens necessitas aliud suaderet, tunc eodem ordine seruato, Ordinario loci notificentur, vt ille, adhibitis secum tribus, aut quatuor doctis, & grauibus viris, huiusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbitur (super quo eorum conscientias oneramus) illud propalandi licentiam concedere possint. Gauantus *in Man. Episcop.verb.Concio Sacra, à n.35.* Tandem contra prædicatores in suo munere delinquentes sic procedit idem Concilium. Vltra pœnas contra tales à iure statutas, excommunicationis etiam sententiam, à qua non nisi à Romano Pontifice præterquam in mortis articulo constituti, absolui possint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alij attentare similia minimè audeant, prædicationis etiam officium eis esse interdictum perpetuò decernimus. Vide Bullam inter Bullas Leonis X. *num. 21.* Animaduertunt tamen aliqui huius Concilij censuras non fuisse receptas. Nauar. *in Man. c.27. num.111.* Suarez *tom.5.disp.22. sect.6.* Quod aliorum iudicio remitto. Vide dicenda *infrà num.17.*

11 Concilium quoque Tridentinum *sess.5. cap.2.* sic monet prædicatores: *Plebes pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annunciandoque eis cum breuitate, & facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas sectari oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœlestem gloriam consequi valeant.* Vide compendium priuilegiorum *verb. prædicatores,* & Simancas *de Cathol. Instit. tit.49.*

12 Concinatoribus de Immaculatæ Mariæ Virginis Conceptione, præter id quod illis antea præceptum erat à Sixto IV. scilicet, quod neutram opinionem, affirmatiuam scilicet, aut negatiuam condemnare præsumerent, sub excommunicationis sententia Papæ reseruatæ; vlteriùs illis præcipitur à Pio V. in Bulla, quæ incipit, *Super specula Domini,*anno 1570. edita, quatenus nemo cuiuscumque Ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis existat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiscua virorum, & mulierum multitudo conuenire solet, de huius controuersiæ alterutra parte disputare, rationibus, vel Doctorum auctoritate, asserendo propriam sententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipsa quæstione, cuiusvis pietatis, aut necessitatis prætextu, vulgari sermone scribere, vel dictare præsumat. Contra transgressores verò sic procedit. Qui contrafecerit, suspensionis pœnam à diuinis absque noua declaratione ipso facto incurrat, si modo fuerit in Sacris constitutus, & quocumque prætereà gradu, siue dignitate, vel administratione fungatur, illis omnibus sit ipso iure priuatus, & ad eadem, vel similia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis censuræ, ipso etiam facto sit obnoxius, super quibus nisi à Romano Pontifice pro tempore existente dispensari, siue absolui non possit. Et nihilominus aliis pœnis, si opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti mensura infligendis subiiciatur, prout subiicimus. Postea verò Paulus V. in alia Bulla anno 1616. edita, quæ habetur in appendice 3. Bull. *fol. 68.* approbauit, & confirmauit prædictas Bullas Sixti IV. & Pij V. ac prætcrea adiunxit, quod si quis quovis modo contrauenerit, præter supra dictatum Constitutionum pœnas respectiuè ipso facto incurrendas, etiam concionandi, publicè legendi, seu docendi, & interpretandi facultate, ac voce actiua, & passiua in quibuscumque electionibus, eo ipso, absque alia declaratione priuatus existat, necnon ad concionandi & publicè legendi,docendi,& interpretādi munus perpetuæ inhabilitatis pœnas similiter ipso facto incurrat absque alia declaratione, à quibus non nisi à nobis ipsis, vel Successoribus nostris Roman. Pontificibus pariter absolui, seu super iis dispensari possit, & nihilominus aliis pœnis nostro, & eorundem Romanorum Pontificum Successorum nostrorum arbitrio infligendis subiiciatur, prout eum subiicimus per præsentes, & contra huiusmodi transgressores etiam Regulares cuiusvis Ordinis, & instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas, & sæculares personas, cuiuscumque status, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis, vt præfertur, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores procedant, & inquirant, atque in eos seuerè animaduertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet contra eosdem transgressores procedendi, & inquirendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem, iisdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eosque vt præfertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus, & mandamus. Post quæ S.Congregatio S. Inquisitionis coram eodem Paulo V. die 31. Augusti anni 1617. præcepit omnibus, & singulis cuiusvis Ordinis, & instituti Regularibus, & aliis quibuscumque, tam Ecclesiasticis, quàm sæcularibus personis cuiusvis conditionis,status, gradus,Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm sæcularis,etiamsi specialis, specifica, & indiuidua earum esset necessariò mentio facienda, vt in posterum, donec articulus huiusmodi à S. Sede Apostolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem suam, & Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis Concionibus, Lectionibus, Conclusionibus, & aliis quibuscumque actibus publicis asserere,quod eadem Beatissima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas sua voluit, & declarauit subiacere debere, & subiecit censuris, & pœnis contentis in supradictis Constit. suorum prædecessorum, & sua, ipso facto incurrendis. Per huiusmodi tamen prouisionem Sanctitas sua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorsus præiudicium inferre, eam relinquens in eisdem statu, & terminis, in quibus de præsenti reperitur, præterquam quoad suprà disposita. Vlterius sub eisdem censuris, & pœnis mandans, quod negatiuam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus asserentes, aliam opinionem non impugnent, nec

nec de ea aliquo modo agant, seu tractent. Insuper voluit, & expresse mandauit, vt extra hos casus expressos publicorum actuum in reliquis omnibus supradictæ Constitutiones firmæ, & illæsæ remaneant, & exactè obseruentur perindè ac si præsens Decretum non emanasset. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obseruari, non obstantibus in hac parte supradictis Constitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obseruatione, & executione præsentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiusmodi transgressores, etiam Regulares, cuiusvis Ordinis, & Instituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quascumque Ecclesiasticas, & seculares personas cuiuscumque status, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quàm secularis, tam Episcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquisitores procedant, & in eos seuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eosdem transgressores procedendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi. Vide 4. *tom.* Bullar. in Paul. V. *num.* 7. Posteà verò Gregor. XV. in Generali Congregatione S. Inquisitionis ann. 1622. & habetur inter Bullas Gregor. XV. *in* 4. *tom* Bullarij *num.* 29. prædictum Decretum Paul. V. extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & scripta, mandans, & præcipiens omnibus, & singulis supradictis, ne de cætero, donec articulus huiusmodi à Sede Apostolica diffinitus, vel per Sanctitatem suam, aut Sedem Apostolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in sermonibus, & scriptis priuatis audeant asserere, quod eadem Beata Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, seu tractare, &c. Concessit tamen idem Pontifex in alia Bulla eodem anno (provt habetur in prædicto loco 4. *tomo Bullar.* inter Bullas huius Pontificis vt suprà) omnibus, & singulis Ordinis Prædicatorum Fratribus, vt de cætero in quibuscumque priuatis eorum colloquiis, seu conferentiis, inter se dumtaxat, & non inter alios, aut cum aliis de materia eiusdem Conceptionis B. Mariæ Virginis disserere, & tractare absque vllo pœnarum in dictis Decretis contentarum incursu, liberè, & licitè possint, & valeant. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Conceptio B. Virginis.*

13 Possunt Concionatores Carmelitarum in suis concionibus prædicare de speciali protectione Beatiss. Virginis circa eos, eorùmque Confratres, videlicet quod populus Christianus possit piè credere, eandem Beatissimam Virginem, animas Fratrum, & Confratrum eiusdem Ordinis in charitate decedentium, quæ in vita habitum gestauerint, & castitatem pro suo statu coluerint, Officiumque paruum recitauerint, vel si recitare nesciant, Ecclesiæ ieiunia obseruauerint, & feria quarta, & Sabbato à carnibus abstinuerint (nisi vbi in iis diebus Natiuitatis Domini festum inciderit) suis intercessionibus continuis, piisque suffragiis, & meritis, ac speciali protectione post earum transitum, præcipuè in die Sabbathi (qui dies ab Ecclesia eidem Beatissimæ Virgini Mariæ dicatus est) adiuturam. Sic enim post varias Controuersias discussum, & matura deliberatione decretum fuit à S. & generali Inquisitione Eminentiss. DD. Cardinalium sub Paulo Quinto anno 1613. & ab Eminentiss. Card. Millino transmissum ad Generalem Inquisitorem Regni Lusitaniæ, ab eadem Inquisitione authenticatum, & publicatum, vide Ioannem Pintum *in Hierarchia Carmelit. tract.* 5. *à cap.* 4. & dicta ex Clem. VII. *cap.* 3. *num.* 17.

14 Non possunt admitti ad munus concionandi, aut illud exercere infames infamiâ iuris, vel facti. Quia prædicare, & sacrificare parificantur, *cap. Presbyteros qui, dist.* 50. Indecens etiam videtur, vt tantum munus infamibus demandetur. Laurentius de Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Constit.* 10. *Vrb. VIII. num.* 5. Quod tamen limitare videtur, si tales post peractam pœnitentiam verè resipiscant, absitque scandalum, & periculum recidendi, & id publicè non fiat: sed nescio quomodo possit aliquis concionari, & non publicè.

Concionatores in statu peccati mortalis quantumvis occulti existentes, peccare mortaliter, si ante debitam contritionem, vel Confessionem præmissam prædicent, docent aliqui auctores. Caietanus 3. *part. quæst.* 64. *art.* 6. & indicant Nauat. *in Manual. cap.* 25. *num.* 141. Oppositum tamen docent alij. Sotus *in* 4. *dist.* 1. *quæst.* 5. *art.* 6. Medina *Cod. de pœnit. tract.* 1. *quæst.* 5. Ad minus tamen semper credo tales peccare venialiter. Quia munus prædicandi est annexum Ordini, & præcipuè consecrationi Episcopi, & actio illa est satis grauis, & in ea operatur homo vt Spiritus sancti organum. Per accidens etiam peccabunt mortaliter, vel ratione scandali, si Concionatorum peccatum publicum fit, vel quia inde fit, vt verbum Dei fiat contemptibile, & nullius æstimationis. Suarez 3. *tom. in* 3. *part. disp.* 16. *sect.* 3. *in fine.* 15

Qui concionando fabulas, facetias, aut aliquid ridiculum miscet, regulariter peccat, saltem venialiter. Quia abutitur munere sacro, miscendo sacra prophanis. Caietanus 2. 2. *quæst.* 164. *art.* 2. Nauar. *in Manual. cap.* 25. *num.* 142. Addens, nec semper hoc esse peccatum veniale, quando scilicet aliquod verbum breuiter ad aliquam honestam hilaritatem dicitur. Vide Bullam Leon. X. *vt suprà num.* 10. *relatam.* 16

Prohibitum est à S. Congregat. Episcoporum, & Regularium, ne Concionatores commendent pauperes in propriis Ecclesiis sine licentia Episcopi; bene tamen intra propria Monasteria. Ita refert Gauantus *verb. Conscio sacra, num.* 42. Debent etiam Concionatores Regulares in concionibus ad populum vti Euangeliis, & Epistolis, quæ leguntur à Clero seculari eius Ecclesiæ, vbi degunt. Sic enim decreuit S. Congregatio Concil. apud Quarantam *in Sum. Bull. verb. priuil. Regular.* & diximus *suprà cap.* 9. *num.* 46. Nec possunt publicare Indulgentias, intellige non publicatas per ordinarios locorum. Sic enim habetur ex Concil. Trident. *sess.* 21. *cap.* 9. Imò publicantes falsas Indulgentias, seu indiscretas, peccant omninò mortaliter contra præceptum Obedientiæ illis impositum in Clement. de priuileg. *cap. Religiosi.* Nec possunt esse quæstores, seu eleemosynarij (dicuntur autem quæstores, qui quæstum sibi referunt. Baldus apud Barbosam *de potest. Episcop. alleg.* 109 *num.* 6.) Nam expressè habetur in Concil. Trident. *sess.* 5. *cap.* 2. quod quæstores *nec per se, nec per alium prædicare præsumant, & sess.* 21. *cap.* 9. talium nomen, vsus, & officium omninò extinguuntur. Licet eos soleat Sedes Apostolica concedere cum certis conditionibus, de quibus Zerola *in praxi, part.* 1. *verb. Quæstores*, & Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Quæstores.* Præterea prædicantes miracula falsa, non solum peccant mortaliter, quia committunt mendacium perniciosum, cum sic facientes tollant quantum in se est veritatem miraculorum Fidei, & sint in causa, quòd fides illis non adhibeatur; sed etiam videntur incurrere sententiam excommunicationis Papæ reseruatam, latam à Leone X. & Concil. Lateranensi, de qua *suprà n.* 10. Bonacina *circa* 8. *præceptum Decalog. disput.* 10. *quæst.* 1. *punct.* 2. *num.* 7. Qui verò in prædicationibus falsum dicunt in citationibus, vt in numero capitum, nomine auctorum, vel loco vnius 17

Prophetæ alterum dicendo, non peccant mortaliter; cum non committant mendacium in doctrina, sed in accidentibus, & sine præiudicio proximorum. Caietanus 2. 2. *quæst.* 110. *art.*4. Azor. 3. *part. lib.*13. *cap.*1. *dub.*6.

18 Pro excommunicatione, quam incurrunt Religiosi, qui aliqua in suis concionibus dicunt impedientes solutionem decimarum, vide *cap.*9. *num.*26. A quibus debeant examinari Concionatores Regulares, vide decretum Clement. VIII. & Vrbani VIII. *cap.*18. *num.*79. Quando possunt dispensari in seruitio Chori, *cap.*10. *num.*20. Qualiter possint prædicare in eorum Ecclesiis quando prædicatur in Ecclesia Cathedrali, vide declarationem S. Congregat. *cap.*12. *num.* 41.

19 Quia tamen sæpius controuertitur quis teneatur Concionatori solitam eleemosynam tribuere, an Episcopus, vel potius Communitas Ciuitatis, ideo placuit declarationem quandam S. Congregationis Episcoporum & Regularium de anno 1647. pro 12. Aprilis hic adiungere, quæ talis est. *S. Congregat. S. R. E. Cardinalium negotiis & consultationibus Episcoporum & Regularium præposita, auditis partibus & Eminentissimo Cornelio referente, inhærendo declarationibus sæpius factis à Sacra Congregatione S.R.E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, censuit Episcopo Terentino competere ius eligendi Concionatorem in sua Cathedrali Ecclesia, non obstante quacumque prætensa consuetudine etiam immemorabili in contrarium. Concionatori verò sic solitam eleemosynam soluendam esse à Communitate dictæ Ciuitatis, quæ hactenus soluit, donec ipsa legitimè probauerit non teneri. Romæ 12. Aprilis 1647. H. Archiepiscopus Patracensis Secretarius.*

Capvt XXI.

De obligationibus Sacerdotum Regularium.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes Regulares crebriùs celebrare debent.*
2 *De tempore celebrandi.*
3 *An dici possit Missa ante dictum Matutinum.*
4 *Possunt Religiosi recipere stipendia pro Missis celebrandis.*
5 *An plura stipendia pro vna Missa.*
6 *Reductio Missarum ad minorem numerum ad quem pertineat.*
7 *An possit Sacerdos partem stipendij sibi reseruando, alteram partem aliis dare pro Missa celebranda.*
Declarationes S.Congregationis circa hoc, ibid.
Relicta pro onere Missarum qualiter inuestienda, ibid.
8 *An Religiosi administrare possint Eucharistiam.*
9 *An possint assistere matrimoniis.*
10 *An ministrare extremam vnctionem.*
11 *Audiendo Missam festis diebus in Ecclesiis fratrum satisfaciunt præcepto Ecclesiæ.*
12 *Simplices Sacerdotes quando possint ministrare Sacramentum Pœnitentiæ.*
13 *An absoluant ab excommunicatione minori.*
14 *An possint celebrare Missas in quocumque loco cum Altari portatili.*
15 *An in grangiis, seu prædiis Monasteriorum.*
16 *Sub dio, & extra Ecclesiam in casu necessitatis.*
17 *Possunt Regulares dicere Missas quacumque hora debita.*
18 *Triduo ante Pascha an dici possint Missæ priuatæ.*
19 *Quid possint Religiosi tempore interdicti.*
20 *Quid tempore cessationis à diuinis.*
21 *Decreta S. Congregationis Rituum.*
22 *Quid de Missis S. Gregorij dicendum.*
23 *Priuilegium pro Ecclesiis Hispaniæ.*
24 *An qui Missas nouas celebrant, possint oblationes accipere.*
25 *Missa votiua quando non dicenda*, & n.26.
27 Gloria in excelsis *quando non dicitur.*
Credo *quando omittitur*, ibid.
28 *Missa de* Requiem *quando possunt dici.*
29 *Conuentualis Missa nunquam omittenda.*
30 *In Canone Missæ nomine Antistitis non sunt nominandi Superiores Regulares, sed Episcopi.*
31 *In Altari priuati oratorij quando non celebrandum.*
32 *Missæ certis Regularibus concessæ, qualis est Missa B. Virginis de Monte Carmelo Carmelitis, à quibus dicendæ.*
33 *In* Confiteor Deo *non sunt adiungendi sancti.*
34 *Pro reuerentia debita Ecclesiis quæ decreta sint à S. Congregat.*
35 *Pro aliis spectantibus ad Sacerdotes.*

Religiosvs Sacerdos non solùm tenetur celebrare in præcipuis anni festiuitatibus, sicut alij Sacerdotes etiam nullam curam animarum habentes, eo quod hoc congruit iuri naturali, secundum quod quilibet tenetur gratiam sibi datam aliis communicare, & iuri diuino, in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*; sed etiam tenetur regulariter id facere, tum propter scandalum, quod solet sequi, si Sacerdos regulariter non celebret; tum etiam, quia regulariter Religiosi sunt obligati ad Missas dicendas, vel propter stipendia accepta, vel propter eleemosynas, quas à fidelibus acceperunt intuitu suffragiorum, & orationum eorumdem. Syluester *verb. Missa*, Sotus *in* 4. *dist.*13. *quæst.*1. *art.*10. 1

Quamvis de iure communi nulli licitum sit noctu, & ante lucem celebrare, nisi solis Episcopis, iuxta gloss. *in cap. fin. de priuileg. lib.*6. Nauar. *in Man. cap.*25. *num.*85. Similiter nec liceat regulariter Missam post meridiem celebrare, nisi in casu raro, & existente rationabili causa. Suar. *tom.*3. *in tertiam partem, disput.*80. *sect.*4. Sunt tamen aliqua priuilegia circa hoc aliquibus Regularibus concessa. Primò enim Pius Secundus concessit Minoribus, vt possint celebrare vna hora ante auroram. Insuper Leo Decimus concessit, vt de licentia suorum Superiorum, quorum conscientiis se remittit, quomodo Fratres debeant vti hac gratia, possint celebrare illicò post Matutinum, & etiam post meridiem, præsertim diebus quando est de audienda Missa præceptum, & quando Fratres debent ambulare, seu quando de via veniunt, & non possunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè possint Missam audire, vel honestè celebrare. Prætereà Sixtus Quartus concessit etiam Minoribus, quod Sacerdotes necessitatis causa possint ante, & post horam statutam ab Ecclesia celebrare. Quæ priuilegia non videntur abrogata neque per Concil. Tridentinum, cum in eo solùm præcipiatur Ordinariis, vt compellant Regulares ne vtantur dictis priuilegiis, neque per Constitutionem Pij V. quæ incipit *Sanctissimus in Christo Pater*, quia illa solùm videntur esse contra illos, qui celebrabant noctu in vigiliis quarumdam festiuitatum, vel contra eos, qui regulariter, & absque vlla causa post meridiem celebrant. 2

Rodrig.

Rodriq.*tom.*1.*q.*4 *art.*2. & 5. Mitand. *in Man. tom.* 1. *quæst.*41.*art.*10.& 11. Nihilominus quia S. Congregatio declarauit, *Ante diem, & horis indebitis celebrare non licet*, *etiam vigore priuilegiorum ante Concilium Tridentinum concessorum*, nihil iam valent prædicta priuilegia, eo præsertim, quia cum fuerint viuæ vocis oracula (vt patet ex Casarubio *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Missa* 2. *quoad tempus*) reuocata iam sunt, vt sæpè diximus. Concessio autem, quæ à Gregor. XIII. facta est pro Iesuitis, parum, aut nihil continet priuilegij, vt benè Rodriguez *vt suprà, art.* 2. Missæ verò omnes Natiuitatis Domini (nisi aliter consuetudine introductum sit) possunt celebrari ante auroram, saltem iure communi. Vasq. *tom.* 3. *in tertiam partem, disp.* 232. *cap.* 3. *num.* 32. & sine priuilegio etiam in aliquo solemni festo, cum Concio non auditur nisi post Meridiem, vel si ratione itineris occurrat in die festo tardiùs venire, poterit etiam celebrari aliquo tempore post meridiem. Vasquez *num.* 37. Laurentius de Peirin. *de priuileg. Minimor. tom.* 1. *circa Consit. Pyrrhi*, §. 7. Scio etiam S. Congregationem Episcoporum & Regularium de anno 1646. pro 13. Iulij concessisse cuidam Archiepiscopo, vt posset permittere vnam Missam celebrari duabus horis ante solem ortum pro laboratoribus agrorum.

3 Non est peccatum mortale dicere Missam ante Matutinum, seu Laudes (quamuis multi oppositum sentiant. Gauantus *tomo* 1. *Thesaur. parte* 2. *tit.* 1.) Eo quod nullum est præceptum tam grauiter obligans. Sotus 10. *de iustit. quæstione* 5. *art.* 4. Suarez 3. *tom. in* 3. *part. disp.* 82. *sect.* 1. Erit tamen veniale, si sine aliqua rationabili causa id fiat; quia est aliqualis inuersio ordinis Ecclesiæ consuetudine introducti. Syluest. *verb. Missa* 1. *quæst.* 1. De prima autem non est talis obligatio. Tolet. *in Summ. lib.* 1. *cap.* 1.

4 Possunt Religiosi Sacerdotes recipere stipendia pro Missis celebrandis, illa scilicet, quæ communi lege, aut consuetudine fuerint taxata, seu quæ à viris timoratis peti, & dari solent. Cùm hoc nullo iure naturali, Diuino, aut Ecclesiastico sit prohibitum. Suar. 3. *tom. in tertiam partem, disp.* 86. *sect.* 2. Excipiuntur ab hac regula Patres Societatis (& idem dico de aliis Religiosis, quibus ex vi suarum Constitutionum est illis prohibitum accipere stipendia pro Missis, & aliis actionibus spiritualibus.) Ratio est, quia *in Exam. cap.* 1. §. 3. *&* 6 *part Constit. Societ. cap.* 2. §. 7. prohibetur illis admittere *stipendium pro Missarum Sacrificiis, vel Prædicationibus, vel Lectionibus, vel illius Sacramenti administratione.* Vnde tales recipientes stipendia peccant contra paupertatem. Quia recipiunt aliquid contra voluntatem Superiorum, quod est actus proprietatis. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 18. *num.* 7. Poterit tamen in hoc dari paruitas materiæ, sicut in aliis votorum transgressoribus. Henriquez *lib.* 9. *de Euchar. cap.* 22. *num.* 3. Sanchez *vt suprà num.* 8. Vide dicta *c.* 6. *num.* 36. (Missæ autem dictæ à præfatis Regularibus contra præceptum suorum Superiorum prosunt illis pro quibus dictæ fuerunt, & non illis pro quibus Superiores præcipiunt applicari, iuxta dicta *suprà cap.* 4. *num.* 35. De quo Portellus *in Respons. Moral. tom.* 2. *casu* 22.)

5 Quamuis multi Theologi velint Sacerdotes pauperes (quod maximè procedit in Religiosis) accipere posse plura stipendia pro vna Missa, tot scilicet, quot fuerint ad suam strictam, & congruam sustentationem necessaria, Ludouic. Veia *in lib. resp. ad casus conscientiæ Congregat.* 4. *cas.* 3. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de restit. cap.* 2. *num.* 433. Hæc tamen sententia in praxi iam sustineri non potest propter Decretum de celebratione Missarum Sacr. Congregat. Sanctiss. D. N. Vrban. VIII. auctoritate editum anno 1625. quod habetur 5. *tom. Bullar.* inter Const. Vrb. *n.* 42. vbi id prohibetur per hæc verba. *Vbi pro pluribus Missis, etiã eiusdem qualitatis celebrandis plura stipendia, quantumcunque incongrua, & exigua, siue ab vna, siue à pluribus personis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Ecclesiis, Capitulis, Collegiis, Hospitalibus, Societatibus, Monasteriis, Conuentibus, Congregationibus, domibus, ac locis piis quibuscumque, tam secularibus, quàm Regularibus: Sac. Congregatio sub obtestatione Diuini Iudicij, mandat, ac præcipit, vt absolutè tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemosynæ præscriptæ fuerint; itavt alioquin ij, ad quos pertinet, suæ obligationi non satisfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur.* Diana *tract.* 14. *de celebrat. Missarum resolut.* 8. Et quamuis circa hoc multa fuerint à Summis Pontificibus concessa priuilegia Regularibus, illa tamen omnia reuocata iam sunt ab eadem Sacra Congregatione, dicente: Eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibusuis personis, Ecclesiis, ac locis piis, tam secularibus, quam Regularibus, cuiuscumque Ordinis, Congregationis, & Instituti, quamcumque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certatum Missarum, vel Anniuersariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, seu Orationibus, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat. Gauantus *in Thesaur. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 12. Diana *vt suprà resolut.* 6. Num autem non obstante huiusmodi Sac. Congregationis Decreto, in casu grauis necessitatis citra extremam, possit Sacerdos pauper plura stipendia pro vna Missa recipere, iuxta sui strictam, & congruam sustentationem (inhærendo maximè sententiæ affirmanti sacrificium Missæ esse infiniti valoris, ita vt pluribus applicatum, tantum quantum ad valorem, qui ex opere operato Missæ correspondet, valeat singulis, ac si pro ipsis solis applicaretur, vt tenet Vasq. *tom.* 3. *in tertiam partem, disputatione* 131. & procurando aliis viis, & modis, per opera scilicet satisfactoria, Orationes, & Indulgentias recompensare id, quod de fructu Missæ ex opere operantis prouenirer vnicuique, si pro ipso solo applicaretur) aliorum iudicio remitto, nostram verò sententiam in speciali Tractatu de hac re, Deo duce, proferemus.

Quamuis etiam Abbates, & Generales Religionum possent olim in Capitulis Generalibus Missas 6
ad minorem numerum reducere, iuxta Decretum Concil. Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 4. nullatenus iam id possunt facere, propter Decretum Sac. Congregationis Concilij, iam adductum, quo strictè prohibet, & interdicit S. Congregatio, ne Episcopi in Diœcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis, sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apostolicam Sedem recurratur: quæ, re diligenter perspecta, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiusmodi, si quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit. Gauantus *vt suprà tit.* 12. *num.* 43. Possunt tamen Generales in Capitulis generalibus re diligenter perspecta iuxta prædictum decretum Concil. Trident. facere reductiones Missarum, quæ ante prædictum Concilium relictæ erant non in limine fundationis, sed pro alia causa. Ratio est, quia ita explicata erat iam pridem mens Concilij à S. Congreg. & in Decreto præsenti solùm prohibetur, & interdicitur reductio onerum Missarum, quæ *aut post idem Concilium imposita, aut in limine fundationis*: ergo illa quæ ante Concilium, & non in limine fundationis imposita erant, non prohibentur reduci. Sorbus *in Compend. priuil. Mendicantium verb. Missa*, §. *secundò notandum.* Diana *de celebrat. Missarum resol.* 1 *&* 2. *tr.* 14. Quando autem id fiet seruandæ

seruandæ sunt conditiones à Concilio requisitæ; & inter eas *quod eorum semper Defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios vsus reliquerunt*. Ita enim præscribitur à Concil. Trident. *sess.25. cap.4.* nec potest fieri reductio aliorum suffragiorum, sed tantùm Missarum, quia sic declarauit Sacra Congregatio, vt refert Sorbus *vt suprà*. Quamvis contrarium teneant Diana *vt suprà resol.5.* cum aliis, quos refero *tom.4. verbo Missa, num. 32.* vbi propterea hanc partem probabilem esse censeo. Deinde non videtur per hoc decretum Sacræ Congregationis derogatum Episcopis, quin possint moderari Missas alicui Ecclesiæ relictas, nondum tamen ob tenuitatem eleemosynæ ab eadem Ecclesia acceptas: nam decretum hoc loquitur manifestè de oneribus Missarum impositis. Non est autem onus impositum, nisi post acceptationem: & intentio eiusdem sola est, vt numerus Missarum relictus & acceptatus adimpleatur. Quare ante acceptationem non abstulit Episcopis facultatem, quæ illis de iure communi competebat alterandi, & moderandi eas Missas. Ita habet Filibertus Marchinus *de Sacramento Ordinis, tractat.3. part.2. cap.19. num.32.* re, vt inquit cum multis viris doctis communicata.

7 Quamvis etiam alij Theologi dixerint, posse Sacerdotem accipere Missam celebrandam cum certa eleemosyna, & posteà alteri Sacerdoti eam Missam committere, retenta sibi parte eleemosynæ (Bonac. *de Sacrament. disp.4. quæst. vltim. punct. 8. num.18.*) Id tamen iam non licet propter Decretum Sacræ Congregationis loco citato, quo prohibet Sacerdoti, qui Missam suscepit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleemosynæ sibi retenta, celebrandam committat. Diana *vt suprà resol.10.* Cum autem ab eadem Sacra Congregat. quæreretur, an permittendum sit administratoribus Ecclesiarum, vt retineant aliquam eleemosynarum portionem pro expensis manutentionis Ecclesiæ, Altarium, inseruientium, paramentorum, luminum, vini, hostiæ, & similium? Similiter, an hoc Decretum habeat locum in beneficiis, quæ conferuntur in titulum, id est, an Rector beneficij, qui potest per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare stipendium ad rationem redditum beneficij? Præterea, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemosyna maior solitâ pro celebratione Missæ, debeant dare eandem integram eleemosynam iis, quibus Missas celebrandas committunt; an verò satis sit, vt dent celebrantibus eleemosynam consuetam? Ad primum respondit eadem Congregatio, permittendum non esse, vt Ecclesiæ, ac loca pia, seu illorum Administratores ex eleemosynis Missarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant, ratione expensarum, quas subeunt in Missarum celebratione, nisi cùm Ecclesiæ, & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possent; & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantùm Missæ sacrificio necessariò sunt subeundæ, & nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecuniis, quæ supersunt, expensis *vt suprà* deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleemosynas. Ad secundum respondit, non habere locum, sed satis esse, vt Rector beneficij, qui potest per alium Missam celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemosynam congruam secundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione beneficij aliud cautum fuerit. Ad tertium debere absolutè integram eleemosynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem sibi retinere posse. Vide Decreta hæc *4.tom.Bull. vt suprà*, & apud Peirin. *tom. 2. priuil. Minim. inter Const. Vrb.n.9.* Gauant. *in Thes. tom.1. part.3. tit.12. à num. 34.* Præcipitur etiam in eodem Decreto *de celebrat. Miss.* vt pecuniæ, ac bona mobilia Regularibus relicta cum onere perpetuo Missarum celebrandarum, sub pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ ipso facto incurrenda, à die realis acquisitionis statim deponi debeant penes Ædem Sacram, vel personam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa quamprimùm inuestiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expressa mentione oneris, quod illis annexum reperitur. Et quod si eadem bona immobilia deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium sub eadem pœna deponi, & in aliis bonis stabilibus etiam fructiferis cum eiusdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat. Insuper præcipitur Regularibus, ne in posterum prædicta onera perpetua suscipiant Missarum sine Generalis, vel Prouincialis consensu, & licentia in scriptis, & gratis concedenda, sub pœna priuationis Officiorum, quæ tunc obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac passiuæ absque alia declaratione. Vide Decreta citata *vt suprà num. 5.* & Gauantum *tom.1. Thesaur. part. 3. tit.12. num.41. & 42.* Quamvis præterea multorum sententia fuerit posse Sacerdotes non habentes eleemosynas de præsenti, pro quibus offerant Missas, illas nihilominus anticipatè dicere, ipsas applicando pro illis, qui sibi posteà daturi sint eleemosynas, maximè si hoc fiat non suspendendo effectum Sacrificij, sed illum ex tunc applicando pro illis, qui eleemosynas daturi sint (Arag. *de iust.q.85. art 3. dub.1.*) Nihilominus, quidquid sit de veritate huius sententiæ speculatiuè loquendo, in praxi tamen non est approbanda, tum propter aliqua, de quibus Bonacina *disp.4. de Eucharist. quæst. vlt. punct. 7. §. 5. num.3.* tum præcipuè, quia huiusmodi anticipata celebratio pro incerto eleemosynam oblaturo est prohibita à Paulo V. & S. Congregat. Concil. 15. Nouembris 1605. Vide Gauantum *in Man. Episc. verb. Missa, num.33.* & Diana *tract. 14. de celebrat. Miss. resol.15.* Anticipata autem celebratio eius Missæ, quæ die sequenti dicenda erat, non est prohibita, cum potius Sacerdos sic faciens ad instar boni debitoris anticipatè soluat. Barbosa *de potest. Episcop. alleg.24. num.14.* Nisi fortè contrarium expressè declaretur à concedente eleemosynam, vt probat Bonacina *vt suprà num.4.*

Quamvis iure communi prohibitum sit Religiosis administrare secularibus Sacramentum Eucharistiæ absque licentia parochi sub pœna excommunicationis ipso facto *in Clement. Religios. & de priuileg. & excess. Prælat.* tamen ex priuilegiis Nicolai V. & Sixti IV. id possunt facere Religiosi Minores Confessores, & ex priuilegio Iulij II. Minimi, & ex Pio V. omnes Mendicantes, & eorum priuilegia communicantes, præterquam in die Paschatis, tempore scilicet, quo ex præcepto Ecclesiæ tenentur seculares communicare. Rodriguez *tom. 1. quæst.56. art.3.* Miranda *in Manual. tom.1. quæst.42. art.1. & 2.* Qui autem communicauit aliquo die ex prædicto tempore in sua Parochia, potest (secundum aliquos) etiam alio die eiusdem Paschatis communicare apud Regulares. Cùm iam adimpleuerit præceptum Ecclesiæ, nec aliud intendatur in prædicta exceptione. Vincentius Filliucius *tom.1. tract. 4. cap.9.* Barbosa *de offic. Parochi cap.20. num.10.* Laurentius de Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. in Const. 1. Iulij II. §.37. num.86.* Qui etiam *num.90.* tenet etiam in die Paschæ posse Religiosos ministrare Eucharistiam peregrinis. Quod tamen negare videtur Barbosa *vt suprà num.23.* 8

Imò

Imò dicitur declaratum à Sacr. Congreg. Concil. non posse in die Pasch. sumere in Ecclesia Regular. Eucharistiam, eum qui satisfecit in Paschate in Parochia. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Euchar. num.* 23. Vnde cautè procedendum. Presbyteri quoque seculares dicentes Missas in domibus Religiosorum Mendicantium possunt ex eorum licentia seculares communicare. Non solum, quia ita praxi obseruatur, sed etiam ob priuilegium Iulij II. Minimis concessum, in quo participant etiã Mendicantes Religiosi. Licet illud non ita clarè contineat hanc concessionem. Casarub. *in Compend. verb. Communicare, n.* 13. Medina *in Instruct. confess. lib.* 1. *cap.* 11. §. 3. Henriquez *tom.* 2. *de Euchar. lib.* 7. *num.* 1. Similiter in casibus necessitatis, scilicet articuli mortis, absente Parocho, possunt Religiosi Sacramentum Eucharistiæ tanquam Viaticum fidelibus ministrare. Quia tunc præsupponitur Parochorum licentia. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 72. *sect.* 2. Rodriguez *vt suprà art.* 5.

9 Possunt etiam prædicti Sacerdotes Regulares ex licentia Parochi Sacramento Matrimonij assistere. Quia hoc videtur supponi *in Clement. Religiosi, de priuileg.* Id tamen facientes sine licentia prædicta sunt excommunicati excommunicatione Papali in prædicta *Clement.* Miranda *tom.* 1. *Man. q.* 48. *per totum.* Vide dicta *cap.* 9. *num.* 31.

10 Quamuis etiam non possint Sacerdotes Regulares ministrare Sacramentum Extremæ-Vnctionis sine licentia Parochi sub pœna excommunicationis latæ sententiæ *in prædicta Clement.* 1. *de priuileg.* In casu tamen necessitatis, & absentia Parochi; quando scilicet præsumitur licentia interpretatiua ipsius, possunt id facere, neque incurrent in prædictam excommunicationem. Syluest. *verb. Vnctio, quæst.* 4. Sotus *in* 4. *d.* 23. *quæst.* 2. *art.* 1. Similiter ex priuilegiis Sedis Apostolicæ in eadem Clement. possunt plures Regulares familiaribus suis, aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus hoc Sacramentum ministrare. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 49. *art.* 1. referens varia priuilegia. Specialiter Alexand. IV. concessit Carmelit. posse ministrare Sacramenta, & dare sepulturam suis familiaribus. *Speculum Ordinis fol.* 61. Et Sixt. IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare Magnum Carmelitarum, concessit eisdem, quòd in casu, quo Rectores parochialium Ecclesiarum difficiles se reddant in exhibitione Eucharistiæ, & Extremæ-Vnctionis erga illos, qui dictis Fratribus concessi sunt, illis sine causa rationabili denegando, vel differendo dictorum Sacramentorum administrationem, illa petentibus possint exhibere. Speculum Ordinis *fol.* 87. Vide etiam alia ad hoc intentum in Peirinis *suprà relato, præsertim à num.* 97. Sed prædictos familiares Religiosorum ad Parochiam in Paschate pro Communione mittendos esse declarauit S. Congreg. apud Gauantum *in Manual. Episcop. verb. Eucharist. num.* 24.

11 Audientes Missas in Ecclesiis Fratrum Mendicantium in Dominicis, & Festis diebus satisfaciunt præcepto Ecclesiæ de Missa audienda. Ex priuilegio Leon X. quod non est derogatum per Concil. Trid. *sess.* 22. quatenus habet, quod Episcopi moneant populum, vt frequenter ad suas Parochias, saltem diebus festis, & Dominicis accedant. Quia Concilium id non præcipit, & quia ita declarauit S. Congregat. dum obtinetur. Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 45. *art.* 7. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. fol.* 100. Animaduerte tamen prædictum Leon. X. voluisse id fieri *non contempto proprio Parocho.*

12 Sacerdotes regulares (sicut & non Regulares) etiamsi ab Ordinariis, aut suis Prælatis licentiam non obtineant, possunt in casu necessitatis extremæ, seu articulo mortis omnium quorumcunque secularium Confessiones audire, & ab omnibus casibus, & censuris, quantumvis reseruatis absoluere. Quia in tali casu omnes Sacerdotes habent auctoritatem ab Ecclesia, *cap. Quod de his, de sent. excommunic. & cap. pastor.* Nauarrus *in cap.* 1. *de pœnit. dub.* 6. *num.* 73. Possunt etiam semper absoluere à peccatis venialibus, seu etiam mortalibus aliàs confessis, cùm ad hoc sufficiat iurisdictio vniuersalis, quæ est communis omnibus simplicibus Sacerdotibus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1. Peccabunt tamen, si sine licentia Superiorum id faciant, quia non sunt sui iuris, sed alterius, scilicet Prælati, ratione voti obedientiæ Nauarr. *in Sum. cap.* 4. *num.* 6. Graffis 1. *part. decis. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 87. Vide dicenda *cap.* 19. *num.* 12.

Quamvis probabiliter aliqui asserant simplices 13 Sacerdotes posse absoluere ab excommunicatione minori, sicut à peccatis venialibus, propter similem rationem. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 25. Probabilius tamen est oppositum, eo quòd talis absolutio sit actus alicuius Iurisdictionis, quam non habent simplices Sacerdotes extra casum extremæ necessitatis. Caietanus *in Sum. verb. Excommun.* Vincent. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 13. *cap.* 7.

Quamvis olim propter priuilegia Religionum, 14 specialiter pro Carmelitis Vrbani V. & Sixti IV. vt habetur *in Speculo Ordinis fol.* 69. & 89. pro Prædicatoribus, & Minoribus *cap. in his, de priuileg.* & pro Minimis Iulij II. possent Regulares celebrare Missas in quocumque loco honesto cum altari portatili, & viatico; hæc tamen antiquata iam sunt per Concilium Trident. *sess.* 22. *in Decret. de obseru. & vitand. in celebrat. Miss.* per illa verba: *Neve patiantur in priuatis domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantùm cultum dedicatis Oratoriis ab eisdem Ordinariis designandis, & visitandis, Sanctum hoc sacrificium peragi, &c.* & in fine additur, *Non obstantibus priuilegiis, exemptionibus, &c.* Nauar. *in Manual. cap* 25. *num* 82. Azor. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 10. *cap.* 26. *quæst.* 7. Sed Gregorius XIII. in Bulla *Vsum Altaris,* 3. *tom. Bullar. inter Bullas Gregorij num.* 57. concessit presbyteris Societatis Iesu, vt in missionibus, quas faciunt, vti possent altari viatico, & super illud vbique gentium, modò loca tuta sint, & honesta, iudicio Generalis, aut Prouincialis Missæ sacrificium celebrare. An verò aliæ Religiones cum Societate communicantes fruantur dicto priuilegio? Suarez id negat *tom.* 3. *in* 3. *part. disputat.* 81. *sect.* 3. Alij verò affirmant, quibus assentior, dummodo hoc fit cum conditionibus à Pontifice assignatis, & inter missiones. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit. Pyrrhi, num.* 28. In Oratoriis etiam, quæ solent esse in Religiosorum Monasteriis, Claustris, Infirmariis, &c. videtur posse Religiosos celebrare sacrificium Missæ. Propter priuilegia adducta, quæ quoad hoc non videntur reuocata per Concilium Tridentinum *loco adducto*, cùm ibi solùm videatur prohiberi, ne *in priuatis domibus omnino extra Ecclesiam* erigantur Oratoria, in quibus Missæ celebrentur sine Ordinariorum licentia: prædicta autem loca nec sunt priuatæ domus, nec omninò extra Ecclesiam, cùm nomine Ecclesiæ veniant etiam Religiosorum Claustra, vt colligitur *ex cap. Abbati, §. hac autem, d.* 54 *&c. Alma mater, de sent. excommunic. in* 6. *vbi Glossa verb. Monaster.* Rodriguez *tom.* 2. *quæst.* 75. *art.* 1. & 2. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constit. Pirrhi num.* 31. Refertur etiam ad hoc priuilegium Gregorij XIII. concessum Societati Iesu in Bulla, *Decet Romanum Pontificem*, anno 1575, scilicet quod *in Oratoriis, & Capellis, quæ ipsius Societatis Prouinciales per se in domibus, Collegiis, &*

& aliis locis, vbi aliqui Societatis residebunt, approbauerint, & ad diuinum dumtaxat cultum deputauerint, Missa, & alia Diuina Officia celebrari possint. Quo etiam vti possunt aliæ Religiones, quæ communicant in priuilegiis cum Societate. Reginaldus *in praxi lib.29. num.178.* Peirinis *vt suprà, num.29.* Afferens etiam priuilegium aliud concessum Benedictinis Vallisoletanis, de quo dubito an sit, vel non, viuæ vocis oraculum. Vide Gauantum *Thesaur. tom.1.parte 1. tit.20. §. Addam.*

15 In grangiis quoque Monasteriorum, seu in prædiis ipsorum, vtilitatis, & recreationis causa acquisitis, posse fieri Oratoria, in quibus Diuina Officia celebrentur sine licentia Ordinarij, non obstante Concilio Tridentino *sess. illa 22. iam citata*, eo quod Concilium solùm loquatur de priuatis domibus, hæc autem prædia, seu grangiæ non sint tales, docent aliqui Authores, propter aliqua priuilegia Religionibus concessa *tom.2. quæstionum Regularium, quæst.75.art.1. & 2.* & Laurentius de Peirinis *iam citatus.* Cauendum tamen similiter est, ne huiusmodi concessiones sint viuæ vocis oracula, quia si tales sunt, nullum robur, & firmitatem hoc tempore habent, vt diximus *cap.3.num.21.*

16 Propter necessitatem quoque iure communi permissum est celebrare absque Episcopi licentia sub dio, & extra Ecclesiam, ac Oratorium designatum, vt si Rex, aut Dux sit in exercitu, vel classis Christianorum appellat ad terram, vel si in itinere Ecclesia desit, vel cum magna multitudo hominum in aliquo die festo ad paruam aliquam Ecclesiam concurrit, modo tamen semper adsit altare viaticum, seu portatile ab Episcopo consecratum. Probatur *ex canone primo, & can. concedimus, de consecrat. distinctione prima.* Suarez *tom. 2. in 3. part. disputatione 81. sectione 3.* Vasquez *ibidem disputatione 233. capite 1.* Nunquam tamen licet propter quamcumque necessitatem celebrare supra mare, seu flumen in naui, propter periculum effusionis sanguinis ex motu nauis. Vasquez *loco cit.*

17 Possunt etiam Regulares dicere Missas in diebus festiuis, & Dominicis quacumque hora debita, etiam antequam Rector parochialis Ecclesiæ celebrauerit. Quia ita declarauit Sacra Congregatio Concilij, prout retuli supra *cap.12.num.41.* & Pius V. *in Constit. Etsi Mendicantium.* Perinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit. Pyrrhi num.26.*

18 Feria quinta maioris Hebdomadæ, saltem iure communi licitum est omnibus Sacerdotibus celebrare, secluso scandalo, & in secreto, cum id nullo iure prohibeatur. Sotus *in 4 distinct. 13. quæstione 2. art.2. ad secundum*, Suarez *tom. 3. in 3.part. disput.80. sect.2.* In die autem Parasceues peccatum mortale est, siue in publico, siue in secreto celebrare. Habetur *in cap. Sabatho, de consecr. dist.3.* Etiamsi in illo die occurrat festum Annunciat. B. V. Gauantus *in Thesaur. S. Rit. part.4. tit.9.num. 24.* In die Sabbathi Sancti aliqui putant posse celebrari priuatim, & occultè, saltem ab ea hora, in qua incipit solemne Paschale Officium, ob rationabilem causam. Vide Barbosam *de Offic. Parochi c.11. à n.49.* Gauantum *in Thesaur. vt supra, parte quarta, titulo 10. à num. 43.* An verò tunc debeant plures Missæ celebrari, si festum Annunciationis occurrat, Diana *tractat.14. de celebr. Missar. Resolut.21.*

19 Non obstante decreto Concilij Trident. *sess.25. c.12.* videlicet *Censura, & Interdicta nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinariis promulgata mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesiis publicentur, atque seruentur*, possunt Regulares tempore Interdicti generalis singulis diebus in Ecclesiis, & Monasteriis Missas celebrare, & dicere Offic. Diuina sicut prius, submissa tamen voce, ianuis clausis, excommunicatis, & interdictis exclusis, & campanis non pulsatis. Ita enim habetur iure communi ex Bonifac. VIII. *in cap. Alma mater, de sent. excomm.* Sorbus *in Addit. ad compendium, verb. interdictum 3. §.3. tempore.* Peirinis *tomo primo priuileg. Minim. in Const.2. Sixti IV. num.55.* Gauantus *in Man. Episcop. verb. Interdictum, à num. 10.* Possunt etiam eodem tempore Interdicti solemniter celebrare Diuina ianuis apertis, & pulsatis campanis, excommunicatis expulsis, sed interdictis admissis, sic tamen quod illi, qui fuerunt causa Interdicti, altari nullatenus appropinquent, in festiuitatibus Natalis Domini, Paschæ, ac Pentecostes, & Assumptionis Virg. Mariæ. Ita enim habetur etiam iure communi *in eodem cap. Alma mater.* Sorbus *vt supra, §.12 secundum* etiam hoc ex eodē ad festum SS. Sacramenti, & per totam octauam illius per vnam Extrauag. Martini V. Extenditur etiam probabiliter quoad aliquos Regulares, & alios, qui cum iis habent communicationem priuilegiorum, ad festa Conceptionis, Visitationis, & Natiuitatis B. Mariæ, & Natiuitatis S. Ioannis Bapt. & ad festa Sanctorum respectiuè suarum Religionum, necnon aliorum Sanctorum, & Sanctarum sub quorum inuocationibus Ecclesiæ regularium dedicatæ, & constructæ sunt, seu quorum corpora in ipsis Ecclesiis recondita respectiuè existunt, necnon hebdomadæ sanctæ, & Resurrectionis Dominicæ festiuitatibus, & per octauas earumdem omnium festiuitatum, necnon quoties Religiosi professionem emiserint, vel primam Missam celebrauerint, seu in suis Ecclesiis humana cadauera Ecclesiasticæ sepulturæ tradi contigerit, dummodo Interdicto causam non dederint, nec id eis contigerit specialiter interdici, nominatim interdictis, & excommunicatis exclusis. Ita enim concessit Leo X. Monachis S. Benedicti, & seruitoribus Monasteriorum, vt refert Casarubius *in comp. priuileg. Mendicant. verb. Interdictum 2. num.10.* Etsi enim Concilium Tridentinum *eadem sess. cap. 12.* reuocet omnia priuilegia concessa quibuscumque Regularibus, quæ Pius V. postea reualidauit in Constit. *Etsi Mendicantium*, & tandem Gregor. XIII. reuocauit & annullauit, quatenus contraria erant prædicto Concil. nihilominus priuilegium hoc Leonis X. probabile est non esse contrarium Concil. cum eius mens solùm videatur esse reuocare illa priuilegia, quæ à quibusdam Religiosis dicebantur haberi de nullatenus seruando Interdicto quocumque, vt erant fratres milites S. Ioan. Hierosol. virtute concessionis Anast. IV. Alex. III. & IV. & Vrb. III. Clem. III. & IV. & fratres Min. ex priuilegio Leon. X. Rodriguez *in expositione Bullæ cruciat. §.5. n.16.* Sorb. *in additionibus ad comp. priuileg. Mendic. verb. Interdict.3. §. sed alij D D.* Diana *Tract.2. resol.123.* Idem dico de alio priuilegio Iulij II. quod concessit Fratribus Minoribus, quod tempore Interdicti auctoritate ordinaria positi, possint sepelire in Ecclesiis suis corpora Fratrum eiusdem Ordinis decedentium, etiam cum cæremoniis solitis, ac pulsatis campanis, & cum Missis, & aliis diuinis Officiis in similibus celebrari consuetis. Sorbus *vt supra, §.16. Interdictum.* Pro aliis priuilegiis circa tempus Interdicti, etiam pro secularibus familiaribus vel seruitoribus regularium, vide Casarubium *vt supra, v. Interdictum 1.2. & 3.* Animaduerte tamen aliqua illorum concessa iam esse iure communi *in c. Alma mater.* Alia esse solum viuæ vocis oracula, vt illud Nicolai Franci Sedis Apostolicæ Legati, de admittendis quindecim personis tempore Interdicti, quæ proinde his temporibus nihil valent. Alia verò, etsi forsan in rigore valida sint, quia tamen vel non sunt in vsu apud Regulares, vel sequitur scandalum apud seculares ex eorum vsu, ideo consultius est illis non vti. Vide Nauarr. *in Manual. c.27. n.190.* Pro his quoque,

quoque, & aliis, quæ facere possunt, & debent Regulares tempore interdicti, siue in locis, vbi publicatur Bulla Cruciatæ, siue vbi non publicatur, vide Sorbum *vt suprà*. Et dicenda *tom.2. cap.1. num.21. c.14. num.36. cap.15. num.36. cap.16. num.12. 23. & 27. & cap.17. num.6.*

20 Tempore etiam cessationis à diuinis possunt probabiliter etiam vti Regulares de quibus num. præcedenti, priuilegio Leon. X. adducto, qui etiam loquitur de tempore talis cessationis. Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Constit.2. Sixti IV. num.52.* Et alio etiam priuilegio Nicol. V. de eligendis sex personis, quæ tali tempore assistant Missis, & diuinis Officiis, recipiantque Sacramenta, & si mori contigerit, Ecclesiastica sepultura sepeliantur, positis tamen quibusdam conditionibus. Cassarubius *in compend. priuileg. Mendic. verb. Interdictum, 1. §.23.* Sorbus *in addit. ad prædict. compend. verb. Interdictum tertio, §. septimo Nicolaus V.* Attendendum tamen maximè est, an quando ponitur cessatio à diuinis, vel etiam interdictum auctoritate Apostolica, reuocentur priuilegia Regularium, quia tunc non licebit frui illis, sicut neque quando scandalum aliquod inde emerserit, propter singularitatem, nec si talia priuilegia non sint in vsu.

21 Ex decreto Sacræ Congreg. Rituum, & mandato Sanctiss. Domini Nostri Vrbani VIII. die 8. Aprilis 1628. iuxta dicta *cap.12. num.33.* prohibetur celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim, etiam de cuiuscumque Ordinarij authoritate, Missam, vel festum cum Officio de sancto eo, quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua reliquia, sed tantum in ipsius sancti Ecclesia Titulari, seu vbi asseruatur insignis reliquia, & non alibi. Insignes autem reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est, etsi sit tam Martyr parua modo sit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinario approbata. Missas item quæ circumferuntur à S. Congregat. non approbatas, S. Gregorij pro viuis, & defunctis, XV. Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascumque alias, exceptis iis, quæ sunt permissæ Regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo (vide dicenda infrà *num.32.*) & alias, sicut etiam Officia ab eadem non approbata, prohibuit, reijcit omnino & damnauit respectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit. Quæ omnia decreuit, statuit, & mandauit sub pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto sancti Concil. Trid. edito. Barbosa *de Offic. Parochi, c.11. num.29.* Vide dicta *cap.12. num.33.*

22 Non tamen putes prohibitas esse Missas triginta S. Gregorij ab ipso pro defunctis institutas 4. *Dial. cap.55.* Dici autem debent (ex eodem S. Gregorio per triginta dies continuos, ab vno, siue pluribus successiuè sacerdotibus, recitata Missa, quæ occurrit, vel de *Requiem*; iuxta rubricas Missalis, cum applicatione sacrificij pro anima illa, pro qua dicuntur. Si intra hos triginta dies occurrat Parasceue, Sabbathum Sanctum, aut etiam feria V. in Cœna Domini, discontinuantur prædictæ Missæ, cum Ecclesia prohibeat celebrare duobus primis, & in feria quinta Cœnæ iubeat Communionem Sacerdotum in Missa solemni: dic quoque Parasceue propriè non dicitur Missa. Bartholomæus Gauantus *tom.1. Thesaur. Sacror. Rit. p.1. tit.5.* Bonacina *de sacram. disp.4. quæst. vlt. punct.7. §.3. num.7.* Barbosa *de Offic. Parochi, cap.11. num.29.* Imò etiamsi ob rationabilem, & honestam causam discontinuentur prædictæ Missæ, non perdent suum valorem non solum vt quædam Missæ sunt, provt est certum apud omnes, sed etiam provt sunt tales Missæ à D. Gregorio institutæ, quia sic explicanda piè est mens ipsius Sancti, Bonacina *vt suprà*. Diana *tractat. 14. de celebratione Missarum, resolut. 32.*

Cum in Ecclesiis, & Religionibus Hispaniæ vigeat 23 consuetudo, quod diebus Paschalibus, & festiuitatibus maioribus celebret Missam conuentualem Antistes, vel alia persona principalis; & Regula Missalis ordinet, quod omnibus diebus Dominicis infra annum Sacerdos qui celebrauerit Missam Conuentualem exeat ante celebrationem Missæ cum Pliuuiali, vel Cappa, & cum ministris ad incipiendum in Altari maiori Antiph. *Asperges*, & ad aspergendum Aquam benedictam populo, concedimus, quod Antistes, seu alia persona principalis celebrans Missam Conuentualem, præmissa facere non teneatur, sed illa facere possit quilibet alius simplex Sacerdos, eius loco, & quod talis Sacerdos non deferat pluuiale, sed Albam & stolam vel superpelliceum & stolam, nec procedat associatus cum Ministris, sed solum cum Acolythis. Ita Gregor. XIII. in Bulla *Pastoralis officij*, anno 1563. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Diuinum Officium.*

Qui Missas nouas celebrant, non possunt circuire 24 Ecclesiam ad oblationem, ex decreto S. Concil. Trident. *sess.22.* Gauant. *in comment. in rubr. tom.1. p.2. tit.7.* Possunt tamen in medio Altaris ad populum conuersi oblationes ab ipso spontè factas acceptare. Ita enim declarasse dicitur S. Congregat. Diana *vt supra resol.50.*

Missæ votiuæ non possunt dici die Dominica, aut 25 in festo duplici, ac per consequens, neque diebus, quibus prohibetur Festum duplex celebrari, scilicet infra Octau. Epiphan. Paschæ, & Pentecostes, & in Vigiliis Natiuit. & Pentecost. ac in Feria quarta Cinerum, & Maiori hebdomada. Gauant. *in Thesaur. tom.1. p.1. tit.3. §. non est duplex*, licet hæc obligatio, secluso scandalo, propter paruitatem materiæ videatur solùm esse sub veniali. Miranda *in Man. tom.1. q.41. art.21. concl.3.* Diana *vt supra resol.30.* Obligatus his diebus ad Missas votiuas, si in proximos dies non impeditos transferri nequeant, satisfacere videtur obediendo rubricis.

Quando Missa votiua exigitur, verbi gratia, de Assumptione B. Virg. Natiuitate, & huiusmodi, potest 27 dici Missa votiua de B. Virgine, provt in Missis votiuis, cum intentione ad honorem Assumptionis, Natiuitatis B. Mariæ, &c. Gauant. *in Thesaur. tom.1. p.4. tit.17. n.8.* Similiter si dicatur aliqua Missa votiua de aliquo Sancto, mutatur in Collecta verbum *Natalitia*, seu *Festum*, in verbum *Commemorationem*. Gauantus *in rubr. tom.1. p.4. tit.17.* Cùm Missa Rosarij solum dici possit à Patribus Dominicanis, & Missa Beatæ Virginis de Monte Carmelo solum etiam à Carmelitis, iuxta dicta *suprà n.21.* si quis alius habeat onus celebrandi tales Missas, satisfaciet dicendo Missam de B. Virgine votiuam, vt in Missali. Probat. Gau. *vt sup. n.9.*

Gloria in excelsis nunquam dicitur in Missis vo- 28 tiuis, nisi in Missis Angelorum, & in Missis B. Virginis, quocumque Sabbatho, etiam Aduentus. Extra Sabbathum autem non dicitur, etiamsi sit tempus Paschale, vel infra Octauam, vel in Ecclesia, aut Altari Beatæ Virginis, nisi adsit speciale priuilegium, provt Ædi Lauretanæ dicitur concessum. Gauantus *comment. in rubr. Miss. tom.1. p.1. tit.8.* Quod etiam habetur ex vsu antiquo nostræ Religionis *p.1. Constit. cap.3. §.4.* esto, quod oppositum statutum sit in cæremon. Ordin. *lib.2. rubric. 58. §.2.* Similiter etiam in Missis votiuis solemnibus, quæ pro re graui, vel publica Ecclesiæ causa cantari possunt (etiam in Dominicis) dicitur, *Gloria*, & *Credo* cæremon. Ordin. *vt sup.*

sup. *Rubr.*58.§.2.& 5. Res autem grauis est, pro qua conuenit Episcopus cum Clero. Publica autem causa dicitur etiam ob quam Oratio fit solemnis Quadraginta horarum per gyrum, & quando fiunt Comitia Generalia, seu prouincialia Regularium. Ioannes Petrus Casanoua *in Collectan. ex Gauant.* Et consonat Cæremon. Ord. *lib.*2. *rub.*57. §.2. & 5. Si verò adhibentur paramenta Violacea in Missa, non dicitur *Gloria*, neque *Credo*. Gauantus *in Thesaur. tom.*1. *part.*1. *tit.*8 Omittere autem etiam voluntariè *Gloria*, aut *Credo*, quando debet dici, etsi secundum aliquos non sit peccatum mortale (intellige cessante Scandalo, aut contemptu) Filliuccius *tom.*1. *tract.*5. *cap.*5. *num.*155. Diana *vt supra resol.*59. ad minus tamen est graue peccatum veniale, quia est omissio partis notabilis Missæ.

28 Missæ de *Requiem* priuatæ quocumque die dici possunt, præterquam in Dominicis, & Festis duplicibus. Vnde nec possunt dici in diebus, in quibus prohibetur fieri festum duplex, relatis suprà *num.*25. Si Festum duplex cadat in idem assignatum pro Altari priuilegiato, & illud Festum sit de præcepto, non potest in eo Altari dici Missa de *Requiem*. Gauantus *in Thesaur. S. Rit. tom.*1. *part.*1. *tit.*15. In Festo autem duplici non de præcepto, celebrari possunt Missæ de *Requiem*, non quidem semper, & in omni casu, aut ad arbitrium Sacerdotum vel petentium tales Missas, sed vt impleantur voluntates defunctorum. Idem Gauantus vt supra. Missa quoque solemnis de *Requiem* potest celebrari in Dominicis, & Festis etiam de præcepto, quando corpus defuncti præsens est, & insepultum. Gauantus *ibidem.* In die autem Paschæ, & diebus primæ Classis, non conuenit hoc fieri. Ex Rituali Romano. Quando autem Missæ defunctorum certo die dicendæ, in eo dici non possunt, in sequentem transferuntur. Barbosa *de Offic. Parochi c.*11. *à n.*24. Pro quo nota, quod quamuis Missa de Sancto, quoad valorem ex opera operato valeat defuncto quantum Missa de *Requiem*, sed non quoad valorem ex opere operantis, quia hic innititur ex Orationibus Ecclesiæ, quæ in Missa de *Requiem* sunt specialiter pro defunctis assignatæ. Hic tamen excessus suppleri potest deuotione sacerdotis, & intercessione sancti, de quo dicitur Missa. Laurentius de Peirinis *tom.*1. *priuil. Min. in Constit.*5. *Leon. X.* Gauantus *in Thesaur. tom.*1. *part.*3. *tit.*12. *à num.*19. Barbosa *vt supra num.*23.

29 Neque pro Missa votiua, seu pro defunctis potest omitti Missa Conuentualis de die, nec consuetudo in hoc admitti debet, vt probat Gauantus *vt suprà tom.*1. *part.*1. *tit* 4. vbi etiam alia ad intentum.

30 In Canone Missæ nomine Antistitis non sunt nominandi Superiores Regularium, sed tantum Episcopi loci in quo celebratur. Nec inferiores Episcopo. Gauantus *vt supra part.*2. *tom.*1. *tit.*8. Imo habetur ex declaratione Cardinalium, quam refert Dian. *tract.*14. *de celebr. Miss. resol.*40. peccare mortaliter Sacerdotem Regularem oppositum facientem. Quod quidem etsi durum videatur, credendum tamen est ita esse, si constet de prædicta declaratione.

31 In Altari priuati Oratorij, cui conceditur ex priuilegio Apostolico celebratio Missæ (exceptis solemnioribus festis) non potest celebrari in Natali Domini, Epiphan. Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione Beatæ Virginis, Festo SS. Apostol. Petri, & Pauli, & Omnium Sanctorum, Gauantus *in Comment. in rubric. Miss. tom.*1. *p.*1. *tit.*20.

32 Missæ certis Regularibus concessæ, quales sunt B. V. de Monte Carmelo Carmelitis, & Rosarij Dominicanis, imo & sanctorum Ordinis, non possunt ab aliis dici, etiam in ipsorum Regularium Ecclesiis, Cum solum prædictis Regularibus, & non aliis concessæ sint. Gauantus *in comment. in rubric. Miss. tom.*1. *part.*3. *tit.*10. §. *intellige, quæ dicimus.* Vbi etiam quid dicendum de Capellanis sæcularibus Monialium non vtentium Breuiario Romano, quantùm ad Officium, & Missam. Vide dicenda *c.*25. *n.*43. & Barbosam *de Offic. Parochi c.*11. *n.*34. Vide dicta *n.*26.

Quando dicitur *Confiteor* in principio Missæ non 33
debet addi nomen Patroni loci, vel alterius. Cum Pius V. hoc expressè concesserit Ecclesiis Hispaniæ Ergo sine licentia Papæ non licet talis additio. Gauantus, vt supra *part.*2. *tit.*3. §. *Confiteor Deo.*

Pro Ecclesiarum reuerentia maximè à sacerdoti- 34
bus curanda præcipitur à S. Congreg. Episcop. & Regular. Primò ne in Ecclesiis appendantur arma & sagittæ. Secundò, ne intra Presbyterium detur locus Magistratibus, aut Officialibus Laicis. Tertiò ne Turcæ, aut mancipia permittantur ibidem tempore Diuinorum Officiorum. Quarto, ne conuocetur in Ecclesia ad consultanda Laicorum negotia. Quintò, ne Disputationes litterariæ Regularium extra Comitia generalia, fiant in Ecclesia. Hoc autem vltimum video Romæ non obseruari in aliquibus Ecclesiis Regularium, forsan, quia commodiorem locum ad prædictas Disputationes litterarias faciendas non habent. Pro dictis autem lege Gauantum *in Man. Episc. verb. Ecclesia, n.*48. & *verb. Ecclesiar. reuerentia, n.*16.23. & 29. & *verb. Regul. Iura sub Episcop. n.*47. Vide dicta à Nobis *cap.*12. *num.*41.

Vide pro illis, qui Missas celebrare audent non con- 35
stituti in gradu Sacerdotali, dicta *cap.*10. *n.*22. circa obligationem quam habent Sacerdotes recitandi Officium Diuinum *cap.*12. & pro his, quæ possunt facere in propriis Ecclesiis *ibid. num.*4. Pro susceptione Sacrorum Ordinum *cap.*14.

CAPVT XXII.

De Regularibus transeuntibus ex vna Religione ad aliam.

SVMMARIVM.

1 *Transitus ex vna Regione ad aliam an licitus, ve consulendus.*
2 *Legitima causa subsistente licitus est.*
3 *Prima conditio huius transitus quæ sit.*
4 *Secunda quæ sit.*
5 *Tertia quæ sit.*
Quæ Religio censenda sit perfectior. ibid.
6 *Quarta conditio quæ sit.*
7 *Quæ ex conditionibus assignatis reddant irritum transitum, si deficiant.*
Transire ad Religionem æquè perfectam quam licentiam requirat, num.8.& 9.
10 *Ad magis strictam quæ licentia sufficiat.*
11 *Transire ad laxiorem ad quem spectet.*
12 *Causæ legitimæ transitus quales existimandæ.*
13 *An Prælatus negare possit licentiam transeundi ad arctiorem.*
14 *Quid quando religio perfectior deformata & relaxata est.*
15 *Quid decreuerit S. Congregatio.*
16 *Requiritur nouus Nouitiatus in iis transeuntibus.*
17 *Quem locum debeant habere.*
18 *Quid si ante professionem redire vellent ad priorem Religionem.*
19 *Ad quæ teneantur translati ad aliam Religionem.*

20 *Quæ*

20 *Quæ sint prohibita illis.*
21 *Maximè mendicantibus.*
22 *An transeuntes illegitimè sint apostatæ vel fugitiui.*
23 *Bona Religiosi translati ad quam Religionem spectant.*
24 *Pœna recipientium fratres alterius Ordinis præter ordinem iuris.*
25 *Fratres Clerici possunt in eodem ordine transire ad statum conuersorum.*
26 *Qualiter peccet qui ingreditur in aliquam Religionem animo transeundi postea ad aliam.*
27 *Totus etiam conuentus transire potest ad arctiorem Religionem.*
28 *An Episcopus Regularis possit ad strictiorem ordinem transire.*
29 *Nullus transiens ex vna Religione ad aliam potest viuere extra claustra.*

1 CERTA res est, quòd magna causa non subsistente, nec consulendus transitus ex vna Religione ad aliam. Primò ex illo 1. Cor.7. *Quisquis in vocatione qua vocatus est permaneat.* Secundò ex mente quoque antiquorum Monachorum, Cassiani *Collat.* 14. *cap.* 5. D.Basil. *Constit. Monast. cap.*34. & D.Bernard. *in epist.*1.*ad Robertum.* Tertiò, quia ex hoc transitu plerumque inquietudo, scandadalum, murmuratio, & infamia Religiosorum oriri solet. S. Thomas 2.2.*quæst.*189.*art.*8.Suarez 4.*tom.de Relig.lib.*3.*cap.*9.

2 Legitima tamen causa subsistente licitum est transire ex vna Religione ad aliam cum conditionibus inferiùs assignandis. Tum ex iure naturali, quo licitum est votum proprium commutare in melius. Tum ex iure positiuo Canonico, *cap. Statuimus*, & *cap.Mandamus* 19.*quæst.*3. *cap.Non est, cap.Sanè, cap. Significatum, & cap.licet*, vbi hoc supponitur. Suarez *vt suprà cap.*8.Sanchez *lib.*6. *in Decalog.cap.*7.*num.*2. & 3. Neque contraria est Constitutio Pij Quinti anni 1569. quæ incipit: *Quacumque Sacrarum*, vbi statuit non posse recipi, nec retineri ab vlla Religione Fratres alterius, sed remitti debere ad proprios Ordines; intentum enim Pontificis solum videtur esse, vt constat ex verbis ipsius, quod ex vi facultatum, aut Priuilegiorum aliquibus Religionibus concessorum non liceat talis transitus, Nauarrus *lib.*3. *consil. tit. de Regul. consil.*88. Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.*3. *cap.*12.

3 Vt iste transitus ex vna Religione ad aliam licitus sit, requiritur primò, quod non fiat temeritate, leuitate, odio, ira, contemptu, vel alia qualibet animi perturbatione, sed studio vitæ perfectioris, & fine iactura, & detrimento Religionis, à qua receditur. Ita enim deciditur ab Ecclesia *in cap. licet, de Regularibus*, & est rationi naturali conforme, vt de se patet. Vt verò animus transeuntis ex vna Religione ad aliam, vel damnum, quod Religioni derelictæ inde cedit cognoscatur, circumstantiæ omnes prudenter examinari debent. D.Antonin.3.*part.tom.*1.*cap.*4. Syluester *verb.Religio* 4. *q.*1.

4 Secundò requiritur petitio licentiæ à Superiore. Quia ita deciditur *in dicto cap.licet, versu quocirca*, ne bonum obedientiæ contemni videatur. Abulensis *cap.*30.*Num.q.*73.Nauarrus *lib.*3.*constit. de Regular. conf.*52.*vel* 59. sufficit autem licentia petita, etsi non obtenta, quando iniustè illam negat superior: sic enim deciditur *in dicto cap. licet*, Rodriguez 3.*tom. qq.Regularium, q.*52. *art.*3. In dubio autem si iustè, vel iniustè negatur ista licentia, standum est iudicio Superioris. Caiet.2.2.*quæst.*189. *art.*8. Sanch. *lib.*6. *in Decal.c.*7.*n.*16. Potest tamen tunc appellare ad alium Superiorem, à quo res decernatur, Syluester *verbo Religio* 4. *q.*1. Azor. *tom.*1. *Instit. moral. lib.*12. *c.*14. *q.*5. Hoc verò intellige de iure communi, nam nostri Patres Carmelitæ Discalceati habent priuilegium à Paulo V. concessum anno 1610. die 3. Aprilis, vt non possint transire ad Carthusiam, nisi petita licentia, & obtenta à Superioribus, sub excommunicatione ipso facto.

5 Tertiò requiritur ad hoc vt transitus ab vna ad aliam Religionem sit validus, quod Religio, ad quam fit transitus, sit perfectior. Ita enim habetur Capitibus supra adductis, præsertim *cap. licet, de Regul.* Estque rationi naturali conforme, vt sicut semper datur locus, & via ad maiorem perfectionem, sic etiam iis, qui ab ea recedunt, via præcludatur; transitus autem ad perfectiorem Religionem arguit desiderium maioris perfectionis, sicut recessus ab illa indicat non velle maiorem perfectionem. Quid verò intelligatur nomine perfectioris Religionis, aut quæ sit censenda perfectior; dissentiunt Authores. Primò enim quidam, & satis probabiliter dicunt, eam esse putandam perfectiorem Religionem, quæ fuerit arctior, durior, & asperior, ita Sanchez cum multis aliis *lib.*6. *in Decalog. cap.*7. *num.*21. Alij verò etiam probabiliter dicunt eam Religionem esse censendam perfectiorem quoad intentum, non quæ fuerit magis arcta, aspera, & seuera quoad obseruantias exteriores, sed quæ habuerit perfectiorem finem, & media ad illum proportionata. Eo quod tota ratio, quare transitus iste licitus est ex natura rei, & iure Ecclesiastico, est propter maiorem gloriam Dei, & maiorem perfectionem Religiosorum, quod maximè reperitur in Religione, quæ habet perfectiorem finem, & media proportionata. Vnde transire à perfectiori Religione ad arctiorem non erit ascendere, sed descendere, sicut propter eandem causam non est licitum commutare votum de actu perfectioris virtutis in actum strictioris. D. Thomas 2. 2. *quæst.*189. *art.*8. Nauarrus *comment.* 4. *de Reg. num.*2. & 3. Suarez 4. *de Relig. lib.*3.*cap.*9.*num.*10. Ad iudicandum verò quæ Religio sit perfectior, non tam attendenda est prima institutio Religionis, & regulæ, quàm præsens obseruantia, & modus, quo in illa Religione viuitur. Sic enim melius consequitur suum intentum qui ad perfectiorem vitam anhelat. Azor. *lib.* 12. *Institut. moral. cap.*14. *quæst.* 3. & 8. Lessius *de iustit. lib.*2. *cap.*41. *dub.* 13.

6 Quartò requiritur, vt religiosus possit ex vna religione ad aliam transire, quod illi non sit à Sede Apostolica talis transitus interdictus. Etsi enim iure communi liceat omnibus religiosis transitus ad aliam religionem, seruatis tribus conditionibus assignatis, sunt tamen specialia iura, aut priuilegia interdicentia aliquibus talem transitum. Primò enim in Extrauaganti *Viam de Regularibus*, interdicitur sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruatæ, ne ex Religionibus Mendicantibus transitus fiat ad quamcumque aliam, nisi ad Carthusiam. Suarez *tom.*2. *de Relig.tract. de voto, lib.*3.*c.*6.*n.*24. & 5. *tom. in* 3. *part. disput.*22. *sect.*5. *n.*17. Deinde Benedictus duodecimus in Bulla edita anno 1335. quæ incipit *Regularem vitam*, prohibet Fratres Mendicantes transire ad Monachos nigros, & Cistercienses. Similiter Eugenius Quartus anno 1439. in Bulla, quæ incipit *Regularem vitam*, indixit Monachis Cisterciensibus, ne ad alium Ordinem, præter Carthusianum transirent. Compendium Bullar. 1. *tom. fol.*59. Deinde Pius Quartus, & Pius Quintus suis litteris Apostolicis concessere Societati Iesu, ne ab ea transire possit aliquis, nisi solùm ad Carthusiam. Ita habetur in priuilegiis Societatis, *verb. apostata*, §.4. *Suarez tom.*5. *in* 3.*part. disp.*22

disput.22. sect.5. num.19. Patres quoque nostri Discalceati Carmelitæ habent priuilegium, de quo suprà *num.4.* in quo illis interdicitur transitus ad quamcunque aliam Religionem, quocumque titulo, nisi ad Carthusiam, & hoc petita, & obtenta licentia à Superioribus. Clerici autem Regulares Ministrantes infirmis etiam ad Carthusianos transire non possunt sine licentia Sedis Apostolicæ. Ita præcepit Paulus V. anno 1606. in Bulla *Romanum decet, 3.tom. Bull. inter Bullas Pauli V. num.29.* Pro his omnibus vide Sanch. *lib 6. in Decalog. cap.7. à num.* 28. Consuli etiam debent varia Religionum priuilegia. Miranda *in Man. tom.1. quæst.31. art.7.* Bonacina *de Clausur. q.2. punct.9. §.5. diffic.2.*

7 Ex conditionibus assignatis, primæ, aut secundæ defectus non irritat transitum ex vna Religione ad aliam, nec reddit professionem factam irritam, aut nullam, sed solum illicitam, saltem stando in iure communi. Nullum enim est fundamentum in decretis adductis irritationis, cum illis non opponantur dictæ conditiones tanquam forma seruanda in isto contractu, sed vt modus ex præcepto Ecclesiæ requisitus: cum ergo alias ex iure naturæ non sit irrita talis professio, quia est de meliori bono, scilicet de imperfectiori Religione ad perfectiorem (vt supponimus) non erit irrita professio. Suarez *4. tom. de Religione, libro 3. cap.10. num.22.* Defectus tamen tertiæ conditionis reddit nullum transitum, & irritat professionem factam in Religione ad quam fit. Ratio est, quia transitus ad Religionem non perfectiorem nullo iure est permissus, & aliàs est ex natura sua contra primam professionem, per quam Religiosus est obligatus Religioni, in qua est professus. Sanchez *lib.6. in Decal. cap.7. num.93.* Defectus verò quartæ conditionis aliquando irritat transitum, & professionem factam de nouo in alteram Religionem, aliquando verò solùm reddit illam illicitam. Ratio est, quia in illis priuilegiis aliquando apponuntur verba irritantia transitum, vt in Extrauaganti *Viam, de Regularibus,* aliquando vero solum prohibentia. Consulantur verba priuilegiorum. Sanchez *vt sup. n.88.*

8 Transire Religiosum ad Religionem æquè strictam, & perfectam, quando non est aliqua causa talis transitus, solum spectat ad Pontificem. Est enim Summus Pontifex Prælatus Supremus omnium Religionum, & ita mutare Religiosum ex vna Religione ad aliam solum spectabit ad ipsum, sicut ad Generalem mutare de Prouincia in Prouinciam, & ad Prouincialem de Conuentu in Conuentum. Azor. *lib.12. instit. Moral. cap.14. quæst.9.* Syluester *verb. Religio 4. quæst.2.* Si verò Pontifex sine causa aliqua hanc facultatem concederet, illicitè faceret. Tum quia hoc esset contra ius Religionis, à qua fit transitus. Tum quia huiusmodi mutationes sunt ex suo genere odiosæ, & parum vtiles. Suarez *4. tom. de Relig. lib.3. cap.11. num.8.*

9 Quando verò subest causa legitima, potest Prælatus Pontifex inferior dispensare in transitu Religiosi ad Religionem æqualem. Ratio est, quia Prælatus Religionis habet potestatem disponendi de rebus suæ Religionis, causa rationabili subsistente, sine læsione voti emissi, & nisi illi sit ab Ecclesia prohibitum. Sed in casu transitus Religiosi ad Religionem æqualem est causa rationabilis, vt supponimus: rursus per talem transitum nihil derogatur priori professioni, quia commutatur in æquale, neque ab Ecclesia hoc est prohibitum, quia iura adducta solum loquuntur quando non est causa rationabilis dispensandi: ergo. Rodriguez *tom.3. quæst.52. art.9.* Suarez *4. tom. de Relig. lib.3. cap.11. num.2.* Prælatus, qui potest in hoc dispensare, est Episcopus, quando Religiosus transite volens est subiectus Episcopo. Quia tunc Episcopus est vetes Superior illius. Angelus *verb. Religiosus num.34.* Sylvester *verb. Religio 4. quæst.9.* Quando vero Religiosus non est subditus Episcopo, sed Prælatis Religionum, poterunt concedere istam licentiam Prælati Superiores Religionum, scilicet Generales, non tamen alij. Ratio est, quia dare istam licentiam est alienare illum Religiosum à tota Religione, quod solum ad Superiorem Prælatum spectare potest, cum alij solum habeant iurisdictionem in vna Prouincia, vel in vno Monasterio. Rodriguez *2. tom. Summæ, cap.6. num.8.* Sanchez *lib.6. in Decal. cap.7. num.63.*

Hoc tamen non obstante probabile mihi est, quod ad transitum Religiosi ad Religionem magis strictam sufficiat licentia Prælati immediati: Eo quod *in cap. licet,* solùm exigatur petitio licentiæ à Prælato. Prælatus autem immediatus verè Prælatus est, & aliunde hoc est permissum iure naturali, & diuino, vnde non est, cur alterius Prælati licentia requiratur. Nauar. *Comm.4. de Regul. num.10.* Rodrig. *tom.3. quæst.52. art.3.* 10

Transire autem ad laxiorem, aut minus strictam Religionem, non solum est prohibitum Religiosis, vt constat ex iuribus adductis, sed sine causa vrgente, nec à Summo Pontifice id concedi potest, saltem quoad forum interius conscientiæ. Ratio est, quia ille transitus est commutatio voti de meliori bono in minus bonum, quod cum sit contra ius Diuinum, & Naturale, inualidè fit etiam à Summo Pontifice, si causa vrgens, ratione cuius in tali casu dispensare possit, non subsistat. Nauarrus *lib.3. Consil. tit. de Regular. consil.56. vel 88. & Comment.4. de regular. num.10.* Less. *lib.2. de iust. cap.41. dub.13.* Causa tamen legitima subsistente, non solum Papa, sed vt probabile est apud multos, etiam Prælati ipso inferiores talem dispensationem dare possunt. Ratio est quoad Papam, quia ipse potest ius naturale, aut diuinum interpretari, & cum causa rationabili in Votis quibuscumque dispensare. Quoad alios verò Prælatos, quia ex nullo iure constat hanc dispensationem esse Papæ reseruatam, Concilium enim Tridentinum cum *sess.25. de regular. cap.19.* decernit, quod nemo Regularis cuiuscumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem, loquitur de facultate obtenta sine causa legitima, vt docet Nauarrus *lib.3. consil. de Regul. consil.56. num.3.* Lessius *2. de iust. cap.41. dub 13.* Similiter Extrauagans, *Viam ambitiosæ, de Regul.* prohibens ne Mendicantes transeant ad aliam Religionem præter Carthusiam, intelligitur etiam de transeuntibus absque dispensatione, & causa legitima, vt docent Lessius *citatus,* & Sanchez *lib.6. in Decal. cap.7. num.68.* Cum ergo ex alio capite authoritas concedendi talem facultatem sit ferè necessaria ad bonum regimen Religionis, & perfectam subiectionem inferiorum ad Superiores, credendum est posse Prælatos inferiores Papa illam concedere. Rodriguez *tom.2. qq. Regularium, quæst.52. art.9.* Lessius *vt suprà.* Probabile hoc putat Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.11. num.20.* Prælati verò, ad quos spectat concedere hanc licentiam, sunt respectu non exemptorum Episcopi; respectu verò exemptorum Prælati Superiores Religionum, videlicet Generales, non autem immediati, propter rationem adductam *suprà num 9.* Sanchez *lib.6. in Decal. cap.7. num.70.* Suarez *vt sup n 16.* approbans quoad hoc sententiam Syluest. *verb. Relig.4. quæst.2.* 11

Causæ autem legitimæ transitus ex vna Religione ad aliam, arbitrio prudentis dispensantis relinquuntur, cum nihil circa hoc aliquo iure præscriptum sit. Magis autem generales causæ solent esse infirma, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura, 12

quæ

quæ Religionis strictioris austeritates ferre nequeat. Azot. *tom.* 1. *Instit. moral. lib.* 12. *cap.* 14. Esse vtilem in vna Religione, & in alia onerosum. Suarez 4. *tomo de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 11. *num.* 21. Magna necessitas parentum, quibus in vna Religione subueniri potest, & non in alia. Rodriguez *tom.* 3. *quæstionum Regularium, quæst.* 52. *art.* 9. Si Religiosus indignè, & iniustè odio haberetur & malè tractaretur à Religiosis vnius Religionis. Azor & Rodriguez *citati*: esse infamatum in Religione ob aliquod crimen commissum, vt propterea necessum sit esse semper pudore suffusum, & tristitia magna affectum. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. resol.* 43. De his verò, & aliis causis Suar. & Sanchez *vt sup.*

13 Prælatus, qui absque iusta, & legitima causa negaret subdito facultatem transeundi ad arctiorem Religionem, peccaret mortaliter. Ita deducitur *ex cap. licet quibusdam, de Regular.* vbi dicitur, *Prælatus subdito sine difficultate, & prauitate qualibet debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire diuinitus inspiratum.* Sylu. *verb. Religio* 4. *quæst.* 1. *not.* 5. Miranda *in Manual.* 1. *tom.* *q.* 31. *art.* 6.

14 Quando aliqua Religio, etiamsi in se perfectior sit, aut strictior, deformata est, & relaxata, licitum est ex illa transire ad aliam magis reformatam, etiam minus perfectam, aut strictam, seruatis tamen seruandis, vt suprà. Ratio est, quia finis propter quem omni iure licitus est transitus ex vna Religione ad aliam est, vt quis ducat perfectiorem vitam, quod contingit in proposito casu. S. Thomas 2. 2. *q.* 189. *art.* 8. Miranda *in Man. tom.* 1 *q.* 31 *art.* 4.

15 Nouo etiam iure, seu Decreto Sacræ Congregationis Concilij *de Regularibus apostatis, & eiectis*, iussu Sanctissimi Domini Nostri Vrbani Octaui anno 1625. edito sic habetur: *Deinde vt apostatandi opportunitas Regularibus præripiatur statuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem transire, nisi prius Superiori legitimè constiterit, eam Religionem paratam esse illum recipere, qui licentiam petit; tumque regularis recta via se transferat ad arctiorem. Quod, vt reipsa adimpleatur, idem Superior omni studio, ac diligentia inuigilet.* Hæc S. Congregatio. Quæ abdubiè etiam obligant in casu, quo Religiosus transiret ad aliam Religionem æquè strictam, vel laxiorem propter eandem, vel maiorem rationem.

16 Translatus de vna Religione ad aliam debet de nouo in ea esse Nouitius, & in probatione per vnius anni spatium, & de nouo profiteri. Ratio est, quia Concilium Tridentinum *sess.* 25. *de Regul. c.* 15. dum hoc generaliter præcipit fieri in quacunque Religione, etiam pro illis, qui in alia fuerunt Religiosi, intelligi debet. Nauarrus *lib.* 3. *Consil. de Regul. consil.* 3. *num.* 1. & *consil.* 49. *num.* 2. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæst.* 31. *art.* 21. & 22. qui etiam hoc extendunt ad casum, quo aliquis transferretur ad alium Ordinem, vt esset ibi Prælatus. Alij verò hoc negant. Vide Erasmum Chokier *in tract. de iurisd. Ordin. in exempt. p.* 5. *quæst.* 14. Est autem necessaria ista noua professio cum nouo Nouitiatu, etiam quando est transitus ab vna familia in aliam eiusdem Ordinis, vt si à Discalceatis Carmelitarum ad Obseruantes, vel Capucinos in Ordine Minorum, vel è contra fiat transitus. Ratio, quia licèt istæ Religiones censeantur vnæ ratione Regulæ, & Fundatoris, tamen simpliciter sunt diuersæ, & habent diuersas austeritates, vel ad minus diuersum modum viuendi, atque ita necessarius est nouus Nouitiatus, tum ad illa experienda, tum ad hoc quod Religio ipsa experiatur etiam mores, & conditiones admittendorum ad illam.

Sæpius tamen S. Congregatio Episcoporum & Regularium solet concedere vt Nouitiatus iste transeuntium de vna Religione ad aliam sit breuior quam per annum, per aliquot videlicet menses tantum, & cum quibusdam conditionibus. Prout vidi de anno 1637. die 23. Nouembris, & an. 1647. die 23. Augusti. Nota etiam quod transitus iste vnius Congregationis ad aliam eiusdem Religionis non admittitur, nisi seruatis iuribus vtriusque Congregationis, etsi aliquando soleat S. Congregatio Episcoporum & Regularium in eo dispensare, prout factum de anno 1648. die 17. Iulij.

Similiter translatus de vno Ordine in alium debet habere locum professionis factæ in Ordine, ad quem transfertur, non quem in priori habebat. Ratio est, quia solùm à tempore professionis factæ in Religione, ad quam transfertur, est Religiosus illius, & numeratur inter membra ipsius. Rodrig. *tom.* 3. *qq. Regular. quæst.* 52. *art.* 29. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. c.* 7. *n.* 86. Secus est, si transeat aliquis ad aliquam Religionem, vt sit Prælatus ipsius: hic enim sine dubio debet habere primum locum in Conuentu; cùm incongruum sit Prælatum esse loco inferiorem suis subditis. Imò etiam volunt aliqui, quod finito Officio debeat habere locum immediatè post Prælatum, & non locum prioris professionis factæ in priori Religione, aut posterioris in posteriori Religione emissæ. Hoc verò intelligo solùm secundùm quandam decentiam. In rigore enim consuetudo, & Leges Religionis obseruandæ sunt. Nauarrus *lib.* 3. *Consil. tit. de Regular. in* 1. *edit. consil.* 61. Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regul. quæst.* 52. *art.* 26. Quid verò dicendum in casu, quo Monachus exemptus transferatur ad prælatiam Monasterij non exempti, an maneat exemptus, vel non? Vide Erasmum Chokier *in tract. de iurisd. Ord. in Exempt. part.* 5. *q.* 14. 17

Religiosus, qui legitimè ad aliam Religionem transiuit, si ante professionem velit redire ad priorem Religionem, est in illa admittendus. Cum adhuc maneat cum vinculo professionis factæ in Religione à qua discessit, sitque membrum illius. Syluester *verb. Religio* 4. *quæst.* 5. Azor. *tom.* 1. *instit. Moral. lib.* 12. *cap.* 14. *quæst.* 11. Idem dico, etiam si iniustè, aut illegitimè ad aliam Religionem transiuit. Propter eandem, imò maiorem rationem. Sanch. *lib.* 6. *in Decal. cap.* 7. *num.* 105. 18

Religiosus ad aliam Religionem modo legitimo translatus, non solùm non tenetur ad obseruantias prioris Religionis, vt de se patet, cum iam sit ab illius iugo exemptus, sed neque tenetur ad alia Vota specialia in professione prioris Religionis emissa, v. g. si erat ex Ord. Minimorum ad vitam Quadragesimalem. Ratio est, quia illa vota annexa sunt professioni prioris Relig. cessante autem principali, cessant etiam accessoria. Suarez *tom.* 2. *de Relig. tractat. de voto, lib.* 6. *cap.* 3. *num.* 7. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 87. Vnde similiter si Religiosus Choro destinatus, nec in Sacris constitutus transeat ex Religione, in qua est consuetudo quod tales dicant Officium Diuinum, ad Religionem, vbi non est talis consuetudo, non tenetur illud recitare. Quia cessat ratio obligationis, nempe consuetudo. Bonac. *de Hor. Canon. disp.* 1. *q.* 2. *punct.* 2. *num.* 2. 19

Transeuntes ex vna Religione in aliam, etsi Canonici regulares sint, sunt omninò incapaces quorumcunque Beneficiorum secularium, etiam Curatorum. Ita habetur in Concil. Trident. *sess.* 14. *cap.* 11. Ratio huius decisionis videtur esse, ne aliquis transeat ex vna Religione in aliam sub spe obtinendi aliquod beneficium seculare. Lessius 2. *de iustit. cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 105. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 15. Et intelligitur quamvis ad strictiorem sit transitus, quia generaliter loquitur Concilium. Sanchez vt suprà *num.* 168. 20

21 Deinde Mendicantes, qui auctoritate etiam Apostolica ad non Mendicantes transeunt, *ex Clement. 1. de Regular.* primò priuantur voce in Capitulo, etiamsi hoc illis ab aliis concedatur. Voce inquam actiua, & passiua, quia textus generaliter loquitur. Bonacina *de clausur. q.2. punct. 9. §.5. num.2.* Deinde priuantur etiam loco in eodem Capitulo. Sanchez *lib.6. cap.7. num.123.* Præterea non possunt assumi ad Prioratus, Administrationes, aut quæcumque alia Officia, etiam tanquam Vicarij, seu Ministri, vel locum aliorum tenentes: nec animarum curam, aut regimen possunt pro se, vel pro aliis exercere: & quidquid in contrarium gestum fuerit, irritum est, & nullum. Ita decernitur *in pred. Clem. 1. de Reg.* Et ratio decisionis esse potest, vt Mendicantes quietiùs in sua vocatione perfistant. Azor. *lib.12. Instit. moral. cap.14. quæst.11.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.7. à num.109.* Extat autem quædam declaratio Cardinalium limitans hanc decisionem pro transeuntibus ad Carthusianos per hæc verba: Omnes cuiuscumque Religionis legitimè translati ad Carthusianos, possunt in eadem Carthusiensi Religione in claustro Priores, & extra claustrum Procuratores esse. Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.3, c.15. n.6.* Vide alia in Bonac. *vt supra n.4.* Suar. & Sanch. citati.

22 Transeuntes ex vna Religione ad aliam illegitimè, scilicet sine causa, aut licentia, aut contra prohibitionem iuris, non sunt veri Apostatæ, sed fugitiui. Ratio primæ partis est, quia licet illicitè, & inualidè ab vna Religione recedant, transeunt tamen ad aliam, & ideò non dicuntur simpliciter recedere ab statu Religioso, quod requiritur ad veram Apostasiam. Ratio verò secundæ partis est, quia indebite, & inualidè fugiunt ab obedientia suorum Superiorum. Less. 2. *de iustit. cap.41. dub.13.* Azor. *lib.12. Instit. moral. cap.17. quæst.7.*

Vnde interrogatus, an quidam Religiosus qui cum licentia sui Superioris transitum fecit ad Religionem laxiorem, esset censendus Apostata, respondi, nullatenus vt Apostatam censeri debere. Etsi enim Suarez 5. *tom. in 3. part. disput.31. sect.6. num.4.* id affirmauerit, ipsique faueant aliqui ex antiquioribus; nihilominùs communis sententia est contraria, quam tenent quamplurimi Iuristæ, Summistæ & Theologi, quos refert & sequitur Sanch. *lib.6. in Decalog. cap.8. num.8.* inter quos sunt ex recentioribus Bañez, Aragon, Nauarrus, Sà, Valentia, Lessius, Rodriguez, & Azor. Vnde ista sententia non solùm speculatiuè, sed etiam practicè est probabilissima. Præsertim quia fundamentum cui innititur est solidum, videlicet quod transiens ad aliam Religionem, propria deserta, non recedit simpliciter à vita Religiosa, sed solùm à certæ Religionis instituto, cum in qualibet Religione tria vota religiosi instituti substantialia emittantur & obseruari debeant. Dixi etiam nec esse censendum fugitiuum. Tum quia aliqui Doctores, quos tacito nomine refert Syluester *in Summ. verb. apostasia, quæst.4. num.9.* generaliter id negant de sic transeuntibus. Tum etiam quia iste transit cum licentia sui Prælati, & cum obedientia ipsius. Non ergo reputari potest fugitiuus, cum fugitiuus ille sit qui contra vel præter obedientiam sui Superioris ab aliquo loco recedit. Fauet Syluester *sup.* & Sanchez etiam *supra num.9.*

23 Propositum etiam mihi est sequens dubium. In quadam Religione est quoddam statutum quo præscribitur vt non admittatur ad illam aliquis Apostata aut desertor alicuius Religionis: & quod acceptatio talis pertineat ad Generalem cum Visitatoribus, Priore & reliquis deputatis Conuentus, quando Monasteria visitantur. Vnde dubitatur an possit ad illam admitti Religiosus alterius Religionis, qui legitimo modo & seruatis seruandis vult ingredi illam, à prædictis tamen Generali, Visitatoribus, deputatis, &c. Et respondi affirmatiuè. Ratio sumitur ex proprietate, & propria significatione nominis *desertor.* Desertor namque is dicitur qui per prolixum tempus euagatus reducitur. Ita enim habetur *l. Desertorem, ff. de re mil.* & comprobat Calepinus *in dict. verbo Desertor.* Ex quo colligitur desertorem propriæ Religionis non esse nisi illum qui per prolixum tempus ab ea euagatus fuerit. Confirmatur ex eo quod tale nomen sæpius vsurpatur in malam partem, *vt Isai.30.* illis verbis: *Væ filij desertores*: in quibus notantur Iudæi qui deserto & spreto Dei consilio quod acceperunt per Ieremiam, vt non fugiant Chaldæos in Ægyptum, sed maneant in patria sua, secuti sunt suam voluntatem, fugeruntque in Ægyptum. Similiter ergo in præsenti vox *desertor* solùm significabit Religiosum vagum & profugum, suam Religionem deserentem, non autem illum qui legitimè vult transire ad aliam Religionem. Confirmatur vlteriùs ex illa voce *apostata*, per quam explicatur illa alia *desertor.* Etenim verba præcedentia declarant sequentia, *l. vtrum, ff. de petit. hæred. l. qui filiabus, in princ. & l. si seruum, §. fin. ff. de legat. 1.* Castr. *cons. 347. num.2. vers. Ad quartum, lib.2.* Surdus *decis.288. num.80. cum seqq.* Farinac. *in praxi crimin. part.4 cons.30. num.115. & cons.65. num.116.* Marc. Anton. *var. resol. lib.3. resolut. 1. num.60.* Tuschus *tom.8. litt. V. conclus.144. num.21.* maximè Cephalus *consil. 156. num. 10. & seq. & consil.351. num.38.* Parisius *consil.23. num.118. lib.1.*

Omnia bona Religiosi transeuntis, etiam cum licentia suorum Superiorum, ex vna religione ad aliam, ante professionem in secunda religione factam acquisita, vel quomodolibet ad illum pertinentia, pertinent ad primam religionem. Ratio est, quia ante professionem in secunda factam, semper remanet membrum primæ religionis, & illi acquirit quidquid acquirit. Nauar. *comment. 4. num.24. vers.11. & lib.3. Cons. consil. 55. num.9.* Azor. *tom.1. Instit. moral. lib.12. cap.15. quæst. 3. & cap.16. quæst.8.* Multò magis hoc verum est de bonis religiosi transeuntis illegitimè ex vna religione ad aliam, non solùm enim bona, quæ acquirit ante professionem, sed etiam quæ post professionem acquirit, pertinent ad primam Religionem, à qua discessit. Quia cum transitus ille sit illegitimus, & inualidus, nullum ius ex eo prouenire debet posteriori religioni, Azor. *tom.1. Institut. moral. lib.12. cap.15. quæst.3.* Molin. *tom.1. de Instit. disput. 144.* Vnde religiosus, qui transfertur ad aliam religionem, non potest secum deferre ex bonis, quæ ad vsum habebat, nisi ea solum, quæ sibi gratiosè à Superioribus fuerint concessa. Nauar. *in cap. Non dicatis, num.30. & 31. & in cap. statuimus, num.24. & alibi.* 24

Religiosi cuiuscumque Ordinis, & Religionis exciterint, exceptis Carthusianis, admittentes, siue recipientes Fratres alterius Ordinis præter ordinem Iuris, mortaliter peccant. Quia in re grauissima delinquunt. Est etiam excommunicatio lata contra recipientes Fratres aliquarum Religionum, propter priuilegia ipsis ab Ecclesia concessa, specialiter Martini V. pro Mendicantibus transeuntibus ad Monachales, excepto Carthusiensium Ordine. Vide Cassarubium *in compend. priuil. verb. apostata ab Ordine.* Miranda *in Manual. tom.1. quæst.51. art.2.* Religiosi quoque Ordinis B. Mariæ de Mercede, etiam quarti voti prætextu non possunt recipere Min. de Obseru. aut alterius Ord. strictioris professores. Ita Clem. VIII. in Bulla *Nuper ad nos*, anno 1596. edita, vbi declarat Regulam strictiorē iudicandam esse alia ratione, quàm 25

respectu

respectu quarti Voti. Deinde recipientes fratres Minimos sunt excommunicati à Iulio II. in Bulla *Sacer Ordo*, anni 1508. Peyrinis *tom. 1. de Subd. quæst. 1. de Obed. cap. 24.* Item ex priuilegio Alex. IV. nulli Religiosi professores Ordinis paris arctitudinis, vel minoris aliquem de Fratribus Ordinis Carmelitarum ad eorum Ordinem admittere possunt, sine consensu Generalis eiusdem Ordinis, & si forsan aliquem aliter receperint, illum tenentur restituere. Insuper ex priuilegio Ioan. XXII. Fratres Prædicatores, vel Minores, vel Augustiniani, non possunt ad eorum Ordines Fratres Carmelitanos recipere, vel retinere, sine eiusdem Generalis licentia, sub pœna priuationis Officij vel Administrationis, & inhabilitatis ad alia ipso facto. Speculum Ordinis *fol.* 71. Vide alia in Bonac. *de Clausur. quæstione 2. punct. 9. §. 5.*

26 Religiosus Clericus ad Chorum deputatus iussu, & auctoritate Superiorum potest transire ad Ordinem Laicorum, siue Conuersorum in eadem Religione. Sicut enim Superiores possunt suis subditis maiores pœnas infligere, videlicet carceris, eiectionis, triremium, &c. ita etiam poterunt istam pœnam imponere. Azor. *tom. 1. Institut. Moral. lib. 10. cap. 6. quæst. 7.* Ledesma *2. part. Sum. tract. 9. cap. 4.* Hoc verò intelligo de Clerico ad Chorum destinato, qui nondum est in Sacris constitutus. Nam si est in Sacris, non potest ad inferiorem Ordinem dejici, etiamsi à suis Ordinibus suspendatur. Sotus 10. *de iust. q. 9. art. 3.* Laurent. de Peirin. *tom. 1. de subdito, q. 1. de Obed. cap. 24.* Causæ autem propter quas Clericus non ordinatus, choro tamen destinatus, possit ad Conuersos dejici, regulariter sunt tres; nimirum punitio delicti, ineptitudo ad litteras addiscendas, & maximus ardor vitæ humilioris. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 6 num. 81.* Prædictus autem Religiosus Clericus non ordinatus, ad Conuersos translatus, non tenetur dicere Officium Canonicum Clericorum. Cum totum fundamentum talis obligationis in aliis Religiosis Clericis Choro destinatis, nec in Sacris constitutis, sit dicta destinatio ad Chorum, & consuetudo, iuxta dicta suprà *c. 12. n. 3.*

27 Qui ingreditur in aliquam Religionem, animo tamen transeundi ad aliam post professionem, vel postquam studiorum cursum perfecerit, aut ad Presbyteratum promotus fuerit, peccat grauiter sic faciendo: transitus tamen ad aliam Religionem, si fiat legitimo modo, validus est. Ratio primæ partis, quia decipit Religionem in re graui. Ratio verò secundæ, quia vtitur iure suo. Bonac. *in tract. de Clausur. quæst. 2. punct. 9. §. 1. num. 2.* Imò videtur teneri ad restitutionem expensarum, quas Monasterium fecit in ipso alendo, detractis iis, quæ ipse proprio labore, & Ministerio in vtilitatem Monasterij fecit. Quia fecit damnum Religioni prædicto animo ipsam ingrediendo, & ita debet illud resarcire, Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 10. num. 2.* Bonacina *vt suprà.*

28 Totus etiam Conuentus potest ad arctiorem Religionem transire, seruatis seruandis. Tum quia eadem est ratio de transitu Conuentus, ac de transitu Religiosi. Tum quia id supponitur *in cap. recolentes, verb. caterùm, de statu Monach.* Rodrig. *tom. 3. quæst. 52. art. 6.* Bonacina *in tract. de Clausur. quæst 2. punct. 9. §. 2. num. 5.*

29 Episcopus etiam Regularis potest ad strictiorem Religionem transire, cum licentia tamen Papæ. Ratio primæ partis, quia licitum est cuique maiorem perfectionem quærere; Religio autem strictior semper præsupponitur maioris perfectionis, quàm laxior. Ratio secundæ sumitur ex *cap. licet, de Regul.* Vbi generaliter vetitum est Episcopis ad Religionem transire absque facultate Papæ. Bonac. *vt sup. num. 7.* Quod idem dicendum est de Episcopis Regularibus, qui iam Episcopatui ex licentia Papæ renunciarunt. Propter eandem rationem. Si autem isti redeant ad suam Religionem sub obedientia Prælatorum ipsius, satis erit ad transitum faciendum licentiam petere à Superioribus Religionis, sicut & alij. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 7. num. 8.*

Ex Concil. Trident. *sess. 14. de reform. cap. 11.* sic habetur: Quia verò Regulares de vno ad alium Ordinem translati, facilè à suo Superiore licentiam standi extra Monasterium obtinere solent, ex quo vagandi, & apostatandi occasio tribuitur: nemo cuiuscumque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiusvis facultatis aliquem ad habitum, & professionem admittere possit, nisi vt in Ordine ipso, ad quem transfertur, sub sui Superioris obedientia in Claustris perpetuò maneat. Ex quo Decreto in primis habetur, tam transeuntem ex vna Religione ad aliam, quam recipientem, animo non manendi intra Claustra perpetuò, grauiter peccare contra illud. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 15. num. 8.* Addens etiam *n. 9.* talem receptionem irritam non esse ex vi illius prohibitionis, cum Concilium non apponat clausulam irritantem. Poterit nihilominus, non obstante prædicto Decreto, Superior Religionis dare prædicto sic translato eas licentias exeundi extra Monasterium, & standi extra claustra, quæ aliàs licitè, & de iure concedi possent religiosis illius ordinis. Quia Concilium solùm videtur intendere, quod prædictis sic translatis non concedantur illæ licentiæ existendi extra Claustra, quibus *vagandi, & apostatandi occasio tribuitur.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 7. num. 83.*

CAPVT XXIII.

De obligationibus Religiosorum ab Ordine eiectorum.

SVMMARIVM.

1 *Incorrigibiles ejici possunt à Religionibus.*
2 *Quis censendus incorrigibilis.*
3 *Quid ex nouo iure decreti S. Congregationis requiratur ad incorrigibilitatem.*
4 *Titulo incorrigibilitatis solo ejici aliquis potest.*
5 *Sex Patrum consilio ejiciendi.*
6 *Iniustè & inualidè eiectus cogere potest ordinem vt recipiatur.*
7 *Eiectos tenentur Prælati quærere.*
8 *Qualis horum eiectorum status & conditio sit.*
9 *Eiecti plenè correcti cogere possunt ordinem ad eos recipiendos.*
10 *An possint transire ad aliam Religionem.*
11 *Manent cum obligatione trium votorum.*
12 *Cum voto castitatis.*
13 *Cum voto Obedientiæ.*
14 *Manent etiam cum voto paupertatis, & quomodo.*
15 *Cui adquirant.*
16 *Eorum bona post mortem cui applicanda.*
17 *An teneantur ad alia vota præterita, obseruantias Ordinis, Officium diuinum, &c.*
18 *Quibus pœnis afficiantur.*
19 *Non debent prouideri de alimentis à Religione.*
20 *Litteræ dimissoria ipsorum quales.*
21 *Casus particularis de quodam Carthusiano à Religione eiecto.*

22 Referuntur decreta, seu declarationes S. Congregationis Concilij ad quadam dubia super decreto eiusdem Sacr. Congregationis iussu Vrbani VIII. edito de apostatis, & eiectis, & sequentibus vsque ad num. 41.

1 Certum est posse Prælatos Religionum Religiosos incorrigibiles ab Ordine ejicere. Quia id supponitur *in cap. fin. de Regul. & cap. cum ad Monast.. de statut. Monach.* Constatque ex multis priuilegiis Religionum, de quibus Cord. *in Regul. D. Francisci cap. 2. quæst. 21. part. 1.* & habentur in priuil. Mend. *verb. Ejicere.* Ratioque id suadet, quia resecandæ sunt carnes putridæ, ne sanas corrumpant, & scabiosa ouis à caulis repellenda, ne cæteras inficiat, vt docet S. Hieronymus *in Epistol. ad Galatas cap. 5.* Anteponique debet bonum commune Monasterij bono priuato Religiosi. Azor. *tom. 1. Inst. Mor. lib. 12. cap. 16. quæst. 2.* Lessius *2. de iust. cap. 41. dub. 14.*

2 Ad hoc vt Religiosus sit, & dicatur incorrigibilis, tria hæc requiruntur iure communi, scilicet, quod crimina grauia sæpiùs commiserit, quòd monitus sæpè non destiterit, & quòd pœnitentiam pro illis non acceptauerit. Ratio est, quia ille solùm dicitur incorrigibilis, cuius emenda non speratur: at verò vt alicuius emenda non speretur, tria illa requiruntur. Sayrus *de censur. lib. 5. cap. 21. num. 37.* Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 9. num. 4.*

3 Quamvis autem de iure communi loquendo solùm tria prædicta sufficerent ad hoc, quod religiosus incorrigibilis diceretur, iure tamen nouo, & decreto S. Congregationis Concil. S.D.N. Papæ Vrb. VIII. iussu edito die 21. Septembr. ann. 1624. aliæ conditiones requiruntur, vt Religiosus ejici possit, & censeatur incorrigibilis, videlicet, vt in posterum è religionibus nullus legitimè professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè censeatur, nisi non solùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur, sublatis hac in parte Statutis, & Constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis etiam à Sede Apostolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni spatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus, proindeque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem Prouincia. Elapso autem anno, si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua pertinacia perseuerauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre, ejici tandem possit; sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis capitulis, vel Congregationibus Generalibus, tumque non nisi instructo secundùm eorum stylum, & Constitutiones processu, & plenè probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptum. Interea tamen vsque ad primum Generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam, si quempiam ex iustis, & necessariis causis expellere oportebit, & eiectio fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, vt suprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infrà quatuor menses à præsentis Decreti publicatione, seruata tamen in reliquis forma superiùs præscripta. Vide 4. *tom. Bullar. inter Constitutiones Sanctissimi Domini Nostri Vrbani num. 26.* Et Bonacina *de clausur. quæst. 2. punct. 12. §. 1.* [Nota tamen quod inter crimina grauia propter quæ aliquis potest ejici, non solum numerantur fornicatio, furtum, adulterium, &c. sed etiam ebrietas scandalosa, vt habet Portell. *in Respons. mor. tom. 2. cas. 35.*]

4 Ex quibus non solùm habetur nullum Religiosum in posterum expelli posse, nisi seruatis prædictis constitutionibus, sed etiam nullum expelli posse nisi titulo incorrigibilitatis, vt constat ex illis verbis: *In posterum è Religionibus nullus legitimè professus ejici possit, nisi sit verè incorrigibilis.* Neque obstant multa priuilegia Religionibus concessa, ob quæ propter alia delicta, præsertim illa, quibus in sæculo respondet pœna mortis, ejici poterant, vt benè Azor. *tom. 1. Institut. Moral. lib. 12. cap. 16. quæst. 3.* Ius enim nouum Sacræ Congregationis adductum, omnia priuilegia in contrarium tollit, vultque solùm propter incorrigibilitatem Religiosum ejici posse. Estque hoc conforme iuri antiquo communi, in quo solùm propter incorrigibilitatem permittitur talis eiectio. D. Thom. *quodlibet 12. articul. vltim.* D. Bonau. *in Regul. D. Francisci quæst. 14.* [Vnde à Sacra Congregatione Episcoporum & Regularium declaratum video pro 1. die Iunij 1635. in causa Patrum Cisterciensium, non posse ejici scandalosos, aut delinquentes, si non sunt verè incorrigibiles.

Circa sex illos Patres eligendos, de quorum solùm consilio, & assensu ejici possunt incorrigibiles, ex vi huius Decreti, cum difficile sit Generalem quocumque ierit, illos secum deferre, dicitur supplicatum fuisse S. Congregationi, ipsamque respondisse, posse Generalem in qualibet Prouincia, in qua id opus fuerit, assumere sex ex diffinitoribus illius pro hac causa. Laurentius Peirinis *tom. 2. de priuil Minim. in Constit. 10. Vrban. VIII.* Consonat etiam Decretum Capituli Generalis nostri ordinis anno 1625. Romæ celebratum, vbi facultas Generali committitur eligendi sex Patres sibi bene visos ad hunc effectum, vt habetur *part. 4. Const. cap. 21. §. 14.* Vide tamen dicenda *tom. 2. cap. 12. num. 8. & 19.* 5

Hinc, si Religiosus iniustè, aut illegitimè, modo prædicto non seruato, ejiceretur ab Ordine, non solùm ejiciens peccaret contra iustitiam, sed & expulsus posset compellere Monasterium vt ipsum admitteret, & alimenta præberet. Eo quòd iniustè priuatus esset iure sibi debito: sicut enim Religiosus per professionem se obligauit in Religione mansurum; sic etiam & Religio ad illum retinendum, & alendum. Molina *tomo primo de Iustit. disput. 140. §. quando Religiosus.* Sanch. *lib. 6. in Decalog. cap. 8. num. 7. & 8.* 6

Religiosos à Religione eiectos tenentur Prælati illius, scilicet Præsidentes in Capitulis celebrandis, Patres, Abbates, seu Priores, quærere illos annuatim, & reducere ad Religionem, quando salua Ordinis disciplina admitti possunt. ita enim præcipitur *in cap. fin. de Regularibus,* quod quidem licet in vsu non fuerit (vt aliqui volunt, Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap 9. num. 18.*) & alij dicant solùm extendi ad eos, qui iniustè sunt eiecti (Azor. *lib. 17. Institut. Moral. cap. 16. quæst 2. & cap. 17. quæst. 2.*) illud tamen nouissimè innouauit Sacra Congregat. Cardinalium suprà adducta *num. 3.* & extendit ad illos etiam, qui iustè, & legitimè sunt expulsi, dummodo in illis subsit spes euidens emendationis, per hæc verba: *Ac postremò censuit esse innouandam, & sua Beatitudinis authoritate innouat Constitutionem fœlicis recordationis Gregor. IX relatam in cap. fin. extr. de Regularibus. Ac prætereà declarat eam Constitutionem in iis quoque vendicare sibi locum, seruandamque esse, qui iustè, diffinitiueque, ac iuris Ordine seruato, expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsis huiusmodi subsit spes euidens emendationis ex litteris testimonialibus Ordinarij, &c.* Additur prætereà in eodem *cap. fin.* quod si tales eiecti non possint admitti salua Ordinis disciplina, *vt apud eadem Monasteria in locis competentibus, si absque graui scandalo fieri poterit, alioquin in aliis Religiosis domibus eiusdem Ordinis ad agendum* 7

ibi

ibi pœnitentiam, talibus vita necessaria ministrentur. Et quod si illos inuenerint *inobedientes*, *eos excommunicent, & tandiu faciant ab Ecclesiarum Prælatis excommunicatos pronunciari publicè, donec ad mandatum ipsorum humiliter reuertantur.* Quæ omnia licet forsan per non vsum abrogata iam essent, quia tamen denouo innouata sunt à S.Congregatione, vt supra executioni mandari debent à Superioribus Religionum.

8 Ex decreto etiam eiusdem Sacræ Congregationis sic electi, quandiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci Iurisdictioni, & obedientiæ subsint, proindéque Generalis illicò expulsionis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Insuper statuit, vt iidem Superiores nemini ex Religiosis expulsis litteras testimoniales concedant, illos ad Sedem Apostolicam reiicientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem. Item declaratur, & præcipitur in eodem decreto Sacræ Congregationis, vt eiecti extra Religionem degentes sint perpetuò suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi. Ex illis autem verbis, *extra Religionem degentes*, inferri videtur solùm habere locum hoc decretum quantùm ad hanc partem in illis eiectis, qui non intrant in aliquam Religionem. Bonac. *de clausur. q.2. punct.*12. §.6.

9 Quando constiterit huiusmodi eiectos plenè correctos esse, possunt ipsi cogere Religionem, ex qua eiecti sunt, vt eos admittat. Probatur ex decisione *cap. fin. de Regular.* adiuncta declaratione S.Congregationis adducta *suprà n.*7. ibi enim præcipitur Prælatis, vt eos quærant, multò ergo magis obligantur eos recipere, si iam correcti redeant. Nauar. *lib.*3. *consil.tit. de Regul. consil.*18. *vel* 51. Molin. *tom.*1. *de Iustit. disput.* 140. §. *quoad votum.* Neque in hoc admitti debet excusatio aliqua post dictam declarationem S. Congregat. nam per eam innouatur dictum *cap. fin. de Regular.* quidquid dicant aliqui Authores, qui ipsam videre non potuerunt. Cordub. *in Regul. D. Francisci, cap.*2. *quæst.*71. *punct.*2. Less.2. *de Iustit. c.*41. *dub.*15. *num.*112. & Sanchez *lib.*6. *in Decal. c.*9. *num.*32. Redeuntes tamen ad Religionem non tenentur nouam professionem facere. Quia prior professio non est extincta, sed solùm suspensa pro aliquo tempore, Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. quæst.*30. *art.*28. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.*9. *num.*33. contra Nauarrum. An verò sic redeuntes admitti debeant in eodem gradu antiquitatis, quem habebant ante eiectionem, & cum eisdem prærogatiuis, pendet ex variis legibus Religionum; regulariter tamen, & seclusis particularibus circumstantiis, dicendum est, quod cum meruerint eiici, digni quoque sunt, vt eiusmodi prærogatiuis priuentur. Suar. 4. *tom. de Relig.tract.*8. *lib.*3.*c.*5. *num.*17.

10 Tempore quo manent isti eiecti extra Religionem, non possunt ad aliam, siue æqualem, siue laxiorem transire sine licentia Superiorum suæ Religionis, & aliis conditionibus assignatis cap. præcedenti. Ratio est, quia vt dicemus, isti eiecti, etiam tempore eiectionis perseuerant Religiosi illius Ordinis à quo sunt eiecti, & illi subiecti; non ergo possunt sine licentia Superiorum eiusdem Ordinis hunc transitum facere. Cordub. *in Reg. D. Franc. c.*2. *q.*21. *punct.*3. Suarez *tom.*5. *in* 3. *part. disp.*22. *sect.* 5. *num.*20. Hoc verò intellige de iure communi; si enim permanet in sua vi priuilegium quoddam Innoc. IV. concessum Minoribus, possunt isti eiecti de Ordine Minorum, & aliorum ipsius priuilegia participantium, transire ad Ordines approbatos, præterquam ad certas quasdam Religiones, & cum certis quibusdam conditionibus in eo expressis. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*30. *art.*22. Sanchez *lib.*6. *in Decal. c.*9. §.39. Crediderim tamen non esse in vsu huiusmodi priuilegium. Nec scio an illud fuerit viuæ vocis oraculum, quia si tale est, his temporibus nihil valet.

Eiecti manent verè Religiosi, & cum onere trium 11 votorum essentialium, sicut antea. Colligitur hoc ex *cap. fin. de Regular.* & ratio suadet: cum per eiectionem non sint dispensati, aut absoluti à professione, quam fecerant, aliàs ex suo delicto commodum reportarent, contra ea, quæ traduntur *cap.*1. *de postul. Prælat. & cap. Sedes Apost. de. rescript.* essentque melioris conditionis, quàm Religiosi facti Episcopi, aut Cardinales, quos manere veros Religiosos diximus *cap.*17. *num.*1. Nauarrus *comment.* 2. *de Regul. à num.*34. *& comment.* 3. *num.*46 Azor. *tom.*1. *Instit. moral. lib.*12. *cap.*16. *quæst.*4. 7. *&* 11. [Idem habens ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum & Regularium, quam retuli *suprà num.*4. de quo etiam Tamburinus de iure Abbatum *tom.*3. *disput.*8. *quæsit.*8.*n.*5. vbi pro signo quod eiecti non dispensentur in votis professionis bene affert, quod posteà quando ad Religionem reuertuntur, non emittunt nouam professionem.]

Vnde manent cum eodem voto castitatis sicut an- 12 tea; cum in eo nullo modo sint dispensati; manent etiam cum eodem voto obedientiæ, quantùm ad hoc quod teneantur obedire Superioribus, si eos velint ad Religionem reuocare. Siquidem habet ius illos reuocandi, cuius signum est quod in prædicto *cap. fin. de Regul.* innouato à Sacra Congregatione, vt suprà *n.*7. præcipitur *vt censuris cogantur ad Relig. reuerti.* Quod non esset, nisi ipsi essent ad hoc obligati ex vi voti obedientiæ. Syluester *verb. Apostasia*, *quæst.*6. *num.*10. *& verbo Relig.*6.*q.*12.*num.*12. Nauarrus *lib.*3. *consil. in* 2. *editione*, *tit. de Regul. cons.*77. Manent etiam cum eodem voto obedientiæ, quantum ad hoc quod est teneri morigeratè viuere, & reddere se aptos ad viuendum in Religione, & vt ad illam admittantur. Quidquid dicat Diana *tract.* 2. *de dubiis Regularium, resol.*60. Cum ad hoc etiam sint obligati ex vi suæ professionis, in qua non est dispensatum. Sotus 7. *de iustit. & iure, q.*2.*art.*5. *ad* 3. Sanch.*lib.*6.*in Decal. c.*9. *à n.*25. Tenentur etiam ex vi voti obedientiæ esse parati ad obediendum Prælatis religionis, quando ad ipsam fuerint reuocati. Propter eandem rationem. Molin. *tom.*1. *de iustit. disp.*140. §. *quoad votum.* Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. q.*30. *art.*19.

Non tamen tenentur ex vi voti obedientiæ, quod 13 emiserunt, subiici Episcopis specialiori modo, quam alij Clerici. Quamvis oppositum doceat cum Nauarro Suarez 4. *tom.de Relig.tract.*8.*lib.*3.*c.*6. & aliqui etiam velint amisisse per expulsionem priuilegium exemptionis. Erasmus Chokier *de iurisd. Ordin. in exempt. p.*1.*q.*2. Ratio est, quia votum obedientiæ, quod emiserunt, solùm erat obediendi Prælatis Religionum, non aliis. Molina *tom.*1. *de iustit. disput.* 149. Less. 2. *de iustit.c.*41. *dub.*25. *num.*114. Nec etiam tenentur ex vi eiusdem voti transire ad aliam religionem. Siquidem nullo modo illam vouerunt, sicut neque Religionem in genere, sed solùm illam determinatè, à qua expulsi sunt. Sotus 7. *de iustit. q.*2. *art.*1. Nauarrus *comment.*2. *de Regul. num.*36. Hoc etiam videtur supponi à Sacra Congregatione in decretis adductis *suprà n* 8. dum præcipit superioribus Religionum, ne huiusmodi expulsis *litteras testimoniales concedant, iubentes ingredi aliam Religionem.* Vnde non tenentur obedire Superioribus iubentibus, vt transeant ad aliam religionem. Propter rationem adductam. Lessius *de iustit. cap.*41. *dub.*51. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul q.*30.*art.*22.

Quoad votum paupertatis tenentur ad illud hu- 14 iusmodi eiecti, eo modo, quo status illorum patitur. Quia hoc est de essentia Religionis, quam sunt professi.

fessi, & à qua non sunt dispensati. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.9. num.27. & 45.* Nauarrus *Comment.2. de Regular. num 35.* Vnde Eiecti nec habent, neque habere possunt dominium cuiusvis rei. Quia hoc est directè contra Votum. [Vt etiam colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum & Regularium adducta. De quo etiam Tamburinus *dicto quæsito.8.*] Nec vsum irreuocabilem, aut vsum Iuris, propter eandem rationem. Sed solum vsum facti, & incertum rerum sibi ad victum, vestitum, habitationem, & vitam necessariarum. Quia hoc non est contra votum paupertatis, nec professi possunt carere his rebus. Quare si illæ à religione non concedantur, eo ipso datur licentia quærendi, & habendi illas. Lessius *2. de iust. cap.41. dub. 15. num.112.* Nec possunt testari, si in illo statu moriantur. Quia potestas testandi pugnat cum Voto paupertatis, & supponit dominium rei, non merum vsum, quem solum habent Eiecti Lessius *vt supra num.113.* Sayrus *in Clau. saur. Regul. lib.6. cap.9. num.28.* Hinc etiam non possunt facere expensas magnas, superfluas, nec donationes illicitas, aut rerum magni ponderis; & accipientes ab illis, tenentur ad restitutionem. Cum prædicti Eiecti non sint domini eorum, quæ possident, sed solùm administratores nomine Religionis in ordine ad vsus necessarios. Poterunt tamen res minoris momenti expendere, & donare, absque eo quòd accipientes teneantur ad restitutionem. Quia quoad ista censentur habere licentiam à prælatis Religionis, à qua sunt expulsi. Lessius *de iustit. cap.41. dub.15. n.113.* Molin. *tom. secundo de iustit. disput.276. & 510.*

15 Acquirunt isti Religiosi Eiecti Monasterio, vel Religioni, vnde sunt expulsi. Cum Monasterium, siue Religio, ex vi professionis ab ipsis factæ, habeant ius ad omnia bona ab ipsis in posterum acquirenda. Præsertim cum huiusmodi Eiecti non sint omnino à Religione derelicti, sed solum separati à communione, & commercio ipsius; cuius signum est, quod tenetur quærere illos, & si correcti resipiscant, admittere, vt diximus supra. Lessius *2 de iustit. c.41. n.112.* Molina *tom.1. de iustit. disput. 140.* Vnde etiamsi iniustè sint eiecti, aut detenti extra Religionem, acquirunt ipsi. Quia mala voluntas prælatorum iniquè eiicientium Religiosos, aut extra Ordinem detinentium, non debet in damnum Religionis vergere. S. Antonin. *3 part. tit.16. c.5. §.4.* Angelus *in Summ. verb. Monasterium, num.6.*

16 Huiusmodi autem Eiectorum bona, post illorum mortem, si extra Religionem mori contigerit, applicari debent ad Cameram Apostolicam. Propter Constitutionem Gregorij XIII. tom. secundo Bullar. inter Bullas huius Pont. num 43. vbi statuit, quòd spolia Regularium extra Claustra degentium pertineant ad prædictam Cameram. Sanchez *lib.7. in Decalog. c.33. n.21. & 31.* Bonacina *de Clausur. q.2. punct.12. §.7.*

17 Quamuis aliqui probabiliter dicant huiusmodi Eiectos teneri ad Obseruantias omnes Regulares sui Ordinis, quoad eas scilicet, quas possunt in sæculo obseruare, & ad alia vota supra tria essentialia, quæ in professione suæ religionis emiserunt, quale est illud Minimorum de vita Quadragesimali, & Mercenariorum de redimendis captiuis; quia aliàs non paruum commodum ex sua iniquitate reportarent. Probabile tamen etiam est ad ista non teneri. Ratio est, tum quia ista solùm videtur Religiosos vouisse pro tempore, quo in religione manerent, & vt accessoria, & annexa perseuerantiæ in tali religione. Tum quia generaliter loquendo, votum desinet obligare, quando est ita notabilis mutatio materiæ facta, vt reddatur notabiliter difficilior, & quà à principio præuisa, non fieret votum, quod contingit in proposito. Sotus *7. de iust. & iur. q.2. art.1.* Nauarrus *Comment.3. de Regul. n.46. & lib.3. Consttit. de Regul. consil.51. vel 78. num.1.* Habitum verò religionis non tenentur portare prædicti Eiecti, cum illo iuridicè sint priuati in pœnam suorum defectuum. Azor. *1. tom. instit. moral. lib.17. cap.18. quæst.13.* Lessius *2. de Iustit. cap.41. dub.15. num.112.* Imò illum portare non sunt permittendi, quia hoc cederet in dedecus Religionis. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.3. c.6. n.14.* Quoad Officium Diuinum recitandum, vt diximus *cap.12. n.7.* tenentur isti expulsi, si sint in Sacris constituti, secus verò si solùm sint professi, etiam Choro destinati. Suarez *4 tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.6. num.12.*

Sic eiecti, quandiu in sæculo steterint, non possunt confessiones audire, nec prædicare, nec docere. Propter priuilegium Innoc. IV. quod refert Casarub. *verb. Eiicere, num.1.* quo vti possunt tam Fratres, Minores, quam qui eorum priuilegia participant. Rodriguez *tom.1. quæst. Regular. quæst.30. art.21.* Miranda *tom.1. Manual. quæst.52. art.5.* Vnde inferunt aliqui sic Eiectos quamdiu in sæculo vixerint, esse infames, intelligo infamia facti. Rodriguez vt supra, Laurentius de Peirinis *tom.1. de Subdito quæstione prima, de obedient. cap.25. §.1.* Ex hoc etiam inferri potest esse irregulares, cum infames omnes irregulares etiam sint. Ad minus tamen manent *suspensi perpetuo ab exercitio Ordinum, sublata Ordinariis locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi*, vt vidimus supra *num. octauo*, ex Decreto Sacræ Congreg. 18

Nec illis tenetur religio de alimentis prouidere. Quia illa solum debent præstari his, qui sub regulari disciplina sunt constituti. Azor *lib.12. Instit. moral. c.16.* Aldrete *lib.2. de Relig. discipl. c.26. num 27.* 19

Dandæ autem sunt illis literæ dimissoriæ, quæ eiectionis sententiam contineant, qua etiam id locorum Ordinariis denuncietur. Aldrete *lib.2. de discipl. Relig. capite 26. num.23.* Addens monendos esse, nullo modo à Votis esse solutos, neque in illis dispensatos. Quod quidem conueniens reputo, sed non necessarium. Quia illud ipsi scire tenentur, nisi forsan idiotæ sint, aut ignorantes, vt puta Conuersi: non tamen sunt illis concedendæ litteræ testimoniales, quibus ab Sedem Apostolicam reiiciantur, aut ad aliam Religionem mittantur. Ex Decreto Sacræ Congregationis adducto sup. *num.8.* 20

Placuit hoc loco adiungere alia quæ à Sede Apostolica determinata sunt circa eiectos è Religionibus post decreta illa in superioribus relata. Primò enim in casu particulari de quodam Carthusiano de Religione eiecto propter culpas ab ipso commissas, effugium è carceribus, vinculorum effractionem, & incorrigibilitatem, etsi non omnia quæ ex vi prædictorum decretorum obseruari deberent, ad vnguem obseruata fuissent, nihilominus Vrbanus VIII. de anno 1637. pro die 13. Ianuarij per Breue speciale approbauit ipsius eiectionem attenta illius peruicacia, & ne, inquit Pontifex, *contagione pestifera sit causa perditionis*, non obstantibus præfatis decretis. Quo indicatur de benignitate Sedis Apostolicæ moderari posse dicta decreta, quando in casu particulari obseruari ad vnguem non possunt: non interueniente autem eiusdem S. Sedis authoritate, obseruanda sunt quantum fieri potest. 21

Maximè verò notanda sequentia decreta, seu declarationes S. Congregationis Concilij, quæ hoc anno 1553. edita sunt, & mihi tradita à R. adm. P. Michaele de Alcantara Vicario generali Italiæ & Procuratore generali totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquisitionis Qualificatore & S. Congreg. Indicis Consultore ac viro doctissimo. Quæ etiam Illustriss. & Reuerendiss. Domi- 22

nus

nus meus Franciscus Paulucius eiusdem S. Congreg. Secretarius mihi tradi voluit, vt pro communi vtilitate Religionum publicarentur. Ea autem hoc loco adiungam eisdem verbis, quibus tradita mihi sunt.

23 Declarationes S. Congreg. Eminentissimorum S. R.E. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum ad quædam dubia super decreto eiusdem S. Congregationis iussu fel. record. Vrbani Papæ VIII. edito de apostatis, & eiectis factæ ad instantiam R. adm. P. Magistri Fr. Michaelis de Alcantara Vicarij generalis Italiæ, & Procuratoris generalis totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquisitionis Qualificatoris, & Congregationis Indicis Consultoris.

24 In vna Regularium Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum Procurator generalis Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum mediante intercessione Eminentissimi Cardinis de Lugo Protectoris supplicant pro sua, vt inquit, & aliorum Superiorum Regularium instructione per hanc Sacram Congregationem responderi ad infrascripta quæsita super decreto de apostatis & eiectis, iussu Summi Pontificis ex sententiis eiusdem S. Congregationis edito ann. 1624. & impresso in Bullario nouo *tom. 4. pag. 267. vers. Ad hæc.*

25 Primò, *an Regularis constitutus in carceribus spatio anni, in triennio & pœnitentia ad finem vt tanquam incorrigibilis à Religione eiiciatur, si è carceribus fugiat (dicto carcerationis anno nondum expleto) & deinde sit captus, possit tunc vti incorrigibilis eiici, an*
26 *vero quid aliud faciendum sit?* Secundo, *an Regularis pluribus interpolatis vicibus pro reiteratis delictis in diuersis temporibus commissis in carceribus detentus possit vno carcerationis anno (vt suprà interpolatè expleto) tanquam incorrigibilis à Religione eiici, si post dictum annum carcerationis interpolatum animo indurato in*
27 *sua pertinacia perseuerans iterum delinquet?* Tertio, *an Generalis Ordinis possit delegare facultatem eiiciendi à Religione Prouincialibus pro eorum Prouinciis, seu Commissariis, vel Vicariis generalibus, & an delegatio sit à Generali facienda in quolibet casu, an vero in-*
28 *definitè in omnibus casibus.* Quarto, *an sex Patres de quorum consilio & assensu eiectio fieri debet sint eligendi de tota Religione, an potius sufficiat ex qualibet Pro-*
29 *uincia seu Regno.* Quintò, *Quod si à Religione huiusmodi sex Patres non fuerint electi in Capitulo seu Congregatione generali, quid faciendum sit vsque*
30 *ad primum Capitulum generale?* Sextò, *an sufficiat vt Prælatus Conuentualis seu prouincialis conficiat processum stylo Religionis seruato, & illius summarium transmittat Generali Ordinis, seu illius delegato, qui adhibitis sex Patribus electis, quilibet illorum videat eumdem processum, & transmittat votum suum per lit-*
31 *teras eidem Generali, seu delegato.* Septimo, *an Generalis seu delegatus possit ferre sententiam eiectionis à Religione, quando à tribus ex sex Patribus electis, seu ab illorum maiori parte dicta sententia approbetur, an potius sit necessarium, vt omnes sex dent votum itaut ex defectu voti etiam vnius, non possit sententia validè ferri.*

32 Die trigesimoprimo Iunij anno millesimo sexentesimo quingentesimo tertio S. Congregatio Eminentiss. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum omnibus maturè perpensis ad primum respondit, *Regulares delinquentes vti incorrigibiles eiici non posse à Reli-*
33 *gione anno carcerationis nondum expleto.* Ad secundum respondit, *non sufficere annum carcerationis interpolate expletum, sed requiri spatium vnius anni continuum*
34 *& integrum.* Ad tertium respondit, *Generalem Ordinis non posse delegare facultatem eiiciendi è Religione Prouincialibus pro eorum Prouinciis, seu Commissariis,*
35 *vel Vicariis generalibus.* Ad quartum inhærendo declarationi alias factæ die 9. Augusti 1625. à S. M. Vrbano Octauo approbatæ respódit, *sex Patres eligi posse in vnaquaque Prouincia seu Regno.* Ad quintum res- 36
pondit *recurrendum ad Sacram Congregationem in singulis casibus.* Ad sextum *processus esse conficiendos iux-* 37
ta stylum & Constitutiones Religionis, & illorum transumptum authenticum esse transmittendum ad singulos sex Patres electos, qui per litteras possunt votum dare. Ad septimum *sententiam eiectionis à Religione fieri debere saltem de voto maioris partis sex Patrum electorum.*

Petrus Aloysius Cardinalis Carafa Præfectus. Loco † sigilli. 38

Franciscus Paulutius S. Cardinalium Congregationis Secretarius.

Ego P. Fr. Ferdinandus de Galarza Notarius publicus Apost. in Archiuio huius Romanæ Curiæ descriptus ac Secretarius R. adm. P. nostri Magistri Fr. Michaelis de Alcantara Vicarij generalis Italiæ, & Procuratoris generalis totius Ordinis Beatæ Mariæ de mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquisitionis Qualificatoris, Sacræ Congregationis Indicis Consultoris, eiusdem iussu fidem facio huiusmodi copiam propria manu ex originali, quod quidem in Archiuio nostro S. Religionis in hoc Conuentu Sancti Adriani remanet, accurate transumptam, posteaque diligenter collationatam cum illo fideliter concordare, in cuius rei testimonium præsentes litteras nomine meo subscripsi, meoque signo communiui. Romæ in hoc præfato Conuentu Sancti Adriani die octauo Augusti, anno millesimo sexcentesimo quingentesimo tertio. Loco † signi De mandato R. A. P. nostri Vicarij & Procuratoris generalis Fr. Ferdinandus de Galarza P. & Secret. Notarius publicus & Apostolicus. 39

Fr. Michael de Alcantara Vicarius generalis Italiæ & procuratotor generalis totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum S. Inquisitionis qualificator & Congregationis Indicis Consultor, tenore præsentium fidem facimus & attestamur Emin. & Reuerendiss. D. Cardinalem de Lugo nostri S. Ordinis Protectorem transumptum infrascripti decreti nobis propria manu dedisse, quod & ab Illustrissimo D. Francisco Paulutio S. Congregationis Concilij Secretario sibi remissum, & eandem S. Congregationem nobis tradi præcipesse, affirmauit, pro pleniori videlicet intelligentia declarationis ad quartum dubium ab ipsa ad nostram instantiam nuper factæ. Tenor autem decreti talis est: Die 9. Augusti 1625. *S. Congregatio Concilij Sanctiss. D. nostro approbante declarauit sex Patres in singulis Capitulis vel Congrega-* 41
tionibus generalibus eligendos de quorum consilio & assensu Generalis potest Regulares incorrigibiles à Religione eiicere, & in vnaque Prouincia eligi posse, eosdemque sic electos, si Generalis tam longe abfuerit, vt vna conuenire non possit, debere ad eumdem transmittere summarium processus vna cum eorum voto, vt iuxta illud Generalis possit ad sententiam expulsionis procedere. Interea tamen vsque ad primum generale Capitulum vel Congregationem proxime celebrandam Sanctitas sua annuit, vt eiectio, seruata in reliquis forma decreti hac de re editi, fieri possit à Generali itidem cum consilio & assensu sex Patrum, quos idemmet Generalis in qualibet Prouincia infra quatuor menses elegerit. Datum Romæ in hoc nostro Conuentu Sancti Adriani, die 21. Augusti 1653.

CAPVT

Capvt XXIV.

De Nouitiis,eorumque obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Nouitij qui appellentur.*
2 *Ad quæ teneantur tempore nouitiatus.*
3 *Possunt recedere à Religione.*
An tunc teneantur soluere expensas,ibid.
4 *Gaudent priuilegio fori Canonis , & exemptionis à gabellis.*
5 *In quibus possunt dispensari à Prælatis Religionis.*
6 *An possint ad ordines sacros promoueri.*
7 *Quibus priuilegiis gaudeant quoad confessionem.*
8 *An possint absolui à casibus , & censuris reseruatis.*
9 *Attendenda sunt verba priuileg orum.*
10 *Ab irregularitatibus an possint dispensari.*
11 *Episcopi non possunt admitti ad Religionem absque Papæ licentia.*
12 *Quæ informationes , & de quibus faciendæ sint pro nouitiis.*
13 *Qualiter moderata ea sint à Pontificibus*, ibid.
24 *Quæ alia priuilegia concessa sint Religionibus.*
15 *Quæ obseruanda post constitutionem Clementis.*
16 *Criminosi non debent admitti ad Religiones.*
An post professionem admissam si talia crimina interrogati celassent,possint expelli,ibid.
17 *Obligati seu grauati debitis,& ratiociniis non possunt licitè intrare Religionem.*
18 *Furiosi aut mente capti non possunt admitti.*
19 *Nec coniugati post Matrimonium consummatum,nisi, &c.*
20 *Nec serui , vel qui non sunt sui iuris.*
21 *An etiam illegitimi.*
22 *An nouitiatus possit extra Monasterium haberi.*
23 *Quid decreuerint Summi Pontifices Clemens VIII. & Sanctissimus Dominus noster Vrbanus VIII.* & num.24.
25 *Ad descendentes ex genere infecto Hebræorum, vel Saracenorum.*
26 *An valida sit professio illorum qui aliquem defectum celauerunt.*
27 *Licitum est, & meritorium se ad Religionis ingressum obligare voto, vel iuramento.*
28 *Qui impedit vi, vel fraude quod aliquis fiat Religiosus, ad quid teneantur.*
29 *Inducere aliquem ad Religionem modo debito, sanctum, & laudabile.*
30 *Quando receptio alicuius in Religiosum est simoniaca.*
31 *Quam pœnam incurrant recipientes nouitios simoniacè.*
32 *Prohibitio Concilii circa donationes nouitiorum.*
33 *Qualiter de bonis suis disponere possint.*
34 *Decisio Concilij quomodo intelligenda.*
35 *Possunt nihilominus facere testamentum, seu contractus reuocabiles.*
36 *Donationes quando sortiuntur suum effectum.*
37 *Quarum dignitatum capaces sint nouitii.*
38 *Ad quæ debita contracta à nouitiis teneatur Monasterium.*
39 *De bonis nouitiorum personis incertis debitis priuilegium Carmelitarum.*
40 *An propter parentes vel consanguineos succurrendos relinquenda sit Religio.*
41 *Nouitij professio an debeat differri.*
42 *Nouitij in articulo mortis an possint profiteri.*
43 *Decreta pro eorum institutione.*
44 *Nouitij ex variis nationibus recipiendi vt ad propagandam fidem mitti possint.*

1 Novitii in Religionibus appellantur illi qui nondum professionem tacitam , vel expressam emiserunt ,sed sunt in Religione per aliquod tempus , quod vocatur approbationis , vt experimento cognoscant austeritatem regulæ , & Religionis,quam volunt profiteri, & videant si velint, an non , professionem emittere. Ad quos tamen pertineat illos ad Religionem admittere, diximus sup.*c.*18. *n.*66. Non est tamen aliqua ætas iure naturali, diuino , aut Ecclesiastico pro admittendis ad religionem determinata , ac proinde in quacumque ætate videtur posse recipi Nouitium , Suarez 3. *tom. de Relig. lib.*5. *c.* 1.nisi obstet peculiare statutum religionis.

2 Non tenentur nouitij tempore Nouitiatus præceptis communibus Regulæ,Constitutionum,& Superiorum religionis. Quia pro illo tempore non sunt partes Communitatis religiosæ , neque in Religiosorum Sodalitium admissi, sed tantum versantur in probatione ad experiendum, an velint, vel non , professionem emittere.Cordub. *lib.*1.*quæst.*3. *in* 5.*prob. prima opinionis.* Henriquez *lib.*7. *de Indul.c.*22. *num.*7. *& lib.*6. *de pœnitent. cap.*16.*num.*3. Ex graui tamen decentia ad prædicta omnia obligantur,eo quod etiam pro tempore Nouitiatus sunt aliquo modo subiecti religioni , & participant de bonis spiritualibus ipsius. Quidam apud Azor. *lib.*12. *Instit moral.c.*2. *quæst.* 10. insuper quantum ad ea quæ specialiter spectant ad bonum regimen , & finem probationis ipsorum Nouitiorum, tenentur in conscientia obedire Superioribus Religionum. Ratio est , quia quoad ista habent prædicti Superiores potestatem , & Iurisdictionem supra Nouitios , licet non sit tanta , quanta supra professos. Sanch.*lib.*6.*in Decalog.c.*10.*n.*22. Addens etiam *n.* 17. Posse prædictos superiores præcipere aliquid nouitiis etiam sub pœna excommunicationis. Quod tamen non nisi tarò admitterem , aut consulerem.

3 Possunt Nouitij, si volunt, ab instituto Regulari incepto retrocedere , & ad sæculum redire. Quia ad hunc finem institutum est tempus Nouitiatus. Quo casu non tenentur soluere expensas , quas in suis alimentis Monasteria fecerunt , etiamsi ministeria ipsorum Nouitiorum in Religione æquiualentia non sint prædictis expensis. Tum quia aliàs non esset libera professio, saltem in multis , qui sæpius detinerentur ab egressu,ne soluerent tales expensas. Tum etiam , quia religio liberè etiam & spontaneè facit illas , vt supponimus. Rodriguez *tom.*3.*quæst. regular.q.*15.*art. vltim* Azor.*lib.*12.*Instit.Moral.cap.*3.*q.*6.Si tamen quis praua intentione , & animo decipiendi Religionem in illam intraret, & posteà recederet, crederem teneri ad expensas dictas. Eo quod æquum non est , vt aliquis reportet commodum ex fraude, & malitia sua. Indicat hoc Sanchez *lib.* 6. *in Decal cap.*10. *num.* 3. Addens etiam *num.*5. Quod quando pactum est factum inter Conuentum , & Nouitios, quod Nouitij soluant prædictas expensas , tunc siue perseuerent , siue non , debent illas soluere. Vide Suarez 3 *tom. de relig. lib.* 5. *c.* 11. [Et declarationem Sacræ Congregationis Episcoporum . & Regularium 2. Martij 16 . 5. in qua decreuit consanguineos cuiusdam iuuenis qui è Religione ante professionem exierat,soluere debere Monasterio expensas ab ipso factas.]

4 Gaudent Nouitij priuilegio fori , ita vt conueniri non possint pro vllo delicto coram Iudice seculari Quia sunt aliquo modo sub potestate, & Iurisdictione Ecclesiastica religionis , gaudentque Canonis priuilegio

legio, ita vt illos percutiens immodetur excommunicatione, ac si percusserit Clericum, iuxta *cap. religiosus, de sentent. excommunic. in 6.* Ludouicus Lopez 1. *part. Instruct. conscient. c.*46. Azor. *lib.*12. *Instit. Moral. cap.*2.*q.*11. Vnde Nouitij in religione delinquentes, à Superiori puniri debent, quia sunt sub illius potestate. Nauarrus *cons.*5.*de for. compet.* Allrte *lib.*1. *de relig. discipl. cap.*7.*num.*33. Nec possunt conueniri coram Iudice Ecclesiastico, aut ab eo puniri, sed solum à prælatis suæ religionis. propter eandem rationem. Molina *tom.*1. *de iustit. disp.* 139. *& tom.*3. *disp.*671. *n.*2. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.*10.*num.*11, An verò possint puniri à Iudice seculari quando ingressi sunt Religionem in fraudem, vel postquam sint egressi propter delictum commissum tempore Nouitiatus tractat Diana *tract.*1. *de Immunitate Ecclesiast. resolut.*33. *&* 34. Insuper, propter eandem rationem, eximuntur ex vi Nouitiatus à solutione Gabellarum. Molina *vt sup.* Sanchez *vt sup. num.*16. Diana *tract. de Immunitate Ecclesiast. resol.*37.

5 Cum Nouitiis possunt dispensare Prælati Religionum exemptarum pro tempore Nouitiatus, non solum circa Obseruantias regulares earumdem religionum, sed etiam circa obseruantiam præceptorum Ecclesiæ, v. gr. ieiunij, auditionis Missæ, &c. Ratio est, quia etiam pro illo tempore Nouitiatus gaudent priuilegio exemptionis, & quoad spiritualia sunt sub cura prælatorum religionis, sicut essent sub Episcopis, si manerent in sæculo. Suarez 4. *tom de Relig. tract.*8.*lib.*2.*c.*14.*n.*8.

Possunt etiam nouitij, quantum est ex vi iuris communis ad Ordines Sacros promoueri, etiam durante nouitiatu. Quia nullus est Textus hoc prohibens, neque *cap. Monasteriis* 19. *quæst.*3. quod aliqui afferunt probat aliquid in contrarium: solum enim ibi prohibetur nouitiis portare habitum, & tonsuram professorum. Suarez *tomo.*5.*in* 3.*part. disp.*10. *sect.*5. *num.*13. Sanchez *lib.*9.*in Decal. cap.*10. *num.*19. Imo probabile est posse regulares prælatos dare dimissorias nouitiis vt ad Sacros Ordines promoueri possint ab Episcopis. Quia nouitij tempore nouitiatus manent sub potestate, & iurisdictione religionis. Diana *tract.*2. *de dubiis regular. resol.*7. post alios, quos refert. Ordinandi autem sunt nouitij ab Episcopo Diœcesis ipsorum nouitiorum. Henriquez *lib.*10. *de Sacram. Ordinis, &* 14. *de irregul.* Suarez *in* 2. *de relig. tract. de Voto, c.*11. *n.*9. Probabile etiam est posse etiam ordinari ab Episcopo in cuius Diœcesi est nouitiatus, quando nouitij habent firmum propositum permanendi in religione. Quia isti tales iam quasi mutarunt domicilium, & volunt esse in domicilio religionis, vel nouitiatus. Sanchez *lib.*6.*in Decal. c.*10.*n.*21. *&* 22. Naldus *verb. Ordo, num.* 10. Vide dicta *c.*14. *præsertim* 10. 12. *&* 13. & maximè *num.*20. circa decretum Concilij Tridentini de non ordinandis, qui non habuerint beneficium Ecclesiasticum, &c.

7 Nouitij possunt vti priuilegio Bullæ Cruciatæ, eligendo scilicet sibi Confessorem, qui eos absoluat à casibus reseruatis, non obstante quod professi non possint vti hoc, vel similibus priuilegiis, & indultis. iuxta dicta suprà *c.*19.*n.*29. Ratio est, quia verba Bullæ cum sint generalia, etiam comprehendunt nouitios, nec specialis ratio, propter quam professi excluduntur, procedit in illis, cum non sint simpliciter veri religiosi, nec simpliciter subiecti religioni. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8.*lib.*2.*cap.*16. *n.*10. Nihilominus probabilius est non posse confiteri inuito prælato religionis alicui Confessori habenti tantum approbationem ab Episcopo. Maximè quoad casus reseruatos à superioribus religionis vbi sunt nouitij. Quia per nouitiatum censentur mutasse territorium, & domicilium, & esse sub iurisdictione religionis. Cordub. *lib.*1.*q.*30. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.*8.*lib.*2.*c.*17.*à num.*14. Licet alij probabiliter oppositum teneant. Miranda *in Manual. tom.*2.*q.*34. *art.*16. Diana *tract. de dub. regul. resol.*4.

Possunt etiam nouitij quarumdam religionum absolui à prælatis suæ religionis à censuris excommunicationis, suspensionis, & interdicti à iure, vel ab homine saltem generaliter promulgatis. Propter multa priuilegia aliquibus religionibus concessa, quibus frui possunt tam ipsæ, quam aliæ, quæ cum ipsis communicant in priuilegiis, specialiter Clem. IV. pro Minoribus, vt refert Casarub. *in Compend. verb. Absolut. Ord. quoad Fratres, n.*4. Referens etiam ibidem idem ad litteram haberi in Mari magno Prædicatorum. Sed pro hoc intento vide Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*24.*à n.*5. Vbi priuilegia circa hoc adducit. & Laurentium de Peirin. *tom.*1. *priuil. Min. in Const.*2. *Iulij II.* §.9. explicantem priuilegium eiusdem Iulij 2. quoad hoc. Alia etiam afferri solent, sed ea omitto, quia sunt viuæ vocis oracula, quæ nihil iam valent. Extat tamen priuilegium Sixti IV. in Bulla, *Dum attenta.* Carmelitis concessum, in quo conceditur Generali, & Prouincialibus pro nouitiis volentibus aggregari religioni, qui suspensionis, aut interdicti, vel excommunicationis sententiis à iure, vel à Iudice promulgatis generaliter sint ligati, vt absolutionis beneficium, obseruata forma Canonica, possint impertiri. Adiungit etiam: Ipsosque in Fratres recipere, ac eos, qui post assumptum Habitum, & professionem emissam recoluerint se talibus in sæculo fuisse sententiis innodatos, secundum formam ipsam, vos Generalis Magister, & Prouinciales, Priores, ac vices vestras gerentes valeatis absoluere, & cum irregularibus dispensare: si forsan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis diuina præsumpserint Officia celebrare, vel Ordines receperint. Ita tamen, quod si aliqui, eisdem sententiis propter debitum sunt adstricti, satisfaciant, vt tenentur. Volumus autem nihilominus quod postquam fuerint absoluti huiusmodi volentes aggregari prædictæ Religioni, nisi mox Ordinem vestrum intrauerint, quacumque etiam eiusdem Ordinis prælatorum licentia non obstante, eo ipso in pristinas sententias, à quibus eos totaliter absolui contigerit, relabantur. Specul. Ordin. fol. 86. Ibidem etiam in verbis antecedentibus conceditur ab eodem Pontifice Generali, & Prouincialibus, vt suis Fratribus vndecumeue absolutione, & dispensatione indigentibus, siue priusquam intrauerint in Ordinem, siue post in casibus excesserint, pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut suspensionis incurrant sectentias à iure, vel iudice generaliter promulgatas, & huiusmodi sententiis innodati, aut in locis suppositis Ecclesiastico interdicto diuina Officia celebrantes, vel suscipientes Ordines sic ligati, notam irregularitatis incurrant, absolutionis, & dispensationis beneficium valeant impartiri: nisi in casibus in præsentibus litteris exceptis. Casus autem isti excepti sunt, quos refert idem Pontifex inferius verbis adductis à nobis *in c.*18.*de prælatis, n.*33.

Attendenda vero sunt verba priuilegiorum, propter quæ nouitij absoluuntur, vel dispensantur. 9 Alia enim volunt, quod si nouitij post absolutionem datam non ingrediantur Religionem, vel in ea non profiteantur, reincidant in priores censuras, alia vero absolute loquuntur. Aliqua loquuntur de nouitiis, qui iam habitum susceperunt; aliqua vero de illis, qui illum volunt recipere. Suarez *tom.*4.*de Relig. lib.*2. *cap.*24. *à num.*5. Peirinis *tomo* 1. *priuil. Minim. in Constitut.* 2. *Iuly. I I.* [Pro quibus generaliter loquendo iuxta ea quæ dico *tomo* 4. *verbo Nouitij, & Nouitia Religionem,*

num. 56. notandum quod priuilegia, quæ absolutè, & sine aliqua limitatione aut conditione concedunt aliquam gratiam Nouitiis quoad absolutionem, dispensationem, vel aliquid huiusmodi, etiamsi postea à Religione recedant, censeri debere habuisse suum effectum: absolutiones enim, dispensationes, &c. purè & simpliciter datæ non debent censeri concessæ solum sub conditione aliqua de futuro, nisi in casibus à iure expressis, vel quando in ipsis facultatibus id exprimitur. De quo latè Bartholomæus de Vecchis *in praxi Nouitior. disput. 9. dub. 25.* & Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. disp. 6. quæsit. 27. à n. 19.* Ex Bonacina, Suarez, & aliis.]

10 Ab irregularitatibus etiam à Nouitiis contractis in sæculo possunt dispensari à prælatis dictarum Religionum, propter aliqua ex prædictis priuilegiis, præsertim propter illud Clement. IV. pro Fratribus Minoribus, Iulij II. pro Minimis, & Sixti IV. pro Carmelitis, illis verbis iam adductis: *Cum irregularibus dispensare, si forsan talibus innodati sententiis, vel in locis interdicto suppositis, Diuina præsumpserint Officia celebrare, vel Ordines receperint.* Speculum Ordinis fol. 86. Item ibidem in verbis etiam adductis: *Et huiusmodi sententiis innodati, aut in locis suppositis Ecclesiastico interdicto Diuina Officia celebrantes, &c. notam irregularitatis incurrant.* Vide etiam Bullam Iulij Secundi adductam in Peritinis.

11 Non possunt admitti ad Religionem Episcopi, aut in Episcopali dignitate constituti absque expressa licētia Papæ. Tum quia ita expresse definiuit Innocent. Tertius *in c. Nisi cum pridem, de renunciatione.* Tum quia status Episcoporum altior est statu religiosorum, & ita ab illo ad illum non est transitus sine dispensatione Summi Pontificis. Nau. *lib. 1. Conf. consf. 1. & 4. de renunciatione*, Miranda *in Man. tom. 1. q. 17. art. 3.* Barbosa *de potest. Episcop. alleg. 42. num. 23.* vel saltem renunciatione Episcopatus. Suarez *3. tomo de Relig. lib. 1. cap. 19. à num. 13.* Prælati autem Episcopo inferiores ad Religionem possunt admitti propter oppositam rationem. S. Thomas *2. 2. q. vlt. art. 7.* Syluest. *verb. Relig. 2. quæst. 8.* Suarez *3. tom. de Relig. lib. 5. c. 4. num. 14.*

12 Maximè autem sciendum est, iuuenes, aut viros adultos maiores sexdecim annis, non aliter ad aliquam Religionem recipi posse, nec debere, nisi prius de eorum parentibus, Patria, deque anteacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata informatione & fide digna relatione, compertum, & exploratum sit eos, nec aliquorum criminum, qualia sunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia similia, aut grauiora, reos, vel suspectos existere, vt propterea damnati sint, aut ne damnentur formident, neque ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatos, vel reddendis ratiociniis ita obnoxios, vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia eis iam sit illata, vel timendum sit, quod inferatur, nisi denique constet ipsos non humana aliqua ratione, sed tantum deuotionis, & pietatis feruore vitam religiosam sponte & ex animo elegisse. Ita Sixtus V. in Constitut. incipiente, *Cum de omnibus Ecclesiasticis Ordinibus*, sub datis anno 1587. sexto Calend. Decembr. Pontificatus sui anno 3. Voluit autem idem Pontifex, vt istorum receptio, & admissio solum fieret in Generali, vel Prouinciali Capitulo, indubitata fide facta, tam superioris Generalis, seu Prouincialis, quàm Definitorum consensu, de prædictis omnibus. Postea verò idem Sixtus Quintus in alia Constitutione. *Ad Romanum Pontificem*, Romæ duodecimo Calendas Nouembris 1588. moderans prædicta, subiungit: Cum vero in quibusdam Religionibus Capitula Prouincialia, aut nunquam, aut non quotannis, sed rarius celebrentur, quædam etiam Monasteria, aut domus huiusmodi remotissimis regionibus hæreticorum, aut infidelium tyrannidi finitimis sita sint, ne ij, quos extra Capitula ad habitum, vel professionem Regulares admitti prohibuimus, tempus celebrandis Capitulis præfixum nimis diu expectare, aut ad ea cum maximo incommodo accedere cogantur, concedimus, & indulgemus, vt in qualibet Prouincia, saltem duo, vel si commodè fieri poterit, tria, aut plura Monasteria, seu domus Regulares deputentur, quarum, seu quorum Superiores infra annum saltem ad inquisitionem super Nouitiis faciendam, & ad ipsos Religiosos iuxta formam præfatæ Constitutionis recipiendos, & ad alia quæ in ipsa Constitutione continentur peragenda insimul congregentur. Quod si paucitas, aut nimia distantia Monasteriorum, ne id quidem patiatur, saltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monasterij, aut domus eius prouinciæ, huiusmodi facultas, & auctoritas per Capitulum Generale, scilicet Monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorũ Regularium eiusdem Ordinis demandetur. Pro exteris autem, qui in locis à sua patria longissimè remotis degunt, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur, si velint religionem intrare, concessit idem Pontifex exteros huiusmodi ac aduenas, quamuis non liquidò constet de iis omnibus, quæ in Constitutione nostra requiruntur, tamen si diligentia adhibita, nihil appareat, quod impediat, habiles reputandos esse. Vide Bullam apud Quarantam *in Summ. Bull. verb. Monasteria, & Conuentus, &c.* Suarez *3. tom. de Relig. lib. 5. c. 10.*

Postea vero Gregorius XIV. in Bulla *Circumspecta Romani*, anno 1590. apud eumdem Quarantam *vbi sup.* aliam moderationem adhibuit prædictis Constitutionibus Sixti V. pro illis Monasteriis, in quibus perpetua filiatio Religiosorum reperitur, videlicet, quod Superiores illorum Monasteriorum de consensu sui Capituli, præhabita simul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut Monasterio iuxta eius Constitutiones recipiendus interrogari solet, aliqua informatione, super his, quæ in dictis Constitutionibus continentur, ad receptionem huiusmodi procedere valeant, dum tamen antequam ad professionem admittantur, plenaria, & eo modo, prout in dictis Constitutionibus habetur, inquisitio fiat, quæ postea ab his, à quibus in prædictis Monasteriis examinari solent, diligenter examinetur, & approbetur, & demum omnia in dicto Capitulo coram Superiore referantur. Volentes quòd superiores prædicti cum eorum capitulo, aut vbi consuetudo non fuerit celebrandi capitula, cum tribus, aut quatuor ad id in Generali Congregatione per vota secreta deputatis, seruatis eorum Regularibus Institutis, ac supradictis omnibus, eandem in recipiendis Nouitiis habeant auctoritatem, quæ per dictas Constitutiones Prouincialibus capitulis est attributa. 13

Post quæ aliqua priuilegia concessa sunt aliquibus Religionibus (quibus tam ipsæ, quàm quæ ipsorum priuilegiis fruuntur, vti possunt circa formam signatam à Sixto V. in prædictis Constitutionibus ad recipiendum Nouitiōs ad habitum, & professionem. Primo enim Clemens Octauus per suam Constitutionem, quæ incipit *In his quæ*, anno 1597. concessit Dominicanis Conuentus Sancti Stephani Salmanticensis, vt quoscumque iuuenes, etiam decimumsextum ætatis suæ annum excedentes, ad habitum in eodem Conuentu admitti petentes, recepto ab eis iuramento, quod criminosi, aut rationibus, vt præfertur obligati, furto, latrocinio, aut homicidio notati, aut aliis impedimentis in dicta Bulla Sixt. V. contentis, detenti non sint, recipere, ac postea per aliquem 14

eiusdem

eiusdem Conuentus Religiosum ad hoc deputatum ad inuestigationem anteactæ illorum vitæ, ac motum, & reliquorum præmissorum, absque strepitu iudiciario, sed per scrutinium secretum procedi facere, qui ad hoc deputatus processum, & informationem cœptam, dictis Priori, seu Præsidenti, ac subpriori, ac Magistro Nouitiorum, & Studentium, à quibus approbari, & reprobari possit, referre fideliter debeat, liberè, & licitè possint, & valeant. Secundò idem Clemens Octauus per suam Constitutionem *Assidua*, ferè simile priuilegium concessit Clericis Ministrantibus Infirmis anno 1594. Tertio etiam Paul. V. anno 1612. concessit Fratribus Seruitis domus Montis Senarij, quod tres ex antiquioribus à Capitulo Conuentuali eiusdem domus deputari possint, qui eandem habeant facultatem in admittendis Nouitiis, quam habent Capitula Generalia, & Prouincialia, 3. *tom. Bullar. inter Bullas Pauli V. n.*76. Miranda *tom.* 1. *q.*21. *art.* 1. Laurent.de Peirin.*tom.*2.*priuilegiorum Minimorum,in Const.* 2. *Sixti V.* Cautè tamen procede, & attende vim & verba priuilegiorum.

15 Est etiam aduertendum, quod licet Sixtus V. in prædicta sua Constitutione, illos qui non seruatis dictis conditionibus, ad habitum recepti fuerint, inhabiles ad professionem faciendam, ipsamque professionem irritam, & nullam declarauerit, postea vero Clemens Octauus anno 1602. Constitutionem illam ad terminos iuris communis reduxit, quoad prædictam nullitatem professionis, saluis semper pœnis contra transgressores inflictis. Quas sic intimauit Sixtus V. *Insuper quoscumque Religiosos, eorumque Superiores, qui aliquas personas, vt dictum est, inhabiles post hanc Constitutionem publicatam receperint, voce actiua, & passiua, necnon Officiis, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuscumque per eos obtentis, eo ipso in perpetuum priuamus, & tam illis priuatos, quàm ad illa, & alia quæcumque in posterum obtinenda perpetuò inhabiles, eorumque incapaces decernimus, & declaramus.* Quaranta *verb. Monasteria, & Conuentus.* Miranda *in Man. Prælat.tom.*1. *quæst.*17.*art.*3. & 8. Suarez 3.*tom.de Relig. lib.*5. *cap.*7. Imò aliqui volunt Prælatos recipientes sine dicta informatione Nouitios, non incurrere dictas pœnas, si sic recepti careant dictis defectibus, quia volunt, quod Bulla solum liget Prælatos recipientes nouitios ligatos à parte rei talibus impedimentis. Portellus *in dub. Regul. verbo Nouitij informationes, num.*6. Diana *tract.*2.*de dub.regular. res.*83.

16 Criminosi non debent, aut possunt admitti ad Religiones,iuxta dicta ex Sixto V. *supra numer.* 12. Quod intellige iuxta moderationem ipsius Sixti in secunda Constitutione *ibidem* relata, *Cùm constiterit actis publicis Iudices, & curiam secularem ante susceptionem habitus de ipso crimine aduersus eos accusationem suscepisse, vel inquisitionem instituisse.* Et quamuis illos inhabiles ad professionem esse voluerit idem Pontifex, postea vero Clemens VIII. vt etiam vidimus num.15. habiles ipsos fecit, saluis tamen pœnis contra recipientes ipsos à Sixto designatis, & ab eodem Clemente confirmatis. Si autem constiterit post professionem emissam illos in sæculo grauissimis, & scandalosis criminibus notatos, & diffamatos fuisse, illaque interrogatos tacuisse, possunt expelli à Religione, iuxta priuilegium Leonis X. per suam Constitut. quæ incipit, *Cum sicut nobis*, in qua concessit Generalibus, & Prouincialibus Ordinis Fratrum Minorum, & per consequens aliis, qui communicant in priuilegiis cum ipsis, *vt fratres eiusdem Ordinis, etiam professos, qui grauissimis, & scandalosis delictis notati, & diffamati fuerint, quæ fraudulenter, ac dolosè in eorum receptione ac professionis emissione (monitione super his per prædictos Prælatos præmissa) tacuerunt, non obstante quod iam recepti sint, & professionem emiserint, ne morbida, & infecta pecus ouile Domini corrumpat, & vt aliis cedat in exemplum, à domibus, & Conuentibus dicti Ordinis expellere, & remouere, liberè, & licitè possint, & valeant, &c.* Laurentius de Peirinis *tom.*1. *de subdito, quæst.* 1. *de Obedientia, cap.* 25. §.3. Imo ad hoc vt præfati criminosi possint à Religione expelli, non est necesse, quod eorum delicta sint deducta per accusationem in iudicium, vt volebat Sixtus; sed sufficit quod de illis fuerint diffamati, & notati, Rodriguez *tom.*3.*quæstionum Regularium, quæst.*17. *art.* 9. Peirinis *vt supra*, aliqua etiam notatu digna circa hoc animaduertens. Vide dicenda *num.* 25. & 26. & Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.* 7. [Ex dictis autem resolui potest casus, quem tractat Portellus *in responsion. moral. tom.* 2. *casu* 89. de quodam homicida, qui in quadam Religione professus est, an scilicet professio ipsius valida fuerit, & idem dicendum de similibus criminosis. Dico enim talis professionem validam fuisse, siquidem fuit facta post Constitutionem Clementis VIII. de qua *suprà num.*15. & in qua moderando Constitutionem Sixti V. eam reduxit ad terminos Iuris communis; constat autem quod Iure communi talis professio valida fuerit. Portellus *supra.* Potuit tamen si Religio gaudet priuilegio Leonis X. de quo *sup. n.*16. iuxta ipsius formam cum ipso procedere. An verò iuxta priuilegia Religionum dispensari potuerit talis homicida, consule dicta *sup. c.*18.*n.*4. *& seqq.* & dicenda 3. *tom.v.Irregularitas,n.*69 *&* 72.*verb. Abortus, n.*14. *&* 4. *tom.verb. Prælatus Regularis, n.*14. cum aliis locis ibi citatis.]

Obligatos, seu grauatos debitis, & ratiociniis, 17
non posse licitè saltem, Religionem intrare, aut in ipsa profiteri, non solum propter Constitutionem Sixti V. adductam, & moderationem Clementis VIII. allatam, sed etiam ratione naturali, constat in casu, quo in sæculo manentes facilè possent suis creditoribus satisfacere. Nam per talem ingressum, aut professionem iniuria fit illis, quibus sunt obligati. Syluester *verb. Ratiocinium.* Nauar *conf.* 2. *de regular. num.* 7. Quando autem debita sunt incerti domini, aut debitor neque in parte potest satisfacere, nec speratur posse, manendo in sæculo, tunc credo posse etiam licitè intrare Religionem; & in ea profiteri. Quia tunc nulla fit iniuria alicui per talem ingressum, aut professionem. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæst.* 17. *artic.* 7. Vide plura ad hoc in Sanchez *libro quarto in Decal. capite* 19. Vbi latè an istorum professio iure communi, aut naturali sit valida. Vide etiam Suarez *tomo tertio de Relig. libro quinto,capite* 7. Diana *tract.* 2. *de dub. regular. resol.* 41. Qui etiam bene addit quod si post ingressum Religionis hæreditate, legato aut donatione religioso aliquid adquiratur, tenetur Monasterium illius debita soluere: [Pro quorum maiori luce nota primò eum qui non potest soluere debita, sed sperat quod manens in sæculo, ea sit soluturus breui tempore, non posse licitè intrare Religionem, debitis non solutis. Secus est si solum speret post longum tempus soluturum debita. Ratio primæ partis est, quia cum solutio debitorum sit de Iure naturæ præcepta, præferri debet operibus consilij, quale est ingredi Religionem, præsertim cum nefas sit lucrum spirituale proprium cum detrimento tertij quærere. Quod autem hoc non sit intelligendum quando debitum post longum tempus speratur soluendum, sed quando breui tempore, quæ est secunda pars adducta, ex eo probatur non solum quia persona debitoris non est ita pro debitis adstricta vt ipsamet debita sit & quasi captiua instar seruorum creditori, sed etiam quia quando se obligauit ad debita illa soluenda; neque explicitè, neque implicitè se obligauit ad subeundem tale, & tantum detrimentum quale est reddere se impotentem per multum

multum tempus ad procurandum statum tam vtilem pro securitate suæ salutis, quale est status Religiosus. De quo Ludouicus Lopez *in Instruct.part.1.capite 29.* Azor.*tomo primo instit.Moral.libro 12.capite 1.quæstione 5.*Diana *tomo secundo tract.2.de dub regularibus,resolut.41.*Lugo *tomo primo de iustit. & iur. disputatione 21. sectione 6.* post alios. Hoc autem breue tempus putat esse biennium. Sanchez *libro 4. in Decalog. cap. 19. n.8.* quem sequitur Lugo *supra.* Secundò nota, quod si talis grauatus debitis Religionem profiteatur,licet Religio non teneatur soluere illa ex bonis propriis, quia iuxta dicta *supra cap. 2. num.18.* Monasterium non tenetur ad debita Religiosi, nisi ex licentia ipsius contracta fuerint, aut ipsi vtilia, cæterùm tenetur illa soluere non solum ex iis quæ Religiosus secum detulit ad Religionem, sed ex iis quoque, quæ quouis modo Religioni obtinuerint ratione talis religiosi, scilicet hæreditate, legato, aut donatione, vt dictum est ex Diana, quem sequitur Lugo *supra num.79.*post Sanchez,& alios. Ideo præfatum Religiosum in Religione existentem labore aut alio modo honesto & conformi statui suæ Religionis teneri procurare solutionem illorum debitorum, cum status Religiosus non aliter excuset à soluendis debitis, nisi quatenus impedit modum soluendi illa indecentem tali statui. Lugo *sup.n.81.* Addens etiam cum Sanchez *n.14* Prælatum non teneri ad dandam licentiam ad sic laborandum, cum Prælatus nihil debeat creditoribus, & aliunde ratione professionis Religiosæ ius habeat ad gubernandum subditum,& imponendum illi opera, & occupationes, quas voluerit.]

18 Furiosi, aut mente capti non possunt admitti ad Religionem, aut in illa valide profiteri. Cum non habeant sufficientem libertatem, aut discursum ad vouendum. Syluester. *verb. Religio 5. quæst. 2.* Vnde si aliquis sui compos Religionem ingressus est, & postea incidit in dementiam, aut furorem, nec profiteri potest, propter adductam rationem; nec tale tempus connumerari potest pro Nouitiatu; cum in illo non potuerit experiri rigorem religionis, quod est finis Nouitiatus. Syluester vt supra. Phrenesis autem tempore morbi superueniens, etiamsi per aliquos dies duret non impedit cursum Nouitiatus. Hæc enim est praxis religionum Sanchez *libro quinto in Decal. c.4.n.55.*Vide dicta *c.2.n.24.*

19 Coniugati post matrimonium consummatum non possunt admitti ad religionem, nisi alter coniux etiam Religionem ingressus fuerit, vel licentiam dederit ingrediendi, propter indissolubilitatem matrimonij consummati. Miranda *in Manual.quæst.17.art.1.*Sed quando vnus coniux potest facere perpetuum diuortium, potest propria auctoritate religionem ingredi, & in ea profiteri,iuxta dicta *c.2.n.31.*Quid autem dicendum si ille qui potest facere diuortium perpetuum,vellet in sæculo manere,& sacris Ordinibus insigniri.Vide Gutieres *in quæstionibus Canonicis.*

20 Serui etiam, & qui non sunt sui iuris,nisi de licentia dominorum ad Religionem non possunt admitti. Quia seruus non est sui, sed sui domini,atque ita non potest dare se religioni, prout fit in professione.Sylu. *verb.Religio 2.q.3.*Vnde si seruus Religionem aliquam ingressus repetatur à domino suo, erit illi restituendus cum omnibus, quæ attulit secum, propter eandem rationem.Sylu.*ibid.* Si verò contingat seruum professum esse in religione fraudulenter, vt puta probando per falsos testes se esse liberum, licet domino suo sit reddendus, propter traditam rationem; verè tamen manebit religiosus,& Religioni obnoxius quantum est ex parte sua, quia ipse se ad hoc astrinxit prout potuit.Sylu.*ibid.*Miranda *in Man.q.17.art.2.*Quando autem ex malitia, vel negligentia Religionis professus est, Monasterium satisfacere debet domino secundum boni viri æstimationem. Miranda vt suprà. Vida dicta *cap.2.n.21.*

Illegitimi non sunt incapaces Habitus, & professionis regularis his temporibus, & quantum est ex vi iuris communis, & Decretorum Pontificum, si non obstent peculiares Constitutiones religionum.Ratio est, quia licet Sixtus V. in prædicta Constitutione *Cùm de omnibus, &c.* prohibuerit prædictos illegitimos ad habitum, & professionem admitti, nisi certis quibusdam conditionibus positis,eorumque professionem inualidam, irritam, & cassam declarauerit; postea tamen Gregor. XIV. ann. 1591. Pontificat. sui anno 1.supradictam Constitutionem Sixti V. & aliam eiusdem etiam Sixti ad hoc intentum,moderari volens, statuit eos, qui quouis modo illegitimè procreati fuerint, ad habitum, & professionem regularem admitti posse, quemadmodum admitti poterant, si supradictæ Constitutiones editæ non fuissent; ita tamen, vt cùm de recipiendis quomodocumque illegitimè natis ad habitum, & professionem Ordinum quorumcunque ageretur, ij ad quos spectat huiusmodi receptio, præter alia, de quibus ex dictarum Constitutionum præcepto circa quoscumque etiam legitimos perquirere debent, diligenter vitam eorum, & mores inquirant, & ita demum eos recipiant, si tamen bonam indolem, & virtutis specimen præseferant, & tot eis merita suffragentur, vt natalium suppleant defectum, eorumque receptio religionis commodo, & vtilitati profutura videatur, & super hoc ipso ij, ad quos, vt dictum est, pertinet huiusmodi receptio, matura deliberatione ita censuerint, & iudicauerint, dummodo tamen filius illegitimus in religione, in qua Pater siue ante,siue post Natiuitatem dicti filij professus fuerit,ipso Patre viuente,non admittatur. Ex quibus verbis infertur, quoscumque illegitimos ad habitum, & professionem admitti validè posse,seruatis tamen illis conditionibus à Gregorio XIV.designatis. Rodriguez *tomo tertio,quæstione octaua,articulo quarto & quinto.* An autem etiam licitè possint admitti tales illegitimi stando in vi istorum Decretorum Pontificum, videtur, quod non, quia Clemens Octauus in Bulla *in suprema Ecclesiæ*, anno 1602. edita non est moderatus pœnas taxatas à Sixto V.contra prælatos admittentes tales illegitimos ad habitum, & professionem, per quod declarasse videtur, illicitam esse talem admissionem. Licet possit dici hoc fecisse Clementem Octauum moderando Constitutiones Sixti V.non vero istam Gregor. XIV. Prætetquam dici potest, hoc intelligi, si non seruentur conditiones à Gregorio determinatæ Hoc tamen aliorum iudicio remitto. [Bufones, histriones, carnifices, satellites, lenones, aliique similes non debent ad Religionem recipi.Quia sunt infames, vel quasi infames, & non decet Religionem similibus dedecorari. Panormitanus *in cap. Cum decorem, de vit. & honestat. Cleric. num. secundo.* Tamburinus *de iure Abbatum tomo tertio, disputatione sexta,quæstione tertia, num. trigesimoprimo*,idem dicit *num.35.* de illiteratis non recipiendis ad statum Clericorum,cum debeant saltem ea scientia pollere, quæ ad diuinum Officium rectè persoluendum requiritur. Ita ex Azorio Gonzalez, & Garzia.] 21

Quamuis nullus Nouitius admitti possit ad professionem qui minori tempore quàm per annum post susceptum habitum in probatione steterit, iuxta doctrinam Concilij Trident. *sess.25. cap. 15.* nihilominus aliqui volunt, iuxta dicta à nobis *cap.2. num.11.* posse Nouitium extra Monasterium agere partem sui Nouitiatus. Pro quo vide Suarez *3. tom. de Relig. cap. 14. à num. 13.* Hoc verò solùm intelligi posse videtur ex vi iuris communis, & extra Italiam, 22

&

& Insulas adiacentes, propter Decretum Clementis Octaui modò adiungendum, vbi præcipit, quod Nouitij ad habitum Regularem, & professionem non admittantur in Italia, & Insularum adiacentium finibus, nisi in Conuentibus designandis, quo videtur excludi sententia prædicta affirmantium aliquam saltem partem Nouitiatus posse haberi extra Monasterium. Illa enim pars Nouitiatus non haberetur in Conuentu disignato. Ras tamen aliqualiter dubia est, præsertim si expendantur verba Decreti afferendi, quibus solum videtur prohiberi *ne ad Habitum Regularem admittant* (intellige Superiores) *nisi in Conuentibus assignandis*, non verò prohiberi, quod post admissionem, aliqua causa rationabili vrgente, possit pars Nouitiatus extra prædictos Conuentus haberi. Vide Dianam *Tract. de dubiis Regular. resol.* 84. & 89.

3 Ex Decreto Clementis Octaui dato Romæ die 12. Mart. 1596. quod postea etiam confirmauit Sacra Congregatio Concilij in Decreto de Regularibus Apostatis, & Eiectis, iussu Sanctissimi Domini Nostri Vrbani, quod habetur 4. *tomo Bull.* inter Constitutiones Vrbani *num.* 26. sic præcipitur omnibus Generalibus, Prouincialibus, Commissariis, Ministris, cæterisque superioribus Conuentuum intra Italæ, & Insularum adiacentium fines existentium quibuscumque, & quorumcumque Ordinum Mendicantium, vt de cætero neminem sub quouis prætextu, aut colore ad habitum Regularem admittant, nisi in Conuentibus auctoritate Apostolica prope diem in vnaquaque prouincia designandis. Insuper præcipitur, vt quoad eiusmodi Conuentus, vt præfertur, deputati non fuerint, omnes præfatorum Ordinum Superiores à receptione quorumcumque Nouitiorum, siue ad habitum siue ad professionem omninò abstineant. Pœnas verò contra transgressores sic decreuit idem Pontifex. Superior, qui huius Decreti transgressor extiterit ipso facto pœnam priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque actiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia in posterum obtinenda, se nouerit incurrisse, ac aliis etiam pœnis arbitrio nostro subiaceat. Receptiones verò, & processiones quaslibet eorum, qui contra huiusmodi Decretum nostrum admissi fuerint, nullas, & irritas esse ex nunc decernimus, & declaramus. Priuilegiis, statutis, & consuetudinibus quibuscumque in contrarium minimè obstantibus. Deinde die. 20. Mensis Iunij 1599. renouauit, & ampliauit idem Decretum idemmet Pontifex Clemens Octauus, præcipiendo eisdem Superioribus ista: Ne sub cuiusvis licentiæ, & facultatis impetratæ, vel impetrandæ obtentu, nisi per litteras in forma Breuis dumtaxat, & non aliàs, quemquam ad Habitum Regularem suscipiendum, nec etiam Conuersis, nisi in Conuentibus, Monasteriis, & Domibus auctoritate eiusdem Sanctissimi propediem in vnaquaque prouincia designandis, recipere, aut receptos ad professionem admittere vllo modo audeant. Quinimò contra primam prohibitionem Sanctitatis suæ receptos, etiamsi imperfectum habitum, aut sine caputio gerant, post præsentis Decreti in Romana Curia publicationem, omninò eiicere debeant. Superiorem autem, qui huius Decreti transgressor extiterit, ipso facto pœnam priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, vocis actiuæ, & passiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad in posterum obtinenda, eo ipso incurrere voluit, ac decreuit, & aliis etiam pœnis, arbitrio Sanctitatis suæ imponendis subiacere. Receptiones verò, & professiones quaslibet eorum, qui contra huiusmodi Decretum admissi fuerint, nullas, & irritas esse ad quemcumque effectum ex nunc decernit, & declarat. Declarauit autem hoc Decreto non comprehendi certas quasdam religiones quas ibi expressit. Et insuper quod prædicta facultas per Congregationem reformationis Apostolicæ concedenda esset. Post quæ idem Pontifex die 19. Maij 1601. Volens vt ea, quæ pro Nouitiorum receptione, & institutione de mandato Sanctitatis suæ præscripta fuerunt, in posterum accuratiùs, & exactiùs obserue ntur, vltra formam traditam in Constitutionibus fel. record. Sixti Papæ V. & etiam Sanctitatis suæ super receptione Nouitiorum, decreuit, ac mandauit, ne in Conuentibus, seu Monasteriis ad Nouitios recipiendos, Sanctitatis suæ, seu dictæ Congregationis Reformationis licentia, hactenus designatis, & approbatis, seu in posterum designandis, & approbandis Nouitij ad Habitum recipi vllatenus possint, vel admitti, nisi prius ab ipsa Congregatione, vel à propriis locorum Ordinariis, aut ab illis, in quorum Diœcesi Nouitiatus existunt, in quibus Nouitij recipiendi fuerint expressè, & nominatim Nouitij ipsi recipiendi recipi, & admitti possint, licentiam in scriptis (gratis tamen in omnibus, etiam quoad scripturam concedendam) obtinuerint. Posteà verò Sacra Congregatio Concilij ex Decreto Sanctiss. Domini N. Vrbani VIII. prout habetur in Decretis *de regularibus Apostatis, & eiectis*, anno 1624. abstulit prædictam obligationem impositam à Clemente Octauo in Decreto adducto, quod scilicet Nouitij recipiendi ad Habitũ approbari prius essent expresè, & nominattim à Congregatione Reformationi Apostolicæ, vel à propriis locorum Ordinariis, nnouando tamen quoad reliqua prædicta Decreta Clementis Octaui, districtèque præcipiendo Prælatis Religionum *vt illa exactè obseruent, atque vt obseruentur efficiant, sub pœnis statutis in eisdem Constitutionibus.*

Quia verò, illis obstantibus, compertum posteà est multos in multis religionibus admissos esse ad professionem, non habito Nouitiatu id locis, & Conuentibus approbatis, contra prædicta Clementis Octaui Decreta, ac perindè talium professionem nullam, & irritam fuisse; ideo Sanctissimus Dominus Noster Vrbanus Octauus huic malo prouidere cupiens, Motu proprio, & certa scientia, die XI. Aprilis 1632. commisit, & mandauit Maiori Pœnitentiario, vel Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis, ceterisque Ordinariis locorum, in quibus prædictorum Religiosorum Monasteria consistunt, siue ipsorum Religiosorum præfectis, vel superioribus Generalibus, quatenus omnes, & singulos religiosos prædictos, qui ad habitum Regularem aliàs canonicè recepti, annum probationis in Monasteriis, seu domibus regularibus ab id designatis minimè fecerunt, subindeque professionem nihilominus emiserunt, ad professionem denuò, seruatis aliàs seruandis emittendam, quæ sic emissa, illis, & eorum cuilibet, tam in foro interiori, quàm exteriori suffragari debeat, absque nouo probationis anno, ex speciali Sanctæ Sedis benignitate, auctoritate Apostolica recipiant, admittant, eosdemque, postquam professionem denuò, vt præfertur, emiserint, ad omnes gradus, honores, dignitates, præeminentias, & habilitates, quas si ab initio validè professi essent, legitimè obtinerent, eadem auctoritate restituant, ac restitutos eo ipso esse, & censeri declarent. Ita vt habeant eundem locum, sessionem, & votum, prout haberent, si professiones priores validæ fuissent, & nondum promoti ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, seruatis aliàs seruandis, promoueri, & tam ipsi, quàm alij ad eosdem Ordines, iam ritè promoti, in susceptis Ordinibus huiusmodi, etiam in Altaris Ministerio ministrare liberè, & licitè valeant; necnon omnes actus, siue contractus, quos contraxerunt, & legitimè contraxissent, vel cum laicis, vel cum aliis Monasteriis, seu alterius religionis viris, si nullum aliud paterentur vitium, vel defectum, nisi ex eo solum, quia initi-

initi; & contracti sunt inualidè ab iis, qui contra dictam Constitutionem in Domibus non designatis, siue ab eadem Sede non approbatis, professi sunt, auctoritate prædicta confirment, & approbent, ac validos omnino declarent, super quibus omnibus, & singulis plenam, & amplam facultatem, dicta auctoritate concessit. Deinde Summus Pontifex præcipit Ordinum, Congregationum, & institutorum huiusmodi superioribus Generalibus, quocumque nomine censeantur, ac procuratoribus etiam Generalibus, quatenus visis præsentibus, loca, Monasteria, vel Conuentus, in quibus Nouitij probationis annum agant, & alia, quæ dictus Clemens prædecessor super hac re obseruari iussit, obseruentur, designari, siue confirmari omninò curent, & faciant. Ex vi cuius Decreti multi religiosi nouam fecerunt professionem, alij verò habitum dimiserunt. Quia verò ob prædicti decreti prætextum multi regulares ab Ordinariis locorum habitus, & professionis relaxationem postulabant, cautum est à Sacra Congregatione Regularium, & nomine ipsius per Eminentiss. Cardinalem Ginettum protectorem nostrum ad Archiepiscopum Sacerensem in Sardinia scriptum, quatenus in posterum à talium fratrum relaxatione ad sæculum, vel habitum Clericalem desisteret, nec illam admitteret, nisi iuxta dispositionem Sacrorum Canonum Concilij Trident. & aliorum Decretorum Sedis Apostolicæ, imò quod eos quibus licentiam cōcessisset exeundi à religione ad eam reuocare quamprimum curaret, ex quo videtur haberi non posse concedi licentiam religiosis exeundi à Religione, eo quòd professionem in locis non approbatis emiserint sed intentionem Sanctissimi eam esse, vt iterum professionem emittant. Habeo apud me huiusmodi Eminentissimi Cardinalis Ginetti epistolam authenticè comprobatam. Vide & dicenda *tom.2.cap.8. num.25.* [Et nota declaratum esse à Sacra Congregatione ad instantiam nostri Reuerendiss. P. Generalis Theodori Stratij 15. Maij 1638. prædictum Breue SS. D.N. Vrbani suffragari etiam illis qui post illud exierunt è Religione, & deinde ad illam reuersi denuò professionem expressam emiserunt. Nota insuper Sacram Congregationem Episcoporum & Regularium declarasse 7. Iulij 1634. ad instantiam Procuratoris Generalis Patrum Dominicanorum, prædictos nulliter professos, de nouo profiteri volentes non egere ad id suffragiis Gremialium Conuentuum. Quod etiam declaratum fuit iterum ab eadem Sacra Congregatione de anno 1635.

Translatio autem Nouitiatus ex vno loco ad alium solùm fit authoritate Apostolica, loquendo videlicet de nouitiatibus eiusdem authoritate institutis. Vnde ad S. Congregationem recurri debet pro huiusmodi translationibus, quæ solet ipsas concedere concurrentibus aliquibus causis, & sub nonnullis conditionibus. Sicut fecit de anno 1647. pro prima die Februarij de quodam nouitiatu tertij ordinis S. Francisci

25 Descendentes ex genere infecto Hebræorum, vel Sarracenorum, &c. possunt de iure communi admitti in religionibus (quidquid de statutis particularibus Religionum) *ex c. eam te, de rescript. & ex Constit. Gregor. XIII.* quæ incipit *Muneris nostri*, anno 1583. Nauarrus *lib.3. consil. de Regul. consf.26 num.4.* Rodriguez *tom.3. quæst. Regular. quæst.11. art.2.* Vnde nullus professus potest (stando in iure communi) à Religione eijci præcisè, eò quod descendat ex maculato genere Iudæorum, aut Mahumetanorum, quamuis de hoc interrogatus in professione celauerit, nisi forsan præcesserit protestatio, de qua *num. sequenti*, propter ibi dicenda. Statuta verò particularium religionum attendi debent quoad hoc. Sanchez 7 *de Matrimonio, disputat.37. quæst. 4. num.30 & lib.5. Decalog. cap.4. num.73.* Laurentius de Peirinis *tom.1. de Subdito, quæst.1. de Obedientia, cap.15.*

Cum Nouitij ante Professionem interrogantur, an habeant aliquem defectum, v.g. infirmitatem incurabilem, cum protestatione, quod si posteà inuenti fuerint illum habere, professio erit nulla, talis professio inualida est, si prædictum defectum celauerint. Ratio est, quia deficit illi professioni consensus ex parte Religionis requisitus. Rodriguez *tom.3. quæst.17. art.9.* Sanchez *lib.5. in Decal. c.4. n.57.* Vide dicta *c.2. num.23.* 26

Licitum est, & meritorium Voto, aut etiam Iuramento, ad Religionis ingressum, seu professionem quempiam se obligare. Iuxta illud Psalm. 75. *Vouete, & reddite Domino Deo vestro.* Sylu. *verb. Relig.2. q.14.* Hinc qui tale Votum, vel iuramentum fecit, tenetur illud adimplere, iuxta illud Eccles.5. *Si quid vouisti Deo, ne moreris reddere.* S. Thom. 2.2. q.189. *art.3.* Caietan, & Expositores *ibidem.* Hinc etiam qui promisit absolutè in Religionem intrare, si in vna, aut altera nolunt ipsum admittere, tenetur alias requirere, vt recipiatur. Tenetur enim facere totum id quod potest, vt votum impleat, S. Th. 2.2. q.189. *art.3. & 4.* Syluest. *verb. Relig.2. quæst.16. & 17.* Qui verò promisit ingressum in determinatam Religionem, si in aliquibus Conuentibus ipsius non admittitur, non tenetur aliam intrare. Cùm intentio ipsius solùm fuerit pro illa Religione determinatè. Syluest. *vt suprà,* Nauarr. *lib.3. cons. de voto, à cons.21.* Videtur tamen necessarium quod in multis Conuentibus prædictæ Religionis procuret acceptari. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.4. cap.2. num.8.* Qui etiam Voto, vel iuramento se obstrinxit intrare aliquam Religionem, si in laxiori profiteatur, professio tenet, iuxta caput *Qui post Votum, de Regular. lib.6.* Peccauit tamen, quia fuit transgressor voti simplicis. S. Thom. 2.2. q.189. *art.9.* Syluest. *vt sup. quæst.1.18.* Qui verò post Votum Religionis in Episcopum fuit electus, tenetur vel dispensationem Voti à Papa impetrare, vel Religionem prius ingredi, cum status Religiosus non sit incompossibilis cum Episcopatu. Religiosus enim factus Episcopus, verè manet Religiosus. Caiet. 2.2. q.189. *art.3.* Syluest. *verb. Relig.2. quæst.20.* Suarez 3. *tom. de Relig. lib.1. c.19.* Vide dicta *num.11.* & dicenda *num.37.* 27

Qui impedit vi, vel fraude, quod aliquis Nouitius non profiteatur, vel quod secularis non assumat habitum Religionis, tenetur ad minus ad tollendam vim, vel fraudem. Aliàs contra iustitiam faciet. Num autem ad restitutionem damni illati Religioni teneatur, Multi respondent affirmatiuè cum Scoto *in 4. dist.15.* Sylu. *verb. Rest.3. q.1.* Alij verò negatiuè cum Soto, Ledesma, & aliis, quos sequitur Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.4. c.3.* Vtrumque est probabile, sed prius securius. Semper tamen erit graue peccatum retrahere aliquem ab ingressu, vel professione in aliquam Religionem, nisi id fiat bono animo, & intentione, vt putà si propter aliqua causas talis status illi conueniens non censeatur. Gers. *in Reg. mor. Alphab.24. & 67. cons.2.* Vel quia Religio illa sit notabiliter deformata, & relaxata. Cord. *super Reg. D. Francisci c.2. quæst.2.* Hinc grauiter peccat Religiosus, qui Nouitio aliàs idoneo denegat votum, vel suffragium ad professionem. Impedit enim illum à consequutione boni spiritualis, quod est contra charitatem. Cord. *in Regula D. Francisci cap.2. quæst.1. & 11.* Imò Nouitius expulsus sine iusta causa ius habet agendi contra Religionem. Tum quia sic expellens impediuit opus bonum ipsius. Tum quia inde resultat vt in plurimum aliqua nota nouitio, quod est contra iustitiam. Caiet. 2.2. q. *vlt. art.4. dub.3.* Passarel. *in Priuil. Min. c.43.* [Pro quorum maiori luce nota 1. Quod qui sine vi, & fraude, sed precibus, 28

cibus, aut suasionibus impediuit ne aliquis ingrederetur Religionem, aut quod postquam in eam ingressus est vt Nouitius, non profiteretur, non tenetur ad aliquam restitutionem faciendam Religioni: quia talis non peccauit contra iustitiam. Lugo *tom.* 1. *de Iustit. & iure, disp.* 9. *sect.* 3. *num.* 1. Quando verò huiusmodi suasiones sint peccatum præsertim mortale, vide Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 9. & Molina *tom.* 5. *de Iustit. tract.* 4. *disput.* 51. *num.* 2. Secundò nota, satis probabile esse eum qui iniustè fuit in causa quod aliquis è Religione exiret, vel in ea non profiteretur, ex quo sequuta est aliqua iactura Religioni, teneri ex iustitia suadere regressum ad Religionem illi, vel si nolit procurare alium æquè bonum qui eius loco intret. Ita Adrianus *de restitut. sub finem.* Antoninus, Palud. Scotus, Gabriel, Maior, Rosella, Syluester, & Passarellus quos refert Sanch. *lib.* 1. *consil. moral. c.* 3. *n.* 1. Quod probatur, quia qui potest restituere rem ablatam, vel æquiualentem, tenetur ad id faciendum. Non tamen tenetur ipse ingredi loco illius. Tum quia status religionis debet esse voluntarius, non coactus. Tum quia damnum diuersi generis non tenetur quis resarcire cum damno suo superioris generis, sicut qui occidit seruum, non tenetur dare se in seruum, domino seu Patrono, Sanchez *num.* 10. Lugo *supr. num.* 31. Apud quos alia ad intentum.]

29 Inducere aliquem ad religionem modo debito, sanctum & laudabile est. Quia hoc est illum promouere ad bonum spirituale animæ suæ. S. Thom. 2. 2. *quæst.* 189 *art.* 9. Et expositores *ibidem.* Qui verò vi, vel metu cogunt aliquem ad Religionem non solum grauissimè peccant, quia ingressus Religionis debet esse liber, sed etiam sic coactus, vel compulsus, admitti non debet in Religionem. Propter eandem rationem, Syluester 2. *Votum quæst.* 12. Nauarrus *in cap. statuimus, à num.* 71. *vsque ad* 74. *& lib.* 3. *cons. de Regular. cons.* 5. Imò professio illius non est valida. Potest etiam in huiusmodi inductionem committi simonia, scilicet si donis, & muneribus ex pacto datis, seu acceptis, inducatur aliquis ad Religionem. Reginald. *in praxi lib.* 18. *num.* 374. Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 1. *quæst.* 2. Secus autem quando non intercedit pactum, sed ex charitate dantur prædicta dona. Lessius *lib.* 2. *de Iust. cap.* 35. *dub.* 11. *num.* 66. Cogentes etiam fœminam aliquam, siue virginem, siue viduam, ad Religionem aliquam suscipiendam sunt excommunicati à Concilio Trident. *sess.* 25. *cap.* 18. Suarez 3. *tom de Religion. lib.* 5. *c.* 9. vbi multa ad hoc intentum. Hanc tamen excommunicationem non incurrunt cogentes viros, seu pueros ad Religionem suscipiendam. Cum Concilium solum loquatur de fœminis. Miranda *in Man. quæst.* 17. *art.* 4. Addunt aliqui, probabiliter sanè, esse peccatum suadere alicui ingredi Religionem totaliter deformatam. Quia in ea est magnum periculum salutis. Lancell. *in Gnom vit. Relig. lib.* 1. *art.* 2.

30 Recipere aliquem in Religiosum vendendo illi Religiosum statum, simoniacum est. Quia est vendere rem spiritualem pro temporali. Recipere tamen aliquid ad sustentanda onera temporalia, quæ Religio suscipit cum aliqua persona, non est ex natura rei simoniacum. Quia tunc non accipitur temporale pro spirituali, sed pro temporali, vt patet in dote, quæ datur in Matrimonio. Suar. 1. *tom. de Relig lib.* 4. *de simon. c.* 17. Vide etiam dicenda *c. sequenti, num.* 5.

31 Recipientes aliquem Nouitium simoniacè, iuxta dicta suprà *num.* 29. *&* 30. & ipse Nouitius sic receptus, debet à Monasterio expelli sine restitutionis spe, & in locum arctioris Regulæ ad agendum pœnitentiam retrudi. Ex *capit. quoniam, cap. de Regularibus de simonia.* S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 6. *ad* 5. Et ipso iure sunt excommunicati. Ex Extrauagant. 1. *de Sim. inter commun.* Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 106. Toletus *in Instruct. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 36. *vers.* 8. Et licet non essent excommunicati, interim dum pœnitentiam agunt sunt ab Ordinis executione suspendendi, *cap. dilectus filius, de simon.* Aldrete *lib.* 2. *de Relig. discipl c.* 16. *num.* 46.

Ex Conc. Trid. *sess.* 25. *de Regul. c.* 16. circa donationes Nouitiorum prohibetur, ne ante professionem, excepto victu, & vestitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione est, quocumque prætextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius, Monasterio aliquid ex bonis eiusdem tribuatur, ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem substantiæ suæ Monasterium possideat, nec facile, si discesserit, id recuperare possit: quin potiùs præcipit Sancta Synodus anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur quæ sua erant. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5 *cap.* 9. *à num.* 16. Circa quod Decretum notandum primò, hanc excommunicationem non incurri ipso facto, sed esse incurrendam, vt colligitur ex illis verbis, *sub anathematis pœna.* Secundò, non prohiberi in hoc Decreto aliquid dare, vel accipere ex bonis propriis parentum vel tutorum Nouitij, sed solùm ex bonis eiusdem Nouitij. Laurentius de Peirinis *tomo* 1. *de subdit. q.* 1. *de Obedient. c.* 29. Vide dicta *cap.* 11. *num.* 12. 32

Vnde similiter Nouitij non possunt validè disponere de bonis ad illos pertinentibus, nisi cum licentia Episcopi, vel eius Vicarij, & intra duos menses proximos ante professionem. Nec talis dispositio valida erit, aut alicuius valoris, etiamsi cum iuramento facta sit, nisi sequuta professione. Ita decernitur in Concil. Trident. *sess.* 25. *de Regul. cap.* 16. Ratio huius decisionis, seu intentum Concilij est consulere libertati Nouitij, scilicet ne impediatur ab egressu à Religione, quam inchoauerat, sed cogatur in ipsa profiteri, eò quod suis bonis se expoliauerit, Nauarrus *lib.* 3. *Consil. in* 1. *edit. tit. de don. cons.* 7. *&* 8. *& in* 2. *edit. tit. de Regular. consil.* 81. *&* 82. Rodriguez *tom.* 2. *Quæst. Regul. quæst.* 47. *ab art.* 8. 33

In hac verò decisione comprehenduntur soli actu Nouitij, non verò illi, qui Nouitij esse volunt, & intuitu Religionis bonis suis renunciant. Ratio est, quia illa decisio solum est de Regularibus, vt constat ex titulo totius illius sessionis 25. Secundò, quia ita declarauit Sacra Cógregatio Cardinal. Passarellus *in priuil. Minimorum cap.* 37. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 5. *num.* 4. Vide Portellum *in Dub. Regul. verb. Nouitiatus, num.* 41. & Diana *Tract.* 2. *de Dubiis Regular. Resol* 55. Licet oppositum sit etiam valdè probabile, si non obstaret declaratio S. Congregationis. Eo quòd isti, qui fieri volunt Religiosi, aliquo modo iam numerari possunt inter personas Regulares. Nauarr. *vt suprà,* Molina *tomo primo de Iust. disputatione* 149. *&* 139. *& tom.* 3. *disp.* 604. *num.* 2. Intelligitur tamen prædicta decisio Concilij de omnibus Nouitiis, siue maioribus, siue etiam minoribus sexdecim annis. Cùm generaliter sit sermo de omnibus, & pro omnibus procedat ratio adducta. Suarez *vt supra n.* 7. *&* 8. Licentia quoque, quæ desideratur ad validitatem dispositionis bonorum Nouitij, debet esse data ab Episcopo, vel eius Vicario, quia ita dicitur clarè in ipso Concilio, nisi fortè in aliquibus Religionibus per consuetudinem legitimè præscriptam oppositum fuerit introductum. Cùm hæc decisio solum sit lex positiua, quæ per consuetudinem abrogari potest, maximè quoad aliquas circumstantias ipsius. Rodriguez 2. *tom. Summ. cap.* 7. *n.* 1. Vega 2. *tom. Summ. cap.* 50. *cas.* 3. 34

Possunt tamen Nouitij, non obstante hoc decreto Concil. Tridentin. & sine conditionibus ab ipso 35

præscriptis, facere testamentum, codicillum, & quamcumque aliam voluntatem vltimam ex causa mortis, seu quemcumque alium contractum reuocabilem. Ratio est, quia cum intentum Concilij solùm sit, ne ratione dispositionis bonorum factæ à Nouitio, cogatur profiteri, aut non recedere à Religione, censendum est solùm velle comprehendere suo Decreto dispositiones, seu contractus irreuocabiles, non verò reuocabiles, quales sunt isti, de quibus loquimur, cum possit illos reuocare Nouitius, quando voluerit, & ita liberè profiteri, seu recedere à Religione. Nauarr. *Comm. 2. num. 51 de Regul. & lib. 3. cons. in 2. edit. tit. de Regul. cons.* 83. Azor. *tom. 1. Institut. moral. lib.* 13. *cap. 9. quæst.* 2. Possunt etiam eodem modo facere aliquas donationes, & eleemosynas parui momenti, attentis facultatibus ipsorum. Ratio est, quia momentum Concil. solùm est, vt patet ex ipsius verbis, ne dicere queat, quod totam, vel maiorem partem suæ substantiæ Monasterium possideat. Azor. *tom. 1. Instit. moral. lib. 13. capite nono quæst.* 2. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 5. num.* 22. Idem dico de illis, quæ Nouitij dare solent pro sua sustentatione tempore Nouitiatus, vel Moniales in introitu Monasterij. Quia hæc sunt quasi iura & stipendia debita. Suarez *quinto tomo, in tertia parte, disputat. 22. sect. 5. n.* 15. Sanchez vt supra. Idem etiam dico de illis contractibus, in quibus Nouitij nihil perdunt de suo, vt sunt emptio, venditio, permutatio, locatio, & similes. Nam per illos non destituuntur patrimonio, nec coguntur profiteri; Peirinis *tom. 1 priuileg. minimor. const. 2. Sixti IV. §. 11. num.* 75. Quid verò dicendum de renunciatione beneficij Ecclesiastici, & officiorum publicorum, vide Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 5. num.* 36. An autem possint ipsi Nouitij, aut illorum parentes vel tutores dare mutuo aliquid Monasterio, Quidam negant. Credo tamen id fieri posse, quando datum fuit firma cautione, aut fideiussione quod possit recuperari. Hoc enim non videtur esse contra intentum Concilij. Ita aliqui Doctores Salmaticenses, Rodriguez *secundo tomo Summ. cap. 7. num. vltimo.* Contrarius tamen videtur Suarez 3. *tomo de Relig. lib. 5 cap.* 9.

36 Donationes autem, seu renunciationes factæ à Nouitiis cum solemnitate petita à Concilio non sortiuntur suum effectum, nisi realiter sequuta professione. Vnde si post donationem, vel renunciationem moriatur Nouitius ante professionem, talis donatio, vel renunciatio est nulla. Quia ita clarè deciditur in ipso Concilio, dum dicitur tales donationes, vel renunciationes non habere effectum, *nisi secuta professione.* Nauarr. *lib. 3 consil in 1. edit. tit. de regular. cons. 1. in 2. verò tit. de success. ab intest. cons. vlt.* Molina *tom. 1. de Iustit. disp. 140. col.* 1. Imò requiritur quòd talis professio sit valida. Quia Concilium petit sequi professionem, & verba sunt intelligenda cum effectu, ac proinde cum vera professione. Rodriguez *2. tom. Summ. capite septimo, numero* 6. Sanchez *lib. 7. in Decal. capite 5. numero* 55.

Video etiam S. Congregationem Episcoporum & Regularium de anno 1647. pro die 13. Nouembris concessisse quod in casu quo quidam Religiosus Ordinis nostri renunciationem non fecerat tempore legitimo ante professionem, fieret postea à Conuentu cui bona ipsius Religiosi acquisita erant in fauorem Patris eiusdem Religiosi.

37 Nouitius non potest eligi in Prælatum, nec ad id munus sufficit professio tacita, sed requiritur expressa. Iuxta dicta *cap. 18. num.* 5. Potest autem eligi ad dignitatem Episcopalem. Ex *cap. nullus, de elect. in 6. & cap. de indemnitatibus in princ. de elect. in 6.* Selua *de Benefic. 3. part. quæst* 51. Probabilius etiam est, posse illi conferri Beneficium seculare. Cum sit capax habendi illud, & nullibi reperiatur prohibita talis collatio. Azor. *tomo primo Instit. moral. lib. 12. cap. 3. quæst. prima*, Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 4. numero* 22. Hinc Beneficium, quod habet Nouitius, non debet prouideri ante transactum tempus nouitiatus, sed debet curari vt per alium seruiatur. Cum adhuc sit capax retinendi illud. Graffis *prima parte decision. lib. 3. cap.* 5. Beneficium quoque Regulare suscipere potest, dummodo professionem emittat. Concilium Tridentinum *sessione decimaquarta de reformatione, capite decimo:* Sanchez *lib. 7. in Decalog. capite quarto num.* 24. Vide dicta *cap. 2. numero* 17.

Tenentur monasteria ad debita contracta à nouitiis ante professionem, quando in ipsorum bona succedunt. Quia commune est omnibus, qui in bona alterius succedunt, quod adstringantur debitis ipsius. Conarruuias in 4. *Decret. 2. part. cap. 28. §. 6. num.* 14. Hoc tamen intelligo iuxta quantitatem bonorum, quæ ex Nouitiis monasterium acquisiuit, ita vt non se extendat ad plura. Quia cum hanc obligationem subeat monasterium præcisè propter bona, quæ ex nouitio habuit, ratio dictat, quòd non se extendat vltra bona acquisita. Rosella *in Summ. verb. Abbas.* Molina *tomo primo de Iustit. disput.* 140. Pro maiori tamen cautela monasterium adeat hæreditatem (vt dicitur) cum beneficio inuentarij, & sic nunquam tenebitur, nisi intra vires hæreditarias, *l. fin. C. de iure deliberandi.* 38
[Hinc collige teneri monasterium ex bonis adquisitis propter professionem alicuius dare alimenta parentibus vel filiis professi, & aliis quibus ipse professus ex iustitia tenebatur id facere. Quia, translatio bonorum professi ad monasterium non liberat à solutione onerum quibus professus erat obstrictus, sed transeunt bona cum tota illa obligatione. Molina *lib. 2. de primog. cap. 15. num.* 43. Sanch *lib. 7. in Decal. cap. 31. n.* 2. Lugo *tom. 1. de Iust. & iur. disputatione 3. sect. 10. n.* 215. Extendit id Lugo *num.* 216. ad coniugem professi itaut monasterium teneatur alere inopem coniugem professi. Quod negat Sanchez *supra num.* 7. Veruntamen quoad hoc animaduertendum an consensus quo coniux consensit vt alter coniux profiteatur, extendatur etiam ad renunciationem iuris quod habebat vt sustentaretur ab illo; quod ex verbis & circonstantiis ipsius est desumendum. Si enim extendatur ad talem renunciationem, proculdubio vera erit sententia Sanch. scilicet, non teneri monasterium ad coniugem illum derelictum alendum. Si autem non extendatur, vera erit sententia, quam tuetur Lugo propter oppositum fundamentum. Difficultas solum superest pro casu diuortij, in quo iuxta dicta *cap. 2. num. 31. & suprà num.* 19. potest vnus coniux contra voluntatem alterius profiteri Religionem. Sed de hoc alias. Solùm quoad præsens attinet dicendum quod in casibus in quibus tenetur Monasterium ad debita soluenda professi, tenetur ad id non solum ex bonis quæ cum ipso professo adquisiuit, sed ex aliis etiam quæ professus post professionem Religioni acquisiuit, siue opera sua, siue testamento, siue donatione. Molina *tom. 1. de iustit. disp.* 140 Sanch. *supra num.* 4. Lugo *suprà num.* 215. Deductis tamen expensis, & alimentis professi, nisi ea aliunde suis ordinariis promeritus fuerit, vt iidem Authores habent.]

Pro bonis Nouitiorum personis incertis debitis, 39
extat priuilegium Sixti IV. Carmelitis concessum in Bulla *dum attenta*, vbi dicitur: *Quia verò nonnulli vestræ Religionis habitum sumentes diuersis personis, quæ sciri, & inueniri non possunt, interdum aliqua bona restituere tenentur; vobis Magister Generalis, & Priores Prouinciales, prioribus localibus concedimus, vt singuli vestrum in locis sibi commissis, bona ipsa in pios vsus conuertere valeant, prout secundum Deum viderint expedire.* Specul. Ordin. *fol.* 90. Vide Rodriguez *tom. 3. quæst. 57 art.* 4. & Peirin. *tom. 1. priuileg. Minim.*

in

in Constitut. 2. *Iul. II.* vbi refert simile priuilegium eiusdem Iulij II. pro Minimis, & Clement. IV. pro Minoribus.

40 Non licet filiis absque reatu peccati mortalis relinquere parentes in extrema, aut graui necessitate, & ingredi Religionem. Quia ingredi Religionem consilium est, succurrere autem parentibus sic indigentibus, præceptum naturale. Diu. Thomas *quodlib.* 3. *artic.* 16. & *quodlib.* 10. *art.* 9. Syluester *verb. Relig.* 2. *quæst.* 7. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.* 5. Limitant hoc aliqui, si absque periculo peccati mortalis non possit filius in seculo permanere. Quia salus propria spiritualis anteponi debet vitæ temporali etiam parentum, Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 20. *num.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *quæst.* 1. *de Obedient. cap.* 9. Extenditur tamen doctrina tradita ad Religiosos iam professos, tenentur enim succurrere parentibus extremè indigentibus, dummodo certa sit talis extrema necessitas, etiam egrediendo Religionem contra voluntatem suorum Superiorum, si non superfit alius modus illis subueniendi. Ratio est, quia nulla obligatio Voti potest præeminere obligationi ex iustitia, quæ currit in prædicto casu. Caietanus 2. 2. *quæst.* 101. *art.* 4. Nauarrus *comm.* 3. *de Regular. num.* 48. & *in Summ. cap.* 14. *n.* 14. De casu autem grauis necessitatis parentum, si Religiosus in Religione manens non possit illis succurrere, nec Prælati velint prouidere, aliqui dicunt posse etiam è Religione exire, etiam sine licentia. Valentia *tomo tertio, disputat.* 7. *quæst.* 1. *part.* 2. Corduba *in Regul. D. Francisc. cap.* 2. *quæst.* 6. *art.* 2. Hoc verò non consulerem, quia cum Religiosus sit mortuus mundo, & regulariter viuendo in sæculo periculum subeat propriæ vitæ spiritualis, non debet propter grauem parentum necessitatem Votum professionis estringere. Ad minùs tamen certum est, quod ad succurrendam necessitatem grauem fratrum, vel sororum, etiam pudicitia periclitantium, non potest Religiosus Religionem relinquere, licèt propter hoc habeat sufficientem causam vt cum illo dispensetur. Sanchez *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 20. *num.* 33. Corduba *in Summ. quæst.* 141. *art.* 2. Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 6. *à n.* 3. Vide dicta *cap.* 2. *num.* 13.

41 Non obstante quod in Concilio Tridentino *sess.* 25. *cap.* 16. sic habeatur: *Finito tempore Nouitiatus Superiores, Nouitios quos habiles inuenerint ad profitendum, admittant, aut è Monasterio ejiciant*: Nihilominus Superior Prælatus potest ex causa Professionem differre in illis, qui habiles non sunt inuenti, vt sunt illi, qui non benè adhuc didicerunt. Ita enim refertur respondisse Sacram Congregationem Concilij sub Pio Quinto ita declarante. Nauarrus *tomo primo, Con. lib.* 3. *de Regul. cons.* 30. *num.* 1. Sorbus *in Compend. priuileg. verb. Nouitius*, §. *sexto mandatum*. Si inhabilitas ex infirmitate proueniat, poterit prorogari tempus, donec duret spes recuperandæ sanitatis, & vniuersaliter tempus ad emittendam Professionem, posse arbitrio Superioris prorogari, dicitur censuisse Sacram Congregationem Concilij 31. Maij 1597. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Constitut.* 2. *Sixti Quarti*, §. 11. *num.* 81. & 82. Vide Suarez 3. *tom. de relig. lib.* 5. *cap.* 13. Imò etiamsi sine sufficienti causa Nouitij Professio differatur, quamuis in eo peccatum committatur contra decretum Concilij adductum, non video tamen cur professio postea secuta valida non sit, cum Concilium illam non irritet, & ex alia parte quando statutum mandat fieri aliquid certo tempore, actus contra factus non fit irritus. Suarez *de legib. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 10. Diana *Tract.* 2. *de dub. regular. resolut.* 128.

Notanda dispositio à S. Congregatione Episcoporum & Regularium facta de anno 1649. pro 26. Februarij. Cum enim nouitius quidam tempore probationis, habitu retento, & cum licentia superiorum ad domum paternam reuersus esset, causa inuisendi suos parentes ægrotantes; & ipse etiam in morbum incidisset, itaut ad monasterium per duos menses regredi non posset, eadem S. Congregatio concessit quod admitteretur ad professionem, hac tamen conditione, vt tempus illud absentiæ suppleret.

Nouitij in articulo mortis existentes possunt profiteri ante annum probationis expletum, dummodo tamen in ætate legitima constituti sint; sicque lucrati Indulgentias, & gratias aliis Professis concessas. Quia ita concessit Pius V. Monialibus S. Domin. ann. 1570. Vnde isto Priuilegio potiri possunt omnes Religiosi habentes communicationem cum Dominicanis, quales sumus nos Carmelitæ, ex Bulla Leonis X. adducta suprà *c.* 3. *q.* 17. Passarel. *in Comp. verb. Nouitius.* Mir. *in Man. tom.* 1. *q.* 22. *art.* 10. Vide dicenda *c. seq. n.* 39. Nouitij autem morientes sepeliendi sunt in monasteriis, vbi sunt Nouitij. Quia ita habetur consuetudine. Syluester *verb Sepultura q.* 8. *dict.* 7. 42

Pro Institutione Nouitiorum extant Decreta Clement. VIII. quæ habentur tom. 3. Bullar. post Bullam 83. huius Pontificis; & postea approbata, & innouata sunt à Sacra Congregatione Concilij in Decretis *de Regularibus Apostatis, & Eiectis*, iussu Sanctiss. D. N. Vrban. Octau. die 21. Septembr. 1624. Adiuncta quoque sunt in fine Constitutionum Carmelitarum Romæ impressarum anno Domini. 1626. Pœnæ autem transgressoribus illorum designantur sic à Clemente VIII. *Si illi, qui inter Religiosos, gradu, & ordine Superiores sunt & alij ad quos spectat, in prædictis omnibus, vel eorum aliquo deliquerint, seu quouis modo contrafecerint, officiorum omnium, quæ tunc obtinebunt, priuationem, grauioresque pro modo culpæ admissæ pœnas, se subituros certò sciant.* Vnde circa obligationem horum Decretorum philosophandum est eo modo, quo diximus de obligatione Regulæ, & Constitutionum capite septimo & octauo. Cùm tamen hæc Decreta pro institutione Nouitiorum multa sint, multitudoque præceptorum ad culpam mortalem præcipuè obligantium, conueniens non putetur Religiosorum conscientiis, aut benignitati Summorum Pontificum, ideò non crederem prædicta Decreta obligare ad mortale, nisi quando aliquod, vel aliqua illorum fuerint de materia graui, grauiterque attinenti ad finem reformationis, quem Summi Pontifices intendunt. In quo aliorum iudicium expecto, doctiorumque sententiæ me remitto. 43

Extat etiam Decretum Sacræ Congregat. de propaganda Fide, die 15. Decembris anno 1624. in quo admonentur Generales omnes, annuente Sanctissimo Domino nostro Vrbano, vt præter studia Linguarum alias à Sacra Congregatione Regularibus indicta, speciali sub Decreto præcipere velint, vt in Nouitiorum receptionibus in posterum faciendis, aliqui semper ex variis nationibus, & linguis, pro modulo tamen suarum Religionum, vna cum aliis, qui hactenus recipi consueuerunt, ad habitum assumantur, qui peracto studiorum cursu, & in simplici Sacerdotio constituti, & Episcopali dignitate ornati, ad eorum Prouincias propagandæ Fidei gratia mitti possint. Nam sic facientes certò sciant, se Christo Domino obsequium gratissimum, & acceptissimum præstituros, & Fidei Catholicæ, & suarum Religionum generi, & amplificationi summoperè esse consulturos. Laurentius de Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constit.* 2. *Sixti V. num. vlt.* 44

Capvt XXV.

De Monialibus, earumque obligationibus, & Priuilegiis.

Svmmarivm.

Moniales omnes cuiuscumque Ordinis sint, siue subditæ Prælato Regulari, siue Dominis Episcopis, tenentur ad obseruantiam Votorum, quæ promiserunt, Regulæ, & Constitutionum suæ Religionis eodem modo, quo alij Religiosi, exceptis iis, quæ ipsorum sexui, & fragilitati repugnant. Ratio est, quia sunt veræ personæ religiosæ eisdemque priuilegiis, ac religiosi viri gaudentes. Vnde tenentur suis Prælatis obedire, siue sint Episcopi, quando illis sunt subiectæ, siue Prouinciales, aut Generales Religionis, si illis subiiciantur, eo modo, quo cæteri alij Religiosi. Ratio est, quia verè emittunt Votum Obedientiæ prædictis Prælatis, ac proinde tenentur ad eadem, quæ Religiosi tenentur, respectiuè ad sexum, Suarez 4. *tom. de Relig. lib. 1. de Variet Relig. c. 12.* 1

Non tamen tenentur obedire Vicariis, quos solent habere, sicut Prælatis. Non enim sunt ipsarum Prælati, cùm nullam super illas iurisdictionem habeant, sed vel superintendentiam, vel quid huiusmodi. Miranda *in Man. tom. 1. q. 21. art. 2.* 2

Tenentur verò Moniales obedire suis Priorissis, vel Abbatissis in iis, quæ pertinent ad gubernationem domesticam, & ciuilem. Ratio est, tum quia hæc obligatio necessaria est ad bonum regimen, & ordinem Monasterij. 3

Monasterij. Tum quia quamuis Priorissæ, vel Abbatissæ non habeant, nec possint habere iurisdictionem spiritualem supra Moniales, iuxta dicenda *cap. seq.* habent tamen supra illas potestatem dominatiuam, domesticam, & ciuilem, similem illi quam habent pater in filios, & materfamilias in domesticos. Sanctus Thomas *in.4.dist.19.q.1.art.1.q.3. ad 4.* Sot. *in 4. dist. 20.q.1.art.4.*

4 Hinc huiusmodi obligatio obediendi Moniales suis Priorissis, vel abbatissis, est sub mortali (intellige si materia, quæ precipitur sit grauis.) Ratio est, quia tenentur obedire illis, sicut filij parentibus, & ciues suis Magistratibus, eò quod habeant similem potestatem; hi autem peccant mortaliter, quando transgrediuntur præcepta in materia graui sibi imposita. Victor. *relect. de potest. Eccles.q. 2. n. 4.* Sanchez *lib.7.in Decalog.c.1.num.18.*

5 Pro ingressu in Monialium Monasterium non licet aliquid accipere, tanquam pretium, benè tamen pro victu, ac vestitu, seu congrua sustentatione, tam in anno approbationis, quam post professionem. Ratio primæ partis est, quia oppositum esset simoniacum. Ratio vero secundæ, quia hoc admittit consuetudo, & æquitas rationis naturalis, cum alias Moniales non possent à Monasterio sustentari S. Thom. *2. 2.q.100. art.3.ad 4.* Nauarrus *in Man.c.27.n.106.* An verò hoc etiam intelligatur, quando Monasterium est locuples? Sotus negat *lib.9.de Iust.& iur.quæst.6.art.2.* Affirmāt verò Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simon. cap.17.* Ad minus tamen sæpius erit peccatum auaritiæ. Quotiescumque autem licitum est accipere aliquid pro ingressu Religionis, licitum etiam est facere pactum de illo. Quia hoc nullo iure prohibetur, & multorum consuetudine approbatur Suarez *vt suprà.* Bonacina *de Simon.q.7.§.4.* Vide dicenda *infra num.39.*

6 Non possunt recipi plures Moniales in Monasterio, quam quæ ex reditibus, vel ex consuetis eleemosynis commodè possint sustentari. Ita habetur *in cap. vnico,§ sanè, de stat. Regul. in 6.* & in Concil. Trident. *sess. 25. de Regul. cap. 3.* ac in Constitut. Pij V. anno 1566. quæ incipit *Circa Pastoralis Officij, &c.* Quod intelligunt aliqui, nisi Monialis secum afferat dotem, ex qua possit commodè sustentari. Quia per hoc sufficienter prouidetur intentioni Ecclesiæ. Nauarrus *lib. de reddit. Eccles. quæst.1.n.62.* Suarez *4.tom. de Relig. tract.9.lib.1.c.11.* Dicitur tamen Sacram Congregationem declarasse 6. die Septembris anno 1604. quòd si quæ supra statutum numerum reciperentur, duplicem eleemosynam afferre, & supra numerarium locum tenere deberent. Deinde Moniales, quæ supra numerum in quolibet Monasterio constitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium nequaquam subrogari, neque impedimento esse, quin aliæ in locum earumdem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in singulis Monasteriis Moniales intra numerum possunt admitti: quinimmò easdem sic supra numerum receptas, supranumerarias semper quoad hoc remanere, etiamsi in cæteris ab aliis nihil differant, sed illis in omnibus pares, &c. Insuper quod duplicis eleemosynæ nomine intelligi semper debeat duplicata summa eius, quæ in receptione cuiusque Monialis intra numerum in quolibet Monasterio constitutum erogari pro tempore consueuerit. Ita tamen, vt vbi summa, quæ confertur minor est scutis ducentis, ibi saltem ratione duplicatæ eleemosynæ soluenda sint scuta quadringenta. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Monasteria Monialium.* Vbi etiam affert aliam declarationem circa puellas admittendas in locum Monialium pro tempore vacaturum, neque promittendum talem locum nisi sequuta reali vacatione, & cum quibusdam aliis conditionibus, sub grauibus pœnis ibi impositis. Vide etiam Peirinis *tomo 2. priuileg. Minimor. in Constit.6. Pij V. num.9.* Sed nota ex declaratione Sacr. Congregat. Episcop. & Regular. anno 1615. quod supernumeraria non potest admitti sine licentia Sacr. Congregat. Gauant. *in Manual. Episc. verb. Monialium recept. num.11.*

Modus paupertatis magis accommodatus Monialibus est, Monasteria habere communes redditus, quibus possit omnibus illis subuenire. Ratio est, quia per mendicitatem, aut alio modo simili non possunt ita commodè, & honestè sustentari. Quod idem de Monialibus Capucinis intelligi debet, propter eandem rationem. Præsertim cum in Decreto Concil. Trident. *sess.25.cap.3.* comprehendātur, Suarez *4.tom. de Relig. tract.9.lib.1.c.12.* Habere tamen singulas, aut aliquas Moniales redditus aliquos, vel annuos census tolerari non debet, nisi in casu, quo vita communis obseruari minimè possit, & cum conditionibus assignatis *c. 6.* de Voto Paupertatis, *à n.21.* Suarez *4. tom. de Relig. tract.9.lib.1.c.12.num.2.* 7

Moniales omninò plena, & spontanea voluntate debent profiteri, ac proinde ante professionem ex bonis Nouitiæ nihil tribui debet Monasterio, præter victum, & vestitum pro anno Nouitiatus. Vnde à S. Congregatione Card. declaratum est, etiam dotem non esse Monasterio tribuendam ante professionem. Causa tamen legitima subsistente, & cum licentia Episcopi, & data cautione, & securitate de ipsa restituenda, poterit etiam dari ante professionem. Suarez *infrà citandus num. 4.* Deinde censura innodantur illi, qui fœminas ad statum Religiosum assumendum cogunt, *c. Puellæ 29. quæst.1.* & Concil. Trident. *sess.25. cap.16.17.& 18.* Suarez *tom.4. de Relig. tract.9. lib.1. cap.11.* Vide dicta *c.24. n.29.* & Gauantum *in Manual. Episc. verb. Monialium receptio, à num.1. vsque ad 6.* 8

Non solum virgines, sed etiam viduæ admitti possunt, saltem iure communi, in Moniales. Ratio est, tum ex vsu antiquissimo Ecclesiæ, tum ex *c. Vidua 20. quæst.1.& c. Viduas 1.& 3.& cap. Vidua, cum seqq. 27. quæst.1.* Sed viduam non conuenire admitti ad habitum Monachalem virginum, declarauit S. Congreg. Episc. apud Gauantum *in Man. Episcop. verb. Monialium receptio, num.7.* Fœminas autem illicitè corruptas, maximè si lapsus est publicus, decens non est admitti propter scandalum cæterarum nisi in specialibus Monasteriis mulierum pœnitentiæ ad illas designatis, & nisi fortè sint aliquæ circumstantiæ quæ tale scandalum minuant, aut tollant Suarez *4. tom. de Relig. tract.9.lib.1.c.11.n.2.* 9

Quamuis velum Professionis concedi posset non solùm Virginibus, sed etiam viduis, quia vt dictum est supra, etiam viduæ admitti possunt in Moniales: nihilominus Velum Consecrationis solùm potest dari iure cōmuni virginibus *cap. de Voto 20.q.1.* & Concil. Triburiense *cap. 25.* & Rothomagense *cap. 9.* apud Yuonem *p.7. Decreti c.52.* Sotus *in 4. dist.38. quæst.1 art.1.* Syluester *verb. Consecratio virginum.* Video tamen Sac. Congregationem Episcop. & Regular. decreuisse tollendam esse consecrationem. Insuper concedendam non esse Monialibus mendicantium. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Monialium consec.* Casu autem quod detur, fœminæ extra matrimonium corruptæ, etiamsi per violentiam, & sine culpa ipsarum id factum sit, capaces non sunt talis veli, Leo Papa *in Epist. ad Episcopos Mauritaniæ cap. 2. & 5.* & refertur *32. quæst.5.* Num autem fœmina occultè corrupta, & cum publica fama virginitatis possit illud recipere? Multi negant, alij verò probabiliter affirmant. Quia non tenetur se prodere, sed potest in exteriori foro ita se gerere, sicut in communi opinione habetur. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 11.* Congruum tamen videtur talem Monialem, etsi non se debeat prodere, debere tamen excusare se. Miranda 10

in tractat.de Sacr. Monial. quaest. 9. artic. 6. & 7. Vbi addit in tali casu posse Episcopum vti aliqua cautela, mutando scilicet nomen Virginitatis in nomen Castitatis, Nauarr. *in Manual. cap.16.num.3. & lib.3. consf.consf. 4. num.* 4. Pollutae autem etiam voluntaria pollutione possunt consecrari. Quia re vera adhuc virgines sunt, cum retineant integrum claustrũ. Caietan. *in Summ. verb. Virginum consecratio.* Sà *in Sum. verb.Consecratio,num.6.* Velum autem hoc solùm datur ab Episcopis,& temporibus à iure statutis, *d.c.de Vot. & cap Virgines* 20. Circa aetatem autem, cum iura antiqua sint contraria, consuetudo attendenda est. Suarez 4.*tom.de Relig. tract. 9. lib.1. cap.11.* Sà *in Summ. verb.consecratio,num.5.* Quia tamen Sacra Congregatio Episcop. & Regular. decreuit consecrandas agere habere aetatis 25. annum completum, ideo sic faciendum, Gauantus *vt suprà.* Solet tamen S. Congregatio Episcoporum & Regularium in hoc dispensare, prout video fecisse de anno 1647. pro 23. Augusti, & pro 5. Octobris 1647.

Puellae minores duodecim annorum recipi possunt (secundùm aliquos) ad habitum Monialẽ,vt Nouitiae. Tum ex consuetudine Religionum; tum quia hoc non derogatur (vt aliqui volunt) à Concilio Tridentino *sess.25.c.17.* Ita etiam declaratum dicitur à S. Congregatione Cardinalium. Medina *de Sacrorum hominum continentia lib.4. controuers.9.c.4.* Miranda *in tract. de Sacr. Monial.quaest. octaua, art.* 2. Quia tamen oppositum declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regular.ideò cautè procedendum. Gauantus *in Man. Episc.verb. Monialium receptiom.* 19.& 20. vide Dianam *Tract. 2. de Dubiis Regulatium resolution.* 42. & Portellum *in additionibus ad Dubia Regularia verb. Clausura Monialium, §. cuius aetatis num.* 1. Nullatenus autem debent admitti ad professionem ante decimumsextum suae aetatis annum expletum. Concilium Tridentinum *sess.25. cap.15.* Vide dicenda *infrà num.39.*

12 Debent Moniales examinari ab Episcopo, vel eius Vicario, Episcopo absente, vel impedito, antequam profiteantur; an coactae, & seductae sint, sciant quid agant,&c.Concil.Trident.*sess.25. cap.17.* Vide Barbosam *de potest. Episcop. Alleg* 100. *num.* 4. & Gauantum *in Manual. Episcop verb. Monialium receptio, à num.21.* Imò aliqui dicunt bis examinandas esse, scilicet ante susceptionem Habitus, & ante professionem, propter declarationem Sacrae Congregat. Cardinalium. Thom. Zerol.*in prax. Episcop. verb. Monialis.* Consuetudine tamen videtur receptum, quòd solum semel ante professionem examinentur, Miranda *in tract.de Sacris Monialibus, quaestione* 8. *artic* 4. Diana *tract.2. de Dub. Regular. Resolut.*47. Quidquid tamen de hoc sit defectus huius examinis non irritat professionem Monialis cum, Concilium nihil dicat de inualiditate talis professionis, vt solet, quod vult esse inualidam, atque ita solùm erit illicita, & peccaminosa, & ita supponitur à Sacra Congregatione in quadam declaratione, quam refert Zerola *vt suprà.* Sanchez *lib. 6. in Decalogum, cap.4. num.84.* Barbosa *de potest. Episcop. Allegat.* 100 *num.* Vide dicenda *c.seq. num.17.* Examen portò hoc faciendum ab Ordinario intra Monasterium ad cancellos, seu crates Monialium, Campanillus *in diuersor.iuris canon. rubric.cap.16.* Guauantus *verb. Monialium professio, num.14. & 15.*

13 Tenentur etiam Moniales omnes dicere Officium diuinum in Choro, sicut alij Regulares, *ex Clem. 1. de celebr. Missarum.* vbi praecipitur, quòd in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Regularibus atque etiam Collegiatis, Horae Canonicae deuotè psallantur, conuenienterque celebretur Diuinum Officiuñ, diurnum pariter, atque nocturnum. Angelus *verb. Hora Canonica, §.25. & 26.* Sylu.*ibid.n.10.* Tenentur etiam Moniales Choro destinatae ad Officium Diuinum priuatè, & extra Chorum recitandum iuxta dicta *cap. 12.n.8.* Sotus 10.*de Iust.& iur.q.5. art.* 3. Nauarrus *in Man. cap.25.num.96.* Vide *infrà num.43.*

Iure communi non est aliquod praeceptum obligans, saltem sub mortali, ad hoc vt Moniales confiteantur singulis mensibus sua peccata. Ratio est, quia si aliquod ius esset in hac parte, maximè Clement. *ne in agro*; illa autem non obligat ad peccatum, saltem mortale, vt indicat. Concil. Tridentinum *sess. 25. cap.* 10. vbi referens in margine praedictam Clementinam, sic loquitur circa Confessionem, & Communionem, Monialium. *Attendant diligenter Episcopi, & caeteri Superiores Monasteriorum Sanctimonialium, vt in Constitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt saltem singulis mensibus Confessionem peccatorum faciant, & Sacrosanctam Eucharistiam suscipiant, vt eo salutari praesidio se muniant ad omnes oppugnationes Daemonis fortiter superandas. Praeter ordinarium autem Confessorem, alius extraordinarius ab Episcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confessiones audire debeat. Quod verò, Sanctissimum Christi corpus intra Chorum, vel septa Monasterij, & in publica Ecclesia conseruetur, prohibet S. Synodus, non obstante quocumque indulto, aut priuilegio.* Vinald. *in Candelabro aureo de Confess.num* 51. Zerola *in Praxi Episcop. verb. Moniales, ad septimum dubium.* Vide dicenda *infrà num.40.* 14

Qui scienter contrahunt cum Monialibus, & ipsae Moniales contrahentes sunt excommunicati *in Clem.1. de consang.& affinitate.* Tolet.*in Summ.lib.1.c.40.* Imò si quis Monialem vxorem acciperet, prohibetur cum alia contrahere in sui peccati poenam 27. *q.1. can. Hi verò.* Idem Tolet.*lib.7.c.15.* 15

Specialiter tenentur Moniales omnes ad seruandam rigorosam Clausuram, id est nunquam exeundum de Monasteriis, propter specialissimum Ecclesiasticum praeceptum illis impositum. Primò ex Bonifacio Octauo *cap.Periculoso,in princip.de stat. Regular.in 6.* praecipiente, vniuersas & singulas Moniales, praesentes, atque futuras, cuiuscumque Religionis sint, vel Ordinis in quibuslibet Orbis partibus existentes, sub perpetua in suis Monasteriis debere de caetero permanere Clausura ita quod nulli earum tacitè, vel expressè professae sint, vel esse valeant, quacumque ratione vel causa (nisi fortè tanto, & tali morbo euidenter, eam laborare constaret, quòd non posset cum aliis absque graui periculo, seu scandalo commorari) Monasteria ipsa deinceps egrediendi facultas concedatur. Secundò, ex Conc. Trid. *sess. 25. de Regul. c.5.* vbi rigidissimis verbis eam inuiolabiliter seruari praecepit. Tertiò, ex Pio V. quia ad idem intentum duas Constitutiones edidit, alteram anno 1566. alteram anno 1569. in prima explicans magis Decreta Bonifacij, & Concil. Trident. in secunda verò rigidius eandem Clausuram praecipiens, iustas causas concedendae licẽtiae declarans, variisque poenis transgressores afficiens. Tandem quartò, ex Gregor. XIII. qui anno 1572. eandem Clausuram confirmauit, explicans, quae loca sub illa claudantur. Sanchez *lib.6.in Decal.c.15.* Gauantus *in Man. Episc.verb. Monialium clausura, à princ.* 16

Non solùm Moniales Ordinum Mendicantium, & Monachalium, sed etiam Ordinum Militarium obligantur hoc praecepto Clausurae. Tum ex Conc. Trident.*sess.25.cap.* 22. vbi ea, quae in Superioribus Decretis praeceperat, quorum vnum erat de Clausura Monialium, dicit debere obseruari in omnibus Coenobiis, ac Monasteriis quarumcunque Sanctimonialium, etiamsi illae sub gubernio militarium, etiam Hierosolymitanae viuant. Tum ex Pio Quinto in dicta Constitutione anno 1566. Nauarrus *Comment.4. n.44. vers.5.* Rodriguez *tom.1. quaest. Regul. quaest.44 art.2.* 17

*art.*2. & 3. Tenentur etiam isto præcepto Moniales Conuersæ cuiuscumque Ordinis sint. Quia ita habetur expressè in dicta Constitutione Pij V. Nauarrus *vt suprà num.*45. Rodrig. *vt suprà art.*4. Non tamen tenentur isto præcepto Nouitiæ. Quia non sunt verè Moniales, nec prædictis decretis comprehensæ. Nauarrus *vt suprà n.*47. Vide *infrà n.*22. Bene tamen tacitè professæ. Quia ita decernit Pius Quintus in dicta Constitutione, sequens Bonifacium VIII. Oblatæ autem si non sint religiosæ non tenentur. Cum nulla lex illas obliget. Grassis 1. *part. decis. lib.*4. *cap.*33. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. quæst.*44. *art. vltim.* Mulieres verò in aliqua domo, vel Congregatione simul viuentes, & aliquem modum vitæ Religiosæ vouentes, hortandæ sunt, vt solemniter profiteantur, & ex tunc tenebuntur ad clausuram, vt cæteræ Religiosæ, si verò hoc noluerint facere, non licet eis aliquam in posterum in suam Congregat. admittere, quod si aliquas receperint, professiones, & receptiones illarum sunt omninò irritæ, & nullæ. Ratio est, quia ita deciditur in prædicta Constitut. Pij V. Rodrig. *vt suprà art.*3. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.*15. *num.*14. Vtrum autem quædam Moniales, quæ faciebant professionem ea conditione, vt non adstringerentur clausuræ, verè essent professæ? Probabilius est, quod non, quia Pius V. videtur irritasse, & annullasse dictas professiones. Miranda *in tract. de Sacris Monialibus*, *q.*1. *art.*4.

Circa Conuersas autem nota, quòd licet illæ teneantur, vt dictum est, lege clausuræ, itavt neque possint exire ad ornandum Altare in Ecclesia exteriori, provt declarauit S. Congregatio Episcop. & Regularium 17. Octob. 1592. Nihilominus vbi fuerit consuetudo prædictas Conuersas egrediendi è Monasteriis pro questu, tolerari potest, habitis tamen necessariis licentiis, & dummodo tales Conuersæ sint ætatis saltem 40. annorum, nec pulchræ, nec foris pernoctent, neque plures quàm octo destinentur ad quæstum, & quòd si deinde non egeant, cessent à quæstu. Hoc declarauit eadem S. Congregatio, provt refert Gauant. *in Man. Episcop. verb. Monialium clausura, à n.*18. Vbi etiam *num.*20. de Monialibus conuertitis, si egeant, quid sentiendum. Vide & dicenda *tom.*2. *c.*8. *n.*29.

18 Hinc collige, neque posse expelli Moniales à Religione, etiam propter incorrigibilitatem; non solùm, quia Iura, & Decreta Summorum Pontificum, quæ de eiusmodi expulsione loquuntur, & de quibus nos egimus *c.*23. de viris solùm intelligi, praxis Ecclesiæ hucvsque recepit, non de fœminis, sed etiam quia S. Congregatio Episcop. & Regular. die 27. Maij 1603. declarauit: *Incorrigibiles eiici non possunt, neque transferri, inconsulta Sede Apostolica.* Quare, etsi stando in iure communi naturali Religionum, eiici possent è religionibus prædictæ incorrigibiles; attenta tamen Ecclesiæ consuetudine, & prædicta declaratione, id fieri non potest sine Sedis Apostolicæ consensu. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.*9. *n.*6. Gauant. *in Man. Episcop. verb. Monial. clausi. n.*23.

Locus clausuræ, ex quo prohibitum est Monialibus egredi, est totus ille ambitus Monasterij, qui ianua interiori clausa continetur. Vnde si vltra interiorem ianuam exeant ad Ecclesiam, vel ad alia loca, vbi sæculares intrant, Clausuram violant. Ratio est, quia ita habetur in Bulla Gregor. XIII. superiùs adducta. Nauarrus *comment.*4. *num.*44. *not.*4. *de Regul.* & *lib.*3. *consi.*1. *edit. tit. de Regul. consi.*66. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*44. *art.*3. Vnde si Monialis ascendat supra tecti tegulas supra eam partem, quæ Monasterium respicit, aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua, siue iustè, siue iniustè Monasterio egressa commoratur, non frangit clausuram. Eo quod hoc non est egredi è Monasterij ambitu. Nauar. *ibid.* & Sanchez *lib.*6. *in Decal. c.*15. *n.*7. & 9. Ingredi tamen domos Monasterio contiguas, etiamsi in illis solùm sint aliquæ fœminæ seruitio Monasterij deputatæ, est Clausuram violare. Propter contrariam rationem, scilicet quia hoc est egredi è Monasterij ambitu, Nauar. *de Regul. comment.* 4. *n.*56. Bonacina *de clausur. q.*1. *punct.*1. Idem dico, propter eandem causam, de ingressu in Ecclesiam exteriorem, ad quam scilicet sæcularibus patet accessus. Bonac. *ibid.* Gauantus *in Man. Episcop. verb. Monialium clausura, num.*10. 11. & 12. Quid porrò sentiendum de Moniali quæ se ponit in rota, & facit illam volui versus partem externam vbi non est clausura, ipsa tamen non egreditur è rota? Probabile sanè est non violare clausuram, quia non egreditur ex ambitu, sed se habet ac si esset in ipso ostio clausuræ. Diana *tract.* 2. *de dub. Regul. resol.*52. vbi etiam an in huiusmodi violatione clausuræ possit dari paruitas materiæ.

Moniales egredientes è clausura Monasterij, aut eis licentiam aliquo alio modo (quàm dicetur) concedentes, comitantes, aut recipientes, excommunicationem latæ sententiæ Papæ reseruatam incurrunt, & priuationem omnium dignitatum, administrationum, & officiorum tunc obtentorum, & inhabilitatem ad alia. Quia ita habetur in dicta illa Constitutione Pij V. anno 1569. Incurrunt etiam istas pœnas omnes cooperantes iniustæ egressioni Monialium. Quia omnes isti comprehenduntur ibi, Rodriguez *tom.*1. *q.*49. *art. vlt.* An verò huiusmodi pœnæ incurrantur in foro conscientiæ ante omnem iudicis sententiam, vel illa expectetur? Constat ex dictis *suprà c.* 10. *à n.*29. Bonac. *de clausur. q.*1. *punct.*4. & 5. 19

Licentia egrediendi Moniales è Monasterio, concedi non potest, nisi grauissima causa perurgente. Ita habetur tam *in cap. periculoso citato*, quam in Concilio Tridentino *sess.*25. *cap.*5. Maximè in dicta Constitutione Pij V. anno 1569. Vbi tres causæ assignantur, scilicet *magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ.* Nauar. *comment.*4. *num.*40. & 48. Imò quando huiusmodi magno incendio occurri potest sine egressu Monialis à suo Monasterio, aut curari à lepra, aut epidemia sine periculo aliarum, tunc non erunt sufficientes causæ egressionis. Quia tunc cessat necessitas exeundi, quæ est finis huius concessionis. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*31. *art.*1. Collect. *Priuilegiorum Mendic. verb. Clausura Monialium cas.*1. Nomine Epidemiæ non solùm intelligitur pestis, sed & morbus etiam alius contagiosus, qui solet aliis de familia periculum mortis afferre. Quia intentum Pij V. in illa exceptione est consulere indemnitati Communitatis religiosæ, ne scilicet patiatur periculum mortis propter retentionem Monialis infirmæ, quod non solum procedit in infirmitate pestis, sed in alia etiam contagiosa, quæ soleat esse periculosa toti familiæ, vel maiori parti ipsius. Rodrig. *tom.*1. *q.*49. *art.*4. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*15. *num.*35. Vide & Gauantum *in Man. Episcop. verb. Monialium clausura*, *n.*7. licet oppositum in praxi omninò sequendum sit si authenticè constet de quadam declaratione S. Congregationis in contrarium, quàm refert Diana *tract.* 15. *miscell. resol.*23. Probabile etiam est tres istas exceptiones epidemiæ, lepræ, & magni incendij, contentas in prædicta Constitutione extendendas esse ad alios casus similes, vel vrgentiores, quale est tempore belli periculum, quod imminet Monialibus, ne patiantur aliquod damnum à militibus, maximè infidelibus. Quia indictio taxatiua in decretis non excludit casus similes, vel vrgentiores. Nauar. *comment.*4. *num.* 48. Azor. *tom.*1. *Institut. moral. lib.*13. *cap.*8. *q.*1. Non est autem casus similis cum vita vnius Monialis peri- 20

ricitaretur non egrediendo è Monasterio. Tum quia Pontifex in illa exceptione solùm consulit vitæ, & incolumitati totius Communitatis, aut maioris partis ipsius, non vnius, aut alterius Monialis. Tum etiam quia magis præponderat bonum commune Religionis, aut Conuentus, quod positum est in exacta obseruantia Clausuræ, quàm bonum particulare vitæ vnius Monialis. Rodriguez *tomo 1.quæst.49.art.4. & 5.* Sanchez *libro 6. in Decalog. cap. 15. num. 39.* Oppositum verò etiam credo probabile, Quia sæpius hoc nullum præiudicium faciet bono communi Religionis, & lex naturalis conseruandæ vitæ superior est quocumque præcepto Ecclesiastico. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8.libro 1.cap.9. num.9.* Quando Monialis alicuius Monasterij eligitur in Abbatissam alterius, tunc etiam potest exire ex Monasterio, & est causa sufficiens concedendi illi talem licentiam. Ratio est, quia in Concil. Trident. *sess. 25. cap.7.* id videtur permissum, non obstante quod *in cap.5.* multùm commendauerat Monialium Clausuram. Nauarrus, & Rodrig. *vt suprà*, & Collect.*priuileg. Mendicant. verb. Clausura Monialium, cas.3.* Qui etiam hoc extendunt ad casum quo Monialis deberet fundare aliud Monasterium. Video tamen Sac.Congregat.Episcop.declarasse transferri non posse Moniales pro instructione noui Monasterij, inconsulta Sede Apostolica: Neque ratione Prioratus aut alterius officij, ac ita intimatum fuisse Procuratoribus Generalibus ordinum, Diana *Tract.2. de Dub. Regular. Resolut.99. & 127.* Castellin. *de elect. c.17.num.6.* Barbosa *de potestate Episcop. Allegat.102. num.25.* Gauantùs *in Manual.Episcop.verb. Monialium Clausur.num.14.* [Zerola *in praxi part.2.verb.Moniales, §.8.* Quamuis portellus *in Responsion. moral. tom.2. casu 31.*non admittat præfatam declarationem.] Quando causa egrediendi legitima non est, sed fraude, vel fauore obtenta, non excusat Monialem in conscientia, cum talis licentia nulla sit, Suarez 4. *tomo de Relig. tract.8.lib.1.cap.9.num.14.* Vide pro aliis casibus Bonac. *de Clausur.quæst.1.punct.9.*

21 Causa autem aliqua legitima ex prædictis subsistente, possunt Prælati Religionum facultatem concedere exeundi è Monasterio Monialibus sibi subiectis, accedente tamen consensu Episcopi approbantis causam egressus. Ratio est, quia ita habetur in Trident. *sess.25.cap.5.*& in supradicta Constitutione Pij V.Laurentius de Peirinis *tom.1.priuil. Minim. in Constit.6. Pij V.num.22.* Extat quoque Sac. Congregat. declaratio, qua dicitur: Moniales subiectæ iurisdictioni Regularium exemptorum, si sine licentia Ordinarij egressæ fuerint è Monasteriis, debent ipsæ, & earum Superiores, de quorum licentia de Monasteriis egressæ fuerint, per censuras Ecclesiasticas, & alia iuris remedia ab eorum Ordinario puniri, non obstantibus quibuscumque priuilegiis, &c. Zerola 1.*part. prax. verbo Monialis.* Addunt aliqui consuetudine receptum esse in Hispania, vt non requiratur talis licentia Episcopi, vel Ordinarij. Rodriguez *tomo 1. quæst.49.artic.6.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.28.* Diligenter tamen intuendum est an hoc sit vera consuetudo, eo quòd lex Ecclesiastica non amittit suam vim nisi post longam præscriptionem. Suarez *tomo 4.de Relig. tract 8. libro 1. cap.9. num.14.* Imò quando necessitas egressus vrgeret, & ratione longæ distantiæ Superioris non posset ad ipsum adiri absque graui periculo, posset Monialis, Superiore inconsulto, è Monasterio egredi, quia necessitas caret lege, & per Epicheiam censeri potest hunc casum non comprehendi in Decretis Concilij, & Pontificum. Syluester *verb. Relig.7. quæst.16.* Rodriguez *tomo 1. quæst.49. art.2.* Bonacina *de Clausur. quæst.1. punct.8.* Vide dicenda *cap sequenti, num.20.*

22 Moniales tamen quomodolibet egressæ è Monasteriis, vel propter morbos permissos, vel propter aliam causam, ea cessante, tenentur statim redire. Ratio est, quia licentia non durat nisi durante causa egressionis. Rodriguez *tom.1. quæst.47. art.11.* Sanch. *lib.6.in Decalog.cap.13.n.60. & 61.* Qui etiam bene addunt, breuem moram non esse contra hoc præceptum redeundi.

Quando tamen contingeret quod Monialis aliqua pro instructione alicuius Monasterij ad illud duceretur, & in ipso manere vellet, quomodo id sit faciendum S.Congregatio Episcoporum & Regularium de anno 1646. pro die 5. Octobris commisit Episcopo, *vt verificatis assertis, ac prauio consensu Capitulariter, ac per vota secreta sanctimonialium vtriusque Monasterij, necnon soluta prius per consanguineos, vel affines Oratricis integra dote secundo Monasterio, petitam aggregationem, & filiationem pro suo arbitrio & prudentia concedat, prout magis in Domino conspexerit expedire.* 23

Nouitiæ, vt dictum est *suprà num.17.* non tenentur hac lege de non exeundo à Monasterio, nisi cum circumstantiis adductis, ac proinde si exeant, non incidunt in pœnas adductas *suprà num.19.* An autem exeuntes à Monasterio interrumpant Nouitiatum, & desinant esse Moniales? Dicendum est, quod si ex causa rationabili, v.g. morbo graui curando, & ex licentia superiorum, ac cum habitu exeant, non censentur interrumpere suum Nouitiatum, secus autem si sine causa, licentia, aut habitu exeant. Ratio primæ partis est, quia talis egressus cum illis circumstantiis arguit vnionem, & permanentiam in religione, affectumque perseuerandi. Ratio verò secundæ est ex opposito, quia talis egressio potius arguit retrocessionem ab obedientia, religione, vel habitu. Suarez 4. *tom.1. de Relig.tract.8.lib.1.c.8. num.16.* referens pro hoc quandam declarationem Cardinalium. Addens etiam, quòd si egressus Nouitiæ sit de licentia Abbatissæ, malè tamen concessa, adhuc tamen per talem exitum non interrumpi Nouitiatum, quantum est ex vi iuris communis. Vide Barbosam *de potest. Episcop. Alleg. 101.n.23.& 28.* Non posse tamen Nouitiis dari licentiam exeundi ad visendos parentes, declarauit S. Congreg.Episc. Gauantus *Man.Episcop.verb. Monialium Clausur.num.13.* 24

Moniales non possunt admittere intra Clausuram sui Monasterij quamcumque personam cuiuscumque generis, conditionis, aut sexus. Ita habetur *in cap. periculoso,in principio de stat.Regul. in 6.* & in Concil. Trident. *sess.25.cap.5.* & in Bullis Pij V. & Gregorij XIII. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.8.lib.1.cap.10.* Sanchez *lib.6.in Decalog. cap.16.per totum.* Num autem Reges, Reginæ, Imperatores, seu Imperatrices hoc præcepto comprehendantur, problema videtur. Bonacina *de Clausur.quæst.4.punct.1.* Non extenditur autem hæc prohibitio ad infantes pueros, seu puellas nondum habentes vsum rationis. Quia etsi Concilium Tridentinum videatur includere omnes cuiuscumque ætatis, intentum tamen illius solùm extenditur ad illos, qui Moniales inducere possint ad peccandum. Nauarrus *in Summa cap.28.* Corduba *quæst.60.* Oppositum tamen videtur haberi ex declarat.S.Congreg.Regul.apud Gauantum *in Manual.Episc.verb. Monial. Clausur.num.31.* Amentes verò adulti sub hac prohibitione comprehenduntur, propter rationem contrariam, Nauarrus *Comment.4.n.55.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul.q.46.art.1.* 25

Licentiam verò ingrediendi dictam Clausuram concedere possunt Episcopi, vel Superiores in casibus necessariis, & respectiuè ad Monasteria sibi subiecta. Bonacina *vt suprà, punct.2.* ex Concil.Trident *vt suprà.* Nisi aliud in particularibus religionibus sit lege, vel consuetudine receptum. Quod dixerim præcipuè propter 26

propter Monasteria S. Claræ, & Conceptionis, Sanchez *lib.6. cap.16. num.20.*]Puellas verò educationis gratia Monasteria Monialium intrantes ingredi non posse sine licentia Papæ, aut S.Congregationis, tradit Bonacina *de legibus, disp.1.q.1. punct.3. num.20. & de clausur. quæst.4. punct.4. num.16.* Sed non video fundamentum in hoc auctore, aut in aliis ad hoc, nisi decretum S. Congregat. Episcop. quod affert Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Monial. educat. n.8.* quod forsan solùm intelligitur de illis Monasteriis, in quibus non est consuetudo tales puellas recipiendi, iuxta dicenda *num.29.* Ipsi etiam superiores ingredi possunt; si id faciant in casibus necessariis, & à paucis, iisque senioribus, ac Religiosis personis comitati. Gregor. XIII. in Bulla edita anno 1581. quæ incipit *Dubiis, quæ emergunt.* Abbatissa verò non potest dare hanc licentiam. Quia Concilium postquam dixit Episcopum, vel Superiorem licentiam hanc debere dare, subiunxit, neque *alius vllo modo id possit.* Quo excluduntur prædictæ Abbatissæ. Nomen enim masculini generis etiam fœminas comprehendit, ex regula communi. Nauarrus *comment.4. de Regul. n.59.* Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.1. cap.10. num.14.* Addens, neque ex commissione Prælati posse hanc licentiam Abbatissam, aut quemlibet alium concedere. Quia Concilium reuocat omnes facultates etiam in posterum concedendas. Extat verò declaratio Sacræ Congregationis circa hoc, per hæc verba: *Vbi post Concilium fuerit consuetudo introducta, vt Ordinarius det hanc licentiam in Monasteriis Regularibus subiectis, obseruandam esse. Vbi fuerit consuetudo introducta, vt Episcopus habeat superintendentiam aliquam super concessione talium licentiarum, verbi gratia, quod debeant apud ipsum registrari, obseruandam esse, quamvis Episcopus non possit tunc licentiam improbare*, Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.10. n.15.* Qualis etiam debeat esse hæc licentia, vide Bonac. *de clausf. q.4. punct.1.*

26 Causæ legitimæ ingrediendi Monasteria Monialium sunt, primò necessitatum communium Monasteriorum Monialium, quæ per ipsas suppleri non possunt, verbi gratia fabricatorum, portatorum lignorum, &c. Sanch.*lib.6. in Decal. c.16. n.43.* Secundò, necessitatum spiritualium, v. g. Confessarij, seu Sacerdotis ministrantis Sacramenta infirmis. Sanchez *ibid. num.44.* Vide *infrà num.40.* Idem dico tertiò quoad necessitates corporales, v. g. pro medicis, chirurgis, sanguinis.

Pro maiori notitia eorum quæ dicta sunt, placuit adiungere Epistolam quam vidi S. Congregationis Regularium ad Episcopum Aquilanum missam de anno 1647. pro 22. Februarij, his verbis: *Questa S. Congregatione ha più volte dichiarato che le licenze solite concedersi da Superiori Regolari di parlare a monache, o di entrare nella clausura di esse in quelli Monasterij che sono soggetti alla cura e gouerno de medesimi Regolari, debbano essere approuate e sottoscritte anche dalli Ordinario, altrimente siano di niun valore e non suffraghino, non ostante qualsiuoglia pretesa consuetudine, ancorche immemorabile in contrario. Onde dourà, V. S. fare che così puntualmente si osserui in cotesta Città e sua diocese sotto le pene e multe che giudicherà espedienti, e particolarmente ne' Monasteri soggetti à Padri Celestini, oue s'intende che per ritrouarsi alcuni di essi fuori dell' habitato, vene possa essere maggior bisogno.* Idem etiam constat ex litteris eiusdem S. Congregationis de anno 1646. pro 20. Aprilis ad Eminentiss. Cardinalem Neapolitanum. Ordinauit etiam eadem S. Congregatio de anno 1640. pro 6. Iulij quod parentes, fratres & consanguinei in primo & secundo gradu non possent prohiberi inuisere Moniales, cùm necessarium fuerit; dummodo diebus prohibitis id non fiat. Ordinatum etiam est ab eadem S. Congregatione 6. Iulij 1649. vt Ordinarij non imponerent pœnam excommunicationis alloquentibus Moniales sine licentia, & quod impositam reuocarent.

Pœnæ verò contra ingredientes Monasteria Monialium vltra casum necessitatis, & sine Superioris licentia, sunt excommunicatio ipso facto, Concil. Trid. *sess.25.c.5.* Illamque Summo Pontifici reseruauit Gregor. XIII. in Bulla illa anno 1575. quæ incipit, *Vbi gratiæ.* Bonac. *de clausf. q.4. punct 5.* Contra Prælatos verò, vel Moniales talem ingressum permittentes, vltra prædictam excommunicationem, est inflicta pœna priuationis dignitatum, & beneficiorum suorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda. Greg. XIII. in prædicta Bulla *Vbi gratiæ.* Prælatos etiam Monasteria Monialium sine prædictis conditionibus intrantes, si Pontificalis dignitatis fuerint, pro prima vice Ecclesiæ ingressu interdictos, pro secunda, à munere Pontificali, & à diuinis suspensos, ac deinceps ipso facto absque alia declaratione excommunicatos existere; regulares verò omni officio, ac ministerio priuatos, excommunicationi similiter subiacere, statuit Gregor. XIII. in prædicta Constitutione *Dubiis, quæ emergunt.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.16. à n.71.* Gauantus *in Man. Episcop. verb. Monial. clausf. à num.46.* 27

Prædictis tamen non obstantibus, volunt quidam, fœminas aliquas etiam viduas, seu maritatas, posse admitti intra Monasteria Monialium, ob grauem causam, v.g. cùm vxor timens sæuitiam viri, vult ab ipso separari, &c. Sed quia de hoc non video constantem aliquam declarationem Cardinalium, sed potiùs varias, non auderem id consulere, nisi vbi legitima consuetudine id esset præscriptum, Rodrig. *tom.qq Regul. q.56 art.10* Sanch.*lib.6. in Decal c.16. n.64.* Barbosa *de potest. Episcop.alleg.102.n.67.* Vbi hoc decisum refertur. Vide Portel. *in addit. ad dub. Regul.verb clausura Monialium, n.2.* afferentem declarationem DD. Card. factam Episcopo Salmanticensi, vbi id dicitur non posse fieri.] Nota verò in Lusitaniæ Regno contigisse, quod quædam fœmina maritata, quam maritus cum ministris iustitiæ insequebatur ad mortem illi inferendam propter adulterium commissum, ad quoddam Monasterium Monialium confugerit pro euitanda morte illi imminente, & Episcopus super hoc consultus responderit, vt fœmina illa intra clausuram conseruaretur: Collector autem Apostolicus innixus declarationi Sacræ Congregationis, quam è Roma dicebat sibi transmissam, quam etiam refert Rodrig. *in Bullar. inter Bullas Clementis VIII.* & Portel. *suprà*, ac *in respons moral. tom.2. casu 106.* extrahi fecerit ex dicto Monasterio præfatam adulteram. Nihilominus Portel. ipse eo *casu* 106. innixus aliis declarationibus Sacræ Congregationis, & quod casus tam vrgentis & grauis necessitatis effugiendi mortem tam proximè imminentem anteponi debeat legi positiuæ, probabiliter satis tenet conformiter ad aliorum doctrinam talem fœminam, aut eam in casu prædicto intra clausuram Monialium recipientes non incurrisse pœnas impositas contra transgredientes talem clausuram. Immò dici posset Sacram Congregationem declarantem oppositum solùm loqui de casibus non tam vrgentibus, sed passim & ordinariè occurrentibus, in quibus viri cum vxoribus litigant, aut rixantur sub prætextu adulterij, &c. Declarationes verò quæ fauent huic opinioni, quas etiam refert idem Portellus eo *casu* 106. ex impressis Antuerpiæ anno 1533. sunt istæ, prima: *Quod mulier coniugata si sit in Monasterio Monialium, & constito quod si inde exierit versabitur in periculo mortis, in Monasterio relinqui debet.* Secunda: *Mulier quæ venit in suspicionem adulterij* 28

apud maritum, & ob id timet ne ab eo vis aliqua inferatur, permitti debet, vt Monasterium ingrediatur Monialium, si modò Constitutiones Monasterij non repugnent. Tertia, *Mulieres quæ sunt in discordia cum maritis, & eorum sæuitiam timent, si sunt extra culpam, quando iustam timendi causam habuerint, debent si sunt in Monasteriis tolerari.* De fide porrò quæ adhiberi debet huiusmodi declarationibus Sacræ Congregationis, & quid si authenticæ non fuerint, latè dico 3. *tom. verb. S. Congregatio.*]

29 Possunt tamen in Monasteriis Monialium admitti puellæ sæculares, vt ibi honestè educentur, vel seruentur, de licentia tamen Superiorum, & dummodò de Monasterio non exeant iterum reuersuræ, ac concurrentibus aliis conditionibus à S. Congregatione Cardinalium præscriptis, prout infrà. Ratio est, quia hoc nec est intrinsecè malum, & aliquo modo est necessarium pro Monasteriis Monialium, cum multæ ex prædictis puellis habitum suscipiant in Monasteriis, vbi sunt educatæ, ac per consequens videatur permissum à Concil. Trident. quatenus permittit ingressum in Monasteria Monialium de licentia Episcopi, vel Superioris *in casibus necessariis, sess. 25. cap. 5.* Vnde à Sacra Congregatione anno 1575. declaratum dicitur, nullo Concilij decreto prohiberi, quo minùs puellæ in Monasteriis Monialium educentur, si tamen eadem Monasteria ante Concilium consueuerint huiusmodi puellas recipere, sique à Superioribus Monasteriorum scriptam licentiam impetrauerint, atque Abbatissæ, & reliquarum Monialium consensus accesserit. Tum verò ipsæ puellæ eo vestitu in Monasteria intromittantur, qui virginali pudori, & modestiæ conueniat, nullamque secum famulam adducant, nec manere in eis possint, nisi vsque ad ætatis suæ annum vigesimumquintum, atque in eis dum erunt, eandem seruent clausuræ legem, quam Moniales ipsæ, & si semel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi facultatem. Nauarrus *comment. 4. num. 67.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit. 6. Pij V. n. 10.* Vide etiam alias declarationes circa hoc in Thoma Zerola *in praxi Episcop. verb. Moniales.* Videlicet, quod prædictæ puellæ non sint supra numerum præfixum, & pro eis quolibet semestri anticipata alimenta soluantur, & quod sint separatæ à loco destinato Monialibus, & Nouitiis ad dormiendum, ac operibus manuum vacandum. Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 16. à num. 61.* Bonacina *de clausur. quæst. 4. punct. 4. à num. 15.* Vide dicta *num. 25.* & Gauantum *in Manual. Episcop. verb. Monial. educatio*, vbi nonas alias Sacræ Congregationis Episcopor. declarationes affert.

30 Fœminam tamen aliquam nobilem, & generosam, v.g. Marchionissam, vel Ducissam, ad Monasterium admittere propter aliquam commoditatem ipsius, licèt quidam affirment, probabilius tamen alij negant. Ratio est, quia in hoc nulla est necessitas, & ex alia parte declaratum fuit à S. Congreg. hoc fieri non posse, vt refert Miranda *tract. de Sacr. Monial. q. 2. art. 7.* Barbosa *de potest. Episc. alleg. 102. n. 67.*

31 Similiter non potest dari licentia matri, sororibus, vel consanguineis Monialis infirmæ, etiam morti proximæ, ingrediendi in Monasterium ad illam visitandam. Quia hic non est casus necessitatis, & consuetudo ita declarauit, maximè cum S. Congregatio id expresserit per hæc verba: *Non licet Episcopo licentiam dare matri, sororibus, & consanguineis Monasterium ingrediendi causa visitandi filias, vel sorores, etiamsi sint in mortis periculo.* Miranda *in tract. de Sacris Monialibus, q. 2. art. 8.*

Possunt tamen Moniales pro totius Monasterij obsequio famulas sæculares habere, quando non sunt Conuersæ, quæ istud ministerium exercere possint, dummodo foràs non exeant, & admittantur de licentia Superiorum. Ratio est, quia habere illas conueniens est, & necessarium Monialibus Choro deputatis, vt meliùs possint vacare diuinis. Ergo subsistente licentia Superiorum, & necessitate illas habendi, admitti poterunt. Nauar. *comment. 4. num 66. & 67.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 16. n. 66.* Quod etiam concessum video à Gregor. XIII. quibusdam Monialibus. Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit. 6. Pij V. num. 31.* Imò etiam pro priuato ministerio alicuius Monialis nobilissimæ ægræ valetudinis, aut nimiæ senectutis, si eius necessitati per Conuersas Monasterij subueniri commodè non possit, tenent idem quidam Auctores, & Rodriguez *tom. 1. q. 46. art. 9.* propter eandem rationem, & antiquam consuetudinem. Oppositum tamen tenet Miranda *in tract. de Sacris Monialibus, quæst. 2. art. 9.* Vnde cautè in hoc procedendum. Maximè, quia à Sacra Congregat. Episcoporum, & regularium declaratum video, non posse introduci tales ancillas in seruitium infirmarum, seu decrepitarum, sine licentia Sedis Apostolicæ. Gauantus *in Manual. verb. Episcop. verb. Monial. recept. num. 14.* Vide & *num. 15. & 16.* in eodem Gauanto.

Licentias concessas mulieribus quibuscumque ingrediendi Monasteria Monialium limitauit Paulus V. in Bulla *Facultatum*, anno 1608. edita. Postea tamen in Bulla *Monialium* anno 1612. omninò reuocauit omnes tales licentias, præcipiens quibuscumque mulieribus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ Papæ reseruata, ne prædicta Monasteria ingrediantur, & Monasteriorum Abbatissis, seu Priorissis, & Superioribus sub eadem, & aliis pœnis, ne talem ingressum permittant. Vide Bullam 3. *tom. Bullar. Laertij, num. 74.* Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit. 6. Pij V. num. 5.* Post quæ SS. D. N. Vrban. in Bulla 5. *Sacrosanctum*, anno 1624. edita, vt habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bull. Vrbani *n. 29.* declarauit consensum Monialium, qui requiritur ad hoc quod fœminæ sæculares ipsarum Monasteria ingrediantur, *per easdem Moniales capitulariter, & per secreta suffragia præstandum esse, alias licentiæ huiusmodi, mulieribus, quibus concessæ fuerunt nullatenus suffragentur.* Bonacina *de clausur. q. 4. punct. 5.* Loquitur autem Pontifex in casu, quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apost. impetratarum. 33

Loqui cum Monialibus furtiuè, id est, sine licentia Abbatissæ, vel eius, ad quem spectat illam dare, regulariter est peccatum mortale, quia est contra ius Abbatissæ, vel Superioris Monialium, sicut inter sæculares loqui furtiuè cum virgine existente sub cura parentum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 10. num. 27.* Idem dico etiamsi locutio sit per nutus, & signa, & etiamsi Monialis ipsa non loquatur, propter eandem rationem. Diana *tract. 2. de dubiis Regular. resol. 48.* Probabiliter excusantur in hoc pueri, & puellæ ante 14. annum, quia in illis non militat eadem ratio ac in aliis maioris ætatis. Diana *ibid.* 34

Insuper ex mandato Sacræ Congregationis die 4. Aprilis 1587. Regulares adeuntes Monasteria Monialium sine licentia Episcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Episcopus suo edicto proposuit, nisi Regulares illi haberent ex priuilegio, quod non possint excommunicari, & tunc deberent puniri à suis Superioribus alia pœna. Qui Regulares sic excommunicati non possunt absolui à suis Superioribus, sed ab Episcopo, qui sibi hanc absolutionem reseruauit. Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 1. cap. 10. num. 27.* Rodriguez *tom. 1. quæst. 45. art. 2. in fine.* Extat etiam S. Congregat. declaratio, quod licentia adeundi ad colloquium cum Monialibus regularibus subiectis spectat ad ipsos Superiores Regulares, 35

nisi

nisi ex consuetudine ad Episcopos pertineat. Quaranta verb. *Monast. Monial*, Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Monial. colloquutio, n.2. & 3.* Hoc verò intelligi non potest de regularibus, qui vt Moniales alloquantur, indigent licentia S. Congreg. vel Ordinariorum, iuxta dicenda *num. sequenti*: solùm ergo intelligi hoc debet de sæcularibus. Peyrinis *tom.2. priuil. Minim. in Constit.6. Pij V. n.38.*

36 Visitare, vel inuisere Moniales, nisi rationabilis, & manifesta causa existat, ac de illius, ad quem pertinet licentia, est peccatum. Quia prohibitum eisdem verbis *in cap. Periculoso, in princ. de stat. Regul. in 6.* Quod decretum innouatum est à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa Pastoralis Officij.* Nauarrus *comment.4. num.61.* Rodriguez *tom.1. q.45. art.4.* Hoc verò peccatum ex se, & seclusis circumstantiis aliis extrinsecis, solùm videtur veniale. Quia materia solùm putatur leuis, & communiter saltem in Hispaniæ partibus ita habetur. Rodrig. *ibid.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.16. num.120.* Frequentare verò huiusmodi accessum, seu quod idem est, sæpius alloqui aliquam, vel aliquas Moniales, in Clericis, etiam sæcularibus, vix excusari potest à mortali. Ratio est, quia est illis prohibitum *in cap. Monasteria, de vita, & honestate Clericorum.* Llamas *in methodo curationis, in appendice,* §.4. Alij verò dicunt esse solùm veniale, eo quod licet illæ pœnæ sint graues, non tamen statuuntur, nisi præmissa admonitione Episcopi. Nauarrus *in Summ. cap.25. num.10.* Sanchez *vt suprà.* Si tamen adsit scandalum, praua intentio, occasio peccandi, vel mala suspicio de fama Monasterij, vt ferè semper ex frequenti ista alloquutione Monialium consurgit, sine dubio est peccatum mortale, propter grauitatem materiæ. Suarez 4. *tom. de Relig. tract 8. lib.1. cap.19. num.27.* Religiosis autem prohibitum est accedere ad Monialium Cœnobia, vel ipsas personas intra clausuram existentes alloqui, absque licentia expressa Sacræ Congregationis, sub pœna priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendæ. Ita habetur in decreto Sacræ Congregationis anno 1590. edito, Sanchez *lib.6. in Decal. c.16 n.115.*

Quod decretum, licet innouatum sit à Sacra Congregatione, sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano VIII. anno 1623. moderatum tamen fuit quoad hoc, scilicet facultatem tribuendo Ordinariis, *vt quatenus sibi visum fuerit in Domino expedire, licitè possint concedere per quatuor vices ad summum quolibet anno, cuicumque Regulari, vt Moniales sibi in primo, & secundo tantum consanguinitatis gradu coniunctas, conuenire, & alloqui possit.* Seruatis tamen quibusdam conditionalibus in prædicto decreto contentis. Laurentius de Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Constit.6. Pij V. num.7.* Vide etiam *infrà num.40.* Insuper præter prædictas pœnas peccare mortaliter regulares accedentes ad Monasteria Monialium contra formam præscriptam, declaratum est à S. Congregatione anno 1606. Idem Peyrinis *vt suprà num.36.* Prætereà Regularem absque legitima licentia accedentem ad Monasteria Monialium regularibus subiectarum, ibique cum Moniali colloquentem, posse à Diœcesano Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ delegato coërceri, & puniri, declarauit S. Congregatio, approbante SS.D.N. Vrbano. Vide *tom.4. Bullar. post Bullam 18. Gregorij XV.* Bonacina *in tract. de clausur. quæst.3. punct.4.*

Præcipitur etiam à S. Congteg. Episcop. & Regul. ne permittatur accessus ad Moniales sub prætextu docendi sonum cymbalorum, aut alterius instrumenti, aut musicam, cantumve, ad crates. Permissum tamen, quod matres, patres, imò, & filij Monialium possint eas alloqui sine licentia, non tamen in diebus prohibitis. Gauant. *in Man. Episcop. verb. Monial. colloquutio, n.47. & 48.*

Scribere autem epistolas ad Moniales non est ex se peccatum, quia nulla lex est communis hoc prohibens. Vnde cessante scandalo, aut mala aliqua circumstantia talium epistolarum, non erit peccatum ad illas scribere. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.10. num. vlt.* Romæ autem hoc est interdictum; licet non videatur extra Romam obligare, quia non est lex Pontificia. Nauarrus *comment.4. n.61.* Quibusdam tamen religiosis præceptum est à Gregorio XIII. ne huiusmodi litteras scribant, quod illos obligat, non alios. Nauarrus *cons.19. de sentent. excommunic. in 2. editione.* 37

Moniales conuersæ non essent admittendæ in religionibus ex vi Constitutionis Pij V. Eo quòd id manifestè prohibeat. Nauarrus *comment.4. num.56.* Licet alij teneant contrarium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.8. num.19.* Quicquid de hoc sit, consuetudine receptum est in multis locis prædictas Moniales conuersas in Monasteriis admitti. Rodrig. *tom.1. quæst.44. art.4.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.58.* 38

Moniales Nouitiæ in articulo mortis constitutæ professionem emittere possunt, etiam ante annum probationis expletum, dummodo sint legitimæ ætatis, iuxta dicta *cap. præcedenti, num.42.* Quia ita concessit Pius V. Monialibus Dominicanis in Bulla, quæ incipit *Summi Sacerdotij cura*, anno 1570. edita. Et habetur *in 2. tom. Bullarij, num.109.* Quod priuilegium non est reuocatum à Gregorio XIII. (Rodrig. *tom.3. qq. Regul. quæst.15. art.6.*) Quia etsi demus ipsum reduxisse omnia priuilegia à Pio V. Regularibus concessa ad terminos Concilij Tridentini, hoc tamen solùm intelligi debet in casibus communibus, non in casu aliquo particulari concernente bonum spirituale animæ, Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit.8. Pij V. §.2.* Probabile etiam est talem Monialem sic professam in articulo mortis, si casu non decedat è vita, verè professam manere, nec noua indigere professione. Cùm talis professio valida fuerit, & solum illi defuerit complementum Nouitiatus, in quo Papa dispensat. Idem Peyrinis *vt suprà.* Quia tamen oppositum dicitur decisum à S. Congreg. Cardin. ideò cautè procedendum. Gauant. *in Manual. Episcop. verb. Monialium professio, n.4. & 9.* Probabile etiam est Monasterium succedere in bona sic profitentium, propter eandem rationem. Sanch. *lib.5. in Decalog. cap.4. num.16.* Nisi obstet prædicta declaratio S. Congregationis. 39

Pro eisdem autem Monialibus Nouitiis nota, obseruanda esse ea, quæ diximus de Nouitiis viris *c.24. num.32. & seqq.* Vnde præter victum, & vestitum Nouitiæ, nihil tribui potest Monasterio, sub pœna anathematis dantibus, & recipientibus, ex Concil. Trident. *sess.25. cap.16.* Vide dicta *cap.24. num.32.* Similiter nec possunt prædictæ Nouitiæ validè disponere de bonis ad illas pertinentibus, nisi cum conditionibus assignatis ab eodem Concilio *ibid.* scilicet, nisi fiat talis dispositio, aut renunciatio cum licentia Episcopi, seu Vicarij, & intra duos menses proximos ante professionem. Vide dicta prædicto *cap.24. à num.33. vsque ad 36.* Prætereà, iuxta dicta *suprà num.5.* licitum est accipere pro sustentatione Monialis recipiendæ non solùm id, quod est necessarium pro sustentatione illius tempore Nouitiatus, prout supponitur à Concil. Trident. *loco citato*; sed etiam id, quod fuerit necessarium pro alimentis ipsius per totam vitam. Ratio est, quia hoc non est accipere temporale pro spirituali, quod est simoniacũ, sed temporale pro temporali, scilicet pecuniam pro sustentatione, quod iure naturali concessum est. Bonac. *de sim. quæst.7.*

quæst.7. §.4. Hoc autem, quod datur pro tali sustentatione, quod solet appellari nomine dotis, debet primò, anno probationis durante, deponi penes idoneam personam, non affines, neque consanguineos Monialium; & post professionem, in bonis stabilibus, seu censibus implicari. Debet secundò solui in ære, non in bonis stabilibus. Præterea tertiò, nulla fiat dotium differentia inter indigenas, & aduenas. Quartò, expendi potest dos in vsus communes Monasterio necessarios: si verò sit supernumerarium in emptione bonorum stabilium conuertatur. Quorum declarationes à S. Congregat. Episcoporum, & Regularium factas refert Gauantus *in Manuali Episcop. verb. Monialium Nouitiarum alimenta, per totum.* Si verò discedat Nouitia, omnia quæ secum attulit restituenda sunt. Concilium Tridentinum *ibid.* Idem fiat si moriatur ante professionem; excepto habitu religioso, qui non est restituendus, sed tantùm pretium eius. Barbosa *de potest. Episcop. allegat.* 101. *num.*39. *&* 40.

40 Circa Prædicatores, Capellanos, & Confessores Monialium extat decretum S. Congregationis anni 1590. quo præcipitur, quod si aliquando, mandato sui Superioris, aliquos Religiosos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Missas in ipsarum Monialium, seu sororum Ecclesiis, siue Oratoriis exterioribus, siue extra claustra existentibus, mitti contigerit, nullo quæsito colore, Moniales, sorores, aut quamlibet aliam personam intra clausuram degentes, alloqui possint. Confessariis autem similiter interdixerunt, ne in ædibus Monasterij, seu Domus, vel Monasterio, seu Domui Monialium, aut sororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alias secum retineant; neve extra tempora generalium confessionum, quibus soli tantum Confessario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet, cum sua habitatio, aut virorum Domus, vel Monasterium in quo degit, à Monialium, seu sororum Monasterio, vel Domo nimium distat (nisi tamen & eo casu contrarium specialiter constitutum sit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum sumant. Quæ omnia, & singula sub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendis, aliisque eiusdem Congregationis arbitrio præceptum est inuiolabiliter obseruari. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monasteria Monialium*, addens, Decretum hoc extensum fuisse ad regulares S. Ioannis Ierosolymitani, vt eadem S. Congregatio scripsit Vicario Neapolitano. Vide dicta *num.*14.

Circa eosdem Confessarios Monialium animaduerte, illos non posse ingredi in earum Monasteria ad aspergendum domum in Sabbato Sancto, aut alio die. Neque vt comitentur medicos, aut alios operarios. Neque vt audiant Confessionem illius infirmæ, quæ potest accedere ad Sedem Confessionalem. Neque item prætextu sepeliendæ Monialis, aut officium funerale peragendi. Administrata etiam extrema vnctione, non potest ibi remanere Confessarius. Nec etiam potest diuagare ad aliam partem Monasterij, etiam occasione visitandi alias infirmas. Quæ omnia constant ex declarationibus Sacr. Congreg. Episcop. & Regul. apud Gauant. *in Manual. Episcop. verb. Monial. clauf. à num.*37. Qui etiam addit *n.*41. quod in casibus, in quibus Confessarius eget socio, non est necessaria licentia pro eo expressa. Sanchez *lib.*6. *in Decalog.c.*16.*num.*47. & Diana *tract.*2. *de dub. regul. resol.*51. Confessarios autem Ordinarios, etiam eos, qui Confessiones Monialium Regularibus subiectarum audiunt, tantum per triennium durare debere, nec ad id munus eligi posse habentes curam animarum, nec extraordinarios designandos esse pro particulari Moniali, sed in communi declarauit S.Congregat. Episcop. & Regul. apud eundem Gauantum *vt suprà verb. Monialium cura spiritualis*, vbi multa de huiusmodi Confessariis.

Notandum tamen circa huiusmodi Confessores Monialium, S. Congregationem Regularium de anno 1647. pro 22. Februarij, sic statuisse circa Fratres & Moniales Ordinis Capuccinorum: *Attentis narratis, audito & consentiente Generali Ordinis huiusmodi censuit committendum prout, &c. Domino Archiepiscopo Salzburgensi, vt pro suo arbitrio & prudentia Oratricibus petitam licentiam pro Confessariis tantum extraordinariis ab eodem prius approbandis ad annum concedat, nec propterea facultas pernoctandi extra claustra nullatenus concessa censeatur.*

Licitum est Monialibus transire de vna Religione ad aliam, seruatis tamen conditionibus, de quibus diximus *c.*22. *à n.*3. Ratio est, quia iure antiquo id licebat *c.*1.20.*q.*4. vt docet ibi Gloss. *verbo Virgines, & c.*1. *in princ. verb. Perpetua, de stat. Regul. in* 6. & hoc non est hodie abrogatum, nec per Concil. Trid. nec per Constitutiones Pij V. Quia solùm loquuntur de egressu à Monasterio, non de transitu ad aliam Religionem, propter causas iustas, Rodriguez *tom.*3. *qq. Regul. q.*52. *art.*6. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. c.*7. *num.*6. Religiosa autem transiens de vna Religione ad aliam, non potest secum deferre, nisi quod à Religione, quam relinquit, sibi fuerit permissum. Ratio est, quia iam illi sunt omnia acquisita. Nauarrus *in cap. Non dicatis, num.*30. *&* 31. *& in cap. Statuimus, num.*24. Idem dicunt aliqui de Moniali, quæ ex vno Monasterio ad aliud transit ex licentia sui Superioris, scilicet non teneri deferre ad illud dotem, quam primo Monasterio dedit. Propter eandem rationem. Nauarrus *comment.* 4. *num.*24. *vers.* 11. *& lib.*3.*consil.cons.*55.*n.*9. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul.q.*79. *art.*2. Oppositum verò videtur dicendum, quando Monialis transit de vna Religione ad aliam: videtur enim necessarium secum portare suam dotem, cum illam dederit Religioni propter sui sustentationem; vnde si Religio illi concedit facultatem transeundi ad aliam, videtur obligari ad præbendum illi, vnde possit in alia sustentari. 41

Circa absolutionem Monialium à casibus reseruatis, præter dicta in Superioribus *in cap. de Prælatis, à n.*31. *in cap. de Confessoribus, à n.*27. extant etiam peculiaria priuilegia, de quibus Cassarub. *verb. Absolutio extraord. quoad fratr.* Miranda *in tract. de Sacr. Monial. q.*10. *art.*4. Aduerte tamen aliquot illorum esse viuæ vocis oracula, quæ iam his temporibus nihil valent, quia reuocata sunt. 42

Quoad Capellanos Monialium aduertendum est, illos debere dicere Missam de Sancto, de quo Officium fit à Monialibus; sed cum Missali Romano. Vide dicta *c.*21.*n.*32. Nota etiam, Moniales in *Confiteor*, nihil mutare posse, neque dicere *tibi Mater, vobis sorores, &c.* sed *tibi Pater, vobis fratres*, sicut viros. Gauant. 2. *tom. Thesaur. sect.*5. *c.*17. *n.*12. 43

Circa erectionem Monasteriorum Monialium, determinatum est à S. Congreg. Eminent. Cardinalium super Episcopos, & regulares. Primò, ne erigantur noua Monasteria, quibus ad minus 300. scutorum redditus annuus assignetur, pro duodecim sustentandis. Secundò, ne erigantur sine consensu Ordinarij. Tertiò, ne sine speciali Sedis Apostolicæ indulto. Quartò, ne erigantur nisi in locis muro cinctis, & vbi copia Confessariorum adest, aut facultates conducendi Confessarium aliunde. Quintò, ne erigantur in iis locis, in quibus Monasteria prius erecta laborant inopia. Sextò, quod prope Monasteria tollantur omnes arbores altæ. Septimò, quod in colloquutorio nullo modo sit porta, per quã aditus sit in Monasteria.

Similiter

Similiter pro Ecclesiis earundem Monialium præcipitur ab eadem Sacra Congregatione. Primò, quòd clauis fenestellæ pro Communione Monialium perpetuò sit apud Confessarium. Secundò, ne permittatur in earum Ecclesiis cantus simplex, vel figuratus à personis secularibus. Tertiò, quod in sepultura Monialium, quæ intra Clausuram est, non sepeliantur extranei. Quartò, quod si viget consuetudo sepeliendi Moniales in Ecclesia exteriori, permittatur. Quintò, ne instituantur ibi Confraternitates laicorum. Pro quibus omnibus vide Gauantum *in Man. Episcop. verb. Monial. Monasteria, & verb. Monialium Ecclesia.*

44 Circa regimen Monialium ita statuit Concil. Trid. *sess. 25. cap. 9. Monasteria sanctimonialium Sanctæ Sedi Apostolicæ immediatè subiecta, etiam sub nomine Sancti Petri, vel S. Ioannis, vel alias quomodocumque nuncupentur ab Episcopis, tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur; non obstantibus quibuscumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis Generalibus, vel ab aliis Regularibus reguntur, sub eorum cura, & custodia relinquantur, &c.*

45 Deinde circa administrationem bonorum Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, earumque Confessores, prouidit Gregor. XV. *in Constit. de Exempor. Priuilegiis*, anno 1622. quam pro Regnis Hispaniarum suspensam esse diximus *cap. 19. num. 35.* Primò omnes, & quoscumque, tam Regulares, quàm sæculares huiusmodi, nullis priuilegiis, aut exemptionibus tueri se posse, quominus, si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa Clausuram, vel circa bonorum administrationem Monasteriorum Monialium, etiam Regularibus subiectarum, ab Episcopo loci, similiter tanquam ad hoc Sedis Apostolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Deinde specialiter circa Monialium Confessores decreuit, quod Confessores, siue Regulares, siue seculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confessiones Monialium, etiam Regularibus subiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Specialiter etiam circa administrantes bona Monasteriorum Monialium statuit, quòd siue Regulares extiterint, siue seculares quomodolibet exempti, Episcopo loci, adhibitis etiam Superioribus Regularibus, singulis annis rationes administrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Subiungitque, quod liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt eiusmodi Confessores, atque Administratores amoueant: iisque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi quoties, & quando opus esse iudicauerint. Ac tandem circa electiones Præpositarum Monialium ordinauit, quòd similiter possit Episcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, Præfectarum, vel Præpositarum eorumdem Monasteriorum, quocunque nomine appellentur, electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque vlla tamen ipsorum Monasteriorum impensa.

46 Circa quæ interrogatum est à Sacra Congregatione Concilij. Primò, an per eandem Constitutionem in illis verbis, *Possit Episcopus vna cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatissarum, & ceteris electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere,* ius Abbatissas confirmandi Episcopis attributum censeatur? Secundò, an Confessores Monialium ante editam Constitutionem deputati, debeant ab Episcopo examinari, & approbari? Tertiò, an Superiores Regulares similiter ante ipsius Constitutionis publicationem electi, seu deputati, alia indigeant Episcopi approbatione pro Confessionibus Sanctimonialium sibi subiectarum audiendis. Quartò, an Confessiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, seu deputati, vel confirmati post publicationem, & scientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtenta Episcopi approbatione, sint nullæ, atque irritæ, necne? Quintò, an Regulares generaliter ab Episcopo approbati ad Confessiones personarum secularium audiendas censeantur etiam approbati ad audiendas Confessiones Monialium sibi subiectarum. Sextò, an Regularis ad audiendas Confessiones Monialium vnius Monasterij ab Episcopo approbatus Confessiones Monialium alterius Monasterij audire possit. Septimò, an Confessores Regulares extraordinarij semel ab Episcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confessiones pro vna vice infra annum ad præscriptum S. Concil. Trident. possint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confessores extraordinarij earumdem Confessiones audire absque noua Episcopi licentia? Octauò, cum in eadem Constitutione statutum sit, vt liceat Episcopo ex rationabili causa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confessores Monialium, atque Administratores bonorum ad earundem Monialium Monasteria pertinentium, iisque Superioribus facere detrectantibus, habeat Episcopus facultatem prædictos Confessores, & Administratores amouendi, quoties, & quando opus esse iudicauerit: an eiusmodi causam Episcopus Superioribus Regularibus significare teneatur? Nonò, an eadem Constitutio, qua parte supponit Episcopi iurisdictioni subjici regulares delinquentes circa personas degentes intra septa Monasteriorum Monialium, aut circa Clausuram, vel bonorum administrationem eorundem Monasteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an verò solùm in notoriis, & cum scandalo populi? Item decimò, an liceat Episcopo in vim prædictæ Constitutionis punire Regulares, qui ad Abbatissæ electionem procedunt ante tempus ipsi Episcopo significatum, aut die electionis eidem nullatenus prænunciata. Ad quæ sic respondit eadem S. Congregat. Ad primum, ius confirmandi Abbatissas minimè fuisse Episcopis per Constitutionem attributum. Vide hoc de confirmatore electionum dicto *cap. 14. num. 35. & 36.* Ad secundum, Confessores quidem extraordinarios Monialium nullatenus posse post Constitutionem illatum Confessiones audire, nisi prius ab Episcopo Diœcesano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios verò Confessores ante Constitutionis publicationem deputatos posse, durante triennio ab eorum deputatione inchoando pergere in Confessionibus Sanctimonialium audiendis absque alio examine, & approbatione Episcopi. Quod si contingat vt illorum facultas à Sede Apostolica vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Episcopo examinari, & approbari. Vide circa hoc dicta *cap. 19. num. 27. 28. 29. & 35.* Ad tertium, Superiores Regulares electos, seu deputatos ante ipsius Constitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confessiones Monialium sibi subiectarum, posse durante eorum Officio, pergere sine alia Episcopi approbatione, in Confessionibus audiendis illarum tantùm, quæ spontè ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui post Constitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum Officiis, seu Dignitatibus, expleto iam tempore à Con-

ſtitutionibus cuiuſcumque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi prius à Diœceſano Epiſcopo idoneo iudicati, atque approbati fuerint. Vide etiam dicta *cap.* 19. *num.* 36. & 37. & *cap.* 18. *num.* 29. Ad Quartum, Confeſſiones huiuſmodi nullas atque irritas eſſe. Ad Quintum, Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione. Ad Sextum, Regularem ad audiendas Confeſſiones Monialium vnius Monaſterij ab Epiſcopo approbatum, minimè poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterij. Circa reſtrictionem Confeſſariorum vide dicta *cap.* 19. *num.* 7. & *ſequentibus*, animaduertendo etiam multa ex ibi dictis de Confeſſariis ſecularium non procedere in Confeſſariis Monialium, propter huiuſmodi Conſtitutionem Gregorij, & Declarationes circa illam. Ad ſeptimum, Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro vna vice audiendas, haud poſſe pluries in vim approbationis eiuſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit. Ad octauum, non teneri eiuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam S. Congregatio seriò onerauit, ne facultate ſibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in diſtricto Dei iudicio rationem redditur i. Ad nonum, Conſtitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantùm, & cum populi ſcandalo. Ad decimum, Regulares ex eadem Conſtitutione ita demum teneri Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eumque vſque ad præfinitum tempus expectare, ſi antea ipſe expreſsè declarauerit ſe vti velle facultate ſibi in hac parte attributa, Abbatiſſarumque electionibus per ſe, vel per alium intereſſe ac præſidere. Poſt eam verò declarationem licere Epiſcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænunciata, ad Abbatiſſæ electionem procedunt. Vide 4. *tom. Bullar.* inter Bullas Gregor. XV. *num.* 18. & circa curam Monialium in temporalibus, Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium cura in temporalib.* vbi etiam S. Congregat. Epiſcop. & Regul. Decreta circa hoc refert.

47 Impedientes Viſitatores Monialium quantumcunque in iis, quæ pertinent ad Officium viſitationis earumdem, ſunt excommunicati ipſo facto Clement. *Attendentes*, §. *fin. de ſtat. Monach.* Tolet. *in Sum. lib.* 1. *cap.* 40 *à num.* 9. Vide etiam Gauantum *in Man. Epiſc. verb. Monialium Clauſura*, *à num.* 64.

48 Circa bona Monialium derelicta ex Monaſteriis ipſarum deſtructis extat priuilegium Sixti Quarti in Bulla *Dū attenta meditatione*, quo Carmelitis hæc concedit: Et cum aliquando contingat Monaſteria Monialium dicti Ordinis Monialibus deſtitui adeo, vt de eorum reformatione ſpes nulla ſuperſit, conuenientiuſque ſit, quòd illorum ſic deſtitutorum bona ad ipſos Fratres deueniant, quorum erant curæ commiſſa, quàm ad alios, illa quæ ſic deſtituta exiſtant, & deſtitui contigerit in futurum, cum eorum bonis omnibus, perpetuis vſibus Fratrum Domus dicti Ordinis, eiſdem deſtitutis Monaſteriis propinquioribus applicamus. Ita vt Fratres ipſi poſſint de illis, & de eorumdem Monaſteriorum ſtructuris, & ædificiis, pro eorum voluntate diſponere. Prouiſo, quòd illorum Eccleſiæ, & Oratoria ad prophanos vſus non redigantur, ſed in illis quandoque Diuina Officia celebrentur. Vide Bullam *in Speculum Ordinis fol.* 87.

Pertinet ad Dominos Epiſcopos procurare in Monaſteriis Monialium ſibi ſubiectis, ipſarum Clauſuram, & inobedientes, atque contradictores per Cenſuras Eccleſiaſticas, & alias pœnas compeſcere. Concil. Tridentinum *ſeſſ.* 25. *c.* 5. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Exemptio.* Vnde pro hac Clauſura conſeruanda poſſunt ab ipſis Monialibus diſquirere ea, quæ ipſam concernunt, in colloquutorio, aut ad crates, vel feneſtram. Chokier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos part.* 4. *quæſt.* 53. Inſuper Magiſtratus ſeculares non præbentes auxilium Epiſcopis circa prædictam Clauſuram, excommunicationem incurrunt. Ex Concil. Trident. *vt ſuprà*, Bonacina *de clauſur. quæſt.* 1. *punct.* 7. Vide apud Gauantum *in Manual. Epiſc. verb. Monial. Clauſur. num.* 29. & 30. & *maximè à num.* 56. 49

Comam nutrire prohibitum eſſe Monialibus quidam volunt. Conſuetudini tamen ſtandum eſt. Nullatenus verò permittendum, vti tortis, ſeu comatis capillis, aut non coopertis comis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 12. *n.* 4 & 5. 50

Pro Monialibus Monaſteriorum Ciuitatis Neapolis, & Salerni, extant Ordinationes quædam factæ, reformatæ, & modificatæ à S. Congregatione Regul. & à prædictis Monialibus perpetuò obſeruandæ, Quaranta *in Summ. verb. Monaſteria Monialium.* Vide & alias Ordinationes pro Monialibus apud Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Monial. communes leges.* 51

Conditiones aſſignatæ à Sixto V. pro receptione, & profeſſione Nouitiorum, de quibus nos *cap. præcedenti, num.* 12. non extenduntur ad Moniales. Ita enim declarauit ipſemet Sixtus Quintus in ſecunda Conſtitutione *Ad Romanum ſpectat*, citata à nobis *ibidem.* Idem dico de Decretis Clem. VIII. & Sanctiſſ. Domini Noſtri Vrbani circa receptionem, & inſtitutionem Nouitiorum, adductis etiam *eodem cap. num.* 43. Nullum enim verbum ibi reperio, per quod inſinuetur ad Moniales extendenda. Nec video aliquid circa hoc iure communi determinatum. Standum ergo eſt peculiaribus inſtitutis, & conſuetudinibus Religionum, ſeu Monaſteriorum. Præſertim, quia iure *in cap. gener. de electiōn. in* 6. in materia odioſa fœminæ non comprehenduntur. 52

Qualiter Moniales admitti poſſint vt teſtes in earum Monaſteriis, dicemus *cap.* 27. *num.* 15. 53

Ex quadam etiam declaratione S. Congreg. quam vidi de anno 1631. pro 24. Ianuarij, colligo admitti non poſſe tres ſorores in eodem Monaſterio, niſi ſine voce & cum duplicatione dotis. Quod etiam elicio ex alia pro 13. Septembris 1647. 54

In caſu quodam particulari cuiuſdam fœminæ, quæ volebat accipere habitum conuertitarum, & ſimul emittere profeſſionem, vide prudentiſſimè id conceſſiſſe eandem S. Congregationem de anno 1647. die 14. Iunij, vtique ad tollendam illi occaſionem redeundi ad ſeculum. 55

Dubium

DVBIVM.

Propositum mihi dubium fuit de quodam Monasterio Monialium immediatè subiecto quibusdam Regularibus, an ab ipsis solum visitari posset quoad clausuram, an etiam ab Episcopo seu Ordinario. Ad quod sit respondi.

RESPONSIO.

57 Primò dicendum, quod stando in vi Concilij Tridentini *sess.* 25. *cap.*5. satis probabile sit non posse Episcopum visitare dictam Clausuram Monialium. Sic dico *tom.* 3. *verb. Episcop. quoad Regulares*, *num.*13. Ex Nauarro, Sanchez & Bonacina, quibus fauent Miranda *in tract. de Sanctim. quæst.* 2. *art.*14. & Llamas *in method. Curat. in append.* §.5. Fundamentum est,
58 quia Concilium eo loco solùm renouat Constitutionem Bonifacij VIII. *in* 6. *decret. de stat. Regular. cap. vnic.* Quod incipit: *Periculoso & detestabili*, & dicta Constitutio solùm loquitur de Monasteriis immediatè subiectis Sedi Apostolicæ. Cum enim Pontifex non possit esse præsens in omnibus locis, in quibus dicta Monasteria exempta & immediatè subiecta Sedi Apostolicæ reperiuntur, conueniens, & consentanea fuit determinatio Bonifacij VIII. loco supracitato, quod dicta monasteria gubernentur, visitentur, & regantur authoritate delegata ab Ordinariis locorum. Quando verò monasteria sunt immediatè subiecta Regularibus, cessat dicta ratio conuenientiæ & congruitatis, scilicet quod visitentur, & gubernentur ab Ordinariis locorum. Ad quod etiam facit idem Concilium *sess.*25. *cap.*9. Etenim loquens de Monasteriis monialium immediatè subiectis Regularibus in fine capitis sic inquit: *Quæ verò à deputatis in Capitulis generalibus vel ab aliis Regularibus reguntur, sub eorum cura & custodia relinquantur.* Non ergo possunt ab aliis visitari, stando videlicet in terminis Concilij Tridentini.

59 Quod autem Concilium solum renouare intendat Constitutionem Bonifacij VIII. patet per tenorem verborum dicto *cap.*5. quæ sic sunt: *Bonifacij VIII. constitutionem quæ incipit Periculoso, renouans S. Synodus vniuersis Episcopis sub obtestatione diuini Iudicij, & interminata maledictionis æternæ præcipit, vt in omnibus Monasteriis sibi subiectis, ordinaria; in aliis verò Sedis Apostolicæ authoritate clausuram Sanctimonialium vbi violata fuerit, diligenter restitui, & vbi violata est conseruari maximè procurent.* Hæc Concilium Tridentinum, vbi maximè adnotanda sunt verba illa scilicet, *renouans S. Synodus.*

60 Quod verò Constitutio Bonifacij VIII. tantum loquatur de Monasteriis Monialium immediatè subiectis Sedi Apostolicæ & non Regularibus, patet per verba Pontificis loco citato, quæ sunt sequentis tenoris. *Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis vniuersis districtè in virtute sanctæ obedientiæ sub obtestatione diuini Iudicij & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus quatenus eorum quilibet in ciuitate & diœcesi propria in Monasteriis Monialium sibi Ordinario iure subiectis sua authoritate, in iis verò quæ ad Romanam immediatè spectant Ecclesiam Sedis Apostolicæ authoritate.* Hæc sunt verba dictæ Constitutionis in quibus adnotanda sunt illa, scilicet *quæ ad Romanam immediatè, &c.* Cum ergo Concilium Tridentinum solum renouare intendat præfatam constitutionem, & illa solum concedat Episcopis vt authoritate delegata visitent Monasteria Monialium immediatè subiecta Sedi Apostolicæ, sequitur quod munus visitandi Monasteria monialium immediatè subiecta Sedi Apostolicæ authoritate delegata, munus vero visitandi Monasteria immediatè Regularibus competat ipsis Regularibus. Ita Authores relati, quibus etiam adhærent Sayrus *de censur. lib.*3. *cap.* 35. *num.* 14. Filliuccius *tom.*1. *tract.*14 *cap.*5. *num.*73. *in fin.* Tamburinus *de iur. Abb. disp.*24. *quæst.*9. *n.*5. etsi oppositum videatur sensisse *disp.*17. *q.*3. *num.*3.

Fundari etiam potest hæc doctrina in verbis aliis eiusdem Constitutionis Bonifacij. Etenim post præallegata verba, hæc subiungit: *Abbates verò & alij tam exempti Prælati Ecclesiarum, Monasteriorum & Ordinum quorumcunque in Monasteriis huiusmodi sibi subiectis de clausura conuenienti, vbi non est, ipsorum Monasteriorum expensis, & fidelium eleemosynis quos ad hoc procurent diligentius facienda, & de ipsis monialibus includendis quamprimum commodè poterunt prouidere procurent.* En qualiter cura clausuræ Monasteriorum monialium subditarum Regularibus ipsorum Superioribus committatur. Miranda suprà *concl.*3. & 4. Sanchez *in Decal. lib.*6. *cap.*15. *n.*21. 61

Fundari etiam potest, sicut aliqui ex Authoribus relatis animaduerterunt, in Clem. *Attendentes, de stat. Monach.* vbi Clemens V. cum Concilio Viennensi hæc determinat: *Hoc igitur sacro approbante Concilio duximus statuendum; vt singula Monialium Monasteria per Ordinarios exempta, videlicet quæ ita Sedi Apostolicæ, quod nulli alij subiecta noscuntur, Apostolica, non exempta vero Ordinaria authoritate, ac exempta alias per alios quibus subsunt, annis singulis debeant visitari.* Quæ cum concludant cum iis quæ adduximus ex Concilio *cap.* 9. *sess.*25. satis firmant intentum, videlicet in terminis Concilij visitationem Monialium Regularibus subditarum, etiam quoad solam clausuram, non spectare nisi solùm ad Prælatos Regulares, non verò ad Episcopos seu Ordinarios.

Hæc autem magis procedunt, si Monasterium istud de quo in præsenti, sit Instituti S. Claræ, & Sanctissimæ Conceptionis. Hæc enim Monasteria præseruata videntur ab eodem Concilio eadem *sess.*25. *cap.*22. illis verbis, *Si qui vero Regulares tam viri quam mulieres sunt qui sub arctiori regula vel statutis viuunt, excepta facultate habendi bona stabilia in communi, eos ab eorum instituto, & obseruantia Sancta Synodus amouere non intendit.* Cum enim Moniales istæ ex Regula, voto, & statuto strictissimam clausuram obseruent, secundum ipsam viuere debent, ac proinde solum subjici suis Superioribus Regularibus. Miranda *suprà, art.* 3. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.*16 *num.*20. Hieronymus Rodrig. *in comp. resol.*26. *num.*29. 62

Idem dicendum videtur in terminis Constitutionis Pij V. *Circa Pastoralis*, quæ est octaua inter constitutiones ipsius *in* 2. *tom. Bullarij*, ibi: *Mandantes, &c. Episcopis quatenus in ciuitatibus, & diœcesibus propriis præsentes nostras litteras publicari faciant, ac in Monasteriis Monialium sibi Ordinario iure subiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè vel immediatè spectant Ecclesiam, Sedis Apostolicæ authoritate vna cum Superioribus eorumdem Monasteriorum clausuram, vt præmittitur quamprimum poterint seruari procurent.* Nam etiam in hoc loco non datur hæc facultas Episcopis, nisi supra Monasteria monialium sibi *iure ordinario* subiecta, & super alia quæ *ad Romanam spectant Ecclesiam*, non verò supra ea quæ subsunt Regularibus. Sanchez *sup c.*15. *n.*21. Bonac. *de clausura q.*1. *punct.*6. *num.*1. 63

Quidquid tamen de iis omnibus sit, in praxi obseruandum est Moniales etiam Monasteriorum, quæ 64

Regularibus

Regularibus subjiciuntur, visitari posse ab Episcopis, seu Ordinariis ratione clausuræ. Tot enim declarationes Sacrarum Congregationum circa hoc punctum referuntur, vt nullatenus de eo dubitari possit.

66 Primò enim Barbosa *in cap.5. sess.25.* Concilij Tridentini declarationes Sacræ Congregationis, quas ibi affert, vna est: *Episcopus debet prouidere de iis quæ faciunt ad clausuram Monialium, & aliis earum necessitatibus, vnde & Monasteria Regularibus subiecta potest visitare in his omnibus quæ ad clausuram pertinent.* Et in declarationibus prætermissis super idem *caput quintum*, refert vnam de anno millesimo quingentesimo nonagesimo quarto pro vigesimaoctaua Aprilis, quæ talis est, *Congregatio Concilij censuit Episcopum non posse impediri à Regularibus quominus ingrediatur septa Monasterij ipsis Regularibus subiecti, ad effectum videndi si clausura seruata fuerit, necne.* Et aliam de anno millesimo quingentesimo nonagesimo septimo pro 17. Iulij quæ est: *Congregatio Concilii censuit Episcopum posse moniales Regularibus subiectas in iis quæ clausuram concernunt toties visitare, quoties verè cognouerit expedire.* Gauantus etiam in man. Epis. verb. Monialium clausura, *num 56.* refert hanc declarationem S. Congregationis Episcoporum de anno 1596. pro die 25. Iunij, *Visitare potest Episcopus clausuram non sibi subditarum sine assistentia Superiorum Monasterij.* Et *num.*57. de anno millesimo sexcentesimo decimo septimo, pro 24. Nouembris, scilicet: *Etiamsi alias nunquam visitata fuerit.* Et *num* 60. aliam de anno 1585. pro 25. Februarij, videlicet: *Et interrogare moniales Regularibus subiectas de pertinentibus ad clausuram.* Ac *num.* 61. aliam de anno 1584. pro 28. Aprilis videlicet: *Et idcirco Monasterium ingredi.* Affert etiam Sperellus in suis decisionibus *decis.* 97. quem sequitur Themudo à Fonseca *in decis.* 63. & Cespedes *in tract. de exempt. Regul. c.*23. *dub.* 343. recentiorem aliam declarationem S. Congregationis Concilij huius tenoris: *Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum ad vtrumque dubium respondit, non solùm Episcopo, sed etiam Generali eius Vicario ad hoc speciale mandatum ad id habenti licere pro clausuræ visitatione ingredi septa Monasteriorum monialium Regularibus subiectarum; tametsi nulla rationabilis violatæ clausuræ suspicio irrepserit, & acriter reprehendit Emanuelem Rodriguez, quod hac de re tam audacter locutus fuerit. Ant. Card. Caietanus.* Ma-

67 ximè verò adest circa hoc declaratio alia sub Vrbano VIII. die 26. Maij 1640. quam refert Barbosa *in collect. Doct. ad cap.*5. *sess.* 25. *de Regul. Concil. Trident. num.* 13. his verbis: *S. Congregatio Concilij censuit Episcopum Colimbriensem vti Sedis Apostolicæ delegatum potuisse quoad clausuram Monasteriorum monialium Conuentus de Cellas Ordinis Cisterciensis Regularibus eiusdem Ordinis subiectum visitare, etiam assumpto secum Vicario generali & Confessario earundem monialium, monialesque ipsas in iis quæ ad eandem Clausuram pertinent, examini subiacere, remotis etiam suspicione violatæ clausuræ, ac quacumque Superiorum Regularium negligentia, ipsisque inconsultis, & irrequisitis. Ac insuper eidem Episcopo licuisse Doctorem Collegij dicti Ordinis ex supradicta causa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurrisse. I. Cardinal. Pamphilius.*

68 Idcirco generaliter loquendo, quod Episcopus possit visitare moniales subditas Regularibus quoad clausuram, communis sententia Doctorum est, quam specialiter tenent Zerola, Galletus, Armendariz, Piasecius, Campanilis, Chokier, Naldus, Pellizarius, quos referunt & sequuntur Barbosa & Cespedes locis relatis. Et idem Barbosa *de offic. & potest. Episcop. parte tertia, alleg.*102. *à num.*4.

69 Ex adductis tamen SS. Congregationum decisionibus non solum infertur posse Episcopum dictas Moniales quoad clausuram visitare, sed etiam cum quibus circumstantiis id possit efficere, scilicet quoties id expediens iudicauerit, prout retuli ex declaratione S. Congregationis de anno millesimo quingentesimo nonagesimo septimo, pro 17. Iulij, & colligitur ex Galleto relato à Barbosa *d. alleg.* 102. *numero* 5. & 7. & Gauanto *supra numero quinquagesimo nono.* Deinde, etiamsi nunquam alias visitata fuisset, sicut ex Gauanto adduco & dico loco relato ex *tertio tomo, verb. Episcopus quoad Regulares, numero* 13. Item sine assistentia Superiorum Monasterij, vt eo loco dixi, & colligitur ex Gauanto *suprà numero quinquagesimosexto*, Naldo *in summa verb. Monialis, numero quarto*, & quem non reiicit Pellizarius *de monial. capite* 10. *sectione prima, numero* 22. Etsi de hoc dubitari possit, cum oppositum declaretur à Pio V. in Bulla *Circa pastoralis*, superius adducta, vt notaui loco relato. Vnde Themudo relatus, cui adhærere videtur Cespedes *supra numero nono*, videntur dicere requiri huiusmodi assistentiam Superiorum Regularium Monasterij, ad 70
minus fieri posse congruenter declarauit Sacra Congregatio in illa Colimbriensi de anno 1640. Præterea id fieri posse etiamsi nulla adsit suspicio violatæ clausuræ, prout dicitur in d. Colimbriensi, & declaratur in illa alia relata ab Sperello, Themudo, & Cespedes, ac proinde non admittendam sententiam Rodriguez quem reprehendit Sacra Congregatio, quia oppositum tenuit, & quem sequuntur Miranda & Sanchez in Superioribus relati. Imo etiam posse Episcopum ingredi clausuram Monialium ad effectum visitandi, prout ex aliquibus declarationibus relatis & authoribus adductis etiam habetur, quidquid dicat Victoreilus *in libro de orig. & claus. monial. versus finem*, §. *An Episcopus Superioris licentia*, quem sequi videtur Tamburinus *supra d. disputatione* 24. *quæstione* 9. *numero* 4.

Videtur etiam hanc eandem potestatem visitan- 73
di clausuram monialium subiectarum Regularibus competere Vicariis generalibus Episcoporum, provt ex Sellio *in select. Can. cap.*8. *n.*27. tenet Barbosa *in Collect. DD. ad cap.*5. *sess.*25. *de Regular. Concil. Trid. num.*16. & ex Sperello *suprà decis.* 97. sequitur Cespedes, apud quos an ad id requiratur speciale mandatum, an verò sufficiat generale.

Doctrina verò tradita an extendatur generaliter ad 72
omnia Monasteria Monialium Regularibus subiecta, etiam si sint priuilegiata, quia sunt de iurepatronatus præsertim Regij, ratione fundationis, seu dotationis, vel ex alia causa onerosa, maior difficultas 71
esse potest. Ad quam dicendum, talia Monasteria non videri comprehensa in præfatis decretis, seu declarationibus Sacrarum Congregationum, ac per consequens non posse visitari ab Ordinariis, etiam ratione solius clausuræ, nisi adsit expressa, & indiuidua reuocatio Papæ ob grauem causam concernentem bonum publicum, provt in simili de reuocatione priuilegiorum Regularium per contractum onerosum concessorum dico *tom.*4. *verb. priuilegia Regularium, num.*20. ex Suarez, Salas, Bonacina, Layman, & aliis. Primo quidem propter generalem 72
Regulam ex vulgatis iuribus exceptam, quod scilicet sub generali dispositione non veniunt ea quæ speciali notâ digna sunt. Secundo specialiter, quia dispositio quantumcunque generalis relinquitur ex ratione particulari, *l. cum prætor*, §. *dulcissimis*, *ff. de legat.*2. *l. si de certa re, Cod. de transact.* Gironda *de priuil. seu exempt. significat. num.* 277. Surd. *consil.*389. *num* 9. & non comprehendit casum specialem. Gloss. *in lege tertia, Cod. de silentiar. libro duodecimo.* Cassador. *decis. sexta, numero vndecimo, super regul.* Gonzalez *in regul.*8. *Cancel. gloss.*5. *numero sexagesimoquinto*,

quinto, & gloss. trigesima sexta, numero trigesimoquinto. Tertio etiam specialiter, quia dispositio generalis non comprehendit personas exemptas, Socinus *cons. septuagesimoquarto, numero vndecimo,* Barbosa *axiom. septuagesimotertio numero vndecimo.* Quarto specialius, quia patronatus laicales ex fundatione, dotatione, &c. sortiuntur vim pacti & contractus, atque ita debent obseruari ex naturali iustitia etiam à Superioribus respectu suorum inferiorum, vt dixi *numero* 20. relato. Et quia conuenit Ecclesiæ vt seruentur ad hoc, quod fideles ad similia pia opera facienda alliciantur. Lambertinus *de Iurepatron. lib.1. quæst.9.*
75 *num.*80. Rota coram Seraphino *decis.*775. *num.*1. & coram Buratto *decis.*137. *num.*3. vbi etiam aliæ referuntur. Præsertim quia nec Papa ipse intendat lædere concordata, sed potius illa seruare, provt tradunt DD. per text. *in cap.*1. *de probat.* vbi Felynus & Decius *num.*1. & plures quos affert & sequitur Gonzalez *suprà gloss.*28. *num.*21. Quinto adhuc specialius, quia cum dicta priuilegia sint obtenta titulo oneroso, nunquam præsumendum est derogari. Crescentius *decis.*2. *&* 5. *de priuileg.* Mohedanus *decis.*23. *in fin. de prabend. & decis.* 11. *de iurepatron.* & quamplures alij apud eundem Gonzalez *suprà gloss.*36. *num.*36. Vnde & maximè ad intentum, quia cum in Concilio Tridentino *sess.*25. *de reformat. cap.*9. plura Iurapatronatus sublata, vel moderata fuerint, imò reuocata illa quæ sunt ex priuilegio quocumque, ni-
76 hilominus illa quæ sunt ex priuilegio concesso ex causa onerosa, non sunt reuocata, provt ex innumeris Sanctæ Rotæ decisionibus probat Garzia *de benef. part.*5. *cap.*9. *num.*20. Quæ eo fortius procedunt si sint Patronatus Regij, propter altitudinem & excellentiam Regum, & Reginarum, qui sicut dignitatis altitudine præeminent, sic prærogatiua gra-
77 tiæ ipsos conuenit anteferri, *cap fin. in princ. de offic. deleg. in 6. cap. ne reliqui, de priuil. in 6. capite solitæ, de maior. & obed.* Parisius *cons.*112. *lib.*4. *in fin.* Staphileus *de litt. Iust.* §. *Petenti committi, num.*8. ita vt nunquam censeatur derogatum Iurispatronatus Regio sub quibuscumque derogationibus iurispatronatus laicalis, nisi exprimatur, vt *in regul.*41. *Cancel.* & latè Couarruuias *in pract. quæst. cap.*46. *num.*3.
78 Si dicatur, saltem reuocata fuisse huiusmodi omnia priuilegia per Bullam Gregorij XV. *Inscrutabile*, de anno 1622. edita, in qua reuocantur omnia priuilegia etiam *ex causa, aut titulo oneroso, vel in limine fundationis, &c.* Respondeo in dicta Bulla nihil contineri quoad præsens intentum de visitanda clausura Monialium, præter id quod habetur *capite*
79 *Periculoso, de stat. Regul. in 6.* & in Concil. Trident. *sess.*25. *de regul. cap.*5. quæ vt dixi probabile valde est non aduersari resolutioni datæ, stando in terminis Concilij. Quod autem dicitur in eadem Bulla, & in declaratione Sacræ Congregationis *ad* 13. *dubium* circa illam, Regulares delinquentes circa clausuram monialium puniri posse ab Episcopo, non arguit facultatem illi concedi ad visitanda dicta Monasteria, cum extra visitationem, & sine illa possint Episcopi punire taliter delinquentes. Adde in dicta Bulla & declarationibus Sacræ Congregationis circa illam non
80 reuocari priuilegia Iurispatronatus Regij, de quo est sermo in præsenti. Nota etiam, quod hæc Bulla suspensa est pro Regnis Hispaniarum, provt dixi *tom.*1. *sum. cap.*19. *num.*53. & in meis Consult. *consult.*40. *num.*115. *&* 116. vbi Breue Vrbani VIII. quo id declaratur, adduxi.

CAPVT XXVI.

De Abbatissis, seu Priorissis Monialium.

SVMMARIVM.

1 *Duo genera Abbatissarum.*
2 *Earum electio ad quem pertineat.*
3 *Cuius ætatis debent esse vt eligantur.*
4 *Quanto tempore durat eorum officium.*
5 *An vidua, seu corrupta eligi possit in Abbatissam.*
6 *An illegitima.*
7 *An bigama.*
8 *An possint Abbatissæ, seu Priorissæ imponere Monialibus præcepta obligantia ad culpam.*
9 *Circa quam materiam.*
10 *An* in virtute Sanctæ Obedientiæ, *vel* Spiritus Sancti, &c.
11 *Sub pœna alicuius censuræ.*
12 *Exerceantne actus iurisdictionis.*
13 *Possunt & debent cogere Moniales ad obseruantiam Regulæ, & constitutionum.*
Punire illas, & inquirere de delictis ipsarum. ibid.
14 *Quam licentiam possint concedere dandi, vel recipiendi.*
15 *Quid possint circa vota subditorum.*
16 *Quid circa præcepta Ecclesiastica.*
17 *An possint recipere nouitias.*
Quid debeant facere ante professionem nonitiarum. ibid.
18 *An possint admittere professiones.*
19 *Non possunt præesse duobus Monasteriis.*
20 *Quid possint facere circa egressum è clausura Monasterij.*
Vel circa ingressum. ibid.

DVo genera Priorissarum, seu Abbatissarum 1
distinguuntur. Aliæ enim sunt Abbatissæ, quæ benedici possunt, & debent, quales sunt Abbatissæ perpetuæ, & si quæ aliæ forsan sunt, de quibus *capite indemnitatibus*, §. *verum*, *de elect. lib.* 6. *& Clem Attendentes*, §. *statuimus*, *de statu Monachorum.* Aliæ verò sunt, quæ non benedicuntur, quales sunt, quæ regulariter reperiuntur in Monasteriis, non perpetuò, sed temporales, ad triennium scilicet, vel quadriennium electæ; istæ enim benedicendæ non sunt de iure communi, nisi à Sede Apostolica aliud ipsius concedatur. Nauarrus *lib.*3. *de stat. Monach. cons.*1. Quaranta *in Summ. Bull. verb. Abbatissa.* Vide etiam Gauant. *in Manual. Episc. verb. Abbatissa.*

Huiusmodi Abbatissarum, seu Priorissarum electio 2
pertinet de iure communi ad Monasterium: *Ex capite indemnitatibus citato, de elect. lib.6.* Syluester *verb. Electio* 3. *quæst.*6. *num.*7. Suffragium, seu vocem actiuam in prædicta electione solum habent Moniales professæ, quæ ad minus duodecim annorum ætatis habeant, *ex eodem capite indemnitatibus*, Miranda *in Tract. de Sacris mon. quæst.* 7. *art.*2. Conuersæ autem professæ, licet de iure communi possint habere suffragium in hac electione, cum nullus textus id prohibeat, ex consuetudine tamen, & specialibus legibus Religionum non admittuntur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*6. *num.*18. Is vero, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior claustra Monialium non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestram vota singularum audiat, vel accipiat

piat. In reliquis autem seruentur singulorum Ordinum, vel Monasteriorum Constitutiones. Ita habet Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 27. Vide dicta *in c. de electionibus*, maximéque quæ diximus cap. præcedenti, à *num.*45. in Const. Gregor. XV. & responsis Sacræ Congreg. ad dubia circa illam.

3 Vt aliqua eligatur in Abbatissam, seu Priorissam alicuius Monasterij Monialium requiritur ætas quadraginta annorum, & octo post expressam professionem. *Quod si his qualitatibus non reperiatur in eodem monasterio, ex alio eiusdem Ordinis eligi potest*. Si autem hoc incommodum Superiori videatur, *ex iis quæ in eodem Monasterio annum trigesimum excesserint*, & quinque saltem annos professionis habuerint, *Episcopo, vel alio Superiore consentiente eligatur*. Ita habetur in Concil. Trident. *session. vigesimaquinta, capite septimo*. Suarez *tomo quarto de Religion. tractatu octauo libro secundo, capite sexto à numero* 7. Addens etiam, defectum harum conditionum non reddere electionem nullam, aut irritam, sed ad summum irritandam. Cùm Concilium non apposuerit clausulam irritatiuam, sed solum prohibitiuam. Vide etiam ibidem duas Declarationes S. Congregat circa electionem Abbatissarum, & locum Concilij adductum.

4 Abbatissæ, & aliæ Præfectæ Monasteriorum Monialium in Italia ad triennium tantummodo eligendæ sunt, quod si secus actum fuerit, irrita, & nulla voluit esse omnia Gregor. XIII. *in Bull. Exposcit debitum*, anno millesimo quingentesimo octuagesimo tertio edita 2. *tomo Bull. num.* 80. Item abstinere debent per triennium à die finitæ administrationis sui officij. Ita habetur in eadem Bulla. Quaranta *in Summa; Bull. verbo Abbatissa*. Vide alia apud Gauantum *in Manual. Episcop. verbo Monialium Officiales, à num.* 19.

Circa reelectiones ipsarum plures extant Sacræ Congregationis Regularium declarationes. Primo enim de anno millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto pro 23. Nouembris de quadam postulante reeligi, eadem Sacra Congregatio respondit: *Oratricem expleto solito triennio sui officij, non posse ad illud immediate reeligi absque expressa licentia eiusdem S. Congregationis*. Similiter eodem anno rescripsit ad quendam Episcopum, cassam & irritam fuisse reelectionem cuiusdam monialis in Abbatissam, & quod procederet ad electionem alterius. Et in simili alio casu sic etiam respondit eadem Sacra Congregatio vigesimotertio Nouembris eiusdem anni Eminentissimo Domino Cardinali Archiepiscopo Neapolitano. Consequenter etiam eodem anno pro septimo Decembris, cum dispensatio in hoc postularetur ab eadem Sacra Congregatione pro reeligenda moniali quadam nostrarum matrum Carmelitarum Discalceatarum, sic etiam respondit: *Attentis narratis & instante Procuratore generali Carmelitarum Discalceatorum sub quorum cura atque gubernio oratrices existunt, benigne indulsit, vt præfata soror Isabella à Spiritu sancto ad præsens Abbatissa, seu Priorissa eiusdem Monasterij elapso currente triennio, immediate ad idem munus, seruata in reliquis forma à Sacr. Concilio Tridentino, Constitutionibus Apostolicis, & Monasteriis præscripta, ad aliud triennium per Oratrices capitulariter, & per secreta suffragia reeligi & confirmari possit & valeat: dummodo prius data per ipsam exacta computorum ratione præcedentis administrationis fuerit liberata, atque saltem duæ tertiæ partes ex integro numvocalium in eandem concurrant, præmissis non obstantibus*. Similis dispensatio concessa fuit ab eadem Sacr. Congregatione pro vndecimo Ianuarij anno millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Multorum sententia est, Monialem corruptam, 5 seu non virginem, aut viduam eligi non posse in Abbatissam sine dispensatione, propter *caput iuuenculas* 20. *quæstione prima, & caput si quis omnem, §. nouimus peccatricem* 1. *quæstione septima*, & etiam, quia indecens est non virginem præesse virginibus, cum illis vix possit persuadere virginitatem; ac proinde dato casu, quod Monialis corrupta occultè eligeretur in Abbatissam, teneri se excusare prout melius potuerit, ne suum defectum prodat. Rodriguez *tomo secundo quæstione quinquagesima quarta, articulo primo*, Miranda *in Tractat. de Sacr. Monial, quæstione septima articulo sexto*. Maximè, quia declaratum video à Sacra Congregatione Episcoporum & Regularium Viduam sine licentia Sedis Apostolicæ non posse fieri Abbatissam. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. Monialium Officiales num. sexto*. Diana *Tractat. secundo de Dubiis Regular. resolut.* 99. Vnde speculatiuè solum, & non practice videtur probabilis sententia affirmans non esse necessariam prædictam conditionem virginitatis ad munus Abbatissæ, nisi solum in casu, quo Monialis illa esset benedicenda, seu consecranda benedictione speciali virginum, de qua *c. præcedenti, num.* 10. Sanchez *lib.* 5. *de præcept. Decalog. cap.* 5. *num* 22. post D. Antoninum, & Paludanum. Ad minus tamen consuetudini videtur standum, si illa derogata non sit per prædictum Decretum Sacr. Congreg. Episcop. Suarez *quarto tomo de Relig. tractat.* 8. *libro* 2. *cap.* 6. *num.* 16.

Illegitima absque dispensatione non potest eligi 6
(secundum plures) in Abbatissam, aut Priorissam. Ratio est, quia in *capite primo de Fil. Presbyt.* statuitur, illegitimum inhabilem esse ad Ecclesiasticas dignitates, inter quas computatur munus Abbatissæ. Nauarrus *Comment.* 2. *de Regular. num.* 60. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. capite quinto, num.* 19. [Et ita habetur ex quadam declaratione Sacræ Congregationis *Concilij vigesimoseptimo Aprilis* 1630. Si tamen ea non obstaret.] Oppositum satis probabile censerem. Quia ita video declaratum à Sacr. Congregatione Episcopor. & Regular. apud Gauantum *in Manual. Episcop. verb. Monial. Official. numero septimo*, eo quod in iure *Cap. Generali de Elect. lib sexto*, in materia odiosa fœminæ non comprehenduntur, cuius signum est quod Sixtus Quintus in sua Constitutione contra illegitimos nullam mentionem de Monialibus fecit. Miranda *in tract. de Sacris Monial. quæst. sexta, artic. tertio*, bene etiam addens, quòd casu, quo prima opinio sustinenda esset, possint Moniales illegitimæ habilitari ad Officia eodem modo, quo Religiosi, de quo diximus *capit. decimooctauo, num.* 60. Vide Portell. *in Dub. Regular. verb. Abbatissa, num.* 6.

Non posse eligi in Abbatissam Monialem biga- 7
mam asserunt aliqui, eo quòd sit eadem ratio de illis, ac de viris bigamis quantum ad hoc. Viuald. *in Candel. Sacram. in* 2. *edit. part.* 3. *cap.* 5. *num. octauo*. Sanchez *lib. quinto de præceptis Decalog. cap.* 5. *num.* 23. Atque ob eandem rationem infamis nequit esse Abbatissa, sicut nec vir infamis potest esse Abbas Viuald. *ibidem num. vndecimo*, Sanchez *ibidem num.* 24. [Oppositum tamen quod attinet ad Monialem bigamam indicat Tamburinus *de iure Abbatissarum disput.* 28. *quæst.* 13. videtur ergo standum consuetudini.]

Possunt Abbatissæ, seu Priorissæ Monialium 8
imponere illis præcepta obligantia ad culpam, iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, mortalem scilicet, si materia fuerit grauis, venialem verò si leuis. Ratio est, quia etsi prædictæ Abbatissæ non habeant veram, aut propriam potestatem, siue Iurisdictionem spiritualem, cum fœmina non sit capax illius, habent tamen veram potestatem Dominatiuam, hoc est administrandi, & regendi Monasterium, personas, & bona illius, ac per consequens Moniales tenentur illis obedire, sicut aliis Prælatis. Victoria *relect. de potest. Ecclesiast. quæst.* 2.

*quæst.*2. *num.*4. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*1. *num.*18.

9 Hæc verò præcepta, quæ possunt imponere, solùm sunt circa ea, quæ spectant ad bonum commune politicum Monasterij, vt scilicet pacificè absque scandalis, & perturbationibus gubernetur. Ratio est, quia cum non habeant potestatem spiritualem, seu Iurisdictionem supra Moniales, ac perinde non possint illis imponere præcepta spiritualia, scilicet spectantia ad finem spiritualem, videlicet perfectionem, & profectum spiritualem animæ, ad minùs poterunt alia præcepta ad prædictum finem boni regiminis Conuentus imponere. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. quæst.*15. *art.*1. Victoria *in Summ. Sacram. de clauibus, num.*325.

10 Vtrum autem possint etiam præcipere Monialibus aliquid in virtute Sanctæ obedientiæ, vel in virtute Spiritus sancti, &c. Multi negant, eo quòd solùm habentes iurisdictionem, seu potestatem spiritualem vti possunt isto modo præcipiendi. Alij verò affirmant, eo quod Moniales verè emittunt votum obedientiæ suis Superiorissis. Quæstio hæc de modo loquendi apparet, & in ea standum est consuetudini approbatæ Monasteriorum. In rigore tamen iuris loquendo probabilior est secunda sententia, cum modus ille loquendi non importet necessariò iurisdictionem spiritualem, & ex alia parte possit habere bonum sensum, scilicet in virtute Sanctæ obedientiæ mihi præstitæ, vel in virtute Spiritus sancti, qui me præfecit huic Monasterio. Azor. *tom.*1. *Instit. moral. lib.*3. *c.*10.*q.*7. Cornejo *tom.*2. *in* 3. *part.tract.*5. *de excomm. disp.*2. *dub.*5.

11 Non possunt autem præcipere aliquid Monialibus sub pœna excommunicationis, vel alterius censuræ. Quia hoc ex vsu Ecclesiæ importat actum iurisdictionis, cuius fœminæ non sunt capaces. Sotus *in* 4. *dist.*20. *q.*1. *art.*4. Henriq. *lib.*6. *de Pœnit. c.*2. *n.*4. An verò ex commissione Pontificis id possit facere, tractatur in materia de censuris. Vide Cornejo *vt suprà*.

12 Quando huiusmodi Abbatissæ, vel Priorissæ exercere videntur aliquos actus pertinentes ad Iurisdictionem, v. g. dare beneficia, vel similia, tunc non exercent verum actum iurisdictionis, sed solùm designant personam, vel materiam cui Pontifex dat beneficium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*9. *num.*13.

13 Possunt tamen, & debent prædictæ Abbatissæ, seu Priorissæ cogere Moniales sibi subditas ad obseruantiam Regulæ, & Constitutionum; punire illas propter transgressionem, inquirere de delictis illarum, &c. Ratio est, quia vel hoc pertinet ad potestatem dominatiuam, vel ad id habent auctoritatem à confirmante Regulam, seu Prælatis Religionis. Vasq. 1. 2. *disp.*166. *cap.*4.

14 Possunt etiam dare suis Monialibus eam facultatem dandi, vel recipiendi, quam habent alij Prælati Regulares, nisi ex consuetudine, aut præcepto Superioris Prælati sit eis denegata talis facultas. Ratio est, quia licet non sint verè Prælatæ, habent tamen liberam administrationem bonorum sui Monasterij. Sanchez *lib.*7. *in Decal. c.*19. Bonacina *de largit. mun. disp.*3. *punct.*6. *n.*7.

15 Non tamen possunt dispensare in votis Monialium, seu illa commutare. Quia hoc pertinet ad Iurisdictionem spiritualem, quam non habent. Possunt tamen prædicta vota irritare, propter potestatem dominatiuam, quam suprà Moniales habent. Sotus 7. *de iustit. & iur. q.*5. *art.*1. Nauar. *in Man. c.*12. *à n.*63. Quare dispensare, & commutare vota Monialium pertinet ad Superiores Religionum, iuxta dicta *cap.*18.*num.*48.

Abbatissam posse ex commissione Prælati dispensare cum Monialibus in ieiuniis, & quibusdam legibus Ecclesiasticis, aliqui volunt. Henriq. *lib.*6. *de pœnit. cap.*2. *num.*8. Alij verò negant, eo quod dispensare in prædictis legibus sit actus Iurisdictionis, quam non possunt habere, Sanch. *lib.*6. *in Decalog. cap.*1. *num.*24. 16

Non possunt Abbatissæ, seu Priorissæ recipere Nouitias etiam consentientibus Monialibus sine suorum Prælatorum licentia. Quia hoc est actus Iurisdictionis solùm spectans ad veros Prælatos. Cassarub. *in compend. priuileg. verb. Abbatissa*, *n.*8. referens ad hoc Nicolai V. indultum. Miranda *in tract. de Sacram. Monial. quæst.*8. *art.*1. Qui etiam Superiores debent taxare dotes Monialium recipiendarum, eo quod ipsi habeant potestatem, & Iurisdictionem supra ipsos Conuentus Monialium. Miranda *vt suprà art.*8. Dotes autem non debent recipi ante professionem. Concil. Trident. *sess.*25. *cap.*16. *iuxta dicta cap. præced. num.*8. Tenetur autem Præposita Monasterij per mensem ante professionem alicuius Monialis certiorem facere Episcopum, alias ab Officio est suspensa tandiu quandiu Episcopo videbitur. Concil. Trid *sess.*25. *c.*17. Tolet. *in Summ. lib.*1. *c.*50. Vide dicta *cap. præced.n.*8. Barbos.*alleg.*100. & Gauant. *in Man.Episcop.verb.Monial. profess. à num.*9. vbi plura ad intentum. 17

Quamvis admittere professionem Monialium pertinet ad quos iura, & Constitutiones Religionum decreuerint, non tamen est contra ius commune, quod Abbatissa in suo Monasterio professiones Monialium admittat. Nam hæc acceptatio non est actus iurisdictionis, sed cuiusdam Superioritatis. Azor. *lib.*12. *Instit. moral. c.*5.*q.*6. Sanch. *lib.*5. *de precept. Decal. c.*4.*n.*76. Consulantur ergo leges, & consuetudines Religionum. 18

Ex Concil. Trid. *sess.*25. *c.*7. *Duobus Monasteriis nulla* (intellige Abbatissa) *præficiatur*. Et si qua duo, vel plura quocunque modo obtinet, cogatur, vno excepto, intra sex menses cætera resignare. Post id verò tempus, nisi resignauerit, omnia ipso iure vacent. Is verò, qui electioni præest, Episcopus, siue alius Superior, claustra Monasterij non ingrediatur, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, vel accipiat. In reliquis seruentur singulorum Ordinum, vel Monasteriorum Constitutiones. 19

Abbatissæ non possunt concedere Monialibus licentiam vllo modo egrediendi è Clausura Monasteriorum. Quia talem licentiam concedere Concilium Tridentinum, & Pius V. limitarunt ad Episcopum, & Superiorem Religionis, iuxta dicta *c* 25. *num.*21. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*15. *num.*28. Nec etiam possunt ipsæ Abbatissæ exire, siquidem eadem obligatione clausuræ, ac cæteræ Moniales tenentur. Vnde nec possunt è clausura exire ad visitandum ædificium Ecclesiæ, quod fabricatur, & ad videndum num sibi placeat, aut dicendum cæmentariis qua forma construendum sit. Sanchez *vt suprà num.*52. Nec etiam ad visitanda Monasteria sibi subiecta. Quia ita definitum est à Pio V. in Bulla quæ incipit *Decori, & honestati*. Nauarrus *comm.*4.*n.*47. *notab.*2. *&* 3. *de Regul.* Possunt tamen è clausura exire prædictæ Abbatissæ, quando propter feudum tenentur præstare iuramentum fidelitatis alicui sæculari Principi, si illud per procuratorem præstare nequeunt. Tum quia in hoc casu de communi Monasterij bono agitur. Tum quia ita conceditur à Bonifacio VIII. *in cap. periculoso*, §.*verum quando, de statu Regular. in* 6. neque hoc reuocatum est à Pio V. aut alio Summo Pontifice. Sanch. *vt suprà n.*51. Bonac. *de clausur. q.*1. *punct.*9. *num.*9. Qui bene aduertunt cum Syluest. *in sum.verb.Relig.*7.*q.*16.*dub.*2. adhuc in hoc 20

casu esse, licentiam Superioris petendam: quòd si illam neget, posse Abbatissam vti iure suo. Intellige tamen, dum certò constet iniustè denegare licentiam. Qualiter autem non possint prædictæ Abbatissæ licentiam ingrediendi Monasteria concedere, diximus *cap.*25. *num.*25.

CAPVT XXVII.

De iudice Regulari, seu modo procedendi iudicialiter in causis Regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Triplici via possunt procedere Prælati Regulares ad cognoscenda subditorum delicta.*
Via accusationis, denunciationis, & inquisitionis. ibidem.
Quid significent ista. ibid.
2 *Inquisitione generali quando vtendū est, & quomodo.*
3 *Quid facere teneantur subditi in ea.*
4 *Procedit Iudex regularis ad inquisitionem specialem quando illi constat de delicto.*
5 *Etiamsi malefactor sit occultus.*
6 *Non potest hoc modo procedere nisi præcedat infamia, vel quid simile.*
7 *Quæ indicia sufficiant ad procedendum hoc modo.*
8 *Quæ semiplena probatio.*
9 *An in aliquo casu procedere possit ad inquisitionem specialem ex se solo.*
10 *Quid quando inquisitio fit non ad punitionem inquisiti, sed ad alios honestos fines.*
11 *Praxis inquisitionis specialis.*
12 *De interrogatione rei.*
13 *Quid si fateatur, vel neget delictum.*
14 *Quid si voluerit se defendere.*
15 *Quid facere debeat probationibus finitis.*
Testium diuisio. ibid.
16 *Si delictum non sit plenè probatum, quid agendum.*
An tortura applicanda. ibid.
17 *Si in tormentis non confiteatur reus delictum, quid faciendum.*
18 *Quid ante sententiam diffinitiuam præmittendum.*
19 *De modo procedendi per iuridicam denunciationem.*
20 *Denunciatoris conditiones.*
21 *Denunciatione facta, quid facere teneatur Iudex.*
22 *Accusationis conditiones.*
23 *An criminis occulti possit esse accusatio.*
24 *Accusatori quæ competant.*
25 *Qui non possint esse accusatores.*
26 *Facta accusatione quid agendum.*
27 *De forma actorum in iudicio Regulari.*
28 *Dubium de quodam statuto Ordinis Minorum de Obseruantia.*
29 *Responsio.*
30 *Roboratur eadem responsio.*
31 *Est conformis iuri diuino.*
32 *Quid de tali statuto censendum.*
33 *An ex vi ipsius procedi possit ad punitionem.*
34 *Quid secundùm aliud statutum.*
35 *Oppositio.*
36 *Dubium aliud de quodam Religioso Romam veniente.*
37 *Resolutio.*
38 *Confirmatur ex Sixto V.*
39 *Ex declaratione S.Congregationis.*
40 *Ex decreto Clementis VIII.*
41 *An iuuet præfatum Religiosum titulus recusationis.*
42 *Vel titulus appellationis.*
43 *An sit deuoluta causa ad Reuerendiss. Generalem.*
44 *Causæ inchoatæ fauent iura.*
45 *Quid in terminis disciplinæ Regularis.*

SVPPOSITO ex dictis *cap.*18. *num.*15. posse, & debere Prælatos Regulares delicta suorum corrigere, & punire, quod maximè est verum pro tempore visitationis illorum, quam tenentur iure communi & diuino facere, iuxta illud Luc. 22. & *tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*, & iure humano ex *capite Romano*, §.1. *de censibus in 6. & can. relat.*11. *quæst.*1. & expressiùs ex Concil. Trid. *sess.*25. *cap.*1. *&* 8. (Rodrig. *tom.*2. *quæst.*4. *art.*4.) triplici via potest Iudex Regularis ad hoc procedere, scilicet accusationis, denunciationis, inquisitionis, vt habetur *cap. qualiter*, *& quando* 2. *de accusat.* Primo modo procedit, quando aliquis defert crimen alicuius ad vindictam iustam de eo capessendam. Secundo modo, quando aliquis defert crimen alterius, non ad vindictam capessendam, sed ad ipsius emendationem, correctionem, seu pœnitentiam. Tertio modo, quando Iudex ipse Regularis ex officio, & non ad instantiam alicuius procedit inquirendo de delicto commisso. Vnde iste tertius modus procedendi solet vocari ex officio, & duo priores *ad instantiam partis.* Aldrete *de Relig. discipl. lib.*1. *cap.*4. 5. *&* 7. Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.*10. *de Regim. Societ. cap.*11. *&* 12. Deinde modus procedendi per inquisitionem duplex est, scilicet Inquisitionis generalis, & particularis, seu specialis; generalis est, quâ in genere inquiritur an subditi seruent leges, aut statuta Religionis, an committantur crimina, obseruetur Regula, &c. specialis verò est, cum de certa persona, aut certo crimine instituitur inuestigatio. Ad quam adiungunt aliqui tertiam inquisitionem mixtam, quando scilicet de sola persona instituitur inuestigatio, cum tamen de delicto habeatur certa notitia. Franciscus Aretinus *in practic. crimin. cap.*10. Aldrete *vt suprà cap.*7. Rursus denunciatio, quamvis variè diuidatur, melius tamen dicitur quod est duplex, scilicet Euangelica, & iudicialis. Prior est, quæ fit Prælato non vt Iudici, sed vt Patri, non ad processum formandum, sed ad correctionem, vel emendationem. Posterior verò est, quæ fit Prælato vt Iudici ad formandum processum, & puniendum delinquentem. Suar. *vt sup. c.*8. Thomas de Iesu *in tract. de visit. Regul.c.*4. De quibus omnibus sigillatim dicendum est. 1

Et primò, loquendo de inquisitione generali, seu de modo procedendi per illam, dicendum est, illa vti debere Prælatos Regulares in visitationibus Prouinciarum, vel Monasteriorum. Finis enim talium visitationum est inquirere in generali de vitiis, & virtutibus Religiosorum. Suarez *vt suprà cap.* 11. Vnde ad hanc inquisitionem generalem non requiritur, quod præcedat aliqua infamia, aut clamorosa insinuatio de aliquo crimine, aut denunciatio, seu accusatio aliqua. Quia in hac inquisitione generali procedit Prælatus ex officio, ob bonum commune Religionis, nec sic procedendo alicui infert iniuriam. Aldrete *vt suprà cap.*1. *num.*3. Thomas de Iesu *etiam vt suprà tract.*1. Nec etiam requiritur petitio iuramenti à Religiosis, saltem de iure communi (quidquid sit de statutis particularibus Religionum) nam hæc generalis inquisitio non est perfectum iudicium, sed præparatoria ad inquisitionem specialem, quæ perfectum iudicium est. Graffis 2. *part. decis.lib.*3.*c.*28.*n.*5. Aldrete *vt sup. n.*4. Ex nostris autem Constitutionibus *p.*2. *c.*7. imponitur 2

præceptum

præceptum obedientiæ à Visitatore, quod, vt ibidem dicitur, habet vim iuramenti. Deinde in huiusmodi inquisitione generali crimina occulta interroganda, aut patefacienda non sunt, nisi de illis præcedat aliqua infamia, aut suspicio probabilis. Ratio est, quia si talis infamia, aut suspicio non præcedit, Iudex non interrogat iuridicè, cum non habeat plenam, aut semiplenam probationem, ac per consequens nec ipse potest interrogare, nec subditus occultum peccatorem manifestare. Quod intellige, etiamsi sub iuramento interrogetur. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*10. *de Regim. Societ. cap.*11. *num.*7. Nisi solum velit manifestare tale peccatum Prælato vt patri, & secretò ad emendationem fratris, quia vt sic potest id facere, etiamsi non præcedat suspicio, aut infamia. Suarez *vt suprà num.*8. Semper tamen præmittenda est, si sit spes emendæ, & opportunitas, correctio fraterna, quia illa est de iure diuino, Matth. 18. Rodriguez *tom.*2. *quæst.*8. *art.*1. Peyrin. *tom.*1. *de subdito, quæst.*1. *de obedientia, cap.*16. *post* 3. *conclus.* Excipe Religiosos Iesuitas, quia isti cedunt iuri suo de correctione fraterna, ratione statuti illorum, quod præcipit, quod qui nouerit peccatum socij, immediatè denunciet Prælato non præmissa correctione fraterna. Suarez *de fide, disp.*8. *sect.*6. Volunt etiam aliqui Prælatos teneri in huiusmodi visitationibus, seu inquisitionibus generalibus monere subditos ne reuelent peccata omninò occulta, de quibus non est suspicio, aut infamia. Nauarrus *corollar.*47. *num.*179. *cap. inter verba.* Hæc tamen cautio solùm videtur necessaria quando subditi sunt indocti, aut non possunt doctiores consulere. Docti enim sciunt præcepta superiorum nihil contra ius naturale, aut diuinum præcipere posse. Suarez *vt suprà n.*7. Thomas de Iesu *de visitat. Regul. tract.*1. *cap.*1. *num.*5. Similiter in huiusmodi Inquisitionibus generalibus non tenentur Religiosi denunciare etiam ad præceptum Superioris, ea peccata, quæ constat iam esse emendata. Quia iam cessat finis denunciationis, quæ est emendatio fratris. Nauarrus *in Summa, cap.*25. *num.*46. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. quæst.*6. *art.*2. Secus est de Prælatis, quibus incumbit, ne delicta etiam correcta impunita maneant. Rodriguez *vt suprà.* Peyrinis *etiam vt suprà.* Similiter si aliquid mali timet quis sibi obuenturum ex denunciatione, nisi quando delicta essent in graue damnum communitatis, denunciare non tenetur. Quia hoc postulat ordo charitatis. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. quæst.*6. *art.*3. Neque etiam tenetur aliquis denunciare quæ audiuit à persona non fide digna, aut appassionata, quia talibus non est credendum. Secus est, si audiuit à persona fide digna, & Prælatus præcipiat, vt dicat quæ audiuit, & ipse credit id esse verum, Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. q.*6. *art.*7. Peyrinis *vt supra* 4. *conclus.*

3 Tenentur tamen subditi in huiusmodi inquisitione generali denunciare paternè Prælato, correctione fraterna, si fieri debeat, præmissa, iuxta dicta *num.*2. omnes defectus Religiosorum. Quia salutem spiritualem proximi omnes procurare tenemur omni meliori modo quo possumus. S. Thomas 2.2. *q.*33. *art.*8. Graffis 1. *part. decis. lib.*2. *cap.*69. *num.*15. Imò si fraterna correctione, vel paterna denunciatione Religiosus non est correctus, nec speratur corrigi, tenentur alij ipsum iuridicè ad Prælatum vt Iudicem, denunciare, si per testes idoneos probari potest delictum. Ratio primæ partis est adducta, videlicet, quod omnes tenemur procurare salutem proximi omni meliori modo, quo possumus. Ratio verò secundæ, quia nemo tenetur denunciare iuridicè quod probare non potest, *ex cap. plerumque* 2. *quæst.*7. Nauarrus *cap. inter verba, concl.*6. Graffis 1. *part. decis. lib.*1. *cap.*69. *num.*15. Ad quod addunt aliqui, id esse verum etiamsi Prælatus oppositum præciperet. Quia hoc præceptum contineret intolerabilem errorem. Nauarrus *vt suprà.* Angelus *verb. excommunicatio* 3. Vide dicenda inferius *num.* 15. *&* 20. Si testes leues sint, idonei non censentur, & ita qui hos tantum habet, non tenetur denunciare iuridicè; quia non habet testes idoneos ad probandum delictum fratris. Peyrinis *tom.*1. *de subdito, quæst.*1. *de obedientia, c.*16. *ante* 4. *conclus.* Demùm pro huiusmodi inquisitionibus generalibus, seu visitationibus nota, quod Prælatus in illis admonitus solùm tanquam Pater, seu denunciatione paterna, non potest reum punire, sed tantum monere, seu minis terrere, vt cautius se habeat. Angelus *in floribus, p.*2. *quæst. de Correct. frat. art.*1. *diffic.*7. pro forma verò in huiusmodi inquisitionibus generalibus, seu visitationibus seruanda, legantur particularia statuta Religionum, & pro nostra *part.*2. *Constit. cap.*5. *&* 6.

Ad inquisitionem specialem alicuius delicti procedere potest, & debet Prælatus Regularis, primò, quando ex visitatione, seu inquisitione generali constat illi aliquod crimen à subdito aliquo fuisse commissum: tunc enim contra ipsum specialis fieri debet inquisitio, & præuio iuramento testes interrogandi. Cum enim iam delictum sit Iudici notorium, non potest prætermittere iuridicè contra delinquentem sic infamatum procedere. Nauarrus *de Iudiciis, num.*87. Aldrete *lib.*1. *de Relig. discipl. cap.*7. *num.*6. Quod intelligo etiam in casu, quo iniustè tale delictum Prælato sit patefactum. Nam eo ipso quod crimen deductum est in Iudicis notitiam, siue bene, siue male, eo ipso tenetur contra illud procedere. Lessius 2. *de Iustit. cap.*29. *dub.*15. *num.*125. Thomas à Iesu *de visitat. Regular. tract.*2. *cap.*4. *num.*7. Non tamen potest Prælatus ad hanc inquisitionem specialem procedere ex sola notitia habita per epistolas, vel libellos sine auctore, etiamsi in ipsis litteris notificarentur testes, qui delictum testificari possent. Quia huiusmodi litteræ, aut libelli nullam inducunt infamiam, & habetur *ex cap. Inquisitionis, extra de accus.* Lessius *vt suprà num.* 136. Thomas de Iesu *etiam vt suprà cap.*3. *num.*9. Poterit tamen generalis inquisitio fieri ex huiusmodi litteris sine nomine, quia ad huiusmodi inquisitionem non requiritur infamia. Aldrete *de disciplin. Regular. lib.*1. *cap.*7. *num.*31. 4

Secundò etiam potest Iudex Regularis ad inquisitionem specialem procedere, quando delictum est notorium, etiamsi malefactor sit occultus, nec vlla infamia laboret. Ratio sumitur ex communi vsu Reipublicæ Christianæ, & Iudicum timoratæ conscientiæ, qui ob bonum publicum, quando constat de delicto, quærunt speciali inquisitione de delinquente. Nauar. *cap. inter verba, concl.*6. *n.*124. Salon. *de Iust. & iur. contr.*7. *circa quæstionem* 79. *art.*2. & alij. Qui bene aduertunt in hoc casu Iudicem non debere facere inquisitionem de singulari aliqua persona, v.g. an Petrus fecerit hoc furtum, quia cum nulla de illo præcedat infamia, iniquè infamaretur; sed in communi solùm. Thomas de Iesu *de visit. Regul. tract.*2. *c.*5. *à n.*6. 5

Regulariter etiam loquendo non potest Iudex Regularis iuridicè contra aliquem per specialem inquisitionem procedere, nisi infamia, siue clamorosa insinuatio, vel indicia manifesta, aut semiplena probatio præcedant. Quia sine aliquo istorum delicta reputantur occulta iudicio humano. S. Thom. 2.2. *q.*69. *art.*2. *&* 3. Thomas de Iesu *de visitat. Regular. tract.*2. *cap.*2. & habetur ex *cap. qualiter & quando, & cap. Inquisitionis, de accusat. & cap. licet Heli de Simon.* Infamia est quidam rumor ortus non à maleuolis, sed 6

sed à probis, & honestis hominibus sparsus inter multos. Clamorosa verò insinuatio, vel est idem quod infamia, vel est vox totius populi, vel publicus rumor inter multos subortus. Indicia autem sunt illæ circumstantiæ, ex quibus potest aliquo modo colligi quis sit auctor criminis. Tandem semiplena probatio est vnius testis oculati, & iurati, omnique exceptione maioris testimonium. Thomas de Iesu *vt suprà*. Ergo, vt diximus, si aliquod istorum non præcedat, non potest Iudex ad inquisitionem specialem procedere. Quod præter dicta, ex eo confirmatur primò, quia vt docet Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.67. art.3.* contra nullum potest Iudex via inquisitionis (intellige specialis) procedere, quando nullus est accusator formalis, vel virtualis. Cum ergo in via inquisitionis, de qua loquimur, nullus sit accusator, vel denunciator formalis, quia in hoc distinguitur hæc via à via denunciationis, & accusationis, debet necessariò esse aliquis virtualis denunciator, vel accusator, cuius munus solùm prædicta habere possunt. Secundò, & ad idem, quia iudicium ex tribus personis constat, scilicet accusatore, reo, & Iudice: cum ergo inquisitio hæc specialis, iudicium quoddam sit, ex eisdem tribus constare debet, & cum accusator in illo non adsit, aliqua quæ ipsum suppleant, adesse debent; Franciscus Aretinus *in practic. crimin. cap.14.*

7 Imò ad hoc quod indicia sufficiant ad procedendum via specialis inquisitionis, non debent esse leuia, sed grauia. Quia cum in iure expresse caueatur, infamiam prærequiri ad inquisitionem specialem, *cap. cum oportet, cap. inquisitionis, cap. qualiter & quando, de accusat.* indicia autem leuia non æquiualeant infamiæ, absdubiè requirentur indicia grauia. Quo in sensu accipiendus est Nauarrus *cap. inter verba, conclus.6. num.116.* Imò etiam indicia grauia, & expressa æquiualentia infamiæ, ad hoc, vt sufficiant pro inquisitione speciali, debent esse publica multis, & in delicto publico, tunc enim æquiualent infamiæ, & ex illis Iudex potest procedere ad inquisitionem specialem delinquentis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.10. cap.12. num.12.* Addunt aliqui, quod etiamsi delictum non sit publicum, sed occultum, si tamen contra bonum commune, vel ex eo imminet damnum tertiæ personæ, posse Iudicem ex solis prædictis indiciis ad specialem inquisitionem auctoris criminis procedere. Thomas de Iesu *tract. de visitat. Regul. cap.7. num.2.*

8 Similiter ad hoc, quod Index procedere possit ex semiplena probatione ad inquisitionem specialem, requiritur, quòd crimen sit notorium, & malefactor occultus: nam si delictum notorium non sit, tunc semiplena probatio non erit æquiualens infamiæ, atque ita insufficiens ad procedendum inquisitione speciali, sicut diximus supra de indiciis expressis. Nauarrus *in Summa cap.25. num.3.* Lessius *lib.2. de Iustit. cap.29. dub.16. num.146.* Addunt etiam alij, quod in delictis, quæ sunt contra bonum commune, & quando imminet proximo damnum graue ex peccato alterius, etiam occulto, posse ad inquisitionem specialem ipsius procedere Iudicem ex sola semiplena probatione. Thomas de Iesu *tract.1. de visitatione Regul. cap.9. num.6.*

9 Excipi tamen solent aliqui casus particulares, in quibus Iudex ex se solo, & sine alio motiuo possit procedere ad inquisitionem specialem. Primus est, si delictum vergat in commune damnum Reipublicæ, vel Communitatis, verbi gratiâ, crimen hæresis, vel apostasiæ à fide, crimen læsæ Maiestatis, conspiratio in Principem, falsificatio monetæ, furta, homicidia, &c. Secundus est, quando delicta sunt nimis grauia, & atrocia, verbi gratia, sodomiæ, &c. Tertius est, quando crimen est commissum, vel detectum in iudicio, vt si aliquis coram Iudice, & Notario falsum testimonium dixerit, aut confessus fuerit aliquod crimen. Soius *de detegendo secreto, memb.2. quæst.6.* Thomas de Iesu *de visitat. Regular. tract.2. cap.4.* Cæterùm quod attinet ad crimen hæresis, constat ex dictis *c.18. n.18.* illud non posse iudicari à Prælatis Regularibus. De falsificatione monetæ constat etiam ex dictis *c.10. n.23.* ad quos pertineat Iudices, saltem in Italia. Sed dato quod hæc delicta ad Iudices Regulares ex priuilegio aliquo, vel alio modo spectent, (& idem est de aliis criminibus in primo casu relatis) dicendum est primò, quod quando illa sunt omnino occulta, vel quia illa in se talia sint, vel quia esto, quòd nota sint, ignoraretur tamen auctor, itavt nec de illo sit infamia, semiplena probatio, aut indicia saltem leuia, tunc nullo modo licet Iudici ad inquisitionem specialem procedere. Ratio est, quia vt diximus *suprà num.6.* ad huiusmodi specialem inquisitionem, cum sit quoddam iudicium, petitur necessariò aliquid, quod habeat vim accusatoris, & moueat Prælatum ad illam, ac perinde, si aliquod ex prædictis non adsit, procedere nequibit ad specialem inquisitionem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.10. cap.12. num.4.* Dico tamen secundò, sufficere, quod præcedant aliqua indicia, saltem leuia, posita notorietate talium delictorum, & qualitate illorum, ad hoc, quod Iudex procedere possit ad inquisitionem specialem auctoris. Ratio est, quia positis talibus circumstantiis, hic & nunc reperit Iudex sufficiens motiuum ad inquisitionem specialem; tunc enim ratio boni communis obligat, vt eius cura, & prouidentia habeatur, delictum publicum prouocat sufficienter ad aliquam inquisitionem, & indicia, saltem leuia delinquentis, ad inquisitionem specialem. Suarez *vt suprà num.13.* In aliis verò delictis, quæ non sunt contra bonum commune, indicia debent esse non leuia, sed grauia, vt diximus *suprà num.7.* Loquendo verò de delictis in secundo casu relatis, quæ sunt nimis grauia, & atrocia, dicendum est, non sufficere talia esse, ad procedendum per specialem inquisitionem, nisi præcedat infamia, semiplena probatio, aut sufficientia indicia, iuxta dicta *n.6.* Quia aliàs iniuria fieret proximo ipsum infamando. Suarez etiam *vt suprà n.6.* In delictis verò in tertio casu relatis, cum iam illa supponantur manifesta, nihil istorum requiretur, nec fiet iniuria delinquenti, contra illum specialiter procedendo. Franc. Aret. *in pract. crimin. c.14.* Aldrete *lib.1. de Discipl. Regul. c.7. n.14. & 15.*

Præterea quando inquisitio fit non ad punitionem 10 inquisiti, sed ad alios iustos fines, ad quos est necessaria cognitio personæ, & qualitatum eius, vt cùm Prælatus quærit de habilitare, aut inhabilitate subditi ad aliquod officium, gradum, vel dignitatem, vel ad aliquod suffragium ferendum, vel habendum, potest ipse ad inquisitionem specialem de delictis alicuius personæ determinatæ procedere, etiam non præmissa infamia, semiplena probatione, aut indiciis aliquor, sicut inter sæculares solet fieri ad contrahenda Matrimonia. Quia non potest aliter Prælatus satisfacere muneri suo, & bono communi religionis; nec in hoc modo procedendi ex motiuo boni communis procurandi, alicui facit iniuriam, Franc. Aret. *in pract. crimin. c.14.* Suar. *vt sup. n.17.* Bene autem aduertit Aretinus debere in tali casu aperiri crimina superioribus secretò, & cum minima, qua fieri potest, famæ læsione.

Praxis autem Inquisitionis specialis, supposita in- 11 famia personæ, vel delicti, iuxta dicta in superioribus, hæc est. Primò enim constituendus est Notarius, seu Secretarius à Prælato, qui omnes actus inquisitionis fideliter cõscribat, eisque cum ipso Prælato subscribat.

Suarez

Suarez 4.*tomo de Relig. lib. 10.de Regim.Societ.cap.12. num. vigesimonono.* Deinde formatis articulis, & capitulis pro interrogatorio testium, secundùm illos interrogandi sunt testes, clarè, & distinctè. Suarez *ibidem.* Qui etiam benè aduertit, quòd quamuis cum præcedit infamia delinquentis (idem dico cum præcedit semiplena probatio, aut grauia indicia, iuxta dicta *suprà num.6. & 7.*) non sit necessarium de illa inquirere in interrogatorio; bonum tamen est hoc facere ad magis conuincendum Reum. Interrogandi autem sunt testes sub iuramento, saltem iure communi loquendo, iuxta *cap. Cum dilecti, de accusat.* nisi legitima consuetudo Religionis oppositum teneat, scilicet solùm sub præcepto Obedientiæ, vel excommunicationis. Suarez *ibidem.* Interrogari etiam debent de nomine, & cognomine eorum, *cap. Olim, de accusat.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu 3. c.7.* Testes autem interrogati sic tenentur sub mortali veritatem fateri. Quia astringuntur iusto Prælati præcepto. Nauarrus *capite Inter verba, conclus.6.* Lessius *2.de Iust.cap.39.dub.6.num.43.* Quod intellige, vt supponitur, quando iuridicè interrogantur (prout semper debet credi quando Iudex est probus, nisi certò constet contrarium) id est ab habente potestatem, & præcedente infamia, semiplena probatione, seu notitia delicti, iuxta dicta *n.6. & 7.* Quia non tenentur testificari cum legitimè, & iuridicè non interrogantur, Syluester *verb. Testis quæstione octaua, d. primo.* Lessius *2.de Iust.cap.30.dub.6. num.47.* Sed nec tunc debent mentiri, cùm mendacium nunquam sit licitum, sed dicere se nescire, aut non vidisse, & tale delictum, mente intelligendo, ad manifestandum, vel propalandum in tali iudicio. Nauarrus *in Manual. cap.18.num.61.cap. 12.num.nono.* Ea verò, quæ per Sacramentalem Confessionem nouerunt, nullatenus debent, aut possunt reuelare. Quia obligatio sigilli Sacramentalis multò maior est, quàm cuiuscumque præcepti, Sotus *de rat. tegend. secr. membr.3. quæst. vltim. conclusione quartà.* Idem dico si notitia quam habent testes de delicto fuit sub sigillo secreti, consilij, vel auxilij petendi gratia. Quia obligatio seruandi secretum est maior, quam obediendi Prælato, Nauarrus *in Summa cap.25. num.46.* Secus verò est, quando id quod acceptum est sub secreto, cedit in damnum corporale, vel spirituale Communitatis, vel graue alicuius personæ particularis. Quia tunc obligatio seruandi secretum, cedit obligationi tuendi bonum commune, vel graue priuatim alicuius particularis. Valentia *tomo 3. disputatione 5. quæstione 14. p.1.* Nec etiam tenentur testes testificari ea, quæ ab aliquo non fide digno, aut appassionato audierunt; secus verò si à persona fide digna illa acceperunt, & Prælatus præcipiat, vt referantur ea, quæ sciunt ex auditu, iuxta dicta *supra num.2.* Nec etiam tenentur testificari cum suo notabili damno spirituali, vel temporali, quod prudenter timent euenturum ex testificatione, iuxta dicta etiam *ibidem* Peirinis *tomo 1. de Subdito, quæst.1. de obedientia, cap.16. §.3. conclusione 7.* Testes non sunt vllo modo cogendi à Iudice, vt dicant quod nesciunt, sed libertimè sinendi dicere veritatem; imò si ignorantes sunt, monendi sunt ab illo de modo testificandi, vel dandum illis tempus ad consilium accipiendum à doctis. Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract.3. cap.6.* Debent etiam cum ferunt sua testimonia interrogari de causa scientiæ; seu quomodo sciant quod dicunt, *c. causam, de testib.* Thomas de Iesu *ibid.c.7.* Apud quem alia ad intentum.

12 Post formationem processus, seu informationis si nullus sit testis, qui reum condemnet de delicto, posset absolui si non præcessissent præfatam informationem, vel processum infamia, semiplena probatio, aut indicia sufficientia respectiuè ad delictum, quia nulla esset tunc causa, quare vlterius contra illum procedi posset. Imò nunquam citandus est aliquis, vt tanquam Reus interrogetur, nisi delictum sit saltem semiplenè probatum vel ex testibus, vel ex indiciis, vel ex probata infamia. Franciscus Aretinus *in Practic. crimin. de 3. substant. iudicij, capite 1.* Aliquo tamen ex prædictis præmisso, & multò magis si per testes, vel vnum solum omni exceptione maiorem constet de Reo criminoso, ante omnia citandus est; nam si Iudex Reum condemnaret non vocatum prius, non solùm condemnatio esset nulla, sed etiam peccaret mortaliter. Nauarrus *in Manual. capite vigesimoquinto, num decimotertio.* Non est tamen detrudendus in carcerem, nisi fuga timeatur, vel grauitas delicti hoc postulet. Secus enim grauiter Iudex peccaret. Nauarrus *de Iudic. num.51. vers. ex quo infertur.* Franciscus Aretinus *vt suprà.* Incarcerato ergo, siue extra carcerem Reo, debet Iudex omnia testimonia, & probationes simul cum delicto, quod contra illum obiicitur, patefacere, tacitis nominibus testium, cum aliquo spatio temporis, etiam sub iuramento, vt respondeat, Suarez *4. tomo de Relig. libro decimo, cap. duodecimo.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tract.3. cap.9.* Reus autem iuridicè interrogatus tenetur veritatem confiteri sub mortali, manifestando delicta, de quibus inquiritur. Tenetur enim obedire Prælato iusta præcipienti. Sanctus Thomas *2.2.quæst.69.art.1. & 2.* Nauarrus *de Pœnitent. distinct. 1. §. Non dico tibi, num.19. & in Summa cap.18. n.57.* Etiamsi illi immineat periculum vitæ. Propter eandem rationem. Sotus *de tegendo secret. membr. 2. & 5. de Iustit. quæst.6. articulo secundo.* Corduba *libro 5. quæstione 43. dub. 3.* Et propterea absolutio à Confessore est illi deneganda. Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu tertio, capite decimo, num.8.* Secus si non iuridicè interrogaretur, scilicet quia Iudex competens non esset, aut non esset infamia, semiplena probatio, aut indicia sufficientia. Quia tunc iniustè præciperet reuelari sibi crimen. Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract.3. c.8.* Addens benè etiam in hoc casu non esse licitum reo dicere mendacium, quia hoc est intrinsecè malum, ac propterea nunquam licitum; posse tamen celare veritatem verbis æquiuocis, aut amphibologicis, dicendo scilicet, nihil scio, nihil feci, mente intelligendo, vt illud debeam manifestare, iuxta dicta de testibus *suprà n. præcedenti.* Vnde nunquam Reus tenetur delictum purè occultum, quod non est manifestum aliquo modo ex prædictis, manifestare. Quia de purè occultis nunquàm legitimè interrogatur. Nauar *distinct. 1. de pœnit. §. Non dico tibi,* Rodriguez *tom.2. quæst. Regul. quæstione 5. art.4.* Imo aliqui volunt peccare mortaliter sic faciendo. Quia iniustè se infamat. Nauarrus *in Man. capite 18. n.57.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract.3. capite 10. n.7.* Iudex etiam non potest reum de vno crimine conuictum, de aliis criminibus, aut etiam de sociis interrogare, nisi de iis quoque præcedat aliqua infamia, semiplena probatio, vel indicia, iuxta dicta. Propter eandem rationem. Thomas de Iesu *vt sup. cap.8. n.5. & 6.*

Sumpta igitur confessione à reo, si fatetur delictum, posset in rigore contra illum proferri sententia, licèt mitius cum illo procedi debeat, terminum ei concedendo, vt si quam habet excusationem de delicto, quæ saltem illud minuat, eam afferat. Suarez *4. tomo de Relig. libro decimo, capite duodecimo, n.31.* 13
Si verò interrogatus neget delictum, procedi vlterius debet ad conuincendum illum. Primò, ratificatione testium, licèt hoc non sit necessarium, maximè inter regulares, quando de fide testium moraliter constat. Secundò, alios de nouo accipiendo, si necessarium hoc videbitur ad moralem certitudinem veritatis. Suarez *vt suprà.*

sed à probis, & honestis hominibus sparsus inter multos. Clamorosa verò insinuatio, vel est idem quod infamia, vel est vox totius populi, vel publicus rumor inter multos subortus. Indicia autem sunt illæ circumstantiæ, ex quibus potest aliquo modo colligi quis sit auctor criminis. Tandem semiplena probatio est vnius testis oculati, & iurati, omnique exceptione maioris testimonium. Thomas de Iesu *vt suprà*. Ergo, vt diximus, si aliquod istorum non præcedat, non potest Iudex ad inquisitionem specialem procedere. Quod præter dicta, ex eo confirmatur primò, quia vt docet Sanctus Thomas 2. 2. *quæst.67. art.3.* contra nullum potest Iudex via inquisitionis (intellige specialis) procedere, quando nullus est accusator formalis, vel virtualis. Cum ergo in via inquisitionis, de qua loquimur, nullus sit accusator, vel denunciator formalis, quia in hoc distinguitur hæc via à via denunciationis, & accusationis, debet necessariò esse aliquis virtualis denunciator, vel accusator, cuius munus solùm prædicta habere possunt. Secundò, & ad idem, quia iudicium ex tribus personis constat, scilicet accusatore, reo, & Iudice: cum ergo inquisitio hæc specialis, iudicium quoddam sit, ex eisdem tribus constare debet, & cum accusator in illo non adsit, aliqua quæ ipsum suppleant, adesse debent; Franciscus Aretinus *in practic. crimin. cap.14.*

7 Imò ad hoc quod indicia sufficiant ad procedendum via specialis inquisitionis, non debent esse leuia, sed grauia. Quia cum in iure expressè caueatur, infamiam prærequiri ad inquisitionem specialem, *cap. cum oportet, cap. inquisitionis, cap. qualiter & quando, de accusat.* indicia autem leuia non æquiualeant infamiæ, absdubiè requirentur indicia grauia. Quo in sensu accipiendus est Nauarrus *cap. inter verba, conclus.6. num.116.* Imò etiam indicia grauia, & expressa æquiualentia infamiæ, ad hoc, vt sufficiant pro inquisitione speciali; debent esse publica multis, & in delicto publico, tunc enim æquiualent infamiæ, & ex illis Iudex potest procedere ad inquisitionem specialem delinquentis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.10. cap.12. num.12.* Addunt aliqui, quod etiamsi delictum non sit publicum, sed occultum, si tamen contra bonum commune; vel ex eo imminet damnum tertiæ personæ, posse Iudicem ex solis prædictis indiciis ad specialem inquisitionem auctoris criminis procedere. Thomas de Iesu *tract. de visitat. Regul. cap.7. num.2.*

8 Similiter ad hoc, quod Iudex procedere possit ex semiplena probatione ad inquisitionem specialem, requiritur, quòd crimen sit notorium, & malefactor occultus: nam si delictum notorium non sit, tunc semiplena probatio non erit æquiualens infamiæ, atque ita insufficiens ad procedendum inquisitione speciali, sicut diximus supra de indiciis expressis. Nauarrus *in Summa cap.25. num.3.* Lessius *lib.2. de Iustit. cap.29. dub.16. num.146.* Addunt etiam alij, quod in delictis, quæ sunt contra bonum commune, & quando imminet proximo damnum graue ex peccato alterius, etiam occulto, posse ad inquisitionem specialem ipsius procedere Iudicem ex sola semiplena probatione. Thomas de Iesu *tract.2. de visitatione Regul. cap.9. num.6.*

9 Excipi tamen solent aliqui casus particulares, in quibus Iudex ex se solo, & sine alio motiuo possit procedere ad inquisitionem specialem. Primus est, si delictum vergat in commune damnum Reipublicæ, vel Communitatis, verbi gratiâ, crimen hæresis, vel apostasiæ à fide, crimen læsæ Maiestatis, conspiratio in Principem, falsificatio monetæ, furta, homicidia, &c. Secundus est, quando delicta sunt nimis grauia, & atrocia, verbi gratia, sodomiæ, &c. Tertius est, quando crimen est commissum, vel detectum in iudicio, vt si aliquis coram Iudice, & Notario falsum testimonium dixerit, aut confessus fuerit aliquod crimen. Sotus *de detegendo secreto, memb.2. quæst.6.* Thomas de Iesu *de visitat. Regular. tract.2. cap.4.* Cæterùm quod attinet ad crimen hæresis, constat ex dictis *c.18. n.18.* illud non posse iudicari à Prælatis Regularibus. De falsificatione monetæ constat etiam ex dictis *c.10. n.23.* ad quos pertineat Iudices, saltem in Italia. Sed dato quod hæc delicta ad Iudices Regulares ex priuilegio aliquo, vel alio modo spectent, (& idem est de aliis criminibus in primo casu relatis) dicendum est primò, quod quando illa sunt omnino occulta, vel quia illa in se talia sint, vel quia esto, quod nota sint, ignoratur tamen auctor, itavt nec de illo sit infamia, semiplena probatio, aut indicia saltem leuia, tunc nullo modo licet Iudici ad inquisitionem specialem procedere. Ratio est, quia vt diximus *suprà num.6.* ad huiusmodi specialem inquisitionem, cum sit quoddam indicium, petitur necessariò aliquid, quod habeat vim accusatoris, & moneat Prælatum ad illam, ac perinde, si aliquod ex prædictis non adsit, procedere nequibit ad specialem inquisitionem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.10. cap.12. num.4.* Dico tamen secundò, sufficere, quod præcedant aliqua indicia, saltem leuia, posita notorietate talium delictorum, & qualitate illorum, ad hoc, quod Iudex procedere possit ad inquisitionem specialem auctoris. Ratio est, quia positis talibus circumstantiis, hic & nunc reperit Iudex sufficiens motiuum ad inquisitionem specialem; tunc enim ratio boni communis obligat, vt eius cura, & prouidentia habeatur, delictum publicum prouocat sufficienter ad aliquam inquisitionem, & indicia, saltem leuia delinquentis, ad inquisitionem specialem. Suarez *vt suprà num.13.* In aliis verò delictis, quæ non sunt contra bonum commune, indicia debent esse non leuia, sed grauia, vt diximus *suprà num.7.* Loquendo verò de delictis in secundo casu relatis, quæ sunt nimis grauia, & atrocia, dicendum est, non sufficere talia esse, ad procedendum per specialem inquisitionem, nisi præcedat infamia, semiplena probatio, aut sufficientia indicia; iuxta dicta *n.6.* Quia aliàs iniuria fieret proximo ipsum infamando. Suarez etiam *vt suprà n.6.* In delictis verò in tertio casu relatis, cum iam illa supponantur manifesta, nihil istorum requiretur, nec fiet iniuria delinquenti, contra illum specialiter procedendo. Franc. Aret. *in pract. crimin. c.14.* Aldrete *lib.1. de Discipl. Regul. c.7. n.14. & 15.*

Præterea quando inquisitio fit non ad punitionem inquisiti, sed ad alios iustos fines, ad quos est necessaria cognitio personæ, & qualitatum eius, vt cùm Prælatus quærit de habilitate, aut inhabilitate subditi ad aliquod officium, gradum, vel dignitatem, vel ad aliquod suffragium ferendum, vel habendum, potest ipse ad inquisitionem specialem de delictis alicuius personæ determinatæ procedere, etiam non præmissa infamia, semiplena probatione, aut indiciis aliquot, sicut inter sæculares solet fieri ad contrahenda Matrimonia. Quia non potest aliter Prælatus satisfacere muneri suo, & bono communi religionis; nec in hoc modo procedendi ex motiuo boni communis procurandi, alicui facit iniuriam, Franc. Aret. *in pract. crimin. c.14.* Suar. *vt sup. n.17.* Bene autem aduertit Aretinus debere in tali casu aperiri crimina superioribus secretò, & cum minima, qua fieri potest, famæ læsione. 10

Praxis autem Inquisitionis specialis, supposita infamia personæ, vel delicti, iuxta dicta in superioribus, hæc est. Primò enim constituendus est Notarius, seu Secretarius à Prælato, qui omnes actus inquisitionis fideliter conscribat, eisque cum ipso Prælato subscribat. 11

Suarez

Suarez 4. *tomo de Relig. lib. 10. de Regim. Societ. cap. 12. num. vigesimonono.* Deinde formatis articulis, & capitulis pro interrogatorio testium, secundùm illos interrogandi sunt testes, clarè, & distinctè. Suarez *ibidem.* Qui etiam benè aduertit, quòd quamuis cum præcedit infamia delinquentis (idem dico cum præcedit semiplena probatio, aut grauia indicia, iuxta dicta *suprà num. 6. & 7.*) non sit necessarium de illa inquirere in interrogatorio; bonum tamen est hoc facere ad magis conuincendum Reum. Interrogandi autem sunt testes sub iuramento, saltem iure communi loquendo, iuxta *cap. Cum dilecti, de accusat.* nisi legitima consuetudo Religionis oppositum teneat, scilicet solùm sub præcepto Obedientiæ, vel excommunicationis. Suarez *ibidem.* Interrogari etiam debent de nomine, & cognomine eorum, *cap. Olim, de accusat.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu 3. c. 7.* Testes autem interrogati sic tenentur sub mortali veritatem fateri. Quia astringuntur iusto Prælati præcepto. Nauarrus *capite Inter verba, conclus. 6.* Lessius *2. de Iust. cap. 39. dub. 6. num. 43.* Quod intellige, vt supponitur, quando iuridicè interrogantur (prout semper debet credi quando Iudex est probus, nisi certò constet contrarium) id est ab habente potestatem, & præcedente infamia, semiplena probatione, seu notitia delicti, iuxta dicta *n. 6. & 7.* Quia non tenentur testificari cum legitimè, & iuridicè non interrogantur, Syluester *verb. Testis quæstione octaua, d. primo.* Lessius *2. de Iust. cap. 30. dub. 6. num 47.* Sed nec tunc debent mentiri, cùm mendacium nunquam sit licitum, sed dicere se nescire, aut non vidisse, &c. tale delictum, mente intelligendo, ad manifestandum, vel propalandum in tali iudicio. Nauarrus *in Manual. cap. 18. num. 61. cap. 12. num. nono.* Ea verò, quæ per Sacramentalem Confessionem nouerunt, nullatenus debent, aut possunt reuelare. Quia obligatio sigilli Sacramentalis multò maior est, quàm cuiuscunque præcepti, Sotus *de rat. tegend. secr. membr. 3. quæst. vltim. conclusione quarta.* Idem dico si notitia quam habent testes de delicto fuit sub sigillo secreti, consilij, vel auxilij petendi gratia. Quia obligatio seruandi secretum est maior, quam obediendi Prælato, Nauarrus *in Summa, cap. 25. num. 46.* Secus verò est, quando id quod acceptum est sub secreto, cedit in damnum corporale, vel spirituale Communitatis, vel graue alicuius personæ particularis. Quia tunc obligatio seruandi secretum, cedit obligationi tuendi bonum commune, vel graue priuatim alicuius particularis. Valentia *tomo 3. disputatione 5. quæstione 14. p. 1.* Nec etiam tenentur testes testificari ea, quæ ab aliquo non fide digno, aut appassionato audierunt; secus verò si à persona fide digna illa acceperunt, & Prælatus præcipiat, vt referantur ea, quæ sciunt ex auditu, iuxta dicta *supra num. 2.* Nec etiam tenentur testificari cum suo notabili damno spirituali, vel temporali, quod prudenter timent euenturum ex testificatione, iuxta dicta etiam *ibidem* Peirinis *tomo 1. de Subdito, quæst. 1. de obedientia, cap. 16. §. 3. conclusione 7.* Testes non sunt vllo modo cogendi à Iudice, vt dicant quod nesciunt, sed libertimè sinendi dicere veritatem; imò si ignorantes sunt, monendi sunt ab illo de modo testificandi, vel dandum illis tempus ad consilium accipiendum à doctis. Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract. 3. cap. 6.* Debent etiam cum ferunt sua testimonia interrogari de causa scientiæ; seu quomodo sciant, quod dicunt, *c. causam, de testib.* Thomas de Iesu *ibid. c. 7.* Apud quem alia ad inuentum.

12 Post formationem processus, seu informationis si nullus sit testis, qui reum condemnet de delicto, posset absolui si non præcessissent prædictam informationem, vel processum infamia, semiplena probatio, aut indicia sufficientia respectiuè ad delictum, quia nulla esset tunc causa, quare vlterius contra illum procedi posset. Imò nunquam citandus est aliquis, vt tanquam Reus interrogetur, nisi delictum sit saltem semiplenè, probatum vel ex testibus, vel ex indiciis, vel ex probata infamia. Franciscus Aretinus *in Practic. crimin. de 3. substant. iudicij, capite 1.* Aliquo tamen ex prædictis præmisso, & multò magis si per testes, vel vnum solum omni exceptione maiorem constet de Reo criminoso, ante omnia citandus est; nam si Iudex Reum condemnaret non vocatum prius, non solùm condemnatio esset nulla, sed etiam peccaret mortaliter. Nauarrus *in Manual. capite vigesimoquinto, num decimotertio.* Non est tamen detrudendus in carcerem, nisi fuga timeatur, vel grauitas delicti hoc postulet. Secus enim grauiter Iudex peccaret. Nauarrus *de Iudic. num. 51. vers. ex quo infertur.* Franciscus Aretinus *vt suprà.* Incarcerato ergo, siue extra carcerem Reo, debet Iudex omnia testimonia, & probationes simul cum delicto, quod contra illum obiicitur, patefacere, tacitis nominibus testium, cum aliquo spatio temporis, etiam sub iuramento, vt respondeat, Suarez *4. tomo de Relig. libro decimo, cap. duodecimo.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tract. 3. cap. 9.* Reus autem iuridicè interrogatus tenetur veritatem confiteri sub mortali, manifestando delicta, de quibus inquiritur. Tenetur enim obedire Prælato iusta præcipienti. Sanctus Thomas *2. 2. quæst. 69. art. 1. & 2.* Nauarrus *de Pœnitent. dist. inct. 1. §. Non dico tibi, num. 19. & in Summa cap. 18. n. 57.* Etiamsi illi immineat periculum vitæ. Propter eandem rationem. Sotus *de tegendo secret. membr. 1. & 5. de Iustit. quæst. 6. articulo secundo.* Corduba *libro 5. quæstione 43. dub. 3.* Et propterea absolutio à Confessore est illi deneganda. Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu tertio, capite decimo, num. 8.* Secus si non iuridicè interrogaretur, scilicet quia Iudex competens non esset, aut non esset infamia, semiplena probatio, aut indicia sufficientia. Quia tunc iniustè præciperet reuelari sibi crimen. Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract. 3. c. 8.* Addens benè etiam in hoc casu non esse licitum reo dicere mendacium, quia hoc est intrinsecè malum, ac propterea nunquam licitum; posse tamen celare veritatem verbis æquiuocis, aut amphibologicis, dicendo scilicet, nihil scio, nihil feci, mente intelligendo, vt illud debeam manifestare, iuxta dicta de testibus *suprà n. præcedenti.* Vnde nunquam Reus tenetur delictum purè occultum, quod non est manifestum aliquo modo ex prædictis, manifestare. Quia de purè occultis nunquam legitimè interrogatur. Nauar *distinct. 1. de pœnit. §. Non dico tibi,* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæstione 5. art. 4.* Imo aliqui volunt peccare mortaliter sic faciendo. Quia iniustè se infamat. Nauarrus *in Man. capite 18. n. 57.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract. 3. capite 10. n. 7.* Iudex etiam non potest reum de vno crimine conuictum, de aliis criminibus, aut etiam de sociis interrogare, nisi de iis quoque præcedat aliqua infamia, semiplena probatio, vel indicia, iuxta dicta. Propter eandem rationem. Thomas de Iesu *vt sup. cap. 8. n. 5. & 6.*

Sumpta igitur confessione à reo, si fatetur delictum, posset in rigore contrà illum proferri sententia, licèt mitiùs cum illo procedi debeat, terminum ei concedendo, vt si quam habet excusationem de delicto, quæ saltem illud minuat, eam afferat. Suarez *4. tomo de Relig. libro decimo, capite duodecimo, n. 31.* 13
Si verò interrogatus neget delictum, procedi vlterius debet ad conuincendum illum. Primò ratificatione testium, licèt hoc non sit necessarium, maximè inter regulares, quando de fide testium moraliter constat. Secundò, alios de nouo accipiendo, si necessarium hoc videbitur ad moralem certitudinem veritatis. Suarez *vt suprà.*

14 Si verò Reus defendere se voluerit, poterit aliquem Religiosum designare Procuratorem, qui suo nomine, maximè si incarceratus fuerit, suam defensionem suscipiat. *Clement. Religiosus, de procurat* Aldrete *de Disciplin. libro primo, capite vndecimo, num. decimoquinto.* Et, si voluerit producere testes aliquos in sui defensionem, terminus ad hoc necessarius est illi concedendus, & prædicti testes ab ipso oblati iuxta ordinem præscriptum examinandi sunt. Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract. 3. c. 9. n. 6.* Similiter si Reus propriæ defensionis causa petierit copiam probationum contra ipsum, debet etiam dari: imò si nomina testificantium contra illum postulauerit, licèt regulariter loquendo id negari debeat, iuxta dicta *suprà num. duodecimo*, in causa tamen grauissimæ culpæ, ex qua grauissimum damnum ipsi immineat, poterit hoc ipsi concedi. Rodriguez *tomo 2. quæst. Regular. quæst. 16. articulo 1.* Thomas de Iesu *vt suprà.* Si verò timet, Iudex quod rei amici, vel partiales graue damnum testi, vel testibus reuelatis illaturi sint, poterit illos occultare, Aldrete *de Relig. disciplin. libro primo, capite 14. num. 10.*

15 His peractis, probationibusque finitis, Iudicis partes sunt diligenter examinandæ, an Reus verè se defenderit, & testes per ipsum adducti certò probent illum non commisisse crimen sibi impositum, ita vt credere possit illum esse innocentem, & tunc illum debet absoluere. Aldrete *libro 1. de disciplin. cap. 16. num 2.* Si autem è contra videat crimen plenè probatum esse, & defensiones pro Reo adductas, parum, aut nihil iuuare, eum condemnare debet pro criminis qualitate. Aldrete *ibi num. 3.* Tunc autem nec est necessaria, nec iustè adhiberi debet tortura. Quia in tali casu cessat finis torturæ, qui est supplere defectum plenæ probationis. Nauarrus *capite decimo octauo, num. quinquagesimonono.* Suarez *4. tom de Relig. lib. 10. c. 12. num. 33.* Tunc verò intelligitur delictum plenè probatum quando ad minimum per duos testes oculares, & contestes, & omni exceptione maiores testificatum est, iuxta illud Christi *In ore duorum, vel trium stet omne verbum.* Suarez *ibidem.* Testes *oculares* sunt, qui oculis (idem est de auditu, quando delictum auditu percipitur, vt blasphemia) delictum perceperunt. Franciscus Aretinus *in Pract. crimin. cap. 2. de num. test.* Testes *contestes*, qui de eodem facto, loco, tempore, personis, aliisque circunstantiis ad facti substantiam attinentibus, & necessariis deponunt. Thomas de Iesu *Tract. 3. de Visitat. Regul. cap. 7. num. 11.* Testes verò *omni exceptione maiores* sunt, quibus nulla exceptio opponi potest, per quam eorum fides minuatur. Aldrete *lib. 2. de Disciplin. c. 3. n. 6.* Vnde testes de auditu, qui scilicet deponunt se audiuisse, vel fama percepisse, nisi illi, à quibus audiuisse dicunt, idem deponant, non faciunt plenam probationem. Thomas de Iesu *vt suprà num. 16.* Similiter nec testes singulares, illi scilicet, qui de diuersis numero factis, aut de distinctis temporibus, aut locis deponunt, non faciunt plenam probationem. Suarez *4. tom. de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 33.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tract. 3. cap. 7. num. 5.* Licet quando de eadem delicti specie deponunt, in circunstantiis loci, vel temporis variando, plusquam semiplenam probationem faciunt. S. Thomas *2. 2. quæst. 70. art. 2. ad 2.* Sotus *5. de iust. quæstione 7. articulo 2.* Testes autem non omni exceptione maiores, & quibus exceptio opponi potest (ac per consequens qui non faciunt plenam fidem) sunt primò inimici inimicitia capitali, non leui inimicitia. [Tales autem rarò credendum est reperiri inter Regulares, vt piè notat Portellus *in Responsionibus moral. casu 16. quæst. 1.* vbi etiam de signis inimicitiæ capitalis.] Secundò, minores natu viginti annis. Tertiò, viles personæ, & infames, & qui grauia delicta commiserunt, nisi fuerint emendati. Quartò, dementes, & furiosi. Quintò, conspiratores, qui scilicet ex pacto conuenerunt, vt vnus accuset, seu denunciet, & alij sint testes. Sextò, qui sunt varij, & inconstantes in suo testimonio. Septimò, mulieres; sed inter Religiosos admittendæ sunt Moniales, maximè pro delictis, quæ in earum Monasteriis committuntur. Pro quibus, & aliis ad intentum vide Franciscum Aretinum *in pract. c. 1. de secundo substant. iud.* Aldrete *de Disciplin. lib. 2. cap. 3.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tract. 3. cap. 11.*

Si verò delictum non sit, pensatis pensandis, 16
plenè probatum, & Reus illud non confiteatur, distinguendum puto; aut enim tale delictum non est ex atrocibus, & capitalibus, quæ pœna corporali mortis, mutilationis, aut triremium puniri debent; aut est ex illis. Si primum, tunc puniendus est Reus pœna minori, quàm si tale delictum plenè probatum esset, & condemnandus ad illam. Hoc enim æquitas iustitiæ, & rigor obseruantiæ regularis expostulat, ne sub spe infirmæ probationis reddantur faciles Religiosi ad crimina perpetranda. Suarez *4. tom. de Relig. libro decimo de Regim. Societ. capite duodecimo, num. 33.* Qui etiam bene addit, in hoc processu per inquisitionem mitiùs adhuc agendum esse in imponenda pœna, quàm si per accusationem criminalem processum esset. Si verò delictum sit ex atrocioribus, & grauissimis, quibus in sæculo pœna mortis, mutilationis, vel triremium applicatur, & sint magna indicia, quæ Iudici suadeant Reum commisisse crimen, quod negat, ita vt semiplenè probatum sit, potest illum torquere, iuxta dicta *cap. 18. num. 17.* Aldrete *lib. 1. de Discipl. Relig. c. 17.* Vbi etiam de modo quo tortura applicanda est Religiosis.

Si Reus in tormentis adhuc non confiteatur de- 17
lictum, absoluendus est. Dicitur enim tunc indicia purgasse, & quasi oblitterasse. Suarez *4. tomo de Relig. lib. 10. cap. 12. num. 32.* Aldrete *lib. 2. de Relig. Discipl. capite 12. num. 6.* Si verò confiteatur delictum, adhuc oportet, vt ratificet confessionem illius; cum Confessio facta in tormentis fragilis sit, & incerta. Franciscus Aretinus *in Pract. crimin. cap. 12. de confess. per torturam.* Vbi etiam de tempore, quo facienda est hæc ratificatio, & quoties repetenda tortura, si noluerit ratificare, quod in illa confessus est.

Post quæ sententia diffinitiua à Iudice ferenda 18
est contra Reum, & imponenda illi pœna, tum iure communi, tum iure particulari designata. Potest autem superior sententiam ferre vel in scriptis, vel viua voce, dum tamen ad illam audiendam citetur Reus. Aldrete *libro primo, capite decimo octauo, num. quinto.* Ad quam etiam præcedere debet probationum legitima examinatio; an scilicet plenè conuictus sit Reus, ita vt certò constet delictum ab ipso commissum; indicia an sint leuia, aut grauia; delictum an sit contra bonum commune, an verò solùm in damnum tertiæ personæ, aut solius delinquentis, persona delinquens an sit Prælatus, contra Prælatos enim maior sæpè desideratur probatio, quam contra alios, quia hi multorum calumniis expositi sunt. Qualitates etiam testium, defensiones rei, excusationes, exceptiones, & alia huiusmodi sedulò examinare debet Iudex, & ante omnia Deum exorare, vt mentem ipsius illuminet ad benè, iustèque iudicandum. De quibus Aldrete *libro 1. de Relig. disciplin. capite decimo octauo, & lib. 2. cap. 1.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tract. 3. cap. 14.*

Loquendo autem de alio modo procedendi Iudicis 19
regularis, scilicet per iuridicam denunciationem, sic est in illa procedendum. Primò enim denunciator culpam defert ad Superiorem. Et namque denunciatio iuridica

iuridica delatio alicuius criminis apud Iudicem competentem ad pœnam, vel correctionem inferendam delinquenti. Nauarrus *cap. Nouit, de Iudic. notab. 5. num. secundo*. Thomas de Iesu *de visitat. Regul. tractat. 3. capite secundo* §. 3. Debet autem prius denunciator fraternaliter correxisse, vel monuisse delinquentem, iuxta modum præscriptum à Christo Domino, Matth. 18. qui conformis est legi charitatis, ne scilicet fama proximi lædatur, eius delictum prius publicando, quam ipse sit monitus corrigi. Aldrete *libro primo de Relig. disciplin. capite quinto, §. quarto*. Suarez 4. *tomo de Religion. libro decimo, cap. 12. num. trigesimosexto*. Si tamen sit spes emendationis, iuxta dicta *suprà num. secundo*, imò si post fraternam correctionem emendatio fratris secuta est, non debet denunciari. Quia iam cessat finis denunciationis. Suarez *vt suprà, num. trigesimoseptimo*. Quando verò delictum est notorium, non est necesse vt prius delinquens fraternè moneatur. Iuxta illud Apostoli 1. Timoth. 5. *Peccantes coram omnibus argue*. Sanctus Thomas 2. 2. *quæstione trigesimatertia, articulo septimo*. Nauarrus *de restitut. libro secundo, capite quarto, num. sexagesimoquarto*. Nec tunc, aut vnquam, peccatum deferendum est ad Superiorem vt Iudicem, si vt Pater speratur remedium adhibere posse. Omnia enim cum charitate tentanda sunt, vt minori cum detrimento fratri subueniatur. Sanctus Thomas 2. 2. *quæstione trigesimatertia, articulo septimo*, & Thomistæ *ibidem*. Similiter vt aliquis denunciet alium iudicialiter, necessarium non est vt præcedat infamia, *cap. Inquisit. & cap. Qualiter, & quando*, quia in via inquisitionis ideo requiritur infamia vt suppleat vicem accusatoris, denunciator vero sustinet vicem accusatoris. Suarez *vt supra, num. trigesimoquinto*. Si tamen præcedit infamia multo magis debent denunciari delicta. Thomas de Iesu *de Visitatione tractatu primo, capite decimoquinto*, vbi multa ad intentum. Vide etiam dicta *suprà num. 5*.

20 Denunciator, etsi non teneatur denunciare delictum, quod probare non potest, & per testes fide dignos iuxta dicta *suprà num tertio*, tamen si vult, potest denunciare, nec tenetur probare delictum, quod denunciat. Quod rationi consentaneum est, tum ne plura crimina grauia in religiosis maneant impunita, ex eo quod nullus ea audeat denunciare, quia probari non possunt; tum quia in hoc differunt accusator, & denunciator, quod ille tenetur probare, delictum, non iste. Sotus 5. *de Iustit. & iure quæstione quarta, articulo tertio, & quæstione quinta, articulo quarto*. Bannez 2. 2. *quæstione trigesima tertia, articulo octauo, dub. 3*. Vnde si non probet, non ideo mulctandus. Non enim suscipit supra se onus probandi, sed tantùm præparat viam Iudici, vt ipse inquirat, & probet, quod secus est in accusatore. Thomas de Iesu *de visitat. Regul. tractatu primo, capite decimosexto, num decimotertio*. Similiter denunciator potest esse testis, si aliunde non habeat aliud impedimentum. Eo quod non procurat vindictam delinquentis, sed correctionem. Nauarrus *in Manual. capite vigesimoquinto, num. trigesimotertio*. Sotus 5. *de iustit. quæstione sexta, articulo secundo, consil. 4*. Secus est de accusatore, neque enim ipse, aut eius cognati, & domestici possunt esse testes, *capite 12. 4. quæstione 4. libro tertio, c. testes*. Aldrete *lib. 2. de discipl. cap. 3. num. 19*.

21 Facta denunciatione, munus prudentis Iudicis erit diligenter expendere, tam personam denunciantis, quam denunciati, & an delictum sit prius fraternaliter correctum, an non, an publicum, an vero occultum si enim denunciator esset aliàs malignus, & pacis perturbator, aut denunciatus vir eximius, & probatæ per plures annos vitæ, non est admittenda denunciatio. Ne malignis occasio calumniandi viros probos facilè concedatur. Thomas de Iesu *de visitat. Regul. tractatu primo, capite decimoseptimo, num. primo*. Nisi fortè tunc denuncians munus accusatoris, & sub pœna talionis vellet subire. Rodriguez *tomo secundo, quæstione sexta, articulo octauo*. Similiter si videat denunciatum non fuisse fraternaliter monitum, aut esto ita sit, facilè per correctionem paternalem emandandum, illum corrigat, secretam aliquam pœnitentiam illi imponendo. Quia regulariter denunciatio iuridica inter Regulares admitti non debet, si per aliquod aliud emenda fratris speratur. Thomas de Iesu *vt suprà num. quinto & sexto*. Similiter quando delictum non est publicum, nec delinquens laborat infamia, non est iuridicè contra eum procedendum, sed vel occultè puniendus, si emendationem promittat, vel dimittendus si culpam non fateatur. Sotus *Relect. de tegend. secret. memb. 2. quæstione quarta, consil. 8*. Suarez 4. *tom de Religion. libro decimo, capite duodecimo, num. trigesimoseptimo & trigesimooctauo*. Quando verò delictum est publicum, vel Reus laborat infamia, aut contra eum est semiplena probatio, vel indicia sufficientia, iuxta dicta *suprà à num. 6*. admittenda est denunciatio, & iuridicè contra Reum procedendum, eodem modo, quo diximus de inquisitione speciali *suprà à num. 4*.

Loquendo verò de tertio modo procedendi Iudicis Regularis, scilicet per accusationem, licet ille relegandus sit à Regularibus, vt potè, quòd Religiosorum paci, & tranquillitati videatur repugnare, vt proinde etiam in aliquibus Regnis non permittatur, eo vel maximè, quòd per denunciationem iuridicam suppleri possit (Thomas de Iesu *de visitat. Regul. tractatu primo, capite quarto, numero sexto*,) nihilominus casu, quo admittatur,) quia fieri potest sine iniustitia, vt si qui iniuriam passus est contra iniuriantem agat ad iustam vindictam, & sine peccato contra charitatem, vt si non ex odio, sed vel ex affectu Religionis ne similes iniuriæ in ea introducantur, vel ex affectu resarciendi iustum honorem, vel nomen bonum fiat. Suarez 4. *tomo de Religion. libro decimo, capite duodecimo, num. quadragesimoquinto*) istæ conditiones ad illam requiruntur. Primò vt fiat in scriptis. Secundò, vt exprimatur dies, & annus, quo intentatur. Tertiò, nomen accusatoris, & accusati. Quartò species delicti. Quintò locus, & etiam tempus, nempe annus, & mensis; quo delictum commissum est. Sextò, inscriptio accusantis. Colliguntur hæc ex *lege libellorum, ff. de accusat*, Franciscus Aretinus *in practica criminali de accusat. capite sexto*. Aldrete *libro sexto de Religiosa Discipl. cap. 4*. Non tenetur tamen accusator exprimere in libello diem commissi delicti, vt expressè habetur in prædicta *leg. libellorum*. Quia alioquin potestas accusandi, & probandi nimis restringeretur, facilè enim fieri potest, vt quis diei, vel etiam hebdomadæ sit oblitus. Quia ita cadit sub sensum. Franciscus Aretinus *vbi suprà*. 22

Accusator potest crimen etiam occultum deferre, neque tenetur ex iustitia secretam præmittere correctionem, sed sufficit quod possit probare delictum. Hoc enim interest inter accusationem, & denunciationem, vt habetur *in cap. Qualiter & quando, de accusat*. Nauarrus *in Man. c. 18. num. trigesimo*. Lessius 2. *de iustit. & iur. capite trigesimo, numero decimo*. Aliquando tamen esset contra charitatem nulla præmissa monitione accusare. Lessius *vt suprà*. Aldrete *libro primo de religiosa disciplina, cap. 3. num. 6*. 23

Tenetur accusator probare delictum, quod defert ad iudicem. Ideo enim debet accusatio fieri in scriptis, vt constet, quid illi probandum. Franciscus Aretinus 24

in Practic.crimin. de accusat. capite quinto. Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu primo, capite quarto.* Nec potest esse testis in causa, in qua est accusator, in quo differt à denunciatore, *in cap. In omni negotio, de testibus.* Sotus *de secret. membr. 2. quæstione quarta & quinta, de Iustit. quæstione sexta, articulo secundo, conclusione quarta,* Nauarrus *in Rubric. de iudiciis num. decimonono.* Iurat de calumnia, scilicet quòd non calumniandi animo delictum opponat. Aldrete *libro primo de Religios. Disciplin. capite quarto, num. decimotertio.* Vnde si repertus fuerit calumniator, id est, quod falsa crimina obiecerit, punitur eadem pœna, qua puniendus esset accusatus, quæ vocatur pœna talionis. Sanctus Thomas *2. 2. quæstione sexagesimaoctaua, articulo quarto.* Sotus *libro quinto de iustit. quæstione quinta, articulo quarto.* Vt autem dicatur delictum probasse, & calumniatorem non esse, sufficit quod prædictum delictum probauerit semiplenè, scilicet per famam, vel per vnum testem integrum, vel per alia indicia illis æquipollentia. Quia tunc iam tenetur Reus interrogatus à Iudice, si talis semiplena probatio illi intimata est, delictum confiteri, & puniri. Nauarrus *in Manual. capite vigesimoquinto, titul. de pecc. Rei accusat. & inquis. num. trigesimoquinto, & seq.* Franciscus Aretinus *in Practic. crimin. de accusat. capite quinto.* Sed nec etiam quando nec semiplenè probat delictum quod obiecit, punitur accusator, secundùm consuetudinem, pari pœna talionis, sed solùm minori pro arbitrio Iudicis, ne homines ab hoc actu accusandi omninò deterreantur. Aretinus *vt suprà.* Aldrete *libro secundo de Religios. disciplin. capite 23. num. quinto.* Imò etiam ab hac pœna minori excusatur accusans, si probat, obiecisse crimen, eo quòd haberet iustam aliquam causam per quam crederet illud esse commissum, vel non ex malitia fecisse accusationem. Nam calumniator verus solùm est, qui falsa crimina scienter intendit. Aldrete *vt suprà numero nono.* Aretinus *etiam vt suprà capite septimo.* Vbi etiam in additionibus, de aliquibus casibus in quibus accusator deficiens à probatione excusatur.

25 Repelluntur à munere accusatoris fœminæ, pupilli, & serui, & infames, ac inimini capitales, nisi quando agitur de proprio interesse, si arbitrio Iudicis taliter iudicabitur, *l. quia accusarem, ff. de accusat. cap. prohibentur, & Gloss. in capite primo de accusat.* Nauarrus *libro quinto consil. titul. de accusat. consil. 3. numero secundo.* Aldrete *libro primo de Religios. Disciplin. capite quarto: numero septimo.* Item laici Clericum accusare non possunt, nisi suam, suorumque iniuriam prosequantur. Aldrete *ibidem,* qui etiam *numero nono,* qualiter Iudex Regularis se gerere debeat cum externus aliquem Religiosum accusare voluerit. Et *numero decimotertio,* refert excommunicationem latæ sententiæ à Leone X. in fauorem Ordinis Prædicatorum prolatam contra Religiosos, qui alios eiusdem Ordinis ex quauis causa conueniant coram Iudice externo, & etiam contra Iudicem, si talem conuentionem admittat. Vide etiam Confectium *in Comp. Bull. Leon. X. tit. 6. cap. 1.*

26 Facta accusatione, & à Iudice Regulari acceptata, si acceptari debet, procedendum est in causa eodem ferè modo quo diximus de denunciatione & speciali inquisitione vsque ad sententiam diffinitiuam. Suarez *4. tomo de Relig. libro 10. capite 12. num. 45.* Solum est aduertendum, quod etiam diximus *capite decimooctauo, numero decimosexto.* Prælatos Religionum ex priuilegio Bonif. VIII, non teneri in causis Religiosorum procedere, apicibus, & rimulis iuris seruatis, sed *secundum consuetudines approbatas, & generalia facta, & facienda Ordinis instituta.* Quod ipse Pontifex exponit dicens: *Quòd licet Prælati omnes ad apices iuris ex supradicta Constitutione non teneantur, vt sunt citationum interualla, dilationes interlocutoria, & cætera huiusmodi, quæ non sunt de essentia iuris, non tamen possunt in actis iudicialibus pro eorum arbitrio procedere, sed iure diuino, ac naturali ad substantialem iuris ordinem tenentur.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regul. tractatu tertio, capite primo.* Quo etiam sensu aliqui Pontifices in suis Decretis apposuerunt particulas, *simpliciter, summariè, de plano, & sola veritate facti inspecta.* Quæ ferè idem significant. Nam *simpliciter* denotat procedendum excludendo calumniatorias, & dolosas dilationes, inanesque exceptiones. *Summarie,* vt solum ea, quæ ad iudicij vim, & essentiam pertinent, adhibeantur. *De plano,* vt omissa solemnitate sedendi, vel etiam feriatis diebus, postpositis vanis exceptionibus, tergiuersationibus & appellationibus. *Sola veritate facti inspecta* denotat, vt solemnitates accidentales iuris reiiciantur, seruatis solum, quæ de iure naturali, diuino, & iure gentium, qualia sunt statuta Religionum, seruanda sunt. Aldrete *lib. 1. de discipl. Relig. c. 8.* Thomas de Iesu *de Visit. Regul. vt supra.* [Quia verò Causidici aliqui nolunt admittere id quod diximus, scilicet, Prælatos Regulares non debere in processibus suis Iuris solemnitates, & subtilitates obseruare, sed solum ea quæ de Iure naturæ, vel Iure gentium sunt necessaria, ideo animaduertendum non solum quoad hoc extare priuilegium Bonifacij VIII. pro Prædicatoribus, quod retuli supra, sed etiam eiusdem Bonifacij VIII. pro Minoribus, & habetur Bulla in Bullario Rodriguez in Bonifacio VIII. Bulla 2. ea etiam refertur à Casarubio *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Correctio Fratrum, numero sexto,* vbi etiam *numero octauo* refertur eadem concessio Bonifacij IX. per Bullam pro Ordine Prædicatorum. Idem etiam concessit idem Bonifacius VIII. Cisterciensibus, vt patet in Bulla in Bullario Rodriguez inter Bullas Bonifacij VIII. *num. decimo.* Item Iulius II. Minimis, & Oliuetanis, Leo X. Camaldulensibus, & Eugenius IV. Congregationi S. Iustinæ. Quæ omnia refert Cardinalis Lugo *tomo secundo de iustit. & iur. disputatione trigesimaseptima, sectione decimaquarta, num. 162.* & ea in præsenti adduxi vt constet non sine temeritate negari posse Prælatos Regulares dictarum Religionum, & quæ cum illis communicant in priuilegiis, hoc etiam priuilegio potiri.]

Circa formulam, qua formanda sunt acta processuum Regularium, vide Franciscum Aretinum *in Practic. crimin. part. 3.* Aldrete *de Relig. disciplin. libro tertio.* Thomas de Iesu *de Visitat. Regular. tractatu tertio, à capite secundo.* Circa modum etiam, quo facienda est purgatio canonica (licèt iam his temporibus parum sit in vsu,) vide eundem Aretinum *vt suprà, & capite decimotertio, de purgation. Canonic.* & pro nostris Carmelitis *parte tertia Constitut. capite nono.* Pro pœnis etiam triremium, exilij, &c. vide dicta *capite decimo octauo, numero decimosexto.* Pro pœna etiam carceris vide *caput decimumsextum, num. 9. 10.* Pro pœnis incontinentium, seu qui lapsi sunt in peccatum carnis, vide *caput quintum numero decimosexto.* Sodomitarum *ibidem à numero vndecimo.* Eorum qui feminas solicitant in Sacramento Pœnitentiæ *caput decimumnonum, numero trigesimotertio.* Qualiter etiam liceat, vel non liceat appellatio Regularibus *capite nono, numero quarto.* [Nota demùm pro pœnis infligendis à Iudice Regulari, quod cùm ipse in benigniorem partem inclinare debeat, ideo in casu quo circa pœnam infligendam alicui Religioso sint diuersæ opiniones, alia affirmans tali pœna esse dignum, verbi gratia, excommunicatione, &c. alia verò negans, 27

hanc

excommunicatione, &c. alia verò negans, hanc posteriorem sequi debet, vtique quia est benignior, & magis fauorabilis Reo, cui iura semper fauent. Sayrus *in Claui Regia lib.1. cap.13. num. 22. in noua edit.* Portellus *in Responsion. Moral. tom.2. casu* 40.]

Inserenda hic quoque sunt dubia quædam mihi proposita ab aliquibus, & resoluta circa huiusmodi materiam de modo procedendi in causis Regularium.

DVBIVM PRIMVM.

28 *Extat in Ordine Minorum de Obseruantia hoc statutum cap.6. §.2. inter Segouiensia statuta:* Nullus Prælatus vltra semestre à die quo eius officium exspirat computandum, possit reseruare processus, & actus iudiciales, & nisi intra prædictum terminum iustitiam fieri quisquam postulauerit, perpetuum silentium imponatur. *Circa quod est dubium, an Religiosi inquisiti, & processati, non tamen puniti possint post dictos sex menses post exspirationem officij Prælatorum immediatorum puniri, seu castigari.*

RESPONSIO.

29 RESpondeo, iure communi ita debere fieri, quia delicta puniri publicè interest, & Reipublicæ expedit ne maneant impunita, *l. Ita vulneratus*, §. *quod si quis*, *vers. Cùm neque impunita*, *ff. ad leg. Aquil. l. licitatio*, §. *quod illicitè*, *ff. de publican. leg. congruit* 13. *ff. de offic. Præsid. leg. Stichum*, §. *tametsi*, *ff. de solut.* Quia delictis & fraudibus non est via aperienda. Bartholom. Perettus *ad Extrauag. Ambitiosæ, de reb. Eccles. non alien. verb. Illis exceptis, num.3.* Cels. Argel. *de contrad. legit. quæst.* 10. *num.*104. Barbosa *axiom.*68. *num.*2. Delicti enim pœna timeri debet, vt supplicium vnius exemplum possit esse multorum, *l.1. Cod. ad leg. Iul. repet.* Cardos. *in prax. Iud. & Aduoc. verb. delictum, num.*8. vnde illud, *Oderunt peccare mali formidine pœnæ*, *cap. irrefragabili*, § *caterum*, vbi Glossa *verb. Metu pœnæ*, *de Offic. Ordin.* Vnde ex ipso iure constat pluribus pœnis & sæpius aliquem puniri posse quoties minor pœna est imposita, & maior potuit imponi, *l. Cùm ex vno*, *ff. de act. & oblig. & l. qui seruum*, *& l. quoties*, §. 1. *eod. lib.1. & l. ad leg. Aquil. l. si vulnerato*, *ff. de vi bon. rapt. & cap. attendendum* 17. *quæst.*4. *cap. Etsi Clerici*, *in fin. de Iudic.* Ex quo à fortioribus terminis colligitur multo magis id esse dicendum quando delicta nullo modo sunt punita.

30 Accedit quod propterea attento iure Canonico delicta minimè præscribuntur, vt probat quædam Glossa, Decius, Bossius, & Nauarrus, quos refert & sequitur Rodriguez *tom.2. qq. Regul. art.*11. adde Spatauium *tract.* 3. *cap.*15. *num.*1. Syluestrum *verb. Præscriptio* 2. *quæst.* 2. *&* 3. Azorium 3. *part. lib.*1. *cap.*20. *quæst.*5. Diaz *in sua pract. cap.* 150. vbi Salzedo; vnde Rodriguez *suprà*, & Peirinis *tom.* 1. *de subd. quæst.*1. §.4. ponunt hanc conclusionem: Si aliquis Religiosus fuerit de aliquo crimine conuictus quod commiserat ab hinc quindecim annis, & dicatur quod non fuerit punitus, potest nihilominus propter tale delictum puniri.

31 Est porrò totum hoc iuri diuino valde conforme. In sacra namque Scriptura grauia peccata clamant ad Deum, vt patet in fratricidio *Genes.*4. illis verbis, *Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra*, Genes. 19. de peccato Sodomitarum: *Increuit clamor eorum coram Domino.* Exod. 12. *Ascenditque clamor eorum ad Deum*, & aliis locis. Iste autem clamor peccatorum ad Deum non est aliud nisi vt puniantur ab ipso quidem, vel ab ipsius ministris, quales sunt Prælati Religionum.

Ex quibus infertur dici posse, tale statutum vel validum non esse, eo quod sit contra ius commune, Canonicum & Ciuile, & parum conforme iuri Diuino: vel esto quod possit vt validum sustineri, solùm sustineri debere, ita vt ius ipsum minus lædat quantum fieri possit. Hoc enim commune est omni legi seu statuto Regulari, vt contrariari non possit iuri communi, & casu quo propter Papæ confirmationem illi aduersetur, strictè accipi debeat, vt minus lædat commune ius, prout communis sententia Doctorum tenet. Vnde de similibus statutis habet Peirinis *suprà* §. *Dico tertiò*: *Delicta nunquam præscribi quoad hoc vt non possit semper Prælatus ex officio Iudicis, per viam scilicet inquisitionis procedens delicta punire, ne de crimine infamatus in administratione diuinorum cum aliorum scandalo, & contra bonum commune toleretur; non posse tamen Prælatum per viam accusationis ad instantiam partis delicta punire.* Quamvis ergo iuxta hunc Auctorem crimina non possint ex vi huius statuti per accusationem ad trutinam reduci, saltem poterunt & debent puniri quando punita non fuerint. 32

Posito autem quod punita non fuerunt, & semper proclamatum est à partibus & interesse habentibus, siue ab aliis petentibus administrari iustitiam, vt supponitur in casu præsenti, manifestum videtur posse vlterius procedi etiam ex vi istius statuti. Dicitur enim in ipso: *Nisi intra prædictum terminum iustitiam fieri quisquam postulauerit.* Dictio enim *nisi*, exceptiua est, & in effectu aduersatur præcedentibus, vt *in l. actione*, vbi Bartholom. Iason, & cæteri, *C. de transact. & in regula Peccatum, de regul. iur. lib.6.* & tradunt Iason, Socinus & innumeri alij apud Barbosam *dict.*217. *num.*2. vbi etiam *num.*3. ex decisionibus Rotæ & Doctoribus, quod hæc dictio ponitur *priuatiuè*, & *aduersatiuè* ad præcedentia, & ita significat necessariò oppositum antecedentis. Si ergo constet, quod infra prædictum terminum postulata fuerit iustitia contra delinquentes, vtique non est impositum perpetuum silentium Prælatis, sed poterunt semper contra illos procedere. 33

Videtur etiam ablata difficultas huius statuti ex eo quod in Congregatione generali Romana anno 1603. dictum statutum sic explicatur: *Item circa modum ædificãdi processus iudiciales seruentur omninò Constitutiones generales, quibus superaddimus, quod transacto semestri processus omnes comburantur, duabus tamen adhibitis conditionibus. Prima quod semestre intelligatur post conclusam & terminatan causam, pœnaque inflictæ exequutionem per sententiam diffinitiuam seu decretum. Et hoc pacto perpetuum in illa causa imponatur silentium.* Cum ergo in præsenti casu pœnæ talium delinquentium non sint exequutioni mandatæ, vt supponitur, vtique etiam transacto semestri poterunt Prælati procedere ad punitionem ipsorum. 34

Accedit, quod vt etiam in casu supponitur, si tales delinquentes puniti non fuerint, id contigit propter impedimenta posita ab ipsis: propterea enim Prælati quibus incumbebat eorum punitio ipsos punire non potuere. Hic enim intrat regula illa, Impedito non currit tempus, *l.1.* §. *fin. C. de annali except. cap. Quia diuersitatem, de concess. præb. cap. fin. de elect.* Tiraq. *de retract. lign.* §.3. *glos.*4. *n.*6. *&* §.35. *gloss.*4. *n.*29. Quæ eo magis vrget si dolo forsan, aut fraude hoc impedimentum apposuere; dolus enim & fraus nemini patrocinari debet, *l. nec ex dolo*, *ff. de dolo*, *l.*3. *ff. de transact. l. is qui dolo*, *ff. de rei vend.* 35

DVBIVM

Dubium Secundum.

36 *Prouincialis Prouinciæ S. Francisci Minorum Conuentualium per viam denunciationis inquirit & procedit contra tres prætensos reos de seditione; & indebita alienatione bonorum Conuentuum suæ Prouinciæ: ex prætensis reis duo carceri mancipati sunt, alter verò amicabiliter vocatus prout in processu, renuit accedere, quinimò nocte intempesta discedit à suo Conuentu, causa adhuc contra ipsum non incepta, & Romam ad Reuerend. P. Generalem prætextu recursus & grauaminis seu appellationis accedit, non obstante quod ad tollendam suspicionem, & ad iudicium rectius prosequendum dictus P. Prouincialis petierit & obtinuerit à P. Generali Collegam & directorem, in quorum præsentia & iudicio processus inchoatus & præsentatus, nondum tamen completus: modo virtute supradicti recursus vnius ex tribus prætenditur à parte totam causam deuolui ad P. Generalem, reclamante Prouinciali quod virtute decreti Concilij Tridentini* sess. 25. cap. 4. *Regulares non possunt vagari sine sui Prælati licentia, etiam prætextu accedendi ad suos Superiores, quod decretum confirmatur à declaratione S. Congregationis Concilij sub Sixto V. dum declarat non posse Regulares in Vrbem Romanam admitti etiam causa appellationis, sed potius ad suos Ordinarios debere remitti donec causa cognita detur iusta appellationi locus.*

Responsio.

37 Posita veritate relationis dico, stando in rigore iuris, talem Religiosum Romam venientem indebitè & illicitè id fecisse. Primò, contra Concilium Tridentinum *sess. 25. cap. 4.* illis verbis: *Nec liceat Regularibus à suis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores suos accedendi, nisi ab eisdem missi aut vocati fuerint.* Quod decretum ad minus intelligendum venit de Religiosis, qui absque iusta causa iniqui grauaminis id faciunt, vt habent Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 8. num. 17.* vel quando certò non constat iniquè vexari, nec est aliud remedium nisi Superiorem adire, vt habet Azor. *tom. 1. Inst. moral. lib. 12. cap. 11. quæst. 7. & 8.* vel cum vexationis iniustitia liquida est, nec possit prius licentiam petere à Prælato suo mediato ad eum accedendi, *leg. qui, tit. fugitiuus, ff. de ædil. edic.* Thesaurus *in Prax. p. 2. verb. Religiosi, c. 5.* de quo etiam Sanctarellus *tract. de apost. c. 3. dub. 1.* Diana *p. 3. tract. 2. resol. 56.* & alij apud ipsos, quæ omnia deficiunt in præsenti, vt supponitur.

38 Secundò ex Sixto V. qui cum in Bulla *Cùm de omnibus in 2. tom. Bull. num. 71.* prohibuisset ne aliquis religiosus reciperetur intra aliquod Monasterium etiã tanquam hospes, si licentiam non haberet à suo Superiore, postea in Bulla *Ad Romanum*, id explicans dicit: *quod si dicerent se ad Apostolicam Sedem confugere ob grauamina à suis Superioribus sibi illata, & ideò ab ipsis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuisse, non propterea vllo modo recipi valeant nisi fide dignorum testimonio de petita ab eis licentia, & per suos Superiores denegata constiterit. In alma verò Vrbe nostra Religiosi aduenæ & peregrini de grauioribus sibi illatis conquerentes nullibi sine huiusmodi litteris aut licentia recipiendi erunt, nisi prius ad Congregationem dictorum Cardinalium super negotiis Regularium à nobis deputatorum, ex personarum qualitate quid agendum sit statuatur.*

Tertiò ex declaratione S. Congregationis Episcoporum & Regularium sub eodem Sixto V. de anno 1587. quam retuli *cap. 10. num. 15.* ex Quaranta *in Summ. Bull. verb. Monasteria*, vbi de Regularibus Romam venientibus temerè, leuive causa, aut iniustè non vexatis, seu grauatis, dicitur remittendos esse ad suos Superiores seueriori pœna plectendos. 39

Quartò ex decreto Clementis VIII. quod retuli eo c. 10. confirmato à S. Congregatione sub Vrbano VIII. vbi accessus ad Romam prohibitus est Regularibus sine licentia legitima sub pœna priuationis vocis actiuæ & passiuæ ad biennium. Cum autem prædictus Religiosus ea solum de causa Romam venerit, vt correctionem sui Superioris effugeret, incurrisse videtur hanc pœnam, sicut & alias designatas à Concilio Tridentino & Sixto V. locis relatis. 40

Nec iuuat præfatum Religiosum titulus recusationis prædicti Patris Prouincialis. Iure enim Canonico recusatio non admittitur à Iudice legitimo, nisi iusta causa assignata & probata coram ipso, vel saltem coram arbitris eligendis, *cap. Legitima, de appel. in 6. cap. 2. Requiris, & cap. Cùm specialis, de appell.* de quo ex variis testibus & iuribus Sanchez *tom. 2. cons. mor. lib. 6. c. 8. dub. 3.* Peirinis *tom. 1. de subd. q. 1. de obed. c. 19. §. 1. & 2.* Supponitur autem nihil horum contigisse in præsenti casu. 41

Multo minus iuuat prædictum Regularem titulus appellationis, cum in hoc casu non interuenerit, nec potuerit interuenire, cum non grauaretur iniustè. Ex quibus colligo causam præfati Religiosi nullo modo dici posse deuolutam ad Reuerend. Generalem, cum nulla causa, præsertim inchoata, deuoluatur à Iudice inferiori ad Superiorem, nisi per legitimam recusationem, vel appellationem, quæ in hoc casu non fuerunt, & casu dato quod propter negligentiam Iudicis inferioris quandoque deuoluatur ad Superiorem, *arg. cap. 2. de concess. præb. Clem. vnic. de suppl. negl. Præl.* cum hæc non fuerit in præsenti, nullus datur locus dictæ deuolutioni. 42 43

Dixi *præsertim inchoata*, quia iura valdè fauent causis inchoatis etiam à Commissariis, vt patet *ex cap. Gratum, cap. Relatum, & cap. Licet vndique, de offic. deleg.* Suarez *lib. 8. de legib. cap. 31.* Bonacina *de legib. disp. 1. q. 3. p. 8. §. 1. n. 24.* ex aliis quæ maiori ratione applicari debent prædicto Patri Prouinciali, cum ipse non vt Commissarius, sed vt Iudex ordinarius causam inchoauerit. 44

Quod verò stando in terminis disciplinæ & obseruantiæ Regularis Reuerend. Pater Generalis non debeat admittere recursum præfati Religiosi, sed remittere iudicandum ad suum Prouincialem, ex eo constat, quia ex opposito datur occasio subditis vagandi extra sua Monasteria, & contemnendi auctoritatem suorum Superiorum. 45

Laus Deo Beatæque Virgini Mariæ Carmelitarum Patronæ.

DE REFORMATIONE REGVLARIVM, SEV DE DISCIPLINA RELIGIOSA: Ad normam, & Exemplar SS. Patrum, & priscorum Monachorum.

CAPVT I.

Quàm necessarium sit Religiosos omnes reformatè viuere, ex Patribus ostenditur.

SVMMARIVM.

1 *Quidnam Patres de Monachorum difformatione, prauisque moribus sentiendum fore moneant.*
2 *Perditorum Religiosorum mores lamentatur Sanctus Ephrem.*
3 *Monachorum sui temporis inordinatam vitam recenset Hieronymus.*
4 *De malè abrenunciantibus sæculo Monachis, quid dixerit Cassianus.*
5 *Afferuntur verba Isidori quorumdam Monachorum crimina deplorantis.*
6 *Quàm acriter Bernardus Monachorum vitia reprehendat.*
7 *Hugo Victorinus quid dixerit ad propositum.*
8 *Ioachimus Abbas sui temporis, & futuri statum Monachorum plorat.*
9 *D. Bonauentura refertur de prauis Religiosis, deprauatisque Religionibus loquens.*
10 *Antonius item Paduanus carpens vitia regularium.*
11 *Eadem Regularium vitia lamentatur Dacrianus.*
12 *Sacerdotum, & Religiosorum casum quibus modis plangat Laurentius Iustinianus.*
13 *B. Brigitta difformationem religionum sæpius plorat.*
14 *Notabilis è cœlo facta reuelatio Dionysio Carth.*
15 *Idem pius Author sæpè sæpius Monachorum vitam reprehendit.*
16 *Deformatam Religionem sui æui deplorat B. Thomas à Villanoua.*
17 *Thomas Campensis improbos Religiosos infamibus prosequitur encomiis, eorumque miserrimum statum luget.*
18 *Trithemius quoque illorum vitia carpit.*
19 *Deprauatorum Monachorum vitia recensentur à religioso P. Petro Blomeuena Carthusiano.*
20 *In Religiosorum teporem inuehitur Lanspergius eiusdem instituti.*
21 *Alia subiungit idem Author, quibus statum deprauatorum Regularium lamentatur.*
22 *Quantum malum sit deformata Religio? Ioannes Nider ad rem citatur.*
23 *Inter potiora mala Ecclesiam Dei labefactantia ploratuque digna Religiosorum relaxationem recensuit Bellarminus.*
24 *Quæ à Patribus aduersus Religiosorum relaxationem dicta sunt, non suffragantur Nouatoribus.*
25 *Apparitio cuiusdam Religiosi vita functi, ad propositum narratur.*
26 *Schema status Religiosi oppositum habens ex aduerso schema Mundi.*

MEDIA illa, rationesque viuendi, quibus monasticus, regularisque status, iuxta antiquorum Patrum normam, exemplarque reformandus, instituendusve sit recensuro, primum illud inuestigandum occurrit; quidnam scilicet, ipsi Patres, Monachorum antesignani, de aliquorum difformatione, defæcata vita, prauisque moribus sentiendum fore moneant. Vt vel sic Religiosi omnes ad cor reuersi, verum tramitem disciplinæ regularis, monasticæque perfectionis amplectantur; illis postpositis, quæ nos à tam sancto itinere declinare faciunt. Ergo ex Patribus quidam miseram quorundam Religiosorum cœtuum cladem plorant: alij ipsorum vitia palam recensent: alij causas difformatæ Religionis dinumerant: alij verò opprobriis, & pœnis tales dignos esse, grauissimè denunciant. Singulos ergo, iuxta ipsorum dignitatem, antiquitatemve (quod moris nobis est) referemus. 1

Adstat primus S. Ephrem Syrus, in serm. asc. de vita relig. qui sui æui Monachorum deprauatam vitam sic plorat; *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lachrymarum, vt deplorem indesinenter, diu noctuque magnam relaxationem instituti nostri monastici, hac nostra ætate, proh dolor, nimis inualescentem.* Et infrà perditorum Religiosorum mores depingens, lamentatur sic: *Nostra institutio relictis viis rectis, per præcipitia fertur, asperasque per vias incedit. Non est mitis, non humilis, non quietus, non disciplinatus. Non est (inquam) qui contumeliis, & iniuriis affectus patienter ferat: non est, qui maledictis, atque conuitiis vices referre non velit. At* 2

cuncti contradictores sunt ; cuncti iracundi, ac furibundi ; cuncti indignabundi : cuncti segnes , ac desides, cuncti vestium ornamenta sectantur : cuncti vani sunt, & inanis gloria cupidi ; cunctique sui amantes , &c.

Idem aduersus eos , qui vitiosè viuunt , &c. improborum regularium vitia sic recenset : *Aspicio præsentis disciplinæ negligentiam , & ferre nequeo , at cum Propheta doleo , qui ait : Vidi prauaricantes , & tabescebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus , quibusque fraudibus , ac dolis nos vincere , & occupare non est conatus ?* Et post pauca hæc subiungit : *Specie quidem & apparentia mundo renunciauimus , reuera autem quæ mundi sunt, curamus. Habitu monachi sumus , sed moribus crudeles quidem & inhumani ; habitu humiles , & moribus pestiferi , ac scelerati ; habitu Religiosi , & moribus exitiosi : habitu gratiosi, & moribus odiosi : habitu exercitatores seduli, moribus ignaui athletæ : habitu sobrij , moribus prædones : habitu pudici , animo autem adulteri : habitu modesti , moribus , & pectore vagabundi : habitu mites, moribus arrogantes ; habitu consolatores , moribus contumeliosi : habitu consiliarij , moribus obtrectatores : habitu simplices, moribus difficiles , & perniciosi : habitu ab inuidia alieni , moribus inuidi , & homicidæ , habitu defensores , & susceptores ; moribus autem proditores.* Hæc, & plura piissimus Ephrem sui sæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

3 Diuus quoque Hieronymus Ecclesiæ lumen epist. 4. quorundam Monachorum sui temporis inordinatam vitam sic recenset in epistola quadam. *Vidi quosdam , qui postquam renunciauere sæculo , vestimentis dumtaxat , & vocis professione , non rebus , nihil de pristina conuersatione mutarunt. Res familiaris magis aucta , quam diminuta. Eadem ministeria seruulorum; idem apparatus , &c.* Hæc , & alia sanctissimus Doctor Monachorum, Religiosorumque vitia retundens refert.

4 Ad hæc Ioannes Cassianus collat.4. cap. 20. sic habet : *Denique , quod pudet dicere , ita plerosque abrenunciasse conspicimus , vt nihil amplius immutare de anterioribus vitiis , ac moribus comprobentur , nisi ordinem tantummodo, atque habitum sæcularem. Nam & acquirere pecunias gestiunt , quas nec ante possederunt ; vel certè quas habuerant , retinere non desinunt ; aut quod est lugubrius , etiam amplificare desiderant.* Satis in hoc dolere se ostendit Cassianus effrænatam vitam quorundam Religiosorum sui sæculi.

5 Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chrysostomi discipulus , cuius sensum & verba ex *Ascetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in lib. de propriet. monachorum in epist. dedicatoria* , veluti per paraphrasim sic tradidit ad nostrum intentum. *Sed tamen neque nostris hoc solum Monachis proprium est , quin tempore B. Nili similis per omnia morum corruptela extiterit . & olim cum adhuc Religio monastica vigeret , Sanctissimis quibusdam viris , longe antequam eueniret , tale quid futurum esse præsignificatum sit. Beatus igitur Nilus cum primorum Monachorum virtutes descripsisset , qui diuitiis paupertatem vt sine animi distractione viuerent , præponebant , vt impetum frangerent cupiditatum , delicatis epulis tenuem frugalemque victum præferentes , quolibet cibo corporis necessitati satisfaciebant , mollibus indumentis , vsuique non necessariis reiectis , vt qui voluptatem humanam negligerent , simplici ac minimè operosa veste, qua frigus à corpore arcerent , induebantur. Mundum ignorabant , cum ab humanis essent perturbationibus remoti : apud eos non erat , qui magis alio vel egeret, vel abundaret , qui indicaret , aut indicaretur : habebat enim quisque iudicem incorruptum , propriam conscientiam. Non erant apud illos alij diuites , alij pauperes , non liquefiebat alius fame , cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam , eorum qui abundabant , benignitas explebat. Par inter illos ius & æquabilitas , reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas , imo verò tunc etiam erat inæqualitas , ex eo quod vt nunc propter insaniam alij aliis studeant anteferri , ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores esse contendebant, aberat odium, aberat inuidia , exulabat inanis gloria , exulabat arrogantia , omnes seditionis causæ erant sublatæ. Ad eiusmodi enim cupiditates erant velut mortui , atque omni sensu carentes , adeo vt ne in somnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abiecissent , ex quotidiana exercitatione , propositique constantia talem animi habitum sibi comparauerant. Lucernæ erant profectò in tenebris fulgentes , & stellæ minimè errantes, quæ vita sua splendore noctem illustrabant , ac veluti portus quidam tuti , qui profugium facilè omnibus à cupiditatum tempestatibus ostendebant. Hæc, inquam , cum de laudibus priscorum Monachorum dixisset , de sui sæculi hominibus addit ad extremum.* Verum accurata illa , & cœlestis viuendi ratio non aliter quam imago , quæ describentium negligentia paulatim in dies effecta deterior , ad summam dissimilitudinem peruenit , & omnino defecit ab exemplari. Etenim qui mundo erant crucifixi , quique huic vitæ renunciauerant , atque homines esse desierant , & deuictis cupiditatibus , ad cœlestium illarum mentium naturam aspirare contendebant , rursum ad terrena negotia reuersi , turpibus occupationibus rectè viuentium diligentiam inquinarunt. Et qui virtute celebres esse poterant, propria segnitie infames euaserunt. Et qui aratri stiuæ manum admouerant , habitum grauem seruantes , propterea quod retro conuersi sunt , & studiosè complexi , quæ obliuisci debuerant , apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ simplicitas colitur , neque silentium, & quies quæ vtilis est vt ab antiquis inquinamentis abstrahamur , sed negotiorum multitudo , quæ sollicitudinem à rectè viuendi proposito alienam adfert, in pretio est & honore , rerumque terrenarum cupiditati salutaria cesserunt instituta. *Hoc cum multis verbis , & quibus fieret modis explicuisset :* Quamvis, ait , id verbis non confiteamur, res tamen ipsa nos coarguit , quod hominum sæcularium vitiis delectemur , quandoquidem eadem sequimur instituta , ac magis etiam fortassis in corporis occupationibus immersi sumus , vt ferè iam pietatem quæstum existimemus , & nullam aliam ob causam priscum illud, liberum , & beatum vitæ genus excolamus, nisi vt ex ficta Religione laboriosa ministeria fugiamus , & genio indulgendi licentiam nacti , sine interpellatione arbitratu nostro nos oblectemus , magna cum impudentia simplicioribus , & superbioribus nonnunquam insultantes , quasi virtutis studium non humilitatis , & modestiæ , sed tyrannidis materiam subministret. Inde factum est , vt ab iis à quibus nos coli oportebat , tanquam importuna turba despiciamur, & vicinis atque obuiis hominibus in foro mixti, ludibrio simus , vt qui nulla re cæteris , vt æquum erat præstemus , nec eximia viuendi ratione , sed tantum habitu differamus , & tamen eam gloriam furiosè appetamus, quæ debetur virtuti ; cum labores quibus virtus excolitur , negligamus , & veritatis personam dumtaxat tanquam in scena geramus. Et hodie non desunt , qui grauem hunc habitum sumant, cum animæ maculas nondum abluerint , nec veterum peccatorum notas mentibus suis impressas exemerint, sed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nondum mores ad id quod professi sunt, accommodauerint , & diuinæ Philosophiæ scopum ignorent

ignorent, pharisaicum tamen supercilium tollunt, sibique placent tanquam solo habitu virtus acquiratur, circumferunt instrumenta, quorum artem non didicerunt, & quam ne summis quidem labris gustarunt scientiam, habitu profitentur. Ex quo fit, vt qui potius, & templa Dei, & oues esse debuerant, scopuli, & sepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciem lupi deprehendantur. *Hactenus beatus Nilus luculentissimus ille quidem, vt omnia: Qui non tam suorum temporum corruptissimum statum, quam nostrorum graphicè descripsisse videtur.* Hactenus etiam & Ricardus Nilo suo omnimodè subscribens. Quæ eò retuli, vt luce clarius innotescat in area Christi (Religionem dico) fuisse semper granum, & paleam, frumentum, & aristam, triticum, & zizaniam, bonos inquam, & magna laude dignos; prauos quoque, & reprehensibiles quosdam.

5 Idem prosequitur intentum Beatus Isidorus lib. 2. de offic. c. 6. aliquorum etenim monachorum lamentatur sic crimina: *Multos monachos cenodoxia moribus commaculat, multos abstinentia inflat, extollit scientia. Faciunt enim bona; sed propter famam, non propter vitam æternam, scilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad fastigium desiderati honoris. In his sæpius discordia oboritur, inuidiaque liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum grassatur, sequentes terrenas concupiscentias tanto inaniter, quanto sæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi sunt, quia Deo sola professione, non actione coniunguntur.* Miseram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit.

6 Nec minus acrius dulcifluus Pater S. Bernardus monachorum vitia sæpius carpit, arguit, & reprehendit. In sermone etiam 15. in cœna Domini, sic habet. *Sunt quidam in monasterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium festini. Qui pruriginem cordis per scalpedinem linguæ trahunt ad scabiem cutis, mente corrupti, vagi, & instabiles, circumcuculiones* (forsan circumcelliones) *susurrones, gulosi, murmurosi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pellicia vestiti, illius vestimento salutis nudati, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Isti pelliculam veterem retinent, & fronte polita astutam rabido portant sub pectore vulpem.* Et inferius, *Adhuc te alloquor ô monache, ô homo, velox es ad mensam, tardus ad Ecclesiam, potens ad potandum, sed æger ad cantandum, peruigil ad fabulas, somnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, sed mutus ad psallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem, inuidiæ amator, Christi persecutor, festucam respiciens, trabem non considerans; cæteros reprehendis, te ipsum non corripis; malitiæ inuentor, disciplinæ destructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Guilelmum Abbatem, monachorum stragem sic plorat. *Quis in principio cum Ordo cœpit monasticus, ad tantam crederet monachos inertiam deuenire? O quantum distamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infrà. *Sic Macharius vixit? sic Basilius docuit? Antonius instituit? sic Patres in Ægypto conuersati sunt.* In Epistola etiam 42. sic habet. *Quo ista monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra, & voluntaria paupertas hæc sunt monachorum insignia, hæc vitam solent honestare monasticam. Vestri autem oculi omne sublime vident, vestri pedes omne forum circumeunt, vestræ linguæ in omnibus audiuntur consiliis, vestræ manus omne alienum diripiunt patrimonium.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de sui temporis religiosis protulit.

Ad hæc celebris author Hugo Victorinus 2. de claustro c. vlt. sic dixit. *Sunt quidam religiosi mente vagi, oculis attoniti, moribus dissoluti, plana parietum inspicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore sunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris discurrunt. Psalmodiæ verba proferunt, sed sensum non aduertunt.* Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum,* prauorum Sacerdotum, regulariumque moribus sic accomodat. *Qui sunt isti lapides sanctuarij dispersi in capite omnium platearum, nisi Sacerdotes Christi, & ministri sacri?* Et postea. *Iidem dispersi plorantur, quasi lapides sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus esse in contemplatione Dei semper debuerant, per vitam reprobam foris passim vacant.* Et post hæc improborum monachorum mores sic luget. *Ecce iam penè nulla est sæcularis vitæ actio, quam Sacerdotes Christi non administrent, nulla mundi negotia in quibus ministri altaris se non occupent, nulla rerum improbitas, qua monachicus Ordo se non implicet, penè nullæ illecebrosæ vitæ blanditiæ, quæ se castitas Sanctimonialium non maculet. Sanctuarij ergo lapides dispersi sunt in plateis cum religiosi quique lata mundi itinera sectantur.* Satis hisce declarat Hugo multorum monachorum, regulariumque vitia lamentationem lachrymosam expostulare. 7

8 Accedit celebris ille Abbas Ioachim in apoc. 3. qui à pluribus spiritu prophetico claruisse creditur. Ipso ergo spiritu, aut experientia ductus multa protulit in commentariis super Apocalypsim, quibus sui temporis, & futuri statum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes quod viuas, & mortuus es.* Quæ verba improbis monachis accommodat; sicut & illa eiusdem capitis: *Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora.* Maximè verò circa illa cap. 6. *Et stellæ Cæli ceciderunt super terram*, sic habet de monachis deprauatis, *Huiusmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta; quando in persona Ierusalem lamentabatur dicens, Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores denigrata est cutis eorum. Quasi enim niue candidior, & nitidior lacte Nazareus est, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obseruandam accedit, in eadem claritate mentis, & serenitate consistit. Sed veluti extinctus carbo, nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod à mundanis curis abstinere cogitur, contristatus incedit, & conceptam in secreto malitiam in aperto demonstrat.* Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Obscuratur aurum, cum splendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monastico inanescit. Mutatur & color optimus, cum hi qui positi sunt ad speculanda cœlestia, inhiare incipiunt lucra terrena. Disperguntur lapides sanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro se, & pro aliis tenere debuerant arctam semitam qua itur ad vitam, disperguntur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etsi nouum quendam Ordinem monasticum futuris temporibus venturum commendet, monachismi tamen præsentis lapsum deplorat.

Optimè quoque ad idem intentum seraphicus Bonauentura in stimulo am. c. 11. de prauis Religiosis, deprauatisque religionibus sic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lachrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum statum quasi ad nihilū iam redactum. Nam terra culta diuinis consiliis, & Christi exemplis, spinas & tribulos germinat pro* 9

cuncti contradictores sunt; cuncti iracundi, ac furibundi: cuncti indignabundi: cuncti segnes, ac desides, cuncti vestium ornamenta sectantur: cuncti vani sunt, & inanis gloriæ cupidi; cunctique sui amantes, &c.

Idem aduersus eos, qui vitiosè viuunt, &c. improborum regularium vitia sic recenset: *Aspicio præsentis disciplinæ negligentiam, & ferre nequeo, at cum Propheta doleo, qui ait: Vidi præuaricantes, & tabescebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus, quibusque fraudibus, ac dolis nos vincere, & occupare non est conatus?* Et post pauca hæc subiungit: *Specie quidem & apparentia mundo renunciauimus, reuera autem quæ mundi sunt, curamus. Habitu monachi sumus, sed moribus crudeles quidem & inhumani; habitu humiles, & moribus pestiferi, ac scelerati; habitu Religiosi, & moribus exitiosi: habitu gratiosi, & moribus odiosi: habitu exercitatores seduli, moribus ignaui athletæ: habitu sobrij, moribus prædones: habitu pudici, animo autem adulteri: habitu modesti, moribus, & pectore vagabundi: habitu mites, moribus arrogantes; habitu consolatores, moribus contumeliosi: habitu consiliarij, moribus obtrectatores: habitu simplices, moribus difficiles, & perniciosi: habitu ab inuidia alieni, moribus inuidi, & homicidæ, habitu defensores, & susceptores; moribus autem proditores.* Hæc, & plura piissimus Ephrem sui sæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

3 Diuus quoque Hieronymus Ecclesiæ lumen epist. 4. quorundam Monachorum sui temporis inordinatam vitam sic recenset in epistola quadam. *Vidi quosdam, qui postquam renunciauere sæculo, vestimentis dumtaxat, & vocis professione, non rebus, nihil de pristina conuersatione mutarunt. Res familiaris magis aucta, quam diminuta. Eadem ministeria seruulorum; idem apparatus, &c.* Hæc, & alia sanctissimus Doctor Monachorum, Religiosorumque vitia retundens refert.

4 Ad hæc Ioannes Cassianus collat. 4. cap. 20. sic habet: *Denique, quod pudet dicere, ita plerosque abrenunciasse conspicimus, vt nihil amplius immutare de anterioribus vitiis, ac moribus comprobentur, nisi ordinem tantummodo, atque habitum sæcularem. Nam & acquirere pecunias gestiunt, quas nec ante possederunt; vel certe quas habuerant, retinere non desinunt; aut quod est lugubrius, etiam amplificare desiderant.* Satis in hoc dolere se ostendit Cassianus effrænatam vitam quorundam Religiosorum sui sæculi.

5 Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chrysostomi discipulus, cuius sensum & verba ex *Ascetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in lib. de propriet. monachorum in epist. dedicatoria*, veluti per paraphrasim sic tradidit ad nostrum intentum. *Sed tamen neque nostris hoc solum Monachis proprium est, quin tempore B. Nili similis per omnia morum corruptela extiterit. & olim cum adhuc Religio monastica vigeret, Sanctissimis quibusdam viris, longe antequam eueniret, tale quid futurum esse præsignificatum sit. Beatus igitur Nilus cum primorum Monachorum virtutes descripsisset, qui diuitiis paupertatem vt sine animi distractione viuerent, præponebant, vt impetum frangerent cupiditatum, delicatis epulis tenuem frugalemque victum præferentes, quolibet cibo corporis necessitati satisfaciebant, mollibus indumentis, vsuique non necessariis reiectis, vt qui voluptatem humanam negligerent, simplici ac minimè operosa veste, quæ frigus à corpore arcerent, induebantur. Mundum ignorabant, cum ab humanis essent perturbationibus remoti: apud eos non erat, qui magis alio vel egeret, vel abundaret, qui iudicaret, aut iudicaretur: habebat enim quisque iudicem incorruptum, propriam conscientiam. Non erant apud illos alij diuites, alij pauperes, non liquefiebat alius fame, cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam, eorum qui abundabant, benignitas explebat. Par inter illos ius & æquabilitas, reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas, imo verò tunc etiam erat inæqualitas, ex eo quod vt nunc propter insaniam alij aliis studeant anteferri, ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores esse contendebant, aberat odium, aberat inuidia, exulabat inanis gloria, exulabat arrogantia, omnes seditionis causæ erant sublatæ. Ad eiusmodi enim cupiditates erant velut mortui, atque omni sensu carentes, adeo vt ne in somnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abiecissent, ex quotidiana exercitatione, propositique constantia talem animi habitum sibi comparauerant. Lucernæ erant profectò in tenebris fulgentes, & stellæ minimè errantes, quæ vitæ suæ splendore noctem illustrabant, ac veluti portus quidam tuti, qui profugium facilè omnibus à cupiditatum tempestatibus ostendebant. Hæc, inquam, cum de laudibus priscorum Monachorum dixisset, de sui sæculi hominibus addit ad extremum.* Verum accurata illa, & cœlestis viuendi ratio non aliter quam imago, quæ describentium negligentia paulatim in dies effecta deterior, ad summam dissimilitudinem peruenit, & omnino defecit ab exemplari. Etenim qui mundo erant crucifixi, quique huic vitæ renunciauerant, atque homines esse desierant, & deuictis cupiditatibus, ad cœlestium illarum mentium naturam aspirare contendebant, rursum ad terrena negotia reuersi, turpibus occupationibus rectè viuentium diligentiam inquinarunt. Et qui virtute celebres esse poterant, propria segnitie infames euaserunt. Et qui aratri stiuæ manum admouerant, habitum grauem seruantes, propterea quod retro conuersi sint, & studiosè complexi, quæ obliuisci debuerant, apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ simplicitas colitur, neque silentium, & quies quæ vtilis est vt ab antiquis inquinamentis abstrahamur, sed negotiorum multitudo, quæ sollicitudinem à rectè viuendi proposito alienam adfert, in pretio est & honore, rerumque terrenarum cupiditati salutaria cesserunt instituta. *Hoc cum multis verbis, & quibus fieret modis explicuisset:* Quamvis, ait, id verbis non confiteamur, res tamen ipsa nos coarguit, quod hominum sæcularium vitiis delectemur, quandoquidem eadem sequimur instituta, ac magis etiam fortassis in corporis occupationibus immersi sumus, vt ferè iam pietatem quæstum existimemus, & nullam aliam ob causam priscum illud, liberum, & beatum vitæ genus excolamus, nisi vt ex ficta Religione laboriosa ministeria fugiamus, & genio indulgendi licentiam nacti, sine interpellatione arbitratu nostro nos oblectemus, magna cum impudentia simplicioribus, & superbioribus nonnunquam insultantes, quasi virtutis studium non humilitatis, & modestiæ, sed tyrannidis materiam subministret. Inde factum est, vt ab iis à quibus nos coli oportebat, tanquam importuna turba despiciamur, & vicinis atque obuiis hominibus in foro mixti, ludibrio simus, vt qui nulla re cæteris, vt æquum erat præstemus, nec eximia viuendi ratione, sed tantum habitu differamus, & tamen eam gloriam furiosè appetamus, quæ debetur virtuti; cum labores quibus virtus excolitur, negligamus, & veritatis personam dumtaxat tanquam in scena geramus. Et hodie non desunt, qui grauem hunc habitum sumant, cum animæ maculas nondum abluerint, nec veterum peccatorum notas mentibus suis impressas exemerint, sed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nondum mores ad id quod professi sunt, accommodauerint, & diuinæ Philosophiæ scopum ignorent

ignorent, pharisaicum tamen supercilium tollunt, sibique placent tanquam solo habitu virtus acquiratur, circumferunt instrumenta, quorum artem non didicerunt, & quam ne summis quidem labris gustarunt scientiam, habitu profitentur. Ex quo fit, vt qui portus, & templa Dei, & oues esse debuerant, scopuli, & sepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciem lupi deprehendantur. *Hactenus beatus Nilus luculentissimus ille quidem, vt omnia: Qui non tam suorum temporum corruptissimum statum, quam nostrorum graphicè descripsisse videtur.* Hactenus etiam & Ricardus Nilo suo omnimodè subscribens. Quæ eò retuli, vt luce clarius innotescat in area Christi (Religionem dico) fuisse semper granum, & paleam, frumentum, & aridam, triticum, & zizaniam, bonos inquam, & magna laude dignos; prauos quoque, & reprehensibiles quosdam.

5 Idem prosequitur intentum Beatus Isidorus lib. 2. de offic. c. 6. aliquorum etenim monachorum lamentatur sic crimina: *Multos monachos cenodoxia moribus commaculat, multos abstinentia inflat, extollit scientia. Faciunt enim bona; sed propter famam, non propter vitam æternam, scilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad fastigium desiderati honoris. In his sæpius discordia oboritur, inuidiaque liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum grassatur, sequentes terrenas concupiscentias tanto inaniter, quanto sæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi sunt, quia Deo sola professione, non actione coniunguntur.* Miseram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit.

6 Nec minus acriter dulcifluus Pater S. Bernardus monachorum vitia sæpius carpit, arguit, & reprehendit. In sermone etiam 15. in cœna Domini, sic habet. *Sunt quidam in monasterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium festini. Qui pruriginem cordis per scalpedinem linguæ trahunt ad scabiem cutis, mente corrupti, vagi, & instabiles, circumocuiones* (forsan circumcelliones) *susurrones, gulosi, murmurosi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pellicia vestiti, illius vestimento salutis nudati, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Isti pelliculam veterem retinent, & fronte polita astutam rabido portant sub pectore vulpem.* Et inferius, *Adhuc te alloquor ô monache, ô homo, velox es ad mensam, tardus ad Ecclesiam, potens ad potandum, sed æger ad cantandum, peruigil ad fabulas, somnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, sed mutus ad psallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem, inuidiæ amator, Christi persecutor, festucam respiciens, trabem non considerans; cæteros reprehendis, te ipsum non corripis; malitiæ inuentor, disciplinæ destructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Guilelmum Abbatem, monachorum stragem sic plorat. *Quis in principio cum Ordo cœpit monasticus, ad tantam crederet monachos inertiam deuenire? O quantum distamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infrà. *Sic Macharius vixit? sic Basilius docuit? Antonius instituit? sic Patres in Ægypto conuersati sunt.* In Epistola etiam 42. sic habet. *Quo ista monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra, & voluntaria paupertas hæc sunt monachorum insignia, hæc vitam solent honestare monasticam. Vestri autem oculi omne sublime vident, vestri pedes omne forum circumeunt, vestræ linguæ in omnibus audiuntur consiliis, vestræ manus omne alienum diripiunt patrimonium.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de sui temporis religiosis protulit.

Ad hæc celebris author Hugo Victorinus 2. de claustro c. vlt. sic dixit. *Sunt quidam religiosi mente vagi, oculis attoniti, moribus dissoluti, plana parietum inspicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore sunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris discurrunt. Psalmodiæ verba proferunt, sed sensum non aduertunt.* Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum,* prauorum Sacerdotum, regulariumque moribus sic accomodat. *Qui sunt isti lapides sanctuarij dispersi in capite omnium platearum, nisi Sacerdotes Christi, & ministri sacri?* Et postea. *Iidem dispersi plorantur, quasi lapides sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus esse in contemplatione Dei semper debuerant, per vitam reprobam foris passim vacant.* Et post hæc improborum monachorum mores sic luget. *Ecce iam penè nulla est sæcularis vitæ actio, quam Sacerdotes Christi non administrent, nulla mundi negotia in quibus ministri altaris se non occupent, nulla rerum improbitas, qua monachicus Ordo se non implicet, penè nullæ illecebrosæ vitæ blanditiæ, quæ se castitas Sanctimonialium non maculet. Sanctuarij ergo lapides dispersi sunt in plateis cum religiosi quique læta mundi itinera sectantur.* Satis hisce declarat Hugo multorum monachorum, regulariumque vitia lamentationem lachrymosam expostulare. 7

Accedit celebris ille Abbas Ioachim in apoc. 3. qui à pluribus spiritu prophetico claruisse creditur. Ipso ergo spiritu, aut experientia ductus multa protulit in commentariis super Apocalypsim, quibus sui temporis, & futuri statum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes quod viuas, & mortuus es.* Quæ verba improbis monachis accommodat; sicut & illa eiusdem capitis: *Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora.* Maximè verò circa illa cap. 6. *Et stellæ Cæli ceciderunt super terram,* sic habet de monachis deprauatis, *Huiusmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta, quando in persona Ierusalem lamentabatur dicens, Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores denigrata est cutis eorum. Quasi enim niue candidior, & nitidior lacte Nazareus est, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obseruandam accedit, in eadem claritate mentis, & serenitate consistit. Sed veluti extinctus carbo nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod à mundanis curis abstinere cogitur, contristatus incedit, & conceptam in secreto malitiam in aperto demonstrat.* Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Obscuratur aurum, cum splendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monastico inanescit. Mutatur & color optimus, cum hi qui positi sunt ad speculanda cœlestia, inhiare incipiunt lucra terrena. Disperguntur lapides sanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro se, & pro aliis tenere debuerant arctam semitam qua itur ad vitam, disperguntur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etsi nouum quendam Ordinem monasticum futuris temporibus venturum commendet, monachismi tamen præsentis lapsum deplorat. 8

Optimè quoque ad idem intentum seraphicus Bonauentura in stimulo am. c. 11. de prauis Religiosis, deprauatisque religionibus sic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lachrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum statum quasi ad nihilũ iam redactum. Nam terra culta diuinis consiliis, & Christi exemplis, spinas & tribulos germinat pro* 9

frumento breui compendio, rem totam peregit Seraphicus Bonauentura.

10 Sanctus etiam Antonius Paduanus Minoritarum decus in Ser. Sexag. non minus grauiter plurium regularium vitia carpit in sermone de Sexagesima. Explicans ergo illud Hieremiæ 18. *Nunquam deficiet nix de petra agri*, sic loquitur ad intentum. *Ager est Ecclesia, petra agri religio supra petram fidei fundata, nix est munditia mentis, & corporis, quæ nunquam debet deficere de religione. Sed heu quantæ scissuræ, quantæ schismata, quantæ diuisiones, & dissentiones sunt in petra, id est, religione, super quem si ceciderit diuini verbi semen, non fructificat, quia non habet humorem gratiæ Spiritus sancti. Verè ibi scissuræ, ibi lis in Capitulo, dissolutio in Choro, murmuratio in Claustro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Et infrà de difformatis religiosis sic loquitur. *Sancti videri volunt, sed esse nolunt. Proh dolor, religio quæ deberet seruare species virtutum, aromata morum, destruitur, & efficitur forensis apothecaria. Vnde vel deplorans ait: Demolita sunt horrea, id est claustra canonicorum, dissipata sunt apotheca, id est abbatiæ monachorum.* Et interius. *Ecce habes, quod ex confusione tritici: id est defectu charitatis, destruitur apotheca totius religionis.* Hæc cum aliis S. Antonius in dicta concione monachorum vitia carpens, & plorans.

11 Eadem quoque regularium vitia lamentatur Dacrianus Abbas in suo speculo monachorum sic loquens *Væ, & iterum væ peruersis, tepidis negligentibusque monachis, qui status sui reuerentia contempta, votisque violatis, in corporis, vanitatis, & passionum sterquilinio iacere non erubescunt, neque formidant.* Alia insuper ad hoc intentum ex hoc pio authore capite sexto huius opusculi adducemus.

12 Iungam his Patribus S. Laurentium Iustinianum, qui in opere de compunctione, & planctu sacerdotum, & religiosorum, casum sic plangit. *Heu quam rarus in præsenti generatione reperitur, qui cupiat esse perfectus. Sequuntur vt in plurimum voluntates proprias. Quæ à sanctis dicta, vel gesta sunt, impossibilia arbitrantur, perficere non curant, se emendare dissimulant, consuetudine ducuntur, linguam minime cohibent, continere ventrem expauescunt, omne eis licere putant, quod ipsis libet; vix compunguntur, ab oratione veluti à flagello fugiunt.* Et inferius sic inquit. *Multiplicatus est talium numerus; sed non est magnificata lætitia, imo in luctum conuersum est gaudium. Quomodo temporibus istis religiones declinauerunt, quæ per transacta florebant curricula, optimè sentiri potest.* In libro quoque de obedientia, eorundem religiosorum c. 19. lamentabilem à priscorum vita recessum sic recenset: *Sunt multa cœnobia (& vtinam non numerosior pars) quæ non Sanctorum habitacula, sed latronum sunt dicendæ spelunca, spectacula dæmonium, & officinæ vitiorum. Vbi enim quisque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non desinit, nec curat vtrum quis fratrum suorum patiatur famem, frigore crucietur, & infirmitate languescat. Ibi proculdubio religionis destructus est cultus. Ibi inquam viget impietas, & negligitur fraterna dilectio, ibi impellente cupiditate fiunt sacra venalia, rapinæ clam exercentur, disseminantur rixæ, iurgia frequentantur, concipiuntur æmulationes, detractiones, obloquutiones, & mendacia proferunt; ibi prorsus deest timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi desiderium, contemptus sui, orationis gustus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conscientiæ pax, æternorum spes, & futuri iudicij metus.* Hæc inter alia S. Laurentius Iustinianus sui temporis deprauatam monasticen plorans, qui solus pro causa quam tuemur patronus sufficeret.

13 Beata quoque Brigitta, fœmina sanctissima, cœlesti lumine diuinarum reuelationum illustris, lib. 4. reuel. cap. 33. difformationem religionum sæpius plorat. Ex libro 4. reuelationum pauca hæc intentui nostro congruentia excepi. *Iam tristitia est religiosorum regulas cernere mutatas in detestabiles abusiones, & minimè teneri, sicut Augustinus, Dominicus & Franciscus ex inspiratione Spiritus sancti dictauerunt.*

14 Adest prætera notabilis quædam è cælo facta reuelatio grauissimo authori Dionysio Carthusiano, sanctitate celeberrimo, sapientiæque decore fulgentissimo. In Dominica ergo tertia post Pascha (prout in eius vita habetur) raptus in cœlum, more sibi solito, cum pro Ecclesiæ fœlici exaltatione, hostiumque oppressione affectuosissimè deprecatus esset Deum, repente ex persona Ecclesiæ, auribus eius interioribus hæc vox insonuit, dicens. *Audi fili mi, voces & gemitus matris tuæ; perpende singultus, & lamentationes dolorosissimæ, fidelissimæ, & affectuosissimæ matris. Pungunt, & penetrant me intolerabiles, amarissimique dolores, ipsis quodammodo grauiores. Qualiter putas me excruciari, affligi, imo doloribus absorberi, dum recolo qualis fuerim olim, quàm gloriosè potens, & inclyta, omnibus diuinorum charismatum affluentiis decorata, toto orbe terrarum longè, ac latè diffusa, sanctis prælatis vndique fulgens, strenuissimis, ac virtuosissimis principibus gaudens, & per eos de aduersariis meis præclarè triumphans, innumerabilibus turmas deuotissimorum, religiosorum vtriusque sexus coruscans, collegiis quoque innumeris, & constitutis personis in sacris ordinibus, in timore Dei, & obseruantia regulari conuersantibus perornata? Insuper in quatuor mendicantium ordinibus gloriabar, in quibus abundaui personis litteratis, ac feruidis, regulariter exemplariterque viuentibus, per quos saluberrimè fructificaui ad conuersionem, profectum, ac beatitudinem plurimorum. Sed heu, heu, heu, iam omnia sunt euersa, deformata, & lapsa. Obscuratum est aurum, mutatus est color optimus. Et ego ipsa olim tam gratiosa, & pulcra, tam potens, ac splendida, deformis effecta sum, exsanguis & hispida, egena, infirma, & conculcata, atque ad angulum occidentis redacta, & coarctata.* Hæc sunt verba Ecclesiæ Sancto viro Dionysio per diuinam reuelationem patefacta. Ex ipsis vero liquidò innotescit quantum malum, quam quæ plorandum sit religiosas personas deformatè viuere.

15 Hanc forsan ob causam idem pius author Dionysius non semel, sed sæpius monachorum vitam reprehendit. Ser. 5. de Pascha sic loquitur post alia: *Heu quid dicam, quia post confessionem, post celebrationem, mox ad pristina leuitates, loquacitates, risus, negligentias incustodiam cordis consuetumque redimus? Vbi est timor Dei, vbi vera contritionis indicia, vbi dignissimi Sacramenti fructus, gratia, & effectus? Sic imus de die in diem, & forte macilentiores, & aridiores, &c.* Item serm. 5. de octaua Paschæ: *Proh dolor, multi sunt religiosi, solo corpore de mundanorum hominum habitatione, consortioque regressi, quorum conuersatio non est in cœlis, sed mentis destractione discurrunt per vestra terrarum, & vanis affectionibus detinentur in terris. Corporaliter sedent in cœnobio, & mentis occupatione versantur in mundo. Imo per cogitationes inutiles, per varias passiones, per terrenas cupiditates, curiositates, euagationes, mundum in se tenent inclusum. Hi sunt, qui sæcularibus delectantur rumoribus, mundanorum hominum confabulationibus, qui non amant nesciri, imo per scripta, per munuscula, per salutationes, per varios modos extraneorum sibi mercantur notitias, reputationes, fauores, ac munera, &c.* An hæc in serm. 5 Dominica 1. post Trinitatem tam acriter reprehendit aliquorum monachorum vitia, vt ea referre piis religiosis contumeliosum appareat, ac proinde libens omitto.

Auditur

16 Audiatur in super B. Thoms de villanoua nostri sæculi, Hispaniæque decus, Augustianæque familiæ ornamentum singulare. Hic ergo Sanctissimus Pater sui æui deformatam religionem in serm. de D. Ioanne Baptista sic plorat. *Vbi nunc in Religionibus illa puritas, illa innocentia, illa sanctitas? vbi ille deuotionis feruor? ille pœnitentiæ rigor? vbi solitudo illa? abstinentia illa? modestia illa vbi vestis neglectus? mundi cemptemptus, Iustitiæ Zelus? Væ nobis, quia solum nomen vacuum religionis, tonsuram, & habitum gestamus, deliciosi, delicati, superbi, voluptuosi, inquieti, vagi, tepidi, sine spiritu, sine deuotione, negotiatores; detractores, deambulatores: facti sumus sicut populus, non tamen sicut populus iudicandi.* Hæc sanctissimus pater nouissimorum monachorum vitia referens, simulque, quam deplorandum sit ipsorum status satis innuens.

17 Deuotus quoque, pius, & grauis auctor Thomas Campensis 3. p. serm. ad nouit. serm. 1. improbos religiosos infamibus prosequitur encomiis, eorumque miserrimum statum sic luget. *Væ vagis, & dissolutis monachis, solo nomine, & habitu religiosis, qui crucem suam cum murmure portant, & inuitè obediunt, cellam malè custodiunt, silentium leuiter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt, orationes breuiant, fabulas prolongant, ad exteriora proni, ad interiora pigri, ad cogitandum bona torpidi, ad pensandum mala procliues, ad edendum, & bibendum alacres, ad ieiunandum tristes, ad increpandum faciles, ad sustinendum debiles, ad honores cupidi, ad humilia verecundi, à rigore disciplinæ auersi, & ad laxiora semper inclinati.* Dixerat autem superius de illis: *O quam longè sunt isti à summo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à semitis iustorum, à sanctitate religiosorum, & à spirituali gaudio deuotorum.* Recenset rectè deuotus hic Pater improborum monachorum quotidiana vitia, simulque eorum casum piè lamentatur.

18 Grauis quoque author Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius in sermonibus, & homiliis ad monachos, sæpius illorum vitia carpit, mores reprehendit, & miserum eorum statum luget. Ex homilia autem quadam pauca hæc excepi, quibus suam circa præsentem causam mentem exponit. *Video quosdam è vobis sacras abhorrere lectiones, vanitatibus deditos, & nihil minus curare, quam spiritualis militiæ perfectionem, quorum Deus venter est, & gloria in confusione. Existimatis vilissimi nebulones, qui nihil spirituale sapitis, quod Christus iterum venturus sit, vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus suis dicenda commisit?* Quasi ex vngue leonem ex paucis his verbis, quam acriter de deprauatis regularibus sentiat, abundè satis expressit Trithemius.

19 Ad hæc religiosus pater Petrus Blomeuena grauissimi Carthusianorum instituti alumnus, deprauatorum monachorum sic recenset vitia, vt ex opusculis D. Dionysij Carthusiani habetur. *Videmus plerumque quotquot in religionum institutis aut non proficiunt, aut minimè perseuerant, malo fine concludi, superbia agitari, viam humilitatis, veritatisque aspernari, monita pietatis despicere, indignè ferre pro excessibus emendationem, semper ad omnem auræ statum mobiles, semper turgidos, semper magistris inobedientes, semper rebelles lumini sempiterno. Vnde fit, vt continuè seipsis efficiantur deteriores, terreni, frigidi, aridi, vani, insipidi, tenebrosi, capitosi, animales, pueriles magni, & gloriosi in oculis propriis, & feri in oculis Dei. in quos Diabolus potestatem accipiens variis eos tentationibus agitare non cessat.* Religiosos deprauatæ vitæ, satis veraciter depingit hic author, eorumque miserabilem ruinam omnibus lamentandam proponit.

20 Adhæret his Patribus, grauissimisque authoribus Ioannes Lanspergius Carthusianus monachus, qui in sermone quodam de solemnitate omnium Sanctorum, & in sermone tertio, & festo Sancti Hugonis in plurium religiosorum teporem multis inuenitur, maximè in sermone quodam habito ad Patrum congregationem, miseram aliquorum regularium sortem referens, talia dicit, qualia vix credi queant, aut apud aliquem Catholicum authorem reperiri possint. Eius verba fideliter referam, eo solum animo, vt noscatur, quantum pius iste religiosus labefactatum monachorum statum (quando talis fuerit) deplorandum censeat. *Periit* (inquit) *religio, periit regularis honor, parumque abest hodie apud nonnullos, vt monachum non recenseant inter Christianos. Non minor est & hodie monastici nominis ignominia, & persecutio, quam fuit olim gloria. Contemnuntur, illuduntur, spoliantur, & quasi sacrificium in hoc fiat Deo, modis omnibus persequutio illis infertur.* Gauderem sanè ista solum de monachis temporis huius authoris vera esse, sed de nostri quoque temporis regularibus, non tam propter eorum difformatam vitam, quam propter plurium sæcularium impiam nequitiam, verificari: proh dolor, experientia clamat. Subiungit Lanspergius: *Verum tanta hæc calamitas, Patres colendissimi, vnde in nos, vnde ita venit despectio? Non aliunde profectò vt reor, quàm à Deo. Quam multi enim à primo nostro feruore excidimus. Quam multi à prima charitate lapsi sumus. Certum est quam vbique defloruerit, labefactataque sit religio, apud nonnullos extincta penitus.* Post alia quoque notatu digna hæc addit. *Non absque gemitu loquendum est, ac vestra, ac bonorum omnium pace tanta erat apud religiosos, & hodie apud plerosque tanta est tepiditas, tanta dissolutio, tanta discordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat passionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumdam nomen offuscarit. Deinde si eorum vitam omnem spectaueris, præter externa quædam in vestibus religionis signa nihil offendi, nihil poterat audiri quo mundanis hominibus præstarent. Quid igitur mirum, si Dominus pariter nos omnes dedit in sibilum, in stuporem, in opprobrium, & (quod non semel minatus est) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, si prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat, quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus est monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præstet.*

Nec his contentus, quasi non sufficerent, alia subiungit. *Iterum ne cogor meum vobis luctum offerre? Quotus, quæso est in qualibet domo, de quo verè hodie prædicari possit, quod sit vir simplex, rectus, ac timens Deum, ac recedens à malo. Quotus est hodie in plerisque locis qui non pro cibo potuve cum Israelitis contra Moysem, idest. prælatum obmurmuret, qui non suo detrahat, vel inuideat Prælato, qui denique malum aduersus proximum suum non cogitet. Qui suo obedientiam, ac amorem sinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde suo. Taceo, quod post concupiscentias nostras multi imus, & vbi nobis leuissimum foret desideria nostra frangere, ibi fatigamur, immortificationem nostram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique se excusant. Non est (inquiunt) hoc mortale peccatum. O si Dei, vel cuius inesset timor. si diuinæ præsentiæ æstimatio, nulla occurreret ei disputatio, mortalene, an veniale esset peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cùm nullum sit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius. *Plangite nunc patres super filios vestros, in quibus sanctus Dei timor aut recessit, aut friget. Plangite, quod pro bona parte, etiam inter nostrates, contentio, susurra, inuidia, æmulationes, animositates interdum reperiuntur, atque iur-* 21

cuncti contradictores sunt; cuncti iracundi, ac furibundi: cuncti indignabundi: cuncti segnes, ac desides, cuncti vestium ornamenta sectantur; cuncti vani sunt, & inanis gloriæ cupidi; cunctique sui amantes, &c.

Idem aduersus eos, qui vitiosè viuunt, &c. improborum regularium vitia sic recenset: *Aspicio præsentis disciplinæ negligentiam, & ferre nequeo, at cum Propheta doleo, qui ait: Vidi præuaricantes, & tabescebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus, quibusque fraudibus, ac dolis nos vincere, & occupare non est conatus?* Et post pauca hæc subiungit: *Specie quidem & apparentia mundo renunciauimus, reuera autem quæ mundi sunt, curamus. Habitu monachi sumus, sed moribus crudeles quidem & inhumani; habitu humiles, & moribus pestiferi, ac scelerati; habitu Religiosi, & moribus exitiosi: habitu gratiosi, & moribus odiosi: habitu exercitatores seduli, moribus ignaui athletæ: habitu sobrij, moribus prædones: habitu pudici, animo autem adulteri: habitu modesti, moribus, & pectore vagabundi: habitu mites, moribus arrogantes; habitu consolatores, moribus contumeliosi: habitu consiliarij, moribus obtrectatores: habitu simplices, moribus difficiles, & perniciosi: habitu ab inuidia alieni, moribus inuidi, & homicidæ, habitu defensores, & susceptores; moribus autem proditores.* Hæc, & plura piissimus Ephrem sui sæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

3 Diuus quoque Hieronymus Ecclesiæ lumen epist. 4. quorundam Monachorum sui temporis inordinatam vitam sic recenset in epistola quadam. *Vidi quosdam, qui postquam renunciauere sæculo, vestimentis dumtaxat, & vocis professione, non rebus, nihil de pristina conuersatione mutarunt. Res familiaris magis aucta, quam diminuta. Eadem ministeria seruulorum; idem apparatus, &c.* Hæc, & alia sanctissimus Doctor Monachorum, Religiosorumque vitia retundens refert.

4 Ad hæc Ioannes Cassianus collat. 4. cap. 20. sic habet: *Denique, quod pudet dicere, ita plerosque abrenunciasse conspicimus, vt nihil amplius immutare de anterioribus vitiis, ac moribus comprobemur, nisi ordinem tantummodo, atque habitum sæcularem. Nam & acquirere pecunias gestiunt, quas nec ante possederunt; vel certè quas habuerant, retinere non desinunt; aut quod est lugubrius, etiam amplificare desiderant.* Satis in hoc dolere se ostendit Cassianus effrænatam vitam quorundam Religiosorum sui sæculi.

5 Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chrysostomi discipulus, cuius sensum & verba ex *Ascetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in lib. de propriet. monachorum in epist. dedicatoria*, veluti per paraphrasim sic tradidit ad nostrum intentum. *Sed tamen neque nostris hoc solum Monachis proprium est, quin tempore B. Nili similis per omnia morum corruptela extiterit. & olim cum adhuc Religio monastica vigeret, Sanctissimis quibusdam viris, longe antequam eueniret, tale quid futurum esse præsignificatum sit. Beatus igitur Nilus cum primorum Monachorum virtutes descripsisset, qui diuitiis paupertatem vt sine animi distractione viuerent, præponebant, vt impetum frangerent cupiditatum, delicatis epulis tenuem frugalemque victum præferentes, quolibet cibo corporis necessitati satisfaciebant, mollibus indumentis, vsuique non necessariis reiectis, vt qui voluptatem humanam negligerent, simplici ac minimè operosa veste, qua frigus à corpore arcerent, induebantur. Mundum ignorabant, cum ab humanis essent perturbationibus remoti: apud eos non erat, qui magis alio vel egeret, vel abundaret, qui indicaret, aut indicaretur: habebat enim quisque indicem incorruptum, propriam conscientiam. Non erant apud illos alij diuites, alij pauperes, non liquefiebat alius fame, cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam, eorum qui abundabant, benignitas explebat. Par inter illos ius & æqualitas, reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas, imo verò tunc etiam erat inæqualitas, ex eo quod vt nunc propter insaniam alij aliis studeant anteferri, ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores esse contendebant, aberat odium, aberat inuidia, exulabat inanis gloria, exulabat arrogantia, omnes seditionis causæ erant sublatæ. Ad eiusmodi enim cupiditates erant velut mortui, atque omni sensu carentes, adeo vt ne in somnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abiecissent, ex quotidiana exercitatione, propositique constantia talem animi habitum sibi comparauerant. Lucernæ erant profectò in tenebris fulgentes, & stellæ minimè errantes, quæ vita sua splendore noctem illustrabant, ac veluti portus quidam tuti, qui profugium facilè omnibus à cupiditatum tempestatibus ostendebant. Hæc, inquam, cum de laudibus priscorum Monachorum dixisset, de sui sæculi hominibus addit ad extremum.* Verum accurata illa, & cœlestis viuendi ratio non aliter quam imago, quæ describentium negligentia paulatim in dies effecta deterior, ad summam dissimilitudinem peruenit, & omnino defecit ab exemplari. Etenim qui mundo erant crucifixi, quique huic vitæ renunciauerant, atque homines esse desierant, & deuictis cupiditatibus, ad cœlestium illarum mentium naturam aspirare contendebant, rursum ad terrena negotia reuersi, turpibus occupationibus rectè viuentium diligentiam inquinarunt. Et qui virtute celebres esse poterant, propria segnitie infames euaserunt. Et qui aratri stiuæ manum admouerant, habitum grauem seruantes, propterea quod retro conuersi sunt, & studiosè complexi, quæ obliuisci debuerant, apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ simplicitas colitur, neque silentium, & quies quæ vtilis est vt ab antiquis inquinamentis abstrahamur, sed negotiorum multitudo, quæ sollicitudinem à rectè viuendi proposito alienam adfert, in pretio est & honore, rerumque terrenarum cupiditati salutaria cesserunt instituta. *Hoc cum multis verbis, & quibus fieret modis explicuisset:* Quamvis, ait, id verbis non confiteamur, res tamen ipsa nos coarguit, quod hominum sæcularium vitiis delectemur, quandoquidem eadem sequimur instituta, ac magis etiam fortassis in corporis occupationibus immersi sumus, vt ferè iam pietatem quæstum existimemus, & nullam aliam ob causam priscum illud, liberum, & beatum vitæ genus excolamus, nisi vt ex ficta Religione laboriosa ministeria fugiamus, & genio indulgendi licentiam nacti, sine interpellatione arbitratu nostro nos oblectemus, magna cum impudentia simplicioribus, & superbioribus nonnunquam insultantes, quasi virtutis studium non humilitatis, & modestiæ, sed tyrannidis materiam subministret. Inde factum est, vt ab iis à quibus nos coli oportebat, tanquam importuna turba despiciamur, & vicinis atque obviis hominibus in foro mixti, ludibrio simus, vt qui nulla re cæteris, vt æquum erat præstemus, nec eximia viuendi ratione, sed tantum habitu differamus, & tamen eam gloriam furiosè appetamus, quæ debetur virtuti; cum labores quibus virtus excolitur, negligamus, & veritatis personam dumtaxat tanquam in scena geramus. Et hodie non desunt, qui grauem hunc habitum sumant, cum animæ maculas nondum abluerint, nec veterum peccatorum notas mentibus suis impressas exemerint, sed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nondum mores ad id quod professi sunt, accommodauerint, & diuinæ Philosophiæ scopum ignorent

ignorent, pharisaicum tamen supercilium tollunt, sibique placent tanquam solo habitu virtus acquiratur, circumferunt instrumenta, quorum artem non didicerunt, & quam ne summis quidem labris gustarunt scientiam, habitu profitentur. Ex quo fit, vt qui portus, & templa Dei, & oues esse debuerant, scopuli, & sepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciem lupi deprehendantur. *Hactenus beatus Nilus luculentissimus ille quidem, vt omnia: Qui non tam suorum temporum corruptissimum statum, quam nostrorum graphicè descripsisse videtur.* Hactenus etiam & Ricardus Nilo suo omnimodè subscribens. Quæ eò retuli, vt luce clarius innotescat in area Christi (Religionem dico) fuisse semper granum, & paleam, frumentum, & aristam, triticum, & zizaniam, bonos inquam, & magna laude dignos; prauos quoque, & reprehensibiles quosdam.

5 Idem prosequitur intentum Beatus Isidorus lib. 2. de offic. c. 6. aliquorum etenim monachorum lamentatur sic crimina: *Multos monachos cenodoxia moribus commaculat, multos abstinentia inflat, extollit scientia. Faciunt enim bona; sed propter famam, non propter vitam æternam, scilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad fastigium desiderati honoris. In his sæpius discordia oboritur, inuidiaque liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum grassatur, sequentes terrenas concupiscentias tanto inaniter, quanto sæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi sunt, quia Deo sola professione, non actione coniunguntur.* Miseram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit.

6 Nec minus acriter dulcifluus Pater S. Bernardus monachorum vitia sæpius carpit, arguit, & reprehendit. In sermone etiam 15. in cœna Domini, sic habet. *Sunt quidam in monasterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium festini. Qui pruriginem cordis per scalpedinem linguæ trahunt ad scabiem cutis, mente corrupti, vagi, & instabiles, circumocu-liones* (forsan circumcelliones) *susurrones, gulosi, murmurosi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pelliciæ vestiti, illius vestimento salutis nudati, qui secundum Deum creatus est in iustitia, & sanctitate veritatis. Isti pelliculam veterem retinent, & fronte polita astutam rabido portant sub pectore vulpem.* Et inferius, *Adhuc te alloquor ô monache, ô homo, velox es ad mensam, tardus ad Ecclesiam, potens ad potandum, sed æger ad cantandum, peruigil ad fabulas, somnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, sed mutus ad psallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem, inuidiæ amator, Christi persecutor, festucam respiciens, trabem non considerans; cæteros reprehendis, te ipsum non corripis; malitiæ inuentor, disciplinæ destructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Guilelmum Abbatem, monachorum stragem sic plorat. *Quis in principio cum Ordo cœpit monasticus, ad tantam crederet monachos inertiam deuenire? O quantum distamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infrà. *Sic Macharius vixit? sic Basilius docuit? Antonius instituit? sic Patres in Ægypto conuersati sunt.* In Epistola etiam 42. sic habet. *Quo ista monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra, & voluntaria paupertas hæc sunt monachorum insignia, hæc vitam solent honestare monasticam. Vestri autem oculi omne sublime vident, vestri pedes omne forum circumeunt, vestra lingua in omnibus audiuntur consiliis, vestræ manus omne alienum diripiunt patrimonium.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de sui temporis religiosis protulit.

Ad hæc celebris author Hugo Victorinus 2. de claustro c. vlt. sic dixit. *Sunt quidam religiosi mente vagi, oculis attoniti, moribus dissoluti, plana parietum inspicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore sunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris discurrunt. Psalmodiæ verba proferunt, sed sensum non aduertunt.* Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum,* prauorum Sacerdotum, regulariumque moribus sic accomodat. *Qui sunt isti lapides sanctuarij dispersi in capite omnium platearum, nisi Sacerdotes Christi, & ministri sacri?* Et postea. *Iidem dispersi plorantur, quasi lapides sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus esse in contemplatione Dei semper debuerant, per vitam reprobam foris passim vacant.* Et post hæc improborum monachorum mores sic luget. *Ecce iam penè nulla est sæcularis vitæ actio, quam Sacerdotes Christi non administrent, nulla mundi negotia in quibus ministri altaris se non occupent, nulla rerum improbitas, qua monachicus Ordo se non implicet, penè nullæ illecebrosæ vitæ blandities, qua se castitas Sanctimonialium non maculet. Sanctuarij ergo lapides dispersi sunt in plateis cum religiosi quique læta mundi itinera sectantur.* Satis hisce declarat Hugo multorum monachorum, regulariumque vitia lamentationem lachrymosam expostulare. 7

Accedit celebris ille Abbas Ioachim in apoc. 3. qui à pluribus spiritu prophetico claruisse creditur. 8
Ipso ergo spiritu, aut experientia ductus multa protulit in commentariis super Apocalypsim, quibus sui temporis, & futuri statum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes quod viuas, & mortuus es.* Quæ verba improbis monachis accommodat; sicut & illa eiusdem capitis: *Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & nescies qua hora.* Maximè verò circa illa cap. 6. *Et stellæ Cæli ceciderunt super terram,* sic habet de monachis deprauatis, *Huiusmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta; quando in persona Ierusalem lamentabatur dicens, Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores denigrata est cutis eorum. Quasi enim niue candidior, & nitidior lacte Nazareus est, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obseruandam accedit, in eadem claritate mentis, & serenitate consistit. Sed veluti extinctus carbo, nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod à mundanis curis abstinere cogitur, contristatus incedit, & conceptam in secreto malitiam in aperto demonstrat.* Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur: Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum. Obscuratur aurum, cum splendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monastico inanescit. Mutatur & color optimus, cum hi qui positi sunt ad speculanda cœlestia, inhiare incipiunt lucra terrena. Disperguntur lapides sanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro se, & pro aliis tenere debuerant arctam semitam qua itur ad vitam, dispergantur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etsi nouum quendam Ordinem monasticum futuris temporibus venturum commendet, monachismi tamen præsentis lapsum deplorat.

Optimè quoque ad idem intentum seraphicus Bonauentura in stimulo am. c. 11. de prauis Religiosis, deprauatisque religionibus sic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lachrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum statum quasi ad nihilũ iam redactum. Nam terra culta diuinis consiliis, & Christi exemplis, spinas & tribulos germinat pro* 9

16 Audiatur in super B. Thomas de villanoua nostri sæculi, Hispaniæque decus, Augustianæque familiæ ornamentum singulare. Hic ergo Sanctissimus Pater sui æui deformatam religionem in serm. de D. Ioanne Baptista sic plorat. *Vbi nunc in Religionibus illa puritas, illa innocentia, illa sanctitas? vbi ille deuotionis feruor? ille pœnitentiæ rigor? vbi solitudo illa? abstinentia illa? modestia illa vbi vestis neglectus? mundi cemptemptus, Iustitiæ Zelus? Væ nobis, quia solum nomen vacuum religionis, tonsuram, & habitum gestamus, deliciosi, delicati, superbi, voluptuosi, inquieti, vagi, tepidi, sine spiritu, sine deuotione, negotiatores, detractores, deambulatores: facti sumus sicut populus, non tamen sicut populus iudicandi.* Hæc sanctissimus pater nouissimorum monachorum vitia referens, simulque, quam deplorandum sit ipsorum status satis innuens.

17 Deuotus quoque, pius, & grauis auctor Thomas Campensis 3. p. serm. ad nouit. serm. 1. improbos religiosos infamibus prosequitur encomiis, eorumque miserrimum statum sic luget. *Væ vagis, & dissolutis monachis, solo nomine, & habitu religiosis, qui crucem suam cum murmure portant, & inuitè obediunt, cellam malè custodiunt, silentium leuiter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt, orationes breuiant, fabulas prolongant, ad exteriora proni, ad interiora pigri, ad cogitandum bona torpidi, ad pensandum mala procliues, ad edendum, & bibendum alacres, ad ieiunandum tristes, ad increpandum faciles, ad sustinendum debiles, ad honores cupidi, ad humilia verecundi, à rigore disciplinæ auersi, & ad laxiora semper inclinati.* Dixerat autem superius de illis: *O quam longè sunt isti à summo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à semitis iustorum, à sanctitate religiosorum, & à spirituali gaudio deuotorum.* Recenset rectè deuotus hic Pater improborum monachorum quotidiana vitia, simulque eorum casum piè lamentatur.

18 Grauis quoque author Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius in sermonibus, & homiliis ad monachos, sæpius illorum vitia carpit, mores reprehendit, & miserum eorum statum luget. Ex homilia autem quadam pauca hæc excepi, quibus suam circa præsentem causam mentem exponit. *Video quosdam è vobis sacras abhorrere lectiones, vanitatibus deditos, & nihil minus curare, quam spiritualis militiæ perfectionem, quorum Deus venter est, & gloria in confusione. Existimatis vilissimi nebulones, qui nihil spirituale sapitis, quod Christus iterum venturus sit, vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus suis dicenda commisit?* Quasi ex vngue leonem ex paucis his verbis, quam acriter de deprauatis regularibus sentiat, abundè satis expressit Trithemius.

19 Ad hæc religiosus pater Petrus Blomeuena grauissimi Carthusianorum instituti alumnus, deprauatorum monachorum sic recenset vitia, vt ex opusculis D. Dionysij Carthusiani habetur. *Videmus plerumque quotquot in religionum institutis aut non proficiunt, aut minimè perseuerant, malo fine concludi, superbia agitari, viam humilitatis, veritatisque aspernari, monita pietatis despicere, indignè ferre pro excessibus emendationem, semper ad omnem auram statum mobiles, semper turgidos, semper magistris inobedientes, semper rebelles lumini sempiterno. Vnde fit, vt continuè seipsis efficiantur deteriores, terreni, frigidi, aridi, vani, insipidi, tenebrosi, capitosi, animales, pueriles magni, & gloriosi in oculis propriis, & feri in oculis Dei. in quos Diabolus potestatem accipiens variis eos tentationibus agitare non cessat.* Religiosos deprauatæ vitæ, satis veraciter depingit hic author, eorumque miserabilem ruinam omnibus lamentandam proponit.

20 Adhæret his Patribus, grauissimisque authoribus Ioannes Lanspergius Carthusianus monachus, qui in sermone quodam de solemnitate omnium Sanctorum, & in sermone tertio, & festo Sancti Hugonis in plurium religiosorum teporem multis inuenitur, maximè in sermone quodam habito ad Patrum congregationem, miseram aliquorum regularium sortem referens, talia dicit, qualia vix credi queant, aut apud aliquem Catholicum authorem reperiri possint. Eius verba fideliter referam, eo solum animo, vt noscatur, quantum pius iste religiosus labefactatum monachorum statum (quando talis fuerit) deplorandum censeat. *Periit (inquit) religio, periit regularis honor, paruumque abest hodie apud nonnullos, vt monachum non recenseant inter Christianos. Non minor est & hodie monastici nominis ignominia, & persecutio, quam fuit olim gloria. Contemnuntur, illuduntur, spoliantur, & quasi sacrificium in hoc fiat Deo, modis omnibus persequutio illis infertur.* Gauderem sanè ista solum de monachis temporis huius authoris vera esse, sed de nostri quoque temporis regularibus, non tam propter eorum difformatam vitam, quam propter plurium sæcularium impiam nequitiam, verificari: proh dolor, experientia clamat. Subiungit Lanspergius: *Verum tanta hæc calamitas, Patres colendissimi, vnde in nos, vnde nobis venit despectio? Non aliunde profectò vt reor, quàm à Deo. Quam multi enim à primo nostro feruore excidimus. Quam multi à prima charitate lapsi sumus. Certum est quam vbique defloruerit, labefactataque sit religio, apud nonnullos extincta penitus.* Post alia quoque notatu digna hæc addit. *Non absque gemitu loquendum est, ac vestra, ac bonorum omnium pace tanta erat apud religiosos, & hodie apud plerosque tanta est tepiditas, tanta dissolutio, tanta discordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat passionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumuis nomen offuscarit. Deinde si eorum vitam omnem spectaueris, præter externa quædam in vestibus religionis signa nihil offendi, nihil poterat audiri quo mundanis hominibus præstarent. Quid igitur mirum, si Dominus pariter nos omnes dedit in sibilum, in stuporem, in opprobrium, & (quod non semel minatus est) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, si prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat, quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus est monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præstet.*

Nec his contentus, quasi non sufficerent, alia subiungit. *Iterum ne cogor maximi vobis luctum offerre? Quotus, quæso est in qualibet domo, de quo verè hodie prædicari possit, quod sit vir simplex, rectus, ac timens Deum, ac recedens à malo. Quotus est hodie in plerisque locis qui non pro cibo potuve cum Israelitis contra Moysem, idest. prælatum obmurmuret, qui non suo detrahat, vel inuideat Prælato, qui denique malum aduersus proximum suum non cogitet. Qui suo obedientiam, ac amorem sinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde suo. Taceo, quod post concupiscentias nostras multi imus, & vbi nobis leuissimum foret desideria nostra frangere, ibi fatigamur, immortificationem nostram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique se excusant. Non est (inquiunt) hoc mortale peccatum. O si Dei, vel cuius inesset timor. si diuinæ præsentiæ æstimatio, nulla occurreret ei disputatio, mortalene, an veniale esset peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cùm nullum sit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius. *Plangite nunc patres super filios vestros, in quibus sanctus Dei timor aut recessit, aut friget. Plangite, quod pro bona parte, etiam inter nostrates, contentio, susurra, inuidia, æmulationes, animositates interdum reperiuntur, atque iurgia* 21

gia. Nonnullos habetis carnales, animales plures, spirituales (vt vereor) non habetis multos. Plures habetis, qui de otio, de somno, de cibo potuve, de vestitu, de domus negotiis, de fratrum defectibus, atque de suis inter se adinuentionibus (vt cætera præteream) sciunt, loquuntur, aut cogitant. De his (formido) bona pars est Ordinis. Sunt alij qui solutis vtcunque horis, & ordinis debitis, deinceps externis suis vacant, nihil prorsus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitiis spiritus scientes. Hæc & alia grauis author Carthusianus, quibus miserandum statum deprauatorum regularium sui æui lamentatur.

22 Nec omitti iure possunt, quæ Ioannes Nider Ordinis Prædicatorum in suo de reformatione religiosorum opusculo exarata reliquit. Ea vero declarant satis quantum malum sit deformata religio, quotque crimina à deformatis religiosis committantur. Sic ergo loquitur. *Sed heu, religionis forma decentissima penè iam in multis perdita est religionibus. Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum; Filij Sion incliti, & amicti auro primo; quomodo reputati sunt in vasa testea? Et quamuis plus silere liberet & flere, quam aliquid dicere: tamen cum Isaia cap. 1. zelo Domus Dei cogor clamare, Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis, vsque ad verticem capitis, non est in eo sanitas. Derelicta est filia Sion, sicut vmbraculum in vinea, & sicut tugurium cucumerario, sicut ciuitas, quæ deuastatur. Vides enim, si deformatum intras monasterium in quibusdam sicut in Cain fraternam inuidiam; in aliis Lamech incontinentiam; in aliis filiorum Cain auaritiam, in aliis cum Cham paternam irridere insufficientiam. Quosdam cum Nemroth primatum appetere; alios corrixari cum pastoribus Loth, alios Ismaeli similes Isaac domesticum contemnere, alios cum Esau guloso, Iacob irridere propter paternam obedientiam. Et quòd deterius est, quosdam qui Ioseph imitari student innocentiam, accusari per inuidos apud patrem crimine pessimo. At si exterioris hominis in monacho vis deformitatem aspicere, reperies inter cœnobij supposita, in capitis vertice tonsuram indebitam, in visu petulantiam, in lingua effrenem, in ore gulosum, in manu instabilem, secularem vestitu, minimum risu, ac incessu velut militem, & vt verbis vtar Hugonis venerabilis: In deformato Monasterio omnia reperies, per quæ religionis forma corrumpitur. Quia ibi prælatus negligens, discipulus inobediens, iuuenis otiosus, senex obstinatus, monachus curialis, religiosus causidicus, habitus pretiosus, cibus exquisitus, rumor in claustro, lis in capitulo, dissolutio in choro, & circa altare irreuerentia. Si vero aliquis formam religionis antiquæ inter perversos renouare gestiat per bonorum operum exercitia, vix credi potest, quanta talis sustinere habet opprobria à maleuolis. Quia vt beatus Bernardus ait in apologetico, à talibus parcitas putatur auaritia, sobrietas austeritas creditur, silentium tristitia reputatur: Et è contra remissio discretio creditur, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities vestimentorum & equorum fastus honestus, ac lectorum superfluus cultus reputatur munditia. Dicere potest quisque deuotus religiosus, quem zelus domus Domini comedit, præfatas deformitates intuens, Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die, ac nocte interfectos filiæ populi mei.* Hæc, & alia pius, & grauis religiosus de deprauatis regularibus sentiendum plorandumque censuit. Vtinam veridicus nunquam crederetur.

23 Claudat agmen Eminentissimus Cardinalis Bellarminus, qui in suo illo verè pio, aureoque libello de gemitu columbæ, inter potiora mala Ecclesiam Dei labefactantia, ploratque digna religiosorum relaxationem recensuit capite sexto. Vbi sic loquitur. *Ordines religiosi, quemadmodum in suis bonis membris materiam præbent fidelibus omnibus gloriandi & Deum laudandi, sic etiam contra, in membris malis fontem nobis aperiunt inconsolabilium lachrymarum. Vere enim scripsit S. Augustinus, non se vidisse meliores iis, qui in Monasteriis profecerunt, neque deteriores iis, qui in Monasteriis defecerunt. Regulares enim similes esse videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde, & quæ malæ, malæ valde.* Post alia hæc subiungit: *Multiplicari cœperunt regulares sine numero, & multi non à Deo vocati ad statum perfectionis, sed aliis rationibus adducti, Monasteria repleuerunt, & impletum est illud Isaiæ nono, Multiplicasti gentem, non magnificasti lætitiam. Inde nata sunt scandala grauia, & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent columbæ gemendi, & plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religiosorum.* Post alia refert tremendam valde visionem, seu reuelationem S. Pachomio factam, ex qua miseram sortem, miserandamque cladem plurium Religiosorum, simulque causas relaxationis illorum non ineptè colligit. Vide apud Dionysium Exiguum Abbatem Romanum cap. 45. historiæ S. Pachomij. Ex ea verò, dictis quoque, simulque dicendis, liquidò innotescet, quam necessum sit Religiosos omnes piè, reformatéque viuere, vtpote, cum illorum relaxationem sancti Patres, aliique grauissimi Doctores inenarrabilibus lacrymis, lamentisque prosequantur. 24

Ne tamen aliquis prauo malignitatis spiritu ductus ea; quæ Patres, & Doctores relati sancto Religionis zelo dictitarunt, in prauum sensum retorquens, eò ab eis scripta autumet, vt splendidissimum Religionis sacræ statum, vel leui nebula obnubilent, præter dicenda cap. sequenti, vbi ex ipsorum mente ostendemus monachismum selectiorem Ecclesiæ partem (excipe Episcopalem dignitatem) esse, summis laudibus dignam, Orbi pretiosissimam, virtutum, & perfectionis exemplar; alia in præsenti pro antidoto veluti contra virulentam hanc existimationem subiungere operæ pretium est. Et in primis id, quod pius, & celebris author Dominicus Grauina Dominicanæ florentissimæ vineæ frugifer palmes in suo *Vox turturis* opere nuncupato in præfatione cum Nouatoribus differens scripsit hic apponenda. *Quare non est, quod istis nebulonibus suffragetur, si obiiciant, quod à quibusdam Ecclesiasticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus claustralis disciplina relaxata deploretur. Nulla enim est, quamuis lassata, & defatigata Congregatio, quæ (vt B. Matri Theresiæ in eius vita reuelatum est) magno non sit Ecclesiæ adiumento. Bos lassus fortius figit pedem (scripsit Hieron. Epist ad Aug. Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici, dicit Augustinus lib. de Vnit. Eccles.) id est in Israel, fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de aliis taceam: Vnde & se solum Dei seruum existimantem cum diceret, Relictus sum ego solus: blanda obiurgatione à Domino reprehensum legimus, dicente Domino:* Reliqui mihi septem milia virorum, qui non curuauerunt genu ante Baal. Subiungit, & alia congrua intento, quibus diuersissimam esse Catholicorum scribentium, ac garrulorum detractorum mentem notat. *Porro scribentium Catholicorum intentio à malignantium fine longo interuallo secernitur: illi enim scribunt aut loquuntur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur: illi commiserando, hi subsannando: illi aliquot; hi omnes perditos pronunciant: illi institutum laudantes in aliquorum personas inuehuntur, isti viros cum instituto inuoluunt. Aliud est*

ergo,

ergo quod agitur typo calumnia, aliud quod zelo disciplinæ. Dices, interdum in nonnullis tractatoribus est excessus: nam & Petrus Venerabilis lib. 4. epist 8. quendam Antistitem reprehendens, quod è publico suggestu Cluniacenses Monachos sugillasset, ait: Non ita Episcopus Augustinus vera, vel falsa fratrum mala populo prædicauit, vel in suis scriptis prædicanda mandauit, cum dixit. Vbi oritur peccatum ibi moriatur: ne ad plures eius notitia, quam correctio extendatur, transeat. Sed in hoc excessu, etiam supereminet charitas: & quidem virga eorum correctio: sed quâ consolatur amor, sed non emolliens; zelus sed non immoderatè sæuiens; pietas, sed non plusquam expediat parcens. Subiungit & alia non minus congrua. *Non ergo mirandum est de doctissimorum, & sapientissimorum excessu, cum in Ecclesia columnis similis obseruetur, quem nihilominus absorbet charitas, quæ operit multitudinem peccatorum. Adde & Patres non de omnibus, sed de aliquibus, paucioribus forsan, vel minoris notæ, seu forsan maioris, quia ab aliis notati sunt, locutos fuisse.* Quod præter dicenda in sequentibus satis ostendit relatus Pater Grauina dum in sua illa turturis voce de florenti vsque ad hæc nostra tempora Monachorum Mendicantium, & aliarum sacrarum Religionum statu diserrè, disputat dicens: *Non est vinea ista Religiosorum, sicut vinea illa viri stulti à Salomone descripta, quam totam repleuerant spinæ, & vrticæ, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè Sanctus Augustinus in Psalm.46. illam vocem impiorum dicentium, quod in Ecclesia vix inuenitur vnus, vel duo; sed paucissimi boni, sic confutat. Non audiamus tales voces, ne putemus paucos esse istos, multi sunt, sed inter plures latent. Et vt alibi idem Augustinus dixit: sunt ibi & grana, accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium.* Sancti quoque Vincentij Ferretij in libello de vita spirituali Vaticinium pro Religiosis quibusdam futuris (audens dico) quam pluribus nostri sæculi Regularibus, frementibus hæreticis, adaptari potest. Eorum porro statum sic describit idem Sanctus. *Statum pauperrimum, simplicissimorum, & mansuetorum, humilium, & abiectorum, charitate ardentissima sibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec saporantium, nisi solum Iesum Christum, & hunc Crucifixum, nec de hoc mundo curantium, suique oblitorum, supernam Dei, & Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullitus suspirantium, & ad instar Pauli dicentium;* Cupio dissolui, & esse cum Christo, *& innumerabiles; ac inæstimabiles thesauros diuitiarum cælestium, & superdulces, & melliflvos riuos diuitiarum sæuitaeum, ac iucunditatum super omnia mirabiliter expansos, & superinfusos, & per conuersationes imaginari debes eos ipsos, vt cantes Canticum Angelicum cum iubilo citharizantium in citharis cordis sui. Hæc imaginatio ducet te plusquam credi potest in quoddam impatiens desiderium aduentus illorum temporum.* Alia damus capite sequenti, ad ea Lectorem remittentes. Nunc de hoc satis.

At tamen, quæ Humbertus vir clarissimus, Fratrumque Prædicatorum Generalis Prior narrare solebat, prout Laurentius Beyerlink *in Theatro vitæ humanæ tom 6.verbo Religiosus, Religio, §. Humbertus,* refert, hic adiungam. Narrare solebat hic Pater Religiosum quendam vita functum apparuisse aliquando nocte fratri, socioque suo, magno splendore collucentem, cumque eum ex cella eduxisset, ostendisse magnum numerum hominum candida veste, mirabilique luce micantium, qui pulcherrimas cruces humeris deferebant. Erat autem omnium iter in Cœlum. Postea modico interuallo alius sequebatur ordo, isque multo pulchrior, multoque lucidior, quorum vnusquisque ornatissimam crucem non iam in humeris, sed manibus gestaret. Deinde tertius ordo omnium longè splendidissimus & speciosissimus, quorum item cruces forma, & pulchritudine reliquorum cruces superabant, neque eas ipsi portabant, sed suus, qui singulos præibat Angelus, vt ij alacres, & ludibundi sequerentur. Quod spectaculum cum ille miraretur, exposuit ei socius, primos illos esse, qui prouecta iam ætate Religiosam vitam amplexi fuissent; secundos, qui in virili; postremos autem, quos adeò expeditos, hilaresque vidisset, eos esse, qui in adolescentia. 25

Accipe etiam, Religiose lector, Schema Religionis, siue status Religiosi, oppositum habens ex aduerso Schema mundi. Quod sibi ad maiorem in Religione virtutis profectum concinnauit aliquando Theodorus Stumpuuicius Carthusianus Brugensis, & refertur à Laurentio Beyerlink *in Theatro vitæ humanæ littera R.verbo Religiosus Religio.* 26

Religio est.	*Mundus est.*
A	
Acies ordinata.	Confusus ordo.
Ager segetum.	Terra infelix.
Ager cui benedixit Dominus.	Pratum senticosum.
Alterum baptisma.	Lacus contagij.
Arbor sycomorus.	Dulce venenum.
Arca Dei.	Nugæ seriæ.
Arca Noë.	Habitatio ferarum.
Arca purgationis.	Arca laborum.
Arcola Aromatum.	Fastuosa miseria.
Armatura fortium.	Pœnitentiæ stimulus.
Aureum thuribulum.	Segnis curiositas.
B	
Balneum animarum.	Irrisa simplicitas.
C	
Caminus humiliationis.	Simulata virtus.
Castellum contra mundum.	Miseranda fælicitas.

Religio est.	*Mundus est.*
Castra filiorum Israël.	Bellum implacabile.
Cella pigmentaria.	Egens inopia.
Ciuitas Dei.	Babylon confusa.
Ciuitas in monte posita.	Latens præcipitium.
Ciuitas refugij.	Cæcorum regio.
Ciuitas vallata.	Labyrinthus errorum.
Cœnaculum Helisei.	Infausta securitas.
Conciliatio Dei, & hominum.	Concors discordia.
Currus Israël.	Contentionum strepitus.
D	
Desertum Israël.	Desertum horribile.
Dimicantium palestra.	Puteus odiorum.
Domini prælium.	Spirans mors.
Domus Dei.	Regnum dæmonum.
Domus Sapientiæ.	Domicilium Belial.
E	
Exercitium disciplinæ.	Ignominiosa deiectio.

Religio est.	*Mundus est.*
F	
Fluuius orationum.	Inane suspirium.
Fons signatus.	Fons curatum.
Fomes virtutum.	Fugatum forma.
Fornax Spiritus Sancti.	Caminus cupiditatum.
Fuga mundi.	Abditum rete.
G	
Gloria Christi.	Futilis excellentia.
H	
Holocaustum medullatũ.	Honoratum dedecus.
Hortus aromatum.	Labor inefficax.
Hortus Assueri.	Tecta fouea.
Hortus conclusus.	Lacus inexplebilis.
Hortus deliciarum.	Mordax sapientia.
Hortus irriguus.	Limosa palus.
Hortus plantationũ Domini.	Ridiculus ambitus.
I	
Iter rectum.	Via colubri.
Iugum Christi suaue.	Amara dulcedo.
Iuniperus Heliæ.	Baculus arundineus.
L	
Lauacrum tonsarum.	Ignominiosus proditor.
Lima correctionis.	Silens lima.
Locus pascuæ.	Aridum fastidium.
M	
Mansio solitudinis.	Falsa lætitia.
Margarita pretiosa.	Saccus pertusus.
Ministerium Christi.	Pax inuida.
Mons Abarim.	Ima elatio.
Mons, & via Sion.	Fœdus carcer.
Mons Thabor.	Grata phrenesis.
Mors, & mors mundi.	Ægra sanitas.
N	
Nauis institoris.	Exarmata nauis.
O	
Officina virtutum.	Officina scelerum,
Onus Domini leue.	Scabra lenitas.
P	
Paradisus voluptatis.	Palestra discriminum.
Petra refugij.	Statua Nabuchodonosor.

Religio est.	*Mundus est.*
Piscina in Hesebon.	Breue diuersorium.
Porta cæli.	Viuentium infernus.
Probatica piscina.	Fluctus impetuosus.
Q	
Quadriga Domini.	Tumultuosa confusio.
R	
Requies sanctificata.	Turbulenta trepidatio.
S	
Sabbatum Domini.	Callis inexplicabilis.
Sanctuarium Dei.	Honor inglorius.
Sagena missa in mare.	Inescatus hamus.
Sal terræ.	Verus dolor.
Scala Iacob.	Prolixa breuitas.
Schola Christi.	Luciferi principatus.
Solium eleuatum.	Pomposa vanitas.
Solitudo Ioannis in deserto.	Insomnis inertia.
Solitudo Sion.	Ignota nobilitas.
Sors Domini.	Contempta fides.
Spelunca Prophetarum.	Sepulchrum dealbatum.
Stadium currentium.	Vana spes.
T	
Tabernaculum fœderis.	Quies anxia.
Tabernaculum Iacob.	Caminus iratum.
Templum Salomonis.	Apparendi studium.
Tentorium Israël.	Procellosum pelagus.
Terra Orientalis.	Locus exilij.
Terra paupertatis.	Laqueus Diaboli.
Terra sancta.	Præruptus mons.
Terrestre cœlum.	Putre ædificium.
Thalamus nuptialis.	Longum funus.
Thesaurus absconditus.	Famelica nausea.
Tunica Christi.	Ventosa prosperitas.
Turris Dauid.	Turris Babel.
V	
Vallis benedictionis.	Diues inopia.
Vallis nemorosa.	Vepricosum nemus.
Via aurea, & regia.	Velata ignorantia.
Via immaculata.	Stulta sapientia.
Victoria mundi.	Procellosus portus.
Vigiliæ solemnitatis perpetuæ.	Mœstum gaudium.
Vinea dilecti.	Voluptas speciosa.
Viridarium perpetuum.	Verus hypocrita.
Zelus animarum.	Perditio animarum.

CAPVT II.

Idem intentum de necessitate reformationis Regularium ex aliis capitibus ostenditur.

SVMMARIVM.

1 *Plures suppetunt causa cur antiqui Patres Religiosi status deformationem plorauerint.*

2 *Religiosus status adeò insignis, vt cunctis fidelibus ab omni labe immunis desiderari debeat.*

3 *Quanam SS. Basilius Magnus, & Gregorius Nazianzenus dixerint Religionis bona recensentes.*

4 *Verba D. Bernardi regularis disciplina laudes prosequentis referuntur.*

5 *Haretici ex eo Ecclesiam ipsam opprobriis prosequuntur, quòd Religiosos non rectè iuxta instituta sua degere conspiciant.*

6 *Qua sint conuitia hareticorum aduersus improbos regulares.*

7 *Religiosus status quo fine à suis primoribus Patribus institutus.*

Religiosi, qui iuxta sui ordinis instituta degere non curant, à sacularibus despiciuntur. ibid.

Religiosus obseruantia non zelator hypocrita est. ibid.

8 *Ab ingressu in Religionem saculares homines retrahuntur ob vitia Religiosorum.*

9 *Quanti astimandum sit hoc damnum.*

Religiosa professio valde placet Deo; eiusque desertio ipsi è contra nimis exosa. ibid.

10 *Religiosorum vita si sanctissima non est, pessima esse solet.*

11 *Regulares semel deformati, difficillimè ad veram recta Religionis formam reuocantur.*

1 NON mirum Patres istos, grauissimosque Doctores praecedenti capite relatos tanto felle, tantaque verborum acerbitate deformationem religiosi status lugere, deprauataque quorumdam sui temporis Monachorum vitia carpere, abominari, & detestari. Plures enim suppetunt causæ, cur ita fecerint; cur etiam, & nos, eorum vestigiis inhærentes, religiones cunctas, quoad omnia, & singula ipsarum membra, ad primum, & antiquum rigorem suæ disciplinæ, reuocari cupiamus, & ad hoc opusculum scribendum allici possimus. Aliquot ergo causas reformationis regularis disciplinæ necessitatem ostendentes præsens caput proponet.

2 Prima omnium ea est, quòd religiosus status, monachismus, seu Monachorum, aut regularium ordo, adeò eximius, insignis, præcelsus, & sublimis sit, vt iure optimo cunctis fidelibus ab omni labe purgatus, & ab omni vitiosa fæce immunis desiderari debeat. Hoc liqueat ex Patribus, qui miris encomiis religiosam vitam, monasticenque extollunt. Nazianzenus Episcopus orat. in laud. D. Basilij, *Partem selectiorem, & sapientiorem Ecclesia* vocat. Cum grano salis accipe propter Episcoporum, Prælatorumque statum. Hieronymus ad Marcell. *Florem & pretiosissimum lapidem inter Ecclesiastica ornamenta*, Monachorum gregem compellat: Ambrosius ad Vercel. *Angelorum militiam.* Climacus, *Cœlum terrenum.* Sanctus Ephrem Syrus *paren.* 50. inter innumera, ipsaque præclarissima epitheta, Monachorum congregationem appellat; *Paradisum refertum, fontem pulchrum, ciuitatem muris munitam, diadema pretiosum, nauem plenam regalibus diuitiis.* Sanctus Laurentius Iustinianus de obed. cap. 18. religiosorum cœtum sic vocat: *Hortum conclusum, paradisum deliciarum, thalamum nuptialem, cubile immaculatum, virtutum scholam, tabernaculum fœderis, reclinatorium sponsi, bellatorum stationem, sanctitatis domum, castitatis custodem, pudicitia firmamentum, religionis magisterium, & obedientia sancta speculum singulare.* Alibi quoque sic: *Ipsa cœnobia sunt præsidia munitissima, sanctorum Angelorum vallata custodiis, ignitarumque orationum roborata suffragiis.* Hæc, & alia ex multis Patribus sciens prætermitto. Hinc etiam in Reuelationibus Sanctæ Brigittæ variis epithetis Religio honorificatur. Etenim *lib.* 2. *cap.* 18. vocatur *Domus Dei*; & *lib.* 4. *c.* 88. vocatur *Ancora capitalis*, & *c.* 102. vocatur *bonus portus*, & ante Regulam *c.* 3. vocatur *noua vinea.* Item Religiosi ipsi *lib.* 6. *c.* 35. dicuntur *operarij Christi.*

3 Omittere tamen non possum, quæ duo alij Ecclesiæ celeberrimi Doctores circa hoc intentum dixere. Ex quibus magnus Basilius, in constitut. exercit. cap. 18. dum religiosi status bona connumerat, hæc habet. *Ibi contentio, ac lites absunt. Communia verò vniuersa sunt, anima, sententia, corpora, & ea, quibus corpora nutriuntur, ac curantur. Communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis salus, communia certamina, communes labores, orationes, corona. Multi vnus, & vnus non solus, sed in pluribus. Quid huic vita comparandum? Homines ex diuersis generibus, ac regionibus nati ad tantam identitatis sinceritatem coaptati sunt, vt vna anima in multis corporibus conspiciatur, & multa corpora vnius anima, ac sententia instrumenta ostendantur. Qui infirmus est corpore, multos habet affectu ægrotantes. Qui anima ægrotat, multos habet sanantes. Inter se mutuo æqualiter serui, æqualiter Domini. Tales ab initio Deus esse voluit, & ad hac creauit. Hi vetus reuocant bonum primi parentis, Ada peccatum occultantes. Imitantur Christum cum Apostolis, imitantur Angelos, apud quos lis non est. Quid enim cum hoc bono comparari potest? Vbi pater quidem vnus imitans supernum parentem; filij verò multi beneuolentia circa præsidem vincere se mutuo studentes. Reuera ad talem phalangem etiam ipse diabolus desperat, non sufficiens ad tot certatores adeò compositè, ac per vnum plausum congregatos, & ita testitudine tectos, vt ictibus non pateant. Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum.* Hæc Basilius religionis bona recensens.

Secundus est Gregorius Nazianzenus qui *orat.* 1. *in Iulian.* sic Religiosos compellat. *Humiles, & terrenos, & supra terrena: hos inter homines versantes, & rebus humanis superiores; hos vinculis perpetua clausura pressos, & liberos, qui retenti sunt, & teneri non possunt, quorum nihil in mundo, & quorum omnia, qua mundo superiora sunt: quorum vita duplex est, altera contemplatiua, altera studiosè culta, & expetita: hos inquam propter mortificationem immortales, propter solutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino, libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij splendorisque traiectiones: quorum Angelici Psalmorum cantus, & pernox statio, & mentis ad Deum excessio: ante mortem in cœlum se rapientes, quorum purgatio. Et tamen purgantur, quippè nullum ascensus & deificationis modum sibi constituentes, quorum rupes, & quorum cœli: quorum abjici, ac proteri, & quorum thronis insidere: quorum nuditas, & quorum incorruptibilitatis indumentum: quorum solitudo, & quorum saculi alterius frequentia, & celebritas; quorum voluptates compressa, atque constricta, & quorum perpetua atque inexplicabilis animorum oblectatio; quorum lachryma peccati diluuium, & mundi expiamentum. Quorum extensio manuum flammas extinguit, feras mulcet, gladiorum aciem retundit, atque hebetat; instructas acies in fugam vertit.* Hæc magnus hic Doctor monachismi professoribus

adaptanda censuit. Alia ad hoc intentum tum ex eodem Gregorio, tum ex aliis Patribus eruditè concinnata reperiet Lector apud nostrum Michaëlem Muñozium in *Propugnaculo Eliæ*, *lib.1. tit.2. cap.5. art.1. & 2.*

4 Iunge Bernardum, ex quo aliqua habes ex serm.4. dedicationis Ecclesiæ. Aliqua etiam in homilia super *Simile est regnum cœlorum quærenti bonas margaritas.* Plura quoque variis in locis, & opusculis. Quotus enim Pater hic est, in Monachorum vitiis, defectibusque arguendis, totus conspicitur, in monasticæ professionis defensione. Specialiter in Epistola ad fratres de monte Dei (si hoc opusculum Bernardi est) tam mirè, eleganterque regularis disciplinæ laudes prosequitur, vt nihil aliud ad intentum desiderari possit. Legatur ab illis verbis, *Altissima est professio vestra, &c.* Multis obuia sunt, nec necessitas transcribendi. Ergo intentum claudens dicam: Si tot, tanta, tamque eximia, præclara, & insignia sunt, quæ de religioso statu Patres non leuiter, aut obiter, sed serio, & ex proposito prosecuti sunt; quis est, qui tam mira dignitatis encomia intuens illum non moribus purum, virtutibus ornatum, omnique splendore sanctitatis clarum desideret? tantáne celsitudo næuum admittit? Labem compatitur? Rugamve sustinere potest? Quis credet? Satius ergo dicemus, religiosorum cœtum, sanctum, purum, immaculatum, & ab omni labe terrena alienum esse debere. Ac perinde abs re non erit, si pro viribus, illum, etiam quoad singulas regulares personas, ad sui primordia reformationis restitui desideremus.

5 Ad id secundo animum impellere posset, quod inimici Ecclesiæ (hæreticos dico) ex eo Ecclesiam ipsam conuitiis, & opprobriis prosequantur, quod Monachos, religiosos, regularesque personas (aliquas quidem) non rectè iuxta instituta sua degere conspiciant. Ex quo peruersi argumentatores, religiones ipsas, imo & Ecclesiam totam, non cum mediocri damno Catholicorum labefactare, & perturbare contendunt. Hoc vitium in hæreticis reperit Nazianzenus, dum orat.14. sic loquitur: *Ob quorumdam culpam vniuersus Ordo in inuidiam, & crimen vocatur: quodque omnium grauissimum est, hæc criminatio non in nobis consistit: verum ad magnum, & venerandum nostrum mysterium transit.* Fateor quidem pessimos, & peruersos argumentatores in hoc deprehendi istos, cum ex priuata quorumdam regularium vita, qui nec melior, nec sanior, nec maior pars illorum est, religionem totam, in qua innumeri sanctissimi, perfectissimique reperiuntur, labefactari, & reprobari putant. Bene contra illos, pro sanctis, reformatisque religiosis D. Augustinus in Psalm.99. defensor existit.

Sic enim loquitur ad intentum. *Tu qui vituperas, vide & ibi bonos. In illa vita communi fratrum, quæ est in Monasterio, magni viri sancti, quotidie in hymnis, & orationibus & in laudibus Dei. Inde viuunt, cum lectione illis res est. Laborant manibus suis, inde se transigunt, non auarè aliquid petunt; quidquid eis infertur à piis fratribus, cum sufficientia, & charitate vtuntur. Nemo sibi vsurpat aliquid quod alter non habeat. Omnes se diligunt, omnes inuicem se sustinent.* Rursusque ad idem de sanctimonialibus sic loquitur: *Inuenis sanctimoniales indisciplinatas; nunquid ideò sanctimonium reprehendendum est? Nunquid propter virgines malas, damnaturi sumus & sanctas?* Pariter ad intentum nostrum impiis hæreticis respondere possumus. Nunquid propter paucos aliquos ex regularibus indisciplinatè degentibus totus monachismus reprehendendus erit? Bonáne ista argumentatio? Vnde locus? Verè Satanæ logica talem argumentationem confecit. Verumtamen, etsi improbi, calumniosique argumentatores in hoc appareant hæretici; quis tamen dubitat, facilius illis ora obtrudi, si religiosi omnes, monasticæque personæ rectè, & adamussim iuxta regulas, & instituta sua ambulare conspiciantur. Teste enim Plutarcho *Optima inimici vindicta est, se honestum præstare, ac virum bonum*: & Hieronym. super Epistola ad Titum: *vt aduersarij vita, & doctrina nostra sanctitate perterriti, non audeant accusare nos.* Merito ergo in id vnum incumbere religiosi omnes debemus, vt concordet vita nostra cum nomine, professioque sentiatur in opere, vt vel sic: *Is qui ex aduerso est, vereatur nihil habens mali dicere de nobis*, iuxta Paulinam sententiam ad Tit.

Porto quæ sint ea conuitia, & opprobria, quæ hæretici recentiores præsertim, in improbos regulares, religionesque ipsas dicunt, ex eorum libris, tertio, quoque verbo innotescet. Vviclephus (Vvaldensi nostro teste) *Religiosorum ordines ad vnum à diabolo in Ecclesiam introductos, & Augustinum, Benedictum, & Bernardum, ad inferos esse damnatos, nisi pœnitentiam egerint, quod Monachi, & patres monachorum fuerint*, censuit. Lutherus passim monasticen lacerat, & vt alia prætermittam, in suo obscœno Epithalamio *Eos qui cœlibem vitam in Monasteriis ducunt, idolo Molocho corpora sua cremare*, dixit. Ioannes quoque Caluinus infamis hæresiarcha, Monasteria *lupanaria*, vota monastica *retia Sathanæ*; & monachos omnes, *Sophistas cucullatos* compellat. Philippus Melancton (similis farinæ nebulo) vota, atque opera monachorum, *Obseruationes fatuas, hypocriticas simulationes, traditiones pharisaicas, atque Mahumeticas* vocat. Centuriatores quoque Magdeburgenses, religiosos omnes, *hominum monstra, inimicos humanæ societatis, & contra totam secundam tabulam delinquentes*, appellat. Mitto quæ Erasmus author etiam damnatus contra sanctissimam monachorum aciem tela iecit; ea verò optimè pius princeps Albert. Pius lib.5. de Monachis retundit. Sed vnde obsecro tot conuitia, & tam iniusta, portentosi isti homines in sacros ordines, sanctissimosque religiosos iaciunt. Nonne ex deprauatis moribus, quos in aliquibus religiosorum conspiciunt? Nonne quia plures istorum (hæreticos dico) ex monasteriis ad hæresim confugêre? Hi sunt inter alios, Lutherus, Pomeranus, Bucerus, Pelicanus, Munsterus, Menius, Musculus, Micomius, Oecolampadius, Martyr, Ochinus. Si autem religiosorum vitia cessarent, & iuxta regulam suam, antiquorumque monachorum normam, vitam gererent; proculdubio, nec ex Monasteriis ad hæresim confugerent, neque hæretici labem aliquam ipsis impingerent. Meritò ergo ex his improbis hæreticorum maledictis, quibus sanctissimos religiosos lacerare contendunt, pro illorum reformatione, qui non ita adamussim regularem obseruantiam seruant, laborandum duximus. 6

Maximè insuper ad hoc faciendum pius quisque animus allici potest, animaduertens, religiosum statum eo fine, Deo afflante, à suis primoribus Patribus institutum fuisse, vt tanquam viuum exemplar virtutum, & perfectionis, sæcularibus omnibus proponatur: ad cuius imitationem vulgares alij Christiani, suam vitæ rationem rectè moderentur. Ex hoc enim ingenuè elicitur, religiosos omnes monasticum statum profitentes, omnium virtutum speculum, totiusque sanctitatis studiosissimos fore, ratione sui status debere. Ac perinde, intolerabile damnum Reipublicæ Christianæ inferri, si religiosi (quod absit) prauo vitæ exemplo cæteros sæculares inficiant. Quod necessariò contingit, si religiosi ipsi laxe, deformatéque viuant. *Opus est* (inquit Plutarchus de educatione liberorum,) *vt patres non solum nihil peccando, verum* 7

rum etiam honestè singula peragendo, manifestum sese filiis exemplar exhibeant, vt in eorum vitam, quasi quoddam speculum intuentes, ab operum simul, & verborum turpitudine se penitus auertant. Quæ quidem potiori iure de religiosis omnibus, respectu sæcularium, dicere possumus. Tales enim (teste Chrysost. serm. de laud. mon. t. 5.) sunt *veluti ignes, qui cum è loco editiori emicent, lucem, vel eminus aduenantibus exhibent.* Vnde de improbis, & laxe viuentibus religiosis, causam esse totius ruinæ Ecclesiæ, satis clarè docuit Sanctus Thomas de Villa-noua Augustinianus nuper in Beatorum numerum relatus in serm. de S. Mich. sic inquiens. *Væ discolis religiosis, quorum exemplo viuificandi erant simplices, & perduntur. Vnde hodie in Ecclesia tanta tepiditas, & iniquitas? Vnde tanta in omnibus auaritia, & cupiditas? Nisi quia in maioribus, & proceribus illius, vnde fulgere debuit sanctitas, viget iniquitas.* Quomodo enim (vt Christi verbis ad S. Brigittam vtar) *aperietur via ad suauitatem adquirendam, si ille* (videlicet religiosus) *debilis est, qui debebat præcedere; & ille mutus est, qui debebat clamare?* Dixerat autem antea. *Omnis, qui quærit in eo videre pulchritudinem morum, & virtutum, recurrit retro, turbatur visu, & abhorret accedere ad eum, propter lepram superbiæ, & cupiditatis suæ. Si verò quærit eum audire, mutus factus est à laude mea, & garrulus ad laudem propriam.*

Hinc quoque talibus religiosis, qui iuxta sui ordinis instituta degere non curant, maximum aliud damnum obuenire solet, quod à sæcularibus, à quibus suscipi, & venerari deberent, opprobrio, risu, & despectu habeantur. *Quomodo enim* (loquitur Ambros. epist. 6. ad Irinæ.) *potest obseruari à populo, qui nihil habet discretum à populo, dispar à multitudine? Quid enim in te miretur, si sua in te recognoscat? Si nihil in te aspiciat quod vltra se inueniat? Si quæ in se erubescit, in te, quem reuerendum arbitratur, offendat!* Satius ergo erit, si religiosi omnes sui status perfectionem attendentes, sæcularibus omnibus virtutum exemplar se præbeant, quo & suo muneri, simulque honori satisfaciant. Vnde rectè concludit Ambros. *Supergrediamur igitur plebeis opinione, quæramus nobis viam inaccessam sermonibus insolentium.* Optimè etiam Seraphicus Doctor S. Bonauent. cum esset Generalis sui ordinis ad quendam Prouincialem in epistola quadam hæc scribit. *Cum disciplina negligitur, insolentiæ crescunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in scandalum, per eorum patentem ruinam, qui stare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit vt sanctæ religionis splendor præfulgidus in pallorem degeneret, sanctitatis pulchritudo sordescat, bonæ opinionis odor computrescat, & nomen Domini blasphemetur.* Ecce Bonauenturam clarè asserentem, scandalum oriri, sanctitatem sordescere, & nomen Domini blasphemari, si religiosi, regulari disciplina contempta, in insolentem relaxationem ruant. Vnde sanctissima nostri sæculi Virgo Theresia, prout in eius vita c. 7. habetur tot mala, quot Ecclesia Dei patitur, in defectum religiosorum, qui (vt inquit) exemplaria virtutum debebant esse, refundit, his verbis. *No se de que nos espantamos aya tantos malos en la yglesia, pues los que auian de ser los dechados paraque todos sacasen virtudes, tienen tan horrada la labor, que el espiritu de los sanctos passados dexaron en las Religiones.* Verba quidem summa discussione digna, vtpote à sanctissima, piissimaque Virgine, & de statu religioso satis benemerita, prolata.

Accedit & alia ratio, propter quam, etsi alia non subesset, Religiosi cuncti veræ Reformationis amatores essent, & laxiori vitæ vale dicerent. Ea verò ex eo petitur, quod Religiosus non Reformatus, nec Regularis obseruantiæ zelator, cum id, quod non est, habitu, & professione repræsentet, hypocrita est, & ipsius (vt Iacobus *in sua Epistola, c. 1.* inquit) *Vana est Religio.* Hypocrisim cæterum à piis Religiosis omnino ablegandam satis comprobat illud Ecclesiastici 1. *Ne fueris hypocrita in conspectu hominum.* Seu, vt quidam ex Græco vertit: *Ne sis actor tragediæ, seu comœdiæ; ne sis histrio, nec minus ad ora hominum.* Hypocrita enim dum aliam, & aliam personam induit, est velut mimus, & histrio. Religiosus hypocrita veri margariti, virtutis scilicet, loco, vitrum apparentiæ ponit, vt bene Isidorus Pelusiot. lib. 2. epist. 24. Vnde tritum illud, *Tanti vitrum quanti margaritum* (de quo Tertull. *lib. 4. contr. Marc.*) hypocritis quadrat. Quod satis à Deo in ipsorum morte reuelari solet. Ita hypocrisim Monachi cuiusdam reuelauit Deus S. Euthymio, cum Angelum vidit horrenda specie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teste Niceph. *lib. 14. 52.* Ita hypocrita Monachus fingens se abstinere cibis, cum occultè comederet, in morte coactus id ipsum publicè confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi traditus sum, qui cauda sua mea genua, pedesque colligauit, caput verò suum intra meum os mittens, spiritum meum ebibens extrahit.* Vti refert S. Greg. 4. *Dialog. 38.* Ita hypocrisim suam detexit Doctor Parisiensis; cum enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iusto Dei iudicio accusatus, iudicatus, & condemnatus sum.* Qua voce perculsus S. Bruno cum sociis Ordinem Carthusiensium instituit. Hypocritas tandem Monachos esse, qui non tendunt ad perfectionem, nouissimè probat Ioanues Eusebius *in Doctrin. Ascetic. lib. 1. doctrin. 4. c. 29.*

Horum porro hypocritarum nequitiam graphicè sub apologis struthionis, & auium; talpæ, & muris, muli, & equæ declarauit S. Cyrillus, libri cuius titulus est *Apologi morales S. Cyrilli*, author. Libro enim 2. c. 22. quod est contra eos, qui gaudent tantum videri, cum non sint. *Struthio*, inquit, *positus inter aues, gloriæ cupidus, sed existentiæ vacuus, non ostentationis mox alarum altioribus sparsis velis, maiores se pennas habere gloriabatur. Cui aues dixerunt, vanus quidem apparentiæ cortex, quem substantiæ medulla intus non implet, & propter hoc si alarum sublimium pennosa iactantia sursum corde leuaris, earundem potentia ventilatus iam corpore nos præcede maiori. Quo dicto, illis auolantibus, cum ipse terrestriori mole prægrauatus in terra retineretur, subridens pomposum desuper coruus clamauit, & dixit: Struthio frater vbi est pennarum superbia? At ille respondit: Nimium pedum grauitas impedit, cum volandi vis adsit. Cui coruus, etsi asinus pede ponderat, cur tamen tanti illi capitis leuitas, & colli gracilitas non te leuant? Si quidem apparentia, & non substantia est in causa; quare sic ergo gloriaris de sarcina? Ala enim sine volatu est barda. Et sicut sextus digitus manum fœdat, sic ala te onerat. Igitur fœda res, & vanitas onerosa est pompa. Nimirum nunc vides te imitari naturam stellarum micantium, & earum nutu, aut similitudine formari, quæ cum apparent in cœlo, desinunt. Tota namque structura ad ostentationem spectat. Verum non audisti quid mus responderet talpæ de oculis gloriantis, scilicet habere oculum, & non visum, non minus esse quam monstrum. Vnde apparere, & non esse, monstruosa cæcitas est. Nam cum in oculis adsit pompa, tenebris tamen ipsa perfunditur, & visione priuatur. Similiter superbientem ex sexu mulum taliter equa confudit: apparentia quidem sexum habes, sed cares existentiæ fructu, adulterina coniunctione plasmatus. Sic orbata fructu pompositas cernitur, quia est superbia peruersa nequā bardus. Nescis quid speculū dum ex vna parte lucidū apparet, ex altera inimica luce opacitate obscuretur? Apparētia certè sine existētia mēdax est. Quibus auditis Struthio obmutuit.* Apologi huiusmodi, etsi faceti, orationis tamen elegantiam,

tiam, & leporem, rerum grauitatem, sententiarum acumen, dogmatum censatam sapientiam, & morum institutionem continent, propterea ipsorum aliqui ad intentum nostri operis in sequentibus afferendi.

8 Ab ingressu quoque in religionem, reformatæque vitæ vsu sæculares homines retrahi, eo solum, quod communia vitia, communisquè modus viuendi in religiosis cernantur, Patres plures, & experientia testis, plus æquo comprobant. Vt vel hinc etiam eliciatur necessitas reformationis religionum. De filiis Heli impiis, & sceleratis, sacra pagina 1. Reg. 2. sic loquitur. *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino; quia retrahebant homines à sacrificio Domini.* Pariter ergo de difformatis lapseque viuentibus religiosis affirmare possumus: esse scilicet, peccatum eorum grande nimis, eo videlicet, quod propter eorum exemplum, sæculares à rectæ vitæ tramite, vel ingressu in religionem detineantur, vel retardentur. Quod quidem Illustrissimi Petri Damiani 1. 6. p. 3. verbis comprobare licet. *Quanti sanguinis* (inquit) *reus est, qui sub sacri habitus schemate, talem se per susceptæ professionis incuriam exhibet, vt quærentes accedere, peruersè viuendo disturbet, Euangelica illi nimirum sententia congruit, qua dicitur: Qui scandalizauerit vnum ex his pusillis, expedit ei, vt suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Tolerabilius enim fuerat, vt solus in eius, quem reliquit mundi vertigine rotaretur, quam multos nunc à salutiferæ stationis reuocaret accessu.* Hæc verò dixit Damianus, quia vt ipse ad illos monachos scribit: *Vir quidam à Mediolanensi vrbe progrediens, dum me quæreret, per vos transitum habuit; sed & habitare vobiscum, vt ipse professus est, sub eo nomine concupiuit. Qui dum lassus itinere, moram velut quiescendo protraheret, nescio quos vestrum aniles nugas, & otiosa deliramenta, perpendit profundere, & cum laicis scurriles iocos, & ludibria vidit, vt vana miscere. Vnde factum est, vt non modò nos, nostrumque, propter vos, contubernium omne contemneret; sed & ipsum conuersionis animum, quantum potuit funditus amisit.* Ex his verò clare, liquidoque constat, prauos mores, deprauatamque aliquorum regularium vitam sæcularibus multis, ne ad meliorem vitæ frugem reuocentur, scandalum esse. Ac proinde meritò nobis pro reformatione religiosorum omnium laborandum fore.

9 Ad hæc quanti æstimandum damnum hoc sit, quod pij sæculares à monachatu arceantur, ob improbam Monachorum vitam, ex latissimo discrimine quod inter sæculum, sæculique vitam ex vna parte, & statum religiosum, religiosamque vitæ rationem ex alia, versatur, conspicere clarè licet. Quod verbis D. Anselmi de similit. vel Authoris libri de similitudinibus apud ipsum visionem cuidam sancto viro Adamo factam referentis, comprobare libet. *Vidit vt asserere solebat Adam in infirmitate positus, & in extasi fluuium vnum rapidum, in quem fluebant omnium fluxuum purgatura, & quarumcumque terrestrium rerum lauatura. Videbatur itaque aqua ipsa nimis turbida, omnium immunditiarum spurcitiâ turpissima. Rapiebat in se quidquid attingere poterat, & deuoluebat tam viros, quam mulieres, diuites, & inopes. Fœda quidem attingens erat aqua, & tamen ex ea viuebant, & delectabantur, vt ille asserebat, qui eam ducebant. Predux itaque Patris nostri interrogatus ait: Torrentem mundum significare, quo rapiuntur, qui illecebrosis spurcitiis inuoluuntur. Prædux subiunxit; Vis ne videre quid sit monachatus? At ille. Volo. Duxit itaque eum quasi in conspectu cuiusdam magni, & ampli claustri admodum speciosi, & ait: Circumspice, aspexit ille. Et ecce parietes claustri illius obducti erant argento purissimo. Herba in medio virens erat, & ipsa argentea, mollis quidem, & redolens, & vltra humanam opinionem delectabilis. Hac more alterius herbæ super his quæ in ea pausabant, leuiter flectebatur, & surgentibus illis ipsa quoque erigebatur. Vt quid immoror. Quidquid est iucunditatis ibi erat.* Ecce discrimen amplissimum inter vitam sæculi, religiosamque œconomiam; vt vel hinc discant religiosi sic viuere, vt à sancto proposito religionis sæculares non abducant, sed potius ad illud prouocent. Ac perinde correctione egere regulares, si qui sunt, qui oppositum faciunt.

Roboratur intentum, ex eo quod, vt multis comprobari potest, Religionis professio valde placet Deo, eiusque desertio ipsi è contra nimis exosa. Pro quo tria exempla notatu digna affert D. Antonio relato Bzouius 13. *tom. Annalium, sub anno* 1230. *num.* 6. Primum. Cum in Lutetia quidam insignis Doctor Franciscanæ familiæ se addixisset, matrem eius quæ inopia haud mediocri premebatur, idque ad alia beneficia addiderat, quod illius litterarium otium suis laboribus sustentarat, multis lachrymis, & clamoribus suam orbitatem ac paupertatem lamentari cœpisse, ac tum filium, tum illius Ordinis Patres omnes tanquam inhumanos, & iniustos etiam accusare. Quibus cum ille commotus iam in proposito nutaret, & ante Crucifixi imaginem oraret, quasi veniam petens ab eo discedendi ad matrem subleuandam, vidit è Christi latere perfosso manantem cruorem, simulque hanc vocem audiuit: *Ego carius nutriui quàm mater tua, quare non me deserere debes, propter matrem tuam.* Quo ille, & stupefactus, & ita roboratus est, vt deinceps maternas omnes vel blanditias, vel quærelas facilè contempserit. Terribile est secundum illud quod sequitur. Cum quidam aliquando Franciscani Ordinis votum suscepisset, posteà verò nimio consilio factus esset Canonicus, post paucos menses incidit in morbum lethalem. Admonitu suis de anima per confessionem expianda, respondit: nihil esse opus: quoniam sibi ostensum esset, quia non posset confiteri. Apparuit enim, inquit, mihi Dominus iratus, dicens: *Vocaui, & renuisti;* ideò vade ad pœnas inferni, quo dicto expirauit. Tristis sanè ac miserandus huius exitus. Tertium dabimus *infrà c. 5. n. 7.*

10 Præterea religiosorum omnium vitam sanctissimam esse debere, ex eo etiam innotescere valet, quod iuxta plurium, grauissimorumque sensum, si sanctissima non est, pessima esse aliquoties soleat. Quasi enim per extrema ambulantes, si perfectam vitæ rationem non imbibant, deprauatam vitam sæpius eligunt. Id clarissime habet Ecclesiæ lumen Augustinus epist. 137. inquiens. *Simpliciter fateor charitati vestræ coram Domino Deo nostro, qui testis est super animam meam; ex quo Deo seruire cœpi, quomodo difficilè sum expertus meliores, quam qui in Monasteriis profecerunt, ita non sum expertus peiores, quam qui in Monasteriis ceciderunt.* Idem habet Eusebius Emissenus hom. 2. ad monach. *Qui inter multos vitam agere constituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel etiam diligentes, vel negligentes sunt.* Sic quoque Dionysius Carthusianus serm. 5. Dom. 5. post Natiuitatem inquit: *Qui diu in cœnobio est, aut optimus, aut pessimus à sanctis Patribus perhibetur, ita vt vix medium inueniatur.* Sermone quoque 4. de S. Stephano. *Qui in Congregatione versatur, aut cum magno sui aut aliorum periculo malè se habet, aut cum grandi sui, & aliorum profectu bene se regit.* In sermone etiam 4. de S. Laurentio: *In religiosis seipsos non reformantibus, nec dignè proficientibus, inueniuntur, & regnant peiores, periculosioresque passiones, quam in mundanis hominibus. Ita quod qui seipsos iuxta suæ professionis exigentiam non frangunt, nec vincunt, nec coram Deo soliciti sunt,*

qualiter

qualiter suæ satisfaciant vocationi, ac professioni, fiunt deteriores, quam fuerunt, aut essent in sæculo. Vnde bene Cardinalis Bellarminus *de gen. col. 2. cap. 6.* dixit: *Regulares similes esse videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valdè, & quæ malæ, malæ valdè.* Huius autem ratio non incongruè redditur ex eo, quod cum regulares omnes ex vi status tendere in perfectionem teneantur; aut id faciunt, aut secus; si faciunt, sanctissimi, perfe-
11 ctissimique euadunt. Sin autem non faciunt, cum iuxta sui ordinis perfectionem non ambulent, necesse est ab ea deuiare, & in oppositum vitiorum tramitem miserè declinare. Ac perinde, vel nimium boni, vel nimis mali sunt.

Huic etiam rationi altera ferè similis adiungitur, ex qua perinde fit maximoperè necessarium esse, religiosos omnes vitam reformatam agere. Constat enim ex plurium, grauissimorumque testimoniis, difficillimè regulares semel deformatos ad veram rectæ religionis formam reuocari. Pro quo celebris est epistola D. Bernardi epist. 96. ad Ricardum Fontanensem Abbatem, & socios eius per hæc verba. *Quanta audiuimus, & cognouimus ea, & fratres nostri, vterque Gaufridus annunciauerunt nobis, quemadmodum nouiter recaluistis igne Dei, conualuistis de infirmitate, refloruistis in nouitate sancta. Digitus Dei est iste, subtiliter operans, suauiter renouans, salubriter mutans, non quidem de malis bonos, sed de bonis faciens meliores. Quis dabit mihi, vt transeam, & videam visionem hanc magnam? Nec enim minus mira, minusve iucunda ista promotio est, quam illa mutatio, nisi quod multo facilius reperies multos sæculares conuerti ad bonum, quam vnum quempiam de Religiosis transire ad melius: Rarissima auis in terris est, qui de gradu, quem fortè, in religione semel attigerit, vel parum ascendat.* Quibus satis clarè intentum confirmat, præcipuè vltimis verbis, dum rarissimam auem in terris appellat Monachum, qui de modo, quem semel arripuit viuendi, ad superiorem ascendat. Idem habet Seraphicus Doctor Bonauentura, sic loquens in speculo disciplinæ. *Formam, quam primo quis recipit, vix deponit, & qui disciplinam in nouæ conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficilè applicatur.* Qua forsan de causa negotium reformationis regularium, qui semel laxè viuendi modum arripuere, adeò difficilè quibusdam apparuit, vt neque apud Deum, neque apud homines, minoris meriti sit, lapsam religionem reparare, quàm nouam, nouiterque instituere. Libet hoc doctissimi Dominicani Ioannis Nider in suo de reformatione religiosorum opusculo *tract. 2. de cura & vtilit. reform. cap. 6.* verbis & visione ab ipso relata, comprobare. Ergo sic habet. *Ille, qui reformat, haud dubium, propriè dicitur, Deo cooperante, nouum construxisse Monasterium. Patet hoc per exemplum, quod ponit Gherardus in libro de vita Fratrum Prædicatorum, part. 5. Erat enim quidam cuiusdam Monasterij Monachorum nomine Guido Prior, qui idem Monasterium antiquum sua sanctitate, & sollicitudine reformauerat. Circa cuius infirmitatem corporis vltimam, videt quidam frater deuotus in somno, quod tanquam defunctus iaceret in medio chori, quem multitudo fratrum in albis circumstabat in luminis claritate mirabili. Videbat etiam claustrum quoddam pulcherrimum, multum benè ædificatum, ornatumque, dictumque est illi: Hic ædificauit hoc Claustrum, Euigilans autem frater, & recolens, quod Guido, qui Monasterium olim suum in temporalibus, & spiritualibus reformauerat, esset ægrotus, cogitauit eum moriturum in breui, statimque vox facta est ad eum: Hic habitabit in Sion, & requiescet in Hierusalem. Et postmodum frater Guido defunctus est. Qua in re perpenditur, non impar esse meritum de nouo construere Monasterium, & lapsum reformare in moribus.* Hæc Niderus, bene perpendens ex visione relata, non minoris meriti esse lapsam religionem, vel religiosam domum nouis moribus reformare, quam ipsam funditus à principio instituere. Ac perinde maximoperè curandum esse religiosis, ne ad miserum deformationis barathrum deueniant, ex quo tam difficilè, tantoque labore extrahi valent. Meritò quoque laborandum nobis, pro tanto bono conseruando, quale est reformatio religiosi status: quod fiet, dum capitibus sequentibus, Deo auspice media aliqua, rationesque viuendi religiosè, & reformatè, tradiderimus.

CAPVT III.

Orationis iuge, & quotidianum studium religiones conseruat: in eoque deficere religiones perdit.

SVMMARIVM.

1 *Orationis exercitium à Christo commendatum, prædicatum à Patribus, & à Sanctissimis Religiosis.*
2 *Monachis illud maximè commendat Basilius.*
3 *Hieronymus orationis exercitium Monachis sæpius inculcauit.*
4 *Augustinus Oratorij exercitij commendator egregius.*
5 *S. Ephrem Syri opera ferè omnia eo tendunt, vt necessitatem orationis pro Monachis ostendant.*
6 *Ioan. Cassianus orationis necessitatem pro iisdem sæpius adstruit.*
7 *Oratio remedium vnicum ad perseuerandum in perfectione, ex Ioan. Hierosolymitano.*
8 *Oratio proprium, & indefessum munus Monachi.*
9 *De orationis studio quæ scripserit Nilus Abbas.*
10 *Necessarium Monachis iuge orationis exercitium.*
11 *Orationis exercitium Monachis vtilissimum, ex Bernardo.*
12 *Sententiæ selectæ Abbatis Esaiæ pro necessitate orationis Monachis æstimanda.*
13 *Verba Ioannis Abbatis ad intentum referuntur.*
14 *Monachus ab antiquis Patribus per orationis exercitium definitus.*

DVM de mediis, quibus disciplina regularis, & Monastica semel instituta conseruatur, & regitur, quibusque restauratur iam perdita, sermonem instituo: quod primum præ oculis omnibus religiosis habendum puto; cæleste est illud, admirabile, excellentissimumque orationis exercitium à Christo Domino commendatum, prædicatum à Patribus, & à sanctissimis religiosis, qui vel vitam peregerunt, vel adhuc inter nostrates viuunt, opere, & executione exhibitum, sine hoc sanctissimo orationis munere, religio, stare, aut stabiliri non potest: ita vt facilius crederem hominem sine anima, quam religionem perfectam sine oratione consistere. Nec minus impropriè cadauer hominem, quam regularem sine oratione religiosum perfectum appellare licet. 1
Hic scopus huius, & sequentis capitis (ne dicam totius operis) sicque ex celebrioribus Ecclesiæ Patribus, Monachicique instituti antesignanis, muniendus, & roborandus. Faxit Deus intentum prosequar, & perficiam.

Primus loquatur magnus orientalium Monachorum restaurator Basilius, qui cũ accuratè nimis in Monachus 2 instruendis

instruendis laboret, orationis exercitium illis maximè commendat. Primò ergo in constitutionibus Monasticis *cap.2.* hunc titulum præfigit: *Oratio debet omnibus rebus anteponi.* Quod & in discursu capitis rationibus, & exemplis Monachis suadet; abs dubiè indicans, hunc esse primarium scopum religiosæ vitæ. In sermone etiam de institutionibus Monachorum celebrem illam sententiam ad ipsos dixit. *Ad orationem nulla non vitæ pars opportuna habenda est.* In Regulis quoque fusioribus, etsi omni negotio suum tempus esse dicat. *Orationi verò* (inquit) *& psalmorum modulationi nullum non esse tempus idoneum, ita videlicet, vt vel in eo ipso, dum manibus opus tractamus, & lingua nonnunquam munere hoc fungi possimus. Sin id minus, corde certè, in psalmis, & hymnis, & canticis spiritualibus Deum collaudemus, atque ita orationi satisfaciamus.* Ac tandem idem Pater in moralibus pro regula 66. hanc posuit. *Orationibus, & vigiliis est assiduè incumbendum.* Concluditque caput dicens: *Vigilate itaque omni tempore, orationi instate, vigilantes in ea, in gratiarum actione, semper gaudete, sine intermissione orate.* Quibus, ac aliis clarè satis innuit Basilius orationis iuge, & continuum studium Monachis, vt scopum proprium præfigi debere.

3 Accedit magnus Pater D.Hieronymus, qui sicut Monasticæ vitæ acerrimus fuit sectator, sic etiam orationis exercitium Monachis sæpius intimauit. In epistola ergo ad Rusticum, quem de Monachatu instruere conatur, sic habetur. *Oratio sine intermissione, vigil sensus, nec vanis cogitationibus patens, corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum.* Rursumque sic loquitur. *Egredientes de hospitio armet oratio, regredientibus de platea occurrat ante sessionem, nec prius corpusculum requiescat, quam animum pascat.* In regula etiam Monachorum ex ipsius scriptis per Lupum de Oliueto collectis in capite de contemplatione, & oratione sic habetur. *Si Monachus esse vis non videri, corpus pariter, animusque tendatur ad Dominum; sic teipsum in cœlo, animæ gestiente procures, vt dum corpore moraris in terra, iam ad Christum mente peruenias. Assuescat quoque ad orationes, & psalmos nocte consurgere, mane hymnos canere, tertia, sexta, nona hora stare in acie, quasi bellatorem Christi; accensaque lucerna sacrificium reddere vespertinum. Sic dies transeat, sic nox inueniat laborantem: orationi lectio, lectioni succedat oratio.* Posteriora hæc verba ex epistola eiusdem Hieronymi ad Lætam mendicauit Lupus vtrisque tamen Monachum sine iugi oratione Monachum non esse satis innuit. In eadem quoque regula hæc inuenio. *Habeant, qui volunt suas oues, vase gemmato bibant, serico niteant, plausu populi delectentur, & per varias voluptates, diuitias vincere nequeant. Nostræ diuitiæ sunt in lege Dei meditari die, ac nocte, ianuam pulsare, & sæculum præeuntes calcare.* Pulchra sanè verba, & regularium diuitias orationem esse, clarè micantia. Præterea in regula Monachorum ab ipsomet Hieronymo conscripta, *cap.26.* Moniales etiam de eodem exercitio orationis sic admonet: *Ad diuinorum contemplationem assiduam affectus astringatur,* Et rursus. *O ineffabilis gloria! in fragili siquidem corpore Deum intueri potestis. Hic quæso mens nostra vigeat. Hæc dies diei eructet verbum, & scientiam hanc nox indicet nocti. Angelicis choris, sanctorum societatibus, hic studeatis interesse, vt postmodum in corporis exitu, vobis gaudentes, læti tanquam notis occurrant.* En Hieronymum vtriusque sexus regulares de necessitate orationis solita elegantia monentem, vt vel sic intelligamus omnes orationis iuge exercitium, Monachis proprium peculium esse: vt sicut Angelis in cœlo commorantibus proprium munus est laudare Dominum; sic & Monachis orare ipsum. Vnde ipse Hieronymus *in Psalm.115.* sic concludit. *Quod faciunt Angeli in cælis, hoc Monachi faciunt in terris.* O fœlix orationis donum, quod Monachos in terra viuentes, Angelis in cœlo degentibus æquat.

Hieronymum imitatur amicus Augustinus oratorij exercitij commendator egregius *in Psalm.99.* Primò enim magnos viros religiosos ideò tales esse describit, quia: *Quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei: inde viuunt, cum lectione illis res est.* Iidem *de morib.Eccl. cap.31. l.b.1.* sic ab ipso vocantur: *Perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæserunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatissimi, quæ nisi Sanctorum intellectu percipi non potest.* Clarius in sermone ad fratres in eremo *serm.22.* (si forsan tale opus Augustinianum est) sic loquitur, *valdè seruis Dei, & solitariis necessaria est oratio per quam Deus pacatur, per quam Deus ad nos inclinatur.* Adhuc melius infrà. *Orate igitur fratres mei in eremo, orate, & nolite deficere. Nam sicut proprium est canibus latrare, ita proprium est eremi cultoribus orare. O fratres mei dilectissimi clamate in eremo, vlulate in hac vasta solitudine, vociferari non quiescatis, clamate orando, & nolite deficere. Clamate non solum voce, sed maximè mente. Ecce enim semper auditis in deserto aues cantantes, & laudantes Deum factorem suum.* His, & aliis Augustini sententiis liquet satis proprium Monachi officium orationem esse. 4

Sancti quoque, & magni Patris Ephrem Syri opera ferè omnia eò tendunt, vt Monachos instruant, sicque plura intentui nostro deseruientia ministrant. In adhortatione ergo ad eos, qui in religionis se rudimentis exercent, de necessitate orationis pro Monachis hæc reperio. *Scutum Monachi inexpugnabile est hymnus in ore eius: somnus verò, si plusquam hymnus diligatur, mors Monachi est.* Infrà sic. *Admirabilis facies Monachi per orationem redditur.* Rursus *Ensis acutissimus aduersus Diabolum est psalmus in ore Monachi.* Clarius inferius. *Tempus orationis Monachi indefinitum est, cum omni tempore benedicere Domino bonum sit.* Ibi iugem, continuam, & perpetuam orationem Monacho exigit. Adhuc inferius. *Os Monachi aperiatur sermoni diuino, ac cor eius meditetur eloquia Domini absque distractione.* Et post pauca. *Diuinas laudes assiduè personet Monachus: Seraphim enim incessabili voce Deum glorificant. Canticum spirituale in ore tuo versetur Monache, quo superuenientium tentationum onere subleueris.* Insuper in opusculo de orando Deum, pius hic Pater miris modis orationis necessitatem, iugeque exercitium Monachis commendat. Inter alia hæc. *Videtis fratres, quid quantumque valeat oratio? Neque enim est alia in tota vita humana pretiosior oratione possessio. Ab hac vos nunquam separari patiamini, ab hac nunquam recesseritis.* Præterea in doctrina varia de humilitate comparanda idem Ephrem sic loquitur. *Beatus ille Monachus, qui trium istorum satagit, vt scilicet vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum enim est, Vacate, & videte, quoniam ego sum Deus. Et alibi; & in lege eius meditabitur die ac nocte.* Demum in tract. de timore Domini eleganti metaphora exponit, qualiter Monachus continuæ orationi semper insistere debeat. Sic verò loquitur. *Similis est Monachus viro ex alto demisso, qui funem excelso interuallo pendentem arripit, & se illi appendit, & indesinenter pro auxilio ad Dominum clamat.* Manifestè his verbis indicans, quod quemadmodum homo ille nunquam manum à fune mouebit, sic nec religiosus ab oratione cessare debeat. His, & aliis, quæ omitto, venerandus Pater Ephrem orationis necessitatem pro religioso statu postulans, 5

satis

satis ostendit Monachatum sine hoc iugi exercitio vllatenus persistere posse in debita perfectione.

6 His Patribus iungitur Ioannes Cassianus antiquus Eremita, qui cum totus in instituendis Monachis in suis operibus vacet, orationis necessitatem sæpius astruit. Ex collatione ergo 9.c.2. grauissima hæc verba;(vtinam omnium religiosorum cordibus impressa) ex Abbate Isaac desumpsi. *Omnis Monachi finis, cordisque perfectio, ad iugem, atque indisruptam orationis perseuerantiam tendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis.* Inferius quoque *col.9. c.2.* sic. *Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit structura virtutum, ita nisi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel stabilia perdurare.* His autem verbis, non modo Cassianus finem religiosi esse iugem, & indisruptam orationis perseuerantiam comprobat, sed sine illa religionem stare non posse, clarius ostendit. Hoc verò adeo tenaciter primis in lege noua Monachis animo adhæsit, vt (eodem Cassiano teste *l.2. de can.noct.orat.*) *Scripturarum diuinarum lectionibus, orationique, & operi manuum diebus, ac noctibus incubabant, vt neque escarum quis appetitus, vel memoria, nisi alia, tertiave die corporis interpellaret inedia.* Attendant hoc nostri sæculi religiosi, si qui sunt, qui orationis, præsertim mentalis exercitio, valedixerint, & quantum ab antiquioribus Monachis distent, attendant.

7 Accedit Hierosolymorum Antistes, Ioannes, nostri Ordinis Carmelitici decus, qui in libro de institutione Monachorum inter Bibliothecarios relato *cap.8. tom.9. Bibliothec.* cuius verus auctor est, dum Monacho remedium vnicum ad perseuerandum in perfectione præscribit, orationis iter illi ostendit: *Orabis* (inquit) *si vis in perfectione perseuerare, & dices, Deus Deus meus ad te de luce vigilo.* Ecce remedium vnicum perfectionis ab hoc Patre in orationis exercitio positum.

8 Iunge quoque celeberrimum antiquitatis Doctorem Sanctum Athanasium, ex quo breuis sententia totius status religiosi methodum referans, ex exhortatorio ad Monachos elicitur. *Orationes* (inquit) *sola intercapedo lectionis intercidat.* Abs dubiè intermixtam, attemperatamque orationem cum lectione (iuxta illud, quod ex Hieronymo retulimus, *orationi lectio, lectioni succedat oratio*) proprium, & indefessum munus Monachi esse pandens.

9 Iungitur his Patribus Sanctus Nilus Abbas antiquus, & venerabilis Monachus, & à Nicephoro in sua historia, *l.14. c.54.* mirè commendatus. Ergo S. hic Pater multus est in orationis exercitio Monachis præsertim suadendo. Centum enim, & quinquaginta capita de orationis studio conscripsit, in quibus multifariam illud Monachis præscribit. Ex Parænesibus autem aliqua selegi, quibus satius intentum nostrum confirmat. Inter alia hæc *5.tom.Bibl. Deum semper præsentem adesse existima in omnibus, quæ agis. Semper recordare Dei, & cælum sit cogitatio tua. Meditatione legis mentem colito: Extirpat enim malas cogitationes continuè frequentata. In morbis oratione prius, quam medicis, & pharmacis vtere. Omne, quod agis, oratione obsignato. Si vis esse templum Dei, sacrificium assiduitatis, assiduam scilicet orationem, assiduè ipsi offeras. Sancta est orationis ara; pertrahit enim ad nos sanctè sanctum sanctorum.* In institutione quoque ad Monachos sic habet. *Qui pura orationis præsidio munitus non est, is armis in bello caret.* Pulchrè sanè S. hic Pater intentui nostro de orationis necessitate pro Monachis concinit.

10 Clarè etiam Antiochus Monachus, venerabilisque Pater *2. t. Bibl. hom. 106.* quàm necessarium sit Monachis orationis iuge, & continuum exercitium, sic exprimit. *Vacare orationi indiuisè, ac iugiter, cum primis necessarium, & nobis perquam frugiferum est.* Et infrà. *Etenim iugis oratio, & continens per congressum cum Deo familiarem mentem auocat ab omni prudentia, fastuque mundi, eamque præsentem Deo offert. Quocirca, qui cor suum ab omni sorde expurgare contendit, illud perpetim accendat, & inflammet memoria Domini. Hoc solum iugem exercitationem habet, & opus nunquam intermittendum. Neque enim aliquando orandum quidem sit, aliquando feriandum ab oratione, iis, qui curiosam peccatorum putrilaginem à se excutere cupiunt, sed semper orationi incumbendum, interna quidem mentis loqutione, etiamsi extra oratorias ædes diuersemur.* Clarissimè sanè, nec ineleganter, ex grauissimo Monacho, quam necessarium nobis sit iuge orationis studium, accipimus Monachi.

Astat & mellifluus Pater Bernardus Monachorum 11 decus, & totius spiritualis doctrinæ cœlestis magister, qui antiquiorum quoque Patrum vestigia sequutus exercitium orationis, vt Monachis vtilissimum, & semper præ manibus habendum, illis sæpius commendauit. Ex libro de ordine vitæ hæc accepi: *Ille qui se pro Deo duritiæ tradit Monachorum, assiduus debet esse in orationibus. Quapropter, ne pigeat te bone frater quantum potes, actibus sanctis insistere, vt laboris tui fructus quandoque possis recipere: Hoc solum attende, quod Monachus factus es, & ideo ea age, quæ Monachi sunt.* Innuit satis his verbis orationis munus proprium esse regularium officium, cui semper incumbere conuenit: eodem quoque libro sic habet. *Dei seruum* (Monachum) *sine intermissione legere, & orare oportet, ne fortè mentem vitia sibi praeoccupent.* In opusculo etiam, quod scala Claustralium dicitur, sic loquitur idem Bernardus. *Cum die quadam corporali manuum labore occupatus, de spiritualis hominis exercitio cogitare cœpissem, quatuor spirituales gradus animo cogitanti se subitò obtulerunt, scilicet lectio, meditatio, oratio, & contemplatio. Hæc est scala Claustralium, quâ de terra in cœlum eleuantur.* Indicat hic Bernardus non alia via religionis perfectionem assequi posse regulares, nisi per orationis exercitium. Nec sui oblitus idem prosequitur in speculo Monachorum, dicens. *Ad interuallum debet stare ad orationem, vel corporis necessitati prouidere, ita tamen, vt vadens sibi dici nouerit: Sursum corda.* Ecce quod, nec tempus corporis necessitati concessum transigi velit Bernardus sine eleuatione mentis ad Deum, quæ est oratio essentialis. Vnde inferius sic concludit. *In omni actu, vel cogitatu suo sibi Deum adesse memoret, & omne tempus, quo de ipso non cogitat, perdidisse se computet.* Vbi iugem, & continuam Dei præsentiam, pro iugi, & continua oratione Monachis necessaria, computare videtur Bernardus.

Nec omittendus Esaias Abbas inter Patres Biblio- 12 thecæ numeratus *2. t. orat.1.* ex quo aliquot, pro necessitate orationis Monachis intimanda, celebres sententias selegi. Primò ergo Monachos fratres suos, circa orandi exercitium, oratione prima sic instruebat. *Qui mecum manere vultis, audite quæso per Deum. In cella quisque sua degat cum timore Dei, curam propriam, & assiduam orationem non negligatis.* Rursumque oratione 21. quid sit, Monachum in cella manere, & à mundo procul aufugisse per orandi exercitium, sic definit. *Is in cella rectè quietem, & silentium colit, qui supplex ante Deum prostratus, assiduè vacat orationi. Id enim est à mundo procul aufugere.* Clarè ex hoc Patre habemus Monachi, qualiter orationis munus assiduè exequi debeamus.

Abbas quoque Ioannes dicere solitus erat: *Religiosum similem esse debere homini ad lauam ignem, & ad dexteram aquam habenti, vt cum primum efferbuerit ignis, aqua extinguatur. Sic religiosus cum primum* 13

ignis concupiscentia, vel mala cogitationis exarserit, ad orationem recurret. Rursus idem. *Similis est religiosus sedenti sub arbore, ad quem si serpens accesserit, continuò ascendit ad arborem, vt saluus fiat. Sic religiosus tentatione insurgente ad orationem confugit.* Hæc Ioannes Abbas.

14 Tandem horum Patrum antiquiorum agmen claudant alij, qui Monachum per orationis exercitium definiunt, vel Monachum sine oratione Monachum appellari renuunt, vt vel sic regulares omnes agnoscant, quàm sibi necessaria sit oratio, quamve indignè nomen religiosi portent, si qui orationi assiduè non incumbant. Ioannes cognomento Climacus *gradu 1.* sic definit Monachum: *Monachus est, qui solum ad Deum acie mentis intentus, illum semper orat in omni tempore, loco, & re.* Et infrà. *Monachus est afflictus, & mærens animus, qui iugi mortis memoria, siue vigilans, siue dormiens, seipsum semper exercet.* Accinit ad idem intentum Isaac Presbyter sic loquens. *Monachus est, qui sedet extra sæculum, & semper supplicat Deo, vt adipiscatur bona futura.* Optimè quoque Sanctus Maximus confessor concinit ad intentum. *Monachus est, qui mentem suam à rerum terrenarum amore segregatam habet, atque per psalmodiam, & precandi assiduitatem in Deo amando, & colendo perdurat.* Nec minus fauet Dacrianus Abbas, dum Monachum sine spiritualibus exercitiis orationis, Monachum non esse in suo speculo, sic describit. *Si interioribus tuis neglectis, exteriora tantum curas, & si sacris lectionibus, aliisque spiritualibus exercitiis non das diligentem operam, vt rarò ad æterna assurgas, Monachus non es.* Luce clarius Patres isti intentum nostrum de necessitate orationis Monachis persuadent. Ne tamen quisquam hoc solum Monachis antiquis adscribat; nouis autem religiosis (quasi nos nouam formam, normamque viuendi habere debeamus) tale munus extraneum esse contendat, ex Patribus recentioribus, qui ferè nostri sæculi metas attigere, idem intentum sequens quoque caput demonstrabit.

Caput IV.

Idem intentum de necessitate orationis pro Monachis ex Patribus recentioribus probatur.

SVMMARIVM.

1 *Oratio præcipuum Religionis negotium.*
2 *Carmelitis iuge orationis exercitium à B. Alberto Hierosolymorum Antistite præscriptum.*
3 *D. Bonauentura, quàm obnixè exercitium orationis Religiosis omnibus persuadere contendat.*
4 *Franciscus Orationem filiis quasi pro testamento reliquit.*
5 *D. Thomas Angelici exercitij orationis eximius commendator.*
6 *Promiscua oratio, & lectio proprium Religiosi munus.*
7 *Omne tempus perditum existimabat quod sine oratione consumpserat S. Ludouicus Episc. Tolos.*
8 *Monitum salutare Ioannis Rusbrochij.*
9 *Specialissimum opus Monachi, pura oratio.*
10 *Oratio robur & præsidium cœnobiorum.*
11 *Regula obseruantiam ex orationis studio dimanare admonet S. Theresia.*
12 *Tria omni Religioso necessaria, oratio, lectio, operatio.*
13 *Vita cœnobitica ad hoc potissimum destinata vt ibi Dei præconium peragatur.*
14 *Hieronymus Sauonarola laudatur ad intentum.*
15 *Monachus toto tempore quo obedientia legibus non obstringitur, orationi det operam.*
16 *Orationis munus religiosis iniunctum, vt exponit Trithemius.*
17 *Religiosos orationis exercitium respuentes deplorat D. Bonauentura.*
18 *Virtutes in Religionibus plantari non poterunt, nisi oratione mediante.*
19 *Solitudo orationis schola.*

Rationis necessitatem ex Patribus antiquioribus suadere capite præcedenti conati sumus. Præsens idem tentat iter. Nec enim desiderio nostro satisfactum putamus, si in præcipuo negotio religionis, siue reformandæ, siue etiam tuendæ, inertes, desides, aut negligentes reperiamur. Aliorum ergo Patrum testimonia capiat Lector.

Primus obuius venit B. Albert. Hierosol. Antistes, & nostri Ordinis Carmelitani decus, qui in regula suis fratribus conscripta, *c.4.* vitæ formulam, quam in posterum tenere deberent, tradens, iuge orationis exercitium illis sic præscribit: *Maneant singuli in cellulis suis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes, nisi aliis iustis occasionibus occupentur.* Audiant hæc Carmelitæ omnes, tam qui obseruantes, quam qui primitiuam regulam profitentes nuncupantur, nouerintque singuli ad continuam orationem, & in lege Domini meditationem ex præcepto regulæ, nulla dispensatione prætensa, astringi, & obligati. Etsi enim Eugen. IV. Pont. Max. in Bulla capitulum hoc regulæ, quoad mansionem in cellulis, benignitate Apostolica mitigauerit, concedens fratribus nostris, quod *horis congruis, in eorum Ecclesiis, & illorum Claustris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licitè, & liberè valeant*: nunquam tamen à continua oratione, meditationéve, in regula nobis intimata, à Pontifice aliquo exempti, aut liberati sumus. Proculdubio, quia hic est finis, propriusque nostræ religionis scopus, vt latè probat Thomas de Iesu ex Greg. IX. Innoc. IV. Alex. IV. in Bullis Pontificiis. En finis, en portus, ad quem religiosi nostri Carmeli montem conscenderunt: sciant ergo ab eo forsan aberrantes miserè quoque à sui status obligatione cadere. *Ignoranti enim* (ait Seneca) *quem portum petet, nullus suus ventus proprius est.* Iure ergo Reu. Sebast. Fontanus totius nostri Ordinis Generalis Prior, *Cerem. Ord. l.2. rubr.66.* bis in die ab omnibus regularibus nostris in communi choro orationem mentalem habere decreuit. Est enim (vt dicit) *mentalis oratio, seu meditatio, sine qua, vt sine anima, regularis vita nequaquam consistere valet.* Ex quo non modò nostris religiosis, sed omnibus etiam, tam sanctum exercitium necessarium esse liquet clarè.

Sed commentarij loco apponere libet, quæ scripsit circa hunc textum Reu. Ordinis Præsul, litteris, & virtute venerandus Ioannes Soterinus *in expositione Parænetica Regulæ, text.8. c.1.* sic. *Quietis pedibus stant, maneantque in cellis suis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, sine intermissione orantes, die in lætitia; & nocte in tribulationibus. Optima coniugatio; maneant* (inquit) *in cellulis suis iugiter meditantes, quia iuge silentium, & ab omni strepitu sæcularium perpetua quies, cogit cœlestia meditari.* Et *c.2.* hæc scribens. *Sint igitur fratres in cellulis, vel iuxta eas circa mores suos iugiter meditantes, & in orationibus vigilantes, vt scilicet non surripiat eos callidus tentator, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret. Vnde Athanasius in exhortatorio ad Monachos.* Orationes si fieri potest sola legendi occasio interrumpat. *Omnis Monachi Religiosi finis, cordisque perfectio ad*

ad iugem, atque indisruptam orationis perseuerantiam intendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem mentis tranquillitatem, perpetuamque puritatem enixè prouehitur, ob quam tam omnem laborem corporis, quam contritionem spiritus indefessè quærimus, & iugiter exercemus.

3 Accedit Seraphicus Doctor D. Bonau. qui adeò proposito nostro suffragatur, vt non modo solus pro re tanta omnium religiosorum animis persuadenda sufficeret, sed & aliquot eius verba grano salis conditi petant: obnixè enim, & rigorosè exercitium orationis religiosis omnibus suadere contendit. In opusculo de perfectione vitæ, *cap.*5. sic loquitur de oratione mentali regularium. *Reuera religiosus orationem assiduè non frequentans, non solum est miser, & inutilis; quinimò coram Deo fert animam mortuam in corpore viuo. In opusc. de proc. relig. lib.*7.*c.*11. sic fatur. *Vita religiosi sine studio deuotionis internæ, sicut fauus sine melle, sicut murus absque temperamento, & sicut cibus absque condimento.* Et rursus infrà. *Omnis religio arida, & imperfecta est, & ad ruinam promptior, quæ spiritum diuinæ suauitatis non quærit, & præcipuum conamen ad studium internæ puritatis non impendit.* Nec sui oblitus eadem ferè repetit *in l. de sex alis seraph. c.*3. sic dicens: *Cauenda est perturbatio studij deuotionis, ex qua fulcitur omnis vera religio, & omne virtutis exercitium impinguatur. Arida est omnis religio, quæ non oleo isto saginatur. Instabilis est bonorum operum structura, quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur, sicut paries lapidum sine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit, etiam aliarum virtutum machina incipit deficere, & appropinquare ruina.* Ex alphabet. quoque Monachorum *lect.* 14. 21. 22. hæc habemus. *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas.* Et rursus: *Christus sit vita tua, meditatio tua.* Iterumque. *Hymnos, & psalmos canere, Monachorum est.* In collationibus etiam ex mente Ioannis Synaitæ sic definit Monachum. *Monachus est qui solum, quæ Dei sunt agit, cogitat, & loquitur, Christo vnitus in omni tempore, & loco, & negotio.* His indicans verbis substantiam Monachi in firma ad Deum adhæsione, quæ media oratione fit, positam esse. In regula quoque nouitiorum ipsos de oratione sic instruit. *Stude semper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione, aut in bona meditatione.* Inferiusque tremendum supplicium religioso iugiter non oranti sic comminatur. *Ora ergo charissime, & te in oratione exerce, quia pauperi non oranti æterna supplicia promittuntur. Ait enim Bernardus: Ora frater, instanter ora, quia ille dicitur habere tunicam mixtam sanguine, qui carnem suam nutrit de pauperis sudore.* Quod vtinam religiosi aliqui attenderent, saltem enim in gratiarum actione pro alimento ex sudore pauperum mendicato, iugiter Deo vacarent. Ad idem intentum Sanctus iste pater sic loquitur *in spec. disc p.*1.*c.*1. *Insistent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Et infrà: *Porrò, qui ad orationem est negligens, suæ ingratitudinis, & tepiditatis est testis. Frustra profectus virtutum sine oratione speratur.* Hanc ob causam Sanctus hic Doctor cum esset sui ordinis Generalis in epistola ad Prouincialem quemdam directa, ipsum *per aspersionem sanguinis Iesu Christi, & per stigmata, vt ad orationis studium fratres suæ curæ commissos efficaciter incitet, rogat.* Sentiens sanè Sanctus & religiosus Præsul, religiosæ regulæ obseruantiã statũque religiosũ ex assidua oratione necessariò pendere.

4 Nec mirum sanè Sanctum Bonauenturam eximium adeo orationis exercitij prædicatorem extitisse, qui Beati Francisci filius, & hæres, spiritum duplicem, tanquam alter Eliseus possedit. Diuus etenim Franciscus præclarus orationis zelator, eam filiis, quasi pro testamento reliquit. Cum semel à quodam sui ordinis alumno literarum studium Boloniæ introductum agnosceret, non modò acriter reprehendit, sed dura maledictione, quam infœlix rei euentus sequutus est, impetiuit. Francisci irati ecce verba in eius actibus. *Tu vis destruere Ordinem meum? Desiderabam ego, & volebam exemplo Domini mei fratres meos magis orare, quam legere.* Clarè innuens Seraphicus Pater totius ordinis dispendium ex defectu orationis dimanare. Alibi quoque idem exercitium, vt prorsus necessarium viro religioso, his verbis commendauit. *Gratia orationis viro religioso maximè desideranda est. Nullus enim sine ea in Dei seruitio properare potest.* Veritatem amplexus, quam non modo sacræ literæ, sed experientia ipsa quotidie testatur.

5 Angelicus quoque Doctor Sanctus Thomas angelici exercitij orationis commendator eximius habeatur, quod & verbis, & opere compleuit. Adeò deditus orationi fuit: *Vt nunquam se lectioni, aut scriptioni dederit, nisi post orationem. Quin sodali suo Fr. Reginaldo dicere solebat: quidquid sciret, non tam studio, aut labore suo peperisse, quam diuinitus traditum accepisse.* Hæc ex eius Legenda habentur. Ex historia quoque ipsius mirabilis hæc sententia ab ipso prædicata elicitur. *Religiosus sine oratione, miles est in prælio sine armis, & nudus.* Hinc in epistola adhortatoria ad quendam religiosum sic loquitur. *Hæc est ergo monitio mea, & instructio tua. Tardiloquum te esse iubeo, & tardè ad loquutorium ascendentem, conscientiæ puritatem amplectere, orationi vacare non desinas; cellam frequenter diligas, si vis in cellam vinariam introduci.* Nec mirum adeò sedulè Angelicum Doctorem orationem religiosis intimasse, qui in sua Summa Theologiæ exaratum reliquit, medium, quo diuina prouidentia hominibus necessaria prouidit, orationem esse, *vt scilicet homines postulando mereantur accipere, quod eis Deus omnipotens ante sæcula disposuit donare.* Innuens hisce verbis viam regiam, per quam nobis, & omnibus religiosis præcipuè annona de cœlo venit, orationem esse.

6 Ad hæc S. Vincentius Ferrerius Hispaniæ nostræ, & Prædicatoriæ familiæ decus, iam adiungitur, qui in opusculo de vita & instructione spirituali, priscorum Monachorum exempla sequutus promiscuam orationem, & lectionem vult proprium esse religiosi munus. *Iteratò* (inquit) *ad studium redeas, vel ad lectionem, & iteratò ad orationem, & sic alternando commutes.* Clarius capite vltimo eiusdem opusculi, inter perfectiones necessarias spiritualem vitam agentibus, hanc recenset. *Diutissima, & continua recordatio beneficiorum Dei est die, ac nocte stare in oratione.* Scitum, & facetum est illud magistri cuiusdam, qui cum à nepote scientiarum cupido rogaretur, num sibi liceret à meditatione cessare aliquando? Respondit ironicè: *Licet modo hoc nec die sit, nec nocte: scriptum est enim in lege Domini meditandum die, ac nocte.* Id ipsum religioso interroganti de cessatione ab oratione dicere possumus. Licere quidem, dummodo neque die, neque nocte sit, quia iuxta placitum Vincentij, aliorumque Patrum, Religiosus debet *die, ac nocte stare in oratione.*

7 Vincentij mentem, spiritumque bibisse visus est Sanctus Ludouicus Episcopus Tolosanus; vt enim ex eius vita habetur, dicere solitus erat: *Omne tempus perdidisse existimo, quod sine oratione, & diuinis contemplationibus consumpsi.* Vera quidem sententia & religiosæ mentis muneris manifestum indicium.

8 Sed id clarius, & specialiter pro Religiosis sic expressit *in lib.*6. *erudit. Relig. part.* 4. *cap.*9. Præclarus auctor Vmbertus: *Licet omnes frequenter debeant orationi intendere, tamen Religiosi amplius, iuxta illud quod legitur: Cornelius vir Religiosus deprecant-*

Deum semper. Habent Religiosi & magnam orandi necessitatem, & magnam opportunitatem. Magnam necessitatem, quia vehementius tentantur, ideo vigilare, & orare debent, ne per consensum intrent in tentationem. Item maiora bona habent, & ideo largitorem debent rogare pro eorum custodia. Citò enim amitterentur, nisi ab eo custodirentur. Item arduum est valdè, quod habent facere, scilicet semitam tenere, & vsque ad mortem in ea perseuerare. Difficilius est tenere semitam, quam viam publicam. Vnde viro Religioso multum est necessarium Dei adiutorium, & frequenter in oratione implorandum. Frequenter debet dicere illud Psalmi: Perfice gressus meos in semitis tuis, vt non moueantur vestigia mea. *Praterea Religiosus, qui non habet proprium, corporales eleemosynas non potest facere, sicut diues. Ideo sicuti diues, qui non potest multum orare, eleemosynis hoc recompensat: sic Religiosus defectus eleemosynarum corporalium orationibus debet recompensare, vt sic impleat illud,* omni petenti te tribue. *Item de eleemosynis viuunt Religiosi, & orationes eorum multum petuntur, & in suffragiis eorum magna fiducia habetur; ideo oportet eos multum orare, ne ab eis homines decipiantur. Item habent magnam opportunitatem orandi, quia à negotiis sæcularibus magis sunt expediti, & propter loci congruitatem, & propter sanctam societatem.* Hæc ille satis ad intentum causas assignans propter quas specialiter Religiosi orationis exercitio crebrius aliis vacare debeant.

8 Ioannes Rusbrochius piissimus auctor, altissimæque contemplationi deditus, in libello de septem custodiis ad Monialem Franciscanam directo, *c.*1. tam ipsam, quam religiosos omnes de orationis iugi studio, sic monet. *Licet a Deo peccatorum veniam consequuta sis, nihilominus coram illius semper misericordia perseuerans, corde, & affectu intus vociferaberis: Deus propitius esto mihi peccatrici. Animum tuum perpetua cum laude ad ipsum sustolles, & affectum, ac desiderium tuum cum diuina bonitate ad beatos, & mortales omnes perenni cum charitate latè extendes: cor verò tuum ingenti cum reuerentia coram sublimi Dei omnipotentis maiestate, & Domini Iesu pedibus submittes, ac humiliabis; in eoque versaberis exercitio, & quendam illius habitum tibi efficies, ac comparabis: in quo omnes vitæ tuæ dies verseris, ac ambules.* Hæc. Rusbrochius. Quibus si adiungas in margine notari hæc verba: *Quotidiana religiosorum exercuia:* facilè elicies iugem orationem esse exercitium quotidianum regularium ex mente Rusbrochij.

9 Præterea D. Dionysius Carthusianus sermonem quendam, qui est 7. de Dom. 2. post Natiuitatem, ad religiosos direxit de virtute, & modo orationis ab illis seruando: in quo inter alia hæc habet: *Multi Sanctorum affirmant summum, ac specialissimum opus Monachi esse, puram Deo orationem indesinenter offerre.* Et infrà approbat illud ex Cassiano: *Omnis finis, atque perfectio Monachi ad iugem orationis perseuerantiam tendit, & quantum humana fragilitati conceditur ad immobilem mentis tranquillitatem, puritatemque nititur.* Rursus serm. 5. ad Religiosos de Dom. 4. Quadragesi. sic habet. *Si cupimus veraciter esse filij Hierusalem, seu militantis Ecclesiæ, discamus cœlestia contemplari, cœliformiter conuersari, Angelicam in terris ducere vitam, atque futuram iam beatitudinem inchoare.* Et infrà: *Si ergo assiduè conemur nos actualiter Deo coniungere, eius laudibus omni hora insistere, orationibusque vacare, ad summa, & increatæ pulchritudinis nos contemplationem dare, imo & in exterioribus, seu corporalibus occupationibus mentem ad Deum frequenter erigere, meditando, orando, psallendo, tunc vtique cœlestem agimus vitam, & futuram beatitudinem inchoamus, &c.* Sermone quoque 6. de Pascha, sic loquitur. *Magna hominis religio est ista calamitas, quod non amplius delectetur loqui, & occupari Deo, orando, psallendo, meditando, contemplando, &c. quàm cum hominibus.* Sermone quoque 4. de Dom. 18. post Trinitatem, sic prosequitur. *Orando, meditando, psallendo occupetur semper cor nostrum in Deo, Dominum Deum cum Propheta oremus. Deduc me Domine in vias tuas, & ingrediar in veritate tua, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Itemque, Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis iniustitia. Rursus, notam fac mihi viam, in qua ambulem, & doce me facere voluntatem tuam.* Prætereà serm. 7. de Dom. 25. post Trinitatem sic habet: *Ad hoc tendit institutio regularis, atque professio Monachalis, vt Monachus, quantum in vita præsenti sit possibile, indesinenter Deo intendat orando, psallendo, meditando, legendo, contemplando, &c.* Innumera tandem ex piissimo hoc Patre in sermonibus de sanctis, eis præcipuè, qui ad religiosos diriguntur, breuitati consulens omitto.

His etiam Patribus D. Laurentius Iustinianus adhæret, qui sicut feruore, zeloque animarum splendidissimus fuit, sic quoque perfectionis monasticæ ardentissimus fuit amator. Orationis ergo necessitatem pro religiosis aliquoties astruit. In libro de obedientia, *c.*17. orationem vocat, robur, & præsidium cœnobiorum. *Ipsa* (inquit) *cœnobia sunt præsidia munitissima sanctorum Angelorum vallata custodiis, ignitarumque orationum roborata suffragiis.* Verissimè sanè, sine oratione namque languescit cœnobium, omniumque inimicorum patescit insidiis. Hinc in libro de gradibus perfectionis religiosos sic alloquitur: *Nullus perfectè enarrare sufficit quàm necessaria sit oratio cunctis, & quantum ad perfectionem venire anhelantibus omnino sit congrua. Audeo etiam dicere neminem absque illa posse ad salutem pertingere.* Hæc Laurentij Iustiniani verba, sicut & alia similia D. Bonauenturæ, hoc etiam capite allata, alicui forsan duriora apparebunt. Horum tamen Patrum auctoritas, simulque dicta, dicendaque verissima esse in aliquo sensu certissime suadent. 10

Quis tamen pro hoc intento de necessitate orationis confirmando, Sanctam Virginem Theresam, nostri sæculi, sacræque religionis iubar, & decus non desideret? Quæ enim toti Hispaniæ, orbique toti, orationis, & mysticæ Theologiæ Magistra fuit, nonne religioso statui idem munus intimasse credetur? Siue ergo vitam ipsius, siue etiam libros de itinere perfectionis, aut etiam de mansionibus ab ipsa conscriptos legeris, hunc scopum sibi præfixisse inuenies, vt oratione exercitium religiosis cunctis necessarium astruat. Specialiter regulæ obseruantiam ex orationis studio dimanare sic admonet. *Oremos sin cessar, que conque se haga bello, que es lo mas importante, no se dexaran de cumplir los ayunos, diciplinas, y silencio, que manda la orden.* Deinde exercitium istud orationis dicit esse fulcimentum, & scopum religionis: ideoque solitudinem maximoperè amplectendam esse. Sic vero loquitur. *Acostumbrarse à soledad es gran cosa para la oracion, y pues este ade ser el cimiento de esta casa, ya esto nos juntamos, mas que à otra cosa, es menester traer estudio, en afficionar nos à lo que esto mas nos ayuda.* Demum (vt vno verbo dicam) tota vita ipsius, gesta, dicta, & scripta eò tendunt, vt commoda, & vtilitates ex orationis exercitio prouenientia, cunctis, regularibus præsertim suadeat. Ad hunc quoque finem iugis orationis religionem Fratrum, & Monialium instituit, & quia magno cum feruore, totiusque populi Christiani exemplo id præstat, ideo inter Ecclesiæ luminaria, vt sidus splendidissimum maximè fulget, in perpetuasque æternitates sacra hæc progenies fulgebit. 11

Iungam his Patribus graues alios Doctores, qui etsi Sanctorum numero nondum ascripti teneantur, inter graues tamen auctores locum tenent, qui quasi manu 12

manu data Monacho proprium munus, & exercitium orationem esse, clarè tuentur. Ex quibus venerabilis Thomas de Kempis orationis necessitatem sæpius religiosis commendat: In libro de ordinatione, & disciplina Claustralium, *libro 5. cap. 1. & 2.* sic loquitur. *Tria sunt omni religioso necessaria, sine quibus non potest diu stare in bona vita. Hæc sunt oratio, lectio, operatio. In istis omni die exercere se debet, & semper in aliquo horum occupare. Oratio illuminat, oratio purgat; oratio consolatur, oratio lætificat, oratio impetrat fauorem, oratio alleuiat laborem, oratio nutrit deuotionem, oratio prebet fiduciam, oratio expellit pigritiam, oratio fugat dæmonem, oratio vincit tentationem, oratio semper est necessaria, sicut gratia, sine qua viuere spiritualiter non possumus.* Rursusque: *Non te pigeat orare, si vis à vitiis liberari.* Ex valle quoque liliorum, *c. 17.* lilia hæc flagrantia collegi: *Hæc tria in ordine valdè necessaria, Deo, & Angelis accepta; scilicet laborare manu contra otium; amare lectionis studium contra cordis tædium: & continuare orationis vsum contra diaboli dolum.* In 2. p. serm. ad nou. serm. 4. sic. *Beatus religiosus, cui sacra lectio cibus, oratio potus, psalmus iubilus, meditatio Christus, speculatio Deus: flabunt venti, & non nocebunt Deo vocanti, & oranti.* In enchiridio etiam Monachorum, *c. 2.* sic Monachum instruit. *Incessanter orandum est, ne vincaris à vitiis, & in profundo malorum desperando submergaris.* Hæc, & alia pius, & grauis auctor satis clarè necessitatem orationis regularibus intimans.

13 Accedit Ioannes Lauspergius deuotus auctor, Carthusianusque Monachus, oratorij exercitij commendator percelebris, in dialogo Monachi cum milite Lutherano sic loquitur. *Ad hoc potissimum vita cœnobitica est destinata, quæ ferè semper noctu, diuque quantum corporalis concedit facultas, eo tendit, vt ibi (quod in cœlo fit) id est Dei præconium canendo, iubilando, gratias agendo, precando, meditando peragatur.* In libro etiam de vera religione, etsi diuersos Ordines ad diuersa munera in Ecclesia exercenda addictos esse dicat, omnes tamen ad munus orationis destinatos esse docet. *Nonnulli ad concionandum, & docendum, nonnulli ad ministrandum ægrotis, nonnulli ad tutandam fidem, nonnulli ad liberandos captiuos, &c. Omnes tamen ad Deum cantando, & orando, & gratias agendo, laudandum, ipsique mundo corde adhærendum sunt destinati.* Ecce nostri capitis scopum à Lanspergio descriptum, Monastici scilicet muneris esse diu, noctuque indefessa vigilia orationibus insudare.

14 Clarissimè etiam Fr. Hieronymus Sauonarola inter Dominicanos Patres valdè insignis, inter regulas quasdam ab ipso conscriptas, quæ habentur in antiquis constitutionibus huius sacri Ordinis, sic habet ad intentum. *Principale studium religiosi est, conari die, noctuque vt anima sua sit Deo coniuncta per orationem, & contemplationem, continuumque amorem actualem.* Inferius quoque sic. *Cum omni, & summa diligentia, & solicitudine vacare debet orationi, & contemplationi, ita vt sæpissimè eleuet mentem suam ad Deum, & oret cum breuitate, tam in Ecclesia, quam in mensa, tam in domo, quam in theatro, tam sedendo, quam ambulando. Et frequentissimè dicat versiculum illum, Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina. Item dicat: Misericordia tua Domine subsequetur me, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Tandem in fine sic concludit. *Religiosi, qui ista non considerant; sed ambulant sine consideratione finis proprij, efficiuntur tepidi, inquieti, murmuratores, ambitiosi, iracundi, loquaces, sensuales, histriones, & duriores, quam sæculares ad pœnitentiam. Et nisi Deus per suam misericordiam eos reuocet, in alia labuntur præcipitia, à quibus nunquam posteà liberantur.* Hæc, & alia grauis auctor.

His iunge Ioannem Gersonem insignem Parisiensium Cancellarium, qui sæpius religiosi munus orationem dixit. In responsione ergo apologetica ad quendam Carthusianum Monachum monet, toto tempore, quo obedientiæ legibus non obstringitur, orationi operam dare. Ad quod vtitur illo versiculo. 15

Fac opus iniunctum, inde vacato tibi.

Subiungit tamen modum *Alphab. 19. lit. E. Consulo tamen, vt ista vacatio sit taliter practicata in deuotionis otio, vt non reddatur inepta per lachrymas, aut alia lasiua corporis, vel mentis exercitia, &c.* Similiter tractatu de oratione, & eius valore religiosum etiam instruens, professionem ipsius esse ad orationis munia exercẽda declarat his verbis, *Alphab. 77. lit. R. Recogites in meditatione tua professionem in Monasterio, videbis te constitutum, & peculiariter dicatum, vt sis veluti quæstor aliquis, qui pro languentibus, & indigentibus in hospitali magno totius vrbis, quærere debeas eleemosynam, non tam corporaliter, quam spiritualiter sustentantem.* Et paucis interiectis: *Meditare igitur vt columba simplex, & gemens, & sit meditatio tua in conspectu Dei semper.* Hæc Gerson innuens satis munus proprium religiosi orationem esse.

Omnium tamen clarius, & distinctius, munus orationis religiosis iniunctum exposuit celebris Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius. In homilia ergo octaua ad Monachos, sic loquitur: *Dominus, ac Saluator noster Iesus Christus in Euangelio, fratres, volens nos continuos esse in orationibus, ita præmonuit, dicens: Oportet semper orare, & nunquam deficere. Hoc Domini consilium, præ cunctis mortalibus, maximè decet Monachos, & omnes in quacumque religione claustrales, quorum omnis actio, & tota vita, imo quidquid faciant, aut oratio esse debet, aut saltem orationi conforme.* Ne tamen tepidus, aut imperfectus religiosus muneri sibi iniuncto per horas solum canonicas, seu quotidianum officium Ecclesiasticum, omissa oratione mentali, satisfacere putet; subiungit postea. *Non satis est Monacho in schola Christi Regis æterni ad perfectionem tendenti orationes canonicas persoluere, nec sufficit homini Deo per votum solemniter dicato preces Ordinis communes in conuentu adimplere, quoniam qui semper orare sine intermissione præcipitur, vltra verbales, etiam ad spirituales orationes obligatur.* Hæc Trithemius, quæ si rectè expendantur, & Monachi officium, & intentum nostrum his capitibus satis innotescit. 16

Cum tamen hæc ita sint, & tam vnanimi, constantique assensu Patres hi omnes his capitibus adducti, orationis necessitatem regularibus omnibus proponant, mirum erit si aliqui ex religiosis inueniantur tam sanctum exercitium respuentes. At multos esse non tam ego, quam Diuus Bonauentura de perf. viæ, *cap. 5.* plorat sic inquiens. *Qui sunt hodie, qui huiusmodi meditationibus vacent? Qui sint exploratores gaudij cœlestis? Qui corde, & animo conuersentur in cœlis? Rari sunt. Vnde dici bene potest de quibusdam religiosis illud verbum, quod B. Bernardus dicit, quorum studium deberet esse cœlos deuotione penetrare, mente circuire supernas mansiones, salutare Apostolos & choros Prophetarum, Martyrumque admirari triumphos, omnibus his postpositis, turpi se mancipant corporis seruituti ad obediendum carni, & ad satisfaciendum gulæ, & ventri. Idem de processu relig. lib. 7. c. 11.* de quibusdam religiosis ait, quod *non solum non sentiant, sed nec quærant, nec desiderent, neque curent, imo neque credant, sed inuideant, & persequantur in aliis deuotionis gratiam.* Paschasius quoque auctor grauis, & inter Bibliothecæ Patres relatos, dum illud Hieremiæ Thren. 4. *Dispersi sunt lapides Sanctuarij in ca-* 17

pite omnium platearum, exponit miseram sortem quorumdam regularium, qui orationis sanctæ exercitio vale dixerunt, sic deplorat *in lament. Hierem. in 2. tom.auct.Bibl. Quid ergo putas sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum dispersi, nisi Monachorum sancta, & Deo consecrata societas? qui semper debent Dei apparere in secreto conspectibus?* Et infrà. *Ideo dispersi plorantur, quasi lapides Sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus esse in contemplatione Dei semper debuerant, per vitam reprobam foris passim vcaant.* Innuens satis plures regularium esse qui orationis exercitium ferè contempserint. Ioannes Lanspergius in serm. quodam ad congregationem Monachorum habito, multos esse ex religiosis, qui sanctæ orationis exercitium respuant, sic habet. *Sunt alij, qui solutis vtcumque horis, & ordinis debitis, deinceps externis suis vacant, nihil prorsus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitiis spiritus scientes.* Ecce iam multos esse ex regularibus, qui orationi non vacent, ex his Patribus habemus.

18 Hi ergo omnes, Patrum testimoniis adductis, ad tam sanctum exercitium totis viribus trahendi, & reuocandi sunt. Neque enim aliter vitia eradicare, virtutesve in religionibus plantari poterunt, nisi sancta oratione mediante. *Oratio enim* (teste Cassiodoro) *serenat cor, abstrahit à terrenis, mundat à vitiis, sublevat ad cœlestia, reddit capacius, & dignius ad accipienda bona spiritualia.* Vnde optimè B.Thomas de Villa noua *Conc. de Sept. Religiosus tepidus, si non orat, & laudat, quid accipiet?* Ac si dicat; sine oratione religiosum virtutibus vacuum, vitiisque plenum recenseri. Rixosos ergo, vagos, desides, otiosos, impudicos, auaros, iracundos, gulosos, superbos, ambitiososque regulares (si quos videris) hos omnes sine oratione viuere, facilè suspiceris. Si forrè etiam religionem aliquam deformatam discolis, vagisque, ac inhonestis fratribus respersam conspexeris, propter orationis egestatem, vel penuriam hoc illi malum euenisse credas. E contra verò religiosos humiles, pauperes, pudicos, obseruantes, obedientes, temperatos, quietis amatores, fructum animarum zelantes, virtutibusque plenos (quales multi sunt) ex eo tales putes, quod orationi sedulò incumbant. *Quemadmodum enim* (verbis Chrysostomi vtar *lib.2. de orando Deum*) *vbi regina quæpiam ingreditur ciuitatem, necesse est, vt omnis opulentia pariter consequatur, sic videlicet postquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes simul ingrediuntur.* Ergo bone religiose, hoc tibi maximè in cura sit, vt ad orationis studiū totis viribus anheles. Basilius tibi loquitur. *Hæc vna recordatio si esset assidua, contra omnia vitia medelam præberet.* Faxit Deus, ita fiat.

19 Quia vero solitudo *Orationis schola*, iure à Patribus censetur, ideo quæ de solitudine commendanda Reuerendissimus Ordinis nostri Præsul, antiquitate, & pietate Venerandus Nicolaus Gallicius in suo piissimo opere *Ignea sagitta* compellato, *c.* 11. scripsit, hic meritò apponenda. *In solitudine nobis omnia prosperè patrocinantur elementa. Firmamentum miro Ordine Planetarum, ac Syderum mirabiliter decoratum, nos ad superiora, miranda sua pulchritudine allicit, & inuitat. Aues Angelicam naturam quodammodo induentes, suauem cantus melodiam ad nostrum solatium mirabiliter modulantur. Montes etiam iuxta Isaïa prophetiam, nobis mirificam stillant dulcedinem: sed & colles nostri consortes fluunt lac, & mel, quæ mundi huius amatores fatui non gustabunt. Nobis autem ad laudem psallentibus, Creatoris montes circumstantes, fratres nostri conuentuales, iuxta identitatem vocis, nostræ linguæ plectra percutientes, ac vena organica in aëre modulantes, vna nobiscum tono concordi resonant Dominum collaudantes. Germinant radices, virent herbæ, frondes, & arbores nobis suo modo lætantur applaudentes; de hac autem iucunditate solitudinis secundum sensum tropologicum scriptum est in Isaïa*: Exultabit solitudo, & florebit quasi lilium, germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. *Et iterum in psalmo*: Pinguescent speciosa deserti, & exultatione colles accingentur. Hucusque ille: Nos verò vlterius progrediamur.

Capvt V.

Regulæ, & Constitutionum inuiolabilis obseruantia religiones reformat: & in hoc deficere ipsas euertit.

SVMMARIVM.

1 *Regulæ, & constitutionum obseruantia Religionibus omnino necessaria.*
2 *Eam sæpius commendat sanctus Ephrem Syrus.*
3 *Immensa gloria regulas obseruantium, secus verò grauissima pœna non obseruantium adstruuntur.*
4 *Theodori Studitæ legatum Monachis testamento relictum.*
5 *Albini Flacci consilium salutare.*
Verba S. Cæsarij ad hoc intentum. ibid.
6 *Ordo custodit eos qui se custodiunt. Bernardi dictum.*
7 *Petri Damiani monitum pro tyrone in militia spirituali.*
8 *Non pauca ex D. Bonauentura de perditione Regularium propter defectum regularis obseruantiæ, referuntur.*
9 *Vita spiritualis Religionis ex obseruantia regulæ nascitur; illius interitus ex Regulæ contemptu.*
10 *Regulæ, & Constitutionum obseruantiam suis mandat S. Ignatius Loyola.*
11 *Regulæ, & Constit. repetitam lectionem suis Monialibus proponit S. Theresia.*
Verba B. Magdalenæ de Pazzi ad propositum referuntur. ibid.
12 *Silentij obseruantia ex Patribus commendatur.*
Priscorum Monachorum silentij quædam exempla recensentur. ibid.
13 *Sancta Religio in loquacibus esse non potest.*
14 *Regulæ institutiones sunt præcepta vitalia.*
15 *Regulæ obseruantia heredem constituit regnī cœlestis; eius contemptus in barathrum perditionis animas trudit.*
16 *Tres Sanctorum coronæ, quarum prima legis obseruatoribus conceditur.*
17 *Visio diuinitus facta Gerardo Monacho ad intentum.*
18 *Improbi Regulares æternas pœnas ob contemptum propria regulæ asciscunt.*
19 *Horribilia exempla de Religiosis Regulæ transgressoribus recensentur.*
20 *Terribilis item euentus de Monachis quibusdam gula, venerique deditis.*
21 *De aliis, qui ob leues culpas Purgatorij pœnis addicti sunt.*

1 ERGO vel maximè orationis exercitium regularium Ordinum reformationi necessarium est, vt vel sic religiosi omnes ad propriæ regulæ, communisque obseruantiæ modum suauius se astringant: vnde postquam in præcedentibus capitibus orationis

orationis officium commendauimus, nunc in præsentibus regulæ, & constitutionum inuiolabilem, & peruigilem custodiam ipsis omnino necessariam proponimus. Patrum ergo testimonia pro obseruantia sanctæ regulæ, & constitutionum perscrutemur.

2 Adstat primus Sanctus Ephrem Syrus, qui non semel, sed sæpius, regulæ, ac constitutionum regularium obseruantiam religiosis commendat *adhort. 1. ad nouit. Si in cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne despexeris: Si solitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi semitam strauerunt, deprauaueris.* Et infrà. *In Monasterio igitur residens, canonem, seu regulam cum omni reuerentia, & amore Dei sequere.* Quod vlterius *in serm. B. Ab.* exemplo S. Abrami Eremitæ sic comprobat. *Toto porrò tempore renunciationis suæ canonem, seu regulam semel arreptam, nunquam mutauit, sed quinquaginta annorem spatio in vitæ religiosæ studio se exercuit.* Alibi quoque sic Monachos instruit *in serm. ascet. de vita relig. Modum, ac normam, quam illustres, perfectique illi nostri Patres tradiderunt, omni conatu, ac studio teneamus.* Et infra. *Vnam nobis regulam charissimi diligamus, per quam Deo grati, acceptique esse possimus; nobisque ipsis, ac proximis nostris prodesse valeamus.* In sermone etiam quodam Ascetico de vita Monastica, antiquos Monachorum patres, ex eo perfectissimos, probatissimosque euasisse commemorat, quod vnius regulæ acceptæ fuerint exacti obseruatores. Sic Ephrem. *Propterea verò, & SS. probatissimique olim Patres, iactis firmiter vnius viuendi regulæ fundamentis, perfecti euaserunt; si quidem illum canonem, ac regulam, quam semel arripuerant, ad finem vsque vitæ sine impedimento aliquo retinuerunt.* Subiungit postea· *Et ideò Deus quoque in illis habitauit, atque in eis est glorificatus, & quicumque illos videre, vel audire meruerunt, Deo gloriam dederunt.* Hæc, & alia S. Ephrem ostendens satis vitam, perfectionemque regularium ex inuiolabili obseruantia regulæ, & constitutionum pendere: è contra verò damnum religionum ex parum accurata legum custodia prouenire. Demum parænesi prima quantum præmium obseruanti Monacho reseruatum sit, sic describit: *Serua mandata Altissimi, ô Monache & Patrum constitutiones recole, pietatis pugil, hæc enim faciens regni cœlestis hæres designaberis.*

3 Accedit Ioannes Cassianus antiquus Eremita, ex quo aliqua pro nostro intento confirmando desumere possumus. Primò ergò in libro quarto de institutis Monachorum renunciantium sæculo *c. 33.* immensam gloriam fideliter obseruantibus regulam Ordinis promitti, & grauissimas pœnas non obseruantibus præparari, sic astruit. *Sicut namque immensa gloria fideliter seruientibus Deo, ac secundum regulæ institutionem ei adhærentibus repromittitur in futurum, ita pœna grauissima præparantur his, qui tepidè eam, negligenterque fuerint exequuti.* In collationibus quoque Monachum propriæ regulæ transgressorem, incorrigibilem euadere, & difficiliùs, ad perfectionem ascendere, quam carnalis sæcularis, vel etiam infidelis, grauissimis his verbis docet *coll. 4. cap. 19. Facilius ad salutarem conuersionem, ac perfectionis fastigium carnalis quis, id est sæcularis, vel gentilis accedit, quam is, qui professus Monachum, nec tamen viam perfectionis arripiens secundum regulam disciplinæ, ab illo semel spiritualis feruoris igne discessit.* Rationem sic subiungit. *Ille namque* (scilicet carnalis vel gentilis) *corporalibus saltem vitiis humiliatus, atque immundum se sentiens, contagione carnali, ad fontem veræ purificationis, ac perfectionis culmen, quandoque compunctus accurrit.* De Monacho verò regulæ transgressore sic addit. *Qui semel, vt diximus, tepidè exorsus initio Monachi cœpit abuti vocabulo: nec tamen humilitate, ac feruore, quo debuit iter huius professionis arripuit, infectus semel hac miserabili lue, & in ea quodammodo resolutus, ex se vlterius perfecta sapere, nec alterius poterit monitis erudiri.* Proh dolor! Quàm horribilia sunt hæc verba improbis, ac deprauatis religiosis suæ regulæ contemptoribus. Ex eis enim liquidò innotescit Monachum illum, qui propriæ regulæ obseruantias spernit, quasi à Deo despectum, difficilius, quam alter homo, quantumvis prophanus, & infidelis, ad perfectionis fastigium peruenire posse. Cum verò tendentia in perfectionem proprium munus religiosorum sit, attendant regulæ Monasticæ contemptores, quantum malum sibi asciscant ex cupabili transgressione legum religionis.

Ad idem Theodorus Studita in suo testamento 4
(prout in Bibliotheca Patrum habetur *t. 2.*) hoc legatum Monachis velut opulentissimam hæreditatem, his verbis reliquit: *Leges, ac scita maiorum, in primisque Magni Basilij, non migrabis, quin quodcunque ages, disces vel ex sacris literis, aut paterna tua consuetudine geres.* Si consilium hoc Monachi cuncti sibi arriperent, propriæ vtilitati consulerent, & perditioni religionis obuiarent.

Consulit idem Albinus Flaccus Caroli Magni Ma- 5
gister, *epist. 49.* Monachos namque in epistola quadam instruens, sic loquitur: *Regularis vitæ obseruationem diligentissimè custodite: quatenus æternam benedictionis mercedem habere mereamini. Hæc est laus vestra, iste honor vester apud homines, & retributio apud Deum.* Sanè hoc ità esse experientia comprobat. Quæ enim religio propriæ regulæ, institutionumque arctissima obseruantia tenetur, apud Deum, & homines vbique honoratur: quæ tamen illarum custodiam spernit, leui nota apud omnes dignoscitur.

Nec iure prætermitti potest, quod S. Cæsarius *in* 6
Regula Sanctimonialium ad hoc intentum scripsit: *Quia*, inquit *vos, Angelis desidero esse consimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos contestor, vt nihil de sancta Regulæ institutione minui permittatis, sed totis viribus eam custodire, auxiliante Domino, laboretis, scientes quoniam vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Et hoc ante omnia rogo, vt admonitionem nostram non transitoriè accipiat sanctitas vestra; quia non ex nostra præsumptione loquimur, sed secundum quod in scripturis canonicis legitur, & antiquorum Patrum libris abundantissimè continetur, vos cum grandi affectu, & cum vera charitate salubriter admonemus & quia legitis, quod, Qui vnum mandatum minimum neglexerit, minimus vocetur in regno cœlorum, nolite humilitatis nostræ verba, quasi minima despicere, propter illud: quod scriptum est: Qui vos spernit, me spernit. Et illud. Qui spernit modica, paulatim defluit. Quomodo enim in quocumque carnali certamine tantum vnusquisque abiectior erit, quantum minor & infirmior persona superauerit, ita & in spirituali certamine in eum, qui negligens fuerit in minimis, implebitur illud, quod scriptum est: Qui vniuersam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus. Hoc enim ego cum grandi non solum timore, sed etiam tremore cogitans, dum pauescit animus meus, ne vobis vel aliqua peccata minuta subrepant, non solum admoneo, sed supplico pariter, & contestor, & cum grandi charitatis affectu adiuro, sic in illam æternam beatitudinem, ad consortium Angelorum, omniumque Sanctorum, sine confusione venire simul, & cum sancta Maria, & cum omnibus reliquis Virginibus coronas gloriæ accipere, & cœlestem agnum sequi vos fœliciter videre promerear, vt toto corde, & animo mandata superius comprehensa studeatis implere, per quæ ad æterna præmia possitis fœliciter peruenire.*

D. quoque Bernardus Monachorum vertex, non 7
semel

6 semel, sed sæpius, quàm illis necessaria sit obseruantia regulæ religionis, simulque constitutionum Ordinis, satis expressit *de prac. & dispens.* Quondam sic. *Omnes magistram regulam sequantur, nec ab ea temerè deuiatur à quoquam.* Vbi temeritatis notam regulæ transgressoribus indicit Bernardus. *Idem epist.* 321. *Rogo vos fratres, & multum obsecro, sic agite, & sic state in Domino dilectissimi, soliciti semper circa custodiam Ordinis, vt Ordo custodiat vos.* Ac si clarius diceret; religio illa, in qua propriæ regulæ transgressio permittitur, nec seipsam, nec alumnos custodire valet. Est enim regularibus regula, quod mœnia vrbibus. Vnde quemadmodum dissipantibus mœnia vrbis dispendium datur, sic quoque regulæ, regulariumque sanctionum contemptores, totius religionis interitus debitores sunt. Quare illud Psalmi 79. obiici potest transgressori regulæ. *Destruxisti maceriam eius, & vindemiant eam omnes, qui pratergrediuntur viam.* Quid vero apud Bernardum sit ordinem custodire religiosos suos, ex alio eius loco inferius adducendo constabit, vbi ex diuina reuelatione Gerardo Monacho facta affert, nullum religiosum damnandum fore, qui suam regulam, Ordinisque obseruantias amauerit: quin potius regularis obseruantiæ amatores, in Ordinem Apostolorum, Martyrum, aut Confessorum assumendos esse. Præterea, quid de Monacho regularis disciplinæ præuaricatore sentiat ipse Bernardus, ipse palam professus est in epist. 191. ad Papam Innocentium, vbi illum vocat, *Inimicum crucis Christi, Sanctorum, qui in circuitu eius sunt, violentissimum oppressorem, & calumniatorem pauperum. Qui propria iam pene non habens, qua deuoret, in proxima passim more tyrannico debacchatur. Monachum habitu mentiens, re exhibet vnum de pradonibus, omnino immemor regularium obseruationum, legum, canonumque contemptor, frontosus ad verecundiam, insensatus ad metum, inflexibilis ad pietatem, ad iram praceps, audax ad facinus, pronus ad iniurias.* Quid verò sit ordo religiosus, & quam necessarium regulares in suæ regulæ obseruantia permanere, expressit idem Pater in epistola ad Monachos Aspenses. *Stemus nos in ordine nostro quicumque elegimus abiecti esse in domo Dei nostri, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ordo noster abiectio est, humilitas est, voluntaria paupertas est, obedientia, pax, gaudium in Spiritu sancto. Ordo noster est sub magistro, sub Abbate, sub regula, sub disciplina. Ordo noster est studere silentio, exerceri ieiuniis, vigiliis, orationibus, opere manuum, & super omnia excellentiorem viam tenere, qua est charitas.* Ecce Bernardum clarè nobis quid sit religio, & qualiter in ea, eiusque regulari obseruantia standum sit, depingentem. *Idem in Apologet.* magnam abusionem esse regulam non custodire, habitumque Monasticum gerere, sic exponit. *Magna abusio est vt corpus regulariter induatur, & contra regulam suis vestibus anima nuda deseratur. Cum tanto studio tunica, & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt, Monachus non putetur. Cum similiter pietas, & humilitas, qua spiritualia indumenta sunt, non prouidentur?* Legatur idem Pater in tractatu de præcepto, & dispensatione. Ex quibus omnibus satis liquet, quam necessariæ sint regulares obseruantiæ religiosis omnibus, pro ipsorum, & Ordinis conseruatione.

Illustrissimus etiam Cardinalis Petrus Damianus
7 epist. 18. dum Aripandum Monachum in militia spirituali tyronem commendat, hoc maximè ab illo exigit, vt regularem disciplinam non deserat: cõsequenterque, quam necessaria sit religiosis, sic ostendit. *Caue ne per ætatis adhuc imbecillis obtentum; sancti loci regulam violes, ne rigorem, atque seueritatem beata conuersationis eneruès, ne mutari velis solitam seueritatis consuetudinem, ne peregrina adinuentionis prasumas superinducere nouitatem.* Inferius sic: *Quanta prasumptionis est si disciplina quis regulam frangat, quam à sanctis Patribus traditam non ignorat.* Hæc Damianus. *Idem lib. 6. epist. 32.* horribilia aliquot exempla quorumdam regularium, qui ob regulæ contemptum grauissimis à Deo suppliciis sunt addicti, narrat; nosque inferius in hoc capite afferemus. Ex eis verò liquidò innotescet, religionum, religiosorumque miseram sortem ex inordinata transgressione regulæ, obseruantiarumque procedere.

Ex Seraphico etiam Bonauentura non pauca colligi valent pro causa suscepta de perditione regularium 8
propter defectum regularis obseruantiæ. Pauca tamen subiungam. In libro de sex alis Seraphim, *cap.* 3. de religioso regularium obseruationum contemptore, sic habet. *Deformat religionis decorem, profectum spiritualem, & aliorum ædificationem solet impedire.* Eodem quoque libro sic consulit. *Principaliter cauenda, & dolenda est transgressio praceptorum Dei, deinde inuiolabilium praceptorum Sancta Ecclesia, deinde illorum, qua sub voto voluntario sibimet quisque fecit necessaria, vt regulares obseruantia, maximè qua sub pracepto sunt statuta. Idem in spec. disc. p.* 1. *cap.* 2. religiosos omnes sic monet. *Communem Ordinis obseruantiam sequantur, perfectioni in silentio, & aliis institutis plenius obtinendis insistant: à qua nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum dissolutione diuertant.* Eodem quoque libro sic habet. *Optima religiosi perfectio est perfectè communia quaque conuētualia seruare.* Rursus alio loco sic loquitur. *Nec aliquam non bonam consuetudinem inducas, vel discas; nec aliquam bonam consuetudinem neglectam per incuriam Diaboli, permittas in te, & in aliis, quibus cum modestia persuadere poteris.* Rationem reddit P. Seraphicus. *Quicumque enim aliquod exemplum aliis relinquit, siue bonum, siue malum, particeps est imitatorum suorum, siue in supplicio, siue in pramio sempiterno.* Rursus idem Pater in epistola quadam ad Prouincialem quemdam sui ordinis transmissa, damna, & incommoda, quæ ex fractione regulæ, & constitutionum, tam religiosis transgressoribus, quam religionibus ipsis proueniunt., sic recenset. *Cum disciplina negligitur, insolentia crescunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in scandalum, per eorum patentem ruinam, qui stare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit, vt sancta religionis splendor prafulgidus in pallorem degeneret, sanctitatis pulchritudo sordescat, bona opinionis odor computreat, & nomen Domini blasphemetur.* Hæc, & alia Seraphicus Doctor pro regularis obseruantiæ inuiolabili custodia, conscripsit, ex quibus sanè perspectis nullus bonæ indolis religiosus non eliciet, regulæ, & constitutionum obseruantiam religiones in suo nitore fouere, eas conseruare: ex opposito verò regularis disciplinæ transgressorem, se ipsum, & religionem perdere. Quia vt ipse Pater de hac exterioris disciplinæ negligentia loquitur, *Est signum neglecta conscientia, & interioris leuitatis.*

His Patribus iungitur S. Laurentius Iustinianus Ec- 9
clesiæ iubar, & Venetorum decus, ex quo hanc sententiam pro causa, quam tuemur, ex libro de compunctione, & planctu Christianæ perfectionis seligere potui. *Qui religiosa vita institutionem sumere elegit, sanctitatis Regulam perficere conetur.* Ac si dicat, vita spiritualis religionis ex circunspectissima obseruantia regulæ nascitur, illius verò interitus ex regulæ contemptu procedit.

Clariùs cæteris istorum Patrum vestigia sequitur 10
S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Iesuiticæ Patriarcha, Christianique orbis alter sol, dum regulæ, & constitutionum exactissimam obseruantiam suis mandat his verbis, *Omnes constanti animo incumbamus,*

bamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia consequi possimus, in absoluta omnium constitutionum obseruatione, nostrique instituti ratione adimplenda, praetermittamus. Quibus verbis nostrum, & suum intentum satis declarat, viamque ostendit, per quam sacra Societatis religio ab ipso instituta, toti orbi, vt fulgentissimum sydus, celeberrima redditur.

10 Nec omittam breuem, singularemque sententiam, quam Sanctiss. Virgo Theresia, nostri saeculi,& Ordinis decus, circa praesens institutum protulit. Monialibus igitur suis regulae obseruantiam, simulque iteratam lectionem,sic praescribit *in mon.ad Moniales, Las ordenanza, y regla de su religion lean las muchas vezes,y guardenlas de veras.* Sentiebat abs dubiè Beata parens, in hoc puncto religionis fulcimentum consistere, ac proinde, non solum obseruantiam regulae, & constitutionum; sed ipsarum quoque saepius repetitam lectionem illis proponit. Vt enim testatur Vmbertus de Romanis Praedicatoriae familiae quondam Generalis *de mod.prae.l.2.c.9. Fit contra Regulam frequenter, quando non legitur regula.* Vnde vt ipse dixit *ibid.c.4. Lectio diligens regulae, & statutorum propriae professionis, necessaria est religiosis.* Quod ideò aduertendum puto, ne forsan aliquis nolens intelligere, vt benè agat, regulam, & constitutiones sui Ordinis legere negligat.

11 Nec praetermittenda Carmeli nostri pretiosissima Gemma B.Magdalena de Pazzi, de qua in Vita ipsius *c.125.* haec leguntur. *Non meno de santi voti teneua in estima, e riuerenza le Regole, & constitutioni, e tutti gl' ordini, e consuetudini Religiose del suo Monasterio, ancorche minimi, e tutti gli reputaua volunta di Dio, dettati dallo Spirito santo, esercitando in tutti con gran prontezza, nè mai tralasciando alcuno ordine, se da necessità d'infermità, è da qualche altra vbidienza, ò esercitio di carità non era impedita. Il che quando le occorreua, non restaua d'interuenire col desiderio, e specialmente quando era impedita da infermità, ne sentiua particolare afflittione, dicendo, che ciò le permetteua Dio, perche non era digna d'interuenire con altra all' vbidienze della Religione, e sino à che haueua forze, si conduceua ancora con gran fatica à gl' ordini communi.*

12 Haec vero, quae ex Patribus adduximus,manifestè satis comprobant, Regulae, & constitutionum regularium obseruantiam, omnino necessario exigi pro conseruatione regularium Ordinum. Hoc ipsum caput sequens demonstrabit. Vtrumque tamen de regula, & obseruantiis in communi, & in genere sermonem tantum instituit. Desiderati tamen adhuc poterat, vt singularum institutionum regularium obseruantiam ex Patribus confirmaremus. Quia tamen hoc longiorem desiderat tractatum; de vnica solùm,ipsaque specialissima obseruantia regulari,silentio nempe, sermonem faciam ex Patribus. Prius tamen quid opere compleuerint, postmodum verò quid docuerint apponam. Igitur Agatho Abbas lapillo assiduè ori indito per tres annos silentium custodisse, tradit Marulus lib.4. cap.6. Paulus quoque Monachus per triennium etiam nemini quidquam locutus est. Pambo Abbas illud Psalm.38.legens. *Dixi custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*: multo tempore obseruauit. Boonem in Thebaidis deserto habitantem in summo silentio vixisse scimus. Theo etiam in cellula sua clausus annis triginta, silentij habuisse continentiam perhibetur. Hos, & alios plures refert Marulus, vt suprà. Qui simul lib.6. c.14. dum de reuelationibus infernarum poenarum agit, quid Moniali cuidam loquaci (vtinam casum vereantur omnes) acciderit, per haec verba retulit. *Cum diem obiisset extremum, & in Ecclesia sepulta esset, adituus nocte intempesta Ecclesiam ingressus, vidit illam ante altare distentam secari per medium, partemque superiorem igne cremari, inferiorem vero relinqui intactam* (forsan castitatem corpori seruarat.) *Mane igitur visa fratribus narrans, dum locum, in quo eam vri conspexerat ostendit, deprehensa sunt in marmoris solo ardoris vestigia.* En silentij exempla: en loquacis poenam. Nunc vero quid Patres dicant, audiamus.

13 Diuus ergo Hieronymus religionem in loquacibus esse non posse hisce declarat. *Religio sancta non potest esse in loquacibus.* Diuus etiam Augustinus *ad fratr. in erem.* adeo necessarium silentium putat Monachis, vt sine eo Monachos non esse dicat. *Silentium, fratres, inter caetera vobis in eremo summè necessarium, quia qui non custodit linguam suam, Monachus non est.* Clarius id expressit S.Bernardus. *Nemo* (inquit) *de religionis habitu sibi blandiatur, qui adhuc linguam suam non didicit religare. Religa linguam tuam, si vis esse religiosus, quia sine linguae religatione, religio vana est.* Ad haec Seraphicus Bonauentura de perf. vitae c.4. *Certè frustra (audeo dicere) ille religiosus gloriatur de possessione virtutis in corde, qui dissipat disciplinam silenty per inquietudinem multiloquij Si quis(teste Scriptura) putat se religiosum esse,non refraenans linguam suam,sed seducens cor suum,huius vana est religio.* Plures tandem ex Patribus sciens praetereo. Quorum plura exempla habet Laurentius Beyerlinck *in Theatr. vit.hum.tom.6.littera R,verbo religiosus, Religio.* Vnum qui pro omnibus loquatur, silentiique vtilitates in religione exponat, producam. Ioannes hic est vulgò Climacus in scala. *Taciturnitas est mater orationis,captiuitatis reuocatio, ignis diuini amoris, obseruatio cogitationum, specula hostium lachrimarum amica,carcer luctus, memoria mortis operatrix, iudicij indagatrix, inimica fiduciae, quietis coniux, ambitiosa doctrinae aduersatrix, scientiae adiectio, secretus in Deum profectus, occultus ascensus.* Ex aliis autem Doctoribus vnus etiam pro mille haec protulit Thomas à Kempis *serm.4.ad Nouit. In nullo statu, & Ordine stabit pax & disciplina,si non adsit censura silentij, quietis amica, quae est deuotionis nutrimentum, contentionis obturatio, vanitatis fuga.* Et rursus. *Est multum pro honore vestro, & fama Ordinis, si pro reuerentia hospitum in praesentia eorum verecundi,& taciturni appareatis; plus enim aedificabitis bonis moribus, quàm curialitate sermonis. Ex vno indisciplinato verbo arguunt vos leuitatis, & imprudentiae.* Appositè idem deuotus vir narrat in *Sermone tertio ad Nouitios*, duos fratres in domum cuiusdam viri nobilis pio receptos hospitio fuisse, qui vtriusque gestum, & verba obseruans, regressis illis, dixit: Videbatur mihi quòd vnus istorum aut nouiter ad Religionem venit, aut cito inde recedere velit. Quaerentibus vnde ita colligeret. Respondit, ex dissimili veste, & gestu in verbis, & moribus coniicio differentiam conuersationis. Ita accidit, sicut praedixit. Breui vnus Religionem reliquit. Haec verò dixerim, tum, vt quanti apud Patres Regularis obseruantia silentij habeatur ostendam, tum vt quanti etiam iidem Patres alias quoque Religiosas sanctiones habeant,credatur; ac perinde iure optimo huius,& sequentis capitis intentum esse, Regulae & constitutionum obseruantiam religiones tueri,illarum verò transgressionem ipsas euertere.

Iam ergo sanctè religiosè quicumque sis, *Custodi legem,atque consilium, & erit vita animae tuae*, consulit tibi Sapiens Prou. 3. Neque enim alia ratione vitam poteris diligere, & dies videre bonos, nisi regulae, & constitutionum tuarum sis diligens obseruator. Audi quae Moyses populo Dei circa legis obseruantiam intimauit Deuteron. 32. *Implete vniuersa,quae scripta sunt legis huius,quia non in cassum praecepta sunt vobis,sed vt singuli in eis viuerent.* Hanc ob causam D. Hieron. Pachomij regulae institutiones, *Praecepta vitalia* nuncupauit,vt pote,quia ad vitã monachorũ conferũt. *Religio,Sacerdotium,Ordo,neminem per sese,neque Sanctum,* 14

neque

neque Beatum efficiunt: quandoquidem boni, ac mali aque hac percipiunt; inquit Rusbrochius de vera contemplat. cap.62. Hinc neque apud Deum, neque apud homines præmium aliquod accipies, quod sub regula sancta religiosi Ordinis viuas, nisi iuxta illius institutiones iustè, sanctèque conuersatus fueris. Hoc tibi *Regularis* nomen, quo frueris, intimat. Religiosi quoque nomenclatura, idem præcipit. *Sicut enim* (inquit Humbertus de modo prædicat. cap.6. lib.2.) *dolia dissipata religantur, vt sint idonea ad vini capacitatem, sic religantur viri per religionem, vt sint apti ad spiritualem gratiam recipiendam. Sunt autem sex quasi circuli, qua valent ad religationem huiusmodi doliorum. Primum est, propria Regula. Secundum propria Constitutiones. Tertium est, approbata consuetudines. Quartum est, mandata Prælatorum. Quintum est, correctiones visitatorum. Sextum est, ordinationes, &c.* Quare ne tanquam dolium dissipatum non valeas vinum gratiæ retinere, reputes necesse, vt his circulis, corpore, animoque circumcingaris. Hac via tui Ordinis Rempublicam optimam, fœlicissimamque reddas. Plutarchus namque refert septem olim sapientes inter se disputantes in conuiu. *Quis populus, quanamve Respublica foret optima, & fœlicissima?* audisse Biam respondentem, *In qua legem vniuersi, tanquam Tyrannum metuunt.* Plato etiam apud Eborensem, hæc habet. *Sine lege, nec domus, nec ciuitas, nec gens, neque hominum vniuersum genus stare, nec rerum natura omnis, neque ipse mundus potest.* Si ergo sanctè religiose, tuæ reipublicæ leges, regulam, sanctionesque serues, eam optimam, & fœlicissimam facies, tibique cumulos sanctitatis quamplures augebis, itavt in te Aristotelicum illud 5.politic. cap.9. expleatur. *Viuere secundum leges, est ipsa salus.*

15 Vt tandem libentiori animo hoc onus regularis obseruantiæ suscipias, hoc vnum tibi persuasum putes, nulla alia ratione regni cælestis hæreditate potiturum facilius, quàm regulæ obseruantia; eiusque contemptu, æternas pœnas incursurum. Etenim ipsius regularis obseruantiæ contemptus, laxioris vitæ modus, difformataque religio in barathrum perditionis, æternasque pœnas inferni animas trudit. Vtrumque hoc caput præsens tibi demonstrabit. Et primum quidem, regularem obseruantem religiosæ disciplinæ, hæredem regni cœlestis certò constitui, tibi ex Patribus adductis S. Ephrem Syrus, Ioannes Cassianus, Albinus Flaccus, & alij clarè ostendunt.

16 Id quoque Sanctus Benedictus in prologo suæ regulæ habet. *Ausculta, ô fili præcepta Magistri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem tui pij Patris libenter excipe, & efficaciter imple, vt ad eum per obedientia laborem redeas, à quo per inobedientia desidiam recesseras.* Hebræi quoque Magistri (teste Cosma Magallanio in Iosuè 24.) tres Sanctorum esse coronas volunt, inter eas primariam esse, quæ legis obseruationi incumbentibus conceditur. Sic verò dicunt. *Tres sunt corona; corona sacerdotis, corona regni, & corona legis. Corona autem legis ascendit supra omnes. Sacerdotio dignus fuit Aaron; regno Dauid, Corona legis cuilibet datur eam obseruanti, qua mater est cateris, cum ea reliqua consistent.* Hic quoque congruit illud, quod ex R.Eliezer referunt quidam, videlicet, Moysen ex monte descendentem, legis tabulas secum tulisse; taliter tamen, quod donec Israëlitici populi peccatū visum non est, non à Moyse tabulas latas, sed è contra Moysem à tabulis elatum esse. Cum verò populi peccatum commissum fuit, nec ab ipso Moyse deportari potuerint, sed eas manibus sustinere non potens, abiecerit, & confregerit. Quod (si id verum est) manifestè concludit, legis obseruantiam, obseruantibus grauem non esse, sed pennarum instar, eos ad cœlum subleuare: legis verò transgressionem, grauissimi ponderis instar ad inferna inclinare.

Manifestè etiam id D.Bernardus nobis intimauit. 17
Refert namque cœlestem quandam visionem ex diuina reuelatione Gerardo monacho factam, continentem, nullum sui Ordinis (idem sentio de aliis) damnandum fore, qui regulam, obseruantiasque dilexerit, quin potius in ordine Apostolorum, Martyrum, aut Confessorum sortem accepturum. Bernardi verba visionem referentis, hæc sunt in doct. *Cogita Monachum illum, Gerardum nomine, qui infirmatus ad mortem, iacuit per triduum oculis clausis in mentis excessu, & visitatus ab Abbate, oculis apertis ait, Bona est obedientia. Ad tribunal Christi fui, animas Sanctorum vidi: ipsumque facie ad faciem vidi dicentem mihi: Ecce locus tuus inter fratres tuos, nullus tui Ordinis peribit, si Ordinem amauerit. Salui autem, qui de ordine tuo sunt, aut in ordine Apostolorum, aut Martyrum, aut Confessorum sortem accipient. Et hac dicens communione accepta discessit.* Hæc Bernardus piam satis, consolationeque plenam bonis religiosis visionem referens. Similis huic alia etiam visio tempore mortis D. Benedicti Occidentalium Monachorum Principis apparens, in qua quidam dixit. *Hac est via, qua dilectus Domini benedictus cœlum ascendit.* Refert illam ex D. Greg. Bernardus, ipsamque de regula, ac modo viuendi à Benedicto tradito exposuit, inquiens. *Qua est via ab eius cella egrediens, nisi Ordo, quem ipse vir Beatus instituit, & forma vita, qua ab eo sumpsit exordium. Qua nimirum via Domini dilectus ascendit.* Tene ergo sanctè religiose, quod ex his visionibus habes, & inferes, regiam, & rectam viam, qua religiosus quisque æterna regna conscendit, esse sui Ordinis obseruantiam. Testatur & idem nostri sæculi decus S.Theresa, quæ mortem cuiusdam religiosi nostri ordinis referens, ipsum sine vllo igne purgatorij ad cœlum euolasse, ex diuina reuelatione tradit. Causam verò tanti priuilegij propriæ professionis, & regulæ obseruantiam esse dicit. Hæc eius sunt verba in eius vita cap.38. Hispano sermone. *Yo me espante de que no auia entrado in purgatorio, y entendi que por auer sido fraile, que auia guardado bien su profession, le auian approuechado las Bullas de Orden para no entrar en purgatorio.* Quod adeò singulare esse dicit, quod quamvis plurium animarum gloriam, & statum post mortem sibi reuelatum esse, solius tamen huius religiosi, B.Petri de Alcantara, & alterius Dominicani animas, hoc priuilegio immunitatis à purgatorio potitas esse, dicat. Ex his verò habemus quantum bonis religiosis obseruantia religionis afferat, vtpotè, quæ non solum illis æternam beatitudinem præbeat, sed sine purgatorij pœnis ad cœlum euolare tribuat. Vnde meritò verba illa Pauli, *Quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax, & super illos misericordia*, ad Gal.6. omnibus religiosis sui Ordinis amatoribus accommodari possunt, quod facit Dorotheus, quem alij sequuntur.

Hinc apud S.Brigittam *in Prologo Regula Saluatoris cap.2. & 3.* Religiones, quæ suas Regulas contempserunt, *vinea dissipata* nuncupantur. Et in eadem Regula *cap.28.* sic Christus reuelauit eidem Brigittæ. 18
Per illas vineas dissipatas, de quibus modo dixi, prius quam Regulam audires, intelligo Regulas illas, qua iam non tenentur, sicut amici mei, inspirante Spiritu veritatis, eas dictauerunt, sed propter crapulam, & mundi delectationem à via recta recesserunt. De præmio autem eorum, qui præfatas Regulas corrigunt, easque perfectè obseruare contendunt, sic subiungit idem Christus eidem Brigittæ. *Ego qui sum omnium cordium*

cordium scrutator, & omnium verborum auditor, si aliquos inuenero, qui Monasterij sui errorem corrigere tentauerint, suamque Regulam tenere in omnibus, quæ præcipit, scilicet in humili, & regulari habitu, in debitis abstinentiis, in fuga proprietatis, in obseruantia castitatis, & vera humilitatis, atque in omnibus bonis consuetudinibus, cooperabor eis, & circumdabo eos dilectione mea, sicut circumdare solent vineam macerie sua, daboque eis gratiam, vt libenter se contentos reddant de solis vitæ necessariis, superfluitatem omnem contemnendo, per quod occiditur talpa radices corrodens, id est diabolica suggestio, bonas affectiones rescindere cupiens prauis concupiscentiis. Hæc ibi congrua satis proposito nostro.

18 E contra tamen, proh dolor! quam certo sibi, improbi regulares, æternas pœnas, ob contemptum propriæ regulæ, & constitutionum asciscant, ex multis, variisque visionibus, diuinisque reuelationibus ostenditur. Et primò quidem Cassianus iam adductus clarè id expressit. Deinde mors Samsonis ob incisionem capillorum lege sibi prohibitam (erat namque Nazaræus) illi obueniens, idem ostendit. Sed proferamus in medium horribilia aliquot exempla à grauissimis viris relata, quibus innotescet, quam acriter Deus vindictam sumat de regularibus suæ professionis transgressoribus, in hac vita, & in futura. Casus aliquot refert Illustriss. Card. Petrus Damianus lib. 6. epist. 32. cuius verba hæc sunt. *Duo fratres, alter iuuenis, alter vero senex, in possessione Classensis monasterij, quæ Rauenniana dicitur, ad custodiam morabantur. Octaua sanè die ante Natiuitatem Domini, sexta scilicet feria, dixit iuuenis ad seniorem: Frater Leo (sic enim vocabatur) quomodo viuemus hodie? Cui senex: Viue (inquit) vt velis: Ego enim, & vinum bibam, & in solo (vt scriptum est) pane non viuam. Erat autem ille vegetus, & obesus, incolumis, & robustus. Factum est, apposita mensa, vterque discubuit. Sed iste; pane contentus, & aqua sub regularis se ieiunij disciplina cohibuit, ille verò vinum sibi, & insuper quod videbatur indulsit, qui profectò, si quod imminebat, agnosceret, rigorem abstinentiæ ad petulantis gulæ lenocinium non molliret. Octaua siquidem die cum Dominicæ Natiuitatis gloria, mundo tripudiante, clarescceret, ille defunctus est, & cum festiuitatis inuitante lætitia, cæteri prouocarentur ad mensam, ille offerebatur ad sepulturam.* Ecce intempestiuam mortem, ob fractionem regulæ, Monacho obtigisse, teste Damiano. Mortem quoque æternam contemptores suæ regulæ religiosos incurrere, post aliqua interiecta, refert idem author, horribiliorem alium casum narrans per hæc verba. *In monasterio B. Vincentij, quod non procul à monte, qui dicitur Petra Pertusa distat, cernitur constitutum, vt sub districti censura rigoris quadragesimale celebraretur initium, nimirum, vt per triduum non nisi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent, nulla, nisi lectionum, siue ordinum verba proferrent, nudis pedibus lugubres ac mœrentes incederent, expleto communi modulatione psalterio mutua se scoparij castigatione purgarent. Quod cum fratres voto, & animo, ac spirituali iucunditate non segniter agerent, quidam inter eos extitit, qui clam edendo regulam violauit.* Post hæc, & alia interiecta, pessimam istius peccatoris, sanctæque transgressoris regulæ mortem narrans, hæc habet. *Mox vt sacrosanctum Mysterium de manu Sacerdotis accepit, heu proh dolor! horreo referens: cum felle simul & animam exhalauit; quod videlicet fel vsque ad sepulturam ex ore eius effluere non cessauit ideò, vt donec in feretro corpus iaceret exanime, iugiter sanies illa pauimentum Ecclesiæ longius irrigaret. Hoc autem idcirco referre curauimus, vt audiant, & pertimescant non solum ij, qui disciplinæ regulam per propriæ voluptatis impatientiam frangũt, sed & illi quoque, qui crimen admissum sub conscientiæ sua vberibus confouentes, confiteri ad obitũ præstolantur.* Hæc Illustr. Damian. vt inde elici valeat, quantum periculum mortis æternæ transgressores regularis disciplinæ sibi incurrant. Alium quoque casum subinde refert de quodam Monasterio, quod suasu monachi cuiusdam improbæ vitæ, licet dicacis, & accuratæ facundiæ, officia B. Virginis omisit. Quas verò pœnas tale Monasterium incurrerit, sic narrat. *Mox aduersus præfatum Monasterium tot aduersitatum grandines, tot vndique conflictuum exortæ sunt tempestates, vt ipsis quotidie monachis minaces gladij necis exitium intentarent. Fiunt vndique deprædationes, atque rapinæ, conflagrantur cum segetibus areæ, familiares, ac serui sancti loci crudeliter trucidantur, & non iam imago mortis, sed mors ipsa grassatur, adeò vt taderet iam Monachos viuere, &c.* Eheu pœnas regularis obseruantiæ omissæ tam improbis regularibus, quàm ipsis Monasteriis propriæ disciplinæ transgressoribus à Deo immissas.

Placuit tandem horribiliora adhuc exempla casuum referre à grauibus, & fide dignis authoribus relata, quibus clarius constabit, quantum sibi detrimentum, æternæque damnationis periculum incurtant improbi religiosi propriæ regulæ, disciplinæque transgressores effecti. Primum affert Antonius Senensis grauissimæ religionis Chronicon texens, & cuiusdam conuentus casum referens, quam quoque adducit Martinus Delrius in suis magicis disquisitionibus l. 2. c. 2. sect. 3. q. 3. per hæc verba. *In conuentu S. N. accidit, vt post Completorium, refectionis locum ingrederetur, cui erat illius cura commissa; qui mox in ingressu videt illum fratribus circumquaque refertum: & illi cappas habebant indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ, & illam expectarent, sedebant. Accurrit ille sine mora ad Priorem; & illud ei aperit. Prior fratrem delirum putat, vel somnia narrantem: attamen dum vrgetur, vadit, videt, & credit: & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum monasterij grauioribus Patribus, & prudentioribus: de quorum consilio sacras vestes assumit, & sacrum Christi corpus deferendo, toto conuentu comitante, se illuc confert, & ad illum sermone directo, qui honoratiore loco sedebat, eos adiurat, vt aperiant, quinam sint, & ad quid venerint, & quid velint, & vt ad hæc respondeant, illis præcipit in nomine illius Domini, quem gestabat in manibus. Vt autem, quando Prior coram illis comparuit cum venerabili Sacramento, illi omnes assurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, caputia tamen taliter demittentes, vt eum minimè viderent, & hoc facto, iterum sederunt: ita iussi à Priore, vt responderent ad proposita, inclinarunt. Tandem qui inter eos videbatur præcipuus, respondens dixit: quod ipsi omnes fuerant eiusdem Ordinis Religiosi; & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & aliis officiis donati, & quod omnes damnationis sententiam acceperant: quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos. Sed quod diuina permittente clementia, iussi fuerunt illuc venire, vt eos, & vniuersos Ordinis cultores commonefacerent, vt vocationi facerent satis. Nam illi quia minimè id præstiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis. Et in signum huius cuncti in eos aspicerent. Et hoc dicto, omnes illi cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circumcincti, & incensi visi fuere: & tunc idem præcipuus, manu in mensa signum dedit, & sic illa visio euanuit, & totus conuentus mansit timore consternatus.* Ecce horrendam visionem, ex qua (si vera est) constat religiosos istos, eo quod suæ professioni, & vocationi non facerent satis, æternis pœnis, & flammis addictos esse in æternum cremandos. Horribilem quoque aliam visionem huic ferè similem, ex litteris cuiusdam 19

Sacerdotis

Sacerdotis fide dignissimi, refert idem Martinus Delrius per hæc verba.

Casu accidit, vt acceptis tuis proximis litteris loquerer cum Fratre N. Philosophiæ professore, qui in Salernitano Monasterio fuit Superior. Is mihi narrauit Fratrem Tiberium hominem sanctimoniæ laude præstantissimum, qui sæpius hoc sanctitatis titulo fuit superior, sibi coram rem ita narrasse. Cum quidam die sub noctê Frater Tiberius inuiseret fratres, an in lecto de more accubuerint, transiuit per triclinium: vbi vidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco legentis, viditque plerosque ministrantes. Tandem qui superioris locum tenebat, facto super mensam signo, sic loquutus est: Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartarâ. Et nunc etiam superest velut cicatrix immensa, perinde ac si tacta esset. Hæc Delrius, terribilem sanè casum referens, quem si cum primo coniungas, quàm certò sibi improbi religiosi propriæ regulæ, & professionis transgressores pœnas æternas incurrant, clariùs elicies.

20 Nec iure omitti potest euentus alius terribilis valde, imò & terribilissimus ab ipso Martino Delrio de monachis quibusdam, gulæ, venerique deditis, quorum alter à diabolo adhuc in hac vita degens igne assatus fuit, alter verò, etsi non talem subiit pœnam, pauore tamen nimioque terrore ab ipso Cacodæmone fuit perterritus. Casum per hæc verba, neque inelegantia refert Delr. disq Mag. lib. 3. part. 1. quæst. 3. sect. 2. *In Flandriæ comitatu prioratus est. Tres ibi nomine tenus Monachi degebant regansones, & concubinarij. Sua cuique nec pudor vllus aderat, simul helluari, & libidinari. Quadam die in seram noctem compotatione protracta, vnus qui minus scelerosus, sat (ait) Baccho Venerique datum: Deo gratias saltem. Ego verò, subinfert alius procacior, Cacodæmoni gratias ago, & agendas censeo, cui operamur. Et cum risu mensa relicta ruitur in cubilia. Singuli cum scorto vix decubuerant: Ecce tibi in triclinium, ianua reserata, Dæmon magni, atri, & truci viri specie, habitu venatorio, & cum eo coci duo paruuli, obambulat, lectos circumspicit toruo vultu. Deinde horrenda voce: Vbi qui mihi gratias egit? Adsum: referam. Lecto abstrahit pauitantem, & fermè præ metu animam efflantem. Traditum cocis iubet infigi veru, & luculento igne probè assari. Parent promptè. Assatur infelix, emoritur planissimè, cæteri fere præ formidine; assi corporis nidore cubiculum impletur. Demum venator ad superstites sub stragulis trepidantes vix viuos: Digni vos etiam (ait) pari supplicio, nec deest voluntas mihi. Vetor vi maiore. Inuitus abeo, & moneo; resipiscite, aut manent terribiliora. Disparent laruæ, nec tamen his aliis animus rediit, vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere, collegam inueniunt mortuum, (& ne visum inane putes) plenè assum. Haud scio, an ab aliquot sæculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit, scio locum, & Ordinem, sed vtrumque silentio inuoluo.* Hæc Delrius, tremendum satis horribilemque casum referens, quem si adductis iam adiungas, simulque cum testimoniis SS. Patrum, quæ hoc capite adduximus conferas, inuenies certè, integram, & inuiolatam regulæ, & regularium sanctionum custodiam religiones, ipsarumque religiosos in æternum regnum custodire: ex opposito etiam propriæ professionis transgressores sibimet, toti que religioni interitum parare. Hoc ipsum caput sequens etiam de minoribus obseruantiis sedulò demonstrabit.

21 Interim tamen mitiora exempla de aliis qui ob leues culpas Purgatorij pœnis addicti sunt, hic placuit apponere. Hildebert. Episcopus, & Hugo Monachus scribunt in vita S. Hugonis Cluniacensis, sæpe ab eo commonitum Durannum Monachum, qui postea Tolosanus Episcopus fuit, vt à ridiculis, quibus malè assueuerat, se temperaret, prædicens fore, nisi se in hac vita corrigeret, vt post mortem tumentibus labiis, & spumoso ore appareret. Obiit non emendato vitio. Apparet, vti prædixerat Hugo, Sacerdoti Siguino, proferens ora tumida labiis vlcerosis. Petiit auxilium, vt è Purgatorio eripiatur; & per silentium septem Monachorum per septem dies accuratè seruatum S. Hugonis iussu, è pœnis Purgatorij ereptus est. Scribitur etiam in eius vita Monachum defunctum, nec dum humatum, duobus aliis Religiosioribus Monachis apparuisse, ac dixisse, duos solidos per licentiam sacristæ sub quo militabat, suo proprio expendisse arbitrio, dilatamque sibi ex hoc requiem æternam: Abbati narrata res est, in Capitulo repetita, discussa culpæ grauitas, ne pro damnato flammis æternis oraretur. Inuenta est venialis, proinde, tum suffragiis ardentiorum precum, tum propensiore eleemosynarum largitione, quibus detinebatur vinculis solutus est. Cæsar etiam lib. 12. Mir. cap. 31. scribit de Priore Cœnobij Claræuallensis, qui quoniam valdè sollicitè ampliabat Monasterij prædia, & de Sacerdote, qui cum puer esset, germano fratri obolum erat furatus, addictos Purgatorio. Heroltus quoque Dominicanus alium Religiosum narrat vsque ad diem iudicij mancipatum Purgatorio, quia tepide, & neglectim adimpleuerat pœnitentias impositas.

CAPVT VI.

Minimarum etiam obseruantiarum custodia suffulsit ordinem, earum verò contemptus religiones dissipat.

SVMMARIVM.

1 *Minimarum etiam obseruantiarum custodia suffulcit ordinem, earum verò contemptus religiones dissipat.*

2 *Verba D. Anselm. Cantuar. Antistitis ad intentum referuntur.*

3 *Ordo qui negligit modica, paulatim decidet.*

4 *Plurium Religionum miserabilis casus ex contemptu minimarum obseruantiarum.*

5 *Testimonia S. Scripturæ ad rem exponuntur.*

6 *Quanto conatu antiqui Monachorum Patres minimas obseruantias Regularibus commendent.*

7 *Monitum singulare D. Ephrem de minimis obseruantiæ punctis.*

8 *Gregorius Nazianz. huius instituti astipulator affertur.*

9 *Mens Christo dedita aquè & in maioribus, & in minoribus intenta est.*

10 *Omnia Religionis instituta, siue maxima, siue minima obseruanda esse præscribit Augustinus.*

11 *Ioannes Cassianus affertur ad propositum.*

12 *Exultationem prabent Diabolo Monachi minima contemnentes.*

13 *Quid de minimis obseruantiis dixerit D. Bernardus.*

14 *Parua negligentia, vt venena diaboli respuenda.*

15 *Quàm multus sit D. Bonauent. vt moneat Monachos circa obseruantiam rerum minimarum.*

16 *Qui timet Deum, nihil negligit.*

17 *Regula obseruantia ad minimas quoque neligentias extendenda.*

Idem

18 *Idem verbis Dacriani Abbatis commendatur.*
19 *Quæ circa præsentem causam dixerint Blossius, & Trithemius.*
B. Magdalena de Pazzi, minimarum obseruantiarum eximia zelatrix. ibid.
20 *Religio in rerum minimarum obseruantia præcipuè versatur.*
21 *Diuina visione comprobatur idem intentum.*
22 *Quorundam Sacerdotum Regularium celeritas, & irreuerentia in Missæ sacrificio taxatur.*
Regularium indeuotio notatur circa seruitium Chori. ibid.
Respuuntur futiles quorundam excusationes de minimis neglectis. ibid.
23 *Aduersus eos qui consuetudinem opponunt.*
24 *Item contra eos, qui dicunt hoc non esse peccatum mortale.*
25 *Quàm sit inutilis aliorum excusatio, qui dicunt in minimis obseruantiis dispensatum esse à Religione.*
26 *Quàm malè sentiendum sit de consuetudine delinquendi in regulæ obseruantiis, quantumvis minima sint.*
27 *Parænesis ad pios Regulares circa rerum minimarum obseruantiam.*

1 Dilucidè satis capite præcedenti ostendimus, regularem obseruantiam, religiones ipsas, ipsarumque professores in suo nitore, viriditateque tueri; è conuerso tamen regularis disciplinæ contemptum toti Ordini, eiusque professoribus exitiosissimum interitum adducere. Verum enimverò, sciolus forsan aliquis, nec multum regulari disciplinæ addictus, hæc solum de maioribus obseruantiis, non de minoribus, aut minimis defectibus dictum putet. Vt verò de vtrisque idem iudicium respectiuè habendum esse constet, ideò pro minimis etiam obseruantiis tuendis caput præsens instituitur.

2 Et quidem minimarum etiam obseruantiarum custodiam totum Ordinem fulcire, earumque contemptum totum etiam Ordinem euertere, adeò clarè Patres tradiderunt; vt nulla tergiuersatione oppositum defendi queat. Clarissima en verba S. Anselmi Cantuariens. Antist. epist. 6. ad mon. *Certissimum est, quod in multis Ecclesiis experimento didicimus, quia in Monasterio, vbi minima districtè custodiuntur, vbi rigor monachorum inuiolabilis permanet, ibi pax inter fratres, & capituli proclamationes conquiescunt. Vbi verò minima excessus negliguntur, ibi totus Ordo paulatim dissipatur, & destruitur.* En Anselmum, & intentum nostrum, & illud certissimum esse clarè proclamantem. Dixerat autem in antecedentibus. *Nostra negligentia sæpissimè incipit à minimis, in quibus nos callidus hostis solet decipere, cum nobis persuadet ea non magni pendere. Inde namque sequitur illud damnum execrabile, quod legitur: quia qui spernit modica, paulatim decidet.* Post alia hæc subiungit: *Si ergo de virtute in virtutem, & de profectu ad profectum vultis ascendere, semper timete in singulis minimis Deum offendere. Non debetis considerare, quàm parua res sit; quam contra prohibitionem facitis, sed quantum malum sit inobedientia, quam pro parua re incurritis.* Hæc Anselmus Cistrensis Cœnobij regulares singulos monens, nostrumque intentum clarè confirmans.

3 Audiatur ad idem Seraphicus Bonauent. q. 18. cap. regul. rem totam vnico verbo concludens. *Ordo, qui negligit modica, paulatim decidet.* Nil breuius, certius, aut verius.

4 Clarius S. ille Florentinorum decus Antoninus; plurium etenim religionum miserabilem casum referens, dum lamentabilis huius ruinæ causam tradit, non aliam assignat, nisi minimarum traditionum, & obseruantiarum contemptum, his verbis: *Præfatæ religiones, quæ cum magno feruore, & vita sanctimonia initium habuerunt, minima negligentes traditionum paternarum, in processu temporis paulatim defluxerunt, & exinanitæ sunt vsque ad fundamenta in eis.* Hæc Antoninus. Quibus minimarum obseruantiarum custodiam religiones tueri, earum verò contemptum ipsas perdere manifestè liquet.

5 Idipsum quoque sacræ Paginæ docemur testimoniis, quæ potiori iure de religiosis perfectionis regulam professis, quàm de sæcularibus, qui solum communioribus legibus ducuntur, intelligenda veniunt. Primò etenim Cant. 2. clamat sponsus, *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea nostra floruit.* Vbi per *vulpes paruulas*, D. Bernard. serm. 64. in Cant. parua quædam peccata, *specie quidem virtutes, re autem vitia*, Monachis insidiantia intelligit. Eas verò capi clamat sponsus (ait Honorius) *Dum falsos fratres ad regulam iustitiæ corrigit, aut incorrigibiles de cœtu fratrum repellit, ne vineam suffodiant, id est ne congregationes iustorum subuertant.* Quemadmodum enim paruæ quædam bestiolæ vinearum vites importuno morsu rodentes, & fructu priuant, totamque vineam perdunt; sic etiam praui religiosi minimas obseruantias Ordinis negligentes, & seipsos fructu disciplinæ destituunt, & totam religionis structuram dissipant. Id ipsum secundò Ecclesiasticus comprobat, dum inquit c. 19. *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Quod quidem non solum in particularibus religiosis, sed & in congregationibus ipsis cordatus quisque quotidiana experientia compertum reperiet. Ea namque religiosa congregatio, quæ minimarum rerum obseruantia nitet, in florido quoque statu religionis viget, quæ verò miserè minima spreuit, in maximis quoque deliquisse, & tandem à perfectionis fastigio cecidisse, manifestè conspicitur. Optimè ad id quoque Salom. Eccl 10. *In pigritiis (inquit) humiliabitur contignatio, & in infirmitate perstillabit domus.* Ac si diceret, quemadmodum, vt sæpius contingit, contignatio aliqua, vel tectum domus penitus corruit, si piger fuerit is, qui domum inhabitat, eo quod debitam reparationem impendere negligat, trabibus ex frequentia guttarum pluuiæ madefactis, sic etiam religiosus ille, qui propter pigritiam paruas negligentias negligit, tandem in barathrum perditionis humiliabitur. In quem sensum trahitur hic locus ab Hugone, eum de regularibus vsurpans. In hunc quoque sensum exponit Cassian. coll. 6. cap. vlt. hunc locum, vt probet, quod nemo subitanea ruina collabitur, sed aut parua institutione, aut per longam mentis incuriam. Confirmat præterea ex illo Prouerb. 16. *Ante contritionem præcedit incuria* (quamvis in Vulgata legamus; *Contritionem præcedit superbia.*) Sed idem est sensus vtriusque: Est enim, ac si diceretur. Antequam religiosa domus, vel familia è sanctitatis fastigio cadat, præcedit incuria obseruantiæ regularis disciplinæ, ex superbia, quæ est radix omnium malorum regulariter.

Hinc Patres monachorum antesignani magno conatu, & affectu obseruantias has paruas, seu minimas, regularibus commendant. Ex quibus magnus Basilius in suis constitutionibus monasticis monachos instruens curam rerum minutarum, sic monet. *Atque etiam intelligendum illud est, debere pietatis cultorem viliora etiam munera, magno cum studio, magnaque cum animi alacritate, suscipere, scientem nihil minutum esse, quod Dei causa fiat, sed grande, & spirituale, & eiusmodi, quod cælum nobis, & præmia cælestia conciliat.* Optimè sanè, & pulchrâ ratione fulcitum, quod & à religiosi mente discedere non deberet, *nihil* scilicet esse *minutum, quod Dei causa fiat.* Alibi quoque, scilicet in principio 2. tom. sic habet; *Sinde, vt maiorum virtutum compos efficiare, neque minores* 6

tamen neglito. Rursusque: *Nullum omnino sit erratum, quod paruipendas, quamvis illud tenuissima Bestiola minutius sit.*

7 Ad idem intentum S. Ephrem Syrus nouitium monachum, circa obseruantiam regulæ in minimis punctis, sic monet. *In Cœnobio agens à legitima, & Apostolica regula ne declinaueris. Quæ enim parua esse videntur debita non afferunt exiguum, aut qualecumque detrimentum.* Quibus verbis, non solum minimarum obseruantiarum custodiam, *legitimam & Apostolicam regulam* vocat, sed earum contemptum, magnum detrimentum afferre, totius scilicet Ordinis dispendium (vt ex Patribus vidimus) monet.

8 S. quoque Gregorius Nazianzenus, Theologus nuncupatus, orat. 3. contra fœminas se ornantes, non incongruè nostri instituti astipulator affertur. Religiosam namque fœminam monens, qualiter se in minimis habere debeat, sic docet: *Illud velim ne ignores, rugam vnam tibi turpiorem esse, quam maxima vulnera iis, qui in mundo viuunt. Quo maiore studio tibi prospiciendum est, ne quid professione tua indignum admittas. Neque enim tam notabilem, ac conspicuam in sordidis, quam in puris, vniusque, & eiusdem coloris vestibus, labes aliqua fœditatem habet.* Luce clarius innuens minimos defectus maiorem maculam religiosis afferre, quam maiores culpas vulgaribus sæculi hominibus.

9 S. Hieronymus Ecclesiæ iubar sic iuuat nostrum intentum in epistola ad Heliodorum. *Mens Christo dedita æquè, & in maioribus, & in minoribus intenta est, sciens etiam pro otioso verbo reddendam esse rationem.* Hæc ex Hieronymo.

10 Accedit Magnus Pater Augustinus in Epistola quadam regulares omnes exhortans, siue magna sint, siue parua, religionis instituta obseruanda esse. *Hæc* (inquit) *saluberrima regula tenenda est, vt quæ non sunt contra fidem, neque contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris, vbicunque institui videmus, vel instituta cognoscimus, non solum non improbemus, sed etiam laudando, & imitando sectemur.* Generalia sunt hæc Augustini verba, sicque generaliter accipienda, vt omnia religionis instituta, siue maxima, siue minima *imitando sectemur,* vt ipse loquitur.

Sed clarissimè idem Augustinus *in epistol. ad Seleucian.* ait: *Minuta plura peccata si negligantur, occidunt.* Appositis etiam similitudinibus *in lib. de decem corol. c. 11.* id sic explanat. *Attendite, fratres mei, minuta sunt, non sunt magna; non est bestia quasi Leo, vt vno morsu guttur frangat; sed bestiæ plerumque minuta necant, si proiicitur quisdam in locum pulicibus plenum, num quia non moritur? non sunt quidem maiores, sed infirma est natura humana, quæ etiam minutissimis bestiis interimi potest. Sic & modica peccata attendite, quia modica sunt, & cauete, quia plura sunt; quam minutissima sunt grana arenæ? Si arena amplius in naui mittatur, mergit illam vt pereat. Quam minutæ sunt guttæ pluuiæ, nonne flumina implent, & domos deiiciunt? Ergo ista nolite contemnere.*

11 Accedit Ioannes Cassianus antiquus heremita coll. 6. c. 17. qui præter ea, quæ superius adduximus, affert quoque alia proposito nostro congruentia. Sic ergo monet Monachos circa paruas, aut leues negligentias in regulari disciplina cauendas. *Si parua, aut leuia negligantur, corrumpunt tigna virtutum, & posthac influunt imbre largissimo vitiorum stillicidia passionum.* En fructus ex minimarum obseruationum contemptu religiosis proueniens, corruptio scilicet virtutum, & colluuies vitiorum.

12 Satis quoque ad intentum deseruiunt quæ Eusebius Emissenus hom. 5. ad Monachos scripsit. *Exultat aduersarius noster, quando nos videt maxima contempsisse, & in minimis postea vincit.* Vt vel hinc discant Monachi qui maiores obseruantias solerti cura custodiunt, minores quoque contemnendas non esse, ne gaudium, & exultationem aduersario nostro præbere videantur.

Dulcifluus quoque, & Sanctissimus Doctor Bernardus, totius bonæ doctrinæ prædicator egregius, hanc etiam de minimarum obseruationum custodia Monachis sæpius intimauit. Et primo quidem in tractatu de ordine vitæ celebrem hanc, pro hac causa tuenda, sententiam protulit. *Mens Deo dicata, sic caueat minora vitia vt maiora, quia à minimis incipiunt, qui in maxima proruunt.* Vtinam hæc à religiosa mente nunquam caderent. In sermone quoque quodam idem Bernardus talia habet ad intentum, vt vix credi possit, quam seuera censura inurat eos, qui paruas negligentias corrigere non curant. *Cauete* (inquit) *deinceps fratres, ne quis parua reputet. Nemo dicat in corde suo leuia sunt ista, non curo corrigere, non est magnum si in his maneam venialibus, minimisque peccatis. Hæc enim dilectissimi impœnitentia, blasphemia in Spiritum sanctum, blasphemia irremissibilis.* Tremenda sanè, & omnium religiosorum auribus terribilia verba, quibus Bernardus Monachum contemnentem minima suæ religionis statuta, impœnitentem, blasphemum, & irremissibilem compellare videtur. Ad hæc in sermone alio exponens illud Ioannis. *Qui lotus est, non indiget, nisi vt pedes lauet,* hæc habet ad propositum. *Lotus est, qui grauia peccata non habet; cuius caput, id est intentio; & manus, id est operatio, & conuersatio munda est: sed pedes, qui sunt animæ affectiones, dum in hoc puluere gradimur, ex toto mundi esse non possunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curiositati plusquam oportet, cedat animus, vel ad horam: In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat quæ paruipendat. Impossibile enim cum eis saluari: impossibile est ea dilui, nisi per Christum Iesum, & à Christo. Nemo (inquam) perniciosa securitate dormitet: declinans in verba malitiæ ad excusandas excusationes in peccatis: quoniam (vt audiuit Petrus ab ipso) nisi lauerit ea Christus, habebimus partem cum eo.* Hæc & alia plura ad intentum ex Bernardo excipi valent. 13

Audiatur modo grauis author Cæsarius Præsul in homil. ad mon. apud Dionys. Carthus. de ref. claustr. cap. 6. qui Monachum sic monet circa obseruantias, etiam minimas religionis. *Cum summa humilitate, & ingenti sollicitudine admonemus, vt non solum peccata criminalia caueamus, sed & paruas negligentias quotidie, quasi venena diaboli respuamus.* Satis clarè in his habemus intentum, simulque *paruas negligentias, quasi venena diaboli respuendas.* Pulchro etiam exemplo nauis, quæ etiam in portu consistens minutis guttis submergitur, rem totam declarat, inquiens. *Sicut nauis posteaquam de pelagi fluctibus euaserit, si in portu sencinata, seu custodita non fuerit, de minutis guttis impletur, ac mergitur; sic & Monachus deuictis huius mundi criminibus, quasi periculosis fluctibus, cum ad portum Monasterij aduenerit, si ibi subrepentia, minuta, & quotidiana peccata de anima sua sentina exhaurire neglexerit, in ipso portu Monasterij crimen incurrit naufragij.* Hæc velim ab omnibus religiosis in mentis promptuario recondi, vt vel sic non solum grauia peccata, sed minimos quoque defectus sibi fugiendos esse nouerint. Clarius idem Cæsarius, eodem quoque Dionysio teste in sermone 6. ad Dom. 1. post Natiuit. sic ait: *Qui sola capitalia crimina cogitat, & contra ipsa tantummodo pugnare contendit, atque de paruis peccatis paruam, aut nullam sollicitudinem gerit, non minus incurrit periculum, quam si maiora committeret crimina.* Hæc ille. 14

Sed

15 Sed quis Seraphicum D. Bonauenturam pro te tam sancta loquentem non desideret? Multus igitur est sanctus hic Doctor in monachis admonendis circa obseruantiam regularem in minimis quoque institutis. Et primò iam vidimus in hoc capite ipsum dicentem. *Ordo, qui negligit modica paulatim decidet.* Alibi quoque sic habet. *Nec minimum est contemnere minima, qua non minimam moribus maculam, eo turpius & neglectius habita ingerunt, quo vitari facilius cognita valuerunt.* In eodem quoque opusculo, sic. *Si curare parua negligimus sensibiliter, seducti audenter etiam maiora perpetramus.* In Alphabeto etiam suo monachum sic instruit. *Time Deum offendere in minimis negligentiis, & defectibus.* Rursus idem S. Doctor, dum de modestia religiosis necessaria loquitur, sic habet. *Hac, & similia non sunt vt minima temerè aspernanda.* Rationemque subiungit. *Clara nonnunquam conuersationis insignia quadam in minimis offuscant ineptia. Plerumque modicis paulatim per incuriam subrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur.* Demum in tractatu de speculo disciplinæ religiosum minima spernentem, tepidum vocat, & vt talem ab aliis dignoscendum. *Tepidus* (inquit) *in conuersatione, otiosa verba, & vanas cogitationes noxias esse non conspicit: vitatis grandibus, reliqua omnia vix reputat imputanda.* Audiant hæc religiosi omnes, & si volunt esse quod dicuntur, Bonauenturæ verba timeant, & minimos defectus in obseruantia regularis disciplinæ omnino sibi cauendos esse credant.

16 Pius quoque, & sanctus author Dionysius Carthusianus non semel, sed sæpius intentum nostrum confirmat. Sermone ergo 6. de Dom. 3. Quadrag. sic dicit. *Iustitia nostra* (scilicet Monachorum) *est vt ea qua Ordinis nostri sunt, strenuè obseruemus, & vocatione hac dignè coram Altissimo ambulemus. Sicque minora, imo, & minima, seruemus cum diligentia nobis possibili, sicut maiora, & maxima. Dicit enim Scriptura: Qui timet Deum nihil negligit. Itemque, qui negligit modica, paulatim decidet.* Item serm. 5. de Dom. 12. post Trinitatem, hæc habet: *Vitanda est nobis omnis consuetudo mala etiam in peccatis, qua parua videntur, vt in euagatione oculorum tempore diuinorum, in visu, & leuitatis cuiusque indiciis, & præsertim in fractione silentij. In negligentiis quoque in orando, psallendo, meditando, & celebrando, confitendo, &c.* Et infrà. *Quantumcunque etenim culpa modica videatur, tamen in consuetudinem ducta valde grauatur.* Legatur sermo 4. in festo sanctæ Catharinæ, vbi multa ad hoc intentum.

17 Adstat modo Sanctus Laurentius Iustinianus disciplinæ monasticæ deuotissimus, qui & regulæ obseruantiam Monachis suadens, ad minimas quoque negligentias cauendas extendi debere, sic comprobat. *Qui enim in paruis negligens est, sublimium donorum omnino indignum se facit, at qui in paruis fidelis existit, spiritualium ditabitur multitudine gratiarum.* Apposuit vobis, ô Monachi, Iustinianus ignem, & aquam, vt qui in paruis negligentes estis, sublimium donorum indignos vos faciatis, qui tamen in paruis fideles existitis, spiritualibus ditemini gratiis.

18 Dacrianus quoque Abbas inter Bibliothecæ Patres relatus, dum in suo monachorum speculo ipsos ad propriæ regulæ obseruantiam promptè, fideliterque exequendam hortatur, adeo id præstat, vt qui huic muneri libenter non incumbit, indignus Monachi vocabulo ab ipso reputetur, vt nouerint Monachi, etiam ad minimas obseruantias eorum curam extendendam esse. *Si qua humilia, & simplicia sunt contemnere audes, Monachus non es, si spiritali patri in omnibus, qua mala non sunt, promptè, fideliterque obtemperare negligis, Monachus non es. Si à diuino officio, & cæteris actionibus conuentualibus te libenter subtrahis, monachus non es.* Clarius inferius. *Si rem etiam exiguam dare, mittere, recipere, & tenere absque superioris scitu; permissioneque præsumis: si ordinationes sancta religionis, quantumuis modica sint parui facis, easque volens transgrederis, monachus non es.* Pulchrè certè, nostroque proposito congruenter satis. Vt verò nouerint religiosi omnes, quantum sibi malum asciscant, cum minimas obseruantias spernunt, simulque vitia, quæ ob talem neglectum incurrant, subiungam sanè, quæ pius hic Abbas in eodem opusculo apposuit; quibus & intentum nostrum, & ea, quæ superius diximus, innotescunt. *Peruersi* (inquit) *Monachi, & delinquunt, & delinquere non oderunt, nec cauent. Leuium enim culparum, nec affectus extinguere, nec occasiones vitare laborant: libertatem laxioris vita desiderant: à diuino officio, caterisque actionibus conuentualibus abesse gaudent: delicatum, superfluumque cibum, aut potum percipere gestiunt: opportunitates nugandi exquirunt: inordinati risus solatia affectant: sacularia audire, vana videre, curiosa in suos particulares vsus accipere ardent, propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas, gestus incompositos, cateraque huiusmodi vitia, aut non esse vitia, aut vix esse vitia, indicant; sine scrupulo conscientia ea admittunt. Nimirum insensibiles effecti, vulneribus acceptis, se sanos existimant; ob idque, nec mala sua plangere, nec vitam corrigere student. Sed quid dicunt? Non sunt (inquiunt) vulnera, aut si sunt vulnera, admodum parua, & ferè nulla sunt. O Monachos infelices, ô monachos dementes, ô Monachos non Monachos! Nam quantumlibet parua vulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea suscipiant, nec postquam susceperint, debitam curam adhibent, omninè mortifera redduntur. Vt interim omittam, quod etiam ex tali negligentia frequenter ipsi in superbiam, rebellionem, inobedientiam, murmurationem, furorem, detractionem, odium, inuidiam, contemptum, & alia enormia peccata corruunt.* Audiant hæc, & obstupescant negligentes religiosi (si qui sunt) & in posterum minimarum obseruantiarum se cultores exhibeant, ac in similia miserè cadant. Vnde item Dacrianus, sic tandem concludit. *Noli frater, noli hos imitari: nec ex veris Crucifixi discipulis, & dilectis Dei amicis sunt, sed nec poterunt, quandiu non desierint esse tales, quales sunt.* Vt ergo Crucifixi discipulus iure nomineris, necesse tibi est in minimis quoque regulæ obseruantiis sectatorem te præbere.

Nec grauabor sanè, quæ duo Benedictini monachi circa præsentem causam, de minimis obseruantiis à regularibus excolendis tradiderunt, in medium proferre. Alter est pius author Ludouicus Blossius in spec. mon. (nisi fortè sit idem cum Dacriano relato, vt quidam putant) qui adeo minimarum obseruantiarum Ordinis zelator fuit, vt monachum illarum contemptorem monachi nomine indignum censeat. Sic verò loquitur. *Si paruipendes constitutiones, & ordinationes sacra religionis, quantumvis parua sint, monachus non es.* Alter est grauissimus Trithemius Abbas hom. 12. de mon. qui comparans monachum aureo vasi, in quo nullus næuus, nullave macula à Principe admittitur, sic loquitur. *Parua in aureo vase macula multum in conspectu potentis displicet: si aurum sit fictile, nemo detestatur. Monacho delinquente in modicis, clamor multorum contra illum ingens oritur, quoniam auro conuersatio eius comparatur.* Hæc Trith. antiquiorem patrum doctrinam sequutus, manifesteque monachos monēs, vt paruas negligētias 19

quæ eorum sanctitatem maculant, non spernant.

Harum autem minimarum obseruantiarum eximiam zelatricem B. Magdalenam de Pazzi in medium producere æquum erit. Etenim prout in vita sua *cap. 64.* habetur, *Quando inchinaua la testa al recitare* Gloria Patri, & Filio, &c. *Faceua vn'atto tanto intenso di porgere la testa al carnefice per la gloria di Dio, che vna volta, come sopra è detto, rimase in tal pensiero estatica: & altre volto fu auuertito dalle sue Nouizie, che in tal'atto diueniua, per questo pensiero, pallida, è tremante, come se fusse in l'atto di martirio.* Et vltrà. *Non solo recitaua le diuine lodi, è gli vfficij con allegrezza, è diuotione, che sopra è narrata; ma haueua ancora vn particolar zelo, che da tutte le creature, è specialmente nel suo Monastero, dalle Monache si recitassero in Coro i diuini vfficij con ogni affetto, è riuerenza maggiore. Perciò, quando sentiua il cenno della campana, che chiamaua al Coro, faceua conto, che fusse la voce di Dio, è diceua all'altre, che seco si trouauano;* Ecco la voce di Dio, che ci chiama, non lasciamo d'vdirla, nè d'eseguire quel, che vuole da noi; andiamo à lodare Dio. *E se vedeua, che alcuna fusse negligente n'ellandarui, ò che per piccola occasione lo lasciasse, ne sentiua grande amaritudine, è quando le si porgeua occasione, glie ne daua lume. Medesimamente se vedeua, che gli vfficij s'affrettassero, diceua:* A me non dà il cuore dispedire le diuini lodi, come si spediscono l'altre faccende del Monastero. Ecce quam sedulè etiam minimarum obseruantiarum custodiæ ad ictissimam esse, hæc Beata Virgo se aliis ostendebat.

20 Nec mirum sanè adeò sollicitè pro minimis obseruantiis custodiendis hos Patres sedulò se præbuisse zelatores. Religio namque in illarum obseruantia præcipuè versatur. Hinc aliqui religionem, tam pro statu, quàm pro virtute per huiusmodi paruas obseruantias (cæremonias intelligo) definiunt, ex quibus Albinus Flaccus, sic: *Religio est, quæ superioris cuiusdam naturæ, quam diuinam vocant, curam, cæremoniasque affert.* Angelicus quoque Doctor: *Religio est, per quam homines Deo cultum, & reuerentiam exhibent.* Laurentius etiam Iustinianus ferè eodem modo, sic. *Religio est, quæ cuique superiori curam, cæremoniamque affert.* Hinc quoque Seraphicus Bonauentura cæremoniarum obseruantiam sæpius religiosis intimauit. In speculo disciplinæ sic habet de cæremoniosa inclinatione loquendo.

In inclinatione debet deuotio apparere, vt fiat humiliter, & profunde. Non est deuoti, sed pigri, rigido stante corpore, tenui motu corporis inclinare. Est enim corpus, depressis aliquantulum renibus adeo demittendum, vt ipsum ferè super genua, brachiis interpositis reclinetur. Alibi quoque qualiter religiosi versum *Gloria Patri*, vel similem memoriam Trinitatis Sanctissimæ, inclinati dicere debeant, simulque imperfectorum regularium quoad hoc vitia taxando, sic docet. *Quando post psalmum, vel hymnum Sanctæ Trinitati reuerentia exhibetur, humiliter, & decenter inclinent. Tunc enim tardius surgere, segniter, ac deformiter inclinare (vt quando corpore quidem demisso sufficienter, vultus tamen indecenter erigitur, oculis erraticè circumlatis; imperfectè quoque ad memoriam Trinitatis inclinationis venerationem exsoluere (quasi sit honoris differentia in personis) irreuerentia arguit.* Alio quoque loco simile vitium in religiosis reprehendit, simulque quandam Reuelationem Beatæ Virginis ad hoc intentum adducit. *Sunt* (inquit) *qui culpabili admodum remissione traducti hunc reuerentiæ cultum Domino subtrahentes euacuant, dum aut resident prorsus, vsque post factam memoriam Trinitatis, aut tunc etiam surgunt, & sedili eleuando intendunt, quando fuerat inclinandum, aut ex negligentia non inclinant.* Post hæc subiungit Dei Genitricis reuelationem sic. *Quantum tamen sit hac noxa detrimenti B. Dei Genitrix seniori cuidam in choro psallentium fratrum indicasse refertur, quæ inclinantibus ad sanctæ memoriam Trinitatis suum ipsa filium singulis offerebat: quendam verò minimè inclinantem verso ab eo vultu, veluti indignum hac gratia pertransibat.* Hac forsan de causa, idem Bonauentura spiritu Dei agi eos qui cæremonias religionum obseruant, eos vero, qui illas respuunt, superbos, & fatuos esse docet, inquiens: *Proinde, qui spiritu Dei aguntur, moralibus documentis intendunt, quæ tamen superbi, & fatui contemnentes, nunc superstitiones, nunc cæremonias vocant, aut certè calumniis fucatis impugnant.* De istis etiam (vt puto) Ioannes Rusbrochius in tabern. c. 123. loquitur, dum inquit, improborum regularium vitia lamentans. *Si quis inter eos sit pietati deditus, simplex, & timens Deum, & qui Patrum instituta, ac canonem monasticum obseruare velit, illum habent contemptui.* Maximè quoque de his loquitur Lanspergius serm. 3. in solemnitate sancti Michaëlis dicens. *Deuotio, & reuerentia faciunt, vt veniæ, genuflexiones, supplicationes, & inclinationes nostræ, non ita perfunctoria, atque steriles, & ita penè sint mortuæ, hoc est, intentione, ac spiritu carentes (sicut quorundam esse timeo) sed viuæ, atque ex pietatis, deuotionisque feruore, quasi modo primum genitæ, siue elicitæ, per intentionem tunc vrgentem Deo offerantur, atque in eum referantur.* Debent ergo Sancti, piique religiosi, his, & aliis diaboli retibus superatis, ad normam sui Ordinis attendentes, omnes obseruantias, siue maximæ sint, siue modicæ, eas præcipuè, quæ ad cultum Dei, Sanctorumque reuerentiam spectant, quasque cæremonias vocant, ad vnguem integrè, fideliter, promptèque custodire. Ad quod maximè aduertit Ioannes Nider in tract. 2. c. 12. dicens. *Quando reformatio non inchoatur cum cæremoniis, postmodum vix se permittunt religiosi ad altiora subleuari.* Vt ergo oppositum accidat, necesse est pios, sanctosque regulares cæremoniis plurimùm addictos esse.

Diuina quoque visione poterit regularibus innotescere, quantum paruæ istæ negligentiæ in regularibus obseruantiis ipsis noceant. Fertur enim de Hugone Victorino, pio alias, & religioso Doctore, magnam pœnam subiisse post mortem eo quod disciplinas, quas communiter religiosi suscipiunt, ipse renuisset. Casum per hæc verba refert Ioannes Nider tractatu tertio de fructibus religionis, cap. 8. *Disciplinas regulares apud religiosos consuetas deuotus, & litteratissimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis in vita aliquando fugisse legitur, cum generaliter inferebantur conuentui. Vnde post mortem, quando statim eius anima ad cœlum ascendere debuit, vix aliquod dæmoniorum (quorum caterua magna in via astitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret.* Ex quo liquescit, quod pro disciplinis regularibus, quas omisit, diabolicas alapas sustinuit. 21

Hinc religiosus quidam, qui minus modestè in lecto iacuisse repertus est, Beatissimæ Virginis Mariæ fauorem, quem aliis sociis ipsa præstabat, obtinere non meruit, prout ex Patrum Dominicanorum historia, & Syluano Razzo *lib. 3. de miraculis Beatæ Virginis, num. 45.* refert *in sua disciplina regulari* circa illa verba Regulæ Carmelitarum *cingulo castitatis* noster Hieronymus Gratianus, sic, Leggesi nell historia di San Domenico, che venendo quel Santo dal Choro doppo Matutino, vidde nel Dormitorio tre Verginis risplendenti, vna delle quali haueua in mano vn vaso di cristallo con acqua benedetta, l'altra vno spargolo, e la Signora di quelle andaua aspargēdo tutte le Celle de Frati, mētre essi dormiuano, e trapassōne vna senza gettarle l'acqua,

e desiderando San Domenico sapere chi loro fossero, si gerto loro à piedi, dimandola del suo nome; rispose la Signora, questa è Cecilia, è quest'altra è Caterina; & io sono quella, alla quale ogni notte, cantare nella Salue, *Aduocata nostra*, e tengo cura de'mici Frati mentre dormeno; mà il Frate di quella Cella non giace in letto in quel modo, è con quella modestia, che conuiene. Et era così la verità, come egli stesso confessò pòi à San Domenico.

Addam & ad intentum congrua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, tom.6. verbo Religiosus,Religio*,ex Surio in vita S.Roberti de ipso sic refert. *Nocte quadam S. Robertus Abbas Monasterij Ordinis Cisterciensis in Anglia vidit malignum hostem ad chori aditum consistere, & conari quidem sæpius ingredi, sed frustra tamen. Habebat formam rustici præcincti, longis, iisque nudis tibiis, ferentis à tergo sportulam, & ad pectus lignum funibus innexum. Cæpit porrò producto collo circumire chorum, oculos in fratres attente conicere, si quid forsitan posset sibi gratum in aliquo cernere. At viro Dei instantius orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu frustra expectans, cum nihil se proficere videret, indignabundus ad chorum fratrum Conuersorum se contulit, illic quoque cunctos curiosè contemplans. Si quos videret somnolentos, cachinnans spreuit: si noxiis cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applausit. Tandem inter nouitios repertis iuuenem quendam animo ad illicita euagantem; nec nisi solo corpore illic præsentem, immo etiam clandestinam fugam meditantem: animaduertens igitur illum sua sortis esse, fuscinula apprehensum in fiscellam suam coniecit, & celeriter inde se præripuit. Cernens id vir sanctus, multum pro illius salute anxius, & sollicitus, mane diligenter eum iussit inquiri. Sed ille ante auroram vagus, & profugus, excusso suaui iugo Christi, secutus erat inimicum. Adiunxit autem se hominibus sceleratis, deditusque latrociniis non diu post captus est, & capite plexus miserrimè è vita excessit.* Hæc ille. Ex quibus facilè innotescit quam sedulè sollicitus explorator Zabulus minimas etiam culpas in diuini officij ministerio commissas exquirat.

22 Nec iure omittere potui, vt quæ de omnium cæremoniarum obseruantia in genere dicta sunt, specialiter quoque paucis ad illas, quæ in officio sacro Missæ, ritu Ecclesiæ obseruari debent, applicarem. Lamentabilis etenim quorundam vtinam sæcularium, & non regularium quoque Sacerdotum, quoad hoc vitiosa corruptela sæpissimè cernitur. Tanta enim celeritate, indeuotione, & irreuerentia tremendum Eucharisticum sacrificium tractant, vt cæremonias ad ipsius celebrationem ab Ecclesia institutas, penitus vilipendant. Intolerabilis abusus, corruptela, diabolicumque contagium, partem ministrorum Dei inficiens. Sacratissimum omnium officium aliqui Sacerdotes sic peragunt, vt aliis prophanis actibus non dissimile credere videantur. Nescio prorsus quantum apud istos ius illud natura quoque duce, præscriptum *sancta sanctè tractanda sunt*, valeat. Conqueritur D. Augustinus serm.151. de temp. (quod & ipse inquit: *Valde dolendum est*) quod aliqui ad Ecclesiam venientes, *cogunt Presbyterum, vt abbreuiet Missam, & ad eorum libitum cantet.* Conqueri & nos possumus, Presbyteros multos esse, qui sic Missarum solemnia abbreuiant, vt deuotionem à piis sæcularibus penitus tollant, nec sine scandalo è templis eiiciant. Conqueritur de istis idem Augustinus, quod *Vnus punctus diei ad Dei officium, & reliquum diurnum spacium cum nocte simul, ad eorum deputetur voluptates.* Quid inde? Nisi quod idem S.Doctor subiunxit. *Non solum qui hæc faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus, pereunt.* Quæ ideo dixit, vt Prælati, & Superiores tantum flagitium non permittant. Audiatur de hoc Bernardus in spec. mon. *Monachus sacris altaribus, si sacerdos est, tanquam vnus ex summis Angelis in spiritu totus assistat.* Qualiter ergo summi Angeli officium exhibet Sacerdos, si totus, dum Missam legit, sui muneris grauitate oblitus, corde tenuit, vt cito finiat, quantocius absoluat, & ad sæcularia, prophanaque negotia mox reuertatur? Vellem certè, plures tantundem temporis in sacrosancto ministerio insumerent, quantum in quacumque corporis refectione, aut necessitate ipsius subuenienda, detinentur. Sed proh dolor! Plus apud istos valet quælibet corporalis vtilitas, quàm sacratissima actio omnium sacratissimarum excellentior. Audiant & Seraphicum Doctorem in spec. tr.1. p.2. cap.11. *Altaris ministerium ob reuerentiam corporalis præsentiæ Saluatoris, munditiæ, reuerentiæ, diligentiæ, honestatis, & circumspectionis studium speciale requirit.* Et inferius sic: *Si agendis ministeriis Regis studiosissimam homines curam impendunt, quantam putes æterni Regis Ministeriis impendendam?* Nouerint ergo Sacerdotes Domini, regulares præsertim, eam esse sui muneris curam vt tremendum Missæ sacrificium ea honestate, decentia, & reuerentia tractent, tam strictimque cæremoniarum obseruantiæ incumbant, vt cœlestis Principis ministri rectè famulantes censeantur. Quin eam ob causam, quod aliqui indecenter tam sanctum ministerium peragant, à tam sancta mensa aridiores, & macilentiores exire tradit Diuus Dionysius Carthusian.serm.5. de Pascha per hæc verba: *Sic imus de die in diem, & fortè macilentiores, & aridiores, de opulentissima, pinguissima, delicatissima mensa recedimus, quam ad eam accessimus, quia irreuerenter, incustoditè, intimoratè, ingratè habemus nos. Cur non terrent nos Apostoli verba, Probet seipsum homo, &c.* Meritò proinde Concilium Aquisgranense 2. *cap.* 132. & Rauennatense 4. *rubric.* 12. deuotionem in Missæ sacrificio peragendo grauissimè commendant.

Idem quoque de seruitio Chori, opere quidem tam grato Deo, quam Religiosorum proprio dicere oportet. Pro quo etiam notabilem hunc casum noster Hieronymus Gratianus *in disciplina regular. in cap. de orat. vocali*, §.1. *de Horis Canonicis*, sic refert: *Voglio raccontare vna cosa accaduta à i nostri tempi in vn Conuento de nostro Ordine. Erano soliti dire il Matutino la sera, e lo sonauano con le campane à mezza notte: vna volta ritornando il Sacrestano da sonarlo, senti che nel Choro cantauano l'Inuitatorio, e si merauiglio, pensando, che i Frati si fussero leuati à Matutino, perche non soleano farlo, & aprendo la porta del Choro, vide le sedie piene di Frati con le cappe molto blanche, ma le mani e faccie loro erano ossa spolpate di morti; spauentossi, e quello, che faceua l'officio, chiamollo, dicendo. Pare à voi, che stia bene, Padre, che si soni à mezza notte il Matutino, e non si leuino à dirlo, ingannando il popolo? Non faceuamo così noi altri antichi Frati di questo Conuento. Apparecchiateui, Padre per la disciplina, la quale gli diede, e tale con certe verghe di ferro, che il pouero Frate se ne mori frà tre giorni per lo spauento, e per il dolore delle percosse; e di li auanti non ardirono i Frati lasciare di leuarsi la mezza notte al Matutino.* Nec mirum tam sollicitè Patres istos defunctos curasse, quod eorum successores media nocte pro matutino recitando surrexissent. Est enim pia quorundam opinio, de qua Cassiodorus *in psalmum* 118. ad eum versum, *Media nocte surgebam*, arbitrantium media nocte Christum esse venturum ad iudicandum mundum. Quod etiam innuere videtur Paulus 1. *ad Thessalonicenses* 5. dum dicit: *Dies Domini sicut fur in nocte venit*, & ipse Christus

Christus Matth.25.in parabolâ Virginum illis verbis: *Media nocte Clamor factus est.* Merito ergo Religiosi isti reprehensibiles erant, qui laudabilem Ecclesiæ consuetudinem à primordiis ipsius originem ducentem, iuxta Nicephorumm *lib.3. cap.* 17.non obseruabant.

Iam vero quid forsan aliqui culpam suam palliantes, ad excusandas excusationes in peccatis, dum pro minimis obseruantiis religionum ab ipsis neglectis arguuntur, respondere possunt? Primo enim plures minimos hos defectus committere non tenuent; eo quod cum minimi sint, parum, aut minimum de illis curandum putent. Sed isti à Patribus adductis vbi suprà, culpabilis negligentiæ arguuntur. Ex D. etenim Basilio habent, *Nihil minutum esse, quod Dei causa fiat.* Ex S. Ephrem, quod quamuis hæc parua sint, *non afferunt exiguum, aut qualecumque detriment m.* Ex D. Bern. audiunt iam, hoc esse *Blasphemiam in Spiritum Sanctum; Blasphemiam irremissibilem.* Rigidissima sanè verba, sed à D. Bern. prolata. Rursumque: *Impossibile est cum eis saluari.* Ex Cæsario: *Paruas has negligentias, quasi venena Diaboli respuendas esse.* Ex Bonauentura: *Minima hac non minimam moribus maculam ingerere.* Ex Daeriano: *Monachum non esse, qui ordinationes sancta religionis, quantumuis modica sint parui facit.* Rursumque, *Quantumlibet parua vulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea suscipiant, nec postquam susceperint, debitam curam adhibent, omnino mortifera redduntur.* Tandem contra istos militat celebris illa sententia B. Cyrilli duodecimo de adoratione: *Nihil eorum, qua ad Dei cultum pertinent, exiguum æstimari debere.*

Maximè tamen istis præ oculis obiicienda grauitas pœnæ, quam Deus propter peccata venialia infligit. Nam vt omittamus ex Sacra scriptura sæpius constare propter leuia peccata mortis pœnam inflictam aliquibus, prout de Propheta illo à Leone percusso 3. *Reg.* 20. Oza, Iuda Machabæo, & aliis refertur, ex vitis Patrum habetur, quendam Anachoretam sanctum in Neapolitano deserto à fera deuoratum propter veniale peccatum. Vnde Henricus Susonius cap. 23. de Rupibus dixit: *Crede mihi, si quis exploratum haberet quanta luenda sit pœna ob minimam, qua inuito Deo sumitur, natura oblectationem, prius quam vel venialem perpetrares culpam, potius quotidie caput sibi amputari, ac nouam inferri mortem sineret.* Alij quoque propter similem leuem culpam miserandis morbis, & grauissimis suppliciis à Deo puniti sunt. De Abbate Paulo id nobis disertè protulit Cassianus *collatione* 7. *cap.*26. Et *cap.* 27. loquens de Abbatis Moysis veniali culpa scribit. *Cum ipse quoque singularis, & incomparabilis vir esset, ob reprehensionem vnius sermonis quem contra Abbatem Macharium disputans paulò durius protulit, quadam scilicet opinione præuentus, tam diro confestim est traditus Damoni, vt humanas egestiones ori suo suppletus ingereret. Quod flagellum purgationis gratia se Dominus intulisse, ne scilicet in eo vel momentanei delicti macula resideret, velocitate curationis eius, atque authore remedij demonstrauit. Nam continuo Abbate Machario in oratione submisso, dicto citius nequam spiritus ab eo fugatus abscessit.* De piissimo Gerardo scribit Odo Cluniacensis Abbas *lib.*1. *cap.* 10. cæcitate percussum à Domino eo solum quod puellam quandam aspexisset. Similiter Beatum Eleazarum comitem manu ipsa Christi vulneratum legimus postquam etiam graui morbo correptus fuisset, quia sub Rege Neapolitano penè coactus, quippe Dominus eius, militauerat contra Imperatorem. Sic in eius vita dicitur audisse Christum sibi dicentem: *Scias Eleazare in hoc bello cui armatus affuisti expositum te fuisse amittendi gratiam meam; sed quia eius te pœnitet, volo te flagellare*: tum ille inclinauit se, cœpitque dicere psalmum quinquagesimum, ad singulos autem versus Christus eum ter, vt solitus ipse erat, in dorso fortiter cecidit. Grauissimis etiam Purgatorij pœnis cruciatos plures fuisse facilè reperiet Lector in Sancto Gregorio *lib.*4. *Dialog. cap.*50. & 51. Petro Damiano *epist.* 15. *ad Carolum.* Sancto Vincentio *sermone de aqua benedicta.* Thoma Cantipratensi *lib.*2. *apum, cap.*16. §. 5. Cæsario *lib.* 12. *cap.*31. & Historiis Religionum, quorum aliqua exempla sparsim in hoc opere inserimus. Vbi iam ergo sunt tepidi Religiosi qui culpas leues, eo quod leues sint, contemnendas esse dicant?

Alij secundò consuetudinem, melius dicam corruptelam, qui dicunt paruas has negligentias defectus non esse, opponunt. Sed hi audiant Augustinum de doct. Christ. dicentem: *Solet recta opinio prauam corrigere consuetudinem.* Rursumque in Enchir. cap.82. *Peccata quamuis magna, & horrenda cum in consuetudinem venerint, aut parua esse, aut nulla creduntur: vsque adeo, vt non solum non occultanda: verumetiam predicanda, diffamandaque videantur.* Rursusque in serm. Domin. 4. aduentus. *Nolite fratres mei contemnere peccata, in quibus forte consuetudinem iam fecistis. Omne enim peccatum consuetudine vilescit, & fit homini quasi nullum sit.* Audiant quoque Bernard. super Cantica dicentem: *Abscindatur ferro acuta compunctionis vlcus inueterata consuetudinis.* Et Isidorum sic. *Consuetudo authoritati cedat: prauum vsum lex, & ratio vincat.* Audiant, & Cyprianum sic dicentem. *Consuetudo sine veritate, vetustas erroris est: propter quod relicto errore sequamur veritatem: scientes, quod veritas vincit, veritas valet, & inualescit in aeternum: & viuit, & obtinet in secula seculorum.* Maximè tamen attendant, quæ circa præsens intentum de minimis obseruantiis custodiendis, consuetudine in contrarium non obstante, Bonauentura Seraphicus in suo speculo p.1.tr.2.c.11. dixit. *Si plurium opponas ineptias in præmissis, habet amulos plurimos vitium, rarissimos disciplina. Non à plur bus, sed ab honestioribus forma sumenda est.* Vel saltem ethnicum Senecam auscultent, cap.2. de beat vit. *Quæramus quid optimè factum sit, non quid vsitatissimum: & quod nos in possessione fœlicitatis constituat, non quod vulgo pessimo veritatis interpreti probatum sit.* Non ergo sapienti excusatione iuuari possunt religiosi, dum minimas obseruantias suæ religionis spernunt, sub prætextu prætensæ consuetudinis, vel corruptelæ introductæ.

Crassiori tandem Minerua alij tertiò respondent, 24
qui dum de negligentia in paruis, aut minimis obseruantiis, regularibusve cæremoniis, aut aliis reprehenduntur, dicunt: Non est hoc peccatum mortale: vel, Non obligamur sub mortali peccato ad istas paruas, seu minimas obseruantias Ordinis. Sed isti audiant, quæ Ioannes Lanspergius Carthusianus in serm. quodam ad Cong. de talibus religiosis dixit: *Post concupiscentias nostras multi imus, & vbi nobis leuissimum foret desideria nostra frangere, fatigamur, immortificationem nostram vbique in collo circumferentes; hoc vno turpi verbo etiam plerique se excusantes. Non est (inquiunt) hoc peccatum mortale. O si Dei, vel cuiuis inesset timor, si diuina præsentia æstimatio, nulla occurret ei disputatio, mortale ne, an veniale esset peccatum! Quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum sit peccatum quod non execretur Dei timor.* Sanè nescio quo pacto rectè isti sentiant de perfectione status religiosi. Illa etenim, vt segregati à sæcularibus, non solum communia præcepta Decalogi, aut Ecclesiæ, sed etiam obseruantias Ordinis, quantumuis minimas reuereri tenentur. Accinit Carthusiensis alius, Dionysius scilicet serm.7.

serm.7. de Dominica 4. Aduentus. *Religioso quotidie opus est pœnitere, & venialia ista mala deflere, si dignè cupit proficere, tam cordialiter, ac lachrymose, vt boni sæculares de suis dolent, ac lachrymantur culpis mortalibus.* Deinde hæc subiungit nostri capitis intentum redolentia. *Quid est, quod venialia nostra peccata quotidie confitemur, & de eis nos pœnitere per signa quædam monstramus: & tamen post confessionem, & celebrationem ad pristinas leuitates, ad consuetas negligentias labimur, nec crescit in nobis dolor internus pro venialibus culpis, nec solicitudo, ac vigilantia mentis pro eis cauendis?* Audiatur & Bernardus, vel author Bernardi spiritum redolens ad monachos loquens, de vi solit. ad frat. de monte Dei. *Non solum vouistis omnem sanctitatem, sed omnis sanctitatis perfectionem, & omnis consummationis finem. Non enim est vestrum circa communia præcepta languere, neque hoc solum attendere, quid præcipiat Deus, sed quid velit: probantes quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Aliorum est enim Deo seruire, vestrum adhærere. Aliorum est Deo credere, scire, amare, reuereri, vestrum est sapere, intelligere, cognoscere, frui.* Et infrà: *Ipsa est enim professio vestra quærere Deum Iacob, non communi hominum more.* Ac si clarius dicat: Solum ea, quæ ad culpam obligant fugere, commune vobis & sæcularibus est; vestrum tamen statutum ampliora requirit: sæculares ad præcepta, vos verò ad consilia etiam vocamini, illi quasi serui minoribus placent, vos quasi filij, commensalesque Dei, maioribus non plenè placetis. Si ergo monachi, & religiosi ad maiora, quàm sæculares, vocantur, saluandique, vel condemnandi non vt sæculares, sed vt Monachi sunt, qua fronte ea, quæ ad peccatum non obligant, hac solum ratione rejicienda præsumunt: Eo vel maximè, quod licet huiusmodi modicæ obseruantiæ ad peccatum lethale præsertim non ligent; earum tamen contemptus mortalem culpam inducit. Contemptus autem tunc admittitur, *quando voluntas renuit subjici ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem, vel regulam,* inquit Sanctus Thomas 2.2. q.186. art.9. ad 3. Quod velim ab istis accuratè considerari, ne dum parua statuta Ordinis transgrediuntur, grauiorum criminum apud Deum factores inueniantur. Simulque animaduertant quæso, eiusdem S.Thomæ verba quodlibeto 4. *Difficile est, quod homo præcepta seruet, quibus intratur in regnum, nisi sequendo consilia.* Et rursus quodlib. 4. art. 23. *Consilia parant viam ad præcepta seruanda.* Vt inde nouerint non absque fundamento formidare posse, se à Deo auxilio efficaci ad obseruationem præceptorum priuandos, cum propria sui status sic rejiciant. Propter quod meritò D. Hieronymus in reg. mon. per Lup. *Non sunt contemnenda, quasi parua sint, sine quibus maiora constare non possunt.*

25 Addiderim tandem, excusationem aliam, qua frigidi quidam paruas, seu minimas obseruantias custodire nolunt, eo scilicet, quod in illis dispensatum esse à religione dicant, prorsus futilem, inutilemque reputari debere. Quod verbis doctissimi Ioannis Nider confirmare libet. Sic verò loquitur in tract. 1. de lapsu religionis, cap. 11. *Dispensatio, quæ hodie passim in multis religionibus fieri videtur, & dissimulationes in continua non tentione silentij in interdictis locis, & temporibus, infractione continui ieiunij regularis, in perpeti comestione carnium, vbi prohibetur; in lineis vestimentis, & culcitris penneis, seu lectorum vsu frequenti; in fuga à choro, & cantu diuini officij, in vsu tonsuræ, & habitibus prohibitis, in negligentia studij literarum, imò potissimè in appropriatione pecuniæ, & similium quæ in regula, & statutis sunt prohibita, non sunt dispensationes, sed dissipationes, in quibus, nec Prælatus sine causis supradictis potest dispensare, nec subditus dispensationem debet recipere.* Et infra: *Apud multos igitur veritatem obtinet ista vulgaris diffinitio. Dispensare est cum licentia ad infernum intrare.* Inferius quoque sic: *Quæ quæso necessitas, aut communis vtilitas sequitur ex suprà tactis dispensationibus? Sequitur namque diminutio rerum temporalium, linguæ loquacitas, solicitudo temporalium, lis, & rixa plurimorum, inobedientia & castitatis periculum, ac Patrum Primitiuorum frustratur sancta intentio.* Concludit tandem intentum à *Hæc luce sunt clariora videntibus, cæcis verò nihil est lucidum.* Iis etiam ego concludens, pios regulares supplex precor, vt hæc attendentes, paruis, seu minimis obseruantiis addictos se credant, potius quàm vana spe fictæ dispensationis ad barathra duci velint. Credant insuper tam paruis obseruantiis, quàm magnis astringi, audientes illud Christi Matth. 23. *Hæc oportuit facere, & illa non omittere.*

Neutiquam tamen lectorem fugere velim D. Dion. Carthus. grauissimi Theologi grauissima verba de ref. claustr. cap. 6. Quibus quam malè sentiendum sit de consuetudine excedendi, seu delinquendi in regulæ obseruantiis, quantumuis minimæ sint, sic docet. 26 *Quamvis multa contineantur in regulis, aut statutis religiosorum, ad quæ non tenentur de necessitate præcepti, ita quod statim mortaliter peccent, quando in aliquo illorum fuerint negligentes, vt est obseruatio silentij, surgere alacriter ad matutinas, otiositates vitare, inutiliter hinc inde discurrere, atque similia: verumtamen consuetudo excedendi, seu assiduitas delinquendi in istis, & non curare, neque emendare, non potest à mortali excusari peccato. Propterea religiosi deformati* (notabile dictum) *in quibus parua aut nulla est rigoris, aut disciplinæ obseruantia, qui carnaliter viuunt, & mundanis vanitatibus pleni sunt, otiositati, & loquacitati vacantes, innumerabilia prorsus incidunt in vitia, non venialia solum, sed & mortalia, imo tota vita eorum est quasi quoddam peccare continuum: præsertim quia, & hæc ipsa bona, quæ agere videntur, tam negligenter, irreuerenter, & tepidè, tam inordinatè, atque indebitè agunt, vt magis sit offensiuum Dei, quam honoratiuum, & reconciliatiuum ipsius. Tales enim, qui in fæcibus suis iugiter manent, qualiter confitentur? qualiter celebrant qui se in nullo emendant, imo de multis, quæ mortalia sunt, nullam sibi conscientiam facere comprobantur.* Acerbissima hæc verba à piissimo viro, doctissimoque Theologo, zelus domus Domini extorsit. Illa tamen sæpius à deformatis, & negligentibus regularibus (si qui sunt tales) ruminari vellem, vt vel sic suum miserum statum exhorreant, & lugeant; simulque Sanctiss. & piissimi Doctoris verba audientes, tota facie confusi erubescant.

Vos ergo sancti, piique religiosi (quos plures esse in sacris religionibus cerno,) *in minimis quoque rebus omnia antiquæ consuetudinis momenta seruate* (inquit Valerius.) Minimis his obseruantiis vestræ religionis substantiam niti credite. Accidentibus istis, Religionis perfectionem integrari pensate. Sine illis Monachi non putemini; illis tamen Monachos vos credam. Quales verò sitis, qualesve nos oporteat omnes esse, optimè depinxit Rusbrochius pius auctor in spec. sal. c. 13. *Homines bonæ voluntatis, qui absque fictione Dei honorem, & propriam spectant salutem, studentque suum seruare Ordinem, & canonem monasticum, ac instituta, & consuetudines, quas audierunt, scriptasque inueniunt à Patribus præcedentibus, qui monasticos ordines verbis & actibus fundarunt, ac instituerunt, v.g. vt se habere debeant in choro, in capitulo, in refectorio, in dormitorio, in valetudinario, seu domo infirmorum. Item silendo, loquendo, ieiunando, & in accipiendis (vt aiunt)* 27

disciplinis. Sicque sani, & infirmi, semper secundum statuta, seu canonem suum, & natura vires sicut recta dictat ratio, ac vera discretio sese gerunt, atque ex humili obedientia omni propria renunciant voluntati. Dum incolumes sunt, semper boni quidpiam exercent: dum autem aduersa laborant valetudine, mansuetudinem, ac patientiam retinent. Semper denique certant, & carnem, & sanguinem, & quidquid mundi est, superant. Hæc Rusbrochius modum, quo sancti religiosi suum ordinem, quoad minima etiam instituta, seruant, describens. Accinit Lanspergius serm. 3. in festo Paschæ, consulens qualiter se gerere debeat religiosus in his minimis obseruantiis: *Fratres charissimi non inueniatur in nobis tepiditas illa omnis sanctitatis aduersatrix, pietatis destructrix, quæ in nonnullis Monachis reperitur, qui à solo peccato mortali volunt continere. Ideo semper disputant vtrum sit mortale: quod si non esse didicerint, non timent Deum suum offendere, gratiam eius spernere, spiritu debiliores, carne validiores, peccandoque frigidiores fieri. Non timent (inquam) in anima sua peccatorum licet, vt dicunt venialium, sordes colligere, Deo displicere, ingrati inueniri, atque mortalium sese peccatorum periculis exponere. Fundamentum est maximè ruinosum, super quod nunquam aliquid boni potest ædificari, à solo peccato mortali velle abstinere, venialia non curare. Heu quam sæpè in tali homine, qui adeo frigidus est, vt venialia non horreat, quam sæpè (inquam) in huiusmodi homine peccata mortalia præsertim mentalia pro venialibus admittuntur.* Faxit Deus tales simus omnes qui regularium nomine gaudemus, concordetque vita nostra cum nomine, professioque sentiatur in opere.

CAPVT VII.

Religiosorum nimia euagatio extra Monasteria regularem obseruantiam, monachismumque fœdat.

SVMMARIVM.

1 *Nihil magis fini religiosi status contrarium, quam Religiosorum nimia euagatio extra Monasteria.*
2 *Monachus extra cellam est, sicut piscis extra aquam. Dictum D. Antonij.*
3 *Satanæ artificium est, Regulares à conuentibus extrahere, inutilem vagationem suadendo.*
4 *Vaga Monachorum deambulatio, plurium est occasio malorum.*
5 *Aurea quædam fragmenta ex Hieronymo.*
6 *Quid dixerit Augustinus ad rem.*
7 *Monacho nil tam nociuum, quam ciuitates circumire.*
8 *Spiritus acediæ maximè solet Monachos infestare, qui è cella sua sæpius protenduntur.*
9 *Monachi nomine indigni vicos, plateasque ciuitatum circumeunt.*
10 *Quam periculosum sit inter sæculi turbas agere pœnitentiam.*
11 *Cella nequaquam debet esse reclusio necessitatis, sed domicilium pacis.*
Præclara quædam referuntur ex Auctore opusculi de laude vitæ solitariæ. ibid.
Alia item ex S. Petro Cælestino, huic intento congruentia. ibid.
12 *Vagam Monachorum deambulationem acriter reprehendit Petrus Damianus.*
13 *Pericula quibus vagi religiosi se exponunt, ab Hugone Victorino recensentur.*
14 *D. Bonauentura eiusdem causæ pius patronus.*
Cellæ custoditæ encomia, ex deuotissimo Auctore excerpta. ibid.
15 *Quæ scripserit Guillelm. Peraldus aduersus vagum Monachorum discursum.*
16 *Monachus non est qui cum sæcularibus esse gaudet.*
17 *Quid de Monachis vagis sentiendum, ex Trithemio.*
18 *Vagus Monachus, velut auis è nido auolans facilè capitur retibus vitiorum.*
19 *Extra cellæ reclusionem perit regulæ obseruantia.*
20 *Quæ specialia vitia Monachus clausuram crebrò egrediens sæpius contrahat.*
21 *Vitæ compositæ, indolisque honestissimæ signum, posse secum in quiete cellæ commorari.*
22 *Miraculosus euentus à D. Gregorio relatus de quodam Monacho vago.*
23 *Monachus curandæ infirmitatis causa Monasterium egressus, fœminam vitiauit.*

SI quod vnum vitium religiosorum nostri, & 1
præteriti sæculi bonos mores corrumpere, feruorem extinguere, aut bonam famam perdere potest, nimia est, superflua, prorsus impertinens, & vana extra Monasteria vagatio, & per vicos, ac plateas ciuitatum inquieta circuitio. Nihil magis perfectioni regulari aduersum, fini religiosi status contrarium, honorique religionum oppositum credo imaginari posse. Si hoc ad tartara truderetur vitium, cunctique regulares, graui non vrgente causa, cœnobiorum cellis (vt multi ex eis faciunt) addicti forent, facilè crederem, in pristino nitore religiones omnes esse posse. Hinc etenim orationis iuge exercitium manaret, vitaretur otiositas, & regularis obseruantiæ amor, studiumque in dies magis, ac magis succrescens, cœlum vsque pertingeret. Manifesta quoque experientia innotesceret sanctos, piosque religiosos (quorum numerosa pars in religionibus cernitur) ideo tales esse, quod Monasterij claustra, cellasque assiduè colant. At quantum detrimentum religionibus vagi, errones, deambulatoresque regulares (si qui sunt) pariant, ex Patribus hoc & sequenti capite afferendis, planè liquescet.

Audiatur primus celeberrimus ille primitiuæ Ec- 2
clesiæ monachus, monachorumque sanctissimus Archimandrita, Abbasque Antonius, de quo celebris illa sententia habetur. In Apopth. de quiet. lib. 2. 8. tom. Biblioth. *Monachus extra cellam, aut solitudinem est sicut piscis extra aquam.* In Apophthegmatibus Patrum in Bibliotheca relatis, sic habetur. *Sicut pisces, si tardauerint in sico, moriuntur, ita & monachi tardantes extra cellam, aut cum sæcularibus immorantes, à quietis proposito reuoluuntur. Oportet ergo sicut piscem in mari, ita & nos ad cellam recurrere, ne fortè foris tardantes obliuiscamur interioris custodiæ.* Prudens sanè consilium, quod vtinam religiosis omnibus nunquam à mente excideret.

Adstet secundus orientalium Monachorum Pater 3
Magnus Basilius, in com. mon. cap. 8. ex quo plura ad intentum elici valent. In constitutionibus monasticis, dum de euagatione monachorum loquitur, habet. *Qui huc, illucque continenti peregrinatione discurrit, neque stabilis certo vllo in loco diu consistit, sed crebra ex aliis in alia loca itatione, collectam illam, & constipatam animi in cogitando vim, assiduo isto flatu, ac reflatu, veluti euentilat, atque diffundit, paulatimque corporis voluptates spectare insuescit; iste*

qui

quis quæso perspicaciter excutere seipsum poterit? aut quæ minus honestè se habeant peruidere, & in melius reuocare? Ibidem quoque idem Basilius monet Satanæ artificium esse regulares à conuentibus extrahere, inutilem vagationem suadendo. *Ad disciplinæ nostræ stabilitatem, Ordinemque religiosæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo monachos voluptatum illecebris illectos, variis, iisque instabilibus cogitationibus faciendum obnoxios* Rursus ibidem clariùs ad intentum. *Amplectenda nobis maxima ex parte quies est, & suo cuique assignato sibi ad habitandum loco, fortiter perdurandum; quo videlicet, hoc ipso animi sui stabilitatem testatam faciat.* Eodem quoque libro ex hac monachorum distractione mundanas cupiditates, tepiditatem, segnitiemque ad munia regularia exercenda nasci declarat, his verbis. *Non aliunde, quam ex animi distractione, mundanæ cupiditates in nobis nascuntur: à quibus cum variis postea tumultibus vexata mens nostra fuerit, segniores ad capessenda recta officia reddimur.* Hæc, & alia Basilius, satis eleganter monachis suadens egressum extra cœnobia, inutilemque illorum euagationem, innumera mala illis afferre.

4 S. quoque Ephrem Syrus Basilij (vt solet) vestigia sequutus, & Monasterij clausuram monachis suadet, vagamque ipsorum deambulationem plurium malorum occasionem esse sæpius docet. Parænesi prima sic habet. *Graui incessu monachus atterat gradus Ecclesiæ; indecoro autem incessu è domo in domum non diuagetur.* Ibidem quoque sic scribit. *Lignum vitæ æternæ in cœlis monachus stabilis, non errans.* Adhortatione etiam prima sic hortatur monachum. *Abstinere oportet in cœnobio degentem, atque desistere à turbis, rebusque mundanis, & non oberrare è cella in cellam.* De perfectione monachi sic loquitur. *In plateis ciuitatis non inueniaris frequens, ne animo deprauatè affecto abscedas.* Parænesi autem 44. sic loquitur iste Pater. *Attende tibi ipsi charissime, ne fortè in negligentia, atque distractione perdas tempus tuum. Vineam plantasti tibi, circumda illi materiam. Amœnum hortum comparasti tibi, fructus eius serua vt lateris in nouissimis tuis. Quid enim prodest fratres, si hodie vitam quietam in cella degamus, cras autem in ciuitate, ac vicis remoremur, ea agentes, quæ non placent Deo? Quid prodest fratres, si vno die ædificemus, duobus autem destruamus.* Alibi quoque sic loquitur ad idem intentum. *Gloria monacho est, dum se in loco suo, ac cella continet, neque huc, illucque instar stipulæ à vento raptatæ, transportatur, atque vagatur.* In opusculo etiam de monacho. & turture, sic loquitur. *Quam ob causam te, ò monache, turturi viduato comparaui, ne & tu ad mundum conuersus ea, quæ retro sunt, respicias, neque cum mundanis demoreris, neque vias eorum addiscas: recedatque anima tua à vero Deo suo, vero animarum nostrarum sponso, laqueosque in anima tua accipias, neque ad diuitias, & voluptates sæculi reuertaris. Non enim, & Angelus, & homo esse potes, nec Deo seruire potes, & mammonæ.* In Apothegmatibus quoque cap. 95. sic habetur, *Si quietus vixerit monachus in cella sua, à multis turbis liberabitur: qui autem vecors est mente, si ad turbas accesserit, non refert emolumentum, at qui cogitatione perfectus est, vtilitatem percipiet: cæterum quietam, ac solitariam vitam degere præstantius est.* Hæc, & alia multa S. hic Pater, quæ si rectè pensentur, inueniet satis bonus religiosus, quietem Monasterij sibi maximè congruam, vagationem verò extra illam noxiam valdè fore.

5 Audiatur præterea Ecclesiæ iubar, Monasticique status zelator eximius Sanctus Hieronymus, ex quo aliqua aurea fragmenta pro intento nostro roborando elicio. Ad Oceanum sic habet: *Monachum, vel Clericum solitudo facit, non publicum.* Idem de solitudine. *Si cupis esse quod diceris Monachus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non sunt solorum habitacula, sed multorum?* Rursus clarius. *Interpretare igitur vocabulum Monachi, hoc nomen tuum, quid facis in turba, qui solus es?* Rursus etiam ad Pammachium. *Quid tibi ea videre necesse est, quorum contemptu Monachus esse cœpisti.* Ad idem ipse Hieronymus in regula Monachorum per Oliuerum collecta. *Monachus esse, non loquendo, & discursando, sed tacendo, & sedendo nouerit.* Hæc, & alia Sanctus Doctor congruentia satis proposito nostro de nimia Monachorum extra clausuram deambulatione fugienda.

S. quoque Augustinus, vel auctor eius nomine insignis, inter eius opera ad rem nostram sic habet. *Non in foro Monache, sed in cella habitare debes, non familiam, sed familiarum animas oratione pascere debes Non est igitur tibi necesse multum loqui, nec inter homines conuersari.* Piè sanè, & congruè satis Monachorum instructioni loquitur.

Præterea S. Cyrillus Hierosolymorum Antistes 6
in epistola ad Augustinum de miraculis D. Hieronymi (si verus auctor talis epistolæ est) sic habet ad intentum. *Monacho nihil tam nociuum, detestabile, & mortale, quàm vicos, & ciuitates, & gentium multitudinem circumire.* Et infra similem sententiam illi, quam ex Antonio suprà attulimus, profert dicens. *Quod aqua piscibus, Monachis idem præcipuè silentium operatur.* Abs dubiè innuens, quod quemadmodum piscibus ex aqua egressis mortem fors affert, sic quoque regularibus impertinens è clausura Monasterij progressio mortifera sit.

Fauet quoque maximè Ioannes Cassianus anti- 7
quus Monachorum institutor, qui libro 10. institutionum, spiritu acediæ duci Monachos docet, qui à cella sua sæpius protenduntur. *Spiritus accediæ maximè solet Monachos infestare, vt paulatim protracti è cella actus suæ professionis incipiant obliuisci.* Collatione quoque 14. quantum sibi damnum Monachi acquirant, sæpius è claustro egredientes, hisce declarat. *Variæ, ac effusæ cogitationes à nemine prorsus quantumuis solicito, ac vigilanti, vel caueri poterunt, vel videri, nisi qui corpus, atque animum iugiter intra parietum septa concluserit.* Hæc Cassianus præ nostræ causæ defensor.

Ad idem intentum D. Isidorus Hispalensis An- 8
tistes de Monachis loquens, sic illos hortatur. *Monachus græca etymologia vocatur, eo quod sit singularis, monos enim græcè, singularitas dicitur. Ergo si solitarius interpretatur vocabulum Monachi, quid facit in turba, qui solus est?* Mentem, & verba Hieronymi imitatur Isidorus lib. 7. orig. c. de monac. satisque exponit Monachi nomine indignos esse, qui Monasterio relicto turbas, vicos, plateasque ciuitatis sequuntur. Quare idem eorum vitia graphicè depingit inquiens: *Quintum genus est circumcellionum, qui habitu Monachorum vsquequaque vagantur, venalem circumferentes hypocrysim, circumeuntes prouinciae nusquam fixi, nusquam stantes; nusquam sedentes.* Hæc Isidorus Monachorum vagam deambulationem, eorumque crimina, exinde nascentia, optimè carpens.

Sanctus quoque, deuotissimusque Bernardus, 9
Monasticæ disciplinæ propagator insignis, non semel, sed sæpius Monachis clausuram intimauit, illisque & cellæ quietem, & damna ex inutili euagatione manantia, in propatulo posuit. In sermone 2. de Sancto Andrea, sic habet ad intentum. *Merito siquidem stagnis Monasteria comparantur, vbi quodammodo incarcerati pisces euagandi non habent libertatem, quo videlicet parati sint semper ad epulas spirituales.*

Aliq

Alio etiam sermone, sic habet. *Periculosum est, si fortè quis velit, inter sæculi turbas agere pœnitentiam, vbi nimirum alij venenatis persuasionibus, alij vndique exemplis peioribus, ad peccandum alliciant, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam animum deiiciant* Et rursus serm.3. de Circumc. *Ostendat prudentiæ radius, quantas & quam importunas, præsertim in hac generatione nequam, opportunitates, & occasiones peccati offerat mundus, & ingerat, quam debilis sit ad illas humanus animus, &c.* Vbi tamen elegantius, enucleatius, & dulcius mala, quæ religiosis obueniunt extra cœnobia, bonaque ex prudenti, quietaque clausura manantia recensuit idem Bernardus, & in opere de modo bene viuendi ad sororem, vbi sic habet: *Moneo te, vt cum summo desiderio Monasterium diligas, & vt toto corde sæculum postponas. Moneo te, vt in omni tempore in domo Dei permaneas, & vt nunquam ad sæculum redire quæras. Quare? Quia in Monasterio est vita contemplatiua, in sæculo est vita laboriosa, in Monasterio est vita sancta, in sæculo est vita criminosa, in Monasterio est vita spiritualis, in sæculo est vita carnalis, in Monasterio est vita cœlestis, in sæculo est vita terrestris, in Monasterio est vita quieta, in sæculo est vita turbulenta, in Monasterio est vita pacifica, in sæculo est vita litigiosa, in Monasterio est vita tranquilla, in sæculo est vita contentiosa, in Monasterio est vita pacifica, in sæculo est vita iurgiis plena, in Monasterio est vita casta, in sæculo est vita luxuriosa, in Monasterio est vita perfecta, in sæculo est vita vitiosa, in Monasterio est vita plena virtutibus, in sæculo est vita plena vitiis.* Et post alia sic subiungit. *Ecce in conspectu tuo bonum, & malum. Ecce ante oculos tuos perditionem animæ, & salutem. Ecce ante te vitam, & mortem. Ecce ignis, & aqua, extende manum tuam, elige quod vis.* Hæc etiam tibi, ô religiose, sume, & quantum boni tibi Monasterium tribuat, quantumque damnum inutilis euagatio extra cœnobium, accuratius expende. Hanc ob causam idem Bernard. in Psalmum qui habitat ser.7. Monachos discursantes, impudentes, & religiosos appellat. *Videat* (inquit) *quosdam fratres discurrere, tam impudenter, tam irreligiosè secularibus sese implicare negotiis, ac si hoc esset tota eorum portio, hæc vniuersa substantia.* Hanc etiam ob causam idem Pater Monachum huc, illucque discurrentem, sub onere Duma iacere metaphora sumpta ex vndecim oneribus Esa.21. illis verbis: *Onus Duma ad me clamat ex Seir*, si exponit. *Si videris Monachum in claustro residentem, huc illucque respicere, oscitare crebrius, manu, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc resumere, postremo quasi quibusdam stimulis agitatū de loco in locum, de auditorio in auditorium cursitare, sub onere Duma eum suspirare non dubites.* Hæc, & alia Bernardus, quibus, si rectè pensetur, inuenietur sanè cellæ, Monasteriive clausuram plurima bona religiosis parere: è contra verò egressum è cœnobio Monachum innumeris subiacere malis.

11 Nec iure omittere possum, quæ auctor opusculi de laude vitæ solitariæ ad fratres de monte Dei, apud ipsum Bernardum, ipsius nomen (melius dicerem spiritum) ostentans, de cellæ clausura dixit: Cuius verba, etsi non pauca, quia tamen rei, quam intendimus maximè suffragantur, subiungere placuit. *Cella autem nequaquam debet esse reclusio necessitatis, sed domicilium pacis, ostium clausum, non latebra, sed secretum. Cum quo enim Deus est, nunquam minus solus est, quam cum solus. Tunc enim liberè fruitur gaudio suo, tunc ipse suus est sibi ad fruendum Deo in se, & se in Deo. Tunc in luce veritatis, in sereno mundi cordis, vltro patet sibi pura conscientia, & liberè se infundit affecta de Deo memoria: & vel illuminatur intellectus, & bono suo fruitur affectus, vel seipsum deflet humanæ fragilitatis defectus. Propter hoc secundum formam propositi vestri habitantes in cœlis, potius quam in cellis, excluso à vobis toto sæculo, totos vos inclusistis cum Deo, Cella siquidem, & cœli habitatio cognatæ sunt: quia sicut cœlum, & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, sic, & pietatis. A celando enim cœlum, & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cœlis, hoc & in cellis. Quod geritur in cœlis, hoc & in cellis. Quidnam est hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cum secundum ordinem piè, & fideliter celebratur in cellis, audeo dicere, sancti Angeli Dei cellas habent pro cœlis, & æquè delectantur in cellis, ac in cœlis. Nam cum in cella iugiter cœlestia actitantur, cœlum cella, & sacramenti similitudine, & pietatis affectu, & similis operis effectu, proximum efficitur: nec iam spiritui oranti, vel etiam à corpore exeunti, à cella in cœlum longa, vel difficilis via inuenitur. A cella enim cœlum sæpè ascenditur; vix autem vnquam à cella in infernum descenditur, nisi sicut dicit Psalmista: Descendant in infernum, viuentes, videlicet ne descendant morientes. Hoc enim modo sæpè cellarum incolæ in infernum descendunt. Sicut enim assiduè contemplando reuisere amant gaudia cœlestia, vt ardentius ea appetant: sic & dolores inferni, vt horreant, & refugiant. Et hoc est, quod imprecantur inimicis suis orantes, scilicet vt descendant in infernum viuentes. Moriens autem vix, aut nunquam aliquis à cella in infernum descendit: quia vix vnquam aliquis, nisi cœlo prædestinatus, in ea vsque ad mortem persistit. Filium enim gratiæ, fructum ventris sui cella fouet, nutrit, amplectitur, & ad plenitudinem perfectionis perducit, & colloquio Dei dignum efficit, alienum vero, vel suppostititium abdicat à se citius, & proiicit. Vnde ait Dominus ad Moysen: Solue calceamenta pedum tuorum: Locus in quo stas, terra sancta est. Morticinium enim mortuarum affectionum, vel hominem mortuum à corde locus sanctus, vel terra sancta nequaquam diu patitur. Cella terra sancta, & locus sanctus est; in qua Dominus, & seruus eius sæpè colloquuntur, sicut vir ad amicum suum. In qua crebro fidelis anima verbo Dei coniungitur, sponsa sponso sociatur, terrenis cœlestia, humanis diuina vniuntur. Si quidem sicut templum sanctum Dei, sic cella est serui Dei. Et in templo enim, & in cella diuina tractantur: sed crebrius in cella. In templo visibiliter, & figuratiuè, aliquando Christianæ pietatis sacramenta dispensantur; in cellis vero, sicut in cœlis, ipsa veritate, ipso ordine, etsi nondum ipsa puritatis maiestate, vel æternitatis securitate res ipsa omnium sacramentorum fidei nostræ assiduè celebratur.* Hæc pius auctor, quibus, quam rectè de cellæ obseruanti clausura Monacho sentiendum sit, piè expressit.

Deseruiunt ad intentum quæ S. Petrus Cœlestinus Papa V. in opusculo quinto de sententiis Patrum Eremitarum cap.1. de fuga, & contemptu Mundi descripsit: *Venit aliquando Archiepiscopus Theologus ad Arsenium cum quodam Iudice, & petebant sermonem ab eo. Quibus Arsenius dixit. Si dixero vobis sermonem, custodietis? Illi autem promiserunt se custodire. Et dixit eis: vbicumque audieritis esse Arsenium, approximare nolite. Item alia die misit ad eum Archiepiscopus, si aperiret ei. Senex autem respondit: si venis, aperio tibi; sed si tibi aperuero, omnibus aperio; & tunc iam vltra hic non ero.* De quodam etiam Monacho scribit dixisse alij: *Vade, sede in cella tua, & ipsa docebit te vniuersa.* Item: *Homo fugiens homines similis est vuæ maturæ, qui autem cum hominibus conuersatur, sicut vua acerba erit.* Item de quodam Eremita sic dicente: *Initium malorum est extendere mentem. Bonum est fugere corporalia, quando enim est homo iuxta corporalia, similabitur viro stanti super lacum profundissimum, vt qua hora visum fuerit, inimicus facilè eum deorsum impingat. Si autem à corporalibus longè fuerit, similabitur*

similabitur viro longè posito à lacu; vt si conetur inimicus projicere eum deorsum, Deus auxilium ei tribuat. Præterea ex Diuo Antonio sic dicente: *Qui sedet in solitudine, & quiescit, à tribus bellis eripitur, id est auditus, locutionis, & visus, ac vnam tantum habet pugnam, scilicet cordis.* Prætereà *cap. 2.* quod est de Monachi cella, sic refert ex præfato Antonio. *Cum sedes in cella, memor esto diei mortis, cogita cladem, suscipe dolorem, horreat tibi istius modi vanitas: esto modestus, & sollicitus, vt semper in quiete permaneas. Cogita pœnas inferni, diem iudicij, & gloriam æternam, vt per hæc saltem noxias, & sordidas cogitationes fugias.* De quodam etiam venerabili Monacho interrogato ab alio, quare ipse in cella sedens tædium pateretur, respondisse refert: *Quia nondum vidisti gloriam æternam, nec tormenta inferni. Nam si hæc vidisses, etiamsi cella esset plena vermibus, sustineres absque tædio.*

12 Adstipulatur ad idem Petrus Damianus Illustrissimus Cardinalis, qui grauissimis verbis in suis epistolis Monachorum vagam deambulationem acriter reprehendit. Ergo in epistola ad Teuzonem Monachum sic loquitur. *Si Monachus es, quid tibi cum vrbibus? Si eremitas quid tibi & ciuium cuneis? Quid cellæ, vel fora strepentia, vel turrita conferunt propugnacula? Enimverò, qui tanquam deficientibus siluis solitudinem in vrbibus quærunt, quid aliud credendum est, nisi quod solitaria vita non perfectionem, sed fauorem potius, & gloriam aucupentur?* Præterea in epistola ad Abbatem quendam, & Monachos sic habet. *Errat, pater, errat, qui confidit se simul & Monachum esse, & curiæ deseruire. Quam malè mercatur, qui Monachorum præsumit claustra deserere, vt mundi valeat militiam baiulare.* Exemplo quoque piscis ex aqua educti rem totam confirmat. *Vndis erutus sanus est piscis: non vt sibi viuat, sed vt alios pascat.* Ac si clarius dicat, quemadmodum piscis ex aqua extractus non sibi, sed aliis cibus est; sic Monachus cellam, Monasteriumve egressus.

13 Accinit egregiè egregius auctor Hugo Victorinus Bernardo coætaneus, & de monastica disciplina optimè meritus. In opere de claustro animæ lib. 3. sic habet ad intentum. *Si Monachus es, quid facis in turba? Si amas silentium, cur declamantibus assiduè interesse delectaris?* Rursus pericula, quibus vagi religiosi se exponant, sic describit de cl. anim. lib. 1. cap. 4. *Qui discurrunt per alienas domos, qui foris spectacula sequuntur, qui non ad necessitatem communem, sed ad propriam voluntatem sunt parati, qui causas itineris sui non habent, sed fingunt: tales dico sicut sunt faciles ad discurrendum, ita forsitan proni sunt ad ea, quæ loci opportunitas subministrat.* In miscellaneis etiam lib. 1. tit. 198. sic dicit: *Gloriatio monachi, quando in loco suo permanet, & huc, illucque non vagatur.* Caue ergo sanctè, piæque religiose, ab inepta, & inutili euagatione extra Cœnobium, ne & tu ad ea pronus, & paratus sis, *quæ loci opportunitas subministrat.*

14 Seraphicus quoque Doctor Bonauentura piæ causæ quam tuemur, pius patronus assistit. In alphabeto monachorum sic habet. *Dilige solitudinem, & silentium, & inuenies quietem magnam, & conscientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter strepitus, & magna distractio cordis.* Rursus in eodem opusculo. *Fuge homines, & sæculi rumores; quia non potes esse satis Deo, & hominibus, æternis, & transitoriis.* In opere etiam quod Pharetra ab ipso nuncupatur, euagationem regularium in inconstantiam interiorem refundit inquiens. *Qui statum mentis perdidit, subsequenter foras in inconstantiam motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat, quod nulla interius radice constantiæ subsistat.* Ad idem quoque intentum antiqui Senecæ Sententiam affert. *Frequens migratio corporis, instabilis animi proprium est.* Et rursus. *Vt animum possis continere, primo corporis tui fugam siste.* Hæc, & alia Doctor Seraphicus nostræ piæ causæ defensor acerrimus.

Ad idem intentum deuotissimus Nicolaus Gallicus Ordinis nostri peruetustus Generalis Præsul in suo aureis litteris digno opusculo, *Sagitta ignea* nuncupato, sic cum fratribus suis cap. 9. loquitur. *O quam securè in cella custoditur nostra, quam vouimus, flosculus castitatis. Ecce in cella solitudinis, à triplici bello celamur, vt dixi, contra cogitationes tantum illicitas pugnaturi. Ecce in cella spiritualiter occupamur, ne per otium, quod inimicatur animæ, pudicitia maculetur. Ecce in cella quid facere, quid vitare oporteat, ne decepti seducamur à Spiritu sancto, iuxta illud Prouerbiorum, Doctrina replebuntur cellaria, suauiter edocemur. Ecce in cella contemplationis aromatica Thesaurus inæstimabilis, atque incomparabilis nobis ostenditur, vt terrenis & caducis penitus contemptis, in eius feruenti appetitu animus noster expeditus totaliter expandatur. Legitur autem in Isaia, Ostendit eis Ezechias cellam aromatum, auri & argenti, & odoramentorum, & vnguenti optimi: quæ nobis omnia in cella solitudinis à nostro vero Ezechia, imò multo plura spiritualiter ostenduntur. Ecce in cellam vinariam à Rege Regum introducti, ordinatam in nobis consequimur charitatem. O quam bene appellatur cella vinaria: nam in ea Spiritus sanctus veros cellitas vino deuotionis mirificè sobrie inebrians, suauis contemplationis glorioso lectulo efficit obdormire. Sed quid de cella referam, cum eam sufficienter nequeam commendare? Certè inter cellam, & cœlum nullum scio medium, & ideo de hac ad illud faciliùs peruenitur.*

Nec minus pius, & deuotus authot Thomas Campensis, iure optimo inter Patres referendus, cellæ vtilitates, inutilisque euagationis damna sæpius monachis intimauit. Primò enim in alphabeto monachi similia illis, quæ ex D. Bonauentura etiam in alphabeto monachi suprà retulimus, hæc habet. *Dilige silentium, & solitudinem, & inuenies quietem magnam, & conscientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter est strepitus, & magna distractio cordis.* Et rursus. *Fuge quantum potes homines, & sæculi rumores, quia nec potes esse satis Deo, & hominibus: æternis, & transitoriis.* In valle etiam liliorum, lilia hæc monachis colligit. *Fuge, dilecte mi, fuge. Quare? Propter multa pericula mundi, quæ sæpe homini contingunt, qui in sæculo conuersatur. Nam qui Deo vacare appetit, libenter solus est, & orat, studet, & scribit, & per multa bona exercitia à vitiorum periculis custoditur, & tempus suum fructuosè expendit, & alios ædificat. Qui autem libenter foris ambulat, & hinc inde fabulari desiderat, rarò est quin cor suum maculet & indeuotior ad cellam pacis amicam redeat.* Optimè sanè, nec meliùs ad propositum desiderari potest. In quodam etiam sermone aurea hæc protulit ad intentum verba. *Beatus monachus desolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradisus est. Beatus religiosus Deo deuotus, sæculo ignotus, cui oppidum carcer, claustrum refrigerium, solitudo solatium, silentium pacis hospitium.* In Enchiridio quoque monachorum, cap. 1. sic habet. *O monache quid facis in cella? Lego, scribo, colligo mella. Hæc animæ meæ solatia. Bene dixisti.* Paucis rem totam peregit. Ex iis autem, simulque ex inferius afferendis constabit planè, quantum sibi damni vagi religiosi, quantumque vtilitatis cellæ clausuræ addicti sibi ex mente Campensis adquirant. 15

Libet præterea, quæ Guillielmus de Peraldo in tractatu

tractatu de professione monachorum, contra vagum, & curiosum monachorum discursum scripsit, aliquibus non necessariis expunctis, hic transcribere, c.7. sic loquitur. *Sequitur de vago, & curioso monacho: de quo vane, & curiose discurrente potest dici illud Hieremiæ 1. Dilexit mouere pedes suos, & non quieuit, & dormire non placuit. Monachos gyrouagos dicit D. Benedictus per omnia deteriores esse Sarabaitis. Ipsi sunt diaboli imitatores, in cuius persona dicitur Iob 1. Circuiui terram, & perambulaui eam. Ipsi etiam sunt participes maledictionis Cain, habentes caput cordis tremulum; trepidauerunt enim tremore, vbi non erat timor: præsentia mala, quæ non sunt vera mala, sed quasi vmbra futurorum malorum, asperitatem scilicet claustri formidantes, & fugientes. Ipsi sunt vagi, & profugi, ab iis, qui eis occurrunt, dum discurrunt, deliciis, diuitiis, honoribus occiduntur, dum inordinatè ab eis talia concupiscuntur. Sic dicit Caïn de se. Ero vagus, & profugus super terram: omnis igitur, qui inuenerit, me occidet. Ipsi sunt sidera errantia, quibus caligo tenebrarum obseruata est in æternis.* Hæc, & alia habet ad intentum nostrum author iste, quæ cap. sequenti placuit referre.

16 Ex Dacriano Abbate, iure Bibliothecæ Patribus adiuncto, breui compendio rem totam, quam intendimus claudente, hæc elicio. *Si cum sæcularibus esse gaudes, si extra monasterium per vicos, & vrbes euagari desideras, monachus non es.* Similia verba in speculo Monachorum Ludouici Blossij reperio. Vnde vel idem est author cum Dacriano, vel vnus ex alio mutuauit sententias. Quidquid dixeris, inuenies sanè, ex horum authorum mente, Monachum deambulatorem, crebroque inter sæculi turbas commorantem, Monachum non esse.

17 Claudat agmen celebris Abbas Trithemius, qui præcedentium Patrum mentem assequutus, graphicè sanè quid de vagis Monachis nobis sentiendum sit, hisce verbis describit hom. 12. de mon. *Monachorum est mundum fugere, & hominum turbas amore solitudinis omni tempore declinare. A solitudine monachus dicitur, sicut ab vnitate vnus nominatur. Monachus esse non potest, qui frequentiam sectatur populorum, & qui delectatur in vrbibus; monasticam nedum gustauit dulcedinem, qui Monachus est: cœnobij solitudinem sine causa rationabili non debet deserere. Quisquis amat vagos in vrbe discursus, conscientiam suam deseruit, & qui frequens est extra Monasterium, puritatem interni profectus non custodit.* Hæc Trithemius, quibus nostrum intentum satis expositum liquidò constat.

18 Ex his autem planè conuincitur, non modo hos Patres acriter Monachos vagos, clausuramque Monasterij spernentes reprehendere; sed eam esse huius reprehensionis causam, quod extra cellam, monasteriique septa egressi Monachi, plurium criminum occasiones concipiant: è contra, cellæ, claustrorumque tectis protecti, & suæ professionis cultores, & omnium virtutum fructus colligentes euadant. Nec obscurè id Prou. 27. Salom. dixit: *Sicut auis transmigrans de nido suo, sic vir, qui dereliquit locum suum.* Ac si diceret: Aues è nido auolantes, *Nunc visco eas fallere, nunc retibus, aut laqueis captare contendimus,* (sic loquitur D. Ambrosius men. cap. 18.) pariter virum (tu lege Monachum) è loco sui cœnobij egressum, vitiorum retia comprehendunt. Quod exprimit idem Salomon, dum mulier illa, *garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis, nunc foris, nunc in plateis, iuxta angulos* depingitur: ea enim *ornatu meretricio, & garrula* describitur. Hoc autem adeo verum est, vt teste Antiocho Monacho inter Bibliothecarios adducto, *Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem refert.*

Celebris quoque est ad intentum Beati Nili, qui Chrysostomi fuit discipulus, sententia hom. 26. *Imperforabilis manet à sagittis inimici, qui amat quietem; qui autem miscetur multitudini, crebra suscipiet vulnera,* Moyses quoque Abbas etiam inter Bibliothecæ Patres relatus, non minus piam ad intentum protulit sententiam. *Homo* (inquit) *fugiens hominem similis est vuæ maturæ, qui autem cum hominibus conuersatur, sicut vua acerba est.* Ac si diceret ad intentum. Monachus extra Monasteria, cellæque clausuram conuersans, nihil non acerbum, insipidum, & iniucundum facere potest.

Ad idem Sancta Abbatissa Sincletices dixisse fertur, teste Helinando apud Ioannem Nider tom. 2. c.17. *Sicut gallina deserens nidum suum, facit oua sua sine pullis exire, sic Monachus, vel virgo de loco ad locum transiens frigescit, & mortificatur.* Sanctus quoque Benedictus, 4. cap. suæ regulæ, enumeratis his quæ pertinent ad Monachi perfectionem, subdit. *Officina vbi hæc omnia operemur, claustra sunt Monasterij, & stabilitas in congregatione.* Proculdubio indicans extra cellæ reclusionem regulæ obseruantiam prorsus perire. 19

Quænam vero specialia vitia Monachus clausuram crebro egrediens sæpius contrahat, etsi plurium Patrum testimonia, quæ adduximus, disertè pronuncient; clariora tamen forsan in medium producam. Deuotus Thomas Campensis in dialogo nouitiorum, c.4. sic habet ad intentum. *Nisi Monachus fugiat, & recedat à societate mundana, incendetur celeriter igne carnalis concupiscentiæ, & inquinabitur pice lubricalis vitæ, discurrendo per mortifera itinera gulæ, luxuriæ, auaritiæ, superbiæ & inuidiæ, velut equus effrenis sine timore, & tanquam insensatus sine ratione.* Vnde ibidem tale consilium Monacho egressuro è cœnobij clausura præbet. *Oportet quod valde fortis sit, & bene fundatus in virtutibus, atque in omni actione, & locutione incedat circumspectus, qui fructificare debet in populo, & absque periculo conscientiæ conuersari in sæculo.* Clarius tamen, breuius, & succinctius S. Thomas de Villanoua, Conc. 2. in 1. Dom. Quadr. vitia quæ Monachi extra cœnobium contrahunt, sic expressit: *Monachum, vel religiosum extra cœnobium ducit Satan, vt sic per plateas vagantem, libidine inficiat, curiositate sauciet, ambitione inflet, curis sæcularibus disturbet, & à deuotionis feruore distrahendo tepefaciat, & infrigidet.* Ecce mala ex inepta vagatione religiosis prouenientia à Thoma graphicè descripta. 20

Spiritum quoque purissimæ orationis, qualem in regularis disciplinæ alumnis tota veneranda Patrum corona desiderat, ab his euagatoribus Monachis necessario abesse Nicolaus Gallicius in sua illa *Ignea Sagitta*, c.8. contra quosdam quos ibi carpit, sic expressit. *Vos autem Ciuitatum habitatores, qui cellulas separatas in domum communem redegistis, quid in ea sanctæ occupationis gratia, aliis alios intuentibus spirituale tractatis? Qua hora in lege Domini meditamini, & in orationibus vigilatis? Nonne vanitas, quam de die vagando, discurrendo, videtis, & auditis, dicitis, ac facitis, vestra de nocte occurrit memoria? Eam cogitationibus illicitis, & immundis occupatis, vt in nullo, præterquam in ipsis, distractus animus valeat meditari. O quam fœlices essetis, si quilibet vestrum posset cum Propheta verbo veraci dicere Saluatori:* Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea est; & *iterum*: Ab omni via mala prohibui pedes meos.

Ad hæc præter opera virtutum, sancta exercitia, honestissimaque munia, quæ regularibus ex obseruantiæ cellæ, claustrique clausura, ex mente Patrum, quos adduximus, obueniunt, hoc vnum insuper, maximumque bonum, commodumque ipsis contingit, vt 21

vt scilicet virtutis, vitæ compositæ, indolisque honestissimæ signum, & indicium maximum sit posse secum in quiete cellæ, claustrique clausura crebrò commorari. Docet id magnus Basilius in suis constitutionibus, sic inquiens: *Sedata animi, & requieta constitutio, virtutis est argumentum certissimum.* Habet id etiam author apud Bernardum in opusculo de vita solitaria. *Cellam* (inquit) *pati, secumque commorari, in proficiente bonæ compositionis initium est, & certum bonæ spei argumentum.* Subscribit Bonauentura in suo opusculo de pharetra, cap. 6. Senecæ præloquium approbans, dicentis epist. 2. *Primum argumentum compositæ vitæ existimo, posse consistere, & secum morari.* Porro, quæ ethnicus Seneca ad intentum nostrum dicit, placuit transcribere; ea enim doctrinæ plena sunt. *Bonam* (inquit) *spem de te concipio: non discurris, nec locorum mutationibus inquietaris: ægri animi ista iactatio est. Primum argumentum compositæ mentis existimo, secum posse consistere, ac secum commorari.* Rursus hæc subiunxit satis etiam ad intentum. *Nusquam est, qui vbique est. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa hospitia habeant, nullas amicitias. Non prodest cibus, nec corpori accedit, qui statim sumptus, emittitur. Nihil æquè sanitatem impedit, quam remediorum crebra mutatio. Non coalescit planta, quæ sæpe transfertur. Nihil tam vtile est, quod in transitu prosit.* Veritatem quoque istam olfecisse videtur monachus ille, de quo S. Ephrem Syrus hæc refert in Apophthegmatibus. *Frater quidam dum de exeundo cœnobio impugnaretur, cum is sanctum habitum accepisset, adducebant ei cogitationes exemplum eiusmodi. Considera horti olera, & vide quod nisi ex areola plantas extraxerit, qui hunc excolit, alioque loco inseruerit, in altum non excrescent. Frater ergo cogitationi responsum dabat tale. Verumtamen, quæ euelluntur, non ita sunt in tuto, vt ea, quæ in loco remanent. Esto igitur & tu vnus ex iis, qui non euelluntur. Atque ita cooperante gratia vincebat tentationem.* Tu ergo pie, bone, sancteque religiose, si sapis, hoc tibi vsurpa consilium, cellæque clausura contentus, & vitia eradicare, seminare virtutes, bonæque indolis, & honestatis specimen præstare poteris.

22 Nec possum non miraculosum euentum à Diuo Gregorio relatum, de Monacho quodam vago, mobilitati, inconstantiæque dedito, in hoc capite referre, vt vel sic, si qui sunt inquieti religiosi, cellæ, claustrique clausura libentiùs se contineant. Casum, visionem, seu miraculum sic refert Diuus Gregorius in 2. dialog. 25. *Quidam Monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in Monasterio nolebat. Cumque eum vir Dei* (videlicet *S. Benedictus*) *assiduè corriperet, & frequenter admoneret, ipse verò nullo modo consentiret in congregatione persistere, atque importunis precibus, vt relaxaretur innueret, quadam die idem venerabilis Pater, nimietatis eius tædio affectus, iratus iussit, vt discederet. Qui mox vt Monasterium exiit, contra se assistere, aperto ore, draconem in itinere inuenit: cumque eum idem draco, qui apparuerat, deuorare vellet, cœpit ipse tremens, & palpitans, magnis vocibus clamare dicens: Succurrite, succurrite, quia draco iste deuorare me vult. Currentes autem fratres draconem minimè viderunt, sed trementem, atque palpitantem Monachum ad Monasterium reduxerunt. Qui statim promisit, nunquam se esse à Monasterio recessurum, atque ex hora eadem in sua promissione permansit.* O quoties, bone Deus, draco iste, Diabolus scilicet, vagis regularibus occurrit, eosque spiritualiter deuorare, & ad inferorum viscera trudere cupit. Adaperiat Dominus omnium nostrorum oculos, vt illum conspicere possimus, & sanctorum Monachorum, tam nostri, quam antiqui sæculi vestigiis innixi claustri septa, cellæque clausuram omnes teneamus. Memores vtinam celebris illius antiquorum Patrum sententiæ in vitis Patr. lib. 6. *Quando intrabat Moyses in nube, cum Deo loquebatur; quando autem exibat de nube, cum populo; sic & Monachus, quando in cella sua est, cum Deo loquitur, egrediens autem de cella, cum Dæmonibus est.*

De hoc instruimur, exemplo cuiusdam Mona- 23
chi, qui curandæ infirmitatis causa Monasterium egressus est: qui spiritu fornicationis actus, fœminam, quæ illi infirmo ministrauerat, vitiauit. Quod & ante egressum è cœnobio illi prædixerat Abbas Moyses. Testatur casum Marcus Marulus in suo opusculo lib. 4. cap. 3. Quod ipsum narrat Seuerus Sulpitius dialog. 1. accidisse alij Monacho à Diabolo arrepto, eo quod sub prætextu saluandi cognatos Monasterium deserebat. Vtinam his terreamur, & clausuræ cellæ amatores effecti, egressum è Monasteriis formidemus. Idem quoque intentum cap. sequenti confirmabimus.

CAPVT VIII.

Prosequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitanda.

SVMMARIVM.

1 *Plura Patrum testimonia; quæ eo præcipuè tendunt, vt nulla excusatio pro religiosis vagis admittatur, hoc capite recensentur.*
2 *Quantum errent qui prætendunt hanc euagationem licere, vt sibi necessaria comparent.*
3 *Ex honesta regularium deambulatione non solum ad eleemosynas illis faciendas sæculares non induci, sed potius ad odium erga ipsos excitari.*
4 *Quid sentiendum de aliis, qui egressum è Monasteriis sibi licere contendunt, quod circa pietatis, & misericordiæ opera exerceri se extra cœnobia dicant.*
5 *Quam sit futilis prædicta excusatio.*
6 *Quantum sibi damnum asciscant Monachi sub prætextu charitatis claustra deserentes.*
Aptissimum exemplum adducitur ad hoc intentum.
7 *Aliud exemplum de Monacho peregrinationis causa pia loca visitante.*
8 *Reijcitur prætextus inuisendorum, consolandorumque parentum.*
9 *Memorabile Machetis Abbatis factum ad rem.*
10 *Quam fœcundus in hoc puncto Bernardus.*
11 *Aduersus illos, qui sumunt solam consolationem carnalem quærentes, domos propinquorum visitare contendunt.*
12 *Neque vt cordis anxietati, tristitiæque medeantur, Religiosis egredi licet.*
13 *Quando Monachis egredi liceat.*
14 *Modus in hoc egressu seruandus.*
15 *Monachorum deambulatio inter sæculares contemptum monachismi generat.*
16 *Quid de iis senserit Erasmus.*
17 *Religiosos quos passim sæculares vident, mundo nondum mortuos, sed viuentes probant.*
18 *Mala quibus Religiosi vagi irretiri solent.*
19 *Non omnibus indiscriminatim in necessariis, sed peritioribus tantum competit egressus è Monasterio.*

20 *Importuna egressio è Monasteriis apostatandi ansam tribuere solet.*

Exemplares aliquot casus. ibid.

1 TANTI ponderis, & momenti obseruantia de regularium decenti clausura apud me habetur, vt plus cæteris in hac causa laborandum censeam. Hoc ipsum ex Patribus didici, qui dum reformationem, rectamve institutionem Monachorum intendunt, totis viribus huic obseruantiæ inhærent. Plura testimonia præcedenti capite congessi, restant tamen alia, quæ eo præcipuè tendunt, vt nullam causam, excusationemve pro religiosis nimis vagis admittant. Quo magis ipsi vitium recognoscant, & negligentes inuenti corrigantur, ad rectumque tramitem religiosæ clausuræ reuocari possint. Id fiet, dum aliquot excusationis causæ ab imperfectis religiosis adductæ discutiantur, qualiterque à Patribus religiosæ perfectionis antesignanis æstimentur, in medium producam.

2 Prætendunt primò deambulatores isti regulares (si qui iam sunt) hanc irreligiosam euagationem licere; vt sibi victum, alimenta, corporisque necessaria comparent, non enim alio modo secularium frigida corda ad eleemosynas elargiendas emolliri inquiunt posse, nisi cum illis crebra, continuaque communicatio habeatur; ad quam necesse est cellæ claustrique clausuram sæpius derelinquere. Sed bone Deus! quantum isti errant, & quam longè à veritate distant, dum victum, cæteraque corporis adiumenta ex irreligiosa vitæ ratione sibi mendicare volunt! Satius illis foret si hæc, & alia ex rectè composita Monastica vita sibi subsumerent. Ignoro prorsus quantum apud istos valeat illud Christi Domini, Matth. 6. *Nolite soliciti esse dicentes. Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quomodo operiemur, hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & iustitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Quæ vera adeò expresè nostrum comprobant intentum, vt expositione non egeant. Vnde Laurentius Iustinianus de obed. c. 19. ex hoc loco intulit intentum, Monachos monens, quod iuxta promissionem Christi, quærentes primùm regnum Dei, & iustitiam soliciti non sint circa corporis necessaria. *Nam quemadmodum* (inquit) *est liberalis promissor, aquè est fidelissimus redditor: fiet iuxta ipsius sponsionem, si tamen verbis illius adhibeatis fidem.* Innuens Laurentius corporeas Monachorum necessitates potius per regularem obseruantiam, quam per irreligiosam vitæ rationem mederi posse. Idem mihi sonat celebris illa Lactantij sententia de ira, cap. 12. *Religio, & timor Dei solus est, qui custodit hominum inter se societatem.* Ac si apertius diceret, religiosis, potius regulari obseruantia, & timore Dei, quam magna solicitudine victualia quærere, conuenire. Ad idem quoque intentum S. Ephrem Syrus Paræn. 44. hæc habet. *Quid nobis, & seculo? Quid nobis & negotiationibus huius vitæ, qui mortui sumus mundo?* Subiungit postea imperfectorum Monachorum excusationem de alimento quærendo. *At de alimentis sit sermo?* Cui respondet. *Minus ad carnis ministerium sufficiunt, maximè adiuuante nos Domino.* Ac si diceret, corporeas Monachi necessitates, porius manuum labore, & quod magis est, speciali Dei prouidentia veris religiosis promissa, quam vitiosa euagatione extra cœnobia comparandas esse. Optimè quoque Cassianus de spir. aced. num. 10. cap. 7. expendit, Monachos istos, qui sub prætextu alimenta quærendi, nimium extra claustra euagantur, neque apud sæculares ipsos, inter quos obambulant, honestè incedere posse, aut inhonestos non apparere. Cassiani en verba. *Nunquam potest, neque apud eos qui lem, qui sæculi homines sunt, honestè incedere, qui nequaquam claustris cellæ inhærere contentus est. Sed necesse est eum inhonestum esse, dum necessaria victus requirit.* Vt vel hinc videant religiosi, vagam deambulationem extra cœnobia, etiam ad victum necessarium quærendum, inutilem esse.

Ex Patribus quoque recentioribus idem intentum confirmare libet. Ex quibus D. Bonauentura experientia doctus testatur, ex inhonesta regularium deambulatione, non solum ad eleemosynas illis faciendas sæculares non induci, sed potius ad odium erga ipsos excitari. Ergo in epistola quadam ad Prouinciales sui Ordinis transmissa, in qua de causis relaxationis religionum loquitur, hæc dicit: *Occurrit euagatio plurimorum, qui propter solatium suorum corporum grauando eos, per quos transeunt, non exempla post se relinquunt vitæ, sed scandala potius animarum. Occurrit importuna petitio, quæ omnes transeuntes adeo abhorrent fratrum occursum, vt eis timeant, quasi prædonibus obuiare.* Vnde inferius strictè præcepit iisdem Prouincialibus, *Vt vagantes compescant ad quietem, & importunè petentibus imponant silentium.* Intelligebat sanè S. hic Pater victum, alimentumve necessarium, nullatenus ex nimia vagatione fratrum, sed potius ex honesta clausura procurari: cum potius vaga Monachorum deambulatio exosos, & molestos sæcularibus, quàm amabiles reddat. Vnde venerabilis Thomas de Campis de valle lil. cap. 18. ad nostrum intentum hæc habet. *Vagus, & otiosus religiosus, qui otiosè circuit, donis cœlestibus indignus efficitur, & aliis est molestus.* Optima certè compensatio pro inquieta deambulatione; vt donis cœlestibus priuetur religiosus, & sæcularibus molestiam pariat. Quare hoc vnum religiosis mentibus inhærere debet, vt Deo toto corde inhærentes, reformationem sui Ordinis sectentur, hincque putent sibi à Deo necessaria corporis prouenire. Vnde testatur Ioannes Nider tit. 1. de lapsu rel. cap. 12. *Vidi, & expertus sum, quotiescumque reformabantur Monasteria virorum, aut fœminarum nostris temporibus, semper quam antea se in temporalibus melius habuisse. Non ergo trepident timore, vbi non est timor hi, qui deformato verè renunciant sæculo.* Optimè quoque nostri sæculi decus S. Theresia modum, quo religiosi se gerere debeant circa corporis victum, alimentumque quærendum, præscribit; affirmans, non industria humana, sed recta in Deum intentione, obseruantia scilicet regulari Ordinis, metiendum esse. Sic enim habet ad Moniales in lib. de vita perf. c. 2. *Iamas por artificios humanos pretendais sustentaros, que morireis de hambre, y con raçon. Los ojos en vuestro esposo, que el os ha de sustentar. Contento el, aunque non quieran, os daran de comer los menos vuestros deuotos.* Hæc si attenderent regulares omnes, simulque illud Psalmi, *Non est inopia timentibus eum. Diuites eguerunt, & esurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono,* facilè sibi persuasum haberent, victum, alimenta, corporisque necessaria non per inutilem, ineptamque euagationem extra cœnobia; sed per clausuram honestam, sanctæque religionis obseruantiam, sibi paranda esse. Ac proinde futilem excusationem irreligiosæ euagationis, ex hoc capite desumi. 3

4 Alij secundò forsan eam ob causam sibi egressum quotidianum è Monasteriis licere contendent, quod circa pietatis, charitatisve, aut etiam misericordiæ officia exercere se extra cœnobia dicant. Quid verò de istis sentiendum sit, quidve illis non raro contingat, quam friuolaque sit istorum excusatio, non semel, sed sæpius depingit B. Thomas de Villanoua, de sæculo nostro, & Monastica disciplina optimè meritus. In concione secunda de Dominica prima Quadragesimæ, sic habet

habet. *Religiosum, & honestum Monachum sub charitatis prætextu, ad pacem inter fratres componendam, ad solatium infirmis exhibendum, & alia pietatis opera exercenda, extra cœnobium ducit Satan; vt sit per plateas vagantem, libidine inficiat, curiositate sauciet, ambitione inflet, curis sæcularibus disturbet, & à deuotionis feruore distrahendo, tepefaciat, & infrigidet.* Deinde in concione de D. Nicolao, improbos aliquos, quos arbores siluestres, filiosque huius sæculi vocat, commemorans, sic inquit. *Tales sunt religiosi negotiatiores, qui deserentes claustrum, silentium, & chorum, & cætera, quæ statui suo principaliter conueniunt, tota die per vicos, & plateas negotiis quibusdam pietatis (vt ipsi dicunt) implicantur. Quæ vtique opera, etsi aliis bona essent, sibi tamen minimè conueniunt.* Præterea in concione prima de S. Dorothea sui propositi non oblitus, sic loquitur. *Videas Monachos claustro relicto, in media ciuitate vagantes, aliorum negotiis libenter implicari: alios pauperibus alendis, alios viduis visitandis, alios populis erudiendis, alios amicitiis reconciliandis, non sine grauissimo lampadis propriæ detrimento, indiscretè incumbere, suamque dispersionem charitatis zelo palliare.* De his tamen quid sentiat subiungit. *Non est hæc charitas, sed grandis stoliditas; propriæ vocationis terminos transgredi, propriam lampadem extinguere, vt alienas accendant: seipsos damnationi exponere, vt alios saluos faciant.* Et inferius. *Si accedat mandatum Prælati, vt aliis copiam faciat, confidenter obediat.* Quæ omnia si coniungas, elicies sanè Monacho non licere, etiam sub prætextu pietatis charitatisque operum, Monasteria crebro exire, nisi in casu speciali, Prælatique obedientia vrgente. Alioquin excusatio inutilis putatur à viro Sanctissimo, Antistiteque celeberrimo.

5 Idem quoque intentum ex Patribus antiquioribus confirmare libet, vt inde videant deambulantes, vagique religiosi futilem eorum esse excusationem, si sub prætextu charitatis proximorum suas cellas, cœnobiaque relinquant. Ergo S. Ephrem Syrus in tractatu de Monacho, & turture, postquam vagam Monachorum inconstantiam de vno loco ad alium properantium damnauit, sic adstruit. *Neque prætexueritis, ô Monachi errore ducti, mandata, & beneficia, curam senum, & hospitalitatem; non enim ab Angelis talia requirit Deus, sed tantummodo vt semper laudetur, & honorificetur ab ipsis.* Ac si diceret, nullatenus sub prætextu piorum operum cellæ quietem amittatis, cum muneris vestri potius sit in illa laudare Dominum, quam externis aliis operibus incumbere. Ad idem ait D. Hieronymus Ecclesiæ lumen, dum Paulinum instruit, Episcopi opus esse saluti aliorum prospicere; Monachorum verò non nisi cœnobij claustra sectari. *Si officium (inquit) vis exercere Presbyteri, si Episcopatus te, vel opus, vel honos fortè delectat, viue in vrbibus, & castellis, & aliorum salutem fac lucrum animæ tuæ. Sin autem cupis esse quod diceris Monachus, id est solus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non sunt solorum habitacula, sed multorum?* Egregiè sanè frigidam religiosorum retundit excusationem, qui sub prætextu salutis aliorum, propriam spernunt salutem, propriam quoque dimittendo cellam, claustrique septa. Hinc Cassianus, antiquorum Monachorum mores describens, spiritu acediæ agitari docet tales religiosos, qui cellularum claustra deserentes, pia opera erga sæculares prætendunt. Sic verò loquitur graui, & eleganti stylo de hoc Monachorum vitio lib. 10. cap. 2. *Honestas, ac necessarias suggerit salutationes fratribus exhibendas, visitationesque infirmorum, vel eminus, vel longius positorum. Quædam etiam pia ac religiosa dictat officia, illos, vel illas parentes debere inquiri, & ad salutandos eos crebrius properari. Illam religiosam, deuotamque Deo fœminam, omni præsertim parentum præsidio destitutam, magnum opus esse pietatis frequentius inuisere, ac si quid ei sit necessarium, quæ à propriis parentibus negligitur, atque despicitur, sanctissimum procurare. Magisque oportere in his operam pietatis impendi, quam infructuosè, & sine vllo profectu in cellula residere.* Hæc Cassiani verba adeò vera sunt, vt seipsis prodant virium, & defectum illorum regularium, qui sub prætextu similium bonorum operum cellæ quietem clausuramque spernunt; vt vel hinc tales cognoscant, non charitatis calore, sed acediæ stimulis agitari superfluos discursus, visitationesque intendentes. Hinc etiam Antiochus Monachus in homiliis, quæ in Patrum Bibliotheca habentur, ea referens, ob quorum suggestum Monachi Monasteria egredi solent, illud affert. *Quod id fiat ob publicam vtilitatem procurandam, aut certè infirmos vt inuerisant.* Abs dubiè indicans sæpè sæpius excusationem hanc diaboli suggestu prouenire: ac perinde rejiciendam esse à Monachis sui instituti zelatoribus.

Porrò quantum sibi damnum Monachismi professores asciscant, sub falso prætextu charitatis, pietatisve cœnobij claustra deserentes, aptissimum exemplum ex vitis Patrum ab Humberto relatum, & in apophthegmatibus 8. tom. Bibliothecæ adductum, satis declarat. *Cum tres facti fuissent Monachi, elegit vnus litigantes ad pacem reducere, alter infirmis seruire, tertius quiescere in solitudine. Primus autem tædio victus venit ad secundum, & conferens cum eodem de statu suo, inuenit & ipsum præ tædio deficientem, & concordantes venerunt ad tertium, narrantes ei tribulationes suas, & quærentes quid ipse profecisset, & implens scyphum cum aqua turbata dixit eis: Respicite. Et respicientes in aqua, nihil viderunt. Tunc posuit scyphum, & dimisit aquam quiescere, & cum quieuisset; dixit eis: Respicite. Et tunc respicientes viderunt vultus suos. Et dixit: sic est, qui est in medio hominum; præ turba non videt peccata sua; cum autem quieuerit in solitudine, cognoscit illa.* Exemplum hoc manifestè satis exponit, quietem conscientiæ, sui cognitionem, & alia huiusmodi bona impediri maximè si Monachi claustra egrediantur, etiam sub vmbra charitatis, vel pietatis. Quod intellige, cessante obligatione præcepti, aut obedientia superioris. 6

Libet etiam exemplum aliud proferre de Monacho peregrinationis causa pia loca visitante, Monasteriumque, cui erat addictus, relinquente. Casum per hæc verba refert Ioannes Nider Dominicanus ex Gaufrido super Apocalypsim, & Vincentio in suo speculo historiali. *Honorabilis quidam Ioannes nomine Sacerdos Ecclesiæ Lugdunensis, propositum concepit Ordinem Cisterciensem in Monasterio regularissimo intrare: mutato autem proposito in eius recompensam limina S. Iacobi visitauit. A quibus domum propriam rediens fatigatus ex itinere in cubiculo obdormiuit. Cui Christus cum Apostolo Petro, & Iacobo apparuit. Petro autem librum tenenti Christus iubet, vt aperiat. Erat autem scriptus aureis literis, nomina prædestinatorum continens. Et cum Petrus legeret nomina plura, & ad Ioannem veniret prædictum, dicit Christus. Tolle, tolle, dele eum, dele: quia meum futurum promiserat, & resiliit à promisso. Accedens autem Iacobus orabat: Domine, meus est peregrinus, ne deleas eum, obsecro. Cui Dominus: Meus, inquit, non peregrinus: sed ciuis esse debuerat. Nonne maius est ciuem meum esse, quam tuum peregrinum? Et iterum Iacobus. Ne quæso piissime, eũ deleas, obsecro, fideiubeo pro eo, quod propositum exequetur. Et Dominus: Quando? Cui Iacobus infra quindecim dierum spatium. Et tunc Ioannes euigilauit, & solotenus prostratus, pro fideiussione B. Iacobo gratias egit cum lachrymis, dicens: Faciam prorsus B. Iacobe, quod pro me spopondisti. Post fletum igitur iterum obdormiens vidit* 7

Christum, & præfatos Apostolos, ac Petrum ad Christi iussum de libro legentem ita. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Iterum euigilans ante dies promissionis mox Monasterium Bonæuallis intrauit. Vbi primus Abbas effectus, & post Ecclesiæ Valeriæ Antistes, in vita, & morte multis coruscans miraculis. Ex quo casu, diuinaque visione liquidò manifestum fiet, plus Deo placere religiosum loci sui septa tenentem, quam peregrè abeuntem, deuotionis etiam causa, dummodo præceptum superioris absit. Ac proinde admittendam non esse excusationem foras exeundi religiosis, qui sub ementito prætextu charitatis, pietatis, aut religionis etiam, cœnobij sui claustra deserunt.

8. Alij forsan tertiò sunt, qui ex eo licentiosam sibi exeundi extra cœnobia, permittendam esse facultatem velint, quod inuisendorum, consolandorumve parentum, fratrum, aut consanguineorum causa exeant. Sed hanc excusationem reiiciendam esse, & quid de illa sentiendum D. Basilius in constit. c.8. sic instruit. *Illud etiam tenendum est, vt nequaquam quouis prætextu, visendorum, conueniendorumque fratrum crebrò è Monasterio velimus egredi. Siquidem diabolicum istud quoque commentum est, quando huiusœmodi artificio uti aduersarius solet, ad disciplinæ nostræ stabilitatem, ordinemve religiosæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo nos, voluptatum illecebris illectos, variis, iisque instabilibus cogitationibus facere obnoxios studet.* Concinnè satis hic depingit Basilius futilem excusationem hanc esse, & à Satana in cor Monachi immissam, vt eum voluptatum illecebris obnoxium reddat. Rursus easdem visitationes consanguineorum damnans, sic addit in quæst. fusis, disp.32. *Nam supra hoc, quod illis nullam vtilitatem exhibemus, insuper & nostram vitam tumultibus, & turbatione replemus, & peccatorum occasiones attrahimus.* Et in const. mon. cap.21. *Eoque promouet, vt habitum religionis tantum instar statuæ circumferamus, illi nullo pacto virtutum studio correspondentes.* Alio quoque loco sic admonet Monachum de huiusmodi visitationibus consanguineorum. *Si mortuus es cum Christo à cognatis tuis secundum carnem, quid rursus inter ipsos conuersari cupis? Si verò quæ destruxisti propter Christum, rursum ædificas propter cognatos tuos, transgressorem te ipsum constituis. Ne igitur ob cognatorum tuorum necessitatem recesseris à loco tuo, nam discedens è loco, fortassis ex æquo discedes à moribus tuis.* Basilij mentem assecutus videtur Hieronymus, qui in regula collecta per Lupum sic habet. *Quanti Monachorum, dum patris, matrisque miserentur, suas animas perdiderunt.* Quibus verbis mors spiritualis Monachorum egressui è Monasteriis propter patrem, aut matrem tribuit. Quod exposuisse videtur Isidorus, dum de summo bono lib.1. scriptum reliquit: *Multi Monachorum amore parentum, non solum terrenis curis, sed etiam forensibus iurgiis innoluti sunt, & pro suorum temporali salute suas animas perdiderunt.* Bene ergo, consultè satis, lepidèque nimis, sanctus ille Franciscanus Monachus Ægidius, cuidam volenti fieri religiosus dixit. *Vade ergo prius, & occide omnes cognatos tuos.* Ac si diceret, si propter illorum curam mors tibi spiritualis imminet, satius tibi erit, eos spiritualiter, per obliuionem scilicet, interficere, quam ab illis misere occidi. Ad quod meo videri, non incongruè affertur illud Deut.33. vbi sic dicitur. *Qui dixit patri suo, & matri suæ nescio vos, & fratribus suis ignoro vos, & nescierunt filios suos, hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum seruauerunt.* Hoc intellige spiritualiter, & mysticè de Monachis.

9 Extat circa hoc memorabile Macheris Abbatis factum, qui postquam quindecim iam annos in solitudine exegisset, & ad eum patris, matris, amicorumque litteræ ex Ponti Prouincia delatæ essent, eas non modò non lectas, sed ne resignatas quidem, ne vel inani eum gaudio lactarent, vel infructuosa tristitia afficerent, igni statim comburendas tradidit. *Ite*, inquiens, *inanes cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlterius ad illa quæ fugi, reuocare tentetis.* Legatur Cassian. lib.5.c.32.

Quis verò credat dulcifluum Bernardum in hoc puncto sterilem fore, qui in omni negotio spirituali fœcundum se præbet? Ergo sermone 2. de mutat. aqu. in vin. hæc habet, circa expositionem verborum Christi, *Quid mihi, & tibi mulier?* Bernardum attendite. *Vt quid ergo fratres, vt quid sic respondeat? Vtique propter nos, vt conuersos ad Dominum iam non sollicitet carnalium cura parentum, & necessitudines illud non impediant exercitium spirituale. Quandiu enim de mundo sumus, debitores nos esse constat parentibus. At postquam reliquimus nosmetipsos, multo magis ab eorum sollicitudine liberi sumus.* Quod & confirmat exemplo cuiusdam eremitæ, propinquitatis huiusmodi iura etiam in fraterna necessitate denegantis. *Vnde (inquit) legimus fratrem quendam in eremo conuersantem, cum ad eum carnalis frater, auxilij gratia aduentaret, respondisse, vt adiret alterum fratrem eorum, cum ille vtique iam obiisset. Cumque admiratus, qui venerat, responderet, quia ille obiit; eremita se quoque obiisse respondit.* Concludit ergo Bernardus. *Optimè ergo nos docuit Dominus, ne solliciti simus super propinquos carnis nostræ, plusquam religio postulat, quando ipse matri, & tali matri respondit: Quid mihi, & tibi mulier, &c.* Ecce Bernardum clarè docentem religionem propinquis præponendam esse. Ac proinde clausuræ amorem maiori pretio apud regulares habendum, quàm inordinatum parentum, & aliorum affinium affectum. 10

Si verò Patres isthæc de Monachis egredientibus extra cœnobium, propter parentum, vel consanguineorum aliqualia commoda dixerunt, quid sperabamus dicturos de illis, qui solam consolationem carnalem quærentes, domos propinquorum visitare contendunt? De his audiatur Ioannes Tritheimius Monachus, & ipse de Monachorum perfectione bene meritus. Homilia 12. de mon. sic loquitur ad intentum. *Qui domos parentum circuit, & epulis delectatur proximorum, se non considerat Monachum. Qui dormit in domo cognati sui, quærit solatia: & qui declinat religiosorum conuentus, perniciosam sequitur libertatem. Monachus in domo patris, & matris, quasi agnus in medio luporum, & quasi lupus, qui venatorum circumdatus est canibus. Si Monachus es, si Dei seruus, & miles, quid facis in domo parentum?* Grauia sanè verba, & à religioso quovis ruminanda, ne dum amorem parentum, cognatorumque sectatur, propriæ professioni, & statui vale dicat. Vnde sanctimonialibus, religiosisque fœminis, quæ cognatorum communicationem auidius solent appetere, hæc intimat Hieronymus Sauonarola Dominicanus in opusculo de tribus votis, cap.3. *Abeant hæ, quæ huiusmodi sunt ad legendum Sanctorum Patrum vitas, & reperient, quod nec filius propriam matrem, nec frater sororem, nec soror fratrem videre volebant. Dicente Saluatore: Non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem aduersus patrem suum, & filiam aduersus matrem suam, & nurum aduersus socrum suum, & inimici hominis domestici eius.* Tandemque Magdalenam quandam Comitem Mirandulanam, habitum Monialis suscipere volentem, sic admonet. *Itaque charissima in Christo Iesu filia, statim vt intraueris religionem, debes relinquere omnes tuos existentes foris; itavt non solum nolis eos amplius videre, sed nec illorum recordari. Dicit enim Pater æternus, Audi filia, & inclina aurem tuam, & obliuiscere populum* 11

populum tuum, & domum patris tui. Hæc ergo omnia sibi dicta putent religiosi omnes; & domum patris obliuiscentes, solum Patrem, qui in cœlis est, cellæ ambitu quærant. Nec sub prætextu parentes, vel consanguineos inuisendi, claustri tecta deserenda esse, vllatenus proponant.

12 Quartò prætetea, forsan alij religiosi erunt, qui ex eo nimiam euagationem, & egressum extra conuentus sibi licere putent, vt cordis anxietati, tristitiæque medeantur. Iis tamen ex diametro opponitur Cassianus collat. 24. cap. 5. cuius titulus, & intentum sic se habet. *Quod euagatione corporis grauetur magis, quam releuetur cordis anxietas:* Vnde inter alia verba illius capitis hæc sunt maximè notanda. *Hi ergo, qui necdum possunt, vel norunt voluntatum suarum instigationibus reluctari, cùm intra cellam fuerint anxiati, si progrediendi sæpius libertatem sibi remissa districtionis lege, concesserint, acriorem aduersus sepestem, hoc vt putant, remedio suscitabunt. Sicut gelidissima aqua haustu vim internarum febrium quidam restinguere se posse credunt, cum vtique accendi ex hoc ignem illum constet, potius quam sedari; siquidem momentaneam illam eleuationem multò grauior consequetur afflictio.* Ecce quomodo nullum leuamen ex inordinata egressione extra cœnobia regulares recipiant, ex mente Cassiani, nec etiam cogitationum tumultibus, vitiorumque adumbrationibus; aliisque animi anxietatibus medeatur monachus foras progrediendo. *Si enim* (Sancti Ephrem Syri verbis vtor paræn. 44) *dum in nostra residemus, atque quiescimus cella, vitiorum cogitationibus, rerumque adumbrationibus obsistere nequimus, quomodo non magis, faciliusque capiemur, si in alienigenarum manubias nos ipsos coniecerimus:* Inepta ergo, prorsusque insipida excusatio monachorum est, dum ob animi torporem vitandum egressum è cœnobiis prætendunt. Ad id Bernardus, seu author sermonis ad fratres de mont. Dei. *Qui animi ægritudinem contendit expellere de loco in locum procedendo, quasi qui vmbram suam contendit euadere fugiendo.* Optimè quoque Senec ep. 28. *Licet vastum traieceris mare, licet; vt Virgilius, terræque, vrbesque recedans, sequentur te quocumque perueneris vitia.* Et Socrates à Seneca relatus. *Quid miraris nihil tibi prodesse peregrinationes, cum te circumferas? Premit te eadem causa quæ expulit.* Vnde meritò hæc omnia monachis vagis (si qui sunt) tædij auferendi, seu mitigandi causa, dicere possumus. Cum enim huiusmodi tædium, animive tristitia, ex propria immortificata voluntate ortum ducat, abs dubiò ex vago circuitu, inquietaque deambulatione medelam non accipit; sed augmentum; vt ex Cassiani verbis adductis innotescit.

13 Ast tandem rationibus istis conuictus quis dicat, cum monachi clausuræ votum non emiserint, non est cur ad illam obseruandam astringantur. Sed certe aliud est quotidiana, circumuagaque deambulatio monachorum, aliud verò honesta, prudens, regulataque egressio è monasterio. Primum prohibet ratio, abhorrent Patres, nosque in præsenti detestamur: Secundum verò, vtpote rationi consentaneum, nedum damnare, sed potius approbare volumus, verbi D. Basilij si lentes: *Neque vero tamen propterea perpetua est tanquam in custodia permanendum: sed quandocumque & res poscit, & conscientia non reprehendit, liberè est fidenterque prodeundum.* Ecce monache, non tibi perpetua cellulæ clausura præcipitur, *Sed quandocumque res poscit, & conscientia non reprehendit.* Res tamen nunquam quotidianam, & continuam tibi egressionem poscit; nec conscientia, si recta est, hoc tibi vnquam approbare potuit. Vt verò, quando res poscat, & conscientia non reprehendat, scias, regulam tibi viuam præscribo, legem scilicet, seu superioris voluntatem, qui tibi tempus egrediendi designabit. Sed proh dolor! quia vt testatur S. Ephrem Syrus paræn. 44. *Sunt nonnulli, qui prætextu obedientiæ, propriam quoque perficere concupiscentiam quærunt; secundum hominem veterem.* His similis eris, ô religiose, si necessitatem ementitam prælato proposueris, si ab illo importunis precibus licentiam exeundi obtinueris, si ipse ob tui superbiam, iram; animumque rebellem, talem tibi facultatem inuitus concesseris. Satius tibi erit, si honestissima, vrgentissimaque causa, non vrgente cellæ clausura contentus viuas; te solo in Domino gaudens, Senecam auscultans dicentem ep. 10. ad Luc. *Audeo te tibi credere. Vide quid de te sperem: non inuenio, cum quo malim te esse, quam tecum.* Vel saltem sanctorum religiosorum, cum quibus commoraris, societate gaudeas, nullam aliam expetere velis Xenophontem audiens affirmantem, in lib. de Cyro. *In periculis fouet spem bonorum societas.*

Si verò necessitas exeundi, præceptum Superioris, vel aliqua vrgens causa monachum è cella extractum per vicos, & plateas ciuitatis aliquandiu ambulare cogat, tunc ex Patribus antiquis, grauissimorumque religiosorum huius etiam nostri sæculi exemplo, modum excipiat Basilium audiat ista loquentem serm. 2. exercit. 14
Si ita contigerit te iuxta circumstantiam negotiorum aliquando è cella proficisci, armato pectore timore Dei, & inserta in manu charitate Christi, deuictisque per omnem continentiam voluptatum incursibus, statim necessitate expleta, resili. Ecce modum, ecce normam è Basilio. Vel audiat Petrum Damianum in suo apologetico sic loquentem: *Si occasionis articulus accidat, vt egrediendi necessitas imminere videatur, non mox ad vagandum se leuiter proruat, non ad sæculi vanitatem affixus mundo animus concalescat, sed morosè, & grauiter intra se deliberet dicens: Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos, quomodo inquinebo illos?* Si placet tandem Esaiæ Abbatis inter Bibliothecæ Patres numerati tom. 2. orat. 3. consilium accipiat. *Si in ciuitatem, aut vicum processeris, oculi tui deorsum aspiciant, ne hostes, tibi in cella suscites.* Multa ad hoc intentum legi in Nazianzeno oratione de pace. Multa quoque in aliis facilè obuia sunt. Solum addam ex Basilio adducto, quo animo, quoque affectu, ac iucunditate religiosus reditum ad conuentum expetere debeat. *Velocibus* (inquit) *alis vtere ad reditum, velut innocens quædam columba ad arcam, quæ te emisit, transfugiens. Sicque persuades tuis cogitatibus, contingere tibi non posse in vllo alio loco salutarem requiem.* Hæc faciendo, religiose sancte, viues, dicens cum Hieronymo, *Viderint quid alij sentiant. Vnusquisque enim suo sensu ducitur. Mihi oppidum carcer, & solitudo paradisus est.*

Nec prætermittendum, quod Religioso è clausura egredienti socius, & comes semper, & inseparabiliter adhærere debeat. Id etenim Sanctorum Patrum, & præsertim Pachomij, Augustini, Benedicti, & aliorum monumenta docent. Id quoque facto ipso docebat S. Carolus Cardinalis in Sanctorum album meritò relatus, vt traditur à Scriptoribus vitæ ipsius: quamquam enim in resalutando nunquam deerat officio suo, vir humilis verè, atque humanus; tamen obuios Religiosos sine socio minimè resalutabat; quòd haud vllo honore dignos duceret eos, in quibus maximam Religionis, ac probitatis notam deesse videret. Nam omni improbitatis extincta suspicione per socij præsentiam necessariò conficitur, vt Religiosus probus habeatur, Regularis obseruantiæ cultor in omnibus, virtutis, ac morum honestate decoratus: proinde illo dignus honore, qui huiusmodi Religiosis debeatur. Sic quoque Thomas Cantipra- 15

Contipratanus *lib.2.cap.21.§.1.* Quam sit vera, inquit, hæc sententia, væ soli, ego noui qui annis 30. vices Episcopi in diuersis Prouinciis habui: qui in hoc articulo, quo Religiosi soli vadunt in viis, vel soli manent in curiis, horrenda mala, horrenda scandala, horrendaque pericula frequenter audiui, quæ nunquam sustinuissent adiuncto socio, vel fecissent. Hæc, & alia ad intentum Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ tom.6. littera R. verbo Religiosus Religio*, subiungens etiam S. Thomam Aquinatem dicere solitum fuisse, *Monachum solum Dæmonem esse solitarium.*

15 In hoc capite illud adiungam, quod scilicet vna ex præcipuis causis, quare religiosus nimiam euagationem fugere debeat; ea sit, quod incauta, indecens, vagaque monachorum deambulatio inter sæculares vilipendium, contemptumque monachismi generet.

16 Nec circa hoc curo de improborum hominum sensu, qui omnia in malignitatem vertunt, qualis fuit Erasmus, qui teste Alberto Pio lib.5. de monachis, eos accusabat, inquiens: *Vndique offendi, eorum aliquos in vehiculis, aliquos in nauibus, in viis, &c.* Quia vt ipse Albertus dicit. *Id efficit, tum eorum multitudo, tum munus illis iniunctum, non quippe prorsus secedendo ab hominibus, vitamque tantummodo contemplatiuam ducendo, quemadmodum monachi incolæ deserti primo instituti sunt, sed etiam partim ad actiuam, & ad ea munia peragenda, quæ ad populi procurandam salutem pertinent.* Erasmo ergo, & aliis prætermissis, pios testes aduocabo, qui causam nostram tueantur.

17 Habet id Bernardus in paruis sermonibus. Exponens namque illud Canticorum: *Dentes tui sicut grex tonsarum*, per *Dentes* religiosos intelligit, ex eo, inter alia, quod risus, & contemptus sint signa cum videntur. Sic vero loquitur. *Dentes clausi sunt, ne videantur: sic, & nos materialibus velis circumcingimur, ne sæcularium oculis, & accessui pateamus. Indecens est si appareant, nisi interdum forte ad risum, quia nihil turpius, quam monachus per vrbes, & castella discurrens.* Ecce risum, & contemptum religiosi status, ex nimia monachorum deambulatione. Habet idem piissimus Rusbrochius per hæc verba tabern. fœd. cap. 123. *Alij fratres hinc inde obambulant; alij visitatum eunt filios suos, seu filias spirituales, quod vtilitatis quidem, aut parum, aut nihil habet; sæpè verò etiam dedecus ingens, ac ignominiam parit.* Habet id etiam commune proloquium. *Nimia consuetudo parit contemptum.* Si enim sæculares religiosos omnes passim, & singulis momentis cernant, eos mundo nondum mortuos, sed viuentes probant: sicque facilè aspernantur, quos solo habitu à se dissitos conspiciunt. Huiuscemodi autem causam optimè tradidit Trithemius, hæc dicens. *Tot monachorum sunt iudices, quot inspectores adesse videntur. Omnium oculi sæcularium in monachos suspiciunt, & sanctitatem, quam illos audiunt professos, in operibus exquirunt. Plus offendit monachus in vno temerario verbo, quam homo sæculo deditus in decem millibus. Quantumlibet enim leuis, & scurrilis homo videatur mundanus, monachorum tamen insolentiam æquanimiter tolerare non didicit: quoniam omnes claustrales, non quales sint, sed quales esse deberent, rustica simplicitate credit. Vnde malum verbum, aut factum, apud illos, monacho ad damnationem ascribitur, quod mundano homini ad veniam imputatur. Nec immeritò.* Cum igitur religiosi omnes famæ, & honoris integerrimi zelatores esse debeant: *Prouidentes* (vt inquit Paulus) *bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus*; qualiter inter sæcularium choreas, vrbium strepitus, oppidorumque concursum bene se habebunt. *Omnis vita* (inquit Augustinus, vel auctor nomen eius ostentans) *religionis professa, integritatis debet formam sentire, ne quam expectat corona virtutis, pudor damni feriat.* Pigeat ergo sanctum, probumque regularem, suæ saluti, bonæ famæ, authoritatique religiosæ derogare, claustra monasterij sine vrgentissima causa egrediendo.

Libet vltimo in calce huius capitis, Guillelmi de Peraldo verba in tractatu de professione monastica, transcribere. 18
Ea enim aliquot mala continent, quibus religiosis vagi irretiri solent. *Stella de cœlo cadit cum monachus cœlestem conuersationem deserens ad sæculum redit. Abel egressus in agrum occisus est sic claustralis innocens, cum à claustro in mundum regreditur, morte culpæ occiditur. Coruus cum ab arca regressus est, ad illam non est reuersus; cadaueribus enim est illectus: sic aliquando monachus de monasterio egrediens, & per mundum discurrens, amore carnalium deliciarum capitur, & retinetur. Egressa Dina filia Iacob curiosè, vt videret mulieres regionis illius, rapta est, & corrupta. Dina ratione sexus infirma, significat claustralem mente infirmum, qui de claustro egrediens, dum mundi concupiscibilia curiosè considerat, amore eorum rapitur, & corrumpitur. Semei, dum mansit in Ierusalem, vixit; postquam verò exiit de Ierusalem ad requirendum seruos suos, occisus est: sic monachus, qui dum esset simplex claustralis, & in claustro remaneret, vita gratiæ vixit; postquàm verò administrationem, quam ambierat, obtinuit, occasione eius per mundum discurrens, mortem culpæ incurrit. Piscis extra aquam positus moritur: sic monachus extra claustrum moram faciens, facilè corrumpitur.* Vtinam hæc legant, & perlegant religiosi omnes, & amore cellæ, clausuræque regularis affecti extra monasterium occasiones peccandi non quærant.

Et sciant casu quo euagandum quandoque è monasterio sit, non indiscriminatim omnibus, sed peritioribus, & moribus probatioribus id potiori iure competere posse. 19
Prout noster ille Nicolaus Gallicius *c.7. suæ Sagittæ Igneæ* iam relatæ sic expressit. *Ecce Dominus, cuius prouidentia in sui dispositione non fallitur, cum Religionum multitudinem in horto militantis Ecclesiæ plantare vellet, alios cum Maria in solitudine, alios cum Martha in ciuitate proinde collocauit. Viros quoque scientia præditos, in scripturarum studiosè sententiis occupatos, ac moribus sufficienter dotatos, in ciuitate constituit, vt populo verbi sui sollicitè pabulum ministrarent. Simpliciores verò, cum quibus est secreta eius sermocinatio, ad solitudinem transmitti disposuit cum propheta, qui dixit,* Ecce elongaui fugiens, & mansi in solitudine. Expectabam eum, qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus, & tempestate.

Quia tandem importuna egressio è Monasteriis apostatandi ansam tribuere solet: idcirco exemplares aliquot casus, quos Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ littera R, verbo Religiosus Religio, sub verbo Apostatarum à Religione pœna*, retulit, quibus miseri euentus talium Apostatarum describuntur, hic placuit adiungere verbis ipsius. 20
Quidam cum Ordinem Carthusianum esset ingressus, nec esset sedulus custos mentis suæ, facilem se præbuit Diabolicæ voluntati. Enim verò soror illum veniens inuisere, cum copiam haberet sermocinandi, multis sermonibus implicuit miserum fratrem, vt votis assentiret suis, & secum ad sæculum repedaret. Ille statim, abiecto habitu (licet in contrarium Sancti Patres hortarentur) retrorsum vestigia intorquens, post Diabolum ambulabat. Sed, heu, non impunè. Fratre igitur, ac sorore, læto animo ad sæculum remeantibus, tristis eis subitò superuenit interitus. Cum enim nemus præterirent, quod

quod Cœnobio adiacet, repente insiliunt rapidissimæ feræ nunquam illic prius cognitæ: quæ hos miseros nimis mordaciter inuadunt, strangulant, occidunt: & dicto citiùs in ventrem deglutiunt, paucis reliquiis permanentibus. Viderunt hæc pastores, & agricolæ huic spectaculo non longè aberant: & statim quæ gesta fuerant, nunciant Monasterio. Illi audientes funestam cladem, & nimis amarum iudicium Dei, in communi omnes lachrymantur, & amaros gemitus effundunt ad cœlos dicentes: Quàm terribilia sunt opera tua Domine? Nimis profundæ factæ cogitationes tuæ: vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget, quàm terribilis sis in consiliis super filios hominum. Chronica Carthusianorum lib. 6. Recentiorem alium casum ex Annalibus Societatis sic refert idem Auctor. Petrus Paradi, cum diuinæ se vocationis indignum reddidisset, nec in Societatis corpore contineri posset, ad extremum domum suam, haud tamen à votis liber, immunisque, remissus est. Non tulit hominis audaciam cœlestis vltio, in ipso articulo temporis, quo se ad Ecclesiæ mysteria tractanda, proximisque administranda conuertit, dirum ei morbi genus, & medicis ignotum immittitur: tantis enim vbique doloribus torqueri cœptus est, talemque in tumorem corporis membra conuertit, vt nullam caperet quietis partem, neque diurnæ, neque nocturnæ, præsertim nulla antegressa febri, nulla causa; vt in ea inuestiganda, reperiendaque hæsitaret, desudaretque omnis ars medicorum. Eius pes lauus intumuit, serpebatque in eodem tumor cum amplificatione doloris, & deportatus ad ægrorum hospitium chirurgis, medicisque committitur, quorum de sententia erat, vt ipse pes totus detruncaretur: Lata iam erat sententia, & expedita iam scalpella, quæ chirurgus immitis in putrescentem demergeret pedem, cùm denique mens obstinata resipuit, & sui misertus æger aperuit oculos. Tum demum, ne totus & animo, & corpore funditus interiret, Rectorem Collegij Conimbricensis accersit, agnouit erratum, & professus quam abiecerat obedientiam, ad omnia se paratum ostendit. Mirum dictu, simul ac Rectoris amplexatus obsequium, & tumorem animi posuit æger, tumor quoque corporis stetit, serpens putredo quieuit, tametsi antea medici confirmarant, nullam ad eum curandum morbum reperiri potuisse medicinam, nisi per scalpella, perpetuamque sectionem, vt appareret malum inuectum à Deo, cuius comparatum sapientia, vt in suo quisque vitio plectatur, & noxæ pœna respondeat. Secandus tamen pes putridus fuit, & quod erat marcidum, excidendum. Quem ille tantum subiturus ictum voluit nostros, quos antea fugerat, interesse, & iis inspectantibus exsecari; qui cum super ferrum, manumque chirurgi Sanctissimum Iesu nomen identidem inclamarent, tantum ille concepit animo robur, vt postmodum affirmaret, in excipiendo vulnere vix se vllum sensisse dolorem. Is postea sibi restitutus, cæteros inter homines mansit, segregatus à nostris, meritò quidem sanus, nec Conimbricensi Episcopo, à quo multum adhibebatur, inutilis: cæterum altero pede mutilus, quo diuini memoria beneficij, quoties gradum faceret, veniret in mentem, Societatis recordaretur amissæ. Annal. Societat. ann. 1554.

CAPVT IX.

Nimia cum sæcularibus communicatio Religionum obseruantiæ nocet.

SVMMARIVM.

1 *Quò tendant ea, quæ dicta sunt de vana Religiosorum euagatione extra cœnobia.*
2 *Hieronymus sæpe sæpius sæcularium consortia Religiosis interdicit.*
S. Nilus ad idem intentum refertur. ibid.
3 *Quid sentiat D. Bernardus de communicatione Monachorum cum sæcularibus.*
Hilarij verba. ibid.
4 *Errat, qui confidit se simul & Monachum esse, & Curiæ deseruire.*
5 *D. Bonauentura Monachis vetat consortia sæcularium.*
6 *Idem interdicit Thomas de Kempis.*
7 *Trithemius vt Monachum doceat de communicatione cum sæcularibus.*
8 *Reuelatio B. Theresiæ ad propositum.*
9 *Quæ Patres Religiosis intimarint de familiaritate cum consanguineis.*
10 *Iidem Patres Religiosos mundo mortuos existimant.*
De damno quod Monachis consanguineorum communio afferre solet. ibid.
Cauent Magistri spirituales ne Religiosi sæcularibus negotiis se implicent. ibid.
11 *Religiosi ex sæcularium consortio nonnisi occasiones peccandi arripiunt.*
Nicolaus Gallicius Religiosos sui Ordinis, quòd deserta reliquerint, vt in vrbibus commorentur, amarissimè deplorat.
Vulpis Apologus ad intentum ex Cyrillo. ibid.
12 *Aliquot specialiora crimina, quibus expositi manent Religiosi cum sæcularibus familiaritatem habentes, referuntur.*
13 *Mens Monachi ex familiaritate cum extraneis, multa vana, & scurrilia haurit.*
Inde castitatis non leue detrimentum. ibid.
14 *Ex hac nimia communicatione, Monachi superfluis curis distenduntur.*
15 *Quid de huiusmodi Monachis sentiant Patres.*
16 *Circa has ineptias, & superfluas curas quàm rectè senserit Aluarez.*
17 *Qualiter Religiosi cum sæcularibus, vbi necessitas requirit, se gerere debeant.*

EA quæ superioribus capitibus diximus, de regulari clausura Religiosorum tenenda, vanaque euagatione extra cœnobia vitanda, eò tendunt vt in scopum, & finem; vt nimiam cum sæcularibus necessitudinem, communionemve regularibus interdicant. Si enim Patres, aliique Doctores, & Sancti, tanto animi conatu Monachis extra Monasterium deambulationem vetant, ideo faciunt, vt nimiam illis familiaritatem, & coniunctionem cum sæcularibus prohibeant. Certè, si vrbes & oppida hominibus vacua forent, quasi eremi essent: vnde nequaquam adeò accessum Patres præcluderent. Cum verò contra sæcularibus, improbisque hominibus plena sint, non mirum quod adeo anxiè, & obnixè Monachis clausuram, claustrique obseruantiam præcipiant. Cuncta ergo, quæ duobus capitibus præcedentibus allata fuere, præsenti deseruiunt instituto: 1

specialiora tamen alia in medium producamus, more nostro Patres in testes vocando.

Adest primus S. Hieronymus, qui sæpè sæpius sæcularium hominum consortia religiosis hominibus interdicit. Pauca subiungam. Ad Paulinum sic loquitur. *Obsecro itaque te, vt quoniam sanctæ sororis tuæ ligatus es vinculo, & non penitus expedito pergis gradu, siue hic, siue ibi, multitudines hominum, & officia, & salutationes, & conuiuia, veluti quasdam catenas fugias voluptatum.* Et infra clarius. *Sæcularium, & maximè potentum consortium deuita. Quid tibi necesse ea videre crebrius, quorum contemptu Monachus esse cœpisti?* Item ad Rusticum, sic admonet Monachos. *Quid desideramus vrbium frequentiam, qui de singularitate censemur?* Hæc, & alia ex Hieronymo obuia sunt legenti.

Secundus est Sanctus Nilus *in Ascetico* contra Monachos negociatores, sic inuehens: *Nos vero carissimi, qui studio virtutis incitati, vita, mundique cupiditatibus renunciauimus, nobisque Christum sequendum proposuimus, quid rursum sæculi negotiis implicamur? Cur quæ benè destruximus, reædificamus? Cur ea, quæ non decet, exercentes, malis consiliis vtimur, & vanitatum studio animos infirmiorum incendimus, & simplicioribus viam ad auaritiam patefacimus?*

3 Audiatur Bernardus, ex quo innumera ad intentum elici valent: pauca tamen sciungam, aliis ad alium locum remissis. Ergo homilia 4. super missus est, sic sentit de communicatione Monachorum cum sæcularibus. *Video alios, quod non sine dolore videri debet, post aggressam Christi militiam rursus sæcularibus implicari negotiis, rursus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, sub prætextu quoque communis vtilitatis, verba vendere diuitibus, & matronis salutationes.* Rursum quoque: *Itáne mundum sibi, & se mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in suo vico, vel oppido cogniti fuerant, modo circumeuntes prouincias, & curias frequentantes, regum notitias, principumque familiaritates assecuti sunt?* Ecce quam sinistrè sentiat Bernardus de Monachorum communicatione cum sæcularibus. Idem quoque Pater Monialem quandam, quæ volebat congregationem deserere, forsan vt sæcularium communionem admitteret, sic admonet de periculo. *Agnosco filia, agnosco, vtinam & tu mecum agnoscas, serpentis virus, fraudulenti dolum, versipellis astutiam, si sola ouicula vmbras penetras, præda vis esse lupo. Sed audi me filia, noli te separare à grege, nequando rapiat, & non sit qui eripiat.* Hæc, & alia D. Bernardus.

Potuerunt hi Patres in hac doctrina antiquiorem Hilarium sequi *in Psalm.* 118. sic loquentem: *In cœlestem scientiam eruditus es, quid tibi cum terrenis operibus, & gestis? Auis effectus es, cur non in elemento naturæ tuæ moraris? Volucres enim cœli nuncupantur. Non iniustè ergo illis in possessione terrenæ habitationis insidiæ sunt. Sæculo renunciasti: quid tibi cum sæculi rebus? quid quæris captus in sæculo? quid quæris iniuriam laquei in regione non tua? Dic potius, & vtere ipse tu voce Psalmistæ dicentis ista,* Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam. *Naturá auium est, vt non nisi cum volant, requiescant. Tu autem iam factus es columba, volando requiescis; id est in cœlestem te sedem, & cognitionem à laqueis terrenis fidelis anima efferendo.* Hæc Hilarius aurea sanè.

4 Petrus quoque Damianus Cardinalis Illustrissimus, Monachusque celeberrimus sic sentit de nimia Monachorum cum sæcularibus familiaritate, lib. 2. epist. 17. quendam ad Abbatem, & Monachos. *Errat, pater, errat, qui confidit se simul, & Monachum esse, & curiæ deseruire. Quam malè mercatur, qui Monachorum præsumit claustra deserere, vt mundi valeat militiam baiulare. Vndis erutus sanus est piscis, non vt sic viuat, sed vt alios pascat. Vocamur, auctamur, sed vt viuamus aliis, moriamur nobis. Amat venator ceruum, sed vt sibi faciat cibum: persequitur capras, lepusculos insectatur, sed vt ipse benè sit, illa nihil sint. Amant homines & nos, sed non nobis: sibimet diligunt; in suas nos vertere delicias concupiscunt. Quos nimirum dum prosequimur, quid aliud, quam Monacho nostro, qui latebat intrinsecus, repudium damus. Mox enim ad summum tendentis vitæ status euertitur, rigor eneruatur disciplinæ, atque silentij censura dissoluitur. Et ad effluendum quidquid libido suggesserit, ora laxantur.* Lepidè satis depingit Damianus qualiter mors spiritualis Monachorum ex nimia cum extraneis communione procedat, simulque quam necessarium sit talem communionem detestari.

Adstat & Seraphicus Doctor Bonauentura qui, 5
vt bonus Monachorum pater, Monachis ipsis, quantum potest fieri, sæcularium, extraneorumque consortia vetat. Primò enim in epistola quadam ad ministros Prouinciales directa præcipit illis, vt religiosos *familiaritates sæcularium quærentes arceant ad solitudinem.* Quia vt inquit, *inter causas, cur splendor Ordinis obscuratur, Ordo exterius inficitur, & nitor conscientiarum interius defœdatur, occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula prohibet, ex quo suspiciones, infamationes, & scandala plurima oriuntur.* Satis insinuans, quam prauè sentiendum sit de nimia regularium cum sæcularibus familiaritate. Insuper in quæstionibus super regulam inter signa perfectorum religiosorum illud ponit, *si à sæcularium frequentia se subtrahant.* Rursus alio loco inter causas difformationis religionum, quibus (vt ipse inquit) *status religionis deficit, vt non solum fiat deterior, sed etiam quasi desperabilis, quod vix vnquam, nisi Deus ordinet aliter, reformetur,* ponit *frequentiam inter sæculares, ex qua oritur multarum tentationum carnalium materia, & teporis, &c.* Clariora sunt hæc, quam desiderari possint. In soliloquiis verò sic loquitur. *Grauis, & nimis periculosa est mundana conuersatio, quia secundum Bernardum periclitatur castitas in deliciis, humilitas in diuitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam sæculo.* Et rursus: *O anima debilis, & infirma, quæ tam facilis es ad decipiendum, tam prona ad cadendum, tam difficilis ad surgendum, an ignoras, quod sicut difficile est arborem iuxta viam positam, fructus pulcherrimos, vsque ad maturitatem seruare; sic difficile est hominem iuxta sæculum viuentem, iustitiam immaculatam, vsque in finem conseruare.* Hæc Bonauentura, pauca autem ex Chrysostomo mendicans, ex quibus, & aliis inferius adducendis, optimè noscitur sanctus hic Doctor, causæ quam intendimus patronus.

Venerabilis etiam Thomas de Campis doctrinæ spiritualis præclarus magister, non semel, sed 6
sæpius consortium cum sæcularibus, religiosis interdicit. In dialogo nouitiorum cap. 4. nouitium quendam Monachum circa veram religionis obseruantiam instruens, hæc habet: *Ad cautiorem tuam animaduerte quæ dico, si non vis decipi in via Domini, si intendis proficere, & in bono perseuerare, fuge consortia hominum sæcularium, caue occasiones tentationum, vt non videas, nec audias, quæ mundi sunt: ne corpore associatus eis, etiam mente inquineris.* Et infrà, saluberrimam regulam tradit, quæ si religiosorum omnium animis infixa esset, ad perfectionis apicem omnes euolarent. *Fuge, tace, quiesce, abscondere, elongare, ama nesciri, disce mori, luge præterita, sperne præsentia, meditare futura. Hæc breuis regula maneat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.* Inferius quoque

quoque sic proximius ad intentum. *Noli affectare familiaritatem extraneorum qui habitum geris deuotorum, sed per contemptum mundanorum, disce scandere ad societatem ciuium supernorum.* Alibi quoque sic habet. *Quædam omnino fugere debes, vt fabulas leues, & sæculi rumores, homines sæculares, mulierum allocutiones, iuuenum familaritates, amicorum visitationes, hospitum salutationes, quia ista distrahunt mentem, & maculant conscientiam, & qui talibus delectatur, ab internis bonis minoratur.* Rursus in dialogo nouitiorum, sic nouitium monachum monet. *Relinque notos, & amicos, parentes, & vicinos, vt Christum inuenias, & Angelorum socius postmodum fias.* Hæc, & alia pius hic auctor ad intentum nostrum, clarè satis dixit.

7 Accedit grauissimus Abbas Trithemius de statu monachorum optimè meritus, sic monachum docens de communicatione cum extraneis, hom. 11. de Mon. *Amicitiam sæcularem hominum verus Christi monachus non quærit, nec amat, sed despicit. Qui autem familiaritatem dissimilium multiplicat, paulatim decidet à proposito sanctitatis. Maledictus homo claustralis, qui ponit in hominibus confidentiam suam, & recessit à Domino cor eius. Non quæras amicitias hominum, sed cura, vt inuisibilium consequaris consortium Angelorum: non conueniunt monacho frequentes amicitiæ mortalium, per quas & vigor mentis dissoluitur, & variæ occupationes ingeruntur.* Hæc in Trithemio inuenire potui ad nostrum propositum.

8 Libet præterea diuinam reuelationem nostri temporis prophetissæ Beatæ Theresiæ, super hoc sintentum à Deo factam referre. Anno igitur 1579. in Vesperis Pentecostes, dum maximum sibi à Deo collatum beneficium recoleret in spiritu suspensa, à Deo audire meruit modum, & formam, qua nouiter ab ipsa instituta familia Patrum discalceatorum magis in dies cresceret. Modus verò à Deo præscriptus, sanctæque Virgini intimatus, quatuor continebat documenta. Ex quibus tertium illud erat. *Quod parum cum sæcularibus agerent, & hoc propter bonum ipsorum animarum.* Verba Sanctæ Theresiæ ipsius subscriptione roborata, hispanè sunt hæc. *Que tratasen poco con seglares, y esto para bien de sus almas.* Video documentum istud experientia comprobatum. Patres enim discalceati, tantæ Virginis proles, hoc, & aliis adiumentis inter Ecclesiæ religiones sic lucent, vt pluribus aliis sanctitatis, & perfectionis monasticæ exempla præbeant. Reuelationem autem istam cælitus immissam fuisse confirmat similis alia facta magno illi Arsenio, qui in palatio Imperatorum existens, audiuit hanc vocem, *Arseni fuge homines, & saluaberis.* Factus vero monachus hanc audiuit. *Arseni, fuge, tace, quiesce: hæc enim non peccandi radices sunt.* Referunt hoc inter plures Hieronymus, vel vt alij volunt Pelagius Diaconus in apophthegmatibus Sanctorum. Ex vtraque autem visione infertur intentum nostrum, quod scilicet nimia communicatio cum sæcularibus, & extraneis, maximum documentum religiosis omnibus afferat.

9 Ad id quoque deseruiunt, quæ alij Patres circa parentum, fratrum, consanguineorumque consortium vitandum religiosis intimatunt. Ex quo ea, quæ diximus, magis roborata, firmaque manebunt. Si enim eos, quos sanguis, naturalisque ratio coniungit, habitus regularis separat; multò magis extraneos alios monachalis perfectio abhorrebit. Porrò quædam Patrum testimonia circa rem præsentem de familiaritate, etiam cum consanguineis, monachis vitanda, capite præcedenti adduximus. Alia modo adiungam. S. Ephrem Syrus ad monachum hæc habet in doct. var. c. 53. *Admone parentes, atque consanguineos tuos carnales, ne te frequentent: dum enim illi coram te de tuis loquuntur; distrahunt mentis in te officium: simul vero te etiam incontinentem, sua doctrina, vel exemplo reddent. Verum satis est, semel, vel bis in anno ab iis visitari. Si porro inutilem illorum conuersationem penitus præsciderìs, melius ages.* Hæc Ephrem. D. quoque Isidorus præter adducta capite præcedenti, hæc etiam habet ad propositum. *Vir spiritualis ita prodesse debet suæ propinquitati, vt dum illis gratiam carnis præstare studet, ipse à spirituali proposito nequaquam declinet.* Rursus, *Sicut nostra nobis non est odienda anima, sed eius carnales affectus odio habere debemus, ita nec parentes odio à nobis habendi sunt; sed eorum impedimenta, quæ nos ab itinere nostro præpediunt.* Subiungit postea mysticè hoc designasse vaccas Philistinorum Dei arcam gestantes, quæ quamuis vitulos lactaneos haberent: recto tamen tramite, neque ad dexteram, nec sinistram declinantes, Bethsames peruenerunt. *Nam sicut illæ* (inquit Isidorus) *pignorum affectibus à recto itinere minimè digressæ sunt, ita & vir sanctus mundo renuncians, parentelæ obtentu non debet à bono impediri proposito.* Pulchrè etiam, vt solet D. Bernardus, qualiter monachus circa patrem, & matrem se gerere debeat, sic ostendit. *Sit monachus quasi Melchisedech, sine Patre, sine matre, sine genealogia: nec patrem sibi vocet super terram. Imo sic se existimet, quasi ipse sit solus, & Deus.* Bernardi quoque mentem ebibisse visus est Bonauentura, sic loquens. *Extra cognatos ergo quisque, ac proximos debet fieri, si vult parenti omnium verius iungi.* Inferius quoque ex Chrysostomo de compunctione cordis, approbat istud dilemma: *Dico tibi monache, quid quæris matrem? aut sancta est, aut peccatrix. Si sancta est, gaudet, quia seruis Domino. Si peccatrix, dimitte illam, quia mortua est.* Si dicas; peccatrix est, & volo illam conuertere. Contra te habes deuotissimum Thomam Campesem dicentem in dialog. nou. cap. 4. *Quidam sub specie pietatis inducti sunt ad conuertendos amicos, & cognatos, & dum inter illos morari non timuerunt, inimici fraude circumuenti, suum propositum infregerunt.* Manet ergo ex his Patribus, vt firma, inconcussaque veritas, sic religiosos deditos fore fugæ sæcularium, vt etiam parentes, & propinquos, nisi maxima vrgeat necessitas, vitare teneantur.

Fauent etiam huic nostro proposito de nimia cum 10
sæcularibus communicatione à religiosis vitanda, quæ alij Patres de monachis dixerunt. Eos namque sic à sæculi rebus abstractos volunt, vt mundo mortuos existiment. Sic vt semper monachi sæcularibus dicere possint Euangelicum illud Luc. 16. *Inter nos, & vos chaos magnum firmatum est.* Ad quod intentum optimè Basilius hæc habet, in const. mon. cap. 21. *A propinquis autem, amicis, parentibusve, animi affectione nos tam longè oportet esse disiunctos, quam longè eos, qui iam sunt vita defuncti à viuis videmus distare.* Et rursus: *Qui enim vere se mundo crucifixerit, is mundo, & omnibus quæ in mundo sunt, mortuus est.* Clarius S. Ephrem Syrus Basilio coniunctissimus, sic monachos monet paræn. 44. *Quid nobis, & sæculo, qui mortui sumus mundo?* Subseruit optimè Abbatis Apollo celebris illa historia, ad fratremque suum responsio, quam his verbis refert Cassianus collat. 24. capite 9. *Cum ad eum germanus suus intempesta nocte venisset, implorans, vt de monasterio suo paulisper egressus, ad euellendum bouem, quem cœno planstri eminus inhærere, flebiliter querebatur, ei esset auxilio; quia cum nequaquam solus posset eruere, Abbas Apollo pertinaciter obsecranti? Cur ait iuniorem fratrem nostrum, quem præteriens propiorem, quam me habueras, non rogasti? Cumque ille, eum mortem olim sepulti fratris oblitum, & ex nimia continentiæ, ac solitudinis iugitate, velut impotem mentis existimans, respondisset: Quemadmodum*

dum poteram, de sepulchro eum, qui ante annos quindecim obiit, inuocare? Abbas Apollo: Ignoras ergo ait, me quoque ante annos viginti, huic mundo fuisse defunctum, nullaque iam posse de huius cellæ sepulchro, quæ ad præsentis vitæ pertineant statum, tibi conferre solatia? Hæc sanctus hic Abbas satis ostendens, religiosum post professionem sæculo, sæcularibusque hominibus, & negociis, consanguineis etiam, defunctum fore: ac proinde nullam cum illis communionem, societatemque habiturum.

Experientia quoque rerum magistra comprobatur intentum de damno, videlicet quod Monachis consanguineorum communio afferre solet. Pro quo vnicus & singularis, sed omni exceptione maior testis sufficeret Sanctus Bernardus, cuius sermone 64. in Cantica hæc sunt verba: *Vidi ego hominem currentem bene, & ecce cogitatio (quidni vulpecula fuit) quantum, inquit bonum, quo solus fruor: si essem in patria, possem vtique impartiri fratribus, & cognatis, notis & amicis? Amant me, facile acquiescerent suadenti. Vt quid perditio hæc? Vado illuc, & saluo multos ex illis, & me pariter. Nec verendum in loci mutatione. Etenim dum benefaciam, quid interest vbi, nisi quod illic proculdubio satius, vbi fructuosius degam? Quid plura? It, & perit miser, non tam exul ad patriam, quam canis reuersus ad vomitum. Et se perdidit infœlix, & suorum acquisiuit neminem. En vna vulpecula, videlicet frustratoria spes, quam habuit in acquisitione suorum. Potes tu quoque per te ipsum in te ipso alias, atque alias, similes huic inuenire, seu aduertere, si non negligas,* Hæc Bernardus, satis ad intentum.

Illud tandem pro coronide adiungendum, pro huiusmodi nimia cum sæcularibus communicatione fugienda prudentissimè Magistros spirituales cauere solitos esse, ne Religiosi perfectionis studiosi vllis negotiis sæcularibus se implicent. Qua de re Iulius Nigronius integrum tractatum asceticum edidit, quo id latè prosequitur ex iuris communis decretis, seu Canonibus, Conciliorum diffinitionibus, Religionum constitutionibus, ac Sanctorum Patrum testistimoniis. Ex quibus aliqua proferre liceat. Primò Ambrosianum illud. *Etenim is, qui imperatori militat, à susceptionibus litium, actu negotiorum forensium, venditione mercium prohibetur humanis legibus; quanto magis qui fidei exercet militiam ab omni vsu negotiationis abstinere debet?* Ac illud Hieronymi. *Procuratores, & dispensatores domorum alienarum, atque villarum, quomodo possunt esse clerici qui proprias iubentur contemnere facultates?* Item quæ Petrus Cluniacensis in epistola ad sanctum Bernardum obiecit: *Contra monastici Ordinis instituta, causas sæculares religiosi tractant; monachi causidici efficiuntur; accusant, & accusantur; testes fiunt, contra Apostolum iudiciis intersunt, atque sub prætextu iuris proprij tuendi, cordibus in Ægyptum reuertuntur.* Illa quoque S. Thomæ Aquinatis præclara ex opusculo *aduersus impugnantes religiones, capite secundo*, vbi sic, *Qui moritur alicui vitæ, ab illis operibus decidit, quæ illi vitæ congruunt; & qui viuere incipit aliqua vita, illa opera tunc fiunt illi maximè conuenientia, quæ illi vitæ competunt. Vnde Dionysius capite secundo Eccl. hierarchiæ ostendit, quod ante baptismum, per quem homo diuinam vitam accipit, non potest exercere diuinas operationes: quia sicut ipse dicit, oportet primum existere, deinde operari. Sed religiosus per votum religionis sæculo moritur, Deo viuens; ergo per hoc, quod religiosus est, indicuntur sibi operationes sæculares, sicut mercationes, & alia negocia sæcularia, non autem actiones diuinæ, quæ scilicet hominem in Deo viuentem requirunt.* Item pulchra illa D. Bonauenturæ in suo speculo disciplinæ: *De mundanis sæcularium negociis expendendis, religiosus temerariè non se debet intromittere.* Et, *Non est militantis Deo, se iterum occasione propinquorum, vel amicorum sæcularibus implicare negotiis, quæ mundo moriens abdicauit, Impius est, qui animæ suæ, pro parentibus suis est crudelis.*

Ex his autem sanctorum Patrum dictis, factisque relatis hoc vnum facile intelligi datur: videlicet eam ob causam, congressum, communionemve cum extraneis, interdixisse monachis, quod ex illorum consortio, non nisi peccata, ansamque, & occasiones peccandi arriperent. Hoc ita, ex eorum testimoniis, comprobatum manet, vt testes alios non desiderem. Aliqua tamen ad intentum expendenda sunt. Offert se primò Arsenij responsio. Interrogatus enim cur tantopere accessum hominum deuitaret? respondit, *Non possum cum Deo, & hominibus simul esse* Capiton itidem interrogatus dixit, *Vereor ne ex hoc imbecillior ad sustinendos inimici impetus reddar.* Vtrumque refert Marcus Marulus in opusculo de religiosa viuendi institutione, lib. 3. cap. 7. Id etiam Hieron. dum in epist. ad Paulinum dixit; *Multitudines hominum, & officia, & salutationes, & conuiuia, veluti quasdam catenas fugias voluptatum.* D. quoque Basilius mirè hoc monachorum damnum, sic describit: *Qui maiorem in modum sæcularium hominum amicitia delectatur, eaque re assiduè cum illis esse in colloquiis cupit, is ex frequenti cum illis sermone prauas eorum affectiones in animum facile insinuauerit; & mente rursum cogitationibus mundanis completa, à præclara illa, quam erat aggressus, instantia operis desciscet; & à se deinceps, præscripta vitæ spiritualis stabilitate, quem animo effuderat vitæ prioris vomitum resorbebit: atque adeo tandem saucius concidet.* Eleganter sanè magnus Basilius rem totam peregit. Clarius id facit Cassianus de spir. aced. lib. 10. cap. 7. loquens enim de monacho cum sæcularibus conuersante, dicit: *Necesse est, eum inhonestum esse, adulationi quoque operam dare, nouitates etiam rumorum sectari, causarum, fabularumque occasiones conquirere.* Adstipulatur. Isaias Abbas Oratione 5. sic dicens: *Quæ mundi sunt, ne curiosius inquiratis, ne latrinis similes sitis, ad quas homines accedunt, vt ventris onera deponant, atque ita fœtore sunt plenæ? Sed estote potius templa, & altaria Dei in sanctitate, vbi mane, & vesperè thymiama adoleatur. Nunquam altare hoc sit sine thymiamate.* Concinit egregiè Sanctus ille Ioannes Climacus vulgo vocatus, grad. 3. sic loquens. *Qui post abrenunciationem cum sæcularibus versatur, siue iuxta illos commanet: prorsus aut in eosdem laqueos incidet, aut cor in eiusmodi cogitatione inquinabit: aut certè, si non coinquinatus fuerit, eos qui inquinantur iudicans, atque condemnans, & ipse inquinabitur.* Testatur idem D. Dionysius Carthusianorum decus in præfatione sermonum de sanctis ad Religiosos, dicens. *Quid olim fuit filiis Israel ruinæ occasio Idolatriæ causa, nisi cum Amorrhæis communio? Sic religiosis incitamentum multiplicis casus est, cum sæcularibus confabulatio, societas, & mixtura.* Sequitur Thomas Campensis iam adductus, qui consortia hæc sæcularium monet monachos fugere, *Quia distrahunt mentem, & maculant conscientiam, & qui talibus delectatur ab internis bonis minoratur.* Inter omnes tamen hos Patres clarius adhuc nostrum intentum fulcit B. Thom. de Villanou. qui ex eo docet Diabolum curare monachum inter sæculares versari: *Vt libidine inficiat, curiositate sauciet, ambitione inflet, curis sæcularibus disturbet, & deuotionis feruore distrahendo, tepefaciat, & infrigidet.* Hæc Beatus Thomas.

Accedit grauissimus pro hac re testis Nicolaus Gallicius

Gallicius Ordinis nostri Præsul Generalis à quadringentis fermè annis, qui prospiciens eundem Ordinem (etsi ex Pontificia dispensatione) Eremos, ac deserta loca Carmeli, Iordanis, Montis Nerei, & Terræ Sanctæ & alia reliquisse, ac Vrbes, oppida, & villas cum gentibus habitare cœpisse, inenarrabilibus lachrymis ex monte Ennatror, quod sibi desertum pro habitatione elegerat, eorum statum sic deplorat c. 2. illius opusculi, quod de hac re conscripsit, *Ignea Sagitta* nuncupati. *Quis dabit capiti meo fontem lachrymarum, vt die, noctuque plorans, gemens & suspirans tuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra solitudinis eradicantes fructiferam, in terram salsuginis à malitia inhabitantium in ea miserabiliter transplantarunt. Recordare, & suspira, & suspirans recordare quam digna, & quam sancta eras in statu pristino, ac in oculis omnium mirabilis & famosa, dum Patres nostros Eremitas sanctissimos in loco pascuæ spiritualis optimè collocatos super aquam refectionis mirabiliter educatos nutritiuo non cessabas pabulo saginare. Nunc vero considera, quod confidentem te in lachrymarum alueo forsan balneabit, quoniam talis facta es, vt filiorum tuorum, imo priuignorum peccatis exigentibus iam vniuersis, & singulis appareas onerosa. Propter hoc Hieremias planctum suum continuans te alloquitur dicens*: Filij tui inclyti amicti auro primo, quomodo reputati sunt in vasa testea, opus manuum figuli? Prophetæ tui viderunt tibi falsa, & stulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Consurge Iuda in nocte, in principio vigiliarum: effunde sicut aquam cor tuum in conspectu Domini, leua ad eum manus tuas pro animabus paruulorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum. Et infra *capite 5.* sic ait: *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegistis, audite inquam, non quod ego, sed quod propheta protulit.* Vidi, *inquit*, iniquitatem, & contradictionem in ciuitate, die, ac nocte circumdabit eam super muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniustitia, & non defecit de plateis eius vsura, & dolus. *O quam tuta, & secura existit mansio vestra, quæ tot excubiis vtique sollicitis, tam interius, quam exterius, horis & momentis omnibus dignoscitur custodita. Ecce iniquitas super muros diligenter excubans, vt non sit in ea, qui se abscondat à calore eius. Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuersos sui signi charactere cupiens maculari. Sunt etiam, & alij iniquitatis satellites in medio, & in plateis Ciuitatis similiter excubantes, quorum vocabula in generali exprimens Propheta, contradictionem, laborem, iniustitiam, vsuram, & dolum connumerat in hoc psalmo. Sex audistis ciuitatis excubias à Propheta generaliter nominari, qui ad specialia forsitan descendisset, nisi in infinitum vtique numerum processisset. Animaduertite fratres, quod mansionem vestram ironicè tutam dixerim, cogitantes inter vos quot, & quales excubiæ, sed & crudeles insidiæ vos in ciuitate semper, & vbique circumcingentes muniunt, associant, & sequuntur. Ecce quomodo in ciuitate circumuallati estis, Nunc autem vide quomodo in solitudine muro suo inexpugnabili circumcingens Dominus armis suæ potentiæ ab hostium insidiis liberat, ac defendit. In solitudine calestes excubiæ nobiscum stant in acie, in solitudine nostri conciues super muros ciuitatis vestræ in Eremo fundatæ, custodes constituti, tota die, ac nocte fideliter excubantes, non tacent nomen Domini collaudare. Ecce in secreto solitudinis veram ciuitatem, id est ciuium vnitatem fæliciter obtinemus, & vos ita non contenti aliam cupientes indiuisionem, quæritis destruere vnitatem.* Hæc ille, ardentiori forsan, quam par est, stylo, cum constet Regulares plures inter medias vrbes, cum magno fidelium commodo habitare, sed eo fine dicta, vt superfluam cum sæcularibus familaritatem veris Religiosis fugiendam esse demonstraret.

Sed vel ob vnam dumtaxat causam, scilicet boni socij semper eligendi, debere sanctos Religiosos sæcularium consortia vitare, insigni vulpis aliquot animantia pro sociis viæ accipientis, & cætera animalia respuentis apologo graphicè depingit, & ad oculum repræsentat Cyrillus *lib. 1. Apolog. Moral. cap. 24.* cuius titulus: *Cum socio electo proficiscaris, aut conuerseris. Vulpes*, inquit, *ad decliuem ætatem deducta, patrati reatus conscia, cum ad satisfaciendum peregrinari velle, mox eius peregrinationis rumor increbuit, atque peregrinanti cani se in comitem dedit. Cui vetula dixit: Latratu, & morsu soles iniuriam prouocare, atque ideo non ibo tecum. Quo quidem repudiato, onager aiebat. Sequar te soror; cui illa: In sereno inquit, doles & in tenebris gaudens, liuidus es. Si mihi malum ingrueret, lætareris: Si bonum contingeret, tristareris. Vade ergo quia nolo in comitem luminis hostem. Quo reiecto, statim se vrsus offerens aduenit, cui vulpes respondit: nimis furiosi pectoris es, & paratam vindictæ vngulam habes: si fortassis in me, vel in alium ira desæuires vel rueres, tunc aut confunderes sociam, aut ream hostiliter laniares. Tecum ergo non pergam. Tunc leoni id ipsum cum peteret; quæso, inquit, charissime, vt mecum non venias, quoniam præcordialis validitate virtutis multum es præsumptuosus, & audax. Tale quid fortè velles attentare, vnde vix, aut numquam pedem eriperem. Deinde dimisso leone, cum pauo se illi socium offerret, ei dixit: Nimium propter auream pennam desideraris, & pompa effunderis, tecum non pergam, quoniam nolo caudam perdere ob tuam pennam, & pompam? Quo sic repudiato, lupus se obtulit, & dixit: Quæso, vt contritum recipias, & pœnitentem; cui illa: Rogo, vt dimittas facinora me lugentem. Quippe cum fure nullatenus vadam, ne tuæ damnationis, & criminis particeps fiam. Sed & porco mox ingerenti se dixit: Vade, quia nolo tua sordescere fœditate. Tandem asino multum se commendanti, respondit: Recede à me insensate: quoniam alicubi sine ratione clamares, & lupis occurrentibus vna tecum confunderer. Omnibus ergo hisce reiectis, vide quos vulpes sibi socios asciuerit. Cunctis igitur his cum rationis iudicio confutatis, consurgens vulpes, secum hos in socios, eorum allecta precibus, duxit: Panteram, cuius os redolet timiam, quæ in plenilunio gaudet; agnum mitem; leporem pusillanimem; herinaceum cutis spinosæ; bouem de labore viuentem; arminium sordes vitantem; formicamque prudentem. Cum quibus cum hilariter pergeret, coruus obuius dixit: Quænam est hæc caterua? Cui illa: Electus, inquit, comitatus prudentis: nam cum electo electus eris; & qui cum sapientibus graditur sapiens erit. Tum ille, rectè, inquit, iudicasti. Sed doce, cum quibus conuersando quis prosperetur. Mox illa; Cum amatore, inquit, sapientiæ, & Zelatore iustitiæ & cum amicitiæ fideli cultore. Quibus dictis vltra processit.* Hæc si Religiosi ruminent, facilè inuenient intra domesticos parietes sociossibi congruos potius quàm inter extraneos, reperiri posse.

Placuit tamen aliquot specialiora crimina referre, quibus maximè expositi manent religiosi cum 12 sæcularibus familiaritatem nimiam, communionemve habentes. Occurrit primò, quod eisdem actibus publicis, spectaculis, ludis, histrionicisque exercitiis, quibus sæculares assistunt, occasionem quoque, commoditatemque assistendi habeant regulares, si cum illis conuersentur. Hæc verò omnia monachis detrimentum magnum afferre tradidit Ephrem Syrus, paræn. 1. sic dicens. *Diabolicorum strepitum monache, fugito; quoniam spectaculorum in*

in eo dæmonum est deceptio. Hinc etiam, quod agitationibus taurorum (barbarico certè, & gentilico more consuetis) contra decreta Pontificia, religiosi assistendi ansam, & occasionem arripiant. Hinc præterea, quod comœdiis, mimis, saltibus, tripudiis, & aliis similibus ludis scenicis, mulierumque prophanarum cantilenis, testes Monachi adsint, occasio, ansaque conceditur. De hoc vero, quid Concilia astruant, Patres sentiant, piique Theologi, & Doctores doceant, longum esset recensere. Aliqua tamen subiungam. Hugo Victorinus hæc habet de claustr. lib. 1. cap. 4. *Qui foris spectacula sequuntur, &c. forsitan proni sunt ad ea, quæ loci opportunitas subministrat.* In miscellaneis quoque, lib. 1. tit. 198. sic habet. *Vtilius est audire basiliscum sibilantem, quam mulierem cantantem.* Rationem dederat dicens: *Facies enim mulieris sagitta est truculenta, infigit vulnus in animam, & venenum.* Thomas Campensis sic: *Vanis ludis intenti, crucis Christi signo contrarij, & à Sanctorum societate, moribus, & actibus sunt valdè remoti. Qui quasi insani gaudent in variis mundi spectaculis, in psalteriis, & citharis, in tubis, & organis, currunt, & saltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus, & præ lætitia cordis vix se capiunt in gestibus corporis, quia summum bonum suum constituunt in ludis, & gaudiis præsentibus.* Postea autem, quid sentiendum sit de Monachis hæc facientibus, vel qui facientibus assistunt, sic subiungit. *O quam longè sunt isti à summo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à semitis iustorum, à sanctitate religiosorum, & spirituali gaudio deuotorum. Veniet, veniet, cito mors super eos, antequam sciant: cessauit omnis ludus, & cantus in domibus eorum.* Antiochus quoque Monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, sic habet ad intentum. *Assistere cantillantibus mulieribus vix æquè nobis incommodum aliud occurrit. Monasteria nomine ipso arcent nos, &c.* Manet ergo ex his Patribus compertum, Monachis omnibus incommodum magnum afferre huiusmodi ineptis ludis circunstantes adstare. Ac perinde nimiam cum sæcularibus communionem, vnde tale malum originem ducit, penitus fugiendam esse regularibus.

13 Deinde ex hac superflua Monachorum cum extraneis familiaritate, quis non cernit, vana, scurrilia, iocosa, mundanaque multa, mentem simplicis Monachi haurire, quæ illum in obliuionem sui, Deique sæpè sæpius tradant? De hoc etiam Patres loquuntur. Dorothæus serm. 21. sic habet. *Assuesce oculos non circumferre ad alienas, & vanas res; hoc enim labores omnes monasticos deperire facit.* S. Ephrem, dum de perfectione monachorum agit, hæc scribit. *Non ridiculis vacandum: non verborum multiplicitate gaudendum: non tropis, figurisque verborum frequentibus, non diuersis aspectibus, licet etiam voluptatem minimè suggerentibus, non etiam multiloquio gaudendum, etiamsi astantes rogent.* Rursus in eodem libro sic. *Ad verba otiosa noli relaxari, & ad narrationem inordinatas affectiones continentem ne consederis... Multorum congressus oderis, quia confusionem animi pariunt; silentium ama, vt in te, magistri instar sit conscientia. Fuge multiloquium, ne reddaris obliuiosus. Fuge conuiuia, ne fornicator, etiam sine fœminis, euadas. Superfluas conuersationes reiice, ne iudex efficiaris iniquus.* Rursum etiam: *Monachus conculcans mundum, cum Christo familiariter agit: at rebus mundanis implicitus placere non poterit militiæ præfecto Christo.* D. quoque Benedictus occidentalium Monachorum Pater, in regula sic habet: *Scurrilitas vero, vel verba otiosa, & risum mouentia, æterna clausura in omnibus locis damnamus; & ad tale eloquium discipulum aperire os, non permittimus.* Hæc inter alia Patres ad nostrum intentum.

Castitatis porro vel totalem ruinam, vel non leue detrimentum ex huiusmodi Regularium licentiosa cum sæcularibus communione sæpius suboriri, plus æquo omnibus pro comperto est. Sacrarum præsertim Deo in Cœnobiis Virginum flagitia quandoque ex ea pullulasse, quis non planget? Horrenda piacula, solo inferno digna, & quæ crebrius à Deo in hac vita puniri cernuntur. Vnius tantum Monialis crimen omnium sororum pœna molestissima luebat in vno Monasterio, vt refert Molinetus *in Chronic. Belgic. ann.* 1490. De quodam Sacerdote, qui impudica cum alia Moniali pertractabat, visibiliter Dei iram expertum fuisse, habetur ex Bredembachio *lib. 1. cap. 4.* & authore *libri vitæ Petri Cluniacens. cap. 2.* Tremendum alium casum non prætermittam. Erat quidam nobilis qui, cum Moniali lasciuiens, cum ad eam noctu accederet, per Ecclesiam ingrediens funerales exequias cuidam defuncto à Clericis, & Religiosis fieri vidit. Interroganti autem quisnam is defunctus foret, responsum datur esse talem (nomen videlicet interrogantis nominando.) Subrisit primò dicens, scio talem superstitem. Sed cum iterum idem percontaretur, simileque responsum audiret, obstupescere cœpit. Nec inanis timor. Egredienti namque mox è templo horribiles duo, & nigri canes comites adhæserunt, quos nec minis, nec armis à se abiicere potuit, quin in ipsum irruentes miserum trucidarunt. Casum refert Alfonsus Ribera Dominicanus *in Histor. Sanctiss. Sacram. tract. 16. §. 1. n. 10.* ex Antonio Torquemada, & Villegas.

Præterea ex hac nimia communicatione monachorum cum hominibus sæcularibus, præsertim principibus, & magnatibus, hoc vnum aliud malum, ipsumque intolerabile nascitur; scilicet vt Monachi ipsi sæcularium moribus imbuti eisdem terrenis, & prophanis rebus caducis, superfluisque curis & sollicitudinibus distendantur, immensum sibi damnum, sanctæque religioni inferentes. De hoc conqueritur S. Bernardus feruentissimus zelator religiosæ professionis his verbis, serm. 16. in Cant. *Ex his, qui religiosè vestiti, & religionem professi sunt, nonnunquam audiuimus aliquos reminisci, & iactare impudentissimè mala sua præterita, quæ v. g. aliquando, vel fortiter, gladiatorio, vel literario gessere conflictu, seu aliud quid secundum quidem mundi vanitatem fauorabile, secundum vero animæ salutem, nociuum, perniciosum, damnosum: sæcularis adhuc animi indicium est hoc, & humilis habitus, qui gestatur à talibus, non sanctæ nouitatis est meritum, sed priscæ vetustatis operculum. Nonnulli alia, quasi dolendo & pœnitendo rememorant, sed gloriam intentione captantes, commissa sua non diluunt, sed seipsos illudunt. Nam Deus non irridetur.* Hæc Bernardus. Hugo quoque Victor. 2. de claustr. cap. 17. similia crimina ex sæcularium contagio Monachis sæpius adhærere, hisce describit: *Contingere quandoque solet, vt Monachi, qui curias frequentant, causas audiant, iudicia perquirant, & si aliquando propria causæ necessitates occurrant, ad curiam securiores recurrant. Nec tantum suas, sed etiam alienas defendunt causas, hoc amant, hoc frequentant, amant decreta Conciliorum, non secreta mysteriorum. Decreta, non psalmos ruminant, fiunt oratores in causis; rhetoricis vtuntur coloribus. Laudari appetunt, quia pro multis loquuntur. Sed Monachus multum loquens, multis displicet. Coniugia copulant illicita; licita quandoque dissoluunt. Quorum non nouerunt patres, atauos nominant, consanguinitatis ordinem narrant; hunc ex illo descendisse confirmant. De incertis iudicant, testantur sæpissimè quod ignorant, &c.* Iustus quoque Abbas Cisterciensis in sermone ad Monachos, qui habetur inter Bibliothecæ opera, sic de similibus conqueritur: *Quæ curia, quod consilium, quodve*

quodve colloquium est, cui Monachus noster non interfit.

15 Quid vero de huiusmodi assuetis Monachis sentiant Patres, iam audiamus. D.Hieronymus sic consulit Paulinum: *Sæcularium, & maximè potentum consortium deuita.* Glossa quædam à D. Thoma relata, sic dicit: *Rigida vita, & prædicatio debet declinare mollium palatia, quæ frequentant mollibus induti, videlicet adulantes.* Magnus Gregorius 5. mor. c.6. sic: *Nequaquam mens ad superna attollitur, si curarum tumultibus continuè occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehendere etiam aliquid, vacans laborat?* Amicus eius S. Isidorus Hispalensis 3. sent. c. 21. hoc: *Qui simul, & terrenis parere curis, & diuinis exerceri student, vtrumque complecti simul non valent: Nam duas curas pariter inesse pectori humano non posse; & duobus dominis seruientem, vtrique placere, difficile esse, &c.* Et infrà: *Nisi prius à secretioribus cordis expellatur importuna sæcularium multitudo curarum, anima, quæ intrinsecus iacet, nequaquam resurgit. Nam dum se per innumeras sæculi cogitationes spargit, ad considerationem sui se nullatenus colligit.* Hugo Victorinus post relata, quæ adduximus suprà, de Monachis conquestus, quod sæcularibus rebus inhærent, subiungit postea: *Proh dolor, vbi vera religio? vbi perfectionis integritas? Vbi charitatis inuenitur fundamentum?* Digito indicans hæc omnia nullatenus stare posse, si Monachus sæcularibus istis næuiis deditus sit. Alibi quoque sic habet, contra curiales istos monachos: *Ordo curiæ, & ordo claustri diuersus est. Ibi sedes in insidiis cum diuitibus, in occultis, vt interficias innocentem: hic audis, Non sedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Ibi insidiaris, vt rapias pauperem, dum attrahis eum: Hic dicis, Odiui Ecclesiam malignantium, & cum impiis non sedebo. Ibi dextera tua repleta est muneribus: hic lauas inter innocentes manus. Ibi laudatur peccator in desideriis animæ suæ, & iniquus benedicitur: hic benedicitur Deus. Si vis esse monachus curialis, laudas quod non debes, defendis quod non expedit, operaris, quod non licet, loqueris, quod non decet.* Ecce monache, quanta tibi mala parasti, si curialis es, aulicorumve numero censeris, ex mente grauissimi Hugonis. Hinc alter Hugo sanctus, & Episcopus Lincolniensis (teste Surio in vita Hugonis,) cum inita pace inter Franciæ, & Angliæ reges, domum Arueriam Carthusiani instituti venisset, rogatus à monachis de pacis conciliatæ conditionibus respondit, *Rumores audire, & referre monachis non licet.* Factis, verbisque docens, quantum religiosi omnes ab huiusmodi sæcularibus rebus aufugere debeant. Hinc etiam Doctor Angelicus S.Thomas in epistola ad monachum quendam, sic eum monet. *De verbis, & factis sæcularium nullatenus te intromittas.* Seraphicus quoque Bonauentura eadem mutuatus, hæc dixit: *De mundanis sæcularium negociis expediendis, religiosus temerariè non se debet intromittere.* Alibi quoque causas recenset, quare religiones in Ecclesia defecerint: inter eas refert multitudinem sæcularium occupationum. *Quæ corda distrahit, affectum deuotionis extinguit, mores alterat, interius occasiones vitiorum inducit, & ne de sua correctione efficaciter cogitent, semper noua impedimenta religiosis innectit. Donec tandem consuescant sola exteriora cogitare, & obscurato conscientiæ oculo, etiam cum desunt, occupationum causas impudenter quærere.* Optimè etiam Antiochus monachus Bibliothecæ Patribus insertus: *Rerum alienarum satagere curiosius, & quæ superuacanea sunt, nec vllius frugis moliri, prorsus dissentaneum videtur, nec conuenire ei, qui Deo contendit quammaximè esse gratiosus.* Omnium tamen breuius, luculentius, & compendiosius Bernardus epist. 351. hæc expressit, dum de huiusmodi externis, & impertinentibus occupationibus, fabulationibusque dixit: *Aurem implent, euacuant mentem.*

De horum Religiosorum sæcularibus negotiationibus, quid senserit nostra Magdalena de Pazzi, ex ipsius vita *cap. 126.* sic habetur. *Similmente le fu mostrato dal Signore vn altro estasi, che molto le dispiaceuano quelle Religiose, che continuamente stanno occupate in traffichi secolareschi, ondo ella piena di spirito, de pietoso sdegno, disse queste parole.* O questi traffichi di cose exteriori, che hà la sposa di Gesù, e che le tolgono il tempo, e'l modo di poter fare il suo vero traffico con Dio, piacceia, piacceia à Dio, che non le tolgheno al fine la Diuina visione: *E queste parole minaceuole le proferiua con tanta grauità, è maestà, che metteua terrore, è spauento in chi l'udiua.*

16 Placuit tandem quæ pius, & deuotus religiosus, recentior quidem, sed doctrinæ grauitate venerabilis, circa has ineptas, curiosas, & superfluas curas, & sollicitudines religiosorum, dixit, huc transferre, pietatem namque simul cum veritate redolent, hic est Aluarez de Paz de vir. spirit. tom.1. lib.5. cap.18. *Profectò (inquit) indignum admodum est, & à vita spiritualium virorum alienum, religiosos curiosè verbis inquirere, quos aulicos rex ad aliquas dignitates promouerit, quos nobilium insignibus affecerit, quos diuitiis auxerit. Indignum est tractare qui ex ciuibus coniugium inierint, qui honoris causa, aut primarum sedium obtentu contenderint: qui in negotiis aut magnum lucrum fecerint, aut partas antea opes amiserint. Videas alios sedere, & de bellis, de magnatum discordiis, de ludis publicis, de sæcularium ambitione, & de aliis huiusmodi, sine vlla circumspectione tractare. Et si non vestes religiosas videas, sed solos sermones audias, eos non religiosos, sed merè sæculares putabis. Facessant à nostris colloquiis, ô religiosi, tot vana, tot inutilia, tot à sanctissimo nostro statu discrepantia. Et si mundo mortui sumus, & Deo viuimus, ea quæ mundi sunt, relinquamus, & quæ viros decent spirituales, tractemus.* Idem tom.1.lib.2.c.8. hæc etiam scripsit. *Si quærerent religiosi charitatem, quæ à nobis ipsis incipere debet, non sustinerent mundanorum vana colloquia, non lites sæculares audirent, non nuptias & carnalia connubia, sed spiritualia conciliarent. Non admitterent esse principes principum, gubernatores populorum, patroni delinquentium, testamentorum executores, aduocati causarum, quia istas dissensiones non efflagitat charitas, sed tedium cellæ, lectionis, & orationis.* Hæc velim religiosi attenderent, & qui huiusmodi vanis rebus sæcularium noscuntur implicitii, penitus resipiscant, suique memores voti, & professionis, cum Deo potius, Angelis, Diuinisque aliis in Cœlo cōmorantibus, suam cōmunicationem exerceant: non vero cum huius sæculi hominibus, qui nihil nisi sæculare in cor religiosorum seminare poterunt.

17 Denique, si quod humanum, & necessarium sæpius est regularibus, cum sæculi hominibus communio consortiumve aliquod haberi debeat, necesse, vt cum illis sic se gerant, vt & ipsi sæculares vtilitatem aliquam spiritualem percipiant; Religiosi etiam commodum aliquod pro anima sua reportent. Id docet Bernardus in speculo monachorum. *Si cum sæculari loquendum est, tunc maximè adhibeat custodiam ori suo, vt nihil proferat quod non ædificet audientem. Sic in cunctis se habeat, vt ædificet videntes, & nemo dubitet, cum viderit eum, vel audierit, quin verè sit Monachus.* Optimè quoque Sanctus Laurentius Iustinianus sic habet ad intentum: *Studeant Christi serui, semper de rebus necessariis, vel de anima profectibus habere sermonem, Maximam namque, & indeficientem loquendi materiam inuenient, si de miseria præsentis vitæ, de periculis huius peregrinationis, de variis tentationum generibus, de diaboli fraudibus, de vitiorum deformitate, de virtutum ornamentis, & meritis, de mortis*

inmutabili necessitate, de pœnis inferni, de Regno Dei, & præmio paradisi: frequentius verò de Dei ineffabili charitate humano generi per Christum, & in Christo exhibita. De huiusmodi autem, tam pro Dei amore, & dilectione, quam pro audientium ædificatione & sibimet profectu, Dei serui tractare non desinant. Hæc faciendo Monachi, non solum consortij sæcularium nocumentum effugient, sed etiam, tum sibi, tum aliis spiritualem afferent vtilitatem. Faxit Deus.

CAPVT X.

Otiositas Monachorum religiosam, & regularem vitam euertit.

SVMMARIVM.

1 *Regularium otiositas, vitiorum omnium sentina à Patribus censetur.*

2 *Verba D. Basilij otiositatem Monachorum reprobantis.*

3 *Monachus vt Christum addiscat, & animæ alimentum quærat, debet laboribus semper insistere.*

4 *Monachus semper faciat aliquid operis, vt eum semper diabolus inueniat occupatum.*

5 *Augustinus libro de opere Monachorum per 33. capita digesto Monachorum otia taxat.*

6 *Monachus debet esse neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris.*

7 *Otiositatem Monachis fugiendam sæpius inculcat Ioannes Cassianus.*

8 *Dei seruum sine intermissione legere, orare, & operari oportet.*

9 *Quæ dixerit D. Bernardus ad intentum.*

10 *Otiositas inimica est animæ.*

11 *Quibus verbis Ioan. Soreth, quorundam Monachorum sui temporis otia carpat.*

Parabola quædam ex opusculo S. Petri Cælestini, circa otij fugam, & laborem Monachi. ibid.

12 *Nil pretiosius tempore, in quo quis promereri potest regnum Dei in perpetuum.*

13 *Monet Dionys. Carthus. ne aliquod temporis momentum infructuosè pertranseamus.*

14 *Perniciosum seruis Christi collegialiter viuentibus otium, ex S. Laurentio Iustiniano.*

15 *Cuiusdam Monachi quæsitum, simulque senioris responsum ad rem, ex Thoma à Kempis.*

16 *Nil ita vires mentis eneruat, sicut otium.*

Selecta quædam ex Iulij Nigronij tractatu ascetico, de inerti otio fugiendo à quibusuis religiosis viris. ibid.

17 *Quàm nocuum rationali naturæ etiam ab ethnicis censeatur otium.*

18 *Totam passionum, vitiorumque colluuiem ex otiositate manare, censuere Patres.*

Bonis & Lupi Apologus ex Cyrillo refertur ad propositum. ibid.

19 *Afferuntur specialiora aliquot crimina, quibus Monachi otio dediti expositi manent.*

20 *Otiosi Monachi gula, & ventris crapulæ expositi.*

21 *Castitatis violatio inseparabilis comes otiositatis Monachorum.*

Otiosi Regulares plurimùm à monastica perfectione deuiare conspiciuntur. ibid.

22 *Otiosorum signa, & notæ, quibus ab aliis secernantur.*

23 *Religiosus quilibet Deo rationem redditurus iugis, & sanctæ occupationis.*

NIHIL magis cum nimia regularium extra cœnobia euagatione, vanove cum sæcularibus commercio coniunctionem habet, quam ipsorum regularium otiositas: sicut enim illa vitiorum omnium sentina à Patribus censetur, sic etiam inquietæ deambulationis monachorum, irreligiosæque cum sæcularibus communicationis initium, & causa reputatur. Idipsum experientia testis comprobat; religiosi etenim sancti, & deuoti, qui ad sui status perfectionem anhelantes, semper alicui operi incumbunt, durè nimis euagationem extra cœnobia, consortiumve cum sæcularibus admittunt: Qui verò contrà otiositati deseruiunt (si qui sunt) totis neruis vagam deambulationem, longamque cum extraneis fabulationem habere contendunt. Ideo post præcedentium capitum doctrinam, iure præsentis materia annectitur. Nec est animus, ad errorem Ioan. Vviclephi, Caluini, & Guillelmi de Sancto Amore satis à monasticæ disciplinæ coryphæis D. Thoma, S. Bonauentura, & Thoma Vvaldensi nostro reiectum, vel leuiter declinare; isti enim, vt Ægyptij quondam Hebræos, religiosos omnes ad labores manuum, addictos esse volebant: nos autem solum intendimus sanctam aliquam occupationem Monachis necessariam esse suadere: siue illa externam, siue solum spiritualem operationem contineat. Ergo ex Patribus, vt moris nobis est, intentum roboremus. 1

Adstat primus Orientalium Monachorum restaurator egregius S. Basilius, cuius responsione ad 36. interrogationem ex libro regularum hæc sunt verba, otiositatem monachorum reprobantia. *Cum Dominus noster Iesus Christus dicat dignus est, non simpliciter, neque sine alia exceptione, quilibet, sed operarius cibo suo. Cumque Apostoli præceptum sit, qui fatigari, & laborare nos iubet propriis manibus, quod bonum est, vt sit nobis, unde egentibus tribuamus: sanè quin studiosius sit laborandum, re ipsa liquet. Neque enim causa ad inertiam, aut laboris fugam spectante, vita secundum pietatem instituta existimari debet: sed maxima potius subeundi certaminis, & maioris laboris, & in rebus difficilibus tolerantia, vt nobis quoque verè liceat dicere: In labore, & ærumna, in vigiliis multis, in fame, in siti. Cum non ad corporis castigationem modo, vtilis nobis huiusmodi vita ratio sit; sed ad charitatem etiam erga proximum.* Et infrà: *Sicut igitur vnicuique ad vitæ sustentationem necessarius est cibus quotidianus; item nihilominus vnicuique in opere faciendo necessaria industria est.* Hæc inter alia ad nostrum intentum subministrat Basilius. 2

Accedit vt solet Sanctus Ephrem Syrus, qui parænesim octauam de opere manuum ad Monachos scripsit. Cuius hæc sunt prima verba. *Opus quoque manuum non negligas.* Insuper in libro de perfectione, qua præditum esse Monachum decet, sic loquitur ad intentum. *Ne sinas monache corpus otiosum, sicuti egit, qui vnum talentum accepit; remissionem quippe cum gratia nactus, & otio indulgens, condemnatusque vt reus, Christi miles euasit.* Et infrà: *Si inertes, ac pigri fueritis fratres, iam causam vastationis vos præbetis.* Insuper alibi hoc exemplo Monachis otiositatis fugam suadet. *Nonne si litteras disceres, vexationem sustineres? Si opificium aliquod sæculi, nonne laborem subires? Quid propter Deum?* Ac si diceret, si propter litteras humanas addiscendas, aut propter familiam alendam, sæculi homines, nunquam otiositati dant locum, quantò magis Christi discipulus Monachus, debet vt Christum addiscat, & animæ alimentum quærat, laboribus semper insistere, otiaque fugere. 3

Magnus.

4 Magnus quoque Pater Hieronymus optimus adstat testis; cuius ea semper cura fuit Monachos monens, vt eos ab exitiosissima peste otij liberaret. Specialiter ad Rusticum Monachum sic loquitur. *Facito aliquid operis, vt te semper diabolus inueniat occupatum.* Rationem reddit in epist. ad Rupert. *Si Apostoli habentes potestatem de Euangelio viuere, laborabant manibus suis, ne quem grauarent, & aliis tribuebant refrigeria, quorum pro spiritualibus debebant metere carnalia, cur tu in vsus tuos cessura non praeparas?* Et post pauca aliquot opera exteriora recensens, quibus antiqui illi Monachi occupari soliti erant, subiungit: *Scribantur libri, vt & manus operetur cibum, & animus lectione saturetur.* Idem Hieronymus alio loco sic habet: *Nihil in sancto proposito otio deterius, quod non solum non adquirit noua, sed etiam peracta consumit.* Et rursus: *Sanctae vitae ratio processu gaudet, & crescit, cessatione torpescit, & deficit.* Rursumque: *Statue quot horis sanctam scripturam addiscere debeas, quanto tempore legere, non ad laborem, sed ad delectationem, & ad instructionem animae. Cumque haec finieris spatia, & frequenter te ad figenda genua sollicitudo animae suscitauerit, habeto lanam semper in manibus, vel staminis pollice fila deducito, vel ad torquenda subtegmina in alueolis fusi vertantur, aliarumque neta aut in globum collige, aut texenda compone.* Alia ex Hieronymo inferius afferemus. Ex illis autem luce clarius patefit, ex mente ipsius, religiosum virum semper bona aliqua occupatione detineri debere.

5 Iungitur his Patribus sanctus Augustinus, ex quo vnum sufficiat afferre, integrum scilicet librum per 33. capita digestum, de opere monachorum ad Aurelium Carthaginensem Episcopum scripsisse. Contendit hic Pater grauissimus, acerrimisque rationibus, aliquorum Monachorum otia taxare; quod ex sacrae Paginae testimoniis, variisque exemplis corroborat, graphicè aliquando Monachos otiosos, & vagos, capitibus tonsos, comatos, & crinitos fratres (vt ipse loquitur) depingens. In sermonibus etiam ad fratres in eremo commorantes, qui vel Augustini sunt, vel ex eiusdem regula consarcinati, sermo 17. de vigilatione, & otiositate vitanda instituitur: ex quo aliquae grauiores sententiae colligi possent. *Vigilate* (inquit) *fratres, otiositatem deponentes in cunctis. Quid enim otium est, nisi viui hominis sepultura, vt ait paganus ille sanctissimi Apostoli amicus charissimus?* Et infrà: *O fratres mei, semper occupatos vos esse desidero, vt brauium salutis per gratiam Dei recipere mereamini. Hanc fugere cupiens sanctus Monachorum Pater Antonius clamauit ad Dominum in eremo, & dixit: O Samaritane Domine Deus, ô animarum, & corporum verè custos, suscita in me gratiam tuam, & infunde seruo tuo misericordiam, vt in eremo collocatus in tuo conspectu otiosus non maneam. Et audiuit: Antoni cupis Deo placere? Ora & dum orare non poteris, manibus labora, & semper aliquid facito.* Et inferius: *Fuge otium, quod non est, & aperi oculos mentis, & corporis, videbisque singulas creaturas ad officia singula deputatas.* Ac tandem omissis aliis: *Eia ergo, fratres dilectissimi, corona mea, & gaudium meum omnem otiositatem expellite, semper aliquid boni facite, & quem taedet orare, vel psallere, laborare manibus non desistat.* Plura ad hoc intentum in dicto sermone facilè reperiuntur.

6 Iunge Eusebium Emissenum, qui vno verbo totam Monachi oeconomiam, intentumque nostrum conclusit. *Religiosus debet esse neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, &c.* Haec ille.

7 Ioannes quoque Cassianus antiquus monasticae disciplinae cultor, otiositatem Monachis fugiendam saepè saepius inculcat. Ergo totum librum 10. de spir. acediae in eo ponit, vt aliquid operis semper illis faciendum iniungat. Specialiter cap. 8. D. Pauli exemplum adducens, qui manibus pro victu laborabat, sic loquitur. *Cum itaque non gratis, qui Euangelium praedicabat, tam sublime, ac spirituale opus exercens, cibum sibi praesumeret, quid nos faciemus Monachi, quibus non solum nulla praedicatio verbi commissa est, sed nec vlla quidem, nisi animae nostrae solius cura mandatur? Qua fiducia otiosis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis Euangelica sollicitudine, & praedicatione constrictus, sine opere manuum comedere non praesumit?* Cap. etiam 23. celebrem illam sententiam contra otiosos Monachos protulit. *Haec est apud Aegyptum ab antiquis Patribus sancta sententia, operantem Monachum, daemone vno pulsari: otiosum verò innumeris spiritibus deuastari.* Capite etiam sequenti grauiter commendat Abbatis Pauli exemplum, qui cum necessaria pro victu haberet, nec commodè posset ea, quae laborabat, aliis erogare, semper tamen in labore manuum erat occupatus, & in fine anni totum igni tradebat. *Interim probans* (inquit Cassianus) *sine opere manuum, nec in loco posse Monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere.* Hucvsque Cassianus, de quo etiam alia postea.

Ex D. Isidoro Hispalensi antistite haec contra otium Monachorum capere licuit 3. sent. c. 20. *Dei seruum sine intermissione legere, orare, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditam spiritus fornicationis subripiat.* Breuis quidem, sed vtilissima Isidori sententia. 8

Accedit Bernardus mellifluus, similia fere ac Isidorus proferens in opusculo de ord. vitae: *Dei seruum* (inquit) *sine intermissione legere, & operari oportet, ne forte mentem otio deditam vitia sibi praeoccupent.* In apologia etiam ad Guillelmum Abbatem, saepius, vt credo à Monachis relegenda, otiositatis vitium sic reprehendit. *Longas noctes dormitando consumitis, & dies fabulando ducitis otiosos? An dicitis pax, & non est pax? Cur non verecundamini?* In epistola etiam ad fratres de monte Dei, si Bernardi est talis epistola, sic habet. *Nulla vnquam inueniat seruum Dei, non dicam dies, sed hora, nisi vel in exercitij labore, & proficiendi studio; vel in experientia, dulcedine & fruendi gaudio.* Et infrà: *Nunquam otiosus sit seruus Dei, quamuis à Deo feriatus sit.* Haec Bernardus. 9

Hugo quoque de sancto Victore optimè de statu monachorum promeritus, sic loquitur ad praesens. *Si à lectione cessatur, debet manuum operatio subsequi, quia otiositas inimica est animae.* Rursus. *Antiquus hostis, quem à lectione, vel oratione vacantem inuenerit, facile ad vitia rapiet.* Breui sanè compendio rem totam peragit. 10

His Patribus accedit D. Albertus Hierosolymitanae Ecclesiae Antistes, & regulae nostris Carmelitis traditae, ex dictis S. Basilij, Ioannisque Patriarchae egregius author, qui in dictae regulae c. 15. haec habet contra otiositatem monachorum. *Faciendum est vobis aliquid operis, vt semper vos diabolus inueniat occupatos, ne ex otiositate vestra, aliquem intrandi aditum ad animas vestras valeat inuenire.* Et infrà *Audiuimus quosdam inter vos ambulantes, inquietè nihil operantes. His autem, qui eiusmodi sunt, denunciamus, & obsecramus in Domino Iesu Christo, vt cum silentio operantes suum panem manducent. Haec via sancta est, & bona, ambulate in ea.* Quae verba exponens Ioan. Soreth nostrae religionis quondam Generalis Prior, sic quorundam monachorum sui temporis otia carpit, in exp. reg. Carm. tom. 16. *Nonne vobis aptissimè his diebus praemissa diriguntur eloquia. Experientia clamante, audiuntur inter vos quidam ambulare inquietè, id est de loco ad locum tota* 11

die vagari, & nihil manibus suis operantes, quod vtile sit eis, vel aliis: sed curiosè agentes, id est cum quadam superflua, & inutili sollicitudine quærentes de aliis quid Turca? quid Sultanus? quid Rex Portugaliæ agant? Aut quanti sit annona, seu tempus quale anno sequenti sit futurum? Et his similia, quibus otiosi, & curiosi animi dignoscuntur. Curiosè namque agunt, qui ad hoc vacant, vt dicere, vel audire aliquid noui possint. Hæc Sorethus noster Alberti regulam exponens; simulque mentem suam circa otiositatem fugiendam, religiosis denuncians.

Iuuant ad intentum quæ Sanctus Petrus Cœlestinus Mundi miraculum quod Papatui renunciasset, in Opusculo quinto de sententiis Patrum Eremitarum circa otij fugam, & laborem Monachi scripsit. Etenim cap. 3. sic: *Quidam Monachus ex negligentia perdidit Regulam Monasticam, & nunciauit cuidam seni. Qui dixit ei hanc parabolam: Quidam homo habuit possessionem & de negligentia eius sentibus repleta est; cum autem vellet eam excolere, dixit filio suo, vade, & purga agrum. Et veniens ille, videns multitudinem spinarum, dixit quando hæc omnia eradicabo, & purgabo? Vnde proiecit se in terram, & cœpit dormire; quod & fecit multis diebus. Postea autem venit pater eius, & inuenit eum nihil operantem: tunc ait ei, fili, ad mensuram latitudinis, quantum iaces in terra occupa per dies singulos, & operare: & ita paulatim perficies opus tuum. Qui & fecit, & in paruo tempore purgata est terra. Ita ergo, & tu frater paulatim operare, & non deficies; quod & fecit.* Et infrà: *Cum moriturus esset quidam Monachus, aperuit oculos suos, & risit vsque tertiò. Interrogantibus Monachis cur risisset, dixit: primò risi, quia omnes timetis mortem: secundò, quia non estis parati: tertiò risi, quia ex labore ad requiem vado: & hæc dicens obdormiuit in Domino.* Item c. 8. relatis aliis quæ nos etiam alibi notamus hæc habet: *Abbas quidam dixit fratribus suis, ad laborandum in hunc locum venimus: hic autem nullus est labor, eamus igitur vbi laborare possumus. Senex quidam habebat aquam duo milliaria distantem à cella: quò dum iret, defecit, & dixit; quid mihi opus est hunc laborem sustinere? Veniam, & habitabo circa aquam. Et cum hæc dixisset, conuersus vidit quendam sequentem se, & numerantem vestigia sua: cui dixit, quis es tu? Angelus Dei sum, qui numero gressus tuos, & retribuam tibi mercedem. Quod cum audisset senex confortatus est, & adhuc longiùs posuit cellam ab aqua.* Et infrà sic: *Erant quidam Monachi qui dicebantur Chitæ, id est orantes: quibus, senex ait, quod est opus manuum vestrarum? at illi dixerunt, nos nihil operis facimus, sed sicut dicit Apostolus 1. Thess. 5. sine intermissione oramus. Et dixit senex: quando ergo manducatis, vel dormitis, quis orat pro vobis? & non inuenerunt quid responderent ei: & dixit eis, parcite mihi, quia non facitis quod dicitis: Ego autem ostendam vobis, quia operans manibus, sine intermissione oro: sedeo enim adiuuante Deo, & operor manibus, & dico, miserere mei Deus, estne oratio, an non? At illi, etiam: & ille ait, quando permansero tota die laborans, & orans corde, vel ore, facio sexdecim nummos, de quibus pono duo ad ostium, & reliquos manduco; qui autem accipit illos, orat pro me tempore comestionis, & dormitionis, & sic adimpletur quod dicitur, sine intermissione orate.*

12 Audiatur etiam Seraphicus Doctor Bonauentura religiosæ perfectionis feruentissimus zelator, qui sæpius otium regularibus fugiendum, accuratè perpendit, in alphabeto hæc habet: *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas. Nihil enim pretiosius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum.* Alibi quoque sic instruit Monachum nouitium: *Nunquam debet otiosus vagari, nec rumoribus vacare, & verbis otiosis, nec lusui, & scurrilitatibus deditus esse; quia hæc faciunt mentem vagam & inanem.* In epistola quoque instructoria ad Prouinciales, & custodes de reformandis fratribus sui ordinis, inter causas difformationis religionum, otiositatem aliquorum regularium connumerat, sic: *Sanè perquirenti mihi causas, cur splendor nostri ordinis quodammodo obscuratur, ordo exterius inficitur, & nitor conscientiarum interius defœdatur, &c. Occurrit quorundam fratrum otiositas, quæ sentina est omnium vitiorum: quamplurimi consopiti, monstruosum quendam statum inter contemplatiuam, & actiuam vitam eligentes, non tam carnaliter, quàm crudeliter sanguinem comedunt animarum.* Hæc Bonauentura acerbè satis de monachorum otiositate iudicans, illamque: *Monstruosum statum inter contemplatiuam, & actiuam vitam* compellans.

Præterea sapientissimus Dionys. Carthus. sic habet 13 serm. 7. de Dominica septuagesimæ ad Religiosos: *Simus iugiter timorati, semper solliciti, incessabiliter custoditi, nec aliquod temporis momentum infructuosè pertranseamus, sed orando, meditando, psallendo, contemplando, studendo, scribendo, aut aliud quidpiam vtile, præsertim quod à præsidente iniungitur, faciendo, omni hora salubriter occupemur.* Et infrà: *Nil æstimemus tam nociuum, tam stolidum, vt inutilem temporis deductionem.*

Forsan tamen inter Patres cæteris accuratiùs otiositatem Monachis fugiendam, S. Laurentius Iustinianus, non semel, sed sæpius intimauit. Primò ergo in libro de disciplina monasticæ conuersationis integrum capitulum sub hoc titulo, & scopo edidit. *Quod perniciosum sit seruis Christi collegialiter viuentibus otium, quod magnopere deuitare debent.* Ex hoc capite speciales sententias proferre liceat. *A corpore, & otio cuncti currere debent, & potissimum serui Dei.* Infrà: *Non prætermittendum est vel breuissimum præsentis temporis spatium sine spirituali fructu.* Inferiùs: *Quid reprehensione dignius, quàm ornamenta sumpsisse regalia, & in iuosis operibus tota die versari: Bellica quippe arripuisse arma, & ad prælium recusare accedere propter metum, valde ridiculosum est. Non tamen minus vituperabile es, mundo solo corpore, & hominum aspectibus renunciasse, atque in monasterio otiosam ducere vitam. Considera, ô serue nequam, piger, & otiose, quod in stadio certaminis positus es. Oportet enim te pugnare, alioquin miserabiliter occideris.* In libro quoque de triumphali Christi agone, cap. 27. *Qui diuini amoris ardet incendio, in bonis actibus semper se occupare cupit, nunc interius, nunc exercetur exterius. Otium abhorret summoperè veluti charitatis inimicum, &c.* Hæc Iustinianus: nec his contentus alia protulit, quæ nos inferius congruentiori loco afferemus. 14

Egregiè quoque deuotus author Thomas Campensis in vall. lil. c. 18. ad intentum nostrum, cuiusdam monachi quæsitum, simulque senioris responsum affert. *Frater interrogauit senem: Quod est statutum in Ordine pro pace, & deuotione maximè proficuum? Respondit notabile verbum, Seruare à Patribus silentium statutum, vitare tumultus hominum, & otium. Hæc tria in ordine valde necessaria sunt, Deo, & Angelis accepta; scilicet laborare manu contra otium; amare lectionis studium contra cordis tædium, & continuare orationis vsum contra diaboli dolum.* Hæc vtinam profiteamur omnes, vt vel sic concordet vita nostra cum nomine. 15

Grauiter etiam grauis author Ioannes Trithemius otiositatis vitium reprehendit, simulque fugiendum monachis suadet. Homil. 6. sic habet: *Consistens in cella tua, semper otium caueto, quoniam nihil ita vires mentis eneruat, sicut otium. Si Deum ardenter amaueris, nunquam eris otiosus.* Homilia quoque 7. 16

sic

sic fatur. *Otiositas inimica est animæ, & ideo certis temporibus occupari debent Monachi in labore manuum, certisque horis in lectione diuina. Tunc enim verè sunt Monachi, si labore manuum suarum viuant.* Rursumque: *Ne igitur Monachi, panem vestrum manducetis otiosi, semper vos aliquo labore honesto, & vtili oportebit esse mancipatos, quo mens à tædio releuetur obseruantia regularis.* Et infrà: *Monachus, quia miles est regis æterni, nunquam debet esse otiosus.* Rursusque laboris monachorum normam sic describit. *Labores monachorum ita sunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquiis, sed inter opera manuum in corde meditatio ferueat scripturarum.* Hæc Trithemius, piè satis occupationem mentis, & corporis Monachis præscribens.

Pro hac etiam causa strenuè laborauit Iulius Nigronius deuotus author tractatum asceticum de inerti otio fugiendo, fugandoque à quibusuis Religiosis viris, & studiosis Christianæ perfectionis conscribens. Ex quo proinde aliqua ad intentum nostrum habere possumus. Primò ergo in principio, prologi loco hæc habet. *Tam acris, & frequens est inertis otij detestatio, quâ Philosophi morales, prisci Doctores Christianorum, & cuncti magistri virtutis, tum religiosos viros, quibus perfectionis comparandæ imposita lex est; tum Christianos omnes, quibus animæ salutis cura debet esse, deterrent ab otiando; tam vehemens, & ardens cohortatio eorundem, ad aliquam honestam occupationem in omni parte vitæ, ac temporis retinendam eos extimulat, vt me cupiditas inflammata corripuerit, coëgeritque ad scribendum tractatum de inerti otio fugiendo, fugandoque strenuè ab omnibus hominibus, quibus æterna salus chara est, non modo perfectio virtutis in optatis.* Deinde in sequentibus ex Hugone Cardinali affert illa: *Stultus est otiosus, quia non declinat vitanda; stultior, quia non desiderat appetenda, nec colligit merita: stultissimus, quia cumulat, & thesaurizat sibi æterna supplicia.* Item illam otiosorum diffinitionem ab eodem Hugone allatam, *Vobis nihil proficientes, proximis non subuenientes, Deo non seruientes, hostibus non resistentes, pœnitentiam non agentes, in posterum non prouidentes.* Ac illud Cyrilli Alexandrini pro religiosis optimum consilium: *Consultissimum est operari, ne aliis sis oneri, alienos sudores in priuatam tuam vtilitatem conuertens, cum possis tuis laboribus viduæ, & pupillo subuenire, iisque, qui ex fratribus sunt infirmiores.* Illamque pulchram Chrysostomi in otium inuectiuam: *Otium malitiæ pars est; immo verò non pars, sed causa, & mala radix. Omnem quippe malitiam docuit otium. Itaque cauendum, ne stultè quæstiones istas indagemus: nempe quem sit habiturus locum, qui nihil boni fecit. Nihil enim boni facere, hoc ipsum est malum facere. Dicas enim velim, si famulum haberes, qui etsi nec furaretur, nec conuitiaretur, nec contradiceret; immo nec inebriaretur, nec reliquorum malorum quidquam designaret; sederet tamen perpetuò otiosus, nec aliquid eorum, quæ seruus hero suo præstare debet, faceret, non flagellares modò non odio prosequendo otium, quod formica, & ape peiorem efficit hominem, qui vtique initio suæ conditionis positus in paradiso est, vt operaretur, & custodiret eum?* Insuper & Ambrosianum illud: *Non otio, non somno merces paratur. Nullum opus dormientis est, nullus fructus otij; immò magis dispendium. Otiosus Esau amisit primatus benedictionem.* Et alibi: *Non dormientibus, non otiantibus; sed vigilantibus pollicentur præmia, & labori merces parata est.* Anselmum quoque Monachos quosdam admonentem: *Otiositatem quoque sicut rem inimicam animarum vestrarum à vobis excludite; & vnusquisque consideret, quia de singulis momentis vitæ nostræ reddituri sumus Deo rationem.* Ad hæc Petrum Blesensem Episcopum quendam sic instituentem. *Nullum tempus feriatum habeas, sed semper aut orationi, aut lectioni, aut alij honestatis studio te impendas.* Et post: *Adhuc replico, semper sis in exercitio Scripturarum, nullumque tempus te inueniat otiosum. Otium sine litteris est viui hominis sepultura.* Et maximè in sequentibus verba Patri Maffei sancti Ignatij vitam describentis, quæ talia sunt: *Otium, vt omnium vitiorum fomitem, ac seminarium in primis oderat. Itaque duos, tresve rei familiaris adiutores, cum ad ianuam alieno tempore confabulantes è superiore loco aspexisset, illicò iussit aceruum lapidum in proximo situm, in summam adium contignationem sine cunctatione transferre. Eosdem tertio post mense, cum ibidem iterum otiantes animaduertisset, illam ipsam lapidum congeriem, vt in eundem locum referrent, vnde asportauerant, imperauit, amicè insuper admonens, nihil in Dei famulatu periculosius esse desidia.* Plura tandem ad intentum in hoc Authore lector repetiet.

Nec mirum; patres tanto conatu monachis otij 17
fugiendi doctrinam tradidisse: adeò enim malum, nociuumque rationali naturæ censetur otium, vt & Ethnici, Paganique Philosophi, solo rationis ductu id enitea intimauerint. Xenophon in libro de Republica Lacædem. *Permulta ab otiosis, & absurda patrari solent*: Euripides aiebat. *Idem est otiosus, & malus ciuis.* Cato: *Nihil agendo homines male agere discunt.* Ouidius: *Ignauum corrumpunt otia corpus.* Catullus: *Otium reges prius, & beatas perdidit vrbes.* Menander apud Stobæum: *Homo sanus otiosus miserior est, quam febricitans, & infirmus, nam corruptio animi, quam corporis miserior est.* Quintilianus declamat. 4. *In facinus otiosus ardor erumpit.* Lucanus lib. 4. *Variam dant semper otia mentem: nam qui propria non curat, vel attendit; ad supernacanea, & aliena necessariò se extendet.* Ex quibus omnibus meritò intulit Patritius lib. 1. de institut. Reipubl. *Otiosi, & ignaui homines venenum sunt ciuitatis, proni ad libidinem fiunt, & bonis inuident, aliena appetunt, denique seditiosi, & turbulenti euadunt.* Merito etiam adducti Patres, vt tantum malum à delicioso paradiso Dei, religione scilicet monastica, procul relegent; tam concordi, constantique omnium assensu, otiositatem opprobriis affecerunt, eamque à religiosis procul abesse curarunt.

Ex dictis autem, dicendisque constabit, eam ob 18
causam, Patres tam sollicitè, & obnixè Monachis otia interdixisse, quod putent, totam passionum, criminum, vitiorumve colluuiem ex otiositate manare. Id ostendunt Ephrem, Hieronymus, auctor apud Augustinum, Hugo, Bonauentura, Iustinianus, & alij iam relati. Sed specialius alij intentum concludunt. Ex quibus Ioannes Cassianus de act. c. 21. sic loquitur. *Qui sectatur otium, replebitur paupertate, vel inuisibili, quia necesse est otiosum quemquam, & diuersis vitiis inuolutum teneri, & alienum semper existere à contemplatione Dei.* Multa ad hoc propositum ex eodem omittam. Loquatur Hieron. in epist. ad Rustic. *In desideriis est omnis otiosus. Ægyptiorum monasteria hunc morem, tenent vt nullum absque operis labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quam propter animæ salutem. Ne vagetur perniciosis cogitationibus mens, & instar fornicantis Hierusalem, omni transeunti diuaricet pedes suos.* Indicat Hieronymus, omni vitio expositum esse otiosum, sicut meretricem omni viro. Clarissimè inter alios S. Augustinus, vel qui nomen eius præfefert in opere ad fratres in eremo. *Per otiositatem fratres, rigorem sanctæ solitariæ religionis fastidimus; per hanc erramus, sæpè exire tentamur; per hanc accendimur frequenter ad luxuriam; per hanc animamur ad superbiam; per hanc, ducimur ad mundi gloriam; per hanc tentamur delicatè pasci; per hanc suffocamur pretiosè vestiri;*

vestiri; per hanc ad superfluam dormitationem trahimur; per hanc ad verba sæcularia ducimur libenter audire. Hæc est illa otiositas pessima, quæ frequenter sanctorum conuentus destruit, pariens in eis luxuriam, nutriens in eis gulam, seminans inter eos zizaniam, generans inter eos homicidia, & omnia, quæ sunt opera carnis. Quid ergo dicis, ô frater? Quid otiosè agere poteris, nisi opera carnis? Nunquam quis ciuis cœlorum erit, si otiositatem amauerit. Omnia hæc, & veritatem continent, & spiritum Augustinianum redolere videntur. Accinit egregiè os aureum Chrysostomi sic homil. 16. in epist. ad Ephesios. *Otium malitiæ pars est; imò verò non pars, sed causa, & mala radix; omnem quippe malitiam docuit otium.* Bellè etiam Laurentius Iustinianus. *Nihil in sancto proposito otio deterius, quod non solum non adquirit noua, sed etiam adquisita consumit. Sancta enim vitæ ratio processu gaudet, & crescit; otio autem, & cessatione torpescit, & deficit.* Nec plura testimonia quæram: res enim apud omnes comperta est, otium malorum omnium sentinam originalem esse.

Argutum tamen, & acutum bouis, & lupi Apologum apud Cyrillum *lib. 1. Apolog. Moral. c. 14.* cui titulus est, *Quietem mentis dilige, & otium fuge,* hic apponam. *Hora vespertina* (inquit) *bouem iugo oneratum otiosus, vagusque lupus reperiens, quasi compatiens illi dixit: Quandonam solutus beata libertate vagaberis, & fatigatus grata quiete refocillaberis otiosus? Cui ille respondit: Nimirum quando sapientia relinquet naturam. Labores enim quandiu sustinebit membrorum societas, nunquam me rapiet vagationis captiua libertas, aut curiositas cordis fluctuans tempestatibus. Nam vagatio quædam mentis est alienatio, & otium tempestas est cordis. Siquidem alienatus à virtute sensus, mox sicut Caïn profugus, vagusque diffunditur, & veluti statim procella vitiositatis inuoluitur animus otiosus. Adhæc lupus adiunxit, Nunquam ergo quiescit sapiens? Respondit bos: Imo possidet eum secura quies. Nonne attendisti quod superior mandibula licet non moueatur, minimè sit otiosa? Sic vtique sapiens etiam nunquam otiosus, continuè aut mente exercitatur, aut corpore. Quid enim est otium, nisi perditio irreuocabilis horæ, effusio vitæ, retrogradatio proficienti? Hinc gignit carnis desidiam, parit superbiam, accendit luxuriam, soluit linguam, nutrit indigentiam, & introducit rapinam. Egestatem namque operatur remissa manus, & qui sectatur otium, est stultissimus. Etenim sabbatizante Israële Cœlum non pluebat manna. Quin & aqua putrescit immobilis, & immotus ensis rubigine mox sordescit, pes quietus obstupescit, & vestem depositam dirus tineæ dens corrodit. E contra Cœlum continuò currit, cor dum viuit nunquam quiescit, naturalis virtus non dormit, & regina mundi prudentia semper agit. Propter hoc charissime, ego otium vitans, semper aut aro, aut comedo, aut rumino, aut ligatis nubecula sensibus, cibum digerens requiesco, & dormio. Quibus auditis lupus otiosus, vagusque mox abiit confusus.*

19 Specialius tamen specialiora aliquot crimina referam, quibus Monachi otio dediti expositi manent, quibusque aliquando irretiri, experientia fortè comprobabit. Vnum est vagabunda, vanaque egressio extra cœnobia, satis in superioribus improbata. Otium etenim, si quandoque in monachis reperitur, ad inutilem, & superfluam deambulationem extra claustra cogit. Id ostendit auctor apud Augustinum iam relatus, illis verbis. *Per otiositatem rigorem sanctæ solitariæ religionis fastidimus; per hanc, eremum sæpè exire tentamur, &c.* Hoc ipsum tradit Cassianus, id comprobans exemplo cuiusdam Monachi otio dediti, qui non modò egressum sui è Monasterio quæritabat, sed quod peius est, ad simile vitium prouocabat alios. *Hoc vnum*, inquit, *exemplum de istiusmodi genere hominum, pro incipientium cautione, dixisse sufficiat, quo pateat euidentius, quanta mala otiositas in Monachi mente parturiat.* Omnium tamen clarius, & enucleatius Antiochus Monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, qualiter otiositas, seu acedia Monachum gyrouagum, & inquietum efficiat, his verbis, nec inelegantibus demonstrat. *Tali suggerit Dæmon cogitationum intemperiem, nempe vt aliò emigret: & quia tempus omne, & labor omnis, vacua sibi erunt frugis bonæ, & inania, ni se ad alia conferat loca. Is tandem nihil dissimilis comperitur virgulto deserti, quod vbi aliquantulum interquieuit, rursus huc, illucque aspiratione ventorum propellitur. Aut certè, quemadmodum planta procerior, & exolescens, genitali loco emota: ita & Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem referet. Quemadmodum item nubes nullo aquæ humore concreta, venti agitatione percellitur: ita Monachus spiritu agitatus acedia, nullam habet solidam requiem.* Hæc ille. Nec est cur plura afferantur, cum experimento conclamante constet, gyrouagos, seu deambulatores Monachos, otiositatis morbo laborare, nec alicuius bonæ occupationis detentos negotio.

Deinde otiosos Monachos (si aliqui tales sunt) gulæ, & ventris crapulæ expositos esse, plures Patres confirmant. Ex quibus auctor Augustini nomen ostentans iam adductus, sic: *Per otiositatem, fratres, tentamur delicatè pasci.* Rursus: *Hæc est illa otiositas pessima, quæ frequenter sanctorum conuentus destruit, nutriens in eis gulam.* Clarius Cassianus libro iam adducto. *Mens otiosi nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, ac ventre, donec inuenta quandoque sodalitate cuiusquam viri, vel fœminæ, æquali tempore torpentis, rebus eorum, ac necessitatibus inuoluatur; & ita paulatim reddatur noxiis occupationibus irretitus, vt tanquam serpentinis spiris obstrictus, nunquam deinceps ad perfectionem professionis antiquæ, se valeat enodare.* Eadem ferè, quæ Cassianus, sanctus Laurentius Iustinianus mutuata habet de sobrietate, cap. 4. dicens: *Otiosi mens nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, aut ventre, & qui otiosa mente perfruitur, nisi spiritualiter vixerit, more pecudum vitam ducit.* Vnde concludit: *Quisquis sobrietatem Deo offerre festinat, magno sibimet debet moderamine præesse, vt non ad culpam caro per otium transeat.* Abs dubiè pro comperto habeus, religiosum otio deditum, gulæ, & ventris crapulæ seruum esse. Clarissimè etiam Antiochus Monachus iam adductus, hoc vnum curæ esse Monacho otioso adstruit, vt ventrem impleat, tempusque prandij, & comestionis expectet, hisce. *His adde: Dæmon illi esuriem suggerit tempore prolixiori sustinendam. Ad eum modum supinus ille, ac securus boni operis, scopum vnum expectat, nempe horam sumendæ alimoniæ:* Rursus. *Hæc eò facit, vt horas deterat, ac temporis fallat prolixitatem. Atque audito primum signifero, & indice prandij, quàm alacer, quam promptius eò prouolat?* Hæc Antiochus. Hæc & isti, quibus satis clarè intentum nostrum elucidant, habemusque compertum, otiosum Monachum, gulæ quoque, & crapulæ vitio expositum esse. 20

Adhæc castitatis violatio inseparabilis comes otiositatis Monachorum à Patribus habetur. Hinc auctor apud Augustinum iam relatus. *Hæc est illa otiositas pessima, quæ sanctorum conuentus destruit, pariens in eis luxuriam:* Et rursus. *Quid otiosè agere poteris, nisi opera carnis?* Rursusque: *Per otiositatem accendimur frequenter ad luxuriam.* Hinc ad castitatem seruandam pro antidoro, otij fugam suadent Patres. Quod insigni exemplo describit D. Hieron. narrans, Monachum 21

monachum inhonestè tentatum, laboribus, & persecutionibus fatigatum, carnis flammam extinxisse. Ipsius verba transcribam ex epist. ad Rustic. *Græcus adolescens erat in cœnobio, qui nulla continentia, nulla operis magnitudine, flammam poterat carnis extinguere. Hunc periclitantem Pater monasterij hac arte seruauit. Imperat cuidam viro graui, vt iurgiis, atque conuitiis insectaretur hominem, & post irrogatam iniuriam primus veniret ad querimoniam. Vocati testes pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat: Flere ille contra mendacium. Quid multa? Ita annus ductus est. Quo expleto interrogatus adolescens super cogitationibus pristinis, an adhuc molestiæ aliquid sustineret? Papa (inquit) viuere mihi non licet, & fornicari libeat?* Certè, si monachum istum otiosum, & desidem sinerent, abs dubiè luxuriæ laqueis irretirent; quia tamen laboribus oppressum fatigabant, ideo à carnis tentationibus immunem fecerunt. Hinc etiam pulchrè D. Laurentius Iustinianus in lig. vit. de sobr. cap. 4. *Semper aliquid agendum est, ne mens distracta per desideriorum campos suis capiatur concupiscentiis.* Hinc quoque Thomas de Campis serm 5. ad frat. sic docet *Valet maxima ad castimoniæ decus promerendum sobrietatis virtus, quæ laborare manibus prædicat, occupari semper in Dei opere adhortatur; quoniam otium, & deliciæ pradones sunt castitatis.* Quid plura? Adeo certum, compertumque omnibus extat, otium parentem esse luxuriæ, vt ethnicum Ouidium non latuerit res. Inquit:

Otia si tollas periere Cupidinis arcus.
Contemptaque iacent, & sine luce faces.

Ne dubitent ergo religiosi omnes castitatem cum otio non compati posse: insidiatur enim otium inimicabiliter animæ, corporisque munditiæ.

Est & aliud malum, quod ex præfata monachorum otiositate oriri solet, vt vel propter ipsum solum fugiendum iure deberent Religiosi cum assiduis occupationibus assistere. Illud porro est quod prædicti otiosi plerumque vanis conuersationibus, inutilibusque sermonibus distenti plurimum à monastica perfectione deuiare conspiciantur. Hinc plura ex Patribus contra has impertinentes collationes insurgentibus haurire possumus. Sed illud non prætermittendum, quod Cass. *lib. 5. renunciat. cap. 31.* de Machete monacho sic refert. *Hic idem senex otiosarum fabularum Diabolum esse fautorem, ac spiritualium collationum impugnatorem semper existere, his declarauit indiciis. Nam cùm fratribus quibusdam de rebus necessariis, ac spiritualibus disputare, eosque videret letheo quodam sopore demergi, nec posse ab oculis suis pondus somni depellere, otiosam repentè fabulam introduxit. Ad cuius oblectationem cum eos euigilasse confestim, atque erectas aures suas habere vidisset, ingemiscens ait. Nunc vsque de spiritualibus loquebamur, & omnium vestrum oculi lethali dormitione deprimebantur: at cum otiosa fabula intromissa est, omnes expergefacti torporem somni dominantis excussimus. Vel ex hoc ergo perpendite, quinam collationis illius spiritalis fuerit impugnator, aut quis huius infructuosæ, atque carnalis insinuator existat. Ille enim esse manifestissimè deprehenditur, qui malis adgaudens, vel istam fouere, vel illam impugnare non desinit.* Hactenus Cassianus. Ex cuius narratione habemus Dæmonem insinuatorem otiosarum, infructuosarumque fabularum esse: quod in nostrorum temporum recreationibus illum conari mihi persuasissimum est. Confirmat meam positionem visum S. Dominico exhibitum, permittente Deo. Etenim visus est Dæmon in aula locutioni pro honesta recreatione deputata exultare, gestire, cachinnis ingentibus bacchari; magnum quæstum eo se loco facere asserens è peccatis oris, atque linguæ; quem quæstum postea perderet in Capitulo, vbi culpæ patefiunt humili confessione publica, & impositis à Priore pœnis eluuntur. Ante S. Dominici tempora sanctus Cæsarius hanc prauam Dæmonis lætitiam in hoc genere agnouit, & indicauit suis in exhortationibus quibusdam dicens: *Certum est, quod quando ea, quæ ad sæculum pertinent, loquimur, aut nimiis murmurationibus, ac obtrectationibus nos mordemus, ille horas nostras Deo subtrahi, & sibi gaudet acquiri.* Cæterum Diabolum pelli, aut certè audaciam eius retundi, ac reprimi hostilem impugnationem per sermones spirituales tempore recreationis, discimus ab ea visione, quæ magno viro de senioribus facta est, quæ sic refertur in eorum vitis. *Aliquando quamplurimi sedebant fratres, & simul loquebantur inter se de sanctis scripturis, quæ ad salutem pertinent animarum. Stabant autem circa eos S. Angeli lætantes, & hilari vultu considerantes. Delectabantur enim de eloquiis Domini. Cum autem aliud quodcumque loquequerentur, statim sancti Angeli recedebant longius indignantes, contra eos. Veniebant autem porci sordidissimi, & volutabant se inter eos. Dæmones enim in speciem porcorum delectabantur super superflua, & vaniloquia eorum. Beatus autem senior hæc videns abiit in cellulam suam, & per totam noctem cum grandi fletu, & vlulatu gemebat miserias nostras. Exhortabatur ergo sanctos Patres per monasteria, & commonebat fratres, dicens: Cohibete à multiloquio, & ab otiosis sermonibus linguam per quam malus interitus animæ generatur.* Refert eandem visionem Ioannes Subdiaconus lib. 1. de contemplat. §. 3. addens, quod cum repetebant fratres spiritualia colloquia, redibant Angeli, & eos lauabant, quos porci polluerant. Colloquia spiritualia sanctos Angelos accersunt: horum aduentus, ac præsentia dæmones fugat, qui vel introducunt vaniloquium, vel certè contineant introductum. Igitur rectè dictum est sermonibus spiritualibus dæmonem, vaniloquij suasorem auctorem, & altorem extrudi. Hæc porro ex Iulio Nigronio *in tract. de recreat. Religios.* mutatis verbis accepi, vt vel ex eis nouerint Religiosi cuncti colloquia bona, pia, aut spiritualia miscentes Angelos bonos pro sociis habere, vaniloquia verò otiosè sectantes, non nisi cacodæmonum consortio promereri.

Cum vero hæc ita sint, mirabile sanè, & plusquam mirabile erit, si aliqui ex religiosis reperiantur, qui otiositati vel leuiter inseruiant. Quis enim tantum malum à Regularibus prosequendum credat? Quis vitiorum sentinam, peccatorum parentem, omniumque ruinam virtutum, toto cœlo à religiosorum animis abesse non putet? Sed, proh dolor, non paucos in religionibus repertos, qui otij sub stemmate vixerint, Patres arguunt, reprehendunt sancti, & hæretici inimici nostri, plenis buccis inclamant. Ne tamen inter sanctos, piosque religiosos sanctis, piisque laboribus semper addictos, otiosi isti (si quidam sunt) obtegantur, sicut lupi vestimentis ouium; necesse erit, otiosorum signa, notasve, quibus ab aliis secernuntur, in medium afferre, vt dum se viuis coloribus depictos agnoscunt, ad bonam frugem redacti semper alicui bonæ, sanctæque occupationi animum corpusque addicant. Ergo quæ signa, aut notas Patres de otiosis monachis protulerunt, in medium proferam. Ex quibus Cassianus otiosum monachum sic depingit lib. 10. de aced. c. 2. *Horrorem loci fastidium cellæ, fratrum quoque, qui cum eo; vel eminus commorantur, tanquam negligentium, ac minus spiritualium, aspernationem gignit, atque contemptum. Ad omne quoque opus, quod intra septa sui cubilis est, facit desidem, & inertem. Non cum in cella residere, nec operam sinit impendere* 22

impendere lectioni, nihilque se proficere conqueritur, atque suspirat. Absentia, longeque posita magnificat monasteria. Loca etiam illa magis ad profectum vtilia, & saluti congruentiora describit. Consortia quoque ibidem fratrum suauia, & plena spirituali conuersatione depingit. Econtra vniuersa, quæ habentur in manibus, aspera, & non solum ædificationem nullam esse fratribus, qui morantur in loco, sed neipsum quidem victum corporis, absque ingenti labore quæri. Ecce, sancti religiosi, signa quibus otiosos monachos inter vos forsan commorantes, agnoscere poteritis. A fructibus eorum cognoscetis eos. Clariora tamen signa otiosorum regularium depingit optimè S.Bernardus in serm. de septem oneribus: *Si videris monachum in claustro residentem, huc, illucque respicere, oscitare crebrius, manus, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc resumere, postremo, quasi quibusdam stimulis agitatum, de loco in locum, de auditorio in auditorium cursitare; sub onere, Dama eum suspirare non dubites.* Hoc est, crede eum esse otiosum, & desidem: & si id non fateatur, crede superbum. Forsan clarius Seraphicus S.Bonau.2.part. spec. cap.5. otiosi religiosi mores, signaque denotat hisce verbis: *Non curanda curat, necessaria negligit, & sui oblitus aliena considerat, notat, & explorat. Si quod insonuerit verbum, anhelat solicitus ad sciendum, & honestate postposita, id ab inuitis, & celare forsan volentibus, inuerecundè requirit. Locis sibi non concessis, congregationi & collocutionibus fratrum se ingerit non vocatus. Cum eum abesse putaueris, adest impudens lateri, adest auri, vt nec secretum valeas occultare sermonem. Obseruat angulos, vagis circumspicit oculis, hæret ad singula, quæ occurrunt. Communes obsidet transitus, superuenientium, & forensium gaudet occursu, rumoribus, & sæcularibus verbis audiendis, & referendis intendit. Res sibi non deputatas curiosè reuoluere non quiescit, literas etiam alienas, si casu apertas inueniat, inspicere non veretur.* Graphicè sanè, & concinnè, & spiritu diuino actus hæc retulit Bonauentura. Adeò enim veritati consonant dicta, vt non nisi à simili spiritu pronunciati possent. Nec minus verè, enucleateque Antiochus Monachus, loco iam dicto, otiosi, & accidiosi Monachi opera, signave quibus ab aliis dignosci potest, describit sic. *Circa horam sextam; velut ex insidiis dæmon assilit Monacho, tædiosam, ac formidabilem agoniam illi incutiens, vsque adeo, vt locum oderit, verius autem fratres ipsos inuisos habeat, quibuscum viuit. Ad opus quodlibet, ad diuinæ scripturæ lectionem, nescio quam illi ingerit insuauem, & hiulcam oscitationem. His adde: Esuriem suggerit tempore prolixiori sustinendam. Ad eum modum, ac securus boni operis, scopum vnicum spectat, nempe horam sumendæ alimoniæ. Interim tamen sumpto in manus libro, legit nonnihil, quem & ordine suo locat. Mox oculorum acie intendere incipit, inque fenestras propius defigit. Quiddam rursus legit, deinque suos admetitur, & enumerat quaterniones. Plicato mox libro obdormiscit, Somni aliquantum vbi decerpsit, rursus assurgit experrectus. Hæc eò facit, vt horas deterat ac temporis fallat prolixitudinem.* Hæc Antiochus. Hæc & Patres, otiosi Monachi vitiosa signa describentes, vt & qui tali noxa conspiciuntur affecti, & sibimet verecundè prospiciant, & ab aliis, piis, sanctisque religiosis, qui diu noctuque Deo semper laborant, noscantur discreti.

13 Restat modò solum, vt à tali lue, talique nota quilibet religiosus abesse festinet. Regulæ propriæ, proprioque modo viuendi, semper bonam aliquam operis occupationem iniungenti, aptare se curet. *Lapidem ad amussim applicandum, non ad lapidem amussim*, aiebat Plutarchus. Quod est dicere ad intentum, Regularem quemlibet ad legis volunatem otium prohibentem, aptandum esse, non è contra legem ad propriam voluptatem trahendam. Amasis (Herodoto teste) legem apud Ægyptios condidit, vt singuli apud Prouinciarum præsides quotannis redderent rationem proprij laboris, Quod, & Solon Atheniensibus præcepit. Sciat ergo religiosus quilibet Deo, & superioribus redditurum se rationem iugis, & sanctæ occupationis. Attendat tandem, quæ ad ipsum loquitur pius, & sanctus Laurentius Iustinianus de discipl. monast. conuers. per hæc verba: *Animaduerte, ô serue Dei otiose, O quisquis es, qui ad seruitium positus, negligenter dies tuos peragis, quia decurrente tempore, pariter tu quoque letho appropinquas. Cum verò extremus aderit dies, cum supreprema mortis hora, te de corpore exire compellet, tunc (& vtinam non sero) cognosces, quanti æstimare debueras præteritum, quod absque vllo spirituali profectu inaniter consumpsisti tempus.* Et infrà: *Quomodo potes in medio tot periculorum, tam crudelium inimicorum, & tantarum insidiarum, constitutus, securus esse? Otiosum namque intuens aduersarius irruit super te, & nullo illi renitente, vinculis suæ malignitatis te tenens astrictum, ducit te quò vult.* Inferius sic: *Omnia, quæ omnipotens creauit, siue in cœlo, siue in terra, iniunctum sibi à Deo exhibent ministerium, & tu, ô tepide, qui Angelicam vitam ducere crederis, qui sanctitatis habitum induis, qui cœlestia contemplari debes, qui laboribus pauperum, & eleemosynis egenorum sustentaris, vis esse otiosus? Suspice Cœlum, & Solis, ac Lunæ, Stellarumque infatigabilem cursum contemplare. Terræ arbusta, herbarum germina, cœlorum volatilia, terrarum reptilia, aquarum pisces, & omnium genera iumentorum, quadrupedum, & serpentium, diligenter attende. Et si qua videris ab ingenita lege naturæ, vel ab imposito conditoris ordine aliquantulum declinare, edicito. Hæc omnia coram vniuersitatis Domino aduersum te, testimonium dicent. Nihil enim de operibus naturæ otiosum reperies, & tu solus vis ab opere vacare, qui plus cæteris ex debito iustitiæ astringeris?* Inferius quoque: *Vt quid manum sub axilla tenens, maximam tuæ vitæ partem otiosè consumis? Proh pudor, quotidie sedes per Monasterij claustra, per angulos domus: vaniloquia tractando, & inutilia, atque perniciosa cogitando. Discurris huc, illucque, nunc clamitando, nunc ridendo, nunc otiosa peragendo. Non aduertis, ô miser, quod inertia tua, & infructuosa conuersatio, scandalum generat fratribus pro te laborantibus?* Hæc si puro corde, & animo auscultarent regulares omnes, nullus, absque dubio, otiositati, desidiæ, accediæve operam daret: sed omnes suæ vocationis memores alicui operi incumberent. Vtinam Deus omnium nostrum adaperiat oculos. Nunc ad alia procedamus.

CAPVT XI.

Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtilissimum esse.

SVMMARIVM.

1 PATRES relati capite præcedenti, dum otiositatem fugiendam Monachis prædicant præcipuè laborem corporalem illis intimare videntur. Sed vt ibi vidimus, dogma hoc iampridem Theologi contra fatuos hæreticos exsibilarunt. Cum quibus incunctanter affirmandum est, externum manuum laborem Monachis non esse sub præcepto necessarium: mentique Patrum abundè satisfieri, si exercitiis spiritualibus, functionibusque mentis, & quandoque corporis, iugem occupationem impendant. Quia verò inter ista non infimum locum tenent litterarum exercitia, operæpretium duximus, post otij monastici detestationem, litterarum diuinarum studium commendare. More ergo nostro loquantur Patres.

2 Primus sit S. Ephrem Syrus sæpius à nobis adductus, & afferendus: ex eo enim plurima pro reformatione regularium excipi valent. Multa etiam contra Monachorum inertiam, & pro sacris studiis conscripsit. Parenæsi 1. sic loquitur. *Initium bonæ vitæ Monachi est cognitio Dei: ignorantia autem de Deo, Monachi mentem excacat.* Et rursus *Exercitatio Monachi sit meditatio scripturarum,* Rursus quoque. *Iners autem est Monachus, qui in his versatus non fuerit.* Alibi quoque clarius sic habet: *Qui mundi istius præceptores, atque interpretes agunt, studiosè in lectionem sapientiæ, quæ non est, incumbunt: cum sapientia mundi stultitia sit coram Deo. Quanto magis meditari nos decet, atque perdiscere ad salutem animarum nostrarum eloquia Dei?* Hæc tibi, ô religiose, contra inertiam, & ignorantiam, profero ex Ephrem.

Astat magnus Pater Sanctus Hieronymus, qui sicut inter totius orbis sapientes sapientissimi nomenclaturam accepit, sic quoque à Monachis, & inscitiam penitus ablegandam censuit. In epistola ad Florentium sic loquitur. *Ama scientiam scripturarum, & carnis vitia non amabis.* Idem ad Rusticum. *Sic viue in Monasterio, vt clericus esse merearis; multo tempore disce, quæ postmodum doceas.* Rursumque, *Si Clericatus te titillat desiderium, discas, quod possis docere.* Præterea ad Paulinum Monachum, seu prologo bibliorum, qui totus est in monendo Paulinum ad studium sacrarum litterarum, inter alia habet. *Oro te frater charissime, inter hæc viuere, ista meditari, nihil aliud nosse, nihil quærere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni cælestis habitaculum?* In regula quoque Monachorum collecta per Lupum de Oliueto sic habet. *Crebrius lege, & disce quamplurima, & tenente te codicem, somnus obrepat, & cadentem faciem pagina sancta suscipiat.* Ibidem quoque post pauca, *Post sanctas scripturas, doctorum hominum tractatus lege, eorum dumtaxat, quorum fides nota est, quoniam eruditio timorem creat, imperitia confidentiam. Illorum igitur tractatibus, illorum delecteris ingeniis, & libris, quarum pietas non vacillant.* Et circa finem. *Quid enim eruditione lus; Quid suauius disciplina? Quid dulcius Domino? Sit autem conuiuium Christus; lectio Christus; cogitatio Christus. Quæ enim potest esse vita sine scientia scripturarum, per quam etiam ipse Christus agnoscitur? Qui cibi, quæ mella sunt dulciora, quam Dei scire prudentiam?* Hæc ex Hieronymo, excerpta commendant satis religiosis, diuinarum litterarum exercitia. 3

Clemens Alexandrinus lib.7. stromat. adstet, ex quo breuem, pellucidamque sententiam, pro causa, quam tueor, excipere valui. *Iam verò (inquit) tempus est, vt Græcis ostendamus, esse solum verè pium, ac religiosum eum, qui est cognitione præditus.* Ecce sanctè religiose, vt vere pius, ac religiosus dicaris, quod sis scientia præditus, à te expectat Clemens. 4

Albinus quoque Flaccus grauis, & antiquus author, Carolique Magni magister, Monachos de eruditione sacrarum litterarum sic instituit, ad Monachos Ianuensis Ecclesiæ loquens. *Armate vosmetipsos scientia veritatis, sententiis Euangelicæ authoritatis, vt resistere valeatis contradicentibus veritati.* Rationem verò sic subiungit. *Quomodo pugnat inermis? Vel quomodo docere potest, qui discere noluit; Spirituales sunt diuitiæ, sapientia in corde.* Claré hisce verbis, qùam vtile sit sacrarum litterarum exercitium Mona- 5

stic

stici status professoribus indicans. Idipsum autem opere impleuit: Eboraci namque in Anglia sacras litteras palam docuit. Quò ad ipsum audiendum ex Frisia S. Ludgerus concessit, tantumque profecit: vt ad suos reuersus Frisiorum Apostoli nomen meruerit.

Sanctus etiam Anselmus Cantuariensis Antistes, in suo illo celebri carmine de contemptu mundi, sic Monachis suadet sacratum litterarum studia.

A studiis sacris tempora nulla vacent.
Vtilibus semper studeant, & rebus honestis:
Res est segnities perniciosa nimis,

Breuiter, & succinctè, quantum malum ex ignorantia Monachis eueniat, exponit.

7 Accedit Angelicus Doctor; qui, sicut religionis perfectionem cum summo studio sacrarum litterarum coniunxit, sic etiam faciendum aliis religiosis intimauit. Primò ergo in opusculo 68. quendam, qui ipsum S, Thomam de modo salubriter studendi, consuluerat, sic admonet. *Tale à me super hoc traditur consilium, vt per riuulos non statim in mare eligas introire: quia per faciliora ad difficiliora oportet deuenire.* Et infrà. *Ea, quæ legis, & audis, fac vt intelligas, de dubiis te certifices, & quidquid poteris in armariolo mentis reponere satage, sicut cupiens vas implere; Altiora te ne quæsieris. Ista sequens vestigia frondes, & fructus in vineam Domini Sabaoth vtiles, proferes ac produces.* Ecce modum studendi, & ipsarum litterarum studium satis ab Angelico Doctore commendatum, viro religioso, qui ipsum de hoc puncto consultabat, Insuper in opusculo 15. quod est validissimum propugnaculum pro Mendicantium Ordinibus, contra Guillelmum de Sancto Amore; & Sigerium quendam, Parisienses Magistros, multipharie sacrarum litterarum vsum religiosis vtilissimum tradit. Specialiter cap. 2. multis Sanctorum Patrum testimoniis & exemplis confirmat, licere religiosis munus docendi. Et cum ad illud addiscendi studium necessarium sit, prorsus etiam scientiarum exercitium illis consentaneum esse demonstrat. Sicque concludit, *Monachis maximè docere, & studere competit.* Ideoque in eodem cap. adstruit, posse religiosum ab aliquibus obseruantiis regularibus abstinere, *vt vtilitati communi vacet dicendo.* Adhæc cap. 15. eiusdem opusculi affirmat. imitatores Iuliani Apostatæ esse, *qui religiosis studium interdicunt.* Additque, *Eis præcipuè literarum studium competit.* Quod non modo de sacris litteris, sed & de sæcularibus scientiis etiam, dummodo ab illis, quæ nociua sunt resecentur, ex mente Hieronymi, & Augustini intelligit, his verbis. *Item, quod non solum studio litterarum sacrarum, sed etiam studio litterarum sæcularium laudabiliter vacare possint religiosi expressè habetur per Hieronymum in epistola ad Pammachium Monachum. Si adamaueris captiuam mulierm, scientiam scilicet sæcularem, & eius pulchritudine captus fueris, decalua eam, atque illecebras crinium, atque ornamenta verborum, cum vnguibus seca. Laua cum prophetali nitro, & tunc requiescens cum illa dicito: Sinistra eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me, & multos tibi fœtus captiua dabit, ac de Moabitide efficietur Israelitis. Ex quo patet, quod & Monachis liceat sæculares sciẽtias addiscere dummodo ea, quæ ibi reprehensibilia inueniuntur, secundum regulam sacræ Scripturæ resecentur. Item Augustinus in 2. de doctrina Christiana dicit: Philosophi, qui vocantur, si quæ fortè vero, & fidei nostræ accõmoda dixerunt, maximè Platonici, non solum formidenda non sunt, sed ab eis tanquam ab iniustis possessoribus, in vsum nostrum vendicanda.* Hæc omnia S. Thomas ex Hieronymo, & Augustino pro litterarum studio religiosis commendando protulit; quæ non solum sacrarum, sed & humanarum etiam scientiarum, si rectè exerceantur, patrocinantur causam.

Accedit Seraphicus Bonauentura, qui in sua illa pharetra, tota fermè ex Patrum dictis compacta, ex mente Augustini, & Bernardi, religiosorum ignorantiam, & desidiam sic carpit. lib. 3. cap. 29. *Rectè dicimus eorum animos, qui nullis disciplinis eruditi sunt, nihilque bonarum artium hauserunt; ieiunos, atque famelicos esse.* Et post hæc. *Quando excusare ignorantia possit hominem, qui se magistrum infantium, & doctorem insipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur, & multos ignorare faciet, & ignorari,* En quid sentiat Bonauentura de inscitia regularium. 8

9 Venerabilis præterea Thomas de Campis, inter piissimos mysticæ Theologiæ Patres iure consendus, circa studium, & lectionem sacrarum litterarum, sic admonet claustrales de discip. claust. lib. 5. *Tria sunt omni religioso necessaria, sine quibus non potest diu stare in bona vita. Hæc sunt oratio, lectio, & operatio. In istis omni die se exercere debet, & semper in aliquo horum occupari.* Et infrà: *Lectio debet esse quasi oratio, & antequam legas, præcedat oratio. Lectio sacra ignorantiam nostram erudit, dubia soluit. errores corrigit, bonos mores instruit, facit cognoscere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad feruorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat fastidiosum animum.* Isti sunt sacrarum literarum fœtus, quos ex illarum contubernio religiosus acquirit. In opere etiam, quod Vallis liliorum vocatur, sic loquitur ad intentum. *Quod multi habeant multa dubia, non est culpa, nec vitium sacræ scripturæ, sed cæcitatis mentis eorum, & negligentia studij in sacris libris, qui continent æternæ salutis necessaria documenta. Igitur canonicas scripturas libenter lege, & expositiones Doctorum cum diligentia aduerte, & intelligere stude.* Alia ibidem pius author.

10 Accinit adhæc grauis author Ioannes Trithemius, qui in libro exhortatorio ad Monachos sæpius illis exercitium sacrarum litterarum necessarium esse docet. Serm. 4. sic loquitur. *Monemus quod Monachus in diuinis scripturis debet esse studiosus, vt sciat, quid cum sancta mater Ecclesia iubeat credere, ac possit omnes errores fidei contrarios præcauere.* Clarius idem intentum prosequitur hom. 4. cuius scopus, & titulus est. *De lectione & studio diuinarum scripturarum.* Vbi inter plurima alia hæc quoque. *Vos itaque fratres mei, si Dominum Iesum in toto corde vestro veraciter diligitis, si complacere illi super omnia, vt veri milites desideratis, si denique ad perfectionem vitæ monasticæ cupitis proficere, in lectione diuinarum scripturarum debetis vos semper cum affectione feruida occupare.* Et infrà, *Vos autem maximè decet fratres, diuinas scripturas quotidie legendo, & discendo reuoluere; quibus & tempus copiosum ab occupationibus feriatum conceditur, & locus, raritate occurrentium satis conueniens offertur. Idcircò vos hortor, & moneo, si vestram salutem diligitis, vt diuinas lectiones in manibus semper habeatis, quatenus omne tempus quod vobis post orationis cultum sine labore permittitur, ad sacræ scripturæ studium expendatur.* Insuper Monachos litterarum sacrarum studia spernentes, stultos & perditissimos petrones, stultissimosque tenebriones vocat, acerrimisque increpat verbis addens. *Nihil infelicius Monacho indocto qui studium sanctarum scripturarum vel negligit, vel contemnit, qui nunquam potest in vera cordis tranquillitate apud semetipsum purus consistere, sed compellitur inquietudine propria contra Monasticæ conuersationis integritatem, externis mentem, & inutilibus occupare.* Tandemque concludit. *Quanto Monachus in perdiscendis scripturis fuerit studiosior, tanto minus carnalium voluptatum ardoribus inflammatur.* Hæc cum aliis grauis author Trithemius protulit, quibus clariora proposito nostro nec desidero.

Liber

11 Libet prætereà his Patribus adiungere, quæ Ioannes Nider Dominicanus, circa id, quod comprobare intendimus, scripta reliquit; concinnè namque subseruiunt. *Octaua radix perditionis religiosa est studij religiosi omissio, quæ iam mendicantium Ordines, eos comparando ad præterita, multum tendere facit ad occasum. Percepi idipsum ab ordine possessionatorum, & à viris optimæ conscientiæ, se non diu reformatos esse mansuros, nisi studium apud se resuscitarent. Habet igitur locum hodie in vtrisque illud Oseæ 4. Conticuit populus meus, eo quod non habuit scientiam; quoniam tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.* Et infrà, *Literatorum enim virorum carentia in monasteriis, litteratis sæcularibus ingressum vetat: Ordinis prælatos reddit contemptibiles; vitiosos nescit corrigere, nec iuuenes credere, sicut oportet, suis rectoribus.* Hæc author iste, magis verè, quam eleganter, litterarum exercitium, Monachorum reformationi necessarium esse suadens.

12 Tandem, quæ Guillelmus de Peraldo vir doctus, & pius, circa Monachorum studia, damnaque ex regularium inscitia orta, dixit, in medium producam. *Negligentiam lectionis in multis monasteriis, multa mala sunt secuta. Primùm subsecuta est inde cæcitas ignorantiæ, quæ inter maculas prima numeratur, propter quas à Dei ministerio aliquis repellitur.* Rursus: *Negligentia lectionis in multis monasteriis collocauit Monachos in obscuris, sicut mortuos sæculi. Quomodo immunditia cauerentur, vbi quid esset immundum, non agnoscebatur? Quomodo præcepta regularia obseruarentur, vbi non intelligebantur? Quomodo semitam religionis tenere poterant, qui cæci erant? Difficilius est enim tenere semitam, quàm viam latam, & publicam.* Rursus quoque, *Ex defectu sapientiæ contigit in multis Monasteriis vt ibi non sanaretur, qui infirmus intrabat, vel qui infirmitatem incurrebat: sicut enim salus est, vbi multa sunt consilia; sic erit mors vbi nulla consilia. Item ex eadem causa contigit, quod paruuli, qui intrabant Monasteria illa, non proficiebant; imò pro defectu cibi, spiritualiter peribant. Si enim potebant panem, non erat qui frangeret eis; vnde pro esurie, & siti anima eorum in ipsis defecit. Ex eadem etiam causa contigit, quod illi qui in Monasteriis impugnabantur, vincebantur, cum non haberent gladium spiritus, scilicet verbum Dei, quo hostes maximè inuisibiles superantur. Ex eadem etiam causa consecuta est in Monasteriis simoniaca corruptio, tam in receptione Monachorum, quàm in institutione Prælatorum. Item ex eadem causa contigit, vt Monachi carnales delicias quærerent, cum spirituales non haberent. Anima enim rationalis nobilissima est creatura, & ad æternas delicias creata, sine deliciis esse non potest. Item ex eadem causa contingit, vt in Monasteriis de rebus maximis cura minima, & de rebus minimis maxima cura haberetur. Corpora procurabantur splendidè, & non curabatur de animarum refectione. Si amittebatur asina, quærebatur, & si peribat anima, non reputabatur.* Tandem sic. *Monachi, qui sunt in Monasterio, vbi deest sapientia, sunt veluti cæci iuxta foueas magnas, quas non cauent, quia non vident.* Hæc inter alia auctor iste grauis, paucis à me mutatis, vel interiectis, de inscitia Monachorum, ignorantiaque quorundam regularium dixit, vt vel sic agnoscant omnes, litterarum peritiam vtilissimam esse religiosorum cœtui.

13 Quis tandem de re certissima vel leuiter dubitare poterit, cum constet Ecclesiæ primates Patres, Monachos fuisse, simulque litterarum humanarum etiam, studiosissimos. Hoc ex ipsorum testimoniis, vel aliorum pro ipsis, liquidò innotescet. De Gregorio Nazianzeno, & Basilio sic Ruffinus lib. 11. hist. *Diuina volumina non ex propria præsumptione, sed ex maiorum scriptis, & auctoritate, commentando peruoluebant.* De sancto Ephrem Basilij coætaneo, præclaroque eremi cultore, sic loquitur Gregorius Nyssenus eiusdem Basilij frater in vita S. Ephrem. *Omnem, & antiquam, & nouam scripturam, assiduo studio studiosè versauit, accurateque ad verbum est interpretatus. Et ab ipsa procreatione mundi, vsque ad postremum gratiæ librum, quæ abdita, quæque arcana, ac recondita erant, spiritus adiutus lumine, commentariis illustrauit.* De magno quoque Hieronymo in eius legenda sic habetur: *Quanquam variè morbis, doloribusque tentaretur, tamen corporis incommoda, piis laboribus, & perpetua lectione, ac scriptione superabat,* Hac de causa latinam Bibliorum versionem consignauit Ecclesiæ. Hebræas (vti Cato Græcas) litteras in senectute perdidicit; Bethelehem, & loca sancta adiit, & veteres omnes græcos, latinosque commentatores, teste sancto Augustino, legit. Sed quid de eodem Augustino referam? Quis vnquam discernere potuit, in quo, num in monastices perfectione, num in sacrarum litterarum studiis magis profecerit? Audiatur ipse. *Tanta est Christianarum profunditas litterarum, vt in eis quotidie proficerem, si eas solas, ab ineunte ætate, vsque ad decrepitam senectutem, maximo otio, summo studio, meliori ingenio, conarer addiscere.* En Augustini votum circa sacrarum litterarum studia De sancto, ac venerabili Beda Benedictino Monacho loquatur ipse; *Ego septennis Monasterium ingressus, ibi tota vita, omnem meditandis scripturis operam dedi, atque inter obseruantiam disciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Ecclesia curam, semper, aut discere, aut docere, aut scribere dulce fuit.* Quid de sanctissimis Patribus, Chrysostomo, Gregorio, Cyrillo, Ildefonso, Anselmo, Bernardo ex antiquioribus, & ex recentioribus, Thoma, Bonauentura, Alberto, Bernardino, & aliis dicam? Nisi statum religiosum, monasticumve, sacrarum litterarum studiis coli, perfici, & augeri, opere ipso demonstrasse. Sicqua nullum sanæ mentis fore credam, qui diuinarum litterarum studium perfectioni religiosæ obesse contradicat. Solum id hæretici effugiunt, qui cum sua dogmata à Monachis euerti sciant, litteris orbatos, peritiaque destitutos vellent; Catholici verò nec in somnis tale delirium patiantur.

Ast nobis vehementer obiicient, bonarum litterarum quidam osores, Patrum plures, antiqui, & noui æui, ipsarum litterarum studia Monachis reprobasse, verbis, factisque interdixisse. Celebre est illud Diui Hieronymi, quod habetur 16. quæst. 1. *Monachus non doctoris habet, sed plangentis officium.* Celebre quoque illud Augustini 8. confess. cap. 6. *Surgunt indocti, & rapiunt regnum Dei, & nos cum nostris litteris demergimur in profundum.* De sancto quoque Benedicto narrat sanctus Gregorius, quod cum Romæ liberalibus litterarum studiis traditus esset, à tali exercitio quantocius pedem retraxit, ne in immane præcipitium totus iret. Addens: *Recessit igitur scienter nescius, & sapienter indoctus.* Auctor etiam est Cassianus Theodorum monachum Sanctum, rudem quidem, sed diuino lumine peritum, dicere solitum. *Plus in vitiis extirpandis, quam libris euoluendis opera ponendum esse.* Ad hæc Hugo Victorinus sic inuehitur in monachum studiis litterarum deditum. *Tu monache, semper ieiuniis, & fletibus insistere debes, & tu philosophari quæris? Simplicitas monachi, philosophia eius est.* Sanctus quoque Bernardus in sermone de tentationibus monachorum, inter eas reponere videtur exercitium litterarum: sic enim docet. *Scimus monachi officium esse, non docere, sed lugere.* Et quod magis est, seipsum litteris, & lectioni addictum lamentatur, istis verbis. *Væ mihi, quia ista dico, & ista non facio.* Et infra: *Plus diligo lectionem, quam orationem. Verumtamen nihil aliud me docet diuina scriptura, nisi religionem amare, vnitatem seruare, charitatem habere. Ego* 14

autem

autem miser, & miserabilis, citius curro ad lectionem, quam ad orationem: libentius volo legere, quam missas auscultare. Expectat me aliquis volens de necessitate sua mihi loqui; ego verò librum aliquem accipio, lego in eo, & legendo amitto fructus charitatis. Petrus quoque Damianus insignis auctor, Cardinalis, & Monachus, totam epistolam 17. in eo consumit, vt Ariprandum Monachum à litterarum studiis penitus amoueat. Demum Sanctus Ægidius B. Francisci comes quondam dicebat: *Sufficit scientia bene, beatéque viuendi.* Quibus omnibus ea, quæ superius diximus de litterarum exercitiis, euerti radicitus videntur.

15 Maximè id secundo stabiliri posset, quia si litterarum exercitium Monachis necessarium est, idem necessarium est, vt inscitia, ignorantiave euertatur. Hanc verò potiùs per orationem tolli suadent Antonius, & Paulus antiquiores Monachi, qui sine litterarum, gymnasiique concursu doctissimi euaserunt. Et ex recentioribus Franciscus vterque, Assisius, & Calaber, Francus Senensis, Didacus Complutensis, & alij, qui scholasticorum concursus abhorrentes, perfectissimi Monachi euaserunt, nec indocti, mysticæ solum Theologiæ studio, quod orationis mentalis exercitio habetur. Quia ex Marci Maruli verbis in op. de religiosa viuendi instit. lib. 2. cap. 2. idipsum comprobare libet. *Hormontis Nitriæ Abbas litteras non didicerat, & oblato sibi libello, cum orasset, legere cœpit: neque minus doctrina illi vnius, aut alterius hora contulit oratio, quam aliis multorum annorum studium.* Quam etiam vim habuisse Sancti Romualdi orationem in eodem loco idem Auctor describit. *Romualdus Abbas Ordinis Camaldulensis, cum ad Sutrij montis Monasterium deuenisset, & ibidem missam celebraret, aliquamdiu in ecstasi raptus stetit. Post hæc, Psalmorum meruit effici expositor, quorum paulo ante, nec lector quidem satis idoneus fuerat. Dum enim ipsum Dei Verbum, quod tunc manibus contrectabat, intentius, aut etiam attentius considerat, sanctorum verborum percipere meruit anagogem, latentemque sub littera sensum. Plurimorum annorum studium ad tantum diuina eruditionis profectum nunquam illum extulisset, ad quantum die vna Christi perduxit contemplatio.* Accinitque Hugo Victorinus dicens: *Ad sacræ Scripturæ cognitionem opus est intima compunctione, magis quam profunda inuestigatione; suspiriis, quam argumentis; crebris gemitibus, quàm copiosis argumentationibus; lachrymis, quam sententiis; oratione quam lectione; gratia lachrymarum, quam scientia litterarum; cœlestium contemplatione, magis quàm terrestrium occupatione.* Si ergo ob vitandam ignorantiam litterarum exercitium in religionem inducimus, facilior nobis demonstratur via, oratio nempe: ac proinde iustum videtur scientiarum vsum à Christi schola, quæ est monachalis professio, relegare.

16 Id tandem non incongruè corroborant à viris probatis exempla relata, quibus nociuam esse regularibus scholasticam exercitationem, conuinci videtur. Mirabile in primis est, quod ex actibus S. Francisci graues auctores adducunt. Frater Ioannes de Stracia, tempore Sancti Francisci, ex Ordine ipsius minister erat Bononiæ, vir doctus, & litteratus. Absque licentia tamen sancti Francisci Bononiense ordinauit studium. Ob quod talem ab ipso Francisco increpationem meruit accipere. *Tu vis destruere Ordinem meum. Desiderabam enim, & volebam exemplo Domini Dei, & fratres meos magis orare, quam legere.* Quin rediens Bononiam dira maledictione prædictum Ioannem affecit. Qui statim infirmari incipiens, & decumbens, ad Sanctum Franciscum misit, vt retractaret maledictionem. Cui respondit, quod illam iam confirmasset Dominus Iesus in Cælo, vt esset maledictus. Accidit quoque, vt subitò quædam gutta ignea, & sulphurea, de alto supra corpus infirmi caderet, quem, & lectum, in quo iacebat perforauit: sicque miser maximo cum fœtore expirauit postea. Tremendum hunc casum Fr. Antonius Perez Benedictinus ex libro exemplorum Patrum retulit. In libro quoque Corona Virginis nuncupato, & per Fratrem Mauritium de Villa Probata composito, hæc habentur in prologo. *Cum frater quidam valde religiosus tempore D. Innocentij IV. super quendam ligatum Dæmoniacum deuotè oraret, cœpit clamare per os eius. O quot mala mihi facitis vos Prædicatores, & Minores? Sed breui nos vindicabimus de vobis. Cum eum frater per crucifixum adiuraret, vt diceret, quomodo? Coactus respondit: Duo de magnis principibus nostris exierunt contra vos. Vnus, vt prælatos, & principes concitet contra vos. Alius, vt vos mutationibus locorum, & ædificiorum, & librorum, & opinionum impediat, & perturbet.* Ecce quomodo perturbatio librorum, & opinionum, quæ litterarum exercitium comitatur, effectus dicitur principis Dæmoniorum. In eodem quoque libro, sermone 3. exemplum quoddam affertur, quod abs dubio intentum istud roborare videtur. Auctoris en verba: *Exemplum etiam de illo scholastico Parisiensi, qui apparuit magistro suo post mortem, habens pallium suum schedulatum multis sophismatibus, & plenum multis syllogismis. Et quærente magistro quomodo staret? Dixit, quod cappa illa plus ponderabat, quam aliqua turris mundi, & quod intus indicibiliter vrebatur. Tunc magister eius dixit, cum deuotus mori visus sis, quid hoc est? Ille dixit: Vis ne modicum experiri? Extende manum tuam. Quod cum fecisset, ille scholaris distillat vnam guttam sudoris in manu ipsius magistri. Et statim cum magno dolore manus eius erat perforata. Et ipse scholaris euanuit ab oculis eius. Tunc magister dixit:*

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaque vanis,
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Et intrans religionem Clareuallensem, arctam egit pœnitentiam. Hæc iste auctor. Ex illis verò satis clarè elici videtur intentum. Ac perinde inutilia videri ea, quæ in fauorem litterarum, pro regularibus, superius adduximus.

Verum enim verò, quæ nos attulimus, vt studia scientiarum in religionibus inserantur, solidiora, robustioraque sunt. Quæ verò in contrarium obstant, leuidensia, lanea, testaceaque reputari debent. Ea enim, vt puto, tantum conuincunt; ea litterarum exercitia, in quibus religiosi, non Dei honorem, & gloriam, sed solummodò humanam opinionem, vanumque sæculi applausum desiderant, vana quoque, inutilia, immò & nociua reformationi esse. Et propter hanc causam munus docendi religiosis interdici à Hieronymo, & Bernardo adductis. Optimè quoque ab Hugone loco iam citato per hæc verba: *Si tamen Doctor esse desideras, audi quod facias: Vilitas habitus tui, & simplicitas vultus, innocentia vitæ, & sanctitas conuersationis tuæ docere habent homines.* Solum ergo inhonestum, vitiosum, vanumque scientiarum studium in religiosis carpi dignum est, vanas etenim, vaniloquas, loquaces, arrogantesque litteras penitus à religiosis, tanquam pestifera dogmata relegandas censemus. Scientiam inflantem superbi solum sæculares amplexentur: ædificantem tamen doctrinam Monachi etiam prosequantur. Primus accubitus in mensis, salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, pharisæi quærunt. Regulares tamen, humilitate, paupertateque Christi retenta, sciant Christum, & hunc crucifixum, contentiosam, altisonā, tubisque concrepantibus proclamatam scientiam, vt pestem exhorrescant. Qui secus faciunt, à Domino per B. Brigittam sic corripiuntur. *Hæc est sapientia eorum, loqui pulchrè, & agere malè* 17

male: simulare se meum, agere nequiter contra me. Et alibi de quodam religioso tali morbo vanitatis infecto, sic loquitur idem Dominus. *Melius est illi ad salutem cum deuota simplicitate orando legere Pater noster, quàm de tam subtilibus, propter vanum mundi nomen sophisticè disputare.* Et rursus: *Iste religiosus loquax non desiderat medicinam, qua stercus scientiæ vanitatis est in ore eius.* Ergo tria maximè necessaria sunt regularibus, vt litterarum vsus, & exercitium, tam ipsis, quàm religioni commodum, vtilitatemque afferant. Quæ omnia ordine solito, ex sanctorum Patrum, grauissimorumque auctorum mente comprobare libet.

18 Primum ergo, & generale documentum, Monachis sacrarum litterarum studiosis præ oculis habendum, illud erit, vt semper orationem, & studium sic coniungant, vt sibi vicissim succedant, mixtim tractentur; & alternis vicibus exerceantur, hoc monet Hieronymus epist. ad Lætam: *Sic dies transeat, sic nox inueniat laborantem, orationi lectio, lectioni succedat oratio.* Et in regula Monachorum per Lupum collecta; idem subindicat. *Tunc scriptura vtilis est, cum absque Christo non discitur, cum sine Patre non probatur, cum sine Spiritu sancto, &c.* Abs dubiè docere volens Dei præsentiam, quæ per orationem habetur, iure cum studio litterarum admisceri. Idem imitatur Sanctus Athanasius in exhortatione Monachorum, dicens. *Orationes sola intercapedo legendi inter idat.* Ad idem D. Bernardus, *Dei seruum sine intermissione legere, & orare oportet.* Ecce mixtionem. Clarius in speculo Monachorum: *Post lectionem est orandum, & si ad legendum accedat, non tam quærat scientiam quam saporem. Est autem scriptura sacra puteus Iacob, ex quo hauriuntur aquæ, quæ in oratione funduntur. Nec semper ad oratorium est eundum. sed in ipsa lectione poterit contemplari, & orare.* Ecce modum studendi, tibi, ô Monache à Bernardo præfixum. Idem facit Anselmus in suo carmine, sic:

19 *Distinctisque legant spatiis, operentur, & orent.*
Sanctus quoque Nilus Abbas in suis parænesibus. *In labores, & orationes oportet animam partiri: sic enim non multos in nobis introitus inueniet Diabolus.* Rursumque in cap. 57. de oratione. *Si es Theologus, verè orabis, & si eris Theologus, & verè orabis, Theologus verè eris.* Ac si diceret, tunc religiosum bonum Theologum euasurum; cum Theologiam cum orationis exercitio attemperet. Idem, vt puto, sibi volebat Bonauentura, cum dicebat. *Stude semper expendere tempus tuum, aut in oratione, aut in lectione.* Clarius hoc habet Thomas Campensis *Lectio debet esse quasi oratio, & antequam legat, precedat oratio.* Et infrà: *In qua operatione oratio præeat, oratio intercurrat, oratio totum finiat.* Bellè quoque, & dilucidè Ioan. Trithemius hom. 7. *Labores Monachorum ita sunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquiis, sed inter opera manuum, in corde meditatio ferueat scripturarum, quæ posteaquam in odorem spiritus mentem perduxerit, mox in orationem deuotissimam commutetur.* Clarius tamen Aluarez de Paz doctus Iesuita, sic habet: *Religiosi, qui litteris vacant, lectiones, quas audiunt, priuatum studium, quo occupantur, disputationes, quas ineunt, & cætera ad litteras pertinentia, ab oratione incipiant, oratione interrumpant, in oratione definiant, &c.* Infra quoque, *Breues orationes in principio, & medio, & fine studij litterarij fundantur.* Ecce modum studendi, ecce intentum, mixturam exercitij litterarij cum oratione.

20 Omnium tamen clarius, simplicius (vt solet) & humano ingenio varietate gaudenti congruentius, S. Vincentius Ferrer. Hispaniæ, & grauissimæ Prædicatorum familiæ decus, qualiter religiosus omnis lectionem, seu studium cum oratione alternantibus vicibus, seu permixtim exercere debeat, his verbis exposuit. *Nullus quantumcunque pollens ingenio debet omittere ea, quæ possunt eum ad deuotionem excitare: imò qui legit, & studet, debet ad Christum inflectere, cum ipso loquendo, & ab ipso intelligentiam postulando. Sæpè dum actu studet, à libro debet ad horam oculos auertere, & oculis clausis, se in Christi plagis abscondere, & iteratò se ad librum conuertere. Etiam quandoque debet à studio surgere, & in cœlum flexis genibus aliquam ignitam orationem cum breuitate ad Deum fundere, vel cellam egredi, Ecclesiam, claustrum, vel capitulum circumire, secundum quod Christus confert, & aliquando oratione formata, vel informi, per gemitus, & suspiria, de ebullitione cordis diuinum auxilium implorare, vota sua; & desideria altissimo præsentando, & Sanctorum ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur sine psalmis, & sine quibuscumque orationibus externis formatis verbo, quamuis hoc aliquando initium sumpserit, vel ex aliquo versu psalmi, vel loco alterius scripturæ, siue alicuius sancti, nobis interdum Deo inspirante interius. Dum autem ille feruor spiritus transierit, qui communiter parum durat, potes ad memoriam reuocare ea, quæ paulo ante studueras, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto iteratò ad studium redeas, vel ad lectionem, & iteratò ad orationem, & sic alternando commutes. Nam per huiusmodi commutationem in oratione maiorem reperies deuotionem, & in studio intelligentiam clariorem.* Omnia hæc sanctus, & religiosissimus Vincentius, ideo à me sigillatim transcripta, quod credam facillimum, vtilissimumque modum studendi, & orandi religiosis omnibus, his verbis expressum. Nec aliquem putauerim huiuscemodi exercitio addictum, qui breui spatio doctus, & spiritualis non euadat. Nec mirum, quia vt Bonauentura quondam dixit: *Lectio dat materiam, & quasi semen bonæ cogitationis, oratio rigat, & ad perfectum roborat, & cor illuminat ad intelligentiam.* Nullus ergo adeo hebes, rusticus, aut tardus ingenio inter regulares inueniri potest, qui huiusmodi exercitium amplexus, non breui sufficienter doctus, gnarus litterarum, & mysticè sapiens euadat.

Hoc ipsum quoque ex cœlesti reuelatione per Angelum facta B. Antonio antiquissimo Monachorum Patri innotuit. Casum verò ex S. Ephrem verbis capere possumus. *Sanctus Antonius olim in eremo constitutus, ac torpori, variisque cogitationum tenebris obnoxius, sic ad Deum locutus est. Domine cupio saluari, & non me sinunt cogitationes improbæ: Quid in tribulatione mea agam? Et quo pacto salutem consequar? Paululumque foras digressus, vidit quendam Antonius sedentem, & operantem, ac deinde cessantem ab opere, & orantem, rursusque considentem, & catenas operantem, atque iterum opus suum relinquentem, atque orantem. Erat autem Angelus Domini ad dirigendum, instituendumque Antonium missus. Audiuitque Angelum sibi dicentem: Sic fac, & viues.* Hoc ipsum religiosis studentibus agendum puto; itavt orationis, studiique permixtum exercitium, alternantibus vicibus semper exequantur. Hinc etenim æternam vitam in veræ studiositatis præmium habebunt. Et hæc de primo documento regularibus litterarum studiosis necessario, nunc ad alia procedamus. 21

Secundum documentum illud sit, in eo præcipuè Monachum studentem curam præstiturum, vt id quod studet, scit, legit, aut docet, in finem charitatis, amorem Dei, & proximorum dirigat. Id Patres docent, dum illud Pauli præ manibus versant. *Scientia inflat, charitas ædificat.* Ad quod Ambrosius hæc: *Tunc scientia magna est, & vtilis, si charitate humilietur, vt amplius crescat. Temperatur enim à dilectione, vt non satis mera sit, & inebriet scientem, vt se extollat. Sicut enim vinum non temperatum admixtione aquæ mentem alienat, ita & scientia superbum* 22

facit, nisi fuerit temperata. Ad idem D. August. *Scientia ad finem charitatis adhibita multum est vtilis, per se autem ipsam sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciosa probata est.* Idem docuit Angelicus Doctor, cum enim contra religionum æmulos defendendum statuisset, licere religiosis studium litterarum, obiiciens sibi illud Pauli, *Scientia inflat, charitas ædificat.* Subiungit: *Ad illud quod obiiciunt, quod scientia inflat, dicendum est, quod est intelligendum, quando scientia est sine charitate. Vnde glossa ibidem dicit, scientia inflat, si sola est.* Et infrà: *Addite ergo scientiæ charitatem, & vtilis erit scientia. Vnde in illis, qui charitatis operibus insistunt, minus est periculosa scientia.* Alibi quoque loquens de deuotione, & scientia sic habet: *Dicendum, quod scientia, & quidquid aliud ad magnitudinem pertinet, occasio est, quod homo consideret de seipso, & ideo non totaliter se Deo tradat. Et inde est, quod huiusmodi quandoque occasionaliter deuotionem impediunt. Et in simplicibus, & mulieribus deuotio abundat elationem comprimendo.* Addit tamen Sanctus Doctor: *Si tamen scientiam, & quamcumque aliam perfectionem homo perfectè Deo subdat, ex hoc ipso deuotio augetur.* Idem dicam de charitate, quod si ad illam scientia religiosorum dirigitur, augebitur deuotio, & spiritualis dulcedo; sin verò, solum inflatio vanitatis acquiritur. Vnde D. Bonauentura: *Cum charitas ædificando non erigit, scientia inflando peruertit.* Moxque: *Scientia cauenda est, ne inflet. Ergo amate scientiam, sed anteponite charitatem, quia charitas ædificat, & non permittit inflari scientiam.* Optimè quoque Laurentius Iustinianus: *Cui præsto est scientia plurima, & sacræ legis intelligentia perspicua, desitque illi bonitatis operatio, virtutum experientia, Dei, ac proximi fragrantia, parum sibi, & cæteris proficit.* Ergo vt intentum satis euidens concludam, religiosi omnes litterarum studiis addicti estote, verumtamen condimentum charitatis apponite, ne scientia vestra insulsa, & insipida inueniatur. Dilectione Dei, & proximi feruete: *Hic Physica, quoniam omnes omnium naturalium causæ in Deo creatore sunt. Hic Ethica, quoniam vita bona, & honesta non aliunde formatur, quam cum ea, quæ diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diligantur; hoc est, Deus, & proximus. Hic Logica, quoniam veritas, lumenque animæ rationalis, nonnisi Deus est. Hic etiam laudabilis Reipublicæ salus, &c.* Hæc Ioannes Nidetus tit. 8. de fructibus Relig. cap. 10. quondam ex Augustino retulit.

22 Sit præterea tertium documentum pro studentibus in religionibus apprimè, & quammaximè necessarium; vt scilicet omnia eorum studia humilitate proficiant, humilitatéque totum suum incrementum accipiant: & vt vno verbo dicam, curare debent religiosi, vt totam, quam addiscunt scientiam, humilitatis, & modestiæ sapore sic condiant, vt vanitatis, curiositatis, inanisve gloriæ cute detracta, acceptabile Deo fiat sacrificium. Hoc ex Patribus facillimè comprobatur. Ex quibus Ambrosius: *Quem fructum habebit, aut cum inflatione scientia, aut cum humana gloria fides? &c.* Ac si diceret: Nullum. Optimè etiam Bernardus; quærens enim quo fine scientia acquiri debeat, sic inquit. *Quo fine? Vt non ad inanem gloriam, aut curiositatem, aut aliquid simile, sed tantum ad ædificationem tuam, & proximi.* Et subiungit: *Sunt namque qui scire volunt eo fine tantum, vt sciant, & turpis curiositas est. Et sunt qui scire volunt, vt sciantur ipsi, & turpis vanitas est. Qui profectò non euadent subsannantem satyricum, & ei qui eiusmodi est decantantem.*

Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter.

Et sunt item, qui scire volunt, vt scientiam suam vendant, verbi causa, pro pecunia pro honoribus, & turpis quæstus est. Pulchrè etiam Bonauentura ex mente Gregorij, sic habet lib. 4. phar. cap. 45. *Cum summa cura prouidendum est, ne accepta scientia, cum ignorantiæ tenebras illuminat, lumen humilitatis tollat.* Quod adeo necessarium est, vt vera sapientia, & ad æternitatem proficua, nonnisi per humilitatem haberi possit. Docet id D. Augustinus ad Dioscorum: *Non aliam ad capessendam, & obtinendam veritatem, & sacram sapientiam, viam munias, quàm quæ munita est ab eo, qui gressuum nostrorum, tanquam Deus, videt infirmitatem. Ea autem est prima humilitas; secunda humilitas; tertia humilitas; & quoties interrogares hoc idem dicerem. Itaque sicut Demosthenes, in eloquentia pronunciationi primas, secundas, tertias dedit: ita ego in Christi sapientia primas, secundas, tertias dabo humilitati.* Hac forsan de causa D. Bernardus sermone quodam dixit: *Necesse est, vt cognitio sui ipsius præeat scientiam nostram.* Quia scilicet humilitas necessaria est ad veram scientiam, maximè religiosis viris acquirendam. Ad quod pulchrè etiam Bonauentura: *Castitas, & humilitas sunt pedisequæ sapientiæ, iuxta visionem Gregorij Nazianzeni: Si vis me, quæ sum sapientia, serua pedisequas meas. Munditia ergo cum humilitate est principalis columna sapientiæ.* Et in alphabeto boni Monachi sic: *Zachæe frater descende de altitudine sæcularis scientiæ, & disce in schola Dei viam humilitatis, &c.* Quin, vt intentum concludam, illius religiosi scientia, quæ humilitate, & modestia aptata, temperataque fuerit, plus Ecclesiæ, Ordinique confert, quam plurium aliorum, qui insolenter, superbè, vanè, aut inani gloria capti, scientias acquisierint. Grauis, & pij religiosi hæc sunt verba: *Magis iuuat Ecclesiam Dei vnus religiosus, qui sanctè, modestè & circumspectè scientiis studuit, quam mille, qui insolenter seipsos, & suum honorem quærentes, litteris vacauerint. Plures ille vna concione feruenti conuertet, quam isti mille sermonibus.*

Ex his ergo manifestè liquet, perditissimam esse illorum regularium conditionem (si qui sunt, quod non credam) qui huiuscemodi documenta spernentes, ad inanem hominum gloriam aucupandam, aliquemve honoris gradum adipiscendum, non ad Dei honorem, studiis litterarum vacant: *Horum studia* (inquit Bernardus, vel quidam eius spiritum sapiens de vit. solit. ad frat. de mont. Dei) *vana sunt, nugigerula, verbosa, contentiosa, curiosa, ambitiosa; etiam sanctum animum, vel iam perfectum dissipant, & corrumpunt.* Plures illorum forsan linguosi, loquacesque concionatores seipsos, non Deum prædicantes, euadent. *Arrogantes isti* (inquit Gregorius) *cum scientiam accipiunt, nihil se accepisse æstimant, si hanc eos occultam habere contingat. Nusquam quippe suum gaudium nisi in ore hominum ponunt.* Et rursus: *Hanc partem suam omnis arrogans æstimat, si scientiam non tam habeat, quàm ostendat, quia nimirum omnes elati scientiam habere non appetunt, sed ostendere.* Et infrà: *Non enim loquendo curat, quid prosit, nec studet vt malum quod cernit, corrigat, sed bonum quod sentit, ostendat.* Nec mirum sanè, quia vt benè Bonauentura loquens de scientia istorum. *Est fluuius torridus, exsiccans flumina gratiarum: fluuius turbidus offuscans splendores intellectuum; fluuius tepidus, tepefaciens amores effectuum: fluuius turgidus tumefaciens expressiones affatuum.* Isti erunt vt in plurimum, scioli pauca scientes, & multa præsumentes, semidocti, aut semiliterati, ac perinde animarum seductores, vt Sancta Theresia docuit, & experientia monebit. Demum, vt vir doctus, & pius disertè dixit: *Scientia istorum* (si aliqui tales sunt) *est scientia arrogans, & procax, & inuerecunda, seipsam exagerans, nouitates consectans, magistros, ac præceptores pu ipendens,* 23

&

& aut minus subtiles, aut nimis scrupulosos accusans. Est scientia libertatis amans, obseruantiæ inimica, relaxationis cupida, quæ disciplinam fugit, mortificationem timet, seniorum monitiones auersatur, regulas, vt non seruet, interpretatur. Est tandem non sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis, diabolica. Et rursum: *Est scientia superba, & ambitiosa quæ in teneris annis, & in principio religiosæ vitæ, iam ad primas sedes, ad cathedras, ad pulpita, & ad elationes aspirat. Est scientia inuida laudis alienæ, ac condiscipulorum ingenio, & profectibus mœrens, quæ opinioni, ac laudi prouectiorum inuidet, subtilitatem, & diligentiam æqualium contemnit, minorem imperitiam, & ruditatem irridet, & sola ab omnibus laudari, & in vniuersorum ore versari studet. Est scientia curiosa nimis, nihil quærens, nisi quæ intellectus intemperantiæ satisfaciant, & ostentationi, ac plausui deseruiant, non quæ fratrum saluti proficiant.* Quid tandem de istis dicam? Certè non aliud, nisi illis forsan euenturum, quod cuidam Religioso ex reuelationibus S. Brigittæ accidisse nouimus. Dicebat quidam religionis cuiusdam, quam sciens non refero, Religiosus: *Ego addiscere volo artes liberales & scientiam, ad hoc vt ex illa honorer, & dignitatem aliquam habere valeam.* Christus Dominus de hoc, & similibus ad S. Brigittam respondit. *Iudicabuntur ad pœnas infernales in profundo inferni, si ante mortem se noluerint corrigere.*

24 Ex iis forsan vnus erat quidam magnæ æstimationis, cuius vitia Beatissima Virgo Maria in quadam reuelatione ad S. Brigittam *lib. 3. cap. 22.* sic expressit: *Quid vides in isto, qui astat reprehensibile? Respondit illa, Quod rarissimè dicit Missam. Cui Mater. Non est ideò iudicandus. Sunt enim multi, qui factorum suorum memores rationabiliter abstinent, & non minus mihi sunt accepti. Sed quæ vides in eo alia? Et illa, Quod non habet vestes à B. Benedicto institutas. Cui Mater, Contingit multoties, quod consuetudo quædam inchoata, & omnes, qui sciunt eam esse malam, & imitantur, reprehendendi sunt: qui verò ignorant instituta laudabilia, essentque libenter contenti de abiectioribus, si non consuetudo longinqua prænaleret, tales non sunt faciliter, & improbè iudicandi. Sed audi, & indicabo tibi, quod in tribus aliis reprehendendus est. Primò, quod cor eius, in quo Deus quiescere deberet, est in pectore meretricum. Secundò, quod dimisit medicum suum, & concupiscit multa aliena: promisit abnegare seipsum, & sequitur totam propriam voluntatem. Tertiò, quod Deus creauit animam suam pulchram quasi Angelum, & ob hoc deberet habere Angelicam vitam, sed modo anima eius habet imaginem illius Angeli, qui per superbiam à Deo apostatauit. Hic apud homines magnus est, sed qualis apud Deum, nouit Deus. Ipse enim Deus est sicut ille, qui clausum aliquid habens in pugno, abscondit illud ab aliis donec aperit pugnum. Sic Deus infirma eligit, & coronas eorum in præsentia abscondit, donec vnicuique reddet secundùm opera sua.*

25 Istorum etiam superbè sapientium stoliditatem perbellè subsannat Apologus galli, & vulpis apud Cyrillum, *lib. 2. Apologorum moral. cap. 15.* Cui titulus: *Contra tumentes ex scientia. Gallus*, inquit, *intelligens dispositionem mutabilitatis cœlestis, mox de sua scientia tumidus, in arboris ramunculum ascendit, & erecto collo alta voce cantauit. Quem cum vulpes audisset, ad eius cantum quàm citissimè accurrit, & stans deorsum ipsum salutauit, & dixit: frater mi audiui vocem exultationis tuæ, quæso cantationis causam indica mihi. At ille protinus inquit, nimirum intelligentia supernæ dispositionis dotatus, eam cum sentio, statim voce cantabili nulli inuidus pango. Tunc vulpes subridens ait, Ergo plenus es scientia, quæ est diuinorum sublimium disciplina. Quo audito gallus plus intumescens cantauit, moxque vulpes saltauit. Cui ille desuper, vt quid saltasti? Ipsa respondit, quia tu prius exultasti. Gaudere namque cum gaudentibus licet. Dolositatis deinde rete exponens, verbis callidis adiunxit: O galle, tu es gloria nostra, tu es bestiarum lætitia. Te nunc quæso porrige, si dignaris, vt osculer mirum intelligentiæ tuæ caput. At ille adulationis dolosæ mellea lingua emollitus, statim vitale caput improuidus ori famelico porrexit; quod auidà vulpes stringens deorsum miserum traxit, & subiunxit: Galle, galle, vbi est sapientia tua? Concepisti superbiam, & perdidisti prudentiam, & dedisti pro nihilo vitam tuam. Cui Gallus: Quia gloriaris in malitia? At illa respondit: Non est malitia humili re superbiam, sed ars vera. Sidus namque quanto splendidius, tanto demissius est, & quanto sublimius, tanto apparet minus. Paruus oculus rimatur acutius, & in cauda vermiculi lucis clarissima fulget decus. Porrò quid sciuisti, si te ignorasti? aut si nouisti, quomodo superbisti puluis & cinis? Quid plura? Nulla maior dementia est, quàm per scientiam eum inflaris, perdere sapientiam. Quo dicto, statim famelico suum ori ex præda officium dedit.* Audiant hæc, etsi primo aspectu ridiculosa, de sua sapientia inaniter gloriosi.

26 E conuerso tamen illorum regularium studia, quæ oratione concocta, humilitatis, & charitatis ardore digesta, ad Dei honorem (prout multi faciunt) ordinantur, sunt ipsis studentibus proficua, Ecclesiæ quoque, & religioni salutaria esse conspiciuntur, Dei regnum cumulant, Diabolique possessionem diripiunt. De istis Gregor. *Sancti partem suam reputant; si intus quidem ipsi de sapientia gaudeant, foris autem alios ab errore compescant. Neque à se ita loquendo exeunt, vt gaudium mentis in ostensione ponant disertæ locutionis; sed bonum scientiæ in cordis secreto meditantur.* De istis etiam D. Bernardus, vel author ad fratres de monte Dei vbi suprà: *Studia hæc litteratoria non sunt, non cauillantia, non disputantia, non garrula, sed spiritualia, pacifica, & humilia, humilibusque consentientia. Quæ etsi foris exercentur, intus potiùs aguntur in spiritu mentis, vbi renouatur homo de die in diem.* Et infrà: *Studia hæc silentium amant, quietem desiderant cordis, in labore corporis paupertatem spiritus, & pacem in exterioribus pressuris, & bonam conscientiam in puritate cordis, & corporis.* Abs dubiè etiam de ista istorum scientia loquebatur D. Laurentius Iustinianus de cast.conf. cap. 14. dicens. *Vtilis scientia, cum perducit ad sapientiam, cum diuinitatis radios ostendit, cum Verbi præbet notitiam, cum ad cœlestia contemplanda animum attollit, cum ad Deum quærendum, & possidendum omnia cordis interiora inflammat.* Tandem hæc istorum regularium scientia viuis coloribus depingitur à pio, grauique, ac religioso moderno, hisce: *Est scientia modesta, & humilis, quæ sui contemptum, proximorum conuersionem, & Dei laudem concupiscit. Diligenter studet, ita vt suo tempore valeat poni super candelabrum, sed ipsa, si Deo ita visum fuerit, magis cupit latere, & esse sub modio. Est charitatis plena, quæ de profectu condiscipulorum gaudet, illos amat, illos reputat, illos laudat, & si doctiores, aut ingeniosiores habeantur, non mœret, sed vehementer exultat. Est sapiens, est discreta, & plena prudentiæ, non est violenta temporis depredatrix, sed suis horis contenta, alias libentissimè orationi, & muneribus obedientiæ concedit. Est ingenua, ac verecunda, & circunspecta, quæ non libertatem, ac priuilegia, non exemptiones affectat, sed in id semper tendit, vt regulam diligenter seruet, & tentas disciplinæ censuram. Est denique sapientia desursum descendens, &c.* Hæc, & alia, quæ sciens omitto, boni, perfectique Religiosi (quales

(quales multi sunt) scientia meretur. His, & potioribus digna est præconiis, his gaudet epithetis, ac denique est vera scientiæ Dei participatio, Angelicæ imitatrix, humanæ conditionis consolatrix optima. Vtinam omnes ac peritia frueremur. Concedat id nobis Deus Optimus Maximus, vt quilibet Hieronymianum illud verè fari possit. epist. 11. ad Acher. *Sic studeo tanquam semper victurus: sic viuo tanquam cras moriturus.*

26 Cæterum pro capitis coronide omittenda hic non sunt, quæ sancta, & illuminata fœmina Brigitta de probè & improbè doctis in suis reuelationibus exarata reliquit. Etenim *lib. 1. reuelationum, cap. 33.* hæc habet: *Amici mei aliqui sunt scholares mei, qui habent tria. Primò, conscientiam intelligentem supra naturam cerebri. Secundò, sapientiam sine homine, quia personaliter docet intus. Tertiò pleni sunt dulcedine, & diuina dilectione, qua vincent diabolum. Sed è contrario nunc addiscunt homines. Primò, volunt esse scientes propter iactantiam, vt dicantur boni clerici. Secundò, volunt esse scientes, vt habeant diuitias. Tertiò, volunt esse scientes, vt obtineant honores, & dignitates. Propterea cùm adeunt scholas suas, & ingrediuntur, ego exeo ab eis, quia ipsi addiscunt propter superbiam, & ego eos docui humilitatem. Ipsi ingrediuntur propter cupiditatem, & ego non habui, vbi caput reclinarem. Ipsi ingrediuntur, vt habeant dignitates inuidentes aliis se esse superiores, & ego iudicabar à Pilato, & ab Herode deridebar, Ideò ego exeo ab eis, quia non addiscunt doctrinam meam. Sed tamen quia mentis sum, & bonus, de vnicuique quod petit. Qui enim petit à me panem, ipse habebit: qui autem stramen, dabitur ei. Amici autem mei petunt panem, qui sapientiam diuinam, in qua est charitas mea, quærunt, & addiscunt. Sed alij petunt stramen, idest mundialem sapientiam. Quia sicut in stramine nulla est vtilitas, sed est cibus animalium irrationalium: sic in mundi sapientia, quam ipsi quærunt, nulla est vtilitas, nulla animæ refectio, nisi tantum nomen modicum, & labore vacuum. Quia cum homo moritur, omnis sapientia eius annihilatur, & à quibus laudabatur, non potest videri. Vnde ego sum quasi magnus Dominus multos habens seruos, qui dispensant ex parte Domini, quæ omnibus necessaria sunt: sic Angeli boni, & mali stant ad imperium meum. Qui autem sapientiam meam, idest, seruire mihi addiscunt, his administrant boni Angeli reficientes eos consolatione, & delectabili labore. Sapientibus autem mundi assistunt Angeli mali, qui eis quod volunt inspirant, & informant eos iuxta voluntatem eorum, & inspirant cogitationes cum labore magno. Verumtamen si ad me respicerent, ego sufficerem eis dare panem absque labore, & mundum ad satietatem, de quo nunquam satiantur, quia dulce vertunt sibi in amarum.* Deinde *lib. 2. reuelat. cap. 25.* sic etiam ad intentum: *Diuina sapientia non est precisè in litteratura, sed in corde, & bona vita. Quicumque cogitat sedulè viam ad mortem, qualitatem ipsius mortis, & iudicium post mortem, hic sapiens est. Quicumque abijcit à se vanitatem mundi, & superflua, quicunque contentatur de solis necessariis, & laborat in amore Dei, quantum potest, hic habet edulium sapientiæ, quo voluntas bona, & diuina præmeditatio sapiunt melius. Quando enim homo cogitat mortem, & in morte nuditatem; quando homo perpendit iudicium Dei terribile, vbi nihil occultatur, nihil dimittitur impunitum; quando & cogitat mundi instabilitatem, & vanitatem; nunquid non tunc gaudet, & dulciter sapit in corde reliquisse voluntatem suam Deo, & abstinuisse se à peccatis? Nunquid non tunc confortatur caro, & sanguis melioratur? id est omnis infirmitas animæ, scilicet acedia, & morum dissolutio propellitur, sanguis diuinæ charitatis fit recentior. Quia considerat rationabilius fore diligenda ea, quæ æterna sunt, quàm quæ casura. Ergo diuina sapientia non est precisè in litteratura, sed in bono opere, quia multi sapientes sunt secundùm mundum, & ad desideria sua; sed omnino insipientes sunt ad Dei mandata, & voluntatem eius & refrenationem corporis sui. Et hi non sunt sapientes, sed insipientes, & cæci, quia sciunt ea, quæ casura sunt, & ad momentum vtilia. Æterna verò despiciunt, & obliuiscuntur. Alij sunt insipientes ad mundi delectabilia, & honorem eius, & sapientes ad considerandum quæ Dei sunt, feruentes in obsequio eius. Hi veraciter sapientes sunt, quia sapit eis præceptum Dei, & voluntas eius. Isti veraciter illuminati sunt, & apertos habent oculos, quia considerant semper, quomodo veniant ad veram vitam, & veram lucem. Alij verò ambulant in tenebris, & delectabilius eis videtur esse in tenebris, quàm viam inquirere, per quam venire possent ad lucem.* Ruminent hæc boni scholares Religiosorum, & inuenient modum rectè studendi, & placendi Deo, fugientque sæculi vanitatem, & superbiam.

CAPVT XVI.

Plures exempti, & priuilegiati in Religionibus obseruantiam regularem euertunt.

SVMMARIVM.

1 *Taxantur Religiosi, qui sub alicuius litteraturæ prætextu exemptiones quærunt.*
2 *Inæqualitas priuilegiorum inter Monachos, inuidiæ, odijque seminarium.*
3 *Verba S. Ephrem ad intentum.*
4 *Laudatur vita æqualitas inter Monachos à D. Chrysostomo.*
5 *Qualiter vitium singularitatis in exemptionibus fugiendum.*
6 *Vt Religionis perfectio non corruat, necessaria inter Religiosos æqualitas.*
7 *Singularitates, & exemptiones Monachorum vanæ ostentationis signa esse demonstrat Cassianus.*
8 *Singularitates compescendæ velut pestes Monasteriorum, ex D. Gregorio.*
9 *Singularia priuilegia, nociua charitati, & concordiæ Religionis.*
10 *S. Ignatius quàm cautè singularitates à familia Iesuitica reiecerit.*
11 *Adducitur cœleste documentum S. Virginis Thresiæ ad rem.*
12 *Amatores singularitatum, & exemptionum, vnde sibi præsidium sumant.*
13 *Vbi infirmitas, debilitas, senectus, vel similis alia necessitas viget, ab obseruantia regulari aliqualiter Monacho discedere licet.*
14 *Lamentabilis abusus Religionum in quibus plures Religiosi absque necessitate, immunitatibus fruuntur.*
15 *Quæ Ioannes Rusbrochius de huiusmodi exemptis dixerit.*
16 *Aliquot Religiosorum sine causa exemptorum vitia spociatim recensentur.*
17 *Tremendus casus à Ioan. Rusbr. ad intentum relatus.*
18 *Alterum istorum Regularium crimen refertur.*
19 *Specialiora quædam exemptorum Regularium crimina enumerantur.*

Qualiter

20 *Qualiter intelligenda quæ hucusque ex Patribus sunt producta.*

1 INTER ea mala, quæ ex inordinato, vanove, aut superbo scientiarum, aut litterarum vsu euenire possunt, & forsan sæpe sæpius eueniunt, illud in primis censendum venit, quod non pauci religiosi, sub alicuius litteraturæ, scientiarumve peritiæ prætextu, super omnes alios extolli cupientes, exemptiones, priuilegia, immunitatesque in ipsis religionibus quærant. Hoc ante nos expertus videtur D.Gregorius magnus, dum Past. cap. 23. dixit: *Sæpe dum quosdam maior scientia erigit, à cæterorum societate disiungit, & quo plus sapiunt, eo à concordiæ virtute descíscunt.* Hac de causa, postquam de recto sacrarum litterarum vsu regularibus permittendo sermonem habuimus, placuit nunc de ipsorum exemptionibus, immunitatibusque differere. Hoc igitur capitis huius intentum erit: videlicet multitudinem exemptorum in religionibus magna non perurgente causa, immunitatibus, seu priuilegiis, quoad obseruantias regulares fruentium, reformationi religionum obstare, regularemque obseruantiam euertere. Hoc quidem cum grano salis intellectum (ne Sanctissimarum quarundam religionum legibus, vsui, laudabilique consuetudini obuiam ire videamur) ex Patribus, morem solitum seruando, comprobare decet.

2 Audiatur primus magnus Basilius, qui in sermone de institutione monachorum, inuidiæ, odiique materiam, ac seminarium appellat, quòd inter monachos, aliosque regulares, inæqualitas ista sit priuilegiorum, immunitatum, & exemptionum à communibus obseruantiæ regulis. Hæc Basilius. *Vbi æqualitatis defraudatio est, inuidia, odiique materia, ac seminarium extitit, iis qui defraudantur.* Vnde concludit: *Quemadmodum igitur Deus promiscuè omnibus lucem impartitur, sic imitatores Dei, charitatis ipsorum radium æqualiter communicare omnibus debent.* Ecce Basilium de hac causa sic sentientem.

3 Accedit Sanctus ille, egregiusque monasticæ perfectionis zelotes Ephrem Syrus, ex quo pauca quædam, nec tamen inutilia, excipere valui. Adhortatione prima ad monachos hæc habet: *Æqualitas inter monachos extirpat superbiam, & humilitatem ipsis familiarem reddit.* Quibus clarè denunciat singulares exemptiones monachorum superbiam nutrire, & humilitatem extenuare. Vnde quondam sic admonet monachum: *Frater, dignus es habitus sancto indumento monastico? Ne extollaris aduersus spectantes. Non enim videri aliquem primum esse, virtus est.* Attendat hæc monachus, nec velit primus inter fratres per priuilegia videri. Audiat & sequentia. *Vide frater, ne fortè dum vis primus supra fratrem tuum esse, minimus inueniaris in futuro sæculo. Tuncque audias, quod audiuit prædiues ille ambitiosus, qui vritur igne illo inextinguibili: fili recordare, quod recepisti bona in vita tua. Scriptum est, quæ alta sunt hominibus, abominabilia sunt coram Deo: Numquid oblitus es dicentis, Qui cupit inter vos magnus fieri, sit vester minister. Cogita ergo, quod mortuus sis mundo.* Hæc, & alia plus hic Pater, priuilegia, singularitatesque quorundam regularium damnans, æternisque pœnis cum diuite epulone adiudicans.

4 Ex Chrysostomo etiam, qui os aureum eloquentiæ iure vocatur, aliqua, nec incongrua, proposito nostro inducere possumus. Landat S.Doctor monachos, & cœnobitas, propter æqualitatis vitam, summamque conuenientiam quoad omnia in ipsis repertam, ac proinde reprobare videtur inæqualitatem ex huiusmodi priuilegiis, & exemptionibus ortam. Chrysostomus sic loquitur: *Nullus ibi (inter* monachos, & cœnobitas) *paupertatem exprobrat. Nullus diuitiis honestior est. Inde id, quod omnia perturbat, & peruertit, meum, & tuum, penitus eliminatum est. Cuncta quippe illis communia sunt, mensa, domus, indumentum, & quod sanè mirabilius est, vnus etiam idemque animus omnibus est. Omnes eadem sunt nobilitate nobiles, omnes eadem seruitute serui, eadem libertate liberi. Vna ibi voluptas, vna iucunditas, vna delicia, vnum desiderium, vna spes omnibus inest. Nulla ibi inæqualitas, cæterum ordo summus, & conuenientia, & ineffabilis concordia seruandæ diligentia, iugis, atque perpetua lætitiæ materia, &c.* Hæc Chrysostomus ad intentum.

Accedit etiam S.Mediolanensium antistes Ambrosius, qui in epistola ad Demetriadem Deo sacratam Virginem, tum ipsam, tum moniales omnes, monachosque singulos, qualiter vitium singularitatis in exemptionibus, & priuilegiis religionum affectandis fugiendum sit, sic admonuit: *Prima humilitatis ratio in communis vitæ versatur officiis; quibus & diuina clementia conciliatur, & societas humana connectitur.* Expendat hæc religiosus, & si sibi diuinam clementiam conciliandam quærit, *in communis vitæ officiis* se exerceat, exemptiones ab illis non ambiendo. Inferiusque: *Pulchrè, & mirabiliter à plerisque proficitur ad illam humilitatis fortitudinem, quæ se, & extra omnem constituit dignitatem, & mauult apta esse iniuriis accipiendis, quam idonea repellendis.* Carpit hisce verbis Ambrosius pessimam illorum conditionem, qui ideo dignitates, priuilegiaque in religionibus appeterent, vt ab iniuriis accipiendis immunes redderentur, & ad vindicandum aptiores, cum vtrumque sit superbiæ magnum argumentum. Inferius quoque: *Inter omnes igitur hominum lapsus, inter omnia commissa peccantium, nulla est grauior, quam superborum ruina.* Quorum Ambrosi? Illorum certè, *Qui cupiditate extollentiæ singularis omnibus appetunt anteferri.* Inferius adhuc: *Hæc superbia à Diabolo sumpsit exordium:* Lege, religiose sancte totam istam epistolam Ambrosij; inspiciesque clarè, qualiter excellentias, immunitatesve appetere, piorum animum, sanctorum præcipue, offendat. 5

Audiatur præterea sanctus Præsul Augustinus, qui de monasteriis loquens hæc habet: *Seruetur ibi parilitas æquabilitatis, constantia charitatis, & quando fortè ventus ex ista parte, qua patet, irruerit, sit ibi cauta gubernatio.* Ac si dicat, vt religionis perfectio non corruat, necesse est religiosos ipsos æquabiliter connecti, & æqua charitate confoueri. Vt enim subdit: *Si naues in portu bene sibi applicentur, non sibi colliduntur.* Proculdubio indicans, rixas, sectionesque monachorum, quibus *sibi forsan colliduntur*, ex imparilitate priuilegiatorum posse oriri, qui cum omnibus præesse cupiant, necesse est ab aliis contradictionem, & repulsam pati. Vnde idem Augustinus alibi verba illa: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum*, dicit excitasse monachos, & monasteria in orbe. *Ista* (inquit) *verba psalterij, iste dulcis sonus, ista suauis melodia, tam in cantico, quam in intellectu etiam, monasteria peperit. Ad hunc sonum excitati sunt fratres, qui habitare in vnum concupierunt. Iste versus fuit tuba ipsorum.* Vt hinc animaduertant regulares, ad hunc finem, præcipuè ad religionem vocatos fuisse, vt in vnum viuentes, non priuilegia, non exemptiones, non immunitates, prærogatiuamque supra alios quærant; sed humili æqualitate contenti, incommunibus obseruantiis degere cupiant, si veri, vel saltem perfecti monachi esse desiderant. Vnde sic subiungit: *Qui ergo sic viuunt, vt vnum hominem faciant, vt sit illis vna anima, & vnum cor, multa* 6

corpora, sed non multa anima; multa corpora, sed non multa corda; rectè dicitur monos, id est unus solus. Quare monachos illos, qui singularitatibus gaudent, nomine monachorum indignos videtur existimare Augustinus.

7 Adstipulatur Ioannes Cassianus, qui non solum huiusmodi singularitates, priuilegiaque monachorum damnat, sed etiam vanitatis, gloriæ, atque vanæ ostentationis signa esse, clarè demonstrat. *Quidquid enim extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum, antiquissima Patrum traditio notat.* Idque exemplo sanctissimorum monachorum clarius confirmat dicens. *Nec quemquam ex his, quos merito scientiæ, ac discretionis nituisse peruidimus: vel quos ad imitandum, gratia Christi, velut splendidissima luminaria omnibus prælocauit, esu panis, qui apud eos vilis habetur ac facilis, abstinuisse cognouimus.* Ecce Cassianus, non modo singularia priuilegia monachorum damnat, sed nullum verum, & sanctum religiosum fuisse dicit, qui similibus prærogatiuis frueretur.

8 Astat præterea D.Gregorius Magnus, qui in epistola quadam ad Ioannem Subdiaconum Rauennæ, grauissimis verbis admonet, vt peculiaritatem, singulariaue priuilegia, & exemptiones à quibusdam monachis compescat, tanquam pestem monasteriorum. Verba Gregorij sunt hæc. *Hoc autem prædicto fratri, coepiscopo nostro, omnino dicere stude, vt peculiaritatem, à quatuor, aut quinque Monachis monasterij studiosissimè compescat; & hoc ipsum Monasterium à tali peste mundari festinet.* Rationem reddit. *Quia si illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Ecce singularia priuilegia pestem religionis à D.Gregorio nuncupata: hincque iure optimo regulares similia priuilegia ambientes, pestiferos religioni, ex mente ipsius, quodammodo appellare licet. Nec sui oblitus idem Pater, huiusmodi rei causam tradit in Moralibus: *Omnes namque homines natura æquales sumus. Si igitur hoc à mente deprimimus, quod temporaliter accessit, inuenimus citius, quid naturaliter sumus. Manu ergo humillima considerationis deprimendus est tumor elationis. Si enim apud semetipsum mens descendit de vertice culminis, citius planitiem inueniet naturalis æqualitatis.* Quæ omnia magis vrgent religiosos omnes, qui non solum æquales sunt natura, sed professione, regula, habitu, conuictuque communi. Adhuc tamen congruentius proposito nostro hæc habet in epistola quadam: *Si in rebus sæcularibus suum cuique ius, & proprius ordo seruandus est, quanto magis in Ecclesiasticis dispositionibus, nulla debet esse confusio, ne ibi discordia locum inueniat, vnde pacis debent bona procedere. Quod hac ratione seruabitur, si nihil potestati, sed totum æquitati tribuitur.* In quibus non modò æquitatem, quoad fieri potest, in Ecclesiasticis personis obseruari petit, sed & hoc congruere dicit, *ne ob id discordia locum inueniat.*

Audiatur præterea Seraphicus Bonauentura, qui sicut nostro sæculo nunquam proximior fuit: sic quoque cæteris clarius hoc vitium à religionibus exstirpare contendit. Primò enim in pharetra sua verba D.Gregorij superius adducta repetit, & approbat: *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere.* Ecce singularia priuilegia, exemptionesque monachorum à Bonauentura reprobari, vt nociua charitati, & concordiæ religionis. Contra tamen, monachi perfectionem in communibus obseruantiis sitam esse, alibi sic docet. *Optima religiosi perfectio est perfectè communia quæque conuentualiter seruare.* Et in alphabeto spirituali sic. *Qui communia sectatur, & singularia vitat, magis diligetur, & citius ad bonum finem perueniet.* Hinc etiam idem pariter alibi monachum monet. *Sequi conuentum sine murmure destructi corporis, & communem Ordinis rigorem cum cæteris tenere.* Rationem sic subiungit. *Quia qui post te ad Ordinem veniunt, non attendunt, quid ante eos laboraueris, sed solum accipiunt, quale eis exemplum præferas in præsenti, in laboribus, & vigiliis, in cibis, & aliis obseruantiis Ordinis, in quibus vellent sibi seniores suos præire. Alioquin, aut scandalizantur de ipsis, aut imitari eos incipiunt, parcendo corpori plusquam expediat.* Ecce monachi; qualiter, nec propter antiquitatem in Ordine, nec propterea, quod plurimum in eo laboris perpessi sitis, vos à communibus obseruantiis velit Bonauentura excusatos. 10

Iungatur his Patribus sanctus Ignatius nostri sæculi decus, & Iesuiticæ familiæ orbi celeberrimæ, antesignanus, qui feruenti zelo obseruantiæ regularis cupiens suos vigere, inter ea, quæ illis commendata reliquit, hoc vnum est: vt penitus singularitates, priuilegiaque in religione abiiciant. Vnde ingredientem Societatem interrogare præcipit, *An contentus fuerit eodem, atque alio modo in collegio agere, nullisque priuilegiis, aut prærogatiuis minimum omnium, qui in eo fuerint anteire.* Non ergo rectis oculis aspicere visus est Sanctus hic Pater priuilegia, exemptionesque multorum regularium, à communibus, & ordinariis regularis disciplinæ documentis. 11

Nec iure omitti potest Ecclesiæ iubar, nostræque religionis singulare ornamentum, sancta Virgo Theresia de Iesu, quæ inter cœlestia alia documenta fratribus & monialibus Carmelicolis tradita, hoc vnum de singularitate priuilegiorum, & exemptionum fugienda, sæpius inculcauit. In documentis sic habet. *Huia siempre la singularidad, quanto le fuere possible, que es gran mal de la communidad.* In libro quoque ab ipsa conscripto de itinere perfectionis, solicitè curat passiones huiusmodi, quibus religiosi appetunt peculiares exemptiones honoris, & reuerentiæ, vel ratione antiquitatis, vel maioris laboris in religione reprimendas, & coërcendas esse. Postea sic concludit. *Estos pensamientos, si vinieren, es menester atajarlos con presteza, que si se detinen en ellos, o los ponen en pratica, es pestilencia de donde nazen grandes males en los Monasterios.* Tandemque leges istas graduum, dignitatum, & exemptionum in religione, diabolicum inuentum compellat, dicens, *El Demonio inuenta las honoras en los Monasterios, y pone sus leies, que suban, y baien en dignidades, como los del mundo.* Hæc Hispano sermone à tanta Virgine conscripta referre malui, quam si dum latina redderem, spiritu sapientiæ, quo redolent, orbarem. Ex his tamen luce clarius infertur, quam prauè, sinistreque de priuilegiis, exemptionibusque inordinatis regularium, ex mente sanctæ Virginis, aliorumque Patrum sentiendum sit. 12

Ast præsidium magnum sibi forsan putant amatores huiuscemodi immunitatum in religionibus habere, eo quod à plurimis, sanctissimis, religiosissimisque familiis regularium, vsu, consuetudine, legeque approbari dicant. Hinc plures Magistri, Doctores, Præsentati, Licentiati, Baccalaurei, Iubilati, Lectores Emeriti, similesque istis, vel aliis nominibus decorati, in multis religionibus cernuntur. Quod non contingeret si priuilegia, exemptionesve regularium religioso statui vel leuiter derogarent: nec id rationi, & æquitati dissonum vllatenus æstimari debet.

bet. Vt enim ait prudens quidam, grauis, doctus, & disertus, *Nihil aequalitate ipsa inaequalius*. Quorsum ergo inaequales meritis religiosi, aequa lance praemiorum decorandi erunt? Ad idem Antisthenes Reipublicae ruinam dicit, *Probos, & malos sine discrimine degere*. Optimè etiam Socrates rogatus, *Quaenam ciuitas rectè gubernari posset*. Respondit. *Ea in qua inuitantur boni praemiis* Praeclarè etiam Cicero. *In homines moderatio profectò nulla est, si in ea discrimen nullum est bonorum, ac malorum*. Alexander quoque rogatus, *Quam rempublicam maximè probaret*. *Eam* (inquit) *in qua fortibus viris, ac meticulosis congrua vtrisque redduntur*. Denique Theophrastus rogatus, *Quidnam vitam humanam conseruaret*. Responsum dedit, *Beneficentia, honor, & poena*. Quae omnia, aliaque, tum ex humanioribus, tum sacris litteris deprompta facilia, aequum & consentaneum rationi esse huiusmodi singularia priuilegia singularibus concedere, suadere videntur.

13 Verumtamen haec, & his similia, probant quidem aliquando, & aliquibus occasionibus, summum ius regularis obseruantiae seruandum non esse. Neque enim omnia possumus omnes, neque pares viribus natura cunctos effecit. Ergo haec omnia duo satis suadent. Primum est, quod vbi infirmitas, debilitas, senectus, vel similis alia necessitas vrget, ab obseruantia regulari aliqualiter discedere Monacho liceat. *Necessitas enim caret lege*. Et optimè Hugo Victorin. *Non negat religio, quod requirit necessitas naturae; prohibet tamen, quod appetit superfluitas* Et benè Cassianus. *Diuersum esse refectionis tempus, modum, & qualitatem pro impari corporum statu, vel aetate, vel sexu*. Et Sanctus Basilius. *Ita amplectenda à nobis continentia est, vt eam cum viribus corporis commetiamur*. Et infrà. *Quamobrem conuenit vnumquemque, nec naturae ordinem, neque praescriptos à naturae opifice limites transilire, potiusque in his continere se, & corpus in actione aliqua occupatum tenere, illudque prouidere, ne ipsum, dum grauius, quam par est, premit, opprimat*. Secundum est: quod in eis rebus, quae, vel ad Ordinis obseruantias, vel ad regularem disciplinam tuendam non spectant, inaequalitas aliqua exemptionum, priuilegiorumque regularibus permitti possit. Vt enim benè D. Laurentius Iustinianus: *Sciat pastoris prudentia singulis impertiri, quod cuique magis proficuum est; alioquin non sine suo praeterit damno. Curet quoque solerter qui praesidet, aequa discretionis lance, & non propria affectione, vel passione, singulorum diiudicare itinera*. Rationem subiungit eodem capite, *Non enim omnia vno medicaminis genere sanantur corpora, neque cuncta animae pari institutione purgantur. Propterea inaequali modo, sicut expedire censetur, dirigenda sunt, vt in virtutibus crescant*. Ad quod deseruit illud D. Hieron. in regula Monachorum, *Tantum tibi ieiuniorum assume, quantum ferre potes: diuersus est enim hominum stomachus, alij amaris, alij dulcibus, alij austerioribus, alij lenibus delectantur cibis*. His ergo praemissis, quoad caetera, quae, vel obseruantiam regularem redolent vel necessitas spiritualis, vel corporalis non contradicit, generalis regula ex patribus deducta habeatur aequalitatem in omnibus, regulares cunctos habere, adstrictos esse, alioquin (vt Patres innuunt) & charitas violatur, & iusta querimoniae causa fratribus conceditur.

14 Cum haec ergo sic se gerant, lamentabilis profectò earum religionum abusus esset, in quibus plures religiosi, nulla necessitate corporis, vel spiritus perurgente, immunitatibus, & priuilegiis huiuscemodi fruerentur, quoad communes Ordinis institutiones: vel si ad similes exemptiones sectandas totis cordibus inhiarent religiosi. Apud istos non ordo, sed inferorum more, sempiternus horror adesset; dum alij hisce cibis, alij diuersis vterentur. Abundaret vnus, egeret alius: vnus extolleretur, deiiceretur alius; quidam choro, capitulo, & refectorio cogerentur adesse, alij verò ab istis omnibus immunem, & exemptam ducerent vitam. Diabolicum hoc esse inuentum ex histor. S. Franc. narratum vidimus. Dum enim Franciscani sanctissimi in primis diis Ordinis Comitiis generalibus assisterent; diaboli quoque comitia inierunt, vt Ordinem sanctè pullulantem perimerent. Ex quibus vnus, caeteris callidior, destructionem Ordinis promisit, propterea quod plures futuri essent, qui huiusmodi immunitates à regularibus institutis imposterum sectarentur. Magnum quoque suarum animarum dispendium perpeti istos, ex reuelationibus Sanctae Brigittae habetur. Apparuit illi cuiusdam religiosi anima scapulari quodam induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, & (vt videbatur) aeternis suppliciis destinata: causam verò tradidit Christus S. Brigittae. *Quia superbiendo praefert se caeteris*. Satis per hoc innuens, propter huiusmodi irrationabilia priuilegia, religiosum illum aeternis poenis addictum fore. Nec mirum, quia vt benè Ioannes Niderus, de similibus priuilegiatis, qui communem obseruantiam chori, & refectorij fugiunt, proprias cameras, tanquam saecularium domos habentes, dicit: *In talibus priuatis habitaculis fiunt comessationum ebrietates, & rerum communitatis dispendia, vbi quilibet non communia propriis, sed propria communibus antiponit. Ibi inepta solatia, chorus neglectus, ibi detractiones, & contra praelatum murmura, seminaria ibi inchoantur discordiae, & conspirationum vitia*. Haec Niderus. Quae si vera sunt, non mirum religiosos tales inferni tartara descendere, si talia facere audeant.

Placeat praeterea, quae Ioannes Rusbrochius de aliquibus istorum dixit, in medium adducere. *Inueniuntur solo nomine religiosi, quorum Prior, aut alius, vbi ad refectorium pulsat, tres, aut quatuor ex iunioribus veniunt, tametsi vnius Ordinis sint omnes. Dominus Abbas cum sua familia manet in domo sua, alij male habent, & edendis carnibus, ac aliis lautitiis, si quas habere possunt, sua curant corpora*. Et infrà. *Bona temporalia, & mundanos honores perplures eorum non mediocriter ambiunt. Et licet quidam ex eis, exiguam dent virtutibus operam, verumtamen & de ipsis virtutibus spirituales honores expetunt, Edere quoque, & bibere delicatè, & curiosum, & compium ferre habitum libet: nec vlla apud eos, vel esculenta, vel poculenta, vel vestimenta, plus nimio pretiosa habentur, quae obtinere possint*. Adhuc inferius, *Nemini istos corrigere licet, quippe qui prae superbia, sui reprehensionem indignè ferunt. Quod si ob peccata sua quopiam relegandi essent, potentum hominum implorant opem, & si nummos habent, facilè etiam quibuscunque inuitis, a superioribus suis permanendi impetrant facultatem. Si quis inter eos sit pietati deditus, simplex, & timens Deum, & qui Patrum instituta, ac canonem monasticum seruare velit, illum habent contemptui*. Haec Rusbrochius de quibusdam regularibus huiusmodi priuilegiis prauè fruentibus. Vnde non mirum, si quemadmodum ex reuelationibus Sanctae Brigittae habetur, isti tales ad aeterna tartara trudantur. Quod etiam roborari posset ex visione relata capite 5. huius operis, vbi habetur omnes illos religiosos, qui vt apparet, damnati cernebantur ex huiusmodi exemptis, & priuilegiatis fuisse. Sic enim ille, qui pro omnibus responsum dabat, dixit. *Quod omnes fuerant eiusdem Ordinis religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & aliis officiis donati*. Ex quibus si vera sunt, iam habetur, in quanto animae suae

corpora, sed non multa animæ; multa corpora, sed non multa corda; rectè dicitur monos, idest unus solus. Quare monachos illos, qui singularitatibus gaudent, nomine monachorum indignos videtur existimare Augustinus.

7 Adstipulatur Ioannes Cassianus, qui non solum huiusmodi singularitates, priuilegiaque monachorum damnat, sed etiam vanitatis, gloriæ, atque vanæ ostentationis signa esse, clarè demonstrat. *Quidquid enim extra consuetudinem præsumitur, vsumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque ostentationis morbo pollutum, antiquissima Patrum traditio notat.* Idque exemplo sanctissimorum monachorum clarius confirmat dicens. *Nec quemquam ex his, quos merito scientiæ, ac discretionis nituisse peruidimus: vel quos ad imitandum, gratia Christi, velut splendidissima luminaria omnibus prælocauit, esu panis, qui apud eos vilis habetur ac facilis, abstinuisse cognouimus.* Ecce Cassianus, non modò singularia priuilegia monachorum damnat, sed nullum verum, & sanctum religiosum fuisse dicit, qui similibus prærogatiuis frueretur.

8 Astat præterea D. Gregorius Magnus, qui in epistola quadam ad Ioannem Subdiaconum Rauennæ, grauissimis verbis admonet, vt peculiaritatem, singulariaue priuilegia, & exemptiones à quibusdam monachis compescat, tanquam pestem monasteriorum. Verba Gregorij sunt hæc. *Hoc autem prædicto fratri, coepiscopo nostro, omnino dicere stude, vt peculiaritatem, à quatuor, aut quinque Monachis monasterij studiosissimè compescat; & hoc ipsum Monasterium à tali peste mundari festinet.* Rationem reddit. *Quia si illic peculiaritas à monachis habeatur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Ecce singularia priuilegia pestem religionis à D. Gregorio nuncupata: hincque iure optimo regulares similia priuilegia ambientes, pestiferos religioni, ex mente ipsius, quodammodo appellare licet. Nec sui oblitus idem Pater, huiusmodi rei causam tradit in Moralibus: *Omnes namque homines natura æquales sumus. Si igitur hoc à mente deprimimus, quod temporaliter accessit, inuenimus citius, quid naturaliter sumus. Manu ergo humillimæ considerationis deprimendus est tumor elationis. Si enim apud semetipsum mens descendit de vertice culminis, citius planitiem inueniet naturalis æqualitatis.* Quæ omnia magis vrgent religiosos omnes, qui non solum æquales sunt natura, sed professione, regula, habitu, conuictuque communi. Adhuc tamen congruentius proposito nostro hæc habet in epistola quadam: *Si in rebus sæcularibus suum cuique ius, & proprius ordo seruandus est; quanto magis in Ecclesiasticis dispositionibus, nulla debet esse confusio, ne ibi discordia locum inueniat, vnde pacis debent bona procedere. Quod hac ratione seruabitur, si nihil potestati, sed totum æquitati tribuitur.* In quibus non modò æquitatem, quoad fieri potest, in Ecclesiasticis personis obseruari petit, sed & hoc congruere dicit, *ne ob id discordia locum inueniat.*

Audiatur præterea Seraphicus Bonauentura, qui sicut nostro sæculo nunquam proximior fuit: sic quoque cæteris clarius hoc vitium à religionibus exstirpare contendit. Primò enim in pharetra sua verba D. Gregorij superius adducta repetit, & approbat: *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere.* Ecce singularia priuilegia, exemptionesque monachorum à Bonauentura reprobari, vt nociua charitati, & concordiæ religionis. Contra tamen, monachi perfectionem in communibus obseruantiis sitam esse, alibi sic docet. *Optima religiosi perfectio est perfectè communia quæque conuentualiter seruare.* Et in alphabeto spirituali sic. *Qui communia sectatur, & singularia vitat, magis diligetur, & citius ad bonum finem perueniet.* Hinc etiam idem Pater alibi monachum monet. *Sequi conuentum sine murmure destructi corporis, & communem Ordinis rigorem cum cæteris tenere.* Rationem sic subiungit. *Quia qui post te ad Ordinem veniunt, non attendunt, quid ante eos laboraueris, sed solum accipiunt, quale eis exemplum præferas in præsenti, in laboribus, & vigiliis, in cibis, & aliis obseruantiis Ordinis, in quibus vellent sibi seniores suos præire. Alioquin, aut scandalizantur de ipsis, aut imitari eos incipiunt, parcendo corpori plusquam expediat.* Ecce monachi; qualiter, nec propter antiquitatem in Ordine, nec propterea, quod plurimum in eo laboris perpessi sitis, vos à communibus obseruantiis velit Bonauentura excusatos. 10

Iungatur his Patribus sanctus Ignatius nostri sæculi decus, & Iesuiticæ familiæ orbi celeberrimæ, antesignanus, qui feruenti zelo obseruantiæ regularis cupiens suos vigere, inter ea, quæ illis commendata reliquit, hoc vnum est: vt penitus singularitates, priuilegiaque in religione abjiciant. Vnde ingredientem Societatem interrogare præcipit, *An contentus fuerit eodem, atque alio modo in collegio agere, nullisque priuilegiis, aut prærogatiuis minimum omnium, qui in eo fuerint anteire.* Non ergo rectis oculis aspicere visus est Sanctus hic Pater priuilegia, exemptionesque multorum regularium, à communibus, & ordinariis regularis disciplinæ documentis. 11

Nec iure omitti potest Ecclesiæ iubar, nostræque religionis singulare ornamentum, sancta Virgo Theresia de Iesu, quæ inter cœlestia alia documenta fratribus & monialibus Carmelicolis tradita, hoc vnum de singularitate priuilegiorum, & exemptionum fugienda, sæpius inculcauit. In documentis sic habet. *Huia siempre la singularidad, quanto le fuere possible, que es gran mal de la communidad.* In libro quoque ab ipsa conscripto de itinere perfectionis, solicitè curat passiones huiusmodi, quibus religiosi appetunt peculiares exemptiones honoris, & reuerentiæ, vel ratione antiquitatis, vel maioris laboris in religione reprimendas, & coërcendas esse. Postea sic concludit. *Estos pensamientos, si vinieren, es menester atajarlos con presteza, que si se detinen en ellos, o los ponen en pratica, es pestilencia de donde nazen grandes males en los Monasterios.* Tandemque leges istas graduum, dignitatum, & exemptionum in religione, diabolicum inuentum compellat, dicens. *El Demonio inuenta las honoras en los Monasterios, y pone sus leies, que suban, y baien en dignidades, como los del mundo.* Hæc Hispano sermone à tanta Virgine conscripta referre malui, quam si dum latina redderem, spiritu sapientiæ, quo redolent, orbarem. Ex his tamen luce clarius infertur, quam prauè, sinistreque de priuilegiis, exemptionibusque inordinatis regularium, ex mente sanctæ Virginis, aliorumque Patrum sentiendum sit. 12

Ast præsidium magnum sibi forsan putant amatores huiuscemodi immunitatum in religionibus habere, eo quod à plurimis, sanctissimis, religiosissimisque familiis regularium, vsu, consuetudine, legeque approbari dicant. Hinc plures Magistri, Doctores, Præsentati, Licentiati, Bacealaurei, Iubilati, Lectores Emeriti, similesque istis, vel aliis nominibus decorati, in multis religionibus cernuntur. Quod non contingeret si priuilegia, exemptionesve regularium religioso statui vel leuiter derogarent: nec id rationi, & æquitati dissonum vllatenus æstimari debet.

bet. Vt enim ait prudens quidam, grauis, doctus, & disertus, *Nihil æqualitate ipsa inæqualius*. Quorsum ergo inæquales meritis religiosi, æqua lance præmiorum decorandi erunt? Ad idem Antisthenes Reipublicæ ruinam dicit, *Probos, & malos sine discrimine degere*. Optimè etiam Socrates rogatus, *Quænam ciuitas rectè gubernari possit*. Respondit. *Ea in qua inuitantur boni præmiis* Præclarè etiam Cicero. *In hominibus moderatio profectò nulla est, si in ea discrimen nullum est bonorum, ac malorum*. Alexander quoque rogatus. *Quam rempublicam maximè probaret. Eam* (inquit) *in qua fortibus viris, ac meticulosis congrua virisque redduntur*. Denique Theophrastus rogatus. *Quidnam vitam humanam conseruaret*. Responsum dedit, *Beneficencia, honor, & pœna*. Quæ omnia, aliaque, tum ex humanioribus, tum sacris litteris deprompta facilia, æquum & consentaneum rationi esse huiusmodi singularia priuilegia singularibus concedere, suadere videntur.

13 Verumtamen hæc, & his similia, probant quidem aliquando, & aliquibus occasionibus, summum ius regularis obseruantiæ seruandum non esse. Neque enim omnia possumus omnes, neque pares viribus natura cunctos effecit. Ergo hæc omnia duo satis suadent. Primum est, quod vbi infirmitas, debilitas, senectus, vel similis alia necessitas vrget, ab obseruantia regulari aliqualiter discedere Monacho liceat. *Necessitas enim caret lege*. Et optimè Hugo Victorin. *Non negat religio, quod requirit necessitas naturæ; prohibet tamen, quod appetit superfluitas* Et benè Cassianus. *Diuersum esse refectionis tempus, modum, & qualitatem pro impari corporum statu, vel ætate, vel sexu*. Et Sanctus Basilius. *Ita amplectenda à nobis continentia est, vt eam cum viribus corporis commetiamur*. Et infrà. *Quamobrem conuenit vnumquemque, nec naturæ ordinem, neque præscriptos à naturæ opifice limites transilire, potiusque in his continere se, & corpus in actione aliqua occupatum tenere, illudque prouidere, ne ipsum, dum grauius, quam par est, premit, opprimat*. Secundum est: quod in eis rebus, quæ, vel ad Ordinis obseruantias, vel ad regularem disciplinam tuendam non spectant, inæqualitas aliqua exemptionum, priuilegiorumque regularibus permitti possit. Vt enim bene D. Laurentius Iustinianus: *Sciat pastoris prudentia singulis impertiri, quod cuique magis proficuum est; alioquin non sine suo præterit damno. Curet quoque solerter qui præsidet, æqua discretionis lance, & non propria affectione, vel passione, singulorum diiudicare itinera*. Rationem subiungit eodem capite, *Non enim omnia vno medicaminis genere sanantur corpora, neque cunctæ animæ pari institutione purgantur. Propterea inæquali modo, sicut expedire censetur, dirigendæ sunt, vt in virtutibus crescant*. Ad quod deseruit illud D. Hieron. in regula Monachorum. *Tantum tibi ieiuniorum assume, quantum ferre potes: diuersus est enim hominum stomachus, alij amaris, alij dulcibus, alij austerioribus, alij lenibus delectantur cibis*. His ergo præmissis, quoad cætera, quæ, vel obseruantiam regularem redolent vel necessitas spiritualis, vel corporalis non contradicit, generalis regula ex patribus deducta habeatur æqualitatem in omnibus, regulares cunctos habere, adstrictos esse, alioquin (vt Patres innuunt) & charitas violatur, & iusta querimoniæ causa fratribus conceditur.

14 Cum hæc ergo sic se gerant, lamentabilis profectò earum religionum abusus esset, in quibus plures religiosi, nulla necessitate corporis, vel spiritus perurgente, immunitatibus, & priuilegiis huiuscemodi fruerentur, quoad communes Ordinis institutiones: vel si ad similes exemptiones sectandas totis cordibus inhiarent religiosi. Apud istos non ordo, sed inferorum more, sempiternus horror adesset; dum alij hisce cibis, alij diuersis vterentur. Abundaret vnus, egeret alius: vnus extolleretur, deiiceretur alius; quidam choro, capitulo, & refectorio cogerentur adesse, alij verò ab istis omnibus immunem, & exemptam ducerent vitam. Diabolicum hoc esse inuentum ex histor. S. Franc. narratum vidimus. Dum enim Franciscani sanctissimi in primo diis Ordinis Comitiis generalibus assisterent; diaboli quoque comitia inierunt, vt Ordinem sanctè pullulantem perimerent. Ex quibus vnus, cæteris callidior, destructionem Ordinis promisit, propterea quod plures futuri essent, qui huiusmodi immunitates à regularibus institutis imposterum sectarentur. Magnum quoque suarum animarum dispendium perpeti istos, ex reuelationibus Sanctæ Brigittæ habetur. Apparuit illi cuiusdam religiosi anima scapulari quodam induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, & (vt videbatur) æternis suppliciis destinata: causam verò tradidit Christus S. Brigittæ. *Quia superbiendo præfert se cæteris*. Satis per hoc innuens, propter huiusmodi irrationabilia priuilegia, religiosum illum æternis pœnis addictum fore. Nec mirum, quia vt bene Ioannes Niderus de similibus priuilegiatis, qui communem obseruantiam chori, & refectorij fugiunt, proprias cameras, tanquam sæcularium domos habentes, dicit: *In talibus priuatis habitaculis fiunt comessationum ebrietates, & rerum communitatis dispendia, vbi quilibet non communia propriis, sed propria communibus antepopit. Ibi inepta solatia, chorus neglectus, ibi detractiones, & contra prælatum murmura, seminaria ibi inchoantur discordiæ, & conspirationum vitia*. Hæc Niderus. Quæ si vera sunt, non mirum religiosos tales inferni tartara descendere, si talia facere audeant.

Placeat præterea, quæ Ioannes Rusbrochius de aliquibus istorum dixit, in medium adducere. *Inueniuntur solo nomine religiosi, quorum Prior, aut alius, vbi ad refectorium pulsat, tres, aut quatuor ex iunioribus veniunt, tametsi vnius Ordinis sint omnes. Dominus Abbas cum sua familia manet in domo sua, alij malè habent, & edendis carnibus, ac aliis lautitiis, si quas habere possunt, sua curant corpora*. Et infrà. *Bona temporalia, & mundanos honores perpiures eorum non mediocriter ambiunt. Et licet quidam ex eis, exiguam dent virtutibus operam, verumtamen & de ipsis virtutibus spirituales honores expetunt. Edere quoque, & bibere delicatè, & curiosum, & compium ferre habitum libet: nec vlla apud eos, vel esculenta, vel poculenta, vel vestimenta, plus nimio pretiosa habentur, quæ obtinere possint*. Adhuc inferius, *Nemini istos corrigere licet: quippe qui præ superbia, sui reprehensionem indignè ferunt. Quod si ob peccata sua quopiam relegandi essent, potentum hominum implorant opem, & si nummos habent, facilè etiam quibuscumque inuitis, a superioribus suis permanendi impetrant facultatem. Si quis inter eos sit pietati deditus, simplex, & timens Deum, & qui Patrum instituta, ac canonem monasticum seruare velit, illum habent contemptui*. Hæc Rusbrochius de quibusdam regularibus huiusmodi priuilegiis prauè fruentibus. Vnde non mirum, si quemadmodum ex reuelationibus Sanctæ Brigittæ habetur, isti tales ad æterna tartara trudantur. Quod etiam roborari posset ex visione relata capite 5. huius operis, vbi habetur omnes illos religiosos, qui vt apparet, damnati cernebantur ex huiusmodi exemptis, & priuilegiatis fuisse. Sic enim ille, qui pro omnibus responsum dabat, dixit. *Quod omnes fuerant eiusdem Ordinis religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & aliis officiis donati*. Ex quibus si vera sunt, iam habetur, in quanto animæ 15

suæ periculo versentur illi, qui sine iusta, & rationabili causa, importuna priuilegia in religionibus appetent, ambient, & quærent.

16 Nec possum non aliquot istorum regularium, qui specialibus prærogatiuis, priuilegiisque in religionibus sine causa consentanea, & æquissima ratione expensa perfruentur, vitia speciatim recensere: quibus aliquandiu quidam forsan irretiti noscentur, vel saltem quibus crebriùs expositi manent, vt vel sic ruinam sibi imminere timeant. Primum illud est, quod illorum plures, sub prætextu alicuius infirmitatis, diuersis cibis, alimentisve, ac cæteri ex communitate, vtentur. Hos bene notauit Rusbrochius vbi suprà. Optimè etiam notat Bernardus, dum talem priuilegiatum Monachum sic alloquitur. *Puta te quæso monachum esse, non medicum, nec de complexione iudicandum, sed de professione. Parce obsecro, primum quidem quieti tuæ, parce deinde labori ministrantium, parce grauamini domus, parce conscientiæ.* Et infrà: *Scandalizatur in tua singularitate frater, iudicans te superciliosum, tanquam superflua quæritantem.* Carpit optimè quoque istos Hugo Victorinus sic loquens: *Ecce fratres, diabolus physicam docet. Ecce medicus factus est. De complexionibus loquitur, infirmitates diuersas, si teneatur religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non vt mederi velit, sed vt occidere possit: non vt ægritudines curet, sed vt securius inferat mortem.* Quibus sanè denotat religiosos istos, priuilegiis ineptis abutentes perperam sub prætextu infirmitatis, vel debilitatis prætensæ, religionibus importunos, & sibimet noxios esse. Cum tamen potius obseruantiæ regulari, quam propriæ commoditati addicti esse deberent. Bernardi consilium sibi assumentes, qui ad Fratres de sancto Anastasio in regione infirma habitantes, sic loquitur. *Scio equidem quod in regione habitatis infirma, & multis aliqui ex vobis laborant infirmitatibus; sed mementote quis dixerit: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Christi: Et cum infirmor, tunc fortior sum. Compatior vtique, & multum ego compatior infirmitati corporum, sed timenda multo magis, ampliusque cauenda infirmitas animarum. Propterea minimè competit religioni vestræ medicinas quærere corporales, sed nec expedit saluti.* Et infrà: *Hæc omnia gentes inquirunt. Scimus autem, quod qui in carne viuunt, Deo placere non possunt. Spiritualia proinde spiritualibus comparanda, & quærenda portio humilitatis, & clamandum in toto corde: Sana animam meam Domine, quia peccaui tibi. Huic sanitati, fratres dilectissimi, operam date, hanc sectamini, hanc seruate, quia vana salus hominum.* Ecce sanctè religiose, qualiter imprudentem regularem, qui exquisita, & contra suam religionem priuilegia anhelat, istis verbis carpat dulcifluus Bernardus.

17 Placuit ad hoc intentum tremendum casum, à Ioanne Rusbrochio viro piissimo relatum, in medium afferre, vt qui sub prætextu immunitatis, & priuilegiatæ conditionis contra regularem institutionem à communibus obseruantiis, præsertim quoad cibum, & potum (si qui tales sint) separantur, sciant sibi reseruatam vindictam. En verba Rusbrochij: *Tres gulosi Monachi circa Rhenum in quodam degebant Cœnobio, qui non contenti cibis communibus, escas singulares sibi ministrari volentes, seorsum à fratribus aliis semper edebant. Quorum duo subitanea, ac improuisa abrepti sunt morte; vno præfocato, altero dum se lauaret, submerso in aquis. Vnus autem ex eis socio tertio, videlicet superstiti apparens, ait se damnatum esse. Interrogatus ab illo si magna pateretur tormenta, extensa manu guttam vnam sudoris sui in candelabrum stanneum, vel æneum, quod ibi fortè erat, cadere permisit: quod momento celerius, perinde vt sebum, vel cera in ardenti fornace, liquefactum est. Tantusque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abesse cogerentur. Ille autem frater, qui hæc vidit, relicto eo monasterio, Franciscanus effectus est.* Videant ergo hæc, & contremiscant, qui vana priuilegia in religionibus affectantes, cibaria extra communem mensam quærerent.

Alterum istorum regularium, qui priuilegia inordinata in ordinibus quærunt, crimen, satisque commune abs dubiè erit, quod ipsi soli seipsos, tumidi, & elati aliis præferentes, prælaturas, superioritates, similiave officia in Ordine ambient; ita vt simplicioribus aliis, qui tales gradus exemptionesque non sunt assecuti, quamvis ipsis digniores, & meliores sint, omnino præponi studeant. De illis optimè Laurentius Iustinianus hæc prædicat. *Attendunt huiusmodi præsentia, nec futura prospiciunt. Magni æstimant, si præponantur cæteris, si aliis imperent, si honoribus extollantur. Gaudent iuxta Domini sententiam, vocari ab hominibus Rabbi, & à subditis, vt patres venerari: attendunt quid æstimentur, non quid sint; nec considerant ipsi elatione tumidi, mente fucati, intentione corrupti, & moribus perditi, quam sit breue ipsorum gaudium, quam formidabilis status, quam fugitiui honores.* Istorum etiam mores criminosos sic prodit Ioannes Rusbrochius. *Nonnulli sunt in religiosis Ordinibus nequam, astuti, & duplices, & simulant se quod non sunt, & hos sæpius contingit in sublime tolli, aliisque præponi, ac præfici. Tunc verò ipsi se produnt. Haud secus enim, quam si in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab antecessoribus ad ipsos iure, ac successione hæreditaria deuoluta sint, super alios sese efferunt, moxque sanctitatis obliti, bona temporalia administrant, suumque exercent dominatum.* De talibus præterea sic loquitur Dominicanus Nider. *Veniunt ad monasterium de sæculo, vt possint honorari, quia in sua domo nonnisi contemptibiles potuerunt esse. Tales autem laborant, vt postmodum ad loca mittantur ditiora, aut murmurant contra dispensatores rerum temporalium, vt lautiora quærentes. Proprio nomine vocari erubescunt, gaudentes Abbates, Priores nuncupari, vel similibus titulis insigniri.* Tandemque, vt sciamus quantum sibi detrimenti acquirant illi (si qui fuerint) ineptas exemptiones, immunitatesque sub fine superbiæ, & tumiditatis affectantes, sic concludit: *Huiusmodi pauperibus non Christus promittit regnum, sed infernum.* 18

Quis tandem, vt vera colligam, istorum, qui contra sui ordinis instituta, improba priuilegia affectarent (si qui erunt) crimina recenseat? Cùm magna ex parte difformatæ religionis duces conspicerentur. Barbas nutrient sæcularium hominum more, quia hoc decet, inquient, eorum authoritatem, quantumvis iuxta canonem monasticum eas radi oporteret. Famulos in suis cameris, vel cellis, etiam ex sæcularibus quærent, nescientes Esaiæ Abbatis doctrinam, *Si in monasterio es, & seruum habes in quem imperium exerceas, habitum afficis contumelia.* Ipsas cameras, & cellas sic ornari curabunt picturis, imaginibusque, capsulis, repositoriis, vt Duci, vel Marchioni, quantavis fulgeat dignitate, suscipiendo aptæ iudicentur. Cum Choro assistent, quod rarum erit, canere sicut cæteri spernent. Inclinationes etiam, aliasque cæremonias religionis canone intimatas, vel prorsus omittent, vel saltem magna ceruicis elatione facient. Optimè Dacrianus Abbas modum istorum sic prophetat. *Libertatem laxioris vitæ desiderant; à diuino officio cæterisque actionibus conuentualibus abesse gaudent. delicatum, superfluumque cibum, aut potum percipere gestiunt; opportunitates nugandi exquirunt; inordinatè risus solatia affectant; sæcularia audire, vana videre, curiosa in suos particulares vsus accipere ardet; propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas,* 19

fabulas, gestus incompositos, cæteraque huiusmodi, vitia aut non esse vitia, indicant: sine scrupulo conscientiæ eà admittunt. Deinde illorum habitus sic depingit Hugo Victorinus. *Alij iactando, & ventilando pannos suos, leuitatem mentis suæ ex ipsa habitus sui mobilitate ostendunt. Alij incedentes sinuoso syrmate terram verrunt, & lymbis dependentibus, imo retro consequentibus caudis in similitudinem vulpium, vestigia sua obducunt. Bene profectò, vt postquam transierint, pereat memoria eorum, ne sint amplius in recordationem in terra viuentium.* Hæc Hugo. Ex quibus aliisque, quæ omitto, liquidò, manifestèque istorum, qui ineptis; & contra ordinem immunitatibus extraordinariis vtentur, si quod Deus auertat, aliqui fuerint, crimina patefiunt; simulque, quantum religioso statui contraueniant, innotescit.

20 Hæc verò omnia, singulaque quæ ex Patribus, aliisque authoribus in præsenti capite diximus, solum de illis, qui priuilegia, exemptiones, immunitatesque contra sui Ordinis canonem suscipere affectarent, intelligi velim. Aliorum autem regularium, qui iuxta sui instituti leges, similia priuilegia adepti sunt, vitam, mores, conditionemque nec leuiter tangam. Scio etenim plures inter illos esse, quorum vita exemplaris, modesta, religiosa, & humilis, suadet sanè illorum immunitates non obesse, sed prodesse religionibus. Illa namque non ad propriam commoditatem, sed ad religionum authoritatem accipiunt. Dignitates istas, non ad honorem proprium, sed ad decorem suæ familiæ quæritant. Non proprium lucrum, sed sui instituti profectum affectant. Minoribus aliis, non superbiæ, tumiditatisve signa, sed veræ obseruantiæ radios præostentant. Suntque suæ familiæ lux, sal, ciuitas, refugium, firmamentum, & bonorum omnium firmissimum promptuarium. Vnde gloria, laude, corona potius, quam pœnà, reprehensionéque digni habendi sunt.

CAPVT XIII.

Religiosorum ambitio Religionem destruit, humilitas autem ædificat.

SVMMARIVM.

1 *Quis sit scopus huius capitis.*
2 *Religiosorum ambitio, quasi pestis diabolica, à D. Basilio reprobatur.*
3 *Grauissimis verbis Monachorum ambitionem taxat S. Ephrem.*
4 *Sanctus Isidorus adducitur ad idem intentum.*
5 *Idem crimen in Monachis detestatur D. Bernardus.*
6 *Nemo potest hoc sæculo Monasterium sine sui capitis periculo regere.*
7 *Primum Monachi rudimentum fugere prælaturas.*
8 *Quàm longè distent à veritate perfectionis Monasticæ omnes ambitiosi.*
9 *Quantum damnationis incurrunt, qui officia, dignitatesque appetunt.*
10 *Afferuntur motiua, quibus Patres tantopere ambitionem Monachis prohibent.*
11 *Casus ex Marulo depromptus ad propositum.*
Quæ Ioannes Eusebius pro huius rei confirmatione scripta reliquerit. ibid.
Infelix exitus cuiusdam Episcopi Regularis Episcopatum ambitione obtinentis. ibid.
12 *Casus terribilis, siue apparitio quorundam Religiosorum, qui fuerant Primates & præcipui in quodam Monasterio.*
Festiuus circa hoc simiæ & vulpis Apologus. ibid.
13 *Non sibi solis, sed etiam religioni perniciosissimi sunt ambitiosi.*
14 *Tota vitiorum colluuies ambitiosi regularis animum inuadere solet.*
15 *Ambitiosi sunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur.*
16 *Lepida descriptio ambitiosi Regularis.*
17 *Nihil mali non perpetrabunt ambitiosi vt concupitam dignitatem consequantur.*
18 *Religiosorum dignitates contemnentium humilitas commendatur.*
19 *Monachorum sanctissimi dignitates refugiebant.*
20 *Occasione Pontificatus incurritur à Regularibus sanctitatis dispendium.*
21 *Hirci & Ericij Apologus, vel recreationis gratia in hac causa refertur.*

INTER præcipua damna, quæ ex regularibus inordinatè priuilegiatis, & exemptis, à pluribus animaduersum est religionibus obuenire posse, illud est satis compertum, quod illorum plures pestifero ambitionis morbo allecti, officia, & Prælaturas tam in Ordine, quàm extra, sollicitè anhelent. Tantum Reipublicæ damnum, vt nullum maius corruptæ religionis, & familiæ sit signum. Vt enim optimè Plato dixit. *Si bonorum virorum extaret ciuitas, in ea haud aliter non imperandi gratiâ pugnaretur, quam nunc certetur imperandi cupiditate.* Hinc postquam caput præcedens, quam nociui sint similes exempti in religionibus comprobauit, nunc præsens dinumerat mala, quæ ex ambitione, & superbia religiosis adueniant: quæ vero maxima commoda, ex ipsorum humilitate oriantur, narrare intendit. Audiamus ergo, quid Patres de regularium ambitione sentiendum dicant. 1

Primus D Basil. Monachorum pater sic loquitur in constitutionibus monasticis capite decimo. Cuius titulus est: *Quod ab omni prorsus Cleri, aut præsidentiæ inter fratres appetitione abesse Monachus debet.* Deinde subiungit: *Inter fratres principatum nullo modo appetere Monachus debet. Siquidem diabolica ista pestis est, & libidinis dominandi labes.* Cap. quoque 25. cuius titulus est, *Quod honores, sine vllam præter cæteros prærogatiuam appetere Monachus non debet,* sic etiam loquitur. *Prorsus autem ab omni ambitione alienum habere animum Monachus debet.* Et infrà: *Caueat igitur omni ratione pietatis cultor, ne honores consectetur, cæterisve se præponi velit. Omnis enim, qui seipsum exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.* Hæc, & alia, quæ infià adducentur, magnus Basilius his capitibus expressit, reprobans sanè diabolicam pestem, vt ipse dixit ambitionis. 2

Sed & S. Ephrem Syrus, amicum coætaneum sanctum Basilium sequitur: Ergo opusculum quoddam confecit sub hoc titulo: *Ad correctionem eorum, qui viciosè viuunt, & honores appetunt.* In eo autem grauissimis verbis Monachorum ambitionem taxat, luget, carpit. Inter alia sic: *Hei mihi, quis non suspiret? Quis non lugeat! non adsunt opes, sed non abest superbia. Nuptias spreuimus, & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem simulamus, & animo honores repetimus.* Et post alia sic: *Sæpè qui ante renunciationem domi suæ opifex fuerat, ignorabatque prius, quæ ipsius esset dextera, quæve sinistra, in Monasterio litterarum studiosus, & interpres, doctorque incedit. Frater ille altioribus intentus est, & ego sublimiora spectare debeo. Frater ille honoribus ornatus* 3

tus est, quare non ego? Frater Magistratum assequutus est, quare non ego? Illi auctoritas commissa est, nonne & ego dignus sum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur? Post alia quoque sic: *Os illud terribile, & incomprehensibile, ac formidandum locutum est. Qui vult, inquiens, inter vos maior fieri, sit omnium nouissimus, & omnium seruus. At nos cum nondum vel à limine religionem salutauerimus, insolescimus, & vnus aduersus alium extollimur. Cuncti volumus esse duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi.* Concludit autem inferius sic: *Ne quæso, fratres charissimi, nos carnis perturbationibus superari patiamur, vt per eas æternæ felicitatis iacturam faciamus. Ne propter caducum, ac momentaneum honorem gloria priuemur æterna. Ne propter contentiones, & ambulationes, atque rancores horribili condemnemur gehenna.* Hæc, & plura sanctus Ephrem contra Monachorum ambitionem disseruit, & vellem ab omnibus excipi, vt sic horrendum vitium fugaretur.

4 Sanctus quoque Isidorus ambitionem in Monachis tertio libro sentent. capite decimonono, cui titulus est, *De professione Monachorum,* sic reprobat: *Qui ad hoc conuersionem sanctitatis prætendit vt aliis quandoque præesse desideret, iste non discipulus Christi, sed prauitatis sectator existit: quia non pro Deo, sed pro sæculi honore portare studet crucis Christi laborem.* Et capite sequenti: *Summa virtus monachi, humilitas; summum vitium eius superbia est; à tunc autem se quisque monachum iudicet, quando se minimum existimauerit.* Et infrà: *Omnis Dei seruus de suis meritis non debet extolli, dum posse videat ex inferioribus sibi prælatiores alios fieri. Nouerit autem se alterius non præponere sanctitati.* Hæc Isidorus commendans clarè religiosis humilitatem, damnansque eorum superbiam, extollentiamque supra alios.

5 Sanctus etiam Bernardus totis viribus sæpius impium ambitionis crimen in monachis detestatur. Primò in sermone quodam sic loquitur: *Vnde tantus prælationis ardor? Vnde ambitionis imprudentia tanta? Vnde vesania tanta præsumptionis humanæ?* Et rursus: *Audeat ne aliquis vestrum terreni cuiuslibet reguli, non præcipiente, aut etiam prohibente eo, occupare ministeria, percipere beneficia, negotia dispensare?* Ac si dicat, si nemo ita audax reperitur, quod cuiuslibet Domini temporalis officia, aut ministeria, ipso non vocante, aut præcipiente, audeat vsurpare, quomodo virtuosus Monachus spiritualia officia, prælaturas, dignitatesve à solo Deo concedendas, sibi procurare non timet? Clarius in epistola ad Henricum Senonensem Archiepiscopum sic sentit de ambitione monachorum. *Sanè si attenditur rerum dignitas, hanc monachi abhorreat professio.* Et infrà: *Quo ista, ô Monachi? Vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale aliquid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magister vester edisserit, propriisque distinguit descriptionibus. In quo quæso illorum docetur, aut continetur, vt hoc fastu delectari monachus, has quærere debeat dignitates? Labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc sunt Monachorum insignia, hæc vitam solent nobilitare monasticam.* Adhuc clarius sororem quandam sic monet: *Caue ergo ne velis aliis te præferre, quanto maior es, tanto te humilia in omnibus.* Attendant hoc monachi, videantque quantum à recto tramite veræ religionis aberrent, dignitates, officia, prælaturasque si ambiant.

6 Loquatur Eminentissimus Cardinalis Petrus Damianus, qui Marinum suum patruelem monachum Classensem sic instruit in quadam epistola. *Ad locum porrò regiminis nunquam ambitiosus anheles; dum in proximo digressurus, diem propriæ vocationis ignores.* Insuper epistola quadam Monachum quendam, quod se Abbatis dignitate abdicasset, vt prudentem nimis sic commendat: *Nunc verè meus Abbas esse cœpisti, cum præesse aliis desiisti. Ecce de iugo multigenæ seruitutis ereptus, ingenuæ libertati es per Dei misericordiam restitutus.* Et infrà: *Dic pater, dic inquam, videlicet vt expertus, quis potest hoc ferreo sæculo monasterium sine sui capitis periculo regere? imo quis potest simul cum Abbate, & monachum possidere. Mox enim, vt quis Abbas fieri incipit, Monachus esse desistit, & quicumque abbatizandi culmen efflagitat, nihil est aliud, nisi quod monachum, velut importabile pondus, quærit abiicere, & ne apostata videatur, sub fucato se vult colore regiminis palliare.* Lege alia in eadem epistola, quibus satis ostendit quantum malum monacho sit ambitiosa Prælatio.

Hos Patres imitatur, vt solet, sanctus Bonauentura, qui in Alphabeto Monachi, quasi pro primis rudimentis supponit, Monachum omninò fugacem fore cuiuscumque prælationis gradus, sic inquiens: *Magna superbia altum petere gradum, ad alta semper diabolus suadet, honores ambire, fugere despectum, vt cadat ascensor eius retrorsum, cum ad breue dominatus fuerit.* 7
Et in apologia pauperum sic: *Est status prælationis simul excelsus, & periculosus, & ideo ipsum appetere, simul est periculosum, & stultum. Propter quod ait Augustinus: Locus superior, sine quo populus regi non potest, etsi ita administretur, vt decet, tamen indecenter appetitur.* Et infra, quasi intentum concludens: *Ex his apertè colligitur, quod locus prælationis pro sublimitate quidem gradus, & multiformitate periculi, à viris iam probatæ virtutis potest coactione, & formidine suscipi: à peccatoribus verò, & infirmis, tota debet intentione vitari, & à nullis prorsus appeti.* Ecce iam religiose regulam tibi in prælaturis accipiendis à Bonauentura præscriptam, quam si seruaueris, ambitionis morbum fugabis.

Præterea piissimus author Dionysius Carthusianus 8
serm. 6. in Dominica prima Quadragesimæ, monachorum ambitionem sic reprobat: *Cum ad Monachum spectet nihil honoris, & delectationis in mundo quærere, sed abiectione, & subiectione gaudere, & quantum in se est velle ab omnibus despici, conculcari, vituperari, seque omnium vtilissimum reputare; constat, quam longè, & infinitè distent à veritate perfectionis monasticæ omnes superbi, & ambitiosi. Rursus cum monachorum sit in omni conuersatione, actione, & intentione ad Deum directè conuerti, & nequaquam ad seipsum inordinatè reflecti, intendendo propria commoda, aut honores; omnis elatio, & ambitio debent à monachis in infinitum contemni, quia elati, & ambitiosi, quasi in cunctis, quæ agunt, etiam quæ bona videntur, atque ex genere bona sunt, ad seipsos reflectuntur inordinatè, suntque valdè obliqui, iniusti, distorti, non plani, recti & iusti.* Deinde serm. 5. de Dom. Palm. sic habet: *O quam turpissimum, & coram Deo monstrum est superbus, & ambitiosus religiosus: cùm ad religiosos specialissimè spectet omnis humilitas, plena subiectio, & omnium mundanorum contemptus, &c.* Item in serm. 7. de Dom. secunda post Trinitatem, cum multa de religiosorum ambitione dixisset, concludit: *Si ergo, ô religiose, cupis verè proficere, tuæ professioni satisfacere, puram, & rectam coram Deo intentionem habere, fuge hoc infernale venenum, & in sincera, ac stabili humilitate te inuiolabiliter funda.*

Ad hæc Sanctissimus Laurentius Iustinianus innu- 9
mera ferè in suis scriptis protulit, quibus ambitionem Monachorum omninò abscidit. Ergo in libro de regimine prælatorum, postquam multa de ambitione dixerat, sic concludit: *Nemo igitur primatum cupiat, nullusque*

nullusque aliis praeesse desideret. Rationem subiungit: *Si quis pro seipso rationem reddere nequaquam sufficit, quanto minus pro se, sibique commissis.* Deinde: *Iudicium durissimum, inquit Sapiens, fiet his, qui praesunt. Nempe si hoc homines considerarent, minimè ambirent praeesse, nec Ecclesiastica dignitatis cathedram tantò cum studio quaeritarent.* Praeterea: *Quamobrem quicumque humilitatis celsitudinem adipisci desiderat, prælationis fugiat cathedram, & ambitionem imperandi corde perhorrescat.* Cap. quoque sequenti, sic habet. *Saluberrimum itaque consilium hoc est, vt summo cum studio omne praelationis desiderium resecetur à quocumque Deo placere cupienti, siue doctus, siue bonus, siue sit prudens.* Rursus infrà: *Quamobrem nullus sibi percipere præsumat honorem hunc, neque precibus, neque adulatione, vel pretio, gubernandæ plebis onus quærat assumere. Sollicitè custodiat quisque cor suum ab omni tumore superbiæ, atque præsidendi amore, sibique metipsi cum silentio vacet.* Rursus inferius: *O quanta redargutionis, quantorumve suppliciorum esse censendi sunt rei, qui nullo eos quærente, nemineque vocante, primatum Pontificalis officij ambiunt, & præsulatus honores adipisci peroptant.* Hæc, & alia in S. Iustiniano attendant religiosi, quantumque damnationis incurrant, considerent, si officia, dignitatesque appetunt.

10 Iam ergo motiua, quibus Patres isti tantoperè ambitionem officiorum, dignitatumve monachis prohibent, simulque inconuenientia maxima, quæ ex tali regularium ambitione sequuntur, accuratius expendamus. Illud primum est; maximeque præ oculis habendum, nullo alio vitio maius periculum damnationis æternæ incurrere posse, quam superba appetitione officiorum. Id clarè habetur ex Patribus allatis. Quo sensu Ioannes ille Climacus nuncupatus meritò dixit: *Cænodoxia, id est inanis gloria, pro honore ministrauit ignominiam; suis enim discipulis irata, confusionem illis maximam indicit.* Hoc etiam sensu D. Bonauentura in apologia dixit: *Officium prælationis non est vera sublimatio, sed deiectio, non gloriosa excellentia, sed periculosa ruina, pro eo, quod potentes tormenta patientur, & durissimum iudicium his, qui præsunt fiet.* Vnde Christus ad B. Brigittam: *Qui ambiunt honores, & prælationes, erunt participes omnium pœnarum, & peccatorum eorum, quos susceperunt regere, & confusio eorum erit sine fine.* Bone Deus, quot ex Prælatis ambitionis causa forsan ad inferos truduntur, qui si humiliter in vita communi degerent, ad cœlestia regna euolarent. De Antheo gigante fabula finxit, quod cum in terra iaceret, vires resumebat, cum autem in sublime leuatur, strangulatur ab Hercule. Sic pluribus istorum fortè euenisse dubium non est.

11 Placuit ad hoc intentum, casum ex verbis Marci Maruli depromptum afferre, per ipsius verba ex D. Hieronymo mendicata: *In quanto salutis suæ discrimine versentur hi, qui cæteris præsunt, venusto admodum exemplo D. Hieronymus docere aggressus est. Senex quidam eremi cultor, & Spiritu sancto plenus, nepotem suum quærentem, vtrum Episcopus electus munus accipere deberet, super disco satis altè a terra erecto diu fecit volutari. Cumque ille postremo casum se timere dixisset, iussit vt descenderet, atque itidem super latam mollioris soli planitiem sese agitaret. Ex multa volutatione sudanti, ac defesso, Surge inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaque edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit: ætatis vitio delirasse senem dicere possent improbi cauillatores, nisi rem saluberrimi consilij plenam, miracula confirmarent. Constat enim iuuenem illum postea vita defunctum seni apparuisse, &, postquam gratias egisset dixisse: Scio quia nunc essem de numero damnatorum, si fuissem de numero Episcoporum.* Ecce casum, & mentem nostram satis comprobari.

Pro ipsius autem confirmatione inserere hic placuit, quæ Ioannes Eusebius *in doctrinis Asceticis, lib. 3. cap. 20.* scripta reliquit: *Quadam anima serua, & sponsa Christi Franciscani Ordinis, sanctimonia, miraculis, & cœlestibus visitationibus perillustris, cum à Domino postularet, an cuidam Religioso expediret honorificis prælationum officiis se miscere. Hæc diuinitus oracula accepit. Mea voluntas est, ne seruus meus vllum ambiat officium, imò nec vllam eius habendi voluntatem significet, nec vllam cogitationem toleret, aut desiderium; si tamen obedientia maiorum, dispositioque Superiorum ad aliquod officium eum adegerit, pareat iubenti; & vt obligationi suæ satisfaciat, me in oratione consulat, ego illi lumen impertiam, aderoque cum gratia mea, vt in omnibus sciat meam exequi voluntatem. Ne pro amicis meis officia hæc à me petatis. Petite potius gratiam, & misericordiam; pauci habent officia ex voluntate mea, pauci propter illa salui fiunt, & multi sanctorum, qui ea habuerunt, non proinde plus sancti fuerunt. Inuidus dæmon boni illius, quod amici mei possident, cum officiis carent, sollicitat qui ad officia assumat illos, & nonnunquam mediis, quæ sanctitudinis speciem præseferant. Multæ quippe fraudes in hoc possunt accidere. Dicunt à me in officiis collocatos, quod minimè ita est; imò potius meos ab hac occupatione remoueo propter eius ingens periculum. Plus enim placet mihi in angulo domus possidere eos tanquam meos, quàm si miracula perpetrassent, vbi cupiditas propria illos constituit. Relinquit vos vt à me ducamini, ego enim dabo vobis quod magis expediat; quandocumque enim voluero, facillimè corda moueo, vt ibi vos statuam, vbi vobis magis expediet absque vestris diligentiis. Imò quanto magis obliti, & negligentes vosmetipsi fueritis, tanto magis memor, & sollicitus ero vtilitatis vestræ, & Ecclesiæ meæ. Illos qui mei sunt humiliare soleo, abigens illos ab officiis quæ appetunt; nec enim attendo eorum inclinationi, sed desiderio, & vtilitati, vt integrè mei sint. Memores estote, & grati filio meo, quoniam humilio vos; qui autem largiri cupit quod plus est, nequaquam vult auferre quod minus est, cùm vobis expedierit. Multis, quia probi sunt, conferuntur officia, quibus carere, & caruisse præstaret illis, magnum quippe priuilegium est necessarium regendis animabus. Sæpe permitto malos præesse aliis, iisdemque munia conferri, siue vt hoc pacto remunerem paruula eorum obsequia, siue ne desperatione tententur, si semper se despectos, derelictosque videant, siue vt illos occupem in rebus terrestribus, & mei filij expediti, & liberi sint, vt orationi vacent, suoque profectui, & saluti insistant, siue vt ij ipsi malint, qui officia, gubernaculaque possident, exerceant, humilient, & purificent eos, qui mei sunt, siue vt filij mei agnoscant quantum bonum ipsis prouiserim, & quot culpis illos liberauerim, dum sine officiorum onere illos conseruauerim. Quæ officia multos, qui antea videbantur sensati, vanitate sua infatuarunt. His officiis multi annectuntur labores, vituperia, inhonorationes, curæ, multaque alia onera, è quibus omnibus eripio ego meos, amouens illos ab officiis. Vnicum dumtaxat munus volo, vt meos occupet, imitari scilicet filium meum* IESVM CHRISTVM *in vita, & morte. Et ego prouidebo quidquid illis vtile, & salutare erit. Confidant de me qui sum Pater omnia potens, & ex corde diligo illos, atque præstabo eis officia, & quidquid spiritualiter, & temporaliter salutarius erit. Sufficiens bellum habent filij mei in cellis suis cum carne sua, & dæmone, absque eo quod voluntate sua in mundi discrimina se immergant per gubernandi curam. Docta quoque cælitus illa fœmina Prælatum sui Ordinis ob gestam præfecturam damnatum, exclamauit. Proh! quot in tartara detrusit hæc præsidendi passio.*

passio. Quam immensa cæcitas. Quanta Dei misericordia est, cum per sanctam suam voluntatem, & per intercedentes creaturas officia ab aliquo semouet, priuans appetitum sua superficiali dulcedine, vt vtiliora tribuat. Quis hanc veritatem cæcis hominibus intimaret, quoniam qui sanctissimus est, & prudentissimus; quique rectam intentionem habet, nec ambiuit munus, satis negotij habet, constitutus in aliquo officio, vt absque conscientiæ detrimento gubernacula administret. Deus protegat nos, atque eneruet, aut debilitet hanc pessimam ambitionis feram, & omnem tollat cupiditatem iubendi, & excellendi in mundo. Hæc omnia Author ille congrua valde, ac pietate plena, ex prædicta reuelatione.

Rem comprobat infelix exitus cuiusdam Episcopi Regularis Episcopatum ambitiosè obtinentis, qui apud sanctam Brigittam *lib.3. reuelat. cap.18.* sic miserrimè conquerebatur: *O, ô, ô, ablata est myrrha, & ecce apparet quod latebat subtus. Vbi est nunc honorabilis Episcopus? certè abest Episcopus, qui vnctus fuit oleo in officium Apostolicum, & in puritatem vitæ. Remanet verò seruus sterquilinij pinguedine maculatus. Abest etiam sacerdos, qui consecratus fuit verbis sanctis, vt mutaret inanimatum, & mortuum panem in viuificantem Deum. Remanet verò proditor fallax, qui vendidit eum propter cupiditatem, qui redemit omnes ex charitate. Abest quoque pauper frater, qui cum iuramento abnegauit mundum, sed nunc pro superbia, & ostentatione mea sum indicatus. Verumtamen nunc compellor dicere veritatem, quod ille iustus index, qui iudicauit me, magis voluisset liberare me tam amara morte, sicut tunc patiebatur, cum staret in ligno crucis: sed iustitia, cui obuiare non poterat, contradicebat, quam quod taliter fuissem, sicut nunc experior iudicatus.* Hæc ibi alta consideratione digna.

12 Extat etiam de hoc casus terribilis, quem vt historiam notam refert Adrianus Mangotius. In quodam monasterio religiosi quidam olim mortui, qui fuerant præcipui, & Primates, viris aliis religiosis apparuerunt dicentes: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara.* Ecce visionem. Similis illi est alia, quam cap.5. & etiam præcedenti attulimus de quibusdam aliis, qui ad inferos damnati apparuerunt dicentes: *Quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos.* Huic quoque similis casus est, quem Petrus Damianus per hæc verba scriptum reliquit in epistola quadam iam relata: *In eodem Classensi cœnobio, quod nunc incolis, ætate nostra quidam monachus vicem Prioris obtinuit, qui Abbas ibidem fieri ardentissimè concupiuit, sed dum satagit, dum conciliabula cogit, dum fabricat, & versutia malleos infatigabiliter versat, quod sciens mens conceperat, ore nesciens effluebat. Ecce, inquit, in proximo comprehendam, mihi dabitur monasterium: adest virga, accipiam, & præualebo. Inter hæc igitur verba defunctus, sinistram de se fratribus spem reliquit.* Ecce patres, quam malum exitum ambitiosi regulares obtineant; quamque iustum sit à tanto periculo animas nostras liberare.

Audiatur circa hoc vel honestæ recreationis gratia festiuus simiæ, & vulpis Apologus apud S.Cyrillum *lib.2. Apologorum Moralium, cap.6.* cui titulus: *Contra superbos qui volunt æquiparari Deo: Simia,* inquit, *videns agilem nautam velociter ascendentem, cum eum imitari niteretur, coruus id animaduertens dixit ei, Sta in loco tuo charissima, ne in regionem extraneam eleuata, graui ruina corporis depereas. At illa verbis eius spretis ascendens, statim profunditatis altæ contuitu debilis cerebri imaginatione confusa in præceps ruebat, & ceruice fracta nunquam de cætero vultum potuit eleuare. Denique cum Regem solio sedentem conspexisset, cœpit idem ipsa cupere, & eo absente quasi princeps alter in throno consedit. Quo viso vulpecula venit ad solium, & salutato sophistico Rege tanquam ministra prouida ironicè flagitauit mandatum. Cui simia dixit, hoc tantum præcipio, vt læta gloriam meam cernas. At illa; ego autem consulo tibi, vt hinc quàm citissimè descendas. Quod cum negligeret vana similitudinis sitibunda, statim inde deiecta est caninis dentibus laceranda. Tunc ad se reuersa doloribus: Væ mihi,* inquit, *quia spreui consilia sapientum. Nesciebam quod vbi non est consilium, desit salus. Quæ cum audisset vulpes, appropinquauit, & dixit: Amodo quippe te video vexatione sensui restitutam: Verum cur cæteris animalibus Adæ naturæ subiectis, tu sola commune iugum refugiens, eidem æquiparari conaris? At illa respondit: Mouet me ad hoc innata cupido. Nonne cunctis brutis humano corpori sum plasmata conformior? Tunc vulpes arguens inquit: Quamquam certè secundum figuram plus omnibus homini sis conformis, tamen quia hæc in te similitudo peruertitur, hinc tua forma difformior inuenitur. Quid enim simo naso turpius? Aut bracca digitalis deformius?*

Secundum damnum, maximumque incommodum ex regularium ambitione proueniens, illud est, quod tales non modò sibi solis, sed & religioni ipsi perniciosissimi existant. Quæ quondam de Caio Cæsare Seneca dixit, dicere & nos de ambitiosis possumus: *In sua fata pariter, ac publica immisit gloria, & ambitio, & nullus super cæteros eminendi modus.* Nec mirum, quia vt benè Plato in sua Republica dixit: *Vbi de Principatu contenditur, cum proprium hoc sit, & intestinum bellum, tum eos, qui ita pugnant, tum reliquam ciuitatem perdit.* Quod etiam D. Leo Papa satius expressit, dicens: *Principatus, quem aut seditio extorsit, aut ambitus occupauit, ipsius initij est perniciosus exemplo, & difficile est, vt bono peragantur exitu, quæ malo sunt inchoata principio.* Idem ergo de ambitiosis regularibus fari possumus; quod non sibi solis, sed & aliis etiam perniciem afferunt. Vnde de illis apud Beatæ Brigittæ reuelationes habetur: *Prælati, qui ambiunt honores similiores sunt meretricibus, quàm Prælatis, quia decipiunt animas malis exemplis suis.* De illis Cyprianus Martyr hæc habet: *Si ad munus aliquod Ecclesiasticum vocentur, videas quosdam ex illis facillimè vinci deliciis, impatientiores iniuriarum, appetentiores vindictæ, quam quiuis alius sit ex media plebe.* De his quoque grauis, & ecstaticus auctor Ioannes Rusbrochius sic loquitur: *Nonnulli sunt in religionibus nequam, astuti, ac duplices, & simulant se, quod non sunt; & hos sæpius contingit in sublime tolli, aliisque præponi, ac præfici. Tum verè ipsi se produnt. Haud secus enim, quàm si in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab antecessoribus ad ipsos iure, ac successione hæreditaria deuoluta sint, supra alios sese efferunt, moxque sanctitatis suæ obliti, bona temporalia administrant, summumque exercent dominatum.* Optimè etiam Innocentius: *Ambitiosus statim, vt est ad honorem promotus, in superbiam extollitur, in iactantiam effrænatur, non curat prodesse, sed gloriatur præesse.* Ecce habemus iam ambitiosos regulares (si qui sunt) dum ad dignitatum fastigia extolluntur, nec sibi, nec aliis vtilitatem, sed incommodum afferre. 13

Tertium, & maximum ex ambitiosa superbia religiosorum inconueniens exoriri potens, satisque notum, illud est, quod vt vno verbo dicam, tota ferè vitiorum colluuies ambitiosi regularis animum inuadere soleat. Id non modò experientia testis comprobat, sed & Patres etiam diuino spiritu acti, cognouerunt, ex quibus D. Basilius postquam monachos ambitionis labe notatos reprehendit, sic loquitur: 14

Qui

Qui autem ab hoc vitio captiui tenentur, eos inuidos, contentiosos, insimulatores, impudentes, calumniatores, assentatores, veteratores, humiles vbi non conuenit, illiberales, gloriosos, sexcentis denique aliis huiuscemodi turbis refertos existere, necesse est. Verissima sanè, sed non minus vera, quæ de monacho ambitioso inferius idem Pater subiunxit. *Illorum etiam interitum exoptabit, quo videlicet, sublatis eis de medio, in deferendis muneribus necessario suffragia ad ipsum deueniant. Atque ex hoc etiam alind sequetur, quod iis, penes quos illa deferendi potestas erit, adulabitur, atque ita multa illiberaliter, ac seruiliter aget. Aduersus inferiores vero, si aduersentur, superbè, ac præsidenter se geret. Dolos conscians commachinabitur, perturbationesque innumerabiles, ac suspiciones sibi accersct, à seque animi tranquillitatem fugabit, & Deus pacis expelletur, vtpote cui locus in eo non sit, vbi aquiescat.* En totam vitiorum colluuiem ambitiosi animum possidere, expressit Basilius. Conenit Cassianus affirmans, eos qui fratribus præesse student, nec Prælatis suis, nec Deo obedire solitos. *Dum fratribus praeesse festinant, nunquam senioribus ipsi subiiciuntur, & à superbia inchoantes, dum instituere cupiunt, nec discere ipsi, nec agere ea, quæ sunt Deo agenda, merentur.* Optimè etiam Ambrosius asseruit, ambitionem facere homines criminosos. Sic enim loquitur super Lucam. *Hoc ipso perniciosior est ambitio, quod blanda quadam est conciliatricula dignitatum, & sæpè quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia subruere, facit ambitio criminosos.* D. quoque Bernardus breuiter rem totam peregit. *Ambitio*, inquit, *facile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, ex medicina languorem.* Pulchrè etiam, eleganter, & facetè Petrus Rauennas ambitionem descripsit. *Ambitio*, inquit, *est quædam simia; charitas enim patiens est pro æternis, ambitio pro caducis: charitas benigna est pauperibus, ambitio diuitibus: charitas omnia suffert pro veritate, ambitio pro vanitate: vtraque omnia credit, omnia sperat, sed longè dissimili modo.* Habes ergo sanctè religiose ex Patribus antiquioribus, totam ferè vitiorum turbam, ambitiosi regularis animam inuadere solitam.

15 Iunge ex recentioribus pium, & S. Dionysium Carthusianum serm. 7. de Dom. 2. post Trinit. sic dicentem. *Fugiat omnis religiosus malum tam enorme, & inquietum* (loquitur de ambitione;) *cupiat subesse, & obedire, nesciri, & paruipendi, non praeesse, apparere, aut dominari, &c.* Et post pauca. *Quoties hominibus praeesse desidero, toties Deum meum praire contendo. Nonne ex ambitione nascuntur viles adulationes, adulatoriæ attractiones, pœnales, ac stolidæ suspiciones, debitæ correptionis, ac correctionis omissio, personarum acceptio, inuidia, simulatio, falsitas, & multa prorsus similia vitia æternaliter detestanda, omnique religioso in infinitum odienda, ac fugienda, atque (vt breui concludam compendio) in omni penè, quod agitur, inordinata ad seipsum reflexio.* Item serm. 5. de S. Michaele. *Idcirco summè vitanda est omnis ambitio, ac inuidentia, quia ambitiosi, & inuidi virtuti, & gratiæ, atque extollentiæ inuident proximorum. Veretur enim ambitiosus, ne eum præcedat in honore, aut prælatione, qui eum præcedit in prudentia, gratia, & virtute. Hinc ambitiosi sunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur, ac eos deprimere, intantum, vt crebrò facta illorum veraciter virtuosa, ac dona Spiritus sancti illis collata, trahant in prius, attribuantque dæmonibus.* Hæc, & alia pius hic author in hoc, & aliis sermonibus.

16 Nec silentio inuolui potest, quod grauis author Innocentius circa intentum nostrum, ambitiosi monachi crimina recensens cæteris enucleatius dixit per hæc verba: *Ambitiosus semper est pauidus, semper attentus, quid dicat, vel faciat, quod in oculis hominum valeat displicere. Humilitatem simulat, honestatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem ostendit, subsequitur, & obsequitur, cunctos honorat, vniuersis inclinat, frequentat Curias, visitat optimates, assurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur. Benè nouit illud poëticum.*

Etsi nullus erit puluis, tamen excutit illum.

Promptus, & feruidus vbi placere cognouit, remissus, & tepidus vbi putauerit displicere. Improbat mala, detestatur iniqua, alia comprobat, & improbat, vt iudicetur idoneus, vt reputetur acceptus, vt laudetur ab hominibus, vt à singulis approbetur. Et ecce grauem intra se sustinet pugnam, difficilemque conflictum, dum iniquitas pulsat animum, & ambitio continet manum, & quod illa suggerit faciendum, hæc fieri non permittit. Hæc doctus, grauisque magister ambitiosi regularis vitia graphicè, lepidè, eleganterque describens.

Sed quid malignam ambitiosorum indolem describam, si ipsi nihil mali non perpetrabunt, vt conceptam dignitatem, prælaturamque consequantur? Cui crimini colla non subdent? Loquitur Laurentius Iustinianus. *Pecuniarum pretio, adulatione verborum, simulationibus vanis, mercenariorum commercio, & amicitiis fictis, & etiam cum corporis periculo, & interitu animæ, honoris primatum adipisci desudant.* Legi quendam Tartarorum Principem, Chan vocant, cum Stephanus Poloniæ Rex obiisset, populusque in Comitiis de rege creando deliberaret, ad Comitia, mediis legatis, hæc dixisse. *Potentem se esse, & posse myriades equitum educere è suis terris, Polonia tuenda, vel augenda. Item frugalem se esse, ac continentem, & sine vllis ciborum deliciis, sola equina, in fame contentum. Tertio, quod ad religionem attinet, tuus inquiebat, Pontifex, meus Pontifex esto: tuus Lutherus, meus Lutherus esto.* En quid non suadeat malesuada ambitio, in quot crimina non detrudit, ad quæ barathra non descendit? Meritò ergo tantum à sanctissimis religiosis propulsare curemus, quod & possessori ipsi, simulque clientibus, & nocumentum affert, & singulis vitiis ostia pandit. 17

E contra tamen sanctissimam humilitatem monachi, qui solum Deo contentus dignitatum fastigia, honorumque celsitudines non quærit, quis non commendat, quis non summoperè laudibus extollit? Loquantur Patres. Sanctus Eprem Syrus sic habet. *Monachus, qui non insolescit, sed submittit sese, fidelissimam pacis mercedem accipiet, & Altissimi filius vocabitur, mediator factus. Suauiter verba sua cum humilitate expromens monachus, etiam ex lapideo corde lacrymas excutabit.* Rursum alibi humilitatem monachi commendat exemplo cuiusdam, qui propter eam, à Dæmonis vexatione liberatum fuisse quendam alium, tradit. Alibi quoque: *Magna*, inquit, *fœlicitas, & gloria est humilitas, & non est in ea lapsus, atque ruina.* Et inferius: *Sicut piscibus aqua, ita monacho vita quieta in humilitate, & charitate.* Isidorus etiam hæc scripsit. *Summa monachi virtus humilitas est. Tunc autem se monachum quisque iudicet, quando se minimum æstimauerit.* De hac etiam monachi humilitate loquens Bernardus hæc habet. *Sponsa humilitas, tanquam Nardus spargit odorem suum, amore calens, deuotione vigens, opinione redolens. Voluntaria est, perpetua est, fructifera est. Odor eius nec reprehensione exterminatur, nec laude.* Sanctus quoque Laurentius Iustinianus humilitatem religiosam sic commendat. *Hæc humilitas sancta est religionis stabilimentum, condimentum orationis, fomentum charitatis, salutis medium, compunctionis incentiuum, ornamentum prælationis, & totius forma virtutis.* Adhuc melius 18

in eodem libro sic: *Pacatissimus ergo, atque securus est humilitatis locus, quoniam habitatorem suum à casu protegit, disponit ad gratiam, & quamquam in præsidentiæ sublimitate constitutum, prorsus periclitari non sinit.* Sanctus etiam Doctor Dionysius Carthusiensis hæc dicit serm. 5. de Dom. 5. post Trinitatem: *Elatus Monachus est monstrum turpissimum coram Deo, humilitas autem facit religiosum Deo, & suis confratribus valde amabilem.* Claudit agmen venerabilis Thomas Campensis Monachi humilis sic mores commendans: *Humilis frater prælatum suum non iudicat, ne Deum Iudicem offendat. Socium non contristat, seniorem honorat, imperfectum tolerat, pro tentato orat, succurrit indigenti.* Et infrà: *Humilis subditus magno præmio coronabitur in cælis.* Vnde concludit caput: *Sola humilitas vniuersos diaboli laqueos euadit, potentiamque prosternit. Quotquot decepti sunt, & eiecti, per mentis elationem inflati ceciderunt. Esto ergo humilis, & vilis in oculis tuis, ne Deo displiceas, & cum diabolo corruas. Nam cælum non suscipit, nisi humiles, nec Deus elegit, nisi humiles, nec iustos approbat, nisi sint humiles.* Ecce iam religiose frater, superbam ambitionem officiorum, & dignitatum tibi reprobatam, veramque humilitatem, quæ te in humilis subiectionis statu conseruat, magnis encomiis à Patribus tibi etiam commendatam.

19 Hinc monachorum sanctissimi antesignani humili monachorum statu contenti, totis præcordiis officiorum fastigia refugiebant. D. Bernardus à tribus opulentis ciuitatibus in Episcopum, à duabus in Archiepiscopum electus nunquam adduci potuit, vt eam dignitatem admitteret. Beatum quoque Dominicum quatuor Episcopatus vario tempore oblatos, recusasse legimus. Ipsum imitati Sanctus Thomas Aquinas, & Vincentius Ferrerius, Neapolitanam Cathedram ille, & iste Valentinam, Illerdensem, & Cardinalatum reiecere. Bernardinus etiam Senensis à tribus populis, Senensi, Vrbinatæ, Ferratiensique postulatus, nulli assensit: quin Eugenio Papæ sibi supra caput mitram imponenti, humiliter restitit. Alij autem Patres, & Monachi sanctissimi, si Deo instigante dignitates aliquas susceperunt, eas nihilominus non propria voluntate, sed à Deo vocatos suscepisse, tanquam à crimine ambitionis se purgantes, ipsi testati sunt. Diuus Chrysostomus sic de seipso mitram detrectante loquitur. *Vbi exitium imminet, non nauis, sed anima, quo non in maris aquas, sed in ignis æterni abyssum corruendum est; vbi etiam mors manet, non corporis solum, sed cum ipso corpore etiam animi, quis admiretur, si me tanto discrimini exponere detrectem.* Legatur Anselmus, qui in epistola ad Falconem Episcopum Beluacensem, sic habet: *Sciant ergo omnes sicut mea conscientia dicit coram Deo, quem inuocare testem mendacij nefas esse scio, quia non me rapit, aut alligat ad Archiepiscopatum Anglorum cupiditas alicuius rei, sed timor Dei me cogit pati, vt quamvis dolens, & timens ab Ecclesia Dei trahar.* Legatur etiam & Gregorius, qui in epist. ad Episcopos quosdam hoc in primis eorum animis suadere contendit, quod nonnisi inuitus ad Pastoralis curæ culmen euectus sit. Sic verò loquitur: *Impar meritis, ac toto animo renitens pastoralis curæ pondera portare compulsus sum.* Adiungam & alios, de quibus Marcus Marulus mira egisse narrat, ne oblatam sibi dignitatem acciperent. Isaac monachus de Scythia transmigrauit in Ægyptum, vastæ solitudinis secessum, quæritans vt prælationem sibi oblatam recusaret. Lamon monachus deuotissima oratione Deum precatus est, vt se ex hac vita migrare iuberet, quem importunæ preces aliquorum ad dignitatem acceptandam cogebant. Exauditus est pro sua reuerentia, & inuentus in oratione efflasse animam. Amonium Origenis discipulum aurem sibi præcidisse ferunt, ne idoneus Episcopali officio haberetur: & cum nihilominus ad eam dignitatem suscipiendam vrgeretur ab omnibus, etiam linguam sibi amputaturum, nisi missum facerent, protestatus est. Hæc, & alia Marcus Marulus. Sanctus quoque Hugo Carthusiensis, & Lincolniensis Episcopus, teste Dionysio serm. 2. de eodem, cum ad Prioratum postularetur, sapientissimè respondit: *Nunquam per vnum diem potui custodire me ipsum.* Concludam ergo intentum Sancti Gregorij verbis in suo Pastorali: *Hinc ergo præcipites colligant, cum quanta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, si sancti Viri plebium ducatum suscipere, Deo etiam iubente, timuerunt.*

Tibi ergo consulens, sancte religiose, officiorum dignitatumve fastigia, siue intra, siue extra, omnino refugias, memineris Christum petentibus sedes respondisse: *Nescitis quid petatis.* Laqueos diaboli officia, ministeriaque reputa: *Date mihi* (inquit Abbas quidam Cisterciensis) *vnum de Monachis in sacerdotium promotis, cui per occasionem Pontificatus non tulerit dispendium sanctitatis. An nescitis, quia honores mutant mores? Beatus Martinus dicebat maiorem se habuisse gratiam ante Episcopatum, quàm post Episcopatum. Beatus Gregorius Papa conqueritur in primo Dialogorum libro, & deplorat se cecidisse à priori conuersatione sua.* Grauius tibi sit aliorum humeris superponi, quam vni Prælato submitti. Teste enim D. Bernardo: *Stupenda est insania animarum turbas custodiendas colligere, & vnum super propriam grauari habere Pastorem.* Etiamsi videas officia, Prælaturasque appeti ab aliis, renuas, fugias, & obnixè repellas. Vt enim optimè Seneca: *Nulla res nos maioribus malis implicat, quàm quod ad rumorem componimur; optima rati ea, quæ magno assensu recepta sunt, quorumque exempla multa sunt.* Dicque cum Platone, & Homero ab ipso relato: *Malle in alieno rure, apud alium virum exigua sortis mancipium effici, & quidlibet perpeti, opinionibus istis illudi, & in ea miseria versari.* Scias cum Seneca: *Regnum esse nolle regnare cum possis.* Et cum Lypsio: *Qui rectè facit, non qui dominatur, erit Rex.* Aluarez de Paz Iesuitam audi sic loquentem: *Si quid habueris, cui laus, & honor debeatur, illud si potueris, prudenter abscondas. Periculosum est talentum ad laborandum abscondere, & in sudario ligare; at valde tutum est, causas accipiendi, honoris & laudis occulere, & quemque se ab occasionibus elationis subtrahere.* Et infrà: *Occulta bona tua, ne ea fures, sine fauores humani depradentur. Si Deo placitum fuerit, ipse te manifestabit, ipse te à latebris extrahet, & super candelabrum ponet. Si autem ipse non dixerit, ascende superius, caue ne ascendas, ne honores, & laudationes inquiras, quia eas fortasse diabolus tibi suppeditabit, vt pereas.* Hæc ille, si tibi tamen forsan non displicuerit Prælaturæ onus, vt aliis spiritualiter prosis, virtute potius, sanctæque obseruantia religionis, quam fautoribus tale munus tibi adquirendum putes. Vt enim bene Plautus,

Virtute ambire oportet, non fautoribus,
Sat habet fautorum semper, qui rectè facit.

Consultius tamen tibi erit si nec sub prætextu vtilitatis aliorum onera officiorum inhies, considerans vix esse aliquem qui Deo, subditorumque voluntati satisfacere queat. En Petrum Damianum Cardinalem sic loquentem: *Quis valeat sola monachorum tædia sustinere? Quis tot, & tam variis voluntatibus satisfaciat? Quis semetipsum per tam diuersa formarum monstra componat.* Et infrà: *Si delinquentium vitia districtæ animaduersionis iudicio corrigit, impius; si circa eos remissius agit, à zelo Dei creditur alienus.* Tandem piè, sanctèque

sanctèque religiose., D. Gregorij verba velim attendas: *Quid sequendum est, & quid tenendum, nisi vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat.* Hoc tibi dictum putes.

21 Et festiuum hirci, & ericij Apologum apud Cyrillum *lib.2. Apolog. Moral.cap.3.* vel recreationis gratia audias: *Hircus*, inquit, *ad fontem accedens vt ardentia siti viscera refrigeraret, oculis in laticem nitore fulgentem coniectis, similitudinem vultus sui quam in eum emiserat, reuerberantibus riui speculis, mox suscepit. Cumque videret caput altis cornibus ornatum, atque protensam faciem pendente barba insignem, corde hilari vocem exultationis emisit, atque se in maximis magnificare cœpit, dicens: Quam decenter staret eminens in cornuto capite corona pauonica, torquata ceruix quam conuenienter descenderet facie subtus barbata. Hunc cum audisset Ericius, stans & ipse in fonte derisit amentem, & dixit: O si post tergum oculos haberes, te de corona, & torque nullo modo dignificares. Nimirum videres caudulam pudendam tuam, & mox humiliatus de fastuoso capite deponeres iactantiam. Vt quid dignificas te de maximis, & magnipendis miseriam tuam? Pone te in libra iustitiæ, tunc videbis qualis sis. Nempe pugillus es terra, & quid te extendit in regna? ô fauilla ignis, quare te erigis super stellas? Porrò si te magni astimas, cum sis parui, tentabis maiora, & sufficientem mox te confundent maxima: Sed si te ipsum paruipendis, vbique tutus eris; quoniam humilitas parit timorem, & timor procurat securitatem, & hac custodit salutem. Verùm, si teipsum in altis dignificas; iam teipsum extra mensuram iudicas. Quaso igitur vt in iudicio non credatur vni, nec alicui minus, quam sibi de bonis. Crede mihi, quia maximè se vilificat, qui se magnis dignificat. Sicut qui se iudicat sapientem, fit amens. Lux quidem luce confunditur, & altitudo altitudine curuatur, sed altior stella mentitur aspectibus, & cunctis inferior Luna super omnia decoratur. Vbi ergo est profunda humilitas, ibi excelsa est dignitas; & vbi ex temetipso est deiectio magna, ibi ex virtute tibi est dignificatio maxima. Nam dum mundanis honoribus nos iudicamus indignos, tum nos humilitas sempiternis atque cœlestibus reddit dignos. Quibus auditis, hircus eruditus, quia se deificauerat, erubuit.* Iucundos alios Apologos ad intentum reperiet Lector apud eundem Cyrillum, quos si legerit, vtilitatem non paruam delectabilitati coniunctam experietur. Legat præsertim *lib.2. cap. 11.* Apologum vrsi, ceruæ, & vulpis, & cap.4. eiusdem libri, Apologum struthionis, & gallinæ; ac cap.12. Apologum nubium, & terræ.

Caput XIV.

Sectæ, diuisiones, partialitates, contentionesve Religiones euertunt, regularique obseruantiæ maximè obsunt.

SVMMARIVM.

1 *Ex praua Regularium ambitione maxima partialitates exoriuntur.*
2 *Vt in Religionibus seruetur concordia, partialitates procul amandentur.*
3 *Monachorum discordia multorum vitiorum radix.*
4 *Monachis absque charitate & concordia nec prosunt obseruantia regulares.*
5 *Monachorum contentiones & rixa damnantur ab Augustino.*
6 *Quantum malum Religionibus afferant discordia.*
7 *Aurea D. Bernardi pro hoc intento sententia.*
8 *Quisquis se à cateris segregat, similis fit aui qua è loco proprio euolauit.*
9 *Religiosorum dissensiones quanto mœrore prosequatur Richardus de S.Victore.*
10 *D.Antonij Paduani verba Monachorum diuisiones deplorantis.*
11 *Profertur Dionysius Carthusianus ad intentum.*
12 *Euitandas Sanctimonialibus amicitias, & conuentiones singulares suadet sancta Virgo Theresia.*
13 *Indigni nomine Monachi sunt ij apud quos vigent partialitates.*
14 *Quàm difficile sit recensere scelera qua partialitates regularium sequi possunt.*
15 *Vbi dissensiones, nec boni Religiosi premiis afficientur, nec improbi pœnas debitas luent.*
16 *A Monachis seditiosis regularis obseruantia vilipenditur.*
17 *Vbi dissentio est, ibi chorus non est.*
18 *Tremendum exemplum de quodam Monacho, ad rem.*
Visio ad idem propositum. ibid.
19 *Paranesis ad charitatem, & concordiam.*
20 *In Prelatis huiusmodi diuisiones intolerabile malum.*
21 *Curent Prelati commissum sibi gregem illasum à discordiis custodire.*
22 *Qualiter Religiosi charitatem & vnionem conseruare, & sectas diuisionesque euitare possint.*

NVLLVM maius malum, nocumentumve ex praua Regularium ambitione exoriri potest, quam si (quod absit) in aliquam religionem semel propter diaboli malitiam ingrediatur, maximas quoque in ipsa ipsorum Regularium diuisiones, partialitatesque conspici, ferè necessarium fit. Testatur id S.Basilius *cap.31. Constit.* sic dicens: *Is satis se à charitate, humilitateque disiunctum declarat, qui primas desiderat.* Antea sic Plato: *Ciuitas in qua ciues ad expetendos Magistratus minimè ambitiosi sunt, optimè, & procul à seditionibus permanet: contra verò, qua aliter affectos habet ciues.* Sequitur Platonem discipulus Aristot. *Minores, vt fiant æquales; æquales verò vt fiant maiores, seditionem faciunt.* Testatur & id Sanctus Laurentius Iustinianus: *Vbi oro componuntur fraudes, iurgia fiunt, iustitia deprauatur, pietas perit, opprimitur innocens, supplantatur sanctus, peccator laudatur, &c. Nonne in ciuitatibus, in quibus vnusquisque cateris appetit esse potentior, facultatibus locupletior, opinione vulgi famosior.* Bene etiam Thomas Campensis: *Si omnes in claustris regere volunt, erit confusio magna, & turbatio frequens, peribit disciplina, &c.* Meritò proinde postquam caput præcedens religiosorum ambitionem damnauit, præsens iam partialitates, sectas, & diuisiones animorum, quæ ex ipsa exoriri possunt, abominabiles esse ostendat. Loquantur ergo Patres, & quid de tanto malo sentiendum sit, proferant. 1

Magnus Basilius multus est in præsenti negotio. 2 In sermone etenim de institutione Monachorum, illud in primis stabiliendum contendit, vt summa pax, summaque concordia inter eos habeatur. Ad quod tenendum prorsus necessarium censuit, sectas, contentiones, singularesque sodalitates à conuentibus abesse. Hæc sunt verba Basilij: *Quoniam autem æquali prorsus inter se vicissim charitate complecti omnes debent, iustitia violatur quotiescumque in communi conuentu priuata aliqua coitiones reperiuntur,*

riuntur, aut sodalitates. Qui enim vnum aliquem, magis quam cæteros diligit, is quod non perfectè cæteros diligat, de seipso indicio est. Quocirca similiter ex conuentu reiicienda sunt turpis, & indecora contentio, atque amor iste singularis; siquidem ex contentione inimicitia, ex amore autem singulari, sodalitateque, suspiciones, inuidiaque oriuntur. Rursus quoque sic: *In hoc communi contubernio neutiquam patitur charitatis lex, aliquas coiri, aut amicitias, aut sodalitates. Siquidem nullo modo fieri potest, quin affectiones istæ, quæ in hanc magis quàm in illam cohærent partem, plurimum incommodent communi omnium concordiæ.* In constitutionibus etiam monasticis, perfectissimam communionem religiosis necessariam appellat illam: *A qua priuata omnis rei cuiusque exclusa possessio est & eliminata. Itemque, vnde dissensio omnis, ac perturbatio omnis, contentio omnis abest, & rixa. Contraque, vniuersa communia, animi, mentes, corpora, communis Deus, communis pietatis mercatura, communis salus, communia certamina, communes labores, communia præmia, & certaminum corona, vbi multi vnus, & vnus non solus, sed in pluribus.* Eodem quoque libro sic loquitur idem Basilius ad intentum: *Charitatem quidem habere inter se mutuam fratres debent, non ita tamen, vt duo, tresue seorsum à cæteris sodalitatem inter se coeant. Quandoquidem hoc non charitas est, sed seditio, & eorum, qui sic coëunt, improbitatis indicium. Si enim commune decus disciplinæ charum haberent qui tales sunt, sine dubio communem, æqualemque aduersus omnes charitatem tenerent. Si verò ipsi à reliquis sua sponte abscissi, disiunctique in cœtu, cœtum efficiant, vitiosa huiusmodi amicitiæ conciliatio est, atque hoc profectò nihil est aliud, quam contra veterem disciplinæ stabilitatem, constantiamque innouatio. Quocirca danda studiosè opera est, ne vllus omnino in conuentibus, & sodalitatibus, istiusmodi locus detur.* Hæc Basil. qui solus sufficeret pro præsenti causa patronus.

3 Basilio adhæret Sanctus Ephrem coætaneus, inter celeberrimos Ecclesiæ Patres iure numerandus, qui improborum Regularium sui temporis mores detestans, quos vocat *crudeles, inhumanos, pestiferos, sceleratos, exitiosos, inimicos, ignauos, prædones, vagabundos, arrogantes, contumeliosos, obtrectatores, perniciosos, proditores*, dum similium vitiorum radicem quærit, non aliam, nisi Monachorum discordiam, prauamque ac contentiosam æmulationem esse tradit, dicens: *Vnde quæso accidit tales non esse, nisi inde, quod mutuam inter nos dilectionem non habeamus? Nisi quia in nobis vera humilitas non est?* Paulo antè, Angelicam monachorum vitam in diabolicam, & mundanam translatam ex simili sectarum radice in cœnobiis, elicit: *Cum Angelicum feramus habitum, vna cum diabolo militiam gerimus: habitus quidem est Angelicus, at vita mundana Nunquid inter Angelos in Cœlis contentiones vigent, & æmulationes, sicut nunc inter monachos videmus? Radices quippe egit inter eos æmulatio, & inuidia.* Rursus ad idem de tanto vitio remouere monachos conans, sic dicit: *Ne in contentionibus fortes sitis, & in psalmodiis imbecilles. Nolite in cogitationibus esse vigiles, & ferarum instar, contueri inuicem, in precationibus autem dormitare. Ne sitis in nugis adferendis valentes tanquam tauri, & in laudando, ac glorificando Deum debiles, vt vulpes. Ne in verborum contentionibus sitis inuicti, & in rebus spiritualibus oscitabundi.* Parænesi quoque prima, rixas, & contentiones ex monachorum superbia oriri affirmat. *Monachus (inquit) superbus excitat rixas, & contentiones in Monasterio.* Et infrà: *Monachus cum aliis colluctans abominationi erit, & coram honoratis viris dedecorabitur.* Hæc, & alia Sanctus iste Pater de sectis, & diuisionibus Monachorum disseruit, quibus quantum mali religionibus afferant, satis ostendit.

Adstipulatur etiam Diuus Hieronymus, qui adeo necessariam putat in monachis charitatem, quæ eorum partialitatibus opponitur, vt sine ipsa, nec monachos, nec religiosos esse, nec aliquid illis obseruantias regulares prodesse dicat. Hæc Hieronymus: *Charitas religiosos, charitas monachos facit: sine hac monasteria sunt Tartara, habitatores sunt dæmones, cum hac verò sunt paradisus in terris, & in eis degentes sunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra vestis deformet, longa officiorum, & operum taxatur series; si intus desit charitas, ad infimum nondum religionis gradum peruentum est.* Ecce religiose, quantum detestetur Hieronymus monachorum dissentiones, & sectas. 4

D. quoque Augustinus in sermone de pace, inter sermones ad fratres in Eremo, si Augustiniani sunt, multa dicit, quibus & concordia Monachorum commendatur, & illorum rixæ, & contentiones maximè damnantur. *O Pax*, inquit, *Eremitarum mater, Cœnobitarum pater, Monachorum soror, tu Patriarcharum vinculum, tu Prophetarum vehiculum, tu Apostolorum refugium, tu Martyrum solatium, tu Confessorum baltheum, tu Virginum tripudium, tu Viduarum speculum, tu Coniugatorum spectaculum, tu Tyrannorum odium, tu Latronum suspendium.* Infrà quoque Monachis concordiam suadens sic loquitur: *O monache habeto pacem in cunctis: nam si fratri irasceris, si proximum odis, tibi contradicis in oratione Dominica: clamat enim monachus, Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. O monache, si pacem non diligis, si proximum odis, quo iure, quo pacto, qua fronte, quid tibi petis dimitti, qui proximo rancorem non dimittis? Habeto ergo pacem cum omnibus.* Concludit vlterius: *Vos autem fratres ad inuicem pacem amate, quæ quidem pax custodiat corda vestra, & intelligentias vestras, quæ exsuperat omnem sensum, Amen.* Ecce monache, pacem satis commendatam, rixasve & contentiones, si quas habes, non obscurè authoris istius verbis, reprehensione damnatas. 5

Liceat post hos Patres antiquiorem Origenem recensere, qui quantum malum religionibus afferant dissensiones, & discordiæ, hisce adstruit verbis: *Discenda igitur nobis magnopere est consonantia disciplinæ, quia tanquam in musicis, si harmonia chordarum fuerit consonanter aptata, sonum suauem modulati carminis reddit; si verò sit aliqua in fidibus dissonantia, ingratissimus sonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur: ita & iis, qui Deo militant, si dissensiones, & discordias inter se habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamsi multa bella conficiant, etiamsi spolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Eleganter sanè, & aptissimo exemplo declarat Origenes, obseruantiam regularem penitus abesse, vbi dissensiones, & sectæ regularium adsunt. 6

Audiatur præterea mellifluus Pater Bernardus, ex quo paucas, & breues, sed aureas, pro hoc intento sententias excerpsimus. In sermone quodam ex paruis, sic habet: *Nihil tam horrendum, & horribile est, sicut murmur, & dissensio in congregatione.* Deinde in tractatu de ordine vitæ, sic alloquitur monachum: *Detestare superbiam, fuge contentionem, Rectores Monasterij dilige vt parentes, time vt Dominos, crede esse salutare, quod iniungunt.* Dixerat autem superius: *Superbiendo, contendendo, dimicando, murmurando, detrahendo, susurrando, negligendo, contemnendo, & proprias voluntates faciendo, infinitas Monachi, qui nunc sunt, culpas incurrunt. Hinc est, quod ex horum magna multitudine, qui sæculum deserunt,* 7

rari

rari valde i nueniuntur, qui mortificatis vitiis ascendere contendant ad perfectionem virtutum. Specialius tamen idem Pater in tractatu de modo viuendi ad sororem, mirè veritatem hanc confirmat. *Volo*, inquit, *quod cognoscas, quia nihil est turpius, quam lites inter religiosos; qui debent per concordiam, & dilectionem lucere in mundo sicut luminaria in cælo.* Et infrà: *Si detractio, & iurgia sunt in claustro, vbi est taciturnitas Regularis? Vbi sanctitas Religionis? Vbi silentium Ordinis? Vbi religiositas Monasterij? Vbi vinculum Charitatis? Vbi pax Vnitatis? Vbi concordia Fraternitatis? Vbi amor socialis? Heu proh dolor! Periit taciturnitas regularis, ablata est sanctitas religionis, defecit silentium ordinis, ad nihilum deuenit religiositas Monasterij, annullata est charitas fraternitatis.* Et inferiùs: *Si illi qui in pace debent viuere, incipiunt contendere, litigare, detrahere, vbi est vita tranquilla, vbi quieta, vbi vita pacifica, vbi vita honesta, vbi vita modesta, vbi vita casta, vbi vita contemplatiua, vbi Angelica.* Adhuc inferiùs: *Tu ergo cum consilio vanitatis non sedeas, & cum mala loquentibus non commiscearis; non contendas, in nulla causa decertare studeas. Contentio lites parit. Contentio pacem cordis extinguit. Contentio rixas gignit. Contentio iurgia seminat. Contentio fasces odiorum accendit. Contentio concordiam rumpit. Contentio conturbat oculum mentis, &c.* Tandem sic concludit caput & intentum: *Igitur charissima sicut superius dixi, in nulla causa decertare studeas, nisi vt soli Deo placeas.* Hæc inter alia sanctus Bernardus, satis clarè Monachis pacem commendans, iurgiaque damnans.

8 Appositè etiam venerandus Antiochus *in Pandectis Sacræ Scripturæ, homilia 80. Tametsi sumus multiplici varietate membrorum distincti, eadem sit, & sententia, & par voluntas, quum vnum, idemque simus corpus. Quemadmodum enim examen apum fauum sibi conficit mellis; ita fratrum congregatio regnum repræsentat Dei. Sicut tubarum clangor bellantium promouet, & excitat alacritatem, ita & practica virtutis doctrina studia discipulorum mirè exacuit. Nam quisquis se à cæteris segregat, & in totum auellit, nihil differre videtur ab aui, quæ è nido proprio euolauit; eoque cogitur è loco permutare. Auicula quæ talis est, nihil difficile capitur per aucupes, aut venatoris insidias. Omni enim ex parte aucupes illi, & spirituales captores, laqueos, ac scandala iniquitatis præstruunt; & agglomerant illi vago, coruique rapaces istiusmodi excauant, & terebrant oculos. Decora prorsus, & aptè per omnia congruens fraterna est vnionis consensio cum animorum concordia; id quod locum habet, vel maximè vbi solida, ac perfecta charitas radices suas fixius impressit.*

9 Sed & grauis Auctor Richardus de sancto Victore cœtus religiosos, in quibus dissensiones, discordiæque inueniuntur, non sine lamentis, & mœrore deplorat sic: *Heu in quos fines, imo fæces sæculorum, homines deuenerunt. Cum ipsa religionis electio nostro miserabili tempore tanta diuisione spargatur, vt vix vnus alteri conueniat in vnum, nisi fortè aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Vbique apparent scissuræ Ciuitatis Dauid, & in tantum iam hiant, vt vicinam ruinam omnino minentur. Seruatur sub tunica vna, & veste simili cor varium, & omnino dissimile, itavt de religione antiqua vix signa seruentur.* Hæc de sui temporis Monachis plangit Richardus, faxit Deus de nostri sæculi regularibus nihil tale dicere possimus.

10 Iunge his Patribus sanctum Antonium Patauinum, Minoritarum ornamentum, qui in sermone de sexagesima hæc habet: *Heu quantæ scissuræ, quanta schismata, quantæ diuisiones, & dissensiones sunt in petra, scilicet religione. Super quam si ceciderit Diuini Verbi semen, non fructificat, quia non habet humorem gratiæ Spiritus sancti, qui non in scissuris discordiæ, sed in veritatis habitat mansione.* Et infrà sic: *Vbi scissura, ibi lis in capitulo, dissolutio in Choro, murmuratio in claustro, gula in Refectorio, carnis petulantia in dormitorio.* Inferiùs quoque sic: *Talis religio est camera apothecaria. Postquam enim dissident interius, laudes quarum exterius. In foro enim communi, tanquam quidam Apothecarij, falsi religiosi, sophisticas species vendunt. Sancti videri volunt, sed esse nolunt.* Hæc Antonius satis magna excussione, & ponderatione digna ad intentum.

Ad hæc Dionys. Carthus. serm. 6. de Pentecoste ad 11
religiosos, sic habet: *Studeamus semper pacificè pariter conuersari, imò & cum his qui oderunt pacem, pacati, & tranquilli consistere, discordantes pacificare. Beati namque pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Turbatores verò, contentiosi, detractores, seminatores discordiæ, litigatores, pungitiui, mordaces, cuius, nisi filij diaboli comprobantur. Nam sicut in pace factus est locus Dei, ita in perturbatione, contentione, & diuisione est locus diaboli.*

Vltimò audiatur nostri sæculi decus Sancta Virgo 12
Theresia, quæ dum in conuentu Abulensi Sancti Iosephi in Vespera Pentecostes moraretur, in extasi, & raptu à Deo illuminata, quatuor ab ipso verba suscepit, Patribus discalceatis commendanda, quibus in dies magis & magis eorum noua planta religionis succresceret: Quorum primum illud erat, quod Prælati conformitatem voluntatum semper haberent. *La primera que las cabeças estuuieran siempre conformes.* Ne verò putaretur documentum hoc solum pro Prælatis, non tamen pro subditis, necessarium esse, ea propter ipsamet Virgo, alibi maxima sollicitudine euitandas esse amicitias; & conuentiones singulares sanctimonialium suadet. Inter alia sic: *Estas amistades grandes, pocas veces van ordenadas, à ayudarse à amar mas à Dios; antes creo las haze commenzar vandos en las religiones.* Et infrà: *Todas han de ser amigas, todas se han de ayudar, y guardense, por amor de Dios de estas particularidades.* Adhuc inferius magnam curam adhibendam esse in obuiandis huiusmodi partialitatibus in sui initio, sic docet: *En atajar estas parcialidades; es menester gran cuidado, desde el principio.* Tota hæc sanctissimæ Virginis doctrina euidenter satis exponit, partiales diuisiones, & contentiones regularium totius ruinæ religiosæ causam esse.

Nec mirum hos Patres tam solerti cura, & sollici- 13
tudine, huiusmodi contentiosas partialitates reprobasse, quia re bene perpensa, nec monachi, apud quos illæ vigent (si aliqui sunt) Monachi nomine digni erunt, nec multitudo scelerum ab illis abesse poterit. Primum optimè Dacrianus Abbas in suo speculo monachorum sic expressit: *Si inuidiam, odium, amarulentiam, indignationem à te pro viribus non repellis, si suspiciones temerarias, querimonias pueriles, murmurationes sceleratas non reiicis, Monachus non es. Si contentioso, acrique dissidio, inter te, & alterum fortè exorto, non mox de reconciliatione tractas, & quauis iniuria affectus, non statim condonas, sed vindictam expetis, aut voluntariam simultatem, minusque sinceram affectionem in corde retines, Monachus non es, Christianus non es, abominabilis coram Deo es.* Hæc Dacrianus quoad primum.

Quoad secundum verò, adeo difficile est, scelera 14
criminosa, quæ partialitates regularium sequi possunt, recensere, vt non mirum si omittantur plura. *Magna è dissensionibus incommoda oriri solent*, dixit quondam Iulius Cæsar. Sanctus quoque Ephrem Syrus sic: *Familiaritates ac colloquia eiusmodi haud exiguum detrimentum pariunt animæ.* Ergo primum illud erit, dispendium scilicet veræ charitatis, inter

vel aliud quid, præter pœnitentiam, loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur; sed rursus, audito nomine pœnitentia, obrigescebat in sensibus, sopore correptus, donec horrenda morti traditus, ad eum, cui deditionem fecerat, est infeliciter deuolutus. Postmodum verò per plures noctes nigra canum turba non cessabat sepulturæ eius assistere, & quasi depositum custodire, itavt non minimo videntes horrore concuterent. Horribilis hic casus à grauissimo, & fidelissimo authore relatus, conuincit manifestè, quàm in proximo sibi æternam damnationem pariant Monachi litigiosi, & partiales in religionibus. Vnde ipse Damianus sic subdit: *Heu quam perniciosa res spiritus contumax, & litigiosus in Monacho!*

Idem confirmat visio de qua in Historia Germaniæ in Annalibus Dominicanorum Colmariensium, ad an. Dom. 1292. sic habetur: *In Lombardia apparuerunt in aëre duo Monachi parui, albus, & niger, bonam horam se mutuo impugnabant, & postea in vallem, seu vastam solitudinem descenderunt.* Hæc vallis absdubiè infernus est, locus sanè rixantibus Monachis aptus.

19 Omninò ergo Deo dicati Patres, sectas istas, partialesque diuisiones in nostris cœtibus fugiamus, dicamus omnes, nos esse Iesu Christi, non autem Cephæ, & Apollo. Schismata charitati aduersantia omnino pellamus. Antiquorum Monachorum vestigia sectemur, in quibus nihil tale repertum fuit, quin potius Chrysostomo teste: *Non est illis tumultus, non morbus, non ira, omnia tranquillitas, omnia pax.* Et infrà: *Propterea hos præsertim laudo, & admiror, tum propter alia, tum propter hanc dilectionem.* Audiamus Salomonem in prouerbiis: *Homo peruersus suscitat lites, & verbosus separat Principes.* Et rursus: *Labia stulti immiscent se rixis, & os eius iurgia prouocat.* Et Paulum dicentem: *Non est dissensionis Deus, sed pacis.* Et rursus alibi: *Si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem consumamini.* Audiatur præterea Cassiodor. *Summoperè iurgia fuge. Nam contra parem contendere anceps est; cum superiore furiosum; cum inferiori sordidum.* Cum spiritui, & non carni Monachi seruire debeamus, ideò schismata, diuisionesque non patiamur. Testatur enim August. *In Ecclesia carnales diuiduntur, spirituales omnino non diuiduntur, quia illis est cor vnum, anima vna, vnum velle, & nolle.* Porrò regulares non posse spirituales euadere, quantumlibet virtutibus polleant, si discordes sint, clarè habet Gregorius vbi suprà, dicens: *Discordes admonendi sunt, quia quantislibet virtutibus polleant, spirituales fieri nullatenus possunt, si vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippe est: Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax. Qui ergo seruare pacem non curat, ferre fructum spiritus recusat.* Ergo cum D. Bonauentura, mutuatis verbis ex Bernardo, loquar: *Iungant se animis, qui iuncti sunt institutis, inuicem se foueant, inuicem se defendant, inuicem onera sua portent.* Quia vt ipse alibi loquitur: *Quid pace honestius? Quid vnitate iucundius? Aut commodius socialitate? Quid charitate melius, aut pretiosius inuenitur? Gloriosissimum quidem, & potissimum liberalis animi, & conscientia bona indicium, pacem proximi custodire.*

20 Quamvis tamen in subditis, & inferioribus regularibus huiusmodi diuisiones, contentionesque partiales minus malæ forent, in Prælatis tamen superioribusque religionum, tale crimen admittere, horrendum esset, & intolerabile malum. Testatur hoc sanctus Ephrem Syrus dicens: *Nefas est maiores scandalo esse inferioribus, ipsisque exemplo esse improbæ conuersationis. Quoniam scriptum est: Væ qui potat proximum suum subuersione turbida.* Habet & id dulcis Pater Bernardus in quodam sermone, *Si subditi quandoque turbantur, prælatorum est in mente composita perdurare.* Id ipsum sancta Virgo Theresia superius adducta sentiebat, dicens; huiusmodi dissensiones pessimas esse in subditis, in superioribus verò pestiferas: *Si que es malissima cosa en todas las monias, y en las Preladas seria pestilencia.* Quorum omnium ratio est, quia Prælatorum dissidium in totius communitatis dispendium redundat. Vt enim Chrysostomus concinnè disseruit: *Quemadmodum certantibus ventis mare concutitur, sic Regibus aduersantibus sibi, populus regni vexatur.* Congruit Horatianum illud.

Quidquid delirant Reges plectuntur Achiui.

Concinitque Cicero. *Neque ciuitas in seditione potest esse beata, nec in discordia dominorum domus.* Eo præsertim, quod tales prælatorum seditiones, vtplurimum validiores sint cæteris. Testatur enim Aristoteles: *Tunc potissimùm paruæ seditiones inualescunt, cum inter Reipublicæ Principes agitantur.* Vnde meritò subiungit: *Itaque talibus malis initio occurrere, & Principum, potentiumque discordias protinus dirimere oportet.* Occurrant igitur sacratum communitatum Rectores tanto incommodo, quale ex illorum partialitatibus oriri posse constat.

Curent etiam Prælati, superioresque omnes à tali labe commissum sibi gregem illæsum custodire; totis præcordiis in id anhelent. *Vt enim* (Plutarchus loquitur) *macula statim eluenda, ne inhærescat, & difficilius eximatur, ita dissensio fratrum illico tollenda, ne gignat odium.* Id ipsum Gregorius admonet his verbis in epistola ad Subdiaconum Rauennæ: *Prædicto fratri, & Coëpiscopo nostro dicere stude, vt peculiaritatem à quatuor, aut quinque monasterij Monachis, in quibus corrigi hactenus minimè potuit, studiosissimè compescat, & hoc ipsum Monasterium à tali peste mundari festinet. Quia si illic peculiaritas à Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterunt permanere.* Id ipsum quoque D. Orisiesius antiquissimus Monachus in Bibliotheca relatus, Prælatis consilium dabat, dicens: *Cauete ne alios diligatis, alios oderitis, nec hunc sustenteis, & illum negligatis, & cassus inueniatur labor vester.* Imò hoc esse boni, rectique Prælati officium testatur Laurentius Iustinianus, talentum vocans: *Qui dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, pacem sectatur.* Quæ tandem Episcopus Pacensis Simancas ad aliud intentum dixit, huic proposito accommodare libet: *Si fortè Ciuitas, vel Prouincia factionibus diuisa sit, neutri parti præfectus Vrbis faueat, id enim scelus maximum esset; imò verò summa ope, ac diligentia curet, vt vtrosque ad amicitiam ducat, vel certè ad concordiam trahat.* Faxit Deus, vt ex his, quæ hoc capite diximus, Monachi omnes sectis, diuisionibusque omninò contradicant, in id quoque Prælati præcipuè incumbant. 21

Sed placet vltimò modum præscribere, quo sancti Religiosi charitatem, & vnionem conseruare, & sectas, ac diuisiones euitare possint. Pro quo Patres sic loquuntur. D. Gregorius homilia 39. super Euang. *Omne quod odis tibi fieri, ne ipse alteri facias. Sic enim & quod impendi nobis rectè volumus, hoc aliis impertiamur, & quod nobis fieri nolumus, hoc aliis facere ipsi deuitamus, charitatis iura illæsa seruantes. Charitas autem vera est, cum & in Deo diligitur amicus, & propter Deum diligitur inimicus.* Discertè etiam Antiochus Monachus hortatur ad innocentiam vitæ, vt pax, & vnio Religiosa seruetur, dicens: *Vbi timor Domini, illic charitas, & fratrum concordia, vbi nullus relinquitur timori Dei locus, ibi contentio, ac Zelus; vbi reuerentia, ac pietas erga Deum, & amabilis erga proximum affectus, illic intermedius horum habitat* 22

Deus; vbi autem inuidia, ac malè morigera, & inobsequens subiectio; illic è regione ambitio regnat gloria inanis. Tria super hoc consulit Isaias Abbas oratione septima, sic dicens: *Tres sunt virtutes, quæ menti lucem prabent assiduè. Non nosse cuiuscumque hominis malitiam, & benefacere iis à quibus affecti sumus iniuria, & ferre quæcumque accidunt sine perturbatione: hæ tres virtutes, tres alias pariunt se ipsis meliores. Non nosse hominis malitiam beneuolentiam gignit. Benefacere illis à quibus afficimur iniuria, pacem generat. Ferre sine perturbatione quæcumque accidunt, parit mansuetudinem.* Ad vnionem quoque fraternam conseruandam optimè deseruit quæ S. Bonauentura *in informatione Nouitiorum, cap.* 14. hoc vnico verbo ait: *Dilige fideliter, & aliorum certam dilectionem relinque illorum arbitrio, & diuinæ voluntati:* Magnopere etiam expendenda, & ruminanda ad intentum, quæ Iesuitarum Princeps 10. *part. constitutionum* tradit, & refertur *Regula* 30. inter communes: *Caueant,* inquit, *sibi omnes ab illo affectu, quo alia de aliis nationibus sinistrè sentire, aut loqui solent: quin potius & bene sentiant, peculiari affectu diuersas à sua nationes prosequantur in Domino; ac proinde nemo bella, contentionesve inter Christianos Principes in colloquium inducat. Vsque adeò planè abhorreat ab hoc malo, vt ne eos quidem sermones suis licere vellet, quibus aut de Principum agatur simultatibus, aut aliis aliæ nationes obloquantur. Ne quid igitur inter nos inimicum concordiæ, siue id ex studio nationum, siue ex aliis redundet fontibus summè amarissimis, cum ad latiores progressus omne nobis iter, atque aditum intercludant.* Plura alia in Patribus curiosus Lector reperiet.

CAPVT XV.

Sancti, rectique Prælati Religiones in suo nitore conseruant; improbi verò regularem disciplinam naufragari faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Improbi Regulares improbos etiam sibi superiores præfici curant.*
2 *D Gregorij Magni aliquot testimonia de damno, quod improbi Prælati Religionibus inferunt, in medium proferuntur.*
3 *Improborum Prælatorum vitam valde nociuam religiosis fore comprobat S. Ephrem Syrus.*
S. Bernardus veritatem hanc sæpius inculcat. ibid.
4 *Graues sententiæ pro hac parte ex S. Isidoro producuntur.*
5 *Improbi Rectores improbos subditos gignunt.*
6 *Eandem veritatem confirmat Laurentius Iustinianus.*
7 *Dionysius item Carthusianus ruinam subditorum in Prælatorum negligentiam refundit.*
8 *Præcipua Religionis lapsæ causa prælatorum indignitas.*
Aduersus negligentes Prælatos qualiter insurgeret B. Magdalena de Pazzi. ibid.
9 *Quantum emolumenti religiosis cœtibus probi superiores afferant.*
10 *Probi Religionum Prælati mille benedictionibus cumulantur.*
Piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus subditos suos instruunt, describuntur. ibid.
11 *Incommoda, quæ ex difformatis Prælatis eueniunt.*
12 *Improbi superiores quantas pœnas subituri.*
13 *Subditorum vitia corripere non audent peruersi Regularium Superiores.*
Prælati negligentes in suorum subditorum correctione, quomodo in altera vita puniantur. ibid.
14 *Etsi misericordia præsuli necessaria sit, iustitiæ tamen zelus nequaquam omitti potest.*
15 *Damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire possunt Religionibus, coacervatim recensentur.*
16 *Multis opprobriis Sancti Patres difformatos Pastores prosequuntur.*
17 *Quanta cura studendum vt sancti Prælati religiosis cœtibus præficiantur.*
18 *Aduersus eos, qui indignos ad Prælaturæ dignitatem assumunt.*
19 *Boni Prælati conditiones, & qualitates.*
Bonus Prælatus plus opere quàm sermone agendum æstimare debet. ibid.
20 *Imperiti, & inepti Prælati notæ.*
21 *Singularis & eximia nota sancti Prælati, quòd sit vir orationi deditus.*
22 *Dionysius & Lanspergius Carthusienses adducuntur ad intentum.*
23 *Boni & viles Prælati, ii solum, qui ad regimen Religionis inuiti assumuntur.*
24 *Quæ Hugo Victorinus circa præsentem causam.*
25 *Dignitas nec sollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.*

INTER ea incommoda, quæ ex partialibus Monachorum factionibus pullulare possunt, 1
illud imprimis recenseri debet, quod sæpius mali, deprauatique regulares ad officia Ordinis administranda eligantur. Cum enim partiales regulares (si qui sunt) improbi quoque sint, improbos etiam sibi superiores præfici curant. Hac de causa cum præcedens caput rixas, & seditiones regularium damnarit, præsens nunc Prælatos improbos totius Religiosi status osores, esse sicut & bonos Rectores veræ quoque Religionis patronos iure vocari, ex Patribus comprobabit. Iam ergo ipsi, vt iudices recti nostro more sententiam dicant.

Ad quod vnus pro mille sufficeret D. Gregorius 2
Magnus, qui sicut prælationis munere maximopere excelluit, sic quoque sæpius in suis scriptis boni, malique Prælati mores recenset. Libeat ergo aliquot ipsius specialiora testimonia, circa nostrum intentum, de damno, quod improbi Prælati religionibus inferunt, in medium proferre. Primò ergo super Euangelia, de infructuoso Pastore sic loquitur: *Si fructus non habet operationis bonæ, etiam impedimentum præstat cæteris, quia quicumque sub ipso sunt, exempla prauitatis illius, quasi vmbra peruersitatis eius premuntur.* Ad idem in suo Pastorali celebrem hanc sententiam protulit: *Cum Pastor per abrupta graditur, ad præcipitium grex sequitur.* Et rursus ibidem: *Nemo amplius in Ecclesia nocet, quàm qui peruersè agens, nomen, vel ordinem sanctitatis habet.* Rursusque: *Necesse est, vt esse munda studeat manus, quæ diluere aliorum sordes curat: ne tacta quæque deterius inquinet, si sordida in se lutum tenet.* Deinde sic habet: *Discant Prælati, quomodo etiam commissis sibi exempla bene viuendi exterius præbeant. Scire enim debent, quod si peruersa vnquam perpetrant, tot moribus digni sunt, quot ad subditos suæ perditionis exempla transmittunt. Vnde necesse est, vt tanto se cautius à culpa custodiant, qui anto*

quanto per praua, quæ facimus, non soli moriuntur, sed aliorum animarum, quas prauis exemplis destruxerunt, rei sunt. Alibi quoque sic idem Pater: *Ita sibi regentium merita connectuntur, & plebium, vt sæpè ex culpa præsidentium deterior fiat vita subiectorum.* Idem tangit in epistola ad Leonardum Hispalensem, dicens: *Sentio, quod negligente me crescat semina vitiorum.* Alia ex Gregorio prætermitto, quæ & in ipso non difficilè reperiantur; quia & hæc satis indicant intentum, proclamantque satis qualiter mali prælati, superioresque religionum, vitam sibi subditorum peruertant.

3 Ante D. Gregorium Sanctus Ephrem Syrus parænes.15. improborum prælatorum vitam valde nociuam religiosis fore, hisce verbis comprobauit. *Oportet maiores minoribus formam præbere, atque exemplum ad omnem virtutem, vt non demus occasionem quærentibus occasionem. Nam si nos inobedientes simus, quomodo cæteris obedientiam demonstrabimus? Si gulosi, aut ebriosi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, instabilesve fuerimus, quo pacto iuniores nobis grauitatem morum, ac tolerantiam, constantiamque docebimus.* Post hæc reiicit futilem improbi prælati excusationem, sic. *Sed dices mihi: Tametsi ego non faciam, dico tamen quod expedit fratri meo. Et quid prodest nobis charissime, alios admonere, si ipsi contraria agamus?* Ex quibus liquidò satis innotescit, plurima vitia inuadere religiosum cœtum, si illis improbus prælatus præficitur, nec excusari, quod bene moneat, si bene monendo suæ rectæ vitæ specimen non præbeat.

4 Accinit & Sanctus Bernardus, qui non obscurè veritatem hanc sæpius inculcat. Audiatur in expositione super Cantica. *Parum est nostris vigilibus, quod non seruant nos, nisi & perdant; alto quippe demersi obliuionis somno, ad nullam Dominicæ comminationis tonitruum expergiscuntur, vt suum ipsorum periculum expauescant. Inde est, vt non parcant suis, qui non parcunt sibi, perimentes pariter, & pereuntes.* Ecce subditorum ruinam à Vigilum negligentia exortam ex mente Bernardi. Vnde in sententiis sic habet: *Tria prælatis necessaria sunt, vnitas fidei, & doctrina sinceritas, vt inhabitent in eadem regione; & studiosa bene operandi sedulitas, vt vigilias cum pastoribus celebrent, de salute subditorum diligens curiositas, vt custodiant gregem suum.* Quid diceret Bernardus de Prælatis contraria facientibus, facile innotesceet.

5 Graues quoque sententias pro hac parte, grauis quoque Doctor Sanctus Isidorus profert. Sic ergo loquitur ad intentum de improbis prælatis, Sent. cap.38. *Sæpe per quos iustitia docetur, per ipsos peccati morbus irrepit, & mors ad plebem pertransit, scilicet, vel dum mala docent, vel dum praua faciunt. Plerique Sacerdotes, & Clerici, prauè viuentes forma cæteris in malum existunt, qui in bonis exemplum esse debuerunt.* Et infra: *Ex carnalium præpositorum exemplo plerumque fit vita deterior subditorum.* Rursus: *Capite languente, cætera corporis membra inficiuntur. Vnde scriptum est: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas. Caput enim languidum, est doctor agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo vel peccante, vel prauè docente, pestifer languor ad plebem subditam transit.* Eodem quoque libro sic: *Exemplis suis vitam bonorum corrumpunt.* Hæc Sanctus hic Pater proposito nostro deseruientia protulit.

6 Præterea Seraphicus Bonauentura, inter causas quare religiones ab antiquo feruore defecerint, eam statuit q.19. circa reg. *Quid cùm regimen Ordinis deuoluitur ad Iuuenes, tales nutriunt, quales ipsi sunt.* Quod est dicere: Improbos Rectores, improbos subditos gignere. Hinc idem Sanctus Doctor in soliloquio inquit: *Semper timeo, quod dicit Gregorius in registro. Ita sibi regentium, & subditorum merita connectuntur, vt sæpè ex culpa præsidentium, fiat deterior vita subditorum. Et sæpe ex merito plebium, delinquat vita Pastorum* In sua quoque pharetra ex Augustino sic habet. *Omnis qui malè viuit in conspectu eorum, quibus præpositus est, quantum in ipso est, omnes occidit.* Rursus ibidem ex diuo Greg. *Cum maiores ipsi voluptati deseruiunt, minoribus lasciuiæ frena laxantur.* Hæc ex Bonauentura excerpsi, forsan curiosiùs inquisitus, maiora dabit. Sed hæc sufficiant.

Deuotissimus quoque Venetorum decor sanctus Laurentius Iustinianus, de discip. monast. conuers. cap.9. grauissimè veritatem hanc confirmat dicens: 7
Persæpe ex admonitione inexperti ducis, in barathrum deductus est subditus desperationis. Nonnunquam etiam ex imprudentia Pastoris, qui ad summam virtutum arcem, & perfectionis fastigium facilè conscendissent, euanuerunt, nihil de fuga proficientes, ni conuersatione. Et quod deterius est, à sancto proposito resiliunt. Terra etenim, quæ sagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex se fructum; si autem hæc eadem negligenti tradatur, ac nescienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus. Ecce damnum ex improbis Prælatis non rarò veniens subditis, à sancto prælato descriptum. Ex libro quoque de institutione, & regimine prælatorum, multa pro hoc intento confirmando lector studiosus excipere valeat, nunc autem pauca recipiat. Capite 4. de prælato curam subditorum negligente, sic loquitur. *Curam quicunque, prout decet, administrare neglexerit, malus est, & penè innumerabilium criminum esse censendus est reus? quoniam pretiosum Domini thesaurum, nedum multiplicare despexit, verum etiam illum dispersit, atque furibus, homicidis, & ipsius domini inimicis, quantum in ipso fuit, diripiendum exposuit. Accepit, inquam, vineam, vt vepres ex eadem euelleret, infructuosas arbores eradicaret, illam coleret, sepibus, propter spiritualium incursus ferarum, circumdaret, in illa plantaret vineas fructuosas, insereret arbores, & semen verbi Dei spargeret, vt produceret spiritale germen delectabile Domino. Sed proh dolor, ex ipsius iniuria, delictorum sentes profert, inculta manens, & latronibus diripientibus patet.* Et infrà sic: *Perdit, qui talis est animam suam, & suorum, quantum in ipso est, animas subiectorum, negligentia vtique sua, exemploque suo.* Rursus quoque capite sexto sic habet. *Indignum est, vt qui ad eruditionem, correctionemque institutus est aliorum, habeat ipse reprehensibile aliquid, vnde sit meritò corripiendus. Nam, quonam quæso modo, poterit sibi creditos ad mundi hortari contemptum, à lenociniis abstrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Hæc inter alia Sanctus hic Patriarcha, satis monens, quantum malum religionibus obueniat ex irreligiosis Prælatis.

Diuus quoque Dionysius Carthusianus in opusculo de professione monastica cap.5. cæteris clariùs ruinam subditorum in negligentiam prælatorum refundit. 7
Ecclesiast.10. legitur: *Secundum Iudicem populi sic & ministri eius, & qualis est rector ciuitatis, tales & habitantes in ea. Ex his verbis Patres concludunt, quod præcipua causa ruinæ subditorum, est negligentia, atque peruersitas prælatorum, sub quorum præsidentia, vel virtuosa subditorum conuersatio cadit & perit, vel eorum, qui dudum iam lapsi sunt, deformatio, ac ruina durat, ac perseuerat.* Ecce clarè nostrum intentum à Dionysio confirmatum.

Ioannes quoque Niderus in opusc. de religione, causas lapsæ religionis referens, in primo loco, & ante alias prælatorum indignitatem, & malitiam constituit sic. *Causa distractionis regularis obseruantiæ quoad capita, indignorum & malorum prælatio, correctionis omissio,* 8

omissio, officialium inutilium multiplicatio, & larga in professione dispensatio. Quoad subditos verò, prælatis exhibita rebellio, priuata temporalium appropriatio, incauta cum exteris conuersatio, & studij religiosi omissio. Ecce relaxationis causas, & inter eas primarium locum tenens improborum superiorum vita, quod abunde satis ex Patribus adductis confirmatum manet.

Contra hos etiam negligentes Prælatos sic insurgebat in Raptu quodam B. Virgo Magdalena de Pazzis, prout in eius vita, cap. 100. habetur: *Quanti veggo, che sotto mantello di misericordia lasciano andar impuniti i difetti proprij, e quei de' loro sudditi, & inferiori; e per questo s'espongono di gran pericolo d'andar all'Inferno: E riuolta à Dio soggiunse. Ma che maggior immisericordia può essere, che hauer misericordia dell'offesse, che son fatte à te, senza vsaren ezzi, di far conoscere la grauezza delle medesime offesse, e che ne fortifica in loro pentimento, & emendatione.* Et vltra: *Ancora i miei Christi non attendono à quello, che sono obligati di fare, e non aprono gli occhi à vedere quello s'appartiene à loro di corregere, e d'emendare, lasciano scorrere le pouere anime in difetti, peccati e cecità, si che precipitano nel profondo d'ogni miseria, & infelicità.*

8 E contra vero, quantum emolumenti religiosis cœtibus, sancti, probi, reformatique Superiores afferant, & ipsa ratio suadet, & comprobat experientia, & Patres testantur. Ex quibus D. Gregorij celebris extat sententia lib. 9. ep. in disp. 4. cap. 8. *Præpositorum solicitudo subditorum est cautela.* Sermo erat ad Abbatem Lirinensem: inde infra, *Studij tui cautelam, & tibi ad vtilitatis exemplum prodesse non dubium est.* Ad idem D. Isidorus sen. cap. 37. *Sacerdos, qui dignè agit, vt Sacerdotem decet, ministerium eius, & ipsi, & aliis vtile est.* Quantum vero vtile sit, eleganter id recenset Sanctus Laurentius Iustinianus his verbis: *Præsul amator Iustitiæ, obtemperat legi Dei, præcepta custodit, proximum diligit, nemini nocet, cunctis prodesse quærit, dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, afflictis compatitur, largitur propria, aliena non diripit, simpliciter graditur, pacem sectatur, loquitur veritatem, hominis personam non accipit, rem alterius non concupiscit, Deum colit, honorat Sanctos, veneratur iustos, parentibus defert, vniuersisque humanitatis præstat obsequium.* Demum, ne actum agere videar, cœtus ille religiosus, qui sanctum, rectumque prælatum (quales innumeri sunt) assequitur, optimus, & felicissimus euadet. Refert Plutarchus in conuiuio septem sapientum, eos inter se mutuo disputasse. *Quanam respublica foret optima, & felicissima.* Respondisseque Pittacum, *Vbi magistratum gerere non licet malis, licet bonis.* Sic ergo pium illum religiosorum cœtum, cui sanctus superior præficitur, simili encomio decantare possumus. Nec mirum, quia vt bene Seneca epist. 114. *Æquitas Principis omnia seruat in æquitate, & pace.*

9 Hinc talibus piis, sanctisque prælatis, qui in religionibus subditos doctrina, exemploque pascunt, mille benedictiones imprecari possumus. Christus ad Sanctam Brigittam de sancto prælato hæc dixit, *Prælatus bonus, qui propter amorem Dei, & pro salute animarum, suscipit onus regiminis, non curans de honore, duplicem mercedem habebit. Primo, quod particeps erit omnium bonorum eorum, quotquot perduxit ad portum. Secundo, quod gloria eius augebitur sine fine.* Hæc bonus Pastor Christus pro bonis pastoribus dixit. Iunge bonum alium pastorem D. Isidorum sic loquentem 3. sent. cap. 48. *Qui in hoc sæculo bene imperat, sine fine in perpetuum regnat, & de gloria sæculi huius, ad æternam transmeat gloriam.* Adde sanctum alium pastorem Laurentium Iustinianum de discipl. monastic. conf. cap. 9. sic dicentem. *Qui pastoris veri fungens officio animas, quas vitiorum labe fœdatas amisit de sæculo, spiritualium studiorum dealbatas lauacro laborat largiri Deo, hic corona redimitus immortalitatis, inter choros Angelorum magnificè sublimabitur.* Et infrà. *Dignus sempiterna sit gloria, qui non solum se, sed etiam plurimos secum Christo propriis laboribus lucratus est. Tantorum prorsus erit particeps meritorum, quantorum salutis extiterit causa.* Alia ex Patribus adduci possent, quæ plurimis obuia erunt ad intentum. Legatur tamen Climacus, qui de sancto Myna præposito cœnobij verba agens, refert, sanctum eius corpus è pedibus duos fontes vnguenti optimi manasse, ita vt totus Mochorum chorus suauissimo repleretur odore. Quod sanctitati huius sancti prælati, piisque sudoribus, & laboribus pedum attributum est.

Horum porro piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus subditos suos religiosè instruunt, sic descripsit pius quoque auctor Ricardus Halius Theologus Flander *in libro de proprietate Monachorum, in epistola dedicatoria*, vbi hæc expressit. Primum. *Vt hi, qui aliis præsint omnem operam daturi sint, vt quas Leges, & constitutiones suæ fidei commissas acceperunt, eas curent quam accuratissimè à suis subditis obseruari; frustra enim esset bonas leges sancitas fuisse, nisi sint & magistratus, qui eas in vsum atque praxim hominum deducant.* Secundum, *Quod vitium peculiaritatis, vt Legislator in Regula sua Benedictus præcepit, ante omnia radicitus ex Monasteriis extirpent, & euellant. Ex quo & castitas, & obedientia Monachorum in summum discrimen adducuntur, omniumque aliorum malorum colluuies nasci, & profundi solet.* Tertium, *Abbates ipsos vt aliorum ductores, & arietes gregis, versatissimos esse oportet, ne aut quicquam aliis præcipiant in huiusmodi, quod non ipsimet prius parati sint facere, aut in quibus non fuerint ante probè exercitati, & edocti.* Quartum: *Prouideant præterea, & summo studio procurent, vt quibus rebus Religio Carthusiana hactenus viguisse dicitur, solitudine videlicet, silentio, & visitatione perpetua, quæ hac dictione (So si vi) comprehendi solent, easdem iam postliminio in integrum restituant. Quod de frequenti visitatione propterea admonui, quia ea in re maximum esse momentum, & ad ferendos bonos mores, & ad eosdem confirmandos, ac stabiliendos esse noui.* Quintum. *Qui si & hoc diligenter curent, vt contemplandi, & mentaliter orandi modus in Monasteria reuocetur, nihil erit, quod ab eis hac in parte desideretur amplius.* Sextum, *Vt sit mens sana in corpore sano, proprij illorum Abbates operam dabunt, vt ad laborem aliquem corporeum, quamuis Monasterium eorum sit ditissimum, fratres suos exerceant, ne quod plerumque accidit, ex humore cellarum, & sedentaria vita incommodis in morbos quosdam melancholicos incidant, ad quos pellendos magis eis opus erit Hippocratis fomentis, quam præceptorum documentis; & labor, & latebra, & voluntaria paupertas sunt, vt ait Bernard. insignia Monachorum.* Septimum, *Vt haberent singuli ad manum libros suæ professioni aptos, & accommodatos, in quibus ad petram, ex qua excisi sunt, respicere possent: communibus monasteriorum sumptibus pulcherrimis typis excuderetur liber ille quem vulgo,* Vitas Patrum *appellant, vna cum Cassiano, Climaco, Prato spirituali, Palladio, & cæteris id genus innumeris opusculis. Neque enim dici potest quantopere appetitum hominum spiritualium varietas rerum, quæ in his continentur delectet, in quibus Euangelij, & doctrinæ Apostolicæ ipsam quasi praxim licet cernere.* Hæc hic author magnum emolumentum Regularium Superioribus allatura, si ea opere expleant.

E conuerso tamen incommoda, quæ ex difformatis prælatis subditis religiosis eueniant, quis recensebit? Primum illud sit, quod malorum superiorum exemplum non solum subditos, sed & superiores ipsos ad gehennam perducit. Hoc dæmones ipsi, veritate coacti, testati sunt. Vt enim viri docti affirmant:

Cum

Cum prælati quidam comitiis quibusdam assisterent, principes quoque tenebrarum simile Concilium coëgere, & ad illos epistolam hæc continentem transmittunt. *Principes gehennarum, principibus Ecclesiarum, id quod nobis ipsis, & gratias vobis referimus, quia propter vestram negligentiam, & mala exempla, quot vobis commissi, tot ad nos missi.* Horrendus casus, & timendus valde à superioribus religionum, si prauo exemplo, aut negligentia familiam sibi creditam gubernent. Ad idem quoque similiter induci posset casus ille, quem ex Antonio Senensi, & Martino Delrio capite quinto retulimus. Illi enim religiosi, qui in visione illa post mortem, & ad inferorum pœnas traditi apparebant, verè fuerant in religione Superiores. Sic enim ipsi confessi sunt dicentes: *Quod ipsi omnes fuerant eiusdem Ordinis religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, &c.* Similiter qui, vt ex alia visione ab eodem Martino relata, constat, dixerunt post mortem & damnationem æternam: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara*, absdubiè quoque in religione illa prælationis munere decorati fuerant. Ex quo iam liquet, gehennæ damnationem certissimè incursuros improbos, & negligentes prælatos religionum. De illis meritò etiam intelligi potest os aureum Ecclesiæ Chrysostomus, dum super epistolam ad Hebræos dixit: *Miror an fieri possit, vt aliquis ex Rectoribus sit saluus, cùm videam post minas, & præsentem socordiam, aliquos adhuc accurrentes, & se coniicientes in tantam molem Rectionis, & administrationis. Nam si ii, qui necessitate trahuntur, non habent quo confugiant, & quo se excusent; si rem male administrent, & sint negligentes, (nam & Aaron tractus est necessitate, & venit in periculum, & Moyses rursus venit in periculum, cum sæpè recusasset, & Saul cui fuerat creditum aliud imperium, postquam recusauit, vocatus est in periculum, quoniam ipsum malè administrauerat; quanto magis iis, qui in hoc suum studium ponunt, & in id irruunt? Qui est autem talis longè magis se omni priuabit veniâ. Timere enim oportet, & contremiscere, & propter conscientiam, & propter molem imperij, & neque, si semel trahantur, recusare, neque si trahuntur, in ipsum irruere: imo vero etiam fugere, prauidentes magnitudinem dignitatis.* De istis etiam loquitur pius, & deuotus Ioannes Rusbrochius, dum inquit: *Tales pastores, vel in tartara relegantur, vel pœnitentes ad immanes purgatorij pœnas.* Forsan propter illos D. August. dixit, & habetur distinct. 40. can. ante omnia: *Nihil apud Deum miserabilius, & damnabilius esse, quam officium mali pastoris in Ecclesia.*

12 Nec credi difficile erit improbos illos superiores, acriores pœnas subituros, quàm si superioritatis officio priuati, soli sibi vixissent. Quod D. Gregorij verbis in suo pastorali confirmare licet: *Qui ad sanctitatis speciem deductus, vel verbo cæteros destruit, vel exemplo, melius profectò fuerat, vt hunc ad mortem sub exteriore habitu terrena acta constringerent, quam sacra officia cæteris in culpa imitabilem demonstrarent: quia nimirum si solus caderet, tolerabilior inferni pœna cruciaret.* Clarè indicans Gregorius, improbum Prælatum suæ malignitatis maiores pœnas subiturum.

13 Secundum quoque, maximumque incommodum ex inordinata Præpositorum vita prouenire potens, illud est, quod tales nec possint, nec audeant subditorum vitia, defectusque corripere: Sicque tam ipsi, quam ordo in suo semper difformationis, & relaxationis statu perseueret. Hoc exprimit S. Ephrem superius adductus, inquiens: *Si nos Prælati inobedientes simus, quomodo cæteris obedientiam demonstrabimus? Si gulosi, aut ebriosi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si temerarij, aut multiloqui, instabilesve fuerimus, quo pacto iuniores grauitatem morum, ac tolerantiam, constantiamque docebimus?* Hinc etiam D. Hieron. in stola quadam: *Quomodo potest præses Ecclesiæ auferre malum de medio eius, qui in delictum simile corruit. Aut qua libertate peccantem corripere potest, cum tacitus ipse sibi respondeat, eadem se admisisse, quæ corripit?* Sanctus quoque Laurentius Iustinianus sic etiam ad intentum: *Si Prælatus habet aliquid reprehensibile, quomodo quæso poterit sibi creditos ad mundi adhortari contemptum, à lenociniis abstrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Alibi quoque sic: *Quonam quæso animo, qua fronte, qua authoritate audebis peccantium redarguere vitia, vitiorum amator? Aut de spiritualibus loqui, cupiditatum carnalium ipse sectator?* Optimè tandem D. Isidorus, dum causam tradit, quare mali præsules subditos corripere metuant, sic loquitur: *Proh dolor, inde metuunt, quia vel amore rerum sæcularium implicantur, vel quia aliquo facinoris onere confunduntur.* Vnde de istis inquit Dionysius Carthusiensis sermone 5. de S. Simone, & Iuda, intelligi illud: *Errore Balaam mercede effusi sunt.* Quia scilicet: *Sibi commissos debitè increpare, atque corrigere negligunt, ne forte illos offendendo, ingratitudinem, molestiamque incurrant, aut suis per illorum machinationem priuentur officiis, fauoribus, siue honoribus, in quibus regnat affectio commodi potius, quam honesti.*

Quomodo autem Prælati isti negligentes in suorum subditorum correctione à Deo in altera vita puniantur ex vnius Prælati post obitum apparitione relata in Chronicis Ordinis S. Hieronymi, facilè elicitur. Etenim, vt ibi habetur, Ferdinandus Iañez vnus ex primis eius Ordinis fundatoribus vitæ sanctimoniâ clarus, post mortem apparuit fratri cuidam; habitu Monachali vestitus, sed lacerato, & detrito, vultu tristi, & nigricanti, miserandus sacrificia aliqua postulans, quoniam in Purgatorio detineretur non ob peccata vitæ sæcularis, neque vitæ Religiosæ, sed eo dumtaxat, quod præ mansuetudine; & benignitate noluit videri nimis scrupulosus, & minutus in corripiendis fratribus, quibus præerat, ne grauis illis esset; quod tamen non credebat culpam fuisse, imò prudenter egisse putabat.

Si autem religiosus Prælatus crimine proprio impeditus, contra delinquentium vitia iustitiæ virgam puniendo exercere non potest, quomodo Prælati iure, & nomine censebitur? Teste enim Gregorio: *Prælatus debet esse contra delinquentium vitia, per zelum iustitiæ erectus, vt & bonis in nullo se præferat: & cum prauorum culpa exigit, potestatem sui Prioratus agnoscat.* Etsi enim compassio, & misericordia præsuli religioso necessaria sit, iustitiæ tamen zelus omitti nequaquam potest, sed vtrumque admisceri. Optimè ad hoc Laurentius Iustinianus: *Hic itaque se habere debet in cunctis, vt nec iustitia compassionem repellat, neque compassio iustitiæ regulas prætermittat. Nam iustitia sine compassione crudelitas est, & compassio absque iustitiæ rectitudine, ignauia, & pusillanimitas iudicanda.* Quando ergo superior regularis subditorum vitiis irretitus manet, absdubie ea punire non potest, ac perinde hoc magnum incommodum ex difformatis Prælatis, sanctæ Religiones sibi reportant. 14

Denique, quia longum valde esset damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire possunt religionibus, sigillatim recensere, ea quasi coaceruatim ex Laurentio Iustiniano accipiat lector: *Si homo (inquit) in regimine positus, suam transgreditur professionem, aut delinquit publicè, notorium infert Ecclesiæ scandalum, honorandæ derogat dignitati, cæterorum præsulum denigrat famam, adimit authoritatem regimini,* 15

mini, vilem reddit cathedram sanctitatis, &c. Inferius quoque notabilem hanc statuit sententiam. *Non potest non peccare grauiter, qui ad aliorum institutionem deditus, palam offendit.* Doctissimus quoque Trithemius vnico verbo rem totam declarat. *Quoties* (inquit) *homo inquietus, turbulentus, & imperitus, Abbas Monachorum præficitur, mox regularis disciplinæ integritas naufragatur.* Nescio si idem D. Bernardus suspicatus est, dum de improbis prælatis loquens: *Quorum zelus est*, inquit, *pro dignitate tuenda. Dignitati datur totum, sanctitati parum, vel nihil.* Rursus quærens de illorum subditis. *Quid interim faciunt oues?* Respondet. *Hoc quippe fateor, & pascua sunt dæmonum, non hominum.* Ac si diceret, nihil non dæmoniacum, nihil non diabolicum, nihil humanum in subditis improborum præsulum inuenitur.

16 Merito proinde sancti Patres multis opprobriis, maledictis, ac conuiciis improbos, & difformatos pastores prosequuti sunt: ex quibus D. Isidorus sic. *Deteriores sunt his, qui substantias aliorum, prædiaque diripiunt.* D. Bonauentura de illis sic sentit ex mente Bernardi. *Fures sunt, & latrones, non custodes; neque cultores in vineis.* Optimè quoque Laurentius Iustinianus. *Tales non propriè domini, sed tyranni, & raptores sunt; dum non subditorum, sed propria quærunt commoda, diuitiarum videlicet, voluptatis, honoris, & famæ.* Alibi quoque sic. *Negligens pastor, & sola temporalia concupiscens, sua quærens, & subditorum commoda parui pendens, vti fætidum cadauer, in profundum demergetur abyssi. Ibi cum tenebrarum Principe vltricibus traditus flammis æternis damnabitur cruciatibus.* Pius quoque author Rusbrochius de eis loquens, quos vel in Tartara relegati, vel pœnitentes ad immanes purgatorij cruciatus damnari dicit, sic habet. *Tales vtique veri pastores non sunt, sed lupi rapaces, non parcentes cuiquam, sed communia Dei bona malè consumentes.* Et alibi: *Tales semper, vbi rerum temporalium lucra sperant, versuti, rigidi, ac crudeles sunt.* O bella, pulchraque encomia à Patribus improbis prælatis concessa.

17 Quis iam ignoret, quanta cura, solertique sollicitudine studendum sit, vt sancti, recti, reformatique Prælati religiosis cœtibus præficiantur. *Pensandum valde est* (inquit D. Gregorius) *ad culmen regiminis, qualiter quisque veniat: atque ad hoc ritè perueniens, qualiter viuat; & benè viuens, qualiter doceat; & rectè docens, infirmitatem suam quanta consideratione cognoscat.* Ac si dicat, nihil magis Sanctæ obseruantiæ zelatoribus incumbere debet, quam quod semper pios, & sanctos pastores, reformatosque regulares monasteriis præficiant. Vnde in quadam epistola sic loquitur idem Gregorius. *Omni cura vigilandum est, vt Rector cogitatione sit mundus, operatione præcipuus, discretus in silentio, vtilis in verbo, singulis compassione proximus, præ cunctis contemplatione suspensus, bene agentibus per humilitatem socius, contra delinquentium vitia per Zelum Iustitiæ erectus.* Eleganter quoque idem prosequitur intentum mellifluus Bernardus sic. *Necessaria est nauis ista Prælatis, tribus compacta lateribus, vt sit charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prælatus habeat, vt prodesse desideret, non præesse; vt proprium commodum, & honorem sæculi, & aliud quidpiam suum in prælatione non quærat, præter solum beneplacitum Dei, & animarum salutem. Sed cum intentione pura irreprehensibilis quoque necessaria est conuersatio, vt forma factus gregis, incipiat facere, & docere, ne docens audiat à fratre: Medice cura te ipsum. Talis enim occasio plurima damnatio prælati, plurima subditorum perditio est: oportet enim irreprehensibilem esse eum qui præest; quoniam ea, quæ arguit in discipulis, oportet summopere vitare magistrum.* Nec minus eleganter, quid in bono prælato quærendum semper sit, adstruit Sanctus Laurentius his verbis. *Hoc præsidentibus necessarium est, qui amore iustitiæ, & ardore dilectionis proximi, debent opus, non dignitatem quærere; laborem, non delicias; non crescere fastigio, sed humilitate decrescere, vt fiant serui, & ministri hominum propter Christum.* Rursus quoque alibi: *Qui præsunt regimini, non pro accepto glorientur beneficio, sed ex eo quærant fructum, non temporalem, & perfunctorium; sed verum, sed iucundum, sed imprædabilem, sed æternum. Omni insuper, qua valent, industria, à se abdicent quæ sibi aduersantur, altum videlicet sapere, æstimationem sui, proximi contemptum, mentis hebetudinem, delectationem præsentis vitæ, metum mortis, immoderatamque terrenarum rerum curam.*

Porrò in eos, qui indignos ad prælaturæ dignitatem assumunt, optimè inuehitur Richardus de secur. conf. cap. 17. per hæc verba. *Quid quæso est, quod facitis, qui eiusmodi bruta, & bestialia corda in sublime attollitis, & velut in aëre suspenditis? Si verè eos diligitis, cur eis non parcitis? quid quæso eis aliquid aliud, quam ruinam paratis, dum eos ad alta suspenditis, & quasi in ramis portatis? Quid aliquis quisque suo sublimatori, vel potius subuersori dicturus est in fine, in ipso confinio ruinæ, nisi quia eleuans allisisti me? Conuersentur volucres cœli in ramis, locumque teneant in summis, quos subleuat penna Sanctitatis. Bestiæ sub ramis locum teneant in imis; & qui pronos vultus habent per appetitum carnis, districtionem sentiant piæ seueritatis, & iustæ humiliationis.* Caue ergo à simili conuitio, ô Monache, nec patiaris vnquam, quoad potueris, improbum aliquem, aut discolum, prælatum communitati præfici; & multo minus illi suffragium prælaturæ præstes; sciens quod (Aluarez de Paz sic loquitur.) *Veniet Princeps Pastorum, & suarum ouium stragem ab istis præfectis allatam, de manu illorum, qui eos præfecerunt, requiret.* Immò D. Gregorius nobis testatum relinquit. *Peccata reliqua singularis pœna meritum obtinet, qui verò carnalem præpositum constituit, tot incurrit pœnarum merita, quot ille fidelibus subditis præbet prauitatis exempla.* Satius ergo erit, si Laurentij Iustiniani consilium accipias, qui prælatum in religione præficere debes: Sic autem monet Iustinianus. *Non petentis personam, non claram progeniem, non amicorum preces, non supplicantis adulationes attendas, sed litterarum sufficientiam, honestatem vitæ, bonorum testimonium, conscientiæ rectitudinem, ac morum probitatem: Ista profectò sunt, quæ reddunt virum Ecclesiastica idoneum dignitate, non quidem ad plenum, sed quantum patitur humana fragilitas.* Hæc Iustinianus, quæ si feceris, non indignum aliquem, aliorumque pedibus merito calcandum (quod intolerabile religionis malum est) ad thronum prælaturæ eueches, aut attolles. 18

Si tamen boni prælati conditiones, simulque qualitates scire desideras, vt vel illi in religiosis cœtibus prælationis suffragium præstes, vel ad talem dignitatem, si potes, attollas, accipe ex Patribus. Ex quibus Gregorius, talibus notis sanctum, perfectumque prælatum subindicat. *Qui nulla illicita perpetrat, sed perpetrata ab aliis, vt propria deplorat; qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, sicque in bonis proximi, sicut in suis profectibus, lætatur. Qui ita se imitabilem cæteris, in cunctis, quæ agit insinuat, vt inter eos non habeat, quod saltem de transactis mens erubescat. Qui sic studet viuere, vt proximorum corda arentia doctrinæ valeat fluentis irrigare. Qui orationis, vsu, & experimento, iam didicit quid obtinere à Domino, quid poscere possit.* Audi quoque D. Bernardum, qui vt bene expertus huiuscemodi 19

iuscemodi conditiones bono prælato præscribit. *Nec praceps erit in sententia, nec vehemens in vindicta, non in corrigendis remissior, non in parcendis seuerior, non pusillanimis in expectandis, non superfluus in victu, non notabilis in vestitu, non citus ad promittendum, non tardus ad reddendum, non prodigus dator, non tenax ad largiendum.* Pius quoque Dionysius Carthusiensis hæc habet. *Omnino oportet, vt præsidens tantæ sit perfectionis, vt sua bonitate aliorum malitiam, sua humilitate, patientia, charitate, & sapientia, sibi subditorum superbiam, iram, impatientiam, euersionem, imprudentiam possit vincere. Alioquin non bonus, neque idoneus est medicus animarum.* Hæc, & alia sermone quinto de Dominica 15. post Trinitatem. Eleganter etiam, vt solet, mores boni prælati, Sanctus Laurentius Iustinianus nobis depictos reliquit. Ipsum ergo appellat *Constantem in opere, lætum in corde, in sermone eruditum, compositum in moribus, in se pacificum, iucundum in facie, in regimine prouidum, & in omni sua actione discretum.* Alibi etiam qualiter futurus sit prælatus, sic describit: *Sit discretione prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honestate, sanctarum scripturarum ignarus, austerus in se, proximo compatiens, orationi assiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, si possibile est, spirituali disciplina prouectus.* Demum alia ex Patribus ad hoc intentum libens omittens, ea quæ Abbas Trithemius vir satis expertus de regulari disciplina monachorum scripsit, hic subscribam. *Non puer, non indoctus, non carnalis, non indigens discretione, nec animo leuis, vel inexpertus spiritualium certaminum, in Abbatem ordinandus; sed moribus canus, in diuinis scripturis eruditus, spiritu ambulans in vera conuersatione sanctitatis, pius, mansuetus, mente tranquillus, atque quietus, qui & improbis iudicium, & beneuolis nouerit exhibere miserationem.* Hæc Trithemius, ex quo, Patribusque relatis, boni superioris qualitates accipere licet.

Iure etiam inter boni Prælati notas ea recenseri debet, quod ipse plus agere quam loqui, & plus opere, quam sermone agendum æstimare debeat, illud Ecclesiastici 4. semper præ mente habens: *Noli citatus esse in lingua tua, & inutilis, & remissus in operibus suis.* Seu vt Arabicus textus habet: *Ne sis tumidus in lingua tua, & iners & negligens in operibus tuis.* Quasi dicat, Noli esse celer in mandando, tardus in operando, vt multa aliis ordines, & mandes; sed nolis ipse manum operi admouere. Verus enim familiæ, cœtus, & belli dux non dicet suis, Ite facite hoc milites. Sed, Eamus, faciamus commilitones, primusque suis anteibit, & manum operi admouebit, vti dicebat, & faciebat Iulius Cæsar. Ad quod valde deseruit Apologus Leonis, & asini apud S. Cyrillum *lib. 1. Apologorum Moralium, cap. 16.* cuius titulus est: *Dic voce tenui, & age actu grandi. Leonem, inquit, socius asinus antecedens, cum de longè Luporum turmam aspiceret, eminus cœpit vocem emittere, vt eius granditate ventosa grex inimicus discederet perculsus. At verò cum hostes à clamore hunc esse asinum cognoscerent, fixi stantes cœperunt ridere, scientes tantum sonitum pectoris minimè respondere virtuti cordis. Tunc leo percepta voce statim cucurrit ad socium, atque dixit: Amice quid tibi est, quod clamasti? Cui ille: Mi frater, grex luporum apparuit, quem grandi voce perterrui, nec se mouet: Sed mox ad odorem tuum, non sine mea admiratione disparuit. Ad hæc Leo prudenter subridens: Si nosti, inquit, nequam lupus est callidus, clamorem deridet, ac virtutem tantum timet, latratum canis subsannat, dummodo morsum effugiat. Nimirum expertus miles tubam bellicam non pauescit, sed gladium: & eruditus Philosophus nubis tonitruum non veretur, sed fulgur. Quid enim est clamor, nisi pectoris euacuati, & oris sonus effusus? Nempe vacua magis sonant, ventosaque concrepant. Quapropter charissime, qui clamoribus vtitur, à sapiente minimè timetur. Quoniam ventosus, & vacuus sine virtutis soliditate fore cognoscitur. Clamore siquidem iracundia flamma in clibano cordis accenditur, de qua statim fumus exoritur, & obfuscata ratione, virtutis splendor fuscatur. Ex lumine namque rationis oritur virtus. Quare magis prudenter id efficitur, quod inanis apparentia spreta voce, rei granditate finitur. Sic regularis cæli motus cum sit actus virtuosus, grandi virtute sine sono completur. Quo dicto de clamorosa voce confusus asinus, à Leonis societate discessit.* Hæc si rectè expendantur, quamuis festiua, & ludicra appareant, contra Prælatos tamen multa clamantes, & parum, aut nihil operantes manifestè sunt.

E conuerso tamen, imperiti, & inepti prælati 10
notas, præter adductas, alias quoque ex Bernardo transcribimus. Hæ ergo sunt: *Gradus summus, & animus infimus, status supremus, & gressus minimus, sedes prima, & vita ima, lingua magniloqua, & manus otiosa, sermo multus, & fructus nullus, vultus grauis, & actus leuis, ingens authoritas, & nutans stabilitas.* Hæc Bernardus. Vt verò vno verbo loquar, & quod expertus dicam, nullum maius indicium inepti, & imperiti prælati esse potest, quàm si solum rebus temporalibus, transitoriis, & terrenis deditus conspiciatur; rebus autem spiritualibus, æternis, & animarum saluti pertinentibus, parum, aut nihil addictus videatur. Quæ prauitas quantum nocumentum religionibus afferat, expressit sanè verissimè Guillelmus de Peraldo Dominicanus in tractatu de professione Monachorum, sic loquens. *Hac negligentia multa Monasteria, in quibus omnia honestè, & secundum ordinem fieri debuerunt, in tantam inordinationem, & confusionem induxit, quod in eis est terra sursum, & cœlum deorsum, pedes sunt supra, caput infra, facies est retro, inferiora effusa sunt extra. Deus ibi conculcatur, & terra deificatur, diabolus honorificè recipitur, Deus verò & contumeliosè repellitur, vel ignominiosè recipitur.* Et rursum, *Si populum peccantem viderint, obticent; omnes de suo honore solliciti sunt, de honore autem Dei nullus. Cadit asina, & est qui subleuet: perit anima, & non est qui cogitet. Pedes sunt supra caput, vbi viri spirituales despiciuntur, homines verò terrena sapientes, ad regimen vtiles, & in honore habentur.* Hæc Peraldus.

Si verò vnicam, singularemque notam à me 11
quispiam exposcere velit, qua bonus, rectus, sanctusque Prælatus palam dignoscatur, & cui merito prælationis onus imponi debeat, illud dicam, quod sit vir orationi vacans, orationi intendens, orationique deditus: hoc enim vnico pharmaco, & suæ domui, cui præponitur mederi, sibique veri bonique Pastoris nomenclaturam conciliare poterit. E contra tamen si orationis præsidio destitutus sit regularis prælatus, nec sibi, nec aliis vtilis esse poterit. Audiatur Gregorius, qui sæpius hanc veritatem nobis scriptam relinquit. In Pastorali ergo cap. 10. dum quærit, *qualis quisque ad regimen debet venire.* Sic respondet: *Qui orationis vsu, & experimento iam didicit, quod obtinere à Domino possit, cui prophetica voce iam quasi specialiter dicitur: Adhuc loquente te, dicam, Ecce adsum.* Rursus alibi: *Qui de rebus dubiis semper ad tabernaculum recurrit, coram testamenti arca Dominum consulit, exemplum proculdubio rectoribus prabens, vt cum foris ambigunt quid disponant, ad mentem semper, quasi ad tabernaculum redeant, & velut coram testamenti arca, Dominum consulant.* Inferius quoque, quærens quantum Rector

facræ legis meditationibus esse debeat intentus? Respondet. *Omne hoc* (id est totum suum munus, & officium) *ritè à Rectore agitur, si superna formidinis, & dilectionis spiritu afflatus, studiosè quotidie sacri eloquij præcepta meditetur.* Sanctus quoque Bernardus in epistola quadam Prælatum quendam de sui officij munere instruens, orationis exercitium illi præcipuè his Verbis commendat. *In his duobus mandatis, verbi scilicet, atque exempli, summam tui officij, ac conscientiæ securitatem, pendere intellige. Tu tamen si sapis, iunges & tertium studium, videlicet orationis, ad complementum vtique trinæ illius repetitionis in Euangelio, de pascendis ouibus, Ioan. 21. Manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio; maior autem his est oratio.* Hæc Bernardus. Ad idem Abbas Ioachim super Apocalypsim, p. 1. expendens, quod Eliseus iubeatur respicere in cœlum in ascensu patris Eliæ, dicit: *Necesse est, vt iugiter intueatur in cœlum, vt sine intermissione memor sit Dei sui quicunque prælatus, &c.* Iunge quoque D. Laurentium Iustinianum in lib. de institutione prælatorum, cap. 10. ad nostrum intentum sic loquentem. *Prælatus sit in oratione assiduus, & postulet pro seipso à Deo. Consilij donum exquirat, ad apprehendendum insinuandumque, quid perniciosum, quidve proficuum sit, tam sibi, quam cæteris ad se accedentibus; ne petra efficiatur scandali, &c.* Itemque rursus: *Quoties populus spiritualiter, seu corporaliter fatigatur in prælio, si quando diuina præcepta grauiter peccando transgreditur, quandiu æquissima animaduersione percutitur, ad orationis debet prælatus aduolare præsidium: ibique corde compunctus, prostratus corpore, compassione plenus, ignitus charitate, deprecari Dominum, &c.* Rursusque clariùs: *Expedit illi, qui pastorale geris officium, Dei iugiter orando astare conspectui, & nunc piè interuenire pro populo, nunc humiliter supplicare pro se.* Et infrà: *Quis enim valet per seipsum persoluere debitum pastoralis officij, nisi introrsus sit imbutus, in spiritu roboratus, atque directus.* Adhuc inferius: *Fallitur profectò, quisquis opus hoc periculosum, & grande, absque deuotionis pabulo, & orationis præsidio, prout decet, consummare se putat.* Hæc Iustinianus, pulcherrima sane ad intentum, quod quærimus.

22 Placuit præterea duos Carthusienses Patres intentum nostrum docentes in medium proferre. Ex quibus D. Dionysius, de modo, quo Abbas, vel superior in religionibus reformandis se gerere debeat, sic loquitur. *Quo maior res est reformatio communitatis, eo amplius dependet à Deo, & tanto plus necessarium est speciale subsidium directionis, & cooperationis Spiritus sancti. Abbas ergo, siue superior ad reformationem suorum subditorum, verè, ac ordinatè volens procedere, imprimis humiliet se profundissimè coram Deo, propriam insufficientiam totis præcordiis confitens, adiutoriumque diuinum lachrymosè, affectuosissimè, & indesinenter exorans, vt se illuminet, dirigat, & confortet, ad exhortandum salubriter, ad agendum exemplariter, ad consummandum feliciter, subditorumque corda dignetur misericordiosissimè intueri, mollificare, & aperire, ad audiendum, consentiendum, ad perficiendum, quod eis suadetur, & ad quod tenentur.* Hæc Dionysius. Pius & grauis quoque author Ioannes Lanspergius Carthusianus etiam, dum Priores, aliosque superiores religionum instruit; qualiter se circa curam domus gerere debeant, sic piissimè monet. *Ipsi quidem cuncta regant, magis tamen oratione, quàm discursu, & occupatione. Ipsi oratione fruges serant, & arbores. Ipsi oratione tueantur pecudes. Ipsi oratione totam familiam, atque omne prorsus monasterium gubernent, foueant, ac protegant. Felicius, fortiusque olim in Amalechitas Moyses oratione, quam Iosue armis pugnauit; imo, vt vinceret, ille oratione impetrauit. Pari modo hoc faciunt Priores, orationum suarum vbertate, quod cæteri exequuntur discursu, & solicitudine. Omnibus intersint officinis, omnibus assistant fratribus, nulli domus negotio desint, orationum protectione. Oratione pericula abigant: Oratione animas sibi creditas muniant, & sentient, facto periculo, plus sese oratione in quiete proficere, quam illa neglecta, corpore, & animo moueri.* Hæc pius auctor, pie sane orationis exercitium prælatis Religionum commendans. Si ita fiat, vt par est, crederem absdubiè sanctos, rectosque prælatos omnes euasuros.

Hoc tandem in calce annotare libet, dum boni 23
prælati conditiones quærimus, eos solum regulariter loquendo, bonos, & vtiles futuros prælatos, qui ad regimen religionis inuiti, coacti, penitusque renuentes subuehuntur. Hoc Philosophi, & Patres sæpius clamant. Plato de repub. aiebat: *Turpe est, vt quis sponte ad imperandum accedat.* Lex quoque Valentiniani, & Marciani sic habet: *Felicem fore rempublicam, si à nolentibus, & actus publicos recusantibus gubernetur.* Alexander quoque Seuerus dicere solitus erat: *Inuitos, non ambientes, in rempublicam collocandos.* Quos imitatur Episcopus Pacensis dicens: *Magistratus dandi sunt hominibus Imperij minimè cupidis.* Ex Patribus satis hoc habet D. Gregorius, quærens enim, cur Moyses tantumdem recusaret Ducatum populi: Paulus autem non ita aduentum in Hierosolymam, respondet; *Quia prosperis huius sæculi, ex sola iussione; aduersis autem etiam ex deuotione militamus.* Optimè Ioannes Rusbrochius in libro de contemplatione capite 50. dixit: *Qui præ alio honorari appetit, nullo dignus honore est.* Et capite 53. *Qui ad dignitates spirituales electi sunt, & vocati tanquam Aaron, hi verè sunt Prælati, & placent Deo. Qui autem ipsi se eligunt, ac ingerunt, eos plane reiicit, reprobatque Deus.* Alia ex Patribus omitto.

Sed quod Hugo Victorinus celebris author circa præsentem causam, qualiter scilicet Religiosi circa prælaturas accipiendas, vel non, se gerere debeant, simulque aliorum Patrum circa hoc sensum non prætermittam. Hugo sic habet, claustr. lib. 2. cap. 12. *Sunt quidam, qui sciunt, & possunt, & volunt præesse; quidam qui sciunt, & possunt, sed nolunt: quidam qui nec sciunt, nec possunt, sed volunt; quidam qui nec sciunt, nec possunt, nec volunt. Scire, & posse, & velle, charitatis est, vel superbia: scire, & posse, & nolle humilitatis, vel inertia: nec scire, nec posse, sed velle, cupiditatis, & stultitia: nec scire, nec velle, discretionis, & prouidentiæ. Qui enim sciunt, & possunt & volunt præesse, si volunt prodesse, charitatis est: alioquin superbia. Qui verò sciunt, & possunt, sed nolunt, humilitatis est, quod renuunt; inertia verò cum sciunt, si omninò desistunt. Qui autem nec sciunt, nec possunt, sed volunt, ambitionis videtur esse, quod volunt: stultitia si velint, quod nec sciunt, nec possunt. Illi siquidem, qui nec sciunt, nec possunt, nec volunt, prudenter agunt.* Hæc Hugo Vict. Diui Isidori sensus libro tertio de summo bono, cap. 33. hic est. *Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vita, & sensus cupiditate, vtilitate præstantes, præesse, & prodesse aliis nolunt.* Sancti Bernardi mens epistola 86. hæc est: *Nec præesse refuge, dum prodesse potes, quia væ tibi si præes, & non prodes, sed væ grauius, si quia præesse metuis, prodesse refugis.* Abbatis quoque Ioachim, in cap. 3. Apocalypsis hæc est sententia ad hoc propositum. *Non est paruipendendi muneris habere materiam proficiendi in populo, pro quo passus est Christus, nec quasi humilitatis gratia, dum quis vocatur à Deo, nolle conseruis suis fructuosam impendere seruitutem. Quia sicut ambitiosa voluntas*

detestabilis est, ita amor proficiendi remuneratione condignus. Sancti Thomæ sensus 2. 2. quæst. 185. art. 12. & quodlibet 5. hic est per huiusmodi sententias expressus. *Primatum Ecclesiæ concupiscere, neque iustum est, neque vtile. Quis enim sapiens vult vltra se subiicere seruituti, & periculo tali, vt det rationem pro Ecclesia, nisi fortè, qui non timet Dei iudicium?* Rursusque, *Potest aliquis laudabiliter considerans proprium defectum, ex humilitate officium prælationis recusare.* Præterea sic habet, *Melior est intentio prælationem fugientium secundum proprium desiderium, dummodo non adsit necessitas ex parte imponentis hoc onus.* Tandem sic habet: *Quia ergo valdè difficile est, purgatum se quemlibet posse cognoscere, prælationis officium tutius declinatur.*

25 Ecce sancti Religiosi modum vobis à patribus præscriptum; quo prælationum dignitates accipiendæ, vel reiiciendæ erunt. Humilitatis pedibus prouoluti dignitatum fastigia fugite. Obedientiæ tamen nexibus ligati, quæ vestris humeris impossibilia non sunt, subite, vt enim quidam Prudens dixit, *Ambienda dignitas non est, nec sollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.* Faxit Deus in omnibus Dei honorem, & gloriam quæramus.

CAPVT XVI.

Nimia bonorum temporalium cupiditas Religiosos deformat.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia non modò sæculares, sed & Religiosos plures suo veneno inficit.*
2 *D. Basilius omnem bonorum temporalium possessionem à Monachis ablegandam esse docet.*
3 *Non pauca contra auaritiam Monachorum ex Sancto Ephrem eliciuntur.*
4 *Hieronymus totus eò contendit, vt Heliodorum à diuitiarum amore abducat.*
5 *Quàm prauè sentiendum de Monachis, qui congregandis pecuniis dediti sunt.*
6 *S. Nilus de cupiditate fugienda qualiter Monachos admoneat.*
7 *Antiochus non minus cæteris cupiditatem Monachorum aspernatur.*
8 *In quanto damnationis periculo versentur cupidi Regulares.*
9 *Auari Monachi indoles exprimitur.*
10 *Pia Hug. Victorini verba ad intentum.*
11 *Auaritia quasi pestis à Monachis detestanda.*
12 *Causam relaxationis plurium Regularium, rerum temporalium abundantiam censet Dion. Carthusianus.*
13 *Quam terribilia contra auaros Religiosos protulerit Laurentius Iustinianus.*
14 *Quædam ex S. Brigittæ reuelationibus ad propositum.*
15 *Quanto zelo vanam bonorum temporalium curam in Monachis detestetur Ioannes Rusbrochius.*
Superfluam Regularium supellectilem quanto odio prosecuta sit B. Magdalena de Pazzi, ibid.
16 *Salutare monitum Hieronymi Sauanorolæ.*
17 *Quot laudibus extollant S. Patres Religiosam paupertatem.*
18 *Grauissimis Sanctorum Patrum exemplis Religiosa paupertas comprobatur.*
19 *Singularis deprecatio S. Paulini cum Barbari Nolam vastarent, adducitur.*
Priscorum item Monachorum exempla pecunias sibi oblatas respuentium, ibid.
20 *Omnia fermè vitia inuadunt animam Religiosi auari.*
21 *Alia auaritiæ Monachorum incommoda recensentur.*
22 *Iunguntur vitia, quæ ex peculio Religiosorum procedere possunt.*
Quàm charitati aduersetur cupiditas temporalium, ibid.
23 *Item quantum contrarietur paupertati Religiosæ.*
24 *Auari Religiosi etiam actiones sacras, vtputa confessiones, &c. turpis lucri gratia exequuntur.*
25 *Horrendum aliud malum annumeratur, & n. 26.*
27 *Quàm certum sit æterno supplicio dignum esse Regularem gulæ ventriq ue deditum.*
28 *Religiosi propter pecuniæ possessionem habitu exteriori religioso statui contrario vtuntur.*
29 *Quale detrimentum suæ salutis æternæ patiantur Religiosi vestium culturæ nimium dediti.*
30 *Præcluditur ementita quædam excusatio.*
31 *Vitiosæ cupiditati prætextu necessitatis nihil concedi debet.*
32 *Pecuniis congestis miserè priuantur Regulares auari.*
Æternam sibi præparant gehennam, ibid.
33 *D. Cyrilli Apologus in præsenti causa.*

PESTILENS adeo est auaritia, nimiaque bonorum temporalium cupiditas, seu appetentia, vt non modò sæculares fere omnes, sed & Religiosos plures, veneno suo forsan inficere, sauciare, & perdere possit. *Certè multis nomen pauperum* (dicebat Sanctus Hilarion) *occasio auaritiæ fuit.* Nec mirum sanè, dicente Propheta, *Omnes auaritiæ student.* Et Chrysost. *Omnium corda possidet, & tyrannica dominatione deuincit.* Tale ergo, ac tantum malum procul à religionibus abigendum, Patrum, antiquorumque Monachorum verbis & exemplis comprobemus. 1

2 Accedat primus Sanctus Basilius egregius monasticæ perfectionis instructor, qui in constitutionibus suis monasticis clarissimè omnem bonorum temporalium possessionem à Monachis ablegandam esse docet. Cap. ergo 35. sic habet: *Debet autem pietatis cultor, qui eam, quam supra exposuimus, in vita communitatem amplexus est, ab omni priuata rerum possessione liber esse.* Et infra: *Omnimodè fugiendum nobis est, ne priuatim omnino quidquam possideamus præter ea, quæ promiscuè omnibus simul comparantur.* Alibi quoque sic: *In societate fratrum nihil priuatum haberi debet; qui enim dicit suum aliquid esse, is seipsum alienum reddit ab Ecclesia Dei.* Ecce tibi religiose, consultor adest Basilius, & temporalium bonorum possessionem priuatam abdicare conatur. Hoc verò tibi ad perfectionem tui status conducere idem Basilius sic docuit: *Perfectissimam ego vitæ rationem illam appello, à qua priuata omnis rei cuiusque exclusa possessio est, & eliminata.* Satis indicans, nunquam religiosum ad sui status perfectionem debitam peruenire posse, nisi omniem rerum priuatam possessionem à se abjiciat.

3 Sequitur vt solet, sanctus Ephrem Syrus, ex quo non pauca contra auaram cupiditatem Monachorum, diuitias, bonaque temporalia sectantium elici possunt. Primò ergo in Parænesi prima sic loquitur: *Diuitias ne consecteris monache, angusta enim & stricta via.* Ac si dicat, quod monachus temporalibus diuitiis onustus, ianuam regni cœlestis ingredi non possit. Vnde subiungit: *Diuitias manibus contrectans non intromittetur in portas regni cœlorum.* Rursusque: *Mala est monachis auaritia, eos regno Dei priuans.* In tractatu quoque de monacho, & turture sic habetur: *Monachus*

chus auarus, & diues mundanus professor. Et infra, *Neque monasticum habitum ferre possunt, qui sæcularibus diuitiis sunt dediti. Non enim possibile est, Deo seruire & mammonæ.* Et inferius, *Si videris monachum diuitem, & auarum, opes caducas sectantem, deplange illum, quoniam in nocte, ac tenebris talis ambulat.* Rursusque, *Cur igitur letiferas tibi diuitias consciseis, ô monache?* Rursusque sic concludit. *Tu vero ô monache has ce diuitias ne appetas, nec possideas, neque congreges: nam monachi primum, & magnum mandatum secundum Deum est paupertas.* Tandem alibi, tentationem Satanæ esse dicit, monachis superflua quærere, etiam sub prætextu egestatis. *Sic monachum* (inquit) *inimicus tentat, vt qui large ac liberaliter suas opes in pauperes disperserit, vilissima deinde queque, egestatis prætextu, iniustè persequatur.* Hæc Ephrem, qui solus sufficeret, vt improbam Monachorum auaritiam retunderet.

4 Accedit magnus Pater Hieronymus, qui in epistola ad Heliodorum, totus eo contendit, vt illum, vtpote monachismi studiosum, à diuitiarum amore abducat. Hinc ferè in principio epistolæ sic habet: *Qui in Christum credis, & eius crede sermonibus. Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia ponentur vobis. Non pera tibi sumenda est, non virga est. Affatim diues est, qui cum Christo pauper est.* Et infra circa medium, *Perfectus seruus Christi, nihil præter Christum habet, aut si quid præter Christum habet, perfectus non est. Et si perfectus non est, cum se perfectum fore Deo pollicitus sit, mentitus est. Os autem, quod mentitur, occidit animam. Igitur, vt concludam, si perfectus es. Cur bona paterna desideras? Dominum fefellisti, si perfectus non es. Dominicis Euangelij vocibus consonat, Non potestis duobus Dominis seruire: & audet quisquam mendacem Deum facere, mammonæ, & Domino seruiendo. Vociferatur ille sæpe: Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me, & ego onustus auro arbitror Christum me sequi.* Alibi quoque sic: *Monachum, quem senseris tibi aut semper, aut crebrius de nummis loquentem, excepta eleemosyna, quæ indifferenter omnibus patet, institorem habeto, potius quàm monachum.* In regula quoque hæc animaduertit, pro suppellectili religiosa. *Neque opus sit clauibus, vt iam ipsis monstretur exteriorum indiciis, quod nihil habetur extrinsecum præter Iesum.* Grauissima hæc verba Sanctus Hieronymus scripsit: ille verò satis eleganter auaram cupiditatem quorundam religiosorum (nesciò cuius æui) reprehendit. Audiant, & perlegant, sciantque quantum à perfectionis tramite absint, qui semper pecuniis, bonisque temporariis congregandis inhiabunt. Vnde alio loco religiosos quosdam cupiditati, auaritiæque deditos, solùm habitu, & voce, non reipsa sæculo renunciasse, sic docet. *Vidi quosdam, qui postquam renunciauere sæculo, vestimentis dumtaxat, & vocis professione, non rebus, nihil de pristina conuersatione mutarunt, res familiaris magis aucta, quàm imminuta. Eadem ministeria seruulorum, idem apparatus, &c.* Timeant ergo religiosi nostri ne de illis, sicut de antiquis, hæc Hieronymi verba sumantur, si infami auaritiæ vitio deseruiant.

5 Ioannes quoque Cassianus antiquus monasticæ reformationis defensor, quam planè sentiendum sit de regularibus, qui congregandis pecuniis, bonisve terrenis dediti sunt, habet his verbis. *Quod pudet dicere, ita plerosque abrenunciasse conspicimus, vt nihil amplius immutasse de anterioribus vitiis, comprobentur, nisi ordinem tantummodo, atque habitum sæcularem. Nam & adquirere pecunias gestiunt quas ante possederunt, vel certè, quas habuerant, retinere non desinunt, aut quod est lugubrius, etiam amplificare desiderant.* Indicat sanè his verbis solùm habitu, non reipsa monachum esse, qui bonis temporalibus adquirendis studet. Rursusque idem author. *Vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga species pretiosas exercere nõ possunt, circa viliores materias retinentes, non abscidisse, sed mutasse probant. Eadem, qua antea, libidine detinentur, quasi differentia tantummodo metallorum, & non ipsa passio cupiditatis, habeantur in noxa.* In opere quoque de institutis monachorum lib. 7. contra hoc vitium auaritiæ, quod ipse græco nomine phylargyriam appellat, conscribit. Vbi inter alia sic loquitur: *Vitium hoc non aliunde in monacho sumit principium, quàm de corrupta, ac torpidæ mentis ignauia, & plerumque initio abrenunciationis malè arrepto, & erga Deum tepido amore fundato.* Vt inde non temerè iudicare censeamur, si monachum cupidum, corruptæ conscientiæ, deprauatione spiritus dicamus. Capite quoque septimo eiusdem libri futilem esse, & inanem eorum monachorum excusationem, qui sub falso prætextu necessitatis corporalis, pecunias congregant, grauissimis verbis ostendit. Ea verò nos commodius infrà adducemus.

Ad hæc Sanctus Nilus antiquus, & grauis monachus, sæpius de cupiditate fugienda monachos admonet. In parænesibus sic habet: *Ne appetas bona, quorum vsus præterit, & possessio perit.* In oratione etiam de auaritia sic: *Monachus, qui multa possidet, est velut nauis onerata, quæ in fluctuum tempestate facilè submergitur; quemadmodum enim illa singulis vndis aspergitur, sic opulentus sollicitudinibus opprimitur.* Et rursus: *Monachus auarus laborat vehementer. Monachus auarus auro studet arcam implere. Execrabilis est, qui facit Idolum: huic similis est, qui auaritiæ vitio laborat.* Hæc, & alia ex sancto monacho Nilo excipi valent. 6

Accedit Antiochus monachus inter Bibliothecæ authores iure relatus, qui non minùs cæteris, cupiditatem monachorum aspernatur. *Monachus* (inquit) *inhians cumulandæ pecuniæ, enixissimè intendit operi, qui autem nullum quærit possidere peculium, nunc orationi strenuam dat operam, nunc in lectione est totus. Monachus pecuniæ studiosus thesaurum corradit, & induit marsupio.* Dixerat autem in antecedentibus: *Impossibile est, eum qui congerendæ pecuniæ sit cupientior, secundum Deum vitam, vt instituat suam.* Hæc ex Antiocho excipere valui. 7

Sanctus quoque Theodorus Studites inter Bibliothecæ Patres Venerabilis, de auaritia à monachis fugienda, sic illos monet in Epistola quadam. *Contenti præsentibus auersemur cupiditatem congerendæ pecuniæ, nec vllum possideamus peculium.* Et infrà post aliqua. *Equidem, si ad hanc viuendi formulam conuersabimur, in nobis glorificabitur Deus. Professio nostri huius propositi magni æstimabitur, & aduersarij quanticumque fuerint, suppudescent: denique ad conuersionem inuitabuntur. Quod si non ad eum modum vixerimus, male nobis metuo, ne prosperata beatitudine, æternam reportemus condemnationem.* Audiant hæc regulares cupidi, & auari (si qui sunt) videantque, in quanto suæ damnationis periculo versentur. 8

Ex eadem quoque Bibliotheca Abbas Marcus in consultatione quadam, seu colloquio cum anima sua, sic arguit monachos, qui rerum caducarum possessioni multùm sunt addicti. *Et nos, inquies, anima chara, nec aurum cumulamus, nec prædia possidemus, & ego respondebo tibi, nec aurum, nec prædia per se detrimentum afferre, sed præposterum illorum vsum. Quidam enim diuites, cum diuitiarum amore minimè tenerentur, Deo placuerunt, vt sanctus Abraham, & Dauid. Nos verò sine diuitiis auaritiæ vitium in materia abiectissima nutrimus, non cumulamus aurum, sed res vilissimas congerimus. Principatus, & Dignitates non accipimus, sed omni ratione gloriam, & laudem aucupamur.* Hæc Marcus satis verè auari monachi indolem exprimens. 9

Pius

10 Pius quoque author Victorinus, pia etiam verba pro hoc intento habet lib. 1. Miscellan. tit. 198. *Vt enim* (inquit) *nimio onere cumulata nauis, vndarum ictu obruitur, sic multa possidens monachus, in via impeditur; nihil possidens quasi aquila ad celsitudinem peruolat, tuncque solum descendit ad escas quando compellit necessitas. Nihilque possidens, vt cursor lenis, velociter ad brauium supernæ vocationis Dei perueniet. Nihil possidens monachus thesaurizat in cœlo, & canit Deo laudes die, ac nocte in timore Dei. Gloriatio monachi cum nullas res præsentis vitæ possidere desiderat.* Hæc, & alia Victorinus.

11 Sanctus quoque Bernardus plura pro pio intento piissimus Pater suppeditat, in tractatu de ordine vitæ auaritiam, vt pestem detestandam monachis, sic describit. *Est & tertium genus pestis huius, quando monachus ex ipsis necessariis, sine quibus viuere non potest, plus desiderat habere, quam necesse sit; aut ea volumus in monasterio possidere, quæ si essemus in sæculo, minimè habere valeremus.* Hinc alibi ipse Pater sic habet. *Clericus, qui partem habet in terra, non habebit partem in cœlo. Clericus, si quippiam habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus. Verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si variam suppellectilem, cum istis pars eius Dominus fieri non dignatur.* Hinc etiam in Psalm. Qui habitat, Monachorum auidè lucra captantium, bonaque temporalia sollicitè exquirentium, sic sortem deplorat. *Videas fratres quosdam, tam auidè lucra captare præsentia, tam sæculariter transitoriis vtilitatibus adgaudere, ad terrenarum damna, vel minima facultatum, tam pusillanimiter turbari, tam carnaliter super his detristare; discurrere tam impudenter, tam irreligiosè secularibus sese implicare negotiis, ac si hæc esset tota eorum portio, hæc vniuersa substantia.* Bene miseram conditionem cupidorum regularium describit, & quantum malum sit terrenis diuitiis inhiare docet, vt à tanto vitio religiosi omnes procul simus. Optimè etiam idem Bernardus ad monachos S. Bertini scribens, contra religiosos, qui magnis rebus contemptis, in paruis nimium delectantur, hæc habet. *Miserabiliores sumus omnibus hominibus nos Monachi, si pro tam exiguis tanta patimur detrimenta. Quid enim insipientiæ, imo quid insaniæ est, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto discrimine teneamus? Si mundum contempsimus vniuersum, si abrenunciauimus affectibus propinquorum, si monasterio tum carceri mancipauimus nosmetipsos, si denique non venimus voluntatem nostram facere, sed imposuimus homines super capita nostra, quid non oportet fieri, ne fortè contingat hæc omnia nobis in insipientia nostra, & negligentia deperire?* Attendant hoc Monachi omnes, videantque quid sentiat Bernardus de iis, qui quantumuis modicis rebus, animo, voluntateque adhærescunt.

12 Clarissimè quoque Dionysius Carthusianus ser. 6. de Dominica decima post Trinitatem, causam relaxationis plurium regularium rerum temporalium abundantiam censet, dicens: *Sic multis heu religiosis causa dissolutionis, & negligentiæ, ac quotidianæ ruinæ, seu defectionis, est temporalium abundantia rerum, paxque carnalis. Dum enim temporalibus rebus abundant, seipsos superfluè, ac lautè reficiunt, nec necessariis sunt contenti, sed curiosa requirunt. Lautè autem, & immoderanter refectos magis delectat confabulari, iocari, ridere, ludere, quam orationibus, meditationibusque vacare, compunctioni, & discussioni propriæ conscientiæ insudare, seu lectioni, aut alteri exercitio virtuoso, vtilive labori insistere. Et ita mente infrigidantur, vanitatibus dissoluuntur, & noxiis cogitationibus immorantur, non formidantes, &c.* Item serm. 12. de natiuitate Domini, inter alia hæc habet. *Per quid adeo periit monastica omnis sacra religio, sicut per temporalium affluentiam rerum? Ex qua immoderantia, & exquisitio ciborum, ac potuum, multaque alia vitia gulam consequentia oriuntur.*

Adstipulatur ad idem intentum Sanctus Laurentius Iustinianus, sæpiùs docens, cupiditatem temporalium bonorum nullatenus regularibus sectandam esse. In sermone de ramis sic habet: *Quicumque renunciantes sæculo, sanctæ religionis, ac paupertatis voluntariæ se voto strinxerunt, nihil omninò possidere valent in terra; quippe cum illis cœlestis hæreditas spondeatur.* Et infrà: *Disce itaque, ô religiose, nihil proprium habere in sæculo, vt cœlestem hæreditatem consequi merearis in cœlo. Disce inquam, nedum temporalium facultatum reiicere sarcinam, verum etiam illarum à te abdicare affectum, ne irrita censeatur esse professio tua. Sat tibi sit Monasterij communis substantia, de qua vnicuique necessaria ministrantur abundè. Ditior prorsus eris, si contempseris omnia, quam si pecuniarum, & gemmarum millia possidebis.* Adhuc inferius: *Minimè religioso congruit quidquam dicere suum, vbi omnia omnibus censentur esse communia.* In ligno quoque vitæ sic habet. *O pestis maligna, ô detestanda auaritia obedientia, & semper bonis animis exhorrenda, quid illæsum, quid inconcussum dimittis?* In libro etiam de obedientia, terribilia hæc contra auaros religiosos, eorumque cœnobia protulit: *Sunt multa cœnobia, quæ non sanctorum habitacula, sed latronum sunt dicendæ speluncæ, spectacula dæmonum, & officinæ vitiorum.* Hæc verò opprobria, & conuitia in auaritiam monachorum refundit dicens: *Vbi enim quisque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non desinit, &c. ibi procul dubio religionis destructus est cultus.* Ecce quantum malum sanctis cœnobiis comparabunt regulares cupidi, vt propter auaritiam eorum, latronum speluncas, spectacula dæmonum, & officinas vitiorum, ea compellet piissimus Iustinianus. 13

14 Fauent quoque nostro proposito aliqua, quæ in sanctæ Brigittæ reuelationibus habentur, contra impiam cupiditatem, si in regularibus reperiatur. Primò enim tam ipsi, quam clerici sic reprehenduntur à Christo. *Receperunt decem mandata mea, & composuerunt in vnum verbum? Quid est hoc vnum verbum? Porrige manum, & da pecuniam.* Et rursus: *Ipsi denique prò muneribus libenter patientur peccantes in peccati.* Rursus quoque de eis conqueritur Deus, *quod nunquam contentantur de obtentis.* In sexto quoque libro reuelationum introducitur anima cuiusdam religiosi scapulari induta, & miserabiliter in omnibus membris deformata, de qua Christus ad S. Brigittam: *Multi religiosi simulantes, quod non sunt, & seruientes mundo sub habitu religionis excluduntur ab illa æterna hæreditate. De talibus est iste, cuius animam Diabolus nouem iuribus possidet.* Inter alia verò hæc recenset: *Secundum est, quia desiderat illa, quæ videt, necessariis non contentus. Sextum est, quia gloriatur in superfluis, & habitu peregrino, cuius proprium deberet esse ipsa vera paupertas.* Iam inde quid sentiendum sit de tua cupiditate, & auaritia Religiose, si forsan ibi cumulatè non desinis pecunias, bonaque temporalia, tu iudex esto: libro quoque septimo quidam monachus, & Beato Francisco aduersarius introducitur, sic dicens: *Ego secundum regulam non possum licitè pecuniam tangere, neque aurum, vel argentum possidere, & ideo aliquem specialem amicum habere volo, qui pecuniam, & aurum meum teneat secretè, vt illa pecunia vtar ego ad voluntatem meam.* De quo fratre, & similibus sic loquitur Christus. *Illi qui sunt de regula fratris aduersarij, iudicabuntur ad pœnas æternales in profundo inferni, si ante mortem se noluerint corrigere.* Vnde liquidò

satis innotescit, quantum sibi detrimentum, æternæque pœnæ periculum, Monachi pecuniæ negotiatores adquirant.

15 Ad hæc piissimus contemplator Ioannes Rusbrochius multa habet in suis operibus, quibus superbam, & vanam bonorum temporalium curam in Monachis detestatur. In tabernaculo fœderis sic habet inter alia, in quibus excessisse videtur plus æquo, forsan nimio zelo ductus. *Quæ primi illi fratres deserebant, & respuebant, hodie à plerisque quæruntur, & appetuntur. Siquidem bona temporalia perplures eorum non mediocriter ambiunt.* Et infra: *Edere quoque, & bibere delicatè, ac curiosum, & comptum ferre habitum libet; nec vlla apud eos, vel esculenta, vel poculenta, vel vestimenta plus nimio pretiosa habentur, quæ obtinere possint.* Et deinde. *Mendici, & pauperes dici volunt, & suam semper queri inopiam; & tamen omnibus abundare rebus: Inter eos sanè, & diuites, & pauperes reperire Monachos licet, quasi in mundo versentur, & alios videat quatuor aut quinque tunicas habere, alios vix vnam obtinere.* Inferius sic: *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, id est, suum magis lucrum, quam animarum salutem quærunt: & sunt inter eos cupidi quidam, & vani, quos nihil explere queat. Siue enim frumentum, siue semen, siue oua, siue casei, siue nummi, siue alia quælibet, quæ homines præstare queant, offerantur, omnibus his indigere se aiunt.* Tandem sic inquit: *Qui inter eos multa adquirere, & quæstum facere nouit, charus in primis habetur, & hilariter accipitur.* Hæc pius author seuerè satis cupiditatem Monachorum sui æui reprehendens. In opere etiam de vera contemplatione sic habet. *Iam verò perplures inuenire licet in monastica, ac religiosa vita, qui Dei consilia polliciti sunt exequi; & tamen, nedum consiliis, sed ne præceptis quidem morem gerant. Polliciti enim sunt paupertatem, nec quidquam se habituros proprij, &c. sed reditus libentibus accipiuntur animis.* Et infrà, alia quoque habet contra Monachorum reditus, quæ nos inferius afferemus. Rursum quoque: *In plerisque cœnobiis, & congregationibus, diuitas ac inopes, haud secus, quam in mundo, visuntur: & diuites quidem, quidquid libet, edunt, ac bibunt, cultis teguntur vestibus, opes sibi accumulant, &c.* Videant religiosi, quid sentiat Rusbroch. de vana cupiditate, & superbia.

Istis porrò Patribus, ac Doctoribus iure annumerari debet huius sæculi, ac nostri Ordinis inter Virgines splendidissimum sydus B. Magdalena de Pazzi, de qua quanto odio prosecuta fuerit superfluam regularium suppellectilem, quantove amore ipsorum simplicitatem amplexata, ex eius vita c.124. sic habemus. *Come quella, che penetraua l'importanza, e'l bene della pouertà religiosa, e come dall'osseruanza di questa ne dipende ogni bene, e perfezione della Religione, nell'istessa maniera, che essa suisceratamente amaua la sua Religione, così desideraua, che in essa risplendesse perpetuamente la pouertà, e semplicità religiosa, sì nel vitto, e vestito, come in tutte l'altre cose, ancorche minime. Aueua vna sua Nouizia fatto alcune figure più ornate che non era solito per donarle fuora à parenti: la bona Madre la riprese, e non volle che vscissero fuori, acciò non fussero vedute. Vn'altra Monaca aueua fatto per la Sacristia alcuni lauori, quali eccedeuano la solita semplicità; essendo la Beata Madre Maria Maddalena vna volta in ratto, gli prese, e gli stracciò. Così quando vedeua alcuna cosa, che tendesse ad allargare vn minimo chè, questa pouertà, e semplicità, ricorreua con gran zelo alle Superiore, & à Padri spirituali, e gli auuisaua, acciò non si lasciasse pullulare cose, che offendesse questa semplice pouertà: & in vn ratto, che hebbe, nel quale intese quanto piaceua à Dio questa semplicità religiosa, e come questa à guisa di cagnuolo scuopriua i ladri, enimici della Religione, e teneua lontani, i secolari, e faceua la Religione abitatione di Dio, alla fine conchiuse:* Guardasi ciascuna, è ponga cua di non indurre, sotto colore di compassione, in se la maledizione di qualche vanità. Guai, guai, e per mille volte guai à chi indurrà tal maledizione di vanita nella Religione; a massimamente doue regna vn poco di lume di semplicità. *E vn altra volta disse,* Chi non ama la pouertà, sia schifata come lebrosa, e come tale tenuta. *Non poteua soffrire di sentir biasimare le cose della Religione semplici, e pouere sì nel vitto, come nel vestito, e in tutte l'altre cose, diceua, che quanto più le cose della Religione sono pouere, & abbiette, tanto si debbono più stimare, e cercare dalle Religiose, perche hanno professato pouertà, & i poueri apprezzano ogni cosa, sapendo, che non si conuiene loro cose pregiate, e di valore: e soleua dire,* Chi ama l'humilità, e pouertà, non ispende mai parole in dolersi di cosa alcuna. *Altra volta diceua.* Chi è possessore della pouerta, sempre pensa al pouero Christo; e tanto fa stima del corpo suo, quanto fa il Re della tela del ragno. *E quello, che ella diceua, lo conferma con l'esempio, per che stimaua, & apprezzaua ogni cosa, che dalla Religione l'era data, ancorche minima: e quanto erano più pouere, più se ne gloriaua.* Aurea hæc pro paupertatis Regularis commendatione è tantæ Virginis penu libens hausi.

16 Placuit vltimo Hieronymi Sauanorolæ verba referre, quibus religiosos omnes de paupertate sectanda, auaritiaque fugienda sic monet. *Ita debet religiosus paupertatem diligere in particulari, & in communi, vt statuat firmiter in corde suo, nullo modo se velle aliquid possidere, nec aliquid ad vsum habere, nisi quod ei summopere necessarium fuerit, in tantum vt odio habeat omnes diuitias magnas, & paruas, etiam ipsa vestimenta, sine quibus honestè viuere non potest, gaudeatque de Monasterij paupertate, & doleat de eius abundantia, cum desiderio, vt pauperrimè viuat, vsque ad extremam necessitatem, quia verè pauper in paupertate gaudet.* Inferius quoque, Monachos oppositum agentes innumeris vitiis deditos esse affirmat; cuius verba capite quarto huius operis adduximus.

17 Quis tamen è contrario, vel leuiter, recensere poterit, quæ sancti Patres, & Doctores de paupertate religiosorum dicunt, quot laudibus extollant, quo que prædicent encomiis? Ex multis aliqua succinctè referam. Sanctus Ephrem Syrus sic: *Thesaurus Monachi paupertas voluntaria. Diuinissimus est Monachus in hac exercitatus.* Et rursus, *Immortalis virtus Monachi est paupertas.* Rursusque: *Fidelissimus regni cœlorum præco est Monachus, ab omni auaritia alienus: male autem peribit, qui auaritiæ morbo laborat.* Rursus tandem. *Lumen in terris purum est Monachus, in quo non est reperta cupiditas!* Ioannes Climacus pauperem Monachum dominnm esse mundi dixit: Saluianus quoque, beatiores omnibus censet religiosos pauperes. Venerabilis Beda eos vocat *Possessionem Dei decantatam à Dauid Psalm. 2. Possessionem tuam terminos terræ.* Dicit enim, *Terminos terræ accipere possumus solos perfectos, qui vera possessio Dei dicuntur, quia adeò se à terrenis elongauerunt, quod nihil in eis retinuerint, nisi quantum ad supplendam necessitatem vix sufficit.* Diuus quoque Laurentius Iustinianus miris his encomiis religiosum voluntariè pauperem extollit, dicens: *Voluntaria paupertas reddit animum à curis sæcularibus liberum, ad se cognoscendum secumque habitandum aptissimum, ad vacandum orationi paratum, in parcitate lætum, in communicatione hilarem, in periculis securum, & omni virtutum exercitatione dispositum.* Et infrà, *Nemo proculdubio explicare valet, quanto explea-*

tur

tur gaudio, quanta potiatur pace, quibus spiritualibus reficiatur deliciis, quantis sæpissimè internis recreetur consolationibus, & quot diuinis quotidie illustretur splendoribus, qui deliberato animo renunciat sponte seculo, militat Deo, nihil terrenum ambiens, nihil temporale possidens, nihilque quod amorem suum vendicare queat, omninò reseruans. Sed de hoc puncto mira Sanctus hic Pater, mira etiam alij quoque Patres, ita vt vanum sit omnia recensere. Vnico tamen verbo Sanctus Ignatius Iesuitarum Patriarcha rem complectitur, dum *in Regulis Summarij* 24. paupertatem, *vt matrem* à Religiosis diligendam esse dixit. Quo vnico epitheto quidquid alij de paupertate dixerunt, complexus videtur.

18 Id quoque ipsum grauissimis Patrum exemplis paupertatem sectantium, auaramque cupiditatem bonorum temporalium reiicientium, luce clarius innotescet. Sanctus Hilarion monachus, monachorumque Pater, Constantio Imperatori sibi decem auri libras offerenti, hordeaceum panem obtulit dicens, *Qui tali cibo aluntur, non maioris æstimant aurum, quam lutum.* Orioni quoque cuidam, à quo legionem dæmonum expulerat, dona non modica secum allata porrigenti, ait: *Non legisti, quid Giezi, quid Simon passi sunt?* Cumque Orion flens diceret: *Accipe, & da pauperibus.* Respondit: *Tu melius potes tua distribuere, qui per vrbes ambulas, & nosti pauperes: ego qui mea reliqui, cur aliena appetam?* Sanctus quoque Basilius etiam monachorum Princeps, cum Cæsareæ præfectus opes promitteret, recusauit dicens: *Hæc homini Christiano non conueniunt, sed adolescentulis, hisque, qui talibus promissis capiuntur.* De Abbate Arsenio hoc extat exemplum, verbis Sauaronolæ: *Cum esset magnus, & potens in curia Imperatoris, sicut nullus in curia induebatur magis splendidè, quam ipse, ita postea factus monachus in eremo, omnibus aliis pauperius vestiebatur. In tantum; quod cæteri monachi considerantes, quam longe inferioris conditionis in sæculo fuisset, erubescerent si aliquando contingebat illis habere vestem alicuius momenti.*

19 Præterea Sanctus Paulinus, ex opulento diuite voluntarius pauper effectus est, Et teste Augustino, cum barbari Nolam vastarent, sic in corde suo deprecabatur: *Domine, non excrucier propter aurum: vbi enim sunt omnia mea, tu scis. Ibi enim* (inquit Augustinus) *habebat omnia sua Paulinus, vbi eum condere, & thesaurizare, Christus monuerat.* Sanctus quoque Ephrem Syrus in suo testamento sic: *Nec crumena, nec baculus, nec pera mihi vnquam fuit: nunquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliquam possedi: nam bonum regem ad suos discipulos audiui dicentem, Nihil in terra possederitis.* Vnde moriens idem Ephrem adiurauit suos, ne se veste pretiosa inuoluerent, ac sepelirent. Cum vero quidam in eius venerationem propensior secus fecisset, mox à Dæmone correptus est, licet ipsius Ephrem precibus liberatus, vt narrat Nyssenus in eius vita. Abraham Ægyptius permultam hæreditatem à parentibus relictam sic contempsit, vt statim descendens in solitudinem, ibi cellam sibi construxerit, venditis paternis bonis, & mendicis liberaliter donatis. Nicardus Bernardi Claræuallensis frater (teste Marulo) cum à fratribus audisset: *Nicarde frater, nunc te solum totius summa respicit patrimonij; nos namque ius omne vni tibi cedentes, Christum sequimur.* Tunc ipse, *Cœlum vos ergo possidebitis* (inquit) *ego terram.* Nihilque moratus, post eos adiit Monasterium.

20 Patrum vero, & priscorum Monachorum exempla amplissimas hæreditates, & pecuniæ summas sibi oblatas respuentium, ex Ricardo Hallo *in libro de proprietate monachorum cap.* 12. sic damus: *Beatus Arsenius filiorum Theodosij Magni, Arcadij, & Honorij Imperatorum olim præceptor, cum aula vale dixisset, vt vitam solitariam, atque eremiticam ageret, eique diuitis cuiusdam Senatoris mortui testamentum esset allatum, in quo hæres ex asse scriptus esset, illud primum voluit conscindere, dicens*: Ego prius mortuus sum, quam ille, ipse autem, qui modò mortuus est, quomodo me fecit hæredem? *Tum remisit testamentum nihil accipiens. Et alius quidam senior pecuniam sibi oblatam cum negasset ipsi esse necessariam, ne eam quidem accipere voluit, vt egentibus distribueret.* Duplex enim, *inquit*, mihi erit opprobrium, qui & cum non indigeo, eam accipio, & aliena tribuens vanam gloriam colligo. *Quidam vero cum grauissima lepra affligeretur, & quispiam eius misertus, non nihil ei nummorum attulisset, vnde infirmitatem suam ac senectutem sustentare posset, noluit accipere, sed his verbis refutauit, dicens*: Tu post sexaginta annos venisti ad me auferre nutritorem meum, ecce tantum tempus habens in infirmitate mea nulla re indigui, Deo tribuente, & pascente me. *Et non acquieuit accipere. Sed & alius cum nihil haberet præter librum Euangelij, ipsum vendidit in pauperum nutrimentum, dicens*: Se verbum illud vendere, quod iubet, Vende omnia quæ habes, & da pauperibus. *Barlaam denique monachus, cuius vitam Ioannes Damascenus accuratissimè conscripsit, pecuniam sibi vltro à Iosaphat Regis filio pro se, ac fratribus suis oblatam respuit, eique causam cur illam recusaret percontanti, respondit*: Quoniam pecuniarum professionem exitiosam esse scio, nec illos, nec me ira huiusmodi laqueo implicabo. Quis autem non videt totum huius authoris discursum intentum nostrum comprobare.

Oportet iam aliqua ex multis, quæ ex auaritia, cupiditateque monachorum oriri possunt, recensere, vt 21
exinde religiosi omnes eam, vt pestem abiiciant, Christique paupertatem certatim amplectantur. Et primò, vt vno verbo dicam, omnia ferme vitia inuadere necesse est animum religiosi auari, pecuniarumque cupidi. Adstruunt id Patres, S. Ephrem sic: *Lumen in terris purum est monachus, in quo non est reperta cupiditas; cum ea radix sit omnium malorum, & non producat fructus bonos.* Ecce omnia vitia in radice, in anima tua, ô Religiose, si solam auaritiam cumulasti. Ex verbis quoque Cassiani in lib. de spiritu philargyriæ, seua moris pecuniarum, sæpius id accipere possumus, capite secundo sic: *Hic morbus malorum omnium efficitur radix, multiplices fructificans fomites vitiorum.* Et capite sexto sic, *Nulli vilis despectusque videatur hic morbus, receptaculum nemque vitiorum, malorumque omnium radix, & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apostolo, radix omnium malorum est philargyria, id est amor pecuniæ.* Quænam vero sint hæc vitia, quæ cupiditatem monachi comitantur, inferius sic recenset. *Pro hac non mendacij, non periurij, non furti facinus admittere perhorrescit; non fidem frangere, iracundia furore noxio suppleri, si quaquam à spe quæstus deciderit, non honestatis, non humilitatis modum transcendere pertimescit, fitque ei per omnia, vt aliis venter, ita huic aurum, & spes lucri pro Deo.* Clariùs in sequenti capite, in quot vitiorum præcipitia cadat monachus cupidus, & auarus, sic describit. *Nullam deinceps humilitatis; nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam virtutem, sed ne vmbram quidem virtutis retinere contentus, indignatur ad omnia, & ad singula opera murmurat, atque suspirat. Nulla iam reuerentia seruata, velut equus durissimus, in præcipitium fertur infrenis.* Denum capite decimo sic: *Pecunia possessa nunquam monachum in monasterio residere, vel viuere sub regulæ institutione permittunt.* Abunde satis in his demonstrat Cassianus, totam turbam vitiorum irruere in animum Monachi cupidi, pecuniarum possessoris. Nec dis-

sentit D. Gregorius Magnus per hæc verba, *De auaritia proditio, fraus, fallacia, periuria, inquietudo, violentia, & contra misericordiam obdurationes cordis oriuntur.* En satis habes religiose sancte, ex Patribus istis, quomodo tota vitiorum vorago cupidos regulares absorbeat. Ac proinde mirabitur nullus, cur commune prouerbium, de quo Dionysius Carthusianus serm. sexto de Dominica palmarum dicat, *Monachus habens obolum, non valet obolum.*

21 Placuit quoque incommoda alia, ex priuata possessione monachorum manantia, ex D. Basilio recensere. *Primum* (inquit) *societatis exactam disciplinam priuata possessione corrumpit, cum etiam ipse magnopere de se indicio est, vt qui Deũ perpetuo iis alimenta suppeditaturum diffidat, qui nomine ipsius congregati sunt.* Et infrà: *Porro incommodum, quod istiusmodi possessione nascitur, nequaquam hic tantum sistit, sed vlterius etiam progreditur. Etenim qui proprium habere aliquid studet, is sine dubio nihil aliud quam disiunctionem, ac defectionem à cæteris meditatur.* Inferius quoque recenset mala ex bonorum temporalium peculiari possessione orta, dicens, *Impuris, ac prauis cogitationibus sua intemperie exagitant, & conturbant. Idque contingit à dolo, simulatione, inuidentia, contentione, quæ vitia, & charitatem radicitus euellunt, & Deum ex eorum animis, in quibus sunt fugat.* Ecce damna, quæ tibi religiose, ex inordinata cupiditate bonorum temporalium aduenire, admonet Basilius.

22 Placuit præterea, quæ Dionysius Carthusianus ex mente cuiusdam Doctoris Coloniensis, in opusculo de reformatione Claustralium dixit, vitia quæ ex proprietate, seu peculio religiosorum procedere possunt recensens, hic adiungere. Hæc sunt ipsius verba. *Si scire delectat, quare proprietas, siue peculium tam rigorosè prohibetur in Monasterio, attendite vitia, quæ inde sequuntur: quæ prudentissimi ac deuotissimi viri, qui religiones instituerunt, considerauerunt, & per experientiam etiam didicerunt. Considerauerunt enim quod ex proprietate seu peculio, tanquam ex venenosa radice, multa peccata proueniunt, vtpute contumacia, superbia, contentio, partialitas, auaritia, vana gloria, inuidia, mendacium, luxuria, occupatio infructuosa, multiplex dissolutio, varia mentis distractio, acedia, negligensque diuini officij persolutio, atque similia. Quoniam abundantes in peculio ad resistendum suis superioribus, fiunt audaces, nec disciplinam, nec correptionem patienter suscipiunt, partialitates efficiunt, & interdum comessationibus, & ebrietatibus vacant: ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum suum de castitate seruanda, sceleratissimè frangunt. Sicque ad Diuina fiunt pigri, & accediosi, opusque Dei negligẽter persoluunt, atque innumerabiles in defectuosi actes damnabiliter incidunt, non obseruantes silentium, & sæpe neque ieiunium, nec ad commune refectorium veniunt: sicque quotidie magis excæcantur, & obdurantur.* Vnde infra sic concludit: *Cum ergo tot vitiorum peculium sit origo, iustissimum, valdeque necessarium est, vt religiosis, secundum decreta Conciliorum, & Decretales Summorum Pontificum, Sanctorumque Patrum Regulas, penitus auferatur. Et si religiosi libenter permitterent, se à corporali purgari veneno, incomparabiliter libentius debent habere, vt ab hoc spirituali veneno æternam damnationem inducente purgarentur.* Hoc obsecro, religiosi attendant, legant sæpius, sæpiusque ruminent, vt incommoda proprietatis, auaritiæque bene perpendant.

Quam verò charitati aduersetur cupiditas ista temporalium bonorum, ac proinde quanta cura, & vigilantia à monachis fugienda, Ricardus Hallus in suo *de propriet. monachorum opusc. cap.* 10. ex Patribus, & Philosophis graphicè sic describit, nostro intento congruè satis. *Non dubitamus cum Augustino asserere, præcipuum venenum charitatis esse cupiditatem, siue spem rerum temporalium adipiscendarum atque retinendarum, augmentum verò charitatis cupiditatis diminutionem: perfectionem, nullam cupiditatem. Hoc est enim quod alibi ad Deum loquens ait,* Minus te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. *Ex qua vna cupiditatis radice, quot mala pullulent, enumerare vix possum, cum Apostolus Paulus auaritiam dicat esse* radicem omnium malorum, *& Christus Dominus faciliùs esse* camelum intrare per foramen acus, quam diuitem intrare in Regnum Cœlorum. *Quare non sine causa Apostolus diuitibus præcepit non superbirene, quæ sperare in incerto diuitiarum: est enim, vt ait Augustinus:* Primus vermis diuitiarum superbia, ex quibus deinde rixæ, contentiones, & innumera alia incommoda consequuntur. *Diuitiarum enim, inquit* Chrysostomus, *sequela est luxuria, ira intemperans, furor iniustus, arrogantia, superbia, omnisque irrationabilis motus. Et alio in loco, quod omnia peruertit, & perturbat, meum est, & tuum. Idem diuitias fugitiuas, & homicidas appellare solet. Quare Seneca rectè, & conuenientissime ait homines victuros si hæc duo pronomina meum & tuum tollerentur. Hoc morbo cupiditatis periit Balaam, cuius animum turpi lucro deditum asina brutum animal attritu pedis sui redarguit, cum illectus promissis muneribus conatus est maledicere Israëli. Propter hunc eundẽ morbum Achab lapidatus est, quod abstulisset quædam de anathemate Hiericho. Hac etiam de causa tota domus Achab extincta est, quod vineam Naboth, simul ac vitam ei contra omnia iura diuina, & humana sustulisset. Giezzi ideo percussus est lepra, quod clam Helisæo pecuniam, & vestes à Naaman Syro petiisset. Iudas laqueo suspendit se, non solum, quia cum fur esset, & loculos penes se haberet, de pecuniis sibi commissis, in suos vsus peculiares aliquid detraxerat, sed multo etiam magis eo, quod Christum Dominum triginta argenteis vendiderat. Ananias denique & Saphira ad pedes Diui Petri ceciderunt mortui, postquam de pretio agri, quod in commune conferre vouebant, defraudauissent. Harum diuitiarum tantus est æstus, & tam inexplebilis sitis, vt Chrysostomus appellatione diuitiarum maiorem accendi flammam, & vehementiorem multò fieri cupiditatem asserat. Gregorius auaritiã desideratis rebus nõ expleri sed augeri sentit; nam more ignis, cum ligno, qui consumit, quæ acceperit, excrescit, & vnde videtur ad momentum flamma comprimi, inde cernitur paulo post dilatari. Hoc incommodum Plutarchus ita amplificat, vt tantum abesse dicat, vt à cæteris malis homines liberet, vt ne hoc quidem ipsum malum adimat sui cupiditatem. Cum enim potus sedet sitim, cibus famem sanet, & ille qui dicit da pallium Hypponacti vehementer enim algeo, pluribus impositis palliis offenditur, ac deficit; at argenti cupiditatem non extinguit argentum, nec aurum auri, neque si plura possideas, coercetur plura possidendi cupiditas, quin idem dicas diuitiis licebit, quod in medicum competit impostorem. Pharmacum tuum morbum auget. Denique, & illud Solonis eleganter in auaros dictum commemorat: Haud est finis opum fixus mortalibus vllus. Venio nunc ad angustias, & curas animi, quibus tanquam spinis punguntur, qui harum rerum cupiditate tenentur. Nam qui ad res terrenas aspirant, non sine labore quærunt, nec sine difficultate inueniunt, sine cura non seruant, sine anxia delectatione non possident, sine dolore non perdunt. Quod & post D. Prosperum Gregorius affirmat, sed aliis verbis, nimirum: Si ad terrena concupiscenda cor inhiet, securum, tranquillumque esse nullatenus potest, quia aut non habita concupiscit, vt habeat, aut adepta metuit, ne amittat, & dum in aduersis sperat prospera in prosperis formidat aduersa, huc illucque quasi quibusdam fluctibus voluitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate versatur. Beatus verò Nilus eum, qui auaritia morbo laborat, nunquam à cura, & sollicitudine liberum esse vult, nec auaritiæ cum charitate vllum fœdus esse posse. Charitas enim æquo, & libenti animo se fraudari patitur, facultates*

cultates suas sola impartit, atque interdum etiam magno animo abjicit, auaritia autem contrarium omnino efficere consueuit, nunquam sine fluctibus est mare, nec auarus sine ira, & mœrore. Auarus in Cœlum contendens, huic similis est, qui pedibus suis vinculo constrictis currere conatur. Ex hac siti diuitiarum fit etiam, vt Monachus in manuum laboribus sit diligentissimus, eosque pro seria opera habeat, pro perfunctoria precationem, & lectionem, & si quid aliud spirituale est. Qui ad huiusmodi affectus patrocinium illud quoque Apostoli dictum ostendit, Qui non laborat, non manducet; cum tamē è contra illa, quæ ex animæ virtute sunt, pro serio opere habere debeat, pro leuiore autem, atque perfunctorio ea, quæ manibus conficiuntur. Hæc Nilus. Hunc vero hominem ita cupiditatibus malis irretitum, multis curis districtum, animi anxium, & omni perturbationum generi obnoxium, Dei, ac proximi charitate flagrare quisnam dixerit? Est igitur harum rerum maximum impedimentum monacho, quo minus ad charitatis perfectionem possit peruenire. Hæc etsi aliquantulum prolixa, quia tamen vtilia intento, prætermittenda non censui.

23 Specialiora tamen aliqua recensebo, quæ ex inordinata cupiditate bonorum temporalium monachis oriri possunt. Et in primis occurrit, quod sæpius illi, qui bonorum temporalium possessione in religionibus gaudebunt, vsualibus, mobilibus, fluentibusque bonis non contenti, etiam perpetuos, stabiles, & immobiles redditus, annuosque census sibi exquisitis modis procurent. Hæc autem, num religiosæ paupertati contradicant, num Decretis Pontificum, & Conciliorum, maximè Trident. nouæque reformationi Clementis Octaui nouissimè à Sanctissimo Domino Vrbano Papa Octauo approbatæ, & confirmatæ contraueniant, aliorum iudicio relinquo, alij iudices sunto. Theologi viderint, quam difficilè cum illis cohæreant. Mihi tamen hoc solum dicere incumbit, perfectioni videlicet paupertatis regularis omnino contrariari. Quod quidem, præter adducta Patrum testimonia, confirmant alia. D. Anselmus in Carmine de contemptu mundi, sic monet monachos de huiusmodi censibus respuendis.

Quærebat census aliquis, captabat honores:
At nunc vilescant census, honorque sibi.

Sanctus quoque Laurentius Iustinianus identidem monachum monet de huiusceemodi redditibus, immobilibusque bonis aspernandis, dicens: *Sat tibi sit, ô monache, Monasterij communis substantia, de qua vnicuique necessaria ministrantur.* Abbas quoque Trithemius adeo perniciosos huiusmodi census Monahis censet, vt totam ipsorum perditionem ex illis pullulare videatur asserere, sic loquitur: *Posteaquam census monachi habere cœperunt, & redditus, pristina mox simplicitatis studia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitiis rerum temporalium superbia.* Præterea pius Ioannes Rusbrochius multus est in hac parte. Primo enim, vt vidimus, hos redditus, annuosque census, monachosque illos habentes damnat. Alibi rursum acerrimè, vt solet, in illos sic inuehitur: *Est & aliud quoddam in multigeno religionis monasticæ statu inuenire vitium, plane diabolicum, puta quod res terrenæ* (sic corrigo authorem) *cōmunes non sunt, siue eas res inter sese non communicent. Enim vero ex bonis communibus, alij inopes, alij locupletes, alij domini, alij serui sunt.* Et infra, *Qui multum habent peculij, aut de rebus communibus, iis liberiores facere sumptus, aut plura sibi coaceruare, aut reponere licet.* Inferius quoque: *Cœnobia huiusmodi superbia, infidelitate, auaritia, indignatione, ira, odio laborant.* Tandemque propter illam causam sic concludit. *Christus hodie à multis nescitur, vita, institutiones, actusque illius, cunctis illis inuisa sunt, qui vitiis seruiunt, & propriæ sunt dediti voluntati.* Hæc Rusbrochius. De Beata quoque nostra Florentina Magdalena de Pazzi hæc scripta videntur in vita ipsius, cap. 126. *Vn altra volta parlando con le sorelle disse, O sorelle, io non intendo, come i Religiosi possino con buena conscientia auere entrate particolari, e che gli officij del Monasteros habino à mantenere con l'entrate, e lauori particolari, talche bene spesso soltisce, che piu sono attaccati alle cose del mondo i Religiosi che i seculari.* E soggiuge: *O Gesù mio fate mi patire ogni pena, perche tante spose à vo i consegrate si dispongono all'osseruanza del viuer commune, perche vo i mi fate veder, con mio gran trauaglio molto di quelle meschine descendere nell'Inferno.* Alia quoque ex aliis auctoribus prætermittam, hoc vnum solum recensens; quod nec in antiquioribus vitæ monasticæ professoribus tales redditus, aut census annui exemplo, vel doctrina approbati inueniuntur, nec video qualiter cum illis paupertatis Religiosæ perfectio (forsan nec substantia) consistere possit.

Ad hæc secundo forsan malum aliud, ipsumque grauissimum ex inordinata cupiditate pecuniarum, temporalisque supellectilis Monachis continget, quod ex seipso quantum vitium sit illorum cupiditas, satis ostendit. Hoc vero malum in eo situm est, vt religiosi cupidi, & auari, actiones sacras illas, quas ob amorem Dei, & proximi facere tenebantur, vtputa confessiones audire, conciones, &c. non nisi turpis lucri gratia forsan exerceant. Pestis hæc adeo detestari debet, vt propter eam solam fugiendam cupiditatem pecuniarum detestari quoque debeant monachi. De ea sic loquitur Laurentius Iustinianus: *Vbi impellente cupitate fiunt sacramenta venalia, &c. ibi prorsus deest timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi desiderium, contemptus sui, orationis gustus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conscientiæ pax, æternorum spes, & futuri iudicij metus.* Vocat Iustinianus sacramenta fieri venalia, quando, siue illa, siue quascunque alias actiones sacras, quas regulares exercent, non ob Dei laudem, proximique vtilitatem spiritualē, sed vt sibi temporalia bona adquirant, exequuntur. Apud istos animarum zelus vigere non potest, eodē Iustiniano dicente: *Cumulandi amor, aggregandique diuitias, contrarius est saluti fidelium.* Rupertus quoque c. 21. in Iosue affirmat Achan illum, de quo habetur, sacrilega rapina pallij coccinei, siclorum argenti, & regulæ aureæ scandalizasse populum, figuram esse cupidorū regulariū si sub specie pietatis, militiæq; spiritualis sacra sua venalia faciant. Ruperti do verba: *Dum enim sub specie pietatis pulchri incedētes, atque religiosi, auaritiæ student, quæ est simulachrorum seruitus & cuncta militiæ spiritualis faciunt venalia, quid aliud, quam anathema furantur, & mentiuntur, & abscondunt inter vasa sua, imò inter conscientias suas?* Vnde concludit, hoc vitium causam esse, quare sæcularium vitia non sanentur. Erant illi similes quibusdam antiquis (Sarrabaytæ, vel Renuytæ nuncupabantur) quos Diuus Isidorus appellat circumcelliones, qui eodem Isidoro teste, *per mundum vagabantur venalem circumferentes hypocrisim.* Et infra eorum cupiditatem recensens, *Fimbrias, & philacteria sua magnificant, gloriam captantes ab omnibus.* Et inferius, *Omnes petunt, ab omnibus exigunt, aut sumptum lucrosum egestatis, aut simulatæ pretium sanctitatis.* Inferiusque: *Certatim in operibus laborantes, non vt indigentibus distribuant, sed vt adquirant pecunias, quas recondant.* Tandemque, *Faciunt bona, sed propter famam, non propter vitam æternam; scilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad fastigium desiderati honoris. In his sæpius amor temporalium rerum grassatur, sequentes terrenas concupiscentias tanto inaniter, quanto sæpius.* Quæ omnia imitari, necesse est improbos monachos, si qui sunt, qui propter lucrum temporale, 24

&

& pecuniarium, similemve inhonestum finem, actiones sacras sacramentorum, concionum, & missarum exerceant. Vnde de illis quæ D. Isidorus de antiquioribus dixit, dicere & nos possumus. *Tales nequaquam monachi vocitandi sunt qui Deo sola professione, non actione coniunguntur.* De illis bene Bernardus super Cantica. *Christi opprobria, sputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, hæc omnia in fornace auaritiæ conflant, in acquisitione turpis quæstus, & pretium vniuersitatis suis marsupiis includere festinant.* Bene etiam de illis Abbas Ioachimus Apocalyps. cap. 18. dixit, *Quod vendunt orationes, & missas pro denariis, facientes domum orationis apothecam negotiationis, facientes inquam forum publicum, & speluncam latronum.* Et post aliqua: *Ecce hi omnes sunt negotiatores, terræ qui commutant dona Dei pro rebus temporalibus, & caducis.* Similes quoque erunt isti rerum spiritualium maletractatores Ioanni Bugen Hagio impostori Lutherano, qui ad Daniam se conferens, vt hæresis zizania seminaret, dicebat sic: *Tu meum habeas, Dania Euangelium, ego tuos nummos. Vale.* Pari passu, isti Euangelium dabunt, sed nummos accipient. *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, id est suum magis lucrum, quam animarum salutem quærunt.* Dicebat Rusbrochius, Satius illis foret, si quod S. Thadæus quondam cuidam Regi sibi ob Euangelij prædicationem aurum offerenti respondisse ferunt, dicerent. *Si nostra reliquimus, quomodo accipiemus aliena?* Hinc Seraphicus Doctor Bonauentura in epist. ad Prouincialem quendam transmissa, inter alia præcipit, *Vt toti sæculo clarescat, quod non commoda rerum, sed lucra quærimus animarum.* Quod fiet religiose sancte, si vt decet, actiones sacras, quas exerces, solum ob Dei laudem, proximorumque salutem exequaris. Quod erit, si auaram, torpidamque cupiditatem pecuniarum à corde tuo omnino abscindas.

25 Adstat quoque horrendum aliud malum, quod ex inordinata cupiditate bonorum temporalium, pecuniæ præsertim, monachis accidere posset, quod vnum sufficeret, vt cupiditatis vitium iure detestarentur. Illud vero est gulæ vitium, ad quod sæpius cupidi, & auari religiosi procliues esse possunt, plus æquo cibo, potui, comessationibusque superfluis vacantes. Contra hoc vitium in monachis præsertim, multa Patres ediderunt. Ex quibus Hugo Victorinus & ipse monachus, sic loquitur. *Cum legas deliquisse Ionatham in gustu mellis, Esau in edulio lentis, Sodomitas in saturitate panis, putasne, sine periculo esse, tot carnium fercuIis, tot piscium generibus, tot frixurarum diuersitatibus delectari? Nonne sic differt Palatium à refectorio, sicut Ægyptus à deserto? Si igitur in deserto sumus, mirandum est, si ollas carnium suspiramus.* Hæc Hugo. D. quoque Bernardus eleganter sic concinit. *Quid prodest ciborum varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? Legumina, inquit, ventosa sunt, caseus stomachum grauat, lac capiti nocet, potum aqua non sustinet pectus, caules nutriunt melancholiam, colerã porri accendunt, pisces de stagno aut de lutosa aqua mea penitus complexioni non cõgruunt. Quale est hoc, vt in totis fluuiis, agris, hortis, cellariisve reperiri vix possit, quod comedas? Puta te, quæso, monachum esse, non medicum, &c.* Hæc, & alia sanctus hic Pater contra monachos illos, qui vulgaribus, & communibus cibariis non contenti, exquisita lautitia expetant. Quod absdubiè ex magna pecuniæ cupiditate sæpius originem ducet. Istos similes esse vult Lyran. Israëlitis. *Qui tentauerunt Deum in cordibus suis, vt peterent escas animabus suis.* Vnde de illis sic loquitur: *Per istos, qui flagrarunt desiderio carnium, significantur religiosi mendicantes, qui post factã professionem in paupercula religione, in qua nihil eis permittitur quantum ad vitam præsentem nisi austeritas & paupertas: tamen volunt nimis lautè viuere, ac delicatè, & frequenter hoc contingit illis qui in sæculo minus habuerunt, & acriter murmurant contra illos, qui pro victu illorum procurando fideliter laborant.* Hæc Lyranus. Damna porro, quæ ex ingluuie, gulaque, religiosorum illis obuenient expressit bene Sanctus Laurentius Iustinianus per hæc verba. *Hebetatur intellectus, dormitat ratio, mens dissoluitur, negligitur cordis custodia, noxiæ cogitationes ebulliunt, desideria voluptuosa inficiunt, lasciuit caro, abundat risus, contentiones fiunt, & rixæ, scurrilia verba proferuntur, & vana, detractoria, atque elata. Tunc quippe nequaquam delectat legere, non orare, non meditari, non scribere, sed neque placet, quod sit commendationis, quod virtutis, quod meriti. Efficitur profecto ex hoc homo contrarius sibi, inutilis proximo, legi inobediens, inimicus Dei, contemptor gratiæ, corruptor naturæ, pudicitiæ hostis, pelagus vitiorum, reus mortis, æternoque supplicio dignus.* Hæc Iustinianus. En tibi mala, quæ comparasti tibi, religiose sancte, si quod absit per inordinatam gulam, ex cupiditate pecuniæ tibi pullulantem, pecces; fuge ergo matrem, ne tales soboles ex ea suscipias.

Ad idem quoque valent, quæ Dionysius Carthusianus serm. 7. de Dominica secunda aduentus, gulosos reprehendens, dixit: *Nos miseri, qui etiam nunc post religionis ingressum, post voluptatum abnegationem, post pœnitentialis vitæ professionem, volumus in omnibus abundare vsque ad satietatem, exquisitis refici alimentis, & corporaliter, atque superfluè repausare: Quod si paruum quid videatur deesse, protinus murmuramus, indignamur, obloquimur, etiam præsidenti, spiritualique Patri Vicario Christi. Insuper carnalitatem, teporem, defectum nostrum, impudenter, ne dicam mendaciter, excusamus, impotentiam allegantes, quasi experientia non demonstret, ac doceat huius oppositum, cum vsque in præsens sint quidam verè deuoti, ac feruidi notabilem abstinentiam, magnasque corporis afflictiones strenuè exercentes.* Et rursus, *Idcirco manemus in fecibus nostris, & rudes, incircumcisi, carnales, irreformati, passionatique sumus. Et quod summè periculosum censetur, quo in religione diutius viuimus, eo penè tepidiores, & negligentiores efficimur.* Inferius quoque: *Non ita nos cibo repleamus, ac potu, vt ad dissolutiones, cachinnos, loquacitates, contentiones, animositates, pigritias, somnolentias dilabamur, sed ad Dei obsequium fortiores reddamur.* Gulæ propterea definitio à prudenti vulpecula apud Cyrillum *lib. 4. Apolog. Moral. capite 4.* tradita optima est. *Gula infirmitatis est fons, pœna libidinis, desipientiæ semita, mortis ianua, & nunquam vllis epulis contenta.* 26

Contraria satis his gulosis B. Magdalena de Pazzi nostri Ordinis decus erat. De ipsa enim in vita eiusdem c. 123. sic legitur. Oltre al cibarsi parcissimamente gustaua auere cibi grossi, e di vil prezzo, e diceua, che questi erano secondo lo stato di pouertà, che le monache professauano; e se per mancanza di condimento erano insipide, non si doleua mai, mà diceua, che la pouertà religiosa le condiua, e glie ne faceua parer saporiti. Se tal volta li dauano à mensa, per straordinario, cibi delicati, gli lasciaua, e diceua, che non erano buoni per il suo stomaco, e che non erano cosa da lei. Medesimamente se gli eranò mandati di fuori, gli rassegnaua alla Superiora, acciò li distribuisse all'altre, ò di sua licenza li distribuiua essa; e tanto gustaua d'hauer cose da poueri, che tra l'altre mortificationi, che le daua la Superiora, le apportaua molta consolatione quando era mandata in refettorio alle mense à chiedere, per l'amor di Dio, vn poco di pane alle sorelle, e poi mangiarlo in terra in mezzo del refettorio; e da se stessa molte volte, quando non era potuta interuenire alla prima mensa con le monache, andaua alla cucina, e si faceua fare vna scudella di quello che era auanzato nelle scudelle dell'altre, dicendo, che la voleua per vna pouerina; e fattagliela, se la portaua à mangiarla in refettorio, e diceua, che la pouerina era lei 27

uentaua per osseruarla più perfettamente, e rendersi più simile che poteua à Gesù Crocefisso.

17 Quam certum tamen sit, æterno supplicio dignum, esse Regularem gulæ, ventrique dedidum, vt Iustinianus asseruit, ex vero exemplo, quod pius deuotusque Ioannes Rusbrochius retulit, conijci potest. *Tres, inquit, gulosi monachi circa Rhenum, in quodam degebant cœnobio; qui non contenti communibus, sed escas singulares sibi ministrari volentes, seorsum à fratribus aliis semper edebant. Quorum duo subitanea, ac improuisa arrepti sunt morte, vno præfocato, dum se lauaret, submerso in aquis: vnus autem ex eis socio tertio superstiti apparens ait, se damnatum esse. Interrogatus ab illo, cui apparuit, si magna pateretur tormenta, extensa manu guttam vnam sudoris sui in candelabrum stanneum, vel æneum, quod ibi fortè erat, cadere permisit; quod momento celerius, perinde vt seuum, vel cera in ardenti fornace liquefactum est. Tantusque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abesse cogerentur.* Hæc Rusbrochius. Ex quibus liquidò innotescet, quæ per inordinatam ingluuiem monachis nocumenta sequantur, meliusque illis fore, parsimoniam potius in cibo, & potu, antiquorum sequi monachorum (quos Marcus Marulus refert) quam tali vulnere animas suas perimere. Ac perinde consultum satis illis erit, si pecuniarum possessionem fugiant; quæ tanti mali initium, radixque est.

18 Huic quoque vitio affine aliud est; ex eadem radice improbæ cupiditatis contingenter eueniens, quod scilicet religiosi sæpius propter bonorum temporalium, pecuniæ præsertim, possessionem, habitu, ornatuque exteriori, religioso statui contrario, vtantur. Contra hoc vitium sic loquitur Diuus Basilius. *Si in eo studendum est nobis, vt omnium infimi simus, sine dubio, & quod in hoc genere indumentorum infimum est, id summopere est nobis amplectendum: vt enim gloriæ cupidi, gloriam, & inanitatem ex vestium cultu, ac splendore aucupantur; sic videlicet humilis, & religiosæ vitæ studiosi; ex vestimenti quoque vilitate debent venari humilitatem, & eam consectari.* S. quoque Ephrem Syrus ad monachum quendam sic loquitur. *Vestium ornatu ne delecteris.* Et in doctrina varia sic: *Superfluus vestium ornatus mortem conciliat.* Legatur D. Paulinus Epistola septima ad Seuerum, vbi monachos molliora vestimenta quærentes multo cum felle carpit, & arguit. Legatur & Benedictus in regul. sic habens. *Ne monachi causentur de vestimentorum colore, aut grossitudine, sed quales inueniri possunt in prouincia, qua degunt, aut quod vilius comparari potest.* Optimè etiam Hugo Victorinus sic monachos instruit. *Debent amatores religionis opere demonstrare, quantum ipsi terrena despiciant, nec carnem, quæ moritura est, cultu superstitioso excolere, sed pompæ indumentorum; morum ornamenta anteferre. Vestimenta plus vilia, quam pretiosa, plus grossa, quam subtilia, plus aspera, quam mollia, plus fusca, quam nitida, plus neglecta, quam accuratè composita.* Vnde Bern. hoc vitium in monachis sui temporis sic deplorat. *In hoc habitu non iam calor, sed color requiritur, magisque cultui vestium, quam virtutum insistitur. Pudet dicere, vincuntur in suo studio mulierculæ, quando à monachis pretium affectatur in vestibus, non necessitate, nec saltem forma religionis retenta in habitu ornari appetunt milites Christi: qui dum se præparare ad prælium, & contra aëreas potestates prætendere paupertatis insigne debuerant, quod vtique aduersarij valde formidant, in mollitie vestimentorum pacis potius prætendentes indicium, vltrò se hostibus, sine sanguine tradunt inermes.* Ioannes quoque Rusbrochius iam adductus, religiosos iure carpit: *Quod curiosum, & comptum ferre habitum licet, nec vlla apud eos vestimenta plus nimio pretiosa habentur, quæ obtinere possint.* Alibi etiam deplorat, *Quod ipse etiam externus habitus quantum maximè fieri potest, ad hominum mundanorum consuetudinem formatur, nec quicquam fermè ab eorum habitu distat colore.* Deplorat & illud B. Thomas de Villanoua, verbis relatis à nobis c. 1. huius libri.

De quo & Sotethius. *in Regul. text.* 10. *cap.* 5. sic conqueritur: *In ipso quoque fratrum habitu, iam non calor, sed color quæritur magisque cultui, vestium, quam virtutum insistitur. Pudet dicere, vincuntur in suo studio mulierculæ, cum à fratribus pretium affectatur in vestibus, cum sine necessitate, nec saltem forma Religionis retenta, in habitu ornari, non amari appetunt milites Christi; qui dum se præparare ad prælium contra aëreas potestates, prætendere paupertatis insigne debuerant, quod vtique aduersarij valde formidant, in mollitie vestimentorum potius præferentes indicium vanitatis, vltro se hostibus, sine sanguine tradunt inermes. Hodie quæritur ad induendum non quod vtilius, sed quod subtilius inueniri potest, non quod frigus expellat, sed quod superbire compellat: non denique iuxta Basilij regulam, quod vilius comparari potest, sed quod venustius, imo vanius, ostentari.* Deinde sic lachrymatur. *Heu me miserum! cur adhuc viuo videre Ordinem nostrum, scilicet qui primus fuit in Ecclesia, quo nullus in terra similior Angelicis Ordinibus; nullus vicinior ei, quæ in cœlis est Ierusalem, mater nostra, siue ob decorem castitatis, siue propter charitatis ardorem, cuius Propheta institutores, cuius hi, quos Paulus toties sanctos appellat, inchoatores extiterunt. Fusi sumus nunc exterius, & de Regno Dei, quod intra nos est, relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam consolationem, & vanitatibus, & insaniis falsis, ac iam religionis antiqua non solum virtutem amisimus, sed nec speciem retinemus. Ecce enim habitus noster (quod & dolens dico) qui humilitatis esse solebat, indignè à fratribus nostris temporis in signum gestatur superbiæ. Vix iam in nostris Prouinciis inuenitur, quo vestiri dignemur. Miles cum fratre ex eodem panno partitur sibi cappam, & chlamydem, omnis de sæculo quantumcumque honoratus, etiamsi Rex, etiam si Imperatur fuerit, ille tamen nostra non horrebit indumenta, si suo sibi modo præparata fuerint, & aptata. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto studio curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus. Operiuntur huiusmodi impietate, & iniquitate sua.* Hæc ille, etsi dura satis, eatenus verò æstimanda, quatenus non omnes, sed aliquos infirmioris notæ fratres tangere credendū sit. 19

Qualetamen suæ detrimentum salutis æternæ patiantur religiosi, si vestium culturæ sint nimium dediti, habetur ex reuelatione Sanctæ Brigittæ facta. Ex qua liquet animam cuiusdam religiosi, inter alia damnari, *Quia gloriabatur in superfluis, & habitu peregrino.* Extat quoque visio, & reuelatio cœlestis, quam B. Odo Abbas Benedictinus retulit, ex qua liquet, quantum Deo displiceat monachorum inhonestus, & nimium comptus ornatus. *Cum apud Turones in Ecclesia Beati Martini monachi degerent, cœperunt desciscere à moribus, & institutis monasticis, propriamque sectando voluptatem, vitam professionemque suam corrumpere. Abiecto enim monachorum solito habitu, fucatos atque fluxos, & pallio ornatos induerunt cucullos, & tunicas, calceis vtebantur adeo rotundis, & nitidis, vt vitrei videri possent. Quibus, cum vellet Deus finem imponere, nocte quadam omnibus somno correptis, vnus ex eis vigilans, duos viros vidit in dormitorium ingredi; vnum manu tenentem gladium, alterum imperantem ei, vt quos ipse digito demonstraret gladio percuteret. Cumque ille etiam eum, qui videbat, cædere vellet, adiuro te, inquit, per Deum viuentem, ne me interficias. Illico retraxit ille gladium, & hic solus ex omnibus euasit.* Hæc Sanctus Odo: ex quibus elici valet quantum Dei iræ sibi ascis-

cant.

cant regulares, nimium ornatum in vestibus affectantes. Alia quoque visio cuidam monacho contigit, in qua vidit B. Benedictum pro monacho moribundo compellatum, qui spreta simplicitate vestis religiosæ, habitum inhonestum assumpserat, respondisse, *Hominem quidem se videre, sed habitum non agnoscere, itaque alterius instituti hominem, eiusque causam discutere se non debere, nec in eius vitam inquirere.* Hæc & alia Surius ex quibus, & adductis, constare liquido potest, magnum malum regularibus esse vestibus inordinatis ornari, ac perinde fugiendum auaritiæ, cupiditatisque vitium, ex quo, & pecuniarum possessione, tantum detrimentum nascetur.

30 Præcludere tandem oportet ementitam quandam, simulatamque excusationem, qua sibi regulares quidam pecunias, bonaque temporalia, plus æquo procurare dicent. Est autem excusatio hæc sub prætextu indigentiæ, necessitatisque futuræ obiecta. Dicent enim fortè, cœnobia, aut conuentus, non sibi in necessariis prouidere, vel si aliquatenus prouident, talem tamen morbum oblongum inter senectutem, similemve indigentiam accidere posse, vt nisi propriis diligentiis adiuuentur, miserè sint perituri, ob quod vitandum damnum sibi putabunt licere pecuniæ copiam, librorum, aliorumque temporalium bonorum supellectilem reseruare. Sed gaudeo sanè, quia nec noua est, sed antiqua, prætensa hæc, & palliata cupiditatis monasticæ excusatio. Eam enim similibus verbis Ioannes Cassianus antiquus Eremita, loquens de monachis cupiditatis vitio infectis exaratam reliquit. Sic verò loquitur: *Philargyria, seu cupiditas pecuniarum, cum remissam tepidamque possederit monachi mentem, iustos quosdam, & velut rationabiles ei colores, ob quos reseruare sibi aliquid pecuniæ debeat, vel parare, describit. Nam & ea, quæ praebentur in monasterio, queritur non esse sufficientia, & sano, robustoque corpore vix posse tolerari. Quid faciendum, si valetudo mala corporis emerserit, & conditum non fuerit aliquid peculiare, quo sustentetur infirmitas? Præstationem monasterij esse pertenuem, & negligentiam erga ægrotantes maximam. Si proprium aliquid non fuerit quo cura corpori valeat adhiberi, miserè moriendum. Ipsum etiam vestimentum, quod præbetur, non sufficere, nisi procurauerit, vnde sibi aliud valeat exhiberi. Postremò, nec diu posse in eodem loco, vel monasterio commorari, & nisi parauerit sibi viatici sumptus euectionisque transmarina mercedem, non posse cum voluerit transmigrare, &c.* Et infra: *Tunc deinde vita longæua promittitur, senectus incurua, infirmitates diuersæ, atque prolixæ, quæ tolerari in senecta non possint.* Hæc Cassianus. Ecce eandem excusationem, quam nescio si aliqui religiosi nostri temporis, auaritiæ forsan, & cupiditatis morbo infecti, sibi vsurpant, ab hinc 1200. annis ab improbis fuisse monachis traditam.

31 Idem intentum piissimus Ioannes Soreth in expositione Regulæ Carmelitar. cap. 9. circa illa verba, *Abdicatione proprietatis,* his verbis prosequitur. *Auaritiæ morbus posterius superueniens, & extrinsecus animæ accedens, quanto facilius caueri potest, ac respui, tanto neglectus, & intromissus semel cordi fit pernicior, & cunctis vitiis difficilius propellitur, malorumque omnium radix est. Igitur si remissam, tepidamque possideat viri Religiosi mentem, per quosdam velut rationales illi colores, licet obliquos, vel reseruare aliquid pecuniæ, vel comparari describet; nam ea, quæ præbentur in monasterio queretur non esse sufficientia, etiam sano, robustoque corpore, vix posse tolerare negligentiam erga ægrotantes maximam. Itaque cum eiusmodi cogitationibus laqueauerit mentem, qualiter saltem vnum denarium acquirere possit excogitat. Cumque ei ad votum cesserit, fames excrescit, & sic pecuniæ incremento rabies cupiditatis augetur: deinde vita longæua promittitur, senectutis incuruatio, infirmitates diuersæ, ac prolixæ, quæ nisi maior summa fuerit in iuuentute præparata, tolerari in senectute non possunt.*

Sed quis non videat frigidam hanc excusationem, ipsamet testante comprobari. Etsi enim aliquid naturæ fragilitati concedi queat, vitiosæ tamen cupiditati, sub velo naturalis necessitatis obiectæ, nihil concedi debet Hoc ex ipsismet Cassiani verbis clarescit, dum monachum tali excusatione munitum, *remissam, tepidamque mentem* possidere asseruit. Indicat id quoque Diuus Gregorius dicens: *Sæpè quod auaritia ex appetitu suggerit, necessitatem putat, & cum minora sufficiant, docet maiora deesse.* Præsertim id verum habet, quia si naturæ necessitati consulitur, vt isti simulant, certè *natura paucis contenta redditur.* Indicat hanc rationem, solo ipso rationis ductu Seneca epistola septima ad Lucillum, dicens: *Frugalitas autem paupertas voluntaria est. At necessaria deerunt? Deesse non poterunt, quia natura minimum petit.* Ecce monachi excusationem vestram ab ethnico quoque reiectam. Sed esto, nobis aliqua in corporeis necessitatibus desint, nunquid ideo infamis auaritiæ serui erimus? Cupiditatis mancipia vocabimur? Non ideo, Patres, paupertatem professi sumus, vt nihil omnino nobis desit. *Fœdum enim est* (inquit Bonauentura) *profanumque mendacium satanæ, paupertatis voluntariæ professorem se asserere, & rerum penuriam pati nolle.* De his quoque sic loquitur Bernardus. *Vidimus pauperes aliquos qui si veram paupertatem haberent, non adeo pusillanimes inuenirentur, & tristes. Sed hi sunt, qui pauperes esse volunt, eo tamen pacto, vt nihil eis desit, & sic diligunt paupertatem, vt nullam inopiam patiantur.* Indicat sanè his verbis Bernardus istos tales non veros, & perfectos pauperes esse Deinde ignoro prorsus, quantum valeat apud istos illud Christi, *Primùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.* Et illud, *Nolite solliciti esse in crastinum.* Prorsus etiam ignoro, qualiter apud istos firma, roborataque spes permaneat, cum (verbis D. Basilij vtar) *Deum iis alimenta suppeditaturum diffidant, qui in nomine ipsius congregati sunt.* Nec video, quomodo religiosi isti totos se Deo animo, corde, & corpore tradiderint, cùm sic rebus caducis inhiantes suam professionem relinquant. *Similis esse debet monachus* (loquitur Ephrem) *viro ex alto demisso qui funem excelso interuallo pendentem arripit, & indesinenter pro auxilio ad Dominum clamat, sciens se, si dejecerit & vtriusque manum perdiderit, præcipitem illico ruiturum, & moriturum.* Si ergo religiosus omnis indesinenter à Dei auxilio, potestateque pendens esse debet, quorsum pro temporalibus angitur, pro caducis torquetur, & pro terrenis cœlestem paupertatem commutat? Hoc docet Euangelica Veritas, patres astruunt, veri, perfectique monachi status hoc requirit. 32

Addiderim præterea, sæpius, diuina prouidentia disponente, istos, qui sub futuræ necessitatis, vel indigentiæ prætextu, propriæ professionis, & paupertatis religiosæ limites transgrediuntur, his etiam pecuniis, quas sibi confœderant, miserè priuari. Forsan expertus loquar. Sed extat de hoc memorabile exemplum, quod refert Guillelmus de Peraldo in tractatu de professione monachorum, de hortulano quodam, qui simili spiritu cupiditatis ductus, pecuniam sibi indebitè reseruauit, quam tamen sibi nihil profuisse, ex angelica reuelatione innotuit, simulque cupiditatis eius vitium reprehensione dignum fuisse probatur. Hæc sunt Peraldi verba, *Suggestum est ei inspiratione spiritus maligni, vt colligeret aliquam pecuniam, quam cum senesceret, vel ægrotaret, posset expendere. Et fecit sic: Contigit autem eum infirmare in pede, & expendit quidquid habebat in medicis, curarique non potuit. Tandem vnus ex peritis medicis dixit,* 33

xit, eum non posse curari, nisi per pedis abscissionem. Et cum quadam die medicus esset allaturus instrumenta sua ad pedem abscindendum, nocte praecedenti hortulanus pœnituit de nummis collectis, & quod non dederat eos pauperibus. Et statim Angelus Domini astitit ei dicens, Vbi sunt nummi, quos collegisti; & vbi est pes, quem tractasti? Qui cum pœniteret, & misericordiam peteret, Angelus Domini tetigit pedem eius, & sanatus est. In mane vero medicus veniens inuenit hortulanum in agro sanatum, & operantem. Et glorificauit Deum. Ecce casum, ex quo liquidò innotescit, Deo maximè displicere monachum, qui sub vmbra necessitatis venturæ, contra regularem paupertatem peculium congregat. Ipsoque facto ostendisse, in Deo plus sanctum religiosum, Deique prouidentiæ, quam pecuniis fidere oportere. Ac perinde euanescere vt futilem, & inanem eorum excusationem, qui præ timore necessitatis futuræ, præsentem professionem prætermittent.

33 Sed quod horribilius est, cupidos Religiosos æternam proinde sibi præparare gehennam, non temerè formicari potest. De quo noster Gratianus *in sua disciplina Regulari cap. 9. §. 1.* notabilem hunc casum sic refert. *Santasi morendo vn frate di più di settant'anni di età, e vedendo, che più non v'era speranza di vita, chiamò il compagno, che lo seruiua, è aissegli, che discusse certa parte del suo giubbone, e ne cauasse diciassette dopponi d'oro, e prendesse vn coltello, egli aprisse la carne sua propria in vn fianco, & inighe li ponesse, e ritornasse a cusire. Il frate suo compagno si rise della sciocchezza del vecchio, venuto à dire à i Superiori, i quali viddero i dopponi, ma il vecchio si morì co'l suo desiderio, e Dio sà doue andò quell'anima.*

34 Restat tandem duas alias euasiones retundere, quibus frigidi aliqui regulares fortè putabunt, magnam bonorum temporalium copiam sibi illicitam non esse. Nec propriam sententiam proferam; sed quid sentiant grauiores alij dicam. Prima est, quia dicent tales, etsi habeant plurium bonorum temporalium copiam, affectionem tamen internam ad res ipsas temporales non habere. Sed hanc rejicit Hieronymus Sauanorola ad Comitem Mirandulanum sic dicens. *Nec permittas te seduci ab aliquibus, qui dicunt, quod paupertas non consistit in hoc, quod non habeamus res exteriores, sed in hoc, quod non habeamus affectionem, & amorem ad illas: quia quanquam hoc verum sit, tamen & difficillimum, & ferè impossibile est, possidere res exteriores, & non habere amorem, & affectum ad illas: propter quod Sancti, etsi habebant totum amorem suum in Christo, nihilominus spoliabant se huiusmodi rebus, scientes, quod possessio illarum est multorum peccatorum occasio, & hoc apertissimè apparet in religiosis, qui in monasterio, & in cella habent abundanter ea, quibus opus habent; quia sunt tepidi in diuino amore, vagi, rari in oratione, sensuales, loquaces, murmuratores, iracundi, impatientes, insatiabiles, inquieti, inuidi, otiosi, superbi, & inobedientes. Et hoc euenit illis, quia dereliquerunt primum religionis fundamentum, quod est ipsa paupertas, non considerantes necessariam esse omni volenti seruire Christo in religione, vt sit pauper non solùm corde, sed opere, in omnibus huius mundi rebus.* Secunda euasio est quorumdam, qui dicent se posse plura bona temporalia, & pecunias possidere, quia non habent dominium, sed vsum illorum. Hoc tamen sic reiicit D. Dionysius Carthus. ex graui quodam Doctore. *Magis nocet religioso habere vsum peculij sine proprietate ciuili, quàm habere proprietatem sine vsu. Proprietas neque in se est peccatum, neque ad peccandum inducit, nisi per vsum rei. Eius exemplum est, quod puero, vel furioso non noceret proprium habere cultellum, dummodo non haberet libertatem vtendi illo. Habere tamen libertatem vtendi ad placitum communi cultello, esset furioso, seu puero valdè periculosum. Quemadmodum ergo stultum, & derisibile esset, si quis paterfamilias prohiberet filio suo habere proprium cultellum, ne cum illo se læderet, nihilominus daret illi licentiam vtendi ad placitum communi cultello domus: sic stultum videtur, & derisibile, si pater spiritualis filio suo spirituali prohibeat possidere aliquid proprium, & nihilominus assignat ei aliquam portionem de communibus bonis conuentus, conceditque vsum illius. Quia libertas vtendi illa portione est sibi magis periculosa, quàm esset ei proprietas eiusdem sine vtendi licentia.* Et infrà: *Quantum ad progressum de malo in bonum, parum, aut nihil refert, an habeatur vsus sine proprietate, vel cum proprietate.* Hæc iste author. Quæ, obsecro, attendant regulares omnes, nulloque palliato colore, cupidam sibi, auaramque bonorum temporalium possessionem prætendant, *ad excusandas excusationes in peccatis.* Sed propriæ professioni attendentes, sciant cum S. Hyppolito martyre, *Consummationis mundi, & extremæ ætatis illius signum esse, si monachi expetunt quæ sunt mundi.* Sed de hoc etiam capite sequenti.

Interim tamen, vel vt sic aliquantulum lectoris 35 animum recreemus, illustrem Cyrilli Apologum corui, & vulpis, quo auaritiæ incommoda graphicè describuntur, hic placuit inserere *ex lib. 3. Apolog. Moral. cap. 1.* Coruus ergo optans ditari, modum quæsiuit à vulpe. Cui illa: *Totum,* inquit, *officium ditescendi in tribus assiduis vitiis, & in vno continuo tormento consistit, videlicet in insatiabili cupiditate, in inquieta rapacitate, in illiberalitate continua, & in timore perpetuo. Hæc enim sunt instrumenta artis ditescendi, scilicet, semper cupere, cum enim cupiditas deerit, mundanæ diuitiæ minorantur, sed vbi semper hæc aderit, augentur. Minorato siquidem appetitu, caro marcescit; & eo addito, mox resarcita pinguescit. Nam ob hoc excessiua oneratur pinguedine porcus, quia inextinguibilem patitur appetitum. Alterum verò eius officium est, vndecumque, & quomodocumque rapere: propter hoc enim æstiuo tempore cum plurimi fluuij deficiant, Nilus auctus fines suos transgreditur. Quoniam vndecumque contingit humiditas, vi caloris rabientis hauritur. Tertium est, nihil vnquam donare. Ex quo namque sursum altissimæ arbores rapiuntur, nisi quia foris minimè in fructum effunduntur? Atque ideo intestinum cauum semper est vacuum, eo quòd chili, mox cum susceperit, sit effusiuum. Vltimum vero est, timore sollicito semper parta seruare. Plures etsi non raptis, negligentia tamen perditis diuitiis caruerunt. Audax enim Pauo caudam auream perdidit, pauidus lepus proprium pellem custodiuit. Hæc igitur, frater mi, oportet diligenter seruare, si mundi huius diuitias cupis acquirere. Scilicet, vt sis semper cupidus illas affectando, violentus in rapiendo, auarus in tenendo, timidus in seruando. Vbi hæc coruus audiuit, digestam sententiam protulit. O certè infelicissimæ paupertatis fallaces diuitias mundiales, & omni cum studio sapienti detestandas; vtpote quarum dilectio cupiditas est, acquisitio rapacitas, possessio illiberalitas, & conseruatio timiditas est horrenda. Sed quid cupiditate scelestius? quid rapacitate iniquius? quid illiberalitate deformius & timiditate molestius? Sperno de cætero immoderatas diuitias Crœsi, & Assueri, opum magnalia, & aurea scuta repudio Salomonis. Meæ verò diuitiæ sint, sine cupiditate quietum, sine rapacitate iustum, sine illiberalitate benignum, absque timiditate securum me possidere.*

Capvt XVII.

Superfluitas bonorum temporalium etiam in ipsis communitatibus, religiosorum reformationi est contraria.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia non solum à Regularibus personis, sed etiam à communitatibus Regularibus est ableganda.*
2 *Adducuntur verba D. Basilij in præsenti causa.*
3 *Lugendus Religiosorum status, in qui cum sæculo possessiones reliquerint, in religione tamen ad diuitias anhelent.*
4 *Sanctus Gregorius Nazianzenus, qualis Monachorum vita suo tempore, qualis nostro futura sit describit.*
5 *Eusebius cupidam quorumdam Monachorum auaritiam grauissimis verbis carpit.*
6 *Monachus, qui in terris possessiones quærit, Monachus non est.*
7 *Superfluas Monasteriorum diuitias acriter damnat Bernardus.*
8 *Aduersus quosdam Monachos Eremitas inuehitur Petrus Damianus, quod superfluis monasterio bonis acquirendis inhiarent.*
9 *Quæ iustus Abbas Cisterciensis circa copiosam temporalium supellectium scripta reliquerit.*
10 *Iunguntur quæ Abbas Ioachim ad hoc protulit intentum.*
11 *Inter causas difformationis Religionum hanc recenset Bonauentura.*
12 *Idem comprobatur ex quadam reuelatione sanctæ Brigittæ.*
13 *Quam seuerè idipsum in communitatibus Religiosis reprehendat Ioannes Rusbrochius.*
14 *Profertur testimonium Ioannis Trithemij ad propositum.*
15 *Inter radices cur Religio perit & deformatur, hanc recenset Isidorus.*
16 *Quænam sint causæ quare tam accurate sancti Patres superfluam bonorum temporalium possessionem Religiosis communitatibus interdixerint.*
17 *Odium & inuidia sæcularium aduersus communitates Regularium inde amplius augetur.*
18 *Exinde magis communitates religiosæ in ruinam temporalem tendunt.*
19 *Exemplo confirmatur.*
20 *Inconueniens aliud.*
21 *Afferuntur ad idem intentum quæ dixit venerabilis P. Ioannes Soreth.*
Cœlestis item reuelatio. ibid.
22 *Magnum aliud incommodum ex superflua bonorum temporalium possessione Monasteriis ipsis quandoque eueniens.*
23 *Cupiditatis vitium semel admissum difficillimè amputatur.*
Paupertatis religiosæ commendatio; & è contra proprietatis abominatio. ibid.
24 *Opum damna ex Apologo.*

1 Abundè satis caput præcedens cupiditatem, & auaritiam à regularibus personis, Patribus testantibus, relegauit; præsens vero etiam à communitatibus ipsorum regularium, monasteriis scilicet, conuentibus, aut collegiis, abigendam fore specialiùs comprobabit. Ansam hinc tollemus aliquibus, si superfluam bonorum temporalium possessionem priuatis personis, & regularibus nolint permittere; ipsorum tamen cœnobiis magnam copiam istorum bonorum tolerandam esse, verbis, aut factis conentur defendere. Hoc ergo contra perfectam reformationem religiosorum militare accuratius ostendamus. Ad quod in primis omnia quæ capite præcedenti adducimus, deseruire poterunt; si enim superflua bonorum temporalium possessio religiosos non decet, nec decebit etiam communitatem ipsam religiosam, quæ ex pluribus particularibus componitur. Nihilominus specialiter de communitatibus regularium loquemur.

Ergo primus, vt solet, loquatur D. Basilius, magnus, & egregius reformationis monasticæ defensor. 2
In sermone ergo de institutione monachorum sic loquitur. *Conuenit igitur, vt quemadmodum qui in balneum ingrediuntur, vestimentis se omnibus denudant, ita & qui colendæ pietatis causa ad solitariam vitam accedunt, omni rerum vitæ huius materia exuti, genus vitæ, quod est secundum philosophiam, ingrediantur.* Loqui autem Basilium, non modo de specialibus religiosis, sed etiam de ipsis cœnobiis, conuentibusve, in quibus degunt, ex sequentibus elicio. *Siquidem earum rerum, quæ sunt cum materia coniuncta solicitudo, procuratioque magnopere mentem, atque animum distrahunt.* Quæ ratio non minus in communitatibus religiosis, quam in ipsis regularibus personis vim habet.

Adstipulatur S. Ephrem Syrus, qui in opusculo quodam aduersus quosdam religiosos edito, eorum statum eo maxime luget, quod cum in mundo possessiones, diuitiasque reliquerint, in religione tamen, pro ipsorum possessione multum anhelent. Eius verba, paucis dispunctis, sic habent. *Hei mihi, magis delectat confabulari, iocari, ridere, laudare. Quis non suspiret? quis non lugeat? quo pacto Angelicum hoc institutum, ac Ordinem confundimus? Reliquimus mundum, & quæ mundi sunt sapimus. Reliquimus domos, & earum cura, atque solicitudine quotidie absumimur. Videmur quidem paupertatis amatores, & habendi cupiditate detinemur, atque absorbemur. Ore quidem, ac verbo paupertatem colimus, mente autem auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur nostram conditionem, atque institutum non doleat?* In serm. quoque ascetico de vita relig. sic habet. *Attendamus nobis ipsis, ne duplici pœna in iudicio mulctemur, maximè si post sæculi abdicationem adhuc ea, quæ mundi sunt sapiamus, si post pecuniarum, opumque contemptum, de eis adhuc solliciti sumus, &c.* Attendant hoc religiosi, & videant qualiter illis etiam pro communi conuentu sollicita pecuniarum inquisitio interdicatur, oppositumque conantibus, duplex pœna comminata sit ab Ephremo. 3

Accedit S. Gregorius Nazianzi Episcopus, qui, & ipse monachus, monachorum quoque, & cœnobitarum vitam describens, qualisnam suo tempore fuerit, qualisue nostro futura sit, sic docet. *Vita eorum sunt opes in egestate, possessio in peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in cælibatu. Qui delicias aspernari pro deliciis habent, qui regni cœlestis causa humilitatem amplectuntur, qui in mundo nihil habent, & mundo superiores sunt, qui cum in carne sunt, extra carnem tamen viuunt, qui pro portione Deum habent, qui propter regni spem inopia laborant, & propter inopiam regnant.* Hæc sanctus hic Pater, quæ si attendant aliqui ex religiosis, non magno conatu bona temporalia, pecuniarumque abundantiam, sibi, suisve, cœnobiis coaceruabunt, cum opes nostras in egestate, possessionesque in peregrinatione sitas esse, Nazianzenus moneat. 4

Eusebius quoque author epistolæ ad Damasum de morte D. Hieronymi, & habetur 4. tom. Operum ipsius, cupidam auaritiam quorumdam monachorum grauissimis verbis carpit, & reprehendit. Primò ergo nihil peius in mundo esse, quam malus monachus, affirmauit, inquiens: *Nulla certè in mundo tam crudelis bestia,* 5

quam malus monachus. Causam subiungit: *Nam corrigi non patitur, nec veritatem vnquam audire potest. Et vt breuiter dicam, omnes praeminent malitia.* Vt autem praecipuam causam tradat, cur tam malignus, incorrigibilis, & crudelis bestia, monachus prauus sit, totum hoc in auaritiam refundit, hisce verbis. *Heu quantum in quibusdam spiritualibus, habitu, & nomine, creuit cupiditas, qui certè sunt lupi rapaces in vestimentis ouium.* Concludit tandem. *Vbi sacerdos, & monachus cupidus est, ab eodem plusquam à serpente fuge.* Ne autem putaretur, solum loqui de monachis, qui priuatim sibi nummos, & bona temporalia congregant, sed etiā de illis, qui superfluè, & auarè nimis monasteria ipsa supra modum ditare contendunt, haec addit. *Sunt nonnulli, qui totum suum fructum existimant, Ecclesias, & monasteria miro modo, & opere, ex pauperum mercede adificare, in quibus tanta viget cupiditas, vt terram sibi, & omnia deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi semper sua est cogitatio, vt aliena possint exspoliare marsupia.* Neutiquam author hic improbare valet religiosam eorum monachorum, regulariumque curam Deo, Sanctisque templa, Ecclesias, monasteriaque extruentibus: hoc enim pium, & laudabile est. Improbat tamen eorum solicitudinem, & cupiditatem, qui sub horum praetextu, pauperum bona, nobiliumve haereditates sibi asciscunt, vel superfluas, impertinentes, vanasque diuitias sub praetextu sustentationis acquirunt: hi enim reprehensibiles valde essent, & vitio auaritiae notabiliter infecti.

6 Ad haec D. Gregorius Magnus in suo 3. lib. Dialogorum, sanctissimi cuiusdam Isaac serui Dei virtutes, & miracula referens, inter alia in hoc maximè ipsum commendat, *Quod cum eum crebro discipuli humiliter admonerent, vt pro vsu monastery possessiones, qua offerebantur, acciperet; ille solicitus sua paupertatis custos, fortem sententiam tenebat dicens: Monachus, qui in terris possessiones quaerit, monachus non est.* Haec Sanctus Gregorius de hoc eximio viro, satis superque laudans eius factum, & dictum: *Monachus, qui in terra possessiones quaerit, monachus non est.* Quod si plures, vt aequum est, ruminent, non nimis solicite, auide, & cupide exquisitas diuitias, possessiones, haereditatesque sibi quaerent, cum sanctus hic vir à D. Gregorio commendatus, neque pro vsu monasterij possessiones, quae offerebantur acciperet. Fauet quoque in epistola quadam. *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Alibi quoque sic habet idem Gregorius. *Quid est habitus monachi, nisi despectus mundi, quomodo ergo mundum dispiciunt, qui in monachali habitu positi, aurum quaerunt?* Haec, & alia Magnus Gregorius, satis exosam habere indicans cupidam auaritiam monachorum, etiam sub praetextu communitatis augendae.

7 Nec minus fauet D. Bernardus, qui in sua illa celebri apologia ad Guillelmum Abbatem, saepius, meo videri, à monachis perlegenda, vanas, superfluasque monasteriorum diuitias damnans, superfluam quoque monachorum in illis acquirendis solicitudinem condemnat: sic verò loquitur. *Absit vt credam, tantas sanctos Patres, quantas video in plerisque monasteriis, vanitates, ac superfluitates pracepisse, vel concessisse. Miror etenim, vnde inter monachos tanta intemperantia in comessationibus, & potationibus, in vestimentis, & lectisterniis, & equitaturis, & constituendis adificiis inolescere potuit, quatenus, vbi hac studiosius, voluptuosius, atque effusius fiunt, ibi Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, sobrietas austeritas creditur; silentium tristitia reputatur. E contra remissio discretio dicitur, effusio liberalitas, loquacitas affabilitas, chachinnatio iucunditas: mollities vestimentorum, & equorum fastus honestas, lectorum superfluus cultus munditia.* Et infra: *Quis in principio, cum Ordo coepit monasticus, ad tantam crederet inertiam monachos deuenire? O quantum distamus ab his, qui in diebus Antonij extitere monachi!* Et inferius: *Quaeritur ad induendum, non quod vtilius, sed quod subtilius inuenitur: non quod repellat frigus, sed quod superbire compellat: non denique iuxta regulam, quod vilius comparari potest, sed quod venustius, imo vanius ostentari.* Multa alia S. hic Pater in dicta apologia, contra superfluam solicitudinem monachorum in diuitiis, delitiis, temporalibusque bonis habendis, scripsit; quae transcripsimus, sufficiant, vt quantum ex mente Bernardi à vero religionis tramite isti aberrent, notum sit. Quia tamen superfluam, vanamque hanc bonorum possessionem, solis priuatis religiosis, non autem monasteriis eorum interdici, aliquis forsan putabit, ex sermone ad fratres de monte Dei, etiam de ipsis domibus religiosis loqui manifestè liquescet, sic verò loquitur. *Iam enim subintrauit de are alieno sumptuosa, & quantum pudor sinit, ambitiosa adificatio, & abiecta sancta simplicitate, & rusticitate, sicut Salomon dicit ab Altissimo creata, quasi religiosas quasdam nobis creamus habitationum honestates, in quibus tantum compassum est à talibus, vt penè omnes in hoc effecti simus animales. Dimissam enim nobis à patribus nostris iure hereditario formam paupertatis, & sancta simplicitatis speciem; verum decorem domus Dei alienantes à nobis, & à cellis nostris, per manus artificum exquisitorum cellas non tam eremiticas, quam aromaticas adificamus nobis de eleemosynis pauperum.* Et infra: *Ergo obsecro, in peregrinatione saculi huius, in militia hac super terram adificamus nobis non domos ad habitandum, sed tabernacula ad deferendum.* Optimè etiam sermone quarto super missus est, haec habet: *Video & alios, quod non sine dolore videri debet, post aggressam Christi militiam, rursus sacularibus implicari negotiis, rursus cupiditatibus terrenis immergi: Cum magna cura erigere muros, & negligere mores, sub pratextu quoque communis vtilitatis verba vendere diuitibus, & matronis salutationes, &c.* Alia sanctus hic Pater, ex quibus liquidò innotescit, quam malè sentiat de auara cupiditate aliquorum monachorum, si sibi nimis amplas, magnificas, pretiosasque cellas, aut domos aedificent ad habitandum in hac peregrinatione, etiam *sub pratextu communis vtilitatis*, vt dicit.

8 Grauissimus quoque author Card. Petrus Damianus in epistola ad quosdam Monachos eremitas, contra illos, quòd superfluis monasterio bonis adquirendis inhiarent, saepius inuehitur. *Hoc etiam* (inquit) *me non leuius mouet, quia pratergresso nihilominus inobedientia limite, eleemosynas à sacularibus indifferenter accipitis, possessionis ira fun culos inhianter extenditis; & vt cuncta breuis sermo concludat, in occulto simul, & publico, fieri diuites festinatis.* Et infra: *Porro autem ad quid diuitiarum lucra congerimus? an quia hac in nostros vsus expendere, natura modico contenta prohibente, non possumus: quod prodigi valeant, anxia semper sollicitudine perquirimus.* Vnde inferius concludit: *Spernite diuitias, ne perpetuò mendicetis, estote voluntariè pauperes, vt sine fine regnetis.* Ex quibus non incongruè elici valet Illustrissimum Monachum Damianum, toto animo, cordeque reprobare nimiam bonorum temporalium cupiditatem, etiam sub praetextu communitatis monasterij ampliandae.

Nec omittam, quae Iustus Abbas Cisterciensis in sermone quodam ad Cistercienses Monachos, circa copiosam bonorum temporalium supellectilem scripta reliquit. *Noster* (inquit) *ordo bonum habuit fundamentum humilitatis, & spontanea pauperatis: Super hoc fundamentum nostri priores adificauerunt consimilem structuram, scilicet humiles domos, priuata laboris habitacula, tenuissima temporalis vita subsidia. Nos verò sicut in dicibus nostris videtur, transiuimus terminos, quos posuerunt patres nostri. Nos iam non humiles domos, sed spatiosas, & speciosas aulas instruimus. Ipsa nostra habitacula* vrbibus

vrbibus similia sunt, & iam, vt vulgo dicitur, in chimino posita, commeantibus quadriuiatim patent. Et inferius. *Primi Cistercienses diuitias fugerunt, nos quærimus, paupertatem quæsierunt, nos fugimus.* Inferius quoque: *Prouideamus famæ nostræ, propter nimiam libertatem nostram iam valde periclitanti. Caueamus, ne nomen Dei per nos blasphemetur inter gentes. Diuitias congregare, dignitates ambire, negotiationes exercere, vrbana fora frequentare, sine præuaricatione nostri Ordinis non possumus.* Hæc Iustus Abbas, re, & nomine iustus, vt temporalium bonorum cupiditatem à Cisterciensi familia (alioquin grauissima, & religiosissima) procul abigeret, scripta mandauit. Vtinam religiosi omnes sibi hæc dicta intelligant, opereque exequantur.

9 Iungam quoque libenter, quæ Abbas Ioachim super Apocalyps. capite tertio, ad nostrum protulit intentum. Dum enim grauissimæ cuiusdam religionis interitum lamentatur, in eam causam refundit: *Quia dum diuites esse voluerunt, sub regula paupertatis facti sunt delicati, & teneri; facti sunt inualidi, & infirmi; facti sunt, quibus lacte opus sit, non solido cibo. Nec mirum: Quis enim vnquam inter diuitias, & delitias potuit tenere inopem vitam, & castitatis propositum, vbi multi sunt cibi? Taceo, quod intra vrbes, & vicos plura monasteria sita sunt, & præsto sunt, quæ monachorum mentes alliciant, & nonnullis, proh dolor, captiuitatis oculos eruant, & in gazam ducant.* Taceo & ego etiam alia, quæ tibi grauis iste author, & à pluribus Propheta reputatus non tacet. Eaque ex magna copia diuitiarum religiosis nasci asseuerat.

10 Omnium tamen Patrum clarissimè huic nostro instituto fauet Seraphicus Doctor S. Bonauentura. Primò enim in quæstionibus circa regulam, cum quæsisset, *Cum secundum Patres laudentur Monachi in casellis & in vilibus habitaculis habitasse, quid est quod altas, & magnas domos erigitis, oratoria sumptuosa, & areas latas magno pretio comparatis, cum sitis pauperes, & mendici, & contemptores mundanorum esse debeatis?* Causasque assignasset, cur religiosis ædificare domos, templa, oratoriaque liceat, subiungit tamen. *Non tamen intendo in his excusare nisi quæ valdè necessaria sunt: Vbi autem superfluitas, curiositas, & irreligiositas, & regulæ, & paupertati nostræ derogantes essent structuræ, reprehendo tecum. Quintuplicis enim peccati rei sunt qui superflua in ædificiis, & aliis quibus vtimur, procurant, & acquirunt. Primo propter transgressionem professionis, quia pompis renunciantes sæculi, in proprietate, & humilitate vera promiserunt Deo famulari. Secundo, propter malum exemplum, quo alij discunt ab eis similia facere; vel scandalizantur, quando vident eos, qui huiusmodi pro Christo spernere deberent, quærere, vel sectari. Tertio propter inquietudinem fratrum, propter huiusmodi ædificia, & procurationes: quia & deuotio extinguitur, & disciplina religionis plurimum dissipatur. Quarto, propter spoliationem aliorum pauperum, quibus sæpè eleemosyna præcipiuntur, & huiusmodi structuræ fiunt, ex quibus illi deberent vestiri, & pasci; dum quod istis datur, eis negatur; quia ad dandum vtrique sæpè deficit dantis largitas & facultas. Quinto, quia quando nimis vrgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, quod nec de prædicatione, nec exemplis, nec aliis, quæ facimus, ædificantur. Vnde cum vident nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue sit eis dare, & erubescant negare, &c.* Hæc, & alia tam piè, quam verè aduersus auaram cupiditatem monachorum, bona temporalia, etiam communia, supra modum augere conantium scripsit. Inferius etiam inter causas difformationis religionum recenset *Nimias opes, ex quibus fiunt carnales, superbi, & multipliciter vitiosi.* In epistola quoque quadam ad sui ordinis Prouincialem quendam, sic loquitur: *Quoniam paupertas est nostris religiosis prærogatiua, &c. Sumptuositatem ædificiorum, librorumque, vestium, ac ciborum sic studeas amputare quod à professionis excellentia vitæ obseruantia non discordet.* In alia quoque epistola ad ministros prouinciales sui Ordinis transmissa, inter causas relaxationis religiosæ, superfluam bonorum temporalium abundantiam, etiam in communitatibus recensens, sic loquitur. *Occurrit ædificiorum constructio sumptuosa, & curiosa, quæ pacem fratrum inquietat, amicos grauat, & hominum peruersis iudiciis multipliciter nos exponit.* Solus hic sanctus Doctor religiosus, religiosorumque superior, causam, quam intendimus, abundè confirmaret; ex eoque elicere omnes possumus, quam contrarium sit reformatis religiosis pluribus bonis temporalibus, etiam in communitatibus abundare.

Porrò bonorum temporalium abundantiam etiam in 11
communitatibus, & sub prætextu bonorum operum reformationi religiosæ contraire, ex quadam diuina reuelatione B. Brigittæ fœminæ sanctissimæ facta, liquidò innotescet. Reuelationis en verba: *Videbatur Æthiops teterrimus in quodam monasterio, inter velatas moniales existere, cum nigro velo, & habitu monachali, de quo, admirante sponsa* (scilicet B. Brigitta) *Christus loquebatur dicens, Scriptum est in Euangelio meo, quod cauendum est de illis, qui ambulant in vestimento ouium, intus autem sunt lupi rapaces. Sic nunc dico tibi, quod ille Æthiops, qui apparebat inter moniales cum habitu monialium, ipse est Dæmon cupiditatis, qui suadet eis aggregare possessiones, & castra, & plures diuitias, vt ex illis lautius viuant & distribuant largas eleemosynas, vti sub tali religiosa spe recedentes à paupertate mihi grata, dissoluantur paulatim, donec præuaricantes regulam, & priorem obseruantiam, perdant animas. Ideo scito, quod nisi vigilanter caueant ab isto lupo cupiditatis, contentando se de his quæ habent, & nihil plus volendo accrescere in possessionibus, & terrenis diuitiis, inficientur ab eo, etiam sanæ oues istius gregis damnabiliter, & postea à lupis dilaniabuntur immisericorditer. Magis enim mihi placet, quod in paupertate quieta, & sancta, quam profitebantur, viuant, & contententur, quàm quod terrena cura regiminis temporalis implicantes se, de distributione eleemosynarum bonorum aliorum inaniter glorientur.* Hæc Christus, cuius verba si religiosi cœtus attenderent, nequaquam multo conatu in congregandis diuitiis insisterent; cum etiam sub prætextu eleemosynæ elargiendæ hoc à Christo prohibitum sit.

Similiter, quod nec sub prætextu Diuini cultus (in- 12
tellige vani, & ambitiosi) superflua bonorum possessio religiosis expediat, Christus Dominus ad S. Brigittam in sancta Ciuitate Ierusalem orantem, *lib. 7. reuelat. c. 20.* sic affatus, satis manifestauit. *Certissimè sciant dicti fratres, quod tam ipsi, quam cæteri religiosi, quibus Regula prohibet habere proprium, & tamen habent aliquod proprium contra Regulam suam, volentes per hoc me placare, quod inde aliquam partem mihi conferunt, eorum munera abominabilia sunt mihi, & exosa, nec aliqua remuneratione bona sunt digna. Magis enim mihi gratum, & placitum est, quod paupertatem beatam quam professi sunt, secundum Regulas suas diligenter obseruent, quàm quod totum aurum, & argentum, ac etiam omnia metalla, quæ in mundo sunt, mihi præsentarent.*

His iungitur pius auctor Ioannes Rusbrochius; hic 13
enim, vt capite præcedenti vidimus, auaritiam monachorum seuerè satis reprehendit; vt verò non solum de particularibus religiosis, sed de communitatibus etiam ipsis loqui innotesceret, multa subdit. Inter alia hæc: *Ædes quidem sacras, & cœnobia magnificè extruunt, hominesque rebus locupletes sibi potius alliciunt, & adiungunt, quàm vel ad Deum, vel ad virtutum studia cohortentur.* Et infrà: *Licet septem milliaria non nisi vnum complectatur cœnobium, quidquid inter ea vndecumque colligitur, id facilè in illius vsus cesserit.*

His autem verbis manifestum est damnare hunc sanctum auctorem, vanam, & auatam cupiditatem monachorum, si suis cœnobiis superflua, & superabundantia bona temporalia, non contenti necessariis, exquirant. Neque enim censendus est damnare eos, qui sibi modesta claustra, ædes, & Ecclesias etiam eleemosynis congregatis, extruunt, quia isti potius laudandi sunt.

14 Omnium tamen clarissimè grauis author Ioannes Trithemius, vanam, & superfluam bonorum temporalium possessionem reformationi monasteriorum contrariam esse testatur. Homil. 7. ad monachos sic loquitur. *Posteaquam census monachi habere cœperunt, & redditus, pristinamox simplicitatis studia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitiis, rerum temporalium superbia. Quamdiu fuerunt pauperes monachi, Deum in veritate coluerunt, postea verò quum diuitiis abundasse cœperunt, simplicitatem fugauit duplicitas. Integritas namque obseruantia regularis abundantiam peperit rerum temporalium, sed paulatim diuitiæ monachorum puritatem Ordinis funditus extinxerunt.* Ecce clarè insignis Benedictinus casum religionis, in magnam copiam bonorum temporalium refundit; vt vel sic falsi testes inueniantur, qui oppositum verbis, vel factis docuerint. Adhuc clarius sermone secundo ad monachos. Cum enim grauissimum suum Benedictinum Ordinem adeo illustrasse orbem dixerit, vt quindecim & sex centos Diuos cœlo dederit, à suoque splendore tam sanctum Ordinem paulatim decidisse causam assignaret, sic habet *Contulit monachis religio sancta diuitias, donec matrem filia suffocauit. Nam vt scriptura dicit, omnes, qui volunt diuites fieri incidunt in tentationes Diaboli, incrassatus est dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, & dilatatus terrenis possessionibus, dereliquit institutionis prima sancta studia; abiit post vanitates falsas, quem copia rerum temporalium, diuitiis spiritualibus inopem, & miserum fecit.* Nihil clarius, aut verius expectari potest, vt inde eiiciatur, ex abundanti copia diuitiarum religiones, religiosasque communitates à vero tramite obseruantiæ deficere.

15 Demum Ioannes Nidetus in tractatu de radicibus cur religio perit & deformatur, vnam ex illis cupiditatem monachorum recenset, visioneque ex cœlo facta in quodam monasterio suum, & nostrum intentum corroborat. Sic verò loquitur. *Quartadecima radix est diuitiarum improportionata augmentatio, per quam videmus hodie grauissimè collapsa in religione monasteria: nec mirum, quod abjicitur paupertatis votum per diuitiarum inordinatum appetitum. Ex radice hac monasterium S. Martini Turonis, in moribus adeo collapsum fuit, tempore magni Caroli, ita vt ibi monachi viuerent nimis deliciosè, induerentur sericis vestibus, & calceamentis aurei coloris. Vnde duo Angeli ingressi sunt dormitorium, & vno digitum extendente, alius monachos indicatos percutiebat. Vigilans hoc videns, fugit, & Angelum ne se occideret, per nomen Dei adiuratum emolliuit. vt refert Sanctus Odo Abbas, & Vincentius in speculo historiali, lib. 24.* Hæc iste author, quibus non incongruè fulcitur intentum.

16 Iam ergo, quænam sint causæ inspiciamus, quare tam accuratè Patres isti, sanctique Doctores, superfluam, & copiosam bonorum temporalium possessionem, religiosis cœtibus interdixerunt. In quo in primis ratio occurrit, ex eo communitates regularium à superabundanti bonorum possessione abstinere, quod ob eam causam sæculares ægrè id ferentes, inuidia, detractatione, odio, murmurationibusque aduersus religiosos insurgant. Cum enim videant ipsos, sub prætextu paupertatis Christianæ, rerumque temporalium contemptu, omnia sibi coaceruatim cumulare, aduersus illos indignantur, & fremunt. Hoc videre licet in deuota illa, piaque disputatione inter mundum, & religionem habita, & S. Bernardini Senensis concionibus tom. 1. inserta. In qua sic loquitur mundus. *Antiquis temporibus regularis vita mirandis virtutibus erat insignita, contenta radicibus, & pilis vesta, sed vt patet omnibus, modo non est ita. Degebant in abditis suis primitiui, erant pleni meritis, cordis excessiui, planè nunc aduertis, quod deriuatiui ab eorum semitis sunt valdè decliui. Monachi antiquitus se legi diuinæ subiecere penitus, sed hos paulatiuè cacauerunt redditus, & bursæ vicinæ, & sic acres primitus fracti sunt in fine.* Inferius quoque sic, *Iamiam vellus ouium vertunt in lupinum, cellam in palatium, solum in caminum, olus in conuiuium: melotes in linum, lac in esum carnium, & aquam in vinum mutant, nec officium recitant diuinum. Si prodire videris abbates istorum, vadunt cum tot faleris, & turmis equorum, & cum tot armigeris, & turba cursorum. Principes hos dixeris, & duces Castrorum, non patres putaueris monasteriorum.* Hæc, & alia objicit mundus contra religionem in dicta disputatione. Huius etiam spiritus fuit quidam hæreticus miles apud Ioannem Lanspergium in dialogo habito cum monacho. Sic enim de similibus religiosis loquebatur iste. *Quod ad paupertatem voluntariam attinet, quam eos colere oporteret, vndequaque corradunt, atque coaceruant sibi bona temporalia, vt nedum nullam patiantur inopiam, vel defectum, sed interim etiam multa habeant superflua.* Hæc impius Lutheranus ex ore, menteque sæcularium loquens. Porrò scandalum non solum ab impio Lutherano, sed etiam ab Ecclesiasticis Patribus cognitum esse, Seraphicus D. Bonauentura testatur in epistola ad quendam Prouincialem sui Ordinis, sic loquens. *Cum Euangelici culminis obseruata perfectio, hactenus spectabiles & amabiles nos mundo reddiderit, omnique fauore, ac reuerentia dignos, ecce iam nunc multitudine in procliua tendente, & remissius agentibus his qui præsunt, vitiorum quædam sentes cernuntur succrescere, quæ dum sacrum hoc, Venerandumque collegium despicabile, & onerosum reddunt populis, conuertunt in scandalum, quod cunctis debuerat esse in exemplum.* Et post hæc recensens causas, sic loquitur: *Nam frequentia discursus, & importunitas quæstus, viles nos & graues efficiunt; pro eo videlicet, quod dum paruis nolumus esse contenti, & ædificia sumptuosa conamur erigere, vilia summo studio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Hæc Bonauentura adeò clarè, vt solus sufficiat pro re quam intendimus.

Nec vnum omittam, quod nec Patres omiserunt silentio, scilicet odium hoc, & inuidiam sæcularium, aduersus prædiuites, copiososque cœtus religionum, eo magis augeri, si fortè in ipsis cernantur, qui in sæculo aut tanta copia non potirentur bonorum, aut magna potius inopia laborarent. Etenim si aduersus omnes monachos, etiam qui in sæculo diuites, magnates potentesque fuerunt, inuidia, odioque sæculares, cum eos in religiosis cœtibus plus æquo abundare cernunt, exardescunt: *Quid censendum* (loquitur Cassianus) *de his, qui nunquam possessas pecunias cupiunt congregare?* Certè incomparabile ex hoc gignitur odium erga religionem, inuidia contra tam sanctum statum, grauisque murmuratio sæcularium aduersus religiosos. Hinc de illis queritur D. Hieronymus, *Quod in illis res familiaris magis aucta, quam diminuta.* Hinc optimè Cassianus, *Si paupertate præuentus, nihil quod dimitteres habuisti, multo magis adquirere non debes, quod antea non possedisti.* Ac si clarius diceret: Verearis, ô monache, tot diuitiis in conuentu abundare, cum in sæculo vix pane sustentari possis. Alibi quoque pudendum dicit, aliquos sic abrenunciasse sæculo, vt tamen *Acquirere pecunias gestiant, quas nec antea possederunt.* Huc iam congruet illud Bernardi, *Itane mundum sibi, & se mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in suo vico, vel oppido cogniti fuerunt, modo Regum notitias, Principumque familiaritates assecuti sint?* Rursusque, *Plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in sua non nisi contemptibiles esse potuerunt.* Alibi quoque tertium genus auaritiæ monachorum, quam pestem ibi vocat, in eo positam esse dicit, *Quod ea volumus in monasterio possidere, quæ si essemus in seculo, minimè habere*

valeremus. De his etiam Hug. Victor. *Qui ante conuersionem lectulum proprium nusquam habebant, nunc si forte voluntas eis fuerit eundi aliquò, ornamenta lectuli secum portant.* Ecce religiosi, qualiter ne in hanc sæcularium contumeliam cadatis, necesse est vobis superflua à vestris communitatibus etiam abdicare.

18 Præterea secundò, ex hac superflua tempotalium bonorum copia in communitatibus regularium ortum ducet, vt illæ, quo magis illis coaceruandis student, eo magis in ruinam temporalem tendant, & in miserum casum procliuiores sint. Hoc quidem experientia testis in Ecclesiæ religionibus docuit, de quo Historiæ Ecclesiasticæ. Antiquitus etiam monachi peruersi quidam, quos Ægyptiorum lingua Sarabaytas, siue Venuytas appellatos fuisse testatur D. Isidorus, iam omninò exinaniti defecerunt; eos autem cupidos, aggregatoresque pecuniarum fuisse, tradit idem Isidorus affirmans, *Ab Anania, & Saphira, in exordio Ecclesiæ pullulasse, & certatim in operibus laborasse, non vt indigentibus distribuerent, sed vt adquirerent pecunias, quas reconderent.* Vnde fas est suspicari, propter hoc vitium extinctos, & exinanitos fuisse, vt innotescat inde bonorum tempotalium copiam superfluam religiones euertere. Vnde meritò Timotheus inter bibliothecarios numeratus lib. 2. ad Ecclesiam Catholicam, sic monet de præsenti causa. *Non est itaque, quod competere quisquam, aut non obesse diuitias religioni putet. Impedimenta hæc sunt, non adiumenta, onera non subsidia, possessione enim, & vsu opum non suffulcitur religio, sed euertitur, secundum illud, quod Dominus ipse dicit: Sollicitudo istius sæculi, & fallacia diuitiarum suffocant verbum Dei.* Hinc etiam præclarissima Virgo S. Clara Seraphici Ordinis, & totius Ecclesiæ lumen, solita dicere erat monialibus suis. *Tum Collegium firmum, ac stabile futurum, si propugnaculis, ac manibus paupertatis muniretur.* Haud dubiè damnans vulgarium opinionem, quæ non nisi opulentum cœnobium, stabile, ac firmum credit. Rationem verò tradit Dionysius Carthusiensis sermone sexto de Dominica decimaquinta post Trinitatem, dicens: *Iusto Dei moderante, ac permittente iudicio, magna multoties damna religiosis contingunt, à quibus, si ab omni auaritia se arcerent, Deus bonus, Iustus, & sapiens eos vtique præseruaret. Et tunc essent hominibus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari, nec dubium quin & plura in eleemosynas eis darentur, nunc autem contemnuntur, & blasphemantur à multis.* Ad idem Sanctus Pater Ignatius in suis constitutionibus, *Paupertas* (inquit) *vt murus religionis firmus diligenda, & in sua puritate conseruanda est.* Indicans sanè, quod è contra diuitiarum opulentia, auaraque monachorum cupiditas, etiam pro communitatibus ampliandis, religionem euertat.

19 Hoc etiam, quod diximus de euersione temporali cœnobiorum ex inordinata cupiditate regularium orta, exemplo quodam, quod ex Cyrillo refert Marcus Marulus in suo opusculo de exemplis, placuit confirmare per eius verba. *Fuit monasterium quoddam in Thebaidis partibus ducentarum ferè fœminarum, sanctarum vtique, si non auaritiæ fælicitate sanctitatis decorem polluissent. Consuetudo pessima apud illas inoleuerat, nullam in collegium admittendi, quæ certum pecuniæ numerum non offerret. Cuidam ex iis, cuius Deo deuotus animus à tam prophana negotiatione abhorrebat, apparuit in somnis D. Hieronymus iubens, vt cæteris pergeret nunciare, nisi ab ea exactione destiterint, vltionem à Deo paratam, iam ipsarum capitibus imminere. Cumque hæc in conuentu omnium narrata essent, ridiculè excepta sunt, existimantibus deliramentum esse muliercula. Altera deinceps, item tertia nocte, eadem visa rursum replicantem, iam odio habitam probris agitantes eiecere, Deo pro illa prouidente, ne scilicet sicut Loth cum Sodomis disperiret, iustus cum impiis. Vix etenim mulier septa monasterii egressa fuerat, cum monasterium ipsum terribili fragore funditus concussum, reliquas oppressit ruina, vt ex tanto numero, nec vna quidem saltem post casum illum sit inuenta. Itaque concussis mirabiliter artubus vnà omnes tam paruo temporis momento extinctæ tunc demum auaritiæ cum vita finem fecere.* Hæc Marulus. Casus iste suadet satis intentum, nimisque exemplariter monet, qualiter auara cupiditatis regularium, ipsorum cœnobia sæpius euertat.

Nec omitti debet inconueniens aliud quod ex magna temporalium bonorum copia communitati Religiosorum sæpius contingere queat. Quod scilicet, dum diuitiarum, pecuniarumque opulentia abundant, sollicitè nimis magna, sumptuosaque ædificia, amplissimas domos, magnifica claustra (ne dicam Palatia) amplissimasque cellas sibi ad habitandum, viuendumque construant. Etsi enim religiosis cunctis iure, meritoque concedatur, vt sibi honestas domos, honesta claustra, honestasque cellas ædificent, istorum tamen superfluam ambitionem, sumptuositatem, & opulentiam Patres meritò, jureque condemnant. E quibus Sanctus Ephrem Syrus sic istorum sortem luget. *Reliquimus domos, & earum curam, atque sollicitudine absumimur.* Eusebius etiam, vt vidimus, iam dixit: *Sunt nonnulli, qui totum suum fructum existimant, Ecclesias, & monasteria miro modo, & opere ex pauperum mercede ædificare: in quibus tanta viget cupiditas, vt terram sibi, & omnia deficere putent.* Quibus verbis clarè satis ambitiosam sumptuositatem ex pauperum mercede damnat. D. Gregorius etiam iam adductus, meritò huc infertur, dum dixit. *Monachus qui in terra possessiones quærit, monachus non est.* Ex Diuo Barnardo iam etiam constat in hoc capite ex epistola ad Guillelmum, & ex sermone ad fratres de monte Dei, quàm prauè de ambitiosa cellarum ædificatione sentiat. Alibi quoque de talibus regularibus plorat, quod *cum magna cura contendant erigere muros, & negligere mores.* Hugo quoque celebris author sic loquitur ad intentum. *Ædificia fratrum non superflua sint, sed humilia, non voluptuosa, sed honesta, vtilis est lapis in structura, sed quid prodest in lapide cælatura?* Et de monachis ad oppositum conantibus, sic loquitur. *Monachi sibi claustra faciunt, quibus homo exterior teneri possit, vtinam claustra facerent, quibus homo interior ordinatè teneretur.* Præterea, quæ pius Rusbrochius, Iustusque Abbas Cisterciensis de hoc dicant, ex Superioribus innotescunt. Optimè tamen Seraphicus Sanctus Bonauentura in Epistola sæpiùs adductus, ad quemdam sui ordinis Prouincialem, fauet ad intentum. Inter alia etenim, quæ illi ad obseruantiam Ordinis in suo nitore conseruandam præcipit, illud est, vt sumptuositatem ædificiorum à suis religiosis studeat amputare. *Quoniam* (inquit) *paupertas est nostra religionis prærogatiua sublimis, ne nobilis hæc margarita conculcando porcis viliter exponatur, discursuum causam, & quæstuum, sumptuositatem ædificiorum, &c. sic studeas amputare, quod à professionis excellentia vitæ obseruantia non discordet.* Vnde tandem pulchrè satis Venerabilis Thomas de Kempis, qualiter religiosus circa huiusmodi sumptuosa ædificia monasteriorum se gerere debeat, sic monet. *Non optes, vt monasterium tuum abundet diuitiis, & altis ædificiis, sed vt floreant omnes fratres bonis moribus, & virtutibus sanctis. Et si alicubi pulchra, & sumptuosa videas, excusare potes, & tolerare pro honore Dei, & reuerentia loci, sed non debes similia affectare.* Optimum sanè concilium, & paupertati religiosæ, Euangelicæque perfectioni consentaneum satis. 20

Placuit ad idem intentum, quæ Venerabilis Pater Ioannes Soreth nostræ religionis quondam Generalis, vitæque religiosissimæ exemplar, regulam nostram Carmeliticam exponens dixit, huc afferre. Igitur in expositione parænetica Regulæ expendit caput illud ipsius. *Iuxta situm loci, quem inhabitare proposueritis, singuli vestrum singulas habeant cellulas separatas,* dicens: *Non dixit palatia, quæ sunt ampla domus, in quibus vagari possunt, sed cellulas, diminutiuum à cella, quasi diceret habeant singuli paruas cellulas.* Rursus quoque dum illud, *oratorium prout commodius fieri poterit, &c.* Sic dicit, *Non dixit templum, quod est amplum tectum, sed oratorium, quia religiosa loca decet* 21

decet esse moderata. Infr. *Cur pauperes & mendici quærimus oratorium immensas altitudines, immoderatas longitudines, superuacuas latitudines, sumptuosas dispositiones, curiosas depictiones habens, quæ dum in se orantium retorquent aspectum, impediunt mentis affectum. Alia ratione hoc faciunt sæculares qui sapientibus sunt debitores, & carnalis populi rectores. Hi enim hebetis plebis, cuius non valent spiritualibus documentis excitare deuotionem, corporalibus excitant ornamentis. Nos verò, qui de populo exiuimus, qui mundi quæque speciosa, ac pretiosa pro Christo reliquimus, qui omnia pulchra, lucentia, canore mulcentia, suaueolentia, dulce sapientia, tactu placentia, cuncta denique oblectamenta corporea arbitrati sumus vt stercora, vt Christum lucrifaciamus, quorum quæso, in his deuotionem intendimus? quem quæso ex his fructum inquirimus? stultorum admirationem, an simplicium oblationem? & vt aptius loquar, an totum facit hoc auaritia: & non quærimus fructum, sed donum. Sed quæris quomodo? miro, inquam modo, tali quadam arte dispergitur æs, vt multiplicetur, expenditur vt augeatur, & sic effusio copiam parit: ipso quippe sumptuosarum rerum visu, sed & mirandarum vanitatum accenduntur magis ad offerendum quam ad orãdum. Opes opibus hauriuntur, sic pecunia pecuniam trahit, quia vbi amplius copia cernitur, ibi offertur libentius.* Et inferius. *Quid putas in his omnibus quæritur. An pœnitentium compunctio? an intuentium admiratio? Quæritur nitor in parietibus, & non decor veritatis in spiritibus.* Hæc, & alia magnus hic Pater nostræ religionis antistes; quæ omitti non potuerunt, quia vtiliter satis proposito nostro deseruiunt.

22 Maximè ad intentum deseruit cœlestis quædam reuelatio, in qua de sacrorum Templorum ædificiis Beatissima Dei genitrix ad sanctam Brigittam. *lib.* 3. *reuelat. cap* 18. sic habet. *Quando Ecclesia in tantum lata est, quod capit ingredientes, quando muri tantum in altum excreuerint, quod non coarctant introeuntes, quando murorum spissitudo tam fortis est, quod non à quolibet vento dissoluatur, quando tectura tam firmiter compacta est, quod non stillat, sufficit eis ædificasse, Nam placet Deo magis cor humile in humili Ecclesia, quam alti muri, in quibus corpora sunt intra, sed corda ad extra. Propterea non habent necesse arcas auro, & argento implere propter ædificia, quia non profuit Salomoni ædificasse tam sumptuosa ædificia, ex quo neglexit eum diligere, propter quem ædificabantur.* His autem, etsi magnificas, & illustres Deo ædes consecrari non prohibeatur, Religiosis tamen ambitiosa ædificia, & à sancta simplicitate aliena non conuenire, proculdubio monemur.

23 Tertio quoque magnum aliud incommodum ex nimia bonorum, superfluaque possessione, monasteriis ipsis quandoque prouenit, vt scilicet tam communitates ipsæ, quam priuati religiosi, negotiationibus, sollicitudinibus, litigiis, aliisque sæcularibus curis plus æquo distendantur. Quæ quidem maximoperè pacem religiosam, vitamque regularem perturbare Patres docent. Ex quibus Basilius sic: *Earum rerum, quæ sunt cum materia coniuncta, sollicitudo procuratioque, magnopere mentem, atque animum distrahunt.* Alibi quoque sic *Hoc vno pauperes à diuitibus differimus, quod securi sumus, atque eos vigilantes, nos dormientes ridemus. Præterea in magna quiete agentes eos in magna rerum perturbatione constitutos aspicimus.* Hæc Basilius, ex quibus elicitur, cœtus, conuentusque regularium, si diuitiarum copiam affectent, necessario *in magna rerum perturbatione constitutos* esse, quod testatur Basil. D. etiam Bernardus pari modo sentit, & loquitur ad intentum dicens. *Video alios, quod non sine dolore videri debet, post aggressam Christi militiam, rursus sæcularibus implicari negotiis, rursus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores. Sed & contra Imperatoris sui edictum, & concupiscere aliena, & sua cum lite repetere, non audientes Apostolum ex Imperio Regis tubicinantem, Hoc ipsum delictum est in vobis, quod causas habetis.* Ecce quam prauè de religiosorum cupidis negociationibus sentiat Bernardus. Forsan ex ipso mutuauit Eugenius Papa dicens. *Nullus monachorum pro lucro terreno de monasterio nefandissimo ausu præsumat exire, nec quibuscunque negotiis se implicare.* Nec mirum hoc apparebit, qui religiosi status institutum perspexerit, quod non ad litigia, sollicitudines, inutilesque negociationes ordinatur, sed (loquitur Laurentius Iustinianus) *vt diuinis commodius valeant vacare obsequiis, interesse laudibus, orationibus instare, curis sæcularibus omnino semotis.* Pulchrè tandem Cardinalis Petrus Damianus, postquam, vt vidimus, cupiditatem religiosorum damnauit, pro damnationis causa sollicitudines istas, curasque sæculares proposuit dicens. *Hæc facientes, amarissimis nos terra concupiscentiæ motibus laceratis, non solum vobis, sed, & posteris, dulcitudinem quietis adimitis curarum sæcularium vos laqueis innodatis, & quod detrimentum est, pugnandi semper cum sæcularibus, vel potius materiam seruiendi constituitis, non considerantes illud egregij prædicatoris, quod veris abrenunciatoribus ait, Habentes alimenta, & ex quibus tegamur, iis contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli, & tentationes, ac desideria multa inutilia, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.* Hæc Damianus, ex quibus, & adductis liquescit sanè, ex eo magnam diuitiarum copiam etiam religiosis ipsis communitatibus nociuam esse, quod inde pluribus litigiis, negociationibus, sollicitudinibus aliisque sæcularibus curis, plus æquo intermisceri ferè necessarium sit.

Caueant igitur Communitates omnes Regularium à tanta labe, tantoque vitio, quod & in sæcularibus odium, & in ipsis religionibus perditionis causas gignit. Studeant paupertati religiosæ, quæ anima est totius perfectionis. Parcè, & limitatè bona temporalia pro religiosorum necessitatibus prouideant, superfluam tamen & superfluentem ipsorum bonorum copiam penitus fugiant. Sciant præterea, cupiditatis virium semel admissum, difficillimè amputari. Est enim vitium hoc ex illis (teste Cassiano) *Quæ vix ad sanitatis concedunt remedia peruenire, siue quod à Domino non merentur curare celeri medicina, qui ab his sauciati sunt, vel certè, quod male fundati virtutum structuram, & perfectionis culmen suscipere indigni sunt,* 24
Communitatem quoque religiosam, non ex eo fœlicem putent monachi, quod temporalibus diuitiis abundet, sed ex eo potius, quod in paupertate fundata, ad frugalem sufficientiam necessaria possideat. Sic refert Plutarchus in conuiuio septem Sapientum eos disputasse. *Qui populus, quænamve respublica foret optima, & fœlicissima.* Ad quod benè Thales. *Vbi neque diuites nimis, neque pauperes, sunt ciues.* Optimè quoque Pittacus ad simile quæsitum respondit. *In qua, neque reperiruntur superuacanea, neque desiderantur necessaria.* Paucis contenti vitam suam cœtus religiosi agant, si enim paucioribus contenti viuant, vitam Angelicam ducent. *Nam* (inquit Chrysostomus) *in hoc ab Angelis differimus, quod ipsi non egent, vt nos? Igitur quanto paucioribus indigemus, tanto magis Angelis appropinquamus, quanto pluribus, tanto magis ad hanc caducam vitam deflectimus.* E contra vero, rebus temporalibus plus iusto inhiantes monachi, male sentire de cœlesti vita comprobantur. Hinc Ephrem Syrus ad eosdem, *Bene sentite de Regno, ac Paradiso, & mox res terrenas contemnetis.* Congruit bene Laurentius Iustinianus, sic loquens: *Quid oro, locupletius, quam nihil habere, & omnia possidere, carere rebus superfluis, & vti necessariis; proprium spernere patrimonium, & Christi esse hæredem.* Quod quidem assequentur Communitates omnes, si ad maturam limitatamque indigentiam vixerint, nihil superfluum admittentes. Audiant quoque ipsummet Iustinianum sic monentem monachos de paupertate promissa seruanda. *Abiicite quæso, tenebrarum opera quamdiu dies est, deponite onus grauissimum proprietatis. Spopondistis paupertatem, exoluite: sufficiat vobis habere ad necessitatem indumenta, & victus. Fiduciam vestram erigite in eo, qui pollicitus est dicens: Nolite solliciti esse animæ vestræ, quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Scit enim Pater vester, quia iis omnibus*

omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnum Dei, & iustitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Nam quemadmodum est liberalis promissor, æquè est fidelis redditor. Fiet iuxta ipsius sponsionem, si tamen verbis illius adhibeatis fidem. Tandem, quæ ethnicus, & gentilis Seneca, christianè certè quondam dixit, communitatibus religiosis, regularibusque cunctis libens dicam. *Indixistis pecuniæ odium, hoc professi estis, hanc personam induistis, agenda est. Iniquissimum enim est, vos pecuniam sub gloria egestatis adquirere.* Hæc Seneca.

23 Sed pro paupertatis Religiosæ commendatione, infamisque proprietatis abominatione exclamantem piissimam Virginem Magdalenam de Pazzi in extasi quadam quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecostes habuit, prout ex ipsius vita, c.121. elicitur, sic audiamus. *Felicissimi quelli, che puramente vanno seguitando te senza possedere cosa alcuna transitoria, sendo che haueranno per premio te, che sei ricchezza d'ogni ricchezza, tesoro d'ogni tesoro, è la richezza infinita del Paradiso. Ma chi comprarà il Paradiso? One si trouarà danaro, che questa agguagli? Che si può dare in prezzo di bene sì grand? O chi lo crederebbe? il nulla, il nulla. Per l'amor di Dio non possedér nulla, non bramar nulla di questo mondo, non volere altro che Dio,* Dominus pars hæreditatis meæ. *Digo di più: Anzi non voler Dio, se non per Dio: ô altissima, è ricchissima pouertà. Di questa sorte hanno prezzo in mano da comprar' il Cielo quelli, che son poueri, perche questi tesori si comprano con vna somma pouertà, è quanto più l'anima è pouera, tanto più Iadio infonde in lei i suoi tesori, con quali può comprare il Paradiso. Chi non amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran doni?* Beati pauperes spiritu, &c. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Cōcupiscit, & deficit anima mea. *Dico del desiderio della possessione del Cielo, ò del desiderio della possessione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cielo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prezzo bastevole per così gran Regno.* Et vltrà: *O felici Religiosi, che sono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol essere egli stesso, poiche per amor suo con voto solenne hanno lasciato tutte le altre cose: ô ricca pouertà che me fai possessore del sommo bene. Ma per il contrario guai à quei Religiosi, che con atto proprietario si ritengano alcuna cosa, trafficando con quella, come chi non ha tale obligo: ohimè, che in tal modo vergono à rifiutare la lor parte, che è Dio, volendo è tenendo altre cose fuori di lui, contro alle promesse fattegli Ma Dio voglia che poi alla morte, quando si verrà alla discussione, non siano rifiutati dallo stesso Iddio, separati da lui sommo bene. O poueri Religiosi tanto ciechi dello stato loro. O semplicità, ô pouertà tanto scaduta nelle Religoni, tanto poco conosciuta, & osseruata da chi ti professa. Dio sà se meriterà scusa tal cecita in quella discussione diuina, doue non solo i difetti, ma ancora molte cose, che noi stimiano virtù, apparianno diffetti, è vitij.* Spiritum essantia hæc prætermittenda non erant in præsenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cyrillum *lib.3. Apolog.c.5.* sic recenset. *Non sunt nisi pœnalitates naturæ. Nam cum sic possessores suos illudant, & ad huiusmodi calamitates adducant, quid nisi virus putandæ sunt? Hunc siquidem edentant, illum excæcant, huic cerebrum vastant, illi vitalia perforant, isti genitalia vorant, alterum excoriant, alterum decaudant. Nonne sic auaritiæ ingeniosa via viris imprudentibus collectæ diuitiæ possessores suos plurimis vitiis lacerant, amatores deprauant, dum os lingua magniloqua, contuitum inuidentia, caput ignauia, ventrem gula, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia totum vastant? O malum bonum, tam odiosum! O beata paupertas! O stultè dilectum malum! O infelix opulentia! De cætero paupercula pellis, ditissima mihi est, & vilis magis mihi placet, quàm pretiosa. Malo certè iam esse Simia sine cauda, quam Pauo cum cauda.* Alia ibi de vulpe, hyena, gallo, & castore idem Cyrillus lectu quidem gratiosa, & ad intentum congrua profert.

CAPVT XVIII.

Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua destruit.

SVMMARIVM.

1 *Magnum Religionum detrimentum, quòd in eis Tyrones non rectè disciplina regulari in primoribus annis imbuantur.*

2 *Libros speciales singularesve tractatus de nouitiorum instructione scripserunt Patres.*

3 *Nouitius si non instruatur, nequam & inutilis euadet.*

4 *Quantum intersit nouitiorum instructio; & quàm culpabilis circa hoc negligentia.*

5 *Qui disciplinam in noua conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficilè applicatur.*

6 *Graues sententiæ ex Laurentio Instiniano pro præsenti causa.*

Proferuntur aliorum Patrum testimonia ex Iulio Nigronio, de necessitate, & vtilitate Magistri spiritualis, ibid.

7 *Decreta Clementis VIII. & Vrbani item VIII. ad intentum adducuntur.*

8 *Quanta sollicitudine Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij regulari disciplina imbuantur.*

9 *Quibus virtutibus ornatus esse debeat Magister nouitiorum.*

10 *Affertur breuis institutio, quam S. Nilus ad iuniores Monachos scripsit; & qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant.*

11 *Specialiora aliquot documenta pro nouitiorum informatoribus.*

12 *Alia quædam documenta ex Aluarez de Paz de necessitate orationis Tyronibus, & Nouitiis religionum.*

13 *Moneantur Nouitij otiositatem fugere, & spiritualibus exercitiis semper intendere.*

14 *Omni singularitate postposita Nouitij semper communia sectentur.*

Peculiares amicitiæ è quolibet cœnobio exterminandæ. ibid.

15 *Magistri nouitiorum clientulos suos ad amorem Regulæ, & constitutionum Ordinis maximè inclinent.*

16 *Nouitij ne propter aliorum ignauiam à recto tramite desciscant.*

17 *Nouitiorum informatores, non indiscriminatim omnes ad professionem admittant.*

18 *Magistri pietas solet peruersum iuuenem ad Deum conuertere.*

19 *De variis causis temeræ, & infructuosæ professionis quorumdam Religiosorum.*

20 *Quid sentiant Patres de indisciplinatis Religionum nouitiis.*

Signa, & mores, quibus malè instructus nouitius, vel digito demonstrari possit, ibid.

21 *De nouitiis, qui Religionem semel cœptam deserere tentantur, exempla quædam,* & n.22.

23 *Nouitios de egressu tentatos quid retinere possit.*

24 *De quodam fratre qui Dæmonis tentationibus victus ad sæculum redire proponebat.*

25 *Alia quædam exempla referuntur pro retinendis in ordine semel suscepto nouitiis summoperè congrua,* vsque ad num.32.

QVÆ

1 QVæ quondam Aristoteles in suis Politiis scripta reliquit videlicet, *Iuuentutis disciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum:* Mihi in mentem attulere, præcipuam causam, quare si Religionum aliquæ ab antiquo forsan feruore desciuerint, eam fore, quod in eis iuniores tyrones, seu nouitij, non rectè disciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam religionem.* Rursusque: *Peruersus, & insolens, in onus religionis, & dissolutionem admittitur.* E contra vero sanctæ religiones, quæ in suo antiquo nitore, splendoreque persistunt: ideo esse, quia adolescentum animos regulari disciplina educandos, & informandos curant. Teste enim Diotogene in libro de sanctitate: *Adolescentium educatio, fundamentum est totius Reipublicæ.* Hanc ob causam caput hoc, opusculi nostri vltimum, eò tendet, vt reformationem religionum in eo maximè sitam esse probemus, quod nouitij, & alij iuuenes rectè instituantur, sicut & difformationem eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes instruendos adhibeatur.

2 Id quidem Patres non obscurè indicarunt, cum tam solerti cura, & sollicitudine libros speciales, singularesve tractatus, de nouitiorum instructione scripserunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & parænesés plures ad nouitios monachos, de eorum instructione scripsit. S. Basilius Ephremo coëtaneus, non solum de institutionibus monachorum sermones, constitutiones, monasticas regulas fusius, & breuius disputatas, sed & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Cassianus antiquissimus author, & monachus, de institutis renunciantium librum ad monachos edidit, qui est quartus inter ipsius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothecæ habetur, institutionem vnam ad monachos, alteram ad Iuniores monachos composuit. Esaias Abbas author inter Bibliothecæ Patres relatus, ad fratres Iuniores institutionem fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de institutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionysius Carthusianus dialogum, seu exhortatorium nouitiorum innata sibi pietate composuit. Venerabilis quoque Thomæ de Kempis dialogus nouitiorum, manuale iuuenum, & plures sermones ad nouitios de eorum institutione extant. Ex quibus, & aliis Patribus flosculos quosdam instructioni tyronum, seu iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deseruientes, more nostro carpemus.

3 Primus S. Ephrem Syrus in suis adhortationibus ad monachos rem hanc non obscurè subindicat. Parænesi 16. sic habet: *Si puero onus supra vires imposueris, nocebis ipsi, & si instruere eum omiseris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & discretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè satis indicat, nouum monachum non instructum religiosa disciplina, nequam sibi, & religioni inutilem prorsus euadere. Alibi quoque sic: *Si acciderit fratrem aliquem ad monasticam, ac solitariam vitam quacumque occasione venire, & non se sobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.* Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religiosum, qui in primoribus annis bona disciplinæ instructione non regitur.

4 Secundus adstat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui sicut totus cernitur in erudiendis monachis, sic etiam quantum intersit, illorum, iuniorum præsertim instructio, quamque nociua sit, & culpabilis negligentia quoad hoc, exprimit hisce verbis: *Inter prouerbia dicitur, quibus non est gubernatio decident, vt folia: salus autem est in multo consilio. Contemplamini sententiam fratres. Opus enim nobis est auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil est miserabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his qui nullos duces, nullos authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non est gubernatio, decident vt folia. Folium à principio semper virens, semper germinans, semper delectabile est, non multò post arescit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo est, qui à nemine regitur. A principio feruentissimus ad ieiunia, ad vigilias, ad quietem, ad obedientiam, & ad quacumque cætera bona, paulo post, extincto eo feruore, si nullum habuerit sui gubernatorem, aut fautorem, qui extinctum ignem suscitet, & accendat; desiccatur & cadit, & demum destitutus, ab hostibus suis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipsum grassantur.* Hæc, & alia Dorotheus, vt ostendat, quantum sibi nanciscantur mali monachi, iuniores præcipuè, si sine recta instructione disciplina regulari imbuantur. absdubiè contrarium dicturus, si eos sancta, religiosaque instructione confirmatos agnosceret.

Hos Patres sequitur Seraphicus D. Bonauentura. Ex 5
quo in primis celebrem illam sententiam in speculo disciplinæ habemus: *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui disciplinam in noua conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam causam ruinæ quarundam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis: *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes sibimet dimittuntur sine fræno retrahente à noxiis, & sine virga ad salubria compellente, aut ex negligentia seniorum, aut ex nociua condescensione. Sicut imprudens medicus, qui ne contristet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de processu religionis, processum, & progressum illius *in feruore nouitiatus constituit.* Absdubiè indicans, quod sicut difformatæ religionis est causa, & origo praua iuuenum educatio; sic quoque perfectæ religionis progressus, in recta illorum instructione consistere debet.

Accedit sanctus Laurentius Iustinianus, ex quo graues 6
sententias pro præsenti causa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi: *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuscularum virgæ tenerrimæ, quæ ad possidentis libitum huc, illucque absque contradictione flectuntur; at verò si induruerint, nequeunt se emollire.* Et infrà: *Vinea quippe spiritualis Domini Sabaoth est inchoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat solerti est excolenda peritia. Nam si inculta remanserit, dilatat quidem palmites suos, sed nulla vtique bonorum vbertate fœcundos. Proinde omni sedulitate exercendi sunt in religione rudes, ne perefluant, ne torpeant, ne obdurescant.* Ad idem intentum in libro de disciplina monastica religionis hæc habet inter alia: *Pastores solerter vigilent, cum primum susceperint nouum militem recenter positum in monasterio, ipsum spirituali reficere exhortationis pabulo, & salutari recreare poculo, antequam mentis patiatur ariditatem, & immundorum spirituum experiatur insultus. Qui autem hoc agere neglexerit, sibi ipsi iudicium, & subdito graue inducit dispendium. O quot ex incuria Pastorum ignorantes, quæ Dei sunt, & quæ sancto congruunt statui, à sancto retrocedunt proposito! Heu quanti, ariditate spiritus confecti, & deuotionis gustu alieni, quia sicut oportuit, in primordio conuersionis spiritualis non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia sanctus Laurentius Iustinianus, satis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progressus efficere, instructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit cap. sequenti, simulque superioris doctrinæ rationem reddit, dicens: *Terra etenim, quæ sagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex se fructum; si autem hæc eadem negligenti tradatur, ac nescienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam, quam intendimus, vnico verbo S. Laurentij Iustiniani comprobatam.

Plurium aliorum Patrum testimonia, quæ Iulius Ni- 7
gronius in *tractatu de necessitate, & vtilitate magistri spiritualis,*

spiritualis, congerit, hic placuit in medium proferre, vtpore valde proposito nostro vtilia. Ex iis est vnus S. Basilius *in tractatu de abdicatione rerum.* Vbi sic: *Acerrima in omnes partes animi circumspectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delecta tibi vitæ studiis certissimum ducem sequare, eiusmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere sciat commonstrare.* Alius est Gregorius Nyssenus *in libro de Virginitate cap.23.* sic scribens: *Vt qui alicuius nationis sermonem discere instituit, minimè per se satis est, vt à seipso erudiatur, sed ab iis, qui illius sermonis periti sunt, instituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi consuetudine progressus peregrini sermonis particeps efficitur, sic opinor, si hæc vita non naturæ via progreditur, sed nouo quodam instituto aberrat, eam perfectè à nemine posse percipi, nisi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ studia proposita sunt, rectius ab eo perficerentur, qui illi deditus est, si à Doctoribus, magistrisque scientiam illarum rerum perciperet, quarum studio tenetur, quàm si per se ad rem aggrederetur. Non enim in principiis institutio hæc est, vt ex necessitate quis res an vtiles sint ad suum iudicium deferat, quandoquidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra discrimen positum est.* Item S. Isidorus Pelusiota *lib.1. epist.2.* sic monens. *Si probus monachus fieri studes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipsius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos esse velis: quin potius iis mentem tuam, & consilium submitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & coluerunt, à quibus munus istud facilè perdisces.* Maximè verò S. Hieronymus *epist.4. ad Rusticum*, hoc pacto eum instituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipse te doceas; & absque Doctore ingrediaris vitam, quam nunquam ingressus es: statimque in alteram partem declinandum sit, & errori pateas, plusque, aut minus ambules, quam necesse est: ne aut currens lasseris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò post, vbi probasset necessarium esse magistrum aliquem vnum in arte discenda, ex politia apum, gruum, hominum, ex gubernatione Ecclesiæ ac nauis subjicit hæc. *Et ne plures replicando fastidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, sed viuere debere in monasterio, sub vnius disciplina patris, consortioque multorum.* Præterea Ioannes Cassianus *col.2. cap.11.* vbi discretionis virtutem in eo constituit, *Si seniorum vestigia subsequentes, neque agere quidquam noui, neque discernere nostro iudicio præsumamus, sed quemadmodum nos vel traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur.* Qua institutione formatus, non modo ad perfectam discretionis rationem quisque peruenit, verum etiam munitus à cunctis insidiis inimici tutissimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis magistris spiritualibus recentioribus, videlicet Ioan. Gersone, Ioan. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto Turrecremata, & aliis in sequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimò ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus super receptionem, & educationem nouitiorum dixit, simulque noster Sanctissimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari præcepit, vt vel sic quantum detrimenti religionis ex inculta iuuentute nouitiorum proueniat, quantumque è contrario emolumentum ex religiosa illorum instructione nascatur, innotescat, in propatulo ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem disciplinam in singulis religionum Monasteriis propagandam, Nouitiorum institutio maximè vtilis sit, ac necessaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatissimam priscorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuisse compertum sit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem supra numerum quem capere, atque alere Monasteria ipsa possint, vel negligentiam in probando, & examinando eorum spiritu, an vere esset ex Deo, atque ex præcipuo desiderio illi inseruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque instituendis. Idcirco, vt huiusmodi incommodo deinceps occurreretur, præcipitur omnibus, & singulis ad quos spectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum institutione, atque educatione, necnon in magistri, & aliorum ministrorum electione, præter alia quæ in sacris Canonibus, ac decretis, præsertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificiis, & cuiuscumque Ordinis, aut instituti constitutionibus continentur, tam in aliàs designatis, quam nunc, & in posterum ad hoc designandis Monasteriis, & conuentibus, hæc quæ sequuntur inuiolatè obseruari, & exequi perpetuò curent.* Post hæc, varia, & diuersa documenta circa nouitiorum instructionem opponit Pontifex, quibus & sanctum zelum reformationis religiosæ præ se fert, simulque intentum nostri capitis grauissimè confirmat.

Ex quibus omnibus luce iam clariùs innotescit, quanta cura, sollicitudineque Pastores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, aliique Tyrones, & adolescentuli regulari disciplina imbuantur. Neque enim alia ratione optima religionis œconomia consistere valet, neque ipsi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere possunt. Vtrumque in simili forma conclusit Episcopus Pacensis. *Cum ea sit optima Reipublicæ gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ esse debet omnibus magistratibus, vt pueri, & adolescentuli rectè educentur, & instruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere possunt, quam recta educatione. Nam vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè sanè; sunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipsarum religionum, ex quibus suos prouentus in posterum percepturæ sunt; si prudenti cultura à Dominis excolantur, optimũ certè fructum referent, sin autem spinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Biessius) *tanquam agri, ex quibus Respublica suos omnes fructus perceptura est, diligentissimè colantur, & rebus optimis serantur. Prohibeantur inseri quæcumque Reipublicæ noxia sunt, & insita confestim à Magistratibus euellantur: nam semina virtutis admodum rara sunt.* Hoc ipsum (Plutarcho teste) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eisdem parentibus natos, quorum alterum gulæ assuefecit, domesticis deliciis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò ostenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta apposuit, leporemque dimisit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem sequutus est, catulus verò domi enutritus, cibaria quæsiuit. Tuncque dixit, *Videte, ô Ciues, cum ex eodem sint genere, quam dissimiles ob educationem inter se euaserint.* Pari ergo passu adolescentes, seu iuuenculi religionum, quamvis ætate, moribus, genereque sint similes, si tamen illorum alter à maioribus rectè instruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otiosus, vitiisque omnibus deditus procedet. Vnde non immeritò totius religionis lapsum ex praua iuuenum, seu tyronum educatione, originem trahere diximus. Quod & in simili forma odoratus est Cicero dicens, *Si legere, & audire voletis externa, maximas Respublicas per adolescentulos labefactatas reperietis.* 8

Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, seu Tyronum, tales magistros, seu pædagogos, quales tantæ necessitati subueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos esse prudentia dictauerit. De quo optimè S. Laurentius Iustinianus, præscribens simul quibus virtutibus ornatus esse debeat, qui tale munus subire dignus sit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere quis pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægrotus, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus est medico; adolescenti idiota, ne in sua perseueret ignorantia accommodandus est pædagogus: ita in via Dei nouiter* 9

imbuendo

imbuendo, ne fallaciis satanæ seducatur, & pereat, spiritualis ei adhibendus est pater, qui discretione sit prouidus, experientiâ probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honestate, sanctarum scripturarum gnarus, austerus in se, proximo compatiens, orationi assiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, si possibile est, spirituali disciplina prouectus. Et infrà: *Ab vno quilibet incipiens est erudiendus magistro, quem oportet illius, qui instruendus est, habere notitiam pristinæ conuersationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipsum præterea latere non debet quales ipsius sint cogitationes, quibus tentationum stimulis agitetur, quibusue deuotionibus reficiatur, & ita de vniuersis interioris, & exterioris hominis actibus, gestibus, sermonibus, & affectibus illius imbutus existat, ac si essent propria. Horum etenim, si spiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorsus superuacuè laborabit.* Qualiter tamen se gerere debeant magistri nouitiorum in religionibus, ipse Iustinianus alibi scriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitaque emendationem, eorum quibus spiritualiter præsunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc demulcendo sermonibus blandis, interdum ratione persuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo ministerium suum perficiant.* Et infrà: *Primo quidem moneant, deinde terreant, postremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet: *Quisquis diuina inspiratione compunctus, relictis sæculi huius actionibus, ad Deum conuerti festinat, ita cum charitate suscipiendus est, & blandis per omnia consolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuersatione delectetur persistere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magistri nouitios religiosos instruere debeant, sic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum discrimine tyrones, & veterani in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *est velut infans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, id est spiritualis magistri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc est mitiora onera petit, cuius pusillanimitas acrem reprehensionem non sustinet, sed si aliquo delinquat, mel, & lac blandioris sermonis, & mansuetissimæ correptionis exposcit. Antiquus vero est veluti adolescens, aut vir, qui sine tanta magistri spiritualis cura religiosè viuit, qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuscula nunc sata, assidua irrigatione indiget, & aut nimium solis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non sustinet, & si fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut insurgat magna tentatio, statim arescit. Professus quasi arbor procera, & optimè radicata sine aqua continuæ exhortationis perseuerat.* Hæc ille.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem institutionem, quam S. Nilus ad iuniores monachos scripsit, eorum quoque magistris, & pædagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoscant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modestiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat sine tumultu, cùm vrget necessitas. Sileat inter seniores, æquales diligat, minoribus amanter consulat, ab improbis, carnique deditis, & curiosis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in sermone caueat arrogantiam, in mutua consuetudine se nemini anteponat. Ne sit promptus ad risum, pudore se ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aspiciat, cælum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem, hominum honores ne admiretur, eorum præsertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ honorum est causa pulcherrima. Dum rectè agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantùm requirat. Quod si alios docet, & iuuat, repositam apud Deum mercedem expectet; & tanquam debitum Deo opus persoluens, remunerationem à Deo speret in muneribus sempiternis.* Hæc Nilus. In quibus si religiosorum nouæ plantulæ instituantur, & religiones ipsæ maximopere succrescent, & magistri, aut Pædagogi suo muneri satisfacient.

Oportet etiam specialiora aliquot documenta magistris morum in religionibus ex Patrum sententia intimare, vt eorum labor fructu desiderato non orbetur. Illud primùm sit, vt nouitij religiosi in orationis exercitio instruantur, informentur, acuantur. Adstruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, sic inquiens: *Instent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè sine orationis exercitio consumi, deficere, & siccari. Vnde addit: *Frustra profectus virtutum sine oratione speratur.* Speciale tamen tempus ad id munus illi designat dicens: *Discant ergo vna saltem diei, vel noctis hora tempus, & otium vendicare, quando ad se reuersi, mentisque cubiculum introgressi, orent in abscondito Patrem suum.* Si vero talis hora ad somni requiem exposcatur à natura, *surripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna sola hora contenti videantur, subiungit: *Hæc, & aliæ quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ sunt.* Absdubio indicans, tota die, totaque nocte, si per naturam liceret, orationis exercitio assuescendos esse tyrones. Optimè quoque de hac instructione sic loquitur sanctus Laurentius Iustinianus. *A pædagogo erudiantur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius: *Quoniam rudis nouitius, quasi cæcus de tenebris mundialis conuersationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur, manu ducendus est prudenter, donec assuetus mentali exercitationi, valeat percipere per seipsum, quod absque præceptore non poterat. Diligentissimè igitur redire ad se doceatur, & per iugem meditationem commorari secum.* Et infrà. Quasi materiam ostendens, de qua nouitiis iugis, & continua futura est orationis meditatio, sic loquitur: *Proponatur itaque illi ad sedulo meditandum Domini* IESV, *humana conuersatio. Nihil autem ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio sicut Christi vita, & potissimum ipsius passio gloriosa.* Inferius quoque in idem sic habet: *Sedeant quippe secus pedes* IESV, *non tamen ante Iesum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quam vbi sunt pedes Iesu.* Et post alia, vtilitates quas ex hac iugi oratione, meditationeque in vita IESV CHRISTI hauriat nouitius, sic exponit: *His cogitationibus refectus, ac lacte spirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiscitur quæ reliquit in sæculo, & omnibus se priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc subdit sanctus hic Pater: *Hæc fundamenta in principio conuersationis cuiuscumque nouitij iacienda sunt. Hæc nempe sunt rudimenta, quibus imbuendus est nouus miles Christi, &c.* Tandem totum ferè caput in instruendis nouitiis in huiusmodi interiori orationis exercitio consumit. 11

Ad idem intentum Aluarez de Paz in suo opere de vita spirituali, sic loquitur: *Nouitius orationis, & sanctæ meditationis tenax, frequentissimè Christum crucifixum habeat. Ipsi suas miserias, & tribulationes aperiat, necessaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquisitionem postulet: recogitet seriò peccati fœditatem, sæculi vanitatem, &c.* Et infra rationem huius documenti sic assignat: *Nam sancta oratio, ac meditatio est magistra scientiæ, quam nouitius nescit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, fœnum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc esse primitus iniungendum nouitio, addit: *Ab oratione ergo nouus Christi miles nouam militiam incipiat.* Tandemque: *Si enim in vita spiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis consuetudinem capiet, qua sublata, nescio sanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religiosus hic author ad intentum nostrum de necessitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum scripsit. 12

13 Maximè quoque secundo nouellæ plantationes in religionibus à suis magistris admonendi sunt, vt otiositatem fugientes, sacrarum litterarum studiis, vel aliis exercitiis semper, semperque vacent. Ad hoc deseruiunt, quæ in capite de otiositate deuitanda adduximus, specialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Basilius in suis regulis interrogans: *Nunquid expediat his, qui nouitij accedunt, ea quæ de sacris Scripturis sunt, confestim ediscere?* Respondet: *Quæ ad vsum namque pertinentia sunt, ea vt vnusquisque ex diuinis litteris ediscat, & rectum est, & necessarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis constitutionibus assuefiat.* Clarius D. Bonauentura in suo speculo disciplinæ nouos religiosos sic instruit: *Nunquam otio torpeant, sed semper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiscendo, aut aliis, non quæ ipsi elegerint, sed quæ iniuncta fuerint, faciendis intendant.* Optimè quoque Dionysius Carthusianus in suo nouitiorum Dialogo, sic instruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indesinenter fructuosè te occupa, orando, psallendo, seu meditando quocumque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici possunt.

14 Tertio quoque solerti cura, sollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, seu nouitiis religionum, vt omni singularitate postposita, semper communia sectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deseruiunt; sed D. Bonauentura benè loquitur ad intentum nostrum in suo speculo disciplinæ inquiens: *Optima religiosi perfectio est, perfectè communia quæque conuentualia seruare.* Et rursus: *Turpis omnis pars vniuerso suo non congruens. Caueat vir constans, & honestus ne consuetudinum Ordinis temerarius violator existat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & singularitatis erit diuersitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturam D. Bernardus, singularitatem istam in monachis sic reprehendit in expositione super Cantica: *Non vultis esse contenti vita communi, non sufficit vobis regulare ieiunium, non solemnes vigiliæ, non imposita disciplina, non mensura, quam vobis partimur in vestimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui vestri curam semel nobis credidistis, quid rursum de vobis vos intromittitis? Nam illam, quâ toties Deum conscientiis vestris testibus, offendistis, propriam scilicet voluntatem vestram, ecce nunc iterum magistram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquiescere, non obtemperare seniorum consilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior est obedientia quàm victimæ?* Inferius quoque, quantum malum hoc sit, sic exponit: *Non habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam si efficere posset vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto sufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tanti ponderis solum priscos Patres audire videamur, non tamen recentiores magistros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuensis vir pius, & doctus in tractatu ascetico *de peculiaribus paucorum amicitiis è quolibet cœnobio, præcipuè Religiosorum, exterminandis, cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ spiritualis, & instructionis nouitiorum magistris hæc scripsit pro eorundem institutione valde necessaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demonstrabitur, quam multis nominibus vniuersæ Communitati cœnobij perniciosæ, ac detestandæ sint, cum omnes enumeratæ amicitiarum species, tum potissimum quinta iuniorum ob frequentiam, & pericula, non ab omnibus expensa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noster locutus est, cum eas euertere disputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, si ad nimietatem declinet, non minus ipsismet Religiosis, ac sanctæ Religionis domibus perniciosa est, quam essent inimicitiæ, ac manifesta dissidia: nisi quod ista palam, & sine vllo fuco Religionis destruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis est Magistrorum spiritualium vox, & sententia. Veteres, ac mediæ ætatis magistros obseruet lector in decursu disputationis: recentiores nonnullos recensebo, atque locos indicabo, vnde plura, si velit, possit exhortator, & instructor excerpere. Ioannes à Capistrano Ordinis Minorum de obseruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à suis suspecta consortia, & familiaritatem cum mulieribus, addit hæc verba notatu dignissima:* Intelliguntur autem suspecta consortia non solum de mulieribus, sed etiam de suspectis familiaritatibus quibuscumque, siue cum sæcularibus personis, siue etiam cum fratribus ipsis nostri Ordinis nouitiis, siue professis. Et ideo tam Vicarij, quam Guardiani sint solliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scotus Clericus regularis (qui mortuus est Cardinalis) functus officio Præpositi salutaribus documentis epistolam plenissimam scripsit ad Ordinem suum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens suos, ne laxari morum disciplinam patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum sibi ipsis, deinde aliis quamplurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & societates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil esse potest perniciosius. Hinc dissensiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & susurrationes, & conatus quidam occulti ad suadendum aptissimi eam vitam, quam sibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares sancti Pauli de nouitius constituentes, in quibus propter ætatem maius est periculum, sic magistro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos consuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter disiungat: in familiaritatem professorum venire prohibeat. *Ioannes à Iesu Maria Carmelita discalceatus, in instructione Magistri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipsi obseruanda in eorum educatione, locat singularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenij similitudinem, vel aliam quamvis ob causam, non sine aliorum nota, occasionibus oblatis, vel quæsitis simul versari assuescunt. *Ioannes Trullus ex Ordine Canonicorum Regularium sancti Augustini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo sancto Doctore meritò damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici sancti Saluatoris sub eodem vexillo militantes, constituunt;* Ne sub specie fraternæ charitatis, habeatur aliqua frequens conuersatio singularis. *Seruatius Ordinis Præmonstratensis sub eiusdem Augustini Regula, monet Prælatos, vt magno studio, & industria dissocient eos, qui conspirant in malum, & concordant inter se. Beatus Ignatius nostræ familiæ architectus instituit quandam vtilissimam animæ aperitionem, in qua quisque Superior tanquam patri, ac magistro cor patefacit, & rationem conscientiæ secretò reddit. In ea illud est in rem præsentem, vt subditus significet: An alicui plus sit familiaris, quam aliis. Iam tunc vir sanctus, ac prudens obstruere cœpit aditum huiusmodi peculiaribus amicitiis, ne in suum Ordinem irreperent. Præstiterunt id alij postea. Iulius Pacius in libello Italicè edito de mortificatione, suadens indifferentiam in conuersando, dissuasit priuatas amicitias. Secutus est Lucas Pinellus in libro, quem Italicè item scripsit de Religiosa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Christi, caput habet, quo Christum inducit Religiosos à nimia familiaritate paucorum sodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco Societatem vniuersam, monuit primum suos, ne huic generi familiaritatum fenestram vllam aperirent; deinde in libro industriarum ad curandum animi morbos, caput scripsit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares personas in gubernatione cum aliorum offensione retentur viderentur. Bernardinus Rosignolius opere Latino de disciplina Christianæ perfectionis, monuit potissimum adolescentes*

Sancti

Sacti Basilij testimoniis, vt priuatas sodalitates, amoremque singularem defugerent. Prodiit in Hispania Alphonsus Rodricus, qui prima parte suorum exercitiorum de perfectione, virtutibusque Christianis Hispanicè primum scripta, deinde in alias linguas etiam Latinam translata collegit in tractatu quarto varias species huius perniciosæ amicitiæ, quas optimis rationibus suadet ab ordine quocumque Religioso, quamlongissimè arceri oportere, atque ego proximo capite recensui, & explicaui. Caput integrum, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita spirituali eiusque perfectione impendit in detestationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus est huius detestabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthasaris Aluarez, viri valde spiritualis, atque experti refert illius sensum de his amicitiis, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiamsi aliàs bonæ videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco strictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex suo sensu disputans de perfectione charitatis docet eos qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiusmodi est vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio personarum. Ioannes Busæus in Germania dedit in lucem Pananon, hoc est Arcam medicam: in qua sub nomine eiusdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præscribens è Sanctorum Patrum deprompta narthecis. E Belgio prodiit Medicus Religiosus Caroli Scribanij, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta salutaria. Verum ne sine methodo aliqua gradiamur, damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitiis, ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem instituæ, disciplinæ Regularis euersionem, offensionem, & scandalum domesticorum & extraneorum. Hæc, & alia pius iste author ex suo, & aliorum sensu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magistris nouitiorum apprimè necessarium. Illud vero est, vt clientulos suos ad amorem Regulæ, Constitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Cassiano, quanta cura, & sollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores instituerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta (inquit) obseruantia obedientiæ regula custoditur, vt iuniores absque præpositi sui scientia, vel permissu, non solum non audeant cella progredi, sed ne ipsi quidem communi, ac naturali necessitati satisfacere, sua authoritate præsumant. Sicque vniuersa complere, quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquam si à Deo sint cælitus edita sine vlla discussione festinant. Vt nonnunquam etiam impossibilia sibimet imperata, fide ac deuotione suscipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & institutionum regularium amorem instituebant. Nec mirum sanè, vt enim optimè S. Cyprianus: *Sicut in senibus sobrietas, & morum perfectio requiritur, ita in adolescentibus, & iuuenibus obsequium, & subiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura sic instituit nouitios de re proposita. *Religionem sanctam ad quam eos Dominus sua miseratione vocauit feruentissimo, ac fidelissimo studeant amore diligere, eique tanquam speciosissimæ, ac Deo dilectissimæ sponsæ, fide inuolabili adhærere.* Rursus quoque: *Communem Ordinis obseruantiam sequantur, perfectioni in silentio & in aliis institutis plenius obtinendis insistant.* Clarius Aluarez de Paz sic loquitur ad propositum. *Regulam, & instituta suæ religionis assiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint opere præstare contendant.* Alia ex variis authoribus huic themati deseruientia facilè legentibus obuia erunt.

16 Nec omittam quinto, in eo quoque præcipuè magistros morum discipulos suos nouellasque plantas religionum instruere debere, vt scilicet non propter ignauiam defectusve aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipsi à recto tramite, & itinere incœpto desistant. Hoc ipsum accuratè nimis aduertisse noui sanctum Ephrem Syrum in suis adhortationibus ad Nouitios; Parænesi namque quarta sic habet. *Charissime, si sæculo renuncians ad fratres ingressus sis, incideris que in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino nostro Iesu Christo seruire cupiens, conspexerisque ibi fratres quosdam immodestè, atque incompositè incedentes, atque quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipsis, aut eorum sermonibus attendas.* Et infrà. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe est in psalmo: Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod si senes isti improbæ sint conuersationis, ego qui sum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi sunt vocati, pauci verò electi. Saluari igitur exopta, vt sis vnus inter electos.* Rursus quoque sic habet idem Ephrem, simul breuem admonitionem ad mores nouitij spectantem adducens. *Toto corde tuo attende psalmodiis, & lectioni diuinarum scripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, sicut infans matris sugit vbera. Ex his quippe virtutum disces præmia. Mansuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Mansuetum quidem, vt si te vel puer compulerit, sequaris ipsum, & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris silens, corde ora. Obedientiam vero, & castitatem tui corporis, tanquam pretiosam margaritam conserues in Domino. Vestium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris. Oculos in terram defixos habe animam verò in cœlos.* Hæc inter alia S. Ephrem nostro proposito subseruientia. D. quoque Bonauentura sic instruit nouitios de eo, quod intendimus. *Ab obseruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum dissolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Kempis in suo dialogo nouitiorum, circa præsentem causam nouitium quendam sic instruit. *Si videris quosdam à via veritatis aberrare, & retro post Satanam abire, noli pereuntes imitari, sed bonos, & feruentes studeas semper æmulari. Quare cum paucis saluari, qui per angustam portam intrant ad vitam. Nam Christo teste, lata & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè satis munitur nostrum intentum.

Ad hæc vltimo iungendum est in hoc præcipuè magistros morum, seu nouitiatuum in Religionibus intentos esse oportere, vt non omnes qui habitum religionis suscipiunt, indiscriminatim ad professionem admittant: 17
sed eos dumtaxat, quos bona indole, & ingenij docilitate præditos, religiosæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aspexerint; cæteros autem, charitatis ordine seruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Basilius in suis regulis, monens eos quos in sæculi vitiosa vita degisse visi fuerint, maximoperè probandos esse. *Qui ipsorum mores sint, num consilio instabili, & ad constituendum quidvis præcipiti, ad religionem veniant? Et si quid* (inquit) *inesse in ipsis stabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus, sin minus repudiemus.* Rationē subdit dicens: *Siquidem in iis, qui istiusmodi sunt magnopere suspectā haberi inconstantia debet, qui præter id, quod nullā ipsi vtilitatem inueniunt, cæteris etiam sunt detrimento, quod institutum nostrum falsis probris, & nequissimis maledictis magnopere infament.* Idem Basilij intentum grauissimis verbis prosequitur D. Bernardinus Senensis Minoritarum decus; sermone enim de Sacra Religione hortatur religiosos, ne ad Societatem omnes indiscriminatim habitum postulantes admittant. *Non sicut quidam* (inquit) *qui inconsideratè recipiunt omnes, quorum fructus est infamia & scandalum suæ religionis.* Rursusque: *Plerosque temporibus nostris sub pallio charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, passim & inconsideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit*

 fumus

fumus, & fœtor, & impeditiuum obstaculum eorum qui cum Dei honore, & sui, ac proximorum salute ingressi fuissent religionem. Ideo autem magnam in cautelam seruari vult Bernardinus, quia, vt ipse loquitur: *Experientia teste, quidam ad religionem venientes in principio videntur agni, & modico elapso tempore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religiosis communitatibus pariat, qui indiscriminatim discolos, & male morigeratos ad habitum religionis admittit, exprimit idem Bernardinus. *Pudet enim, & iustè prudentem virum, assumere religionem, & statum, in quo ante se præcedere videt multos homines infames, & sceleratos, & tamen in breui tempore apostatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauentura rebellem, contumacem, & contentiosum iuuenem, tanquam ouem morbidam à grege Religionis segregandum docet. *Si quis* (inquit) *sufficienter expectatus, & monitus mores corrigere, ac religionis formam inducere negligit, præsertim si rebellis, aut contentiosus extiterit, non est proficientium numero aggregandus. Infidelis si sit, discedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregem contaminet.* Et rursus: *Peruersus, & insolens, in onus Religionis, & dissolutionem admittitur.* Prudentissima etiam Virgo Theresia de IESV sollicite nimis in libro de itinere perfectionis, religiosas nouitias stricto examine discutiendas esse, & ineptas ab Ordine eiiciendas monet, dicens: *E menester gran information para receuirlas, y larga pro[u]acion para hazerlas profesas.* Et postea, *Entiendas vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas.* Quod ipsum grauissimis verbis per totum caput prosequitur, clare monens, non omnes, sed selectiores fœminas, probatique spiritus ad religionem admittendas fore. Superioresque religionum, qui sæculari pietate moti, id non faciunt, post mortem pœnis puniendos prædicit.

18 Dixit tamen, charitatis ordine seruato, male morigeratos nouitios ab Ordine expellendos esse, quia quandoque Magistri, seu præceptoris patientia, pietas, & charitas solet peruersum iuuenem ad Deum conuertere, vt exemplo cuiusdam è vita S. Pachomij, probat S. Dionysius Carthusiensis, ser. 6. de Dom. 13. post Trinitatem, his verbis. *In vita S. Pachomij legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomij quidam iuuenis monachus, nomine Syluanus, multum inordinatè se habens, & leuis, alios quoque quosdam in mores sibi alliciens, atque inficiens. Propter quod seniores voluerunt fratrem illum expellere, & de hoc sæpè loquebantur Pachomio, qui Beatissimus pater & vir Apostolicæ Sanctitatis rogauit fratres illos patientiam ad tempus habere cum iuuene illo, & orare pro ipso, & ipse Pachomius pro eodem instanter orauit. Paulò post Deus omnipotens, & benignus, tanta compunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore, tam profundissima humilitate impleuit mentem Syluani, quod ingiter in omni bono plorauit, nec tempore refectionis à lachrimis potuit se refrenare; ita vt S. Pachomius testaretur de illo, quod nullus in toto suo monasterio sic suam esset humilitatem secutus, vt frater Syluanus. Quo post paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis sanctis esse susceptam.* Hoc ergo sibi exemplum Magistri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priusquam aliquem à religiosa societate repellant, pietatis, charitatisque cum illo modum obseruent.

19 Placuit ad idem intentum, quæ Guillelmus de Peraldo in tract. de conuersione monachorum dixit, dum de variis causis temeræ, & infructuosæ professionis quorumdam religiosorum ageret, huc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit ex superbia recipientium, qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur, ad seculum reuertatur. Qui videntur tali fatuitate laborare, quasi laboraret ille, qui verecundaretur de hoc quod in messe sua palea non inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat, quis palea, quis granum existat, ad impetum enim huiusmodi venti palea discedit, granum verò locum minimè dimittit. Superuacaneum esset tempus probationis, si omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis a Deo vocatis pauci sint electi. Non est mirum si non omnes, qui probantur, ad professionem admittantur. Qui vult vineam habere bonam, cum diligentia palmites, ex quibus plantanda est, eligit, sic qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad professionem recipit.* Et infra, *Oportet, vt religio despumetur, ad hoc, vt in puritate sua seruetur. Vbi deest despumatio, ibi impuritas multa.* Et infra, *Aliquando hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratione nepotulos sibi aggregant, quos in religione recipi faciunt, non vt saluentur, sed vt ditentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios suos in religione ponunt, vt ab eis se expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam quàm animarum salutem. Hi in ingressu nihil spirituale intendentes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, post ingressum Crucis Christi inueniuntur inimici, ventri suo, non Domino IESV CHRISTO in monasterio seruientes.* Hæc, & alia de religiosis hic author, manifestè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos, ad professionem admittendos fore, & quanta cura, sollicitudoque in eorum instructione adhibenda sit.

Vt autem Religionum Superiores in re tam necessaria, 20 qualis est educatio puerorum, non segniter, aut oscitanter, sed sollicite nimis se gerant, audiant tandem, quæ aliqui Patres, & Religiosi, de indisciplinatis, maleque instructis adolescentibus, & nouitiis Religionum sentiant, vt vel sic accuratiùs in tanti ponderis negotium erigantur, vel saltem agnoscant rectè Diogenem dixisse, *Filij malè educati summi hostes Patribus in senectute sunt.* Ergo D. Bernardus super Cantica, exponens illud, *Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas,* vitia, quæ irrepere solent Nouitiorum animos, qui ceu nouellæ plantationes in domo Domini sunt plantati, si rectè non sint disciplina regulari imbuti, sic recenset. *Mox, vt in corpore solet euenire febricitantibus, subit quidam animi rigor, & vigor lentescit, languor fingitur virium, horror austeritatis intenditur, timor sollicitat paupertatis, contrahitur animus, subtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, sopitur ratio, spiritus extinguitur, defervescit nouitius feruor, ingrauescit tepor fastidiosus, refrigescit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit securitas, reuocat consuetudo. Quid plura? Dissimulatur lex, abdicatur ius, fas proscribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur postremo imprudentiæ manus, præsumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpissimus, plenus ille ignominia, & confusione. Saltus de excelso in abyssum, & de pauimento in sterquilinium, de solio in cloacam, de cælo in cœnum, de claustro in sæculum, de Paradiso in infernum.* Hæc D. Bernardus, diuino certè numine flatus, de iis, qui in nouitiatibus religionum non rectè obseruantia, prout decet, religiosa, disciplinàque regulari sunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in suo speculo disciplinæ, postquam rectè instructorum tyronum virtutes recensuit, quos inter alia vocat *Altissimi filios, fideles sanctæ religionis propagines, fratrum lætitiam, consociorum solatium, sui instructoris gloriam.* Male quoque imbutos disciplina regulari, prauèque moribus religiosis instructos, sic appellat. *Duræ ceruicis, disciplinæ mansuescere nescientes, tepidos, curiosos, superbos, qui quam suauis est Dominus non gustantes, sæculari dumtaxat deposito habitu, non affectu, adhuc in moribus, in verbis, in gestibus, & propriarum voluntatum pertinacia sæculo fidem seruant, vt monstro mirabilius, sed religiosa veste, hominem videas sæcularem. Hi sunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles, & acerbi, sociorum onus, & scandalum, sui afflictio, & confusio instructoris.*

Porrò signa, & mores, quibus male instructus nouitius, vel digito demonstrari possit, inter alia hæc statuit. *Tepidus in conuersatione, & remissus publicos mores, & doctorum monita negligit; ea quæ Dei sunt, languidè operatur, si quod inchoat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium, & quæcunque conuentualia occurrit, otio gaudet,*

labore

labore vel modico læditur, & facilè se infirmum, vel ad modicum se fatigatum prætendit; sed amore priuato se diligens, quæ carnis sunt sapit, & prosequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus hærens, si quid minus vel negligenter actum inspexerit, illud in exemplum ad sua velamen tepiditatis, assumit. Ficta ei, & indeuota confessio, rara, & breuis compunctio, insipida & sine intentione oratio, incircumspecta, & sine ædificatione lectio, obedientia morosa, & sine deuotionis affectu vix aliqualis impletio. Hæc Bonauentura; tremenda sanè, & horribilia, de nouitijs prauè educatis, & instructis: vt vel sic contremiscant superiores, qui negligentes in eorum instructione inueniuntur. Demum Guillelmus de Peraldo de talibus sic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus esse videntur, qui religionem intrant, & se non emendant: qui malus est in religione, est quasi malus latro Christum in cruce blasphemans, opere licet non sermone. Qui de cruce claustri transiturus est ad cruciatum inferni, talis valde infelix est; quia in Dei vinario moritur, in eius seruatorio corrumpitur, in loco salutis damnationem suam operatur, quod alij esset aurum, hoc ei est plumbum, &c.* Hæc velim religiosi omnes placidè auscultemus, & nostri muneris finem inspicientes, rectè, sanctè, reformatéque nostri instituti modum impleamus.

21 Addere hic tandem placet exempla aliqua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, littera R. verbo Religiosus, Religio*, pro Nouitiis qui Religionem semel ceptam deserere tentantur descripsit, & verbis ipsius. Huius generis illustre exemplum est apud Antonium de Hugone Abbatem Bonæuallis Ordinis Cisterciensis, qui sub Clemente III. claruit circa annum Domini 1156. Hic sæculum cum reliquisset, cœpit religiosè admodum conuersari in Monasterio: tentatus tamen valdè fuit de egressu Religionis. Hæc cogitans intrauit Templum, & orans deuotè cum lachrymis, vidit supra altare Matrem misericordiæ vestitam lumine sicut vestimento. Et visum est ei, quod videret Iesum filium eius iuxta eam, & quomodò annunciatus fuerat ab Angelo, & Virgine natus, & pastoribus nunciatus, circumcisus, & à Iudæis postea captus, flagellatus, illusus, & crucifixus, & exinde resurgentem intuetur, & ascendentem in cœlum. Hæc eo aspiciente, dixit ei Domina nostra: Viriliter age, & confortetur cor tuum in Domino, & certus esto talibus tentationibus te modò non pulsandum. Antonin. 2. *p. Chron. tit.* 17. *c.* 2. §. 14.

22 Sub hoc eodem sancto, & venerabili viro Hugone Abbate Bonæuallensi factus est Religiosus quidam iuuenis valde feruens in principio, qui postea valdè tentatus cogitabat ad sæculum redire. Cui cum Abbas, qui audierat eius tentationem in confessione, multum ei suaderet de remanendo, & nihil proficeret, dixit Abbas: Fili miserere animæ tuæ placens Deo, ne perdas gloriam tibi paratam. Ego enim spondeo tibi, & fideiussorem tui in hoc me constituo, quod si tu remanseris, sanctorum Angelorum socius æternus eris. Ad quæ verba confortatus permansit, & optimè conuersatus est. Qui duobus annis ante mortem grauissima infirmitate laborauit, sed ad eum consolandum missus est S. Iob cum magna claritate, qua totum infirmatorium repletum est. Ego sum, inquit Iob, quem Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis misit ad consolandum te: sicut ego in tali infirmitate patiens fui, sic & tu. Et ideo florebis mecum in gloria, & cras eris mecum; & metes quod seminasti. Quod & factum est. Et non multo post apparuit ei in gloria gratias agens Abbati per cuius admonitionem permanserat in Ordine. *Idem ibid.*

23 Cœlestis gloriæ magnitudo, quæ Religiosos manet post hanc vitam, tentatos de egressu retinendi vim habet, vti Franciscano cuidam Nouitio contigisse legimus. Is enim cum Religionis oneribus premeretur, & prætereà ita à Dæmone oppugnaretur, vt iam vix sustineret, & de sæculo repetendo indignas aleret cogitationes, hoc vno cœlesti remedio sanatus est. Nocte quadam dum in templo ante Venerabilem Eucharistiam pertransiens, adorandi causa genu, corpusque inflectit, illo ipso momento raptus, ac defixus est in eiusmodi visione. Aspiciebat longum agmen multorum hominum ordine præcedentium, eodem habitu, eademque forma. Omnibus vestes erant candidæ: vultus autem, & manus, & pedes, quæ corporis partes è veste eminebant, ita splendidæ ac radiantes, vt cum ipsa Solis luce certarent. Omnes autē nescio, cui tanquam hospiti recens aduenienti obuiam ire, eumque cum festiua gratulatione amplecti, atque etiam cum honore deducere videbantur. Quæ ille cum timore, & horrore perfusus spectaret, ab vno illorum inquirens, quidnam id esset, cognouit Franciscanam esse Familiam, quæ ad suum quendam, qui tunc è vita migrarat, in cœlum comitandum prodiisset. Viuere autem omnes in cœlo lætissimos, & felicissimos, atque honorem illum candidarum vestium, quas videret, datum eis esse pro Religioso, quem in terris gestarent, habitu; fulgorem autem corporis pro carnis incommodis: ac ipsum quoque eiusdem gloriæ participem futurum, si in suscepto consilio fortem se, & constantem præstitisset. Atque id quidem ille deinceps facile effecit, ita enim confirmatus est, vt nunquam amplius vacillarit. *Platus lib.* 2. *cap.* 18.

In vita Laurentij Iustiniani scribitur de quodam Fratre, qui importunis dæmonis tentationibus victus ad sæculum redire proponebat, prius tamen vltimum salutis suæ refugium Laurentij opem, & consilium explorare statuisse. Ad Laurentium ergo se conferens: Ecce, Pater, inquit, nisi adiuues me, ad sæculum redeo. Tum Laurentius acceptum aqua decoctum lauri ramusculum Fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto planta; & si quidem reuirescet, secutus esto de perseuerantia tua. Abiit ille, & plantauit & reuiruit. Et de miraculo gaudens memoriam virgæ Aaron, & palmæ Macarij reuocauit. Bern. Iustinianus *in vita cap.* 4. 24

Quodam tempore dum in die natalitio S. Andreæ Apostoli iam meridianis horis Fratres quiescerent, subito quidam frater apertis oculis cæcatus cœpit tremere, voces ingentes emittere, quibus vocibus testabatur, ferre se non posse, quod patiebatur. Concurrentes Fratres viderunt cæcum apertis oculis trementem & clamantem, & à præsentibus alienum, nihil quod foris agi poterat, sentientem. Eumque in manibus leuauerunt, atque ante altare S. Andreæ Apostoli proiecerunt, ipsique pro eo in oratione prostrati sunt. Qui statim ad se reuersus, quid passus fuerat, confessus est: quia senex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandum dimisit dicens: Quare fugere voluisti de Monasterio? Cumque euadere de canis morsibus nullo modo potuissem, venerunt quidam Monachi, & eundem senem pro me rogarunt. Qui statim iussit canem abscedere, & ipse ad me reuersus sum. Qui etiam confessus est, quia eo die, quo ista pertulit, consilium habuerat de eodem Monasterio fugere. D. Greg. *lib.* 9. *Regist c.* 38. 25

Alius quoque Monachus discedere de eodem Monasterio S. Andreæ latenter voluit. Cumque hoc mente tractasset, voluit oratorium ingredi, sed statim dæmonio traditus vehementissimè vexatus est. Relinquebatur verò à dæmonio, si extra oratorium stetisset, & nihil patiebatur aduersi. Si verò conatus fuisset ingredi, statim maligno spiritui traditus vexabatur. Cumque hoc sæpius fieret, culpam suam confessus est, quia egredi de Monasterio cogitabat. Tunc collecti pro eo Fratres, sese per triduum in precibus astrinxerunt, atque ita curatus est, vt ad eum postmodum nunquam spiritus malignus accederet. Dicebat autem se eundem beatum Apostolum, dum vexaretur vidisse, seque ab eo increpatum esse, cur voluisset abscedere. 26

Ad hæc accidit, quod refert Ioannes Euiratus in Prato spirituali. Accessimus, inquit, ad Eunuchorum 27
Monasterium,

Monasterium iuxta S. Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipsius Monasterij Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monasterium Virginum est fermè quadraginta. In hoc ergo Monasterio quinque Virgines sibi inuicem condixerunt, vt nocte de Monasterio fugerent, & acciperent viros. Nocte vero quadam cum dormirent sanctimoniales omnes, illis consultantibus, vt vestimenta sua acciperent, & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ sunt. Quo facto, non amplius exierunt è Monasterio, sed confessæ peccata sua, gratias egerunt Deo dicentes, Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, ne animæ nostræ perirent. Pratum spirituale *cap.* 13.

28 In historiis Sanctorum Patrum refertur de quodam fratre, qui cùm incidisset in tentationem, oppugnationis molestia victus, disciplinam Monasticam perdidit; & cum iterum vellet obseruantiæ Regularis principia resumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in seipso: Quando eo me in statu inueniam, quo aliquando fui? Deficiensque animo, ne aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam senem, narrauit ei quæ circa se agerentur. Senex audita defectionis causa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit possessionem, & eius negligentiâ in sentes redacta est, ac repleta tribulis, & spinis. Visum est autem ei postea, vt eam excoleret, dixitque filio suo: Vade & purga agrum possessionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum respexisset, vidit multitudinem tribulorum, & spinarum in eo excreuisse, & animo deficiens sibi, ipse sic locutus est: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & projiciens se in terram dormiuit. Hoc autem fecit multis diebus. Post hæc venit visum pater eius quod fecerat, inuenitque ipsum nihil efficisse; & dixit ei, Quare vsque modo nihil fecisti? Respondit iuuenis patri suo: Mox vt operi appropinquaui, visa tribulorum, ac spinarum tanta copia, deterrebar à susceptione laboris, & præ animi angustia prostratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad mensuram latitudinis fili, quam iacens in terra occupas, per singulos dies operare; & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu pusillanimus efficieris. Quod cum audisset iuuenis, consilium patris secutus est, & paruo tempore purgata, & exculta possessio est. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia sedens faciebat sicut edoctus fuerat à sene, & requiem inueniens promouebatur per Christum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de patientia.*

29 Olim Ecclesia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthusiam est ingressus. Hic post aliquantos menses, cum nouus ille feruor iam penè intepuisset, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longè distat à vomitu: Huic tepori importuna se diaboli tentatio sociabat, & tam frequens, tamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempestates tam assiduas ferre non posset. Non enim recurrebat ad orationis suffragia, nec piorum Patrum monita capiebat. Victor igitur Diabolus miserum eò perduxit, vt nocte iam instante clam turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo super murum, qui cœnobium cingit, horto suo proximum, cum vellet se deorsum mittere, vidit magistrum suum qui illum in nouitiatu iam pridem instruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad se venientem multa luce conspicuum, & magna circundatum gloria dicentem sibi: Quorsum, inquit, ô fili, tu fugere maturas in perditionis tuæ periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perseuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipse percipies, si in Ordine in finem vsque laudabili conuersatione duraueris. Ille territus primum, deinde apprimè animatus, sese ad mentem reduxit saniorem, cellam suam introiuit, habitum resumpsit, & virtute, ac longanimitate proficiens felicissimo est fine consummatus. Dion. Carthus. *in exhortat. nouitiorum.*

In hac ipsa domo Carthusiæ, quæ est mater nostra, 30 (inquiunt iidem Dorlandus, & Dionysius Carthusiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui suadente diabolo, ac iam etiam possidente, sub nocturno silentio fugere ad sæculum moliebatur, cumque per cæmeterium claustri transitum haberet, audiuit de sepulchro cuiusdam nuper defuncti patris vocem manifestam dicentem sibi: Quo fugis, ô miser? quo fugis? Prædico tibi si hinc abieris, filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac stupefactus resipuit, & ad se reuersus cellam repetiit, & in ea vsque in finem laudabiliter perseuerauit. Idem *ibidem.*

Nouitius quidam in superiori Alemania, cum Carthusiensem esset Ordinem ingressus, nec satis firmasset 31 mentem in obsequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum resolutus: O, inquit, si nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, sed statim me sæculo redderem quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi pisa, & fabas, & durissimam Ordinis disciplinam. Sine pecunia tamen nusquam tuta, nusquam honesta profectio est. Cum vndique per cellam circumspiceret, vidit (mirabile dictu) illos ipsos aureos iacere sibi sub oculis probatæ monetæ & publicæ. Tunc ille stupidus nimium: Vnde hi nummi tam subitò prouenerunt, hoc præsertim in loco, vbi nunquam pecunia consueta est inueniri? Certè hoc artificium Zabulc tuum est, hi doli sunt tui, quo me ab Ordine ejicias faciasque extorrem. Nunc magis ipse manebo, & vt tibi crepent oculi, me perseuerantem videbis, & quæ sancta sunt æmulantem. Pecunia vero tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibid.*

Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordine semel suscepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck 32 *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum nostrum congrua, mutuatis ex ipso verbis excerpsi; vt ex eisdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmentur, ad maiorem Dei gloriam, suarumque animarum securiorem salutem. Qui præsentis operis finis, & scopus est.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad personas Religiosas vtriusque sexus spectantibus.

Tomi primi Pars secunda.

CAPVT I.

De specialibus obligationibus, iuribus & priuilegiis Regularium Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes Regulares à mendicitate dicti.*
Ii dicuntur, quorum Cœnobiis ex Regula vel Constitutionibus non est permissum bona stabilia habere. ibid.
Alij sunt ex Regula, alij ex Constitutionibus. ibid.
Quinam sint? ibid.
Non sunt dicendi Mendicantes illi, qui etsi pane Mendicato viuant, ex Regula tamen, vel Constitutionibus bona immobilia habere possunt. ibid.
Sicut è contra Mendicantes dicentur illi, qui etsi ex priuilegio bona immobilia possideant, hoc tamen est illis prohibitum ex Regula, vel Constitutionibus. ibid.
Aly sunt à iure, alij ex concessione, vel declaratione Sum. Pont. ibid.
Priores sunt tantùm quatuor, scilicet Prædicatores, Minores, Augustiniani, & Carmelitæ. ibid.
Posteriores autem Seruitæ, Minimi, Iesuatæ, & Iesuitæ. ibid.
2 *Licitum est Mendicantibus ex Conc. Trid. in domibus suis bona immobilia possidere.*
Exceptis Minoribus de Obseruantia, & Capuccinis. ibid.
Comprehenduntur in hoc priuilegio Carmelitæ Discalceati ibid.
Ex particularibus tamen ipsorum Constitutionibus prohibitum est Monasteriis ipsorum bona immobilia possidere. ibid.
3 *Non est aliqua lex, aut præceptum quibus teneantur Mendicantes ex mendicato viuere.*
4 *Possunt tamen viuere hoc modo, quando illis desunt necessaria ad vitam.*
Nec possunt à quæstuatione prohiberi. ibid.
De licentia suorum superiorum. ibid.
Eam debent ostendere Ordinariis, si ipsi petant. ibid.
Non est prohibitum illis colligere fructus antequam Curatus suas primitias. ibid.
Contra prohibentes eos mendicare procedi potest ibid.
5 *Etiamsi eleemosynas superfluas peterent, non sunt indicandi ab Ordinariis.*
6 *Bona Minorum de Obseruantia pertinent ad Papam, vel ad eos, qui ea dederunt.*
Solum habent vsum facti ipsorum, non dominium, aut vsum iuris. ibid.
Possunt tamen recipere legata. ibid.
Quorum bonorum, & ad quem vsum? ibid.
7 *Domus professæ Societatis Iesu, & Monasteria Carmelitarum Discalceatorum bona immobilia non possident.*
Secus Collegia ipsorum. ibid.
Quamuis in bona suorum Religiosorum non succedant. ibid.
8 *Moniales bona immobilia possidere possunt in communi.*
Etiam Moniales S. Claræ. ibid.
9 *Error est dicere teneri Mendicantes manibus laborare, nec posse docere, concionari, & confessiones audire, &c.*
Instituti sunt ad prædicta munia exercenda. ibid.
10 *Finis ipsorum est profiteri statum vitæ mixtæ ex actiua, & contemplatiua.*
Monachorum verò ad vacandum Deo, silentio, solitudini, &c. ibid.
11 *Tenentur ex charitatis præcepto saluti proximorum subuenire.*
An obligari possint à Papa ex vi voti ipsorum ad eundum in terras infidelium? ibid.
12 *Multa illis priuilegia concessit Pius V. in Bulla,* Etsi mendicantium.
13 *Plures tenent eam esse reuocatam à Greg. XIII. in Const.* In tanta.
14 *Quidam putant hanc Gregorij Constitutionem publicatam non esse.*
Publicata tamen fuit. ibid.
15 *Alii dicunt non esse receptam.*
Quomodo id accipiendum? ibid.
16 *Solum est reuocata Constitutio Pij V. quatenus contraria Conc. Trid.*
17 *Quomodo intelligenda facultas concessa mendicantibus ad concionandum?*
18 *Quomodo possunt audire confessiones sæcularium?*
19 *Quomodo confessiones monialium, & aliorum fratrum?*
20 *Administrant Eucharistiam, nisi in Paschate.*

1 MENDICANTES Regulares à Mendicitate sic dicti, ij dicuntur quorum Cœnobiis ex Regula, vel Constitutionibus nequaquam est permissum bona stabilia, seu immobilia (qualia sunt fundi, prædia, possessiones, annui redditus, &c.) etiam in communi habere, sed eorum Religiosi ex eleemosynis sibi datis, vel ostiatim quæsitis, victum, & alimenta comparant. Glossa *in cap. ex eo, verb. Mendicantes, de excessibus Prælatorum in 6* Glossa *in cap. quorumdam, de elect. in 6. verb. Mendicantes*, Ioannes Azor. *tom. 1. Instit. Moral. lib. 12. c. 13.* Vnde fit primò Mendicantes alios esse ex Regula, alios ex Constitutionibus. Mendicantes ex regula (inquit Azorius vt sup.) sunt Franciscani de Obseruantia: Dominicanos enim, Augustinianos, & Carmelitas solum vocat Mendicantes ex Constitutionibus; nam Regula S. Augustini sub qua Dominicani, & Augustiniani viuunt, & Regula S. Basilij, sub qua, vt ipse inquit) Carmelitæ, permittunt fundos, prædia & alia bona stabilia. Sed quod ad Carmelitas attinet, non bene dicit Azorius sub Regula S. Basilij viuere, cum luce clarius sit sub regula à B. Albert. Patriarcha Hierosolymitano tradita degere. Malè etiam affirmat Carmelitas non esse Mendicantes ex Regula. Ipsorum namque Regula ab Innoc. IV. correcta, & explicata nihil de permissione bonorum stabilium continet, imo expresse habet c. 13. *Et quia vos oportet frequenter mendicare, &c.* Abbas Lapus *alleg. 45.* Thomas de Iesu *in exposit. Regulæ Carmelit. p. 3. dub. 6.* Vide etiam Annales nostros. Infertur etiam secundò non esse dicendos Ordines Mendicantes eos qui tametsi pane mendicato viuant, ex Regula tamen, & Constitutionibus bona immobilia habere possunt: sicut è contra, eos esse dicendos Mendicantes, qui quamuis ex priuilegio stabilia bona in communi possideant, ex Regula tamen, vel Constitutionibus ea habere nequeunt, quia vt dictum est, ratio Mendicantis Ordinis in eo sita est, vt ex Regula, vel Constitutionibus hoc illis non sit permissum. Azorius vt supra, §. *ex his perspicue.* Rursus Mendicantes alij sunt à iure, alij ex Constitutionibus Summorum Pontificum. Priores sunt tantum quatuor, videlicet Dominicani, Franciscani, Augustiniani, Carmelitæ. Hi enim & hoc ordine numerantur *in c. Religionum, de Relig. Domib. in 6. §. sanè*, & à Pio V. in Constitutione *Romanus Pontifex*, anni 1567. Posteriores vero sunt Seruitæ quos in prædicta Constitutione comprehendit idem Pontifex: Minimi, quos etiam tales declarat in alia Constitutione *Apostolicæ Sedis*, eodem anno: fratres Iesuati S. Hieronymi, vt idem Pontifex habet in alia Constitutione *Romanus Pontifex*, & Iesuitæ ex alia etiam Constitutione eiusdem Pij V. *Dum indefesse*, sub anno 1571. Azor. *vt supra, §. 2. Quæritur.* De Ordine autem, siue antiquitate inter ipsos Mendicantes non est locus disputandi. Solum enim ordine quo à iure, & Pontificibus referuntur, illos referre volui.

2 His tamen non obstantibus, vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 5.* licitum est Mendicantibus in domibus suis, tam virorum quam mulierum, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obseruantia vocantur, bona immobilia in communi possidere. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *sess. 25. cap. 4.* illis verbis: [Concedit S. Synodus omnibus Monasteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat.] Vnde censendum est Concilium authoritate qua pollebat dispensasse in possessione communi bonorum immobilium cum omnibus Mendicantibus, siue iis ex Regula, Constitutionibus, aut alio modo interdicta prius fuisset. Hoc enim sonant verba illa vniuersalia *omnibus Monasteriis*, & indefinita illa vox vniuersali æquipollens *Mendicantium*, & exceptio illa *exceptis, &c.* quæ firmat regulam in omnibus aliis. Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 13.* §. 8. *Quæritur.* Propter quam causam comprehenduntur etiam sub hoc priuilegio nostri PP. Discalceati Carmelitæ, cum Concilium generaliter loquatur de omnibus Mendicantibus, & Monasteriis, exceptis Minoribus. Nec obstat quod obiicit Thomas de Iesu *in exposit. Regulæ Carmel. part. 3. cap. 8. dub. 6.* quod Concilium solum loquatur de iis quibus ex Constitutionibus erat prohibitum habere bona immobilia, Carmelitis autem ex Regula illis hoc prohibebatur. Dicendum enim est, Concilium nomine Constitutionis intelligere etiam Regulam, vt dicunt Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. quæst. 62. art. 14.* & Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 12. num. 2.* & ratio id suadet, quia si nomine Constitutionum non intelligeret Regulam, frustra fecisset exceptionem de fratribus Minoribus, & Capuccinis, cùm illis ex vi Regulæ prohibitum sit habere prædicta bona immobilia. Vide Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 47. n. 2.* Et nota ex peculiaribus Constitutionibus eorumdem PP. Discalceatorum prohibitum esse Conuentibus illorum bona immobilia possidere, vt patet ex Constitutionibus Hispan. *p. 1. c. 7. n. 11.* Quod sine dubio propter strictiorem obseruantiam paupertatis statutum fuit.

3 Vnde non est aliqua lex aut præceptum quibus teneantur ex mendicato viuere Mendicantes. Eo enim ipso quod à Sede Apostolica dispensati sunt in possessione bonorum stabilium, dispensatur in possessione tot bonorum stabilium quot sufficiant ad eorum sustentationem, ac per consequens deobligantur ab onere Mendicandi, ne obligentur ad superflua quærenda, vel tenenda, quæ nullatenus habere possunt, iuxta dicta *tom. 1. c. 6. n. 13.* Vide ibi dicta *n. 43.* Imò in casu quo Mendicantes essent in sua puritate non possidendi bona stabilia, non erant obligati ad viuendum ex eleemosynis ostiatim mendicatis, sed poterant viuere ex sibi vltro oblatis, & datis, vel aliquo alio modo quæsitis. Ex vi enim mendicitatis solùm obligabantur ad non habendum bona stabilia. Azorius *vt sup. §. 9. quæritur.*

4 Possunt nihilominus, siue habeantur, siue non, prædicta bona viuere ex mendicitate, quando scilicet adhuc desunt illis necessaria ad vitam. Vt latè dixi *tom. 1. c. 6. n. 33. &* 44. Quibus iungitur Pius V. in Constitutione *Etsi mendicantium*, anno 1567. edita, & de qua inferius dicetur, ac S. Congregationis declaratio anno 1587. qua dicitur: *Fratres Mendicantes nullatenus à quæstuatione, quæ de licentia suorum Superiorum fit & in dies fieri contingit, prohibentur.* Hanc porrò licentiam debent ostendere Ordinariis, si ipsi eam videre velint; declarauit enim Sacra Congregatio Concilij, Regulares mendicantes teneri ad ostendendum Ordinario licentiam quærendi eleemosynas à suis Superioribus sibi datam. Quæ etiam Sacra Congregatio ad Rectores Ecclesiæ Bononiensis respondens declarauit, Non esse prohibitum Regularibus colligere frumentum, vnas, ligna, & similia antequam Curatus habuerit suas primitias

omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnum Dei, & iustitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Nam quemadmodum est liberalis promissor, æquè est fidelis redditor. Fiet iuxta ipsius sponsionem, si tamen verbis illius adhibeatis fidem. Tandem, quæ ethnicus, & gentilis Seneca, christianè certè quondam dixit, communitatibus religiosis, regularibusque cunctis libens dicam. *Indixistis pecuniæ odium, hoc professi estis, hanc personam induistis, agenda est. Iniquissimum enim est, vos pecuniam sub gloria egestatis adquirere.* Hæc Seneca.

23 Sed pro paupertatis Religiosæ commendatione, infamisque proprietatis abominatione exclamantem piissimam Virginem Magdalenam de Pazzi in extasi quadam quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecostes habuit, prout ex ipsius vita, c. 122. elicitur, sic audiamus. *Felicissimi quelli, che puramente vanno seguitando te senza possedere cosa alcuna transitoria, sendo che haueranno per premio te, che sei ricchezza d'ogni ricchezza, tesoro d'ogni tesoro, è la richezza infinita del Paradiso. Ma chi comprarà il Paradiso? Oue si trouarà danaro, che questa agguagli? Che si può dare in prezzo di bene sì grande? O chi lo crederebbe? il nulla, il nulla. Per l'amor di Dio non possedèr nulla, non bramar nulla di questo mondo, non volere altro che Dio,* Dominus pars hæreditatis meæ. *Digo di più: Anzi non voler Dio, se non per Dio: ô altissima, è ricchissima pouertà. Di questa sorte hanno prezzo in mano da comprar'il Cielo quelli, che son poueri, perche questi tesori si comprano con vna somma pouertà, è quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in lei i suoi tesori, con quali può comprare il Paradiso. Chi non amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran doni?* Beati pauperes spiritu, &c. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Cōcupiscit, & deficit anima mea. *Dico del desiderio della possessione del Cielo, ò del desiderio della possessione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cielo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prezzo basteuole per così gran Regno.* Et vltrà: *O felici Religiosi, che sono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol essere egli stesso, poiche per amor suo con voto solenne hanno lasciato tutte le altre cose: ô ricca pouertà che me fai possessore del sommo bene. Ma per il contrario guai a quei Religiosi, che con atto proprietario si ritengano alcuna cosa, trafficando con quella, comi chi non ha tale obligo: ohimè, che in tal modo vergono à risiutare la lor parte, che è Dio, votendo è tenendo altre cose fuori di lui, contro alle promesse fattegli. Ma Dio voglia che poi alla morte, quando si verrà alla discussione, non siano risiutati dallo stesso Iddio, separati da lui sommo bene. O poueri Religiosi tanto ciechi dello stato loro. O semplicità, ô pouertà tanto scaduta nelle Religoni, tanto poco conusciuta, & osseruata da chi ti professa. Dio sà se meriterà scusa tal cecità in quella discussione diuina, doue non solo i difetti, ma ancora molte cose, che noi stimiano virtù, apparianno diffetti, è vitij.* Spiritum essantia hæc prætermittenda non etant in præsenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cyrillum *lib. 3. Apolog. c. 5.* sic recenset. *Non sunt nisi pœnalitates naturæ. Nam cum sic possessores suos illudant, & ad huiusmodi calamitates addicant, quid nisi virus putanda sunt? Hunc siquidem edentant, illum excæcant, huic cerebrum vastant, illi vitalia perforant, isti genitalia vorant, alterum excoriant, alterum decaudant. Nonne sic auaritiæ ingeniosa via viris imprudentibus collectæ diuitiæ possessores suos plurimis vitiis lacerant, amatores deprauant, dum os lingua magniloqua, contuitum inuidentia, caput ignauia, ventrem gula, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia totum vastant? O malum bonum, tam odiosum! O beata paupertas! O stultè dilectum malum! O infelix opulentia! De cætero paupercula pellis, ditissima mihi est, & vilis magis mihi placet, quàm pretiosa. Malo certè iam esse Simia sine cauda, quam Pauo cum cauda.* Alia ibi de vulpe, hyena, gallo, & castore idem Cyrillus lectu quidem gratiosa, & ad intentum congrua profert.

CAPVT XVIII.

Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua destruit.

SVMMARIVM.

1 *Magnum Religionum detrimentum, quòd in eis Tyrones non rectè disciplina regulari in primoribus annis imbuantur.*

2 *Libros speciales singularesve tractatus de nouitiorum instructione scripserunt Patres.*

3 *Nouitius si non instruatur, nequam & inutilis euadet.*

4 *Quantum intersit nouitiorum instructio; & quàm culpabilis circa hoc negligentia.*

5 *Qui disciplinam in nouæ conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficilè applicatur.*

6 *Graues sententiæ ex Laurentio Instiniano pro præsenti causa.*

Proferuntur aliorum Patrum testimonia ex Iulio Nigronio, de necessitate, & vtilitate Magistri spiritualis. ibid.

7 *Decreta Clementis VIII. & Vrbani item VIII. ad intentum adducuntur.*

8 *Quanta sollicitudine Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij regulari disciplina imbuantur.*

9 *Quibus virtutibus ornatus esse debeat Magister nouitiorum.*

10 *Affertur breuis institutio, quam S. Nilus ad iuniores Monachos scripsit; & qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant.*

11 *Specialiora aliquot documenta pro nouitiorum informatoribus.*

12 *Alia quædam documenta ex Aluarez de Paz de necessitate orationis Tyronibus, & Nouitiis religionum.*

13 *Moneantur Nouitij otiositatem fugere, & spiritualibus exercitiis semper insistere.*

14 *Omni singularitate postposita Nouitij semper communia sectentur.*

Peculiares amicitiæ è quolibet cœnobio exterminandæ. ibid.

15 *Magistri nouitiorum clientulos suos ad amorem Regulæ, & constitutionum Ordinis maximè inclinent.*

16 *Nouitij ne propter aliorum ignauiam à recto tramite deficiant.*

17 *Nouitiorum informatores, non indiscriminatim omnes ad professionem admittant.*

18 *Magistri pietas solet peruersum iuuenem ad Deum conuertere.*

19 *De variis causis temeræ, & infructuosæ professionis quorumdam Religiosorum.*

20 *Quid sentiant Patres de indisciplinatis Religionum nouitiis.*

Signa, & mores, quibus malè instructus nouitius, vel digno demonstrari possit. ibid.

21 *De nouitiis, qui Religionem semel cœptam deserere tentantur, exempla quædam*, & n. 22.

23 *Nouitios de egressu tentatos quid retinere possit.*

24 *De quodam fratre qui Dæmonis tentationibus victus ad sæculum redire proponebat.*

25 *Alia quædam exempla referuntur pro retinendis in ordine semel suscepto nouitiis summoperè congrua,* vsque ad num. 32.

QVÆ

1 QVæ quondam Aristoteles in suis Politiis scripta reliquit videlicet, *Iuuentutis disciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum*: Mihi in mentem attulere, præcipuam causam, quare si Religionum aliquæ ab antiquo forsan feruore desciuerint, eam fore, quod in eis iuniores tyrones, seu nouitij, non rectè disciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati suæ, confundit matrem suam religionem.* Rursusque: *Peruersus, & insolens, in onus religionis, & dissolutionem admittitur.* E contra vero sanctæ religiones, quæ in suo antiquo nitore, splendoreque persistunt: ideo esse, quia adolescentum animos regulari disciplina educandos, & informandos curant. Teste enim Diotogene in libro de sanctitate: *Adolescentium educatio, fundamentum est totius Reipublicæ.* Hanc ob causam caput hoc, opusculi nostri vltimum, eò tendet, vt reformationem religionum in eo maximè sitam esse probemus, quod nouitij, & alij iuuenes rectè instituantur, sicut & difformationem eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes instruendos adhibeatur.

2 Id quidem Patres non obscurè indicarunt, cum tam solerti cura, & sollicitudine libros speciales, singularesve tractatus, de nouitiorum instructione scripserunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & paræneses plures ad nouitios monachos, de eorum instructione scripsit. S. Basilius Ephremo coëtaneus, non solum de institutionibus monachorum sermones, constitutiones, monasticas regulas fusius, & breuius disputatas, sed & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Cassianus antiquissimus author, & monachus, de institutis renunciantium librum ad monachos edidit, qui est quartus inter ipsius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothecæ habetur, institutionem vnam ad monachos, aliteram ad Iuniores monachos composuit. Esaias Abbas author inter Bibliothecæ Patres relatus, ad fratres Iuniores institutionem fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de institutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionysius Carthusianus dialogum, seu exhortatorium nouitiorum innata sibi pietate composuit. Venerabilis quoque Thomæ de Kempis dialogus nouitiorum, manuale iuuenum, & plures sermones ad nouitios de eorum institutione extant. Ex quibus, & aliis Patribus flosculos quosdam instructioni tyronum, seu iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deseruientes, more nostro carpemus.

3 Primus S. Ephrem Syrus in suis adhortationibus ad monachos rem hanc non obscurè subindicat. Parænesi 16. sic habet: *Si puero onus supra vires imposueris, nocebis ipsi, & si instruere eum omiseris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & discretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè satis indicat, nouum monachum non instructum religiosa disciplina, nequam sibi, & religioni inutilem prorsus euadere. Alibi quoque sic: *Si acciderit fratrem aliquem ad monasticam, ac solitariam vitam quacumque occasione venire, & non se sobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.* Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religiosum, qui in primoribus annis bona disciplinæ instructione non regitur.

4 Secundus adstat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui sicut totus cernitur in erudiendis monachis, sic etiam quantum intersit, illorum, iuniorum præsertim instructio, quamque nociua sit, & culpabilis negligentia quoad hoc, exprimit hisce verbis: *Inter prouerbia dicitur, quibus non est gubernatio decident, vt folia: salus autem est in multo consilio. Contemplamini sententiæ vim fratres. Opus enim nobis est auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil est miserabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his qui nullos duces, nullos authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non est gubernatio, decident vt folia. Folium à principio semper virens, semper germinans, semper delectabile est, non multò post arescit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo est, qui à nemine regitur. A principio feruentissimus ad ieiunia, ad vigilias, ad quietem, ad obedientiam, & ad quacumque cætera bona, paulo post, extincto eo feruore, si nullum habuerit sui gubernatorem, aut fautorem, qui extinctum ignem suscitet, & accendat; desiccatur & cadit, & demum destitutus, ab hostibus suis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipsum grassantur.* Hæc, & alia Dorotheus, vt ostendat, quantum sibi nanciscantur mali monachi, iuniores præcipuè, si sine recta instructione disciplina regulari imbuantur. absdubiè contrarium dicturus, si eos sancta, religiosaque instructione confirmatos agnosceret.

5 Hos Patres sequitur Seraphicus D. Bonauentura. Ex quo in primis celebrem illam sententiam in speculo disciplinæ habemus: *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui disciplinam in noua conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam causam ruinæ quarundam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis: *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes sibimet dimittuntur sine fræno retrahente a noxiis, & sine virga ad salubria compellente, aut ex negligentia seniorum, aut ex nociua condescensione. Sicut imprudens medicus, qui ne contristet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de processu religionis, processum, & progressum illius *in feruore nouitiatus constituit.* Absdubiè indicans, quod sicut difformatæ religionis est causa, & origo praua iuuenum educatio; sic quoque perfectæ religionis progressus, in recta illorum instructione constitui debet.

6 Accedit sanctus Laurentius Iustinianus, ex quo graues sententias pro præsenti causa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi: *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuscularum virga tenerrima, quæ ad possidentis libitum huc, illucque absque contradictione flectuntur; at verò si induruerint, nequeunt se emollire.* Et infrà: *Vinea quippe spiritualis Domini Sabaoth est inchoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat solerti est excolenda peritia. Nam si inculta remanserit, dilatat quidem palmites suos, sed nulla vtique bonorum vbertate fœcundos. Proinde omni sedulitate exercendi sunt in religione rudes, ne percffluant, ne torpeant, ne obdurescant.* Ad idem intentum in libro de disciplina monastica religionis hæc habet inter alia: *Pastores solerter vigilent, cum primum susceperint nouum militem recenter positum in monasterio, ipsum spirituali reficere exhortationis pabulo, & salutari recreare poculo, antequam mentis patiatur ariditatem, & immundorum spirituum experiatur insultus. Qui autem hoc agere neglexerit, sibi ipsi iudicium, & subdito graue inducit dispendium. O quot ex incuria Pastorum ignorantes, quæ Dei sunt, & quæ sancto congruunt statui, à sancto retrocedunt proposito! Heu quanti, ariditate spiritus confecti, & deuotionis gustu alieni, quia sicut oportuit, in primordio conuersionis spiritualis non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia sanctus Laurentius Iustinianus, satis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progressus efficere, instructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit cap. sequenti, simulque superioris doctrinæ rationem reddit, dicens: *Terra etenim, quæ sagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex se fructum; si autem hæc eadem negligenti tradatur, ac nescienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam, quam intendimus, vnico verbo S. Laurentij Iustiniani comprobatam.

7 Plurium aliorum Patrum testimonia, quæ Iulius Nigronius *in tractatu de necessitate, & vtilitate magistri spiritualis,*

spiritualis, congerit, hic placuit in medium proferre, vtpote valde proposito nostro vtilia. Ex iis est vnus S. Basilius *in tractatu de abdicatione rerum.* Vbi sic: *Acerrima in omnes partes animi circumspectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ studiis certissimum ducem sequare, eiusmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere sciat commonstrare.* Alius est Gregorius Nyssenus *in libro de Virginitate cap.23.* sic scribens: *Vt qui alicuius nationis sermonem discere instituit, minimè per se satis est, vt à seipso erudiatur, sed ab iis, qui illius sermonis periti sunt, instituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi consuetudine progressus peregrini sermonis particeps efficitur, sic opinor, si hæc vita non natura via progreditur, sed nouo quodam instituto aberrat, eam perfectè à nemine posse percipi, nisi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ studia proposita sunt, rectius ab eo perficerentur, qui illi deditus est, si à Doctoribus, magistrisque scientiam illarum rerum perciperet, quarum studio tenetur, quàm si per se ad rem aggrederetur. Non enim in principiis institutio hæc est, vt ex necessitate quis res an vtiles sint ad suum iudicium deferat, quandoquidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra discrimen positum est.* Item S. Isidorus Pelusiota *lib.1. epist.2.* sic monens. *Si probus monachus fieri studes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipsius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos esse velis: quin potius iis mentem tuam, & consilium submitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & coluerunt, à quibus munus istud facilè perdisces.* Maximè verò S. Hieronymus *epist.4. ad Rusticum*, hoc pacto eum instituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipse te doceas; & absque Doctore ingrediaris vitam, quam nunquam ingressus es: statimque in alteram partem declinandum sit, & errori pateas, plusque, aut minus ambules, quam necesse est: ne aut currens lasseris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò post, vbi probasset necessarium esse magistrum aliquem vnum in arte discenda, ex politia apum, gruum, hominum, ex gubernatione Ecclesiæ ac nauis subiicit hæc. *Et ne plures replicando fastidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, sed viuere debere in monasterio, sub vnius disciplina patris, consortioque multorum.* Præterea Ioannes Cassianus *col.2. cap.11.* vbi discretionis virtutem in eo constituit, *Si seniorum vestigia subsequentes, neque agere quidquam noui, neque discernere nostro iudicio præsumamus, sed quemadmodum nos vel traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur.* Qua institutione formatus, non modo ad perfectam discretionis rationem quisque peruenit, verum etiam munitus à cunctis insidiis inimici tutissimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis magistris spiritualibus recentioribus, videlicet Ioan. Gersone, Ioan. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto Turrecremata, & aliis in sequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimò ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus super receptionem, & educationem nouitiorum dixit, simulque noster Sanctissimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari præcepit, vt vel sic quantum detrimenti religionis ex inculta iuuentute nouitiorum proueniat, quantumque è contrario emolumentum ex religiosa illorum instructione nascatur, innotescat, in propatulo ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem disciplinam in singulis religionum Monasteriis propagandam, Nouitiorum institutio maximè vtilis sit, ac necessaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatissimam priscorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuisse compertum sit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem supra numerum quem capere, atque alere Monasteria ipsa possint, vel negligentiam in probando, & examinando eorum spiritu, an vere esset ex Deo, atque ex præcipuo desiderio illi inseruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque instituendis. Idcirco, vt huiusmodi incommodo deinceps occurreretur, præcipitur omnibus, & singulis ad quos spectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum institutione, atque educatione, necnon in magistri, & aliorum ministrorum electione, præter alia quæ in sacris Canonibus, ac decretis, præsertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificiis, & cuiuscumque Ordinis, aut instituti constitutionibus continentur, tam in aliàs designatis, quam nunc, & in posterum ad hoc designandis Monasteriis, & conuentibus, hæc quæ sequuntur inuiolatè obseruari, & exequi perpetuò curent.* Post hæc, varia, & diuersa documenta circa nouitiorum instructionem opponit Pontifex, quibus & sanctum zelum reformationis religiosæ præ se fert, simulque intentum nostri capitis grauissimè confirmat.

Ex quibus omnibus luce iam clariùs innotescit, quanta cura, sollicitudineque Pastores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, aliique Tyrones, & adolescentuli regulari disciplina imbuantur. Neque enim alia ratione optima religionis œconomia consistere valet, neque ipsi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere possunt. Vtrumque in simili forma conclusit Episcopus Pacensis. *Cum ea sit optima Reipublicæ gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ esse debet omnibus magistratibus, vt pueri, & adolescentuli rectè educentur, & instruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere possunt, quam recta educatione. Nam vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè sanè; sunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipsarum religionum, ex quibus suos prouentus in posterum percepturæ sunt; si prudenti cultura à Dominis excolantur, optimũ certè fructum referent, sin autem spinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Biessius) *tanquam agri, ex quibus Respublica suos omnes fructus perceptura est, diligentissimè colantur, & rebus optimis serantur: Prohibeantur inseri quæcumque Reipublicæ noxia sunt, & insita confestim à Magistratibus euellantur: nam semina virtutis admodum rara sunt.* Hoc ipsum (Plutarcho teste) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eisdem parentibus natos, quorum alterum gulæ assuefecit, domesticis deliciis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò ostenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta apposuit, leporemque dimisit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem sequutus est, catulus verò domi enutritus, cibaria quæsiuit. Tuncque dixit, *Videte, ô Ciues, cum ex eodem sint genere, quam dissimiles ob educationem inter se euaserint.* Pari ergo passu adolescentes, seu iuuenculi religionum, quamvis ætate, moribus, genereque sint similes, si tamen illorum alter à maioribus rectè instruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otiosus, vitiisque omnibus deditus procedet. Vnde non immerito totius religionis lapsum ex praua iuuenum, seu tyronum educatione, originem trahere diximus. Quod & in simili forma odoratus est Cicero dicens, *Si legere, & audire voletis externa, maximas Respublicas per adolescentulos labefactatas reperietis.* 8

Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, seu Tyronum, tales magistros, seu pædagogos, quales tantæ necessitati subueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos esse prudentia dictauerit. De quo optimè S. Laurentius Iustinianus, præscribens simul quibus virtutibus ornatus esse debeat, qui tale munus subire dignus sit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere quis pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægrotus, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus est medico; adolescenti idiota, ne in sua perseueret ignorantia accommodandus est pædagogus: ita in via Dei nouiter* 9

imbuendo

imbuendo, ne fallaciis satanæ seducatur, & pereat, spiritualis ei adhibendus est pater, qui discretione sit prouidus, experientiâ probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honestate, sanctarum scripturarum gnarus, austerus in se, proximo compatiens, orationi assiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, si possibile est, spirituali disciplina prouectus. Et infrà: *Ab vno quilibet incipiens est erudiendus magistro, quem oportet illius, qui instruendus est, habere notitiam pristinæ conuersationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipsum præterea latere non debet quales ipsius sint cogitationes, quibus tentationum stimulis agitetur, quibusue deuotionibus reficiatur, & ita de vniuersis interioris, & exterioris hominis actibus, gestibus, sermonibus, & affectibus illius imbutus existat, ac si essent propria. Horum etenim, si spiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorsus supernacuè laborabit.* Qualiter tamen se gerere debeant magistri nouitiorum in religionibus, ipse Iustinianus alibi scriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitæque emendationem, eorum quibus spiritualiter præsunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc demulcendo sermonibus blandis, interdum ratione persuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo ministerium suum perficiant.* Et infrà: *Primo quidem moneant, deinde terreant, postremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet: *Quisquis diuina inspiratione compunctus, relictis sæculi huius actionibus, ad Deum conuerti festinat, ita cum charitate suscipiendus est, & blandis per omnia consolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuersatione delectetur persistere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magistri nouitios religiosos instruere debeant, sic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum discrimine tyrones, & veterani in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *est velut infans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, id est spiritualis magistri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc est mitiora onera petit, cuius pusillanimitas acrem reprehensionem non sustinet, sed si aliquo delinquat, mel, & lac blandioris sermonis, & mansuetissimæ correptionis exposcit. Antiquus vero est veluti adolescens, aut vir, qui sine tanta magistri spiritualis cura religiosè viuit, qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuscula nunc sata, assidua irrigatione indiget, & aut nimium solis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non sustinet, & si fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut insurgat magna tentatio, statim arescit. Professus quasi arbor procera, & optimè radicata sine aqua continuæ exhortationis perseuerat.* Hæc ille.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem institutionem, quam S. Nilus ad iuniores monachos scripsit, eorum quoque magistris, & pædagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoscant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modestiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat sine tumultu, cùm vrget necessitas. Sileat inter seniores, æquales diligat, minoribus amanter consulat, ab improbis, carnique deditis, & curiosis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in sermone caueat arrogantiam, in mutua consuetudine se nemini anteponat. Ne sit promptus ad risum, pudore se ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aspiciat, cælum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem, hominum honores ne admiretur, eorum præsertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ honorum est causa pulcherrima. Dum rectè agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantum requirat. Quod si alios docet, & iuuat, repositam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus persoluens, remunerationem à Deo speret in muneribus sempiternis.* Hæc Nilus. In quibus si religiosorum nouæ plantulæ instituantur, & religiones ipsæ maximoperè succrescent, & magistri, aut Pædagogi suo muneri satisfacient.

11 Oportet etiam specialiora aliquot documenta magistris morum in religionibus ex Patrum sententia intimare, vt eorum labor fructu desiderato non orbetur. Illud primum sit, vt nouitij religiosi in orationis exercitio instruantur, informentur, acuantur. Adstruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, sic inquiens: *Instent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè sine orationis exercitio consumi, deficere, & siccari. Vnde addit: *Frustra profectus virtutum sine oratione speratur.* Speciale tamen tempus ad id munus illi designat dicens: *Discant ergo vna saltem diei, vel noctis hora tempus, & otium vendicare, quando ad se reuersi, mentisque cubiculum introgressi, orent in abscondito Patrem suum.* Si vero talis hora ad somni requiem exposcatur à natura, *surripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna sola hora contenti videamur, subiungit: *Hæc, & aliæ quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ sunt.* Absdubio indicans, tota die, totaque nocte, si per naturam liceret, orationis exercitio assuescendos esse tyrones. Optimè quoque de hac institutione sic loquitur sanctus Laurentius Iustinianus. *A pædagogo erudiantur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius: *Quoniam rudis nouitius, quasi cæcus de tenebris mundialis conuersationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur, manu ducendus est prudenter, donec assuetus mentali exercitationi, valeat percipere per seipsum, quod absque præceptore non poterat. Diligentissimè igitur redire ad se doceatur, & per iugem meditationem commorari secum.* Et infrà. Quasi materiam ostendens, de qua nouitiis iugis, & continua futura est orationis meditatio, sic loquitur: *Proponatur itaque illi ad sedulo meditandum Domini* Iesv *humana conuersatio. Nihil autem ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio sicut Christi vita, & potissimum ipsius passio gloriosa.* Inferius quoque in idem sic habet: *Sedeant quippe secus pedes* Iesv, *non tamen ante Iesum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quam vbi sunt pedes Iesu.* Et post alia, vtilitates quas ex hac iugi oratione, meditationeque in vita Iesv Christi hauriat nouitius, sic exponit: *His cogitationibus refectus, ac lacte spirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiscitur quæ reliquit in sæculo, & omnibus se priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc subdit sanctus hic Pater: *Hæc fundamenta in principio conuersationis cuiuscunque nouitij iacienda sunt. Hæc nempe sunt rudimenta, quibus imbuendus est nouus miles Christi, &c.* Tandem totum ferè caput in instruendis nouitiis in huiusmodi interiori orationis exercitio consumit.

12 Ad idem intentum Aluarez de Paz in suo opere de vita spirituali, sic loquitur: *Nouitius orationis, & sanctæ meditationis tenax, frequentissimè Christum crucifixum habeat. Ipsi suas miserias, & tribulationes aperiat, necessaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquisitionem postulet; recogitet seriò peccati fæditatem, sæculi vanitatem, &c.* Et infrà rationem huius documenti sic assignat: *Nam sancta oratio, ac meditatio est magistra scientiæ, quam nouitius nescit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, frænum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc esse primitus iniungendum nouitio, addit: *Ab oratione ergo nouus Christi miles nouam militiam incipiat.* Tandemque: *Si enim in vita spiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis consuetudinem capiet, quâ sublata, nescio sanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religiosus hic author ad intentum nostrum de necessitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum scripsit.

13 Maximè quoque secundo nouellæ plantationes in religionibus à suis magistris admonendi sunt, vt otiositatem fugientes, sacrarum litterarum studiis, vel aliis exercitiis semper, semperque vacent. Ad hoc deseruiunt, quæ in capite de otiositate deuitanda adduximus, specialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Basilius in suis regulis interrogans: *Nunquid expediat his, qui nouitij accedunt, ea quæ de sacris Scripturis sunt, confestim ediscere?* Respondet: *Quæ ad vsum namque pertinentia sunt, ea vt vnusquisque ex diuinis litteris ediscat, & rectum est, & necessarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis constitutionibus assuefiat.* Clarius D. Bonauentura in suo speculo disciplinæ nouos religiosos sic instruit: *Nunquam otio torpeant, sed semper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiscendo, aut aliis, non quæ ipsi elegerint, sed quæ iniuncta fuerint, faciendis intendant.* Optimè quoque Dionysius Carthusianus in suo nouitiorum Dialogo, sic instruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indesinenter fructuosè te occupa, orando, psallendo, seu meditando quocumque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici possunt.

14 Tertio quoque solerti cura, sollicitu lineque animaduerti debet Tyronibus, seu nouitiis religionum, vt omni singularitate postposita, semper communia sectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deseruiunt; sed D. Bonauentura benè loquitur ad intentum nostrum in suo speculo disciplinæ inquiens: *Optima religiosi perfectio est, perfectè communia quæque conuentualia seruare.* Et rursus: *Turpis omnis pars vniuerso suo non congruens. Caueat vir constans, & honestus ne consuetudinum Ordinis temerarius violator existat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & singularitatis erit diuersitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturam D. Bernardus, singularitatem istam in monachis sic reprehendit in expositione super Cantica: *Non vultis esse contenti vita communi, non sufficit vobis regulare ieiunium, non solemnes vigiliæ, non imposita disciplina, non mensura, quam vobis partimur in vestimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui vestri curam semel nobis credidistis, quid rursum de vobis vos intromittitis? Nam illam, quã toties Deum conscientiis vestris testibus, offendistis, propriam scilicet voluntatem vestram, ecce nunc iterum magistram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquiescere, non obtemperare seniorum consilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior est obedientia quam victimæ?* Inferius quoque, quantum malum hoc sit, sic exponit: *Non habet callidus hostis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam si efficere posset vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto sufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tanti ponderis solum priscos Patres audire videamur, non tamen recentiores magistros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuensis vir pius, & doctus in tractatu ascetico *de peculiaribus paucorum amicitiis è quolibet cœnobio, præcipuè Religiosorum, exterminandis, cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ spiritualis, & instructionis nouitiorum magistris hæc scripsit pro eorundem institutione valde necessaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demonstrabitur, quam multis nominibus vniuersæ Communitati cœnobij perniciosæ, ac detestandæ sint, cum omnes enumeratæ amicitiarum species, tum potissimum quinta iuniorum ob frequentiam, & pericula, non ab omnibus expensa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noster locutus est, cum eas euertere disputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, si ad nimietatem declinet, non minus ipsismet Religiosis, ac sanctæ Religionis domibus perniciosa est, quam essent inimicitiæ, ac manifesta diffidia: nisi quod ista palam, & sine vllo fuco Religionis destruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis est Magistrorum spiritualium vox, & sententia. Veteres, ac mediæ ætatis magistros obseruet lector in decursu disputationis: recentiores nonnullos recensebo, atque locos indicabo, vnde plura, si velit, possit exhortator, & instructor excerpere. Ioannes à Capistrano Ordinis Minorum de obseruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à suis suspecta consortia, & familiaritatem cum mulieribus, addit hæc verba notatu dignissima:* Intelliguntur autem suspecta consortia non solum de mulieribus, sed etiam de suspectis familiaritatibus quibuscumque, siue cum sæcularibus personis, siue etiam cum fratribus ipsis nostri Ordinis nouitiis, siue professis. Et ideo tam Vicarij, quam Guardiani sint solliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scotus Clericus regularis (qui mortuus est Cardinalis) functus officio Præpositi salutaribus documentis epistolam plenissimam scripsit ad Ordinem suum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens suos, ne laxari morum disciplinam patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum sibi ipsis, deinde aliis quamplurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & societates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil esse potest perniciosius. Hinc dissensiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & susurrationes, & conatus quidam occulti ad suadendum aptissimi eam vitam, quam sibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares sancti Pauli de nouitiis constituentes, in quibus propter ætatem maius est periculum, sic magistro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos consuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter disiungat: in familiaritatem professorum venire prohibeat. *Ioannes à Iesu Maria Carmelita discalceatus, in instructione Magistri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipsi obseruanda in eorum educatione, locat singularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenij similitudinem, vel aliam quamvis ob causam, non sine aliorum nota, occasionibus oblatis, vel quæsitis simul versari assuescunt. *Ioannes Tellus ex Ordine Canonicorum Regularium sancti Augustini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo sancto Doctore merito damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici sancti Saluatoris sub eodem vexillo militantes, constituunt:* Ne sub specie fraternæ charitatis, habeatur aliqua frequens conuersatio singularis. *Seruatius Ordinis Præmonstratensis sub eiusdem Augustini Regula, monet Prælatos, vt magno studio, & industria dissocient eos, qui conspirant in malum, & concordant inter se. Beatus Ignatius nostræ familiæ architectus instituit quandam vtilissimam animæ aperitionem, in qua quisque Superior tanquam patri, ac magistro cor patefacit, & rationem conscientiæ secretò reddit. In ea illud est in rem præsentem, vt subditus significet: An alicui plus sit familiaris, quam aliis. Iam tunc vir sanctus, ac prudens obstruere cœpit aditum huiusmodi peculiaribus amicitiis, ne in suum Ordinem irreperent. Præstiterunt id alij postea. Iulius Pacius in libello Italicè edito de mortificatione, suadens indifferentiam in conuersando, dissuasit priuatas amicitias. Secutus est Lucas Pinellus in libro, quem Italicè item scripsit de Religiosa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Christi, caput habet, quo Christum inducit Religiosos à nimia familiaritate paucorum sodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco Societatem vniuersam, monuit primum suos, ne huic generi familiaritatum fenestram vllam aperirent; deinde in libro industriarum ad curandum animi morbos, caput scripsit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares personas in gubernatione cum aliorum offensione retenturi viderentur. Bernardinus Rosignolius opere Latino de disciplina Christianæ perfectionis, monuit potissimum adolescentes*

Sancti

Sacti Basilij testimoniis, vt priuatas sodalitates, amoremque singularem defugerent. Prodiit in Hispania Alphonsus Rodricus, qui prima parte suorum exercitiorum de perfectione, virtutibusque Christianis Hispanicè primum scripta, deinde in alias linguas etiam Latinam translata collegit in tractatu quarto varias species huius perniciosæ amicitiæ, quas optimis rationibus suadet ab ordine quocumque Religioso, quamlongissimè arceri oportere, atque ego proximo capite recensui, & explicaui. Caput integrum, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita spirituali eiusque perfectione impendit in detestationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus est huius detestabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthasaris Aluarez, viri valde spiritualis, atque experti refert illius sensum de his amicitiis, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiamsi aliàs bonæ videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco strictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex suo sensu disputans de perfectione charitatis docet eos qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiusmodi est vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio personarum. Ioannes Busæus in Germania dedit in lucem Pananon, hoc est Arcam medicam: in qua sub nomine eiusdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præscribens è Sanctorum Patrum deprompta narthecciis. E Belgio prodiit Medicus Religiosus Caroli Scribanij, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta salutaria. Verum ne sine methodo aliqua gradiamur, damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitiis, ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem iustitiæ, disciplinæ Regularis euersionem, offensionem, & scandalum domesticorum & extraneorum. Hæc, & alia pius iste author ex suo, & aliorum sensu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magistris nouitiorum apprimè necessarium. Illud vero est, vt clientulos suos ad amorem Regulæ, Constitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Cassiano, quanta cura, & sollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores instituerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obseruantia obedientiæ regula custoditur, vt iuniores absque præpositi sui scientia, vel permissu, non solum non audeant cella progredi, sed ne ipsi quidem communi, ac naturali necessitati satisfacere, sua authoritate præsumant. Sicque vniuersa complere, quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquam si à Deo sint cœlitus edita sine vlla discussione festinant. Vt nonnunquam etiam impossibilia sibimet imperata, fide ac deuotione suscipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & institutionum regularium amorem instituebant. Nec mirum sanè, vt enim optimè S. Cyprianus: *Sicut in senibus sobrietas, & morum perfectio requiritur, ita in adolescentibus, & iuuenibus obsequium, & subiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura sic instituit nouitios de re proposita. *Religionem sanctam ad quam eos Dominus sua miseratione vocauit feruentissimo, ac fidelissimo studeant amore diligere, eique tanquam speciosissimæ, ac Deo dilectissimæ sponsæ, fide inuiolabili adhærere.* Rursus quoque: *Communem Ordinis obseruantiam sequantur, perfectioni in silentio & in aliis institutis plenius obtinendis insistant.* Clarius Aluarez de Paz sic loquitur ad propositum. *Regulam, & instituta suæ religionis assiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præstare contendant.* Alia ex variis authoribus huic themati deseruientia facilè legentibus obuia erunt.

16 Nec omittam quinto, in eo quoque præcipuè magistros morum discipulos suos nouellasque plantas religionum instruere debere, vt scilicet non propter ignauiam defectusve aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipsi à recto tramite, & itinere incœpto desistant. Hoc ipsum accuratè nimis aduertisse noui sanctum Ephrem Syrum in suis adhortationibus ad Nouitios; Parænesi namque quarta sic habet. *Charissime, si sæculo renuncians ad fratres ingressus sis, incideris que in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino nostro Iesu Christo seruire cupiens, conspexerisque ibi fratres quosdam immodestè, atque incompositè incedentes, atque quæ non placent Deo loquentes; tu caue ipsis, aut eorum sermonibus attendas.* Et infrà. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe est in psalmo: Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, commoueat. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod si senes isti improbæ sint conuersationis, ego qui sum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi sunt vocati, pauci verò electi. Saluari igitur exopta, vt sis vnus inter electos.* Rursus quoque sic habet idem Ephrem, simul breuem admonitionem ad mores nouitij spectantem adducens. *Toto corde tuo attende psalmodiis, & lectioni diuinarum scripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, sicut infans matris sugit vbera. Ex his quippe virtutum disces præmia. Mansuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Mansuetum quidem, vt si te vel puer compulerit, sequaris ipsum, & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris silens, corde ora. Obedientiam vero, & castitatem tui corporis, tanquam pretiosam margaritam conserues in Domino. Vestium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam verò in cœlos.* Hæc inter alia S. Ephrem nostro proposito subseruientia. D. quoque Bonauentura sic instruit nouitios de eo, quod intendimus. *Ab obseruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum dissolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Kempis in suo dialogo nouitiorum, circa præsentem causam nouitium quendam sic instruit. *Si videris quosdam à via veritatis aberrare, & retro post Satanam abire, noli pereuntes imitari, sed bonos, & feruentes studeas semper æmulari. Quare cum paucis saluari, qui per angustam portam intrant ad vitam. Nam Christo teste, lata & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè satis munitur nostrum intentum.

Ad hæc vltimo iungendum est in hoc præcipuè ma- 17
gistros morum, seu nouitiatuum in Religionibus intentos esse oportere, vt non omnes qui habitum religionis suscipiunt, indiscriminatim ad professionem admittant; sed eos dumtaxat, quos bona indole, & ingenij docilitate præditos, religiosæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aspexerint; cæteros autem, charitatis ordine seruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Basilius in suis regulis, monens eos quos in sæculi viriosa vita degisse visi fuerint, maximoperè probandos esse. *Qui ipsorum mores sint, num consilio instabili, & ad constituendum quidvis præcipiti, ad religionem veniant? Et si quid* (inquit) *inesse in ipsis stabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus, sin minus repudiemus.* Rationē subdit dicens: *Siquidem in iis, qui istiusmodi sunt magnopere suspecta haberi inconstantia debet, qui præter id, quod nullā ipsi vtilitatem inueniunt, cæteris etiam sunt detrimento, quod institutum nostrum falsis probris, & nequissimis maledictis magnopere infament.* Idem Basilij intentum grauissimis verbis prosequitur D. Bernardinus Senensis Minoritarum decus; sermone enim de Sacra Religione hortatur religiosos, ne ad Societatem omnes indiscriminatim habitum postulantes admittant. *Non sicut quidam* (inquit) *qui inconsideratè recipiunt omnes, quorum fructus est infamia & scandalum suæ religionis.* Rursusque: *Plerosque temporibus nostris sub pallio charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, passim & inconsideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit*

primitias. Vnde ad huiusmodi quæstuationes non requiritur licentia Episcopi, cum Mendicantes sic quæstuantes vtantur iure suos Prohibentes autem eos mendicare incidunt secundum aliquos in excommunicationem latæ sententiæ. Ad minus tamen ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis concesso in Bulla *Dum attenta*, quæ est mare magnum Ordinis, contra Ordinarios impedientes dari nobis eleemosynas propter lites, & processus inter illos, & nostros exortos, acerrimè procedendum dixit iis verbis : [Quod si per quoscumque processus, lites, & controuersias quomodolibet inter ipsos fratres prænominatos, & Ecclesiarum Rectores, & Ordinarios emergentes Ordinarij ipsi seu quicũque alij ad inhibitionem Eleemosynatũ per Christi fideles fratribus ipsis faciendarũ quocumque modo fuerint prolapsi, volumus, & præsentium patrocinio decernimus, quod omnes, & singuli tales inhibentes ipso facto excommunicationis incurrant sententiam, & contra tales ipsi Carmelitarum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini Protectores, & Auditor Cameræ Apostolicæ, qui sunt, & pro tempore erunt, & Inquisitores hæreticæ prauitatis ad prædictorum Fratrum requisitionem possint, & debeant quilibet eorumdẽ per se sic ac contra hæreticos procedere.] Nec his obstat Concilium Trident. dum *sess.21.cap.9.& sess.25.c.2.* quæstorum nomen, & officium omnino abolendum statuit. Non enim id ad Mendicantium Ordines referri debet, vt declarauit Pius V. in constitut. suprà relata : intentum enim Concilij solum est tollere illos, qui Eleemosynas quærunt publicando Indulgentias eis concessas, vel prædicando. Rodriguez *tom.2.qq.Regul.q.57.art.7.* Peirinis *tom.1. priuileg. Minim.in constit.4.Sixti IV.§.8.à n.40.*

Hinc S. Congregatio Episcoporum & Regularium de anno 1640. pro 27. Ianuarij in fauorem fratrum Minorum Conuentualium hoc edidit decretum. *Sacris inhærens declarationibus alias desuper editis censuit, fratres Conuentuales S. Francisci tanquam Mendicantes nequaquam posse ab Ordinariis locorum, seu aliis Regularibus prohiberi, quominus per seipsos in locis vbi habent Conuentus eleemosynas quærant, sed tantùm si extra loca vbi Conuentus existunt quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.* Idem etiam habetur ex alia declaratione eiusdem S. Congregationis 13. Iulij 1646.

5 Hic notandum aliquos esse, qui volunt posse Ordinarios impedire ne Mendicantes superfluas eleemosynas petant. Laurentius de Franchis *in Controuers. Episcopor. & Regular. pag. mihi. 39.* Sed licet Mendicantes ita facientes peccent, & propterea à suis Superioribus debeant coerceri, iuxta dicta *tom.1. cap.6. num.43.* non video tamen qualiter competat Ordinariis iudicare an eleemosynæ, quas petunt, sint vel non sint superfluæ. Cum non sint iudices ipsorum.

6 Minores autem de Obseruantia, siue Capuccini, cum non solum in particulari, sed neque in communi habere possint bona stabilia, & bonorum quæ possident dominium pertineat vel ad Papam, vel ad eos, qui ipsa contulerunt, vt diximus *tom.1.c.6.n.5.* Ideo solum eorum quæ possident habent vsum facti, non dominium, aut vsum iuris. Quia solum habent facultatem vtendi illis instar seruorum ad nutum eorum ad quos pertinet dominium, vel vsus iuris, quod est vsus facti, (Azorius *tom.1.instit.moral. lib.12.cap.24.*) Nihilominus possunt recipere legata, non quidem bonorum stabilium, cum illorum non sint capaces ratione mendicitatis non dispensatæ, sicut est in aliis Mendicantium Ordinibus, sed aliarum rerum, & bonorum ad proprios duntaxat necessarios vsus (qua ratione domos ad habitandum iure possident) v.g. pecuniarum, librorum, suppellectilium ad cultum diuinum, litterarum studium, vel alias impensas, iuxta modum illis præscriptum à Nicolao III. *in cap. exiit, de verbor. significat. in 6.* Azor. *vt supra,* Sorbus *in additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium, verbo Legata.* Vide dicenda *capite 19.num.45.*

Similiter Domus Professæ Societatis Iesu bona immobilia etiam in communi possidere non possunt, quamuis à Concilio Tridentino non excipiantur. Ratio est, quia ipsa Societas in secunda Congregatione Generali anno 1565. can. 2. cessit iuri suo prouenienti ex dicta concessione Concilij. Quod rectè potuit facere, cum ea concessio non fuerit fauor aliquis Religionum, cuius renunciatio cedat in dedecus, & iniuriam status Religiosi, quale est priuilegium fori Ordini Clericali concessum. Aliqui etiam credunt ad hanc faciendam renunciationem accessisse auctoritatem Pontificiam, & saltem generalis approbatio habetur à Gregorio XIII. in Extrauaganti *Ascendente,* anni 1584. Sanchez *lib.6. in decalog.cap.18.à num. 11.* Collegia autem eiusdem Societatis bona immobilia possident, & sine illis fundari non possunt, aliàs enim vix possent in eis studentes ali, aut conseruari, seu bona studia florere, cum temporalium rerum solicitudo quietem ad studium necessariam impediat. Suarez *4.tom. de Religione, tract.9.lib.4. c.11.* Iure tamen succedendi in bona suorum Religiosorum carent, vt constat ex Greg. XIII. in Bulla *Quanto fructuosius*, & in Bulla *Ascendente*, ac ex Congregat. General. *3.can.4.* Sanchez *lib.7. in Decalogum,c.12.n.1.* Vide dicenda *cap.19.num.13.* Pariter etiam RR. PP. Discalceati Carmelitæ, etiamsi in Collegiis pro ipsorum sustentatione annuos redditus possideant, non tamen in Conuentibus, quia illis quæcumque bonorum immobilium possessio denegatur. Collegia quoque ipsorum iure succedendi in bona fratrum sunt priuata. Constitutiones PP. Discalceatorum Hispan. ex Capitulo Generali Pastranæ 1604. *part.1.c.7.n.11.& 13.* 7

Moniales autem Ordinum Mendicantium prædicta bona immobilia in communi possidere possunt. Concilium enim loco adducto generaliter dispensat in hoc cum *omnibus Monasteriis, & domibus tam virorum quàm Mulierum, etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum.* In quo etiam comprehenduntur Moniales S. Claræ, tam quæ primæ Regulæ, quam quæ secundæ, & Vrbanæ Regulæ nuncupantur. Cum Tridentinum in eo Decreto in concessione habendi bona in communi expresserit omnia virorum, & Monialium Monasteria, & solùm exceperit Fratres Minores de obseruantia, seu Capuccinos, non autem Moniales ipsorum. Sic etiam dicitur à Sac. Congregat. Cardinalium declaratum. Rodriguez *tom.3.quæst. Regular.quæst.29.art.14.* Sanchez *de præceptis Decalogi lib.7.c.12.n.2.* Barbosa *in Collectan.Bullar. verb. Moniales S. Claræ*, afferens duas declarationes S. Congregationis quoad hoc.

Error est asserere Mendicantes non posse docere, concionari, confessiones audire, & Sacramenta administrare, ac debere suis manibus laborare ad quærendum sibi victum, & vestitum. Ita enim determinauit Alexander IV. in Bulla *Non sine multa.* Pontificat, anno 3, edita contra Guliellmum. Giraldum, Odonem, & alios Parisiẽses. Vide Bullam in Bzouio *tom.13. Annal. sub anno 1257. à num.5.* Guillelmus propterea à Papa Romam euocatus damnatus est, omni Ecclesiastici ordinis functione, & redditibus exutus, & liber quo talia asserebat igni traditus fuit. Bzou. *num.4.* Decens etiam est Mendicantes Religiosos prædictis muneribus attendere. Quia ipsi instituti sunt non tanquam Monastici Ordines ad solitariam vitam agendam tantummodò, sed ad salutem animarum procurandam, conseruandam, & augendam, ad quæ prædicta munia valdè conducunt. S. Thomas *opusc.10.* Azor. *tom.2.instit.moral.lib.13.c.1.* 8

Finis

10 Finis proprius Mendicantium Regularium, & per quem à Monachis distinguuntur, est profiteri statum vitæ mixtæ ex contemplatione, & actione, Magdalenam, & Martham imitantium, & præsertim erga proximi salutem procurandam: Monachi autem finis contemplatio, & solitudo est. Id constat ex eorum institutione, sicut enim Monachi ad vacandum Deo, silentio, solitudini, & orationi instituti sunt ex primæua sui origine (sic enim de illis loquimur) sic & Mendicantes, quatuor præsertim Ordines, quibus hoc nomen primum tributum est, instituti sunt ad vacandum tum vitæ contemplatiuæ in Choro, & diuinis Officiis, tum actiuæ erga salutem proximorum procurandam, confessionibus, prædicationibus, doctrina, & ministerio Sacramentorum. Panormit. *in capite causam, el primo de iudic. num.2.* Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 6. lib. 1. cap.8.*

11 Hinc iuxta dicta *tom.1. cap.1. num.17.* tenentur ex præcepto charitatis saluti proximorum subuenire, confessionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. & vt ibidem etiam dictum, sunt coadiutores Episcoporum. Insuper propterea, vt aliqui probabiliter dicunt, possunt ex vi voti obedientiæ, quod emiserunt, à Papa obligari ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. Sotus 7. *de iust. quæst.2. art.1.* Suarez 4.*tom. de Relig. tract.10. lib.6.cap.4.num.22* Etsi Iesuitarum obligatio ratione specialis voti, quod emittunt, multò maior sit quoad hoc, vt idem Suarez *ibidem*, & constabit ex dicendis *cap.4.num.10.*

12 Pro priuilegiis autem Mendicantium maximè discutienda sunt ea quæ Pius V. in Bulla. *Etsi Mendicantium Ordines*, anno 1567. edita (quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num.41.* & apud Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. inter Constit. huius Pont. num.7.*) recensuit. Cum enim is Pontifex re & nomine Pius considerasset grauamina ab Ordinariis, & Ecclesiarum Prælatis ipsis Mendicantibus illata sub prætextu præsertim Concilij Tridentini decretorum, volens ab iis molestiis ipsos liberare, 26. ex prædictis grauaminibus relatis, motu proprio, & ex certa scientia, sic illis obuiando decernit. [Nos igitur motu proprio, non ad alicuius instantiam, sed de mera deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, Canonem *sess.4. cap.4.* per quem omnibus Regularibus etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, contradicente Episcopo, prædicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiusmodi quando à suis Generalibus, vel eorum ministris Prouincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere posse, imò volumus, quòd in suis Ecclesiis quando eis placuerit, licitè & absque vllo impedimento, vel contradictione, etiam Episcopi, nisi ipse prædicauerit, prædicare possint. Quod verò in *sess.23. c.15.* circa confessiones à Regularibus non audiendas statuitur, etiam dictorum Ordinum Fratres à præfatis suis Generalibus, vel Ministris Prouincialibus ad audiendas Confessiones vtriusque sexus Christi fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat, ita vt à Confessionibus audiendis tam intra eorum Ecclesias, & domos quàm extra minimè prohibeantur, super hoc litteras fel. rec. Pauli Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, concedentes eisdem Fratribus Mendicantibus Regularis obseruantiæ posse Confessiones Secularium personarum, etiam extra domos, & Monasteria sua, & vbilibet audire, approbando & de nouo concedendo. Statuimus etiam quod ille qui semel in vna Diœcesi admissus per Episcopum fuerit, semper in eadem Diœcesi habeatur pro admisso, nec amplius examinari, vel præsentari in dicta Diœcesi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quàm quoad Confessiones audiendas: nec aliquid pro prædictis exigi, vel recipi debeat. Confessores verò Monialium, quæ degunt sub cura Regularium, ab Ordinario examinari nolumus, quemadmodum neque etiam Fratrum examinari debent. Lectores insuper ex eisdem Fratribus, & in Theologia graduati, qui cum licentia suorum Superiorum ad gradum admissi fuerint, cum de ipsorum doctrina ambigendum non sit, tam Confessiones audituri, quàm prædicationis munus subituri ab Episcopis minimè examinentur. Ipsique Christi fideles Sacramentum Eucharistiæ, Resurrectionis Dominicæ festiuitate dumtaxat excepta, sumere, eisque illud per Fratres huiusmodi administrari valeat, nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios aut Ecclesiarum Rectores præfatos, seu alios quoscumque (illorum licentia minimè requisita) etiam sub censuris Ecclesiasticis, & aliis pœnis cogi vel compelli possint, seu debeant, etiam decernimus, & declaramus. Et licet in *sess.25.c.12.* caueatur quod censuræ, & interdicta Ecclesiastica etiam à locorum ordinariis promulgata mandante Episcopo, à Regularibus in eorum Ecclesiis publicari debeant, tamen si tempore celebrationis alicuius ex Festis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis festiuitatibus, iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apostolica, interdictum huiusmodi emanauerit, illud in præfatis festiuitatibus, & earum octauis suspendimus. Cumque inhonestum sit quemlibet in alienam messem falcem iniicere; cumque Monialium Monasteria non nisi de Episcopi, vel superioris licentia, & in casibus necessariis aliquis ingredi præsumat, vt *sess.c.5.* prohibetur, hoc tantum in Monasteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipsis pleno iure subsunt, in quibus in casibus necessariis ipsis dare licentiam possint, & non in aliis Monasteriis. Ita vt in præfatis Monasteriis, quæ Ordinariis ipsis pleno iure non subsunt, ipsi Ordinarij illa ingredi non possint, prout in Regulis earum, seu de iure statuitur; & in eis aliquos processus aduersus Moniales ipsas, seu fratres huiusmodi propterea, seu aliàs ipsorum Ordinum Superioribus irrequisitis, quoquo modo formare, aut facere posse omnino prohibemus, ita vt aliquam iurisdictionem seu aliquod quodcumque dominium in Moniales, & Fratres huiusmodi respectiuè habere, exercere, aut exequi nullatenus possint, aut debeant; immo illas, & illos omnes ab eorum superioritate, dominio, & iurisdictione, & potestate eximimus, & liberamus, pro vt eis concessum est per sua priuilegia à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres sint exclusi à superioritate, & iurisdictione Ordinariorum respectiuè huiusmodi, vt etiam in illarum, vel illorum syndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in disponendis illorum facultatibus, vel ad alia sibi non competentia facienda vllatenus non se intromittant. Nec etiam Ordinarij ipsos Regulares præfatos citare, & iurisdictioni suæ subiicere, ac eorum conuentus occupare, ipsos ab eis expellendo, ac in ipsos iurisdictionem aliquam, & potestatem exercere, vt præmittitur, aut ipsos carceribus mancipare, & contra eos aliud facere possint, vt suæ ditioni subiiciantur. Volumus etiam puellarum Deo dicandarum, an scilicet coactæ, vel seductæ fuerint, examen faciendum, non nisi infra quindecim dies postquam iuxta Concilium Trident. Episcopi, vel eorum Vicarij requisiti fuerint, fieri possit. Quibus elapsis amplius in hoc illis se intromittere non liceat. Cuius occasione nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa Monasteriorum ingrediantur, sed stent ante cratem ferream; & interrogationes alias quam eas, quas præfatum Concil. Trid. iubet eis fieri, omnino prohibemus; ac similiter volumus quod puellæ, seu nouitiæ ipsæ ad alias interrogationes respondere minimè teneantur. *Sessione verò 23. cap.8.* Neminem nisi à proprio Episcopo

copo ordinari posse statuens, in Regularibus locum non habere omnino declaramus. Ita quod fratres huiusmodi præfatos etiam Sacros Ordines à quolibet Antistite gratiam, & communionem Apostolicæ Sedis habente, Ordinarij loci minimè requisita licentia, in locis seu domibus Fratrum huiusmodi, aut alibi recipere possint. Et insuper sess. 22. decretum, per quod populum sæpe ad suas Ecclesias saltem Dominicis, & maioribus festiuis diebus conuenire debere monet, insequendo volumus quod fratribus Mendicantibus huiusmodi non solùm prohiberi non possit, ne Missas, & alia Diuina Officia faciant in eorum Ecclesiis, verum etiam in quibuscumque aliis vbi celebrare Missas solitum est, etiam ipsis non vocatis, seu ad id requisitis, celebrare valeant; ac etiam quod Conciones, & lectiones Sacræ Scripturæ, & Sermones pro mortuis etiam in Ecclesiis facere, ac eleemosynas pro celebrandis huiusmodi Missis, & aliis diuinis Officiis peragendis, si eis illas donari, seu relinqui contingat, recipere. Necnon Missas, & Diuina Officia huiusmodi etiam in diebus Dominicis, vel festiuis, etiam antequam Rector Parochialis Ecclesiæ celebrauerit, celebrare, & facere, & quando eis videtur, etiamsi tunc in Ecclesia Cathedrali prædicetur, prædicare, ac etiam quicumque viriusque sexus Christi fideles totius anni tempore illas, & illa in Ecclesiis fratrum huiusmodi audire possint, ipsique Christi fideles vllatenus desuper molestari, aut impediri per locorum Ordinarios, seu Rectores Parochialium Ecclesiarum, aut alios quoscumque vllo pacto, causa, vel occasione non valeant, seu debeant, sed præfati Christi fideles audiendo Missas, & alia diuina Officia in Ecclesiis fratrum huiusmodi diebus Dominicis, aut festiuis, præcepto Ecclesiæ de illis audiendis satisfecisse censeantur. Controuersias autem omnes de præcedentia, quæ eadem *sess.* 25. *cap.* 13. per Episcopum terminari mandantur, non nisi durantes per illum dirimi; finitas autem nullo pacto innouari posse statuimus. Cumque licet *cap.* 11. *sess.* 25. statuat quod in domibus Virorum, seu Mulierum quibus animarum personarum sæcularium cura imminet, nulli etiam ad nutum amouibiles inibi deputentur, nisi de Ordinarij consensu, siue præuio examine huiusmodi præcedente, ad curam huiusmodi admitti posse omnino volumus præfatos regulares. Quartam autem funeralium de qua *sess.* 25. *c.* 13. nequaquam soluere teneantur Monasteria; quæ à quadraginta annis citra fundata existunt, postquam Concilium ipsum loquitur tantum de Monasteriis ante annos quadraginta fundatis, quæ ipsam quartam soluere consueuerunt, & vbi solui consueuit, id tantùm ceræ, & aliorum quæ in aliquibus partibus deferri contigerit, tempore quo defunctorum corpora ad sepulturam deferuntur, non autem de Missis, seu Legatis, vel aliis Fratribus ipsis, seu Monialibus huiusmodi relictis, aut alias quomodolibet donatis, solui debet, sicque intelligi Concilij decretum quoad quartam huiusmodi soluendam debere decernimus. Vbi verò non est cõsuetudo soluendi quartam huiusmodi, de nullo suprascriptorum solui debere declaramus: Nec ad quartam, seu aliam partem omnium, quæ etiam pro ornamento Ecclesiæ, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum, & aliorum quæ dictis Ecclesiis relinqui, vel dari contigerit, etiamsi pro victu fratrum, aut aliàs relinquantur, aliquid contribuere teneantur. Ac etiam ius sepulturæ solui tantùm consuetum Curatis, & non aliquid aliud eis solui debeat, quamuis partes ad earum libitum Ecclesiis Ordinum huiusmodi, seu eorum Fratribus alia quæcumque tribuant, seu eleemosynas elargiantur quando sepeliuntur ibidem corpora mortuorum huiusmodi. Nec propterea impediri debeant quin possint Defunctorum corpora præfata ad eorum Ecclesias tumulanda deferri facere. Inhonestum quoque esse censentes Mendicantium Ordines ad aliquorum onerum contributionem teneri, illos, illorumque loca, etiamsi curam animarum habeant, ac quæcumque beneficia illis vnita ad contributionem pro Seminario, aut decimarum aliquarum solutionem, immò illos, & eorum domos, Monasteria, beneficia, & loca quæcumque, & ab illis quomodolibet dependentia, eorumque possessiones, vineas, agros, & prata, ac alia bona quæcumque, tam ad ipsos, quàm ad Moniales præfatas, etiam largitione fidelium, seu aliàs iustis de causis ab eis acquisita, ac pecuniis empta, vel aliàs quomodolibet pertinentia minimè teneri, illosque & illas à quibuscumque decimis, primitiis, quartis, mediis, & aliis fructuum partibus, necnon subsidiis charitatiuis, etiam per nos concessis ad quorumcumque etiam Regum, Principum, & Dominorum temporalium instantiam, quacumque etiam vrgentissima, & de necessitate exprimenda causa, ac etiam aliis quibuscumque oneribus, tam ordinariis, quàm extraordinariis, etiam ratione fructuum, olerum, virgultorum, lignorum, beneficiorum, & aliarum quarumcumque rerum, tam pro victu, quam vestitu, aut aliàs sibi necessariarum quomodolibet etiam auctoritate Apostolica nunc, & pro tempore impositis, ita vt penitus, & omnino ad alicuius rei contributionem minimè teneantur, omnino eximimus, & liberamus, illosque & illa ad illos & illa, etiamsi sæculares, & aliæ personæ quæcumque in eas exigendi possessione fuerint, minimè teneri debere volumus. Nec sub *cap.* 12. *sess.* 25. comprehendi posse, vel debere decernimus. Quod verò de vsu quæstorum eleemosynarum auferendo loquitur *sess.* 25. *cap.* 8. id ad Mendicantium ordines nullo modo referri posse, vel debere etiam decernimus, quin potiùs cum eleemosynis huiusmodi viuere cogantur, eis id facere liberum omnino esse declaramus. Quoniam verò ex nimia Episcoporum sibi arrogata auctoritate ipsi personas regulares suæ iurisdictioni subiicere omnino student, ac decreto Concilij præfati *sess.* 25. *cap.* 14. edito, quo cauetur quòd si regularis intra claustra existens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo scandalosus sit, termino ab Episcopo præfigendo à suo Superiore omnino puniatur; sin minus ab Ordinario delinquens puniri possit, confisi, variis, indebitisque grauaminibus regulares afficiunt: Ordinarios præfatos aliquid contra regulares in Claustris degentes huiusmodi quouis prætextu, occasione vel causa innouare non posse, vel debere, nec aliquos processus contra ipsas personas regulares formare, aut facere posse volumus, nisi propter manifestum scandalum, & suorum ordinum Superioribus prius consultis, & negligentibus, alioquin omnia, & singula contra præmissa facta, & gesta ac facienda in futurum, pro nullis, & infectis habeantur. Neque etiam se intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentuum, tam Fratrum, quàm Monialium huiusmodi, & illorum correctionibus, sed omnia ista, & alia necessaria ad correctionem, & gubernationem fratrum, aut Monialium huiusmodi, eorum Generalibus, ac Ministris, seu Prouincialibus vel aliis eorum, aut earum respectiuè Superioribus, etiam ratione computata faciendi cum syndicis Conuentuum huiusmodi omnino relinquantur, nec vllo modo in prædictis per se, vel alios se intromittant. Fratres quoque si contigerit eos ad huiusmodi Ordinarios recursum habere à præfatis Generalibus, Ministris, seu Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, & aliis Superioribus castigari, & puniri posse, & debere: neque ipsos Ordinarios præfatis Superioribus ordinum huiusmodi vllatenus inhibere, quinimo præfatos Superiores processus contra Fratres suos, & Moniales huiusmodi quando opus fuerit circa

delictorum

delictorum inquisitionem, vel castigationem facere posse decernimus, inuocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachij sæcularis. Inhibemus etiam ipsis Ordinariis, ne Fratres extra claustra degentes sub eorum protectione recipiant, eosque inuitis suis Superioribus detineant. Prohibemus quoque eisdem Ordinariis, ne aliquo modo se intromittant in bonis dictorum Fratrum extra claustra suorum Monasteriorum pro tempore degentium siue decedentium, & quamuis in habitu, siue absque habitu moriantur, volumus quòd eorum bona mobilia, & immobilia ad Ordinem quem professi sunt pertineant, disponenda iuxta Constitutiones, seu Ordinationes præfatorum Ordinum, neque illa Ordinarij præfati occupare præsumāt, imò huiusmodi ad habitum Religionis reuertentium bona omnia Monasteriis ipsis, cum ea quæ acquirit Monachus, de iure Monasterio acquirantur, pertinere etiam decernimus. Ac ipsi Ordinarij ne quascumque vniones etiam perpetuas à Sede prædicta, vel aliàs vt præfertur hactenus factas, & pro tempore faciendas de beneficiis Ecclesiasticis, seu illorum Fratribus, quin suum sortiantur effectum, impediant, omnino etiam prohibemus, & censuras Ecclesiasticas, & alias pœnas per eos in contradictores pro tempore latas, nullius esse roboris, vel momenti, similiter decernimus, & declaramus. Insuper volumus, quod præfati Regulares, quibus cura animarum est, possint per seipsos iuxta suorum Superiorum Ordinationem, aut alios Vicarios, seu Capellanos sæculares, ipsorum Regularium nutu amouibiles, ab eis deputatos, & ab Ordinario pro idoneis nominatos, & approbatos, præfatam curam exercere, neque in eorum deputatione, vel amotione, neque alicuius partis fructuum consignatione pro præfatis Capellanis, seu Vicariis sæcularibus, si per tales curam exerceri contigerit, Episcopi vllo pacto se intromittant. Prohibemus insuper eisdem Ordinariis, ac aliis quibuscumque personis, ne impediant ipsos Fratres, quando eis placuerit tam in diebus Dominicis, seu festiuis, aut aliis totius anni temporibus campanas pulsare, & etiam tempore quo ipsi celebrauerint Missas celebrare, necnon mortuorum corporà associare, & illa per fratres ipsos quando in Ecclesiis suis præfatis delata fuerint absque præsentia Rectorum Ecclesiarum huiusmodi sepelire facere, & Officia mortuorum huiusmodi peragi posse, necessariamque præsentiam Rectorum, aut aliorum Clericorum, qui infirmi libere sua possint condere testamenta, minime esse, ac ipsos Regulares legata, aut quæuis alia sibi in testamentis relicta exigere, & obtinere posse; neque aliquod ius in contrarium esse decernimus, & declaramus. Licentias vero pro construendis domibus Regularibus quæ 3. cap. sess. 25. nisi de Ordinarij licentia construi prohibentur, gratis omnino dari, & non nisi legitima subsistente causa Superioribus explicanda illas recusari posse. Necnon Fratres præfatos etiam solos mortuorum corpora associare, ac mandatum in die Cœnæ Domini fieri solitum in Ecclesiis seu domibus Fratrum cuiuslibet Ordinis prædictorum solemniter facere, & prædicta die prædicare, hora qua eis videbitur, nec per locorum Ordinarios, aut Rectores Ecclesiarum, seu alios quoscumque prohiberi posse etiam decernimus, & declaramus. Mandantes etiam vniuersis locorum Ordinariis ne mortuorum Officia agere Rectores Parochialium in Ecclesiis ipsorum fratrum contra illorum voluntatem permittant. Ac moniales dictis Fratribus subditas, vel personas sepulturam in eorum Ecclesiis eligentes, nulla soluta Parocho portione sepelire, vel si Fratres ad mortuorum corpora associanda vocati fuerint, illa absque Fratrum huiusmodi præsentia sepeliri facere audeant, vel præsumant. Cumque maximè deceat, liberam esse cuiusvis testantis voluntatem, prauum illum vsum paruo adhuc tempore, vt præfertur, introductum, per quem testamenta absque Presbyterorum præsentia fieri interdicuntur, omnino abrogamus. Postremò quod *cap.* 13. *sess.* 25. cautum fuit, quod omnes scilicet, tam Clerici, quàm Regulares quicumque ad publicas processiones vocati, accedere compellantur, id quoad Fratres præfatos, de illis tantum processionibus intelligi volumus, ad quas secundum consuetudinem antiquam locorum soliti sunt accedere, vel quæ pro bono pacis Ecclesiæ, vel pro victoria contra Infideles inducuntur. Quod etiam de illis Conuentibus, qui collegia nuncupantur, minimè intelligi volumus, in quibus Fratres sub arctiori clausura degunt, ita vt nec in Choro canant, nec ad mortuos accedant, sed tantùm studiis, & lectionibus vacent.]

Circa quam Constitutionem, vel Bullam id primò notandum, plurium sententiam esse, imò & communiter teneri eam reuocatam esse à Gregor. XIII. in alia Constitutione, quæ incipit *In tanta*, quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Constitutiones illius *n.* 9. vbi de prædicta Constitutione, & aliis quæ à prædicto Pio V. Prædecessore manauerant, sic habet. Nos hac tanta varietate cognita quæ etiam ex multiplici Litterarum, & Constitutionum editione procedit, præsentibus, & futuris discriminibus occurrere volentes, de nobis attributæ potestatis plenitudine statuimus, & ordinamus de prædictis, & aliis omnibus Litteris, & Constitutionibus, quæ ab eodem Prædecessore eisdem de rebus pro quorumcumque Regularium, & Mendicantium Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet emanarunt, ac omnibus, & quibuscumque in eis contentis eam deinceps dispositionem atque decisionem pro subiecta materia futuram esse, quæ siue ex iure veteri, siue ex sacris dicti Concilij decretis, siue alias legitimè ante dictarum Litterarum, & Constitutionum editionem erat, & si ipsæ non emanassent futura fuisset. Ad quam dispositionem, & decisionem, suumque pristinum, & integrum statum, ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus, & abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, necnon prohibitiones, declarationes, mandata, & quæcumque alia ipsis Litteris, & Constitutionibus apposita, & aliàs eorum occasione, &c. Hæc Gregor. XIII. 13

Nihilominus plures tenent hanc Gregor. Constitut. non obligare ex defectu legitimæ publicationis, cum enim edita fuerit sub anno Incarnationis Dominicæ 1573. dicunt publicatam non esse, nisi post annum 1588. Vide Llamas 1. *p.* *Methodi*, *cap.* 7. § 6. Peirinis *tom.* 2. *priuileg.* *Minim. Constit.* 7. *Pij V. num.* 2. qui referunt Nauarrum *Man. cap.* 27. *in fine*, & *cap.* 2. *num.* 5. quatenus dicere videtur non fuisse publicatam hanc Gregorij Constitutionem. Sed errant in hoc. Nauarrus enim non loquitur de hac Constitutione Gregorij, sed de alia moderatione dictæ Constitutionis Pij V. ab ipso Pio V. edita, imò ipse tam in dicto *cap.* 27. *in fine*, quàm *cap.* 25. *num.* 68. supponit esse publicatam hanc Gregorij Constitutionem. Quorsum enim eam referret si publicata non esset? Adde quòd in præd. 2. tomo Bullarij in fine huius Constitutionis Gregorij loco citato dicitur publicata locis solitis in Curia die 23. Martij 1573. non ergo ex defectu publicationis infirmatur eius auctoritas. 14

Alij videntur dicere apud dictum Peirinis non esse praxi receptam. Sed nec id probare possunt, nec video aliquod fundamentum ad id asserendum, imo potiùs ad dicendum contrarium, cum praxis Ecclesiarum, & Religionum eam obseruet. Nisi dicatur eam non esse receptam in alio præterquam quoad reuocationem priuilegiorum contrariorum Concil. Trident. iuxta dicenda numero sequenti. Quo sensu videntur intelligi Henriquez, & Thomas de Iesu relati *tom.* 1. huius Summæ *cap.* 3. *n.* 11. 15

Dicendum ergo est Gregorium XIII. in dicta Constitutione 16

stitutione *In tanta*, solùm reuocasse præfatam Constitutionem Pij V. quatenus per ipsam conceditur aliquid contrarium decretis Concilij Tridentini, non tamen quatenus conceditur aliquid non contrarium ipsis decretis. Ita enim dicitur à Sacta Congregatione declaratum. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regular. q.* 8. *art.* 9. *quæst.* 43. *art.* 7. *& quæst.* 39. *artic.* 2. Sorbus *in annotat. ad compend. priuileg. Mendic. verb. priuilegia Fratrum*, §. *Et licet Greg. XIII.* Molfetus 2. *part. Summæ, tract.* 13. *cap.* 9. *num.* 30. Quod etiam habetur in quadam decisione Rotæ coram Decano, & est *Licensis Quarta funeralium* 15. *Iann.* 1618. apud Barbosam *de officio, & potest. Episc. alleg.* 86. *num.* 17. & Tamburinum *de Iure Abbat. tom.* 1. *disp.* 15. *quæst.* 17.] Nec etiam est reuocata quantum ad ea quæ dictus Pontifex Pius in dicta Constitutione dixerat non aliquid de nouo concedendo, sed explicando Concilium Tridentinum. Miranda 2. *tom. Manual. q.* 48. *art.* 8. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Const.* 7. *Pij V. num.* 3. Restat ergo videre quænam ex dictis Priuilegiis à Pio V. concessis, aut quomodo hoc tempore robur habeant.

17 Et primò facultas concessa Mendicantibus prædicandi in Ecclesiis suorum Ordinū, etiam contradicente Episcopo, limitanda est iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 20. *n.* 2. *&* 3. ita scilicet vt non requiratur ad hoc licentia Episcopi, bene tamen ipsius benedictio, saltem petita, vt habetur ex Conc. Trid *sess.* 5. *cap.* 2. Fauent litteræ in forma Breuis à SS. D. N. Vrbano missæ ad Eminentissima Cardin. Sandoual, quas refert Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Episcopus prædicator*, *& circa prædicatores* 11.

18 Deinde facultas concessa Mendicantibus ab hoc Pontifice ad audiendas confessiones sæcularium solum cum approbatione Generalium, vel Prouincialium, cum sit contraria decreto Concilij Tridentini *sess.* 23. *cap.* 15. nullo modo subsistit, valet tamen quantum ad hoc quod idem Pontifex subiungit, quod scilicet ille qui semel est in vna Diœcesi ab Episcopo admissus, amplius præsentari ibidem non debeat, aut examinari ab eodem Episcopo, bene tamen à successore, vt declarauit Sacta Congregatio apud Quarantam *in summa Bullarij verbo confessor.* Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 7. illud autem quod subiungit Pontifex de non exigendo, vel recipiendo aliquid pro examine ad confessiones audiendas (intellige ab Episcopo, vel eius officialibus) manet omninò in sua vi.

19 Illud de Confessoribus Monialium, quæ sub cura Regularium degunt, non examinandis ab Ordinario, vacat in Italia, & aliis partibus, vbi Constitutio Gregorij XV. *de exemptor. priuilegiis* viget, cum in illa præcipiatur quod prædicti Monialium Confessarij approbari ab Episcopo esse debeant, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 45. *&* 46. in partibus autem, seu Regnis Hispaniarum, vbi illa Constitutio suspensa est, iuxta dicta *tom.* 1. *capite* 19. *num.* 35. valet dicta concessio, vel declaratio Pij V. quòd scilicet Confessarij Monialium non debeant ab Episcopis examinari. Declarationes autem quædam S. Congregat. quas refert Barbosa in Collectan. Bullar. verb. Confessarius Monialium 2. & ego dicto *cap.* 25. *num.* 46. quæ videntur contrariæ huic doctrinæ; cum sint factæ pro explicatione dictæ Constitut. Gregor. XV. solum habent vim sicut ipsa extra Hispaniam. Pariter etiam illud de Fratribus pro Confessionibus aliorum Fratrum audiendis non examinandis ab Episcopis vbique valet iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 27. Illud autem de lectoribus, seu graduatis non examinandis ab Episcopis, reuocatum est ab eodem Pio V. iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 6. & ita modo non subsistit.

20 Facultas porrò administrandi Sacramentum Eucharistiæ fidelibus præterquam in festiuitate Paschatis, quam hic Pontifex concedit Mendicantibus, cum in Concilio Tridentino nihil de hoc habeatur, manet in sua vi iuxta priuilegia antiquiora ipsorum Mendicantium, de quo 1. *tom. capit.* 21. *num.* 8. Vide etiam Nauarrum *in summa cap.* 21. *n.* 52. Azorium *tom.* 1. *lib.* 7. *cap. vlt. quæst.* 7. Suarez *tomo* 3. *in* 3. *part. disp.* 72. *sect.* 2. *dub.* 2. Qualiter verò id non liceat in die Paschatis, vide declarationem Sacr. Congregat. in Barbosa *Collectan. Bullar. verb. Eucharistia.*

Similiter facultatem suspendendi interdicta Ecclesiastica in festiuitatibus SS. Ordinum Mendicantium, ac aliis festiuitatibus iuxta eorum priuilegia, cum probabile sit non esse contrariam Concilio iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 21. *num.* 19. probabile etiam erit manere in sua vi his temporibus. De quo bene Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minim. in Constitut.* 2. *Sixti IV. à num.* 50. plures alios referens. Nec obstat probabilitati huius opinionis declaratio quædam S. Congregationis, quam referunt Garzia, Armendariz, & Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Priuilegium*, in qua oppositum declaratur. Tum quia de illa mihi authenticè non constat, tum propter concessionem Clem. VIII. factam Minoribus, quam referunt Rodriguez *tom.* 2. *quæst. Regul. quæst.* 112. *artic.* 2. & Peirinis *vt supra*, *num.* 51. Ad minus tamen videtur standum consuetudini legitimè præscriptæ, & ea vtendum, excluso scandalo. Nota tamen hanc concessionem Clem. VIII. solùm esse pro festiuitatibus Sanctorum Ordinis. 21

Id quod etiam habetur in dicta Constitutione Pij V. de licentia pro ingrediendo Monasteria Monialium pleno iure subditarum Mendicantibus in casibus necessariis, non concedenda ab Episcopo, sed à Prælatis Religionum, etiam videtur in sua vi, cum non sit contrarium Concilio Tridentino, quia solùm petit *sess.* 25. *capit.* 5. quòd talis ingressus non fiat *sine Episcopi, vel superioris licentia.* Quod debet intelligi, cum partitione accommoda, id est, Episcopi in Monasteriis Episcopo subiectis, vel *Superioris*, intellige Regularis, in Monasteriis Regularibus subiectis. Neque obstat declaratio Sacr. Congregationis adducta *tomo* 1. *cap.* 5. *n.* 26. vbi habetur, quòd si fuerit consuetudo introducta quòd talis licentia concedatur ab Ordinario, vel quòd ipse habeat aliquam superintendentiam super concessione ipsius, obseruanda sit. Hoc inquam non obstat, quia etsi verum sit, quod vbi fuerit talis consuetudo, obseruari debeat, tamen id non erit ex vi Concilij, sed ex vi talis consuetudinis; quæ habet vim legis. Non stante tamen tali consuetudine priuilegium Pij V. videtur subsistere, cùm id non sit contrarium, sed potius conforme Concilio Tridentino. Suarez 4. *tomo de Relig. tractat.* 8. *libro primo, capit.* 10. *num.* 15. Magis tamen obstare videntur duæ aliæ declarationes Sacr. Congregationis apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Monialium clausura circa ingressum*, in quibus dicitur tales licentias obtineri debere non solùm ab Episcopis vbi esset talis consuetudo. Quare iis declarationibus standum videtur, si authenticè de illis constet, aliàs consuetudini legitimè præscriptæ, non obstantibus iis quæ dixi dicto *cap.* 25. *num.* 25. antequam huiusmodi declarationes vidissem. 22

Quoad illud quòd Episcopi non possint se intromittere circa administrationem bonorum Monialium, seu aliquod dominium, aut iurisdictionem exercere, vide limitationem à Gregor. XV. factam in Constitut. *de exemptor. Priuilegiis*, de qua dicto *tom.* 1. *cap.* 25. *num.* 45. quam etiam suspensam dixi pro Regnis Hispaniarum eodem *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. vnde extra Hispaniam obseruari debet. 23

Circa puellarum Deo dicandarum examen faciendum ab Episcopo, non nisi infra quindecim dies postquam requisitus fuerit, & illis transactis non se in hoc intromittendum, & alias circumstantias dicti examinis faciendi priuilegium adductum Pij V. videtur 24

in

in suo robore manere, cum nullo modo contrarium appareat, sed conforme decreto. Concilij Tridentini *session.25.cap.17.* Solùm aduertendum Sacr. Congregationem, vt dicitur, declarasse posse Episcopum ob iustam causam, vel suspicionem, quòd stante puella intra Monasterium non liberè suam voluntatem manifestabit, illam examinare in Ecclesia Monasterij exteriori, vel in alia proxima, præsentibus duabus matronis, ætate grauibus, & honestis, non consanguineis, vel coniunctis puellæ. Vide dicta *tom.1. cap. 25. num.12.* Zerolam *1. part. praxis, verb. Monialis.* Peirinis *tom.2. priuileg. in Constit.7. Pij V. §.8. num.10.* & circa illud de examine faciendo ad cratem ferream, Gauantum *in Manual. Episc. verb. Monial. profess. n.14 & 15.*

25 Priuilegium autem illud, seu potiùs confirmatio priuilegij antiqui Mendicantium, quòd possent Sacros Ordines suscipere à quolibet Antistite gratiam, & communionem Apostolicæ sedis habente, Ordinarij loci minimè requisita licentia in locis, seu domibus Fratrum, omninò vacare videtur, quia contrarium decreto Concilij Tridentini *sess.6 cap.5. & sess.23. cap. 8.* ac decreto Sac. Congregationis sub Clem. VIII. iuxta dicta *tom.1. cap.14. num.11. & 12.*

26 Id verò quod de Missis, seu Officiis diuinis à Mendicantibus celebrandis, concionibus, lectionibus, & sermonibus pro mortuis in Ecclesiis eorum faciendis, eleemosynis pro Missis, & Officiis diuinis recipiendis, & prædictis Missis & Officiis diuinis quacumque die, & tempore dicendis, & audiendis à Christi fidelibus subiunxit idem Pontifex Pius V. omninò manet in sua vi, & robore, tum quia nullo modo contrariatur Concilio Trident. tum quia ita vsu, & praxi in Ecclesia Dei receptum. Vide dicta *tom.1. cap. 12. num. 41. cap. 21. num. 12.* & Peyreinis *tom.1. Priuileg. Minim. in Constit. 21. Leonis, num. 1. & in tom.2. super hanc Constitutionem Pij V. §.10. num. 11.* Hic tamen obiter notandum sæpius declaratum esse à S. Congregat. Episcopor. & Regular. non posse Regulares exponere Sanctiss. Sacramentum publicè adorandum sine causa ab Ordinario approbata. Barbosa *in collect. Bullar. verb. Regulares 1.* Gauantus *in Man. Episcop. verb. Eucharist. num. 53. & 54. & verbo Regular. iura sub Episcop. num. 19. & 20.* Vbi etiam qualis futura sic hæc causa, & qualis modus, quo exponi debeat. Quæ decreta obseruari debent, nisi forsan publicata non sint, & consuetudine legitima oppositum alicubi habeatur.

27 Video tamen S. Congregationem Episcoporum & Regularium 21. Iunij 1605. scripsisse Episcopo Tertonensi non sibi placere quod frequenter & sine licentia ipsius Episcopi Regulares illius diœcesis exponerent sanctissimum Sacramentum ad ipsorum libitum.

28 Id etiam quod additur ab eodem Pontifice de controuersiis super præcedentia per Episcopum terminandis, sed non postquam sopitæ sunt, sed quamdiu durant, cum non aduersetur Concilio Tridentino *sess. 25. cap.13.* Sed potius sit declaratio ipsius, omnino subsistit. Pro quo vide Rodriguez *tom.3. quæst. Regular. quæst.37. art.3.* Peirinis *tom. 1. Priuilegiorum Minimorum, in Constit.2. Sixti IV. num 58.*

29 Id quoque de Regularibus Mendicantibus admittendis ad curam animarum personarum sæcularium in domibus Religiosis virorum, seu mulierum, quibus talis cura imminet, manet etiam in suo robore, cum contrarium non sit Concilio Trident. *sess. 25. cap. 11.* vbi de hac re agitur. Obseruari tamen debent, quæ ibi à Concilio præscribuntur iuxta dicta *tom.1. cap. 11. num. 9.* Quibus adde ex Constitutione Gregorij XV. *de exemptor. Priuilegiis*, prædictos Regulares, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis seu domibus Regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue aliàs Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, præuia Episcopi licentia, & approbatione, siue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant, in iis, quæ eiusmodi curam seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi, tanquam Sedis Apostolicæ delegati plenè in omnibus subiiciantur, & infra. Ita vt Episcopi in suprascriptis casibus, & in prænominatas personas in præmissis omnibus, & singulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra visitationem, per censuras Ecclesiasticas, aliasque pœnas vti eiusdem Sedis Delegati procedere, omnemque iurisdictionem exercere liberè, & licitè valeant. Peirinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Constitut. 2. Sixti IV. §.11. num.27.* Nota etiam id quod sæpius dictum, maximè *tom.2. cap. 19. num. 35.* quòd scilicet in Regno Hispaniarum huiusmodi Constitutio suspensa est, ac proinde in illis iudicandum secundum ius commune Concilij Tridentini.

Pariter id quod Pontifex decernit, de quarta funerali non soluenda à Monasteriis, quæ à 40. annis citra fundata existunt, etiam manet in suo robore, cum Concil. Trident. non contradicat. Concilium enim *sess.25 cap.13.* solùm iubet illam solui à quibuscumque Monasteriis, quæ illam soluere essent solita ante annos 40. Vide dicta *tom.1. cap.3. n.13.* Peirinis *super hanc Constitutionem in tom.2. Priuileg. Minim. §.13. num.14. & tom 1. in Constitut. Pyrrhi, num.54.* 30

Idem dico de quarta relictorum pro ornamentis Ecclesiæ, palliis, planetis, cortinis, pannis, victu Fratrum, &c. cum nihil circa hoc in Concil. Trid. reperiatur, & conforme sit Priuilegiis antiquis Mendicantium, specialiter Sixti IV. pro Carmelitis, qui in Bulla. *Dum attenta*, quæ est mare magnum, sic habet: Etsi fortè per nos aut Sedem Apostolicam de piè legatis, dispositis, & relictis in genere vel specie decima vel alia portio, seu quarta alteri piæ, vel non piæ causæ ex quauis causa hactenus concessa foret, aut in posterum concedi, & solui aut dari vel mandari continget, Fratres prædictos, & illorum domos ac eis legata, & relicta, aut aliàs in eorum fauorem disposita in concessione, & mandatis huiusmodi decernimus, & volumus non includi, nisi de ipsis Fratribus & præsenti decreto, & voluntate nostra, non per generales clausulas quæ etiam specialem mentionem importare viderentur, sed vera & specificata mentio fiat in eisdem.] Declaratum etiam est à S. Congregat. Episcoporum & Regularium non posse Ordinarium exigere à Regularibus quartam legatorum piorum, nisi eam soluere essent soliti, aut à quadraginta annis citra eam exegerint. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Quarta.* 31

Pariter etiam id quod Pontifex dicit de libera sepultura sæcularibus in Ecclesiis Mendicantium tribuenda, cum non aduersetur vllo modo Concilio Trident. etiam manet in suo vigore, maximè cum conforme sit priuilegiis antiquis Mendicantium, specialiter Sixti IV. in mari magno pro Carmelitis, & aliorum Summorum Pontificum apud Rodriguez *tom. 3. quæst. Regular. quæst. 58 art.3.* Circa modum autem quo se gerere debeant Regulares cum Parochis circa sepelienda corpora sæcularium in suis Ecclesiis, & Crucem portandam, omissis variis priuilegiis, extat decretum Sacræ Congregationis Eminentiss. Cardinal. negotiis Episcoporum, & Regularium Præposit. in quo conformiter ad decretum Lateranensis Concilij, vbi statutum & ordinatum erat vt Fratres Ordinum Mendicantium, cæterique Religiosi Regulares non possent intrare Parochias cum Cruce ad leuanda funera eorum, qui apud Ecclesias domorum, & locorum eorumdem suam elegerint sepulturam, nisi prius præmonito, 32

&

Lauretus *ibid. quæst. 95.* Vtrumque verò elicitur ex *c. peruenit, de immun. Eccles.* Multò minus obligari possunt ad pugnandum contra hostes pro defensione Reipublicæ, cum id sit eis prohibitum, *cap. petitio tua, de homicid. vol. c. clerici, de vit. & honest. cleric.* nisi quando magna necessitas esset ad defendendum Rempublicam, vel consequendam insignem victoriam contra iniustè bellantes. Laur. *vt sup.* Bonacina *de irreg. disp. 7. quæst. 4. punct. 4. num. 11.* An verò tunc occidentes, vel mutilantes fiant irregulares, tractant prædicti Lauretus, & Bonacina post Molinam *de instit. tract. 2. disp. 109.*

Illud insuper de libera facultate Mendicantium ad eleemosynas quærendas, manere in sua vi, vtpotè quia conforme priuilegiis ipsorum, & declarationibus Sac. Congregationis, nec contrarium Concil.
36 Trid. constat ex dictis in hoc capite *num. 4.*

Quantum ad illud de Ordinariis non intromittendis in delictis Regularium Mendicantium, nisi quando ea fuerint notoria, & scandalosa, & tunc monitis Superioribus ipsorum, & negligentibus illos punire, etiam manet in suo robore, & vigore iuxta dicta *tom. 1. cap. 16. num. 26. & 27.* cum limitatione tamen à Clemente VIII. posita, & ibidem relata. Pro quo etiam extat declaratio Sacræ Congregationis apud Quarantam *in summa Bullarij, verb. confessor.* Lecto enim memoriali oblato nomine Fratrum Mendicantium Regni Neapolitani conquerentium qualiter ab Ordinariis grauarentur contra sua priuilegia, & sacros Canones Concil. Trident. Respondit Sacr. Congregatio, *Ordinarij in cognitionibus causarum Fratrum Mendicantium, tam ciuilium, quam criminalium minimè sese ingerant, pariter nec in visitatione eorundem Fratrum, vel Ecclesiarum suarum, nisi quatenus eis per Concilij Tridentini decreta conceditur.*

37 Quod etiam dico de eo quod subiungit idem Pontifex Pius de Episcopis non se intromittendis in gubernatione Mendicantium, illud enim etiam manet in sua vi, iuxta declarationem Sacræ Congregationis adductam: limittandum tamen est propter Constitutionem Gregorij XV. *de exemptor. priuilegiis*, quæ vt dixi *tom. 1. cap. 19. num. 35.* pro Regnis Hispaniarum suspensa est, ita vt in aliis Regnis extra Hispaniam possint Ordinarij cognoscere de delictis eorum, qui curam animarum exercent, iuxta dicta *supra num. 28.* aut si deliquerint circa personas intra septa degentes, aut circa clausuram, vel administrationem bonorum Monialium, iuxta dicta *tom. 1. cap. 25. num. 45.* & etiam petere rationem ab administrantibus bona prædictarum Monialium adhibitis etiã Superioribus Regularium, eosque, & confessarios amouere, si admoniti Superiores id facere neglexerint, iuxta ibidem dicta.

38 Idem pariter dicendum de facultate concessa ab eodem Pio V. Prælatis Mendicantium ad castigandum, seu puniendum Fratres, qui ad Ordinarios confugerint; manet enim in suo vigore, cum iam iure communi, quam propter priuilegia Mendicantium illis maximè interdictum sit à correctione suorum Superiorum appellare ad Iudices extraneos, iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. à num. 4.*

39 De illo etiam quod subiungitur, videlicet de non recipiendis ab Ordinariis Fratribus nostris extra claustra degentibus sub eorum protectione, nec eis inuitis Superioribus detinendis, clarum est manere etiam in suo vigore. Vide dicta *tom. 1. cap. 16. num. 15.* & multa priuilegia Mendicantium apud Casarubium *in compend. Priuileg. Mendicant. verb. apostata ab Ordine*, cum annotationibus Cordubæ, & Sorbi *ibidem*, & præsertim magnum priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis, circa quod Sorbus notauit se credere quod non reperiatur alibi, eo enim pro capiendis, excommunicandis, & incarcerandis nostri Ordinis apostatis Fratres nostri constituuntur Ordinarij etiam in Curia, illis verbis: *Apostatas quoque vestri Ordinis iuxta Alexandri IV. Constitutionem, & nostram præsentem concessionem excommunicare, capere, incarcerare, & alias subdere disciplinæ rigori possitis per vos, ac etiam alios à vobis deputatos in quocumque habitu, & loco, etiamsi in Curia nostra eos contigerit inueniri, in qua sicut extra nos* (alibi habetur *extra vos*) *super vestros subditos ratione professionis, tam tacitè, quam expressè emissæ Ordinarios proprio motu, & scientia similibus authoritate apostolica deputamus, inuocato ad hoc, si opus fuerit, brachij sæcularis auxilio.* Ex quo videtur, etiamsi apud quoscumque Reuer. Episcopos inueniantur, eadem auctoritate vti posse Prælatos nostros.

Id verò quod subiungit Pontifex de bonis Regularium extra claustra decedentium, moderatum est à Greg XIII. iuxta dicta *tom. 1. cap. 16. num. 20. 21. & 31.* Quatenus autem decernit, quod si ad Religionem recuperantur, bona ipsorum ad Religionem pertineant, non video immutatum, & ideo videtur manere in sua vi. Peirinis *tom. 2. Priuileg. Minim. super hac Constitutione Pij V. §. 22. num. 22.* 40

Circa id quod addit Pontifex de vnionibus Ecclesiarum notandum, Concilium Tridentinum *sess. 7. c. 6.* hæc statuisse: *Vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apostolica delegatis possint, & quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. Illæ verò quæ à dicto tempore citra concessæ nondum in toto, vel in parte sortitæ sunt effectum, & quæ deinceps ad cuiusvis instantiam fient, nisi eas ex legitimis, aut aliàs rationabilibus causis eorum loco Ordinariis vocatis, quorũ interest, verificandis, factas fuisse constiterit, per subreptionem obtentæ præsumantur: ac propterea nisi aliter à Sede Apostolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.* Et conformiter ad ista *sess. 24. cap. 13.* etiam dicitur de huiusmodi Ecclesiis vnitis, *& quæ vnitæ sunt reuideantur ab Ordinariis.* Quorum decretorum prætextu cum aliqui Domini Ordinarij grauarent Mendicantes qui Ecclesias Parochiales, seu alia beneficia suis Ecclesiis habeant, vnita, propterea Pontifex Pius decernit quod non possint Episcopi dictas vniones factas vel faciendas impedire, declarans censuras, & pœnas pro eo latas nullius esse roboris, & momenti. Quod eatenus valere hoc tempore poterit, quatenus contrarium non fuerit repertum Concilij decretis. 41

Decernit etiã ibidem Pontifex quòd in prædictis Ecclesiis possint Mendicantes curam animarũ exercere, vel per seipsos, vel per alios sæculares ab ipsis amouibiles, approbatos tamen ab Ordinario, absque eo quòd Episcopi in hoc, aut in salario prædictorum assignando se vllo modo intromittant. Quod etiã eatenus manet in suo vigore, quatenus non contrarietur vel Concilio Tridẽtino, vel Constitutioni Gregor. XV. iuxta dicta *suprà n. 28.* Vide dicenda *c. 18. n. 8. & seqq.* 42

Id quoque de non impediendis Mendicantibus à pulsatione Campanæ, celebratione Missarum, mortuorum associatione, sepultura, & Officiis ipsorum faciẽdis absque præsentia Parochorum, legatorum receptione, & obtentione, etiam manet in sua vi, cum nihil, quod sciam, in Conc. Trid. contrarium habeatur, & vsu receptum, & vt decernit Pontifex, nullum ius in contrarium sit. Vide dicta supra *num. 26. 30 & 31.* Nota etiam declarationem Sacræ Congregationis apud Quarantam *in Summ. Bullar. verb. confess.* in qua præcipitur quòd Ordinarij non impediant Fratres pulsare Campanas, ad matutinum, ad horas, & ad Missam, antequam pulsetur Campana maioris Ecclesiæ, præterquam in die Sabbati Sancti. Insuper Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium declarasse dicitur Defunctorum hæredes pro defuncto ad sepulturam associando numerum Sacerdotum sibi 43

ſibi bene viſum conuocare poſſe, & numerum ceræ ſibi etiam bene viſum ad cadauer ſepulturæ aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante. Barboſa *de Offic. Paroch.cap.26.à num.*57.vbi etiam alia ad intentum.

44 Circa pulſationem tamen Campanarum plures aliæ extant declarationes Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar.verb. Campana.* Prima eſt. Campanæ in Sabbato Sancto non poſſint in aliqua Eccleſia pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel matrice, tam in Eccleſiis ſecularibus, quàm Regularibus, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, etiam propè, & extra muros exiſtentibus, & etiam in Eccleſiis Confratrum, & etiamſi adſit Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedentiam ſupra matricem. Secunda eſt. Campanæ in aliis diebus præter Sabbatum Sanctum pulſari poſſunt ante Salutationem Angelicam, indifferenter ante, vel poſt pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel matrice, niſi fortè adeſſet conſuetudo vt non pulſetur antea.

45 Illud de licentiis pro conſtruendis domibus Regularibus gratis dandis, nec ſine legitima cauſa recuſandis, non video vllo modo reuocatum, aut contrarium Concil. Trid. ac propterea ſtat in ſua etiam vi, iuxta decreta tamen poſteriora Clem. VIII. & Greg. XV. ac SS. Domini Noſtri Vrbani, de quibus *tom.1.cap.9. num.*34.*&* 35.

46 Sicut & illud de aſſociatione corporum Defunctorum, mandato in die Cœnæ Domini fieri ſolito, prædicatione ea die facienda, iuxta decretum tamen Sacræ Congregationis de quo ſuprà *num.*31. Maximè tamen ſtandum eſt in hoc conſuetudini legitimè receptæ. Notandum etiam Parochum nullatenus excludendum, quamuis ad ſepeliendum cadauer ſoli Fratres à defuncto accerſiri iubeantur. Ita enim decretum eſt à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, Barboſa *de offic.Parochi cap.26.num.62.*

47 Id quoque de Officiis mortuorum non faciendis à Rectoribus Parochialium in Eccleſiis Fratrum contra ipſorum voluntatem, libera ſepultura ibidem habenda, & non ſepeliendis corporibus defunctorum ad quæ aſſocianda vocati Fratres fuerint ſine ipſis, cùm Concilio contrarium non ſit, in ſua vi, & vigore ſubſiſtet, nec video derogatum. Potius declaraſſe dicitur Sac. Congregationem, quod quoties cadauera ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, Officia mortuorum, ac reliqua munera, quæ in huiuſmodi Monaſteriis fieri ſolent, non à Canonicis, neque à Clero, ſed ab eiſdem Fratribus obiri, ac peragi debere. Peregrinus 2.*par. ſui Compend. tit. ſepultura in ſcholio* §.3. Peirinis *tom.*1.*Priuileg. Minim. in Conſtit.*2.*Iul.II.*§.22.*num.*57. Vide tamen dicta *tom.*1.*c.*12.*n.*41. qualiter ſcilicet quando Regulares vocantur ad ſepeliendum aliquod cadauer, debent accedere ad Parochialem Eccleſiam, vbi Clerus Congregari conſueuit, iuxta declarationem Sac. Congr. ibidem adductam. Cui etiam conſonant aliæ SS. Congr. declarationes apud Barboſam *de Offic. Parochi c.*26.*n.*64. *&* 65. [Et vna quam vidi pro Min. Conuent. ſub die 4. Maij 1641.] Quia tamen ſæpius video fieri oppoſitum multis in locis, ideo legitimæ conſuetudini ſtandum eſt.

48 Obiter circa huiuſmodi funera defunctorum obſeruandum, primò de candelis quæ Fratribus dantur nullam deberi portionem Canonicam. Ita enim conceſſit Sixt. IV. Minoribus. Caſarubius *in Compen. priuileg. Mendic. verbo Canonica portio*, *n.*6. Secundò, candelas, & intorſtitia quæ per viam deferuntur circa cadauera in quibuſcumque priuatis Eccleſiis, diuidenda eſſe pro æquali portione inter Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum, ac proptereà quando huiuſmodi intorſtitia, ſeu candelæ in præfatis Eccleſiis pro celebrandis Diuinis Officiis præſente corpore accenduntur, finito officio extinguenda, & cuique medietatem conſignandam. Ita deciſum eſt à Congreg. RR. Præfectorum Vrbis, approbante SS. D. N. Vrbano. Barboſa *de Officio Parochi cap.*25. *num.*42. Patriæ tamen conſuetudo extra Romam conſulenda eſt.

49 Abrogat prætereà Pontifex vſum non faciendi teſtamenta ſine Parocho, quia hoc auaritiam redolet, quæ procul abeſſe debet ab Eccleſiaſticis; de quo Peirinis *tom.*1. *Priuil. Minim. in Conſt.*10. *Leonis X.*§.2. licèt acrius quàm par eſt de hoc puncto ibi loquatur.

50 Denium circa id quod diſponit Pontifex de acceſſu Regularium ad proceſſiones, cum S. Congregatio, vt viſum eſt *tom.*1. *cap.*9. *n.*47. conformiter ad huiuſmodi decretum Pontificium loquatur, dicendum eſt illud manere in ſuo vigore, imò ex eo quòd in præfato decreto Sac. Congregationis ipſe ſe referat ad huiuſmodi Bullam Pij V. apertè conſtat eam non eſſe reuocatam à Greg. XIII. vt dictum eſt ſupra *num.*16. niſi quatenus ſtatuit aliquid quod ſit contra Concilium Tridentinum. Peirinis *tom.*2. *Priuileg. Minim. in Conſtit. hac Pij V.* §. 29. *num.*25. Declaratum eſt etiam à S. Congregat. per publicas proceſſiones intelligi etiam eas, quæ pro bono publico indicuntur. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Præcedentia, verſ. de præcedentia in proceſſionibus.* [Item declarauit Regulares illorum Conuentuum qui collectanei nuncupantur, in quibus videlicet fratres in arctiori clauſura degunt, ita vt nec in Choro cantent, nec ad mortuos accedant, non teneri ad proceſſiones. Hanc declarationem referunt Sorbus *in addit. ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Proceſſione*, §.*Ac tenentur*, & Portell. *in reſponſ. moral.tom.*2.*caſu* 107.]

51 Hic obiter notandum nullo iure prohibitum eſſe Regularibus præſertim Mendicantibus, proceſſiones facere, ſeu inſtituere in ſuis Eccleſiis, imò id ſupponitur in declaratione Sac. Congregat. quam retuli *tom.*1. *cap.*12. *num.*41. & in hac Bulla Pij V. dum illis conceditur facere, ſeu celebrare diuina officia; proceſſiones enim partes quædam ſunt Officij diuini, cum ad cultum Dei, & Sanctorum ordinentur. Cæterum circa ſpatium, per quod fieri debent huiuſmodi proceſſiones, declaratum dicitur à S. Congreg. Regularibus habentibus clauſtra non licere facere proceſſiones extra illa; clauſtra verò non habentibus, non niſi intra ambitum, hoc eſt, propè muros Eccleſiarum, extra ambitum autem Eccleſiarum, non niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochiali. Barboſa *in Collect.Bull. v.proceſſio, & v.regul.*1. Gauant. *in Man.Epiſc.v.proceſſio, num.*46. 47. *&* 48. Vbi etiam animaduertitur id intelligendum ſecluſis particularibus priuilegiis, qualia Dominicanis pro proceſſionibus Sanctiſ. Sacramenti, & Roſarij in quibuſdam locis dicuntur conceſſa. Feſtus *in Conſtitut. ſui Ordin. part.* 1. *cap.* 23. Barboſa *de Offic. & poteſt. Parochi, cap.*12. *num.*14. [Circa horam faciendi dictas proceſſiones declaratum video à Sacra Congregatione Epiſc. & Regularium 15. Septembris 1634. non licere Curato facere proceſſionem alicuius Confraternitatis ea hora, quia Patres Dominicani faciunt ſuam Sacri Roſarij, poſito quod confraternitas Roſarij ſit antea inſtituta in eo loco. Quod de aliis ſimilibus confraternitatibus religionum videtur intelligendum.] Pro præcedentia autem, quam debent obſeruare Regulares in proceſſionibus cum Regularibus alterius Ordinis, & aliis Monaſteriis eiuſdem, vide declarationes S. Congregat. apud dictum Barboſam *verb.Regulares quoad proceſſiones* 4. *& verb. Regulares quoad præcedent.*5. & Gregor. XIII. Conſtitutionem 84. *Expoſcit*, in 2. tom. Bullar. vbi decernit præcedentiam inter Mendicantes ſumendam eſſe ex quaſi poſſeſſione, quando verò de illa non conſtat, antiquiores in loco debere præcedere, Lauretus de Franchis *in Controuerſiis Epiſcopor. & Regul. ſuper dict. Conſtit. Gregorij pag. mihi* 17.18.19.20.*&* 21.

Gaudent

52 Gaudent Mendicantes communicatione priuilegiorum, ita vt priuilegia vni ipsorum Religioni concessa, etiam aliis communia sint. Etenim præter dicta *tom.1.cap.3.num.*17.Leo X.in Constit.*Dudum per nos*, anno 1519.edita, quæ habetur in 1.*tom.Bull. num.* 32. inter Bull. huius Pontificis omnia priuilegia,& indulta Mendicantibus concessa, & concedenda singulis ipsorum ordinibus communicauit, & Pius V. in Bulla *Romanus Pontifex* anno 1567.omnes,& singulos Ordines Mendicantes omnibus & singulis priuilegiis Mendicantium, eisdem concessis gaudere posse, & debere declarauit, Rodriguez. *tom.* 1. *quæst. Regular. quæst.* 55. *art.* 1. Confettius *in summa priuilegiorum Maris Magni,cap.*5. Non tamen propterea in pœnis, & censuris impositis vni Ordini Mendicantium alij communicant. Non solùm quia iuxta Regulam iuris in 6. *odia debent restringi, & fauores ampliari*, sed etiam quia Summi Pontifices communicationem priuilegiorum concedentes, nihil (quod viderim) de pœnis aut censuris communicandis dixere. Confettius *vt supra.* Sorbus *in additionib. ad Compend. priuileg. Mendicant. verb. commun. priuil.* §. *notandum autem*, Qui etiam bene subiungit,quod in pœnis laicorum est talis communicatio,id est, quòd quando priuilegium aliquod conceditur vni Religioni, cum pœnis aliquot contra seculares illud non admittentes, vel reprobantes,&c. tale priuilegium aliis Religionibus habentibus cum illa communionem communicetur. Priuilegia autem vni domui vel Conuentui alicuius Religionis concessa, communicari etiam aliis domibus eiusdem Religionis, ac per consequens etiam aliis domibus aliarum Religionum, quæ cum illa communicant in priuilegiis,tenent aliqui auctores, quia quamuis Leo X. declarauerit communicationem priuilegiorum solùm intelligendam esse de priuilegiis generaliter concessis Congregationibus, personis, & locis, & non concessis domibus, vel personis particularibus. Nihilominus Pius IV. ipso Leone posterior ad instantiam Catholici Monarchæ Philippi II. concessit Ordini S. Hieronymi in Hispania, quod concessa vni, aut quibusdam Monasteriis eiusdem Ordinis,censeantur concessa aliis eiusdem Ordinis Monasteriis, quod etiam posteà Sixt. V. confirmauit: Rodrig. *tom.1.qq.regul. q.55.art.9. & 18.*Pottel.*in dub. regul. verb. communicat.priuileg.num.6. & verb.priuil. n.* 20. Nihilominus quia hoc valdè exorbitat à iure communi, & ipsius metas maximè excedit, limitandum est, vt solùm verum sit quando in aliis Conuentibus,siue eiusdem, siue alterius Religionis participantis eadem priuilegia militat eadem ratio, vel saltem similis, vel æquiualens,propter quam Pontifex ille concessit priuilegium. Si enim talis ratio, eadem,similis, vel æquiualens non militat,incongruum videtur Pontifices talis priuilegij communicationem intendisse. Quis enim credat quòd priuilegium concessum vni Monasterio ratione paupertatis ipsius,concessum credatur alij diuiti, vel opulento? Aut quod priuilegium concessum alicui Monasterio propter numerositatem Fratrum illius, aut magnam populi deuotionem,quæ erga illud est ratione alicuius Imaginis verbi gratia deuotissimæ in eo existentis, communicatum credatur à Pontifice alij Conuentui paucos Fratres habenti, aut in quo nulla talis, vel similis deuotionis Imago reperitur? Ad quod expendo verba priuilegij Pij IV. adducti, dicit enim se extendere priuilegia vni domui dicti Ordinis Hieronymianorum concessa ad *omnia, & singula Monasteria Ordinis quibus in specie concessa non sunt, & in quibus aliæ causæ concessionis, & indultorum prædictorum aliàs, quàm vt præfertur, suberant.* Quo sanè denotat aliquam causam, eandem scilicet, similem, vel æquiualentem subesse debere in aliis Monasteriis, vt priuilegia vni concessa ad illa extendantur, quo etiam sensu intelligo priuilegium simile Iulij II. & Clem. VII. Minimorum Ordini concessum.

Priuilegia quoque vni Fratri Mendicantium, vt 53 personæ priuatæ concessa,nullo modo aliis communicantur. Tum quia ita declarauit Leo X. suprà relatus; tum quia oppositum non solùm maximè iuris communis metas excederet, sed multa ex eo absurda sequerentur,& tota Religionum obseruantia funditus euerteretur, vt per se patet. Rodrig. *tom.* 1. *quæst. regul. quæst.*55.*art.*18. Pottellus *in Dub. regular. verb. priu. communic.num.*21. Dixi vni Fratri, *vt personæ priuatæ*, quia priuilegia concessa alicui Fratri Mendicantium, non vt priuatæ personæ, sed ratione officij, Generalatus videlicet,vel Prouincialatus, in ordine scilicet ad suos subditos, videntur communicari aliis in quibus eadem,similis,vel æquiualens ratio procedit.Sic enim priuilegium concessum Priori domus Sancti Stephani Dominicanorum Salmanticæ circa modum faciendi informationes pro receptione nouitiorum, de quo *tom.1.cap.24. num.* 14. dixi, communicari posse videtur aliis,vbi eadem,similis, vel æquiualens causa conspiciantur.Portel.*in Dub.regul.verb priuileg.communicat.num.20.& 21.*

Quando autem priuilegium vni Fratri concessum 54 inutile esset, si alij non communicaretur,communicari illud posset. Exemplum commune est de eo qui habet priuilegium dicendi Missam tempore interdicti, quam tamen dicere non potest sine ministro. Similiter si alicui concessa esset facultas recitandi matutinum diei sequentis immediatè pòst meridiem, quod sine socio commodè facere non posset,probabile est tale priuilegium socio communicari,quia priuilegium aliquid debet operari,& esse vtile,*cap.in his, de priuil.l.*1. *C. de Thesauris,lib.*10.*l.*1.*ff.ad municipalem,& de incolis,leg. si quando,ff.de legatis*,quod non haberent ista priuilegia,si non communicarentur. Suarez *de leg.lib.*8.*c.*11. *num.*7.*&* 8.Portellus *in Dub.Regul. verb. priuil. communicat.num.*19.

Priuilegiorum Mendicantium communicatio intel- 55 ligenda est respectiuè ad Religionem cui communicantur, ita scilicet, vt quæ conceduntur pro Generalibus, Prouincialibus, Prioribus, Vicariis, &c. intelligantur communicata illis,qui etsi non eodem nomine,eodem tamen munere fruuntur. Similiter priuilegia pro festiuitatibus Sanctorum vnius Ordinis concessa censentur etiam concessa pro Festiuitatibus Sanctorum alterius Ordinis,Casarubius *in Compend priuileg.Mendic. verb festiuitas,num.*14.Rodrig. *tom.*1.*quæst.regul. q.*55. *art.* 20. Pottel.*in Dub. regul. verbo communic. priuil. num.* 7.

Quando priuilegium vni Ordini Mendicanti con- 56 cessum repugnat obseruantiæ alterius, iste Ordo cui repugnat, non potest illo priuilegio vti, neque enim æquum est credere Pontifices concedere Religioni alicui quod in dissipationem, & destructionem illius cederet. Rodriguez *tom.*1.*quæst.regul.quæst.*55. *art.* 22. Pottellus *in Dub. regul. verb. communicat. priuileg. num.* 8.

Cum per communicationem Priuilegiorum Men- 57 dicantium ad inuicem ita fiant priuilegia propria illius Religionis cui communicantur,ac illius cui primò erant concessa, ideo Religio cui communicantur potest se illis defendere contra ea, cui primò erant concessa. Vnde si aliqua Religio ex Mendicantibus velit fundare Monasterium circa Monasterium alterius Religionis ex eisdem Mendicantibus,potest hæc Religio defendere se contra illam,priuilegio concesso à Summis Pontificibus de non fundando Monasterio alterius Ordinis iuxta Monasterium ipsius intra spatium tot cannarum, etiamsi casus esset, quo illud priuilegium primò esset concessum illi alteri Religioni, & sibi solùm per communicationem. Ratio est, quia per communica

illis enim perfruuntur ipsi Mendicantes iuxta dicta *tom.1.c.3.n.17.* Colligitur id ex priuilegio Clem.VII. pro Minoribus numero præcedenti relato. Maximè tamen, & clariùs ex priuilegio eiusdem Clem.VII. pro Carmelitis etiam numero præcedenti relato. Vide Mirandam *in 2.tom. Man.quæst.46. art.5.* & nota pro huiusmodi communicatione priuilegiorum, quæ dicta sunt numeris præcedentibus, videlicet 52.53.54. 55.57. & præsertim num. 60. Quod confirmat id quod habetur in priuilegio adducto Clement. VII. pro Minoribus, & Carmelitis, vbi dum illis communicat priuilegia etiam concedenda quibuscumque aliis Religionibus, dicit id intelligi debere de priuilegiis *suæ professioni non contrariis*; neque enim Pontifices Regularis obseruantiæ maximi zelatores concedere volunt Religionibus ea, quæ ipsarum professioni contraria sunt.

63 Tenentur Mendicantes obseruare decreta generalia pro reformatione Regularium edita à Clem.VIII. anno 1599. & 1604. quæ habentur in 3. tom. Bullar. inter Constit. Clem.VIII. num.60. & postea fuerunt innouata à S. Congregatione Concil. *in decretis de apostatis, & eiectis* sub SS. D. N. Vrb. VIII. inter Constitutiones ipsius *4.tom. Bullar. num.26.* Etenim titulus illis præfixus est *pro Reformatione Regularium tam Monachorum, quam mendicantium cuiuscumque Ordinis, &c.*

64 Mendicantes nulla beneficia obtinere posse quidam affirmant, quos sequitur Rodriguez *tom.1. qq.Regul. q. 34. art.3.* quia cum emittant votum abdicationis proprietatis, incapaces sunt redditúum, & prouentuum annualium. Horum tamen doctrina nullo modo placet, nam vel loquuntur de beneficiis sæcularibus, vel de Regularibus; si de prioribus, constat ex dictis *tom.1.cap.2. num.17.* & ex dicendis hoc *2.tom. cap.2. n.11. & 12.* Religiosos etsi Mendicantes capaces esse illorum, licet de facto sine dispensatione Papæ illa habere non possint. Si verò sermo sit de beneficiis Regularibus ex toto *c.18.* constabit illorum capaces esse omnes Religiosos etiam Mendicantes, & vsu constat plura ab illis obtineri. Nec hoc repugnat voto paupertatis ipsorum, sicut nec Monachorum, Hospitalariorum, aut Canonicorum Regularium, qui similia beneficia possident, nam licet non possint iure communi annuos redditus, vel prouentus habere in particulari, ex concessione tamen tacita, vel expressa Ecclesiæ; quando tales beneficiati viuunt extra Monasteria, vel Conuentus, vt rectè, & commodè prædictis beneficiis inseruire queant, possunt illos habere, non vt sibi proprios, sed quoad vsum, & administrationem. Suarez *4.tom. de Relig. tract.8. lib.3.c.19.n.1.* Quomodo autem in Indiis officium Parochorum exercere possint, diximus *c.18.n.32.*

65 Limitant aliqui doctrinam de capacitate Mendicantium ad beneficia, vt non procedat in Fratribus Minoribus, sed illis sit prohibitum iure communi beneficia curata habere. Corduba *in Reg. S. Franc. c.2. q.20.punct.2.* Verumtamen etsi tam Minores, quàm alij quicumque Mendicantes iuxta dicta non possint de facto sine licentia Sedis Apostolicæ prædicta beneficia curata habere, iure tamen communi non est aliqua differentia inter Minores, & alios Regulares, quoad hoc. Clementina enim *Exiuit, de verb.signific.* quæ ad hoc intentum adduci solet, solùm illis prohibet habere redditus annuos, quæ prohibitio commodè satis intelligitur, dum intra Monasteria viuunt, secus verò si ad beneficia curata promouerentur. Sicut nec propterea illis interdicitur promotio ad Episcopatus, cum tamen Episcopi facti ampliores redditus habeant. Sanchez *lib.7. in decal.cap.29.n.37.*

66 Melius limitatur prædicta doctrina de capacitate Mendicantium ad beneficia curata, vt non procedat in Mendicantibus transeuntibus ad non Mendicantes. Propterea quod in Clem.1. *de Regularib.* talibus transeuntibus etiam auctoritate Apostolica interdicitur exercere pro se, vel pro aliis, curam seu regimen animarum. Ex quo infertur interdici illis beneficia curata quæcumque possidere, cum illis annexa sit talis cura. Vide dicta *tom.1.c.22.n.20. & 21.* & dicenda inferius. Imò generaliter loquendo quicumque Regularis etiamsi Canonicus Regularis fuerit, ad aliam quamcunque Religionem translatus incapax est ad beneficia sæcularia etiam, iuxta dicta *eo cap.22. n.20.* ex Concil. Trid. *sess.14. cap.11.*

Mendicantes ergo ad non Mendicantes transeuntes etiam auctoritate Apostolica vocem, & locum in Capitulo non habent, etiamsi hoc sibi ab aliis liberè concedatur: nec possunt ad Prioratus, administrationes, aut quæcumque Officia etiam tanquam Vicarij, vel ministri, vel locum aliorum tenentes assumi, aut curam, & regimen animarum exercere. Ita enim decernitur *in Clement.1.de Regularibus.* Circa quæ præter dicta *tom.1.cap.22.n.21.* aduertendum primo prædictos Mendicantes transeuntes priuari loco, & voce solùm in Capitulo, non in Choro, aut Refectorio, quia textus solum loquitur de Capitulo. Rebuffus *Prax.benefic.tit.de dispens.cum Regul. num.54.* Bonacina *tract. de clausura, quæst.2. punct.9.§.5. diff.1.n.3.* Rursus hæc priuatio vocis, & loci videtur intelligenda, tam in Religione ad quam transeunt, quam extra illam, si contingeret tales habere aliquam administrationem in Ecclesia sæculari. Quia textus generaliter loquitur, & interpunctio illius id indicat, Bonacina *ibid. num.2.* Rursus prædictos transeuntes inhabiles effici ad munera prædicta non solum intra Religionem, sed etiam extra illam. Quia textus generaliter loquitur, & vtitur particula *quæcumque*, quæ est vniuersalis. Sanchez *lib. 6. in Decalogum, cap.7. n.126.* Præterea nomine officiorum, ad quæ inhabiles redduntur, intelligi videtur omnia, & quæcumque munia per Religiosos fieri solita, vt sunt Sacristæ, Oeconomi, Ostiarij, Prædicatoris, Lectoris Theologiæ, vel aliarum facultatum, quia textus interdicit quæcumque officia; hæc vero munia sunt talia. Nauarr. *Comm.4. de Regul.num.4.* Azor. *lib.12. Instit. moral. cap.14. q.12. vers. quæres.* Idem dicendum videtur de Vicariatu Episcopi (cuius muneris gerendi capaces esse Mendicantes inferius dicetur) quia interdicuntur illis officia quæcumque, etiam vt Vicariis. Sanchez *vt suprà, num.130.* Cum tamen gradus Præsentatus, vel Doctoratus non sint officia, seu administrationes, non videntur illis prohiberi. Sanchez *n.131.* Bonacina *vt sup. num 4.* 67

Mendicantes autem ad alios Mendicantes transeuntes, seu non Mendicantes transeuntes ad Mendicantes non afficiuntur dictis pœnis prædictæ Clement.1. *de Regularibus*, quia illa expressè loquitur solùm de Mendicantibus ad non Mendicantes transeuntibus. Nauarrus *lib.3. consil.57. in prima editione, & cons.66. in 2.* Azor. *lib.12. institut.moral.cap.14. quæst.12.* imo si mendicans illegitimè professus transeat, & postea reuertatur, non videtur affici prædictis pœnis, quia Clement. solum loquitur de transitu legitimè professi, & videtur intelligenda solum pro tempore quo mansetit extra suum ordinem Mendicantem. Bonacina *vt supra num.5.* Incapaces tamen erunt omnes illi beneficiorum sæcularium, etiam Curatorum, iuxta dicta *n.66.* ex decreto Concilij. 68

Mendicantes non possunt etiam suorum Prælatorum licentia obtenta consentire electioni, postulationi, vocationi, seu prouisioni de se in discordia factis ad aliquam extra suum ordinem prælaturam. Ita enim deciditur *in cap. quorundam, de elect. in 6.* & ratio decisionis est, vt abstineant à litibus, quæ possent 69

Monasterium iuxta S. Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipsius Monasterij Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monasterium Virginum est fermè quadraginta. In hoc ergo Monasterio quinque Virgines sibi inuicem condixerunt, vt nocta de Monasterio fugerent, & acciperent viros. Nocte vero quadam cum dormirent sanctimoniales omnes, illis consultantibus, vt vestimenta sua acciperent, & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ sunt. Quo facto, non amplius exierunt è Monasterio, sed confessæ peccata sua, gratias egerunt Deo dicentes, Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, ne animæ nostræ perirent. Pratum spirituale *cap.* 13.

28 In historiis Sanctorum Patrum refertur de quodam fratre, qui cum incidisset in tentationem, oppugnationis molestia victus, disciplinam Monasticam perdidit; & cum iterum vellet obseruantiæ Regularis principia resumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in seipso: Quando eo me in statu inueniam, quo aliquando fui? Deficiensque animo, ne aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam senem, narrauit ei quæ circa se agerentur. Senex audita defectionis causa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit possessionem, & eius negligentiâ in sentes redacta est, ac repleta tribulis, & spinis. Visum est autem ei postea, vt eam excoleret, dixitque filio suo: Vade & purga agrum possessionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum respexisset, vidit multitudinem tribulorum, & spinarum in eo excreuisse, & animo deficiens sibi, ipse sic locutus est: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & projiciens se in terram dormiuit. Hoc autem fecit multis diebus. Post hæc venit visum pater eius quod fecerat, inuenitque ipsum nihil effecisse; & dixit ei, Quare vsque modo nihil fecisti? Respondit iuuenis patri suo: Mox vt operi appropinquaui, visa tribulorum, ac spinarum tanta copia, deterrebar à susceptione laboris, & præ animi angustia prostratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad mensuram latitudinis fili, quam iacens in terra occupas, per singulos dies operare; & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu pusillanimus efficieris. Quod cum audisset iuuenis, consilium patris secutus est, & paruo tempore purgata, & exculta possessio est. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia sedens faciebat sicut edoctus fuerat à sene, & requiem inueniens promouebatur per Christum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de patientia.*

29 Olim Ecclesia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthusiam est ingressus. Hic post aliquantos menses, cum nouus ille feruor iam penè intepuisset, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longè distat à vomitu: Huic tepori importuna se diaboli tentatio sociabat, & tam frequens, iamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempestates tam assiduas ferre non posset. Non enim recurrebat ad orationis suffragia, nec piorum Patrum monita capiebat. Victor igitur Diabolus miserum eò perduxit, vt nocte iam instante clam turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo super murum, qui cœnobium cingit, horto suo proximum, cum vellet se deorsum mittere, vidit magistrum suum qui illum in nouitiatu iam pridem instruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad se venientem multa luce conspicuum, & magna circundatum gloria dicentem sibi: Quorsum, inquit, ô fili, tu fugere maturas in perditionis tuæ periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perseuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipse percipies, si in Ordine in finem vsque laudabili conuersatione duraueris. Ille territus primum, deinde apprimè animatus, sese ad mentem reduxit saniorem, cellam suam introiuit, habitum resumpsit, & virtute, ac longanimitate proficiens felicissimo est fine consummatus. Dion. Carthus. *in exhortat. nouitiorum.*

In hac ipsa domo Carthusiæ, quæ est mater nostra, 30 (inquiunt iidem Dorlandus, & Dionysius Carthusiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui suadente diabolo, ac iam etiam possidente, sub nocturno silentio fugere ad sæculum moliebatur, cumque per cæmeterium claustri transitum haberet, audiuit de sepulchro cuiusdam nuper defuncti patris vocem manifestam dicentem sibi: Quo fugis, ô miser? quo fugis? Prædico tibi si hinc abieris, filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac stupefactus resipuit, & ad se reuersus cellam repetiit, & in ea vsque in finem laudabiliter perseuerauit. Idem *ibidem.*

Nouitius quidam in superiori Alemania, cum Carthusiensem esset Ordinem ingressus, nec satis firmasset 31 mentem in obsequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum resolutus: O, inquit, si nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, sed statim me sæculo redderem quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi pisa, & fabas, & durissimam Ordinis disciplinam. Sine pecunia tamen nusquam tuta, nusquam honesta profectio est. Cum vndique per cellam circumspiceret, vidit (mirabile dictu) illos ipsos aureos iacere sibi sub oculis probatæ monetæ & publicæ. Tunc ille stupidus nimium: Vnde hi nummi tam subitò prouenerunt, hoc præsertim in loco, vbi nunquam pecunia consueta est inueniri? Certè hoc artificium Zabule tuum est, hi doli sunt tui, quo me ab Ordine ejicias faciasque extorrem. Nunc magis ipse manebo, & vt tibi crepent oculi, me perseuerantem videbis, & quæ sancta sunt æmulantem. Pecunia vero tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibid.*

Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordine semel suscepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck 32 *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum nostrum congrua, mutuatis ex ipso verbis excerpsi; vt ex eisdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmentur, ad maiorem Dei gloriam, suarumque animarum securiorem salutem. Qui præsentis operis finis, & scopus est.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad personas Religiosas vtriusque sexus spectantibus.

Tomi primi Pars secunda.

CAPVT I.

De specialibus obligationibus, iuribus & priuilegiis Regularium Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes Regulares à mendicitate dicti.*
Ii dicuntur, quorum Cœnobiis ex Regula vel Constitutionibus non est permissum bona stabilia habere. ibid.
Alij sunt ex Regula, alij ex Constitutionibus. ibid.
Quinam sint? ibid.
Non sunt dicendi Mendicantes illi, qui etsi pane Mendicato viuant, ex Regula tamen, vel Constitutionibus bona immobilia habere possunt. ibid.
Sicut è contra Mendicantes dicentur illi, qui etsi ex priuilegio bona immobilia possideant, hoc tamen est illis prohibitum ex Regula, vel Constitutionibus. ibid.
Alij sunt à iure, alij ex concessione, vel declaratione Sum. Pont. ibid.
Priores sunt tantùm quatuor, scilicet Prædicatores, Minores, Augustiniani, & Carmelitæ. ibid.
Posteriores autem Seruitæ, Minimi, Iesuatæ, & Iesuitæ. ibid.
2 *Licitum est Mendicantibus ex Conc. Trid. in domibus suis bona immobilia possidere.*
Exceptis Minoribus de Obseruantia, & Capuccinis. ibid.
Comprehenduntur in hoc priuilegio Carmelitæ Discalceati ibid.
Ex particularibus tamen ipsorum Constitutionibus prohibitum est Monasteriis ipsorum bona immobilia possidere. ibid.
3 *Non est aliqua lex, aut præceptum quibus teneantur Mendicantes ex mendicato viuere.*
4 *Possunt tamen viuere hoc modo, quando illis desunt necessaria ad vitam.*
Nec possunt à quæstuatione prohiberi. ibid.
De licentia suorum superiorum. ibid.
Eam debent ostendere Ordinariis, si ipsi petant. ibid.
Non est prohibitum illis colligere fructus antequam Curatus suas primitias. ibid.
Contra prohibentes eos mendicare procedi potest ibid.
5 *Etiamsi eleemosynas superfluas peterent, non sunt iudicandi ab Ordinariis.*
6 *Bona Minorum de Obseruantia pertinent ad Papam, vel ad eos, qui ea dederunt.*
Solum habent vsum facti ipsorum, non dominium, aut vsum iuris. ibid.
Possunt tamen recipere legata. ibid.
Quorum bonorum, & ad quem vsum? ibid.
7 *Domus professæ Societatis Iesu, & Monasteria Carmelitarum Discalceatorum bona immobilia non possident.*
Secus Collegia ipsorum. ibid.
Quamuis in bona suorum Religiosorum non succedant. ibid.
8 *Moniales bona immobilia possidere possunt in communi.*
Etiam Moniales S. Claræ. ibid.
9 *Error est dicere teneri Mendicantes manibus laborare, nec posse docere, concionari, & confessiones audire, &c.*
Instituti sunt ad prædicta munia exercenda. ibid.
10 *Finis ipsorum est profiteri statum vitæ mixtæ ex actiua, & contemplatiua.*
Monachorum verò ad vacandum Deo, silentio, solitudini, &c. ibid.
11 *Tenentur ex charitatis præcepto saluti proximorum subuenire.*
An obligari possint à Papa ex vi voti ipsorum ad eundum in terras infidelium? ibid.
12 *Multa illis priuilegia concessit Pius V. in Bulla,* Etsi mendicantium.
13 *Plures tenent eam esse reuocatam à Greg. XIII. in Const.* In tanta.
14 *Quidam putant hanc Gregorij Constitutionem publicatam non esse.*
Publicata tamen fuit. ibid.
15 *Alij dicunt non esse receptam.*
Quomodo id accipiendum? ibid.
16 *Solum est reuocata Constitutio Pij V. quatenus contraria Conc. Trid.*
17 *Quomodo intelligenda facultas concessa mendicantibus ad concionandum?*
18 *Quomodo possunt audire confessiones sæcularium?*
19 *Quomodo confessiones monialium, & aliorum fratrum?*
20 *Administrant Eucharistiam, nisi in Paschate.*

1 MENDICANTES Regulares à Mendicitate sic dicti, ij dicuntur quorum Cœnobiis ex Regula, vel Constitutionibus nequaquam est permissum bona stabilia, seu immobilia (qualia sunt fundi, prædia, possessiones, annui redditus, &c.) etiam in communi habere, sed eorum Religiosi ex eleemosynis sibi datis, vel ostiatim quæsitis, victum, & alimenta comparant. Glossa *in cap. ex eo, verb. Mendicantes, de excessibus Prælatorum in 6.* Glossa *in cap. quorumdam, de elect. in 6. verb. Mendicantes*, Ioannes Azor. *tom.1. Instit. Moral. lib. 12.c.23.* Vnde fit primò Mendicantes alios esse ex Regula, alios ex Constitutionibus. Mendicantes ex regula (inquit Azorius vt sup.) sunt Franciscani de Obseruantia: Dominicanos enim, Augustinianos, & Carmelitas solum vocat Mendicantes ex Constitutionibus; nam Regula S. Augustini sub qua Dominicani, & Augustiniani viuunt, & Regula S.Basilij, sub qua, vt ipse inquit) Carmelitæ, permittunt fundos, prædia & alia bona stabilia. Sed quod ad Carmelitas attinet, non bene dicit Azorius sub Regula S.Basilij viuere, cum luce clarius sit sub regula à B. Albert. Patriarcha Hierosolymitano tradita degere. Malè etiam affirmat Carmelitas non esse Mendicantes ex Regula. Ipsorum namque Regula ab Innoc. IV. correcta, & explicata nihil de permissione bonorum stabilium continet, imo expressè habet c.13. *Et quia vos oportet frequenter mendicare, &c.* Abbas Lapus *alleg.45.* Thomas de Iesu *in exposit. Regulæ Carmelit. p.3. dub.6.* Vide etiam Annales nostros. Infertur etiam secundò non esse dicendos Ordines Mendicantes eos qui tametsi pane mendicato viuant, ex Regula tamen, & Constitutionibus bona immobilia habere possunt: sicut è contra, eos esse dicendos Mendicantes, qui quamuis ex priuilegio stabilia bona in communi possideant, ex Regula tamen, vel Constitutionibus ea habere nequeunt, quia vt dictum est, ratio Mendicantis Ordinis in eo sita est, vt ex Regula, vel Constitutionibus hoc illis non sit permissum. Azorius vt supra, §. *ex his perspicuè.* Rursus Mendicantes alij sunt à iure, alij ex Constitutionibus Summorum Pontificum. Priores sunt tantum quatuor, videlicet Dominicani, Franciscani, Augustiniani, Carmelitæ. Hi enim & hoc ordine numerantur *in c. Religionum, de Relig. Domib. in 6. §. sanè*, & à Pio V. in Constitutione *Romanus Pontifex*, anni 1567. Posteriores vero sunt Seruitæ quos in prædicta Constitutione comprehendit idem Pontifex: Minimi, quos etiam tales declarat in alia Constitutione *Apostolicæ Sedis*, eodem anno: fratres Iesuati S. Hieronymi, vt idem Pontifex habet in alia Constitutione *Romanus Pontifex*, & Iesuitæ ex alia etiam Constitutione eiusdem Pij V. *Dum indefesse*, sub anno 1571. Azor. *vt supra, §.2. Quæritur.* De Ordine autem, siue antiquitate inter ipsos Mendicantes non est locus disputandi. Solum enim ordine quo à iure, & Pontificibus referuntur, illos referre volui.

2 His tamen non obstantibus, vt dixi *tom.1. c.6.n.5.* licitum est Mendicantibus in domibus suis, tam virorum quam mulierum, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obseruantia vocantur, bona immobilia in communi possidere. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *sess.25. cap.4.* illis verbis: [Concedit S. Synodus omnibus Monasteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Francisci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obseruantia vocantur, etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum, aut priuilegio Apostolico non erat concessum, vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat.] Vnde censendum est Concilium authoritate qua pollebat dispensâsse in possessione communi bonorum immobilium cum omnibus Mendicantibus, siue iis ex Regula, Constitutionibus, aut alio modo interdicta prius fuisset. Hoc enim sonant verba illa vniuersalia *omnibus Monasteriis*, & indefinita illa vox vniuersali æquipollens *Mendicantium*, & exceptio illa *exceptis, &c.* quæ firmat regulam in omnibus aliis. Azorius *tom.1. lib. 12. cap. 13. §. 8. Quæritur.* Propter quam causam comprehenduntur etiam sub hoc priuilegio nostri PP. Discalceati Carmelitæ, cum Concilium generaliter loquatur de omnibus Mendicantibus, & Monasteriis, exceptis Minoribus. Nec obstat quod obiicit Thomas de Iesu *in exposit. Regulæ Carmel. part.3. cap.8. dub.6.* quod Concilium solum loquatur de iis quibus ex Constitutionibus erat prohibitum habere bona immobilia, Carmelitis autem ex Regula illis hoc prohibebatur. Dicendum enim est, Concilium nomine Constitutionis intelligere etiam Regulam, vt dicunt Rodrig. *tom.2. qq. Regul. quæst. 62. art.14.* & Sanchez *lib.7. in Decalog. c.12. num.2.* & ratio id suadet, quia si nomine Constitutionum non intelligeret Regulam, frustra fecisset exceptionem de fratribus Minoribus, & Capuccinis, cùm illis ex vi Regulæ prohibitum sit habere prædicta bona immobilia. Vide Suarez *tom.3. de Relig. lib.8. cap.47. n.2.* Et nota ex peculiaribus Constitutionibus eorumdem PP. Discalceatorum prohibitum esse Conuentibus illorum bona immobilia possidere, vt patet ex Constitutionibus Hispan. *p.1. c.7. n.11.* Quod sine dubio propter strictiorem obseruantiam paupertatis statutum fuit.

Vnde non est aliqua lex aut præceptum quibus teneantur ex mendicato viuere Mendicantes. Eo enim ipso quod à Sede Apostolica dispensati sunt in possessione bonorum stabilium, dispensatur in possessione tot bonorum stabilium quot sufficiant ad eorum sustentationem, ac per consequens deobligantur ab onere Mendicandi, ne obligentur ad superflua quærenda, vel tenenda, quæ nullatenus habere possunt, iuxta dicta *tom.1. c.6. n.13.* Vide ibi dicta *n. 43.* Imò in casu quo Mendicantes essent in sua puritate non possidendi bona stabilia, non erant obligati ad viuendum ex eleemosynis ostiatim mendicatis, sed poterant viuere ex sibi vltro oblatis, & datis, vel aliquo alio modo quæsitis. Ex vi enim mendicitatis solùm obligabantur ad non habendum bona stabilia. Azorius *vt sup. §.9. quæritur.* 3

Possunt nihilominus, siue habeantur, siue non, prædicta bona viuere ex mendicitate, quando scilicet adhuc desunt illis necessaria ad vitam. Vt latè dixi *tom.1. c.6.n.33. & 44.* Quibus iungitur Pius V. in Constitutione *Etsi mendicantium*, anno 1567. edita, & de qua inferius dicetur, ac S. Congregationis declaratio anno 1587. qua dicitur: *Fratres Mendicantes nullatenus à quæstuatione, quæ de licentia suorum Superiorum fit & in dies fieri contingit, prohibetur.* Hanc porrò licentiam debent ostendere Ordinariis, si ipsi eam videre velint; declarauit enim Sacra Congregatio Concilij, Regulares mendicantes teneri ad ostendendum Ordinario licentiam quærendi eleemosynas à suis Superioribus sibi datam. Quæ etiam Sacra Congregatio ad Rectores Ecclesiæ Bononiensis respondens declarauit, Non esse prohibitum Regularibus colligere frumentum, vuas, ligna, & similia antequam Curatus habuerit suas primitias 4

primitias. Vnde ad huiusmodi quæstuationes non requiritur licentia Episcopi, cum Mendicantes sic quæstuantes vtantur iure suos Prohibentes autem eos mendicare incidunt secundum aliquos in excommunicationem latæ sententiæ. Ad minus tamen ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis concesso in Bulla *Dum attenta*, quæ est mare magnum Ordinis, contra Ordinarios impedientes dari nobis eleemosynas propter lites, & processus inter illos, & nostros exortos, acerrimè procedendum dixit iis verbis: [Quod si per quoscumque processus, lites, & controuersias quomodolibet inter ipsos fratres prænominatos, & Ecclesiarum Rectores, & Ordinarios emergentes Ordinarij ipsi seu quicũque alij ad inhibitionem Eleemosynarũ per Christi fideles fratribus ipsis faciendarũ quocumque modo fuerint prolapsi, volumus, & præsentium patrocinio decernimus, quod omnes, & singuli tales inhibentes ipso facto excommunicationis incurrant sententiam, & contra tales ipsi Carmelitarum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Augustini Protectores, & Auditor Cameræ Apostolicæ, qui sunt, & pro tempore erunt, & Inquisitores hæreticæ prauitatis ad prædictorum Fratrum requisitionem possint, & debeant quilibet eorumdẽ per se sic ac contra hæreticos procedere.] Nec his obstat Concilium Trident. dum *sess. 21. cap. 9. & sess. 25. c. 2.* quæstorum nomen, & officium omnino abolendum statuit. Non enim id ad Mendicantium Ordines referri debet, vt declarauit Pius V. in constitut. suprà relata: intentum enim Concilij solum est tollere illos, qui Eleemosynas quærunt publicando Indulgentias eis concessas, vel prædicando. Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 57. art. 7.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in constit. 4. Sixti IV. §. 8. à n. 40.*

Hinc S. Congregatio Episcoporum & Regularium de anno 1640. pro 27. Ianuarij in fauorem fratrum Minorum Conuentualium hoc edidit decretum. *Sacris inhærens declarationibus alias desuper editis censuit, fratres Conuentuales S. Francisci tanquam Mendicantes nequaquam posse ab Ordinariis locorum, seu aliis Regularibus prohiberi, quominus per seipsos in locis vbi habent Conuentus eleemosynas quærant, sed tantùm si extra loca vbi Conuentus existunt quæritare voluerint, teneri suorum Superiorum licentiam Ordinario ostendere.* Idem etiam habetur ex alia declaratione eiusdem S. Congregationis 13. Iulij 1646.

5 Hic notandum aliquos esse, qui volunt posse Ordinarios impedire ne Mendicantes superfluas eleemosynas petant. Laurentius de Franchis *in Controuers. Episcopor. & Regular. pag. mihi. 39.* Sed licet Mendicantes ita facientes peccent, & propterea à suis Superioribus debeant coerceri, iuxta dicta *tom. 1. cap. 6. num. 43.* non video tamen qualiter competat Ordinariis iudicare an eleemosynæ, quas petunt, sint vel non sint superfluæ. Cum non sint iudices ipsorum.

6 Minores autem de Obseruantia, siue Capuccini, cum non solum in particulari, sed neque in communi habere possint bona stabilia, & bonorum quæ possident dominium pertineat vel ad Papam, vel ad eos, qui ipsa contulerunt, vt diximus *tom. 1. c. 6. n. 5.* Ideo solum eorum quæ possident habent vsum facti, non dominium, aut vsum iuris. Quia solum habent facultatem vtendi illis instar seruorum ad nutum eorum ad quos pertinet dominium, vel vsus iuris, quod est vsus facti, (Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap 24.*) Nihilominus possunt recipere legata, non quidem bonorum stabilium, cum illorum non sint capaces ratione mendicitatis non dispensatæ, sicut est in aliis Mendicantium Ordinibus, sed aliarum rerum, & bonorum ad proprios dumtaxat necessarios vsus (qua ratione domos ad habitandum iure possident) v. g. pecuniarum, librorum, suppellectilium ad cultum diuinum, litterarum studium, vel alias impensas, iuxta modum illis præscriptum à Nicolao III. *in cap. exiit, de verbor. significat. in 6.* Azor. *vt supra,* Sorbus *in additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium, verbo Legata.* Vide dicenda *capite 19. num. 45.*

Similiter Domus Professæ Societatis Iesu bona immobilia etiam in communi possidere non possunt, quamuis à Concilio Tridentino non excipiantur. Ratio est, quia ipsa Societas in secunda Congregatione Generali anno 1565. can. 2. cessit iuri suo prouenienti ex dicta concessione Concilij. Quod rectè potuit facere, cum ea concessio non fuerit fauor aliquis Religionum, cuius renunciatio cedat in dedecus, & iniuriam status Religiosi, quale est priuilegium fori Ordini Clericali concessum. Aliqui etiam credunt ad hanc faciendam renunciationem accessisse auctoritatem Pontificiam, & saltem generalis approbatio habetur à Gregorio XIII. in Extrauaganti *Ascendente,* anni 1584. Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 18. à num. 11.* Collegia autem eiusdem Societatis bona immobilia possident, & sine illis fundari non possunt, aliàs enim vix possent in eis studentes ali, aut conseruari, seu bona studia florere, cum temporalium rerum solicitudo quietem ad studium necessariam impediat. Suarez *4. tom. de Religione, tract. 9. lib. 4. c. 11.* Iure tamen succedendi in bona suorum Religiosorum carent, vt constat ex Greg. XIII. in Bulla *Quanto fructuosius*, & in Bulla *Ascendente*, ac ex Congregat. General. 3. *can. 4.* Sanchez *lib. 7. in Decalogum, c. 12. n. 1.* Vide dicenda *cap. 19. num. 13.* Pariter etiam RR. PP. Discalceati Carmelitæ, etiamsi in Collegiis pro ipsorum sustentatione annuos redditus possideant, non tamen in Conuentibus, quia illis quæcumque bonorum immobilium possessio denegatur. Collegia quoque ipsorum iure succedendi in bona fratrum sunt priuata. Constitutiones PP. Discalceatorum Hispan. ex Capitulo Generali Pastranæ 1604. *part. 1. c. 7. n. 11. & 13.* 7

Moniales autem Ordinum Mendicantium prædicta bona immobilia in communi possidere possunt. Concilium enim loco adducto generaliter dispensat in hoc cum *omnibus Monasteriis, & domibus tam virorum quàm Mulierum, etiam quibus aut ex Constitutionibus suis erat prohibitum.* In quo etiam comprehenduntur Moniales S. Claræ, tam quæ primæ Regulæ, quam quæ secundæ, & Vrbanæ Regulæ nuncupantur. Cum Tridentinum in eo Decreto in concessione habendi bona in communi expresserit omnia virorum, & Monialium Monasteria, & solùm exceperit Fratres Minores de obseruantia, seu Capuccinos, non autem Moniales ipsorum. Sic etiam dicitur à Sac. Congregat. Cardinalium declaratum. Rodriguez *tom. 3. quæst. Regular. quæst. 29. art. 14.* Sanchez *de præceptis Decalogi lib. 7. c. 12. n. 2.* Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Moniales S. Claræ*, afferens duas declarationes S. Congregationis quoad hoc.

Error est asserere Mendicantes non posse docere, concionari, confessiones audire, & Sacramenta administrare, ac debere suis manibus laborare ad quærendum sibi victum, & vestitum. Ita enim determinauit Alexander IV. in Bulla *Non sine multa.* Pontificat. anno 3. edita contra Guliellmum. Giraldum, Odonem, & alios Parisiẽses. Vide Bullam in Bzouio *tom. 13. Annal. sub anno 1257. à num. 5.* Guillelmus propterea à Papa Romam euocatus damnatus est, omni Ecclesiastici ordinis functione, & redditibus exutus, & liber quo talia afferebat igni traditus fuit. Bzou. *num. 4.* Decens etiam est Mendicantes Religiosos prædictis muneribus attendere. Quia ipsi instituti sunt non tanquam Monastici Ordines ad solitariam vitam agendam tantummodò, sed ad salutem animarum procurandam, conseruandam, & augendam, ad quæ prædicta munia valdè conducunt. S. Thomas *opusc. 10.* Azor. *tom. 2. instit. moral. lib. 13. c. 1.* 8

Finis

10 Finis proprius Mendicantium Regularium, & per quem à Monachis distinguuntur, est profiteri statum vitæ mixtæ ex contemplatione,& actione, Magdalenam, & Martham imitantium, & præsertim erga proximi salutem procurandam: Monachi autem finis contemplatio, & solitudo est. Id constat ex eorum institutione, sicut enim Monachi ad vacandum Deo, silentio, solitudini, & orationi instituti sunt ex primæua sui origine (sic enim de illis loquimur) sic & Mendicantes, quatuor præsertim Ordines,quibus hoc nomen primum tributum est, instituti sunt ad vacandum tum vitæ contemplatiuæ in Choro, & diuinis Officiis, tum actiuæ erga salutem proximorum procurandam, confessionibus, prædicationibus, doctrina, & ministerio Sacramentorum. Panormit. *in capite causam, el primo de iudic. num.2.* Suarez 4. *tom. de Relig.tract. 6.lib.1. cap.8.*

11 Hinc iuxta dicta *tom.1. cap.1. num.17.* tenentur ex præcepto charitatis saluti proximorum subuenire, confessionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. & vt ibidem etiam dictum, sunt coadiutores Episcoporum. Insuper propterea, vt aliqui probabiliter dicunt, possunt ex vi voti obedientiæ, quod emiserunt, à Papa obligati ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. Sotus 7. *de iust. quæst.2. art.1.* Suarez 4.*tom. de Relig.tract.10. lib.6.cap.4.num.21* Etsi Iesuitarum obligatio ratione specialis voti, quod emittunt, multò maior sit quoad hoc, vt idem Suarez *ibidem*, & constabit ex dicendis *cap.4.num.10.*

12 Pro priuilegiis autem Mendicantium maximè discutienda sunt ea quæ Pius V. in Bulla. *Etsi Mendicantium Ordines*, anno 1567. edita (quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num.41.* & apud Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. inter Constit. huius Pont. num.7.*) recensuit. Cum enim is Pontifex re & nomine Pius considerasset grauamina ab Ordinariis, & Ecclesiarum Prælatis ipsis Mendicantibus illata sub prætextu præsertim Concilij Tridentini decretorum, volens ab iis molestiis ipsos liberare, 16. ex prædictis grauaminibus relatis, motu proprio, & ex certa scientia, sic illis obuiando decernit. [Nos igitur motu proprio,non ad alicuius instantiam, sed de mera deliberatione, & ex certa scientia nostris, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine declaramus, Canonem *sess.4. cap.4.* per quem omnibus Regularibus etiam in suorum Ordinum Ecclesiis, contradicente Episcopo, prædicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiusmodi quando à suis Generalibus, vel eorum ministris Prouincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere posse, imò volumus, quòd in suis Ecclesiis quando eis placuerit, licitè & absque vllo impedimento, vel contradictione, etiam Episcopi, nisi ipse prædicauerit, prædicare possint. Quod verò in *sess.23. c. 15.* circa confessiones à Regularibus non audiendas statuitur, etiam dictorum Ordinum Fratres à præfatis suis Generalibus, vel Ministris Prouincialibus ad audiendas Confessiones vtriusque sexus Christi fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat, ita vt à Confessionibus audiendis tam intra eorum Ecclesias,& domos quàm extra minimè prohibeantur, super hoc litteras Fel. rec. Pauli Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, concedentes eisdem Fratribus Mendicantibus Regularis obseruantiæ posse Confessiones Secularium personarum, etiam extra domos,& Monasteria sua,& vbilibet audire,approbando & de nouo concedendo.Statuimus etiam,quod ille qui semel in vna Diœcesi admissus per Episcopum fuerit, semper in eadem Diœcesi habeatur pro admisso, nec amplius examinari, vel præsentari in dicta Diœcesi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quàm quoad Confessiones audiendas: nec aliquid pro prædictis exigi, vel recipi debeat. Confessores verò Monialium, quæ degunt sub cura Regularium,ab Ordinario examinari nolumus, quemadmodum neque etiam Fratrum examinari debent. Lectores insuper ex eisdem Fratribus,& in Theologia graduati,qui cum licentia suorum Superiorum ad gradum admissi fuerint, cum de ipsorum doctrina ambigendum non sit, tam Confessiones audituri, quàm prædicationis munus subituri ab Episcopis minimè examinentur. Ipsique Christi fideles Sacramentum Eucharistiæ, Resurrectionis Dominicæ festiuitate dumtaxat excepta, sumere,eisque illud per Fratres huiusmodi administrari valeat, nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios aut Ecclesiarum Rectores præfatos,seu alios quoscumque (illorum licentia minimè requisita) etiam sub censuris Ecclesiasticis, & aliis pœnis cogi vel compelli possint,seu debeant,etiam decernimus, & declaramus. Et licet in *sess.25.c.12.* caueatur quod censuræ, & interdicta Ecclesiastica etiam à locorum ordinariis promulgata mandante Episcopo,à Regularibus in eorum Ecclesiis publicari debeant,tamen si tempore celebrationis alicuius ex Festis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis festiuitatibus, iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apostolica, interdictum huiusmodi emanauerit,illud in præfatis festiuitatibus, & earum octauis suspendimus. Cumque inhonestum sit quemlibet in alienam messem falcem inicere; cumque Monialium Monasteria non nisi de Episcopi, vel superioris licentia, & in casibus necessariis aliquis ingredi præsumat, vt *sess.c.5.* prohibetur, hoc tantum in Monasteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipsis pleno iure subsunt, in quibus in casibus necessariis ipsis dare licentiam possint, & non in aliis Monasteriis. Ita vt in præfatis Monasteriis, quæ Ordinariis ipsis pleno iure non subsunt, ipsi Ordinarij illa ingredi non possint, prout in Regulis earum, seu de iure statuitur; & in eis aliquos processus aduersus Moniales ipsas,seu fratres huiusmodi propterea, seu aliàs ipsorum Ordinum Superioribus irrequisitis, quoquo modo formare,aut facere posse omnino prohibemus,ita vt aliquam iurisdictionem seu aliquod quodcumque dominium in Moniales, & Fratres huiusmodi respectiuè habere, exercere, aut exequi nullatenus possint, aut debeant; immo illas, & illos omnes ab eorum superioritate, dominio, & iurisdictione, & potestate eximimus, & liberamus, pro vt eis concessum est per sua priuilegia à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres sint exclusi à superioritate, & iurisdictione Ordinariorum respectiuè huiusmodi, vt etiam in illarum, vel illorum syndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in disponendis illorum facultatibus, vel ad alia sibi non competentia facienda vllatenus non se intromittant. Nec etiam Ordinarij ipsos Regulares præfatos citare, & iurisdictioni suæ subiicere, ac eorum conuentus occupare, ipsos ab eis expellendo, ac in ipsos iurisdictionem aliquam, & potestatem exercere, vt præmittitur, aut ipsos carceribus mancipare, & contra eos aliud facere possint, vt suæ ditioni subiiciantur. Volumus etiam puellarum Deo dicandarum, an scilicet coactæ, vel seductæ fuerint, examen faciendum, non nisi infra quindecim dies postquam iuxta Concilium Trident. Episcopi, vel eorum Vicarij requisiti fuerint, fieri posse. Quibus elapsis amplius in hoc illis se intromittere non liceat. Cuius occasione nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa Monasteriorum ingrediantur, sed stent ante cratem ferream, & interrogationes alias quam eas, quas præfatum Concil. Trid. iubet eis fieri, omnino prohibemus, ac similiter volumus quod puellæ, seu nouitiæ ipsæ ad alias interrogationes respondere minimè teneantur. *Sessione verò 23. cap.8.* Neminem nisi à proprio Episcopo

suboriri ex eligentium discordia. Lambertinus *de iure-patronatus lib. 2. part. 1. quæst. 7. artic. 20. num. penult.* Rodriguez *tom. 2. qq. Regular. quæst. 55. art. 2.* Nomine autem prælaturæ quidam volunt intelligi etiam beneficium Parochiale, forsan quia Parochi etiam vocantur Prælati. Quia tamen decisio huius capitis exorbitās est à iure antiquiori, ideo non est extendēda vltra verborum proprietatem. Parochi autem solum dicuntur large, & impropriè Prælati, quia Prælati propriè illi dicuntur, qui in vtroque foro iurisdictionem habent, vt docent Angelus, Syluester, & alij Summistæ. Quare non videtur comprehendi hac decisione munus Parochi. Sanchez *lib. 7. in Decal. c. 29. n. 56.* Comprehenduntur tamen Episcopatus, Abbatiæ, & aliæ Prælaturæ extra Ordinem. Idem Sanchez *num. 49.* Qualiter autem per prædictam electionem, prouisionem, seu vocationem in discordia factam nullum ius adquiratur prædictis Mendicantibus, sic habetur ex dicto capit. *Quorumdam. Præsenti Constitutione sancimus, vt nulli Religioso Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, S. Augustini, aut quorumlibet Mendicantium Ordinum, ex electione, postulatione, prouisione, seu vocatione ad aliquam extra administrationem sui ordinis Prælaturam in discordia de se facta ius de cætero adquiratur, nec eorum aliquis tali electioni, postulationi, prouisioni, aut vocationi quoquo modo valeat consentire: etiamsi magistri, aut ministri, vel Prioris Generalium eorumdem ad id accesserit licentia, vel consensus.*

70 Possunt etiam Mendicantes iure communi esse Vicarij Episcoporum, vt diximus de Religiosis *tom. 1. cap. 9. num. 14.* Ratio est, quia nullum ius commune extat hoc illis prohibens, etenim Clement. 1. *de Regularibus*, quæ adduci solet in contrarium, solum loquitur de Mendicantibus qui ad non Mendicantes transierunt, quare potius supponit non transeuntes posse esse Episcoporum Vicarios. Omitto etiam non ita clarè etiam transeuntibus hoc interdici. Clement. *in plerisque, de elect.* nihil loquitur ad intentum. Vnde videtur contrarium asseuerantes non benè legisse prædictas Clementinas. Melius eas legit, & intellexit Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 13. num. 88. & 89.* Cùm tamen munus Vicarij sit officium ad iudicia pertinens, & Religiosi non possint talia officia recipere nisi de licentia Superioris, & cum vtilitate Conuentus, vt ibidem diximus: ideo has duas conditiones pro Vicariatu exercendo necessarias esse etiam ibidem diximus: sufficit autem licentia immediati Prælati, vel alterius Superioris, cum omnes ij sint verè Prælati, & pro vtilitate Monasterij sufficiens ea est, quæ Monasterio contingit, ex eo quod aliquis Frater ipsius in tam honesto obsequio Ecclesiæ, & Episcopo inseruiat. Sanchez *vt supra num. 91. & 92.* Fratres autem Minores nullo modo possunt esse Vicarij Episcoporum, propter abdicationem omnium secularium negotiorum illis commendatam in Clement. *exiuit, de verbor. signific.* Sbrozius *de Vic. Episcop. lib. 1. quæst. 38. num. 5.* Portellus *in Dub. Regular. verb. Religiosus, num. 5.* Religiosis etiam Societatis Iesu id prohibitum sine licentia Generalis. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 13. num. 95.*

71 Multò magis possunt Mendicantes exercere munus prouisoris Episcopi, quod diuersum esse solet à Vicario, non solum quia nullum extat ius illis hoc prohibens, sed etiam quia hoc officium non est ita litibus, ac forensibus strepitibus expositum, sicut munus Vicarij Episcopi. Vnde multo maiori ratione licebit mendicantibus. Portellus *in dub. Regul. verb. Religiosus, seu Regularis, num. 5.*

72 Coadiutorias autem Episcoporum, & aliorum Prælatorum, eas suscipere possunt quarum munera, vt principales exercere possunt sola licentia Prælatorum, sicut è contra nequeunt absque dispensatione creari Coadiutores in eis prælaturis, vel beneficiis quibus vt principales absque eadem dispensatione præesse nequeunt, iuxta dicenda de Monachis *cap. seq. num. 10.* Azor. *tom. 2. instit. moral. lib. 3. cap. 2. quæst. 8.*

Pro aliis autem beneficiis, seu pensionibus, seu requisitis pro obtentione beneficiorum, ac capacitate nouitiorum ad ipsa, vide dicenda *c. 5. seq. à n. 11.* 73

Quoad exemptionem Mendicantium à iurisdictione Ordinariorum, præter dicta *tom. 1. cap. 11.* notandum, quod quamvis ibidem *num. 15.* dictum sit, Regularem ab Episcopo citatum vt compareat, decens esse vt compareat, & coram eo priuilegium exemptionis allegando, postea discedere, nihilominus loquendo de Mendicantibus, asserendum est eos non teneri ad comparendum, aut exhibendum coram Ordinariis priuilegium suæ exemptionis. Ratio est, quia licet quando exemptio non est notoria ita debeat fieri, vt colligitur *ex cap. cum persona, de priuileg. in 6.* quando tamen notoria, est non est id necessarium, vt elicitur *ex Clem. Pastoralis, de sentent. & re iudic. § notorium quippe.* Nauarrus *cap. cum contingat, de rescript. caus. 6. num. 6.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25. num. 6.* Quia ergo exemptio Mendicantium clara est, & notoria, cum à multis annis sint in possessione illius, ideo citati ab Episcopis non tenentur comparere, nec coram eis exhibere suæ exemptionis priuilegium. Sylnester *in Sum. verb. exemptio, quæst. 7.* Sanchez *2. tom. consil. mor. lib. 6. cap. 9. dub. 4.* Id etiam declarauit Sixtus IV. in mari magno Carmelitarum, vers. *Exemptionem quoque ordinis*, & ita id notauit Corduba *in annotat. ad priuileg. Mendicant. verb. priuileg. Fratrum, §. quoad §. 10.* Quare cum Mendicantes coram Ordinariis conuenirentur, nullatenus debent ostendere priuilegium suæ exemptionis coram ipsis, quia hoc esset constituere illos iudices, quod intendunt, sed respondere (intelligo humiliter & modestè) se illos audire, vel se exemptos esse ab ipsorum iurisdictione, & propterea declinare ab illa. Quo facto, statim recurrant ad Conseruatores, vt Ordinarios inhibeant, & illos ab ipsis defendant, iuxta modum præscriptum in Bullis Conseruatoriis, & Conseruatorum auctoritatem, de quo c. 1 c. Sanchez *vt supra dub. 5.* 74

In calce huius capitis congruum videtur apponere ea quæ respondi ad dubia aliquot mihi proposita circa processiones faciendas à Regularibus in suis Ecclesiis, conformiter ad dicta *suprà num. 51.* 75

PRIMVM DVBIVM.

De quodam Monasterio Ordinis Prædicatorum quod solitum erat facere processiones SS. Rosarij per vnum Claustrum Monasterij, & postea propter aliquas rationabiles causas voluit illas facere per secundum claustrum, de quo quæritur, an stante priuilegio eiusdem Religionis, quod scilicet cum faciunt processiones in suis Monasteriis, possint mulieres ingredi claustrum per quod fiunt, possit etiam idem fieri quando processiones solitæ fieri in vno claustro mutantur ad aliud illi contiguum, in quo nec sunt officinæ publicæ, nec cellulæ fratrum. 76

RESPONSIO.

TAle priuilegium videtur competere Ordini Prædicatorum. Ratio est quia Pius V. in Bulla *Decet Romanum*, an. 1570. quam refert Confettius *in collect.* 77

litt.

lit. Apostol. in Pio V. num. 6. Sorbus *in addit. ad Compend. priuil. Mend. verb. Ingredi Monasteria, §. Item est ponderandum*; Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in const. 6. Iulij I I. §. 3. num. 5.* & ego *tom. 1. cap. 10. num. 12.* declarauit pro Congregatione Montis Virginis (quo etiam priuilegio fruuntur Mendicantes) per prohibitionem factam Religiosis non admitten-
78 di fœminas intra sua Monasteria, non tolli quominus possint ipsæ ingredi claustra Religiosorum quando in eis processiones fiunt;, dummodo ingrediantur cum aliis personis fidelibus. Cum enim ibi indefinitè id concedatur pro processionibus, & indefinita æquiualeat vniuersali, vt colligitur ex Glossa *in cap. Actor. de dol. & contum. verb. Ad terminum*, ideo de omnibus processionibus, siue in primo, siue in secundo claustro factis intelligi debet. Præsertim quia iuxta communem Regulam vbi lex non distinguit nec nos distinguere debemus: in hoc autem priuilegio nulla fit distinctio de processionibus in primo vel secundo claustro. Ad quod accedit quod fauores & priuilegia ampliari debent, idque confirmatur vsu vt credo omnium Religionum.

79 Idem confirmari potest ex declaratione eiusdem Pij V. viuæ vocis oraculo facta, quam referunt Rodriguez *tom. 1. qq. Regularium, q. 48. art. 3.* Quaranta *in sum. Bul. verb. Monasteria & Conuentus*, Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 17. num. 22.* & Bonacina *de Clausur. q. 5. punct. 4. in 3. propos.* qua declarauit quod per litteras suas, illas scilicet quibus prohibuerat ingressum mulieribus in Monasteria Religiosorum, non intelligit quod mulieribus præcludatur aditus accedendi ad Monasteria & loca Regularium, ac eorum claustra,
80 quando in eis Missæ & alia diuina officia celebrantur, ac quando processiones fiunt etsi enim Oracula omnia viuæ vocis reuocata sint his temporibus à Summis Pontificibus Gregorio XV. & Vrbano VIII. id tamen iuxta dicta à me *tom. 1. cap. 3. n. 21.* non videtur intelligendum de illis viuæ vocis oraculis quæ sunt meræ declarationes & non concessiones, quale est præsens.

81 Nec obstat contra dicta, quod hoc priuilegium videatur cessasse in dicto Conuentu Ordinis Prædicatorum ob non vsum illius vsque ad hæc tempora. Nam potest dici primò, quod quamvis dictum priuilegium non fuerit in vsu formaliter & expressè, vt
82 dicam quantum ad secundum claustrum, sed solum quantum ad primum; nihilominus æquiualenter, & vniuersaliter etiam dici potest fuisse in vsu quantum ad dictum secundum claustrum: siquidem primum & secundum claustrum eiusdem rationis sunt quoad præsens, ac per consequens non posse dici cessasse dictum priuilegium ob non vsum. Dici etiam potest non vsos fuisse vsque modò Religiosos dicti Monasterij dicto priuilegio pro secundo claustro ipsius,
83 sed tantum pro primo, propter incommoditatem quæ tunc erat ad id faciendum, quia facilius erat facere dictas processiones per primum, quam per secundum claustrum. Non cessare autem priuilegium per non vsum priuatiuum, nisi quando adest commoditas ad illo vtendum, est communis sententia Doctorum, vt docet Portellus *in dub. regul. verbor. priuilegij cessatio per non vsum, num. 57.* de quo etiam aliqua dicam *cap. 15. num. 17.* ex aliis authoribus.

DVBIVM SECVNDVM.

An fratres Carmelitani Congregationis Mantuanæ, Ecclesiæ S. Chrysogoni possint facere processionem solennem gloriosissimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, cuius confraternitas in ea Ecclesia canonicè & legitimè instituta est, in Dominica proxima festo Commemorationis solennis eiusdem in mense Iulij, si hoc illis specialiter non prohibeatur à Superioribus.

RESPONSIO.

Affirmatiuè respondendum ex multis. Primo quidem ex Bullis Pontificiis Pauli V. fel. record. 84
In quibus id non tam de nouo conceditur, quam supponitur: etenim in Bulla *Quia certas*, sub datum Romæ 30. Octobris 1606. sic dicitur: *Necnon ipsis confratribus & consororibus, qui similiter pœnitentes & confessi ac Sacra communione refecti processioni in vna Dominica cuiuslibet mensis per dictam Confraternitatem de Ordinarij loci licentia facienda deuotè interfuerint, & ibi vt præfertur, orauerint, septem annos & totidem quadragenas*, scilicet *concedimus*. Et in alia eiusdem Pontificis quæ incipit: *Piorum hominum*, sub datis 31. Augusti 1609. vbi similiter Indulgentiam plenariam concedit confratribus *qui* (inquit Pontifex) *sicut accepimus in vna ex Dominicis mensis cuiuslibet pro cuiuslibet loci instituto Christi fidelium frequentia celebrem ac solennem processionem in eorum Ecclesiis, Capellis, vel Oratoriis ad Virginis eiusdem commemorationem piè peragere solent, speciali aliquo munere decorare omnibus & confratribus & consororibus dictarum Confraternitatum verè pœnitentibus & confessis ac sacra communione refectis, qui prædictæ processioni in vna ex Dominicis cuiuslibet mensis in qualibet ex prædictis Ecclesiis, Capellis, vel Oratoriis peragenda interfuerint.* Et post alia: *Volumus autem, quod si alias dictis confratribus & consoribus dictæ processioni interessentibus, &c.* Ac in alia eiusdem Pontificis, quæ incipit *Alias volentes*, sub datis 15. Iulij 1614. vbi præfatam Indulgentiam ad confraternitates eiusmodi *in posterum perpetuis futuris temporibus erigendas* extendit, ibi: *Sicut tunc accepimus in vna ex Dominicis cuiuslibet mensis pro cuiuslibet loci instituto Christi fidelium frequentia celebrem ac solennem processionem in eorum Ecclesiis, Capellis, vel Oratoriis ad Virginis eiusdem commemorationem piè peragere solebant.*

Maximè fauet Clemens VIII. in alia Bulla quæ 85
incipit *de salute Dominici*, sub datum Romæ die 17. Iunij 1595. vbi pia opera exerceri solita per confratres Confraternitatis B. Mariæ de Monte Carmeli referens, ait: Et inter alia in vna Dominica cuiusque mensis, *& in singulis festiuitatibus B. Mariæ Virginis, & nominatim die 16. Iulij quo Religio fratrum Carmelitarum solennem commemorationem ipsius B. Mariæ Virginis facere solet, necnon in secundo Festo Pentecostes solennem processionem frequenti aliorum etiam Christi fidelium concursu facere consueuerint.* Et infra, Interessentibus *processionibus per dictas Confraternitates, vt præfertur, faciendis, die videlicet secundo Pentecostes & die 16. mensis Iulij, vel quia aliquibus in locis processio huiusmodi Domicico die post dictum diem 16. Iulij fieri solet, dicto Dominico die singulis annis, &c.* plenariam Indulgentiam concedit.

Secundo ratione consuetudinis faciendi talem pro- 86
cessionem. Consuetudo enim parem vim habet cum

 lege

lege, *l. de quibus*, *ff. de legibus*, §. *ex non scripto*, *Inst. de iur. natur. gent. cap. fin. de consuet.* & aliis iuribus. Est enim quasi alterum ius naturale, ac proinde om-
90 nia potest. Baldus *cons.* 433. *lib.* 3. Surdus *de alim. tit.* 1. *num.* 7. Maximè quando est immemorabilis, qualis ista videtur. Siquidem saltem instituta credi potest de anno 1543. ante 100. annos à præsenti. Eo namque anno huiusmodi Confraternitas vnita fuit cum alia de Sanctissimo Sacramento, prout ex Cam. Fan. *lib.* 3. *cap.* 25. refert Octauianus Panzirolus in libro cui titulus *Tesori nascosti delli alma Citta di Roma*, loquens de Ecclesia S. Chrysogoni.

91 Nec obstat quod in prædictis Pontificiis Diplomatibus non habeatur quod dicta processio fieri soleat extra Ecclesiam ipsam, vel ambitum ipsius. Primò enim quia eo ipso quod tales processiones vocantur
92 *celebres* & *solennes* à Paulo V. in dictis Bullis *Piorum hominum*, & *Alias volentes*, ac à Clemente VIII. vocentur *solennes*, supponi videtur eas fieri extra ambitum Ecclesiæ. Processiones enim factæ solum intra Ecclesiam, vel ambitium ipsius potius *priuatæ* quam *solennes* dici possunt, Secundo, quia si consuetudo est optima interpres, *l. minima*, *ff. de legib. l. si de interpr. ff. eod. tit. c. Cum dilectus, de consuet.* DD. communiter, cum consuetudo sit talis, non solum in dicta Ecclesia, sed etiam in Vrbe, in Ecclesia SS. Syluestri & Martini in Montibus, & in pluribus aliis per Orbem Christianum dispersis, in Regnis præsertim Hispaniarum, prout refert Villalobos *in sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 5. *num.* 9. ex Portello *in dub. reg. verb. Processiones, num.* 8. in quibus similes processiones extra Ecclesias etiam ad magnam distantiam fieri solent, dicendum videtur ita fieri posse. Vnde propter eandem causam, scilicet consuetudinis, declarauit Sacra Congregatio Concilij teste Peyrinis *in constit. sui Ordin. Minim. tom.* 2. *const.* 7. *Pij V. num.* 13. quem refert Barbosa *de offic. & potest. Episc part.* 3. *alleg.* 78. *num.* 7. quod processiones Rosarij possunt fieri per totam Ciuitatem, si ita habeat consuetudo à decem retro annis seruata, & in quatuor festiuitatibus B. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis. Quantum ergo magis id dicendum de consuetudine valde antiquiori?

93 Ad quod tertio accedit, quod cum facere processiones per Parochiam spectet ad Curatos, vt habet Barbosa *de offic. & potest. Parochi quæst.* 1. *cap.* 12. *n.* 13. cum dicta Ecclesia S. Chrysogoni sit Parochialis, vtique poterit etiam de iure communi facere dictam processionem per totam Parochiam. Præsertim quia processiones fieri posse extra ambitum Ecclesiæ de licentia & consensu Parochi cum Cruce Parochiali, declarauit S. Congregatio Rituum in vna Hispalensi sub die 26. Februarij 1628. quam referunt Sellius *in select. Canon. cap.* 110. *num.* 32. Nouarius *in lucern. regul. verb. Processiones, num.* 24. & Barbosa *supra*, vbi etiam de alia declaratione eiusdem Sacræ Congregationis die 15. Decembris 1632. quæ ferè similis est præcedenti.

94 Vrget tamen valde declaratio hæc Sacræ Congregationis Rituum in Hispalensi modo relata, & de qua relati authores. In ea enim expressè dicitur: *Extra vero ambitum Ecclesiæ non licere neque Regularibus, neque Confraternitatibus facere processiones nisi de licentia, consensu, aut Cruce Parochi.* Quod etiam habetur in alia Limensi relata, die 15. Decembris 1632. apud eundem Barbosam. Ex eis enim desumitur argumentum quod DD. vocant à contrario sensu, quod esse validum sumitur ex *l.* 1. §. *huius rei, ff. de offic. eius cui, &c. l. qui de testamento*, §. *mulier*, & pluribus aliis iuribus, & DD. Imo & aliqui eorum vocant hoc argumentum fortissimum, Riminald. *cons.* 485. *num.* 25. *vol.* 5. Farinac. *in prax. crim. part.* 4. *cons.* 30. *num.* 219. Rota *decis.* 445. *n.* 55. apud Barbosam *in loc. commun. argum. iur. loc.* 27. *n.* 1. vbi dicit quod hoc argumentum est fortissimum, & quod per illud probatur, dicitur probari per textum, & casum legis. Argumentum porrò sic formatur: Ex prædictis Sacræ Congregationis Rituum declarationibus clarè habetur, quod neque Regulares, neque Confraternitates possunt facere processiones extra ambitum Ecclesiarum, *nisi de licentia, consensu, aut cum cruce Parochi.* Ergo cum adfuerit *licentia* & consensus Parochi, ac crux ipsius Parochi, poterunt fieri dictæ processiones *extra ambitum Ecclesiarum.* In hoc autem casu hæc adsunt. Ergo.

Quod etiam roboratur ex vi & energia dictionis 95
nisi, est enim *limitatiua* iuxta notata per Flamin. Paris. *de resignat. lib.* 5. *quæst.* 6. *num.* 183. & exceptiua, vt *in leg. actione, C. de transact. & in regul. peccatum, de regulis iur. in* 6. & ibi tradunt DD. ex quibus innumeros affert Barbosa *in tract. de Dict. dict.* 217. *num.* 2. & 14. Cum ergo Sacra Congregatio in dictis declarationibus negauerit Regulares seu Confraternitates posse facere processiones extra ambitum Ecclesiæ, cum postea adiungit, *nisi de licentia, consensu, &c.* profectò censeri debet limitasse, & exceptuasse suas declarationes, vt non intelligantur quando adest talis licentia, consensus, &c. prout in præsenti casu contingit; siquidem Prior dicti Conuentus est principalis Parochus eius Ecclesiæ Parochialis, & ipse facit processionem cum cruce illius.

Nec refert si contra prædicta omnia dicatur, in di- 96
ctis Bullis non haberi quod Monasteria & Ecclesiæ vbi institutæ sunt tales Confraternitates, soleant facere dictas processiones, sed solùm quod ipsæ Confraternitates soleant facere illas. Tum quia consuetudo dictas processiones faciendi maximè est pro ipsis Ecclesiis & Monasteriis quæ illas facere solent. Tum quia dictæ Ecclesiæ & Monasteria sunt capita dictarum Confraternitatum, & veluti patroni ipsarum, quippe quod illas erexerunt, & fundum ac Capellam eidem assignarunt, vbi se possent congregare, & pietatis opera exercere. Monasterium autem vel alium assignantem fundum vbi Oratorium vel Capella construi debet, acquirere ius patronatus illius, & eligendi ac præsentandi potestatem, elicitur ex Rocho de Cur. *in rubr de Iurepatr. in verb. Ecclesiam fundauit, n.* 2. 3. & 18. & Triuisano *decis.* 55. *num.* 2. *lib.* 2. Tum denique quia ipsæ Confraternitates gubernari debent per Regulares in processionibus quas faciunt, prout supponunt Sacra Congregatio Rituum, & Sacra Congregatio Episcoporum, quas refert Gauantus *sup. num.* 49. Optimè etiam ad intentum Rota coram Coccino in Bonon. Capellæ 25. Maij 1609. *decis.* 472. *n.* 6. inquit quod *possessio Confraternitatum præsumitur iure familiaritatis, & propterea nullius considerationis.* Et sanè absurdum videtur quod Confraternitas aliqua à Regularibus in suis Ecclesiis erecta possit facere processionem extra Ecclesiam, non verò ipsum Monasterium. Cæterum valde notandum vt dixi, hæc omnia solùm procedere posse casu quo à Superioribus, Summi Pontificis videlicet ministris, vel aliis huiusmodi prohibitum non fuerit, etiam oretenus, ob aliquam rationabilem causam talem processionem facere. Stante enim tali prohibitione, ei humiliter obsequendum, nec vllo modo eidem contraueniendum. Quod non animaduertentes aliqui, & oppositum facientes, de ordine Sanctissimi puniti fuerunt.

CAPVT II.

De specialibus obligationibus, muneribus, & priuilegiis Monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Monachi nomen dupliciter sumitur.*
2 *Monachi nomine in iure omnes Religiosi veniunt.*
Etiam Canonici Regulares. ibid.
Vnde Constitutio aliquid statuens de Monachis, ad omnes religiosos trahitur, nisi, &c. ibid.
3 *Quoad obligationem votorum, Regulæ, Constitutionum, tendentiæ ad perfectionem, & similium, qualiter de illis philosophandum.*
4 *Possunt ad quamcumque dignitatem supremam promoueri.*
Etiam Episcopalem. ibid.
Cum licentia sui Superioris. ibid.
Quid autem si eam neget? ibid.
5 *Etiam ad Papatum.*
An ad id requiratur licentia Abbatis. ibid.
6 *Non possunt promoueri ad dignitates sæculares non curatas.*
7 *Quid de præfectura alicuius Collegij?*
8 *Quid de regimine Hospitalis, & in quibus casibus.*
9 *Possunt exercere munus Vicarij Episcopi.*
10 *An esse Coadiutores?*
11 *Possunt iure communi habere beneficia curata.*
12 *Secus hodie.*
13 *An requiratur necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ?*
14 *An requiratur aptitudo ad concionandum?*
15 *An in loco vbi Monasterium habet populum sibi subiectum.*
16 *Requiritur licentia Abbatis; & qualis ea sit.*
17 *An possint præstare consensum electionibus, & postulationibus de se factis?*
18 *Non sunt capaces Monachi beneficiorum simplicium iure communi.*
19 *Cui subiiciantur beneficiis seruientes.*
20 *Nequeunt habere pensiones sine dispensatione Papæ.*
Qualis debeat esse hæc dispensatio. ibid.
21 *Quid de Beneficiis Nouitiorum?*
22 *Tempore Nouitiatus sunt capaces beneficiorum.*
23 *Per professionem vacant quæcumque beneficia.*
24 *Monachi Basiliani quomodo reformati, & quibus priuilegiis ornati.*
25 *Benedictini plurimis gaudent priuilegiis, & quomodo intelligenda.*
26 *Cistercienses quoque, & quomodo etiam intelligenda.*
27 *Quibus Monachis prohibitum est Confessorem eligere virtute Cruciatæ, aut aliorum priuilegiorum.*
28 *Carthusiani quando approbati, & quibus priuilegiis gaudent.*
29 *Quid de Monachorum aliarum Religionum priuilegiis?*
30 *Non potest Monachus locum habere in duobus Monasteriis.*
31 *Regula Monachorum legenda, & in vulgari sermone exponenda in Capitulo.*
32 *Silentium à Monachis quibus locis obseruandum, & sub quanta obligatione.*
33 *Carnes comedere quomodo prohibitum monachis, maximè Carthusianis.*
34 *Tenentur S. Eucharistiam sumere prima Dominica cuiuslibet mensis.*
35 *An teneantur accedere ad processiones.*
36 *Abbates qui consecrandi, & qui benedicendi, & quid consecratio, seu benedictio.*
Qui, & quando possunt benedicere populum solemniter. ibid.
37 *An possint tonsuram, & minores Ordines conferre.*
Chrisma conficere. ibid.
38 *Iura Episcoporum præscribere, & qualiter.*
39 *Aliqui ipsorum vtuntur Mitra, Annulo, & Pontificalibus insigniis, & quando.*
40 *Qui deferunt Episcoporum insignia, alios præcedunt.*
41 *An gaudeant nomine Ordinarij, seu Diœcesani.*
42 *An possint benedicere vestes sacras, & ornamenta.*
43 *An comprehendantur decreto Concil. Trid.* sess. 24. c. 20. vers. ad hæc.
44 *An teneantur rationem reddere DD. Episcopis.*
45 *Carentes cura, & Conuentu non sunt cogendi residere.*

MONACHI nomen quod à voce græca μόνος, id est, vnus solus, aut solitarius, denominatur, 1
dupliciter sumitur, primò latè pro quocumque Religioso cuiuscumque Ordinis sit, secundò strictè pro illis, qui tribus votis astricti bona stabilia in communi possident, & in vitæ solitariæ studio quieti, silentio, orationi, & contemplationi incumbunt. Abbas *in cap. ex parte, de postulando*, Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 19. In præsenti loquimur de Monachis in hac secunda acceptione, quales sunt Basiliani, Benedictini, & Carthusienses. Ex Benedictinis autem prodierunt postea Cistercienses, & alij. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 3.

Nihilominus nomine Monachi in iure canonico 2
omnes Religiosi veniunt, etiam Canonici Regulares, præsertim in fauorabilibus, nisi aliud ex dispositione manifestè constet, & nisi aliqua specialis ratio diuersitatis appareat. Abbas *in cap. ex parte, de postulando*, Glossa *in cap. Canonica, de sentent. excommunicat.* Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.* 12. *Iulij I I. num.* 2. ac proinde Constitutio Pontificia, siue Canonica aliquid de Monachis statuens ad omnes religiosos trahitur, nisi aliud ibi exprimatur, vel manifesta diuersitatis ratio conspiciatur. Azor. *tom.* 1. *institut. moral. lib.* 12. *cap.* 19. §. 10. *Quæritur.* Laurentius de Franchis *in controuers. Episcop. & Regularium in quæstionib. q.* 3.

Quoad obligationem votorum, Regulæ, Constitu- 3
tionum, seu statutorum Ordinis, philosophandum de illis est, sicut de aliis Regularibus, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 4. 5. 6. 7. & 8. Et quoad obligationem tendendi ad perfectionem, seu procurandi illam, iuxta dicta *ibid. cap.* 1. Quoad obligationem autem obseruandi ea, quæ in iure, vel Conciliis habentur, attendendum est ad dicta *ibid. cap.* 9. præsertim cum sæpius in iure sub Monachorum nomine expressè illis aliquid præcipiatur, vel interdicatur, vt patet ex *c.* 2. *ne Clerici, vel Monachi, cap. Monachi, el* 2. 16. *q.* 1. *cap. cum ad Monasterium, de statu Monachor. Clem. ne in agro, de statu Monachor.* & aliis iuribus dicto *cap.* 9. relatis. Cum etiam Monachi veri Religiosi sint ob trium votorum essentialium Religionis professionem, nomine Religiosorum veniunt, ac per consequens comprehenduntur in iuribus, & decretis Summorum Pontificum, Conciliorum, & S. Congregationis, quæ adducta sunt dicto *cap.* 9. & 10. Tenentur etiam obseruare decreta Generalia Clem. VIII. approbata,

approbata, & innouata à Sacr.Congreg. Concilij sub SS.D.N. Vrbano VIII. de quibus cap. præcedenti, n.63. vt patet titulo illis præfixo, scilicet *pro reformatione. Regularium tam Monachorum, &c.*

4 Monachi possunt ad quamcunque dignitatem supremam promoueri, siue dignitas illa sit Episcopalis, vt patet 18. *quæst.*1. *cap.vnico,cap. nullus,de elect.lib.6.* Iacobus Graffis *in decisionibus, part.*2. *lib.*3. *cap.*20. *num.*1. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*32. Cum licentia tamen sui Superioris ex *cap. Religiosus, in princip. de elect. in* 6. *& cap.*1. *distinct.*58. *quod est D. Gregorij, lib.*7. *epist.*8. dicentis: *Nullus ad Ecclesiasticum officium ex Monasterio producatur monachus, nisi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulit Episcopo.* Et ratio est, quia Monachus non habet velle, aut nolle, *cap. si Religiosus, vt supra.* Sanchez *vt supra num.*57. Vide infrà *num.*16. Quam si nollet concedere posset compelli propter bonum publicum ad consentiendum. Ad quod facit *cap. nullus de iurepatron.* Abbas *in cap. quod Dei, de statu monach. num.*12. Syluest. *verb. Relig.*7.*quæst.*9. Iacobus Graffis *in decisionibus parte secunda, lib.*3. *capite* 20. *num.*1.

5 Siue etiam dignitas illa sit Papalis, vt notat Gloss. *cap. quam sit* 18. *quæst.*2. Iacobus Graffis *in decis. part.*2.*lib.*3.*cap.*20. *num.*1. Ad quod etiam plures volunt requiri licentiam Superioris, itavt sine illa nullum ius in Pontificatum adquirere dicant. Quibus non assentior, quia eo ipso quo est in Papam legitimè electus, nulli superiori creato subest. Syluester *in Summ. verb. votum* 3. Rosella *verb. votum* 2. *ad finem.* Quare bene Glossa relata dicit, quod si Monachus factus est Papa renuente Abbate, ipsemet debet se compellere redire, quasi dicat non posse ad id ab alio compelli, cum nullum habeat super se Superiorem.

6 Non possunt autem promoueri ad dignitates sæculares quæ non sunt curatæ, vt sunt Decanatus, Præpositura, Canonicatus. Ratio sumitur tum ex *cap. in nona actione* 16. *quæst.*7. vbi præscribitur homines diuersæ professionis in vno officio non esse sociandos; tum ex *cap. quod Dei timorem,de statu Monachorum,*vbi in curæ animarum fauorem traditur posse regulares ad beneficium Parochiale assumi: ergo non ad istas dignitates, quæ non sunt beneficia parochialia, tum propter dicenda inferius de beneficiis simplicibus. Sunt etenim huiusmodi dignitates quasi beneficia simplicia, cum non importent curam animarum. Fauet etiam *cap. cum de beneficio, de Prabendis in* 6. Host. *in cap. quod Dei, de statu Monach.*Graffis *in decisionibus, p.*2.*lib.*3.*c.*20.*n.*4. Sanch. *lib.*8. *in Decalog. c.*29.*n.*72. *&* 75.

7 Possunt tamen stando in iure communi promoueri ad præfecturam alicuius Collegij, cui non incumbit propriè, sed tantum impropriè animarum cura. Tum à simili de dignitate Episcopali, ad quam in omnium sententia promoueri possunt, tum etiam à simili de Ecclesia Parochiali, ad quam etiam, vt dicetur inferius, assumi possunt. Videtur enim suo modo procedere eadem ratio, sicut enim ad Parochiam promoueri Monachi possunt propter vtilitatem quæ speratur futura ex ipsis in animabus illius Parochiæ; sic etiam eodem modo in præsenti. Azor. *tom.*1. *instit. moral. lib.*12.*c.*19.*q.*13.Rodrig. *tom.*3. *qq. Regul. q.*53. *art.*2. Dixi stando in iure communi, quia propter declarationem S.Congregationis sub Gregorio XIII. afferendam infra *n.*12. aliqui putant esse derogatum. In illa tamen nihil video clatum circa hoc, sed tantum circa beneficia habentia curam animarum. Huiusmodi autem præfecturæ non includunt propriè curam animarum,sed impropriè tantum,scilicet in pertinentibus ad Collegium. Vide Sanch.*lib.*7. *in Decal.c.*29.*n.*73.

Possunt etiam Monachi promoueri ad regimen Hospitalium in aliquibus casibus. Primus quando Hospitalia spectant ad Religionem quæ fundatur super Hospitalitate, vt Cruciferorum, S.Antonij Vienen. & similium. Ex quo enim illa Religio est fundata super Hospitalitate, hoc principale studium per quod operibus pietatis ad seruiendum Deo se dedicauit, nihil Religiosis ipsis obstat quo minus plura Hospitalia erigant, & in illis Hospitalitatem seruent, & Religiosos suos ibi deputent ad Hospitalitatem ibi seruandam, & ipsa Hospitalia regenda. Secundus, quando Hospitale est annexum Ecclesiæ Curatæ, ita quod Rector vnius sit Rector alterius, iuxta *cap. quod Dei,de statu Monachor.* iuncto *cap. super eo,de præbendis in* 6. Tertius quando Hospitale est annexum Religioni, vel quia de mensa Monasterij, vel in proprietatem ipsi concessum, tunc enim possunt poni Monachi ad regendum illud Hospitale. Si enim pro vtilitate Monasterij mitti possunt Religiosi ad litigandum, multo magis ad curandum infirmos. Quartus, quando Hospitale ipsum est Collegiatum Religiosorum. Iacobus de Graffis *in decisionibus, part.*2. *libro tertio, cap.*20.*num.*13. 8

Possunt Monachi exercere munus Vicarij Episcopalis, cum nullibi id interdicatur. Et patet ex eo quod dixi *cap. præcedenti, num.*70. de Mendicantibus. Si enim Mendicantes admitti possunt ad hoc munus, multo magis Monachi, cùm minor sit in his difficultas. Azor. *tom.*2. *instit. moral. lib.*3. *c.*43. *q.*10. & alij quos refert, & sequitur Sbrozius *de Vicario Episcopali, lib.*1. *q.*38. *n.*4. Qui *n.*11. aliis relatis dicit idem esse dicendum de Vicario Capituli Sede vacante, vel Locumtenente Vicarij, propter similitudinem rationis. 9

Etiam possunt constitui Coadiutores Episcoporum, sola Abbatis licentia. Cum enim possint Episcopatum assumere veluti principales, multo melius vt Coadiutores. Azor. *tom.*2.*instit.moral.lib.*3.*c.*2.*q.*8. Idem dico propter eandem rationem de Coadiutoriis beneficiorum, quæ Monachi recipere possunt,sicut è contra, de eis beneficiis, quæ vt principales obtinere non possunt, neque etiam poterunt vt Coadiutores. Sanch. *lib.*7. *in Decal.c.*29. *n.*84. 10

De beneficiis autem Curatis sæcularibus loquendo (nam de beneficiis Regularibus latè dicetur cap.18.) dicendum est, iure communi posse Monachos ad illa promoueri absque vlla dispensatione. Probatur ex *cap. quod Dei timorem,de statu Monach.* vbi id expresse habetur illis verbis: *Per antiquos canones etiam Monachi possunt ad Ecclesiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari*, & colligitur ex *cap. in Parochia* 16. *quæst.* 1. Nec obstat Bulla Pauli IV. *Postquam diuina bonitas,* anni 1558. qua omnes Regulares priuat beneficiis sæcularibus, quia ad ius commune redacta est postea per Pium IV. in Bulla *Sedis Apostolicæ solertia,* anni 1560. Selua *de benefic.* 3.*p. q.*11.*n.*133. *& q.*70. *n.*6. *&* 7. Graffis *in decis. part.*2. *lib.*3. *cap.*20. *num.*6. Azorius *tom.*1. *instit. moral. lib.*12. *cap.*19. *quæst.*13. *& tom.*2. *lib.*3. *cap.*2.*quæst.*8. 11

Dixi iure communi loquendo, nam hodie nullus Regularis est capax beneficij curati absque Pontificis dispensatione. Tum quia ita praxis obseruat, tum propter declarationem Sacræ Congregationis tempore Gregorij XIII. per hæc verba. *SS. D. N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis Regularibus etiam de licentia sui Generalis absque permissu Summi Pontificis assumere curam animarum etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.* Sanch. *lib.*7. *in Decal. c.*29.*n.*71. 12

Videtur tamen requiri necessitas, vel vtilitas Ecclesiæ curatæ sæcularis, vt ipsi Monachi præfici possint. 13

Quia

Quia hæc iuris concessio dimanauit fauore boni animarum, cui prospicere Monachorum munus est: si ergo ad hoc necessarij, vel vtiles non fuerint, cessabit concessio. Lessius 2. *de iustit. cap.41. dub.12. num.99.* Azorius *tom.1. instit. moral. lib.12. cap.19. quæst.13. ad fin.*

14 Hinc plures volunt Monachum ineptum ad prædicandum, ineptum quoque esse, vt assumatur ad beneficium curarum sæculare, quia *in cap. quod Dei timorem*, hoc indicari videtur. Rosella *verb. Monachus, n.4.* Syluest. *verb. Relig.7.q.4.* Sed valde probabile est id non requiri, dummodo Monachus aptus sit animarum curæ, & doctrinæ, etiamsi non concionetur. Quia nomine prædicationis *in d. cap. quod Dei timorem*, commodè intelligi potest prædicta cura, & doctrina animarum, Angles *in Summ. verb. dispensatio, num.3.* Sanch. *lib.7. in Decal. c.29.n.40.*

15 Plures quoque volunt Monachum non posse præfici curæ animarum in loco, vbi Monasterium habet populum sibi subiectum. Quia ita expressè habetur *in c.1. de capellis Monach.* Angel. *verb. Monachus, num.5.* Syluest. *verb. Relig. 7. q.7.* Rodrig. *tom.1. qq. Regul.q.34.art.4.* Verumtamen quia rationi dissonum videtur, vt cum Monasterium non habet populum subiectum ibi possit præfici Monachus, non autem quando ille populus est subiectus Monasterio, ideo videtur dicendum, textum solùm prohibere quod Monachus ibi præficiatur si non adsit necessitas, vel sine consensu Episcopi; nam, vt dictum est, sine necessitate non debet monachus præfici Ecclesiæ sæculari, nec sine consensu Episcopi. Abbas *cap. dilecto, de capellis Monachor.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.29. num.42.*

16 Requiritur etiam ad hoc vt Monachus præfici possit Ecclesiæ sæculari curatæ Abbatis sui licentia. Idem enim constat *ex cap. si Religiosus, in princip. de elect. in 6.* vbi sic: *Si Religiosus*, cuius arbitrium non ex sua, cum velle, vel nolle non habeat, sed ex illius quem vice Dei supra caput suum posuit, & cuius imperio se subiecit, voluntate dependet, electioni de se ad prælationem aliquam extra suum Monasterium vel suam Ecclesiam celebratæ, sui Superioris qui dare ipsam valeat, non petita licentia, & obtenta præsumpserit consentire, consensus sic præstitus non teneat, & in pœnam præsumptionis illius electio eadem ipso facto iuribus vacuetur omnino. Quamvis autem textus solùm loquatur de electione ad prælaturam, attamen ratio in ipso explicata, scilicet *quod velle, vel nolle non habeat*, etiam procedit in ordine ad quodcumque beneficium. Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.35.art.5.* Adeo etiam vt quidam, vt dictum est *n.5.* extendant hoc ad casum in quo Monachus ad Papatum assumeretur. Nec sufficit licentia generalis concessa per superiorem, vt consentiat suæ electioni quandocumque electus fuerit, quia licet in prædicto *cap. si Religiosus*, nihil de hoc exprimatur, attamen in *Clement. 1. de elect.*, id habetur expressè iis verbis. [Cum concessa Religioso à Superiore suo licentia, vt electioni vel prouisioni (si quam de ipso contigerit fieri) suum dare possit assensum, ambitionis vitio viam parer, nullius eam existere volumus firmitatis.] Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.29. num.59.* Cum autem in dicto *cap. si Religiosus*, nihil dicatur circa Superiorem Religiosi à quo obtinenda est licentia, videtur dicendum quemcumque Superiorem, videlicet vel supremum, scilicet Generalem, vel etiam Prouincialem, aut immediatum Prælatum ad hoc sufficere, nisi aliud in Religionis Constitutionibus statuatur, cum quilibet eorum sit verus Superior, & cuilibet etiam subiiciatur Monachus. Ioannes Andreas *in cap. si Religiosus, num.2.* Sanchez *vt suprà num 65.* Ex priuilegio tamen Eugenij IV. pro Monachis Congregationis S. Iustinæ in Bulla *Regularem vitam*, apud Rodriguez *tom.1. Bullarij, inter Bullas Eugenij num. 10.* habetur, nullum Monachum eiusdem Congregationis posse beneficium aliquod extra dictam Congregationem impetrare, aut acceptare sine licentia Capituli dictæ Congregationis, vel Præsidentis cum maiori parte visitatorum, sub magnis pœnis ibi contentis. [Ex dictis autem colligitur ad hoc quod iure communi Monachus præfici possit beneficio sæculari Curato, requiri tum necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ cui præficitur, tum licentiam sui Superioris. Adde etiam requiri vlteriùs, ne id sit prohibitum illis per statuta suæ Religionis, qualiter Societatis IESV Religiosis prohibitum est, vt habet Sanchez *suprà num.36.* Imò etiam videtur requiri quod Ecclesia illa sit actualiter curata, non habitualiter tantùm; hoc enim priuilegium concessum est Regularibus in fauorem curæ animarum, quod cessaret si actualiter Ecclesia non esset curata. Sanchez *suprà num.41.* Tamburinus *de iure Abbatum, tom.3. disput.9. quæsit.8. num.8.* Adde etiam videri requiri quod Ecclesia præscriptione quadragenaria non sit solita regi per sæculares cum exclusione Regularium. Selua *de benefic. 3. part. quæst.11. num.133.* Sanchez *suprà num.42.* Tambur. *suprà num.9.*]

Generaliter etiam præcipitur Monachis, & quibuscumque Religiosis non mendicantibus, ne electionibus, postulationibus, prouisionibus, aut vocationibus à minori parte numero ad prælationes quaslibet de se factas (hoc ipso quod à minori parte processerint, nullum prorsus tribuunt ius eisdem) suum audeant præstare consensum, etiamsi super hoc assensus, vel licentia suorum interuenit Prælatorum.] Ita enim deciditur *cap. quorundam, de elect. in 6.* Vbi etiam irritum, & inane, quidquid secus factum fuerit, declaratur. Videtur autem loqui textum tam de Prælaturis intra Ordinem, quàm extra, cum dicat ad *Prælationes quaslibet*, per quod denotantur Prælaturæ intra, & extra Ordinem, præsertim quia in priori parte capitis, cum loqueretur de mendicantibus, in alia prohibitione expressit solùm prælaturas extra Ordinem. Rodrig. *tom.2. qq. Regul. q.55. art.2.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.29. num.49.* Vbi etiam alia ad intentum. 17

Loquendo autem de beneficiis simplicibus sæcularibus inter ea connumerando Canonicatum Ecclesiæ sæcularis, verissima sententia est monachum iure communi esse illorum incapacem. Primò ex *cap. in nona actione 16. q.7.* vbi habetur *in vno eodemque officio non debet dispar esse professio*, quasi dicatur, quod in Ecclesia sæculari, vbi sæculares sunt beneficiati, non debent esse Monachi qui sunt disparis professionis. Secundò ex *cap. super eo, de Regularibus*, vbi de eis dicitur, *nec amplius in Ecclesiis sæcularibus debent assumi.* Tertiò ex cap. *Quod Dei timorem*, vbi solùm in curæ animarum fauorem statuitur, quod Monachus assumi possit ad beneficium curatum sæculare. Fauent etiam *cap. cum de beneficio, de præbendis in 6. & Clem. vnica de supplend. negligent. Prælat.* Nauar. *comment. 4. num.23. init. de Regularibus*, Azorius *tom.1. instit. moral. lib.12. cap.19. quæst.13. & tom.2. lib.6. cap.4. quæst.22.* Nec potest Episcopus in hoc dispensare, quia nullibi id illi conceditur. Rosella *verb. Monachus, num.4.* Azor. *tom.1. instit. moral. vt suprà in fine, quæst.13.* Sed solus Papa, iuxta dicta *tom.1. cap.2. num.17.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.29. num.76.* 18

Tam Monachi, quàm quicumque alij Regulares beneficiis huiusmodi curam animarum habentibus inseruientes, aut Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrantes, in his quæ huiusmodi curam, 19

seu

eodem tom. 1. Bullarij *n.* 4. Monasterium sancti Saluatoris de lingua huius Ordinis pluribus immunitatibus præsertim à iurisdictione Ordinariorum, collectis, & exactionibus decorauit, & sub S. Petri protectione suscepit. Qualiter autem hæc priuilegia modò subsistant, ex dictis tum hoc primo tomo, tum etiam ex inferius dicendis constabit.

25 Monachi etiam Benedictini quamplurimis gratiis, priuilegiis, & Immunitatibus à Sede Apostolica concessis gaudent, quorum aliqua relata in Bullario Rodrig. hîc referenda sunt. Primò enim Vrban. II. anno 1092. in Bulla *Cum vniuersis*, Cauense Cœnobium Ordinis S. Benedicti multis priuilegiis decorauit, & inter alia quod ab omni tam sæcularis, quàm Ecclesiasticæ personæ iugo liberum esse decreuit, quod qualiter recipiendum *tom.* 3. *cap.* 3. est dictum. Item Gregor. IX. in Bulla *Apostolicæ Sedis benignitas*, Abbati S. Facundi Ordinis S. Benedicti concessit, quod ipse, & eius successores indumenta Sacerdotalia Monasterij benedicere, ac Monachos, & Clericos sæculares Monasterio ipsi pleno iure subiectos vsque ad Acolytathus Ordinem promouere posset. Circa quod vide dicta *tom.* 1. *cap.* 14. *num.* 14. *& cap.* 18. *num.* 65. Deinde Nicolaus III. in Bulla *Deuotionis vestræ*, eidem Abbati S. Facundi concessit, vt possessiones, & alia bona mobilia, & immobilia, quæ essent Religiosorum antequam Religionem professi essent, feudalibus dumtaxat exceptis, possent petere, recipere, & retinere. De qua materia infrà *cap.* 18. Eidem etiam Abbati S. Facundi Benedictus XII. in Bulla *Deuotionis vestræ*, Cœlestini III. Bullam confirmando indulget, vt non liceret alicui personæ præter Romanum Pontificem, aut Legatum Cardinalem eos excommunicare, aut interdicere, & quod tempore interdicti generalis eis liceret in Ecclesiis suis, exclusis excommunicatis, & interdictis, clausis ianuis, non pulsatis campanis, suppressa voce, Clericis, & familiæ ipsorum diuina officia celebrare, & debita peragere sepulturæ, & quod liberi essent à decimis certis soluendis, nec aliquis ædificaret infra Parochias Ecclesiarum ad dictum Monasterium pertinentium absque Abbatis consensu. Item Martinus V. in Bulla *In decore*, Conuentui S. Benedicti Vallisoletani concessit exemptionem à cognitione, seu executione quorumcumque negotiorum, seu commissionum, dummodo ad fidem Catholicam non pertinerent. Maximè Eugenius IV. eidem Monasterio S. Benedicti Vallisoletani magna priuilegia concessit circa absolutionem Monachorum, & dispensationem cum eisdem, quæ tamen prætermitto, quia solum viuæ vocis oraculo concessa videntur, & concessiones huiusmodi hoc tempore vacant, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num* 21. Item in Bulla *Iniunctum nobis*, facultatem tribuit recipiendi reliquias à quibuscumque personis: Item in Bulla *Dispositione diuina*, Congregationi S. Iustinæ facultatem tribuit recipiendi quascumque donationes, seu legata; multa etiam eidem Ordini S. Benedicti idem Pontifex statuta, & priuilegia magna concessit, vt patet ex pluribus eiusdem Pontificis diplomatibus in eodem Bullario Rodriguez in Eugen. IV. Item Calixtus III. eidem Conuentui Vallisoletano indulta dedit circa contributiones de bonis ipsius in Bulla *Speciali gratia*. Alexand. VI. Monasterio Montisserrati priuilegium concessit in Bulla *Sanè merita, &c.* vt in dicto Monasterio immediatè post duas horas post mediam noctem Missam celebrare possent. Hoc tamen priuilegium vacare videtur hoc tempore propter declarationem Sacræ Congregationis adductam *tom.* 1. *cap.* 21. *num.* 2. Clemens VII. eidem Congregationi Vallisoletanæ in Bulla *Deuotionis augmentum*, priuilegia indulsit circa contributiones, & partitiones decimarum ipsis Monachis non auditis non faciendas. Paulus III. in Bulla *Exponi nobis*, Congregationi eidem magnum etiam priuilegium concessit circa absolutionem, & dispensationem faciendam cum subditis prima die lunæ Quadragesimæ. Pius V. in Bulla *Decet ex benigno, &c.* Facultatem concessit Congregationi Cassinensi alienandi eius bona. Quod tamen priuilegium hoc tempore vacat, propter dicta *tom.* 1. *cap.* 10. *à num.* 1. Deinde Sixtus V. in Bulla *Iniunctum nobis*, amplam communicationem priuilegiorum Congregationum Cassinensis, & Vallisoletanæ, & Ordinum sancti Hieronymi, & Cisterciensium Congregationi sancti Benedicti in Lusitania concessit: extendit etiam hoc priuilegium idem Pontifex ad litteras conseruatorias dictarum Congregationum, & Religionum in alia Bulla *Alias siquidem*. Pariter Clemens Septimus in Bulla Romanus Pontifex, Congregationi sancti Benedicti Vallisoleti communicauit priuilegia Ordini concessa. Vide etiam alia priuilegia Abbatibus horum Monachorum concessa apud Barbosam *in collectan. Bullar. verb. Abbas* 3.

Pariter etiam pro Ordine Cisterciensi Innocentius Quartus in Bulla *Cum à nobis petitur, &c.* illis concessit ne quisquam in familiares, seruientes, ac benefactores Ordinis illius, seu in eos qui molunt in molendinis Monasteriorum, vel coquunt in furnis illorum, seu aliàs cum Monachis communicant excommunicationis sententiam promulgaret, & si talis excommunicatio proferatur, irrita sit, & inanis. Loquitur autem Pontifex de illis qui in fraudem priuilegiorum dicti Ordinis à Sede Apostolica concessorum id faciunt. Vide dicenda *capite* 16. de familiaribus Regularium. Item idem Pontifex Innocentius Quartus in Bulla *Cum nuper dixerimus*, declarat decretalem ab ipso editam de exemptis ratione delicti, seu contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, ritè posse coram Ordinariis conueniri, intelligendam esse sine præiudicio libertatum, & immunitatum Ordinis Cisterciensis. De qua materia dictum est *tomo primo, capite tertio, numero octauo, & capite vndecimo. à numero secundo, præsertim numero decimo.* Concessit etiam eisdem Cisterciensibus idem Pontifex, & postea id ipsum confirmauit Pius Secundus, vt possessiones, & alia bona mobilia, exceptis feudalibus quæ personas Fratrum professionem facientium si remansissent in sæculo ratione successionis, vel quocumque alio iusto titulo contigissent, petere, ac retinere liberè valerent. De quo etiam capite decimo octauo dicetur. Postea Alexander Quartus in Bulla *Deuotionis vestræ*, ipsismet Cisterciensibus concessit, quod in grangiis, & locis, quæ adeò distant ab Ecclesiis Parochialibus, quod ad eas pro audiendis diuinis Officiis non possent commodè habere recursum, liceret illis, dummodò Parochiani earundem Ecclesiarum non intercessent, diuina celebrare sine præiudicio iuris alieni, de quo vide dicta *tom* 2. *cap.* 21. *num.* 15. Item idem Pontifex in Bulla *Præclara Religionis*, vt nullus ipsorum possit alij alterius Religionis, vel Presbytero sæculari confiteri absque sui Abbatis licentia. De quo *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 26. Præterea ipse Pontifex eisdem Cisterciensibus concessit in Bulla *Circa sacrum*, ne tenerentur quibuscumque Nunciis, Archiepiscopis, vel Episcopis quascumque procurationes pecuniarias soluere. Prohibuit etiam iisdem idem Pontifex in Bulla *Virtutum meritis*, appellationem extra Ordinem, de quo etiam *tom.* 1. *cap.* 9. est dictum. Insuper Vrbanus Quartus in Bulla *Deuotionis augmentum*, eisdem Cisterciensibus concessit, quod tempore interdicti possent, excommunicatis, & interdictis exclusis, diuina officia etiam alta voce, apertis ianuis, & pulsatis campanis in Monasteriis, quæ à sæcularium habitatio 26

tius III. *in cap. cum ad Monasterium, de statu Monachorum. In Oratorio verò, Refectorio, & Dormitorio continuum semper silentium obseruetur, in claustro quoque certis horis, & locis.* Hanc verò obligationem non esse sub mortali certum est, cum nunquam tam rigorosè sit recepta, Graffis *in 2. part. decis. lib. 3. c. 22. n. 1.* An verò sit sub veniali, licet in rigore iuris ita sit dicendum, cum sit præceptum Pontificium, ad communem tamen acceptionem Religionum attendendum est, iuxta dicta *tom. 1. c. 7. à n. 10.* Hæc autem obseruantia maiorem obligationem inducere videtur Carthusianis, quàm aliis Monachis.

33 Prohibitum est Monachis in iure carnes comedere sine causa rationabili, & assensu Abbatis, *ex cap. carnem, de consecr. dist. 5. & cap. cum ad Monasterium, de statu Monachor.* Graff. 1. *part. decisionum, lib. 3. c. 5.* non tamen videtur hoc præceptum obligare ad mortale, nisi quando quis carnes edit ex contemptu Regulæ, vel contra speciale Superioris præceptum. Syluest. *verb. Religio 7. q. 14.* Graff. *vt sup.* Secus dicendum de Carthusiensibus propter magnum rigorem, quo hæc obseruantia apud illos habetur. In Monasteriis autem aliorum Monachorum, in quibus consuetudo habet quod comedantur carnes, scientibus Superioribus, & patientibus, sine vllo peccato id fit. Censetur enim consuetudine immutatam esse iuris dispositionem, Graff. *vt sup. n. 10.* De vsu lineorum, vide dicta *tom. 1. c. 9. n. 21.* Et nota illud præceptum præcipuè dirigi ad Monachos in prædicto *cap. cum ad Monast.* Similiter de obligatione confitendi semel in mense, vide *ibid. n. 22.*

34 Tenentur Monachi prima Dominica cuiuslibet mensis in Monasteriis venerabile Sacramentum sumere, nisi ex causa (quam Abbati, aut Priori, aut Pœnitentiariis monasteriorum aperiant) abstineant ad eorum arbitrium. Ita enim decernitur *in Clem. ne in agro, de statu Monachorum.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 19.* Aduertens etiam hanc legem cum sit humana, consuetudine abrogari posse. Vbi autem consuetudine abrogata non fuerit, obligat ad culpam, cum sit præceptum Papale in illa Clementina. Addit esse mortale Iacobus Graffis *in 1. part. decis. lib. 2. c. 38. num. 36.* Sed non credo cum tanto rigore acceptam esse hanc legem saltem apud omnes. Ipsi tamen viderint.

Teneri accedere ad processiones publicas, & generales, imò ad id compelli posse ab Episcopo Monachos quantumvis exemptos, habetur ex declarationibus S. Congregationis apud Barbosam in Collect. Bullar. verbo Monachus I. Veruntamen si de illis, aut earum sensu certò non constat, poterunt Monachi vti consuetudine legitimè præscripta.

36 Monachorum Abbates non omnes consecrandi, aut benedicendi, sed ii tantum qui suæ Ecclesiæ more consecrari, aut benedici solent, *ex cap. alienationes 12. q. 2.* Sunt enim Abbates quidam benedicti, alij non benedicti, vt ex vsu constat, & colligitur ex *cap. 1. de supplend. neglig. Prælat.* Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 29. num. 2.* Hæc porrò benedictio, seu consecratio, etsi decentius die Dominica dari debeat, aliis tamen diebus, in quibus Minores Ordines conferuntur, dari potest, cum non sit tanta quanta Episcopi, nec maior, quam Ecclesiæ, vel altaris consecratio, quæ tamen aliis diebus quam Dominicis fit, *capite tua, de consecrat. Ecclesiæ, vel Altaris.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 20.* Non reiteratur hæc benedictio, quia etsi characterem non imprimat, æquiparatur tamen in hoc benedictioni nuptiali, & aliis benedictionibus Ecclesiasticis, quæ circa eandem rem permanentem non iterantur. Nauarrus *consil. 2. de statu Monachorum*, Suarez *vt suprà.* Vnde à Sacr. Congregatione declaratum est, quod Abbas semel benedictus cum vsu birreti, si transferatur ad aliam Abbatiam habentem vsum mitræ, non indiget alia benedictione, sed potest per seipsum mitram capere. Barbosa *in collect. Bullar. verb. Abbas 1.* Fit hæc benedictio Abbatis post electionem, & confirmationem ipsius, sicut consecratio Episcopi, quæ etiam fit post electionem, seu designationem, & confirmationem. Azor *vt suprà.* Vnde Abbas non constituitur per benedictionem, sed per electionem, & confirmationem; benedictio enim se habet vt quoddam ornamentum, seu consecratio personæ in ea dignitate constitutæ. Suarez *vt suprà.* Fit benedictio Abbatis ab Episcopo, duobus assistentibus Abbatibus, vel sine Episcopo à tribus ad minimum Abbatibus, vt consuetudine habetur. Syluester *verb. Abbas, q. 1.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 5. tract. 9. c. 13. §. vnico, num. 17.* Video tamen declaratum diei à S. Congreg. quod solùm ab Episcopo recipere debeat benedictionem. Barbosa *in collectan. Bullar. verb. Abbas 1.* ideò cautè procedendum. Possunt autem illi solemnem benedictionem impertiri populo in Ecclesiis ad ipsos pleno iure spectantibus post Missarum perfecta sacrificia, post vespertinas preces, aut matutinas decantatas, non autem alibi publicè, aut per vias, Ciuitates, aut Castella, vel Villas, *ex cap. Abbates, de priuileg. in 6.* pro quo video priuilegium Cœlestini V. & Eugenij IV. Cœlestinis concessum, vt Abbas de Sulmona, eiusque successores ad Missas in Conuentibus benedictionem solemnem facere possent, dummodo ibi non sit præsens aliquis Episcopus, vel superioris status persona. Bullarium Rodrig. *tom. 1.* Bulla 18. in Eugen. IV. Vide etiam priuilegium Innoc. VIII. pro aliquibus Abbatibus Cistercij, de quo infrà. Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap 20.*

Possunt etiam aliqui ipsorum tonsuram, & minores Ordines conferre, iuxta dicta, & cum conditionibus assignatis, præsertim ex decreto Sacræ Congregationis *tom. 1. nostra Summa, cap. 18. num. 64. & 65.* De quo etiam Suar. 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 29.* Barbosa *in Collectan. Bullarij, verb. Abbas 1.* Extat etiam concessio Innocentij VIII. pro Abbate Cistercij, & quatuor primis Coabbatibus eius in Bulla *Exposcit* in Bullario Rodriguez tom. 1. inter Bullas Innocent. VIII. *num. 5.* qua illis concedit facultatem dandi quatuor minores Ordines suis subditis, & quod magis est, Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines. Sed hæc facultas à Concilio Trident. *sess. 23. cap. 8. & 10.* maximè 12. sublata videtur. Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. quæst. 18. artic. 3. & 4.* Declaratum etiam est à Sacr. Congregat. Concil. Abbatem habentem priuilegium faciendi ea omnia, quæ spectant ad Episcopum, non posse chrisma conficere, nec sacros Ordines conferre. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Abbas 1.* 37

Possunt item Abbates iura Episcoporum præscribere legitima consuetudine, quantum ad iurisdictionem, non quantum ad potestatem Ordinis, *ex cap. Aqua, de consecr. Eccles.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 20.* Non tamen teneri Monachos associare, & reassociare eorum Abbates, sicut tenentur facere Canonici cum Episcopis, dum ad Ecclesiam veniunt solemniter celebraturi. habetur ex declaratione Sacr. Congregationis apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Monachus 1.* 38

Abbas Cistercij, & quatuor primi Coabbates eiusdem Ordinis habent priuilegium ad vtendum mitra, & annulo, & aliis Pontificalibus insigniis. Ita enim supponitur in Bulla Innoc. VIII. *Exposcit*, in Bullario Rodrig. tom. 1. Bulla 5. Innocent. VIII. quamvis hic Pontifex nihil circa hoc illis concedat. Vnde Abbates alij infulati, alij non infulati dicuntur, de 39

An prædicti teneantur interesse diuinis officiis, quæ diebus Sanctorum Patronorum Ciuitatis in Ecclesia Cathedrali celebrantur. ibid.

29 *An Episcopus possit Ecclesias Parochiales illis vnitas visitare, etiamsi Generalis ibi sedem habeat.*

1 CANONICI Regulares sic dicuntur, quia non solùm Apostolorum Canonem, seu Regulam in commune sua bona conferendo sequuntur, propter quod vocantur Canonici, sed etiam quia instar Monachorum, & aliorum Regularium tria vota emittunt, & se Deo arctiùs obligant, propter quod Regulares nuncupantur, & coniunctim Canonici regulares appellantur, vt distinguantur ab aliis Canonicis non regularibus, sed sæcularibus. Couar. *in Clement. si furiosus, de homicidio, p.*1.*num.*1. Azor.*tom.*1. *instit.moral.lib.*12.*c.*22.

2 Dicuntur etiam canonici à canonia, quæ est spirituale ius, ratione cuius aliquis habet stallum in choro alicuius Ecclesiæ, & locum in Capitulo, vt colligitur *ex cap. dilecto, de prabendis.* Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*9.*lib.*1.*c.*9 *n.*6.

3 Habet hæc Religio beneficia Ecclesiastica, simplicia, Canonicatus, Abbatias, Præposituras, Personatus, Prioratus, officia, administrationes, &c. Azor. *tom.*1. *instit.moral.lib.*12.*c.*22.§.7.*quæritur.* Lauretus de Franchis *in controuers. Episcop. & Regul. in quæst. q.*87. De quibus aliqua dicemus tum in hoc capite, tum in *cap.*18.

4 Sunt eiusdem Ordinis, & Religionis ii qui Cathedralibus Ecclesiis inseruiunt, ac ii, qui Monasteriis assistunt. Cùm eundem habitum gerant, & eandem professionem emittant. August. Ticinensis *in propugnaculo Canonici Ordinis, p.*3. *c.*5. Rodrig. *tom.*3. *qq. Regul.q.*49.*art.*3.

5 Sunt verè, propriè, & essentialiter Religiosi, siquidem promittunt tria vota essentialia Religionis, sicut alij Regulares, sub approbata regula, S. Augustini videlicet, & constitutionibus. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*1. *art.*3. Quamvis intra genus religionis laxior habeatur hæc Religio, quam monachorum, vt habetur *in cap. quod Dei timorem, de statu Monach.* Azor. *tom.*1.*instit.moral.lib.*12.*c.*22.

6 Quamvis dubium sit an nomine monachorum comprehendantur, probabilius tamen est, quod in pœnalibus, & odiosis non comprehendantur, cum lex pœnalis, & odiosa strictè sit explicanda, bene tamen in fauorabilibus, propter oppositam rationem. Rodrig. *tom.*1.*qq.Regul.q.*1.*art.*3.Azor.*tom.*1.*instit.moral.lib.*12. *c.*22. Idem dico de iis, quæ per se solùm respiciunt substantiam, vel decentiam status Religiosi, in iis enim nomen Monachi etiam extenditur ad canonicos regulares, vt constat *ex cap. ex parte, de postulando.* Nauar. *comment.*3. *de Regul.n.*4. & 41. Suar.4 *tom.de Relig tract.*9.*lib.*1.*c.*7.*n.*10.

7 Institutum proprium Canonicorum Regularium, per quod à Monachis distinguitur, est vacare officiis, & ministeriis diuinis. Sunt enim, iuxta doctrinam S.Augustini, huiusmodi canonici, clerici, quorum proprium munus id est, Monachorum enim institutum est vitæ solitariæ, quieti, silentio, & orationi incumbere, vt dixi *suprà, c.*1. *n.*10. Suarez 4. *tom. de relig.tract.*9. *lib.*1.*c.*7. *à n.*6. Sanch. *lib.*5. *in Decalog. c.*7.*n.*20. Etsi enim tam Monachi, quam Canonici vitam contemplatiuam profiteantur, Canonici tamen sunt instituti ad contemplatiuam circa ministeria Ecclesiastica publica, monachi autem ad contemplatiuam priuatam. Vnde Canonicis Regularibus per se inest Clericatus; Monachis autem quasi per accidens. Nauar. *comment.*4.*de regul.n.*1. Hinc oritur, quod vita monachorum regulariter, seu ex suo genere sit austerior, quàm canonicorum, in his quæ pertinent ad corporis tractationem, vt sunt victus, vestitus, lectus, & similia. Suar. *ibid.n.*9. licet quoad essentiam, & substantiam suam religio canonicorum videatur perfectior, quam monachorum, ratione perfectioris finis iam assignati. Idem Suar.4.*tom.de Relig.tract.*8.*lib.*3. *c.*10 *n.*7. Differt autem illorum institutum à Mendicantium, quod mendicantium Ordinum finis, vt dixi *c.*1. *n.*10. est vacare tam actiuæ, quàm contemplatiuæ vitæ sub exercitiis vtriusque; Canonicorum verò finis non videtur includere aliquid de actiua vita, vel si illam includit, solùm est secundariò, & minùs principaliter. Differt autem eorum finis, seu scopus à scopo, & fine clericorum regularium, quia etiamsi isti ad diuinum quoque cultum in diuinis ministeriis, & officiis detineantur, sed id est ad modum simplicium clericorum, & in simplici Ecclesia, vel simplici Superiore, non ad modum dignitatum, vel quasi dignitatum in Ecclesiis Cathedralibus, & sub Superioribus dignitatem specialem habentibus, prout contingit in canonicis. Suar.4. *tom. de relig. tract.*9.*lib.*1.*c.*8 *n.*10.

Hinc etiam regulariter loquendo licitus est transitus ex canonicis regularibus ad Monachos, seruatis tamen iis de quibus egimus *tom.* 1. *c.* 22. est enim vt diximus Religio Monachorum austerior, & strictior quàm canonicorum, vt etiam habetur *in cap. quod Dei timorem, ad finem de statu Monach.* Nec obstat quod *in cap.mandamus* 19. *q.*3. prohibeantur canonici professi transire ad monachos. Quoniam vt Glossa explicat, id locum habet in iis Canonicis qui leuitate animi, aut temeritate, aut facultate non petita transire volunt. Azor.*tom.*1.*instit moral.lib.*12.*c.*22. §.6. *quæritur.* Sanch. *lib.*8. *in Decalog. c.*7.*n.*21. Nisi dicatur cum aliis, ideo prohibitum in illo cap. transitum canonicorum ad monachos, quia eorum religio videatur perfectior, & habere perfectiorem finem, qui est ministeriis diuinis vacare, vt diximus, etiamsi sit minus stricta, & austera. Vide Nicolaum à IESV in sua Apologia *proposit.* 61. & Laym. *in Theolog. moral. lib.*4 *tract.*5.*c.*6.*n.*11. 8

Ordo Canonicorũ Regularium præcedit Monachos tum quia sunt Clerici, qui Monachos præcedunt, tum ex sententia Romæ à DD. Cardinalibus super hac controuersia data, & à Pio IV. confirmata. Nauar.*in comment.*4 *de regul.* Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Canonici regul. n.*15. 9

Gaudent pluribus priuilegiis à Sede Apostolica illis concessis. Primò enim Sixt. IV. in Bulla *Dum ad vniuersos*, in 1. tom. Bullar. *n.*10. omnia priuilegia illis à prædecessoribus Summis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, & Principibus concessa confirmauit, & approbauit, aliis etiam de nouo concessis, exemptione à iurisdictione quorumcumque, subsidij, & exactionum præstatione, & aliis immunitatibus. Specialiter eisdem concessit, vt contra bona ipsorum præscribi non possit, nisi spatio 60. annorum. De his, & aliis ipsorum priuilegiis Barbosa *in Collect. Bullar. verb. canonici regulares* 15. Deinde Canonici Regulares Lateranenses à Greg. XV. in Bulla *Iniuncti nobis*, 4. tom. Bullar. *n.* 33. omnium priuilegiorum à prædecessoribus illis concessorum confirmationem obtinuerunt, dummodo tamen, &c. Et communionem gratiarum, & priuilegiorum Congregationis Cassinensis, & Congregationis Canonicorum regularium S.Saluatoris Bononiensis. Barbosa *vt sup.verb. Canonici regulares Lateranenses n.*16. Item Canonici regulares Præmonstratenses à Ioanne XXII. in Bulla *in Apostolica*, in 1. tom. Bull. Rodriguez inter Bullas Ioannis XXII. *n.*4. à solutione decimarum exempti sunt, & à Greg. XIII. in Bulla *Romanus Pontifex*, in 2. tom. Bullarij eiusdem Rodrig. Bulla XV. confirmationem priuilegiorum Ordini concessorum obtinuerunt, quatenus tamen, &c. Insuper à Clement. VIII. in Bulla 10

Bulla *Romanus Pontifex*, in 2. tom. Bullarij prædicti Rodriguez *num.* 20. confirmationem priuilegiorum Ordinis, & communicationem priuilegiorum Ordinis Cistercienfium habuerunt. Præterea Canonici regulares S. Saluatoris à Greg XII. in Bulla *Excitat nostra*, in 1. tom. Bullar. *num.* 2. priuilegiis Ordinis Eremitarum S. Augustini, & Canonicorum regularium decorati sunt. Alia etiam priuilegia habuerunt à Iulio II. Constitut. 30. Quibus etiam postmodum à S. Congregatione concessum est vti posse birreto nigro loco albi. Barbosa *in collect. Bullar. verb. Canonici Regulares S. Saluatoris*, *n.* 18. Demum Canonici Regulares S. Crucis Conimbricensis præter alia priuilegia id specialiter habent, vt veniant appellatione eorum, qui in stricta clausura viuunt, ad effectum ne ad publicas processiones accedere cogantur. Ob decretum S. Congregationis Concilij Amendatiz *in additionibus ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 14. *l.* 24 §. 31. *de processión. n.* 6. Barb. *in collect. Bullar. verb. Canonici regulares S. Crucis Conimbricensis*, vbi etiam alia de ipsis.

11 Prohibentur hi canonici medicinam, vel leges audire, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 9. *n.* 3. Hoc enim ius, vt testatur Glossa *in cap. quod Dei timorem, in verbo laxiori, de stat. Monac.* locum habet in canonicis regularibus perinde ac Monachis. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *c.* 22. §. 5. *quæritur.*

12 Prohibentur etiam munus aduocati exercere, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 9 *n.* 12. *ex c. ex parte, de postulando*, præsertim quia tam indecens hoc apparet respectu canonicorum Regularium, quàm respectu Monachorum. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 5. *quæritur.* Hoc tamen intellige, si non adsint duæ conditiones, scilicet præceptum Superioris, & vtilitas Monasterij, illis enim concurrentibus poterunt canonici munus Aduocati exercere, vt colligitur *ex d. cap. ex parte, de postulando.* Sanchez *lib.* 6. *in decalog. cap.* 13. *à n.* 1. *cum seqq.*

13 Iubentur in vna domo habitare, ad mensam communem edere, & sub eodem tecto dormire. Colligitur *ex cap. quoniam, de vita, & honestate Clericorum*, Glossa *ibi.* Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *c.* 22. §. *quintò quæritur.*

14 Obligantur etiam secundum quosdam sicut Monachi ea parte Clementinæ *Ne in agro*, de statu Monachorum, §. *sanè singulis*, quæ sic habet. [Sanè singulis mensibus tam in Monasteriis, quàm extra sublata occasione quacumque ad confessionem saltem semel accedant omnes, & singuli Monachi, & in prima Dominica mensis cuiuslibet in Monasteriis semper communicent, nisi ex causa fortè, quam Abbati, Priori, aut Pœnitentiariis Monasteriorum non differant intimare, eorumque iudicio vel abstineant, vel accedant. Regula quoque cum in Capitulo legitur ab illo qui præest, vel ab alio cui hoc ipse iniunxerit, propter iuniores vulgariter exponatur. Nouitiis etiam fidelis deputetur instructor, tam in diuinis officiis, quam in obseruantia Regulari.] Hæc omnia vim, & locum habere in Canonicis Regularibus ait Oldradus *consil.* 222. quem sequitur Azorius *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 5. *quæritur.* Non videntur autem ad id maiori obligatione, quam ipsi Monachi astringi, sed æquali, vel simili, ac proinde eodem modo philosophandum de illis, ac cap. præc. num. 34. dictum manet.

15 Non est huiusmodi Canonicis interdictum comedere carnes, neque etiam eo modo, quo de Monachis dixi *capite praeced. numero trigesimotertio* Quia Canonicorum Religio non petit illas austeritates. Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 6. *quæritur.*

16 Possunt habere, & de facto habent huiusmodi Regulares Canonici beneficia Regularia à Prælatis sui Ordinis concessa. De quibus qualiter conferantur, an sint vel non manualia, an in titulum, an duo simul eidem dari possint, & alia huiusmodi, diximus in cap. 2. loquendo de Monachis, & dicemus *cap.* 18. Nota tamen prohibitionem Sac. Congregationis sub Gregor. XIII. quam affero ibidem *num.* 12. specialiter loqui de Canonicis Regularibus, ita scilicet, vt illis non liceat habere curam animarum, aut beneficium curatum, etiam ad tempus sine licentia Papæ. Laurerus de Franchis *in controuers. Episcop. & Regul. in Quæst. quæst.* 86. [Nihilominus valde animaduertendum Gabrielem Pennotum *lib.* 2. *Histor. Tripart. Canonic. Regular. cap.* 72. contendere non obstante relata declaratione Sacræ Congregationis sub Gregorio XIII. posse Canonicos Regulares assumi ad beneficia sæcularia Curata cum sola licentia suorum Superiorum. Eo quod præfata declaratio Sacræ Congregationis sub Gregorio non fuit promulgata, aut inter præfatos Canonicos fuit practicata. Vnde Rota *in vna Papiensi Iuris patronatus*, 6. *Martij* 1598. *coram Seraphino*, determinauit oppositum: similiter sanctus Carolus Borromeus Canonicum quendam Regularem post dictam declarationem ad Ecclesiam quandam Parochialem sæcularem assumpsit, & Sacra Congregatio de anno 1603. declarauit: *Canonicum Regularem non prohiberi obtinere beneficia curata sæcularia, nisi fuerint ex iis translatis, de quibus in capite vndecimo, sess. decimaquarta Concilij Tridentini.* Hæc & alia præfatus Pennotus & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 3. *disp.* 9. *quæsit.* 8. afferens etiam consilium Vincentij Parentij iurisconsulti super hac re. Audio etiam plures ex istis Canonicis in variis Italiæ locis huiusmodi beneficiis sæcularibus seruire ab Episcopis in hoc munere constitutos.

Accipientes autem, vel tenentes aliquod beneficium requirens residentiam, in eo residere tenentur, 17
vt ex multis Canonibus elicitur *cap.* 1. 18. *quæst.* 1. *cap. licet olim, de priuileg. cap. ne pro cuiuslibet* 16. *quæst.* 1. *cap. si quis iam translatus*, 25. *quæst.* 2. *Clement. Ne in agro*, § *sanè, de stat. Monach.* Rodrig. *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 53. *artic.* 3.

Religiosi canonici Ecclesiæ Cathedralis regularis capaces sunt vt sint delegati ad exequendas litteras Pontificis, vel eius Legati, quæ à personis in 18
dignitate constitutis, vel Canonicis Ecclesiæ Cathedralis sunt necessariò exequendæ, iuxta *cap. statutum, in principio de rescriptis in* 6. Ratio est, quia cum ipsi sint veri Canonici, nomine canonicorum veniunt, maximè in fauorabilibus, aliàs ratione religionis eorum conditio deterior esset. Abbas *capite causam quæ, num.* 9. *de iudic.* Sanch. *libro* 6. *in decalog. cap.* 13. *num.* 83. Quod etiam intelligit casu quo Monachus ex legitima dispensatione esset canonicus Ecclesiæ Cathedralis sæcularis, propter eandem rationem.

Possunt etiam ad eas dignitates extra Ordinem promoueri, ad quas & Monachi, iuxta dicta *cap. præc.* 19
à n. 4. Id tamen maximè notandum, quod licet iure antiquo *cap. quod Dei timorem*, secularia beneficia curata obtinere possent, dummodò si commodè fieri posset, socium regularem secum haberent, Syluester *verb. Religio* 7. *quæst.* 3. & 4. Lessius *lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 98. propter dicta tamen cap. præcedenti *num.* 12. ex decreto Sac. Congregationis, & praxi Curiæ Romanæ ad id requiritur Sedis Apostolicæ licentia. Vide pro hac praxi Gonzalez *de mensib & alternatiua Episcop. gloss.* 7. *à num.* 53. Iuxta quæ Episcopus Monachos, & regulares canonicos, si absque tali licentia ad Parochias seculares suo monasterio non vnitas promoti sint, inde remouere potest. Layman *in Theolog. moral lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 11. Possunt tamen isti Canonici, sicut

ficut & Monachi, iuxta dicta dicto cap. præcedenti, de licentia suorum Superiorum promoueri ad quamcumque dignitatem supremam, sine Episcopalem, siue etiam Papalem, præfecturam Collegij, regimen Hospitalium, munus Vicarij Episcopalis, & Episcopi coadiutoriam. Neque enim video rationem cur Monachis id liceat, non autem canonicis regularibus, præsertim cum isti minus austeram vitam profiteantur quam Monachi.

20 Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium professionem fidei facere debent, iuxta decretum Concilij Tridentini *sess.24.c.12.* alioquin fructus non faciant suos, nec illis possessio suffragetur, prout in eodem Concilio ibidem dicitur. Barbosa *de Offic. & potest. Episcopi alleg.61. n.6.* Forma autem huiusmodi professionis assignata fuit à Pio IV. in Bulla *Iniunctum nobis*, quam affert Sorbus *in fine Compendij priuil. Mendic.*

21 Prohibitio illa compaternitatis, seu compatrinatus, de qua *tom.1.cap.9.num.31.* etiam extenditur ad Canonicos regulares, itavt illi (sicut nec alij religiosi) non possint esse compatrini. Etsi enim hoc munus solùm interdicatur Monachis, *cap. non licet, & cap. Monachi, de consecrat. distinct. 4. & cap. peruenit 18. quæst.2.* tamen quia quoties leges disponentes de Monachis fundantur in Religione, & non continent aliqua verba, quibus excludantur Canonici, comprehenduntur ipsi Canonici, ideo in hac etiam prohibitione comprehenduntur. Nauarrus *comment.4. de Regul. num.65.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.12. artic.2.*

22 Comprehenduntur etiam in communi illa prohibitione religiosis facta de non admittendo fœminas intra Monasteria, de qua *tom.1. c.10. n.9.* Lex enim, finis, & ratio legis illos comprehendit. Nauar. *comment.4. de regul.n.65.* Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.48. art.4.* Sanch. *lib.6. in Decalog. c.17. n.31.* Si tamen Canonicus aliquis regularis in domo aliqua priuata etiam monasterio contingua habitaret, tunc mulier honesta, ac suspicione carens illi posset in ea domo inseruire, quia nullus est textus id interdicens, nec illa domus est verè Monasterium. Nauar. Rodrig. & Sanchez relati.

23 Pari etiam ratione comprehendi videntur in prohibitione de non assistendo agitationibus taurorum fieri solitis, maximè in Hispaniarum Regnis, de qua *tom.1. c.10. num.7.* præsertim propter illa verba Clement. VIII. *Cæterisque cuiuscumque Ordinis, & instituti Regularibus*, quæ etiam tangunt Canonicos istos, cum verè Regulares sint. Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.68. art.3.*

24 Quamvis autem propter candem rationem videretur ipsis prohibitum arma tenere sine licentia Abbatis intra septa Monasterij, &c. incidere in excommunicationem Clement. *Ne in agro*, de qua *tom.1. cap.9. num.27.* Nihilominus graues Doctores asserunt ipsos hac prohibitione non comprehendi, forsan quia non ita illis hoc indecens videtur sicut Monachis. Glossa *in dict. Clement.* Nauar. *in Manual. cap.27. num. 139.* Toletus *in summa, lib.1. cap.39. num.6.*

25 Expressiùs tamen est illis prohibitum munus Procuratoris obire, nisi duabus conditionibus concurrentibus, scilicet Superioris licentia, & vtilitate Monasterij. Cùm enim *cap. Monachi, el 2. 16. quæst.1.* Monachis id prohibitum esset, & aliqui Canonici Regulares non de illis, sed tantum de Monachis id intelligi deberent dicere, Innocentius III. *in cap.2. de postulando*, expressè determinat idem iudicium habendum esse de Canonicis, ac de Monachis, quantum ad præsens. Idem enim constat ex Clement. *Religiosus.* Sylucst. *verb. Aduocatus, quæst.6.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.13. num. 1.* Illis autem conditionibus concurrentibus poterunt procurare nedum in foro Ecclesiastico, sed etiam in sæculari, vt colligitur *ex cap.1. & 2. de postulando.* Sanchez *vt supra num.4.*

Nec tantum non possunt huiusmodi Canonici munus Procuratorum exercere, nisi concurrentibus dictis conditionibus, sed neque possunt *Procuratorem constituere, aut substituere, etiamsi per constituentem hoc sibi expressè fuerit commissum.* Ita enim deciditur in Clement. *Religiosus.* Fundatur hæc decisio in eo quod Religiosus non habet velle, aut nolle; substituere autem est actus substituentis. Si autem adsit Superioris licentia, possunt prædicti Canonici Procuratorem constituere. Ita enim colligitur ex prædicta Clement. Cum autem ibi nihil dicatur de vtilitate Monasterij, sicut dicitur in prohibitione num. præcedenti adducta de munere Procuratoris non obeundo, videtur non requiri, & ita sine illa solùm cum licentia Superioris posse id fieri. Glossa *in Clement. Religiosus, verbo substituere.* Sanchez *lib.6. in Decal. cap.13. num.12.* 26

Canonicis Congregationis S. Saluatoris præceptum est à Pio V. in sua Constitutione, quam confirmauit Greg. XIII. sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ac priuationis perpetuæ vocis actiuæ, & passiuæ, ne per sex menses ante electionem aliquis audeat pro se, vel pro aliquo quemquam subornare, vt refert Castellinus *de elect. Prælat. cap.6. num.9.* De qua autem subornatione id sit intelligendum, vide dicta *tom.1. cap.15. num.24.* & dicenda hoc *tom.2. c.12. num.31.32. & 35.* Quod dixerim, quia si in hac constitutione solùm prohibeatur huiusmodi Canonicis subornatio, potest intelligi de subornatione praua, & iniqua, de qua dictis locis; non autem de bona, & honesta, de qua etiam ibid. Si autem prohibeatur aliquis alius sermo, tractatus, aut ratiocinatio de electione futura, etiam comprehenduntur bona, & honesta subornatio, quia ante prædictos sex menses non credatur conueniens. Mihi autem legere non licuit prædictam Constitutionem, & ideo sub hac distinctione loquor. 27

Declaratum est à Sacr. Congreg. Eminentiss. DD. Cardinalium, Canonicum regularem iussu sui Superioris degentem in ædibus Parochialis Ecclesiæ Congregationi vnitæ, in qua curam animarum exercet, & Sacramenta administrat, si delictum non concernens curam animarum, nec administrationem Sacramentorum commiserit, non posse ab Episcopo puniri vigore decreti Concilij *c.3. sess.6. de reform.* quasi extra Monasterium degat. Item, Canonicos regulares curam animarum exercentes in Ecclesiis vnitis eorum Monasteriis, non posse ab Episcopo compelli ad interessendum diuinis Officiis, quæ diebus Sanctorum Patronorum Ciuitatis in Ecclesia Cathedrali celebrantur. Item Canonicos regulares non teneri associare, & excipere Abbatem ex eius domo, dum ad Ecclesiam venit solemniter celebraturus. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Canonici Regul. n.15.* 28

Præterea declaratum est à Sacr. Congregatione posse Episcopum ex decreto Concil. Trid. *sess.7. c.7. de reform.* Ecclesias Parochiales vnitas Monasterio canonicorum regularium visitare, tametsi Generalis in eo sedem ordinariam principalem habeat. Armendar. *in addit. ad recop. leg. Nau. lib. 1. tit.6. l.7. §.2. n.2.* Barbos. *in collect. Bullar. verb. visitare Episcopus quando possit Ecclesias, & loca regul.2.* Per quod videtur limitata, vel moderata doctrina generalis tradita *tom.1. cap.11. num.9.* 29

Alia causa est monachi, alia Clerici. Idem dico de nomine Fratrum, quia illud Monachis vulgò accommodatur, non Clericis. Suar.4.*tom. de Relig. tract.9. lib.1.cap.7.num.*10. Comprehenduntur autem nomine Religiosorum, seu Regularium, cùm verè Religiosi, & Regulares sint. Imò cum Clerici sint, etsi regulares, comprehenduntur sub dispositionibus factis in iure pro Clericis, quia esse Regulares non est additum diminuens, sed potius augens obligationes Clericorum. In fauorabilibus autem, & in his quæ respiciunt substantiam, vel decentiam status Religiosi, nomen monachorum extenditur etiam ad illos, sicut dictum est de Canonicis Regularibus capite præcedenti, num.6. S.Thom. *opusc.*19.*cap.*2.Suarez *vt suprà.* Ea etiam, quæ in Iure de Canonicis Regularibus dicuntur, non videntur extendenda ad Clericos Regulares, nisi quatenus disponunt de re, quæ solùm fundatur in Religioso statu clericali, quatenus talis est, vel continet fauorem Religionis, vt sic. Suarez *vt suprà cap.9. num.*13.

5 Hinc huiusmodi Clerici Regulares non tenentur sicut Monachi abstinere à lineis indumentis, etiamsi in Iure hoc præcipiatur Monachis, *capite Cum ad monasterium, de statu monachorum.* Etenim huiusmodi austeritas non est ita expediens Clericis sicut Monachis, iuxta dicta capite præcedenti, *n.*7.& 15. Quod etiam supponit S.Thom. *opusc.*19. *c.*3. Suar.4.*tom. de Relig.tract.*9.*lib.*1.*c.*7.*n.*9.

6 Similiter nec tenentur abstinere à carnibus, etiamsi hoc quoque præcipiatur Monachis, dicto *capite Cum ad Monasterium, de statu monachorum.* Etenim nec huiusmodi austeritas viuendi necessaria est Clericis, quantumvis Regularibus. Cuius signum est, quòd nec in Regula sancti Augustini, nec in alia Regularium Clericorum (quod sciam) talis abstinentia præcipitur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.9. lib.*1. *c.*7.*n.*9. Vide dicta de Canonicis Regul. cap. præced. num.15.

7 Abstinere tamen debent ab officio aduocandi, iuxta dicta de eisdem Canonicis Regularibus *cap. præcedenti, num.*12. & ita id habet expressè de eisdem Canonicis S.Thom.*opusc.*19.*c.*2. & ratio esse potest, quia cùm huiusmodi prohibitio fundetur in decentia status Religiosi Clericalis, ac proinde etiam expressè solùm detur de Canonicis *in cap. ex parte, de postulando*, extendi etiam debet ad Clericos Regulares. Hac enim ratione hæc eadem prohibitio, quæ solùm data erat pro Monachis 16. *q.*1. *cap. Monachi, el* 2. extensa fuit à Papa ad Canonicos Regulares in dicto *cap.ex parte.* Hoc tamen intellige si non adsint duæ conditiones ibi assignatæ, *& tom.*1. *cap.*9. *num.*12. videlicet vtilitas Monasterij, & Abbatis imperium.

8 A mercatura etiam, & similibus negotiationibus omnino abstinere debent, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*9. *num.*39. & præter ibi dicta, quòd hæc obligatio sit sub peccato mortali, nisi paruitas materiæ aliquando excuset, constat ex verbis Papæ *in cap. consequens, distinct.*88. vbi postquam aliquos Clericos huic vitio deditos esse narrauit, subiunxit: [Proinde huiusmodi, aut ab indignis posthac quæstibus nouerint abstinendum, & ab omnis cuiuslibet negotiationis ingenio, cupiditateque cessandum, aut in quocumque gradu sint positi, mox à Clericalibus officiis cogantur abstinere, quoniam domus Dei domus orationis, & esse, & dici debet, ne per officia negotiationis potius sit latronum spelunca.] Quibus acribus verbis, & pœna graui depositionis quam imponit, satis insinuat hoc esse peccatum mortale. Quod idem dico de pœna excommunicationis, vel simili, quæ in aliis Canonibus imposita est propter hoc crimen, præcipuè de pœna degradationis, quæ imponi videtur propter idem *in cap.Clericus, dist.*91. huiusmodi enim pœnæ, etiamsi solùm dicantur infligendæ, solùm propter peccatum mortale designari solent. Negotiantes autem, seu mercaturam exercentes per alios, excusari poterunt probabiliter cessante scandalo, à peccato mortali, cum lex non videatur esse contra illos. Quo sensu accipiendi sunt aliqui Auctores id docentes apud Dianam *tractatu* 8. *de contract. & cambiis, resol.*72. Licet à veniali peccato, propter indecentiam, distractionem, periculum cupiditatis, & peccandi contra paupertatem, quæ in tali exercitio quasi necessariò reperiuntur, excusari vix possint, etiamsi per alios negotientur.

Obligantur præterea quidam illorum specialibus votis, quæ vltra tria communia aliis Religiosis in professione emittunt. Etenim professi Societatis Iesu sex alia vota emittunt, videlicet obedientiæ specialis erga Summum Pontificem, non permittendæ relaxationis paupertatis, non prætendendi directè, vel indirectè dignitatem, vel prælationem in Societate, non procurandi dignitatem extra Societatem, denunciandi ambientes, & audiendi consilium Generalis, vel alterius ad id deputati, si in Episcopos, vel Præsides alicuius Ecclesiæ eligantur. Clerici etiam Regulares minores quartum votum emittunt, vt dicitur, de non petendo prælaturam extra Religionem. Clerici autem Regulares ministrantes infirmis plura etiam vota, & inter ea vnum præcipuum emittunt, de perenni ministerio ægrotantibus exhibendo. Quorum votorum obligatio, quamvis præcipuè ex modo quo in istis Religionibus accipiantur, & ex eorum Statutis, seu constitutionibus pensanda sit, ex generalibus tamen principiis discutienda est. 9

Et primò votum Religiosorum Societatis de obedientia Summo Pontifici intelligitur circa missiones ad partes infidelium, vt habetur in Bullis Pontificiis, & constitutionibus Societatis. Suar.4.*tom. de Relig.tract.*10.*lib.*6. *cap.*4. *num.*4. Sanch. *de præcept. decalog.lib.*6. *cap.*18. *num.*1. Continet autem nouam obligationem extensiuam vltra communem omnium fidelium; nam reliqui fideles non tenentur obedire Papæ mittenti eos ad seminandum Euangelium inter infideles, & ad partes valdè remotas, nisi in casu raro, & speciali, in quo necessitas boni communis id postularet. Sanchez *vt suprà, num.*5. Dato etiam quòd in illo casu tenerentur seculares obedire Pontifici id præcipienti, hoc non esset ex vi voti obedientiæ, quemadmodum Religiosi Societatis, sed ratione iurisdictionis, quam Pontifex in illos habet. Suarez *vt suprà num.*22. Continet etiam hoc votum nouam obligationem vltra communem, quam habent alij religiosi ratione voti obedientiæ ab ipsis emissi, quia etsi omnes religiosi teneantur ex vi voti obedientiæ quod emittunt in professione obedire Papæ, tanquam supremo Generali omnium religionum, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*4. *num.*31. id tamen intelligitur, vt ibidem dictum est, in iis, quæ concernunt Regulam: ire autem ad partes infidelium ad conuertendos illos, non concernit, saltem regulariter, Regulam, iuxta dicta eo *cap.*4. *num.*15. Ludouicus Lopez 1.*part. instructor. cap.*56. Rodriguez 2. *tom. Summ. cap.*9. *num.*5. *& tom.*3. *qq Regul.quæst.*19. *art.*7. Dato etiam quod ad id tenerentur Mendicantes ex vi suæ institutionis, quia ex institutione sua ordinantur ad actiones circa proximos, iuxta dicta suprà *c.*1.*n.*11. non tamen eo modo, & cum illis circumstantiis quibus Religiosi Societatis, qui id promittunt se facturos, *sine excusatione, non petito viatico, quocumque gentium, &c.* Suar. *vt supra, à n.*22. Sanchez *etiam vt supra à num.*5. apud quos plura alia ad intentum. 10

modus inseruiendi tam spiritualiter, quam corporaliter, illis præscribitur, ad illum obseruandum tenentur sub mortali, vel veniali, iuxta quantitatem materiæ, & communem acceptionem Religionis, iuxta dicta *tom. 1. c. 7.*

18 Emittunt etiam isti Religiosi quatuor alia vota simplicia, videlicet nunquam agendi, vel assentiendi vt mutetur, vel alteretur modus ipsis præscriptus inseruiendi ægrotis, nunquam dandi operam, aut consentiendi, vt administrationem redditum, aut Nosocomiorum dominium habeant, non procurandi prælaturas in Religione, aut extra, & manifestandi ambientes illas. Quorum tria similia sunt iis quæ Societatis Religiosi emittunt, de quibus supra dixi. Aliud vero secundum Generales regulas metiri debet, attendendo tum ad formalia verba, quibus emittitur, tum ad modum, quo eius obseruantia inter probiores, & doctiores sumitur. Pro hac autem obligatione manifestandi ambitiosos deseruire possunt dicta *tom. 1. c. 19. n. 34. & c. 27. n. 19.*

19 Decorati sunt ab Ecclesia multis, variisque priuilegiis huiusmodi Clericorum Regularium Ordines. Primo enim Theatini approbati sunt à Clemente VII. in Bulla *Exponi nobis,* anno 1524. cum facultate Præpositum eligendi, alios ad Religionem recipiendi, necnon statuta edendi, & corrigendi, ac priuilegiis, exemptionibus, immunitatibus Canonicorum Lateranensium donati. Extat Bulla in 1. tomo Bullarij Laërtij Cherubini inter Constitutiones Clementis VII. *num.* 11. Item idem Pontifex in alia Bulla *Dudum pro parte,* in eodem tomo 1. Bullarij inter Constitut. ipsius *num.* 38. alia priuilegia eisdem concessit, videlicet Præpositis ipsorum, vt cum Clericis subditis occupatis prædicationi verbi Dei, audientiæ confessionum, & Theologiæ, ac Canonum studiis, aut infirmitate, vel infirmorum curatione impeditis, possent dispensare in officio diuino recitando, certum psalmorum, & orationum numerum solum dicendo. De quo priuilegio dixi *tom. 1. c. 12. n. 32.* Item super ieiuniis etiam quadragesimalibus, licet in hoc non videam specialem gratiam, propter dicta *tom. 1. cap. 18. n. 55.* Insuper omnia priuilegia omnium ordinum Fratrum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium concessa, & concedenda illis communicauit. Postea Pius V. in Bulla *Ad immarcessibilem,* anno 1567. plura ipsorum priuilegia confirmans, alia etiam elargitus est, & inter ea quod ad processiones cogi non possent instar aliorum qui in strictiori clausura viuunt. De quo dixi *tom. 1. cap. 1. num. 47. & in hoc 2. tom. cap. 1. num. 50.* Declaratum etiam dicitur à Sacr. Congregat. Concilij quod ipsorum Religio quamdiu bona stabilia non possidet, non comprehenditur decreto de non alienandis bonis Regularium, de quo *tom. 1. cap. 10. n. 2.* Sed cum in illo decreto non solum prohibeatur alienatio bonorum stabilium, sed etiam mobilium pretiosorum, si prædicta declaratio extenditur ad bona mobilia pretiosa specialem gratiam continet, si autem solum ad stabilia, cum illi ipsa non possideant, nihil gratiæ continere videtur. Dicitur etiam à S. Congregatione approbata istorum Patrum consuetudo de non accipiendo pluuiali à principio Vesperarum, sed solum à Capitulo, sed non illa de non faciendo commemorationem de Patrono Ecclesiæ. De illis Rodrig. *tom. 1. qq. Reg. q. 3. art. 14.* & Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici Regulares Theatini.*

20 Clerici Regulares Societatis Iesu, seu Patres Iesuitæ, approbati primum fuerunt à Paulo III. in Constitut. *Regimini,* anno 1540. in 1. tomo Bullarij inter Constitut. huius Pontificis *num.* 25. Deinde à Iulio III. in Constitut. *Exposcit debitum.* Amplissimis priuilegiis decorati sunt à Paulo III. anno 1545. in Bulla *Cum inter cunctas,* in Bullario Rodriguez *tom. 2.* inter Bullas huius Pontificis *num.* 7. videlicet circa facultatem concionandi in quibusvis Ecclesiis, locis, ac plateis communibus, seu publicis, de qua vide dicta *tom. 1. cap. 20. num. 5.* Sed aduerte hanc facultatem solum concedi deputatis ad id munus per Generalem pro tempore existentem, non autem deputatis per alios prælatos. Circa facultatem audiendi confessiones, de illa eodem *tom. 1. cap. 19. num. 2.* dictum est non subsistere nisi præmissa approbatione Ordinarij, & sic etiam declaratum dicitur a Sacra Congregatione Concilij. Barbosa *in Collectan. Bullar. verbo Clerici Regulares Societatis Iesu.* Circa facultatem absoluendi ab omnibus casibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, de qua etiam dicto *cap. 19. à num. 15.* dixi, qualiter moderata sit iis temporibus. Item circa facultatem commutandi vota, de quo dixi eodem *cap. 19. num. 23.* Præterea circa facultatem dicendi Missas ante diem, circa tamen diurnam lucem, & infra horam post meridiem, de qua etiam *tom. 1. c. 21. num. 2.* dixi, & nunc dico reuocatam propter decretum Sacræ Congregationis ibi adductum, si tamen aliquid priuilegij contineat, prout dicunt aliqui de simili concessione illis à Gregor. XIII. facta, de qua infra: hanc autem concessionem non facit Pontifex Paulus absolutè, nisi *quando, & quoties stante legitimo impedimento, moderno, & pro tempore existenti Præposito vestro id necessarium, vel alias in Domino expedire visum fuerit.* Maximè idem Pontifex Paulus III. in Bulla *Licet debitum,* in 1. tom. Bullar. Laërtij inter Bullas huius Pontificis *num.* 48. & in Bullario Rodriguez *tom. 2. Bulla* 8. diuersa priuilegia, & indulta S. Ignatio Loyola eo tempore Generali, suisque successoribus, ac aliis eiusdem Religionis alumnis concessit. Postea Pius V. in Bulla *Dum indefessa,* anno 1571. in 2. tomo Bullar. Laërtij *num.* 131. & in Bullar. Rodriguez *tom. 2. num. 5.* declarauit Societatem Iesu, seu ipsorum Ordinem vnum ex Mendicantibus esse, eorumque gratiis, & priuilegiis concessis, & concedendis perfrui. Item Gregor. XIII. præcipuus huius Religionis promotor in Bulla *Quæcumque,* anno 1576. in 2. tomo Bullar. *num. trigesimosexto,* ipsos exemit ab onere accedendi ad processiones, & Bulla *Saluatoris,* eodem anno, & in eodem *secundo tomo num.* 39. vbique Ecclesias, & domos ædificare permisit, non obstante priuilegio aliis Ordinibus concesso, & concedendo, quod prope eorum loca noua Monasteria construi nequeant. A solutione, & præstatione decimarum, & onerum illos etiam exemit idem Pontifex Gregor. in Bulla *Pastoralis officij,* in secundo tomo Bullar. *num.* 51. Aduertit tamen Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici Regular. Societatis Iesu,* Leonem XI. modificasse hanc concessionem circa decimas prout de Iure, & Gregorium XV. reduxisse ad terminos Constitutionis Gregor. XIII. ac tandem SS. Dominum Nostrum Vrbanum VIII. Constitutionem Leonis seruari voluisse, nisi quatenus de Iure, vel consuetudine exempti reperirentur. Item idem Gregor. XIII. in Bulla *Æquum reputamus,* inter Constitutiones ipsius *num.* 1. & in 2. tomo Bullar. Rodriguez *num.* 18. amplissimam facultatem illis concessit circa Iudices Conseruatores, de qua latè in hoc 2. *tom. cap.* 10. dicetur. Item in Bulla *Vnigeniti Dei, &c.* in secundo tomo Bullar. Rodriguez *num.* 19. facultatem illis tribuit medendi citra adustionem, & incisionem per seipsos faciendam, de suorum Superiorum licentia, quando Medici sæculares commodè haberi non possint. De quo dixi *tom. 1. c. 9. num. 15.* Sed aduerte ibi errorem, non enim debes legere *citra adustionem & combustionem,* vt ibidem ex Sanchez transcripsi, sed *citra adustionem, & incisionem,* vt habet Bulla. Item in

Bulla

huius Pontificis *num.*75. Regulam illorum reformauit iuxta formam ab ipsis stabilitam, & Paulus V. in Bulla *Romanum*, anno 1606. *num.*20. ipsis prohibuit transitum ad alias Religiones etiam Carthusiensium sine Sedis Apostolicæ licentia. Ac demum Sanctissimus Dominus Noster Vrbanus VIII. in Bulla *Sacrosanctæ*, anno 1623. *in 4.tom. Bullar. num.*10. circa illos statuit, quod professi ad Sacerdotium destinati in domibus Nouitiarum, vel aliis distinctis ex illorum perpetuis redditibus viuere possent. Ac in alia Bulla *Romanus Pontifex*, anno 1628. quæ est *num.*85. modum illis præscripsit circa electionem Præfecti Generalis, Consultorum, & Arbitri Congregationis. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 3. *art.*15. Barbosa *in Collect. Bullary, verb. Clerici Regulares ministrantes Infirmis.*

25 Clerici Regulares minores gaudent priuilegiis Clericorum Regularium Theatinorum, ex Gregorij XIV. concessione in Constitut. *Romanus*, anno 1591. in 2.tom.Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.*2. Et ex Sixto V. in Bulla *Sacræ Religionis*, anno 1588. eodem 2. tom.Bullar. inter Bullam Sixti *num.*81. non solum Congregationis approbationem, sed etiam facultatem habuerunt statuta pro eius bono regimine condendi, tria vota emittendi, alios ad religionem recipiendi, officium secundum Rom. Eccles. vsum recitandi, sacramenta ministrandi, & domos construendi, quæ qualiter intelligenda sint ex dictis, & dicendis constabit. Barbosa *in Collect.Bull.verb.Clerici regulares minores.* Aduertit etiam Laertius Cherubinus in annotationibus ad prædictam Bullam Sixti V. emittere hos Patres etiam quartum votum de non petendo prælaturam extra Religionem. Pro quo vide *cap.*13. *post num.*4.

26 Præterea Clerici Regulares Congregationis Matris Dei Lucæ sub Gregor. XV. de Concilio S.Congregationis Cardinalium in Religiosos approbati fuere. Variis etiam primùm à Clem. VIII. gratiis, & priuilegiis honestati sunt. Quæ refert Barbosa *in Collect. Bull verb.Cleric.Congregationi, Matris Dei Lucæ.* Specialiter ab eodem Greg.XV. in Bulla *Ad vberes*, sub die 4. Ianuarij 1623. habent omnia & singula priuilegia, immunitates, libertates, facultates, exceptiones, & alias gratias, ac indulta tam spiritualia, quam temporalia concessa aliis Congregationibus Clericorum Regularium Mendicantium (non tamen Societatis Iesu) necnon Ecclesiis, & locis Regularibus quibuscumque, etiam per viam communicationis, &c. Huius Religionis fundator fuit Ioannes Leonardius Diœcesis Lucensis multis virtutibus, signisque Sanctitatis clarus, vt propterea Gregor. XV. de ipsius vita confici processum, vt posset in Beatorum numerum adscribi, iusserit.

27 Tandem Clerici Regulares Scholarum piarum nuncupati, quorum institutum est, vt colligitur ex Paulo V. in Bulla *Ad ea*, anno 1617. edita in 4.tom. Bull. *num.*3. gratis, & nullo stipendio, mercede, salario, aut honorario, pueros in primis elementis, grammatica, computo, ac præcipuè in fidei Catholicæ rudimentis erudire, bonis, atque piis operibus imbuere, ac Christiano more educare, à Gregor. XV. in Bulla *Ad vberes fructus*, anno 1622. edita in 4.tom. Bull. *num.* 14. priuilegiis Mendicantium decorati fuerunt, & postea à S.D.N.Vrbano VIII. exempti à processionibus, & aliis actibus publicis. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici pauperes Congregat. Matris Dei Scholarum piarum.*

CAPVT V.

De Regularium Militarium Iuribus, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Militares, seu milites regulares qui vocentur.*
Tria hominum genera in eis reperiuntur. ibid.
2 *Clerici professi horum Ordinum sunt veri, & indubitati Religiosi.*
Idem de Monialibus Cruciatis. ibid.
3 *Aliquid notabile ab huiusmodi Clericis ludo lucrantes tenentur ad restitutionem.*
4 *An Conuersi illorum sint verè Religiosi.*
5 *Milites S.Ioannis veri religiosi sunt.*
6 *Alij etiam Milites, qui tria vota emittunt, sunt verè religiosi.*
7 *Per solenne votum militum S. Ioannis dissoluitur matrimonium ratum.*
Secus de voto aliorum militum. ibid.
8 *Per vota religionis S.Ioannis dissoluitur matrimonium sequens.*
Secus per vota aliorum. ibid.
9 *An vota istorum sint simpliciter solennia.*
10 *In quo consistat eorum obedientia, paupertas, & castitas.*
11 *Venereos actus exercentes quomodo peccent.*
12 *Ratione voti obedientiæ ad quid obligentur.*
13 *Ad quid ratione voti paupertatis.*
14 *Sunt personæ Ecclesiasticæ.*
15 *Status eorum venit in Iure sub nomine Regulæ, & religionis approbatæ.*
16 *Simonia committitur in venditione, vel emptione habitus Militiarum.*
17 *Non comprehenduntur decreto Concil.Trid.* sess.25. cap.15.
De militibus tamen S.Ioannis dicitur oppositum declaratum. ibid.
Et quod comprehendantur sub prohibitione de non accedendo ad Monasteria monialium. ibid.
18 *An comprehendantur decreto eiusdem Conc.* sess.6. cap.3.
19 *Milites S. Ioannis eximuntur à contributione pro seminariis.*
*Comprehenduntur tamen decreto eiusdem Conc.*sess.25. cap.19. ibid.
Eximuntur omnes huiusmodi milites sacris Ordinibus non initiati à constitutione Pij V. de agitationibus taurorum. ibid.
Secus de clericis horum Ordinum dicendum. ibid.
20 *Excluduntur milites isti à constitutione Clem.VIII. de largitione munerum.*
21 *Non comprehenduntur Religiosorum nomine quoties in institutione maioratuum apponitur clausula exclusiua religiosorum.*
Quid dicendum de militibus S.Ioannis. ibid.
22 *Milites commendatarij non sunt dicendi habere titulum redditutum annuorum.*
Habent illos in administrationem, & commendam. ibid.
Et quoad vsum æquiparantur iis, qui habent dominium, vel quasi. ibid.
23 *Idem dicendum de bonis patrimonialibus.*
24 *Non sunt domini prædictorum.*
25 *Iura redditutum, quæ commendatariis competunt, non sunt beneficia Ecclesiastica.*

Secus

habent verum, & totale votum castitatis, verum etiam votum paupertatis, cum sint incapaces dominij, imò & vsus sine superiorum facultate, & verum votum obedientiæ, etiam in re tam ardua, & difficili, qualis est aggredi quæcumque pericula belli propter fidei defensionem. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 1. art. 6.* Suarez. 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 4. num. 5.* [Vnde ipsis Declaratum video à Sacra Congregatione Episcoporum & Regularium 10. Maij 1641. verè exemptos esse à iurisdictione Ordinarij.]

6 De aliis porrò Militibus horum Militarium Ordinum, quamuis multi negent esse veros Religiosos; nihilominus communior, & probabilior sententia docet oppositum. Supponitur autem eos tria vota Religionis, obedientiam scilicet, castitatem, & paupertatem vouere. Qui enim solum duo ex istis, videlicet obedientiam, & castitatem promittunt, quales videntur esse Milites S. Mauritij, & S. Stephani, vt inferiùs *num.* 57. & 58. dicetur, absdubiè verè Religiosi non sunt. De aliis autem id probatur. Primò, quia ita supponi videtur in Bullis Pontificiis, quas refert Didacus de Motta in speciali opere de hac re, *lib. 1. & 2.* Secundò, quia emittunt vota obedientiæ, castitatis, & paupertatis, quatenus conducunt ad finem qui est vitam exponere pro fidei, & Ecclesiæ defensione. Tertiò, quia status illorum est status perfectionis, cum non sit status vitæ ordinariæ, sed obseruantiæ consiliorum Euangelij, cum traditione perpetua in obsequium Dei, & ad prædictum finem. Nauarrus *consil. 11. de Regularibus, quod incipit, Quidam eruditissimus.* Suarez *tomo 4. de Relig. tractat. 9. lib. 1. cap. 4. num. 9.* & alij.

7 Hinc per solenne votum Religionis quod faciunt milites S. Ioannis dissoluitur matrimonium ratum non consummatum præcedens, quia re vera est solemne votum religionis approbatæ, atque ita gaudere debet priuilegiis talis. Nauarrus *conf. 1. de Conuers. coniug.* Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 6. §. quartò quæritur.* Loquendo autem de voto quod alij Equites militarium Ordinum faciunt, non dissoluitur per illa Matrimonium ratum. Impossibile enim est, vt Matrimonij vinculum dissoluatur per illud votum quod simul stare potest cum Matrimonio, quale est horum Equitum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 4. n. 28.*

8 Similiter licet per vota Religionis S. Ioannis dirimatur Matrimonium subsequens, cum verè sit votum solemne, & omnimodæ castitatis, per vota tamen aliorum militarium Ordinũ non dirimitur. Motta *lib. 2. c. 2. §. 19. n. 18.* Diana *tract. 2. de Dub. Regul. resol. 30.*

Propterea quidam etsi appellet solemne votum Ordinis S. Ioannis, vota tamen aliorum Ordinum militarium non appellat simpliciter solemnia, sed solum quoad aliqua, videlicet quoad perpetuitatem. Suarez 4. *tomo de Relig. tractat. 9. libro primo, capite 4. num. 29.* De quo non multùm curandum, dummodo talia vota sufficientia dicantur ad constituendam veram Religionem, iuxta dicta *num. 6.*

9 Consistit autem generaliter loquendo, & præscindendo à particularibus obligationibus horum Ordinum, eorum obedientia in hoc quod debeant obedire Magistris, & Superioribus in iis, quæ ad externa opera vitæ actiuæ spectant, & ad militiam ordinantur. Paupertas, quod non habeant dominum omnino liberum bonorum quæ possident, sed dependens à voluntate, & licentia suæ Religionis. Castitas autem in militibus S. Ioannis in omnimoda abstinentia à venereis etiam per actum coniugalem, in aliis verò militibus in abstinentia ab eisdem venereis extra Matrimonium, & etiam in Matrimonio quando, & eo modo qui fuerit necessarius ad finem illorum, qui est defensio fidei, & Ecclesiæ in bello, & ipsis præceptus à Superioribus, Suar. 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 4. num. 16.* De variis modis quibus professionem emittunt milites, tractat Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 5.*

Hinc consequenter tam milites S. Ioannis quomodocumque venereos actus exercentes, quàm aliorum Ordinum Milites extra Matrimonium peccantes, tenentur confiteri prædictam circumstantiam voti castitatis emissi. Eorum namque peccata carnis duplici constant malitia specie diuersa, scilicet contra castitatem, vel temperantiam, & contra virtutem Religionis, seu votum, quæ est sacrilegij. Ayala *in libello Ordinis S. Iacobi.* Rodriguez *tomo 1. quæst. Regular. quæst. 13. art. 2.* Diana *tractat. 2. de Dub. Regul. resolut. 30.*

Ratione etiam voti obedientiæ, quod emittunt, videntur obligari ad non disponendum de suis personis, nisi de licentia expressa, vel saltem implicita suorum Superiorum, Magistrorum videlicet, &c. cum ratione talis voti quodammodo non sint sui, sed Religionis. Vnde non licet illis se homagio, confœderatione, aut iuramento astringere alicui personæ, obligare se alicui feudo, maximè iuramento præstito, loquendo de feudo per quod obligentur ad aliquod seruitium reale, siue personale, quod dedeceat ipsorum personas, implicare se bellis Christianorum, sine Superiorum licentia, &c. Rodrig. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 71. art. 2.*

Ad quid autem teneantur ratione voti paupertatis, quod etiam emittunt, & quæ possint facere non obstante prædicto voto, in sequentibus dicetur. 10

Sunt etiam simpliciter dicendi Ecclesiasticæ personæ, cùm sint veri Religiosi, vt diximus. Nauarrus *in tract. de redditibus Eccles. quæst. 1. monit. 55. & q. 3. monit. 27. & 29. & consil. 20. & 21. de Regularib.* Et esto Religiosi non essent, adhuc dici posse videtur, esse personas Ecclesiasticas, cum sint speciali modo Deo dicatæ, & sub Regula Religiosa viuentes. Quæ ratio etiam probat idem de illis militibus, qui non tria, sed tantùm duo vota emittunt. 11

Item eorum status venit in Iure sub nomine Regulæ, & Religionis approbatæ. Tum quia id videntur probare testimonia Pontificum eos approbantium, tum etiam quia professio in his Ordinibus valida est, ergo Religio ipsa approbata in Iure, cum *ex cap. vlt. de Relig. domib.* omnis professio facta in Religione non approbata non est valida. Suarez *tom. 4. de Relig. tractat. 9. lib. 1. capite 4. num. 27.* 12

Vnde simoniæ peccatum committitur in venditione, vel emptione habituum horum Ordinum. Tum quia sunt veræ Religiones, vt diximus: tum quia esto tales non essent, nihilominus habitus ipsi dant ius ad multa priuilegia Ecclesiastica, ac per consequens habent annexionem cum re spirituali. Azor. *tom. 1. moral. lib. 13. c. 2. §. At verior.* Nihilominus, si pecunia vel aliquid aliud detur pro prædictorum Ordinum habitu, non vt pretium, sed alio titulo, non esset ibi simonia, quæ solum committitur dum datur, vel promittitur temporale pro spirituali, tanquam pretium illius. Diana *tract. 2. de Dub. Regul. n. 64.* Quid verò dicendum de Commendis quæ huiusmodi militibus dari solent, an scilicet sint, vel non materia simoniæ, constabit inferius *num. 26.* 13

Non comprehenduntur in decreto Conc. Trid. *sess. 25. de Regularib. cap. 15.* vbi statuitur, vt in quacumque Religione, tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante 16. annum, nec in minori tempore quam post annum approbationis. Ratio est, quia etsi verba Concilij generalia sint, nihilominus Sacra Congregatio Cardinalium declarauit non comprehendere *Ordines Regulares militares*, absdubiè quia respectu illorum talis obseruantia necessaria, aut accommodata non est. Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. §. 2. quæritur.* Suarez *tom. 4 de Relig. tract. 9 lib. 1. capite 4.* Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. miles Regularis 2.* Dicitur tamen milites S. Ioannis Hierosolymitani comprehendi 14

comprehendi in prædicto decreto ex peculiari ipsorum statuto & declaratione S. Congregationis. Armendariz *lib.7.de Relig.num.* 16. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Milites S. Ioannis Hierosolymitani.* Vbi etiam de illis refert idem Barbosa declaratum esse ab eadem Sacra Congregatione, comprehendi decretis Concilij, etiam vbi de eis non fit expressa mentio, nisi specialibus priuilegiis post Concilium muniantur. De qua declaratione, vel saltem de ipsius intelligentia multùm dubito, cum isti milites S. Ioannis valde priuilegiati sint, & exempti, vt colligitur ex Pio IV. *in Bulla Romani interest*, quæ est 29. inter Bullas huius Pontificis in 2. tomo Bullar. Dicitur etiam declaratum à Sacr. Congregat. Episcop. & Regular. præfatos milites S. Ioannis comprehendi sub decreto, quo Regularibus prohibetur accessus ad Monasteria Monialium. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Eques Hierosolymitanus.*

18 Nec etiam comprehenduntur in decreto eiusdem Concilij *sess.6.cap.3.* vbi habetur, quod nemo sæcularis Clericus vel Regularis, cuiusvis priuilegij prætextu tutus censeatur, quominus si deliquerit extra Monasterium degens, ab Ordinario loci visitari, puniri & corrigi valeat. Quoniam pœna, & odia iure, vel statuto contra Religiosos constituta, non trahuntur ad eos. Vnde Pontifices sæpius illos expresse à communibus statutis odiosis excipiendos declararunt, vt constabit inferius de Greg. XIII. in statuto de spectatoribus agitationis taurorum, & de Clem. VIII. in prohibitione de largitione munerum. Azorius *tom.1. lib.* 13. *cap.* 4.

19 Specialiter milites S. Ioannis excipiuntur à Concil. Trident. *sess.23.cap.* 18. ne teneantur contribuere pro seminariis. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 1. *artic.* 6. Comprehenduntur tamen decreto eiusdem Concilij *sess.25.cap.19.* vbi agitur de Regularibus prætendentibus se per metum ingressos religionem, aut per vim, vt refert ex declaratione S. Congregationis Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Eques Hierosolymitanus, & verbo Milites S. Ioannis Hierosolymitani*, citans etiam Armendariz. Similiter Gregor. XIII. eximit omnes huiusmodi milites sacris Ordinibus non initiatos à Constitutione Pij V. & pœnis in ea contentis contra eos qui agitationibus taurorum assistunt, vt dictum est *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 7. & docet Rodriguez *tom.3.quæst.Regul.quæst.68.art.2.* Nec comprehenduntur in Constitutione Clementis VIII. de qua *ibidem.* Esto enim prædicta Constitutio Pij V. Monachos, & Fratres, ac cuiuscumque Ordinis, & instituti Regulares comprehendere voluerit, non tamen huiusmodi odiis, nisi exprimantur. Rodriguez *vt sup.art.2.* Includuntur tamen in hac prohibitione Clerici horum Ordinum militarium, sicut omnes alij Regulares, cum communibus legibus aliorum Regularium comprehendantur. Rodriguez *vt supra.*

20 Excluduntur etiam à Clemente VIII. in constitutione *de largitione munerum Regularibus interdicta*, vt patet illis verbis (*non tamen militia*) & ita tenet Diana *tract.de paupert. Religios. resolut.* 23. Imò ex eo quod Pontifex in hac Constitutione omnes Religiosos comprehendat, excipiat autem hos milites, colligitur eos esse veros Religiosos, iuxta dicta *suprà num.6.* cum exceptio firmet regulam in contrarium. Diana *ibidem.*

21 Nec etiam comprehenduntur Religiosorum nomine, quoties in institutione maioratuum apponitur clausula exclusiua Religiosorum. Etsi enim Religiosi sint, viuunt tamen sæculari modo, imò splendidè, & paupertas quam profitentur est amplissima, nec in eis procedunt rationes, quæ in aliis Religiosis, & ita capaces sunt obtinendi maioratus. Molina *tom 3. de inst.disp.623. num.5.* Sanchez *lib.7.in decalog. cap.* 15. *num.* 5. 47. *&* 49. Quod intellige nisi Constitutiones Ordinum obstent, & quoad milites S. Ioannis, nisi institutione maioratus apposita sit aliqua clausula, qua denotetur possessorem illius debere ducere vxorem, quia hoc repugnat his militibus. Maioratuum ergo institutores rectè, & prudenter in ipsa institutione adiicere solent clausulas, quibus id explicetur. Molina *de Hispanor.primogen.lib.1.cap.13.num.98.& 99.*

Cum autem ratione voti paupertatis quod emittunt, dominij incapaces sint, ideo milites Commendatarij reddit(uum annuorum, quos habent, non sunt dicendi habere titulum, propriè loquendo, nam appellatione tituli in hac parte intelligitur dominium, vel quasi dominium. Habent ergo prædicta in administrationem, & commendam. Propter hanc enim causam Commendatarij vocantur. Quoad vsum tamen æquiparantur iis, qui dominium, vel quasi dominium, id est titulum habent, quia scilicet illis bonis fruuntur Superiorum permissu, soluendo aliquam pensionem Religioni, vel saltem aliqua faciendo quo denotetur vsum illorum bonorum à voluntate Superiorum pendere. Azorius *tom.1.lib.13.cap.4.* 22

Idem, & propter easdem rationes, dicendum de bonis patrimonialibus, quæ scilicet hæreditate, aut propria opera, aut donatione acquisierint milites isti, siue ante professionem, siue post illam, eorum scilicet non habere proprietatem, aut dominium, sed solùm vsum ad voluntatem Superiorum. Nauarrus *comment.* 2. *de Regularib. num.* 56. *& apolog. ad lib. de redditib. quæst* 3 *monito* 12. Motta *tract. de confirmat. Ordin. milit. S. Iacobi lib.* 2. *cap.* 2. *& in lib. instruct. vt Commendatarij tendant ad perfect. cap.* 4. *§.* 4. *num.* 49. 23

Neque audiendi sunt quidam, etsi alias docti, qui admittunt huiusmodi Commendatarios (eos scilicet quibus permissum est contrahere Matrimonium) esse veros dominos prædictorum bonorum. Molina *tom.1. de iust. disput.* 141. Sanchez *lib.7. in decalog. cap.* 8. *num.28.* Hi enim Theologi dum mites, & suaues esse volunt in huiusmodi milites, acres tamen, & acerbi sunt in illos, eis tollentes veram rationem Religiosorum, impossibile enim est veram rationem Religiosi cum proprietate, & dominio, præsertim expedito componere. Vnum ergo de duobus affirmare debent, vel prædictos milites Religiosos non esse, quod non est dicendum, vt constat ex dictis, vel dicendum eos non habere bonorum suorum proprietatem, aut dominium, saltem liberum, & expeditum, quia hoc est de essentia veri Religiosi. Alias solùm Religiosos de nomine, & eorum, quorum vana est, & lubrica Religio, eos appellare liceret. 24

Iura etiam annuorum redditu(um, quæ huiusmodi equitibus commendata ad vitam conferuntur, & Commendæ vocantur, non sunt verè, & simpliciter beneficia Ecclesiastica. Ratio est, quia etsi ex decimis Ecclesiasticis colligantur, & personis Ecclesiasticis dentur, & à Magistro Ordinis, nihilominus non dantur ob munus aliquod Ecclesiasticum, seu administrationem sacram, sed ob militiam, in qua se debent exercere, ac proinde non sunt propriè beneficia Ecclesiastica. Præsertim quia beneficia Ecclesiastica habent annexam obligationem officij diuini persoluendi, tonsuram, & Clerici vestem portandi, quod deficit in huiusmodi Equitibus. Mandosius *comment. super regul.3.Cancellar.quæst.11.num.4.* Azorius *tom.1. institut.moral.lib.* 13. *cap.* 3. Iura autem redditu(um qui in huiusmodi militaribus ordinibus Clericis conferuntur ob ministerium Ecclesiasticum, quo ipsi Clerici inseruiunt Ordinum Ecclesiis, sunt vera beneficia Regularia, cum nihil illis ad rationem beneficij necessarium deficiat. Azorius *vt supra.* Nihilominus adhuc illa nō dicenda simpliciter beneficia Ecclesiastica, quia non sunt perpetua, sed amouibilia, & dependentia 25

à

à voluntate Superiorum. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 29. à num. 104.* Vide dicenda *cap. 18. num. 6.*

26 Ex quo fit, quod etsi Commendæ Clericales, illæ scilicet, quæ dantur propter spiritualem administrationem, vel spirituale ministerium, curam videlicet animarum, sint materia simoniæ, ita vt si vendantur, vel emantur, simonia committatur, Commendæ verò aliæ quæ huiusmodi militibus dantur non propter spiritualem administrationem, aut functionem, sed titulo merè laico, scilicet ob militiam gerendam, vt subsidia videlicet, vel stipendium ipsius, non sunt materia simoniæ, cum sint res temporales. Suarez *tom. 1. de simonia, cap. 27.* Bonacina *de simonia quæst. 4.* Nihilominus si vendantur sine à Rege, Principe, vel Magistro Ordinis, qui illas distribuunt, graue peccatum committitur. Tum quia prædicti non sunt Domini, sed dispensatores illarum, tum quia sic dabuntur indignis, quod est intrinsecè malum, vtpotè contra finem institutionis illarum. Suarez, & Bonacina *vt suprà.* Cum autem sint bona Ecclesiastica, videtur casu quo aliquando vendantur, vendi, aut alienari non posse sine assensu Sedis Apostolicæ, propter Extrauag. *Ambitiosæ*, vbi bonorum Ecclesiasticorum alienationes prohibentur. Couarruu. *2. var. cap. 16. num. 3.* Riccius *in prax. fori Ecclesiast. decis. 76. & 79.* Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiast. disp. 2 quæst. vnica, punct. 2. num. 13.*

27 An verò huiusmodi fructus aut redditus, quos habent isti milites Commendati possint tuta conscientia percipere actu non militantes, nec arma capientes, sed otiosè, vel vitiosè in Curiis Principum, & vrbibus degentes, meritò dubitant plures. Multi volunt eos non posse tales fructus, aut redditus tuta conscientia recipere. Quia ipsis sunt concessi, vt contra Sarracenos, & alios Ecclesiæ hostes præliemtur, & quod datur ob aliquam causam, ea non subsistente, nihil valet. Aliis autem dicta opinio duriuscula videtur, & fundamentum ipsius infirmum, eo quod licet prædicta bona militibus istis dentur causa militiæ, sed non ea conditione, & lege, vt actu militent. Ad hoc inclinare videtur Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. §. 7. quæritur.* Verumtamen mihi videtur huius decisionem pendere, tum ex statutis horum Ordinum, tum ex modo quo ipsis prædicta bona conferuntur. Si enim vel ex prædictis statutis, vel ex modo quo ipsis dicta bona conceduntur, habetur eos teneri actu militare, vt illis potiantur, sine dubio non possunt actu non militantes, sed otiosè, vel vitiosè sine vllo militiæ exercitio viuentes illis potiri. Si autem ex statutis Ordinum, vel modo quo prædicta bona ipsis conceduntur, nihil tale habeatur, etsi non teneantur actu militare, tenentur tamen esse in præparatione animi ad militandum quoties ipsis iniunctum fuerit, vel occasio, aut necessitas postulauerit. Alias omnino nugatoriè, & vanè militum nomine, & præmio gaudere possent.

28 Sed siue actu militent, siue non huiusmodi Equites, prædictorum bonorum, & quorumcumque aliorum sibi ex patrimonio, vel alio modo competentium dominio carent, ratione voti paupertatis quod emiserunt, vt dictum est: vnde solùm habent vsum illorum in ordine ad licita, & honesta, non tanquam suorum, sed tanquam sibi commissorum, ac commendatorum, nutu, & voluntate Superiorum, prout alij Religiosi, quia hoc solùm permittit votum paupertatis. Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. §. octauò quæritur, & §. nono quæritur.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 58. art. 5.* Nauarrus *lib. de redditibus, quæst. 1. num. 95. & 96. & quæst. 3. n. 30. & 31. & Apolog. ad lib. de redditib. n. 6.* Quidquid dicat in contrarium Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 8. num. 29.* Vnde si fructus, aut redditus huiusmodi ludendo, aut alio vano, inutili, seu futili modo impendendo perdant, non solùm peccant grauiter, vel leuiter, iuxta capacitatem materiæ, sicut alij Religiosi contra votum paupertatis, sed etiam ij, in quos ipsi prædicta bona transferunt ad restitutionem tenentur, vt docent aliqui apud Azotium *vt suprà, §. decimò quæritur*, quia talia bona non sunt ipsis concessa nisi in ordine ad honestos, & licitos vsus, nec voluntas Superiorum est, aut potest esse, vt in vanos, & inutiles ea expendant. Verum est huiusmodi Equitibus militaribus, tum ratione nobilitatis, tum ratione finis Religionis militaris, qui non est strictam obseruantiam seruare, sed militiam pro Christo quando opus fuerit sectari, licere sæpius ludere ludis honestis aliquam pecuniæ quantitatem, & facere aliquas, & plures expensas quæ aliis Religiosis non licent, quod iuxta prudentis arbitrium, tum ex vsu inter timoratos, tum ex consensu Prælatorum metiendum est. Donare tamen concubinis non possunt, ita vt illorum donatio etiam iuramento firmata, sit irrita, vt docent multi, quos sequitur Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 27. art. 12. in fine.* Cæterum probabiliter, vt credo, excusari possunt à restitutione facienda eorum quæ ab illis acceperunt, tam prædictæ concubinæ, quàm alij cum quibus illicitè luserunt, eo quod Religiones istæ vsu, & praxi nihil de istis rebus malè donatis curare videantur, ita vt eas quasi remittere censendæ sint.

Hinc etiam valdè probabile est, posse hos milites 29 etiam Commendatarios, siue de bonis patrimonialibus, siue de redditibus Commendarum maioratus instituere, non secus atque alios sæculares, si hoc illis specialiter non sit prohibitum. Non quidem quia prædictorum bonorum dominium habeant, vt male quidam putant, sed quia Religiones istæ militares, & Prælati supremi ipsarum hoc videntur permittere. Molina *tom. 3. de iust. disp. 604. fin.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 8. n. 31.*

Peccabunt tamen mortaliter contra votum pau- 30 pertatis, si in his, aut aliis vsibus expendant prædicta bona contra suorum Superiorum beneplacitum. Hoc enim ad minus est necessarium pro voto paupertatis, quod emiserunt. Ista *in Confessionario, in interrogationibus circa votum.* Motta *in lib. instructionis, vt Commendatarij tendant ad perfectionem*, & Sanchez *lib. 7. in decalog. c. 8. n. 3.*

Peccabunt etiam mortaliter contra votum pauper- 31 tatis, si tempore, & occasione quibus Religiones ipsæ, ipsorum Prælati, vel visitatores iusserint, non præsentauerint inuentaria rerum, quas possident, aut in eis conficiendis infideliter se gesserint aliqua occultando, quia paupertas ab eis promissa hoc ad minus requirit. Ista *in Regula Commendatariorum D. Iacobi, in proœmio, & in confessionario, in interrogationibus circa votum.* Quod tamen benè intelligit Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 7. num. 34.* quando notabilis esset mora in inuentario conficiendo, & quando occultatio esset rei notabilis, aliàs solùm peccatum veniale committent, magis, vel minùs leue, iuxta maiorem, vel minorem grauitatem materiæ.

Ex alumnis horum militarium Ordinum tenentur 32 ad Officium diuinum, seu horas Canonicas Clerici in sacris Constituti, & Moniales, iuxta dicta *tom. 1. cap. 12. num. 2. & 3. & c. 25. num. 13.* De clericis autem non in Sacris constitutis, sed ad Chori seruitium deputatis Philosophandum videtur eodem modo, ac de aliis Religiosis, iuxta dicta eodem *cap. 12. num. 3.* Milites autem horum Ordinum non sunt obligati ad Officium diuinum, quia etsi sint Religiosi, iuxta dicta, non tamen sunt addicti Choro, cultui diuino, aut Ecclesiasticis ministeriis, sed militiæ. Azorius *tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 4. §. quintò quæritur*, Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4 de horis canonicis, cap. 19.* Quod etiam verum puto de militibus commendatis, seu Com

Commendatariis horum Ordinum, cum nec ratione Religionis militaris ad id obligentur, vt dictum est, nec ratione Ordinis sacri, cum illo careant, nec ratione beneficij Ecclesiastici, cum Commenda beneficium Ecclesiasticum non sit, nec consuetudinis, quæ non extat, vt credo. Quod dixerim contra Bonacinam *de horis canonicis disp.*1. *quæst.*2. *punct.*4 *n.*3. Clerici autem horum Ordinum militarium beneficia Regularia quantumuis manualia habentes ad Officium diuinum tenentur, tum ratione Ordinis sacri, tum ratione beneficij. Bonacina *ibidem num.*2. Imò milites ipsi tenentur recitare eas Orationes, quas loco Horarum Canonicarum Regula ipsis præscribit. Ista *super Regulam Commendat. D. Iacobi c.*6. Qui licet dicat hanc obligationem esse sub mortali, alij tamen id negant. Nauarrus *cap.quando*, 7. *num.*23. Sanchez 2.*tom.consf.moral.lib.*7.*c.*2.*dub.*5. Consulenda sunt tum verba Regulæ, tum dicta *tom.*1.*c.*7. de obligatione Regularium ratione Regulæ sui Ordinis.

33 Probabile est posse huiusmodi Equites Ordinum militarium de suorum redituum fructibus, & de aliis bonis ipsorum testari, si vsu, consuetudine, vel Constitutionibus particularibus non sit illis hoc interdictum, sed permissum. Ratio est, quia etsi ratione voti paupertatis id non ipsis liceret, si tamen talis vsus, consuetudo, aut Constitutio hoc illis prohibens non existat, videtur illis à Religione permitti, ac per consequens licitè fieri. Nec obstat Constitutio Pij V. *Sacrosanctum*, anno 1568. edita, quæ est inter Constitutiones huius Pontificis 2.tom. Bullar.73. quia in ea solùm reuocat omnes & quascumque licentias, seu facultates testandi his Equitibus concessas, non tamen Ordinis Constitutiones vel vsum, aut consuetudinem legitimè præscriptas. Azorius *tom.*1. *instit. moral.lib.*13.*c.*5. Adde Gregor. XIII. reuocasse prædictam Constitutionem Pij V. concedendo illis facultatem testandi, iuxta pristinam eorum consuetudinem. Sanchez *lib.*7.*in Decalog.c.*8. *n.*30. Vide dicenda *infrà à num.*54.

34 Clericos etiam horum Ordinum Militarium extra claustra viuentes de licentia Superiorum posse testari cum quibusdam conditionibus, asserunt Ista *in Reg. horum Commendatariorum c.*20. Motta *in lib.instruct. vt Commendatarij tendant ad perfectionem, c.*4.§.4.*num.*52. Cum tamen isti simpliciter veri, & indubitati sint Religiosi, testari autem prohibitum Religiosis sit, iuxta dicta *tom.*1.*c.*9.*n.*19. ideo ad priuilegia, Constitutiones, & legitimas eorum consuetudines attendere oportet, Sanchez *lib.*7.*in decalog.c.*8.*n.*37.

35 Commendatariis perpetuis Ordinum militarium competunt ea quæ veris Prælatis competere possunt. Rodriguez *tom.*1. *quæst.Regular.quæst.*27.*art.*12. Quod intellige quantum ad dispositionem redituum suarum Commendarum, seruato iure Ordinis, & voto paupertatis, non tamen possunt alienare, nec locare nisi seruatis seruandis. [Hinc etiam declarauit Sacra Congregatio Episcoporum & Regularium 5. Iulij 1640. pro Cisterciensib. quod gubernatio ipsorum spectaret ad eorum Superiores, non verò commendatarios.]

36 Tenentur de redditibus Commendarum eleemosynas elargiri, & suarum Ecclesiarum necessitatibus succurrere, eo quod prædicti redditus sunt bona Ecclesiastica ex decimis, vel primitiis Ecclesiasticis deducta, etsi illis applicata pro bello contra infideles gerendo, atque adeo dum tale bellum non instet, tenentur pauperibus, & Ecclesiarum indigentiis subuenire, aliàs defraudatores, & vsurpatores erunt bonorum Ecclesiasticorum. Martinus de Ayala *in Compend.Ordin.milit. D.Iacobi*, Rodrig.*tom.*2.*quæst.Regul. quæst.*75. *art.*5. Specialiter de Commendatoribus, quibus commissa sunt, vel commendata Hospitalia, vel Hospitalitas sic scribunt graues Auctores. *Notandum est illud quod traditur à Rebuffo, scilicet aduersus Commendatarios. Hospitalitas (inquit) debita non seruatur, sed tota omittitur; nam quoties quisque commendatarius Hospitalem se exhibeat, aliorum sit iudicium, quæ tamen plurimùm est commendata, vt Glossa, & Doctores scribunt. Hodie quidem Commendatarij tantum absunt ab hac Hospitalitate, vt quæ possunt à pauperibus eripiant: vnde quia Hospitalitas decessit, successit indictio fisci, Decimarum, & aliorum onerum præstatio, vt in sacris Canonibus habetur: hoc tollit fiscus quod non accipit Christus.* Azor. *tom.*1.*lib.*2.*c.*22.§.*vndecimò quæritur.* Rodriguez *tom.*2. *quæst.Regul.q.*84.*art.*2.

Tenentur etiam habitum suarum Religionum semper portare. Tum propter particulares ipsarum Constitutiones, tum etiam quia non est certum comprehensos non esse in lege communi, *cap.*2.*ne Clerici, vel Monachi in* 6. vbi excommunicatione maiori innodantur Religiosi habitum suæ Religionis temerè dimittentes, de quo diximus *tom.* 1. *cap.* 13. Cum enim sint verè Religiosi, dubitari iure potest an in prædicta lege comprehendantur, etsi ex alia parte, cum ipsi quoad odia, & rigores nomine Religiosorum non veniant, probabile satis sit non comprehendi. Pro his etiam militibus beneficia Ecclesiastica obtinentibus extant duæ Constitutiones Sixti V. in 2. tomo Bullarij *n* 92. circa habitum quem portare debent. Rodriguez *tom.*2.*quæst.Reg quæst.*76.*art.*2. Declaratum autem est à S. Congregatione Militem Regularem si fuerit Canonicus, non posse supra habitum Canonicalem deferre Crucem Ordinis militaris. Barbosa *in Collect.in.Bullar.verb.miles Regularis* 2.*& verbo Canonicus Protonotarius.* 37

Gaudent priuilegio canonis, ita vt illos percutiens incidat in excommunicationem latæ sententiæ, *can. si quis* cum sint verè Religiosi, & personæ Ecclesiasticæ. Garzia *de Benefic.*1.*part.c.*4. Diana *tract.de immunit.Ecclesiast. resol.*72. Portellus *in Dub. Regul. verbo manus violenta, n.*7. Nec id negari potest nisi ab opinantibus non esse verè Religiosos. Vnde etiam videtur extendendum hoc priuilegium ad Nouitios eorum, cum etiam tempore Nouitiatus personæ Ecclesiasticæ sint, & in fauorabilibus Nouitij æquiparentur professis, iuxta dicta *tom.*1.*c.*3.*n.*16. 38

Pariter etiam fori priuilegio gaudent hi milites, propter easdem rationes, vt post multos Auctores tenet Barbosa *de Offic.& potest.Episcop.alleg.*12.*n.*45. quorum aliqui etiam hoc extendunt ad Nouitios. Vide Mottam *de Confirmat. Ord.D.Iacobi lib.*2. *cap.*2. §.9. Dianam *tract.de immunit.Ecclesiast.resol.*72.*& tract. de paupert. Religios.resol.*23. Quid verò dicendum de Equite Hierosolymitano, qui percussit aliquem Clericum, qualiter scilicet Episcopus se gerere debeat circa illum, habetur ex declaratione S.Congregat. apud Aldanum *in Compend. Canon. resolut. lib.*2.*tit.*3.*num.*3. & Barbosam *in Collect. verb. Eques Hierosolymitanus.* Quid etiam dicendum de iis qui in Ordine S. Ioannis mediam Crucem portant, constat ex dictis *suprà num.*4. 39

Idem etiam affirmandum de immunitate à gabellis, esse scilicet prædictos Milites ab illis immunes. Propter dicta, nempe quia sunt verè Religiosi, vel saltem Ecclesiasticæ personæ. Flores de Mena *lib.* 2.*quæst.* 21. *n.*205. Diana *in tract.de immunit.Ecclesiastica, resol.*49. Barbosa *de Offic.& potest.Episcop.allegat.*14. qui etiam *n.*15. id priuilegium extendendum dicit ad vxores viduas horum Militum. 40

Eorum filij, videlicet quomodocumque habiti à Militibus S.Ioannis, & ab aliis Militibus Ordinum extra matrimonium, sunt illegitimi, cum sint filij religiosorum, & ita habetur *in l.* 11. *Tauri.* Rodrig. *tom.*1.*quæst.Regular.quæst.*13.*art.*2. Vnde consequenter 41

dicendum

dicendum filios horum militum ante matrimonium habitos, etiamsi ex copula cum soluta, non esse naturales, cum sint sacrilegi contra votum castitatis, nec legitimari per subsequens matrimonium, propter eandem rationem. Rodriguez *ibid.* Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. resolut.* 30.

42 Per ipsorum professionem non vacant beneficia aut pensiones quas antea habebant. Ratio est, quia *cap. Beneficium, de Regularibus in* 6. decernens beneficia (idem dico de pensionibus) vacare per professionem Religiosorum, cum sit odiosum, non videtur intelligendum de huiusmodi Militibus, qui etsi, vt dictum est, essentialiter Religiosi sint, modum tamen Religiosorum non seruant: propterea enim à similibus odiis, vt dictum est, eximuntur. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 5. *&* 9. aliter tamen loquens de Militibus S. Ioannis, sed mihi videtur æquales esse quoad hoc omnes hos milites, propter rationem allatam, nisi pro ipsis sit aliqua specialitas.

43 Probabile etiam est capaces esse eorum beneficiorum, & pensionum quibus alij Religiosi, iuxta dicta *cap.* 2. capaces non sunt. Tum quia non comprehenduntur in odiosis spectantibus ad Regulares, tum quia, etsi Religiosi sint, modum tamen religiosum non retinent, cum non omnino mutent statum, & redditus quasi proprios obtineant. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 103. & fauet Azor. *tom.* 1. *instit. mor. lib.* 13. *cap.* 3. *quæst.* 2. *ad finem.* Vide tamen declarationem S. Congregat. adducendam infra num. 54. Et nota dictis non obstare quod sæpius à Sede Apostolica concedatur aliquibus militibus horum Ordinum facultas ad habendum pensiones, vt dicetur infra *num.* 58. *&* 60. hoc enim fieri potuit ob maiorem securitatem conscientiæ.

44 Quamuis autem veri Religiosi sint, vt dictum manet, nihilominus illi qui votum emiserunt ingrediendi Religionem, non determinando religionem, non satisfaciunt assumpto habitu istorum militum. Nam eorum religio in genere religionis adeo laxa est, vt potius modum viuendi sæcularem habeat, illi autem qui religionem ingredi promittunt, intendunt profiteri statum arctiorem, & Cœnobiticum intra claustra, & magis separatum à fastu, & curis sæcularibus. Corduba *in Summ. quæst.* 148. Sanchez *lib.* 4. *de præceptis decalog. cap.* 16. *num.* 11. *&* 12. Qui etiam benè addunt eos qui emiserunt tale votum, sufficienter satisfacere ingrediendo Religionem Clericorum horum Ordinum Militarium, sicut & Canonicorum Regularium, cum illi veram vitam Regularem in Cœnobiis instar aliorum Religiosorum ducant. Addo non esse improbabile quod qui votum emisit Religionis, nullam determinando, satisfaciat voto, ingrediendo Religionem S. Ioannis, quia illa inter militares est strictior, vtpotè cum milites illius votum simpliciter castitatis emittant, & non solùm coniugalem, vt alij Ordines Militares. Aragon. 2. 2. *quæst.* 88. *artic.* 11. Diana *tract.* 16. *Miscellan. resolut.* 38. Declaratum autem dicitur à Sacr. Congregatione, per licentias claustralibus concessas ad ingrediendum quamcumque Religionem, non licere transire ad non claustrales, quales sunt Militares, & Hospitalarij. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monasteria, & Conuentus, vers. quoad transitum.*

45 Licet aliqui credant hos milites gaudere priuilegio aliorum Regularium, de quo *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 27. quod scilicet possint confiteri peccata sua Confessario etiam non approbato ab Ordinario (Ioannes Sanctius *in selectis disp.* 49. *n.* 10. cui annuere videtur Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. resolut.* 30.) Nihilominus quia in hoc attendenda est consuetudo, tam ea quæ fuit inter hos milites ante Conc. Tridentin. quàm post illud, & hæc fit in contrarium, vt ipse Diana testatur, nullatenus assentiendum est huic sententiæ, sed vt falsa reiicienda.

Apostasiæ crimen incurrent si Religionem, quam professi sunt derelinquant. Motta *lib.* 2. *cap.* 1. *§.* 6. *num.* 5. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regular. res.* 30. Quando autem sint apostatæ dicendi, constat ex dictis *tom.* 1. *cap.* 16. 46

Possunt etiam transire de Religione in qua sunt ad aliam, sed dicunt id fieri debere cum licentia magni Magistri Religionis. Motta *lib.* 2. *cap.* 1. *§.* 6. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regular. resolut.* 30. Verumtamen attendenda sunt quoad hoc tum Iura, & priuilegia particularium Religionum militarium, tum circa conditiones huius transitus ea quæ dicta sunt *tom.* 1. *cap.* 21. 47

Non peccant isti Milites accedentes ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Communionis ense, & pugione accincti, si hoc sit consuetudine introductum in eorum Religionibus; talis enim consuetudo nihil habet indecentiæ, posito quod status quem profitentur est, præparatos esse ad bellum gerendum pro fide Catholica, quod rectè ense, & pugione denotatur. Ioannes Sancius *in selectis disput.* 45. *num.* 3. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. resol.* 30. 48

Quoad visitationem Ecclesiarum Ordinum Militarium applicanda videtur doctrina tradita *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 7. *&* 9. quod scilicet Episcopi, aut alij locorum Ordinarij nullam habeant facultatem visitandi Ecclesias, aut Monasteria quibus non imminet cura animarum, benè tamen illa, vel illas, quibus talis imminet cura, in eis quæ ad dictam curam & Sacramentorum administrationem pertinent, propter ibidem adducta ex Concil. Trid. & declarationibus Sac. Congregationis. Quibus iungitur Constitutio Pij V. pro Ecclesiis Militum S. Ioannis Hierosolymitani. Barbosa *de Offic. & potest. Episcop. alleg.* 74. *num.* 26. Accedit etiam alia declaratio Sac. Congregationis apud eumdem Barbosam *in Collect. Bullar. verb. excommunicatio*, in qua declaratur posse Episcopum excommunicare Fratrem Capellanum Religionis Hierosolymitanæ, qui cum administrasset redditus Parochialis sæcularis, & citatus ab Episcopo ad reddendam rationem, noluit comparere. Vide etiam aliam declarationem Sac. Congregat. Regular. apud eundem Barbosa *vt sup. verb. Visitare Episcopus quando possit*, *& cap.* 2. Quia tamen aliquæ Ecclesiæ istorum Ordinum dicuntur esse nullius Diœcesis, & Magistri illarum in illis habere iurisdictionem non solùm Episcopalem, sed etiam temporalem (de quo Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 36. *art.* 3. *&* 4.) ac per consequens non includi in decretis Concil. Tridentini, ideo consulenda sunt tum priuilegia illorum, tum vsus, & praxis. Constitutio autem Gregor. XV. quæ huiusmodi priuilegiis aduersari videtur, pro Hispaniæ Regnis suspensa est, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. De priuilegiis autem ipsorum dicetur infra à *num.* 52. 49

Priores Ecclesiarum Ordinum Militarium dicuntur posse exercere munera aliqua Episcopalia, scilicet Benedicere ornamenta; & concedere Reuerendas sæcularibus suorum Prioratuum. Rodriguez *tom.* 1. *quæst.* 36. *art.* 6. Vide tamen dicta *tom.* 1. *cap.* 14. *num.* 13. *& cap.* 18. *num.* 57. 50

De Monialibus aliorum Ordinum Militarium eodem modo Philosophandum, ac de aliis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. Specialiter quoad obligationem obseruandæ clausuræ, absque dubio ea ligari (quidquid immeritò quidam dubitarint) constat ex Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 22. illis verbis: *Quarumcumque sanctimonialium, etiamsi illa sub gubernio militiarum, etiam Hierosolymitana viuant, & quocumque nomine appellentur*, & ex Constitutione *Circa pastoralis*, Pij V. illis verbis: *Cuiuscumque Ordinis, vel militiarum, etiamsi Hierosolymitana sint*: verbum enim illud *etiamsi Hierosolymitana*, in vtroque decreto positum significat à fortiori comprehendi 51

Moniales aliarum militiarum. Nauarrus *Comment.4. num.44.verſ.5.nota de Regularibus.* Sanchez *lib. 6. in Decalog.cap.15. n.10.* Etiam dato caſu, quo ante Concilium, & Pium V. conſuetudo fuiſſet clauſuram non obſeruare. Quia Concilium dicta *ſeſſ.25.cap.22.* iubet obſeruari decreta illius ſeſſionis, inter quæ vnum eſt de huiuſmodi clauſura, non obſtantibus *etiam conſuetudinibus immemorabilibus:* & Pius V. in ſua illa Conſtit. *Circa Paſtoralis,* præſcribit eandem clauſuram, etiamſi *nec vnquam in earum Monaſteriis, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata fuerit.* Nauarrus *vt ſupra num.4. verſ.* 8. *nota,* Rodriguez *tom.1. qq.Regul.q.44. art.2. & 3.* Sanchez *lib.6.in decal.cap.15. n.12.*

52 Gaudent præterea huiuſmodi militares Ordines variis priuilegiis à Sede Apoſtolica conceſſis. Specialiter milites S.Ioannis Hieroſolymitani ab Anaſtaſio IV.in Bulla *Christiana,* in 1. tom.Bull.inter Bullas huius Pontificis *num.2.* ſub Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcepti,priuilegiis quoque bona etiam ſtabilia poſſidendi, Hoſpitalia conſtruendi, Decimas non ſoluendi, tempore generalis interdicti celebrandi, & aliis decorati ſunt. Deinde Pius IV. in Bulla *Circumſpecta,* tom.2.Bull. *num.9.* priuilegia ab antiquioribus Pontificibus illis conceſſa confirmans alia de nouo conceſſit.Exempti etiam ſunt ab eodem Pio IV. in Bulla *Romani intereſt, num.10.* à Conſtitutione illa de bonis ex illicita negotiatione acquiſitis, vt dictum eſt *tom 1.cap.10. num.5.* Item SS.D.N.Vrban.VIII.in Conſtitutione *Vniuerſalis Eccleſiæ,* 4 tom.Bull. *n.15.* priuilegia, indulta, facultates, & exemptiones illis conceſſa à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus confirmauit, & approbauit. A viſitatione Epiſcoporum exemptæ ſunt eorum Eccleſiæ ex priuilegio Summorum Pontificum, præterquam ſi ſint curatæ, vt declarauit Sacr.Congregatio Concilij apud Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ lib.1.titul.6. de viſitat.lib.5.§. 1. num. 6.* & Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. milites S. Ioannis.* Inſuper vbi habent iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem non poſſunt Ordinarij ſe interponere ad viſitandum, ex declaratione S. Congregationis, teſtibus eodem Armendariz *lib.2.§. 2. num. 94.* & eodem Barboſa *vt ſupra, verb. Eques Hieroſolymitanus.* Inſuper ex decreto Sac. Congregationis Concilij confirmato à SS.D. N. Vrbano VIII. in Bulla *Exponi nobis,* tomo 4. Bullar. *num.* 78. Conſtitutio Gregor. XV. de conſeruatoribus, de qua latè *cap.10.*non afficit hos Equites Hieroſolymitanos, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiuſmodi Iudices conſeruatores eligendi competit. Extat etiam Bulla Pij V. in Bullario Rodriguez *tom.2.num.24.* vbi priuilegia & exemptiones huius Religionis confirmantur, & declarantur, & alia Gregorij XIII. in eodem *tom.2.*Bullar. Rodriguez *num.14.*circa idem intentum, & alia Sixti V.in eodem Bull.*num.18.* de eadem re.

53 Specialiter ex declarationibus S. Congregationis, quas affert Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani,* huius Religionis Fratres, ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni vnitis, & ab ea dependentibus non tenentur, neque compelli poſſunt ad contributionem Seminarij, ſolutionem Cathedratici,Synodatici,ſiue charitatiui ſubſidij. Tenentur tamen ad proceſſiones accedere, & capellani ipſorum, qui adminiſtratunt redditus Parochiæ ſæcularis citati ab Epiſcopo in viſitatione ad reddendam rationem, ſi non compareant poſſunt ab Epiſcopo excommunicari. Refertur etiam ab eodem Barboſa ibidem *verbo Vicarius perpetuus Parochialis* 8. *& verbo Vicarius amouibilis* 9. declaratum eſſe à Sac. Congregatione Vicarios etiam amouibiles Eccleſiarum Parochialium vnitarum, & dependentium à Religione Hieroſolymitana poſſe ab Epiſcopo examinari, & approbari, ſimpliciter ſcilicet, non autem ad tempus, nec poſſe eos pro libito ſubiicere nouo examini, niſi ſuperueniente rationabili cauſa & ſuſpicione ignorantiæ. Refert etiam idem auctor *dicto verbo fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, vt ſuprà,* Pium V. in Bulla *Circumſpecta,* anno 1561. conceſſiſſe prædictis Fratribus Capellanis Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, quod poſſent à quocumque Catholico Antiſtite ſub Romanæ Sedis obedientia conſtituto ſacros Ordines etiam extra tempora à Iure ſtatuta, tribus diebus feſtiuis ſuſcipere, & in quibuſcumque tam ſæcularium, quam Regularium Eccleſiis abſque alicuius licentia etiã in Altari portatili celebrare. Verumtamen hæc Bulla non eſt Pij V. ſed Pij IV. cum contineat priuilegium contrarium Concil. Trident. & Bullæ ipſius Pij IV. reuocatoriæ priuilegiorum Concilio contrariorum, ideo cautè procedendum, etiamſi à poſterioribus Pontificibus hoc, & alia priuilegia huius Religionis confirmata dicantur; cum Pontifices non confirmare ſoleant dicta priuilegia, niſi quatenus contraria non fuerint dicto Concilio.

Milites S. Iacobi vulgo de Spatha, inſtante Catholico Monarcha Philippo II. à Gregor. XIII. in Bulla *Romani Pontificus num.30.* obtinuerunt, vt non obſtante Conſtitutione Pij V. qua illis ſublatæ erant licentiæ, & facultates ad teſtandum, nihilominus teſtari poſſent ex vi prædictarum facultatum. Declaratum etiam dicitur à Sac. Congregatione,non emittentes inter illos omnia tria vota ſubſtantialia Religionis, minimè incapaces eſſe Beneficiorum ſæcularium,ſiue ſimplicium,ſiue Curatorum,nec etiam penſionum. Garzia *in additionibus ad ſuum tractatum de benefic.part.1.cap.4.num.22.* Barboſa *in Collect. Bullar. verb. milites S. Iacobi de Spatha.* De aliis etiam, qui prædicta tria vota emittunt,idem etiam probabile eſſe, dictum eſt *ſupra num.43.* 54

Milites præterea S. Iacobi de Alcantara, & Sanctæ Mariæ de Calatraua fruuntur gratiis, & priuilegiis ordinis Ciſtercienſis. Illi quidem ex priuilegio Leonis X. Conſtitut. 44. tom. 1. Bullar. iſti autem ex Iulio II. Conſtitut.16. in eodem tom. 1. Bullar. Inſuper ex Greg. XIII. in Conſtitut. *Romani Pontificis,*eodem modo ac milites S. Iacobi de Spatha obtinuerunt poſſe vti licentiis, & facultatibus ad teſtandum per Pium V. reuocatis. 55

Milites item S. Benedicti de Auis in Regno Portugalliæ perfruuntur omnibus priuilegiis conceſſis & concedendis Militibus S. Iacobi de Spatha, de Calatraua, & Alcantara, ex Gregor. XIII. in Conſtit. *Ex Apoſtolica,num.52.* De his Rodriguez *tom.1.quaſt. Reg. in fine.* 56

Milites S. Lazari multis, magniſque priuilegiis, & gratiis decorati ſunt à Pio IV.in Bulla *Inter aſſiduas, num. 94.* quæ tamen poſtea Pius V. ſucceſſor declarauit, reformauit, ſeu reuocauit in Bulla *Sicuti bonus, num. 28.* Huic porrò militiæ alia ſub S. Mauritij nomine vnita eſt à Greg. XIII.in Bulla *Pro commiſſa, num.7.* cui etiam priuilegia quædam concedit in Bulla *Christiani populi,num.6.* Ex ea autem habetur hos milites S. Mauritij ſolùm duo vota, caſtitatis ſcilicet coniugalis, & obedientiæ emittere, ac perinde veros Religioſos non eſſe. 57

Ordinis quoque militatis S. Stephani Milites charitatem, caſtitatem coniugalem, & obedientiam expreſſe promittunt,vt conſtat ex Bulla Pij IV. *His quæ, tom.2. Bullar. num.60.* Cum autem ibi nihil habeatur de voto paupertatis, ideo videtur eſſentialiter religioſos non eſſe, quamuis ob profeſſionem Regulæ S. Benedicti religioſi in dicta Bulla à Pontifice appellentur. Variis etiam priuilegiis, videlicet exemptionis à iuriſdictione ordinariorum, diſponendi de acquiſitis, 58

dummodo

dummodo quintam illorum partem Conuentui relinquant, retinendi, & transferendi pensiones vsque ad certam quantitatem, & aliis ab eodem Pio IV. in dicta Bulla decorati sunt.

59 Pro militibus etiam S. Spiritus in Regno Galliæ extant duæ Constitutiones Pauli V. inter Constitutiones ipsius *num.* 42. *&* 44. in quarum vna Pontifex dispensat in duobus statutis huius ordinis voto, & iuramento firmatis, altero de Communione S. Eucharistiæ facienda die Congregationis generalis dicti Ordinis, & admissionis ad habitum alicuius, altero de exteris non admittendis in milites; in alia verò facultatem Henrico IV. Regi concedit statuta pro illius prospero regimine necessaria, & vtilia edendi, corrigendi, & immutandi. Nihil tamen de priuilegiis huic militari Ordini concessis ibi inuenio.

60 Ordo tamen militaris sub titulo, habitu, & Regula Ordinis nostri B. Mariæ de Monte Carmelo ab eodem Paulo V. in Bulla *Romanus Pontifex, ex num.* 41. institutus postulante eodem Henrico IV. Galliarum Rege, priuilegia plura ab ipso Pontifice habet, videlicet facultatem pensiones habendi, exemptionem ab impositionibus, & grauaminibus, ac superioritate quorumcunque Ordinariorum, & gratiam indulgentiæ plenariæ tam in die, quâ in ordine recepti fuerint Milites, quam singulis annis die 16. Iulij, qua festum B. Mariæ Virg. de Monte Carmelo solemniter celebratur, ac in articulo mortis. Quas indulgentias non contineri sub generali reuocatione indulgentiarum ab eodem Paulo V. facta constat, tum quia illa reuocatio facta fuit anno 1606. hæc autem concessio anno 1607. vel 1608. tum quia prædicta reuocatione solùm videntur comprehendi indulgentiæ concessæ aliis Ordinibus non militaribus.

61 Demùm sub SS. D. N. Vrbano VIII. Ordo militiæ Christianæ sub titulo Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ, & Regula S. Francisci institutus, plura etiam ab ipso priuilegia concessa habet, videlicet exemptionis ab Ordinariorum iurisdictione, facultatis ad habendum pensiones certæ quantitatis pecuniæ, potestatis condendi statuta, & indulgentiarum. Constant hæc, & alia ad hanc militiam pertinentia ex duabus constitutionibus eiusdem Vrbani in 4. tom. Bull. *num.* 11.

CAPVT VI.

De Regularibus Hospitalariis, eorumque iuribus, priuilegiis, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Regulares Hospitalarij qui sint.*
Plures Religiones habẽt, & habuerũt Hospitalia. ibid.
2 *Veri Religiosi sunt omnes, si emittant tria vota essentialia.*
Qui ea emittant. ibid.
3 *Aliqui etiam quartum votum faciunt.*
4 *Gaudent variis priuilegiis à Sede Apostolica.*
Cruciferi quibus gaudent. ibid.
Fratres S. Antonij Viennensis. ibid.
S. Spiritus in Saxia. ibid.
Fratres B. Ioannis de Deo. ibid.
5 *Prouident aliqui ipsorum aliqua beneficia.*
6 *Hospitalia regularia subire debent conditiones Beneficij regularis.*
7 *Quæ illis præcipiantur in Conc. Vienn. & à Clem. V.* & num. 8.
9 *Quæ à Conc. Trid.* & n. 10.
11 *An Hospitalia Regularia exempta sint ab Ordinariorum iurisdictione.*
Quid circa ipsa declaratum. ibid.
12 *Quoad regularem obseruantiam eorum qui Hospitalibus assistunt, non subiiciuntur Ordinariis.*
13 *Quid determinatũ sit pro Fratrib. B. Ioãnis de Deo.*
14 *Quid etiam pro habitu ab ipsis deferendo.*
15 *An sint vel non materia simoniæ Administrationes, seu Rectoriæ Hospitalium.*
16 *Bona ipsorum an alienari possint sine solennitate requisita.*
17 *An Rectores Hospitalium gaudeant priuilegio fori.*
Quid de Rectoribus Hospitaliũ non regulariũ. ibid.
18 *An ad illos transire possint aliæ Religiones.*

REGVLARES Hospitalarij ij sunt in præsenti, quorum Ordines super Hospitalitate fundati sunt, vel saltem Hospitalia habent, & in eis curam infirmorum, vel Peregrinorum exercent, eos charitatiuè medicando, vel suscipiendo, quales sunt Cruciferi, Fratres Sancti Antonij Viennensis, S. Spiritus in Saxia, S. Ioannis de Deo, &c. de quibus sigillatim hoc capite dicendum. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 4. *artic.* 14. Obiter etiam de aliis, qui etsi inter Mendicantes, Monachales, seu militares computentur, Hospitalium tamen quorumdam curam habent, hac enim ratione de illis modò agendum. Inter quos etiam recensentur Fratres Ordinis SS. Trinitatis, quibus Hospitalitas competere videtur ex Regula, cum in ea, quam ab Innocentio III. acceperunt in Bulla *Operante*, anno 1198. in tomo 1. Bullar. *n.* 1. bonorum suorum partem operibus misericordiæ applicare præcipiantur. Hinc plura habent Hospitalia. Ordinis etiam grauissimi Prædicatorum Fratres Hospitalia habuisse constat ex Bullis Martini V. & Bonifacij VIII. quas refert Rodriguez *tom.* 2. *quæst. Regul. quæst.* 61. *art.* 3. aliorum etiam Ordinum Fratres Hospitalia habere pro competto est. 1

De iis id primò certum, & indubitatum, verè, & essentialiter Religiosos esse, si emittant saltem tria vota essentialia Religionis, videlicet obedientiam, castitatem, paupertatem, prout Mendicantes, Monachos, & Canonicos Regulares emittere superioribus capitibus dictum est. Horum enim trium votorum emissio statum Religiosum constituit, iuxta sæpius dicta, tam in primo, quam in hoc secundo tomo Summæ. Illa autem emittere Cruciferos supponit Pius V. in Bulla *Nihil in Ecclesia*, anno 1568. edita, in 2. tomo Bullar. *num.* 59. Fratres S. Antonij Viennensis Bonifac. VIII. in Bulla *Sanè inter dilectos*, anno 3. sui Pontificatus, & Fratres S. Spiritus in Saxia Innoc. III. in Bulla *Inter opera*, in 1. tomo Bullar. *num.* 7. ac demum Fratres B. Ioannis de Deo Paul. V. in Bulla *Romanus Pontifex*, anno 1611. edita in 3. tomo Bullar. *num.* 69. vbi tria vota obedientiæ, castitatis, & paupertatis, & quartum seruiendi infirmis emittentes, verè, & propriè Religiosos, & Regulares esse, ac pro talibus habendos declarauit. 2

Emittunt etiam aliqui ipsorum, videlicet Fratres B. Ioannis de Deo ex Clement. VIII. in Bulla *Romani Pontificis*, anno 1566. in 3. tomo Bullar. *num.* 44. & Paulo V. in Bulla superius relata, votum inseruiendi Infirmis. Siue autem ex voto, siue ex Regula, vel Constitutionibus particularibus, tam hi, quam alij dicto ministerio, vel simili de Peregrinorum susceptione incumbant, iuxta regulas generales, de quibus *tom.* 1. *cap.* 7. *&* 8. dictum est, quanta sit obligatio ad id faciendum, pensari debet. 3

Gaudent variis priuilegiis à Sede Apostolica illis concessis, etenim Cruciferi ab Vrbano III. anno 1187. in Bulla *Cum Antecessor*, in 1. *tomo* Bullar. exemptionem à certis decimis, facultatem recipiendi ad Religionem, & fabricandi Cæmeteria, ac Oratoria habuerunt. 4

tunt. Deinde Greg. XIV. in Bulla *Romanus Pontifex* 2. *tom. Bullar. n.*13. priuilegia alias illis concessa confirmauit, ac omnia, & singula priuilegia Mendicantium, & non Mendicantium Ordinum concessit. Similiter Fratres S. Antonij Viennensis à Sanctiss. D.N. Vrbano VIII. anno 1624. omnium Regularium Mendicantium, & non Mendicantium priuilegiorum communicatio concessa est, teste Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Fratres Sancti Antonij Viennensis.* Item Fratres S. Spiritus in Saxia à Sixto IV. in Bulla *Religionis zelus*, anno 1483. *in* 2. *tom. Bullar. num.*22. sub sancti Petri protectione suscepti ab omni Ordinariorum iurisdictione exempti, & priuilegiis Monachorum Sanctæ Iustinæ decorati sunt. Fratres autem Beati Ioannis de Deo exempti sunt ab Ordinariorum iurisdictione per Paulum Quintum Constitutione *Romanus* 1619. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Fratres B. Ioannis Dei.*

5 Habent aliqui ipsorum facultatem prouidendi non solum Hospitalia Religionis, sed etiam beneficia aliqua Regularia annexa. Id enim supponitur de Cruciferis à Pio V. in Bulla *Nihil in Ecclesia*, de qua *suprà num.*2. quibus tamen Pontifex ipse præscribit modum, & formam id faciendi. De Fratribus etiam S. Antonij Viennensis id etiam supponi videtur à Summis Pontificibus Gregor. XV. & Vrbano VIII. in Constitutionibus relatis à Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres S. Antonij Viennen.* & de Fratribus S. Spiritus in Saxia ex Sixto IV. in Bulla *Etsi vniuersis, in* 1. *tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *n.*12. & vt dicitur ex Paulo IV. Pio IV. Pio V. De huiusmodi autem Regularium beneficiorum natura, conditionibus, & alia ad ipsa spectātibus, lege dicēda *c.*18.

6 Huiusmodi autem Hospitalia Regularia Regularibus concessa subire debent conditiones beneficij Regularis, maximè quoad amouibilitatem, & inconstantem naturam ipsorum, ita scilicet, vt ii quibus conceduntur, amoueri possint à Superioribus Religionis, iuxta dicenda *cap.*18. Hoc enim necessarium est, tum propter vota paupertatis, & obedientiæ, quæ emittunt Religiosi, etiam Hospitalarij, tum propter naturam beneficiorum Regularium, quibus assimilantur. Rodriguez *tom.*2. *qq. Regul. q.*84. *art.*1.

7 Præ oculis habenda semper est Hospitalariis Regularibus, Hospitalium præcipuè Rectoribus Constitutio Clement. V. seu Concilij Viennensis, quæ incipit: *Quia contingit, lib.*3. *Clement. de Religiosis domibus, cap.*2. vbi sic habetur. Quia contingit interdum quod Xenodochiorum, Leprosariorum, Eleemosynariorum, seu Hospitalium Rectores, locorum ipsorum cura postposita, bona, res, & iura ipsorum interdum ab occupatorum, & vsurpatorum manibus excutere negligunt, quinimo ea collabi, & deperdi, domos, & ædificia ruinis defformari permittunt, & non attento, quod loca ipsa ad hoc fundata, & fidelium erogationibus dotata fuerunt, vt pauperes infectique lepra reciperentur inibi, & ex prouentibus sustentarentur illorum, id renuunt inhumaniter facere, prouentus eosdem in vsus suos damnabiliter conuertentes: cum tamen ea, quæ ad certum vsum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant, non ad alium (salua quidem Sedis Apostolicæ auctoritate) conuerti: Nos autem incuriam, & abusum huiusmodi detestantes, hoc Sacro Concilio approbante sancimus, vt ii ad quos id de iure, vel statuto in ipsorum fundatione locorum apposito, aut ex consuetudine præscripta legitimè, vel priuilegio Sedis Apostolicæ pertinet, loca ipsa studeant in prædictis omnibus salubriter reformare, ac occupata, deperdita, & alienata indebitè in statum reduci debitum faciant, & ad ipsarum miserabilium personarum receptionem, & sustentationem debitam iuxta facultates, & prouentus locorum ipsorum Rectores prædictos compellere non omittant. In quo si fortè commiserint negligentiam, vel defectum, Ordinariis locorum iniungimus, vt etiamsi pia loca prædicta exemptionis priuilegio munita consistant: per seipsos, vel alios impleant omnia præmissa, & singula, & Rectores eosdem, vtique non exemptos propria, exemptos verò, & alios priuilegiatos Apostolica ad id auctoritate compellant, contradictores cuiuscumque status, aut conditionis existant, ac præbentes eisdem circa præmissa consilium, auxilium, vel fauorem, per censuram Ecclesiasticam, & aliis iuris remediis compescendo, nullum tamen per hoc exemptionibus, seu priuilegiis ipsis, quoad alia præiudicium generando. Hæc in dicta Constitutione.

Subdit alia Concilium, quæ quia solùm pro Hospitalibus sæcularibus dicta videntur, vt notat Glossa *in hac Clement. verb. præmissa*, & Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. q.*84 *art.*2. ideo prætermittuntur. Sequentia tamen ad Regulares Hospitalarios diriguntur: *Præmissa verò ad Hospitalia militarium Ordinum, aut Religiosorum, etiam aliorum extendi minimè volumus: quorum tamen Hospitalium Rectoribus in sancta Obedientia virtute mandamus, vt in illis secundùm suorum Ordinum instituta, & antiquas obseruantias prouidere pauperibus, & Hospitalitatē debitam in illis tenere procurent: ad quod per Superiores eorum arcta districtione cogantur, statutis, aut consuetudinibus quibuslibet non obstantibus in præmissis.* Rodrig. *vt sup.* §. *Notandum.* 8

Notanda etiam sunt verba Concilij Trident. *sess.*7. *cap.*15. quibus etiam prædicta Clementina innouatur, videlicet: Curent Ordinarij, vt Hospitalia quæcumque à suis administratoribus, quocumque illi nomine censeantur, etiam quomodolibet exemptis fideliter, & diligenter gubernentur, Constitutionis Concilij Viennensis, quæ incipit *Quia contingit*, forma seruata, quam quidem Constitutionem eadem Sancta Synodus innouandam duxit, & innouat cum derogationibus in ea contentis. Et etiam *sess.*22. *cap.*8. vbi hæc habentur. Episcopi etiam tanquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à iure concessis, omnium piarum dispositionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, sint executores, habeant ius visitandi Hospitalia, Collegia quæcumque, ac confraternitates laïcorum, etiam quas scholas, siue quocumque alio nomine vocant, non tamen quæ sub Regum immediata protectione sunt, sine eorum licentia, Eleemosynas Montis pietatis, siue Charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nuncupentur, etiamsi prædictorum locorum cura ad laïcos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio sint munita, ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum salutem, seu pauperes sustentandos instituta sunt, ipsi ex officio suo, iuxta Sacrorum Canonum statuta cognoscant, & exequantur, non obstantibus quacumque consuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut statuto. Et eadem *sess. cap.*9. vbi sic. Administratores, tam Ecclesiastici, quàm laïci fabricæ cuiusvis Ecclesiæ etiam Cathedralis, Hospitalis, Confraternitatis, Eleemosynæ, Montis pietatis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur reddere rationem administrationis Ordinario, consuetudinibus, & priuilegiis quibuscumque in contrarium sublatis, nisi secus fortè in institutione, & ordinatione talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautum esset. Quod si ex consuetudine, aut priuilegio, aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minimè suffragentur. Hæc Concilium. 9

Et similiter *sess.*25. *cap.*8. vbi post commendatam 10
Hospitali

Hospitalitatem omnibus beneficiariis tam sæcularibus, quam Regularibus, subiungit. [Illis verò qui Hospitalia vulgo nuncupata, seu alia pia loca ad Peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumve vsum præcipuè instituta in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam Ecclesiis suis vnita obtinent, vel si Ecclesiæ Parochiales hospitalibus fortè vnitæ, aut in Hospitalia erectæ, earumque patronis in administrationem concessæ sint, præcipit omnino, vt impositum illis onus, officiumve administrent, atque Hospitalitatem quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta Constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo sub fel. record. Paulo III. innouatam, quæ incipit, Quia contingit. Quod si Hospitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum personarum genus suscipiendum fuerint instituta, nec in loco vbi sunt dicta Hospitalia similes personæ, aut perpaucæ reperiantur; mandat adhuc, vt fructus illorum in alium pium vsum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco, & tempore vtilior conuertantur; prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum vsu peritiores sint, per ipsum deligendis, magis expedire visum fuerit, nisi aliter fortè, etiam in hunc euentum in eorum fundatione; aut institutione fuerit expressum, quo casu quod ordinatum fuit, obseruari curet Episcopus, aut si id non possit, ipse, prout supra, vtiliter prouideat. Itaque si prædicti omnes & singuli cuiuscumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiamsi laici fuerint qui administrationem Hospitalium habent, non tamen Regularibus subiecti, vbi viget Regularis Obseruantia, ab Ordinario moniti, Hospitalitatis munus adhibitis omnibus ad quæ tenentur, necessariis, re ipsa obire cessauerint; non solùm per Ecclesiasticas censuras, & alia Iuris remedia ad id compelli possint, sed etiam Hospitalis ipsius administratione, curaue perpetuò priuari possint; aliique eorum loco ab iis ad quos spectabit, substituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum restitutionem quos contra ipsorum Hospitalium institutionem perceperunt, quæ nulla eis remissione, aut compositione indulgeantur; in foro conscientiæ teneantur, nec administratio, seu gubernatio huiusmodi locorum vni, & eidem personæ vltra triennium deinceps committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur, non obstante, quoad omnia supradicta, quacumque vnione, & exemptione, & consuetudine in contrarium, etiam immemorabili, seu priuilegiis, aut indultis quibuscumque. Super quæ Rodriguez, vt suprà sic habet: Vnde Prælati Regulares debent curare, vt in Hospitalitate non is habeatur delectus personarum, vt diuites potissimùm inuitentur, qui cum fœnore reddant quod acceperunt. Sed cum Regularium personarum domus nemini quantum per facultates licuerit clausas esse deceat, profectò illis maximè patere debent, qui Dei voce, Sanctorum Patrum cohortationibus, exemplis, Sacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis commendati sunt. Quia in re, ne vlla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio Prælato Regulari probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint. Quos autem compererit Prælatus vel iniquè distribuendo, vel in suorum commodum conuertendo, vel inutilibus, & superuacaneis sumptibus faciendis malè in administratione versari, eos pro modo culpæ puniat, & ad restitutionem legitimè compellat, & ab officio etiam si ei videbitur amoueat.] Hæc ibi.

11 Ex quo fit quod quamuis Hospitalia Regularium propter priuilegia quorumdam ex ipsis exempta essent omnino ab Ordinariorum iurisdictione, sicut & alia loca ipsorum, modo tamen post Concilium Tridentinum standum est prædictis decretis ipsius, pro quo etiam Armendariz *in addit. ad recopilationem legum Nauarræ, lib. 1. titul. 6. de visitat.* & Barbosa *in Collect. Bullar. verbo Hospitalarius*, has referunt declarationes Sacræ Congregationis Concilij. Prima; Hospitalia omnia, & pia loca quocumque nomine nuncupentur, etiamsi sint priuata laicorum, potest Episcopus visitare, corrigere, & reformare in casibus à iure concessis, scilicet ob negligentiam, vel ob dilapidationem bonorum, vtque testatoris voluntas seruetur. Secunda, Hospitale aliquod visitare volenti si opponatur exceptio quod sub immediata Regum protectione existat, non ad sæcularem Iudicem, sed ad Episcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinet. Tertia, Hospitalium sub immediata Regum protectione existentium nomine non comprehenduntur, nisi ea quæ expressè reperiuntur sub immediata Regum protectione. Quarta, Hospitalia etiam vnita, in quibus Ecclesiæ sunt, vbi assiduè diuina Officia celebrantur, & bona eorum non sunt distincta, debent ab Ordinariis visitari. Quinta, Hospitalia, & cætera loca pia visitat Episcopus vigore Concilij *sess. 22. cap. 8. de reform.* Sexta, Hospitalis computa; stante consuetudine, Episcopus vna cum Magistro prædicti hospitalis recognoscere tenetur. Aliam etiam eiusdem Sacræ Congregationis declarationem refert Barbosa super Concil. Trident. *sess. 22. cap. 8.* qua constat declaratum fuisse Episcopum Abulensem posse visitare quoddam Hospitale de Olmedo, non obstante quod administratio illius ad religiosos S. Hieronymi spectabat. Vide etiam alias Sacr. Congregationis declarationes apud eundem Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Administratores*, circa obligationem, quam habent administratores hospitalium ad reddendam rationem Episcopis.

Quoad regularem tamen obseruantiam eorum Regularium qui hospitalibus assistunt, non subiiciuntur Ordinariis. Ideo enim declaratum fuisse videtur ab eadem Sac. Congregatione hospitalia administrata à Fratribus S. Ioannis de Deo non esse exempta à iurisdictione Ordinarij, nisi solùm quoad regularem obseruantiam. Barbosa *in Collect. Bullar. verbo Hospitalarius.*

Pro prædictis autem Fratribus B. Ioannis de Deo 12
extat decretum Sacr. Congreg. Episcop. & Regular. quo decernitur, non posse per Ciuitates, & oppida deferre pallium, sed in itinere dumtaxat, cum pileo nigro, dummodo pallium huiusmodi sit coloris habitus cum bauaro nigri coloris, & latitudinis sex digitorum, eique sporta semper feratur. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres Beati Ioannis de Deo.*

Pro habitu etiam ab ipsis deferendo extant decreta 13
Summorum Pontificum Pij V. Sixti V. Gregor. XIV. S. Congreg. & executoria quædam in Hispaniæ supremo Consilio Matriti obtenta, de quibus Rodriguez *tom 1. quæst. Regul. quæst. 76. art. 4.*

Hospitalium administrationes, siue Rectoriæ, si 14
habeant spirituales functiones, curam scilicet animarum, Sacramentorum administrationem, &c. materia sunt simoniæ, & si vendantur, aut emantur, peccatum simoniæ committetur. Quia sunt res spirituales. Si autem tantùm habeant temporales functiones, curam videlicet infirmorum, vel gubernationem œconomicam domus vel familiæ, quamuis non sint materia simoniæ iuris naturalis, aut diuini, cum nullam spiritualem functionem includant, vt supponitur, videtur tamen esse materia simoniæ iuris Ecclesiastici, *ex cap. Saluator 1. quæst. 3.* vbi videtur prohiberi venditio officij administratoris rerum Ecclesiasticarum, qualia sunt bona hospitalium Religiosorum, de quibus in præsenti. Suarez *tom. 1. de relig. lib. 4. de Simonia, cap. 17. à num. 11.*

Bona

16 Bona hospitaliū pertinentium ad Regulares alienari non possunt, nisi loquendo de bonis mobilibus non pretiosis, & eo modo, quo dictum est *tom.1. cap.10. à num.1.* & in hoc *2. tom. cap. 19. à num. 54.* Sunt etenim bona Ecclesiastica, & Regularium, vnde de illis eodem modo philosophandum est, ac de aliis bonis Regularium. Imò & bona cuiuscumque hospitalis auctoritate Episcopi fundati, & erecti alienari nequeunt sine solemnitate à iure requisita. Sunt enim, vel censentur esse Bona Ecclesiastica piorum locorum. Quaranta *in Summ.Bullar.verb Alienatio, n.18.& 41.* Bonacina *de contractib disp.3.quæst.8 punct.4.n.21.*

17 Rectores hospitalium Regularium, imò etiam aliorum hospitalium auctoritate Ordinarij erectorum gaudent priuilegio fori, non solùm si illi Regulares sint, sed etiam si tales non fuerint, quia censentur personæ Ecclesiasticæ, sicut & ipsa hospitalia Ecclesiastica sunt. Barbosa *de offic.& potest. Episcopi alleg.12.n.40.* Diana *tractat.1.de immunit.Ecclesiast.resol.66.*

18 Declaratum est à Sac.Congregatione apud Quarantam *in Summ. Bullar.verb. Monasteria, & Conuentus, §. quoad transitum*, & Barbosam *in Collectan. Bullar. verb. Claustrales*, non licere Regularibus Claustralibus transire ad non Claustrales hospitalarios ex vi licentiarum generalium transeundi ad quamlibet Religionem. Si tamen Hospitalarij fuerint claustrales, credo non comprehendi hoc decreto, quod solùm loqui videtur de non claustralibus.

CAPVT VII.

De Eremitis, eorumque obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Eremitæ nomen vnde sumptum.*
Tria personarum genera comprehendit. ibid.
2 *Quia tria vota substantialia Religionis non emittunt, Religiosi non sunt.*
Possunt tamen analogicè, & aliquo modo Religiosi nuncupari. ibid.
3 *Vnde nec sunt inhabiles ad matrimonium.*
Nec modus viuendi illorum irritat matrimonium. ibid.
Testamentum condere possunt. ibid.
4 *An sint dicendi personæ Ecclesiasticæ.*
5 *An gaudeant priuilegio fori.*
6 *An priuilegio Canonis.*
7 *An exemptione à gabellis.*
8 *Qui sint illi de quibus declaratum est à S. Congregatione non esse tolerandos ab Ordinariis.*
Modus viuendi quorumdam istorum expositus est multis periculis.
9 *Qui votum vitæ Eremiticæ promiserunt, an validum sit eorum votum.*
Qui, & quando tenentur illud adimplere. ibid.
Vita Eremitica commendata est iure communi. ibid.
Quid ad hoc requiratur. ibid.

1 EREMITARVM nomen quod ab Eremo, seu solitudine sumptum est (idem enim est Eremita, ac Eremicola) tria personarum genera in præsenti denotare potest. Primum Religiosorum, qui vel propter vitam Eremiticam, quam in prima sui institutione gerunt, vel quia etiam modo in locis desertis degunt, Eremitæ vocantur, quales sunt non solùm Carmelitæ, qui Eremitæ Montis Carmeli ob talis Montis habitationem in Bullis Pontificum nuncupantur, & modo aliqui ipsorum (Patres videlicet Discalceati) magna cum populi Christiani ædificatione in quibusdam Eremis commorantur, Augustiniani, qui etiam Eremitæ dicuntur, Camaldulenses, Eremitæ S. Hieronymi, B.Petri de Pisis, Montis Serrati, & alij huiusmodi. Secundum, eorum qui versi tria vota substantialia Religionis non emittant, tamen sub speciali obedientia alicuius Superioris Ecclesiastici, verbi gratia Episcopi, ex voto, vel pacto alicui Ecclesiæ, Eremitorio, vel loco sacro deputati deseruiunt, vel in communitate, vel separatim. Tertium eorum qui neque sub obedientia speciali alicuius Superioris Ecclesiastici, neque ex professione alicuius Regulæ, vel Religionis institutione, sed ex mera voluntate in Eremis, aut locis desertis morantur. De hoc secundo, & tertio genere Eremitarum loquimur in præsenti, eo quod aliquam specietenus Religiosorum formam seruent; nam de primo cum verè Religiosi sint sub Monachis, vel Mendicantibus comprehensi, satis est dictum in superioribus. Syluester *v rb. Eremita*, Suarez *4.tom.de Relig.tract 9.lib.1.cap.2.*

2 Non sunt prædicti Eremitæ verè, & propriè Religiosi. Cum tria vota Religiosi substantialia non emittant, nec profiteantur aliquam Regulam approbatam, vel dato quod castitatem, aut aliquod genus paupertatis, vel obedientiæ promittant, id est mere priuatè, & non solemniter, sed per modum voti simplicis. Suarez *4. tom. de Relig. tract.9 lib.1. cap.2.* Possunt tamen secundum quid, analogicè, & lato modo Religiosi nuncupari, si aliquod, vel aliqua ex votis essentialibus Religionis emittant, quatenus imperfectè, & incompletè rationem status Religiosi participant. Idem Suarez *tom.3.de Relig.lib.2.cap.2.num.18.*

3 Vnde etiam nec sunt inhabiles ad Matrimonium contrahendum, nec modus ille viuendi irritat Matrimonium ratum: cum hæc sint solùm priuilegia votorum solennium, quæ in Religione approbata emittuntur. Si tamen votum simplex castitatis emiserunt, illicitè matrimonium contrahent, sicut generaliter per votum simplex castitatis non dirimitur, sed impeditur Matrimonij contractus. Cornejo *tom.2.in 3.part.tract. 6. de impedim. Matrim. dub.40.* Hinc etiam testamentum condere possunt, seu testari, cum non sint Religiosi, nec tribus substantialibus votis Religionis ligati. Syluester *verb. testament.1. quæst.3.* Molina *tom.1. de iust. disp.141.colum.1.* Sanchez *lib.7 in decalog.cap.8.n.40.*

4 Eremitæ tertij generis assignati non sunt dicendi personæ Ecclesiasticæ, nisi alias sint sacris initiati, cum nec Religiosi, nec Clerici sint, nec specialiter Deo dicati, aut alicui ministerio Ecclesiastico addicti. Rodriguez *tom. 2. quæst. Regular. quæst. 62. artic. 20. & tom.3 quæst.74 art.11.* Eremitas autem secundi generis existimo inter personas Ecclesiasticas numerari debere, cum sub obedientia speciali Superioris Ecclesiastici specialiter Deo dicati, & ministerio Ecclesiastico destinati viuant, vt propterea ab aliquibus *infra num.6.* referendis priuilegio etiam Canonis perfrui dicantur. Layman. *in Theolog.moral.lib.1. tract.1.part.2. cap.5.num.4.* Lauretus de Franchis *in controuers. Episc. & Regul.in Quæst.quæst.41.* vbi etiam idem videtur dicere de Eremitis secundi generis.

5 Nec gaudent priuilegio fori, sed subiecti manent potestati sæculari prædicti Eremitæ tertij generis, nisi forsan in sacris constituti sint, propter dicta supra, quia scilicet non sunt personæ Ecclesiasticæ, aut sub obedientia Ecclesiastici Superioris, aut Deo specialiter dicati, vel alicui ministerio Ecclesiastico addicti viuant. Rodriguez *tomo 2. quæst. Regul. quæst. 62. art. 20.* Eremitas autem secundi generis probabile est, propter oppositam rationem, priuilegio fori gaudere, sicut etiam priuilegio Canonis, vt infra dicetur. Fauent Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat.*

allegat. 12. *num.* 43. Lauretus de Franchis *num. praeced.* relatus.

3 Eodem etiam modo de priuilegio Canonis philosophari potest; ita scilicet, vt Eremitæ tertij generis assignari illo non fruantur, nec illos percutientes in sententiam excommunicationis incidant, nisi forsan in sacris constituti fuerint. Eremitas autem secundi generis prædicto priuilegio potiri. Ratio est ex dictis, quia isti; & non illi sunt personæ Ecclesiasticæ Deo specialiter dicatæ, & Ecclesiastico obsequio addicti. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *part. disp.* 22. *sess.* 1. *num.* 12. Nauarrus *in Manual. cap.* 22. *num.* 79. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 5. *num.* 4.

4 Pari modo de exemptione à gabellis, collectis, & tributis videtur dicendum, ita vt Eremitæ secundi generis, sicut priuilegio Canonis, & fori potiuntur, eo quòd sint personæ Ecclesiasticæ, sic etiam propter eandem rationem; exemptione hac à gabellis, & tributis gaudeant, Eremitæ autem tertij generis; propter oppositam rationem, non fruantur hac exemptione. Fauet Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 12. *num.* 42. & 43.

5 Ex quo fit declarationem Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, quam affert Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Eremita*, qua dicitur, Eremitas tam fœminas quàm viros Eremiticam vitam ducentes non esse tolerandos ab Ordinariis, intelligi debere de Eremitis tertij generis; eorum namque modus viuendi multis periculis expositus est, & inter eos multi reperti sunt sceleratè viuentes. Eremitæ autem secundi generis, cum eorum viuendi modus laudabilis sit, & honestus, non videntur comprehendi hoc decreto. Vide dicenda *n. seq.*

6 Ex quo etiam fit quòd illi qui voto promiserunt vitam Eremiticam gerere, si de vita quam gerunt Eremitæ secundi generis intelligatur, votum validum est, & obligatorium, cum sit de re honesta, & laudabili. Si autem de vita quam gerunt Eremitæ tertij generis intelligatur, votum videtur nullum, quia est de re non solùm periculosissima, sed etiam quæ videtur ab Ecclesia reprobata, vt patet ex decreto Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium adducto. Fateor quidem quod si aliquis in orationis, & aliarum virtutum exercitio satis versatus amore vitæ solitariæ, & contemplationis in ipsa exercendæ tale votum emisisset, accedente Ordinarij consensu, teneretur illud adimplere. Quia in tali persona modus ille viuendi melior esset, & accedente consensu Ordinarij videretur permissus. Sanchez *lib.* 4. *operis moral. c.* 16. *n.* 10. Præsertim quia vita Eremitica commendata videtur iure communi, vt patet 16. *quæst.* 1. *cap. qui verè*, vbi sic: *Qui verè, puréque solitariam eligunt vitam, digni sunt conuenienti honore.* Videtur tamen ad hoc requiri viuere sub obedientia Episcopi, vel Ordinarij, vt colligitur ex 11. *quæst.* 3. *cap. si autem, & ex dist.* 99. *c. nulla ratione.* Vide Lauretum de Franchis *in Controu. Episcoporum & Regular. in Quæst. quæst.* 41.

CAPVT VIII.

De Conuersis, Laicis, Oblatis, Donatis, seu Commissis Regularibus, eorumque Iuribus, Obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Conuersi, Laici, Donati, Oblati, seu Commissi qui sint.*

2 *Qui tria vota substantialia emittunt, sunt verò Religiosi.*

3 *Qui ea non emittunt, etiamsi vnum, vel duo, non sunt veri Religiosi.*

4 *Requiritur etiam quod tria vota sub approbata regulà emittant.*

5 *Dicuntur personæ Ecclesiasticæ simpliciter, vel aliquo modo, iuxta ipsorum conditionem.*

6 *An gaudeant priuilegio canonis.*

7 *An priuilegio fori.*

8 *An exemptione à gabellis, & tributis, & quæ conditiones ad id requirantur.*

9 *Qui sint illi qui non sunt veri Religiosi.*

10 *Vxorati an possint esse oblati.*

11 *Quid exigatur, vt fruantur priuilegiis fori, & immunitatis à gabellis.*

12 *An sint capaces proprij.*

13 *Conditiones ad eos ex Concilio Tridentino requisitæ.*

14 *Cui adquirant.*

15 *Qui censeantur bona etiam futura Monasterio dedicasse.*

16 *An possint testari.*

17 *Ad quem deueniant bona Oblati grauati onere, quod transeant ad aliquem trium, si sine filiis decesserint.*

18 *An possint ad Prælatias, seu dignitates Ordinum assumi.*

Quid si statuta Religionis id permittant. ibid.

19 *An possint esse socij, aut discreti, & habere vocem actiuam*

20 *Quæ officia possint habere.*

21 *An possint ad alias Religiones transire.*

22 *An debeant permitti ad sacros Ordines promoueri.*

Quid si aliquis oppositum fecerit. ibid.

23 *Tenentur ad certas Orationes recitandas.*

24 *Decreta Clem. VIII. & Vrban. VIII. pro ipsorum receptione, educatione, &c.*

Quomodo intelligenda. ibid.

25 *Non possunt Conuersi recipi, aut professionem emittere, nisi in Conuentibus approbatis à Sacr. Congregat.*

Quid si aliqui contra formam prædicti decreti fuerint recepti, aut professi. ibid.

26 *Pœna contra transgressores.*

27 *Gratia concessa per SS. D. N. Vrbanum Carmelitis.*

28 *Quomodo intelligenda prædicta decreta.*

29 *Circa fœminas Oblatas, seu Donatas, quid declaratum.*

30 *Quibus priuilegiis gaudeant Conuersi.*

Quibus gaudeant Oblati, seu Donati, maximè Carmelitarum. ibid.

31 *Quid de aliorum Ordinum Oblatis, & Donatis.*

Quid de fœminis, seu Nouitiis. ibid.

32 *Quomodo intelligatur priuilegium Gregor. IX. pro Oblatis Carthusiensium, & Sixti Quarti pro Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini.*

33 *Concessio Calixti III. pro Conuersis.*

Item alia Leonis X. ibid.

An valeant hoc tempore. ibid.

Concessio Sixti Quarti pro Conuersis Augustinianis. ibid.

34 *An iure communi possint Conuersi tangere sacra vasa, & vestes, &c.*

35 *Concessio pro Conuersis Bigamis, aut homicidis.*

Quid de illa sentiendum. ibid.

36 *De quodam conuerso suscipiente Ordines sacros.*

37 *Impetratio Breuis pro hoc casu fuit subreptitia.*

38 *Huius rationes*, & n. 39.

40 *Declaratio S. Congregationis.*

41 *Breue illud irritum est, & inualidum.*

42 *Amplia primò,*

43 *Amplia secundò.*

An

1 CONVERSI, siue Laici, illi dicuntur, qui se, & sua Religioni obtulerunt, habitu mutato, professione emissa, extra Chorum tamen, & obsequiis humilioribus Monasteriorum sunt addicti. Oblati verò, seu Donati, aut Commissi, qui etiam apud nostros vocantur Semifratres, ij sunt qui se, & sua dicarunt Monasterio, habitu tamen non mutato, saltem simpliciter. Abbas *in cap. non est, de Regul.* Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. q. 21. art. 1.* Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 7. num. 9.* Rursus huiusmodi Oblati, seu Donati in aliquibus Religionibus, seu locis, tria vota essentialia Religionis emittunt, in aliis verò non nisi duo tantum, vnum, vel nullum. Ij etiam, qui professionem emittunt, aliquando id faciunt expleto anno Nouitiatus, vt inter nostros in Prouinciis Hispaniarum, aliquando non nisi post multum tempus ad arbitrium Superiorum, vt in Congregatione RR. PP. Discalceatorum Ordinis nostri, inter quos ad professionem solemnem post sex annos, & ad simplicem post duos admittuntur. Ex 2. *part. Constitut. cap. 3. n. 2 & 5.* De omnibus iis sigillatim est modò dicendum.

2 Et primò certum, tam Conuersos, seu Laicos, quàm Oblatos, Donatos, seu Commissos, esse, & fore verè censendos Religiosos, si tria vota Religionis essentialia, obedientiam scilicet, castitatem, & paupertatem promittant, horum enim votorum emissio essentiam Religiosi status constituit, vt sæpe visum est tam in hoc, quam in 1. tomo huius Summæ. Specialiter cum Gregor. XIII. anno 1575. pro Congregatione S. Benedicti Vallisoletani declarauerit eos qui in præfata Congregatione sub habitu Donatorum tria prædicta vota emittunt, esse verè Religiosos. Rodriguez *tom. 3 quæst. Regul. q. 69. art. 8. & quæst. 52. art. 7.*

3 Sit etiam secundò certum, eos ex prædictis qui tria prædicta Religionis vota non emittunt, etiamsi vnum, aut duo emittant vota, habitum ordinis deferant, & sub obedientia sint Prælatorum illius, verè Religiosos non esse, cum in eo quod est essentiale statui Religioso deficiant. Id enim constat ex toto operis huius decursu.

Nec sufficit ad hoc quod prædicti Conuersi, Laici, Oblati, Donati, &c. sint, & dicantur verè Religiosi, quod prædicta tria vota emittant, nisi etiam promittant illa sub Regula aliqua, & Religione approbata, iuxta dicta *tom. 1. cap. 2. num. 1.* & colligitur *ex cap. vnico, de voto, & voti redemp. in 6.* Vnde si aliquis vouerct hoc modo: *Promitto obedientiam, castitatem, & paupertatem*, nisi adderet *secundùm regulam* huius, vel illius Ordinis, &c. non esset verè Religiosus. Nauarrus *lib. 3. consil. tit. de Regul. consil. 49.* Rodriquez *tomo 3. quæst. Regul. quæst. 21. art. 1. & quæst. 78. art. 2. in fine.* Vbi supponit aliquarum Religionum Oblatos ita profiteri, quod mihi incertum est. 4

Nihilominus tam prædicti Conuersi, Laici, Oblati, Donati, seu Commissi veram professionem dicto modo emittentes, quàm alij qui non eam emittunt, si tamen se, & sua Religioni perpetuò offerant, & in Monasteriis viuant, habitu aliqualiter mutato, sunt dicendi personæ Ecclesiasticæ. Et quidem loquendo de prioribus res est indubitata, cum illi sint verè Religiosi, Religiosi autem Ecclesiasticæ personæ sint. Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat. 12. num. 38.* & alij quos citat. De posterioribus autem id constat, quia sunt personæ Deo dicatæ, & deuotæ, habitu, & habitatione Religiosis similes, multaque de ipsis participantes. Couarruuias *in capit. Alma mater, 2. part. §. 2. num 8.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 123. artic. 1. & tomo 3. quæst. 1. art. 8.* Si autem huiusmodi Oblati in Monasteriis non viuant, aut habitum aliquo modo non mutent, solùm secundùm quid, & largo modo personæ Ecclesiasticæ dici poterunt, cum censeantur personæ Deo simpliciter dicatæ. Glossa *verbo Mutato habitu*, & alij Canonistæ quos sequitur Rodriguez *vt suprà.* 5

Hinc non solùm prædicti Conuersi, Laici, Oblati, seu Donati, qui veram professionem emittunt (cum sint verè Religiosi) sed etiam ij qui, vt dictum est, se, & sua Monasterio tradiderunt, & in ipso viuunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent priuilegio Canonis *Si quis suadente*, ita vt illos percutientes in excommunicationem incidant. Sunt enim, vt dictum est, personæ Ecclesiasticæ. Quod secus videtur dicendum de iis qui in domo sua manent. Hostiensis *in c. non est dubium, de sent. excomm.* Rodriguez *tom. 3. q. Regul. q. 21. art. 4.* 6

Idem dico, & propter eandem rationem, de priuilegio fori, ita scilicet, vt eo potiantur non solùm ij qui verè professionem emittunt, sed & illi quoque, qui etsi illam non emittant, se tamen & sua Monasterio tradiderunt, & in eo viuunt, habitu saltem aliqualiter mutato. Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg. 12. n. 39.* & alij apud ipsum. Vide tamen conditiones à S. Congregatione ad hoc requisitas, de quibus *infra n. seq.* 7

Pariter etiam de exemptione à gabellis, & tributis sæcularibus exempti sunt Conuersi, & Oblati prædicti, qui veram professionem trium votorum emittunt, cum sint verè Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ. Flores de Mena *variar. lib. 2. quæst. 21. num. 199.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 12. num. 38.* Illi etiam Oblati, qui etsi veram professionem non emittant, se tamen & sua Monasterio tradiderunt, & in eo degunt habitu aliquo modo mutato, vt dictum est, cum sint verè personæ Ecclesiasticæ, iuxta superius dicta, etiam gaudent eodem priuilegio. Vt autem tam ipso, quam priuilegio fori potiantur, animaduertendæ sunt declarationes Sacræ Congregationis Concilij circa hoc, quas referunt Aldan. *in Compend. Canon. resol. lib. 1. tit. 10. n. 14 & 15.* Barbosa *in Collectan Bullar. verb. Oblati.* Prima est, Oblati alicuius Religionis 8

Priuilegio

priuilegio, ac exemptione ita demum debent potiri, si in forma iuris valida perpetuò, irreuocabiliter, plenè, & cum effectu se ipsos, & bona sua omnia præsentia, & futura, nulla prorsus, quamuis minima eorum portione neque in proprietatem, neque in vsum fructum sibi reser uata, Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutauerint. Quod si omnia prædicta simul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à sæcularibus exactionibus frui posse, vt in sequentibus casibus. Primo, cum quis obtulit personam cum reseruatione bonorum. Secundò cum obtulit personam nulla bonorum facta mentione, quippe quæ non includuntur in simplici oblatione personæ. Tertiò, cum obtulit personam, & aliquam tantum partem bonorum, quamuis maiorem. Quartò, cum obtulit bona omnia præsentia, & personam reseruato vsufructu. Quintò, cum obtulit personam, & bona omnia, præsentia tantùm. Sextò, cum obtulit personam, & bona omnia, præsentia, & futura, sed postea à Superiore Religionis aliquam eorum partem quamuis minimam, in emphyteusim recipit. Septimò, cum obtulit bona, vel partem eorum absque persona, quo casu persona offerens fori priuilegio non gaudet, sed bona in Religionē cum effectu translata sunt immunia à vectigalibus, dummodo offerens vsumfructum eorum sibi non retineat, eo namque casu bona immunia non sunt, etiam quoad proprietatem. His tamen omnibus casibus quibus Oblati à priuilegio, & exemptione à iure communi excluduntur, seruanda est eiusdem Religionis consuetudo, cuius vigore ipsi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquisiuissent. Secunda, Oblati, qui omnia supradicta adimpleuerint fori priuilegio, & supradicta exemptione gaudent, siue ante, siue post de licentia Superioris Religionis Matrimonium contraxerint. Tertia, Oblati etiam quoad delicta ante oblationem commissa fori priuilegio gaudent, & à iurisdictione Iudicis laici liberati sunt, puniri que debent à Iudice Ecclesiastico, si modò absque fraude, idest, non animo effugiendi sæcularis Iudicis punitionem, se, & sua obtulerint; quod si fraus subsit, possunt à Iudice laico puniri pœna confiscationis bonorum, & alia pecuniaria, sed non corporali, illique remanent subiecti quoad causam, & bona, sed non quoad personam; debet tamen Iudex Ecclesiasticus, si delicti qualitas id exposcat, tradere tales in fraudem Oblatos Iudici sæculari corporaliter puniendos. Aldana, & Barbosa *vt supra*.

9 Ex huiusmodi autem declarationibus habetur primò id quod supra *numero* 1. dictum est, esse scilicet aliquos ex huiusmodi Oblatis, seu Donatis, qui non sunt verè Religiosi, nec tria vota essentialia Religionis emittunt, si quidem supponitur à S. Congregatione aliquos illorum proprium habere, & vxorem ducere posse, quæ repugnant verè Religioso.

10 Sequitur secundò posse vxoratos admitti in Oblatos Religionum professionem non emittentes, imò post oblationem factam, posse de licentia Superioris Religionis Matrimonium contrahere. Intellige tamen si fortè votum castitatis non emiserunt. Ita enim supponitur in secunda declaratione adducta. De quo Couarruuias *in cap. Alma mater. 2. part. §.. num.* 8. Rodrig. *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 2. *art.* 8. & alij apud ipsum.

11 Sequitur tertiò quod ad fruendum priuilegio fori, & immunitatis à gabellis, & sæcularibus exactionibus requiritur, vt oblatio prædictorum sit perpetua & irreuocabilis, prout habetur in prima declaratione adducta. Estque id iuri communi conforme *cap. per exemptionem, de priuileg. lib.6. cap. cum plantare, §. vlt. ... cap. tuarum.* Vt ex communi Doctorum affert Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. q.* 1. *art.* 8.

Sequitur quartò, quod licet tam Conuersi quam Oblati veram professionem emittentes capaces non sint proprij, cum sint veri Religiosi, quibus repugnat proprium habere, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 6. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 34. *num.* 1. Illi tamen Oblati, seu Donati qui professionem non emittunt, proprij capaces sunt, vt supponitur in prima declaratione S. Congregationis suprà adducta. Sanchez *vt sup.* Priuantur tamen ab eadem S. Congreg. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus sæcularibus, vt in dicta declaratione habetur. 12

Quia verò in Concilio Trident. *sess.* 24. *cap.* 11. priuilegia, & exemptiones Oblatis concessa, vel concedenda limitantur solum ad eos qui intra septa Monasteriorum, & sub eorum Obedientia viuunt, ideo ad hoc quod prædicti Oblati his priuilegiis fruantur prædicta conditio necessaria est. 13

Similiter licet prædicti, tam conuersi, quam Oblati, seu Donati qui professionem trium votorum faciunt non adquirant sibi, sed Religioni, cum quidquid Religiosus acquirit Monasterio adquirat, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 6. nihilominus alij Oblati, seu Donati, qui professionem non emittunt, sibi adquirere possunt, quando scilicet non tradiderunt Religioni siue Monasterio nisi solum bona præsentia, non futura, & in eorum bona legitimi ipsorum hæredes succedunt, in ea videlicet quæ Monasterio non obtulerunt. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 34. *num.* 1. Priuantur tamen à Sacra Congregatione verbis adductis *num.* 8. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus sæcularibus. 14

Oblati qui tantùm simpliciter bona sua Monasterio dedicarunt, non censentur dedicasse bona futura, quia in simplici dedicatione bonorum non comprehenduntur, nisi præsentia. Tapia *Auth. ingressi, verb. sua, cap.* 10. *num.* 14. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 34. *num.* 1. 15

Quamuis tam conuersi, quam Oblati, seu Donati qui veram professionem trium votorum faciunt non possint testari, quia isti sunt veri Religiosi, quibus testari est prohibitum, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 9. Nauarrus *comment.* 2. *num.* 45. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 8. *num.* 41. & communiter omnes. Oblati autem, seu Donati non emittentes professionem, si aliqua bona sibi reseruarunt, de illis testari possunt, cum sint veri Domini ipsorum, secus autem si se, & omnia sua præsentia, & futura Monasterio tradiderunt, cum isti nihil habeant proprium, de quo testari possint. Rodrig. *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 69. *art.* 8. Nec video quomodo Sanchez, vt suprà *num.* 41. oppositum dicere possit. 16

Si aliquis fiat Oblatus (ex iis, qui vt dictum est, veram professionem non emittunt) grauatus eo onere vt illius bona transeant, ad aliquem tertium si sine filiis decesserit, talia bona non veniunt ad Monasterium. Tum quia adhuc facta tali oblatione potest vxorem ducere, & habere filios, tum quia esto id non esset priuilegium, tamen *authent. de Sanctiss. Episcop. § sed & hoc præsenti*, vbi deciditur, tali grauato profitente Religionem, illa bona pertinere ad Monasterium, solum loquitur de Religiosis. Angelus *verb. hæres, n.* 16. Tabiana *q.* 12. *n.* 13. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 16. *num.* 28. Quid autem sit dicendum si talis Oblatus veram professionem emisisset, constabit ex dicendis c. vlt. num. 28. 17

Non possunt præfati Conuersi, seu Oblati, quamuis professionem in Religionibus emiserint, ad Prælatias, seu dignitates illarum assumi, seu eligi. Quia ad hæc munera non possunt assumi nisi in Sacris constituti, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 18. *num.* 5. *& cap.* 1. *de ætat.* 18

1 Conversi, siue Laici, illi dicuntur, qui se, & sua Religioni obtulerunt, habitu mutato, professione emissa, extra Chorum tamen, & obsequiis humilioribus Monasteriorum sunt addicti. Oblati verò, seu Donati, aut Commissi, qui etiam apud nostros vocantur Semifratres, ij sunt qui se, & sua dicarunt Monasterio, habitu tamen non mutato, saltem simpliciter. Abbas *in cap. non est, de Regul.* Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 21. art. 1.* Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 7. num. 9.* Rursus huiusmodi Oblati, seu Donati in aliquibus Religionibus, seu locis, tria vota essentialia Religionis emittunt, in aliis verò non nisi duo tantum, vnum, vel nullum. Ij etiam, qui professionem emittunt, aliquando id faciunt expleto anno Nouitiatus, vt inter nostros in Prouinciis Hispaniarum, aliquando non nisi post multum tempus ad arbitrium Superiorum, vt in Congregatione RR. PP. Discalceatorum Ordinis nostri, inter quos ad professionem solemnem post sex annos, & ad simplicem post duos admittuntur. Ex 2. *part. Constitut. cap. 3. n. 2 & 5.* De omnibus iis sigillatim est modò dicendum.

2 Et primò certum, tam Conuersos, seu Laicos, quàm Oblatos, Donatos, seu Commissos, esse, & fore verè censendos Religiosos, si tria vota Religionis essentialia, obedientiam scilicet, castitatem, & paupertatem promittant, horum enim votorum emissio essentiam Religiosi status constituit, vt sæpe visum est tam in hoc, quam in 1. tomo huius Summæ. Specialiter cum Gregor. XIII. anno 1575. pro Congregatione S. Benedicti Vallisoletani declarauerit eos qui in præfata Congregatione sub habitu Donatorum tria prædicta vota emittunt, esse verè Religiosos. Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. q. 69. art. 8. & quæst. 52. art. 7.*

3 Sit etiam secundò certum, eos ex prædictis qui tria prædicta Religionis vota non emittunt, etiamsi vnum, aut duo emittant vota, habitum ordinis deferant, & sub obedientia sint Prælatorum illius, verè Religiosos non esse, cum in eo quod est essentiale statui Religioso deficiant. Id enim constat ex toto operis huius decursu.

Nec sufficit ad hoc quod prædicti Conuersi, Laici, Oblati, Donati, &c. sint, & dicantur verè Religiosi, quod prædicta tria vota emittant, nisi etiam promittant illa sub Regula aliqua, & Religione approbata, iuxta dicta *tom. 1. cap. 2. num. 1.* & colligitur *ex cap. vnico, de voto, & voti redemp. in 6.* Vnde si aliquis voueret hoc modo: *Promitto obedientiam, castitatem, & paupertatem*, nisi adderet *secundùm regulam* huius, vel illius Ordinis, &c. non esset verè Religiosus. Nauarrus *lib. 3. consil. tit. de Regul. consil. 49.* Rodriquez *tomo 3. quæst. Regul. quæst. 21. art. 1. & quæst. 78. art. 2. in fine.* Vbi supponit aliquarum Religionum Oblatos ita profiteri, quod mihi incertum est. 4

Nihilominus tam prædicti Conuersi, Laici, Oblati, Donati, seu Commissi veram professionem dicto modo emittentes, quàm alij qui non eam emittunt, si tamen se, & sua Religioni perpetuò offerant, & in Monasteriis viuant, habitu aliqualiter mutato, sunt dicendi personæ Ecclesiasticæ. Et quidem loquendo de prioribus res est indubitata, cum illi sint verè Religiosi, Religiosi autem Ecclesiasticæ personæ sint. Barbosa *de offic. & potest. Episc. allegat. 12. num. 38.* & alij quos citat. De posterioribus autem id constat, quia sunt personæ Deo dicatæ, & deuotæ, habitu, & habitatione Religiosis similes, multaque de ipsis participantes. Couarruuias *in capit. Alma mater, 2. part. §. 2. num 8.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 123. artic. 1. & tomo 3. quæst. 1. art. 8.* Si autem huiusmodi Oblati in Monasteriis non viuant, aut habitum aliquo modo non mutent, solùm secundùm quid, & largo modo personæ Ecclesiasticæ dici poterunt, cum censeantur personæ Deo simpliciter dicatæ. Glossa *verbo Mutato habitu*, & alij Canonistæ quos sequitur Rodriguez *vt supra.* 5

Hinc non solùm prædicti Conuersi, Laici, Oblati, seu Donati, qui veram professionem emittunt (cum sint verè Religiosi) sed etiam ij qui, vt dictum est, se, & sua Monasterio tradiderunt, & in ipso viuunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent priuilegio Canonis *Si quis suadente*, ita vt illos percutientes in excommunicationem incidant. Sunt enim, vt dictum est, personæ Ecclesiasticæ. Quod secus videtur dicendum de iis qui in domo sua manent. Hostiensis *in c. non est dubium, de sent. excomm.* Rodriguez *tom. 3. q. Regul. q. 21. art. 4.* 6

Idem dico, & propter eandem rationem, de priuilegio fori, ita scilicet, vt eo potiantur non solùm ij qui verè professionem emittunt, sed & illi quoque, qui etsi illam non emittant, se tamen & sua Monasterio tradiderunt, & in eo viuunt, habitu saltem aliqualiter mutato. Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg. 12. n. 39.* & alij apud ipsum. Vide tamen conditiones à S. Congregatione ad hoc requisitas, de quibus *infra n. seq.* 7

Pariter etiam de exemptione à gabellis, & tributis sæcularibus exempti sunt Conuersi, & Oblati prædicti, qui veram professionem trium votorum emittunt, cum sint verè Religiosi, & Ecclesiasticæ personæ. Flores de Mena *variar. lib. 2. quæst. 21. num. 199.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 12. num. 38.* Illi etiam Oblati, qui etsi veram professionem non emittant, se tamen & sua Monasterio tradiderunt, & in eo degunt habitu aliquo modo mutato, vt dictum est, cum sint verè personæ Ecclesiasticæ, iuxta superius dicta, etiam gaudent eodem priuilegio. Vt autem tam ipso, quam priuilegio fori potiantur, animaduertendæ sunt declarationes Sacræ Congregationis Concilij circa hoc, quas referunt Aldan. *in Compend. Canon. resol. lib. 1 tit. 10. n. 14 & 15.* Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Oblati.* Prima est, Oblati alicuius Religionis 8

Priuilegio

priuilegio, ac exemptione ita demum debent potiri, si in forma iuris valida perpetuò, irreuocabiliter, plenè, & cum effectu se ipsos, & bona sua omnia præsentia, & futura, nulla prorsus, quamuis minima eorum portione neque in proprietatem, neque in vsum fructum sibi reseruata, Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutauerint. Quod si omnia prædicta simul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à sæcularibus exactionibus frui posse, vt in sequentibus casibus. Primo, cum quis obtulit personam cum reseruatione bonorum. Secundò cum obtulit personam nulla bonorum facta mentione, quippe quæ non includuntur in simplici oblatione personæ. Tertiò, cum obtulit personam, & aliquam tantum partem bonorum, quamuis maiorem. Quartò, cum obtulit bona omnia præsentia, & personam reseruato vsufructu. Quintò, cum obtulit personam, & bona omnia, præsentia tantùm. Sextò, cum obtulit personam, & bona omnia, præsentia, & futura, sed postea à Superiore Religionis aliquam eorum partem quamuis minimam, in emphyteusim recipit. Septimò, cum obtulit bona, vel partem eorum absque persona, quo casu persona offerens fori priuilegio non gaudet, sed bona in Religionē cum effectu translata sunt immunia à vectigalibus, dummodo offerens vsumfructum eorum sibi non retineat, eo namque casu bona immunia non sunt, etiam quoad proprietatem. His tamen omnibus casibus quibus Oblati à priuilegio, & exemptione à iure communi excluduntur, seruanda est eiusdem Religionis consuetudo, cuius vigore ipsi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquisiuissent. Secunda, Oblati, qui omnia supradicta adimpleuerint fori priuilegio, & supradicta exemptione gaudent, siue ante, siue post de licentia Superioris Religionis Matrimonium contraxerint. Tertia, Oblati etiam quoad delicta ante oblationem commissa fori priuilegio gaudent, & à iurisdictione Iudicis laici liberati sunt, puniri que debent à Iudice Ecclesiastico, si modò absque fraude, idest, non animo effugiendi sæcularis Iudicis punitionem, se, & sua obtulerint; quod si fraus subsit, possunt à Iudice laico puniri pœna confiscationis bonorum, & alia pecuniaria, sed non corporali, illique remanent subiecti quoad causam, & bona, sed non quoad personam; debet tamen Iudex Ecclesiasticus, si delicti qualitas id exposcat, tradere tales in fraudem Oblatos Iudici sæculari corporaliter puniendos. Aldana, & Barbosa *vt supra*.

9 Ex huiusmodi autem declarationibus habetur primò id quod supra *numero* 1. dictum est, esse scilicet aliquos ex huiusmodi Oblatis, seu Donatis, qui non sunt verè Religiosi, nec tria vota essentialia Religionis emittunt, si quidem supponitur à S. Congregatione aliquos illorum proprium habere, & vxorem ducere posse, quæ repugnant verè Religioso.

10 Sequitur secundò posse vxoratos admitti in Oblatos Religionum professionem non emittentes, imò post oblationem factam, posse de licentia Superioris Religionis Matrimonium contrahere. Intellige tamen si fortè votum castitatis non emiserunt. Ita enim supponitur in secunda declaratione adducta. De quo Couarruuias *in cap. Alma mater. 2. part.* §... *num.* 8. Rodrig. *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 2. *art.* 8. & alij apud ipsum.

11 Sequitur tertiò quod ad fruendum priuilegio fori, & immunitatis à gabellis, & sæcularibus exactionibus requiritur, vt oblatio prædictorum sit perpetua & irreuocabilis, prout habetur in prima declaratione adducta. Estque id iuri communi conforme *cap. per exemptionem, de priuileg. lib. 6. cap. cum plantare, §. vlt. &. cap. tuarum.* Vt ex communi Doctorum affert Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. q.* 1. *art.* 8.

Sequitur quartò, quod licet tam Conuersi quam Oblati veram professionem emittentes capaces non sint proprij, cum sint veri Religiosi, quibus repugnat proprium habere, iuxta dicta *tom. 1. cap. 6.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 34. num. 1.* Illi tamen Oblati, seu Donati qui professionem non emittunt, proprij capaces sunt, vt supponitur in prima declaratione S. Congregationis suprà adducta. Sanchez *vt sup.* Priuantur tamen ab eadem S. Congreg. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus sæcularibus, vt in dicta declaratione habetur. 12

Quia verò in Concilio Trident. *sess.* 24. *cap.* 11. priuilegia, & exemptiones Oblatis concessa, vel concedenda limitantur solum ad eos qui intra septa Monasteriorum, & sub eorum Obedientia viuunt, ideo ad hoc quod prædicti Oblati his priuilegiis fruantur prædicta conditio necessaria est. 13

Similiter licet prædicti, tam conuersi, quam Oblati, seu Donati qui professionem trium votorum faciunt non adquirant sibi, sed Religioni, cum quidquid Religiosus acquirit Monasterio adquirat, iuxta dicta *tom. 1. cap. 6.* nihilominus alij Oblati, seu Donati, qui professionem non emittunt, sibi adquirere possunt, quando scilicet non tradiderunt Religioni siue Monasterio nisi solum bona præsentia, non futura, & in eorum bona legitimi ipsorum hæredes succedunt, in ea videlicet quæ Monasterio non obtulerunt. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap.* 34. *num.* 1. Priuantur tamen à Sacra Congregatione verbis adductis *num.* 8. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus sæcularibus. 14

Oblati qui tantùm simpliciter bona sua Monasterio dedicarunt, non censentur dedicasse bona futura, quia in simplici dedicatione bonorum non comprehenduntur, nisi præsentia. Tapia *Auth. ingressi, verb. sua, cap.* 10. *num.* 14. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 34. *num.* 1. 15

Quamuis tam conuersi, quam Oblati, seu Donati qui veram professionem trium votorum faciunt non possint testari, quia isti sunt veri Religiosi, quibus testari est prohibitum, iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 9. Nauarrus *comment. 2. num.* 45. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 8. num.* 41. & communiter omnes. Oblati autem, seu Donati non emittentes professionem, si aliqua bona sibi reseruarunt, de illis testari possunt, cum sint veri Domini ipsorum, secus autem si se, & omnia sua præsentia, & futura Monasterio tradiderunt, cum isti nihil habeant proprium, de quo testari possint. Rodrig. *tom. 3. quæst. Regul. quæst.* 69. *art.* 8. Nec video quomodo Sanchez, vt suprà *num.* 42. oppositum dicere possit. 16

Si aliquis fiat Oblatus (ex iis, qui vt dictum est, veram professionem non emittunt) grauatus eo onere vt illius bona transeant, ad aliquem tertium si sine filiis decesserit, talia bona non veniunt ad Monasterium. Tum quia adhuc facta tali oblatione potest vxorem ducere, & habere filios, tum quia esto id non esset priuilegium, tamen *authent. de Sanctiss. Episcop. § sed & hoc præsenti*, vbi deciditur, tali grauato profitente Religionem, illa bona pertinere ad Monasterium, solum loquitur de Religiosis. Angelus *verb. hæres, n.* 16. Tabiena *q.* 12. *n.* 13. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 16. *num.* 28. Quid autem sit dicendum si talis Oblatus veram professionem emisisset, constabit ex dicendis c. vlt. num. 28. 17

Non possunt præfati Conuersi, seu Oblati, quamuis professionem in Religionibus emiserint, ad Prælatias, seu dignitates illarum assumi, seu eligi. Quia ad hæc munera non possunt assumi nisi in Sacris constituti, iuxta dicta *tom.* 1. *capit.* 18. *num.* 5. & *cap.* 1. *de ætat.* & 18

& qualit. & Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 12. Vnde meritò Minores, inter quos prædicti ad dicta munera assumebantur, hunc vsum reliquerunt in capitulo quodam Generali, præsente, vt dicitur Gregor. IX. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Laici Fratres.* Si tamen casu aliquo, siue in hac, siue in alia Religione ad prælatias aliquis conuersus assumatur, de illo philosophandum eodem modo, ac de Abbatissis dictum est *tom.* 1. *cap.* 26. quod scilicet exercere non possint actus veræ iurisdictionis spiritualis, cuius capax non est laicus, vt sunt imponere censuras suis subditis, dispensare in votis illorum, aut illa commutare, bene tamen imponere illis præcepta etiam obligantia ad culpam, iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, cogere ad obseruantiam Regulæ, vel Constitutionum, punire illos propter transgressionem, irritare vota, &c. quia hæc pertinent ad potestatem dominatiuam cuius capax est laicus & Conuersus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*2.*c.*3 *n.*10. Cornejo *tom.*2. *in* 3.*par.tr.*5. *de excommunicat. disp.*2. *dub.*5.

19 Nec possunt in Religionibus prædicti Conuersi, Laici, aut Oblati, quamtumuis professi, esse socij, aut discreti pro Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus, seu esse Definitores, aut illa munera exercere, quibus annexum est habere vocem actiuam, aut passiuam pro electionibus Prælatorum, qualia sunt esse socios, seu assistentes Generalium, vel Prouincialium. Ratio sumitur ex *Clement. vt ij qui, de ætate, & qual.* ac ex Concilij Tridentini *sessione* 22. *cap.* 4. vbi habetur, nullum habere vocem in Capitulis nisi in Subdiaconatus Ordine ad minùs constitutus sit, etiamsi hoc sibi ab aliis liberè concedatur. Cum ergo prædicta munera importent facultatem habendi vocem in Capitulis pro electionibus Prælatorum, non poterunt competere Laicis Conuersis, seu Oblatis prædictis. Rodriguez *tomo primo quæstionum Regularium, quæstione* 15. *articulo secundo.* Vide dicta *tomo primo, capite* 15. *numero tertio, & quarto.* Pro electionibus autem aliorum Officialium Conuentuum facilius tolerari potest consuetudo, si legitimè præscripta sit in aliquibus Religionibus, quod prædicti ad illas vocentur, & in illis habeant vocem.

20 Possunt nihilominus prædicti Laici, Conuersi, Oblati, &c. habere in Religionibus officia alia manualia, quibus nec competit cura animarum, nec est annexum habere vocem actiuam, vel passiuam pro electionibus Prælatorum, vt sunt esse Procuratores Monasteriorum, Sacristas, Oeconomos, &c. Cum enim hæc nullo iure prohibeatur illis concedi, aut præcipiatur solum in Sacris constitutis conferri, ideo si particularia statuta Religionum non contradicant, poterunt ipsis concedi. An verò Laici, vel Conuersi Sacristæ munus gerentes possint tangere Sacra Vasa, corporalia, aut vestes, dicetur inferius num. 33. & 34.

21 Conuersi, Laici, seu Oblati, &c. professi possunt ad alias Religiones transire, sicut & alij Regiosi, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 22. cum conditionibus ibidem assignatis 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*3. *cap.* 10. *num.* 1. De Oblatis autem, seu Donatis non emittentibus professionem trium votorum, sed se & sua Monasterio donantibus, aliqui dicunt non posse hunc transitum facere, quia sunt quasi serui Monasteriorum, quibus se donarunt. Verumtamen sicut fundamentum eorum est falsum, sic & doctrina. Nec enim sunt serui Monasteriorum, sed pij, & deuoti oblatores sui, & suorum bonorum ad pias actiones exercendas, & quamuis hoc faciant per pactum, seu donationem irreuocabilem, habent tamen illam conditionem tacitè imbibitam, nisi ad meliorem, seu strictiorem Religionis frugem se recipere voluerint, sicut idem contingere dicitur in quacumque obligatione cum homine facta. Suarez *vt supra, num.* 2. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*7. *num.*9. Addit etiam Suarez, posse ad quamcumque Religionem ipsos transire, cum enim verè Religiosi non sint, quæcumque Religio erit perfectior statu quem habent.

Non debent permitti Conuersi, seu Oblati etiam professi ad sacros Ordines promoueri; tum vt sequantur suam vocationem, iuxta præscriptum Apostoli 1. *Corinthior.* 7. tum vt auferatur ansa vel occasio ambitionis, quæ vtplurimum ad talem promotionem desiderandam eos solet impellere. Vnde in decretis Clementis Octaui pro institutione Nouitiorum in Monasteriis designatis, vel designandis; quæ etiam approbata sunt a Sacra Congregatione Concilij sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano, & habentur simul cum decretis de apostatis, & eiectis, dicitur: *Qui ad Conuersorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis non possint.* [Vnde à S. Congregatione Regularium 10. Februarij 1634. permissa fuit translatio cuiusdam conuersi ad statum Clericalem solum pro casu quo in statu laicali non fecisset professionem tacitam, vel expressam.) Credo etiam circa hoc omnes Religiones laudabilia statuta habere. Casu autem quo aliquis Conuersus tonsurâ Clericali fecerit se tonsurari, aut ad Sacros Ordines sine legitima facultate promoueri, his omnibus iure priuandus est. Tum quia inobediens, & rebellis non debet esse potioris conditionis quam obediens, ac per consequens iste non debet esse potioris conditionis, quàm alij quieti, & obedientes Conuersi, qui sua professione contenti talia non ambiunt.] Tum quia in eo in quo quis deliquit, in eo debet puniri: cum ergo iste peccauerit Ordinibus male susceptis, prædicto modo debet puniri. De quo Casarubius *in Compend. priu. Mendic. verb. Laici Fratres.* Rodrig. *tom.*2.*qq. Regul. q.*123. *artic.*3. In eo etiam casu talis Conuersus illegitimè ordinatur, cui non permittitur tonsura Clericali vti, aut exercere Ordines susceptos, nec tenentur ad Officium diuinum more Clericorum recitandum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 4. cum solùm ad illud teneantur Religiosi Choro addicti, aut pro Ordinatis admissi. Casarubius *vt suprà.* [Addo vlterius congruenter satis dici conuersum sic ordinatum non debere permitti Canonicum officium persoluere. Peyrinis *tom.*2. *de Prælato, quæst.* 3. *cap.* 7. *num.* 27. post alios, quos refert. Casu verò quo conuersus ad statum Clericorum transeat, siue licitè, siue illicitè id factum fuerit, non requiritur reiteratio Nouitiatus proportionari Clericatui, vt expressè tenet Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 4. *disput.*6. *quæst.* 17. *num.* 8. conformiter ad doctrinam Rodriguez, Suarez, Sanchez, Bartholomæi à S. Fausto, & Peyrinis asserentium non requiri pro legitimo anno Nouitiatus, quod Nouitius experiatur omnes asperitates Religionis, nisi solum in genere manendo sub obedientia Prælati pro eo anno.]

Adde quod S. Congregatio Episcoporum & Regularium de anno 1645. pro 29. Septembris, de quodam Conuerso, qui bona fide transierat ad statum Clericalem sine licentia Sedis Apostolicæ, dum supplicaret pro rehabilitatione rescripsit Generali eiusdem Ordinis, & duobus Definitoribus, vt constito ipsi quod idem Orator non fraudulenter & dolose, sed bona fide minores & Sacros Ordines suscepisset, & probata idoneitate eiusdem coram Ordinario loci, præuio rigoroso examine, eundem Oratorem ad exercitium præfatorum Ordinum restituerent. Similiter de alio Conuerso bona fide etiam Ordinato, & postea suspenso, statuit de anno 1648. pro 17. seu 19. Iunij rehabilitari posse præuio rigoroso examine. De quadam etiam Conuersa moniali, quod transferri posset ad Choristarum gradum.

gradum, vidi litteras eiusdem Sacræ Congregationis de anno 1647. pro die 8. Nouembris ad Episcopum transmissas. Vidi alia in fine huius Capitis in casus contingentia.

23 Tenentur Conuersi, Laici, Oblati, seu Donati ad certas orationes, Pater noster, & Aue Maria, iuxta institutum Regulæ vel constitutionem suorum Ordinum, iuxta dicta *tom.1. cap. 12. num.4.* Quanta autem, aut qualis sit obligatio illas recitandi, qualeve peccatum illas omittere, ex dictis eodem *tom.1.cap.7.& 8.* vbi agitur de obligationibus Religiosorum, ratione Regulæ & constitutionum pensari debet.

24 Pro receptione, educatione, seu institutione Donuersorum, Oblatorum, seu Donatorum qui professionem vetam trium votorum emittunt, animaduertendæ sunt constitutiones Clem. VIII. approbatæ à Sacra Congregatione Concilij sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano VIII. & habentur cum decretis eiusdem Sacræ Congregationis de *Apostatis & eiectis*, quæ sunt huiusmodi, præter alias ibi assignatas pro omnibus Nouitiis, siue Clericis, siue Conuersis. Prima, si quis annum 25. excedens ad habitum regularem admitti postulauerit, & talis eruditionis expers inuentus fuerit, in Conuersorum tantum, quibus litterarum scientia non est necessaria, numerum referatur: ipsi autem Conuersi non recipiantur ante 20. ætatis suæ annum, & nisi saltem præcipua doctrinæ Christianæ capita nouerint. Secunda, quia quarumdam Religionum mos est nedum Conuersos ad professionem admittere, verum, & Oblatos, vt vocant, recipere, circa ipsorum Oblatorum receptionem vnaquæque Religio suas peculiares Constitutiones, specialiaque instituta obseruare teneatur. Tertia, cum autem, licet Clericorum bene instruendorum cura debeat esse præcipua, Conuersorum tamen religiosa instructio non sit prætermittenda, quin potius æquanimit.r amplexanda, quandoquidem satis exploratum est istorum etiam, cum Regulam profiteantur eamdem, perfectam educationem tum Religioni decorem, & ornamentum, tum aliis Christi fidelibus ædificationem, exemplum, atque vtilitatem afferre, Conuersis ipsis à Clericorum nouitiatu separatus ad dormiendum locus (quantum commodè fieri poterit) assignari præcipitur. Illi tamen hac separatione non obstante Magistro Nouitiorum, seu Superioribus Monasteriorum, & Conuentuum, iuxta cuiusque Ordinis statuta, & Constitutiones, subditi esse, & obedientiam præstare debebunt, à quo non tantum circa corporalia obsequia probandi & exercendi, verum etiam pro eorum capacitate, & commoditate, de spiritualibus, præsertim de modo mentaliter orandi, diligenter instruendi erunt, quod vt commodius fiat, ad Capitula & spirituales conciones, quæ per Magistros Nouitiis fieri solent, accersiri debeant, & in Ecclesiis statutis horis conueniant, nisi tunc in suis officiis actualiter occupati fuerint. Tempore verò probationis elapso, ij tantum qui non solùm religiosæ perfectionis capaces, sed ad laborem corporalem apti noto ac diligenti examine reperti fuerint (dummodo ætatis suæ annum, quoad clericos decimumsextum, quo verò ad conuersos vigesimum primum excesserint) ad professionem admittantur. Sed qui ad conuersorum habitum recepti fuerint, ad clericorum statum transire, etiam durante tempore probationis, non possint. Superior cuiuslibet conuentus, in quo Nouitiatus fuerit constitutus, particularem librum habeat, in quo vniuscuiusque Nouitij professio registretur, illamque Nouitius professus propria manu, & duo testes qui præsentes fuerint subscribant. Conuersus verò litterarum ignarus professus in eorumdem testium, qui se subscripserint præsentia, propria manu signum Crucis apponat, asseruetur que liber, & custodiatur in Archiuio, vbi scripturæ ad Monasterium, seu conuentum pertinentes reponi consueuerunt. Circa quæ decreta, seu Institutiones illud generaliter animaduertendum duxi, illa non videri obligare nisi solùm pro conuentibus designatis, seu designandis à Sede Apostolica pro Nouitiatibus, vt patet tum ex titulo illis præfixo, tum ex §. 1. & 2. vbi videtur solùm sermonem esse de prædictis conuentibus. Quare cum decretum Clem. VIII. de non recipiendis Nouitiis nisi solum pro conuentibus designatis, non obliget nisi in Italia, & insulis adiacentibus, solum ibi obseruandæ erunt prædictæ Institutiones. Similiter cum ab obseruatione talis decreti Clement. VIII. excipiantur Carthusiani, Minores strictioris obseruantiæ, Capuccini S. Francisci, Reformati S. Dominici, Discalceati Carmelitarum, Fulienses, Eremitæ Eremi Camaldulensis, & Montis Coronæ, Clerici Regulares Theatini, Societatis Iesu, S. Pauli decollati, Somaschi, & Ministri infirmorum, ideo etiam exempti videntur ab obligatione harum Institutionum, cum illæ, vt dixi, solùm pro Conuentibus à Sede Apostolica designatis, seu designandis pro Nouitiatibus editæ videantur.

Non possunt Conuersi, etiamsi imperfectum habitum, aut sine capuccio gerant in Religionibus quibuscumque, siue Mendicantibus, siue non Mendicantibus (præter assignatas num. præcedenti) in Italia & Insulis adiacentibus recipi, nisi in Conuentibus assignatis pro Nouitiatibus à Sede Apostolica, & receptiones, ac professiones illorum extra dictos Conuentus factæ irritæ sunt, & nullæ iuxta dicta *tom.1.c.24. n.23.* Quia tamen vt ibidem *n.24.* dictum, Sanctissimus Dominus Noster Vrbanus VIII. pro remedio illorum qui illegitimè, & inualidè professionem fecerant, non habito Nouitiatu in prædictis locis designatis, Motu proprio prouidit, vt de nouo ad professionem admitterentur, & cum huius rei occasione multi professi ad sæculum redire vellent, nouissimè Sacra Congregatio Concilij anno 16.6. huic malo prouidere volens statuit, Quod si aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti, & professi è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam respectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas sua decreuit, vt tam ipsi professi quam Superiores respectiuè teneantur iura, quæ sibi fauere visa fuerint, prius deducere coram eadem Sacra Congregatione, quæ ex speciali etiam suæ Sanctitatis facultate super hoc concessa prouidebit. Inhibendo præterea Primatibus, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iurisdictionem exercentibus, ac quibuscumque Iudicibus Ordinariis, & delegatis, etiam causarum Palatij Apostolici Auditoribus, & Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, etiam de Latere Legatis, Sedisque Apostolicæ Nunciis, ne in posterum in hoc quoquo modo se ingerant absque speciali eiusdem Sanctitatis commissione, sub pœna ipso facto incurrēda, quoad Episcopos, Archiepiscopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingressu Ecclesiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ sententiæ, quo verò ad Nuncios, & ad Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis suæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiusdem imponendarum. Hæc ibi. 25

Item ibidem pro maiori cautela contra delinquentes statuit, ac decreuit, quod si iidem, vt supra recepti, & professi iuribus suis minimè deductis coram Sacra Congregatione Concilij, & sine illius expressa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere ausi fuerint, ipsi recepti, & professi, tanquam apostatæ puniantur, & pro talibus habeantur, nec 26

necnon contra eosdem, iuxta formam decreti de Regularibus apostatis, & eiectis, eiusdem Sanctitatis suæ iussu ab eadem S. Congregatione sub die XXI. Septembris 1634. editi procedatur, & Superiores, qui eiecerint pœnam suspensionis à diuinis, necnon priuationis omnium Officiorum quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in posterum obtinenda, vocisque actiuæ, & passiuæ ipso facto absque alia declaratione incurrant. Hæc ibi. Circa quæ decreta id maximè notandum, quod licet stando in rigore illorum verborum *recepti, & professi*, per ea non videantur comprehendi nisi ij solum, qui in locis, seu Conuentibus non designatis pro Nouiriatibus recepti, aut professi fuerint, non verò ij qui etsi recepti, & professi fuerint in dictis locis, seu Conuentibus designatis, nihilominus cursum Nouitiatus peregerunt in aliis locis non designatis (quod idem dico de decretis Clem. VIII. adductis tom. 1. cap. 24. num. 13. quia in eis, stando in rigore verborum solum videtur prohibari admissio ad habitum, receptio seu professio in Conuentibus non designatis, non verò Nouitiatum agere, aut habere, ita vt qui in Conuentu deputato fuit receptus, etiamsi in non deputato Nouitiatum peregerit, validè professus videatur) attendendo tamen ad Motum proprium Sanctissimi Domini Nostri Vrbani VIII. quod dicto cap. 25. num. 25. attulimus, & per quod explicantur dicta decreta Clem. VIII. dicendum tam per ipsum, quam per decreta prædicta comprehendi non solum eos, qui recepti, & professi fuerint in locis non designatis, sed etiam illos, qui in talibus locis non designatis Nouitiatum peregerunt, etiamsi aliàs in locis designatis recepti, & professi fuerint. Quod constat tum ex illis verbis dicto n. 24. relatis, *Annum probationis in Monasteriis, seu domibus Regularium ad id designatis minimè fecerunt*: tum ex aliis, quæ sunt in principio illius Motus proprij, quibus suam, & Clem. VIII. mentem declarat, quæ sunt huiusmodi. *Cum itaque si ut accepimus, quamplures Ordinum, Congregationum, & Institutorum Regularium professores ad habitum Regularem recepti, probationis annum in Monasteriis, seu domibus Regularibus ad id designatis, vel ab Apost. Sede approbatis minimè fecerint, proindeque iuxta Constit. fel. record. Clement. VIII. prædecessoris nostri, desuper editam professio per eos deinde emissa inualida existat. Nos Religiosos prædictos, &c.* Tum denique ex titulo præfixo ipsi Motui proprio, qui est, *super professionibus per Regulares emissis, non facto in locis designatis Nouitiatu.* Quare dicendum, iuxta mentem tum Sanctissimi Domini Nostri Vrbani, tum Clem. VIII. eos qui in locis non designatis Nouitiatum peregerunt, etiamsi in eisdem habitum susceperint, aut professionem emiserint, dictis decretis comprehendi.

17 Non obstante etiam tali decreto de non admittendis ad professionem Nouitiis etiam Conuersis, nisi in locis à Sede Apostolica designatis pro nostro Ordine, obtentum à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano per Breue speciale anno 1634. negotio prius commisso S. Congregationi Regulari, & Eminentissimo Cardinali Ginetto, vt alij Conuentus designarentur, videlicet in Prouincia S. Alberti in Sicilia Conuentus Placiæ, Melacij, Sicli, Siracusæ, Mazarini; in Prouincia Romana Conuentus Transpontinæ, S. Martini in Montibus, Præneste, Velitrarum, Roncilionis; in Prouincia Lombardiæ Conuentus Mediolani, Cremonæ, Nouariæ, Montis Calerij, Nouarum; in Prouincia Venetiarum Conuentus Vicentiæ, Roboreti, Dezensani; in Prouincia Thusciæ, Conuentus Pisarum, Prati, Montis Politiani, Emporij; in Prouincia Romandiolæ, Conuentus Anconæ, Cæsenæ, Arimini, Senogaliæ; in Prouincia Neapolis, Capuæ, Nucceriæ, Apuliæ, Beneuenti, Salerni, Auersæ; in Prouincia Apuliæ Conuentus Licij, Bitunti, Neriti, Batuli, Monopolis; in Prouincia S. Angeli in Sicilia, Conuentus Marsale, Alcami, S. Nicolai de Bononia, Calatanixete, Racalburi; in Prouincia Calabriæ Conuentus Cosentiæ, Rhegij, Caroleorum, Catanzarij; in Prouincia Aptutij Conuentus Terami, Octone, Bilantis; in Granciis Conuentus Neapolis, Conuentus Summæ, Surrenti, & Concordiæ. In quibus possint recipi, & admitti ad habitum, & explero probationis anno ad professionem Fratres Conuersi, seu Laici, seruata forma decreti Sanctiss. D. N. super receptione, & educatione Nouitiorum vltimo loco editi, necnon felicis record. Sixti V. ac aliarum Constitutionum Apostolicarum, & decretorum pariter similis memoriæ Clementis VIII. Institutionumque generalium super receptione, & educatione eiusdem Clementis, nec non sanct. mem. Pauli V. auctoritate editarum. Hæc ibi.

Cum autem in supradictis omnibus decretis solum fiat sermo de iis qui professionem emissuri sunt, ideo quod attinet ad Conuersos, Oblatos, seu Donatos, solum intelligenda erunt de illis qui vt diximus veram professionem trium votorum emittunt, non de Oblatis, seu Donatis, qui se, & sua Religioni tradunt, nulla facta professione, quare nulla est lex, vel prohibitio, quo minus isti Oblati, seu Donati qui professionem non emittunt, ad Religionem admitti possint, etiam in Monasteriis, vbi non sunt prædicti Nouitiatus à Sede Apostolica approbati. 18

De fœminis illis, quæ in Monasteriis Monialium Oblatæ, seu Donatæ nuncupantur, eodem modo loquendum videtur, ac de viris Oblatis, seu Donatis, respectiuè tamen ad earum sexum. Præter ea autem quæ de ipsis dicta sunt *tom. 1. cap. 25. num.* 17. notandæ sunt aliquæ declarationes Congregationis Episcoporum, & Regularium, quas refert Barbosa in Collectan. Bullar. verbo *Conuersæ*. Prima, Conuersas non habenr regulariter Moniales Sanctæ Claræ. Secunda, Conuersæ quæ ad Monasteriorum pauperum subleuamen ad conquirendas eleemosynas mittuntur, 45. ætatis annum excedant, & extra clausuram minimè pernoctent, nisi in casu necessitatis, & tunc hospitio excipientur in ædibus proximorum, consanguineorum, aut aliarum piarum matronarum. Tertia, Conuersæ Moniales ad quæstuandum mitti possunt, si aliter Moniales sustentari non possint, dummodo ad minus 40. ætatis annum excedant, non sint pulchræ, nec modo aliquo extra Monasterij clausuram pernoctent, & in illis Monasteriis, quæ dictas Conuersas ad quæstuandum mittunt, manuteneri non possunt, deinceps nec puellis Monasticum habitum tradere, nec educationis causa illæ in eis introduci possint absque Sedis Apost. speciali licentia. Quarta, Conuersæ non debent permitti vt exeant, aut videri se sinant ad effectum claudendi, vel aperiendi ianuam Monasterij, sed id munus alteri extra clausuram degenti committatur. Quinta, Conuersa supernumeraria debet prædita qualitatibus necessariis capitulariter, votisque secretis Monialium admitti, dotem duplicatam soluere à Conuersis persolui solitam, ac tempore debito professionem emittere. Barbosa vt supra. Pro istis etiam fœminis Oblatis, seu Conuersis vide Rodriguez *tom. 1. quæst. Regularium, q. 44. art. 4.* 19

Gaudent prædicti Conuersi Priuilegiis suarum Religionum, iuxta dicta *tom. 1. c. 3. n.* 18. vbi etiam idem dictum est de Oblatis professionem emittentibus, quia sunt verè Religiosi; specialiter tamen Gregor. IX. in Bulla, *Quoties à nobis*, quæ habetur in 1. tom. Bullar. Laërtij inter Bullas huius Pontificis *n.* 3. Oblatis Carthusiæ 30

Carthusianorum concessit vt eisdem libertatibus, & immunitatibus gauderent, quibus ipsi Fratres gaudebant. Deinde Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarum, eorum Oblatis copiosam concessionem fecit omnium priuilegiorum Fratribus concessorum illis verbis. *Et ne Oblati, & Oblatæ eiusdem Ordinis suum iure deuotionis ad Ordinem ipsum frustrentur effectum, omnia, & singula circa Fratres, & Sorores, & Mantellatas; seu Pinzocheras nuncupatas personas prædicta in præsentibus litteris statuta concessa, & ordinata, aut illis, & Fratribus prædictis in eorum commodum, & fauorem indulta, ad easdem dicto Ordini nunc, & pro tempore Oblatas, & commissas vtriusque sexus personas eisdem scientia, & motu, & auctoritate extendimus, & ampliamus, ac in eis locum habere debere proinde ac si pro eisdem Oblatis, & Commissis personis, & circa illas emanassent, decernimus, volumus, & ordinamus.* Vide pro vsu huius priuilegij dicta tom. 1. cap. 21. num. 19. & 20. & in hoc secundo tomo cap. 1. num. 21. vbi constabit an sit vel non reuocatum. Similiter pro tempore interdicti hanc illis concessionem fecit. *Et quia ex concessione continetur dictorum Innocentij IV. Alexandri IV. & Gregor. XI. prædecessorum, quod liceat eis cùm interdictum generale terræ fuerit, dummodo causam non dederint interdicto, clausis ianuis, excommunicatis, & interdictis exclusis, submissa voce Missas, & alia diuina officia celebrare, eorumdem Fratrum deuotioni non plenè consulitur, concessionem eandem extendendo eisdem Fratribus, vt liceat eis habere Altare portatile cum debita reuerentia, & honore, super quo in locis ad hoc conuenientibus, & honestis, præterquam in Ecclesiis ab Ordinarij obedientia non exemptis, quoties id eis contigerit interdici, possint Missas & alia diuina Officia in quorumcumque præsentia celebrare, & interdicti tempore ad diuina huiusmodi cum eis mantellatas, & Pinzocheras, ac Oblatas, Commissasque personas, & ipsorum Fratrum, ac Monasteriorum Monialium Ordinis prædicti Procuratores, Aduocatos prædictos, & negotia gerentes vtriusque sexus admittere, præfatis scientia, motu, & auctoritate indulgemus.* Pro quo priuilegio seu vsu ipsius, & an sit reuocatum, vide dicta tom. 2. cap. 21. n. 14. 19. & 20. Præterea idem Sixtus IV. in Bulla *Dum fructus vberes*, quæ etiam est Mare magnum Eremitarum S. Augustini, Oblatis eiusdem Ordinis ferè similia videtur concessisse. Meminerunt autem vtriusque concessionis Casarubius *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Oblati Fratrum*, & Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 21. art. 3.* Meminit etiam vterque alterius concessionis Eugenij IV. circa absolutionem istorum, quam tamen omitto, quia viuæ vocis oraculo fuit facta, & per consequens iis temporibus inutilis, vt sæpe dixi, nisi de nouo concedatur.

31 Quia tamen Leo X. in Constit. *Dudum*, quæ est in 1. tom. Bullar. Laërtij *num. 32.* omnia priuilegia Conuersis, & Oblatis Ordinum Mendicantium concessa communia esse voluit omnibus prædictis cuiuscumque prædictorum Ordinum Conuersis, & Oblatis. Ideo his priuilegiis concessis Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum S. Augustini gaudere possunt ratione communicationis Priuilegiorum Oblati Prædicatorum, & Minorum, vt in specie de Oblatis Minorum habet Casarub. *Compend. priuil. Mendicant. verb. Oblati Fratrum, vel Monialium, num. 3.* quod idem credo de Oblatis fœminis, cum illæ etiam nominentur à Sixto in priuilegio pro Carmelitis *num. præcedenti* adducto. Imo etiam idem videtur dicendum de Nouitiis, tam Oblatorum, quam Oblatarum (professionem videlicet trium votorum emittentium) saltem in multis Religionibus, & quoad ea quæ spectant ad bonum spirituale animæ: præsertim cum Nouitij in fauorabilibus pro veris Religiosis habeantur. Vide dicta *tom. 1. c. 24.* præsertim *n. 8.*

Dubitari tamen potest, an priuilegia illa Gregor. IX. pro Oblatis Carthusiensium, & Sixti IV. pro Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini intelligantur solum de Oblatis illis, qui professionem trium votorum emittunt, an verò etiam de illis, qui sine tali professione se, & sua Monasteriis obtulerunt modo superius num. 27. dicto. Et quidem cum priuilegium Gregorij IX. expressè loquatur solum de Oblatis qui trium votorum professionem emittunt in Ordine Carthusiensium, vt patet ex ipsa Bulla, ideo non potest extendi ad eos, qui talia vota non faciunt. Cum autem priuilegia Sixti IV. indistinctè loquantur de Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini, non determinando pro illis qui professionem emittunt, vel non emittunt, imo comparent illos cum Tertiariis Fratribus de Pœnitentia, seu Pinzocheris, qui neque tria prædicta vota emittunt, ideo probabile est ad vtrumque genus Oblatorum extendi. Verumtamen quia adhuc inter istos qui veram professionem trium votorum non faciunt, possunt esse aliqui qui non seruent conditiones à Sacra Congregatione Concilij suprà numero 8. assignatas, quia scilicet non omnino bona sua Monasteriis obtulerint, alij vero qui illas seruent, ideo prædicta priuilegia extendenda solum credo ad hos posteriores, non ad illos. Nam eo ipso quod Sacra Congregatio solum istos potiri vult priuilegio fori, & immunitatis à sæcularibus exactionibus, etiam velle videtur eos solum potiri posse aliis priuilegiis Religionibus concessis, ac eos solum esse vere, & simpliciter Donatos, seu Oblatos. Etsi hoc non sit omnino certum, cum Sixtus IV. in prædictis priuilegiis vniuersaliter loquatur de Oblatis, seu Donatis, & posset dici Sacram Congregationem solum excludere prædictos à priuilegio fori, & immunitatis ab exactionibus sæcularibus, non ab aliis priuilegiis, maximè concernentibus animæ vtilitatem. Pro vsu tamen horum priuilegiorum, & an sint, vel non reuocata, vide vt dixi *tom. 1. cap. 22. num. 14. 19. & 20. & in hoc 2. tom. c. 1. n. 21.*

Concessit Calixtus III. Conuersis Fratrum Minorum, vt possent tangere Calices, & lauare corporalia, & alia Ecclesiastica, cùm expediret. Item Leo X. concessit eisdem Conuersis sociis Generalium, vel Prouincialium, vt eo tantum tempore quo socij sunt, & extra loca, & Conuentus cum inseruiunt Missis prædictis Prælatis possint propriis manibus tractare vasa sacri ministerij, scilicet Calices, & corporalia explicando, & plicando post Missam, sicut Clerici in sacris constituti. In conuentibus autem vbi sunt alij Fratres, id concedere recusauit. Casarubius *in Compend. priuileg Mendicant. verb. Laici n. 1. & 3.* Rodriguez *tom. 2. quæstionum Regularium, quæst. 127. artic. 2.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Laici Fratres, num. 1.* Verumtamen cum istæ concessiones sint viuæ vocis oracula, vt Casarubius notat, iis temporibus post reuocationem similium concessionum factam à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano VIII. nullæ sunt, nisi de nouo concludantur, vt sæpe dictum est. Extat tamen alia concessio Sixti IV. pro Fratribus professis Conuersis Ordinis S. Augustini Congregationis Lombardiæ, quâ illis concessit quod dum Sacristiæ curam gererent, scilicet dum Sacristarum officium exercerent; possent tangere Calices, Patenas, & Purificatoria, cum necesse esset. Quæ concessio, quamuis neque per Bullam, neque per Breue facta sit, quia tamen ab ipso Papa videtur subscripta, ideo non apparet esse viuæ vocis oraculum, ac per consequens hoc tempore subsistere. Eam refert Confettus *in collectanea litterarum Apostolicarum, inter priuilegia Sixti Quarti n. 9.* 33

34 Pro quo notandum quod, secluso priuilegio, sacra vasa, & vestes dum in eis continetur Corpus, vel Sanguis Christi tangi, præterquam à Sacerdote, vel Diacono, graue peccatum est, *ex cap. non oportet, dist.23.* Palud. *in 4. dist.13. quæst.1. art.4.* Suar. *in 3. part. tom.5. disp.81. sect.8.* Tangere autem illa cum in eis non continetur Corpus, aut Sanguis Christi, etiam est illicitum *ex cap. in sancta, distinctione prima, de consecrat. cap. sacratas,* aliisque iuribus *distinctione vigesimatertia.* Huius tamen præcepti transgressio, secluso contemptu, solum est venialis, quia pro leui irreuerentia communiter æstimatur. Suarez *vt suprà.* Imò si rationabilis causa, vel moralis necessitas adsit, nulla erit culpa id facere. Sotus *in 4. distinct.13. quæstione secunda, articulo tertio, ad tertium.* Layman. *in Theolog. moral. lib.5. tract.5. capite 6. num. 18. & 19.* Ad tollendos tamen scrupulos solet ad id peti licentia à S. Congregatione Rituum, vt patet ex Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Licentia.*

35 Asseritur etiam alia concessio facta Laicis Fratribus etiam olim homicidis, & bigamis, vt possent ministrare Sacerdotibus celebrantibus, etiam vestiri superpelliceo lineo. Ita Portellus *in dub. Regul. verbo Laici Fratres, num.2.* ex Compend. D. Hieron. Hispan. *verb. Laici Fratres, §.2.* Veruntamen scire non potui an hæc concessio sit viuæ vocis oraculum, & per consequens his temporibus inualida, aut non. Deinde dico, cum irregularitas non priuet exercitio Ordinum, nisi vt ordines sunt, id est, eo modo, quo à Clericis exerceri solent, vt habet Cornejo *tomo secundo, tract. de irregularit. disput.5. dub.4.* quicumque irregulares, etsi homicidæ, & bigami possunt ministrare Sacerdotibus celebrantibus, non eo modo quo Clerici, sed vt Laici. Quia vero ministrare cum superpelliceo lineo indicare videtur id fieri ad modum Clericorum, ideo forsan obtenta est talis concessio. Cuius tamen qualitatem, vt dixi, ignoro.

36 Libet pro capitis coronide adiungere resolutionem casus mihi propositi de quodam Conuerso Ordinis Sanctæ Mariæ de Mercede, qui impetrauit breue à Sanctiss. vt posset suscipere Ordines sacros, non exponendo quod esset laicus, & postea bona fide suscipiendo illos, & in ipsis ministrando; super quo concessa est facultas Eminentissimo Cardinali de la
37 Queua ad absoluendum & dispensandum ipsum. Et quidem impetratio talis breuis, seu indulti à Sanctis-
38 simo sine dubio fuit surreptitia. Tum quia impetrans tacuit id quod secundum stylum Curiæ exprimi debe- ret, scilicet postulantem esse laicum, seu Conuersum, in quo consistit ratio surreptionis. Couarruuias *resol.1. cap 20. n.5.* Sanchez *lib.8. de matrim. disp.21. num.13. & seqq.* Layman. *lib.1. tract 4. c.22. num.18.*
39 & ego *tom.4. verb. Littera Apostolica, num.3.* Tum etiam quia rescripta gratiæ tunc censentur surreptitia quando tacetur veritas per se & intrinsecè ad rem pertinens, & quæ si exprimeretur, gratia non concederetur à Principe, vel non eodem modo, *cap. postulasti, & cap. super litteris, de rescript.* Couarruuias *suprà,* Vasquez *tract. de benefic. cap.3. §.4. dub.3.* Sanchez *suprà num.17.* Layman. *supra num.19.* quod contingit in proposito; siquidem Papa non concederet dictum breue, seu indultum suscipiendi sacros Ordines, si sciret postulantem esse laicum, & conuersum, vel saltem si concedetet, non absolutè id
40 faceret, sed sub aliquo onere aut conditione. Vnde video Sacram Congregationem Episcoporum & Regularium 10. Februarij anno millesimo sexcentesimo trigesimo quarto, permisisse translationem cuiusdam Conuersi ad statum Clericalem, supposito solùm quod in statu laicali non fecisset professionem tacitam, vel expressam, denotans se id non permissurum, si talis fuisset verè professus, prout supponitur iste de quo in casu. Consequenter etiam tale breue, seu in- 41
dultum irritum est & inualidum, vt constat ex *cap. Ad aures, cap. Constitutus, cap. super litteris, de rescript. & cap. vlt. de fil. Presbyt. in 6.* Italicus 1. *part. decis. lib.4. cap.6. num.89.* Layman. *suprà, cap.22. num.17.* Barbosa *in collect. DD. in d. cap. super litteris, num.6.* etiamsi surreptio, vel obreptio 42
per ignorantiam & bonam fidem contingat, quia hoc non est pœna, sed prouenit ex defectu voluntatis, vel intentionis Papæ, *d. cap. super litteris, & cap. constitutus, de rescript.* Sanchez *suprà num.14. 56. & seq.* Layman. *etiam suprà, n.18.* Thesaurus *in praxi, p.2. verb. Gratia, c.8. §. Amplia quod surreptio,* & ego *sup. n.4.* etiamsi huiusmodi ignorantia non 43
fuerit nisi in curiali, vel sollicitatore talis breuis, seu indulti, prout supponitur in præsenti, quia etiam in hoc casu procedit ratio adducta, scilicet defectus intentionis conferentis, *cap. Si motu proprio, de præbend. in 6.* Corduba *in summ. quæst.45. opin.1. punct.1. rat.1.* Sanch. *sup. n.57.*

Quamvis autem ordinatus ex vi præfati breuis, seu 44
indulti Apostolici initi & inualidi incurrere deberet censuram suspensionis impositam à Pio II. in Bulla *Cum ex Sacrorum, in primo tom. Bullarij,* in hoc Pontifice *n.6.* & Sixto V. in Bulla *Sanctum & Salutare, num.19.* eo quod ibi imponitur hæc censura contra illos qui ad sacros Ordines se fecerunt promoueri sine legitima licentia, prout dixi *tom.1. c.14. num.3.* tale autem breue, seu indultum Papæ non est legitima licentia, cum, vt dixi, sit irritum & nullum, nihilominus credo non incurrisse suspensionem, aut aliquam censuram Religiosum istum Ordines sacros suscipiendo. Ratio est, quia vt constat ex memoriali 45
ipsius ad Sacram Congregationem porrecto, ipse bona fide suscepit præfatos Ordines sacros: censura autem suspensionis, aut quælibet alia similis, non incurritur nisi ab operante ex mala fide & cum peccato. Non enim incurritur censura nisi propter contumaciam: contumacia vero non est cum adest ignorantia probabilis, seu bona fides. Suarez *de censur. disp.4. quæst.8.* Corneus *tom.2. in 3. part. tract 5. de censur. disp.13. dub.2.* Bonacina *de censur. disp.1. q.2. punct.1. præsertim n.6.* post alios. Et in specie quod suscipiens sacros Ordines illegitimè bona fide, aut sine dolo non incurrat hanc suspensionem, tenent Nauarrus *in cap. Accepta, de rest. spol. oppos.8. & lib.1. cons. de temp. Ordin. cons.9.* Quaranta *in sum. Bullar. verb. Ordo, vers. quibus sic,* Rodrig. *tom.3. quæstionum regul. q.23. art.11.* & alij plures. Nec etiam incurrit præfatus 46
Religiosus aliquam irregularitatem suscipiendo præfatos sacros Ordines. Tum quia bona fide illos suscepit; irregularitas autem ex delicto, qualis est ista, non incurritur, nisi propter peccatum, iuxta dicenda *tom.3. verb. Irregularitas, n.4.* post Nauarrum, Sanchez, Coninch, Bonacinam & Dianam. Tum etiam quia nulla irregularitas est in iure imposita contra eos qui sine legitima licentia se faciunt ad Ordines promoueri. Est autem certum, & communis sententia Doctorum *ex cap. Is qui, de sent. excom. in 6.* nullam esse irregularitatem, quæ in iure non sit expressa: quamvis etiam postea celebrando in prædictis Ordi- 47
nibus illegitimè susceptis, & constito illi quod breue illud, seu indultum Papæ irritum esset & nullum, sine dubio peccaret mortaliter, siquidem sciens & prudens id faceret contra Ecclesiæ prohibitionem, qua prohibentur celebrare legitimè non ordinati; nihilominus sic celebrando etiam mala fide, non incurreret aliquam suspensionem, cum nulla suspensio sit à prædictis Pon- 48
tificibus, aut iure communi imposita contra eos qui celebrant, cum legitimè ordinati non sint, nec etiam irregula

irregularitatem, quia hæc solùm incurri posset, propterea quod affectus censura suspensionis celebraret, iste autem Religiosus vt supponitur, propter susceptionem Ordinum ex bona fide non incurrit suspensionem. Ita à simili Rodriguez *tom*. 3. *qq. Regul. q*.23. *art*.4. Quaranta *in summa Bullar. verb. Ordo*, §. *notandum quod*, Peyrinis *tom*.1. *priuil. Minim. in constit*. 1. *Iulij II*. §.16. *n*.29. & 30.

49 Ex quo colligo facultatem concessam Eminentiss. & Reuerendiss. D. Cardin. à S. Congregatione, solùm deseruire posse pro foro externo; siquidem cum Orator dicat se bona fide suscepisse Ordines, non videtur vt dictum est, aliquam censuram, aut irregularitatem in foro interno contraxisse. Animaduertat etiam Eminentissimus non sibi videri concedi tam amplam facultatem quantam Orator petit, prout constat ex verbis memorialis & rescripti Sacr. Congregationis.

Dubium Aliud.

50 *De quodam commisso, seu Oblato Ordinis Sancti Hieronymi, qui post professionem ab Ordine dimissus matrimonium contraxit.*

Responsio.

51 Hunc Commissum, seu Oblatum ab Ordine suo dimissum per superiores ipsius post professionem in eo Ordine emissam, potuisse valide matrimonium contrahere, elici videtur ex eo quod non erat verus religiosus.

Primò quidem, quia Oblati, seu Commissi huius Religionis non gestant habitum proprium illius, sed valde diuersum, non solum ab eo quem gestant Clerici, sed ab eo quoque quem gestant fratres Conuersi. Etenim vt constat ex Ordinario eius Religionis, c.40. Religiosi Monachi portant cucullam albam & scapulare griseum: conuersi autem portant scapulare & mantellum; Commissi autem solum mantellum griseum: atqui etsi habitus non faciat Monachum, seu Religiosum iuxta Concilium Tridentinum *sess*. 14. *de reformat. cap*.6. nihilominus est tessera, symbolum & nota status, quem vnusquisque profitetur. Concil. Aquisgran. *cap*. 125. Tanta ergo differentia habitus Commissorum huius Religionis ab aliis monachis, seu fratribus, satis arguit eos non esse veros Religiosos.

52 Secundo & principaliter, quia non promittunt in professione tria vota essentialia Religionis, scilicet obedientiam, paupertatem & castitatem. Quod patet manifestè ex forma professionis illorum extracta ex statutis huius Religionis, *cap*.14. *num*.70. vbi post relatam formam professionis monachorum & Conuersorum, quæ est huiusmodi: *In nomine Domini amen. Anno à Natiuitate eiusdem, &c. Indictione, &c. die, &c. mensis, &c. Ego Don (si sit monachus) vel frater (si sit Conuersus) N. de tali loco promitto obedientiam Deo omnipotenti, B. Mariæ Virgini, Sanctissimo Patri nostro Hieronymo, ac tibi Patri Don N. de tali loco Priori huius Monasterij N. talis Diœcesis, tuisque successoribus (salua semper obedientia Capituli generalis, ac Præpositi) & de viuendo sine proprio in castitate secundum Regulam S. Augustini, ac morum meorum conformationem iuxta statuta Apost. Ordinis vsque ad obitum meum. Actum, &c.* Postea ponitur hæc valde diuersa pro forma professionis Commissorum. *In Christi nomine amen. Ego frater N. de tali loco pro amore Dei & remedio animæ meæ committo & dono me ipsum & omnia bona mea præsentia & futura, actiones & iura quæ mihi competunt, vel competere poterunt quomodolibet in futurum, Deo Omnipotenti, & Beatæ Mariæ Virgini, & Sanctissimo Patri nostro Hieronymo, & tibi Patri Don N. de tali loco, Priori huius Monasterij Sancti Ordinis monachorum Eremitarum S. P. Hieronymi, nomine dicti Monasterij, & Ordinis hanc commissionem & donationem recipienti, & promitto obedientiam tibi & successoribus tuis (salua semper obedientia Capituli generalis & Præpositi) quod si aliquo tempore (quod Deus auertat) hinc abire sine licentia tentauero, liceat seruis Dei eiusdem Ordinis, qui hic fuerint me plena sui iuris authoritate inquirere, & coactè ac violenter in suum seruitium reuocare. Actum, &c.* Cum ergo in ista forma professionis Commissorum non fiat aliquod votum Deo, nec exprimantur vota castitatis & paupertatis, sicut in forma professionis monachorum & Conuersorum, sanè denotatur Commissos huius Religionis non haberi pro veris Religiosis, quales sunt monachi & Conuersi.

Nec refert si dicatur, præfatos commissos seu Oblatos emittere saltem in sua professione votum obedientiæ, vt patet illis verbis formæ professionis recitatæ: *Et promitto obedientiam tibi & successoribus tuis, &c.* solum autem votum obedientiæ sufficere ad veram professionem Religiosorum, eo quod in illo includantur vota paupertatis & castitatis, est communis sententia DD. specialiter Azor. *lib*. 12. *instit. moral. cap*.4. *quæst*.2. Rodriguez *tom*.2. *summ. cap*.8. *num*.13. Sà *in summ. verb. Relig. num*.18. Sanchez *lib*.5. *in Decalog. cap*.3. *num*.2. & Bordon. *resolut. quæstione prima, numero primo, & seq.* quibus ego adhæreo *tomo primo, capite quarto, numero primo*, conformiter ad Doctrinam D. Thom. 2.2. *quæst*.186. *art*.8. & *quæst*.104. *articulo tertio*, & constat ex eo quod plures veræ Religiones solùm in professionis forma exprimunt votum obedientiæ, non verò castitatis, aut paupertatis, vt patet in Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Camaldulensibus, Cassinensibus, Basilianis, Prædicatoribus, Oliuetanis, Cistercien sibus & Reformatis S. Bernardi relatis ab eodem Bordono suprà. Non ergo excludi potest hic Commissus, seu Oblatus à vera ratione Religiosi, eo quod solum votum obedientiæ in sua professione videatur emisisse. 53

Respondeo enim latissimum discrimen esse inter votum obedientiæ quod huius Ordinis Commissi emittunt, ac illud quod prædictarum Religionum Religiosi emittere solent. Primò quidem quia vt patet ex formis professionis illorum adductis, Canonici Regulares S. Saluatoris promittunt obedientiam *Deo & B. Mariæ, & B. Augustino*, Basiliani etiam promittunt obedientiam *Deo, B. Mariæ, & B. Basilio*. Prædicatores similiter promittunt obedientiam *Deo, B. Mariæ, & B. Dominico*. Votum autem huiusmodi Commissorum non est votum obediendi *Deo*, sed solum obediendi Priori huius Conuentus & suis successoribus. Et ita non est votum obedientiæ religiosæ, quæ solum est respectu Dei, qui est obiectum virtutis religiosæ; sed solum obedientiæ quasi politicæ, & œconomicæ; ac propterea non includit vota paupertatis, sicut includit votum aliorum Religiosorum. Præterea dicti Canonici Regulares & Basiliani promittunt suam obedientiam secundum Regulam B. P. Augustini; & Cassinenses, Cistercienses, Reformati ipsorum, Oliuetani, Camaldulenses secundum Regulam S. Bened. At verò Commissi huius Religionis non promittunt obedientiam secundum aliquam regulam, siue eiusdem Religionis, siue aliam approbatam ab Ecclesia. Ac propterea tale votum non includit alia duo, quemadmodum includit illa votum obediendi secundum Regulas; eo quod in Regulis continentur, prout ex Rodriguez, Azorio, 54

rio, & Sà habet Sanchez superiùs relatus, & tenet Bordonus supra circa professionem Oliuetanorum. Est igitur latissimum discrimen inter votum obedientiæ Commissorum huius Religionis, & votum obedientiæ Religiosorum aliarum Religionum, in quarum professione solum exprimitur votum obedientiæ; ac proinde in voto obedientiæ illarum includi poterunt duo alia vota castitatis & paupertatis, non vero
55 in voto obedientiæ istorum Commissorum.

Propterea ex verbis illis professionis horum Commissorum: *Committo & dono meipsum, & omnia bona mea præsentia & futura, actiones & iura, quæ mihi competunt, vel competere poterunt quomodolibet in futurum Deo omnipotenti, &c.* liquidò etiam elicitur esse Oblatos merè sæculares, & non religiosos. Etenim hic modus se committendi est proprius Oblatorum merè secularium, eorum videlicet qui ante vel post oblationem possunt contrahere matrimonium, quod pro-
56 prium est secularium. Hoc autem colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij, quam referunt Aldana *in compend. Canon. resol. libro primo, titulo decimo, num.* 14. Barbosa *in collect. Bullar. verb. Oblati, & in collect. Apostol. decis. collect. septuagesimonono*, & Ioannes Maria Nouarius *in luc. Regular. verb. Oblati*, & ego *suprà num.* 8. quatenus ibi præscribitur eadem fere forma se offerendi Religioni: & additur *Oblati qui omnia supradicta adimpleuerint, fori priuilegio & supradicta exemptione gaudent, siue ante, siue post de licentia Superiorum Religionis matrimonium contraxerint.* Sunt ergo merè seculares, siquidem matrimonium contrahere possunt. Vnde in declaratione eiusdem Sacræ Congregationis Concilij de anno 1627. quam refert Peirinis *tom.* 3. *priu. Min. in addit. ad Const. Iulij II. numero* 34. de quodam simili oblato dicitur: *Quamuis matrimonio copulatum gaudere priuilegio*
57 *fori, &c.*

Ad hæc, verba illa *Committo meipsum, & omnia bona mea, &c.* cum prorsus insitata sint in professione vera Religiosorum, & includantur alias in votis obedientiæ & paupertatis, satis indicant non pertinere ad formam professionis religiosæ, sed solùm ad formam donationis, seu oblationis personæ merè secularis & laicæ. Similiter illa: *Si aliquo tempore hinc abire sine licentia tentauero, liceat &c. me inquirere, & coactè, ac violenter in suum seruitium reuocare*, cum similiter sint insitata & insolita pro formis professionis Regularium, ac id totum includatur in voto obedientiæ Religiosæ, cum per illam vouens desinat esse sui iuris, & fiat Religionis, liquidò etiam ostendunt non denotare religiosam professionem. Quod etiam colligitur ex verbo illo *ad suum seruitium*, quod similiter indicat Oblatos, seu Commissos istos potius esse quasi seruos Religionis quàm veros Religiosos. Vnde Syluester in sum. verb. Oblatus, de illis dicit, *quod efficiun-*
58 *tur quasi serui Monasterij.*

Nec obstat quod isti Commissi, seu oblati per suam donationem seu commissionem mutent institutum vitæ, prout colligitur ex illis verbis *pro amore Dei & remedio animæ meæ*; mutent quoque habitum, & dent sua bona Religioni. Quia hæc omnia non inducere professionem bene docent Ananias *cap. statuimus, num.* 6. *de Regular.* & Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 1. *n.* 15.
59 & fauet *lib.* 9. *de matrim. disp.* 33. *num.* 19.

Hinc generaliter loquendo, Oblatos seu commissos non emittentes tria vota Religionis, scilicet obedientiam, paupertatem & castitatem, seu non profitentes Regulam alicuius Religionis, non esse veros Religiosos habetur ex Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regular. q.* 21. *art.* 1. Nauarro *lib.* 3. *cons.* 49. *tit. de Regular.* Graffio *in decis. aur. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 87. ex Panormitano & aliis, Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 1. altero Rodriguez *in compend. resolut.* 104. *num.* 1. Pelizario *in man. Regul. tom.* 1. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. & sequor ego supra, *& tom.* 4. *verb. Oblati.* Imò addunt Nauarrus, Rodriguez ac Graffius relati, quod etiamsi Oblati seu commissi emitterent tria vota Religionis, 60
si tamen non emitterent illa secundum aliquam Regulam approbatam ab Ecclesia, sed illam excludendo, non esse veros Religiosos. Cum ergo Oblati istius Religionis de qua in præsenti, non profiteantur aliquam Regulam, sed eam veluti excludant, vt patet ex forma professionis illorum, nullatenus possunt Religiosi censeri.

Nec obstat quod in statutis huius Religionis *c.* 14. 61
relato *n.* 66. dicatur debere habere annum probationis. Et in Ordinario *c.* 39. *n.* 356. dicitur debere instrui eo anno probationis de principalibus in Regula, & constitutionibus contentis, nam hic approbationis annus & exercitatio in Regula & constitutionibus prudenter requiri potuerunt ab hac Religione, tum vt probentur eorum mores, & possint & ipsi resilire, & à Religione dimitti si ipsis placuerit: tum etiam vt interim pie & religiose viuant, & conformiter religiosis cum quibus cohabitant.

Ex dictis porrò elicitur, Oblatum seu Commissum 62
de quo in præsenti casu agitur, valide saltem potuisse contrahere matrimonium, eo quod, vt probatum manet, verus Religiosus non erat, & quia ita supponitur in declarationibus S. Congregat. relatis, & colligitur ex Rodrig. *tom.* 3. *qq. Reg. q.* 1. *art.* 8. Couarruuia ab ipso citato, Graffio *sup. n.* 87. id referente ex Glossa *in c. vt lex* 27. *q.* 1. Pelizario etiam *sup.*

Si demùm obiiciatur contra prædicta, quod vt di- 63
citur ab aliquibus, Martinus V. in quadam Bulla vocauit huiusmodi Oblatos *Religiosos*. Respondeo me non vidisse talem Bullam, etsi magna cum diligentia illam quæsiuissem. Potius vidi aliam eiusdem Martini V. quæ incipit *Etsi cunctorum*, & habetur *in tom.* 9. *oper. D. Hieronymi*, cum Regula eiusdem S. Doctoris, & apud Tamburinum *de Iur. Abb. tom.* 2. *disp.* 24. *q.* 7. *n.* 2. in qua Pontifex statuit quod omnes professores huius Ordinis profiteantur tria sua vota principalia Religionis. Ex quo sequitur huiusmodi Oblatos, qui non profitentur tria vota Religionis, vt patet ex forma professionis ipsorum relata, non esse *veros professores huius Religionis*, ac proinde nec veros religiosos. Pontificis hæc sunt verba: *Statuentes nihilominus harum serie, & etiam ordinantes quod de cetero Lupus ipse, eiusque successores Præpositi generales, Priores, monachi, fratres & professores, ac Conuentus & Monasteria dicti Ordinis monachorum Eremitarum S. Hieronymi, quæ nunc sunt & erunt in posterum, profiteantur vota sua tria principalia Religionis.* Deinde dato nec concesso quod tempore Martini V. præfati Commissi seu Oblati tria illa vota profiterentur, ac per consequens veri Religiosi dici possent, nihilominus à tempore Pauli V. qui de anno millesimo sexcentesimo vndecimo, pro decimo die Maij approbauit & confirmauit dictum modum profitendi Commissorum, Oblatorum, seu Donatorum huius Religionis, vbi nihil prorsus habetur de professione trium votorum, dicendum erit iuxta dicta & probata, non posse vocari veros Religiosos, ac per consequens valide contrahere posse verum matrimonium. Imò etiam licitè si à Prælatis Ordinis fuerint dimissi, vt contigit in casu præsenti.

CAPVT

CAPVT IX.

De Dominis Cardinalibus Regularium Protectoribus, eorumque facultatibus, iuribus & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Eminentissimorum DD. Cardinalium prærogatiua maxima.*
*Ipsorum varia epitheta.*ibid.
*Prouinciis, Regnis, Nationibus, & Religionibus Protectores assignantur.*ibid.
2 *Dati sunt Religionibus ad earum defensionem.*
*Visio S. Francisci circa illos.*ibid.
3 *Ipsorum auctoritas varia pro varietate temporum.*
4 *An sint iudicandi vt veri Prælati Religiosorum.*
Quid circa hoc decreuit Greg. XI. ibid.
5 *Possunt DD. Protectores dici aliquo modo Superiores Ordinum quibus præficiuntur.*
*Sunt Commissarij Apostolici, Vicarij, Delegati & Locumtenentes Papæ in his quæ pertinent ad bonum regimen, & gubernium Religionis.*ibid.
6 *Maximo honore, amore, & reuerentia prosequendi à Religiosis quos protegunt.*
7 *Illis iure credendum cum dicunt se habere viuæ vocis oraculum à Papa.*
*Quando, & quomodo fides adhibenda Cardinalibus in Iure.*ibid.
8 *Eorum præcipuum munus est Superiorum auctoritatem conseruare.*
*Non debent se immiscere quando Superiores sui Officij debito satisfecerint.*ibid.
9 *Possunt suam auctoritatem interponere quando à Superioribus Ordinum requisiti fuerint.*
*Pro conseruatione scilicet auctoritatis Superiorum, coercenda subditorum pertinacia, aut introducenda vita regularis.*ibid.
10 *Possunt etiam suam auctoritatem in negotiis Ordinum interponere, quando id necessarium fore cognouerint.*
*Ad conseruandum tamen auctoritatem Superiorum, Ordinesque protegendos.*ibid.
11 *Monentur adhibere in negotiis Ordinum loco Notarij aliquem ex Regularibus ipsorum.*
12 *Quibus facultatibus vtantur.*
13 *Protector Carmelitarum amplissimam facultatem habet.*
14 *Etiam protectores aliorum Mendicantium ea facultate vti possunt.*
Sunt Protectores Mendicantium conseruatores illorum pro omnibus causis quæ contingere possunt. ibid.
15 *Quando, aut quomodo admittere possint appellationes Fratrum.*
16 *Facienda sunt huiusmodi appellationes gradatim.*
17 *An ex DD. Protectoribus appellari possit ad Sacram Congregationem Regularium.*
18 *An possint licentiam concedere Fratribus veniendi Romam.*
19 *An protectores Mendicantium procedere possint contra asserentes confessos Mendicantibus iterum teneri confiteri Rectori Parochiali.*
An contra illos qui negauerint illis eleemosynam non esse faciendam. ibid.
An hæc potius pertineant ad DD. Inquisitores. ibid.
20 *Auctoritas Protectorum videtur delegabilis in casibus necessitatis, quibus ipsi personaliter assistere non possunt.*
*Si autem huiusmodi causa concernerent visitationem, vel reformationem Religiosorum, Religiosis eiusdem Ordinis deleganda sunt.*ibid.
21 *Qualiter beneficia à DD. Protectoribus collata compensari debeant.*

EMinentiss. DD. Cardinalium prærogatiua maxima est in Ecclesia Dei, vtpote qui summæ dignitatis, videlicet Pontificiæ, *Collaterales* sunt, & *Coadiutores*. S. Bernardus *lib. 4. de consideràt. Cardines Orbis.* Ioan. de Lignan. *in tract. de bello, pag. 9. Pars corporis Papæ.* Gigas *de pens. quæst. 7. num. 12. & 13. Principes terræ.* Canonistæ *in cap. Pastorali 12. quæst. 1. Columnæ Ecclesiæ.* Marcus Mantuan. *lib. de Conc. num. 64. Lumina Ecclesiæ.* Idem Mantuan. *ibid. Stellæ Ecclesiæ.* Alban. Cardinal. *libro de Cardinalatu quæst. 8. Ecclesiæ Senatores.* Azor tomo secundo instit. moral. *lib. 4. cap. 3. quæst. 20. Reges*, vel pro Regibus habendi, Paris de Puteo *in tract. de Syndic. in §. an sit Iudex, num. 2.* Vnde variis, & honorificentissimis titulis nuncupati nouissimè à SS. D. N. Vrbano titulo *Eminentissimorum* decorati sunt. Quemadmodum autem ex cœlesti Hierarchia administratorij illi Spiritus nedum hominibus, sed Regnis, & Prouinciis Tutelares à Deo conceduntur, vt docent S. Basilius *lib. 4 contra Eunomium*, Theodoretus *orat. 10 in Danielem*, Nazianzenus *orat. secunda de Theologia*, & alij, sic etiam ex terrestri, & Ecclesiastica Hierarchia Cardinales à Papa prouinciis, Regnis, Nationibus, & Religionibus protectores assignantur. 1

Dati ergo sunt Religionibus à Summis Pontificibus ad earum defensionem, conseruationem, dilatationem, tutelam, & protectionem, vt vel ex nomine ipso Protectorum conspicitur, contra aduersantes præcipuè. Peirinis *de subdito Religioso, tom. 1. de obedientia, quæst. 1. cap. 18. §. 1. 2. & 3.* Quod bellè confirmat S. Francisci Minorum Patriarchæ cœlestis visio qua monitus à Deo est petere sui Ordinis Cardinalem Protectorem à Papa Honorio III. *Vidit* enim *in somnis gallinam pullos plurimos sub alis congregare, à supervolitantibus miluis defendere volentem, nec tamen omnes potuisse, pluresque proinde patuisse rapinæ, magna vero alterius volucris sub alis pericula subterfugisse.* Expergefactus autem vir Sanctus dum somnij interpretationem peteret à Domino eam ita accepit, *vt intellexerit se per gallinam, Discipulos per pullos, & Cardinalem in Protectorem assumendum per volucrem magnarum alarum demonstrari.* Sic Lucas Vadingus *in annalibus Minor. anno 1217. numero secundo, ex legenda trium Sociorum.* Hoc autem munus rectè in eodem Ordine Minorum primus obiuit Cardinalis Hugolinus, postea Pontifex Greg. IX. qui super Minores constitutus factus est, quasi vnus ex eis, nihil tam curans, quam vt à molestiis, & iniuriis vbique tererentur defenderentur, ab Ecclesiarum Prælatis fouerentur, amicè reciperentur, & per vniuersas Orbis Prouincias ad omnium salutem distenderentur. Vadingus *vt supra numero 8.* 2

Ipsorum auctoritas varia pro varietate temporum, 3 iuxta Pontificum decreta, ipsorum DD. Card. affectum, seu conditionem, rerumque indigentiam fuit aliquando amplior, aliquando strictior. Prædictus enim Cardinalis Hugolinus primus Minorum Protector quasi summam in Ordinem potestatem exercuit tempore Honorij III. postea tamen Pontifex factus, & Gregorius IX. vocatus, eam valde restrinxit, prout etiam fecit Gregorius XI. in Bulla inferius referenda, quod & postea approbarunt Sixtus IV. & Iulius II. Item Vrbanus IV. amplissimam auctoritatē Protectoribus concessit illis immediatè Moniales subiiciens,

subiiciens, quam etiam postea moderati sunt Martinus V. & Iulius II. De quo Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Protector Ordinis*, Rodriguez *tom. 3. quæst. Regular. quæst. 42. art. 1. & 2.* His autem temporibus standum est tum consuetudini legitimè præscriptæ, tum variis decretis Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum, quibus eorum auctoritas aliquando declaratur, tum præcipuè litteris quibus Summus Pontifex hoc munus Protectorum eisdem DD. Cardinalibus tribuit, & secundum illa iudicandum in præsenti.

4 Primò ergo videtur dicendum, prædictos Cardinales Ordinum protectores non esse vocandos Prælatos Religiosorum stricto modo, quales sunt Priores, Prouinciales, & Generales, & alij similibus nominibus vocati. Colligitur ex Bulla Gregor. IX. vbi Card. protectori Ordinis Minorum districtè inhibuit ne se intromitteret in pertinentibus ad officia, & gubernationem, seu correctionem Fratrum dicti Ordinis, nisi in certis casibus, & quod Fratres prædicti ad protectorem tanquam ad prælatum pro licentiis, vel aliis similibus gratiis recurrentes puniantur, Casarubius *in Compend. priuil. Mendic. num.* 1. Secundò ex Greg. XI. in Bulla *Cunctos Christi*, quæ habetur in 1. tom. Bullarij Cherubini, inter Bullas Gregorij *num.* 4 quam etiam approbauit & inseruit Sixtus IV. in alia Bulla *Sacra Minorum*, in Bullar. Rodriguez tomo primo, in Sixto IV. *numero quinto*, in qua etiam prædictis DD. protectoribus prohibuit statuta Ordinis corrigere, dispensare, seu immutare, prælatos, seu Officiales ponere, aut deponere, ad lecturam, vel gradum aliquos promouere aut ab eisdem remouere, de loco ad locum aliquem Fratrem mutare, aut licentiam aliquò eundi impartiri, quemquam punire, aut à pœna liberare, res Ordinis alicui concedere, concessas amouere, de rebus, aut correctione Fratrum nisi in quibusdam casibus, se aliquatenus intromittere, quæ omnia indicant eos non esse veros Ordinum Prælatos, stricto modo loquendo, quia si tales essent, prædicta negari ipsis non deberent. Nec obstat has limitationes solum pro Protectoribus Ordinis Minorum factas fuisse, non pro aliis Ordinum protectoribus. Non solum quia cum prædictæ limitationes factæ sint à Summis Pontificibus in gratiam, & fauorem Minorum, vt ex ipsis Bullis constat, & Mendicantes omnes communicatione gratiarum, & priuilegiorum potiantur, saltem omnes Mendicantes, & quicumque alij eorum priuilegiis fruentes, hac etiam gratia frui debent. Sed etiam quia, vt bene Laërtius Cherub. 1. tom. Bull. inter Bullas Greg. XI. *num.* 4. notauit, aliorum Ordinum protectores maiores his facultates non habent. Tertiò id etiam constabit ex litteris protectionis sub Paulo V. & Sanctiss. D. N. Vrbano aliis DD. Protectoribus concessis, de quibus infrà, in quibus non nisi ad determinatos casus eorum auctoritatem, & potestatem extendi declaratur. Id denique quartò constat, quia is solum stricto modo dicitur Prælatus, qui habet ordinariam iurisdictionem in subditos, vt docet Abbas *capite Decernimus, de iudiciis, num.* 16. *& capite tua nos, de cleric. ægrotante.*

5 Possunt nihilominus prædicti DD. Protectores dici Superiores Ordinum quibus præficiuntur, & largo modo Prælati, quatenus sunt Commissarij Apostolici, Vicarij delegati, Locumtenentes Papæ in his quæ pertinent ad bonum regimen, & gubernium Religionum modo inferius explicando, pro conseruanda scilicet prælatorum auctoritate, & quando ab ipsis requisiti fuerint, vel ipsi Domini Protectores id necesse esse cognouerint, iuxta inferius dicenda. Omnis enim habens curam animarum aliorum, etsi delegatam, dici potest Prælatus. Glossa *in cap. tua nos, de cleric. ægrotante.* Syluester *in Summ. verb. Prælat. num.* 1. [Vnde video Sacram Congregationem Episcoporum & Regularium 22. Februarij 1636 præcepisse Syluestrinis, vt ordinationes D. Protectoris proponerentur in Capitulo Generali, & quod si sine iusta causa illæ quæ spectarent ad bonum regimen Religionis non acceptarentur, eadem S. Congreg. de remedio opportuno prouisura esset.]

Propterea maximo honore, amore, & reuerentia prosequendi sunt à Religiosis quos protegunt, vtpote qui ipsorum tutelæ, patrocinio, & conseruationi à Papa destinati sunt. Hinc in litteris protectionis sub SS. D. N. Vrbano concessis sic habetur. *Mandantes propterea Priori Generali, ac aliis superioribus, necnon vniuersis religiosis personis quibuscumque dicti Ordinis in virtute S. Obedientiæ, vt te in eorum Protectorem iuxta tenorem præsentium recipientes, ea qua debent reuerentia prosequantur.* 6

Hinc illis iure credendum, & fides adhidenda quādo dicunt se habere viuæ vocis oraculum à Papa. Hoc enim conueniens est muneri quod gerunt, & eorum dignitati, ac auctoritati. Maximè, quia in causis Cardinalibus commissis, & demandatis eorum dicto fides adhibetur. Card. Alban. *tract. de Cardin. quæst.* 42. ex Lupo, Baldo, Saliceto, Azor. *tom.* 2. *instit. moral. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 20. Præsertim tertiò, quia aliis etiam Cardinalibus de stylo Curiæ credendum est, vt tradit Tuschus *verb. Cardinalis, conclus.* 103. *n.* 2. De quo Nauarrus *lib.* 1. *consil. de offic. Iud. delegat. cons.* 9. *numero* 7. Farinac. 2. *part. decis. part.* 1. *decis.* 339. Bella mera *conclus.* 635. Mascard. *de probat. conclus.* 269. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Constit.* 3. *Gregor. XIII. num.* 4. Quod limitant plures, nisi sit in præiudicium tertij. Abbas *part.* 2. *consil.* 18. *num.* 2. *& cap. quod super, de fid. instrum. num.* 5. *& cap. sicut nobis, de sent. excommunic. in* 6. Tuscus *vt suprà num.* 3. Glossa *in cap. sicut nobis, de sent. excommunicat. verbo alio modo*, & alij. Nec obstant dicta *tom.* 1. *capite* 3. *numero* 21. videlicet, quod quamuis Gregor. XV. per suam constitutionem *Romanus Pontifex*, anno 1622. reuocauerit omnia viuæ vocis oracula præterquam à DD. Cardinalibus firmata, nihilominus S. S. D. N. Vrbanus anno 1631. omnia prædicta viuæ vocis oracula etiam à Cardinalibus firmata cassauit, & abrogauit. Nam in primis hæc reuocatio oraculorum viuæ vocis solùm est de illis quæ priuilegia, facultates, licentias, & gratias continent, non de aliis, vt eodem loco dictum est. Quare respectu aliorum integra manet auctoritas Cardinalium, & illis fides adhibenda. Deinde in prædictis litteris solùm est sermo de gratiis, indultis & priuilegiis viuæ vocis oraculo à Sede Apostolica præteritis temporibus concessis, non de iis, quæ in posterum, & in futurum à Summis Pontificibus concedi possunt. Quare saltem respectu istorum procedit tradita doctrina, quod videlicet credendum sit DD. Cardinalibus, præsertim Ordinum Protectoribus, cum dixerint se habere viuæ vocis oraculum à Sanctissimo. 7

Eorum præcipuum munus in eo situm est, vt Superiorum Ordinum auctoritatem conseruare curent, adeo vt in negotiis eorumdem Religiosorum se non debeant immiscere, quando Superiores ipsorum sui officij debito satisfecerint, ac gubernio, & regimini subditorum sufficienter incubuerint. Sic enim habetur in litteris protectionis sub Paulo V. quas affert Laërtius Cherubinus tertio tomo Bull. in Paulo V. *num.* 53. *aliàs* 34. & sub SS. D. N. Vrbano. [Volumus autem, ac tibi in virtute S. Obedientiæ mandamus, vt Superiorum dicti Ordinis auctoritatem quantum fieri poterit conseruare cures, & propterea cum ipsi Superiores eorum officij debito satisfecerint, ac gubernio, 8

&

& regimini subditorum sufficienter incubuerint, tu in negotiis eorundem Religiosorum te non immisceas.] Ex quo à contrario elici videtur, quod cum prædictis DD. Cardinalibus certò constiterit Ordinum Superiores sui Officij debito non satisfacere, aut gubernio, & regimini subditorum sufficienter non incumbere, posse se in negotiis Religiosorum immiscere.

9 Possunt similiter suam auctoritatem interponere quando à Superioribus Ordinum requisiti fuerint. Sic enim habetur in prædictis litteris protectionis sub Paulo V. & Sanctiss. D. N. Vrbano. Quod intelligo pro conseruatione auctoritatis & iurisdictionis Prælatorum, iuxta dicta, & pro reprimenda, aut coercenda subditorum peruicacia, aut superbia erga Prælatos, aut pro introducenda in Monasteriis vera vitæ Regularis obseruantia, eradicandisve, aut submouendis abusibus contrariis reformationi.

10 Item possunt suam auctoritatem in negotiis Ordinum interponere, etiam à Superioribus non requisiti, quando id necessarium fore cognouerint. Sic enim habetur in dictis litteris protectionis sub Paulo V. & SS. D. N. Vrbano; quo etsi facultas valde ampla ipsis concedi videatur, limitanda tamen iuxta supradicta, & finem muneris protectoris, qui est conseruare auctoritatem superiorum ordinum, ipsosque Ordines defendere, conseruare, & protegere.

11 Monentur tamen prædicti DD. Protectores, vt quoties in negotiis Ordinum se immiscuerint, siue à Superioribus requisiti, siue quia id viderint ipsi esse necessarium, per seipsos, quoad fieri poterit, id facere curent, adhibito ad scribendum quando opus fuerit in eisdem negotiis, seu causis loco notarij aliquo ex Regularibus dictorum Ordinum. Sic enim habetur in litteris protectoris relatis sub Paul. V. & SS. D. N. Vrban. Quod iure præscribunt Summi Pontifices boni nominis Religiosorum zelatores, ne si prædicti DD. Protectores in causis, & negotiis Regularium gerendis, aut scribendis familiaribus propriis, aut aliis sæcularibus pro Notariis, Secretariis, aut Scribis vtantur, bona fama Religiosorum denigretur, & Sacri Regulares Ordines apud seculares vilipendantur.

12 Conceditur etiam prædictis DD. protectoribus in dictis litteris sub Paulo V. & SS. D.N. Vrb. concessis vti omnibus facultatibus, iurisdictionibus, honoribus, & oneribus solitis & consuetis, ac quibus alij Protectores vsi sunt, ac vti quomodolibet potuerunt, seu etiam debuerunt. Quæ auctoritas, & facultas licet limitanda sit iuxta dicta, & contenta in prædictis litteris, scilicet pro conseruanda auctoritate superiorum Religionis, & in casu quo ab ipsis requisiti fuerint, vel ipsi protectores cognouerint id esse necessarium, nihilominus postulat, vt explicemus ad quæ extendi possit iure, vel consuetudine.

13 Et primò Cardinalis Protector Ordin. Carmelit. amplissimam facultatem habet circa publicationem priuilegiorum eiusdem Ordinis, quæ habentur in Mari magno, & defensionem eorundem Fratrum, in quibuscumque causis, & contra quoscumque quantumcumque qualificates, vt patet illis verbis Sixti IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarum, & extat authenticè apud ipsos, & Rodrig. *tom.* 1. *Bullar. inter Bullas Sixti IV. num.* 37. illis verbis: [Et nihilominus dicti Ordinis Protectori qui pro tempore erit, & cuilibet in dignitate Ecclesiastica constituto, & Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ Canonico per vniuersum Orbem qui desuper prædicti Ordinis Gloriosissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Priores, & Fratres, ac illorum, seu ad commodum eorum Romanæ Ecclesiæ syndicos desuper requisitus fuerit per Apostolica scripta in solidum mandamus, quatenus per se, vel alium, seu alios præmissa, vbi & quando opus fuerit solenniter publicantes, ac eisdem Fratrum Gloriosissimæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Ordinis, illiusque domibus & professoribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant eos pacifica possessione, vel quasi priuilegiorum, & concessionum huiusmodi gaudere, non permittentes eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem per Ordinarios, & Rectores prædictos, aut quoscumque alios indebitè molestari, aut eis grauamina, iniurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari, ac etiam summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta, contra quoscumque cuiuscumque qualitatis, vel conditionis existant, & quacumque Ecclesiastica, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, aut Episcopali, aut mundana forent dignitate, & exemptione muniti, in quibuscumque causis per eos mouendis, quacumque ratione, vel causa quæ excogitari posset eis ministrent iustitiæ complementum: exequentes quod per eos fuerit ordinatum, & illos quos censuras, & pœnas prædictas incurrisse constiterit, illis irretitos esse declarent, & faciant, & mandent interdictos, suspensos, & excommunicatos publicè nuntiari, & ab omnibus arctiùs euitari, ac legitimis super his habendis seruatis processibus illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauare procurent. Contradictores auctoritate Apostolica, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus prædicti Bonifacij VIII. quibus cauetur ne quis extra suam Ciuitatem, & Diœcesim, nisi in certis exceptis casibus, & in illis vltra vnam dietam à fine suæ Diœcesis ad iudicium euocetur, seu ne Iudices à Sede Apostolica deputati extra Ciuitatem, & Diœcesim in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alij, vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus dietis in Concilio generali, necnon quæ incipit super Cathedram Bonifacij præfati, & dudum Viennensis Concilij, ac recolendæ memoriæ Calixti Papæ III. etiam prædecessoris nostri litteris, aliisque Apostolicis ac etiam in Prouincialibus, & Synodalibus Conciliis editis specialibus, & generalibus, &c.

Circa quæ id primò notandum quod quamvis prædicta facultas solum protectori Carmelitarum concedatur, nec similis reperiatur in aliis litteris, seu Bullis Mare magnum appellatis aliorum Mendicantium, nihilominus etiam protectores aliorum Ordinum Mendicantium, propter excommunicationem priuilegiorum, dicta facultate vti possunt. Secundò in prædicta concessione protectores constitui Conseruatores Ordinis pro omnibus causis quæ Ordini contingere possunt, vt patet illis verbis, *in quibuscumque causis per eos mouendis, quacumque ratione, vel causa quæ excogitari posset, eis ministrent iustitiæ complementum.* Et ideo quæ *cap.* 10. dicentur de facultatibus conseruatorum Religionum, etiam suo modo applicari debent ad protectorem. Imò etiam probabile mihi est, quod quamvis auctoritas, & facultas aliorum Iudicum conseruatorum restricta valde, & limitata sit his temporibus propter decretum Sacræ Congregationis Concilij sub Gregor. XIII. & constit. Clement. VIII. & Gregor. XV. de quibus cap. 10. auctoritati tamen protectori concessæ in iis litteris nullatenus per illa derogetur, ac proinde in sua vi manere. Ratio est, quia per præfatum decretum Sacræ Congregationis, & constitutiones Clem. VIII. 14

&

& Gregor. X V. solum limitatur facultas, & auctoritas concessa Iudicibus conseruatoribus modo communi, & ordinario à Religiosis designatis, aut deputatis in vim litterarum conseruatoriarum, seu priuilegiorum ipsorum, non illa quæ à Papa immediatè sine vlla designatione, deputatione, aut instantia Religionis protectori conceditur, qualis est ista in præsenti. Præsertim quia cum Cardinalis protector persona sit specialissimâ notâ digna, cum agitur de limitanda ipsius auctoritate, specialis de ipso mentio fieri deberet, quæ non fit in prædictis decreto, & constitutionibus. Imò in constitutione Gregorij X V. pœna suspensionis ponitur conseruatoribus limites suæ auctoritatis excedentibus, quam tamen non incurrere Cardinales, nisi de ipsis specialis mentio fiat, tradunt Cardinalis Alban. *de Cardinalatu, quæst.*42. ex Ioan. Andr. Azor. *tom.*2. *instit. moral. lib.*4. *cap.*3. *quæst.*10.

15 Possunt etiam prædicti DD. Protectores admittere appellationes Fratrum, qui à suis Superioribus grauati ad illos recurrunt, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*9. *n.*4. Ratio est, quia à Sede Apostolica concessa est Religiosis huiusmodi appellatio, ac per consequens ipsis DD. Protectoribus conceditur eam admittere. Primò enim Gregor. XIII. in Bulla *Quoniam nostro* apud Confettium *in Collectan. liter. Apostolic. & priuileg. in Gregor. XIII. num.*1. & apud Cherub. *in* 2. *tom. Bullar. Gregor. XIII. num.*27. expressè concedit Fratribus Minoribus de Obseruantia, quod *si à Prælatis suis grauari prætendant, ad Generalem Ministrum ipsius Ordinis, seu illius Protectorem, aut viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, siue Romanum Pontificem successorem nostrum supremum in Ecclesia Dei Iudicem, sicut antiquitus semper consuetum fuit recursum habeant.* Insuper Sixtus V. in Bulla, seu Constitut. *Ad Roman. spectat. in* 2. *tom.* Bullar. *sub n.*71. id supponit dum de Regularibus Romam venientibus, sub prætextu grauaminum dicit: *In alma verò Vrbe nostra Religiosi aduenæ & peregrini de grauaminibus sibi illatis conquerentes nullibi sine huiusmodi litteris, aut licentia recipiendi erunt, nisi priùs ad Congregationem dictorum Cardinalium super negotiis Regularium à nobis deputatorum, vel ad suos Protectores remittantur, vbi ipsis auditis pro rerum, & personarum qualitate quid agendum sit statuetur.* Clarius à Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium declaratum id est, prout ex Confettio *in Summa priuileg. Maris magni, tit.*6. *de foro competenti,* his verbis habetur. [Quoniam nonnulli Regulares vagandi studio, siue dum imminentem admissorum criminum pœnam ex suis constitutionibus, aut aliàs debitam sibi metuunt, falsa, & commentitia grauamina causati non ad immediatè sui Ordinis Superiores, sed à grauamine Prioris ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, prout cuiusque Religionis constitutionibus disponitur, sed ad hanc Romanam Curiam absque licentia sæpius fugiunt, potius quam recurrant, ex quo Ordinum disciplina relaxatur, Prælati contemnuntur, & ipsi in dies audaciores euadunt, placuit Sacr. Regularium Congregationi ex ord. Sanctitatis suæ statuere, vt si quis Regularium in posterum temerè, leuive ex causa hanc almam Vrbem, seu Curiam absque sui Superioris licentia, & supradicta forma prætermissa adire præsumpserit, ad suos eosdem Superiores seueriori pœna plectendus remittatur.] Maximè pro Carmelitis id declarauit Clem. VIII. in Bulla 110. *in* 3. *tom.* Bullar. illis verbis: *Si se à Prælatis grauari prætendant, ad Priorem Generalem ipsius Ordinis, seu illius Protectorem, aut Viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, siue Romanum Pontificem pro tempore existentem supremum in Ecclesia Dei Iudicem, sicut antiquitus semper facere consueuerunt, recursum habeant.* Et idem Pontifex in Bulla *Quoniam noster*, anno 1604. edita, & pro Seruitis in alia Bulla eiusdem initij anno 1593. eisdem verbis. Sorb. *in Compend. priuil. Mendicant. verb. appellat.* Thom. de Iesu *de visitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 17. Peyrin. *tom.*1. *de subdito, quæst.* 1. *de obedientia, cap.* 20. Vbi etiam alia ad intentum.

16 Circa quæ illud aduertendum, appellationem hanc ad D. Cardinalem Protectorem faciendam esse gradatim, id est, à Priore, Guardiano, seu immediato Prælato ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, & à Generali ad protectorem, tum quia id est iuri conforme, tum quia ita colligitur ex declaratione S. Congregationis ex Confettio adducta *num. præcedenti*, quod etiam refert Sorbus *in compend. priuileg. Mendicant. verbo Appellare*, & Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Religiosus, prope finem.* Qualiter autem, aut quomodo permissa sit Regularibus huiusmodi appellatio, dicto *tom.*1. *c.*9 *à num.*4. manet dictum.

17 Dubiæ autem quæstionis est, an ex Protectore appellari possit ad S. Congregationem Regularium, cum enim Protector Iudex sit à Papa constitutus in causis Regularium suæ protectionis, videtur quod ex ipso non admittatur appellatio, nisi ad Papam. Veruntamen probabilius apparet contrarium, scilicet à Domino Protectore appellari posse ad S. Congregationem Regularium. Ratio est, non solùm quia ita dicitur declaratum à S. Congregatione, prout refert Sorbus *in Compend. priuileg. Mendic. verb. appellare*; sed etiam quia Tribunal S. Congregationis institutum est à Sixto V. ad prædictorum Regularium causas nomine Papæ definiendas, & terminandas. Quare quemadmodum ex Protectore ad Papam appellari potest, sic ad eandem S. Congregationem, quæ eundem Papam repræsentat. Fauet Thomas de Iesu *de visitat. Regular. tract* 3. *cap.*17. *num.*3. & 7. & pro eo affert declarationem Sacr. Congregat. Regul. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Religiosus.*

18 Possunt præterea præfati DD. Protectores concedere licentiam veniendi Romam Fratribus suæ protectionis. Ita enim concessit Clemens VIII. in decretis pro reformatione Regularium, *in* 3. *tom Bullar. num.* 60. quæ etiam edita sunt iussu Pauli V. anno 1607. & confirmata à S. Congregatione Concilij sub SS. D. N. Vrbano in decretis de apostatis, & eiectis, ibi: [Nullos Fratres Romā venire Superiores permittant, nisi prius à Generali, vel Protectore dumtaxat licentiam in scriptis impetrauerint. Si quis autem sine huiusmodi facultate Romam venire præsumpserit, voce actiua, & passiua biennio priuatus existat, subiturus etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas, quæ item omnia aduersus eos qui supradictos admiserint, & receperint, sine vlla exceptione locum habeant. Vbi etiam adiungitur postea: Decretum illud, quo Fratres Romam petere cum Generalis Protectoris licentia dumtaxat permissum est, Sanctitas sua extendi ad Prouincialem decreuit, itavt Prouincialis ipse ex causa communi totius Prouinciæ dumtaxat facultatem eiusmodi facere valeat, declarauitque pœnam priuationis vocis actiuæ, & passiuæ contra facientibus inflictam, Sanctitati suæ reseruatam esse, interdicta omnino eorum Superioribus singulis, etiam Generali, ac Protectori facultate illam moderandi, ac relaxandi.] Decet autem DD. Protectores vti hac facultate, nisi in casu raro, & Fratres ab ipsis facultatem Romam veniendi postulantes ad Generales remittere, qui ob notitiam quam de Fratribus suis habent, melius discernere poterunt an conueniens sit talem facultatem ipsis elargiri.

19 Item possunt DD. Protectores Carmelitarum, &

aliorum

aliorum Mendicantium procedere contra asserentes quòd confessi Mendicantibus, iterum eadem peccata Rectori Parochialis Ecclesiæ teneantur confiteri, veluti contra de hæresi suspectos, & contra prædictos Ecclesiarum Rectores, & Ordinarios, qui propter processus, lites, & controuersias inter ipsos, & Fratres Mendicantes exortas, inhibitionem fecerint eleemosynarum illis faciendarum, sicut contra hæreticos. Ita enim habetur ex Sixto IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarum, & extat in 1. tomo Bullarij Rodriguez, inter Bullas Sixti IV. *num.* 37. Hæc tamen intelligenda veniunt ex vi prædicti Priuilegij Sixti IV. Si enim in commissione Inquisitorum similes causæ illis sint applicatæ cum reuocatione priuilegiorum Mendicantium, ad Inquisitores prædictos pertinebit de iis iudicare.

20 Auctoritas quam habent Domini Protectores videtur delegabilis in casibus necessitatis, quibus ipsi personaliter assistere non possunt. Colligitur ex litteris protectionis sub Paulo V. & SS. Domino Nostro Vrbano VIII. illis verbis: [Quando autem ab ipsis Superioribus requisitus fueris, vt in eisdem negotiis auctoritatem tuam interponas, vel necesse fore cognoueris, vt eandem auctoritatem in eisdem negotiis exerceas, tunc id liberè facere possis, sed quoad poteris per te ipsum hoc facere cures.] Expendo enim *quoad poteris per teipsum*, quo sanè denotatur per alium, vel alios id facere posse. Et ratio est, quia vel prædicta auctoritas est ordinaria, vel delegata: si ordinaria, delegabilis est, quia omnis iurisdictio ordinaria est delegabilis; si autem sit solùm delegata, quia illam habent solum per nominationem, vel delegationem à Papa factam, cum sit non ad causam determinatam, sed ad vniuersitatem causarum, scilicet, toties, quoties fuerint à Superioribus requisiti, vel id cognouerint ipsi esse necessarium, absdubie delegabilis etiam erit, quia delegati ad vniuersitatem causarum subdelegare possunt, vt tradunt Glossa *in cap. cum causam, de appellat.* Syluester *verbo delegatus, num.* 11. In quo id solùm aduertendum, quod si huiusmodi causæ concernerent visitationem, vel reformationem alicuius Prouinciæ, vel Monasterij, tunc non possunt DD. protectores suas vices delegare aliis quàm eiusdem Ordinis Religiosis. Primò quia visitator, seu reformator aliquorum Religiosorum debet esse instructus in Regula ipsorum, vt colligitur *ex cap. Officij, de elect.* Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 21. *de reformat. & Clem.* 1. *de elect.* Secundò, quia sic araretur in boue, & asino contra id quod habetur Deuteron. 22. & expendit Glossa *in dicto cap. Officij, de elect. verbo incontinenti.* Tertiò ex priuilegio Innocent. VIII. pro Cistercienfibus. Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 77. *art.* 9. Peirinis *tom.* 1. *de subdito Religioso, quæst.* 1. *de obedientia, cap.* 18. §. 2. vbi plura ad intentum.

21 Quamuis autem in beneficiorum compensationem, quæ à DD. Protectoribus Regulares suscipiunt, defensionis scilicet, conseruationis, protectionis, & tutelæ, sacrificia, orationes, & opera satisfactoria pro ipsis offerre Deo debeant, gratitudinis, & obseruantiæ debitæ causa, vt iure propterea in Ordine nostro quotidie in Oratione quadam, quæ post Completorium dicitur, pro ipsis totus Ordo Dominum deprecetur. Verumtamen Clem. VIII. in Constitutione de largitione munerum strictè, & sub grauissimis pœnis prohibet Regularibus aliqua ipsis donare, aut pro ipsis excipiendis aliquas pecunias erogare, & illis etiam talia recipere, præcipiens quoque, vt quæ receperint, siue ab aliquo Religioso particulari, siue à prælato, siue à Conuentu, aut toto Ordine, sua non faciant, sed ad restitutionem illorum in vtroque foro teneantur, adeo vt restitutione ipsa realiter non facta, neque etiam in foro conscientiæ absolui possint. Quæ quidem etsi cum grano salis, & epicheia accipienda sint, maximè quia prædicta Constitutio non multum vsu recepta est, laudabilis tamen est modestia plurium prædictorum DD. Protectorum qui eam quasi ad vnguem obseruant, & à propriis familiaribus obseruari faciunt, vt sic enim Religiosis proprietatis, & ambitionis occasio omnino præcluditur.

Caput X.

De Conseruatoribus Religionum, seu Regularium personarum.

Summarium.

1 *Conseruator quis sit, aut dicatur.*
Est Iudex delegatus à Papa datus ad defendendum aliquos contra manifestas iniurias, iudiciali non vtens indagine. ibid.
2 *Aliquando dantur specialiter contra raptores, & prædones.*
In præsenti autem ad defensionem Regularium. ibid.
3 *Habent plurimi Regulares facultatem nominandi, seu designandi illos.*
Priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis. ibid.
4 *Priuilegium Pij V. pro Prædicatoribus.*
An sit reuocatum. ibid.
5 *Priuilegium Iulij II. & Clement. VII. pro Minimis.*
Priuilegium Greg. XIII. pro Iesuitis. ibid.
6 *Conseruatores Religionum non sunt ablati per Concil. Trident.*
7 *Quis sit Iudex ex Trid. sess. 7. cap. 14.*
8 *Quid de ipsis Conseruatoribus sentiendum.*
9 *Possunt ex priuilegiis eligi ad id munus quæcumque personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ.*
10 *Qui sunt illi, qui habent talem dignitatem.*
11 *Episcopi, & eorum Superiores eligi possunt ex vi dictorum priuilegiorum.*
12 *Etiam DD. Cardinales.*
Maximè Protectores Ordinis Carmel. ibid.
13 *Vicarij Generales Episcoporum quoque.*
14 *Item Prælati, seu Superiores etiam immediati Regularium.*
Quid tamen de Guardianis Ordinis Minorum. ibid.
Quid declaratum à Sacra Congregatione pro Superioribus Regularium. ibid.
15 *De aliis, qui nomine dignitatis comprehenduntur.*
16 *An Canonici etiam.*
17 *An personatus habentes.*
18 *Tenentur Conseruatores electi acceptare tale munus.*
19 *Designato vno Conseruatore pro vna causa, non potest alius pro ea nominari.*
21 *Nec habere pro Conseruatore eum qui est sub eius iurisdictione, Regibus, & Reginis exceptis.*
22 *Conseruatores solùm possunt iure communi contra manifestas iniurias, & violentias procedere.*
Quæ dicatur manifesta iniuria, aut violentia. ibid.
Per priuilegia tamen amplior facultas conceditur conseruatoribus. ibid.
An sit hoc tempore id derogatum. ibid.
23 *An extendatur hoc etiam ad iniurias non solùm illatas, sed etiam quæ probabiliter inferendæ timentur.*
24 *An ad ea, quæ iudicialem requirunt indaginem.*

CONSERVATOR secundùm Ius commune est Iudex delegatus à Papa ad defendendos aliquos contra manifestas iniurias, iudiciali non vtens indagine. Ita habetur *in capit. statuimus, de offic. Iudic. deleg. in 6.* Azor. *tom. 2. lib. 5. cap. 35. quæst. 1.* Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Conseruator, vers. sunt autem.* Dicitur Iudex delegatus, quia Conseruator non est Ordinarius, cum iurisdictio illi concessa non competat ratione officij, sed delegationis. Molina *de iustit. tom. 6. disp. 29. num. 1.* Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg. 76. num. 2.* Cum quibus aduerte id esse intelligendum nisi in Bulla conseruatoria expressè concedatur, vt conseruator sit Iudex Ordinarius. Dicitur à Papa datus, quia solùm Papæ est hos Iudices Conseruatores designare. Rodriquez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 65. artic. 2.* Peirinis *tomo 2. priuileg. Minimor. in Constitut. 5. Gregorij XV. §. 1. numer. 7.* Dicitur ad defendendos aliquos contra manifestas iniurias, quia hic est finis per se intentus à iure communi in institutione Conseruatorum, & propterea Defensores etiam vocantur. Sorbus, *vt supra.* Dicitur verò *iudiciali non vtens indagine*, ad denotandum modum quo debet procedere talis Iudex Conseruator in iure communi stando, de quo dicitur in sequentibus, Peirinis *vt supra*, §. 6. *num. 40.* 1

Quamuis autem secundum Ius commune conseruator solùm sit Iudex, vt dictum est, ad defendendos aliquos contra manifestas iniurias, nihilominus aliquando datur specialiter, vt defendat aliquos contra raptores, & prædones, aliquando etiam specialiter contra eos qui aliquorum priuilegia infringunt. Innocentius *capit. statuimus, de offic. deleg. in 6.* Erasmus Choxier *in tract. de Iurisdict. Ordin. in exempt. p. 1. quæst. 39. num. 1.* Aliquando autem, vt in præsenti materia, item specialiter ad tuendos Regulares ab iniuriis illis illatis, eorum iura, bona, & priuilegia defendendo. Sorbus *vt supra, §. tamen Conseruator.* Peirinis, *vt supra, §. 1. num. 1.* Conseruatores ergo prout in præsenti illi dicentur qui dati sunt Regularibus, vt eorum iura, bona, & priuilegia ab iniuriis defendant. 2

Habent enim plurimi Regulares à Summis Pontificibus 3

tificibus facultatem nominandi, & designandi Conseruatores, qui ipsorum priuilegia publicent, ac eisdem efficacis defensionis præsidio assistentes faciant eos pacifica possessione priuilegiorum gaudere, non permittentes per quoscunque indebitè molestari. Sic enim concessit Sixtus IV. quatuor Ordinibus Mendicantium. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verbo conseruatores Ordinum, num.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 65. *art.* 3. Verba autem nostri Maris magni, seu eiusdem Sixti IV. Bullæ quibus etiam quid aliis Mendicantibus concessum sit habetur, post relata priuilegia, & indulta Ordini concessa sunt huiusmodi. [Et nihilominus dicti Ordinis Protectori qui pro tempore erit, & cuilibet in dignitate Ecclesiastica constituto, & Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ Canonico, per vniuersum Orbem qui per prædicti Ordinis Gloriosissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Priores, & Fratres, ac illorum, seu ad commodum eorum Romanæ Ecclesiæ syndicos desuper requisitus fuerit, per Apostolica scripta insolidum mandamus quatenus per se, vel alium, seu alios præmissa, vbi, & quando opus fuerit solemniter publicantes, ac eidem Fratrum Gloriosissimæ Dei Genitricis semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Ordini, illusque domibus, & professoribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes faciant eos pacifica possessione, vel quasi priuilegiorum, & concessionum huiusmodi gaudere, non permittentes eos, seu testamentorum executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem per Ordinarios, & Rectores prædictos, aut quoscumque alios indebitè molestari, aut eis grauamina, iniurias, atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari, etiam, summariè & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta, contra quoscumque cuiuscumque qualitatis, vel conditionis existant, & quacumque Ecclesiastica, etiam Patriarchali, Archiepiscopali, aut mundana forent dignitate, & exemptione muniti, in quibuscumque causis per eos mouendis, quacumque ratione, vel causa quæ excogitari posset, eis ministrent institiæ complementum: exequentes quod per eos fuerit ordinatum, & illos quos censuras, & pœnas prædictas incurrisse constiterit, illis irretitos esse declarent, ac faciant, & mandent interdictos, suspensos, & excommunicatos publicè nunciari, & ab omnibus arctiùs euitari, ac legitimis super his habendis seruatis processibus illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauare procurent. Contradictores auctoritate Apostolica, appellatione postposita, compescendo, inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij sæcularis. Non obstantibus prædicti Bonifacij VIII. &c.

4 Specialiter etiam Patres Dominicani à Pio V. in Bulla *Ad hoc nos Deus*, quæ est inter Bullas huius Pontificis *sub num.* 41. priuilegium habent, quo Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ac aliis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, necnon Metropolitanarum, & aliarum Ecclesiarum Cathedralium Canonicis, & eorumdem Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum Officialibus seu Vicariis hæc scribit. [Et vt Fratres, & Moniales à præmissis molestiis, & perturbationibus subleuati, quietiùs Altissimo famulari, & vberiores fructus quotidie in agro Domini pro Christianæ Religionis defensione, & ampliatione proferre possint, tam vos omnes, & singulos supradictos, quàm quascumque alias personas in dignitate Ecclesiastica vbilibet, & in quibusuis mundi partibus constitutas, quoscumque locorum Ordinarios, ac eorum Vicarios, & Officiales; necnon Canonicos Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum per eosdem Fratres, seu Moniales, ac dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum Superiores, & domorum Priores, ac eorum singulos pro tempore eligendos, in eorum, & dictorum eorumdem priuilegiorum, indultorum, concessionum, & gratiarum, & singulorum aliorum præmissorum Conseruatores, & Iudices vnicos, qui quamdiu dictum officium exercueritis, & ipsi exercuerint, à nemine quominus illud exerceatis, & exerceant, sub aliquo prætextu, ac sub excommunicationis, siue suspensionis à diuinis latæ sententiæ, quam eo ipso incurrere volumus, & declaramus respectiuè, pœna impediri, vel molestari possitis, & possint, dicta auctoritate deputamus. Ita quod vos, seu alij quicumque sic electi sub excommunicationis, seu suspensionis latæ sententiæ pœna huiusmodi, quam statim quod munus, siue officium Conseruatoris huiusmodi acceptare, & debitè, ac plenariè exequi neglexeritis, & neglexerint, absque alterius declarationis ministerio incurrere volumus, nec ab aliquo quàm à Nobis, & pro tempore existente Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) absolui posse, eosdem Priores, Superiores, & Fratres, ac Moniales, etiam tertij habitus oblatos, & alios præfatos, ac eorum singulis aduersus inferentes eis, aut eorum Procuratoribus, Agentibus, Seruitoribus, & familiaribus in præmissis, & eorumdem aliquo, molestias, siue perturbationes aliquas, seu iniurias, grauamina, vel damna in personis, rebus, & bonis, seu exigendo ab eis vectigalia, datia, pedagia, gabellas, aut alia onera defendere, perseuerare,] legendum videtur *preseruare, ac omnem eorum iurisdictionem exercere. Necnon sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas contra rebelles & inobedientes cum effectu promulgare, ac omnibus facultatibus Conseruatoribus dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum, illiusque Fratribus, & personis per quascumque litteras Apostolicas quomodoli. et concessis, vti, ac priuilegia Superioribus, Prioribus, & Fratribus, ac Monialibus præfatis pro tempore concessa eis obseruari facere debeatis, & debeant.* Circa quam Constitutionem nota, quod licet videatur reuocata à Gregorio XIII. in Bulla *In tanta*, quæ est 9. inter Constitutiones Gregorij, vt expresè asserit Lauretus de Franchis in Controuersiis Episcop. & Regular. *sup. dictam Bullam Gregorij, pag. mihi* 14. cum ibi reuocet Pontifex quascumque Constitutiones à Pio V. editas in fauorem quorumcumque Regularium etiam Mendicantium; nihilominus quia forsan hæc reuocatio à Gregorio facta solùm est accipienda quoad ea, quæ contra Concilium Tridentinum concesserat Pius, iuxta dicta *num.* 16. vel saltem non alio modo est recepta, ideo hanc concessionem Pij V. quoad Iudices Conseruatores non omittendam duxi.

Item Iulius II. Minimis concessit in Bulla *Aliàs* 5 *venerabilem*, anno 1507. edita, quæ est apud Peitinis *tomo* 1. *priuileg. Minimor. inter Consti ut. Iulij II. numer.* 4. *Quod Fratres dicti Ordinis Conseruatores Minimorum etiam Canonicos Cathedralium Ecclesiarum, & Officiales, ac Vicarios ipsorum eligere, & quod tales in Conseruatores taliter per eos electi, ex nunc per nos deputati censeantur, possintque contradictores quoscumque excommunicare, & censuras iteratis vicibus, aggrauare, ac loca quæcumque Ecclesiastico subiicere interdicto, ac omnia alia quæ possunt Conseruatores, ab aliis Fratribus aliorum Ordinum Mendicantium, iuxta priuilegia eis super hoc concessa electi.* Et Clemens VII. in Bulla *Conquestionem*, anno 1524. edita, apud eumdem Peitinis *tom.* 1. *priuil. Minim. inter Constitutiones Clem. VII. num.* 1. magnam etiam concessionem, eisdem Minimis fecit. De aliis etiam Priuilegiis circa hoc Religionibus concessis, Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg.* 106. *n.* 5 &

Ac tandem Gregorius XIII. in Bulla *Æquum reputantes*, quæ est inter Bullas huius Pontificis *in 2.tom. Bullar.num.*1. amplam valdè circa hoc Societati Iesu concessionem fecit, de qua minutatim plura in sequentibus dicetur aduertendo Religiones habentes communicationem priuilegiorum omnium aliorum Ordinum frui priuilegiis Societatis, quamuis tempore posterior ipsis sit, iuxta dicta *tom.1.cap.3. num.17.* Imò specialiter Religiones non habentes Conseruatores posse illos eligere, si habeant communicationem priuilegiorum cum aliis Conseruatores habentibus, declaratum dicitur à S. Congregatione, Barbosa *in Collectan.Bullar.verb. Conseruator.*

6 Nec conseruatores Religionum, aut ipsorum priuilegia per Concil. Trid. ablata sunt. Constat enim Concilium *sess.7. cap.*14. supponere quod Regulares extra Monasterium degentes, etiamsi in partibus Iudicem habeant, conueniri debeant in ciuilibus causis mercedum, & miserabilium personarum coram Ordinariis, in aliis tamen locis coram Iudice (Conseruatorem intellige secundum quosdam) si illum habuerint. Clarius *sess.*14. *cap.5.* vbi cum magnam limitationem adhibuisset circa conseruatores, & eorum facultatem, postea declarat se non loqui de locis, aut personis Regularibus. Similiter cum *sess.* 14. *cap.*20.voluisset causas omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes in prima instantia coram Ordinariis locorum cognoscendas, nihilominus S. Congregatio Concilij declarauit non propterea sublatos esse conseruatores. Peirinis *tom.2.priuil. Minim. in constit.5. Greg.XV.* §.1. *num.* 4. Barbosa *de officio & potestat.Episcop.alleg.*106.*n.*42.*&* 43.& alij apud ipsos.

7 Dixi autem per Iudicem, de quo sermo est in Conc. Trident. *sess.7.cap.*14.non intelligi (secundùm quosdam) conseruatorem, quia re vera conformius textui est, ibi non loqui Concilium de Iudice conseruatore, sed de alio Iudice Apostolico designato prò Religiosis extra claustra degentibus, ac proinde ex mente Concilij Regulares extra claustra degentes conueniri debere coram Ordinariis in causis ibi designatis. Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul.quæst.*65. *artic.*13.§.*secundò est notandum.* Barbosa *de offic.& potest. Episcop. allegat.* 105. *num.*43. Vide dicta *tom.*1. *cap.*11.*num.*10.

8 Ex harum igitur Religionum priuilegiis inferri potest doctrina circa materiam horum conseruatorum earumdem, & aliarum, quæ cum ipsis communicationem priuilegiorum habent. In qua primum dicetur de eo quod tum iure communi, tum ex priuilegio Regularium conseruatoribus ipsis competit. Postea verò de eo in quo moderatio facta est maximè post Gregor. XV. Constitutionem *Sanctissimus*, de qua infra.

9 Primo igitur circa qualitatem horum in Iudices conseruatores eligendorum constat ex prædictis priuilegiis posse tale munus exercere quamcumque personam in Ecclesiastica dignitate constitutam. Sic enim habetur in prædicta Bulla Sixti IV. verbis allatis *num.*3. *&* in Bulla Pij V. verbis relatis *n.*4. ac Clement. VII. pro Minimis, ac demùm Gregor. XIII. pro Iesuitis. Qualiter autem hoc non sufficiat post Constit. Greg. XV.editam inferiùs dicetur.

10 Cum autem iuxta dicenda *cap.*13. *n.*2. dignitas sit administratio (intellige rerum Ecclesiasticarum) cum iurisdictione, in hoc enim distinguitur à personatu, quod personatus, vt ibidem dicetur, est præeminentia, seu præcedentia sine iurisdictione. Ideo omnes illi qui talem administrationem cum iurisdictione habuerint, eligi poterunt in Conseruatores. Moneta *de conseruatoribus c.5.q.7. n.*84. Peirinis *tom.8. priuileg. Minim.in constit.5.Greg.XV.§.2. n.*8.

Ex quo sequitur Episcopos, & ipsorum Superiores, scilicet Archiepiscopos, Primates, Patriarchas, & etiam Abbates posse eligi ex vi prædictorum priuilegiorum Religionum in Iudices Conseruatores, non solùm quia sunt personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, sed etiam, quia ad illos diriguntur aliquæ ex prædictis literis conseruatoriis, videlicet illæ Clement. VII. pro Minimis, & Pij Quinti pro Dominicanis: in litteris autem Gregor. XIII. pro Iesuitis expressè fit mentio de Episcopis, & Archiepiscopis. Moneta *de conseruatoribus cap.5.quæst.6. num.*79. *&* 80. [Id etiam quod attinet ad Episcopos,constat ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Episcoporum & Regularium pro 2.Decembris 1642. quam vidi, & de iis omnibus id tenet Tamburinus de Iure Abbatum *tom.3. disp.*17. *q.*1.*num.*11.] 11

Imò etiam DD. Cardinales ex vi prædictorum priuilegiorum in Iudices Conseruatores eligi possunt. Quia etsi expressè non nominentur in illis, cum tamen maximam habeant dignitatem, necesse est inter dignitates habentes comprehendi. Moneta *de conseruatoribus cap.* 5. *quæst.* 3. *à num.* 33. Peirinis *tom.2. priuileg. Minimor. in constitut.5. Gregor. XV.* §.2. *num.*12. Imò Cardinales Protectores Carmelitarum, & eorum, qui cum ipsis communicationem priuilegiorum habent, sunt ipsorum conseruatores Ordinarij, iuxta dicta cap. præced. *num.*13.*&* 14. 12

Sequitur etiam Vicarios Generales Episcoporum posse esse ex vi iuris communi & prædictorum priuilegiorum Iudices conseruatores, cum sint personæ in dignitate constitutæ, & ad illos dirigantur litteræ conseruatoriæ Clement. VII. relatæ pro Minimis, dum dicitur: *Necnon eorumdem Archiepiscoporum, & Episcoporum Officialibus, seu Vicariis in spiritualibus Generalibus*: pariter etiam nominentur in litteris Pij Quinti pro Dominicanis dum dicitur: *Et quoscumque locorum Ordinarios, ac eorum Vicarios, & Officiales.* Ac in Bulla Gregor. XIII. pro Iesuitis. Rodriguez *tom.*1. *quæst. Regular. quæst.*65.*artic.*3.& alij apud Barbosam *de offic. & potest. Episcopi allegat.* 106. *num.*13. Esto autem hoc non esset verum ex vi iuris communis, vt plures auctores apud ipsum Barbosam relati satis probabiliter defendunt, ex vi tamen priuilegiorum, quæ adducta sunt, id est certum. 13

Similiter, ex vi iuris communis, & prædictorum priuilegiorum, eligi possunt in Conseruatores Regularium Prælati, seu Superiores etiam immediati ipsorum Regularium, v. g. Priores, Guardiani, &c. Ratio est, quia etiam illi sunt personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, eorum enim munus est dignitas, iuxta dicenda *capit.* 13. *num.* 2. Accedit quod prædictæ litteræ conseruatoriæ Clementis VII. pro Minimis diriguntur etiam ad Priores, quo etiam videntur denotari Superiores immediati conuentuum religiosorum. Rodriguez *tom.*1. *quæst.Regul.quæst.*65.*art.*3. Peirinis *tom.*2. *priuileg.Minimor.in constitut.*5. *Gregorij XV.* §. 2. *num.*11. [Tamburinus *suprà quæst.*4. addens ad id non requiri licentiam alterius superioris, nec vtilitatem aliam Monasterij,præter eam quæ est communis omnium,quod ipsorum conseruatores potiùs sint Regulares, quàm sæculares.] Dixi tamen ex vi iuris communis, & prædictorum priuilegiorum, primò quia forsan Guardianis, seu Prælatis Minorum id est prohibitum à Clement.V.in Clement.*Exiuit de Paradiso*, vt tractat Rodriguez *ibid.* Secundò quia à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium præpositorum Archiepiscopo Turritano interroganti an Regulares vnius Conuentus, Monasterij, vel domus 14

domus aliquem Priorem, seu Guardinum, vel quemuis alium quauis dignitate Regulari fulgentem in suum Conseruatorem eligere, vel deputare possent, responsum est, non posse, Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *num.* 15. (Vbi nota falsò referri hanc declarationem ab eodem Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Conseruator*, vt credo errore Typographi.) Gauantus *in Manual. Episcoporum, verbo Conseruatores*. Erasmus Chokier *de iurisdict. Ordinarior. in exempt. part.* 1. *quaest.* 39. *num.* 5. Video tamen Abbati Ordinis Oliuetani concessum esse à S. Congregatione posse eligi in conseruatorem, si Episcopus in Synodo eum deputauit Iudicem synodalem. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Abbas Oliuetanus* 6. & *verb. conseruator*.

15 Infertur etiam Archidiaconum, Archipresbyterum, Primicerium, Præpositum, & Decanum Ecclesiarum, imò etiam Vicecancellarium Papæ, Camerarium, Summum Pœnitentiarium, Clericos Cameræ, Auditorem Curiæ causarum dictæ Camery, Auditores Rotæ, Referendarios, & Protonotarios eligi posse, tum iure communi, tum ratione prædictorum priuilegiorum, in conseruatores, siquidem hi omnes habent dignitatem Ecclesiasticam. Moneta *de Conseruatoribus cap.* 5. *quaest.* 7. Peirinis *tomo secundo priuileg. Minim. in constitut. Gregor. XV.* §. 2. *num.* 15. & 17. Barbosa *de offic. & potestat. Episcopi allegat.* 106. *num.* 3.

16 Canonici etiam, saltem ex vi prædictorum priuilegiorum eligi possunt in conseruatores, esto canonicatus nec dignitas, nec personatus esset, de quo alias. Nam in prædicta Bulla Sixti IV. pro Carmelitis, verbis *supra num.* 3. relatis dicitur: *Et Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Ecclesiæ Canonico, &c.* & Bulla Clement. VII. pro Minimis dirigitur etiam ad Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Ecclesiarum Canonicos, quod idem habetur in Bullis Pij V. pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Iesuitis, Rodriguez *tomo* 1. *quaest. Regular. quaestione* 65. *artic.* 2. Barbosa *de offic. & potestat. Episcopi alleg.* 106. *num.* 11. De quibus autem canonicis id sit intelligendum, maximè post constitutiones Clement. VIII. & Greg. XV. ex dicendis

17 *num.* 51. constabit.

Quamuis autem in dignitate Ecclesiastica constituti eligi valeant in conseruatores Religionum, tum iure communi, tum propter priuilegia adducta, personatus autem, seu personatus habentes non videtur posse eligi in conseruatores à Regularibus ex priuilegiis ipsorum. Ratio est, quia etsi iure communi *c. vltim. de offic. & potest. Iudic. delegat. in* 6. id fieri possit, nullum tamen ex priuilegiis adductis, nec alia, quæ viderim, mentionem de ipsis facit, quo denotari videtur excludi ab hoc munere à Summis Pontificibus respectu Regularium. Quid tamen dicendum sit post tempora Clement. VIII. & Gregor. XV. dicetur inferius. [Illi etiam Regulares, qui Superiores, Vicarij, seu Priores Claustrales vocantur, qui videlicet in suis Monasteriis habent supra se alium superiorem localem, cum non sint personæ in dignitate constitutæ, eligi nequeunt in conseruatores, Tamburinus *supra quaest.* 4. *num.* 7. ex Rodriguez, Miranda, Passarello, Moneta, & Peirinis.

18 Tenentur conseruatores electi à Regularibus acceptare tale munus non solùm ex charitate ad euitandas iniurias, & violentias illis illatas, seu inferendas, sed etiam ex speciali mandato Summorum Pontificum, qui id ipsis præcipiunt, & aliquando sub grauibus pœnis. Etenim Iulius II. id præcipit Fratribus sub pœna excommunicationis personis requisitis à Minoribus. Similiter Leo X. in fauorem Mendicantium districtè id præcipit conseruatoribus ab ipsis requisitis. Clarius Pius V. in conseruatoria Dominicanorũ relata conseruatoribus ab ipsis electis idem præcipit sub excommunicationis, & suspensionis latæ sententiæ pœna, soli Papæ reseruata. Quare rei erunt peccati mortalis, nisi aliqua graui causa excusentur, non acceptantes tales conseruatorias. Rodriguez *tom.* 1. *quaest. Regular. quaest.* 65. *artic.* 4. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.* 4. *Iulij II. num.* 30. Nota tamen conseruatorias has literas Pij V. pro Dominicanis non esse certæ auctoritatis, propter dicta *suprà num.* 4.

Designato autem vno conseruatore pro vna causa, non potest pro ea alius nominari, quia iam talis persona nominata auctoritatem habet ad illam causam à Sede Apostolica; & proptereà non potest illa priuari (intellige sine graui ratione de nouo vrgenti.) Rodriguez *tom.* 1. *quaest. Regul. q.* 65. *art.* 5. Nauarrus *lib.* 1. *consil. de Offic. Indic. delegati.* 19

Licèt aliqui credant conseruatoris officium extingui, & expirare per obitum concedentis, quoad negotia non cœpta, Chokier *de iurisdict. Ordinar. in exempt. part.* 1. *quaest.* 39. *num.* 14. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat.* 106. *num.* 50. In Religionibus tamen, ad earum priuilegia attendendo, non cessat munus conseruatorum ob mortem Papæ concedentis, quia eliguntur virtute concessionis factæ Religioni, quæ est perpetua; vnde tale priuilegium est reale, non personale, & ita vsus obtinuit. Rodriguez *tom.* 1. *quaest Regul. quaest.* 65. *art.* 6. Miranda *in Man. tom.* 2. *quaest.* 47. *artic.* 6. Nota tamen etiam quoad hoc derogata videri priuilegia Religionum his temporibus post constitutionem Greg. XV. de qua inferius, eo quod per illam innouetur Constitutio Bonif. VIII. quæ incipit, *Hac Constitutione*, seu *cap. fin. de offic. & potest. Iudic. delegati in* 6. vbi habetur [officium quorumcumque conseruatorum quoad non cœpta negotia per obitum concedentis expirare.] Nihilominus tamen dici potest in hoc cap. solùm esse sermonem de Conseruatoriis personalibus concessis priuatis personis, non de realibus concessis Religionibus, hæ enim censentur perpetuæ, (Miranda, *vt supra*) ac per consequens non esse hoc reuocatum per dictam constitutionem Gregor. XV. præsertim quia illa supponitur Regulares sibi eligere, seu assumere in Conseruatores, & præcipitur, vt durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari non possint, nulla facta mentione de obitu Papæ concedentis priuilegia ad tales electiones faciendas. 20

Nemo potest iure communi esse conseruator sui conseruatoris, nec habere pro conseruatore eum qui est sub eius iurisdictione, dominio, vel districtu Ecclesiastico, vel temporali, Regibus, & Reginis exceptis. Ita enim deciditur expressè *in dict. cap. vltim. de offic. & potest. delegat. in* 6. Erasmus Chokier *de iurisdict. Ordin. in exempt. part.* 1. *quaest.* 39. *num.* 3. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat.* 105. *num.* 14. Vnde mirum mihi est in Hispania (vbi absque vllius nationis iniuria sapientissimi vigent Doctores) vidisse quosdam Prælatos Regulares qui ad inuicem munus conseruatorum exercebant. Etsi enim priuilegia admittant electionem cuiuscumque personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, intelligi tamen id debet, iuxta conditiones à iure communi requisitas, quarum vna est quod vnus non sit Conseruator sui Conseruatoris. 21

Prædicti Conseruatores attento iure communi, & seclusis particularibus priuilegiis, solùm possunt procedere contra manifestas iniurias, & violentias. Ita enim deciditur *cap.* 1. & *vltim. de offic. & potest. delegat. in* 6. Dicitur autem manifesta iniuria illa quæ per facti euidentiam ita notoria est, vt examinatione non egeat, vel si egeat, probari tamen potest clarè, & 22

certitudinaliter per multos testes, ita vt negari non possit. Tuscus v. manifestum, *conclus. 75. num. 7.* Ioan. Monach. *cap. 1. n. 3. de indic. deleg.* Violentia verò dicitur iniuria cum vi, & impetu personis, vel rebus facta. De qua, & quod quintuplex sit, vide Menoch. *in pralud. de recuperand. possess. à num. 38.* Vide etiam Tuscum v. vis, & violentia, *conclus.* 214. Nihilominus amplior, & extensior facultas conceditur conseruatoribus Religionum per priuilegia adducta. Verbis enim Sixti IV. pro Carmelitis adductis mandatur ipsis conseruatoribus, *ne permittant eos indebitè molestari, aut eis grauamina, iniurias atque damna inferri, seu quomodolibet irrogari.* Similiter in Bulla Conseruatoria Clementis VII. pro Minimis dicitur, *Ne permittatis eosdem super libertatibus, priuilegiis, indultis, rebus, & bonis praedictis, ab eisdem, & quibuslibet aliis indebitè molestari, vel eis grauamina, vel damna, seu iniurias irrogari, aut coram quibuscumque Iudicibus Ordinariis, vel delegatis, etiam Apostolicis, quauis occasione, vel causa etiam criminali eosdem Fratres trahi, &c.* Item in Bulla Pij V. pro Dominicanis supra etiam relata (etsi eam certae auctoritatis non esse dictum sit *supra numero 4.*) praedictis Conseruatoribus praecipitur, vt eos defendant aduersus inferentes eis *molestias siue perturbationes aliquas, seu iniurias, grauamina, vel damna in personis, rebus, & bonis, &c.* In Bulla etiam Greg. XIII. pro Iesuitis relata amplissima facultas eisdem Conseruatoribus conceditur, videlicet *de quibuslibet molestiis, iniuriis, damnis nunc praesentibus, & futuris.* Ex quibus habetur eos posse cognoscere de omnibus causis, tam manifestis, quam non manifestis. Farinacius 2. *part. decis. 616. num. 3. & 4.* Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Const. 5. Greg. XV. §. 6. num. 34. & 48.* Constabit autem ex dicendis *num. 62.* qualiter id his temporibus moderatum sit.

23 Extenditur hoc ad iniurias non solùm illatas, sed etiam ad illas, quae probabiliter inferendae timentur. Quia defensoris munus vtrasque respicit. Et ita in priuilegio illo Sixti IV. pro Carmelitis vniuersaliter, & indefinitè dicitur, non permittentendum eos *indebitè molestari, aut eis grauamina inferri,* quod tam de futuris, quam de praeteritis iniuriis verificatur. Clarius in conseruatoria Clem. VII. pro Minim. est sermo de *damnis praesentibus, & futuris.* Quod idem habetur in conseruatoria Gregor. XIII. pro Iesuitis. Molina *tom. 6. disp. 29. num. 2.* Miranda *tom. 2. Manual. Pralat. quaest. 47. artic. 7.* Vnde potest conseruator si videat aliquos paratos cum armis ad damnificandum aliquod Monasterium in illos excommunicationem ferre, vt desistant. Azor *tom. 2. lib. 5. cap. 34. quaest. 7.* Barbosa *de offic. & potestat. Episcop. allegat.* 106. *num. 54.*

24 Similiter quamuis praedicti conseruatores stando in iure communi non possint cognoscere de iis quae iudicialem requirunt indaginem (id est quae requirunt causae cognitionem, & examinationem propter eius dubietatem. Glossa *in cap.* 1. referendo,) vt habetur expressè *cap. 1. & vltim. de offic. & potest. iudic. delegat. in 6.* vt propterea dicto capit. vltim. poena suspensionis per annum puniantur, qui oppositum fecerint, & colligitur ex dictis: si enim ius commune solùm permittit quod conseruatores iudicent de manifestis iniuriis, & violentiis, cum manifestum non indigeat iudiciali indagine, seu examinatione, ideo consequenter non permittit illos cognoscere de iis, quae iudicialem requirunt indaginem, quia haec non sunt manifesta, sed dubia. Nihilominus ex priuilegiis aliquorum Regularium maior, & amplior auctoritas aliquibus conseruatoribus conceditur. Specialiter ex illo Clem. VII. pro Minimis, vbi dicitur debere illos facere iustitiae complementum praedictis Minimis, *in illis videlicet, quae iudicialem requirunt indaginem, summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, in aliis verò prout qualitas eorum exegerit.* Similiaque habentur in Bulla conseruatoria Iesuitarum à Greg. XIII. data, de qua *supra num.* 5. Vbi manifestè supponit conseruatores procedere posse iudiciali indagine, & quocumque alio modo necessario Nec incongruè idem etiam elicitur ex illis verbis Sixti IV. pro Carmelitis relatis *num. 3. ac etiam summariè, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij.* Verbum enim illud *ac etiam,* denotare videtur conseruatoribus tribui facultatem procedendi in defensione Carmelitarum prout qualitas causae exegerit, *ac etiam de plano, &c.* Esto autem haec verba alium habere possent sensum, tamen propter communicationem priuilegiorum qua gaudent praedicti Carmelitae, concessione Clem. VII. & Gregor. XIII. vti valerent. Sorbus *in compend. priuil. Mendicant. verbo Conseruatores, §. tamen Conseruator.* Quo modo autem etiam circa hoc moderata sit conseruatorum iurisdictio his temporibus, infra *num. 63.* dicetur.

Pariter etiam quamuis communi iure conseruatores 25 sint solùm Iudices delegati, iuxta dicta *supra num.* 1. ex priuilegiis tamen aliquorum Regularium sunt Iudices Ordinarij. Primò, quia in repetita Bulla Greg. XIII. pro Iesuitis tales expressè vocantur. Secundò, quia in praedictis priuilegiis conceditur conseruatoribus facultas ad delegandum suam auctoritatem, ille autem qui delegare potest, Ordinarius vel quasi est. Id verò patet in illis verbis Sixti IV. pro Carmelitis in Bulla saepius relata, *per se, vel alium, vel alios.* Et in Bulla Clem. VII. pro Minimis illis verbis, *per vos, vel alium, seu alios.* Ac in conseruatoria Greg. XIII. pro Iesuitis verbis illis, *per se, vel alium, seu alios.* Tertiò quia aliqui saltem illorum dantur ad vniuersitatem causarum. Iudex autem ad vniuersitatem causarum designatus Ordinarius est, iuxta dicenda *capit. 15. numero 16.* At verò Iudices conseruatores aliquorum Regularium ad vniuersitatem causarum designatos esse, constat ex illis verbis Sixti Quarti pro Carmelitis, *in quibuscumque causis per eos mouendis, quacumque ratione, vel causa quae excogitari posset, eis ministrent iustitiae complementum.* Idem etiam colligitur ex conseruatoria Clem. VII. pro Minimis, & Pij V. pro Dominicanis, ac Gregor. XIII. pro Iesuitis. Moneta *de conseruatoribus capit. 1. numero 11. & cap. 7. numero 40.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 106. numero 2. & 3.* Vnde non erit necesse quod in citationibus inserant litteras Conseruatorias, sed sufficiet instar aliorum Judicum Ordinariorum, quod de eis constet in actis Notarij Curiae Ordinarij. Peirinis *tomo 2. priuileg. Minim. in Constitut. 5. Gregor. IV. §. 1. numero 2.*

Praeterea, quod ex dictis sequitur, quamuis con- 26 seruatores secundum ius commune Subdelegatos creare non possint, conseruatores tamen quorumdam Regularium, quorum priuilegia *num. praeced.* sunt relata, & aliorum, qui cum ipsis communicationem in priuilegiis habent, Subconseruatores instituere possunt. Tum ex dictis priuilegiis, tum ex eo quod, vt ibidem dictum est, sunt ordinarij. Vnde *in cap. final. de offic. & potestat, indic. delegat. in 6.* expressè dicitur, *Vices suas nulli alij committere possint, nisi hoc eis competierit ex beneficio litterarum.* Moneta *de Conseruatoribus cap. 7. quaest. 2. numero 58.* Rodriguez *tom. 1. quaest. Regular. quaest. 65. art. 10.* Huiusmodi autem Subconseruatores debent habere omnes conditiones pro Conseruatoribus requisitas. Ita enim colligitur *ex cap. statutum, §. in nullo, de rescript. in 6.* Glossa *ibidem verb. designatis.* & Glossa *in cap. fin. de offic. & potest. indic. delegat. in 6. verbo superius,*

superius, vbi inquit, *subdelegatus talis esse debet, qui possit delegari.* Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Constit. 5. Gregor. XV. §. 2. num. 5.* [Nota tamen me vidisse declarationem Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium pro 2. Decembris 1641. qua declarauit non potuisse conseruatorem PP. Cœlestinorum elegisse pro sui absentia quendam Subconseruatorem. Sed quia non constat an id declaratum sit à Sacra Congregatione, propterea quod ille Subconseruator non habuerit prædictas conditiones, aut quia PP. Cœlestini non potiantur tali priuilegio, ideo dum de eiusdem Sacræ Congregationis mente non constiterit, sustineri debet sententia quam adduximus, scilicet Conseruatores quorumdam Regularium posse Subdelegatos constituere. Prout tenent non solùm Authores relati, sed etiam Miranda, Sorbus, & Passarellus, quos refert & sequitur Tamburinus *sup. q. 1. n. 6.*]

Insuper licet stando in eodem iure communi conseruatores nequeant suum munus exercere, nisi *intra*
27 *Ciuitates, seu Diœceses in quibus deputati fuerint.* Quia ita habetur *in cap. vltim. de offic. & potest. iud. c. delegat. in 6.* nihilominus ex dicta conseruatoria Gregor. XIII. pro Iesuitis, & Clem. VII. pro Minimis colligitur posse extra dictas Ciuitates, & Diœceses contra delinquentes procedere. Ponitur autem in eis terminus, dummodò id non sit vltra tres dietas. Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Conseruatores Ordinis, §. item Conseruator.* Peirinis *tom. 3. priuileg. Minim. in Const. 5. Greg. XV. §. 6. num. 48.* Est autem vna dieta iter vnius diei, id est, viginti milliaria. Portellus *in Dub. Regul. verb. conseruatores, num. 5.* A quo autem spatio computandæ sunt istæ dietæ, vide Rodriguez *tom. 1. quæstionum Regul. quæst. 65. art. 7.* Qualiter etiam hoc limitatum sit Constit. Gregor. XV. inferius *n. 64.* dicetur.

Neque solùm possunt in prædictis causis conserua-
28 tores contra Clericos procedere, sed etiam contra laicos. Verba enim illa Sixti IV. *cuiuscumque qualitatis, & conditionis*, & illa Clementis VII. *ab eisdem, & quibuslibet aliis*; ac illa Gregor. XIII. *à quibuscumque personis, tam Regularibus, quam Ecclesiasticis*, valde vniuersalia sunt, etiam laicos comprehendentia. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 65. art. 11.* Miranda *tom. 2. quæst. 47. art. 7. conclus. 3.*

Item possunt ex vi prædictorum priuilegiorum
29 cognoscere de omnibus causis, tam criminalibus, quam mixtis atque ciuilibus. Propter vniuersalitatem illorum verborum Sixti IV. pro Carmelitis, *In quibuscumque causis per eos mouendis, & quacumque ratione, vel causa*, & illorum Clement. VII. pro Minimis, *de quibuslibet molestiis, iniuriis, &c.* ac illorum Greg. XIII. pro Iesuitis, *vt in quibuscumque causis, tam ciuilibus, quam criminalibus, ac mixtis.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 65. art. 12.* Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit. 5. Greg. XV. §. 6. num. 48.* An verò hoc limitatum, & coarctatum sit quoad debita ciuilia, dicetur *infra num. 61.* & de aliis limitationibus *num. 60.* & sequentibus.

Insuper possunt conseruatores cognoscere de præ-
30 dictis causis, siue Regulares sint rei, vel actores, etiam stando in iure communi. Nam *in cap. fin. de offic. & potest. iudic. delegat. in 6.* expresse præcipitur conseruatoribus, *ne aliquos vltra vnam dietam à fine diœcesium eorumdem trahere præsumat*, in quo supponitur posse trahere intra vnam dietam. Verbum autem trahere, proprium est actoris reum ad iudicium trahentis. Ioannes Andreas *dict. cap. fin. num. 2.* Moneta *de Conseruatorib. cap. 7. quæst. 6. num. 338.* Posse autem defendere eos quando sunt rei, manifestum est apud omnes, & constabit ex dicendis. Ex priuilegiis autem posse cognoscere dictos conseruatores de causis Regularium vtroque modo, constat ex conseruatoria Greg. XIII. pro Iesuitis (qua concessione tam ipsi, quam alij qui cum ipsis communicant in priuilegiis fruuntur) illis verbis, *etiam in eis, in quibus actores, vel conuenti rei forent.* Qualiter autem hæc limitata sint post Constitutionem Greg. XV. infra dicetur *à n. 60.*

Possunt quoque apostatas, & subtrahentes se ab 31
obedientia Ordinis, censuris Ecclesiasticis ad Religionem reuocare, propter conseruatoriam Clem. VII. pro dictis Minimis, vbi habetur: Item articulum ab aliis inchoatum prosequi. Ita enim habetur in conseruatoria Clem. VII. pro Minimis, & Gregor. XIII. pro Iesuitis: citare per edictum vbi tutus non patet accessus ad personaliter citandum. Ex prædictis conseruatoriis Clem. VII. pro Minimis, & Greg. XIII. pro Iesuitis. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Constit. 5. Gregorij XV. §. 6. num. 48.* Hæc tamen regulanda iuxta dicenda inferius circa Constitut. Clem. VIII. & Gregor. XV. ac decreta S. Congregationis.

Circa modum autem quo Conseruatores procede- 32
re debeant, an scilicet criminaliter, ciuiliter, vel mixtè, dicendum videtur iure communi non posse procedere criminaliter, aut mixtè, sed solùm ciuiliter. Ratio est, quia procedere criminaliter est cognoscere de delicto propter vtilitatem publicam, & mixtè est cognoscere de illo tum propter vtilitatem publicam, tum propter priuatam; procedere verò ciuiliter est cognoscere de delicto propter priuatam vtilitatem. Nauarr. *in Rubric. de iudiciis, n. 31.* Moneta *de Conseruatoribus c. 7. q. 2. à n. 208.* Cum autem conseruatores instituantur propter priuatam eorum vtilitatem, quibus assignantur ad defensionem, ideo solùm videtur posse procedere, saltem iure communi, ciuiliter, non criminaliter, aut mixtè. Moneta *vt sup. num. 253. & 267.* Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in Constit. 5. Greg. XV. §. 6. num. 43. & 44.* An verò stando in vi priuilegiorum Ordinum possint alio modo procedere, attendendum est ad verba formalia conseruatoriarum, in eis autem quas mihi videre permissum est nihil reperi, quo colligi possit eos alio modo quam ciuiliter posse procedere. Verbum enim illud, *inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis*, quod in multis huiusmodi conseruatoriis repetitur, non cogit, vt dicamus oppositum, cum sufficienter exponi possit de auxilio necessario intra limites modi procedendi ciuiliter.

Pro prædictis verò causis etiam ciuiliter tractan- 33
dis, poterunt censuris Ecclesiasticis vti. Iure quidem communi *ex c. sanè, el 2. de potest. iudic. deleg.* & supponitur *in c. auctoritate, de priuileg. in 6.* & etiam, quia quoties mandatur alicui negotium, mandatur etiam id sine quo illud impleri non potest, præsertim quia frustra datur iurisdictio, quæ non est cum coactiua coniuncta. Azor. *tom. 2. lib. 5. c. 35. q. 10.* Moneta *de Conseruatoribus c. 7. n. 279.* Iure quoque speciali propter priuilegia Conseruatoria Religionum, vt patet in Bulla Sixti pro Carmelitis, Clem. VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Iesuitis. Cum autem contra Episcopos procedent adhibere debent diligentiam, vt modestè, patienter, & reuerenter se gerant, vt colligitur ex dicto *c. sanè*, Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in constit. 5. Greg. XV. § 6. n. 45.*

Conseruatorum auctoritas tanta est, vt impediri non 34
possit ab Ordinariis, nec à Legatis de latere in eorum iurisdictione, sed in causis eisdem commissis maiores sint prædictis Ordinariis, & Legatis. Ita enim videtur colligi *ex c. 2. de potest. iudic. deleg. in 6.* & tradit Sanch. *tom. 2. Consil. mor. lib. 6. c. 9. dub. 6. n. 4* post Ancharanum, Ruinum, & Mandosium ab eo relatos. Quare contra prædictos, & etiam Nuncios Apostolicos, tueri se poterunt Regulares per suos Conseruatores, si ad hoc se extenderint eorum Conseruatoriæ, & iuxta limitationes afferendas.

Kk 4 Quamuis

35 Quamuis tamen hæc quæ dicta sunt, vera sint spectando vel ius commune loquens de Conseruatoribus, vel iura particularia Religionum, iuxta priuilegia illis concessa, nihilominus variè postea à Sede Apostolica alterata, immutata, vel reuocata fuerunt. Primò enim Sacra Congregatio Concilij iussu Gregorij XIII. vt dictum est *in tom.1.cap.3. num.11.* declarauit quod Regulares *in Ciuitatibus Italiæ existentes sibi Conseruatores eligerent coram quibus conuenirentur, ac semel electos non nisi in Capitulis Prouincialibus mutarent, eorumque nomina intra mensem à die electionis Episcopis locorum Ordinariis indicarent, alioquin coram ipsis Ordinariis conueniri possent.* Quaranta in Summ. Bullar. verb. *Priuilegia Regul.* Quibus limitata est, & coarctata facultas Regularium in Italia existentium ad eligendum Conseruatores, ita scilicet, vt semel electos non nisi in Capitulis prædictis mutarent, astrictique essent ad indicandum intra mensem nomina ipsorum Ordinariis, quod si non fecissent, possent coram ipsis Ordinariis conueniri. Limitata etiam videbatur in hac declaratione auctoritas ipsorum Conseruatorum, quatenus in illa supponi videtur eos solùm eligendos pro causis in quibus Regulares sunt rei, *Coram quibus conuenirentur*, non autem quando sunt actores.

36 Postea tamen Clem. VIII. in Constitutione *Sanct.* 1592. quæ habetur in 3. tomo Bullar. inter Constitutiones huius Pontificis *n.3.* & apud Erasmum Chokier *in tract. de iurisd. Ordinar. in exemp. part.1. quæst.39. num.5.* & apud Barbosam *de offic. & potest. Episcop. alleg.106. num.54.* in primis reuocauit, & declarauit nullas omnes, & quascumque Iudicum conseruatorum deputationes qui qualitates non haberent requisitas à Bonifac. VIII. in const. quæ incipit, *Statutum*, & habetur *in cap.11. de rescrip. in 6.* vbi sic habet idem Bonifacius: *Sancimus igitur, vt nullis nisi dignitate præditis, aut Personatum obtinentibus, seu Ecclesiarum Cathedralium Canonicis causæ auctoritate litterarum Sedis Apostolicæ, vel legatorum eiusdem de cætero committantur.* Deinde declarauit prædictos conseruatores debere esse electos, & designatos in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis, iuxta decretum Concilij Tridentini. Quod est dicere, necessarium esse quod hi qui eliguntur in conseruatores, electi prius, & designati sint in prædictis Conciliis. Quo sensu intelligendum est id quod dixi *tom.1. c.3. num.11.* Decretum autem Conc. Trident. de quo hic loquitur Pontifex est *sess.25. c.10. de reformatione*, vbi *statuit S. Synodus in singulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, iuxta Constitut. Bonifac. VIII. quæ incipit*, Statutum, *& alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorum, iis etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, ac spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus delegandæ committantur.* Hæc Concilium. Pontifex autem vult, vt ex huiusmodi personis eligantur Conseruatores pro Regularibus. Quoad negotia tamen incepta, vel quoad ea, in quibus illæ Conseruatoriæ, seu Conseruatoriarum deputationes suum sortitæ erant effectum, seu executionem, nihil innouauit Pontifex. Voluit tamen, vt Conseruatoriæ per Sedem Apostolicam imposterum concedendæ solùm ad Conseruatores, & Iudices qui qualitates à Bonifacio VIII. requisitas habuerint, & in præfatis Conciliis electi, & designati sint, & non aliis dirigantur, aliter verò expeditæ litteræ nullius sint roboris, & momenti. Hæc Clem. VIII. in dicta Constitutione. Per quam quid derogatum sit iuri communi, & priuilegiis Regularium circa Conseruatores, inferius videbitur post Gregorij XV. Constitutionem.

37 Prædictis enim Gregor. XV. in Constitutione *Sanctissimus*, anno 1621. edita, quæ habetur in 4. tomo Bullar. inter Constitutiones huius Pontificis *num.9.* & apud Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. inter constit. huius Papæ n.5.* & apud Barbosam *de offic. & potest. Episcop. n.55.* vestigiis Clem. VIII. inhærendo in primis reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes Iudicum Conseruatorum electiones vsque ad id tempus factas, illis verbis. SS. in Christo P. & D. N. D. Gregorius diuina prouidentia Papa XV. ex certis rationabilibus causis animum suum mouen. & de voto venerabilium Fratrum suorum S. R. E. Cardinalium Concilij Trident. Interpretum, partim felicis recordationis Clem. Papæ VIII. prædecessoris sui vestigiis inhærendo reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes, & quascumque Iudicum Conseruatorum electiones, nominationes, seu deputationes, tam in vim litterarum Conseruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ descriptam, quàm in vim quorumcumque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapsum Apostolica auctoritate concessorum, seu alias quocumque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuscumque Conuentibus, Capitulis, Militiis, etiam S. Ioannis Hierosolymit. Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monasteriis, Hospitalibus, aut aliis quibusuis piis tam sæcularibus, quàm cuiusuis Ordinis, etiam Mendicantium, seu instituti, vel Societatis Regularibus locis, quantumuis exemptis, etiam de necessitate exprimendis, seu illorum personis cuiusuis qualitatis, seu conditionis existant.

Deinde qualitates pro futuris Conseruatoribus sic designauit. In futurum verò Sanctitas sua, hac generali, & perpetuò valitura Constit. statuit, & decreuit, vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales, siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solùm habeant qualitates requisitas, & descriptas in Const. similis record. Bonif. Papæ VIII. etiam prædecessoris sui, quæ incipit *Statutum*, ita vt vel dignitate Ecclesiastica præditi, vel Personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant, sed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis iuxta decretum Concilij prædicti Iudices electi, seu designati sint. Quodque deinceps litteræ Conseruatoriæ per Sedem Apostolicam concedendæ, suprascriptis tantum dirigantur, & si quæ litteræ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiusmodi, omniaque exinde sequenda nullius sint roboris, vel momenti. 38

Postea pœnas contra eligentes Conseruatores secus quam iuxta formam præscriptam sic assignat. Et nihilominus qui secus quam iuxta formam superius præscriptam Conseruatores huiusmodi cum effectu eligere, nominare, seu deputare, aut electis, nominatis, seu deputatis vti ausi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & passiua sint ipso iure priuati adeo, vt habilitationem à nemine præterquam à Romano Pontifice consequi valeant. Reliqui verò aliis pœnis arbitrio Sanctitatis suæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monasteria, ac loca huiusmodi, eorumque personæ, ac bona careant conseruatore ad annum, ita vt illorum causæ interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognosci, ac definiri debeant. 39

Admonitos præterea volens locorum Ordinarios, vt in Synodis eligant quamplures personas aptas ad id munus: de eo, & quid faciendum sit si aliquem interim ex designatis mori contigerit, sic definit. Cæterum, vt latius pateat conseruatorum huiusmodi deligendorum facultas, Sanctitas sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis, quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constit. eiusdem Bonif. prædecessoris contentas, & alioquin ad id aptas, designari procurent, & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram Prouincialem, aut Diœcesanam Synodum. 40

Qualitas

41 Qualiter autem Regulares se gerere debeant post electos Conseruatores, & quid illis interdicatur, sic describit Pontifex. Insuper Sanctitas sua, inhærendo hac in parte decreto similis recordationis Gregor. XIII. etiam prædecessoris sui, statuit, & ordinauit, vt Regulares, ac personæ huiusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra sex menses à die publicationis in Vrbe præsentis Constit. inchoandos, debeant sibi eligere, seu assumere conseruatores, iuxta formam superius propositam, eiusque electionis, seu assumptionis documentum infra tempus huiusmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapso, quandiu conseruatores secundum formam præsentis Constitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conueniantur. Quodque conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant.

42 Circa auctoritatem verò prædictorum Conseruatorum & ipsius limitationem, & coarctationem hæc decernit. Ad hæc statuit Sanctitas sua, vt coram ipsis Conseruatoribus Regulares, ac personæ suprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, sed alios conuenire, aut trahere non possint, ita vt memorati cõseruatores in causis in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullam prorsus iurisdictionem habeant, sed iis tantum in quibus rei extiterint. Neque extra ciuitates seu Diœceses in quibus fuerint deputati, contra quoscumque procedere præsumant.

43 Qualiter etiam lites, & controuersiæ inter Conseruatores, & Ordinarios exoriendæ dirimi debeant sic præscribit. Si qua verò inter Iudices conseruatores huiusmodi, & locorum Ordinarios controversia super competentia iurisdictionis orta fuerit, nequaquam in causa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos super iurisdictionis competentia fuerit iudicatum.

44 Pro pœnis autem Conseruatorum in suo officio excedentium, & innouatione alterius Constitutionis eiusdem Bonifac. VIII. sic habet. Quod si qui conseruatores siue in hac parte, siue aliàs quomodolibet suos limites excesserint, per annum ab officio conseruatoris huiusmodi suspensi sint, & pars quæ hoc fieri procurauit, sententiam excommunicationis incurrat, iuxta formam alterius Constitutionis eiusdem Bonifac. prædecessoris, quæ incipit, *Hac Constitutione*, quam Sanctitas sua in his omnibus, quæ præsenti Constitutioni non aduersantur, innouauit, & innouat.

45 Qualiter quoque, & cum quibus Conditionibus possint Regulares à Principibus, seu Magistratibus sæcularibus Iudices alios habere, sic decernit. Per hoc tamen non intendit Sanctitas sua prohibere, quominus Regulares, & alij supradicti, in casibus à iure permissis petant Iudicem non suspectum à Principibus, seu Magistratibus sæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti sint actores, non autem rei; vtque agant contra laicum, non autem contra Ecclesiasticum, vel alias à iurisdictione sæculari exemptum, atque vt causa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Ecclesiastica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum dispositionem laicus, vt præfertur eligendus, Iudex competens existat.

46 Demum derogat contrariis, priuilegia omnia in contrarium tollit, & omnes litteras conseruatorias ad formam præsentis Constitutionis reducit, vt videre est locis relatis.

47 Post hanc Constitutionem editam, cum dura videretur maximè quoad illam clausulam in qua ordinabatur, vt Regulares coram prædictis conseruatoribus conueniri, aut trahi deberent, ipsi autem non possent alios trahere, aut conuenire, ita vt memorati conseruatores, in quibus Regulares, & alij actores fuissent, nullam prorsus iurisdictionem haberent, sed in iis tantum in quibus rei extitissent, ad Sacram Congregationem Concilij recurrerunt dubitando, *An per hæc verba sublata sit facultas quam habent conseruatores defendendi Regulares, & alios à manifestis iniuriis, & violentiis quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus deijciuntur, & propriis bonis frui, aut vti impediuntur.* Ad quod eadem Sacra Congregatio anno 1614. respondit Eiusmodi verbis minimè sublatam esse facultatem quam habent conseruatores defendendi Regulares à manifestis iniuriis, ac violentiis, dummodo obseruent formam præscriptam Constitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. delegati in 6. Habetur hæc decisio in 4. tomo Bullar. inter Constit. Greg. XV. post nonam, & apud Peirinis, & Barbosam relatos.

Prætermitto Leonem X. in Concilio Lateranensi 48
aliqualiter etiam suorum prædecessorum circa Conseruatores Regularium priuilegia moderasse, dum in Bulla *Dum intra*, anno 1506. edita declarauit Cõseruatores pro tempore Regularibus à Sede Apostolica deputandos, doctrina & probitate præstantes, & in Ecclesiastica dignitate constitutos esse debere, & coram eis nullum trahi posse vltra duas dictas à loco suæ solitæ habitationis. Hoc, inquam, prætermitto, quia totum hoc magis declaratum est in prædictis Clem. VIII. Greg. XV. & S. Congregationis decretis, & ideo illis standum.

Ex huiusmodi autem tum Summorum Pontificum 49
Clem. VIII. & Gregorij XV. tum Sacrarum Congregationum decretis elici potest quid his temporibus tenendum sit circa huiusmodi Conseruatores, & qualiter moderanda, vel intelligenda ea quæ superius dicta sunt illis competere iure communi, & propter priuilegia Regularium, ac quomodo faciendæ in posterum electiones talium Conseruatorum, cum antea factæ irritæ, & nullæ declarentur.

Primò enim quoad qualitates personæ eligendæ in 50
Iudicem Conseruatorem, sicut iure communi, & propter priuilegia Religionum dictum est *supra num.* 9. posse etiam quancumque personam in dignitate Ecclesiastica constitutam eligi, sic etiam modo post prædicta decreta est dicendum. Etenim Cõstitutio Bonifac. VIII. quæ incipit, *Statutum*, de qua Clemens VIII. & Gregor. XV. in prædictis Constitutionibus, id exprimit. Videtur autem requiri, vt prædicti actu habeant talem dignitatem; si enim illam dimiserint, non sunt ad id munus eligibiles. Massobrius *de Synod. Diœces. cap.* 3. *dub.* 13. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in const.* 5. *Gregor. XV.* §. 2. *num.* 20.

Quamuis autem supra *num.* 17. dictum sit obtinen- 51
tes Personatum non posse eligi in conseruatores vi priuilegiorum Religionum, ex vi tamen Constitutionum Bonifac. VIII. Clem. VIII. & Gregor. XV. eligi possunt, vt constat ex ipsis, in quibus expresse nominantur *Personatum obtinentes.*

Similiter quamuis Canonici Ecclesiarum Collegia- 52
tarum forsan possent olim propter aliqua Regularium priuilegia in conseruatores eligi, modò tamen post prædictas Constitutiones Clem. VIII. & Greg. XV. id fieri non potest, sed necesse est tales Canonicos Ecclesiarum Cathedralium existere, quia ita habetur in dicto *cap. statutum*, & constitutionibus Clementis; & Gregorij. Vide Monetam *de conseruatoribus cap.* 5. *quæst* 8. *à num.* 118. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Const* 5. *Greg. XV.* §. 2. *num.* 10. Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.* 106. *num.* 12. de quo etiam infrà dicitur.

Præcipuè tamen post Constitutiones prædictas 53
Clem. & Greg. ad hoc quod aliqui eligantur in conseruatores, requiritur quod prius fuerint electi in Iudices,

ees, (vt vocant) Synodales in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis. Ita enim decernitur à Clem. VIII. & Greg. XV. in prædictis constitutionibus. Quia verò in illis mentio fit de Conc. Trident. notandum hoc Concilium *sess.* 25. de reformatione, cap. 10. hæc statuere [Quoniam ob malitiosam petentium suggestionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, personarum notitia quibus causæ mandantur, vsque adeo haberi non potest, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis causæ in partibus delegantur: statuit Sancta Synodus, in singulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis aliquot personas, quæ qualitates habeant, iuxta Constitutionem Bonif. VIII. quæ incipit, *Statutum*, & alioquin ad id aptas designari, vt præter Ordinarios locorum, iis etiam posthac causæ Ecclesiasticæ, & spirituales, & ad forum Ecclesiasticum pertinentes in partibus delegandæ committantur, & si aliquem interim ex designatis mori contigerit, substituat Ordinarius loci cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram Prouincialem, aut Diœcesanam Synodum: ita vt habeat quæque Diœcesis quatuor saltem, aut etiam plures probatas personas, ac vt suprà qualificatas, quibus huiusmodi causæ à quolibet legato, vel nuncio, atque etiam à Sede Apost. committantur.

54 Huic ergo Concilij decreto innitentes Clemens VIII. & Gregor. XV. Pontifices statuerunt in præfatis Constitutionibus, nullum eligi posse in Conseruatorem Regularium, nisi aliquem ex prædictis Iudicibus in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis designatis. Voluit autem Concilium, vt prædicti habeant qualitates pro conseruatoribus requisitas à Bonif. VIII. in Const. *Statutum*, quæ adductæ sunt *num.* 36. & præterea quod sint personæ alioquin aptæ, id est secundum scientiam, ætatem, & mores, iuxta *cap. cum in cunctis, de elect.* Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Constit.* 5. *Gregorij XV.* §. 2. *num.* 18. Cùm autem in dicto cap. seu Constit. *Statutum*, solùm admittantur Canonici Ecclesiarum Cathedralium, manifestius fit id quod supra dictum est, quod scilicet Canonici Ecclesiarum Collegiatarum his temporibus eligi non possint in conseruatores, cum nec possint eligi in Iudices Synodales, prout etiam declaratum dicunt à S. Congregatione Massobrius *de Synod diœces. cap* 4. & Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Const.* 5. *Greg. XV.* §. 2. *n.* 19.

55 Quia tamen contingens est, vt propter paucitatem Iudicum Synodalium in Conciliis Prouincialibus, aut Diœcesanis designatorum, & multitudinem Religionum in ea Diœcesi consistentium, illi non possint attendere negotiis dictarum religionum, & propterea pati cogantur aliquod detrimentum, seu iacturam, ideo Pontifex verbis relatis *num.* 40. admonitos esse vult Ordinarios, *vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœcesanis quamplures personas ex habentibus qualitates in prædicta Constitutione Bonifacij contentas, & alioquin ad id aptas designari procurent.* Nec incongruè dici potest verbum illud *Admonitos voluit*, denotare præceptum, tum propter grauitatem negotij, tum quia videtur per illud significare obligationem saltem ex charitate, & vt credo, ex iustitia, ad id faciendum, Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Const.* 5. *Greg. XV.* §. 4. *num.* 22.

56 Ad maiorem etiam cautelam ordinat Pontifex, vt si aliquem ex designatis Iudicibus mori contigerit, substituat Ordinarius cum consilio Capituli alium in eius locum vsque ad futuram Prouincialem, aut Diœcesanam Synodum. Ex quo habetur primò huiusmodi Iudicum Synodalium officium vsque ad aliam futuram Synodum durare. Ita enim colligi videtur, tum ex decreto Concilij, tum ex huiusmodi constitutione. Secundò, quod si Iudex Synodalis non moriatur, sed per longum tempus absentetur, idem faciendum esse ac si mortuus esset, prout dicitur declaratum à S. Congreg. De quibus, & aliis concernentibus Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Constitut.* 5. *Greg. XV.* §. 4. *num.* 22.

Deinde cum in hac constitutione Gregorij verbis relatis *num.* 38. manifestè distinguatur inter conseruatores principales, & subrogatos, & *num.* 44. innouetur constitutio Bonifac. VIII. quæ incipit, *Hac constitutione*, quæ est *in cap. fin. de offic. & potest. Iudic. delegat. in* 6. vbi expressè habetur, posse eos conseruatores, quibus *hoc eis competierit, ex beneficio litterarum* vices suas aliis committere, ideo Conseruatores Regularium, quibus ex priuilegiis compcrit aliis suas vices delegare, id facere etiam possunt post Constitutionem istam Gregor XV. cùm in illa nihil quoad hoc derogetur. Quidquid in contrarium dicat Lauretus de Franchis in controuers. Episcopor. & Regul. supra hanc Constitutionem Gregor. pag. mihi 177. Aduerte tamen, iure communi, & secluso quocumque priuilegio licere Conseruatori citationes, & sententiarum denunciationes per alios facere. Ita enim habetur in prædicto *cap. fin. de offic. & potest. Iudic. deleg. in* 6. Barbosa post alios *de offic. & potest. Episc. alleg.* 106. *num.* 45.

Post editam huiusmodi Constitutionem tenebantur Regulares in Italia *infra* duos menses, extra Italiam verò infra sex eligere sibi Conseruatores, iuxta formam in illa descriptam, eiusque electionis instrumentum infra idem tempus penes acta curiæ Ordinariorum exhibere, alioquin eo termino elapso, quandiu Conseruatores iuxta prædictam formam elegissent, coram ipsis Ordinariis conuenirentur. Ita enim decernitur in prædicta Constitutione verbis relatis *num.* 41. inhærendo decreto S. Congregationis sub Gregor. XIII. de quo *num.* 35. Hoc autem absdubiè statutum à Papa fuit, vt certò constare posset de Conseruatore à Regularibus electo, tum ad tollendas fraudes, quæ in hoc possent accidere, Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constitut.* 5. *Gregorij XV.* §. 5. *num.* 31. Postea nihilominus declaratum est à S. Congreg. Regulares, qui in tempore eis à Gregor. XV. præfixo Conseruatores eligere non curauerunt, dicto tempore elapso quandocumque eis libuerit, eos eligere posse. Barbosa *in Collectan. Bullarij, verbo Regulares* 1. 57

Non possunt Regulares semel legitimè deputatos Conseruatores amouere, durante quinquennio à die deputationis, nisi ex causa approbanda à Sede Apostolica, vel Ordinariis. Ita enim decernitur in prædicta Constitutione verbis relatis *num.* 41. Dixi legitimè deputatos, quia non legitimè deputatos mutare poterunt. Causa autem amotionis poterit esse negligentia, impotentia, inimicitia, vel similis. Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Const.* 5. *Greg. XV.* §. 5. *num.* 32. 58

Loquendo autem de auctoritate, seu iurisdictione huiusmodi Iudicum Conseruatorum Regularium, in multis videtur coarctata per decreta relata Summorum Pontificum, & SS. Congregationum. Cùm enim iuxta dicta supra numeris 22. 23. 24. 29. & 30. possent cognoscere de omnibus causis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, seu mixtis, tam in eis, in quibus rei, quàm in quibus actores Regulares erant, & de quibuscumque iniuriis, molestiis, violentiis, tam manifestis, quàm non manifestis, sine iudiciali indagine, vel cum illa, prout causa requireret; modo tamen, iuxta præscriptum Constit. XV. solùm possunt cognoscere de illis causis in quibus Regulares sunt rei, non actores, & iuxta præscriptum prædictæ S. Congregat. etiam in his in quibus actores fuerint, quoad iniurias tantùm manifestas, & violentias, secundùm formam *cap. fin. de offic. & potest. Iud. delegat. in* 6. quod incipit, *Hac Constitutione*, & innouatur à Greg. XV. in eis quæ Constitutioni ipsius non aduersantur. 59

Ex quo sequitur primò, non posse procedere hoc 60
tempore

tempore Conseruatores Regularium cum ipsi Regulares sunt actores in causis ciuilibus eorum qui aliquam pecuniæ summam, vel aliquam rem ipsis debent ex locationibus, legatis, testamentis, &c. petentes, vt eam soluant. Ratio est, quia exceptio illa posita à Greg. XV. in prædicta Constitutione, Sed alios conuenire, aut trahere non possunt: seu illa, ita vt memorati Conseruatores in causis in quibus Regulares actores fuerint nullam prorsus iurisdictionem habeant, nullum alium congruentiorem sensum potest habere præter istum. Cum enim Sac. Congregatio, vt visum est decreuerit non esse per hæc verba sublatam facultatem quam habebant conseruatores defendendi Regulares à manifestis iniuriis, seu violentiis, &c. quo illos posse vt actores agere coram Conseruatoribus suis permittit, ne dicatur glossam esse contrariam textui, dicendum videtur Gregorium in sua Constitutione solùm negasse Conseruatoribus facultatem procedendi in huiusmodi causis ciuilibus debitorum, quando Regulares sunt actores, non tamen in aliis causis. Maximè quia hoc est conforme tum iuri communi quo statuitur, quod *Actor sequatur forum rei*, tum Concil. Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. Moneta *de Conseruator. cap.* 7. *quæst.* 6. *num.* 34. Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Constit.* 5. *Greg. XV.* §. 6. *num.* 50. [Nota tamen quod si in solutione prædictorum debitorum manifesta iniuria, seu violentia fiat ipsis Regularibus, prout sæpe contingere poterit, poterunt dicti Conseruatores contra tales debitores procedere. Ratio est, quia vt constat ex verbis Sacræ Congregationis adductis *supra num.* 47. Conseruatores possunt defendere Regulares & alios *à manifestis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à suis possessionibus deiiciuntur, & propriis bonis frui, aut vti impediuntur*: quod contingit quando debitor non soluit id quod tenetur, quia tunc impedit ne creditor fruatur, aut vtatur propriis bonis. Et ita hanc partem defendunt vterque Rodriguez, Portellus, & Ioannes de Cruce, quos refert & sequitur Diana 3. *part. tractatu* 1. *ref.* 20. licet aliqui ipsorum videre non potuerint Constitutionem Gregorij XV. relatam.]

62 Sequitur secundò, nec posse procedere hoc tempore prædictos Conseruatores, siue in ciuilibus, siue in criminalibus, siue quando Regulares sunt rei, siue quando actores, nisi in manifestis iniuriis, & violentiis, ita enim habetur in præfata Constitutione Gregorij adiuncta declaratione S. Congregationis, & similiter Constitutione Bonifacij VIII. quæ incipit *Hac Constitutione*, & est *cap. fin. de offic. & potest. iudic. deleg. in* 6. quæ per prædictam Constitutionem Gregorij innouatur, & in qua id expresse habetur. Quare necessarium est ad effectum, vt procedere valeat conseruator, quod ante omnia appareat, iniuriam seu violentiam fuisse manifestam, & notoriam; vbicumque enim iurisdictio competit alicui respectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate constare. Miranda 2. *tom. quæst.* 47. *art.* 8. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *num.* 18. Si autem Conseruator dubitet de illa notorij qualitate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante omnia examinare summariè, an violentia, seu iniuria de qua agitur, notoria sit, & super eam probationes recipere ad fundandam suam iurisdictionem, itaut si inueniat eam notoriam, procedat, aliàs se incompetentem pronunciet. Barbosa *ibidem num.* 20. vbi etiam sequentibus numeris alia affert ad intentum. Generaliter etiam conseruator potest eam adhibere indaginem quæ in notoriis adhiberi solet, & debet. Quia cum committitur iurisdictio, committitur quoque id sine quo illa exerceri non potest. Moneta *de Conseruatoribus c.* 7. *quæst.* 3. *num.* 90. *&* 93. Molina *tom.* 6. *disput.* 29. *num.* 2.

63 Ex quo etiam sequitur tertiò, nec posse hoc tempore Conseruatores in causis Regularium, maximè cum ipsi Regulares actores fuerint, iudiciali indagine procedere. Ratio est, tum quia in manifestis, de quibus solum, vt dictum est, iudicare possunt prædicti Conseruatores, non requiritur, aut admittitur iudicialis indago; tum quia Sacra Congregatio in decreto adducto *num.* 47. dum admittit Regulares vt actores agere posse coram suis Conseruatoribus, subdit, *Dummodo obseruent formam præscriptam Constitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in cap.* 1. *& fin. de offic. deleg. in* 6. Constat autem in prædicto *cap.* 1. quod est Constitutio Innoc. IV. prohiberi expresè ne conseruatores ad illa *quæ iudicialem indaginem exigunt, suam possint extendere potestatem.*

Similiter loquendo de termino, seu spatio intra quod exerceri potest auctoritas Conseruatorum, licet secundum priuilegia aliquarum Religionum, iuxta dicta supra *num.* 27. exerceri posset extra Ciuitates, & Diœceses, in quibus deputati fuissent, hoc tamen tempore nullatenus extra Ciuitates, seu Diœceses in quibus deputati sunt, procedere possunt. Ita enim habetur in dicta Constitutione Gregor. XV. verbis relatis *num.* 42. & in altera Constitutione Bonifac. VIII. quæ incipit, *Hac constitutione*, & est *cap. fin de offic. iudic. deleg. in* 6. quod innouatur dicta Constitutione Gregorij. Qualiter autem id sit intelligendum, vide Monetam *de conseruatoribus cap.* 7. *quæst.* 2. *num.* 61. Peirin. *tom.* 2. *priuileg. Minim. in const.* 5. *Greg. XV.* §. 6. *num.* 57. 64

Videtur etiam posse procedere Conseruatores ad defensionem seruitorum, seu familiarium aliquorum Religiosorum in manifestis iniuriis, seu violentiis, modo tamen assignato, seu iuxta præscriptum dictæ Constitutionis Greg. XV. & decreti S. Congregationis. Ita enim sumi videtur ex priuilegio Pij V. pro Dominicanis superius relato n. 4. illis verbis, *ad-orsus inferentes eis, aut eorum Procuratoribus, agentibus, seruitoribus, & familiaribus in præmissis, aut eorumdem aliquo molestias, iniurias, grauamina, &c.* Quod intellige nisi hæc Constitutio Pij V. concedenda sit reuocata à Greg. XIII. propter dicta ibidem. Quo casu iuuare potest eiusdem Gregor. XIII. pro Iesuitis Bulla superius *num.* 6. relata, vbi etiam fit mentio de familiaribus ipsorum (*Clericis tamen charactere insignitis.*) Limitari videntur hæc priuilegia ex doctrina Concil. Trident. *sess.* 24. *cap.* 11. ad seruitores qui Monasteriis *actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, sùbque eorum obedientia viuunt*, vt ibi dicitur. Rodriguez *tom.* 1. *quæstionum Regularium, quæstione* 65. *articulo* 17. Forsan dici posset huiusmodi concessiones, vtpotè post Concilium factas, ipsi derogare. Vide etiam priuilegium Pij IV. pro Militibus Sancti Ioannis apud eundem Rodriguez, vt supra *art.* 12. & cautè procede in re satis incerta, & ratò visitata, maximè quia non video pro illa clarum priuilegium. 65

Specialiter etiam Procuratores, & Syndici Fratrum Minorum habent à Clement. VII. in Bulla *Dum considerامus*, apud Casarubium *in Compend. priuileg. Mendic. verbo Procuratores Fratrum, num.* 13. Rodriguez *tom.* 3. *quæstionum Regularium, quæstione* 39. *artic.* 4. priuilegium, [vt in quibusvis causis, & rebus ipsos Syndicum, & Procuratorem concernentibus, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, non nisi coram Iudicibus Conseruatoribus domorum illarum quarum ipse Syndicus, & Procurator fuerit, de iustitia respondere teneantur, &c. Inhibendo sub excommunicationis latæ sententiæ pœna vniuersis, & singulis Iudicibus Commissariis Ecclesiasticis, & sæcularibus quacũque auctoritate fulgentibus, ne de causis contra dictos Syndicos, & Procuratores motis, & mouendis, directè vel indirectè quouis quæsito colore, seu prætextu se intromittere quomodolibet audeant, &c.] Videtur tamen hoc intelligendum de causis spectantibus ad istos non vt singulares 66

gulares personæ sunt, sed quatenus Syndici, & Procuratores, & cum sit magnum priuilegium, videndum, an sit, vel non consuetudine abrogatum. Porteilus *in Dub. Regul. verb. Syndicus Minorum, num.* 5.

67 Similiter procedere possunt Conseruatores Regularium, in manifestis tamen iniuriis, & violentiis, ac iuxta præscriptum Constitut. Gregor. XV. & Sacræ Congregationis ad defensionem quorumcunque bonorum mobilium, seu immobilium, iurium, seu possessionum Regularium sibi ad defensionem commissorum ex priuilegio Eugenij IV. pro Hieronymianis Monasterij S. Mariæ Guadalupæ, quod refert Rodriguez *tomo primo quæstionum Regularium, quæstione* 65. *articulo duodecimo*, & dicit extendendum esse ad omnia Ordinis D. Hieronymi Monasteria, Clem. VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Gregor. XIII. pro Iesuitis, de quibus supra. [Pro quo video Sacram Congregationem Episcoporum Regularium 1. Iunij 1635. declarasse in fauorem cuiusdam Archipresbyteri, qui cum Conseruator esset Regularium, ipsorum bona defenderat.]

68 Maximè tamen pro defensione priuilegiorum seu indultorum eorumdem, iuxta præscriptum modum à Gregor XV. & Sacræ Congregationis procedere possunt ex priuilegiis Sixti IV. pro Carmelitis, Clem. XII. pro Minimis, & Greg. XIII. pro Iesuitis, de quibus supra.

69 Controuersiæ ortæ inter conseruatores, & Ordinarios super competentia iurisdictionis, per arbitros in forma iuris electos decidendæ, & interim in causa non procedendum. Sic enim habetur in præfata Constit. Greg. XV. verbis relatis *numero* 43. idemque statuitur in Conc. Trid. *sess.* 14. *cap.* 5. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Const.* 5. *Greg. XV.* §. 7. *num.* 58.

70 Conseruatores limites suæ iurisdictionis excedentes per annum sunt suspensi ab officio Conseruatoris. Ita enim habetur in prædicta Constitutione Gregor. XV. verbis relatis *numero* 44. conformiter ad prædictum *cap. fin. de offic. deleg. in* 6. vbi declarantur suspensi per vnum annum ab officio. Moneta *de Conseruatoribus cap.* 7. *quæst.* 12. *num.* 60. Miranda *in secundo tomo man. Prælat. quæst.* 47. *articulo* 9. Denotatur autem in prædicto *cap. fin.* requiri quod *Scienter* de aliis quam manifestis iniuriis, & violentiis se intromiserint ad incurredam talem suspensionem. Ex quo videtur sequi illam non incurri ab iis qui ex ignorantia etiam crassa id fecerint, iuxta dicta *tomo primo, capite decimo, numero* 33. Licet autem in Constituiione Gregorij non apponatur illa particula, cum tamen in eo §. se remittat Pontifex ad formam Constitutionis Bonifac. VIII. dicendum videtur quod iuxta eamdem formam incurratur suspensio. Cum verò hæc suspensio sit temporalis, scilicet per vnum annum, eo transacto statim absque alia absolutione cessat, iuxta communia principia de suspensione. Suarez *tomo quinto de censuris, disputatione* 26. *sectione* 1. *num.* §14. Bonacina *disp.* 3. *de suspensione, punct.* 3. *num.* 1.

71 Pars quæ procurauerit quod Iudices Conseruatores excedant limites suæ auctoritatis, excommunicationis sententiam incurrit, à qua non potest absolui, *nisi ei, quem sic fatigauit indebitè, primo satisfaciat integraliter de expensis.* Ita enim habetur in dicto *cap. fin. de offic. indic. delegat. in* 6. quod innouat Gregor. XV. Constit. relata. Vbi notandum hanc excommunicationem non incurri nisi à parte procurante, id ab eo qui est pars in iudicio, reus scilicet, vel actor, à tertia persona. Quia in textu dicitur, *pars verò procurabit.* Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 125. guez *tomo primo quæstionum Regularium, quæst.* c. *vlt.* Nec incurritur hæc excommunicatio rocuratione, nisi sequatur effectus procurasolum propter illum prohibeatur, & illo non posito non censeatur consummata. Suarez 5. *tom. in* 3. *part. disputatione* 23. *sect.* 4. *num.* 10. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *numero* 49. Ab ea autem ante compensationem expensarum nemo potest absoluere, nisi solus Papa, post compensationem verò Episcopus poterit. Moneta *de Conseruator. cap.* 7. *numero* 591. Barbosa *vt supra.*

Impedientes, vel molestantes Conseruatores Regularium ne suum officium exerceant, incidere videntur in excommunicationem, seu suspensionem à diuinis latæ sententiæ, ex concessione Pij Quinti pro Dominicanis, verbis relatis *numero quarto.* Sed quia hæc Bulla dubiæ auctoritatis est, propter dicta supra ibidem, ideo ad alia priuilegia Religionum, si quæ fuerint, attendendum est. 72

Non est prohibitum Regularibus in casibus à iure permissis petere Iudicem non suspectum à Principibus, seu Magistratibus sæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt ipsi sint actores, non rei, vtque agant contra laicum, non contra Ecclesiasticum, aut alias à iurisdictione sæculari exemptum, & vt causa sit profana, non Ecclesiastica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum dispositionem laicus eligendus Iudex competens existat. Ita enim decernitur in prædicta Constitut. Gregor. XV. 73

Potest Conseruator recusari vt suspectus, si causa de qua agitur talis sit, in qua ipse valeat reum grauare; nam in his terminis, & similibus recusatio admittitur, etiam in notoriis, vt si verbi gratia, maiorem pœnam imponat delicto quàm iure mereatur. Panorm. *in c. si quis contra Clericum, de foro competenti num.* 11. Farinac. 1. *part. prax. crimin. quæst.* 21. *num.* 130. Per arbitros autem in forma iuris electos super suspicione iudicandum est, iuxta doctrinam Concil. Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *num.* 32. [Si verò Conseruatores exequantur pœnam à Iure impositam, nequeunt vt suspecti recusari. Quia tunc se habent vt meri executores. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 5. *cap.* 34. *quæst.* 11. Erasmus Chokier. *de iurisdict. Ordin. in exempt. part.* 1. *quæst.* 39. *numero* 33. consequenter etiam quod ad Regulares proprius spectat, si præfati Conseruatores contra eos procedant limites suæ facultatis excedendo recusari possunt per text. *in cap. Si quis contra. Clericum, de foro competenti, cap. Secundo requiris,* §. 3. *de appellat.* Tambur. *sup. quæsit.* 3. 74

Potest etiam ab eiusdem sententia appellari. Tum quia ita praxi receptum est, tum quia etsi in notoriis admittatur appellatio, quia tamen in infligenda pœna potest Conseruator excedere, & procedere in causa dubia, ideo admittitur appellatio. Farinac. *in prax. crim. quæst.* 21. *num.* 118. *vsque ad* 128. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 106. *num.* 33. Appellandum autem est ad solum Papam, quia Conseruator est Iudex à Papa delegatus. Tuschus *verbo Conseruatores, concl.* 760. *num.* 6. Ancharan. *consil.* 72. *num.* 1. Barbosa *de offic. & potest. Episc. alleg.* 106. *num.* 4. Quando autem ab ipsis appellari potest, aut debet, vide Monetam *de Conseruatoribus c.* 9. *n.* 180. 75

Circa munera ab huiusmodi Conseruatoribus non accipienda, & expensas euitandas Bonif. VIII. in Constitut. quæ incipit, *Hac Constitutione*, quæ est *fin. de offic. & potest. iudic. deleg. in* 6. & innouatur in prædicta constit. Gregor. XV. præcipit obseruandum, quod ipse aliàs præceperat in alia constitutione Iudicibus deleg. quæ habetur *in cap. statutum, de rescriptis in* 6. § *insuper*, vbi sic. [Insuper vt gratis, & cum omni puritate iudicium coram ipso procedat, nullum munus, vel quicquid aliud nisi forsan esculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis consumi possit diebus, vel nisi cum ipsum propter causam 76

causam sibi commissam contigerit extra suum domicilium proficisci, moderatas expensas recipere ab eisdem partibus qualitercumque præsumat. Prouisurus attentè quod in ipsis expensis modum nequaquam excedat, nec plus ab vna parte, quàm ab alia exigat, cum commune geraț negotium vtriusque: quandoque (vbi causæ sibi commissæ vtilitas, vel necessitas non exegerit) occasionem propter habendas expensas proficiscendi extra domicilium non assumat: sed & vbi notabiliter fuerint pauperes litigantes, etiam nil prorsus exigat ab eisdem.]

77 Circa assessores autem, & notarios prædictorum conseruatorum, & illas personas, quæ testimonij causa vocantur ab eis idem Bonifac. VIII. in dicto c. fin. quod innonatur per Constitutionem Gregor.XV.præcipit obseruandum id quod ipse aliàs præceperat de Iudicibus delegatis in illa constitutione, seu *c. statutum de rescriptis in 6.* vbi sic habetur. Assessorem autem, vt quandoque faciunt aliqui fraudulenter, nisi eo indigeat, quod conscientiæ relinquatur eiusdem, sibi nequaquam adiungat, alioqui de suo proprio prouidere teneatur eidem. Si autem indigeat, ipsum neutri parti suspectum assumens ei de competenti salario, prouidè moderando ab eo, faciat à partibus communiter prouideri. Notarium vero, vel Notarios in causa sibi commissa scribentes qui vt plurimum in exigendo salario metas rationis excedunt, (vt ad ipsius spectat officium) prouidenter refrenet. Nec cum ipsis, aut cum assessore præfato lucrum participet vllo modo. Si quid autem contra Constitutionem præsentem receperit, ad ipsius restitutionem integram teneatur, nulla eorum quibus restitutio facienda fuerit, remissione vllatenus profutura eidem. Pro ferendo quoque testimonio (prætextu cuius aliqui alios fraudulenter interdum à Iudicibus vocari procurant, vt eos laboribus, & expensis fatigent, aut extorqueant aliquid ab eisdem) nullum vllatenus conuocet, nisi quando conditio, & status causæ requirent. Sed nec tunc (nisi à producente) competenter vocato pro testimonio veniendo, & redeundo faciat ministrari expensas. Quicquid autem contra præmissa, vel eorum aliquod contigerit attentari, sit ipso iure irritum & inane.]

78 Horum conseruatorum priuilegia sunt primum, quod omnium ieiuniorum, orationum, ac sacrificiorum, ac quorumcumque aliorum bonorum in Religione faciendorum, & recitandorum participes sunt, illis communicata sunt, & esse debent, sic enim concessit Iulius II. Conseruatoribus Minimorum in Bulla *Alias venerabilem*, apud Peirinis *tom.1. priuil. Minimor. in Iulio II. Constitut.4.* Sotbus *in Compend. priuil. Mendicant. verbo Conseruatores Ordin. §. Clemens VII.* Secundum, quod Conseruatores per prædictos Minimos capitulariter pro tempore electi semel in vita, & in morte plenariam omnium peccatorum Indulgentiam consequuntur: [Ac quinquies orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam recitando, omnes, ac singulas Indulgentias quas diebus Indulgentiarum omnium Ecclesiarum dictæ Vrbis, & extra illius muros pro stationibus deputatarum consequuntur Ecclesias Vrbis, & extra muros huiusmodi visitantes, plenè, ac integrè consequantur, & consequi possint, ac si indulgentiarum huiusmodi diebus Ecclesias Vrbis, & extra muros huiusmodi, & earum quamlibet personaliter visitarent.] Sic enim concessit idem Iulius II. in alia Bulla apud eundem Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in Iulio II. num.1.* Similiter Clemens VII. concessit moderno, & pro tempore Generali Minimorum, vt Conseruatoribus plenariam omnium suorum peccatorum Indulgentiam semel dumtaxat singulo quoque triennio elargiri posset, ipsisque conseruatoribus, vt de licentia dicti Generalis eligere possent Confessarium idoneum eiusdem Ordinis, qui eos ab omnibus casibus etiam Episcopalibus, & censuris Ecclesiasticis absoluere posset, pœnitentia salutari iniuncta. Ita habetur inter priuilegia Minimorum apud Peirinis *tom.1. inter. Constitut. Clem. VII. n.9.* Sed quia hæc concessio non fuit nisi per viuæ vocis oraculum facta, ideo hoc tempore quo omnes tales concessiones reuocatæ sunt à Sanctissimo Domino Nostro Vrbano, nihil valet. Si autem innouetur ab aliquo Pontifice, Confessarius ille approbatus debet esse ab Ordinario iuxta doctrinam Concilij *sessione 23. cap.15.* Rursus quantum ad absolutionem à casibus Episcopalibus cauenda est transgressio decreti S.Congregationis sub Clem. VII. & SS. D.N. Vrbani, de quo tom.1. c.19. n.17. Vide Peirinis *tom.1. priuil. Minim. in Constit.9. Clem. VII §.1.*

Extat tandem decretum Sacræ Congregationis 79 Concilij, vel declaratio ab ipsa facta apud Barbosam *in Collectan. Bullar. verbo Conseruator*, vbi habetur debere Regulares conseruatores eligere in singulis Diœcesibus, in quibus Monasteria, Conuentus, seu domos Regulares habent. Cum autem hæc decisio Sacræ Congregationis facta fuerit anno 1628. & 1633. videtur inferri per illam (si certa est) declarari Constitutionem Greg.XV. & quod non sufficiat vnus conseruator pro multis Diœcesibus.

Hic adiungam quorumdam dubiorum resolutiones 80 circa hanc materiam Conseruatorum, quæ mihi proposita sunt. Primum ad quem pertinet illos nominare, an ad Prælatum, an etiam ad Monasterium. Secundum, an possint eligi duo Conseruatores, vel necessarium sit vnum solum eligere, alio reuocato. Tertium an si Prælatus nominat Conseruatorem, possit in albo relinquere nomen in patentibus litteris, vt alius nomine ipsius ponat nomen eius quem voluerit designare. Quartum an possit eligi in Conseruatorem qui non fuerit ex Iudicibus diœcesanis. Quintum an electus in Conseruatorem teneatur ostendere Ordinario facultatem. Sextum an possit excommunicare Episcopum, vel eius Vicarium generalem.

Respondeo ad primum, quod licet stando in iure 81 communi nominatio Cōseruatorum pertineat ad prælatum cum communitate, eo quod res hæc grauis valde sit, & quà talis spectat ad Prælatum & communitatem, nihilominus quia priuilegia Regularium quantum ad hoc (quorum aliqua retuli *sup. n.3.4. & 5.*) valde ampla sunt, possunt id facere Prouinciales, & alij Prælati, vel saltem consuetudini standum est.

Ad secundum respondeo, quod quantum est ex vi 82 prædictorum priuilegiorum possunt simul plures eligi, quia verba quibus hanc facultatem concedunt Pontifices Regulares ampla valde sunt, vt dixi, & ita stando in dictis priuilegiis possunt Regulares vno conseruatore electo alium etiam nominare. Non tamen possunt mutare eum vel eos, quem vel quos priùs elegerunt, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica, vel Ordinariis approbanda, & post quinquennium. Ita enim declarauit Gregorius XV. in Constitutione *Sanctissimus*, anno millesimo sexcentesimo vigesimo primo, quem retuli *tomo primo, cap. tertio, num. undecimo, & supra n.37.* per hæc verba. *Quodque Conseruatores huiusmodi semel legitimè deputati, nisi ex legitima causa à Sede Apostolica aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis supradictis libuerit approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari nullatenus possint, aut valeant,*

Ad tertium respondeo id fieri posse, si tamen data 83 litterarum nominationis prædictæ falsa fuisse comprobetur (prout in relatione huius casus refertur) credo tales litteras pro falsis reputandas, ac per consequens nullius vigoris esse, saltem quoad forum externum.

Ad quartum respondeo negatiuè. Ita enim habe- 84 tus expresse in dicta Constitutione Gregorij XV. illis verbis.

verbis : *In futurum verò Sanctitas sua hac generali & perpetuò valitura Constitutione statuit & decreuit vt Iudices Conseruatores huiusmodi, siue principales siue subrogati, eligi, nominari, aut deputari non possint, nisi non solum habeant qualitates requisitas descriptas in Constitutione similis record. Bonifacij Papa VIII. etiam pradecessoris sui, qua incipit Statutum, itaut vel dignitate Ecclesiastica praditi, vel personatum obtinentes, vel Ecclesiarum Cathedralium Canonici existant, sed etiam in Conciliis Prouincialibus aut diœcesanis iuxta decretum Concilij predicti Iudices electi seu designati sint.* Idem etiam statuerat Clemens VIII. in Constitutione *Sanctissimus*, anno millesimo quingentesimo nonagesimo secundo, *in 3.tom.Bullar.n.3.*

85 Ad quintum respondeo affirmatiuè. Ita enim declarauit S.Congregatio sub Gregorio XIII. pro Regularibus in Italia existentibus, prout retuli *supra n.35.* & generaliter pro omnibus Gregorius XV. in dicta Constitutione illis verbis : *Eiusque electionis, seu assumptionis documentum penes acta Curia Ordinariorum exhibere & dimittere teneantur.* De quo Peirinis *tom.2. priuil.Minim.constit.5.Greg.XV.n.31.*

86 Ad sextum respondeo etiam affirmatiuè, propter dicta etiam supra n.33. ex priuilegiis Sixti IV. pro Carmelitis, Clementis VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Gregorij XIII. pro Iesuitis. De quo etiam Azor. Moneta, & Peirinis ibidem relati, quibus addo Barbosam *de offic.& potest. Ep.alleg.106.num.36.* Procedere tamen debent contra Ordinarios modestè, patienter, & reuerenter, prout dixi ex *num.33. ex cap. Sanè, el 2.de potest.Iud.deleg. & cap. Authoritate, de priuileg. in sexto*, & tenet Barbosa *ibidem num.37.& cap. Quia Pontificali, de offic. deleg.in 6.* Addo cum ipso ibidem ex Miranda *in man. Prelat.q.47.art. 8. concl.5.§. aduerto*, Episcopos non irrogare iniuriam Conseruatoribus, postulantes ab eis, vt ostendant suas litteras, nec teneri eis obedire nisi eas ostenderint : imo si eas non ostenderint, non posse dictos Conseruatores excommunicare Episcopos, quod est valde notandum pro casu præsenti. Vide alia in Barbosa *ibidem.*

87 Permaximè tamen animaduertendum, quod cum in meis Consultis Venetiis apud Babam anno 1651. editis *in consul.40.* latè egerim de quadam grauissima controuersia acerrimè in Vrbe agitata inter Illustrissimum & Reuerendissimum D.Don. Ioannem de Palafox & Mendozam Episcopum Angelopolitanum in Indiis Occidentalibus per suum Procuratorem diligentissimum Licentiatum Maganum ex vna parte, & ex alia admodum RR.PP. Iesuitas grauissimæ Prouinciæ Mexicanæ, & pro ipsius decisione plures Congregationes ab Eminentissimis Cardinalibus & aliis Prælatis iussu Sanctiss. D.N. Innocentij Papæ X. habitæ fuissent, tandem vt huic controuersiæ finem imponeret idem Sanctissimus litteras dedit in forma Breuis 27. Maij anni currentis 1653. quas hoc loco apponere operæ pretium est, eo quòd in ipsis contineantur multa spectantia ad Iudices Conseruatores, de quibus in hoc capite agitur. Eo etiam, vt si aliqua in dicto Consulto, aliisue meis Scriptis reperiantur contraria menti eiusdem Sanctissimi, censeantur à me retractata & correcta conformiter ad litteras eiusdem, quas à Reuerendissimo Patre Generali Societatis video reuerentissimè & religiosissimè susceptas. Quæ omnia continentur in Breui Romæ apud Typographiam R. Cameræ Apostolicæ impresso, huius tenoris.

BREVE SANCTISSIMI

D. N. INNOCENTII PAPÆ X.

In nomine Domini Amen.

PRÆSENTI publico Instrumento cunctis vbique pateat euidenter, & sit notum, quod anno à Natiuitate Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo tertio, Indictione sexta, die verò vigesima tertia mensis Augusti, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D.N.D. Innocentij diuina prouidentia Papæ Decimi anno eius nono, Pro Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Don Ioanne de Palafox, & Mendoza Episcopo Angelopolitano in Indiis Occidentalibus ; Contra Reuerendissimum Patrem Caffuuinum Nichiel Præpositum Generalem, necnon Adm. R. P. Pirrum Gherardum Procuratorem generalem Societatis Iesu, & alios Clericos Regulares eiusdem Societatis in dicta Angelopolitana Diœcesi commorantes, & eorum quemlibet, tam coniunctim, quam diuisim, & alias omni, &c. In officio Ioannes Radica Sanctissimi D. N. Papæ Cursor, retulit in scriptis se die decima sexta huius intimasse, & exequutum fuisse personaliter monitorium in Actis expeditum super paritione, exequutione, & obseruantia plurium litterarum Apostolicarum in eo præinsertarum, tradita copia collationata dicto Reuerendissimo Patri Generali, & Procuratori generali, prout in dicto monitorio originali, quod facto reproduxit, prout in octo foliis, quas facto dedit tenoris sequentis, videlicet. Innocentius Papa Decimus. Ad futuram rei memoriam. Aliàs à Nobis emanarunt litteræ in simili forma Breuis tenoris sequentis, videlicet Innocentius Papa Decimus. Ad futuram rei memoriam. Cum sicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Ven. Fratrem Ioannem Episcopum Angelopolitanum, siue Populi sanctorum Angelorum in Indiis Occidentalibus ex vna & Dilectos filios Clericos Regulares Societatis Iesu partibus ex altera de & super munere prædicationis Verbi Dei, tam in propriis eorumdem Clericorum Regularium, petita solum Episcopi Benedictione, quam in alienis Ecclesiis petita, & obtenta ab eodem Episcopo Diœcesano licentia exercendi, necnon super Confessionibus Laicorum audiendis præuio examine, siue approbatione eiusdem Episcopi Diœcesani, quæ dicti Clerici Regulares in vim priuilegiorum prædictæ Societatis Apostolica auctoritate concessorum sibi proprio iure licere prætendebant, & desuper in partibus fuerit deuentum ad plures actus iudiciales, & pro parte Clericorum Regularium huiusmodi ad electionem Conseruatorum priuilegiorum huiusmodi : Nobisque tam dicti Ioannis Episcopi, quam eorumdem Clericorum Regularium nomine pro sopiendis differentiis huiusmodi, quædam dubia decisionem differentiarum prædictarum, necnon Iurisdictionem ordinariorum in exemptos, & ipsorum Clericorum Regularium exemptionem à iurisdictione ordinarij concernentia fuerint proposita, ad quæ ambæ partes responderi, & quid desuper obseruandum sit auctoritate nostra Apostolica statui, & stabiliri desiderabant. Nos qui omniũ fidelium, & præsertim Ecclesiasticorũ quieti libenter incumbimus, differentias prædictas, totumque negotium particulari Congregationi aliquorum Ven. fratrum nostrorum S.R.E. Cardinaliũ, &

& dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum examinan. commisimus, qui auditis sæpius Procuratoribus prædictis Ioan. Episcopi, necnon Procuratore generali Societatis prædictæ, negotio maturè discusso omnibus dubijs, & petitionibus hinc inde propositis responderunt, prout sequitur, videlicet. Sacra Congregatio à Sanctissimo Domino Nostro deputata super controuersiis vertentibus inter Episcopum Angelorum in Indiis occidentalibus, & Religiosos Societatis Iesu, sæpius auditis Procuratoribus ab eodem Episcopo ad Vrbem delegatis; necnon ipsius Societatis Procuratore generali, negocioque accuratè discusso, censuit prædictos Religiosos nequaquam posse in Ciuitate, & Diœcesi Angelopolitana personarum seculariũ confessiones audire sine approbatione Episcopi Diœcesani, nec verbum Dei prædicare in Ecclesiis sui ordinis, non petita ipsius Benedictione, nec in aliis Ecclesiis sine eius licentia, nec in Ecclesiis etiam sui ordinis ipso contradicente, & contrauenientes, ab Episcopo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato coerceri, & puniri posse etiam censuris Ecclesiasticis in vim Constitutionis san. mem. Gregor. XV. quæ incipit Dei prouidentia. Ac proinde memoratis Religiosis qui huiusmodi approbationem, ac licentiam se obtinuisse non docuerint, potuisse Episcopum, seu eius generalem Vicarium præcipere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vt a Confessionibus audiendis, & verbi Dei prædicatione abstinerent, nec ob eam causam licuisse dictis Religiosis quasi à manifestis iniuriis, & violentiis eligere Conseruatores, eosque vt prædicitur electos in Episcopum eiusque Vicarium generalem indebitè, ac nulliter excommunicationem fulminasse. Cæterum Sacra Congregatio serio in Domino hortatur, ac monet Episcopum, vt Christianæ mansuetudinis memor erga Societatem Iesu, quæ laudabili suo Instituto in Ecclesia Dei tam fructuose laborauit, ac sine intermissione laborat, paterno se gerat affectu, eamque in regimine Ecclesiæ suæ perutilem Adiutricem agnoscens benignè foueat, ac pristinæ suæ beneuolentiæ restituat, quemadmodum Sacra Congregatio ipsum facturum confidit, sibique certò pollicetur, cum eius zelum, pietatem, ac pastoralem sollicitudinem compertam habeat. Datum Romæ die 16. Aprilis anno 1648. & præmissorum occasione pro parte prædicti Ioannis Episcopi, necnon Religiosorum Societatis Iesu in eadem Congregatione proposita fuerunt diuersa dubia de mandato Sanctissimi resoluenda, quæ quidem Sac. Congregatio sæpius auditis, vt in præmissis ab eodem Episcopo ad Vrbem missis, necnon Procuratore Generali ipsius Societatis, negocioque maturè perpenso, ad singula dubia ab vtraque parte proposita respondit, ordine quo sequitur. Primò an in casu quo Episcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obseruari, & executioni demandari, Regulares quicumque etiam Societatis Iesu sub prætextu, quod huiusmodi Præcepta infringant sua priuilegia possint eligere Conseruatores? Congregatio respondit, si Episcopus præcipiat Regularibus etiam Societatis Iesu, vt decreta aliqua Concilij Tridentini obseruent, ac exequantur in illis casibus, in quibus per ipsum Concilium, vel Constitutiones Apostolicas Regulares exempti subiiciuntur iurisdictioni, & correctioni Episcopi, minimè licere ipsis Regularibus ob eam causam Conseruatores eligere. Secundo, An quando Ordinarius procedit iuris ordine seruato aduersus Regulares prædictos in casibus, in quibus per Concilium Tridentinum, vel Constitutiones Apostolicas ipsi subiiciuntur, possint Conseruatores Iudices assignare? Respondit, vt ad proximum non posse. Tertiò, an Regularibus etiam Societatis Iesu asserentibus se habere priuilegia, quo minus obediant Episcopo in executione decretorum iuris communis Concilij Tridentini, & Constitutionum Apostolicarum, ordinarij debeant ipsis adhibere fidem, absque exhibitione huiusmodi priuilegiorum? Respondit, ordinarios non teneri huiusmodi assertioni fidem adhibere absque integrali priuilegiorum exhibitione. Quartò, an in casu quo Regulares quicumque etiam Societatis Iesu exhibeant aliqua priuilegia, & ordinarij iudicent eá non suffragari casui, de quo agitur, & ad rem non facere, Regulares prædicti possint, & debeant prouocare ad Summum Pontificem, vel in partibus Indiarum remotissimis ad Metropolitanum, siue ordinarium viciniorem, vel potius possint hoc casu eligere Iudices Conseruatores? Respondit, si verba priuilegiorum sint obscura, & ambigua, non licere recurrere ad Metropolitanũ, vel Viciniorem Episcopum, nec Conseruatores eligere sed Summum Pontificem pro interpretatione esse adeundum. Quintò, Vtrum Constitutio fel. rec. Greg. XV. circa Conseruatores Regularium publicata ann. 1621. cum declarationibus Eminentissimorum S. Congregationis Conc. Trid. interpretum desuper editis æquè afficiat, & cõprehendat Religiosos Societatis Iesu, ac reliquos Regulares, ita vt omnia alia prædicta Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ Constit. & sic imposterum debeant ab iis eligi Conseruatores iuxta formã, & tenorem prædictæ Constitutionis? Respondit, huiusmodi Constit. cum declarationibus, vt præfertur, editis æquè afficere Religiosos Societatis Iesu, atque aliorum ordinum, & Conseruatores ad illius præscriptũ esse eligendos, non obstantibus quibuscuis priuilegiis; quippè quæ omnia sunt redacta ad terminos ipsius Cõstit. Sextò, an Regulares prædicti grauati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel Testamentorum exequutores possint conueniri coram ordinario, si Conseruatores non nominauerint intra tempus habile ab Ordinario præscriptum? Respondit, Regulares in causis præfatis coram Ordinario loci esse conueniendos, si ad præscriptum Constit. san. mem. Greg. XV. Conseruatores non elegerint, ipsiusque electionis documentũ intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipsius Ordinarij non exhibuerint ac dimiserint. Septimò, an dicti Regulares Conseruatores ad sua priuilegia tuenda assumentes teneantur ante exercitium commissionis præstare cautionem coram Ordinario, siue alio Iudice Competenti de Iudicio sisti, & iudicatum soluendo, casu quo in lite siue Causa succubuerint? Respondit, non teneri. Octauò, an quando Episcopi iura, vel decimas Cathedralium aduersus Regulares prædictos dote sua spoliantes Ecclesias coram Iudice competente tuentur, librosque, memorialia, & allegationes producũt iura Ecclesiarum Cathedralium exprimentes, & acquisitiones Religiosorum, aliaque id generis adnumerantes, huiusmodi scriptorum occasione possint Regulares nominare Conseruatores prætendentes iniuriam sibi inferri in referendo immoderatas acquisitiones? Respondit, si Episcopi pro tuendis iuribus Cathedralium Ecclesiarum coram Iudice Competenti huiusmodi scripta producant, & Regularium immoderatas acquisitiones veraciter, & modestè referant, non licere Regularibus ob eam causam ad Conseruatores recurrere. IX. Vtrum Regulares quicumque etiam Societatis Iesu possint administrare Sacramentum pœnitentiæ secularibus absque licentia Episcopi diœcesani, etiamsi in aliena diœcesi approbati sint? Respondit, Regulares etiam Societatis Iesu in vna diœcesi ab Episcopo approbatos ad Confessiones personarum secularium audiendas, nequaquam posse in aliena diœcesi huiusmodi Cõfessiones audire, sine approbatione Episcopi Diœcesani. X. An Episcopus contra dictos Regulares audientes in sua diœcesi Confessiones secularium absque eius approbatione, vel Concionatores absque licentia Episcopi intra & extra proprias Ecclesias possit procedere, eos à talibus ministeriis

remouendo, siue præceptis, & aliis Iuris remediis coercendo? Respondit, eisdem Regularibus, qui Confessiones personarum secularium audiunt sine approbatione Episcopi loci, vel prædicant in Ecclesiis sui Ordinis non petita illius benedictione, aut in aliis Ecclesiis absque ipsius licentia, vel in Ecclesiis etiam sui ordinis ipso contradicente, posse Episcopum in vim Constitutionis felic. record. Gregorij XV. quæ incipit, Inscrutabili Dei prouidentia, tanquam Sedis Apostolicæ delegatum administrationem Sacramenti pœnitentiæ, ac munus prædicationis interdicere, eosque iuris remediis coercere, & punire. XI. An quando Episcopo constat dictas licentias obtentas non fuisse, ipse possit præcipere, vt donec licentiam intra præscriptum tempus exhibeant à tali ministerio abstineant, & an requirendus sit per Episcopum pro his exhibendis Prouincialis in alia diœcesi, vel longissimè existens, vel ipsi Regulares Confessarij, vel eorum superiores eiusdem Diœcesis, in qua prædicta exercent? Respondit, posse Episcopum sic præcipere, nec pro huiusmodi licentiis requirendum esse Prouincialem, sed satis esse ipsos Religiosos requirere, aut eorum superiores in diœcesi Episcopi existentes. XII. An si contingat, vt aliquis prædictorum Regularium insurgat contra Episcopum in propria diœcesi maledictis cum scripto, vel dicto Populum scandalizando, possit ab Episcopo puniri, & qua animaduersione, & quid si huiusmodi delinquens transiuerit ad aliam diœcesim hoc casu seruandum sit; & qua pœna puniendus sit Regularis, qui commorans in vna Diœcesi spargat famosos libellos contra Ordinarium alterius diœcesis? Respondit, si Regularis intra Claustra degens extra ea in casibus in dubio expressis ita notoriè deliquerit, vt Populo scandalo sit, Episcopo instante teneri superiorem Regularem infra tempus ab Episcopo præfigendum seuerè illum punire, ac de punitione Episcopum certiorem facere: alioquin sic delinquentem ab Episcopo puniri posse ad præscriptum Concilij Tridentini cap. 14. sess. 25. de Regul. quod si delinquens ad aliam diœcesim migrauerit, seruandum esse quod præcipitur in Constitutione san. mem. Clementis Octaui incip. *Suscepti muneris ratio.* XIII. An Conseruatores nominati, & electi à Regularibus prædictis ante exercitium suæ Religionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario sub pœna nullitatis actuum? Respondit, vtique teneri. XIV. An priuilegia, quæ sunt contra iurisdictionem Ordinarij, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt Regulares prædicti, debeant Episcopis notificari, siue insinuari? Respondit, Regulares teneri huiusmodi priuilegia Episcopo exhibere, si eis vti voluerint. XV. An prædia rustica metallorum, fodinæ sacchari, opificinæ à Regularibus Societatis, vel aliis possessa, vel aliæ Domus seculares, in quibus videlicet vnus, vel duo Regulares tantum commorantur, gaudeant priuilegio Collegiorum, seu Conuentuum? Respondit, non gaudere. XVI. Vtrum Regulares prædicti apothecas quarumcumque mercium, macella, & similia, præsertim propè Collegia, siue Conuentus exercentes possint ab Ordinario sub censuris inhiberi, ne huiusmodi exerceant? Respondit, non posse Episcopum hoc prohibere Regularibus exemptis, sed si in præmissis ita notoriè delinquant extra claustra, vt Populo scandalo sint, seruandum esse, quod dictum est supra in responsione ad duodecimum. XVII. Vtrum Regulares, etiam Patres Iesuitæ in suis prædiis, opificinis, aliisque suis Domibus sæcularibus sitis intra limites Parochialium ad se non spectantium, possint administrare Sacramentum Baptismatis, solemnis Matrimonij, extremæ Vnctionis, & Eucharistiæ in festo Paschatis famulis mercenariis Rusticis, siue aliis id genus hominibus secularibus absque Ordinarij, vel Parochi licentia? Respondit, non posse. XVIII. Vtrum Patres Societatis in Ciuitate, & Diœcesi Angelorum possint consecrare vasa sacra, altaria, & similia, in quibus Vnctio requiritur? Respondit itidem non posse. Pro parte verò Religiosorum Societatis Iesu proposita fuerunt infra scripta dubia. Primo, An Episcopi in partibus Indiarum possint ex integro totum vnum Monasterium vel Collegium ab audiendis Confessionibus suspendere? Respondit, Episcopos Indiarum posse quidem omnibus simul vnius Monasterij, vel Collegij Confessariis adimere facultatem audiendi Confessiones personarum secularium, etiam inconsulta Sacra Congregatione Episcoporum, & Regularium negotiis præposita, cum decretum ab ea editum sub die 10. Nouembris 1615. ex intentionis defectu, & conuenientia morali non extendatur ad Regiones illas tam longè ab Vrbe dissitas. Verum ab hac generali suspensione, quæ vix sine scandalo, & animarum pernicie contingere potest, abstinendum esse Episcopis, nisi grauissima subsistente causa, super quo Sacra Congregatio illorum conscientias grauiter voluit esse oneratas. Secundo, An Episcopus Regularem pro confessionibus semel approbatum sine noua causa suspendere possit ab ipsis confessionibus audiendis? Respondit, Regulares alias liberè ab Episcopo præuio examine approbatos ad audiendas confessiones personarum secularium, ab eodem Episcopo suspendi non posse sine noua causa, eaque ad confessiones ipsas pertinente. Tertiò, An Bulla Pij Quinti trigesimaquarta in ordine, tomo secundo Bullarij, concessa instante, & supplicante Serenissimo Rege Catholico, non ad petitionem Regularium sit reuocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur? Respondit, agendum cum Sanctissimo, an velit declarare Bullam non esse reuocatam, illam tamen non suffragari, nisi in locis, vbi est defectus Parochorum. Quarto, An Episcopus possit cum censuris procedere contra Regulares exemptos, si inobedientes fuerint in confessionibus audiendis, vel prædicationes verbi Dei, & hoc, an vigore Concilij Tridentini, vel per aliquem Canonem? Respondit, posse procedere non quidem in vim Concilij Tridentini, sed in vim Constitutionis Greg. XV. quæ incipit Inscrutabili Dei prouidentia. Quintò, An licentia audiendi confessiones, & prædicandi ab Episcopo per litteras missiuas, an solum per litteras patentes Cancellariæ concedi possit? Respondit, posse concedi etiam per litteras missiuas, vel oretenus, si ita Episcopo videbitur. Sextò, An talis licentia oretenus sine scriptis cõcedi possit? Respondit, vt ad proximum. Septimò, An facultas eligendi conseruatores concessa Societati à Gregorio XIII. suffragetur illis in locis, in quibus non adsunt Iudices synodales? Respondit, vbi non adsunt Iudices synodales priuilegium Gregorij XIII. non suffragari, quoad hoc, vt Societas non teneatur ex illis eligere Conseruatores, dummodo tamen in reliquis seruetur forma Constitutionis Greg. XV. hac de re editæ. Octauò, An Conseruatores Societatis Vicarios Generales Episcoporum auctoritate Apostolica per sententias, censuras, & pœnas Ecclesiasticas cõpellere possint virtute Bullæ Greg. XIII. incip. Æquum reputamus. Dat. vltima Februarij 1573. Respondit, posse à manifestis iniuriis, & violentiis eos compescere etiam censuris, & pœnis Ecclesiasticis. Datũ Romæ die 16. Aprilis 1648. Quapropter, vt præmissa firmiùs subsistant, & inuiolabiliter obseruentur. Nobis pro parte Ioannis Episcopi huiusmodi fuit humiliter supplicatum, vt illa auctoritate Apostolica confirmare de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur D. Ioan. Episcopi votis hac in re annuere, illumque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, & eundem Ioannem Episcopum

ſcopum à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis,& interdicti,aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris,& pœnis à iure,vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis,ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit,ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſoluentes,& abſolutum fore cenſentes,huiuſmodi ſupplicationibus inclinati præinſerta reſponſa,ſeu reſolutiones auctoritate prædicta tenore præſentium confirmamus,& approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis vim,& robur adiicimus,& inuiolabiliter obſeruari mandamus,ſalua tamen ſemper in præmiſſis auctoritate dictæ Congregationis, decernentes ſic, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios,etiam Delegatos,etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores,ac S. R. E. Cardinales,etiam de Latere Legatos iudicari,ac diffiniri debere,ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Apoſtolicis,ac in vniuerſalibus,prouincialibuſque & ſynodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & ordinationibus, necnon Eccleſiæ Angelopolitanæ,ac Societatis prædictæ, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate roboratis ſtatutis, conſuetudinibus, priuilegiis quoque indultis,& litteris Apoſtolicis eidē Eccleſiæ,& Societati;ſub quibuſcumque verborum tenoribus,& formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis,aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, ac decretis etiam irritantibus, etiam motu proprio, ac etiam conſiſtorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis,confirmatis,& innouatis.Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ab verbum, non autem per clauſulas generales idē importantes mentio,ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret,illorum omnium,& ſingulorum tenores præſentibus pro plenè,& ſufficienter expreſſis habentes,illis aliàs in ſuo robore permanſuris ad effectum præmiſſorum ſpecialiter,& expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris,die 14. Maij 1648. Pontificatus noſtri anno 4.Et ſubinde cum Clerici Regulares Societatis prædictæ prætendētes ex pluribus capitibus præinſertas noſtras litteras non eſſe iuſtificatas,nouam deſuper à Nobis audientiā obtinuiſſent. Nos negotium huiuſmodi particulari Congregationi nonnullorum Ven.fratrum noſtrorum S.R.E.Cardinalium,ac dilectorum filiorum Rom.Curiæ Prælatorum examinan.& definien.commiſimus,qui partibus etiam in contradictorio pluries auditis, earumque oppoſitionibus maturè perpenſis,eaſdem præinſertas noſtras litteras eſſe iuſtificatas,ac proinde illarum executionem nullatenus eſſe impedien. aut retardandam decreuerunt. Noſque deinde decretum huiuſmodi,ac omnia,& ſingula in eo confirmauimus. Poſtmodum vero petita etiam ab ipſis Clericis Regularibus dictæ Societatis noua audientia ſuper eorū Conſeruatorū electione,& deputatione,emanauit itidem à particulari Congregatione nonnullorum Ven.fratrum noſtrorum eiuſdem S.R.E.Cardinalium,ac dilectorum filiorum R. Rom. Curiæ Prælatorum à nobis ſuper hoc ſpecialiter deputatorum Decretum tenoris ſequētis, videlicet. Propoſito dubio in cauſa vertente inter Epiſcopum Angelopolitanum,& PP.Societatis IESV, An ex aliis cauſis,quam in breui expreſſis fuerit locus electioni Conſeruatorum. Congregatio particularis nonnullorum S. R. E. Cardinalium, & Rom. Curiæ Prælatorum à S. D. N. ſuper hoc ſpecialiter deputata, repetito mandato,vt pareatur Breui in eo, in quo non fuerit paritum, cenſuit non fuiſſe locum electioni talium Conſeruatorum, & in hac cauſa perpetuum ſilentium eſſe imponend. prout præſenti decreto imponit. Datum Romæ die 17.Decembris 1652.Cùm autem ſicut eiuſdem Ioannis Epiſcopi nomine nobis nuper expoſitum fuit ipſe decretum præinſertum, quo firmius ſubſiſtat, Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communiri ſummopere deſideret. Nos eiuſdem Ioannis Epiſcopi votis hac in re benignè annuere, ac illum ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis,cenſuris,& pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione,vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen.harum ſerie abſoluentes,& abſolutum fore cenſentes,ſupplicationibus eius nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, Decretum præinſertum, ac omnia, & ſingula in eo contenta Apoſtolica auctoritate ten. præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, ac illa inuiolabiliter obſeruari mandamus. Decernentes ſic, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios,& delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores,ac S.R.E.Cardinales etiam de Latere Legatos iudicari,& definiri debere,ac irritum,& inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus omnibus illis, quæ in eiſdem præinſertis noſtris literis voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque.Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris die 27. Maij 1653. Pontificatus noſtri anno 9.

G.Gualterius.

Loco † ſigilli.

De mandato Illuſtriſſ.& Reuerendiſſ.A.C. ſiue R. P. D. Baranzoni eius in Ciuilibus cauſis Locumtenentis, & ad inſtantiam Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Don Ioannis de Palafox, & Mendoza Epiſcopi Angelopolitan.Ciuitatis,ſiue Populi Sanctorum Angelorum in Indiis Occidentalibus.

Intimetur Reuerendiſſ. Patri Caſſuuino Nichiel præpoſito Generali Societatis IESV, omnibuſque aliis, & ſingulis, etiam Clericis Regularibus, Miniſtris, Aſſiſtentibus, Procuratoribus, & Officialibus eiuſdem Societatis in executione præſentium nominan.& cognominan. qualiter S.D.N.Innocentius Papa Decimus ſuis Apoſtolicis litteris in forma Breuis,ac ſub Annulo Piſcatoris expeditis prius ſub die 14. Maij 1648. ſeu, &c. deinde confirmatis cum alio ſimili Breui expedito die vigeſimoſeptimo Maij 1653. ſeu, &c. decidit, reſoluit, ac determinauit plures differentias, controuerſias, & cauſas inter ipſum Illuſtriſſ. D. inſtantem ex vna, & RR. Clericos Regulares Societatis IESV Prouinciæ Mexicanæ in prædictis Indiis Occidentalibus ſuſcitatas, & olim pendentes, & ſic ſemel, & iterum ſeruari, & exequi mandauit, vt in præinſertis litteris Apoſtolicis in actis, & proceſſu cauſæ ſuis loco, & tempore exhiben. latius continetur.

Ideo moneantur iidem Reuerendiſſ. Pater Caſſuinus Nichiel Præpoſitus Generalis dictæ Societatis IESV, omneſque alij etiam Clerici Regulares, Miniſtri, Aſſiſtentes, Procuratores, & Officiales eiuſdem Societatis, & eorum quilibet in executione præſentium nominan. & cognominan. & ſua quomodolibet, tam coniunctim, quam diuiſim, & alias omni, &c. intereſſe putan. ſibique in totum, vel in parte contentorum in prædictis litteris Apoſtolicis quouis modo tangen. & incumben. etiam omni, &c. quatenus infra triduum proximum ſub pœna ducatorum mille auri de Camera ipſi Cameræ Apoſtolicæ applican. & pro illis mandati executiui, ac in iuris ſubſidium

subsidium excommunicationis, suspensionis à Diuinis, interdicti ab ingressu Ecclesiæ, aliarumque censurarum, & sententiarum, necnon sub eisdem excommunicatione, suspensione, interdicto, & aliis censuris, & pœnis arbitrio illustriss. & Reuerendiss. D. A. C. siue dicti, aut alterius pro tempore existentis eius in Ciuilibus causis Locumtenentis, etiam omni meliori modo debeant, & eorum quilibet debeat verè, realiter, & in effectu litteras Apostolicas prædictas, omniaque & singula in eis contenta quæcumque obseruasse, adimpleuisse, & totali executioni demandasse, illisque in omnibus, & per omnia iuxta eorum formam & tenorem omnino paruisse, & obediuisse, & pro paritione, & executione prædictis videndis & audiendis fieri, ferri, & promulgari quascumque sententias declaratorias, & diffinitiuas de, & super præmissis omnibus, & singulis eorum quomodolibet necessarias, & opportunas, decernique, & relaxari quodcumque mandatum de manutenendo, & quatenus opus sit, & non alias, &c. de quo, &c. omni, &c. de immittendo, ac de reintegrando executiuum ad factum, & quodcumque aliud desuper necessarium, & opportunum, & alias prout, quando, & quoties opus fuerit, & facti necessitas, & indigentia rei exigat, ac iuris ordo dictabit, eidemque D. A. C. siue dicto eius D. Locumtenenti videbitur, & placuerit expedire, & cum eodem Illustriss. D. instante, deducen. circa præmissa omne ius suum, omnemque actionem sibi de iure quomodolibet competen. iuri stetisse, iusque, & iustitiam fieri, & administrati vidisse, præmisso, & omni alio meliori modo, præsentibusque omnino paruisse, & si quis, &c. compareat, &c. alioquin, &c. Et insuper supradictis omnibus, & singulis monitis, vel monendis, vt supra in executione præsentium nominan. & cognominan. inhibeatur, ne visis, receptis, aut exequutis præsentibus sub iam dictis sententiis, censuris, & pœnis audeant, nec præsumant, nec eorum aliquis audeat, vel præsumat in præiudicium dicti Illustriss. D. Episcopi Instantis, & contra formam, seriem, & tenorem præinsertarum litterarum Apostolicarum, & contentorum in eis quicquam attentare, nec innouare, minusque attentari, nec innouari facere per se, nec per alios, sub quouis prætextu, causa, ingenio, vel quæsito colore quoniam in vim earumdem litterarum Illustriss. Dominus ita mandauit, & nihilominus si quis, &c. compareat, &c. alioquin, &c. Datum Romæ ex ædibus nostris die 8. Augusti 1653. Præinsertæ litteræ Apostolicæ cum suo originali reuisæ concordant, Ioachimus Valtrinus officialis deputatus, &c. H. Datarius. Loco † sigilli D. Datarij. Franciscus Iacobus Belgius Notarius. Loco † sigilli. Eisdem anno, indictione, mense, & Pontificatu quibus supra, die vero decimanona Augusti pro Reuerendiss. Patre Generali Ven. Societatis IESV, contra quoscumque legitimè comparituros pro Illustriss. & Reuerendiss. D. Episcopo Angelorum in Indiis Occidentalibus. In officio Adm. R. P. Pirrus Gherardus Procurator Generalis dictæ Societatis in termino eiusdem Monitorij, cum præinserta copia duarum litterarum Apostolicarum expeditarum in forma Breuis sub diebus 14. Maij anni 1648. & 27. Maij 1653. seu, &c. emanatarum super terminatione certarum differentiarum, seu controuersiarum, alias verten. inter dictum Illust. & Reuerend. D. Episcopum ex vna, & RR. Clericos Regulares dictæ Societatis commorantes in Diœcesi Angelopolitana pro Animarum salute expediti per acta mei de præsenti mense Augusti, ac dicto Reuerendiss. P. Generali per vnum ex Sanctiss. Domini Cursoribus intimati continen. quatenus sub certis in eo contentis pœnis debeat verè, realiter, & cum effectu litteras Apostolicas prædictas, omniaque & singula in eis contenta quæcumque obseruasse, adimpleuisse, & totali executioni demandasse, illisque in omnibus, & per omnia iuxta eorum formam, & tenorem omnino paruisse, & obediuisse, & alias latius, vt in copia dicti Monitorij, ad quod, &c. dixit dictum Reuerend. Patrem Generalem, ipsumque comparentem omnes litteras Apostolicas, quarum executio ipsis dirigatur, seu ad ipsos quomodolibet spectare dignoscatur, ab initio earum expeditionis supra caput reuerentissimè prout tenentur recipere, seque promptos, & paratos, & promptissimos, & paratissimos pro illis omnimodè obseruandis animo, & corde, ac verbis, & facto semper, & omni tempore exhibuisse, & exhibere, proindeque pro illarum obseruantia opus non fuisse, nec esse compulsu litterarum Monitorialium, in reliquis si quid aliud vltra prædicta ex aduerso prætendatur, quod non creditur, citra consensum in iurisdictionem, nisi si, & quatenus opus sit, & non alias dixit ad illa non teneri, nec obligatos existere, ac illis, & quoad illa nihil fieri, nisi docto de legitimo mandato ex aduerso comparentis, seu comparentium, & ser. ser. ver. ver. aliàs, &c. omni, &c. modo, &c. Super quibus omnibus, & singulis præmissis petitum fuit à me Notario publico infrascipto, vt vnum, vel plura publicum, seu publica conficerem, & traderem Instrumentum, & Instrumenta. Actum Romæ in officio mei Notarij infrascripti, diebus, & anno prædictis, præsentibus DD. Dominico Buratto, & Mutio Gallo Connotariis, Testibus ad præmissa vocatis, habitis, atque rogatis.

Loco † signi.

Ego Franciscus Iacobus Belgius Virdunen. Cur. Caus. Cam. Apost. Not. de præmissis rogat. præsens Instrumentum subscripsi, & publicaui req.

CAPVT. XI.

De Patronis Monasteriorum, seu Ecclesiarum Regularium, eorumque facultatibus.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus est potestas alicui concessa præsentandi ad beneficium in aliqua Ecclesia.*
Patronus est ille qui habet tale ius. ibid.
Duplex est ius patronatus, Ecclesiasticum, & laicum, ibid.
Quid vtrumque. ibid.
2 *Vt aliquis sit Patronus, aliquot conditiones sunt necessariæ.*
3 *Interueniente etiã auctoritate, & consensu Ordinarij.*
Quid autem si Ordinarius non consenserit. ibid.
4 *Potest ius patronatus præscriptione acquiri.*
Non sic respectu electionis Prælatorum. ibid.
5 *Est honorificum, vtile, & onerosum.*
6 *Ecclesia quæ est iuris patronatus vniri non potest sine consensu Patroni.*
7 *An sit materia simoniæ, & quomodo.*
Quid de actu istius iuris, scilicet præsentatione ad beneficia. ibid.
8 *Transire tamen potest cum re vendita.*
Dummodo ratione illius res carius non vendantur. ibi.
9 *Non potest Patronus ius patronatus in alios transferre, nisi modo, & casibus à iure expressis.*
10 *Tribus modis potest ex vno ad alium transire.*

An

1 IVS Patronatus est potestas alicui concessa præsentandi instituendum ad beneficium Ecclesiasticum in Ecclesia pro eo quod eam fundauit, construxit, vel dotauit. Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. q. 122. art. 1.* Vnde patronus erit ille qui habuerit tale ius, & Patronus Monasteriorum Regularium ille qui habuerit tale ius in Monasteriis, seu Ecclesiis Regularium, de quo in præsenti. Non enim loquimur de iure patronatus ciuili, scilicet quod iure ciuili introductum fuit, & conuenit Patrono respectu liberti, seu bonorum eius, sed de iure patronatus Canonico. Hoc autem ius patronatus est duplex, Ecclesiasticum scilicet, & laicum. Ius patronatus Ecclesiasticum est, quod competit personæ Ecclesiasticæ vel ratione dignitatis, aut beneficij sui: putà, quia est Episcopus, Præpositus, Decanus, vel ratione fundationis, constructionis, vel dotationis à se factæ ex bonis Ecclesiasticis. Laicum est, quod conuenit alicui, seu laicæ, seu Ecclesiasticæ personæ, ratione fundationis, constructionis, vel dotationis ex bonis propriis, siue patrimonialibus. Couarruuias *cap. 36. pract. qq. num. 2.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 2. tract. 2. cap. 13. num. 4.*

2 Ad hoc quod aliquis sit Patronus, seu vt habeat prædictum ius patronatus in prædictis Monasteriis, seu Ecclesiis Regularium, requiritur primò quod illud acquisierit vno ex tribus modis supra assignatis, scilicet fundatione, constructione, vel dotatione. Franciscus Leo *in Thesaur. fori Eccles. par. 2. cap. 6. num. 25.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 70. num. 1.* Fundatione quidem, quando assignauit fundum vbi construi deberet, *cap. nobis, de iurepatronatus.* Iulianus Viuianus *in praxi iuris patronatus, par. 1. lib. 1. cap. 1. à num. 31.* Barbosa *vt suprà num. 2.* Constructione, quando fecit expensas pro construenda de nouo Ecclesia. Azorius *instituт. moral. part. 2. lib. 6. cap. 11. quæst. 10.* Zerola *in praxi Episc. verbo ius patronatus, pag. 179.* Dotatione autem quando eam fundatam, & constructam dotauit sufficienter arbitrio Ordinarij. Viuian. *dict. part. 1. lib. 1. c. 1. à n. 51.* Barbosa *vt suprà à n. 9.* Hinc versus,

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 49. art. 7.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4 tract. 2. cap. 1, n. 1.* Dotans autem insufficienter ad arbitrium Ordinarij non adquirit ius patronatus, sed dicitur benefactor. Declaratio Sac. Congregat. apud Garziam *de Benefic. p. 5. c. 9. n. 52.*

Ex prædictis tribus causis acquiritur ius patronatus, interueniente tamen auctoritate, & consensu Ordinarij, & non aliter, *ex cap. nobis, de iure patronat.* Iulianus Viuianus *part. 1. lib. 1. cap. 1. num. 24.* Barbosa vt suprà *num. 20.* Ordinarij videlicet illius loci, in quo fundatur Ecclesia. Viuianus *num 30.* Barbosa *n. 23.* Si autem suum consensum præstare noluerit, potest ad eum præstandum compelli a Superiori, Archiepiscopo scilicet, vel Primate. Viuianus *in praxi iuris patronatus lib. 2. c. 1. n. 19. & 20. alias 22. in 2. edit.* Azorius *instit. moral part. 2. lib. 9 c. 3 q. 10.* 3

Potest item ius patronatus etiam à laicis præscriptione, vel consuetudine acquiri, *ex cap. querelam, de elect. & ex cap. generali 13.* Barbosa *vt suprà n. 17.* post alios. Quod tamen limitandum videtur vt non verificetur respectu electionis Prælatorum, ita vt nulla consuetudine, aut præscriptione iuuari possit patronus ad habendum suffragium in aliqua electione Prælati Regularis. Ratio est, nam id est expressè contra Canones Ecclesiasticos, Ecclesiasticam vtilitatem, & disciplinam. Nauarr. *comment. 3. de Regular. num. 60.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 6. n. 19.* Quod sic confirmatur, nam Ius eligendi Prælatum Regularem competit solùm eis qui sunt de collegio, *cap. Quia propter*, de elect. & cap. *ex eo* Siue ergo sæcularis sit, siue etiam Clericus patronus, non potest hoc ius habere. Suarez *vt supr. n. 9.* Barbosa etiam *vt sup. n. 19.* 4

Hoc Ius patronatus habet multa ex iure Canonico ratione quorum honorificum, vtile, & onerosum dicitur. Honorificum quidem, quia Patrono conuenientia obsequia præstari debent, & præsertim illi conceditur honorificus locus in sua Ecclesia. Vtile, quia si patronus ad egestatem deueniat, Ecclesia debet ei succurrere maiori cura, & obligatione quàm aliis pauperibus, capite *Quicumque*, cum sequentibus. Cui adiungitur saltem ex consuetudine Religionum, quod pro huiusmodi patronis, tum viuis, tum defunctis Orationes, suffragia, & sacrificia fieri soleant, prout debent fieri ad minus titulo gratitudinis, cum sint insignes benefactores Monasteriorum. Onerosum autem, quia patronus licitè potest defendere suam Ecclesiam, ne bona eius dilapidentur, modo præscripto in *cap. filiis, 16. q. 7.* Quæ omnia veluti ex natura rei sequuntur ex beneficio quod Patronus fecit Ecclesiæ eam fundando, construendo, vel dotando. Innoc. *in cap. præterea 2. de iure patronat.* Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 4. de Simonia, cap. 28. n. 1.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 13. n. 8.* 5

Insuper Ecclesia quæ est iuris patronatus, vniri non potest alij Ecclesiæ sine consensu patroni. Quippe præiudicium fit iuri præsentandi quod habet in illa, 6

cum vel tollitur omnino, vel minuitur, vel saltem notabiliter mutatur. Et ideo vt rata sit talis vnio requiritur consensus patroni. Constat ex *cap. suggestum, de iure patronatus.* Nauar. *lib.3.consil.in 1.edit.tit. de iure patronatus, cons.3.num.2.*Azor.*tom.2.instit.moral.lib.6. cap.28. q.12.* Quod est verum siue patronus sit sæcularis, siue Ecclesiasticus. Sanchez *lib.7. in decalog.c.29. num.168.*

7 Quamvis autem Ius patronatus ratione horum fauorum, scilicet honoris, vtilitatis, & defensionis, non sit materia Simoniæ, cum sint res temporales. Suarez *tom.1.de Relig.lib.4. de Simonia,cap.28.n.3.* Nihilominus sumptum quatenus est ius præsentandi ad Ecclesiastica beneficia in Ecclesia fundata, constructa, vel dotata, materia Simoniæ est, ac subinde peccatum Simoniæ illud vendere *ex cap.de iure, & ex cap. præterea,* vbi id habetur expresse: est enim aliquid spirituale beneficium ad quod conferendum ordinatur. Suarez *vt suprà n.5.* Bonacina *de Simonia q.4.1.n.3.* Qui etiam satis probabiliter dicunt non solùm committi Simoniam iure humano introductam in venditione Iuris patronatus, propter prædicta iura, sed etiam iuris diuini. Nam posita institutione Ecclesiæ ius hoc est aliquid spirituale. Specificatur enim ad modum potentiæ à suo obiecto, quod est beneficium Ecclesiasticum, quod etiam est quid spirituale. Idem dicendum de actu illius iuris, scilicet præsentationem ad beneficium materiam esse Simoniæ. Est enim spirituale, quia per ipsum res spiritualis, scilicet beneficium, confertur, & procedit à principio spirituali, scilicet iure patronatus. Redoanus *de Simonia 3.part.c.13 à n.21. & c.14. per totum.* Suarez *vt suprà n.11.* Vnde præsentans non potest ob præsentationem imponere aliquod onus præsentato, ad quod alias non teneretur, vt si obliget illum ad tuendum ius præsentantis, & ad litem pro ipso prosequendam. Cùm enim præsentatio sit res spiritualis, gratis debet dari, non ob mercedem. Vgolinus *tab. 1. cap.49.* Suarez *vt suprà n.14.*

8 Sed quamvis Ius patronatus vendi non possit, transire tamen potest cum re vendita, dummodo ratione illius res illa cariùs non vendatur. Ratio primæ partis est, quia ius Canonicum quod hanc gratiam patrono fecit, vt præsentaret beneficia in Ecclesia propter fundationem, constructionem, aut donationem ipsius, similiter illam concessit pro hæredibus, & successoribus, *cap. ex litteris, cap. cum sæculum, de iure patron.* Ratio verò secundæ est, quia alias iam venderetur illo maiori pretio ipsum ius patronatus. Tabiena *verbo ius patron. à num.7.* Suarez *tom.1. de Relig. lib.4. de Simon. cap.28.n.12.& 13.*

9 Non potest Patronus ius patronatus in alios transferre, nisi modo, & casibus à iure expressis. Ratio est, non solùm quia in spiritualibus non possunt laici nisi quod eis à iure permittitur, sed etiam quia ipsa natura Iuris patronatus pendet ab institutione iuris Canonici, & ita ad nihil extendi potest, nisi quod illi à iure conceditur. Menochius *cons.90.* Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.de Simon.c.28.n.25.*

10 Hinc tantum tribus modis, aut casibus potest ius patronatus ex vno ad alium transire. Quia in his tantum hæc facultas Patrono conceditur à iure. Primus est hæreditario ad hæredes, siue necessarios, siue voluntarios, *cap.considerandum, & c.si plures 16. q.7.* Secundus est, per liberalem donationem, quia vnusquisque potest in alium transferre ius suum, *c.Circa, de iure patron.* Requiritur autem ad hoc Episcopi consensus, nisi in casu quo donatio fiat loco Religioso, vt colligitur *ex c. vnico de iure patron. in 6. & cap.illud.* Tertius est, quando transfertur ius patronatus cum re vendita, iuxta cap.*ex litteris,* & cap. *Cùm sæculum, de iure patron.* De quibus, & aliis ad intentum Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.de Simon.c.8.à n.15.& deinceps.*

Si ius patronatus conueniat alicui iure personæ, si fiat Religiosus transit in Monasterium, quia Monasterium succedit in omnia iura Religiosi. Rodriguez *tom. 2.qq.Regul.q.122.art.2.§. At contrarium.* Sanch. *lib.7. in Decalog. cap.14. n.2.* Si tamen ius patronatus conueniat alicui non ratione personæ, sed ratione bonorum suorum quibus est annexum, tunc si fiat Religiosus tale ius pertinebit ad quem pertinent bona, scilicet vel ad Monasterium, si est capax succedendi, vel ad illum ad quem bona illa transferuntur. Accessorium enim sequitur principale. Rodriguez *vt suprà § quantum ad primum,* Sanchez etiam *vt suprà num.5.* Quæ autem Monasteria capacia sint succedendi in bona Religiosi, maximè in ius patronatus, dicetur cap. vltimo *n.11.& 22.* Si verò ius patronatus conueniat alicui, ita vt industria personæ sit electa ad tale munus, tunc si fiat Religiosus, etsi secundum decentiam, & æquitatem, Monasterium, seu Superior non debeant præsentare saltem sine consilio talis Religiosi, vt de se patet, tamen ius præsentandi non Religioso, sed Monasterio, vel Superiori competit, quia Religiosus non habet velle, neque nolle, vt habetur in iure. Adeo vt si fundator iuris patronatus dixisset tale ius cōpetere debere Petro v.g. ita vt si fiat Religiosus nominet inuito Prælato, talis conditio reiici debeat, ac si non fuisset adiecta, quia scilicet est contra ius commune, vt Religiosus aliquid agat inuito Prælato, vt in simili dictum est *tom.1. c.6.n.34.* Rodrig. vt suprà §. *Quantum ad tertium.* Vide infrà *n.15.*

Nouitius autem patronus habens ius præsentandi ad aliquod beneficium per se ipsum, debet id facere, cum simpliciter non sit Religiosus, nec suum ius in Monasterium transtulerit. Glossa *in cap. Beneficium, verbo conferendum, in fin.* Sylu. *verbo Religio 5. q.11.* Sanch. *lib.7. in decalog.cap.4. num.12.* 11

Si Monachus fundaret, construeret, vel dotaret Ecclesiam, ius patronatus quod inde resultaret, Monasterio suo acquireret. Ex generali regula, quod quidquid Monachus acquirit, Monasterio acquirit. Lambertinus *de iure patronatus lib.1. part. 1. quæst.8. art.9.num.7.* Sanchez *lib. 7. in decalog. c.14.num.4.* 12

Quoties ius patronatus transit in Monasterium, neque solus Abbas, seu Superior præsentare potest, nisi hoc habeat ex præscripta consuetudine, vel priuilegio, sed id est totius Conuentus, cuius maior pars consentire debet, vt præsentatio legitima sit. Habetur *ex cap. Nouit, & c. Quanto, & cap.ea noscitur, de his quæ fiunt à Prælato.* Lambertinus *de iure patronat. lib. 2. part. 1. q 2.art.12.num.2.& 3.* Sanch. *lib. 7. in decalog. cap.14 .num.7.* Quod si præsentatio fiat à solo prælato absque maioris partis consensu, probabilius est irritam esse. Quia et si *in cap. ea noscitur,* solùm dicatur, *Institutiones huiusmodi conuenit euacuari,* quod solùm denotat præsentationem esse irritandam, attamen *in cap. Nouit, de his quæ fiunt à Prælat.* absolutè decernitur *carere robore firmitatis.* Lambertin. *vt suprà num. 8.* Sanchez etiam *vt suprà num.8.* 13

Præsentatio beneficij facta à Religioso ratione iuris patronatus quod illi competebat dum esset sæcularis, non solùm est illicita, si fiat sine licentia Prælati, quia vt dictum, est Religiosus non habet velle, vel nolle, sed etiam est inualida, quia per professionem ius patronatus iam non est suum, sed Monasterij. Lambertin. *de iure patron. lib.2. part.1. quæst. 2. art.11. num. vltim.* Sanchez *lib.7. in Decalog.cap.14.n.10.* 14

Quando autem præsentatio, vel electio non competit Religioso ratione iuris patronatus, sed ex eo quod constitutus est à vero patrono, aut veris electoribus procurator ad præsentandum, aut eligendum, tunc etsi præsentatio, aut electio ab ipso facta sine licentia prælati illicita sit, quia Religiosus, vt dictum manet, non habet velle, aut nolle, probabile tamen est 14

validam

validam esse, non solùm quia nullo iure irritatur, sed etiam, quia cum tunc non faciat Religiosus nomine suo, sed vt procurator nomine alterius, non consideratur ad validitatem actus persona ipsius Religiosi, sed illius qui illi suas vices commisit. Sanch. 7. *in decalog. cap.* 14. *à num.* 11.

17 Catholici Reges Hispaniarum patroni sunt in illis partibus Ecclesiarum Collegiatarum sæcularium, & Regularium, multarum scilicet, & ita in illis præsentant Abbates, & alios Præpositos, ex concessione Adriani VI. Nauarrus *in cap. Nullam, dist.* 18. *quæst.* 2. Rodriguez *tomo secundo quæst. Regular. quæst.* 122. *articulo quarto.* Præsentare tamen debent suæ Regiæ Maiestati dignos, iuxta *cap. Monasterium,* 16. *q.* 2. Nauarrus & Rodriguez *ibidem.* An verò digniores debeant esse ij, qui præsentandi sunt, constabit ex n. 20.

18 Posse aliquem de bonis incertis, quæ pauperibus sunt restituenda, fundare Ecclesiam reseruando sibi, suisque successoribus ius patronatus, etsi aliqui negent, alij probabiliter affirmant. Quia etsi illa bona non sint simpliciter ipsorum, cum possint tamen illa in pia opera distribuere, si ex eis fundent, vel dotent aliquam Ecclesiam sibi, & successoribus prædictum ius patronatus reseruando, nulli faciunt iniuriam. Henriquez 1. *part lib.* 7. *de Indulgentiis, c.* 33. *num.* 5. Rodriguez *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 122. *articul.* 5.

19 Præter dictos patronos, habentes scilicet facultatem præsentandi in Ecclesiis à se fundatis, constructis, vel dotatis ad beneficia, sunt alij qui patroni etiam vocantur, eo quod etiam aliquam Ecclesiam, Conuentum, vel Capellam Regularium fundarunt, construxerunt, vel dotarunt, & tamen prædictam facultatem præsentandi non habent, sed à principio fundationis, constructionis, vel dotationis, Missarum aliquarum, vel officiorum diuinorum solemnia in dictis locis quotannis celebrari instituerunt. Et hi non propriè, prout in præsenti, patroni dicuntur. Isti autem, qui facultatem habent nominandi Capellanos in aliqua Ecclesia vel Capella, ratione fundationis, constructionis, vel dotationis propriùs merentur nomen patronorum, maximè cum Capellaniæ Episcopi auctoritate institutæ sint. Tales namque Capellaniæ, etsi amouibiles sint ad nutum Episcopi, vel patroni, hoc tamen non obstat quominus beneficia Ecclesiastica, vel quasi beneficia dicantur, ad instar beneficiorum Regularium, quæ etiam, vt dictum sæpius est, reuocabilia, & manualia sunt. De hoc Azorius *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 10. *cap.* 4. *quæst.* 4. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4 *de orat. cap.* 22. *num.* 11. Layman *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. [Pro quo nota quod huiusmodi Capellaniæ si in Monasteriis sint fundatæ, præsumuntur esse beneficia Regularia, nisi aliàs per sæculares solitæ sint regi. Rebuffus *in praxi beneficiorum, in proœmio tit. quotuplex sit beneficium, num.* 6. & Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 29. De iis autem Capellanis plura dico 4. *tom. verb. Missa, n.* 43.]

20 Tenentur patroni quicumque illi sint ad beneficia præsentare digniores. Colligitur ex Concil. Trid. *sess.* 24. *cap.* 18. illis verbis: *Si verò Iurispatronatus Ecclesiastici erit, ac institutio ad Episcopum, & non ad alium pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus indicabit, Episcopo præsentare teneatur.* Et ratio est, quia licet beneficia primò, & per se instituta sint in vtilitatem Ecclesiæ, nihilominus sunt etiam præmia illorum qui in Ecclesia virtute, & doctrina proficiunt. Sicut ergo propter hanc rationem electores ad beneficia tenentur eligere digniores, sic etiam Patroni præsentantes, qui succedunt prædictis electoribus. Molina *lib.* 2. *de primogen. cap.* 5. *num.* 69. Aragon. 2. 2. *quæst.* 3. *art.* 2. & *quæst.* 62. *art.* 2. Sanchez *lib.* 2. *consil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. Sunt autem aliqui, qui probabiliter credunt, patronos laicos, eos scilicet, quibus competit ius patronatus ratione fundationis, constructionis, vel dotationis factæ ex bonis propriis, seu patrimonialibus; satisfacere plerumque obligationi suæ, si libero præsentandi iure præditi, solùm dignos, & idoneos, non autem digniores præsentent. Si quidem hac gratia, vel fauore ab Ecclesia decorati videntur ob obsequia præstita ipsi fundatione, constructione, vel dotatione, vt possint quos voluerint præsentare, dummodo positiuè cognoscant eos dignos, & idoneos esse, & periculum nullum Ecclesiam subituram ex illorum prouisione. Ita etiam videtur colligi ex loco Tridentini adducto, vbi solùm est sermo de patrono Ecclesiastico, non de laico. Imò postea sermonem faciens de patrono laico dicit: *Si ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui à Patrono præsentatus erit, ab eisdem deputatis vt suprà, examinari, & non nisi idoneus repertus fuerit, admitti.* Quo denotare videtur Concilium, posse patronum laicum præsentare solummodò dignum, & idoneum. Garzias *lib.* 7. *cap.* 16. *num.* 19. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. cap.* 106. *concl.* 6. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 15. *num.* 7. Addens benè aliam rationem esse de Prælatis, & patronis Ecclesiasticis; nam illis ex officio incumbit Ecclesiæ meliori modo prospicere, ac per consequens beneficia ex bonis Ecclesiasticis fundata, sine vlla personarum acceptione dignioribus conferre.

Præsentare autem indignum, si dignus haberi potest, semper est mortale peccatum. Tum ex grauitate pœnarum, quæ Canonico iure indigni electioni, & collationi decretæ sunt, *cap. cum in cunctis, de elect. cap. graue nimis, de præbend.* Tum ex incommodis, quæ exinde Ecclesiæ accidere solent. Petrus Nauarrus *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 119. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 15. *num.* 1. Pro pœnis autem quas incurrunt patroni indignos præsentantes, vide Syluestrum *in Sum. verb. ius patronatus, quæst.* 7. & Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 6. *à num.* 15. 21

Patroni iuris patronatus laici possunt variare, id est postquam vnum præsentarunt, præsentare etiam alterum, quo casu iudicio Episcopi relinquitur, vter eorum tanquam magis idoneus præferri debeat. Ita enim supponitur *in cap. quod autem, de iure patronatus.* In patronatu autem Ecclesiastico qui primò præsentatus est, si idoneus sit, institui debet. Propter decisionem *cap. cum autem, eodem tit.* Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 6.

Cōditiones appositæ à fundatoribus Iuris patronatus, ob cultum scilicet diuinum, sui memoriam, commodum, vel honorem suæ familiæ, nullatenus mutari possunt. Tum quia piæ, & honestæ voluntates defunctorum obseruari debent, *l.* 1. *C. de SS. Eccles. cap. vltima voluntas,* 13. *quæst.* 2. Tum etiam quia fundatorem erexisse ius patronatus illis conditionibus, arguit inter ipsum, & præfectos Ecclesiæ illas admittentes intercessisse pactum de illis non alterandis, ac perinde contra iustitiam peccare aliter facientes. Vnde insignia fundatoris posita in Ecclesia, vel Capella, quam fundauit, construxit, vel dotauit, sepulchrum pro se, & descendentibus, seu hæredibus in ea positum, & similia nullatenus auferri possunt, etiamsi familia extincta sit, ad conseruandam memoriam fundatoris, & ne alij pij homines ab huiusmodi piis operibus arceantur. Lambertin. *de iurepatronat. quæst.* 5. *principali, art.* 4. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 14. & 15. Secus videtur dicendum de aliis benefactoribus, qui Ecclesiam, vel Capellam non fundarunt, construxerunt, aut dotarunt, sed solùm ibi ius sepulturæ sibi compararunt, & suis hæredibus. Etsi enim his, & eorum hæredibus inuitis alios ibi sepelire non liceat, quia talia sepulchra instar hospitij, & fundi ipsorum censentur; postquam 22

tamen

tamen tota ipsorum progenies est extincta, probabile est posse ibi sepulturam aliis concedi. Tum quia sicuti morte vsufructuarij eiusque descendentium redit vsus fructus ad proprietarium, iuxta *l. corruptione, C. de vsufructu*, ita etiam ius sepulturæ, mortuo benefactore, & eius hæredibus, redibit ad Ecclesiam. Tum etiam, quia alioquin impedirentur alij quominus Ecclesiam ornare, & beneficiis augere possint. Angelus *in Sum. verb Sepultura, num.* 41. Armilla *num.* 24. Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regular. quæst.* 58. *art.* 10. Declaratum tamen dicitur à S. Congregatione in causa RR. PP. Discalceatorum nostri Ordinis fundatorem alicuius Monasterij non posse hanc legem imponere Fratribus, vt in Collecta quæ pro Rege dicitur, etiam ipsius fundatoris nomen exprimeretur. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. fundatio.*

24 Conditiones autem aliæ assignatæ à fundatore iuris pattonatus, quæ fuerint contra ius naturale, aut diuinum, inualidæ sunt, nec obseruandæ: cum naturale, & diuinum indispensabilia sint, nec vllo modo contra ea aliquid effici possit. Maior *in* 4. *dist.* 24. *quæst.* 9. *& quæst.* 3. *ad* 4. Lambertinus *de iure patronatus lib.* 1. *p.* 1. *quæst.* 9. *princip. art.* 1. *num.* 37. *&* 38. Hinc si fundator poneret pro conditione quod ad beneficium admittatur indignus, talis conditio obseruanda non est, vtpore contra ius diuinum, & naturale. Aragon. 2. 2. *quæst.* 63. *art.* 2. Sotus 3. *de iustit. quæst.* 6. *art.* 2. *ante* 10. *conclus.* Si autem pro conditione poneret quod posset præsentari dignus, omisso digniori, valida esset, & obseruanda, quia talis conditio non est contra ius naturale, aut diuinum in casu, quo beneficium fundatum est non ex bonis communibus Ecclesiæ (quia vt sic digniori dari debet) sed ex bonis ipsius Patroni, seu fundatoris. Maior *in* 4. *dist.* 24. *quæst.* 3. *ad* 4. Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 18. Similiter si apposita conditio sit de non præsentando nisi de sua familia, aut progenie, valida etiam erit, & obseruanda, cum non sit contra ius naturale, aut diuinum, eo quòd fundatio talis beneficij non est ex bonis communibus Ecclesiæ, quæ omnibus debentur, sed de bonis particularibus, quæ potest quisque dare cui voluerit. Couarruuias *Reg. peccatum*, 2. *p.* §. 7. *num.* 5. Sanchez *vt suprà num.* 14. Semper tamen supponenda est dignitas personæ præsentandæ, & ideo indignus quantumvis de illa familia præsentati non potest, nec conditio de illo præsentando valida erit, iuxta dicta, & præsertim, quia indignus semper est, aut præsumitur Ecclesiæ nociuus. Nauar. *Miscellan.* 43. *num.* 76. Ledesma 2. *part.* 4. *quæst.* 18. *art.* 2. Si autem conditiones appositæ à fundatore Iuris patronatus solùm sint contra ius positiuum, pensandum est an Ordinarius, de cuius consensu fundatur, iuxta dicta suprà *num.* 3. possit in prædictis conditionibus dispensare, vel non; si enim dispensare potest, censetur dispensasse, & ita validæ erunt: si autem non potest in eis dispensare, nec censetur dispensasse, nec ipsæ conditiones valere possunt. Vide Sanch. vt suprà *à num.* 4.

25 Non possunt Patroni seipsos præsentare ad beneficia curata. Ratio sumitur ex decisione *cap. per nostras de iure patronat.* vbi quamuis solùm sit sermo de personatibus, tamen quia ratio textus, scilicet *quod nullus se ingerere debeat Ecclesiasticæ prælationis officiis*, etiam se extendit ad prædicta beneficia, ideo ad illa non se poterunt præsentare patroni, etsi alias idonei sint. Syluester *in Summ. verb. Ius patronatus. quæst.* 7. Angelus etiam *in Summ. eodem verb. num.* 19. Potest tamen pater patronus præsentare filium alias idoneum, nullo enim iure id prohibetur. Lambertinus *de iurepatronat. lib* 2. *par.* 1. *quæst.* 8. *art.* 12 plures referens, Sanchez *tom.* 1 *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 74. *num.* 4. Ad beneficia tamen simplicia potest se patronus præsentare, quia textus dicti *cap. per nostras*, non loquitur de simplicibus beneficiis, nec ratio ipsius ad ea se extendit. Lambertinus *vt supra art.* 2. *dicta quæst.* 8. Sanch. etiam *vt suprà num.* 16. Imò etiam quando plures fuerint compatroni, potest vnus ipsorum ab aliis præsentari ad beneficia etiam curata, quia iam cessat ratio dicti *cap. per nostras*, cum talis non se ingerat. Lambert. *d. quæst.* 8. *art.* 5. Molin. *lib.* 2. *de primog. cap.* 4. *num.* 61.

26 Nec possunt patroni vltra alimenta illis debita, si ad egestatem deueniant, iuxta dicta suprà *num.* 5. exigere aliquod seruitium, vel aliquid temporale, censum scilicet, vel tributum, nisi concurrant duæ conditiones, altera, quod in limine fundationis id sit appositum, & altera, vt interuenerit licentia Diœcesani. Constat hoc *ex cap. præterea, el* 2 *de iure patron.* Lambertinus *de iure patron. lib.* 1. *p* 1. *quæst.* 9. *art.* 1. *num.* 81 *vsque ad* 85. Syluester *in Summ. verb. ius patronatus, quæst.* 3. Angelus *ibidem num.* 23. Limitatur tamen ab aliquibus, si consuetudo sit immemorialis in contrarium. Tum quia consuetudo immemorialis arguit quod in ipsa fundatione sit factum legitimè. Tum quia Concil. Trid. *sess* 25. *cap.* 9. vbi id prohibet, solùm reprobat consuetudinem non immemorialem, & *sess.* 14 *cap.* 14 vbi id etiam reprobat, solùm loquitur cum Episcopis, ipsis præcipiens vt consuetudines in hoc non laudabiles reiiciant, & aboleant. Lambertinus *de iure patron. lib.* 3. *quæst* 5. *art.* 6. Sanch. *tom.* 1. *cons. mor. lib.* 2. *cap.* 3. *dub* 52. *num.* 6. *&* 7.

27 Quando sunt plures patroni einsdem iuris patronatus, vel quia omnes simul fundarunt, construxerunt, vel dotarunt Ecclesiam, vel quia ad omnes æquè peruenit ius præsentandi ad beneficia, non requiritur quod omnes concordent in vnum præsentandum. Sed eligi debet præsentatus à maiori parte ipsorum. Ita enim habetur *ex cap. quoniam, de iure patronat.* Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *part.* 3. *quæst.* 4. *art.* 1. Syluest. *verbo ius patronatus, quæst.* 12. Quod sic est accipiendum. Si illi plures patroni præsentant non per modum Collegij, aut Communitatis, sed vt dicitur, vt singuli, satis est quod maior pars ipsorum non simpliciter, sed respectu alterius compartis præsentent, id est, si sunt septem, & tres præsentarunt Petrum, duo Ioannem, & alij duo Franciscum, sufficiunt illi tres, quia licet non sint maior pars illius numeri absolutè, sunt tamen maior pars respectu aliorum. Si autem præsentant per modum Collegij, vel vniuersitatis, tunc requiritur maior pars absolutè. Lambertinus *vt suprà, art.* 2. Syluest. *etiam vt suprà quæst.* 13. Si verò patroni diuidant vota sua æqualiter, ita vt si sint quatuor, duo præsentent vnum, & duo alterum, datur optio instituenti, Episcopo scilicet, vel Prælato. Lambert. *vt suprà quæst.* 5. *art.* 1. Sanch. *tom.* 1. *consil. mor lib.* 2. *cap* 3. *dub.* 101.

28 Patroni Beneficiorum Ecclesiasticorum, siue laici, siue Clerici, qui aliquem apostatam ad beneficium de eorum iure patronatus existens tunc vacans præsentauerint, iure præsentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice priuantur, & præsentationes sunt eo ipso irritæ, & inanes. Ex Paulo IV. in Bulla *Postquam, in tom.* 1. *Bullar. num.* 4.

29 Patroni laici, si plures Clericos præsentauerint, concursus fieri debet inter ipsos præsentatos tantum, & ex idoneis ab examinatoribus approbatis idoneus ab Episcopo est eligendus, ex declaratione Sac. Congregat. apud Gonzalez *ad regul.* 8 *Cancell. glos.* 6. *num.* 148. Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Patronat.* Idem dicendum respectiue, de Prælato Regulari si ad ipsum quemadmodum ad Episcopum spectauerit eligere ad beneficia ex præsentatis à patronis laicis Monasterij.

Pro

30 Pro variis declarationibus Sacr. Congregationis circa ius patronatus videndi inter alios Garzia *de benefic. part. 5. cap. 9. & part. 12. cap. 2.* Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. glos.* 18. *num.* 46. & Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. ius patronatus, per totum, verb. Patronus, ac verb. Præsentatus.* [De Patronis Monasteriorum Regularium habentibus ius ad præsentandum in illis aliquam personam pro habitu Religionis suscipiendo, Philosophandum est sicut in superioribus diximus, respectiuè tamen ad præfatum munus patroni. Si tamen casus esset quo aliquis patronus præfatorum Monasteriorum præsentaret aliquam personam vt fieret Religiosa in dictis Monasteriis, & Religiosi, seu Religiosæ illorum nollent illi dare suffragium pro receptione iuxta morem solitum Religionis, eo quod persona illa non esset apta, aut idonea, tunc talis præsentatio inutilis est, & tenetur patronus aliam personam dignam præsentare. Tum quia patroni nequeunt præsentare indignos, iuxta dicta *suprà num.* 21. Tum etiam quia ius quod habent patroni ad præsentandum aliquam personam ad aliquam Religionem, non tollit ius quod habet Religio ad examinandum, probandum, imò & reprobandum talem personam, si idonea non fuerit, vt constat à simili ex Conc. Trid. *sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* Portell. *in Respons. moral. tom.* 2. *casu* 105.

31 Demum nota posse Prælatos Regulares assensum præbere ad acquisitionem iuris patronatus in eorum Ecclesiis, seruatis tamen conditionibus ad ius patronatus requisitis, de quibus in superioribus est dictum. Ita enim decisum est à Rota *diuers. par. 2. decis.* 85. quam ad hoc intentum afferunt Garzia *de benef. par. 5. cap. 9. num.* 71. Barbosa *de officio & potestat. Episcop. part. 3. allegat.* 70. *num.* 31. & Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. disp. 9. quæst.* 21. Possunt etiam instituere in Ecclesiis, & Capellis sibi pleno iure subiectis præsentatos à patronis. *Clem.* 1. §. *Quidam præterea, & §. Quidam, de excessibus Prælat.* Erasmus Chokier *de iurisdict. ordin. in exempt. par.* 4. *quæst.* 80. Tambur. *de iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 9. *quæst.* 22. Secus dic de Ecclesiis seu Capellis ad ipsos non pleno iure subiectis: quia tunc institutio spectat etiam ad Episcopum. Tamburinus *suprà* ex Chokiero, Barbosa, & aliis.]

CAPVT XII.

De Capitulis, Dietis, seu Congregationibus personarum Regularium, eorumque obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum, Dieta, seu Congregatio Regularium quid sit.*
Quotuplex sit. ibid.
2 *Cuiuscumque auctoritas consistit in maiori, & saniori parte.*
Quæ vocetur maior, & sanior pars. ibid.
3 *Non possunt Capitula statuere aliquid contra ius commune.*
4 *Possunt tamen ea omnia facere respectiuè, quæ tota Religio, tota Prouincia, vel totus Conuentus.*
5 *Debent celebrari tempore, & loco statutis.*
Qua hora. ibid.
6 *Capitulum Generale omnimodam habet auctoritatem.*
Condere potest leges obligantes totam Religionem. ibidem.
Quomodo comparetur cum Præside, vel Generali. ibid.
Non potest statuere aliquid contra ius commune. ibid.
An possit illud declarare. ibid.
7 *Potest Generalem deponere, eligere, punire, & eius auctoritatem immutare.*
An exercere omnes actus iurisdictionis quos Generalis. ibid.
8 *Pertinet ad ipsum sex Patres eligere pro eiiciendis incorrigibilibus.*
An sine illis fieri possit eiectio. ibid.
9 *Non potest noua statuta supra Regulam imponere.*
10 *Potest tamen Regulam collapsam restituere ad eam obligando subditos.*
11 *Restringere, limitare & tollere priuilegia.*
12 *Reseruare casus aliquos, iuxta decretum Clem. VIII.*
13 *Debent Capitula Generalia sæpius celebrari.*
Si tamen in eis agatur de reformatione Ordinum, non de aliis negotiis. ibid.
14 *Quid de Congregationibus intermediis dicendum.*
15 *Intimari debent in quocumque Capitulo, seu Congregatione litteræ Apostolicæ ad S. Officium Inquisitionis spectantes.*
Sub pœnis. ibid.
16 *Gremiales Capitulorum quas debent habere conditiones.*
17 *Specialiter Socij quibus qualitatibus ornati esse debeant.*
18 *Capitula Prouincialia, seu Congregationes Prouinciales quando celebrandæ.*
Quæ facere possint. ibid.
19 *An eiicere incorrigibiles.*
20 *Quam auctoritatem habent in Indiis.*
21 *An in Capitulis Prouincialibus, vel saltem Generalibus dispensari possit cum illegitimis.*
Qualiter, aut quibus conditionibus. ibid.
22 *De Congregationibus Prouincialibus intermediis.*
23 *De intimatione litterarum Apostolicarum ad S. Inquisitionem pertinentium facienda in singulis Capitulis, seu Congregationibus, sub pœnis, &c.*
24 *De capitulo Conuentuali, & eius auctoritate.*
De aliis ad ipsum spectantibus. ibid.
25 *De electionibus quæ fieri solent in capitulis.*
26 *Textus cap.* Quia propter, de elect.
27 *Quot conditiones requirantur ad electionem Prælatorum, iuxta dictum cap.* Quia propter.
28 *Notanda circa illas.*
29 *De habilitate eligentium, seu suffragatorum.*
Quid si inhabiles aliqui admittantur. ibid.
30 *An inhabilis eiici debeat antequam talis sententialiter sit declaratus.*
Quid faciendum dum tempore electionis ad interrogationem Præsidis opponitur alicui electori aliqua inhabilitas. ibid.
Peccat inhabilis in electione dans suffragium. ibid.
31 *Spectat ad Præsidem Capituli dirigere ad electiones faciendas iuxta decreta Summorum Pontificum*
32 *An possit inducere electores ad eligendam certam personam.*
33 *In electionibus quæ obseruanda iuxta decreta Summorum Pontificum.*
34 *Debent esse secreta sine publicatione votorum, etiam post electiones.*
35 *Omnino libera à coactione, pactis, seu promissionibus.*
36 *An illis debeant assistere Præsides magna auctoritatis.*
37 *Non decet præsides eligi ad aliquod Officium.*
38 *Quid debeant facere circa fugitiuos, aut eiectos ab Ordine.*
39 *De confirmatore, & eius munere.*
40 *Electio non legitimè facta confirmari non debet, nec potest.*
41 *Priuilegium Ordinis Prædicatorum circa hoc.*

Intra

42 *Intra quod spatium temporis debeat electio confirmari.*
43 *Electio illius qui requisitus ante electionem consensit illi antequam fieret, cassanda est.*
44 *Quid de electione per sortes, an irrita, vel irritanda.*
Quid quando sortes, ipsam electionem præcesserunt. ibid.
45 *Electio ex vi renunciationis facta antequam renunciatio acceptata fuisset à Superiore irrita est, nec confirmanda.*
46 *Electio in qua est electus qui causam scandali præbiturus est annullari debet.*
Electio vsurarij, aut publici aleatoris irrita dicitur. ibid.
47 *Electio facta per abusum sæcularis potestatis irrita est & nulla.*
Quæ electio dicitur facta per talem abusum. ibid.
48 *Potest electus sine nota ambitionis petere confirmationem.*
Quid si importunè, & affectuosè petat. ibid.
49 *Decretum electionis mittendum ad Confirmatorem.*
50 *Quid sit postulatio, & quomodo differat ab electione.*
Quid ad illam requiratur. ibid.
Qui sunt habiles vt postulentur. ibid.
51 *Qui effectus nascantur ex postulatione.*
52 *An licitus sit modus creandi Prælatos per postulationem.*
53 *Quid sit nominatio, & qualiter differat ab aliis modis creandi Prælatos.*
54 *De praxi celebrandi capitula.*
55 *Formula celebrandi capitula Prouincialia in Ordine Carmelitarum.*
56 *Dubia aliqua circa Capitula & electiones.*
57 *Primum de electione facta absentibus aliquibus gremialibus.*
58 *Resolutio huius dubij.*
59 *Fundamentum primum.*
60 *Fundamentum secundum.*
61 *Non obstat talis absentia.*
62 *Nec protestatio facta.*
63 *Nec statutum quoddam Capituli.*
64 *Lex primo non acceptata potest postea acceptari.*
65 *Nec obstat non vsus dicti statuti.*
66 *Quale priuilegium non cesset per non vsum.*
67 *Confirmatio facta limitate non obstat.*
68 *Dubium secundum de alia electione, an censeri deberet confirmata.*
69 *Non videtur simpliciter confirmata.*
70 *Fundamentum.*
71 *Tacitè & implicitè videtur confirmata.*
72 *Fundamentum.*
73 *Roboratur.*
74 *Vlterius confirmatur.*
75 *Adhuc amplius.*
76 *Non obstant verba litterarum.*
77 *Conditiones turpes habentur pro non appositis.*
78 *Alia ratio.*
79 *Tertium dictum.*
80 *Fundamentum.*
81 *Electio est voluntatis, confirmatio necessitatis.*
82 *Electio quando confirmanda.*
83 *Iniuria fit electo & electoribus si non confirmetur electio canonica.*
84 *Est contra bonum regimen Ordinis.*
85 *Inconuenientia quæ ex eo sequuntur.*
86 *Quartum dictum.*
87 *Fundamentum.*
88 *Requiritur processus.*
89 *Ex auctoribus.*
90 *Ex legibus municipalibus huius Religionis.*
91 *Ex ratione etiam.*
92 *Ius ad rem quomodo tollatur.*
93 *Alia ad intentum.*
94 *Aliud dubium.*
95 *Responsio ad illud.*
96 *Accessorium sequitur principale.*
97 *Maximè quando venit in necessariam consequentiam.*
98 *Concesso fine censentur media concessa.*
99 *Concessa iurisdictione conceduntur necessaria.*
100 *Impositio censuræ est actus iurisdictionis.*
101 *Separatio a corpore Religionis est pœnalis, & odiosa.*
102 *Res de facili reuertitur ad sua principia.*
103 *Subscriptio grauissimi P. Antonini Dianæ,* & n. 104.

CAPITVLVM, Dicta, seu Congregatio Regu- 1
larium prout ad præsens attinet est adunatio ipsorum Regularium pro aliqua re, seu negotio ad Religionis ipsorum statum pertinenti. Diuiditur in Generale, Prouinciale, & Conuentuale. Generale Capitulum est pro negotiis totius Ordinis, Prouinciale pro negotiis Prouinciæ, & Conuentuale pro negotiis conuentuum. Quibus accedunt Congregationes intermediæ, quæ aliquando sunt Generales pro negotiis totius Religionis, & aliquando prouinciales solùm pro negotiis vnius Prouinciæ. De his sigillatim dicendum, primò scilicet de iis quæ Capitulo competunt etiam Regularium in communi, deinde de iis quæ capitulo generali, tertio de iis quæ capitulo Prouinciali, ac quarto de iis quæ capitulo conuentuali conueniunt. [In primis supponendum celebrationem capitulorum, quantum est ex parte sua, valdè congruentem esse, vt diligentius Reformationi attendatur. Secundò Religionibus, vt defectus corrigantur. Tertiò vt legitimè Superiores ab illis qui ipsis subiici debent, eligantur, *cap. in singulis, de stat. Monachor. Concil. Trid. sess. 15. cap. 20. & 22.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. disp. 1. quæsit. 1.*]

Cuiuscunque capituli auctoritas, & potestas con- 2
sistit in maiori, & saniori parte, ita quod totum capitulum facere dicatur quod maior, & sanior ipsius pars fecerit, *ex cap. Cum in cunctis, de his quæ fiunt, &c.* Syluest. *in Summa, verbo capitulum, num. 1.* Rodriguez *tom. 1. quæst. 41. art. 1.* afferens circa hoc in *art. 2.* priuilegia Clementis III. & Celest. III. pro Carthusiensibus. Quæ regula in eo quod ad Regulares attinet, deficit, quod quando maior pars capituli delinquit, & propterea est sua auctoritate priuata, tunc tota capituli potestas residet in minori parte, quæ non delinquit, prout notat Panormitanus *in capite primo, de his quæ fiunt*, Syluester, & Rodriguez, vt suprà, iuxta id etiam quod diximus *tom. 5. cap. 15. num. 6.* Maior, & sanior pars ea vocatur quæ innititur maiori rationi, & pietati. Syluester *loco citato, §. 1. quæritur.* Rodrigu. *tom. 3. quæst. Reg. quæst. 13. art. 9.* Vnde videtur ad disquirendum quæ sit maior, vel sanior pars, inquirere rationes, & motiua quæ habuerunt suffragatores ad aliquid faciendum. Hoc tamen solùm verum in gestis publicis capituli, in occultis tamen prout sunt electiones, cum Concil. Trident. *sess. 25. cap. 6.* præcipiat vt fiant secretò, & vt eligentium nomina nunquam publicentur, consequenter prohibet disquisitionem quæ antiquitus fiebat ad sciendum si sanior pars elegerit, ac perinde in electionibus maior pars erit sanior pars, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num. 10* & habent Tabiena *in summ. verb. electio 1. num. 19.* Castellinus *de elect. Canon. prælat. cap. 5. num. 49.*

Non possunt Capitula quæcumque illa sint statue-
re aliquid quod sit contra ius commune, vel Sacros 3
Canones. Tum quia ita id habetur *in cap. quod super his, tit. de maior. & obed.* Tum quia cum quæcumque capitula inferiora sint Papæ non poterunt aliquid statuere contra prædictum Ius commune, aut Canonicum, quod conditum est pro omnibus à Papa. Nauarrus *tom. 1. consil. tit. de Constit. cons. 9 n. 14.* Suarez *de legibus lib. 4. c. 19.* Castellinus *de elect. Canon. prælat. cap. 1. num. 3.* Vide infrà *num. 6.* [Et nota quod casu quo capitulum

capitulum aliquod, siue generale, siue prouinciale statura aliqua conderet contra ius commune, illa eo ipso essent nulla, & irrita, nisi ex speciali priuilegio Sedis Apostolicæ facta fuissent. Cum solùm Sedes Apostolica possit iuri communi derogare. Ita sumitur ex Panorm. & Decio *in cap. Si duobus, de appellat.* Duardo *in Bulla Cœna, lib. 1. cap. 1. quæst. 1. num. 2.* & Tamburino *de iure Abbat. tom. 3. disp. 3. quæst. 2.* Et est decisum à Rota coram Ludouisio *decis. 267.* & aliis ab eo allegatis, & *in dec. 103. n. 7. par 2. diuers.* Secus verò dicendum si hæc statuta confirmata essent à Papa. Nec sufficit à legato, vt voluut Gratianus *discept. forens. cap. 9. num. 10. in fin.* & Tamburinus *suprà*, propter aliquas decisiones Rotæ. Addit etiam ex præfata Rotæ decisione coram Ludouisio quod hæc cõfirmatio Papæ debet esse in forma speciali, non in forma communi.]

4 Possunt tamen ea omnia facere respectiuè, quæ tota Religio, tota Prouincia, vel totus Conuentus facere possunt. Ita scilicet vt capitula Generalia facere possint quæ totus Ordo, Prouincialia quæ tota Prouincia, Conuentualia, quæ Conuentus ipsi. Hoc enim conforme est tum iuri naturali, cum Capitula generalia constent ex supremo capite, & præcipuis membris totius Religionis, Prouincialia ex Capite, & præcipuis membris Prouinciæ, & Conuentualia ex Capite, & præcipuis membris Monasterij: tum iuri positiuo communi: tum speciali quorumcumque Ordinum.

5 Debent celebrari tempore, & loco à Regula, & constitutionibus Ordinum designatis. Pro quo vide dicta *tom. 1. cap. 15. num. 19.* Quoad horam tamen, quia fieri debent, extant duæ declarationes Sacr. Congregationis, quæ licet ad congregationes capitulares Ecclesiarum Cathedralium, vel Collegiatarum directæ videantur, comprehendunt tamen ob identitatem rationis Capitula Regularium. Prima est, *Congregationes capitulares debent fieri peractis diuinis Officiis, & præsertim Missa maiori.* Barbosa *in collect. Bullar. verb. Congregationes capitulares.* Secunda est ferè ad idem, explicatiua tamen prioris. *Congregationes capitulares habendæ non sunt eo tempore, quo diuina officia celebrantur, nisi causa vrgens in aliud tempus differri non pateretur.* Barbosa *ibidem.*

6 Capitulum Generale in Religionibus, Dieta, seu Congregatio generalis omnimodam, & plenam auctoritatem habet. Tum ex iure communi, quia repræsentat totam religionem, tum ex Priuilegiis Summorum Pontificum diuersis Religionibus concessis, præsertim Innocentij VIII. Cisterciensibus, Martini V. Eugenij IV. & Leonis X. Camaldulensibus, Rodriguez *tom. primo quæst. Regular. quæst. quadragesimaprima, articulo secundo*, Suarez 4. *tom. de Relig. tractatu decimo, libro decimonono, capite primo.* Hinc primo condere potest leges, seu constitutiones totam Religionem obligantes, iuxta dicta *tom 1. cap. 18. num. 90.* Cum enim hæc potestas sit in Religionibus, absdubiè erit in capitulis, Dietis, seu congregationibus generalibus, quæ vt dixi ipsas Religiones repræsentant. Residet etiam hæc auctoritas in capitulo generali etiam antè electionem generalis, vt eo *cap. 18. num. 90.* diximus, quia Regulariter supponitur capitulum cum Præside, vel Vicario Generali, ac per consequens cum capite. Si autem casus esset, quo capitulum acephalum, seu sine capite esset, Præside scilicet, aut Vicario, tunc nec totam Religionem repræsentaret, nec leges condere posset. Suarez 4. *tom. de Relig tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 8.* Quando autem capitulum cum generali præsenti fit, si maior pars capituli concordet in lege ferenda, quamuis generalis dissentiat, præualet sententia capituli, & lex tenet, quia potestas adæquata est in capitulo, seu maiori illius parte, & generalis solùm est vnus ex habentibus suffragium. In quo differt capitulum generale comparatum cum suo generali à Concilio generali comparato ad Papam; nam cum generalis sit subditus capitulo, etiamsi ipse nolit, tenebit lex à capitulo facta: at verò cum Papa non sit subditus concilio generali, sed supra illud, non tenebit lex à Concilio facta, Papa renuente. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c 8. num. 4.* Legibus autem, siue statutis factis in capitulis generalibus parere debent omnes, etiam ipsi generales, non solùm propter dicta tom. 1. cap. 8. num. 21. sed etiam quia vt modo dictum est, generales sunt subditi capituli generalis, vt generalis, & ita ipsi obedire tenentur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. n. 18.* Non possunt capitula generalia statuere aliquid contra ius commune, iuxta dicta de capitulis in communi suprà *n. 3.* cum Ius commune sit à Papa, & capitula omnia Regularium inferiora Papæ sint. Rodriguez *tom. 3. qq. Regul. q. 17. art. 20. §. nec contra hoc obstat.* Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minim in Constitut. Pyrrhi, §. 4.* Possunt tamen constitutiones Iuris communis declarare, & innouare, & vbi pœna deficit, apponere, vel augere. Quia hoc potius est adiuuare ius commune, quod licitum esse dicitur *in c. 1. de nou. oper. nunciat.* Peirinis *vt suprà.*

Potest item capitulum generale eligere generalem, ipsum deponere, punire, illius auctoritatem minuere, & augere. Hoc enim colligitur ex summa auctoritate capituli, & ex subiectione generali erga ipsum. Suarez 4. *tom. tract. 10. lib. 10. cap. 4.* Hinc etiam valdè probabile mihi est, posse tempore quo durat, omnes actus iurisdictionis exercere quos generalis efficere potest, quod planè sequitur ex suprema potestate generalis capituli, & de congregatione generali Societatis IESV docet idem Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. c. 4. num. 15.* licet vt idem Suarez *ibidem num. 16.* in vsu huius potestatis debeat capitulum conformare se constitutionibus Ordinum. Idem etiam mihi probabile est de quacumque etiam facultate, seu auctoritate Generalibus, & Collegis competenti, posse scilicet illum exercere capitulum, cum sit superius ipso generali, & vt dixi *tom. 1. c. 18. n. 3.* si priuilegium conceditur prælato inferiori, censetur etiam concessum Superiori. [Electio autem generalis confirmatur à Summo Pontifice, vel specialiter, vel propter priuilegia Religionum, vt colligitur ex nostris constitutionibus *part. 4. c. 4. n. 3.* & habet Sigismundus de Bononia *de elect. dub. 101. n. 3.* 8

Pertinet etiam ad capitulum, seu congregationem generalem eligere sex Patres ex grauioribus Religionis, de quorum consilio, & assensu eiici possint professi eiiciendi à Religione; ita enim decernitur à Sacra Congregatione Concilij in decretis *de Apostatis & eiectis*, sub SS. D.N. Vrbano VIII. anno 1624. editis, quæ habentur 4. tom. Bull. inter constitutiones Vrbani *num. 16.* & de quibus diximus *tom. 1. c. 23. num. 3.* Neque enim licet Generali se solo professos incorrigibiles eiicere, vt habetur in prædictis decretis, cum reuocatione quorumcumque priuilegiorum. Aduertit tamen Peirinis *tom. 3. priuil. Minim. in constit. 10. Vrbani VIII. §. 4. num. 1.* quod cum difficile valdè existimatum fuisset generalem secum ducere semper prædictos Patres pro expulsione facienda, quando casus occurrisset, supplicatum esse Sacræ Congregationi pro remedio, ipsamque respondisse, posse generalem, vel Visitatorem generalem in qualibet Prouincia in qua id opus fuerit assumere sibi sex ex Diffinitoribus illius, de quorum consilio, & assensu posset prædictos incorrigibiles eiicere, ita etiam nos idem diximus *tom. 1. c. 23. n. 5.* Verumtamen cum ipse non afferat huiusmodi decretũ declaratum, sed solùm dicat id audiuisse à Religiosis fide dignis, qui tamen falli possent, non videtur ipsi credendum præsertim quia anno 1635. proximè præcedenti cum Constitutiones 9

quædam cuiusdam grauis Religionis SS.D.N. pro approbatione Apostolica oblatæ essent, Eminentiss. quidam Cardinalis, & Reuerendiss. alij Prælati quibus cura eas examinandi à sua Sanctit. commissa fuit noluerunt similem explicationem admittere, aut approbare, quo suspecta valdè redditur declaratio illa S.Congreg. à Peirinis relata, & quæ habetur in nostris constitutionibus *part.4.c.21.* §.14. nec ea vti nos posse credo, dum clarius de ea non constiterit. Rectè ergo in congregatione nostrorum PP. Discalceatorum Hispaniæ cautum est, vt huiusmodi expulsio non fiat nisi à Generali cum sex Diffinitoribus. Constitut. PP. Discalceat. *part.3.c.7 n.11.& 13.adiuncto n.1.*

9 Non potest capitulum etiam generale noua statuta arctiora, quæ simpliciter sint supra Regulam Ordinis imponere. Quia vt dictum est *tom.1.cap.4. num.13.* votum Obedientiæ Religiosorum solum obligat illos ad ea quæ concernunt Regulam, siue explicitè, siue implicitè: quare ea quæ sunt simpliciter supra Regulam, cum illam non concernant (hoc enim est esse supra illam, nam quæ concernunt non sunt supra illam) non possunt præcipi à Prælatis Religionum. Angelus *verb. Religiosus, num.20.* Syluester *verb. Religio 6.quæst.6.* Peirinis *tom.1. de subdito Religioso, q.1.de obedientia*, §.1. Excipe quando Regula præcipiat (vt dicitur de Regula Minorum & constit. Societatis IESV) obediendum esse Superioribus etiamsi supra Regulam aliqua præcipiant. Eo enim casu id quod præcipitur est conforme Regulæ, iuxta dicta præd. *tom.c.4.n.13.*

10 Potest tamen generale capitulum Regulam iam collapsam, & relaxatam ad pristinum statum restituere obligando subditos ad obseruantiam illius sic restitutæ. Ratio est, quia hæc restitutio seu reintegratio Regulæ concernit ipsam, nec est supra ipsam, imò maximè concernens ipsam, iuxta dicta *tom.1.c.7.num.19.& 20.* Syluester *verbo Religio 6. quæst.6.* Corduba *in exposit. Regulæ S. Francisci c.10. q.2.punct.6.* Peirinis *tom.1. de Religioso subdito, q.1.de obedientia*, §.3.

11 Auctoritatem etiam habet capitulum generale restringendi, limitandi, imò etiam omnino tollendi in Religione vsum quorumcumque priuilegiorum Apostolicorum. Si enim, iuxta dicta *tom.1. c.18.num.56.* Prælati ipsi, generales maximè, id possunt facere, multò melius id etiam facere poterit capitulum generale quod est supra omnes Prælatos, præcipuè, quia horum priuilegiorum restrictio, moderatio, & ablatio conducere valdè potest ad Ordinis reformationem. Rodriguez *tom.1.quæst. Regul. q.17.art.5.*

12 Possunt etiam capitula generalia matura discussione præmissa reseruare in Religionibus casus aliquos graues pro Religionis conseruatione, aut conscientiæ puritate. Ratio est, quia etsi Clemens VIII. in decreto pro reformatione casuum anno 1593. prohibuerit ne Superiores Religionum possent alios casus reseruare præter quosdam specialiter relatos *tom.1. c.18.n.20.* tamen ipsemet Pontifex in eodem decreto permittit hanc facultatem reseruandi alios præter dictos capitulis generalibus, & Prouincialibus, non quidem dando nouam potestatem capitulis ad id faciendum, sed non auferendo eam quam iure communi, vel iuxta sua priuilegia habebant. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.8.lib.2.cap.18.n.15.*

13 Debent Capitula generalia sæpius celebrari, & licet in hoc seruari debeant constitutiones Ordinum maximè auctoritate Apostolica confirmatæ, stando tamen in iure communi videtur dicendum, generalia capitula celebrari debere de triennio in triennium, tum à simili de Conciliis Prouincialibus, quæ Concilio Lateranensi *sess.10.cap.10.* & Trident. *sess.24.cap.2.* quolibet triennio præcipiuntur celebrari, tum vt crebrius quam fieri posset agatur de reformatione Ordinis, Regulæ obseruantia, morum correctione, & controuersiarum decisione; hic enim præcipuus est finis celebrandorum Generalium Comitiorum. Rodriguez *tomo tertio quæst. Regul. quæst.47. art.2. & 3.* Vbi piè deplorat quod in capitulis generalibus, & prouincialibus omne tempus in electionibus, & prouisionibus Prælatorum, & Officialium expendatur, & parum in iis quæ pertinent ad morum reformationem. Affirmans vlterius Generales, & Prouinciales in hoc negligentes non liberari à peccato mortali. Capitula autem generalia, in quibus parum, aut nihil de Ordinis reformatione agitur, sed aliis negotiis, prætensionibus scilicet Officiorum, graduum, & dignitatum, vix deberent celebrari. Neque enim pro eiusmodi rebus graues expensas fieri, aut longa itinera peragi conuenit Religiosis.

Ad generalia Capitula accedunt Congregationes aliquæ intermediæ, quæ aliquo modo generales dici possunt, vel quia constant ex eisdem Gremialibus, vel saltem ex Definitoribus, seu Assistentibus generalibus. De iis autem nihil particulare dici potest, nisi quod, cum secundum ordinum statuta habeant dictæ Congregationes eandem auctoritatem, ac generalia Capitula, eodem modo de illis philosophandum est: si autem habeant minorem auctoritatem (quia maiorem habere non possunt) ex prædictis statutis pendet notitia eorum ad quæ se possunt extendere. 14

Debent in quocumque generali Capitulo, Congregatione, Dieta, seu Conuentu Prælati Religionum monere suos subditos de iniuncta omnibus obseruantia, & executione litterarum Apostolicarum, Constitutionum, & decretorum ad Sanctum Officium Inquisitionis pertinentium, prout habetur ex decreto SS.D.N. Vrbani VIII. in generali Congregatione S.R.Inquisitionis 24. April. 1633. Vbi prædictæ litteræ, Apostolicæ Constitutiones, & decreta continentur. Quod præcipitur ipsis Superioribus sub pœna priuationis Officij ac vocis actiuæ, & passiuæ ipso facto incurrendæ, ac aliis arbitrio S.suæ infligendis pœnis. Vide *tom.1.c.18.n.100.* 15

Gremiales seu Capitulares Patres Capitulorum, seu Congregationum generalium, qui vt in plurimum solent esse capita Prouinciarum, Prouinciales scilicet, Procuratores, vel alij similibus nominibus vocati, eorumque Socij, seu Disceti debent habere conditiones assignatas *tom.1. cap. 15. num. 4. & 5.* videlicet quod sint clerici in sacris constituti, liberi à censura, impedimento canonico, priuatione vocis, aut inhabilitate ad munus eligendi, non excommunicati maiori excommunicatione, suspensi ab officio, interdicti, aut irregulares. Nota tamen declaratum dici à Sacr. Congregat. pro Minimis Regularem suspensum à diuinis posse eligere, quia electio non pendet ab ordine, sed à regularitate. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Regul.1.* Item eligentes indignum priuantur potestate eligendi, *cap. cum in cunctis, de elect.* Præterea illi, qui per abusum potestatis sæcularis aliquem elegerunt priuati sunt ea etiam vice potestate eligendi, *cap. quisquis, de elect.* Syluester *in summa verbo Electio 1.quæst.4.* Qui autem dicantur elegisse per abusum sæcularis potestatis, inferius declarabitur *n.47.* dum de electionibus quæ confirmandæ non veniunt sermo erit. 16

Specialiter Socij, seu Discreti, qui simul cum Prouincialibus, aut Prouinciarum Superioribus Capitulorum generalium Gremiales sunt, debent etiam prædictas conditiones habere. Item cum habere dignitates, vel personatus, quibus animarum cura non subest, ad minus requirat ætatem 22. annorum, 17

vt

vt docet Concilium Trident.*seß.24.cap.12.* huiusmodi autem Socij, seu Discreti personatus quidam sint, ideo prædicta ætas pro ipsis est ad munus necessaria, maximè cum habeant vocem actiuam in electionibus, quæ ex eodem Trident. *seß.22.cap.4.* Ordinem Subdiaconatus requirit, qui ante prædictam ætatem non conceditur. Rodriguez *tom.1.quæst.Regul.quæst.15.art.2.* Non possunt illegitimi non habita prius dispensatione eligi in Socios, seu Discretos pro Capitulis generalibus. Ratio est non solum quia sunt personatus, qui illegitimis concedi non possunt, iuxta *cap.fin.de filiis presbyterorum*, sed etiam quia prædicti Socij, vel Discreti etiam debent habere vocem passiuam ad prælaturas, dignitates, & personatus Ordinis, quorum sunt incapaces illegitimi, iuxta *cap.1.& fin. de filiis presbyterorum*, Rodriguez *tom.1.quæst. Regular.quæst.13. art. 19.* Peirinis *tom. 1.priuileg. Minim. in Constitut.2. Iulij §.29. num.91.* Generaliter etiam prædicti Socij, seu Discreti eas habere debent conditiones ad id munus, quas singulorum Ordinum statuta requirunt, quæ cùm sint diuersæ, nequeunt omnes dilucidari, sufficiat ergo conditiones iure communi pro illis designatas recensere. [Nota tamen huiusmodi Socios Priorum, Guardianorum, &c. in aliquibus Religionibus sublatos esse, vel propter inconuenientia, quæ oriri solent in Conuentibus circa ipsorum electionem. Vnde Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium 5. Maij 1634. concessit Patribus Dominicanis Prouinciæ Sanctæ Catharinæ facultatem celebrandi Capitulum Prouinciale sine prædictis Sociis. Apud plures etiam Religiones huiusmodi Socij eliguntur per sortes ex concessione Apostolica, prout fit in Congregatione Cistercienfium in Italia ex Gregor. XIII. & in Religione Canonicorum Regularium S. Saluatoris ex Sixto V. Sigismundus de Bononia *de elect. dub.27. num. 5. & 6. & dub. 113. num. 2.* Qui modus eligendi socios mihi valdè placet si à Sede Apostolica approbatur, ad euitandum rumores qui in electionibus aliis contingere solent. Circa officium, seu munus horum sociorum consulenda sunt statuta Religionum, & Sigismundus *dicto dub.113.*]

18 Capitula prouincialia, seu Congregat. Prouinciales, eodem modo celebranda sæpius sunt pro Ordinis reformatione, regulæ, ac regularium obseruantiarum perfectiori custodia, morum reformatione, ac controuersiarum decisione, sicut diximus de generalibus capitulis, iure quidem communi de triennio in triennium, iure tamen particularium Religionum, iuxta earum statuta, & constitutiones. Vnde pari modo de illis respectiuè, ac de Capitulis, seu Congregat. Generalibus philosophandum est. Possunt ergo condere leges, statuta, & decreta perpetuò duratura pro Prouincia, obligantia Fratres omnes Prouinciæ, Prouincialem quoque, ipsum Prouincialem eligere, deponere, punire, ipsius auctoritatem minuere, & augere, omniaque facere, quæ ipse prouincialis facere posset. Quæcumque priuilegia etiam Apostolica Fratribus concessa limitare, restringere, & etiam omninò tollere, reseruare casus aliquos propter grauia crimina. Non tamen imponere noua statuta arctiora, quæ simpliciter sint supra Regulam. Nec præcipere, aut ordinare aliquid contra ius commune, bene tamen illud declarare, & innouare, ac pœnas adiungere. Quæ omnia à simili constant ex dictis de auctoritate capitulorum generalium.

19 Eiicere autem professos etiam incorrigibiles, aut designare Patres, de quorum consilio eiiciantur, non est munus prouincialis capituli; nec ad hoc pertingit eius auctoritas. Etsi enim propter varia Religionum priuilegia id olim facere posset, modo tamen omnia prædicta priuilegia reuocata, & annullata sunt à Sac. Congreg. Concilij in decretis de apostatis, & eiectis suprà relatis, vbi totum hoc negotium remittitur soli Generali de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis capitulis, vel Congreg. generalibus, iuxta dicta suprà *num.8.*

Habent item capitula prouincialia Religionum in Indiis auctoritatem dandi licentiam suis Fratribus, vt officium Parochi exerceant, Sacramenta ministrando, &c. in quo etiam includitur facultas prædicandi, sepeliendi Indos, asportandi eorum corpora cruce alta, & habendi scholas puerorum. Sic enim concessit Pius V. ad instantiam Philippi XI. Hispaniarum Regis. Rodriguez *tom. 1.quæst.Regul.quæst.35. art.1. & quæst.41. art.1.* Vbi etiam de aliis priuilegiis Capitulorum Prouincialium Mendicantium in illis Indiarum partibus, quæ non refero, quia dubium mihi est, an ea sint viuæ vocis oracula concessa, quia si talia sint, nihil hoc tempore valent. 20

Possunt etiam generalis, & prouincialis cum capitulis generalibus, prouincialibus, seu intermediis iuxta tenores priuilegiorum suis Ordinibus concessorum, si talia illis fuerint ante tempora Gregor. XIV. concessa, vsu recepta, nec reuocata, cum illegitimis dispensare ad honores, gradus, & dignitates obtinendas, cum illis tamen quos suffragantibus meritis dignos iudicauerint. Ita enim concessit ipse Gregor. XIV. anno 1591. in Bulla *Circumspecta*, in 2. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num. 3.* Cùm enim Sixtus V. Constitutione *Cum de omnibus*, anno 1587. edita, quam aliquatenus moderatus est sequenti anno alia Constitutione *ad Romanum*, illegitimos ad gradus, honores, & dignitates inhabiles declarauerit, nec posse cum eis dispensari nisi à sola Sede Apostolica, non obstantibus quibuscumque priuilegiis Religionibus concessis, postea Gregor. XIV. has Sixti Constitutiones modo dicto moderatus est, vt etiam dictum manet *tom. 1. capite 18. num. 60.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 13. artic. 6. & 9.* [Fauet Sigismundus de Bononia *de elect. dub. 76. num. 4.* vbi etiam *num. 5.* quid intelligatur nomine intermedij capituli.] Nomine autem capituli generalis, prouincialis, seu intermedij capituli probabile est non intelligi totum capituli corpus, seu omnes Gremiales, sed solum Definitorium, tum quia quod Definitorium agit à toto capitulo actum dicitur, tum quia cum dispensatio cum illegitimis negotium sit requirens secretum, cum eius reuelatio aliquando infamiam, & scandalum parturire soleat, credi oportet nomine capituli, cum quo generalem, vel prouincialem dispensare posse cum illegitimis vult Pontifex, intelligi posse solum Definitorium. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 13. art. 9.* Electo autem aliquo illegitimo in Prælatum, vel simile officium in aliquo capitulo generali, prouinciali, vel intermedio, si ibi sit generalis, vel prouinciales potentes illum habilitare, habilis, & dispensatus saltem in foro conscientiæ debet reputari ipsa electione, si eligentes sciant eum esse illegitimum. Ratio est, quia cum eligere illegitimum in Prælatum non præmissa dispensatione sit peccatum mortale, credendum est electores cum illum eligunt, cum ipso dispensare in tali impedimento, ne dicamus ipsos peccasse mortaliter. Rodriguez *tom.1.quæst.Reg. quæst. 13. art.6.* Port. *in dub. Regul. verb. illegitimus, num.7.* In foro autem externo nec illegitimum istum manere dispensatum, nec electionem validam esse, tenent plures, propter differentiam quæ est inter Papam, & Prælatos inferiores; nam Papa præbens aliquid ei quem scit iure humano ad id inhabilem ipso facto sine expressione dispensationis, censetur habilis, non sic Prælati inferiores. Nauarr. *in Man. cap. 25. num.74.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 13. art. 16.* 21

Rem tamen aliorum iudicio relinquo, inclinor enim valde ad credendum prædictum illegitimum etiam in foro externo mansisse dispensatum tacita, & virtuali dispensatione, alias dicere cogeremur in foro externo peccasse mortaliter electores qui eum scientes esse illegitimum in Prælatum elegerunt. Quomodocumque autem dispensatio fiat cum illegitimo, requiritur causa rationabilis, puta quod sit nobilis, litteratus, bonus Religiosus, vtilis Religioni, &c. Tum ex verbis Gregor. XIV. adductis, *suffragantibus meritis*, quo denotat sine meritis cum eo dispensari non posse, tum ex generali regula, quod ad dispensationem semper requiritur causa, vt dictum est *tom.1.* Videtur etiam requiri quod ipse illegitimus explicet qualitatem illegitimitatis, si videlicet sit spurius, naturalis, sacrilegus, incestuosus, quia istæ conditiones possunt faciliorem, & difficiliorem reddere dispensationem. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.13. art.17.* Pottel. *in dub. Regul. verb. illegitimus, n.11.* referens etiam Mirandam. An vero ipsi Prælati sine Capitulis prædictis possint cum illegitimis dispensare, vide dicta *tom. 1. cap.18, num. 60.* & nota Portellum *in dub. Regul. verb. illegitimus, num.9. & 10.* afferre aliqua priuilegia pro parte affirmatiua. Sed de illis parum curandum, quia forsan sunt viuæ vocis oracula quæ his temporibus nihil valent, tum quia esto non essent talia, reuocata sunt à Sixto V. in prædictis Constitutionibus, & moderata à Gregor. XIV. in Constitutione allata, quatenus solum permittit vsum illorum in Capitulis, & cum Capitulis, vt dictum est. Vide Rodrig. *tom.1. qq. Regul. quæst.13. art.6.*

22 De Congregationibus Prouincialibus intermediis iudicandum est, ac de Congregationibus generalibus etiam intermediis, & habent eandem, similem, maiorem, vel minorem auctoritatem cum Prouincialibus capitulis, iuxta diuersorum Ordinum diuersa statuta, & Constitutiones.

23 Debent in quocumque Capitulo Prouinciali, Congregatione, Dieta, vel Conuentu Prælati Religionum monere suos subditos de obseruantia, & executione litterarum Apostolicarum, & constitutionum, seu Decretorum ad S. Officium Inquisitionis pertinentium, sub pœnis suprà *num.15.* assignatis, provt habetur ex decreto SS. D. N. Vrbani ibidem relato.]

24 Capitulum etiam conuentuale, illud scilicet quod celebratur ab immediato Prælato Monasteriorum cum Fratribus illius eam auctoritatem, & potestatem habet, quam ipsi concedunt Constitutiones, & consuetudines Religionum. Iure tamen communi loquendo hæc competunt illi. Primò, confunditur cum nomine Conuentus, ita vt quandoque promiscuè nominentur, quamvis rigorosè loquendo Conuentus dicatur Religiosorum, Capitulum verò sæcularium. Cardin. *de rebus Eccles. non alien. & in Clem. 1. §.1.* Ioan. Bertachinus *1. part. Repert. verb. Conuentus,* Ex quo infertur posse id totum facere Capitulum conuentuale quod facit conuentus, præsertim cum constet ex nobiliori parte Monasterij. Deinde Capitulum hoc congregare pertinet ad Superiorem, Priorem scilicet, vel digniorem, aut antiquiorem. Bertachinus *vt supra, verb. Capitulum.* Potest fieri ex duobus, vel tribus tantum Fratribus. Glossa *10. quæst.1. cap.1. verb. Congregatio*, Bertachinus *vt sup. verb. Collegium, num.70.* Sine Prioris sui consensu contrahere, vel aliud facere non potest. Ioan. Andr. *in cap. cum omnes, de Constit.* Paulus de Castro *in l.1. §. in filij, ff. ad Trebell.* Succedit Prælato in administratione, & est illius successor. Ioannes de Imola *super Clem. de procuratoribus, n.12.* Spectat ad Præsidem Capituli Conuentualis legere, & exponere Regulam Ordinis etiam vulgari sermone propter iuniores. Ita enim supponitur *in Clement. ne in agro, de statu Monach.* verbis adductis *c.2. n.31.* De aliis autem circumstantiis, loco scilicet, vel tempore celebrandi Capitulum hoc Conuentuale, qui possint, vel non eidem interesse, de culpis Fratrum in ipso disquirendis, & animaduertendis, tum ex dictis, & dicendis de Capitulis Generali, & Prouinciali, tum ex particularibus Religionum Regulis, Statutis, & Constitutionibus, seu etiam legitimis consuetudinibus ipsorum desumi potest quid dicendum.

Pro electionibus quæ regulariter fieri solent in Capitulis, seu Congregationibus Generalibus, Prouincialibus, seu localibus, attendenda sunt quæ *tom.1. cap.15.* dicta manent, quia tamen electiones per scrutinium quasi communes sunt in omnibus Religionibus, maximè post Concil. Trid. & huiusmodi electionum conditiones assignatæ sunt *in cap. Quia propter, de elect.* ideò accuratius illas debemus expendere, & quæ ex illis substantiales sint enucleare. Maximè quia, quæ iure Pontificio decernuntur in Titulo *de electione, & electi potestate*, circa electionem Canonicam Prælatorum Ecclesiasticorum veniunt obseruanda in electionibus prælatorum Regularium. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.5. n.1.* Castel. *de elect. canon. Prælat. c.1. n.1.* 25

Textus autem dicti *cap. Quia propter de elect.* sic se habet. [Quia propter diuersas electionum formas, quas quidam inuenire conantur, & multa impedimenta prouениunt, & magna pericula imminent Ecclesiis viduatis, statuimus, vt cum electio fuerit celebranda præsentibus omnibus qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse, assumantur tres de Collegio fide digni, qui secretò, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus appellationis obstaculo interiecto, vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior, & sanior pars Capituli consenserit.] 26

Ex quo habetur ad electionem per scrutinium de qua in prædicto *cap. Quia propter,* multa esse necessaria. Primum, quod fiat per congregatos in vnum, neque enim sufficit, vt quolibet in sua camera existente fiat electio. Colligitur ex illis verbis, *præsentibus omnibus.* Secundum quod scrutatores assumantur per Collegium, non enim debent se ingerere, quia sic redderentur suspecti. Colligitur ex illis verbis *Assumantur tres de Collegio.* Tertium, quod scrutatores assumantur tres, & non pauciores. Quia in textu dicitur *Assumantur tres.* Quartum, vt dicti scrutatores sint de Collegio. Id enim exprimitur in textu *de Collegio.* Quintum, vt singulorum electorum vota exquirantur secretè. Id enim etiam exprimitur illis verbis: *Qui secretò, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant.* Sextum, vt inquisitio fiat *sigillatim*, ita scilicet vt non accedant suffragatores bini, aut terni, sed sigillatim, quia hoc verbũ *sigillatim* habetur in textu. Septimum, vt vota omnium exquirantur. Id enim denotat verbum illud textus *vota cunctorum.* Octauum vt vota exquisita redigantur in scriptis publicis, aut priuatis. Hoc enim denotatur illis verbis, *& in scriptis redacta.* Nonum, vt vota scripta in communi, id est in Capitulo publicentur. Sic enim dicitur in textu, *mox publicent in communi.* Decimum vt ista publicatio votorum fiat *mox*, id est in continenti, nullo actu contrario interueniente post scripturam, & postquam vota fuerint redacta in scriptis, siquidem illa particula *mox* habetur in textu. Vndecimum, quod facta votorum, & suffragiorum publicatione statim fiat collatio suffragiorum respectu numeri, meriti, & zeli, ad inquirendum quisnam haberet maiorem, atque saniorem suffragiorum partem, quia dicitur in textu, *vt is collatione*

collatione habita. Duodecimum, vt dicta collatio fiat mox post suffragiorum publicationem, nullo actu extraneo intermisso, vt vult Glossa in dicto capite *Quia propter.* Tertiumdecimum, vt collatione facta fiat electio per vnum nomine Capituli. Hoc enim indicatur in textu dum dicitur, *vt is collatione facta eligatur.* Quattumdecimum, vt electio supradicta statim post collationem fiat, nullo actu extraneo interueniente. Sic enim videntur intelligi verba illa *is collatione facta eligatur.* Quintumdecimum, vt electio fiat de eo, in quem maior, & sanior pars totius Capituli consenserit, vt exprimitur in textu. Decimumsextum, vt electio sit verbalis, neque enim alio modo videtur posse intelligi textus. Decimumseptimum, vt dicta electio solemniter publicetur. Hoc enim etiam insinuant verba textus. Decimumoctauum, vt seruetur ordo prædictorum successiuè per ordinem vt numerata sunt, aliàs non valeat electio. Neque enim sine causa textus prædicta omnia modo prædicto describit. Ita habet Panormitanus in dicto *cap. Quia propter*, quem sequitur Syluester *in Summ. verb. electio 1. num. 12.* & recentiores præsertim Miranda *tom. 2. Manual. Prælator. quæst. 23. artic. 29.* Qui omnes, Panormitanus præsertim, & Syluester, volunt has omnes conditiones substantiales esse etsi assignent alias non substantiales, scilicet primam, quod electioni præfigatur dies; secundam, quod scrutatores sint fide digni, tertiam, quod fiat electio in Ecclesia de cuius Prælato fit electio: quartam, quod fiat post sepulturam prædecessoris.

28 Circa quæ aliqua animaduertenda sunt, primum, dispositionem huius capitis comprehendere etiam electionem omnium Prælatorum Regularium, vt dictum est, eis enim mortuis, vel deficientibus Ecclesiæ illorum dicuntur viduatæ, & sine pastore, *cap. ne pro defectu, de elect.* Deinde circa illam conditionem de assumptione trium, sufficienter saluari si tribus antiquioribus Capituli hoc munus committatur vsu, & consuetudine Religionis, non designatione, aut nominatione, prout in nostra Religione in praxi seruatur. Item circa illa de tribus tantum scrutatoribus assumendis, non videri de substantia electionis quod sint tantum tres, sed posse esse quatuor, cum per hoc nihil fiat contra finem legis; cui sententiæ fauent duæ declarationes Sacræ Congregationis Cardinalium, quas affert Suarez *quarto tomo de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 10.* Item circa illas conditiones de votis singulorum secretè exquirendis, & scribendis, notandum duobus modis accipi posse, primo vt electores coram scrutatoribus voce proferant, quem eligunt, & ipsi scrutatores, vel aliquis illorum id scribat, secundo, vt vnusquisque eligentium secretò scribat, vel scriptum deferat suum votum ad scrutatores. Licet autem prior modus conformior sit decisioni *cap. Quia propter*, verba enim illa, *vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent*, eum denotare videntur, & per consequens in praxi obseruari possit, nihilominus posterior modus conformior est decreto Concilij Tridentini *sessione vigesimaquinta, cap. 6.* vbi electionem Prælatorum dicit fieri debere *per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur*; magis enim secreta, & minus publicationis periculo exposita erunt vota, si vnusquisque suum votum scribat charactere aliquantulum immutato. Vnde iste modus etiam in praxi obseruari potest, prout in aliquibus Religionibus fit. Præterea circa publicationem votorum, debere fieri ab ipsis scrutatoribus, vel ab vno aliis consentientibus. Circa conditionem de collatione ad sciendum quæ sit maior, vel sanior pars, notandum quod cum Conci'. Trident. vt supra requirat, *vt nomina eligentium nunquam publicentur*, & collatio de saniori parte non possit fieri sine publicatione eligentium, ideò semper maiorem partem præsumendam saniorem. Circa 13. de electione facienda per vnum nomine Capituli, cum non exprimatur quis debeat esse ille vnus, quidam dicunt, esse scribam, alij vnum de scrutatoribus, alij verò, quod probabilius est, Capituli Præsidem, vel primam vocem habentem, etenim veluti ex natura rei ad illum videtur hoc munus spectare. Debet autem is dicere: *Ego nomine omnium eligentium eligo te N. in Prouincialem, Priorem, &c.* hoc enim est conformius textui, & ita præceptum obseruari in Capitulis Prouincialibus Ordinis nostri à Reuerendiss. Generali Theodoro Stratio. Vbi autem legitima consuetudine id non fuerit in vsu, licet ratione talis & legitimæ consuetudinis permitti possit, introduci tamen debet propter decisionem prædicti capitis *quia propter*, & etiam capitis *sicut, de elect.* De his omnibus Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 5.* Quibus addendum quod cum in prædicto *cap. Quia propter*, nihil dicatur de modo, quo scrutatores debeant ferre suffragia, credendum est eodem modo, ac alios suffragatores id facturos, ita tamen, vt ad inuicem munus scrutatorum exerceant.

Ideò autem in prædicto capite mentio non fit 29 de habilitate, seu capacitate eorum, qui suffragia habent in Capitulo, quia ex aliis iuribus constat eos debere esse habiles, & liberos ab omni impedimento, censura, vel inhabilitate, de quo *tom. 1. cap. 15.* Pro cuius maiori luce, & quia circa hoc sæpius controuersiæ, & contentiones in electionibus oriri solent, notandum primò, quod quando, siue vnus, siue plures inhabiles ad electiones admittuntur ignoranter, valida est electio, etiamsi post illam constet de eorum inhabilitate; in hoc enim tenet regula illa *vtile per inutile non vitiatur*, & altera, *factum legitimè retractari non debet, licèt casu postea eueniat à quo non potuit inchoari*, de Regul. iuris Regul. 75. præsertim quia cùm in negotiis vniuersitatis tota potestas resideat in his qui habiles sunt, ideò quamvis alij inhabiles ignoranter admisceantur, ii qui habiles sunt, totum Capitulum, & legitimum repræsentare poterunt. Innocent. *in cap. illa, num. 2. de elect.* Imola *numero quarto*, Hostiensis *columna prima*, Suarez *quarto tomo de Relig. tractatu octauo, libro secundo, capite quarto, num. 9.* Similiter quando admittuntur prædicti inhabiles maiori parte Capituli illorum inhabilitatem sciente, sed est potestas in Capitulo ad dispensandum cum illis, etiam est valida electio, quia censendi sunt virtualiter dispensati ab ipso capitulo, ac per consequens validè elegisse. Ad quod deseruit doctrina tradita *tom. 1. c. 18. n. 63.* de Prælato conferente alicui illegitimo aliquod officium; sciens enim subditum habere tale impedimentum, & conferens officium, censetur super illo dispensare, si potest. Sic enim videtur dicendum in præsenti. Quando verò à maiori parte Capituli inhabilitatem sciente, nec potente ipso Capitulo super inhabilitate dispensare admittuntur isti inhabiles, tunc irrita est electio, quia tunc habiles non censentur voluisse eligere sine dictis inhabilibus. Innocentius, Imola, Hostiensis allati, Syluester *verb. electio 1. n. 17. in fine.* Scio aliquos velle hoc solùm verificari in casibus à iure expressis, scilicet de excommunicato *in cap. fin. de procur.* & de laico *in cap. Massana, de electionibus.* Sed verior, & communior sententia est, quod in omni casu electio in qua scienter admittuntur inhabiles modo dicto est irrita, & nulla.

Nullus tamen elector potest, aut debet excludi ab 30

electione sub prætextu alicuius inhabilitatis, delicti, aut censuræ, etiam causa pendente, nisi prius fuerit sententialiter condemnatus. Ante sententiam enim in foro externo pro habili habetur. Hostiensis, Ioannes Andreas, & Felinus *cap. minimè, de accus.* Castellinus *de elect. canon. Prelat. cap. 5. num. 1.* [Nec Præses Capituli, aut quicumque alius superior potest id facere propter causam sibi soli cognitam. Propter eandem rationem. Rodriguez *tom. 2. quæst. 21. art. 11.* Sigismundus *dub. 95. num. 8.*] Peccabit tamen elector qui inhabilitate aliqua quantumvis occulta affectus accedit ad electionem ab illa inhabilitate non dispensatus, iuxta dicta *tom. 1. cap. 15. num. 5.* Quare si dum tempore faciendæ electionis, interrogante Præside electores an sciant aliquem ex illis habere aliquem defectum, vel impedimentum, propter quod nequeat esse de gremio Capituli, aliquis opponat alij aliquam inhabilitatem, debet, quantum tempus permiserit, fieri inquisitio de ea, & si confessione, vel euidenti probatione constaret veram esse oppositionem, statim debet eiici à Capitulo talis inhabilis, si sine scandalo fieri potest. Si autem constaret certò inhabilitatem illi electori oppositam, falsam, vel nullam esse, retinendus est in gremio sic accusatus. Quando verò res est dubia, cum in dubiis iuuet possessio, & fauendum potius sit reo, quàm actori, admitti potest, & debet, cum protestatione tamen facta illi, quod scilicet admittitur ad eligendum, si & in quantum appareat postmodùm eum debuisse admitti. Panormitanus *in cap. Cumana, de elect.* Syluest. *in Summ. verb. electio 1. quæst. 15.* Peyrinis *tom. 1. de subdito, quæst. de obedientia, cap. 31. §. 6. concl. 2.* plures alios referens. Idem dicendum quando inhabilitas obiecta est certa, sed est scandalum si eiiciatur talis inhabilis; tunc enim admitti potest cum simili protestatione, vt habent præfati auctores; non tamen sine illa, ne videatur scienter admissus, & sic corruat tota electio. Syluest. *ibid.* Vide dicta *tom. 1. cap. 15. num. 7.*

31 De Præside tam Capitulorum, quam electionum, quæ in ipsis fieri solent, præter dicta *tom. 1. cap. 15.* illud addendum, ad ipsum tanquam caput, & Superiorem in Capitulo spectare dirigere Gremiales ad electiones legitimè faciendas, maximè iuxta decreta Clementis VIII. confirmata à Sacra Congregatione Concilij sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano Octauo, quæ sunt huiusmodi. [Vt omnis officiorum ambitûs occasio præcludatur caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, seu suffragiorum procuratione, tam pro seipsis, quam pro aliis, cum in Capitulis locorum, tum in cæteris, præsertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, seu alibi. Quicumque secus fecerint, præter alias pœnas, & censuras hactenus contra huiusmodi ambientes inflictas, quas in suo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum quæ obtinent eo ipso incidant, & ad futura quæcumque pariter inhabiles habeantur, super quo eum eis dispensari à nemine possit nisi à nobis, vel successoribus nostris, & pro qualitate culparum grauiùs etiam plectantur. Porrò supradictas omnes pœnas ad complices, ac simpliciter scientes, & non reuelantes extendimus.

32 Hoc tamen decreto, & aliis similibus non obstantibus, iuxta dicta *dict. c. 15. num. 24.* expediens erit, & sæpius necessarium pro bona directione electionis, ad quam procurandam Præsides præcipuè tenentur, vt electores instruant, moneant, & hortentur modestè, charitativè, & religiosè, eis etiam suauiter suadendo, & inducendo ad eligendum personam digniorem Capituli, ipsius virtutes veras, & regimini necessarias ostendendo, hoc enim facientes rem Deo gratam, & valde vtilem Religionibus, nec contrariam prædictis decretis, aut aliis similibus, facient. Castellinus *de elect. cap. 5. num. 6.* [Nota tamen quod quamvis electores non teneantur stare attestationi, siue testimonio Præsidis quantum ad maiorem, vel minorem idoneitatem eligendorum, maximè si eis constat contrarium, vel credunt illum ignorantia, vel passione duci; in re tamen dubia possunt cum ipso conformari, vtpote personæ qualificatæ & melius informatæ de eligendorum qualitatibus, & quia quoad hoc punctum de maiori idoneitate sufficiunt leues probationes, & suspiciones. Ita Sigism. *sup. dub. 95.* ex Rotæ decisionibus.]

Item ibidem [In Superiorum, & officialium omnium electionibus forma præscripta à Sacro Concilio Tridentino, & Ordinis Constitutionibus inuiolabiliter seruetur, iurentque electores secundùm veritatem cuiusque conscientiæ probiores, ac magis idoneos se electuros, ac propterea priusquam ad electionem deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur Constitutiones de qualitate, & requisitis eligendorum. Ad officia, gradus, & prælaturas illi præcipuè eligantur qui possint, & consueuerint Regulas Ordinis, & Constitutiones obseruare, præsertim quæ pertinent ad seruitium Chori, ac vestitum, & victum communem. Eligantur in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquot graues, & periti ex Fratribus cuiuslibet Prouinciæ, saltem tres qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confessiones etiam ipsorum Fratrum ac lectores publicos diligenter simul examinent, priusquam probentur, & ad huiusmodi ministeria admittantur. Horum etiam curæ sit examinare, & probare tam quoad doctrinam, quàm mores promouendos ad quoscumque Ordines, in quo seruetur decretum Congregat. Interpretum S. Concilij Tridentini hac de causa nuper editum, & promulgatum. 33

Similiter, quia iuxta Concilij Trident. decretum *sess. 25. cap. 6.* electiones fieri debent *per vota secreta, ita vt singulorum eligentium nomina nunquam publicentur*, Præsidis munus est curare vt electio omninò secretè fiat. Vt enim prædicto *tom. 1. c. 15. n. 17.* dictum manet, ipsi suffragatores astringuntur præcepto nunquam publicandi sua vota etiam electione finita, & si consentiente Capitulo, vel vnus electorum publice suum votum manifestaret, electio irrita redderetur. Vnde prudenter in aliquibus Religionibus, vt in nostra (præcipiente Reuerendissimo Theodoro Stratio Generali) cautum est, vt electione finita schedulæ votorum statim comburantur, ne ex charactere cognosci possit ille qui votum dedit: imò etiam conditio hæc comburendi schedulas post factum scrutinium videtur esse tam necessariò requisita, vt defectus illius irritet electionem, propter declarationem Pij V. apud Rodrig. *tom. 2. Bullar. post Bullas Pij V. inter viua vocis oracula ipsius n. 4.* Castel. *de elect. canon. Prelat. c. 4. n. 62.* 34

Præcipuè tamen Præsidis munus est curare, vt electiones omnino liberè fiant, de quo *tom. 1. cap. 15. num. 21.* Vnde Præses qui post vota recepta credens electum esse aliquem qui sibi non placet, iubet vt ad aliam electionem procedatur, peccat grauiter mortaliter, contra decisionem *cap. Quia propter, de elect.*, vbi præcipitur, vt facta collatione suffragiorum fiat electio, id est, vt statim post suffragiorum collationem vnus nomine Capituli eligat illum in quem omnes, vel maior pars suffragatorum conuenerunt. Nauar. *lib. 1. consil. titul. de elect. consil. 5.* Portell. *in responsionibus moralibus, part. 2. casu 16.* Imò in tali casu tenetur Præses ad restitutionem damni illati electo, cum ratione suffragiorum haberet ius ad illam dignitatem, seu officium, de quo fiebat electio. 35

Rebellus

Rebellus *de oblig. iustit.* 1. *part. lib.* 3. *q.* 2. Portellus *vt suprà.* Similiter grauiter peccabit Præses qui ante electionem dixerit ne dentur suffragia tali Religioso, quia non esset illum confirmaturus. Hoc enim manifestè est contra libertatem electionis. Portell. *etiam vt suprà.* Pariter Præses qui in electione aliqua vtitur precibus importunis, promissionibus, aut verbis asperis, vt eligatur verbi gratiâ Petrus, grauiter peccabit, & electio nulla erit. Quia preces importunæ maximè Superioris, promissiones, & similia causant inuoluntariam electionem, Sanch. *lib.* 4. *de matrimonio, disp.* 10. *num.* 2. *& disp.* 7. *num.* 5. 6. *& seq.* Portellus *etiam vt suprà.* Item si paciscatur cum electoribus quod si eligatur Petrus, verbi gratia, præses condonabit & non puniet culpas quorundam qui puniri debebant, peccatum simoniæ committet, quia est promissio rei temporalis, scilicet remissionis pœnæ, pro re spirituali, scilicet voto, vel suffragio. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 37. Lessius *de iust. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 21. *num.* 19. Portellus *vt suprà.* Præterea si faciat pactum cum aliquo dicendo, Da tu huic suffragium, & ego illud tibi dabo, simoniam committit: fit enim clara pactio, seu conuentio in materia beneficiorum, seu quasi beneficiorum, qualia sunt Prælatiæ in Religionibus, quod iure Canonico veluti simoniacum est prohibitum, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 15. *num.* 29. Excusari tamen potest si illa solùm dicantur non per modum pacti, sed per modum demonstrationis rei futuræ faciendæ gratiosè, & non ex conuentione. Rodrig. *tom.* 3. *qq. Regul. q.* 63. *art.* 4. Portellus *in dub. Regul. verb. simonia, num.* 1. Quo sensu, & non alio intelligi potest id quod docent aliqui in contrarium. Quos tacito nomine refert, & sequitur Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 44. Sed neque huiusmodi oblationes rei futuræ admitti debent, tum quia simoniam sapiunt, tum quia subornationis speciem præseferunt, illis enim alliciuntur Religiosi ad dandum suffragium aliis, quod alias non facerent. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tractatu trigesimoseptimo, different. vigesimaprima, numero primo.* Diana *tractatu secundo, de dub. Regul. resolut.* 126. Facilius tamen permitti possunt in præsidentibus capitulorum, si fiant non per modum pacti, vt dictum est, nec per modum subornationis, sed ad sedandos animos quorundam, & procurandum quietè, & pacificè digniorum electiones. Vt si prædicti præsides ad quos spectat dirigere electores ad digniorum electionem alicui tenuenti dare suffragium digniori dicant, Da huic votum pro hoc officio, quia in alia occasione tibi prouidebitur, vel tui cura habebitur, &c.

36 Propter prædictam causam, videlicet conseruandæ omnimodæ libertatis in electionibus, dubitant aliqui an licita sit consuetudo quarundam Religionum, quod scilicet Generales, vel eorum Commissarij assistant electionibus prælatorum inferiorum. Nam electores ob timorem reuerentialem Generalium, vel Commissariorum ipsis suffragia dabunt non ad suam, sed ad prædictorum supremorum prælatorum voluntatem. Castel. *de elect. can. c.* 14. *n.* 61. Verumtamen si prædicti præsidentes sinant electores liberè omnino suffragia dare, provt debent facere iuxta dicta, conueniens satis est, vt sint ex grauioribus patribus Religionum, vt auctoritate qua pollent dirigant dictos electores ad faciendum electiones canonicè, pacificè, & iuxta Ordinum statuta.

37 Non decet præsidem Capituli in eo eligi ad aliquod officium. Tum quia ob timorem, & reuerentiam ipsius electio non erit omninò libera. Tum quia præsumeretur fraus, & dolus. Miranda *in man. tom.* 2. *quæst.* 22. *art.* 7. Castellinus *de elect. canon. c.* 13. *à num.* 30.

Tenentur præsidens Capitulorum Regularium quærere annuatim suos Religiosos fugitiuos, aut electos. Ita enim deciditur *in cap. fin. de Regularibus,* quod esto vsu receptum non fuerit prius, quia tamen à Sacræ Congregationis Concilio sub Sanctissimo Domino Nostro Vrbano Octauo innouatum est in decreto *de apostatis, & eiectis,* ideo obligat ad sui obseruantiam, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 23. *num.* 7. Imò in iure naturali stando, & secluso quocumque positiuo, tenentur tam prædicti præsides in Capitulis, cum in illis præcipuè agendum sit de profectu spirituali Religiosorum, quam alij Prælati præfatos fugitiuos quærere, & iuxta Regulæ, & Constitutionum præscriptum corrigere, & punire, & reuocare eiectos si spes emendationis in illis subsit. Vide Sanch. *lib.* 6. *in decal. c.* 9. *n.* 18. 38

Circa Confirmatorem etiam electionum id notandum, præter dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 35. *&* 36. quod etiam quando electores iurarunt se electuros digniorem (provt debent iurare, iuxta dicta eodem *cap.* 15. *num.* 15.) si tamen dignum, etsi minùs dignum, elegerunt, tenetur Confirmator illum Confirmare. Ratio est, quia talis electio in foro externo valida est (esto electores fuerint periuri in illa) ergo confirmanda, quia confirmatio cum sit actus externus electioni in foro externo validæ conformari debet. Couarruuias *Reg. peccatum,* 2. *part.* §. 7. *num.* 4. Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 3. Quod intellige secundum ius commune; si enim iura particularia Religionum statuant Confirmatorem posse cassare electionem digni, si viderit dimissum esse digniorem, provt dicitur esse in Ordine Prædicatorum, poterit id fieri. Salon. 2. 2. *quæst.* 6. *art.* 2. *ad* 3. *controuers.* 3. Sanchez *vt suprà num.* 4. Hoc tamen intelligo si euidenter constaret relictum esse digniorem, aliàs enim ad euitandas lites, & contentiones melius esset confirmare electionem digni, sicut iure communi est licitum, & conformare se Confirmatorem electoribus. Confirmare autem indignum nullo pacto licet Confirmatori, iuxta dicta eodem *cap.* 15. *num.* 36. & videtur à simili de Episcopo confirmante indignum incidere in pœnas *cap. cum in cunctis, de elect.* §. *fin.* Sanchez *vt suprà num.* 27. 39

Electio quæ non fuit ritè, & legitimè facta confirmari nequit, quia vt habetur *ex cap. inter dilectos, de fide instrument.* §. *cum ergo,* cum principale non tenet, nec accessorium tenet: Confirmatio autem est iuris prius habiti per electionem corroboratio, vnde est quasi accessorium. Peyrinis *tom.* 1. *de subdito, q.* 1. *de obedientia, cap.* 21. §. 11. *in* 2. *probat.* 8. *concl.* Castellinus *de elect. Canonica Prælator. cap.* 14. *num.* 5. Vnde talis confirmatio irrita est, sicut & ipsa electio, propter eandem rationem. Peyrinis *ibid. conclus.* 8. Quare Confirmatoris munus est considerare processum, siue formam electionis, & modum in ea seruatum disquirere, an aliquis defectus in electione fuerit ratione cuius irrita sit, & nulla, ac per consequens non confirmanda. Castellinus *vt suprà num.* 6. 40

Extat tamen quoad hoc notabile priuilegium Ordini Prædicatorum concessum ab Alexandro IV. & Sixto IV. quod scilicet quando electio facta de Prouinciali, aut Priore ex aliqua causa non contingeret confirmari, posset Superior ad quam confirmatio talis electionis pertinebat, id est Confirmator, eligere aliquem de illis Fratribus quos ipsi electores, vel maior pars eorum per litteras suas ab eo petierint, quando ad ipsum pro electi confirmatione transmitterent. Castel. *de elect. Canonic. Prælator. cap.* 2. *n.* 6. *&* 12. Quo priuilegio tam Prædicatores quàm alij Mendicantes, & cæteri, qui cum ipsis communi- 41

cationem priuilegiorum habent potiri poterunt. Nisi obstent Constitutiones,& statuta particularia illorum, aut tali priuilegio scienter renunciauerint, aut eo vsi non sint illius habita scientia, iuxta dicenda *cap. 15. num.17.*

42 Tempus trium mensium conceditur iure communi confirmatori ad disquirendum de validitate electionis,*cap.quàm sit,de elect.& electi potest.in 6.* Castellinus *de elect.Canonic.Prælator.c.14.num.11.* Quando autem interponitur in forma debita appellatio, ne ordinarius confirmator procedat ad confirmationem iam secutæ electionis, ad Papam, nequit ordinarius confirmator confirmare durante prædicta appellatione,*cap.si postquam,eodem tit.* Castellinus *vt sup. m.4.*

43 Electio illius qui requisitus ante electionem consentit electioni de sua persona faciendæ priusquam fiat, est cassanda. Ita enim colligitur ex *cap. cum post petitam, de elect.& elect. potestate*, & ratio decisionis est quia talis præsumitur enormiter ambitiosus. Syluester *in Sum.verb electio 1. num.vndecimo*, Castellinus *de electione canon. Prælator. cap.4. num. 6.* Post alios. [Electio etiam per dolum,aut fraudem,qualis contingeret in casu quo Præses electionis paulo ante ipsam abstulerit aliquos Gremiales de Conuentu, vel posuerit in ipso alios de nouo ad dandum suffragia, non debet confirmari. Quia fraus & dolus nulli debet patrocinari,*cap.Sedes Apostolica, de rescript.& cap. Ex litteris, de dolo & contumacia.* Portellus *in Responsionibus moral.tom.secundo,casu* 74. addens à tali electione antequam fieret potuisse appellare quemcumque Religiosum cui interesset talis electio; *canon. Non solent, quæst.6.* Vide quæ dico 3. *tom. verbo Appellatio & Appellare, numero 22. & 4. tom. in Relectione circa validitatem cuiusdam capituli, dubio primo.*]

44 Similiter electio facta per sortes confirmari non potest. Quia est irrita, & nulla. Tum ex *capite finali de sortilegiis*,vbi dicitur,*Sortis vsum in electionibus perpetua prohibitione damnantes.* Tum quia esto quod ex vi prædicti *capitis fin.* electio non sit irrita, prout aliqui probabiliter tenent, tamen quia est contra formam *capitis Quia propter, de elect.* vbi assignatis duobus modis electionis, scilicet per scrutinium, & per compromissum,de quibus *tom. primo, capite 15. num. vndecimo* dictum manet, subiungitur, *Aliter electio facta non valeat.* Tum denique quia ita credo esse receptum in omnibus Religionibus maximè post dedecretum Concil. Tridentin.*sess.25.cap.6.*Suarez *tom. 1.de Relig. libro 2. de superstit.cap.12.num 9.* Castellinus *de elect.canon. Prælator. cap.4. num. 7.* An autem quando electio non fuit facta per sortes, sed per suffragia secreta, nihilominus electores ante ipsam conuenerint vt is postea eligeretur, in quem sors ceciderit, & missis sortibus illum elegerunt super quem sors cecidit, an inquam, hæc electio sit irrita, vel irritanda, vel non confirmanda maius dubium est. In quo credo dicendum talem electionem in se irritam non esse. Ratio est, quia ipsa in se formaliter, vt ita dicam, sine sortibus facta est, sortes enim antecesserunt illam, si ergo alias nullo alio defectu vitiata fuit, irrita non erit. Confirmatur, quia Pontifex in dicto *cap. fin. de sortileg.* dicit se confirmare electionem pariter factam per sortes antecedentes ipsam. quod autem confirmatur supponitur non esse irritum, aut nullum. Fauet Suarez *vt supra num. 10.* dum inquit non omnem actionem ordinatam ad electionem factam per sortes esse irritam. Nihilominus puto irritandam prædictam electionem, nec à Confirmatore confirmandam. Tum quia esto in se libera fuerit, & sine sortibus, ab illis tamen dependens fuit, & illis innixa. Tum quia fuit ex pacto & conuentione hac facta inter electores, si sors ceciderit super te, dabo tibi suffragium meum, si super me,dabis mihi suffragium tuum, quæ aliquo saltem modo simoniam redolent, iuxta dicta *tom.1. c.1.n.29.* Fauet ad intentum glossa *in d.cap.fin. de sortileg. verbo ad gratiam*, vbi inquit electionem, de qua in præd. cap. quæ vt dixi facta est sortibus antecedenter missis, debere cassari, & propterea Pontificem dixisse, *electionem factam de ipso ad gratiam confirmationis admittimus.* Maximè tamen fauet Castellinus vt supra dum asserit quamcumque electionem prælatorum in qua siue ante, siue post, siue in ipso actu electionis admittitur vsus sortis, esse ipso iure nullam. Ad minus tamen prædicti electores sunt grauiter puniendi, tum propter dicta, tum quia faciunt electionem vtminimum dubiam: tum quia sorti committunt quod ipsi magna discretione deberent facere.

Electio facta ex vi renunciationis alicuius prælaturæ antequam fuerit acceptata à Superiore illius qui renunciauit, nulla est,atque irrita, ac per consequens nullatenus confirmanda. Ratio est, quia prælatura non vacat ex vi solius renunciationis antequam acceptetur. Riccius *in praxi rer.quotidianarum,tom.3,resolut.399.* Castellinus *de elect.canon.Prælat.c.4.n.60.* post multos alios. 45

Electio in qua est electus, qui causam scandali præbiturus est in populo illius loci cui præficiendus est in prælatum venit annullanda, & cassanda, ex decisionibus Sacræ Rotæ, quas refert Castellinus *de elect.canon.cap.4. num.67.* Qui etiam *num. 58.* asserit electionem vsurarij, vel publici aleatoris esse ipso iure nullam. Vnde talium electio confirmari non debet. 46

Electio facta per abusum sæcularis potestatis irrita est, & nulla, ac per consequens non confirmanda, & consentiens tali electioni ineligibilis est, nec absque dispensatione ad aliquam dignitatem eligi valet.Electores quoque ab officiis, & beneficiis suspenduntur per triennium, eligendi potestate priuati. Ita enim habetur *cap. quisquis,de elect.* Ea porro electio dicitur per abusum sæcularis potestatis facta, quæ fuit facta per interuentum Principis, seu potestatis sæcularis, siue ad instantiam sæcularis potestatis. Bellamera *part.1. lib.1. decretal. sup. hoc capite.* Castellinus *de elect. canon. capit.5. num.33. & 34.* [Nota etiam videri electionem fieri per abusum sæcularis potestatis, cum electores Principis, aut sæcularis potestatis præsentiam requirunt vel eius consensum super eligendis certis personis, vel vt aliquod munus in ea exerceret. Ita Sigismundus de Bononia *de elect. dub.53. num.1.* post Innocentium, Panormitanum, Suarez, Alterium, & alios. Vbi etiam alia ad intentum.] 47

Potest electus canonicè in Prælatum confirmationem à confirmatore petere sine nota ambitionis. Quia habet ius ad Prælatiam ad quam est legitimè electus. Ioan. Andr. *in cap. publicato, de elect.* Mandagot.*2.part.sui tractat. de elect. cap.59.* Si tamen importunè, & affectuosè instet pro confirmatione, non effugiet saltem apud homines ambitiosi notam, cum onus humeris Angelicis impar subire tam obnixè procuret. Castellinus *de elect. canon. Prælator. cap. 14. num.65.* 48

Decretum electionis, quod ab aliquibus vocatur scrutinium, ab aliis verò acta Capituli, & est scriptum continens seriem, siue formam electionis celebratæ cum expressione nominis electi, & numeri eligentium, mittendum est ad Confirmatorem, si sit absés,vt videat an electio sit cõfirmanda necne. Est enim ad minus de solemnitate electionis. Mandagotus *de elect.1.par.c.38.* Castellinus *de elect.can.Prælat.c.12.n.30.* 49

Prædictum

Prædictum autem decretum siue testimonium authenticum, litteræ testimoniales, aut fide digni testes de prædictis dici possunt de necessitate electionis prout confirmandæ. Quomodo enim Confirmator confirmare potest electionem absens nisi aliquo ex prædictis modis illi constet fuisse ritè & legitimè factam? Quando autem Confirmator præsens est, neutrum illorum est de substantia electionis, aut confirmationis, cum sine illorum aliquo possit Confirmatori constare electionem esse legitimè factam, Syluester *in Sum. verb. electio* 1. *n.*21.

50 In gratiam quorundam Regularium, in quorum Capitulis aliquando creantur Prælati solum per postulationem, notandum ex Abbate *in rubr. de postulatione*, quod postulatio est *quædam gratiæ petitio facta Superiori de promouendo aliquem ad Prælaturam, ad quam iure communi propter defectum aliquem eligi, seu promoueri non poterat.* Vnde licet electio latè sumpta comprehendat postulationem, vt colligitur ex *cap. vnic. de postul. Prælat. in* 6. & sub nomine electionis generaliter sumptæ cadat postulatio (Panorm. *in cap. in causis, de elect. num.*2.) nihilominus differunt primò quod per postulationem potest postulari aliquis qui per electionem eligi non potest, v. g. illegitimus. Constat hoc ex *cap. innotuit nobis, de elect. & el. Eti potest*. Castel. *de elect. canon. Prælat. c.*1.*n.*12. Differunt secundo, quod per electionem Canonicè factam consentiunt electores in electum tanquam in sponsum Ecclesiæ, ad quam eligitur; per postulationem verò solum dirigunt vota sua ad Superiorem, vt ex gratia postulatum admittat. Panorm. *in tit. de postul. prælat. in princ.* Syluest. *in Summ. verb. electio* 2. *n.*3. Tertiò differunt, quod postulatus ex vi postulationis nullum ius adquirit ad Prælaturam, bene tamen electus. Panormit. *cap. postulationem, de postul.* Castell. *vt suprà n.*16. & 17. Requiruntur ad postulationem multa. Primum, quod fiat ab iis, qui postulare possunt. Secundum, vt porrigatur illi, qui eam admittere potest. Tertium, quod fiat de eo, qui promoueri potest. Quartum, quòd sit concors, id est ab omnibus Gremialibus Capituli, vel saltem à duabus partibus. Syluester *in Summ. verb. postulatio prælat. n.*2. Angelus *in Summ. eod. verb.* Illi postulare possunt, qui possunt eligere. Syluester *ibid. n.*4. Angelus *ibid. n.*2. post Host. Cui postulatio fieri potest est ille, qui potest dispensare in defectu, vel impedimento, quod habet postulatus, vt si is est illegitimus, vel carens perfecta ætate, ab eo porrigi debet postulatio pro ipso, qui poterit in huiusmodi defectibus dispensare. Syluest. *n.*5. Angelus *n.*1. Illi autem promoueri, seu postulari possunt, qui non habent aliquem defectum indispensabilem ab eo cui porrigitur supplicatio. Quare indigni postulari non possunt. Mandagotus *in tract. de elect. Prælat.* 1. *part. cap.*53. Castel. *de elect. canon. Prælat. c.*1. *n.*9. Nec irregulares, aut homicidæ, nisi pœnitentiam egerint. Mandagotus *ibid.* Idem dico de criminosis, putà periuris, & inobedientibus. Syluest. *n.*3. Angel. *dict. verb. postulatio.* Postulari etiam non possunt, qui non fuerint in Religione professi, nisi necessitate cogente, & casu quo essent instructi in Regula Ordinis. Syluest. *vt sup.* Tabiena *in Summ. verb. postulatio, num.*3. Apud quos etiam de aliis, qui postulari nequeunt.

51 Ex postulatione autem ii effectus nascuntur. Primus, quod postulatus admissa postulatione ab eo cui porrigitur cum conditionibus assignatis, statim consequitur ius ad Prælatiam, ac si fuisset electus, & confirmatus. Panorm. *in c.* 1. *de postul.* Angel. *in Summ. verb. postulatio, n.* 4. Tab. *in Sum. eod. verb. num.*6. Vnde non indiget alia electione, vel confirmatione. Angelus, & Tabiena *ibid.* Syluest. *in Summ. verb. postulatio, n.*6. Secundus effectus est, quod casu quo postulatio cum electione concurrat, licèt cæteris paribus electio præponenda sit postulationi, si tamen postulatio habet duas tertias, seu duas partes ex tribus Capituli; electio autem non nisi maiorem partem, tunc postulatio præponitur. Ita enim colligitur *ex cap. scriptum est, de elect.* Glossa *ibid. verb. maiorem.* Tab. *in Sum. vt suprà n.*2. Similiter postulatio facta concorditer ab omnibus, vel saltem à duabus partibus ex tribus non potest reiici à Superiore, nulla legitima electione existente. Panorm. *tit. de postulat. cap. postulationem, n.*2. Castel. *de elect. canon. Prælat. cap.*2. *num.*3.

Cum autem, vt dictum est, iure communi permissus, & licitus sit modus creandi Prælatos per postulationem, ideo non solùm in Religionibus vbi is vsus introductus est, sed etiam in aliis vbi non est introductus, recipi potest, nisi obstent Constitutiones à Sede Apostolica approbatæ, quæ hunc modum instituendi Prælatos reprobent. 52

Est etiam alius modus creandi, seu instituendi Prælatos, qui vocatur Nominatio, quæ etiam largo modo potest dici electio, quia qui nominat alium, prius ipsum mente elegit. Panorm. *in cap. quod sicut, de elect. in notab.* Tabien. *in Summ. verb. postulatio, num.*7. 53

Quamvis autem triplex vocetur huiusmodi Nominatio, illa tamen quæ dicitur solemnis, & est propriè Nominatio, est quando duo, vel plures nominantur Principi, vt ex eis eligatur vnus. Tabiena *ibidem.* Similiter est Nominatio quando omnes concordant in aliquo eligibili assumendo, & vadunt ad eum, à quo petendus est consensus, scilicet ad Superiorem, & requirunt eius consensum; vt cum ipso dispenset. Glossa 7. *in cap. bonæ memoriæ, de postul. Prælat.* Castellin. *de elect. canon. Prælat. c.*2.*n.*14. Sed Syluest. *in Summ. verb. Nominatio*, eam esse dicit, quando duo, vel tres, qui sunt solemniores in Capitulo, vel alibi, nominantur Superiori, & petitur vt de aliquo eorum prouideat. De hac autem Nominatione loquendo videtur aliquod ius per illam adquiri nominatis. Syluest. *ibid.* Vel ad minus non posse nominantes variare postquam Superiori est præsentata Nominatio. Tabiena, & Syluest. *vt suprà.* Qualiter differat, vel conueniat is modus creandi Prælatos cum electione, vel postulatione, ex dictis facilè coniicitur. Similiter an possit, vel non esse in vsu Religionum, constat etiam ex dictis, cum iure communi sit permissus, & in vsu aliquorum Regularium.

Pro praxi autem celebrandi Capituli Prouincialis in nostro Ordine Reuerendiss. Generalis Theodorus Stratius formam hanc breuem ex Sacris Canonibus, & Ordinis constitutionibus compilatam fecit, quam etiam Præsidentibus Capitulorum obseruandam transmisit, & in posterum transmittendam curabit. Hanc ergo hic placuit adiungere, etsi enim pro nostris solùm edita sit, aliis tamen Religionibus inutilis non erit. 54

Modus celebrandi Capitulum Prouinciale in Ordine Carmelitarum.

PRimo loco sciendum, quòd ad partem Prouincialem pertinet tertio suæ functionis anno conuocare capitulum prouinciale Dominica 3. post Pascha Resurrectionis celebrandum, nisi P. Ordinis disposuerit de præsidente, cum expressa facultate conuocandi Capitulum. Celebrandum est autem capitulum ex Prioribus, & Vicariis Conuentuum electis, vel legitimè institutis, & eorum sociis ritè à Conuentibus electis, cum Prouinciali officium depositurio, & suo socio visitationis, necnon cum præsidente, & socio per eum eligendo, qui vnus tantùm esse potest, 55

quamvis

quamuis præses à patre Generali fuerit institutus etiam cum Compræsidente. Quod pariter intelligi debet de Præside auctoritate Apostolica in forma communi confirmato, quia confirmatio in forma communi nullum ius nouum tribuit, cum non sit ampliatio, sed corroboratio iuris quæsiti, faciatque rem confirmatam auctoritatis maioris, & quòd magis timeatur.

Possunt etiam interesse Capitulo Prouinciali Magistri in S. Theologia, qui promotionem tenuerunt per Ordinem sibi factam, complendo cursus suos secundum statuta Ordinis in prouincia, in qua collati fuerint. Socij quoque prouincialis, qui electi fuerint pro Comitiis Generalibus celebrandis locum habent, & vocem in capitulo prouinciali ipsa Comitia Generalia sequenti, esto quod illis non interfuerint, modo ostendant, quòd legitimo impedimento non valuerint interesse. Et similiter P. Prouincialis, aut Vicarius Prouincialis absolutus in Comitiis Generalibus immediatè præcedentibus, necnon Vicarius electus in custodiam Prouinciæ pro absentia Prouincialis ituri ad Comitia Generalia, quamuis ipse prouincialis non accesserit, sed prouinciam custodierit. Est etiã de gremio capituli Prouincialis electus quoad res, quæ post eius legitimam, & canonicam electionem fieri contigerit.

Et quia in Congregationibus, in quibus non est ordo, plerumque multa tumultuosè fiunt, & dissensiones suboriuntur, ne in Capitulis Prouincialibus sit inter Gremiales vlla confusio, & contentio, Primum in sessionibus locum tenebit P. Præses, secundum Prouincialis ab officio absoluendus, etiam postquam absolutus fuerit, & Prouincialis electus post publicatam eius electionem, qui prouincialem ab officio absolutum præcedet: tertium Diffinitores, & si admissi fuerint aliqui ex gratia in Diffinitorio, vel ob longam consuetudinem, vel ob aliquod statutum particulare prouinciæ, isti cedent locum Diffinitoribus ordinariis. Quartum magistri in Theologia, quintum priores locales non magistri: sextum socius præsidentis, & post eum Socius Prouincialis officium depositori, nisi fuerint magistri, & vltimum locum socij priorum, si similiter non fuerint magistri.

Vigilia vigiliæ, scilicet die Veneris, si nondum constiterit de præsidente cum facultate conuocandi, & celebrandi Capitulum à patre Ordinis constituto, de mandato prouincialis statim post decantatas Vesperas per sonum campanellæ ter pulsatæ, fiat signum Congregandi Capitulum, quo audito omnes Fratres conuenient ad locum deputatum, & eis considentibus, prouincialis verbum habebit opportunum, quo expleto, præsentabuntur, & publicabuntur litteræ patris Ordinis, si quæ datæ fuerint, virtute quarum aliquis sit institutus præses, qui statim pro tali ab omnibus est habendus, illique debita præstanda Obedientia, primò à prouinciali, deinde ab aliis successiuè. Qui præsidens deinceps suo fungetur officio. Ante publicationem autem litterarum Generalis, nullo modo rebus ad Capitulum pertinentibus se immiscere, vel vllam præeminentiam prætendere poterit. Quod si nullæ fuerint litteræ patris Ordinis præsentatæ, Prouincialis pronunciabit, & declarabit præsidentem primum, & maiorem ex Diffinitoribus præcedentis Capituli si fuerit Magister, nullo Diffinitore existente magistro, antiquiorem magistrum in prouincia,

Post hæc Præsidens eliget sibi socium, quem maluerit, non habentem canonicum impedimentum; qui tamen prius non dederit suffragium in electione Socij alicuius prioris ituri ad idem Capitulum. Qui Socius poterit etiam deseruire pro Secretario Capituli, licet P. Præsidens facultatem habeat nominandi alium Secretarium, quem magis idoneum ad tale munus iudicauerit. Qui tamen, nisi aliàs fuerit de Gremio, non habebit locum, & vocem in Capitulo; cùm enim eius officium sit nudum Ministerium, potest esse extraneus, & etiam laicus. Præstabit iuramentum Secretarius de officio suo fideliter peragendo. Deinde P. Præsidens notificabit Gremio nouæ electionis prouincialis die crastina futuræ causam, vel ex completo officio, vel ex assumptione, vel morte, vel ex priuatione, vel ex renunciatione, vel ex quacunque alia, & quòd ad implorandum diuinum auxilium pro negotio tam graui ritè peragendo pernecessarium præcantanda est Missa de Spiritu Sancto, omnesque Gremiales debent, & tenentur Sacrum facere, vel saltem Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento refici.

Deinde cum consilio Diffinitorum faciet officialium Capituli tabulam, instituendo scilicet &, nominando Priorem ipsius Capituli, Superiorem, seu moderatorem chori, Concionatores, publicarum conclusionum defensores, causarum criminalium, & ciuilium Auditores, admittendorum ad Confessiones, & ad studia, promouendorum ad gradus, & ad Ordines, & recipiendorum ad habitum Religionis examinatores, librorum reuisores, & cursorem Capituli. Quam coram gremialibus lecta, vnumquemque officialem ad munus sibi impositum perficiendum adhortabitur, eamque in loco publico affigi curabit.

Poterit etiam eadem die, si gremio placuerit, pro prima sessione, & actione capitulari, vnà cum Diffinitoribus examinare litteras Sociorum Priorum, necnon eorumdem Priorum culpas audire, atque accusationes, & informationes contra eos captas, & præsentatas recipere, & si quæ ab eis culpæ fuerint confessæ, vel per tam sufficientem testium depositionem probatæ, quòd eis nulla competat apparens defensio, propter quas culpas secundum statuta Ordinis, seu sacros Canones, aut Pontificias Constitutiones vocem amiserint, statim, nulla alia assignata pœna, excludentur è capitulo.

Quod si culpæ non fuerint confessæ, nec sufficienter probatæ, vel contra aliquos alios Gremiales facta fuerit oppositio de aliquo impedimento canonico, propter quod admittendi non sint in capitulo, de quo tamen non sufficiens exhibebitur probatio, quia tunc non datur tempus faciendi defensiones, nec sumendi nouas informationes, Gremiales contra quos factæ fuerint tales oppositiones, non poterunt excludi à capitulo, sed erunt admittendi cum protestatione quod admittantur si, & quatenus de iure admitti poterunt.

Antequam Gremiales procedant ad aliquam electionem præparetur in loco pro electionibus faciendis deputato Altare cum Crucifixo, & vrna, in qua recipienda sint suffragia, necnon tot schedulæ de eadem charta, eiusdemque longitudinis, & latitudinis, & sine vllo puncto, vllòue signo notatæ, quot erunt necessariæ pro omnibus electionibus, in quibus ex vna parte sit eadem manu scriptum iuramentum de eligendo meliore, mandato Clementis VIII. præstandum, sub hac forma: Ego N. testem inuoco IESVM CHRISTVM, qui me iudicaturus est, quod eligo, quem secundùm dictamen meæ conscientiæ censeo probiorem, & magis idoneum. Ex altera verò parte scripta sint hæc verba; *Ego eligo in N. Patrem N.* ita vt nihil desit scribendum, nisi nomen electi.

Aduertendum etiam est, quod de mandato eiusdem Clementis VIII. prius quam deueniatur ad aliquam electionem, prælegendæ sunt Constitutiones de qualitatibus, & requisitis eligendorum, & quod ad prælaturas illi præcipuè sunt eligendi, qui possint, & consueuerint Regulas, & Constitutiones Ordinis obseruare, præsertim quæ pertinent ad seruitium Chori, ad vestitum, & ad vitam communem.

Die

Die Sabbati, non obstante cuiuscumque absentia, valde manè cantata Missa solemni de Spiritu Sancto, habito sermone, & commendatis Fratribus, benefactoribus, familiaribus, patronis, ac litteras confraterni tatis habentibus, defunctis singulorum Conuentuum circa capitulum Prouinciale vltimò celebratum, accedent ad locum pro electionibus faciendis præparatum omnes Gremiales, cum aliis Fratribus, cantando Hymnum *Veni creator Spiritus*. Quò vbi peruenerint, exclusis omnibus, qui non habent locum in capitulo, considentibus Præsidente, Prouinciali, Diffinitoribus, & aliis de Gremio, pater Secretarius capituli surgens dicat. Hi sunt Reuerendi patres, qui in electionibus huius capituli vocem, & locum habebunt, Ad. R. P. M. Fr. N. Præsidens Capituli, Ad. R. P. Mag Fr. N. Prouincialis P. M. Fr. N. primus Diffinitor, nominando singulos electores per ordinem, quibus ex commissione Patris Præsidentis præcipiet, ne vllus in virtute sanctæ Obedientiæ ante completas omnes sessiones, & actiones Capitulares, & absolutas gratiarum actiones, è loco Capituli, absque expressa eiusdem Præsidentis licentia discedat.

Pronunciatis per Secretarium, & publicatis patribus vocalibus, ter eos alta voce interrogabit P. præsidens, an sciant in aliquo esse defectum, vel impedimentum, propter quod non debeat esse de Gremio, & si in aliquo repertum fuerit aliquod impedimentum, confessum, vel sufficienter probatum, iste eiicietur statim antequam vltra procedatur.

Deinde pro maiori electionum, quæ in capitulo faciendæ sunt, firmitate, & conscientiæ Gremialium tranquillitate, esto nihil fuerit oppositum, eos absoluet, & cum eis dispensabit, in hunc modum. Omnes gremiales genuflexi dicent, *Confiteor, &c.* & pater præsidens subiunget, *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam, &c.* Ego N. in quantum Regularium priuilegia se extendunt, absoluo vos à quauis sententia excommunicationis, suspensionis, & interdicti, & à quibusuis sẽtentiis, & pœnis, & quatenus opus sit dispẽsõ vobiscum super quauis irregularitate (exceptis censuris, sententiis, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in isto capitulo pertinentes contractis, vel ad forum contentiosum deductis) ad effectum legitimæ electionis, vosque legitimos vocales declaro. In Nomine Patris, &c.

Sic absolutis, dispensatis, & legitimatis vocalibus procedendum est primò ad electionem quatuor Diffinitorum. Quare vnusquisque gremialis de manu præsidis, vel Secretarij capituli accipiet vnam ex præparatis schedulis, & in ea propriâ manu scribet nomina quatuor patrum de Gremio, quos eligat in Diffinitores, immutato quantùm fieri poterit charactere, ne agnoscatur à patribus, qui visuri sunt, & lecturi suffragia.

Et licèt secundùm nostras Constitutiones omnes simplices Sacerdotes, qui habent quinque annos expletos professionis, & sunt in ætate triginta annorum, esse possint Diffinitores, nihilominus non omnes ad tantum munus apti sunt; ad eos enim spectat, vnà cum P. Præsidente, singulis Prouinciæ Conuentibus de idoneis prælatis prouidere, de delictis, & excessibus patris etiam Prouincialis cognoscere, illumque cogere ad reddendam rationem de receptis, & datis pro Prouincia: statuta facere pro regimine Prouinciæ, & in toto triennio futuro prouinciali in grauioribus negotiis assistere. Quare curabunt patres Gremiales eligere in Diffinitores patres magis insignes prudentia, vsuque rerum spectabiles, & qui præsertim sint in Sacra Theologia graduati, vel qui saltem in aliquibus Conuentibus Superioris munus laudabiliter gesserint.

Cum autem de iure communi in electionibus per scrutinium faciendis, tres sint assumendi Scrutatores de Collegio, tot ex electoribus capituli P. Præsidens de assensu veterum Diffinitorum contra quos nihil opponat aliquis ex gremialibus assumet, & si quis recusatus fuerit, P. Præsidens de assensu pariter Diffinitorum illius loco alium nemini suspectum assumet. Horum Scrutatorum munus (vbi genuflexi ante præsidem iurauerint, se fideliter accepturos, & publicaturos suffragia, & quia ad officium suum pertinent, sincera cum mente præstituros, ad mensamque præparatam accesserint) erit singula vota eligentium complicata in vrna recipere, eadem extrahere, enumerare, aperire, legere, & publicare.

Declaratis igitur scrutatoribus, P. Secretarius Capituli surgens dicat RR. Patres in nomine Domini ad danda suffragia accedite. Et in continenti primus omnium pater præsidens accedens ad Altare, genuflectat coram Crucifixo, & genuflexus signans se Cruce in nomine Patris, &c. legat iuramentum à tergo schedulæ scriptum, deinde surgens, & duobus digitis clausum suum suffragium ostendens in vrnam mittet, factaque inclinatione Altari, ad suum locum redibit. Quod idem faciant successiuè alij Gremiales. Et hic modus, hæcve forma dandi suffragia in omnibus aliis electionibus seruanda est.

Cum autem secundum nostras Constitutiones, & secundùm ius commune, non possit fieri electio, nisi per præsentes; sciendum, quod si aliquis ex Gremialibus tempore electionis fuerit in Conuentu, vel in oppido, aut in Ciuitate, in qua celebrabitur electio; sed ita ægrotans, vt non valeat personaliter ad locum electionis accedere, pro præsenti nihilominus habendus est, & patres Scrutatores ad eum pro recipiendo eius suffragio se conferre debent.

Receptis omnibus suffragiis in vrna, vnus ex Scrutatoribus illa extrahet, numerabit, & euoluet, eaque visa, & aliis duobus ostensa leget, & publicabit, & interim dum schedulæ perleguntur, Secretarius Capituli vnumquodque suffragium in scriptis excipiet, electorum nomina prænotando, quod etiam à diuersis aliis Gremialibus saltem tribus à præsidente designandis, pariter fiet.

Post singulorum publicationem suffragiorum, si plures quam quatuor nominati fuerint Diffinitores, facienda est à Scrutatoribus collatio numeri ad numerum, vt appareat, quinam iuxta nostras Constitutiones remanserint legitimè electi, illi scilicet in quos plures, quàm in alios consenserint gremiales; quamuis non solùm isti, sed etiam omnes alij, qui pauciora habuerint vota, adnotandi sint in libro Prouinciæ per ordinem secundùm numerum maiorem suffragiorum, vt ex eis possit suppleri numerus Diffinitorum, si casus euenerit faciendi supplementum.

Publicatis suffragiis Diffinitorum, P. præsidens ter alta voce interrogabit Gremiales, vt moris est in Religione, an habeant illam electionem pro legitima, & canonica. Licet enim supposita præfata absolutione, & legitimatione vocalium, & dispensatione, nihil (saluis exceptionibus, de quibus supra) possit illis obiici, propter quod non sint habendi legitimi vocales; potest tamen opponi contra ipsam electionem, quod non fuerit Canonicè facta, & propterea nulla, vel annullanda. Hic autem est aduertendum, quod qui interrogati à præsidente nihil dixerint contra electionem, sed in eam, vel expresse, vel tacitè consenserint, illam postea secundùm sacros Canones impugnare nequeunt, nisi ex noua causa, vel veteri, sed nouiter eis manifestata.

Si aliquid igitur oppositum fuerit contra electionem Diffinitorum, P. Præsidens oppositionem cum antiquis Diffinitoribus statim summariè examinabit, determina-

determinabitque, an electio sit firmanda, & ad aliam procedendum. Si autem nulla fiet oppositio, dicet: Ego N. nomine meo, & nomine omnium istorum Gremialium eligo in Diffinitores præsentis Capituli nostræ Prouinciæ N. RR. Patres Frat. N. & Frat. N. &c. Et incontinenti hi quatuor patres electi accedent ad patrem præsidentem, & coram illo genuflectent, & ipse eos confirmabit, dicens: Ego N. auctoritate qua fungor, confirmo vos in Diffinitores præsentis Capituli, dans vobis omnem auctoritatem, & potestatem, quam cæteri Diffinitores huiusmodi Capitulorum secundùm statuta nostri Ordinis habere solent. In nomine Patris, &c. Qui sic confirmati, deosculata manu præsidentis, sedebunt iuxta prouincialem, ordinem inter seipsos consuetum seruantes. Antiqui autem Diffinitores recedant tunc à Capitulo, nisi alio titulo sint de gremio.

Sic electis, & confirmatis nouis Diffinitoribus, & in suo loco considentibus ad dexteram, & sinistram præsidentis, prouincialis officium depositurus coram præsidente, & toto Gremio dicet culpas suas, & humiliter, ac mansuetè audiet reprehensiones, correctiones, & accusationes Fratrum, & si compertus fuerit reus talis culpæ, propter quam secundùm statuta Ordinis amiserit vocem, expellendus erit; nulla tamen ei iniungenda pœnitentia, donec fuerint eius culpæ in Diffinitorio visæ, & diligenter discussæ.

Et quia extat decretum in multis Capitulis Generalibus nostri Ordinis factum, videlicet in Capitulo Patauij celebrato anno 1532. in celebrato Vincentiæ 1539. in celebrato Romæ anno 1564. in celebrato Placentiæ anno 1575. & in celebrato Romæ anno 1580. vt videre est in libro Ordinis, in vsuque positum in tota Religione, quod nullus possit eligi in prouincialem, qui non sit ex nominatis, & præsentatis à patre Ordinis; procurabit præsidens legi, & publicari Gremialibus litteras Patris Generalis de ab eo nominatis, & præsentatis, vt vnum ex eis eligant in Prouincialem.

Deinde prælectis Constitutionibus de requisitis eligendi in prouincialem, procedent patres Gremiales ad eius electionem per secreta suffragia, seruata forma, de qua supra in electione Diffinitorum, & eos aduertet P. Præsidens, ne in scribendo nomine electi addant aliquod verbum; alioquin eorum suffragium erit nullum, & nullius valoris, & si lectis, publicatisque per scrutatores suffragiis, & facta (si plures fuerint nominati) collatione numeri ad numerum, constiterit aliquem habuisse plura vota quàm omnes alij simul, iste, si ad interrogationem præsidentis contra electionem nulla facta fuerit obiectio, erit prouincialis. Si verò in primo scrutinio nullus habuerit plura vota quam omnes alij simul, tendandum erit secundum scrutinium, & si neque in isto creabitur prouincialis, tertium erit tentandum, & hac tertia vice, etiamsi nullus plura habuerit suffragia, quàm omnes alij simul; qui tamen plura habuerit, quàm alij singulatim, prouincialis erit, & si plures in suffragiis æquales fuerint, ille præponetur, qui primum locum tenebit in Ordine, attenta tamen antiquitate professionis, vel gradus.

Et quia in electione prouincialis omnia sunt seruanda quæ pro electione Generalis nostræ Constitutiones disponunt, & in electione Generalis, facta votorum publicatione, & collatione, & constito in quem maior pars consenserit, habens primam vocem suo & omnium eligentium nomine decretum electionis interponit, quod vtique Sacris Canonibus conformum est, sic etiam statim ac in electione prouinciali publicata fuerint vota, & facta eorum collatione apparuerit in quem maior pars consenserit, & ad interrogationem præsidentis iteratam nulla fiet obiectio, P. Præsidens interponet decretum electionis in hanc formam. Ego N. nomine meo, & nomine omnium eligentium eligo, & denuncio Patrem Magistrum N. Prouincialem huius Prouinciæ.

Et istud decretum nullatenus est omittendum, quia DD. dicunt, in eo essentialiter consistere electionem. Quamobrem referunt, quod in electione Petri Barbi Veneri in Pontificem, qui vocatus fuit Paulus secundus, Cardinalis Bessarion Tusculanus Episcopus primum in Collegio locum habens vnumquemque ordine interrogans: Num ea placeret electio? Et cum ab omnibus prona assensione placere responsum esset, conuersus ad Petrum dixit, Patres hi te in Pontificem elegerunt, & ego omnium nominibus te eligo. Idque fecit, vt quæ sunt necessaria ad electionem legitimam viderentur in ea conuenisse. Quamobrem electio, quæ fit per secreta vocalium suffragia, videtur solum esse quoddam electionis præambulum necessarium ad inuestigandam Gremialium voluntatem, & ad cognoscendum in quem ipsi consenserint. Quare illud decretum describendum est inter acta Capituli.

Pronuntiato prædicto decreto, absoluta est vtique, & completa Prouincialis electio. Aduertendum tamen, quod quamvis Prouinciales extra Italiam, dum in ea commoratur Generalis, statim ac sunt electi suum officium exercere possint, licet cum obligatione obtinendi à Generali confirmationem infrà quatuor, vel sex menses ad summum: Prouinciales tamen Italiæ nequeunt exercere suum officium, nisi habita prius confirmatione à Generali. Quare interim prouincia regenda est per Priorem Conuentus, vbi celebratum fuerit Capitulum, si erit Magister. Sin minus, per antiquiorem Magistrum, qui tanquam Vicarius prouinciam administrabit. Nisi Pater Generalis fuerit extra Italiam; tunc enim prouinciales electi in Italia poterunt exercere officium cum eadem obligatione obtinendi confirmationem à Generali infra quatuor, vel sex menses. Quod si electus in natione, in qua fuerit Generalis, ante confirmationem per se, vel per alium, in totum, vel in partem, ea quæ sunt sui officij exercuerit, secundum ius commune eo ipso priuatus est, vel priuandus iure, quod ei per electionem quæsitum fuerat. At si prouincialis electus fuerit extra Europam, cum ob nimiam distantiam, itinerisque difficultatem, ac incertitudinem nequeat illi præscribi determinatum tempus ad procurandam confirmationem officij à Generali, poterit seruatis seruandis confirmari à præsidente Capituli, obligatus tamen erit obtinere quamprimum poterit aliam confirmationem à Generali.

Prouinciali electo, statim præsidens, etsi infrà futurum proximum triennium non sit celebrandum Capitulum Generale, procedet ad electionem Sociorum Prouincialis, & Diffinitoris pro ipso capitulo Generali, ac etiam Vicarij prouinciæ pro absentia prouincialis ituri ad Capitulum Generale, & omnes istæ electiones fieri debent per vota secreta, & seruata forma, de qua suprà. Electo prouinciæ Vicario, alium ad custodiam prouinciæ pro casibus fortuitis sua auctoritate substituet prouincialis electus, qui primi per mortem, vel aliter deficientis, vel à prouincia absentis vices suppleat, & auctoritatem habeat ad quæcumque.

Circa electionem Sociorum duo sunt aduertenda. Alterum, quod nullus Gremialis, siue Generalis, siue Prouincialis, siue quisquis alius habiturus vocem in Capitulo Generali, in electione Sociorũ vocem habet actiuam, & si in ea suffragium dederit, vocem actiuam amittet in Capitulo Generali. Alterum, quod cum omnes

omnes quatuor Diffinitores accedere teneantur ad Congregationem intermediam faciendam in Dominica 3. post Pascha Resurrectionis, & contingere possit, vt tunc temporis Socij accedant ad Capitulum Generale, & ita non valeant interuenire dictæ Congregationi, nullus Diffinitor potest eligi in Socium Prouincialis pro Capitulo Generali.

Electus Prouincialis tenetur in ipso Capitulo vnum Socium Prouinciæ eligere, quem semel electum, sine iusta causa mutare non potest, & Socius electus in eodem Capitulo debet Prouinciali fidelitatem iurare. Quamuis autem sit in Prouincialis potestate eligere Socium, quem ipse maluerit, nihilominus quia talis Socius debet semper supradictæ Congregationi intermediæ cum quatuor Diffinitoribus interesse, etiamsi Prouincialis cum suis Sociis accesserit ad Capitulum Generale, consequens est, vt Socius Prouinciæ non possit eligi aliquis, qui fuerit electus Socius Prouincialis pro Capitulo Generali, vel qui sit vnus ex quatuor Diffinitoribus. Debet etiam Prouincialis cauere, ne sibi Socium visitationis eligat Magistrum aliquem, de quo probabilem habeat suspicionem, quod post eum ad Prouincialatus officium aspiret, quia Socius talem habens prætensionem, tempore visitationis facilè per fas, & nefas studebit Priores sibi reddere beneuolos, minusque sincerè tractabit negotia Prouinciæ.

Absolutis præfatis electionibus coram toto gremio comburendæ sunt schedulæ suffragiorum, deinde intonato per Præsidem hymno, *Te Deum laudamus*, illum aliosve prosequentes Gremiales ducent Prouincialem electum ad Ecclesiam, vbi ante Altare maius tapetis appositis se prosternet, & prostratus manebit, donec præfatus Hymnus percantetur, & dicantur à præside consuetæ Orationes. Quibus absolutis, cum Pius quartus in quadam sua Constitutione decreuerit, vt perquoscumque quibus de Monasteriis, Conuentibus, Domibus & aliis quibuscumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, publica Orthodoxæ fidei professio fiat: etsi quoad prælatos Regulares ista fidei professio non sit in vsu, nihilominus censemus illam à prælatis nostri Ordinis faciendam esse. Quare prouincialis electus statim ambabus manibus super Missale extensis, in manibus præsidentis Capituli professionem fidei genuflexus, cum iuramento alta, & intelligibibili voce sequenti forma emittet.

Ego F. N. prouincialis electus prouinciæ N. Ordinis B. Mariæ Virg. de Monte Carmeli Regularis obseruantiæ firma fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Ecclesia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum patrem omnipotentem factorem cœli, & terræ: visibilium omnium, & inuisibilium. Et in vnum Dominum Iesum Christum Filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum ante omnia secula: Deum de Deo: lumen de lumine: Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, consubstantialem patri: per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus est. Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus, & sepultus est. Et resurrexit tertia die secundum scripturas. Et ascendit in Cœlum, sedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus est cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio simul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus est per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam & Apostolicã Ecclesiam. Confiteor vnum Baptisma in remissionem peccatorum. Et expecto resurrectionem mortuorum. Et vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas, & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque eiusdem Ecclesiæ obseruationes, & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item Sacram Scripturam iuxta eum sensum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, nisi iuxta vnanimem consensum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque septem esse verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Iesu Christo Domino nostro instituta, atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam vnctionem, Ordinem, & matrimonium, illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque, & approbatos Catholicæ Ecclesiæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum administratione recipio, & admitto. Omnia, & singula, quæ de peccato originali, & de iustificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita fuerunt, amplector, & recipio. Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro viuis, atque defunctis, atque in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem vnà cum anima, & diuinitate Domini nostri Iesu Christi, fierique conuersionē totius substantiæ panis in corpus, & totius substantiæ vini in sanguinem: quam conuersionem Catholica Ecclesia transsubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantum specie totum, atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi. Constanter teneo Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Christo regnantes venerandos atque inuocandos esse, eosque Orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias esse venerandas firmissimè assero.

Imagines Christi, & Deiparæ semper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas esse, atque eis debitum honorem, & venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque vsum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam Apostolicam Romanam Ecclesiam omnium Ecclesiarum Matrem, & magistram agnosco, Romanoque Pontifici B. Petri Apostolorum Principis Successori, ac Iesu Christi Vicario veram obedientiam spondeo, & iuro. Cætera item omnia à Sacris Canonibus, Oecumenicis Concilis, ac præcipuè à Sacrosancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; simulque contraria omnia, atque hæreses quascumque ab Ecclesia damnatas, reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, rejicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo saluus esse potest, quam in præsenti sponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vsque ad extremum vitæ spiritum constantissimè, Deo dante, retinere & confiteri, atque à meis subditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo spectabit, teneri, doceri, & prædicari quantum in me erit, curaturum.

Ita ego F. N. spondeo, voueo, & iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.

Emissa hac fidei professione, surgens Prouincialis accedet ad Altare, illudque osculabitur reuerenter. Postmodum præsentato ei aspersorio, ipse primò se, deinde alios Fratres asperget, & facta aspersione, in loco sibi ante Altare præparato sedebit ad manum sinistram Præsidentis, & singuli Fra-

tres ad eum accedent, & flexis genibus, manus eius humiliter, & reuerenter in obedientiæ signum osculabuntur.

Præstita obedientia Prouinciali electo, P. Præsidens incipiet cum Diffinitorio tractare de regimine Prouinciæ.

Sunt autem, si respiciamus id, quod habemus expressum in nostris Constitutionibus, quinque tantum Patres de corpore Diffinitorij cum voto decisiuo, videlicet P. Præsidens, quatuor Diffinitores, & vnus cum voto consultiuo, prouincialis, scilicet absolutus; nihilominus vsu receptum est etiam in Religione, quod cum voto decisiuo ingrediantur Diffinitorium Socius P. Præsidentis, & Prouincialis electus, etiam ante confirmationem, & in nonnullis Prouinciis, etiam Socius visitationis electus in Capitulo à Prouinciali electo.

Locus pro Diffinitorio deputatus, decens sit, & secretus, & in eo paratum Altariolum cum Crucifixo, vrna, & tot schedulis, quot sufficiant pro electionibus omnium Priorum, scriptis cum iuramento, & electione, modo quo supra, ita vt solùm desideretur nomen eligendi, licet sufficiat semel tantùm præstare iuramentum in principio de eligendis omnibus, & singulis prioribus Probioribus, & magis idoneis.

Dictum locum ingressus P. Præsidens, cæteris de corpore Diffinitorij omnibus genuflexis ante Altare ad inuocandum Spiritus sancti adiutorium, incipiet sine nota *Veni creator spiritus*, & alternatim totum recitabunt. Præsidens, *Emitte spiritum tuum, &c. Domine exaudi, &c. Dominus vobiscum, &c. Oremus. Deus, qui corda fidelium, &c.* Deinde surgentes accedant ad mensam ibi paratam, super qua commodè scribere possint, & in qua sint omnia pro actionibus Diffinitorij necessaria, & per ordinem considebunt.

Omnibus considentibus, singuli iurabunt, quod absque licentia totius Diffinitorij nihil in eo tractatum, vel prolatum alicui extraneo reuelabunt, & primus omnium iurabit P. Præsidens, & si prædictum silentium non seruauerint, priuationem vtriusque vocis ad sexennium incurrent. Deinde prælectis Constitutionibus de requisitis eligendorum procedent in nomine Domini ad electiones per vota secreta faciendas.

Et quia Prioribus incumbit cura animarum, quæ est ars artium, & scientiarum, & nihil magis officit Religioni quam ad regimen animarum indignos, vel minùs idoneos assumi, antequam aggrediantur electiones Priorum, Patres de diffinitorio seriò discurrent, & tractabunt de singulis Conuentibus, quibus de Superioribus fuerit prouidendum, & de Patribus ad regimen magis idoneis. Quare examinabunt inuentaria status Conuentum, quæ secum deferre debent Priores ad Capitulum præsentibus Sociis, vt ex eorum inspectione aliquo modo coniicere possint Diffinitores, quinam Priores benè, & malè se gesserint in suorum Conuentuum regimine, & quinam digni sint, vt in eodem Conuentu confirmentur, vel in aliis instituantur.

Curabit P. Præsidens, ne vllus eligatur in Priorem, qui non habeat omnia secundum statuta Ordinis requisita, & præsertim qui ob aliquam infirmitatem habitualem nequeat in diebus per nostras Constitutiones prohibitis à carnibus abstinere, ieiunia Ordinis seruare, vitam communem in Refectorio sequi, & Officio diuino de die, & de nocte in Choro interesse. Per habitualem autem infirmitatem non debemus intelligere senectutem, imò cum senes, vtplurimum iudicio, prudentia, & dexteritate polleant, magis quam iuuenes, si in aliquo peculiaris obseruantiæ, & reformationis zelus effulserit, ei poterit alicuius Conuentus regimen committi, modò non sit adeo confectus senio, quod ad tale munus prorsus inhabilis reddatur. Cæterum si Diffinitores censuerint aliquem habituali infirmitate affectum esse valdè præstantem in administratione, & Conuentibus proficuum, poterunt illum à Parte Ordinis postulare, illi causas notificando, propter quas cum illo super Constitutionibus fuerit dispensandum.

Cætera, quæ facere debent Diffinitores videri possunt in nostris Constitutionibus *punct.* 4. *cap.* 19. *à num.* 4. Sed de vno præsertim eos admonitos esse volumus, vt scilicet non obstante quacumque consuetudine in contrarium cogant Prouincialem absolutum ab officio ad reddendam rationem de receptis à Prouincia, & de expensis tempore sui Prouincialatus, tam ordinariis, quam extraordinariis.

Debent etiam de mandato Clementis VIII. eligere tres saltem Patres graues, & peritos, qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confessiones etiam Fratrum ac lectores publicos diligenter simul examinent, priusquam probentur, & ad huiusmodi ministeria admittantur. Horum etiam cura erit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores promouendos ad quoscunque Ordines, in quo seruandum erit decretum Congregationis Interpretum Sacri Concil. Trident. hac de causa editum, & promulgatum.

Dispositis omnibus per Diffinitorium, finaliter acta Capituli conscribentur in libro Prouinciæ, & ad pulsum nolæ Capitularis congregabuntur omnes Fratres in vnum locum, & ibi auctoritate Præsidis, ac Diffinitorum absoluentur omnes Priores, qui statim sigilla officiorum suorum Præsidenti, & Diffinitoribus reddent. Deinde præsidens vocabit sigillàtim per Secretarium nominibus propriis omnes Priores instituendos, qui vocati coram eo genuflectent, & ipse singulis tradendo sigillum Prioratus dicat: Auctoritate nostra, & de vnanimi consensu Diffinitorum præsentis Capituli facimus, & ordinamus te N. Priorem nostri Conuentus N. dantes tibi curam animarum, &c. Et Prior institutus cum humilitate, & reuerentia sigillum recipiet, manum præsidentis osculando, & dicendo: Deo gratias. Et si ille fuerit absens, dicet præsidens in tertia persona: Facimus, & Ordinamus Patrem N. Priorem Conuentus N. Deinde dandæ erunt vnicuique litteræ testimoniales de iniuncto illi officio, Præsidentis sigillo munitæ.

Vbi priores sic fuerint instituti, omnes genuflexi in manu præsidis facient professionem fidei, vnus quidem alta, alij submissa voce in hanc formam. Ego Frat. N. Ordinis Carmelitarum Prior institutus Conuentus N. firma fide credo, & profiteor omnia, &c. vt habetur suprà in professione emittenda à Prouinciali. Deinde vnusquisque alta voce, vnus post alterum iuramentum præstabit his verbis. Ego idem Frat. N. spondeo, voueo, iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Dei Euangelia. Et finaliter conscribantur acta Capituli in libro Prouinciæ.

Vnum aliud etiam in Capitulo Prouinciali tanquam necessarium pro legitima receptione Nouitiorum aduertendum est, quod scilicet quando nostræ Constitutiones tribuunt soli Generali, vel Prouinciali posse sine consensu cuiuscumque iuuenes ex sæculo ad Nouitiatum, & ad professionem recipere, sunt intelligendæ de minoribus sexdecim annis, maiores enim extra Capitulum Generale, vel Prouinciale, siue Clerici sint, siue Laïci, non sunt recipiendi, nisi fiat iuxta duas Constitutiones Sixti V. diligens inquisitio de eorum patre, patria, & anteacta vita, & ex accurata informatione, & fide digna relatione constiterit, eos non esse

esse aliquorum criminum, &c. reos, nec suspectos, neque grauatos ære alieno, &c. nec reddendis ratiociniis obnoxios,&c.quodque non humana aliqua ratione, &c. Religionem eligunt. Deinde notificata ista informatione duorum, vel trium, vel plurium, si commodè fieri poterit, Monasteriorum, quæ deputatâ fuerint in Prouincia à Superioribus, ab eis approbentur, & recipiantur ad habitum regularem. Quare P. Præsidens curabit in ipso Capitulo deputari duo, vel tria, vel plura, si commode fieri poterit, Monasteria, quorum Superiores, saltem semel in anno ad dictam approbationem, & admissionem faciendam simul congregentur.

Vbi autem Congregatio intermedia Diffinitorialis Dominica 3. post Pascha Resurrectionis, iuxta dispositionem nostrarum Constitutionum, pro aliis negotiis celebrabitur, in ea etiam à P. Prouinciali cum consensu Diffinitorum, & sui Socij, prædicta nouitiorum approbatio, & admissio fieri poterit, perinde enim erit, ac si in Capitulo prouinciali fieret.

Quod si paucitas Monasteriorum, aut nimia eorum distantia in aliqua prouincia, vel Vicaria, vt in Brasilia, tot Monasteria deputari non patiatur, Capitulum prouinciale saltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monasterij dictam facultatem approbandi, & admittendi ad habitum præfatos Nouitios demandare poterit.

Cæterum exteri ex longinquis partibus, vel ex locis hæreticorum, seu infidelium aduenientes, etiamsi de præfatis omnibus liquidò non constiterit, tamen si diligentia adhibita nihil apparuerit, quod eos impediat, ex declaratione eiusdem Sixti V. habiles reputandi sunt ad Religionem.

Professionem autem eorum, qui non seruata dicta forma recepti fuerint, Sixt. V. irritam, & nullam declarauit, & Superioribus inobedientibus inhabiles recipientibus nonnullas pœnas imposuit in prima Constitutione, quam tamen quoad nullitatem professionis Clemens VIII. in alia sua Constit. moderatus est, & ad terminos iuris communis reduxit, saluis pœnis contra inobedientes.

Post hæc facienda est commemoratio Fratrum, familiarium, Patronorum, & litteras Confraternitatis habentium virorum, & mulierum per singulos Conuentus, & specialiter illorum qui capitulum prouinciale eleemosyna notabili adiuuerint, & illis recommendatis, recitabitur Psalmus, *Ad te leuaui oculos meos*, cum aliis precibus consuetis. Post quas P. Præsidens incipiet alta voce, *Te Deum laudamus*, quem prosequentes Fratres accedent ad Chorum, vbi terminato dicto hymno, P. Præsidens solitas orationes recitabit. Deinde coram toto gremio publicabuntur acta Capituli, quorum copiam P. Præsidens ex papyro prouinciæ de verbo ad verbum fideliter extractam, & ab ipso Præside, Prouinciali electo, & Diffinitoribus subscriptam, curabit transmitti ad Patrem Ordinis pro confirmatione.

Publicatis actis Capituli, omnes Fratres coram Præsidente postrati dicent, *Confiteor Deo, &c.* & ipse subiunget, *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam, &c.* eosque absoluet, & dispensabit prout in Breuiario, & in fine dicet, *Benedictio Dei omnipotentis Patris, &c.*

Vnum tantum aduertendum est, quod scilicet in quouis capitulo prouinciali debet publicari tum constitutio Clem. VIII. de largitione munerum Regularibus interdicta, tum decretum Congregationis generalis Sanctæ Romanæ, & vniuersalis Inquisitionis habitæ in Palatio Apostolico coram Sanctiss. D. N. Vrb. VIII. ac Eminentissimis, & Reuerendiss. Dominis S. R. E. Cardinalibus aduersus hæreticam prauitatem Inquisitoribus Generalibus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis, & commonendi sunt omnes de obseruantia, & executione Apostolicarum constitutionum, & decretorum ad sanctum Officium Inquisitionis aduersus hæreticam prauitatem pertinentium, & præsertim constitutionum Apostolicarum, quæ in prædicto decreto referuntur.

Vt sciant Fratres nostri, ad quid absolutio, & dispensatio vocalium à P. Præsidente Capituli ante electiones facta prosit. Notandum est, quod plures Prælati Regulares virtute diuersorum priuilegiorum, quæ sibi à Sede Apostolica sunt concessa, & præsertim indulti cuiusdam Pij V. qui eis, quoad suos Fratres eandem absoluendi, & dispensandi facultatem impartitus est, quam Episcopis dedit in quoscumque sibi subditos in foro conscientiæ Conc. Trid. *sess. 24. cap. 6. de reform.* possunt absoluere Fratres, & alias quascumque personas ratione professionis, & habitus eis subditas, à quibusuis maioris excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione latis, etiam Sedi Apost. reseruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, ac etiam cum eis dispensare super quibuscumque irregularitatibus, præterquam ex homicidio voluntario, & bigamia, & membrorum mutilatione.

Et hæc facultas extendi potest, nedum ad censuras, sententias, & pœnas ante dicta priuilegia reseruatas, sed etiam ad reseruatas post, dummodò reseruatio non fuerit facta cum expressa priuilegiorum Regularium derogatione, sicut reseruata fuit à Sixto V. absolutio ab excommunicatione contra simoniacos in susceptione Ordinum lata.

Licet autem præfata facultas absoluendi, & dispensandi, si respiciamus priuilegium Pij V. & nonnulla alia, sit limitata ad forum conscientiæ; nihilominus, quia in nonnullis aliis priuilegiis conceditur, nulla addita limitatione, & nullo expresso foro, est valdè probabilis sententia multorum DD. qui affirmant Superiores prædictos Regulares ea in vtroque foro vti posse.

Est etiam aduertendum, quod etsi Prælati prædicti Regulares facultatem absoluendi, & dispensandi à Pio V. concessam aliis committere, & delegare non valeant, quia dictus Pontifex expressè concedit eis, vt per seipsos absoluant, & dispensent; quia tamen per alia priuilegia eadem facultas eisdem absolutè concessa est, & est communis DD. sententia quod Commissarius perpetuus potest alteri vices suas committere, hæc autem potestas data est Prælatis per priuilegia perpetua, eisque propriè dicitur competere ex officio, quia ratione officij, & dignitatis conuenit, possunt eam aliis committere, & delegare, nec desunt priuilegia, quæ illis hanc delegandi potestatem concedunt, idque est in vsu apud Religiones.

Cæterum Religiosi omnes suam debent respicere Regulam, & Constitutiones, an per eas dicta facultas in aliquo fuerit pro bono regimine suæ Religionis limitata, & coarctata. Potest namque vnaquæque Religio priuilegia in sui fauorem concessa non recipere, vel limitare, & coarctare, secundum quod magis sibi expedire iudicauerit. Quare in nostris Constitutionibus sublata est Prioribus localibus facultas absoluendi in foro fori suos subditos incurrentes in excommunicationem Canonis *Si quis suadente diabolo* etiam ob percussionem leuem.

Quoniam autem in forma absolutionis vocalium extat ista clausula, Exceptis censuris, sententiis, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in isto Capitulo pertinentes contractis. Pro illius intelligentia sciendum, quod si quis in Ordine ad aliquam electionem in Capitulo faciendam,

tinuisset litteras commendatitias extra Religionem, vel subornasset, aliquid dedisset, aut promisisset, vel quid aliud fecisset, propter quæ in aliquam censuram, sententiámque, &c. incurrisset, nequaquam absolutus esset.

56 Quamvis autem plura dubia circa capitula, & electiones in ipsis celebratas variis in locis resoluam, præsertim *tom.1. cap.15. & tom.3. verb. Electio*, placuit nihilominus tria alia dubia mihi proposita circa quædam capitula quarundam grauium Religionum hic apponere.

Primvm Dvbivm.

57 *Est de electione cuiusdam Prouincialis facta in quodam capitulo absentibus aliquibus Gremialibus, qui ante tempus electionis protestati sunt contra illam Præsidi si admitteret ad suffragia ferenda quosdam Diffinitores, qui tamen ad illa admissi fuerunt.*

Responsio.

58 Et teneo validam ac canonicam esse prædictam electioné. Primò ex generali principio, quod in dubio de validitate actus præsumitur potius, vt validus quàm vt irritus pronunciari debeat, secundú Glossam receptam *in l. In contrahenda, ff. de regul. Iur.* quod maximè procedit cum talis electio facta sit sub Præside grauissimo Religionis, pro quo stare debet præsumptio quod legitimè se gesserit, arg. *cap. quid culpatur 23. quæst. 1.* Secundò specialiter, quia est non solum iuxta statuta Religionis, sed etiam iuxta ius commune, cap. Quia propter, de elect. Eo enim loco solùm peritur (quod ad præsens dubium attinet) quod electio celebretur *præsentibus omnibus qui debent & volunt & possunt commode interesse*. Prædicti enim Diffinitores non solum, vt suppono, volebant interesse, sed etiam poterant, imò & debebant id facere, vtpote quia erant legitimi electores, vt tales approbati in capitulo Generali Toletano anni 1635. & à Præside illius capituli Prouincialis, quo volente & iudicante admissi fuerunt.

61 Neque obstat absentia prædictorum Gremialium nolentium adesse electioni, quia cum illi qui adfuerunt sint maior pars capituli, potuerunt ad electionem procedere: stari enim debet iudicio partis maioris & sanioris, præsertim cum alij vocati fuerint & citati, & sine necessitate vrgenti noluerunt interesse, *c. 1. de his quæ fiunt à maiori part. cap.* Glossa *in cap. Cum inter 21. verb. capituli*, Abbas *cap. Cùm nobis 19. n. 10. de elect.* Layman. *in qq. Canon. de Prælat. elect. q. 24.* Vnde tales absentes non debent numerari inter Capitulares, Layman *ibid.*

62 Nec etiam obstat protestatio illa facta, quæ videtur esse quædam virtualis appellatio à capituli celebratione. Tum quia censeri potuit friuola propter dicta. Tum quia esto friuola non fuerit, cum à Præside iudicatum fuerit contra illam, potuit ad electionem procedere: siquidem talis appellatio extraiudicialis fuit, quæ effectum suspensiuum non patit, Layman. *supra quæst. 115. ex aliis.*

63 Similiter nec obstat quod illud statutum Toletani capituli, in quo concedebatur pro dictis definitoribus vox, in capitulo acceptatú non fuerit à dicta Prouincia. Quia etiam hoc admisso potuit de nouo illud acceptare, & facto ipso illud acceptauit ipsa Prouincia repræsentata per capitulum, cui aderat maior pars

64 Gremialium. Vt enim dicam 4. *tom. verb. leges Regularium, num. 17.* lex quæ antea non fuit acceptata potest de nouo subsequenti tempore acceptari, cum per illam non acceptationem non fuerit extincta, sed solum suspensa. Suarez *de legib. lib. 4. cap. 16. num. 13.* Bonacina *de legib. disp. 1. quæst. 1. punct. 4. num. 37. & 38.* ex Nauarro, Salas & aliis. Quin & debuit acceptari, vtpotè honesta & rationabilis facta à Capitulo generali, & intimata à Præside Capituli, veluti generali Commissario Ordinis.

Pariter non obstat quod per non vsum dicti statuti 65 illa Prouincia videatur cessasse. Etenim ad hoc quod per non vsum tollatur obligatio legis requiritur quod contra illam præscriptum fuerit per longum tempus, quod saltem est decennium, *leg. vlt. C. de præscript. long. temp.* prout ex Suarez, Molina, Azor, Reginaldo, & aliis firmat Bonacina *supra punct. vlt. §. 2. n. 5.* à tempore autem talis statuti facti vsque ad præsens non præterierunt decem anni.

Addo quod cum illud statutum contineat priuilegium Definitorum, vt possent habere vocem in capitulis Prouincialibus, & priuilegium quod non cedit in aliorum grauamen, quale est illud, non cesset per non vsum ipsius etiam per longissimum tempus, prout ex doctrina Abbatis *in cap. Ioannes, de Cler. coniug.* & Suarez *de legib. lib. 8. & cap. 34. n. 16. & 17. ac aliorum dicam. 4. tom. verb. Priuilegia Regularium*, ideò hoc priuilegium, aut lex illud continens nunquam cessabit. 66

Quod additur de confirmatione dicti statuti facta 67 limitatè solum à S. D. N. Vrbano parum v get; quia certum est capitula generalia Religionum posse seipsis facere statuta obligantia Religiosos suos, & confirmationem illorum à summo Pontifice solum esse necessariam pro maiori ipsorum statutorum firmitate & perpetuitate.

Secvndvm Dvbivm.

De electione cuiusdam Prouincialis in quodam Capitulo celebrata, quam Generalis ad quem spectabat confirmatio approbauit dicendo, pergratam illi fuisse, &c. *Cæterum eius confirmationem distulit vsque ad aduentum ipsius in Prouinciam, postea tamen ipsam cassauit.* 68

Responsio.

Dicendum primò, non videri per prædicta simpliciter & absolutè confirmatam præfatam electionem. 69 Ratio est, quia licet pro confirmatione non requirantur determinata verba, aut determinata forma, sed sufficiat aliquod dictum, vel factum quo confirmator voluntatem confirmandi declaret, vt bene Archid. *cap. vt quis duas, in fin. de elect. in 6.* Innocent. *de* 70 *sentent. & re iud. cap. cum Bertholdus*, Sigismundus de Bononia *in tract. de elect. & potest. Prel. dub. 94. n. 4.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. disp. 6. q. 3. n. 1. & 2.* & alij: nihilominus cum confirmatio sit iuris adquisiti per electionem corroboratio, Hostiens. *in sum. lib. 1. tit. de confirm. vtili vel inutil. §. Quid sit*, Castellinus *de elect. can. c. 14. n. 4.* itavt illa nullum ius nouum tribuat, sed antiquum conseruet. Felynus *cap. inter dilectos, n. 14. de fid. instr.* Sanch. *lib. 6. de præc. moral. cap. 1. n. 26.* Ideò vt aliqua sit simpliciter & absolutè confirmatio, necesse est quod simpliciter corroboret & conseruet totum ius adquisitum electo per electionem. Cum autem ius adquisitum per electionem prædicto N. fuerit ad officium Prouincialatus exercendum simpliciter & illimitatè per totum triennium, quia hoc tempus est secundum ius & consuetudinem

Religionis illius (vt suppono) præscriptum pro tali munere, & hoc non corroboretur aut conseruetur verbis relatis, nisi solum ad tempus, *pro interim* scilicet & vsque ad accessum Generalis ad illam Prouinciam, vt patet ex litteris patentibus, ideo non potest simpliciter & absolutè dici confirmata præfata electio.

71 Dicendum secundò, satis probabile esse præfatam electionem censeri debere veluti tacitè & implicitè confirmatam, non solum quia per biennium se gesserit vt Prouincialis dictus N. sciente & consentiente & facto ipso approbante Generali; sed etiam ex dictis
72 litteris patentibus. Primò quia clausula illa, *Id quod nobis pergratum fuit*, respicit omnia antecedentia, nempe *nobis significatum fuit iuxta statuta ex Regula nostra præmissis præmittendis ritè & canonicè, ac tanquā idoneos electos fuisse in Prouincialem R. P. F. N.* siquidem est clausula in fine quæ respicit præcedentia, denotat ergo Generalis sibi pergratum fuisse quod prædictus electus esset rite & canonice, & tanquam idoneus in Prouincialem, quod sine dubio signum est approbationis & confirmationis saltem tacitè & implicitè. Ac-
73 cedit quod ibi dicitur *Mandamus vt pro talibus habeantur*, scilicet dictus N. vt Prouincialis, & alij ibi numerati vt collegæ, quo etiam præceptum illud sanctæ obedientiæ quæ præcipit dictæ Prouinciæ fratri-
74 bus, vt prædicto N. sic electo (idest ritè & canonicè electo, prout dictum erat) *debitam de iure & ex Regularibus nostris institutis reuerentiam, & obedientiam exhibeant*; quo idem pariter insinuatur. Iuuat etiam quod ex vi prædictarum litterarum præfatus Pater
75 per biennium se gesserit vt Prouincialis, ab ipso Generali Prouincialis appellatus fuerit, & ipso præsente Prouincialis locum tenuerit, quo etiam denotatur pro legitime electo, & confirmato Prouinciali habitum fuisse semper.

76 Nec obstant verba illa, *nihilominus liberam illis pro interim suorum officiorum administrationem concedimus*, quibus indicatur authoritatem illi & aliis collegis solum ad tempus & *limitatè* à Generali concedi, ac per consequens nullo pacto confirmari eorum electiones per quas electi erant ad illa officia *illimitatè*, & per totum triennium exercenda. Responderi enim potest huiusmodi limitationem esse vitiosam, seu impertinentem, ac per consequens haberi pro non
77 adiecta, ad instar conditionum turpium appositarum contractui, quæ habentur pro non adiectis, *cap. te fin. de condit. appos.* Vnde similiter turpes conditiones adiectæ legatis non vitiant, sed vitiantur, ac proinde iis reiectis valet legatum, *l. 1. leg. si quis ita, l. si quis ita constitutus, leg. Quæ sub conditione, l. conditiones quæ, & leg. conditiones contra, ff. de cond. inst. & leg. 3. tit. 4. p. 6.* Ergo idem dicendum esse in hoc casu constat tum ex dictis, scilicet probabile esse dictas litteras patentes confirmatorias esse officij Prouincialatus; tum ex dicendis, scilicet non potuisse
78 Generalem differre confirmationem per tanti temporis spatium, biennium scilicet, donec veniret in Hispaniam. Ex hoc enim rectè sequitur prædictam limitationem fuisse impertinentem & vitiosam, ac per consequens habendam pro non adiecta. Præsertim quia improprietates sunt restringendæ ad consequentias, *leg. quod verò contra, ff. de legibus, l. 1. C. de dot. promis.*

79 Dico tertiò nullatenus potuisse Generalem per tanti temporis spatium detinere confirmationem prædictam, sed debuisse quamprimum ad ipsius notitiam peruenit electio, eam prout de iure cassare
80 vel confirmare. Ratio est quia eo ipso quod electio illi præsentata est cum testimonio capituli quod fuerit legitime facta, & ritè & canonice electus prædictus N. tanquam idoneus, vt colligitur ex ipsis litteris patentibus Generalis, ibi: *ritè & canonicè & tanquam idoneos electos, &c.* & sine appositione alicuius, statim tenebatur eam confirmare, *capite postquam, de elect.* & ibi Abbas *in princip.* vbi dicit id fieri debere *sine dilatione*, Tamburinus *de iur. Abbat. tomo primo, disput. sexta, quæsito secundo. num. sexto*, ibi: *debet sine dilatione confirmari.* Rota coram Papa Gregorio *decis. 240.* 81
num. duodecimo. Secundo quia licet electio sit voluntatis, confirmatio tamen est necessitatis. Ioan. Andr. *in d. capite postquam, de elect.* Butrius *ibidem num. quinto*, Decius *num. primo*, id est tenetur confirmatus ex debito confirmare electum communi testimonio pro idoneo approbatum, qualis fuit R. Pater N. testimonio capituli in quo electus est. Debitum autem quodcumque quamprimum solui debet. Tertio ex *capite* 82
quam sit, de elect. in sexto, vbi electo assignatur spatium trium mensium ad petendam confirmationem, quo virtualiter Ecclesia manifestat nolle quod confirmatio differatur vltra trimestre, vt ibi in principio capitis dicitur: *Quam sit Ecclesiis ipsarum dispendiosa vacatio, quàm periculosa etiam esse soleat animabus, non solum iura testantur, sed etiam magistra rerum efficax experientia manifestat.* Sentit ergo Ecclesia debere confirmatorem quamprimum saltem intra trimestre confirmare electionem: vnde Castellinus *de elect. cap. 14. num. 11.* expressè ait: *Ideo iure assignatur illi (scilicet confirmatori) ad confirmandum tempus trium mensium*, quod ipsum ego asserui *sup. num. 42.* 83
Quartò quia posita electione personæ dignæ, & quod nullus ipsi opponatur, vt supponitur in præsenti, iniuria fit tum electo, tum electoribus, si non confirmetur electio, vt habet Layman. *in suis quæst. can. de Præl. elect. cap. 10. in princ.* Debebat ergo Generalis quamprimum electionem confirmare, nec differre ad
biennium, prout fecit. Tandem quintò, quia opposi- 84
tum est contra bonum regimen Religionis, propter multa incommoda quæ ex tali modo procedendi sequi possunt. Primum quia aperiretur via tyrannidi Generalis supra Prouinciales, & Religionem, si ipse 85
posset differre confirmationem Prouincialium quoadvsque voluerit. Secundum, quia hac via possent Generales sibi voces pro capitulis generalibus procurare, confirmando eos qui sibi sunt beneuoli, & differendo confirmare illos quos existimant aduersarios. Tertium, quia etiam datur locus auaritiæ: si enim semel concedatur quod possit differri confirmatio electionis personæ dignæ, id facient Generales, & electi procurabunt eos pecunia emollire. Tandem quartum, quia feruor & obseruantia Religionis paulatim decresceret, cum certum sit fratres non ita promptè obedientiam præstituros Prouincialibus non confirmatis, & quorum confirmatio differtur ad tam longum tempus.

Dico quartò, nullatenus potuisse Generalem præ- 86
dictum P. deponere ab officio, nisi iudicialiter & seruata iuris forma. Eo modo quo inter Regulares seruari debet, apicibus iuris postpositis, &c. Colligitur primo ex Glossa *in dict. cap. Quam sit, de elect. in 6.* 87
verb. vacetur, vbi cum decerneretur quod electio illius qui intra trimestre confirmationem non postulauit, eo ipso vacetur, Glossa dicit, *per sententiam*: ex hoc enim à minori ad maius sumitur argumentum in præsenti: si enim, vt vacetur electio illius, qui non postulauit confirmationem intra illud tempus, requiritur sententia, multo magis requiritur, vt vacuetur electio eius qui illam postulauit, virtualiter obtinuit, per biennium possedit, & interim pro legitimo possessore habebatur, qualis fuit prædictus N. si au- 88
tem requiritur sententia, requiritur etiam forma iudicialis per processum, quæ correlatiua sunt. Baldus *in capite Ad audientiam, de consuet.* Castr. *cons. 401, numero tertio, libro primò.* Colligo secundò ex

ex Portello *in respons. cas. moral. punct. secundo, cas. quarto, num. tertio*, vbi expreßè nostram sententiam tenet, quia (inquit) est de iure naturali, diuino & humano, &c. vsque ad *& audiatur*. Item ex eodem Portello *in dub. Regul. verb. Electio, in addit. ad addit.*
89 *num. 5.* vbi expreßè ait in casu etiam, quo electus esset indignus non posse illum Præsidem, seu confirmatorem excludere nisi prius audiatur, & probetur eius insufficientia, quod probat ex *cap. Indemnitatibus, in 6. & cap. Venerabilem, & cap. Nihil, de elect.* Colligo tertiò ex Rodriguez *2. tom. qq. regul. quæst. 51. art. 12.* vbi probat neminem priuari posse voce passiua ad electionem nisi vocatum, auditum, & conuictum de culpis sufficientibus, & seruato ordine iuris, quod à fortiori magis procedit in præsenti, cũ præfatus electus non solùm habuerit vocem passiuam, sed etiam per electionem maius ius ad Prouincialatum quam alij, concurrentibus præsertim circumstantiis, quæ de facto concurrerunt concordis & vnanimis electionis
90 sine oppositione tacitæ confirmationis, &c. Colligi etiam quartò potest ex legibus municipalibus huius Religionis *cap. 1. num. 9. 10. & 11.* vbi depositio Prælati committitur capitulo & sociis, vbi scilicet Prælatus tali depositione *sese dignum inuenerit*, scilicet per confessionem delicti, vel per totalem probationem,
91 vt iuris est. Ratio etiam est, quia electus canonicè ante suam confirmationem, ex vi solius electionis habet ius ad rem, ad officium scilicet ad quoòd est electus, vt colligitur ex Extrauag. *Sedes Apostolica*, & censet ex DD. specialiter Azor. *tom. 1. lib. 6. cap. 14.*
92 Ius autem ad rem non potest ab aliquo nisi per indignitatem, inhabilitatem, aut culpam tolli iuridicè, & formato processu, vt probatur, & cõmuniter recipitur à Theologis & Canonistis, & de se patet. Ergo. Ex hoc autem manifeste fit non potuisse præfatum P. Generalem dictum N. spoliare officio Prouincialatus,
93 nisi iudicialiter & modo dicto. Et sanè vt vno verbo dicam, prorsus irrationabile videtur quod vir grauis, doctus, qualificatus, electus legitimè & concorditer ad Prouincialatum, tacite confirmatus, biennali possessione roboratus, pro Prouinciali cõmuniter habitus, & reputatus, ab officio deponatur ex causa irrogante infamiam, scilicet propter delicta, non auditus, vocatus, aut citatus, & in forma iuris iudicatus

94 DVBIVM TERTIVM.

Propositum mihi etiam est aliud dubium circa confirmationem electionis Vicarij Generalis PP. Discalceatorum Ordinis S. Mariæ de Mercede faciendam per Reuerendißimum P. Generalem eiusdem Ordinis. Ad quod sic respondi.

RESPONSIO.

95 POsito quod Reuerendiß. P. Generalis Ordinis S. Mariæ de Mercede habet facultatem confirmandi electionem Vicarij generalis PP. Discalceatorum eiusdem Ordinis, consequenter etiam habet authoritatem faciendi ea omnia quæ ad cõfirmationem electionum Regularium sunt requisita. Quæ retuli *tom. 1. sum. cap. 25. num. 35. & 36. & sup. num. 39. & seqq.*
96 Sunt enim illa omnia accessoria tali muneri. Accessorium autem sequitur naturam sui principalis, *leg. etiam, Cod. de Iure dot.* Regula Accessorium, *de regul. iur. in 6.* & ibi Doctor. etiamsi accessorium esset dignius quam principale. Roman. *cons. 330. num. decimotertio*, in fin. Tuschus *concl. 76. num. 26.* Multò magis
97 quando accessorium venit in necessariam consequentiam principalis, *leg. secunda, ff. de iurisdict. omn. Iud.* Federicus de Sen. *cons. 163. & cons. 186.* Aym. *part. secunda in princip. num. sexagesimoquarto.* Quia ergo in necessariam consequentiam Confirmatoris venit quod electus à subditis pro legitimo Prælato habeatur, ideo potest confirmator illos sub censuris obligare, vt pareant ipsi; quia concesso fine censentur concessa media per quæ peruenitur ad finem, ex *cap. cum infirmitas, de pœnit. & cap. Quoniam, de sent. excom. in 6.* Et concessa iurisdictione censentur concessa omnia quæ ad eam exercendam sunt necessaria, ex *d. l. 2. ff. de iurisd. omn. iud.* Et quia impositio censuræ est actus iurisdictionis Ecclesiasticæ externæ. *cap. cum ad Ecclesiar. de offic. Ordin.* Laym. *lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 3. num. 1.* Cum igitur P. Generalis vetus, & legitimus confirmator similium electionum sit, poterit absque dubio vti hac potestate imponendi censuras, vt subditi obediant Prælato electo. Tanto magis quod separatio PP. Discalceatorum à corpore Religionis, cum fuerit odiosa & pœnalis Generali, & corpori Religionis, cui erat antea vnita, debet restringi, vt minus quoad fieri potest lædat aut restringat authoritatem Generalis, qui de iure communi Institutionis Religionis est supremum caput illius, iuxta communes regulas, quod odia sunt restringenda, *l. cum quidam, ff de lib. & posth. cap. Renouantes 22. dist. cap. Odia, de reg. Iur. in 6.* Cum ergo ante separationem haberet hanc authoritatem, etiam post illam censendus est habere. Eo quoque quod res de facili reuertitur ad suam primæuam naturam. *l. filio quem Pater, ff. de lib. & posth. cap. Ab exordio 3.* Seraphin. *de priuil. Iuram. priuil. 58. num. 8.* Stephanus Grat. *discep. for. cap. 544. num. 31.*

(right margin numbers in this column: 98, 99, 100, 101, 102)

Subscripsit etiam huic meo voto grauißimus, & doctißimus Pater Diana his verbis. *Idem ego censeo Antoninus Diana Clericus Regularis; nam si in concordatis inter PP. Calceatos & Discalceatos euidenter habetur quod Reuerendiß. Generalis Calceatorum debeat confirmare electionem Reuerendiß. Generalis Discalceatorum, si valida tamen fuerit eius electio, sequitur consequenter ex hoc quod poßit præcipere etiam sub censuris ea omnia quæ necessaria sunt ad cognitionem validitatis supradictæ electionis; nec enim aliquis potest peruenire ad finem nisi per media. Ita sentio, saluo, &c. Romæ in Domo S. Syluestri Montis Quirinalis, die, 19. Martij 1653.* 103

CAPVT XIII.

De prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, personatibus, præposituris, officiis, & administrationibus Regularium personarum, illorumque obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Prædicta, vt distincta nominantur sæpius in Constitutionibus Summorum Pontificum.*
2 *Dignitas est administratio cum Iurisdictione.*
Personatus est præeminentia, seu præcedentia sine iurisdictione. ibid.
Officium est administratio sine præeminentia, aut iurisdictione. ibid.
3 *Præpositura secundum alios est munus præcedendi, sed communius accipitur pro prælatione.*
4 *Prælatura coincidit cum dignitate, estque munus habendi administrationem cum iurisdictione.*

Quid

ex Portello *in respons. cas. moral. punct. secundo, cas. quarto, num. tertio*, vbi expressè nostram sententiam tenet, quia (inquit) est de iure naturali, diuino & humano, &c. vsque ad *& audiatur*. Item ex eodem Portello *in dub. Regul. verb. Electio, in addit. ad addit.*
89 *num. 5.* vbi expressè ait in casu etiam, quo electus esset indignus non posse illum Præsidem, seu confirmatorem excludere nisi prius audiatur, & probetur eius insufficientia, quod probat ex *cap. Indemnitatibus, in 6. & cap. Venerabilem, & cap. Nihil, de elect.* Colligo tertiò ex Rodriguez 2. *tom. qq. regul. quæst. 51. art. 12.* vbi probat neminem priuari posse voce passiua ad electionem nisi vocatum, auditum, & conuictum de culpis sufficientibus, & seruato ordine iuris, quod à fortiori magis procedit in præsenti, cū præfatus electus non solùm habuerit vocem passiuam, sed etiam per electionem maius ius ad Prouincialatum, quam alij, concurrentibus præsertim circumstantiis, quæ de facto concurrerunt concordis & vnanimis electionis
90 sine oppositione tacitæ confirmationis, &c. Colligi etiam quartò potest ex legibus municipalibus huius Religionis *cap. 1. num. 9. 10. & 11.* vbi depositio Prælati committitur capitulo & sociis, vbi scilicet Prælatus tali depositione *sese dignum inuenerit*, scilicet per confessionem delicti, vel per totalem probationem,
91 vt iuris est. Ratio etiam est, quia electus canonicè ante suam confirmationem, ex vi solius electionis habet ius ad rem, ad officium scilicet ad quoòd est electus, vt colligitur ex Extrauag. *Sedes Apostolica*, & censet ex DD. specialiter Azor. *tom. 1. lib. 6. cap. 14.*
92 Ius autem ad rem non potest ab aliquo nisi per indignitatem, inhabilitatem, aut culpam tolli iuridicè, & formato processu, vt probatur, & cōmuniter recipitur à Theologis & Canonistis, & de se patet. Ergo. Ex hoc autem manifeste fit non potuisse præfatum P. Generalem dictum N. spoliare officio Prouincialatus,
93 nisi iudicialiter & modo dicto. Et sanè vt vno verbo dicam, prorsus irrationabile videtur quod vir grauis, doctus, qualificatus, electus legitimè & concorditer ad Prouincialatum, tacite confirmatus, biennali possessione roboratus, pro Prouinciali cōmuniter habitus, & reputatus, ab officio deponatur ex causa irrogante infamiam, scilicet propter delicta, non auditus, vocatus, aut citatus, & in forma iuris iudicatus

94 DVBIVM TERTIVM.

Propositum mihi etiam est aliud dubium circa confirmationem electionis Vicarij Generalis PP. Discalceatorum Ordinis S. Mariæ de Mercede faciendam per Reuerendissimum P. Generalem eiusdem Ordinis. Ad quod sic respondi.

RESPONSIO.

95 POsito quod Reuerendis. P. Generalis Ordinis S. Mariæ de Mercede habet facultatem confirmandi electionem Vicarij generalis PP. Discalceatorum eiusdem Ordinis, consequenter etiam habet authoritatem faciendi ea omnia quæ ad cōfirmationem electionum Regularium sunt requisita. Quæ retuli *tom. 1. sum. cap. 25. num. 35. & 36. & sup. num. 39. & seqq.*
96 Sunt enim illa omnia accessoria tali muneri. Accessorium autem sequitur naturam sui principalis, *leg. etiam, Cod. de Iure dot.* Regula Accessorium, *de regul. iur. in 6.* & ibi Doctor. etiamsi accessorium esset dignius quam principale. Roman. *cons. 330. num. decimotertio*, in fin. Tuschus *concl. 76. num. 26.* Multò magis
97 quando accessorium venit in necessariam consequentiam principalis, *leg. secunda, ff. de iurisdict. omn. Iud.* Federicus de Sen. *cons. 163. & cons. 186.* Aym. *part. secunda in princip. num. sexagesimoquarto.* Quia ergo in necessariam consequentiam Confirmatoris venit quod electus à subditis pro legitimo Prælato habeatur, ideo potest confirmator illos sub censuris obligare, vt pareant ipsi; quia concesso fine censentur concessa media per quæ peruenitur ad finem, ex *cap.* 98
cum infirmitas, de pœnit. & cap. Quoniam, de sent. excom. in 6. Et concessa iurisdictione censentur concessa om- 99
nia quæ ad eam exercendam sunt necessaria, ex *d. l. 2. ff. de iurisd. omn. iud.* Et quia impositio censuræ est actus iurisdictionis Ecclesiasticæ externæ. *cap. cum ad* 100
Ecclesiar. de offic. Ordin. Laym. *lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 3. num. 1.* Cum igitur P. Generalis verus, & legitimus confirmator similium electionum sit, poterit absque dubio vti hac potestate imponendi censuras, vt subditi obediant Prælato electo. Tanto magis quod separatio PP. Discalceatorum à corpore Religionis, cum fuerit odiosa & pœnalis Generali, & corpori
Religionis, cui erat antea vnita, debet restringi, vt 101
minus quoad fieri potest lædat aut restringat authoritatem Generalis, qui de iure communi Institutionis Religionis est supremum caput illius, iuxta communes regulas, quod odia sunt restringenda, *l. cum quidam, ff. de lib. & posth. cap. Renouantes 22. dist. cap. Odia, de reg. Iur. in 6.* Cum ergo ante separationem haberet hanc authoritatem, etiam post illam censendus est habere. Eo quoque quod res de facili reuertitur ad suam primæuam naturam. *l. filio quem Pater, ff. de lib. & posth. cap. Ab exordio 3.* Seraphin. *de priuil.* 102
Iuram. priuil. 58. num. 8. Stephanus Grat. *discep. for. cap. 544. num. 31.*

Subscripsit etiam huic meo voto grauissimus, & doctissimus Pater Diana his verbis. *Idem ego censeo* 103
Antoninus Diana Clericus Regularis; nam si in concordatis inter PP. Calceatos & Discalceatos euidenter habetur quod Reuerendiss. Generalis Calceatorum debeat confirmare electionem Reuerendiss. Generalis Discalceatorum, si valida tamen fuerit eius electio, sequitur consequenter ex hoc quod possit præcipere etiam sub censuris ea omnia quæ necessaria sunt ad cognitionem validitatis supradictæ electionis; nec enim aliquis potest peruenire ad finem nisi per media. Ita sentio, saluo, &c. Romæ in Domo S. Syluestri Montis Quirinalis, die, 19. Martij 1653.

CAPVT XIII.

De prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, personatibus, præposituris, officiis, & administrationibus Regularium personarum, illorumque obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Prædicta, vt distincta nominantur sæpius in Constitutionibus Summorum Pontificum.*
2 *Dignitas est administratio cum Iurisdictione.*
Personatus est præeminentia, seu præcedentia sine iurisdictione. ibid.
Officium est administratio sine præeminentia, aut iurisdictione. ibid.
3 *Præpositura secundum alios est munus præcedendi, sed communius accipitur pro prælatione.*
4 *Prælatura coincidit cum dignitate, estque munus habendi administrationem cum iurisdictione.*

Quid

vno qui erat inhabilis ad eligendum.

52 *Quid quando electo constat se fuisse inhabilem, vt eligeretur pro tempore quo electus fuit.*

53 *Prælato intruso qualiter sit, vel non obediendum.*

54 *Prælatis prohibitum est testari.*

55 *Professio fidei facienda est à prouisis de Prælaturis.*

56 *Quid de Prælaturis non electiuis dicendum.*

Sintne manuales, & amouibiles. ibid.

1 CONTINGIT sæpius, vt in constitutionibus Summorum Pontificum, & specialibus Religionum, prædicta omnia etiam vt distincta nominentur, ideo de singulis agendum in hoc capite, etsi enim sæpissimè confundantur, cum tamen in Bullis Pontificum sigillatim censeantur, valdè probabile est ea distingui, & accipienda esse in propria & primæua significatione. Portellus *in dub. Regul. verb. Officia Ordin. in addit. num. 2.*

2 Hæc tria *Dignitas*, *Personatus*, *Officium*, sic distinguntur. *Dignitas* propriè est administratio cum iurisdictione, cuiusmodi sunt omnes prælatiæ Religionum, v.g. Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Abbatia, Guardianatus, &c. Omnes enim prælati habent administrationem cum iurisdictione, tam in foro interno, quàm externo, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18.* *Personatus* est præeminentia, seu præcedentia sine iurisdictione, qualis est ea quæ reperitur in aliquibus Clericis qui præcedunt Canonicos in Ecclesiis Cathedralibus, seu Collegialibus, & in Religionibus in Diffinitoribus, & aliis huiusmodi. *Officium* autem propriè est in administratione sine præeminentia, aut iurisdictione, qualis reperitur in Sacrista, Procuratore, Vicario Conuentus, seu Superiore in præsentia prælati. Syluester *verb. Dignitas*, Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 23. art. 9. & quæst. 13. artic. 18.*

3 *Præpositura* secundum aliquos est munus præcedendi. Ita Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 23. art. 9.* Sed communi vsu potius videtur importare munus prælationis, iuxta illud ad Heb. 13. *Obedite Præpositis vestris.* Si autem solùm munus præcedendi denotat, coincidet cum personatu.

4 *Prælatura*, vt diximus, coincidit cum dignitate, & est munus habendi administrationem cum iurisdictione, qualis competit in Religionibus omnibus Superioribus, Generalibus scilicet, Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, Abatibus, & similibus, & diuersis nominibus vocatis: omnes enim huiusmodi sunt in dignitate constituti. Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 3. n. 38.* Hinc huiusmodi prælati possunt esse delegati ad litteras Pontificis, vel eius Legati exequendas, quod munus conuenire non potest nisi personis in dignitate constitutis, iuxta *cap. statutum. in principio de rescriptis in 6.* Sanchez *ibidem*, post alios. An verò id liceat prælatis Ordinis Minorum tractant. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul quæst. 65. art. 3. in fine*, & Sanchez *lib. 6. in decalog c. 13. num. 81.*

Hic notandum Sanctissimum Dominum Nostrum Vrbanum VIII. Motu proprio edito 21. Maij 1635. publicato tamen 20. Nouemb. 1636. declarasse quoscumque Regulares cuiusuis Ordinis, Congregationis, & instituti etiam S. Societatis Iesu per quamcumque translationem ad aliam Religionem, etiam hactenus factam, & per quamcumque expulsionem, seu habitus Regularis dimissionem, non esse liberos à voto, promissione, seu iuramento ab eis emisso, de non petenda, nec procuranda, minusve acceptanda aliqua dignitate, aut superioritate extra eorum Religionem, sed eos hactenus, & pro tempore, vt præfertur, translatos, expulsos, ac à delatione habitus Regularis absolutos, vel priuatos, quarumcumque dignitatum huiusmodi proinde incapaces, & ad illas petendas, acceptandas, & obtinendas inhabiles remanere in omnibus, & per omnia, perinde ac si translati, expulsi, seu à delatione habitus liberati non fuissent. Quæ placuit hîc animaduertere (etsi non in proprio loco, quia huius Motus proprij notitia non nisi postquam typis mandabatur hæc secunda. pars Summæ ad me peruenit) propter aliquot Regulares tale, vel simile votum emittentes, quorum aliquos retuli sup. *c. 4. n. 13. & 16. & 15.*

5 *Honorum* nomine vix aliud potest intelligi, quam personatus, qui vt diximus, important honorifica in Religionibus. Vnde leges priuantes honoribus intelligendæ videntur de istis. Portellus *in dub. Regular. verb. officia ordinis, num. 2.*

6 *Gradus* sunt tituli honorarij, in Vniuersitatibus, vel Collegiis studiorum causa concessi, cuiusmodi sunt Doctoratus, Magisterium, Baccalaureatus, &c. Vnde vel coincidunt cum Personatibus, & honoribus, vel pro iisdem communiter accipiuntur.

7 Officia etiam, administrationes, & functiones pro eodem sumuntur, & important, vt diximus, munus sine præeminentia, aut iurisdictione. Maximè autem confunduntur cum Prælatiis, seu Dignitatibus, adeo vt communi vsu plurium Religionum, & etiam aliquarum Constitutionum, seu decretorum Summorum Pontificum illorum nomine, officiorum præsertim, veniant etiam Prælatiæ, seu dignitates, dum ponitur pœna priuationis officiorum, &c. Portellus *in dubiis Regular. verb. officia Ordinis, in addit. num. 2.*

8 Pro Prælatis autem notandum, Hierarchiam Religiosam assimilari Ecclesiasticæ, quemadmodum enim Hierarchia Ecclesiastica constat ex Parochis, Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus, qui omnes Summo Pontifici subduntur, sic Hierarchia Religiosa constat Confessoribus, qui sunt veluti Parochi habentes solum iurisdictionem in foro interno conscientiæ, Prioribus, Guardianis, Rectoribus, &c. qui sunt quasi Episcopi, quia habent iurisdictionem etiam externam quasi Episcopalem, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 2.* Prouincialibus, qui sunt veluti Archiepiscopi habentes sub se Superiores immediatos Monasteriorum, qui vt diximus quasi Episcopalem auctoritatem habent, & Generalibus qui sunt veluti Primates, & Patriarchæ, cum sub se contineant Prouinciales, & hi omnes sub Summo Pontifice tanquam Pastore vniuersali. Rodriguez *tom. 1. q. Regul. qq. 12. art 5.*

9 Item pro eisdem Prælatis, Dignitatibus, seu Præpositis Religionum notandum, quod alij sunt habentes iurisdictionem Ordinariam, vt sunt Generales, Prouinciales, Priores, Abbates, & alij similes, etsi diuersis nominibus vocati, alij verò delegatam, vt sunt Commissarij vel Visitatores Generales, vel Prouinciales. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 13. artic. 20.* Vicarij autem istorum aliquando habent iurisdictionem Ordinariam, aliquando delegatam: Ordinariam quidem quando non ex delegatione, sed vel electione, vel Constitutione, consuetudine, aut iure Ordinis eis competit Vicariatus: delegatam vero quando à prædictis nominantur, & delegantur. Vide dicta *tom. 1. cap. 18. num. 3.*

10 Supremum caput intra Religionem qui regulariter Generalis nuncupatur, cuius dignitas, vt dictum est, Patriarchali, seu Primatiali in Hierarchia Ecclesiastica correspondet, per legitimam electionem creandum est, hoc enim probat vsus, & institutio Religionum, & est consentaneum tum iuri Canonico dum de huiusmodi Prælatorum electionibus agit, tum iuri naturali, vt Religio in Pastore sibi eligendo consensum præbens maiori cum amore ipsum suscipiat, & obediat, de cuius sufficientia publicum dedit per electionem testimonium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 3. num. 2.* Quo non obstante, quando incommoda, vel inconuenientia cernentur ex Capituli celebratione propter

pter bella, pestem, vel similia mala, & ad euitandas Ordinis expensas, prudenter à maioribus Ordinis supplicari deberet Papæ pro digniori, & magis benemerito Religioso in Generalem ab ipso instituendo, & ipse Pontifex annueret, prout fecit SS. D.N. Vrbanus VIII. anno 1632. Reuerendiss. Mag. Theodorum Stratium in Generalem nostri Ordinis creando, quem digniorem, & probatiorem à grauioribus Ordinis Patribus nouerat.

11 Probabile etiam est, iuxta dicta *tom.1. cap.18. num.5.* requiri pro Generali eligendo ætatem 30. annorum, cum hæc ætas requiratur pro Episcopis, *c. cum in cunctis, de elect.* Dignitas autem Generalis sit quasi Episcopalis, imò sæpius maioris oneris, & laboris propter subditos diuersarum nationum, & regionum. Requiritur etiam quod sit professus, ex *cap. cum ad nostram, de elect. capit. cum causa, & capit. cum in magistrum, eodem titulo.* Professione expressa, ex *capit. nullus, de elect. in sexto*, & in ipsa Religione in qua eligitur in Generalem, ex *Clement. 1. de elect.* & Concilij Tridentini *sessione 14. capite decimo, & sessione vigesimaprima, capite vigesimo primo.* Requiritur item ex vi iuris communis conditio Sacerdotij ad Generalem ex *cap. 1. de ætate, & qualitate.* Non tamen videtur necessaria ex eodem iure communi aliqua antiquitas in Ordine pro prædicta Generalatus prælatione. De quibus, & aliis conditionibus egimus dicto *tom. 1. cap. 18. num. 5. & 9.* Suarez *4. tom. de Religion. tractatu 8. lib. 2. cap. 3.* Qualiter etiam illegitimi, irregulares, excommunicati, & similibus censuris, aut pœnis obstricti non possint in prælatos eligi, quod maximè procedit de Generalatus officio, bene tamen saltem iure communi ex radice, aut genere infectis orti, dictum est eodem *tom. 1. c. 15. n. 25.*

12 Habent prædicti Generales in Religionibus supremam auctoritatem, & iurisdictionem Ordinariam, tum internam in foro conscientiæ, tum externam in foro contentioso, iuxta Regulam tamen, & Ordinum Constitutiones, & iuxta dicta *tom. 1. c. 18. fermè per tot.* An autem dicenda sit potestas immediate pendens à Papa, ita vt Capitulum Generale solum designet personam, an verò immediatè ab ipso Capitulo, probabilius videtur dicendum, regulariter loquendo hanc potestatem immediatè esse à Capitulis Generalibus, quæ illam à Papa acceperunt. Ratio est, quia regulariter loquendo Capitula Generalia superiora sunt Generalibus, cum Generales à Capitulis eligantur, & deponantur, & decretis ipsorum obedire teneantur, imo possit eorum auctoritas ab ipsis restringi, & limitari: ergo mediis ipsis Capitulis hæc auctoritas à Papa communicatur Generalibus. Idemque suadetur ex differentia quæ est inter Papam, & Concilium generale ex vna parte, ac Generalem, & Capitulum generale ex alia, quod Papa est supra Concilium generale, & ita ab ipso nihil accipit, sed solum immediatè à Christo, Generalis autem est subditus Capituli, & ita ab ipso potest immediatè auctoritatem recipere. Suarez. *4. tom. de Relig. tr. 10. lib. 10. c. 4.*

13 Habent etiam prædicti Generales auctoritatem officia seu etiam beneficia Religionum, iuxta earum tamen statuta, & leges prouidendi. In quo maximè notandum iuxta communem sententiam, teneri prædictos eligere ad præfata officia, seu beneficia digniores, & meliores, attentis circumstantiis. Tum propter dicta *tom. 1. cap. 15. à num. duodecimo*: tum etiam quia cum sint dispensatores, & non domini bonorum Religionum, tenentur de ipsis disponere, prout melius, & vtilius eisdem Religionibus fore iudicauerint, alias iniqui dispensatores erunt, & contra iustitiam grauiter peccabunt. Rebellus *part. 1. lib. 3. quæst. 4. concl. 5.* Turrianus *tom. 2. in 2. 2. disput. 22. dub. 4. num. 1.* Portellus *in Dub. Regular. verb. electio, num. sexto.* Electio autem digni, relicto digniori, bona solum est in foro externo quoad homines, non in interno, & quoad Deum, iuxta dicta *eo cap. 15. num. 12.* Diana *tract. 15. resol. 61.*

Quamuis leges, aut Constitutiones perpetuò duraturas condere pro Ordinibus non competat iure communi Generalibus, iuxta dicta *tomo primo, capite 18. num. 9.* iure tamen particulari Religionum id habent aliqui illorum, iuxta ibidem dicta de Generali Carmelitarum, quod etiam de Generali patrum Iesuitarum affirmat Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. capite 13. num. 14.* Possunt etiam condere Decreta, seu Statuta duratura tempore Generalatus, cum id pertineat ad munus prælatorum quod gerunt, & ad obedientiam à subditis illis promissam. Suarez *quinto tom. de Relig. tractatu 8 lib. 2. capite 8. num. 4.* Insuper possunt iure communi leges, & Constitutiones Ordinis, & Capitulorum generalium, ac dubia circa ipsas interpretari, & declarare. Quia hoc etiam spectat, & est necessarium ad eorum munus pro bono Ordinum regimine. Portellus *in Dub. Regul. verb. Generalis Ordinis.* [Circa durationem Generalatus officij consule dicta *tomo primo, capite 18. numero decimo.* Pro casibus autem in quibus potest deponi Generalis, attendantur Constitutiones Religionum, sicut in nostra, Ordinis Constitutiones *part. 4. cap. 5. num. primo.* In iure autem communi stando generalis qui insufficiens est suo muneri deponi debet, *l. Si quos Iudices, C. de offic. Præfect. præt. Orient. vel Illyr.* Glossa *in capite 1. verb. insufficientem, de renunciat. in sexto.* Doctores *in cap. Si pro debilitate, de offic. delegat. & in l. 1. ff. de offic. eius cui, & in l. Si longius, ff. de iud.* Mascardus *conclus. 593.* Sigismundus de Bononia *de elect. Dub. 102.* Huiusmodi autem insufficientia insurgere potest ex multis capitibus. Primò si sit notorius suæ Regulę transgressor, *cap. Cum ad Monasterium, vers. quod si prævaricator, de stat. Monach.* Secundo si sit notoriè criminosus, *cap. Si quis Abbas 14. q. 2.* Tertiò si notabiliter negligens in officio suo, *cap. dictum, distinct. 81. cap. 1. distinct. 86. cap. Quoniam, in fin. distinct. 100. cap. Si quis Episcopi, §. Ecce cum honoris 1. quæst. 1. cap. Placuit 11. quæstione 3.* quæ maximè procedunt si sit incorrigibilis in præfatis defectibus. Quartò si sit ita senio confectus, vt non possit attendere suo officio, *can. 1. distinct. 85.* vel ita ægrotus vt ad id sit inhabilis, *cap. Anus 15. q. 6.* De his Panormitanus *in c. Monachi, num. 5. de stat. Monach.* Glossa *in d. cap. 1. de renunciat. in 6* Sigismundus de Bonon. *de elect. dub. 102.* vbi plura ad intentum.] 14

Sunt qui credant Generales Ordinum mortaliter peccantes teneri in confessione explicare hanc circumstantiam Generalatus. Eo quod ipsi præcipuè sint quasi Episcopi, qui cum ratione status specialiter vitæ perfectionem sequi teneantur, tenentur Episcopatus circumstantiam in omni peccato mortali confiteri. Fagundez *præcept. 2. lib. 4. cap. 3. num. 8.* Nugnus *in addit. ad tertiam partem, tomo 2. quæst. 9. art. 2. dub. 3. conclus. 2. & 3.* Hoc tamen solum verum puto in peccatis publicis, propter circumstantiam scandali, & obligationem quam prædicti Episcopi, & Generales habent pascendi subditos verbo, & exemplo. Filliucius *in tract. 30. tomo secundo, cap. 7. n. 125.* Diana post alios, quos refert, *tract. de circumst. aggrauantibus, res. 6.* Idem respectiuè, & suo modo dicendū est de aliis prælatis, propter eandem, vel similem rationem. 15

Commissarij Generales Ordinum regulariter loquendo solum habent auctoritatem delegatam circa ea quæ illis committuntur, cum solum illam habeant per delegationem, vel nominationem factam à Generalibus, iuxta dicta supra. [Vnde tales non se debent ingerere in iurisdictionem ordinariam Prælatorum, nisi in gradu appellationis, prout declarauit Sacra 16

Congregatio

Congregatio Episcoporum & Regularium 5. Octob. 1616. & 16. Ianu. 1643. quod notandum duxi propter aliquos Commissarios, qui in Ordine nostro in aliquibus Conuentibus constituuntur.] Quando autem Commissarij fuerint tales per electionem, Constitutionem, aut Iura Ordinum, vt contingit in Ordine Minorum, qui auctoritate Apostolica quando Generalis est ex familia cismontana eligunt ex vltramontanis vnum in Commissarium, vel è contra, quando generalis est vltramontanus eligunt ipsum ex Cismontanis, tunc tales habebunt auctoritatem Ordinariam, iuxta dicta etiam supra. Hinc priores amoueri possunt à Generalibus, cum auctoritas ab illis pendeat in esse, fieri, & conseruari. Posteriores vero non nisi ex culpa, quia ipsa non existente, iniuria illis fiet si spolientur à Generali Commissariatu, quem iure Ordinis, vel per electionem possident. Similiter priores non possunt subdelegare, cum habentes iurisdictionem delegatam subdelegare non possint. Nisi quando in commissione id eis committeretur, quia tunc nomine Generalis subdelegarent, vel ipsi essent Delegati ad vniuersitatem causarum, & non pro causa aliqua determinata; quia Delegatus ad vniuersitatem causarum subdelegare potest, vt tradunt Glossa *in capite cum causam, de appell.* Syluest. *verbo delegatus, num. duodecimo.* Rodriguez *tomo primo quæstionum Regular. quæst.* 51. *art.* 3. & 4. Posteriores vero cum sint verè Ordinarij, suam auctoritatem delegare possent.

17 Pari etiam modo de Vicariis generalibus philosophandum est; si enim solum per nominationem à Generali factam fiant, solum habebunt iurisdictionem delegatam amouibilem à generalibus, nec poterunt illam subdelegare nisi in casibus assignatis pro Commissariis: si autem iure Ordinis, vel electione facti fuerunt, vt contingit in Vicario Generali Congreg. Mantuanæ Ordinis nostri, tales iurisdictionem habent ordinariam aliis subdelegabilem, nec amouibilem, nisi propter culpas, iuxta dicta de Commissariis.

18 Prædictorum autem Commissariorum, seu Vicariorum generalium auctoritas, quando ipsi iurisdictionem ordinariam habent, non expirat morte generalis. Ordinaria enim iurisdictio non expirat morte siue concedentis, siue alius cuiusquam. Quando tamen isti solum delegatam iurisdictionem habent, expirat morte Generalis concedentis. Rodriguez post alios *tom.* 1. *quæst. Regul. quæst.* 9 *art.* 1. Portellus *in dubiis Regularibus, verbo Generalis.* Subiungens quod si Visitatores inceperunt suum munus exercere, debent illud finire etiam Generali mortuo. Hoc tamen potius videtur ius particulare Ordinis Minorum quàm commune.

19 De Visitatoribus Generalibus inferius dicetur loquendo de Visitatoribus Prouincialibus.

20 Generalibus proximè accedere videntur ij qui ipsis assistunt pro regimine Religionum, variis nominibus nuncupati, videlicet Assistentes, Consiliarij, Definitores, Socij, &c. cum quibus prædicti Generales grauiores Religionis causas decidere debent. Et quamuis eorum auctoritas iuxta Religionum diuersitatem diuersa etiam sit, aliqua tamen, quæ magis communia videntur tangemus.

21 Eorum ergo quidam cum Generalibus in prædictis causis habent votum decisiuum, alij verè solum consultiuum. Assistentes enim Patrum Societatis solum votum consultiuum habent (nisi casu aliquo) Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 10. *cap.* 1. *num.* 6. Alij vero etiam decisiuum, vt nostrorum PP. Discalceatorum Diffinitores ex Bulla *Pastoralis officij*, Clem. VIII. anno millesimo quingentesimo nonagesimo tertio, quæ habetur inter priuilegia ipsorum, & tertio tomo Bullar. inter Bullas huius Pontif. fol. mihi 32. Habere votum consultiuum cum Generali, est quod tota rei decisio, & iudicium à Generali fiat, consultis tamen, & auditis assistentibus: habere autem votum decisiuum, quod rei decisio pendeat etiam à sententia, & assensu Assistentium. Assistentes porro, siue consultiuum, siue decisiuum suffragium habentes non sunt dicendi assessores, quia assessorum munus solum est assistere Iudici ipsum instruendo pro decisione causæ; hi autem assistentes non instruunt Iudicem, sed vel cum ipso causam decidunt, vel consilium præbent pro decisione.

Hi Assistentes, Diffinitores, vel Socij, si voce tenus suffragium, vel consilium præbeant, licet vsus Regionis obseruari debeat, conuenientius est, vt à minoribus, seu iunioribus incipiatur, quemadmodum fit in multis Tribunalibus; nam maioribus, vel senioribus incipientibus, periculum est, vt illorum auctoritate minores moti loquantur, non secundum propriam sententiam, sed iuxta maiorum, & seniorum placitum: Rodriguez *tomo secundo quæstionum Regularium, quæstione quadragesimaquinta, articulo tertio.* Portellus *in Dubiis Regularium, verbo Diffinitores, seu consiliarij, num. primo.* Tenentur detegere Præsidi, seu Generali defectus publicos, si eos ignoret, eorum qui proponuntur ad dignitates, & officia Ordinum, ne indigni admittantur. Bonum enim publicum Religionis id requirit. D. Thom. 2. 2. *quæstione* 69. *art.* 2. Palud. *in* 4. *distinct.* 19. *quæst. vlt.* Imò etiam defectus occultos non emendatos, quia bonum publicum Religionis præponderare debet bono priuato famæ Religiosi. Quod intellige quando aliter obuiari non posset illius defectuosi electio, & talis defectus nociuus esset communitati. Ludouicus Beia *in respons. moral. part.* 3. *casu* 38. Portellus *in Dub. Regular. verb. Diffinitores, seu Consiliarij, num. secundo, & tertio.* Licet autem non teneantur subscribere nisi propriæ sententiæ, quando tamen maior pars illorum aliquid decreuit, possunt, & debent ij, qui dissenserunt cum illis subscribere. Tum ne pax Religiosa turbetur, tum quia humilitas præscribit, vt eo casu vnus alij se submittat: tum quia quod maior pars decernit, à toto corpore dicitur decisum, ac per consequens omnes tunc debent subscribere. Rodriguez *tomo secundo quæstionum Regularium, quæstione* 45. *articulo decimo*, Portellus *in Dub. Regular. verb. Diffinitores, seu Consiliarij, num. quarto.* Reuelantes secreta Diffinitorij contra præceptum præsidis, & etiam præcepto non existente, cum res ipsa id postulat, grauiter puniendi Quia sunt peccant contra bonum commune Ordinis. Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. quæst.* 36. *artic.* 3. 22

In Religonibus vbi hi Assistentes, Diffinitores, Consiliarij, vel Socij habent votum decisiuum ad res graues deci dendas non Possunt Generales sententiam aliquam grauem contra delinquentes Regulares ferre sine consensu illorum, & sententia ab eis lata sine maioris partis consensu nullius est valoris, & momenti. Sunt enim prædicti Assistentes coniudices cum Generali in prædictis causis grauibus, & ita sine ipsis nihil fit. Rodriguez *tomo secundo quæstionum Regularium, quæstione* 45. *artic.* 2. In Religionibus autem vbi prædicti solum habent votum consultiuum, licet peccent Generales sine illorum consilio grauia aliqua decernentes, quia operantur contra finem intentum ab illis Religionibus in institutione talium Assistentium, reuera tamen sententia illorum valida erit, quia non petitio consilij non videtur esse contra formam substantialem sententiæ. Rodrig. *vt sup.* Consulenda nihilominus sunt particularia iura Religionum, quæ si non fuerint, prædicta obseruanda sunt. 23

Tenentur prædicti Assistentes, &c. iuxta eorum conscientiam respondere, alias infideles erunt muneri 24

fieri quod gerunt, etiamsi existiment Generales velle eos consentaneè ipsorum voluntati assentiri, aut tacere, aut nihil effecturos suam sententiam proferendo, vel solum ceremoniæ causa interrogari, propter eandem rationem. Rodriguez *tom.2.quæst. Regul.quæst.45. art. 4. & 6.* subiungit teneri tacere, si eis à Generalibus ita præcipiatur. Sed hoc est verum in dubiis, & probabilibus, tunc enim præcepto Superiorum standum. Quando tamen certum & euidens fuerit illos posse, & debere circa rem propositam suum sensum aperire, tunc non tenentur Superiorum præcepto stare, quia tale præceptum iniquum est, & non obligat, iuxta dicta *tom.1 cap.4. à num.2.* Si vero Generalis diceret se habere iustas causas ad aliquid faciendum, vel illis silentium imponendum, cum res sit dubia, & incomperta, credendum illi est. [Vide circa hæc Sigismundum *supra dub. 112. per totum*, ac Tamburinum *de iure Abbat. disput.1. quæsit.2.* vbi de illis hæc maximè notanda scribit: *Cum maxima igitur spiritus liberalitate, modestia, humilitate, & grauitate, & vrbanitate qua decet, viros graues, doctos & Religiosos suarum Religionum Principatum repræsentantes in prædictis Congressibus & Capitulis incolumi atque inuiolata semper manente veritate sententiam suam proferant cum vero Dei zelo & communis boni vtilitate, cogitantes se de tali sententia rationem reddituros esse in tremendo Dei iudicio.* Nota etiam propterea necessarium esse vt præfati non sigillatim, sed collegialiter vniti votum suum præbeant, ita vt aliàs facientes eorum assensus, vel dissensus nulli & inualidi sint, *cap.in Genesi, de elect. & l.1. C de decim.lib.10.* Rota *in recent.p.2.decis.382.n.3.* Decius, Panormitanus, Felinus, & alij apud eundem Tamburinum.

25 Procuratoris Generalis munus magnæ præeminentiæ est in Religionibus, Mendicantibus præsertim, in quibus ad eum pertinet orare in Capella Domini Papæ, & eidem Capellæ debito tempore interesse, quasi totius Ordinis, vel Generalis personam repræsentando. Rodriguez *tom.1. quæst. Regul. quæst.53. art.2.* Instituitur, vel per electionem, vel per nominationem à Generalibus factam. Aliquando habet adiunctum munus prælatiæ, vel Superioritatis respectu aliquorum, hospitum scilicet, vel aliorum, & tales nominari possunt inter dignitates, quia vt diximus in principio huius capitis, dignitas est administratio cum iurisdictione, quando autem tale munus prælatiæ, vel Superioritatis non habuerit, vt contingit in Ordine nostro, munus Procuratoris Generalis erit solum personatus, non dignitas, iuxta dicta ibidem. An illegitimi possint hoc munus subire inferius dicemus.

26 Prouinciales sunt Præfecti Prouinciarum Religionum habentes in illis supremam iurisdictionem, & potestatem iuxta Regulam, & Constitutionum statuta. Eorum munus dignitas appellanda est, cum sit administratio cum iurisdictione, iuxta dicta supra *num.2.* Fiunt vel per electionem Prouinciarum, vt in nostra, & aliis pluribus Religionibus, vel per nominationem à Generali, vt in Societate Iesu, qui posterior modus instituendi illos commodior satis est ad euitanda incommoda, quæ ambitio parturire solet. Suarez *4.tom. de Relig. tract.10. lib. 10.cap.5.* Quomodocumque autem fiant, scilicet, vel per electionem vel per nominationem à supremo prælato, Ordinis habent iurisdictionem ordinariam, & non tantum delegatam. Quia sunt Ordinarij Pastores, & veri prælati Prouinciarum, & Regularium in eis existentium. Suarez *4. tom. de Relig. tract.10. lib. 10 cap 5.* Habent iurisdictionem quasi Episcopalem in subditos, iuxta dicta *tom.1. cap.18.num.2.* S. Thom. *2.2. quæst.33. artic.7.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Prælati iurisdictio.* Imò assimilantur Archiepiscopis, iuxta dicta supra *num.8.* cum habeant sub se Superiores immediatos Conuentuum qui habent etiam quasi Episcopalem iurisdictionem. Rodriguez *tom.1. quæst. Regular. quæst. 12. articul.5.* Possunt suam auctoritatem delegare, iuxta instituta tamen suorum Ordinum, omnis enim qui habet iurisdictionem Ordinariam eam delegare potest, cùm eo ipso quod habeat illam ordinariam, habeat vt propriam, ac per consequens aliis eam dare possit. Portellus *in Dub.Regul.verbo Prælati potestas, in addit.num.6.*

De Commissariis, seu Vicariis Prouincialibus eodem modo philosophandum est respectiuè, ac de Commissariis, & Vicariis Generalibus de quibus supra. 27

Circa Visitatores tam Generales, illos scilicet qui ad visitandas Prouincias veniunt, quam Prouinciales, eos videlicet qui intra eandem prouinciam Conuentus visitant, dicendum est eos esse Iudices Ordinarios, vel Delegatos, amouibiles, vel inamouibiles censendos iuxta dicta de Commissariis, & Vicariis Generalibus, & Prouincialibus. Similiter de eorum auctoritate, an sit vel non sit delegabilis, expiret, vel non expiret morte concedentis, eodem modo, ac de prædictis Commissariis, & Vicariis philosophandum, cum re ipsa Visitatores isti, Commissarij quidam, & Vicarij sint. Addendum quod tempore actualis Visitationis stando in iure communi, & præscindendo à particularibus statutis Religionum totum regimen externum contentiosum Prouinciæ, vel Conuentus pertinet ad Visitatorem, non ad Prouincialem, aut prælatum Conuentus. Ratio est, quia Visitatori committuntur omnes causæ, & lites Prouinciæ, vel Conuentus, ergo pro illo tempore non pertinent ad Superiorem prædictæ Prouinciæ, vel Conuentus, alias esset inordinata confusio inter Religiosos, dum vnus vni, Prouinciali scilicet, vel Priori, obedire vellet, alius Visitatori. Portellus *in Dub. Regul. verb.prouincialis, in addition. ad addit.* Pro quo notandum duplicem esse iurisdictionem, aliam contentiosam, aliam voluntariam: contentiosa est, quæ inter contradictores, actorem scilicet, & reum exercetur: voluntaria est quæ exercetur in volentes, & non contendentes cum aliquo. Exemplum prioris est facere processus, examinare testes, proferre sententiam, &c. Posterioris autem, absolutio Sacramentalis, dispensatio voti irregularitatis, &c. Dico ergo, tempore actualis Visitationis possunt Prouinciales, vel Priores, quorum prouincia, vel Conuentus visitantur, exercere actus iurisdictionis voluntariæ, non autem contentiosæ. Ratio primæ partis est, non solum quia per visitationem non priuantur Prouincialis, aut Prior verbi gratia, suis officiis, cum adhuc maneant prouincialis, & Prior, & habeant sigilla illorum, sed etiam quia per exercitium talis iurisdictionis voluntariæ non impeditur, aut turbatur officium Visitatoris, potest ergo illam exercere. Ratio verò secundæ, quia alias iniuria fieret Visitatori intromittendo se in pertinentibus ad ipsius officium, quod est vt diximus, causas, & lites iudicare. Vide Sanchez *lib.3.de Matrimonio, disput.8.* Portellum *in Dub. Regular.verb.Prouincialis, in additione ad additionem.* 28

Hinc possunt prælati prædicti tempore quo prouinciæ, vel Conuentus ipsorum à Visitatoribus visitantur, absoluere apostatas, vel excommunicatos etiam in foro externo, dummodo non sit hoc in causa litigiosa, quia per hoc non fiet iniuria Visitatori. Non tamen poterunt facere aliqua quibus impediatur Visitatoris auctoritas, videlicet transferre, vel mutare aliquem Fratrem de vno loco ad alium, ne adsit visitationi, aut ne proferat testimonium, &c. Portell. *vt sup.* 29

Auctoritas horum Visitatorum pendet maximè ex litteris patentibus Commissionis, si enim in illis sit restricta, & limitata, non possunt vltra illam aliquid agere, si autem sit cum plena potestate, poterunt facere quidquid iure vel consuetudine Religionis receptum est. Vnde facere non poterunt etiã posita prædicta clausula plenitudinis potestatis, ea quæ vel iure, vel consuetudine 30

ne Ordinum ſolis Generalibus, vel Prouincialibus perſonaliter competunt. Hæc enim cum ſint ſpeciali notâ digna in conceſſione generali non veniunt, iuxta communem iuris regulam inter regulas iuris *num.*81. Vnde nec poterunt facere quæ ad ſolum Generale, vel Prouinciale Capitulum ſpectant, propter eaſdem rationes. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*54. *art.*1. *&* 4.

31 Cum mittuntur ad viſitandam totam vnam Prouinciam cum plenitudine poteſtatis, poſſunt ſubdelegare, quia etſi ſint Delegati, cum tamen ſint Delegati ad vniuerſitatem cauſarum, maximè cum plenitudine poteſtatis, videtur conceſſa poteſtas ad ſubdelegandum, iuxta dicta ſupra. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regularium, quæſt.*4. *art.* 3. Subiungens id non procedere quando committitur facultas, vt perſonaliter viſitent aliquod Monaſterium. Tunc enim videtur electa induſtria perſonæ, ac perinde eorum auctoritas aliis delegari non poteſt. Felinus *in cap. quoniam*, §. *his autem, de offic. delegati.*

32 Rebellantes in Viſitatores, aut illis contradicentes, ipſo iure ſunt excommunicati in Ordine Minorum excommunicatione Papæ reſeruata, & priuati officiis quæ actu habent, voce actiua, & inhabiles ad officia, &c. prout ordinauit Greg. XIII. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. quæſt.*54. *art.* 4. Quo priuilegio etiam frui poſſunt aliæ Religiones communicantes cum Minoribus in priuilegiis. Non tamen incident in prædictas pœnas qui Viſitatoribus contradixerint in iis, in quibus excedunt auctoritatem quam habent. Rodrig. *vt ſup. art.* 4.

33 Geſta à Viſitatoribus reſcindi, mutari aut alterari non poſſunt ab inferioribus finita viſitatione; nam licet poteſtas eorum extinguatur tempore viſitationis completo, durat tamen auctoritas eorum à quibus miſſi, & quorum virtute ſunt facta. Vnde ſaltem iis perſeuerantibus in officiis ſuis, geſta à Viſitatoribus debent permanere. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regularium, quæſt.*54. *art.*4. aſſerens ad hoc Bullam Greg. XIII. pro Minoribus. Non tamen debent perpetuò durare, niſi ipſi, vel ij à quibus miſſi ſunt, poteſtatem haberent condendi leges, quia tunc decreta, & geſta ab ipſis vim legis habere poſſent, & per conſequens perpetuò durare.

34 Non debent prædicti Viſitatores formare proceſſus, ſeu quaerelas contra Prælatos pro rebus minimis. Alias auctoritas Prælatorum valdè minueretur, & contemneretur. Portellus *in Dub. Regular. verbo Prouincialis, in addit. ad addit. num.* 7. In Religionibus autem arctioribus de leuioribus culpis poteſt formari proceſſus, quia ſi in talibus Religionibus hæ culpæ diſſimularentur, perfectus rigor, & obſeruantia illarum paulatim decideret. Portellus *ibidem.* Nec etiam debent prædicti prælati puniri propter culpas ſine dolo, aut malitia commiſſas, ne fiat odioſum, & contemptibile munus prælatorum. Rodriguez *in addit. ad Sum. verb. delictis, c.*103. Portellus *vt ſup. n.*7.

35 Quando autem debeant procedere via inquiſitionis generalis, aut ſpecialis, & de aliis obſeruandis à Iudice Regulari in Regularium cauſis. Vide dicta *tom.*1. *cap.*27.

36 De Aſſiſtentibus, Diffinitoribus, Conſiliariis, ſeu Sociis Prouincialium videtur eodem modo Philoſophandum reſpectiuè ac de aſſiſtentibus, Definitoribus, Conſiliariis, ſeu Sociis Generalium, de quibus ſuprà diximus à *n.* 20. Vide dicta *n.*4. *& ſequent.*

37 Superiores immediati Conuentuum, vel Monaſteriorum, qui Abbates, Priores, Guardiani, Rectores, vel ſimilibus nominibus nominantur, ſunt verè Prælati. Angelus, & Sylueſter *verbo Prælatus.* Suarez *quarto tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*2. *num.*2. Habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*18. *n.*2. de quo etiam Suarez relatus *præd. cap.*2. *num.*9. Eorum munus dignitas appellari poteſt, cum ſit adminiſtratio cum iuriſdictione, iuxta dicta *in cap. num.*2. Angelus *tit. delegatus*, §.3. Habent iuriſdictionem ordinariam delegabilem, iuxta dicta *n.*9. Eo quod habeant iuriſdictionem ex officio, ſeu *lege Canonica.* Nauarr. *in cap. non dicatis, num.*95. *in Dub. Regular. verbo Prælati poteſtas, in addit. num.*2. Vnde quando ſiue in Regulis, ſiue in Conſtitutionibus Ordinum, ſiue in Bullis, aut Priuilegiis Summorum Pontificum nominantur indiſtinctè Prælati, etiam illi intelliguntur. Portellus *in Dub. Regul. verbo Guardianus, n.*1. Requiritur ad minus ætas 25. annorum pro illis: etenim ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.*12. nemo ad dignitates quaſcumque, quibus animarum cura ſubeſt promoueri debet, niſi qui ſaltem prædictum 25. annum attigerit. Colligitur etiam ex eo quod debent eſſe Sacerdotes, qui etiam talem ætatem exigunt. Rodriguez *tom.*1. *quæſt Regul. quæſt.*15. *art.*2. Circa poteſtatem quam illi habent abſoluendi etiam à caſibus reſeruatis, diſpenſandi, irritandi vota, &c. Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 18. Maximè quam habent iſti Prælati immediati Dominicanorum, & aliorum Ordinum, qui cum ipſis communicant in priuilegiis ex Pio V. Poſſunt enim circa ſuos ſubditos per ſeipſos omnem auctoritatem exercere, quam Epiſcopi habent à Concilio erga ſuos, quantum ad abſoluendi, & diſpenſandi facultatem, vt diximus præd. *cap.*18. *num.*31. Cum autem ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. concedatur Epiſcopis facultas diſpenſandi in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, poterunt prædicti prælati vti hac facultate, quæ verè magna eſt, per ſeipſos tamen ſolos, & in caſibus occultis, vt diximus dicto *cap.*18. *n.*31. Vide Portellum *in Dub. Regul. verb. Abbas, num.*6. *& in additionibus n.*3. Poſſunt etiam ſeipſos licentiare, ſeu vti omnibus illis licentiis, ſeu quaſi diſpenſationibus, quas poſſunt concedere ſubditis, non enim ſunt peioris conditionis illis. Miranda *tom.*1. *Manual. Prælat. q.*19. *art* 7. ex Corduba, Caietano, & Sanch. *lib.*8. *de Matr. diſp.*3. *concl.* 4. Portellus *in Dub. Regul. verb. Abbas, num.*9.

Poſſunt præfici Conuentibus Regularibus, Papæ auctoritate intercedente, etiam Clerici ſæculares ob Summam Pontificis auctoritatem. Id tamen prohibitum eſt fieri à Conc. Trid. *ſeſſ.*25. *cap.*21. & meritò ſanè, non ſolùm quia aliàs iniuria quodammodo fieret Religioſis, ſed etiam quia vix poſſent talia Monaſteria prudenter, & pacificè gubernari. Rodrig. *tom.*2. *quæſt.* 52. *art.* 7. *&* 9. [Huiuſmodi prælati immediati Monaſteriorum, ſcilicet Priores, Guardiani, &c. non poſſunt eſſe perpetui in dictis officiis, ſed triennales, aut quadriennales, iuxta diuerſa Statuta Religionum. Ratio ſumitur *ex cap. Monaſterium*, §. *tales, de ſtat. Monach.* Panormitanus ibi, & *cap. Cum inter* 1. *num.*2. *de elect.* Sigiſmundus *de elect. dub.*114. *num.*7. Quod firmat Rota *deciſ.*202. *num.*1. *in fin. in* 2. *part. recent.* Addit Sigiſmundus quod ſi in aliqua Religione ex Apoſt. ſanctione, Statuto, aut conſuetudine haberetur contrarium, adhuc poſſent tales prælati ex rationabili cauſa amoueri à ſuis Superioribus, quia nunquam Sedes Apoſtolica conſueuit talia officia approbare, *cap. Ad noſtram, & cap. Porrecta, de confirm. vtil. vel inutil.* Addit ſecundò, quod ſi Pontifex ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, ſpecialique derogatione *d. cap. Ad noſtram, & cap. Porrecta*, confirmaret alicui perſonaliter aliquam ex prædictis Prælaturis in perpetuum, tunc profectò ille non poſſet deponi, propter *cap.*1. *&* 2. *eod. tit.* Gloſſam, Innocentium, & Rotæ deciſionem quos ibi, & *dub.*39. *n.*6. refert. Nota verba illa ſpecialique derogatione *d. cap. Ad noſtram, &c.* quibus denotare videtur talem Papæ confirmationem debere eſſe non ſolum ex certa ſcientia,

fcientia, & cum causæ cognitione, sed cum speciali etiam derogatione Iuris communis in prædictis capitibus.]

39 Inter Superiores immediatos Conuentuum iure veniunt connumerandi ij qui Vicarij Conuentuum, & Vicarij in Capite appellari solent, illi scilicet qui in Conuentibus ipsis non habent Superiorem. Sunt enim verè prælati, *vt tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 3. diximus. Rodriguez *tom. primo quæstionum Regularium, quæstione* 12. *art* 6. Vnde etiam sunt dicendi habere dignitatem Ecclesiasticam. Rodrig. *ibid.* Cum autem sint vere prælati omnia illa poterunt facere, quæ alij prælati immediati Conuentus, Priores, Abbates, Guardiani, &c. nuncupati facere possunt. Portellus *in Dub. Regul. verbo Vicarius in capite.*

40 Illi autem Vicarij Conuentuum qui in ipsis Conuentibus Superiorem agnoscunt, qui inter nostros Carmelitas Superiores vocantur, non sunt vere prælati, sed solum instituti vt prælatos adiuuent in eorum munere, vt diximus dicto *cap.* 18 *num.* 3. Vnde nec sunt dicendi habere dignitatem Ecclesiasticam, cum nullam habeant iurisdictionem, nec possint facere quæ alij prælati Ordinis facere possunt. Dubitari tamen potest an huiusmodi Vicariatus, vel Superioratus dicendi sint personatus, an vero officia, seu administrationes, & quia hoc valde pēdet ex diuersis statutis Religionum, dicendum mihi videtur, quod si tales iuxta suarum Religionum statuta præter administrationem qua funguntur, habeant aliquam præeminentiam, vel præcedentiam vltra eam, quæ ipsis competit ratione suæ professionis, dicendi erunt personatus, vt enim vidimus supra *num.* 2. personatus est præeminentia, seu præcedentia sine iurisdictione. Si autem non habeant illam, eorum munus dici debet officium, seu administratio, propter ibidem dicta. Credo tamen prædictos in Ordine nostro dicendos esse personatus, quia scilicet habent præeminentiam, seu præcedentiam sine iurisdictione, præcedunt enim omnes simplices Sacerdotes etiam ipsis in Ordine antiquiores, regunt Monasteria Priore extra Conuentum in Ciuitate, vel Oppido existente, & iure Ordinis tempore Capituli Prouincialis, si non eligantur pro Sociis, manent Vicarij Conuentuum. Quæ omnia præeminentiam denotant.

41 Circa ea autem, quæ possunt facere isti Vicarij Conuentuum, vel Superiores tempore absentiæ à Conuentibus Priorum, Guardianorum, &c. quando scilicet sunt in Ciuitate, vel Oppidis, licet in hoc attendendum sit ad particularia statuta, & consuetudines Religionum, mihi videtur dicendum saluo doctiorum iudicio, posse ea facere in casibus occurrentibus quæ ipsi Priores, Guardiani, &c. si essent præsentes, facere possent. Ratio mihi est, quia eo tempore prædicti Præsidentes Monasteriorum vel sunt prælati, vel quasi prælati, vel gerentes munus prælati, non enim pro tempore illo Monasteria sine capite sunt, ergo omnia quæ facere possunt prælati, facere possunt ipsi. Vnde Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Ordinis nostri, dum facultatem concedit absoluendi venientes ad Ordinem à censuris, ipsam tribuit §. 6. Generalibus, Prouincialibus, & Prioribus, ac vices eorum gerentibus: & similis concessio quoad absolutionem Fratrum à censuris repetitur in Mari magno Prædicatorum pro Prioribus, & vices eorum gerentibus in Conuentibus, vt habet Casarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verb. absolut. Ordinar. quoad Fratres*, §. *aduertendum.* Ex hoc autem videtur sequi supponere Pontifices huiusmodi Vices gerentes Prælatorum Conuentuum in eorum absentia auctoritate prælatorum fulgere. Sed vt dixi, obseruandæ sunt Constitutiones, & consuetudines Religionum. [Nota autem quod cum Priores sint in duplici differentia, alij, qui vocantur Conuentuales, alij qui solum dicuntur claustrales. Ex quibus Priores Conuentuales sunt, qui conuentibus, vel Monasteriis vti veri Prælati præficiuntur: Claustrales vero illi qui post Prælatos Monasteriorum in illis institui solent ad administrationem & regimen Conuentuum, de quibus *Clem. Ne in agro*, §. *Cæterum, de stat. Monach. cap. Cum ad Monasterium, de stat. Monachor. & can. Nullam*, 18. *quæst.* 2. Nauarrus ibidem *num.* 4. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancellariæ, gloss.* 8. *num.* 113. *&* 118. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *disput.* 9. *quæsit.* 3. Ideo prædicti Priores Claustrales idem videntur esse, ac Subpriores, seu Vicarij Conuentuum habentes supra se in eisdem Conuentibus alios Superiores, de quibus diximus.]

Pro graduatis Religiosis, Magistris, Baccalaureis, vel similibus dicendum falso asseruisse Rebuffum *tit. dispens. cum irregular. num.* 27. titulum doctoratus in Theologia, vel iure Canonico non debere tribui Religiosis, contrarium enim praxi, & vsu Ecclesiæ, & plurium Religionum constat. Rodriguez *tom.* 2. *quæst. Regular. quæst.* 74. *artic.* 1. Pro quo extant priuilegia Bonifac. IX. & Innoc. VIII. pro Prædicatoribus. Rodriguez *ibid.* Tenentur sequi Chorum non obstante quocumque priuilegio eis concesso, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 70. *& cap.* 10. *num.* 20. Non possunt vti aliquo gradus sui priuilegio, nisi actu legant, vel prædicent, propter decretum Clementis VIII. & SS. D. N. Vrbani, de quo *tom. primo, cap. octauo, num.* 25. Vbi etiam quid intelligatur per actu legere. Ex quo videtur dicendum quod Magistri in Religionibus non possunt habere vocem actiuam, vel passiuam in Capitulis nisi actu legant, vel prædicent; habere enim talem vocem est priuilegium quoddam, non ius commune, cum non sint prælati. Excusari tamen poterunt à legendo, vel prædicando, si valdè senes, infirmi, vel impediti sint, iuxta dicta eodem *cap.* 10. *num.* 20. Similiter illud actu legere, vel prædicare trahi potest ad similes casus, quales sunt libros edere, casus conscientiæ resoluere, & similia. Dictio enim *dumtaxat* in decretis non excludit casus similes, vel vrgentiores, vt diximus *tom.* 1. *c.* 25. *num.* 20. Maximè cum intentum Pontificum in illo decreto videatur esse quod Magistri, & graduati Religiosorum exerceantur semper in aliquo litterario exercitio, si volunt vti graduum suorum priuilegiis. Notandum præterea id quod dixi *cap.* ... *num.* 25. videlicet ineptos, & idiotas peccare mortaliter gradus prædictos petentes, aut retinentes. Contrarij enim sunt intentioni Ecclesiæ, & Religionum in huiusmodi graduum institutione, quæ est vt illi declarent, & defendant mysteria fidei contra infideles, & dubiis inter fideles emergentes satisfacere possint, quod nequeunt facere prædicti inhabiles. Syluester *verb. Doctor, q.* 4. Emanuel Sà *in Summ. verbo docere, num* 2. Sanchez *tom.* 1. *consil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 57. [Nota tamen quod licet, vt dictum est, Regulares possint ad Doctoratum Theologiæ, & Iuris Canonici promoueri, de licentia suorum Prælatorum, quia nullibi interdicitur harum facultatum studium, aut talium graduum assumptio, prout tenent Caietanus, Syluester, Tabiena, Armilla, Nauarrus, & alij quos referunt, & sequuntur Sanchez *tom.* 2. *in decalog. lib* 6. *cap.* 14. *num.* 44. & Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *disp.* 3. *quæsit.* 6. *n.* 39. Nihilominus ipse Tamburinus ibidem dicit non posse promoueri ad gradus Doctoratus in Iure Ciuili, aut medicina, eo quod *in cap. Non magnopere, & c. Super specula, ne Clerici vel Monachi*, interdicatur ipsis Iuri Ciuili, aut medicinæ studere. Ex quo colligi videtur etiam esse illis interdictum talium facultatum gradus suscipere. Pro quo refert Sanch. *supra num.* 43. Sed Sanchez eo loco solum loquitur ex sententia Rebuffi

Rebuffi, non ex propria. Ex propria enim sententia dicit infrà *num.*45.& 46.quod Religiosus qui licitè, id est existens in sæculo, vel illicitè, id est postquam est Religiosus, his facultatibus operam dedit, poterit suscipere gradus illarum, eo quod nullibi id prohibeatur, & in præfatis capitibus *Non magnopere*, & *Super specula*, solùm ipsis interdicatur auditio Iuris Ciuilis, aut medicinæ, non promotio ad gradus harum facultatum. Pro quo refert Calderinum, Felinum, Nauarrum, Salzedo, & Rodriguez.]

43 Procuratoris munus officium est, non dignitas aut personatus, cum meram administrationem sine iurisdictione, aut præeminentia importet, in quo ratio officij consistit, vt suprà *num.*2. & 7. diximus. Ad Procuratorem spectat solum bonorum, ac redditum Monasteriorum exigendorum cura. Vnde ipse pecunias, aut res collectas conseruare, aut expendere non potest. Sic enim statuit Clem. VIII. in decretis *pro Reformat. Regular.* quæ habentur inter Bullas huius Pontificis 3. tom. Bullar. num.60. & postea confirmata sunt à Sac. Congregatione Concilij iussu SS. D. N. Vrbani in decreto de Regularibus apostatis, & eiectis, vbi sic habetur. *Nullus ex Superioribus locorum administrationem bonorum, aut aliarum rerum, dispensationemque pecuniarum, & redditium sui Conuentus, etiam nomine Conuentus, per se ipsum habere siue exercere possit, sed vniuersum id onus tribus Fratribus eiusdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, redditumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat, alter tanquam Depositarius pecunias ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter asseruet; alius de pecuniis, & rebus à Depositario acceptis, Priori, & Fratribus ac Conuentui vniuerso de necessariis, mandante tamen ipso Priore, non secundum proprium affectum, sed iuxta charitatis Regulam veluti bonus dispensator prouideat, officiorum huiusmodi confusione penitus interdicta.* Ex quo habetur nullum ex Superioribus locorum posse exercere munus Procuratoris, aut habere per seipsum administrationem bonorum Monasterij, quia hoc spectat ad ipsum Procuratorem. In Ordine autem Minorum non possunt Fratres esse Procuratores Monialium suarum. Id enim est illis prohibitum. Portellus *in Dub. Regular. verb. Procurator Monialium.*

44 Huiusmodi autem administratores bonorum Monasteriorum amoueri possunt ad nutum Superiorum. Tum ex Concil. *sess.*25. *cap. secundo*, tum ex Sac. Congreg. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. officiales.* Illorum electio spectat ad Superiores Monasterij, etiam in casu, quo Monasterium subiectum sit Episcopo. Sic colligo ex declaratione Sacræ Congregationis apud Lauretum de Franchis, *in Controuers. Episcop. & Regular. pag.* mihi 164.

45 Sacristæ munus (quod etiam officium dici debet, non dignitas aut personatus, cum non importet iurisdictionem, aut præeminentiam) consistit in attendendo rebus pertinentibus ad cultum diuinum, & celebrationem Missarum iuxta varias Ordinum Regularium Constitutiones. Videtur ad ipsum spectare vt decreta Sac. Congregationis Rituum edita die octauo Aprilis millesimo sexcentesimo vigesimo octauo, de quibus *tom. primo, cap. duodecimo, num. trigesimotertio, & cap. vigesimoprimo, num. vigesimoprimo* diximus, affixa habeantur, & conseruentur in Sacristia, præcipitur enim à Sac. Congregatione ibidem, vt affigantur in Sacristiis omnium Ecclesiarum, tam Regularium, quam sæcularium, ibique perpetuo affixa seruentur. Adiuncta sunt postea prædicta decreta Missali, ac Breuiario Romano, quo sufficienter adimpleta videtur intentio Sac. Congregat. respectu talibus Missali, & Breuiario vtentium, non tamen respectu illarum Religionum, seu Ecclesiarum, quæ propriis Breuiariis, & Missalibus vtuntur, vt sunt Carmelitæ, & ita istis videtur necessarium prædicta decreta in Sacristiis perpetuò conseruare. Præcipitur etiam à Pio Quinto, in Bulla *Cum primum*, anno millesimo quingentesimo sexagesimo sexto edita, quæ est in secundo tomo Bullarij *num. quinto*, vt vidimus *tom.* 1. *cap.*16. *num.*6. in virtute S. Obedientiæ Religiosis (quod spectare videtur ad Sacristas) vt in Ecclesiis deputent aliquem qui pauperes mendicantes, siue eleemosynam petentes tempore Missarum, prædicationum, aliorumque diuinorum Officiorum foras eiiciant. Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.* 4. *Iulij II.* §. 1. *num.* 2.

Habent Sacristæ Conuersi professi facultatem tangendi Calices, & Patenas, & Purificatoria in necessitate à Sixto IV. vt refert Confertius in Collectan. litterar. Apostol. Mendic. in Sixto IV. num.9. id priuilegium concedente Fratribus Augustinianis Prouinciæ Lombardiæ pro tempore quo Sacristiæ gerunt curam. Vide dicta *cap.*8. *num.*33. & 34.

46 Magistri Nouitiorum officium (neque enim dignitas, aut personatus appellari potest propter dicta in Superioribus) valdè necessarium in Religionibus est propter nouitiorum instructionem, & educationem, iuxta decreta Clem. VIII. approbata, & confirmata à Sacra Congregatione Concilij sub Sanctissimo Domino Nostro Papa Vrbano. Debet talis Magister Nouitiorum habere Socium, & cum ipsis in Nouitiatu commorari, Nouitios instruere, docere, & curare, ne cum Nouitiis vllam alij Fratres communicationem habeant, aut ad locum vbi sunt ingrediantur, loci clauem habere, eorum confessiones audire, ipsis semper assistere, & alia facere quæ in prædictis decretis continentur, specialiter sequentia, quæ tam ad ipsum Magistrum Nouitiorum, quam ad eius Socium spectant. Nouitiorum Magistro Socius si per Nouitiorum instruendorum multitudinem necessarius fuerit, vita, & moribus quoad fieri poterit consimilis deputetur, qui in his quæ ad Nouitiatus regimen spectant, dicto Magistro immediatè subiectus existat, eliganturque tam Magister quam Socius per Prouinciale Capitulum per triennium ad minus onus huiusmodi subituri. Quod si aliquo casu extra tempus capitulare noua loca Nouitiatus concedi contingat, tunc electionem Magistri Nouitiorum, & socij huiusmodi in his nouis locis per Generalem, vel Prouincialem, seu Ministrum, aut eorum Visitatores, seu Vicarios, de Definitorum tamen, vel grauiorum aliorum Patrum consensu fieri permittatur; idemque seruetur, si intra triennium, alterum, vel vtrumque vrgenti aliqua de causa ex illis locis amoueri, vel mori contigerit, in cuius, vel quorum locum alij consimiles subrogari debeant. Tam Nouitiorum Magister, quam Socius ab iis omnibus officiis, oneribusque vacationem habeant, quæ Nouitiorum curam, & regimen impedire valeant. Ipse Magister Sacerdotali Ordine sit initiatus, ac in quinto saltem supra trigesimum ætatis suæ anno constitutus, & per decennium à professione emissa in religione perstiterit. Socius verò trigesimum annum excedat, sintque ambo doctrina, & quantum per Superiorum diligentiam, & vires fieri poterit, vitæ etiam anteactæ exemplo præstantes, orationis præterea, & mortificationis operibus addicti, prudentia, charitateque referti, non sine affabilitate graues, zelum Dei cum mansuetudine præseferentes, ab omni cordis, ac animi perturbatione, ira præsertim, & indignatione, quæ in se, & erga alios charitatem impedire consueuerunt, quamlongissimè alieni, & tales demum, qui in omnibus se ipsos bonorum operum

operum exemplum præbeant; vt ij qui eorum curæ subsunt, non tam metuant, quam reuereantur. Nec illis vnquam detrahere quicquam possint. Habeat etiam Magister plenam, & absolutam potestatem circa Nouitiorum institutionem, ac Nouitiatus regimen, ita vt in illis nemini (Visitatoribus, ac Superioribus maioribus, vel etiam localibus exceptis) quouis colore se ingerere liceat. Curam adhibeat diligentem, vt Nouitij omnes in Regulari disciplina sedulò exerceantur, agnoscantque præcipuè diuinæ qua digni facti sunt vocationis præstantiam, & excellentiam, quæ vera sit, atque perfecta votorum solemnium, & quam necessaria cuiusque Ordinis Constitutionum obseruantia, modum in Oratione, tum vocali, tum mentali fructuosè persistendi, illicitas passiones, & vitia (ad quæ natura per peccatum labefactata omni tempore prona est atque procliuis) per sensuum custodiam, & mortificationem cohibendi, austeritatem, ieiunia, cilicia, disciplinas, conscientiæ puritatem, crebram illius discussionem, Sacramentorum frequentiam, confessionis præsertim, quæ bis saltem singulis mensibus fiat per aperitionem quotidianam motuum internorum cordis, & tentationum manifestationem, per exercitium humilitatis circa viliora ministeria, per modestiam in omnibus actionibus, diuturnumque silentium. Hæc ibi.

48 Circa illa tamen verba, *Habeat etiam Magister plenam, & absolutam potestatem circa Nouitiorum institutionem, &c.* aduertendum hic non concedi ipsis potestatem aliquam iurisdictionis in foro externo, hæc enim solum competit veris Prælatis. Vnde nec possunt censuras Nouitiis imponere, cum hoc sit actus iurisdictionis. Habent tamen in illos iurisdictionem in foro interno conscientiæ, cum iuxta prædicta decreta illorum confessiones audire debeant. Neque ad hoc munus Confessarij Nouitiorum requiritur, vt puto, approbatio Ordinarij, aut Episcopi, sed sufficit approbatio Superioris Ordinis, sicut ad audiendas confessiones aliorum Religiosorum, iuxta dicta *tom. primo, cap. 8. num. vigesimoseptimo.* Cum enim Nouitij tempore Nouitiatus maneant sub cura, & iurisdictione prælatorum Religionis, iuxta dicta eodem *tom. prim. capite vigesimoquarto, num. 4. & 5.* sicut prælati Religionum possunt concedere facultatem simplici Sacerdoti ad audiendas Confessiones Professorum, sic & Nouitiorum. Nullatenus tamen admittendum est id quod aliqui (Portellus *in Dub. Regul. verb. Nouitij nnus, num. 35.*) dicunt, videlicet Magistrum Nouitiorum negare posse suffragium Nouitio indigno ob defectum solum cognitum in confessione. Hoc enim absdubiè est contra reuerentiam, & sigillum Sacramenti, si enim semel admittatur vti posse confessarium scientia habita in confessione quantumuis occultè in damnum pœnitentis, retrahentur multi à confessione integra suorum peccatorum facienda. Vide in simili dicta *tom. 1. c. 15. n. 14.*

49 Non possunt prædicti de quibus in præsenti capite loquuti sumus siue Prælatias, siue officia, vel administrationes in Religionibus habentes sint, excusari ignorantia in iis, quæ spectant ad eorum officia ritè gerenda. Tenentur (inquit Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 72. art. 2.) in his quæ suam gubernationem, officium, & regimen, & administrationem respiciunt diligentissimè se informare de omnibus decretis, & constitutionibus, & reformationibus, quæ in diem à Sede Apostolica manabunt, alioquin ignorantia non excusarentur.* Portellus *in Dub. Regul. verb. Prælatus, n. 17.* Quod maximè procedit in foro externo; nam quoad internum ratione tum humanæ infirmitatis, tum multitudinis legum, & Decretorum, ipsorumque confusione quandoque excusari poterunt. Portellus *ibid.*

Illegitimi non possunt habere sine dispensatione in Religionibus prælatias, dignitates, aut personatus, aut beneficia curam animarum habentia. Ita enim habetur *cap. 1. & fin. de filiis Presbyt.* Etenim prædicto *cap. 1.* est sermo de prælatiis, in *c. autem finali*, est sermo de dignitatibus, personatibus, & aliis beneficiis curam animarum habentibus. Vnde nec possunt esse Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, aut similes Superiores etiam locorum curam animarum habentes, quia ista sunt prælatiæ, & dignitates à quibus arcentur in prædictis capitibus. Nec Commissarij, Vicarij, aut Visitatores generales, vel Prouinciales, quia isti etiam sunt Prælati tempore quo durant, & esto non habeant aliqui illorum nisi iurisdictionem delegatam ea tamen est Superior iurisdictione ordinaria Prouincialium, vel Prælatorum conuentualium. Nec etiam possunt esse Procuratores Generales, Diffinitores, Assistentes, Socij, vel Consultores generalium, vel Prouincialium, quia isti sunt personatus, cum eorum munus importet præeminentiam, seu præcedentiam sine iurisdictione. [Licet quod attinet ad diffinitores oppositum teneat Sigismundus de Bononia *de elect. dub. 72.* propter Constitutionem quandam Sixti V. Sed tu vide quæ dixi *tom. 1. cap. 10 num. 33.* circa verba illius Constitutionis.] Item nec possunt esse Superiores saltem in Ordine nostro, aut Vicarij conuentuum in illis Religionibus in quibus habent aliquam præeminentiam, quia tunc erunt personatus, & etiamsi nullam habeant præeminentiam, quando in absentia prælatorum conuentuum ipsi sunt præsidentes, quia hoc est esse prælatos. Possunt tamen illegitimi esse Procuratores conuentuum, Magistri Nouitiorum, Sacristæ, & habere alia officia manualia, illa scilicet, quæ nec prælatiam, nec dignitatem, personatum, aut curam animarum important; hoc enim modo intelligendum est id quod diximus *tom. 1. cap. 18. num. 62.* Pro quo etiam, vide Syluestrum *in Summ. verb. Prælatus, num. 3.* Rodrig. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 13. art. 18. 19. & 20.* Portellum *in Dub. Regul. verb. illegitimi.* Qualiter hi illegitimi dispensati possint esse socij, seu discreti pro Capitulis, diximus *cap. 12. num. 17.* Nota etiam declaratum esse à Sacra Congregatione Regularem illegitimum, sed ad instantiam Patris legitimatum in infantia per legitimationem amplissimam vigore facultatum Dominorum de Campegiis non posse eligi generalem in sua Religione. Barb. *in Collectan. Bullar. verb. Regulares 1.*

Quando alicui prælato constat se esse electum ab vno qui erat inhabilis, & priuatus voce actiua, si sciente maiori parte Capituli illum defectum, admissus est, tenetur renunciare, quia electio illa fuit nulla iuxta dicta *cap. 12. num. 19.* si verò admissus est ignoranter, ignorante scilicet maiori parte capituli illum defectum, non tenetur renunciare, quia illa electio valida fuit, iuxta *ibidem* dicta. Maximè quia ille elector tolerandus erat, ac per consequens gesta ab ipso sunt valida, *l. Barbarius, ff. de officio Prætoris.* Suarez *tom. 1. de legibus, lib. 5. cap. 9. num. 5.* Portellus *in Dub. Regul. verb. electio, num. 17.* 50

Quando autem alicui prælato constat se tempore electionis non habuisse vocem passiuam, quia scilicet erat excommunicatus excommunicatione maiori, quamuis occulta, tenetur quamprimum petere absolutionem ab excommunicatione qua est irretitus, & postea curare, vt officium sibi de nouo conferatur ab eo, qui potest illud conferre. Ratio est quia prior collatio fuit inualida, & perinde ac si facta non fuisset. Nauarrus *cap. 27. num. 21.* & alij apud Bonacinam *disputatione 2. de excommunicat. quæst. 2. punct. 4. §. 1. num. 11.* Quod tenet verum etiam si ignoraret inuincibiliter se esse excommunicatum, quia quamuis illa ignorantia eum excusare possit à culpa, non potest 51

potest tamen facere illum habilem ad id ad quod inhabilis erat. Lessius *lib.1.de iustit.cap.34.dub.22.n.127.* & alij quos sequitur Bonacina *vt supra num.2.* Quamuis tamen hæc sententia probabilior, & securior sit, contraria tamen probabiliter practicari potest, quod scilicet sufficiat auferre impedimentum, & secretè acceptare officium absque alia noua collatione, sed ex vi præteritæ conualescens, ita tamen vt impedimentum sit omnino occultum, & vt id in nullius cedat præiudicium (prout contingeret in casu quo illud officium alteri tribui deberet qui in electione illius habuit pauciora vota) & quod impetretur dispensatio non solum illius impedimenti, sed etiam intrusionis, per quod etiam fuit inhabilis ad idem officium. Sanchez *lib. octauo de Matrimon. disputatione septima, num. duodecimo.* Portellus *in respons. cas. moral. part.1. cas.1.*

53 Prælato intruso, & non canonicè electo, si res sit dubia obediendum est, quia in dubiis possessio illi fauet, iuxta dicta *tom.1. cap.4.num.25.* Sanchez *lib.6. in decalog cap 3.num.4.29.& 30.* Prælato tamen prædicto cum certò, & publicè constat ille defectus, non est obediendum, cum careat iurisdictione, iuxta dicta etiam eodem *tom.1. cap.4. num.38.* Si autem defectus ille sit occultus, & subdito constet certo de prædicto defectu, tenetur in publico obedire illi propter vitandum scandalum, in secreto tamen tenetur ipsius mandatis obtemperare, quia verè caret auctoritate præcipiendi. Syluester *verbo beneficium 3. post principium.* Portell. *in respons. cas. moral. part. secunda, cas. 16. num.7.*

54 Prohibitum est prælatis Regularibus, sicut & aliis Religiosis testari, seu testamentum condere. Quia prohibitio generalis testandi omnes Religiosos comprehendit, & ratio qua particulares in hac prohibitione comprehenduntur, procedit etiam in prælatis, nempe quia non habent dominium, aut proprium. Graffis *1.part.decision. lib.3. cap.5.num.59.* Lessius *2.de iustit. cap.19. dub.4.num.40. & cap.41. dub.8. num.73.* Vide dicta *tom 1.cap.9.num.19.*

Professio fidei facienda est à quibuscumque prouisis de prælaturis quorumcumque Monasteriorum, seu domorum Regularium, etiam Militum, ex Pio IV. in Bulla *Iniunctum nobis*, quæ habetur in 2. tom. Bullar. inter Bullas ipsius num.89. vbi decretum Concil. Tridentini *sess.24 cap.12.* etiam ad prælatos Regulares extendit. Quia tamen hoc non est vsu receptum in multis Religionibus, ideo in illis non est obligatio ad id faciendum. Vt habent Sorbus *in annotat. ad compend. privil. Mendic. verb. professio fidei, §.& est primò notandum.* Vbi etiam refert Cardinales, & alios doctissimos ita consuluisse, Tamburinus *de iure Abbatum tom.1. disp.8.quæst.3.num.3.* Portellus *in Dub. Regular. verb professio fidei*, & alij apud Dianam *tr. Ect.2. de Dub. Regular. resol. 78.* Nihilominus de mandato Reuerendiss. Generalis Ordin. nostri Theodori Stratij introducta est obseruantia prædictæ Bullæ, cum qua etiam est modus faciendi talem professionem, qui habetur cap. præcedenti, in formula celebrandi capitula in Ordine nostro.

55 Prælaturæ non electiuæ, quæ scilicet non dantur per electionem, sed per nominationem Superioris, Generalis scilicet, vel prouincialis, sunt manuales, ita vt mutari possint, etiam sine causa, quando Superioribus bene visum fuerit. Ita enim colligitur *ex cap. cum ad Monasterium, de stat. Monachor.* Nec ipsi prælati amoti conqueri iure possunt, siue agere quidquam contra spoliatores Superiores. Cum isti nullam illis iniuriam faciant eos amouendo à dictis prælaturis, sed vtantur iure suo. Riccius *in praxi, tom.4. resolutione 51. num.4.* Sigismundus de Bononia *in tract. de elect. p.1 cap.7 dub.49 num.6. & 14.* Diana *tract.2. de Dub. Regul. resol.117.* Consulendum tamen est famæ tum Religionis, tum Religiosi amoti, aliàs iniusta esset talis remotio. Diana *ibid.* Dixi loquendo de prælaturis non electiuis, quia in aliis prælaturis obseruanda sunt statuta Religionum, earumque legitimæ consuetudines. Stando autem in hac communi nullus prælatus amoueri potest à sua prælatura, nisi iusta & rationabili causa existente. Ratio est quia quamuis Religiosi nihil habeant proprium, nec etiam velle aut nolle, nihilominus quia iniuriosum videtur auferre ab aliquo id quod possidet sine rationabile causa, & quia talis spoliatio occasionem præbet malè iudicandi de persona spoliata, ideo non possunt præ[l]ati Regulares ad beneplacitum superiorum fo[rm]iter amoueri. Id etiam colligitur ex *cap. Nullam potestatem 18. quæst.2. & c. Monachi, in fin. de st. Mon. chor.* vbi Glossa *verbo Non mutentur*, & Panormitanus *num.8. vers. In gloss. penult.* ibi: *Qui per electionem.* Azor. p.1 *lib.3.cap.26.quæst.15.* Sigismundus *supra.*

Ex dictis autem in toto hoc cap. elici potest quod 56 quia principatuum seu regiminum tres sunt formæ, vt docent Aristoteles *Ethicor. cap.10. & 3. politicor. cap.5.* & Plato *lib.16.* de Regno, ac D. Thomas *de regimine principum c.p.1.* & alij plures, scilicet *Monarchia*, quæ est regimen per vnum commune caput, & *Aristocratia*, quæ est per paucos, & optimates, & *Democratia*, quæ est per multos & populares; ideo Religiones omnes iuxta earum institutum aliquo ex tribus modis regiminum, vel vno cum mixtione aliorum gubernantur: Et quidem militantes sub Regula S. Benedicti ex sua primæua institutione Monarchia regebantur, vt constat ex *cap.3.* Regulæ, & ex *cap.65.* & ita habent Perez *in Regulam S Benedicti, cap.65. num.2.* Peirinis *tom.2. de Prælato quæst.1.cap.2.num.3.* Tamburinus *tom.3. de Iure Abbat. disput.1.quæst.2.num.1.* quamuis prout de facto contingit, non gubernentur nisi Aristocratia, vt notat *num.4.* Basiliani etiam seu viuentes sub Regula Diui Basilij etiam Aristocratia gubernantur, prout colligitur ex Regula *cap. 45. & 48. & 54.* & ex Regula Breuiori *cap. 112.* Peirinis *supra num.1.* Tamburinus *n.5.* Augustiniani etiam seu viuentes sub S. Augustini Regula Aristocratia quoque gubernari videntur. Peir. *num.5.* Tambur. *num.6.* Militantes autem sub Regula S. Francisci quatenus est ex vi Regulæ Democratia regi videntur, prout colligitur ex *cap.27.* Regulæ, & tradunt Peirinis supra *n.8.* & Tamburinus *n.7.* quamuis de facto potius Monarchia mixta gubernari videantur, prout habet Corduba *in cap. 8. Regulæ.* Ordo autem noster Carmelitarum, licet ex vi Regulæ primitiuæ B. Alberti Democratia fuerit, eo quod *in c.2.* Regulæ assignatio cellularum dicatur fieri debere per dispositionem Prioris, *& de assensu aliorum Fratrum, vel sanioris partis*, idemque colligi videatur ex eadem Regula, prout ab Innocentio IV. declarata, correcta, & mitigata fuit. Siquidem *cap. 2.* dicitur, posse libere Religionem loca in Eremis, vel vbi donata fuerint, *secundum quod Priori, & Fratribus videbitur expedire:* nihilominus in præsenti Religionis regimen Aristocraticum est, sicut & Congregationum Patrum Discalceatorum, siquidem ex antiquo Ordinis vsu Generalis regit Religionem cum Sociis sibi assistentibus, Prouincialis cum Diffinitoribus, & Priores Conuentuum cum Clauariis. Et ita Aristocratiam esse modum regiminis nostræ Religionis tenent Thomas à Iesu *super Regula Carmelitarum.* Peirinis *supra num. septimo*, licèt addat se audire accedere ad Monarchiam. Sed nescio à quo id audiuit, nec quo fundamento id dici possit. De regimine porro aliarum Religionum agunt Auctores relati, & ex dictis elici potest qualis sit. Si enim ab vno solo Prælato sine consilio aut consortio aliorum gubernentur, erit Monarchia: si

si vero cum consilio, aut consortio paucorum & principaliorum, erit Aristocratia; si multorum, & vulgarium, erit Democratia.

Capvt XIV.

De Tertiariis Regularium, eorumque obligationibus, & Priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Tertiariorum quotuplex genus?*
Alij sunt in Religione viuentes cum tribus votis essentialibus. ibid.
2 *Alij etiam tria vota faciunt, sed non in Religione, aut sub Regula approbata.*
3 *Alij neque in Religione viuunt, neque tria vota emittunt, sed Regulam aliquam approbatam obseruant.*
4 *Sunt inter eos viri, & fœmina diuersis nominibus appellati.*
5 *Tertiarij primi generis sunt verè, & propriè Religiosi.*
Gaudent multis priuilegiis. ibid.
6 *Tertiarij secundi generis non sunt vere Religiosi.*
An debeant tolerari. ibid.
7 *Tertiarij quoque tertij generis non sunt verè Religiosi.*
Nec modus viuendi ipsorum potest appellari Religio. ibid.
Benè tamen Ordo approbatus. ibid.
An latè, & analogicè Religio. ibid.
8 *Habent facultatem recipiendi suos Tertiarios Minores S. Francisci.*
9 *Dominicani.*
10 *Augustiniani.*
11 *Carmelitani.*
12 *Serutta.*
13 *Minimi.*
14 *Possunt huiusmodi Tertiarij Fratres, aut Sorores tertij Ordinis dici.*
15 *Profitentur Tertiarij aliquam Regulam approbatam.*
16 *Gestant habitum Ordinum, quorum sunt Tertiarij.*
Qualis sit futurus talis habitus. ibid.
17 *Proprium etiam modum profitendi habent.*
Qualis is sit. ibid.
18 *An emittant aliqua vota.*
19 *Qualiter peccent transgressores suæ professionis.*
20 *An peccent transgredientes Regulam.*
21 *Quomodo facienda sit illorum professio.*
22 *Ante illam debet pracedere aliquod tempus probationis.*
23 *An sint apostatæ recedentes ab hoc statu.*
24 *Differt valde hoc institutum Tertiariorum à Confraternitatibus.*
25 *An sint dicendi personæ Ecclesiasticæ.*
26 *Concessa illis sunt multa priuilegia.*
27 *Moderata tamen à Leone X. in Concilio Lateranensi.*
28 *Qualiter hæc moderatio accipienda.*
29 *Quomodo id declaratum à S.Congr. Episc. & Regul.*
30 *Tertiarij tripliciter viuere possunt.*
31 *Diuersimodè sentiendum de viris, ac fœminis.*
32 *Maritati, & maritatæ excluduntur à Tertiariis.*
33 *An possint sepulturam vbi voluerint eligere.*
Qualiter, & de quibus id sit intelligendum. ibid.
34 *Quo priuilegio circa Sacramenta potiantur.*
Quid de Eucharistia, pænitentia, & extrema vnctione. ibid.
35 *Quid dicendum de exemptione à foro sæculari.*
36 *Quid de facultate audiendi diuina tempore interdicti.*
37 *Quæ priuilegia ipsorum censentur abrogata.*
38 *Quid de mulieribus collegialiter viuentibus.*
39 *An Tertiarij gaudeant priuilegio Canonis.*
40 *Quæ conditiones requirantur pro illis.*
Maximè pro habitu Pinzocherarum. ibid.
41 *Quomodo subiiciantur directioni Superiorum Ordinum.*
42 *An possint habere aliquos Superiores ex se ipsis.*
43 *De indulgentiis Tertiariorum.*
44 *Ad quem spectet cognoscere de qualitatibus, seu conditionibus pro Tertiariis requisitis.*

Tertiarij fuerunt, & sunt in multiplici diffe- 1
rentia, licet ad triplex genus reduci possint. Aliqui enim sunt Tertiarij in Religione viuentes, & tria vota Religionis essentialia emittentes sub Prælatorum obedientia. Hi sunt illi, quibus Leo X. anno millesimo quingentesimo vigesimo primo, Bulla *inter cætera*, quæ in primo tomo Bull. inter Bullas huius Potificis est 42. Regulam S. Francisci aptauit, & accommodauit, & quos postea Pius V. anno 1568. in Bulla *Ea est officij*, quæ est in secundo tomo Bullar. inter Bullas huius Pontificis 63. reformauit, ac Generali, & Prouincialibus Minorum de obseruantia subiecit, licet postea hanc Pij V. Constitutionem moderatus fuerit Sixtus V. in Constitut. *Romani Pontificis*, anno 1586. in eodem secundo tom. Bullar. inter Constitutiones Sixti numero vigesimo octauo. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, num.* 24. Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Minimor. in Constitut.* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 31.

Alij erant, & forsan modò sunt Tertiarij, qui 2
etsi tria vota essentialia facerent, aut fecerint, sed non emiserunt illa sub aliqua Religione, aut determinata Regula à Sede Apostolica approbata, quorum aliqui in Congregatione viuunt, seu viuebant: alij vero non in Congregatione, aut Communitate, sed in Eremitoriis, & separatim, cum habitu tamen Religioso ab aliquo Regulari accepto, vel quem ipsi propria auctoritate acceperunt. Casarubius *vt supra*, §. *Tertius insuper*. Sosa *in tract. de Profess. Tertiarior. pag.* 201. Miranda *in manual. Prælator. tom.* 1. *quæst.* 36. *artic.* 3.

Alij sunt Tertiarij, qui neque tria vota essentialia 3
Religionis emittunt; nec in Communitate aut Collegialiter viuunt; sed Regulam Carmelitarum, S. Dominici, S. Francisci, vel alterius Religionis approbatæ seruant in propriis domibus, & quandoque, maximè feminæ, in communi aliqua domo habitantes, quorum aliqui emittunt votum simplex castitatis, vel obedientiæ, alij nullum nisi forsan obedientiæ. Casarubius *vt supra*, §. *ex prædictis omnibus*. Peirinis etiam *vt supra*, *num. trigesimoquinto*.

Sunt autem inter istos Tertiarios maximè pri- 4
mi, & tertij generis, viri, & fœminæ, & sicut viri vocantur Fratres Tertiarij, de pœnitentia, Mantellati, Corrigiati, sic fœminæ vocantur Sorores, Tertiariæ, de Pœnitentia, Mantellatæ, Corrigiatæ, Pinzocheræ, Beatæ, &c. Casarubius *vt supra*, à §. *Aliter breuius*, & §. *sciendum est vlterius*. Peirinis etiam *vt supra num. trigesimoquinto & trigesimosexto*. De quibus sigillatim dicendum est, maximè quod hæc materia intricatè satis, & confusè à quibusdam tractetur.

Et primò, loquendo de Tertiariis primi generis, seu de quibus primo loco dixi, illi sunt verè, & pro-

priè Religiosi, cum tria vota essentialia Religionis emittant, & sub obedientia, & iurisdictione Prælatorum viuant. Ita etiam declarasse videtur Leo X. in Bulla relata, dum illis Regulam, modum profitendi, & recipiendi Nouitios, seu Nouitias, ieiunia, orationes, & similia præscribit, & Pius V. etiam in prædicta Bulla vbi illorum statum Religionem appellat, ac Sixt. V. in Bul. quoque relata. Vnde illi vt verè personæ Ecclesiasticæ, & Religiosæ exempti sunt ab omni iurisdictione Sæculari, & Ecclesiastica Episcoporum, & gaudent priuilegio Canonis, & fori, habentque multa priuilegia, quæ Clemens VIII. in Bulla *Ratio Pastoralis*, anno 1597. edita in 3. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.* 51. innouat, & confirmat. Casarub. *in Compend. priuileg. mendicant. verb. Tertiarij num.* 24. §. *Quoad secundum gradum Tertiariorum*, Peirinis *tom.* 1. *priuileg. minim. in Constitut.* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 31. Portell. *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num.* 1.

6 Tertiarij autem secundi generis tria vota essentialia Religionis emittentes, sed non sub aliqua Regula, aut Religione approbata, siue in communitate, siue priuatim, aut seorsim in Eremitoriis, non sunt verè Religiosi, nec vnquam tales fuerunt. Ratio est, quia ad hoc, quod tria vota essentialia Religionis constituant aliquem Religiosum requiritur quod illa fiant secundum certam, & determinatam Regulam, & sub Religione aliqua à Sede Apostolica approbata; vt colligitur *ex cap. vnico, de voto, & voti Redempt. in 6.* vt dictum est *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Cum ergo isti non emiserint prædicta vota sub aliqua Regula, aut Religione approbata, nullo pacto erunt veri Religiosi. Nauar. *Comment.* 1. *de Regul. super cap. Cui portio, num.* 18. *& in Consiliis lib.* 3. *de Regul. consil. mihi* 12. Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *quæst.* 36. *artic.* 3. *prima conclus.* Quod etiam est verum quamuis isti emisissent prædicta vota in manibus Episcopi. Quia essentialiter requiritur, ad professionem veræ Religionis, quod sub determinata Regula, & Religione approbatis fiat. Sanchez *libro quinto in decalog. capite* 4. *num.* 74. Portellus *in respons. cas. mor. part.* 1. *cas.* 16. *num.* 8. Addunt aliqui hos esse sublatos à Leone X. in Bulla *Dum intra mentis*. Peirinis *num.* 32. Sed nihil tale in dicta Bulla inuenire potui. Alij volunt non esse huiusmodi homines permittendos. Casarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, n.* 24. §. *tertius insuper*. Rodrig. *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 72. *artic.* 1. §. 2. *conclusio*. Verumtamen nisi scandalosè viuant, aut habitum alicuius Religionis portent, cum tria illa vota quæ emiserunt pia sint, & honesta, & illos obligent, etsi non vt solemnia, saltem vt simplicia, non video cur permitti non possint. Fatendum tamen est post tempora Pij V. huiusmodi Congregationes virorum Regularium formam præseferentium sine solemni professione sub aliqua ex Regulis approbatis abolitas, & sublatas esse, vt patet ex Bulla *Lubricum vitæ*, anno 1568. edita quæ est in 2. tomo Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.* 76. Portellus *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, in addit. num.* 4. aduertens bene hanc Pij V. Constit. solum de Congregationibus virorum, non de congregationibus fœminarum loqui.

7 Tertiarij autem tertij generis (de quibus principaliter hic est sermo) non sunt veri Religiosi, tam de viris, quam de fœminis loquendo. Ratio euidens, est quia non promittunt tria vota essentialia Religionis, & sine quibus Religio non stat, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Casarubius *in Compend. verbo Tertiarij*. Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. quæst.* 72. *art.* 2. Glossa *in Clement. de sent. excommunicat. cap. ex eo, &* Glossa *in Clement. de Religiosis domibus in* 6. *verb. obedientia*, & alij. Et ita sibi, & non congregationibus, in quibus sunt, acquirere possunt. Angelus *verb. Religiosus, num.* 53. Syluester *verb. Religio* 6. *quæst.* 1. *dict.* 2. Vnde nec modus iste viuendi potest appellari Religio, quia Religio denotat religationem per tria vota. Potest tamen appellari Ordo, quia Ordo prout in præsenti solum significat modum viuendi ordinatum sub certis Regula, & ceremoniis, quæ huic modo viuendi competunt, cum sit sub regula, & ceremoniis Religionis, & ita nomine Ordinis à pluribus Summis Pontificibus appellatur, vt videre est in aliquibus ex referendis. Carillus *lib.* 3. *de Tertiariis, cap.* 5. Portell. *in dub. Regul. verb. Tertiarij, num.* 4. Ioannes Silu. *in tract. de Tertiariis Carmelitarum*. Imo talis viuendi modus appellari potest Ordo approbatus ab Ecclesia. Est enim approbatus à Summis pontificibus, præsertim Nicolao IV. pro Tertiariis Ordinis Minorum, Innocentio VII. pro Tertiariis Dominicanorum, Martino V. pro Seruitis, Eugenio IV. & Martino V. pro Tertiariis Augustinianis, Sixto IV. pro Tertiariis Carmelitarum, & Iulio II. pro Tertiariis Minorum. Portellus *vt supra*. Addere etiam possumus modum viuendi illorum Tertiariorum, qui vnum vel duo vota emittunt, de quibus infra, quamuis simpliciter status religiosus dici non possit, aliquo tamen modo, lata scilicet significatione, & analogicè religiosum dici posse, quatenus imperfectè, & incompletè rationem status religiosi participant. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. *&* 18. vbi specialiter loquitur de illis mulieribus Tertiariis quæ in Hispania Beatæ vocantur. Ioannes Silueira *in tract. de Tertiariis Carmelitarum*. Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 22. & nota eos Tertiarios, quos eo loco dixi esse veros religiosos si tria vota essentialia sub obedientia Prælatorum emittant, esse illos de quibus supra *num.* 1. *&* 5. est dictum.

Habent facultatem admittendi, seu recipiendi huiusmodi Tertiarios Ordines Mendicantes, & primò Minores. Nam S. Franciscus huius Sacri Ordinis Patriarcha instituit Fratres, & Sorores tertij Ordinis; eisque Regulam præscripsit Nicolaus IV. Pontificatus sui anno 2. in Bulla *Super montem*, quam refert Casarubius *in fine Compend. priuil. Mendicant. fol. mihi* 563. & habetur in 1. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis numero 2. Et quamuis ipse Casarub. *in Compend. verbo, Tertiarij num.* 24. §. *sciendum est vlterius*, dicat quod solus S. Pater Franciscus Fratres, & sorores tertij Ordinis, seu de pœnitentia instituerit, vt propterea de eo canat Ecclesia, *Tres Ordines hic ordinat, &c.* alij tamen etiam hoc tribuunt S. Dominico, vt dicetur inferius, & dicunt solum illa de B. Francisco dici ab Ecclesia, quia ipse primus omnium fuit, & S. Dominicus ad ipsius imitationem. Corduba *in annotation. ad Compend. priuil. Mendic.* §. *Quoad vltimum notabile*. Hæc autem Regula à Sancto Francisco tradita Tertiariis sæcularibus est, quam postea Leo X. anno millesimo quingentesimo vigesimo primo Bulla *Inter cætera*, aliis Tertiariis Sancti Francisci, qui verè Religiosi sunt, aptauit, & accommodauit, vt dixi *num. primo*. Posse autem religiosos Minores tales Tertiarios recipere, seu admittere, supponunt communiter Summi Pontifices in suis Bullis, specialiter inferius afferendi, videlicet Bonifac. VIII. Eugenius IV. Martin. I. & Sixtus IV. Quibus iunge Gregor. IX. Innoc. VIII. Iulium II. Alexand. VI. & Leonem X. apud Casarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. Tertiarij Fratres*, licet forsan aliqui horum solum loquantur de Tertiariis verè religiosis Ordinis Minorum, de quibus *n.* 1. dictum est. 8

Patres etiam Dominicani Tertiarios vtriusque sexus Fratres, & Sorores de pœnitentia nuncupatos habent, ac facultatem eos recipiendi, ac admittendi, imo vt dicitur, S. Dominicus ipsorum Patriarcha etiam tertium Ordinem tertiariorum instituit 9

tuir. S. Antonin. 3. *p. histor. tit.* 23. *cap.* 14. §. 2. Corduba *in Annot. ad Compend. priuileg. Mendic.* §. *quoad vltimum notabile*. Rodrig. *tom.* 3. *qq. Regul. q.* 72. *art.* 2. Vnde de tertiariis Ordinis Prædicatorum loquuntur Bonifac. VIII. Eugen. IV. Martin. V. Nicolaus V. & Sixt. IV. referendi inferius, specialiter Sixt. IV. in Bulla *Sacrosancta*, anno 1475. & in Bulla *Iniunctum nobis*, anno 1478. apud Confettium *in Collect. litter. Apostol. Mendicant. in Sixto IV. n.* 8. & 10. supponit in dicto Ordine esse tertiarios vtriusque sexus. Maximè Innoc. VII. in Bulla *Sedis Apost.* quæ est vnica in Bullario Laertij tom. 1. vbi Regulam pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis S. Dominici approbat.

10 Augustiniani etiam Patres Tertiarias habent, ac facultatem illas admittendi, & recipiendi ad instar Mantellatarum, seu Pinzocherarum Ordinum Minorum, & Prædicatorum, ex Bonifacio IV. Eugenio IV. & Martino V. Rodriguez *tom.* 3. *quæst. Regul. q. septuagesimasecunda, art.* 3. quorum Bullæ habentur in nostro Mari magno Bulla 41. 42. & 43. Idem colligitur ex Iulio II. in Bulla *Præ cæteris*, apud Laurentium Empoli *in Bull r. Eremitar. Sancti Augustini, in Iulio II. Constitut.* 7. Maximè ex Sixto IV. in Mari magno ipsorum *in prædicto Bullario, in Sixto IV. Constitut.* 5. Aduertit tamen ipse Rodriguez ibidem se non inuenire in priuilegiis Eremitarum D. Augustini, aut Carmelitarum, habere Tertiarios vtriusque sexus, sed solum fœminas. Verumtamen quoad Carmelitas attinet valde decipitur, constat enim ex Sixto IV. in Bulla *Cum attenta*, anno 1476. cuius verba relata sunt *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 22. & iterum postea referentur, posse recipere quascumque mulieres, & vtriusque sexus personas. Quod attinet autem ad Patres Augustinianos, licet aliud non extaret, quàm quod in dicta Bulla Sixti IV. conceditur Carmelitis priuilegium, scilicet recipiendi personas vtriusque sexus, cum hoc dicat Pontifex se concedere *ad instar Mantellatarum, seu Pinzocherarum, aut Fratrum de pœnitentia tertij Ordinis Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon Eremitarum S. Augustini*; supponere videtur etiam Augustinianos Patres habere Fratres de pœnitentia, & vtriusque sexus tertiarios. Video tamen pro illis clarius priuilegium extare Pauli II. anno 1470. qui Generali, Prouincialibus, ac prioribus congregationis Lombardiæ eiusdem Ordinis in Bullá *Exposcit vestræ*, concessit facultatem exhibendi viris Mantellum, seu habitum mantellatum nigri coloris, & habitui Fratrum eiusdem Ordinis in colore conformem, ad instar aliorum Ordinum. Ioannes Baptista Confettius *in Collectan. litterarum Apostolicarum, in Paulo II.* vbi etiam refertur Innocent. VIII. viuæ vocis oraculo concessisse Frat. Benigno de Ianua Vicario Generali eiusdem Congregationis, vt huiusmodi Mantellati, seu Mantellatæ sola latione Corrigiæ priuilegiis eiusdem instituti potirentur. Id etiam colligitur ex Mari magno eorumdem Patrum apud Confettium *in Collect. Litterar. Apostol. Mendic. in Sixto IV. num.* 29. & in Bullario Empoli relato vbi vtens hac voce *Mantellatæ personæ coniugatæ*, quæ etiam ad viros extenditur, innuere videtur de Tertiariis vtriusque sexus loqui.

11 Carmelitani etiam nostri facultatem eandem habent admittendi, & recipiendi ad habitum Ordinis prædictos Tertiarios Fratres & Sorores vtriusque sexus. Nam quod attinet ad mulieres, id constat ex Nicolao V. in Bulla *Cum nulli fidelium*, quam refert Ioannes Baptista Confettius *in Collectan. Litterarum Apostolicar. & priuileg. Regul. Mendicant. in Nicolao V. Bulla* 1. vbi sic ad intentum. *Ne Conuentus Religiosarum Virginum, Viduarum, Beguinarum, Mantellatarum, aut aliquæ particulares ex iis sub habitu, & protectione Ordinis Beatissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli degentium, aut quæ in posterum offerentur absque Apostolicæ auctoritatis munimine viuere videantur, harum tenore præsentium decernimus, vt Ordo præfatus, ac eiusdem Ordinis Magister Generalis, & Priores Prouinciales circa præfatarum receptionem, vitæ modum, admissionem, & protectionem illis eisdem, & prorsus similibus priuilegiis gaudeant, quibus Ordines Prædicatorum, & Eremitarum S. Augustini gaudent, & vtuntur. Dummodo Virgines, Viduæ, Beguinæ, Mantellatæ prædicta contineneter, & honestè viuant, ieiunentque, ac omnia alia faciant, & obseruent.* Hæc ibi. Quod verò attinet non solùm ad mulieres, sed etiam ad personas vtriusque sexus id constat ex Bulla Sixti IV. *Dum attenta*, superius relata, vbi sic ad intentum. Et vt Virgines, & Viduæ, & Coniugatæ personæ, Mantellatæ, seu Pinzocheræ dicti ordinis nuncupatæ prædictæ tanto feruentius iuxta earum viuendi ritum, & morem sub cura, & secundùm instituta dicti ordinis, ac ordinata per Bonifacium IX. in sua obedientia nuncupatum, & Martinum V. ac Eugenium IV. prædecessores prædictos confirmata quoad Moniales Virgines, & Viduas, coniugatas, & Mantellatas Pinzocheras ordinis Eremitarum S. Augustini, & per præfatum Nicolaum V. etiam prædecessorem nostrum quoad omnia, & singula indulta, priuilegia, & Indulgentias Ordinum Prædicatorum, & Eremitarum ad Virgines, Viduas, Coniugatas personas, Mantellatas, Pinzocheras Ordinis Beatiss. Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli extensa, & ad quas Virgines, Mantellatas, Pinzocheras dicti Ordinis Beatissimæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli singula priuilegia, & Indulgentias Ordini Minorum concessa, & indulta motu, & scientia similibus quoad omnia extendimus, & extensa volumus, & mandamus. Vt eo attentius diuinis studeant vacare beneficiis quanto maioribus priuilegiis, & fauoribus prædictæ Sedis cognouerint se fore refectas, motu, scientia, & auctoritate prædictis volumus, & eisdem personis concedimus quod omnibus, & singulis priuilegiis, immunitatibus, fauoribus, gratiis, & indultis in spiritualibus, & temporalibus prædictis Ordinibus, videlicet Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum Sancti Augustini, & eorum Fratribus, & pro Fratribus Beatissimæ Dei Genitricis, semperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli concessis, & concedendis, & quibus illi in genere quomodolibet potiuntur, & gaudent, tam in vita, quam in mortis articulo etiam circa peccatorum remissionem, & iniunctarum pœnitentiarum relaxationem, vti, potiri, & gaudere, ac participes esse possint, & debeant. Liceatque Fratribus prædictis eisdem Pynzocheris, & Mantellatis personis in earum etiam domibus quoties opus fuerit confessionibus diligenter auditis de absolutionis beneficio prouidere, & Eucharistiæ, ac extremæ vnctionis Sacramenta ministrare, & dum eos, vel eas decedere contigerit; illarum cadauera ad eorumdem Fratrum Ecclesias tumulanda deferre, etiam Ecclesiarum Parochialium personarum eorumdem Rectorum licentia desuper minimè requisita, & contradictione quacumque non obstante. Et ne oblati, oblatæ eiusdē Ordinis suo iure deuotionis ad Ordinem ipsum frustentur effectu, omnia, & singula circa Fratres, & Sorores, & Mantellatas, seu Pinzocheras nuncupatas personas prædictas in præsentibus litteris statuta, concessa, & ordinata, aut illis, & Fratribus prædictis in eorum commodum, & fauorem indulta ad easdem dicti Ordinis nunc, & pro tempore oblatas, & commissas vtriusque sexus personas, eisdem scientia, & motu, & auctoritate extendimus, & ampliamus, ac in eis locum habere debere perinde ac si pro eisdem oblatis, & commissis personis, & circa illas emanassent de-

Oo 4 cernimus

cernimus, volumus, & ordinamus. Hæc ibi. In quibus si expendantur verba illa *coniugata persona*, & iterum *coniugatas personas*, & postea *Mantellatis personis*, quæ vtriusque sexus personas indicant, maximè cum postea subiungatur, *& dum eos, vel eas decedere contigerit*, sufficienter denotat se loqui de Tertiariis vtriusque sexus. Ad tollendum tamen omne dubium, & scrupulum in sequentibus verbis eiusdem Bullæ clariùs exprimit se loqui de Tertiariis tam viris, quàm fœminis. [Statuentes præterea Apostolica auctoritate, & præsentium tenore concedentes volumus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus tam magistro Generali quam cuilibet dicti Ordinis Officiali, Prioribus dicti Ordinis secundum morem, & instituta eiusdem Ordinis in quibuscumque Prouinciis constitutis, tam præsentibus, quam futuris sit licitum, ac permissum quascumque mulieres, & vtriusque sexus personas, si alias sint idoneæ, & aliud canonicum non obsistat, quæ habitum Regularem prædicti Ordinis ad instar Mantellatarum, seu Pinzocherarum, aut Fratrum de pœnitentia tertij Ordinis, Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum necnon Eremitarum S. Augustini habere voluerint, & gestare, tam Virgines, ac Matronas, quam Viduas, ac Mantellatas, seu Pinzocheras, & vtriusque sexus personas dicti Ordinis Carmelitarum recipere & admittere, ac earum singulis habitum regularem, ac Regulam eiusdem Ordinis Carmelitarum ad instar huiusmodi Mantellatarum, seu Pinzocherarum vtriusque sexus Ordinum, & vtriusque sexus personarum Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon & Eremitarum S. Augustini præfatorum, prout secundum Deum saluti animarum earumdem personarum salubrius visum fuerit expedire etiam exhibere: quæ sic receptæ, & in posterum recipiendæ auctoritate præfata gaudeant, & gaudere possint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuscumque præfato Ordini Beatæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiusque Fratribus, ac personis per Sedem Apostolicam iam concessis, & quæ in posterum concedentur, quatenus huiusmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, Indulgentiæ, ac quæcumque alia priuilegia ipsis Prioribus, & Fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere possunt, seu poterunt, & Priores, & Fratres, ac loca ipsa sint capacia, eorumdem Constitutionibus Apostolicis, ac statutis, & consuetudinibus tam vestri, quam aliorum Ordinum quorumcumque, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque.] Habetur hæc Bulla in Mari magno Ordinis (imò ipsa est Mare magnum) & in Bullario Rodriguez *n.*57. ita vt mirum sit ipsum loco superius relato dixisse se non inuenisse in priuilegiis Carmelitarum habere Tertiarios vtriusque sexus, cum constet hoc ex eadem Bulla Sixti IV. quam ipse affert. Vnde propterea sic nouissimè causa vtrinque agitata, & sententia data pronunciatum est ann. 1635. die 13. Aprilis Vlissipone ab Illustriss. Laurentio Tramalo Collectore Generali Lusitaniæ, decernente sub pœnis excommunicationis, suspensionis, ac aliis pecuniariis, ne quis attentet publicè negare Carmelitarum Ordinem Tertiarios habere, aut facere posse.

12 Habent etiam Seruitarum Ordinis Patres Tertiarios, seu Sorores, vt colligitur ex Paulo II. in Bulla *Exposcit vestra*, Augustinianis Congregationis Lambardiæ concessa, de qua supra *n.*10. ibi enim id supponitur. Similiter id colligitur de Tertiariis vtriusque sexus ex Leone X. in Bulla *Dudum per nos*, anno 1519. edita, vbi Fratres omnes Mendicantes, inter quos Seruitas recenset, etiam quoad personas vtriusque sexus de Pœnitentia æquales esse in priuilegiis concedit. Confertius *in Collectan. Litterarum Apostolicarum Mendic. in Leone X. Bulla* 18. Maximè id constat ex Martino V. in Bulla *Sedis Apostolicæ*, *quæ est in Apendice ad Bullarium inter Constitutiones huius Pontificis n.*1. Vbi approbat Regulam pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis Seruitorum B. Mariæ Virginis. De qua plura in sequentibus afferentur. Vide Bullam loco relato.

Item Minimorum S. Francisci de Paula Religio suos Tertiarios vtriusque sexus habet, vt constat ex Iulio II. in Bulla *Dudum ad sacrum*, anno 1506. edita, quæ habetur apud Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim.* & ex forma professionis eorumdem viuæ vocis oraculo ab eodem Iulio comprobata, etiam apud eundem Peirinis *ibid.* Item ex Leone X. in Bulla *Ea quæ*, an. 1513. edita apud eundem etiam Peirinis, vt supra, *inter Bullas Leonis X. num.* 1. Miranda *in man. tom.* 1. *quæst.* 39. *art.* 2. 13

Possunt etiam huiusmodi Tertiarij Religionum Fratres, aut Sorores tertij Ordinis nuncupati. Tum propter dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *n.* 22. Tum specialiter quoad Minimorum Ordinem quia in Bulla II. relata expressè nominatur hæc Congregatio tertiariorum Tertius Ordo Minimorum, tum denique quoad nostros Carmelitanos, Eremitas S. Augustini, & alios habentes tertiarios, non solùm propter communicationem priuilegiorum, sed etiam quia tota ratio, quare in Ordine Minorum, Prædicatorum, & Minimorum reperitur tertius Ordo, est quia in illis est Ordo virorum, seu Fratrum Religiosorum, Ordo fœminarum Religiosarum, seu Monialium, & Ordo Laicorum qui Regulam dicti Ordinis suo modo obseruant, quæ omnia etiam procedunt in Ordinibus Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Augustini. 14

Profitentur huiusmodi Tertiarij aliquam Regulam ab Ecclesia approbatam. Nam tertiarij Minorum profitentur Regulam à Nicolao IV. illis concessam, de qua *supra num.* 8. Tertiarij Prædicatorum Regulam ab Innoc. VII. approbatam in Bulla supra *num.* 9. relata. Tertiarij Eremitarum S. Augustini, Regulam, vt puto S. Augustini illis accommodatam, & applicatam. Tertiarij Carmelitarum Regulam ipsorum à B. Alberto Hierosolymitano Patriarcha traditam, & ab Innocent. IV. Eugenio IV. & aliis Pontificibus confirmatam: hoc enim concessit Sixtus IV. in verbis relatis *num.* 11. illis scilicet, *ac Regulam eiusdem Ordinis Carmelitarum, &c. exhibere.* Tertiarij Minimorum Regulam S. Francisci de Paula à Leon. X. in Bulla *Dudum ad Sacrum*, de qua supra *num.* 13. confirmatam. Ac tandem tertiarij Ordinis Seruitarum Regulam à Martino V. pro illis approbatam, quæ habetur, vt dixi in Appendice Bullarij Laertij Cherubini inter Constitutiones ipsius *num.* 1. Quibus Regulis etiam adiunguntur particularia statuta, & ordinationes à prælatis Religionum pro prædictis Tertiaris facta, quæ statui sæcularium, & Ordini aliquo modo Religioso, vel quasi Religioso, quem profitentur, apta, & accommodata censentur. 15

Habent etiam prædicti tertiarij habitum ordinum quorum sunt tertiarij, non quidem eundem omninò, sed similem, ad denotandum eos etsi sæculares, illorum tamen ordinum tertiarios esse. Primò enim Tertiarij Minorum habent habitum à Nicolao IV. in Bulla *Super montem*, relata, vbi *cap.* 3. sic habetur. [Fratres insuper ipsius fraternitatis, de humili panno in pretio, & colore, non prorsus albo, vel nigro communiter vestiantur, nisi fuerit ad tempus in pretio per visitatores de consilio Ministri ob causam legitimam, & apertam, cum aliquo dispensatum. Chlamydes quoque ac pelles absque scolaturis, scissas, vel integras, affibulatas tamen vel patulas, vt congruit honestati, 16

clausasque

clausasque manicas Fratres habeant supradicti. Sorores etiam chlamyde induantur, & tunica de huiusmodi humili panno factis, vel saltem cum chlamyde habeant guarnellum seu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabe, sine lino absque vlla crispatura consutum. Circa humilitatem verò panni, & pellitones Sororum ipsarum, iuxta conditionem cuiuslibet eorumdem, ac loci consuetudinem poterit dispensari. Bindis, & ligaturis sericis non vtantur, pelles dumtaxat agninas, bursas de corio, & corrigias simpliciter absque serico vllo factas, & non alias, tam Fratres habeant quèm Sorores, depositis cæteris (iuxta B. Petri Apostolorum principis salubre consilium) vanis huius sæculi ornamentis.] Aduertit tamen Casarubius *in Compend. priuileg. Mendi ant. verb. Tertiariis, §. Quoad primum gradum*, consuetudinem, vel potius corruptelam interpretasse in diuersis prouinciis, & Regnis diuersas formas habituum. Vide Rodrig. *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 72. art. 4.* Dominicanorum etiam Tertiarij habitum habent præscriptum ab Innocent. VII. in Bulla relata *num. 9.* Seruitarum à Martino V. in Bulla *num. 12.* relata. Minimorum autem tertiarij habitum gestant aliquo modo, scilicet quoad materiam, & colorem ipsis Fratribus similem. Augustinianorum tertiariis concessit Paulus II. relatus *supra num. 10.* vt Mantellum, seu habitum mantellatum nigri coloris conformem deferre, & accipere possent, & Innoc. VIII. etiam ibid. relatus declarauit, sola delatione, & retentione corrigiæ, licet habitum Mantellatarum quem susceperunt, cum licentia prioris non retineant, neque continuè deferant, potiri priuilegiis, &c. ex quo videtur hinc esse proprium habitum horū tertiariorum ordinis S. Augustini. Quia tamen hoc videtur fuisse viuæ vocis oraculum, vt notat Casarubius *in Comp. verb. Tertiarij, n. 29.* ideo his temporibus quando omnia viuæ vocis oracula à SS. D. N. Vrbano reuocata sunt, parum videtur iuuare. De nostris quoque Carmelitarum Tertiariis, cum iuxta Sixti IV. Bullam *Dum attenta,* verbis relatis *num. 11.* habitum Regularem Ordinis nostri suscipere debeant, ideo ipso induuntur, commodato tamen pro ipsis. Vnde proprius ipsorum habitus, meo iudicio, est ille, qui quoad formam similis est sæcularium habitui; quoad materiam tamen, & colorem similis est habitui (non dico Cappæ) Fratrum nostrorum. Quod idem censeo dicendum de Tertiariis aliorum Ordinum. Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 72. art. 4. §. Quantum autem.* Pro habitu Pinzocherarum vide *infrà n. 40.*

17 Proprium etiam modum profitendi habent Tertiarij. Nam Minorum Tertiarij iuxta prædictam Nicolai IV. Regulam promittere debent se diuina præcepta seruaturos, ac etiam satisfacturos, vt conuenit, de transgressionibus, quas contra hunc viuendi modum commiserunt, cum interpellati fuerint, & ad visitatoris voluntatem. Dominicanorū Generali Thomæ de Vio Caietano concessit Iulius II. ann. 1509. in Bulla *Considerantes*, apud Peitinis *tom. 1. priuil. Minimor. inter Constit. Iulij II. n. 13.* quod mulieres prædicti Ordinis, quæ Sorores de pœnitentia nuncupantur, & collegialiter viuunt, si ipsi placuerit, & illæ id cupeient, tria vota Religionis in manus ipsius, aut illorum, quos ad hoc duxerit deputandos, emittere licitè valeant. At ex Bulla Innocent. VII. relata peculiarem modum profitendi habent illorum Tertiarij, quo profitentur de cætero viuere secundum formam, & Regulam Ordinis de pœnitentia B. Dominici. Similiter Seruitarum Tertiarij suum, & particularem modum profitendi habent à Martino V. in Bulla relata illis præscriptum. Carmelitarum verò Tertiarij Regulam Ordinis profitentur sicut alij Fratres, & Moniales, eo excepto quòd votum paupertatis non emittunt, sed solum castitatis, iuxta eorum statum, & obedientiæ ad Superiores Religionis, eos scilicet quibus prædictorum Tertiariorum cura commissa est. Tertiarij tandem Minimorum sequi debent formam professionis, quam pro ipsis approbauit viuæ vocis Oraculo Iulius II. testante Bernardino Cardinali illius Ordinis Protectore, prout constat ex litteris datis anno 1507. apud Peitinis *tom. 1. priuileg. Minim. inter Constit. Iulij II. num. 18.* & est huiusmodi: [Ego N. promitto Deo omnipotenti, totique Curiæ Cœlesti, & tibi Patri, & mores meos, ac vitam melius emendare, & Ordinis Minorum vtriusque sexus fidelium regulæ per S. D. N. Iulium Papam II. confirmatæ salutifera præcepta pro posse obseruare, & Frat. Francisco de Paula, suisque successoribus eiusdem ordinis Minorum Generalibus Correctoribus pro tempore existentibus obedire, necnon prædictæ Regulæ salubribus consiliis, ac monitis me conformare, & prædicti Ordinis honorem, & vtilitatem fideliter procurare.]

18 Ex quo infertur Tertiarios quosdam vota aliqua simplicia emittere in sua professione, alios non. Vota enim emittunt Tertiarij Carmelitæ (saltem in aliquibus locis) votum scilicet castitatis iuxta eorum statum, & obedientiæ, vt dictum est, & refert Ioannes Silueira *in tract. de Tertiariis Carmelitarum.* Aliorum verò Ordinum Tertiarij nullum votum propriè, quod sciam, emittunt, sed vel promittunt diuina præcepta seruare, & satisfacere pro transgressionibus, vt faciunt Tertiarij Minorum, quod non est propriè votum, vt Portellus *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num. 5.* post alios docet, vel promittunt mores, ac vitam in melius emendare, prout Minimorum Tertiarij, quod etiam proprium votum non inducit, vt testatur Peitinis *num. præcd.* relatus, vel denique promittunt de cætero viuere secundum Regulam Religionum, prout faciunt Tertiarij Dominicanorum, & Seruitarum, quod similiter propiè votum non est, vt *num. seq.* dicetur. Non vinetur autem necessarium simpliciter, nisi solum ex vsu Ordinis nostri, quod Tertiarij nostri prædicta duo vota emittant, cùm nec alij Tertiarij Prædicatorum, & Minorum id faciant, præsertim cum ita sit declaratum à Sac. Congregatione, vt *infra à num. 27.* dicetur. Qualiter autem ad fruendum priuilegiis Religionum ex nouo iure Concil Lateranensis, & decreto Sac. Congregat. requiratur in fœminis Tertiariis voti castitatis emissio, sicut in viris, quod collegialiter viuant, aut cum claustralibus habitent, dicetur etiam ibid.

19 Hinc sequitur qualiter peccent Tertiarij transgressores suæ professionis. Qui enim vota emittunt, si contra ea delinquant peccant peccato sacrilegij, & contra virtutem Religionis, ac tenentur in confessione illam circumstantiam, vtpotè nouam speciem malitiæ continentem, confiteri. Hoc enim commune est cuicumque peccato, quod est transgressio voti cuiuslibet. Tertiarij autem, qui nullum votum emittunt in professione, si transgrediantur ea quæ promittunt, nullum peccatum committunt. Ratio est, quia etsi vtantur verbo *promitto*, illud tamen, tum ex parte intentionis Pontificum hunc modum viuendi approbantium, tum ex parte Prælatorum Ordinum in quorum manibus fit hæc professio non inducit obligationem ad culpam. Quare illud *promitto*, vel idem valet ac *propono*, vel si aliquo modo promissionem inducat, solum est promissio quædam communis, & generalis, similis illi, quam in Baptismo omnes faciunt non peccandi, quæ non inducit specialem obligationem. Portel. *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num. 5.* Peitinis *tom. 1. priuil. Minim. in Constit. 18. Iulij II. §. 2.*

Vnde quamuis obligatio Regulæ respectu Religiosorum aliquam culpam saltem venialem inducat, iuxta

iuxta dicta *tom.1. cap.7.* respectu tamen Tertiariorum nullam culpam inducere videtur. Propter dicta *num. praeced.* Et ideo Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum nec etiam ad veniale obligat illos. Nam etsi Pontifex in ea declaret non obligare ad mortale, & nihil dicat de veniali, credo tamen ita fuisse receptam, vt nec ad veniale obliget, prout indicat Portell. *num.praecedenti*, & relatus Barbosa *in Collectan.Bullar. verbo Fratres, & Sorores Tertiariorum Ordinum.* Idem exprimitur clarè ab Innocent.VII. in Regula pro tertiariis Dominicanorum, à Martino V. in Regula pro Tertiariis Seruitarum. Idem dico de Tertiariis nostri Ordinis, eo quòd ad instar Tertiariorum Praedicatorum, & Minorum approbentur à Sixto IV. De Tertiariis Minimorum hoc etiam dicit Peirinis *num. praecedenti* adductus. De Tertiariis quoque Augustinianorum etsi id mihi non constet, puto idem esse dicendum. Declarant tamen Innocent. VII. & Mart. V. in Regulis relatis, imò & Nicolaus IV. etiam in Regula adducta, obligari Tertiarios ad sustinendam poenam illis infligendam à Superioribus, propter transgressiones Regulae, quod idem dicendum de aliis Tertiariis.

21 Facienda est huiusmodi Tertiariorum, siue virorum, siue foeminarum professio in manibus alicuius Superioris eorum Ordinum, vel habentis à Superiore aliquo auctoritatem. Vnde in Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum *cap.2.* hoc munus dicitur pertinere ad Ministros ad receptionem talium deputatos, in Bulla etiam Sixti IV. vbi de nostris Tertiariis verbis adductis *suprà num.11.* manifestè supponitur id munus pertinere ad Superiores ordinis, quod idem dicendum de Tertiariis Praedicatorum, Augustinianorum, & Seruitarum, ac ita exprimitur in Bullis Innoc. VII. & Martini V. relatis. Fauet etiam decretum S. Congregationis Episcoporum, & Regul. afferendum infra, vbi dicitur de Tertiariis, *Ad habitum admittantur à Superioribus Regularibus* (Capuccinis exceptis) *ad id priuilegium habentibus.* Etsi enim expressè in his locis non fiat sermo de professione, sed de admissione, quia tamen principalior admissio fit in professione, ideo de illa videntur intelligenda.

22 Praecedere etiam debet professionem Tertiariorum aliquod tempus probationis ad modum Nouitiatus. Sic enim decernitur in praedicta Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum, *post vnius anni spatium cum aliquorum Fratrum consilio recipiatur, &c.* & colligitur idem esse dicendum de tertiariis aliorum Ordinum, tum quia illi sunt ad instar Tertiariorum Ordinum Minorum, tum quia cum in Bullis Pontificiis quibus conceditur praelatis facultas recipiendi Tertiarios dicatur, vel supponatur illos debere esse personas idoneas, & pro talibus habitas, videtur quasi iure naturae necessarium aliquod tempus ad indicandum de idoneitate illorum. Inter huiusmodi qualitates pro Tertiariis requisitas computandae sunt illae, quas S.Congregatio Episcoporum, & Regularium designauit an. 1616. de quibus *infrà num.29.*

23 Infertur autem ex dictis huiusmodi Tertiarios, siue tertiarias, de quibus in praesenti, si ab eo statu recedunt etiam in perpetuum, siue habitum deserentes, siue Matrimonio se copulantes, non esse apostatas. Quia apostasia est recessus à statu verè Religioso, horum autem status Religio non est, nec vt talis ab Ecclesia approbatus. Bannez *2.2.quaest.12.art.1.dub.1. concl.1.* Sanchez *lib.6.in decalog. cap.8. num.6.* Peccabunt tamen tum contra votum simplex castitatis, si illo emisso Matrimonium contraxerint, tum in dimissione habitus, si illum in professione facta semper gestare promiserint.

24 Infertur etiam ex dictis valdè, multumque differre hoc institutum Tertiariorum à Congregationibus, seu Confraternitatibus, de quibus *cap. sequenti.* Nam Tertiariorum institutum est Ordo sub certis Regula, & ceremoniis ab Ecclesia approbatis, Confraternitatum autem, seu Congregationum institutum Ordo non est, cum non sit sub certa Regula, aut Ceremoniis ab Ecclesia approbatis, licet enim ex facultate à Pontificibus emanante instituantur, & aliquae conditiones pro earum institutione, & conseruatione à Pontificibus etiam assignentur, *vt cap. seq.* dicetur, illae tamen non sunt Regula aliqua ex approbatis ab Ecclesia, sed mera statuta. Differunt etiam in professione, nam Tertiarij veram professionem, vel aliquorum votorum, vel saltem seruandi communia praecepta, vt dictum est, emittunt, non sic confratres. Tertiò differunt ex parte habitus, nam regulariter loquendo (vt omittamus abusus qui in hoc casu saepius videntur) habitus Tertiariorum est quasi ipsemet habitus illius Ordinis, cuius sunt Tertiarij, accommodatus, & aptatus modo saeculari; habitus verò Confratrum non est tam habitus, quàm signum habitus illius Ordinis. Confratres enim Confraternitatis Carmelitarum solum habent pro habitu paruulum scapulare Ordinis occultum. Tertiarij autem habitum, seu scapulare publicè gestant oblongum, imò tota ipsorum vestis similis esse debet habitui Religiosorum, saltem in colore, & materia. Vnde de Tertiariis, ac Confratribus loquuntur Pontifices, ac de hominibus diuersorum institutorum, vt patet ex Iulio II. in Bulla *supra num.10.* relata, vbi de Ordine S.Augustini loquens dicit in eo esse quatuor gradus, videlicet Fratrum, Monialium, Mantellatarum, & sola zona praecinctorum, per Mantellatas Tertiarias intelligens, per zona praecinctos absque dubio Confratres. Idem habet Leo X. in alia Bulla in praedicto Bullario Eremit. S. Augustini, *in Leon. X. num.1.* Idem etiam supponunt communiter auctores de Tertiariis, ac Confratribus, tanquam de diuersis hominum generibus loquentes, vt patet inter alios in Ioanne Baptista Confettio *in Summ. declar. priuil. Maris magni, c.15.& 16.*

Nihilominus simpliciter, & absolutè dicendi sunt 25 Tertiarij personae saeculares, non Ecclesiasticae, sic enim supponunt Pontifices dum eorum Congregationem, seu Ordinem, saecularium, vel Laicorum appellant; vt sunt Paulus II. in Bulla *Exposcit vestra, num.10.* relata, & Leo X. in Concilio Lateranensi ex Bulla inferius *n.27.* referenda, vbi eos ad onera quae Laicis incumbunt perferenda teneri, & in foro saeculari coram iudicibus saecularibus conueniri posse declarauit, quod non fecisset, si eos personas Ecclesiasticas dici posse iudicaret. Imò hoc videtur fuisse intentum SS. Francisci, & Dominici, qui hoc institutum saltem sub nomine Tertiariorum primi erexerunt, vt scilicet esset Congregatio quaedam Laicorum, quae suo etiam modo ad perfectionem tenderet, sicut tendunt Religiosi: Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num.24.§.quoad primum gradum.* Quo tamen non obstante inconueniens non est dicere Tertiarios posse appellari personas Ecclesiasticas secundum quid, & aliquo modo: tum quia annexae sunt Ordinibus à Sede Apostolica approbatis. Tum quia eorum institutum est Ordo, vt dictum est *sup.n.7.* imò & Ordo approbatus, vt ibidem etiam dictum manet, tum quia mutant habitum, & statum, ac traditam sibi Regulam approbatam obseruant, ac aliqua, & multa participant de statu Religioso. (Rodriguez *tom.2.quaest.65.art.5.*) ad modum quo supra eodem *num.7.* dictum est Pinzocheras, seu Beatas vnum, vel duo vota emittentes in lata significatione, & analogicè Religiosas dici posse, vt habet Suarez loco citato, tum quia illos appellare videtur Ecclesiasticas personas Sixtus IV. in Bulla *Sacrosancta,* pro

Tertiariis Dominicanorum edita apud Ioan. Baptist. Confertium *in Collect. Litter. Apost. & priuil. Regul. in Sixto IV. num.* 8.

26 Quamuis autem plura ipsis ab Ecclesia, & Summis Pontificibus antiquitus concessa sint priuilegia, & immunitates, nam Sixt. IV. verbis adductis *suprà num* 11. nostris Tertiariis concessit [vt gaudere possint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quam omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuscumque præfato Ordini B. Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiusque Fratribus, ac personis per Sedem Apostolicam iam concessis, & quæ in posterum concedentur, quatenus huiusmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, indulgentiæ, & quæcumque alia priuilegia ipsis Prioribus, & Fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere possunt, seu poterunt, & Priores, & Fratres, ac loca ipsa sint capacia.] Idemque ferè pro Augustinianorum Tertiariis conceditur à Paulo II. in Bulla *Exposcit vestra, supra num.* 10. relata, & à Sixto IV. in Bulla *Dum vberes*, ann. 1474. edita apud Confertium *in Collect. litterar. Apostolic. & priuileg. Mendicant. in Sixto IV. num* 20. & ante illos à Bonifac. IX. Martino V. Eugenio IV. vt habetur in nostro Mari magno Bulla 41. 42. 43. licet solum loquantur de Tertiariis fœminis, & pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis Prædicatorum à Sixt. IV. in Bulla *Sacrosancta*, de qua *supra num. præced.* idem videatur concedi quoad priuilegia & immunitates tam fori, quàm personarum, & rerum. Pro Minorum etiam, & eorumdem Prædicatorum Tertiariis vtriusque sexus extat concessio in Bulla aurea, vt gaudeant eisdem priuilegiis concessis, & concedendis ipsismet Ordinibus. Vide Casarubium *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num* 9. & Cordubam *in annotationibus ad Compend. verb. Tertiarij.* Quod etiam extendi videtur ad Minimos, cum ipsi ex Iulio II. in Bulla *Dudum ad sacrum*, anno. 1506. edita amplissimam communicationem Priuilegiorum Mendicantium habeant.

27 Nihilominus Leo X. in Concilio Lateranensi, & Sacra Congregatio Concilij anno 1608. & Sac. Congregatio Episcoporum, & Regularium anno 1616. prædicta priuilegia moderati sunt. Etenim dictus Leo X. in Bulla *Dum intra mentis*, data in publica sessione in Lateranensi Ecclesia celebrata die 19. Decembris anno 1516. quæ habetur in 1. tomo Bullar. inter Bullas Leonis X. *num.* 22. dum priuilegia Mendicantium moderatur, sic de Tertiariis loquitur. *Fratres autem, & Sorores tertij Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, PinZocheræ, Cordellati, & alij quocumque nomine nuncupati in propriis domibus habitantes, sepulturam vbi voluerint eligere valeant. Sed die Paschatis tantum Eucharistiam, necnon Extremam vnctionem, cæteraque Ecclesiastica Sacramenta (pœnitentiæ Sacramento dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote recipere, & ad onera, quæ Laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro sæculari coram Iudicibus sæcularibus conueniri possint. Et ne censura vilescat Ecclesiastica, & minoris auctoritatis interdicti sententia reputetur, iidem dicti tertij Ordinis ad diuina audienda in Ecclesiis suorum Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriunt, seu foueant, aut dantibus auxilium, consilium, vel fauorem quoquo modo præstiterint. Collegialiter autem viuentes, seu cum Claustralibus habitantes, ac mulieres virginalem, seu cælibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, priuilegiis quibus fratres Ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum gestant, gaudere debeant.*

Quale autem futurum sit illud votum mulierum de quo locutus fuerat, videlicet an solemne, an verò simplex, quia de hoc dubium emergebat, declarat in alia Bulla *Nuper in sacro*, in eodem loco Bullar. registrata, & anno 1518. edita. *Quod de voto solemni Religionis minimè intelligi debeat, ita vt mulieres virginalem, aut cælibem vitam simpliciter vouentes etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsum habitantes, priuilegiis, & immunitatibus prædictis in omnibus, & per omnia frui, & gaudere debeant.* Sed quia non obstante tali declaratione adhuc vertebatur in dubium, an sub illo voto simplici castitatis includerentur alia duo, scilicet obedientiæ, & paupertatis, & dato quod non includerentur, an reuocatum esset priuilegium illud exemptionis à Leone X. concessum per Bullas Pij V. *Ea est officij nostri, in 2. tom.* Bullar. in Pio V. *num.* 63. vbi Fratrum, & Sororum tertij Ordinis reformatio habetur, & Greg. XIII. quæ incipit *Ex benigna*; quam refert Confertius *in Collect. Litter. Apost. & priuil. Mendic. inter Constitutiones Greg. n.* 7. ideo ad Papam negotium deductum est, & eius solutio remissa Sacræ Congregationi Concilij, quæ respondit sub an. 1608. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigatos, aliosque similes ita demum Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum assumpserunt, priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuant, seu cum claustralibus habitent, & mulieres virginalem, seu cœlibem, aut castam vidualem expresso voto sub dicto habitu vitam traduxerint. Quemadmodum cauetur Constit. Conc. Lateran. sub Leone X. quæ habetur *sess.* 11. in fine. Hoc autem mulierum votum alia duo, scilicet paupertatis, & obedientiæ nequaquam includit. Quinimò huiusmodi mulieres, si vitam Virginalem, aut cœlibem simpliciter, expresseque vouerint, etiam in consanguineorum, & affinium suorum, aut propriis domibus, vel seorsum habitantes, supradictis priuilegiis Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarij iurisdictione frui debere, quemadmodum idem Leo postea declarauit Constitutione edita 1. Martij anni 1518. Quod si Fratres, Sororesve tertij Ordinis quid amplius prætendunt, vigore consuetudinis posse ius suum prosequi in iudicio ordinario. Hæc ibi. Sosa *in tract. profess. Tertiar. pag.* 202. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim in Constit* 4 *Sixti IV.* §.7. *num.* 37. & 38.

Cum autem adhuc nouæ difficultates orirentur circa prædictorum Tertiariorum priuilegia, S. Congregatio Cardinalium negotiis Episcoporum, & Regularium Præpositorum octo annis post supradictum decretum, anno videlicet 1616. statuit, iuxta multas eiusdem Congregationis responsiones, non posse Sacerdotes Regulares audire Confessiones Sacramentales mulierum tertij Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur, nisi ab ordinario approbati fuerint ad Confessiones sæcularium audiendas, neque posse illas communicare in Paschate. Quoad sepulturam autem, & alia priuilegia, Fratres Tertiarios, & similes ita demum Ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum assumpserunt, priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuant, seu cum claustralibus habitent, & mulieres Virginalem, seu cœlibem, aut castam vidualem expresso voto, & sub dicto habitu vitam traduxerint, prout cauetur Constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. quæ habetur *sess.* 11. in fine Hoc autem mulierum voto, alia duo, scilicet paupertatis, & obedientiæ non continetur, & decedentes sine electione sepulturæ ita demum in Ecclesiis Ordinum sui habitus sepeliantur, si communis sepultura pro ipsis in eis reperiatur, alias in Parochialibus sepeliantur. Ad habitum admittantur à Su- 28

Superioribus

perioribus Regularibus, exceptis Capuccinis ad id priuilegium habentibus. Ad illum autem non admittantur nisi spectatæ vitæ fuerint, & annorum saltem 40. quæ de proprio habeant, vt inde sufficienter viuere possint, & non cum aliis viris, quam cum consanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu sibi coniunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat quam si ei de prædictis qualitatibus diligenti præuio examine constiterit. In habitu verò deferendo omnino abstineant à velo supra caput, quod superiutum vocant; à pectorali, vulgo sottogola, & à patientia. Supradictis vero decretis mulieres tertij Ordinis, quæ Collegialiter viuunt, non comprehendi, quinimò eas dispositioni Constitutionis Pij V. quæ incipit *Circa pastoralis*, penitus subiacere expresè declarat Erasmus Cochier *in tract. de iurisdict. Ordinar. in exempt.tom.1.part.1.quæst.*17. Peirinis *tom.1: priuil. Minim.in Constit.*4.*Sixti IV.*§.7 *n.*39. Barbosa *in Collect.Bull.Verb. Tertiariæ*, *& Tertiarij*.

30 Ex quibus decretis, ac Bulla Leonis X. in Concilio Lateranensi edita plura sequuntur notatu digna his temporibus pro huiusmodi Tertiariis. Primum, tam Papam, quàm Concilium, & SS. Congregationes supponere hos Tertiarios, de quibus loquimur, tripliciter viuere posse, videlicet primo *Collegialiter*, secundo cum *Claustralibus*, tertio *in propriis domibus*. Hi dicuntur *Collegialiter* viuere, qui in aliqua communi domo, aut Collegio sub habitu, & Regula Tertiariorum, non tamen vt Religiosi vixerint. Quare hi Tertiarij *Collegialiter* viuentes, de quibus Papa, Concilium, & Sacræ Congregationes in præsenti, nec sunt illi de quibus *num.*1.*&* 5. dictum est, esse verè, & propriè Religiosos, nec sunt illi de quibus *n.*6. è contrario dictum est non esse verè, & propriè Religiosos, etiamsi tria vota essentialia Religionis emittant, eo quod illa non emittant sub aliqua Regula aut Religione approbata, ac proinde huiusmodi virorum Congregationes abolitas esse à Pio V. Quod dixerim ne credatur Collegia seu domos communes Tertiariorum sub Regula, & habitu Tertiariorum degentes prohibita à Pio V. cum potius permissa videantur à Leone Papa, Concilio Lateranensi, & Sacris Congregationibus adductis. Hi autem dicuntur cum *Claustralibus* viuere qui sub Regula, & habitu Tertiariorum tantum, cum Religiosis tamen morantur. De quibus multi (inquit Peirinis *tom.*1. *priuileg. Minim. sup.*) in Religione Minimorum reperiuntur. Illi verò dicuntur *in propriis domibus* habitare, qui siue in propriis, siue alienis domibus, sigillatim tamen, seorsim, & separatim ab aliis Tertiariis viuunt, quales sunt multi, præsertim in Hispania, & Italia.

31 Secundum, in prædicta Bulla Leonis, & decretis Sacrarum Congregationum diuersimodè decerni de viris, ac fœminis Tertiariis. Vt enim viri Tertiarij priuilegiis quibus Fratres Ordinis cuius sunt Tertiarij fruantur, requiritur quod *Collegialiter* viuant, aut *cum Claustralibus* habitent, vt dictum est, ita vt si separatim, seorsim aut singulatim viuant, non possint prædictis priuilegiis frui, aut gaudere. Ita enim clarè decernitur in dicta Bulla Leonis, & decretis Sacrarum Congregationum. At verò ad hoc quòd fœminæ Tertiariæ, Pinzocheræ, Beatæ, vel similibus nominibus cognominatæ prædictis priuilegiis fruantur, seu vtantur, non requiritur, quod Collegialiter viuant, aut cum Claustralibus habitent, sed quod *Virginalem cœlibem*, *aut castam vidualem vitam* ducant, voto simplici solius eiusdem virginalis, cœlibis, aut castæ vidualis vitæ facto, & sub habitu illius Ordinis, etiamsi in consanguineorum, aut affinium, aut propriis domibus, vel seorsim habitent. Ita enim etiam decernitur in prædicta Bulla, & decretis. Declaratum etiam dicitur à S.Congreg. non debere Episcopum explorare voluntates Tertiariarum, si domi degunt, & ibi votum cœlibatus emittunt. Barbosa *in Collect.Bull.verb. Tertiariæ*, *& Tertiarij*. Quod obiter animaduerto ne credatur huiusmodi Tertiarias esse veluti Moniales interrogandas ab Episcopis, an coactæ, vel seductæ sint, sicut de Monialibus dictum manet *tom.*1.*cap.*25.*n.*12.

Tertium, quod viri vxorati, aut fœminæ maritatæ, 32
à prædictis priuilegiis Ordinum quorum sunt Tertiarij excluduntur, eo quod solùm admittantur ad illa viri *Collegialiter* viuentes, aut *cum Claustralibus* habitantes, qui vt manifestum est, vxores habere non possunt dum taliter viuunt, & fœminæ quæ *virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam* ex voto ducunt, idest virgines, solutæ, aut viduæ, quo denotatur maritatas excludi.

Quartum, quod huiusmodi Tertiarij, mares, aut 33
fœminæ in propriis domibus habitantes, sepulturam vbi *voluerint eligere valent*, vt habetur in Bulla Leonis, & Concil. Lateranensi. Quod videtur positum à Papa, & Concilio, ne crederetur prædictos necessariò sepeliendos esse in domibus Ordinum quorum sunt Tertiarij. Videtur etiam id intelligendum quoad fœminas solum de illis, quæ hæc *virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam* ducunt ex voto; nam de huiusmodi quæ talem vitam gerunt, videtur permitti sepeliri posse in Ecclesiis suorum Ordinum. Casarub. *in Compend.priuileg. Mendic.verb.mulieres*, *n.*6.*&* 7. Quod tamen limitat S. Congregatio Episcoporum, & Regularium adducta de decedentibus sine electione sepulturæ, & quando communis sepultura pro ipsis in eis reperitur. Ita vt etiamsi sine electione sepulturæ decederent, si tamen communis sepultura pro ipsis in Ecclesiis Ordinum, quorum sunt Tertiariæ non reperiatur, sepeliri debeant in Parochiis, vt in dicto decreto habetur. Gauantus *in Man.verb.Tertiarij,num.*11. *&* 12. vbi etiam aliam declarationem Sac. Congregat. refert. Declaratum etiam est à Sac. Congregat. apud Barbosam *in Collectan.Bullar.verb. Regulares quoad sepulturam* 8. posse Regul. r s in eorum Ecclesiis sepelire, absque Parochi interuentu, Tertiarios collegialiter viuentes, aut cum Claustralibus habitantes, necnon mulieres virginalem, aut cœlibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes. Quod si Tertiarij, vel Tertiariæ his careant qualitatibus, non esse sepeliendos in Ecclesia Regularium, nisi ipsi dum vixerint in ea elegerint sepulturam, & tunc Parochum etiam esse adhibendum. Vide eundem Barbosam *ibidem*, *verb. Tertiariæ*, *& Tertiarij*.

Quintum, quod quoad Sacramenta recipienda, 34
licet viri *Collegialiter* viuentes, aut *cum Claustralibus* habitantes, & fœminæ *Virgines*, *cœlibem*, *aut castam vidualem vitam* ex voto ducentes, possint vti priuilegiis suorum Ordinum, tamen viri separatim viuentes, aut fœminæ prædictam vitam non gerentes, quales sunt maritatæ, aut aliæ quæ non habent prædictum votum, Eucharistiam in die Paschatis, extremam vnctionem, & alia Ecclesiastica Sacramenta (Sacramento pœnitentiæ dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote suscipere tenentur. Ita enim decernitur in prædicta Bulla à Leon X. & Concilio Lateranensi. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Mulieres, num.*6. *&* 7. Rodriguez *tom.*1. *quæst. Regular.q.*65. *art.*10. Gauantus *in man. Episcop. verb. Regular.iura sub Episcop. num.*53. Ex quo sequitur quod Eucharistiam vltra diem Paschatis, & Sacramentum pœnitentiæ semper possint recipere ab alio quam à proprio Sacerdote, iuxta sua priuilegia. Declarauit autem prædicta Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium, vt suprà visum est, *Non posse Sacerdotes*

Sacerdotes Regulares audire Confessiones Sacramentales mulierum tertij Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur, nisi ab Ordinario approbati fuerint ad Confessiones sæcularium audiendas, neque posse illas communicare in Paschate. Gauantus *in Man. Episcop. verb. Regular. iura circa Tertiarias, num.* 1. Ex quo videtur dicendum sub aliorum censura posse Sacerdotes Regulares audire confessiones Sacramentales virorum tertij Ordinis collegialiter, aut cum Claustralibus viuentium, etiamsi ab Ordinario approbati non fuerint (intellige, si ex vi priuilegiorum sui Ordinis id facere poterant, eo quod Sac. Congregatio solum requirat huiusmodi approbationem Ordinarii pro confessariis audientibus Confessiones mulierum, non autem Virorum Tertij Ordinis. Neque obstat quod in Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. decernatur nullum Confessarium etiam Regularem posse audire Confessiones sæcularium, nisi vel habeat beneficium Parochiale, vel approbationem ab Episcopis. Hoc enim videtur intelligendum de communibus sæcularibus, non de Tertiariis Religionum, quia licet simpliciter sæculares sint, sunt tamen aliquo modo personæ Ecclesiasticæ, & eiusdem Ordinis cum Regularibus eiusdem Ordinis. Sed vt dixi, aliorum sententiæ me submitto. Declaratum etiam est à Sac. Congregatione apud Barbosam *in Collect. Bull. verb. Regulares* 1. Regulares non debere extra Conuentum ministrare Sacramenta suis Tertiariis, præter Sacramentum Pœnitentiæ.

35 Sextum, quod licet quoad exemptionem à foro sæculari, Ordinario, & oneribus quæ laicis incumbunt immunes non sint Tertiarij, viri in propriis domibus habitantes, & fœminæ prædictam vitam *Virginalem cœlibem, aut castam vidualem* ex voto non ducentes, viri tamen *Collegialiter* viuentes, aut *cum Claustralibus* commorantes, & fœminæ prædictam vitam, &c. ex voto ducentes, ab eis liberi, & immunes sunt, si priuilegiis suarum Religionum, vt dictum est potiantur. Ita enim supponitur in prædicta Bulla Leonis X. & decretis Sacrarum Congregationum adductis. Extat etiam pro Tertiariis viris habitantibus in domibus propriis alia declaratio Sac. Congregat. Episc. & Regul. apud Gauantum *in Man. Episcop. verb. Tertiarij, num.* 1. Alia autem declaratio eiusdem Sac. Congregat. quam ibidem *num.* 2. affert idem Gauantus, qua decernitur, quod Tertiariæ non viuentes simul Ordinario subiectæ sint, intelligenda est iuxta sensum alterius declarationis superius allatæ, scilicet de Tertiariis fœminis non ducentibus Virginalem cœlibem, aut castam vidualem vitam ex voto. Vide eundem *ibidem num.* 8. 9. & 10.

36 Septimum, quod licet prædicti viri *Collegialiter viuentes*, aut *cum Claustralibus* commorantes, & fœminæ prædictam vitam, vt dictum est, ex voto gerentes, possint vti priuilegiis suarum Religionum etiam quoad diuina audienda tempore interdicti in Ecclesiis illarum, illi tamen viri Tertiarij qui in domibus propriis habitant, & mulieres Tertiariæ vitam illam *Virginalem, &c.* ex voto non ducentes, *ad diuina audienda in Ecclesiis suorum Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, si causam dederint interdicto, vel causam ipsam nutriant, seu foueant, aut dantibus auxilium, consilium, vel fauorem quoquo modo præstiterint.* Ita in prædicta Bulla Leonis X. Quo videtur denotari quod si prædicta non fecerint, admitti possint saltem ex vi istius Bullæ.

37 Octauum (quod generaliter aduertendum est pro priuilegiis Tertiariorum) quod cum in dicta Bulla Leonis, & decretis adductis prædicta obseruari præcipiantur *non obstantibus, &c.* ideo Tertiariorum priuilegia, quatenus contraria fuerint prædictæ Bullæ, & decretis, omnino irrita, cassa, & nulla censenda erunt.

38 Nonum, circa vltima verba prædicti decreti, ideo à Sac. Congregatione dictum esse *prædictis decretis mulieres tertij Ordinis, quæ Collegialiter viuunt, non comprehendi, quinimò eas dispositioni Constitutionis Pij V. quæ incipit* Circa pastoralis, *penitus subiacere*: quia in prædicta Constitutione Pij V. quæ habetur *in 2. tom. Bullarij, num.* 8. inter Bullas huius Pontificis decernitur, quod mulieres Tertiariæ in Congregatione viuentes moneantur ab Ordinariis, & Superioribus, vt votum solemne emittant, quod si non emiserint, non possint vllam aliam in futurum admittere. Quo videtur intentum Pontificis fuisse omnino extinguere Congregationes istas mulierum votum solemne non emittentium, & ita declaratum dicitur à Sac. Congregatione anno 1596. Piasecius *in sua Praxi, part. 2. cap. 3. num.* 57. Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Constit. 4. Sixti IV. §. 7. num.* 35. & propterea forsan à Sac. Congregatione Episcoporum, & Regularium ordinatum est, vt in Ecclesiis Tertiariarum, quæ professionem solemnem non emittunt trium votorum, nec in clausura viuunt, non permittatur Eucharistia, Gauant. *in Manual. Episcoporum, verb. Eucharistia, num.* 3.

39 Quoad priuilegium Canonis *Si quis suadente*, cùm nihil dicatur in prædictis Bulla, & decretis, iudicandum est secundum Regulas iuris communis. Atque adeo dicendum Tertiarios viros *Collegialiter* viuentes, aut *cum Claustralibus* commorantes, aut Tertiarias, quæ Virginalem, cœlibem, aut castam vidualem vitam ducunt ex voto, & cum habitu, gaudere hoc priuilegio. Cum etiam gaudeant aliis priuilegiis Ordinum suorum, iuxta dicta. Præsertim quia hoc non tam est priuilegium, quàm ius commune, competens cunctis personis Deo dicatis. De aliis autem Tertiariis vtriusque sexus, viris quidem separatim viuentibus, aut mulieribus sine tali voto vitam ducentibus, difficilior est responsio. Nihilominus probabile est etiam gaudere priuilegio dicti Canonis, cum sint personæ, etsi non simpliciter Religiosæ, aut Ecclesiasticæ, aliquo tamen modo, secundum quid tales, & Deo dicatæ, ac habentes modum viuendi approbatum à Sede Apostolica. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num. 24. §. aliter breuius*, si tamen habitum proprium Tertiariorum, seu tertij Ordinis portent. Portellus *in Dub. Reg. verb. Tertiarij, n.* 3.

40 Inter qualitates requisitas, vt Tertiarij, siue mares, siue fœminæ, ad habitum admittantur, computandæ etiam sunt illæ quas Sac. Congregatio Episcop. & Regul. circa fœminas obseruari præcipit, vt dictum est *num.* 29. eæ autem sunt sex. Prima, quod non recipiantur ad habitum *nisi spectatæ vitæ fuerint*, idest, bonis moribus, seu virtutibus ornatæ. Secunda, quoad ætatem, quod sint *annorum saltem* 40. Tertia quod habeant *de propio vt inde sufficienter viuere possint*. Quarta, quod non habitent *cum aliis viris, quàm cum consanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu*. Quinta, quod *ab Ordinario loci licentia prius impetrata* (intellige recipiantur) *qui non aliter eam concedat, quam si ei de prædictis qualitatibus diligenti præuio examine constiterit*. Sexta quod *in habitu deferendo omnino abstineant à velo supra caput, quod superiutum vocant, & à pectorali, vulgo sottogola, & à patientia*. Cum autem in huiusmodi decretis non apponatur clausula irritatoria, nec vtatur Sac. Congregatio verbo *non possint admitti*, aut simili, sed solum, *non admittatur*, videtur defectum huiusmodi qualitatum, aut aliquarum ex ipsis, non irritare professionem, seu receptionem prædictarum mulierum, licet peccatum committant transgressores horum decretorum. Quoad id tamen de patientia quæ prohibetur deferri à mulieribus Tertiariis,

quod, attinet ad Pinzocheras, seu Beatas nostri Ordinis videtur limitandum, vt scilicet non illam deferant eo modo quo Fratres, ac Moniales Ordinis, sed breuiores, & strictiores. Cum enim prædicta patientia sit proprius habitus Ordinis nostri, & ex concessione Summorum Pontificum prædictis Pinzocheris, seu Beatis habitum Ordinis communicare possimus, credendum est S. Congregationem non voluisse vt abstinerent omnino à tali patientia, sed solùm modo dicto. Vnde Gauantus in Man. Episcoporum, verbo Tertiarij, notat ideo appositam esse hanc legem à Sac. Congregatione circa mulieres Tertiarias, *ne videantur esse Moniales.* Consonat alia declaratio Sac. Congregationis apud Barbosam *in Collectan. Bull. verbo Confratres*, vbi asseritur posse Confratribus sæcularibus concedi habitum patientiæ, quæ solis Religiosis propriè conuenit. Si enim Confratribus id conceditur, multo potiori ratione Tertiariis concedi debet, qui magis accedunt ad statum Religiosum.

41 Subiiciuntur prædicti Tertiarij, viri scilicet non collegialiter viuentes, & fœminæ non ducentes vitam cœlibem, Virginalem & castam modo dicto, directioni, & gubernationi Superiorum Ordinum quorum sunt Tertiarij, non quidem propter iurisdictionem quam supra ipsos habeant, cum sint personæ simpliciter sæculares, sed propter curam spiritualem, & specialem diligentiam quam de salute spirituali ipsorum tenentur habere, cum sint aliquo modo membra Religionum, quarum sunt Tertiarij. Casarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, num.* 24. §. *Quoad primum gradum.* Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 6. Vnde illos punire non possunt, nec illi peccant non obediendo Superioribus, Port. *in Dub. Regul. verbo Tertiarij, num.* 6. Loquendo autem de aliis Tertiariis, viris quidem collegialiter viuentibus, aut cum Claustralibus habitantibus, & mulieribus prædictam vitam cœlibem, &c. ex voto ducentibus, cum exempti sint à iurisdictione Ordinarij, & sæculari videntur subiici iurisdictioni Prælatorum Ordinum, atque ita posse illos corrigere, punire, &c. sicut alios subditos Religiosos, ne dicamus eos sub nullius iurisdictione esse. Vnde propter hanc causam possunt illos priuare habitu Ordinis, vt docet Portellus *vt supra n.* 10.

42 Possunt nihilominus omnes isti Tertiarij ad instar modi, qui obseruatur communiter in Confraternitatibus, habere veluti Superiores aliquos ex se ipsis, vt eorum curam habeant ad conuocandum eos, corrigendum, &c. Id enim rationi, & intentioni Summorum Pontificum hunc modum viuendi approbantium conueniens videtur. Casarub. *in Comp. verb. Tertiarij, vt supra.* Hi autem vocantur ab Innoc. VII. in Bulla sæpius relata pro Tertiariis, Dominicanorum Magistri, siue Directores, respectu virorum: Priorissæ, seu Subpriorissæ, respectu fœminarum. Et à Martino V. in Bulla etiam sæpius relata pro Tertiariis Seruitarum, Correctores, Subcorrectores, seu Vicarij respectu virorum, & Priorissæ respectu fœminarum. Qui Superiores ab ipsis Tertiariis eligi, vel nominari debent, vel saltem à Superioribus Religionum, cum consilio tamen ipsorum Tertiariorum, prout rationi, & æquitati congruum est, & supponunt Innocent. VII. & Martinus V. in Bullis relatis.

43 Quoad indulgentias concessas huiusmodi Tertiariis, constat Clem. VII. concessisse moderno, & pro tempore Generali Minimorum, vt Tertiariis plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam semel duntaxat singulo quoque triennio elargiri posset, ipsisque Tertiariis, vt de licentia dicti Generalis eligere possent vnum Confessorem idoneum eiusdem Ordinis qui eos ab omnibus casibus, etiam Episcopalibus, & censuris Ecclesiasticis absoluere posset, pœnitentiâ salutari iniunctâ. Ita habetur inter priuilegia Minimorum apud Peirinis *tom.* 1. *inter Constitutiones Clement. VII. num.* 9. Sed quia hæc concessio non fuit viuæ vocis oraculo facta, ideo hoc tempore quo omnes huiusmodi concessiones viuæ vocis oraculo factæ à SS.D. N. Vrb. reuocatæ sunt, nihil valet. Si autem innouetur ab aliquo Pontifice, Confessarius ille approbatus debet esse ab Ordinario, nisi forsan pro Tertiariis viris, vt dixi *sup. n.* 34. Rursus quantum ad absolutionem à casibus Episcopalibus cauenda est transgressio decreti S. Congregationis sub Clem. VIII. & Vrbano VIII. de quo *tom.* 1. *c.* 19. *n.* 17. nisi fortè dici posset, huiusmodi Tertiarios prædicto decreto non comprehendi, eo quod quamuis simpliciter sæculares sint, sunt tamen aliquo modo personæ Ecclesiasticæ, & eiusdem Ordinis, cuius sunt Tertiarij. Vide Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in const.* 9. *Clem. VIII.* §. 2. Hæc autem intellige secundum moderationem factam à Leone X. & S. Congreg. de quibus supra, scilicet de Tertiariis, de quibus ibi dicitur gaudere posse priuilegiis Religionum.

An Tertiariis conueniant qualitates, quas supra dictum est esse necessarias ad fruendum priuilegiis Tertiariorum, Ordinarij loci iudicium spectandum est. Ex Cong. Episcop. & Regul. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Tertiaria, & Tertiarij.* 44

Adde quod S. Congregatio Episcoporum, & Regularium relato decreto de anno 1616. illis adiunxit de anno 1646. pro 7. Decembris ad litteras scriptas ad Eminentiss. Cardinal. Archiepiscopum Bononiensem: 45 *Venendoci representato & in cotesta città alcune Terziarie, lequali non vinono collegialmente, ma nelle loro case siano state admesse all'habito contra la forma prescritta dalla S. M. di Pio V. nella sua Constitutione* Cura Pastoralis, *promulgata nell'anno* 1556. *è contra li decreti generali di questa S. Congregatione, & in specie che le medesime prima di vestirsi non habbiano giustificato auante li Ordinario i requisiti dell'età, costumi, cohabitatione, assegnamenti per viuere & altro, nè ottenutane licenza necessaria da lui, è che in oltre con scandalo publico, è con indecenza del loro stato vadino vagando, & occupandosi in ministerij vili. Questi Eminentissimi mi hanno commesso di scriuere à V. E. affinche essendo vero l'esposto resti seruita di formarne processo seruatis seruandis, è quelle che ritrouerà senza i requisiti necessarij, è vestite contra la constitutione è decreti sudetti, le priui dell'habito con l'authorità che à tale effetto se le communica dalla medema Congregatione, lo significo à V. E. col mezo di questa, & io le bacio humilmente le mani.*

Quærenti etiam Episcopo Oppidano mense Decembris 1646. an Tertiariæ quæ habent requisita, & faciunt votum castitatis in manu superiorum Religionis, inconsulto Episcopo, debeant gaudere omnibus priuilegiis, quibus gaudent tertiariæ admissæ iuxta decreta generalia; & si nihil videatur responsum, notatum tamen in margine memorialis hoc inueni: *Habent priuilegium à Concilio generali Lateranensi sub Leone X. sess.* 11. *in fine, cui decreto Sac. Congregatio non derogat.* Quærenti etiam, an Ordinarius teneatur concedere licentiam accipiendi habitum, & emittendi professionem feminis habentibus requisita, similiter in margine veluti responsum est, *Inclinat in affirmatiuam mentre entri l'arbitrio, nisi ordinarius habeat causam recusandi.* 46

CAPVT

Capvt XV.

De Confratribus, & Confraternitatibus Regularium personarum, eorumque obligationibus, & Priuilegiis.

Svmmarivm.

1 NOMEN Confrater, vel confraternitas, aliis contractia, à *Con*, & *Frater*, vel *Fraternitas* compositum, significat coniunctionem, vel communionem in Fraternitate, sicut consanguineus, vel consanguinitas, compater, vel Compaternitas significant coniunctionem, vel communionem in sanguine, vel paternitate, eo scilicet quòd confratres, vel confraternitates coniunctionem, vel communionem aliquam habeant.

2 Sunt autem huiusmodi confraternitates Congregationes quædam fidelium Laicorum ad pias, & deuotas exercendas actiones. Illæ enim Congreg. merè prophanæ quæ neque auctoritate Episcopi, neque ad pias actiones exercendas sunt institutæ, quales sunt aliquæ congregationes Mercatorum, Artificum, Scholasticorum, &c. inter Confraternitates prout in præsenti non numerantur. Huiusmodi autem confraternitates ad pias, & deuotas actiones exercendas ordinatæ, aliæ sunt à Regularibus institutæ, aliæ à Laicis; rursus aliæ Episcopi auctoritate, seu consensu institutæ sunt; aliæ verò solùm priuatarum personarum consensu. Item aliæ proprias Ecclesias, seu Oratoria habent; aliæ non nisi capellas, aut Altaria in aliis Ecclesiis. De quibus omnibus agendum.

3 Quamuis confraternitates Episcopi auctoritate institutæ piæ, Ecclesiasticæ, & Religiosæ sint dicendæ, vt colligitur *ex cap. de Xenodochiis, tit. de Religiosis domibus, & c. Ad hæc, eod. tit.* Illæ tamen quæ absque Episcopi auctoritate institutæ fuerint, minimè Ecclesiasticæ, aut Religiosæ sunt censendæ: ex eo quod qualitatem hanc vt Ecclesiasticæ, seu Religiosæ fiant, secundum Ius canonicum tribuere non possunt priuati absque Prælati auctoritate, ex dicto *cap. Ad hæc, de Religios. domibus.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 75. à num. 25.* Possunt tamen dici piæ, cum in eis opera pietatis exerceantur, & ad illa exercenda ordinatæ sint. Barbosa *ibid. num. 27.* Personæ autem ipsæ confratrum non sunt dicendæ Ecclesiasticæ, cum nec habitum, nec statum mutent, nec se ita specialiter Deo deuoueant sicut requiritur ad Ecclesiasticæ personæ rationem. Capist. apud Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. quæst. 21. art. 4. in fine.*

4 Hinc prædictæ confraternitates Episcopi auctoritate institutæ gaudent priuilegio fori, itaut si ipsarum corpora conueniantur, ad forum Ecclesiæ pertineat cognitio, quia verè sunt Religiosæ, & Ecclesiasticæ: similiter earum bona alienari non possint sine solemnitatibus requisitis in rerum Ecclesiasticarum alienationibus, quia verè sunt bona Ecclesiastica. Bonacina *de contract. disp. 3. q. 8 punct.* .. *num. 21.* Barbosa *dicta allegat. 75. num. 31.* Quod secus dicendum de aliis confraternitatibus sine consensu Episcopi institutis. Personæ autem confratrum non gaudent hoc priuilegio, cum non sint Ecclesiasticæ, iuxta dicta *supra.*

5 A solutione etiam Gabellarum immunia sunt si vendantur bona prædictarum confraternitatum Episcopi auctoritate institutarum, cum sint Ecclesiastica, & ad pios vsus ordinata. Molina *tom. 3. de iust. disp. 671. in princip.* Barbosa *de offic. & potest. Episcopi allegat. 75. num. 35.* Quod etiam extendit ad bona illarum confraternitatum, quæ Episcopi auctoritate institutæ non fuerint, eo quod in Authent. *Item nulla communitas, Cod de Episc. & Cler.* exemptio à gabellis, & aliis tributis omnibus piis locis, & causis concedatur, & huiusmodi confraternitatum bona ad pios vsus destinentur. An autem gaudeant beneficio restitutionis in integrum, idem Barbosa *vt suprà num. 36.* An ex iis quæ ipsis relinquuntur quarta canonica debeatur, *n. 43.* & an ab illis relictis quarta falcidia deduci possit *n. 50.*

Hinc etiam ad præscriptionem rerum pertinentium ad confraternitates, quæ Episcopi auctoritate institutæ sunt, tempus quadraginta annorum necessariò requiritur, cum bona Ecclesiastica sint, & per consequens talium priuilegiis gaudere debeant. Constat enim res Ecclesiarum minori spatio quam 40. annorum præscribi non posse, *cap. ad aures, capite. Illud, cap. De quarta*, cum multis similibus, de præscriptionibus. Nec improbabile est hoc etiam priuilegium extendi ad bona quoque confraternitatum quæ ad pios vsus institutæ sunt, siue cum Episcopi auctoritate, siue sine illa. Molina *de iustitia tractatu secundo, disput. 72. vers. Hoc verò priuilegium.* Barbosa *dicta alleg 75. n. 55.* 6

Quamuis à pluribus Romanis Pontificibus nonnullis Regularibus Ordinibus, Sæcularibusque Congregationibus, eorumque Superioribus concessæ fuerint variæ facultates erigendi, vel instituendi confraternitates, vel etiam eas sibi aggregandi; eisque priuilegia, & indulgentias communicandi; cum nulla forma certa, vel ratio præscripta esset, qua id fieri deberet, nonnullæ prauæ consuetudines irrepserunt, multaque incommoda inde prouenerunt, siue negligentia Superiorum, siue aliorum officialium instituentium, erigentium, seu aggregantium prædictas Confraternitates. Propterea Clemens VIII. anno 1604. in Constitutione *Quæcumque à Sede*, die 7. Decembris eiusdem anni edita, quæ habetur in 3. tom. Bullar. inter Constitutiones Clement. VIII. num. 115. & apud Quarantam *in Summa Bullar. verb. confraternitates*, quam postea confirmauit, & ad Canonicos, & Capitulum Ecclesiæ Lateranensis de Vrbe extendit Paulus V. in Bulla *Quæ salubriter*, anno 1610. inter Bullas ipsius 3. tom. Bullar. n. 68. sequentia decreuit. 7

Primò, prædictos omnes facultatem habentes instituendi, erigendi, seu aggregandi confraternitates, vnam tantum confraternitatem in eorum, & aliis Ecclesiis, & locis instituere, & aggregare posse. Gauantus *in Man. Episcop. verb. confraternitas, num. 1.* Tamen à Sac. Congregatione super Indulgentiis declaratum, Superiores Regulares, quibus à Paul. V. concessa est facultas nouas instituendi Confraternitates (qualis est Generalis Carmel. vt dicemus) posse super huiusmodi distantia inter confraternitates, tam quoad antiquas confirmandas, quàm ad alias de nouo instituendas dispensare, ob iustam causam ab Ordinario loci approbandam in scriptis. Ita indicatur in nostris Constitutionibus *part. 4. c. 28. §. 2.* Declarationem autem ipsam refert Laur. de Franchis *in controuers. Episcop. & Regul. fol. mihi 66.* Vbi simul habetur eandem S. Congregationem declarasse posse confirmari à Superioribus Regularium plures Confraternitates ab antiquo institutas canonicè in Ecclesiis Regularibus Collegiatis duodecim Fratrum, & in eodem loco, etiamsi sint eiusdem nominis, & instituti, iuxta formam tamen huius Constitutionis. Confraternitatem tamen sancti Sacramenti conceditur erigi posse in omnibus Ecclesiis parochialibus. Laur. *vt suprà.* 8

Nota etiam quod cùm Confraternitas S. Antonij de Padua Ciuitatis Ianuensis conquereretur cum Sac. Congregatione Episcoporum & Regularium quod in ea ciuitate erecta fuisset alia confraternitas sub eodem titulo cum præiudicio suæ confraternitatis, & contra formam Bullæ Clementis VIII. ideo ipsa Sac. Congregatio rescripsit ad Emin. Card. eiusdem ciuitatis Archiepiscopum de anno 1646. pro die 4. Maij, vt capta super hoc 9

puncto

puncto informatione curaret obseruantiam dictæ Constitutionis.

Secundò, huiusmodi Confraternitates institui aut aggregari non posse à prædictis, nisi de consensu Ordinarij loci, & cum litteris eius testimonialibus, quibus confraternitatis erigendæ, seu aggregandæ pietas, seu institutum, & Christianæ charitatis officia quæ exercere cupit, vel consueuit, commendentur. Ita scilicet vt cum confraternitas de nouo erigenda est, id fieri non possit sine consensu Ordinarij loci. *Et cum litteris eius testimonialibus quibus confraternitatis erigendæ, & instituendæ pietas & christianæ charitatis officia quæ exercere cupit, apud eos commendentur.* Cum verò confraternitas non erigitur, aut fundatur, sed alij Archiconfraternitati aggregatur, id non possit fieri nisi *prævio similiter loci Ordinarij consensu, & cum eius litteris testimonialibus, quibus eiusdem confraternitatis, & congregationis aggregandæ institutum, pietas, & christianæ charitatis officia quæ exercere consueuit, apud eos commendentur.* Gauantus *vt supra n.3.* Vide autem circa huiusmodi consensum Ordinarij dicenda infrà *n.19.* Cum verò ipsemet Pontifex institutiones, & aggregationes confraternitatum alio modo factas nullius roboris, & momenti esse declarauerit, vt inferius videbitur, iam Congregationes istæ sine consensu Ordinarij loci erectæ, aut erigendæ non erunt vocandæ confraternitates, nec priuilegiis, aut indulgentiis veris confraternitatibus concessis, de quibus etiam postea, gaudere, aut frui poterunt. Poterunt tamen vocari Congregationes piæ, seu pia loca, si ad pias actiones gerendas ordinantur, vt dictum est superius. Declaratum etiam à Sac. Cong. Episcoporum, & Regularium, non licere Clericis Societatis IESV, nec Regularibus Ordinis S. Dominici instituere Confraternitates nouas sæcularium sine Ordinarij licentia. Barb. *in collect. Bullar. verb. confraternitas.* An verò ad confirmandas antiquas confraternitates requiratur etiam consensus Ordinarij, vide dicenda infrà *num.19.* & Lauretum de Franchis ibi afferendum.

10 Tertiò, decernit Pontifex in prædicta constitutione quod prælati, seu superiores confraternitates instituentes, vel aggregantes, illis ea tantùm priuilegia, indulgentias, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta, quæ ipsi Ordini, Religioni, instituto, erigenti, instituenti, ac communicanti, seu Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in specie, non autem per extensionem, vel communicationem sibi quouis modo concessa sunt, & illa quidem non sub generali forma verborum, vel ad instar, sed expressè, & in specie communicare valeant. Gauantus *in Manual. Episcop. verb. confraternitates, n.4.* Vnde prædicti institutores confraternitatum non possunt dicere, *Communicamus huic confraternitati omnes gratias, & priuilegia, indulgentias, &c. quæ tali Ordini, aut confraternitati sunt concessa, aut quibus per communicationem potitur.* Sed debent dicere, *Communicamus tales, & tales gratias Ordini, vel confraternitati nostris concessas, quæ sunt ista, & ista, &c.*

11 Hic tamen dubitari potest, esto non possint ab institutoribus confraternitatum communicari ipsis nisi solum gratiæ ipsis Ordini, vel Archiconfraternitati concessæ, non verò eæ, quæ per communicationem priuilegiorum ipsis competunt, an saltem ipsæ confraternitates institutæ illis potiantur. Ex vna enim parte videtur quod non, cum nulla alia ratione videatur prohibitum à Pontifice vt non fiat communicatio gratiarum, quæ solum per communicationem priuilegiorum competunt institutorum Ordinibus, vel Archiconfraternitatibus, nisi quia non vult quod illis potiantur confraternitates institutæ, vel aggregatæ. Ex alia verò parte cum Pontifex non declaret se abrogare, aut cassare prædictas gratias, quæ per communicationem priuilegiorum confraternitatibus competunt, videtur illis posse vti prædictas confraternitates institutas. Quæ posterior pars cum sit in materia fauorabili, mihi probabilis videtur, & quod solum prohibuit Pontifex prædictam communicationem gratiarum solum per communicationem competentium Ordinibus, vel Archiconfraternitatibus instituentibus, vel aggregantibus confraternitates, tum propter tollendam confusionem quæ in communicatione gratiarum hoc modo facta reperitur, tum propter incertitudinem, quæ sæpius esse solet in tali communicatione priuilegiorum, seu gratiarum. Aliorum tamen iudicio rem relinquo.

Quartò præcipit Pontifex, vt statuta talium confraternitatum instituendarum, seu aggregandarum sint priùs ab Episcopo Diœcesano examinata, & pro ratione loci approbata, & eiusdem Episcopi decretis, ac moderationi, & correctioni in omnibus semper subiecta remaneant. Loqui autem videtur solum Pontifex de illis statutis, quæ edita sunt ab instituentibus, seu aggregantibus dictas Confraternitates, & quæ illis impartiuntur, vt patet ex textu Bullæ, non de illis statutis, quæ ipsæ Confraternitates institutæ pro suo bono regimine fecerint. Atque ita ex vi huius decreti non requiri prædictum Episcopi examen, vel approbationem ad ea statuta, quæ confraternitates ipsæ institutæ postea fecerint. 12

Quintò, ordinat vt prædicti confraternitatum institutores, seu aggregatores, in institutione, seu aggregatione ipsarum seruent formulam ab ipso Pontifice nouissimè approbatam, & secundum ipsam priuilegia, & indulgentias ipsis communicent nominatim, & expressè, vt suprà dictum est. Quæ autem, & qualis sit ista formula, de qua Pontif. hic loquitur, scire non potui. Verumtamen Flau. Cher. *in Compe. d. Bul. super prædicta Bulla Clem. VIII. num. 115.* formulam quamdam refert, quam dicit esse in vsu. Ea etiam solum pro aggregatione Confraternitatum, non pro institutione facta videtur, etsi ex illa quoque qualis futura sit ea, qua pro institutione Confraternitatum vti debent institutores, dignosci potest. 13

Sextò, decernit vt prædictæ gratiæ, & indulgentiæ communicatæ, præuia tamen recognitione Ordinarij loci (qui adhibitis duobus de eiusdem Ecclesiæ Capitulo illa iuxta Sacri Concilij Tridentini decretum promulganda decernat) promulgari valeant. Gauantus *vt suprà num.4.* Vbi aduertendum non præcipi à Pontifice, vt Confraternitates non possent vti prædictis gratiis, & indulgentiis sine prædicta recognitione Ordinarij, &c. duorum de Capitulo, sed quod non possint illas promulgare sine hac recognitione. 14

Præcipit septimò, vt licet Officialibus, & Ministris Confraternitatum potestas sit excipiendi eleemosynas iuxta modum, & formam per Ordinarium loci præscribendam, hoc tamen fit, *remotis mensis, peluibus, & capsis, quæ in Ecclesiis, & Oratoriis dictarum Confraternitatum, & congregationum publicè ad hoc exponi consueuerunt.* Prædictas autem eleemosynas erogandas & expendendas vult in reparationem, & ornatum Ecclesiarum dictarum Confraternitatum, tam instituentium, & aggregantium, quam institutarum, & aggregatarum, aut in alios in earum pios vsus arbitrio Vicarij S. suæ in Vrbe, & Ordinariorum locorum respectiuè. 15

Declarat octauò, confessarios qui virtute priuilegiorum dictarum Confraternitatum eligi possunt, si fuerint sæculares, debere esse approbatos à Vicario Vrbis in ipsa Vrbe, & extra illam à locorum Ordinariis. Si verò fuerint Regulares, non solum à prædicto 16

dicto Vicario Vrbis,& Ordinariis locorum respectiuè, sed etiam à suis Superioribus. Insuper quod prædicti Confessarij Confratres confitentes absoluere valeant à criminibus, casibus, censuris, iuxta formam dumtaxat dictorum priuilegiorum [quatenus tamen (inquit Pontifex) sint in vsu, & Sacris Concilij Trident. decretis, ac Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, & nostris Constitutionibus non aduersentur, nec reuocata, aut sub aliquibus reuocationibus comprehensa sint, iuxta formā,& tenorē dumtaxat absoluere valeant. Decernimus insuper vt iidem confessarij prædictos Confratres cuiuscumque gradus, status, conditionis, & præeminentiæ, etiamsi speciali nota digni fuerint, à casibus contentis in litteris quæ die Cœnæ Domini legi consueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis Ecclesiasticæ, & clausuræ Monasteriorum Monialium, si videlicet sine necessaria, & vrgenti causa, ac sine Superiorum licentia, vel etiamsi causa, & licentia concessa abutentes, prædicta Monasteria ingressi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & singularis certaminis, seu duelli, ac ab aliis etiam casibus, tam à nobis quam à prædicto nostro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinariis respectiuè reseruatis,& pro tempore reseruandis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata absoluere, & super irregularitatibus, tam ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occasione delicti contractis cum aliquo dispensare, prætextu dictorum priuilegiorum nullo modo possint.

17 Circa quæ valdè vtile erit cognoscere quando priuilegia dicantur esse in vsu Religionum, vel Confraternitatum, quod non modo pro hac materia, sed pro aliis etiam deseruire potest. Primò ergo illa priuilegia dicentur esse in vsu Religionum, vel Confraternitatum, quæ sunt in viridi obseruantia, & quibus Religio vel Confraternitas actualiter vtitur, hoc enim certum est apud omnes. Secundò etiam dicentur esse in vsu Religionis, vel Confraternitatis, quando etsi illis non vtantur, illorum tamen scientiam, aut cognitionem non habent, aut si habent, non est oblata occasio illis vtendi, aut fuit impedimentum ad vtendum illis, tunc enim quasi habitualiter dicuntur esse in vsu. Tertiò etiam dicuntur esse in vsu, quando etsi Religio, aut confraternitas illis actualiter non vtatur, etiam data occasione, & potentia ad illud,& cum illorum notitia, contra illa tamen non est præscriptum tempore legitimo: cùm enim priuilegia Religionum sint quædam bona ipsarum, & contra bona ipsarum, vt potè Ecclesiastica, non detur præscriptio iure communi nisi spatio 40. annorum, *cap. accedenti, de priuileg.* de quo etiam suprà *n.6.* ideo contra priuilegia Regularium non datur præscriptio nisi dicto spatio: dum autem non est præscriptum contra illa, dicuntur esse in vsu saltem habitualiter, quatenus potest esse vsus illorum, sic sentio probabile sub doctiorum censura. Ita enim colligo ex Corduba *in Compend. priuileg. verb. Absolutio quoad saeculares 1. §. quoad, & §. decimonono,* Rodriguez *tom. primo quaest. Regul. quaest. octaua, articulo tertio, quarto, & quinto.* Portellus *in Dub. Regul. verbo priuilegij cessatio per non vsum, num. 57. & 58.* Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minimor. in Constit. 15. Iul. II. §. 3.*

18 Similiter circa illud quod in constitutione Clementis dicitur de huiusmodi priuilegiis Religionum, & Confraternitatum, quod scilicet possint illis vti Confessarij, dummodo non aduersentur decretis Concil. Trident. dubitari potest tam pro hac, quàm pro aliis materiis, quæ decreta sint ista, quibus aduersantia priuilegia tolluntur. Pro quo notandum, quod inter decreta Concilij alia sunt qui bus ita aliquid decernitur, vt tamen priuilegia contraria non reuocentur: alia verò quibus etiam priuilegia contraria reuocantur. Quando ergo Papa confirmat priuilegia, quatenus decretis Concilij Tridentini non aduersantur, intelligendus est de illis decretis, quibus priuilegia reuocantur, non de illis quibus etsi aliquid decernatur, id non est cum reuocatione priuilegiorum. Cum enim priuilegia non reuocet, videtur relinquere illa in sua vi, & quod dicta decreta solùm pro non priuilegiatis locum habeant. Sic sentiunt probabiliter Rodriguez *tom. 1. quaest. Regul. quaest. 8. art. 6.* Portel. *in dub. Regul. verbo priuilegij confirmatio, num. 61.* & fauet Suarez *lib. 8. de legib. cap. 8. ad finem.* Stando ergo in hac sententia probabile est priuilegia circa absolutionem confratrum quibus vti non permittit Pontifex confessariis ipsorum in hac constitutione, intelligi illa quæ aduersantur decretis Concil. Trid. habentibus derogationem priuilegiorum in contrarium, non autem de illis quæ aduersantur aliis decretis non habentibus prædictam derogationem priuilegiorum. Vide dicta *cap. 1. n. 58.*

Præterea nonò decernit Pontifex, vt omnes confraternitates quæ vsquè ad illud tempus institutæ, & aggregatæ erant, nouas institutionum, & aggregationum litteras iuxta formam ab ipso præscriptam infra annum si in Europa sint, & infra biennium si extra Europam à die publicationis prædictæ Constitutionis impetrare tenerentur, alioquin (inquit) dicto tempore elapso, erectiones, institutiones, & quæcumque communicationes priuilegiorum, facultatum, indulgentiarum, aliarumque spiritualium gratiarum, & indultorum, & aggregationes illarum vigore ipsis concessæ nullius sint roboris, & momenti, ac reuocatæ & abolitæ censeantur eo ipso. Ex quo infertur Confraternitates quaslibet ante huius constitutionis promulgationem erectas, seu aggregatas, si in prædicto spatio temporis vnius, vel duorum annorum respectiuè innouatæ non fuerunt iuxta formulam ab ipso Pontifice præfixam, nullius momenti, aut valoris esse, saltem in ratione confraternitatum, & quantum ad indulgentias, & priuilegia titulo confraternitatum concessa. Vnde à Reuerendiss. Generali Theodoro Stratio pro Ordine nostro prouisum est, vt prædictæ confraternitates de nouo instituerentur, iuxta prædictam Clement. VIII. formulam, litteris super hoc ad Prouinciales missis. Extat tamen declaratio Sac. Congregationis super indulgentiis, quam refert Lauretus de Franchis *in controuers. Episcop. & Regul. pag. mihi 65.* in qua decernitur, Superiores Regulares, quibus concessa est à Papa facultas nouas instituendi Confraternitates secundum formam huius constitutionis, posse confirmare sine Ordinarij consensu confraternitates iam pridem ante publicationem illius canonicè erectas in propriis Ecclesiis Regularibus Collegiatis, vbi ad minus essent duodecim Religiosi de familia: ad instituendum autem nouas Confraternitates in Ecclesiis, siue sæcularibus, siue Regularibus, & confirmandum antiquas in Ecclesiis vbi non sunt prædicti duodecim Religiosi, requiri prædictum consensum Ordinarij cum aliis requisitis. Circa quam declarationem notandum eam editam fuisse anno 1607. sub Paulo V. Cum autem ipse Paulus in Bulla afferenda infra *num. 40.* facultatem nouam concesserit sub anno 1606. Generali nostro, & eo absente Vicario Generali instituendi confraternitates iuxta præscriptum Constit. Clem. VIII. ideo gratia concessa in hac declaratione vti possunt nostri generales. 19

Decimò statuit Pontifex in dicta Constitutione, vt litteræ pro institutione, seu aggregatione dictarum confraternitatum, & communicatione gratiarum *gratis omnino, ac nulla prorsus mercede, etiam à sponte dantibus accepta expediri, & concedi debeant.* Gauantus *in Manuali Episcoporum, verbo Confraternitates, n. 5.* 20

Ac

21 Ac demum vndecimò contrauenientes quoslibet Ministros, Superiores, & Officiales Ordinum, seu Archiconfraternitatum, aut confraternitatum, priuationem officiorum quæ obtinent, & inhabilitatem ad illa, & alia in posterum obtinenda solum à Summo Pontifice relaxanda declarat incurrisse eo facto, ac institutiones Confraternitatum, & communicationes gratiarum, & priuilegiorum aliter factas nullius esse roboris, & momenti. Quomodo autem huiusmodi pœnæ priuationis, & inhabilitatis intelligendæ sint, & à quibus dispensari possint, constat ex dictis *tom.1. cap.*10 *num.*30.31.35. Pro Confraternitatibus autem institutis, aut aggregatis contra formam huius constitutionis, cum nullæ, & irritæ declarentur, nullum aliud remedium superest, nisi quod de nouo instituantur, & aggregentur iuxta prædictam formam, vt superius dictum est, vel confirmentur, si adsint conditiones requisitæ à Sacr. Congregatione in declaratione allata *num. præcedenti*, aliàs in malo statu conscientiæ Superiores ad quos id spectat versantur:tum quia contra Pontificiam intentionem confraternitates ab ipso reprobatas fouent, tum quia falsò eis communicatas esse indulgentias, & gratias prædicant.

22 Præterea circa confraternitates sunt multa, & diuersa statuta, & decreta à Sacr. Congregatione Episcoporum, & Regularium edita. Primum, quod non licet Regularibus instituere confraternitates cum vsu saccorum sine Ordinario loci. Sac. Congregatio 6. Decembris 1616. Gauantus *in Man. Episcoporum, verbo Confraternitas*, *num.*2. Secundum, quod Officiales quotannis eligantur, & cum secretis suffragiis. Eadem S. Congregatio 18. *Iulij* 1594. Gauantus *vt suprà, num.*10. Tertium, quod electio Officialium ad confratres, confirmatio autem ad Episcopum spectat, exceptis iis, quæ sub immediata Regum potestate existunt. Eadem S. Congregatio 11. *August.* 1617. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. electio*, Gauantus *vt suprà, num.*11. Quartum, quod nihil inde emolumenti accipiatur, neque Officiales ipsi eligant successores. Eadem S.Congregatio 24.*April.* 1585. Gauantus *ibid.num.*13. Quintum, quod in Oratoriis confratrum non retineatur Eucharistiæ Sacramentum. Eadem S.Congregatio 21.*Martij* 1595. Gauantus *ibid. num.*21. Additur in alia S. Congregationis decisione apud Barbosam *in Collect. Bullar.verb. Confraternitas*, non posse id fieri à confraternitatibus Laicorum, nisi ex causa, & licentia Ordinarij. Sextum, quod neque exponatur Oratio quadraginta horarum sine licentia Episcopi. Eadem Sac. Congregatio 20. *August.* 1601. Gauantus etiam *ibid. num.*23. Septimum quod Parochus intra cuius fines est Ecclesia Confraternitatis: debet adesse funeribus quæ fiunt in dicta Ecclesia, & idem debet cantare Missas solemnes, alioquin cantet Capellanus. Eadem Sac. Congregatio 20. *August.* 1601. Gauantus *vt suprà, num.*41. Cui consonat alia S. Congregationis declaratio 18. *Maij* 1602. de qua idem Gauantus *verb. Parochorum munera*, *num.* 21. Octauum, quod non instituatur Confraternitas in Ecclesia Monialium. Eadem Sac. Congregatio Episcoporum, & Regularium 6. *Nouembris* 1595. Gauantus *in prædicto Manuali Episcoporum, verbo Monialium clausura, num. decimoquinto.*

23 Vidi etiam declarationem S. Congregationis Episcoporum & Regularium de anno 1622. pro 19. Augusti, in qua prohibetur confraternitatibus sepelire mortuos, exponere Sanctissimum feria V. in cœna Domini, & celebrare missam in Sabbato sancto.

24 Circa earum præcedentiam Greg XIII. an. 1583. decreuit eas præcedere debere, quæ sunt in possessione, & vbi de huiusmodi possessione non constat, eas quæ prius vsæ saccis sunt. Gau. *in Man. Episc. verbo præcedentia, n.*2. *&* 3. Si autem contingeret quod Confraternitas quæ prius quam altera saccis vsa est, ad processionem accederet sine sacco, non gauderet prærogatiua præcedentiæ. Siquidem præcedentiam obtinere volens habitum suo gradui conuenientem gestare debet. Butr. *in cap.*1. *per illum tex. de auth. & vsu pallij*, *num.*8. quem citat ad hoc Præposit. *cap. Concilia* 7. §. *Episcopos, dist.* 17. *num.*3. & alios allegat Gratian. *in Disceptat. forens. cap.*258. *sub num.* 65. Ita Flauius Cherubinus *in compend. Bullar. in Bulla* 84. *Greg. VIII.*

Non possunt Confraternitates cogi ab Episcopo accedere ad Processiones. Sic enim fuit rescriptum à S. Congregatione Concilij ad Episcopum Scalensem, vt refert Quaranta *verbo præcedentia*, *in fine*, & Gauantus *verbo processio, num.*13. Nisi adsit consuetudo, vt colligitur ex quadam declaratione Sac. Congreg. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verbo Confratres.* Possunt tamen ab ipsis inuitari, prout etiam declaratum referunt Franciscus Leo *in Thesaur. par.*1. *cap.* 8. *num.*18. & Barbosa *de offic. & potestat. Episcopi allegat.*78. *num.*24. Quando autem accedunt ad processiones publicas, incedunt ante Regulares, vt declaratum refert idem Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Confraternitas.* 25

Processiones Confraternitatum non debent extendi per vias, sed circa muros Regularium, qui eas regunt. Ita enim dicitur decisum à S. Congregationibus. Gauantus *in Manual. Episc. verb. Processio, num.* 49. Quo tamen non obstante video hic Romæ insignem Confraternitatem B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo in S. Martini de Montibus Cœnobio sitam extendere processionem quæ fit à prædicta Confraternitate in mense Iulij vsque ad Basilicam S. Mariæ Maioris, & per vicinas plateas. Vnde vel speciali concessione, vel consuetudine id haberi credendum. Declaratum etiam dicitur à S. Congreg. posse confraternitates Laicorum, & eorum Capellanos facere solitas processiones, quando non fiunt in parochiali, & primaria Ecclesia, & in eorum Ecclesia prædicare facere à Prædicatore approbato ab Ordinario, & benedicere palmas, ignem, & aquam. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Confraternitas.* 26

Non possunt eædem confraternitates accedere ad funeralia mortuorum, nisi specialiter, & expressè vocentur, & quando accedunt in actu associationis cadauerum, nullo modo possunt erigere crucem. Ita enim decisum dicitur à S. Congregatione. Barbosa *de offic. & potest. Parochi, cap.*26. *num.*61. Video tamen Pium V. in Bulla anno 1569. edita quæ habetur in 2. tom. Bull. inter Bullas huius Pontificis *num.*86. decreuisse posse confratres confraternitatis Rosarij Beatæ Virginis Mariæ ad quascumque processiones accedere, & in quibus corpora defunctorum ad sepeliendum deferuntur cum eorum insigniis, cuiusvis etiam Superioris licentia minimè requisita. Quando autem accedunt, non debent soluere Parocho quartam funeralem de candelis. Sic enim decisum est à S. Congregatione Episcop. & Regul. apud Barbosam *de offic. Parochi cap.*25. *num.*40. Similiter cum accedunt ad prædicta funeralia mortuorum, possunt recipere aliquid non per modum pretij, quia hoc esset simoniacum, cum esset vendere rem spiritualem, scilicet orationes, vel suffragia pro pecunia; sed per modum congruæ sustentationis, vel eleemosynæ. Suar. *tom.*1. *de Relig. lib.*4. *de simonia, c.*15. *n.*7. 27

Habent Episcopi ius visitandi Confraternitates laicorum, iis exceptis quæ sub Regum immediata protectione sunt. Ita enim habetur in Concil. Trid. *sess.*22. *c.*8. Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg.*75. *num.*2. 16. *&* 19. item confraternitates laicorum erectas in Ecclesiis Regularium, non obstante quacumque contraria consuetudine. Ita enim decreuit S. Congregati 28

Episcop. & Regular. 17. Iulij 1615. Altaria tamen, & capellas in Regularium Ecclesiis etiam per sæcularium confraternitates constructas visitare non potest Episcopus. Ex declaratione S. Congregationis Episcop. & Regul. Barbosa *in Collect. Bull. verb. Altare.* Quod intellige quatenus spectant ad Regulares ipsos, etenim prout spectant ad Confratres Capellæ ipsorum possunt ab Episcopo visitari. Ex alia declaratione eiusdem S. Congreg. apud eundem Barbosam *vt suprà verb. Confraternitas.* [Notanda etiam est alia declaratio S. Congregationis Episcoporum & Regularium 31. Ianuarij 1642. qua declarauit Ordinarium non posse visitare confraternitatem quandam erectam in quadam Ecclesia PP. Dominicanorum, qui faciebant totam expensam altarium dictæ confraternitatis, eò quod ipsa nullos redditus habere, sed totam facultatem visitandi dictam confraternitatem apud Superiorem Monasterij manere.

28 Tenentur confraternitates habentes redditus Ecclesiasticos etiam intra Regularium Ecclesias existentes contribuere pro seminario puerorum, de quo Concil. Trid *sess.* 23. *c.* 18. Ita enim dicitur decisum à S. Congreg. Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg.* 77. *num.* 10. *& in Collectan. Bull. verb Confraternitas*, vbi etiam aliam decisionem Sacræ Congregationis affert, qua id magis explicatur. Gauantus *in Man. verb. Seminarium Clericorum n.* 33.

29 Pro capellanis confraternitatum declaratum est à S. Congregatione. Primò capellanos Societatum, qui habent curam celebrandi Missas per totum annum non debere probiberi ab Archipresbyteris Ecclesiarum, vbi sunt fundatæ Societates, quin ipsi etiam celebrent in diebus festis ipsarum Societatum. Secundò, Capellanos confraternitatum non posse suo arbitrio sine expressa licentia Episcopi processiones facere. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Capellanus.* Tertiò, non posse prædictas confraternitates per suos capellanos in Ecclesiis quas habent facere solemniter celebrare, confessiones audire, sepelire, Sacramenta ministrare, & similia, quæ ad solum Parochum spectant, absque expressa licentia Ordinarij, & Parochi. Bar-

30 bosa *vt supra, verb. Confraternitas.*

Pro receptione alicuius confratris videtur dari non posse aliquid tanquam pretium, quia hoc olet simoniam, cum simoniacum sit dare pretium pro re spirituali. Esse autem confratrem multa iura spiritualia inuoluit, videlicet ad priuilegia, indulgentias, & gratias Confraternitatis. Vnde non placet quod in contrarium docet Sanchez *tom. primo consil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 23. *num. octauo*, eò ductus fundamento, quod Confraternitas non est Religio, sed Congregatio ad benefaciendum. Etsi enim ita sit, nihilominus quia Confraternitatibus adiuncta sunt prædicta iura spiritualia, ideo materia simoniæ reputanda sunt. Potest tamen dari aliquid pro dicta receptione per modum eleemosynæ, vel alio simili titulo, quia id nullo modo est illicitum. Nauar. *de Oratione in Miscellaneo mihi* 6. *de Psalterio, & Rosario, num.* 1. An autem licitum sit statutum confratriæ, quo præcipitur ne quis intret eam nisi certum quid soluat. Nau. *in dicto Miscellaneo, num.* 4. respondet negatiuè. Mihi tamen placet speculatiuè loquendo licitum esse tale statutum, dummodo illud quod datur, non detur vt pretium receptionis, vt dictum est, sed pro pia aliqua causa, videlicet pro alendis pauperibus, aut simili, & quod tale statutum non intelligatur nisi solum pro iis qui facultatem habent soluendi illam quantitatem, ne excludantur pauperes à piis operibus, quæ in confraternitatibus fiunt. Syluester *verbo Confraternitas, num.* 2. In praxi autem, si tale statutum approbatum fuerit ab Episcopo, vel legitima consuetudine introductum, seruari debet. Sanchez *vt suprà.* Vide Lauretum de Franchis *in controuers. Episcop. & Reg. pag. mihi* 70. 31

Pro confraternitatibus ditionis Mediolanensis edita sunt multa decreta, & statuta à Conciliis Prouincialibus Mediolanensibus, quæ hic placuit inserere, quia etsi in aliis locis obligationem non inducant, pia tamen documenta omnibus præbent. Primò ergo decernitur, vt electio officialium fiat præsente Parocho, vel alio Sacerdote deputato ab Episcopo, nisi aliud videatur Episcopo. Secundò, quod electione officialium prorogata sine Ordinarij licentia, acta omnia sint deinceps nulla. Tertiò, quod non admittantur in confraternitatibus, qui doctrinam ignorant Christianam. Quartò neque homines facinorosi. Quintò, neque turpis vitæ, aut infamiæ labe notati. Sextò, qui adscripti, & moniti non se emendarint, amoueantur. Septimò, amictus ne detur alicui, nisi præsente Parocho, vel alio Sacerdote, qui amictum stata prece benedicat. Octauò, neque amictum domi, aut alibi quàm in schola asseruet, & confratriæ dimittatur, quocumque casu ille decedat. Nonò arma ne quis gerat vnà cũ sacro amictu. Decimò, si concedatur in Oratoriis vbi seruatur Eucharistia, Sacerdos ibi ab Ordinario approbatus resideat. Vndecimò, prohibetur item processio Sanctissimi Sacramenti. Duodecimò, in Dominicis, & festis diebus Missæ sacrificium ne fiat ibi nisi tempore, & hora ab Ordinario præscribenda. Decimotertiò, feria quinta, & Sabbato sancto nec ibi Missa celebretur, neque cuiquam, ne ipsis quidem Confratribus à Dominica Palmarum vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè, Eucharistiam ministrare liceat. Quartodecimò, neque in Natali Domini, Ascensione, Pentecoste, Assumptione B. Virginis, & omnium Sanctorum festo. Quintodecimò, nullæ benedictiones ibi fiant candelarum, ramorum, ouorum, frugum, sub pœna Sacerdoti benedicenti suspensionis à diuinis eo ipso, confratribus autem arbitrio Episcopi. Sextodecimò, officium Beatæ Virginis tantum, & submissa voce recitent, non autem cantent. Decimoseptimò, Vesperas eodem modo. Decimooctauò, officia recitent, vel ante, vel post officia Cathedralis, & Parochialis Ecclesiæ, neque impediant Doctrinam Christianam. Decimononò, non benedictionem, neque thurificationem sibi inuicem, vel aliis impartiantur. Vigesimò, neque liceat sine licentia Episcopi quæritare eleemosynam. Vigesimoprimò oneribus satisfaciant, aut in propria Parochiali, aut in Ecclesiis intra eius Parochiæ fines ab Episcopo designatis, nisi testatores aliud statuerint. Vigesimosecundò anniuersaria, & quæ septimo, vel trigesimo die fiunt officia in Parochialibus fiant, nisi habeant ius sepulturæ. Vigesimotertiò, & tum Parocho quoque præsente, qui officium peragat, & quando scilicet ibi cadauer est sepultum. Vigesimoquartò, duplicata eo casu detur Parocho eleemosyna. Vigesimoquintò, ne inuitent Confratrem tacitè vel expressè, vt ibi eligat sepulturam in eorum Ecclesiis in quibus est ius sepulturæ sub pœna excommunicationis latæ sententiæ. Vigesimosextò, & quicquid inde detrimenti cœperit Ecclesia Parochialis, seu alia cui sepeliendi ius competebat, totum resarciant. Vigesimoseptimò neque possint associare funus vllum, nisi qui obiit vnus sit ex ipsis, vel facultatem in scriptis obtinuerint ab Ordinario, quibus casibus nihil consequantur. Vigesimooctauò, Psalmodia ad mortuorum corpora, thurificatio, atque aspersio laicis Confratribus ne permittatur. Vigesimononò, sepultura nemini in eorum Oratoriis Ecclesiisve concedatur, nisi Episcopo constet id eis licere, vbi verò ius sepulturæ concessum est Confratribus, nemini alij, neque iure electionis, sed neque ipsis quidem Confratribus, nisi per sex menses ante obitum sint adscripti. Trigesimò, ad solemnes Cleri processiones accedant. Trigesimoprimò, fiat

fiat processio quotannis ab omnibus simul Confratriis in Ciuitate, in Diœcesi verò in propriis locis, sumpta ab iisdem Sac. Communione, in gratiarum actionem de dono indulgentiæ concesso à Sede Apostolica. Trigesimosecundò, dignior locus detur antiquiori Confratriæ quæ habitum prius assumpserit de Episcopi, aut Papæ facultate, & solita fuerit ante obire supplicationes, licet tempore sit inferior, & minoribus gaudeat priuilegiis. Trigesimotertiò, cum processiones agunt, Sacerdotem tecum hab. ant. Trigesimoquatrò, neque crucem quæ per Clericos præferri solet, deferant, sed imaginem Crucifixi, & Sanctorum. Trigesimoquintò, noctu ne obeant ipsi processiones sine licentia Episcopi, & cum certis regulis. Trigesimosextò à laicis confratribus non celebrentur exequiæ. De quibus, & aliis ad intentum, Gau. *in Man. Episc. verb. Confraternitates.*

32 Loquendo autem specialiter de confraternitatibus Ordinum Mendicantium, ea quæ sub Vexillo B. Virginis Mariæ de Monte Carmelo militat, antiqua valdè in Ecclesia Dei est, cum constet Greg. decimumtertium in Bulla *Vt laudes*, anno 1577. edita retulisse, & confirmasse indulgentias eidem Confraternitati concessas ab Hadriano II. Stephano V. Sergio III. Ioanne X. & XI. Sergio IV. Maximè ipse Innocent. IV. qui anno 1243. Pontificatum ascendit Confratriam dictam ingredientibus tertiam partem suorum peccatorum in Domino relaxauit, vt refertur à Greg. XIII. in prædicta Bulla, & Sixto V. in Bulla *Dum attenta*, anno 1477. Insuper Vrban. IV. qui sub anno 1161. Pontifex factus est, concessit Fratribus nostris anno I. sui Pontificatus, vt Confratrum possent audire Confessiones, vt refertur ab eodem Sixto IV. in alia Bulla etiam sub titulo *Dum attenta*, anno 1476. Vt enim in nostris Annalibus tom. 2. diximus, hæc Confraternitas propagari cœpit tempore B. Simonis Stoch Ordinis Generalis, qui priuilegium scapularis & adiutorium Fratrum & Confratrum post mortem à B. Virgine impetrauit. Huius enim singularis priuilegij occasione magnopere eulgata est B. Virginis deuotio, & Confraternitas. Cui etiam plures Summi Pontifices magna priuilegia concesserunt.

33 Primò enim Innocentius IV. vt dictum est, & ante ipsum Hadrianus II. Stephanus V. Sergius III. Ioannes X. & XI. & Sergius IV. vt refertur in prædicta Bulla Gregor. XIII. omnibus Christi fidelibus verè pœnitentibus, contritis, & confessis, qui Confratriam Ordinis assumerent, & eam intrarent, tertiam partem omnium peccatorum in Domino relaxarunt. Quia tamen Paul. V. ann. 1606. vt infra videbitur, omnes indulgentias Confratrum antiquas cassauit, nouis aliis adiunctis, & concessis, ideo hæc remissio peccatorum quæ verè indulgentia est, prout concessa ab hoc Pontifice nullius est momenti. Maiorem tamen indulgentiam Paulus Pontifex concessit, videlicet plenariam, ingredientibus prædictam Confraternitatem, vt ex dicendis constabit.

34 Deinde Vrb. IV. ann. I. sui Pontificatus magnam Fratribus, & Confratribus nostris concessionem fecit, videlicet quod Sacerdotes Ord. nostri possent confratrum nostrorum ad se recurrentium confessiones audire, de suorum (id est ipsorum confratrum) Prælatorum licentia, nisi ij fortè talia commisissent, propter quæ Sedes Apostolica esset consulenda. Huic concessioni (inquit Casar. *in Comp. priu. Mend. verb. absolutio quoad sæculares* 1.) non reperitur similis in priuilegiis Mendicantium. Ea enim conceditur vt sine vlla approbatione Ordinarij possint Fratres nostri sæcularium confessiones audire, & à casibus etiam Episcopalibus absoluere. Sed quoad primum derogatum est per Concil. Trident. vt dictum est *tom. primo, cap. decimonono, à num. 2.* Quoad secundum verò etiam est omnino sublatum propter decreta S. Congregat. adducta *eod. c. 19. n. 17.*

Præterea Clemens VII. ann. 1530. pridie Idus Augusti in Bulla *Ex clementi*, quæ habetur in 1. tomo Laertij Cherubini inter Bullas huius Pontificis num. 31. plures gratias, & indulgentias confraternitatibus nostris concessit. Primò etenim singulare illud priuilegium de adiutorio à B. Virgine præstando animabus Fratrum, & Confratrum post eorum mortem approbauit, & innouauit. Id autem priuilegium illis verbis à Pontifice in Bulla relatis continetur. Sanè pro parte dilectorum Filiorum Nicolai Audeth Generalis, ac Prouincialium, & Priorum domorum Ordinis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, necnon confratrum vtriusque sexus Confraternitatum in Ecclesiis domorum eiusdem Ordinis institutatum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod aliàs felic. recordat. Ioannes XXII. & Alexand. V. Romani Pontiff. prædecessores nostri vniuersis, & singulis Christi fidelibus qui Confraternitatem de Monte Carmelo ingredi, seu Confratrum Confraternitatum huiusmodi numero ascribi, ipsiusque Ordinis statuta obseruare, ac habitum dicti Ordinis deferre, seque Fratres, & Sorores dicti Ordinis appellare, ita quod si mulier Virgo castitatem, vidua verò continentiam, coniugata tamen matrimonij iura prout Sancta Ecclesia præcipit tempore earum ingressus inuiolabiliter seruare velle promitterent, & obseruarent, tertiam partem suorum peccatorum in Domino relaxarunt, ac ipsa gloriosissima Dei Genitrix semper Virgo Maria, ipsorum Confratrum, seu Religiosorum, ac Sororum animas, post eorum transitum, suis intercessionibus continuis, piis suffragiis, & speciali protectione adiuuabit. Quodque Fratres ipsi gratiarum earumdem prædecessorum participes fieri volentes, horas Canonicas, iuxta formam ab Alberto Patriarcha dicto ordini concessam, & ordinatam recitare, ignari verò litterarum, diebus quibus S. Ecclesia ieiunare præcipit, ieiunare, necnon quarta feria, & Sabbatho toto tempore vitæ eorum, præterquam die qua aliquarum ex feriis prædictis natiuitatem Domini Nostri Iesu Christi occurrere contigerit, à carnibus abstinere deberent. Hæc ibi.

Inferius etiam amplissima hæc priuilegia eisdem Confratribus concessit. Omnibusque, & singulis vtriusque sexus Confratribus, & cuilibet eorum aliquem Presbyterum idoneum sæcularem, vel cuiusuis Ordinis etiam Mendicantium, & de obseruantia regularem in suum possint eligere confessorem, qui vita eis comite, eos & eorum quemlibet à quibusuis etiam maioris excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, à iure vel ab homine quauis occasione, vel causa pro tempore latis, & quibus etiam pro tempore irretiti fuerint, etiamsi illorum absolutio Sedi prædictæ specialiter, vel generaliter (præterquam per litteras in Cœna Domini legi solidas) reseruata foret, ac quorumcunque votorum, & iuramentorum, necnon Ecclesiæ præceptorum transgressionibus, periuriorum, simoniæ, & homicidij mentalis, vel casualis reatibus, manuum violentarum in quasuis personas Ecclesiasticas, non tamen Episcopos, vel eorum Superiores, de præterito iniectionibus, ieiuniorum, Horarum Canonicarum, diuinorum officiorum, ac pœnitentiarum iniunctarum, in toto vel in parte omissionibus, omnibusque aliis eorum peccatis, criminibus, excessibus, & delictis quantumcunque grauibus, & enormibus, etiam talibus propter quæ Sedes prædicta meritò consulenda foret, in casibus dictæ Sedi qualitercumque reseruatis (exceptis contentis in dictis litteris Cœnæ Domini) semel in vita, & in mortis articulo, de aliis verò dictæ Sedi non reser-

35 (right margin, beside "Præterea Clemens VII.")
36 (right margin, beside "Inferius etiam")

uatis

uatis casibus toties quoties opportunum fuerit, eorum confessionibus diligenter auditis absoluere, illisque pro commissis pœnitentiam salutarem iniungere. Vota verò visitationis quæcumque vltramarina (liminum Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum de Vrbe, ac Sancti Iacobi in Compostella, necnon Religionis, & castitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare, & iuramenta quæcumque sine tertij præiudicio relaxare, ac omnium eorum peccatorum semel in vita, & in mortis articulo, vt præfertur, etiamsi tunc non subsequatur, plenariam remissionem, & absolutionem auctoritate Apostolica impendere possit. Liceatque omnibus, & singulis vtriusque sexus Confratribus prædictis, & cuilibet eorum, habere Altare portatile cum debitis reuerentia, & honore, super quo in locis ad hoc congruentibus, & honestis, etiam non sacris, & quauis etiam Apostolica auctoritate interdictis, seu tempore cessationis à diuinis, dummodo causam non dederint huiusmodi interdicto, seu cessationi, & per eos non stet quominus pareatur Apostolico interdicto, etiam antequam illucescat dies, circa tamen diurnam lucem, seu circa meridiem, cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum præsentia, clausis ianuis, excommunicatis & interdictis exclusis, non pulsatis campanis, & submissa voce Missas, & alia diuina officia per Sacerdotes sæculares, vel Regulares huiusmodi celebrare, ac quocumque tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta Ecclesiastica à quocumque maluerint Presbytero idoneo, & vbicumque sine Rectoris Parochialis Ecclesiæ præiudicio, recipere & administrare liberè, & licitè valeant, & si contingat eos, vel eorum aliquem, tempore interdicti huiusmodi ab humanis decedere, corpora eorum Ecclesiasticæ cum aliqua, honesta tamen funerali pompa tradi possint sepulturæ. Quodque singulis quadragesimalibus, & aliis cuiuslibet anni temporibus, & diebus Stationum Basilicarum, & Ecclesiarum Almæ Vrbis Romæ, & extra illius muros, vnam, vel duas Ecclesias, aut vnum, duo, vel plura Altaria in partibus illis, vbi eos, seu eorum aliquem residere, seu quò declinare contigerit, quas, vel quæ ipsi, vel quilibet eorum duxerint eligendas, vel eligenda, deuotè visitando, tot, & singulas, ac similes indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur, quas consequerentur, si singulis diebus easdem singulas dictæ Vrbis, & extra eam Ecclesias pro Stationibus huiusmodi deputatas personaliter visitarent. Hæc ibi.

37 Circa quæ notandum aliqua ex istis omninò sublata esse, alia moderata, alia verò in sua vi, & robore permanere. Primò enim illud de eligendo confessore intelligendum est dummodo ille sit approbatus ab Ordinario iuxta decretum Concil. Trid. *sess.* 23. *cap.* 15. & Bullam Clementis VIII. prout suprà *num.* 16. dictum manet. Similiter quoad censuras, & casus reseruatos, à quibus absolui posse à prædicto confessario Confratres concedit hic Pontifex, vide limitationem Clementis VIII. loco citato; quoad hoc enim priuilegia hæc Clementis VII. etiam moderata sunt. Vide etiam dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 20. Quoad illud de facultate commutandi vota, & iuramenta, exceptis illis de quibus ibi est sermo, non video vllam reuocationem, & ita manet, vt credo, in sua vi. Notandus tamen error qui in prædicta Bulla quoad hoc punctum videtur esse. Cum enim dicitur, *Vota vero visitationis quæcumque vltramarina (liminum Beatorum Petri, &c. exceptis)* errore Scriptoris ita factum esse videtur, ita vt dici deberet: *Vota verò quæcumque (visitationis vltramarinæ, liminum Beatorum Petri, &c. exceptis.)* Intentum enim Pontificis illud videtur esse, vt quæcumque vota, exceptis visitationis vltramarinæ, liminum Apostolorum, S. Iacobi in Compostella, Religionis, & castitatis, possent commutari in alia pietatis opera. Hic enim est communis modus concedendi hanc facultatem. Alias enim si prout in prædicta Bulla iacet, esset legendum, sequeretur posse prædictos confessarios commutare Confratrum vota visitandi S. Sepulchrum, non autem recitandi semel coronam Virginis, quod est absurdum. Circa illud priuilegium pro tempore interdicti modo ibi assignato non videtur fuisse reuocatum à Concil. sed in suo vigore permanere. Etsi enim Concilium Tridentinum *sess.* 25. *cap.* 12. iusserit interdicta omnia à Regularibus obseruari debere, tamen nec ibi, nec in *cap.* 22. vbi reuocantur priuilegia contraria, loquitur de Confratriis, aut Confratribus, sed solum de Religiosis. Illud verò de altari portatili ea parte qua dicitur etiam in locis non sacris posse esse vsum illius, videtur reuocatum à Concil. *sess.* 22. *in decret. de obseruand. & vitand. in celebratione Missarum*, quatenus ibi ordinatur, *ne in priuatis domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria*, Sanctum sacrificium peragatur cum reuocatione priuilegiorum in fine. Quamuis hoc non sit ita certum vt oppositum probabiliter dici non possit, asserendo Concilium solùm loqui contra eos, qui regulariter, aut continuò vtuntur prædicto Altari portatili extra Ecclesiam, non de iis qui in casu particulari, & rarò contingenti, scilicet in casu interdicti, eo vtuntur. Illud de sepultura tempore interdicti non video esse reuocatum. Fauet Gauantus *in Man. Episcoporum, verbo interdictum, num.* 50. Reuocatæ tamen sunt illæ Indulgentiæ pro diebus Stationum Romæ à Paulo V. vt inferius dicetur.

Demum idem Pontifex concedit in dicta Bulla omnibus aliis, qui gratiis eorumdem Confratrum gaudere voluerint, vt aliquam eleemosynam, siue charitatem, prout eis, ac præsidentibus Confraternitatum huiusmodi visum fuerit, dando, & largiendo gratiarum huiusmodi participes fiant. Quia tamen Pius V. anno 1567. in Bulla *Etsi Dominici*, quæ habetur in 2. tom. Bullar. inter Bullas ipsius *num.* 30. omnes indulgentias pro quibus porrigendæ sunt manus adiutrices cassauerit, & annullauerit, ideo prædicta concessio, saltem quoad Indulgentias nullius est roboris, & momenti, nisi forsan ea faciant in quæ Greg. XIII. infra referendus huiusmodi Indulgentias propter eleemosynas, & manus adiutrices lucrandas, commutauit. Et hoc non quoad Indulgentias personales, quia istæ sunt postea à Paulo V. reuocatæ, & coarctatæ, sed quoad locales, v. g. pro Ecclesias nostras visitantibus. Quoad alia verò priuilegia, non video tam manifestam derogationem in dicta Bulla Pij V. & propterea nihil audeo decernere, aliorum iudicium expectans. 38

Postea Greg. XIII. anno 1577. in Bulla *Vt laudes*, referens gratias, & priuilegia Ordini, ac Confraternitatibus nostris concessa, quæ approbat, & confirmat, sic dicit. *Idemque Ioannes XXII. pro animabus quæ in Purgatorio existunt, & habitum huius Religionis gestarunt, vel eorum Confraternitatem ingressi fuerint, vel Confratrum numero ascripti in honorem eiusdem B. Mariæ Matris Dei die Sabbati post eorum transitum, intercessionibus continuis, piis suffragiis, & meritis, ac speciali protectione adiuuandis publicauit, corroborauit, & confirmauit.* Inferiùs etiam quæ Clemens VII. post Ioannem XXII & Alexand. V. Fratribus, & confratribus concessit referens, ea etiam approbauit, & confirmauit, clausula tamen porrigendi eleemosynas, & manus adiutrices dempta; & in alia opera commutata. Videlicet, *quod hi Christi fideles, qui illas consequi voluerint, Ecclesias visitando sint contriti, & confessi, ac loco eleemosynæ prædictæ, iuxta prædecesso-* 39

rum

rum prædictorum voluntatem eroganda septies orationem Dominicam, itidemque salutationem Angelicam recitent, vel habitum dicti Ordinis, si ut in literis Apostolicis piæ memoriæ Ioannis Papæ XXII. ac Alexandri V. necnon Pij V. prædecessorum nostrorum continetur gestent, vel vesperas pro defunctis recitent; aut ante Sanctissimi Domini Nostri Iesu Christi Corpus terram exosculentur, ac pro hæresum exstirpatione, sanctaque Matris Ecclesiæ tranquillitate, Christianorumque Principum pace, & vnione pias ad Deum preces effundant, & alias iuxta dictorum prædecessorum nostrorum literarum seriem orent, aliaque peragant. Hæc Gregor. XIII. in præd. Bulla.

Tandem Paulus V. Romæ apud S. Petrum die 30. Octob. anno 1606. in Bulla *Cum certas*, reuocatis, & cassatis omnibus, ac singulis indulgentiis, peccatorum remissionibus, ac pœnitentiarum relaxationibus concessis confraternitati nostri Ordinis, nouas has indulgentias ipsi concessit, his verbis. Omnibus vtriusque sexus Christi fidelibus, qui dictã Confraternitatem vbique locorum, tam hactenus canonicè vt præfertur, institutam, quam deinceps vt infra instituendam de cætero ingredientur, & habitum receperint, die primo eorum ingressus si verè pœnitentes, & confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam. Ac tam ipsis pro tempore describendis quam iam descriptis in dicta Confraternitate Confratribus, & Consororibus, etiam verè pœnitentibus, & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui in festo principali Commemorationis eiusdem Beatæ Mariæ, die 16. mensis Iulij, aut iuxta ritum nonnullorum locorum die Dominica immediatè sequenti celebrari solito Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, ac pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, etiam plenariam. In mortis quoque articulo eisdem vtriusque sexus confratribus, qui pœnitentes, & confessi, ac Sanctissima Communione refecti, nomen Iesu ore, si potuerint, sin autem corde deuotè inuocauerint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer in Domino concedimus, necnon ipsis confratribus, & consororibus qui similiter pœnitentes, & confessi, ac Sacra Communione refecti Processioni in vna Dominica cuiuslibet mensis per dictam confraternitatem, de Ordinarij licentia faciendæ deuotè interfuerint, & ibi (vt præfertur) orauerint, septem annos, & totidem quadragenas. Ipsis vero, qui ab esu carnis his diebus quibus confratres dictæ Confraternitatis ex illius instituto vesci non solent, abstinebunt, trecentum dies. Qui autem qualibet die septies orationem Dominicam, & toties Salutationem Angelicam ad honorem septem gaudiorum eiusdem Beatæ Mariæ Virginis recitauerint, quadraginta dies, necnon etiam qui cum habitu eiusdem Confraternitatis pœnitentes, & confessi semel in mense Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, & vt præfertur, orauerint, quinque annos, & totidem quadragenas. Iis vero confratribus, & consororibus qui pœnitentes, & confessi in qualibet ex festiuitatibus eiusdem Beatæ Mariæ Virginis dictum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia, vel Capella dictæ Confraternitatis deuotè sumpserint, & vt supradictum est, orauerint, tres annos & totidem quadragenas, qui autem cum lumine dictum Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum quando ad infirmos defertur comitati fuerint, & pro eisdem infirmis pias ad Deum preces effuderint, quinque annos, & totidem quadragenas. Qui vero corpora defunctorum, tam Confratrum, & Consororum, quam aliorum ad sepulturam associauerint, & pro eorum animabus ad Deum orauerint, centum dies. Quoties vero prædicti confratres, & consorores officium eiusdem B. Mariæ Virg. deuotè recitauerint, centum dies. Qui vero Missis, & aliis diuinis officiis in Ecclesia, vel capella, aut oratorio dictæ confraternitatis pro tempore celebrandis, & recitandis, siue Congregationibus publicis, vel priuatis eiusdem Confraternitatis vbiuis faciendis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint, aut eis in eorum necessitatibus, vel in periculo peccandi existentibus auxiliati fuerint, aut eleemosynas temporales, vel spirituales eis dederint, vel pacem cum inimicis propriis vel alienis composuerint, seu componi fecerint, vel procurauerint, aut deuium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes Dei præcepta, & ea quæ ad salutem sunt docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum piorum operum centum dies de iniunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Ecclesiæ consueta relaxamus. Ac dilecto filio nunc, & pro tempore existenti Priori Generali dicti Ordin. Carmelitarum, vel illo absente eius Vicario Generali vt huiusmodi Confraternitatem B. M. de Monte Carmelo vbiuis locorum extra Vrbem erigere, & instituere, illique omnes supradictas Indulgentias, & gratias spirituales, (seruata tamen forma præscripta in Const. felic. record. Clementis prædecessoris super dictarum confraternitatum aggregationibus, & institutionibus edita) communicare similiter libere, & licitè possit, & valeat auctoritate Apostolica tenore præsentium facultatem concedimus, & impartimur.

Quia tamen in hac Bulla ipsis confratribus, & consororibus assistentibus Processioni in vna Dominica cuiuslibet mensis per dictam confraternitatem faciendæ septem annos, & totidem quadragenas concesserat, vt præmissum est, postea sub an. 1609. plenariam Indulgentiam eisdem concessit, verè tamen pœnitentibus, confessis, & S. Communione refectis, & orantibus pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiæ exaltatione. Item anno 1614. supplicante Theodoro Stratio eo temporis Procuratore Generali, nunc vero Priore Generali Ordinis extendit prædictam Indulgentiam ad Confraternitates omnes sub inuocatione B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo in quacumque Mundi parte de cætero canonicè erigendas. 41

Circa prædictas autem Pauli V. Indulgentias aliqua notanda. Primum, quod per huiusmodi reuocationem Indulgentiarum non sunt reuocatæ, aut cassatæ illæ quæ concessæ erant Ecclesiis Ordinis nostri, iuxta dicta *tom. 1. cap. 3. num. 19.* Pro quo vide Gauantum *in Man. Episcop. verb. Indulgentia, num. 25.* Secundum, probabile forsan esse, nec etiam reuocatas esse Indulgentias concessas confratribus defunctis, aut in articulo mortis constitutis, propter ea quæ dicta sunt citato loco, in hoc tamen aliorum iudicio me remitto. Tertium, quod licet ad lucrandas prædictas Indulgentias sufficiat facere ea quæ à prædicto Pontifice designantur, ad fruendum tamen singulari priuilegio, quod vulgo Bullæ Sabbatinæ nuncupatur, videlicet de auxilio, & patrocinio à B. Virgine præstando animabus Confratrum in Purgatorio existentibus post ipsorum mortem, præcipuè die Sabbati, requiruntur sequentes conditiones. 42

Prima est, habitum, seu scapulare B. Virginis in vita gestare. Ita enim habetur in Bullis Ioannis XXII. Alex. V. Clem. VII. Greg. XIII. ac in decreto S. Inquisitionis Romanæ anno 1613. qui habitus, seu scapulare coloris grisei debet esse, saltem pro prima vice ab aliquo Prælato Ordinis, seu ab ipso au- 43

ctoritatem

&auctoritatem habente, benedictum. Declaratur autem in nostris Constitutionibus *part. quarta capite* 28. *num.* 7. Superiorem qui potest habitum benedicere, & hanc facultatem delegare, esse Generalem Ordinis pro tota Ecclesia, Prouinciales pro suis Prouinciis, Priores verò locales posse quidem id facere per seipsos, non tamen aliis delegare hanc facultatem. Debere autem dari tale scapulare, vel habitum à Superioribus Ordinis, colligitur à simili de chorda D. Franc. quam debere similiter à superioribus eiusdem Ordinis dari confratribus eius confratriæ expressit Sixtus V. in Bulla *Diuinæ charitatis*, anno 1587. apud Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæst.* 58. *artic.* 1. Vbi etiam de benedictione talis chordæ à Superioribus facienda. Hic autem notandum à S. Congregatione declaratum esse, prout refert Barbosa *in Collect. Bullar. verb. confratres*, posse côncedi confratribus sæcularibus habitum patientiæ, quæ solis Religiosis propriè conuenit. Quod intelligo quoad formam, & materiam, non quoad longitudinem, seu latitudinem.

44 Secunda, saltem ex consuetudine, & conformiter ad nostras Constitutiones *part.* 4. *cap.* 28. *num.* 7. imò conformiter ad Bullam Pauli V. *supra num.* 40. describi in libro confraternitatis. Quia tamen in Bulla Greg. XIII. & verbis adductis *num.* 39. sub disiunctione ponitur, vel ingredi confraternitatem, vel confratrum numero ascribi, non videtur prædicta conditio essentialis, licet sine dubio obseruanda pro maiori cautela, maximè quia similis conditio pro confraternitate chordæ S. Francisci videtur necessaria, vt affert Rodriguez *tom. primo qq. Regul. quæst.* 58. *articulo primo*, & pro omnibus confraternitatibus id habet Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. in Sixto V. num* 13. *scholio* 2.

45 Tertia, seruare castitatem respectiuè ad statum in quo sunt confratres, & consorores. Hæc enim conditio à Summis Pontificibus relatis designatur. Quæ non sic est intelligenda, vt Confraternitatem ingredientes, teneantur votum castitatis emittere, quemadmodum Fratres in professione, sed quod castitatem pro suo statu colant. Nec ita est intelligenda quod statum mutare nequeant. Confratres enim soluti, & Consorores Virgines ad nuptias transire possunt, & tunc ad coniugalem castitatem, non ad Virginalem tenebuntur. Vnum etiam aliud pro hac (idem dico pro sequenti) conditione aduertendum est, quod scilicet quamuis aliquis humana fragilitate ductus semel, bis, aut pluries contra castitatem peccauerit, si tamen pœniteat, firmiterque proponat iterum eam seruare, vt huius priuilegij particeps efficiatur, non propterea incapax ipsius efficietur.

46 Quarta conditio est, recitare officium Canonicum, si illud recitare nouerint, sin autem non nouerint, loco officij, Ecclesiæ ieiunia obseruare, & feria 4. & Sabbatho à carnibus abstinere, nisi vbi in his diebus Natiuitatis Domini festum inciderit. Sic enim habetur in prædicta Bulla Clem. VII. referentis Ioannem XXII. & Alexand. V. & in decreto adducto S. Inquisitionis Romanæ an. 1613. & indicatur in lectionibus officij Commemorat. solemnis B. Virg. Mariæ de Monte Carmelo à S. Congregatione Rituum approbatis. Licet autem in prædicta Clem VII. Bulla ex Ioanne XII. & Alexand. V. dicatur hoc officium debere esse *horas Canonicas iuxta formam ab Alberto Patriarcha dicto Ordini concessam, & ordinatam*, quia tamen in prædicto decreto S. Inquisitionis Romanæ dicitur *Officiumque paruum recitauerint*, denotari videtur, Ecclesiam auctoritate qua pollet explicasse officium illud canonicum ad lucrandum hanc gratiam requisitum sufficienter suppleri per officium paruum Beatæ Virginis, ita vt non recitantibus magnum officium, sufficiat paruum Beatæ Virginis recitare. Probabile est etiã confessarios posse cũ legitimè impeditis prædicta requisita in alia opera pia æquiualentia commutare. Id enim de benignissima Virgine Maria hanc gratiam concedente, & de Summis Pontificibus etiam approbantibus credi debet.

Solus Pater Generalis Ordinis pro tempore existens, & in sua absentia eius Vicarius Generalis, ex indulto Pauli V. potest vbique locorum extra Vrbem seruata forma præscripta à Clem. VIII. de qua infra, Confraternitates habitus erigere, & instituere, illisque Indulgentias, & gratias spirituales authoritate Apostolica liberè, & licitè communicare. Vicarius autem Generalis Congregationis Mantuanæ, vt pluries declarauit Sacra Congregatio super indulgentiis, solum in Ecclesiis ipsius Congregationis, ex indulto eiusdem Pauli V. Quoniam autem in Ordine nostro duo alij sunt supremi Generales præter nostrum Discalceatorum primitiuam Regulam profitentium, vnus Congregationis Hispaniæ, alter Congregationis S. Eliæ, eadem Sacra Congregatio super Indulgentiis declarauit vtrumque eorum liberam habere facultatem instituendi vbique locorum Confraternitatem nostram. Ita in nostris constitutionibus *part.* 5. *cap.* 28. *num.* 1. Quæ placuit hic transcribere pro maiori luce dicendorum. 47

Dubitari tamen potest an Pater Generalis (idem dico de PP. Generalibus PP. Discalceatorum, & Vicario Generali Congregat. Mantuanæ respectiuè) possint confraternitates nostras instituendi facultatem aliis delegare. Videtur enim probabile quod sic, quia iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 4. Commissarius ex priuilegio perpetuo potest aliis suas vices delegare, facultas autem hæc instituendi confraternitates est priuilegium perpetuum, præsertim quia Paul. III. concessit Generali Societatis, vt *omnes gratias, concessiones, & indulta sibi concessa à Sede Apostolica exercere possit per Vicarios, aut personas ad id sibi benè visas.* Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 22. *num.* 8. Similiter Sixt. V. in Bulla *Dum ineffabilia*, ann. 1586. edita, quæ est *in* 2. *tom. Bullar.* inter Bullas Sixti V. *num.* 21. facultatem concessit omnibus Fratribus Ordinis Prædicatorum designandis à Generali, vel Vicario Generali eiusdẽ Ordinis instituendi confraternitates Rosarij vbique. His enim priuilegiis videtur vti posse Generales Ordinis nostri. Nihilominus Reuerendissim. Theodotus Stratius Generalis Ordinis cautius, & prudentius per se solum instituit etiam absens confraternitates, in illis scilicet locis, quos Prouinciales designant, committendo tamen ipsis vt loca designent cum conditionibus à Clem. VIII. requisitis. 48

Item cum vnica tantum instituti nostri confraternitas erigi possit in eodem loco, iuxta dicta *supra* ex Clem. VIII. *num* 8. ideo ad conseruandam bonam pacem inter nostros, & Patres nostros Discalceatos an. 1616. die 24. Aug. Romæ Reuerendiss. Magister Sebastianus Fantonis prior generalis Ordinis, Reuerendiss. P. Fr. Ferdinandus à S. Maria Præpositus generalis nostrorum PP. Discalceatorum Congregationis Sancti Eliæ, ac Admod. Reuerend. Pater Franciscus à Sanctiss. Sacramento Procurator Generalis Congregationis Hispaniarum eorumdem PP. Discalceatorum in hanc deuenerunt concordiam his verbis descriptam in Bulla Pauli V. *Ad ea per quæ*, an. 1617. die 24. Aprilis, qua prædicta concordia ab hoc Pontifice approbatur, & confirmatur. Ideo prædicti Patres Reuerendiss. P. Magister Generalis, & Reuerendiss P. Præpositus generalis, & Procurator Generalis Hispaniæ sub vna Beatissimæ Virginis tutela militantes, vt charitas mutua sine vllius offensione foueatur, sponte, &c. & omni, &c. nominibus prædictis conueniunt, & paciscuntur hoc proposito medio, videlicet, vt vbi Fratres Carmelitani erectam iam habeant 49

beant confraternitatem, possint Discalceati sanctum Scapulare petentibus concedere, sodalesque ita admittere, vt eo ipso confraternitati Patrum Carmelitarum adscripti censeantur, & sint, & easdem indulgentias, priuilegia, facultates, aliasque spirituales gratias, & indulta consequantur modo quo supra. Item quoad processiones, tam præcipuam mensis Iulij ad Sanctissimæ Virginis Commemorationem solemnem fieri solitam, quàm alias, quæ in aliqua Dominica singulorum mensium fiunt, quibus assistentibus confratribus, & consororibus plenaria Indulgentia per SS. D.N. Paulum Papam V. sub die 3. Augusti 1609. in perpetuum concessa est, & postea ab eodem sub die 19. Iulij 1614. ad omnes in posterum erigendas in quauis mundi parte confraternitates extensa, ita pariter conueniunt, & paciscuntur, vt vbi confraternitas in domibus Patrum Discalceatorum fuerit erecta, nolintque ipsi dictam processionem, seu processiones facere, possint PP. Carmelitani eam, vel eas celebrare, illique vel illis assistentes confratres lucrentur Indulgentiam, ac si in eorum domo esset confraternitas, & è conuerso si in domibus PP. Carmelitarum fuerit erecta confraternitas, nolintque ipsi processionem celebrare, possint PP. Discalceati eam facere, confratresque assistentes cõsequantur Indulgentiam prædictam, quia sic inter eos actū, & c. Hæc ibi. Habetur hæc Bulla in lib. cui titulus est *Priuilegia Ordinis Fratrum Carmelitarum Discalceatorum, à pag. 126.*

Statuta etiam sunt hæc pro institutione prædictarum confraternitatum in nostris constitutionibus *p. 4. c. 28. n. 3.* [Et ne quod in fauorem nostræ Religionis à Summis Pontificibus concessum fuit, aliquando in illius detrimentum vergat, Reuerendiss. Pater in posterum confraternitatem nostram in exteris Ecclesiis, præsertim aliorum Regularium non instituat, nisi sub hac expressa conditione, quod si temporis successu nostra Religio domum in eodem loco fundauerit, institutio confraternitatis in aliena Ecclesia facta eo ipso penitus expiret, nulliusque reddatur valoris, & momenti, & valeat P Generalis nouam erectionem in nostra Ecclesia seruatis seruandis facere, & nisi etiam sub iuramento promittant tum Superiores exterarum Ecclesiarum, in quibus instituenda fuerit confraternitas, tū confratres, quod nec directè nec indirectè, nec per se nec per alios vllo vnquam tempore impedient, quominus possimus nos, si se obtulerit occasio, nouum ibi Monasteriū acquirere, imò expresse protestentur se ad id quatenus opus fuerit, ex nunc pro tunc suū præbere consensum. [Hæc ibi. Vnde declaratum video à Sac. Congregatione Episcoporum & Regularium sub 15. Septembris 1634. confraternitatem nostram erectam in quadam Ecclesia Patrum Augustinianorum suspendi debere, vt posset institui in Ecclesia nostri Ordinis.

51 Grauissima Rosarij B. Virginis Mariæ confraternitas, quam clarissima Dominicanorū PP. familia habet, iuxta Nauar. *in Miscellaneis de Psalterio, & Rosario Virginis Matris, Miscellaneo 4.* cœpit anno 1476. à quodam egregio Doctore Prouinciali eiusdem Ordinis, nomine Iacobo Spenger, qui simul vocatur Prior Monasterij Prædicatorum Coloniæ, quibusdam Statutis super ingressu, & obligatione Confratrum adiectis, quam Alexander Legatus ad instantiam Imperatoris Federici III. & eius vxoris Augustæ confirmauit, & indulgentias auxit. Hæ autem indulgentiæ, prout constat ex Bulla Leonis X. inferius referenda, sunt confratribus, seu consoribus in singulis quinque Beatæ Virginis Mariæ festiuitatibus, scilicet Annunciatione, Visitatione, Assūptione, Natiuitate, & Purificatione centū dies Indulgentiæ, & quoties Rosarium per se, vel per aliū legerent, vel legi facerent, seu Sabbatis, & festiuis diebus decantationi *Salue Regina*, quod in dicta Ecclesia cantabatur, interessent, quadraginta dies.

Deinde Sixtus IV. in Bulla *Ea quæ ex fidelium*, anni 1479. in 1. tom. Bullar. inter Bullas eiusdē Sixti n. 18. ad instant ā Ducis, & Ducissæ Britanniæ approbauit antiquum vsū orandi, qui dicitur Psalterium, seu Rosarium B. Virginis, quo scilicet toties Angelica Salutatio *Aue Maria* dicitur, quot sunt Psalmi in Psalterio Dauidico, scilicet 150. singulis decem Salutationibus orationem Dominicā semel præponendo, concedens insuper pro qualibet quinquagena prædicti Psalterij quinque annos, & totidem quadragenas Indulgentiæ. Constat etiam ex Leone X. in Bulla *Pastoris æterni*, anno 15‸0. edita *in Apendic. ad Bullarium n. 2.* inter *Bullas Leonis* eundem Sixt. IV. voluisse, & ordinasse, quod omnes, & singuli confratres vtriusque sexus confraternitatem prædictā seruantes, tam in dicta Ciuitate Coloniensi, quam vbicumque locorū vere pœnitentes, & confessi, qui orationem Dominicam, & Salutationem Angelicā prædictam modo præmisso dicerent in singulis Natiuitatis, Annunciationis, & Assumptionis eiusdem B.V. Mariæ festiuitatibus Indulgentiam septem annorū, & totidem quadragenarum consequerentur.

Successiuè Innocentius VIII. cùm anno 1483. vel 1484. Bartholomæus de Comatiis Generalis eorumdem Patrum Dominicanorum Capitulum Generale Romæ celebraret, vt constat ex prædicta Bulla Leonis X. Bartholomæo Generali viuæ vocis oraculo, omnibus qui tunc erant, & in futurum essent de dicta confraternitate, & per hebdomadam dicerent Psalterium B. Mariæ Virginis, huiusmodi plenariam omnium peccatorū suorū remissionē semel in vita, & semel in mortis articulo, ac etiam receptis per litteras ad beneficia dicti Ordinis, non autem quæstu, sed deuotionis causa, concessit, de qua concessione per litteras testimoniales ipsius Bartholomæi, sui secreti sigili seu signati vsualis impressione munitas constat. 52

Insuper, vt etiam ex eiusdem Leonis Bulla constat, *Raymundus tit. S. Mariæ nouæ Presbyter Cardinalis tunc per Germaniam dictæ Sedis Legatus, eisdem Confratribus, & consororibus, pro quolibet Rosario centum dies Indulgentiarum perpetuò, & similiter plures, ac diuersi locorum Ordinarij singuli Indulgentiam 40. dierum concesserunt, prout etiam in Raymundi Cardinalis Legati, necnon Alexandri Episcopi, & Nuncij, & Ordinariorum huiusmodi singulis desuper confectis litteris dicitur plenius contineri.* 53

Post quæ idem Leo X. in Bulla relata confraternitatem, ritum, seu modum orandi, & prædictas Indulgentias per Sixtum, Innocentium Legatum, & Ordinarios prædictos concessas approbauit, aliasque Indulgentias, & priuilegia his verbis concessit. De omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorū eius auctoritate confisi, Ioanni Duci, Mariæ Ducissæ, Sibyllæ Marchionissæ, Ioanni Præposito, Priori, ac Fratribus Prædicatoribus, & eorum singulis, ac vniuersis, aliisque vtriusque sexus Christi fidelibus dictæ confraternitatis confratribus, & consororibus, vbilibet existentibus, tam præsentibus, quàm futuris, verè pœnitentibus, & confessis, seu confitendi propositum habentibus, qui ter in hebdomada dictum Rosarium deuotè orauerint, vt præfertur, pro qualibet vice alios decē annos, & totidē quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus. Ac quod omnes prædicti eorū singuli in Pascha Resurrectionis, & festiuitatibus prædictis, ac tribus diebus singulis festiuitatū earumdem præcedentibus, cuicumque Presbytero domus Ordinis Prædicatorū Fratrum professorū per eorum singulos pro tempore eligendo peccata sua confiteri valeant, ipseque Presbyter eorū confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum singulos ab omnibus, & singulis excōmunicationibus, aliisque Ecclesiasticis sententiis, cēsuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, 54

& promulgatis, necnon sacrilegiis, incestibus, adulteriis, pœnitentiarum iniunctarum, & diuinorum officiorum,& ieiuniorum omissionibus,aliisque corũ peccatis,criminibus,excessibus, delictis, quantumcunque grauibus,& enormibus,in singulis etiam Sedi Apostolicæ reseruatis casibus (contentis in Bulla singulis annis die Cœnæ Domini legi consueta, dumtaxat exceptis)absoluere,& eis pro commissis pœnitentiam salutarem iniungere, ac iuramenta quæcumque sine alicuius præiudicio relaxare,& vota quæcumque(vltramarinis, visitationis liminum Beatorum Petri, & Pauli præfatorũ,ac S.Iacobi in Compostella, necnõ Religionis,& castitatis votis dumtaxat exceptis)in alia pietatis opera commutare liberè possit, Ordinatij, & Archidiaconi loci, ac Rectorum Parochialium, & cuiusvis alterius licentia desuper minimè requisita.Qualiter autem hæc priuilegia absoluendi Confratres moderata, vel ablata iam sint, vide dicta suprà *n*.37.

56 Ordinauit insuper, ac statuit, pro receptione, & conscriptione aliquorum Confratrum, siue Consororum in dicta Confraternitate,nihil omninò temporale exigi debere, sed sponte oblata dumtaxat recipi posse. Vide dicta *sup.n*.30.

57 Refert etiam idem Pontifex prædictam Confraternitatem iam olim, prout in historiis legitur,à S.Dominico institutam fuisse, & in diuersis mundi partibus prædicatam sequentibus signis. Quod etiam corroborant quæ de hac historia referunt Dominicani Patres, specialiter Abrahamus Bzouius *tom*.13. *Annal. circa ann*.1213. *n*.9. *& sequentibus*; vbi de quadam victoria meritis Beatæ Virginis Dei Matris accepta, aliisque miraculis Rosarij institutum comprobantibus, ex variis auctoribus agit.

58 Postea Clemens VII.in Bulla *Etsi temporalium*, anno 1534.edita,*in tom*.1.Bullar.inter Bullas huius Pontificis *n*.40. dictam Confraternitatem, Indulgentias, & priuilegia illi à Prædecessoribus concessa approbauit, & confirmauit. Declarauit etiam satis esse Rosarium in hebdomadæ cursu recitari: & quia Leo X. concesserat visitantibus quinque Altaria cuiuscũque Ecclesiæ,vel vnum,aut duo quinquies, si quinque defuissent, Indulgentias Stationum Almæ Vrbis, idem approbauit, & confirmauit. Item auxit Indulgentias concessas à Sixto IV. recitantibus Rosarium Beatæ Virginis. Animaduertit autem Laërtius Cherubinus Collector Bullarum in hac Bulla Clem. VII. eam approbatam fuisse à Paulo III.& Iulio III.

59 Item sub anno 1569.Pius V. duas edidit Bullas,seu Constitutiones circa huiusmodi Confraternitatem. Priorem 28.Iunij, & posteriorem die 17. Septembris, quæ habetur *in* 2.*tom. Bull*.inter Bullas huius Pontificis *n*.86.In priori decernit solum Priorem Generalem, aut ab eo deputatos,& Ambrosium Saluium Prouincialem prouinciæ Neapolitanæ posse Confraternitatẽ prædictam in quibuscumque Ecclesiis erigere,nullum Confratrẽ pro ingressu in Confratriã aliquid soluturum, posse Confratres ad quascumque processiones accedere, in quibus corpora Defunctorum ad sepeliendum deferuntur,cum eorum insigniis,cuiusvis etiã Superioris licentia minimè requisita,prohibens ne dictis Generali, seu deputandis, & Ambrosio prædicto, aut ipsis Confratribus in præmissis aliquid molestiæ inferatur,ac illis concedens Indulgentias à prædecessoribus,præsertim Leon.X.concessas.In posteriori autem prædictum Psalterium, seu Rosarium B. Virginis,omniaque indulta,Indulgentias, & priuilegia per quoscũque Summos Pontifices, seu Legatos concessa confirmauit, & approbauit facultatem percipiendi legata, ac sequentes Indulgentias concessit, his verbis. Et insuper quo quisque ad se numero Confratrum præfatorum aggregandum promptior, & alacrior fiat. De omnipotentis Dei misericordia,ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus, & singulis Confratribus prædictis per deputatos prædictos descriptis,verè pœnitentibus, & confessis, qui prima vice qua descripti fuerint,Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum in aliqua Ecclesia,aut Capella dictæ Confraternitatis perceperint,& vnam saltẽ quinquagenam Rosarij recitauerint, & pro tranquillitate Sanctæ Matris Ecclesiæ orauerint,necnon qui in mortis articulo constituti salutaris pœnitentiæ, & viatici Sacramento muniti fuerint,plenariam omnium,& singulorum peccatorum suorum Indulgentiam,& remissionem misericorditer in Domino concedimus,& elargimur.Qui verò in Resurrectionis Domini Nostri Iesu Christi, Annunciationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ præfatum Eucharistiæ Sacramentũ sumpserint, & partem Rosarij,vt præfertur,recitauerint,decem annos,& totidem quadragenas.Eisdem autem Confratribus qui in reliquis Domini Nostri Iesu Christi,& Beatæ Mariæ Virginis præfatorum festis diebus,in quibus Sacra ipsius Rosarij mysteria recensentur,vnam saltem Rosarij quinquagenam recitauerint,necnon aliis omnibus, & singulis vtriusque sexus Christi fidelibus, etiam nõ confratribus,qui in eiusdem Rosarij Processione, quæ mense quolibet fieri consueuit, deuotè interfuerint,& pariter confratribus præfatis, qui ipsum Rosarium integrum qualibet hebdomada deuotè recitauerint,septem annos, & totidem quadragenas de iniunctis sibi pœnitentiis,etiam misericorditer in Domino relaxamus.Hæc ibi.

Præterea Sixtus V.in Bulla *Dũ ineffabilia, an*.1586. 60
edita,quæ est *in* 2.*tom*. Bullarij inter Bullas Sixti *n*.21. confirmauit,& approbauit Indulgentias, priuilegia,& indulta dictæ confraternitati à suis Prædecessoribus concessa,& pro potiori cautela ea de nouo concessit, & innouauit. Facultatem item concessit Fratribus dicti Ordinis Prædicatorum per magistrum,& Vicarium Generales pro tempore deputandis,instituendi prædictas confraternitates Rosarij eisq; erectis omnes gratias,& indulta elargiendi. Insuper sequentes eisdẽ confratribus indulgentias concessit,iis verbis.De omnipotentis Dei misericordia,ac Beatorũ Petri,& Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi,omnibus, & singulis vtriusque sexus confratribus singularum confraternitatũ Rosarij huiusmodi,tam hactenus erectarum, quàm in posterũ erigendarũ,vt præfertur, vbicumque nunc, & pro tempore existentibus,& in dictis confraternitatibus pro tempore descriptis,& describendis,itinerantibus,vel nauigantibus,ac seruientibus,totum Rosariũ, infirmis verò,aut aliàs legitimè impeditis,tertiam eius partem deuotè recitantibus,necnon temporibus debitis, & ab Ecclesia statutis confitendi,& communicandi firmum propositum habentibus, qui Capellam B. Mariæ Rosarij in Ecclesia ipsius B.Mariæ supra Mineruã de Vrbe eiusdẽ Ordinis Prædicatorũ institutã, vel alias Ecclesias, seu Capellas vbicumq; dicta confraternitas canonicè fundata fuerit,diebus quibus festa mysteriorũ eiusdẽ Rosarij celebrantur visitare,& processioni,quæ prima Dominica cuiuslibet mensis fieri solet, interesse non poterint,plenariam omniũ peccatorũ suorum Indulgentiam,& remissionem auctoritate, & tenore prædictis,concedimus,& elargimur.Illisq;omnes,& singulas Indulgentias,& peccatorum remissiones etiã plenarias, aliis confratribus, & Sororibus capellas,seu Ecclesias Rosarij huiusmodi dictis diebus visitantibus, ac dictæ Processioni interessentibus,specialiter,vel generaliter concessas, & in futurũ concedendas,in omnibus,& per omnia, perinde, ac si dictas capellas, seu Ecclesias dictis diebus personaliter visitarent,& processionibus huiusmodi interessent, auctoritate,& tenore prædictis communicamus,ac communicatas esse specialiter, vel generaliter decernimus, & declaramus. Hæc ibi.

Circa

61 Circa prædicta notandum primò S. Congregationem Episcoporum declarasse 13. Maij 1603. facultates concessas PP. Dominicanis pro Societate Rosarij locum non habere in Societatibus eisdem extra eorum Ecclesias. Gauantus *in Man. Episcopor. verb. Confraternitates, n.*8. Notandum 2. Ioan. XXIII. concessisse Fratribus Ordinis Prædicatorum, quod confratres ipsorum possent sepelire tempore interdicti in Ecclesia, vel Cœmeterio eorumdem Fratrum, nisi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, ibique diuina celebrare, seu audire. Ita Casarub. *in Comp. priu. Mendic. verb. Interdictum* 3. *n.*5. iungens quod cum prædicti Prædicatores hac gratia frui vellent, re discussa in insigni vniuersitate Salmantina declaratum fuit solùm debere ista concessione vti iuxta cap. *Vt priuilegia, de priuilegiis, & excessibus*, eos cõfratres, qui adhuc manentes in sæculo eorum Ordini sunt oblati, mutato habitu sæculari, & qui bona sua dederunt inter viuos, retento sibi vsufructu, sic enim deciditur in dicto cap. *Vt priuilegia.* Verumtamen cum concessio Ioannis XXIII. posterior fuerit hac decisione iuris communis, non video cur iuxta illam debeat intelligi. Dubium tamen mihi ingerit an hi confratres Fratrum Prædicatorum sint iidem ac confratres Rosarij. Hoc tamen scire spectat ad prædictos Patres. Tertiò notandum, quod quamuis Paulus V. omnes, & singulas Indulgentias tam confraternitati Rosarij, quam aliis confraternitatibus à suis prædecessoribus concessas reuocauerit, nouas indulgentias, & priuilegia concedens, postea tamen ad instantiam Ordinis Prædicatorum dictam reuocationem ad terminos iuris reduxit, concedens, & indulgens, vt Rosarij confraternitas vti posset, & gaudere Indulgentiis aliàs eidem à Summis Pontificibus concessis, prout antea vtebatur, & non aliàs. Hoc patet ex Bulla eiusdem Pauli V. *Cum olim*, anno 1608. edita.

62 Circa processionem autem huius Confraternitatis notandum, quod licèt iuxta dicta *tom. 1. cap. 12. num.* 41. à S. Cong. declaratum sit non licere Regularibus facere processiones sui Ordinis extra Ecclesias suas, & ambitum illarum, circa processionem tamen Rosarij refert Festus *in Constit. sui Ordinis, punct. 1. cap.* 23. declarasse S. Congregationem posse dictam processionem fieri per totam Ciuitatem, si ita habeat consuetudo à 10. retro annis seruata, in quatuor festiuitatibus B. V. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis.

63 Circa Confraternitatem chordæ Seraphici Patris S. Francisci constat ex Sixto V. in Bulla *Diuina charitatis altitudo*, anno 1587. edita, quæ habetur apud Rodrig. *tom. 1. qq. Reg. q.* 58. *art. 1. & in Bullario eiusdem Auctoris tom. 2. Bulla* 8. *in Sixto V.* eam institutam fuisse ab eodem Sixto V. in Ecclesia S. Francisci Assisiensis, in qua sub Altari maiori corpus eiusdem S. Francisci requiescit, concessisseque facultatem Clementi Bonradesio Generali Minorum prædictam Confraternitatem instituendi in quibuscumque Ecclesiis eorumdem Minorum, tam Conuentualium, quam de obseruantia, & Capuccinorum, cum variis Indulgentiis, & peccatorum remissionibus. Sequentes autem exprimit idem Pontifex in dicta Bulla iis verbis: *Necnon de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi vtriusque sexus Confratribus Chordigerorũ huiusmodi præter Indulgentias Religioni præfatæ concessas in mortis articulo, necnon quoties processionibus Archiconfraternitatis Chordigerorum huiusmodi singulis mensibus fieri solitis interfuerint, iisdem quidem Confratribus plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam, & remissionem perpetuo concessimus.* Bulla autem eiusdem Sixti, qua prædictam Confraternitatem erexit habetur in 2. tomo Bullar. inter Bullas Sixti *n.* 13. vbi etiam varias Indulgentias eidem Confraternitati concedit, præsertim eas, quæ Archiconfraternitati Confalonis concessæ erant, nec reuocatæ.

Declarat autem idem Pontifex chordam debere esse cinctam, & susceptam à Superioribus Ordinis. Deinde vult esse benedictam ab eisdem Superioribus, Guardianos etiam atque Præsidentes intelligendo. Requiritur etiam vt ipsi Confratres in Confratriam ingrediantur, & in libris ipsius scribantur. Rodriguez vt suprà *tom. 1. qq. Regul. quæst. 5. art. 1.* Flauius Cherubinus *in Comp. Bull. in Sixto V. num.* 13. *scholio* 2. [Pro indulgentiis autem huius Confraternitatis chordæ S. Francisci, consule Portellum *in Responsion. moral. tom. 2. casu* 44.

Circa Confraternitatem Confratriæ Corrigiatorũ S. Augustini notandum, quod Eugenius IV. Romæ an. Domini millesimo quadringentesimo trigesimo confirmauit licentiam datam à Fratre Gerardo de Ariminio Generali Ordinis Eremitarum D. Augustini Fratri Cæsario de Roma eiusdem Ordinis Professori, vt Corrigiatorum posset instituere Confratrias. Postea auctoritate Greg. XIII. Prior Generalis Ord. Fratrum Erem. D. August. Confraternitatem vtriusque sexus fidelium Cincturatorum, & Cinturatarum S. August. & S. Monicæ nuncupatam in Ecclesia S. Iacobi Ciuitatis Bononiensis fundatam auctoritate Eugenij IV. vniuit simili Confraternitati sub inuocatione B. Mariæ Virg. de Consolatione nuncupatæ, in eadem Ecclesia canonicè institutæ. Quam vnionem, & incorporationem Greg. XIII. Romæ apud D. Petrum sub annulo Piscatoris die 10. Iunij an. Incarnationis Dominicæ 1575. Pontificatus sui anno 4. motu proprio, & ex certa scientia confirmauit, & idem Greg. XIII. in quadam Bulla data Romæ apud D. Petrum sub annulo Piscatoris die 12. Nouemb. anno Domini 1578. Pontificatus sui anno 8. præcipit in virtute S. Obedientiæ omnibus ad quos spectat, ne dictæ Confraternitates sic vt præfertur pro tempore aggregatæ, ad quidquam soluendum dictæ Confraternitati S. Iacobi ratione aggregationis huiusmodi soluere teneantur. Hæc ad litteram Rodriguez *tom. 2. q.* 58 *art. 2.* 65

66 Postea verò Greg. Petrechenus Cardinalis auctoritate Apostolica sibi concessa rescriptum in forma Breuis edidit. Quo in omnibus Ecclesiis Domorum, & Conuentuum Fratrum Ordinis Eremitarum S. Augustini in Prouincia Castellæ iam erectis, seu de cætero erigendis, ac eorum singulis vnam Confraternitatem vtriusque sexus Christi fidelium Corrigiatorum, seu Cincturiatorum D. Augustini, eiusque D. Matris Monicæ in Capella, seu Altari à Priori, & Conuentu specialiter ibi eligendo de nouo perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam gratis, vbique, & alias seruata forma dictarum litterarum Papæ Greg. XIII. erexit, instituit, & fundauit, ac erectam, fundatam, & institutam censeri, & omnino esse voluit, illasque, & earum singulas, sic vt præfertur erectas, & fundatas Archiconfraternitati B. Mariæ de Consolatione Corrigiatorum, seu Cincturiatorum S. Augustini, & eius Matris S. Monicæ, in Ecclesia Domus, seu conuentus Fratrum S. Iacobi dicti Ordinis Bononiensis, vt præfertur, institutæ specialiter, & expresse, etiam gratis, & perpetuò aggregauit, vniuit, & incorporauit. Ac singularum confraternitatum sub dicta inuocatione erectarum huiusmodi vtriusque sexus confratribus, & eorum quibuslibet omnia, & singula priuilegia, concessiones, & indulta, tam spiritualia, quam temporalia, ac etiam peccatorum remissiones, & Indulgentias etiam plenarias, & perpetuas, vel quascumque alias qualitercumque, & quomodolibet qualificatas, & nuncupatas per quoscũque Summos Pontifices litteris Apostolicis variis temporibus singulis Archiconfraternitatis prædictæ confratribus quomodolibet, & ex quauis causa cõcessas, & largitas, perpetuò etiã communicauit, & ad singulas ex nunc dicta auctoritate Apostolica extendit, & ampliauit, illisque omnibus, & singulis eorũ quélibet gaudere debere, & de illis aliisq; spiritualibus suffragiis, operibus

operibus meritoriis dictæ Archiconfraternitati,& illius vtriusque sexus confratribus concessis,& per eos aliosque totius Ordinis Eremitarum D. Augustini Fratres vbilibet pro tempore quomodolibet participes fecit, & participare debere dicta auctoritate Apostolica declarauit. Hæc etiam idem Rodrig. *dict. art. 2.*

67 Postea etiam Greg. XIV. in Bulla quæ incipit *Cum sicut a cepimus*, declarauit posse confratres vtriusque sexus corrigiatorum D. Augustini, vti, frui, & gaudere indulgentiis,& gratiis spiritualibus Ordini eiusdē S. Augustini concessis, omniumque bonorum, quæ fiunt in dicto Ordine participes esse, dummodo inter alia tenerentur quotidie recitare tredecim *Pater noster*, & totidem *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina* pro salute Romani Pontificis, ac fœlici statu S. Matris Ecclesiæ, vel nescientes dicere ipsum *Salue Regina*, loco ipsius quinque *Aue Maria*. Ampliorem quoque gratiam quarumdam Indulgentiarum in alia Bulla cōcessit idem Pontifex eidem Confraternitati, prout refert Rodriguez *vt sup. art. 2.* Omnium tandem gratiarum, & priuilegiorum huius confraternitatis approbatio, & confirmatio habetur ex Greg. XV. in Bulla *Iniuncti nobis*, in Bull. Eremitar. S. Augustini Laurentij Empoli *in eodem Greg. num. 2.* [Demum circa titulos quibus vocari solent confraternitates laicorum, notanda est declaratio Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, qua 23. Martij 1540. declarauit pro Fratribus conuentualibus Spoleti, quod quædam confraternitas S. Iosephi titulo cognominata in Ecclesia Parochiali erecta, relinqueret præfatum titulum, eo quod priùs erecta fuerat alia confraternitas apud prædictos Patres sub eodem titulo.

68 Quia tamen sæpius contingere solet, vt controuersiæ oriantur inter Religiosos conuentus seu Monasterij in quo fundata est Confraternitas, & Confratres ipsos eiusdem Confraternitatis, ideo expediens erit aliqua animaduertere. Primò quidem quod *pacta*, & conuentiones inter Conuentus & Confratres obseruari debent: cum nihil sit tam naturale, aut humanæ politiæ tam congruum quam pacta inita inter homines, conuentionesque seruare, *c. 1. & c. qualiter, extra de pact. l. 1. & l. Iuris gentiū 7. §. Prætor ait, ff. eod. l. ex empto, ff. de act. empt.* Rota *in impress. Venet. an. 1636. decis. 410. n. 1.* Mantica *in conf. 126. n. 1.* Imò nulla maior sit iustitia quàm pacta seruare, vt ait Baldus *in consf. 434. n. 1. vol. 1.* Cyriac. *controuers. 239. n. 13. & controuers. 453. n. 26.* Et dictum illud *Pacta seruabo*, processit de ore Dei per organum Prætoris, secundum Baldum *in rubr. Extra de const. in princ.* & Alexandro Magno scripsisse Aristotelem eius præceptorem, ô Alexander obserua fidem datam,& fœdera confirmata, aliàs malus exitus tibi manebit, refert Curtius sen. *in cons. 68. sub n. 2.*

69 Limitari tamen id debet, rebus in eodem modo manentibus; etenim ob notabilem rerum mutationem, pacta mutari posse certa veritas est, quam probat textus *in c. suggestum, de decim. in c. quanto, de censib. in l. forma 4. §. Illam, ff. de cens. & in l. Cum quidam, ff. de vsur.* Bartol. Brixien. *q. 48. & 50.* Anchar. *cons. 402. n. 3. 4 & 6.* Natta *cons. 548. n. 21. 22. & 23. & n. 26. & seqq.* Socin. iun. *cons. 51. n. 6. & 7. lib. 3.* Est quoque in iure exploratissimum, quod conuentio & promissio quælibet intelligitur rebus sic stantibus, *l. quod seruus*, vbi latè Ias. *n. 6. ff. de cond. ob caus.* Honded. *cons. 29 n. 88. lib. 1.* Menoch. *cons. cons. 887. n. 19. lib. 9.* Gratian. *discep. 884. n. 21. tom. 5.*

70 Secundo maximè considerandum pro huiusmodi litibus extinguendis, quod huiusmodi Confraternitates in Ecclesiis Regularium institutæ sunt veluti membra ipsius Monasterij tanquā capitis, & patroni fundatoris illarū. Quemadmodū enim qui fundat Capellā, vel Oratorium, vel assignat fundum pro illis, est,& dicitur patronus,& habet potestatem eligendi & præsentandi, Rochus de Curte *vul. de Iurep. verb. Ecclesiam fund mit, n. 2. 3. & 18.* Triuis. *dec. 55. n. 9. lib. 2.* sic etiam Monasterium fundans Confraternitatem est & censetur patronus illius. Vnde optimè Rota *in Bonon. Capella*, coram Coccino *dec. 472. n. 6.* dicit, quod Confratrum possessio in Ecclesiis Regulariū *præsumitur iure familiaritatis, & propterea nullius considerationis.* Socin. Sen. *cons. 60. n. 7. lib. 1.* Alex. *cons. 6. num. 14. & 15. lib. 3.* vbi Apostillat. *in verb. familiaritatis*, allegat concordantes. Aym. *cons. 61. n. 2.* Latè Surdus *cons. 6. n. 10. lib. 1.*

Tertiò similiter animaduertendū, quod oblationes factæ sacello, Imagini, vel capellæ Ecclesiæ, vbi adest cōfraternitas, cedunt Rectori, seu Parocho aut superiori regulari illius Ecclesiæ, qui est veluti Parochus in ea Ecclesia. Abb. *in c. Pastoralis, de his quæ fiunt à Præl. n. 2.* Reginald. *in prax. punct. 2. lib. 19. lect. 3. sub n. 85.* Lopez *de contract. lib. 2. c. 44.* Ferrettus *cons. 143. n. 3. lib 3.* Mar. Ant. *var. resol. lib. 1. resol. vlt. cas. 2.* vbi quod propterea non pertinent ad disciplinatos, in quorum Oratorio fiunt. Bonacina *tom. 2. sum. moral. disp. vlt. q. 5. punct. vlt. propos. 2.* & Thomat. alios recensens *tract. 10. de disp. ad pias causas, tit. 4. n. 80. & c. 36. eiusd. tit. n. 212. & 215.* Alia dico 4. *tom. verb. Oblatio.* 71

CAPVT XVI.

De familiaribus, seu Seruitoribus Regularium personarum, eorumque priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Familiares, seu seruitores Regularium qui dicantur.*
Quid ad illos requiratur. ibid.
2 *Non sunt personæ Regulares.*
An sint personæ Ecclesiasticæ. ibid.
3 *Varia priuilegia eisdem à Summis Pontificibus sunt concessa.*
4 *Quid concesserit Alexand. IV. Seruitoribus Hospitalis S. Ioannis.*
5 *Quid idem Alexander pro seruitoribus Fratrum Minorum.*
6 *Quid Vrbanus IV. pro familiaribus Carmelitarum.*
7 *Quid Clem. IV. pro seruitoribus Minimorum.*
8 *Quid Martinus V. pro Familiaribus Monachorum S. Benedicti.*
9. *Quæ Sixtus IV. pro Carmelitarum seruitoribus.*
10 *Quid Iulius II. pro Minimorum Famulis.*
11 *Quid Leo X. pro eisdem.*
12 *Specialiter pro tempore interdicti ab Alexand. IV. Clem. IV. Sixt. IV.*
Innocentij VI. concessio pro Familiaribus Carthusiensium. ibid.
Vrb. V. pro eisdem. ibid.
Concessio pro Familiaribus Fratrum Prædicatorū. ibid.
13 *Qualiter ea moderata sit à Leon. X. in Conc. Later.*
14 *A Conc. Trid. sess. 24. c. 11.*
Quomodo ea intelligenda. ibid.
15 *Quæ ex dictis priuilegiis modò subsistant.*
Possunt Familiares dictas conditiones habentes à Regularibus recipere Sacramenta. ibid.
16 *Vt recipiant Sacramentum pœnitentiæ necessaria est in confessario approbatio Ordinarij.*
An oppositum sit probabile. ibid.
17 *An confessarij possint eos absoluere à casibus Ordinario reseruatis.*
18 *Quid de Sacramento Matrimonij.*
19 *Quid de Sacra Eucharistia tempore Paschatis.*
20 *Quid de Sacramento extremæ vnctionis.*
21 *An pro administratione Sacramentorum Eucharistiæ, & extremæ vnctionis Familiaribus requiratur Episcopi approbatio.*

An

22 *An sepultura possit illis concedi.*
23 *An possint excommunicari, aut interdici ab Episcopo, quando, & quomodo.*
24 *Quibus priuilegiis frui possint, præsertim in mortis articulo.*
25 *Quid de Indulgentiis dicendum.*
26 *An possint in illegitimitate dispensari.*
27 *Quid possint facere tempore interdicti.*
28 *An ea veniant intelligenda etiam de Seruitricibus Monialium.*
29 *Impedianturne ista per Bullam Cruciata in locis vbi publicatur.*
30 *Secluso omni priuilegio an possint Missis inseruire tempore interdicti.*
31 *Qui assumpti sunt in fraudem legis, vt potiantur dictis priuilegiis, non potiuntur illis.*
32 *Nec etiam qui seruiunt particularibus Religiosis non designatis à Prælatis.*
33 *An gaudeant familiares Regularium facultate habendi conseruatores.*
34 *Non possunt familiares Fratrum vti suis priuilegiis contra ipsos Fratres.*
Secus esset si talia priuilegia essent illis aquè principaliter concessa. ibid.
35 *Quid si Fratres perdiderint talia priuilegia.*

1 FAMILIARES, seu Seruitores Regularium in præsenti appellantur illi qui ipsis inseruiunt, & cum illis cohabitant, ita vt sint ipsorum quasi commensales. Ita enim colligitur *ex cap. vltim. de verbor. significat. in 6.* Rota Romana diuers. *part. 2. decis. 303. num. 2.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 9. c. 4. num. 14.* Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg. 5. num. 2.* Non tamen videtur simpliciter necessarium, vt aliquis familiatis censeatur, quod propter stipendium, vel mercedem inseruiat. Nam si aliquis gratis seruire velit Monasterio, familiaris vtique erit. Felinus *cap. in litteris*, Suarez *vt suprà*. Requiri tamen videtur ad familiaris rationem in præsenti, quod continuò, vel quasi continuò in Regularium domibus cohabitet. Quia alias non vocabitur de familia, ac per consequens nec familiaris. Prout in simili de familiari Episcopi loquuntur Bonacina *de Sacrament. disp. 8. quæst. vnica, punct. 4. num. 18.* Barbosa *vt sup. num. 6.* Sed ægrotus, & qui pro aliquo tempore ad propria negoria, vel Monasterij pertractanda absens est, familiatis nomen non perdit. Glossa *in cap. vltim. de verb. signific. in 6.* & Suarez *vt suprà*.

2 Constat huiusmodi familiares Regularium personas Regulares non esse, cum vota solemnia, vt supponimus, non emittant. An autem Ecclesiasticæ personæ dicendæ sint, dubium esse potest, cum pertineant ad personas Ecclesiasticas, & sint quasi bona ipsarum. Nihilominus esto quod secundum quid Ecclesiastici iuris dici possint, propter rationem allatam, absolutè tamen, & simpliciter dicendi sunt sæculares, seu laïci, quemadmodum etiam familiares Episcoporum, quia aliàs clerici non sunt, vt supponitur in declaratione S. Congregat. Episcop. & Reg. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. familia*, in qua dicitur, familiares Episcopi etiam laïcos fori priuilegio gaudere, quo supponitur Episcoporum familiares, si aliàs clerici non fuerint, pro laicis personis haberi.

3 Nihilominus varia, ac plutima eisdem seruitoribus, seu familiaribus Regularium, seu potius ipsis Regularibus in ordine ad prædictos Summi Pontifices concessere priuilegia, quæ placuit primum referre, vt postmodum quænam ex illis, aut quomodo reuocata sint, dici possit. Alexand. ergo IV. Generali, Prouincialibus, Prioribus, & Fratribus Carmelitis concessit facultatem eis ministrandi Ecclesiastica Sacramenta, ac tradendi eos Ecclesiasticæ sepulturæ sine alieni iuris præiudicio. Habetur Bulla in Mari magno Ordinis, *n. 18.* & illius meminit Casarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares seu famuli Fratrum, n. 2* Rodriguez *tom. 2. quæstionum Regularium, q. 67. art. 1.*

Idem Alexand. IV. confirmauit litteras Honorij, & Innocentij Prædecessorum, quibus auctoritate Apostolica interdixerunt, vt nemini liceret sine speciali mandato Romani Pontificis seruientes Fratribus Hospitalis S. Ioannis, siue Clericos, siue laicos, donec in seruitio domus fuerint, excommunicationi, vel interdicto subiicere, & si qua sententia in præfatos aliter lata fuerit, eam irritam esse, & inanem censuit. Casarubius in *Compend. priuil. Mendic. verb. familiares, n. 10.* 4

Idem etiam Alexander concessit, quod si quando in personas, vel terras, vbi residerint Fratres Minores, excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri Fratrum seruitiis deputati, negotiorumque suorum gestores, seu Procuratores, & operarij qui in locis Fratrum huiusmodi operibus eorum personaliter constituti institerint, prædictis sententiis excommunicationis, vel interdicti obnoxij nullatenus habeantur, ibique possint audire diuina iuxta formam quæ à Sede Apostolica est concessa eo casu, scilicet tempore interdicti, nisi prædictæ personæ causam dederint, vel excommunicari, seu interdici eas contingat. Casarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. interdictum 3. n. 1.* 5

Similiter Vrb. IV. concessit Presbyteris Ordinis nostri, vt familiarium nostrorum audire possent Confessiones de suorum licentia Prælatorum, & eis pro commissis pœnitentiam salutarem iniungere, nisi forte talia commisissent propter quæ Sedes Apostolica esset meritò consulenda. Habetur Bulla in eodem Mari magno Ordinis, *n. 19.* Illius etiam meminit idem Casarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. absolutio quoad sæculares 1. n. 9.*

Item Clemens IV. concessit Fratribus Minoribus, vt his qui in eorum morantur obsequiis, cuncta liberè ministrare possent Sacramenta, & ipsos cum decessetint in suis cœmeteriis sepelire. Item quod si quando in terras, in quibus resident Fratres Minores, vel in eorum personas excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri seruitiis Fratrum deputati, negotiorum quoque gestores, & operarij, qui in locis Fratrum pro eorum operibus personaliter continuò extiterint, huiusmodi sententiis obnoxij minimè habeantur, ibique possint audire diuina, iuxta formam quæ ipsis locis in eo casu à Sede Apostolica est concessa, nisi iidem causam dederint, vel contingeret eosdem excommunicari specialiter, seu interdici. Casarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares, seu famuli Fratrum, num. 3. & 4.* adiungens etiam *n. 5.* Greg. XI. fecisse similem concessionem familiaribus ordinis Prædicatorum, etsi nō explicet an extendatur ad vtramque concessionē Clem. IV. Sorb. *in Additionibus ad Compend. verb. familiares.* 6

Item Martinus V. concessit Monachis S. Benedicti obseruantiæ Hispan. vt confessiones quorumcunque familiarium suorum, tam laicorum, quam Regularium, & sæcularium intra, & extra septa suorum Monasteriorum commorantium audire, necnon dictis familiaribus, tam intra, quam extra septa præfata commorantibus, Ecclesiastica Sacramenta, quoties fuerit opportunum, ministrare valerent. Casarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares, n. 10.*

Maximè tamen Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarū, ipsis suis seruitoribus, & familiaribus hæc concessit. His verò qui vestris immorantur obsequiis cuncta liberè ministrare possitis Ecclesiastica Sacramenta, & ipsos cū decedūt, in vestris cœmeteriis sepelire Si quando autē in terras in quibus residetis, vel in earum personas excommunicationis, seu 7

seu interdicti sententias contigerit promulgari, pueri vestris seruitiis deputati, negotiorum vestrorum Procuratores, & operarii qui in vestris locis eorum operibus personaliter continuo institerint huiusmodi sententiæ obnoxij minimè habeantur, ibique possint quemadmodum Fratres diuina audire, iuxta formam quæ locis ipsis, & eorum vtriusque sexus personis in eo casu à Sede Apostolica est concessa, nisi eidem interdicto causam dederint, vel excommunicari specialiter, vel interdici contingat eosdem. Hæc ibi.

10 Postea Iulius II. bulla *Dudum*, concessit, quod famuli domorum Ordinis Minimorum, & cæteri eiusdem ordinis habitum portantes, & in articulo mortis in dictis domibus sepulturam eligentes omnibus, & singulis priuilegiis Ordini illi concessis gaudere possent. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo familiares, num.* 8. Perinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Iulio II. constit.* 1.

11 Eisdem quoque Minimis Leo X. in Bulla *His quæ*, anno 1513. edita, apud Perinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. inter Constitutiones Leonis X. num.* 4. hanc amplam concessionem fecit. [Vt Fratres Ordinis Minimor. huiusmodi dictarum domorum famulorum pro tempore in habitu sæculari eis deseruientium quoties opus fuerit, etiam Paschatis tempore, & in mortis articulo in eorum domibus, & Ecclesiis huiusmodi confessiones audire, ipsisque, & eorum cuilibet Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis Sacramenta ministrare; ac illis, & cuilibet eorum inhumationis, & sepulturæ beneficia, cuiusvis licentia super hoc minimè requisita impendere licitè valeant. Ita quod singulæ personæ huiusmodi, & prout dicti fratres, priuilegiis, & indultis huiusmodi in eorum mortis articulo frui, & gaudere valeant, ac si eis expresè concessa fuissent, eisdem auctoritate, & tenore præsentium extendimus, & ampliamus.]

12 Specialiter pro tempore interdicti non pauca Summi Pontifices iis Regularium familiaribus priuilegia concesserunt. Etenim præter Alexandrum IV. *num.* 5. relatum, Clem. IV. *num.* 7. & Sixtum IV. *num.* 9. Eugenius IV. concessit Monachis S. Benedicti Congregat. Hispaniæ, quod tempore interdicti generalis, vel specialis à iure vel ab homine quomodocumque lati, liberè, & licitè in suis Monasteriis, siue Ecclesiis, aut Capellis eorumdem possent recipere ad audiendam Missam, & alia diuina officia omnes, & singulos familiares, Officiales, & Seruitores quorumlibet Monasteriorum huiusmodi, ac eis Eucharistiam & alia Ecclesiastica Sacramenta ministrare, eorumque corpora tumulare, seu tumulari facere, dum tamen nullus istorum dederit causam interdicto, secreto tamen modo, ianuis clausis, & campanis non pulsatis. Item Innoc. VI. concessit Carthusiensibus, vt tempore generalis interdicti liceret eis recipere ad diuina familiares suos, & alios sæculares infra septa Prioratuum, & domorum suarum habitantes. Similiter Vrbanus V. concessit præfatis Carthusiensibus, vt personas dicti Ordinis cum seruitoribus suis aliunde venientibus, & mercenarios in grangiis, & cellariis suis residentes possent tempore interdicti recipere ad diuina, dummodo huiusmodi interdicti causam non dederint, nec id eis contingat specialiter dici. Casarub. *in Compend. priuil. Mendicant. verbo interdictum* 3. *num.* 11. 12. *&* 13. Similiter Alexand. IV. vel VI. in Bulla *Vt in vestris*, apud Peirinis *tom. priuil. Minim. inter Constit. Alexandri VI. num.* 4. Fratribus Ordinis Prædicatorum concessit, quod si quando in personas, vel terras vbi residerent, excommunicationis, vel interdicti sententiam contingeret promulgari, pueri illorum seruitiis deputati, & operarij qui in locis ipsorum eorum operibus personaliter constituti institissent, huiusmodi sententiis obnoxij non haberentur, ibique possent audire diuina iuxta formam quæ in locis ipsis eo casu à Sede Apostolica esset concessa, nisi eidem causam dedissent, vel excommunicati specialiter, seu interdicti essent.

Moderata postea sunt huiusmodi prædicta priuilegia pro Regularium familiaribus ipsis concessa. 13 Primò enim Leo V. in Concilio Lateranensi anno 1516. Bulla *Dum intra mentis*, apud Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. inter Constit. Leonis X. num.* 26. declarauit Regulares non posse ministrare Sacramenta eorum obsequio insistentibus, nisi illorum durante obsequio, & quod operarij eorum seruitiis insistentes sententiis excommunicationis promulgatis illaqueati essent, & esse censerentur, si illis causam dedissent, aut dantibus consilium, auxilium vel fauorem præstitissent.

Maximè tamen moderata sunt à Concil. Trid. *sess.* 14 24. *cap.* 11. his verbis. [Quoniam priuilegia & exemptiones quæ variis titulis plerisque conceduntur hodie perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere cognoscuntur, decernit Sancta Synodus, vt si quando iustis, grauibus, & ferè necessariis suadentibus causis aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolytatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut aliis huiusmodi in Romana Curia, vel extra insignibus decorandos esse placuerit; necnon alios cuicumque Monasterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut sub nomine seruientium militiis, aut Monasteriis, Hospitalibus, Collegiis, aut quocumque alio titulo assumi; nihil ex iis priuilegiis detractum esse Ordinariis intelligatur, quo minus ij, quibus ea iam concessa sunt, vel in posterum concedi contigerit ipsis Ordinariis tanquam Apostolicæ Sedis delegatis plenè in omnibus, & quoad capellanos Regios iuxta Constit. Innoc. III. quæ incipit, Cum capella, subiecti existant, exceptis tamen iis qui prædictis locis, aut militiis actu seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia viuunt, siue iis qui legitimè, & secundum Regulam earumdem militiarum professionem fecerint, de qua Ordinario constare debeat; non obstantibus, &c.] Circa quæ Concilij verba notandum primò, tres illas conditiones requisitas à Concilio, scilicet actu seruire Religiosis, & intra eorum septa, ac domos residere, ac sub eorum obedientia viuere, requiri coniunctim, seu copulatiuè, vtitur enim Concilium particulis *&*, & *que*, quæ coniunctionem significant. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit. I. Iulij II.* §. 15. Secundò verba illa, *subque eorum obedientia, &c.* non intelligi de obedientia religiosa, sed de obedientia seruili, qualem habent serui respectu Dominorum suorum. Alias prædicti familiares non sæculares, sed fratres essent: constat autem ex sequentibus verbis Concilium distinguere illos ab eis qui veram professionem fecerint. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 11. Tertiò, probabile esse Concilium non loqui de quibuscumque priuilegiis, sed de illis tantum, quæ *perturbationem in Episcoporum iurisdictione excitare, & exemptis occasionem laxioris vitæ præbere cognoscuntur*, vt idem Concilium in principio illius capitis dicit. Quare illa priuilegia familiarium Regularium quæ nihil horum parturire possint, qualia erunt indulgentiæ, & similes remissiones peccatorum, non videntur modificata à Concilio, sed derelicta in sua vi iuxta tenorem ipsorum. Rodriguez *tomo primo quæstionum Regularium, quæst.* 55. *artic.* 21.

Ex his ergo colligi potest quibus priuilegiis gaudeant, aut gaudere possint huiusmodi familiares, seu 15 seruitores Regularium habentium dicta priuilegia, vel communicationem cum illis in priuilegiis. Primò enim familiares, seu seruitores prædicti, qui iuxta moderationem Leonis X. *num.* 13. allatam actualiter prædictis

prædictis Regularibus inseruiunt, & qui iuxta moderationem etiam Concilij Tridentini *num.* 14. adductam actu illis seruiunt, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia viuunt, possunt à prædictis Regularibus Sacramenta recipere. Sic enim concesserunt Alexand. IV. Carmelitis, vt visum est *num.* 3. Clemens IV. Minoribus, vt supra *num.* 7. est dictum, Sixtus IV. Carmelitis, vt ex *num.* 9. constat, Martinus V. Benedictinis *num.* 8. & Leo X. Minimis *num.* 11. Est etiam id conforme iuri communi in Clementina *Religiosi, de priuilegiis & excessibus priuilegiator. cap.* 1. vbi cum interdictum fuisset Religiosis Sacramenta fidelibus ministrare sine licentia Parochi, subditur §. *fin. Sanè Religiosi illis quibus est ab Apostolica Sede concessum, vt familiaribus suis domesticis aut pauperibus in hospitalibus suis degentibus Sacramenta possint Ecclesiastica ministrare, nullum ex præmissis volumus quoad hoc præiudicium generari.* Rodriguez *tom.* 2. *quæst. Regular. quæst.* 67. *art.* 1. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit. Iulij II.* §. 15. *n.* 1. Portellus *in Dub. Regul. verb. famuli, n.* 1.

16 Vt autem Sacramentum pœnitentiæ familiaribus prædictis dictorum Regularium ministretur, necessaria est in confessario approbatio ab ordinario. Constat enim ex Concil. Trident. *sess.* 23. *capite* 15. *nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, &c.* idoneus iudicetur. Rodriguez *tom.* 2. *quæst.* 67. *artic.* 1. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap* 4. *n.* 18. Nihilominus non caret probabilitate asserere prædictos Regulares approbatos à Prælatis Ordinis solum, absque eo quod approbationem ab Ordinariis habuerint, posse audire confessiones prædictorum suorum familiarium. Nam cum non solum ex priuilegiis, sed etiam ex iure communi *Clement. Religiosi,* §. *sane, vt num.* 15. dictum est, id possint facere, videtur non derogatum à Concil. Trident. quod vt quidam volunt nihil innouauit quoad hoc, sed ius antiquum explicauit. Craz *lib.* 2. *de statu Relig. cap.* 6. *dub.* 1. *concl.* 1. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in constit.* 1. *Iulij II.* §. 15. *n.* 12. Hoc autem præcipuè est verum loquendo de familiaribus, qui sunt verè de familia Regularium, & commensales. Ita enim decisum dicitur à Congregatione. Bullarium Rodriguez *tom.* 2. *in Gregor. XIII. in fine.* Peirinis *vt supra,* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.* 25. *num.* 65. *& in Collect. Bullarij verb. Confessarios primò,* vbi hanc declarationem Sacræ Congregationis affert. *Confessarij Regulares in Monasteriis, & Collegiis Regularium, vbi regularia instituta seruantur, possunt absque licentia Episcopi audire confessiones eorum sæcularium, qui sunt verè de familia, & communes commensales, non tamen illorum, qui tantum deseruiunt in Monasteriis.* Vide Armendariz locis ab eodem Barbosa relatis.

17 Volunt aliqui dictos Confessarios absoluere posse prædictos familiares à casibus locorum Ordinariis reseruatis. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.* 1. *Iulij II.* §. 15. *num.* 14. Sed in primis non video circa hoc speciale priuilegium à Summis Pontificibus antiquioribus concessum. Etsi enim Vrbanus IV. *num.* 6. adductus facultatem dederit Carmelitis nostris absoluendi familiares suos, nisi fortè talia commisissent propter quæ Sedes Apostolica esset consulenda. Hæc tamen concessio reuocata videtur per decreta S. Congreg. de quibus *tom.* 1. *cap* 19. *num.* 15. dictum est. Deinde esto quod Clem. VIII. id concesserit Carthusiensibus, vt habet Peregrinus 1. *part. sui Compend. tit. absolutio quoad sæculares,* §. 3. nihilominus decreto S. Congregat. Regularium sub SS. Domino nostro Vrbano, de quo *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 17. dixi, talis concessio videtur reuocata.

Quamuis autem generaliter ex vi dictorum priuilegiorum concedatur prædictis regularibus facultas administrandi Sacramenta suis familiaribus cum conditionibus tamen assignatis, nihilominus quoad Sacramentum matrimonij vacat hæc concessio. Ratio est tum quia Concil. Trident. *sess.* 24. *c.* 1. ad hoc Sacramentum requirit præsentiam Parochi, tum quia Sacramentum propriè non ministratur à Sacerdotibus, sed ipsi contrahentes sunt ministri ipsius: tum quia, vt puto, cum hac limitatione intellecta semper sunt prædicta priuilegia. Et ita vbi Regulares Parochi officium non exercent, nec suorum familiarium Matrimoniis assistere poterunt. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *n.* 19. 20. *&* 21. 18

Cum autem in priuilegio illo Leonis X. pro Minimis, de quo *num.* 11. dicatur eos posse suis familiaribus etiam Paschatis tempore Eucharistiam, & alia Sacramenta ministrare, dicendum videtur tam prædictos Minimos, quam quoscumque alios Regulares cum ipsis communicationem priuilegiorum habentes id posse facere. Cum nullam videam huius priuilegij reuocationem, & conforme sit iuri communi *in Clement. Religiosi,* § *sanè.* 19

Similiter, quoad extremæ vnctionis Sacramentum illud possunt ministrare prædicti Regulares ad id priuilegium habentes, iuxta dicta superius, vel qui cum ipsis communicant in priuilegiis præfatis, suis familiaribus præfatas conditiones habentibus. Ex prædictis priuilegiis Alex. IV. pro Carmelitis, Clem. IV. pro Minoribus, Martini V. pro Benedictinis, & Leonis X. pro Minimis. Rodriguez *tom.* 2. *quæst.* 67. *art.* 1. Vnde priuilegium quoddam Nicolai Franci Nuncij Apostolici cum potestate Legati à latere concessum Benedictinis Hispaniæ ad ministrandum Sacramentum Extremæ vnctionis illis qui intra septa Monasteriorum infirmati fuerint, non tam videtur intelligi de familiaribus habentibus prædictas conditiones à Leone X. & Concil. Trid. assignatas, quia pro istis iure communi est id concessum, quàm de aliis secularibus, quos intra dicta Monasteria infirmari contigerit. Rodriguez *vt supra, & tom.* 3 *q.* 79. *art.* 1. Dubitari tamen potest an inter viuæ vocis oracula recensendum, & per consequens his temporibus inutile. 20

Pro administratione autem prædictorum Sacramentorum Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis familiaribus nulla requiritur approbatio ab Episcopo, cum iure communi pro illis non requiratur, sed solum potestas Ordinis, quæ est in omnibus Sacerdotibus, & iurisdictionis quam Summi Pontifices concedunt dictis priuilegiis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 4. *num.* 17. 21

Pariter etiam quoad sepulturam poterunt Regulares habentes præfata priuilegia, vel cum ipsis communicantes in priuilegiis ipsam concedere prædictis familiaribus, qui præfatas conditiones habuerint. Ita enim habetur ex concessionibus Alexand. IV. & Sixti IV. pro Carmel. Clem. IV. pro Minoribus, & Leonis X. pro Minimis. Rodriguez *tom.* 2. *quæstionum Regularium, quæstione* 67. *art.* 2. Portellus *in Dub. Regul. verb. sepultura, n.* 2. 22

Non possunt prædicti familiares, seu seruitores eorum durante obsequio iuxta limitationem Leonis X. adductam, & actu inseruientes, & intra Regularium septa, seu domos residentes, ac sub eorum obedientia viuentes, iuxta limitationem Concil. Trident. adductam, ab Episcopis excommunicari, aut interdici, nisi causam dederint excommunicationi, aut dantibus consilium, auxilium, vel fauorem præstiterint, iuxta limitationem Leonis X. etiam adductam, aut nisi specialiter excommunicari, aut interdici contingeret. Ita enim habetur ex concessionibus adductis Alexand. IV. pro Fratribus Hospitalis S. Ioannis 23

Hierosolymitani, Minoribus,& Dominicanis, Clem. IV. pro Minoribus, Sixti IV. pro Carmelitis, eisque gaudere possunt tam illi, quam qui cum ipsis communicant in priuilegiis. Rodrig. *tom. 2.quæst. Regul.q.*67. *art.*3.Peirinis *tom.*1.*priuil.Minim.in Const.*1.*Iulij II.*§. 15.*n.*13.Portellus *in Dub.Regul.verb.famuli, num.*4.

Insuper prædicti familiares Minimorum,& aliorum Regularium habentium communicationem in priuilegiis cum ipsis, præfatas conditiones habentes frui possunt in eorum mortis articulo priuilegiis, & indultis Fratribus concessis.Ita enim concessit Iulius II. in Bulla *Dudum*, *num.*10.relata: estque magnum priuilegium, etsi illud non extendendum credo, nisi solum ad ea quæ pertinent ad animarum ipsorum salutem: extenditur tamen id priuilegium ad cæteros seculares habitum Ordinis portantes, & in articulo mortis in domibus Fratrum sepulturam eligentes,propter concessionem eiusdem Iulij II. in dicta Bulla. Rodriguez *tom.*2.*quæst. Regul.quæst.*67.*artic.*2. Peirinis *tom.*1.*priuil.Minim.in præd.Bulla Iulij II.*§.15.*num.*18.

24 Pro indulgentiis tamen eisdem familiaribus concessis consule Rodriguez *tom.*2.*quæstionum Regularium, quæstione* 67.*artic.*3.Cauendum tamen est an illæ concessiones quas ibi refert,viuæ vocis oracula sint, quia si talia fuerint, nullius momenti erunt hoc tempore, quo à SS. D. N. Vrbano VIII. reuocata sunt, iuxta dicta *tom.*1.*cap.*3.*num.*21.

25 Volunt quidam posse Regulares quosdam dispensare cum prædictis familiaribus (quod intellige de habentibus conditiones assignatas superiùs) in illegitimitate, seu natalium defectu prouenienente etiam ex incestuoso, vel alio quouis damnato, sacrilego, atque illicito coitu, ad hoc quod possent qualecumque beneficium regulare cum cura, & sine cura quorumcumque Monasteriorum, vel Prioratuum obtinere, dummodo beneficium perpetuum non sit. Ex priuilegio Pauli III. Hieronymianis concesso. Rodriguez *tom.*1. *quæst. Regul.q.*13. *articulo* 23.Portellus *in Dub. Regular.verb.illegitimus,num.*13.Sed tamen cauendum est an hoc priuilegium sit solum viuæ vocis oraculo concessum, quod mihi constare non potuit. Si enim tale fuerit, nullius est momenti his temporibus propter dicta,sicut etiam nullius est momenti aliud Sixti IV. Priuilegium, quod refert idem Rodriguez *tom.*1. *quæstione* 67. *art.*6. quo conceditur Fratribus Minoribus facultas absoluendi familiares à quibuscumque peccatis, censuris, &c. ac dispensandi in irregularitatibus, quia hæc concessio est viuæ vocis oraculo facta, vt habet Casarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verb. Absolutio extraordinaria quoad fratres*, propterea enim notat illam littera O, quæ apud ipsum denotat viuæ vocis oraculum. Placet tamen quod ipse Rodriguez subiungit dicto *tom.*1.*quæst.*13. *art.*24. scilicet quod prædicta dispensatio (casu quo fieri posset ex vi talis priuilegij) dari posset extra Capitulum,cum talis concessio nihil tale dicat de capitulo, & limitatio Greg. XIV. circa legitimationem, seu dispensationem illegitimorum in Capitulo faciendam, solum loquatur de Fratribus, non de familiaribus. Vide alia apud eundem *ibid.*

Maximè tamen præfati familiares Regularium conditiones sæpius assignatas habentes possunt tempore interdicti generalis in Ecclesiis Regularium, quorum sunt familiares, audire Missam, & alia diuina Officia iuxta formam, quia ipsi Regulares id facere possunt, nisi interdicto causam dederint, aut ipsi essent specialiter excommunicati, aut interdicti. Id enim constat ex priuilegiis superius adductis, videlicet Alex. IV. pro Dominicanis,Clem.IV. pro Minoribus,Sixti IV. pro Carmelitis, Innocentij VI. & Vrbani V. pro Carthusiensibus, ac Eugenij IV. pro Benedictinis Hispaniæ. Qualiter autem eo tempore, aut quo modo liceat Regularibus diuina Officia celebrare, dictum est *tom.*1. *cap.*21.*num.*19.*&* 20.Eo etiam tempore possunt dictis familiaribus administrari Sacramenta, & si mori contigerit, concedi sepultura. Ita enim habetur in prædicta concessione Eugenij IV. & in alia Clem. IV. pro Minoribus. His autem priuilegiis gaudere possunt tam nominati Regulares, quàm alij, qui cum ipsis habent communicationem priuilegiorum. Casarub. *in Compend. priuil. mendicant. verb. interdictum* 3. Rodriguez *tom.*2.*quæst. Regul. quæst.*114.*art.*1. Corduba *in Annotationibus ad Compendium,verb. interdictum* 3.Sorbus *ibid.*§.5.*Tertiarij.*

Ea porro quæ dicta sunt de familiaribus Religiosorum tempore interdicti, intelligenda etiam videntur respectiuè de seruitricibus Monialium dictorum Ordinum eisdem conditionibus suppositis. Ratio est,quia Moniales regulariter gaudent priuilegiis Religiosorum sui Ordinis respectiuè, ac per consequens etiam ipsarum seruitrices. Sorbus *in Addit. ad compend. priuileg. mendicant.verb.interdict.*3.§.5.*Tertiarij, &* §.*& notandum.*Pro quo etiam extant aliqua priuilegia,præsertim Leonis X. apud Casarubium *in Compend.priuileg.Mendicant. verb. interdictum* 1. *num.*25. *& interdictum* 2. *num.*11. 26

Similiter ea quæ dicta sunt de priuilegiis horum familiarium tempore interdicti, intelligi debere pro illis locis in quibus non publicatur Bulla Cruciatæ, in locis enim vbi publicatur, cum per illam suspendantur priuilegia Mendicantium quoad sæculares, non possunt illis vti, volunt aliqui, specialiter Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuil.Mendicant.verb.interdictum* 3. §.2. *conclusio.* Rodriguez *in explicat. Bullæ Cruciatæ* §.39. Sed tu vide dicta *cap.*1.*n.*59. 27

Secluso autem omni priuilegio, & stando in iure communi, cum Religiosi iuxta dicta *tom.*1. *cap.*21. *n.*19.*&* 20. possint tempore interdicti modo ibi assignato Missas celebrare, possunt pro inseruiendis Missis vti eisdem famulis, vel pueris sæcularibus, qui necessarij ad id fuerint, iuxta doctrinam Nauarr. *in Manual. c.*27. *n.*181. Sorbi *in Compend. priuileg. Mendic. verb.interdict.*3.§.*Tertia conclusio.* 28

Generaliter etiam aduertendum, illos seruitores, vel familiares Regularium, qui etsi actu inseruiunt, & cum aliis assignatis conditionibus, assumpti tamen sunt in fraudem legis, vt potiantur dictis priuilegiis, non potiri illis, quia fraus nulli prodesse debet. Nauarr. *in Man.cap.*27. *num.*180. Rodriguez *tom.*2. *quæstionum Regularium, quæst.*67.*artic.*1. 29

Neque etiam videtur posse frui dictis priuilegiis familiares, seu famulos dictorum Regularium,qui seruiunt particularibus Religiosis ex eorum libito assumptos, & non à Prælatis designatos, sed tantum illos qui vel inseruiunt toti communitati, vel Conuentui, vel etiam particularibus Religiosis, designati tamen à Prælatis, vel Superioribus. Hos enim solùm approbat Religio, & ita solùm pro illis intelligenda sunt Summorum Pontif. priuilegia, Rodriguez *tom.*2.*qq. Regul.q.*67.*art.*1. 30

Gaudere etiam videntur aliqui familiares quorumdam Regularium, & aliorum qui cum illis communicationem habent priuilegiorum, facultate habendi Conseruatores, qui eos defendant in manifestis iniuriis, seu violentiis, iuxta limitationes factas tum à Summis Pontificibus Clem.VIII. & Greg.XV. tum à Sac. Congregatione, propter priuilegia Pij V. pro Dominicanis, & quia illud dubiæ auctoritatis est,saltem propter priuilegium Greg.XIII. pro Iesuitis. Rodriguez *tom.*1.*qq.Regul.q.*65. *art.*17.Portellus *in Dub. Regul. verbo Conseruatores, num.*10. Vide dicta in cap. 10.num.65.& cautè procede, vt ibi dixi. 31

Circa hæc tamen & alia similia priuilegia notandum, non posse familiares fratrum vti suis priuilegiis contra 32

contra ipsos Fratres. Quia quod in fauorem ipsorum Fratrum principaliter concessum est (quod scilicet ipsorum familiares vtantur ipsorum priuilegiis) non debet contra ipsos, seu in eorum dispendium retorqueri, iuxta Regulam Iuris. Corduba *in Additionib. ad Comp. priuileg. Mendicant. verb. Communicatio priuilegior. §. eandem quoad hanc.* Confettins *in Summa priuil. Maris magni, cap.* 5. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 55. *art.* 21. Secus dicendum esset si huiusmodi priuilegia æquè primo, principaliter, & independenter à Regularibus essent concessa familiaribus prædictis. Tunc enim æqualiter, & ex æquo essent participabilia tam à familiaribus, quam à Fratribus, & ita vti possent illis etiam contra prædictos Fratres. Corduba, & Rodriguez *ibidem.*

33 Similiter si fratres perdiderint talia priuilegia per non vsum, reuocationem, aut alio modo, etiam familiares illa perdent. Quia ea communicantur familiaribus dependenter à fratribus, & accessorium sequitur principale. Cord. *in Additionibus ad Comp. priu leg. Mendic. verb. communicatio priuil. § Tamen quoad hanc,* Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 55. *art.* 21.

CAPVT XVII.

De Regularium Procuratoribus, seu negotiorum ipsorum gestoribus, ipsorumque priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Etiam pro Procuratoribus Regularium Summi Pontifices priuilegia concesserunt.*
Qui sint tales Procuratores. ibid.
2 *Quæ priuilegia concesserit Clemens IV. Procuratoribus Fratrum Minorum.*
Quid Innocentius VI. Augustinensibus pro suis Procuratoribus. ibid.
Quid Sixtus IV. pro Procuratoribus Carmelitarum. ibid.
3 *Quid idem Sixtus IV. pro Procuratoribus minorum tempore interdicti.*
Quid Alexand. IV. Fratribus Prædicatoribus pro suis Procuratoribus. ibid.
4 *Quid Iulius II. pro Procuratoribus Ordinis Minorũ.*
Quid Martinus IV. pro Procuratoribus Minorum in Curiis Ecclesiasticis. ibid.
5 *Qualiter hæc moderata sint à Leone X. in Cõcil. Lateranensi.*
An etiam moderata sint à Concilio Tridentino. ibid.
6 *Quid possint prædicti Procuratores tempore interdicti.*
7 *An eo tempore possint illis administrari omnia Sacramenta, & concedi Ecclesiastica sepultura.*
8 *Quid si lata fuerit sententia excommunicationis, vel interdicti, an ea comprehendantur dicti Procuratores.*
9 *Quibus gratiis fruuntur Procuratores Minorum.*
10 *Quibus Aduocati Carmelitarum.*
11 *An medici fratrum Minorũ aliqua gratia perfruuntur.*
12 *Syndici fratrum Minorum sub procuratoribus videntur comprehendi.*
Qua auctoritate putantur. ibid.
13 *Quibus priuilegiis.*
Qualiter ea intelligenda. ibid.
14 *An suspendantur per Bullam Cruciatæ.*

1 SOlicitè, & accuratè Summi Pontifices vetustiores, Regulares præsertim Mendicantes propensiori charitate, & affectu amplectentes, attendentes insuper illos suis sanctis studiis, honestisque laboribus salutem animarum procurare, plura, variaque priuilegia nedum ipsis, sed ipsorum Tertiariis, Confratribus, Conseruatoribus, & familiaribus contulerunt, vt ex dictis constare poterit. *Iustus enim & honestus labor præmiis, ac splendore decoratur,* vt dicebat Cicero 1. *de Orat.* Propterea etiam Procuratoribus secularibus, seu gestoribus negotiorum ipsorum aliqua etiam priuilegia dederunt, quæ in hoc capite discutienda sunt: videndum quænam illorum, aut qualiter reuocata, vel non fuerint. Sunt autem Procuratores illi qui aliena negotia mandato sibi à Domino facto gerenda suscipiunt, *cap. saluator* 1. *q.* 3. *in l.* 1. *ff. de Procurator.* Rodriguez *tom.* 3. *qq Regul. q.* 40. *vel* 41. *art.* 1.

Primò enim Clem. IV. concessit Minoribus, quod si 2
quando in terras in quibus resident ipsi fratres, vel in eorum personas excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, negotiorum gestores huiusmodi sententiis obnoxij minimè habeantur. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo familiares, num.* 4. Eandem etiam concessionem fecit Alexand. IV. eisdem negotiorum gestoribus, seu Procuratoribus fratrum Minorum. Casarubius *in Compend. verb. interdict. in* 3. *num.* 1. Similiter idem Clem. IV. concessit quod Procuratores negotiorum fratrum Minorum possint tempore interdicti in locis prædictorum Fratrum audire diuina, nisi ipsi Procuratores causam dederint interdicto, vel excommunicari specialiter, seu interdici contigerit eosdem. Casarubius *in Compend. priuil. Mendicant verb. Procuratores, num* 2. Item Innocentius VI. concessit Fratribus Augustinensibus quod tempore interdicti possint Procuratores iurati negotiorum Conuentuum, & locorum dicti Ordinis, etiamsi sæculares, & laici existant, interesse diuinis Officiis vnà cum prædictis Fratribus, dummodo ipsi non dederint causam interdicto, nec sint specialiter interdicti. Idem Casarubius *num.* 6. Præterea Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarum, pro tempore etiam interdicti concessionem Innocentij IV. Alex. IV. & Greg. XI. extendendo ad Procuratores, & Aduocatos, ac negotia gerentes, sic habet. Et quia ex concessione dictorum Innocentij IV. Alexand. IV. & Greg. prædecessorum, quod liceat eis cum interdictum generale terræ fuerit, dummodo causam non dederint interdicto, clausis ianuis, excommunicatis & interdictis exclusis, submissa voce Missas, & alia diuina Officia celebrare, eorumdem fratrum deuotioni non plenè consulitur, concessionem eandem extendendo, eisdem Fratribus, vt liceat eis habere Altare portatile cum debita reuerentia, & honore, super quo in locis ad hoc conuenientibus, & honestis, præterquam in Ecclesiis ab Ordinarij obedientia non exemptis, quoties id eis contigerit interdici, possint Missas, & alia diuina Officia in quorumcumque præsentia celebrare, & interdicti tempore ad diuina huiusmodi cum eis mantellatas, & pinzocheras, ac oblatas, commissasque personas, & ipsorum fratrum, ac Monasteriorum Monialium Ordinis prædicti Procuratores, Aduocatos prædictos, & negotia gerentes vtriusque sexus admittere, præfatis scientia, motu, & auctoritate indulgemus. Hæc ibi.

Item idem Sixtus IV. Fratribus Minoribus conces- 3
sit posse tempore interdicti admittere ad diuina Procuratores ipsorum. Casarubius *vt supra num.* 7. Præterea Alexand. IV. in Bulla *Vt in vestris*, apud Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. inter Constitutiones Alexand. VI. num.* 4. concessit fratribus Ordinis Prædicatorum, quod si quando in personas, vel terras, in quibus residerent

Hierosolymitani, Minoribus,& Dominicanis, Clem. IV. pro Minoribus, Sixti IV. pro Carmelitis, eisque gaudere possunt tam illi, quam qui cum ipsis communicant in priuilegiis. Rodrig. *tom. 2.quæst. Regul.q.67. art.3.* Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Const.1.Iulij II.§.15.n.13.* Portellus *in Dub.Regul.verb.famuli, num.4.*

Insuper prædicti familiares Minimorum,& aliorum Regularium habentium communicationem in priuilegiis cum ipsis, præfatas conditiones habentes frui possunt in eorum mortis articulo priuilegiis, & indultis Fratribus concessis. Ita enim concessit Iulius II. in Bulla *Dudum*, *num.10.* relata: estque magnum priuilegium, etsi illud non extendendum credo, nisi solum ad ea quæ pertinent ad animarum ipsorum salutem: extenditur tamen id priuilegium ad cæteros seculares habitum Ordinis portantes, & in articulo mortis in domibus Fratrum sepulturam eligentes, propter concessionem eiusdem Iulij II. in dicta Bulla. Rodriguez *tom.2.quæst. Regul.quæst.67.artic.2.* Peirinis *tom.1.priuil. Minim.in præd.Bulla Iulij II.§.15.num.18.*

24 Pro indulgentiis tamen eisdem familiaribus concessis consule Rodriguez *tom.2.quæstionum Regularium, quæstione 67.artic.3.* Cauendum tamen est an illæ concessiones quas ibi refert, viuæ vocis oracula sint, quia si talia fuerint, nullius momenti erunt hoc tempore, quo à SS. D. N. Vrbano VIII. reuocata sunt, iuxta dicta *tom.1.cap.3.num.21.*

25 Volunt quidam posse Regulares quosdam dispensare cum prædictis familiaribus (quod intellige de habentibus conditiones assignatas superiùs) in illegitimitate, seu natalium defectu proueniente etiam ex incestuoso, vel alio quouis damnato, sacrilego, atque illicito coitu, ad hoc quod possent qualecumque beneficium regulare cum cura, & sine cura quorumcumque Monasteriorum, vel Prioratuum obtinere, dummodo beneficium perpetuum non sit. Ex priuilegio Pauli III. Hieronymianis concesso. Rodriguez *tom.1. quæst. Regul.q.13. articulo 23.* Portellus *in Dub. Regular.verb.illegitimus,num.13.* Sed tamen cauendum est an hoc priuilegium sit solum viuæ vocis oraculo concessum, quod mihi constare non potuit. Si enim tale fuerit, nullius est momenti his temporibus propter dicta, sicut etiam nullius est momenti aliud Sixti IV. Priuilegium, quod refert idem Rodriguez *tom.1. quæstione 67. art.6.* quo conceditur Fratribus Minoribus facultas absoluendi familiares à quibuscumque peccatis, censuris, &c. ac dispensandi in irregularitatibus, quia hæc concessio est viuæ vocis oraculo facta, vt habet Casarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verb. Absolutio extraordinaria quoad fratres*, propterea enim notat illam littera O, quæ apud ipsum denotat viuæ vocis oraculum. Placet tamen quod ipse Rodriguez subiungit dicto *tom.1.quæst.13.art.24.* scilicet quod prædicta dispensatio (casu quo fieri posset ex vi talis priuilegij) dari posset extra Capitulum, cum talis concessio nihil tale dicat de capitulo, & limitatio Greg. XIV. circa legitimationem, seu dispensationem illegitimorum in Capitulo faciendam, solum loquatur de Fratribus, non de familiaribus. Vide alia apud eundem *ibid.*

Maximè tamen præfati familiares Regularium conditiones sæpius assignatas habentes possunt tempore interdicti generalis in Ecclesiis Regularium, quorum sunt familiares, audire Missam, & alia diuina Officia iuxta formam, quia ipsi Regulares id facere possunt, nisi interdicto causam dederint, aut ipsi essent specialiter excommunicati, aut interdicti. Id enim constat ex priuilegiis superius adductis, videlicet Alex. IV. pro Dominicanis, Clem. IV. pro Minoribus, Sixti IV. pro Carmelitis, Innocentij VI. & Vrbani V. pro Carthusiensibus, ac Eugenij IV. pro Benedictinis Hispaniæ. Qualiter autem eo tempore, aut quo modo liceat Regularibus diuina Officia celebrare, dictum est *tom.1.cap.21.num.19.& 20.* Eo etiam tempore possunt dictis familiaribus administrari Sacramenta, & si mori contigerit, concedi sepultura. Ita enim habetur in prædicta concessione Eugenij IV. & in alia Clem. IV. pro Minoribus. His autem priuilegiis gaudere possunt tam nominati Regulares, quàm alij, qui cum ipsis habent communicationem priuilegiorum. Casarub. *in Compend. priuil. mendicant. verb. interdictum 3.* Rodriguez *tom.2.quæst. Regul. quæst.114.art.1.* Corduba *in Annotationibus ad Compendium, verb. interdictum 3.* Sorbus *ibid.§.5.Tertiarij.*

Ea porro quæ dicta sunt de familiaribus Religiosorum tempore interdicti, intelligenda etiam videntur respectiuè de seruitricibus Monialium dictorum Ordinum eisdem conditionibus suppositis. Ratio est, quia Moniales regulariter gaudent priuilegiis Religiosorum sui Ordinis respectiuè, ac per consequens etiam ipsarum seruitrices. Sorbus *in Addit. ad compend. priuileg. mendicant. verb.interdict.3.§.5. Tertiarij, & §.& notandum.* Pro quo etiam extant aliqua priuilegia, præsertim Leonis X. apud Casarubium *in Compend.priuileg.Mendicant. verb. interdictum 1. num.25. & interdictum 2. num.11.* 26

Similiter ea quæ dicta sunt de priuilegiis horum familiarium tempore interdicti, intelligi debere pro illis locis in quibus non publicatur Bulla Cruciatæ, in locis enim vbi publicatur, cum per illam suspendantur priuilegia Mendicantium quoad sæculares, non possunt illis vti, volunt aliqui, specialiter Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuil.Mendicant.verb.interdictum 3.§.2. conclusio.* Rodriguez *in explicat. Bulla Cruciata §.39.* Sed tu vide dicta *cap.1.n.59.* 27

Secluso autem omni priuilegio, & stando in iure communi, cum Religiosi iuxta dicta *tom.1. cap.21. n.19.& 20.* possint tempore interdicti modo ibi assignato Missas celebrare, possunt pro inseruiendis Missis vti eisdem famulis, vel pueris sæcularibus, qui necessarij ad id fuerint, iuxta doctrinam Nauarr. *in Manual. c.27. n.181.* Sorbi *in Compend. priuileg. Mendic. verb.interdict.3.§.Tertia conclusio.* 28

Generaliter etiam aduertendum, illos seruitores, vel familiares Regularium, qui etsi actu inseruiunt, & cum aliis assignatis conditionibus, assumpti tamen sunt in fraudem legis, vt potiantur dictis priuilegiis, non potiri illis, quia fraus nulli prodesse debet. Nauarr. *in Man.cap.27. num.180.* Rodriguez *tom.2. quæstionum Regularium, quæst.67.artic.1.* 29

Neque etiam videtur posse frui dictis priuilegiis familiares, seu famulos dictorum Regularium, qui seruiunt particularibus Religiosis ex eorum libito assumptos, & non à Prælatis designatos, sed tantum illos qui vel inseruiunt toti communitati, vel Conuentui, vel etiam particularibus Religiosis, designati tamen à Prælatis, vel Superioribus. Hos enim solùm approbat Religio, & ita solùm pro illis intelligenda sunt Summorum Pontif. priuilegia, Rodriguez *tom.2.qq. Regul.q.67.art.1.* 30

Gaudere etiam videntur aliqui familiares quorumdam Regularium, & aliorum qui cum illis communicationem habent priuilegiorum, facultate habendi Conseruatores, qui eos defendant in manifestis iniuriis, seu violentiis, iuxta limitationes factas tum à Summis Pontificibus Clem.VIII. & Greg.XV. tum à Sac. Congregatione, propter priuilegia Pij V. pro Dominicanis, & quia illud dubiæ auctoritatis est, saltem propter priuilegium Greg.XIII. pro Iesuitis. Rodriguez *tom.1.qq.Regul.q.65.art.17.* Portellus *in Dub. Regul. verbo Conseruatores, num.10.* Vide dicta in cap. 10.num.65.& cautè procede, vt ibi dixi. 31

Circa hæc tamen & alia similia priuilegia notandum, non posse familiares fratrum vti suis priuilegiis 32

contra

contra ipsos Fratres. Quia quod in fauorem ipsorum Fratrum principaliter concessum est (quod scilicet ipsorum familiares vtantur ipsorum priuilegiis) non debet contra ipsos, seu in eorum dispendium retorqueri, iuxta Regulam Iuris. Corduba *in Additionib. ad Comp. priuileg. Mendicant. verb. Communicatio priuilegior. §. eandem quoad hanc.* Confettius *in Summa priuil. Maris magni, cap. 5*, Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 55. art. 21.* Secus dicendum esset si huiusmodi priuilegia æquè primo, principaliter, & independenter à Regularibus essent concessa familiaribus prædictis. Tunc enim æqualiter, & ex æquo essent participabilia tam à familiaribus, quam à Fratribus, & ita vti possent illis etiam contra prædictos Fratres. Corduba, 33 & Rodriguez *ibidem.*

Similiter si fratres perdiderint talia priuilegia per non vsum, reuocationem, aut alio modo, etiam familiares illa perdent. Quia ea communicantur familiaribus dependenter à fratribus, & accessorium sequitur principale. Cord. *in Additionibus ad Comp. priuileg. Mendic. verb. communicatio priuil. § Tandem quoad hanc*, Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 55. art. 21.*

CAPVT XVII.

De Regularium Procuratoribus, seu negotiorum ipsorum gestoribus, ipsorumque priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Etiam pro Procuratoribus Regularium Summi Pontifices priuilegia concesserunt.*
Qui sint tales Procuratores. ibid.
2 *Quæ priuilegia concesserit Clemens IV. Procuratoribus Fratrum Minorum.*
Quid Innocentius VI. Augustinensibus pro suis Procuratoribus. ibid.
Quid Sixtus IV. pro Procuratoribus Carmelitarum. ibid.
3 *Quid idem Sixtus IV. pro Procuratoribus minorum tempore interdicti.*
Quid Alexand. IV. Fratribus Prædicatoribus pro suis Procuratoribus. ibid.
4 *Quid Iulius II. pro Procuratoribus Ordinis Minorũ.*
Quid Martinus IV. pro Procuratoribus Minorum in Curiis Ecclesiasticis. ibid.
5 *Qualiter hæc moderata sint à Leone X. in Cõcil. Lateranensi.*
An etiam moderata sint à Concilio Tridentino. ibid.
6 *Quid possint prædicti Procuratores tempore interdicti.*
7 *An eo tempore possint illis administrari omnia Sacramenta, & concedi Ecclesiastica sepultura.*
8 *Quid si lata fuerit sententia excommunicationis, vel interdicti, an ea comprehendantur dicti Procuratores.*
9 *Quibus gratiis fruantur Procuratores Minorum.*
10 *Quibus Aduocati Carmelitarum.*
11 *An medici fratrum Minorũ aliqua gratia perfruantur.*
12 *Syndici fratrum Minorum sub procuratoribus videntur comprehendi.*
Quæ auctoritate polsantur. ibid.
13 *Quibus priuilegiis.*
Qualiter ea intelligenda. ibid.
14 *An suspendantur per Bullam Cruciatã.*

1 SOlicitè, & accuratè Summi Pontifices vetustiores, Regulares præsertim Mendicantes propensiori charitate, & affectu amplectentes, attendentes insuper illos suis sanctis studiis, honestisque laboribus salutem animarum procurare, plura, variaque priuilegia nedum ipsis, sed ipsorum Tertiariis, Confratribus, Conseruatoribus, & familiaribus contulerunt, vt ex dictis constare poterit. *Iustus enim & honestus labor præmiis, ac splendore decoratur*, vt dicebat Cicero 1. *de Orat.* Propterea etiam Procuratoribus secularibus, seu gestoribus negotiorum ipsorum aliqua etiam priuilegia dederunt, quæ in hoc capite discutienda sunt: videndum quænam illorum, aut qualiter reuocata, vel non fuerint. Sunt autem Procuratores illi qui aliena negotia mandato sibi à Domino facto gerenda suscipiunt, *cap. saluator 1. q. 3. in l. 1. ff. de Procurator.* Rodriguez *tom. 3. qq. Regul. q. 40. vel 41. art. 1.*

Primò enim Clem. IV. concessit Minoribus, quod si 2 quando in terras in quibus resident ipsi fratres, vel in eorum personas excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, negotiorum gestores huiusmodi sententiis obnoxij minimè habeantur. Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo familiares, num. 4.* Eandem etiam concessionem fecit Alexand. IV. eisdem negotiorum gestoribus, seu Procuratoribus fratrum Minorum. Casarubius *in Compend. verb. interdict. in 3. num. 1.* Similiter idem Clem. IV. concessit quod Procuratores negotiorum fratrum Minorum possint tempore interdicti in locis prædictorum Fratrum audire diuina, nisi ipsi Procuratores causam dederint interdicto, vel excommunicari specialiter, seu interdici contigerit eosdem. Casarubius *in Compend. priuil. Mendicant verb. Procuratores, num. 2.* Item Innocentius VI. concessit Fratribus Augustinensibus quod tempore interdicti possint Procuratores iurati negotiorum Conuentuum, & locorum dicti Ordinis, etiamsi sæculares, & laici existant, interesse diuinis Officiis vnà cum prædictis fratribus, dummodo ipsi non dederint causam interdicto, nec sint specialiter interdicti. Idem Casarubius *num. 6.* Præterea Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ est Mare magnum Carmelitarum, pro tempore etiam interdicti concessionem Innocentij IV. Alex. IV. & Greg. XI. extendendo ad Procuratores, & Aduocatos, ac negotia gerentes, sic habet. Et quia ex concessione dictorum Innocentij IV. Alexand. IV. & Greg. prædecessorum, quod liceat eis cum interdictum generale terræ fuerit, dummodo causam non dederint interdicto, clausis ianuis, excommunicatis & interdictis exclusis, submissa voce Missas, & alia diuina Officia celebrare, eorumdem fratrum deuotioni non plenè consulitur, concessionem eandem extendendo, eisdem Fratribus, vt liceat eis habere Altare portatile cum debita reuerentia, & honore, super quo in locis ad hoc conuenientibus, & honestis, præterquam in Ecclesiis ab Ordinarij obedientia non exemptis, quoties id eis contigerit interdici, possint Missas, & alia diuina Officia in quorumcumque præsentia celebrare, & interdicti tempore ad diuina huiusmodi cum eis mantellatas, & pinzochetas, ac oblatas, commissasque personas, & ipsorum fratrum, ac Monasteriorum Monialium Ordinis prædicti Procuratores, Aduocatos prædictos, & negotia gerentes vtriusque sexus admittere, præfatis scientia, motu, & auctoritate indulgemus. Hæc ibi.

Item idem Sixtus IV. Fratribus Minoribus conces- 3 sit posse tempore interdicti admittere ad diuina Procuratores ipsorum. Casarubius *vt supra num. 7.* Prætetea Alexand. IV. in Bulla *Vt in vestris*, apud Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. inter Constitutiones Alexand. VI. num. 4.* concessit fratribus Ordinis Prædicatorum, quod si quando in personas, vel terras, in quibus re-

siderent

siderent excommunicationis, seu interdicti sententias contigerit promulgari, Procuratores negotiorum ipsorum huiusmodi sententiis obnoxij nullatenus habeantur, & in ipsorum locis audire possint diuina iuxta formam quæ in locis ipsis in eo casu à Sede Apost. est concessa, nisi eisdem causam dedissent, vel excommunicari specialiter, aut interdici contigeret.

4 Item Iulius II. in Bulla *Alias venerabilem*, apud Peirinis *tom.1.priuileg.minim. inter Constitut. Iulij II. n.4.* decreuit quod Procuratores, & Procuratrices, Tutores, & Tutrices domorum Ordinis Minimorum, omnium, & singulorum ipsorum ieiuniorum, orationum, & sacrificiorum, ac quorumcunque aliorum bonorum in toto Ordine faciendorum, & recitandorum participes forent, & illis communicata esse deberent. Item Martin. IV. concessit Procuratoribus fratrũ Minorum in Curiis Ecclesiasticis, & ciuilibus laborantibus pro defensione Ordinis Prædicatorum Fratrum, Ecclesiarumque suarum, singulis annis indulgentiam centum annorum. Casarubius *in Compendio priuilegiorum Mendicantium, verbo Procuratores, num.4.* quod etiam *num. quinto* refert fecisse Nicolaum IV.

5 Aliquatenus moderata hæc sunt à Leone X. in Concilio Lateranensi, & Bulla *Dum intra mentis*, vbi statuit Procuratores, & negotiorum gestores Regularium Mendicantium sententiis excommunicationis promulgatis illaqueatos censendos, si illis causam dedissent, aut dantibus consilium, auxilium, vel fauorem præstitissent. Moderata etiam videntur decreto Concilij Tridentini *sessione 24. cap.11.* adducto *cap. precedenti num.14.* quatenus dicit omnes quomodocumque Monasteriis addictos Ordinariis subiectos esse debere, exceptis iis qui actu seruiunt Monasteriis, & intra eorum septa, ac domos resident, subque eorum obedientia viuunt. Sed in hoc loco non videtur loqui Concilium nisi de illis qui seruiunt, aut addicti sunt tanquam famuli, aut seruitores, non de Procuratoribus, aut negotiorum gestoribus, qui regulariter loquendo maioris notæ, & æstimationis sunt quàm prædicti famuli, aut seruitores, & ideo ipsorum priuilegia non videntur à Concilio modificata, aut coarctata, saltem in foro conscientiæ solum ad eos qui actu seruiunt Monasteriis, & intra eorum septa, aut domos resident, & sub obedientia ipsorum viuunt.

6 Possunt ergo in foro conscientiæ prædicti Procuratores Regularium habentium dicta priuilegia, vel communionem priuilegiorum cum ipsis, tempore interdicti generalis ad diuina Officia cum ipsis Regularibus adesse, ex concessionibus adductis Alex. IV. pro Dominicanis, Sixti IV. pro Minoribus & Carmelitis, & Innocentij VI. pro Procuratoribus iuratis Augustinianorum, ac Clem. IV. etiam pro Minoribus. Si tamen causam interdicto non dederint, aut non sint specialiter interdicti, aut excommunicari. Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verb. interdictum 3.§.5. Tertiarij.* Quomodo autem Regularibus liceat celebrare Officia diuina eo tempore dictum est *tom.1.c.21.n.19.*

7 Posse etiam prædictis Procuratoribus Regularium tempore interdicti administrari omnia Sacramenta, & concedi Ecclesiasticam sepulturam, si decesserint è vita, tenet Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuil. Mendicant. verb. interdictum 3. §.5. Tertiarij.* Verumtamen non video expressum priuilegium quoad hoc pro prædictis Procuratoribus, & ita non est id faciendum, nisi constet de illo, & quod non sit viuæ vocis oraculum. Neque sequitur ex doctrina tradita cap. præcedenti pro familiaribus, quia isti procuratores, & negotiorum gestores non sunt propriè famuli, aut familiares Monasteriorum, neque etiam sequitur ex eo quod ipsis concedatur, vt dictum est, posse assistere diuinis, quia vt bene Portellus *in dub. Regul. verbo interdictum, num.72.* tria ista per interdictum prohibita, scilicet Sacramenta, diuina, & sepultura, sunt diuersa, & vno concesso non conceditur aliud.

Si tamen in terris vbi fratres degunt generaliter 8
lata fuerit sententia excommunicationis, vel interdicti, non comprehenduntur dicti Procuratores, seu negotiorum gestores in foro conscientiæ, nisi causam dedissent, aut excommunicarentur, vel interdicerentur specialiter. Ita enim habetur ex concessionibus Alex. IV. pro Dominicanis, Clem. IV. pro Minoribus, & Sixti IV. pro Carmelitis, quibus etiam fruuntur aliæ Religiones quibus communicata sunt priuile- 9
gia Mendicantium.

Fruuntur etiam Procuratores domorum Minimorum, & alij aliorum Regularium habentium communicationem in priuilegiis cum illis illa gratia à Iulio II. ipsis concessa, quod scilicet omnium, & singulorum ieiuniorum, orationum, & Sacrificiorum, ac quorumcumque aliorum bonorum operum, quæ in Religionibus quarum sunt Procuratores fiunt, participes reddantur.

Ex speciali etiam illo priuilegio Sixti IV. adducto *n.2.* etiam Aduocati Carmelitarum (idem dico de aliis Religiosis cum ipsis communicationem priuilegiorum habentibus) possunt admitti modo dicto tempore interdicti ad diuina. Sorbus *in Annotat. in Compend.priuileg. Mendic.verb. interdictum 3.§.5. Tertiarij*, Portel. *in Dub.Regul.verb. interdictum, n.70.*

Pro Medicis etiam ordinariis fratrum Minorum 10
refertur priuilegium Alexand. VI. quo illis dicitur concessisse priuilegia, & gratias, quibus gaudent Syndici, & Procuratores. Quia tamen mihi non constat an priuilegium hoc sit, necne viuæ vocis oraculum) quia si tale fuerit nullius est momenti hoc tempore, ideo nihil affirmare, vel negare possum in hac difficultate. Vide Rodrig. *tom.2.q. Regul.qq.114.art.3.*

De Syndicis autem fratrum Minorum (qui sunt Pro- 11
curatores Sedis Apost. ipsius nomine constituti ad Fratrum negotia expedienda) loquendo, videntur sub procuratoribus constituti, ita vt quæ de procuratoribus dicta sunt, illis applicari possint. Vnde Rodriguez *tom.3. quæst.40.vel 41.art.1.* eos vocat propriè procuratores. Quod confirmat priuilegium Sixti IV. in Bulla aurea, vbi concedit quod procuratores, & Syndici Monialium S. Claræ, & Tertij Ordinis Fratrum, & Sororum S. Francisci eisdem priuilegiis, gratiis, fauoribus, concessionibus, indultis spiritualibus, & temporalibus procuratoribus, & Syndicis Fratrum Minorum, & Prædicatorum concessis, & concedendis gauderent. Casarubius *in Comp.priuil. Mendicant.verb. Procuratores fratrum, n.10. & verbo Communicatio priuil.n.2.* Ex quo videtur haberi eos vt veros procuratores iudicandos. Nihilominus peculiaria quædam ipsis competunt tam quoad eorum auctoritatem, quàm quoad priuilegia illis concessa, quæ breuiter expedienda sunt, cum de hoc patres ipsi Minores multa, & doctissimè scripserint. Quoad auctoritatem enim ex Bullis Summorum Pontificum illis competit recipere, vendere, dispensare, alienare, iudicialiter repetere, &c. nomine Papæ, & Ecclesiæ bona pertinentia ad ipsos Fratres. Sorbus *in Annotationib. ad Comp. priuil. mendicant.verb. Procuratores fratrum, §.ita quod Syndicus*, Portellus *in dubiis Regul.verbo Syndicus, & in additione ad videm erbum.*

Quoad priuilegia autem Sixtus IV. in Bulla *Aurea* concessit, vt dictum est, Syndicis Monialium S. Claræ, quod eisdem priuilegiis, immunitatibus, gratiis, fauoribus, concessionibus, indultis spiritualibus & temporalibus concessis, & concedendis Procuratoribus, & Syndicis fratrum Minorum, & Prædicatorum,

torum gauderent. Casarubius *in Compend. priuileg. mendicant. verb. Procuratores fratrum, n. 10.* Rodriguez *tom. 3. quæst. Regul. q. 39. art. 5.* Similiter Clem. VII. in Bulla *Dum consideramus*, anno 1526. edita apud eundem Rodrig. *ibid. art. 4.* concessit vni Syndico, & Procuratori Ordinis Minorum cum illius vxore, & liberis, quod de cætero omnibus, & singulis indulgentiis, & peccatorum remissionibus, fauoribus, & gratiis quibus Fratres Ordinis Obseruantiæ prædicti vtuntur, potiuntur, & gaudent, seu vti, potiri & gaudere poterunt, fruantur. Casarubius *vt suprà n. 12.* Rodrig. *ibid.* Insuper idem Clem. VII. in eadem Bulla magnam concessionem illis fecit, quod scilicet in quibusvis causis, & rebus ipsos concernentibus, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, non nisi coram Iudicibus Conseruatoribus domorum illarum, quarum Syndici fuerint, de iustitia respondere teneantur, præcipiens sub excommunicationis latæ sententiæ pœna vniuersis, & singulis Iudicibus, commissariis Ecclesiasticis, & sæcularibus quacumque auctoritate fungentibus, ne de causis contra dictos Syndicos motis, & mouendis directè, vel indirectè se intromittere audeant. Casarub. *ibid. n. 17. etiam ibid.* Hic tamen priuilegium non videtur intelligendum nisi de causis prædictos Syndicos tangentibus, quatenus Syndici sunt, non quatenus tales personæ sunt, vel ad minus standum est consuetudini, cum sit magnum priuilegium, & valde exorbitans à iure communi. Portell. *in Dub. Regul. verb. Syndicus Minorum, n. 5.*

Notandum priuilegia horum sæcularium videri 14 solùm intelligenda pro locis in quibus non publicatur Bulla Cruciatæ, in locis enim vbi publicatur, cùm per illam suspendantur priuilegia Mendicantium quoad sæculares, videtur non posse procuratores istos illis vti, vt volunt plures, specialiter Sorbus *in Addition. ad compend. priuil. Mendicant. verbo interdictum 3. §. 2. conclus.* Rodriguez *in explicat. Bullæ Cruciatæ, §. 5. num. 39.* verumtamen vide dicta *cap. 1. num. 59.* & iuxta ea intelliges quænam, aut qualia ex istis priuilegiis suspendantur, vel non, in dictis locis, in quibus publicatur Bulla Cruciatæ pro huiusmodi Procuratoribus.

CAPVT XVII.

De Beneficiis Regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Duo sunt genera beneficiorum, Sæcularium, & Regularium.*
Quæ sunt beneficia sæcularia, & quæ Regularia. ibid.
Cur Regulares non debeant habere beneficia sæcularia. ibid.
Quid sit vtrumque beneficium. ibid.
2 *Regulares capaces sunt beneficiorum Regularium.*
3 *Debent prouideri Regularibus eiusdem Ordinis cuius sunt.*
Non possunt duo Religiosi diuersorum Ordinum permutare beneficia. ibid.
4 *Debent Religiosi quibus conceduntur esse professi.*
Vel saltem professuri. ibid.
An sufficiat esse tacitè professos. ibid.
5 *Nec Religiosus vnius Monasterij capax est beneficij Regularis alterius Monasterij.*
6 *Non sunt beneficia Regularia Regulariter loquendo beneficia simpliciter.*
Sed tantùm manualia. ibid.
Quando sint talia. ibid.
7 *Prouisio beneficiorum Regularium electiuorum pertinet ad capitulum conuentus.*
Ad quem pertineat prouisio beneficiorum Regularium collatiuorum. ibid.
8 *Requiritur semper pro illis examen, & approbatio Episcopi.*
9 *Subsunt Regulares beneficiati iurisdictioni Episcopi in iis quæ spectant ad id munus.*
10 *Quid dicendum de Regularibus inseruientibus beneficiis simplicibus.*
11 *Non debent vocari ad concursum.*
12 *Cogi possunt Religiosi ad acceptandum beneficium Regulare.*
Dummodo possint ibi sustentari. ibid.
Debet eis assignari congruum salarium. ibid.
14 *Tenentur Religiosi beneficiarij votis generalibus Religionis, & aliis obligationibus aliorum, quatenus non repugnant muneri quod gerunt.*
Quid de Officio diuino, habitu portando, & Socio habendo. ibid.
15 *Cui adquirant ea quæ adquirunt.*
De fructibus beneficij quibus debeant prouidere. ibid.
16 *An teneantur obedire Superioribus Regularibus.*
17 *Quo tempore vacent ista beneficia.*
An possint amoueri Religiosi beneficiis seruientes. ibid.
Quæ causa requiratur vt amoueantur ibid.
18 *Num vacent talia beneficia morte Abbatis, vel Superioris.*
19 *An beneficia Regularia electiua possint tolli absque causa.*
20 *Quid si talia beneficia fuerint aliquando perpetua.*
21 *Quid si illa fuerint à Papa concessa.*
22 *Quid quando concessioni illorum accedit confirmatio Papalis.*
23 *Priuilegium Benedicti 12. ad intentum.*
24 *An possint Ecclesiæ vniri Monasteriis.*
Quid de beneficiis dicendum, maximè post Conc. Trid. ibid.
25 *Casu quo vniantur à quibus gubernari debeant.*
26 *Quid declaratum a Sacra Congregatione.*
27 *Quid etiam circa visitationem Ecclesiarum vnitarum monasteriis.*
Quid circa salarium. ibid.
28 *Bona adquisita à Religioso in beneficio, an possint deferri ad Monasterium.*
29 *An possit idem Religiosus habere duo beneficia.*
30 *Eo ipso quod Ecclesia Monachis concessa est, conceditur facultas conferendi ipsam, & ponendi in ea Rectorem.*
31 *An beneficia Regularia possint seminario vniri.*
32 *Quid possint Religiosi in Indiis circa beneficia.*
33 *In quæ debeant beneficiarij Regulares redditus suos expendere.*
34 *Illegitimi an sint capaces beneficiorum.*
35 *Beneficiarij ex Carmelitis assumpti non admittuntur in capitulis, nisi de consensu Generalis.*
36 *Quomodo intelligendum priuilegium Calixti III.*
37 *An Regulares sint capaces pensionis.*
38 *An prouisi de beneficiis Regularibus teneantur facere professionem fidei.*
39 *Collatores beneficiorum nihil accipere possunt.*
40 *An teneantur regulares beneficiarij adire congregationes casuum conscientiæ.*

DVo sunt genera beneficiorum, sæcularium, & Regularium. Beneficia sæcularia dicuntur, quæ sæcularibus dari solent 1 ex debito, institutione, aut legitima consuetudine. Regularia verò quæ Religiosis addicta sunt ex fundatione Ordinarij, aut superioris institutione, aut legitima etiam consuetudine. Rodrig. *tom. 1. q. Reg. q. 34. art. 1.* Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 19. n. 2.* In præsenti solum est sermo de beneficiis Regularibus, nam de sæcularibus loquendo iam diximus

diximus *tom.1.c.2.n.17.* quod quamuis Religiosi capaces sint ad illa possidenda de facto, tamē illis non conceduntur sine Papæ licentia, vel dispensatione. Suarez *vt sup.n.26.& 27.* [Sicque etiam video declaratum à Sacta Congregatione Episcoporum, & Regularium 26. Ianuarij 1635. Sed nota quæ dico de Canonicis Regularibus *hoc 2. tom. in Addit.ad n.16. c.3.* Excipe etiam casum necessitatis, quando scilicet necessitas vrgeter, nec essent aliqui sæculares idonei pro beneficiis sæcularibus obtinendis; tunc enim Regularibus conferri possent, sicut è conuerso, *c.inter quatuor, de Relig.domib.* Gonzal.*ad reg.8. Cancellar. gloss.8. n.43.* Garzia *de beneficiis p.7. c.10. n.16.* Tambur. *de iure Abbat. tom.3.disp.9.quæsit.2.n.5.*] Ratio autem quare prædicta licentia, vel dispensatio requiratur ad hoc vt Religiosus beneficium sæculare obtineat, sumitur tum ex parte ipsius beneficij, quod petit conferri iis quibus iure, vel consuetudine est destinatum; tum ex parte ipsius Religiosi, quia cum eius status non ordinetur ad huiusmodi Clericorum ministeria gerenda, non debet se in illis immiscere, solùm ergo agemus de beficiis Regularibus. Definitur autem benficium prout abstrahit à sæculari, & Regulari hoc modo, *Ius recipiendi redditus ex bonis Ecclesiæ, ratione spiritualis officij, Ecclesiastica auctoritate constitutū.* Layman.*in Theol.morali 4.p. tract.2.c.1.*

2 Regulares ergo capaces sunt beneficiorum Regularium, quod ex ipsis terminis est manifestum, cum beneficia ista solum Regularibus conferantur, & ab eis solum ministrentur, ex hoc enim euidenter sequitur, capaces esse illorum. Syluest. *verbo religio 6.* Nau. *Comment.5.de Regularibus, n.23.* Et vlterius declaratur, quia nihil est in Religioso, quod repugnet beneficij Regularis administrationi. Obedientiæ enim votum non repugnat, cum beneficia hæc voluntate Superiorum concedantur, nec castitas, vt per se patet, nec paupertas, cum beneficiarius Regularis nihil proprij habeat, sed tantum vsum, administrationem, seu dispensationem bonorum beneficij.

2 Debent tamen prouideri beneficia Regularia non Regularibus alterius Ordinis, sed ipsismet eiusdem cuius sunt. Ita enim habetur *cap.cum singula 32.de præbend. in 6.* & in Concilij Trident. *sess.14.c.10.* Rodriguez *tom.1. quæst. regul.q.34. art.3.* Vnde non possunt duo Religiosi diuersorum Ordinum permutare beneficia Regularia quæ possident, etiam de licentia suorum Superiorum. Quia neuter est capax beneficij alterius Ordinis, nec Superior vnius habet auctoritatem supra beneficium alterius. Sanchez *lib.7.in Decal. c.29.n.31.*

3 Debent etiam Religiosi quibus conceduntur, esse Professi, vel saltem habitum Religiosum suscepturi, & in ea Religione professuri. Ita enim habetur in Concil. Trident.*sess.14. c.10.* & declarasse dicitur Sacram Congregationem. Quod sic videtur intelligendum, quod scilicet, si isti Religiosi professi non sint, beneficia regularia ipsis concedi non possint, nisi conuentione facta, vt intra certum tempus ad Religionem suscipiendam, & profitendam teneantur, sicut beneficia curata quando dantur non Sacerdotibus, sub ea conditione dantur, vt intra certum tempus ad sacerdotium promoueantur. Sanchez *lib.7.in Decalog.c.4.n.24.* Vide etiam Barbosam in *Collectan. Bullar. verb. beneficium regulare 5.* Vbi aliquas etiam affert S. Congregationis declarationes ad intentum. Addit Rodriguez *tom.1. quæst. regular. quæst.34. art.3.* debere tales esse expresse professos. Vide declarationem Sacr. Congregat. apud Gonzal.*ad Reg.8.Cancellariæ, glos.8.n.78.* Barbosam *in Collect.Bullar.verb. Abbatia.*

Similiter nec Religiosus vnius monasterij capax est Beneficij Regularis alterius monasterij eiusdem Ordinis. Ita enim habetur *c.cum singula, §. prohibemus, de præbendis in 6.* Rodriguez *tom.1.qq.Regul. q.34.art.8.* Sanchez *lib.7.in decal.cap.29.n.29.* Quare non possunt duo Religiosi diuersorum Monasteriorum eiusdem Ordinis permutare beneficia Regularia quæ possident de licentia suorum superiorum. Quia neuter est capax alterius beneficij, & superior vnius non habet authoritatem supra beneficium alterius. [Vnde nec Summus Pontifex solet concedere licentiam Regularibus assequendi beneficium alterius Religionis, nisi transferendo illos ad Monasterium, ad quod spectat illud beneficium. Barbosa *de iure Ecclesiastico lib.3.cap.13.n.159.* Tambur.*de iure Abbat.tom.3. disp.9.quæsit.6.n.8.*

Non sunt beneficia Regularia regulariter loquendo dicenda beneficia simpliciter, sed solum manualia. Ratio est, quia regulariter non sunt firma, & perpetua, qualia sunt beneficia sæcularia, sed amouibilia ex voluntate Superioris, cum Regularis ex eo quod beneficium accipiat, non eximatur à sui Superioris obedientia, qui potest illum à beneficio amouere. Rodriguez *tom.1.quæst.Regul.quæst.34. art.2.* Sanchez *lib.7.in Decalog.c.29.n.106.* Dixi regulariter, quia aliquando beneficia regularia non sunt manualia, & amouibilia, & tunc erunt simpliciter beneficia: videlicet quando vel ex institutione eorum, vel ex recepta consuetudine, vel ex priuilegio Pontificio fuerint perpetua. Nauarrus *Comment.2.de Regularibus, n.6.* Suarez *4.tom.de Relig.tract 8.lib.3. cap.19. n.20.* Similiter quando beneficij Regularis collatio non pleno iure spectat ad Superiorem Monasterij, vel ipsum monasterium, sed simul ad Episcopum, vel alium prælatum, tunc tale beneficium perpetuum erit, & simpliciter beneficium, non manuale, seu amouibile. Suarez *vt suprà num.23.* In dubio autem omnia beneficia præsumuntur sæcularia. Thomas Zerola *in praxi Episc.2. part. verb. beneficium, vers.19.* ac per consequens perpetua. [Vt autem beneficium aliquod mutetur ex sæculari in Regulare, aut è contra, aliquæ conditiones requiruntur. Prima vt tempore ad legitimam præscriptionem à Iure perito administratum sit per Regulares quidem, vt ex sæculari fiat regularis, & per sæculares vt ex Regulari fiat sæculare, *cap. Ad aures, & c. De quarta, de præscrip.* Secunda vt possidentes beneficium sint in eo instituti, si enim de facto absque vlla institutione illud possiderent, non posset habere locum hic transitus, *cap. Cum de beneficio, de præbend.in 6.* Tertia est vt sint in eo beneficio instituti Rectores, *cap.Cum de beneficio*, relato. Quarta est, quod transeat beneficium in Regulare vt administretur à Regularibus tanquam Regulare, non tanquam sæculare. Quinta est, vt conferens animo & intentione beneficium conferat, vt velit imprimere illum statum beneficio, quem exprimit, ita vt in collatione dicat Regulari Confero tibi beneficium sæculare, & sæculari, Confero tibi beneficium Regulare. Vltima est, vt id beneficium Regulare possideatur bona fide à sæculari, & sæculare à Regulari. Quia possessor malæ fidei nullo tempore præscribit. De iis Sanchez *lib.7.in decalog.cap.29. n.16. & sequentibus*, & Tamburinus *de iure Abbat.tom.3. disp.9.q.3.* ex aliis.

Prouisio beneficiorum Regularium, quæ electiua vocantur, id est, quæ per electionem Canonicam suffragiis electorum fiunt, pertinet ad capitulum Conuentus, accedente confirmatione Superioris, sicut generaliter quidquid fit per electionem à Regularibus. Prouisio autem beneficiorum Regularium, quæ collatiua vocantur, quia scilicet instar sæcularium conferuntur auctoritate Superioris, spectat vel ad Superiorem solum, vel ad superiorem cum capitulo, iuxta varia statuta, & consuetudines Religionum. Vbi autem de his non constaret, stando in iure communi pertinet ad superiorem cum consensu maioris partis Conuentus, cùm sit hæc ex grauioribus Monasterij, Sanchez *lib.7.in decalog.cap.vigesimonono, num.108.* Suarez *tom.4.*

tom. 4. de Religion. tract. 8. lib. 3. capite 19. num. 4. Vide declarationem S. Congregat. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. cura animarum.*

8 Semper tamen requiritur examen, & approbatio Episcopi pro huiusmodi beneficiariis Regularibus curam animarum habentibus. Franciscus Leo *in thesauro fori Ecclesiastici p. 1. c. 8. n. 20.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 74. n. 18. & 24.* Dicitur etiam declaratum à S. Congregat. Concilij, quod quoties denuo Religiosi ad curam animarum exercendam deputantur, esse iterum ab Episcopo examinandos, & approbandos. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Abbas 1. §. vlt.* Vtrumque autem colligitur ex Trid. *sess. 25. c. 11.* illis verbis, *Nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles deputentur nisi de eiusdem* (scilicet Episcopi) *consensu ac praeuio examine, &c.*

9 Item prædicti beneficiarij Regulares subsunt immediatè iurisdictioni, visitationi, & correctioni Episcopi in his quæ ad curam, & Sacramentorum administrationem pertinent. Ita enim colligitur ex Tridentino *sess. 25. c. 11.* & ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barbosam *in Collectan. Bullar. verb. fratres S. Ioannis Hierosolymitani*, & clariùs habetur ex Constitut. Gregor. XV. de exemptorum priuilegiis, quæ extat 4. tom. Bullar. inter Bull. huius Pontificis n. 18. vbi sic habetur: *Statuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares, quam sæculares quomodolibet exempti, siue animarum curam personarum sæcularium Monasteriis, seu domibus Regularibus, aut quibusuis aliis Ecclesiis, vel beneficiis, siue Regularibus, siue sæcularibus incumbentem exerceant, siue alias Ecclesiastica Sacramenta, aut vnum ex illis ministrent, praeuia Episcopi licentia, & approbatione, siue quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis administratione de facto absque vlla auctoritate se ingerant, in his quæ eiusmodi curam, seu administrationem concernunt, omnimodæ iurisdictioni, visitationi, & correctioni Diœcesani Episcopi tanquam Sedis Apostolicæ delegati, plenè in omnibus subiiciantur.* Barbosa *de offic. & potest. Episcopi part. 3. alleg. 74. num. 18. & 27.* Nota tamen hanc constitutionem suspensam esse pro Regnis Hispaniarum, vt diximus *tom. 1. cap. 19. n. 35.*

10 Cæterum loquendo de Regularibus inseruientibus de licentia suorum Superiorum beneficiis simplicibus, quæ tamen membra sunt Monasteriorum, seu Religionis, declaratum video à S. Congregat. non posse visitari ab Ordinariis. Armendariz *in additionibus ad recopilat. leg. Nauar. lib. 1. tit. 6. de visitat. l. 5. §. 2. n. 96.* Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Regulares 1.*

11 Non tamen debent vocari ad concursum per edicta Regulares electi, vel nominati ad Beneficia Regularia seruienda; sed sufficit quod examinentur, & approbentur ab Ordinariis. Ita enim determinatum est à S. Congregatione Concilij, vt testatur Sixtus V. in Bulla *Ex iniuncto*, in Bullario Rodriguez *tom. 2. Bulla 22. in Sixto V.* vbi ad instantiam Congregationis S. Benedicti Portugaliæ id decernit. Habetur id etiam ex alia declaratione eiusdem Sacr. Congregat. apud Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. gloss. 6. num. 162.* & Barbosam *in Collectan. Bullar. verb. examen.*

12 Cogi potest Religiosus à Prælato ad acceptandum beneficium Regulare. Quia hoc præceptum iustum est, nec excedit latitudinem obedientiæ Religiosæ, cum gubernatio beneficiorum Monasterij valdè pertineat ad vtilitatem eiusdem. Nauar. *Comment. 4. de Regularibus, num. 23.* Suarez *tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 19. num. 5.* quod extenditur etiam ad beneficium tenue, & paucos redditus habens, dummodo possit ex illis sustentari Religiosus. Propter eandem rationem. Nauarrus, & Suarez *vt suprà*, Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 34. art. 3.* addit non posse cogi ad accipienda beneficia sæcularia, nec Regularia aliorum Ordinum, nec alterius Monasterij eiusdem Ordinis. Sed hæc limitanda sunt: nam, vt credo, cogi potest Religiosus ad accipienda prædicta omnia, si ab habente auctoritatem illa conferantur, & cedat in bonum, & vtilitatem suæ Religionis, quia hoc concernit Regulam, quam professus est Religiosus, & cum prædictis conditionibus res est licita, & honesta talia beneficia acceptare.

Debet assignari prædictis Religiosis seruientibus Beneficiis, seu Ecclesiis Parochialibus congruum salarium pro ipsorum sustentatione, ne ex salarij paruitate aliunde quærere vnde viuant, & curam animarum negligenter curare cogantur. Colligitur ex Conc. Trident. *sess. de reformatione cap. 7.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 36. art. 2.* referens concessionem Sixti V. Congregationi S. Benedicti Portugalliæ factam, qua illis conceditur vt salario decenti beneficiariis designato, reliqui fructus in vsus Monachorum conuerti possint: & aliam cuiusdam Rainutij Papæ auctoritate potientis Congregationi S. Elisij circa huiusmodi salaria pacta pro illis tribuendis, & non maioribus, etiam locorum Ordinariis, & illorum visitatoribus aliter præcipientibus. Quia tamen hæc posterior concessio contraria videtur decreto Concilij Tridentini adducto, ideo cautè in hoc negotio procedendũ, maximè quia non constat an sit viuæ vocis oraculum, quia si talis esset nihil valeret, iuxta dicta *tom. 1. num. 21.* De priori autem concessione Sixti V. constat fuisse per Bullam quam refert idem Rodriguez *in Bullar. tom. 2. inter Bullas Sixti V. num. 24.* Vbi vlteriùs Pontifex statuit ne in dictis Ecclesiis Monachi ad vitam instituantur, & quod prædicti Presbyteri sæculares ab Ordinariis locorum approbati sint; insuper quod salarium illud bene visum sit eisdem Ordinariis. Vide dicenda infrà *num. 27.* 13

Religiosi sic Beneficiarij non solùm tenentur votis Religionis generalibus, præcepto portandi habitum, votis specialibus suorum Ordinum, sed & obseruantiis Regularibus, & Constitutionibus suarum Religionum, quatenus non repugnant muneri quod gerunt, iuxta dicta *tom. 1. capite 17. num. 16.* cum verè maneant sub iugo Religionum suarum, quantum in priuata domo, & extra Monasterium fieri potest. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 19. num. 6.* Non tamen tenentur soluere Officium diuinum iuxta ritum suarum Religionum, sed Ecclesiarum quibus seruiunt, vt etiam loco citato diximus, vbi etiam quid de Socio sit dicendum. Si tamen redditus, seu salarium pro socio habendo non sufficerent, ab hoc onere immunes erunt, nisi in casu, quo socius alio honesto modo sustentari posset. 14

Quæ adquirunt hi Beneficiarij intuitu Ecclesiæ cui seruiunt, eidem Ecclesiæ adquirunt: quæ autem adquirunt, non intuitu Ecclesiæ cui seruiunt, sed intuitu Religionis cuius sunt, vel aliunde, adquirunt Religioni. Hoc enim suadetur tum ex iis quæ diximus *prædicto tom. cap. 17. numero 15. & 16.* de quo etiam Sanchez *libro septimo in decalog. cap. 32. num. 76.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. libro tertio, capite 19. num. 8.* De fructibus autem Beneficiorum quibus potiuntur, cum concedantur intuitu Ecclesiarum quibus seruiunt, debent tanquam boni dispensatores primùm prouidere ipsis Ecclesiis, deinde pauperibus sibi subiectis; si quid vero postea superfuerit, licet securius sit debere eos Ecclesias suas augere, probabile tamen est posse suo Monasterio donare, quia est opus Religionis, & misericordiæ, nullo iure prohibitum, sed potius 1

potius, vt apparet, permissum, eo quòd prædictorum bonorum fiunt dispensatores. Suarez vt supra *numero* 10.

16 Similiter hi Religiosi Beneficiarij licet quoad ea quæ pertinent ad statum Religiosum, & obseruantiam Regularem, seu quæ non contradicunt beneficiis quæ obtinent, teneantur obedire suis superioribus, cum verè illis sint subiecti, in his tamen rebus quæ fuerint contrariæ, seu repugnantes prædictis beneficiis, cum ipsi ex iustitia ratione muneris suscepti teneantur facere quicquid ad illa spectat, non debent obedire suis Prælatis, Suarez 4. *tom. de Relig. tr.* 8. *lib.* 3. *c.* 19. *n.* 18. In his autem quæ pertinent ad vtilitatem beneficiorum, & rectam ipsorum administrationem, tenentur obedire illi, vel illis, cui, vel quibus subiecta est illa Ecclesia, scilicet Prælato Ordinis, si illi pleno iure subiecta fuerit; Episcopo, si ipsi subiiciatur, vel vtrique, si ad vtrumque spectat. Suarez *vt sup. num.* 19, Rodriguez *tom.* 1. *quæst. Regul. q.* 34. *art.* 6. *&* 7.

17 Vacant beneficia Regularia manualia collatiua quoties Superior reuocat collationem. Hoc enim est esse manualia, scilicet pendere à nutu Superioris. Federicus. *in tract. permutationum, quæst.* 16. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *numero* 107. Etiamsi beneficium collatum sit à Superiore pro toto vitæ tempore, quia non obstante tali concessione manet beneficium sub Superioris potestate. Selua *de beneficiis* 3. *parte, quæst.* 68. *num.* 4. Sanchez *vt suprà num.* 124. Etiam si Superior promiserit se non reuocaturum concessionem, quia talis promissio est irrita, cum sit contra ius, & naturam beneficij manualis, quod petit esse reuocabile ad nutum Superioris. Selua *vt suprà, quæst.* 69. *num.* 1. Sanchez *vt supra numero* 125. Imò ad hoc quod talis reuocatio valida sit, non requiritur aliqua causa, quia Prælatus vtitur iure suo erga rem, & personam sibi subditam. Sanchez *ibid. num.* 111. Additur ex declaratione S. Congregat. Conc. posse Abbates Ordinum inuito Episcopo reuocare absolutè ad Monasterium Religiosos exercentes curam animarum in Ecclesiis, quæ sunt vnitæ ipsis Monasteriis, Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Abbas* 1. Ad hoc autem quod licitè, & prudenter fiat reuocatio requiritur aliqua causa rationabilis, non quidem culpa ipsius beneficiarij, sed quæcumque vtilitas, vel commoditas Religionis, aut Ecclesiæ; prudens enim gubernatio id exigit. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 21. Si autem scandalum aliquod, vel infamia Religiosi beneficiarij sequatur ex tali reuocatione, tunc requiritur maior causa, vt scandalo, vel infamiæ obuietur. Casu etiam quo constaret reuocationem factam esse malo animo, malitia, aut odio posset Religiosus spoliatus implorare auxilium Superioris Prælati contra eum qui prædicto modo ipsum spoliauit beneficio. Lessius 2. *de iustit. & iure, cap.* 41. *dub.* 12. *numero* 98. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *numero* 115. In aliis tamen occasionibus etiamsi sine causa spolietur Regularis beneficio non potest agere contra Superiorem spoliantem coram Superiori prælato, nisi solum proponendo, aut supplicando pro restitutione. Sanchez *ibidem*, Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 21. Quod est verum quamuis collatio spectet ad Abbatem, & Conuentum, quia etiam in tali casu Abbas solus potest reuocare Monachum beneficiarium, cùm hæc sit natura beneficij manualis. Sanchez *num.* 112.

18 Non tamen vacant prædicta beneficia Regularia morte Abbatis, vel superioris conferentis. Quia per solam mortem non inducitur reuocatio, *cap. si delegatus, de offic. delegat. in* 6. Abbas *cap. finali, n.* 6. *de precariis.* Felin. *cap. per tuas, numero* 4. *de maior. & obed.* Secus si beneficij concessio esset solùm ad beneplacitum Abbatis, vel Superioris, quia beneplacitum expirat morte concedentis, *cap. si gratiosè, de rescript. in* 6. Sanchez *lib.* 7. *in decal. c.* 29. *n.* 113.

De beneficiis autem Regularibus electiuis multi dicunt absque legitima causa tolli non posse à beneficiariis, ac proinde esse perpetua. Ita aliqui Canonistæ, quos sequitur Sanch. *lib.* 7. *in decalog. c.* 29. *n.* 118. Sed meo videri consuetudo tum patriæ, tum Religionis in hoc attendenda est, multa enim officia in religionibus per electionem concessa reuocari possunt, saltem à supremo Prælato sine alia causa, quam ea quæ spectet ad bonum regimen Ordinis. 19

Quoties autem beneficia huiusmodi Regularia fuerint perpetua, & non manualia, scilicet ex institutione, consuetudine, vel priuilegio Summi Pontificis, non possunt Religiosi illa possidentes remoueri sine culpa ipsorum. Quia hæc est qualitas, aut natura beneficij perpetui. Selua *de beneficiis* 3. *part. quæst.* 69. *num. vlt.* Nauarrus *comment.* 2. *de Regularibus, num.* 65. Vnde in talibus casibus potest Religiosus spoliatus agere contra Superiorem spoliantem, vtpote contra iniustè procedentem. Nauarrus *ibidem.* Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 122. *&* 123. Idem dico quando talium beneficiorum collatio non pertinet pleno iure ad superiorem Religionis, sed simul ad Episcopum, vel alium Prælatum. Sicut enim ea non possunt per solam voluntatem à Superiore Ordinis prouideri, sic nec ab ipso tolli. Vnde sunt perpetua. Suarez 4. *tom. de Relig. tr.* 8. *lib.* 3. *c.* 19. *à num.* 22. 20

Quando verò huiusmodi beneficia Regularia ex natura sua manualia à Papa immediatè conferuntur, si dentur cum *clausula* vt retineantur toto vitæ tempore, reuocari non poterunt ab inferiori Prælato, cum euidenter constet de voluntate supremi Prælati, quod non reuocentur. Innocentius *capite cum inter R, statim in principio, de elect.* Felinus *capite constitutus, num.* 10. *de rescript. & capite per tuas, numero quarto, de maior. & obedient.* Si verò non apponatur talis clausula, mihi probabilius est posse reuocari. Quia cum natura dictorum beneficiorum sit esse manualia, & amouibilia, si Pontifex oppositum non explicet, censendus est noluisse illorum naturam alterare, sed relinquere illam vt prius, maximè cum hoc cedat in fauorem obedientiæ promissæ à religioso, cui Pontifices fauent semper, nisi aliud exprimant. Abbas *cap. ad nostram, num.* 7. Lapus *allegat.* 26. & alij. 21

Idem dico quando concessioni factæ à Prælatis beneficij Regularis manualis alicui Religioso accedit confirmatio Pontificia, potest enim etiam tunc Prælatus reuocare concessionem, cum per talem confirmationem Pontificiam, nisi aliud in ipsa exprimatur, non alteretur, aut mutetur natura ipsius beneficij. Quod etiam intelligo (quidquid in contrarium dicant Sanchez *lib.* 7. *in decalog. c.* 29. *n.* 130. & alij ab ipso citati) adhuc in casu quo Pontifex ex certa scientia confirmaret concessionem, propter rationem adductam, & quia certa scientia Papæ confirmantis solum iuuat ad hoc quod rescriptum, vel Breue non possit argui de surreptione. 22

Fauet ad intentum Extrauagans *Rursus*, Benedicti 12. vbi determinatur, quod habentes Beneficia in ordine Monachorum nigrorum S. Benedicti ex collatione, prouisione, vel ordinatione Sedis Apostolicæ vel Legatorum, seu executorum vel prouisorum eiusdem Sedis, vel per litteras prædictorum, subsint in omnibus, & per omnia suis Prælatis, & possint ab eis reuocari, prout si ea haberent à suis Abbatibus. Sanchez *libro septimo in Decalog. capite vigesimonono, numero* 137. Consulantur etiam aliorum Ordinum Monachorum priuilegia. 23

Licet

24 Licet Episcopus stando in iure communi antiquo posset vnire Ecclesias suæ Diœcesis, ex *capit. sicut vnire, de excess. Prælat. & capit. exposuisti, de præbendis*, vt fatentur communiter Doctores, & posset etiam consequenter vnire alicui Religioni Ecclesiam, seu Beneficium suæ Diœcesis, vt constat *ex Clement. 1. de rebus Ecclesiæ non alienandis*, Azorius *tom. 2. instit. moral. lib. 6. cap. 28. quæst. 19.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 29. num. 147. & sequentibus*: id tamen modò post Concil. Trident. dupliciter limitatum est, primò vt Beneficium non sit extra Diœcesim, in qua est Monasterium, etenim in eodem Concilio *sess. 14. cap. 9.* id prohibetur. Secundò, ne Beneficium illud vniendum sit curatum, quia id etiam interdicitur in Concil. *sess. 24. cap. 13.* Cum autem solum in prædictis duobus casibus limitauerit, aut abstulerit Concilium Episcopis auctoritatem vniendi, dicendum est in aliis casibus posse ea vti, ac per consequens vnire Beneficia Monasteriis, sicut iam etiam factum ab Archiepiscopo Hispalensi refert Sanchez *num.* 187. Poterunt ergo Beneficia simplicia vniri Monasteriis, prout colligitur ex dicta *Clement. 2. de rebus Eccles. non alienandis.* Idem Sanchez *tom. 1. consil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 3.* Debet autem talis vnio fieri ex causa legitima. Syluester *in Summ. verbo alienatio, quæst.* 10. Videtur autem id proprium esse Episcoporum, vt colligitur *ex capite sicut vnire, de excess. Prælatorum.* Azor. *tom. 2. institut. moral. lib. 6. cap. 28.* Licet Sanchez etiam Abbatibus, & aliis Prælatis iurisdictionem quasi Episcopalem habentibus hanc etiam facultatem concedat in Ecclesiis plenè sibi subiectis *n.* 160. Vbi in sequentibus de conditionibus ad id necessariis.

25 Casu autem quo siue ab Episcopo, siue à Papa hæc vnio beneficiorum monasterio fiat, gubernari poterunt per Religiosos sicut alia beneficia Regularia, iuxta dicta in superioribus. Fauent Felinus *cap. in nostra, corol. 40. num. 42. notab. 3. de rescript.* Selua *de beneficiis 3. part. quæst. 11. num. 126.* referens quandam Rotæ decisionem. Manebunt autem subditi suo prælato, sicut de aliis beneficiariis Regularibus dictum est *num. 14. & 16.*

26 Hinc declaratum dicitur à S. Congregat. Concilij Canonicum Regularem iussu sui Superioris degentem in ædibus Parochialis Ecclesiæ Congregationi vnitæ, in qua curam animarum exercet, & Sacramenta administrat, si delictum non concernens curam animarum, nec administrationem Sacramentorum commiserit, non posse ab Episcopo puniri vigore decreti Concil. *cap. 3. sess. 6.* Barbosa *in Collect. Bull. verb. Canonici Regul. n. 15.* Quod etiam videtur dicendum de aliis Regularibus seruientibus similibus Parochiis, iuxta dicta *tom. 1. capite 11. num. 8.*

27 Declaratum etiam dicitur, posse Ordinarios locorum visitare curatas Ecclesias, si sint vnitæ Monasteriis, & in eis ponere Vicarios perpetuos, siue temporarios, iuxta dispositionem *cap. 7. session. 7.* Concil. Tridentini. Ita ex declaratione Sac. Congregat. Garzia *de benefic. part. 11. cap. 2. num. 12.* Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Curati.* Pro salario autem illis assignando, vide Bullam Pij V. *Ad exequendum, in 2. tom.* Bullar. *num.* 47. quæ etsi reuocata fuerit à Gregor. XIII. in Bulla, *In tanta, num.* 4. inter Bullas Gregorij; nihilominus in suo robore manere dicitur, tum ob reualidationem ipsius ab eodem Gregor. factam, tum ob declarationem S. Congregat. De quo Gonzalez *supra 8. regul. Cancellar. de mens. & alternat. glos. 5. §. 4. num. 79.* Cherubinus *in Compend. Bullar. supra dictam Bullam 47. Pij V.* Lauretus de Franchis *in controuersiis Episc. & Regular. pag. mihi* 14.

28 Religiosus reuocatus à beneficio Regulari quod gerebat, potest ea bona quæ habebat ex prædicto beneficio vsui suo applicata ad Monasterium deferre. Quia etsi fuerint ex fructibus beneficij, cum sibi fuerint legitimè applicata, sequuntur ipsum quocumque ierit. Debent ergo cum ipso ad monasterium venire, non vt liberam eorum administrationem sicut prius habeat, sed vt incorporentur cum aliis bonis Monasterij, iuxta præscriptum Regulæ, & Constitutionum. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 19. n. 11.*

29 Duo, vel plura beneficia eidem Regulari à Superiori Ordinis concedi non possunt, nisi vnum ex eis ab alio dependeat, vel ad inuicem sint annexa. Ita enim deciditur *cap. cum singula, in princ. de præbend. in 6.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. q. 34. art. 9.* Vnde ad id requiritur Sedis Apostolicæ auctoritas, vt ibidem habetur. Nauarr. *Comment. 4. num. 23. de Regular.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 22.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 8. n. 8.*

30 Eo ipso quod Ecclesia concessa Monachis est, ipso iure intelligitur concessa ipsis facultas conferendi ipsam, & constituendi in ipsa Rectorem. Ita post alios Rodriguez *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 36. art. 1.* afferens pro hoc puncto priuilegia Leonis X. Camaldulensibus, Iulij II. Oliuetanis, & aliorum Pontificum.

31 Beneficia Regularia, siue dentur in titulum, siue in commendam, non possunt seminario vniri, secus verò si statum mutauerunt. Ex decisione Sacr. Congregat. apud Barbosam *in Collect. Bullar. verb. Beneficium, regul. 5.*

32 Ex concessione Pij V. anno 1567. ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis possunt Capitula omnia Prouincialia Indiarum quorumcunque Ordinum etiam non Mendicantium dare licentiam suis Fratribus, vt officium Parochi exerceant, Sacramenta ministrando, &c. In quo etiam includitur facultas prædicandi, sepeliendi Indos, asportandi eorum corpora Cruce alta, habendi scholas puerorum. Rodrig. *tom. 1. quæst. Regul. quæst. 35. art. 1.* Vbi alia ad intentum.

33 Possunt prædicti beneficiarij Regulares tam liberè impendere de redditibus suis in eleemosynas, & pia opera, præsertim spectantia ad suas Ecclesias, sicut & beneficiarij sæculares. Ratio est, quia etsi sint Domini illorum redituum, sunt tamen Procuratores, non œconomi, & dispensatores illorum. Nauarr. *comment. 2. num. 6. fin. corollar. 9. de Regul.* Rodrig. *ex tom. 2. quæst. Regul. q. 58. art. 8.* Non tamen propterea possunt facere expensas superfluas, aut donationes illicitas, sed eas tantum quæ necessariæ, vtiles, vel conuenientes fuerint beneficiis, quæ possident, & statui ipsorum. Vnde licitè possunt disponere de prædictis bonis ad moderatam sustentationem secundum statum, eleemosynas, & pia opera. Graffis *1. p. decis. lib. 3. c. 5. n. 43.* Sanch. *lib. 6. in decal. cap. 6. n. 14.* Nec assentior aliis, qui dicunt non obligari hos Religiosos beneficiarios constit. Clem. VIII. *de larg. munerum.* Bonac. *de larg. munerum punct. 2. n. 2.* Etenim quantum ad donationes superfluas, & illicitas eodem modo ac alij astringuntur prædicta constitutione, neque est aliqua ratio cur quoad illas eximantur.

34 Illegitimi non sunt capaces ante dispensationem cum illis factam alicuius beneficij sæcularis, siue Regularis. Ita habetur *ex c. 1. & c. finali de filiis Presbyterorum.* Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. q. 13. art. 11.* Nec etiam Vicariatus Episcopalis, cum dignitas quædam sit, à qua arcentur. Abbas *in cap. 1. de filiis Presbyterorum.* Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. q. 13. art. 13.* [An autem idem dicendum sit de excommunicatis, suspensis, interdictis, ita vt illi inhabiles etiam sint ad beneficia etiam Regularia, dico *3. tom. verbo Beneficium, &*

& Beneficiati, *n.4. & sequentibus.* An verò hæresis, Apostasia, Sodomia, simonia, concubinatus, periurium, & similia crimina reddant inhabiles ad beneficia, præter ea quæ dico in speciali de illis in hac summa, consule Barbosam *de iure Ecclesiastico lib.3. c.13. n.130. & sequentib.* ac Tamburinum *de iure Abbat. tom.3. disp.9 q.7.* post plures Rotæ decisiones, & alios Authores quos referunt.

36 Prædicti Beneficiarij regulares ex ordine nostro assumpti, etiamsi Beneficia dimiserint, in capitulis, vel Congregationibus Ordinis non admittuntur, nisi de consensu Generalis, iuxta dicta *tom.1.c.16.n.14* ex priuileg. Calixti III. quod habetur in Mari magno ordinis, Bulla 39. vbi hæc ad intentum. Hac irrefragabili constitutione perpetuò valitura constituimus, statuimus ac etiam ordinamus, quod nullus dictorum professorum beneficia sæcularia, seu etiam Regularia, ex nostra, vel prædecessorum nostrorum Romanorum Pontificum, aut Sedis Apostolicæ, vel legatorum eius concessione, vel indulto, aut alias quouis modo in titulum, vel in commendam pro tempore obtinentium, aut qui futuris temporibus quælibet obtinebunt, etiamsi illa simpliciter, vel alio quouis modo dimiserint, in prædictis capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, aut Congregationibus, seu negotiis, officiis, vel aliis administrationibus dicti ordinis, nisi Generalis pro tempore consensu interueniente, quomodolibet admittatur, sub excommunicationis pœna, quam admissi, & admittentes, prout in his scriptis ferimus, incurrant ipso facto, & si dicti beneficiati vltro admitti quouis quæsito colore contra voluntatem Generalis prædicti procurauerint, simili modo irregularitatis, & inhabilitatis maculas incurrant, beneficiisque per eos obtentis ipso facto priuati existant, & aliis personis idoneis per illos ad quos ipsorum collatio pertinere dignoscitur conferantur, dictique beneficia, seu officia ambientes, vel procurantes perpetuò inhabiles, & ineligibiles absque alicuius regressus spe maneant, & pro talibus perpetuò habeantur. Quæ etiam confirmans Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, hæc etiam habet. Prouidam verò Calixti Papæ III. prædecessoris præfati constitutionem, quæ incipit *Ad futuram rei memoriam. Ad Roman. Pontificem*, qua voluit quod nullus dicti ordinis professorum Beneficia sæcularia seu etiam Regularia quorumuis Romanorum Pont. aut Sedis Apostolicæ, vel legatorum eius concessione, vel indulto quouis modo in titulum, vel commendam pro tempore obtinentium, aut quæ futuris temporibus quomodolibet obtinebunt, etiamsi illa simpliciter, vel alio quouis modo dimiserint, in capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, aut Congregationibus, seu negotiis, officiis, vel aliis administrationibus dicti ordinis, nisi Generalis pro tempore consensu interueniente, quomodolibet admittatur sub excommunicationis pœna, quam admissi, & admittentes ipso facto incurrant, auctoritate, scientia, & motu prædictis, etiam Archiepiscopali, & Episcopali dignitate fulgentibus, aut Monasteria aliqua vel Prouinciam in commendam obtinentibus, locum habere decernimus, atque prædictas literas, & omnia, & singula in eis contenta ad eos qui in dignitatibus huiusmodi sunt constituti extendimus, distinctè præcipiendo sub pœnis in dicta constitutione contentis omnibus, & singulis prædicta beneficia, aut dignitates quauis auctoritate, vel indulto obtinentibus, vt nullo modo de administratione Fratrum, aut domorum, aut Prouinciarum, seu Conuentuum, aliorumque bonorum se impediant absque dicti Ordinis Magistri Generalis expressa licentia, non obstantibus quibuscumque litteris etiam à Sede Apostolica impetratis, vel impostetum impetrandis, quibus ex certa scientia, & motu proprio derogamus, & per præsentes derogari volumus, etiamsi de illis habenda foret mentio specialis, vt singula bona Ordinis, videlicet Prouinciæ, Ecclesiæ, domus, & supposita, & vtriusque sexus professi, vt tenentur, sub integra Magistri Generalis existant obedientia.

Cæterum verba illa Calixti 3. *Etsi dicti beneficiati, &c.* dubia mihi sunt, an scilicet solum intelligantur de iis qui beneficiati cum sint, procurant admitti in prædictis Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, prout videtur textus requirere, an verò etiam de iis qui procurant ad prædicta beneficia promoueri, vt ibi dicitur *contra voluntatem Generalis.* Et licet ad vtrumque sensum faciliè trahi possent, credo in priori sensu sumenda, illa autem quæ sequuntur, scilicet *dictique beneficia, seu officia ambientes, vel procurantes, &c.* ad vtrosque extendi, per verbum *beneficia* ad eos, qui illa ambiunt, vel procurant, & per verbum *officia* ad eos, qui beneficiati cum sint, officia nihilominus Ordinis procurant, qui omnes grauissimis illis pœnis à Pontifice afficiuntur. 37

Non sunt capaces Regulares pensionis propriè dictæ super beneficio Regulari sui Monasterij ponendæ à Superiori ipsius sine dispensatione Sedis Apostolicæ. Primò, quia attento Romanæ Curiæ vsu, propriæ, & veræ pensiones, quibus beneficia ipsa onerantur ad certam redditūum partem alteri dandam, sola Pontificia auctoritate conceduntur, vt dictum est *c.2. n.20.* Secundò, quia *in Clem. vnica de supplend. neglig. Prælator.* ita videtur decerni. Archidiaconus *c.fin.n.2.de offic. Ordin.in 6.* Sanchez *lib.7.in decal.c.29.n.95.* Loquendo autem de impropria pensione, quæ scilicet non imponitur beneficio, sed ipsi beneficiatio, credo posse imponi à Prælato Regulari conferente Religioso beneficium Regulare, si videlicet ex causa rationabili imponat illi vt partem fructuum beneficij soluat alicui Religioso, vel det pro fabrica Monasterij, vel alterius operis pij, amouibiliter à voluntate ipsius Superioris. Ratio est, tum quia hoc nullo modo est contrarium voto paupertatis, aut obedientiæ Religiosæ, quin potius illis conforme, tum quia in hoc casu beneficium non est eo onere pensionis affectum, sed persona, tum quia secundum aliquos id etiam possunt facere Episcopi, tum denique quia cum beneficia Regularia non conferantur vt perpetua, sed vt manualia, sicut ipsa subsunt dispositioni Superioris, ita & fructus illorum, ac per consequens poterit de illis disponere quando & quomodo voluerit. Poterit ergo de prædictis fructibus partem aliquam applicare alij Religioso, vel pio operi. Azor. *tom.2.instit.moral.lib.8.c.6.q.1.verf.extra omnem controuersiam.* Lessius *secundo de iust. c.41. dub.11.n.94.* Sanchez *vt supra n.99.* Idque, vt audiui, vsu receptum est in Religione S. Spiritus in Saxia, vt à Reuerendiss. Præceptore huius Religionis beneficia huiusmodi cum talibus pensionibus conferantur, idque fieri posse consultus à quodam Religioso illius respondi. 38

Prouisi de beneficiis Regularibus videntur etiam obligati ad professionem fidei faciendam, sicut & alij quicumque prouisi de beneficiis quibuscunque curam animarum habentibus, iuxta Concil. Tridentini decretum *sess.24. c.12.* Concilium enim loquitur de quibuscumque prouisis ad beneficia curam animarum habentia, quamuis non exprimat an id de beneficiis sæcularibus solùm, an verò etiam de Regularibus intelligi debeat. Desidero tamen aliorum sententiam in hoc audire, cum nullum vsque modò viderim. 39

Collatores beneficiorum quacumque dignitate præfulgeant, nihil pro collatione, seu quauis alia dispositione beneficiorum quouis quæsito colore, directè, vel indirectè, etiam sub nomine annatæ, aut cuiusvis alterius portionis fructuum à sponte dantibus, 40

bus, vel offerentibus accipere, aut exigere possunt. Ita enim habetur ex declaratione Sac. Congregat. Garzia *de benefic. part. 8. c. 1. n. 75. & 76.* Barbosa *in Collect. Bullar. verb. collatio.* Apud quos etiam de Notariis, à quibus fiunt instrumenta collationis.

41 Videtur teneri prædictos beneficiarios curam animarum gerentes adire Congregationes, quæ iussu Episcopi ad casus conscientiæ differendos habentur, etiamsi sint in Parochialibus Hierosolymitanæ Religionis. Tum ex dictis *tom. 1. cap. 19. num. 44.* tum ex declaratione Sacr. Congregat. apud Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. Congregat. divers. p. 5.*

CAPUT XIX.

De bonis, & possessionibus quibus capacia sunt Monasteria Regularium personarum, seu in quæ succedere possunt, & de eorum administratione.

SUMMARIUM.

1 *Quæ Monasteria habere possint bona stabilia.*
2 *Quæ bona Fratribus sint permissa.*
3 *Per bona stabilia quæ intelligantur.*
4 *Monasteria immobilium capacia an, & quando possint possidere feudum.*
Quid sit feudum. ibid.
Quotuplex est servitium per feudum requisitum. ibid.
Quid quando feudum habet dignitatem annexam. ibid.
5 *Capacia etiam sunt emphyteusis.*
Quoties pensionis solutio non repugnat illis. ibid.
Quid sit emphyteusis. ibid.
An possint dare bona immobilia Monasteriorum in feudum, seu emphyteusim. ibid.
6 *Capacia etiam sunt iurisdictionis temporalis.*
7 *Item possidendi maioratus.*
8 *De quibus maioratibus id intelligendum.* ibid.
9 *An Regnum, Ducatum, Marchionatum, &c.*
10 *An maioratus institutos favore agnationis.*
11 *An fideicommissa.*
Quid sit fideicommissum. ibid.
12 *Capacia item sunt possidendi ius patronatus.*
13 *Item ius nominandi ad emphyteusim.*
14 *Tribus etiam modis acquirere possunt.*
Donatione, emptione, & successione. ibid.
Quæ domus Religiosa adquirere non possint successione. ibid.
Iura feudorum adquirere possunt. ibid.
15 *Iura etiam emphyteusis.*
Quando id intelligendum. ibid.
16 *Item iurisdictionem temporalem.*
17 *Quimodo succedant in maioratus.*
18 *Quid de aliis maioratibus.*
19 *An possint eos adquirere emptione, vel donatione.*
An possint dicta Monasteria primogenia instituere. ibid.
20 *Quomodo adquirere possint fideicommissa.*
21 *Quomodo iura Patronatus.*
De quibus, aut quomodo ibid.
22 *An donatione, seu translatione eorum qui illa habebant.*
23 *Quid quando ius patronatus competit Monasterio solùm ratione personæ Religiosi.*
24 *An succedant prædicta monasteria in ius nominandi ad emphyteusim.*
25 *An succedant in legitimam debitam professo.*
26 *An in iura suitatis, & agnationis, iura sanguinis, & cognationis, &c.*
27 *Transeuntne ad prædicta monasteria bona quæ habebat professus in sæculo cum pacto non alienandi.*
28 *An illa quæ habebat gravatus eo onere, ut si moreretur absque filiis, transirent ad aliquem tertium.*
29 *Quid dicendum de usufructu, quem habebat ille qui professionem emisit.*
30 *Quid dicendum de precario.*
31 *Transeunt ad prædicta monasteria omnia bona, de quibus Religiosus ante professionem non disposuerat, sive ab ipso sunt adquisita.*
32 *Potestne contraria consuetudine derogari huic iuri succedendi.*
33 *An id fieri possit iure civili.*
34 *Non succedunt prædicta monasteria in beneficiis Novitii.*
35 *Nec in bona professi qui tempore Novitiatus renunciavit illis.*
36 *Nec in bona Novitii quæ sunt legitima filiorum, quos habet in sæculo.*
37 *Nec in bona Professi quæ sunt legima patris.*
38 *A quo tempore debeantur talia bona tradi patri.*
39 *Nec etiam succedent ante mortem patris in hæreditatem quæ contingere poterat filio post patris mortem.*
40 *Nec etiam succedent in bona relicta à Religioso substitutis aliis post ipsum.*
41 *Nec inusumfructum quem habet pater in bonis adventitiis filii.*
42 *An succedant in ius petendæ renovationis emphyteusis, aut in ius retractus sanguinis.*
43 *Quid si aliquis professus est propter dolum, & cupiditatem Prælati ad illius bona inhiantis.*
44 *Adquirere etiam possunt prædicta Monasteria bona temporalia, si hæredes instituantur.*
45 *Capacia etiam sunt legati.*
46 *Legata relicta particularibus Religiosis transeunt ad monasteria.*
47 *Legata relicta ad certum usum an possint ad alios applicari*
48 *An bona inventa, quorum Dominus ignoratur, illis applicari possint.*
Quid de aliquibus privilegiis Religionum sentiendum, ibid.
49 *Quid de bonis incertis, malè adquisitis ex contractu, furto, aut alia defraudatione.*
50 *Quid de bonis monasteriorum Monialium destitutorum.*
51 *Damnificantes, seu occupantes bona Regularium quibus pœnis subiaceant.*
52 *Aministratio bonorum monasterii ad quem pertineat.*
53 *Administratio tres actus includit.*
54 *Alienare quæ bona possint Religiosi.*
Præsertim donando illa. ibid.
55 *De alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretiosorum.*
Qui contractus nomine alienationis intelligantur. ibid.
56 *Transferre etiam bona unius monasterii in aliud fieri non potest à Regularibus.*
57 *Alienari possunt ab ipsis sine S. Congregationis licentia mobilia non pretiosa.*
Item mobilia etiam pretiosa quæ servando servari non possunt. ibid.
Quid de mancipiis.
Quid de oblationibus factis sacris Imaginibus. ibid.
58 *In quibus casibus etiam de immobilibus facere possunt Regulares alienationem sine licentia S. Congregationis.*

Rr 3 59 *An*

1 CVM certum sit ex dictis *tom.*1. *cap.*6. *num.*5. *& in hoc tom. cap.*1. *à num.*2. omnia Monasteria Regularium etiam Mendicantium, tam virorum, quàm mulierum (exceptis Capuccinis S. Francisci, Minoribus de Obseruantia, qui à Concilio Tridentino excepti sunt, & domibus professis Societatis Iesu, ac etiam Conuentibus nostrorum PP. Discalceatorum Hispaniæ propter peculiares ipsorum leges) posse bona stabilia, seu immobilia possidere, & multò magis bona mobilia, ideo de huiusmodi bonis in præsenti dicendum. Primò in genere de bonis quorum capacia sunt. Secundò, de modis quibus ea adquirere possunt. Ac tertiò, ad quem, vel quos pertineat illorum administratio.

2 Est autem sermo de ipsis Monasteriis, aut Conuentibus, non de Fratribus, aut Religiosis in particulari, quia de istis dictum est *tom.*1. *cap.*6. *num.*19. non posse habere bona aliqua immobilia, etiam à voluntate Superiorum dependentia, vel reuocabilia, iuxta decreta Concil. Tridentini, & Summorum Pontificum ibi adducta, nisi forsan per accidens in aliquo casu, vt ibi etiam à *num.*21. dictum manet: posse tamen mobilia bona ad vsum facti reuocabilem, & amouibilem rerum necessariarum statui, & personæ habere, iuxta ibidem dicta *num.*3. *&* 16. De Religiosis autem Societais Iesu qui sola biennij vota emiserunt, specialis est ratio, propter specialem modum paupertatis huius Religionis, de quo Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*27.

3 Per bona autem stabilia quæ prædicta Monasteria Regularium possidere possunt, intelliguntur domus, vineæ, prata, prædia, annui redditus, census, iura, & actiones ad aliqua faciendum, vel recipiendum quæcumque bona, siue mobilia, siue immobilia. Abbas *in cap. Nulli, de reb. Eccles. non alienand. num.*9. *&* 10. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*17. *num.*16. *&* 17. Vnde per stabilia bona non solùm intelliguntur ea quæ fixam habent radicem, vt sunt fundi, prædia, domus, sed etiam iura fructifera, vt sunt census, quibus annui redditus correspondent, seruitutes, & similia bona, quæ incorporalia dicuntur. Suarez *de defens. fidei lib.*4. *cap.*18. *num.*1.

4 Capacia item sunt prædicta monasteria, quæ in communi bona immobilia possidere possunt, possidendi etiam feudum, quando seruitium petitum in feudo est tale quod possit à monasterio exhiberi, secus autẽ quando tale est, quod exhiberi nequeat. Pro quo notandum, feudum esse ius habendi rem aliquam immobilem quoad dominium vtile cum onere obsequij, vel seruitij exhibendi principali habenti dominium directum talis rei. Quando ergo tale obsequium, vel seruitium exhibendum est tale, quod à monasterio exhiberi possit, tunc capax erit feudi, secus verò quando non potest ab ipso exhiberi. Ratio est, quia feudum haber annexum illud onus: quando ergo monasterium capax est subeundi tale onus, capax etiam erit feudi; quando autem incapax est oneris subeundi, incapax quoque erit feudi. Molina *tom.*1. *de iustitia, disp.*140. *vers. Regulam*, Lessius 2. *de iust. cap.*41. *dub.*10. *num.*84. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*15. *num.*36. Extat insuper priuilegium Celestini V. suæ Congregationi, de quo Rodriguez *tom.*1. *q.*38. *art.*3. vbi etiam de aliis circa hoc. Tunc autem erit Monasterium capax talis oneris subeundi cum seruitium præstandum patrono directo feudi est reale, consistens in pecunia, vel alia re tradenda, vel si sit personale, non dedeceat religionem illud subire, vel casu quo dedeceat, possit per substitutum exhiberi. Sanchez *vt supra.* Vnde feudi petentis seruitium incertum ad arbitrium domini capacia non sunt monasteria, cum posset tunc à domino postulari seruitium quod non posset, vel non deceret à monasterio exhiberi. Menochius *cons.*54. *num.*15. Sanchez *vt suprà num.*44. Limitatur tamen tradita doctrina de capacitate monasteriorum ad possidendum feudum, ad feudum quod non habet dignitatem annexam, cuius incapax est monasterium, vt regni, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus. Cum enim monasteria capacia non sint huiusmodi dignitatum, vt dicetur inferiùs *num.*8. sic neque feudi cui annexæ sunt. Molina vt *supra.* Azor. *tom.*1. *instit. moral. lib.*12. *cap.*8. *quæst.*5. Quando autem succedat monasterium in feudum Nouitij, dicetur *infrà num.*14.

Capacia etiam sunt prædicta monasteria bona immobilia possidentia emphyteosis, sicut & feudi, quoties pensionis solutio non repugnaret, aut esset indecens monasteriis. Pro quo etiam notandum, emphyteosim esse ius habendi rem aliquam immobilem quoad dominium vtile cum onere soluendi realem aliquam pensionem domino in recognitionem directi dominij. Quoties ergo talis pensionis solutio non repugnat, aut indecens est monasterio, capax erit emphyteosis. Ratio est, quia cum generaliter loquendo prædicta monasteria capacia sint possidendi bona immobilia, cum emphyteosis inter illa numeretur, nec possit esse aliqua ratio specialis, nisi repugnantia, aut indecentia solutionis pensionis, si hæc non est, nulla erit. Nauarrus *comment.*2. *num.*55. *fin. de Regular.* Azor. *tom.*1. *institut. moral. lib.*12. *cap.*8. *quæst.*4. Possunt etiam dare bona immobilia monasteriorum tam in feudum, quàm in emphyteosim, quod intellige seruata solemnitate requisita pro alienatione bonorum Ecclesiæ, de quo *infra à num.*1. Pro quo videtur extare priuilegium Leonis X. Societati de Vrbe, quod refert Rodriguez *tom.*1. *quæst. Regul. quæst.*38. *art.*2. *ex Compend. priuilegiorum Societatis Iesu.* Licet dubitem, an illo possint frui Regulares. Casu autem quo emphyteuta, ille scilicet qui habet bona illa à principali domino, pensionem non soluat, cadere in commissum, & posse expelli auctoritate Prælati, habent plures, & habetur ex priuilegio Pij V. concesso Fratribus SS. Trinitatis. Syluester *verb. emphyteusis, numero* 2. Rodriguez vt supra. 5

Sunt quoque capacia prædicta Monasteria iurisdictionis temporalis, prout colligitur *ex cap. cum dilectus, de ordine cognit. ex cap. Abbate sanè, de sentent. & re iudicat. in* 6. & ex quadam lege recopilationis *lib.*4. *tit.*3. *lib.*1. *recop.* Experientia quoque ipsa, qua constat in partibus Hispaniarum multa Monasteria possidere villas, & castra cum iurisdictione. Et ratio est, quia nihil est in iurisdictione temporali, quod impediat quominus Monasteriis conuenire possit. Si enim dicatur indecens esse Religiosos 6

sæcularia

sæcularia negotia pertractare, aut iurisdictionem criminalem exercere, maximè vbi interuenit causa sanguinis, id solum probat hanc iurisdictionem à Religiosis mediatè solum, & per substitutos, aut delegatos exerceri debere, quod est verum, & colligitur ex *cap. finali, ne Clerici, vel Monachi in 6.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 78. art. 12. §. neque obstat alia decretalis.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 15. num. 12.*

7 Pariter etiam videtur dicendum prædicta Monasteria possidendi Maioratus capacia esse, tam loquendo de Maioratibus non habentibus iurisdictionem temporalem annexam, quàm de illis qui habent illam. Tum quia capacia sunt quorumcunque bonorum, & iurium immobilium, vt colligitur ex *authent. ingressi, C. de Sacrosanctis Ecclesiis*, & Conc. Trident. *sess. 25. cap. 3.* Tum quia nihil est in maioratibus quod repugnet statui Religioso Monasteriorum, vt discurrenti per singula parebit, & constat ex dictis *num. præced.* Rodriguez *tom 2. q. 78. art. 12.* post alios. An autem de facto in huiusmodi maioratus succedant monasteria, dicetur inferius *n. 17.* Intelligitur autem doctrina tradita de maioratibus inferioribus, non de his qui summam dignitatem, aut iurisdictionem annexam habent, pro qua petita videatur industria personæ singularis, propter dicenda *num. sequenti.*

8 Nihilominus non videntur prædicta monasteria habere posse, aut capacia esse habendi maioratus illos, qui summam, aut supremam dignitatem, aut iurisdictionem habent annexam, vt sunt Regnum, Ducatus, Marchionatus, Comitatus. Ratio est, quia huiusmodi dignitates, seu maioratus, ea munera, & ministeria habent annexa, quæ vix, aut nullo modo per substitutas personas exerceri possint, vt propterea tam iure gentium, quam ex institutione harum dignitatum videantur personales, & ad illas industria personarum requisita, ita vt per substitutos administrari non possint. Rex enim personaliter debet adesse Curiæ, Comitiis, bello, &c. Duces etiam, Marchiones, & Comites personaliter seruire debent exercitui, assistere Regi, Curiæ, Bello, &c. Glossa *cap. scripsit, verb. dignitas, 27 quæst. 2.* Tiraquell. *d. nobi itat. c. 25. n. 3.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 13. n. 18.* Specialiter aliqui qui sustinent posse monasteria maioratus alios inferiores possidere, id negant de istis. Auendagno iunior *l. 40. Tauri, glos. 4. n. 39. & 45.* Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 78. art. 12. §. præterea licet*, vbi inquit. Hoc autem cessat in primogeniis, quæ dignitates has supremas annexas non habent, sed tantum Vassallos, & iurisdictionem, cuius iurisdictionis seruitium, & ministerium non est personale, & per substitutos potest exerceri.

9 Probabile etiam valdè est, prædicta monasteria capacia etiam esse habendi maioratus institutos fauore agnationis, familiæque conseruandæ, durante scilicet vita Religiosi, cui talis maioratus competebat. Ratio est, quia Religiosus non perdit iura sanguinis, nec ex eo quod Religiosus est, desinit esse de genere, familia, & agnatione sua, nec perdit nobilitatem quam habebat, vt dixi *tom. 1. c. 2. n. 16.* ergo ratione ipsius capax erit Monasterium possidendi huiusmodi maioratus, cum monasterium possideat illa bona, seu iura quæ Religiosis competunt, aut competere possunt, siue ante, siue post professionem. Quod intellige pro tempore quo viuit Religiosus; ita vt post illius mortem transeat maioratus ad alium agnatum vocatum in institutione illius. Rodriguez *tom. 2. quæst. Reg. quæst 78. art. 12. §. neque etiam obstat*, & probabile id putat, etsi probabilius contrarium, Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 15. n. 19.*

10 Multo magis certum est prædicta Monasteria capacia esse habendi, aut possidendi fideicommissum (idest ius habendi aliquam hæreditatem alicui relictam eo onere vt alteri postea restituatur) ratione Religiosi ad quem spectabat, etiamsi illud relictum esset familiæ, aut agnatis. Ratio est, quia cum Religiosus familiam & agnationem seruet, vt *num. præced.* dictum est, & ex alia parte monasteria capacia sint cuiuscumque hæreditatis Religioso competentis, absdubiè ratione illius capax erit talis fideicommissi. Mantica *de coniectur. vlt. volunt. lib. 8. titul. 12. n. 25. & 27.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 15. n. 21.*

Sunt quoque præfata Monasteria capacia habendi iuspatronatus, quod vt dixi *cap. 11. n. 1.* non est aliud, quàm potestas præsentandi instituendum ad beneficium Ecclesiasticum in Ecclesia, pro eo quod eam fundauit, vel construxit, vel dotauit. Ratio est, quia nihil est in tali iurepatronatus, vel exercitio ipsius, quod repugnet Religiosorum domibus, vel indecens illis sit: cùm ergo ex alia parte prædicta monasteria capacia sint quorumcunque iurium, seu bonorum etiam immobilium, capacia etiam erunt huiusmodi iurispatronatus. Et ita id supponunt Lambertinus *de iure patronat. lib. 1. part. 1. quæst. 8. art. 9. n. 7.* Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. quæst. 122. art. 2.* Sanchez *lib. 7. in decal. cap. 14. num. 5.* quomodo autem in illud succedant, *inferiùs n. 21.* dicetur. 11

Insuper præfata monasteria capacia sunt habendi ius nominandi ad emphyteosim, quam Religiosi habebant ante professionem. Nihil enim est in hoc iure, aut exercitio ipsius quod repugnet, vel indecens sit monasteriis: casu ergo quo Religiosi ante professionem tale ius habuissent, cum post professionem nullum temporalium bonorum ius maneat in ipsis, sed totum transeat ad monasterium, transibit etiam & istud. Molina *tom. 2. de iustit. disp. 482. vers. vtrum autem Religiosus.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 14. n. 16. & 17.* [Vnde de moniali quadam olim coniugata, quæ in tali statu non fecit nominationem in re emphyteutica, prout poterat facere, non posse illam facere postea dum est monialis, resoluit Portellus *in Resolutionibus moral. tom. 2. casu. 38.*] Quando etiam succedat in hoc ius monasterium, dicetur *infra n. 24.* 12

Prædicta autem bona, seu iura, quorum capacia esse monasteria Regularia, quæ immobilia possidere possunt, dictum est, tribus præsertim modis, aut aliquo ipsorum acquiri possunt à monasteriis, videlicet donatione, emptione, & successione, ad quos tres modos acquirendi reduci possunt alii. His autem modis acquirere posse monasteria, constat tum ex iure communi, & praxi Ecclesiæ, tum ex multis priuilegiis Religionum. Praxis Ecclesiæ nota est apud omnes. Ius commune habetur *in c. nullum 18. quæst. 2.* de quo Suarez *3. tom. de Relig. lib. 2. c. 26.* Priuilegia quoque Religionum multa afferri possent, de quibus Casarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Bona, verb. Eleemosyna, verb. Hæreditas, verb. Legatum, & verb. Possessiones Fratrum.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Bona, verb. Eleemosyna, & verb. Legatum.* Excipitur ab hoc vltimo acquirendi modo, qui est per successionem, religio Societatis Iesu quoad collegia; etsi enim annuos redditus, & bona stabilia possideant, nihilominus priuata sunt iure succedendi in bona suorum religiosorum, iuxta dicta *cap. 1. n. 7.* Quod idem dico de Collegiis nostrorum PP. Discalceatorum Congregationis Hispaniæ, nequeunt enim in Fratrum hæreditatem succedere, vt ibi diximus. Prædicta ergo Collegia, quantum ad hoc punctum succedendi intelligi debent excepta. De aliis est sermo in præsenti. 13

Igitur acquirere posse prædicta Monasteria iura feudorum, seu feuda ipsa, successione, eo quòd aliquis feudum possidens ingrediatur, & profiteatur Religionem, patet quia cum Monasteria succedant in omnia iura professi, quorum capacia sunt ipsa Monasteria, cum illa capacia sint possidendi feudum quando 14

seruitium

seruitium per illud postulatum est tale, vt ab ipsis exhiberi possit, iuxta dicta *num.*4. absdubiè transibit etiam feudum talis professi, cum aliis ipsius bonis ad Monasterium. Confirmatur, quia Nouitius minimè amittit feudum per ingressum Religionis, sicut nec alia bona, cuius signum est, quod egrediens Religionem retinet omnia illa. Ergo quemadmodum cum profitetur Religionem in alia bona ipsius succedit Religio, si est capax succedendi, sic & in feudum, ac perinde successione acquiret Monasterium feudum. Azor. *tom.*1.*instit. moral.lib.*12.*c.*8.*q.*5. Rodrig. *tom.*1.*quæst. Regul,q.*38. *art.*3.*& tom.*2.*q.*62. *art.*10.*& q.*78.*art.*12. *vers. Tertiò probatur.* Posse etiam donatione acquiri constat ex priuilegio Celestini V. facto Congregationi Celestinorum, de quo Rodrig. *dict. tom.*1. *q.*38. *art.*3. Vbi etiam de alio simili priuilegio concesso Cõgregationi S. Georgij in Alga. Emptione autem posse acquiri, constat ex dictis, quæ enim successione, & donatione acquirere possunt Monasteria, etiam emptione acquirent, posita ipsorum capacitate.

15 Idem etiam de emphyteosi dicendum videtur, posse scilicet prædicta Monasteria bonorum immobilium capacia acquirere illam successione, ob professionem videlicet in Religione alicuius talem emphyteosim possidentis, quando scilicet, vt dictum est *num.*5. pensio soluenda non est indecens, aut repugnans Monasterio. Cùm omnia iura, & bona professi, vt dictum est, ad Monasterium transeant. Nauarr. *comm.*2. *num.*55 *fin. de Regular.* Molina *tom.*1. *de iustit. disp.* 140. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*15. *à num.*53. apud quos etiam, quæ & qualis sit hæc emphyteosis, in quam Monasteria prædicta succedant. Posse etiam acquirere Monasteria donatione sibi ab aliis facta, vel etiam emptione, ex eo constat, quod in eo nulla apparet repugnantia, aut indecentia, quare id fieri non possit.

16 Pariter de iurisdictione temporali dicendum est, eam scilicet acquirere posse prædicta Monasteria bonorum immobilium capacia, tum successione ratione Nouitij in Religione profitentis, tum emptione, & donatione, cum in hoc nulla sit repugnantia, aut indecentia. Maximè quia cum possint his tribus modis acquirere villas, castra, seu pagos, quibus annexa est talis iurisdictio temporalis, eisdem etiam modis illam acquirent.

17 De Maioratibus autem loquendo, quamuis vt dictum est *num.*7. prædicta Monasteria aliquos illorum habendi capacia sint, quasi in actu primo, & in potentia, nihilominus in illos non succedunt ratione professorum in Religione. Primò, quoties à primo maioratus institutore adiecta est clausula ne in illum succedant Monachi. Talis enim conditio iusta est, & valida, cum non eò tendat, vt à statu Monachali retrahat, sed vt familia conseruetur. Couarruu *lib.*1.*variar.c.*19. *n.*10. Molina *tom.*1.*de iust. disp.*207. *concl.*2. *& tom.*3. *disp.*623.*n.*3. & alter Molina *de Hispan. primog. lib.*2. *cap.*12.*num* 54. In tali autem casu statim à die professionis possessoris maioratus deuoluitur ipse maioratus ad sequentem vocatum, non aliter, quàm si possessor naturaliter mortuus fuisset. Ea enim professio æquiparatur morti naturali. Quemadmodum ergo si talis possessor maioratus naturaliter moreretur, deuolueretur ad sequentem vocatum, sic etiam in præsenti, cum Monasterium sit exclusum. Molina *tom.*3. *de iust. disp.*623. *n.*2. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*15. *num.*10. Secundò, etiamsi à primo institutore maioratus non sit apposita prædicta clausula exclusiua Monachorum, quoties verisimiliter præsumitur ex signis, vel conditionibus in institutione positis, nullatenus voluisse prædictum institutorem, vt maioratus ad monasteria peruenirent. Cùm enim talis voluntas rationabilis sit, valida erit, sicut dictum est de voluntate expressa per clausulam excludentem. Molina *lib.*1. *de primogeniis, cap.*13. *à num.*81. *vsque ad* 94. Graffis 2.*p. decis. lib.*3. *cap.*19. *num.penult.* Molina Societat. Iesu *tom.*3. *de iustit. dicta disp.*623.*n.*4. Quo etiam casu iudicandus erit professus maioratum obtinens quasi naturaliter mortuus, & transibit maioratus ad alium vocatum, vt dictum est suprà, propter eandem rationem. Signa autem talis voluntatis institutoris maioratus erunt, si petat arma, & nomen suum à successoribus in maioratu obseruari, saltem eo modo honorifico, ac splendore, quo à Religiosis id fieri nequeat, aut non deceat. Si habens filium Monachum tempore quo instituebat maioratum nullam de ipso mentionem fecit, sed solùm de aliis filiis, filiabus, aut consanguineis. Si petat quod successor in maioratu vadat personaliter cum Rege ad bellum, & similia. Sanchez *lib.*7. *in decalog. c.*15. *n.*23. *&* 26.

In alios autem maioratus, in quorum institutione non apponitur clausula expressè exclusiua Monachorum, neque sunt signa præsumptionis talis exclusionis, siue habeant, siue non habeant annexam iurisdictionem, dummodo non sint ex illis qui summam dignitatem, vel iurisdictionem important, de quibus *suprà n.*8. succedere possunt prædicta Monasteria. Ratio est, quia cum illorum capacia sint iuxta *dicta n.*7. & ex alia parte regula generalis sit ex *authent. ingressi, Cod. de Sacrosanct. Eccles.* quod Monasteria in omnia professi bona, & iura succedant, non est cur à tali successione excludantur, maximè quia priuari Monasteria tali successione, quædam pœna videatur iuris communis restrictiua, pœna autem irrogari nequit nisi sit in iure expressa. Quæ sententia, quoad maioratus iurisdictione carentes receptissima est apud auctores. Molina *lib.*1.*de primogeniis, c.*13.*n.*95. & alter Molina Iesuita *tom.*3. *de iustit. disp.*623. *n.*3. Quoad maioratus verò iurisdictionem habentes est probabilissima. Auendañus iunior *l.*40. *Tauri, gloss.*4. *n.*39. Rodrig. latè & doctè 2.*tom.quæst.Regul.q.*78.*art.*12. vbi in fine concludit ita iudicatum esse in Senatu Pintiano in causa cuiusdam maioratus. 18

Ex quibus constat prædicta Monasteria acquirere posse successiones, & in persona professorum in aliquos, & plures maioratus succedere. An verò similiter eos possint acquirere emptione, vel donatione, pendet ex cognitione naturæ dictorum maioratuum, de quo aliàs. Cùm autem capacia sint saltem aliquorum, vt dictum est, nisi natura ipsorum maioratuum repugnet, etiam emptione, vel donatione eos acquirere poterunt. Idem etiam videtur dicendum de institutione primogenij; etsi enim Religiosus particularis primogenium instituere non possit, quia est actus dominij, & quia is, qui non potest contrahere, nec vltimam voluntatem facere, primogenium instituere non potest, vt docent Tapia *authent. ingressi, verb. ideoque nec de his, c.*1. *n.*73. Molina *tom.*3. *de iustitia, disp.*604. *n.*4. Monasteria autem cum capacia sint dominij, & possint contrahere, videntur posse illud instituere, saltem in iure communi naturali stando. Quamuis quia primogenium est res prophana, abstinere ab ipsius institutione debeant etiam Monasteria, nisi ex pia aliqua, & honesta causa. Molina *lib.*2. *de primog. c.*9. *n.*67. & alter Molina Iesuita *d. disp.*604. *n.*5. 19

Pari etiam ratione possunt prædicta Monasteria fideicommissa successione acquirere, cum capacia sint illa possidendi, iuxta dicta *suprà n.*10. & tenent Manrica, & Sanchez *ibid. relati.* Emptione quoque, & donatione illa etiam acquirere posse videntur, nisi obstet natura, aut qualitas ipsorum. 20

De iurepatronatus loquendo, cum illius capacia sint prædicta monasteria, iuxta dicta suprà *n.*11. ideo successione acquiri potest ab ipsis, sicut & alia professi iura, vt Lambertinus, Rodriguez, & Sanchez *ibid.* relati docent. Intelligendum autem hoc erit de iure patronatus seu præsentandi, quod iure singulari, aut personali 21

pertinebat ad professum, sic enim illud competebat ipsi non iure singulari, aut personali, sed quatenus erat in sæculo pars alicuius communitatis, vel Collegij, cum ratione professionis desinat esse talis pars, non transiet ad monasterium. Glossa *in cap. beneficium, v. conferendum, in additionibus, de Regul. in 6.* Sanch. *lib. 7. in decalog. c. 14. n. 1.* Similiter acquiretur monasterio ius patronatus quod acquireret Monachus iam professus fundans, construens, vel dotans Ecclesiam. Cum quidquid Monachus acquirit, Monasterio acquirit. Lambert. *de iure patr. l. 1. part. 1. q. 8. art. 9. n. 4.* Addit Sanch. vt suprà *n. 4.* id esse quãdo Monachus ex legitima licentia fundaret, construeret, vel dotaret Ecclesiam. Verumtamen etiamsi non adsit talis licentia, sed demùm, quod Monachus sine illa illegitimè, vel peccaminosè contra votum obedientiæ, vel paupertatis fundaret, construeret, vel dotaret talem Ecclesiã, adhuc ius patron. quod acquisiuerat, transit ad Monasterium, iuxta dicta *tom. 1. c. 6. n. 40.* Præterea acquirere possunt successione prædicta monasteria ius patronatus quod est annexum aliquibus bonis professi, in quæ succedunt ipsa Monasteria. Cum enim accessorium sequatur naturam principalis, si Monasterium succedit in bona professi, succedet etiam in ius patronatus illis annexum. Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. q. 122. art. 2.*

22 Acquirere etiam possunt prædicta Monasteria ius patronus donatione, seu translatione facta ab eo qui illud habebat, & erat patronus cum facultate donandi. Cum enim illius habendi capacia sint, iuxta dictà *suprà n. 11.* non est aliqua ratio quare ipsis donari non

23 possit, modo tamen assignato *c. 11. n. 10.* Non tamen possunt acquirere illud emptione, cum sit inuendibile, & materia simoniæ, iuxta dicta eodem *c. 11. n. 7.*

Quando ius patronatus competit Monasterio solùm ratione personæ Religiosi in ipso professi, ita vt illud sit annexum personæ, sequitur ipsam, ita vt post mortem ipsius expiret ius patronatus, & ipso translato ad aliud Monasterium transeat idem ius cum illo; si autem est annexum bonis, durat quantum durant illa bona. Quorum ratio est, quia accessorium, & annexum alicui sequitur ipsum, Rodriguez *tom. 2. quæst. Regul. q. 122. art. 2.* Sanchez *lib. 7. in decal. c. 14. n. 6.* Ad quem autem pertineat ius præsentandi, quando ius patronatus transit ad Monasterium ratione personæ Religiosæ, an scilicet ad illum, an verò ad Monasterium, dictum est *c. 11. n. 11. 15. & 16.*

24 Succedent etiam prædicta Monasteria in ius nominandi ad emphyteusim competens professionem emittenti, iuxta dicta *suprà n. 12.* quod intellige nisi tale ius sit personale, vel ex coniecturis eliciatur electam esse industriam personæ. Emptione etiam, & donatione etiam acquiri potest à prædictis Monasteriis, cum in hoc nulla sit repugnantia, vel indecentia.

25 Succedent insuper prædicta Monasteria in legitimam debitam professo, cum succedant in omnia iura ipsius. Sed hic notandum, nequaquam patre superstite deberi legitimam filio professo, eo quod viuentis nulla sit hæreditas, *l. qui superstitis, ff. de acquir. hæred. & l. 1. §. si impuberi, ff. de collat. bonor.* & tradunt Decius, Felinus, & alij quos refert Tapia *authent. ingressi, verb. sua, c. 4. n. 10.* quod videtur limitandum, nisi pater vergeret ad inopiam dissipando bona sua, aut in casu quo filius existens in sæculo posset à patre postulare legitimam filij viuente patre; cum ius filij translatum sit in Monasterium. Tapia *ibid. n. 11.* Sanchez *lib. 7. in decalog. c. 10. num. vltim.*

26 Præterea succedent in iura suitatis, & agnationis, iura sanguinis, & cognationis, qualitates, & prærogatiuas professi, quatenus, & eo modo quo ipsi, & Monasteriis ipsis competere possunt. Constat *ex l. fin. Cod. de Episcop. & Cleric.* constabit etiam ex infrà dicendis. Mant. *de Coniectur. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12. numero 25.* Molina *lib. 1. de primog. capite 13. num. 47.*

Transeunt etiam ad prædicta Monasteria bona illa quæ habebat professus in sæculo, cum pacto non alienandi, nisi per tale pactum exprimeretur hæc transactio. Quia si talis expressio non habetur, nomine alienationis solùm videtur importari alienatio voluntaria, non illa quæ per legem inducta est, qualis est de qua in præsenti. Molin. *lib. 1. de primogen. capite 13. numero 77.* Tapia *authent. ingressi, verb. sua, capite 12. num. 38.* 27

Transeunt prætetea ad dicta Monasteria bona illa quæ habebat aliquis grauatus eo onere, vt si moreretur absque filiis, transirent ad aliquem tertium, & ipse nullis filiis relictis Monasterium ingreditur. Ratio est, quia ita deciditur *in authent. de sanctiss. Episcop. §. sed & hoc præsenti*, quæ approbatur *cap. in præsentia, de approbat.* & communi Pontificum consensu. Cuius etiam decisionis ratio est, quia vel Monasterium habetur loco filij, vt tradunt post alios Medina *lib. 2. de primog. c. 9. n. 4.* Lessius *2. de iustitiâ cap. 41. dub. 41. num. 84.* vel quod ea conditio, si absque liberis decesserit, videatur turpis, vtpote auertens à Religioso statu, ac per consequens habeatur pro non adiecta, vt habent etiam Angelus *verb. hæres num. 21.* & ibi Tabiena *q. 16. n. 17.* Armilla *verb. hæreditas, n. 22.* vel quia ita præsumitur voluntas testatoris, aut relinquentis talia bona, vt volunt Molina *tom. 1. de iust. disput. 190. vers. quando quis*, Sanchez *lib. 7. in decalog. c. 16. n. 8.* Addo oppositum esse dicendum in casu quo constaret expresse de voluntate testatoris, aut relinquentis talia bona. Sanchez *ibid. n. 12.* 28

Item transit ad prædicta Monasteria vsusfructus quem habebat ille qui professionem emisit in illis. Cum enim in *auth. ingress. Cod. de sacrosanct. Eccles.* decidatur omnia bona, iura & actiones monachi transire in monasterium, nec ibi, aut alibi excipiatur vsusfructus, idem de illo dici debet. Sylnester *verbo Religio 6. q. 1. dicto 2. & verbo hæred. n. 1. q. 7. & verb. Religio, n. 21.* Nauarrus *Comment. 2. n. 38. de regul.* Graffis *2. p. decis. lib. 3. c. 19. n. 43.* Quod etiam videtur verum de patris vsufructu in filij bona aduentitia, quando talis pater professionem emittit, cum nulla sufficiens ratio discriminis inter hunc, & alios vsusfructus assignari possit. Molina *tom. 1. de iust. disp. 9. ad finem, & disput. 140. column. 3.* Lessius *2. de iust. c. 41. dub. 10. n. 83.* 29

Transire etiam videtur ad prædicta Monasteria precarium, quod erat illius qui Religiosus effectus est, cùm sit eadem ratio de hoc ac de aliis iuribus. Sanchez *lib. 7. in decal. c. 15. n. 60.* Nota autem precarium esse ius habendi aliquam rem solum pro tempore quo is qui eam concessit, voluerit. De quo Azor. *tom. 3. lib. 7.* Bonac. *de contract. q. 14.* 30

Denique generaliter loquendo prædicta Monasteria succedunt in omnia Religiosi bona, de quibus ipse ante professionem legitimè non disposuerat, siue ab ipso quomodolibet ante, vel post professionem acquisita sunt, iuxta dicta ex illa generali regula. Quidquid Monachus acquirit Monasterio acquirit, *tom. 1. capite 6. numero 40.* Constat quoque hoc *ex §. Si qua mulier, authent. de sanctiss. Episcop. & §. illud quoque, authent. de Monachis, & authent. si qua mulier, & auth. ingressi, Cod. de sacros. Eccles. & c. Si qua mulier, & c. quia ingredientibus 19. q. 3.* Nauarrus *Comment. 2. de Regul. n. 55.* Sanchez *lib. 7. in decal. c. 12. n. 4.* [Lugo *de iust. & iure tom. 1. disp. 3. sect. 9. n. 190. & 191.*] Et ratio omnium est, quia cum religiosus per professionem se totaliter Deo dedicet, consequenter etiam dedicat ei omnia quæ possidet, & ita monasterium succedit in omnia iura, & facultates quæ professo competere possunt. Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 80. art. 2.* Tamburinus *de iure Abbatum tom. 3. disp. 11. quæsit. 4. n. 7.* 31

Vnde in his, in quæ ex professi persona succedunt, illis actionibus agere possunt quæ professo ante ingressum competerent. Siquidem in omnia eius iura succedunt. Syluest. *verb. religio 6. quæst. 2.* Angelus *in summa, verb. religio, num. 59.* [Vt verò sciatur quæ bona sunt illa, quæ ex filio familias in Religione professo transeant cum ipso ad religionem, notandum ex communi Doctorum sententia, quadruplex esse filiifamilias peculium, nempe castrense, quasi castrense, aduentitium, & profectitium. Castrense dicitur illud quod in castris, seu bello acquiritur.

Quasi castrense, quod ex publico aliquo officio. Aduentitium, quod neque ex bello, neque ex officio aliquo publico, nec ex bonis paternis aut patris intuitu, sed aliunde adquiritur, vt donatione, legato, successione materna, opera propria, aut ex artificio. Profectitium verò, quod pecuniis, aut rebus patris, aut patris occasione adquiritur. Ex quibus peculiis castrense, & quasi castrense pertinent ad filium quoad proprietatem, & vsumfructum. Aduentitium pertinet ad filium quoad proprietatem, & ad patrem quoad vsumfructum. Profectitium verò pertinet ad Patrem, tam quoad proprietatem quàm quoad vsumfructum. Ergo ad intentum filiofamilias professo transeunt cum ipso ad Religionem peculium castrense & quasi Castrense: quia hæc sunt omnino ipsius filij. Profectitium nullo modo transit ad Monasterium, quia est omnino patris. Aduentitium autem transit quoad proprietatem ad Monasterium, cum quoad proprietatem sit filij. In quo conueniunt DD. specialiter Sanchez *lib. 7. in decal. c. 13. n. 37.* & Lugo *tom. 1. de iustit. & iure, disp. 3. sect. 9. num. 196.* Ad verò transeat quoad vsumfructum, etsi aliqui affirment, meritò tamen communis sententia tenet contrarium, scilicet non transire hoc modo ad Monasterium, sed manere apud patrem, eo quòd re vera hoc modo sit patris, & pertineat ad patriam potestatem, quæ non soluitur per professionem filij. Sanchez *supra num. 39.* post plures alios, quos sequitur Lugo *suprà.*

Dubitari autem solet, an libri quos pater filio dederat studiorum causa, transeant cum ipso ad Monasterium. Et dicendum quod si filius erat iam Doctor, & iam exercebat munus aliquod in Republica, vel in procinctu erat ad illud exercendum, tunc libri illi censentur vt bona Castrensia filij, & ipse veluti emancipatus, ac proinde transibunt cum ipso ad Monasterium. Si verò nondum absoluerat sua studia, censentur bona profectitia, sicut & alia supellex à patre filio concessa, vtpote manenti sub patris potestate, ac proinde non transibunt cum filio ad Monasterium. Ita Lugo suprà ex doctrina Molin. *tom. 1. de iustit. & iure, disp. 239.*

Nota præterea probabile valdè esse, bona quæ adquirunt Nouitij tempore Nouitiatus, esse bona quasi Castrensia, eo quòd Nouitij per Nouitiatum veluti egressi sunt de patria potestate, & censentur Clerici, quorum priuilegium est, vt quæ post Clericatum adquirunt, sint bona quasi Castrensia, ac proinde etiam talia bona transibunt cum ipsis ad Monasterium, si professionem emiserint. Sanchez *dicto c. 13. n. 49.* Lugo *sup. n. 196.*

32 Potest tamen contraria consuetudine legitimè præscripta derogari huic iuri succedendi prædicta Monasteria in bona suorum professorum, sicut derogatum dicitur apud Gallos, ita vt ipsorum bona pertineant ad consanguineos propinquiores. Ratio est, quia hoc ius succedendi, etsi satis conforme sit iuri naturæ, cùm ratio postulet; vt qui se dicat Deo, omnia etiam sua ipsi etiam dedicet, nihilominus solo iure humano, vt patet ex loc. cit. *n. preced.* introductum est, iuri autem humano consuetudo legitimè præscripta derogare potest. Couar. *de pact. p. 3. §. 2. num. 4. ad fin. & cap. 1. fine, de testam.* Azor. *tom. 1. inst. mor. lib. 12. c. 8. quæst. 1.*

Quamuis autem iure Pontificio abrogari possit tale ius succedendi in bona professorum causa rationabili subsistente, cùm Pontifex dominus sit, vel supremus administrator bonorum Ecclesiæ, iure tamen ciuili id fieri non potest, quia cum Principes temporales, à quibus dimanat ius ciuile, non habeant iurisdictionem in Ecclesiasticas personas, aut bona ipsarum, neque etiam habent potestatem ad auferendum id quod ab Ecclesia Monasteriis est concessum. Couarru. *de pactis 3. p. §. 2. n. 4. vers. Illud sanè.* Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 77. art. 2.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 12. n. 18.* plures alios referens, & impugnans oppositum sentientes. 33

Non tamen succedunt prædicta Monasteria in beneficia Nouitij qui in illis emisit professionem; vacant enim talia beneficia per professionem, vt habetur ex *c. Beneficium, de Regul. in 6.* vt dictum est *tom. 1. p. 1. c. 2. n. 17.* nec in pensiones, propter eandem rationem. Gigas *de pensionib. q. 5. n. 6.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 4. n. 13.* Vide dicta *hoc 2. tom. c. 2. n. 21.* 34

Nec etiam succedent prædicta Monasteria in bona professi, quando ipse tempore Nouitiatus modo assignato *tom. 1. c. 24. n. 32.* vel alio modo ante ingressum in Religionem renunciauit hæreditati suæ, aut bonis, quæ ad ipsum pertinebant. Eo enim ipso, quo talem renunciationem legitimè fecit, nullum ius remanet in ipso ad prædicta bona, ac per consequens nec Monasteria illa succedent. Quia tamen adhuc facta renunciatione hæreditatis remanet in renunciante ius ad aliqua alia bona, ideo in ipsa succedet Monasterium. Quæ autem sint hæc bona non comprehensa in renunciatione hæreditatis, tractant Azor. *tom. 1. inst. moral. lib. 2. c. 28. q. 8.* Molina *tom. 2. de iust. disp. 579.* Rodrig. *tom. 2. qq. Reg. q. 78. art. vlt.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 7.* 35

Nec etiam succedent prædicta Monasteria in illa bona Nouitij professionem emittentis, quæ sunt legitima filiorum, quos habet in sæculo. Prædicta enim bona non spectant ad ipsum professum, sed ad filios ipsius, ac per consequens nec ad Monasterium, quod solùm succedit in iura professi. A quo autem tempore debeatur dicta legitima filiis, an scilicet à tempore professionis patris, an solùm post mortem ipsius? Probabilius est, statim ac parens profitetur, deberi. Talis enim professio est quædam mors ciuilis ipsius, & ratione illius fictione iuris desinit esse in rerum natura. Sylu. *verbo hæreditas 1. q. 7. n. 10. dicto 6. & verb. Religio 6. q. 1. dicto 1.* Angelus *in summa, verb. Religiosus, n. 49. & verb. hæreditas, n. 22.* Nau. *comment. 2. n. 48. & 51. de Regularib.* Quod etiam verum habet in filiis illegitimis in regnis, in quibus succedunt in bona parentum. Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 8. q. 7.* Molina *tom. 1. de iust. disp. 140. vers. à regula illa.* Tempore etiam quo illa bona possidentur à Monasterio, tenetur ministrare alimenta filiis illius professi, quando scilicet pater eos teneretur alere, quia succedit Monasterium in onera bonorum illius professi, & talia bona sunt adstricta huic oneri. Sanch. *lib. 7. in decalog. c. 10. n. 8.* Pro quota autem bonorum parentis professi assignanda filiis in alimenta, vide Syluestrum, & Angelum *vt sup.* 36

Pariter nec succedent in ea bona professi quæ sunt legitima patris ipsius, propter eandem rationem, quia scilicet talia bona non ad filium professum, sed ad patrem spectant. 37

Debentur etiam ea bona à tempore professionis filij, sicut dictum est suprà de professione patris, propter eãdem rationem. Tapia *authent. ingressi, verb. sua, c. 4. fin. C. de sacrosanct. Eccles.* Azor. *tom. 1. instit. moral. lib. 12. c. 8. q. 8.* Interim tamen tenebitur Monasterium alimenta patri præbere, sicut etiam dictum est suprà de filiis, cum eadem sit ratio. Sanchez *lib. 7. in decalog. c. 10. n. 11.* 38

Nec etiam succedent antè mortem patris in hæreditatem quæ contingere poterat filio professo post 39

eiusdem

eiusdem patris mortem. Quia cum ius succedendi non competat alicui nisi post obitum eius cui succedendum est, professus nequit hoc ius in Monasterium transferre ante obitum illius cui succedit. Glossa *nal. c. vnico*, 18. q. 1. Felinus *c. in præsentia*, *n.* 56. *de probat.*

40 Similiter nec succedent propter professionem Religiosi in bona relicta illi, substitutis aliis post ipsum. Ratio est, quia cum in hac institutione non claudatur conditio *si absque liberis decesserit*, non militat in illa dispositio *cap. in præsentia, de prob. & §. sed & hoc præsenti, authent. de sanctiss. Epis. de qua suprà n.* 28. quæ loquitur existente huiusmodi conditione. Talia ergo bona non venient ad Monasterium, nisi solùm pro tempore vitæ talis professi, & post illam ad substitutos. Molina *tom.* 1. *de iustit. disp.* 190. *colum. penult.* Sanch. *lib.* 7. *in decal. c.* 16. *à n.* 80. *&* 82.

41 Item nec succedent in vsumfructum quem habet pater in bonis aduentitiis filij, filio professionem emittente. Quia professio facta à filio iuri patris quod antea habebat derogare non potest, nec patri adimere ius quod in filij bonis acquisierat. Syluest. *verb. Religio* 6. *q.* 1. *dicto* 5. Azor. *tom.* 1. *instit. moral. lib.* 12. *cap.* 8. *§. Tertiò quæritur, & tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 22. *§. Quintò quæritur.*

42 Præterea nec videntur succedere posse in ius petendæ reuocationis emphyteosis, nec in ius retractus sanguinis, quæ habebat ille, qui in Religionem ingressus est. Videtur enim cessare ratio horum iurium, quæ est ne res illa à proprio sanguine, seu genere alienetur, cum ille professus non iam sibi, sed Monasterio acquirat, & Monasterium non sit de genere, aut familia illius. Sanchez post alios *lib.* 7. *in decal. c.* 14. *n.* 24. 26. *&* 27.

43 Qualiter etiam non succedant Monasteria in bona Religiosi, qui etsi validè professus est, tamen id fuit propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati ad illa inhiantis, dictum est *tom.* 1. *c.* 2. *n.* 19.

44 Acquirere etiam possunt prædicta Monasteria bonorum immobilium capacia bona temporalia iure hæreditario, seu vt hæredes, si tales ex testamento instituantur Religiosi ipsorum. Ita enim colligitur *ex l. fin. §. hoc etiam, C. de Episcop. & Cleric.* vbi decernitur quoslibet tales Religiosos esse successionis hæreditariæ capaces. Et ratio est, quia id non repugnat voto paupertatis, cum ipsi Religiosi non sibi, sed Monasteriis acquirant, quæ tamen, vt dictum est in *hoc cap. num.* 1. illa possunt possidere. Nauarrus *comment.* 2. *num.* 43. *de Regul.* Molina *tom.* 1. *de iust. disp.* 140. *colum.* 8. *vers. non solùm bona, & disp.* 154. *post principium.* Extenditur etiam hoc ad Collegia Societatis Iesu & ad domos professas, etsi enim prædicta Collegia in suorum bona non succedant, vt dictum est suprà *num.* 13. possunt tamen institui hæredes: similiter, licet domus professæ immobilia possidere non possint, vt dictum est *cap.* 7. *num.* 7. hæredes quoque possunt institui, siue bonorum mobilium, siue stabilium, non vt ista retineant, sed vt vendant. Molina *tom.* 1. *de iust. disput.* 195. *vers. à regula proposita*, Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 27. *n.* 1. *&* 15. Non tamen extenditur ad Minores de Obseruantia, & Capuccinos, quia hoc est illis expressè prohitum ab Ecclesia *in c. exiit, de verb. signif. in* 6. Rodriguez *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 78. *artic.* 2. Sorbus *in Compend. priuil. Mendic. verb. hæreditas.* Vide dicta *tom.* 1 *p.* 1. *c.* 6. *n.* 45.

45 Capacia etiam sunt prædicta Monasteria, quæ immobilia possident legatis. Quippe certa res est iis omnibus posse legari, qui possunt hæredes institui, vt expressè habetur *Inst. de legatis, §. legari, & l. regia, tit.* 9. *part.* 6. prædicta autem Monasteria, vt visum est, hæredes possunt institui. Extenditur hoc ad Minores de obseruantia, & Capuccinos; etenim etsi illi, illorumque Monasteria hæredes institui nequeant, legati tamen illis potest, *c. exiit, de verb. signif. in* 6. Et ratio est, quia legatum est quædam donatio à defuncto relicta ab hærede præstanda, *§. legatum, Instit. de legat. & l. regia* 1. *tit.* 9. *part.* 6. at prædicti Patres, eorumque Cœnobia capacia sunt, vt sibi donetur: ergo & quod sibi legetur. Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 125. *art.* 6. Sorbus *in Compend. priuil. Mendic. verb. legata*, Portellus *in dub. regul. verb. legatum.* Extenditur etiam ad domus professas Societatis Iesu, etenim etiam illæ legata recipere possunt, sicut & institui hæredes, vt *num. præcedent.* dictum est, esto bonorum immobilium capaces non sint, vt ibidem etiam dictum.

Legata relicta particularibus Religiosis transeunt ad Monasterium, cum ipsi acquirant quidquid acquirunt, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 6. *n.* 4. Vbi etiam *n.* 36. quid dicendum sit de legato relicto Religioso ea conditione, vt ad ipsum, non autem ad Conuentum spectet, maximè si testator vlteriùs procedat, dicendo se velle, vt dominium illius rei pertineat ad Religiosum, & quod si secus fiat, pertineat ad extraneum. Vide ibi dicta. 46

Legata relicta Monasteriis ad certum vsum, v. g. pro indumentis Fratrum, posse conuerti à Prælatis in alium vsum, v. g. panem, & vinum emendum, tenent Rodrig. *tom.* 2. *quæst. Regul. q.* 125. *artic.* 9. & Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Constit.* 2. *Iuly II.* §. 26. *num.* 72. Sed tu vide dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 94. Neque enim iure communi id fieri potest; solus enim Papa potest vltimam testatoris voluntatem alterare. Rodriguez ibid. Nec de hoc video solidum aliquod priuilegium, quæ enim ibi adducuntur à Rodriguez, & Peirinis, sunt viuæ vocis oracula, quæ hoc tempore nihil valent, vt sæpè dixi. Priuilegium autem Iulij II. quod ibi affert Peirinis satis obscurum est, & limitatum. Sunt tamen docti aliqui qui putant legatum relictum pro indumento Fratrum, posse conuerti in cibos ipsorum, etiam stando in iure communi. Iis tamen non assentior, propter dicta, nisi in casu talis necessitatis, in qua prudenter existimari possit voluntatem testatoris eam fuisse. 47

Applicari etiam possunt Monasteriis egenis Regularium bona inuenta, quorum dominus facta sufficienti diligentia pro ipso inueniendo ignoratur. Cùm enim talia bona restitui debeant pauperibus (Lessius *lib.* 2. *de iust. cap.* 14. *num.* 49 Molina *tom.* 3. *disp.* 746.) non est cur excludantur Monasteria egena necessariis carentia, Bonacina *de contract. disp.* 1. *q.* 3. *punct.* 4. *num.* 5. post alios. Si autem lege, vel consuetudine sit introductum, vt inuenta, quorum facta sufficienti diligentia, ignoratur dominus, alicui pio operi applicentur, ita est faciendum. In Hispaniarum verò Regnis applicata sunt aliqua ex huiusmodi inuentis Religionibus SS. Trinitatis, & S. Mariæ de Mercede, Pontificia, & Regia auctoritate, ita scilicet vt habeant ius illa petendi, ac propterea si alij operi pio non sint applicata ab inuentoribus, sed maneant in propria specie, debeant reddi petentibus, cum illis sint applicata. Rodrig. *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 38. *artic.* 4. Extat etiam concessio Clement. IV. pro Minoribus, quod scilicet cum aliqui assumentium habitum ipsorum fuerint obligati ad restitutionem aliquorum bonorum diuersis personis, quæ sciri, & inueniri non possunt, Ministri, & Custodes, & eorum Vicarij, eorumque singuli in locis sibi commissis possint bona huiusmodi in pios vsus conuertere, provt secundum Deum viderint expedire. Rodrig. *vt sup.* Casarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. bona, n.* 4. Similis etiam concessio extat Sixti IV. pro Carmelitis, quâ Generali, Prouinciali, & Prioribus localibus concedit quod prædicta bona Ordinem ingredientium possint in pios vsus conuertere. Cordub. *in Annotat. ad Compend. priuileg. Mendic.* Circa concessionem autem Clement. IV. (& idem est de concessione Sixti IV.) aduertit Rodrig. vt suprà, solum pro Minoribus qui de rebus intrantium in Religione nihil accipere possunt, deseruire, non pro aliis Religionibus, quia secundum ius 48

commune id fieri potest. Veruntamen etiam pro aliis Religionibus, Carmelitarum scilicet, & eorum qui cum ipsis in priuilegiis communicant, deseruit: nam licet iure communi prædicta bona inuenta, & incerti domini applicari possint pauperibus, ac per consequens monasteriis egenis, & necessariis carentibus, vt dictum est, non tamen diuitibus, & in nullo egentibus (si talia fuerint aliqua Monasteria) pro illis ergo dici potest deseruire talem concessionem. Licet hoc solum sub dubio dictum sit, & sub doctiorum censura.

49 Idem dicendum de aliis bonis incertis malè adquisitis ex contractu, furto, aut alia defraudatione, quorum facta diligenti inquisitione ignoratur dominus, posse scilicet applicari Monasteriis egenis Regularium. Tum quia possunt applicari pauperibus, vt habent Lessius *lib.2.de iust. cap.14. dub.6.* Bonac. *de contract. disp.1.quæst.3.p.4.num.*8. *&* 9. Tum ex priuilegio Alexand. IV. pro Minoribus, quo tam ipsi, quàm alij qui cum ipsis communicationem priuilegiorum habent participare possunt. Concessit autem illis, vt de male adquisitis, & incertis relictis possint recipere quæcumque eis data fuerint. Casarub. *in Compend. priuil. Mendic.v.Bona,n.*2.Rodrig. *tom.1.q. Regul.q.*38. *art.*1. Portell.*in dub.Regul.v.Bona,n.*3.

50 Applicari etiam possunt bona Monasteriorum Monialium destitutorum Monasteriis Fratrum aliquarum Religionum, & earum quæ cum ipsis communicationem priuilegiorum habent. Etenim Carmelitis nostris id concessit Sixtus IV. in Mari magno verbis allatis *tom.1.cap.25.n.*48. & quoad Monasteria S. Claræ Minoribus ferè similia, quod idem dicitur haberi in Mari magno Prædicatorũ. & Augustinianorum. Additur tamen in prædicta concessione pro Carmelitis, & Minoribus: *Prouiso tamen quod eorum* (scilicet monasteriorum prædictorum monialium) *Ecclesia, & Oratoria ad prophanos vsus non redigantur, sed in illis quandoque diuina officia celebrentur.* Quæ clausula conformis est Sacris Canonibus. Nam 19.*q.*3.*c.quæ semel*, Monasteria nunquam possunt fieri sæcularia habitacula, & res quæ ad ea pertinent reseruari debent. Casarub. *in Compend. priuil. Mendic.verb. bona,n.*7. Rodrig. *tom.*1. *qq.Regul.q.*38.*art.*6.

51 Contra damnificantes, seu occupantes bona Regularium variis pœnis Summi Pontifices procedunt. Primò Eugen. IV. concessit Congregationi Montis Oliueti, quod quæcumque persona *bona mobilia, seu immobilia, possessiones, domos, molendina, aquas, piscarias, iura, iurisdictiones, & alia quæcumque ad præfatam Congregationem, & illius Monasteria pertinentia perturbare, vel fatigare præsumpserit, nisi infra tres dies postquam huius indulti certior facta fuerit, se correxerit, aut debitam cautionem de restituendo, & satisfaciendo præstiterit, excommunicationis sententiam ipso facto incurrat, à qua nisi à Summo Pontifice, aut in mortis articulo beneficium absolutionis nequeat obtinere.* Compend. Societ. & Cisterc. Rodrig *tom.1. qq. Regul. quæst.*38.*art.*7. Portel. *in dub. Regul. v. bona, n.*1. Item Iulius II. similia concedens præcipit omnibus Christi fidelibus, vt nemo ipsorum bona Ordinis S. Augustini occupare, seu damnificare auderet, quod tam de attinentibus ad personas Fratrum, quàm de pertinentibus ad loca, seu Conuentus, & possessiones eorumdem, intelligi voluit, & quod si contrarium facientes admoniti à Fratribus prædicti Ordinis non restituerint omnia integrè, aut vexare destiterint infra tridui spatium, excommunicationis sententiam incurrant, à qua non nisi per Summum Pontificem absolui possint. Casarubius *in Comp. priuil. Mendic.verb. Bona, n.*10. Rodrig. *vt sup.*

52 Iuxta primæuam institutionem Religionum tota administratio bonorum Monasterij erat apud Abbatem, seu Superiorem, vt colligitur ex *capit. Nullam* 18. *quæstione* 2. Cum enim illa non posset commodè per totam communitatem exerceri, congruens fuit alicui committi, & maximè Prælato, vt debitus ordo, & perfecta obedientia in omnibus seruaretur. Suarez 4. *tom.de Relig. tract.*8. *lib.*2.*c.*26. Nauar. *Comment.*3. *de Regul. num.*5.*&* 6. Quod intelligitur tam quoad acquisitionem, seu receptionem, quàm quoad conseruationem, seu alienationem. Suar. *ibid.* Nunc autem attendendum est ad leges, vel Constitutiones Religionum, vel consuetudines rationabiles in ipsis receptas, quibus limitatur, vel declaratur dicta auctoritas Superiorum Monasteriorum. Vide dicta *tom.*1. *cap.*18.*n.*13. Et nota administratores bonorum Monasteriorum non teneri reddere rationem Ordinariis. Ex declarat Sac. Congregat. apud Barbos. *in Collect. Bullar. verb. Administratores.* Posse etiam amoueri ad nutum Superiorum, tum ex Conc. Trid. *sess.*25. *c.*2. tum ex alia declaratione apud eundem Barbos. *verbo Officiales.*

Administratio autem prædictorum bonorum Monasterij tres præcipuè actus includit, scilicet receptionem, conseruationem, & alienationem. Sub prima comprehenditur omnis modus acquisitionis prædictorum bonorum. Sub secunda, omnis actio quæ pertinet ad gubernationem, beneficentiam, augmentum, custodiam, & vsum talium bonorum. Sub tertiá autem omnis consumptio, distractio, seu alienatio. Suar. 4. *tom.de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*26.*num.*1. De prima dictum est in toto hoc capite, vbi de iis quæ Monasteria acquirere possunt, manet discussum. De secunda etiam consequenter est dictum; nam ea quæ possunt acquiri, seu possideri, consequenter possunt conseruari, gubernari, custodiri, &c. Solum ergo restat aliquid dicendum de tertia. 53

Et primò loquendo de bonorum mobilium alienatione, dicendum generaliter, posse prædicta Monasteria, vel ipsorum Superiores iuxta varias Religionum leges, vel consuetudines de illis disponere, alienando, distrahendo, consumendo, vendendo, fideliter tamen, & in vtilitatem Monasterij. Ita enim colligitur ex *cap. nullam* 18. *q.*2. & ex ratione ipsa qua constat, bonum regimen Monasterij tam in spiritualibus, quàm temporalibus consistere non posse sine huiusmodi facultate. Suar. 4. *tom.de Relig.tract.*8. *lib.*2 *c.*26.*à n.*8. Est autem hîc solùm sermo de bonorum mobilium non pretiosorum alienatione, quia mobilia pretiosa sunt quasi immobilia, quantum ad alienationem, & de illis postea. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio, n.*42. Barbosa *de offic. & potest. Episc.alleg.*95.*n.*39. Rursus sermo est stando in iure cõmuni, nam propter Constitutionem Clement. VII. de largitione munerum, 3. tom. Bullar. inter Constitutiones ipsius num.28. valde stricta, & coarctata est huiusmodi facultas quantum ad dandum, vel donandum aliqua, vt patet illis verbis. *Regularibus personis vtriuslibet sexus omnem, & quamcunque largitionem, & missionem munerum penitus interdicimus. Sub qua prohibitione comprehendi volumus omnia, & singula Capitula, Conuentus, & Congregationes, tam singulorum Conuentualium, Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, Præceptoriarum, Domorum & locorum; quàm Prouincialia, aut Generalia cuiuslibet Prouinciæ, siue vniuersi Ordinis, Societatis, aut instituti, eorumque, vel earum Camerarios, Commissarios, & quoscumque officiales, & singulares personas, ipsos etiam Ordinum, Congregationum, & Societatum huiusmodi Superiores quascumque dignitates obtinentes, etiam Generales, & Prouinciales, Magistros, Ministros, & quocumque nomine Præfectos, necnon Conuentuum, Monasteriorum, Prioratuum, Præpositurarum, Præceptoriarum, Domorum, & locorum quorumcumque Abbates, Præpositos, Præceptores, etiam maiores, Guardianos, Ministros, Rectores, atque Abbatissas,* 54

sas, Priorissas, & alio quouis titulo Præsidentes, tam ipsis Regularibus, quàm laicorum Ordinariis, seu quibusuis Superioribus subiectis vtriuslibet sexus ad vitam, vel ad tempus deputatos. Adeo vt nemo vnquam eorum, vel earum directè, vel indirectè, palam, vel occultè, tam communi, quàm particulari, & proprio nomine, etiam sub quouis statuti, vel consuetudinis, seu verius corruptelæ, aut alio prætextu, vel quacumque causa, nisi in generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione re maturè discussa vnanimi consensu omnium, Superiorumque permissu causa approbata fuerit, quicquam tale attentare valeat. Id autem ita absolutè, & generatim vetitum intelligatur, vt neque omnino fas sit quicquam donare, tam ex fructibus, redditibus, & prouentibus, collectis, vel contributionibus, aut obligationibus, siue eleemosynis, aut subsidiis certis, vel incertis, ordinariis, seu extraordinariis, mensæ, seu massæ communis, vel cuiusuis fabricæ, & Sacristiæ, quorum bona communiter, vt præfertur, administrantur, seu quæ rationibus reddendis sunt obnoxia, quàm ex pecuniis etiam quæ à singulis quouis modo acquisita in commune conferenda omninò sunt. Nec si per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur. Nec si forsan priuatim, & nominatim cuilibet Religioso à suis Superioribus, vel à propriis affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut beneuolis, vel à piis Christi fidelibus, etiam eleemosynæ, aut charitatis, & illius propriæ personæ intuitu attributa, seu quoquo modo per quemlibet Religiosum suo Monasterio, domui, aut loco acquisita, eique vt ad libitum de his disponat per Superiores concessa fuerint, præterquam leuiora esculenta, aut poculenta, aut ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuscula, communi tantum, nunquam verò particulari nomine (vbi Superiori de consensu Conuentus videbitur) tradenda, sed & huiusmodi missiones muneru ipsis Religiosis vtriuslibet sexus, non solum per se, verùm etiam per alios, tam directè quàm indirectè prohibitas declaramus. Quia tamen hæc Constitutio in aliquibus locis non satis vsu recepta est, vel ad minus non eo rigore quo verba ipsius sonant, ideo ab illius expositione supersedendum duxi. Illam verò exponunt Sossa *in speciali tractatu de hac re*, Sotb. *in Comp. priuileg. Mendicant. verb. dare*. Bonacina *in speciali etiam tractatu de hac re*. Diana *in tract. 6. de paupert. Religiosa*, & alij.

55 Circa alienationem autem bonorum immobilium, & mobilium pretiosorum Monasteriorum, de quibus diximus *tom. primo, cap. 10. à num. 1.* non posse fieri à Regularibus quantumvis priuilegiatis sine licentia Sacræ Congregationis Concilij, exceptis casibus à iure permissis, quia res est multis, & quotidianis difficultatibus implicata, aliqua vlterius animaduertenda sunt. Primò ergo notandum, prohibitionem de rebus Ecclesiæ non alienandis, de qua in præsenti, comprehendere etiam domus professas Societatis Iesu, prout declaratum dicitur à Sacra Congregatione Concilij. Barbosa *in collect. Bullar. verb. Domus.* Secundò notandum, nomine alienationis in præsenti intelligi actum, quo dominium rei directum, aut indirectum, vtile, vsusfructus, possessio, aut ius in alterum transfertur, vel abdicatur. Rodriguez *tom. 1. quæst. Regular. quæst. 27. art. 1.* Bonacina *tractat. de alienat. bonor. Ecclesiast. quæst. vnica, punct. 1. num. 1.* Vnde non solum donatio, aut venditio, seu alius quilibet contractus gratuitus, aut onerosus, quo rei dominium in alterum transferrur, prohibita sunt dictis Regularibus sine prædicta licentia, sed etiam omnis alius contractus, vbi transfertur dominium vtile, retento directo. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num. 15. & 16.* Prohibita etiam est pignoratio, vt dixi dicto *cap. 10. n. 4.* Locatio, seu conductio vltra triennium, modo ibi designato. Impositio census vitalitij, aut acceptio pecuniarum ad cambium cum solutione lucri cessantis, vt *dicto cap. num. 3.* dictum est. Prohibetur etiam hypotheca, tum quia expresse ponitur inter contractus prohibitos tam in Extrauaganti *Ambitiosa*, quàm in decreto Sacræ Congregationis: tum quia qui non potest alienare, nec etiam potest hypothecare. Barbosa *de officio, & potest. Episcopi allegat. 19. num. 85.* Quod tamen intelligo de hypotheca speciali, quando scilicet aliqua res in speciali hypothecaretur, non de hypotheca generali, quando omnia bona subiiciuntur hypothecæ. Molina *de contractibus disp. 466. num. 2.* Layman. *in Theologia moral. lib. 3. tractat. 4. cap. 10. n. 2.* Licet alij etiam ad hypothecam generalem hoc extendant. Quaranta *vt suprà, num. 17.* Similiter concessio in feudum, vel emphyteusim, nisi concurrentibus tribus conditionibus simul, scilicet in casibus à iure permissis, de bonis solitis ab antiquo concedi in emphyteusim, ac cum euidenti Ecclesiæ vtilitate. Quaranta *vt suprà, num. 19.* Barbosa *de officio, & potestat. Episcopi, vt supra num. 22.* Item alienatio rei sterilis, seu domus, ex qua nihil vtilitatis percipitur, quia adhuc illa est res immobilis. Bonacina vt supra *n. 9.* Quaranta *num. 37.* Declaratum etiam dicitur à Sacra Congregation e Episc. & Regul. non conuenire Regularibus stabilia vendere pro fabrica Monasterij, vel ad effectum emendi census. Barbosa *in Collectan. Bullar. verb. stabilia.* Item alienari non possunt sine prædicta licentia bona mobilia pretiosa, vt dictum est dicto *cap. 10. n. 4.* illa scilicet quæ seruando seruari possunt, vt colligitur ex prædicta Extrauag. *Ambitiosa*, Couarruuias *2. variar. cap. 17 num. 1.* Bonacina *de Contractib. disp. 3. quæst. 8. punct. 4. num. 4. & in tract. de alienatione bonorum Ecclesiastic. disp. 2. quæst. vnica, punct. 1. num. 2.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop.* vt supra *n. 39.* Illa autem bona dicuntur seruando seruari posse, quæ per triennium durant, vsu non consumuntur, vel fructificant, vt sunt vasa aurea, vel argentea, grex pecudum, armentum boum, &c. Bonacina, & Barbosa relati. Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Const. IX. Iul. II. num. 10.*

Pariter etiam prohibitum est Regularibus, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 13.* transferre bona vnius Monasterij in aliud, loquendo de bonis immobilibus, aut mobilibus pretiosis, quæ scilicet seruando seruari possunt, cùm ista translatio sit quædam alienationis species. Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiastic. disputatione secunda, quæst. vnica, punct. 2. num. 9.* Quare aliqua priuilegia Religionum quibus id permitti videtur, de quibus Rodriguez *tom. 2. quæst. 125. artic. 9.* & Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. Constit. II. Iulij II. num. 76.* quoad huiusmodi bona transferenda vacant propter decretum Sacræ Congregationis adductum, quo reuocantur omnia priuilegia Regularium in ordine ad alienationes prædictorum faciendas. Non vacant tamen quoad translationem bonorum mobilium non pretiosorum, aut pretiosorum, quæ seruando seruari non possunt. Horum enim alienatio non est prohibita Regularibus, vt inferiùs dicetur. Idem dico de permutatione, seu commutatione, quia permutatio est alienatio. Quaranta *in Summa Bullarum, verb. alienatio, n. 15.* Vnde non potest fieri à Regularibus sine licentia Sacræ Congregationis, nisi de rebus mobilibus non pretiosis, aut quæ seruando seruari non possunt. Idem de precario, seu precaria dicendum, quia etiam per illud, vel illam transfertur res quoad dominium vtile. Riccius *in praxi fori Ecclesiastic. decis. 64.* Quaranta *vt suprà n. 15.* Idem dico de iuribus, actionibus, seu seruitutibus quæ sunt quædam bona incorporalia, ac per consequens comprehenduntur generali prohibitione, Syluester *verb. alienatio, quæst. decima*, Bonacina *vt supra num. 19.* Idem de Oratorio, seu Capella Ecclesiæ, etsi enim possit vsus sepulturæ alicui in illis concedi, nam ad hunc vsum ordinantur, non tamen possunt vendi sine prædicta licentia Sac. Congregationis, quia sunt 56

S s 3 bona

bona immobilia Regularia, Riccius *decis.*41. Quaranta vt suprà *num.*26. Bonacina etiam vt suprà *n.*12.

57 Nihilominus alienari possunt à Regularibus sine S. Congregationis licentia mobilia non pretiosa, vt dictum est supra *num.*54. verbi gratia vinum, frumentum, vestes tritæ, & alia huiusmodi. Quia in decreto S. Congregationis dicto *cap.*10. *num.*2. adducto, solùm prohibetur bonorum mobilium pretiosorum alienatio sine eiusdem S. Congregationis licentia. Alienari quoque possunt sine prædictæ Congregationis licentia bona mobilia etiam pretiosa, quæ tamen seruando seruari non possunt. Ratio est, quia etsi hoc non exprimatur in dicto decreto Sac. Congregationis, colligitur tamen ex Extrauaganti *Ambitiosæ*, quam roborare curat prædictum decretum; etenim in prædicta Extrauaganti expressè conceditur alienatio illorum, quæ seruando seruari non possunt. Molina *de contractibus disputatione* 465. *num.*1. Quæ autem sunt ista quæ seruando seruari non possint, dicendum est ea esse quæ non durant triennio, vel vsu consumuntur, & non fructificant. Riccius *prax. fori Ecclesiast. decis.*62. *in* 1. *edit. & resolut.*59. *in* 2. Barbosa *de offic. & potest. Episcopi alleg.*95. *num.*38. Vnde declaratum dicitur à S. Congregatione, posse Superiores Monasteriorum, non obstante decreto de rebus Regularium non alienandis, ex fructibus bonorum pingues eleemosynas facere, putà decem rubiorum tritici, & similium, quia fructus non comprehenduntur in dicto decreto. Barbosa *in Collect. Bullar. verb. Superior Regularis.* Similiter pecunia data pro dote Monialis, quamuis non possit alienari, aut distrahi in alios vsus, quàm vt de fructibus illius sustentari possit, potest tamen absque licentia Sacr. Congregat. insumi in emendo agro, vel vinea, vt de fructibus ipsius Monialis sustentetur. Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiast. disput.*2. *quæst. vnica, puncto* 2. *num.*5. Computantur etiam inter bona mobilia non pretiosa, seu quæ seruando seruari non possunt, mancipia, & his similia, cùm morbis, morti, & aliis similibus casibus sint obnoxia. Secus autem quando illa sunt annexa, vel affixa prædiis, aut domibus, tanquam illorum partes; tunc etenim sicut ipsa prædia, & domus sunt bona immobilia, & sic ista inter immobilia numerantur. Molina *de contract. disput.*465. Bonacina vt supra *num.*4. Pariter etiam computantur inter bona mobilia non pretiosa oblationes sacræ factæ Imaginibus Sanctorum, quæ in aliquibus Ecclesiis reseruantur, nisi fortè sint aureæ, vel argenti magni valoris. Riccius *vt supra decis.* 102. Bonacin. vt suprà. Possunt etiam commodari ad breue tempus bona monasteriorum, ita vt merus vsus illorum concedatur, non autem dominium directum, aut indirectum, cum per dictam *Extrauagantem*, & decretum Sacræ Congregationis solùm alienationes prohibeantur, id autem quod commodatur, non alienatur. Riccius *decis.*74 *&* 68. Bonac. vt supra *n.*32.

58 Imò etiam tam de rebus immobilibus, quam mobilibus pretiosis facere possunt Regulares alienationes sine licentia Sacr. Congregat. primò quando sunt relictæ Monasterio per fideicommissum cum onere, quod post aliquod tempus alij restituantur, transacto enim illo tempore res iam non est Monasterij. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num.*45. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.*95. *num.*61. vbi hunc casum refert inter eos qui iure sunt permissi. [Ad quod reducitur etiam casus quo res relicta esset Monasterio cum obligatione illam permutandi, aut cum res ex necessitate debet alienari, verbi gratia, quia est indiuisim in manu sæcularis, qui illam vult vendere; aut cum venit ad Monasterium cum pacto reuendendi illam. De iis casibus latè & doctè Bordonus *in suis Resolutionibus, Resolut.*27. *à num.*3. *vsque ad* 12. ex aliis Authoribus.] Secundò quando res iniustè detinetur à Monasterio. Quaranta *ibid. num.*43. §.11. *limita.* Tertiò probabiliter, saltem secundum aliquos, in remissione caducitatis emphyteuticæ. Quaranta *vt supra num.*44. Barbosa etiam vt supra *num.*64. *&* 65. qui etiam hunc casum ponit inter eos, in quibus fieri potest alienatio sine Sedis Apostolicæ consensu. Licet oppositum securius, & probabilius censeam, cum talis remissio sit remissio iuris rei immobilis competentis Monasterio, quæ est quædam species alienationis. Vide in simili dicenda *n.*60.

De pecunia autem, an prohibita sit alienari, cum 59
ex vna parte comprehendi videatur inter mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, ex alia verò inter mobilia non pretiosa communiter reputetur, quia de se non fructificat, aliqua dicenda sunt. Et primò, pecunia quæ ad quotidianos vsus necessaria est, & pro quotidianis necessitatibus deseruit, inter mobilia non pretiosa, quæ seruando seruari non possũt, connumeratur, ac proinde alienari potest sine prædicta S. Congregationis licentia. Sylvester *verb. alienatio, num.*7. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num.*25. Bonacina *de alienat. bonor. Ecclesiast. disput.*2. *quæst. vnica, punct.*2. *num.*5. Pecunia autem quæ destinata est ad emptionem stabilium, censuum, vel mobilium pretiosorum, vel quæ est fructifera, seu non otiosa, qualis est pecunia in montibus, vel censibus collocata, vel in banchis campsorum cum vtilitate reposita, inter bona immobilia, seu mobilia pretiosa, quæ seruando seruari possunt, connumeratur, ac per consequens sine dicta licentia alienari non potest. Syluester, Quaranta, & Bonacina relati. [Et Tamburinus *de iure Abbat. tom.*3. *disput.*13. *quæst.*1. *num.*4. licèt Bordonus *supra num.*51. oppositum teneat loquendo præsertim *num.*52. de pecunia consignata in banco S. Ambrosij Mediolanensis, siue à particulari Religioso, siue à Conuentu. Melius loquitur *num.*55. dum pecuniam quæ peruenit ad Monasterium ex extinctione census alicuius, dicit non posse alienari, sed iterum inuestiri debere: quia annui redditus computantur inter immobilia.] Idem dico de magna quantitate pecuniæ, quæ seruatur in aliquo Monasterio, scilicet non posse alienari absque assensu Sedis Apostolicæ. Et ita fuit resolutum à Rota Romana in vna Venetiarum, vbi fuit quoque dictum hoc procedere, licèt præfata pecunia esset conuertenda in vtilitatem Ecclesiæ. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.*95. *num.*43. Similiter idem quoque asserendum de pecunia data pro dote Monialis, maximè cum detur Monasterio, vt de fructibus ipsius illa possit sustentari, illa enim non potest expendi nisi in eos vsus pro quibus data est. Bonacina vt supra, *& de Contract. disput. tertia, quæst.* 8. *punct.*4. *n.*2.

An autem Prælatus Monasterij cum ipso possit re- 60
pudiare, seu non acceptare legatum, vel hæreditatem monasterio relicta, non incurrendo in pœnas dictæ Extrauag. *Ambitiosæ*, aut decreti Sacræ Congregationis? Licèt multi satis probabiliter teneant partem negatiuam, vt sunt Molina *de Contract. disput.*468. *n.*11. Nihilominus etiam est probabile, posse id fieri non incurrendo dictas pœnas. Ratio est, quia in dicta Extrauag. & decreto solùm prohibentur alienationes; non acceptatio autem, seu repudiatio rei non incorporatæ, non est alienatio, *l. alienationis, ff. de verbor. signif.* quia alienatio est distractio rei iam appropriatæ. Legatum autem, vel hæreditas non sunt appropriata nisi quando sunt acceptata. Riccius *in praxi fori Ecclesiast. decis.*96. *in* 1. *edit. & in* 2. *decis.*82. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num.*43. Barbosa *de offic. & potest. Episcop. alleg.*95. *n.*52. Vbi etiam hunc casum refert inter eos, qui iure sunt permissi. Verum quidem est, posse Prælatum, imò & ipsum monasterium grauiter peccare non admittendo tale legatum, vel

vel hæreditatem, nisi ex causa valdè rationabili id fieret, Prælatum quidem contra iustitiam, quia ex iustitia tenetur consulere vtilitati proprij monasterij, monasterium autem contra charitatem, vel aliam virtutem, prodigè renunciando emolumento, quod ex illa hæreditate, vel legato successoribus euenire posset Bonacina *de contract. disput. 3. quæst. 8. punct. 4. n. 38.* Posset propterea forsan monasterium postea vti priuilegio restitutionis in integrum. Molina, & Bonacina vt suprà, Layman. *in Theologia moral. lib. 3. tract. 4. cap. 10. num. 7.* Dixi autem satis probabile esse, incurri dictas pœnas Extrauag. *Ambitiosæ,* & decreti Sacræ Congregationis à Prælato qui repudiaret talem hæreditatem, vel legatum, quia quamuis dominium illius non sit acquisitum monasterio, est tamen illi acquisitum ius ad rem illam habendam, quemadmodum ergo si Prælatus renunciasset iuri cuicumque monasterij, incurreret dictas pœnas, sic renunciando huic iuri, & ita in hanc partem magis inclinor, prout etiam faciunt Quaranta vt suprà relatus, & Barbosa etiam relatus *n. 54.* cum Naldo, & aliis. [Consequenter etiam videtur Prælatos Regulares posse transigere super re litigiosa, aut quæ sit magni dispendij monasterio. Ratio est, quia res litigiosa non dicitur Religioni incorporata, ac per consequens videtur posse illi cedere, præsertim ad euitandum detrimentum, quod ex lite proueniet monasterio. Bordon. *Resol. 27. n. 59.*

61 Notandum non effugere pœnas Extrauagantis, & decreti Sacræ Congregationis eos Regulares, qui res monasteriorum alienant, aut contractum celebrant alienationis, dicentes id facere saluo Sedis Apostolicæ, aut Sacræ Congregationis consensu. Ratio est, tum quia protestatio est contraria facto: tum quia quoties aliquid pertinet ad formam actus: debet ipsum actum præcedere, consensus autem Sedis Apostolicæ pertinet ad formam alienationis rerum Ecclesiasticarum. Quaranta *in Summa, Bullarij verbo alienatio, num 8. & 9.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Constit. IX. Iulij II. num. 14.* Bonacina *de alienat. bonorum Ecclesiast. disput. 2. quæst. vnica, punct. 4. num. 5.* Si tamen non tradatur possessio rei alienatæ, non incurrentur dictæ pœnæ, quia tunc possessio manebit apud monasterium, & ille cui traditur talis res, solùm habebit ius ad illam, & conditionatum, nempe supposito assensu Sedis Apostolicæ, non absolutum, aut ius in re.

62 Præterea aduertendum, quod licèt iure communi ad alienationem rerum Ecclesiasticarum requiratur iuris solemnitas, quæ continet quatuor, scilicet auctoritatem Prælati, tractatum circa alienationem faciendam, consensum Capituli, & subscriptionem singulorum, saltem per notarium, Quaranta *in Summ. Bullarum, verbo alienatio, num. 4.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Constitut. IX. Iulij II. num. 7.* Verumtamen quia plures Religiones priuilegia habent ad faciendum alienationes sine prædicta solemnitate, qualiter Carmelitæ habent à Gregor. XIII. in Bulla *Ex incumbenti,* anno 1576. in 2. tom. Bullar. num. 34. & facultatem illas faciendi, dummodo sint in commodum, & vtilitatem monasteriorum, & ex consensu duarum ex tribus partibus Fratrum, vel Monialium, accedente etiam consensu, vel ratihabitione Generalis: insuper Religiosi Societatis Iesu alium etiam modum solemnitatis habent ab eodem Greg XIII. illis præscriptum, de quo Molina *de contract. di...t. 468. §. Quarta conclusio:* ideo quælibet Religio, iuxta formam priuilegiorum quæ habet post Extrauagantem *Ambitiosæ,* à Sede Apostolica impetrata, potest facere prædictas alienationes, habita tamen licentia Sedis Apostolicæ, vel Sacræ Congregationis, cum quoad illud reuocata non sint eorum priuilegia, si illa habent. Decretum enim S. Congregationis Concilij, de quo sæpe dictum est, & relatum *tom. 1. cap. 10. num. 2.* solùm reuocare videtur priuilegia Regularium quantum ad hoc quod est facere alienationes sine consensu eiusdem Sacræ Congregationis, non quantum ad alia, quæ pertinent ad solemnitatem illarum. [Pro Religionibus autem non habentibus priuilegium ad alienandum cum sola licentia Sedis Apostolicæ, notandum ad talem alienationem requiri quatuor prædicta, scilicet authoritatem Prælati, tractatum circa alienationem, consensum Capituli, & subscriptionem singulorum, saltem per Notarium. De quibus conditionibus non solùm Quaranta, & Peirinis, sed etiam Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. disput. 13. quæst. 4.* Maximè nota, quod quando alienatio fit interueniente Papæ authoritate, tunc neque consensus, neque tractatus requiruntur: quia Papæ auctoritas facit inferioris authoritatem cessare. Vnde tunc solemnitates non requiruntur. Tamburinus *supra num. 9.* ex Panormitano, Rebuffo, Riccio, & Rotæ decisione. Quæ maximè dixerim propter Religionem nostram, in qua video in vsu esse, vt alienationes solùm fiant de licentia Sedis Apostolicæ, omissa omni alia solemnitate. Semper tamen requiritur consensus Prælatorum Superiorum, scilicet Generalis, vel saltem Prouincialis. Tum ex vsu Religionum. Tum ex aliquibus priuilegiis ipsarum. De quibus idem Tamburinus *suprà quæst. 8.* Similiter etiam requiritur semper ad tales alienationes legitima causa, ita vt ea non subsistente, illæ sint inualidæ. Bordon. *in suis Resolutionibus, resolut. 27. num. 21. & sequentibus;* vbi etiam de quatuor aliis conditionibus assignatis: *& num. 36.* an posita licentia Papæ aliæ conditiones sint requisitæ.]

Non præscribitur contra bona Regularia, cùm sint etiam Ecclesiastica, nisi spatio 40. annorum *c. de quarta de præscription.* & hoc de iure communi. Ex priuilegio autem Eugen. IV. concesso Monachis Congregationis S. Iustinæ Ordinis S. Benedicti maior gratia ipsis, & aliis Religionibus communicationem priuilegiorum cum ipsis habentibus conceditur per hæc verba, prout ex Bulla ipsius Eugenij in Bull. Rodriguez tomo primo, Bulla septima inter Bullas Eugen. *num. 7.* habetur. *Insuper cum plerumque contingat in Curia, aut neglectu Prælatorum qui hactenus bona Monasteriorum dictæ Congregat. antequam præfata Congregat. z nirentur gubernauere, aut postmodum ex ignorantia, vel alia quauis causa à plerisque ipsorum Monasteriorum bona in præiudicium animarum suarum indebitè detineri, & occupari, præsertim sub colore præscriptionis, aut aliàs quocumque modo, ex quo non modica iactura consueuit præfatis Monasteriis euenire. Nos volentes de remedio opportuno prouidere in fauorem obseruantiæ Regularis, ex certa scientia, motu proprio, ac de plenitudine potestatis Apostolicæ volumus, statuimus, & decernimus, quod contra præfata Congregationis Monasteria, loca, personas, & bona aliqua non currat præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum, quod quidem indultum tam in casibus, rebus, & bonis præteritis, quàm futuris, potestate, & scientia similibus extendi, & locum habere omninò volumus.* Rodriguez *tom. 3. quæst. 35. art. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. præscriptio,* apud quos etiam alia priuilegia habentur, quæ non refero, quia mihi non constat, an sint, vel non sint viuæ vocis oraculo concessa, & per consequens his temporibus inualida. 63

In fine huius capitis apponenda videtur resolutio cuiusdam dubij mihi propositi. Casus fuit, quod quidam in suo testamento legauit cuidam Monasterio Regularium quoddam officium temporale, quod habebat in Ciuitate, & erat vendibile. Cum autem Monasterium vellet illud obtinere, prohibitum est à Magistratu Ciuitatis, ne caperet illius possessionem, nisi cum onere illud vendendi. Quærebatur ergo an ad talem venditionem requisitus esset consensus Sedis Apostolicæ. Et respondi sic. 64

Responsio.

RESPONSIO.

65 Respondeo negatiuè. Ratio est, quia talis alienatio non est voluntaria, sed potius necessaria & coacta; alienatio autem à Sede Apostolica prohibita Ecclesiasticis sine consensu ipsius, solùm est alienatio voluntaria, non necessaria, *l.* 1. *ff. de fund. dot. l. alienationis, ff. famil. hercisc. l. Diuus, ff. de pet. hered.* Quaranta infra referendus. Bordonus *resol.* 27. *n.* 3. *&* 7. *& contron.* 26. *n.* 10. Megala ab ipso relatus, & Pelizarius *tom.* 2. *man. tract.* 6. *c.* 8. *n.* 27. *&* 50. Tum etiam, quia coactus vendere ad soluenda debita annexa rei quæ peruenit ad Ecclesiam, non tenetur expectare consensum Sedis Apostolicæ, Redoanus *q.* 51. *c.* 8. *n.* 18. quem citat & sequitur Quaranta *in summ. Bullar. verb. Alienatio, num.* 36. Pelizar. *sup. n.* 50. Ergo neque coactus à Principe vendere aliquod stabile illi nouiter adquisitum tenetur expectare eundem consensum. Tum præterea, quia si Testator reliquisset illud officium Monasterio, hac adiecta conditione, vt illud deberet vendere, sine dubio id facere debebat, *arg. l.* 1. *&* 3. *C. quando decret. opus non est*, Barbosa *de offic. & potest. Episc allegat.* 95. *num.* 61. post Quarantam & Hugolinum.
66 Thesaurus *in prax. p.* 2. *verb. alienatio, cap.* 1. *§. tertius casus.* Ergo etiam in præsenti, siquidem voluntas Principis non videtur minoris authoritatis, quàm voluntas Testatoris. Tum quoque, quia bona grauata per fideicommissum alienari possunt inconsultâ S. Congregatione, aut Sede Apostolica, prout dixi *suprà n.* 58. cum Quaranta & Barbosa, ac sequitur Pelizarius *suprà num.* 57 Ergo etiam in præsenti.

Credo tamen conuerti debere pretium illius officij venditi in aliud bonum stabile, vtile monasterio. Quia regula illa generalis, subrogatum sapit naturam eius in cuius locum subrogatur, ex *l. si eum, §. qui iniuriarum, ff. si quis caut.* vbi Bartol. Bald. Angel. & alij, optimè quadrat ad intentum, cùm pretium talis officij, seu pecunia, in qua venditur, subrogetur ipsi officio. Accedit etiam quod iuxta veram sententiam pecunia recepta ex redemptione census Ecclesiæ, computatur inter bona immobilia ipsius, itaut absque solemnitate non possit alienari, sed commutari in bona stabilia, prout tradunt Syluester *verb. Alienatio, n.* 7. Quarantia *supra n.* 25. Redoanus *de reb. Eccles. non alien. q.* 16. *n.* 13. Vasqu. *opusc. de red. Eccles. cap.*.. *§.* 2. *dub.* 13. *n.* 45. Bonacina *de alienat. bonor. Eccles. disp.* 2. *q. vnic. punct.* 2. *n.* 6. Tertiò de pecunia, Peyrinis *de priuil. minor. d. Const.* 9. *Iul. II. num.* 11. Riccius *in prax. p.* 1. *resol.* 58. *n.* 2. Rota *in vna Veneta nullitatis contractus*, 13. *Nouembr.* 1602. *coram Pamphilio*, quos affert & sequitur Pasqualigus *in qq. moral. cent.* 2. *q.* 173. *n.* 6. Est autem eadem ratio in præsenti de pecunia in qua venditum est tale officium: vbi autem est eadem ratio, eadem debet esse iuris dispositio, *l. illud, ff. ad l. Aquil. l. si postulauerit, §.* 2. *ff. ad l. Iul. de adul.* & aliis iuribus & DD. Itavt vbi est eadem ratio, dicatur adesse eandem legem, non solum extensiuè sed comprehensiuè, prout ex iuribus & Doctoribus probat Barbosa *in axiom. Iuris, axiom.* 197. *n.* 7. 67

Et ratio generalis est, quia res vendita repræsentatur in illa pecunia, in qua est vendita, *l. quia qui pretio, ff. de vsufruct. & quemadm. quis vtat. fruat.* Pecunia namque substituitur pro re cum qua fit commutatio, & ideo quamuis de se mobilis sit, induit tamen conditionem rei inalienabilis, tanquam si immobilis esset, quia succedit loco illius, *arg. ex l. Ita constante, ff. de iur. dot.* & per ea, quæ notant DD. *in l. fin. eiusdem tituli, & in cap.* 1. *caus.* 12. *q.* 3. Vnde si fundus legatus post mortem testatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam subrogatum in locum fundi debetur legatario, *l. qui solidum, §.* 1. *ff. de legat.* 2. 68

Quod & corroboratur ex eo, quod actus & res quælibet ex suo principio iudicatur, *l. Pomponius, ff. de negot. gest. l. si procuratorem ff. mandati, & l. nam, origo, ff. quod vi aut clam.* Est enim principium de substantia principiati, & fundamentum illius, vt notant Oldrad. *cons.* 200. Tuschus *litt. P, concl.* 702. *num.* 1. Cum ergo principium talis pecuniæ, in qua officium hoc fuit venditum, sit ipsum officiũ, debemus de ipsa iudicare sicut de illo, ac per consequens erit tam inalienabilis sine debita solemnitate, sicut & ipsum officium. 69

Laus Deo, Beatissimæque Virgini Mariæ de Monte Carmelo.

INDEX

INDEX RERVM MAGIS NOTABILIVM,

Quæ in Prima & Secunda Parte huius Tomi Primi Summæ continentur.

Prior numerus Paginam, posterior Numerum marginalem designat.

A

Index Rerum Notabilium.

ad

Index Rerum Notabilium.

E

Emphyteusis.

F

I

Licentia

Index Rerum Notabilium.

M

S.Congregat.

Index Rerum Notabilium.

Index Rerum Notabilium.

Seminarij

Index Rerum Notabilium.

An

Index Rerum Notabilium.

Xx 3 Superiorum

F I N I S.